

Holy Bible

Aionian Edition®

Muk̄eddes Kalam (yəngi yezik)
Uyghur Bible (pinyin script)

Holy Bible Aionian Edition ®

Mukeddes Kalam (yəngi yezik)

Uyghur Bible (pinyin script)

Language: Uyghur

China (East Turkestan), Kazakhstan, Kyrgyzstan, Tajikistan

Creative Commons Attribution ShareAlike 4.0 International, 2018-2025

Source text: eBible.org

Source version: 9/19/2025

Source copyright: Creative Commons Attribution ShareAlike 4.0

Mukeddes Kalam - Uyghur Bible Translation Committee, 2010

Formatted by Speedata Publisher 5.3.10 (Pro) on 12/3/2025

100% Free to Copy and Print

TOR Anonymously and <https://AionianBible.org>

Published by Nainoia Inc, <https://Nainoia-Inc.signedon.net>

All profits are given to <https://CoolCup.org>

We pray for a modern Creative Commons translation in every language

Translator resources at <https://AionianBible.org/Third-Party-Publisher-Resources>

Volunteer help and comments are welcome and appreciated!

Celebrate Jesus Christ's victory of grace!

Preface

Uyghur tili at AionianBible.org/Preface

The *Holy Bible Aionian Edition* ® is the world's first Bible *un-translation*! What is an *un-translation*? Bibles are translated into each of our languages from the original Hebrew, Aramaic, and Koine Greek. Occasionally, the best word translation cannot be found and these words are transliterated letter by letter. Four well known transliterations are *Christ*, *baptism*, *angel*, and *apostle*. The meaning is then preserved more accurately through context and a dictionary. The Aionian Bible un-translates and instead transliterates eleven additional Aionian Glossary words to help us better understand God's love for individuals and all mankind, and the nature of afterlife destinies.

The first three words are *aiōn*, *aiōnios*, and *aīdios*, typically translated as *eternal* and also *world* or *eon*. The Aionian Bible is named after an alternative spelling of *aiōnios*. Consider that researchers question if *aiōn* and *aiōnios* actually mean *eternal*. Translating *aiōn* as *eternal* in Matthew 28:20 makes no sense, as all agree. The Greek word for *eternal* is *aīdios*, used in Romans 1:20 about God and in Jude 6 about demon imprisonment. Yet what about *aiōnios* in John 3:16? Certainly we do not question whether salvation is *eternal*! However, *aiōnios* means something much more wonderful than infinite time! Ancient Greeks used *aiōn* to mean *eon* or *age*. They also used the adjective *aiōnios* to mean *entirety*, such as *complete* or even *consummate*, but never infinite time. Read Dr. Heleen Keizer and Ramelli and Konstan for proofs. So *aiōnios* is the perfect description of God's Word which has *everything* we need for life and godliness! And the *aiōnios* life promised in John 3:16 is not simply a ticket to *eternal* life in the future, but the invitation through faith to the *consummate* life beginning now!

The next seven words are *Sheol*, *Hadēs*, *Geenna*, *Tartaroō*, *Abyssos*, and *Limnē Pyr*. These words are often translated as *Hell*, the place of eternal punishment. However, *Hell* is ill-defined when compared with the Hebrew and Greek. For example, *Sheol* is the abode of deceased believers and unbelievers and should never be translated as *Hell*. *Hadēs* is a temporary place of punishment, Revelation 20:13-14. *Geenna* is the Valley of Hinnom, Jerusalem's refuse dump, a temporal judgment for sin. *Tartaroō* is a prison for demons, mentioned once in 2 Peter 2:4. *Abyssos* is a temporary prison for the Beast and Satan. Translators are also inconsistent because *Hell* is used by the King James Version 54 times, the New International Version 14 times, and the World English Bible zero times. Finally, *Limnē Pyr* is the Lake of Fire, yet Matthew 25:41 explains that these fires are prepared for the Devil and his angels. So there is reason to review our conclusions about the destinies of redeemed mankind and fallen angels.

The eleventh word, *eleēsē*, reveals the grand conclusion of grace in Romans 11:32. Please understand these eleven words. The original translation is unaltered and a highlighted note is added to 64 Old Testament and 200 New Testament verses. To help parallel study and Strong's Concordance use, apocryphal text is removed and most variant verse numbering is mapped to the English standard. We thank our sources at eBible.org, Crosswire.org, unbound.Biola.edu, Bible4u.net, and NHEB.net. The Aionian Bible is copyrighted with creativecommons.org/licenses/by/4.0, allowing 100% freedom to copy and print, if respecting source copyrights. Check the Reader's Guide and read at AionianBible.org, with Android, and with TOR network. Why purple? King Jesus' Word is royal and purple is the color of royalty! All profits are given to CoolCup.org.

History

Uyghur tili at AionianBible.org/History

- 06/21/75 - Two boys, P. and J., wonder if Jesus saves all and pray.
- 04/15/85 - Aionian Bible conceived as B. and J. pray.
- 12/18/13 - Aionian Bible announced as J. and J. pray.
- 06/21/15 - Aionian Bible birthed as G. and J. pray.
- 01/11/16 - AionianBible.org domain registered.
- 06/21/16 - 30 translations available in 12 languages.
- 12/07/16 - Nainoia Inc established as non-profit corporation.
- 01/01/17 - Creative Commons Attribution No Derivatives 4.0 license added.
- 01/16/17 - Aionian Bible Google Play Store App published.
- 07/01/17 - 'The Purple Bible' nickname begins.
- 07/30/17 - 42 translations now available in 22 languages.
- 02/01/18 - Holy Bible Aionian Edition® trademark registered.
- 03/06/18 - Aionian Bibles available in print at Amazon.com.
- 09/15/18 - Aionian Bible dedicated as J. and J. pray again.
- 10/20/18 - 70 translations now available in 33 languages.
- 11/17/18 - 104 translations now available in 57 languages.
- 03/24/19 - 135 translations now available in 67 languages.
- 10/28/19 - Aionian Bible nursed as another J. and J. pray.
- 10/31/19 - 174 translations now available in 74 languages.
- 02/22/20 - Aionian Bibles available in print at Lulu.com.
- 05/25/20 - Illustrations by Gustave Doré, La Grande Bible de Tours, Felix Just.
- 08/29/20 - Aionian Bibles now available in ePub format.
- 12/01/20 - Right to left and Hindic languages now available in PDF format.
- 03/31/21 - 214 translations now available in 99 languages.
- 11/17/21 - Aionian Bible Branded Leather Bible Covers now available.
- 12/20/21 - Social media presence on Facebook, Twitter, LinkedIn, YouTube, etc.
- 01/01/22 - 216 translations now available in 99 languages.
- 01/09/22 - StudyPack resources for Bible translation study.
- 01/23/22 - Volunteers celebrate with pie and prayer.
- 02/14/22 - Strong's Concordance from Open Scriptures and STEPBible.
- 02/14/23 - Aionian Bible published on the TOR Network.
- 12/04/23 - Eleēsē added to the Aionian Glossary.
- 02/04/24 - 352 translations now available in 142 languages.
- 05/01/24 - 370 translations now available in 164 languages.
- 08/05/24 - 378 translations now available in 165 languages.
- 08/18/24 - Creative Commons Attribution 4.0 International, if source allows.
- 10/20/24 - Gospel Primer handout format.
- 11/24/24 - Progressive Web Application off-line format.
- 01/28/25 - All profits are given to CoolCup.org.
- 03/12/25 - 382 translations now available in 166 languages.
- 06/21/25 - 468 translations now available in 230 languages.
- 09/01/25 - 538 translations now available in 291 languages.

Table of Contents

OLD TESTAMENT

Yaritilix	1
Misirdin qıqxı	34
Lawiylar	63
Qel-bayawandiki səpər	85
Kanun xərhı	114
Yəxua	139
Batur Həkimlər	156
Rut	173
Samu'il 1	176
Samu'il 2	197
Padixahlar 1	215
Padixahlar 2	236
Tarih-təzkirə 1	256
Tarih-təzkirə 2	275
Əzra	299
Nəhəmiya	306
Əstər	316
Ayup	322
Zəbur	340
Pənd-nəsihətlər	384
Həkmət toploquqi	398
Küylərning küyi	403
Yəxaya	406
Yərəmiya	441
Yərəmiyaning yioqa-zarlıri	481
Əzakiyal	485
Daniyal	519
Həxiya	530
Yo'el	535
Amos	537
Obadiya	541
Yunus	542
Mikah	544
Naḥum	547
Ḥabakkuk	549
Zəfaniya	551
Hagay	553
Zəkəriya	555
Malaki	561

NEW TESTAMENT

Matta	565
Markus	587
Luka	601
Yuḥanna	625
Rosullarning paaliyətliri	644
Rimlikləroqa	668
Korintlikləroqa 1	679
Korintlikləroqa 2	689
Galatiyalıkləroqa	696
Əfəsuslusluqləroqa	700
Filippilikləroqa	704
Kolossiliklərgə	707
Tesalonikalıkləroqa 1	710
Tesalonikalıkləroqa 2	713
Timotiyə 1	715
Timotiyə 2	718
Tituska	720
Filemonəqa	722
Ibraniyləroqa	723
Yağup	731
Petrus 1	734
Petrus 2	737
Yuḥanna 1	739
Yuḥanna 2	742
Yuḥanna 3	743
Yəhuda	744
Wəhiy	745

APPENDIX

Reader's Guide
Glossary
Maps
Destiny
Illustrations, Doré

OLD TESTAMENT

Adəmni қоопливетип, һаятلىк дәрихигә баридиょjan yolni muھapizət қılıx üçün, u Erəm beojining məxriק təripigə kerublarnı wə tət tərəpkə pirkiraydiojan yalkunluğ bir xəmxərnı қoyup koydi.
Yaritilix 3:24

Yaritilix

1 Mukaddəmdə Huda asmanlar bilən zeminni yarattı. **2** U qoşda yər bolsa xəkilsiz wə kükürük əhalətə boldi; karangoçuluk qongkūr sularning yüzini kaplıdi; Hudaning Rohi qongkūr sular üstidə lərzan pərvaz kılatti. **3** Huda: «Yorukluk bolsun!» dewidi, yorukluk pəyda boldi. **4** Huda yoruklukning yahxi ikanlığını kerdi; Huda yorukluk bilən karangoçulukni ayridi. **5** Huda yoruklukni «kündüz», karangoçulukni «keqə» dəp atidi. Xu tərikidə kəq bilən səhər etti, bu tunji kün boldi. **6** Andin Huda: — Sularning arılıkida bir boxluk bolsun wə sular [yükiri-tewən] ikkiga ayrılip tursun, dedi. **7** Xuning bilən Huda bir boxluk hasıl kılip, sularni boxlukning astioja wə boxlukning üstiga ayriwətti; ix ənə xundak boldi. **8** Huda bu boxlukni «asman» dəp atidi. Xu tərikidə kəq bilən səhər etti, bu ikkinçi kün boldi. **9** Andin Huda: «Asmanınñ astidiki sular bir yərgə yiojsun, kuruk tıupraq körünsün!» dewidi, dal xundak boldi. **10** Huda kuruk tıupraqını «yər», yiojlıqan sularnı bolsa «dengizlər» dəp atidi. Huda bularning yahxi boļoŋanlığını kerdi. **11** Andin Huda yənə: «Yər hərhil esümlüklərni, urukluk otyaxlarnı, mewə beridiojan dərəhlərni türli boyiqə əzidə ündürtən! Mewilərning iqidə urukluları bolsun!» dewidi, dal xundak boldi; **12** yerdiki esümlüklərni, yəni uruk qıkıdıcı otyaxlarnı ez türli boyiqə, mewə beridiojan, yəni mewilirinen iqidə urukluları boļoŋan dərəhlərni ez türli boyiqə ündürdi. Huda bularning yahxi boļoŋanlığını kerdi. **13** Xu tərikidə kəq bilən səhər etti, bu üçinqi kün boldi. **14** Huda yənə: «Kündüz bilən keqini ayrip berix üçün asmanlarda yorukluk jisimlər bolsun. Ular künler, pəsillər wə yillarnı ayrip turuxka bəlgə bolsun; **15** ular asmanlarda turup nur qıkarouqı bolup, yər yüzigə yorukluk bərsun!» dewidi, dal xundak boldi. **16** Huda ikki qong nur qıkarouqı jisimni yarattı; qong nur qıkarouqını kündüzni baxkuriadiojan, kiqik nur qıkarouqını keqini baxkuriadiojan kıldı. Həmdə yəna yultuzlarnı yarattı. **17** Huda bulurnı yərgə yorukluk berip, kündüz bilən keqini baxkuriup, yorukluk bilən karangoçulukni ayrisun dəp asmanlarning gümbezigə orunlaşturdi. Huda buning yahxi boļoŋanlığını kerdi. **19** Xu tərikidə kəq bilən səhər etti, bu tətinqi kün boldi. **20** Huda yənə: «Sularda möj-møj janiwarları bolsun, ugar-kanatlar yərning üstidə, asman boxlukida uqsun» dedi. **21** Xundak kılip Huda sudiki qong-qong məhluklarnı, xundakla sularda möj-møj janiwarlarnı ez türli boyiqə wə hərhil ugar-kanatlarnı ez türli boyiqə yarattı. Huda buning yahxi boļoŋanlığını kerdi. **22** Huda bu janlıklärə qəhtə-bərikət ata kılip: «Nəsillinip, kepiyip, dengiz sulurini toldurunglar, ugar-kanatlarmu yər yüzidə awusun» dedi. **23** Xu tərikidə kəq bilən səhər etti, bu bəxinqi kün boldi. **24** Huda yənə: «Yər janiwarlarnı ez türli boyiqə qıqarsın — mal-qarwilarnı, əmiliqiqi janiwarlarnı wə wayayı haywanlarnı ez türli boyiqə apırıda kılın» — dedi, dəl xundak boldi. **25** Xundak kılip Huda yerdiki wayayı haywanlarnı ez türli boyiqə, mal-qarwilarnı ez türli boyiqə wə yər yüzidə əmiliqiqi barlık janiwarlarnı ez türli boyiqə yarattı. Huda buning yahxi boļoŋanlığını kerdi. **26** Andin Huda:

«Əz sürət-obrazımızda, Bizgə ohxaydiojan kılip insanni yaritayı. Ular dengizdiki beliklərə, asmandiki uqar-kanatlarə, barlık mal-qarwilərə, pütküllə yər yüzigə wə yər yüzidiki barlık əmiliqiqi janiwarlarə igidarıqlıq kılın» dedi. **27** Xundak kılip, Huda insanni Əz sürət-obrazında yarattı; Uni Əzining süritidə yarattı; Ularnı ərkək-qixi kılip yarattı. **28** Huda ularoşa bəht-bərikət ata kılip: «Silər nəsillinip, kepiyip, yər yüzini toldurup boysundurunglar; dengizdiki beliklər, asmandiki uqar-kanatlarə, xuningdək yər yüzidə yürüdiqən hərbir hayvanlarə igidarıqlıq kılınlar» dedi. **29** Andin Huda yənə: «Man, Man pütküllə yər yüzidiki urukluk otyaxlar bilən urukluk mewə beridiojan hərbir dərəhlərni silərgə ozukluk bolsun dəp bərdim; **30** xundakla yerdiki barlık janiwarlar bilən asmandiki barlık uqar-kanatlar wə yər yüzidə barlık əmiliqüqilərgə, yəni barlık jan-janiwarlarə ozukluk bolsun dəp barlık gül-giyahlarnı bərdim» dewidi, dal xundak boldi. **31** Huda yaratıqlarının həmmisigə səpselip karidi, wə mana bularning həmmisi nahayıti yahxi boļoŋanı. Xu tərikidə kəq bilən səhər etti, bu altinqi kün boldi.

2 Xundak kılip asman bilən zemin, pütküllə məwjudatlırı bilən koxulup yaritilip boldi. **2** Huda yəttinqi küngiçiqə kılıdiojan ixini tamamlandı. U yəttinqi kün barlık yaritix ixini tohtitip aram aldı. **3** Yəttinqi kün Huda barlık yaritix ixlidirin aram aloğan kün boļoŋanlıq üçün, xu künni bəhtlik kün kılip, uni «mukaddəs kün» dəp bekti. **4** Pərvərdigar Huda zemin bilən asmannı yaratkan künidə, asman-zeminning yaritlix jəryanining tarıhlıri mundak: — **5** Zemində tehi həq gül-giyah, yərda həq otyax ünmigənid; qünki Pərvərdigar Huda yər yüzigə həl-yeoqın yaqdurmioqanidi, xundakla yər teriydiojan adəmmu yok idi. **6** Lekin yərdin bulak süyi qıkip, tamam yər yüzini suqardı. **7** Andin Pərvərdigar Huda adəmni yərning topisidin yasap, həyatlı nəpisini uning burnıqə püwlidi; xuning bilən adəm tirik bir jan boldı. **8** Andin keyin Pərvərdigar Huda məxrək tərəptə Erəm degən jayda bir baqı bina kılip, yasojan adamnı xu yərgə orunlaşturdi. **9** Pərvərdigar Huda yərdin kezni kamlaxturidiojan qıraylıq, [mewiliri] yeyixlik hərhil dərhəni ündürdi; u yəna baqıng oturısında «həyatlı dərihi» wə «yahxi bilən yamanı bilgüzgüqi dərəh»ni ündürdi. **10** Baqıni suqırıxka Erəmdin bir dərya ekip qıktı; andin bəltünüp, tet ekin boldi. **11** Birinci ekimning nami Pixon bolup, altun qıkıdıcı pütküllə Həwilə zeminini aylinip etidu. **12** Bu yurtning altını nahayıti esil idi; xu yərda puraklıq dewirkəy bilən ak həkikmə qıkıdu. **13** İkkinci dəryanıng nami Gilən bolup, pütküllə Kux zeminini aylinip etidu. **14** Üçinqi dəryanıng nami Dijla bolup, Axturnıng xərkidin ekip etidu, tətinqi dəryanıng nami Əfrət idi. **15** Pərvərdigar Huda adəmni elip Erəm beojoqa ixlep, pərwix kılın dəp uni xu yərgə koyup koydi. **16** Pərvərdigar Huda adəməgə əmr kılip: baqındıki hərbir dərah mewiliridin haliojininqə yə; **17** əmma «yahxi bilən yamanı bilgüzgüqi dərəh»ning mewisidin yemigin; qünki uningdin yegan kününgdə jəzmən elisən, — dedi. **18** Andin Pərvərdigar Huda yənə sez kılip: — Adəmning yaloz turuxi yahxi əməs; Mən uningoja mas kelidiojan bir yardımçı həmrəhni yasap berəy, — dedi. **19** Pərvərdigar Huda tıupraqtın

daladiki barlık janiwarlar bilən asmandıki həmmə uqar-kanatları yasiyanıdı; ularqa adəmning nemə dəp at koyidıqanlığını bilix üçün, U ularnı adəmning aldişa kəltürdi. Adəm hərbir janiwarqa nemə dəp at koyıyan bolsa, uning eti xu bolup kaldı. **20** Bu tərkikdə adəm həmmə mal-qarvilaroja, asmandıki uqar-kanatlaroja wə daladiki hərbir janiwarlaroja at koydi; wəhənalıñ, adəm eziğə mas kelidiqan heqbir yاردمۇنى həmrəh uguratmadı. **21** Xuning bilən Pərvərdigar Huda adəmgə bir kattik uyku saldı; u uhlap qaldı. U uhławatlında, U uning bikinidin bir az elip, andın uning ornını et-geç bilən etip koydi. **22** Xuning bilən Pərvərdigar Huda adəmning bikinidin alojan xu kisimdan bir ayalını yasap, uni adəmning kexioqa skaldi. **23** Adəm'ata huxal bolup:
— Mana bu səngəklirimidki səngək, etimdiki et boloqaq, «Yaya» dəp atalsun; qunki u ərdin elinqandur, — dedi.
24 Xuning tünqin ar xixi ata-anisindən ayrıılıp, ez ayalıqına baqlınlıp bir bolup, ikkisi bir tən boldı. **25** Adəm'ata bilən ayalı hər ikkisi yalingaq bolsimu, heq uyalmayıttı.

Sən kopup uning tapinini [qekip] zəhimləndirirsən.
16 Andin Huda ayaloja: — «Sening hamildarlığının japa-muxəkətlərini kəpəytimən; Sən kəttik tolojak, iqida boxinisən; Sən erindin üstün turuxka həwəs kılışangmu, U üstündin hojılık kılıdu» — dedi. **17** Andin U Adəm'atıqə: — «Sən ayalıngning seziga kulak selip, Mən sanga yema, dəp əmr kılqan dərəhtiñ yegining tüpəylidin, Sening tüpəylindin yər-tuprak lənitimə uqraydu; Əmrüning barlık künlürdilə pəkət jalalıq ixlapla, andin uningdin ozuklinisən. **18** Yər sanga tikən bilən qəməqök ündürdü; Xundaktımı sən yərdiki ziraotyaxlarıny yaysın. **19** Taki sen tuprakka kaytkuqə yüz-kezüng tərga qımqında, andin nan yeyəlaysın; Qünki sən aslı tupraktın elinoqansən; Sən aslıda topa bolqaaq, Yəna topıqa kaytisən» — dedi. **20** Uning ayali barlık jan igilirining anisi bolidiqini üçün adəm uningoja «Hawa» dəp at koydi. **21** Pərvərdigar Huda Adəm'ata bilən uning ayalıqə haywan teriliridin kiyim kılıp kiydtürüp koydi. **22** Pərvərdigar Huda söz kılıp: — Mana, adəm Bizlərdin birigə ohxap kaldı, yahxi bilən yamanı bildi. Əmdi əolini uzitip hayatıq dərihidin elip yawelip, ta əbadğıqə yaxawərməslilik üçün [uni tosuxımız kerək], dedi. **23** Xuning bilən Pərvərdigar Huda uni Eram baqdın köoşlər qıkırıwtı; xundak kılıp uni yərgə ixleydiqən, yəni əzi əslili apirdə kılınojan tuprakka ixleydiqən kılıp koydi. **24** Adəmni köoşliwetip, hayatıq dərihiga baridiqən yolni muhəpişət kılıx üçün, u Eram beqininq məxrək təripigə kerublarnı wə tət tərəpkə pirkiraydiqən yalkunluk bir xəməxəni koyup koydi.

4 Adəm'ata ayalı Hawa bilən billə boldi; Hawa həmlilər bolup Əqəlbilni tuşup: «Mən bir adəmə igə boldum — U Pərvərdigardur!» — dedi. **2** Andin u yənə Əqəlbilning inisi Həbilni tuşdu. Həbil padiqi boldi, Əqəbil bolsa terikqi boldi. **3** Bekitilgən xundak bir waqt-saattə xundak bir ix boldiki, Əqəbil tutprakning hoşulidin Pərvərdigarçşa hədiyə kəltürdü. **4** Həbilmu padisidin köylirinинг tunjılıridin, yəni ularning yeqidin hədiyə sundı. Pərvərdigar Həbilni wə uning sunojan hədiyisini köbul kıldı. **5** Lekin Əqəbil wə uning sunoqinoja karımıdi. Xu wəjidiñ Əqəlbilning tolimu aqqığı kelip, qırayı tutuldi. **6** Xuning bilən Pərvərdigar Əqəbiloq: Nemixka aqqıklınışan? Nəmə üçün qıraying tutulup ketidü? **7** Əger durus ix kilsang, sən kətürüləmənsən? Lekin durus ix kilmisang, mana gunah iixik alındı [seni paylap] beqırılap yatıdu, u seni ez ilkiga almakçı bolidu; lekin sən uningdin qalıp kelixing kerək, dedi. **8** Əqəbil inisi Həbiloq: «Dəliqə qıkıp kələylil!» dedi. Dalada xu wəkə boldiki, Əqəbil inisi Həbiloq kol selip, uni eltürdi. **9** Pərvərdigar Əqəbiloq: Ining Həbil nadə? — dəp soridi. U jawab berip: Bilməymən, mən inimning bakkıqışımı? — dedi. **10** Huda uningoja: — Sən nəmə kılding? Mana, iningning kəni yərdin manga pəryad kətürüwatidu! **11** Əmdi iningning kolungda tekulgən kenini köbul kilişkə aqzını aqkən yərdin kooqlınip, lənətkə uqraysan. **12** Sən yərgə ixlisəngmu u buningdin keyin sanga kuuwwitini bərməydi; sən yər yüzidə sərsan bolup, sərgərdan bolisən, — dedi. **13** Buni anglap Əqəbil Pərvərdigarçşa jawab kılıp: — Mening bu jazayimni adəm kətüralmığudək! **14** Mana, Sən bütüñ meni yər yüzidin kooqlıding, mən əmdi

Sening yüzüngdin yoxurunup yürimən; yər yüzidə tərəldi. **17** Maḥalalel jəmiy səkkiz yüz tokسان bəx yil sərsən bolup sərgərdanlıqta yürimən; xundak boliduki, kün kərüp, aləmdin etti. **18** Yarad bir yüz atmix ikki kimla meni tepiwalsa, ełtürüwetidul, — dedi. **15** Lekin yaxka kirgəndə uningdin Hənoh tərəldi. **19** Hənoh Pərvərdigar uningoja jawab berip: — Xundak boliduki, tuoqluqandan keyin Yarad səkkiz yüz yil emür kərüp, kimki Kəbilni əltürsə, uningdin yətə həssə intikam uningdin yənə oqul-kızlar tərəldi. **20** Yarad jəmiy elinidü, — dedi. Xularni dəp Pərvərdigar Kəbiləqə tokkuz yüz atmix ikki yil kün kərüp, aləmdin etti. **21** uqriqan birsı uni əltürüwətmisün dap uningoja bir bəlgə Hənoh atmix bəx yaxka kirgəndə uningdin Mətuxəlah kəyup kəydi. **16** Xuning bilən Kəbil Pərvərdigarning tərəldi. **22** Mətuxəlah tuoqluqandan keyin Hənoh üç həzuridin qıkıp, Eramning məxrək təripidiki Nod degən yəz yiloqıqə Huda bilən bir yolda mengip, yənə oqul-yurtta oltraklixip kəldi. **17** Kəbil ayali bilən bille bolup, kızlarını taptı. **23** Hanohning [yar yüzidə] barlıq kərgən ayali hamilidər bolup Hənohni tuqdu. U wakıttı Kəbil künləri üq yüz atmix bax yil boldi; **24** U Huda bilən bir xəhər bina kiliwatatti; u xəhərnin namini oqlining bir yolda mengip yaxayıtti; u [tuyusksız kezdiñ] qayib ismi bilən Hənoh dəp atidi. **18** Hənohtın İrad tərəldi, İradtin Məhəyail tərəldi, Məhəyaildin Mətuxail tərəldi, Mətuxaildin Ləməh tərəldi. **19** Ləməh ezigə ikki hotun aldi. Birining ismi Adah, yənə birining ismi Zillah idi. **20** Adah Yabalni tuqdu. U qədirdə oltruridıqan keqmən malqılarning bowisi idi, **21** uning inisining ismi Yubal id. Bu qıltar bilən nəq qaloquqırlarning bowisi idi. **22** səksən ikki yaxka kirgəndə bir oqul tepip, uning ismini Zillah yənə Tubal-kayıñ degən bir oqulni tuqdu. U mis-təmür əswablarnı sokkuqı idı. Tubal-Kayınnıng Naamah isimlik bir singlisı bar idi. **23** Ləməh bolsa ayillaryoja sez kılıp: — «Əy Adah bilən Zillah, sezünni anglangalar! Əy Ləməhning ayalları, gepimqə külək selinglər! Meni zəhimləndirgini üçün mən adəm əltürdüüm, Tenimni zədə kələşənlilik üçün bir yigitni əltürdüüm. **24** Əger Kəbil üçün yətə həssə intikam elinsa, Ləməh üçün yətmix yətə həssə intikam elinidü!» — dedi. **25** Adəm'ata yənə ayali bilən billə boldi. Ayali bir oqul tuoqlup, uningoja Xet dəp at kəyup: Kəbil Kəbilni əltürüwətkini üçün Huda uning orñoja mangə baxkə bir awlad tikləp bardı, dedi. **26** Xettinmu bir oqul tuoqludi; u uningoja Enox dəp at kəydi. Xu wakıttın tartıp adamlar Pərvərdigarning namiqə nida kılıxka baxlıdı.

5 Bu Adəm'atining əwlədlirining nəsəbnamisidur: — Huda insanni yaratkan künidə, uni Əzığə ohxax kılıp yarattı. **2** U ularni ər jinis wə ayal jinis kılıp yaritip, ularqa baht-barikət ata kılıp, yaritiloqan künidə ularning namini «adəm» dəp atidi. **3** Adəm'ata bir yüz ottuz yaxka kirgəndə uningdin ezigə ohxaydiqan, ez sürat-obrazıdak bir oqul tərəldi; u uningoja Xet dəp at kəydi. **4** Xet tuoqluqandan keyin Adəm'ata səkkiz yüz yil emür kərüp, uningdin [yənə] oqul-kızlar tərəldi. **5** Adam'atımız jəmiy tokkuz yüz ottuz yil kün kərüp, aləmdin etti. **6** Xet bir yüz bəx yaxka kirgəndə uningdin Enox tərəldi. **7** Enox tuoqluqandan keyin Xet səkkiz yüz yətə yil emür kərüp, uningdin [yənə] oqul-kızlar tərəldi. **8** Xet jəmiy tokkuz yüz on ikki yil kün kərüp, aləmdin etti. **9** Enox toksan yaxka kirgəndə uningdin Kenan tərəldi. **10** Kenan tuoqluqandan keyin, Enox səkkiz yil on bəx yil emür kərüp, uningdin yənə oqul-kızlar tərəldi. **11** Enox jəmiy tokkuz yüz bəx yil kün kərüp, aləmdin etti. **12** Kenan yətmix yaxka kirgəndə uningdin Maḥalalel tərəldi. **13** Maḥalalel tuoqluqandan keyin Kenan səkkiz yüz kırık yil emür kərüp, uningdin [yənə] oqul-kızlar tərəldi. **14** Kenan yətə yil kün kərüp, aləmdin etti. **15** Maḥalalel atmix bəx yaxka kirgəndə uningdin Yarad tərəldi. **16** Yarad tuoqluqandan keyin Maḥalalel səkkiz yil ottuz yil emür kərüp, uningdin [yənə] oqul-kızlar

6 Wa xundak boldiki, insanlar yər yüzidə kəpiyixkə baxlıqanda, xundakla kızlarmu kepləp tuoqluqanda, **2** Hudanıng oqulları insanlarning kızlirining qıraylıqlikini kərüp, halioqanqə tallap, ezlirigə hotun kılıxka baxlıdı. **3** U wakıttı Pərvərdigar sez kılıp: — Mening Röhim insanlar bilən mənggü kürəx kiliwərməydu; qünki insan əttur, halas. Kəlgüsidsə ularning əmri pəkət bir yüz yığırma yaxtin axmisun! — dedi. **4** Xu künlerde (wə xundakla keyinkı künlərdim), Hudanıng oqulları insanlarning kızlirining yənioja berip, ulardin balılları tapkınidə, gigantlar yər yüzidə pəyda boldı. Bular bolsa kədimki zamanlardakı dənglik palwan-baturlar idı. **5** Pərvərdigar insanning etküzuwtəkən rəzillikli yər yüzidə kəpiyip kətənlilikini, ularning kənglidiki niyətlirinin hərəkəqan yaman boluwtıqını kərdi. **6** Xuning bilən Pərvərdigar yər yüzidə adamnı apırıda kılçınıqə puxaymanın kılıp, kənglidə azablandı. **7** Buning bilən Pərvərdigar: — Əzüm yaratkan insanni yər yüzidin yokitımən — insandin tətip mal-qarwiləriqə, əmliligüqə həywanlardın asmandıki kuxlarlıqıqə, həmmisini yok kılımən; qünki Man ularni yaratkinimoja puxaymanın kildim, — dedi. **8** Lekin Nuḥ bolsa Pərvərdigarning nazırında xəpkət tapkanidi. **9** Nuḥ wa uning ix-izlizi təwəndikiqə: — Nuḥ həkəkaniy, ez dəwəridikilər arısında əyibsiz adəm idı; Nuḥ Huda bilən bir yolda mengip yaxayıtti. **10** Nuḥtin Xəm, Ham, Yafat degən üq oqul tərəldi. **11** Pütükül jahan Hudanıng aliddə rəzzillixip, həmmə yər zorawanlıqka tolup kətəknidi. **12** Huda yər yüziga nazar selividə, mana, jahan rəzzilləxkəndi; qünki barlıq ət igilirining Maḥalalel atmix bəx yaxka kirgəndə uningdin Yarad tərəldi. **13** Xuning bilən Huda Nuḥka: — Mana, aldimoja barlıq ət igilirining yər yüzidə kiliwatıqını yuzukqılıq idı. **14** Xuning bilən zwallılli yetip kəldi; qünki pütükül yər-jahənni ularning

zorawanlik kaplidi. Mana, Mən ularni yər bilən koxup ھalak kılımən. **14** Əmdi sən ezungə gofər yaqıqidin bir kemə yasap, kemining iqida belməhanınları kılıp, iqi-texini karimay bilən suwa. **15** Sən uni xundak yasiqin: — Uzunlukı üç yüz gəz, kəngliki əllik gaz wa egizlikli ottuz gəz bolsun. **16** Kemining pexaywini astıqə bir oquqçılık yasa, uning egizlikli bir gəz bolsun; ixikini kemining yeniqə orunluxtar; kemini asti, ottura wə üstü kılıp üç kəwət yasa. **17** Qünki mama, Mən Өzüm asmanning astidiki ھayatlık tinikı barlıki, Hərbir ət işigisini ھalak kılıdiqan su topanni yər yüziga kəltüriman; buning bilən yər yuzidiki barlık məhluklar tinikidin tohtaydu. **18** Lekin san bilən şhdəmni tüzimən. Sən ezung, oqulliring, ayaling wə kelinlirinqni elip birliktə kemigə kiringlar. **19** Өzung bilən təng tirik saklap kelix üçün, barlık jandarlardın hərkəyasisidin bir jüp, yəni ərkikidin birini, qixidin birini kemigə elip kirdi; **20** Tirik kelix üçün kuxlarning hərbir türlidiridin, mal-qarwilarning hərbir türlidiridin wə yərda emiliğüqi janiwarlarning hərbir türlidiridin bir jüpi kexingə kiridu. **21** Өzung wə ularning ozukluki üçün hərhil yeməklilərdin elip, yeningə qəməlgin, — dedi. **22** Nuh xundak kıldı; Huda ezigə buyruqan həmmə ixni u bəja kəltürdü.

7 Pərvərdigar Nuhka mundaq dedi: — «Sən pütün eydikilirin bilən kemiga kirgin; qünkü bu dəwrda aldımda seni həkkaniy dəp kerdüm. **2** Həmmə halal haywanlarning ərkək-qixisidin yətə jüptin, haram haywanlarning ərkək-qixisidin bir jüptin elip, xuningdək asmandiki uqar-kanatlarningmu ərkək-qixisidin yətə jüptin elip, ularning nəslini pütkül yər yüzidə tirik saklaş üçün ezung bilən billsa akir. **4** Qünkü yətə kündin keyin uda kırıq keqə-kündüz yər yüziga yamoqur yaqdırıman; Əzüm yasiqan həmmə janiwarları yər yüzidin yokitmam». **5** Xuning bilən Nuh Pərvərdigar uningoja buyruqojining həmmisigə əməl kıldı. **6** Yər yüzini topan başkanda Nuh, altə yüz yaxta idi. **7** Topandin [kütlülp kəlix] üçün Nuh bilən oquşlları, ayali wə kelinliri billsə kemiga kirdi. **8** Halal haywanlar bolsun, haram haywanlar bolsun, kükşər bilən yarда emiliqügi janiwarlar bolsun, [hərbir türdin] bir jüp-bir jüptin ərkək-qixi bolup, Huda Nuhka buyruqandək kemiga, Nuhning kəxiqə kirdi. **10** Wə xundak boldiki, yətə kündin keyin, yər yüzini topan besixkə baxlıdi. **11** Nuhning emrinining altə yuzinqi yili, ikkinçi eyining on yətinqi kündə qongkur dengizlarning taglıridiki barlık bulaklar yerilip, asmanınñ penjirilirli eqilip kətti. **12** Yamoqur uda kırıq keqə-kündüz yər yüziga tohtimay yaqdı. **13** Dal yamoqur baxlançan künü, Nuh, Nuhning Xəm, Həm, Yasəf degen oquşlları, Nuhning ayali bilən üq kelini kemiga kirdi. **14** Ular bilən billə hərhil yawa haywanlar tür-türi boyiqə, hərhil mal-qarwilar tür-türi boyiqə, yarda emiliqügi hərhil janiwarlar tür-türi boyiqə wə hərhil uqar-kanatlar, yəni hərhil kanatlık janiwarlar tür-türi boyiqə kemiga kirdi. **15** Ət igiliridin, yəni barlıq hayatılik tinikə bolovan hərhil jandarlardın, bir jüp-bir jüp bolup, kemiga nuhning kəxiqə kirdi. **16** Kırğınlar Hudanıng Nuhka buyruqojinidək ət igilirinin hərtürinəng ərkək-qixisi idi. Andin Pərvərdigar ixikni etiwətti. **17** Topan yər yüzini uda kırıq kün besip,

ular ulojiyip këtti. Kemə yər üstidin ketürlülp ləyləqaldı. **18** Su ulojiyip, yər üstida tehimu egizləp këtti; kemə su üstida dawaloqup turatti. **19** Sular yər yüzidə olımu ulojiyip, pütkül asmanning astidiki barlıq egiz aqlınlımu besip këtti. **20** Sular [taqlardın] yənə on rəx gəz ərləp, taoq qoqqılırimu su astida kıldı. **21** Suning bilan yər yüzidə yürgüqi həmmə at igiliri, uqar-qıxlalar, mal-qarwilar, yawayı hayvanlar, yərdə emiligüqi həmmə janiwarlar, jümlidin pütükül adamlar həmmisi oldı; **22** kırkulukta yaxıloquqı, burnıda hayatıq tinikjı par bozoqlarının həmmisi oldı. **23** Yər yüzidiki jeni parlarların həmmisi, insan bolsun, mal-qarwilar bolsun, emiligüqi hayvanlar bolsun, asmandığı kuxlar bolsun, həmmisi halak bolup yər yüzidin yok kılındı; pəkət Nuh və kemidə uning bilən billa turoqanlar kutulup kıldı. **24** Bir yüz əllik küngiqə yər yüzini su besip turdi.

3 Huda Nuñni, xundaqla kemidə uning bilən billə bolqan barlıq yawayı hayvanlar bilən barlıq mal-qarwilarını asıldı. Xuning bilən Huda bir xamal qikirip yər yüzünü yəlpüttü wə sular yenixkə baxlıdı. **2** Qongkүrlengizlarning tägliridiki bulaklar wə asmannıng oñenjirilri etilip, asmandın tekülgən yamoqur tohtidi. **3** Sular barqanseri yər yüzindən yandı; bir yüz əllik kün ötkəndin keyin heli azıldı. **4** Yettinqi aynıng on yettinqi

küni, kemə Ararat taoq tizmiliirdiki birining üstidə soňat kaldi. **5** Sular oninqi ayoqıq baroşanseri aziyip, oninqi ayning biringi küni taoq qokkılıri kerünüükə paxlıdi. **6** Kırık kiündin keyin Nuh kemigə ezi ornatkan alızlarını ekip, **7** bir kuzoqunu sırtka qıckardı. U yər üzüdiksi sular tartılıp bolouqqa uyan-buyan uquq yürdü. **8** Unidingin keyin Nuh sularıning yər yüzünden tartılıqlarımlıqanlığını bilix üçün, bir kaptarnı qıckardı. **9** Lekin sular tehiqa pütkül yər yüzünü kaplap turoqaqka, kaptar putini koypoudək jay tapalmay, Nuhning keksişa kemigə yenip kəldi. Xuning bilən Nuh kolını sunup kəndi tutup, kemigə əkiriwaldi. **10** U yətta kün saklap, su kaptarnı kemidin yəna sırtka qıckardı. **11** Kaptar

aqta uning kəxişa yenip kəldi; mana, uning tumxukida engi üzüwalıjan zaytun yopurmikni bar idı. Buni kerüp Nuh sularning yər yüzidin tartilojinini bildi. **12** U yəna vətta kiün saklap, kəptəri vəna sırtka qıkardı, əmmu bu təmiz kəptər uning yenioja kayıtp kalmıdi. **13** Nuh, altə yüz bir yaxka kirgən yili, birinqi ayning birinqi kündi u yər yüzidin kuruuoqanidi. Nuh, kemining qapkikini ekip kariwidı, yərning kuruuoqinini kərdi. **14** Ikkinqi ayning yigirmə yəttinqi künü, yər yüzü pütünləy kurup boldı. **15** U wakitta Huda Nuhka sez kılıp: — Sən ezung, yaling, oqulliring wə kelinliring kemidin qıkınglar. **16** Ezung bilən billə bolqan barlıq, ət igiliridin hərbir türdiki janıwarlarnı, yəni uqar-kanatlarnı həm mal-ıjarwilarnı, yərdə emilihüqi haywanlarning həmmisini özüng bilən koxup kemidin elip qıkıq; xuning bilən qırıllar yər yüzidə tarılıp-tarķılıp, nəsillinin zemində keşapsun, — dedi. **18** Xuning bilən Nuh, ayalı, oqulları və kelinləri bilən billə sırtka qıktı. **19** Janıwarlarning həmmisi, barlıq emilihüqi hayvanlar, barlıq uqar-kanatlar, yərdə midirlap yürüdiqanlarning hərkəsisi öz türliyi boyiqə kemidin qıkıxtı. **20** Xu qaçda Nuh Pərvərdigarəja atap bir kurbangahını yasidi; u halal janıwarlar bilən həlal kuxlarning hər türnidin elip kelip,

kurbangahning üstida «keydürmə kurbanlıq» etküzdi. **21** Xundak kılıp Pərvərdigar huxbuy purap [məmənnun boldı]; Pərvərdigar kənglidə: — «Insnanning kəngül-niyiti yaxlılıdını tartıp rəzil bolsimu, Mən insan tüپəylidin yergə yanə lənət okumayman wə əmdı bu ketimkidak həmmə jandarlarnı urup yokitiwatmaymən. **22** Bundın keyin, yer məwjuṭ künliridə, Terix bilən orma, Sooçuk bilən issik, Yaz bilən kix, Kündüz bilən keq üzülməy aylinip turidu» — dedi.

9 Huda Nuh bilən uning oçullirioja bəht-bərikət ata kılıp, ularoja mundağ dedi: — «Silər jüplixip kəpiyiip, yer yüzini toldurunglar. **2** Yer yüzidiki barlık janiwarlar, asmandiki barlık kuxlar, barlık yer yüzidə midirləp yürgüqiler wə dengizdiki barlık beliklarning həmmisi silerdin körküp wəhümidə bolsun; bular əkolunglarqa tapxurulqandur. **3** Midirləp yüridiqan hərkəndak janiwarlar silərgə ozuk bolidu; Mən silərgə kek otyaxlarnı bərgəndək, bularning həmmisini əmdi silərgə bərdim. **4** Lekin silar gəxni iqidiki jeni, yanı kəni bilən koxup yeməslikinglar kerak. **5** Kəninglər, yanı jeninglardiki kan təkülsə, Mən bərhək uning hesabını aliman; hərkəndak haywananning ilkida kəninglər bar bolsa Mən uningoja telətküzimən; insanning əkolida bar bolsa, yanı birsining əkolida ez kərindixining kəni bar bolsa, Mən uningoja xu kənni telətküzimən. **6** Kimki insanning kenini teksə, Uning kenimu insan taripidin tekiliidü; Qünki Huda insanni Ez sürtəbrəzida yarat姜andur. **7** Əmdı silər, jüplixip kəpiyiip, yer yüzidə tarılıp-tarkılıp kəpiyinglər». **8** Andin Huda Nuh bilən uning oçullirioja sez kılıp mundak dedi: — «Manə Əzüm silər bilən wə silerdin keyin kelidiojan əwladlırlıqlar bilən, xundakla silar bilən billa turojan hərbir jan igisi, uşqaranatlar, mal-qarwilar, silar bilən billə turojan yer yüzidiki hərbir yawayı hayvanlar, kemidin qıkkənlarning həmmisi bilən — yer yüzidiki həqbir haywanni kəldurmay, ular bilən Ez əhdəmnii tüzimən. **11** Mən silər bilən xundak əhdə tüziməni, nə barlık at igiliri topan bilən yokitilmas, nə yərni wayran kəlidiojan həqbir topan yanə kəlməs». **12** Huda yəna: — «Mən Əzüm silər bilən wə kəxinqlardıki həmmə jan igiliri bilən mənggülük, yanı pütküllə əwladlırlıqlarıqça bekitkən muxu əhdəmninə bəlgisi xuki: — Mana, Mən Əzüm bilən yərniñ otturisida bolən əhdininq bəlgisi bılsun dəp həsən-hüsünimni bulutlar iqığa koyım; **14** wa xundak boliduki, Mən yərniñ üstüga bulutlarnı qıkaröñinimdə, xundakla həsən-hüsən bulutlar iqida ayan bolqonında, Mən silər bilən at igiliri bolən barlık janiwarlar bilən tüzən əhdəmni yad etimən; buningdin keyin sular hərgiz həmmə jandarlarnı halak kılıquçı topan bolmas. **16** Həsən-hüsən bulutlar arısida pəyda bolidu; Mən uningoja əkərayman wə xuning bilən Mənki Huda yer yüzidiki at igiliri bolən barlık janiwarlar bilən otturimizda bekitkən əhdəmni yad etimən», — dedi. **17** Huda Nuhka yəna: — «Mana bu Mən Əzüm bilən yer yüzidiki barlık at igiliri otturisida bekitkən əhdəmnin nixan-bəlgisidir», — dedi. **18** Nuhning kemidin qıkkən oçullirioja Xəm, Həm wə Yafət idi. Həm Kanaanning atisi boldi. **19** Bu üçü Nuhning oçullirioja bolup, pütküllə yer yüzigə taralojan ahalə xularning nəsil-əwladlıridur. **20** bolup, birining ismi Pələg idi, qünki u yaxiqan dərvəzə Nuh, terikqılık kılıxka baxlap, bir üzümzarlık bərpa

kıldı. **21** U uning xarabidin iqip, məst bolup kəlip, əz qediri iqidə kiyim-keqəklirini seliwtip, yalingaq yetip kəldi. **22** Kanaanning atisi Həm kılıp, atisining əwritini kerüp, sırtka qıkıp ikki kərindixioja eytti. **23** Xəm bilən Yafət kopup yepinjini elip, mürisiga artip, kəyniqə mengip kirip, atisining yalingaq badinini yepip koydi. Ular yüzini aldı tərətpə kılıp, atisining yalingaq tenigə karımıdı. **24** Nuh xarabning kəypidin oyoñinip, kənji oçqlining ezigə nemə kılqojinini bilip: — **25** Kanaanqa lənət bolqay! U kerindaxlırının qulining kuli bolsun, — dap karoji. **26** U yəna: — Xəmning Hudasi bolojan Pərvərdigarqa təxəkkür-madhiyə kəltərülqay! Kanaan Xəmning kuli boliş. **27** Huda Yafətni awutkay! U Xəmning qedirlirida turoqay, Kanaan bolsa uning kuli bolqay! — dedi. **28** Nuh topandin keyin üç yüz əllik yıl əmər kərdi. **29** Bu tərkidə Nuh jəmiy tokçuz yüz əllik yıl kün kərüp, aləmdin etti.

10 Təwəndikilər Nuhning oçullirinə əwladlıridur: — uning oçullirioja Xəm, Həm wə Yafət bolup, topandin keyin ulardin oçullular terəlgən: — **2** Yafətnin oçullirioja bolsa, Gomər, Magog, Maday, Yawan, Tubal, Məxək wə Tiras idi. **3** Gomərning əwladlıri: Axbınaz, Rifat wə Togarmah idi. **4** Yawannıng əwladlıri: Elixah, Tarxix, Kittiyalar wə Dodaniylar idi. **5** Bularning əwladlıri dengiz boyırlıda wə arallarda ayrim-ayrim yaxiqan həlkələr bolup, hərkəysisi ez tili, ez ailə-qbəllilliri boyiqə ez zəminlirdə tarkılıp olutrak laxkan. **6** Həmning oçullirioja Kux, Misir, Put wə Kanaanlılar idi. **7** Kuxning oçullirioja Seba, Həwilah, Sabtah, Raamañ wə Sabtika idi. Raamahning oçullirioja Xeba wə Dedan idi. **8** Kuxtin yəna Nimrod terəlgən; u yer yüzidə naħħayti küqtüngür adəm bolup qıktı. **9** U Parwərdigarning alidda küqtüngür owqi boldi; xu sawəbtin «palanqı bolsa Nimrodtək, Parwərdigarning alidda küqtüngür owqi ikən» degen gəp tarkalojan. **10** Uning padixahlıqı Xinar zəminidiki Babil, Ərək, Akkad wə Kalnəh degən xəhərlərdə baxlanojanıdi. **11** U bu zəmindində Axur zəmininə qıkıp Ninəwə, Rəhəbot-İr, Kalaq wə Ninəwə bilən Kalahning otturisidiki Rəsan degen xəhərlərinə bina kıldı (bular əkulup «Katta Xəhər» boldi). **13** Misirning əwladlıri Ludiylar, Anamıylar, Ləhəbiylar, Naftuhıylar, **14** Patrosıylar, Kasluhiylar (Filistiyər Kasluhiylardın qıkkən) wə Kaftoriylar idi. **15** Kanaandin tunji oqul Zidon terəlip, keyin yanə Hətə terəlgən. **16** uning əwladlıri bolsa Yəbusıylar, Amorıylar, Gırgaxıylar, **17** Hıjiyılar, Arkıylar, Siniyılar, **18** Arwadiyılar, Zəmariyılar wə Həmatıylar idi. Xuningdin keyin, Kanaanıylarning kəbililəri hər tərəpkə tarkılıp kətti. **19** Kanaanıylarning yurt qegrisi bolsa Zidondin tartip, Gərar təripigə sozulup, Gazaşa qıkıp, andin Sodom, Gomorra, Adıñə bilən Zəboim taripigə tutixip, Lexaqiçə yetip baratti. **20** Yukirikılar bolsa həmning oçullirioja bolup, ez kəbilisi wə tilliri qızı, Xəmmu oçul pərzəntlik boldı; Xəm bolsa Yafətnin akisi, Ebərlərnin ata-bowisi boldı. **22** Xəmning oçullirioja Elam, Axur, Arfahxad, Lud, Aram; **23** Aramning oçullirioja Uz, Hul, Gatar, Max idi. **24** Arfahxadın Xeləh terəldi, Xeləhtin Ebər terəldi. **25** Ebərdin ikki oçul terəlgən bolup, birining ismi Pələg idi, qünki u yaxiqan dərvəzə Nuh, terikqılık kılıxka baxlap, bir üzümzarlık bərpa yər yüzidə bəltinüx boldı; Pələgning inisining ismi

Yoktan idi. **26** Yuktandin Almodad, Xələf, Hazarmawət, oqul-kızlar tərəldi. **26** Tərah yətmix yaxka kirgəndə Yerəh, **27** Hədoram, Uzal, Diklah, **28** Obal, Abimael, uningdin Abram, Nahor wə Həran tərəldi. **27** Tərahning Xeba, **29** Ofir, Həwilih, wə Yobab tərəldi. Bularning əwlədləri təwəndikiqə: — Tərahın Abram, Nahor wə həmmisi Yuktanning oqulları idi. **30** Ularning olturoqan jaylırları bolsa Mexadin tartip, Səffar degen rayonning xərk təripidiki taqılıqı sozulətti. **31** Yukirikilar bolsa Xəmning oqulları bolup, eż kabılışı wə tilları boyiqə kowm bolup eż zeminlirdə olturaklxəkəndi. **32** Yukiridikilər Nuhning əvlədləri bolup, ular eż nəsəbləri wə kowmular boyiqə hatırıləngən. Topandın keyinki yər yüzidiki barlık kowmlar ularning iqidin tərkələşən.

11 U zamanda pütkül yər yüzidiki til həm səz birhilidi. **2** Lekin xundak boldiki, adəmlər maxrik tərəpkə səpar kılıp, Xinar yurtida bir tüzlənglikni uqrıtıp, xu yərdə olturaklxəkti. **3** Ular bir-birigə: — Kelinglər, bizi hix kuyup, otta pixuraylı! — deyixti. Xundak kılıp, ular kuruluxta taxning orniqə hix, layingn orniqə karımay ixəltti. **4** Ular yənə: — Kelinglər, əmdi əzimizgə bir xəhər bina kılıp, xəhərdə uqi asmanlarqa takaxxudək bir munar yasayı! Xundak kılıp əzimizgə bir nam tikliyələymiz. Bolmisa, pütkül yər yüzigə tarılıp ketimiz, — deyixti. **5** U wakıttı Pərvərdigar adam balılıri bina kılıwatlıqan xəhər bilən munarnı kərgili qüxti. **6** Pərvərdigar: — «Manə, bularning həmmisi bir kowmdur, ularning həmmisinin tilmu birdur; bu ularning ixininq baxlinixidur! Bundın keyin ularning niyat kılıqan hərkəndək ixini həq tosuwalıjılı bolmayıdu.

7 Xunga Biz təwəngə qüxtüp ularning bir-birininq gəplərinə uğalmaslıq üçün ularning tilini [baxqə-baxqə kılıp] kalaymikanlxərturuvətyli» — dedi. **8** Xundak kılıp Pərvərdigar ularni u jaydin pütkül yər yüzigə taritiwətti. Xuning bilən ular xəhərnı yasaxtin tohtap kaldi. **9** Xunga bu xəhərnıng nami «Babil» dəp ataldı; qunkı u yərdə Pərvərdigar pütkül yər yüzidikilərning tilini kalaymikanlxərturuvətti. Xundak kılıp Pərvərdigar ularni u jaydin pütkül yər yüzigə taritiwətti. **10** Təwəndikilər Xəmning əwlədləridur: — topan etüp iki yıldın keyin, Xəm yüz yexida, uningdin Arfakxad tərəldi. **11** Arfakxad tuqulojandan keyin Xəm bəx yüz yil əmür kərüp, uningdin yənə oqul-kızlar tərəldi. **12** Arfakxad ottu bəx yaxka kirgəndə uningdin Xeləh tərəldi. **13** Xeləh tuqulojandan keyin Arfakxad tət yüz üq yil əmür kərüp, uningdin yənə oqul-kızlar tərəldi. **14** Xeləh ottu yaxka kirgəndə uningdin Eber tərəldi. **15** Eber tuqulojandan keyin Xeləh tət yüz üq yil əmür kərüp, uningdin yənə oqul-kızlar tərəldi. **16** Eber ottu tət yaxka kirgəndə uningdin Pələg tərəldi. **17** Pələg tuqulojandan keyin Eber tət yüz ottu yil əmür kərüp, uningdin yənə oqul-kızlar tərəldi. **18** Pələg ottu yaxka kirgəndə uningdin Rəu tərəldi. **19** Rəu tuqulojandan keyin Pələg iki yüz tokkuz yil əmür kərüp, uningdin yənə oqul-kızlar tərəldi. **20** Rəu ottu iki yüz yaxka kirgəndə uningdin Serug tərəldi. **21** Serug tuqulojandan keyin Rəu iki yüz yətta yil əmür kərüp, uningdin yənə oqul-kızlar tərəldi. **22** Serug ottu yaxka kirgəndə uningdin Nahor tərəldi. **23** Nahor tuqulojandan keyin Serug iki yüz yil əmür kərüp, uningdin yənə oqul-kızlar tərəldi. **24** Nahor yigirmə tokkuz yaxka kirgəndə uningdin Tərah tərəldi. **25** Tərah tuqulojandan keyin Nahor bir yüz on tokkuz yil əmür kərüp, uningdin yənə

ooqlı-qızlar tərəldi. **26** Tərah yətmix yaxka kirgəndə

Həran tərəldi; Hərandin Lut tərəldi. **28** Lekin Həran tuquluo yurti boloqan, kəldiyələrning Ur xəhirida atisi Tərahning alddı, Tərahın ilgiri əldi. **29** Abram bilən Nahor ikkisi eylandı. Abramning ayalining ismi Saray, Nahorning ayalining ismi Milkah idi; Milkah Hərənninq kizi idi; Həran bolsa Milkah wə İskəhninq atisi idi. **30** Lekin Saray tuqmas boloqaqka, uning balisi yok idi. **31** Tərah bolsa oqlı Abramni, nawrisi Lut (Hərənninq oqlı) wə kelini, yəni Abramning ayalı Sarayni elip, Qanaan zeminiqə berix üçün kəldiyələrning Ur xəhiridin yoloja qıktı; birək ular Həran degen jayoja yetip kəlgəndə, xu yərdə olturaklxixip kaldi. **32** Tərahning kərgən künlleri ikki yüz bəx yil bolup, Hərənda aləmdin etti.

12 Pərvərdigar [əslidə] Abram oja mundak, degənidə: — Sən eż yurtungdin, eż uruk-tuoqanlıringdin wə etə jəmətingdin ayrılip, Mən sanga kərsitidiqə zeminoja bəroqin. **2** Xundak kilsang Mən seni uluq bir həlk kılıp, sanga bəht-bərikət ata kılıp, namingni uluq kılımən; xuning bilən sən əzüng baxkılaraqə bəht-bərikət bolojin; **3** kimlər sanga bəht-bərikət tilisə Mən ularını bərikətləymən, kimki seni horlisa, Mən qoqum uni lənetkə qaldurıman; sən arkılık yər yüzidiki barlıq ailə-kəbililərgə bəht-bərikət ata kılınidu! — dedi. **4** Abram Parvərdigar uningçə eytkini boyiqə [Hərandin] ayrıldı; Lutmu uning bilən billa mangdı. Abram Hərandin qıkkınına yətmix bəx yaxta idi. **5** Abram ayalı Saray bilən inisiniq oqlı Lutni elip, ularning yioğan barlıq mal-mülükini koxup, Hananda igidərqlik, kılıqan adamlarını billa kətip, Kanaan zeminiqə berix üçün yoloja qıktı; xundak kılıp ular Kanaan zeminiqə yetip kəldi. **6** Abram zeminni kezip, Xəkəm degen jaydiki «Morəhning dub dərihi»ning yenioja kəldi (u qaşa u zemində Kanaaniylar turatı). **7** Pərvərdigar Abram oja kerünüp, uningoja: — Mən bu zeminni sening nəslingga ata kılımən, — dedi. Xuning bilən u xu yərdə əziga kerüngən Pərvərdigaroja atap bir kurbangalı saldı. **8** Andin u bu yərdin yetkilip, Bayt-Əlning xərkidiki taqə bardi; oğər təripidə Bayt-Əl, xərk təripidə Ayı degen jay bar idı; u xu yərdə qədir tiki. U xu yərdə Pərvərdigaroja atap bir kurbangalı, yasap, Pərvərdigarning namini qakırıp ibadət kıldı. **9** Andin keyin Abram tədrrijy keqüp, janubidiki Nagəw rayonıqə qarap yetkəldi. **10** Zemində aqarçılık boloqanidi; Abram Misiroja qüxti; u xu yərdə waktinqə turmakçı boloqanidi, qunkı zemində aqarçılık bək eoqır idi. **11** Əmma xundak boldiki, u Misiroja yekinlaxkəndə, ayalı Sarayoja: — Mana, mən sening höstün-jamalingning güzallığını bilimən. **12** Xundak boliduki, misirliklər seni kersə, «Bu uning ayali ikən» dəp, meni eltürüwetip, seni tirik kəlduridu. **13** Xuning üçün sening: «Mən uning singlis» deyixingni etinimən. Xundak kilsang, mən seningdin yahxılık tezip, sən arkılık tirik kəlimən, — dedi. **14** Abram Misiroja kirgəndə xundak boldiki, misirliklər dərwəkə ayaling güzəl ikanlıklını kərdi. **15** Pirəwnning əmirlirimə uni kərüp, Pirəwgə uning təripini kıldı; xuning bilən ayal Pirəwnning ordisiqə elip kirildi. **16** Pirəwn Sarayning

səwəbidin Abramoja yahxi muamilə қıldı; xuning bilən u koy, kala, həngə exəklər, kul-dedəklər, mada exəklər wə tegilərgə erixti. **17** Əmma Pərvərdigar Pirəwn wə eyidikilirini Abramning ayali Sarayning səwəbidin tolimu eçir wabalaroja muptila қıldı. **18** Xuning üçün Pirəwn Abramni qakırıp uningoja: — «Bu zadi sening manga nemə kilojon? Nemixqə uning eż ayaling ikənləkini manga eytmidi? **19** Nemixqə uni «singlim» dəp menin uni hotunluğka eliximoja səwəbkar bolılıgi tas kälisan! Mana bu ayaling! Uni elip katkin! — dedi. **20** Pirəwn ez adəmliğə Abram toqrisida əmr қıldı; ular uni, ayalini wə uning barlığını koxup yoloja seliwti.

13 Xuning bilən Abram ayali wə uning barlık nərsilirini həmdə Lutni elip Misirdin qıkıp, Қanaanıning jənubidiki Nəgəw yurtioja mangdi. **2** U qəođa Abramning mal-waran wə altun-kümüxləri kəp bolup, helila bay idi. **3** U keqüp yürüp, jənubtiki Nəgəwdin Bəyt-əlga, yəni Bəyt-əl bilən Ayining otturisidiki əslidə qedir tikkən jayoja, **4** kurbangah yasiqan jayoja kaytip қıldı. Abram xu yerdə Pərvərdigarning namini qakırıp ibadət қıldı. **5** Abram bilən billə mangajan Lutningmu koy-kala padiliri wə qedirliri bar idi. **6** Əmdi ular billə tursa, zemin ularnı kamdiyalmayıttı; **7** bu səwəbtin Abramning padıqilirili bilən Lutning padıqilirining arısında jedəl qıktı (u wakıtta Қanaaniylar bilən Pərizziylər xu zemində turattı). **8** Xunga Abram Lutka: — «Biz bolsak kerindaxlarmız, sən bilən menin aramda, menin padıqilirim bilən sening padıqilirin arısida talax-tartix pəyda bolmısın. **9** Mana, aldingda pütkül zemin turmadı! Əmdi sən məndin ayrıloqin; əgər sən sol tarəpkə barsang, mən ong tarəpkə baray; əgər sən ong tarəpkə barsang, mən sol tarəpkə baray», — dedi. **10** U wakıtta Lut nəzər selip kərdiki, Iordan wadisidiki barlık tüzlənglikning Zoar xəhirigiqə həmmila yərning süyi intayın mol idi; Pərvərdigar Sodom bilən Gomorranı wəyran kılıxtın ilgiri bu yer bəəyni Pərvərdigarning beoju, Misir zemindək idi. **11** Xuning bilən Lut eziqə Iordan wadisidiki pütkül tüzlənglikni tallıwaldı; andin Lut məxrək tarəpkə keqüp bardı. Xundak kılıp ikiyilən ayrıldı. **12** Abram Қanaan zemində olturaklıxtı; Lut bolsa tüzlənglikti xəhərlərning arısında turdu; u barabar qedirlirini Sodom xəhiri tarəpkə yetkidi. **13** Sodom həlkə rəzil adəmlər bolup, Pərvərdigarning nəziridə tolimu eçir gunahkarlar idi. **14** Lut Abramdin ayrılip kətkəndin keyin, Pərvərdigar Abramoja: — Sən əmdi bexingni kətürüp, ezung turojan jaydin ximal wə jənubka, məxrək, wə məqrib tərəpkə қariojin; **15** qunki sən hazır kərūwatlaşan bu barlık, zeminni sanga wə nəşlinggə mənggülük beriman. **16** Sening nəşlingni yerdiki topidak kep kılımən; xundakki, əgər birsi yerdiki topini sanap qıkalisa, sening nəşlingni suanap qıkalixi mumkin boludu. **17** Ornugndin tur, bu zeminni uzunluğι wə kənglikli boyiąq aylinip qıkkın; qunki Mən uni sanga ata kılımən, — dedi. **18** Xunga Abram qedirlirini yetkəp, Hebron xəhirigə yekin Mamrädkı dubzarlığning yəniqə berip olturaklıxtı; u xu yerdə Pərvərdigaroja atap bir kurbangah yasidi.

14 Xinarning padixağı Amrafəl, Əllasarning padixağı Ariok, Elamning padixağı Kedorlayomər wə Goyimning padixağı Tidalning künliridə xu wəkə boldiki, **2** ular birlixinip Sodomning padixağı Bera, Gomorranıng padixağı Birxa, Admañinq padixağı Xinab, Zəboimning padixağı Xəm'ebər wə Bela (yəni Zoar)ning padixağına əxarxi hujumqo atləndi. **3** Bu [bəxining] həmmisi kelixip Siddim wadisoja, yəni «Xor Dengizi» wadisoja yiqıldı. **4** ular on ikki yil Kedorlayomərgə bekindi boldi, on təqinqi yiloja kəlgəndə, Kedorlayomərgə karxi isyan etürdü. **5** On tetinqi yili Kedorlayomər wə uningoja ittipakdax bolovan padixaşalar həmmisi yiqilib, Axtarot-Karnaım degen yerdə Rəfayılaroja, xundakla Ham degen yerdə Zuziyləroja, Xawəh-Kiriatimda Emiylaroja hujum kılıp ularını yəngdi; **6** andin ular Horiylarnı ularning Seir teqida məqəlup kılıp, qəlning yenidiki Əl-Paranojıqə sürüp-toğay kıldı. **7** Arķidinla, ular Ən-Mixpatka (yəni Kadəxka) yenip kelip, Amaleklerning pütkül yurtini bulang-balang kılıdı; Həzazon-Tamarda oltruxluk Amoriylarının hujum kılıp məqəlup kıldı. **8** Xuning bilən Sodomning padixağı, Gomorranıng padixağı, Admañinq padixağı, Zəboimning padixağı wə Belanıng (yəni Zoarning) padixağı qıkıp, Siddim wadisidə ularoja əxarxi jeng kılıxka sap tizdi; **9** muxu [bəxəylən] Elamning padixağı Kedorlayomər, Goyimning padixağı Tidal, Xinarning padixağı Amrafəl, Əllasarning padixağı Ariok ətarlıqlar bilən soküxti; yəni tət padixağı bilən bəx padixağı əzara soküxti. **10** Siddim wadisidiki həmmila yerdə karimay [orəkli] bar idi. Sodom wə Gomorranıng padixaşları keqip, oraklarga qüxiüp kətti. Əmma ələqanlar bolsa taqqa keqip kətti. **11** [Ojalib kələn tət padixağı bolsa] Sodom bilən Gomorranıng həmmə mal-mülküni wə barlık, ozuk-tüllükini elip kətti. **12** Ular yənə Abramning jiyanı Lutnimu malları bilən koxup elip kətti; qunki u Sodomda olturaklıxanıdi. **13** Həlbuki, kütulup ələqan birsi berip bu ixlərin ibraniy Abram oya etti. Xu qəođa u Amoriy Mamräning dubzarlığining yenida turattı. Mamrä bolsa əxkol wə Anərning akisi idi; bu tıqaylən Abram bilən ittipakdax idi. **14** Abram kerindixining əsir bolup ələqanlığını anglap, eż eyidə tuqulojan, alahidə təriyiləngən üq yüz on sakız adəmni baxlap qıkıp, [tət padixağının] koqlap danojıqə bardı. **15** Keqisi u adəmlişini guruppilaroja bəlüp, ular bilən birlikdə hujum kılıp ularını məqəlup kılıp, ularını Dəməxkəning ximal təripidiki Həbəl degen jayyoja koqlap berip, **16** pütkül [olja alojan] mal-mülküni kəyturuwaldı; eż kerindixi Lutni, uning mal-mülkü wə hotun-kızılını, xundakla [barlık, ələqan] adamlarını yandurup kəldi. **17** Abram Kedorlayomər wə uning bilən ittipakdax padixaşları məqəlup kılıp, kaytip kəlgəndə, Sodomning padixağı Xawəh wadisi (yəni Han wadisi) oja uning aldioja qıktı. **18** Salemning padixağı Məlkizədəkmən nan bilən xarab elip aldioja qıktı. U zat bolsa, Həmmidin Aliy Təngrinинг kahini idi; **19** u [Abramnil] baht-bərikətləp: — «Abram asman bilən zeminning İgisi bolovan Həmmidin Aliy Təngri təripidin bərikətlənsün! **20** Xundakla düxəmənlirinğı eż kolungoja tapxurojan Həmmidin Aliy Təngri Həmdusana okuloqay!» — dedi. Abram bolsa oşeniyimat alojan nərsilərning ondin birini uningoja bərdi. **21**

Andin Sodomning padixahı Abramoja: — Adəmlərni əhdə tütüp uningoja: — «Mən sening nəslingga bu manga bərgəyla, əqənimətlərni ezlirigə alojayla, — zeminni Misirning ekinidin tartip Uluq dərya, yəni dedi. 22 Lekin Abram Sodomning padixahıja jawab əfrat dəryasiojqası berimən; yəni Keniyələr, Kənizziylər, berip: — Mən bolsam asman bilən zeminning Igisi Kadmoniyalar, 20 Hittiyalar, Pərizziylər, Rəfayıylar, 21 bolovan Həmmidin Aliy Təngri Pərvərdigarqa kəl Amoriylar, Qənaaniylar, Gırgaxiyalar wə Yəbusiylarning ketürüp kəsəm kılıqanmənki, 23 mən sandın hətta yurtini ularningki kılımen» dedi.

bir tal yip nə bir tal boqquqınımu nə sening baxka hərkəndək nərsəngni almamymən; bolmisa, sən keyin: «mən Abramı bay kılıp kıldom» deyixing mumkin. 24 Xunga yigitlirimming yegən-iqkini, xundakla manga həmrəh, bolqanlar, yəni Anər, Əxkol wə Mamrələrgə tegixlik tülüxtin baxka, mən [əqəniməttin] həqnərsə almaymən; xular ezliriga tegixlik tülüxini alsun, — dedi.

15 Bu ixlardın keyin Pərvərdigarning sez-kalami Abramoja alamat kərinüxtə keliplə: «Əy Abram, qorkmiojin; Mən Əzüm kalkining wə zor in'amingdurmən» — dedi. **2** Lekin Abram: — Əy Rəb Pərvərdigar, manga nemə berisən? Mana, mən balisiz tursam, ey-bisatlırımoja warislik kılıqı muxu Dəməxəkklik Əliezərlər bardur, — dedi. **3** Abram yənə: Mana, Sən manga həq nəsil bərmidinq, mana eyümdə turuwatqanlardın biri manga waris boldiu, dedi. **4** Kərgəndə mən uming nəziridə kəzgə ilinmidim. Həyr, Xu əhaman Pərvərdigarning sez-kalami uningoja keliplə: «Bu kixi sanga waris bolmayıdu, bəlkı ez puxtungdin bolidiojan kixi sanga waris boldidu», — dedi. **5** Mən ez kolungdidur; sanga nema layik kərünsə uningoja Xuning bilən Pərvərdigar uni taxkırıqa elip qikip: — Əmdi asmanoja karap yultuzlarnı sana — Kəni, qattılık kılıxka baxlıdı; buning bilən uning aliddin ularnı saniyalamsın?! — dedi. Andin uningoja: keçip kətti. **7** Əmma Pərvərdigarning Pərixtisi uni — Sening nəslingu xundak boldidu, — dedi. **6** Qoldıki bir bulakning yenida, yəni Xur yolinə boyidiki Abram Pərvərdigarqa ixəndi; Pərvərdigar unindiki jəzmən işə bolidiojinimni kəndak bilimən? — dəp soridi. **9** [Pərvərdigar] uningoja: — Mən üçün üq yaxlıq bir inək, üq yaxlıq bir qixi eqli, üq yaxlıq bir köykar bilən bir kəptər wə bir bajka elip kəlgin, — dedi. **10** Xunga u bularıning həmmisini elip, ularning hərbərsini yerimdən ikki parqə kılıp, yerimini yəna bir yeri möja uduluñ'udul kılıp koyup koydi; amma kuxlarnı parqılımıldı. **11** Kəqən-kuşqonular taplarning üstügə qükkəndə, Abram ularını ürkütüp həydiwatti. **12** Lekin kün patay degəndə, Abramni eçir bir uyku bastı wə mana, uning üstügə dəhəxtəlik bir wəhima, tum karangoşuluk qüxti. **13** Andin Pərvərdigar Abramoja: — Jəzmən bilixing kerəkki, sening nəslinq ezlirininq bolmiojan bir zemində musapir bolup, xu yərdiki həlkəning küllükida boldiu wə xundaqla, bu həlk ularoja tət yüz yilojqə jəbir-zulum salidu. **14** Lekin Mən ularını küllükka salojuqı xu taipining üstində həkim qıkırımən. Keyin ular nuroqun bayılıkları elip xu yərdin qılıkıdu. **15** Əmma sən bolsang, aman-hatırjəmlik iqidə ata-bowliringoja koxulısın; uzun emür kerüp andin dapna kılınlısan. **16** Lekin xu yərda tət əwləd etüp, [nəslinq] bu yərgə yenip kelidü; qunkı Amoriylarning kəbihlikining zihü tehi toxımıdi, dedi. **17** Xundaqlı boldiki, kiün petip karangoşu bolojanda, mana, gəxlərning otturisidin etüp ketiwatqan, is-tütək qikip turoqan bir otdan bilən yalkunluk bir məx'əl kəründi. **18** Dəl xu künü Pərvərdigar Abram bilən

bala tuoqup bərmidi; lekin uning Həjər isimlik misirlilik bir dediki bar idi; **2** Saray Abramoja: — Mana, Pərvərdigar meni tuoquxtın tosti. Əmdi sən mening dedikimning kəxiqıa kirgin; bəlkim u arkılık ana bolup tiklinixim mumkin, — dedi. Abram bolsa Sarayning səzinə kobul kerdi. **3** Xuning bilən Abramning ayali Saray dediki misirlilik Həjərnı ez eri Abramoja tokallıkça apirip bərdi (u wakıttı Abram Kənaan zeminiñda on yıl olturoqanıdır). **4** Abram Həjərnıñ kəxiqıa kirdi wə u hamilidər boldi. Əmma u ezininq hamilidər bolqojinini bilginidə, u ayal hojayinini kezgə ilmas bolup kaldi. **5** Saray Abramoja keyidap: — Manga qüxkən bu horluk sening bexingoja qüxsun! Mən ez dedikimni kəqiqingoja selip bərdim; əmdi u ezininq hamilidər bolqojinini xuni kəliojn, — dedi. Buning bilən Saray uningoja — əmdi asmanoja karap yultuzlarnı sana — Kəni, qattılık kılıxka baxlıdı; buning bilən uning aliddin ularnı saniyalamsın?! — dedi. Andin uningoja: keçip kətti. **7** Əmma Pərvərdigarning Pərixtisi uni — Ayal hojayininq kəxiqıa kaytip berip, uning kol astida bol, — dedi. **10** Pərvərdigarning Pərixtisi Ujawab berip: — Mən hojayinim Sarayning aliddin keqip qıktım, — dedi. **9** Pərvərdigarning Pərixtisi uningoja: — Ayal hojayininq kəxiqıa kaytip berip, uning uningoja yənə: — Sening nəslingu xundak awutimənki, kəplikidin uni sanap bolojili bolmayıdu, — dedi. **11** Andin Pərvərdigarning Pərixtisi uningoja: Mana, sən hamilidərsən; sən bir oqul tuoqup, uningoja İsmail dəp at koyoj; qunkı Pərvərdigar sening jəbir-japayıgnı angıldı. **12** U yawa exək kabı bir adam boldidu; uning koli hər adamqə karxi uzitildi, xuningdək hər adamning koli uningoja karxi uzitildi; u kerindaxlırının uludilə ayırm turidu, dedi. **13** Həjər eż-ezığ: «Mən muxu yərdə meni Kərgüqini arkısidin kərdüm» dəp, eżığa sez kılıqan Pərvərdigarnı: «Sən meni kərgüqi Təngridursən» dəp atidi. **14** Xuning bilən u kuduk; «Bəər-lahay-roy» dəp atıldı. U Kədəx bilən Bərad xəhərinə arılıkdidir. **15** Həjər Abramoja bir oqul tuoqup bərdi. Abram Həjər uningoja tuoqup bərgən oqılıqı İsmail dəp at koydi. **16** Həjər Abramoja İsmailni tuoqup bərgəndə Abram səksən altə yaxta idi.

17 Abram tokşan tokküz yaxka kırğında, Pərvərdigar Abramoja kərünüp uningoja: — Mən Kadir Təngridurmən. Sən Mening aldimda mengip, kamil bolqojin. **2** Mən Əzüm bilən sening arangda əhdəmni bekitip, seni intayın zor kəpaytimən, — dedi. **3** Abram eżini taxlap yüzünü yərgə yekip yaddı; Huda uning bilən yənə sezlrixip mundaqlı dedi: — **4** Əzümgə kəlsəm,

mana, Mening əhdəm sən bilən tüzülgəndur: — Sən nuroğun əl-millətlərning atisi bolisən. **5** Xuning üçün sening isming buningdin keyin Abram atalmayıdu, bəlkı isming İbrahim bolidu; qünki Mən seni nuroğun əl-millətlərning atisi қıldı. **6** Mən seni intayın zor keşiytim; xuning bilən səndin keş əl-köwmərləri payda kılımən, puxtungin padixahlar qıkıldı. **7** Mən sən wə səndin keyinki nəslinqning Hudasi bolux üçün Əzüm sən wə səndin keyinki nəslinqning arısında əbədiy əhdə süpitidə bu əhdənni tikləyim; **8** Mən sanga wə səndin keyinki nəslingga sən hazır musapir bolup turoqan bu zemini, yəni pütükil Kəanaan zeminini əbədiy bir mülük süpitidə ata kılımən; wə Mən ularning Hudasi bolimən, — dedi. **9** Andin Huda İbrahimə yənə: — Sən eziung Mening əhdəmni tutkın, eziung wə səndin keyinki nəslinqmu əwladıtn-əwladıka buni tutuxi kerək. **10** Mən sən bilən wə səndin keyinki nəslinq bilən tüzən, silərnin tutxungular kerak bolovan əhdəm xuki, aranglardiki hərbər erkək hətnə kılınsun. **11** Xuning bilən silər hətniliklərinə kesiwetixinqlar kerək; bu Mən bilən silərnin aranglardiki əhdining bəlgisi bolidu. **12** Barlıq əwladlırlıqlar, nəsildin-nəsilgə aranglarda, məyli eydə tuqulqoşanlar bolsun, yaki əwladınglardın bolmay yatlardın puloşa setiweiñoşanlar bolsun, həmmə ərkək səkkiz kiňnlük bolovanada hətnə kılınsun. **13** Əyüngdə tuqulqoşanlar bilən pulungoşa setiwaloşanlarning həmmisi hətnə kılımixi kerək. Xundak kılıqanda, Mening əhdəm tənlirinqlarda ornap, əbədiy bir əhdə bolidu. **14** Lekin hətnilikli turup, tehi hətnə kılınmışqan hərbər erkək Mening əhdəmni buzojan əsəblənilip, üzüp taxlinidu, — dedi. **15** Huda İbrahimə yənə səz əkilip: — Ayaling Sarayni əmdı Saray dəp atimiojn, bəlkı ismi Sarah bolsun. **16** Mən uningoşa bəht-bərikət berip, uningdinmu sanga bir oqul berimən. Mən dərwəkə uni bərikətlaymən; xuning bilən və əl-millətlərning anisi bolidu; həlkələrning padixahlırimu uningdin qıkıldı, — dedi. **17** İbrahim [yəna] ezini yergə etip dum yetip külülp kətti wə kenglidə: «Yüz yaxka kirgən adəmmu balılık bolalarımı? Toksan yaxka kirgən Sarahımu bala tuqarmu!», — dedi. **18** İbrahim Hudaqoja: — Ah, Ismail aldingda yaxisa idi! dedi. **19** Huda uningoşa: — Yak, ayaling Sarah, jəzmən sanga bir oqul tuqup beridu. Sən uningoşa «İshək» dəp at qoyojin. Mən uning bilən əz əhdəmni tüzimən; bu uningdin keyin kiliqoşan nəslə bilən baqlıqoşan əbədiy bir əhdə süpitidə bolidu. **20** Ismailoşa kəlsək, uning tooprıksidiki duayningi anglıdim. Mana, Mən uni bərikətəp, nəslini keşiytip, intayın zor awutimən. Uning puxtidin on ikki əmir qıkıldı; Mən uni uluq bir həlk kılımən. **21** Bırak əhdəmni bolsa Mən kelər yili dəl muxu wakitta Sarah sanga tuqup beridiqoşan oqul — İshək bilən tüzimən, — dedi. **22** Huda İbrahim bilən sezləxip bolup, uning yenidin yukirioşa qıkıp kətti. **23** Xuning bilən xu künila İbrahim əz oqoli Ismailni, əz eyida tuqulqoşanlar wə puloşa setiwaloşanlarning həmmisini, yəni uning eyidiki barlık ərkəklərni elip, Huda uningoşa eytkəndək ularning hətnilikini kesip hətnə қıldı. **24** İbrahimning hətnilikini kesilip, hətnə kılınoşanda, tokşan topkuz yaxka kirgənidi. **25** Uning oqoli Ismailning hətnilikini kesilip, hətnə kılınoşanda, on üq yaxta idi. **26** İbrahim bilən uning oqoli Ismail dəl xu

künninq eziđə hətnə kılındı wə xundakla uning eyidiki həmmə ər kixılər, məyli eyidə tuqulqoşan bolsun yaki yattin puloşa setiweiñoşanlar bolsun, həmmisi uning bilən billə hətnə kılındı.

18 Pərvərdigar Mamrədiki dubzarlıqning yenida İbrahimə qırkındı; bu kün əng issiçən wakıt bolup, u əz qedirininq ixikida olturatti. **2** U bexini kətürüp nəzər seliwidə, mana uning əkululida üq kixi əra turatti. Ularnı kərüp u qedirininq ixikidin kopup, ularning aldişa yügrüp berip, yərgə təkgündək təzim kılıp: **3** — i Rəbbim, əgər pekir nəzərləridə iltip tapkan bolsam, etünimənki, kullırının yenidin etüp kətmigəyə; **4** azojına su kəltərüləsun, silər putliringlərni yuyup dərhəning tegidə aram eliwingelər. **5** Silər əz kulunglarning yenidin ətkənənsilər, man bir qıxləmən elip qıçayı, silər hərdükunglarnı qıkırıp, andin etüp kətkəysilər, dedi. Ular jawab berip: — Eytqıningdək kılıqin, dewidi, **6** İbrahim qədirioşa Sarahıng kəxişa yügrüp kirip, uningoşa: — Üq das esil undin tez hemir yuqurup tokqə ətkin, — dedi. **7** Andin İbrahim kala padisioşa yügrüp berip, yumran obdan bir mozayni tallap, qakirioşa tapxurdı; u buni tezla təyyar қıldı. **8** Andin İbrahim serik may, süt wə təyyarlatkən mozayni elip kəlip, ularning aldişa tutup, ezi dərhəning tegidə ularning alidda əra turdu; ular ulardin yedi. Ular uningdin: ayaling Sarah, nədə, dəp sorıwidə, u jawab berip: — Mana, qədirda, dedi. **10** Birsi: — Mən kelər yili muxu wakitta kəxingoşa jəzmən kəytiplə kelimən, wə mana u wakitta ayaling Sarahıng bir oqılı bolidu, — dedi. Sarah bolsa uning kəynidilə qedirininq ixikida turup, bularnı anglawatattı. **11** İbrahim bilən Sarah ikkisi yaxinip, kərip kaloşanı; Sarahıta ayal kixılərdə bolidiqoşan adat kərük tohtap kaloşanı. **12** Xunga Sarah əz iqida kütülp: — Mən xunqə kərip kətkən tursam, rasttinla ləzzət kərəlmənmu? Erimmu kərip kətkən tursa? — dəp hiyal қıldı. **13** Pərvərdigar İbrahimə: — Sarahıng: «Mən kərip kətkən tursam, rasttinla bala tuqarmənmu?» dəp küləgini nemisi? **14** Parvardigar oşa mumkin bolmayıdoqan tilsimat ix barmu? Bekitən wakitta, yəni kelər yili dəl bu qaođda kəytiplə kelimən wə u wakitta Sarahıng bir oqılı bolidu, — dedi. **15** Əmma Sarah körkup ketip: — Külmidim, dəp inkar kıldı. Lekin U: — Yak, sən küldüng, — dedi. **16** Andin bu zatlar u yerdin kopup, Sodom tarəpka nazırını açıldı. İbrahimı ularni uzitip, ular bilən billa mangdi. **17** Pərvərdigar: — Mən kiliqoşan iximni İbrahimindən yoxursam bolandu? **18** Qünki İbrahimindən uluo wə küqlük bir əl qıkıldı wə xuningdək yər yüzidiki barlık əllətlər u arklılık bəht-bərikətəkə müvəssər bolidiqoşan tursa? **19** Qünki Mən uni bilip falliqoşanmən; u qoçum əz balılırın wə uning eyidiklərni eziğə əgəxtürüp, ularoşa Pərvərdigarning yolını tutup, həkəñanılyığını wə adalətni yürgütüxni əgitidü. Buning bilən Mənki Pərvərdigar İbrahim toopruluk kılıqan wədəmni əmələgə axurimən, — dedi. **20** Andin Pərvərdigar mundak dedi: — «Sodom wə Gomorra toopruluk kətürulgən dad-pəryad nahayıti küqlük, ularning gunahı intayın eojir bolojini üçün, **21** Mən hazırlıla qüxicimən, kilmixliri rasttinla xu dad-pəryadlardın Manga məlum bolojandək xunqə rəzilmə, bilip bakay; unqə rəzil bolmioşandım,

Mən uni bilişim kerək». **22** Xuning bilən bu xixlər u yərdin kəzənilip, Sodom tərəpkə yol aldı. Lekin İbrahim yənilə Pərvərdigarning aldida ərə turattı. **23** İbrahim yekin berip: — Sən rasttinla həkkaniyalarını rəzillər bilən koxup halak kılamsan? **24** Xəhərdə əllik həkkaniy kixi bar boluxi mumkin; Sən rasttinla xu jayni halak kılamsan, əllik həkkaniy kixi üçün u jayni kaqürüm kilməməsan? **25** Yak, yak! Bi x Səndin neri boloquentay! Həkkaniyalarını rəzillərə koxup oltırıp, həkkaniyalarına rəzillərə oxhax muamile kılıx Səndin neri boloquentay! Pütküllü həjannıng sorakqısı adalət yürügizməndü? — dedi. **26** Pərvərdigar jawab berip: — Əgər Mən Sodom xəhəridə əllik həkkaniyini tapsam, ular üçün pütküllü jayni ayap kəlimən, — dedi. **27** Andin İbrahim jawab berip: — Mana mən pəkət topa bilən küldin ibarət bolsammu, mən Igəm bilən sezləxkili yanə petinalidim. **28** Mubada xu əllik həkkaniyinən bax kixi kəm bolsa, Sən bu bax kixininə kəm boloquentini üçün pütküllü xəhərinə yokitəmsən? — dedi. U: — Əgər Mən xu yərdə kərik bəxni tapsammu, uni yokatmaymən, dedi. **29** İbrahim Uningoşa sezini dawam kılıp: — Xu yərdə kərik kixila teplixli mumkin, dewidi, [Pərvərdigar]: — Bu kirkiləri üçün uni yokatmaymən, — dedi. **30** U yanə sez kılıp: I Igəm, hapa bolmioysən, man yanə sez kılıy. Xu yərdə ottuzi teplixli mumkin? — dedi. U: — Əgər Mən u yərdə ottuzi tapsammu, yokatmaymən, — dedi. **31** U yanə sez kılıp: — Mana əmdi mən Igəm bilən sezləxkili jür'ət kıldım; xu yərdə yigirmisi teplixli mumkin, — dedi. Pərvərdigar sez kılıp: bu yigirmisi tükün u yanı yokatmaymən, — dedi. **32** U sezləp: — I Igəm, hapa bolmioy, mən pəkət muxi bir kətimla sez kılıy! Xu yərdə oni teplixli mumkin, dewidi, u jawab berip: — Mən oni üçün uni yokatmaymən, — dedi. **33** Pərvərdigar İbrahim bilən sezləxkili bolqazdındın keyin kətti; İbrahimmu eż jayıqa kəytip kətti.

19 İki pərixtə qəqta Sodomoja yetip kəldi; xu qaçıda Lut Sodomning dərvazisida olturnattı. Lut ularını kərüpla ornidin turup, aldiqa qıkıp yüzü yərgə təkgündə təzim kılıp: **2** — Mana, ay hujirrim, kəminiliriniŋ eyigə qüxtüp putliringləriň yuyup konup kələjaysıllər; andin atə sahər kopup yoloq qıksangalarmu bolidu, dewidi, bular jawabın: — Yak, biz xəhər məydənidə kəqləymiz, — dedi. **3** Əmma u ularını qing tutuwidi, ahir ular uning bilən berip eyigə kirdi. U ularoja dastıhan selip, petir tokəqlarnı pixurup bərdi, ular ojızalandı. **4** Ular tehi yatmioqanıdi, xəhərdikilər, yəni Sodomning arkaklısı, yax, kəri həmmisi hərkəysi məhəllilərdin kılıp eyni körxiwaldı; **5** ular Lutni qakırıp uningoşa: — Bugün qəqta seningkiga kirğan adəmlər kəni? Ələrni bıbzı qakırıp bər, biz ular bilən yekinqılık kılımımız, — dedi. **6** Lut dərvazining aldiqa, ularning kəxiqə qıkıp, iixkni yepiwetip, **7** ularoja: — Əy buradırırim, mundak rəzillikni kilmangalar! **8** Mana, tehi həq ar bilən bills bolmiojan iikki kiziñ bar; ularını silərgə qakırıp beray. Ular bilən haliojiningləri kilinglər. Əmma bu adəmlər eżəməning sayisi astıqıa kirgənlik, silər ularını heqneñə kilmangalar! — dedi. **9** Lekin ular jawab berip: «Neri turl» deqiniqə, yənə: — Bu yərdə turuxka kəlgən bu musapir həkim bolmaqqimikən? Əmdi sanga ularoja kılıqandınmı bəttər yamanlık kılımımız! — dəp Lutni kıştap, iixkni qekixkə basturup kəldi. **10** Əmma u iikki kixi kollırını uzitip Lutni eygə eż kəxiqə tartıp əkiriwelip, iixkni taķıwaldı **11** wə eyning dərvazisining aldidi kiadəmlərni kiqikiđin tartıp qongıqıq korlukka muptila kıldı; xuning bilən ular dərvazini idzəp, həlidin kətti. **12** Andin ikkayılan Lutka: — Muxu yərda yanə birər kimiñ barmu? Kūy'ooqul, ooqul yaki kizliring wə qaya xəhərdə baxxla adəmlirinq bolsa ularını u yərdin elip kətkin! **13** Qünki bu yərni yokitimiz; qünki ular tooruluk kətürülən dad-pəryad Pərvərdigarning alıda intayın küçük bolqoq, Pərvərdigar bizni uni yokitixkə əwətti, — dedi. **14** Xuning bilən Lut taxkırıq qıkıp, kizlirini alidiqan [bołousı] kūy'oqullırınıng kəxiqə berip: «Əmdi kopup bu yərdin qıkıp ketinglər; qünki Pərvərdigar xəhərnı yokitidu» — dedi. Əmma u [bołousı] kūy'oqullırınıning nəzirigə qaqqaq kılıqandək kəründü. **15** Tang atkanda, pərixtiñ Lutni aldiritip: — Əmdi kopup ayalıng bilən kəxinqidiki iikki kizinqni alojin; bolmisa xəhərnıng kəbəhlilikə qetilip kəlip, halak bolisən, — dedi. **16** Əmma u tehiqə arısalıdə bolup turoqanda, Pərvərdigar uningoja rəhim kılıqanlıq üçün, u ikiylən Lutning kolını, ayalıning kolını wə iikki kizining kollarını tutup, ularını xəhərnıng sırtıqə aqipik, orunluxturup koydı. **17** Ularnı qıkarqandın keyin xu ix boldiki, ulardin biri uningoşa: — Jeningni elip kąq, halak bolmaslıking üçün kəyninggə karımay, tüzənləqliktiki həq yərdə tohtımay, taoqka qaqşın! — dedi. **18** Lekin Lut ularoja: — Undak bolmioy, ay hojam, etünüp kələy! **19** Mana, kəminəng kezüngədə tiltpatapti, jenimni kətkuzdung, manga zor marhəmat kərsətting; əmma mən taoqka qaqşmam; undak kilsəm, manga birər apət qırixüp, əltpət kətərmənmişikin. **20** Kara, awa xəhərgə keqip barsa bolqujudə nahayiti yekin ikən, xundakla kiqiq xəhər ikən! Etünüp kələy, mening xu yərəq kəqiximoja yol koyqopasın! U kiqiq [xəhər] əməsmu?! Jenim xu yərdə aman kəlidü! — dedi. **21** Pərixtə uningoja jawab berip: — Həyr, bu ixtimət sanga makul bolay, sən eytən xu xəhərnı wəyran kilmay. **22** Əmdi u yərgə tezdiñ keqip baroqin; qünki sən xu yərgə yetip barmioqulqə həq ix kılıqlasmasın, — dedi. Xunga u xəhərnıng ismi «Zoar» dəp atalojan. **23** Lut Zoaroja yetip baroqanda kün nuri yər yüziga qeqiloqanıdi. **24** Xu qaçıda Pərvərdigar Pərvərdigarning Sodom bilən Gomorranning üstüngərxtin güngürt wə ot yaqdurdur, **25** xu xəhərlərni, pütküllü tüzənləlikni həmdə xəhərlərdiki barlıq ahalilər wə yərdin üngənləriñ koxup bərbət kıldı. **26** Lekin Lutning arkışidin mangoojan ayalı kəyniga karıwidı, tuz tüwriktək aylınip kəldi. **27** Ətisi tang səhərdə, İbrahim kopup ilgiri Pərvərdigarning aldida turoqan jayoja qıkıp, **28** Sodom bilən Gomorra tərəpkə, xundakla tüzənləlikning həmmə yerigə nəzər seliwidı, mana, yər yüzdin humdanning tütünidək tütün ərləwatkınını kerdil. **29** Əmma xundak boldiki, Huda u tüzənləqliktiki xəhərlərni wayran kılıqanda, U İbrahimni esiga elip, Lut turoqan xəhərlərni bərbət kılıqanda uni balayı'apətning iqidin qakırıp kütuzdü. **30** Əmma Lut Zoar xəhəridə turuxtan körkəqşə, Zoardin ketip, taoqka qıkıp, iikki kizi bilən xu yərdə makanlastı. U iikki kizi bilən bir engürküdə turdi. **31** Əmdi qong kiz kiqiqiga: — Atımız bolsa kərip kətti; dunyaning kəida-

uosunu boyiqə bu yurtta bizgə yekinqılık kılıdiqan həq ər kixi kalmidi. **32** Kəni, atimizni xarab bilən məst kılıp koyup, uning bilən billə yataylı; xundak qılsak, biz pərəzənt kərəp atimizning urukını kəlduralaymız, — dedi. **33** Xuning bilən ular u keçisi atisioja xarab iqtüüzüp [məst kılıp] koyup, qong kişi kirip atisi bilən yatti. Lekin Lut uning kirip yatkininimu, kopup kətkininimu həq səzmidi. **34** Ətisi xundak boldiki, qongi kiqikigə: — Mana, mən aħxam atam bilən yattim; bügün kəqtimu uningoja yənə xarab iqtüüzəli; xuning bilən sən kirip uning bilən yatkin; xundak kılıp, hər ikkimiz parzant kərəp atimizning nəşlini kəlduralaymız, — dedi. **35** Xuning bilən ular u keçisi atisioja xarab iqtüüzüp [məst kılıp] koyup, kiqik kişi ornidin turup uning bilən billə yatti. Əmma Lut uning kirip yatkininimu, kopup kətkininimu həq səzmidi. **36** Xundak kılıp, Lutning ikkila kişi əz atisidin hamildar bolup kəldi. **37** Qongi bolsa oqul tuoqup, uning etini Moab koydi; u bügündi Moabiylarning atisidur. **38** Kiqikumu oqul tuoqup, uning etini Bən-Ammi koydi. U bügündi Ammoniyarning atisidur.

20 İbrahim u yerdin qikip, jənub tərəptiki Nəğəwgə keqüp kəlip, Kadax bilən Xurning arılıkida turup kəldi; bir mazgildin keyin Gərarda olturaklıxtı. **2** Xu yerdə İbrahim ayali Sarah toorqisida: «U menin singlimdur», deyəndi. Xuning bilən Gərarning padixahı Abimələk adəm əwətip, Sarahnı [əzığə] hotun boluxka eliwalı. **3** Lekin [bir kün] keçisi qüxida Huda Abimələkkə kəlip uningoja: — Mana, sən eziungga eliwalon ayal səwəbidin əmdi eləgn adəmdursən; qünki u baxka birsining ayalidur — dedi. **4** Əmma Abimələk uningoja tehi yekinqılık kilmiojanidi. U Hudaoqa: — I Rəb, həkkaniy bir həlkənim halak kılamsən? **5** U ezmü manga: «U menin singlim» dəp eytmidim? Yənə kəlip, bu ayalmu «U menin akam», dəp eytkəndi. Mən bolsam sap kənglüm wə durus niyitim bilən bu ixni kıldım, — dedi. **6** Huda qüxida uningoja yənə: — Bu ixni sap kəngül bilən kılıqininqi bilimən; xu səwəbtin Mən seni alimdıma gunah kılıxtnı tosup, uningoja tegixingga koymidim. **7** Əmdi u xixining ayalını əzığə kəyturup bar; qünki u Payoombər, u senin həkkində dua kılıdu wə sən tırık kalisən. Əgar uni yandurup bərmisən xuni bilip koyojinki, sən wə həmmə adamliring koxulup jəzmən elisilər, — dedi. **8** Abimələk ətigən tang səhərdə kopup, həmmə hizmətkarlarını qakirip, bu sezlərning həmmisini ularning kulaklärıja saldı; bu adəmlər naħayiti körkuxup kətti. **9** Andin Abimələk İbrahimni qakirip uningoja: — Bu bizgə nemə kılıqininq? Mən sanga zadi nemə gunah kıldım, sən mən wə padixaħlikimqo eojir bir gunahni yüksəp koydung? Manga kılmayıdoqan ixlarnı kılding! — dedi. **10** Abimələk İbrahimə yənə: — Sən zadi bizning nemə iximizni kərginşen üçün muxi ixni kılding? — dedi. **11** İbrahim jawab berip: — «Bu yerdə xübhisiżki həqkim Hudadin körkənaydikən, ular meni ayalim tüپəylidin əltürütüwidü», dəp oyliojanidim. **12** Əmaliyyətta, uning menin singlim ikənləki rast, lekin u menin ata bir, ana bələk singlim; keyin u menin ayalim boldi. **13** Lekin Huda meni atamning əyidin qikirip sərgərdanlıkka yüргüzginə, mən ayalimoja: — Biz kəyərgila barsak, sən manga xundak xapaət

kərsətkəysənki, menin toorqamda: «Bu menin akam bolidu», degin, — dəp eytkənidim — dedi. **14** Andin Abimələk koy-kalilar, kullar wə dedəklərni elip ularni İbrahimə moja bardı wə ayali Sarahnimu uningoja kəyturup bərdi. **15** Abimələk: — Mana menin zeminim bolsa aldingda turuptu; kəzünggə kəysi yər yaqşa xu yərdə tuoqin, — dedi. **16** U Sarahka: «Mana, man akangoja ming kümük tənggə bərdim; mana bular əz yeningdikilər, xundakla həmmə adəmlərning kez alıda uyatni yapkuqi bolidu; xuning bilən sən hərkəndə daq-əyibin halas bolısan». **17** İbrahim Huda oqa dua kıldı, Huda Abimələk, ayali wa kenizəklərini sakayıttı; andin ular [yənə] bala tuoqalaydiqan boldi; qünki Pərvərdigar İbrahimning ayali Sarah tüپəylidin Abimələknin əyidiki həmmə hotunlarning balyatkulurini etip koyojanidi.

21 Əmdi Pərvərdigar wədə kılqinidək Sarahnı yoklidi; Pərvərdigar Sarahka deginidək kıldı. **2** Sarah hamildar bolup, İbrahim kəriqanda Huda uningoja bekitkən wakitta bir oqul tuoqup bərdi. **3** İbrahim əzığə tərəlgən oqli, yəni Sarah uningoja tuoqup bərgən oqlining ismini İshək koydi. **4** Andin İbrahim Huda uningoja buyruqinidək əz oqlı İshək tuoqulup səkkizinci künü hətnə kıldı. **5** Oqlı İshək tuoqulup qəqənda, İbrahim yüz yaxta idi. **6** Sarah: «Huda meni kündürütüwətti; hərkim bu ixni anglisa, mən bilən təng külüxidü», dedi. **7** U yənə: — Kimmu İbrahimə: «Sarah bala emitidiojan bolidu!» dəp eytalatty? Qünki u kəriqanda uningoja bir oqul tuoqup bərdim! — dedi. **8** Bala qong bolup, əmqaktın ayrıldı. İshək əmqaktın ayrıloqan künü İbrahim qong ziyanət etküzüp bərdi. **9** Əmma Sarah misirlik Həjərning İbrahimə moja tuoqup bərgən oqluning [İshəknı] məshirə kiliwatqınıni kərəp kıldı. **10** Xuning bilən u İbrahimə: — Bu dedək bilən oqlını həydiwət! Qünki bu dedəknin oqlı menin oqlum İshək bilən təng waris bolsa bolmayıdu!, — dedi. **11** [Sarahning] bu sezi İbrahimə tolumu eojir kəldi; qünki [İsmailmu] uning oqlı-da! **12** Lekin Huda İbrahimə: — Balang wə dedikində wajidin bu səz sanga eojir kəlmisun, bəlkı Sarahning sanga deqanlırinin həmmisiga kulak salqın; qünki İshəktin bolojini sening naslıng hesablinidi. **13** Lekin dedəknin oqlidinmu bir həlk-millət payda kılımen, qünki umu sening nasling, — dedi. **14** Ətisi tang səhərdə İbrahim kopup, nan bilən bir tulum suni elip Həjərgə berip, əxnisiqə yüdküzüp, balını uningoja tapxurup, ikkisini yoloja selip koydi. Həjər ketip, Bər-Xebanıq qəlidə kezip yürüd. **15** Əmdi tulumdiki su tūgəp kətkənidı; Həjər balını bir qatkalning tūwigə taxlap koyup, əz-əzığa: «Balining elüp ketixığə karap qidimaymən» dəp, bir ok etimqə yirakkə berip, udulida olturdu. U udulida olturup, paryad kətürüp yioıldı. **17** Huda oqluning yioja awazini anglidi; xuning bilən Hudanın Pərixtisi asmandın Həjərnı qakirip uningoja: — Əy Həjər, sanga nemə boldi? Korkmiojin; qünki Huda oqluning [yioja] awazını yatkən yeridin anglidi. **18** Əmdi kopup, kolung bilən balını yələp tuoquz; qünki Mən uni uluq bir el-millət kılımən, — dedi. **19** Xuan Huda [Həjərning] kezlini aqtı, u bir kuduknı kerdı. U berip tulumqa su toldurup, oqluqla iqtüzdü. **20** Huda u bala bilən billə boldi; u əsüb qong boldi. U qəldə yaxap, mərgən bolup

yetixti. **21** U Paran qəlidə turdi; xu wakıtlarda anisi uningoja Misir zeminidin bir kızını hotunlukka elip bərdi. **22** U wakıtlarda xundaq boldiki, Abimələk wə uning körkənlikinqni bildim; qünki sening Hudadin ixliringda, Huda sening bilən billidur. **23** Əmdi sən dəl muxu yərde manga, oqlumqoja wə nəvrəməgə hiyanət qatkalıq qirmixip kələqan bir koqkarnı kərdi. İbrahim kılmaslıqka Hudanıng namida kəsəm kəlip bərgəysən; mən sanga kərsitip kəlgən mehribanlıqimdək, sənəm manga wə sən hazır turutuwañ yurtka mehribanlıq kələqəysən, — dedi. **24** İbrahim: Kəsəm kəlip berəy, dedi. **25** Andin İbrahim Abimələkninq qakarları tariyalojan bir kuduk toorqısında Abimələknı ayıblidi. **26** Abimalək: — Bu ixni kələqan kixini bilməymən; sən bu ixni mangimu eytmapsən; mən bu ixni pəkət bütünləri anglixim, — dedi. **27** İbrahim koy-kala elip Abimələkkə təkdim kıldı; andin ular ikkilisi əhədə kılıxtı. **28** İbrahim yənə padidin yəttə qixi kozını bir tərapkə ayırıp kərdi. **29** Abimələk İbrahimindən: — Sən bir tərapkə ayırıp koyqan bu yəttə qixi kozining nəmə mənisi bar? — dəp sorıwidı, **30** u: — Mening bu kuduknı koliqinimni etirap kiliqininqoja seyidiojan yalçın oqlung Isħaqnı elip, Moriya yurtiqo berip, xu yərde, Man sanga eytidiojan taqlarning birininq üstidə uni keydürmə kurbanlıq süpitidə sunojin, — dedi. **31** Bu ikkisi xu yərde kəsəm kılıxlanlıq türqün, u xu jayni «Baer-Xeba» dəp atidi. **32** Xu tərikidə ular Baer-Xebada əhədə kılıxtı. Andin Abimələk wə uning ləxkərbəxi Fikol қozojılıp, Filistilərninq zeminiqə yenip kətti. **33** İbrahim Baer-Xebada bir tüp yulquunni tikip, u yərde əbədiy Təngri bolovan Pərwərdigarning namıqə nida kəlip ibadət kıldı. **34** İbrahim Filistilərninq zemininda uzun wakıtkıqə turup kəldi.

22 Bu ixlardın keyin xundak boldiki, Huda İbrahimini sinap uningoja: — Əy İbrahim! dedi. U: mana mən!

— dəp jawab bərdi. **2** U: — Sən oqlungnı, yəni sən seyidiojan yalçın oqlung Isħaqnı elip, Moriya yurtiqo berip, xu yərde, Man sanga eytidiojan taqlarning birininq üstidə uni keydürmə kurbanlıq süpitidə sunojin, — dedi. **3** Ətisi İbrahim səhər kopup, exikini tokup, yigitliridən ikkiylən bilən Isħaqnı billa elip, keydürmə kurbanlıq üçün otun yerip, Huda uningoja eytkən yərəq karap mangdi. **4** Üçinqi künü İbrahim beinxin kətirüp karap, yıraklıñ u yərni kərdi. **5** İbrahim yigitlirigə: — Silər exak bilən muxu yərde turup turunqlar. Man balañ bilən u yərgə berip, səjdə kəlip, andin kexinglaroja yenip kelimiz, — dedi. **6** Xuning bilən İbrahim keydürmə kurbanlıqka kerəklik otunni elip, oqlı Isħaqka yüdküzüp, ezi koliqə piqak bilən otun elip, ikkisi billa yürüp kətti. **7** Isħaq atisi İbrahimıqə: — Əy ata! dewidi, u uningoja jawab berip: — Mana mən, oqlum, dedi. U uningdin: — Mana ot bilən otunuq bar, əməma keydürmə kurbanlıq boldiğin qoza kəni? — dəp sorıwidı, **8** İbrahim jawab berip: — Əy oqlum, Huda Əzi Əzığə keydürmə kurbanlıq kozını təminləydi, — dedi. Andin ikkisi birgə yolini dawamlaxturdı. **9** Ahirida ular Huda İbrahimıqə eytkən jayqa yetip kəldi. İbrahim u yərde kurbangah yasap, üstigə otunni tizip kərdi. Andin u oqlı Isħaqnı baqlap, uni kurbangahdiki otunning üstidə yatçuzdi. **10** Andin İbrahim kolını uzitip, oqlını boozluqılıpi piqakını aldi. **11** Xuan Pərwərdigarning Pərixtisi asmandın uni qakırıp uningoja: — İbrahim, İbrahim! — dəp warkırıcı. U: — Mana mən, — dedi.

12 U uningoja: — Sən balıqə kələqanı təküzəmigin, uni həqinemə kilmiojin; qünki Mən sening Hudadin **13** İbrahim ixliringda, Huda sening bilən ayımidı, — dedi. **14** İbrahim bəxini ketirüp kəriwidə, mana, arkısidə münggüzürlü qatkalıq qirmixip kələqan bir koqkarnı kərdi. İbrahim kilməsləkka Hudanıng namida kəsəm kəlip bərgəysən; berip koqkarnı elip, uni oqlının ornidə keydürmə mən sanga kərsitip kəlgən mehribanlıqimdək, sənəm kurbanlıq kəlip sundı. **15** Xuning bilən İbrahim xu manga wə sən hazır turutuwañ yurtka mehribanlıq jayqa «Yahwəh-Yirəh» dəp at kəydi. Xunga kixilər: kələqəysən, — dedi. **16** İbrahim: Kəsəm kəlip berəy, dedi. **17** — Mən seni zor **18** Son qixi kozining nəmə mənisi bar? — dəp sorıwidı, **19** Andin İbrahim kepətip, dengiz sahildikı kumdaq qolditiman; naslıng İbrahimindən: — Sən bir tərapkə ayırıp koyqan bu yəttə kəlimənki, dəydu Pərwərdigar, **20** Meninq awazimoja kulak salojining üçün yər yüzidiki meninq awazimoja kulak salojining üçün yər yüzidiki barlıq əl-yurtlar nəslingning nəmi bilən əzliri üçün bəhət-bərikət tiləydi, — dedi. **21** Ular bolsa tunji oqlı uz, uning inisi Buz wə Aramning atisi bolovan Kəmuəl, **22** andin Kəsəd, Hazo, Pildax, Yidlaf wə Betual dəgan oqullar idi. **23** (Betualdin Riwkah terəldi). Bu səkkizini Milkah İbrahimning inisi Nahorqa tuqup bərdi. **24** Xuningdək uning keniziki Rəumahmə Tuəbəh, Gaham, Tahax wə Maakah degnərləni tuqup bərdi.

25 Sarah bir yüz yigirmə yəttə yaxşıqə əmər kərdi. Bu Sarahning emrinin yilliri idi. **2** Sarah Kanaan zeminiñi Kiriat-Arba, yəni Həbronda wapat boldi. İbrahim berip Sarah üçün matəm tutup yioja-zar kıldı. **3** İbrahim əz mərhüməsinin yenidin kopup, Hittiyalarqa sez kəlip: **4** — Mən bolsam aranglarda musapir mehman, halas; silər əmdi aranglardın manga bir yərlik beringlər; xuning bilən mən bu mərhüməmni aldımda kərtünüp turmisiñ üçün elip berip dəpnə kılıy, — dedi. **5** Hittiyalar İbrahimıqə jawab berip: — I hojam, bizə kulaq saloşla! Sili aramızda Hudanıng bir xahzadisi hesablinilə! Arımızdiki əng esil yərlikni tallap, xu yərde mərhümələrini dəpnə kılıqayla! Mərhümələrini dəpnə kılıkka həqkəsimiz əz yərlikini silidin ayımadı, — dedi. **6** İbrahim ornidə turup, u zemindiki həlkə, yəni Hittiyalarqa təzim kəlip, **7** ularoja: — Əgər mərhüməmning kəz aldımda turiwərməsliqi üçün, uni elip berip, dəpnə kılıximni rawa kərsənglər, undakta sezimni anglap mening üçün Zoharning oqlı Əfronəja sez kəlip, **9** uning etizining ayojida ezininkı bolovan Makpeləhninq oqarıning manga berixini iłtimas kilinglər. U manga buni silərning aranglarda geristən boluxka toluk nərhidə bərsün, — dedi. **10** Xu qaçda Əfron Hittiyalar arısida olтурattı. Xuning bilən hittiyilik Əfron Hittiyalarning alddı, yəni xəhirining dərvazisidin kirgüçilərning əmmisining alddı İbrahimıqə jawab berip: — **11** Yoşu, əy hojam, manga kulaq saloşla. Bu etizlikni, xundakla uningdiki oqarnı siligə berəy; uni əz

həlkim bolğan adəmlərning alındıda siligə bərdim; öz tartkaysən, hojam İbrahimoja xapaət kərsətkəysən. **13** meyitlirini dəpnə kılqayla, — dedi. **12** Andin İbrahim Mana mən bu yərdə kuduqning bexida turuwatimən wə yənə zemin həlkı alındıda təzim kılıp, **13** Xu zemindiki xəhər həlkining kızlırı bu yərgə su tartkili keliwati. **14** həlkning kulaklırı alındıda Əfronqa: — İltimasimoja kulak Əmdi xundak bolsunki, mən kayısı kizoja: «Komzikinqni salqayla; mən bu etizlikning nərhi boyiqə pul berəy, qüxişang, mən su iqıwalsam boptikan!» desəm, u uni mandin köbül kılqayla, andin mən meyitimni xu jawab berip: «Manı iğkin, mən tegilirinim suojırıp yərda dəpnə kılıy, — dedi. **14** Əfron İbrahimoja jawab koyay», desə, u kız sən külung İshäkkä bekitkingning berip uningoja: **15** Əy hojam, manga kulak salqayla; ezi bolsun. Buningdin sening hojam İbrahimoja xapaət tət yüz xəkəl kümüxkə yaraydiqan bir etizlik, sili kılıqiningni biləlyəm, — dedi. **15** U tehi sezini bilən menin aramda nemə idi? Sili meyitlirini dəpnə tütgətməylə, mana Riwkaħ kozini mürisidə ketürüp kılqayla — dedi. **16** İbrahim Əfronning seziqə koxuldı; qıkip kaldi; u bolsa İbrahimning inisi Nahorning ayali andin Əfron Hittiyalar alındıda eytkan bahani, yəni xu qaoqdiki soda olqimi boyiqə tət yüz xəkəl kümüxnı tarazida tartip bərdi. **17** Xundak kılıp Mamrəning udulidiki Makpelahka jaylaxkan Əfronning etizlik, yəni etizlikning ezi, uningdiki oqar, xundakla etizlikning iqi wə atrapidiki barlıq dərəhlərning həmmisi **18** dedi. **18** U jawab berip: — Iqkayla, əy hojam! dəpla, Hittiyarning kez alındıda İbrahimoja tapxurulup, [yəni Əfronning] xəhirinəng dərvazisidin barlıq kirgüllərinəng alındıda uning mülli kilij bekitildi. **19** Xuningin keyin İbrahim ayali Sarahını Qanaan zemindikini Mamra (yəni, Hebron)ning udulidiki Makpelahning etizlikining oqarında dəpnə kıldı. **20** Xu tərikiðə u etizlik wə uningdiki oqar Hittiyalar təripidin İbrahimoja geristən boluxka tayin kılındı.

24 İbrahim kərip, yexi bir yərgə berip kəlojanidi; Pərvərdigar İbrahimoja hər tərətpə baht-bərikət ata kəlojanidi. **2** İbrahim eyidiki əng metiwa hizmetkarı, əzinin pütür mal-mülkini baxkurdiojan ojçıjaroja: — Kolungni yotamining astioja kyoqin; **3** Mən seni asmanlarning Hudasi xundakla yerning Hudasi bolğan Pərvərdigarning nami bilən əsəm kildürimənki, sən mən hazır turuwtən bu Qanaaniylarning arisidin oqlumoa kiz elip bərməy, **4** Bəlki ez yurtumoja, xundakla öz uruk-tuoqjanlırimning kəxioja berip, oqlum Ishäkkä hotun elip bərgəysən, — dedi. **5** Hizmətkarı uningoja: — Mubada u kız mən bilən bu yurtka kəlgili umimisa, undakta ezliri qıkkan xu yurtka oqullarını yandurup apıramdimən? — dedi. **6** İbrahim uningoja jawab berip: — Həzi bol, oqlumni hərgiz xu yarga yandurup barmıqjin! **7** Meni atamning eyi bilən tuoqulojan yurtumdin yetəkləp elip kəlgüqி, yəni manga sez kılıp: — «Sening nəslingga bu yurt ni beriman», dəp manga əsəm kılqan, asmanınning Hudasi bolğan Pərvərdigar Əz Perixtisini aldingən əwətidü; xuning bilən sən u yerdin oqlumoa kiz elip keləlysən. **8** Xundaktim, əgər kız sən bilən bu yərgə kəlgili umimisa, mən sanga kildürdiojan əsəmdin halas bolisən; əmma oqlumni u yərgə hərgiz yandurup barmıqjin, — dedi. **9** Xuning bilən hizmətkar kolini hojisı İbrahimning yotisining astioja koyup turup, bu toqrolda hojisining tegiliridin onni, xundakla hojisining hərhil esil nərsilirini elip yoloja qıktı; u Aram-Naharaim rayonıqa səpər kılıp, Nahorning xəhiringə yetip kıldı. **11** U xəhiring sirtidiki bir kuduqning yenida tegilirini qekündürdü; bu kəqkurun, kız-ayallarning su tartkili qıkdirıqan qeoqi idi. **12** U dua kılıp: — Əy hojam İbrahimning Hudasi bolğan Pərvərdigar, etünimənki, bugün menin iximni ongoja tartkaysən, hojam İbrahimoja xapaət kərsətkəysən. **13** Mana mən bu yərdə kuduqning bexida turuwatimən wə xəhər həlkining kızlırı bu yərgə su tartkili keliwati. **14** Əmdi xundak bolsunki, mən kayısı kizoja: «Komzikinqni salqayla; mən bu etizlikning nərhi boyiqə pul berəy, qüxişang, mən su iqıwalsam boptikan!» desəm, u uni mandin köbül kılqayla, andin mən meyitimni xu jawab berip: «Manı iğkin, mən tegilirinim suojırıp yərda dəpnə kılıy, — dedi. **14** Əfron İbrahimoja jawab koyay», desə, u kız sən külung İshäkkä bekitkingning ezi bolsun. Buningdin sening hojam İbrahimoja xapaət tət yüz xəkəl kümüxkə yaraydiqan bir etizlik, sili kılıqiningni biləlyəm, — dedi. **15** U tehi sezini bilən menin aramda nemə idi? Sili meyitlirini dəpnə tütgətməylə, mana Riwkaħ kozini mürisidə ketürüp kılqayla — dedi. **16** İbrahim Əfronning seziqə koxuldı; qıkip kaldi; u bolsa İbrahimning inisi Nahorning ayali Milkaħtin tuqulçoqan oogli Betuvelning kizi idi; **16** Kız intayın qiraylik bolup, həq ər kixi təqmigən pak kiz idi. U kuduqning boyioja qüxişip, komzikini toldurup andin qıktı. **17** Hizmətkar uning aldioja yügürüp berip: — Ətünüp əkalay, komzikinqtin azojinə su otlıwalay, — dedi. **18** U jawab berip: — Iqkayla, əy hojam! dəpla, komzəknı dərħal kəlioja elip, uning su iqixi üçün sundı. **19** U stüyidin uningoja kənoqça iċikküzgəndin keyin: — Tegilirigimi kənoqça su iċikküzüp koyay, — dedi. **20** Xuning bilən u dərħal komzəktiki suni olakka təkwiwit, yəna kudułka su tarktılı yügürüp bardi; u uning hemma tegilirigə su tartip bərdi. **21** U kixi uningoja kezini tikkiniq jimpit turup, Pərvərdigarning yolini ong kılqan, kilmiqanlığını bilix üçün kütiwattatı. **22** Tegilər su iqip kənoqanda, xundak boldiki, həlikə kixi yerim xəkəllik bir altun burun həlkisi bilən ikki kəlioja on xəkəllik altun biləzükni qıkirip kizoja berip uningoja: **23** Sən kimning kizi bolisən? Manga dəp bərsəng! Atengnang eyidə bizgə konoqudək jay barmu? — dəp soridi. **24** Kız uningoja: — Man Milkaħting Naħorqa tuqop bərgen oogli Betuvelning kizi bolimən, — dedi, **25** yənə uningoja: — Bizningkida saman bilən boozuz kəngri, [silergə] konoqlı jaymu bar, — dedi. **26** Xuan bu adəm engixip Pərvərdigarning alındıda səjdə kılıp: **27** Əz xapaiti bilən hojamdin wapadarlıkini ayımojan, hojam İbrahimning Hudasi bolğan Pərvərdigaroja həmdusana okulqayı! Pərvərdigar bu səpirimdə meni hojamning kerindaxlırları turojan əygə baxlap kəldi! — dedi. **28** Kız yügürüp berip, bularning həmmisini anisining eydikilərgə eytip bərdi. **29** Əmdi Riwkaħning Laban debyn bir akisi bar idi. Laban kuduqning bexioja, u adamning kəxioja yügürüp qıktı. **30** Qünki u singlisining burun həlkisini wə kolliridiki bilazük'lərni kərüp, həmdə singlisining: u adəm manga mundak-mundak dedi, deginini anglap, u adəmning kəxioja bardi. Mana, u kixi kuduqning yenida tegilirinəng kəxida turatti. **31** Laban uningoja: — Əy Pərvərdigarning baht-bərikəti ata kiliñoquqı, kirgayla! Nema üçün taxkırıda turdila? Mən eyni tayyarləp koydum, tegilərgim jay raslidim, — dedi. **32** U adəm əygə kirdi; Laban tegilərdin yükni qüxişip, tegilərgə saman bilən boozuz berip, u kixining həm uning hemrahlırinəng putlurunu yuojılı su elip kəldi; **33** andin u kixining aldioja taam koyuldu; lekin u: — Mən gepimini demay turup taam yeməymən, — dedi. Laban jawab berip: — Eytkayla, dedi. **34** U: — Mən bolsam İbrahimoja hizmətkarım; **35** Pərvərdigar hojamoja kəp baht-bərikət ata kılqaqka, u uluq bir kixi boldi. U uningoja koy bilən kala, kümüx bilən altun, kül bilən dedəklərni, təgə bilən exəklərni

bərdi. **36** Hojamning ayalı Sarahı kəriqanda hojamoqa uning aqzidin anglap bağılı, dəp **58** Riwkahni qakirip bir oqul tuçup bərgənidi. Hojam [ooqlioja] əzinin uningdin: — Bu adəm bilən baramsən? dəp soriwidi, u: barlığını atidi. **37** Hojam meni kəsəm kıldurup: «Sən — Baray, dəp jawab bərdi. **59** Xuning bilən ular singlisi mən turuwaṭkan zemindiki Қанаaniylarning kızliridin Riwkahni, uning inik'anisi, İbrahimning hizmətkarı wə oqlumoa hotun elip barmə, **38** bəlkı jəzmən atamning adəmları bilən koxup yoloça selip koydi. **60** U wakitta əyigə, ez tuqənlanrimming kəxioja berip, oqlumoa ular Riwkahka bəht tiləp: — Əy singlimiz, minglijan hotun elip bərgəysən», — dedi. **39** U wakitta mən on minglijan adəmlərinin anisi bolqaysən! Nəslinq hojamə: «U kiz mən bilən kalgili unimisiqu?» — düxmənlirinən dərwazilirioqa iğə bolqo — dedi. **61** desəm, **40** u manga jawab berip: «Tutkum yollarım Xuning bilən Riwkah bilən uning dedəkləri ornidin uningoja oquk bolqan Pərvərdigarın Öz Pərixtisini turup, tegilərgə minip, u kixığa əgixip mangdi. Kundak sening bilən əwətip, yolungni ong kılıdu. Bu tərikidə kılıp hizmətkar Riwkahni elip yoloça qıktı. **62** İshak sən mening ailidiliklirim arisidin, atamning jəməti iqidin oqlumoa hotun elip berisən. **41** Xundak kılıp ailəmdikilərning kəxioja yetip baroqiningda, sən mən kıldurojan kəsəmdin halas bolisən; ular sanga kızni bərmisimu ohxaxla kəsəmdin halas bolisən», — degenidi. **42** Xunga mən bügün bu kudukning kəxioja kəlip: — Əy, hojam İbrahimning Hudasi bolqan Pərvərdigar, əgər sən bu səpirimni ong kilsang: — **43** mana men su kudukining Riwkah dərəhəl qüməlbilini tartip yüzini yepiwaldi. **66** yenida turuwatimən; wa xurdak, bolsunki, su tartaklı kəlgən kzoja: «Komzikindin manga bir otlam su bərgən bolsang», desəm, **44** u manga: «Sən iqtik, tegilirinngim su tartıp berəy», dəp jawab bərsə, undakta bu kiz dal Pərvərdigar Özı hojamning oqlı üçün bekitkən kiz bolsun, dəp dua kılqanadim. **45** Kenglümədə tehi sezüm tügiməyla, mana, Riwkah komzəknı mürisidə kətürüp qıkip, kudukning boyioja qüxüp su tarttı; mən uningoja: — İltipat kılıp, manga su iqtılı koysang, dewidim, **46** u dərəhəl komzikini mürisidin qüxürüp: «İlkəyla, tegilirinim suojırıp koyay», dedi. Xuning bilən mən iqtitm; u tegilirimim suojırıp koydi. **47** Andin mən uningdin: — Kimning kizi bolisən, dəp sorisam, u jawab berip: — Mən Nahorıng Milkahndan tuçulqan oqlı Betuənləng kizi bolıman, — dedi. Xu qaşa mən uning burnıqə halka, kollırıqə biləzükərni selip koydum; **48** andin engixip Pərvərdigarən sajda kıldı; hojamning kərindixining kizini uning oqlı üçün elip ketixka mening yolumnu ong kılqını üçün, hojamning Hudasi bolqan Pərvərdigarən həmdusana eyttim. **49** Əmdi silər hojamoqa ihlas kılıp xapaat kərsitəlyi desənglər, buni manga dənglər. Əgər halimisanglar, unimu manga eytinglər, mən ong tərəpkə yaki sol tərəpkə barıman, — dedi. **50** Əmdi Laban bilən Betuəl jawab berip: — Bu ix Pərvərdigardin bolоq, siligə ya undak ya bundak deyəlməymiz. **51** Mana, Riwkah aldlırıda turidu; uni elip kətkəyə. U Pərvərdigarning deginidak ez hojilirinen oqlıja hotun bolsun, — dedi. **52** İbrahimning hizmətkarı ularning sezlərini anglap, yərəng engixip, Pərvərdigarən sajda kıldı. **53** Andin, hizmətkar kümüx buyumlarnı, altın buyumlarnı wə kiyim-keqəklərni qakirip, bularını Riwkahka bərdi; u yənə kizning akisi wə anisiojumu kimmətlək hədiyələrni sundı. **54** Andin u wə həmrəhli bilən billə yəp-iqip, xu yərdə konup kıldı. Ətisi sahərdə kopup, u ularqa: meni hojamning kəxioja yoloça selip koyungalar, dewidi, **55** Kızning akisi bilən anisi uningoja: — Kız birkanqə kün yaki on kün yenimizda tursun; andin barsun, — dedi. **56** Əmma u ularqa: — Pərvərdigar mening səpirimni ong kılqanıkən, meni tosmanglar; hojamning kəxioja berixim üçün meni yoloça selip koyungalar, — dedi. **57** Ular uningoja: — Kızni qakirip, on minglijan adəmlərinin anisi bolqaysən! Nəslinq — duxmənlirinən dərwazilirioqa iğə bolqo — dedi. **61** Xuning bilən Riwkah bilən uning dedəkləri ornidin qunksu u jənubtiki Nəgawdə turattı; **63** İshak kəqkurun istikəmtəkə dalaqo qıkkanidi; u bexini kətürüp karisa, mana tegilər keliwatatti. **64** Riwkah bexini kətürüp, İshaknı kərdi; u dərəhəl tegidin qüxüp, hizmətkardin: — Səhərada bizning aldımızqa qıkiwatlıqan bu kixi kim bolidü? — dəp sori. Hizmətkar: — Bu hojamdur! dedi. **65** İshak kəqkurun istikəmtəkə dalaqo qıkkanidi; u bexini kətürüp karisa, mana tegilər keliwatatti. **66** Hizmətkar əmdi kılıjan həmmə ixlirini İshakka eytip bərdi. **67** İshak kızni anisi Sarahıning qedirioja baxlap kirdi; u Riwkahni ez əmrigə aldı; u uning hotunu boldi. U uni yahxi kərüp kaldi; bu tərikidə İshak anisining wapatidin keyin təsəlli taptı.

25 İbrahim Kəturaḥ isimlik yənə bir ayalni alojanidi. **2** U İbrahimə Zimran, Yoqşan, Medan, Midyan, Ixbak wə Xuahni tuçup bərdi. **3** Yokxandın Xeba bilən Dedan təraldı; Dedanning əwlədləri Axuriylar, Letuxiylar wə Leummiyalar idi. **4** Midiyanning oqulları Əfah, Efər, Hanoh, Abida wə Əldaağ idi. Bular həmmisi Kəturaḥning əwlədləri idi. **5** İbrahim barlıkını İshakka atıwatkənid; **6** İbrahim tehi Hayat waktida kiqik hotunliridin bolqan oqullarıraq hədiyalərni berip, andin bularını oqlı İshakṭin yırak, tursun dəp, kün qıqx tərəpkə, xərkəy zeminoja əwətiwətkənid. **7** İbrahimning əmrining künələri bir yüz yətmix bəx yil boldi; u tolimu kərip, künələri toxup, nəpəstin tohtap wapat boldi; u ez kowmining kəxioja berip koxuldı. **9** Uning oqulları İshak wa Ismail uni Mamrənəning udulioqa jaylaxkan, Hittiy Zoharning oqlı Əfronnıng etizlikdiki Makpelahning ojarıda dəpnə kıldı. **10** Bu etizlikni İbrahim Hittiyardin seviyalərində; mana bu yərlikkə İbrahim dəpnə kılındı, ayalı Sarahımu muxu yərəq dəpnə kılinojanidi. **11** İbrahim wapat bolqandan keyin xundak boldıki, Pərvərdigar uning oqlı İshaknı berikətlidi. İshak, Bəər-Lahay-Roynıng yenida turattı. **12** Təwəndikilər Sarahıning misirlik dediki Həjərdin tuçulojan, İbrahimning oqlı bolqan Ismailning əwlədləri: — **13** Ismailning oqullırının, ularning nəsəbnamılıri wə kəbililəri boyiqə ismi təwəndikiqə: — Ismailning tunji oqlı Nebayot; andin Kedar, Adbəəl, Mibsam, **14** Mixma, Dumah, Massa, **15** Hədad bilən Tema, Yatur bilən Nafix wə Kədəməh idi. **16** Bular bolsa Ismailning oqullırı bolup, ularning kənt wə qedirgahlıri ularning nəmə bilən atalojan bolup, ular on ikki kəbiligə əmir bolqanidi. **17** Ismailning emrining yilları bir yüz ottu yətə yil boldi; u ahirkı nəpsini tartip wapat bolup, ez kowmining kəxioja berip koxuldı. **18** [Uning əwlədləri] Həwiləq rayonidin tartip xuroqiş olturnaklastı (Xur bolsa Misirning utturisida bolup, Axuroja baridiojan

yolda idi). Ismail əzining barlıq kərindaxlırinin udulida olturaklaşdı. **19** İbrahimning oqlı İshakı nəslinинг bayanı mundaktur: — İbrahimdin İshak tərəldi. **20** İshak Padan-Aramda olturuxluq aramış Betuelning kızı, aramış Labanning singlisi bolğan Riwkahlı hotunluğka aloğında kırık yaxka kırğındı. **21** Əmma Riwkah bolsa tuqmas bolqoqqa, İshak hotuni üçün Pərvərdigarçı dua-tilawat kıldı; Pərvərdigar uning duasını ibabat kıldı; xuning bilan ayalı Riwkah hamilədir boldı. **22** Əmma uning korsikidiki ikki bala bir-biri bilən soküxkili turdi. Xuning bilan Riwkah: — Əgər bunda kılıkını bilsəm, [hamilədar] bolup nema kılattım? — dəp Pərvərdigardin səwəbinı soriqili bardi. **23** Pərvərdigar uningoja: — «Sening korsikingga ikki al bardur, Iqingdin ikki həlk qıkip bir-biridin ayrıldı, Bir həlk yənə bir həlktin ojalıb kelidi, Qongi kiqikining hizmitini kılıdu» — dedi. **24** Uning ay-küni toxkanda, mana uning korsikida dərwəkə bir jüp koxkezak bar idi. **25** Awwal tuqulojını kızoqqu bolup, pütün bədini juwidək tütlük idi. Ular uning ismini əsav dəp koydu. **26** Andin inisi koli bilən əsawning tapinini tutkən haldə qıktı. Bu səwəbtin uning ismi Yakup dəp koyuldu. Ular tuqulojanda İshak atınıx yaxta idi. **27** Balilar əsüb qong boldı; əsav mahir owqı bolup, dala-janggalda yüridiojan adəm boldı. Yakup bolsa durus adəm bolup, qedirlarda turattı. **28** İshak əsawning ovlap kalğan gexidin daim yəp turoqqa, uningoja amrak idi. Lekin Riwkah Yakupka amrak idi. **29** Bir küni Yakup [purqak] xorpisi kəynitiwatıttı; əsav daladın herip-eqip kəytip kəldi. **30** Əsav Yakupka: — Mən halimdin kəttim! Ətünüp қalay, awu kizildin bərsəng! — Awu kizıl nərsidin meni ozuklandursangqu! Man halimdin kəttim, — dedi (xu səwəbtin uning eti «Edom» dəpmu ataldi). **31** Yakup uningoja: — Undak bolsa, tunjilik hökükgünü manga setip bərgin, — dedi. **32** Əsav: — Mən eləy dawatımən, bu tunjilik hökükinin manga nema paydisı? — dedi. **33** Yakup: — Əmisiş hazır manga kəsəm kılıqon, dewidi, uningoja kəsəm kılıp, tunjilik hökükinin Yakupka setip bərdi. **34** Xuning bilən Yakup əsawoşa nan bilən kizıl purqak xorpisini bərdi. U yəp-iqip ornidin turup kattı. Xundak kılıp əsav tunjilik hökükiətə xunqə etibarsız kəriqanıdır.

intayıq qıraylıq bolqoqqa, İshak əz-əzığ: «Bu menin ayalim bolidu», desəm, bu yərlik adamlar Riwkahning səwəbidin meni eltürütəwməkin, — dəp korktı. **8** Lekin u xu yərədə uzak wakit turojandin keyin xundak boldiki, Filistilərning padixağı Abiməlek dərizidin karıowi, mana İshak, wa ayali Riwkah bir-biriga erkiliçip turattı. **9** Andin Abiməlek İshaknı qakırıp: — Mana, u jəzmən sening ayaling ikən! Sən nemə dəp: «U mening singlim», deding? — dewidi, İshak uningoja: — Qünki mən aslıda uning səwəbidin birsı meni eltürütəwməkin, dəp ənsiriganıdim, — dedi. **10** Abiməlek uningoja: Bu bizgə nema kılqojing? Tas kaptu həlk arisidin birəsi ayaling bilən birgə bolqılı?! Undak bolğan bolsa sən bizni gunahka patkuzoqan bolatting! — dedi. **11** Andin Abiməlek həmmə halkə buyrup: — Kimki bu kixiga wə yaki hotunioja kol təgküzsə jəzmən eltürülməy kalmayıdu, — dəp yarlıq qüxürdü. **12** İshak u zemində terikqılık kıldı: u xu yili yərdin yüz həssa həsol aldı; Pərvərdigar uni bərikatlıqındı. **13** Bu kixi bax kətürüp, baroqanseri rawaj tezip, tolimu katta kixılərdin bolup kəldi. **14** Uning köy-kala padilirli wə eyidiki kulları intayıq keşiydi; Filistilər uningoja həsət kılqılıj turdu. **15** Bu səwəbtin uning atisi İbrahimning künnliridə atisining kulları koloqan kuduklärning həmmisini Filistilər etip, topa bilən tinduruwättili. **16** Abiməlek İshakqa: — Sən bizdin ziyyadə kütqiyip kətting, əmdi arımızdır qıkip kətkin, — dedi. **17** İshak u yərdin ketip, Gərər wadişoja qədir tipik, xu yərədə turup kəldi. **18** İbrahim həyat waktında [kulları] birmunqə kuduklärini kəzəqanıdı; birak İbrahim olğondin keyin, Filistilər bularını topa bilən tinduruwətənidi. İshak bu kuduklärni kəydi, ularqə atisi ilgiri koyojan isimlərini yənə koydu. **19** İshakning kulları wadida kuduł kələwatkanda sulurı uroqup qıkip akdiyojan bir kudułkni tepiwaldı. **20** Lekin Gərardiki padıqlar İshakning padıqlıridin uni talixip: — Bu su bizningkidur, — dedi. Ular İshak bilən jedalləxkəqə, u bu kudułkni «Esək» dəp atidi. **21** Ular yənə baxka bir kudułkni kolidi, ular yənə bu kuduł tooprisida jedalləxtili. Xuning bilən İshak buning ismini «Sitnah» dəp atidi. **22** Andin u u yərdin ketip, baxka yərəgə berip, xu yərdimü yənə bir kudułkni kolidi; əmdi

26 [Kanaan] zeminida İbrahimning waktidiki aqarqliktin baxka yənə bir kətimlik aqarqlik yüz bərdi. Xuning bilən İshak Gərər xəhərigə, Filistilərinin padixahı Abimələkninq kəxiçə bardi. **2** Pərvərdigar uningoja kerünüp mundak dedi: — Sən Misiroja qüxməy, bəlkı Mən sənəgə kərsitip beridiojan yurtta turojin. **3** Moxu zemindin qıkmay musapir bolup turojin; xuning bilən Mən sən bilən billə bolup, sənəgə bəht-bərikət ata kılımən; qünki Mən sən wə nəslingga bu zemirlarning həmmisini berip, atang İbrahimə qərgən kəsimimni ada kılıman; **4** nəslingga asmandıki yultuzlardək awutimən wə nəslingga bu zemirlarning həmmisini berimən; yər yüzidiki barlıq, əl-yurtları nəsliningin [namı] bilən ezliriga bəht-bərikət tiləydi. **5** Qünki İbrahim Mening awazimoja kulak selip, tapılıqinim, əmrərim, bəlgilimilirim wə kanunlrimi bəja kəltirdi, — dedi. **6** Xuning bilən İshak Gərarda turup kəldi. **7** Əmma u yerli kixilar uning ayali toqrisida sorısa u: — Bu mening singlim boldıu, — dedi; qünki Riwkah Gərardıkları bu kudukları talaxmıcıdı. Bu səwəbtin u uning etini «Rəhəbot» koyup: «Əmdı Pərvərdigar biz üçün jáy bərgənəkən, bu zemində mewilik bolimiz», — dedi. **23** Andin u yərdin qıkıp Bəər-Xebaşa bardi. **24** Pərvərdigar xu keçisi uningoja kerünüp: — Mən bolsam atang İbrahimning Hudasidurmən; körkəmiqin, qünki Mən sən bilən billiman, seni baht-barikətləp, nəslingga kulum İbrahimning səwəbidin awutiman, — dedi. **25** U xu yərda bir kurbangah yasap, Pərvərdigarning namiqə nida kılıp ibadət kıldı. U xu yerdə qədirini tikti, İshakınq kulları xu yərdə bir kuduk kolidi. **26** Əmdı Abimələk, aqinisi Ahuzzat bilən ləxkərbəxi Fikol birgə Gərardin qıkıp, uning kəxiçə bardi. **27** İshak, ularoja: — Manga eqmənlik kılıp, meni aranglardın kooqliwətkəndin keyin, nemə üçün mening kəximəqə kəldindərlər? — dedi. **28** Ular jawabən: — Biz Pərvərdigarning sən bilən billə bolqojinini roxən baykıduk, xuning bilən biz sening toorqanda: «Otturımızda bir kelixinim bolsun, yəni bizlər bilən sən bir-birimizgə kəsəm berip əhdə kılıxayı» dedük; xu wəjидин

sən bizgə həqkandak ziyan-zəhmət yətküzmigəysən; biz sənəgə həq təqmiginimizdək, xundakla sənəgə yahxılıktın baxka həqbir nəmə kılmlarıqınızıdək (bəlkı seni aman-əsanlıq iqdə yoluqqa əwətkənidük) sənmə xundak — kılqəysən. Mana hazır sən Pərvərdigar təripidin bəht-bərikət kərtüwatisan! — deyixti. **30** Xuning bilən u ularıqə bir ziyanət kılıp bərdi. Ular bolsa yəp-iqtı. **31** Ətisi tang səhərdə ular kopup bir-biriga kəsəm kılıxtı; andin İshək ularını yoloqə selip kəydi; ular uning kəxidin aman-əsan kətti. **32** U künə xundak boldiki, lekin kol bolsa əsawning kollidur, — dedi. **23** Uning İshəkninq küləlli keliq, uningə ezi kılıqən kuduk kollırı bolsa akisi əsawning kolliridək tüklük bolonini tooprisida həvar berip: «Biz suaptutk!» dedi. **33** U uning namini «Xibah» kəydi. Bu səwəbtin bu xəhərning ismi büğüngiçəq «Bəər-Xeba» dəp atılıp kəlməktə. **34** Əsaw kırık yaxka kirgəndə, Həttiylardın boləqən Bərənin kizi Yəhudit bilən Həttiylardın boləqən Elonning kizi Basimatni hotunlukça aldı. **35** Əmma bular İshək bilən Riwkahning kengliga azab elip kəldi.

27 İshək kərip, kezli torlixip, kezi oquwa keridiojan bolup kələqanda xundak boldiki, u qong oqlı əsawni qakirip uningoja: — Oqlum! — dedi. U: — Mana mən! — dəp jawab bərdi. **2** U uningoja: — Mana mən əmdi kərip kəttim, kənqilik kün keridiojinimim bilməymən. **3** Xunga səndin etünimən, koralliring, yəni sadək wə okyayingni elip janggalıq qıkıp, mən üçün bir ow owlap kəl; **4** mən yahxi keridiojan məzzilik tamaktın birni etip, manga kəltürgin. Mən uni yəp, əlüxtin ilgiri kənglündən sənəgə bəht-bərikət tiləp dua kiliy, — dedi. **5** İshək oqlı əsawoja sez kılıqənda Riwkahmu anglıdı. Əsaw ou owlap kəlgili janggalıq qıkıp katkəndə, **6** Riwkah oqlı Yakupka: — Mana mən atangning akang əsawoja: «Sən ou owlap keliq, manga məzzilik bi taamni atkin; mən uni yəp elüp ketixtin burun Pərvərdigar aliddə sənəgə bəht-bərikət tiləp dua kiliy», — dəp eytkinini anglap kəldim. **8** Əmdi, i oqlum, sezümgə kulak selip buyruqinimni kilojn. **9** Sən dərhal padioja berip, eqliñərning iqdin esil ikki oqlaknı elip kəlgin; mən ulardin atang üçün u yahxi keridiojan məzzilik bi taam təyyar kiliy. **10** Sən uni atangning aldioja elip kirgin. Xuning bilən u yəp, elüp ketixtin burun sənəgə bəht-bərikət tiləp dua kiliđu, — dedi. **11** Lekin Yakup anisi Riwkahka: — Mana akam əsaw bolsa tüklük kixi, mən bolsam tüksiz silik tənlük adəmmən. **12** Mubadə atam meni silap kəlsa, undakta mən uning nəziridə uni mazaq kılıqçı adəm bolup keliq, beximoja bərikət əmas, bəlkı lənat taparmənnəmkən, dedi. **13** Anisi uningoja: — Əy oqlum, sənəgə qüxicidiojan lənat manga qüxsun; əmma sən pəkət sezümgə kulak selip, berip [oqlaklarnı] elip kəl, — dedi. **14** U berip ularını elip keliq, anisoja bərdi. Anisi uning atisi yahxi keridiojan məzzilik bir taamni təyyar kıldı. **15** Andin Riwkah tunji oqlı əsawning eydə ez yenida saklaklıq əng esil keyimlirini elip kiqiq oqlı Yakupka kiydtürüp, **16** oqlaklarning terisini ikki koli bilən boynining tüksiz jayığa yegəp, **17** andin ezi ətkən məzzilik taamları bilən nanları oqlı Yakupning kəlioja tutkuzdi. **18** Yakup atisining kəxioja kiriq: — Əy ata! — dedi. U: — Mana mən! Oqlum, sən kim bolisən? — dewidi, **19** Yakup atisioja jawab berip: — Mən qong oqulları əsawmən, manga eytənliridək kildim; əmdi orunlıridin turup,

olturup kılıqən gəxigə eqiz tegip, andin kəngülliridin manga bəht-bərikət tiləp dua kılıqayla, — dedi. **20** İshək oqlioja: — Əy oqlum, kəndakmu uni xunqə tez tepip kəlding? — dewidi, u jawab berip: — Qünki Pərvərdigar Hudaliri uni dəl yolumqa yolkurtdu, — dedi. **21** İshək Yakupka: — Əy oqlum, yekinrək kəl, sən rast oqlum əsawmu, əməsmu, silap bakay, — dedi. **22** Xuning bilən Yakup atisi İshəkninq kəxioja yekin kılıxtı; andin İshək ularını yoloqə selip kəydi; ular uning kəxidin aman-əsan kətti. **32** U künə xundak boldiki, lekin kol bolsa əsawning kollidur, — dedi. **23** Uning İshəkninq küləlli keliq, uningə ezi kılıqən kuduk kollırı bolsa akisi əsawning kolliridək tüklük bolonini üçün uni tonuyalmay, uningə bəht-bərikət tiləp dua kildi. **24** Andin u yəna: — Sən rast oqlum əsawmusən? dəp soriwidi, u jawab berip: — Dəl mən, — dedi. **25** İshək uningoja: — Taamni elip kəlgin, mən oqlummingow gəxidin yəp, kənglümdin sənəgə bəht-bərikət tiləp dua kiliy, — dedi. [Yakup] uni uning aldioja kəydi; u yedi. U xarab kəltürüwidü, unimu iqtı. **26** Andin atisi İshək uningoja: — Əy oqlum, əmdi yekin keliq meni səygin, — dedi. **27** U uning kəxioja berip uni səydi. Atisi uning kiyimining purikini purap uningoja bəht-bərikət tiləp dua kiliq: — «Mana, oqlumming tenidiki purak Pərvərdigar bərikətligən kekləmzarning hux purikioja ohxaydikən! **28** Huda sənəgə asmanınning xəbnimi, Yərning munbat kütqini ata kiliq, Axlik-tüllük bilən xarabnimu kəp bərgəy. **29** Həlkələr sening kullukunda boləjə, əlmillətlər aldingda tizlənojə; Kərindaxliringoja hoja boləqəysən; Anangning oqulları sənəgə tizlənojə; Sənət kılıqənlər lənatka kələqəy; Sənəgə bəht tiligənələr bəht tapkay!» — dedi. **30** Xundak boldiki, İshək Yakupka dua kiliplər, Yakup atisi İshəkninq kəxidin qıkıp boluxioja, akisi əsaw owdin kaytip kəldi. **31** Umu məzzilik taamları etip, atisining kəxioja elip kirip, atisioja: — Ata kəpkayla, oqullarınınow gəxidin yəp, kəngülliridin manga bəht-bərikət tiləp dua kılıqayla, — dedi. **32** Atisi İshək uningoja: — Sən kişmən? — dedi. U jawab berip: — Mən oqulları, qong oqulları əsawmən! — dedi. **33** Buni anglap İshək alaqazadılıkkə qüxtüp, pütün bədini jalaklap titrəp: — Undakta bayatinow owlap elip kəlgini kim? Sən kelixtin burun uning əmmə nərsisidin yəp, uningoja bəht-bərikət tiləp dua kildim; wə bərhək, u bəht-bərikət keridü! — dedi. **34** Əsaw atisining sezlərini anglapla intayın eqinarlıq haldə tən selip aqqık pəryad kətəriüp atisioja: — Menim, iata, menim bəht-bərikətligəyə! — dedi. **35** U jawab berip: — Sening ining hiylə bilən kiriq, sənəgə tegixlik bəht-bərikətni elip ketip, dedi. **36** Əsaw: — Rast uning eti Yakup əməsmə?! Qünki u ikki kətim meni putlap, ornumni tartıwaldı. Awwal tunjılık hokukumni tartıwaldı wə mana hazır u manga tegidiojan bəht-bərikətni elip kətti, — dedi, Andin yəna: — Mening üçün birər bəht-bərikət kəldurmidi limu? — dedi. **37** İshək əsawoja jawab berip: — Mana, mən uni üstüngə hoja kildim; əmmə kərindaxlirinə uning kullukida bolidiqən kildim; axlık wə yengi xarab bilən uni kuvvatlıdim; ay oqlum, əmdi sənəgə yəna nemim kiliplərəleymən? — dedi. **38** Əsaw atisioja yəna: — Əy ata, silidə pəkət xu birlə bəht-bərikət bar idim? Manga, əy ata, mangımı bəht-bərikət tiləp dua kılıqayla! dedi. Andin u ün selip yiołap kətti. **39** Atisi İshək uningoja jawab berip: — «Mana,

turaloju jaying yarning munbat küqidin neri, Egiz wə nəslinqning wasitisi bilən yər yüzidiki barlıq ailə-asmanınñ xəbnimidin yırak bolur; **40** Sən kılıqingoja kəbililər bəht-bərikət tapıdu. **15** Mana, Mən sən bilən tayinip jan bakısən, Iningning hizmitidə bolısan; Lekin billidurmən, kəyərgə barsang seni aman-esən saklap, bu qegrinin qıkıp kəzginingdə, Sən boynungdin uning zəminəni seni kayturup keliman; qünki sanga eytkan boyunturukını qikirip sunduruwetisan» — dedi. **41** sezünni ada kılmay turup, seni taxlimaymən» — dedi. Xunga Əsav atisi uningoja tiligan bəht-bərikət səwəbidin **16** Andin Yakup oyoqinip: — Bərəkə, Pərvərdigar bu Yakupka eçmənlək saklap yürdi. Əsav kenglidə: — yərdidur, lekin mən unı bilməptimən, — dedi. **17** U Atamning matəm künləri yekinxip kıldı; xu qəoja korkup ketip: Bu jay alamat dəlxəztlik bir jay ikən! inim Yakupni əltürüwetimən, dəp hiyal kıldı. **42** Lekin Bu Hudanıng eyi bilən asmanınñ dərvazisidin baxka Riwkah qong oölli Əswanning bu sezliridin həwar taptı. U kiqıp oölli Yakupni qakirip uningoja: — Mana akang Əsav heq jay əməstur, — dedi. **18** Yakup etisi səhər kopup, bexingin astioja koyqan taxni elip, [hatira] tüwrük seni əltürüwetimən dəp ez-ezidin tasallı tepiwetipti; **43** süpitidə tiklap, üstiga zaytun meyi kuyup koydi. **19** U əmdi əy oöqlum, sezümgə kulağ selip, kopup Haranoja, jaying ismini Bayt-Əl dəp atidi; əmma ilgiri u jaying akam Labanning kexioja keçip kətkin; **44** akangning eti Luz idi. **20** Andin Yakup kəsəm bilən wədə kılıp: — kəhri yanqıq, uning kexida birnəqqə wakıt turojin. Əger Huda menin bilən billə bolup, bu səpirimdə meni **45** Akang aqqikidin yenip, sening uningoja kılqıningni saklap, yegili nan, kiyigli kiyim berip, **21** Mən atamning untup kətküq xu yərdə turup turojin; andin mən adam əyigə aman-esən yenip barsam, undakta Pərvərdigar əwtətip, seni u yərdin aldurup keliman. Nema üçün menin Hudayım bolidu; **22** Xuningdək mən hatıra bir kündüla hər ikinglardin mahrum bolup kala? — tüwrük süpitidə tiklap koyqan bu tax Hudanıng eyi dedi. **46** Əmma Riwkah Ishäkkə: — Mən muxu Hittiy bolidu; həm xundakla sən manga beridiojan barlıq kızlar wajidinjenimdən jak toydum. Əger Yakupmu bu nərsilərnəng ondin bir tülüxini sanga təkdiim kilmaytutti kizlardın, muxundak Hittiy kızını hotunlukka kalmaymən, — dedi. also xayoqinim mangə nemə paydisi? — dedi.

28 Xuning bilən Ishäk Yakupni qakirip, uningoja bəht-bərikət tiləp, uningoja jekiləp: — Sən

Kanaaniylarning kızliridin hotun alma; **2** bəlkı kopup, Padan-Aramoja, anangning atisi Betuəlning əyigə berip, u yərdin anangning akisi Labanning kızliridin hotun alojin. **3** Həmmigə Kədir Təngri seni bəht-bərikətləp, awutup, səndin kəp həlkələni qikirip kəpəytək, **4** Xundakla İbrahımlıng bəht-bərikətini sanga wə sening bilən nəslinqə bərgəy; xundak əsli də Huda İbrahimoja bərgən zeminni igiləysən! — dedi. **5** Xuning bilən Ishäk, Yakupni yoloja saldı. U Padan-Aramoja, aramıy Betuəlning oölli, Yakup bilən Əswanning anisi Riwkahning akisi Labanning kexioja karap mangdi. **6** Əsav İshäkning Yakupka bəht-bərikət tiləp, uni Padan-Aramoja xu yərdin hotun elixkə əwtəkənlilikini, xundakla uningoja bəht-bərikət tiləp, uningoja jekiləp: Sən Kanaaniylarning kızliridin hotun almojin, deqənlərini ukup, Yakupningmu ez atanisoja itaət kılıp, Padan-Aramoja kətkinini kərginidə, **8** Əsav: — kanaanyarning kızliri atam İshäkning nəzirdə yaman kərünidikən, dəp bilip yətti. **9** U Ismailning kexioja berip, hazırlı hotunlırının üstiga İbrahımlıng oölli Ismailning kizi, Nebayotning singlisi Maḥalatlı hotunlukka aldı. **10** Yakup bolsa Bər-Xebadin qıkıp, Həran tərəpkə mengip, **11** bir yərgə yetip kəlgändə, kün olтурup kətəkəkə xu yərdə könəmkə boldi. U xu yərdiki taxlardın birini elip, bəxioja yastuk kılıp koyup, uhlıqliy yattı. **12** U bir qızx kərdi: — Mana, uqi asmanlarşa takixidiojan bir pələmpəy yərdə tikləklək turattı; Hudanıng parixtileri uningda qıkıp-qüxüp turuxatti. **13** Mana, Pərvərdigar uning üstidə turattı. U: — «Mən bolsam atang İbrahımlıng Hudasi wə İshäkning Hudası boləjan Pərvərdigardurmən; Mən sən yatkan bu zeminni sening bilən nəslinqə berimən. **14** Nasling bolsa yərning topisidək kep bolup, sən məqrəb bilən məxrikə, ximal bilən janubka yeyilisən; sən

29 Andin Yakup səpirini dawamlaxturup, məxriktiki kowmlarning zeminiqə yetip kəldi. **2** U kariwidə,

mana, yaylakta bir kuduč turattı, uning yenida üq top koy padisi turattı; qünki həlk bu kudučtin padilarnı suoqiratti. Kudučning aqzioja yoqan bir tax köyəklik idı. **3** Qaqaniki padilarning həmmisi u yərgə yoqilsa, padıqların birlikdə kudučning aqzidini taxni yumilitiwetip, koylarnı suoqirip, andin taxni yənə kudučning aqzioja ez orniqə koyup koyattı. **4** Yakup [padıqilardin]: — Əy buradərlər, silər kəyərlik? — dəp soridi. Ular: — Biz hərənlikmiz, dedi. **5** U ulardin: — Silər Nahorning oölli Labanni tonumsılsı? — dəp soridi. Ular: — Tonuyumız, dedi. **6** U ulardin: — U salamətmə, dəp sorividə, ular jawab berip: — U salamat turuwaitidu. Mana onə uning kizi Rahilə koylari bilən keliwati, dedi. **7** U: — Mana, kün tehi egiz tursa, hazır tehi malning yoqılıdıcıq waqtı bolmıldı; nemixkə koylarnı suoqirip, andin yənə berip otlatmaysırlər? — dedi. **8** Ular jawab berip: — Yak, mundaq kılalmaymiz. Awwal padilarning həmmisi yoqılıp, padıqlar taxni kudučning aqzidin yumilitwətəndin keyin, andin koylarnı suoqirim, dedi. **9** U ular bilən gəplixip turojinida, Rahilə atisining koylari bilən yetip kəldi; qünki u koy bakkıqı idı. **10** Xundak boldiki, Yakup anisining akisi Labanning kizi Rahilə bilən anisining akisi Labanning koylарını suoqardı. **11** Andin Yakup Rahiləni seyüp, yukiri awaz bilən yoqlap taxlıdi wə Rahiləgə: — Mən sening atangning tuşķini, Riwkahning oölli bolıman, dewidi, u yügürip berip atisioja həwar bərdi.

13 Xundak boldiki, Laban ez singlisining oölli Yakupning həririni anglojanda, uning aldiqə yügürip berip, uni kuqaklap seyüp, əyigə baxlap kəldi. Andin Yakup Labanoja [kəqürmixlirin] həmmisini dəp bərdi. **14** Laban uningoja: — Sən dərwəkə menin səngək bilən bir ayqə turup kəldi. **15** Andin Laban Yakupka: —

Sən menin tuoqkinim bolqaq, manga bikaroja hizmat «Huda mən üçün adalət yürgüzüp pəryadimni anglap, kılamsən? Eytquina, həkkinqə nemə alısan? — dedi. manga bir oqul bərdi», dəp uning ismini Dan koydi. **7**

16 Labanning ikki kizi bar idi; qongining eti Leyah, Rahiləning dediki Bilhəl yənə hamildar bolup, Yakupka kiqikining eti Rahilə idi. **17** Leyahning kezərli yekimlik ikinqi oqlunu tuoqup bərdi. **8** Rahilə: — «Mən aqam bilən idi; əmma Rahiləning bolsa takı-turki kelişkən, həsnimjamalı qiraylık kiz idi. **18** Yakupning kəngli Rahiləgə Naftali koydi. **9** Leyah ezinin tuoquttin tohtap ələqanını qükən bolup Labanoja: — Mən senin kiqik kizing kərəp, dediki Zilpahni Yakupka hotun kılıp bərdi. **10** Rahilə üçün sanga yəttə yil hizmat kılıy, dedi. **19** Leyahning dediki Zilpah Yakupka bir oqul tuoqup bərdi. Laban jawab berip: — Uni baxxə kixiga bərginimindən sanga bərginim yahxi. Əmdi menin kiqik turoqin, dedi. **11** Leyah: — «Nemidegan tələylilik-hə!» dəp uning ismini Gad koydi. **12** Leyahning dediki Zilpah Yakupka ikinqi oqlunu tuoqup bərdi. **13** Leyah: — «Mən bəhlilikturnən! Əmma u uni intayin yahxi kergaqka, bu yıllar uningoja ismini Axir koydi. **14** Buqday ormisi künliridə Rubən qong kizi Leyahni Yakupning yeniqə elip kəldi; Yakup qawabən: — Erimini tartiwalojining yətməndu? Əmdi uning kexiqə kirip billə boldi. **22** Laban xu yərdiki həmmə kixilərni yioqip, ziyanət kılıp bərdi. **23** Lakin xundak boldiki, kəq kirganda, u Leyahka: — Ətinünp ələy, oqlumning muhəbbətgüldin qonq kizi Leyahni Yakupning yeniqə elip kəldi; Yakup jawabən: — Erimini tartiwalojining yətməndu? Əmdi uning kexiqə kirip billə boldi. **24** Laban eż dediki oqlumming muhəbbətgülinimə tartiwalımkıimusən? — Zilpahni kizi Leyahka dedək kılıp bərdi. **25** Ətisi xundak boldiki, mana aldida Leyah turattı! U Labanoja: — Bu Leyahka: — Ətinünp ələy, oqlumning muhəbbətgüldin yəttə künlik toy murasimini etküziüp yatti. **17** Huda Leyahning duasını anglıdı; u hamildar bolojin; andin yənə ikinqisini sanga berəyli; u bolup, Yakupka bəxinqi oqlunu tuoqup bərdi. **18** Xuning senin manga yənə yəttə yil kılıdıcıq hizmitingning bilən Leyah: «Dedikimni erimə bərginimə Huda əmdi həkkə boludı, — dedi. **28** Yakup mağul bolup, Leyahning manga «ijarə həkkim»ni ata kıldı» dəp uning ismini yəttə künlik toy murasimini etküziüp bolqanda, Laban Issakar koydi. **19** Leyah yənə hamildar bolup, Yakupka kizi Rahiləninə uningoja hotulukka bərdi. **29** Laban altinqi oqlunu tuoqup bərdi. **20** Leyah: — «Huda manga dediki Bilhəlni kizi Rahiləgə dedək kılıp bərdi. **30** Bu yahxi toyulkat ağa kıldı; əmdi erim menin bilən billə terikidə Yakup Rahiləningmu kexiqə kirdi; u Rahiləni turidıjan boldı; qünki mən uningoja altə oqlu tuoqup Leyahdin ziyadə yahxi kərdi. Andin keyin u yənə yəttə yil bərdim» dəp uning ismini Zəbulun koydi. **21** Xuningdin Labanoja hizmat kıldı. **31** Əmma Pərvərdigar Leyahning keyin, u bir kız tuoqup, uning ismini Dinał koydi. **22** atıwarlanmioqlanlıklını kerganda, uningoja tuoquxını nesip əmma Huda Rahiləni yad kılıp, duasını anglap uni kıldı. Lakin Rahilə tuoqmas idi. **32** Leyah hamildar tuoqidıjan kıldı, **23** U hamildar bolup, bir oqul tuoqdu. bolup bir oqul tuoqup: — «Pərvərdigar harlanojinimni U: — «Huda meni nomustin halas kıldı», dedi. **24** U: — kərdi; əmdi erim meni yahxi kəridü» dəp uning ismini «Pərvərdigar manga yənə bir bala bərsə» dəp, uning «Rubən» koydi. **33** U yənə hamildar bolup, bir oqul ismini Yüsüp koydi. **25** Rahilə Yüsüpnı tuoqkandin tuoqup: — «Pərvərdigar atıwarlanmioqlanlıklını anglap, Yakup Labanoja: — Meni eż yurtumoja, eż wətinimə buni həm manga bərdi» dəp, uning ismini Ximeon koydi. kətkili koyqın. **26** Mening sanga ixlep erixkən ix **34** U yənə hamildar bolup, bir oqul tuoqup: — «Əmdi bu həkkim bolovan ayallırıım bilən balılırimi manga ketim erim manga baqlanıdu; qünki mən uningoja üq oqlu tuoqup bərdim» dəp uning ismini Lawiy koydi. hizmitim ezungə ayan, — dedi. **27** Laban uningoja **35** U yənə hamildar bolup, bir oqul tuoqup: — «Əmdi jawabım: Nəzirində iltipat tapkan bolsam, ətinünp ələy, bu ketim mən Pərvərdigarnı həmdusana okuy!» dəp uning ismini Yəhədü koydi. Andin u tuoquttin tohtap kərəp, **28** Manga alidiqan həkkinqni kətkili koyqın. **29** [Yakup] yənə: — «Huda meni nomustin halas kıldı», dedi. **24** U: — **30** Qünki mən Pərvərdigarning senin səwəbəngidin manga bərikət bərginini tonup yəttim, uningoja jawab berip: — Mən sanga əndək hizmet kələginim, menin kolumda malliringning əndək bolojini ezungə ayan. **30** Qünki mən kəlməstə meling az idi; əmdi nahayıti zor bir top boldı. Mening əndək kəyergə yətsə, Pərvərdigar sanga bərikət ata kıldı. Əmdi man kaqqan eż ailəm üçün igilik tikləymən? — dedi. **31** Xuning bilən Laban: — Mən sanga nema berəy, dewidi, Yakup: — Sən manga həqnemə bərmigin; paqt menin xu iximoja əkəmsangla, mən yəna padangni bekiplər, ulardin həwər alımən. **32** Mən bugün pütkül padangni bolup, Yakupka bir oqul tuoqup bərdi. **6** Rahilə: —

arilap, ala-qipar koylarni, kara-kongur pahlanlarni, jüplixikə etilojan koqkar-tekilerning hemmisi taoil wə xundakla eeqkilerning iqidinmu ala-qiparlirini ayrip ala-qipardur; qünki Mən Labanning sanga kilojinining qikiman. Bular mening ix həkkim bolsun. **33** Keyin, mening həkkimni təkxürüp kəlgən waktingda, həkkaniy bolojinim kez aldingda ispatlinidi; eeqkilər arisida ala-qipar bolmioqanırının hemmisi, pahlanlar arisida kara-kongur bolmioqanırının hemmisi ooprilap kelinguə hesablansun, — dedi. **34** U waqtta Laban: — Makul, deginigdək bolsun, — dedi. **35** Xu künii [Laban] taoil wə ala-qipar tekilərni, ala-qipar qixi eeqkilərni, xundakla az-paz aq qikimi bolajan barlıq eeqkilərni, barlıq kara-kongur kozılarni ayrip, ez oqullirininq kolıqa taqxurup, **36** ezi bilən Yakupning otturısida tıq künlük arılıkni koydi. Yakup bolsa Labanning padilirininq kalojinini baktı. **37** Lekin Yakup terək, badam wə qinar dərəhliridin yumran qiwiklarni elip, kowzikini yolluk kılıp xilip, aq sızıklarni qikardi. **38** Andin mal kiyülgan wakıtlırıda su ieqkili kəlgəndə, u muxu xılıqan qiwiklarni padilar su iqidiojan yərlərdiki ulaklarqa malning aldioja tiklep koyatti. Mal bu [taoil] qiwiklarning alidda jüpləxkəndin keyin ular taoil wə ala-qipar kozılarni tuođı. **40** Andin Yakup u kozılarni Labanning padisidin ayrip qikardi; andin u Labanning padisining yüzlərini taoil wə kongur koylirioqa karitip jüpləxtirdi; xundak kılıp, u ez melini Labanning məlioqa koxmay belək koyup, ezi üçün ayrim badilarni kıldı. **41** Saçqlam küqlük mal jüpləxkinidə, Yakup qiwiklarni padining kez aldioja ulaklarda koyatti; mallar xu qiwiklarning yenida jüplixətti. **42** Lekin jüplixiwañat mal ajiz bolsa, u qiwiklarni koymaytti. Bu tarikdə ažızlıri Labanoq, küqlükli Yakupka təwə boldi. **43** Xundak kılıp, bu kixi naħayiti bay bolup, malliri, dedəkliri, kulliri, tegiliri wə exəkliri heli kəp boldi.

31 Əmmə Yakup Labanning oqullirining: — Yakup atimizning pütün mal-mülkini elip kətti; uning erixkən bu dəliti atimizning təəllukatidin kəlgən, deginini anglap kaldi. **2** Yakup Labanning qirayioqa kariwidi, mana, u eziqə burunkidək hux peil bolmidi. **3** Bu qəođa, Pərvərdigar Yakupka: — Sən atabowiliringning zeminiqə, ez uruk-tuqşanırıringning kəxioqa kəytip kətkin. Mən sening bilən billa bolıman, — dedi. **4** Xuning üçün Yakup adəm əwətipl, Rahila wə Leyahnı eż padisi turojan kekləmgə qakirip keliп **5** ularoja mundak dedi: — Mən atanqlarınq qirayioqa karisam manga burunkidək hux peil bolmidi; əmmə atanıning Hudasi mən bilən billa bolup kəldi. **6** Küqümning yetxiqə atanglaroja ixləp bərginim silergə ayan; **7** Əlbuki, atanglar meni əhmək kılıp, həkkimni on ketim əzgərtti; lekin Huda uning manga ziyan yətküzüxigə yol koymidi. **8** Əgər u: «Ala-qipar kozılalar həkkinq bolidu», desə, barlıq padilar ala-qipar kozilioqli turdu. U: «Taoil kozılalar həkkinq bolsun», desə, barlıq padilar taoil kozilioqli turdu. **9** Bu tərikdə Huda atanqlarınq mallirini tartıweliп, manga bərdi. **10** Padilar kiyülgən waqtta mən bir ketim qixümde beximini kətürüp xuni kərdumki, mana, mallarning üstügə jüplixikə etilojan koqkar-tekilerning hemmisi taoil yaki ala-qipar idi. **11** Andin Hudanıng Pərixtisi qixümde manga: «Əy Yakup», dewidi, man jawab berip: «Mana mən», dedim. **12** U manga: — Əmdı bexingni kətürüp karioqin; mana mallarning üstügə

jüplixikə etilojan koqkar-tekilerning hemmisi taoil wə xundakla eeqkilerning iqidinmu ala-qiparlir; qünki Mən Labanning sanga kilojinining qikiman. Bular mening ix həkkim bolsun. **13** Keyin, mening həkkimni təkxürüp kəlgən waktingda, həkkaniy bolojinim kez aldingda ispatlinidi; eeqkilər arisida ala-qipar bolmioqanırının hemmisi, pahlanlar arisida kara-kongur bolmioqanırının hemmisi ooprilap kelinguə hesablansun, — dedi. **14** Rahila wə Leyah uningoja jawab berip: — Atimizning eyida bizgə tegixlik nesiwy yaki miras kalmıqanmu? **15** Biz dərəwkə uningoja yat adəm hesablinip kalojanmu?! U bizni setiwtə, toylukimiznu pütünley yəp kətti! **16** Xundak bolojudan keyin, Huda Atimizdindən sanga elip bargan barlıq dəlet biz bilən balılırimizningkidur. Əmdı Huda sanga nemə degən bolsa, xuni kilojin, — dedi. **17** Xuning bilən Yakup ornidin turup, balılıri wə ayallırını tegilərgə mindurup, erixkən barlıq malları wə barlıq təəllukatını, yəni Padan-Aramda tapşan təəllukatlarını elip, atisi Ishakning yenioja berixka Kənaan zeminiqə kərap yol aldı. **19** Laban bolsa koylirini kirkjılıq kətkənidi; Rahila ez atisioja təwə «ey butlıri»ni ooprilap eliwalı. **20** Yakup aramıy Labanoq eż kəxidin ooprilikqə kəqip ketidiojanlıqını ukturmay uni aldad koyoqanidi. **21** U bar-yokını elip kəqip kətti; u dəryadin etüp Gilead teoqi tarəpkə kərap yol aldı. **22** Üqinqi künii, Labanoq Yakupning kəqkını tooprısında həwər yetti. **23** U ez tuqşanırını elip, yəttə künülük yoloqıqə kəynidin koojlap berip, Gilead teoqıda uningoja yetixti. **24** Lekin keqisi Huda aramıy Labanning qüxicə kirip uningoja: «Sən həzi bol, Yakupka ya ak ya kək demə! dedi. **25** Laban Yakupka yetixip baroçanda, Yakup qedirini taoqıning üstügə tikkənidi. Labanın tuqşanırı bilən Gilead teoqıning üstüda qedir tiki. **26** Laban Yakupka: — Bu nəmə kilojining? Sən meni aldad, kizlirimni uruxta alojan oljidik elip kətting? **27** Nemixkə yoxurun kəqisən, manga həwər bərməy məndin ooprilikqə kətting? Manga degən bolsang mən huxal-huramlıq bilən oqəzel okup, dap wə qang qelip, seni uzitip koymamıt? **28** Xundak kılıp sən manga eż oqullirim wə kizlirimni seyüp uzitip koyxus pursitinimu bərmidinq. Bu ixta əhməklik kilding. **29** Silərgə ziyan-zəhmət yətküzüx kolumdun kelətti; lekin tünügün keqə atangning Hudasi manga sez kılıp: «Həzi bol, Yakupka ya ak ya kək demə» dedi. **30** Hox, sən atangning eyini tolimu seçinojining üçün katmey koymaysən; lekin nemixkə yəna mening butlirimni ooprlidinq? — dedi. **31** Yakup Labanoq jawab berip: — Mən körkup kəqtim; qünki seni kizlirimini məndin mağburlıq tartıwalamdikin, dedim. **32** Əmdı butliringoja kəlsək, ular kimdin qıksa xu tırık kalmayı! Kerindaxlırimız aliddə məndin kəndakla neməngni tonuwsang, uni elip kət, — dedi. Əlbuki, Yakupning Rahiləning butlarnı ooprilap kəlginidin həwiri yok idi. **33** Laban aldi bilən Yakupning qedirioqa kirip, andin Leyahning qediri həm ikki dedəkninq qedirliroqa kirip ahturup heqnemə tapalmidi. Leyahning qediridin qikip, Rahiləning qedirioqa kirdi. **34** Rahila bolsa ey butlirini elip, bularnı tegininq qomining iqığa tikip koyp, üstüda olturuwalıqanıdi. Laban pütük qedirini ahturup, heqnemə tapalmidi. **35** Rahila atisioja: — Əy hojam, aldingda turalmiojinim üçün hapa bolmioqin; qünki man hazır ayallarning adət məzgilidə turuwatımən, — dedi. Xundak kılıp, Laban hemmə yərni koymay

ahturnupmu, ey butlirini tapalmidi. **36** Xuning bilən Yakup aqqiklap Laban bilən jedəllixip kətti. Yakup kəlgüldək məndə nemə səwənlilik, nemə gunah bar? **37** Sən həmmə yük-taklırimni ahturup qıktı, əyüngning nərsiliridin birər nemə tapalidinqmu? Birnəmə təpkən bolsang, menin qerindaxliringin bilən sening qerindaxliringin alıldı uni koypın, ular biz ikkimizning arısında həküm kilsun. **38** Mən muxu yigirmə yil kexingga turdum; heqkaqan saqlıking wə qixi eqlikirin bala taxliwtimid; padilirindin koqkarliringin yeginim yok. **39** Boquwetilgənlirini kexingə elip kəlməy, bu ziyanni ezüm toldurdum; keqisi oqrılanojan yaki kündüzi oqrılanojan bolsun sən uni məndin təlitip alding. **40** Mening künlim xundak etti, kündüzi issiktin, keqisi soopuktın kynilip, uyku kəzümdin kəqatti. **41** Mening künlim muxu yigirmə yilda eyüngda turup xundak boldi; on tət yil ikki kizing üçün sanga hizmat kildim, altə yil padang üçün hizmat kildim; uning üstügə sən ix həkkimni on kətim əzgərtting. **42** Əgər atamining Hudasi, yəni İbrahimning Hudasi, yəni İshäkninq Korkunkisi Bolqanning Əzi mən bilən billa bolmasa idi, sən jəzmnən meni kuruq kol kılıp kəyturuwetötting. Lekin Huda menin tartkən jabir-japalirimi, kollirimming muxəkkitini kərüp tünütün keqə sanga tənbih bərdi, — dedi. **43** Laban Yakupka jawab berip: — Bu kızlar menin kizlirim, bu oğullar menin oğullirim, bu pada bolsa menin padam bolid; xundakla kez aldingdiki həmmə nərsə miningkidur; əmma man bugün bu kizlirimmi wə ularning tuqşan oğullarını nema kılıy? **44** Keni kəl, sən bilən ikkimiz bir əhədə tütüxəyi, bu mən bilən sening otturımızda guwah, bolsun, — dedi. **45** Xuning bilən Yakup baxı elip əra tikləp tüvrük kılıp koydi. **46** Andin Yakup qerindaxliriqa: — Tax yioqıngalar, — dewidi, taxları elip kəlip dewilidi, xu yərda tax dəwisiñine yenida oqızalinxti. **47** Laban bu dəwini «Yəgar-Sahaduta» dəp atidi, Yakup umingoja «Galead» dəp at koydi. **48** Laban: — Bu dəwə bügün sən bilən menin otturamda guwah, bolsun, — dedi. Xunga bu səwəbtin dəwinining nami «Galead» ataldi. **49** U jay yənə «Mizpah», dəpmu ataldı; qünki Laban yənə: — İkkimiz bir-birimiz bilən kəruxmığın waktılarda, Pərvərdigar sən bilən menin otturamda қarawul bolup kezitip tursun. **50** Əgər sən kizlirimni bozək kılısan, yaki kizlirimning üstügə baxka hotunlarnı alsang, baxka heq kixi kəximizda hazır bolmıcısan kətirdim, mana, Huda mən bilən sening arangda guwahqidur! **51** Laban Yakupka yənə: — Mana, bu dəwigə kəra, mən bilən sən ikkimizning otturısında mən tikləp koyovan bu tüvrükkuşu kəra; **52** kəlgüsida bu dəwə wə bu tüvrükmu mən yaman niyat bilən bu dəwidin sening təripingə etməslilikin üçün, seningmu niyitingni yaman kılıp bu dəwə wə bu tüvrüktilətüp menin taripimə kəlməslilikin üçün guwahqı bolsun. **53** İbrahimning ilahi, Nahörning ilahi wə bu ikihisininq atisining ilahıları arımidza həküm qıksarsın, — dedi. Yakup bolsa atisi İshäkninq Korkunkisi Bolqozi bilən kəsəm kıldı. **54** Andin Yakup taqı təstidə bir kurbanlık sunup, qerindaxlini ezi bilən tamaklinixqə takılıp kıldı. Ular həmdastihan olтурdu wə keqisi taqda kondı. **55**

ətisi tang səhərdə Laban ornidin turup, nəvrilili bilən kizlirini seyüp, ularoja bəht-bərikət tiləp, eż əyigə rawan boldı.

32 Yakup eż yolioja ketip barattı; yolda Hudanıng pərixtılıri uningoja uqrıdi. **2** Yakup ularni kərüp: — Bu jay Hudanıng bargahı ikan! — dəp, bu jayning namini «Mahənaim» dəp koydi. **3** Andin Yakup Seir zeminidiki «Edom yaylığı»qə, akisi Əswawning kəxiqə aldin həwarqılırları əwətip, **4** ularoja jekiləp: — Silər hojamə, yəni Əswəqə: «Kəminiliri Yakup mundak dedi: — Mən Labanning kəxida musapir bolup, ta muxu wakitqiçə turdum. **5** Əmdi məndə kala, exək wə koylar, kül-dedəklərəm bar; mən əzlirininq nəziridə iltipat taparmənnikin dəp hojamə həwər yətküzüxnı layık kərdüm», dəngər, — dedi. **6** Həwərqilər Yakupning yəniqə yenip kəlip: — Biz akılır Əswawning kəxiqə barduk; u tət yuz kixini elip, silinən aldilidirəjə keliwati, — dedi. **7** Yakup naħayiti korkup, oqəm-qüssiga qüxiq adamlarını koy, kala wə tegiliräge koxup, ikki topka ayridi. **8** U: — «Əgər Əswək kəlip bir topimizə qəjum kilsə, yəna bir top keqip kütulup kalar» — dəp oylidi. **9** Andin Yakup mundak dua kıldı: — I atam İbrahimning Hudasi wə atam İshäkninq Hudası! Manga: «Əz zemining wə uruk-tuoqşanıringning kəxiqə yenip kətkin, sanga yahxılık kılımən» dəp wədə kılıqan Pərvərdigar! **10** — Mən Sening Əz kılungoja kərsatkan əzgərməs barlıq mehribanlıking wə barlıq wapadarlıking alıldı, heqnəmə eməsmən; qünki mən bu İordan dəryasının etkinimdə yaloqz bir həsam bar idı. Əmdi man ikki top adəm bolup kəytivatım. **11** Ətünüp kalay, meni akam Əswawning kəlidin kütküzəqəysən; qünki u kəlip man bilən hotun-balılırımıñ eltiřiřwetəmdikin, dəp korkımen. **12** Sən: «Mən jəzmnən sanga zor yahxılık kılıp, sening nəslinqni dengizdiki kumdaq həddi-hesabsız kep kılımən», deqənidinq, — dedi. **13** Xu keqisi xu yərdə konup kıldı; andin u kol ilikidiki mallardin elip, akisi Əswəqə ikki yüz eqli, yigirmə tekə, ikki yüz saqlıq, yigirmə koqkar, ottuq qixi tegini taylaqları bilən, kırıq inek, on buka, yigirmə mada exək, on həngə exəknı sowoqat kılıp tuyarlap, **16** Bularni ayrim-ayrim top kılıp hizmatkarlırinin kəlioja tapxurup, ularoja jekiləp: — Silər məndin burun mengip, hər topning arısında arılık koyup həydəp menginglər, — dedi. **17** U əng alididiki top bilən mangoojan kixixa əmr kılıp: — Akam Əswə sangə uqriqənda, əgər u səndin: «Kimning admisən? Kəyarga barisən? Aldingdiki janıwarlar kimning?» — dəp sorisa, **18** Undakta sən jawab berip: «Bular kəminiliri Yakupning bolup, hojam Əswəqə əwətkən sowoqattur. Mana, u ezimə kəynimizdən keliwati» — deqin, dedi. **19** Xu tərikdirə u ikininqi, üçinqi wə ulardin keyinkı padılları həydəp mangooqı kixılşərgimə oxhax əmr kılıp: — Əswə sizlərgə uqriqənda, silərmə umingoja xundak dəngər, andin: — Mana, kəminiliri Yakup əzimə arkımızdız keliwati, — dəngər, dedi; qünki u: — Mən alidimda barçən sowoqat bilən uni meni kəqürüm kıldurup, andin yuzini kərsəm, meni kobul kılarmışın, — dəp oyliqənədi. **21** Xundak kılıp sowoqat aldin əwətildi; u xu keqisi bargahta konup kıldı. **22** U xu keqidə kopup, ikki ayali wə ikki dediki wə on bir oqlını elip, Yabbok keqikidin etüp kətti. **23** U ularni ekindin etküzdi, xundakla

hemmə təəllüklinim u ƙarxi tərəpkə etküzdi. **24** Yakup mengip, hojamning kexioja Seiroja udul baray, dedi. **15** bolsa bu qatqa yaloquz kaldi; bir zat kelip xu yərdə U waqtta Əsav: — Undak bolsa, mən eziüm bilən kəlgən uning bilən tang atkūqə qelixti. **25** Lekin bu zat uni yengelməydiqanlığını kerüp, uning yotisining yirikioja kolinı təgküzüp koydi; xuning bilən ular qelixiwatkanda kixilərdin birnəqqini kexingga koyup ketəy, dedi. Lekin **26** Yakupniñ yotisi kazandın qikip kətti. **26** U zat: — Meni u jawab berip: — Buning nemə həjiti? Pəkət hojamning kənisi yoloja qikip Seiroja yenip kətti. **17** Yakup səpər kənisi, Sukkot degen jayşa kəlgəndə, u yərgə bir ey selip, meni bərikətlimigüqə, seni koyup bərməymən, dedi mallarıqə lapaslarnı yasidi. Xunga bu yər «Sukkot» dəp **27** Yakup: — Eting nemə? dəp soridi. U: etim ataldı. **18** Xu tərikidə Yakup Padan-Aramdin kätip, Kanaanə zəminidiki Xəkəm xəhiringə aman-esan kəldi. U keyin Yakup bolmay, bəlkı Israil bolidu; qunkı san Huda bilənmə, insan bilənmə elixip qalıb kəlding, — dedi. **29** Yərning bir kişimini Xəkəmning atisi boloğan Hamorning Andin Yakup uningdin: — Namingni manga dap bərgin, yeməydi; qunkı xu Zat Yakupning yotisining yirikioja, dewidi, u: — Nemixə mening namimni soraysən? — dedi wə xu yərdə uningoja bəht-bərikət ata kıldı. **30** Xuning bilən Yakup: — Hudani yüzmu-yüz kerüp, jenim kutulup kaldi, dap u jayning namını «Pəniel» dap atidi. **31** U Panialdin etüp mangoändə, kün uning üstibexini yoruttı; əmma u yotisi tüpəylidin aksap mangatti. **32** Bu səwəbtin Israillar büttüngiça yotining ügisidiki payını yeməydi; qunkı xu Zat Yakupning yotisining yirikioja, yəni uning peyiğə kolini təgküzüp koyqanı.

33 Yakup bexini ketürüp kariwidi, mana Əsav tət yüz kixi bilən keliwatatti. Xuning bilən u balılırını ayırıp, Leyah, Rahılə wə ikki dedəkkə tapxurdi; **2** u ikki dedək wə ularning balılırını həmmining alıldı mangurduri, andin Leyah, bilən uning balılırını, əng ahirida Rahılə bilən Yüsüpi mangurduri. **3** Əzət bolsa, ularning aldioqa etüp mangdi, u aksisining aldioqa yetip baroqquqə yətta ketim yərgə bax urup təzim kıldı. **4** Əsav uning aldioqa yügürüp kelip, uni kuyaklap, boynioqa gira selip, uni seydi; hər ikkisi yioşlixip kətti. **5** Andin Əsav [Xəkəmning] kizi Dinalıning ippitiga təgənlikini anglap kəldi. Uning oqulları malları bilən dalalarda idı; xunga Yakup ular kəlgüçə jım turup turdi. **6** Xəkəmning atisi Hamor Yakupning aldioja uning bilən səzləkili qıktı; **7** Əmma uning kengli Yakupning kizi Dinalıqə qüxiüp, uni yahxi kerüp kəldi wə uningoja muhəbbiti bilən kengül soridi. **4** Xuning bilən Xəkəm atisi Hamordin: — Bu kıznı manga hotunlukka elip bərgin, dəp tələp kıldı. **5** Yakup [Xəkəmning] kizi Dinalıning ippitiga təgənlikini anglap kəldi. Uning oqulları malları bilən dalalarda idı; xunga Yakup ular kəlgüçə jım turup turdu. **6** Xəkəmning atisi Hamor Yakupning aldioja uning bilən səzləkili qıktı; **7** Yakupning oqulları həwərnı anglapla dalalardan kätip kəlgənədi. Bular [Xəkəmning] kilmədiqan ixni kiliplər. Yakupning kizining nomusioqa tegip Israil kəbilisidə xərəmandılık kılıojını üçün azablinip, intayın kattık ojəzapləndi. **8** Hamor ularoja sez kiliplər: — Oqlum Xəkəmning kengli kizinglaroja qüxiüp kaptu. İltipat kiliplər uni oqlum oqlum ohotunlukka bərsənglər! **9** Biz bilən kuda-baja bolup, kizliringləri bizgə beringlər, bizning kizlirimiznimə siler elinglər; **10** Biz bilən billa turunglar. Mana, yər aldinglarda turuptu; bu yərni makən kiliplər, soda kiliplər, eziüngərlər üçün ey-mülük elinglər, — dedi. **11** Xəkəm kizning atisi bilən aka-ukilirioja: — Nəzirinqarda iltipat tapsam dəymən; siller nemə desənglər, xuni berəy. **12** Məndin qanqlik toyluk yaki sowoqat tələp kilsənglər, manga eytikininqarda beray; pəkət bu kızını manga hotunlukka bərsənglərlə bolidu, dedi. **13** Yakupning oqulları bolsa Xəkəm wə atisi Hamoroja hıylə-mikir bilən jawab bərdi, qunkı u singlisi Dinalıning ippitiga təgənədi; **14** ularoja: — Biz bundaqlıq kılalmaymiz, singlimizni hətnizis birsigə berixkə makul deyəlməyimiz; qunkı bu bizgə nomus bolidu. **15** Pəkət bir xərtimizə silərə berip, silərning kizliringləri biz elip aranglarda kənsənglərlə silərə makul bolımız; silərning barlıq ərkəkliringlər hətnə kılınip bizdək bolsa, **16** Kızlirimizni silərə berip, silərning kizliringləri biz elip aranglarda olтурup, bir kowm bolup kəlimiz. **17** Əmma bizgə kulak salmyat hətnə kulinixkə unimisənglər, undakda biz kizimizni elip ketimiz, — dedi. **18** Ularning səzliyi Hamor wə oqlu Xəkəmning nəzirigə yağıdı. **19** Yigit bujawab: — Hojam kerdilə, balilar kiqiq, kəximda emidiojan koza wə mozaylar bar; əgər mən bularni bir künla aldition kooçlap mangdursam, pütükəl pada elüp ketidü. **14** Xunga etünimənki, hojam kəminiliridin alidda ərəvazisioqa berip, xəhərning adəmlirigə sez kiliplər: — mangoaq tursun; mən aldımızki mal-qarwilarning **21** Bu adəmlerning biz bilən inək etküsi bar. Xunga mengixioja, xundakla balılların mengixioja karap asta ular muxu yurtta turup soda-setik kilsən; mana, bu

jaining ikki təripi ularoja yətküdək kəngridur. Biz ularning kızılını hotunlukka elip, ez kızılımızı ularoja berimiz. **22** Lekin pəkət arimizdiki həmmə ərkək ular hətnə kılıncandək hətnə kılınsa, u adamlar arimızda turup biz bilən bir həlkə boluxka makul dəydi. **23** Xu tərkidə ularning mal-təllükati, hamma qarşayılır! bizningki bolmadı? Biz pəkət ularoja makul desəkla, ular arimizda turidu, — dedi. **24** Xuning bilən xəhərninq darwazisidin kirip-qikidiqanlarning həmmisi Həmor bilən oqlı Xəkəmning sezığa kulak saldı. Xəhərninq dərwazisidin kirip-qikidiqanlarning həmmisi hətnə kılındı. **25** Əmma üqinqi küni, ular tehiqə aqrıq yatkinida xundak boldiki, Yakupning ikki oqlı, yəni Dinahninq akiliri Ximeon bilən Lawiy hərkəysisi ez kiliqini elip, xəhər hatırjəmlik işqida turqojinida besip kirip, həmma ərkəni əltürüwətti; **26** Ular Həmor bilən oqlı Xəkəmnimü kiliqlap, Dinahnı Xəkəmning eyidin elip kətti. **27** Andin Yakupning [barlıq] oqulları: «Ular singlimizning nomusıqa təgdi» dəp, əltürülənlərninq jayıqə kelip, xəhərni bulap-talang kıldı. **28** Ularning koy-kala, exəklirini, xəhdərdiki həmmmini, etizliklərdiki həmmmini elip kətti, **29** Xundakla ularning barlık mal-mülkini bulap-talap, barlık hotun-balıllarnı əsir kılıp, ey işidiki barlık nərsilərnimü koxup elip kətti. **30** Yakup Ximeon wa Lawiyini əyiibləp: — Silər meni balaqa tikip, zemindikiler — Kanaaniylar bilən Parizziyələrninqaldıda sesittinglər. Bizning adiminimiz az bir həlkəturmız; ular manga karxi qıkıp yiojılıp hujum kılıdu; xuning bilən mən wə jəmatim wəyrən bolimiz, — dedi. **31** Əmma ular jawab berip: — Əjəba, singlimizə bir pahixa ayaloja kiloändək muamilə kilsə bolandı? — dedi.

bəlkı naming Israil bolidu, dəp uning ismini Israil koyup koydi. **11** Andin Huda yəna uningoja: — Mən Əzüm Həmmigə Qadır Təngridurmən; sən nəsillinip, kepəygin; bir el, xundakla bir türküm əllər səndin pəydə bolidu; padixahlarmu sening puxtungdin qikidu. **12** Mən İbrahim wə İshakka bərgən zeminni sanga berimən, xundakla səndin keyinkı nəslingga su zeminni berimən, — dedi. **13** Andin Huda uning bilən sezləkən jaydin, uning yenidin yukarıqə ketüründi. **14** Yakup Huda əzi bilən sezləkən jayda bir tax tütürükni tiklap, üstiga bir xarab hədiyəsini tekti wə zeytun meyi kuyup koydi. **15** Yakup Huda əzi bilən sezləkən xu jaying namini «Bəyt-əl» dəp atidi. **16** Andin ular Bəyt-əldin mengip, əfratka azojina yol қaloändə, Rahiləni toloq tutup ketip, kattik tuqut azabida kaldi. **17** Əmma tolojiki kattik eqiirlaxkanda, tuqut anisi uningoja: — Korkmiojn, bu ketim yəna bir oqlıng bolidiojan boldi — dedi. **18** Xundak boldılık, Rahilə jeni qıqıx aldıda, ahirki nəpisi bilən oqlıqə «Bən-Oni» dəp isim koydi; əmma uning atisi uni «Bən-Yəmin» dəp atidi. **19** Rahilə wapat boldi wə Bəyt-Ləhəm dəp atılıdiqan əfratrinq yolininq boyiąqə dəpnə kılındı. **20** Yakup uning kəbrisining üstiga bir hatıra texi tiklap koydi. Bütginqə kədər «Rahiləning Kəbrə Texi» xu yərdə turmaqtı. **21** Andin Israil səpərni dawamlaxturup Migdal-Edirning u təripidə ez qedirini tiki. **22** Israil u zemində turqan waktida, Ruban berip ez atisining keniziki Bilhəq bilən bir orunda yatti; Israil buni anglap kaldi. Yakupning on ikki oqlı bar idı: — **23** Leyahdın tuquloğan oqulları: — Yakupning tunji oqlı Rubən wa Ximeon, Lawiy, Yəhudə, Issakar həm Zəbulun idi. **24** Rahilədin tuqulmuşan oqulları: — Yusüp wə

35 Andin Huda Yakupka: — San hazır Bayt-Əlgə qikip, xu yerni makan kıl, eztung akang əswadini keçip mangojiningda sanga kerüngan [Mən] Təngriğə bir kurbangah yasiojin, — dedi. **2** Xuning bilən Yakup eyidikilər wə ezi bilən billə bolovanlarning həmmisigə mundak dedi: — Aranglardiki yat ilah, butlirini taxliwetip, eztunglarni paklap eginliringlarnı yonggüxlənglər. **3** Andin kopup Bayt-Əlgə qikimiz. Mən xu yarda kiyinqlikə kalojanda duayimni işabat kılıp, yürgən yolumda menin bilən billə bolup kələn Təngriğə kurbangah salay, — dedi. **4** Xuning bilən ezi kolliridiki həmmə yat ilah butlirini, xundakla külaklıridiki zırırları qıkırıp Yakupka bardi. Yakup bularını Xəkəmdiki dub darihining tūwiga kemüp koydi. **5** Andin ular sapərgə atländi; əmma ətrapidiki xəhərlərni Hudadin bolovan bir wəhimbə basqaqka, ular Yakupning oojullurunu kooqlımidı. **6** Bu tərikidə Yakup wə uning bilən billə bolovanlarning həmmisi Kəanaan zeminidiki Luz, yəni Bayt-Əlgə yetip kəldi. **7** U xu yərda bir kurbangah yasıdı; aksidin keçip mangojinida xu yərda Huda uningoja kerüngini üçün bu jayning ismini «Əl-Bayt-Əl» dəp atidi. **8** Rıvkahnıng inik anisi Dəborahı bolsa xu yərdə aləmdin etti. U Bayt-Əlning ayiojidiki dub darihining tūwidə dəpnə kılındı. Bu səwəbtin xu dərəh «Yiyo-Zarning dub darihi» dəp ataldı. **9** Yakup [xu yol bilən] Padan-Aramdin yenip kəlgəndin keyin, Huda uningoja yəna bir ketim kerünüp, uningoja bəht-bərikət ata kıldı. **10** Andin Huda uningoja: — Sening isming Yakuptur; əmma mundin keyin sən Yakup atalmay,

Binyamini id. 25 Rafliqning dediki Büləqənun tuqulşaları oöqulları: — Dan wə Naftali id. 26 Leyahning dediki Zilpahdan tuqulşalan oöqulları: — Gad bilan Axir id. Bular bolsa Yakupka Padan-Aramda tuqulşalan oöqulları id. 27 Əmdi Yakup atisi Ishakning kexioja, İbrahim wə Ishak musapir bolup turqan Kiriat-Arba, yəni Hébronning yenidiki Mamrägo kəldi. 28 Ishakning kərgən künləri bir yüz səksən yil boldi. 29 Ishak tolımı kerip, künləri toxup, nəpəstin tohtap wapat boldi wə ez kowmining kexioja berip koxlud. Uning oöqulları əswə bilən Yakup unı dəpnə kıldı.

36 Tewəndikilər Əsawning əvladlıridur (Əsaw yənə Edom dəpmu atıldı): — 2 Əsaw ayallırını Kanaaniylarning kızlıridin aldı, yəni Hıttiylardın boloğan Elonning kızı Adaḥ bilən hıwiylardin boloğan Zibeonning nəvrisi, Anahning kızı Oholibamahnı aldı; 3 uningdin baxka İsmailning kızı, Nebayotning singlisi Basimatnimu alojanıdi. 4 Adaḥ əsawoğa Elifaznı tuqup bardı; Basimat bolsa Reuənlı tuqıldı. 5 Oholibamah, Yaux, Yaalam wə Korahı tuqıldı; bular Kanaan zeminində əsawoşa tuquloğan oğullar idi. 6 Əsaw ayallırı, oğul-kızlıri, eyidiki həməmə kixilirini wə qarşaylarını, barlıq ularqlarını, xundaklı Kanaan zeminində tapkın barlıq təsllükatlarını elip, inisi Yakuptın ayrıılıp, baxka bir yurtka kəqüp kətti. 7 Qünki hər ikkisining təsllükatları intayin kəp boloqça, bir yərdə billə turalmayıttı; musapir bolup turoğan zemin ularning mal-qarwilirining keplükidin ularnı bacalımaytti. 8 Buning bilən Əsaw (Əsaw Edom dəpmu atıldı) Seir

teojoja berip, olturaklixip kıldı. **9** Tewəndikilər taoşlıq rayon Seirdiki Edomiyarning ata-bowisi Əsawning əwladliridur: — **10** Əsawning oöullürü: — Əsawning ayali adahning oöli Elifaz; Əsawning ayali Basimatning oöli Reuel. Elifazning oöullürü: — Teman, Omar, Zəfə, Gata m wə Kənaz idi. Əsawning oöli Elifazning kiçik hotuni Timna idi; u Elifaz oja Amaləkni tuçup bərdi. Yukirilar bolsa Əsawning ayali adahning əwladliri idi. Reuəlning oöullürü: — Nahat, Zərah, Xammah wə Mizzah idi; bular Əsawning ayali Basimatning əwladliri idi. **14** Əsawning ayali, yəni Zibeonning qong kizi, Anahning kizi bolovan Əholibamahnıng oöullürü: u Əsawoja Yəux, Yaalam wə Koralnni tuçup bərdi. **15** Əsawning əwladlirinинг iqidin tewəndiki əmirlər qıkkən: — Əsawning tunji oöli Elifazning oöulliridin: — əmir Teman, əmir Omar, əmir Zəfə, əmir Kenaz, **16** əmir Korah, əmir Gata m wə əmir Amalək qıkkən. Bular Edom zeminida Elifazning nəslidin qıkkən əmirlər bolup, Adahning əwladliri idi. **17** Əsawning oöli Reuəlning oöulliridin əmir Nahat, əmir Zərah, əmir Xammah wə əmir Mizzahlar qıkkən; bular Edom zeminida Reuəlning nəslidin qıkkən əmirlərdür; bularning həmmisi Əsawning ayali Basimatning əwladliri idi. **18** Əsawning ayali Əholibamahnıng oöulliridin əmir Yəux, əmir Yaalam wə əmir Korahlar qıkkən. Bular Anahning kizi, Əsawning ayali Əholibamahnıng nəslidin qıkkən əmirlər idi. **19** Bular Əsawning, yəni Edomning əwladliri bolup, [Edomiyarning] əmirləri idi. **20** Horiylardın bolovan Seirning [Edom] zeminida olturojan əwladliri: — Lotan, Xobal, Zibeon, Anah, Dixon, Ezər wə Dixan idi. Bular Seirning əwladliri bolup, Edom zeminida Horiylarning əmirləri idi. **22** Lotanning oöulları: Hori bilən Həmam idi; Lotanning singlisı Timna idi. **23** Xobalning oöulları: Alwan, Manahat, Ebal, Xefo wə Onam idi. **24** Zibeonning oöulları: — Ayah, wə Anah, idi. Bu Anah qəldə atisi Zibeonning exəklirini bekiwitip, arxanglarnı tepiyalıq Anahning del ezi xu idi. **25** Anahning pərzəntliri: oöli Dixon; Anahning kizi Əholibamañ idı. **26** Dixonning oöulları: Həmdan, Əxbən, İtran wə Keran idi. **27** Ezərning oöulları: Bilhan, Zaawan wə Akan idi. **28** Dixanning oöulları: Uz wə Aran idi. **29** Horiylarning ezlirinən əmirləri: əmir Lotan, əmir Xobal, əmir Zibeon, əmir Anah, əmir Dixon, əmir Ezər wə əmir Dixan idi. Bular bolsa Horiylarning Seir zeminida eż namlıri boyıq atalojan kəbililərning əmirləri idi. **31** Israillarning üstüga heq padixah tehi səltənat kılımlı Edom zeminida səltənat kılıqan padixaqlar tewəndikidək: — **32** Beorning oöli Bela Edomda səltənat kıldı; uning xəhirining ismi Dinhəbab idı. **33** Bela elgəndin keyin, Bozrahlıq Zərahıning oöli Yobab uning ornida səltənat kıldı. **34** Yobab elgəndin keyin, temaniylarning zeminidin kəlgən Huxam uning ornida səltənat kıldı. **35** Huxam elgəndin keyin, Bedadning oöli Hədad uning ornida səltənat kıldı. U Moabning yaylaqlırıda midiyaniylarqa hujum kılıp yəngəndi. Uning xəhirining ismi Awit idi. **36** Hədad elgəndin keyin, masräkahlıq Samlah uning ornida səltənat kıldı. **37** Samlah elgəndin keyin, «Dəryanıng boyidiki Rəhəbot»tin kəlgən Saul uning ornida səltənat kıldı. **38** Saul elgəndin keyin, Akborning oöli Baal-hanan uning ornida səltənat kıldı. **39** Akborning oöli

Baal-hanan elgəndin keyin, Hədar uning ornida səltənat kıldı. Uning xəhirining ismi Pau idi. Uning ayalining ismi Məhətəbəl bolup, u Məy-Zəlahabning kizi bolovan Matrədning kizi idi. **40** Əsawning nəslidin bolovan əmirlər ularning at-isimləri, jəmtərləri, nəsəbnəmiləri wə turojan jaylıri boyıq: əmir Timna, əmir Alwah, əmir Yəhət, əmir Əholibamañ, əmir Elah, əmir Pinon, əmir Kenaz, əmir Teman wə əmir Mibzar, əmir Magdiyəl wə əmir İramlar idi. Bular Edomiyarning əmirləri bolup, ezləri igiləp olturaklxakjan jaylar eż namları bilən atalojanıdi. Mana xu tarikdə Əsaw Edomiyarning ata-bowisi boldi.

37 Yakup bolsa atisi musapir bolup turojan yərdə, yəni Kanaan zeminidə olturaklxaxtı. **2** Tewəndikilər Yakup əwladlirinинг ix-izliridur. Yüsüp yigit bolup on yətə yaxka kırğan qaqlırıda, aklılır bilən billa koylarnı bakkılı; u atisining kiçik hotunları Bilhəl wə Zilpahning oöulları bilən billa ixaltıdı. Yüsüp atisoja ularning naqar kılıklarını eytip koyattı. **3** Yüsüp Israelning kəriqan waktida tapkan balisi bolqazqa, uni baxka oöulliridin bəkrək yahxi kərətti. Xunga və Yüsüpka uzun yənglik ton tiktilərək bərdi. **4** Əmma akılır atisining uni ezləridin yahxi kəridiqinini kərəp, uningoja eż bolup kələşənidə wə uningoja qiraylik gəp kilmətti. **5** Uning üstüga Yüsüp bir qüx kərgən bolup, uni akılırlıq dəp beriwidi, ular uningoja tehimu eż bolup kətti. **6** Yüsüp ularoja mundak dedi: — Mening kərgən xu qüxiünni anglap bekinglər. **7** Mana, biz həmmimiz etizlərdə axılıqlarına baqlawat�udəkmiz. Karisam mening enqəmərə turuptidək; silörning enqənglər bolsa mening enqəməning qərisığa olıxip təzim kılıp turojudak! — dedi. **8** Akılır uningdin: — Əjəba, sən bizgə padixah bolamsan? Üstümizgə həkimrənlək kılımsan? — dəp soridi. Uning kərgən qüxləri wə gepidin akılır uni tehimu yaman kərdi. **9** Keyin u yənə bir qüx kərdi wə qüxini akılırlıq dəp: — Mana, mən yənə bir qüx kərdüm. Karisam, kuyax bilən ay wə on bir yultuz manga təzim kılıp turojudək! — dedi. **10** U bu qıxnı atisi wə akılırlıq dəp bərdi. Atisi uningoja tənbih berip: — Bu kərgininq zədi kəndək qüx? Əjəba, mən, anang wə aka-ukilirinq adlıngə berip, sanga yərgə bax urup təzim kılımımız? — dedi. **11** Xuning bilən akılır uningoja həsət kılıqlı turdi. Əmma atisi xu gəpni kəngliga püküp kəydi. **12** Əmdi Yüsüpnıng kerindaxlıri atisining koylurını bakkılı Xəkəmgə kətkənidir. **13** Israel Yüsüpke: — Akilirinq Xəkəmdə pada bekiyatidiq? Kəl, mən seni ularning kəxiqə əwətəy, dewidi, Yüsüp: — Mana mən, dedi. **14** U uningoja: — Əmdi berip akilirinq aman-əsənməməsim, koylar aman-əsanmə-aməsim, manga həwirini elip kelgİN, dəp uni Hebron jılıqisidin yoloja saldı; u Xəkəmgə bardı. **15** Xu yərda birsə uning dalada tenəp yürginini kərəp uningdin: — Nəmə izdəwatisən, dəp soridi. **16** U: — Mən akılırmı izdəwatişəm. Ularning padılırını kəyərde bekiyatlanlıqni eytip bərsinqiz, dedi. **17** U adəm jawab berip: — Ular bu yərdin ketip kıldı, qənki mən ularning: «Yürüngələr, Dotanoja barayı» deyinini anglidim, dedi. Xuning bilən Yüsüp akılırinən arkisidin berip, ularnı Dotandinaptı. **18** Ular uni yırakṭın kərəp, u tehi ularning kəxiqə kəlməyə, uni əltürütexni məslihətləxti. **19** Ular bir-birigə: —

Mana həliki qız kərgüqi keliwatidu. **20** Kelinglar, uni nəsilning ezigə təwə bolmaydiqanlığını bilip, akisişa əltürüp muxu yərdiki orəklərdin birigə taxliwətyli, nəsil əldurmaslıq üçün hər ketim akisining ayalı bilən andin: — Wəhxiy bir haywan uni yəp ketipti, dəyli. billə bolqanda maniysini yərgə akturuwetətti. **10** Uning Xunda, biz uning qüxlirinə nema bolidiojinini kərimiz! bu kilmixi Pərvərdigarning nəziridə rəzil kerüngəqkə, — dedi. **21** Əmma Rubən buni anglap uni ularning unimu əltürüwətti. **11** Yəhuda əmdi kelini Tamaroqa: kollırıdin kütküzəmkəp bolup: — Uni əltürməlyi, dedi. — Oqlum Xəlah qong bolouqə atangning eyidə tul **22** Rubən ularoqa yənə: — Kən tekməngərl! Balkı uni qəldiki muxu orəkkə taxliwetinglər; lekin uningoja kol ohxax əlüp ketərmikin, dəp körkti. Xuning bilən Tamar təgküzməngərl, dedi (əmaliyətt, u uni ularning kəlidin berip atisining eyidə turup kəldi). **12** Əmdi kəp kūnlər kütküzəp, atisining kəxişa kəyturuwətməkəp idi). **23** etüp, Xuaning kizi, Yəhudaqə təgkən ayal oldı. Yəhuda Yüsüp akilirinə kəxişa yetip kəlgəndə ular uni tutup, təsəlli tapkəndin keyin adullamlıq dosti Hırah, bilən uning alahıda tonini, yəni kiyiklik uzun yənglik tonini salduruwelip, orakka taxliwətti. Lekin orak kərük bolup, iqidə su yok idi. **25** Andin ular tamak yegili əltürdü. **13** Ular bexini əltürüp kəriwidi, mana Ismaillarning bir kirkiojili Timnahka qol aldi, degən həwər yətti. **14** Tərəpəkə ketiwatatti. **26** Yəhuda kərindaxliriqa: — kiyimini seliwtip, qımbal tartip badinini orap, Timnah Birzning bir tuqəkan kərindiximizi əltürüp, kenini yoxuroqjinimizning nema paydisi bar? **27** Kelinglar, uni kərindaxliriqa: — yolinin üstida ənaimoja kirix eçiqizə berip olturdı. **15** Əmədi Yəhuda uni yüzü yepiklik haldə kərgəndə: — Bu bir yoxuroqjinimizning nema paydisi bar? **27** Kelinglar, uni pahixə ayal ohxaydu, dəp oyıldı. **16** U yoldın burulup Ismaillarоja setiwtəyl; qandaqla bolmisun u bizning inimiz, bir tuqəkan kərindiximiz; xunga uningoja kol salmaylı, dewidi, kərindaxliri buningqə kulak saldı. **28** 17 U uningoja: — Padamning iqidin bir oqlaknı sanga əwətip berəy, dedi. Ayal: — Sən uni əkelip bərgüqə, manga rəniga birər nərsə berəmsən? dəp sorıwidı. **18** U: — Sanga nemini rəniga berəy? — dedi. U: — Əz məhürüng bilən uning xoynisini wə kolungdiki kəsiqə berip: — Bala yok turidu! Əmdi man nəga baray?! — dedi. **31** Əmma ular Yüsüpnin tonini elip, bir tekini boozuzlap tonni uning kənişa miləp. **32** Andin uzun yənglik tonni atisining kəxişa əwətip, uningoja: — Buni biz tepiwalduk; bu oqlungning tonimı əməsmü, əzüng kərüp bakğın, dedi. **33** U uni tonup: — Bu dərwəkə menin oqlumming toniikan; bir wəhxiy haywan uni yəp katkan ohxaydu; xübhisizki, Yüsüp titma-titma kiliwetilipti! — dedi. **34** Xuning bilən Yakup kiyimlərini yirtip, belığa bəz baoqlap, nuroqun künərləriqə oqlı üçün matəm tutti. **35** Uning həmmə oqlul-kızılır yənişa kəlip uningoja təsəlli bərsim, u təsəllini kəbul kilməy: «Mən təhtisaraq qüxtüp oqlumming kəxişa barouqə xundak matəm tutiman!» dedi. Yüsüpnin atisi xu peti uningoja ah-zar əltürüp matəm tutti. (**Sheol h7585**) **36** Əmdi midiyanıylar [Yüsüpnii] Misiroqa elip berip, Pirəwnnning bir oqojidarı, pasiban bexi Potifarоja sattı.

38 U waqtılarda xundak boldiki, Yəhuda akakılırinin kəxidin ketip, Hırah isimlik Adullamlıq bir kixiningkə qüxti. **2** Xu yərə Yəhuda Xua isimlik bir Kanaaniyin kizini kərdi; u uni hotunlukka elip kəxişa kirip yattı. **3** U hamildar bolup bir oqul tuqıd; Yəhuda uningoja «Ər» dəp at koydi. **4** U yənə hamildar bolup, bir oqul tuqıd u uningoja Onan dəp at koydi. **5** Andin yənə hamildar bolup bir oqul tuqıd u uningoja Xəlah dəp at koydi. U tuqulqanda Yəhuda Kezibda idi. **6** Yəhuda tunji oqlı Ərgə Tamar isimlik bir kizni elip bərdi. **7** Lekin Yəhudanıñ tunji oqlı Ər Pərvərdigarning nəziridə rəzil bolouqə, Pərvərdigar uni əltürdü. **8** Bu qənədə Yəhuda Onanoja: — Akangning ayalining kəxişa kirip, uni hotunlukka elip kərindaxlıq burqını Ada kılıp, akang üçün nəsil əldururoqin, dedi. **9** Əmma Onan bu

nəsilning ezigə təwə bolmaydiqanlığını bilip, akisişa əltürüp muxu yərdiki orəklərdin birigə taxliwətyli, nəsil əldurmaslıq üçün hər ketim akisining ayalı bilən andin: — Wəhxiy bir haywan uni yəp ketipti, dəyli. billə bolqanda maniysini yərgə akturuwetətti. **10** Uning Xunda, biz uning qüxlirinə nema bolidiojinini kərimiz! bu kilmixi Pərvərdigarning nəziridə rəzil kerüngəqkə, — dedi. **21** Əmma Rubən buni anglap uni ularning unimu əltürüwətti. **11** Yəhuda əmdi kelini Tamaroqa: kollırıdin kütküzəmkəp bolup: — Uni əltürməlyi, dedi. — Oqlum Xəlah qong bolouqə atangning eyidə tul **22** Rubən ularoqa yənə: — Kən tekməngərl! Balkı uni qəldiki muxu orəkkə taxliwetinglər; lekin uningoja kol ohxax əlüp ketərmikin, dəp körkti. Xuning bilən Tamar təgküzməngərl, dedi (əmaliyətt, u uni ularning kəlidin berip atisining eyidə turup kəldi). **12** Əmdi kəp kūnlər kütküzəp, atisining kəxişa kəyturuwətməkəp idi). **23** etüp, Xuaning kizi, Yəhudaqə təgkən ayal oldı. Yəhuda Yüsüp akilirinə kəxişa yetip kəlgəndə ular uni tutup, təsəlli tapkəndin keyin adullamlıq dosti Hırah, bilən uningoja hotunlukka elip berilmidim, dəp kərap, tulluk billə ezining koy kirkioquqilirining əhwalini bilixkə Timnahka qiki. **13** Tamaroqa: — Keynatang köylirini kirkiojili Timnahka yol aldi, degən həwər yətti. **14** Xuning bilən Tamar Xəlah qong bolouqə bolsımı, mən uningoja hotunlukka elip berilmidim, dəp kərap, tulluk kiyimini seliwtip, qımbal tartip badinini orap, Timnah əmədi Yəhuda uni yüzü yepiklik haldə kərgəndə: — Bu bir yoxuroqjinimizning nema paydisi bar? **27** Kelinglar, uni pahixə ayal ohxaydu, dəp oyıldı. **16** U yoldın burulup uningoja berip, ez kelini ikənlilikini bilməy: — Kəl, mən sən bilən billə bolay, dedi. U jawab berip: — Mən bilən billə bolsang, manga nəmə berisən? dəp soridi. **17** U uningoja: — Padamning iqidin bir oqlaknı sanga əwətip berəy, dedi. Ayal: — Sən uni əkelip bərgüqə, manga rəniga birər nərsə berəmsən? dəp sorıwidı. **18** U: — Sanga nemini rəniga berəy? — dedi. U: — Əz məhürüng bilən uning xoynisini wə kolungdiki həsangni rəniga bərgin, dewidi, u bularni berip, uning bilən birgə boldi. Xuning bilən u uningdin hamildar büləp kəldi. **19** Andin Tamar ornidin turup mangdi; u pərənjini seliwtip, tulluk kiyimini kiyiwaldi. **20** Yəhuda: — U hotunning kəlidiki rənini yandurup kəlsün dəp adullamlıq dostininq koli arkılıq oqlaknı əwətti, əmma u uni tapalmidi. **21** Xu jaydiki adəmlərdin: — Ənaimdiki yolinin boyida olturoqan butpəras pahixə keni, dəp sorisa, ular: — Bu yərda həqbir butpəras pahixə bolouq əməs, dəp jawab bərdi. **22** Buning bilən u Yəhudanıñ kəxişa yenip berip: — Mən uni tapalmidim; ünig üstigə u jaydiki adəmlərmə: «Bu yərədə həqbir butpəras pahixə ayal bolouq əməs» deyixti, dedi. **23** Yəhuda: — Boptu, u nərsilərnı elip kətsə kətsün; bolmisa, baxkılarning məshirisiqə kəlimiz. Nemila bolmisun, mən uningoja oqlak əwəttim, lekin sən u hotunni tapalmiding, dedi. **24** Üq ayqə ətkəndin keyin birsı Yəhudaqə: — Səninq kəlinin Tamar buzukqlik kıldı, uning üstigə zinadın hamildar bolup kəldi, degən həwərnı yetkəndi. Yəhuda jawaban: — Uni elip qıkinglar, keydürüwetilsün! — dedi. **25** Lekin u elip qıkiqanda keynatisioja həwər əwətip: — Bu nərsilərning igisi bolouq adəmdin hamildar boldum! Əmdi sən kərüp bak, bu məhür, xoynisi wə həsinining kimning ikənlilikini etirap kəliojn, dedi. **26** Yəhuda bu nərsilərnı etirap kiliq: — U manga nisbatən həkliklər; dərwəkə mən uni oqlum Xəlahka elip bərmidim, dedi. Bu ixtin keyin Yəhuda uningoja yənə yekinqılıq kilmədi. **27** Uning tuqut wəkti yekinlaxtı, mana korsikida koxkezək bar idı. **28** U tuqəkan wəktidə balılardın birsı kəlini qikirriwidi, tuqut anisi dərhəl bir kızıl yipni elip: «Bu awwal qikti» dəp uning kəlioja qigip kəydi. **29** Lekin u kəlini yənə

iqigə tikiwaldi, mana uning inisi qikti. Xuning bilən tuoqt anisi: «Sən կանակ կիլ బəstip qikting!» dedi; xunin bilən uningoja «Pərəz» deyən at koyuldi. **30** Andin kolioja kızıl yip qigilgən akisi tuoquldı. Uning ismi Zərah dəp ataldı.

39 Yüsüp bolsa Misiroja elip kelindi; uni Pərəwnning oqojidarı, pasiban bexi Potifar xu yərgə elip kəlgən Ismailarning kolidin setiwaldı. **2** Lekin Pərvərdigar Yüsüp bilən billə boloqşaq, uning ixliri ongoja tarttı; u misirlik hojisining eyidə turup կaldı. **3** Uning hojisi Pərvərdigarning uning bilən bille ikanlığını, xundakla u nema ix kilsa, Pərvərdigarning uning kolida ronak tapkuzşanlığını baykıdı. **4** Xuning bilən Yüsüp uning nazırında iltipat tezip, uning has hiszmetqisi boldı. Hojisi uni eyini baxkuruxka koydı wa barlık təəllükatını uning kolioja tapxurdi. **5** Wə xundak boldiki, u uni eyi wə barlık təəllükatını baxkuruxka koyqandan tartıp, Pərvərdigar bu misirlikning eyini Yüsüpninə səwəbidin bərikətlidi; Pərvərdigarning berikiti uning pütün ailisi wə barlık terikqılıqıja կaldı. **6** Xuning bilən [Potifar] barlık ixlirini Yüsüpnin kolioja tapxurup, eż tamikini yeyixin baxka həqkandak ix bilən kari bolmidi. Yüsüp bolsa կamiti kelixkən, huxqiray yigit idi. **7** Birnəqqə wətən etkəndin keyin xundağ boldiki, uning hojisining ayalining Yüsüpə kezi qüxiş kelip: — Mən bilən yatkın! — dedi. **8** Əmma u unimay hojisining ayalıqə mundağ dedi: — Mana hojam əydiki ixlarnı, xundakla barlık təəllükatını kolumqa tapxurdi, manga tolimu ixinip ixlirim bilən kari bolmaydu. **9** Bu eydə məndin qong adəm yok. Sandın baxka u həqbir nərsini məndin ayimidi — qünki san uning ayalidursən! Xundağ turukluk mən կandakmu bundağ rəzillikni կilip Huda aldida gunahkar bolay? — dedi. **10** Gərqə hər künü Yüsüpə xundak desimu, xundakla u uning bilən yetip uningoja yekinqılıq kilişni yaki uning bilən birgə turuxni rət kıləjan bolsimu, **11** xundak bir wəkə boldiki, bir künü u eż ixi bilən ey iqige kırğındı, əydikilərdin həqkaysısi eyning iqidə əməs idi; **12** bu ayal uning tonini tutuwelip: — Mən bilən yatkın! dedi. U tonini uning kolioja taxlap koyup, yügürgən peti կeqip taxkırıqıa qikip kətti. **13** Ayal Yüsüpnin tonini eż kolioja taxlap կeqip qikip katkinini kerüp, **14** əydiki hizmətlərini qakırıp ularqa: — Կaranglar, erim bizge həkərət koltırsun dəp bir ibraniy adəmni elip kəptə! Bu adəm yenimoja kirip: «Sən bilən yatay» dewidi, կattik warkırımidim! **15** U menin կattik warkırıqinimni anglap, tonini yenimoja taxlap, taxkırıqıa կeqip kətti, dedi. **16** Xuning bilən hojisi əyiga yenip kəlgüqə u Yüsüpnin tonini yenida saklap koydi. **17** Andin u erigim u gapni կilip: — Sən elip kəlgən heliki ibraniy kul manga həkərət kilişkə kəximoja kirdi. **18** Lekin mən կattik warkırıq-jarkırdim, u tonini kəximənda taxlap, taxkırıqıa կeqip kətti, — dedi. **19** Uning hojisi ayalining: — Sening külung meni undak-mundağ կildi, degən gəplirini anglap opaçıpi ottak tutaxtı. **20** Xuning bilən Yüsüpnin hojisi uni tutup orda munarlıq zindanoja կamap koydi. Xu yərgə pəkət padixañıng mələbuslrı solinatti. Buning bilən u xu yərdə solakta yetip կaldı. **21** Lekin Pərvərdigar Yüsüp bilən billə bolup, uningoja xapaət kərsitip, uni zindan beginining nəziridə iltipat tapturdu. **22** Xuning bilən zindan begi gundihanıda

yatkan həmmə mələbuslarnı Yüsüpnin kolioja tapxurdi. Xu yərdə kjinidiojan hərkəndək ix uning kolı bilən bolatti. **23** Zindan begi Yüsüpnin kolidiki həqkandak ixtin oqəm kilmətti; qünki Pərvərdigar uning bilən billə bolup, u hərnəmə kilsə Pərvərdigar uni onguxuluk kılitti.

40 Bu ixlardin keyin Misir padixañının sakıysi wə bax nawiyi Misir padixañının zitioja tegip gunahkar bolup կaldı. **2** Xuning bilən Pirəvn uning bu ikki mənsəpdəri, yəni bax sakıj wə bax nawayoja oqəzəplinip, **3** ularni pasiban bexining sariyoja, Yüsüp solaklıq munarlıq, zindanoja solap koydi. **4** Pasiban bexi Yüsüpnin ularning hizmitidə bolup ularni kütüxkə təyinlidi. Ular solakta bırnəqqə kün yetip կaldı. **5** Ular ikkisi — Misir padixañının sakıysi wə nawiyi gundihanida solaklıq turoqan bir keqidə qüx kərdi. Hərbirinən qüixinin eziqə has təbiri bar idi. **6** Ətisi ətigində, Yüsüp ularning kəxiqə kiriwidə, ularning oqəmkən olturoqınıni kərdi; **7** xunga u ezi bilən billə hojisining sariyoja solaklıq yatkan Pirəwnning bu ikki mənsəpdəridin: — Nemixkə qirayınglar bugün xunqə solğun? — dəp soridi. **8** Ular uningoja jawab berip: — İkkimiz bir qüx kərdük; əmma qiximizning təbirini yexip beridiojan kixi yok, dedi. Yüsüp ularqa: — Qüxkə təbir berix Hudadin boludı əməsmə? Qüxiünglərinə mangə eytip beringlər, — dedi. **9** Buning bilən bax sakıj Yüsüpə qüxini eytip: — Qüxiümdə aldimda bir təzüm teli turoqadək; **10** bu üzüm telining üq xəhi bar ikən. U bih urup qeqkləp, saplırlıda uzum pixip ketiptudak; **11** Pirəwnning kədəhli kolumnada ikən; mən üzümlərni elip Pirəwnning kədəhiga sikip, kədəhni uning kolioja sunuptımən, dedi. **12** Yüsüp uningoja jawabən: Qüxning təbiri xudurki, bu tiq xah üq künni kərsitidü. **13** Üq kün iqidə Pirəvn kəddingni ruslitip, seni mənsipingə kəytidin təyinləydi. Buning bilən sən burun uningoja sakıj bololandak Pirəwnning kədəhini uning kolioja sunidiojan bolısen. **14** Lekin ixliring onguxul bololandı meni yadingoja yətküzip, manga xapaət kərsitip Pirəwnning alidda menin toorramda gəp կilip, meni bu eydin qıqartkəysən. **15** Qünki mən həkikətən ibraniyarning zeminindən naşək tutup elip kelindim; bu yərdimə meni zindanoja soluqdash bir ix kilmədim, — dedi. **16** Bax naway Yüsüpnin xundağ yahxi təbir bərginini kerüp uningoja mundağ dedi: — Mənmə özümü qüxiümdə kərdüm; mana, beximda ak nan bar üq sewət bar ikən. **17** Əng üstünləki sewəttə nawaylar Pirəwnəgə pixuroqan hərhil nazunemətlər bar ikən; lekin kükərlər beximdi u sewəttiki nəsrilərni yəp ketiptudak, — dedi. **18** Yüsüp jawabən: — Qüxning təbiri xudurki: — Bu üq sewət üq künni kərsitidü. **19** Üq kün iqidə Pirəvn senin� beinxini kəsip, jəsitingni dərəhkə asidikən. Xuning bilən ugarkanatlar kəlip gəxşəngni yəyidikən, — dedi. **20** Üqinqi künni xundağ boldiki, Pirəwnning tuoqloqan künni boloqşaq, u həmmə hizmətkarları üçün bir ziyanət կilip bordı, xundakla dərəvkə hizmətkarlırinin arısında bax sakıjınning bexini kətürdü wa bax nawayning bexini aldı; **21** u bax sakıjını kəytidin eż mənsipigə təyinlidi; xuning bilən u Pirəwnning kədəhini uning kolioja kəytidin sunidiojan boldı. **22** Lekin bax nawayni bolsa Yüsüp ularqa təbir

bərgəndək esiwətti. **23** Əmma bax sakıj Yusüpni həq yilni kərsitudu; yətə yahxi baxakmu yəttə yilni kərsitudu. əsliməy, əksiqə uni untup kıldı.

41 Toptooqra ikki yil ətəp, Pirəwn bir qüs kərdi. Qüxicə u [Nil] dəryasining boyida turoğudak. **2**

Həm qiraylıq həm semiz yətə tuyak inək dəryadin qikip, kumuxlukta otlaptudək. **3** Andin yənə yətə tuyak inək dəryadin qikiptu; ular sət həm oruk bolup, alındıki inəklərning yenida, daryanıng boyida turuptu. **4** Bu sət həm oruk inəklər u yətə qiraylıq, həm semiz inəklərni yəwetiptu. Xu wakıtta Pirəwn oyojinip ketipstu. **5** U yənə uhlap, ikinçi ketim qüs kərdi: — Mana, bir tüp buğday xehidin tok wə qiraylıq yətə baxak qikiptu. **6** Ulardın keyin yənə yətə baxak qikiptu; ular həm oruk wə puşq bolup, xərk xamılıda solixip kalojanı. **7** Bu oruk baxaklar u yətə semiz, tok baxaknı yutup ketipstu. Andin Pirəwn oyojinip ketipstu, bu uning qüxi işən. **8** Ətisi uning kəngli naħayiti biaram bolup, Misirdiki həmmə palçı-jadugərlər bilən barlıq danixmənlərni qakırtıp kəldi. Pirəwn ez qüxi ularlara eytip bərdi; lekin heqkim Pirəwgə qüxlərning təbirini dəp berəlmidi. **9** U qəqədə bax sakıj Pirəwgə: — Bugün meninç etküzən hatalıklarım esiməgə kəldi. **10** Burun Pirəwn janablıri kullirioqa, yəni pekir wə bax nawayoqa aqqiklinip, bizni pasiban bexining sariyida solakqa taxlıqanidila; **11** Xu qaoqlarda hərbirimiz bir keqidə birdin qüs kərdük; hər kaysımız kergən qüxning təbiri baxka-baxka idi. **12** Xu yərda biz bilən billə pasiban bexining kuli bolojan bir ibraniy yığıt bar idi. Uningoja qüxlərimizi eytiwidük, u bizəq qüxlərimizning təbirini bayan kıldı; u hərbirimiznəng kergən qüxigə karap təbir bərənidə. **13** Xundak boldiki, ixlar dəl uning bərgən təbiridə deyilgəndək yığın bərdi; janablıri pekərni ez mansipişa kaytidin təyinlidilə, bax nawayni dəroja astila, — dedi. **14** Xuning bilən Pirəwn adəm əvətip, Yüsüpni qakırdı; ular dərəhal uni zindandin qikardi. Yüsüp burut-sakılıni qüxtürüp, kiyimlərini yənggüxləp, Pirəwnning aldişa kirdi. **15** Pirəwn Yüsüpka: — Mən bir qüs kərdüm, əmma uning təbirini eytip berəlaydıcıq heqkim qikmədi. Anglisam, sən qıixa təbir berəlaydikənsən, — dedi. **16** Yüsüp Pirəwgə jawab berip: — Təbir berix əzümdinən əməs; lekin Huda Pirəwgə hatırjomıl beridiojan bir jawab beridu, — dedi. **17** Pirəwn Yüsüpka: — Qüxiimdə mən dəryanıng kirojıkida turuptım. **18** Karisam, dəryadin həm semiz həm qiraylıq yətə tuyak inək qikip kumuxlukta otlaptu. **19** Andin ulardın keyin ajiz, tolimu sət həm oruk yətə tuyak inək qikiptu. Mən Misir zeminida xundak sət inəklərni kergən əməsmən. **20** Bu oruk, əski inəklər bolsa awwallı yətə semiz inəknəni yəwetiptu. **21** Ularnı yəwətkən bolsimu, korsikioja bir nemining kirgənlilik həq ayan bolmaptu, ularning kerünüxi balkı burunkıdak sət imix. Andin mən oyojinip kəttim. **22** Andin yənə bir qüs kerdum, mana bir xəhtin yətə həm tok həm qiraylıq baxak qikiptu. **23** Andin yənə yətə puşq, oruk baxak qikiptu; ular xərk xamılı bilən solixip kuruq ketipstu. **24** Bu oruk baxaklar yətə qiraylıq baxaknı yəp ketipstu. Mən bu ixni palçı-jadugərlərə dəp bərsəm, manga tabirini eytip beridiojan heq kixi qikmədi, dedi. **25** Yüsüp Pirəwgə: — [Janablıri] Pirəwnning qüxləri bir mənididur. Huda Əzzi kilmakçı bolojan ixlirini Pirəwgə aldin bildürdi. **26** Bu yətə yahxi inək yətə

yilni kərsitudu; yətə yahxi baxakmu yəttə yilni kərsitudu. **27** Ulardın keyin qikkan yətə oruk, yaman sət inək yətə yilni kərsitudu; xərk xamili bilən solixip kalojan yətə kuruk baxakmu xundak bolup, aqarqılıq bolidiojan yətə yildur. **28** Mən Pirəwgə dəydiqan sözüm xuki, Huda yekində kilmakçı bolojan ixni Pirəwgə ayan kıldı. **29** Mana, pütküll Misir zeminida yətə yilojıq məmurqılık bolidu; **30** andin yətə yilojıq aqarqılık bolidu; xuning bilən Misir zeminida pütküll məmurqılıkni unutkuzidiojan aqarqılık zeminni wəyran kıldı. **31** Kelidiojan aqarqılıkning səwəbidin zemində bolojan məmurqılık kixilərning esidin kətürülüp ketidu; qünki aqarqılık tolimu eqir bolidu. **32** Lekin qüxning yandurulup, Pirəwgə ikki ketim kərünginining əhəmiyyəti xuki, bu ix Huda təripidin bekitilgən bolup, Huda uni pat arıda əməlgə axuridu. **33** Əmdi Pirəwn ezi üçün pəm-parasətlik həm dana bər kixini tezip, Misir zeminoja koysun. **34** Pirəwn xundak kilsunki, məmurqılık bolojan yətə yilda Misir zeminidin qikkan axılıqlıq bəxtin birini toplangalar dəp zeminoja nazəratqılərni təyinlusun. **35** Bular xu kelidiojan toqkılıq yillirida barlıq axılıkni toplap, xəhər-xəhərlərda yeməklik bolsun dəp buğday-konaklarıni Pirəwnning kol astıqa jom kılıp saklitip koysun. **36** [Yioilojan] xu axılıklär Misir zeminida bolidiojan yətə yillik aqarqılıkka təkəbil turux üçün sakłansun; xu tərikidə zemin aqarqılıktın halak bolmayıdu, — dedi. **37** Bu səz Pirəwn wə uning hizmətkarlırinə nəzirigə taza yakçı. **38** Xuning bilən Pirəwn hizmətkarlırioqa: — Bu kixidak, iqidə Hudanıng rohi bar yənə birsini tapaladımk! — dedi. **39** Pirəwn Yüsüpka: — Huda sanga buning həmmisini ayan kılçanıkən, səndək pəmlik həm dana heqkim qikmədu. **40** Sən əmdi meninç əyümni baxkurusxə bekitilding, barlıq həlkim sening aozzingəja karap ezlirini tərtipkə tizsun. Paşat təhittilə mən sandın üstün turimən, — dedi. **41** Ahirida Pirəwn Yüsüpka: — Mana, mən seni pütküll Misir zeminining üstigə təyinlidim, — dedi. **42** Buning bilən, Pirəwn ez kolidin mehür üzükini qikirip, Yüsüpning kolioja saldı; uningoja nəpis kanap rəhttın tikilgən libasnı kiygüzüp, boynioja bir altun zənjir esip koydi. **43** Uni ezining ikinçi xahanə harvisioqa olтурquzup, uning aliddə: «Tiz pükünglər!» — dəpjar saldurdi. Xundak kılıp, Pirəwn uni pütküll Misir zeminoja tikləp koydi. **44** Andin Pirəwn Yüsüpka yənə: — Mən degən Pirəwdürmən; pütküll Misir zeminida sənsiz heqkim kol-putini midirlatmışım! — dedi. **45** Pirəwn Yüsüpka Zafinat-Paanıyah, degən namı bərdi wə on xəhəridikli kahin Potifirahning kizi Asinatı uningoja hotunlukka elip bərdi. Xundak kılıp Yüsüp pütküll Misir zeminini baxkurusxə üçün qərgiləxə qikti. Yüsüp Misir padixahı Pirəwnning hizmitidə boluxça bekitilgəndə ottuz yaxta idi; u Pirəwnning aliddin qikip, Misir zeminining hərkəysi jaylirini kəzdin kəqürdi. **47** Məmurqılık bolojan yətə yil iqidə zeminining hosuli dəwə-dəwə boldı. **48** Yətə yilda u Misir zeminidin qikkan axılıknı yiojip, xəhər-xəhərgə toplidi; hərkəysi xəhərnıng etrapidik etizlikning axılıknı u xu xəhərnıng əzığə juoļap koydi. **49** Xu tərikidə Yüsüp dengizdiki kumdak naħayiti kep axılık, toplidi; axılık həddi-hesabsız boloraqqa, ular hesablaxni tohtattı. **50** Aqarqılık yilları Pirəwgə aldin bildürdi.

yetip kelixtin burun Yüsüpкə ikki oçul tərəldi. Bularni Ondiki kahin Potifərahıng kizi Asinat uningoja tuşup bərdi. **51** Yüsüp: «Huda pütün japa-muxəkkitim wə atamning pütün ailisini kenglümdin ketürüwati» dəp tunji oçlioja Manassəh dəp at koydi; **52** andin: «Mən azab-oğubət qakken yurtta Huda meni mewilik kıldı» dəp ikkinçisigə Əfraim dəp at koydi. **53** Misir zeminida məmərqlik bolovan yəttə yil ayaqlaxtı. **54** Andin Yüsüpninq eytkinidək aqarqılıkning yəttə yili baxlandı. U qaqlarda baxka barlıq yurtlardimu aqarqılık boldi; lekin Misir zeminidiki hər yerdələrda nən bar idi. **55** Aqarqılık pütktüli Misir zemini başkanda, həlk axlıksorap Pirawngə pəryad kıldı. Pirawı misirliliklarning həmmisigə: — Yüsüpninq kəxioja berip, u silərgə nema desə, xuni kilinglar, — dedi. **56** Aqarqılık pütktüli yər yüzünü besip kətti. Yüsüp hər yerdəki ambarları ekip, misirliliklərə axlıq satatti; aqarqılık Misir zeminida intayın eçir bolqılı turdi. **57** Aqarqılık pütktüli yər yüzünü başkan bolqaqka, barlıq yurtlardı həlkəmu axlıq alojili Misiroja Yüsüpninq kəxioja kelətti.

42 Əmdi Yakup Misirdə axlıq barlığını bilginidə oçullirioja: — Nemixə bir-biringlərə karıcip turisilər? — dedi. **2** Andin yəna: — Manga karanglar, anglıxiqmə Misirdə axlıq bar iken. U yərgə berip, andin xu yərdin bizgə axlıq elip kelinglar; buning bilən əlüp katməy, tirik kalımız, — dedi. **3** Buning bilən Yüsüpninq on akisi axlıq setiwalqılı Misiroja yoloja qıktı. **4** Lekin Yakup Yüsüpninq inisi Binyamining birər yamanlıqta ugrap kəlixidin körküp uni akılıri bilən billə əwətmidi. **5** Xuningdək aqarqılık Kanaan zeminidimə yüz bərgaqka, Israılning oçulları axlıq alojili kəlgənlər arısında bar idi. **6** Yüsüp zemining waliysi bolup, yurtnıng barlıq həlkəgə axlıq setip bərgüqi xu idi. Yüsüpninq akılıri kəlip uning aldida yüzlərini yərgə təkətzüüp təzim kıldı. **7** Yüsüp akılırını kərəplə ularnı tonundi; lekin u tonuxluk bərməy, ularə kopal təlappuzda gap kılıp: — Kəyərdin kəldinglər, dəp sordı. Ular jawabən: — Kanaan zeminidin axlıq alojili kəldük, — dedi. **8** Yüsüp akılırını tonuqan bolsimus, lekin ular uni tonumidi. **9** Yüsüp əmdi ular toorqısa kərgən qızılırinı esiq elip, ularə: — Silər jasus, bu əhlin mudapiəsiz jaylırinı kəzətkili kəldinglər, — dedi. **10** Əmma ular uningoja jawab berip: — Əy hojam, undak, əməs! Bəlkı kəminiləri axlıq setiwalqılı kəldi! **11** Biz həmmimiz bir adəmning oçulları, səmimi adəmlərmiz. Kəminiləri jasus əməs! — dedi. **12** U ularə yəna: — Undak əməs! Bəlkı zemining mudapiəsiz jaylırını kərgili kəldinglər, — dedi. **13** Ular jawab berip: — Kəminiləri əslidə on ikki kərindax idük; biz həmmimiz Kanaan zeminidiki bir adəmning oçullarıdır; lekin kanji inimiz atimizning kəxida kəlip kıldı; yəna bir inimiz yokap kətti, — dedi. **14** Əmma Yüsüp ularə yəna: — Mana mən del silərgə eytkinimdək, jasus ikənsilər! **15** Pirəwnning hayatı bilən kəsəm kılımənki, kiçik ininglər bu yərgə kalmıqüę silar bu yərdin qıkip ketəlməysilər; silar Xuning bilən sinilisilər. **16** Ininglərni elip kəlgili biringlərni əwətinglər, kəloqanlırlırlar bolsa solap koyulisilər. Buning bilən eytkininqlarning rast-yalojanlıq ispatlinidü; bolmisa, Pirəwnning hayatı bilən kəsəm kılımənki, silar jəzmən jasus! — dedi. **17** Xuning bilən u ularnı üç küngiçə

solap koydi. **18** Üqinqi künü Yüsüp ularə mundaq dedi: — Mən Hudadin körkidiqan adəmmən; tirik kəlixinglər üçün muxu ixni kilinglar: — **19** Əgər səmimi adəmlər bolsanglar, kərindaxliringlərin biri silər solanojan gundihaninda solaklıq turiwərsun, kəlqininqə aqarqılıqta kəlojan ailənglər üçün axlıq elip ketinglər; **20** Andin kiçik ininglərni kəximoja elip kelinglər. Xuning bilən səzliringlər ispatlansa, əlməysilər, — dedi. Ular xundak kılıdiqan boldi. **21** Andin ular əzara: — Bərhək, biz inimizə qəlojan iximiz bilən gunahkar bolup kəldük; u bizə yalwursunu uning azabını kerüp turup uningoja kulak salmidük. Xuning üçün bu azab-oğubət beximizə qüxti, — deyixti. **22** Rubən ularə jawabən: — Mən silərgə: balıqə zulum kilmangalar, degan əməsmidim? Lekin unimidinglər. Mana əmdi uning kan kərzi bizzin soriliyatidu, — dedi. **23** Əmma Yüsüp ular bilən tərijiman arkılıq səzəlxəqəkə, ular Yüsüpninq ez gaپırını uküp turutatkinini bilmidi. **24** U uların özünü qətək elip, yiçlap kətti. Andin ularning kəxioja yenip kəlip, ularə yəna sez kılıp, ularning arisindin Ximeonni tutup, ularning kez alıda baqlıdı. **25** Andin Yüsüp əmr qüxtürüp, ularning taqərlarıqə axlıq toldurup, hər birsinə pulını kəyturup taqərijoja selip koyup, sapər hazırlıklärımı berilsün dəp buyruwidı, ularə xundak kılındı. **26** Xuning bilən akılıri exəklirigə axlıqlarını artıp, xu yərdin kətti. **27** Əmma etənggə kəlgəndə uların biri exikigə yəm bərgili taqırını eçıwidı, mana, eż pulı taqərning aqzıda turattı. **28** U kərindaxliriqə: — Mening pulumنى kəyturuwetiptu. Mana u taqırımda turidu, dedi. Buni anglap ularning yürüki su bolup, titrixip bir-biriga: — Bu Hudanıng bizgə zadi nemə kəloqınıdu? — deyixti. **29** Ular Kanaan zeminioja, atisi Yakupning kəxioja kəlip, bexidin etkən həmmə wəkələrnin uningoja səzələr berip: **30** — helikə kixi, yəni xu zemining hojisi bizgə kopal gap kıldı, bizgə zemini paylıoqujı jasustək muamilə kıldı; **31** əmdi bi uningoja: «Biz bolsak səmimi adəmlərmiz, jasus əməsmiz. **32** Biz bir atidin bolovan oçullar bolup, on ikki aka-uka idük; biri yokap kətti, kiçik inimiz hazır Kanaan zeminida atimizning yenida kəldi» desək, **33** Helikə kixi, yəni xu zemining hojisi bizgə mundak dedi: «Mening silərning səmimi ikənliklərni bilişim üçün, kərindaxliringlərin birini meninγ yəniməndə kəldurup koyup, aq kəlojan ailənglər üçün axlıq elip ketinglər; **34** andin kiçik ininglərni kəximoja elip kelinglər; xundak kilsanglar, silərning jasus əməs, bəlkı səmimi adamlar ikənliklərni bilələymən. Andin kərindixlərinə silərgə kəyturup berimən wə silər zemində soda-setik kilsanglar bolidü» — dedi. **35** Əmma xundak boldiki, ular taqərlarını tekkəndə, mana hərbirining pulsunu eż taqərlarida turattı! Ular wə atisi əzlirinin qigiklik pullarını kərgəndə, körküp kələxti. **36** Atisi Yakup ularə: — Meni oçlumdin juda kıldinglər! Yüsüp yok boldi, Ximeonmu yok, əmdi Binyaminnimə elip kətməkqi boluwatisilər! Mana bu ixlərinə həmmisi meninγ beximiqə kəldi! — dedi. **37** Rubən atisoja: — Əgər mən Binyaminni kəxinoja kəyturup elip kəlmisəm, meninγ ikki oçlumnu əltərūwətək; uni meninγ kolumna tapxurojin; mən uni kəxinoja yandurup elip keliman, — dedi. **38** Lekin Yakup jawab berip: — Oçlum silər bilən

billə u yərgə qüxməydu; qünki uning akisi əlüp ketip, u ezi yalıoz kəldi. Mubada yolda ketiwatkanda uningoja birər kelixməslək kəlsə, silər məndək bir ak qaqlıq adəmni dərd-ələm bilən təhtisaraoja qüxürüwetisilər, — dedi. (**Sheol h7585**)

43 Aqarqlik zeminni intayın eojir başkanıdır. **2 Bu səwəbtin ular Misirdin elip kəlgən axlıknı yəp tütgətkəndə, atisi ularoja:** — Yəna berip bizgə azojına axlık elip kelinglar, — dedi. **3 Lekin Yəhəuda uningoja jawabən:** — Hələki kixi bizni қattık, ağaḥlandurup: «Ininglər silər bilən billə kəlmisə, yüzümü kərimən dəp hiyal kilmanglar» deyən. **4 Əgər inimizni biz bilən billə əwətsəng, biz berip sanga axlık elip kelimiz.** **5 Əmma əwətixkə unimisang, biz barmaymız;** qünki hələki kixi bizgə: «Ininglər silər bilən billə kəlmisə, yüzümü kərimən dəp hiyal kilmanglar» deyən, — dedi. **6 Israil ularoja:** — Silər nemixə manga xunqə yamanlık kılıp u kixığa: «Yəna bir inimizmən bar» dedinglər, — dedi. **7 Ular jawabən:** — U kixi bizning wə ailimizning əhwalını süruxtürüp koqılap: «Atanglar tehi Hayatmu? Yəna bir ininglər barmu?» — dəp soridi. Biz uning xu soalıqə yarixa jawab bərdük. Uning bizgə: «Ininglərni elip kelinglər» dəydiojini ni nədən biləylə? — dedi. **8 Yəhəuda atisi Israileşə:** — Balını mən bilən əwətəknin; biz dərhal kəzənlip yoloja qıçayı; xundakta biz wə sən, biziər həm balılırımız əlməy, tirk kəlimiz. **9 Mən uningoja kepil bolılmən;** sən uning üçün mening meninidən hesab alısan; əgər mən uni sening kəxingoja aman-esən yandurup kelip, yüzungnəng aldida turquzısam, pütktül emrümədə aldingda gunahkar bolay. **10 Qünki həyal bolımlıqan bolsa,** bu qaqcıkqa ikki ketim berip keləttük, — dedi. **11 Ularning atisi Israileşə:** — Undak bolsa, mundak kilinglər: — U kixığə қaqa-қuqanglaroja zemindiki əng esil mewilərdin sowoqt aloyaq beringlər: yəna azojına tutiya, azrak həsəl, dora-dərmənlar, murməkkı, pista wə badamları aloyaq beringlər. **12 Kəlulgarda ikki həssə pul elip, taqarlırlarınarning aqzidikə eziunglaroja yandurulmuş pulnimə aloyaq beringlər. Ehtimal, bu ixtə səwənlilik kərulgən boluxı mumkin.** **13 Ininglərinimə billə elip, kəzənlip u kixinin yeniqə yəna beringlər.** **14 Həmmigə Kədir Təngri Əzî silərnı u kixinin aldida rəhīmgə erixtürögə.** Buning bilən u silörning xu yerdiki kerindixingləri wə Binyaminni koyup berip, silərgə koxup koyarməkin; eziüm nawada balılırım din juda bolsam bolay! — dedi. **15 Xuning bilən bu adəmlər xu sowoqtatni elip, kollırıqə ikki həssə pulni tutup,** Binyaminni elip kəzənlip, Misiroja berip Yüsüpninə aldida hazır boldi. **16 Yüsüp Binyaminni ular bilən billə kerginidə,** ez eyini baxkuriđiojan oqojidarioja buyrup: — Bu adəmlərni eyüngə baxlap kirip, mal soyup taam təyyär kilojin; qünki bu xixılər qüxlük oqızanı mən bilən yəydi, — dedi. **17 U kixi Yüsüpnin buyruqinidək kılıp, adamları Yüsüpnin eyiga baxlap kirdi.** **18 Ular bolsa Yüsüpnin eyiga baxlap kelinginidən korkuxup:** — Aldinkı ketim taqarlırlarımızqa yandurulmuş pulning səwəbidin biz uning eyiga elip kelinduk; uning məksəti bizgə hujum kılıp, üstimizdən besip kul kılıp, exəklirrimizi tartiwelix oxhaydu, — deyixti. **19 Ular Yüsüpnin eyini baxkuriđiojan oqojidarning**

yenioja kelip, eyning ixikining tüwidə uningoja: — **20 Əy hojam, biz həkikətən əslidə muxu yərgə axlık aloylı kəlgənənidük;** **21 Xundak boldiki, biz ətənggə kelip ez taqarlırlarımızni aqsak, mana hərbirimizning puli, əyni eojirlik boyiqə taqarlırlarımızning aqzıda turuptu;** xunga biz buni yandurup kəlimizdə aloyaq kəldik, **22 Axlık aloylı kəlimizdə baxka pulmu elip kəldik, əmma taqarlırlarımızqa pulni kimming selip koyqanlığını bilmidük,** — dedi. **23 U ularoja:** — Hatırjəm bolunglar, korkmanglar. Silərnin Hudayinglər, atanglarning Hudası taqarlırlınlarda silərgə baylık, ata kılıçan oxhaydu; silərnin pulunglarnı allikaqan tapxurup aldım, — dedi. Andin u Ximeonni ularning kəxişa elip qıktı. **24 U kixi ularnı Yüsüpnin eyiga baxlap kirip, ularning putlırını yuyuxioja su əkirip berip, andin exəklirigə yəm bərdi.** **25 Ular Yüsüpnin qüxtə kəlixigə ülgürtüp sowoqtatni təyyarlap koydi;** qünki ular ezlirinining xu yerdə oqiza yəydiojinini anglioqanidi. **26 Yüsüp eygə kəlgənda ular kəlliridiki sowoqtatni eygə uning aldiqə elip kirip, bexini yərgə tək Küzüüp uningoja təzim kıldı.** **27 U ulardin həl sorap, andin:** — Silər gepini kılıçan kəri atanglar salamatmı? U hayatmu? — dedi. **28 Ular jawab berip:** — Silinen killiri bizning atımız salamat turuwatidu, u tehi həyattur, — dəp uning aldida egilip təzim kıldı. **29 Yüsüp bexini kətürüp, ez inisi Binyaminni kərüp:** — Silər manga gepini kılıçan kiçik ininglər xumu? — dəp sorap: — Əy oqlum, Huda sanga xapaət kərsətkəy! — dedi. **30 Yüsüpnin ez inisioja bolqan seqinix otı қattık küqiyip, yəqılıwalojudak haliy jay izdəp, aldirap iqrirkiri eygə kirip taza bir yəqılıwaldi.** **31 Andin yüzünü yuyup qıkip, ezini besivelip:** — Taamlarnı koyunglar, — dəp buyrudi. **32 Hizmatkarlar Yüsüpkə ayırm, ularoja ayırm wə Yüsüp bilən billə tamakə kəlgən misirliklarojumu ayırm tamaq koydi;** qünki misirliklər ibranıylar bilən bir dastihanda tamak yeyixi yirginqlik dəp karap, ular bilən billə tamak yeməytti. **33 Yüsüpnin kerindaxlıri uning udulida, hərbiri qong-kiçik tərtipi boyiqə olturoquzuldı;** qongi qonglukioja yarixa, kiçiki kiçiklikigə yarixa olturoquzuldı; ular bir-birigə karap həyran kəlxidi. **34 Yüsüp aldiddiki dastihandiki tamaklardın ularoja beliüp bərdi.** Əmma Binyaminoja bərgini baxkularıng kığa kariqanda bəx həssə kəp idi. Ular xarab iqip, uning bilən hux kəyp kilixti.

44 Andin u ez eyini baxkuriđiojan oqojidarioja buyrup: — Bu kixilərning taqarlırlarını elip kətürəlgidək axlık kəqılap, hərbirinin pulunu taqırırının aqzıqə selip koyqın; **2 andin** mening jamimni, yəni kümüx jammı axlıkning puli bilən billə əng kiçikininq taqırırının aqzıqə selip koyqın, — dedi. U adam Yüsüpnin deginidək kıldı. **3 Ətisi tang yorioğunda, ular exəkliri bilən billə yoloja selip koyuldı.** **4 Lekin ular xəhərdin qıkip anqə uzun mangmayla,** Yüsüp oqojidarioja: — Ornundan tur, bu adəmlərning kaynidin koqlıqin; ularoja yetixkinində ularoja: «Nemixə yahxılıkka yamanlık kəyturdunglar? **5 Hojam xu [jamda] xarab iqidü həmdə uningu pal aqidü əməsməsu!** Mundaq kılıçininglər rəzillik kılıçininglər bolmamdu!» degin, — dedi. **6 Bu adəm ularning kəynidin yetixip berip, ularoja bu sözlərini kıldı.** **7 Ular uningoja jawabən:** —

Hojimiz nemixka mundak gəp kıldı? Mundak ixni kılıx kəminiliridin neri bolsun! **8** Biz əslidə taoşarlırimızning aqzidin tapkan pulnimu Qānaan zeminidin silining kaxlıriqa kayturup berixkə əkəlgənidük. Xundak turukluk kandağmu hojilirining əyidin altın-kümüxnı oqırılayı? **9** Kəminilirinqning arısında kimdin bu [jam] teplisə, xu əlümgə məhkum bolsun, bizmə hojimizning kulları bolayı, — dedi. **10** Olojidar jawabən: — Eytqan səzliringlardək bolsun; jam kimming yenidin teplisə, xu kixi kulum bolup kəlip kalsun, kəloqlanlırlıqlar bigunah bolisiler, — dedi. **11** Xuning bilən ular aldirap-tenəp, taoşarlırını yərgə qüxtürüp, hərbiri ez taoşırını ekip bərdi. **12** Olojidar qonginingkidin baxlap kiqikiningkigiqə ahturdi, jam Binyaminning taoşırından teplidi. **13** Buni kərəüp ular kiyimlərini yırtıxp, hərbiri exikiga kaytidin yükni artıp, xəhərgə kaytti. **14** Xundak kəlip Yəhuda wə kerindaxlıri Yusüpning əyigə kəldi; u tehi xu yərdə idi. Ular uning aldıraqa kəlip ezişirini yərgə etixti. **15** Yusüp ularoja: — Bu silərnəng zadi nema kəliqininqilar? Meningdək adəmning qokum pal aqalaydojanlıklını bilməntinglər! — dedi. **16** Yəhuda jawabən: — Biz hojimizə nemimə deyələymiz! Nema gəp kələləyimiz, kandağ kəlip ezişimizi aklıyalayımız? Huda kəminlərinin qəbihlikini axkara kıldı. Mana, biz wə kəlidin jamları tepliqən kixi həmmimiz hojimizə qul bolidiçən bolduk, — dedi. **17** Lekin Yusüp: — Mundak kılıx məndin neri bolsun! Bəlkı jam kimming kəlidin tepliqən bolsa pəkət xu kixi menin kulum bolidu. Lekin kəloqlanlırlıqlar aman-esən atanglarning kəxiqə ketinqlər, — dedi. **18** Andin Yəhuda uningçə yekin berip mundak dedi: — Əy hojam, kəminilirığa kulağ selip hojamning külkiqə bir eozıq gəp kılıxqə ijażət bərgəyə. Ojaşpları kəminilirigə tutaxımıq; qünki ezişli Pirəwngə oxhax ikənla. **19** Əslidə hojam kəminiliridin: «Atanglar ya ininglər barmu?» dəp sorividilər. **20** biz hojimizə jawabən: «Bizning bir kəri atımız bar wə u kəriqanda tapkan, yax bir balisimus bar. Bu balining bir anisidin bolocan akisi elüp ketip, u əzi yaloquz kəldi; uning atisi uni intayın səyidü» desək, **21** Sili kəminilirigə: «Uning eziñi kəximoja elip kelinglər, mən uni ez kezüm bilən kerəy» dedilə. **22** Biz hojimizə jawab berip: «Yigit atisidin ayrırlamaydu; əgar atisidin ayrılsa, atisi elüp ketidü» desək, **23** Sili yənilə kəminilirigə: «Əgər kiqik ininglər sılər bilən billə kalmısa, yüzümnı yənə kerimiz dəp hiyal kılmangalar» deyənidilə. **24** Xuning bilən biz kəminilirili atimizing kəxiqə baroqanda hojamning səzlərini uningoja eyttük; **25** andin atımız yənə: «Yənə berip, bizgə azrak axlık elip kelinglər» dewidi, **26** Biz jawabən: «Biz xu yərgə kaytidin qüxəlməymiz; əgar kiqik inimiz biz bilən billə bolsa, undakta barımız; qünki kiqik inimiz biz bilən billə bolmisa, u zatning yüzü aldida turalmaymiz», dedük. **27** Silining kulları bizning atımız bizgə yənə: «Silərgə məlumki, ayalım manga ikki oqul tuqup bərgənidı. **28** Biri menin yenidin qıçıq, yok bolup kətti; mən: u jəzmən titma-titma kiliwetilipti, dəp oylidim, xundakla uni bügüngiçə kərmidim. **29** Əmdi silər bunimə menin kəximindən elip ketip, uningoja bir kelixməslik kəlip kalsə, silər mandək bir ək qəqlik adəmni dərd-ələm bilən təhtisaraqə qüxtürüwətisilər», deyənidə. (**Sheol h7585**)

30 Əmdi mən silining kulları menin atamning kəxiqə baroqanda, xu bala biz bilən bolmisa uning jeni balining jenioja baqlanojan bololaşqə, **31** xundak boliduki, u balining yoklukını kərsə, jəzmən elüp ketidü; xuning bilən silining kulları bizning atımız bolocan bu ak qaqnı dərd-ələm iqidə təhtisaraqə qüxtürüwətən bolımız, (**Sheol h7585**) **32** Qünki mənki kəminilirili atamoja bu yigit üçün kepil bolup: «Əgər mən uni kəxinoja kayturup kəlmisəm pütükəl emründə atamning alıda gunahkar bolay» deyənidim. **33** Xunga hazır etünüp kələy, mənki kəminilirili u yigitning ornida hojamning kəxida qul bolup tursam, u yigit kerindaxlıri bilən billə kaytip kətsə! **34** Qünki yigit mən bilən bolmisa, mən kandağmu atamning kəxiqə baralaymən? Atamoja xundak azab-ökubətninq qüxtüxini kəzüm kərgüqi bolmisun! — dedi.

45 Yusüp ez yenida turoqanlarning aliddə ezzini tutalmay: — Həmmə adəm alımdın qıkırıwetilsün! dəp warkırıdi. Xuning bilən Yusüp ezzini kerindaxlıriqa axkara kəloqlanda uning kəxida heqkim bolmidi. U kəttik yioşlap kətti; misirliliklər uni anglidi, Pirəwnninq ordisikilərmə buningdin [tezla] həwər taptı. **3** Yusüp kerindaxlıriqa: — Mən Yusüp bolimən! Atam hazır hayatmu?! — dəp soridi. Əmma kerindaxlıri uningoja karap hodukup ketip, heq jawab berałməy kəldi. **4** Lekin Yusüp ularnı: — Kəni, manga yekin kelinglər, dəp qakırıdi. Ular yekin kəldi, u yənə: — Mən silərnəng ininglər, yəni silər Misiroqa setiwtəkən Yusüp bolimən. **5** Əmdi meni muxu yərgə setiwtəkininqər üçün azablanmanglar, özunglərni eziyəkə buyrumanglar; qünki Huda adəmlərinin hayatı saklap kəlix üçün meni silərdin burun bu yərgə əwətti. **6** Qünki hazır zemindiki aqarqılıkka ikki yil boldi; lekin tehi yənə bəx yiloqıqə heq teriloqumu bolmayıdu, ormımı bolmayıdu. **7** Xuning üçün silərgə dunyada bir kəldini saklap kəlix üçün, uluq bir nijatlık kərsitip, silərnəng tirik kutuluxunglar üçün Huda meni silərdin burun bu yərgə əwətti. **8** Xundak boloqanıkən, meni muxu yərgə əwətküqı silər əməs, bəlkı Hudadur. U meni Pirəwngə atining ornida kəlip, uning pütükəl əyigə hoja kəlip tiklap, pütükəl zəminoja bax wəzir kəlip kəydi. **9** Əmdi tezidin atamning kəxiqə berip, uningoja: — Sening oqlung Yusüp: «Huda meni pütükəl Misiroqa hoja kəlip kəydi. Sən həyal kəlməy, menin kəximoja kəlgin; **10** sən Goxən yurtida turisən; xuning bilən sən əzüng, oqulliring, nəwriliring, koyliring, kaliliring wə həmmə təlləlkətliring bilən manga yekin turisilər. **11** Əzüng, ailəng wə həmmə təlləlkətingni namratlıq besiwalımisun dəp mən seni xu yərdə bakımən; qünki yənə bəx yil aqarqılık bardur», dedi, — dəngərələr. **12** Mana silərnəng kəzirinqərlər wə inim Binyaminning kezliyi silərgə gəp kiliwətən menin ez aqzım ikənlilikini kərəwətədi. **13** Atamoja menin Misirdiki bər barlık xan-xəripim həmdə silərnəng barlık kərgininqərlər toorisidə eytip, atamni tezidin bu yərgə elip kelinglər, — dedi. **14** Xuning bilən u ezzini Binyaminə etip uning boynıqə girə selip yioşlap kətti; Binyaminə uning boynıqə yəlini yioşladı. **15** Andin Yusüp barlık kerindaxlırını səyüp, ularını bir-birləp kūqaklap yioşladı. Andin kerindaxlıri uning bilən paranglaxtı. **16** Yusüpning kerindaxlıri kəldi, deyən həwər Pirəwnninq ordisiqə yətküzüldi;

bu Pirəwn wə hizmətkarlırinining nəziridə kütluq ix Tola, Puah, Yob wə Ximron. **14** Zəbulunning oöulliri: — boldi. **17** Pirəwn Yüsüpə: — Kərindaxliringoja: — «Silər Sərəd, Elon wə Jahlıyəl. **15** Bular Leyahning Yakupka əmdi mundaq kılınqlar; ullaqlıringlarqa yük artip, Padan-Aramda tuqup bərgən oöql-əwlədləri id; u yənə Kanaan zeminiqə berip, **18** atanglar wə jəmatınglarnı elip mening kəximoja kelinglər; mən Misir zeminidin jəmiy bolup ottuq üç jan idi. **16** Gadning oöulliri: — əng esil yərlərni silərgə beray; silər bu zemindin Zifion, Haggi, Xuni, əzbon, Eri, Arodi wə Arəli. **17** qıkın nazu-nemətlərdin yaysıllerə — degin. **19** Sanga boローン əmrim xuki, sən ularoja: «Balılırlırlar wə ayallırlırları elix üçün Misir zeminidin hərwilərni elip beringlər. Xuningdak atanglarnımu bu yərgə yətküzüp kelinglər. **20** Pütükil Misir zeminidin əng esil jaylar silerningki bolqapqa, ez sarəmjanlırlırlarqa karinglar bolmusun» dəp buyruqın, — dedi. **21** Xuning bilən Israelning oöulliri xundak kıldı; Yüsüp Pirəwnning buyruki boyiqə ularoja hərwilərni berip, yoli tückünmu ozuk bərdi. **22** Ularning hərbirigə bir kür kiyim bərdi; lekin Binyaminə bolsa u üq yüz küümüx tənggə, bəx kür kiyim bərdi. **23** U atisiojumu xu əhdiyələrni, yəni Misirning esil məhsulatlari artılojan on həngər exək həmdə axılık, nan wə atisioja yol təyyarlılı artılojan on mada exəknı əwətti. **24** Andin u kərindaxlınır yolo selip, ularoja: — Yolda jedəlləxmənglər, dəp jekili. Ular yolo rawan boldi. **25** Ular Misirdin qikip, Kanaan zeminiqə atisi Yakupning kəxioja berip, **26** uningoja Yüsüp ezlirigə eytənən qaplırları yətküzüp: «Yüsüp tehi həyat ikən! U pütükil Misir zeminiqə bax wəzir ikən!» dedi. Əmma ularoja ixənməy, yürüki ketip həoxidin ketəy dəp kəldi. **27** Lakin ular Yüsüpning ezlirigə eytənən barlıq sezlərini uningoja degəndə, xundakla Yüsüpning əzinəli kəlikxə swatkan hərwilərnimə kərgənda, ularning atisi Yakupning rohioja jan kirdi. **28** Israel xuning bilən: — Əmdi arminim yok! Oğlum Yüsüp tehi hayattur! Mən elməstə berip uni kerüwalay, — dedi.

46 Xuning bilən Israel barlıq təəllükətini elip yoloja qikip, Bər-Xebəoja kəldi. U xu yərdə atisi Ishakning Hudasiqə kurbanlıklarnı sundı. **2** Keqisi Huda alamət kerünüxlərdə Israile: — Yakup, Yakup! dewidi, u jawab berip: — Mana mən! — dedi. **3** U: — Atangning Təngrisi boローン Huda Məndurman. Sən Misiroja berixtin korkmiojn, qünki Mən seni xu yərdə uluoq bir kowm kılımən. **4** Mən sening bilən Misiroja billə barımən wə Mən Əzüm jəzəmən yənə seni xu yərdin yandurup kelimən. Yüsüp əz kəli bilən sening kezüngni yumduridu, — dedi. **5** Andin Yakup Bər-Xebədin yoloja qikti; Israelning oöulliri atisi Yakup wə ularning balaqalırlarını Pirəwn uni epkelix üçün swatkan hərwilərə olturoquzup, **6** qarpayırlı bilən Kanaan zeminida tapşan təəllükətlərini elip mangdi. Bu tərikidə Yakup bilən barlıq əwlədlərini Misiroja kəldi; oöullirini, oöql nəvrilirini, kızlarını, kiz nəvrilirini yiçip, nəsillirininq həmmisini əzi bilən billə elip Misiroja kəldi. **8** Israelning oöulliri, yəni Yakupning Misiroja kəlgən əwlədləri tewəndikiq: — Yakupning tunji oöql Rubən; **9** Rubənnin oöulliri Hənoh, Pallu, Həzron bilər Karmi. **10** Ximeonning oöulliri: — Yəmuel, Yamin, Ohad, Yakın, Zohar wə Kanaanlı ayaldan boローン Saul. **11** Lawiynning oöulliri: — Garxon, Kohat wə Mərəri. **12** Yəhudədan oöulliri: — Ər, Onan, Xəlah, Pərəz wə Zərah. Əmma Ər wə Onan Kanaanlı zeminidə olup kətkəndi. Pərəzning oöulliri Həzron bilən Həmullar id. **13** Issakarning oöulliri: —

Tola, Puah, Yob wə Ximron. **14** Zəbulunning oöulliri: — Axirning oöulliri: — Yimnah, Yixwah, Yixwi wə Beriyah, Ularning singlisli Sərah id; Beriyahning oöulliri Həbər wə Malkiəl id. **18** Bular bolsa Laban kizi Leyahka dedək boluxka bərgən Zilpahning Yakupka tuqup bərgən oöulliri bolup, jəmiy on alta jan idi. **19** Yakupning ayali Rahiləning oöulliri Yüsüp wə Binyamin. **20** Yüsüpə Misir zemini terəlgən oöulları Manassəh wə Əfram; buları Ondiki kahin Potifirahning kizi Asinat uningoja tuqup bərdi. **21** Binyaminning oöulliri: — Belah, Bəkər, Axbəl, Gera, Naaman, Ehli, Rox, Muppim, Huppim wə Ard. **22** Bular Rahiləning Yakupka tuqup bərgən oöql-əwlədləri bolup, jəmiy on tet jan idi. **23** Danning oölli: — Huxim. **24** Naftalining oöulliri: — Yahziəl, Guni, Yəzər wə Xilləm. **25** Bular Laban kizi Rahiləga dedək boluxka bərgən Bilhahning Yakupka tuqup bərgən oöql-əwlədləri bolup, jəmiy yəttə jan idi. **26** Yakupning kelinliləridin baxkə, Yakupning puxtidin boローン, uning bilən birgə Misiroja kəlgənlər jəmiy atmış altə jan idi. **27** Yüsüpning Misirdə tuquləjan oöulları ikki id. Yakupning jəmatidin bolup, Misiroja kəlgənlər jəmiy yətmix jan idi. **28** Yakup Yüsüptin kərsətmə elip, ezlirini Goxəngə baxlap berixkə Yəhudədanı Yüsüpning kəxioja əwətti. Xundak kılıp ular Goxən yurtioja kəlip qüxti. **29** Yüsüp əzinəli wəzirlik hərvisini kətkəzup, atisi Israelning aldiqə Goxəngə qikti. U əzinəli aldiqə hazır kılıp atisioja əzinəli etip boynioja gira selip kuqaklap, uzundın uzun yiçildi. **30** Israel Yüsüpə: Mən sening yüzüngi kərüp, tirik ikanlığını bildim; əmdi əlsəmmü arminim yok, — dedi. **31** Andin Yüsüp kərindaxlırı wə atisining eydikilirigə mundaq dedi: — Mən hazır qikip Pirəwnə həwər berip: «Kanaan zemini olturoqan kərindaxlirim, xundakla atamining eydikilər kəximoja kəldi; **32** bu adəmlər padiqilar bolup, mal bekix bilən xuqullinip kəlgən, koy-kalılıri, xundakla barlıq mal-mülükərini elip kəldi» dəp eytay. **33** Xundak boliduki, Pirəwn silərni qakırıdu; xu qaçıda u silardın: «Nəmə okitinglər bar?» dəp sorisa, **34** silər jawab berip: — Kəminiləri kiqikimizdən tərtip ata-bowlirimizə oħxax pada bekip kəlgənmiz, — dənglər. Xundak desənglər Goxən yurtida olтурup kalisılär; qünki padiqilarning həmmisi misirliklər arısında kezgə ilinmaydu.

47 Yüsüp Pirəwnning kəxioja kəlip: — Atam bilən kərindaxlirim koy-kalılıri, xundakla həmmə mal-mülükərini billə elip Kanaan zeminidin kəldi. Mana, ular hazır Goxən yurtioja qüxti, dəp həwər berip, **2** kərindaxlirininq iqidin bəxaylonni elip, Pirəwnning aldiqə hazır kıldı. **3** Pirəwn uning kərindaxliridin: — Nəmə okitinglər bar, dəp soriwidi, ular Pirəwnə jawab berip: — Kəminiləri ata-bowlirimizə oħxax mal bəkkəqilərmiz, — dedi. **4** Andin ular Pirəwnə iltimas kılıp: — Kanaan zeminidə kəttik, kəhətqılık bolqapqa, kəminilirininq köylirimizni bəkdiqioqanoja yaylaqmı yok; xunga bu zemində musapir bolup turuxkə kəldük; janabliridin tələp kılımımız, kəminilirininq Goxən

yurtida turuxioqa ijazat bərgəyla, — dedi. **5** Pirəwn elip kelinglər; urukluk həmdə eziünglaroja, jümlidin Yüsükə: — Atang wə kərindaxliring kexingoja kəldi; **6** əyüngdikilərgə wə kiqik baliliringlaroja ozuk bolsun, mana Misir zemini sening aldingda turuptu; atang wə kərindaxliringni zeminning əng esil yerida olturozujon; ular Goxən yurtida makan kilsən. Xuningdak, əger sən ularning iqidiki kəbil kixilərni bilsəng, bularni mening — «Həsulning bəxtin biri Pirəwngə berilsun» dəp bu qarpaylirimoza nazarəti kilojin, — dedi. **7** Keyin, Yüsüp atisi Yakupni elip, Pirəwnning aldiqa hazır kıldı; Yakup Pirəwngə bəht-bərikət tilidi. **8** Andin Pirəwn Yakupni: — Əmrüngning yil-künllri nəqqigə yətti? — dəp soridi. **9** Yakup Pirəwngə jawab berip: — Musapirlilik sapırimming künllri bir yüz ottuz yiloja yətti; emrümning künllri az həm japa-muxəkkətlək bolup, ata-bowilirimming musapirlık emür sapırinining künllirigə tehi yətmidi, — dedi. **10** Xuning bilən Yakup Pirəwngə bəht-bərikət tiləp, aldidin qikip kətti. **11** Xuning bilən Yüsüp atisi bilən kərindaxlirini Misir zeminida olturaklıxturnup əydi; Pirəwnning buyruqojnidək ularqa zemining əng esil yeridin, yəni Ramss değən yurttin təwəlik bərdi. **12** Yüsüp atisi, kərindaxliri, xundakla atisining həmmə eydikilirini bala-qakılırinin sanlırioja karap axılık bilən təminləp baktı. **13** Əmma aqarqlik kattik eojir bololaşqka, zemining heq yeridə ozuk-tülüklü təpilmidi; Misir zemini bilən Kanaan zemini aqarqliktın haraplixip kətti. **14** Yüsüp axılık setip Misir zemini bilən Kanaan zeminidiki barlıq pulni yiqiwalı. Andin Yüsüp bu pulni Pirəwnning ordisoja yətküzip bərdi. **15** Əmma Misir zemini bilən Kanaan zeminidiki Pul tüğəp kətkəndə misirliklarning həmmisi Yüsüpning aldiqa kelip: — Bizga nan bərgayla! Pul tüğəp kətkini üçün silinling aldılırida olımızmۇ? — dedi. **16** Yüsüp jawabən: — Pulunglar kalmıqsan bolsa, qarpaylirlarınlı elip kelip bərsənglər, mən malliringləriqə ozuk-tülüklük tegixip berimən, — dedi. **17** Buning bilən ular qarpaylirini Yüsüpning kexioja elip kəlgili turdi; Yüsüp ularning atlıri, koy padilirli, kala padilirli wə exaklırinin orniqa ozuk-tülülbər bərdi; xu yili malliringlərinin orniqa ularqa ozuk-tülülbər berip baktı. **18** U yil ayaqlıxip, ular ikkinçi yili uning kexioja kelip uningoja: — Biz hojmizdin heq nemini yoxurmamız; pulimiz tündi, qarpay mal padilirimiz bolsa hojmizning ilkida, hojmizning alidda tənlirimiz bilən yerimizdən baxka həqnərsə kalmıdi. **19** Nemixka kez aldılırida biz həm yerimizmu olüp kətsən? Əmdi sili ezişim wə yerimizi ozuk-tülükkə tegixip eliwalıqçaya; ezişim wə yerimiz Pirəwnning bolup, uningoja kul bolayı. Biz olüp kətnay, tırık turuxımız, yerimizmə wəyrən bolmaslıkı üçün bizgə uruk-tülülbər bərgayla, dedi. **20** Bu tarikidə Yüsüp Misirinring pütkiil teriloju yerini Pirəwn üçün setiwaldı; qünki aqarqlik kattik bololaşqka, misirliklarning hərbiri ez etizini setip bardi. Xuning bilən yər-zemin Pirəwnning bolup kəldi. **21** Yüsüp həlkni Misirinring bu qetidin yənə bir qetiqiqə hərkəysi xəhərlərgə keçirdi. **22** Pəkət kahinlarning yerini u almidi; qünki kahinləriqə Pirəwn təripidin alahidə təminat berilgəqka, ular Pirəwn təripidin təminləngən ülüxini yəp, ez yərlirini satmışqanidi. **23** Yüsüp həlkə: — Mana, mən bügün eziüngər bilən yərlirinqarnı Pirəwn üçün setiwaldım. Mana silərgə uruk! Əmdi yər teringlar. **24** Əmdi xundak, kılısilərki, qıkkən həsuldin bəxtin birini Pirəwngə berip, kalojan tət kismını eziünglaroja elip kelinglər; urukluk həmdə eziünglaroja, jümlidin əyüngdikilərgə wə kiqik baliliringlaroja ozuk bolsun, — dedi. **25** Ular jawabən: — Sili jenimizni kutkuzdzi. Hojmizning nəziridə iltipat tapkan bolsakla, Pirəwnning kulları bolup turaylı, — dedi. **26** Xuning bilən Yüsüp: — «Həsulning bəxtin biri Pirəwngə berilsun» dəp bu ixi bügüngə kədər Misir zemini üçün kanun-bəlgilimə kıldı. Pəkət kahinlarning yerila buning sirtida bolup, Pirəwngə təwə bolmidi. **27** Israillar Misir zeminida, Goxan elkisidə olturaklıxtı; ular xu jayda yər-zeminlik bolup, awup, tolimu kəpəydi. **28** Yakup Misir zeminida on yətə yil emür kerdil; buning bilən Yakupning emür künllri bir yüz kırık yətə yiloja yətti. **29** Israelning künllri səkrətkə yekin laxkanda, oöqli Yüsüpnı qakırtıp, uningoja: — Əger nəzirində iltipat tapkan bolsam, kolungni yetamning astioja koyup, manga xapaət wə sadakətlənikni kərsitip, meni Misirdə dəpnə kılma; **30** bəkli man ata-bowilirim bilən yatıldıqan waktimdə meni Misirdin elip ketip, ularning gəristanıyoja dəpnə kilojin, dedi. U jawab berip: — Mən eytkinindək kılay, — dedi. **31** Yakup uningoja: — Manga kəsəm kılıp bərgin, — dedi. U uningoja kəsəm kılıp bərdi; andin Israel karwatning bax təripidə sejda kıldı.

48 Bu ixlardın keyin birsi Yüsükə: — Mana atang kesal bolup kaptu, dəp həwər bərdi. U ikki oöqli Manassəh bilən əfraimni billə elip bardi. **2** Birsi Yakupka: — Mana oqlung Yüsüp kexingoja keliwati, dəp həwər beriwidı, Israel kütəq kopup kariwatta olturdu. **3** Yakup Yüsüpkə: — Həmmigə Kadir Təngri manga Kanaan zeminidiki Luz değən jayda ayan bolup, meni bərikətləp **4** manga: Mana, Mən sening nəslingni kəpəytip, seni intayın zor awutimən, səndin bir türküm həlk qikirimən; bu zemini səndin keyinkı nəslinggə əbədiy miras kılıp berimən, dəp eytkənidi. **5** Əmdi mən Misirə qəlixtin ilgiri sanga Misir zeminida tuquulojan ikki oqlung mening həsablinidü; Əfraim bilən Manassəh, bolsa, huddi Rubən bilən Ximeonoja olhxax, hər ikkisi menin oqlullirim bolidü. **6** Ulardın keyin tapkan baliliring eziüngning bolidü; ular kəlgüsüdə miraska erixkəndə akılırinin nami astida bolidü. **7** Manga kəsək, Padandin keliwatkınımda Raḥila Kanaan zeminidə yol üstidə Əfratka az kaloqanda meni taxlap elüp kətti. Mən uni xu yərdə, yəni Əfratka (yəni Bayt-Ləhəmgə) baridiqan yolda dəpnə kıldım, — dedi. **8** Andin Israel Yüsüpining oqlulliroja karap: — Bular kimdir, — dəp soridi. **9** Yüsüp atisoja jawabən: — Bular bolsa Huda manga bu yərdə bərgən oqlullirimdür, — dedi. **U:** — Ularnı aldımoja yekin kəltürjin, mən ularqa bəht-bərikət tiləy, — dedi. **10** Əmdi Israelinzing kezli kərilikidin oqulwaliq [yahx] kəralımaydı. Xunga Yüsüp ularını uning aldiqa yekinrəq kəltürdi; u ularnı seyüp kəqaklıdı. **11** Andin Israel Yüsükə: — Mən sening yüzüngni kərələymən dəp heq oylimiqanıdim; lekin Huda meni sening baliliringnimü kərəkə nesip kıldı, — dedi. **12** Yüsüp balılları [Yakupning] tizlirining arılıkidan elip, yüzünü yərgə təgküzip təzim kıldı. **13** Andin Yüsüp bu ikkiylənni Israelning aldiqa yekin elip kelip, əfraimni ong koli bilən tutup Israelning sol kolioja udullap turozuzu; Manassəhni sol koli bilən tutup Israelning ong kolioja udullap turozuzu. **14** Lekin Israel ong

kolini uzitip, kənji balisi Əfraimning bexiçə qoçdı, sol 15 kolini Manassəhning bexiçə qoçdı. Manassəh tunjisı bolsimu, ikki kolini qayqılıp tutup xundak qoçdı. **15** U Yüsüpək bəht-bərikət tiləp: — Atilirim İbrahim bilən Ishak Huda dəp bilip yüzü alıldı mangojan, meni pütükil emrümde bu küngiçə padıqidək yetəkləp bekip kelgən Huda, **16** Manga həmjəmat bolup meni həmma bala- kazadın kutkuçojan Pərixta bu ikki oouşlu bərikətlisün; ular məringim ismim wə atılırmış bolğan İbrahim wə İshakning isimləri bilən atılıp, yər yüzidə kəp awuqayı — dedi. **17** Yüsüp atisining on kolının Əfraimning bexiçə koyojinini kerip kenglida hapa boldı; xunga u atisining kolını tutup, Əfraimning bexidin elip Manassəhning bexiçə yetkiməkqi bolup, **18** atisioğa: — Əy ata, bundak kilmioqın; qünki mana, tunjisi budur; ong kolungri uning bexiçə koyojı! — dedi. **19** Lekin atisi rət kiliç: — Bilimən, i oqlum, bilimən; uningdinim bir kowm qikip, ezmü uluq bolidu, əmma dərhəkikət uning inisi uningdin tehimu uluq bolidu; uning nəslidin nahayıti kəp kowmlar pəyda bolidu, — dedi. **20** Xuning bilən xu künü u bu ikkisini bərikətləp: — Kalğıtsıda Israillar bəht-bərikət tiligənda: «Huda seni Əfraim bilən Manassəhdək uluq kilsilən!» dəydiləq bolidu, dedi. Bu tərkikədə Əfraimni Manassəhtin üstün koydı. **21** Andin Israel Yüsüpək yənə: — Mana, mən olımn; lekin Huda silər bilən bulaq bolup, silərnə ata-bowlirinqarning zeminiqə kəytürup baridu. **22** Man sanga kərindaxlırlıqningkidin bir ilüx yərni artuk bərdim; xu yərni ezmü kiliç wə okyayım bilən Amoriylarning kolidin tartıwaloqanidim.

tur. **13** Zəbulun dengiz boyını makan kılars, Makani kemilərning panahgahı bolar, Yər-zemini Zidonojıqə yetip barar. **14** Issakar bəstlik bərdəm bir exəktur, U ikki kətan arısında yatlaşdır; **15** U aramgañıng yahxi ikənlilikə qarap, Zeminnıng esillikini kerüp, Yük kətürüixə mürüsini ekip, Alwanqa ixlaydiqan kul bolup kalar. **16** Dan Israel əbəlibiliridin biri bolar, Əz həlkiga heküm qırıar. **17** Dan yol üstdidiki yılan, Qioqın yol üstdidə turojan zəhərlik bir yilandır. U atning tuyikini qekip, At mingüqini arkıqo molök atkuzar. **18** I Pərvərdigar, nijatingoşa təlmüröt kütüp kəldim! **19** Gadka bolsa, karakqıllar koxunu hujum kılars; Lekin u tapinini besip zərbə berar. **20** Axırinxan tamikidə zaytun meyi mol bolar, U xahlar üçün nazu-nemətlərni töminlər. **21** Naftalidin qırılyık gəplər qıkar, U ərkin köyuwetilgən maralndur. **22** Yüsüp mewilik dərəhning xehidur, Bulakning yenidiki kəp mewilik xətaiktur; Uning xahqılıri tamidin həlkip kətkəndur. **23** Ya atkūqıllar uningoşa azar kiliç, Uning qoç ok attı, uningoşa nəprətləndi. **24** Halbuki, uning okyayı məzmut turar, Kol-biləkləri əplik turozuzular, Xu [küç] Yakuptiki kədrət Igisining kollirildindur — (Israelning Koram Texi, yanı uning Padıqisi Uningdin qıkar!) **25** [Ayu küç] atangning Təngrisidindur — (U sanga mədət berə!) [Yəni] Həmmigə Kədirdindur — U seni bərikətlər! Yukırıda asmanınng bərikətləri bilən, Tewanda yatkan qongur sularlungı bərikətləri bilən, əməqək bilən balyatquning bərikəti bilən seni bərikətlər! **26** Sening atangning tiligan bərikətləri ata-bowlirinqning tiligan bərikətlərinid ziyadə boldı, Ular mənggülük taq-

49 Andin Yaküp oqullirini qakırıp ularoja mundak dedi: — [Həmminglər] jəm bolunglar, mən silərgə keyinkı künlərdə silər yolukdıcıqan ixlarnı eytip berəy: — **2** Yiqilip kelip anglanglar, i Yaküpning oqulliri; Atanglar Israile çulak selinglar. **3** Əy Rubən, sən meninjı oqlumsan, Küç-kudritimsan, Küçüm bar waktimning tunji mewisidursən, Salapət wə kudrəttə aldi iding, **4** Lekin kaynap texip qüxkən sudək, Əmdı aldi bolalmassən; Qünki sən atangning körpisiga qıktıng, Xuning bilən sən uni buloiding! U menin körpməning üstigə qıktı! **5** Ximeon bilən Lawiy kerindaxlardur; Ularning kiliqliri zorawalıknıng korallıridur! **6** Ah jenim, ularning məslihitigə kirmigin! I izzitim, ularning jamaiti bilən qetilip kalmıqayı! Qünki ular aqqikida adəmlərni eltürüp, Əz beximqılık kılıp buklarınq peyini kəsti. **7** Ularning aqqikı əxəddiy bolojaqka lənətkə əksunsun! Oşzipimu rəhimsiz bolojaqka lənətkə əksunsun! Mən ularını Yaküpning iqidə tarkıtwetimən, Israilearning iqidə ularını qeqiwtimən. **8** Əy Yəhudə! Seni bolsa kerindaxliring tariplər, Kolung dixmənliringning gəjisiini basar. Atangning oqullirini sanga bax urar, **9** Yəhudə yax bir xirdur; Əy oqlum, sən owni tutupla qıktıq; U xirdək [owning yenida] qəkpit sozulup yatsa, Yaki qixı xirdək yetiwalsa, Kimmu uni kozojaxka petinar? **10** Xahəna həsa Yəhudadan kecip kalmaydu, Yəhudanıng puxtidin qanun qıkarəçi eksüyməydi, Taki xu hökük İgisi kəlgüqa kütidi; Kəlgəndə, jahən həlkələri uningoşa itaat kıldı. **11** U təhiyini üzüm telioja, Exək balisini sortluk üzüm telioja baqlap koyar. U libasını xarabta yuyup, Tonini üzüm xərbidə yuyar. **12** Uning kəzləri xarabtin kızırıp ketər, Qıxları süt iqlikinidin ap'ak

Yaritilix

32

əlimən; sən meni mən Kanaan zeminida əzüm üçün wapat taptı. Ular uni mumiya kılıp, Misirdə bir meyit kolap koyojan gərgə dəpnə kələqin» deyənidi. Əmdi sandukçıja selip koydı.

Pirəvn manga ijazat bərgay, mən berip atamni dəpnə kılıp bolup yenip kəlsəm, — dedi. **6** Pirəvn jawabən: — Sən berip ezunga atang əsəm kilduroqandak uni dəpnə kələqin, dedi. **7** Xuning bilən Yüsüp atisini dəpnə kələqili mangdi. Pirəvnning barlıq hizmətkarları, ordining aksakalları həm Misir zəminidiki aksakallar uning bilən həmrəh bolup mangdi. **8** Yüsüpnинг eyidiki həmmisi, kerindaxlıri wə atisining eyidikilərəmə billə bardı; ular pəkət kiçik balılırı, koy-kala padilirini Goxən yurtida koyup kətti. **9** Uning bilən yənə jəng hərwilirli wə atlıklarını billə bardı; xuning bilən ular naħayiti qong bir қoxun boldı. **10** Ular İordan dəryasining u təripidiki «Atadning hamini» oja yetip kəlgəndə, xu yərdə kəttik wə həsrətlək yioqa-zar kılıp matəm tutup yioqlaxtı. Yüsüp atisi üçün yəttə kün matəm tutti. **11** Xu yurta olturuxluq Kanaaniylar Atadning haminida boloqan bu matəmni kərüp: — Bu misirlilərning intayın kəttik tutkən həzisi boldı, deyixti. Bu səwəbtin u jayning nami «Abəl-Mizraim» dəp ataldı; u İordan dəryasining u təripididur. **12** Yakupning oğulları uning əzlirigə tapilioini dək kıldı; **13** uning oğulları uni Kanaan zemini ola elip berip, Mamraning udulidə, Makpeləhning etizlikning iqidiki ojarda dəpnə kıldı. Xu qarnı İbrahim kəbristanlık kılay dəp Makpeləhning etizlikli bilən қoxup Hıttiy Əfrondin setiwalqanıdı. **14** Yüsüp atisini dəpnə kələqandin keyin, əzi, kerindaxlıri, xundakla atisini dəpnə kələxka uningoja həmrəh bolup qıkkən həmma həlkələr Misiroja yenip kəldi. **15** Lekin Yüsüpnинг kerindaxlıri atisining elüp kətkinini kərgəndə: — Əmdi Yüsüp bizgə düxmən bolup bizning uningoja kələqan barlıq yamanlığımızı üstümizgə yandurarmıkin, deyixti. **16** Ular Yüsüpnинг kəxişa adəm əwətip: — Atiliri elüxtin ilgiri bizgə wəsiyat kılıp tapılap: — **17** «Silər Yüsüpka: — Akiliring sanga razıllık kələqanıdı; əmdi ularning asiylikı həm gunahını kəqürən! — dəngərlər» — deyənidi. Hazır silidin ettinümüzki, atılırinin Hudاسining bəndilirining asiylikini kəqürgəyla! — dedi. Yüsüp bu gəplərni anglap yioqlidi. **18** Andin akılırlı kəlip uning aldida əzlirini yərgə etip: — Mana, biz silining külliridurmız! — dedi. **19** Lekin Yüsüp ularışa jawabən: — Korkmangalar! Mən Hudanı ornda turuwatamdim? **20** Silər dərwəkə manga xu ixni yaman niyət bilən kıldingalar; lekin Huda bugünkü kündikidək nuroqunlioqan həlkəning jenini tirik saklap kelix üçün xu ixni yahxilikka bekitkəndi. **21** Xunga əmdi korkmangalar; mən həm silərni həm balaqakiliringlərni bakımən, — dedi wə ularning kənglini hatırjəm kılıp mehərlik gəp kıldı. **22** Yüsüp atisining jəməti bilən billə Misirdə turup kəldi. Yüsüp bir yüz on yil əmür kərdi. **23** Bu tərikdirə Yüsüp Əfraimning üqinqi əwlədini kərdi; Manassəhning oğlı Makirning balılırimu uning tizləri üstidə tuoqludi. **24** Yüsüp kerindaxlırioja: — Mən elüp ketimən; lekin Huda qoqum silərni yoklap silərni bu zemindən qırırp, İbrahim, İshak wə Yakupka berixkə əsəm kılıp wəda kələqan zeminoja yətküzidü, — dedi. **25** Andin Yüsüp yənə kerindaxlırioja əsəm iqtüzüp: «Huda silərni qoqum yoklaydu; xu qaçda silər menin songəklirimi elip, bu yərdin qıkip ketixinglar kerək», — dedi. **26** Yüsüp bir yüz on yaxşka kərgəndə

Misirdin qikix

1 Wa tewəndikilər Israıl [bilən billə] Misiroqa baroqan oqqullirining isimliri (ular hərkəsisi eż balaqılırları elip, Yakup bilən billə Misiroqa baroqanıdı): — **2** Rubən, Ximeon, Lawiy, Yəhudə, **3** Issakar, Zəbulun, Binyamin, **4** Dan, Naftali, Gad wə Axır. **5** Əmdı Yakupning puxtidin boloqanlar jəmīy bolup yətmix adəm idi. Bu wakıtta Yusüp Misirda idi. **6** Keyin Yusüp, uning barlıq kerindaxlırı həmdə barlıq zamandaxlırı elüp tündü. **7** Xundaqtımu, Israillar kəp tuqulup, tez awup, intayın küqəydi; ular zeminoqa bir kəldi. **8** U wakıtlarda Yusüpni bilməydiqan yengi bir padixaḥ Misirda təhtkə qikti. **9** U həlkigə: Mana, Israillarning həlkə bizdən ziyyəd awup həmdə bizdiznmü küqlənilər kəlli. **10** Əmdı biz ularoqa nisbətən akilanə ix tutayı; bolmisa, ular tehimu awup ketidü, mubada urux partlap kəlsa, xundak boliduki, ular dükənlərlərimiz tərəpkə etüp, bizgə hujum kılıp, yurttin qikip ketixi mumkin, — dedi. **11** Xuning bilən ularınlı qılıwatkan əmgəklərdə harlux üçün ix baxlırını təyinləp nazaratqılıkkə koydi. Xuning bilən Israillar Pirəvn üçün Pitom bilən Raamsas degen maddiy əxşa saklaydiqan xəhərlərni yasap bərdi. **12** Lekin ularni [qanqə] əzgənsəri, bular xunqə kəpiyip həmmə yərni kaplıdi; buning bilən misirliliklər Israillarоja eż bolup kəlli. **13** Xuning bilən misirliliklər Israillarоja zulum kılıp, ularni tehimu kəttik ixlitip eojir ixlaroqa saldı. **14** Misirliliklər ularını layqılık, hix-kesək kuyux wə etizlarning hərhilə əmgəklirigə selip, ixning kəttiklikli bilən ularning turmuxiąq kəttik eojırqılık saldi; ularını nemə əmgəkka salmisun, intayın jalapılık idi. **15** Misir padixaḥi ikki ibranıty tuqut anisioqa sez kılıp (ularning birinинг ismi Xifrah, yənə birinинг ismi Puah idi): **16** — silar əqanlılı ibranıty hotunlarnı tuqdursanglar, tuqıkanda obdan karanglar; bowak oqul bolsa, əltürütwingərlər; kız bolsa, tirk koyungalar, — dedi. **17** Lekin tuqut aniliri Hudadin korkup, Misirning padixaḥi ularoqa eytkəndək kılmay, bəlki oqul bowaklarnı tirk koydi. **18** Xunga Misirning padixaḥi tuqut anilirini qakırtıp ulardin: — Bu nemə kılıjininglər?! Oqul balılları nemixkə tirk koydinglər? — dəp soridi. **19** Tuqut aniliri Pirəwngə jawab berip: — Ibranıty ayallar misirlilik, ayallarоa ohximaydu. ular kiçilək, saqlam-timən bolonju üçün tuqut aniliri ularning kəxiqə yaşıp baroqqa, ezzili tuqut bolidü, — dedi. **20** Nətijidə, Huda tuqut anilirioqa iltipat kərsətti; Israıl həlkə dawamlıq kəpiyip, tehimu küqəydi. **21** Xundak boldiki, tuqut aniliri Hudadin korkidioqan ihsənlərənən bolonju üçün Huda ularını aililik boluxka müvəssər kıldı. **22** Buning bilən Pirəvn barlıq pukralrioqa: — Israillardın yengi tuquluoq oqul balıllarning həmmisini dəryaoqa taxlangalar, lekin kız balıllarning həmmisini tirk kaldurungalar, — dəp emr kıldı.

2 Lawiyning jəmatidin boloqan bir kixi berip, Lawiyning nəslidin boloqan bir kızını hotunlukka aldı. **2** Bu ayal həmilidər bolup, bir oqul tuqıldı. Ana uning qırayılkı ikənlilikini kərüp, uni üq ay yoxurup saklıdı. **3** Uni yənə yoxuruxka amalsız kələqanda, komuxtin bir sewət yasap, uningoqa yaryelim wə mom suwap, balini iqiqə selip, dəryanıq kırçıqidiki komuxluk

arisioqa koyup koydi. **4** Andin balining hədisi uningoqa nemə bolarkin dəp yırakṭın karap turdi. **5** U wakıtta Pirəwnning kizi suyoq qəmüləgili dərya tərəpkə kəldi; uning qəriliri dərya boyida aylanıp yürüdi. Pirəwnning kizi komuxlukning arısında turqan sewətni kərüp, has qərisini uni elip qikixka əwatti. **6** U sewətni ekip kariwidü, mana, bür oqul balını kərdi wə u bala yiotlap kətti. Məlika uningoqa iq aqritip: — Bu xübhəsizki ibranıylarınan balırların biri ikən, dedi. **7** U qəoqda balining hədisi Pirəwnning kizidin: — Mən berip, sili üçün balını emitip bakıldıqan bir ibranıy inik ana tepip kəlyumu? — dəp soridi. **8** Pirəwnning kizi uningoqa: — Barojin, dedi. Kız berip bowakning anisini qakırip kəldi. **9** Pirəwnning kizi uningoqa: — Bu balını elip ketip mən üçün emitip bekip bər; həkkigini berimən, dedi. Xuning bilən ayal balını elip ketip, uni emitip bakı. **10** Bala qong boloqanda uni Pirəwnning kizining kəxioqa elip bardi; u uningoqa oqul boldi. U: «Mən uni sudin qikirıwaloqan» dəp uningoqa Musa degen isimni koydi. **11** Musa qong bölgəndən keyinkı kürnlərdə xundak boldiki, u əz kərindaxlırların yenioqa bardi wə ularning eojir əmgəkkə seliniwatqanlığını eż kezi bilən kərdi. Arida, bir misirlilikning ibranıty kərindaxlırların birini uruwartqanlığını kərdi. **12** U tət ətrəpiqə karap, adəm yoklukını kərüp, həlikə misirlilikni urup əltürüp, kumoja kəmət yoxurup koydi. **13** Ətisi u yənə qikip kəriwidü, mana ikki ibranıty bir-biri bilən soküxuwatattı; u yolsızlık kiliwatqan kixığa: — Əz kərindixingni nemixkə urisən? — dedi. **14** Həlikə kixi jawab berip: — Kim seni bizgə həkim wə sorakçı kılıp koydi? Həlikə misirlilikni əltürğinindək menimə əltürməkqimusən? — dedi. Musa bu gəpmi anglap korkup eż iqidə: «Mən kılıjan ix jəzmən axkara bolup kaptul!» dəp oylidi. **15** Pirəvn həm bu ixtin həwər tepip, Musani əltürməkqı boldı; lekin Musa Pirəwnning alidin kəqip, Midiyə zeminoqa berip olturnaqlaxtı. Bir kün, u kudukning yenioqa keliplərən. **16** Midiyanning kahjinining yətə kizi bar idı; ular keliplər atisining koylirini suoqırıxka su tartıp okurlarоja kuyup tolduruxka baxlıdi. **17** U wakıtta [yərlik] padiqilar keliplər, ularni həyəddi, Musa kopup kızlarоja yardım berip, koylirini suoqırıxip bardi. **18** Ular atisi Reuelning kəxiqə yenip kəlgəndə, ulardin: — Nemixkə bugün xunqə tez yenip kəldinglər? — dəp soridi. **19** Ular jawab berip: — Bir misirlilik adəm bizni padiqiların kəlidin kütkuzzü həmdə biz üçün su tartıp, koy padimizni suoqırıpmu bərdi! — dedi. **20** U kizlirioqa: — Undakta u kixi hazır nadə?! Uni nemixkə sırtta taxlap kəldinglər? Uni tamakkə qakıringlər, — dedi. **21** Musa u kixi bilən bille turuxka makul boldı. U kizi Zipporahni uningoqa hotunlukka bərdi. **22** U ayal uningoqa bir oqul tuqut bərdi; Musa «Mən yaka yurtta musapirdurmən» dəp, uning ismini Gərxom dəp koydi. **23** Nuroqun künflər etüp, Misirning padixaḥi eldi. Israillar ez küllük həliti tūpəylidin ah-zar urup, nələ-peryad ketürdü; küllükün boloqan pərvədi Hudanıng huzuriqə berip yətti. **24** Huda ularning ah-zarlırını anglap, Əzining İbrahim bilən, İshak bilən wə Yakup bilən tüzgən əhdisini esigə alı. **25** Xuning bilən Huda Israillarning hal-əhwalını kərdi wə Huda ularoqa kəngül beldi.

3 Musa bolsa keynatisi Midianneñning kahini Yətronning koy padisini bakatti. U koylarni baxlap qolning aŋg qetiga Hudanı teozi, yəni Hərəb teožining baqrijo kəldi. **2** Xu yərdə bir azojanlıktın ərləp qikiwatçan ot yalkuni iqidin Pərvərdigarning Pərixtisi uningoja kəründi. Mana, azojanlık otta keyüwatçan bolismi, lekin salidiojan bolidu. U wakitta sən, ezung wə Israilning akşakalliri bilən birgə Misir padixaḥininq adioja berip, uningoja: «İbraniylarning Hudasi Pərvərdigar biz bilən kerüxti. Əmdi sizdin etünimizki, bizgə üq künlük yolini besip, qelgə berip, Hudayimiz Pərvərdigaroja kürbanlıq kılıxka ijazət bərgəsiz» — dənglər. **19** Lekin Misir padixaḥininq hətta kudratlık bir kohnıng astida turupmu, silərni yənilə koyup bərməydiqinini bilimən. **20** Xunga kolumnu uzitip, misirliklarnı Mən əzemini iqidə kərsətməkqi bołożan hərhil karamətmejizilirm bilən uriman; andin [Pirawn] silərni koyup dəp qakirdi. **U:** Mana man! — dəp jawab bardı. **5** Lekin Misir padixaḥininq hətta kudratlık bir kohnıng beridu. **21** Bu kowmni misirliklarning aldida iłtipat astida turupmu, silərni yənilə koyup bərməydiqinini tapturiman wə xuning bilən xundak boliduki, silər xu yərdin qikkininglarda, kuruk kol qikmaysilar. **22** Bəlkı yərdin qikkininglarda, kuruk kol qikmaysilar. **22** Bəlkı hərbir ayal kixi ez xoixnisidin wə ez əyidə olturuxluk jaydur. **6** Mən atangning Hudasi, İbrahimning Hudasi, İshäkning Hudasi wə Yakupning Hudasidurmən, — yat ayaldın kümüx zinnət buyumlari, altun zinnət dedi. Buni anglap Musa Hudaqoja əkaraxtin körkup, buyumlari wə kiyim-keqklərnəi tələp kildi. Bu nəsilərni yüzini etiwalı. **7** Pərvərdigar uningoja mundak dedi: oçul-kızıliringlarqa takaysilər, kiydürüsilər; xu tərikidə — Bərhək, Mən Misirda turuwatçan kowmimming misirliklardin olja alojan bolisilər, — dedi.

4 Musa jawab berip: — Mana, ular manga ixənməy turup, sezunga kulaq salmaydu, bəlkı: «Pərvərdigar sanga kərünmidı», deyixi mumkin, dedi. **2** Pərvərdigar uningoja: — Kolungdiki bu nema? — dəp soridi. **U:** — Bu bir həsa, dəp jawab bardı. **3** **U:** — Uni yərgə taxla, dedi. Uni yərgə taxliwidi, u bir yılanqa aylandı; Musa uning alididin qaqdı. **4** Andin Pərvərdigar Musaqa: — Kolungni uzitip, uni kuyrukidan tut, dewidi, u kolını uzitip, uni tutti. U yəna uning kolida hasioja aylandı. **5** [Pərvərdigar yəna]: — Buning bilən ular ata-bowlirinching Hudasi, yəni İbrahimning Hudasi, İshäkning Hudasi wə Yakupning Hudasi bołożan Pərvərdigarning sanga körünginigə ixinidü, — dedi. **6** Pərvərdigar uningoja yəna: — Kolungni koynungoja saloqın, dewidi, u kolını koynioqa selip qikiriwidi, mana, kolı pesə-mahaw kesiliga giriptar bolup kardək akırıp kətti. **7** Andin uningoja: — Kolungni yəna koynungoja saloqın, dewidi, kolını koynioqa saldi. Uni yəna koynidin qikiriwidi, mana, ez əksiga kelip etlirining baxka yərliridək boldi. **8** Pərvərdigar yəna: — Xundak bolidüki, əgər ular sanga ixənməy, aldinkı mejizilik alamatka kengülximə, ular ikkinçi mejizilik alamatka ixinidü. **9** Həlbuki, ular bu ikki mejizığə yənilə ixənmisə wə ya sezunga kulaq salmisa, undakta sən [Nil] daryasining sıyidin elip, kuruk yərgə təkkin. Xuning bilən sən deryadin alojan su kuruk yer üstidə kanoja aylinidü, dedi. **10** Andin Musa Pərvərdigaroja: — Əy Igəm, mən əslidimla gəpkə usta əməstim, sən kuluŋoja sez kıləqandın keyinmə yənilə xundak; qunki mən aqzım kalwa wə tilim eoñir adəmmən, — dedi. **11** Pərvərdigar uningoja: — Kim insanoja eoñiz bargan? Kim adamni gaqa yaki gas, kərgüqi yaki kor kılıqan? Xundak kılıquçı Mən Pərvərdigar əməsmə? **12** Əmdi sən baroqin, Mən Əzüm sening aqzıng bilən billə bolimən, nema səzləydiqininqi sanga egitip turiman, — dedi. **13** Lekin u: — Əy Igəm! Səndin etünüp kalaý, Sən [bu ixka] halıqan [baxka] birsini əwətip, xuning kolı bilən kılıqin! — dedi. **14** Buni anglap Parvardigarning oqızıpi Musaqa tutixip: — Lawiyıldardin bołożan akang Hərun bar əməsmə? Uning gəpni obdan kılalaydiqinini bilimən. Mana, u əmdi sening aldingoja qikixka alliqaqan yoloja qikti; u seni kərsə, kengli tolimu hux bolidu. **15** Əmdi

dəydiojan gəplərni uningoja eyt; Mən Əzüm sening həlkni ixliridin tohititip koymaqçı bolisilər? Berip ez aqzinq bilən billə wə uning aqzi bilən billə bolimən, əpkixinglarnı kətürünglər! — dedi. **5** Pirəwn yənə: — nemə kılıx kerəkliklərni silərgə əgitimən. **16** Hərun Mana, həlk yurtta ziyyədə awup kətti. Silər bolsanglar, sening ornungda həlkə səzləydi; xundak boliduki, ularnı əpkəxliridin halas kilmakçılalar, dedi. **6** Xu künə u sanga eoqız bolidu, sən uningoja Hudadək bolisən. Pirəwn nazarətqılərgə wə nazarətqılərnin kol astidiki **17** Bu əşini əkolungoja elip, uning bilən xu mejizilik ix baxlırioja buyruk qüxtürüp: — **7** Həzirdin baxlap alamətlərni kərsitisiən, — dedi. **18** Xuning bilən Musa həlkə ilgirikdək kesək kuyuxka saman bərmənglər! əkeynatisi Yətroninq kəxiqə yenip berip, uningoja: — Ular samanni əzliyi yiosun. **8** Ləkin ilgiri əkanlıq kesək Manga ijazət bərgəyə, Misirdiki əkerindaxlirimning kuyup kəlgən bolsa, hələhəm kəm kilmay xunqılık kesək kəxiqə baray, ular hayatmu, əməsmu kərəp kəley, dedi. **9** Kürbanlıq etküzütxək bizni baroqili koy» dəp qəfləwa Musa tehi Midiyandiki waktida, Pərvərdigar uningoja kilixivatidu. **10** Əmdəti ularnı ez ixioja toluk bənd bolup, yənə: — Misiroqa yenip baroqin! Qünki sening jeningni yaloqan-yawidak gəplərgə kulak salmaslıq üçün, bu istigən kixilər elüp kətti, — dedi. **20** Xuning bilən Musa adəmlərning üstügə tehimu eojar əmgəklərni yüklənglər, ayali wə oqullurini elip, ularnı bir exəkkə mindürüp, — dedi. **11** Kürbanlıq etküzütxək bizni baroqili koy» dəp qəfləwa Musa tehi Midiyandiki waktida, Pərvərdigar uningoja kilixivatidu. **12** Əmdəti ularnı ez ixioja toluk bənd bolup, yənə: — Misiroqa yenip baroqin! Qünki sening jeningni yaloqan-yawidak gəplərgə kulak salmaslıq üçün, bu istigən kixilər elüp kətti, — dedi. **20** Xuning bilən Musa adəmlərning üstügə tehimu eojar əmgəklərni yüklənglər, ayali wə oqullurini elip, ularnı bir exəkkə mindürüp, — dedi. **10** Xuning bilən həlkinqing üstidiki nazarətqılər Misir zeminiqə berixəkə yoloq qıktı. Mangojanda Musa bilən ix baxlıri qıkip həlkə: Pirəwn xundak dədiki, mən Hudaninq həsini aloqaq katti. **21** Pərvərdigar Musaqa: — Əmdəti silərgə saman bərməydiqən boldum. **11** Əzunglər — Misiroqa yenip baroqinində sən agaş bol. Mən beringlər, eziüngər üçün kəyərdin saman tapalısanqlar, əkolungoja tapxurojan barlık karamətlərni Pirəwnning xu yərdin elip kelinguşlar; lekin kılıdiqən ixliringlər bolsa aldıda kərsətkin. Ləkin Mən uning kənglini həlkni kılıqılıkmu keməytilməydi, — dedi. **12** Xuning bilən kuyup bərmigüdək kattık kılımən. **22** Sən Pirəwngə: — həlk pütkül Misir zeminiqə tarilip, samanning orniqə «Pərvərdigar mundak dəydu: — Israel Mening oqlum, pahal yiqiñxə baxlıdi. **13** Nazarətqılər bolsa ularını Mening tunji oqlum bolidu. **23** Xuning üçün Mən kəstəp: Silərgə saman berilən qəqdikidək hazırlanı hər sanga: Oqlumni Əzümgə ibadət kiliqxə kuyup bər, künlük ixni xu künə kiliŋlər, dedi. **14** Israillarning dedim. Uningoja yol koyuxni rət kılıdiqən bolsang, üstügə Pirəwnning nazarətqıləri təripidin koyulən sening tunji oqlungnı əltürimən» — degin, — dedi. Israilliğ ix baxlıri tayak yedi wə: — Tüntigün wə **24** Əmma Musa səpər kiliq bir kənalıqoja kəlgəndə, bugün nemixə kesək kuyux wəzipsini burunkidək Pərvərdigar uningoja uqrəp, uni öltürüwətməkqi boldi. toxkuzup orunlimidinglər?! — dəp til ixitti. **15** Andin **25** Xuning bilən Zipporah bir qaçmaq texini elip, Israilliğ ix baxlıri Pirəwnning aldiqə berip: Nemixə oqlining hətnilinikini kesip, uni erining ayoqıqə taxlap: ez kullirioqa mundak muamilə kılıdila? **16** Əz kullirioqa — Sən dərəwəkə aldımda kən təkar ər ikənsən! — dedi. heq saman berilmidi. Ləkin [nazarətqılər] yənilə «kesək **26** Xuning bilən Pərvərdigar uni kuyup bərdi (bu qəjda kuydurunglar» dəp bizni buyruyu. Mana, ez kulliri Zipporah uningoja: «Sən dərəwəkə aldımda kən təkar tayak yəwatidü, amma ayib bolsa əzlirinin adəmləri, bir ər ikənsən!» — dedi. Bu səzini u hətnən tüpüyəlidin dəp pəroydə kıldı. **17** Ləkin u yənə: — Silər hərun ikənsərlər! eytti). **27** Pərvərdigar Harunoja: — Sən qəl-bayawanoja berip, Musa bilən kərükxin, dewidi, u berip Hudaninq teoqıda uning bilən uqrixip, uni seydi. **28** Musa ezzini Zipporah uningoja: «Sən dərəwəkə aldımda kən təkar kuydurunglar» dəp bizni buyruyu. Mana, ez kulliri **29** Andin Musa bilən Hərun berip, Israillarning təyati, amma ayib bolsa əzlirinin adəmləri, dəp pəroydə kıldı. **17** Ləkin u yənə: — Silər hərun ikənsərlər! **30** Hərun Pərvərdigarning **31** Buni **32** Hərun **33** Bərəp **34** Hərun **35** Bərəp **36** Hərun **37** Bərəp **38** Hərun **39** Bərəp **40** Hərun **41** Bərəp **42** Hərun **43** Bərəp **44** Hərun **45** Bərəp **46** Hərun **47** Bərəp **48** Hərun **49** Bərəp **50** Hərun **51** Bərəp **52** Hərun **53** Bərəp **54** Hərun **55** Bərəp **56** Hərun **57** Bərəp **58** Hərun **59** Bərəp **60** Hərun **61** Bərəp **62** Hərun **63** Bərəp **64** Hərun **65** Bərəp **66** Hərun **67** Bərəp **68** Hərun **69** Bərəp **70** Hərun **71** Bərəp **72** Hərun **73** Bərəp **74** Hərun **75** Bərəp **76** Hərun **77** Bərəp **78** Hərun **79** Bərəp **80** Hərun **81** Bərəp **82** Hərun **83** Bərəp **84** Hərun **85** Bərəp **86** Hərun **87** Bərəp **88** Hərun **89** Bərəp **90** Hərun **91** Bərəp **92** Hərun **93** Bərəp **94** Hərun **95** Bərəp **96** Hərun **97** Bərəp **98** Hərun **99** Bərəp **100** Hərun **101** Bərəp **102** Hərun **103** Bərəp **104** Hərun **105** Bərəp **106** Hərun **107** Bərəp **108** Hərun **109** Bərəp **110** Hərun **111** Bərəp **112** Hərun **113** Bərəp **114** Hərun **115** Bərəp **116** Hərun **117** Bərəp **118** Hərun **119** Bərəp **120** Hərun **121** Bərəp **122** Hərun **123** Bərəp **124** Hərun **125** Bərəp **126** Hərun **127** Bərəp **128** Hərun **129** Bərəp **130** Hərun **131** Bərəp **132** Hərun **133** Bərəp **134** Hərun **135** Bərəp **136** Hərun **137** Bərəp **138** Hərun **139** Bərəp **140** Hərun **141** Bərəp **142** Hərun **143** Bərəp **144** Hərun **145** Bərəp **146** Hərun **147** Bərəp **148** Hərun **149** Bərəp **150** Hərun **151** Bərəp **152** Hərun **153** Bərəp **154** Hərun **155** Bərəp **156** Hərun **157** Bərəp **158** Hərun **159** Bərəp **160** Hərun **161** Bərəp **162** Hərun **163** Bərəp **164** Hərun **165** Bərəp **166** Hərun **167** Bərəp **168** Hərun **169** Bərəp **170** Hərun **171** Bərəp **172** Hərun **173** Bərəp **174** Hərun **175** Bərəp **176** Hərun **177** Bərəp **178** Hərun **179** Bərəp **180** Hərun **181** Bərəp **182** Hərun **183** Bərəp **184** Hərun **185** Bərəp **186** Hərun **187** Bərəp **188** Hərun **189** Bərəp **190** Hərun **191** Bərəp **192** Hərun **193** Bərəp **194** Hərun **195** Bərəp **196** Hərun **197** Bərəp **198** Hərun **199** Bərəp **200** Hərun **201** Bərəp **202** Hərun **203** Bərəp **204** Hərun **205** Bərəp **206** Hərun **207** Bərəp **208** Hərun **209** Bərəp **210** Hərun **211** Bərəp **212** Hərun **213** Bərəp **214** Hərun **215** Bərəp **216** Hərun **217** Bərəp **218** Hərun **219** Bərəp **220** Hərun **221** Bərəp **222** Hərun **223** Bərəp **224** Hərun **225** Bərəp **226** Hərun **227** Bərəp **228** Hərun **229** Bərəp **230** Hərun **231** Bərəp **232** Hərun **233** Bərəp **234** Hərun **235** Bərəp **236** Hərun **237** Bərəp **238** Hərun **239** Bərəp **240** Hərun **241** Bərəp **242** Hərun **243** Bərəp **244** Hərun **245** Bərəp **246** Hərun **247** Bərəp **248** Hərun **249** Bərəp **250** Hərun **251** Bərəp **252** Hərun **253** Bərəp **254** Hərun **255** Bərəp **256** Hərun **257** Bərəp **258** Hərun **259** Bərəp **260** Hərun **261** Bərəp **262** Hərun **263** Bərəp **264** Hərun **265** Bərəp **266** Hərun **267** Bərəp **268** Hərun **269** Bərəp **270** Hərun **271** Bərəp **272** Hərun **273** Bərəp **274** Hərun **275** Bərəp **276** Hərun **277** Bərəp **278** Hərun **279** Bərəp **280** Hərun **281** Bərəp **282** Hərun **283** Bərəp **284** Hərun **285** Bərəp **286** Hərun **287** Bərəp **288** Hərun **289** Bərəp **290** Hərun **291** Bərəp **292** Hərun **293** Bərəp **294** Hərun **295** Bərəp **296** Hərun **297** Bərəp **298** Hərun **299** Bərəp **300** Hərun **301** Bərəp **302** Hərun **303** Bərəp **304** Hərun **305** Bərəp **306** Hərun **307** Bərəp **308** Hərun **309** Bərəp **310** Hərun **311** Bərəp **312** Hərun **313** Bərəp **314** Hərun **315** Bərəp **316** Hərun **317** Bərəp **318** Hərun **319** Bərəp **320** Hərun **321** Bərəp **322** Hərun **323** Bərəp **324** Hərun **325** Bərəp **326** Hərun **327** Bərəp **328** Hərun **329** Bərəp **330** Hərun **331** Bərəp **332** Hərun **333** Bərəp **334** Hərun **335** Bərəp **336** Hərun **337** Bərəp **338** Hərun **339** Bərəp **340** Hərun **341** Bərəp **342** Hərun **343** Bərəp **344** Hərun **345** Bərəp **346** Hərun **347** Bərəp **348** Hərun **349** Bərəp **350** Hərun **351** Bərəp **352** Hərun **353** Bərəp **354** Hərun **355** Bərəp **356** Hərun **357** Bərəp **358** Hərun **359** Bərəp **360** Hərun **361** Bərəp **362** Hərun **363** Bərəp **364** Hərun **365** Bərəp **366** Hərun **367** Bərəp **368** Hərun **369** Bərəp **370** Hərun **371** Bərəp **372** Hərun **373** Bərəp **374** Hərun **375** Bərəp **376** Hərun **377** Bərəp **378** Hərun **379** Bərəp **380** Hərun **381** Bərəp **382** Hərun **383** Bərəp **384** Hərun **385** Bərəp **386** Hərun **387** Bərəp **388** Hərun **389** Bərəp **390** Hərun **391** Bərəp **392** Hərun **393** Bərəp **394** Hərun **395** Bərəp **396** Hərun **397** Bərəp **398** Hərun **399** Bərəp **400** Hərun **401** Bərəp **402** Hərun **403** Bərəp **404** Hərun **405** Bərəp **406** Hərun **407** Bərəp **408** Hərun **409** Bərəp **410** Hərun **411** Bərəp **412** Hərun **413** Bərəp **414** Hərun **415** Bərəp **416** Hərun **417** Bərəp **418** Hərun **419** Bərəp **420** Hərun **421** Bərəp **422** Hərun **423** Bərəp **424** Hərun **425** Bərəp **426** Hərun **427** Bərəp **428** Hərun **429** Bərəp **430** Hərun **431** Bərəp **432** Hərun **433** Bərəp **434** Hərun **435** Bərəp **436** Hərun **437** Bərəp **438** Hərun **439** Bərəp **440** Hərun **441** Bərəp **442** Hərun **443** Bərəp **444** Hərun **445** Bərəp **446** Hərun **447** Bərəp **448** Hərun **449** Bərəp **450** Hərun **451** Bərəp **452** Hərun **453** Bərəp **454** Hərun **455** Bərəp **456** Hərun **457** Bərəp **458** Hərun **459** Bərəp **460** Hərun **461** Bərəp **462** Hərun **463** Bərəp **464** Hərun **465** Bərəp **466** Hərun **467** Bərəp **468** Hərun **469** Bərəp **470** Hərun **471** Bərəp **472** Hərun **473** Bərəp **474** Hərun **475** Bərəp **476** Hərun **477** Bərəp **478** Hərun **479** Bərəp **480** Hərun **481** Bərəp **482** Hərun **483** Bərəp **484** Hərun **485** Bərəp **486** Hərun **487** Bərəp **488** Hərun **489** Bərəp **490** Hərun **491** Bərəp **492** Hərun **493** Bərəp **494** Hərun **495** Bərəp **496** Hərun **497** Bərəp **498** Hərun **499** Bərəp **500** Hərun **501** Bərəp **502** Hərun **503** Bərəp **504** Hərun **505** Bərəp **506** Hərun **507** Bərəp **508** Hərun **509** Bərəp **510** Hərun **511** Bərəp **512** Hərun **513** Bərəp **514** Hərun **515** Bərəp **516** Hərun **517** Bərəp **518** Hərun **519** Bərəp **520** Hərun **521** Bərəp **522** Hərun **523** Bərəp **524** Hərun **525** Bərəp **526** Hərun **527** Bərəp **528** Hərun **529** Bərəp **530** Hərun **531** Bərəp **532** Hərun **533** Bərəp **534** Hərun **535** Bərəp **536** Hərun **537** Bərəp **538** Hərun **539** Bərəp **540** Hərun **541** Bərəp **542** Hərun **543** Bərəp **544** Hərun **545** Bərəp **546** Hərun **547** Bərəp **548** Hərun **549** Bərəp **550** Hərun **551** Bərəp **552** Hərun **553** Bərəp **554** Hərun **555** Bərəp **556** Hərun **557** Bərəp **558** Hərun **559** Bərəp **560** Hərun **561** Bərəp **562** Hərun **563** Bərəp **564** Hərun **565** Bərəp **566** Hərun **567** Bərəp **568** Hərun **569** Bərəp **570** Hərun **571** Bərəp **572** Hərun **573** Bərəp **574** Hərun **575** Bərəp **576** Hərun **577** Bərəp **578** Hərun **579** Bərəp **580** Hərun **581** Bərəp **582** Hərun **583** Bərəp **584** Hərun **585** Bərəp **586** Hərun **587** Bərəp **588** Hərun **589** Bərəp **590** Hərun **591** Bərəp **592** Hərun **593** Bərəp **594** Hərun **595** Bərəp **596** Hərun **597** Bərəp **598** Hərun **599** Bərəp **600** Hərun **601** Bərəp **602** Hərun **603** Bərəp **604** Hərun **605** Bərəp **606** Hərun **607** Bərəp **608** Hərun **609** Bərəp **610** Hərun **611** Bərəp **612** Hərun **613** Bərəp **614** Hərun **615** Bərəp **616** Hərun **617** Bərəp **618** Hərun **619** Bərəp **620** Hərun **621** Bərəp **622** Hərun **623** Bərəp **624** Hərun **625** Bərəp **626** Hərun **627** Bərəp **628** Hərun **629** Bərəp **630** Hərun **631** Bərəp **632** Hərun **633** Bərəp **634** Hərun **635** Bərəp **636** Hərun **637** Bərəp **638** Hərun **639** Bərəp **640** Hərun **641** Bərəp **642** Hərun **643** Bərəp **644** Hərun **645** Bərəp **646** Hərun **647** Bərəp **648** Hərun **649** Bərəp **650** Hərun **651** Bərəp **652** Hərun **653** Bərəp **654** Hərun **655** Bərəp **656** Hərun **657** Bərəp **658** Hərun **659** Bərəp **660** Hərun **661** Bərəp **662** Hərun **663** Bərəp **664** Hərun **665** Bərəp **666** Hərun **667** Bərəp **668** Hərun **669** Bərəp **670** Hərun **671** Bərəp **672** Hərun **673** Bərəp **674** Hərun **675** Bərəp **676** Hərun **677** Bərəp **678** Hərun **679** Bərəp **680** Hərun **681** Bərəp **682** Hərun **683** Bərəp **684** Hərun **685** Bərəp **686** Hərun **687** Bərəp **688** Hərun **689** Bərəp **690** Hərun **691** Bərəp **692** Hərun **693** Bərəp **694** Hərun **695** Bərəp **696** Hərun **697** Bərəp **698** Hərun **699** Bərəp **700** Hərun **701** Bərəp **702** Hərun **703** Bərəp **704** Hərun **705** Bərəp **706** Hərun **707** Bərəp **708** Hərun **709** Bərəp **710** Hərun **711** Bərəp **712** Hərun **713** Bərəp **714** Hərun **715** Bərəp **716** Hərun **717** Bərəp **718** Hərun **719** Bərəp **720** Hərun **721** Bərəp **722** Hərun **723** Bərəp **724** Hərun **725** Bərəp **726** Hərun **727** Bərəp **728** Hərun **729** Bərəp **730** Hərun **731** Bərəp **732** Hərun **733** Bərəp **734** Hərun **735** Bərəp **736** Hərun **737** Bərəp **738** Hərun **739** Bərəp **740** Hərun **741** Bərəp **742** Hərun **743** Bərəp **744** Hərun **745** Bərəp **746** Hərun **747** Bərəp **748** Hərun **749** Bərəp **750** Hərun **751** Bərəp **752** Hərun **753** Bərəp **754** Hərun **755** Bərəp **756** Hərun **757** Bərəp **758** Hərun **759** Bərəp **760** Hərun **761** Bərəp **762** Hərun **763** Bərəp **764** Hərun **765** Bərəp **766** Hərun **767** Bərəp **768** Hərun **769** Bərəp **770** Hərun **771** Bərəp **772** Hərun **773** Bərəp **774** Hərun **775** Bərəp **776** Hərun **777** Bərəp **778** Hərun **779** Bərəp **780** Hərun **781** Bərəp **782** Hərun **783** Bərəp **784** Hərun **785** Bərəp **786** Hərun **787** Bərəp **788** Hərun **789** Bərəp **790** Hərun **791** Bərəp **792** Hərun **793** Bərəp **794** Hərun **795** Bərəp **796** Hərun **797** Bərəp **798** Hərun **799** Bərəp **800** Hərun **801** Bərəp **802** Hərun **803</b**

qirkiriwetidu, — dedi. **2** Andin Huda Musaoja [yəna] sez kılıp mundak dedi: — Mən Pərvərdigardurmən. **3** Mən İbrahiməmoja, Ishäkka wə Yakupka Əadir-mutlək Təngri süpitidə köründüm; lekin «Yaḥwəḥ» degen namim bilən ularqa axkara tonulmidim. **4** Mən ular bilən: — «Siler musapir bolup olturoğan zeminini, yəni Kanaan zeminini silərgə beriman» dəp, ular bilən əhədə baqlıqlix wədə kılqanmən. **5** Əmdi Mən misirliliklər kul kılıp zulum saloşan Israillarning ah-zarlırları anglap, kılqan xu əhdəmni esiməq aldim. **6** Xunga Israillarqa mundak degin: — «Man Pərvərdigardurmən; Mən Əzüm silərnı misirliliklarning eoşir yüklüri astidin qıkırıp, ularning küllükidin azad kılıp, kolumni uzitip ularqa qong balayı'apətlərni qüxirüp, silərgə həmjəmet bolup hərlükə erixtürimən. **7** Silərnı Əz köwmim boluxka kobul kılıman wə Əzüm Hudayinglar bolimən; xuning bilən silə ezünglarnı misirliliklarning yüksəklərinin astidin kutkuzup qıkarquqining Man Hudayinglar Pərvərdigar ikənləkini bilsilər. **8** Mən xuning bilən silərnı kol kətürüp İbrahiməmoja, Ishäkka wə Yakupka berixkə əsəm kılqan zeminoja elip barımən; Mən u yənni silərgə miras kılıp zeminlikə beriman; Mən Pərvərdigardurmən». **9** Bularning həmmisini Musa Israillarqa dəp bərdi; lekin ular eoşir küllük azabidin piçqanoja qüxkən bolup, uningoja kulaq salmida. **10** Andin Pərvərdigar Musaoja yəna: — **11** Berip Misirning padixahı Pirəwngə: «Israillarning zeminingdin ketixiga yol koy», dəp eytkin, dedi. **12** Lekin Musa Pərvərdigarnıgın alıcıda: Mana, Israillar məngə kulaq salmışdır yarda, Pirəwn əndakmına məndək kalpuki hətnə kılınımçıqan bir adəmgə kulaq salsun? — dedi. **13** Əmma Pərvərdigar Musa wə Hərunoja sezləp, ularning Israillarqa wə Misirning padixahı Pirəwngə Israillar tooruluk: — «Ular Misir zeminindin elip qıkırılsun» degen əmr yetkizügüni buyrudi. **14** Təwəndikilər jəmat baxlıklıri: — Israelning tunji oqlı bolovan Rubənninq oqulları Hənuk, Pallu, Həzron wə Karmi. Bular bolsa Rubənninq nəsilləri idi. **15** Ximeonning oqulları: — Yəmuel, Yamin, Ohad, Yakin, Zohar wə kənaanlıq ayaldın bolovan Saullar idi; bular Ximeonning nəsilləri idi. **16** Lawiyning oqullırının isimləri, nəsəbnamılırigə asasən: Gərxon, Kohat wə Mərari; Lawiyning əmrinig yilliri bir yüz ottu yattə yil boldi. **17** Gərxonning oqulları aililər boyiqə: — Libni wə Ximay. **18** Kohatning oqulları: — Amram, Yizħar, Hebron bilən Uzziel. Kohat bir yüz ottu tıq yil əmür kərdi. **19** Mərarining oqulları: — Mahli wə Muxi. Bular nəsəbnamılıri boyiqə Lawiyning nəsilləri idi. **20** Amram əz hammisi Yokəbədnı hotunlukça aldi, Yokəbəd uningoja Hərun wə Musani tuqup bərdi. Amram bir yüz ottu yattə yil əmür kərdi. **21** Yizħarning oqulları: — Korah, Nəfag wə Zikri idi. **22** Uzzielning oqulları: — Mixaəl, Əlfazan wə Sitri idi. **23** Hərun bolsa Nahxonninq singlisini, yəni Amminadabning kizi Elixəbəni hotunlukça aldi. U uningoja Nadab bilən Abiləni, wə Əliazər bilən İtamarnı tuqup bərdi. **24** Korahning oqulları: — Assir, Əlkənah wə Abi'asəf; bular Korahlarning nəsilləri idi. **25** Harunning oqlı Əliazər Putiəlninq kızılrisinin birini hotunlukça aldi; u uningoja Finiħasni tuqup bərdi; bular bolsa əz nəsəbi boyiqə həmmisini Lawiylnarning jəmat baxlıklıri idi. **26** Pərvərdigarnıgın — Israillarını koxunlardək top-topi bilən Misir zeminidin elip qıkırıqlar, degen əmrini tapxuruwaloquqlar dəl muxu Hərun bilən Musa idi. **27** Israillar Misirdin qıkırılsun, dəp Misirning padixahı Pirəwngə sez kılqanlar dəl bu kixilər, yəni muxu Musa bilən Hərun idi. **28** Pərvərdigar Misirning zeminidə Musaoja sez kılqan waktida **29** Musaoja: «Mən Pərvərdigardurmən. Sanga eytkinimning həmmisini Misirning padixahı Pirəwngə degin», dəp əmr kıldı. **30** Lekin Musa Pərvərdigarnıgın alıcıda: — Məndək kalpuki hətnə kılınımçıqan bir kixigə Pirəwn əndakmına kulaq salsun?» — dəp jawap bərganıdi.

sesip ketidu; misirlıklar sudin səskinip, iqəlmaydiqan kulak salmida. **16** Andin Pərvərdigar Musaqa: — Sən bolup қalidu». **19** Pərvərdigar Musaqa yənə: — Sən Hərunoja: — Həsangni uzitip, yərning topisini urojin. Hərunoja: — Həsangni elip misirlıklarning suliri қanoşa aylansun dəp ularning üstiga, yəni ekinliri, əstəngliri, қaplaydu, degin, — dedi. **17** Ular xundak kıldı; Hərun kəlleri wə su ambarlari üstiga kolungnu uzat�in. Xuning қolini uzitip həsisi bilən yərning topisini uruwidi, bilən pütkül Misir zeminida, hətta yaşaq wə tax adəmlər wə haywanlarning üstibexini paxa basti; pütkül қaqlardiki sularunu қanoşa aylinidu, degin, dedi. **20** Misir zeminidiki topa-qanglar paxıqşa ayləndi. **18** Musa bilən Hərun Pərvərdigarning buyruqınıdək kıldı; Jadugərlərmə ezjaduliri bilən xundak қılıp paxa pəyda Hərun Pirəwn wə əməldarlırinin kez alıldı həsini kılıxqa uruноjan bolsimu, pəyda қılalmıdı. Paxilar ketürüp, dəryanıng süyini uruwidi, pütün dəryanıng bolsa həm adəmlərning həm haywanlarning üstibexini süyi қanoşa aylinip kətti. **21** Dəryadiki beliklər elüp, kaplap kətti. **19** Andin Jadugərlər Pirawngə: — Bu ix dəryanıng süyi sesip kətti. Misirlıklar dəryanıng süyini iqəlmaydiqan bolup қaldı, pütkül Misir zemini қanoşa toldi. **22** Lekin Misirning Jadugərlirimə ezjaduliri bilən həm xundak kıldı. Bu səwəbtin Pərvərdigar eytkəndək Pirəwnning kəngli kəttik bolup, ularoşa kulak salmida; **23** öksiqə Pirəwn eyiqə kaytip ketip, bu ixqə heq pisənt kilmidi. **24** Dəryanıng süyini iqəlmigini üçün barlıq misirlıklar iqtüküdək su tepix üçün dəryanıng atraplarını kolidi. **25** Pərvərdigar dəryani urup, yəna yəttə kün etti.

8 Andin Pərvərdigar Musaqa: — Pirəwnning aldiqə berip uningoja: — Pərvərdigar mundak dəydi: — «Manga ibadət қılıxqa Өz kowmimni koyup bər. **2** Lekin ularni koyup berixni rət kilsang, mana, Mən dəlitingning Həmmə yerini pakıclar bilən basturup urımən. **3** Dəryada top-top pakıclar pəyda bolup, [dəryadın] qıkıp ordangoja, hujrangaja, orun-kərpəngə, əməldarlıringning eylirigə kiriyalidu, xuningdak həlkinqning uqisoja, tonur wə tangniliringə yamixip qikiyalidu. **4** Pakıclar eziüngning üstibexoja, halkinqning üstibexoja wə həmmə əməldarlıringning üstibexoja yamixip qikiyalidu» — degin, — dedi. **5** Pərvərdigar Musaqa: — Sən Hərunoja: Pakıclarıning Misir zemininining üstiga qıkixi üçün kolungni uzitip, həsangni ekinlar, əstənglər wə kellərnin üstiga xiltiqojin, degin — dedi. **6** Xuning bilən Hərun қolini Misirning suliri üstiga uzatti; xundak kiliwidü, pakıclar qıkıp Misir zeminini kəplidi. **7** Lekin Jadugərlərmə ezjaduliri bilən ohxax ixni қılıp, Misir zemini üstigə pakıcları pəyda kıldı. **8** Pirəwn Musa bilən Hərunni qakırtıp: — Pakıcları mandın wə həlkinqindən neri қılıx üçün Pərvərdigardin etününgərlər. Xundak bolsa, mən həlkinqini Pərvərdigaroja kurbanlıq kilsən dəp koyup berimən, dedi. **9** Musa Pirawngə: — Boptu, mən izzitingni қilay, pəkət dəryadiki pakıclarla kəlip, baxxılıri eziüngdin wə eyliridin ayrılsın dəp, sən, əməldarlıring wə həlkinq üqün mening dua kılıdiqan waktimni bekitkin, dedi. **10** U jawab berip: — Əta bolsun, dedi. Musa uningoja: — Hudayımız Pərvərdigaroja ohxax heqbırining yoklukını bilişin üçün senin deginindək bolsun. **11** Pakıclar sandın, eyliridin, əməldarlıring wə həlkinqdin qıkıp ketidü; pəkət dəryadıla қalidu, dedi. **12** Xuning bilən Musa wə Hərun Pirəwnning aliddin qıkıp kətti. Andin Musa Pirəwnning üstiga əwətləgan pakıclar tooprısında Pərvərdigaroja nida kıldı. **13** Pərvərdigar Musanıng tiliginidək kıldı. Buning bilən eylərdiki, həylilardiki wə etizlardiki pakıclar əldi. **14** Həlk ularını yiojip dəwə-dəwə kıldı, [pütkül] yurt-zemin sesikqılıcka toldi. **15** Lekin Pirəwn apottin halas bolqonını kergəndə, kənglini kəttik қılıp, Pərvərdigar eytkənidək ularoşa

kulak salmida. **16** Andin Pərvərdigar Musaqa: — Sən Buning bilən u paxıqşa aylinip, pütkül Misir zeminini aylansun dəp ularning üstiga, yəni ekinliri, əstəngliri, қaplaydu, degin, — dedi. **17** Ular xundak kıldı; Hərun kəlleri wə su ambarlari üstiga kolungnu uzat�in. Xuning қolini uzitip həsisi bilən yərning topisini uruwidi, bilən pütkül Misir zeminida, hətta yaşaq wə tax adəmlər wə haywanlarning üstibexini paxa basti; pütkül қaqlardiki sularunu қanoşa aylinidu, degin, dedi. **20** Misir zeminidiki topa-qanglar paxıqşa ayləndi. **18** Musa bilən Hərun Pərvərdigarning buyruqınıdək kıldı; Jadugərlərmə ezjaduliri bilən xundak қılıp paxa pəyda Hərun Pirəwn wə əməldarlırinin kez alıldı həsini kılıxqa uruноjan bolsimu, pəyda қılalmıdı. Paxilar ketürüp, dəryanıng süyini uruwidi, pütün dəryanıng bolsa həm adəmlərning həm haywanlarning üstibexini süyi қanoşa aylinip kətti. **19** Andin Jadugərlər Pirawngə: — Bu ix Hudanıng bərmikining kılıqını! — deyixti. Lekin Pirəwn kənglini kəttik қılıp, Pərvərdigar eytkənidək ularoşa kələk salmida. **20** Pərvərdigar Musaqa: — Əta səhər kopup Pirəwnning aldiqə berip turoqin — (xu wakitta u su boyıqça qıkıdu) uningoja: «Pərvərdigar mundak daydu: — Manga ibadət қılıxi üqün Өz kowmimni koyup bər! **21** Qünki əgar kowmimni koyup bərmisəng, mana Mən sening wa əməldarlıring, həlkinq üstigə, eylirigə kəktyünləri əwətiman; xuning bilən misirlıklarning əyliri wə hətta ular turuwatkan turaqmu kəktyünlər bilən tolidu. **22** Lekin xu kinidə Өz kowmim turuwatkan Goxən yurtini baxxıqə kılıman; xundak boliduki, u yerdə kəktyünlər teplimaydu. Xuning bilən sən Mən Pərvərdigarning bu zeminda bolqanlıkimni bilisən. **23** Xundak қılıp Mən Өz kowmimni sening həlkinqdin pərkəndürümən; bu mejizilik alamət ətə yüz beridü», dəp eytkin, dedi. **24** Pərvərdigar deginini kıldı. Pirəwnning eylirigə, əməldarlırinin eylirigə kəktyünlər top-top bolup kirdi; pütkül Misir zemininining həmmə yeri kəktyünlər təripidin harab boluxka baxıldı. **25** Pirəwn Musa bilən Hərunni qakırtıp kəlip ularoşa: Berip muxu zeminda Hudayinglaroşa kurbanlıq etkizüngə, — dedi. **26** Lekin Musa jawab berip: — Bundaq қılıx bizgə taza muwapiq bolmayıdu; qünki biz Pərvərdigar Hudayimizə summakçı bolqan kurbanlıq mal misirlıklarıq nisbətən yirginqliktur. Əmdi əger biz misirlıklarning kez alıldı yaman körüngən nərsini kurbanlıq kılısaq ular bizni qalma-kesək kılıwtəməndü? **27** Biz üç künlük yolni besip, qəldə Pərvərdigar Hudayimiz bizgə buyruqınıdək uningoja kurbanlıq sunuxımız kerək, dedi. **28** Pirəwn: — Silərni Pərvərdigar Hudayinglaroşa qəldə kurbanlıq etküzüxkə barçılı koyımən; pakət bək yirak ketip kalmangalar, mening üqün dua kilinglər, dedi. **29** Musa jawab berip: — Mana, mən sening aliddin qıkıp Pərvərdigaroja iltija kılıman wə kəktyünlər sən Pirəwdin, əməldarlıringin wə həlkinqdin ətə qıkıp ketidü; lekin Pirəwn yənə hiylə ixtlit, həlkni Pərvərdigaroja kurbanlıq kılıxqa berixtin toskuqi bolmisun, dedi. **30** Musa Pirəwnning aliddin qıkıp, Pərvərdigaroja xundak iltija kıldı. **31** Pərvərdigar Musa tiliginidək kıldı; u kəktyünlərni Pirəwn, əməldarlıri wə həlkidin qıkırıwətti; hətta bir kəktyünmə kalmıdı. **32** Lekin Pirəwn bu kətimmu kənglini kəttik қılıp, kowmni koyup bərmidi.

9 Andin Pərvərdigar Musaqa: — Pirəwnning aldiqə berip uningoja: — «İbraniylarning Hudasi Pərvərdigar mundak daydu: — Manga ibadət қılıxqa Өz kowmimni koyup bər. **2** Əger ularni koyup berixni rət қılıp, yənilə tutup turuwalidıqan bolsang, **3** mana,

Pərwərdigarning kolı etizlikti qarpayliringning üstigə, qekindiliri qepip yürətti. Xundak kılıp Pərwərdigar at-exəklər, təgilər, wə կոյ-калирингниг üstигə qüxüp Misir zemini üstigə məldür yaqdurdi. **24** Məldür intayin eoşir bir waba kəltüridü. **4** Lekin Pərwərdigar yeojip, məldür bilən ot arilax qüxti; məldür xunqə Israilning qarpaylirini misirliklarning qarpayliridin eoşir boldiki, Misir dəliti bina bolqandan tartip undak parkləndürdü. Nətijida, Israillarning qarpayliridin heqbişi kəttik məldür yeojip bakmiojanidi. **25** Məldür pütküllə elməydu» — degin, dedi. **5** Parwərdigar wakıtnı bekitip: Misir zeminining hər yeridə qüxüp, insan bolsun, — Ətə Pərwərdigar zemində bu ixni kılıdu, dedi. **6** hayvan bolsun, həmmisini urdu; məldür etizdiki Ətisi Pərwərdigar xundak kıldı; misirliklarning barlık həmma ot-qəpni urup, yərdiki həmma dəl-dərəhlərnimə qarpayliri oldı; lekin Israillarning qarpayliridin birimu sunduruwətti. **26** Pəkət Israillar olturuxluq Goxən elmidi. **7** Pirəwn adam əwətip təkxüriwidi, mana, zeminidila məldür yaqmidi. **27** Pirəwn adam əwətip Israillarning qarpayliridin birimi(elmigənidi). Lekin Musa bilən Hərunnı qakırtıp ularoja: — Man bu ketim Pirəwnning kengli kəttik kiliñip, u kowmni koyup bərmidi. **8** Andin Pərwərdigar Musa wə Hərunqa: — Humdanning külidin qanggilinglarnı toxkuzup elinglar, andin Musa uni Pirəwnning kez aldida asmanoja karitip qaqsun. **9** Xundak kılıxi bilən kül pütküll Misir zeminini kaplaydiojan qang-tozan bolidu wə Misir zeminidiki həmma yərdə adəmlər wə haywanlarning qakırtıp qaqtı; u adəmlər wə haywanlarning bədinigə qüxüxi bilən hürrək-hürrək qaka qikiridu, — dedi. **10** Xuning bilən ular humdandin kül elip, Pirəwnning aldişa berip turdi wə Musa uni asmanoja karitip qaqtı; u adəmlər wə haywanlarning bədinigə qüxüxi bilən hürrək-hürrək qaka qikardi. **11** Jadugarlar qakırlar dəstidin Musanıng allıda turalmay kaldi; qünki jadugərlarning bədinimini, baxka barlik misirliklarnimə ohxax qaka besip kətkənidi. **12** Lekin Pərwərdigar Pirəwnning kenglini kəttik kıldı; xunga Pərwərdigar dəl Musaqa eytkinidək u ularoja կulak salındı. **13** Andin Pərwərdigar Musaqa: — Ətə tang səhər kopup, Pirəwnning alıda turup uningoja: «ibraniylarning Hudasi Pərwərdigar mundak daydu: — Kowmimni Manga ibadət kılıxka koyup bər; **14** qünki Mən bu ketim həmma bayılı aptelrimni yürükinggə, əməldarlıring wə pukraliringning üstigə əwətimən. Buning bilən san pütküll yər yüzidə Məndək baxka birininq yok ikənlilikini bilisən. **15** Qünki Mən kolumnı uzitip, eżüng wə kowmingni waba bilən uroqan bolsam'idi, bu wakıtkıqə sən yər yüzidin yokılıp ketətting. **16** Əhalbuki, Mening seni ornungoja tikliximdiki məksitim xu idiki, dəl əz kudritimni sanga kərsitix, xundakla namimning pütküll yər yüzidə jakarlinixi tıqün idi. **17** San yanə kowmimə qongqılık kilipli, ularni koyup berixni rət kiliwerəmən? **18** Mana, əta muxu wakıtlarda Misir dəliti bina bolqandan buyan heq kərəlüləp bakmiojan kəttik məldürni yaqdurimən. **19** Xuning tıqün adəm əwətip, haywan wə etizda bar-yokungni yioqip iqliki soliqin; qünki eygə käyturulmay sırtta əhaloqan adəm wə haywanlarning həmmisi məldürning astida kelip olup ketidü! — degin, dedi. **20** Buni anglap Pirəwnning əməldarlırinin arisidin Pərwərdigarning səzidin korkkan hərbir adəm əz kulları wə qarpaylirini yüksərtüp eylirigə elip kəldi. **21** Lekin Pərwərdigarning səzini etibarəqə almiojanlar ez կul wə mallırını taxkırıda əhaloqan kətürğin, dedi. **23** Musa xuning bilən hasisini asmanoja karitip kətürüwidi, Parwərdigar gildürməminin güldürlitip, məldür yaqdurdi, yər yüzidə qakmak

10 Andin Pərwərdigar Musaqa: — Pirəwnning aldişa baroqin; qünki ularning arısida bu mejizilik alamətlərni kərsitixim üçün Pirəwnning kenglini wə əməldarlırinin kenglini kəttik kılıp koydum. **2** Bu ix bilən Mening misirliklarnı kändək rəswa kiloşanlıkmı wə ularning arısida kərsətən mejizilik alamətlərimi sən oqlungning andin nəwrəngning külükliqə yetküzisən. Buning bilən Mening Pərwərdigar ikənlilikini bilisilər, dedi. **3** Xuning bilən Musa bilən Hərun Pirəwnning aldişa berip, uningoja: — Ibraniylarning Hudasi Pərwərdigar mundak daydu: «Əzüngni aldimda təwən tutuxni қaçanoqış rət kilişən? Manga ibadət kılıx tıqün kowmimmi koyup bər. **4** Qünki əger sən kowmimni koyup berixni rət kilsang, mana, Mən ətə sening yurtungoja qekətke əwətimən. **5** Ular silər zemin yuzinizi kermiğidək kılıp yepiwetidü, silərning məldürdin aman əhaloqan nərsiliringlarnimə, dalalarda əskən həmmə dəl-dərəhliringlarnimə yəp ketidü. **6** Ular ordasarayıringoja, əməldarlıringning sarayı, xundakla barlik misirliklarning eylirigə tolup ketidü; bundak apətni ata-bowangliring wə ata-bowliringning ata-bowlirrimu yər yüzidə apiridə bolqandan tartip kerüp bakmiojan» — dedi-də, burulup Pirəwnning alidin qikip kətti. **7** Pirəwnning əməldarlıri uningoja: — Bu adəm bizgə қaçanoqış tuzak bolar? Əz Hudasi Pərwərdigarə

ibadət qılıxka bu adamlarını koyup bərgəyla! Misirning harab bolojinini tehiqə kerməywata-mdıla? — dedi. **8** Kılıdıcıñimizni bulardın talliximiz lazım. U yərgə yetip Xuning bilən Musa bilən Hərən Pirəvnning aldiqa yəna qakırıtip kelindi. U ularoja: — Pərvərdigar oja ibadət qılıx üçün beringlar; lekin baridioqanlar zadi kimlər? — dedi. **9** Musa jawab berip: — Yaxlırimız wa keri-qürilər bilən, oçullırimız wə kızılırimız bilən, koy wə kala kala padilirimizni elip həmmimiz barımız; qünki biz Pərvərdigar üçün həyt etkiüzüümiz kerək, dedi. **10** Ularoja: — Silərni bala-qakıngalar bilən koxup koyup bərginimdə, Pərvərdigar silar bilən billsa bolqayı! Mana, aldinglarda balayı! apat turuptu! **11** Yoğsu, bundak qılıxinglar oja bolmayıdu! Pərvərdigar oja ibadət qılıxka pəkət aranglardın ər kixilərlə barsun! Qünki silərning talipinglar dəl xu əməsmdi! — dedi-də, ular Pirəvnning aliddin koqlap qıkırıldı. **12** Andin Pərvərdigar Musa oja: — Misir zeminining üstigə kolungni uzatkin. Xundak kilsang, qekətkilər Misir zeminini besip, zemindiki hər hillə otyaxlarnı, yəni məldürdin aman qalojanın həmmisini yəp ketidi, dedi. **13** Musa hasisini Misir zeminining üstigə uzatti; Pərvərdigar xu künı wə keqisi zemin üstigə xərk xamili qıçırdı. Səhərdə, xərk xamili qekətkilərni uqrup kəldi. **14** Qekətkilər Misirning pütükəl zemini oja yeyilib, Misirning pütün qeşrisinimi bastı. Apat intayın eçir boldi; ilgiri bundak qekətkə apiti bolup bakmioqan, mundin keyinmü uningdək bolmayıdu. **15** Ular pütükəl zeminiñ yüzünü kaplıdi, yər karangoçulix pətti; ular məldürdin aman qalojan zemindiki həmmə otyaxlarnı wə dəl-darahlerning barlıq mewilirini yəp kətti. Xuning bilən pütükəl Misir zemini tawasidiki dəl-darahlarda yaki daladiki gül-giyahlarda heq yexillik kalmıdı. **16** Andin Pirəvn aldirap-tenəp Musa bilən Hərənni qakırıtip ularoja: — Mən həm Hudayinglar Pərvərdigar alidda həm silərning aldinglarda gunah kıldı. **17** Əmədi muxu bir kətim gunahımdın etüp Pərvərdigar Hudayinglardin bu elümmi məndin elip ketixini iltija qılıxinglarnı etünimən, — dedi. **18** Xuning bilən Musa Pirəvnning aliddin qıkıp Pərvərdigar oja iltija kıldı. **19** Xuning bilən Pərvərdigar xamalni burap oğerb təraptın intayın kütlük boran qıkırıp, qekətkilərni uqrup, Kızıl Dengiz oja qırı tip kıldı; Misirning pütükəl təwəsida bir talmu qekətkə kalmıdı. **20** Lekin Pərvərdigar Pirəvnning kenglini kattik kılıp koyojını üçün u Israillarnı koyup bərmədi. **21** Andin Pərvərdigar Musa oja: — Kolungni asmanoşa karitip uzatkin; xuning bilən kattik bir karangoçuluk bolidu, hətta adam silisa kolijo tuyulqudak koyuk karangoçuluk Misir zeminini kaplayıdı, — dedi. **22** Andin Musa kolini asmanoşa karitip uzitiwidı, koyuk bir karangoçuluk Misir zeminini üç künigiqə kaplap turdi. **23** Üç künigiqə biri yəna birini kərəlməs wə ya heqkim eż jayidin koçozılmas boldı; lekin barlıq Israillar olturoğan jaylarda yorukluk bar idi. **24** Pirəvn Musani qakırıtip uningoja: — Berip, Pərvərdigar oja ibadət kilinglar. Pəkət koy wə kala padiliringlar kalsun; bala-qakılırlarıñımı elip barsanglar bolidu, dedi. **25** Musa jawabən: — Undakda Hudayımız Pərvərdigar oja kurbanlıq qılıxka [inaklıq] kurbanlıq wə kəydtürmə kurbanlıqıa lazımlıq qarpaylarnı sən bizə berəmsən? **26** Əzimizning qarpaylirimiz biz bilən birgə ketixi kerək, bir tuyikimu kəynidə kalsa bolmayıdu; qünki

Hudayımız Pərvərdigar oja ibadət qılıxka kurbanlık barmıloqə, Pərvərdigar oja kaysı kurbanlıklar bilən ibadət kılıdıcıñimizni bilməymiz, — dedi. **27** Lekin Pərvərdigar Pirəvnning kenglini kattik kıldı; u ularni yənilə koyup bərmədi. **28** Pirəvn Musa oja: — Aldımdın yokal! Həzi bol, ikkinçi manga kerüngüqi bolma! Qünki yüzünni yəna kərgən kününg jenindin ayrılsın, — dedi. **29** Musa uningoja: — Rast eytting! Mən sening yüzüngni ikkinçi kərgüqi bolmaymən, — dedi.

11 Xuning bilən Pərvərdigar Musa oja: — Yəna bir apətni Pirəvnning üstigə wə Misirning üstigə qüxiřiman. Andin u silərni bu yərdin ketixə yol koyidu wə u silərni həmmə nərsiliringlar bilən koxup koyup berip, bu yərdin mutlak koqlap qıkırıldı. **2** Əmədi san həlkə tapılıp: — Hər beringlar, ər kixilərning hərbiri eż koxnisidin, ayal kixilərning hərbiri eż koxnisidin kümüx buyumlarnı, altun buyumlarnı sorap alsun, degin, — dedi **3** (Pərvərdigar həlkini misirliliklarning alidda iltipat tapküzdi. Xuningdək Musa degən bu adəm Misir zeminidə Pirəvnning əməldarlırinine nəziridə bolsun, pukralarının nəziridə bolsun, nahayıti uluoq zat boldi). **4** Andin Musa yəna: — Pərvərdigar mundak dəydə: — «Mən yerim keqidə qıkıp Misirni kezip qikimən. **5** Xu wakıtta təhtə oltruwatlaşan Pirəvnning tunji oqlıdin tartıp yarçunqak tartıdojan dedəkninq tunji oqlıqıq, xundakla barlıq qarpaylarning tunjılıri, yəni Misirdiki barlık tunji jan igiliri oldu. **6** Bu səwəbtin pütükəl Misir zeminidə kattik bir pəryad kətərılıdu; uningdin ilgiri xundak pəryad bolup bakmioqanı, mundin keyinmü bundak pəryad anglanmaydu. **7** Lekin Israillar oja, maylı adamları, maylı haywanatlırlarıqə bolsun, hətta bir tal itmu kawap koymayıdu. Buningdin Pərvərdigarning misirliliklər bilən Israillni pərkələndüründiqənlilikini bilisilər». **8** — Xuning bilən bu əməldarlıringning həmmisi aldimoja kelip, manga təzim kiliplə: «Sili eżliri wə siligə əgaxkən barlıq kowmları qıkıp ketixkəylə!» dəp eytidı, andin qıkıp ketimən» — dedi-də, kattik oğzəp bilən Pirəvnning aliddin qıkıp kətti. **9** Pərvərdigar Musa oja: — Misir zeminidə Meniñ karamət mejizilirimmin kepləp kərsitilixi üçün Pirəvn silərgə kulaq salmayıdu, — degəndi. **10** Musa bilən Hərən bu karamət mejizilərning həmmisini Pirəvnning alidda kərsitip boldı; lekin Pərvərdigar Pirəvnning kenglini kattik kılıp koyojını üçün u Israillarnı uning zeminidin kətkili koyındı.

12 Pərvərdigar Misir yurtida Musa wə Hərən oja mundak dedi: — **2** Bu ay silərgə aylarının iqidə bexi, yilning tunji eyi bolidu. **3** Silər pütün Israıl jamaıtiga sez kiliplə: — Bu ayning oninqi künı həmminglər atılırların aylısı boyiąqə bir kozını elinglər; hərbir ailigə birdin koza elinglər. **4** Əgar malum bir ailə bir kozını yep bolalmıqdək bolsa, undakta ey igisi yenidiki koxnisi bilən birlixip adəm sənijoşa karap bir koza elinglər; hərbir kixinin ixtiləsioşa karap hesablıq muwapik bir koza hazırlanqlar. **5** Hərbiringlər tallayıdojan kozangalar bejirim, bir yaxlıq ərkək bolsun; koy yaki eçkə padiliridin tallansımı bolidu. **6** Kozını bu aynıng on tetinqi künigiqə yeninglarda turoquzungular,

— degin. — Xu kuni Israilning pütkül jamaiti talliqan melini gugumda soysun. 7 Andin ular uning kenidin elip gəx yeyilgən eyning ixikning bax təripigə həm ikki yan kezikigə sürkəp koysun. 8 Ular xu keqisi gexini otta kawap kılıp yesun; uni petir nan wə aqqik-qüqük kektat bilən koxup yesun. 9 Kət'iy ham yaki suda pixurup yemənglər, bəlki uni bax, put wə iq-karınları bilən otta kawap kılıp yənglər. 10 Uning həqnemisini atıq kaldurmanglar. Əgar atıq exip kələqənləri bolsa, uni otkə selip kəydürütwetinglər. 11 Silər uni mundak halətə yənglər: — Uni yegənda belliringlərni qing baqlap, ayaqlırlırlarqa kax kiyip, kolliringlərda həsa, tutkan haldə tez yənglər. U bolsa Pərvərdigarning «ötüp ketix» közsidur. 12 Qünki Mən u keqisi Misir zeminini kezip etimən; Mən Misir zeminida məyli insan bolsun, məyli həywan bolsun ularning tunji tuoqluqan ərkikinin həmmisini eltüriman; xuning bilən Mən Misirning barlık, but-ilahlırinin üstidin həküm qıkırıman; Mən Pərvərdigardurmən. 13 Xu kurbanlıqning keni silər olturojan eylarda silərgə [nijat] bəlgisi bolidu; bu ənənlər kərginimdə silərgə ətüp timən. Xuning bilən Misir zeminini uroqınımda halakət elip kəlidiqan waba-apət silərgə təqənaydu. 14 Bu kün silərgə hatıra kün bolsun; uni Pərvərdigarning heyti süpitidə etküüp təbriklənglər; əbədiy bəlgilimə süpitidə nəsildin-nəsilgə mənggü etküütünglər. 15 Yətə kün petir nan yənglər; birinqi kuni eyüngərlərin [barlık] hemirturuqlarıny yok kilinglər; qünki kimki birinqi kündün tartip yəttinqi künqığa bolduruloğan nan yesə, xu kixi Israil qataridin üzüp taxlinidu. 16 Birinqi kuni silər mukəddəs ibadət sorunu tüzünglər; yəttinqi künimü həm xundak bir mukəddəs ibadət sorunu etküütülsün. Bu ikni kün iqidə heqkəndik ix-aməgək kılınmış; pekət hər kixinin yəydiqinini təyyar laxka munasibətlik ixlənlənilə kilsənglər bolidu. 17 Mən dəl xu künə silərni koxun-koxun boyıqə Misir zeminidin qıkarojinim üçün silər petir nan həytini etküütünglər; xu künə nəsildin-nəsilgə əbədiy bəlgilimə süpitidə həyt künə kılıp bekitinglər. 18 Birinqi ayning on tətinqi künə, kəqkurundan tartip xu ayning yigirmə birinqi künə kəqkurunqıqə, petir nan yənglər. 19 Yətə kün iqidə eyliringlərdə həq hemirturuq bolmuşun; qünki musapir bolsun, zəminda tuoqluqan bolsun, kimki bolduruloğan nərsilərni yesə xu kixi Israil jamaitidin üzüp taxlinidu. 20 Silər heqkəndik bolduruloğan nərsini yeməy, kəyərdə tursanglar, petir nan yənglər. 21 Musa Israilning barlık aksakkallarını qakırıp ularqa: — Berip hərbiringlərning ailisi boyıqə eziüngərlərə bir kozinini tartip qakırıp pashə ələsini soyungular. 22 Andin bir tutam zupa elip uni əqədikidi kənoşa qıləp, əqədikidi kənni ixikning bexi wa ikki kezikigə sürkənglər. Silərdin atıqəngiqə heqkim eynining ixikidin kət'iy qıkmışın. 23 Qünki Pərvərdigar misirliklərni urup halak klix üçün, zeminni kezip etidü; U ixikning bexi wa ikki kezikidiki kənni kərgəndə, silərni uruxidin tosus üçün [muhəpazıl] kılıp ixikning aldioja ətüp turidu. 24 Bu rəsim-ķaidini eziüngərlər wa balılırlar üçün əbədiy bir bəlgilimə süpitidə tutungalar. 25 Silər Pərvərdigar Əz wadişi boyıqə silərgə beridiqan zeminoğa kirgininglərda bu həytlik ibadətni tutungalar.

26 Baliliringlər silərdin: «bu ibaditinglarning mənisi nema?» — dəp sorısa, 27 silər: «Bu misirliklərni uroqınıda, Misirdə Israillarning eylirining aldioja ətüp turup, bizning eydikilirizimizi kütkəzəqan Pərvərdigaroja boloğan «ötüp ketix» kurbanlık bolidu» — danglar. Xuni angloqanda, həlk engixip [Hudaqa] sajdə kıldı. 28 Andin Israillar kaytip berip, Pərvərdigar dəl Musa bilən Hərunoğa əmr kılıqandək ix kərdi. 29 Wə xundak boldiki, yerim keqə boloğanda, Pərvərdigar Pirəwnning tahtida olturwatqan tunjisidin tartip zindanda yetiwtəkən məhbusuning tunisiqıqə, Misir zeminidiki tunji oqullarning həmmisini urup oltürdi. 30 Adəm əlmigən birmu ey kalminoqąqə, xu keqisi Pirəwnning əzi, uning barlık əməldərləri wə barlık misirliklər keqidə ornidin köpti; Misir zeminida intayın qattık pəryad ketürildi. 31 Pirəwn keqida Musa bilən Hərunu qakırtıp: — Turunglar, silər wə Israillar bilən billə menin həkkimming arisidin qikip ketinglər; eytkininqlardək berip, Pərvərdigaroja ibadət kilinglər! 32 Silərnin deqininqər boyıqə koy, əqkə, kala padilirinimə elip ketinglər; mən üqünmü bəhət-bərikət tilanglar, — dedi. 33 Misirlik pukralarmu «həmmimiz olüp kətküdəkmiz» deyixip, həlkni zemindin tez qızıriwetix üçün ularni ketixkə aldiratti. 34 Həlk tehi bolmioğan hemirlirini elip, uni təngniliqə selip, kiyim-keqəkləri bilən yeqəp, mürilirigə elip ketürüp mengixti. 35 Israillar Musanıng tapilioqını boyıqə kılıp, misirliklərindən kümüx buyumlar, altun buyumlar wə kiyim-keqəklərni sorap elixti. 36 Pərvərdigar həlkni misirliklarning kəz alıda iltipat tapkəzəqini üçün misirliklər ularning ezliridin soriqanlırinı bərdi; xundak kılıp Israillar misirliklərdin oqayımlatlırı elip kətti. 37 Xuning bilən Israillar balılarnı hesabka almıqanda altə yüz mingqə ərkək bolup, Ramsəstин qikip, Sukkot xəhərigiqə piyada mangdi. 38 Ular bilən billə qong bir top xalçut həlkəmə ularqa koxulup mangdi, yənə nuroqun qarwilar, kepligən kala-koypadılırlı bilən billə qikti. 39 Misirdin aloqə qıkkən hemirdin ular petir nan-tokaqları ötti; qünki ular Misirdə birdəm-yerim dəm turoquzulmay həydəlgini üçün hemir bolmioğanı; ular əzliyi üçün yeməklik təyyarliwiximə ütgürəlməgəndi. 40 Israillarning Misirdə musapir bolup turoqan waqtı nəsildərni yesə xu kixi Israil jamaitidin üzüp taxlinidu. 20 jəmiy tet yüz ottuq yil boldi. 41 Xundak boldiki, xu tet Silər heqkəndik bolduruloğan nərsini yeməy, kəyərdə tursanglar, petir nan yənglər. 21 Musa Israilning barlık aksakkallarını qakırıp ularqa: — Berip hərbiringlərning ailisi boyıqə eziüngərlərə bir kozinini tartip qakırıp pashə ələsini soyungular. 22 Andin bir tutam zupa elip uni əqədikidi kənoşa qıləp, əqədikidi kənni ixikning bexi wa ikki kezikigə sürkənglər. Silərdin atıqəngiqə heqkim eynining ixikidin kət'iy qıkmışın. 23 Qünki Pərvərdigar misirliklərni urup halak klix üçün, zeminni kezip etidü; U ixikning bexi wa ikki kezikidiki kənni kərgəndə, silərni uruxidin tosus üçün [muhəpazıl] kılıp ixikning aldioja ətüp turidu. 24 Bu rəsim-ķaidini eziüngərlər wa balılırlar üçün əbədiy bir bəlgilimə süpitidə tutungalar. 25 Silər Pərvərdigar Əz wadişi boyıqə silərgə beridiqan zeminoğa kirgininglərda bu həytlik ibadətni tutungalar.

26 Baliliringlər silərdin: «bu ibaditinglarning mənisi nema?» — dəp sorısa, 27 silər: «Bu misirliklərni uroqınıda, Misirdə Israillarning eylirining aldioja ətüp turup, bizning eydikilirizimizi kütkəzəqan Pərvərdigaroja boloğan «ötüp ketix» kurbanlık bolidu» — danglar. Xuni angloqanda, həlk engixip [Hudaqa] sajdə kıldı. 28 Andin Israillar kaytip berip, Pərvərdigar dəl Musa bilən Hərunoğa əmr kılıqandək ix kərdi. 29 Wə xundak boldiki, yerim keqə boloğanda, Pərvərdigar Pirəwnning tahtida olturwatqan tunjisidin tartip zindanda yetiwtəkən məhbusuning tunisiqıqə, Misir zeminidiki tunji oqullarning həmmisini urup oltürdi. 30 Adəm əlmigən birmu ey kalminoqąqə, xu keqisi Pirəwnning əzi, uning barlık əməldərləri wə barlık misirliklər keqidə ornidin köpti; Misir zeminida intayın qattık pəryad ketürildi. 31 Pirəwn keqida Musa bilən Hərunu qakırtıp: — Turunglar, silər wə Israillar bilən billə menin həkkimming arisidin qikip ketinglər; eytkininqlardək berip, Pərvərdigaroja ibadət kilinglər! 32 Silərnin deqininqər boyıqə koy, əqkə, kala padilirinimə elip ketinglər; mən üqünmü bəhət-bərikət tilanglar, — dedi. 33 Misirlik pukralarmu «həmmimiz olüp kətküdəkmiz» deyixip, həlkni zemindin tez qızıriwetix üçün ularni ketixkə aldiratti. 34 Həlk tehi bolmioğan hemirlirini elip, uni təngniliqə selip, kiyim-keqəkləri bilən yeqəp, mürilirigə elip ketürüp mengixti. 35 Israillar Musanıng tapilioqını boyıqə kılıp, misirliklərindən kümüx buyumlar, altun buyumlar wə kiyim-keqəklərni sorap elixti. 36 Pərvərdigar həlkni misirliklarning kəz alıda iltipat tapkəzəqini üçün misirliklər ularning ezliridin soriqanlırinı bərdi; xundak kılıp Israillar misirliklərdin oqayımlatlırı elip kətti. 37 Xuning bilən Israillar balılarnı hesabka almıqanda altə yüz mingqə ərkək bolup, Ramsəstин qikip, Sukkot xəhərigiqə piyada mangdi. 38 Ular bilən billə qong bir top xalçut həlkəmə ularqa koxulup mangdi, yənə nuroqun qarwilar, kepligən kala-koypadılırlı bilən billə qikti. 39 Misirdin aloqə qıkkən hemirdin ular petir nan-tokaqları ötti; qünki ular Misirdə birdəm-yerim dəm turoquzulmay həydəlgini üçün hemir bolmioğanı; ular əzliyi üçün yeməklik təyyarliwiximə ütgürəlməgəndi. 40 Israillarning Misirdə musapir bolup turoqan waqtı nəsildərni yesə xu kixi Israil jamaitidin üzüp taxlinidu. 20 jəmiy tet yüz ottuq yil boldi. 41 Xundak boldiki, xu tet Silər heqkəndik bolduruloğan nərsini yeməy, kəyərdə tursanglar, petir nan yənglər. 21 Musa Israilning barlık aksakkallarını qakırıp ularqa: — Berip hərbiringlərning ailisi boyıqə eziüngərlərə bir kozinini tartip qakırıp pashə ələsini soyungular. 22 Andin bir tutam zupa elip uni əqədikidi kənoşa qıləp, əqədikidi kənni ixikning bexi wa ikki kezikigə sürkənglər. Silərdin atıqəngiqə heqkim eynining ixikidin kət'iy qıkmışın. 23 Qünki Pərvərdigar misirliklərni urup halak klix üçün, zeminni kezip etidü; U ixikning bexi wa ikki kezikidiki kənni kərgəndə, silərni uruxidin tosus üçün [muhəpazıl] kılıp ixikning aldioja ətüp turidu. 24 Bu rəsim-ķaidini eziüngərlər wa balılırlar üçün əbədiy bir bəlgilimə süpitidə tutungalar. 25 Silər Pərvərdigar Əz wadişi boyıqə silərgə beridiqan zeminoğa kirgininglərda bu həytlik ibadətni tutungalar.

bolsa, undakta aldi bilen barlik ərkəkliri hətna kılinsun; koli bilen bizni Misirdin qıqardı» — degin. **17** Əmma andin kelip həyt ətküzsün. U zeminda tuqulqan kixidək Pirəwn həlkni ketixə koyqandın keyin, Filistylərning sanalsun. Lekin həqbi hətnisiz adəm uningdin yemisin. **49** Zeminda tuqulqan kixi həm aranglarda turoqan zeminidiki yol yekin bolsimu, Huda ularni xu yol bilən musapir üçün ohxax kanun-bəlgilimə bəlsün. **50** Xuning puxayman kilip, Misiroja yenip ketixi mümkün» dəp bilən Israillarning həmmisi dəl Parwərdigar Musa bilən oyliojanidi. **18** Xu sawəbtin Huda həlkni aylandurup, Hərunəja buyrusojandak xu ixlarni ada kıldı. **51** Xu Kızıl Dengiz taraptiki qəlning yoli bilən baxlap mangdi. Xundak kılıp Israillar Misirdin qıkınını, əkallinip jənggə təyyar bolup tərtip bilən mangdi. **19** Musa Yüsünping səngəklirinumu billa eliwaldı; qünki Yüsüp aslıda Israillning oçulları bolovan [kerindaxlılarını]: «Huda qoqum silərni yoklap halınlardın həwər alidu; xu qəqədə silər menin səngəklirinimi muxu yərdin billə elip ketinglar» dəp əsəm kildurojanidi. **20** Andin ular Sukkottin qıkip, qəlning qətidiki Etam degən yərdə qədirlərini tiktı. **21** Əmdi Pərwərdigar ularqa yol kəsitsikə kündüzi bir bulut tüvrükida, keşisi yorukluk Brixka ot tüvrükida bolup ularning aldıda yurətti. Xuning bilən ular keşə-kündüz yol yürelyatti. **22** Bulut tüvrüki kündüzi, ot tüvrüki keşisi həlkətin ayrılmay, alidda yurətti.

13 Pərwərdigar Musa: **2** — Israillar arisida balyatkuning barlık tunji ərkək mewisini, məyli u insanning yaki haywanning bolsun, Manga atap mukaddəs kilojin; u Manga mənsuptur, degnəndi. **3** Musa həlkə mundak dedi: — Siler Misirdin ibarət «küllük makanı»dın qıkkan bu künni yad etinglar; qünki Pərwərdigar silərni bu yərdin əkdrətlik koli bilən qıqardı. Buning üçün həq boldurulojan nərsə yeyilmisun. **4** Abib eyining bugünkü künü yoloja qıkkan kün. **5** Əmdi Pərwərdigar sanga berixkə ata-bowliringoja əsəm kilojan, süt bilən həsəl ekip turidiojan zemiñoja, yəni Əanaaniy, Hittiy, Amoriy, Hiyiw wə Yəbusiyalarning zemiñoja seni elip barojinida muxu [Abib] eyida xu ibadətni tutkin. **6** Yətta künqə petir nan yənglər; yəttinqi künidə Pərwərdigaroja alahidə atiojan həyt ətküzülsün. **7** Yətta kün iqida petir nan yeyilsun; silərning aranglarda həqkəndək boldurulojan nan teplimisun wə ya qəgriliring iqida həq hemiirturuşu kərənmisun. **8** Xu künin sən ez oqlungoja: «Misirdin qıkınımdı Pərwərdigarnıng manga kersətən iltipatını yad kılıp təxəkkur bildürütük üçün, bu [heytni] ətküzimən», dəp qıxəndürjin. **9** Pərwərdigarnıng kanun-talimining həmixinə aqzıngidin qüxməsləki üçün, bu bəlgilimini koluqoja bəlgə kılıp seliwal, pexanənggə kaxkidak əslətmə kılıp ornitival; qünki Pərwərdigar seni əkdrətlik koli bilən Misirdin qıqardı. **10** Əmdi bu bəlgilimini yilmu-yil bekitilən waqtida tutkin. **11** Pərwərdigar sən bilən ata-bowliringoja kilojan əsimi boyıqə seni Əanaaniylarning zemiñoja elip berip, uni sanga təkdim kilojanın keyin, xundak kılıxing kerək: — **12** barlık balyatkuning tunji mewisini Pərwərdigaroja atap sunisin; xundakla qarpay melingning həmmə tunji ərkəklirimi Pərwərdigaroja mənsup bəlsün. **13** Əmma exəklərning həmmə tunjilirining ornişa birdin kəza bərgin. Əger uning ornişa birdəsə bərmisəng, uning boyinini sunduruwətəkin. Oqlullinglar arisida barlık tunjilirining ornişa hərlik badili telüxüng kerək. **14** Keyinkı künnlərdə oqlung səndin: «buning mənisi nemidur», dəp sorisa, sən uningoja jawab berip: «Pərwərdigar əkdrətlik koli bilən bizni Misirdin qıkip, «küllük makanı»dın azad kıldı. **15** Xundak boldiki, Pirəwn boynı kattılık kılıp bizni koyup berixni rat kilojinida, Pərwərdigar Misir zeminidiki barlık tunji tuqulqanları, insanning bolsun, malning bolsun, həmmisini urup əltürdi; buning üçün mən malning balyatkusuning tunji mewisini, yəni həmmə tunji tuqulqan ərkəklirini Pərwərdigaroja atap kurbanlık kılıp sunimən wə oqlullımnıng hərbir tunjılıri üçün hərlü badılı teləp berimən», dəp eytkin. **16** Bu bəlgilimini koluqoja [əslətmə-]bəlgə kılıp seliwal, pexanənggə kaxkidak əslətmə kılıp ornitival, qünki Pərwərdigar əkdrətlik

yürgüzidioqan nijatini kərisilər; qünki silər bugün kərgən Pərvərdigarnı mədhiyiləp kūy eytay, Qünki U karamət misirliklərni ikkinçi kərməsилər. **14** Pərvərdigar silər uluoqlukını kərsətti; U at wə mingüqini dengizə üqün jəng kılıdu, lekin silər bolsanglar jım tursanglarla taxliwətti. **2** Mening küküm həm menin kiyüm Yah boldi, dedi. **15** Andin Pərvərdigar Musaqa: — Nemixkə Əzidur; U manga nijat boldi; U menin Təngrimdur, sən Manga pəryad kətürisən? Israillarqa: «Aldioqə man Uni uluoqlaymən; U menin atamning Hudasidur, menginglər» dəp buyruqın. **16** Lekin sən həsangni man Uni aliy dəp mədhiyiləyman. **3** Pərvərdigar ketürüp kolungni dengizə uzitip, uni ikgigə belgin; jəngqidur, Yahwəh, Uning namidur. **4** Pirawning jəng xundakta, Israillar dengizning otturisidin kuruq, yər harwilirini həm koxunlirini dengizə taxliwətti; Uning bilən etüp ketidü. **17** Mana, Mən ularni koojlusun dəp aliy ləxkər baxlikliri Kızıl Dengizda oqərk kılındı. **5** misirliklarning kəngüllərini kəttik kılımən, xuning bilən Qongkūr sular ularları kəməwətti, Ular huddi taxtək Mən Pirəvn wə uning pütkül koxunu, jəng harwilirini dengiz tegigə qeküp kətti. **6** Sening ong kələng, ay wə atlıkları arkılık Əz uluoqlukimni ayan kılıman. **18** Pərvərdigar, Kudriti bilən xan-xərap taptı; Sening Xundaq kılıp, Mən Pirəvn wə uning jəng harwilirini ong kələng, ay Pərvərdigar, Düxmənni kukum-talkan wə atlıkları arkılık Əz uluoqlukimni ayan kəlojinimda, kılıwətti. **7** Əz uluoqlukungning həywisi bilən Əzüngə misirliklər Mening Pərvərdigar ikanlikimni bilidü, dedi. **19** Israillning koxunining alidda yürüwatkan Hudanıng əwəting, U samanni kəydürgən ottak ularni yutuwətti. Parixtisi əmdi ularning kəyniga etti; xuningdək ularning **8** Dimiqingning nəpisi bilən sular deng bolup erlidi, alidda mangoran bulut tüwrükim ularning kəyniga Juxkunlioqan dolkulular dəng kabı tik turdi, Dengizning yetkilip, **20** misirliklarning qedirgahı bilən Israillning otturisidiki qongkūr sular kətərəp koyuldı. **9** Düxmən qedirgahının arılıkda tohtidi; bu bulut bir teraptə karangojuluk qüxtürüp, yənə bir tərəptə keqini yoruttı. **10** Buning bilən pütün bir keqə bir koxun yənə bir koxunoja suçurup, əz kolumn bilən nabut kılımən. **11** Lekin Sən nəpisinq bilən piwülding, Dengiz ularni yekin keləmidi. **21** Musa kolini dengizning üstigə uzattı; Pərvərdigar pütün keqə xarktın küqlük bir xamal qıçırip, dengizning süyini kəyniga yandurdı; U suni yandurup dengizni kuruq yər kıldı, sular ikgigə belindi. **12** Sən ong kələngni uzitixing ularni kooqlap keliwətti — Pirəvnning barlık atlari, jəng harwilirili wə atlık ləxkərləri ularning kəynidin hənjəmət kılıp kütkuzojan kəwmni rəhəmdilliğin bilən dengizning otturisioqə kıldı. **24** Tang atkanda xundak boldiki, Pərvərdigar ot bilən bulut tüwrükida turup misirliklarning koxunioqa ərəbi wə misirliklarning koxunioqa parakəndiqilik qüxtürdü. **25** U ularning hərwilirinini qaklırını patkuzup, həydəp mengixini mükküll kıldı. Misirliklər: — Yürüngələr, Israillning aliddin əkəti; **13** Lekin Əzüngə ularni qoqlap keliwətti — deyixti. **26** Pərvərdigar Musaqa: — Sular yenip misirliklarning üstigə, ularning jəng hərwilirinini qaklırını patkuzup, həydəp mengixini əsliy titrək bastı; Kanaan zeminidikilərning yürüki su bolup əqayıl, qünki Pərvərdigar ular tıqün misirliklərə qarxi jəng kiliwatidu, — deyixti. **27** Musa kolini dengizning üstigə uzitidi, tang atkanda dengizning süy iyanə əsliy halitigə yenip kıldı. Keqiyatkan misirliklər ekinoja qarxi yügürtüxti, Pərvərdigar ularni dengizning otturisida mollaq atkuzdü. **28** Su əsligə yenip kelip, jəng harwilirili bilən atlıklarını, yani Israillarning arkidin kooqlap dengizə qırğızı Pirəvnning pütkül koxununu oqərk kiliwətti; ulardin birimə sak qalmidi. **29** Lekin Israillar dengizning otturisidiki kuruq yər bilən mengip etüp kətti; sular ularning ong wə sol yenida kətürülüp tamdək turatti. **30** Xu tarikidə Pərvərdigar u künü Israillarını misirliklarning kolidin kütküzdü; Israillar misirliklarning dengizning boyida elük yatkinini kərdi. **31** Israıl həlkə Pərvərdigarning misirliklərə ixlətkən zor kudritini kərəp, Pərvərdigardin korktı; ular Pərvərdigaroja wə uning kuli Musaqa ixbəndi.

15 Xu qaoqda Musa bilən Israillar Pərvərdigaroja mədhiyə okup munu kuyuni eytti: — «Mən

iqimiz? — dəp Musadin aqırınip oqtuldaxkılı turdi. **25** xəbnəm kətürülüp kətkəndin keyin, mana, qəllükning U Pərvərdigarə paryad kətirdi; Pərvərdigar uningoşa yər yüzidə kırawdək nepiz, kiqik-kiqik yumilək nərsilər bir dərhni kərsətti; u dərəh yaqıqını elip, suşa taxliwidi, su tatlık suşa aylandı. U yərda Pərvərdigar ularoşa həküm-bəlgilimə bekitip, ularni sinap, mundaq dedi: — **26** «Əgar silər kengül koyup Hudayinglar Pərvərdigarning sezini anglap, Uning nazırıdır durus bołożannı kılıp, əmrlirigə kulak selip, barlıq həkümlərini tutsangular, undakta, Mən misirlilərning tıstığa saloşan kesəllərdən heqbirini üstüngə salmaymən; qünki Mənki silərgə xipalı bərgüç Pərvərdigardurmən». **27** Andin ular Elimoşa yetip kəldi. Xu yərda on ikki bulak bilən yətmix horma dərihi bar id; ular xu yərde sularning boyida qədir tiktı.

16 Andin Israillarning pütkül jamaiti Elimdin yoloşa atlandı; Misir zeminidin qıkıp, ikkinqi eyining on bəxinqi kündə Elim bilən Sınayning otturisidiki Sin qələgi yetip kəldi. **2** Əmma Israillarning pütkül jamaiti qəldə Musa bilən Həruning yaman gepini kılıp oqtuldaxkılı turdi. **3** Israillar ularoşa: — Pərvərdigarning kəli bizni Misir yurtidila əltürüwətən bolsa bolmasmıdı! Xu yərde biz gəx kaynawatkan əzənlərini qəridəp olurup, toyqudak nan yemigənmid? Lekin silər bu jamaətnin həmmisini aqlıq bilən əltürməkqı bolup bizni bu qelgə elip kəldinglər! — deyixti. **4** Buning bilən Pərvərdigar Musaçoşa: — Mana, Mən asmandın silərgə nan yaqdırıımən; xuning bilən həlk hər künı qıkıp, bir künlük lazımlığını yiojıwalsun. Bu tərikidə Mən ularning Mening kənun-əmərlirimdə mangidiojan-mangmaydiojanlığını sinaymən. **5** Hər həptininqi altinqi künü xundak bolduki, ular yiojıwaloğanlarını təyyarlısun; u baxka künilərdə erixidiojinidin bir həssə kep boldi, — dedi. **6** Andin Musa bilən Hərun barlık Israillarоşa: — Bugün ahxam silərnı Misir zeminidin elip qıqquqining Pərvərdigar ikenlikini bilisilər wə **7** ətə silər Pərvərdigarning xan-xəripini kerisilər; qünki U silərning Uning yaman gepini kılıp oqtuldaxkininglərini anglıdi; bizgə kəlsək, silər yaman gepimizi kılıp oqtuldiojudak biz kim iduk? — dedi. **8** Musa yəna: Pərvərdigar bugün ahxam silərgə yegili gəx berip, əta atığında toyqudak nan bərganda [buni bilisilər]; qünki Pərvərdigar silər Uning yaman gepini kılıp oqtuldiojininglərini anglıdi. Əmdi biz nemə iduk? Silərning oqtuldaxkininglər bizlərgə karitilojan əməs, bəlkı Pərvərdigarə qaritilojandur, — dedi. **9** Andin Musa Hərunoşa: — Sən Israillarning pütkül jamaiti: «Pərvərdigarning aldiqa kelinqər; qünki U yaman gəp bilən oqtuldaxkininglərini anglıdi», dəp eytkin, — dedi. **10** Xundak bolduki, Hərun Israillarning pütkül jamaitiga sezləp turojnında, ular qəl tərəpkə kariwidə, mana, Pərvərdigarning julası bulutta ayan boldi. **11** Xuning bilən Pərvərdigar Musaçoşa mundak dedi: — **12** — Mən Israillarning yaman gəp kılıp oqtuldaxkiniini anglıdim; əmdi ularoşa: «Gugumda silər gəx yəysilər wə atığında nandin toyunisilər, xuning bilən silər Mening Pərvərdigar Hudayinglar ikenlikimni bilip yetisilər» — dəp eytkin, dedi. **13** Kəqkərunda xundak bolduki, bədniliər uqup kelip, qedirgahını kaplap kətti; ətisi atığında, qedirgahının ətrapidiki yərlərgə xəbnəm qüvkəndi. **14** Ətrapta yatkən

xəbnəm kətürülüp kətkəndin keyin, mana, qəllükning yər yüzidə kırawdək nepiz, kiqik-kiqik yumilək nərsilər turattı. **15** Israillar uni kərgəndə, uning nemə ikenlikini bilməgini üçün: — Bu nemidü? — dəp soraxtı. Musa ularoşa jawabən: — Bu Pərvərdigar silərgə ata kılqan ozuk-tüllütür. **16** Pərvərdigar xu ixni əmr kılıp dediki, «Hərbiringlər yəydiqinilərə karap uningdin yiojiewinglər; hərbiringlər ailidiki adam sanioşa karap, hərbir adəmgə bir omər miqdarda yiojıngılar; hər adəm eż qədiridiki kixilər üçün yiojıngılar» — dedi. **17** Israillar xundak kılıp, bəzisi kəprək, bəzisi azrak yiojıwaldı. **18** Ular uni əomer miqdarı bilən elqiwidi, kep yiojınlarningkidin exip kətmidi, az yiojınlarningmu kəmlik kılkıdı; hərbir kixi eż yəydiqinioşa karap yiojıkanıdi. **19** Musa ularoşa: — Həqkandaq adam bulardin heqnemini atığa kaldurmışın, dedi. **20** Xundak bolsimu, ular Musanıng seziqə kulak salımdı; bəzilər uningdin bir kismını atığa saklap koydı. Əmma saklap koyojını kurtlap sesip kətti. Bu ix üçün Musa ularoşa hapa bolup aqıqländi. **21** Xu səwəbtin ularning hərbəri hər ətigini qıkıp eż yəydiqinioşa karap yiojıwalatlı; kələnlərini bolsa aptap qıkıllandı erip ketətti. **22** Lekin altinqi künü xundak bolduki, ular künülük ozukning ikki həssisini yiojıdı; demək, hərbir kixi üçün ikki əmər miqdarda yiojıwaldı; andin jamaət əmirləri əmmisi kəlip buni Musaçoşa etti. **23** Musa ularoşa: — Mana Pərvərdigarning degini: — Ətə aram künü, Pərvərdigarə atalojan mukəddəs xabat künü bolidu; pixuridiojininglərni pixurup, əynidiojininglərni kayinitip, exip kələjannıng həmmisini atığa saklap koyungular, — dedi. **24** Ular Musa buyruqandək, exip kələjanni atığa saklap koyuwidi, ular sesip kalmıdı, kurutlapma kətmidi. **25** Musa ularoşa: — Buni bügün yənglər; qünki bügün Pərvərdigarə atalojan xabat künü bolqını üçün bügün daladın tapalmayılsılar. **26** Altə kün silər yiojıngalar bolidu; lekin yəttinqi künü xabat bolqını üçün u kündə heqnemə tepliməydu, — dedi. **27** Halbüki, yəttinqi künü həlkətin birnəqqisi ozuk-tüllük yiojıqli qıçıkwıdi, heqnemə tapalmıdi. **28** Pərvərdigar Musaçoşa: «Silər əqənojıqə Mening əmərlirim wə kənun-bəlgilimilirimiñ tutuxni rət kilişilər? **29** Mana, Pərvərdigar silərgə xabat künini bekitip bərdi; xunga yəttinqi künü hərbiringlərni ez ornida turup, sırtlaroşa qıkmışın dəp, altinqi künü ikki künülük ozuk beridü», — dedi. **30** Xuning bilən həlk yəttinqi künü aram aldi. **31** Israillar bu ozukni «manna» dəp atidi; uning [xəkli] yumoqaksüt urukidək, rəngi ak bolup, təmə həsəlgə miləngən kəturməqə oxhaytti. **32** Musa ularoşa: — Pərvərdigarning əmri xuki, — Keyinkı əwlədlirinqərə Mən silərnı Misirdin elip qıkıllandı, Mən silərgə qəldə yeyixkə ata kılqan nannı kərsitix üçün, uningdin komzəkkə bir omər toxküzup, ular üçün saklap koyungular, — dedi. **33** Musa Hərunoşa: — Kalğısi əwlədlirinqərə kərsitixkə saklax üçün bir komzəknı elip, uningoşa bir omər miqdarda manna selip, Pərvərdigarning həzurında koyup koyojın, — dedi. **34** [Keyin,] Hərun Pərvərdigar Musaçoşa buyruqandək komzəknı saklaş üçün uni həküm-guwahlıq sanduqining alıldı koyup koydı. **35** Xu tərikidə Israillar adəm olturak laxşan bir zəminə qəti kəlgüqə kırıq yil

«manna» yedi; ular Kanaan zeminining qebralirioja yatküpə manna yedi. **36** Əyni qəqəda bir «omər» «əfah»ning ondin birigə barawər idi.

17 Andin pütkül Israil jamaiti kopup, Sin qəlidin qikip, Pərvərdigarning əmri boyiqə səpər kılıp, Rəfidim degan yərəgə kelip qedirlirini tiktı. Əmma u yardımə həlkə iqliki su yok idi. **2** Xuning bilən həlkə Musa bilən jedəllixip: — Bizə iqliki su bərgin! — dedi. Lekin Musa ularqa: — Nemixkə mening bilən jedəllixisilər? Nemixkə Pərvərdigarnı sinaysılər? — dedi. **3** Lekin halk qangkap, su tələp kılıp, Musadın aqırınıq oqtuldixip: — Sən nemixkə bizni, balılırimizni wə melimizni ussuzluk bilən eltürükə Misirdin elip kəlding? — dedi. **4** Xuning bilən Musa Parwərdigarоja paryad ketürüp: — Bu həlkəni kəndak kilsam bolar?! Ular həlila meni qalma-kesək kılıxi mumkin! — dedi. **5** Pərvərdigar Musaoja jawabən: — Sən Israillning aksakallırıdin birnəqqisini eziung bilən billə elip qikip, [Nil] dəryasining süniyi urojiningda ixlətkən həsangı kolungoja elip həlkəning aldiqə barojin; **6** Mana, Mən xu yərda, Hərəb teojudiki қoram taxning üstüda sening aldingda turiman; sən қoram taxni urojin. Buning bilən uningdin həlkə iqliki su qikidu, — dedi. Musa Israillning aksakallırinинг кəz aldida xundak kıldı. **7** Musa Israillarning jedəlləkkini wə ularning «Pərvərdigar zadi arımızda barmu-yokmu?» deyixip Pərvərdigarnı sinioqını üçün, u yərnı «Massah» wə «Məribah» dəp atidi. **8** Xu qəqəda Amaləklər kəlip Rəfidimda Israiloja hujum kıldı. **9** Musa Yəxuaqa: Sən ezmizdən Amalək bilən jəng kilişkə adəm tallıqin. Mən ətə Hudanıq həsisiñi kolumoja elip dengning qoikkisida turup turiman, dedi. **10** Yəxua Musa buyruqınıdak kılıp, Amaləklər bilən jəng kıldı. Musa, Harun wə Hur dengning qoikkisəq qikti. **11** Xundak boldiki, Musa kolini ketürüp tursa, Israil ojalib kelətti, lekin u kollırını pəska qüxtürüp tursa, Amalək ojalib kelətti. **12** Musanıñ kollırı eoqırlixip kətti; ular bir taxni elip kelip uning astioja koydi; u uning üstüda olturdı; andin Harun bilən Hur biri bir taripidə, biri yənə bir taripidə uning kollırını yələp turdi; bu tarikidə uning kollırı taki kün patkuqə məzmut turdi. **13** Xundak kılıp, Yəxua Amalək wə uning həlkəni kiliqlap nabut kıldı. **14** Pərvərdigar Musaoja: — Bir əslime bolsun dəp bu ixlarnı bir kitabka yezip kəldurojin, xundakla xularni Yəxuanıng kulaklırioja okup bər; qunki Mən Amaləknıñ namini asmarlarning astidin, hətta adəmlarning esidimnu mutlak eştirüwtimən, dedi. **15** Andin Musa bir kurbangahni yasap, namini «Pərvərdigar tuqumdur» dəp atidi **16** wə Musa: — Yəhning təhti aldida bir kol ketürülüp: — «Pərvərdigar əwlədtin əwlədkiqə Amaləkkə karxi jəng kılıdu» deyilgənidi, — dedi.

18 Musanıñ keynatısi, yəni Midyanning kahini Yətro Hudanıñ Musa üçün həmdə Əz həlkə Israil üçün barlık, kılqanlıri töprürlük anglıdi, yəni Pərvərdigarning Israillni Misirdin qıkarqanlığından həwəraptı. **2** Xuning bilən Musanıñ keynatısi Yətro Musanıñ əslidə ez yenioja əwatiwətkən ayali Zipporah wə uning ikki oöqlini elip yoloja qikti (birinqi oöqlining ismi Gərxom dəp koyulojanidi; qunki Musa: «mən yaka yurtta musapir bolup turuwatımən» degənidi.

4 Yəna birining ismi Əliezər dəp koyulojanidi; qunki Musa: «Atamning Hudasi manga yardımədə bolup, meni Pirəwnning kılıqidin kutkuzzdi», degənidi). **5**

Xundak kılıp Musanıñ keynatısi Yətro Musanıñ oçulları bilən ayalını elip, Musanıñ qəlda, Hudanıñ teojuding yenida qedir tikkan yeriga yetip kəldi. **6** U əslida Musaoja: — «Mana, mənki keynatang Yətro sening ayalıngı wə uning ikki oöqlini elip yeningoja ketiwatimən» dəp həwər əwətkənidi. **7** Xuning bilən Musa ez keynatısining aldiqə qikip, təzim kılıp, uni seydi. Ular bir-biridin hələ-həwəl sorixip qediroja kirdi; **8** Andin Musa keynatısi Israillning wəjidiñ Pərvərdigarning Pirəwn wə misirlikləroja kılqan həmmə əməllirini səzləp, ularning yol boyi bexioja qüxkən jəbir-japaları bayan kılıp, Pərvərdigarning kəndak kılıp ularını kutkuzojinini ettip bərdi. **9** Buni anglap Yətro Pərvərdigarning Israiloja kərsətkən barlık yahxilikdən, ularını misirliklarning kolidin kutkuzojanlığında xadlandı. **10** Yətro [xadlinip]:

— Silərni misirliklarning wə Pirəwnning kolidin kutkuzojan Pərvərdigaroja təxəkkurlər bolqay! U bu kowimni misirliklarning kolidin kutkuzzdi! **11** Mən Pərvərdigarning barlık ilahələrdin üstün turidiojanlığını əmdi bildim; qunki U dəl ular yooqanqılık kılqan itxa Əzining ulardın üstün turidiojanlığını namayan kıldı — dedi. **12** Andin Musanıñ keynatısi Yətro Hudaoja atap bir kəydürmə kürbanlıq wə birnəqqə [təxəkkur] kürbanlıklarını elip kəldi; Harun bilən Israillning həbir aksakılı Musanıñ keynatısi bilən billə Hudanıñ hüzurında taam yeyixkə kəldi. **13** Ətisi Musa həlkəning ix-dəwələri üstidin həküm qıkırixa olturdu; həlkə ətigəndin tartıp kəqkiqə Musanıñ qəridə turuxti. **14** Musanıñ keynatısi uning həlkə üçün kılqan ixlirini kərgəndə uningdin: — Sening həlkə kılıwatqan bu ixing zadi nema ix? Nemixkə sən [bu ixtə] yaloquz olturisan, barlık həlkə nema üçün ətigəndin kəqkiqə sening qərəngda turidu? — dedi. **15** Musa keynatısi jawab berip: — Həlkə Hudadin yol izdəxkə mening kəsiməja kəlidü. **16** Qaqqanki ularning bir ix-dəwəsi qikşa ular yenimoja kəlidü; xuning bilən mən ularning ottorisida həküm qıkırıman wə xundakla Hudanıñ ənənə-bəlgilimilirini ularoja bildüriman, — dedi. **17** Musanıñ keynatısi uningoja: — Bu kılqininq yahxi bolmaptu. **18** Sən jəzman eziungni həmdə qərəngdə turojan həlkənimü qarqıtıp koyışan; qunki bu ix sanga bək eojar kəlidü. Sən uni yaloquz kılıp yetixalmayınsın. **19** Əmədi mening sezümgə kulak saloqın, mən sanga bir məslihət berəy wə [xundak kilsang.] Huda sening bilən billə bolidu: — Sən eziung Hudanıñ aldida həlkəning wəkili bolup, ularning ixlirini Hudaoja məlum kılqın; **20** sən həlkə kənun-bəlgilimilərni eğitip, mangidiojan yolnı kərsitip, ularning kəndak burçı barlığını uitkurojin. **21** Xuning bilən bir wakitta sən pütkül həlkəning arisidin Hudadin korkidiojan, nəpsaniyatgilikni yaman kəridiojan həm kəbiliyətlik həm diyanətlik adəmlərni tezip, ularını həlkəning üstigə bax kılıp, bəzisini mingbexi, bəzisini yüzbexi, bəzisini ellikbexi, bəzisini onbexi kılıp təyinligin. **22** Xuning bilən bular hərkəndək wakitta həlkəning ix-dəwəlini soraydu. Əgər qong bir ix-dəwa qikip kalsa, buni sanga tapxursun; lekin

həmmə kiqik ix-dəwalarını ular ezliri bejirisun. Xundak qekip, taoq üstidə koyuk bir parqə bulut pəyda boldı, kılıp, ular sening wəzipəngni yeniklitip, yüksüngni zor kəttik qelinoğan kanayning awazi anglandı. Buni ketürüxüp beridu. **23** Əgər xundak kılısang wə Huda sanga xundak buyrusu, ezung [wəzipəngdə] put tirə turalaysan wə həlkinqmu hatırjəmlik bilən ez jayıqə qədirgahdin elip qıktı. Ular kelip taoqning tüwida kaytip ketidu, dedi. **24** Musa keynatısining sezığa kulaq, kəlgini üçün is-tütük pütkütlə taojni kaplıdı; is-tütük arısının əlibiliyətlik adəmlərni tallap, ularını həlkinqə humandın ərligən is-tütəktək iştiga ərləp qıktı. Pütkütlə üstigə bax kılıp, bəzisini mingbexi, bəzisini yüzbexi, taoq kəttik təwrinixkə baxlıdi. **19** Kanay awazi baroqanseri bəzisini əllibexi, bəzisini onbexi kılıp koydı. **26** Bular kūqiyip intayın kəttik qıktı. Musa sez kiliwidü, Huda hərkəndək wakıttı həlkinqı ix-dəwalarını sorap turdu; tasrak ix-dəwalarını bolsa, Musaqa yollaytti, kiqik ix-dəwalarını bolsa ezliri soraytti. **27** Andin Musa keynatısını yoloq selip koydı, u ez yurtioqą kaytip kətti.

19 Israillar Misir zeminidin qıkıp, dəl üqinqi eyining baxlanıqan küni Sinay qəlögə yetip kəldi. **2**

Ular Rəfənidim qıkıp, Sinay qəlögə yetip kelip, qəldə qedi tikti; Israıl xu yarда, taoqning uludila tohtap qedir tikti. **3** Musa Hudanıng aldioja qikiwidü, Pərvərdigar taoqdin uningoja hitab kılıp mundak dedi: — Sən Yaçupning jəmətigə sez kılıp, Israillarqa munu həwərnı yətküzgin: — **4** «Mening misirliklərə nəmə kələjinimni, xundakla Man silərnı huddi bürküt balılırını əqanlırioja mindürüp elip yürgəndək, Əz kəximəja elip kələjinimni ezunglar kerdünglər. **5** Əmdı silər dərhəkikət Mening sezünni anglap, əhdəmnii tutşanglar, undakta barlıq əllərning arısında Manga has bir gəhər bolisilər — qünki pütkütlə yər Meningkidur — **6** wə silər Manga kahınlardın tərkib tapşan has bir padixaqlik wə mukəddas bir kowm bolisilər». Mana bu sən Israillarqa deyixing kerək bolqan səzlərdür, — dedi.

7 Xuning bilən Musa yenip kelip, həlkinqı aksakallarını qakırtıp, Pərvərdigar uningoja buyruqan xu səzlərning həmmisini ularqa yətküzdi. **8** Həlkinqı həmmisi bir eçıqızdır: — Pərvərdigar buyruqanning həmmisigə qoqum əməl kılımız! — dəp jawab bərdi. Andin Musa həlkinqıjawab səzlərini Pərvərdigarning kəxiqə berip yətküzdi. **9** Pərvərdigar Musaqa: — Mana, Mən sanga sez kələjinimdə həlkə azawizmi anglisun, həmixinə sanga ixənsun dəp, yeningoja kara bulutning karangoşuluğu işqida kelimən, dəp eytti. Musamu həlkinqı deganlırını Pərvərdigarəqə anglatdı. **10** Parvardigar Musaqa yənə:

— Sən həlkinqı kəxiqə berip, bugün wə əta ularını pak-mukəddas kılıp, kiyim-keqəklərini yuduraqın. **11** Ular üqinqi künigə təyyar tursun; qünki üqinqi künii barlıq həlkinqı kez aldida Pərvərdigar Sinay taoqı qüxicidü. **12** Sən həlkə üqün [taoqning] atrapiqə bir pasıl kılıp, ularqa: «Silər ehtiyat kilinglər, taoqka qıkmanglar yaki uning etikigə tegip kətmənglər. Kimki taoqka təqəsə əltürüləməy kalmayıd; **13** Uningoja hətta birər koli tegip kətsimə, qalma-kesək kılıp əltürüləsun yaki ok etip əltürüsün. Məyli haywan yaki insan bolsun, xundak kilsə, tırık kəldurulmuşsun» — dəp eytkin. Lekin Kanay uzun qelinsə, ular taoqning tüwiga qıksın, dedi. **14** Musa taoqdin qüxüp həlkinqı kəxiqə berip, həlkinqı asman bilən zeminni, dengiz bilən uning iqidiki barını yudi. **15** Andin Musa həlkə: — Üqinqi künigə təyyar yarattı andin yəttinqi künidə aram aldı. Buning üçün turunglar; heqkim ayali bilən yekinqılık kilmisin, Pərvərdigar xabat künini boht-bərikətlək kün kılıp, uni dedi. **16** Üqinqi künii bolqanda, tang yoruxi bilən mukəddas kün dəp bekitti. **12** Ata-anangni hərmət xundak boldiki, güldürməmələr güldürləp, qakımkəl. Xundak kılısang Pərvərdigar Hudaying sanga ata

kılmakçı bolğan zeminda uzun əmür kərisən. **13** Katillik u bədəl təliməy hər bolsun. **12** Kimki bir adəmni urup kılma. **14** Zina kılma. **15** Oqrılık kılma. **16** Koxnang ning kılma [əlginqining] xəzinəni paylap turup kəstən eltürmişən, ey-imaritiga kəz kırıngı salma, na koxnangning ayalı, bəlkı mən Huda uning kəli arkılık xu kixininə elüxigə nə uning əqliqə, nə uning dediki, nə uning kalisi, na yol koyqan bolsam, undak əhəwaldə. Mən uningoşa uning ixiyi yaki koxnangning hərkəndək baxka nərsisiga qəqidəqan bir janı orunlaxturiman. **14** Lekin ağar birsə kez kırıngı salma. **18** Pütküll həlk güldürməmlərinə, qəkin-yalınları, kanayning awazı wə taqdın ərləri, qıqqan is-tütəklərni kərdi wə anglidi; ular bularını kərüp, titrixip yırak turuxtı. **19** wə Musaqa: — Bizgə sənla, sez kılqışasən, biz anglaymınız; lekin Huda bizgə Əzizə sez kilmisün; qünki undak kilsə olüp ketimiz, dedi. **20** Musa halayılkə jawabən: — Korkmanglar; qünki Hudanıng bu yərgə kelixi silərni sinax tükün, yəni silərning kılıp əkarıqan bolsa, jəzmən eltürülüxü kerək. **18** Ağar Uning dəhəxətlikini kez aldinglarşa kəltürüp, gunah ikki kixi uruxup kəlip, biri yənə birini tax ya moxti bilən kılmaslıqlıqlar üçündür, — dedi. **21** Xuning bilən halayılkə, nerida turdu; lekin Musa Huda iqidə turoqan koyuk 19 wə kixi kopup həsiqə tayinip taxkırıqə qıkkudak bulutning kəxiqə yekin bardı. **22** Parvardigar Musaqa: — Sən berip Israillarço munu səzlərni yetküzgin: pəkət zəhimləngüqinən yetip ixtin kalojan vakti üçün «Silərgə ərxtin sez kəlojinimni kerdünglər. **23** Silər teləm berip, uni dawalitip səlimmaza sakayıtsun. **20** Ağar Mening ornumda ilah dəp kümüxtin butları yasimanglar, yəni eziyənlər üçün dəpbutları yasimanglar. **24** — San Man üçün təpraktın bir kurbangah yasap, xu yərda kəydürmə kurbanlıq wə inaklıq kurbanlıqlırinə, koy-eçkə bilən kalılıringni sunojin. Omumən Mən həlkə namıimni [hərmət bilən] əslitidəqan barlık jaylardə, yəning qəliqə kelip sənəgə bəhət-bərikət ata kılımən. **25** — Ağar Manga atap taxlardın kurbangah yasimakçı bolsang, yonulqan taxlardın yasimiqin; qünki taxlarşa əswabingni təkgüzsəng, ular napak bolup kəlidü. **26** Kurbangahıqə qıkidəqan pələməpəy bolmisün; undak boloqanda, pələməyəyin qıkkıqə əwritinq kərünüp kəlixi mumkin», — dedi.

21 — Sən ularning aldiqə koyidəqan həküm-bəlgilimilər munulardur: — Ağar sən bir ibranıy kulin ni setiwalqan bolsang, u altə yiloqə hizmitində bolup, yəttinqi yili tələmsiz hər kilsən. **3** U kül kiliñix tənha haləttə elip kelingən bolsa, tənha haləttə kətsün. Ayali bilən birgə elip kelingən bolsa, ayalmı uning bilən bilə kətsün. **4** Ağar hojisi uningoşa hotun elip bərgən bolsa, xundakla ayali uningoşa oqul-kızlarını tuşup bərgən bolsa, ayal balılıri bilən hojisiqə kelip, ər yaloquz kətsün. **5** Lekin ağar kül elan kiliq: «Mən hojam, ayalm wə balılırimoşa muhəbbətim bolqını üçün hər bolup kətməymən» desə, **6** undakta uning hojisi uni Hudanıng [ibadət sorunining] aldiqə elip berip, uni ixikning aldida yaki ixikning kexikining aldida turoquzsun; andin hojisi bigiz bilən uning külükini təxsun. Xundak kiliq, u mənggügə hojisining kuli bolup kəlidü. **7** Ağar birkim kiziñini dedəkkə setiwalqan bolsa, u ər kullar hər kiliñiqandək hər kiliñimisün. **8** Ağar eziqə has setiwalqan kiz hojisiqə yakmisa, undakta u kiz tərəpning hək tələp uni hər kiliñiqə yol koyuxi kerək. Lekin hojisining uni yat həlkə setix höküğü bolmayıdu; qünki hojisi uningoşa wapsızlıq kiliqandur. **9** Ağar u kizni oqliqə has bekitkən bolsa, undakta u bəlgilimilər boyiqə uningoşa ez kizidək muamilə kilsən. **10** Ağar hojisi yəna hotun alsə, əslidə əmrigə aloqan dedikining yemək-iqmikini, kiyim-keqikini wə ər-hotunqılıq burqını keməytmişən. **11** Ağar u xu üq ixni ada kilmisa, undakta

u bədəl təliməy hər bolsun. **12** Kimki bir adəmni urup eltürüp koya, umu qoqum eltürülsün. **13** Lekin ağar u kixa [əlginqining] xəzinəni paylap turup kəstən eltürmişən, əz koxnisini hiylə bilən eltüriman dəp, uningoşa kəstən hujum kilsə, u gərqə [panah izdəp] kurbangahıqə qəqidəqan bir janı orunlaxturiman. **14** Lekin ağar birsə kəz koxnisini hiylə bilən eltüriman dəp, uningoşa kəstən hujum kilsə, u gərqə [panah izdəp] kurbangahıqə qəqidəqan bir janı orunlaxturiman. **15** Kimki ez atisi yaki anisoqə kol təkgüzsə, qokum eltürülsün. **16** Kimki bir adəmni bulap satkən bolsa yaki uning kəlidə barlıkı melum bolsa, jəzmən eltürültüxi kerək. **17** Kimki ez atisi yaki anisoqə lənət kiliq əkarıqan bolsa, jəzmən eltürültüxi kerək. **18** Ağar kiliq kələsimi, u xu yərda tutulsun wə elümgə məhkəmə kilsən. **19** Kimki ez atisi yaki anisoqə kol təkgüzsə, qokum eltürülsün. **20** Ağar undakta kələsimi, u xu yərda tutupsun wə elümgə məhkəmə kilsən; **21** Lekin ağar təyak yegişi teləm berip, uni dawalitip səlimmaza sakayıtsun. **22** Ağar kixilər bir-biri bilən uruxup kəlip, əhamilidər biri kuli yaki dedikini tayaqta ursa, xundakla kül yaki dedek nək məydəndən elüp kətsə, uning üçün [igisi] qokum jəzaqə tartılsun. **23** Lekin ağar təyak yegişi bir-ikki kün tırık tursa, undakta kül hojayıning xəhsini mal-mülki bolqını üçün, kulning jazasiqə tartılmışın. **24** Ağar kixilər bir-biri bilən uruxup kəlip, əhamilidər bir ayalni urup salsa, əhamilidər ayalda balisi baldur təquluxidin baxka zəhimlinix bolmisa, ayalning erining teləm təlipi boyiqə əhəmlərinən təstikidən etkütülləp jerimənə telisün. **25** Ağar [ayal yaki bala] ziyən-zəhətkə uqriqənən bolsa, undakta jenioşa jan, **26** keziqə kez, qixioşa qix, kəlioşa kol, putioşa put, **25** keyükkə keyük, zəhimə zəhim, kekkə kek telənsün. **26** Ağar birsə ez kül ya dedikining kəzini urup nakar kiliq koya, kezə wajidin uni azad kilsən. **27** Xuningdək birsə ez kuli ya dedikining qixini urup qıkkırıwətənən bolsa, qixi wəjidin uni azad kilsən». **28** Ağar bir kala bir ər yaki ayal kixini tüsüp eltürüp koya, xu kala qokum qalma-kesək kiliñixi kerək, uning gəxi yeyilmisən. Lekin kalininig igisigə gunah kəlmışın. **29** Lekin bu uyning ilgiridin üstü aditi bolup, igisigə bu həkətə aqah berilgən bolsa, lekin yənilə uni baqlılimiqini tükün ər-ayal kixilərinə tüsüp eltürüp koyqan bolsa, undakta kala qalma-kesək kiliñisün, igisimə elümgə məhkəmə kiliñisün. **30** Lekin uningdin hən həkkə tələp kiliñisə, ez jenining ornda uningoşa qanqılık teləm koyulqan bolsa xuni bərsün. **31** Kalidin üstülgüqi oqul yaki kiz bala bolsa, kalininig igisi ohxaxla yuxarıkı həkümətdikidək bir tərəp kiliñisün. **32** Kala kül yaki dedəknı üskən bolsa, kalininig igisi tüsülgüqinən hojisiqə ottuz xəkəl kümüx bərsün; andin kala qalma-kesək kiliñisün. **33** Ağar birsə bir orining aqızını oquq koyup yaki kolawatqan orining aqızını yapmay, kala yaki exək uningoşa qüxüp kətsə, **34** Undakta orining igisi mal igisining ziyanını toluk teləp bərsün; elən mal uningki bolidü. **35** Ağar birsənin kalisı yəna birsənin kalisını tüsüp eltürüp koyqan bolsa, undakta ular tırık kələşən kalinini setip, pulni barawər belüxsün həm əlük kalinimə xundak belüxsün. **36** Lekin kalininig ilgiridin üsidioqan aditi barlıkı eniç turup, igisi uni baqlılmayı

koyuwatkən bolsa, undakta üsküqi kalining igisi kaloja kala teləp bərsun, əlitik kala uning bolsun.

harlimanglar wə yaki uningoja həq zulum kilmanglar.

22 Hərkəndək tul hotun yaki yetim balını horlimanglar.

22 Əgər birsi bir kala yaki koynı oqrırap, uni soysa ya setiwtəsə, u bir kalining ornişa bəx kala, bir koynıng ornişa tet koy telisun. **2** Oqrı tam təxkənda tutulup kelip, tayak yəp elüp kalsa, oltürgüqış hun jazası kəlmisin. **3** Lekin xu wəkə bołożan pəyyət kün qıkip kalojan bolsa, undakta oltürgüqış hun jazasişa tartilsun. Oqrı oqrılıqinini teləp ziyanı toluklap berixi kerək; uningda bir nemə bolmisa, kullukka setilip, oqrılıqan nərsini telixi kerək. **4** Oqrı tutulojanda oqrılıqan nərsə, kala bolsun, exək bolsun, koy bolsun uning kolida tirk halatə tepilsa, u ikki həssə kimmətə teləp bərsun. **5** Əgər birsi ez mal-qarwilirini etizlikə yaki üzümzarlıka otlaşka koyuwetip, baxxılarning baq- etizlikida otlaşka yol kɔysa, undakta u ezingin əng esil məhsulatliridin yaki üzümzarlıkingin əng esil mewisidin ziyanı teləp bərsun. **6** Əgər ot ketip, tikənlilikə tutixip ketip, andin ənqılərni, baxxartip pixkan ziraatni keydürüp, pütküll etizlikni kül kiliwətsə, undakta ot koyouqı barlık, ziyanı teləp bərsun. **7** Əgər birsi koxnisioja pul yaki mal-dunyasını amanət kilojan bolsa, bular əyidin oqrılınip kətsə, xundakla oqrı keyin tutulsa, u oqrılıqinini ikki həssə kimmətə teləp bərsun. **8** Lekin oqrı teplimisa, ey igisining koxnisining melioja kol tagközgən ya tagközmgənlikı məlum bolsun dəp, hakimlarning aldiqə kəltürüsün. **9** Hərəhil hiyanət, u maylı kala, exək, koy, kiyim-keçək bolsun, yittürüp koyojan nərsə bolsun, ular tooruluk bir koxnisi: «əməliyətə mundak id» dəp talaxkən bolsa, hər ikkisinin dəwəsi hakimlarning aldiqə kəltürüsün; hakimlər kaysiqə gunah, bekitsə, xu koxnisioja ikki həssə kimmətə teləp bərsun. **10** Əgər birsi koxnisioja exək, kala, koy yaki baxxə bir qarpanı amanət kilsə, bu amanət meli kixi kərməy elüp kətsə, yaki zəhimlənsə, yaki həydəp əkitilsə, **11** undakta koxnisining melioja kol tagközgən ya tagközmgənlikı məlum bolsun dəp, Pərvədigardin alıda ularning otturısında bir kəsəm iqtürüsün. Mal igisi bu kəsəmnin köbul kilsən; koxnisi uningoja tələm teləp bərmisun. **12** Lekin mal oqrılanojan bolsa, u igisigə teləp bərsun. **13** Əgər uni wəhxıy haywan boop koyojan bolsa, u malning kaldukını guwahlıq üçün kərsitip, uni teləp bərmisimən bolidu. **14** Əgər birsi koxnisidin bir ulaqnı etna elip, ulaq igisi yok yərdə zəhimlənsə yaki elüp kalsa, etna aloquçı toluk teləp bərsun. **15** Lekin igisi nək məydəndə bolsa, etna aloquçı teləp bərmisun; ulaq ijariqə elinojan bolsa, aloquçı tələm təlimisun; qünki uni ijara teləp əkəlgən. **16** Əgər bir adəm tehi yatlık bolmiojan bir kizni azdurup, uning bilən billə yatsa, undakta u uning toylukını berixi kerək, andin uni hotunluğka alsun. **17** Lekin kızning atisi uni uningoja bərgili unimisa, zina kılqoqı pak kızlarning toylukıja barawar kelidiqan kümütx pulni tarazida elqəp bərsun. **18** Jadugar hotunni tirk koymiojin. **19** Haywan bilən jinsiy munasibət etküzgən hərbəri jəzmən elümgə məhkum kilişsun. **20** Kimdakim birdinbir Parvardigardin baxxa hərkəndək ilahka kürbanlık sunsa, həramı dəp mutlak halakətkə məhkum kilişsun. **21** Silərmi Misirdə musapir bolup turoqanikənsilər, musapir bolovan kixini həq

harlimanglar wə yaki uningoja həq zulum kilmanglar. **22** Hərkəndək tul hotun yaki yetim balını horlimanglar. **23** Sən ularni hərkəndək tərəptə horlisang, ular manga pəryad ketürsə, Mən ularning awazini qökəm anglaymən; **24** xuning bilən qəzipim tutixip, silərni kiliçlap eltürimən, silərning hotunlirilər tul kiliñip, baliliringlər yetim bolup kəlidü. **25** Əgər sən Mening həlkimming iqidin sanga koxna bołożan kəmbəoqləgə kərz bərgən bolsang, uningoja jazanihorlardə muamilə kiliñip; uningdin əsüm almanglar. **26** Əgər sən koxnangning qapını gerügə alojan bolsang, kün olturnusta uningoja yandurup bər. **27** Qırkı qapını uning birdinbir yepinqisi bolup, bədininə yapidioqan kiyim xudur. U bolmisa, u nemini yepinip yatiid? Bu səwəbtin Manga pəryad kilsə, pəryadını anglaymən; qünki Mən xəpkətlitkurmən. **28** Həkimləroja kupurluk kılma, wə həlkinqing əmirlirinimə karəqap tillima. **29** Haminingning həsoluning axkınidin wə xarab-zayıtn meyi kelqikingdin taxkınidin Manga hədiya sunuxni həyal kiliñip; Sən oqulliringning tunjisini Manga atıojin. **30** Kala bilən köyliringning tunji balılırinimə həm xundak atıojin; tunji bala yəttə küngiçə anisi bilən billə tursun; əmma səkkizinqi künii uni Manga atap sunojin. **31** Silər Manga atalojan mukəddəs kixilər bolisilər; xunga dalada yirtkəq haywan təripidin boozulojan haywanning gəxini yemənglər, bəlki uni itlaroja taxlap beringlər.

23 Yalojan gapni yaymiojin wə ya yalojan guwahlıq berip rəzil adəmə yan basmiojin. **2** Topka

agixip rəzil ixtə bolma yaki dawa-dəsturlarda guwahlıq bərgəndə topka agixip həkikətni burmilima. **3** Kəmbəoqlə dəwa kilsə, uningoja yan basma. **4** Dütixminning kala ya exiki ezip ketip, sanga uqrəp kalsa, uni elip kelip, igisigə qökəm tapxurup bər. **5** Əgər sanga eq boləqanning exiki yükni kətürəlməy yüksək astida yatkınıni kersəng, uni yardıməsiz taxlimay, bəlki uningoja yardıməlxip exikini kopuruxup berixing zərir. **6** Arangdiki kəmbəoqlıning dəwasida adalətni burmilima. **7** Hərkəndək sahta ixtin eziüngi neri tart; bigunah adəm bilən həkkənəyi adəmni əltürəmigün; qünki Mən rəzil adəmni hərgiz adıl dəp aklimaymən. **8** Xuningdək həqkəndək para yəmo; qünki para kəzi oqukları kor kılıp, həkkənəylarning səzərini burmilady. **9** Musapir kixilərgə zulum kılma; qünki eziüngər Misir zeminidə musapir bolup turoqan bolovaqqa, musapirning rohiy halını bilisilər.

10 Altə yil ez yeringni terip, həsullirini al. **11** Lekin yəttinqi yili yərgə aram berip uni box koy; həlkinqing namratlırı uningdin yioqip yesun, ulardın axkınini jangaldıki hayvanlar yesun; xundakla üzümzarlıking bilən zayıtnarlıkinginimə xundak kılıqin. **12** Altə kün iqidə ez ixingni ada kılıp, yəttinqi künii aram elixing zərir. Buning bilən kala-exakliring aram tapidu, dedikinqning oöli bulan musapir kiximu hərdükini qikiridu. **13** Mən sanga eytkinimming həmmisini kəngül bələp ada kıl; baxxa ilahlarning namini tilingəja alma; bular hətta aqzinqojoimu qikrmişun. **14** Hər yilda üç kətim menin üçün həyt etküzgin. **15** Aldi bilən «petir nan heyti»ni etküz; sanga əmr kılqinimindək Abib eyidiki bekitilgən kün'lərdə yəttə kün petir nan yegin; qünki xu ayda sən Misirdin qıkqanidinq. Xu həyttə həqkixi

aldimoja kuruq kol kalmisun. **16** Sən ejir kilip teriojan həmmisigə əməl kılımız! — dəp jawab berixti. **4** Andin etizdiki ziraitingning tunji hosulunu orqanda «orma həyti»ni etküz; xundakla sən ejir singdürüp yərdin ahirkı Musa Pərvərdigarning həmma səzini hatirliwelin, ətisi hosul-məhsulatliringni yil ahırda yioqkanda «hosul xu yərda Israilning on iki kəbilisining sani boyiqə on yioqix həytini etküz. **17** Yilda üç kətim ərkəkliringning həmmisi Rəb Pərvərdigarning huzuriqa hazır bolsun. yigitlərini əwətti, ular berip Pərvərdigar oqası keydurmə **18** Sən manga atalojan kurbanlıkingen keniini hemirturraq kurbangalıqlar sundı, inaklıq kurbanlıqi süpitidə birnəqqə selinojan nan bilən sunmiojin; həyt kurbanlıkingen torpaknemu soyup sundı. **6** Andin Musa kənninq yerimini yeojini bolsa keqiqə kondurup atiqiqigə saklıma. qaqılaroja qaqılıdi, yənə yerimini kurbangah, üstigə **19** Zeminingdiki dəsləpkı hosuluning ang yahxsini Pərvərdigar Hudayingning eyigə elip kəl. Ooqlakni qaqtı. **7** Andin u əhdinaminı koliqa elip, halkə okup anisining sütidə kaynitip pixurma. **20** Mana, Mən bir bərdi. Ular jawabən: — Pərvərdigarning eytkiñinining Pərixtini yolda seni koçqap, Mən sanga təyyarlıqan həmmisigə kulak selip, itaat kılımız! — deyixti. **8** Xuning yərgə elip barsun dəp, aldingda yürüxkə əwətimən. **21** bu Pərvərdigar muxu səzlərning həmmisigə asasən Sən uning alidda ezüngə agah bol, uning awazişa kulak silər bilən baqlıqan əhdining kənidur, dedi. **9** Andin sal. Uning zitişa təqəm; bolmisa, u itaətsizlikliringni keyin Musa wə Hərun, Nadab wə Abilə Israillarning kaqürməydu; qünki Mening namim uningdidur. **22** Lekin əgar sen uning awazişa kulak selip, Mening barlık buyruqanlırimoja əməl kilsang, Mən düxmənliringga dükşən, kükəndiliringga kükəndə boliman. **23** Qünki Mening Pərixtəm aldingda yürüp, seni Amoriy, Hittiy, Pərizziy, Kanaaniy, Hiywi wə Yəbusiylarning zeminişa baxlap kirid; Mən ularını yokitiman. **24** Sən ularning ətəkliyini yəzib, uların qazanıqını qazanıqda qazanıqda. **25** Lekin Hudayinglar Pərvərdigarning ibaditidə bolungalar. Xundak kilsanglar U nan bilən süyünglarnı bərikətləydu; Mən barlık kesəlliñni aranglardın qırıq taxlaymən. **26** Buning bilən zeminingdə boyidin ajrap ketidiqan yaki tuoqmas həqbir ayal yaki qarpay bolmayıd; emrügening künlini toluk kılımən. **27** Mən sening aldingda wəhimiñni əwətimən, kəysi taipiga yekinləxsang xularını parakəndə kılımən; xuning bilən həmmə düxmənliringga kəynığa yandurup kaqırıman. **28** Hiywiylar, Kanaaniylar wə Hittiylarnı aldingdin kooqlap qıkırıwetikxa serik hərilərni aldingda yürüxkə əwətimən. **29** Əmmə, zemining Harabilixip, dalada wəhxiy haywanlar awup sanga həwp bolup kalmalışı üçün, xu əllərnəi aldingdin bir yiloqıq həydiwətməymən, **30** Bəlki sən awup, zeminni [pütünəy] miras kılıp boluqə, az-azdin həyədə turiman. **31** Səniñ zeminingning qərirlərini Kızıl Dengizdən tartip Filistylərlərning dengizqoqş, xuningdək qoldin tartip [əfrat] dəryasiqə bekitimən; qünki zemində turuwatqanlarnı həydiwetip yerini ilixiling üçün, ularnı kolungoja tapxuriman. **32** Sən ular bilən wə yaki ilahlıları bilən həqkəndək, bir əhdə tüzümə. **33** Əlarning seni alımdıra gunahka patkuzmaslıkı üçün ularnı zeminingdə kət'iy turozuma. Qünki mubada sən ularning ilahlırinining ibaditidə bolsang, bu ix sanga tuzak bolud.

24 U Musa oqası yənə: — «Sən berip, əzüng bilən billə Hərun, Nadab, Abiləni wə Israillarning aksakalları arisidin yatmix adamını elip, Pərvərdigarning huzuriqa qırıq, yıraktar turup sajdə kilinglar. **2** Pəkət Musala Pərvərdigarning aldiqə yekin kəlsən; baxxilar yekin kalmisun, həlk uning bilən billə üstigə qıkmışun, — dedi. **3** Musa kelip Pərvərdigarning barlık, səzləri bilən həkümlerini halayıkka dəp bərdi; pütkül halayık bir awazda: — Pərvərdigarning eytikan səzlərinin həmmisigə əməl kılımız! — dəp jawab berixti. **4** Andin Musa Pərvərdigarning həmma səzini hatirliwelin, ətisi səhər kopup taqning tüwidər bər kurbangalıq yasap, xu yərda Israilning on iki kəbilisining sani boyiqə on iki tax türvüknı tikidi. **5** Yənə Israillarning birnəqqə yigitlərini əwətti, ular berip Pərvərdigar oqası keydurmə kurbangalıqlar sundı, inaklıq kurbanlıqi süpitidə birnəqqə torpaknemu soyup sundı. **6** Andin Musa kənninq yerimini qaqılaroja qaqılıdi, yənə yerimini kurbangah, üstigə qaqtı. **7** Andin u əhdinaminı koliqa elip, halkə okup bərdi. Ular jawabən: — Pərvərdigarning eytkiñinining həmmisigə kulak selip, itaat kılımız! — deyixti. **8** Xuning bilən Musa qaqılaridiki kanni elip, halkə sepi: — Mana, bu Pərvərdigar muxu səzlərning həmmisigə asasən silər bilən baqlıqan əhdining kənidur, dedi. **9** Andin keyin Musa wə Hərun, Nadab wə Abilə Israillarning aksakallarıridin yətmix adəm bilən billə taq üstigə qıqıxtı. **10** Ular xu yərda Israilning Hudasını kerdi; uning ayiojining astida huddi kek yakuttin yasaloqan nəpis payardazdak, asman gümbüzidək süpsüsük bir jisim bar idi. **11** Lekin u Israillarning metiwlərlirəgə kol təgküzmidi; ular Hudanı körüp turdi həmdə wə-iqixti. **12** Pərvərdigar Musa oqası: — Taq üstigə, kekiməqə qıkıp xu yərda turoqin. Sanga ularoja egitixka tax tahtaylarnı, kılma; bəlki ularning [butlirini] üzül-kesil qekiqət, yəni Mən yezip koyojan kanun-əmrni berimən, dedi. **13** Xuning bilən Musa kopup, Yardəmçisi Yəxuanı elip mangdi. Musa Hudanıñ teojoqa qıqıxtı. **14** U awwal aksakallar oqası: Biz yenip kəlgüçə muxu yərda bizni saklap turunglar. Mana, Hərun bilən hur silərning yeninglarda kəlidü; əgar birsinin ix-dəwası qıqısa, ularning aldiqə barsun, — dedi. **15** Xuning bilən Musa taqning üstigə qıqıt wə taqını bulut klapıldı. **16** Pərvərdigarning julası Sinay teojojning sütidə tohtidi; bulut uni altə künqıçə kaplap turdi; yəttinqi künə, Pərvərdigar bulut iqidin Musanı qakırdı; **17** Pərvərdigarning julasining kiyapıti Israillarning kəz alidda taqning qokkısında həmmini yutkuqı ottək kəründi. **18** Musa bulutning iqığa kirip, taqning üstigə qıkıp kətti. Musa kırık keqə-kündüz taoqda turdi.

25 Pərvərdigar Musa oqası mundaq dedi: — **2** Sən Israillar oqası eytikan, ular Manga bir «kətürmə hədiyə»ni kəltürsün; kimning kəngli hədiyə sunuxkə hux bolsa, uningdin Manga sunulidiqon «kətürmə hədiyə»ni tapxuruwelinglar. **3** Silər ularların tapxuruwaliqidən kətürmə hədiyə: — Altun, kümüx, mis, **4** kək, sesün wə kizıl rənglik yip, kanap rəht, tiwit, **5** kizıl boyaloqan koqkarning teriliri, delfinning teriliri, akatsiya yaqıqi, **6** qiraq üçün zəytun meyi, «məsihələx meyi» wə huxbuy üçün huxbuy dora-dərməklər, **7** əfod bilən «köxən» oja ornitiliqidən ak həkik wə baxxə esil taxlar bolsun. **8** Mening ezliri arisida makan kılıxım üçün [xulardın] Manga bir mukəddas turalojuni yasisun. **9** Uni Mən sanga barlık kərsətməkçəi boleginimoja asasən, yəni ibadət qədirininq nushisi wə barlık, aswab-saymanlırininq nushisiqə op'oxhax kılıp yangşalar. **10** Ular akatsiya yaqıqidən bir sanduk yasisun. Uning uzunlukj ikki yerim gəz, kənglikli bir yerim gəz, egizlikli bir yerim gəz bolsun. **11** Sən uni sap altun bilən kaplıqin; işi wa sırtını altun bilən kaplap, uning üstküni kışmininq qərisigə altundın girwək qıkar. **12** Uningoja altundın tet halka kuydurup,

tet qetiqiqa bekitkin. Bir təripigə ikki hälkä, yənə bir təripigə ikki hälkä bolsun. **13** Sən həm akatsiya yaqıqidin ikki baldak yasap, hər ikkisini altun bilən kapliojin; **14** andin sanduk ular arkılık kətürüsün dəp, baldaklırları sandukning ikki yenidiki hälkiliridin etküzüp koyojin. **15** Baldaklar həmixinə sandukaltı hälkida tursun; ular uningdin qikirilimisun. **16** Mən sanga beridiojan həküm-guwahlıknı sandukka koyojin. **17** Sandukning [yapkuqi süpitidə] sən altundın uzunluk iki yerim gəz, kənglikli bir yerim gəz bolovan bir kəfarət tahtı yasiojin. **18** Ikki kerubni altundın sokup yasiojin. Ularını kəfarət tahtining ikki təripigə ornatkin. **19** Bir kerubni bir təripigə, yənə bir kerubni yənə bir təripigə ornitix üçün yasiojin. Ikki təripidiki kerublarnı kəfarət tahtı bilən bir gəwđə kilinglar. **20** Kerublar bir-birigə yüzlənsün, əkanatlarını kəfarət tahtining üstüga kerip, əkanatları bilən uni yapsun; kerublarning yüzü kəfarət tahtığa karitilsün. **21** Sən kəfarət tahtını sandukning üstüga koyup, Mən sanga beridiojan həküm-guwahlıknı sandukning iqiqə koyojin. **22** Mən xu yərda sən bilən kərixişim; kəfarət tahti üstidə, yəni həküm-guwahlık sandukning üstididiki ikki kerubning otturısında turup salsa Israillarşa yatküzxə tapxuridiojan barlık amrlırmış toorisida sez kılımən. **23** Həm akatsiya yaqıqidin uzunluk iki gəz, kənglikli bir gəz, egiqliki bir yerim gəz bolovan bir xırə yasiojin. **24** Uni sap altun bilən kaplap, uning üstündəki kışminig qərisigə altundın girwək qıkar. **25** Sən xırəning qərisigə tət ilik egiqliktə bir ləw yasiojin; bu lənwning qərisigimə altundın bir girwək qıkar. **26** Sən u xırəga altundın tət hälkə yasap, bu hälkilərni xırəning tət burjikidiki qetikka ornatkin. **27** Xiranı kətürükə baldaklar etküzülsün dəp, hälkilər xırə lewigə yekin bekitilsun. **28** Baldaklarnı akatsiya yaqıqidin yasap, altun bilən kapliojin; xırə ular arkılık kətürilidü. **29** Xırəgə yandap legən, kəqa-təhsə, piyalə wə xarab hədiyalırını qaqqılojan kədəhlərni yasiojin; ularını sap altundın yasiojin. **30** Mening həzurumda turuxka sən xırəga həmixinə «təkdim nan»nı koyojin. **31** Sən həm sap altundın bir qiraqdən yasiojin. U qiraqdən sokup yasalsun; qiraqdənning puti, ojoli, kədəhlərli, oqunqə wə qeqəkləri pütün bir altundın sokulsun. **32** Qiraqdənning qolining ikki yenidin altə xahqə qikirilsün — qiraqdənning bir yenidin tūq xahqə, qiraqdənning yənə bir yenidin tūq xahqə qikirilsün; **33** bir yenidiki hərbir xahqida badam güli xəklidə oqunqisi wə qeqiki bolovan tūq kədəh qikirilsün, yənə bir yenidiki hərbir xahqida badam güli xəklidə oqunqisi wə qeqiki bolovan tūq kədəh qikirilsün. Qiraqdənəqə qikirilojan altə xahqining həmmisi xundak yasalsun. **34** Qiraqdənning [qolidin] badam güli xəklidə oqunqisi wə qeqiki bolovan tət kədəh qikirilsün. **35** Bulardin baxxa [birinqi] ikki xahqining astida bir oqunqə, [ikkinqi] ikki xahqining astida bir oqunqə, [tūqinqi] ikki xahqining astida bir oqunqə borsun; qiraqdənəqə qikirilojan altə xahqining astı həmmisi xundak borsun. **36** Uning xu oqunqılıri həm xahqılıri qiraqdən bilən bir gəwđə kilişsun — bir pütün sap altundın sokup yasalsun. **37** Sən qiraqdənning yətə qiriojinə yasiojin; qiraqlar uduləja yoruk qüxtürəlxii üçün üsti tərəpkə ornitilsun. **38** Uning pilik qayqılıri bilən küldənləri sap altundın yasalsun. **39** Qiraqdən wə uning barlık əswablıri bir talant sap altundın yasalsun.

40 Sanga təođda ayan kılınoğan nusha boyiqə bularnı ehtiyat bilən yasiojin.

26 Mükəddəs qedirni on parqə yopuktin yasatkın; yopuklar nepiz tokulojan ak kanap rəhtə kək, səsün wə kılzı yiplar arılasturulup ixlənsün; uningə qerublarning süritini qewər kollaroja nəpis kılıp kəxtiləp qikarlıqozuojin. **2** Hərbir yopukning uzunlukı yigirmə səkkiz gəz, kənglikli tət gəz bolup, hərbir yopuk ohxax qong-qiqiklikə bolsun. **3** Yopuklarning bəxi bir-birigə ulansun, kalojan bəx yopuknu həm bir-birigə ulansun. **4** Sən ulap qikilojan birinqi qong parqining əng qətidiki kismiə bir təripigə rənggi kək izmə kədijojin, xuningdək ulap qikilojan ikkinqi qong parqining əng qətidikisining bir təripigimə həm xundak kilojin. **5** Birinqi qong parqining əng qətidiki kismiə əllik izmə kədijojin, ikkinqi qong parqining əng qətidikisigimə əllik izmə kədijojin. Izmilər bir-birigə udulmuudul bolsun. **6** Mükəddəs qedir bir pütün bolsun üçün altundın əllik iloju yasap, iki qong parqə yopuknu xu iloqlar bilən bir-birigə tutaxturojin. **7** Mukəddəs qedirni yepix üçün eqka tiwitidin yopuklarnı yasiojin; yopuktin on bir parqə yasiojin. **8** Yopuklarning hərbirinin uzunlukı ottuz gəz, kənglikli tət gəz bolup, on bir yopukning həmmisi ohxax qong-qiqiklikə bolsun. **9** Yopuklarning bəxini ulap bir kılıp, kalojan altə yopuknemu ulap bir kılıp, altınqı yopukni iki kat kılıp, qedirning aldi təripigə sanggilətip koyojin. **10** Sən birinqi ulap qikilojan qong parqining əng qətidiki kismiə əllik izmə, ikkinqi ulap qikilojan qong parqining əng qətidiki kismiə əllik izmə kədijojin. **11** Sən həm mistin əllik iloju yasap, qedir bir pütün bolsun üçün ularını izmilərgə etküzüp iki qong parqını ulap koyojin. **12** Lekin yopukning qedirning kəynidin exip kalojan kismi, yəni exip kalojan yerim parqısı qedirning kəyni təripida sanggiləp tursun. **13** Qedir yopuklının qedirning boyidin artuk kismi, yəni u təripidin bir gəz, bu təripidin bir gəz, qedirning ikki təripidin sanggiləp, uni [toluk] yapsun. **14** Buningdən baxxa, qediroja kılzı boyalojan koqkar terisidin yopuk yasap yapkin, andin uning üstidinmə delfin terisidin yasalqoja yənə bir yopukni kapliojin. **15** Mukəddəs qedirning tik tahtayırlarını akatsiya yaqıqidin yasap tikligin. **16** Hərbir tahtayıning uzunlukı on gəz, kənglikli bir yerim gəz borsun. **17** Hərbir tahtayıning ikkidin turumi borsun, hər ikki tahtay xular bilən bir-birigə qetilsun; qedirning barlık tahtayırlarını xundak yasiojin. **18** Qedirning tahtayırlarını xundak yasiojin; yigirmisini jənub tərəpkə tikligin; **19** bu yigirmə tahtayıning tegigə kümüxtin kırık təglək yasiojin; bir tahtayıning [astidiki] ikki turumi üçün ikkidin təglək, yənə bir tahtayıning ikki turumi üçün ikkidin təglək yasiojin. **20** Xuningdək qedirning ulul təripida, yəni ximal təripida yigirmə tahtay borsun; **21** bularning kırık təglək kümüxtin borsun; bir tahtayıning tegigə ikkidin təglək, yənə bir tahtayıning tegigə ikkidin təglək yasiojin. **22** Qedirning kəyni təripigə, yəni qərb tərəpkə altə tahtay yasap tikligin. **23** Qedirning kəyni təripidiki ikki bulungoja ikki tahtay yasap ornatkin. **24** Bu [bulung tahtayırlı] astidin üstüqıqə ikki kat kiliñip [tahtayırları] əzara qetixtursun, üstü bir hälkjə bekitilsun. Hər ikkisi xundak kiliñip, ikki bulungoja tiklənsun. **25** Arka tərəptə

səkkiz tahtay bolidu, ularning kümüxtin yasalojan on ilmiki bilən baldaklar bolsa kümüxtin yasalsun. **11**
altı təqliki bolidu; bir tahtayning tegidə ikki təqlik, yənə Xuningoja ohxax ximal təripidimu uzunluki yüz gəz
bir tahtayning tegidə ikki təqlik bolidu. **26** Buningdin kelidiqan pərdə bolsun. Pərdilərni esixka yigirmə
baxka sən akatsiya yaqıqidin baldak yasiojin; qedirning hada yasalsun; ularning tegiga koyuxka yigirmə mis
bu taripidiki tahtaylarqa bax baldakni, **27** qedirning təqlik yasalsun; hadilarning ilmiki bilən baldaklar
u taripidiki tahtaylarqa bax baldakni, qedirning arkə bolsa kümüxtin yasalsun. **12** Høylining ojarb taripidə
taripidiki tahtaylarqa, yəni ojarb taripidiki tahtaylarqa uzunluki əllik gəz kelidiqan pərdə bolsun; uning on
bəx baldakni yasiojin. **28** Tahtaylarning otturisidiki hadisi wə on təqliki bolsun. **13** Høylining xərk təripi,
ottura baldak bu tərəptin u tərəpkə yetidiyon bolsun. **29** yəni kün qırixka yüzləngən təripineng kənglik əllik
Tahtaylarnı altun bilən kaplap, baldaklar etküzüldiqliqan gəz bolsun. **14** Bir taripidə on bəx gəz kelidiqan
həlkilərni altundin yasap, baldaklarnı altun bilən pərdə bolsun; uning üq hadisi bilən üq təqliki bolsun.
kaplıqin. **30** Qedirni sanga taqda ayan kılınojan nusha boyiqə yasap tikligin. **31** Sən nepiz tokulojan ak kanap
rəhtkə kek, sesün wə kızıl yiplar arilaxturulup ixlangən bir pərdə yasiojin; uni qewər kollar kerublarning süritini
nəpis kılıp qıxırüp kəxtiləp qıksun. **32** Uni akatsiya yaqıqidin yasalojan tət hadiqa esip koyojin. Bu hadilar
kəxtilənsun. Uning tət hadisi bilən tət təqliki bolsun. **17** altun bilən kaplanşun, hərbirining altun ilmiki bolsun;
hadilar kümüxtin yasalojan tət taglikkə ornitilsun. **33** baldaklar bilən bir-birigə qetilsun; ularning ilməkləri
Pərdə qedir yopukdiki ilməklərgə esilip sanggilitilə koyulsun; andin həküm-guwałlıq sandukını xu yərə
kəltürüp, pərdining iqiqə elip kırigin. Xuning bilən pərdə silar üçün mukəddəs jay bilən ang mukəddəs
jayning otturisidiki bir ayrima pərdə bolsun. **34** Andin san «kəfərət tahti»ni ang mukəddəs jaydiki həküm-guwałlıq sandukining üstigə koyojin. **35** Xira bolsa
pərdining texioja orunlaxturulsun; qiraqdanni xırəning udulioja, qedirning jənub təripigə koyojin; xırəni ximal
taripigə koyojin. **36** Buningdin baxka sən qedirning kənglikli sandukunu xırəning udulioja, qedirning jənub təripidə
kənglikli bəx gəz, egizliki üq gəz kılınsun. **2** Uning itamarlarning Mening kahinlik hizmitimdə boluxi üçün
tət burjikigə koyulidiqan münggüzlərinin yasiojin; yeningoja kəltürgin. **2** Akang Hərunoja həm xərəp
münggüzləri kurbangah bilən bir gəwdə kılınsun. **37** Bu pərdə üçün akatsiya yaqıqidin bəx hada yasap, ularni altun
bilən kaplıqin; hərbirining altun ilmiki bolsun; ularning tegigə bəx dana təqliki mistin kuyup təyyarlatkın.

27 Sən kurbangahı akatsiya yaqıqidin yasiojin.

Kurbangah tət qasa bolsun; uzunluki bəx gəz, yəni Hərun wə oçullurini ez kexingoja kəltürgin; ularni,
kənglikli bəx gəz, egizliki üq gəz kılınsun. **2** Uning itamarlarning Mening kahinlik hizmitimdə boluxi üçün
tət burjikigə koyulidiqan münggüzlərinin yasiojin; yeningoja kəltürgin. **2** Akang Hərunoja həm xərəp
münggüzləri kurbangah bilən bir gəwdə kılınsun. **3** Kurbangahı mis bilən kaplıqin. **3** Kurbangahnı yao
[wə külini] elixķa daslarnı yasiojin; uningoja hasolojan gürjaklerni, korilarnı, lahxigirlarnı wə otdarlarnımu
yasiojin; uning barlıq əswablırını yasaxka mis ixlətkin. **4** Kurbangah üçün mistin bir xala yasiojin; xalanning tət
burjikigə tət mis hälqə yasap bekitip koyojin. **5** Xalani kurbangahnıq kap belining astidiki girwaktin təwənrək
turidiqan kılıqin, xundakta xala kurbangahnıq del otturisida bolidu. **6** Kurbangahıq ikki baldak yasiojin;
ular akatsiya yaqıqidin bolsun, ularni mis bilən kaplıqin. **7** Kurbangahı ketürgənde, baldaklar uning ikki yenida
boluxi üçün, ularni hälkilaroja etküzülp koyojin. **8** tokulojan ak kanap rəhtlərni təyyarlap, qewər kollaroja
Kurbangahı tahtaylardın yasiojin, iqı box bolsun; u nəpis kılıp [kəxtilip] ixlətsun. **7** Əfdöning ikki beixini
taqda sanga ayan kılınojan nusha boyiqə [hünərvarlər] təyyar kılınsun. **9** Mukəddəs qedirning höylisinimü
yasiojin. Høylining jənubiqa, yəni jənubka yüzləngən təripigə nepiz tokulojan ak kanap rəhttin pərdilərni
tokuojin; xu təripineng uzunluki yüz gəz bolsun. **10** Pərdilərni esixka yigirmə hada yasalsun; ularning
həkikni tezip, ularning üstigə Israelning oçullurining namlılarını oyduroqin; **10** ularning namlırinin altisi bir

28 Sən Israillarning iqidin akang Hərun wə

uning oçullurunu ez kexingoja kəltürgin; ularni, yəni Hərun wə oçullurini Nadab, Abiľu, Əliazar wə
kənglikli bəx gəz, egizliki üq gəz kılınsun. **2** Itamarlarning Mening kahinlik hizmitimdə boluxi üçün
tət burjikigə koyulidiqan münggüzlərinin yasiojin; yeningoja kəltürgin. **2** Akang Hərunoja həm xərəp
münggüzləri kəltürgənde, baldaklar uning ikki yenida boluxi üçün, əlar akang Hərunoja wə oçullurioja mukəddəs
kahinlik hizmitimdə boluxi üçün, Mən əkil-parasatning rohi bilən kəlbilərini tolduroqan qewər kixilərning hərbirigə
keqisi atığinqıça Pərvərdigarning alidda qiraqlarning yenik turouzux ixida bolsun. Bu ix dəwrdin-dəwrgiçə
mənistin yasalsun. **19** Mukəddəs qedirning ix-hizmitidə ixlitildiqliqan barlık, əswab-saymanlıri həmdə barlık
mik-kozukluları, xundakla høylining barlık mik-kozukluları mistin bolsun. **20** — Qiraqning həmixə yenik turuxi
üqün, qiraqka ixlitixkə zəytündin sokup qıkırloqan sap mayni kexingoja kəltürgə Israillarnı buyruqin. **21**

Jamaat qedirining iqida, həküm-guwałlıq sandukining
udulidiki pərdining taxkirida Hərun wə oçullurı hər
keqisi atığinqıça Pərvərdigarning alidda qiraqlarning
yenik turouzux ixida bolsun. Bu ix dəwrdin-dəwrgiçə
Israillarоja əbdiy bir ənənə-bəlgilimə bolsun.

yakutka oyulsun, kələşən altisi bolsa yənə bir yakutka oyulsun, həmmisi tuqulux tərtipi boyiq pütişsun. **11** Huddi yakut nəkixliləri ixligəndək, məhür oyuloğandək Israilning oqullişinə namılırını ikki yakutka oyduroq; ular altundın yasaloğan kezlükke bekitilsun. **12** Israilning oqullişo aslatmə tax bolsun üçün, ikki yakutni əfodning ikki mürilik tasmisioqa əqdişozun; xundak bologanda, Hərən Pərvərdigarning alidda ularning namılırını aslatma süpitidə müriliridə ketürüp yürüd. **13** Buningdin baxka, sən altundın yənə ikki kezlük wə sap altundın xoynidək exip etilgən ikki zənjir yasatkın; andin exilmə zənjirlər kezlüklerə bekitilsun. **15** «Həkim koxeni»ni qewer kollaroq napis kılıp kaxtilitip yasatkın; uni həm əfodni ixligən usulda yasiojan, altın wə kek, sesün, kızıl yiplər bilən nepiz tokülojan ak kanap rəhttin yasiojin. **16** U ikki kat, tət qasa kılinsun; uzunlukı bir oqeriq, kənglikimə bir oqeriq bolsun. **17** Uning üstığa tət katar kılıp gəhərlərni ornatkin: — birlinqi kataroja kizıl yakut, serik gəhər wə zumrat ornitilsun; **18** ikkinçi kataroja kek qaxtexi, kek yakut wə alməs ornitilsun; **19** ütiqinçi kataroja sesün yakut, piroza wə sesün kwarts ornitilsun; **20** tətininçi kataroja beril yakut, ak hekik wə anartax ornitilsun; bularning həmmisi altun kezlük iqişa ornitilsun. **21** Bu gəhərlər Israilning oqullişinə namılırıqə wəkil kılınip, ularning sanidək on ikki bolup, məhür oyoloğandək hərbir gəhərgə on ikki kəbilinə nami birdin-birdin pütişsun. **22** Koxenoqa xoynidək exilən sap altundın [ikkil] exilmə zənjir yasiojin. **23** Koxenoqa altundın ikki hələk etip, ikki hələkini koxenning [yukarıkı] ikki burjikiga bekitkin; **24** andin altundın exilip yasaloğan ikki zənjirni koxenning [yukarıkı] ikki burjikidiki hələkidiñ etkütüp, **25** exilən xu zənjirlərinən ikki uqını ikki kezlükke bekitip, [kezlüklerni] əfodning ikki mürilik tasmisining aldi kışmioqa ornatkin. **26** Buningdin baxka sən altundın ikki hələk yasap, ularni koxenning [asti təripidiki] ikki burjikiga bekitkin; ular əfodka tegixip turidişan kılınip iqişa kadalsun. **27** Mundin baxka sən altundın [yənə] ikki hələk yasap, ularni əfodning ikki mürilik tasmisining aldi təwənki kışmioqa, yənə əfodka ulinidiojan jayoja yekin kılıp, kəxtiləngən bəlwaqdin egizrək kılıp bekitkin. **28** Koxenning əfodning kəxtiləngən bəlweçidin yukirirək turuxi, koxenning əfodtin ajrap kətməsləki üçün koxenning həlkisini kek xoxna bilən əfodning həlkisiəqə qetip koyojin. **29** Xundak kələşənda, Hərən mukəddəs jayoja kırğındə, həkim koxenini takiojaqka, Israilning oqullişinə namılırını əslətmə süpitidə yürükinən təstidə Pərvərdigarning alidda daim ketürüp yürgən bolidu. **30** Hərən Pərvərdigarning aldiqə kırğındə, urim bilən tummiri uning yürüki təstidə bolux üçün, bularni həkim koxenining iqişa aloqin; muxundak kələşənda, Hərən Israilliəroq baqlıq həkümləri həmixə Pərvərdigarning həzurida eż yürüki təstidə ketürüp yürgən bolidu. **31** Əfodning [iqidiki] tonni pütişləy kek rənglik kılöjin. **32** Tonning baxka kiyildiojan texiki dal otturısında bolsun; uning yırtılıp kətməsləki üçün huddi bapkar toküolandək, sawutning yaxşıqıə ohxax qərisiga pəwaz qırılsun. **33** Uning etikining qərisiga kek, sesün wə kızıl yiptin anarlarnı toküp askın həmdə altun kəngərəklərni yasap, qərisidiki anarlarning arılılıqə bardin esip koyojin; tonning etikining pütküil qərisiga bir altun kəngərək, bir anar, yənə bir altun kəngərək, bir anar... bekitilsun. **35** Hərən hizmət kələşən waktida xu tonni kiysun; buning bilən Hərən Pərvərdigarning aldiqə baroqanda, yəni mukəddəs jayoja, Pərvərdigarning aldiqə kirip-qıkkanda uning awazi anglinip turidu-də, u olümündən aman kalidu. **36** Andin keyin sən sap altundın napis bir otuoqatni yasap, uning üstığa məhürgə nəkixləngəndək: «Pərvərdigarning mukəddəs kılindı» dəp oyojin; **37** uni kek rənglik yip bilən səllisligə qıqıkin; u səllininq aldi təripigə takalınsun; **38** u Hərəunning pexanisida tursun. Buning bilən Hərən Israilliarning mukəddəs kılıp kəltürgən barlık mukəddəs hədiyəlirigə qaplaxkan gunahlarıni ez üstığa elip kətüridu; hədiyələrning Pərvərdigarning alidda əqibələr kəbul kılınıxi üçün otuoqat həmixə uning pexanisigə takaklık tursun. **39** Buningdin baxka ak kanap rəhttin bir kənglək toküoqin, xuningdək kanap rəhttin tokülojan bir səlla təyyarlıqin; kəxtiləngən bir bəlwaq yasiojin. **40** Hərəunning oqullişo qalpaq halta kəngləklərni tikkin; ularıjımı bəlwaqlarınlı təyyarla, ularoja egiz bekəlrənmə tikkin; bular ularoja həm xərap həm güzəllik bolsun. **41** Bularning həmmisini sən akang Hərən wə uning oqullişo qiyidürgin; andin ularning Mening alımdıda kahinlik hizmitimdə bolux üçün ularni məsihələp, Manga mukəddəs kılıp ayriojin. **42** Ularning əvrətlirinən yepik turuxi üçün ularoja kanap rəhttin tambal attırgın; u belidin yotisiojqə yepip tursun. **43** Hərən wə oqulliş jamaət qedirioja kırğındə yaki mukəddəs jayda hizmətə bolux üçün kurbangahəkə yekinləxkanda, ular gunahkar bolup olüp kətməsləki üçün [tambalnı] kiyiwalsun. Bu uningqo wə uningdin keyinki nəsilliri üçün əbadıy bəlgilimə bolsun.

elip barmikinq bilən uni kurbangahning münggüzlirigə sürüp, қалojan қanning həmmisini kurbangahning mukəddəs kiyimlirigə keyin oqqulları warislik kılıdu. tūwigə teküp kuyqın. **13** Iq қarnını yəgəp turojan barlıq mayni, xundakla jigərninq üstidiki qawa may, ikki bərək wə ularning üstidiki mayni ajritip bularını kurbangahta keydürəgin. **14** Torpakning gexi, terisi wə tezizini bolsa qədirgahning sırtıqə elip qıkıp, otta keydürüwətkin; bu gunah kurbanlıq bolidu. **15** Andin sən koqkärlarning birini elip kalgın; Hərun bilən uning oqqulları kollırını koqkärlarning bexiqa koysun; **16** andin sən bu koqkarnı boozuzlap, uning kənidin kurbangahning üstü kışmining ətrapiqa səpkin. **17** Koqkarnı parçılrap, uning iq қarnı bilən paqaklırını yuyup, ularnı gex parçılırı wə baxning üstigə koyup, **18** pütün koqkarnı kurbangahta keydürəgin. Bu Pərvərdigarə atalojan keydürəmə kurbanlıq – ot arkılıq sunulıcıqan, Pərvərdigarə huxbu yətküzdiojan hədiyə bolidu. **19** Keyin sən ikkinqi koqkarnı elip kalgın; Hərun wə uning oqqulları kollırını koqkärlarning bexiqa koysun. **20** Andin bu koqkarnı boozuzlap kənidin elip, Hərunning ong kulikining yumxikıja, uning oqqullırının ong kulikining yumxikıja, ularning ong kollırının qong barmikni bilən ong putlırının qong barmikıja sürkəp koyqın, kələqan kənni kurbangahning üstü kışmining ətrapiqa səpkin. **21** Andin kurbangah üstidiki kəndin wə məsihələk meyidin elip, Hərunning üstigə, uning kiyimlirigə, xuningdək uning oqqullırının üstigə wə ularning kiyimlirigimə səpkin. Xundak kılıp u wə uning kiyimliri, uning oqqulları wə ularning kiyimlirimə uning bilən tang Hudaqa atap mukəddəs kiliqan bolidu. **22** ikki koza kurbanlıq kiliqunsun. **23** Andin san koqkärlarning meyidi elip, Hərunning üstigə, uning kiyimlirigə, yəgəp turojan barlıq may, jigərninq üstidiki qawa may, ikki bərək wə ularning üstidiki mayni qıkar həmdə ong arkə putini aloqın – (qünki bu koqkarnı kahinlikka tikləx [kurbanlıkçıja atalojan] koqkardur) – **24** buningdin baxkə sən Pərvərdigarning alidda pulanglatkəzəqin. **25** Andin sən bularını ularning kollırıdin tapxurup elip, Pərvərdigarning alidda huxbu qıqarsun dəp, kurbangahaltı keydürəmə kurbanlıqning üstidə koyup keydürəgin. Bu ot arkılıq Pərvərdigarə sunulıcıqan hədiyə bolidu. **26** Sən Hərunun kahinlikka tikləx kurbanlıkçıja atalojan koqkärlarning texini elip «pulanglatma hədiyə» süpitidə Pərvərdigarning huzurında pulanglatkin; bu sening ülüxüng bolidu. **27** Xuningdək, sən kahinlikka tikləx kurbanlıkçıja atalojan koqkärlarning «pulanglatma hədiyə» süpitidə pulanglitilojan təxi bilən «kötürmə hədiyə» süpitidə egiz kətürüp pulanglitilojan arkə putini, yəni Hərun wə uning oqqullırıqa beqixlanojan xu ülüxlərni «mukəddəs» dəp ayırip bekitkin. **28** Xuning bilən bu nərsilər əbədiyə belgilimə boyiąq Israillar təripidin Hərun wə oqqullırıqa beqixlanojan nesişi bolidu; qünki u kötürmə hədiyədər. Bular Israillar təripidin sunulıcıqan inaklıq kurbanlıklıridin ayırip qıkılıp, ularning Pərvərdigarə atap «egiz kətürgən hədiyə»si hesablinip, «kötürmə hədiyə» bolidu. **29** Hərunning ular məsihəlinip, kahinlikka təyinləngəndə xu kiyimləri kiyusun. **30** Oqqullırının kəsisi uning ornini besip kahin bolsa, jamaət qedirioja kirip mukəddəs jayning iqidə hizmatka kirixkənde, bu kiyimləri uda yettə kün kiyip yürsun. **31** San kahinlikka tikləx kurbanlıkçıja atalojan koqkarnı elip, uning gexini mukəddəs jayda pixurojin; **32** andin Hərun wə oqqulları koqkärlarning gəxi bilən sewättiki nənlərni jamaət qedirining kirix eqizida yesun; **33** ular ezlirinenin kahinlikka təyinlinixidə Hudaqa atap mukəddəs kiliqanda kəfarətkə ixtililən nərsilərni yesun, lekin bular mukəddəs boloaqka, yat kixi buningdin həqənməni yemisun. **34** Əgər kahinlikka tikləx kurbanlıq gəxidin yaki nandin etiğə azrak exip kalsas, exip қalqannı otta keydürüwət; bular mukəddəs boloaqka, həqəkim uningdin yesa bolmayıdu. **35** San xu tarikidə Hərun wə uning oqqulları tooprısında buyruqininməmə həmmisini bəja kəltürüp, uda yettə künqığa ularnı kahinlikka tikləx wəzipisini ada kiliqin. **36** Hər künı kəfarət kiliqinə gunah kurbanlıq süpitidə bir torpakni sunoqin. Kurbangahning əzini gunahın pak kılıxka uning üçünmə kəfarət kəltürəgin, mukəddəs kiliqunsun dap, uni zəytun meyi bilən masılıqlıqin. **37** Yəttə künqığa sən kurbangah üçün kəfarət kəltürüp, uni mukəddəs kiliqin. Buning bilən u «əng mukəddəs nərsilərning biri» hesablinidu; uningə təgkən həmmə nərsə mukəddəs hesablinidu. **38** Mana, kurbangahta həmixinə sunidiqanlıring munular: – hər künı bir yaxlıq koza bilən bir gugunda kurbanlıq kılıp sunoqin. **40** Birinqi koza bilən birgə zəytun meyidin bir hinninq təttin biri iləxtürülən buğday unidin [fahning] ondin biri wə yənə xarab hədiyəsi süpitidə təttin bir hın xarab koxup sunulsun. **41** İkkinci kozunu gugunda sunoqin; uni ətigənlək kurbanlıqningkidək, huxbu boluxi üçün ot arkılıq Pərvərdigarə atalojan kurbanlıq süpitidə axlıq hədiyəsi wə xarab hədiyəsi bilən koxup sunoqin. **42** Xu nandin birni elip, **24** bularning həmmisini Hərunning tərikidə bu keydürəmə kurbanlıq nəsildin-nəsilgə jamaət kollırıqa wə uning oqqullırının kollırıqa koyup, qedirining kirix eqizida Pərvərdigarning huzurında etküzülli daimlik kurbanlıq bolsun; Mən [Pərvərdig] xu yərdə silə bilən kerüxtüp, san bilən səzlixminən. **43** Xuningdak Mən xu yərdə Israillar bilən uqrıxminən, xuning bilən u jay Mening xan-xəripm bilən mukəddəs kilinidu. **44** Mən jamaət qediri bilən kurbangahni Özümətə atap mukəddəs kiliqim; Hərun wə uning oqqullırınimə Özümətə kahinlik hizmettə boluxka ayırip mukəddəs kiliqim. **45** Xundak kılıp Mən Israillarning arısida makan kılıp, ularning Hudasi bolımən. **46** U wakıttı ular Mening ularning arısida makan kilixmin üçün ularını Misir zeminidin qıqırıp kəlgən Hudasi Pərvərdigar ikənlilikmi bilidu; Mən ularning Hudasi Pərvərdigardurmən.

30 San yənə huxbu yandurux üçün bir huxbuyağını yasatkin; uni akatsiyə yaqıqidin təyyarlıqın. **2** U tət qasa, uzunlukı bir gəz, kəngqliki bir gəz, eglizlikli ikki gəz bolsun. Uning [tət burjikidiki] münggüzələr uning bilən bir pütün kılıp yasalsun. **3** Sən uni, yəni uning üstini, tət ətrapını həm münggüzələrini sap altun bilən kaplatkin; uning üstü kışmining qərisisiga altundın

girwak qikarojin. **4** Uningoja altundin ikki xäkälning əlgəm birlik uning girwikining astioja bekitkin; ularni ikki yenoja boyiqas bolsun) wə zaytun meyidinmu bir hın təyyarla; ululmu'udul bekitkin. Huxbuygahni kətüridiqojan ikki **25** bu dora-dərməklər bilən məsih kılıx üçün bir baldakni selix üçün bularni huxbuygahning ikki təripigə mukəddəs may — etirqi qikarqandak bir huxbuy may orunlaxtuqoqin. **5** Baldaklirini akatsiyə yaqıqidin qikarqozojin. Bu «mukəddəs məsihəlx meyi» bolidu. yasap, altun bilən kaplıqojin. **6** Huxbuygahni həküm-guwaqlik guwaqlik sandukining uludildiki pərdininq sırtiqoja, sandukını, **27** xira wə uning barlıq kaqa-küçüklirini, yəni Mən sən bilən kərixidiojan jay bolovan həküm-qıraqdan wə uning əswablirini, huxbuygahni, **28** guwaqlik sandukining üstidiki kəfarat tahtining uludiloja kəydürmə kurbanlıq kurbangahı wə uning əswablirini, koyojin. **7** Hərun xuning üstidə esil huxbuy ətniri yuyunus desi wə uning təglikini məsihligin; **29** sən yandursun; hər kiñi etiğenlikli qıraqojarnı perligili xu tərzdə ularni «əng mukəddəs nərsilər» qatarida kəlgəndə, huxbuylarını yandursun. **8** Xuningdak mukəddəs kılıqojin. Ularqə təqəkan hərkəndək nərsimu Hərun gugumda qıraqojarnı tipiz yakkanda, huxbuy «mukəddəs» hesablinidu. **30** Hərun bilən uning yandursun. Xundak kılıp Pərvərdigarning aldida oouqlurini bolsa Manga kahinlik hizmətə boluxi üçün nəsildin-nəsilgə huxbuy həmixin eqrürilməy yenik bolidu. **31** Israillaroja söz kılıp **9** Silər uning üstidə nə həqkəndək oşayriy huxbuy mundak eytkin: — Bu may əwlədtin əwlədkiqə Manga yandurmangalar, nə kəydürmə kurbanlık nə axlıq hədiyəsi atalojan mukəddəs məsihəlx meyi bolidu. **32** Uni sunnangalar, xundakla uning üstiğə həqkəndək xarab adəmning bədinəq kuyşa bolmayıdu; xuningdak uningoja hədiyisini tekəmənglar. **10** Hər yilda Hərun bir ketim oxhaydiojan yaki tərkibi oxhixidiojan həqkəndək [huxbuygahning] münggüzilrigə kəfarat kəltürüs; hər maylarnı yasimangalar. U mukəddəs boloxını üçün ketim kəfarat kətüridiqon gunah kurbanlıkinig keni silərgimu mukəddəs boluxi kerək. **33** Kimki tərkibi bilən uning üçün kəfarat kəltürüs. Nəsildin-nəsilgə xuningoja oxhaydiojan may təngxisə, yaki uni elip yat xundak kilingər; bu [huxbuygah] Pərvərdigarə «əng birsigə sursa, u ez həlkə arisidin üzüp taxlinidu. **34** mukəddəs» hesablinidiojan nərsilərinin qataradindur. Pərvərdigar Musaqa mundaq dedi: — Sən huxbuy dora-**11** Pərvərdigar Musaqa mundaq dedi: — **12** Sən dərməklər, yəni huxbuy yelim, dengiz kululisi meyi, Israillarning sanini enikləx üçün ularni saniqininged, ak dewirkəy wə sap məstiki təyyarlioqin. Bularning ularning sanilixi wəjidiñ arisioja balayı'apət kəlməsləki həmmisi oxhax mikkarda bolsun; **35** Huddi etirqi may üçün, ularni saniqininged hərbir adəm eż jeni üçün qikarqanoja oxhax, ularni təngxəp huxbuy yasiqojin; u Pərvərdigarə qəfarət puli tapxursun. **13** Royhətəkə tuzlanojan, sap wə mukəddəs puraklık ətir bolidu. **36** elinip, sanaktın etkənlərləring həmmisi berixi kerək **14** Sən uningdin azrak elip, talkandək obdan ezip, jamaat boloxını xuki, hərbiri mukəddəs jaydiki xäkälning əlgəm qədiridiki həküm-guwaqlik [sandukining] uludiloja, yəni birliki boyiqə yerim xəkəl bərsun (bir xəkəl yığırma Mən silər bilən kətüridiqon jayning aldiqə koyojin. gərahkə barawar kəlidə). Bu yerim xəkəl Pərvərdigarə Bu silərgə Pərvərdigarə atalojan «əng mukəddəs «kətürmə hədiyə» bolidu. **15** Royhətəkə elinip, sanaktın nərsilər» qatarida hesablanı. **37** Silər yasiqojan bu etkənlər, yəni yığırma yax yaki uningdin qonglarning huxbuyning retsepi bilən eziñgərlərə qızıl hərbəri Pərvərdigarə xü «kətürmə hədiyə»ni bərsun. huxbuynı yasılıwsanglar bolmayıdu. U sanga nisbətan **16** Sən Israillardin xu kəfarət pulini etykanda Pərvərdigarə has kılınojan mukəddəs bolidu. tapxurup elip, jamaat qedirininq hizmitigə beqiqi xılkələrinə; u pul Israillaroja Pərvərdigarning həzurında əslətmə süpitidə jeninglərə qəfarat kətüridiqon bolidu. **17** Pərvərdigarsa Musaqa mundaq dedi: — **18** Sən yuyunuxka ixlitixka mistin [yojojan] bir das wə uningoja mistin bir təglik yasatıñ; uni jamaat qediri bilən kurbangahning otturisioja orunlaxturup, iqiqa su toxaturup koyojin. **19** Hərun bilən uning oouqlurini uningdiki su bilən put-kollırını yusun. **20** Ular jamaat qedirioja kirgəndə elmaslıki üçün su bilən ezinə yuyuxi kerək; ular hizmet kılıx üçün, kurbangahka yekin berip Pərvərdigarə otaq kətüridiqon kurbanlıq sunmakçı boloxnidimu, xundak kilsun. **21** Ular elmaslıki üçün put-kollırını yusun; bu ix ularqə, yəni ezi wə uning nəsillirii üçün əwlədtin əwlədkiqə əbadiy bir bəlgilimə bolidu. **22** Pərvərdigar Musaqa mundaq dedi: — **23** Sən həmmidin esil huxbuy dora-dərməklərdin təyyarla, yəni murməkkı suyuklukdın bəx yüz xəkəl, dərğindən ikki yüz əllik xəkəl, egirdin ikki yüz əllik xəkəl, **24** kowzaqdərqindən bəx yüz xəkəl elip (bu **31** Pərvərdigar Huda Musaqa mundaq dedi: — **2** Mana, Mən Əzüüm Yəhuda əkbilisidin bolox Hurning nəwrisi, urining oöli Bəzaləlni ismini atap qakırdım; **3** uni Hudanıng Rohi bilən toldurup, uningoja danalik, əkil-parasət, ilim-hekmət igilítip, uni hərtürlük ixni kılıxka əkbiliyətlək kılıp, **4** türülük-türülük hünərlərni kılalaydiojan, yəni altun, kümtük wə mis ixlirini kılalaydiojan, **5** yakutlarnı kesip-oyalaydiojan, ularını zinnət buyumlarioja ornitalaydiojan, yaqıqlarəqə nekix qıkıralaydiojan, hərhil hünər ixlirini kamlaqturalaydiojan kıldım. **6** Xuningdak mana, Mən yəna Dan əkbilisidin Ahısamakning oöli Oholiyabni uningoja yardəmçilikka təyinlidim, xundakla Mən sanga buyruqan həmma nərsilərni yasisun dəp, barlıq pəm-parasətlik kixikörning kəngligə tehimu əkil-parasət ata kıldım; **7** xuning bilən ular jamaat qedirini, həküm-guwaqlik sandukını, uning üstidiki kəfarat təhtini, qedirininq həmma əswablirini, **8** xira bilən uning kaqa-kuqlurini, sap altundin yasılıdiqan qıraqdan bilən uning barlıq əswablirini, huxbuygahni, **9** kəydürmə kurbanlıq

kurbangahı bilen uning barlik əswablirini, yuyux desi bilen uning təqlikini yasiyalaydiqan, **10** hizmat kiyimliri, yəni kahinlik hizmitidə kiyilidiqan, Hərən kahinning mukəddas kiyimliri wə uning oqullurining kahinlik kiyimlirini toküyalaydiqan, **11** məsihəx meyi wə mukəddas jayqa tayyarlinidiqan esil dora-dərmaklardın huxbuynı yasiyalaydiqan boldi. Mən sanga əmr kılıqının boyiqə ular barlıq ixni bəja kəltəridü. **12** Pərvərdigar Musaçşa əmr kılıp mundak dedi: — **13** Sən Israillarə əmr kılıp ularoqa: — «Sılər Mening xabat künirlimi qokum tutunglar; qünki bular silərning ezunglarnı pak-mukəddəs kılıquqining Mən Pərvərdigar ikənləkini bilixinglər üçün Mən bilən silərning otturanglardıki bir nixanə-bəlgə bolidu. **14** Xabat künü silərgə mukəddəs kılıp bekitilgini üqün, uni tutunglar; kimki uni buzsa, elüm jazasioqa tartilmisa bolmaydu; bərhək, kimki u künidə hərkəndək ixni kilsə, ez həlkə arisidin üzüp taxlansun. **15** Altə kün iqidə ix kilişnsun; lekin yətinqi künü Pərvərdigaroşa atalojan mukəddəs kün bolup, aram alidiqan xabat künü bolidu; kimki xabat künidə birər ix kilsə, elüm jazasioqa tartilmisa bolmaydu. **16** Israillar xabat künini tutuxi kerək; ular əbədiy əhdə sünüpədi uni əwlədətin əwlədkiqə tutusun. **17** Bu Mən bilən Israillarning otturısında əbədiy bir nixana-bəlgə bolidu; qünki Pərvərdigar altə kün iqidə asman bilen zeminni yaritip, yətinqi künidə aram elip rəhət tapkanidi», — deqin. **18** Huda Sinay teojudə Musaçşa bu səzlərni kılıp boləqəndin keyin, ikki həküm-guwaqlik tahtiyini uningoja tapxurdi. Tahtaylor taxtin bolup, [səzlər] Hudanıng barmiki bilən ularoqa pütülgənidi.

32 Həlk Musanıng taqədin qüxməy həyal bolup kələjinini kərüp, Hərənning kəxioja yiojılıp uningoja: — Sən kopup, bizgə aldımızda yol baxlap mangidiqan bir ilahı yasap bərgin! Qünki bizni Misir zeminidin qikirip kəlgən Musa degən həlikə kixığa nəmə bolup kətənlikini bilməymiz, — deyixti. **2** Hərən ularoqa: — Hotunliringlar bilən oqul-kızlırlıqların kulaklıridiki altun zirə həlkilarnı qikirip, mening kəximəqə elip kelinglər, dedi. **3** Xuning bilən pütükə həlk eż kulaklıridiki altun zirə həlkilarnı qikirip Hərənning kəxioja elip kəldi. **4** U bularını ularning kəlidin elip, iskinə bilən kuyuma bir mozayni yasatkəzdi. Xuning bilən ular: — Əy Israfil, seni Misir zeminidin qikirip kəlgən Hudayinglər mana budur! — deyixti. **5** Hərən uni kərüp uning aldida bir kurbangahını yasatip andin: «Ətə Pərvərdigar üqün bir heyət etküzüldü», dəp elan kıldı. **6** Ətisi ular sahər kopup, keydürmə kurbanlıqlarını sunup, inaklık kurbanlıqlarını kəltərdi; andin halayık olturnup yep-iqixti, kopup əyx-ixrat kılıxtı. **7** Xu qaçda Pərvərdigar Musaçşa: — Ornundıñ tur, tezdiñ paska qüxkin! Qünki sən Misir zeminidin qikirip kəlgən həlkinqing buzukqlikə berilip kətti. **8** Mən ularoqa buyruqan yoldın xunqə tezlep qətnəp, ezləri üqün bir kuyuma mozayni yasap, uningoja qokunup kurbanlıq kəltürüxti həmdə: — Əy Israfil, seni Misir zeminidin qikirip kəlgən Hudayinq mana xudurl», deyixti, — dedi. **9** Andin Pərvərdigar Musaçşa: — Mana, bu həlkəni kərüp koydum; mana, ular dərəwəkə boynı kəttik bir həlkətur. **10** Əmdi Meni tosma, Mən oqəzəp otumni ularning üstigə qüxürüp, ularını yutuwetimən; andin

seni uluq bir əl kılımən, — dedi. **11** Lekin Musa Hudası Pərvərdigardin etünüp iltija kılıp mundak dedi: — Əy kədrət wə kəbüklär kəl bilən Misir zeminidin qikirip kəlgən həlkinqing üstigə qüxürürsan? **12** Misirliklər mazak kılıp: — Ularning bəxioja bala qüxiirtüx üqün, ularını taqlarning üstüda eltürüp yər yüzidin yokitix üqün, [ularning Hudası] ularını elip kətti, — deyixsənmü? Əz otluq oqzipindigən yenip, Əz həlkinqingə balayı-apət kəltürük niyitindin yanqoysən! **13** Əz külərling İbrahim, İshək wə Israillni yad kılıqın; Sən ularoqa kəsəm bilən wədə kılıp: «Nəslərləri asmandıki yultuzlardak awutimən, Əzüm uning toorqıside sezligən muxu zeminniñ həmmisini nəslərləroja berimən, ular uningoja mənggü igidərqlik kılıdıcıqan bolidu» degenidingoğu, — dedi. **14** Xuning bilən Pərvərdigar Əz həlkinqing üstigə: «Balayı-apət qüxiürümən» degen niyitidin yandı. **15** Musa kaynığa burulup, ikki həküm-guwaqlik tahtiyini kəlioja elip taqədin qüxti. Tahtaylorning ikki təripigə sezler pütülgənidit; u yüzigimu, bu yüzigimu pütütlük idi. **16** Bu tahtaları bolsa Hudanıng Əzining yasoju, pütülgənləri bolsa Hudanıng Əzining pütükini idi, u tahtayloroja oyulənənidi. **17** Yəxua həlkinqing kətərgən qıqan-sürənlərini, warkiraxlərini anglap Musaçşa: — Qedirgahdın jəngning hitabi qikiratıdu, dedi. **18** Lekin u jawab berip: — Angliniwatqan awaz nə nusrət təntənisi əməs, nə məqəlbüyətninq pəryədi əməs, bəlkı nahxaküy sadası! — dedi. **19** Musa qedirgahəqə yekin kəlip, mozayni wə jamaətning ussuləqə qırixup kətənlikini kərüp xundak dərəzəp boldiki, tahtaylorını kəlidin taxlap taqəng tūwidə qekiqəwti. **20** Andin ular yasojan mozayni otka selip keydürüp, uni yanıp kukum-talkan kılıp, su üstigə qeqip Israillarını iqxıka majburlidi. **21** Andin Musa Hərən: Sən ularını xunqə eoqır gunahqa patkuzojudak, muxu həlk sanga nemə kıldı? — dedi. **22** Hərən jawab berip: — Hojamning oqəzəp-aqqıki tutaxmiqoj! Bu həlkinqing kəndək ikənləkini, ularning zəzzilikkə mayıl ikənləkini obdan bilisən. **23** Ular manga: — «Bizgə aldımızda yol baxlap mangidiqan bir ilahını yasap bərgin; qünki bizni Misir zeminidin qikirip kəlgən Musa degən xu adəmgə nemə bolojinini bilməymiz», dedi. **24** Mən ularoqa: «Kimdə altun bolsa xuni qikirip bərsən» desəm, ular manga tapxurup bərdi; mən uni otka taxliwidim, mana, bu mozay qıktı, — dedi. **25** Musa həlkinqing kəndəksigə tizginsiz bolup kətənlikini kərdi; qünki Hərən ularını düxəmlərinin alıda məshirə obyekti boluxka eż maylıqə köyuwtəknəndi. **26** Musa qedirgahning kirix eqiçioja berip, xu yərdə turup: — Kimki Pərvərdigarning təripida bolsa meninq yəni möja kəlsən! — dedi. Xuni dewidi, Lawiyalarning həmmisi uning kəxioja yiojıldı. **27** U ularoqa: — Israillining Hudası Pərvərdigar mundak dəydu: — «Hərbir kixi eż kılıqını yanpixioja esip, qedirgahning iqigə kiriq, bu qetidin u qetiqiqə kezip yürüp, hərbiri eż kerindixini, eż dost-buradırını, eż köxnisini eltürsən!» — dedi. **28** Xuning bilən Lawiyalar Musanıng buyruqını boyiqə ix kərdi; xu künü həlkinqing iqidin üq ming kixi eltürüldi. **29** Andin Musa: — Hərbiringlər bütün ezunglarnı Pərvərdigaroşa has boluxka atıldıqlar; qünki hərbiringlər hətta eż oqlungular həm kərindixinglərimu

ayimidinglar; xuning bilən bugün bəht-bərikətni üstünglərə qüxtürdunglar, dedi. **30** Ətisi Musa həlkəkə söz kılıp: — Silər dərwəkə naşayiti eoñir bir gunah sadır — dedi. **31** Xuning bilən Musa Pərvərdigarning aldişa — dedi. **32** Lekin əmdi Sən ularning gunahını əpu yasaptu! **33** Pərvərdigar kılıxka unoqaysan..., unimisang, isimmi Əzüng yazojan dəptirindən eqrüriwatkin! — dedi. **34** Əmdi sən berip, Mən sanga eytkən jayoja həlkəni baxlap barojın. Mana, Mening Pərixtəm aldingda mangidu. Lekin ularqa jaza beridiojan künüm kəlgəndə, ularqa gunahı üçün jaza berimən, dedi. **35** Bu sezdir keyin Pərvərdigar həlkəning Hərunnəg koli bilən mozayni kuydurup yasatkını üçün ularni waba bilən jazalidi.

33 Pərvərdigar Musaqa mundak dedi: — Sən ornungdin turup, əzüng Misir zeminidin elip kəlgən həlk bilən billə muxu yərdin ketip: «Mən sening nəslingga uni berimən» dəp kəsəm kılıp İbrahimə, İshäkkə wə Yaqupkə wədə kılıjan zeminoja barojın. **2** Xuning bilən sening aldingda bir Pərixtə əwətip, Qanaaniy, Amoriy, Hittiy, Pərizziylərnı, Hiyiy bilən Yəbusiylərni həydəp qıkırıp, **3** seni süt bilən həsəl ekip turidiojan zeminoja koltürimən. Qünki silər boyını kattik bir həlkoloğaq, yolda silərni halak kılıwtəməslilikim üçün, Əzümmilər silərlərini aranglarda bolup, xu [zeminoja] billə qıkmaymən, — dedi. **4** Halayık bu kattik səzni anglap, kayoqoja qəməüp həqkəysisi ez zibu-zinnatlırını takımıdi. **5** Qünki Pərvərdigar Musaqa söz kılıp: — Sən berip Israillərə: «[Pərvərdigar]: — Silər boyını kattik bir həlk ikənsilər; ağər Mən Pərvərdigar aranglarqa qıkıp bir dəkikilə tursam, silərni yokitiwtəkən bolattım. Əmdi silər əzünglardıki zibu-zinnatlırını eliwinglər; xu qaçda Mən silərgə nema kılıdıcıñimni bilimən, dedi», dəp eytkin, — degenidi. **6** Xunga Israillər Hərəb teoñidin ayrıipla zibu-zinnatlırını ezliridin eliwtə. **7** Xuning bilən Musa ez qedirini elip, uni qedirgahning sirtida, qedirgahdın nerirak bir jayoja tikip, uni «kerüyük qedir» dəp atidi. Kimki Pərvərdigarnı izdəp, yol sorımaqçı bolsa qedirgahning sirtidiki «kerüyük qedir»qa baratti. **8** Xundak bolattiki, hər ketim Musa qediroja qıkṣa, pütkül halayık kopup, hərbiri ez qedirining ixikidə əra turup, Musa qediroja kirip bolouqə uning kəynidin karixip turatti. **9** Andin Musa hər ketim qediroja kirip kotsa xundak bolattiki, bulut tüwrüki qırixup, qedirning kirix eoñizida tohtaytı; etüp: — «Pərvərdigar, Pərvərdigar, rəhimdil wə mehribanlıqım!» — dedi. **10** Xuning bilən sezlixətti. **11** Xu qaçılarda Pərvərdigar Musa bilən kixilər ez dost-buradır bilən sezlxəkəndək, yüzmüzүz sezlixətti. Andin Musa qedirgahqa yenip kelətti; lekin uning hizmətkarı bolovan Nunning oğlu Yəxua degen yax yigit qedirning iqidin qıkımyatti. **12** Musa Pərvərdigaroja mundak dedi: — Mana, Sən daim manga:

«Bu həlkəni elip qıkıkin» dəp kəlding; lekin Əzüng manga: «Mən seni ismingni bilip tonuymən», wə xuningdək Sən mening bilən birgə kimni əwətidioqiningi manga qıkıman; gunahinglər üçün kəfarət kəltüralaymanməkin, ayan kilmidinq. **13** Ağər mən rasttinla nəzirində — dedi. **14** U jawab berip: Mən kılıxka unoqaysan..., unimisang, isimmi Əzüng yazojan — dedi. **15** Musa uningoja jawabən: — Ağər Sən Musaqa jawab berip: — Kimki Mening aldimda gunah kılıjan bolsa, uning etini Əz dəptirimden eqrürewitmən. **16** Əmdi sən berip, Mən sanga eytkən jayoja həlkəni baxlap iltipat tapkımız nemidin bilinidü? Əjəba, Əzüngning barojın. Mana, Mening Pərixtəm aldingda mangidu. Lekin ularqa jaza beridiojan künüm kəlgəndə, ularqa gunahı üçün jaza berimən, dedi. **17** Parvərdigar Musaqa: — Əzüng [biz] bilə billə mangmisang, bizni bu yerdin qıckarmiqaysan; **18** Xuning bilən billə mangojiningdin bilinməmdü? Xu səwəbtin mən wə həlkəning yər yüzidiki hərbir taipilərdin alahidə pərkəlməmdük?! — dedi. **19** Parvərdigar Musaqa: — Muxu iltijayıngınu ijabet kılımən; qünki sən nəzirimdə iltipat tapkımız nemidin bilinidü? Əjəba, Əzüngning dedi. **20** Xuning bilən Musa: — Əz xan-xarıpingni manga kərsətkəysən, — dedi. **21** Parvərdigar Musaqa: — Əzümmilər silərlərini sening kez aldingdin etküzimən wa aldingda «Yahwəh» degen namni jakarlayman. Kimga xapaat kılmakçı bolsam xuningqoja xapaat kərsitimən, kimga rəhîm-xəpkət kərsətməkçi bolsam, xuningqoja rəhîm-xəpkət kərsitimən, dedi. **22** Parvərdigar uningoja: — Sən yüzümü kərəlməysən; qünki həq adəmət Meni kərsə tirik kalmayıdu, dedi. **23** Andin Pərvərdigar: — Mana, yenimda bir jay bardur; sən xu yərdiki koram taxning üstidə turoqın. **24** Mening xan-xarıpim etidiojan wakitta, xundak boliduki, Mən seni xu koram taxning yerikida turoquzup, Mən etüp bolouqə seni kolumn bilən yepip turiman. **25** Andin kolumnı tartıwalıman; xuning bilən sən Mening arkə təripimini kərisən, lekin yüzüm kərinməydu, — dedi.

34 Pərvərdigar Musaqa: — Sən awwalkıqoja ohxax əzüng üçün taxtin ikki tahtaynı yonup kal; Mən bu tahtaylaraqə sən ilgiri qekiwətkən tahtaylardıki səzərni yezip koymən. **2** Sən etə etigəngiqə təyyar bolup, səhərdə Sinay teoñoja qıkıp, xu yərda taqning qoqkışida Mening aldimda hazır bolojin. **3** Lekin həq kixi san bilən billə qıkmışın wə yaki taqning həq yerida baxxə adam kərimimisən, koy-kalılarmu taqning tüwidə otlimisun, — dedi. **4** Musa awwalkıqoja ohxax taxtin ikki tahtaynı yonup, etisi tang səhər kopup, bu ikki tax tahtaynı kolida elip, Pərvərdigarning buyruqını boyiąqə Sinay teoñoja qıktı. **5** Xuning bilən Pərvərdigar bulutta qırixup, xu yərda Musanıng kexida turup, «Yahwəh» degen namini jakarlıdi. **6** Pərvərdigar uning kez aliddin etüp: — «Pərvərdigar, Pərvərdigar, rəhimdil wə mehribanlıqım!» — dedi. **7** Xuning bilən Musa dərhal yərgə bax koyup səjdə kılıp: — Əy Rəb, ağər mən rasttinla nəzirində iltipat tapkən bolsam, undakta i Rəb, arimizda biz bilən mangojaysən;

qünki bu həlk dərwəkə boynı qattık bir həlkət; bizning kəbühlikimizni wə gunahımızı kəqürgəysən, bizni Əz mirasing boluxka köbul kılqoysan! — dedi. **10** Xuning bilən u Musaoja: — Mana, Mən bir əhədə tüzimən; sening barlıq həlkinqaldıda pütküllər yar yüzininq həqbiş jayida yaki həqbiş əl arısında kılınlıq bəkmioğan möjizilərni yaritimən. Xuning bilən sən arısında bolojan həlkinqning həmmisi Pərvərdigarning [karamət] əməlini keridü; qünki Mening silərgə kılıdiqan əməlim dərwəkə dəhəxətlək ix bolidü. **11** Mən bütün sanga tapılıdyoqan əmərlirimi tutkın; mana, Mən silərning aldinglərdin Amoriy, Kanaaniy, Hittiy, Pərizziy, Hiyiv wə Yəbusiyalarını həyədən qıçırmışam. **12** Əmdidi həzi bolojinkı, sən bardıqan zemində turuwatqanlar bilən həq əhədə bəqəlxamioğan; bolmisa, bu ix silərgə tuzak bolidü; **13** bəlki silər ularning kurbangahılarını quwup, but türvükliрini sundurup, «axərah» butlırını kesip taxlangalar. **14** Qünki sən həqkandak baxka ilahka ibadət kilməsiləkinq kerək — qünki Mənki Pərvərdigarning nami «Wapasızlıqqa Həsat Kilojuqı» bolup, həsat kilojuqı bir ilahdurman. **15** Bolmisa, xu zemində turuwatqanlar bilən əhədə tüzüxüng mumkin; andin ular ilahlırinining kəynidin yürüp yəqin qurbanlıqlar etküzünidə, — yənə tək Pərvərdigarning qakırsı ularning kurbanlıklıridin yəp ketixinglar mumkin; **16** sən xundakla yənə ularning kızılırını oqulliringə hotunlukka elip berixing mumkin; u kızlar ez ilahlırinining kəynidin yürüp buzukqılık kılıqınıda, ular oqulliringnimu ez ilahlırinining arkısidin mangozuzup, buzukqılık kıldıruxi mumkin. **17** Əzüng tıqün həqkandak kuyma butlarnı yasatmioğin. **18** Petir nan heytini tutungular; Mening əmr kılıqınımdak Abib eyida, bekitilgən waqıtta yətta kün petir nan yənglər. Qünki silər Abib eyida Misirdin qıqqınsılar. **19** Balyatıquning tunji mewisi Meningki bolidü; qarpay malliringning iqidin dəsləpə tuqulqojan ərkəklər, kala bolsun, koy bolsun ularning tunjılırinining həmmisi Meningki bolsun. **20** Lekin exäklərning tunji təhəylirinining orniqə qoza bilən bədal telixing lazımlıq bolidü. Əgər orniqə [koza] bərmisəng, təhəyning boynını sunduruwətkin. Tunji oqulliringni bolsa, ularqə bədal teləp kəyturuwal. Həqkim Mening həzurumoja kuruk kol kəlmisun. **21** San altə kün iqidə ix-əməlingni kılıp, yəttingi künə aram elixing zərir; yər həydəx waqtı bolsun, orma waqtı bolsun, aram elixing zərir. **22** Yengi buqdayning tunji həsolunu təbrikleydiqon «həptilər heytini»ni etküzüngərlər, yilning ahirida «hosul yioğix heytini»ni etküzüngərlər. **23** Sening hərbir ərkək kixilirinq yıldı üq kətim Israeilning Hudasi bolojan Rəb Pərvərdigarning aldiqə həzir bolsun. **24** Qünki Mən taipilərni aldingdin həydiwetip, qəgraliringni kengəytimən; xuningdək sən yıldı üq kətim Pərvərdigər Hudayingning aldiqə həzir boluxka qıkip barsang, həqkim yeringə kez kırını salmaydu. **25** Manga sunulidioqan kurbanlıknıñ kenini boldurulqojan nan bilən billə sunmioğin; yaki etüp ketix heytining kurbanlıknıñ gexini etiğə kəldurmə. **26** Zəminininqning dəsləpə həsoludun tunji mahsulatlarnı Pərvərdigər Hudayingning eyigə kəltürüp ata. Oqlaknı anisining sütidə kaynitip pixurşa. **27** Pərvərdigər Musaoja: — Bu sezlərni ezung tıqün yeziliwalıq; qünki Mən muxu sezlərni asas kılıp sən bilən wə Israel bilən əhədə bəqəlidim,

dedi. **28** U waqıtta Musa xu yərdə Pərvərdigarning həzuruda kırıq keqə-kündüz turdi; u həqnərsə yemidi, həq su iqəmidi. U yərdə [Pərvərdigar] tahtaylaroja əhdinin seqələri bolojan on əmrni pütti. **29** Musa Sinay teojudin qıqxanda xundak boldiki (u taqdın qıqxanda ikki həküm-guwałlıq tahtiyi uning kolida idi), ezninig [Pərvərdigar] bilən seqəlxəkini üçün yüzininq parkırıp kətkinini bilməydi. **30** Əmdidi Hərun wə barlıq Israillar Musanı kərdi, mana, uning yüz terisi parkırıp turatti; ular uningoja yekin berixtin korkuxti. **31** Lekin Musa ularını qakıriwidi, Hərun wə jamaətnüng barlıq baxlırı yenip, uning kexiqə kəldi; Musa ular bilən seqəlxəti. **32** Xuningdin keyin, barlıq Israillar uning yenioja kəldi; u waqıtta Musa Pərvərdigar ezigə Sinay teojudə seqələrinə tapxurojan barlıq əmərləri ularoja tapılıdi. **33** Musa ularoja dəydiqinini dəp tığtəti. U [seqəlgəndə] yüziga bir qümpərdə tartıwalojanı; **34** Qaqqankı Musa Pərvərdigar bilən seqəlxixə uning həzurioja kirsə, qümpərdini eliwtətti, taki u yenip qıkkıqə xundak bolatti; yenip qıkkanda ezigə nema tapilanqan bolsa, xuni Israillaroja eytip berətti. **35** Israillar Musanıng yüz terisining parkırıp turojinini kərətti; xunga Musa bузukqılık kılıp, ilahlıriqə kurbanlıklar etküzünidə, kirgiqə yüzigə qümpərdə tartıwaltatı.

35 Musa Israillarning pütktül jamaitini yioğip ularoja: — Pərvərdigar silərgə kılıxka buyruqan əmərlər munulardur: — **2** Altə kün ix-əməgək künə bolsun; lekin yəttingi künə silərgə nişbətan mukəddəs bir kün bolup, Pərvərdigarqa atalojan aram alidiqən xabat künə bolsun. Hərkim xu künidə ix-əməgək kilsə əlümgə məhəkum kılınsun. **3** Xabat künidə barlıq turalıqlıringarda hərgiz ot kəlimanglar, — dedi. **4** Musa Israillarning pütktül jamaitigə seqəkilip mundaq dedi: — «Parwərdigar buyruqan əmr mana xuki: — **5** Əzünglarning aranglardın Pərvərdigarqa bir «ketürmə hədiyyə» kəltürüngərlər; kəngli halioqlanlarning hərbiri Pərvərdigarqa bir «ketürmə hədiyyə»sinə kəltürsün: yəni altun, kümüx, mis, **6** kek, sesün wə kizıl yip, ak kanap rəht, eçkə tiwiti, **7** kizıl boyalojan koqçar terisi, delfin terisi, akatsiya yaqıqı, **8** qiraodan üçün zaytun meyi, «məsihləx meyi» bilən huxbuyp uqun ixtılılıqın esil dora-dərməklər, **9** əfodka həm koxenoja ornitiliđioqan həkik wə baxxa yakutlarnı kəltürüngərlər». **10** — «Aranglardıki barlıq mahir ustilar kelip Pərvərdigar buyruqanning həmmisiyi yasap bərsün: **11** — [mukəddəs] qədir bilən uning iki wə taxxi yopuklərini, iləqlərini, tahtayırları, baldaklırını, hadilirini wə bularning təqliklərini, **12** əhədə sandukı wə uning baldaklırını, «kəfarət təhti»ni, «ayrima pərdə-yopuk»ni, **13** xırə wə uning baldaklırını, uning barlıq kaqa-kuqılırını wə «təkdiş nanlırı»ni, **14** yorukluk üçün yasalqan qiraodan wə uning əswablırını, uning qiraqları wə qiraq meyini, **15** huxbuyma, wə uning baldaklırını, «Məsihləx meyi»ni, dora-dərməklərdin ixləngən huxbuynı, mukəddəs qədirininq kirix eoqizidiki «ixik pərdisi»ni, **16** kəydürmə kurbanlıq kurbangahı wə uning mis xalasını, baldaklırını wə barlıq əswablırını, yuyunux desi wə uning təqliklərini, **17** høylininq kirix eoqizidiki pərdini, **18** qedirning mihi-

kızoklularını, høylining mih-kızoklularını, xundakla barlık tanılırını, **19** tokulidiojan kiyimlər, yəni mukəddəs jayning hizmitigə kahinlik hizmitidə kiyilidiojan, Hərən kahının mukəddəs kiyimlərini həm uning oqullarının kiyimlərini təyyar kilsun». **20** Xuning bilən pütkül Israfil jamaiti Musanıng yenidin qıkıp ketixti. **21** Andin kengli tartıqların hərbiri, rohi ezlirigə türkə bołożanların hərbiri kelip, jamaat qedirini yasaxka, xundakla qedirning hizmitidə ixtilidiojan barlık sərəmjanları yasaxka wə mukəddəs kiyimlərni tikixkə Pərvərdigarə atalojan «pulanglatma hədiyə»ni kəltürgili turdu. **22** Ular ərlərə, ayallarını kelip, sunuxka kengli hux bołożanların hərbiri hədiyə kəltürip, bulapka, zırə-halka, üzük, zunnar-biləzük katarlık hərəhil altun buyumlarnı elip kəldi; altunni «kətürmə hədiyə» kılıp berəy degenlərinin hərbiri uni Pərvərdigarə sundı. **23** Kimsə kək, sesün, kızıl yip bilən ak kanap rəht, eçkə tiwiti, kızıl boyalojan koqkar terisi wə dəlfin terisi bolsa, xularını elip kilexti. **24** Kümüx ya mistin kətürmə hədiyə kəltürap degenlərinin hərbiri xuni Pərvərdigarə hədiyə kılıp sundı. Kimsə qedirning hizmitidə ixtilidiojan hərəhil sərəmjanlarqa yariqudək akatsiya yaqqıqı bolsa, uni elip kəldi. **25** Koli qewar ayallarının hərbiri ez kolılıri bilən egirop, xu egirogə yip wə rəhtlərni, yəni kək, sesün wə kızıl yip bilən ak kanap rəhtlərni kəltürdi, **26** Xuningdək kengli kozojalojan ayallarının həmmisi hünirini ixitlip eçkə tiwitudin yip egiixti. **27** Əmrilər əfod wə xoşənə ornitildiojan hekkilər wə yakutlarnı, **28** dora-dərməklərni, qiraçka wə məsihəlxə meyiqa ixtilidiojan zayıtn meyini, huxbuçoja ixtilidiojan esil dora-dərməklərni kəltürdi. **29** Xu tərikidü Israillar Pərvərdigar Musanıng wasitisi bilən buyruqan ixlarning hərkəsiyə bir nərsə berixkə kengli tartıqların bolsa, ər bolsun ayal bolsun hərbiri xuni elip kelip, Pərvərdigarə atap ihtiyyarı hədiyə bərdi. **30** Andin Musa Israillarə mundak dedi: — «Man, Pərvərdigar Yəhuda kəbilisidin hurning nəvrisi, Urining oğlu Bazalənlı ismini atap qákırıp, **31** uni Hudanıng Rohi bilən toldurup, uningoja danalıq, əkil-parasət, ilim-həkmət igili tip, uni hərtürlük ixni klixkə kabiliyyətlilik kılıp, **32** uni türkül-türkül hünərlərni kılalaydiojan — altun, kümüx wə mis ixlini kılalaydiojan, **33** yakutlarnı kesip-oyalaydiojan, zinnət buyumlıriqa ornitalaydiojan, yaqaqlarqa nəkix qıkıralaydiojan, hərəhil hünar ixlini kamlaxturalaydiojan kıldı. **34** U yəna uning kengligə, xuningdək həm Dan kəbilisidin boalojan Ahışamağının oğlu Oholiyabning kengligə [baxxılarqa] hünər egititix niyat-istikini selip, **35** ularning kəngüllərini danalıq-həkmət bilən toldurup, ularını hərəhil nəkəçxilik-oymiqılık ixliroja mahir kılıp, kek, sesün wə kızıl yip bilən ak kanap rəht bilən kəxtiqılık klixkə həmdə bapkarlıqka iktidarlıq kıldı. Xuning bilən ular hərəhil hünar ixliniring wə hərəhil layihiləx ixliniring həddisidin qıkalaydiojan boldı.

xundakla Pərvərdigar danalıq-həkmət bilən kəngüllərini toldurojan, kengli ezini xu ixni klixkə katnixixkə dalalət kılajan barlık hünərwən-kasiplarını qákırıp yoxdu. **3** Ular kelip mukəddəs qedirni yasaxka, xundakla uning ix-hizmətlirigə kerəklik sərəmjanları yasaxka Israillar elip kəltürgən barlık «kətürmə hədiyə»lərni Musadın tapxuruwaldı. Israfil halkı yənilə ez möylə bilən hər künü etığını Musaqa ihtiyyarı hədiyə kəltürip tutrıldı. **4** Andin mukəddəs qedirning ixlini kiliwatqan ustilarının həmmisi kolidiki ixini koyup koyup kelip, **5** Musaqa: — Həlkəning elip kəlgini Pərvərdigar bizgə klixkə buyruqan ixni pütküütixkə ehtiyaj bolqinidin kəp exip kətti! — deyixti. **6** Andin Musa əmr kılıp, pütkül qedirgah boyiqə: «Man, ər bolsun, ayal bolsun, həqkim mukəddəs qedirni yasax üçün «kətürmə hədiyə» süpitidə yəna həqqundak nərsə təyyarlap kalmışun» dəp jakarlattı. Buning bilən keşqilik hədiyələr kəltürtüxtin tohitildi. **7** Qünki ular təyyarlıqan materiyallar pütkül kurulux ixioja yetətti, hətta exip kələtti. **8** Mukəddəs qedirning kurulux ixini kiliwatqan ustilarının hərbiri nezip tokulojan ak kanap rəhtkə kək, sesün wə kızıl yiplər arılasturulup ixləngən on parqə yopuk yasap, kerublarning süritini yopuklarqa qewerlik bilən layihiləp nəpis kılıp kəxtiləp qıktı. **9** Hərbir yopukning uzunluğu yigirmə səkkiz gəz, kənglikli tət gəz bolup, hərbir yopuk ohxax qong-kiqiklikə kılındı. **10** [Bəzələl] yopuklarning baxını bir-biriga ulidi, kalojan bəx yopuknunu həm bir-biriga ulidi. **11** U ulap qikilojan birinqi qong parqininq əng qetidiki kışmining bir təripigə rənggi kək izmilərni kədidi, xuningdək ulap qikilojan ikkinçi qong parqininq əng qetidikisini bir təripigimə xundak kıldı. **12** Birinqi qong parqininq əng qetidiki kışmiço alliq izmə kədidi, ikkinçi qong parqininq əng qetidikisigimə alliq izmə kədidi. Izmilər bir-biriga udlumuudul kılındı. **13** Mukəddəs qedir bir pütün bolsun üçün u altundın alliq iloju yasap, ikki parqə yopuknu xu iloqlar bilən bir-biriga tutaxturdi. **14** U mukəddəs qedirni yepix üçün eçkə tiwitudin yopuklarını yasidi; yopuktin on bir parqə yasidi. **15** Yopuklarning hərbirinin uzunluğu ottuz gəz, kənglikli tət gəz bolup, on bir yopukning həmmisi ohxax qong-kiqiklikə kılındı. **16** Yopuklarning bəxini u ulap bir kılıp, kalojan altə yopuknunu ulap bir kıldı. **17** Birinqi ulap qikilojan qong parqininq əng qetidiki kışmiço alliq izmə, ikkinçi ulap qikilojan qong parqininq əng qetidiki kışmiço alliq izmə kədidi. **18** U qedi bir pütün bolsun üçün həm mistin alliq iloju yasap, ikki qong parqını ulap koydı. **19** U buningdin baxka qediroja kızıl boyalojan koqkar terisidin yopuk yasap yaptı, andin uning üstidinmu dəlfin terisidin yasalojan yəna bir yopukni kaplıdı. **20** U mukəddəs qedirning tik tahtaylirini akatsiya yaqqıqıdin yasap tikiidi. **21** Hərbir tahtayning uzunluğu on gəz, kənglikli bir yemir gəz kılındı. **22** Hərbir tahtayning iki-kidin turumü bar idi, bar ikki tahtay vular bilən bir-

36 Xuning bilən Bəzaləl wə Oħaliyablar, xuningdək Pərvərdigar mukaddas qedir yasaxning hərhil ixliriqa kerak bolovan danalik-hekmat wə akl-parasətni ata kılqan mahir ustilarning hərbiri ularqa koxulup, xu ixni uning əmr kılqını boyiqə əmalgə axuridu». 2 Xu wakıttı Musa Bəzaləl wə Oħaliyabını,

yasidi. **25** Xuningdak u qedirning udul təripiga, yəni ximal təripiga yigirma tahtay yasidi, **26** xundakla bularning kırık təglikini kümüxtin yasidi; bir tahtayning tegiga ikkidan təqlik, yənə bir tahtayning tegiga ikkidan təqlik orunlaxturuldi. **27** Qedirning kayni təripiga, yəni qərb tərəpkə altə tahtayı yasap ornattı. **28** U qedirning kayni təripidiki ikki bulungoja ikki tahtayı yasap ornattı. **29** Bu bulung tahtaylari astidin üstigiqə ikki kat kılıp [tahtaylarnı] eżara qetixtirdi, üstü bir halkıja bekitildi. U hər ikkisini xundak yasap, ikki bulungoja ornattı. **30** Xunglaxkımı u taripdə sakzik tahtay boldı, ularning kümüxtin yasaloğan on altə təqliki bar idi; bir tahtayning tegidə ikki təqlik, yənə bir tahtayning tegidə ikki təqlik bar idi. **31** Buningdin baxka u akatsiya yaoqıqidin baldak yasidi; qedirning bu təripidiki tahtaylarqa bəx baldaknı, **32** qedirning u təripidiki tahtaylarqa bəx baldaknı, qedirning arxa təripidiki tahtaylarqa, yəni qərb təripidiki tahtaylarojumu bəx baldaknı yasidi. **33** U tahtaylarning otturidiki ottura baldakını bu tərəptin u tərəpkə yeküütüp yasidi. **34** U tahtaylarnı altun bilən kaplap, baldaklar etküzüldidən halkınları altundan yasap, baldakları altun bilən kaplıdı. **35** U nezip tokuloğan ak kanap rəhtka kek, səsini wa kızıl yipler arilaxturulup ixləngən bir pərdə yasidi; uni kerublarning sürütini qewərlik bilən layihiləp nəpis kılıp qüxürüp, kəxtiləp qıvardı. **36** Uni esixka u akatsiya yaoqıqidin tət hada yasap, altun bilən kaplıdı. Ularning ilməkləri altundan yasaldi; hadilaroja u kümüxtin tət təqlikini kuyup yasidi. **37** U qedirning kirix eojızoja nəpis tokuloğan ak kanap rəhtka kek, səsini wa kızıl yipler arilaxturulup ixləngən bir pərdə yasidi, uni kəxtiqiqa kəxtilətti. **38** U yənə bu pərdinən bəx hadisini ilməkləri bilən koxup yasidi; ularning baxlırını wa baldaklırını altun bilən kaplıdı; ularning bəx təqliki mistin yasaldi.

37 Andin Bəzaləl əhdə sandukını akatsiya yaoqıqidin yasidi; uning uzunlukı ikki yerim gəz, egizlikli bir yerim gəz, kənglikli bir yerim gəz idi. **2** U uning iqi wa sırtını sap altun bilən kaplıdı, uning üstündəki kəsmiñin qərisigə altundan girwək qıvardı. **3** U uning üçün altundan tət halka kuyup, ularni uning tət qətiqioja bekitti; bir təripiga ikki halka, yənə bir təripiga ikki halka bekitti. **4** U həm akatsiya yaoqıqidin ikki baldak yasap, hər ikkisini altun bilən kaplıdı; **5** andin sanduk ular arkılık kətürülsün dəp, baldakları sandukning ikki yenidiki halkılıridin etküütüp koydi. **6** U [sandukning yapkuqı süpitidə] altundan uzunlukı ikki yerim gəz, kənglikli bir yerim gəz bolovan bir «kəfərat təhti» yasidi. **7** U ikki kerubni altundan sokup yasidi; ularni kəfərat təhtining ikki təripiga ornattı; **8** bir kerubni bir təripiga, yənə bir kerubni yənə bir təripiga ornattı. U ikki təripidiki kerublarnı kəfərat təhti bilən bir gəwda kıldı. **9** Kerublar bir-biriga yüzləni, ənənələrini kəfərat təhtining üstigə kerip, ənənələri bilən uni yepip turatty; kerublarning yüzü kəfərat təhtiga karitildi. **10** U həm xirəni akatsiya yaoqıqidin yasidi; uning uzunlukı ikki gəz, kənglikli bir gəz, egizlikli bir yerim gəz idi. **11** U uni sap altun bilən kaplap, uning üstündəki kəsmiñin qərisigə altundan girwək qıvardı. **12** U xirəning qərisigə tət ilik egizliklə bir ləw yasidi; bu ləwning qərisigimə altundan bir girwək qıvardı. **13** U xirəga altundan tət halka yasap,

bu halkınları xirəning tət burjikidiki qətiqə ornattı. **14** Xirəni kətürüxkə baldaklar etküzülsün dəp, halkınları xirə lewigə yekin bekitildi. **15** Xirə üçün u baldaklarnı akatsiya yaoqıqidin yasap, altun bilən kaplıdı; xirə ular bilən ketürülətti. **16** U xirəning üstigə koyulidən barlıq buyumlarnı, yəni legenlirini, qaka-quqa təhsilirini, [xarab hədiyelirini] kuyidən qədəh, wə piyalılarning həmmisini sap altundan yasidi. **17** U həm qiraqdannı sap altundan yasidi; qiraqdannı sokup yasidi; qiraqdanning puti, oqoli, qədəhli, oqunqları, wə gülləri bir pütün altundan sokuldı. **18** Qiraqdanning qolining ikki yenidin altə xahqə qikirildi — qiraqdanning bir yenidin üç xahqə, uning yənə bir yenidin üç xahqə qikirildi; **19** bir yenidiki hərbir xahqıdə badam güli xəklidə oqunqısı wə qeqiki bolovan üç qədəh qikirildi. Qiraqdanoğa qikiriloğan altə xahqining həmmisi xundak yasaldi. **20** Qiraqdanning [əqolidin] badam güli xəklidə oqunqısı wə qeqiki bolovan tət qədəh qikirildi. **21** Bulardin baxka [birinqi] ikki xahqining astida bir oqunqə, [ikkinqi] ikki xahqining astida bir oqunqə, [üçinqi] ikki xahqining astida bir oqunqə yasaloğanı; qiraqdanoğa qikiriloğan altə xahqining astining həmmisi xundak idi. **22** Uning xu oqunqları həm xahqılları qiraqdən bilən bir gəwda kılındı — bir pütün sap altundan sokup yasaldi. **23** U qiraqdanning yəttə qiriojını, xundakla uning pilik kəyqılırı bilən kıldanlırını sap altundan yasidi. **24** U qiraqdən wə uning barlıq əswablırını bir talant sap altundan yasidi. **25** U yənə huxbuygahı akatsiya yaoqıqidin yasidi. Uning uzunlukı bir gəz, kənglikli bir gəz, egizlikli ikki gəz bolup, tət qasa kılıp yasaldı; [tət burjikidiki] münggüzlər uning bilən bir pütün kılıp yasaldı. **26** U uni, yənə uning üstünü, tət ətrapını həm münggüzlərini sap altun bilən kaplıdı; uning üstü kəsmiñin qərisigə altundan girwək qıvardı. **27** Uning oqası altundan ikki halka yasap, uning girwikining astioja bekitti; ularmı ikki yenioja udulmu'udul bekitti. Huxbuygahı kətürüdən ikki baldaknı selix üçün bularni huxbuygahıning ikki təripiga orunlaxturdu. **28** U baldaklarnı akatsiya yaoqıqidin yasap, altun bilən kaplıdı. **29** U həm mukəddas Məsihlişə meyini yasidi, andin ətirqi qıçaroqandək dora-dərməklərni təngxəp sap huxbuymi yasidi.

38 U keydirmə kürbanlıq kurbangahını akatsiya yaoqıqidin yasidi. Kurbangah tət qasa bolup, uzunlukı bəx gəz, kənglikli bəx gəz, egizlikli üç gəz kılındı. **2** U uning tət burjikigə koyulidən münggüzlərini yasidi; münggüzlərini kurbangahı bilən bir gəwda kılındı. Kurbangahı mis bilən kaplıdı. **3** U kurbangahıning barlıq əswablırını — uning oqası has bolovan daslarnı, gürjəklərni, korılarnı, lahxigirları wə otdanlarnımı yasidi; uning barlıq əswablırını mistin yasidi. **4** Kurbangah üçün mistin bir xala yasidi; xalanı kurbangahıning kap belinin astidiki girwaktın təwənrək turidiqan kıldı; xala kurbangahıning dəl ottorisida idi. **5** U xalanıning tət burjikigə baldaklar etküzüldidən tət mis halkını kuyup yasidi. **6** U baldaklarnı akatsiya yaoqıqidin yasap, ularmı mis bilən kaplıdı. **7** Andin u kurbangahı kətürüx üçün baldaklarnı kurbangahıning ikki yenidiki

halkılarqa etküzüp koydi. U kurbangahni tahtaylardin, hərbiri bir beka, yəni mukəddəs jaydiki xəkəlning iqini box kılıp yasidi. **8** U yənə yuyunux desini mistin, əlgəm birliki boyiqə yerim xəkəl kümüx bərdi. Sanaktın uning təqlikinimu mistin yasidi; u bularni «kərətüt» etkən kixi altə yüz üq ming bəx yüz əllik kixi idi. **27** qedirinəning kixix eqizining aliddə hiszməttə bolqan Mukəddəs Jayning təqliklərini həm otturisidiki pərdininq ayallarning mis aynaklıridan yasidi. **9** Andin u qədirinə təqliklərini kuyuxka yüz talant kümüx kətti; yüz talant həyolisinimu yasidi. Høylining jənubiqə, yəni jənubka kümüxtin yüq təglilik yasılıp, hərbət təglilik üçün bir talant yüzləngən taripiqə nepiz tokulojan ak kanap rəhttin xiltildi. **28** U kalojan bir ming yetə yüz yətmix bəx pərdilərni yasidi; uning uzunluğlu yüz gəz idi. **10** xəkəl kümüxtin hadilarning ilməklərini yasidi, ularning Pərdilərni esixka yigirmə hada wə hadilarning yigirmə baxlırını klaplı, xuningdək ularni bir-biriga qatidiojan təqlikinə u mistin yasidi. Hadilarning ilməkləri wə baldaklarnı yasidi. **29** «Pulanglatma hədiyə» süpitidə baldaklari kümüxtin yasalojanidi. **11** Xuningqo ohxax kəltürülgən mis bolsa yetmix talant, ikki ming tet yüz ximal taripidumu uzunluğlu yüq gəz kelidiojan pərdə bar idi. Pərdilərni esixka yigirmə hada wə hadilarning yigirmə təqlikinə u mistin yasidi. Hadilarning ilməkləri wə baldaklari kümüxtin yasalojanidi. **12** Xuningqo ohxax oqərb təripidə uzunluğlu əllik gəz kelidiojan pərdə bar idi; pərdilərni esixka on hada wə hadilarning on taglıkinə mistin yasidi. Hadilarning ilməkləri wə baldaklari kümüxtin yasaldi. **13** Høylining xərk taripi, yəni kün qıqxıka yüzləngən taripinəng kangılı əllik gəz idi. **14** Bir təripidə on bəx gəz kelidiojan pərdə bolup, uning üq hadisi bilən üq təgliki bar idi. **15** Yənə bir taripidumu on bəx gəz kelidiojan pardə bolup, uning üq hadisi bilən üq təgliki bar idi. **16** Høylining qərisidiki pərdilərning həmmisi nepiz tokulojan ak kanap rəhttin tikilgənidi. **17** Høylining qərisidiki həmma hadilarning təgliki mistin, ularning ilməkləri wə baldaklari kümüxtin yasaldi; hadilarning baxlırimu kümüxtin kaplanqanidi. Høylining qərisidiki həmma hadilar kümüxtin yasalojan baldaklar bilən bir-birigə qetildi. **18** Høylining kixix eqizidiki pərdə nepiz tokulojan ak kanap rəhtkə kək, sesün wə kızıl yiplar arılasturulup, kəxtiqilər təripidən kəxtiliändi; uning uzunluğlu yigirmə gəz, egiqliki høylikidə pərdilərning egizlikə ohxax bolup bəx gəz idi. **19** Uning tet hadisi bilən mistin yasalojan tet təgliki bar idi; hadilarning ilməkləri kümüxtin yasaldi, ularning baxlırimu kümüx bilən kaplandı wə baldaklari kümüxtin yasaldi. **20** Mukəddəs qədirinəng həm qərisidiki høylining barlıq mik-kozukluları mistin yasaldi. **21** Mukəddəs qədir, yəni «həküm-guwałhıq qədiri» üçün atalojan materiyallarning sani təwəndə hatırılangan (ular Musaning buyrukı bilən, kahın Hərunning oqlı Itamarning kol astidiki Lawiyalar məs'ul bolup sanaktın etküzüllü, [Hudaşa] atalojanidi): — **22** Yəhuda kəbilisindən bolqan Hurning nəvrisi, Urining oqlı Bəzələl Pərvərdigar Musaşa buyruqanning həmmisini ada kıldı; **23** Dan kəbilisindən bolqan Ahışamakning oqlı Oholyiyab uning yardımçısı idi; u bolsa nəkkaxlık-oymiqılık ustisi, layihiliğü həmdə kək, sesün, kızıl yiptin ak kanap rəhtkə kəxtə tikəleydiqən usta idi. **24** Mukəddəs qədirni yasaxka ixilitləngən altun, yəni «pulanglatma hədiyə» süpitidə kəltürülgən altunning həmmisi mukəddəs jaydiki xəkəlning əlgəm birliki boyiqə yigirmə tokkuz talant yetə yüz ottu xəkəl idi. **25** Jamaat arısından sanaktın etküzüllənən adəmlər təripidin kəltürülgən kümüxti salsa mukəddəs jaydiki xəkəlning əlgəm birliki boyiqə bir yüz talant bir ming yetə yüz yətmix bəx xəkəl idi. **26** Bu kümüxti nopusu royhətkə elinojan kixilərdin elinojanidi — demək, kimki yigirmə yax ya uningdin qong, sanaktın etküzülgənlərning

ixitildi. **28** U kalojan bir ming yetə yüz yətmix bəx pərdilərni yasidi; uning uzunluğlu yüz gəz idi. **10** xəkəl kümüxtin hadilarning ilməklərini yasidi, ularning Pərdilərni esixka yigirmə hada wə hadilarning yigirmə baxlırını klaplı, xuningdək ularni bir-biriga qatidiojan təqlikinə u mistin yasidi. Hadilarning ilməkləri wə baldaklarnı yasidi. **29** «Pulanglatma hədiyə» süpitidə baldaklari kümüxtin yasalojanidi. **11** Xuningqo ohxax kəltürülgən mis bolsa yetmix talant, ikki ming tet yüz ximal taripidumu uzunluğlu yüq gəz kelidiojan pərdə bar idi. Pərdilərni esixka yigirmə hada wə hadilarning yigirmə təqlikinə u mistin yasidi. Hadilarning ilməkləri wə baldaklari kümüxtin yasalojanidi. **12** Xuningqo ohxax oqərb təripidə uzunluğlu əllik gəz kelidiojan pərdə bar idi; pərdilərni esixka on hada wə hadilarning on taglıkinə mistin yasidi. Hadilarning ilməkləri wə baldaklari kümüxtin yasalojanidi. **13** Høylining xərk taripi, yəni kün qıqxıka yüzləngən taripinəng kangılı əllik gəz idi. **14** Bir təripidə on bəx gəz kelidiojan pərdə bolup, uning üq hadisi bilən üq təgliki bar idi. **15** Yənə bir taripidumu on bəx gəz kelidiojan pardə bolup, uning üq hadisi bilən üq təgliki bar idi. **16** Høylining qərisidiki pərdilərning həmmisi nepiz tokulojan ak kanap rəhtkənən təkilipli, mukəddəs qədirinəng hizmitidə kiyiliqənən [kahinlik] kiyimlər, xundakla Hərunning mukəddəs kiyimləri təyyar kılındı. **2** [Bazaləl] altun wə kək, sesün, kızıl yiplar bilən nepiz tokulojan ak kanap rəhtkənən təkilipli, mukəddəs qədirinəng hizmitidə kiyimləri təyyar kılındı. **3** Ular altunni sokup nepiz kılıp, uni kesip yip kıldı, andin bularni mahırlıq bilən kək yiplar, sesün yiplar wə kəzil yiplardın ak kanap rəhtkənən təkilipli, mukəddəs qədirinəng hizmitidə kiyimləri təyyar kılındı. **4** Ular əfdöndən [aldi wa kəyni] kışmını bir-birə tutaxturup turidiojan ikki mürülük tasma yasidi; əfdöndən ikki təripi bir-birigə tutaxturuldu. **5** Əfdöndən təstigə bəqəlaydiqən bələvəqə əfdən bilən bir pütün kılınojan bolup, uningoja ohxax sipta ixlinip, altun wə kək, sesün, kızıl yiplar wə nepiz tokulojan ak kanap rəhttin yasaldı; həmmisi Pərvərdigarning Musaşa buyruqinidək kılındı. **6** Ular ikki ak həkikni ikki altun kezəllükə ornitip, ularning təstigə huddi möhür oyoqandək Israilning oqqullirinən namlırını oyup yasidi. **7** Israilning oqqullırıqə əslətmə tax bolsun üçün, Pərvərdigar Musaşa buyruqandək ikki yakutnı əfdöndən ikki mürülük tasmisioja bekitip koydi. **8** U koxenni qewar kollarqa nəpis kılıp kəxtilipli yasidi; uni əfdöndən ixligən usulda altun wə kək, sesün, kızıl yiplar bilən nepiz tokulojan ak kanap rəhttin yasidi. **9** Ular koxenni ikki kat, tət qasa kılıp yasidi; ikki kat kılınojanda uzunluğlu bir oqeriq, kənglikimə bir oqeriq kəletdi. **10** Uning təstigə tet katar kılıp gəhərlərni ornattı: — bir katardikisi kəzil yakut, seriş gəhər wə zurnətlər idi; bu birlinqi katar idi. **11** Ikkinçi katarqa kək kəxtexi, kək yakut wə almas, **12** üçinqi katarqa sesün yakut, piroza wə sesün kwarts, **13** tətinqi katarqa beril yakut, ak həkik wə anartax ornitildi; bularning həmmisi altun kezəllükə bekitildi. **14** Bu gəhərlər Israilning oqqullirinən namlırıqə wəkil kiliñip, ularning sanidək on ikki bolup, möhür oyoqandək hərbin gəhərgə on ikki kəbilininq nami birdin-birdin pütüldi. **15** Ular koxenoja xoynıdak exilən sap altundın [ikki] exiləma zənjir yasidi; **16**ular koxenoja altundın ikki kezəllük wə ikki həlkə etip, ikki həlkəni koxenning [yukirkı] ikki burjikigə bekitti; **17** andin xu altundın exiləp yasalojan ikki zənjirni koxenning [yukirkı] ikki burjikidiki həlkənidən etküzüp, **18** exilən xu zənjirlərning ikki uqını ikki kezəllükə bekitip, [kezəlliklərni] əfdöndən ikki mürülük tasmisining

aldi kismioja ornattti. **19** Buningdin baxka ular altundin ikki halka yasap, ularni kozenning [asti terepidiki] ikki burjikigə bektiti; ular afodka tegixip turidiojan qilinip iqiga kadalди. **20** Mundin baxka ular altundin [yene] ikki halka yasap, ularni afodning ikki mürülük tasmisining aldi tewenki kismioja, afodka ulinidiojan jayoja yekin, kaxitilengər bələwaqdin egizrək kiliп bektiti. **21** Ular kozenning afodning bələweojindan yukirirak turuxi, kozenning afodtin ajrap kətməsliki üçün kek xoyna bilen kozenning halkisini afodning halkisişa qetip koydi. Bularning həmmisi Pərvərdigarning Musaoja buyruqinidek kılındı. **22** [Bəzələl] afodning [iqidiki] tonni pütünləy kek rənglik kıldı. **23** Tonning [baxka kiyilidiojan] texüki dəl otturisida, huddi sawutning yakisidək ixlangənidi; yirtlip kətməsliki üçün uning qerisiga pəwaz ixlandı. **24** Ular tonning etikining qerisiga kek, sesün wə kızıl yiptin anarlarни tokup esip koydi. **25** Ular həmdə altun kongojuraklarni yasap, kongojuraklarni tonning etikining qerisiga, anarlarning arılıkçıja birdin esip koydi; hər ikki anarning otturisişa bir kongojurak esip koyuldu. **26** [Kahinlik] hizmitigə ait [kongojuraklar] tonning etikining qerisiga bekitildi; bir altun kongojurak, bir anar, bir altun kongojurak, bir anar kiliп bekitildi; həmmisi Pərvərdigarning Musaoja buyruqinidek kılındı. **27** Ular Hərun bilən uning oqullirişa nezip tokulojan ak kanap rəhttin halta kengləklərni tiktı; **28** səllini ak kanap rəhatta yasidi, xundakla qıraylıq egiz bəklərni ak kanap rəhatta, tamballarnı nepiz tokulojan ak kanap rəhatta təyyarlıdı; **29** buningdin baxka ular bələwaqnimü kek, sesün wə kızıl yip arılaxturulup kəxtiləngən, nezip tokulojan ak kanap rəhatta təyyarlıdı; bularning həmmisi Pərvərdigarning Musaoja buyruqinidek kılındı. **30** Ular yənə nepis tahtayı, yəni mukəddəs otuqatni sap altundin yasap, uning üstüгə mehür oyoqandı: «Pərvərdigarqa mukəddəs kılındı» dəp oyup pütti; **31** ular otuqatka kek rənglik yipni baçlap, uning bilən otuqatni səlliğə takıldı, bular Pərvərdigarning Musaoja buyruqinidek kılındı. **32** Xu tərikidə jamaətning ibadət qedirining həmmə küruluxi pütküzüldi; Israillar Pərvərdigarning Musaoja buyruqinining həmmisini xu boyıq kıldı; xu tərikidə həmmisini püttürdü. **33** Ular qedirni Musanıng yenişə elip kıldı — qediropuklarını, uning barlık əswablırını, ilməklərini, tahtaylərini, baldaklırını, hadilirin bilən təgliliklərini, **34** xuningdək kiził boyalojan qoçkar terisidin yasalojan yopuk bilən delfin terisidin yasalojan yopukni, «ayrima pardə»ni, **35** əhədə sandukı wə uning baldaklırını, «kəfarət təhti»ni, **36** xırı wə uning barlık əswablırını, xundakla «təkdim nanlar»ni, **37** sap altundin yasalojan qiraodan bilən uning qiraqlarını, yəni üstüгə tizilojan qiraqları, uning barlık əswablırı həm qiraq meyini, **38** altun huxbuygah, məsihəx meyi, dora-dərməklərdin yasalojan huxbuynı, qedirning kirix eqizining pardisini, **39** mis kurbangah bilən uning mis xalasını, uning baldaklır bilən həmmə əswablırını, yuyux desi bilən uning təglikini, **40** høylinin qerisidiki pardilərini, uning hadilirin wə ularning təgliliklərini, høylinin kirix eqizining pardisi bilən høylinin tanılıri wə kozukturularını, mukəddəs qedirning, yəni jamaət qedirioja ait hizmetək ixlitilidiojan barlık əswablarnı, **41** mukəddəs jayoja ait

hizmet üçün tikilgən kahinlik kiyimini, yəni Hərun kahinining mukəddəs kiyimlari bilən uning oqullurining kahinlik kiyimlərini bolsa, həmmisini elip kəldi. **42** Bu ixlarning həmmisini Israillar Pərvərdigarning Musaoja barlıq buyruqanlıri boyıqə eñə xundak ada kılqanidi. **43** Musa ixlarning həmmisigə təpsiliy kardı, mana, ular Pərvərdigarning buyruqını boyıqə bu ixlarnı pütküzgənidi; buyruloqandək, dəl xundak kılqanidi; Musa bularnı körüp, ularqa bəht-bərikət tiləp dua kıldı.

40 Andin Pərvərdigar Musaoja mundak əmr kıldı: — **2** Birinci aynıng bexi, aynıng birinci künə sən jamaət qedirining mukəddəshanisini tikligin. **3** Həküm-guwahlıq sandukını uning iqiga koyup, iqli pərdə arkılık əhədə sandukunu tosus koyoqin; **4** xırı qedirning iqiga əkirip, üstüгə tiziliqjan nərsilərni tizoqin; andin qiraqdannı əkirip, üstüгə qiraqlarını orunlaxturoqin. **5** Altun [bilən kaplanoloqan] huxby kəydürgüqi kurbangahı həküm-guwahlıq sandukuning udulioja tiklep koyoqin; qedirning kirix eqizining pardisini esip koyoqin. **6** Kəydürmə kurbanlıq kurbangahını mukəddəshanining, yəni jamaət qedirining kirix eqizining aldioja koyoqin; **7** andin yuyux desini jamaət qediri bilən kurbangahning otturisişa orunlaxturup, su toxaturup koyoqin. **8** Høylinin qerisiga pərdilərni bekitip, høylinin kirix eqizining pardisini askın; **9** andin «məsihəx meyi»ni elip, ibadət qediri wə uning iqidiki barlık nərsilərni məsihələp, unı wə barlık həmma əswablırını Hudaqa atap mukəddəs kiloqin. Xundak kiliп [pütkül qedir] mukəddəs bolidu. **10** Sən kəydürmə kurbanlıq kurbangahını, xundakla uning barlık əswablırını məsihələp, unı [Hudaqa atap] mukəddəs kiloqin; buning bilən kurbangah, «ong mukəddəs nərsilər» katarida bolidu. **11** Sən yanə yuyunux desi wə uning taglıkini məsihələp mukəddəs kiloqin. **12** Andin Hərun bilən uning oqullurunu jamaət qedirining kirix eqizioja yekin əkilip, ularni su bilən yuoqin; **13** Hərunaq mukəddəs kiyimlərni kiydürüp, Manga kahinlik hizmettə boluxi üçün unı məsihələp, [Manga ayrip] mukəddəs kiloqin. **14** Andin uning oqullurunu elip kirip, ularqa halta kengləklərni kiydürüp, **15** ularning atisini məsihliginədək Manga kahinlik hizmitidə boluxi üçün ularnimu məsihligin. Xuning bilən ularning bu məsihlinixi ular üçün əwladın əwladıqıq əbədiy kahinlikning [bəlgisi] bolidu. **16** Musa xundak kıldı; Pərvərdigar uningoja nəmə buyruqan bolsa, u xundak bəja kəltirdi. **17** Xundak boldiki, ikinçi yilning birinci eyida, aynıng birinci künidə ibadət qediri tiklandı. **18** Musa qedirni tikip, tagliklirini orunlaxturup, tahtaylərini tizip, ularning baldaklırını bekitip, hadilirini tikli. **19** Mukəddəs qedirning üstüгə [iqik] yopuknu yaptı, andin uning üstüгə taxki yopuknu yepip koydi; bularning həmmisi Pərvərdigarning Musaoja buyruqinidek kılındı. **20** Andin u həküm-guwahlıkni elip, unı sanduk iqiga koydi; baldaklırni əhədə sandukuning [həlkiliridin] ətküzüp, «kəfarət təhti»ni sandukning üstüгə orunlaxturdu. **21** Əhədə sandukunu mukəddəs qedir iqiga elip kirip, otturioja «ayrima pardə»ni tarttı; xundak kiliп u həküm-guwahlıq sandukunu pərdə arkılık tosus koydi. Həmmə ix Pərvərdigarning Musaoja buyruqinidek kılındı.

22 U xirəni jamaət qedirioqa elip kirip, mukəddəs jayning ximal təripigə, [«əng mukəddəs jay»diki] pərdining sırtıqə koydi. **23** «Təkədim nanlar»ni xirəning üstügə, Pərvərdigarning aldioqa tizip koydi; bularning həmmisi Pərvərdigarning Musaqa buyruqjinidək kılindi. **24** Andin u qiraqdanni jamaət qedirioqa elip kirip, uni mukəddəs jayning jənub təripigə, xirəning udulioqa koydi, **25** qiraqlarnı Pərvərdigarning aldioqa orunlaxturdi; bularning həmmisi Pərvərdigarning Musaqa buyruqjinidək kılindi. **26** Andin u [huxbuynı kəydürəq] altu kurbangahını iqidiki pardining aldioqa tiklidi; **27** Uning üstidə esil huxbuynı kəydürdü; bularning həmmisi Pərvərdigarning Musaqa buyruqjinidək kılindi. **28** U ibadət qedirining kirix eoqizoqa pərdə tarttı. **29** Andin kəydürmə kurbanlıq kurbangahını jamaət qediridiki mukəddəs jayning kirix eoqizoqa yekin koydi; uning üstidə kəydürmə kurbanlıq wa қoxumqə axlıq hədiyəsini etkiüzdi; bularning həmmisi Pərvərdigarning Musaqa buyruqjinidək kılindi. **30** Yuyunux desini jamaət qediri bilən kurbangahının otturisoqa koyup, yuyuxka ixlitiliđojan suni dasķa toxkuzup kuydi. **31** Musa wə Harun bilən uning oqulları qaqqanla jamaət qedirioqa kirsə yaki kurbangahka yekin barsa, Pərvərdigarning Musaqa buyruqjinidək kollırını xu suda yuyattı. Bular Pərvərdigarning Musaqa buyruqjinidək kılindi. **33** Andin u qədir həm kurbangahının ətrapıqə həyla pərdisini tikləp, høylining kirix eoqizining pərdisini tarttı. Xu təriķidə Musa pütkül ixni tamamlıdı. **34** Xuning bilən bulut jamaət qedirini kaplap, Pərvərdigarning julası ibadət qedirini toldurdu. **35** Bulut sayə qüxürüp, Pərvərdigarning julası qedirni toldurojını üçün, Musa jamaət qedirioqa kırılmıdı. **36** Qaqqankı bulut jamaət qediridin ketürüləsə, Israillar səpərgə atlinatti. Hərbir ketim səpərdə xundak bolatti. **37** Bulut ketürülmişə ular kozojalmay, təki ketürülidiđojan küngiqə səpərgə qıkmayıttı. **38** Qünki kündüzi Pərvərdigarning buluti mukəddəs qədir üstidə turattı, keqisi uning üstidə ot kərünətti; pütkül Israil jəmətining kəz aldida ularning barlıq kılığın səpərliridə xular kərünətti.

Lawiylar

1 Wə Pərvərdigar Musani qakırıp jamaət qediridin uningoja sez kilip mundak dedi: — **2** Sən Israillarəja sez kilip ularoja mundak degin: — Əgər silərdin biringər Pərvərdigarning aldiqə bir kurbanlıknı sunmakçı bolsanglar, kurbanlıqları qarpaylardın, yəni kala yaki uxxak mallardın sunuxungalar kerək. **3** Əgər uning sunidiojını kalılardın kəydürmə kurbanlık bolsa, undakta u bejirim ərkək haywanni kəltürsun; uning Pərvərdigarning alddıa kobul boluxi üçün uni jamaət qedirining kirix aozzining alddıa sunsun. **4** U kolini kəydürmə kurbanlığının bexioja koysun; xuning bilən kurbanlık uning orniqə kafrat boluxka kobul klinidu. **5** Andin u Parvardigarning huzurunda bukjını boozulısın; kahinlər bolovan Harunning oqulları kenini kəltürüp, jamaət qedirining kirix aozzidiki kurbangahning üstü kışmining ətrapioja səpsun. **6** Andin [kurbanlık kiloquçı] kəydürmə kurbanlık kılınoqan haywanning tərisini soyup, tenini parçılısun **7** wə Hərun kahının oqulları kurbangahla ot kəlap otnıng üstigə otunlarnı tizsun. **8** Andin kahinlər bolovan Harunning oqulları gəx parçılırını, bexi wə meyi bilən koxup, kurbangahdiki otnıng üstidiki otunning üstigə tərtip bilən tiziq koysun. **9** Lekin uning iq-karnı bilən paqqalrını [kurbanlık sunoquçı] suda yusun; andin kahin həmmisini elip kelip kurbangahning üstidə kəydürsun. Bu ot arkılık sunulidiojan kurbanlık hesabida, Pərvərdigarəja huxbuy qikirilidiojan kəydürmə kurbanlık bolidu. **10** Əgar u kəydürmə kurbanlık kiliç üçün uxxak mallardın koysa yə eąqə kurbanlık kılıay desə, undakta u bejirim bolovan bir ərkikini kəltürsun. **11** U ni kurbangahning ximal təripidə Pərvərdigarning huzurunda boozulısın. Andin kahinlər bolovan Harunning oqulları kenini elip, kurbangahning üstü kışmining ətrapioja səpsun. **12** [kurbanlık kiloquçı] bolsa gəxni parçılın, bexi bilən meyini kesip ayrisun. Andin kahin bularını elip kurbangahdiki otnıng üstidiki otunning üstidə tərtip boyiqə tiziq koysun. **13** Lekin uning iq-karnı bilən paqqalrını [kurbanlık sunoquçı] suda yusun; andin kahin həmmisini elip kelip kurbangahning üstidə kəydürsun. Bu ot arkılık sunulidiojan kurbanlık hesabida, Pərvərdigarəja huxbuy qikirilidiojan kəydürmə kurbanlık bolidu. **14** Əgar [kurbanlık kiloquçı] Pərvərdigarəja atap uqar-kanatlardın kəydürmə kurbanlık kılıay desə, undakta u pahtaklırdın yaki kaptər baqqalırıdan kurbanlık kəltürsun. **15** Kahin uni kurbangahning yenioja elip kelip, bexini toloqap üzüp uni kurbangahning üstidə kəydürsun; uning kəni sikilip kurbangahning temioja sürtüləsun. **16** Lekin taxlıkını paylırı bilən koxup kurbangahning xərk taripidiki külliükə taxlıwtəsun; **17** u kurbanlıknı iki kənitinin otturisidin yarsun, birək uni iki parqə kiliwətmisun. Andin kahin buri elip kurbangahdiki otnıng üstidiki otunning üstigə koyup kəydürsun; bu ot arkılık sunulidiojan kurbanlık hesabida, Pərvərdigarəja huxbuy qikirilidiojan kəydürmə kurbanlık bolidu.

2 Əgər birkim Pərvərdigarning huzurioja axlıq hədiyəsi sunmakçı bolsa hədiyəsi esil undin boluxi kerək; u uningoja zəytun meyi kuyup andin üstigə məstiki salsun. **2** U nı elip kahinlər bolovan Hərunnig oqullarının aldiqə kəltürsun; andin [kahin hədiyə sunoquqin] yadlinixi üçün zəytun meyi iləxtürülən undin bir qanggal elip, həmmə məstiki bilən koxup, bu hədiyəni kurbangahla kəydürsun; bu ot arkılık sunulidiojan, Pərvərdigarəja huxbuy qikirilidiojan hədiyə bolidu. **3** Əmma axlıq hədiyəsinidin kaloqını bolsa, Hərun bilən uning oqullarına təwa bolsun. Bu Pərvərdigarəja ot arkılık sunulojanlarning iqidə «əng mukəddəslərlarning biri» hesablinidu. **4** Əgər sən tonurda pixurulojan nərsilərdin axlıq hədiyəsi sunay desəng, ular zəytun meyi iləxtürülən esil undin pixurulojan toqaqlar yaki zəytun meyi sürültüp məsihələngən petir həmək nañlardaı bolsun. **5** Əgar sening kəltüridiojan hədiyəng tawida pixurulojan axlıq hədiyəsi bolsa u zəytun meyi iləxtürüləp esil undin petir həldə etilsun. **6** Sən uni oxutp üstiga zəytun meyi kuyojin; u axlıq hədiyəsi bolidu. **7** Sening kəltüridiojan hədiyəng kəzanda pixurulojan axlıq hədiyəsi bolsa undakta u esil u bilən zəytun meyida etilsun. **8** Xu yollarda təyyarlanan axlıq hədiyelərini Pərvərdigarning huzurioja kəltürjin; uni kahinoja bərgin, u uni kurbangahla elip baridu. **9** Kahin bolsa axlıq hədiyəsinidin [yadlinix tilüxi]ni elip kurbangahning üstidə kəydürsun. Bu ot arkılık sunulidiojan, Pərvərdigarəja huxbuy qikirilidiojan hədiyə bolidu. **10** Əmma axlıq hədiyəsinidin kaloqını bolsa, Hərun bilən uning oqullarına təwa bolsun. Bu Pərvərdigarəja ot arkılık sunulojanlarning iqidə «əng mukəddəslərlərin biri» hesablinidu. **11** Silər Pərvərdigarning huzurioja sunidiojan hərkəndək axlıq hədiyələri eiqitkə bilən təyyarlamışın. Qünki silərning Pərvərdigarəja otta sunulidiojan hədiyənglarning həqkayisida eiqitkə yaki həsənlə kəydürükə bolmayıd. **12** Bularnı Pərvərdigarning aldiqə «dəsləpki həsol» süpitidə sunsanglar bolidu, lekin ular huxbuy süpitidə kurbangahning üstidə kəydürültip sunulmisun. **13** Sening hərbir axlıq hədiyəng tuz bilən tuzlinixi kerək; hədiyəngni Hudayıngning ahədə tuzidin məhrum kilmay, həmmə axlıq hədiyələrinin tuz bilən tuzlöqin. **14** Əgar sən Pərvərdigarəja «dəsləpki həsol»dən axlıq hədiyəsi sunay desəng, undakta ziraətning yengi pikxan kek bexini elip, danları otta korup, ezip talkan süpitidə sunojin; bu «dəsləpki həsol» hədiyəsi bolidu; **15** sən uningoja zəytun meyi kuyup üstigə məstiki salojin; bu axlıq hədiyəsi bolidu. **16** Kahin bolsa uningdin, yəni korup eziłğan danlar bilən zəytun meyidin bir kışmini elip həmmə məstiki bilən koxup, bolarnı [yadlinix tilüxi] süpitidə kəydürsun. Bu ot arkılık Pərvərdigarəja sunulojan hədiyə bolidu.

3 Birsining sunidiojını inaklıq kurbanlıki bolsa, xundakla kalılardın sunsa, u Pərvərdigarning huzurioja bejirim bir ərkikini yaki qixisini kəltürsun. **2** U sunidiojan bu haywanning bexioja kolini koyup, andin uni jamaət qedirining kirix eojizi alddıa boozulısın. Andin kahinlər bolovan Harunning oqulları kenini kurbangahning üstü kışmining ətrapioja səpsun. **3** Sunoquçı kixi bu inaklıq kurbanlığının Pərvərdigarəja

atap otta sunulidiojan hədiyə süpitidə bir kışmini jamaət qediri iqidə Pərvərdigarning aldida turojan elip beoixlisun, yəni iq kərnini yəgəp turojan mayni, huxbuygahning münggüzlirigə sursun. Torpakning xundakla barlıq iq meyini elip **4** ikki bərəknı wə ularning ələçən həmmə kənini bolsa, jamaət qedirining kirix üstdikli həmdə ikki yanpixidiki mayni ajritip, jığerning aozining alidiki keydurmə kurbanlıq kurbangahining bərəkkiqə bolən qawa meyini kesip, elip kəlsun. tūwigə teküp koysun; **8** andin u gunah kurbanlıklı bolən **5** Həruning oqulları bolsa bularnı kurbangahning torpakning iqidin həmmə meyini ajritip qıksın — üstigə kəltürüp ot üstigə koyulən otunning üstdikli yəni iq kərnini yəgəp turojan may bilən ələçən iq keydurmə kurbanlıkkə köxup keydürsun. Bu ot arkılık mey, **9** ikki bərəknı wə ularning üstdikli həmdə ikki sunulidiojan, Pərvərdigarə qızbuq qıkırıldığın yanpixidiki mayni ajritip, jığerning bərəkkiqə bolən kurbanlıq bolidu. **6** Birsining Pərvərdigarə qılıdiqan qawa meyini ajratsun **10** (huddi inaklıq kurbanlıklı inaklıq kurbanlıq üçün sunidiojını uxax maldın bolsa, bolən kalining iqidiki may ajritiloğandek); andin kahin undakta u bejirim bir ərkikini yaki qixisini kəltürsun. **7** bularnı keydurmə kurbanlıq kurbangahning üstdə Əgər uning kurbanlıklı köy bolsa uni Pərvərdigarning kəydürsun. **11** Lekin torpakning terisi bilən həmmə aldioja kəltürüp, **8** kurbanlıq kılıdiqan bu həywanning gəxi, bax bilən paqaklıri, iq kərni bilən zinini, **12** yəni bəxioja kolini köyup, andin uni jamaət qedirining kirix pütkül torpakning ələçən kisimlirini qedirgahning aozining alidida boozulsun. Andin Həruning oqulları sırtıqə elip qıkip, pak bir yərgə, yəni küllər teküldiojan kənini elip kurbangahning üsti kışmining ətrapıqa jaya elip qıkip, otunning üstdə otta keydürsun. Bular səpsun. **9** Sunoquçı kixi bu inaklıq kurbanlığının külər teküldiçən jayda kəydirüwetilsun. **13** Əgər Pərvərdigarə atap otta sunulidiojan hədiyə süpitidə pütkül Israil jamaiti ezi bilmigən həldə ezip gunah bir kışmini, yəni uning meyini elip beoixlisun, — pütün kələçən bolsa, Pərvərdigarning «kilma» dəp buyruqan maylik kuyrukunu uning omurtkısiyə yekin yərdin ajritip hərkəndək əmrlirigə hilalıq ixlarning kələp selip, elip, iq kərnini yəgəp turojan mayni, xundakla barlıq iq gunahka qıxpüq kəlsa, **14** xundakla ularning sadir meyini elip, **10** ikki bərəknı wə ularning üstdikli həmdə kələçən gunahı aydinglaxkan bolsa, undakta jamaət ikki yanpixidiki mayni ajritip, jığerning bərəkkiqə gunahı kurbanlıq süpitidə bir yax torpakni sunup bolən qawa meyini kesip, elip kəlsun. **11** Kəhin bularnı jamaət qedirining aldioja kəltürsun. **15** Jamaətning kurbangahning üstdə keydürsun; bu otta sunulidiojan, aksaçallı Pərvərdigarning alidida kollırını torpakning Pərvərdigarə atalojan taam hədiyəsi bolidu. **12** Uning bəxioja kolini köyup, andin torpakni Pərvərdigarning alidida sunidiojını eçə bolsa, buni Pərvərdigarning huzurioja kələçən kələçən gunahı aydinglaxkan bolsa, undakta jamaət ikki yanpixidiki mayni ajritip, jığerning bərəkkiqə gunahı kurbanlıq süpitidə bir yax torpakni sunup bolən qawa meyini kesip, elip kəlsun. **13** U kolini uning bəxioja kolini köyup, andin uni azojına elip jamaət qediri iqigə elip kərsun; **17** xu jamaət qedirining alidida boozulsun. Andin Həruning yərdə barmikini kənoja qıləp, kənni [əng mukəddəs oqulları kənini elip kurbangahning üsti kışmining jaying] pərdisinin alidida, Pərvərdigarning həzurında ətrapıqa səpsun. **14** Andin sunoquçı kixi bu kurbanlığın yəttə mərtiwa səpsun. **18** Xundakla kəhin kəndin elip Pərvərdigarə atap otta sunulidiojan hədiyə süpitidə jamaət qediri iqidə Pərvərdigarning alidida turojan bir kışmini elip beoixlisun, yəni iq kərnini yəgəp turojan huxbuygahning münggüzlirigə sursun. Torpakning mayni, xundakla barlıq iq meyini elip, **15** ikki bərəknı wə ularning üstdikli həmdə ikki yanpixidiki mayni ajritip, jığerning bərəkkiqə bolən qawa meyini kesip, elip kəlsun. **16** Kəhin bularnı kurbangahning üstdə keydürsun; **20** U gunah kurbanlıklı bolən ilgiriki torpakni kələçən iqa: — **3** — əgər məsihləngən kəhin həlkni gunahka putlaxturidiçən kəltürüdə; xu gunah ulardin kəqürəlidü. **21** Andin u torpakni qedirgahning taxkiriqa elip qıkip, ilgiriki torpakni kəydiyrgəndək bu torpaknimu kəydiyrsun. Bu jamaət üçün gunah kurbanlıklı bolidu. **22** Əgər bir əmir bilməy uning Hudasi Pərvərdigarning «kilma» deyin hərkəndək əmrlirinə birigə hilalıq kələp selip, gunahka qıxpüq kəlsa, **23** wə ələçən gunahı eziqə məlum kəlinənən bolsa, undakta u ezi kurbanlıq üçün bejirim bir tekini sunsun; **24** u kolini tekining bəxioja kolini köyup, andin uni keydurmə kurbanlıq kəlinidiojan həywamları boozulaydiçən jaya elip berip Pərvərdigarning alidida boozulsun. Bu bir gunah kurbanlıklı bolidu. **25** Kəhin gunah kurbanlığının kənidin barmikioja azojına elip, uni keydurmə kurbanlıq kurbangahning münggüzlirigə sürüp koysun; andin ələçən kənini keydurmə kurbanlıq kurbangahning tūwigə teküp koysun. **26** U inaklıq kurbanlıq kəlinənən həywanning meyini kəydiyrgəndək, uning barlıq meyini kurbangahla kəydiyrsun. Bu yol bilən kəhin uni gunahidin paklandurux üçün kəfarət kəltürüdu

4 Pərvərdigar Musaqa sez kələp mundak dedi: —

2 Israilliərə sez kələp mundak degin: — «Birsı bilməy ezip, Pərvərdigar «kilma» dəp buyruqan hərkəndək əmrlərin birigə hilalıq kələp selip, gunah kəlsa, [təwəndikidək kəlsun]: — **3** — əgər məsihləngən kəhin həlkni gunahka putlaxturidiçən bir gunahını kəlsa, undakta u bu ələçən gunahı üçün bir bejirim yax torpakni elip kələp, Pərvərdigarə qunaqı kurbanlıq süpitidə sunsun. **4** U torpakni jamaət qedirining kirix aozining yenioja, Pərvərdigarning aldioja kəltürü, kolini uning bəxioja kolini köyup, andin torpakni Pərvərdigarning həzurında boozulsun. **5** Andin məsihləngən kəhin torpakning kənidin azojına elip, jamaət qediri iqigə ketürtüp aparsun; **6** kəhin xu yərdə barmikini kənoja qıləp, kənni əng mukəddəs jaying pərdisinin alidida, Pərvərdigarning həzurında yəttə mərtiwa səpsun. **7** Xundakla kəhin kəndin elip,

wə xu gunahı uningdin kəqürüldü. **27** Əgər pukralardin biri bilməy uning Hudasi Pərvərdigarning «kilma» deyən hərkəndək əmrlirinən birigə hiləlik kılıp selip, gunahqə qüxüp kəlsa, **28** wə kılıqan gunahı eziqə məlum kılınoğan bolsa, undakta u ezining, yəni u sadir kılıqan gunahı üçün kurbanlıq kilişkə bejirim bir qixi eçkini sunsun; **29** U kolini gunah kurbanlıkinən bexioğa koyup, andin uni kəydürmə kurbanlıkları boozuzlaydiqan jayoşa elip berip boozuzlisun. **30** Andin kahin uning kənidin barmıqığa azojina elip uni kəydürmə kurbanlıq kurbangahının müngüzlirigə sürüp koysun; kalojan kahin unı Pərvərdigarning aldida huxbuy kəltürsun dəp kurbangahının üstidə kəydürsun. Xu yol bilən kahin uning üçün kəfarət kəltürdü; xu gunah uningdin kəqürüldü. **32** Əgər u kixi gunah kurbanlıq üçün kəzə kəltürxni halisa, bejirim bir qixi kəzini sunsun. **33** U kolini gunah kurbanlıq [kozisining] bexioğa koyup, kəydürmə kurbanlıklärə boozuzlinidiojan jayoşa elip berip, uni gunah kurbanlıq süpitidə boozuzlisun. **34** Andin kahin gunah kurbanlıkinən kənidin barmıqığa azojina elip uni kəydürmə kurbanlıq kurbangahının müngüzlirigə sürüp koysun; uning kalojan barlıq kənini kurbangahının tūwigə teküp koysun. **35** Inaklıq kurbanlıq kılınoğan haywanning meyi iqidin ajritiloqandək uningu həmmə meyini ajritip qıkarsun; kahin uni Pərvərdigarning aldida huxbuy kəltürsun dəp kurbangahının tūwigə kəytüp koysun. **36** Əgər ikki başkini kəltürükə kərbə yetmişə, undakta gunah kılıqan kixi gunah kurbanlıq üçün esil undin bir əfəhəninən ondən birini kəltürsun; bu gunah kurbanlıq boləlaqqa u uning tüstigə zəytun meyi kuymisun yaki tüstigə həqkəndək məstiki salmisun; qunki u gunah kurbanlıq bolidu. **12** U unı kahinining kəxiqə kəltürsun wə kahin buningdin [sunquqininq] «yadlinix tülüxi» süpitidə bir qangal elip, xuni Pərvərdigarə atap otta sunuləjan kurbanlıklärə koxup, kurbangahının üstidə kəydürsun. Buning ezi gunah kurbanlıq bolidu. **13** Bu yol bilən u xu gunahlardın kaysisini kılıqan bolsa, kahin uning üçün kəfarət kəltürdü. Axlıq hədiyalırıldığında ohxax kalojan kismi kahinoğa təwə bolidu. **14** Andin Pərvərdigar Musaqa sez kılıp mundak dedi: — **15** Birsi bilməy Pərvərdigarə atalojan mukəddəs nərsilərgə nisbətən itaətsizlik kılıp gunah ətküzsə, undakta u Pərvərdigarning aldiqə uxxaq maldin bejirim bir koqkarnı itaətsizlik kurbanlıq kılıp kəltürsun; xu itaətsizlik kurbanlıq boləjan koqkarning bahasını sən mukəddəs jaydik xəkəlninən elqəm birliki boyiq kümüx xəkəlgə tohtatkin. **16** Andin xu kixi mukəddəs nərsilərgə nisbətən ətküzgen hatalıqidən boləjan ziyanlı toldursun, xundakla ziyanıng bəxtin biri boyiqə koxup kahinoğa teləm telisin. Bu yol bilən kahin itaətsizlik kurbanlıq boləjan koqkarning wasitisi bilən uning üçün kəfarət kəltürdü; xu gunah uningdin kəqürüldü. **17** Əgər birsi bilməy Pərvərdigarning «kilma» deyən hərkəndək əmrlirinən birerisigə hiləlik kılıp, gunahkar boləjan bolsa u kəbihlikinən jazasoja tartılıdu; **18** xundak bolsa, u uxxaq maldin sən tohtatkan kimmətə bejirim bir koqkarnı itaətsizlik kurbanlıq kılıp sunsun. Bu yol bilən kahin uning bilməy ətküzgen itaətsizlik üçün kəfarət kəltürdü wə xu itaətsizlik gunahı uningdin kəqürüldü. **19** Bu itaətsizlik kurbanlıq bolidu; qunki u dərhəkikət Pərvərdigarning aldida itaətsizlik kılıqan.

5 Əgər birsi məlum ixka guvahqı bolup, xundakla uningoşa kəsəm buyrułojinidə kərgini yaki bilginidən məlumat bərmisə, undakta u kəbihlikinən jazasoja tartılıdu. **2** Əgər birsi ezi bilməy napak bir nərsiga tegip kətsə — məyli u napak bir həywanning jəsiti bolsun, məyli napak bir qarpayning jəsiti bolsun, yaki napak bir əmligüqi həywanning jəsiti bolsun, muxundak nərsiga tegip kətsə umu napak sanılıp gunahkar hesablinidu; **3** əgər xuningdək birsi ezi tuyum məlum kixinin adəmni napak kılıdiqan hərkəndək nijasitigə tegip kətsə, xundakla u buni bilip yətsə, undakta u gunahkar hesablinidu. **4** Əgər birsi angsız rawıxtə yaman yaki yahxi bir ixni kılıy dəp kəsəm kılıp salsa (kixilər hərtürlük ix tooprısında angsız rawıxtə kəsəm kilixi mümkün), xundakla u buni tonup yətsə, u bu ixlar tūpəylidin gunahkar hesablinidu. **5** Birsi yüksəriki hərkəysi ixlarda mən gunahkar boldum dəp bilsə, u eż gunahını «mən mundak gunah kildim» dəp ikrar kilsən; **6** andin ezi sadir kılıqan gunahining kafariti üçün Pərvərdigarning aldiqə «itaətsizlikni tiligüqi kurbanlıq» süpitidə uxxaq maldin saoşlik wə ya bir qixi eçkini gunah kurbanlıq kılıp kəltürsun; andin kahin unı gunahının paklanduruxkə uning üçün kəfarət kəltürsun. **7** Əgər u koylardın [kurbanlıq] kilişkə kurbə yətmisə, u kılıqan itaətsizlik üçün ikki pahtək yaki ikki başkini elip kelip, birini gunah kurbanlıq üçün, yənə birini kəydürmə kurbanlıq üçün Pərvərdigarning aldiqə sunsun. **8**

U bularnı kahinining kəxiqə kəltürgəndə, [kahin] awwal gunah kurbanlıqoşa təyyarlanıqanni kurbanlıq kılıp boynını üzməy, bexioşa yekin jayidin tolojisun, lekin bexini boynidin üzüwətmisun; **9** andin gunah kurbanlıkinən kənidin azojina elip kurbangahının temioşa qaqsun; kalojan keni bolsa kurbangahının tūwigə sikip qikirlisun. Buning ezi gunah kurbanlıq bolidu. **10** Əmma ikkinçisini bolsa bekitilgən bəglime boyiqə kəydürmə kurbanlıq kılıp sunsun. Bu yol bilən kahin uning kılıqan gunahı üçün kəfarət kəltürdü wə xu gunah uningdin kəqürüldü. **11** Əgər ikki pahtək yaki ikki başkini kəltürükə kərbə yetmişə, undakta gunah kılıqan kixi gunah kurbanlıq üçün esil undin bir əfəhəninən ondən birini kəltürsun; bu gunah kurbanlıq boləlaqqa u uning tüstigə zəytun meyi kuymisun yaki tüstigə həqkəndək məstiki salmisun; qunki u gunah kurbanlıq bolidu. **12** U unı kahinining kəxiqə kəltürsun wə kahin buningdin [sunquqininq] «yadlinix tülüxi» süpitidə bir qangal elip, xuni Pərvərdigarə atap otta sunuləjan kurbanlıklärə koxup, kurbangahının üstidə kəydürsun. Buning ezi gunah kurbanlıq bolidu. **13** Bu yol bilən u xu gunahlardın kaysisini kılıqan bolsa, kahin uning üçün kəfarət kəltürdü. Axlıq hədiyalırıldığında ohxax kalojan kismi kahinoşa təwə bolidu. **14** Andin Pərvərdigar Musaqa sez kılıp mundak dedi: — **15** Birsi bilməy Pərvərdigarə atalojan mukəddəs nərsilərgə nisbətən itaətsizlik kurbanlıq kılıp kəltürsun; xu itaətsizlik kurbanlıq boləjan koqkarning bahasını sən mukəddəs jaydik xəkəlninən elqəm birliki boyiq kümüx xəkəlgə tohtatkin. **16** Andin xu kixi mukəddəs nərsilərgə nisbətən ətküzgen hatalıqidən boləjan ziyanlı toldursun, xundakla ziyanıng bəxtin biri boyiqə koxup kahinoşa teləm telisin. Bu yol bilən kahin itaətsizlik kurbanlıq boləjan koqkarning wasitisi bilən uning üçün kəfarət kəltürdü; xu gunah uningdin kəqürüldü. **17** Əgər birsi bilməy Pərvərdigarning «kilma» deyən hərkəndək əmrlirinən birerisigə hiləlik kılıp, gunahkar boləjan bolsa u kəbihlikinən jazasoja tartılıdu; **18** xundak bolsa, u uxxaq maldin sən tohtatkan kimmətə bejirim bir koqkarnı itaətsizlik kurbanlıq kılıp sunsun. Bu yol bilən kahin uning bilməy ətküzgen itaətsizlik üçün kəfarət kəltürdü wə xu itaətsizlik gunahı uningdin kəqürüldü. **19** Bu itaətsizlik kurbanlıq bolidu; qunki u dərhəkikət Pərvərdigarning aldida itaətsizlik kılıqan.

6 Andin Pərvərdigar Musaqa sez kılıp mundak dedi: — **2** Əgər birsi gunah kılıp Pərvərdigarning aldida wasapisizlik kılıp, koxnisi eziqə amanət yaki kapalətkə bərgən bir nərsə yaki koxnisidin zorawaniqlik bilən biliwaləjan məlum bir nərsə tooprısında yalojan gəp kılıqan bolsa yaki koxnisidin nahəklik bilən malum nərsini tartıwaləjan bolsa, **3** yaki yitip kətkən bir nərsini təpiwelip uningdin tansa yaki kixilərninən gunah, sadir kılıqan hərkəndək bir ixi tooprısında yalojan kəsəm iqsə, **4** U gunah kılıqan ixta eziqini gunahkar dəp tonup yətsə, undakta u biliwaləjan yaki nahək tartıwaləjan nərsə yaki uningoşa amanətə berilgen nərsə bolsun, yaki yitip ketip təpiwaləjan nərsə bolsun, **5** yaki u hərkəndək nərsə tooprısında yalojan kəsəm iqsən bolsun, uning həmmisini

toluk bahasi boyiqə təlisun, xundakla xu bahanıng bəxtin xundak təyyarlap sunsun; bu əbədiy mutlak bir kismi boyiqə koxup təlisun; u itaətsizlik kurbanlıkinı bəlgilimə bolidu. Bu hədiyə Pərvərdigarə atap toluk kılıqan künidə tələmni igisigə tapxurup bərsun. **6** Andin kəydürəlsün. **23** Kahının hərbir axlıq, hədiyəsi u Pərvərdigarning aldioqa itaətsizlik kurbanlıki süpitidə uxşa maldin sən tohtatkan kimmət boyiqə bejirim — bir koqkarnı itaətsizlik kurbanlıki kılıp kahının kexiqə elip kəlsün. **7** Kahin bu yol bilən uning üçün kurbanlıki tooprısidiki əkaidə-nizam mundak; — Gunah Pərvərdigarning alidda kəfarət kəltüridü wə u hərgəysi kurbanlıkimu kəydürmə kurbanlık boozuzlinidiojan ixta itaətsizlik kılıqan bolsimu u uningdin kəqürülüdü. **8** Jayda, Pərvərdigarning alidda boozuzlansun; bu hil Pərvərdigar Musaçə sez kılıp mundak dedi: — **9** Sən kurbanlıq «əng mukəddəslərning biri» hesablinidu. **26** Hərun bilən oqullirioja kəydürmə kurbanlık tooprısında Gunah, kurbanlıkinı ətküzgüqü kahin ezi uni yesun; əmr kılıp mundak degin: — Kəydürmə kurbanlıq kurbanlıq mukəddəs bir yerdə, jamaat qədirininq tooprısidiki əkaidə-nizam mundak bolidu: — Kəydürmə høylisida yeyilsun. **27** Uning gəxigə kol təgküzgüqü kurbanlıq pütün keqə tang atkuqə kurbangahaltı hərkim mukəddəs bolmisa bolmaydu, xuningdak əgər oqakning üstidə kəyüp tursun; wə kurbangahning uning kəni birsiniñ kiyimiga qaqrəp kətsə, undakta kan otini eqürməy yenik turozunqlar. **10** Kahin kanap qeqiləjan jay mukəddəs bir yerdə yuyulsun. **28** Kaysi tonini kiyip, yalingaqlığını yepip, saqrisioqığa kanap sapal kazanda kurbanlıq kaynitılıp pixurulojan bolsa, u iq tambal kiyip tursun; kurbangahning üstidiki to sundurulsun. Əgər u mis kazanda kaynitip pixurulojan bilən kəydürülən kəydürmə kurbanlıking külini bolsa, u kırıp sürulsün həm sən bilən yuyulsun. **29** elip, kurbangahning bir taripidə koysun; **11** andin Kahinlardın bolqan barlıq ar xixlər uningdin yesə kiyimlirini seliwtip baxxa kiyimlərni kiyip, külini bolidu. Bu «əng mukəddəslərning biri» hesablinidu. qedirgahning sırtıqə elip qıkıp pakız bir jayda koysun. **30** Halbuki, mukəddəs jayda kəfarət kəltüriç üçün **12** Kurbangahning oti bolsa həmixə yenip tursun; uni heq kəni jamaat qədiriə qırgızılıqlan hərkandak gunah wakıt eqrürükə bolmaydu, kahin ezi hər künü atığında kurbanlıki bolsa, hərgiz yeyilmisun, bəlkı [pütünləy] uningoja otun selip, üstigə kəydürmə kurbanlıkni kəydürəlsün.

7 Itaətsizlik kurbanlıki tooprısidiki əkaidə-nizam mana mundak; — Bu [kurbanlik] «əng mukəddəslərning biri» hesablinidu. **2** Kəydürmə kurbanlıq boozuzlinidiojan jayda itaətsizlikni tiləx kurbanlıkumu boozuzlinidu; [kahin] kənini kurbangahning üsti kismining etrapıqə səpsun. **3** [Kurbanlıq kılıqarı kixi] barlıq meyini sunsun; yanı mayılık kuyruklu bilən iq karınıñ yeqəp turoqan mayni, **4** ikki bərəknı wə ularning üstidiki həmdə ikki yanpixidiki mayni ajritip, jığerning bərəkkığı bolqan qawa meyini ajritip sunsun. **5** Kahin bularni Pərvərdigarə atap otta sunulidiojan kurbanlıq süpitidə kurbangahta kəydürəlsün. Bu itaətsizlik kurbanlıki bolidu. **6** Kahinlardın bolqan ar xixlərning həmmisi buni yesun; u mukəddəs yerdə yeyilsun; u «əng mukəddəslərning biri» hesablinidu. **7** Gunah kurbanlıki kəndak bolsa itaətsizlik kurbanlıkumu xundak bolidu; ular ikkisi tooprısidiki əkaidə-nizam ohxax; bu kurbanlıq kəfarət kəltüriçə kurbanlıq ətküzgüqü kahının eziqə təwa bolsun. **8** Kahin birsiniñ sunoqan kəydürmə kurbanlıkını ətküzgən bolsa, kəydürmə kurbanlıking terisi xu kahının bolidu. **9** Tonurda pixurulojan hərbir axlıq hədiyəsi, xundakla kazanda yaki tawida etilgən hərbir axlıq hədiyəsi bolsa uni ətküzgən kahının bolidu, yanı kahının eziqə təwa bolidu. **10** Hərbir axlıq hədiyəsi, mayli zaytun meyi arılasturuləjan bolsun, yaki kuruk kəltürlülgən bolsun, bular Hərunning oqullirininq hərbiriga barəwər bəlitip berilidu. **11** Pərvərdigarə atap kəltürlülgən inaklik kurbanlıki tooprısidiki əkaidə-nizam mundak; — **12** Sunmakçı bolqan kixi uni təxəkkür eytix üçün sunsa, undakta u «təxəkkür kurbanlıçı» bilən billə zaytun meyi ilxərtürləğən petir tokaqlar, zaytun meyi sürüllip məsihləngən petir həmək nərlər wa esil undin zaytun meyiqə qıləp pixurulojan tokaqlarnımı kəltürsün. **13** Xu tokaqlardın baxxa, yanə təxəkkür eytidiqən inaklik

eturbanlıki bilən billə eçitkü selinojan nanlarnimu sunsun; **14** u xu sunçojanlırinin hərbir türidin birni elip Pərvərdigar üçün [köx kollap] sunidiojan «ketürmə hədiyə» kılıp kəltürsün; bu inaklık turbanlıkinin kenini [kurbangahning üstiga] səpkən kahimning ezigə tagsun. **15** Texəkkür bildüridiojan inaklık turbanlıkinin gexi bolsa turbanlık kliniqən xu künii yeyilix kerək; [turbanlıki sunoqqu kixi] tang atkuqa uning heq nemisini əldürmisün. **16** Əgər uning sunojan turbanlıki kəsimigə has turbanlık yaki ihtiyyarı kəltürən turbanlık bolsa, undakta həywanning gəxi turbanlık kliniqən kündə yeyilsün; uningdin exip kalojinini bolsa, etisimu yeyixka bolidu; **17** lekin turbanlıkinin gəoxidin üçinqi künigiqə exip kalsa, u otta kəydürültüxi kerək. **18** Inaklık turbanlıkinin gəxidin üçinqi künida yeyilsə, undakta turbanlık köbul bolmayıdu, turbanlık sunoquqının hesabojumu hesablanmaydu, bəlkı məkrul, bolidu; kimdakim uningdin yesə əz əbəhihikininq jazasiqa tartılıdu. **19** Xundakla napak nərsiga tegip kalojan gəxmu yeyilməslikı kerək, bəlkı otta kəydürülüxi kerək. Hərkəndak pak adəm [napak nərsiga təgmigən] turbanlıkinin gəxini yesə bolidu. **20** Lekin kimki napak haləttə turup Pərvərdigar oja atalojan inaklık turbanlıkinin yesə, undakta u əz həlkidin üzüp taxlinidu. **21** Kimki napak bir nərsiga tegip kətsə (məylə napak haləttiki adəm bolsun, napak bir həywan bolsun yaki hərkəndak napak yirginqlik nərsə bolsun) wə xundakla Pərvərdigar oja has atalojan inaklık turbanlıkinin gəxidin yesə, undakta u əz həlkidin üzüp taxlinidu. **22** Pərvərdigar Musaoja söz kılıp mundak dedi: — **23** Israillar oja mundak degin: — Silər kala, koy wə eçkilərnin meyini hərgiz yemənglər. **24** Əzlükidin eləğan yaxı yırkıqlar boçup koyovan həywanning jəsittingin meyini hərkəndak ixka ixlətkili bolidu, lekin hərgiz uningdin yemənglər. **25** Qünki kimki Pərvərdigar oja atap otta sunulidiojan hərkəndak həywanning meyini yesə, xuni yegan kixi əz həlkilərinin üzüp taxlinidu. **26** Silər hərkəndak turar jayinglarda həqkəndak kənni, yəni uqar-kanatlarning bolsun yaki qarpaylarning bolsun kənnini hərgiz estimal kilmanglar. **27** Kimdakim hərkəndak kənni estimal kilsə, xu kixi əz həlkilərinin üzüp taxlinidu. **28** Pərvərdigar Musaoja söz kılıp mundak dedi: — **29** Israillar oja mundak degin: — Kimki Pərvərdigar oja atap bir inaklık turbanlıki sunsa, undakta u Pərvərdigar oja has bolovan hədiyəni xu inaklık turbanlıktın ayrip kəltürsün. **30** Əz koli bilən Pərvərdigar oja atiojan, otta sunulidiojan hədiyalerni, yəni may bilən texni koxup elip keli, texni «pulanglatma hədiyə» süpitidə Pərvərdigar oja alidda pulanglatısun. **31** Kahin meyini kurbangah üstidə kəydürütəwətsun. Tex bolsa Hərun bilən uning oqullirioja has bolsun. **32** Inaklık turbanlıklırların ong arkə putini silər «ketürmə hədiyə» süpitidə kahinoja beringlar. **33** Hərunning oqulliridin kəysisi inaklık turbanlıkinin keni bilən meyini sunojan bolsa əz ülüxi üçün ong arkə putini ezi alsun. **34** Qünki Mən Israillarning inaklık turbanlıklıridin «pulanglatma hədiyə» bolovan tex bilən «ketürmə hədiyə» bolovan arkə putini əbədiy bir bəlgilimə bilən Israillardın elip, kahin Hərun wə uning oqullirininq həkkəi bolsun dəp

ularoja təkdim kıldı. **35** [Musa] Hərun bilən oqullirini Pərvərdigar oja kəltürən künidə, ularoja Pərvərdigar oja atap otta sunulidiojan turbanlıklardın təkdim klinidiojan kahinlik ülüxi mana xudur. **36** [Musa] ularni məsihligən künidə, Pərvərdigar bu ülüxi Israillardın elip ularoja berilsün dəp əmr kilojan. Bu [Israillar oja] dəwrdin dəwriqə əbədiy bir bəlgilimə bolidu. **37** Kəydürmə turbanlık bilən aqlik hədiyəsi, gunah turbanlık bilən itaatsizlik turbanlık, kahinlikə tikləx turbanlık bilən inaklık turbanlık toorisidiki kəida-nizam mana xudur. **38** Pərvərdigar Israillar oja: «Silar bu Sinay bayawanida Pərvərdigar oja aldioja turbanlıklırların sununqlar» dəp buyruqan künidə, u bularning həmmisini Sinay teojudə Musaoja tapxurojanidi.

8 Pərvərdigar Musaoja söz kılıp: — **2** Hərunni oqullirini bilən billə, wə ularning məhsus kiyimlirini, «məsihəx meyi»ni, gunah turbanlık bolidiojan torpaq bilən ikki koqkarnı, petir nan selinojan sewətni elip keli, **3** [Israilming] pütün jamaitini jamaat qədirining kirix aqzining aldioja jəm kloqın, — dedi. **4** Musa Pərvərdigar uningoja buyruqonidək kıldı, jamaat jamaat qədirining kirix aqzining aldioja yiçildi. **5** Andin Musa jamaatkə: — Pərvərdigar buyruqan ix mana mundak, — dedi. **6** Xuning bilən Musa Hərun bilən uning oqullirini aldioja kəltürəp ularni su bilən yuyup, **7** [Hərun oja] kenglək kiydürüp, bəlwaq bələqləp, tonni kiydürüdə wə üstiga əfdoni yaptı; u əfdöndüne bələwoqını bələqləp, əfdoni uningoja takap koydi. **8** Andin Musa uningoja «koxen»ni takap, koxennenin iqığa «urim bilən tummim»ni selip, **9** Bexioja səllə yeqəp Pərvərdigar uningoja buyruqonidək səllininq aldi təripigə «altun tahtılık mukəddəs otuqat»nı bekitip koydi. **10** Andin Musa məsihəx meyini elip ibadət qədiri bilən iqidiki barlık nərsilərnin həmmisini məsihəp mukəddəs kıldı. **11** U maydin elip kurbangahka yətə mərtiwa qeqip, kurbangah biləti uning barqə kaqakuşlularını, yuyunux desi wə təglikini Hudaşa atap mukəddəs kilişkə məsihli. **12** U yənə məsihəx meyidin azrak elip Hərunning bexioja kuyup uni Hudaşa atap mukəddəs kilişkə məsihli. **13** Andin Musa Hərunning oqullirini aldioja kəltürəp, Pərvərdigar uningoja buyruqonidək ularoja kenglək kiydürüp, bələrigə bəlwaq bələqləp, ularoja egiz bəklərnimü takap koydi. **14** Andin u gunah turbanlık klinidiojan torpaqını yetiləp kıldı; Hərun bilən uning oqullirini gunah turbanlık klinidiojan torpaqning bexioja kollarını koydi. **15** U uni boozulzidi, andin Musa kənidin elip, əz barmikli bilən kurbangahning münggüzlüriga, qerisigə sürüp kurbangahını gunahtın paklidə; kələşən kənni bolsa u kurbangahning tūwigə teküp, mukəddəs boluxla kəfarət kəltürdi. **16** Andin u iq kənnini yeqəp turojan mayning həmmisini, jığərninq üstidiki qawa mayni, ikki bərək wə üstidiki maylirini koxup aldı; andin Musa bularnı kurbangahning üstida kəydürdü. **17** Birak [Musa] torpaqning terisi bilən gəxi wə tezikini bolsa Pərvərdigar ezigə buyruqonidək qədirgahning taxkirida otta kəydürütətti. **18** Andin u kəydürmə turbanlık klinidiojan koqkarnı kəltürdi; Hərun bilən uning oqullirini kollarını koqkarning bexioja koydi. **19**

[Harun koqkarnı] boozlıldı; andin Musa keniñini elip kurbangahning üsti kışmining ətrapıoja söpti; **20** [Harun] koqkarnı parqə-parqə kılıp parqlıdı; andin Musa bexini, parqlanojan gəxlirini barlık meyi bilən koxup keydürü. **21** Üçqay-kerinliñi bilən paqaklirini suda yudi. Andin Musa koqkarnı pütün peti kurbangah üstidə keydürü. Bu Pərvərdigar Musaşa buyruoqan, «Pərvərdigaroja atap otta sunulidiojan huxbuy qıkıdijojan kurbanlıq» idi. **22** Andin u kahinlikka tikləx kurbanlık kılınlıdojan koqkarnı, ikinñi koqkarnı kəltürdü; Harun bilən uning oqulları kollırını koqkarning bexişa koydı. **23** U unı boozlıldı; wə Musa uning keniñini elip Harunning ong kulikining yumxikı bilən ong əkolining bax barmikijoşa sürüp wə ong putining qong barmikijoşumu suwap koydı. **24** Andin Musa Harunning oqullarını aldişa kəltürüp, kəndin elip ularning ong əkulaklirining yumxikı bilən iki berak wə üstdikini maylirını koxup elip ong arkaya putinimə kesip elip, **25** Pərvərdigarning alidiki petir nan selinojan sewättin bir petir tokąq bilən bir zayıtn may tokıqi wə bir dana həmək nannı elip bularını may bilən ong arkaya putning üstidə koydı; **27** andin bularning həmmisini Harun bilən uning oqullarının kollırıqı tutkuzup, pulanglatma hədiyə bolsun dəp Pərvərdigarning aldida pulanglatdı. **28** Andin Musa bularını ularning kollırıdin elip kurbangahlıki keydürme kurbanlığının üstidə koyup keydürü. Bu «kahinlikka tikləx kurbanlık» bolup, Pərvərdigaroja atap otta sunulidiojan, huxbuy qıkıdijojan kurbanlık idi. **29** Andin Musa təxni elip pulanglatma hədiyə süpitidə Pərvərdigarning aldida pulanglatdı; Pərvərdigarning uningoja buyruoqını boyıqa, «kahinlikka tikləx kurbanlık» bolovan koqkarning bu kismı Musanıng ilüxi idi. **30** Andin Musa məsihlək meyidin wə kurbangahning üstdikini kəndin bir'az elip, Harun bilən uning kiyimligrə wa oqulları bilən ularning kiyimligrə söpti. Xundak kilip, u Harun wə kiyimlirini, oqulları bilən ularning kiyimlirini mukaddəs kıldı. **31** Musa Harun bilən uning oqullarına mundak buyrudi: — «Bu gəxni jamaat qedirining kirix aozıda kaynitip pixurup xu yərdə olturup «kahinlikka tikləx kurbanlık» oja təwa bolovan sevätki nan bilən koxup yangılar; bularını Harun bilən oqulları yesun, dəp buyruqınımdək uni yənglər; **32** lekin gəx bilən nandin exip kaloqanırının həmmisini otta kəydürüwetinglar. **33** Silər yətə küngiça jamaat qedirining kirix aozızıdin qıkımay, Hudaşa atap kahinlikka tikləx künlirlərlər toxkuq xə yərdə turunglar; qünki siləri Hudaşa atap kahinlikka tikləx üçün yətə kün ketidü. **34** Bugün kılınojan ixlar Pərvərdigarning buyruqını boyıqa silər üçün kəfarat kəltürüsün dəp kılındı. **35** Silər əlməslikinglər üçün Pərvərdigarning əmrini tutup jamaat qedirining kirix aozıning alidiga keqə-kündüb yətə kün turuxunglar kerək; qünki manga xundak buyruldı». **36** Harun bilən oqulları Parvardigarning Musanıng wasitisi bilən buyruqınıning həmmisini bəja kəltürdü.

9 Səkkizinqi künü Musa Harun bilən uning oqulları wə Israilning aksakallırını qakirip, 2 ḥarunoja mundak dedi: — «Son gunah kurbanlıqıja bejirim bir mozayni, keydürmə kurbanlıqka bejirim bir koqkarnı ezung üçün elip, Pərvərdigarning aldişa kəltürjin, **3** andin Israillarşa sez kilipli: — Silər gunah kurbanlıq üçün bir teka elip kelinglər, keydürmə kurbanlıq üçün bir mozay wə bir koza elip kelinglər, hə ikkisi bejirim, bir yaxka kırğın bolsun; **4** Pərvərdigarning alidida sunuxka inaklıq kurbanlığı süpitidə bir torpaq bilən bir koqkarnı elip, zayıt Meyi ilextürülən axılık hədiyəsi bilən billa kəltürünglər; qünki bugün Pərvərdigar Əzini silərgə ayan kılıdu, degin». **5** Ular Musa buyruoqan nərsilərni jamaat qedirining aldişa elip kaldı; pütküll jamaat yekin kilipli, Pərvərdigarning alidida hazır bolup turdu. **6** Musa: — Mana, bu Pərvərdigar buyruqan ixtur; buni kilsanglar Pərvərdigarning xan-xəripi silərgə ayan bolidi, dedi. **7** Xuning bilən Musa ḥarunoja: — Sən kurbangahka yekin berip gunah kurbanlığında bilən kəydürmə kurbanlığını sunup ezung wə həlk üçün kəfarat kəltürjin; andin həlkning kurbanlığını sunup, Pərvərdigar əmr kılıqandak ular hakkında kəfarat kəltürjin» — dedi. **8** Xuni dewidi, Harun kurbangahka yekin berip ezi üçün gunah kurbanlıq bolidiqan mozayni boozlıldı. **9** Harunning oqulları kanni uningoja sunup bərdi; u barmikini kənoja təkfüzüp, kurbangahning müngüzlirə sürdü, kalojan kanni kurbangahning tūwigə kuydi. **10** Gunah kurbanlığının meyi bilən iki berək wə jigərnin üstdikini qawa mayni elip, Pərvərdigar Musaşa buyruqınındak ularnı kurbangah üstidə kəydürdü. **11** Gəx bilən terisini bolsa qedirahning taxkırıqıja elip qıkıp otta kəydürdü. **12** Andin u kəydürmə kurbanlık kılıldıqan [koqkarnı] boozlıldı; Harunning oqulları uningoja kanni sunup bərdi; u buni kurbangahning üsti kışmining ətrapıoja söpti. **13** Andin ular parqə-parqə kılınojan kəydürmə kurbanlık bəxi bilən billa uningoja sunup bərdi; u bularını kurbangahda kəydürdü. **14** U iq kərni bilən paqaklirini yuyup, bularımı kurbangahning üstdə, keydürmə kurbanlığının üstığa koyup keydürü. **15** Andin u həlkning kurbanlığında kəltürdü; həlkning gunah kurbanlığı bolovan tekini boozləp, ilgiri haywanını sunoşandak unimu gunah kurbanlık kılındı. **16** U kəydürmə kurbanlık kılıldıqan malni kəltürüp buminu bəlgilimə boyıqə sundı. **17** Andin u axılık hədiyəsinə kəltürüp uningdin bir qangal elip atığınək keydürmə kurbanlığında koxup kurbangah, üstidə kəydürdü. **18** Andin həlkə bolidiqan inaklıq kurbanlıq bolidiqan torpaq bilən koqkarnı boozlıldı. Harunning oqulları kenini uningoja sunup bərdi; u buni kurbangahning üsti kışmining ətrapıoja söpti. **19** Ular torpaq bilən koqkarning may kışmini, yəni maylık kuyrukı, iq karnını yegəp turojan maylirını, iki berək wə jigərnin qawa meyini elip. **20** Bu may parqlarınından iki texning üstidə koydı, [Harun] bularını kurbangahning üstidə kəydürdü. **21** Ahirida Harun iki təx bilən ong arkaya putini pulanglatma hədiyə süpitidə Musanıng buyruqınındak Pərvərdigarning alidida pulanglatdı. **22** Andin Harun kollırını həlkə karıtip kətürüp, ularqa baht tilidi; u gunah kurbanlığı, keydürmə kurbanlıq wə inaklıq

kurbanlığını sunup, [kurbangahtını] qüxti. **23** Musa bilən Hərun jamaət qedirioja kirip, yənə yenip qıkıp həlkəkə bəht tilidi; xuning bilən Pərvərdigarning xan-xəripi pütkül həlkəkə ayan boldı; **24** Pərvərdigarning alidin ot qıkıp, kurbangaħ üstdikи kəydürmə kurbanlık bilən maylarınyutup kətti. Pütkül həlkə buni kerüp, towlixip, düm yiqlixti.

10 Hərunning oqulları Nadab bilən Abihu ikkisi ez huxbuydanini elip uningçoja ot yekip tüstigə huxbuyni selip, Pərvərdigarlar olaqası buyrup bəkmiqojan oqayıriy bir otnı Pərvərdigarning alidin ot qıkıp ularını yəwəttı; xuan ular Pərvərdigarning alidin ot qıkıp ularını yəwəttı; xuan ular Pərvərdigarning alidin ot qıkıp ularını yəwəttı. **3** Musa Hərunqa: — Mana, bu Pərvərdigarning alidin ot qıkıp ularını yəwəttı. **4** Musa Hərunning taoqası Uzzıəlning oqulları bolqan Mixaəl bilən Əlzaflannı qakırıp ularoja: — Silər yekin kelip ez kərindaxliringlarnı mukəddas jayning alidin ketürüp, qedirgahning taxkirişa elip qikinqalar — dedi. **5** Xuning bilən ular yekin kelip, ularnı kiyiklik kengləkləri bilən ketürüp. Musanıng buyruqoinidək qedirgahning taxkirişa elip qikti. **6** Musa Hərun wə oqulları Əliazər bilən Itamaroja: — Silər baxliringlarnı oquq koymanglar, kiyimliringlarnı yirtmanglar; bolmisa eziñgalar elüp, pütkül jamaətək oqəzəp ketürüsilər; lekin kerindaxliringlər bolqan pütkül Israıl jəmati Pərvərdigar yakkan ot tüپaylidin matəm tutup yioğlusun. **7** Əmma silər bolsanglar Pərvərdigarning məsiləx meyi üstünglar olaqası sürülgən bolqaqka, jamaət qedirining taxkirişa qıkmanglar; bolmisa elisilər, dedi. Xuni dewidi, ular Musanıng buyruqoinidək kıldı. **8** Pərvərdigar Hərunqa söz kılıp mundak dedi: — **9** «Sən ezung wə oqulliring xarab wə ya baxka küqlük hərakələri iqi, jamaət qedirioja hərgiz kirmənglər; bolmisa, elüp ketisilər. Bu silər üçün dəwdən-dawrga əbədiy bir bəlgilimə bolidu. **10** Xundak kilsanglar, mukəddas bilən adəttikini, pak bilən napakni pərk etip ajritalaydiojan bolisişər; **11** xundakla Pərvərdigar Musanıng wasitisi bilən İsrailcə tapxuroqan hamma bəlgilimlərinə ularoja eğıtalaysılar». **12** Musa Hərun wə uning tirik ələqən oqulları Əliazər bilən Itamaroja mundak dedi: — «Silər Pərvərdigarning atap otta sunulidiojan kurbanlık-hədiyələrdin exip ələqən axlık hədiyəsini elip uni kurbangaħning yenida egiqə arilaxturmojan ələqən yengər; qünki u «əng mukəddəslərning biri» hesablinidu. **13** Bu Parvardigaroja atap otta sunulidiojan nərsilərdin sening nesiwəng wə oqulliringning nesiwisi bolqaqka, uni mukəddas jayda yeyixinglar kerək; qünki manga xundak buyrulandur. **14** Uningdin baxka pulanglatma hədiyə kiliñojan tex bilən ketürmə hədiyə kiliñojan arkə puttini san wa oqul-kızlıring billə pak bir jayda yengər; qünki bular sening nesiwəng bilən oqulliringning nesiwisi bolsun dəp, İsraillarning inaklık kurbanlıklarından silərgə berilgən. **15** Ular ketürmə hədiyə kiliñojan arkə put bilən pulanglatma hədiyə kiliñojan təxni otta sunulidiojan maylıri bilən koxup, Pərvərdigarning alidin pulanglatma hədiyə süpitidə pulanglitix üçün kəltürsün; Pərvərdigarning buyruqını

boyıqə bular sening wə oqulliringning nesiwisi bolidu; bu əbədiy bir bəlgilimə bolidu». **16** Andin Musa gunah kurbanlık kılıdijojan tekini izdiwidı, mana u allıqanın keydürütlüp bolqanıdi. Bu səwəbtin u Hərunning tirik ələqən iki oqlı Əliazər bilən İtamaroja aqqiklinip: **17** — Nəmizkə silər gunah kurbanlığının gexini mukəddas jayda yemidinlər? Qünki u «əng mukəddəslərning biri» hesablinidu, Pərvərdigar silərni jamaətning gunahını ketürüp ular üçün uning alıda kəfarət kəltürsün dəp, xuni silərgə təksim kilənəndi. **18** Mana, uning keni mukəddəs jayning iqığa kəltürülmidi; silər əslidə mən buyruqandak uni mukəddas jayda yeyixinglar kerək idi, — dedi. **19** Lekin Hərun Musaqa: — Mana, bular bügün [toqraq ix kılıp] ezlirining gunah kurbanlık bilən keydürmə kurbanlığının Pərvərdigarning alidin sundı; menin beximə xu ixlər kəldi; ağar mən bigün gunah kurbanlığının [gexini] yegan bolsam, Pərvərdigarning nəziridə obdan bolattımu? — dedi. **20** Musa buni anglap jawabıdin razi boldı.

11 Pərvərdigar Musa bilən Hərunqa mundak dedi: — **2** İsrailcə mundaq degin: — Yər yüzidiki barlıq hayvanlarning iqidin silərgə yeyixkə bolidijojan janiwarlar xuki: — **3** Hayvanlar iqidə həm tuyaklıları pütün aqımaq (tuyaqları pütünləy yerik) həm kəxigüqi hayvanlarning hərbirini yesəngər bolidu. **4** Lekin kəxigüqi yaki aqımaq tuyaklıq hayvanlardın təwəndikilərini yeməsliklər kerək: — Təgə: qünki u kəxigini bilən tuyiki aqımaq əməs. Xunga u silərgə haram bolidu. **5** Suçur bolsa kəxigini bilən tuyiki aqımaq əməs — u silərgə haram bolidu. **6** Toxkan bolsa bumu kəxigini bilən tuyiki aqımaq əməs — u silərgə haram bolidu. **7** Qoxka bolsa tuyaklı aqımaq (tuyaqları pütünləy yerik) bolojını bilən kəximigini üçün silərgə haram bolidu. **8** Silər xu hayvanlarning gəxidin yeməsliklər kerək wə ularning elütikimu təqməngər. Ular bolsa silərgə haram bolidu. **9** Suda yaxaydiojan janiwarlardın təwəndikilərini yeyixkə bolidu: — sudiki, yəni dərya-dengizlərdəki janiwarlardın kanitı wə kasıraqlıları bolqanlarını yeyixkə bolidu; **10** lekin dərya-dengizlərdə yaxaydiojan, yəni sularda top-top üzidijojan barlıq janiwarlardın, kasıraqlıları yaki kanitı bolmiojanlarını yeməsliklər kerək; ular silərgə yirginqlik sanalsun. **11** Məzkur janiwarlar dərwəkə silərgə yirginqlik sanalsun; silər ularning gəxidin yeməsliklər kerək; ularning elütikini yirginqlik dəp karanglar. **12** Sudiki janiwarlarning iqidin kanitı bilən kasıraqlı bolmiojan janiwarlarning həmmisi silərgə yirginqlik sanalsun. **13** Uqar-kanatlardın təwəndikilər silərgə yirginqliktur; ular yeyilməslikli kerək wə silərgə yirginqlik bolsun: — yəni bürküt, korultaz-tapküxərlər, dəngiz bürkütü, **14** karlıqaq kuyrukluq sar, laçın wə ularning hilliri, **15** həmmə қəşəq-kozğunular wə ularning hilliri, **16** müxiükyapılıq, tegikix, qayka, sar wə ularning hilliri, **17** huvküx, kärna, ibis, **18** akku, sakıykuq, belik-alouq, **19** ləylək, turna wə uning hilliri, həpüp wə xəpərəng katarlıqlar silərgə haram sanalsun. **20** Buningdin baxka tet putlap mangidijojan, uqidijojan uxax janiwarlarning həmmisi silərgə yirginqlik bolidu. **21** Həlbuki, tet putlap mangidijojan, uqidijojan uxax janiwarlardın təwəndikilərini yesəngər bolidu: — puti bilən üglik

paqıkı bolup, yər yüzidə səkriyələydijanları yesənglər bolidu; **22** bularning iqidin silərgə yeyixka bolidijanları: — qekətkə wə uning hilliri, qara qekətkə wə uning hilliri, tomuzoja wə uning hilliri, qakqızıq wə uning ularning səwəbidin bulqojinip kəlisilər; **44** qünki Mən hilliri. **23** Ləkin tət putluq bolojan əmiligüqi həm Hudayinglardurman. Silər ezunglarnı [θüümge] atap uqidiojan həmmə baxxa janiwarlar silərgə yirginqlik mukəddas kiliçinglər kerak; Mən Əzüm mukəddas sanalsun. **24** Bu janiwarlardanın mundak yol bilən bolojaq silərmərə ezunglarnı mukəddas tutuxunglar napak bolisilər; birkim ularning olük tenigə təgsə kəq kirgüçə napak hesablinidu. **25** Kimdəkim bularning hərkəndək janiwarlarning səwəbidin napak kilmangalar. olükining bir kışmını ketürsə ez kiyimlərini yuyuxi kerək, u xixi kəq kirgüçə napak hesablinidu. **26** Tuyaklıri aqımak, birak pütünley belünnığın yaki kəximəydijan haywanlarning həmmisi silərgə haramdur; hərkim [ularning olükigə] təgsə napak sanalsun. **27** Tət puti bilən mangidiojan haywanlarning iqidin tapını bilən mangidiojanlarning həmmisi silərgə napak bolup, hərkim ularning olük tanlıriga təgsə kəq kirgüçə napak sanılıdu. **28** Kimki ularning olükini ketürsə ez kiyimlərini yuyuxi kerək, u xixi kəq kirgüçə napak turidu. Bu haywanlar bolsa silərgə haram bolidu. **29** Yər yüzidə əmiligüqi uxxak janiwarlarning iqidin silərgə haram bolojanlar munular: — kəriço zokor, qaxkan, kaşlənqök wə ularning türlləri, **30** salma, kızıl kaşlənqök, tam kaşlənqök, tügürük kaşlənqök wə hameleon katarlıklar haram bolidu. **31** Bularning həmmisi yər yüzidə əmiligüqi həmmə uxxak janiwarlarning iqida silərgə haram bolidu; ularning olükigə təgsə, kəq kirgüçə napak sanılıdu. **32** Bu janiwarlarning oluki hərkəndək nemigə qüxiüp kalsa xu nəmə napak hesablinidu — hərkəndək yaqəq qəqa-kuqa bolsun, kiyim bolsun, terə bolsun, taçar bolsun, hərkəndək ixka ixlitildiojan əswab bolsun, suoja qilinixi kerək; ular kəq kirgüçə napak sanılıp, keyin pak bolidu. **33** Bularning biri sapaldın yasaloğan hərkəndək qəqa iqigə qüxiüp kalsa, xu qəqa iqidiki həmmə nərsə napak sanalsun wə qəqa ezi sundurulsun. **34** Əger qəqidiki sudin ax-taam üstigə qaqrəp kətsə, ax-taam napak sanalsun wə xundakla qəqidiki hərkəndək iqimlikmu napak sanalsun. **35** Hərnemigə undak olükning birər kismi qüxiüp kalsımı, napak sanalsun. Əger tonur wə oqak bolsa, napak boldi dəp qekiyetilsün; ular silərgə haram bolsun. **36** Ləkin xundak əhəwalda bulak yaki su yiçilidiojan kələk yənilə pak sanılıdu; əmmə birkim ularning olük tenigə təgsə napak bolidu. **37** Əger undak olükning birər kismi terixkə təyyarlanıjan danlar oqıqə qüxiüp kalsa, bumu yənilə pak sanılıdu. **38** Ləkin əger dənning üstigə su kuyulogändin keyin xundak bir olükning birər kismi qüxiüp kalsa, undakta bu danlar silərgə napak sanalsun. **39** Əger silərgə yeyixkə bolidijan haywanlardın biri olüp kalsa, uning olükigə təgkən kixi kəq kirgüçə napak sanalsun. **40** Kimki undak olükning gəxidin yesə, ez kiyimlərini yuyuxi kerək wə kəq kirgüçə napak sanalsun; xundakla undak bir olükni ketürən kixim kiyimlərini yuyuxi kerək wə u xixi kəq kirgüçə napak sanalsun. **41** Yər yüzidə əmiligüqi həmmə uxxak janiwarlar yirginqlik sanılıp, hərgiz yeyilmisən. **42** Korsikı bilən bejirləp mangidiojan janiwar bolsun, yər yüzidə yürüp tət puti bilən yaki kəp putluri bilən mangidiojan əmiligüqi janiwarlarning hərtürlükini bolsa, ularnı hərgiz yemənglər; qünki ular yirginqliktur.

43 Silər bolsanglar mundak əmiligüqi janiwarning səwəbidin ezunglarnı yirginqlik kılmaslıqlıqlar kerək. — Əzünglarnı ular tüpəylidin napak kilmangalar, bolmisa hilliri, tomuzoja wə uning hilliri, qakqızıq wə uning ularning səwəbidin bulqojinip kəlisilər; **44** qünki Mən hilliri. **23** Ləkin tət putluq bolojan əmiligüqi həm Hudayinglardurman. Silər ezunglarnı [θüümge] atap uqidiojan həmmə baxxa janiwarlar silərgə yirginqlik mukəddas kiliçinglər kerak; Mən Əzüm mukəddas sanalsun. **24** Bu janiwarlardanın mundak yol bilən bolojaq silərmərə ezunglarnı mukəddas tutuxunglar napak bolisilər; birkim ularning olük tenigə təgsə kəq kirgüçə napak hesablinidu. **25** Kimdəkim bularning hərkəndək janiwarlarning səwəbidin napak kilmangalar. olükining bir kışmını ketürsə ez kiyimlərini yuyuxi kerək, u xixi kəq kirgüçə napak hesablinidu. **26** Tuyaklıri aqımak, birak pütünley belünnığın yaki kəximəydijan haywanlarning həmmisi silərgə haramdur; hərkim [ularning olükigə] təgsə napak sanalsun. **27** Tət puti bilən mangidiojan haywanlarning iqidin tapını bilən mangidiojanlarning həmmisi silərgə napak bolup, hərkim ularning olük tanlıriga təgsə kəq kirgüçə napak sanılıdu. **28** Kimki ularning olükini ketürsə ez kiyimlərini yuyuxi kerək, u xixi kəq kirgüçə napak hesablinidu. **29** Yər yüzidə əmiligüqi uxxak janiwarlarning iqidin silərgə haram bolidu. **30** Salma, kızıl kaşlənqök, tam kaşlənqök, tügürük kaşlənqök wə hameleon katarlıklar haram bolidu. **31** Bularning həmmisi yər yüzidə əmiligüqi həmmə uxxak janiwarlarning iqida silərgə haram bolidu; ularning olükigə təgsə, kəq kirgüçə napak sanılıdu. **32** Bu janiwarlarning oluki hərkəndək nemigə qüxiüp kalsa xu nəmə napak hesablinidu — hərkəndək yaqəq qəqa-kuqa bolsun, kiyim bolsun, terə bolsun, taçar bolsun, hərkəndək ixka ixlitildiojan əswab bolsun, suoja qilinixi kerək; ular kəq kirgüçə napak sanılıp, keyin pak bolidu. **33** Bularning biri sapaldın yasaloğan hərkəndək qəqa iqigə qüxiüp kalsa, xu qəqa iqidiki həmmə nərsə napak sanalsun wə qəqa ezi sundurulsun. **34** Əger qəqidiki sudin ax-taam üstigə qaqrəp kətsə, ax-taam napak sanalsun wə xundakla qəqidiki hərkəndək iqimlikmu napak sanalsun. **35** Hərnemigə undak olükning birər kismi qüxiüp kalsımı, napak sanalsun. Əger tonur wə oqak bolsa, napak boldi dəp qekiyetilsün; ular silərgə haram bolsun. **36** Ləkin xundak əhəwalda bulak yaki su yiçilidiojan kələk yənilə pak sanılıdu; əmmə birkim ularning olük tenigə təgsə napak bolidu. **37** Əger undak olükning birər kismi terixkə təyyarlanıjan danlar oqıqə qüxiüp kalsa, bumu yənilə pak sanılıdu. **38** Ləkin əger dənning üstigə su kuyulogändin keyin xundak bir olükning birər kismi qüxiüp kalsa, undakta bu danlar silərgə napak sanalsun. **39** Əger silərgə yeyixkə bolidijan haywanlardın biri olüp kalsa, uning olükigə təgkən kixi kəq kirgüçə napak sanalsun. **40** Kimki undak olükning gəxidin yesə, ez kiyimlərini yuyuxi kerək wə kəq kirgüçə napak sanalsun; xundakla undak bir olükni ketürən kixim kiyimlərini yuyuxi kerək wə u xixi kəq kirgüçə napak sanalsun. **41** Yər yüzidə əmiligüqi həmmə uxxak janiwarlar yirginqlik sanılıp, hərgiz yeyilmisən. **42** Korsikı bilən bejirləp mangidiojan janiwar bolsun, yər yüzidə yürüp tət puti bilən yaki kəp putluri bilən mangidiojan əmiligüqi janiwarlarning hərtürlükini bolsa, ularnı hərgiz yemənglər; qünki ular yirginqliktur.

43 Silər bolsanglar mundak əmiligüqi janiwarning səwəbidin ezunglarnı yirginqlik kılmaslıqlıqlar kerək. — Əzünglarnı ular tüpəylidin napak kilmangalar, bolmisa hilliri, tomuzoja wə uning hilliri, qakqızıq wə uning ularning səwəbidin bulqojinip kəlisilər; **44** qünki Mən hilliri. **23** Ləkin tət putluq bolojan əmiligüqi həm Hudayinglardurman. Silər ezunglarnı [θüümge] atap uqidiojan həmmə baxxa janiwarlar silərgə yirginqlik mukəddas kiliçinglər kerak; Mən Əzüm mukəddas sanalsun. **24** Bu janiwarlardanın mundak yol bilən bolojaq silərmərə ezunglarnı mukəddas tutuxunglar napak bolisilər; birkim ularning olük tenigə təgsə kəq kirgüçə napak hesablinidu. **25** Kimdəkim bularning hərkəndək janiwarlarning səwəbidin napak kilmangalar. olükining bir kışmını ketürsə ez kiyimlərini yuyuxi kerək, u xixi kəq kirgüçə napak hesablinidu. **26** Tuyaklıri aqımak, birak pütünley belünnığın yaki kəximəydijan haywanlarning həmmisi silərgə haramdur; hərkim [ularning olükigə] təgsə napak sanalsun. **27** Tət puti bilən mangidiojan haywanlarning iqidin tapını bilən mangidiojanlarning həmmisi silərgə napak bolup, hərkim ularning olük tanlıriga təgsə kəq kirgüçə napak sanılıdu. **28** Kimki ularning olükini ketürsə ez kiyimlərini yuyuxi kerək, u xixi kəq kirgüçə napak hesablinidu. **29** Yər yüzidə əmiligüqi uxxak janiwarlarning iqidin silərgə haram bolidu. **30** Salma, kızıl kaşlənqök, tam kaşlənqök, tügürük kaşlənqök wə hameleon katarlıklar haram bolidu. **31** Bularning həmmisi yər yüzidə əmiligüqi həmmə uxxak janiwarlarning iqida silərgə haram bolidu; ularning olükigə təgsə, kəq kirgüçə napak sanılıdu. **32** Bu janiwarlarning oluki hərkəndək nemigə qüxiüp kalsa xu nəmə napak hesablinidu — hərkəndək yaqəq qəqa-kuqa bolsun, kiyim bolsun, terə bolsun, taçar bolsun, hərkəndək ixka ixlitildiojan əswab bolsun, suoja qilinixi kerək; ular kəq kirgüçə napak sanılıp, keyin pak bolidu. **33** Bularning biri sapaldın yasaloğan hərkəndək qəqa iqigə qüxiüp kalsa, xu qəqa iqidiki həmmə nərsə napak sanalsun wə qəqa ezi sundurulsun. **34** Əger qəqidiki sudin ax-taam üstigə qaqrəp kətsə, ax-taam napak sanalsun wə xundakla qəqidiki hərkəndək iqimlikmu napak sanalsun. **35** Hərnemigə undak olükning birər kismi qüxiüp kalsımı, napak sanalsun. Əger tonur wə oqak bolsa, napak boldi dəp qekiyetilsün; ular silərgə haram bolsun. **36** Ləkin xundak əhəwalda bulak yaki su yiçilidiojan kələk yənilə pak sanılıdu; əmmə birkim ularning olük tenigə təgsə napak bolidu. **37** Əger undak olükning birər kismi terixkə təyyarlanıjan danlar oqıqə qüxiüp kalsa, bumu yənilə pak sanılıdu. **38** Ləkin əger dənning üstigə su kuyulogändin keyin xundak bir olükning birər kismi qüxiüp kalsa, undakta bu danlar silərgə napak sanalsun. **39** Əger silərgə yeyixkə bolidijan haywanlardın biri olüp kalsa, uning olükigə təgkən kixi kəq kirgüçə napak sanalsun. **40** Kimki undak olükning gəxidin yesə, ez kiyimlərini yuyuxi kerək wə kəq kirgüçə napak sanalsun; xundakla undak bir olükni ketürən kixim kiyimlərini yuyuxi kerək wə u xixi kəq kirgüçə napak sanalsun. **41** Yər yüzidə əmiligüqi həmmə uxxak janiwarlar yirginqlik sanılıp, hərgiz yeyilmisən. **42** Korsikı bilən bejirləp mangidiojan janiwar bolsun, yər yüzidə yürüp tət puti bilən yaki kəp putluri bilən mangidiojan əmiligüqi janiwarlarning hərtürlükini bolsa, ularnı hərgiz yemənglər; qünki ular yirginqliktur.

12 Pərvərdigar Musa oja söz kılıp mundak dedi: — 2 Israillar oja söz kılıp mundak degin: — «Ayal xixi hamildər bolup oqul tuoşa, adət kerüp aqırıq bolojan künlirididikdək yəttə küngiqə napak sanalsun. 3 Səkkizinci künü ooğlu bolsa hətnə kılınsun. 4 Ayal bolsa xuningdin keyin ottuq üq küngiqə «kan paklinix»ta tursun; paklinix künlirli tamam bolmioquqə heqbir mukəddas nərsiga təqmisün, mukəddəs jayojimu kirmisün. 5 Əger u kız tuoşa undakta adət künlirididikdək ikki həptiqiqa napak turup, andın atmix altə küngiqə «kan paklinix»ta tursun. 6 Maylı oqul yaki kız tuoşun, kan paklinix künlirli tamam bolojandın keyin u ayal kəydürmə kurbanlık üçün bir yaxqa kırğən kozını, gunah kurbanlıq üçün bir baqqa yaki pahtəknə elip jamaat qedirininqirix aqzıqə, kahınıninq kəxioja kəltürüsün. 7 Kəhən uni Pərvərdigarning alidda sunup, xu ayal üçün kəfarət kəltüridü; xuning bilən u hunidin pak bolidu. Oqul yaki kız tuoşkan ayal toqrisidiki kənun-bəlgilimə mana xudur. 8 Əger uning kozioja kurbə yətmisə, ikki pahtək yaki ikki baqqa kəltürüsün; ularning biri kəydürmə kurbanlık üçün, yənə biri gunah kurbanlıq üçün bolidu; xu yol bilən kəhən uning üçün kəfarət kəltüridü; u ayal pak bolidu.

13 Pərvərdigar Musa bilən Hərun oja söz kılıp mundak dedi: — 2 Birsining bədinining terisidə bir qikan, yaki təmrətkə yaki parkırak taxma qıkıp, uningdin bədinining terisidə pesə-mahaw kesilininq jarahitə pəyda bolojan bolsa, u xixi Hərun kahınıninq yaki uning kəhən oqulliridin birininq kəxioja kəltürüsün. 3 Kəhən uning bədinining jarahitə qaraydu; jarahət bolojan jayning tüki akırıp kətkən həmdə jarahətmə atrapidiki teridin kənırak, kerünsə, bu pesə-mahaw kesallikidur. Xunga kəhən uni kergəndin keyin xu kixini «napak» dəp jakarlısun. 4 Ləkin əger uning bədinining terisidiki pəyda bolojan axu yaltırak qikan ak bolup, atrapidiki teridin kənırak kərünməsə wə tükimə akırıp kətmigən bolsa, kəhən bu jarahət bar kixini yəttə küngiqə ayrim solap koysun. 5 Yəttinqi künü kəhən uning qoşa karisun wə əger jarahət ohxax turup, terisidə kengiyip kətmigən bolsa, kəhən uni yənə yəttə küngiqə ayrim solap koysun. 6 Yəttinqi künü kəhən uningoja yənə karisun wə jarahətninq rənggi suslaxkan wə

kengiyip kətmigən bolsa, undakta kahin uni «pak» dəp jakarlisun; jaraħətnıg pəkət bir qaqka ikənlili bekitilip, kesəl xixi eż kiyimlirini yuyup pak sanalsun. 7 Lekin ağar u kahinoja kərənünüp «pak» dəp jakarlanoqandan keyin xu qaqka terisidə kengiyip kətsə, undakta u yənə bir kətim kahinoja kərənsun. 8 Kahin uningoja yəna karisun wə ağar qaqka uning terisidə kengiyip kətkən bolsa, kahin uni «napak» dəp jakarlisun; u jaraħət pesə-mahawdur. 9 Əgor birkimda pesə-mahaw jaraħit pəyda bolup kalsa kahinning kəxioja kəltürtülsün. 10 Kahin uning jaraħitigə səpselip karisun; wə ağar terisidə ak bir qıkan payda bolqan, tükü akirip kətkən bolsa wə qıkan qıkkən jayda et-gexi kərənünüp kəlojan bolsa, 11 bu uning bədinining terisigə qüxkən kona pesə-mahaw jaraħitining kəytidin kəzəjili xili bolup, kahin uni «napak» dəp jakarlisun. U napak bolqını üçün uni solaxning hajiti yok. 12 Lekin ağar pesə-mahaw kəzəjili, jaraħitı bar kixining terisiga yeyiliş kətkən bolsa, kahin nəgilə karışa xu yərda xu «pesə-mahaw» bolsa, terisini bexidin putioqja kaplap kətkən bolsa, 13 undakta kahin uningoja səpselip karisun; mana, xu pesə-mahaw jaraħitı pütün bədinini kaplap kətkən bolsa, u jaraħitı bar kixini «pak» dəp jakarlisun; qünki uning pütün bədini akirip kətkən bolup, u «pak» dəp sanalsun. 14 Lekin qaqqanı uningda et-gexi kərənünüp kəlsa, u kixi napak sanalsun. 15 Kahin mundak kerüngən et-gexi qarap, u kixini «napak» dəp jakarlisun; qünki xu et-geç napak bolup, u pesə-mahaw kesilidur. 16 Halbuki, ağar et-gexi kəytidin eżgirip, akarsa u kixi yənə kahinning kəxioja kəlsun. 17 Kahin uningoja səpselip karisun; jaraħit akarojan bolsa, kahin jaraħitı bar kixini «pak» dəp jakarlisun; u pak sanılıd. 18 Əgor birkimning bədinining terisiga hürräk qıkıp sakçıyp, 19 hürräkninq ornida ak qıkan yaki kizıqoz daqı pəyda bolqan bolsa, kahinoja kərsilitsun. 20 Kahin uningoja səpselip karisun; ağar daqı atrapidiki teridin kənikräk kərənsə, xundakla uningdiki tüklər akirip kəlojan bolsa, undakta kahin uni «napak» dəp jakarlisun; qünki bu hürräktin kəzəjili pəyda bolqan pesə-mahaw kesili jaraħitidur. 21 Lekin kahin uningoja səpselip karioqanda, daqı qıkkən jayda akirip kəlojan tüklər bolmisa, wə daqımu atrapidiki teridin kənikräk bolmisa, rənggi sal susrak bolqan bolsa, undakta kahin uni yəttə küngiqə ayırm solap koysun. 22 Əgor daqı dərwəkə terisiga yeyiliş kətkən bolsa, kahin uni «napak» dəp jakarlisun; qünki bu [pesə-mahaw] jaraħitidur. 23 Əmma ağar daqı eż jayida toħħaq yeyilmiojan bolsa, bu pəkət hürräkninq zəhami, halas; kahin uni «pak» dəp jakarlisun. 24 Əgor birsining bədinining terisining məlum jayı kəyüp kelip, kəyġən jay ak-kizıqoz yaki pütünləy ak daqı bolup kəlsa, 25 kahin uningoja səpselip karisun; ağar xu daqıdiki tüklər akirip kətkən, daqımu atrapidiki teridin kənikräk bolup kəlojan bolsa, undakta bu keylü yarısından pəyda bolqan pesə-mahaw kesilidur; kahin uni «napak» dəp jakarlisun; qünki u pesə-mahaw jaraħitidur. 26 Lekin ağar kahin səpselip karioqanda, daqıng ornida həeqandak akirip kətkən tük bolmisa, xundakla daqımu atrapidiki teridin kənik bolmisa, bəlkı rənggi sus bolsa, undakta kahin uni yəttə küngiqə ayırm solap koysun. 27 Yəttinqi künii kahin uningoja yənə karisun; daqı terisidə kengiyip

kətkən bolsa, kahin uni «napak» dəp jakarlisun; qünki u pesə-mahaw jarahitidur. **28** Əmma əgər daq jayida tohtap, yeyilmioğan bolsa, xundakla rənggi sus bolsa, bu pəkət keyüktin bolovan qawartku, halas; kahin uni «pak» dəp jakarlisun; qünki u keyiükninq tatuķi, halas. **29** Əgər bir ər yaki ayal kixininq bexida yaki sakılıda jarahət payda bolsa, **30** kahin jarahətkə səpselip karisun; əgər jarahət ətrapidiki teridin keniñraq kerünsə, üstidə xalang serik, tük bolsa, undakta kahin uni «napak» dəp jakarlisun; qünki bu jarahət kakaq bolup, bax yaki sakaldiki pesə-mahawning alamitidur. **31** Əgər kahin kakaq jayoja səpselip kəriqanda, u ətrapidiki teridin keniñkerünmisi, xundakla uning iqida heqkəndak kara tükmü bolmisa, undakta kahin kakaqı bar kixini yəttə küngiçə ayrim solap koysun. **32** Kahin yəttinqi künü kakaqka yəna səpselip karisun; kakaq kengiyip kətməy, üstidimə heqkəndak serik tük bolmisa, xundakla kakaq ətrapidiki teridin keniñkerünmisi, **33** jarahıti bar kixi barlık qaq-sakılıni qüxtürüwətsun; kakaqning özini ojirdimisun. Kahin kakaqı bar kixini yəna yəttə küngiçə ayrim solap koysun. **34** Yəttinqi künü kahin kakaqka səpselip karisun; əgar kakaq terida kengiyip kətməgən bolsa, xundakla ətrapidiki teridin keniñkerünmisi, kahin uni «pak» dəp jakarlisun. Andin u kiyimlirini yusun; xuning bilən u pak sanilidu. **35** Lekin əgər u «pak» dəp jakarlanıqandan keyin kakaq terida kengiyip kətsə, **36** kahin uningoja yəna səpselip karisun; əgər kakaq terida kengiyip kətkən bolsa, serik tükning bar-yokulkını təkxürüxninq hajiti yok; qünki bu kixi napaktur. **37** Əgər kakaq jayida xu peti kelip, üstidin kara tük üntüp qıkkən bolsa, kakaq sakayojan boluidu; xu kixi pak bolovaqka, kahin uni «pak» dəp jakarlıxi kerək. **38** Əgər ər yaki ayal kixininq bədinining terisidə daq payda bolup, bu daqlar parkırak həm ak bolsa **39** kahin səpselip karisun; əgar bədənninq terisidiki xu daqlar suslixip boz rangga yüzləngən bolsa, bu teridin qıkkən bir taxma, halas; bu kixi pak sanalsun. **40** Əgər birkimning bexining tükliyi qüxpək kətkən bolsa, u pəkət bir takır bax, halas; u pak sanalsun. **41** Əgər uning bexining tükü pexanə təripidin qüxpək bolsa, u pəkət paynəkbax, halas; u yənilə pak sanalsun. **42** Lekin əgər uning takır bexi yaki paynək bexida kizozuq ak daqı kerünsə, undakta xu jarahət uning takır bexi yaki paynək bexidiki pesə-mahaw kesilining bir alamitidur. **43** Kahin jarahıtgə səpselip karisun; əgar uning takır bexida yaki paynək bexida ixxiñ jarahət bolsa həmdə pesə-mahaw kesilining alamitidak kizozuq ak kerünsə, **44** undakta u pesə-mahaw kesilige giriqtar bolovan adam bolup, napak hesablinidu. Uning bexioja xundak jarahət qüxpək bolovaq, kahin uni mutlak «napak» dəp jakarlisun. **45** Xundak jarahıti bar pesə-mahaw kesili bolovan kixi kiyimliri yırtıq, qaqları quwuk, burut-sakılı yepiklik halda: «Napak, napak!» dəp towlap yürüxi kerak. **46** Xu jarahıti bolovan barlıq künlərdə u «napak» sanilidu; u napak bolovaqka, ayrim turuxi kerək; uning turaloquisi qedirgahıning sırtida bolsun. **47** Əgər bir kiyimdə, məyli yungdin yaki kanaptın tikilən bolsun uningda pesə-mahaw iz-deeqi payda bolsa, **48** yani kanap yaki yungdin tokuloq rahtta, erüx yipida yaki arkak yiplirida bolsun, tərə-hurumda yaki teridin etilən hərkəndək nərsilərdə

pes-mahaw iz-deoji bolsa, **49** xundakla kiyim-keqək yaki terə-hurumda, erüx yip yaki arkək yiplirida, ya terə-hurumdin etilgən nərsilərdə pəyda bolovan iz-daoq yexilrak yaki kızoquq bolsa bu iz-daoq «pesə-mahaw iz-deoji» dəp karlıp kahinoja kərsitsilsun. **50** Kahin [daqək] səpselip karisun, andin iz-daoq pəyda bolovan nərsini yətta küngiçəq ayrim saklisun. **51** U yəttinqi küm iz-daoqka karap baksun; iz-daoq qıxın kiyim-keqək, maylı arkək yipta yaki erüx yipta bolsun, yaki terə-hurumda yaki terə-hurumdin etilgən nərsidə bolsun, u kengiyip kətkən bolsa, bu iz-daoq qırıtkıq pesə-mahaw kesili dəp hesablinip, ular napak sanalsun. **52** Xuningdak kahin erüx yip yaki arkək yipida iz-daoq bolsa kiyim-keqək yaki terə-hurumdin etilgən nərsidə xundak iz-daoq bolsa ularnimu kəydürüwətsun; qünki bu qırıtkıq pesə-mahaw kesilidur. Mundak nərsilərning həmmisini otta kəydürük kerəktur. **53** Lekin kahin uningoja səpselip kariojanda, iz-daoq kiyim-keqəktiki erüx yipta bolsun, arkək yipta bolsun, yaki terə-hurumdin etilgən nərsidə blosun, iz-daoq kengaymigan bolsa, **54** undakta kahin deoji bar nərsini yuyulsun dəp buyuryp, ikkinçi ketim uni yətta küngiçəq saklisun. **55** Bu nərsə yuyulqandın keyin kahin yənə daqək səpselip karisun; əgər uning rənggi əzgərmigən bolsa (gərgək kengiyip kətmigən blosimu), u yənilə napaktur; sən uni otta kəydürgin. Qünki maylı uning iz-deoji iq yüzidə blosun yaki tax yüzidə blosun u qırıtkıq iz-daoq hesablinidu. **56** Lekin əgər kahin səpselip kariojanda, mana, daqning rənggi yuyulqandın keyin suslixip kətkən bolsa, u xu kışmini kiyim-keqəktin, erüx yiptin yaki arkək yiptin blosun, yaki terə-hurumdin blosun uni yırtıp elip, taxliwətsun. **57** Əger bu iz-daoq kiyim-keqəktə, maylı arkək yipta yaki erüx yipta blosun, ya terə-hurumdin etilgən nərsidə kərünsun, bu kengiyidiojan birhil pesə-mahaw iz-deoji dəp sanalsun; sən u qaplaxkən kiyim-keqəktə kəydürüwətkin. **58** Lekin əgər iz-daoq kiyim-keqəktə blosun (erüx yipida yaki arkək yipida blosun) yaki terə-hurumdin etilgən nərsidə blosun, yuyulux bilən qıkip kətsə, undakta bu egin ikkinçi ketim yuyulsun, andin pak sanalsun. **59** Pesə-mahaw kesiliningkidik iz-daoq pəyda bolovan yung yaki kanap rəhəttin tokulojan kiyim-keqək (iz-daoq erüx yipta yaki arkək yipta blosun) yaki terə-hurumdin etilgən nərsilər toorisidiki kanun-bəlgilimə mana xudur; buning bilən ularnı pak yaki napak jakarlaxka bolidu.

14 Pərvərdigar Musaçə söz kılıp mundak dedi:
— 2 Pesə-mahaw bolovan kixi pak kılindiojan künidə bəja kılıx kerək bolovan kanun-bəlgilimə mana təwəndikiduktur; — U kahinning aldiqa kəltürüsün.

3 Kahin qədirgahning taxkiriqa qıkip, pesə-mahaw bolovan kixiga səpselip karisun; əgər pesə-mahaw bolovan kixi kesilidin sakyojan bolsa, **4** Undakta kahin pak kılindiojan kixiga pak, tirik kuxtin ikkini uningoja koxup kədir yaqoqi, kızıl rəht wə zofa kəltürükə buyrusun. **5** Andin kahin kuxlarning birini ekin su qəqilənqan sapal kozining üstüda boozuzlanglar dəp buyrusun; **6** andin tirik kuxni bolsa, kahin uni kədir yaqoqi, kızıl rəht wə zofa bilən elip kelip, bu nərsilərning həmmisini tirik kux bilən birgə ekin suning üstüda boozuzlanqan kuxning kənioja qilisun, **7** andin pesə-

mahawdin pak kılindiojan kixığə yətta ketim sepixi bilən uni pak dəp jakarlisun; wə tirik kuxni dalaşa qoyup bərsun. **8** Pesə-mahawdin pak kılindiojan kixi kiyimlirini yuyup, bədinidiki barlık tülklərni qüxtürüp, suda yuyunqandın keyin pak hesablinidu. Andin uningoja qədirgahka kiriixa ijazat bolidu; pakət u yətta küngiçəq ez qədiriniring texida turuxi kerək. **9** Yəttinqi kün i bədinidiki həmmə tükklərni qüxtürsun; baxning qaq-sakalları wə kəximi, yəni barlık tükklərni qüxtürsun; u kiyimlirini yuyup ez bədinini suda yusun, andin pak bolidu. **10** Səkkizinqi kün i ukki bejirim ərkək əkoza bilən bir yaxka kırqın bejirim qixi kozidin birni, xuningdak bir [saħñinq] ondin üçiga barawər zəytun meyi iləxtürülən esil un «axlıq hədiyəsi», bir log zəytun meyini kəltürsun. **11** Uni «pak» dəp jakarlaydiojan bu rəsim-kəidini etküzidiojan kahin pak kılindiojan kixini wə u nərsilərni jamaət qədiriniring kiriix aqzida, Pərvərdigarning aldida hazır kilsun. **12** Andin kahin ərkək kozılarning birini elip itaətsizlik kurbanlıkı kılıp sunup, uning bilən billə xu bir log zəytun meyini təkəltürüp, pulanglatma hədiya süpitidə Pərvərdigarning aldida pulanglatsun. **13** Koza bolsa mukaddəs bir jayning iqidə gunah kurbanlıkı bilən kəydürmə kurbanlıqlar boozulnidiojan jayda boozulansun; qünki itaətsizlik kurbanlıkı bolsa gunah kurbanlıqı oħħax, kahinoja təwə bolup «əng mukaddəslərning biri» sanılıdu. **14** Kahin itaətsizlik kurbanlıkingen kənidin elip pak kılindiojan kixinining ong külükining yumxikioja wə ong kolinin qong barmikə bilən ong putining qong barmikiojumu sürüp koysun. **15** Andin kahin xu bir log zəytun meyidin elip, eziñin sol koliniñ alikiñioja azojina kysun. **16** Kahin ong barmikini sol kolidiki zəytun meyioja qılap, Pərvərdigarning aldida yətta ketim barmikə bilən səpsun. **17** Andin kahin kolidiki kalojan maydin elip, pak kılindiojan kixinining ong külükining yumxikioja, ong kolining bax barmikioja wa ong putining bax barmikioja sürütən itaətsizlik kurbanlıkingen kəninin istığa sürüp koysun. **18** Sürüp bolup, kahin kolidiki exip kalojan mayni pak kılindiojan kixinining bexiqə kysun. Bu yol bilən kahin uning üçün Pərvərdigarning aldida kəfarət kəltürudu. **19** Andin kahin gunah kurbanlığını sunup, pak kılindiojan kixini napaklığidin pak kılıxka kəfarət kəltürudu; ahiroda u kəydürmə kurbanlıqliki boozulısın. **20** Kahin kəydürmə kurbanlık bilən axlıq hədiyəsinə kurbangalha sunsun. Bu yol bilən kahin uning üçün kəfarət kəltürüp, u kixi pak bolidu. **21** Lekin u kəmbəqəlliñit xundak kılıxka kurbı yətmisə, ozıq kəfarət kəltürük üçün «pulanglatma hədiya» süpitidə yaloqz bir ərkək kozini itaətsizlik kurbanlıkı kılıp kəltürsun, xuningdak axlıq hədiyəsi üçün bir afşalıq ondina biriga barawər zəytun meyi iləxtürülən esil un bilən bir log zəytun meyini kəltürsun **22** wə ez əhwalıqə yarixa ikki pahtək yaki ikki baqqa elip kəlsun; biri gunah kurbanlıkı üçün, yənə biri kəydürmə kurbanlık üçün bolsun; **23** səkkizinqi kün i bularni eziñin pak kılınxı üçün jamaət qədiriniring kiriix aqzıqə elip kelip, Pərvərdigarning aldida kahinning kənioja kəltürsun. **24** Kahin itaətsizlik kurbanlık bolidiojan ərkək əkoza bilən xu bir log mayni elip, bularni pulanglatma hədiya süpitidə Pərvərdigarning aldida

pulanglatsun. **25** Itaatsizlik kurbanlıq kılınojan ərkək közini bolsa ezi boozulsun; andin kahin itaatsizlik kurbanlıqining kənidin azojina elip, pak kılınidiojan kixining ong kuliqining yumxikloja, ong kolining bax barmikloja wə ong putining bax barmikloja sūrsun. **26** Andin kahin maydin elip, sol kolining alikinoja azojina kūysun. **27** Xundak kılıp, kahin ong barmik bilən sol əolidiki maydin Pərvərdigarning aldida yətta kətim səpsun. **28** Andin kahin ezi əolidiki maydin elip, pak kılınidiojan kixining ong kuliqining yumxikloja wə ong kolining bax barmik bilən ong putining bax barmikloja itaatsizlik kurbanlıqining kəninig üstiga sūrsun. **29** Xuning bilən Pərvərdigarning aldida uningoja əfəkarat kəltürükə kahin əolidiki mayning kalojinini pak kılınidiojan kixining bexişa kūysun; **30** andin xu kixi ezi kurbloja ərap pahtəktin birni yaki baqqidin birni sunsun; **31** ezi kurbloja ərap, birini gunah kurbanlıq, yənə birini keydürümə kurbanlıq kılıp axlıq hədiyisi bilən billə sunsun. Bu yolda kahin Pərvərdigarning aldida pak kılınidiojan kixi üçün əfəkarat kəltürüdü. **32** Əzidə pesə-mahaw bołożan, pak kılıniçi üçün wajip bolidiqan nərsiləri kəltürükə kurbı yətmədiqan kixilər tooprısidiki kanun-bəlgilimə mana xulardır. **33** Pərvərdigar Musa bilən Hərunoja mundak dedi: — **34** — Silər Mən eziünglarqa miras kılıp beridiqan Kanaan zeminişa kirkəndin keyin, Mən silər iğə bolidiqan xu zemindiki bir eygə birləş bilər pesə-mahaw yarısını əwətsəm, **35** eyninig igisi kahinning kəxloja berip, uningoja buni məlum kılıp: «Mening eyümgə waba yüksəkdək kerünidü», dəp malum kılıxi kerak. **36** Kahin bolsa: — Əydiki həmma nərsilər napak bolmısın üçün man berip bu wabəqə səpselip əkarxatin burun eyni bikarlangalar, dəp buyrusun. Andin kahin kirip eygə səpselip karisun. **37** Xu u wabəqə səpselip kəriqinida, mana eyninig tamlirloja waba daqolulari yüksən jaylar kawak bolsa, həm yexiloja mayıl yaki kızloq bolup, tamning yüzidin kənikrak bolsa, **38** kahin eyninig ixikining aldişa qıkıp, ixikni yətə kiungıqə takap koysun. **39** Andin kahin yəttinqi künü yenip kılıp, səpselip kəriqinida, eyninig tamliridiki iz-daq kengiyip kətkən bolsa, **40** kahin: — Waba yüksən taxlarnı qıkırıp xəhərninq sirtidiki napak bir jayloq taxliwetinglər, dəp buyrusun. **41** Xuning bilən birgo u eynin iqininq tət ətrapını kirdursun wə ular kəriqan suwaknı bolsa xəhərninq texidiki napak bir jayloq təkülətsun. **42** Andin ular baxka taxlarnı elip, ilgiriki taxlarning ornında koysun wə baxka hək lay etip, uning bilən eyni kaytidin swisun. **43** Əgar u taxlarnı qıkırıp, eyni kirdurup kaytidin suwatkəndin keyin, eyda waba deçı yənə pəyda bolsa, **44** undakta kahin yənə kirip buningoja səpselip kərisun. Səpselip kəriqinida, mana iz-daq eydə kengiyip kətkən bolsa, bu eygə yüksək qırıtkıq waba bolidu; ey napak sanilidu. **45** Bu wajidin ular eyni, yəni yaqəq-tax wə barlıq suwıkı bilən billə qıxırüp, həmmisini kətürüp xəhərninq sirtidiki napak bir jayloq taxliwetsun. **46** Kimdəkim ey takalojan məzgilda uningoja kirsch, u kəq kırğıqə napak sanilidu. **47** Əgar birkim ey iqidə yatkan bolsa, kiyimlirini yusun; wə əgar birsı eydə ojizalanıqan bolsa, umu ezi kiyimlirini yusun. **48** Lekin kahin kirip, eygə səpselip kəriqinida ey suwaloğandan keyin waba uningda kengiyip kətmigən bolsa, undakta kahin eyni «pak» dəp jakarlisun; qünki uningdiki waba sakayojan bolidu. **49** Andin u eyninig pak kılıniçi üçün ikki kux, kədir yaqıqi, kızıl rəht bilən zofa elip kelip, **50** kuxlarning birini ekin su kaqılanıqan sapal kozining üstidə boozulsun; **51** andin u kədir yaqıqi, zofa, kızıl rəht wə tirik kuxni billə elip kelip, bu nərsilərinin həmmisini boozulıqan kuxning kənioja, xundakla ekin suça qılap, eygə yətə mərtiwa səpsun; **52** bu yol bilən u eyni kuxnı kənisi, ekin su, tirik kux, kədir yaqıqi, zofa wə kızıl rəht arklılıq napaklıqin paklaydu. **53** Andin u tirik kuxni xəhərninq sırtida, dalada koyup bərsun. U xundak kılıp, ey üçün kəfərat kəltürüdü; u ey pak sanilidu. **54** Bular bolsa hərhil pesə-mahaw jarahıti, kəkəq, **55** kiyim-keçək wə eygə yüksək pesə-mahaw wabası, **56** teridiki qıkanlar, təmrətkə wə parkırak ak iz-daqlar tooprısidiki kanun-bəlgilimidur. **57** Xu bəlgilişlər bilən bir nərsinig kəysi əhwalda napak, kəysi əhwalda pak bolidiqanlıqını pərk etixə kərsətəmə berixkə bolidu; mana bu pesə-mahaw tooprısidiki kanun-bəlgilimidur.

15 Pərvərdigar Musa bilən Hərunoja söz kılıp mundak dedi: — **2** Israillarəja mundak dənglər: — Hərkəndək ərkəknin ezi tenidin akma qıkşa xu kixi xu akma səwəbədin napak sanalsun. **3** Akma qıkixtin bolən napaklıq tooprısidiki həküm xuki, akımı maylı tenidin ekip tursun yaki ekixtin tohitiliqən bolsun, xu kixi yənilə napak sanalsun; **4** mundak akma bolən kixi yətkən hərbər orun-körpə napak sanilidu wə u kəysi nərsinig üstidə oltursa xu nərsimə napak sanilidu. **5** Kimki u yatkan orun-körpəgə təqsə, ezi kiyimlirini yuyup, suda yuyunsun, andin kəq kırğıqə napak sanalsun. **6** Xuningdək kimki mundak akma bolən kixi olturojan nərsidə oltursa ezi kiyimlirini yuyup, suda yuyunsun wə kəq kırğıqə napak sanalsun. **7** Kimki akma bolən kixininə tenigə təqsə, ezi kiyimlirini yuyup, suda yuyunsun, wə kəq kırğıqə napak sanalsun. **8** Əgar akma bolən kixi pak birsəgə tükürə, xu kixi ezi kiyimlirini yuyup, suda yuyunsun, kəq kırğıqə napak sanalsun. **9** Kaysibir egər-tokumming təstigə [akma bolən] kixi minsə, xu nərsə napak sanalsun. **10** Kimki uning tegidə koyulqan nərsilərə təqsə kəq kırğıqə napak sanilidu; wə kimki xu nərsilərni ketürə, ezi kiyimlirini yuyup, suda yuyunsun, wə kəq kırğıqə napak sanalsun. **11** Akma bolən kixi kəlini yumastın birkimə təgküsə, xu kixi ezi kiyimlirini yuyup, suda yuyunsun wə kəq kırğıqə napak sanalsun. **12** Akma bolən kixi sapal qaşını tutup salsa, xu qaşa qekiyetilsün; yaqəq qaşa bolsa suda yuyulsun. **13** Qaşanıki akma bar kixi akma halitidin kütulsa, eziñinig pak kılıniçi üçün yətə künni həsablaş təkfüüp, andin kiyimlirini yuyup, ekin suda yuyunsun; andin pak sanilidu. **14** Səkkizinqi künü ikki pahtək yaki ikki baqqidin elip, jamaat qedirinə kiriş aqzıqloja, Pərvərdigarning aldişa kəltürüüp, kahinoja tapxursun. **15** Kahin ulardın birini gunah kurbanlıq üçün, yəni birini keydürümə kurbanlıq üçün sunsun. Bu yol bilen kahin Pərvərdigarning aldida uning akma bolənlikloja əfəkarat kəltürüdü. **16** Əgar bir ərkəknin məniysi əzlükidin qıkıp kətkən bolsa, u pütün bədinini suda yusun, u kəq kırğıqə napak sanalsun. **17** Xuningdək adəmning məniysi kəysi kiyimigə yaki

terisiga yukup kalsa, suda yuyulsun wə kəq kirgıqə
napak sanalsun. **18** Ər wə ayal xixi bir-birigə yekinqılıx
bilən məniy qıksa, ikkisi yuyunsun wə kəq kirgıqə napak
sanalsun. **19** Əgar ayal xixilər akma kelix əhalitidə tursa
wa akımı hün bolsa, u yəttə küngiqə «ayrim» tursun;
kimki uningoşa tagşa kəq kirgıqə napak sanalsun. **20**
«Ayrim» turux məzgilidə, kəysi nərsinинг üstidə yatsa,
xu nərsə napak sanılıdı, xundakla kəysi nərsinинг üstidə
olturoqan bolsa, xu nərsimə napak sanalsun. **21** Hərkim
uning orun-kərpisiga təgsə eə kiyimlərini yuyup, suda
yuyunsun wə kəq kirgıqə napak sanalsun. **22** Hərkim
u olturoqan nərsiga təgsə, ez kiyimlərini yuyup, suda
yuyunsun wə kəq kirgıqə napak sanalsun. **23** Wə əgar
birkim u yatkan yaki olturoqan jayda koyulğan birər
nərsiga təgsə, kəq kirgıqə napak sanalsun. **24** Əgar
bir ar xixi xu əhalitkili ayal bilən birgə yatsa, xundakla
uning hün napaklılı xı ərgə yukup kalsa, u yəttə
küngiqə napak sanalsun; u yatkan hərbir orun-kərpim
napak sanalsun. **25** Əger ayal xixining adət waktininq
sirtidimu birməqqə küngiqə həni kəlip tursa, yaki hün
akımı adət waktidin exip katkın bolsa, undakta bu
napak kənək turoqan künnlirininq həmmisidə, u adat
künnliridə turoqandək sanalsun, yənə napak sanalsun.
26 Kan kəlgən hərbir kündə u kəysi orun-kərpə üstidə
yatsa, bular u adət künnliridə yatkan orun-kərpilərdək
həsablinidü; u kəysi nərsinинг üstidə olturoqan bolsa, xu
nərsə adət künnlirininq napaklılıdək napak sanalsun.
27 Hərkim bu nərsilərgə təgsə napak bolidü; xu xixi
kiyimlərini yuyup, suda yuyunsun wə kəq kirgıqə napak
sanalsun. **28** Ayal xixi qaşan hun kelixtin sakaysa, u
yəttə künii hesablap, etkizüp bolopanda pak sanılıdu.
29 Səkkizinqi künii u ikki paftak yaki ikki baqqını elip
jamaat qedirining kirix aqzıqa, kahınınıñ kexioşa
kəltürsun. **30** Kahin bularınning birini gunah kurbanlılı
üçün, yənə birini kəydürmə kurbanlılı üçün etküzsün;
bu yol bilən kahin uning napak akma kənidin pak
boluxioşa uning üçün Pərvərdigarning aldida kəfarət
kəltüridü. **31** Silər muxu yol bilən Israillarnı napaklılıdin
üzüngərlər; bolmisa, ular napaklılıda turuwerip, uların
arısında turojan mening turaloju qedirinmi bulojax
tüpəylidin napak əhalitidə əliup ketidü. **32** Akma kelix
əhalitidə bolojan xixi wə məniy ketix bilən napak bolojan
xixi tooprısında, **33** Xuningdek hun kelix künnliridiki aqırık
ayal xixi toopruluk, akma əhalətə bolojan ar wə ayal
toopruluk, napak əhalitkili ayal billə yatkan ar toopruluk
kəlgən kənun-balgilimə mana xulardur.

kiyimlər bolojaxqə, kiyixtin ilgiri bədiniñi suda yusun.
5 U Israillarning jamaatidin gunah kurbanlılı üçün
ikki tekə, kəydürmə kurbanlılı üçün bir koqçarnı
tapxuruwalsun. **6** Xuning bilen Hərun awwal gunah
kurbanlılı bolidiojan torpakni sunup, ezi wə ez
eyidikilər üçün kəfarət kəltürüxi kerak. **7** Andin u ikki
tekini elip, ularni jamaat qedirining kirix aqzining
aldioja kəltürüp, Pərvərdigarning aldida turoquzsun.
8 Andin Hərun bu ikki tekə tooprısida qək taxlisun;
qəkninq birini «Pərvərdigar üçün», yənə birini «azazəl
üçün» taxlisun. **9** Hərun Pərvərdigaroja qək qüzxən
tekini kəltürüp, gunah kurbanlılı süpitidə sunsun.
10 Lekin «azazəl»gə qək qüzxən tekini bolsa, kəfarət
kəltürüxi üçün qelgə həydilixkə, xundakla «azazəl»gə
əwətilixkə Pərvərdigarning aldida tirik kəldurulsun.
11 Andin Hərun gunah kurbanlılı, yəni ezi üçün
bołqan torpakni kəltürüp, ezi wə ez eyidikilər üçün
kəfarət kəltürükə eziqə gunah kurbanlılı bolidiojan
bu torpakni boozqlisun; **12** Andin u Pərvərdigarning
alididi kurbangahıñ elinojan qoq bilən tolqan bir
huxbuydannı elip, ikki kollap yumxak ezelqan esil
huxbuy atı bilen toldurup, buni pərdininq iqişa elip
barsun; **13** andin huxbuy is-tütiki höküm-guvalı,
sandukining üstidiki kəfarət tahtını kaplısun dəp,
huxbuynı Pərvərdigarning huzuridiki otning üstigə
koysun; xuning bilen u elməydi. **14** U torpakning
kənidin elip ez barmikı bilən kəfarət təhtining xark
təripiga qeqip, kəfarət təhtining aldiojumu ez barmikı
bilən kəndin elip, yəttə ketim şapsun. **15** Andin u halk
üçün gunah kurbanlıki klinidiojan tekini boozqlisun;
kənidin pərdininq iqişa kəltürüp, torpakning kənidin
kiləqəndək kilsun, yəni uning kənidin elip kəfarət
təhtigə wə kəfarət təhtining aldioja qaqsun. **16** U bu
yol bilən mukəddas jay üçün kəfarət kəltürüp, uni
Israillarning napaklılıdin, həmmə itaatsizliklirini elip
baridiojan gunahlıridin paklaydu wə xuningdək ularning
napaklılı arısında turuwtakın jamaat qediri üqünmu
xundak kəfarət kilsun. **17** U kəfarət kəltürük üçün ang
mukəddas jayqa kırğandın tartip uningdin qıkkıqa
heqbiñ adam jamaat qediri işidə bolmısın; bu yol bilən
u ezi, eyidikilər wə Israillarning pütükli jamaiti üçün
kəfarət kəltüridü. **18** Andin u Pərvərdigarning alididi
kurbangahı qipiç, uning üqünmu kəfarət kəltüridü;
xuningdək torpakning kəni bilən tekining kənidin elip
kurbangahning qərisidiki münggüzlərgə sürsün; **19**
u barmikı bilən kəndin elip kurbangahning üstigə

16 Harunning ikki oqlı Pərvərdigarning aldişa yekinlixisi bilən elüp kətti. Ular elüp kətkəndin keyin, Pərvərdigar Musaqa söz kıldı. **2** Pərvərdigar Musaqa mundak dedi: — «Sən ez kerindixing Hərənəqə: «Sən elüp kətnaslıking üçün pardining iqidiki mukəddəs jayqa koyulohan əhədə sanduqkining üstidiki «kəfərat təhti»ning aldişa hər wəkit kəlmə», degin. Qünki Mən «kəfərat təhti»ning üstidiki bulutlu ayan bolımin. **3** Hərən [əŋŋ] mukəddəs jayqa munu yol bilən kirsun: — Gunah kurbanlılığı üçün bir yax torpak, kəydiürmə kurbanlık üçün bir köqarnı kəltərsuns; **4** ezi mukəddəs kanap halta kəngləknı kiyip, ətlirini yapıdiqan kanap ixtannimü kiyip, belığa bir kanap bələwənqi baqlap, bexioğa kanap səllini yeqəp kəlsun. Bular mukəddəs

kiyimlар болоңқа, киyxтин ilgiri бөдінини суда yusun. 5 U Israillarning jamaitidin gunah kurbanlikи üçün ikki tekə, keydtürmə kurbanlik üçün bir koqkarni tapxuruwalsun. 6 Xuning bilen Hарун awwal gunah kurbanlik bolidiojan torpaqni sunup, ezi wə ez eyidikilər üçün kafarət kälterüxi kerək. 7 Andin u ikki tekini elip, ularnı jamaət qedirining kirkix aozqızıng aldioja kälterüp, Pərvərdigarning aldida turqozsun. 8 Andin Hарун bu ikki teko toqprisida qək taxlisun; qəkning birini «Pərvərdigar üçün», yənə birini «azazal üçün» taxlisun. 9 Hарун Pərvərdigaroja qək qüxkən tekini kälterüp, gunah kurbanlikı süpitidə sunsus. 10 Lekin «azazal»da qək qüxkən tekini bolsa, kafarət

10 Lekin "azazəl"ga çək çuxaqını təkmil bolsa, Kənar el kəltürüxi üçün qəlgə həydilixkə, xundakla "azazəl"ga cəwətilixkə Bərvaridigarning aldida tırık kaldurulsun.

11 Andin Hərən gunah kurbanlığını, yəni ezi üçün bolman torpağına kəltürün, ezi wə ezi vəidikilər üçün

булган төрпакнан көйтүрүп, езі жаңынан аның көфарәт көлтүриүкә өзиге gunah қурбанлық бolidиојан туура көрүүдөйсүз: **12** Andin u Bərəvərdigarning

bu torpağın bozuluzluşsun, **12** Andan u Ferwərdigərinin
aldidiki kurbangahıñın elinojan qooq bilən tolajan bir
huxhuwdannı elin, ikki kollan yumxak eziłgan esil

huxbuydanın elip, ikki qənap yuxşan cəngən-ən huxbuy etir bilən toldurup, buni pərdining iqigə elip bərsun: 13 andin huxbuy is-tütiki heküm-guwah

Barşan, 15. añanıñ hizmetçy is tathîq qırkuñ gawar, sandukining üstidiki kəfarət təhtini kaplisun dəp, bıuxhuynı Parwərdigarning huzuridiki otnıng iüstiga

loqosun; xuning bilen u elmeydu. 14 U torpakning
kenidin elip ez harmiki bilan kafarat tahtining xark

təripigə qeqip, kəfarət təhtining aldiqimə eż barmıki bilan kandin elin, vatta ketim sapsun. **15** Andin u halk

şenin şanları erip, yeter kelim sepeşini. 25 Añanı uñen, üçün gunah kurbanlıkî kılınidioqan tekini booqzlisun; kelenini pârdining iqiga kâltürüp, torpakning kenini

kiçiqandek kilsun, yəni uning kənidin elip kəfarət təhtiga wə kəfarət təhtining aldişa qaqsun. **16** U bu

yol bilən mukəddəs jay üçün kəfarət kəltürüp, uni Israillarning napaklikidin, həmmə itaətsizliklirini elip

baridiojan gunahlıridin paklaydu wə xuningdək ularning
napaklıki arisida turuwatkan jamaət qediri üçünmu

xundak kəfarət kilsun. **17** U kəfarət kəltürük üçün əng mukaddəs jayqa kirgəndin tartip uningdin qikkuqə

heqbir adam jamaət qediri iqidə bolmisun; bu yol bilən u əzi, əyidikilər wə Israilning pütkül jamaiti üçün

kæfaræt kælturidu. **18** Andin u Pærwærdigarning aldidiki kurbangahka qikip, uning üqünmu kæfaræt kælturidu;

xuningdak torpakning keni bilen tekining kenidin elip kurbangahning qerisidiki münggülərgə sürsun; **19**

u barmiki bilən қandın elip қurbangahning üstiga yəttə ketim səpsun; xuning bilən u uni Israillarning

20 — Mukəddəs jay, jamaət qediri wə kurbangah,

üqün kəfarət kəltürüp bolqandin keyin, u tirik tekini kəltürsun; **21** andin Hərun ikki əolunu tirik tekining

bexioja koyup turup, uning üstidə turup, Israillarning barlik қабиһликлери wə itaetsizliklirini elip baridioqan

gunahlılarını iğrar kılıp, ularını tekining bexioqa artsun;
andın uni yenida təyyar turidioqan bir adəmning koli

bilən qəlgə əwətiwətsun. **22** Bu yol bilən tekə ularning həmmə kəbihliklirini ez üstigə elip, adəmzatsız qəlgə

ketidu. Xunga u tekini qəlgə koyuwətsun. **23** — Andin Hərun jamaət qedirioğa kirip mukəddəs jayoğa kirdən

wakitta kiygən kanap kiyimlirini selip xu yerdə ularni

köyup koysun. **24** U mukəddəs yerdə əz bədinini bolsa, **9** uni Pərvərdigar oja atap sunux üçün jamaət suda yuyup, əz kiyimlirini kiyip taxkırıja qıkip, qedirijo kirix aqzining aldiyo kəltürmisi, u kixi əz əzinin kəydürmə kurbanlıkı bilən həlkning kəydürmə həlkiridin üzüp taxlansun» — degin. **10** Əgər Israilning kurbanlığını sunup, xu yol bilən əzi wə həlk üçün kəfarət jəmatidin bolovan hərkəndək adəm yaki ularning arısında kəltüridü. **25** Xundaklıla gunaḥ kurbanlığının meyini kurbangalıhta kəydürsün. **26** «Azazəl»ga bektilgən kənni yegan xu kixigə əxarı kılımən, uni əz həlkidin tekini elip berip köyuvatken kixi əz kiyimlirini yuyup, bədinini suda yuyup, andin qedirgahka kirixka bolidu. **27** Kəfarət kəltürür üçün kəni [əng] mukəddəs jayoja elip kırılıp, gunaḥ kurbanlıkı kiliñojan torpaq bilən gunaḥ kurbanlıkı kiliñojan tekini birsə qedirgahning taxkırıja elip qıkip, ularning terisi, gəxi wə tezəklirini otta kəydürsün. **28** Ularnı kəydürən kixi əz kiyimlirini yuyup, bədinini suda yuyup, andin qedirgahka kirixka bolidu. **29** — Mana bu silərgə bir əbədiy kənun-bəlgilimə bolsun: — Hər yəttinqi ayning ominiq künidə silər əz nəpsinglarnı tartıp ezunglarnı təwən tutunglar wə əqəmkəndək ix kilmanglar; məyli yərlilikler bolsun yaki aranglarda turuwatkan Yak, yurtluqlar bolsun xundak kiliñixlər kerək. **30** Qünki xu künida silərni pak laxxa silər üçün kəfarət kəltürülidü; Pərvərdigarning alidda silər həmmə gunahlırlıqlardın pak bolisilər. **31** Bu kün silərgə pütünlay aram alidiojan xabat künü bolup, nəpsinglarnı tartıp ezunglarnı təwən tutisılər; bu əbədiy bir bəlgilimdir. **32** Kimki atisining ornidə kahjinlik yürgütüx üçün məsih kiliñip, Hudaoja atap tikləngən kahjin bolsa xu yol bilən kəfarət kəltüridü. U kanaptin etilgən mukəddəs kiyimi kiyip turup, **33** Əng mukəddəs jay üçün kəfarət kəltüridü; jamaət qediri bilən kurbangalı üçünmu kəfarət kəltüridü; kələqan kahjinlar bilən barlıq həlkning jamaiti üçün həm kəfarət kəltüridü. **34** Bu bolsa silər üçün əbədiy bir bəlgilimə bolidu; xuning bilən Israilların barlıq gunahlıridin pak laxxa üçün yilda bir ketim kəfarət kəltürüp berisilər». Xuning bilən [Hərun] Pərvərdigar Musaqa buyruqjinidək kıldı.

17 Pərvərdigar Musaqa sez kılıp mundak dedi: — **2** Hərun bilən oqşulları wa barlıq Israillarqa mundak degin: — Pərvərdigar silərgə buyruqan həküm xuki: — **3** Israilning jəmətliridin bolovan hərkəndək kixi kurbanlıq kilməkqı bolup, kala yaki koy yaki eçkini jamaət qedirining kirix aqzıja, Pərvərdigarning turalıq qedirining aldiyoja, Pərvərdigar oja atalojan kurbanlıq süpitidə yetiləp əpkəlməy, bəlkı qedirgahning iqidə yaki taxkırıda boozulsa, uningdin akkan kan xu kixining gədiniqə artılıdu; bu adəm «kən təkkən» dəp, əz həlkidin üzüp taxlinidu. **5** Bu həkümming məksiti Israillarning hazırlıkdək dalada mal soyup kurbanlıq kiliñixning orniqə, kurbanlıklarını jamaət qedirining kirix aqzıda Pərvərdigarning aldiyoja kəltürüp, kahinoja tapxurup Parvərdigar oja inaklıq kurbanlıkları süpitidə sunup boozulxı üçündür. **6** Kahin kənni elip jamaət qedirining kirix aqzining yenidiki Pərvərdigarning kurbangahının üstüga secip, Pərvərdigar oja huxbuy kəltürür üçün mayni keydürsun. **7** Xuning bilən ular əmdi burunkidək buzulkuq kılıp teka-jinlarning kəynidə yürüp, ularqa əz kurbanlıklarını etküzüp yürmisun. Mana bu ular üçün dəwrdin-dəwrgiqə əbədiy bir bəlgilimə bolsun. **8** Sən ularqa: — Israilning jəmətidin yaki ularning arısında turuwatkan yaka yurtluqlardın biri kəydürmə kurbanlıq yaki [baxxə] kurbanlıq, etküzməkqi

həlkiridin üzüp taxlasmən» — degin. **10** Əgər Israilning jəmatidin bolovan hərkəndək adəm yaki ularning arısında turuwatkan yaka yurtluqlar kan yesə, Mən yüzünni kənni yegan xu kixigə əxarı kılımən, uni əz həlkidin üzüp taxlasmən. **11** Qünki hərbir janiwarnıng jeni bolsa uning kenididur; Mən uni jeninqər üzün kurbangalı üstüga kəfarət kəltürürkə bərgənmən. Qünki kan ezdiki janning wasitisi bilən kəfarət kəltüridü. **12** Xunga bu səwəbtin Mən Israillarqa: — «Sılar ning əqəmbirlər kan yeməsliklər kərək, aranglarda turuwatkan yaka yurtluqlarını kan yeməslikliker kərək» — degenidim. **13** Əgər Israillardin biri yaki ularning arısında turuwatkan yaka yurtluqlarını biri yeyixə bolidiojan bir qarpay haywan yaki kuxni owləp, kənnini təksə, uni topa bilən yepip koysun. **14** Qünki hərbir janiwarnıng jeni bolsa, uning kenidin ibarəttür. Uning jeni kenida bolovaq mən Israillarqa: «Sılar əqəmkəndək janiwarnıng kenini yemənglər, qünki hərbir janiwarnıng jeni uning kenididur; kimki uni yesə üzüp taxlinidu» — dedim. **15** Kimdəkim elüp kələqan yaki yirtküqlər boozup titmə kiliwətən bir həywanni yesə, məyli u yərlilik yaki yaka yurtluq, bolsun əz kiyimlirini yuyup, suda yuyunsun wə kəq kirgüzə napak sanalsun; andin u pak bolidu. **16** Lekin u yaki kiyimlirini yumisa, yaki suda bədinini yumisa, xu kixi əz əkbəhlikinən jazasını partidü.

18 Pərvərdigar Musaqa sez kılıp mundak dedi: — **2** Sən Israillarqa mundak degin: — «Mən bolsam Hudayınglər Pərvərdigardurmən. **3** Sılar ilgiri turoqan Misir zəminidikidək ixlarnı kilmanglar wə yaki Mən silərni elip baridiojan Kanaan zəminidikidək ixlarnı kilmanglar; ularning rəsim-adətliridə yürmənglər, **4** bəlkı Mening həkümlirimə əməl kılıp, kənun bəlgilimilərimi tutup xu boyiq menginglər. Mən Hudayınglər Pərvərdigardurmən. **5** Sılar qökum Mening bəlgilimilərim bilən həkümlirimi tutuxungular kərək; insan ularqa əməl kiliđiojan bolsa ularning səwəbidiñ həyatda bolidu. Mən Pərvərdigardurmən. **6** — Həqkim eziqə yekin tuoqan bolovan ayalqa yekinlik kılıp əwritini aqmisun. Mən Pərvərdigardurmən. **7** Anangning əwritigə təqmə, bu atangning əwritigə təkkininə bolidu; u sening anang bolovaqqa uning əwritigə təqsəng bolmayıdu. **8** Atangning ayalining əwritigimə təqmə, qünki xundak kilsang atangning əwritigə təkəndək bolidu. **9** Sən aqa-singlingning, bir atidin bolovan yaki bir anidin bolovan, yaki xu eydə tuoqulovan yaki baxxə yərə tuoqulovan bolsun, uning əwritigə təqmə. **10** Sən əz oqlungning kizi wə yaki kizining kizining əwritigə təqmə; qünki ularning əwriti sən ezungning əwritidur. **11** Sən atangning ayalining kizining əwritigə təqmə; u atangdin tuoqulovan, sening aqa-singling, xunga uning əwritigə təqmə. **12** Sən atangning aqa-singlisinə əwritigimə təqmə, qünki u atangning birtuoqjinidur. **13** Sən anangning aqa-singillirinin əwritigimə təqmə, qünki u anangning birtuoqjinidur. **14** Atangning aki-nilirining ayalining əwritigə təqmə; ularning ayallirioja yekinlik kılma; qünki ular sening hammangdur. **15** Sən keliningning əwritigə təqmə; u sening oqlungning

ayali bolojaqka, uning əwritigə təqsəng bolmaydu. **16** Üstigə alidu, qünki u Pərvərdigar otaq atap mukəddəs Sən aka-iniliringning ayalining əwritigə təqmə; qünki kılinojan nərsini napak kıldı; undak kixi eż həlkidin bu eż aka-iniliringning əwritigə təkəndək bolidu. **17** Üzüp taxlinidu. **9** Silər zemininglardiki həsulni Sən bir ayalqa wə xuning bilən birgə uning kizining yioşanglar, sən etizingning bulung-puxkäkliriqiqa əwritigə tagmə; xundakla uning oçlining kizi wə tamam yiojivalma wə həsulundin kalojan wasangni kizining kizinimu [hotunlukka elip] əwritigə təqmə. teriwalmojin. **10** Üzüm talliringni pasangdiwatma wə Ular bir-biriga yekin tuşqan bolojaqka mundak ix üzüm talliridin qırixan üzümlərinumu teriwalma, bəlkı pəsəndiliktur. **18** Sən ayalıg hayat waktida, uning bularni kəmbəşəllər bilən musapirlar oyoqin. Mən aqa-singlelisini hotunlukka elip əwritigə tagmə. Undak Üzüm Hudayinglar Pərvərdigardurmən. **11** Silər oqrılıq kilsang hotunungeşa kündəxlük azabını kəltürisən. **19** Kilmanglar, aldamlıqlik kilmanglar, bir-birinqlar oja Sən bir ayalning adet kerüp napak turojan waktida yalojan sezlimənglar. **12** Mening namim bilən yalojan yekinlik kiliplər əwritigə tagmə. **20** Sən eż koxnangning kəsam iqmənglər, undak kilsang Hudayingning namini ayali bilən zina kiliplər ezungni uning bilən napak kılma. buloqaysən. Mən Pərvərdigardurmən. **13** Eż koxnangoja **21** Sən eż nəslindin həqbirini Molək məbədininə atap zulum kılma, uningkini ezungning kiliwalma. ottin etküzsəng kət'iy bolmaydu. Əgər xundak kilsang Mədikarning həkkini keqiqə yeningda kondurup kalma. Hudayingning namini napak kilojan bolisən. Mən **14** Gas kixini tillima, kor kixininə aldida putlixangoju Üzüm Pərvərdigardurmən. **22** Sən ayallar bilən birgə nərsini koyma; bəlkı eż Hudayingdin körkkin. Mən boloqandək eż kixi bilən birgə bolma. Bu ix yirginqliktur. Pərvərdigardurmən. **15** Həkim kılçininglarda həq **23** Sən həq hayvan bilən munasiyat kiliplər ezungni napak kılma; xuningdək ayal kiximə munasiyat kıldurux tütün yüz-hatira kilmay, bəlkı adillik bilən eż koxnang üstidin bir həywanning aldioja barmisən. Bu ix nijisliktur. toqra həküm kilojin. **16** Eż həlkinqingin arısında gəp **24** Silər bu ixlarnı kiliplər ezungləri napak kilmanglar, toxuqsuqı bolup yürümə; koxnangning jenioja həkəndək qünki mən silerninə aldinglərin qırıvatqan taipilər ziyan-zəhmət yatkızı. Mən Parvardigardurmən. **17** bolsa xundak ixlarnı kiliplər ezlərinə napak kilojan. **25** Sən kənglündə eż kerindixdingin nəprətlenməgin; wə zeminimə napak boloqandur. Buning üçün Mən u koxnangda [gunah bolsa] sən uning səwəbidin bexingoja zeminiñ kəbihiñini eż bexioja qixırırmən, xuningdək gunah keliplər kalmalılığı tütün uningoja tənbil-nəsihət u zeminimə eziñ turuwañçalarını kusup qırıwişti. bərgin. **18** Sən intikam almıcıjin wə eż həlkinqingin **26** Lekin silər bolsanglar Mening bəlgilimilirim bilən nəsligə həq adawətmə saklimoqin, bəlkı koxnangni həkümlərimini tutunglar; silərdin həqkim, maylı yərlik ezungni seyğendək seygin. Mən Pərvərdigardurmən. yaki aranglarda turuwañçan yakı yurtluk bolsun bu **19** Silər Mening kanun-bəlgilimilirimi tutunglar. Sən yirginqlik ixlardın həqbirini kilmisən **27** (qünki bu eż qarpaylıringin baxka nəsillər bilən qepixturma, barlıq yirginqlik ixlarnı silərdin ilgiri xu zemində etizingoja ikki hil uruk salmiojin, ikki hil yiptin tokulojan turojan həlkiliplər kələqəkə, zeminiñ ezi napak bolup kiyimmi kymə. **20** Əgər bir eż kixi kiz-qokan bilən yetip kaldi). **28** Xundak kiliplər zeminiñ napak kilsanglar, munasiyat etküzsə, wə u baxkə biri bilən wədiləxkən zemin ezi silərdin ilgiri eziñ turojan əllərni kusup dedək bolsa, bu dedəkninə hərlük puli tapxurulmioqan qıraqçındək, silərnimə kusup qırıwişti. **29** Qünki bolsa, yaki uningoja hərlük berilməqən bolsa, muwapik bu yirginqlik ixlarning hərkəndikini kilipləri, — mundak jaza berilsən. Lekin kiz-qokan hər kiliqimiqaqka, kilmixlərni kilojan hərkəndək kixi eż həlkinqingin üzüp taxlinidu. **30** Silər Mən silərgə tapılıqinimə qəməl kiliplingər zərürdər; — demək, silər ezunglərin ilgiri etkənlər tutqan xu yirginqlik rəsim-kədilərni tutup, ezungləri napak kilməsliklər kerək. Mən Hudayinglar Pərvərdigardurmən.

19 Pərvərdigar Musaqa sez kiliplər mundak dedi:

— **2** Sən Israillarning pütkül jamaitigə sez kiliplər ularqa mundak degin: — «Mən Hudayinglar Pərvərdigar mukəddəs bolojaqka, silərmə mukəddəs boluxunglar kerək. **3** Silər hərbiringlər ananglar bilən atanglarnı izzətləngərlər; Mening xabat künlərimi bolsa, ularni tutuxunglar kerək. Mən eżüm Hudayinglar Pərvərdigardurmən. **4** Silər ərziməs butlarqa tayanmanglar, ezunglər üçün kuyuma butlarıny yasimanglar. Mən eżüm Hudayinglar Pərvərdigardurmən. **5** Silər Parvardigaroja inaklıq, kurbanlıqını kəltürüñxi halisanglar, kobul kiliqinəndək yol bilən uni sununglar. **6** Silər uni sunoqan künini wə etisi u yeyilsən; tütinqi küniga kaloqını bolsa otta kəydürüsən. **7** Əgər uningdin bir kismi tütinqi künini yeyilsə kurbanlıq haram hesablinip kobul kiliqinəndək.

8 Kimki uningdin yesə eż gunahını eż

kılınlıq. **9** Silər zeminoja kirip hərhil yeyidəqən mewilik dərhələrni tikkan bolsanglar, mewilirini «hatnisiz» dəp karanglar; tütün yiloqə bunu «hatnisiz» dəp karap uningdin yemənglər. **24** Tetinqi yili ularning həmmə mewiliri Pərvərdigaroja mədhiya süpitidə mukəddəs kiliplər beoqlıxsən. **25** Andin bəxinqi yıldın tartip silər ularning mewiliridin yeyixkə baxlangalar. Xundak kilmanglar [zəmin] məhsulatlarını silərgə ziyadə kili. Mən Hudayinglar Pərvərdigardurmən. **26** Silər kan qılımcıq nərsini yemənglər. Nə palqılıq nə jagudərlik kilmanglar. **27** Silər bexinglarning qəkə-qerisidiki qaqnı qüxtürüp dügələk kiliwalmanglar, sakalning uq-yanlırını buzmanglar. **28** Silər elgənlər tütün bədindinqlərini zəhim yatkızı tilmanglar, ezungləroja həkəndək gül-sürat qəkmanglar. Mən Pərvərdigardurmən. **29** Sən kizingni buzukluk-pahixilikkə selip napak kilmioqin.

Bolmisa, zemindikilər buzukluk-pahixilikkə berilip, bilən anisini koxup hotunlukka alsə pəsəndilik kılɔjan pütkül zeminni əyy-ixrət kaplap ketidu. **30** Silər bolidu. Ər bilən ikki ayal otta keydürülsün. Xuning Mening xabat künlirimmi tutunglar, Mening mukaddəs jayimni hərmətləngərlər. Mən Pərvərdigardurmən. **31** Jinkəxlər bilən sehırgərlərgə tayannanglar, ularning kəynidin yürüp əzünglərni napak kilmanglar. Mən əzüm Hudayinglər Pərvərdigardurmən. **32** Ak bax kixining aldida ornundin tur, kerilarnı hərmət kılıqin; Hudayingdin körkkin. Mən Pərvərdigardurmən. **33** Bir musapir zeminda aranglarda turuwatkan bolsa silər uningoja zulum kilmanglar, **34** bəlkı aranglarda turuwatkan musapir silərgə yerlik kixidək bəlsun; uni əzüngni seygəndək seygin; qünki silərmi Misir zeminida musapir bolqansıllar. Mən Hudayinglər Pərvərdigardurmən. **35** Silərning həküm qıkırıxinglarda, uzunluk, eojırlıq wə həjim elqəxtə həqkandakı nəhəklilik bəlmisun; **36** silərdə adil taraza, adil taraza taxlır, adil əfəh komqını bilən adil hın komqını bəlsun. Mən silərni Misir zeminidin qıkırıp kəlgən Hudayinglər Pərvərdigardurmən. **37** Silər Mening barlıq kanun-bəlgilimilirim wə barlıq həkümlirimni tutup, ularoja əməl kilinglar; mən Pərvərdigardurmən.

20 Pərvərdigar Musaqa sez kılıp mundak dedi:

— **2** San Israillarоja sez kılıp mundak degin: — Əgər Israillarning biri wə yaki Israel zeminida turuwatkan musapirlarınning biri Molək butioja nəslinинг birini beqixlisa, uningoja əlüm jazasi berilixi kerək; zemindikilər uni qalma-kesək kilsun. **3** Wə Mən Əz yüzümnı bu kixiga ərəxki kilişən, qünki ezi ez əwladlırinining birini Molək butioja beqixlap mukaddəs jayimni paskina kılıp, Mening namimni bulqıjionini üçün uni ez həlkidin üzüp taxlaymən. **4** Əgər zemində turuwatçınlar ez nəslidin birini Moləkkə beqixlıqanda xu kixığa kezlini yumup, uning bilən kari bolmisa, xundakla uni əltürmişə, **5** Mən Əzüm yüzümnı u kixi bilən uning aalisiga ərəxki kilişən, uni wə uningoja əgixip buzukqlik kılıquqlılar, yəni Molakning kaynidin yürüp buzukqlik kılıquqlıarning həmmisini ez həlkidin üzüp taxlaymən. **6** Jinkəxlər bilən sehırgərlərgə tayinip, ularning kəynigə kirip buzukqlik kılıp yürginqilər bolsa, Mən yüzümnı xu xikilərgə ərəxki kılıp, uni ez həlkidin üzüp taxlaymən. **7** Xunga əzünglərni pak kılıp mukaddəs bolunglar, qünki Mən Hudayinglər Pərvərdigardurmən. **8** Kanun-balgilimilirimni tutup, ularoja əməl kilinglar; Mən bolsam silərni mukaddəs kılıquqı Pərvərdigardurmən. **9** Əgər birkim ez atisi yaki anisini karqışa, ularoja əlüm jazası berilmisə bəlməydi; qünki u ez ata-anisini karqışını üçün ez keni ez beqioja qüxkən bolidu. **10** Əgər birkim baxğısının ayali bilən zina kilsa, yəni ez koxnisinəng ayali bilən zina kilsa, zina kılɔjan ər bilən ayal ikkisi əlüm jazasını tartmisa bəlməydi. **11** Əgər birsı atisining ayali bilən yatsa, ez atisining awritigə təqkən bolidu; ular ikkisi əlüm jazasını tartmisa bəlməydi; ularning keni ez beqioja qüxkən bolidu. **12** Birsi ez kelini bilən yatsa, ikkisi nijislik kılıqını üçün əlüm jazasını tartmisa bəlməydi; ularning keni ez beqioja qüxkən bolidu. **13** Birsi ayal kixi bilən yatkandək ər kixi bilən yatsa ikkisi yirginqlik ix kılıqan bolidu; ularoja əlüm jazası berilmisə bəlməydi. Əz keni ez beqioja qüxkən bolidu. **14** Əgər birsı kizi

bilən aranglarda həq pəsəndilik ix bəlməydi. **15** Birsi bir haywan bilən munasiwət etküzsə, u əlüm jazasını tartsun, haywannımu əltürüngərlər. **16** Əgar ayal kixi bir haywanning kəxiqə berip munasiwət kildursa, ayal bilən haywanning ikkisini əltürüngərlər; ez keni ez beqioja qüxkən bolidu. **17** Birsi aqa-singlisini, yəni atisidin yaki anisidin bolqan kızni elip, awritigə təqsə wə bu kizmə uning əwritigə təqsə uyatlıq ix bolidu; xuning üçün ər-ayal ikkisi ez həlkining kez aliddin üzüp taxlansun; u ez aqa yaki singlisining əwritigə təqkəqkə, ez kəbihliki ez beqioja qüxkən bolidu. **18** Birsi adət kərgən aqırıq waktida bir ayal bilən bırgə yetip, uning əwritigə təqsə, undakta u uning kən mənbəsiga təqkən, ayalmu kən mənbəsini eqip bərgən bəlup, ikkisi ez həlkidin üzüp taxlinidu. **19** Sən ez anangning aqa-singlisini wə atangning aqa-singlisining əwritigə təqma; qünki kimki xundak kilsa yekin tuqşinining əwritigə təqkən bolidu; ular ikkilisiniñez kəbihliki ez beqioja qüxkən bolidu. **20** Birsi taqisinining ayali bilən yatsa taqisinining əwritigə təqkən bolidu; ikkilisi ez gunahını ez beqioja alıdu; ular parzəntsiz olıdu. **21** Birsi aqa-inisining ayalını alsa paskina bir ix bolidu. U ez birtuoqan aka-inisining əwritigə təqkən bolidu; ular ikkilisi pərzəntsiz kəlidü. **22** Silər Mening barlıq kanun bəlgilimilirim bilən barlıq həkümlirimni tutup, buninga muwapiq əməl kilinglar; bolmisa, Mən silərni elip berip turozidiojan zemin silərni kusup qıkırıwetidu. **23** Silər Mən aldinglardın həydiwetidiojan əllərinin rəsim-kaidiliri boyiqə mangsanglar bəlməydi; qünki ular byırqınlıq ixlarining həmmisini kılıp kəldi, wə xuning üçün ləvələr Manga yırqınlıq boldı. **24** Xuning üçün Mən silərgə: «Silər ularning zeminini miras kılıp alıslər; Mən xu süt bilən həsəl akıdıcıyan zeminni silərgə berimən», dəp eytkənidim; silərni baxqə həlkələrdin ayırm kılɔjan Hudayinglər Pərvərdigardurmən. **25** Xunga silər pak wə napak qarpayları pərk etip, pak wə napak uqar-kanatlarnı tonup, Mən silər üçün ayırip, napak kılıp bekitip bərgən janıwarlarning iqidin hərkəndik, qarpay yaki uqar-kanat bəlsun yaki yərə əmiligüqi janıwar bəlsun, ularning həqbiyi bilən əzünglərni napak kilmanglar. **26** Silər Manga has pak-mukaddəs boluxunglar kerək; qünki Mən Pərvərdigar par-mukaddəsturmən, silərni Manga has bəlsun dəp barlıq əllərdin ayırm kılɔjanmən. **27** Jinkəx yaki sehırgə bəloqan hərkəndək ər yaki hotun kixığa əlüm jazası berilmisə bəlməydi; həlk ularını qalma-kesək kilsun; ularning keni ez beqioja qüxkən bolidu.

21 Pərvərdigar Musaqa sez kılıp mundak dedi: — Sən kahinlər bolqan Hərunning oqullırıqə mundak degin: — bir kahin ez həlkining arisidiki əlgənlər wəjidiñ əzinə napak kilmisən. **2** Pəkət əzining yekin tuqşanlırı üçün — anis bilən atisi, oqlı bilən kizi wə aka-inisining elüki tüpəylidin əzinə napak kilsa bolidu; **3** xuningdək əgar aqa-singlisı arga təqməy pak kiz haləttə ezi bilən billə turuwatkan bolsa, uning elüki tüpəylidin əzinə napak kilsa bolidu; **4** qünki [kahin] ez həlkining arisida metiwr boloqaqka, əzini napak kılıp bulqımaslıkı kerək. **5** Kahinlər bexini yerim-yata kılıp qüxtürməsləki,

sakjilining uq-yanlirini həm qüxürməsliki, bədinigimu zahim yatküüp tilmaslıki kerək, **6** bəlkı ular eż Hudasioja mukəddəs turup, Hudasining namini bulojojaslıki kerək; qünki ular Pərvərdigarə atap otta sunulidiojan kürbanlıklarnı, eż Hudasining nenini sunidu; xunga ular mukəddəs boluxi kerək. **7** Ular bir ayalni eż emriqə aloğanda pahixə ayalnimu, buzuk ayalnimu almışlıki kerək wə eri koyuwətəkən ayalnimu almışun. Qünki kahin bolsa eż Hudasioja has mukəddəs kiliñoşan. **8** U Hudayingning nenini sunojını üçün u sanga nisbətən mukəddəs dəp sanilixi kerək; qünki silerni mukəddəs kılıquçı Pərvərdigar Əzüm mukəddəsturman. **9** Əgər bir kahinning kizi pahixilik kılıp eżini bulojojan kilsə, eż atisini bulojojan bolidu; u otta keydürülsün. **10** Bexioşa məsihəlxə zəytun meyi təktilgən, kahinlik kiyimlərni kiyixa tikləngən, eż kərindaxlirining arısında bax kahin kiliñoşan kizi yalangbaş bolımsın, kiyimlərinimü yirtmişun; **11** U yənə həq elükkə yekin laxmaslıki kerək, hətta atisi wə yaki anisining elükkirinən wəjidiñ eżini napak kilməsləki kerək. **12** U [wazipisida turuwatkanda] mukəddəs jaydin hərgiz ayrılmışun wə xuningdək Hudasining mukəddəs jayini bulojojaslıki kerək; qünki uning Hudasining uni Əziga has kılıqan «məsihəlxə musapir-məhəman wə yaki mədikari bolsun ularmu meyi» uning bexida turidu. Mən Pərvərdigidurmən.

13 U hotun alsə pak kızni elixi kerək; **14** tul wə yaki ərdin koyuwetilgən ayal wə yaki buzuk wə yaki pahixə ayal bolsa bularni almışlıki, bəlkı eż həlkədən bolojan pak kızni hotunluğka elixi kerək. **15** Bolmisa u eż həlkəning arısında eż urukını napak kılıdu; qünki uni mukəddəs kılıquçı Pərvərdigar Məndurmən. **16** tul bolup kəlip, yaki koyup berilip parzəntsiz əhəltə Pərvərdigar Musaqa sez kılıp mundak dedi: — **17** atisining eyiga yenip kəlip, yax waktidikidən olturoqan Sən Hərunıqə mundaq degin: — «Əwlədtin-əwlədlikqə bolsa, undakta atisining taamidin yeyəlaydu; lekin sening nəslindən bolojan birsə meyip bolsa, Hudanıqə həqbiş tək kixi uningdin yeməsləki kerək. **14** Əgər nenini sunux üçün yekin kəlmışun; **18** meyip bolojan birkim bilməy, mukəddəs nərsilərdin yəp salsa, undakta hərkəndək kizi hərgiz yekin kəlmışun — yaki kor bolsun, u uningoşa xuning bəxtin birini koxup, mukəddəs tokur bolsun, panak bolsun yaki bir azası yəna bir jüpidin uzun bolojan adəm bolsun, **19** puti yaki koli [Kahinlər] Israillarning Pərvərdigarə atiojan nərsilərini sunuk bolsun, **20** dok bolsun, parpa bolsun, kezidə ak bolsun, kıqxıkkə bolojan bolsun, təmrətkə başkan bolsun yaki urukdəni eziñgən hərkim bolsun, **21** Hərun kahinning nəslidin bolojan undak meyip kixilərninə heqbiş Parvərdigarə atap otta sunulidiojan nərsilərini kəltürükə yekin barmışun; undak kizi meyiptur; u eż Hudasining nenini sunuxka yekin kəlmışun; **22** mundak degin: — «Silər Israillarning Manga atiojan mukəddəs hədiyələrni ehliyatqanlıq bilən bir tərəf kilingilar, bolmisa ular namimni bulojaxı mumkin. Mən Pərvərdigidurmən». **24** Bu sezlərning həmmisini Musa Hərun bilən uning oqqulları wə Israillarning həmmisigə eytip bərdi.

22 Pərvərdigar Musaqa sez kılıp mundak dedi: — **2** Sən Hərun bilən uning oqqullarıqə mundak degin: — «Silər Israillarning Manga atiojan mukəddəs hədiyələrni ehliyatqanlıq bilən bir tərəf kilingilar, bolmisa ular namimni bulojaxı mumkin. Mən Pərvərdigidurmən». **3** Ularə atap mundak degin: — «Silər hərbər dəwrələrdə, barlıq nəsillinglərin hərkəysisi

Israillar Pərvərdigarə atiojan pak nərsilərgə napak haləttə yekin laxsa, undak kizi Mening aldımdın üzütp taxlinidu. Mən Pərvərdigidurmən. **4** Hər running nəslidin biri pesə-mahaw yaki akma kesili bolojan bolsa, pak bolmoquq mukəddəs nərsilərdin yemisun. Birkim elükninq səwəbidiñ napak bolojan birkim gələ wa yaki mənisi ekip katkən kixiga tegip kətsə, **5** yaki adəmni napak kılıdıcıñ əmligügi janiwaroja təgsə yaki hərkəndək yuküp kılıdıcıñ napaklıki bar bir adəmga tegip kətsə, (napaklıki nemidin boluxidin kət'iynəzər) **6** mundak nərsilərgə tagkən kizi kaq kirgüçə napak bolup, mukəddəs nərsilərdin yemisun. U bədinini suda yusun **7** andin kün olturoqanda pak sanılıp, mukəddəs nərsilərdin yeyixkə bolidu; qünki bular uning ozukidur. **8** U [ezlükidin] əlgən wə yaki yirtkuqlar boopup koyojan haywanni yeyix bilən eżini napak kılımisun. Mən Pərvərdigidurmən. **9** Ular Mening bu tapilioqanlırmı tutuxi kerək; bolmisa, buningoşa iħlassızılık kilsə, [xu elük] tüþəylidin gunahkar bolup elidu; ularni mukəddəs kılıquçı Pərvərdigar Əzümdurmən. **10** Kahinlərə yat bolojan hərkəndək Hədilərə yemisun. Kahinning yenidiki kizi mukəddəs nərsilərdin yemisun. **11** Həlbuki, kahin eżi pul qikirip setiwalojan kul uningdin yeyixkə bolidu; xuningdək uning eyidə tuqulojan kiximu uningdin yesə bolidu. **12** Kahinning kizi yat kixığə təgkən bolsa umu «kötürmə hədiyə» süpitidə atalojan mukəddəs nərsilərdin yemisun. **13** Lekin əgər kahinning kizi nəslidin yemisun. **14** Əgər kahinlərə yemisun. **15** Lekin əgər kahinlərə yemisun. **16** tul bolup kəlip, yaki koyup berilip parzəntsiz əhəltə Pərvərdigar Musaqa sez kılıp mundak dedi: — **17** atisining eyiga yenip kəlip, yax waktidikidən olturoqan Sən Hərunıqə mundaq degin: — «Əwlədtin-əwlədlikqə bolsa, undakta atisining taamidin yeyəlaydu; lekin sening nəslindən bolojan birsə meyip bolsa, Hudanıqə həqbiş tək kixi uningdin yeməsləki kerək. **14** Əgər nenini sunux üçün yekin kəlmışun; **18** meyip bolojan birkim bilməy, mukəddəs nərsilərdin yəp salsa, undakta hərkəndək kizi hərgiz yekin kəlmışun — yaki kor bolsun, u uningoşa xuning bəxtin birini koxup, mukəddəs tokur bolsun, panak bolsun yaki bir azası yəna bir nərsinə eżi bilən kahinoşa kəyturup bərsun. **15** jüpidin uzun bolojan adəm bolsun, **19** puti yaki koli [Kahinlər] Israillarning Pərvərdigarə atiojan nərsilərini sunuk bolsun, **20** dok bolsun, parpa bolsun, kezidə ak bolsun, kıqxıkkə bolojan bolsun, təmrətkə başkan bolsun yaki urukdəni eziñgən hərkim bolsun, **21** Hərun kahinning nəslidin bolojan undak meyip kixilərninə heqbiş Parvərdigarə atap otta sunulidiojan nərsilərini kəltürükə yekin barmışun; undak kizi meyiptur; u eż Hudasining nenini sunuxka yekin kəlmışun; **22** mundak degin: — «Agər Israil jəmətidin biri wə yaki Israil zeminidə turuwatlaşan müsapırlarının biri eż kəsəmlirigə baqliq kurbanlıq, yaki ihtiyyarı kurbanlıq sunup, Pərvərdigarə atap keydürmə kurbanlıq kilməkqi bolsa, **19** undakta u köbul kılıñixi üçün bejirim ərkək kala, koy yaki eąkilərdin kaltırungular. **20** Əyibi bolmojan bir janiwarni sunuxungular kerək; qünki xundak bolojini silər üçün köbul kiliñemas. **21** Birsi kalılardın yaki uxax maldin eż kəsəmlirigə baqliq kurbanlıq, yaki ihtiyyarı kurbanlıq sunup, Pərvərdigarə atap inaklıq kurbanlıq kilməkqi bolsa, sunulojan haywan köbul kılıñixi üçün bejirim boluxi kerək; uning hərkəndək əyibi bolmissun. **22** Kor yaki akşak-qolak, qonaq yaki yarisi yirindəp katkən, təmrətkə başkan yaki kotur-qakə besip kalojan haywanlar bolsa — bularını Pərvərdigarə atap sunsanglar yaki bularını Pərvərdigarə atap kurbanlıq süpitidə kurbungahta

otta keydtürsənglər bolmayıdu. **23** Torpaq yaki koyning sununqlar. **14** Silər Hudayinglar oja has bolojan bu məlum jüp əzəsidin biri uzunraq ya kışka bolsa, hədiyəni sunidiojan kündin ilgiri [yengi həsuldin] mundaqları ihiyyariy kurbanlıq, süpitidə etküzsəng həqinemini, nə nan nə qomaq nə kək bax bolsun bolidu, lekin kəsəmgə baqlıq bolsa kurbanlıq üçün yemənglər. Bu dəwrdin-dəwrgiqə silər üçün kəyərdə kobul klinmas. **24** Urukdnı zəhimlangan, ezilip kətkən, tursanglar əbədiy bir bəlgilimə bolsun. **15** Andin yeriləşən yaki piqilojan haywanni Pərvərdigar oja atap silər xu xabat kürning ətisidin, yəni xu bir baqlamni kurbanlıq kilmanglar. Mundaq ixni ez zemininəldirdim hərgiz kilmanglar. **25** Hudayinglarning nenı süpitidə yaka yurtluq kixining kolidin xundak haywanlardın həqkəysini elip sunmanglar; qünki ular meyip bolojaqka, silər üçün kobul klinmaydu. **26** Pərvərdigar Musaqa sez kılıp mundaq dedi: — **27** Bir mozay, kəza yaki oqlak tuqulsə yətə küngiçə anisini əmsun; səkkizinqi künidin baxlap Pərvərdigar oja atap otta sunidiojan kurbanlıq, süpitidə kobul boluxka yaraydu. **28** Məyli kala bolsun, koy bolsun, silər anisi bilən balisini bir kündə boozulmanglar. **29** Silər Pərvərdigar oja atap bir taxakkır kurbanlıq sunmakçı bolsanglar, kobul klinixkə layık bolojan yol bilən sununglar. **30** U sunulqan künidə yeyilixi kerək; uningdin həqinemini ətisiga kəldurmaslıqngar kerək. Mən Pərvərdigardurmən. **31** Silər Mening əmrlerimni qing tutup, ularoq əməl kilinglər. Mən Pərvərdigardurmən. **32** Mening mukəddəs namınni bulojimanglar, Mən əmdi Israillarning arısında mukəddəs dəp bilinimən. Mən silərni mukəddəs kılıqnu Pərvərdigar bolup, **33** Hudayinglar boluxka silərni Misir zeminidin qikirip kəldim. Mən Pərvərdigardurmən.

23 Pərvərdigar Musaqa sez kılıp mundaq dedi: — **2** Sən Israillaroja mundaq degin: — Pərvərdigar bekitkən heytlər, silər mukəddəs sorunlar bolsun dəp qakirip jakarlaydiqan heytlirim mana munulardur: — **3** (altı kün ix-əmgək kılınsun; lekin yəttinqi kün «has xabat kün», mukəddəs sorunlar künə bolidu; u künə həqkəndək ix-əmgək kilmanglar. Kəyərdila tursanglar bu kün Pərvərdigar oja atalojan xabat künə bolidu). **4** Silər bekitlən künli mukəddəs sorunlar bolsun dəp qakirip jakarlaydiqan, Pərvərdigarning heytli mana munulardur: — **5** Birinqi ayning on tetinqi künə gugumda Pərvərdigar oja atalojan «ettip ketix heyt» bolidu. **6** Xu ayning on bəxinqi künə Pərvərdigar oja atalojan «petir nan» heytli bolidu; silər yətə küngiçə petir nan yəysilər. **7** Birinqi künidə silər mukəddəs yioqılıx kılıp, həqkəndək ix-əmgək kilmanglar. **8** Silər yətə küngiçə Pərvərdigar oja atap otta sunidiojan kurbanlıqlarını sunup turunglar. Yəttinqi künidə mukəddəs yioqılıx bolidu; həqkəndək ix-əmgək kilmanglar. **9** Pərvərdigar Musaqa sez kılıp mundaq dedi: — **10** Sən Israillaroja mundaq degin: — Silər Mən ezunglar oja təkdim kili diqan zəminoqə kirip, uningdin hosul yioqınınlarda, həsolunglarning dəsləpkə piykjinidin bir baqlamni kahınınng kexiqə elip beringlar. **11** Kahin silər üçün kobul boluxka uni Pərvərdigarning alidda pulanglatuns; uni pulanglatkan wakıt bolsa xabatning ətisi bolidu. **12** Silər uni pulanglatkan kündə silər bir yaxka kırğən bejirim bir kozını Pərvərdigar oja atap kəydürmə kurbanlıq, süpitidə sununglar; **13** xuningəqə koxup axlıq hədiyəsi süpitidə zəytun meyi iləxtürtülgən esil undin bir əfahning ondindirini Pərvərdigar oja huxbuy kəltürsun dəp otta sununglar; buningəqə koxup xarab hədiyəsi süpitidə xarabtin bir hinnin təttin birini sunuglara. **14** Silər Hudayinglar oja has bolojan bu tətip, yətə həptə sananglar (ular toluk həptə boluxi kerək); **16** yəttinqi xabatinqi ikkinçi künigiqə əllik künni sananglar; andin Pərvərdigar oja atap yengi [həsuldin] bir axlıq hədiyəsi sununglar. **17** Əzünglar turuwatkan jaylardın pulanglatma hədiya süpitidə esil undin bir əfahning ondindik kikkisidə etilən ikki nanni elip kəltürüngərlər; ular eqitkü selip etilən bolsun; bular Pərvərdigar oja atalojan dəsləpkə həsul hədiyəsi dəp hesablinidu. **18** Nandin baxka yənə bir yaxlıq, yətə bejirim kəza, yax bir torpaq wə ikki kəqkarnı kəydürmə kurbanlıq, süpitidə Pərvərdigar oja atap sununglar; ularoqə has axlıq hədiyələri wə xarab hədiyələrini koxup, həmmisi Pərvərdigar oja huxbuy kəltürükə sunulsun. **19** Buningdin baxka silər gunah kurbanlıq üçün bir tekini, inaklıq kurbanlıq üçün bir yaxlıq ikki kozını kəltürüngərlər; **20** kahin bulurnı, yəni xu ikki kozını dəsləpkə həsul nanlırioja koxup pulanglatma hədiyə süpitidə Pərvərdigar alidda pulanglatuns. Bular bolsa Pərvərdigar oja atalojan mukəddəs sanılıp, kahinəqə təqsun. **21** Xu künə silər «bügün bizlərgə mukəddəs yioqılıx bolidu» dəp jakarlanglar; xu künə həqkəndək ix-əmgək kilmanglar. Bu silər üçün kəyərdila tursanglar əbədiy bir bəlgilimə bolidu. **22** Etizingning bulung-puqaklirlarıqə tamam yioqıwamlıqlar, wə həsolungdin kalojan wasangni teriwalmöjin, bəlkə bulurnı kəmbəqəllər bilən musapirlar oyojın. Mən Əzüm Hudayinglar Pərvərdigardurmən. **23** Pərvərdigar Musaqa mundaq dedi: — **24** Sən Israillaroja mundaq degin: — Silər yəttinqi ayning birinqi künə toluk aram elip, kanaylar qelinix bilən əslətmə yosunda həyt kılıp, mukəddəs sorunları tüzungərlər. **25** U kündə həqkəndək ix-əmgək kilmanglar; Pərvərdigar oja atap otta sunulidiojan bir kurbanlıq sununglar. **26** Pərvərdigar Musaqa sez kılıp mundaq dedi: — **27** Yəttinqi ayning oninqi künə bolsa kefarət künə bolidu; u künə silər üçün mukəddəs yioqılıx künə bolidu; xu künə nəpsinglərini tərtip ezunglarnı təwən tutup, Pərvərdigar oja atap otta sunulidiojan kurbanlıknı sununglar. **28** U kündə həqkəndək ix-əmgək kilmanglar; qünki ular kefarət künə bolup, xu künə ezunglar üçün Hudayinglar Pərvərdigar alidda kefarət klinixkə bekitilgəndur. **29** Hərkim xu künə nəpsini tartmay ezzini təwən tutmisa ez həlkidin üzüp taxlinidu. **30** Kimdəkim xu kündimə hərkəndək bir ix kilsə, Mən xu adəmnı ez həlkidin üzüp taxlaymən. **31** Xu künə həqkəndək ix kilmanglar; bu dəwrdin-dəwrgiqə silər üçün kəyərdə tursanglar bir əbədiy bəlgilimə bolidu. **32** U künə silər üçün toluk aram ali diqan xabat künə bolidu; nəpsinglərini tərtip ezunglarnı təwən tutunglar. Xu ayning tokçuzinqi künə gugumdin tərtip ətisi gugumojiqə xabat künigə riayə kılıp aram elinglər. **33** Pərvərdigar Musaqa sez kılıp mundaq dedi: — **34** Sən Israillaroja mundaq degin: — Yəttinqi

ayning on bəxinqi künidin baxlap, yəttə küngiçə bəlgilimdir. **10** Anisi Israiliy, atisi Misirlik bir oçul bar Pərvərdigarning «kəpilər həyeti» bolidu. **35** Birinqi idi. U Israillarning arisioja bardı; u qedirgahṭa bir Israiliy kündə mukəddəs yiojılıx bolidu; həqkəndak ix-əməgək bilən uruxup կaldı. **11** Ular sokuxkanda Israiliy ayalning kilmanglar. **36** Yəttə küngiçə Pərvərdigaroja atap oqlu kupurluk kılıp, [Pərvərdigarning] naminı buloqap otta sunulidiojan kurbanlıq sunungalar; səkkizinqi karojidı. Həlk uni Musaning aldioja elip bardı. U kixinining kündə silrəgə mukəddəs yiojılıx bolidu; Parvardigarоja anisining ismi Xelomit bolup, u Dan կəbilisidin boloqan atap otta sunulidiojan kurbanlıq sunungalar. Bu ezi Dibrining kizi idi. **12** Xuning bilən ular Pərvərdigarning təntənilik yiojılıx boloqan, u künə həqkəndak ix-əməgək həküm buyruki qılıqqəsə u kixini solap կoydı. **13** Andin kilmanglar. **37** Silər «mukəddəs sorunları bolsun» Pərvərdigar Musaçoja söz kılıp mundak dedi: — **14** dəp jakarlaydiqan, yəni Pərvərdigar bekitkən həytər Kərojioquını qedirgahıning taxkırıoja elip qıkınlar. mana xulardur. Xu sorunlarda silər hərkəyisi küngə Uning eytkinini anglioqanlarının həmmisi kollorinini bekitilginə boyiq, Pərvərdigaroja atap otta sunulidiojan uning bexioja koysun, andin pütkül jamaat bir bolup uni hədiyyə-kurbanlıq, yəni kəydürmə kurbanlıq, axlıq qalma-kesək kilsun. **15** Həmdə sən Israillarоja mundak hədiyyəsi, baxka hərhlil kurbanlıklar wə xarab hədiyyəlirini degin: — Əgər birkim eż Hudasini həkarətləp kərojisa eż sunisilər; **38** bulardin baxka, Pərvərdigarning xabat gunahını tartıdu. **16** Pərvərdigarning namioja kupurluk künlini tutisilər wə Pərvərdigaroja atap kəlojan kılıqan hərkəndək kixi elümə məhkum kiliinsun; pütkül hədiyaliringləri berip, əsər kəsək kilsun. **17** Əgər birsi baxka birsini bekitilgini boyiq, Pərvərdigaroja atap otta sunulidiojan kılıqan hərkəndək kixi elümə məhkum kiliinsun; pütkül hədiyaliringləri berip, əsər kəsək kilsun. **18** Birsə bir künidin baxlap yəttə kün Pərvərdigarning həytini qarpayni əltürsə, uning üçün haywanni tələp, janəq-ətküzüngərlər. Birinqi künə toluk aram elix bolidu, jan tələp bərsun. **19** Birkim eż əksinini meyip kilsə, səkkizinqi konidimə toluk aram elix bolidu. **40** Birinqi u ezigə qəndək kılıqan bolsa, uning ezigimə xundak künə silər esil dərəhlərdin xah-putaklarnı qatap, yəni kiliinsun. **20** Birər əzəsi sunduruwetilən bolsa, uningmu məhsulatınıñ yiojıp bolup, yattinqi ayning on bəxinqi urup əltürsə, u elüntəga məhkum kiliinsun. **18** Birsə bir xahlini kesip, erik boyidiki segət qiwiklirini kırkıp Hudayinglar Pərvərdigar aldida yəttə künni xundak xad-huram ətküzisilər. **41** Silər hər yili bu yəttə künni Pərvərdigaroja atiojan bir həyt süpitidə ətküzüngərlər, dərvədin-dawriqə bu silər üçün əbədiy bir bəlgilimə bolidu. Silər həytini yəttinqi ayda ətküzüngərlər. **42** Yəttə künjiqə kəpilərdə turungular. Israilda tuoquloqanlarning xad-huram ətküzisilər. **43** Buning bilən Mən Hudayinglar Pərvərdigardurmən. **21** Kimdəkim bir qarpayni əltürsə, qarpay teləp bərsun; adəmni urup əltürgən kixi bolsa, **22** Silərde birləşən kəziga-kez, qixioqa-qixnakar kiliinsun; **23** Musa Israillarоja xularını dedi; xuning bilən ular xu kərojioquını qedirgahıning taxkırıoja elip qıkıq, qalma-kesək kildi. Xundak kılıp, Israillar Pərvərdigarning Musaçoja emr kılıqinidək kildi.

25 Pərvərdigar Sinay teojudə Musaçoja söz kılıp mundak dedi: — **2** Sən Israillarоja mundak degin: — Mən silergə beridiojan zeminoja kırkingində u zemining ezmü Pərvərdigaroja atap bir xabat aramını alsun. **3** Sən altə yil etizingni terip, altə yil tallik beqinqni qatap, ulardın hosullarıny yiojın; **4** Əmma yəttinqi yili zemining ezi üçün bir «xabatlıq aram» bolsun; u Pərvərdigaroja atalojan bir «xabat» hesablinidu. Xu yili sən etizingni termaysen wə tallikqını qatimaysən. **5** Əzlükidin ünüp qıkkən hosulni ormaysən; wə qatalmiojan talliringning üzümlirini üzüməysən; qunki xu yil zemin aram alidiojan yıldır. **6** Halbuki, zemin xabat yılıda qıkarajan hosul həmmingləroja ozuk bolidu, yəni eziüng üçün, kul-dediking üçün, madikaring üçün wə seningkədə turuwatkan musapit üçün, xuningdək mal-wərəniring üçün **7** Wə zeminingdiki yawayı haywanlar üçünə ozuk bolidu; zemining həmmə hosul ozuk bolidu. **8** Xuningdək sən yəttə ketimlik xabat yılını, yəni yəttə həssə yəttə yilni saniojin; yəttə xabat yıl künliarı kırık tokkuz yil bolidu. **9** Xunqılık wəkət etüp, yəttinqi ayda, ayning oninqi künə, kəfarət künidə bureau qelip sadasını yukiri qıkırışılər; kəfarət künining ezidə silər pütkül zemininglarda bureaujining sadasını anglisilər. **10** Xu əllikinqi yilini silər mukəddəs dəp bilip, pütkül zeminda uningda barlık turuwatkanlarning həmmisigə

51 Azadlıq yilioşa yənə heli yillar bolsa, xuni hesablap, kooqlimisimu, qaçıslırlar. **18** Bulardin həq ibrət almay, bəlkı setiləjan pulning nisbiti boyiqə hərəlük pulini hesablap Manga yənə kulaq salmisanglar, Mən gunahlırlırlar bərsun; **52** əgər azadlıq yilioşa az yillar kələjan bolsa, tüpeylidin silərgə boləjan jazanı yəttə həssə eeqirli timən, uni hesab kılıp, kələjan kulluk yillirioşa muwapik pulni yandurup bərsun. **53** Bolmisa, kül xu hojisining yenida yillik medikardək turuxi kerək; uning hojisini sening kez əldində uningoja kattık kolluk bilən højilik kılımsın. **19** kütq-həywənglardın boləjan həkawurluqinglarnı sundurımən; asmininglarnı temürdək kılıp, yeringlarnı mistək kiliwetimən; **20** əjir-japayınglar bikaroja ketidü, yeringlər həsul bərməydu, dalađiki dərhələrgə mewa qüxməydu. **21** Əgər yənilə Mən bilən karxı mangsanglar, xundakla Manga kulaq salmisanglar, Mən gunahlırlırlar oja layık bexingləroja qüxiđiojan waba-külpətlərni yəna yəttə həssə eeqirli timən. **22** Aranglar oja silərni balılırlırlardın juda kılıdiqan, qarpaylirlərni yokitidiojan, silərni azlitidiojan yawayi hayvanları əwətimən; yol-koqilirler adəmzatsız qəldək bolup kəlidü. **23** Silər bu ixlar arkılık ibrət-tərbiyə almay, bəlkı yənilə Manga karxı mangsanglar, **24** Mənəmə silərgə karxi mengip, gunahlırlar tüpeylidin boləjan jazanı yəna yəttə həssə eeqirli tip, Mən Əzüm silərni urımən; **25** üstüngləroja əhdəmnii buzqanlıknıng intikamını alidiqan kılıq qüxtürimən; xuning bilən silər xəhərlərgə yioqlıwalisılər, Mən aranglar oja waba qüxtürimən; xuning bilən silər düxmənlərning kolioja qüxişilər. **26** Silərgə yelənqük boləjan axılıkni kurutuwetimən; on ayal bir bolup bir tonurda nan yekip, nanları silərgə tarazida tartıp beridü, əmma buni yegininglər bilən toymasılər. **27** Əgər bulardin həq ibrət almay, manga kulaq salmisanglar, bəlkı manga karxı mangsanglar, **28** Mənəmə kəhər bilən silərgə karxi mangimən; Mən, yəni Mən Əzüm gunahlırlırlar tüpeylidin jaza-tərbiyini yəna yəttə həssə eeqirli tip qüxtürimən. **29** Xuning bilən silər oqqulliringlarning gəxi wə kizliringlarning gəxini yəysilər; **30** xundakla Mən kurbanlık «yükri» jayliringləni wəyrən kılıp, «kün təwrük» liringləni sundurup, olükiringlərni sunuk butliringlarning üstigə taxliwetimən; Mening kəlbim silərdin nəprətlinidü. **31** Mən xəhərliringlərni wəyrən kılıp, mükəddəs jayliringlərni harab kılıp, [kurbanliklarning] huxbuylırını yəna purimaymən; **32** zeminni halakətkə elip barımən; uningda olturak laxçən düxmənliringlər bu əhvaloja həyranuňħəs kəlidü. **33** Silərni əllərning arisoja taritip, kəyninglərdin kılıqni suqurup kooqlaymən; xuning bilən zemininglər wəyrən bolup xəhərliringlər harab kəlinidü. **34** U wakitta, silər düxmənliringlarning zeminida turuwtakinglarda, zemin wəyrəna boləjan barlık künlərdə, zemin ez xabat künləridin seyündü; u zamanda zemin dəwrəkə aram elip ez xabatlridin seyündü. **35** Əzi wəyrəna bolup turojan barlık künləridə u aram alidü, yəni silər uningda turuwtak wakittiki xabat künliringlarda həq almışın aramni əmdi alidü. **36** Aranglardın kutulup қalojanlar bolsa, ular düxmənlərning zeminlirida turojinida kəngüllirigə yürükdəlilik salımən, xuning bilən ular qüxkən bir yopurmakning xəpisini anglısa kılıqtın kaqıllandək qaçıdu; heqkim kooqlimisumu yikiliq qüxiđi. **37** Gərgə heqkim ularını kooqlimisumu, dərəwəkə kılıqtın yikiltıləndək ular bir-birinin üstigə putlixip yikiliidü; silərdə düxmənliringlər oja karxi turojudək kütq kalmaydu. **38** Əllərning arisoja əhalak bolisilər, düxmənliringlarning zemini silərni yep ketidü. **39** Aranglardın kutulup қalojanlıri bolsa

26 Silər ezunglər üçün həqkəndək but yasimanglar yaki ezungləroja həq oyma mebəd yaki həykəl-tüwrükni turozumanglar yaki ularoja bax uruxka oyuolan nəkixlik taxlarnı zemininglarda hərgiz tiklimənglər; qünki Əzüm Hudayinglar Pərvərdigardurmən. **2** Mening xabat künlirimmi tutup, mukəddəs jayimoja ihlasmən bolungalar. Mən Pərvərdigardurmən. **3** Əgər silər mening bəlgilimilirimdə mengip, əmrlirimmi tutup ularoja əmal kılımsanglar, **4** Mən yeringlarning eż həsulini berip turuxioja, dalađiki dərhələrning mewisini qikirixioja waqtida yamoqurlıringlərni yaqdırup turimən. **5** Xuning bilən haman tepix waqtı üzüm yioqix pəsligiqə bolidü, üzüm yioqix waqtı teriloju waktiqiğə bolidü; silər neninqlərni toyunoqça yəp, eż zemininglarda tinq-aman turisilər. **6** Mən zeminoja aram-tinqlik ata kılıman, xuning bilən heqkim silərni korkutalmayıdu, aramhuda yetip uhlaysılər; wəhxiy hayvanları zemindən yokitimən, kılıqmu zemininglərdin ətməydu; **7** silər düxmənliringlərni kooqlaysılər, ular əldinglarda kılıqlıñip yikiliidü. **8** Silərdin bəx kixi yüz kixini kooqlaydu, yüz kixi on mingni qaqrıdu; düxmənliringlər bolsa əldinglarda kılıqlıñip yikiliidü. **9** Mən silərgə yüzünni karitip, silərni pərzənt kərgüzüp kəpəytimən, silər bilən baoqlıqan əhdəmni məzmut turozızman. **10** Silər tehiqə uzun saklanojan kona axılıkni yəwatkinqinglarda, yengi axılık qikidü; yengisi wəjidin konisini qikiriwetisilər. **11** Mən Əz makanimni aranglarda turozızman wə kəlbim silərdin nəprətlənməydu. **12** Mən aranglarda mengip silərning Hudayinglar bolımen wə silər Mening həlkim bolisilər. **13** Mən silərni Misirdə ularning kulları boluxtın hər kılıxka xu zemindən qikarojan Hudayinglar Pərvərdigardurmən; Mən boyunturukunglarning asarətlərini sundurup, kəddinglərni tik kılıp mangozuzdum. **14** Halbuki, əgər silər Manga kulaq salmay, bu əmrlərning həmmisigə əmal kılımay, **15** bəlgilimilirimi taxlap, kəlbinqardın həkümərlirimmi yaman kərüp, barlık əmrlirimmi tutmay, əhdəmni buzsanglar, **16** Mənəmə bexingləroja xu ixlarnı qüxtürimən, — Mən silərgə wəhimə selip, kezünglərni kor kılıdiqan, jeninqlarnı zaiplaxtūridiojan sil-waba kesili, kezik kesilini bexingləroja qüxtürimən. Silər urukunglarnı bikar qeqip-teriyisilər, qünki düxmənliringlər uni yep ketidü. **17** Mən yüzünni silərgə karxi kılımən, xuning bilən silər düxmənliringlərdin urulup qağıdiqan bolisilər; silərni eż kərgüqilər üstünglərdin həküməranlık kılıidü; heqkim silərni

ez rəzilliki tüpəylidin dükənənlirinqlarning zeminida zəiplixidu; wə ata-bowlirining rəzillikidim yürüp, xular zəipləxkəndək ularmu zəiplixidu. **40** Həlbuki, ular əzi kəloqan rəzilliki bilən ata-bowlirining sadir kəloqan rəzillikini, Manga yüz ərüp asılık kəloqınıni, xundakla ularning Manga qarxi turup mangonınıni boynıqə alıdu, **41** xuningdək Mening ularqa karxi mangonimoq, xuningdak ularni dükənənlirining kolioq tapxurojinimoq ikrar bolidu. Xunga əger u wakıttı ularning hatnısız kengli təwən kılınip, ez kəbəhlikining jazasını kobul kılsı, **42** undakta Mən Yaküp bilən baqlıqan əhdəmni yad kılıp, Ishak bilən baqlıqan əhdəmni yad Ibrəhîm bilən baqlıqan əhdəmni yad esimgə kəltürimən, zeminnim yad kilişən. **43** Qırkı zemin ulardin taxlinip, ularsız bolup harabə turoqan wakıttı, xabat künləridin səyənidü; ular bolsa əz kəbəhlikining jazasını kobul kılıdu; səwəbi dal xukı, ular Mening hökümlərimni taxlıdi, bəlgilimilirimi kəlbindin yaman kergənidi. **44** Həlbuki, xundak bolsimu, ular əz dükənənlirining zeminida turojinida Mən ularni taxlimayman yaki ularqa eqlük kılmayman, xuningdak ular bilən baqlıqan əhdəmni buzmayman, ularni yokatmaymən; qırkı Mən Əzüm ularning Hudasi Pərvərdigardurmən. **45** Mən bəlkı ularni dəp, ularning Hudasi boluxka əllərning kezi alıda Misir zeminidin qırıq kəlgən ata-bowliri bilən baqlaşkan əhdəmni esimdə tutımən. Mən Pərvərdigardurmən. **46** Pərvərdigar Musani wasıtə kılıp, Sinay teoqıda əzi bilən Israillarning otturisida bekitkən hökümlər, bəlgilimilər wə kanunlar mana xular idi.

orňıqə əkəlginining hər ikkisi mukəddəs sanalsun. **11** Əgər hayvan Pərvərdigarqa ataloqan kurbanlıqka layık bolmaydiqən bir «napak» hayvan bolsa, undakta u haywanni kahinning aldiqə elip kəlsun; **12** andin kahin əzi uning yahxi-yamanlıqıja karap kimmittini tohtatsun; kahin kimmittini kənqə tohtatkan bolsa xundak bolsun. **13** Əgər işgi pul təlep haywanni karytuwulmakçı bolsa, tohtitiloqan kimmittigə yəna uning bəxtin birini koxup bərsun. **14** Əgər birsi Pərvərdigarqa mukəddəs bolsun dəp eyini uningoja atap mukəddəs kilsə, kahin uning yahxi-yamanlıqıja karap kimmittini tohtatsun; kahin uning kimmittini kənqə tohtatkan bolsa, xu kimmitti inawatlık bolidu. **15** Keyin əger eyni atlıoqı kixi uni karytuwalmakçı bolsa, u tohtitiloqan kimmittigə uning bəxtin birini koxup bərsun; andin ey yəna uning bolidu. **16** Əgər birsi ez mal-mülki bolqan etizlikning bir kışmini Pərvərdigarqa atap mukəddəs kilsə, kimmittini uningoja kənqilik uruk terilidioqanlıqıja karap tohtitsun; bir homir arpa urukı ketidioqan yər bolsa, kimmitti əllik xəkəl kümüxkə tohtitsun. **17** Əgər birsi «azadlıq yili»dən tartip əz etizlikini mukəddəs kilsə, san kənqə tohtatsang xu bolsun. **18** Lekin əger birsi «azadlıq yili»dən keyin ez etizlikini mukəddəs kəloqan bolsa, kahin kelidioqan azadlıq yilioqıqə kənqilik yıllar kəloqanlıqını hesablap kimmittini tohtatsun. Ətüb kətkən yillarəqarap toluk bahadın muwapik pul keməytilsun. **19** Əgər birsi əz etizlikini mukəddəs kəloqandıñ keyin pul təlep uni karytuwalmakçı bolsa, u sən tohtatkan kimmittigə yəna uning bəxtin birini koxup bərsun; xuning bilən etizlik uning əz kolioqə kaytidu. **20** Əgər u pul berip

27 Pərvərdigar Musaoğa sez kılıp mundak dedi: —
— Son Israillarına mundak deqin; — Əgar hirsı

2 Sən Israillarqa mundak degin: — Əger birsi pəwəkul'adda bir կəsəm kılıp məlum kixining jenini Pərvərdigarəja atiojan bolsa, undakta xu kixigə sən bekitkən jenining kimmitining nərhi təwəndikidək bolidur; 3 Xeyi yigirma bilan atmixinning arılıkida bolqan ar kixi bolsa, sən tohtitidiojan kimmiti mukəddəs jaydiki xəkəlninq elqəm birliki boyiqə bolsun; uning kimmiti əllik xəkəl kümüxə tohtitilsun. 4 Ayal kixi bolsa, aranglarda tohtitiləjan kimmiti ottuz xəkəl bolsun. 5 Əger yexi bəx bilən yigirmining arılıkida bolsa, arkək üqün tohtitilədiqan kimmiti yigirma xəkəl bolup, ayal kixi üçün on xəkəl bolsun. 6 Əger yexi bir ay bilən bəx yaxning arılıkida bolsa, tohtitilədiqan kimmiti oojul bala üçün bəx xəkəl, kiz bala üçün üq xəkəl kümüxə bolsun. 7 Əger atmix ya uning qongräk yaxtkı kixi bolsa, tohtitilədiqan kimmiti ar kixi üçün on bəx xəkəl, hotun kixi üçün on xəkəl bolsun. 8 Əger birsi tohtitiləjan kimmitini tələxkə kurbi yətmisə, u əzini kahınınning aldida tək kilsən; kahin uning kimmitini bekitsun. Kahin կəsəm kılıquning əhwalıqə karap uning kimmitini tohtitip bərsun. 9 Əger birsi [կəsəm kılıpl] Pərvərdigarəja қurbanlıq boluxka laylkə bolidiojan bir haywanni uningqoja atiojan bolsa, undakta xundak haywanlar Pərvərdigarəja atap mutlək mukəddəs sanalsun; 10 haywan naqar bolsa uning orniqə yahxını yaki yahxining orniqə naqırını tegixixkə yaki orniqə baxxısını almaxturuxkə hərgiz bolmaydu. Mubada atiqquq u haywanning orniqə yənə bir haywanni yənggüxliməkqi bolsa, Awwalkisi bilən

ñojioq aækliginining hər ikkisi mukəddəs sanalsun. **11** Əgər haywan Pərvərdigarоja atalojan kurbanlıqka layik boilmaydiqan bir «napak» haywan bolsa, undakta u haywanni kahınıning aldioja elip kəlsün; **12** andin kahin ezi uning yahxi-yamanlıkoja karap kimmitini tohtatsun; kahin kimmitini kənqə tohtatkan bolsa xundak bolsun. **13** Əgor igisi pul tələp haywanni kayturuwulmakçı bolsa, tohtitilojan kimmitigə yəna uning bəxtin birini koxup bərsün. **14** Əgor birsti Pərvərdigarоja mukəddəs bolsun dəp eyini uningoja atap mukəddəs kilsa, kahin uning yahxi-yamanlıkoja karap kimmitini tohtatsun; kahin uning kimmitini kənqə tohtatkan bolsa, xu kimmiti nawətlilik bolidu. **15** Keyin əgər eyni atiqoju kixi uni kayturuwalmakçı bolsa, u tohtitilojan kimmitigə uning bəxtin birini koxup bərsün; andin ey yəna uning bolidu. **16** Əgor birsti ez mal-mülki bolovan etizlikning bir kismını Pərvərdigarоja atap mukəddəs kilsa, kimmiti uningoja qanqlik uruk terildiyojanlıkoja karap tohtitsun; bir nomir arpa uruk ketidiyojan yər bolsa, kimmiti allik xəkəl kümüxə tohtitsun. **17** Əgor birsti «azadlıq yili»ndin tartip ez etizlikini mukəddəs kilsa, sən kənqə tohtatsang xu bolsun. **18** Lekin əgor birsti «azadlıq yili»dən keyin ez etizlikini mukəddəs kilojan bolsa, kahin ketidiyojan azadlıq yilioqışa qanqlik yillar kəloqanlığını qesablap kimmitini tohtatsun. Ətüp kətkən yillar oja karap toluk bahadin muwapik pul kemayıtsun. **19** Əgor birsti ez etizlikini mukəddəs kiloandan keyin pul tələp uni kayturuwalmakçı bolsa, u sən tohtatkan kimmitigə yəna uning bəxtin birini koxup bərsün; xuning bilən etizlik uning ez kolioja kaytidu. **20** Əgor u pul berip etizlikini kayturuwalmıqan bolsa yaki baxxı birsiga setip bargan bolsa, keyin xu etizlikni kayturuwelikə boilmaydu, **21** Bəlkı azadlıq yili kəlgəndə etizlik «igisiga kayturuıldıqanda» u mutlak beqixlanojan yərgə ohxax, Pərvərdigarоja atap mukəddəs kılınilip, miras höküki kahinoja etidu. **22** Əgor birsti setiwalojan əmma ez mirasi bolmiojan bir parqə yer-etizni Pərvərdigarоja atap mukəddəs kilojan bolsa, **23** kahin azadlıq yilioqışa kalojan yilni hesablap, kimmitini tohtatsun. Andin u künii xu xiki tohtitilojan kimmitini Pərvərdigarоja mukəddəs kilojan nərsə süpitidə kəltürsün. **24** Lekin azadlıq yili kəlgəndə, etizlik, kimdin elinojan bolsa, xu xixığa, yəni aslidiki igisiga kayturub berilsün. **25** Sən tohtitidojan barlıq kimmtərlər bolsa həmixə mukəddəs aydiki xəkəlninq elqəm birligi boyiqş hesablansun; bər xəkəl yigirmə gərahka barawər bolidu. **26** Lekin qarpayning tunji balisi tunji bala bolovanlıkı sawobidin poslidinla Pərvərdigarоja atılıdojan boloraqqa, kala bolsun, koy-eçkə bolsun həqkim uni «Hudaqə atap» mukəddəs kilmisun; qünki u əslidə Pərvərdigarning di. **27** Əgor u napak bir haywandın tuqulujan bolsa, gisi san tohtatkan kimmtəkə yəna uning bəxtin birini koxup berip, andin eziqə kayturuwalsun; lekin əgor igisi uni eziqə kayturuwalmayman desə, bu haywan sən tohtatkan kimmtəkə setilsun. **28** Əgor birsti Pərvərdigarоja ez melidin, adəm bolsun, haywan bolsun yaki miras yeri bolsun, Pərvərdigarоja mutlak atılıdojan bolsa, undak nərsə hərgiz setilmsun yaki ədalət tələb bilənmə kayturulmisun. Pərvərdigarоja mutlak atalojan hərnərsa bolsa «əng mukəddəslərin

biri» hesablinip, uningoja has bolidu. **29** Əgər bir adəm Hudaşa mutlək has atalojan bolsa, undakta uning üçün bədəl berilip, kəyturuwelinxə hərgiz bolmayıdu; u qoqum oltürülüxi kerək. **30** Yər-zemindin qıkkən həmmə həsulning ondin biri bolqan əxrə bolsa, yərning danlıq ziraətləri bolsun yaki dərəhlərinə mewisi bolsun, Pərvərdigarningki bolidu; u Pərvərdigar oqa muğəddəs kılınoğandur. **31** Birsi əz exriliridin məlum birnərsini bədəl berip kəyturuwalmakçı bolsa, u xuningoja yənə uning kimmitining bəxtin birini koxup berip, kəyturuwalsun. **32** Kala yaki köy-eçkə padisidin elinidiojan əxrə bolsa padığının tayiki astidin etküzülgən haywanlardın hər oninqisi bolsun; Pərvərdigar oqa atılıp muğəddəs kılınojını xu bolsun. **33** Həqkim uning yahxi-yamanlik喬a қarimisun wə yaki uni almaxturmışın; əgər uni almaxturmən desə, Awwalkısı bilən orniça almaxturulajan hər ikkisi muğəddəs sanalsun; u hərgiz bədəl təlüp kəyturuwelinmişin. **34** Pərvərdigar Sinay teoğıda Musaşa tapilojan, Israillar oqa tapxurux kerək bolqan əmrlər mana xular idi.

Qel-bayawandiki səpər

1 Wə Israillar Misirdin qıkkandin keyin ikkinqi yili ikkinqi ayning birinqi künü Pərvərdigar Sinay qelidə, jamaət qedirida turup Musaçə mundak dedi: — **2** Silər pütkül Israil jamaitini қabilisi, ata jəməti boyiqə sanını elip qikinqilar; adəmlərnin ismi asas kılınip, barlıq ərkəklər tizimlansın. **3** Israillar iqidə omumən yigirma yaxtin axkan, jənggə qikalaydiojanların Hərən bilən ikkingələr ularning қoxun-kısmılırı boyiqə sanaktın etküzungərlər. **4** Hərbir қabilidin silərgə yardımloxidiojan birdin kixi bolsun; ularning hərbəri ularning ata jəmətinin bexi bolidu. **5** Təwəndikilər silərgə yardımloxidiojanların isimləri: — Rubən қabilisidin Xidərning oqlu Əlizur; **6** Ximeon қabilisidin Zuri-xaddayning oqlu Xelumiyyəl; **7** Yəhudə қabilisidin Amminadabning oqlu Nahxon; **8** Issakar қabilisidin Zuarning oqlu Nətanəl; **9** Zəbulun қabilisidin Həlonning oqlu Eliab; **10** Yübünp əwlədləri iqidə əfraim қabilisidin Ammihudning oqlu Əlixama; Manassəh қabilisidin Pidahzurnıng oqlu Gamaliyəl; **11** Binyamin қabilisidin Gideonining oqlu Abidan; **12** Dan қabilisidin Ammixaddayning oqlu Ahiezər; **13** Axır қabilisidin Okranning oqlu Pagiyəl; **14** Gad қabilisidin Deualning oqlu Əliasaf; **15** Naftali қabilisidin Enanning oqlu Ahıra». **16** Bular jamaət iqidin qakırıloşalar, yəni ata jəmət-qbilibilirinən baxlıkları, mingliqan Israilların bax sərdarları idi. **17** Xuning bilən Musa bilən Hərən ismi ataloğan bu kixilərni baxlap, **18** ikkinqi ayning birinqi künü pütkül jamaətni yıldı; ular həlkinqən hərbərinin қabilə-nəsəbi, ata jəməti boyiqə isminin asas kılıp, yigirmə yaxtin yukirilarning həmmisini bir-birləp tizimlidi. **19** Pərvərdigar Musaçə kəndək buyruqan bolsa, Musa Sinay qelidə ularını xundak sanaktın etküzüldü. **20** Israilların tunji oqlu Rubənnıng əwlədləri ata jəməti, ailisi boyiqə, ismi asas kılınip, yigirmə yaxtin axkan, jənggə qikalaydiojan ərkəklərinin ərkəklərinin həmmisi bir-birləp tizimlidi; **21** Rubən қabilisidin sanaktın etküzülgənlər jəməyi əllik tətkükzəq ming üq yüz kixi boldi. **22** Ximeonneñ əwlədləri ata jəməti, ailisi boyiqə, ismi asas kılınip, yigirmə yaxtin axkan, jənggə qikalaydiojan ərkəklərinin ərkəklərinin həmmisi bir-birləp tizimlidi; **23** Ximeon қabilisidin sanaktın etküzülgənlər jəməyi əllik tətkükzəq ming üq yüz kixi boldi. **24** Gadning əwlədləri ata jəməti, ailisi boyiqə, ismi asas kılınip, yigirmə yaxtin axkan, jənggə qikalaydiojanlarning həmmisi bir-birləp tizimlidi; **25** Gad қabilisidin sanaktın etküzülgənlər jəməyi əllik tətkükzəq ming üq yüz kixi boldi. **26** Yəhudəning əwlədləri ata jəməti, ailisi boyiqə, ismi asas kılınip, yigirmə yaxtin axkan, jənggə qikalaydiojanlarning həmmisi bir-birləp tizimlidi; **27** Yəhudə қabilisidin sanaktın etküzülgənlər jəməyi yətmix tət ming altə yüz kixi boldi. **28** Issakarning əwlədləri ata jəməti, ailisi boyiqə, ismi asas kılınip, yigirmə yaxtin axkan, jənggə qikalaydiojanlarning həmmisi bir-birləp tizimlidi; **29** Issakar қabilisidin sanaktın etküzülgənlər jəməyi əllik tət ming tət yüz kixi boldi. **30** Zəbulunning əwlədləri

ata jəməti, ailisi boyiqə, ismi asas kılınip, yigirmə yaxtin axkan, jənggə qikalaydiojanlarning həmmisi bir-birləp tizimlidi; **31** Zəbulun қabilisidin sanaktın etküzülgənlər jəməyi əllik yəttə ming tət yüz kixi boldi. **32** Yübünp əwlədləri: — uning oqlu Əfraimning əwlədləri ata jəməti, ailisi boyiqə, ismi asas kılınip, yigirmə yaxtin axkan, jənggə qikalaydiojanlarning həmmisi bir-birləp tizimlidi; **33** Manassəh қabilisidin sanaktın etküzülgənlər jəməyi ottuz ikki ming ikki yüz kixi boldi. **34** [Yübünp əllik oqlu] Manassəhning əwlədləri ata jəməti, ailisi boyiqə, ismi asas kılınip, yigirmə yaxtin axkan, jənggə qikalaydiojanlarning həmmisi bir-birləp tizimlidi; **35** Manassəh қabilisidin sanaktın etküzülgənlər jəməyi ottuz ikki ming ikki yüz kixi boldi. **36** Binyaminning əwlədləri ata jəməti, ailisi boyiqə, ismi asas kılınip, yigirmə yaxtin axkan, jənggə qikalaydiojanlarning həmmisi bir-birləp tizimlidi; **37** Binyamin қabilisidin sanaktın etküzülgənlər jəməyi ottuz bəx ming tət yüz kixi boldi. **38** Danning əwlədləri ata jəməti, ailisi boyiqə, ismi asas kılınip, yigirmə yaxtin axkan, jənggə qikalaydiojanlarning həmmisi bir-birləp tizimlidi; **39** Dan қabilisidin sanaktın etküzülgənlər jəməyi atmış ikki ming yəttə yüz kixi boldi. **40** Axırning əwlədləri ata jəməti, ailisi boyiqə, ismi asas kılınip, yigirmə yaxtin axkan, jənggə qikalaydiojanlarning həmmisi bir-birləp tizimlidi; **41** Axır қabilisidin sanaktın etküzülgənlər jəməyi kırık bir ming bəx yüz kixi boldi. **42** Naftalining əwlədləri ata jəməti, ailisi boyiqə, ismi asas kılınip, yigirmə yaxtin axkan, jənggə qikalaydiojanlarning həmmisi bir-birləp tizimlidi; **43** Naftali қabilisidin sanaktın etküzülgənlər jəməyi əllik üq ming tət yüz kixi boldi. **44** Yukırıqlar bolsa sanaktın etküzülgənlər bolup, Musa bilən Hərən həm Israilların on ikki amırı (hərbəri əzətə jəmətigə wəkil boldı) ularını sanaktın etküzülgənlər. **45** Xundak kılıp, Israilların həmmisi, yəni Israilda yigirmə yaxtin axkanlardın, jənggə qikalaydiojanlarning həmmisi ata jəmətləri boyiqə tizimlidi; **46** Sanaktın etküzülgənlər jəməyi altə yüz üq ming bəx yüz əllik kixi boldi. **47** Birək Lawiyalar ata jəmət-qbilibisi boyiqə sanakning iqiqə kırğızılımdı. **48** Qünki Pərvərdigar Musaçə sez kılıp: — **49** «Sən pəkət Lawiy қabilisinila xu hesabkə kırğızmığın, ularning omumiy saninimu Israilların katarioja kırğızmığın. **50** Lekin sən Lawiyaları [Hudanıng] həküm-guwaqliki saklaklıq qədiri wə uning iqidiki barlıq, qaqa-kuqa əswablarnı həm uningoja dair barlıq, nərsilərni baxkuruxka tayınlığın; ular [ibadət] qədirinə wə uning iqidiki barlıq, qaqa-kuqa əswablarnı ketürnidü; ibadət qədirinən hizmitini kılıquqlar xular bolsun, ular qədirinən tət ətrapıda əz qədirinəni tiksən. **51** Qədirinə keçiridiojan qəoşa uni Lawiyalar səksən; qədirinə tikidiojan qəoşa uni Lawiyalar tiksən; [Lawiyalar] yat bolovan hərkəndək adəm uningoja yekinləsəx olımcı məhkəmə kılinsun. **52** Israillar bargah kuroqanda hər adəm əz kismida, eziqə has tuq astioja qədir tiksən. **53** Birək [Hudanıng] oqəzipi Israıl jamaitining üstügə qüxməsləki üçün, Lawiyalar Hudanıng həküm-guwaqliki saklaklıq qədirinən tət ətrapıja bargah kursun; Lawiyalar Hudanıng həküm-guwaqliki saklaklıq, qədirni muhəapizət kılıxka mas'ul bolidu» — deqənədi. **54** Israillar ənənə xundak kıldı;

Pərvərdigar Musaqa կանակ buyruqan bolsa, ular xundak կildi.

2 Pərvərdigar Musa bilən Hərunoqa mundak dedi: —

2 Israillar hərbiri ezlirineng tuoqı astioqa, ezlirineng ata jəmətining bayriki astida qedir tiksun; jamaət qedirineng tot ətrapidin sol yırakrak bargah kürsün. **3** Kün qikix tərəpkə, xərk tərəpkə karitip ez tuoqı astida koxun-kımı boyiqə bargah küridiqini Yəhuda bolsun; Yəhudalarning əmiri Amminadabning oqli Nahxon bolsun. **4** Uning koxunu, yəni sanaktin etküzülgənlər jəmiy yətmix tot ming altə yüz kixi. **5** Uning yenida bargah küridiqini Issakar kəbilisi bolsun; Issakarlarning əmiri Zuarning oqlı Nətanəl bolsun. **6** Uning koxunu, yəni sanaktin etküzülgənlər jəmiy əllik tot ming altə yüz kixi. **7** Ularning yenida yənə Zəbulun kəbilisi bolsun; Zəbulunlarning əmiri Helonning oqlı Eliab bolsun. **8** Uning koxunu, yəni sanaktin etküzülgənlər jəmiy əllik yətə ming tot yüz kixi. **9** Omumən bargahıqə karaydiqanlarning həmmisi, yəni koxunkısimlili boyiqə sanaktin etküzülgənlər jəmiy bir yüz saksan altə ming tot yüz kixi; ular aldi bilən yoloq qıksun.

10 — Jənub tərəptə, tuoq tikləp, koxun tərtipi bilən bargah küridiqini Rubən kəbilisi bolsun; Rubənlarning əmiri Xiderning oqlı Əlizur bolsun. **11** Uning koxunu, yəni sanaktin etküzülgənlər jəmiy kırık altə ming bəx yüz kixi. **12** Uning yenida bargah küridiqini Ximeon kəbilisi bolsun; Ximeonlarning əmiri Zuri-xaddayning oqlı Xelumiyal bolsun. **13** Uning koxunu, yəni sanaktin etküzülgənlər jəmiy əllik tokkuz ming üç yüz kixi. **14** Ularning yenida Gad kəbilisi bolsun; Gadlarning əmiri Deuəlning oqlı Əliasər bolsun. **15** Uning koxunu, yəni sanaktin etküzülgənlər jəmiy kırık bax ming altə yüz əllik kixi. **16** Rubən bargahıqə karaydiqanlarning həmmisi, yəni koxuni boyiqə sanaktin etküzülgənlər jəmiy bir yüz əllik bir ming tot yüz əllik kixi; ular ikkinçi səp bolup yoloq qıksun. **17** Andin jamaət qediri bilən Lawylarning bargahı baxka bargahlarning otturisida mangsun; ular կանակ bargah kuroqan bolsa, xundak yoloq qıksun; hər kəysisi ez ornida ez tuoqı astida bolsun. **18** — Kün petix tərəptə, tuoq tikləp, bilən uning oqullarıqıa təkşimləp öltürüsən, — dedi. **19** Uning koxunu, yəni sanaktin etküzülgənlər jəmiy kırık ming bəx yüz kixi. **20** Uning yenida bargah küridiqini Manassəh kəbilisi bolsun; Manassəhləarning əmiri Pidahzurning oqlı Gamaliyel bolsun. **21** Uning koxunu, yəni sanaktin etküzülgənlər jəmiy ottuz ikki ming ikki yüz kixi. **22** Ularning yenida Binyamin kəbilisi bolsun; Binyaminlarning əmiri Gideonining oqlı Abidan bolsun. **23** Uning koxunu, yəni sanaktin etküzülgənlər jəmiy ottuz bəx ming tot yüz kixi. **24** Omumən Əfraim bargahıqə karaydiqanlarning həmmisi, yəni koxunkısimlili boyiqə sanaktin etküzülgənlər jəmiy bir yüz səkkiz ming bir yüz kixi; ular üçinqi səp bolup yoloq qıksun. **25** — Ximal tərəptə, tuoq tikləp, koxun tərtipi bilən bargah küridiqini Dan kəbilisi bolsun. Danlarning əmiri Ammixaddayning oqlı Ahiezər bolsun. **26** Uning koxunu, yəni sanaktin etküzülgənlər jəmiy atmix ikki ming yətə yüz kixi. **27** Uning yenida bargah küridiqini Axirlarning əmiri Okranning

oqli Pagiyəl bolsun. **28** Uning koxunu, yəni sanaktin etküzülgənlər jəmiy kırık bir ming bəx yüz kixi. **29** Ularning yenida Naftali kəbilisi bolsun; Naftalilarning əmiri Enanning oqli Ahira bolsun. **30** Uning koxunu, yəni sanaktin etküzülgənlər jəmiy allik üç ming tot yüz kixi.

31 Dan bargahıqə karaydiqanlarning həmmisi, yəni koxun-kısimlili boyiqə sanaktin etküzülgənlər jəmiy bir yüz əllik yətə ming altə yüz kixi; ular ez tuoqı astida həmmiñin kəynidə yoloq qıksun. **32** Yukiridikilər ez ata jəməti boyiqə sanaktin etküzülgən Israillardur; koxunkısimlili boyiqə bargahlarda sanaktin etküzülgənlər jəmiy altə yüz üç ming bəx yüz əllik kixi boldi. **33** Bırak Lawylarla, Pərvərdigarning Musaqa kılıqan əmri boyiqə, Israillar qatarida sanaktin etküzülmidi. **34** Israillar Pərvərdigarning Musaqa kılıqan barlık əmri boyiqə ix tutup, ezlirineng tuoqı boyiqə bargah kərattı; ular ez kəbilisi wə ata jəməti tərtipi boyiqə yoloq qıktı.

3 Pərvərdigar Sinay teqida Musa bilən sezləxkən

künlərdə, Hərun bilən Musaning əwladırı təwəndikilərdin ibarət idi. **2** Harunning oqullarının ismi mundak; tunji oqollining ismi Nadab idi, uning yənə Abihu, Əliazar, Itamar degən oqulları bar idi.

3 Harunning oqullarının ismi ənə xundak idi, ular məsihəngən kahinlər idi; [Musa] ularını kahinlik wəzipisini etəxkə Hudaqə atap ayriqanıdı. **4** Lekin Nadab bilən Abihu Sinay qəlidə qəyriy bir otni Pərvərdigarning aldioqə sunojını tüypəlidin Pərvərdigar alıldı əldi wə ularning heq nəslə kəldurul müdidi; Əliazar bilən Itamar ez atisi Hərun alıldı kahinlik wəzipisini etidi. **5** Pərvərdigar Musaqa söz kiliq: — **6** Sən Lawiy kəbilisini aldingə qəltürüp, ularını kahin Hərunning hizmitida boluxka uning aldioqə hazır kıl. **7** Ular Hərunning hajiti wə pütkül jamaətning hajitidin qıkip jamaət qedirineng alidda wəzipə etəp, ibadət qedirineng hizmitini bejirsun. **8** Ular yənə jamaət qediridiki barlıq qaza-kuqa əswablarnı baxkurus bilən Israillarning hizmitida bolup wəzipə etəp, ibadət qedirineng ixlini bejirsun. **9** Sən Lawylarını Hərun işidin mahsus uningə tallap berilgən. **10** Hərun bilən oqullarını bolsa sən ezininq kahinlik wəzipisini etəxkə bekitikin; hərkəndək yet kixi yekinlaxsa öltürüsən, — dedi. **11** Andin Pərvərdigar Musaqa mundak dedi: — **12** — Qara, Mən Israillar işidin Lawylarını tallidim, ularını Israil işidə balyatkuning barlık tunji mewisining ornioqa, yəni qong oqullarının ornioqa koyımən, xunga Lawylar Mening bolidu. **13** Qünki tunji oqullarının həmmisi Meningkidur; Mən Misir zemində tunji tuqulqanlarning həmmisini katlı kılıqan künidə Israillarning işidiki tunjilarning həmmisini, məyli adəm bolsun yaki haywan bolsun, mukaddəs hesablap Meningki kılıqanidim. Ular Meningkidur; Mən Pərvərdigardurmən. **14** Andin Pərvərdigar Sinay qəl-bayawanida Musaqa: — **15** — Sən Lawylarını ata jəməti, ailisi boyiqə sanaktin etküz; barlıq ərkəklərni, yəni bir aylıktın axamlarının həmmisini sanaktin etküz, — dedi. **16** Xuning bilən Musa Pərvərdigarning əmri boyiqə, ezigə deyilgəndək Lawylarını sanaktin etküzdi. Axır kəbilisi bolsun; Axirlarning əmiri Okranning **17** Lawyining oqullarının ismi mundak: — Gərxon,

Kohat, Mərari. **18** Gərxonning oqullirining ismi aililiri boyiqə Libni wə Ximəy idi. **19** Kohatning oqulliri aililiri boyiqə Amram, Izħar, Hébron wə Uzziel idi. **20** Mərarining oqulları aililiri boyiqə Mahli wə Muxi idi. Bularning həmmisi ata jəməti boyiqə Lawiyarlarning jəməti boldi. **21** Gərxondın Libnlarının jəməti bilən Ximəylərinin jəməti wujudka kəldi; bular Gərxonlarning jəmətləri idi. **22** Barlıq ərlərnin saniqə asasən, bir aylıktın axşanırınen sanaktin etküzülgənləri jəməyi yətə ming bəx yüz xixi boldi. **23** Gərxonning jəməti ibadət qədirinən arxa təripida, yəni qərb tarətpə bargah, kürdi; **24** Gərxon jəmətiniñ emiri Laalning oqli Əliasaf idi. **25** Gərxonlarning jamaat qədiridiki wəzipisi ibadət qədirinən əzidiki astinkı ikki yapkuq-pərdə, uning üstidiki yopuk wə jamaat qədirinən ixtiyar pərdisiga, **26** xundakla həyla atrapidiki pərdilər, həyla dərwazisinin pərdisi (həyla pərdiləri ibadət qədiri bilən kurbangahı qəridəp turattı) wə həyliđa ixltitidiqən munasiwtılık barlık tanilaroja karax idi. **27** Kohattin Amramlarının jəməti, Izħarlarning jəməti, Hébronlarning jəməti wə Uzzielərning jəməti wujudka kəldi; bu Kohatlarning jəmətləri idi. **28** Barlıq arkaklərning sani boyiqə, bir aylıktın axşanlar jəməyi səkkiz ming alta yüz adəm bolup qıktı; ular mukəddas jayqə karax wəzipisini etəydiqən boldi. **29** Kohat əwlədlirinən jəmətləri jamaat qədirinən jənub təripidə bargah tiki. **30** Kohat jəmətiniñ emiri Uzzielning oqli Əliazaf idi. **31** Ularning wəzipisi ehədə sandukı, xırə, qırqaçdan, ikki kurbangah, xuningdək mukəddas jayning iqida ixltitidiqən qəqa-kuqa, parda wa ibadət qədirinən iqida ixltitidiqən barlık nərsilərgə karax idi. **32** Lawiyarlarning əmirlərinən əmiri bolsa kahin Hərunning oqli Əliazar idi; u muğəddəshənəqə karax wəzipisini etəydiqənərən üzüdün nazarət kılıdiqən boldi. **33** Mərardinin Mahli jəməti bilən Muxi jəməti wujudka kəldi; bular Mərarining jəmətləri boldi. **34** Barlıq arkaklərning saniqə asasən, bir aylıktın yukiri bołożanlar sanaktin etküzülgəndə jəməyi alta ming ikki yüz xixi qıktı. **35** Mərarining jəmətiniñ əmiri Abiħayilning oqli Zuriyel boldi; ular ibadət qədirinən ximal təripigə bargah kürdi. **36** Mərari əwlədlirinən wəzipisi ibadət qədirinən tahtayılı, baldaklılı, hadilirioqa, tagliklili barlık əswab-jabdulkırıqə karax, xuningdək bularoja munasiwtılık ixltitidiqən barlık nərsilərgə, **37** xundakla həylining tət atrapidiki hadilaroja wə ularning taglikliri, közük wə tanilaroja məs'əl boluxka bəlgiləndi. **38** İbadət qədirinən aldioja, xərk təripigə, yəni jamaat qədirinən künqikix təripigə bargah kurojanlar Musa, Hərun wə Hərunning oqulları idi; ular Israillarning hizmitidə bolux wəzipisini etəp, muğəddəs jayqə karaydiojan boldi; ularoja yat bołożan hərkəndək adəm [muğəddəs] jayqə yekinlaxsa, oltırılıtti. **39** Musa bilən Hərun Parwərdigarning amri boyiqə, sanaktin etküzən barlık Lawiyalar, jəmətləri boyiqə, yəni bir aylıktın yukiri sanaktin etküzülgən arkaklər jəməyi yigirme kiçi ming qıktı. **40** Pərvərdigar Musaşa: — Sən Israillar iqida bir aylıktın axşan tunji oqullarını sanaktin etküzüp, isim-familisi boyiqə tizimləp qık. **41** Sən Lawiyarlarnı Israillarning barlık, tunjılırinin ornında Manga has kıl (Man Parwərdigardurmən); Lawiyarlarning mal-qarwilirinimü Israillarning barlık tunji

mal-qarwilirining ornida Manga has kıl, — dedi. **42** Musa Pərvərdigarning əmri boyiq, Israillarning tunjilirini köymay sanakṭin etküzdi. **43** Bir aylıqtın yukırı tunji oqul balılırını isim-familisi bilən sanakṭin etküzgəndə, ular jəmiy yigirme ikki ming ikki yüz yətmix üç kixi qıktı. **44** Parwərdigar Musaqa mundak dedi: — **45** Sən Lawiyarlarnı Israillarning tunjilirining ornida Manga talla, xundakla Lawiyarlarning mal-qarwilirinimü Israillarning mal-qarwilirining ornida Manga talla; xuning bilən Lawiyalar Meningki bolidu; Mən Pərvərdigardurmam. **46** Wa Lawiyarlarning sanidin artuk qıkkan Israillarning tunjiliri, yəni xu ikki yüz yətmix üçü üçün hərlük həkkini kəbul kılօjin; **47** xularning hərbiri üçün bəx xəkəl kümüx al, kixi saniqa karap bolsun; mukəddas jaydiki xəkəlning elqəm birliki boyiqə ulardin aloqin (bir xəkəl yigirmə gərahdır). **48** Artuk qıkkan adamların, yəni hərlük həkkini təlixi kerək bozğunlarning kümüxini Hərun bilən uning oqullırıqə bər. **49** Əmdi Lawiyalar təripidin «hərlükka qıkırilojan» dəp hesablananın tunji oqullandırın artuk qıkkanlardın bolsa, Musa ulardin xu hərlük həkkini aldı; **50** u Israillarning tunjiliridin xu kümüxni, yəni mukəddas jaydiki xəkəlning elqəm birliki boyiqə jəmiy bir ming üç yüz atmix bəx xəkəl aldı. **51** Musa Pərvərdigarning əmri boyiq «hərlükka qıkırilojan»larning kümüxini əl Pərvərdigar buvrugonidək, Hərun bilən uning oqullırıqə bərdi.

4 Andin Pərvərdigar Musa bilən Hərunoşa söz kilip mundak dedi: — **2** Sən Lawılyar iqidin ata jəmati boyıqə Kohat əwlədlirinə omumiy sanını tizimliojin, **3** ottu yaxtin əllik yaxkıqə bolovan, jamaət qedirida ix-hizmat kılıxka keləleydiqanlarning həmmisini tizimlap qıç. **4** Kohat əwlədlirinən jamaət qediri iqidiki wazipisi əng mukəddas buyumlarnı baxķurux bolidu. **5** Bargah keçərlidiqan qaoja, Hərən bilən uning oqqulları kirip «[əng mukəddas jay]»diki «ayrima pərdə-yopuk»nı qüsürüp, uning bilən həküm-guwałhık sandukını yeqisun; **6** andin uning üstini delfinning terisidin etilgən yopuk bilən orap, üstigə kək bir rəhtni yepip, andin kətüridiqan baldaqlarını etküzüsün. **7** Təkdim nan [tizilojan] xırəga kək bir rəht selinip, üstigə legən, təhsə, piyalə wə xarab hədiyəlirini qaqidiojan kədəhələr tiziş koyulsun; xırədimu «daimiy nan» tizilip turiwərsun; **8** bu nərsilərnəng üstü kəzil rəht bilən, uning üstü yəna delfin terisidə etilgən bir yopuk bilən yepilip, andin kətəridiojan baldaqlar etküzütip koyulsun. **9** Ular kək rəht elip, uning bilən qiraqdən bilən üstidiki qiraqlarını, pilik kışkuqlarını, küldənlərini wə qiraqdənəqə ixlitidiojan, barlık, may kağılaydiqan kağıllarını yepip koysun. **10** Ular yəna qiraqdən bilən qiraqdənəqə ixlitidiojan həmmənə kaqa-kuqa eswablarnı delfin terisidin etilgən yopuk bilən yeqəp, andin əpkəxə selip koysun. **11** Altun huxbuyağha kək bir rəht selip, yəna delfin terisidə etilgən yopuk bilən yepip, andin kətürögükə kox baldaqlarını etküzütip koysun. **12** Mükəddəs jayning iqidə ixlitidiojan barlık, kaqa-kuqlarını kək bir rəht bilən yeqəp, andin üstigə delfin terisidə etilgən yopukni yepip, andin bir əpkəxə selip koysun. **13** Ular kurbangaňı külüldin tazilap, üstigə sesün rangqlik bir rahtni yepip koysun. **14** Andin yəna kurbangahta ixlitidiojan eswablalar — küldən, ilmkə,

bəlgürjək, qinilər, xundakla barlıq əswablarnı kurbangah hizmət kılıx sepigə kirələydiqanlarning həmmisini üstigə tizip, andin delfin terisidə etilən bir yopuk ata jəməti, aililiri boyiqə sanaktın etküzü. **36** Ulardin bilən yepip, andin ketüridiqan baldaklınları etküzü jəməti boyiqə sanaktın etküzülgənlər jəmiy ikki ming koyusun. **15** Pütün bargahlıklar yoloq qıkıcıqan qaçda, yətə yüz əllik kixi bolup qıktı. **37** Muxular Kohat Hərun bilən uning oqulları mukəddəs jay wə mukəddəs jəmatidin sanaktın etküzülgənlər bolup, jamaət qədirida jaydiki barlıq kaqa-kuqa əswablarnı yepip bolqandan ix kılıdiqan hərbiri, yəni Pərvərdigarning Musanıng keyin, Kohatning əvladları kəlip ketürüsün; lekin elüp wastisi bilən kılıqan əmri boyiqə Musa bilən Hərun kətməslək üçün mukəddəs buyumlarqa əl təgküzmisin. sanaktın etküzülgənlər idi. **38** Gərxonlarning ata jəməti, Jamaət qədiri iqidiki nərsilərdin xularını Kohatning aililiri boyiqə, ottuz yaxtin əllik yaxkıqə bolovan, əvladları ketürüxi kerək. **16** Hərunning oqlı əliazarning jamaət qədirida hizmət kılıx sepigə kirələydiqan wəzipisi qırqa meyi, huxbuylar atır, daimiy təkdiṁ haməmisi sanaktın etküzüldi; **40** ata jəməti, aililiri kılıdiqan axlıq hədiyasi bilən məsihəlx meyiqa karax, boyiqə sanaktın etküzülgənlər jəmiy ikki ming altə yüz xundakla pütkül ibadət qədiri bilən uning iqidiki barlıq ottuz kixi bolup qıktı. **41** Muxular Gərxon jəmatidin nərsilər, mukəddəs jay həm mukəddəs jaydiki kaqa-kuqa əswablarda qaraxtin ibarət. **17** Andin Pərvərdigar Musa bilən Həruna sez kılıp mundaq dedi: — **18** Silər wastisi bilən kılıqan əmri boyiqə Musa bilən Hərun Kohat jəmatidikilərni Lawıylar arisidin kət'iy yoktit sanaktın etküzülgənlər idi. **42** Mərərilərning ata jəməti, koymanglar; **19** bəlkı ularning olmaya, hayat kəlixili üçün aililiri boyiqə, ottuz yaxtin əllik yaxkıqə bolovan, jamaət ular «əng mukəddəs» buyumlarqa yekinlaxkan qaçda, qədirida hizmət kılıx sepigə kirələydiqan haməmisi Hərun bilən uning oqulları kəlip ularning hərbirigə sanaktın etküzüldi; **44** ata jəməti, aililiri boyiqə sanaktın kılıdiqan wə ketüridiqan ixlarnı kərsitip koyusun; **20** ular etküzülgənlər jəmiy üç ming ikki kixi bolup qıktı. pəkət mukəddəs joyaşa kirdənə mukəddəs buyumlarqa **45** Muxular Mərəri jəmatidin sanaktın etküzülgənlər bir dəlikimə karımısun, undak kılıp koysa elüp ketidü. bolup, jamaət qədirida ix kılıdiqan hərbiri, yəni **21** Pərvərdigar Musaqa sez kılıp mundaq dedi: — **22** Pərvərdigarning Musanıng wastisi bilən kılıqan əmri Gərxon əvladları iqida ata jəməti wə aililiri boyiqə, ottuz boyiqə Musa bilən Hərun sanaktın etküzülgənlər idi. **46** yaxtin əllik yaxkıqə bolovan, jamaət qədiri iqida hizmət Sanaktın etküzülgən Lawıylar mana xular idi; Musa kılıx sepigə kirələydiqan haməmisi sanaktın etküzü kılıdiqan wə ketüridiqan ixlarnı səkkiz ming bəx yüz saksən adəm bolup **25** — ular jamaət qədirinən eziñi, yəni astidiki iqliki kılıdiqanlarañı sanaktın etküzü. **48** Ularning pərdiləri wə sırtkı pardılınarı, uning yapkuqını, xundakla sanı jəməti səkkiz ming bəx yüz saksən adəm bolup üstigə yanşın kərətənək pardisini, **26** ibadət qədiri bilən qədirinən kirix ixikininq pardisini, **27** ibadət qədiri bilən kurbangahını qəridəp tarlıqan həyliyik pardılınarı bilən qədirinən kirix ixikininq pardisini, xularqa has tanılırını wə kətüridiqan yükigə asasən sanaktın etküzüldi. **28** Gərxon əvladlırininən jəmatlınını jamaət qədirinən Bularning haməmisi Pərvərdigarning Musaqa əmr iqlijinidak boldi.

5 Pərvərdigar Musaqa sez kılıp: — **2** San Israillarqa əmr kılıp: «Silər pisə-mahaw kesili bilən akma kesilige giriptar bolqanları, xundakla olıkkə tegixi bilən napak bolup kalojan haməmisi ər-ayal deməy bargaltıq qırkıriwetinqər. Bargahlarnı bulqıwətəmslikli üçün ularnı bargaltıq qırkıriwetinqər; qənki Man bargah otturisida makan kıldım» — degin, — dedi. **4** Israillar xundak kılıp ularnı bargaltıq qırkıriwətti; Pərvərdigar Musaqa əkandak əmr kılıqan bolsa, Israillar xundak kıldı. **5** Pərvərdigar Musaqa sez kılıp mundaq dedi: — **6** San Israillarqa eytkin: — Meyli ar yaki ayal bolsun, agar u insanlarning Pərvərdigaroja wapsızlıq kılıdiqan hərkəndək gunahlıridin birini sadır kılıp, xuning bilən gunahkar dəp bekitilsə, **7** undakta u ezi etküzən gunahçıoq ikrar kılıp, itaətsizlikli kəltürüp qıcarojan, ziyanlançoquning ziyanını toluk teləp berixi kerək wə uning sirtida u kixığə yənə bəxtin bir iilüxni koxup teləp bərsün. **8** Ziyanlançoquning mubada itaətsizlik kəltürüp qıcarojan ziyanqa berilgən teləm pulini alıoudəl tuqənini bolmisa, teləm puli gunahkar bolovan kixinin qafarlılığı sunulidioqan koxkarəja koxulup, Pərvərdigaroja atılıp, kahinoja berilsün. **9** Xuningdək Israillarning Hudaşa atıqan barlıq mukəddəs hədiyələri, yəni kahinoja kəltürgən nərsilərdin barlıq «ketürmə

eturbanlıq-hədiyə»lar kahinoja hesab bolsun. **10** Hərkim Hudaşa atiojan hədiyələr mukaddəs dəp hesablansun, xundakla kahinning bolsun; kixilər kahinoja nema hədiya kilsa, uning həmmisi kahinning bolsun. **11** Pərvərdigar Musaşa sez kılıp mundak dedi: — **12** Sən Israillarşa sez kılıp mundak degin: — Əgər birsining hotuni eż eridin yüz ərügen, sadakətsizlik kılıqan bolsa, **13** — demək, baxxşa birsi bilən yeqin laxşan, xundakla uning buloqanojanlıq erining kezkliridin yoxurun bolovan bolsa, heq guwahqı bolmiqan həm gunah kılıqan qeyida tutulupmu kalmıqan bolsa, **14** xundak, əhwalda, eri eż hotuniñin gunan kılıp künlisə, hotuni rastla zina kılıp buloqanojan bolsa (yaki eż hotuniñin gunan kılıp künlisim, hotuni zina kilmiojan wə buloqamiojan bolsa) **15** əhwalini ispatlax üçün bu adəm hotunini kahinning yenioja əkəlsun həm hotuni üçün zərür axlıq hədiyəsi, yəni arpa undin ondin bir əfahni aloqə kalsun; xu hədiyəning üstigə u heq zəytun meyi ķuymisun yaki heq mastiki koxup koymisun; qünki bu kündaxlıq hədiyəsi, əslətmə axlıq hədiyəsi bolup, ularning kəbihlikigə bolovan əslətmidur. **16** Kahin u hotunni aldioja kəltürüp, Pərvərdigarning huzurida turoquzsun. **17** Kahin komzakka mukaddas sudin kuyup, ibadat qedirining yer topisindən bir qimdim elip suyoja qeqip koysun. **18** Kahin u hotunni Pərvərdigarning huzurida turoquzup, bexini eqip, əslətmə axlıq hədiyəsi, yəni kündaxlıq hədiyəsini uning kolioja tutkuzsun, andin kahin kolioja қароqix kəltürgüqi ələm süyini alsun. **19** Kahin u hotunoja əsəm iqtüziip, uningoja «Dərəvəkə sən heqkandaq adəm bilən billə yatmiqan, eringning ornida baxxşa birsi bilən billə boluxka ezip buzukluk kilmiojan bolsang, undakta sən bu қarоqix kəltürgüqi ələm süyidin halas bolqaysən. **20** Lekin sən eringning ornida baxxşa birsigə yeqinlixip ezsüngni buloqiojan bolsang, eringdin baxxşa bir ər sən bilən billə yatkən bolsa, —» desun; **21** andin kahin u hotunoja қarоqix əsəminini iqtüzgəndin keyin, yəna uningoja: «— Pərvərdigar yotangni yiglitip, korsiķingni ixxitiwatsun, xuningdək Pərvərdigar seni eż həlkinq iqidə қarоqix wə əsəm iqxı dəstikigə aylandursun; bu қarоqix süyi iq-kərninoja kirip, korsiķingni ixxitiwatsun, yotangni yigliitiwatsun» degəndə, u hotun: «Amin, amin» desun. **23** Xuningdək kahin bu қarоqix sezlirini daptarga pütüp koysun, xundakla yazəqan sezlərni ələm süyiga qılısun, **24** andin u hotunoja bu қarоqix kəltürgüqi ələm süyini iqtüzsən, bu қarоqix kəltürgüqi su uning iqığa kirixi bilənla uningoja azab-ələm bolidu. **25** Kahin u hotunning kəlidin kündaxlıq axlıq hədiyəsini elip, uni Pərvərdigarning huzurida pulanglitip bololandın keyin, kurbangahka elip kəlsun. **26** Kahin hədiyədən bir sikim un elip, hatırə hesabida kurbangahka koyp kəydürsən; andin u hotunoja bu suni iqtüzsən. **27** Kahin əmdi u hotunoja suni iqtüzgəndin keyin, əgər u həkikiy buloqanojan bolup, ez eriga sadakətsizlik kılıqan bolsa, qokum xundak boliduki, bu қarоqix süyi uning iqığa kırğəndin keyin uningoja azab-ələm kəltürideridu; uning korsiķi ixxip, yotisi yigiləp ketidu; xuning bilən u hotun eż həlkı iqidə қarоqixka ketidu. **28** Lekin əgər u hotun buloqamiojan pak bolsa, xu ixtin halas bolidu wə əksiqə həmilidər bolup pərzəntlik bolidu.

29 Mana bu kündaxlıq toqrisidiki kanundur; hotun eż erining ornida baxxşa birsi bilən billə boluxi bilən ezip buloqanojan bolsa **30** wə yaki birsi hotunidin gunan kılıp künlisə, undakta u hotunini Pərvərdigarning alidda turoquzsun, kahin uningoja xu kanun boyiqə həmmini ijrə kilsun. **31** Ənə xundak kılıqanda, ər gunahṭin halas bolup, hotun eż gunahını ketiridu.

6 Pərvərdigar Musaşa söz kılıp mundak dedi: — **2** Sən Israillarşa eytkin: «Məyli ər yaki ayal bolsun, «Əzümnii Pərvərdigaroja atap, nazariylardın boliman» degen alahida bir əsəmni iqtənən bolsa, **3** undakta u əzini hərək-xarabtin ayrip pərhiz tutsun; hərək-xarab bilən ixlangın sirkinimə iqmisun yaki hərkəndək üzüm xərbətinə iqmisun wə həl-kuruk üzümlərnimə yemisin. **4** Əzini Pərvərdigaroja atiojan barlıq künldərə, üzüm telidin qikkən hərkəndək nərsini, maylı üzüm uruksi bolsun, posti bolsun, ularni yeyikə bolmaydu. **5** Əzümnii Pərvərdigaroja atidim dəp əsəm kılıqan künliridə, ularning bexioja ustira təkgüzükə bolmaydu; əzini Pərvərdigaroja atiojan künler ətüp bolmioquqə, u mukaddəs boluxi kerək; ular qaqlırını uzun koyuxi kerək. **6** U əsəm iqtənən barlıq künliridə həqkəndək elüklərgə yeqinlixikə bolmayıdu. **7** Uning eż atisi, anisi, kerindixi yaki hədə-singilliri olüp kılıqan bolsa, ularni dəp əzini napak kılmaslıki kerək; qünki bexida Pərvərdigarojalıa has bolimən dəp bərgən wədisinənən bəlgisi bolidu. **8** Əzini Hudaşa atiwtəkn barlıq künldərə u Pərvərdigar alidda mukaddəs bolup tursun. **9** Mubada bir kixi uning yenida tuyusız olüp kelip, əzini Parvardigaroja atiojanlıqning bəlgisi bolqan bexi buloqanojan bolsa, u əzini paklax künü wə keyinkı yəttinqi künimə qeqini aldursun. **10** Səkkizinqi künü u ikki pahtəknı yaki ikki baqqını elip jamaət qedirining dərwazisi alidda kahinoja tapxursun. **11** Kahin birini gunah kurbanlıq, yəna birini kəydürmə kurbanlıq süpitidə sunup, elük səwəbidin napak bolup kılıqan gunahını tiləp kəfarət kilsun; nazariy xu künning eziđə eż bexini kaytidin mukəddəs-pak kilsun, **12** u əzini Pərvərdigaroja atiojan künliərə yengiwxarin bacılısun, xuning bilən bir yaxlıq bir ərkək kozını itaətsizlik kurbanlıq kılıp sunsun; ilgirkə künliri bolsa inawətsiz hesablınsun; qünki uning əzini [Parvardigaroja] atiojan həliti buloqanojan. **13** Nazariylardın biri əzini [Pərvərdigarojalı] atiojan künliərə toxkan künidə u toqrluluk kanun-bəlgilimə mundak: — Kixilər uni jamaət qedirining dərwazisi aldioja əkəlsun; **14** u əzi Pərvərdigaroja sunulidiojan kəydürmə kurbanlıq, üçün bir yaxlıq bejirim ərkək kozını, gunah kurbanlıq üçün bir yaxlıq qixi bejirim bir kozını, inaklıq kurbanlıq üçün bejirim bir koxkarnı kəltürsən, **15** xundakla bir sewət petir nan, zəytun meyi iləxtürülən esil undin pixurulojan toqaqlar həmdə zəytun meyi sürürlüp məsihləngən petir həmək nənlər wə xu kurbanlıqların koxumqə axlıq hədiyələri wə xarab hədiyələrini kəltürsən. **16** Kahin bularnı Pərvərdigarning huzuriqə kəltürüp, Nazariyning xu gunah kurbanlıq bilən kəydürmə kurbanlıjını sunsun; **17** u Pərvərdigaroja atiojan inaklıq kurbanlıq süpitidə koxkarnı sunsun, uningoja koxup bir sewət petir nənni sunsun; kahin xular bilən təng Nazariy koxup təkdim kılıqan axlıq hədiyəsi bilən xarab hədiyəsinə

7 Musa ibadət qedirini tikilən kün, u qedirni məsih
kilip maylap mukəddəs kıldı, xundakla uning iqidiki
barlıq əswab-jabduklar, kurbangah wə uning barlık kaq-
kuqa əswablirini məsih kilip maylap mukəddəs kıldı; xü
küni xundak boldiki, Israilning əmirliri, yəni ularning
ata jəmatining baxlıkları bolqan, kəbilə əmirliri kelip
hədiyələrni sundı; xu kəbililərning əmirliri sanaktion
etküzü ixioqa nazarət kılqılıqlar idi. **3** Ular ezlirinə
hədiyələrini Pərvərdigarning huzuriqa hazır kılıxtı,
kəltürtiləngən bu hədiyələr jəmiy bolup altə harwa, on
ikki əküzdin ibarət idi; hər ikki əmir birlixirip birdin
sayıwənlük harwa, hərbir əmir birdin əküz elip kəldi; ular
bu hədiyələrni qedirinən aldioja akılıxtı. **4** Pərvərdigar
Musaqa söz kılıp: — **5** Jamaat qedirinən ixliroja
ixlitix üçün son bu nərsilərni kobul kılıp, Lawiyarning
hərbirinən bejiridiojan ixliri boyiqə ularning ixlitixiga
bərgin, — dedi. **6** Xuning bilən Musa harwa bilən
əküzlərni kobul kılıp Lawiyalarqa tapxurup bərdi. **7** U
Gərxon əwlədlirinən kılıdiqan ixliroja asasən, ularoja
ikki harwa bilən tət eküz bərdi. **8** Marari əwlədlirinən
kılıdiqan ixliroja asasən, ularoja tət harwa bilən sakkiz
eküz bərdi; ularınən həmmisi kahin Hərunning oğlu
Itamaroja karayitti; **9** lekin u Kohatning əwlədlirioja
heqnəmə bərmidi; qünki ular mukəddəs nərsilərni
kötürüxkə məş'ul idi; demək, ular məş'ul boylan

künidə sunsun, — dedi. **12** Birinqi künı hədiyə sunquqi Yəhuda kəbilisindən Amminadabning oğlu Nahxon boldi. **13** U sunoqan hədiyə eojirlik bir yüz ottuz xəkəl kelidiqan bir kümüx legən, eojirlik yətmix xəkəl kelidiqan bir kümüx das bolup, bular mukəddəs jaydiki xəkəlninə elqəm birlikli boyiqə elqəndi; axlıq hədiyəsi bolsun dəp ikkisiqə zəytun meyi arilaxturuloqan esil un tolduruləjanidi; **14** on xəkəl eojirlikta, huxbuy tolduruləjan bir altun piyalə; **15** keydürmə kurbanlıq, üçün bir ərkək torpak, bir koqkar, bir yaxlıq bir ərkək koza; **16** gunah kurbanlıq üçün bir teka; **17** inaklık kurbanlıq üçün ikki buka, bax koqkar, bax tekə, bir yaxlıq bax ərkək koza; bular Amminadabning oğlu Nahxon sunoqan hədiyələr idi. **18** İkkinqi künı hədiyə sunquqi Issakarning amiri Zuarning oğlu Nətanəl boldi. **19** U sunoqan hədiyə eojirlik bir yüz ottuz xəkəl kelidiqan bir kümüx legən, eojirlik yətmix xəkəl kelidiqan bir kümüx das bolup, bular mukəddəs jaydiki xəkəlninə elqəm birlikli boyiqə elqəndi; axlıq hədiyəsi bolsun dəp ikkisiqə zəytun meyi arilaxturuloqan esil un tolduruləjanidi; **20** on xəkəl eojirlikta, huxbuy tolduruləjan bir altun piyalə; **21** keydürmə kurbanlıq, üçün bir torpak, bir koqkar, bir yaxlıq bir ərkək koza; **22** gunah kurbanlıq üçün bir teka; **23** inaklık kurbanlıq üçün ikki buka, bax koqkar, bax tekə, bir yaxlıq bax ərkək koza; bular Zuarning oğlu Nətanəl sunoqan hədiyələr idi. **24** Üçinqi künı hədiyə sunquqi Zəbulun əwləldirinən amiri Həlonning oğlu Eliab boldi. **25** U sunoqan hədiyə eojirlik bir yüz ottuz xəkəl kelidiqan bir kümüx legən, eojirlik yətmix xəkəl kelidiqan bir kümüx das bolup, bular mukəddəs jaydiki xəkəlninə elqəm birlikli boyiqə elqəndi; axlıq hədiyəsi bolsun dəp ikkisiqə zəytun meyi arilaxturuloqan esil un tolduruləjanidi; **26** on xəkəl eojirlikta, huxbuy tolduruləjan bir altun piyalə; **27** keydürmə kurbanlıq üçün bir torpak, bir koqkar, bir yaxlıq bir ərkək koza; **28** gunah kurbanlıq üçün bir teka; **29** inaklık kurbanlıq üçün ikki buka, bax koqkar, bax tekə, bir yaxlıq bax ərkək koza; bular Həlonning oğlu Eliab sunoqan hədiyələr idi. **30** Tetinqi künı hədiyə sunquqi Rübən əwləldirinən amiri Xidərninq oğlu Əlizur boldi. **31** U sunoqan hədiyə eojirlik bir yüz ottuz xəkəl kelidiqan bir kümüx legən, eojirlik yətmix xəkəl kelidiqan bir kümüx das bolup, bular mukəddəs jaydiki xəkəlninə elqəm birlikli boyiqə elqəndi; axlıq hədiyəsi bolsun dəp ikkisiqə zəytun meyi arilaxturuloqan esil un tolduruləjanidi; **32** on xəkəl eojirlikta, huxbuy tolduruləjan bir altun piyalə; **33** keydürmə kurbanlıq, üçün bir torpak, bir koqkar, bir yaxlıq bir ərkək koza; **34** gunah kurbanlıq üçün bir teka; **35** inaklık kurbanlıq üçün ikki buka, bax koqkar, bax tekə, bir yaxlıq bax ərkək koza; bular Xidərninq oğlu Əlizur sunoqan hədiyələr idi. **36** Bəixinqi künı hədiyə sunquqi Ximeon əwləldirinən amiri Zuri-xaddayning oğlu Xelumiyəl boldi. **37** U sunoqan hədiyə eojirlik bir yüz ottuz xəkəl kelidiqan bir kümüx legən, eojirlik yətmix xəkəl kelidiqan bir kümüx das bolup, bular mukəddəs jaydiki xəkəlninə elqəm birlikli boyiqə elqəndi; axlıq hədiyəsi bolsun dəp ikkisiqə zəytun meyi arilaxturuloqan esil un tolduruləjanidi; **38** on xəkəl eojirlikta, huxbuy tolduruləjan bir altun piyalə; **39** keydürmə kurbanlıq üçün bir torpak, bir koqkar, bir

jaxlıq bir ərkək kəza; **40** gunah kurbanlıq üçün bir tekə; **41** inaklıq kurbanlıq üçün ikki buğa, bəx əqəm, bəx hədiyə bolsun dəp ikkisigə zəytun meyi arilaxturuloğan tekə, bir yaxlıq bəx ərkək kəza; bular Zuri-xaddayning toldurulmuş bir altın piyalə; **68** on xəkəl eojirlikta, huxbuy oqlu Xelumiyal sunoqan hədiyələr idi. **42** Altinqı künü üçün bir torpak, bir əqəm, bir yaxlıq bir ərkək kəza; hədiyə sunoquqı Gad əwlədlininən əmiri Deuelning **70** gunah kurbanlıq üçün bir teka; **71** inaklıq kurbanlıq oqlu Əliasaf boldi. **43** U sunoqan hədiyə eojirlik bir yüz üçün ikki buğa, bəx əqəm, bəx teka, bir yaxlıq bəx ərkək ottuz xəkəl kelidiqan bir kümüx legən, eojirlik yətmix kəzəl kelidiqan bir kümüx das bolup, bular mukəddəs jaydiki xəkəlninən əlqəm birlikli boyiqə əlqəndi; axlıq hədiyiə bolsun dəp ikkisigə zəytun meyi arilaxturuloğan esil un toldurulmuşanı; **44** on xəkəl eojirlikta, huxbuy **72** On birinqi künü hədiyə sunoquqı Axır jaydiki hədiyə sunoquqı Gad əwlədlininən əmiri Okranning oqlu Pagiyəl boldi. **73** U sunoqan hədiyə eojirlik bir yüz ottuz xəkəl kelidiqan bir kümüx legən, eojirlik yətmix kəzəl kelidiqan bir kümüx das bolup, bular mukəddəs jaydiki xəkəlninən əlqəm birlikli boyiqə əlqəndi; axlıq hədiyəsi bolsun dəp ikkisigə zəytun meyi arilaxturuloğan esil un toldurulmuşanı; **74** on xəkəl eojirlikta, huxbuy toldurulmuşan bir altın piyalə; **46** gunah kurbanlıq üçün bir teka; **47** inaklıq kurbanlıq üçün ikki buğa, bəx əqəm, bəx teka, bir yaxlıq bəx ərkək kəza; **48** Yəttinqi künü hədiyə sunoquqı Əfraim əwlədlininən əmiri Ammihudning oqlu Əlixama boldi. **49** U sunoqan hədiyə eojirlik bir yüz ottuz xəkəl kelidiqan bir kümüx legən, eojirlik yətmix xəkəl kelidiqan bir kümüx das bolup, bular mukəddəs jaydiki xəkəlninən əlqəm birlikli boyiqə əlqəndi; axlıq hədiyə sunoquqı Naftali əwlədlininən əmiri Enannı oqlu Ahira boldi. **75** keydürmə kurbanlıq üçün bir torpak, bir əqəm, bir hədiyə sunoquqı Naftali əwlədlininən əmiri Enannı oqlu Ahira boldi. **76** gunah kurbanlıq üçün bir teka; **77** inaklıq kurbanlıq üçün ikki buğa, bəx əqəm, bəx teka, bir yaxlıq bəx ərkək kəza; bular Okranning legən, eojirlik yətmix xəkəl kelidiqan bir kümüx das bolup, bular mukəddəs jaydiki xəkəlninən əlqəm birlikli boyiqə əlqəndi; axlıq hədiyəsi bolsun dəp ikkisigə zəytun meyi arilaxturuloğan esil un toldurulmuşanı; **50** on xəkəl ottuz xəkəl kelidiqan bir kümüx legən, eojirlik yətmix eojirlikta, huxbuy toldurulmuşan bir altın piyalə; **51** xəkəl kelidiqan bir kümüx das bolup, bular mukəddəs keydürmə kurbanlıq üçün bir torpak, bir əqəm, bir hədiyə sunoquqı Gamaliyal boldi. **52** gunah kurbanlıq üçün bir teka; **53** inaklıq kurbanlıq üçün ikki buğa, bəx əqəm, bəx teka, bir yaxlıq bəx ərkək kəza; **54** Səkkizinqi hədiyə sunoquqı Manassəh əwlədlininən əmiri Pidahzurnı oqlu Gamaliyal boldi. **55** U sunoqan hədiyə eojirlik bir yüz ottuz xəkəl kelidiqan bir kümüx legən, eojirlik yətmix xəkəl kelidiqan bir kümüx das bolup, bular mukəddəs jaydiki xəkəlninən əlqəm birlikli boyiqə əlqəndi; axlıq hədiyə sunoquqı Naftali əwlədlininən əmiri Enannı oqlu Ahira boldi. **78** On ikkinqi künü oqlu Pagiyəl sunoqan hədiyələr idi. **79** U sunoqan hədiyə eojirlik bir yüz ottuz xəkəl kelidiqan bir kümüx legən, eojirlik yətmix xəkəl kelidiqan bir kümüx das bolup, bular mukəddəs keydürmə kurbanlıq üçün bir torpak, bir əqəm, bir hədiyə sunoquqı Gamaliyal boldi. **80** on xəkəl eojirlikta, huxbuy toldurulmuşan bir altın piyalə; **81** keydürmə kurbanlıq üçün bir torpak, bir əqəm, bir yaxlıq bir ərkək kəza; **82** gunah kurbanlıq üçün bir teka; **83** inaklıq kurbanlıq üçün ikki buğa, bəx əqəm, bəx teka, bir yaxlıq bəx ərkək kəza; bular Enannı oqlu Ahira sunoqan hədiyələr idi. **84** Kurbangəl maylinip məşihləngən künidə, Israel əmiriliyə kurbangahka sunoqan hədiyələr: — jəməy on əlqəndi; axlıq hədiyəsi bolsun dəp ikkisigə zəytun meyi arilaxturuloğan esil un toldurulmuşanı; **56** on xəkəl jəməy ikki ming tət yüz xəkəl qıktı; **85** hərbir kümüx legənnəng eojirlik bir eojirlikta, huxbuy toldurulmuşan bir altın piyalə; **57** yüz ottuz xəkəl, hərbir kümüx dasning eojirlik yətmix keydürmə kurbanlıq üçün bir torpak, bir əqəm, bir xəkəl idi; muxu kaqa-kuqıqə katkən kümüx mukəddəs yaxlıq bir ərkək kəza; **58** gunah kurbanlıq üçün bir teka; **59** inaklıq kurbanlıq üçün ikki buğa, bəx əqəm, bəx jaydiki xəkəlninən əlqəm birlikli boyiqə əlqəngəndə, teka; **60** Tokkuzinqi hədiyə sunoquqı Benyamin əwlədlininən əmiri Gideonining oqlu Abidan boldi. **61** U sunoqan hədiyə eojirlik bir yüz ottuz xəkəl kelidiqan bir kümüx legən, eojirlik yətmix xəkəl kelidiqan bir kümüx das bolup, bular mukəddəs jaydiki xəkəlninən əlqəm birlikli boyiqə əlqəndi; axlıq hədiyəsi bolsun dəp ikkisigə zəytun meyi arilaxturuloğan esil un toldurulmuşanı; **62** on xəkəl jəməy ikki ming tət yüz xəkəl qıktı; **86** huxbuy bilən xəkəl kelidiqan bir kümüx das bolup, bular Pidahzurnı toldurulmuşan altın piyalə on ikki bolup, mukəddəs oqlu Gamaliyal sunoqan hədiyələr idi. **63** Toxkuzinqi hədiyə sunoquqı Dan əwlədlininən əmiri Ammixaddayning oqlu Gideonining oqlu Abidan boldi. **64** gunah kurbanlıq üçün bir teka; **65** inaklıq kurbanlıq üçün ikki buğa, bəx əqəm, bəx teka, bir yaxlıq bəx ərkək kəza; **66** Oninqi künü hədiyə sunoquqı Abidan sunoqan hədiyələr idi. **67** U sunoqan hədiyə eojirlik bir yüz ottuz xəkəl kelidiqan bir kümüx legən, eojirlik yətmix xəkəl kelidiqan bir kümüx das bolup, bular mukəddəs jaydiki xəkəlninən əlqəm birlikli boyiqə əlqəndi; axlıq hədiyəsi bolsun dəp ikkisigə zəytun meyi arilaxturuloğan esil un toldurulmuşanı; **68** on xəkəl jəməy ikki ming tət yüz xəkəl qıktı; **87** keydürmə kurbanlıklar üçün boylan mollar: — jəməy on ikki torpak, on ikki əqəm, on ikki bir yaxlıq ərkək kəza idi, hərbəri tegixlik axlıq hədiyələri bilən billə sunuldu; on ikki teka gunah kurbanlıq üçün sunuldu; **88** inaklıq kurbanlıkları üçün sunulşunu: — jəməy yigirmə tət buğa, atmix əqəm, atmix teka, keydürmə kurbanlıq üçün bir torpak, bir əqəm, bir yaxlıq atmix ərkək kəza idi. Kurbangəl maylinip yaxlıq bir ərkək kəza idi, hərbəri tegixlik axlıq hədiyələri məşihləni, uni Hudaşa beqiqıxlax yolda sunulşunu: — səzləkili jamaət qedirioq kirən qeojida, u «həküm-guvalıq sandukı»nın üstidiki «kəfərat tahtı»nın ikki təripidiki kerubning otturisidin uning eziq gəp kilənən awazını anglap turdu; Pərvərdigar xu yolda uningoja seq kılattı.

8 Pərvərdigar Musaqa seq kılıp: — **2** Sən Hərunoşa: «Sən qıraqçılar yakidiqan qaçda yəttə qıraqnıng

hemmisi qiraqdanning aldini yorutidiojan bolsun» Yigirma bəx yaxtin yukiriliri kirip jamaət qediri iqidiki dəp eytip koy, — dedi. **3** Hərun xundak kıldı; u ixlarni kılıxka səpkə kirsun; **25** əllik yaxqa yətkəndin qiraqdandan üstidiki qiraqlarning hemmisi yandurup, keyin səptin qekinip xu hiszətni kilmisun; **26** lekin ular huddi Pərvərdigarning Musaqa eytkinidək, qiraq jamaət qediri iqida kərindaxlıraqa yardımlixip, ularning nurini qiraqdanning aldini yorutidiojan kılıp koydi. **4** hajətliridin qıkıxka bolidu, əmma qedirdikri rəsmiy Qiraqdanning yasılıxi mundak; u altundan bolqə bilən sokup yasalojan, putidin gülliriqə bolqə bilən sokup qikirlojan. Pərvərdigar Musaqa kərsətən nushidək, u qiraqdanni xundak yasatti. **5** Pərvərdigar Musaqa mundak dedi: — **6** «Sən Israillarning iqidin Lawiyarlarni tallap qıkıp paklıqın. **7** Ularnı pakrax üçün ularqa mundak kıl: «kəfarət süy»ni ularning bədinə qaqqın; andin ular ezləri pütün bədinini ustura bilən qübürsün, kiyimlirini yuyup əzini pak kilsun. **8** Andin keyin ular bir torpaq bilən xuningəja koxup axlıq hədiyəsini, yəni zəytun meyi iləxtürulgən esil unni kəltürsün; sən gunah kurbanlıq üçün yəna bir torpacını kəltür. **9** Sən Lawiyarlarnı jamaət qedirining aldiqa kəltür wə pütün Israil jamaitini yiojip kəl; **10** Lawiyarlarnı Pərvərdigarning həzurioja hazır klopjin; andin Israillar kəlip kollarını ularning üstigə koysun. **11** Hərun Lawiyarlarnı Israillarning «pulanglatma kurbanlık»i süpitidə Pərvərdigarning hizmitini kilsun dəp, Pərvərdigaroja hədiyə kilsun. **12** Lawiyalar kollarını həlik iki torpacınıq bexioja koysun; sən birini gunah kurbanlıq bolsun, birini keydürmə kurbanlık bolsun, Lawiyalar üçün kəfarət kəltürsün dəp Pərvərdigaroja sunoqin. **13** Sən andin Lawiyarlarnı Hərun bilən uning oqullirining alıda turoquzup, ularnı pulanglatma kurbanlıq süpitidə Pərvərdigaroja hədiyə kıl. **14** Lawiyalar Meningki bolsun dap, sən Lawiyarlarnı əna xu tərkikdə Israillardin ayrip qık. **15** Andin Lawiyalar kirip jamaət qedirining ixlirini kilsə bolidu; sən ularnı paklandır, ularnı pulanglatma kurbanlıq süpitidə hədiyə kıl. **16** Qünki ular Israillar iqidə pütünləy Manga atalojan; Mening ularnı Meningki bolsun dəp tallixim ularnı Israillarning arısida balyatkuning tunji mewisi orında kyoqanlıqimdur. **17** Qünki Israillarning tunjisı, məyli u insan yaki həyvan bolsun, pütünləy Manga təwədər; Mən Misir zeminiда barlıq tunjilarnı əltürgən künü ularnı Əzümə mukəddəs kılıp eliwalqanıdim. **18** Mening Lawiyarlari u yol bilən tallixim ularnı Israillarning iqidiki tunjilirining ornda koyuxum üçündür. **19** Wə jamaət qedirida Israillarning hizmitidə bolsun wə Israillarning [gunahını tiləp] kəfarət kəltürsün, xuningdək Israillar mukəddəs jayoja yekin laxçından ular arısında bala-kaza qıkmışın dap, Mən Israillar iqidin Lawiyarlarnı Hərun bilən uning oqullirioja bərdim». **20** Musa, Hərun wə pütükil Israil jamaiti Lawiyarlarnı xundak kıldı; Pərvərdigarning Lawiyalar toopruluq Musaqa buyruqinidək Israillar hemmisiñi beja kəltürdi. **21** Lawiyalar xundak kılıp əzlirini [gunahını tiləp] paklap, kiyim-keqəklirini yuyup pakızlıdi; Hərun ularnı pulanglatma kurbanlıq süpitidə Pərvərdigaroja hədiyə kıldı; Hərun yəna ularnı paklağa [gunahını tiləp] kəfarət kıldı. **22** Andin keyin Lawiyalar kirip Hərunning alıda, xundakla uning oqullirinin alıda, jamaət qediri iqidiki ixlarnı kılıxka kirihti; Pərvərdigar Lawiyalar toopruluq Musaqa kəndək buyruqan bolsa, Israillar uni xu boyiqə beja kəltürdi. **23** Pərvərdigar Musaqa sez kılıp mundak dedi: — **24** «Lawiyarlarning wəzipisi mundak bolsun: —

ularça əna xundak kıl».

9 Misir zeminiñin qıkqandin keyinki ikkinçi yili birinqi ayda, Pərvərdigar Sinay qəlidə Musaqa buyrup: — **2** Israillar bekitilgən wakıttı etüp ketix heytni etküzsün; **3** yəni muxi ayning on tetinqi künü gugumda, bekitilgən wakıttı, barlıq bəlgilimə wə kaidə-tərtip boyiqə heytni etküzunglar, — dedi. **4** Xuning bilən Musa Israillarоja sez kılıp etüp ketix heytni etküzütxni buyruđi. **5** Ular birinqi ayning on tetinqi künü gugumda, Sinay qəlidə etüp ketix heytni etküzdi; Pərvərdigar Musaqa kəndək buyruqan bolsa, Israillar xundak kıldı. **6** Bir nəqqaylən bir olıkkə tegip ketip napak bolup kalojanlıq üçün, ular xu künü etüp ketix heytni etküzəlmidi, ular xu künü Musa bilən Hərunning aldiqa kəlip Musaqa: — **7** Biz elüp kalojan adəmgə tegip ketip napak bolup kalojan bolsa, lekin nemixən Israillarning katarida, bekitilgən wakıttı Pərvərdigaroja sunuxka kerak bolojinini elip keliçtin rət kiliñimiz? — deyixti. **8** — Tohpung turunglar, mən berip Pərvərdigar silər toopranglarda nema buyruydi, anglap bakay, — dedi Musa ularoja. **9** Pərvərdigar Musaqa sez kılıp mundak dedi: — **10** Sən Israillarоja mundak degin: «Silar wə silarning əwlədlirringlar iqidə bezilər elüklərgə tegip ketip napak bolup kalojan bolsa yaki uzak səpar üstidə bolsa, ular yenila Pərvərdigar üçün etüp ketix heytni etküzükə bolidu. **11** Undak xixilər ikkinçi ayning on tetinqi künü gugumda heytni etküzsün; [heytn taamini] petir nan wə aqiq kəktatlar bilən bille yesun; **12** ulardin etigə azräkmu qaldurmusun wə [közəsinin] ustihanlıridin birərsinim sunduroquqı bolmisun; ular heytni etüp ketix heytingin barlıq bəlgilimili boyiqə etküzsün. **13** Halbuki, pak bolojan, səpar üstidimə bolmiojan əmma etüp ketix heytni etküzükə etibar bərmigən kixa bolsa ez həlkidin üzüp taxlinidu; qünki bekitilgən wakıttı Pərvərdigaroja sunux kerak bolojinini sunmioqanlıq üçün, u ez gunahını ez üstigə alidu. **14** Əger aranglarda turuwatkan yat əllik bir musapir Pərvərdigar üçün etüp ketix heytni etküzüxn halisa, u etüp ketix heyti tooprısidiki bəlgilimə wə kaidə-tərtip boyiqə etküzsün; yat əllik musapirlar üçün wə zeminda tuqulqanlar üçümmü aranglarda xu birlə nizam bolsun. **15** İbadət qediri tikləngən künü, bulut ibadət qedirini, yəni həküm-guwaḥlıq qedirini kaplap turdi; kəqtin təki etigəngiç, bulut huddi ottək ibadət qedirining üstidə turdi. **16** Daim xundak bolatti; [kündüzi] bulut ibadət qedirini kaplap turatti, keqisi u otka ohxayıtti. **17** Qaqqanıki bulut jamaət qedirining üstidin kətürüsə, Israillar yoloja qıkkati; bulut kəyərdə tohtisa, Israillar xu yərdə bargah tikətti. **18** Israillar Pərvərdigarning buyruki boyiqə mangatti, Pərvərdigarning buyruki boyiqə bargah tikətti; bulut ibadət qedirining üstidə kanqə uzak tohtisa, ular bargahıta xunqə uzak turatti. **19** Bulut ibadət qedirining üstidə heli künlərgiçə tohtap tursa, Israillarmu Pərvərdigarning kərsitmisinə

tutup səpərgə qıkmayıttı; **20** mubada bulut ibadət idi. **20** Gad kəbilisi koxunining baxlıkı Deuəlning oqlı qədirininq üstidə pəkət birnəqqə künla tohtısa, ular Əliasaf idi. **21** Andın Koħatlar mukaddəs buyumlarnı Pərvərdigarning buyruki boyıqə xu waķitta bargah ketürüp yoloqa qıktı; ular yetip kelixtin burun ibadət kürup yatıttı, andın yənə Pərvərdigarning buyruki qədirini [ketürgüçilər] kəlip uni tikləp koyuxkanıdı. **22** boyıqə səpərgə atlınatti. **21** Wə mubada bulut pəkətlə kəqtin atığängiqə tohtap, əttigəndə bulut yənə ketürülsə, yoloqa qıktı; koxunning baxlıkı Ammihudning oqlı ular yənə yoloqa qıktı; məyli kündüzi yaki keqisi bulut ketürülsila, ular səpərgə qıktı. **22** Bulut ibadət qədirininq üstidə uzunrak tursa, məyli ikki kün, bir ay, bir yıl tursımı, Israillar yoloqa qıkmayı bargħaqta turuweratti; lekin bulut ketürüllip mangsila ular sapırını dawamlaxturatti. **23** Pərvərdigarning buyruki bilən ular bargah kürattı, Pərvərdigarning buyruki bilən ular səpərni dawamlaxturatti; ular Pərvərdigarning Musanıng wastısı bilən bərgən əmri boyıqə, Pərvərdigarning kərsitmisini tuttı.

10 Pərvərdigar Musaqa səz kəlip mundak dedi:

— **2** Sən ezüngə ikki kanay yasatkın; ularnı kümüxtin soktur. Ular jamaətni yioqxikə, xundakla jamaətni bargħalırını yioqixturup yoloqa qikixkə qakirix üçün ixilitili. **3** Ikki kanay qelinoqanda pütkül jamaət sening yeningoja jamaət qədiri darwazisininq aldiqa yioqılıdışan bolsun. **4** Əgər yaloız burı qelinsa, əmirliri, yəni mingliqan Israillarning mingbexiliri sening yeningoja kelip yioqilsun. **5** Silər kəttik yukiri awaz bilən qaloqanda kün qikix tərəptiki bargħaħlar yoloqa qıksun. **6** Andın silər ikkinqi kətim kəttik, yukiri awaz bilən qaloqanda janub tərəptiki bargħaħlar yoloqa qıksun; ular yoloqa qikkan qaođa kanay kəttik, yukiri awaz bilən qelinixi keraktur. **7** Jamaətni yioqixlikx qakiridiojan qaođa, kanay qelingilar, əmma kəttik, yukiri awaz bilən qalmangħar; **8** ḥarunning əwladlıri, kahin boloqanlar kanaylarnı qalsun; bular silergə əwladmu-əwlad bir əbədiy bəlgilimə bolsun. **9** Əgər silər ez zemininglarda silergə zulum salojan dükxmininglar bilən jəng kiliqxika qiksanglar, kəttik, yukiri awaz bilən qelingilar. Xuning bilən ezunglarning Hudasi boloqan Pərvərdigarning alidə yad etilip, dükxmininglardin kutilisilər. **10** Buningdin baxka, huxal künliringlarda, bekitilgən heytliringlarda wə aynıng birinqi künliridə, silər keydürme kurbanlıq wə inaklıq kurbanlıklarını sunojninglarda, kurbanlıklärning alidə turup kanay qelingilar; xuning bilən [kanaylar] silərni Hudayinglar oja əslətküqi bolidu; Mən Hudayinglar Pərvərdigardurmən. **11** Ikkinqi yili, ikkinqi aynıng yiğirminqi künü bulut həküm-guwalıq qədirininq üstidin ketürüldi; **12** xuning bilən Israillar Sinay qəlidin qıkip, yol elip səpərlərini baxlıdı; bulut Paran qəlidə tohtidi. **13** Bu ularning birinqi kətim Pərvərdigarning Musanıng wastısı bilən kilojan əmri boyıqə yoloqa qikixi boldı. **14** Yəhuda bargħaq eżininq tuoji astida koxun-koxun bolup aldi bilən yoloqa qıktı; koxunning baxlıkı Amminadabning oqlı Nahxon idi. **15** Issakar kəbilisi koxunining baxlıkı Zuarning oqlı Natanael idi. **16** Zebulun kəbilisi koxunining baxlıkı Həlonning oqlı Eliab idi. **17** Andın ibadət qədiri quwulup, Gərxonning əwladlıri bilən Mərarining əwladlıri uni ketürüp yoloqa qıktı. **18** Rubən bargħaq eżininq tuoji astida koxun-koxun bolup yoloqa qıktı; koxunning baxlıkı Xiderning oqlı Əlizur idi. **19** Ximeon kəbilisi koxunining baxlıkı Zuri-xaddayning oqlı Xelumiyyəl

idi. **20** Gad kəbilisi koxunining baxlıkı Deuəlning oqlı qədirininq üstidə pəkət birnəqqə künla tohtısa, ular Əliaſaf idi. **21** Andın Koħatlar mukaddəs buyumlarnı Pərvərdigarning buyruki boyıqə xu waķitta bargħaq eżininq tuoji astida koxun-koxun bolup Əfraim bargħaqi eżininq tuoji astida koxun-koxun bolup yoloqa qıktı; koxunning baxlıkı Ammixaddayning oqlı Ahiezer idi. **22** Dan bargħaqi həmmə bargħalarning arkā muhapiżeqsi bolup, eżininq tuoji astida koxun-koxun bolup yoloqa qıktı; koxunning baxlıkı Okrannıng oqlı Pagiyəl idi. **23** Naftali kəbilisi koxunining baxlıkı Enanning oqlı Ahira idi. **24** Bular Israillar yoloqa qikqanda koxun-koxun bolup mengix tərtipi idi; ular xu təriķida yoloqa qıktı. **25** Musa eżininq keynatisi, Midyanlıl Reuelning oqlı Hobabka: — Biz Pərvərdigar wəda kilojan yərgə karap səpər kiliwati, U: «Mən u yərni silergə miras kılıp berimən» degeñ; eżlininq biz bilən billə mengixlirini etünimən, biz siligə yahxi karyamız, qünki Pərvərdigar Israıl toorpluk bəhə-saadət ata kılıman dəp wəda bərgən, — dedi. **26** Lekin Hobab Musaqa: — Yak, man ez yurtum, ez uruk-tuqqanlırimoja ketimən, — dedi. **27** Musa umingoja: Bizdin ayrılip kətmisilə; qünki sili qəldə kəndak bargħaq kuruiximiz keraklikini bilila, sili bizgə kez bolup bərsila. **28** Xundak boliduki, biz bilən billə barsila, kəlgüsədə Pərvərdigar bizgə kəndak yahxilik kılısła, bizmü siligə xundak kılımınız! — dedi. **29** Israillar Pərvərdigar teojudin yoloqa qıkip üç kün yol mangdi; Pərvərdigarning əhədə sandukı ularqa aram alidiojan yər idzəp ularning alidə üç kün yol baxlap mangdi. **30** Ular qədirininq yioqixturup yoloqa qikidiojan qaojarda, Pərvərdigarning bulutı haman ularning üstidə bolatti. **31** Əhədə sandukı yoloqa qikidiojan qaođa Musa: «Ornungdin turqojsan, i Pərvərdigar; dükxmənliring tiriprən bolsun; Sanga eqlər yüzungning alidin kaqsun!» — dəyti. **32** Əhədə sandukı tohtıqan qaođa u: «Kəytip kəlgəysən, i Pərvərdigar, mingliqan-tümənligən Israıl həlkə arisioja kəytip kəlgəysən!» — dəyti.

11 Wə xundak boldiki, həlkə oqotuldixatti, ularning oqotuldaxları Pərvərdigarning kulkiçoja yetip intayın rəzil anglındı; U bu sezlərni anglıdi wə Uning oqəzipi kożoqaldı; Pərvərdigarning ot-yalkuni ularning arısında tutixip, bargħaqi qetidiki bəzilərni keydürüxkə baxlıdı. **2** Həlkə bu qaođa Musaqa yalwuriwidı, Musa Pərvərdigardin tilidi; xuning bilən ot pəsiyip eçı. **3** Pərvərdigarning otı ularning otturisida tutaxxanlıkı üçün u yərgə «Taberəħ» dəp at koydı. **4** Əlarning arısındaki xalqot kixilerning nəpsi takıldap kətti, Israillarını yənə yioqlaxka baxlıdı: «Əmdı bizgə kim gəx beridu? **5** Həlimu esimizdiki, biz Misirdiki qaojarda pul hajlimay turupmu belik yeyələyttük, yənə tərhəmək, tawuz, piyaz wə küde piyaz bilən samsaķnu bar idi. **6** Mana bu yərda hazır kez aldimizda mənnadın baxka həqnemə yok, əmdı bizning jenimizmu kürup ketiwatidu» deyixti. **7** Manna goya yumoqaksüt urukyoja, kərıntıxi goya kəhrıwaqa ohxaytti. **8** Kixilər uyan-buyan qepip uni yioqip, bəzidə yaroqunqakta

ezip, bəzidə həwanqıda sokup, ya bəzidə kazanda pixurup nan kılıp yəytti; təmi zəytun maylıq tokaglar ohoxayıtti. **9** Keqidə bargahka xəbnəm qüvkəndə, mannamu xuning üstigə qüxətti. **10** Musa həlkning ailmu-aılə hərbiri ez qedirininq ixiki aldida yioqazar kilixiwatkinini angildi; buningça Pərvərdigarning ojəzipi kattılkozıldı, bu ix Musaning nəziridimən yaman kəründi. **11** Musa Pərvərdigar oja: — Sən bu barlıq həlkning eoir yükini manga artip koyup, mən kulungni nemixkə bundak kiyinəsan; nemixkə mən Sening aldingda iltipat tapmaymən? **12** Ya mən bu pütün həlkə hämildər bolup, ularni tuqdummu? Sən tehi manga: «Sən ularnı Mən kəsəm iqip ularning atabowlılıqo miras kılçajan xu yərgə yətküzgüqə, huddi bakkən atisi əməqəktiki bowaknı baqriqo aloqandək baqriqo elip kətürüp mang» dəwatisən? **13** Mən bu həlkə nadın gex teip beralayman? Qünki ular manga yioqlap: «Sən bizgə yegüdək gex teip bər!» deyixməktə. **14** Mən bu həlkni kətürüxni yalozqış üstümə elip ketəlməydiğənən, bu ix manga bək eoir keliwati. **15** Əgər Sən manga muxundak muamilə kilmakçı bolsang, mən ettinib əkal, bu harab halitimusu manga kərsətməy, iltipat kılıp meni eltürübət! — dedi. **16** Pərvərdigar Musaqə mundaq dedi: — Israil aksakalları iqidin, sən yenimoja tonuydqıjan həlk aksakalları wa bəglərdin yətmixni tallap yioqkin, ularni jamaət qedirininq aldiqə əkal. Ular sening bilən billə xu yərdə tursun. **17** Mən xu yərgə qüxiüp sening bilən sezliximən; wə sening üstündə turuwatkan Rohni elip ularning üstigimən bələp koyiman. Xuning bilən ular sən bilən billə həlkni kətürüx mas-uliyyitini üstigə alidu, andin sən uni əzüng yalozqış kətürməydiqan bolisən. **18** Sən həlkə mundaq degin: «Əta gər yiyikə təyyarliniq əzənglərin [Hudaşa] atap paklanglar; qünki silər Pərvərdigarning kulikini aqırıtip yioqlap: «Əmdı kim bizgə gex beridü? Ah, Misirdiki halımız bək yahxi idi!» degenidindər əməsmə? Pərvərdigar dərəwkə silərgə gex beridü, silər uningdin yəysilər. **19** Silər bir kün, ikki kün əməs, bəx kün, on kün əməs, yigirmə künmu əməs, **20** bəlkı pütün bir ay yəysilər, taki burninglardın etlip qikip he bo loquqə yəysilər; qünki silər aranglarda turuwatkan Pərvərdigarnı mənsitməy, uning aldida yioqlap turup: «Biz nemə üçün Misirdin qıktuk?» — dedinglər. **21** Musa: — Mən ularning arısında turuwatkan bu həlkətin yoloja qikalaydqıjan ərkəklər altə yüz ming tursa, Sən tehi: «Mən ularnı gex yəydiqən, həttə pütün bir ay gex yəydiqən kılımən» dəysən; **22** əmisiş koy, kala padilirininq həmmisi soyulsa ularqa yetəmdü? Yəki dengizdiki həmma belik ularoja tutup berilsə, ularning yiyixigə yitərmə? — dedi. **23** Xuning bilən Pərvərdigar Musaqə: — Pərvərdigarning koli kışka bolup kaptımı? Əmdı kərüp bakkınə, Mening sanga degən səzüm əməlgə axurulamdu-yok? — dedi. **24** Xuning bilən Musa qikip Pərvərdigarning sezinə həlkə yətküzdi wə həlk iqidiki aksakallardın yətmix adəmni tallap yioqip ularni jamaət qedirininq ətrapida turoquzdi. **25** Andin Pərvərdigar bulut iqidin qüxiüp, Musa bilən sezlixip, uningdiki Rohntin elip yətmix aksakaloja koydi; Rohn ularning üstigə konuxi bilən ular bekarət berixka kirixti. Lekin xu wakittin keyin ular undak kılmidi. **26** Lekin u qoçda ulardin ikki adəm bargahṭa kaldi; birsining ismi əldad, ikkinqisi Medad idi (ular əslidə aksakallarning arısında tizimlananıdi, lekin ibadət qedirioja qıkmayı kaloqanıdi). Rohn ularning üstidimən kondı wə ular bargah iqidə bekarət berixka baxlıdı. **27** Yax bir yigit yügürüp kelip Musaqə: — Əldad bilən Medad bargahṭa bekarət beriwtatidu, — dedi. **28** Musaning hizmətkarı, Musa taliqan sərhil yigitlridin biri, Nunning ooqli Yəxua kopup: — I hojam Musa, ularni tosuqayla, — dedi. **29** Lekin Musa uningoja: — Sən mening səwəbindin həsən kiliwatımsən? Pərvərdigarning pütün həlkə pəyəqəmbər bolup kətsə idi, Pərvərdigar Əzining Rohni ularning təstigə koysa idi! — dedi. **30** Xuning bilən Musa bilən Israil aksakallırının həmmisi bargahṭa kaytip ketixti. **31** Əmdı Pərvərdigar alidin bir xamal qikip, u dengiz tərəptin bədüniləri uqurtup kelip, bargahning ətrəpiqə yeyiwti; bədünilər bargahning təripidimən bir künlük yol, bu təripidimən bir künlük yol kalğıdək yər yüzini ikki gəz egizlikə kəlgüdək kaplıdı. **32** Həlk ornidin turup pütküllə xu kün, xu keqisi wə ətisi pütün kün turup pütküllə xu kün, xu keqisi wə ətisi pütün kün bədünə tutup yioqdi, əng az degənlirrimən alahazəl ikki homir yioqdi; ular bulnarı bargahning tərəpiqə ezlirli üçün yeyixti. **33** Ular gəxni qaynap ezip bolmayı, tehi qixlıri arısında turoqanda, Pərvərdigarning ojəzipi ularqa kozojılıp, həlkni intayin eoir bir waba bilən urdi. **34** Xunga kixilər xu yərni «Kibrot-Hattawah» dəp atidi; qünki ular xu yərdə nəpsi takıldıqan kixilərnin yərlikkə koyovanıdi. **35** Keyin həlk Kibrot-Hattawahın yolu qikip Həzirotka kelip, Həzirotta tohtidi.

12 Məriyem bilən Hərun Musaning həbəxlilik kızını hotunluğka alojini üçün uningoja karxi sez kıldı (qünki u həbəxlilik bir kızni alojanıdi). **2** Ular: — Pərvərdigar pəkət Musa bilənla səzlixip, biz bilən səzəlxəməptim? — deyixti. Bu gəpni Pərvərdigar angildi. **3** Musa deyən bu adam intayin kəmtər-məmin adəm bolup, bu tərəpta yər yüzüdikilər arısında uning aldiqə etdiqinini yok idi. **4** Pərvərdigar Musa, Hərun wə Məriyəmgə tuyuksız: — Silər üçünglər jamaət qedirioja kelinglər, — dedi. Üçilisi qikip kıldı. **5** Andin Pərvərdigar [ərxitin] bulut türvrüki iqidə qüxiüp, jamaət qedirininq alıddı tohtap, Hərun bilən Məryəmni kığıkəriwi, ular aldiqə kıldı. **6** U ularoqa: — Əmdı silər gepimmi anganglar, əgər silərning aranglarda pəyəqəmbər bolsa, Mən Pərvərdigar alamət kərünüxtə uningoja Əzümnin ayan kılımən, qüxidə uning bilən sezliximən. **7** Lekin kulum Musaqə nisbətən undak əməs; u barlıq ailəm iqidə tolimu sadıkırt; **8** Mən uning bilən tepixmak eytip olturnay, yüzüm yüz turup biwasita sezliximən; u Mən Pərvərdigarning kiyapitini kərələyədə. Əmdı silər nemixkə kulum Musa toqrułuk yaman gap kilixtin korkymidinqər? — dedi. **9** Pərvərdigarning otluq ojəzipi ularqa kozojıldı wə u ketip kıldı. **10** Xuning bilən bulut jamaət qedirli üstidin ketti, wə mana, Məryəm huddi ap'ak kardək pesə-mahaw bolup kətti; Hərun burulup Məryəmgə kariwidə, mana, u pesə-mahaw bolup kaloqanıdi. **11** Hərun Musaqə: — Way hojam! Nadanlıq kılıp gunah ətküziüp koyovanlığımız səwəbidin bu gunahni bizning üstimizgə artmioqaysən. **12** U huddi anisining korsiğindən qıkkandila bədini yerim qırıq, əlük tuquloqan balidək bolup kalmıqayı! — dedi. **13** Xuning

bilən Musa Pərvərdigar oja: — I Təngri, uning kesilini süt bilən həsəl ekip turidiojan yər ikən, mana bular xu sakayıtiwatkən bolsang, — dəp nida kıldı. **14** Pərvərdigar yerning mewilirii. **28** Birak u yərdikilər bək küqtünggür Musa oja: — Əgər atisi uning yüzigə tükürgən bolsa, ikən, xəhərlər seppilliç bolup həm puhta-həywətlik ikən. Uning üstiga, biz u yərdə Anakiylarning əwlədlirinimə əmdidi u bargahning sırtıqə yəttə kün қamap köyulsun, kerdük. **29** Amaləklər janub tarapta turidikan; Hittiyalar, andin u kaytip kəlsun, — dedi. **15** Xuning bilən Məryəm Yəbusiyalar, Amoriyalar taqlarda turidikan; Kanaanıylar bargah sırtıqə yəttə kün қamap köyuldü, taki Məryəm kaytip kəlgüçə həlk yoloja qıkmay turup turdu. **16** Andin deniz boyılırda wə İordan dərəyası boyılırda turidikan, — dedi. **30** Kaləb Musaning alıldı keçpilikni tinqitip: — Biz dərəhal atlınip berip u yərni igiləyli! Qünki biz keyin həlk Hazirottin yoloja qıkıp, Paran qəlidə bargah kurdi.

13 Pərvərdigar Musa oja söz kılıp: — **2** Mən Israillar oja miras kılıp bərgən Kanaan zeminini qarlap kelixka adamlerni əwətkin; hərbir ata jəmətə təwa əkbilidin birdin adam qırırsun, ular ez əkbilisidiki əmir bolsun, — dedi. **3** Musa Pərvərdigarning əmri boyiqə, ularni Paran qəlidin yoloja saldı; ularning əmmisi Israillarning baxlıri idi. **4** Təwəndikilər ularning isimləri: — Rubən əkbilisidin Zakkurning oöli Xammuya, **5** Ximeon əkbilisidin Horining oöli Xafat, **6** Yəhuda əkbilisidin Yafunnəhning oöli Kaləb, **7** Issakar əkbilisidin Yüsüpning oöli Igal, **8** Əfraim əkbilisidin Nunning oöli Hoxiya, **9** Binyamin əkbilisidin Rafuning oöli Palti, **10** Zəbulun əkbilisidin Sodining oöli Gaddiyəl, **11** Yüsüp əkbilisidin, yəni Manasseh əkbilisidin Susining oöli Gaddi, **12** Dan əkbilisidin Gimallining oöli Ammiyəl, **13** Axır əkbilisidin Mikailning oöli Sətur, **14** Naftali əkbilisidin Wofsining oöli Nahbi, **15** Gad əkbilisidin Makining oöli Geuel. **16** Mana bular Musa qarlap kelinglər dəp Kanaan zeminoja əwətkən adamlərnin ismi. Musa Nunning oöli Hoxiyani Yəhoxuyu dəp atidi. **17** Musa ularni qarlap kelixka Kanaan oja sapərvar kılıp: — Sılar muxu yərdin Nəgaw qəli tərəpkə karap menginglər, andin taqlıq rayonoja qıkıngılar. **18** U yerning kəndək ikenlikini, u yərdikilərning küqlük-ajızılığını, az yaki keplikini kərüp bekinqərlər; **19** ular turuwatlıq yerning kəndək ikenlikini, yahxi-yamanlığını kərünglər; ular turuwatlıq xəhərlərning kəndək ikenlikini, bargahlıq xəhər yaki sepil-kelelik xəhər ikenlikini; **20** U yerning munbat yaki munbatlıq ikenlikini, dəl-dərəhlirininq bar-yoklukını kərüp kelinglər. Yürəklilikrək bolup, mewa-qıwiliridin aloqaq kelinglər, — dedi. Bu qəq dəl üzüm pixip kəlojan wakıt idi. **21** Ular xu tərəplərgə qıkıp, zeminni Zin qəlidin tartıp taki Hamat eqižinining yenidiki Rəhbərkə berip qarlaştı. **22** Ular jənub tərəpta Həbron oja bardı, u yərlərdə Anakiylarning əwlədliridin Ahiman, Xixay, Talmay degənlər olturnuxluq idi. Əslidə Həbron xəhəri Misirdiki Zoan xəhiridin yəttə yil ilgiri yasalojanidi. **23** Ular «Əxkol jilojisi» oja kəldi, u yərdə bir sap üzümi bar bir üzüm xehini kəsip, bir baldakka esip ikki adəmə ketürgüzüp mangdı; ular azraq anar bilən ənjürmü elip kaytip kəldi. **24** Israillar xu yərdə kesiwaloqan əxu üzülmə səwəbidin u yər «Əxkol jilojisi» («üzüm sapılık jilojisi») dəp atıldı. **25** Ular kırıq kündin keyin u yərlərin qarlap tütüp, kaytip kəldi. **26** Ular kelip, Paran qellükidiki Kadaxta Musa, Hərun wə pütün Israel jamaiti bilən kəruxtı. Ular ikkiyləngə həm pütktül Israel jamaitigə məlumat bərdi həm zemining mewilirini ular oja kərsətti. **27** Ular Musa oja məlumat berip: — Biz əzləri beringlər degən yərlərgə barduk, rasttinla

süt bilən həsəl ekip turidiojan yər ikən, mana bular xu sakayıtiwatkən bolsa: — Ular bizdən külliük ikən, xunga ular oja hujum kilsək bolmayıdu, — deyixti. **32** Andin qarlıquqılar əzləri qarlap kəlgən zemining əhəwalidin Israillar oja yaman məlumat berip: — Biz kirip qarlap ətəkən zemin bolsa ez əhalisini yəydiqən zemin ikən; biz u yərdə kərgənlərning həmmisi yoojan adamlər ikən. **33** Biz u yərlərdə «Nəfiliyələr» deyən [giant] adamlərni kerdük (dərəwəkə Anakiylarning əwlədləri Nəfiliyəldən qıkkandur); biz əzimizgə karisak qəkətkidək turidikənmiz, biz ularojumu xundak kərinidikənmiz, — dedi.

14 Xuning bilən barlıq jamaət dad-pəryad kətürüp yiqlidi; ular keqiqə yioja-zar kılıxip qıktı. **2** Israillar Musa bilən Hərun oja tapa-tənə kılıp: — Biz baldurla Misirdə elüp kətsək boptikan! Muxu qələjəzirdə elüp kətsək boptikan! **3** Pərvərdigar nemixə bizni kılıq astıda elsun, hotun bala-qakılırlırmız bulinip, [düxmənninq] olışja bolsun dəp bizni bu yergə baxlap kəlgəndə? Uningdin kərə, Misiroja kaytip kətkinimiz yahxi əməsmə? — dəp oqotuldaxtı. **4** Xuning bilən ular bir-birigə: — Baxkıdin bir baxlıq tikləp Misiroja kaytip ketəlyi, — deyixti. **5** Musa bilən Hərun pütün Israel jamaiti aldida yikılıp düm yattı. **6** Xu yərni qarlap kəlgənlər iqidiki Nunning oöli Yəxua bilən Yəfunnəhning oöli Kaləb kiyimlərini yırtıp, **7** pütün Israel jamaitaqılığında: — Biz qarlap kelixkə etüb barojan zemini intayın bək yahxi zemin ikən. **8** Əgər Pərvərdigar bizdən seyinsə, bizni xu zeminoja, yəni həsəl bilən süt ekip turidiojan xu zeminoja baxlap berip, uni bizə beridü. **9** Silər pakət Pərvərdigaroja asılıq kilmanglar! U zemindikilərdin körkmanglar, qünki ular bizə nisbətən bir oqıdadır; ularning panahdarlırı ulardın katti, Pərvərdigar bolsa biz bilən billə; ulardın körkmanglar, — dedi. **10** Həlbuki, pütkül jamaət tərəp-tərəptin: — U ikkisini qalma-kesək kılıp eltürütəyli, deyixti. Lekin Pərvərdigarning julası jamaət qedirida Israillar oja ayan boldi. **11** Pərvərdigar Musa oja: — Bu həlk Meni qəqanojqıqə mansitməydü? Gərqə ularning otturisida xungə möjizilik alamətlərni yaratqan bolsammu, lekin ular Manga qəqanojqıqə ixinixməydikən? **12** Mən ularni waba bilən urup yokitimən, xuning bilən seni ulardın tehimu qong wə kudratlıq bir əl kılımən, — dedi. **13** Musa bolsa Pərvərdigaroja mundak dedi: — «Bundak bolidiojan bolsa bu ixni misirliklər anglap kalidu, qünki Sən uluoq kudriting bilən bu halknı ularning arisidin elip qıkkandıq; **14** wə Misirliklər bu ixni xu zemindikə həlkərgimi eytidü. U zemindikə ahəlimu Sən Pərvərdigarning bu həlkəning arisida ikənlikingni, Sən Pərvərdigarning ularning alıldı yuzmuyuz kərüngənlikingni, Sən Sən Pərvərdigarning ularning daim

ularoja sayə qüxürüp kəlgənlikini, xundaqla Sening yetisilər» — degin. **35** Mən Pərvərdigar xundak kündüzi bulut tütürkidi, keqisi ot tütürkide ularning degenikənmən, yiojılıp Manga karxi qıkkən bu rəzil həlk aldida mangojanlıqning anglojanıdi. **15** Əmdi Sən bu jamaitigə Mən qoqum xundak kılımən; ular muxu qəl-həlkni huddi bir adamnı əltürgəndək əltürüwətsəng, jəzirdə yəwetiliidu, xu yərda elidu. **36** Musa u zeminni Sening nam-xehritingni anglojan əllərning həmmisi: qarlap kelixkə əwtəkənlər kayıtip kəlgənda, u zemin **16** «Pərvərdigar bu həlkni Əzi ularoja berixkə əsəm tooruluk yaman həwər elip kelix bilən pütün jamaatni kilojan zeminoja baxlap baralmaydiqanlıq üçün, ojotulditiq, Musanıng yaman gepini kılçuzoqanlar, xunga ularni əxu qəl-jəziridə əltürüwətippy» dəp əldidü. **17** Əmdi ətünimkəni, Rəbbim kədritingjni jari kilduroqaysən, Əzüngning: **18** «Pərvərdigar asanlıqqa aqqıqlanmadı, Uning mehîr-muhabbiti texip turidu; U gunah, wa itaetsizlikni kəqürirdi, lekin gunahkarları hərgiz gunahsız dəp karimadı, atilarning kəbihlikini atisidin balisiojqə, hətta nəwrə-qəwrəlirigiqə ularning üstigə yükleydi» deginingdək kiloqaysən. **19** Mehîr-xəpkitingning kəngrilikli boyiqə, Misirdiki qaodın taki həzirojqə daim kəqürüp kəginqindək, bu həlkning kəbihlikini kəqürəysən!». **20** Pərvərdigar: — «Boptu, dedi Musa, — Bu ix qəlibilik bolmayıdu! **42** Pərvərdigar sən degəndək ularni kəqürdüm. **21** Lekin Əz aranglarda bolmiojqək, düxmənning kılıq astida əlüp, hayatım bilən əsəm kılımənki, pütkül yər yəzzi Mən maqılıp bolmasılıqlar üçün hujumojə qıkmangalar. **43** Pərvərdigarning xan-xəripi bilən tolidu. **22** Həlbuki, Qünki Amaləklər bilən Kanaaniylar u yurtta, silərnin Mening julayimni, Misirdə wə qəl-jəziridə kərsətkən aldinglarda turidu; silər kılıq astida əlüp ketisilər; qünki möjizilik alamatlırının kerüp turupmu Meni muxundak silar Pərvərdigardin tenip kättinglər, Pərvərdigar silər on kətimləp sinap yəna awazimoja կulaқ salmioqanlar, bilən billə bolmayıdu. **44** Lekin, gərqə Pərvərdigarning **23** Mən əsəm iğip ularning ata-bowliriloja miras əhədə sandukı wə Musa bargahtın kozqalmiojan bolsimu, kılıp berimən degən u zeminni hərgiz kərəlməydi; ular yənilə əz məylinqə taoqka qıkip hujumojə etti. Meni mənsitmigənlərdin birimu u yurtnı kərəlməydi. **45** Xuning bilən Amaləklər bilən xu taoqda turuxluk Kanaaniylar qüxtüp ularni taki Hormahojiqə қooqlap, bitqit kılıp kiroqın kıldı.

15 Pərvərdigar Musaqa sez kılıp mundak dedi:

— **2** Sən Israilləroja mundak, degin: — Silər makanlixinglar üçün silərgə təkdim kılıp beridiojan zeminoja kirgən qeoqinglarda, **3** əgər Pərvərdigaroja atap otta sunulidiojan, uningoja huxbuy bolsun dəp birər hədiyə-kurbanlıq kilməkqi bolsanglar, kurbanlıq kala yaki koy-eqə padisidin bolsun. U keydürmə kurbanlıq bolsun, əsəmni ada kılıx kurbanlıq bolsun, ihtiyyarı kurbanlıq yaki silərgə bekitilgən heytlardiki zərir kurbanlıq bolsun, **4** kurbanlıq sunoqju kixi Pərvərdigaroja atiqinioja bir axlıq hədiyəsinə koxup kəltürsun. Keydürmə kurbanlıq yaki baxka kurbanlıq koza bolsa, undakta axlıq hədiyəsi zəytun meyidin bir hinnin təttin biri iləxtürülən esil undin əfahning ondin biri bolsun; uningoja yəna xarab hədiyəsi süpitidə təttin bir hın xarabni koxup sunsun. **6** Kurbanlıq koqkar bolsa, sən uningoja axlıq hədiyəsi süpitidə üqtin bir hın zəytun meyi iləxtürülən esil undin əfahning ondin ikkisi bolsun **7** wə xarab hədiyəsi süpitidə üqtin bir hın xarabni koxup sunsun; bular Pərvərdigaroja huxbuy qıqarsun dəp sunulsun. **8** Əgər sən Pərvərdigaroja keydürmə kurbanlıq, yaki əsəm ada kılıx kurbanlıq yaki inaklıq kurbanlıq süpitidə torpak atıqan bolsang, **9** undakta torpakça axlıq hədiyəsi süpitidə yerim hın zəytun meyi iləxtürülən esil undin əfahning ondin üqini, **10** xarab hədiyəsi süpitidə yerim hın xarabni koxup sunoqju; bular Pərvərdigaroja atılıp otta sunulup, huxbuy qıqarsun dəp kəltürülsun. **11** Hərbir sunulojan torpak, koqkar, koza yaki oqlakka nisbətən muxundak kılınsun. **12** Silər sunidioqininqalnarning sanı boyiqə, hərhil kurbanlıqning sanoja karap xundak kılısilər. **13**

Xu zeminda tuqulopanlarning hemmisi Pərwərdigar oja huxbuy qikarsun dəp, otta sunulidiojan kurbanlik kılıjanıkən; xuning üçün u qokum üzüp taxlinid; kilmakqi bolsa əna xundak kilsun. **14** Xuningdək silər bilən billə turuwatkan musapir yaki əvladmu-əvlad silər bilən billə turuwatkanlar bolsa, huxbuy qikarsun dəp otta sunulidiojan kurbanlik kilmakqi bolsa, silər əndak kılıjanı bolsanglar, ularnu xundak kilsun. **15** Pütktül jamaətə, məyli silər bolunglar yaki silər bilən billə turuwatkan musapir bolsun, hemmingilar üqün ohxax bir bəlgilimə bolidu; silər üçün dəwrmudərə abədiy bir bəlgilimə bolidu; Pərwərdigar allida silər əndak bolsanglar, musapirlar mu xundaktur. **16** Silər əndən qikkan axlikni yadijan qeoqinglarda, Pərwərdigar oja bir «ketürmə hədiyyə» təkdim kilinglar. **20** Silər hərbir yengi hemirdin pişkən nənlərdin birini «ketürmə hədiyyə» kılıp təkdim kilinglar; silər uni təkdim kiliqanda huddi hamanning «ketürmə hədiyyə»sigə ohxax bolsun. **21** Dəwrdin-dəwrgə silər dəsləpkı ləsildin qikkan hemirdin bir nənni «ketürmə hədiyyə» süpitidə Pərwərdigar oja sununglar. **22** Əger silər eziungular bilməy ezip gunah kılıp, Pərwərdigarning Musaqa buyruqan bu barlıq əmirlirigə əməl kilmiojan bolsanglar, **23** yəni Pərwərdigar buyruqan kündin etibarən barlıq əvladlırlarıqıqə Pərwərdigarning Musanıng wastisi bilən silər buyruqan barlıq ixrijoja əməl kilmiojan bolsanglar, **24** jamaət xundak birər gunahnıng bilməy etküzülgənlilikidin həvərsiz bolsa, undakta pütktül jamaət Pərwərdigar oja huxbuy qikarsun dəp yax bir torpakni kəydürmə kurbanlik süpitidə sunsun həmdə kəida-nizam boyiqə uningoja munasiyatlık axlık hədiyyası bilən xarab hədiyisini koxup sunsun, wə uning üstiga bir tekini gunah kurbanlik süpitidə sunsun. **25** Xu yol bilən kahin pütktül Israil jamaaiti üçün kəfarət kəltürüp, bu gunah ulardın kəqürüm kilinid; qünki bu bilməy etküzüp koyojan gunah, wə ular ezlirining bilməy etküzüp koyojan gunahı üçün kurbanlik, yəni Pərwərdigar oja atap otta sunulidiojan kurbanlik wə gunah kurbanlikını birlikte Pərwərdigar aldioja sunojan. **26** Bu gunah pütktül Israil jamaaiti bilən ularning arısida turuwatkan musapirlarning hemmisidin kəqürüm kilinid, qünki bu pütktül həlk bilməy turup etküzüp koyojan gunahdır. **27** Əger bir kixi bilməstən gunah kılıp koyojan bolsa, u bir yaxlıq bir qixi oqlaknı gunah kurbanlik süpitidə sunsun. **28** Kahin xu yol bilən bilməy gunah kılıp koyojan adəm üçün kəfarət kəltürüdu; uning üçün kəfarət kəltürsə uning Pərwərdigar alidda bilməy etküzən gunahı uningdin kəqürüm kilinid. **29** Bilməy birər səwənlilik etküzüp koyojan barlıq kixilərgə, məyli xu zemində tuqulajan Israillar bolsun yaki ularning arısida turuwatkan musapirlar oja bolsun, — silərniñ hemmingilar oja ohxax bir ənan-bəlgilimə tətbiklinid. **30** Lekin yürükini kaptək kılıp ix kərgən kixi, məyli u zemində tuqulajan bolsun yaki musapir bolsun, Pərwərdigar oja həkərat kəltürgən bolidu; u haman ez həlkidin üzüp taxlinid. **31** U Pərwərdigarning sezinı mənsitmigənikən, Pərwərdigarning əmrigə hilaplıq gunahı ezingin bexijo qüxit. **32** Israillar qəl-jəziridiki wakıtlırda, bir kixining xabat künidə otun tərgənlik baykaldi. **33** Otun teriwatkanlığını baykap kalojanlar uni Musa, Hərun wa pütktül jamaətning aldiqə elip kəldi. **34** Uni əndak bir tərəp klix kerəkkili tehi kərsitilmigəqə, ular uni əməp koydi. **35** Pərwərdigar Musaqa: — U adəm eltürümisə bolmaydu; pütün üqün ohxax bir bəlgilimə bolidu; silər üçün dəwrmudərə abədiy bir bəlgilimə bolidu; Pərwərdigar Musaqa jamaət uni bargahning texiqə əpqikip qalma-kesək kılıp eltürsun, — dedi. **36** Andin pütün jamaət u adamni bargah sırtıqə əpqikip, huddi Pərwərdigar Musaqa buyruqandək, qalma-kesək kılıp eltürdi. **37** Pərwərdigar Musaqa sez kılıp mundak dedi: — **38** Sən Israillar oja mundak degin, ular əvladmu-əvlad kiyim-**39** Sən Israillar oja sez kılıp ular oja mundak degin: — keqəklirininq qərisigə quqılları tutsun həm burjikidiki «Silər Mən siləni akiridiojan zeminə yetip baroqanda, quqıllırininq hərbirigə kək xoyna tikip koysun; **40** Sən Israillar oja sez kılıp ular oja mundak degin: — bu hil quqıllar silərning uni tikip turuxunglar üçün bolidu; uni kərgənda Pərwərdigarning barlıq əmərlirini esinglarda tutup, ular oja əməl kiliqinxalar üçün bu silərə bir əslətmə bolidu; xuningdək silərning hazırlıdək eziunglarning kənglüngələr wə kəzünglarning kəynigə kirip, katırap buzukluk kılıp kətməsliklər, **40** Mening barlıq əmərlirimni asta tutuxunglar həm uningqə əməl kılıp, Hudayinglar oja atap pak-mukəddəs boluxunglar üçün bolsun. **41** Mən Hudayinglar bolux üçün silərni Misir zeminidin elip qikkan Pərwərdigardurmən; Mən Pərwərdigar Hudayinglardurmən.

16 Lawiyning əwrisi, Kohatning nəwrisi, Izharnıng oqlı Korah wə Rubənnıng əvladlıridin Eliabning oqlulları Datən bilən Abiram wə Pələtnıng oqlı On Israillar iqidiki jamaət əmirliri bolojan, jamaət iqidin saylap qikilojan metiwlərdin ikki yüz əllik kixini baxlap kılıp Musaqa karxi qikti. **3** Ular yiqolip Musaqa karxi həm Hərun oja karxi qikip: — Silər həddinglardin bək axtinglar, pütktül jamaətning hemmisi pak-mukəddəs, Pərwərdigarmu ularning arısida, xundak turuşluq silər nəmə dap eziunglərni Pərwərdigarning jamaaitidin üstün koysular! — dedi. **4** Musa ularning gepini anglap düm yikilip, Korah bilən uning guruhiđikilərə sez kılıp: — Əta etığında Pərwərdigar kimlarning Əzığa mənsup ikanlıkinin, kimlərin pak-mukəddəs ikanlıkinin ayan kılıdu; xu kixini Əzığa yekinlaqturidu; kimni tallıqan bolsa, uni Əzığa yekinlaqturidu. **6** Silər mundak kilinglar: — Sən Korah wə sening guruhiđikilər hemmisi huxbuydanları əpkelinglar; **7** Əta Pərwərdigarning alidda huxbuydanları ot yekip, huxbuyni uning üstiga koyunglar; Pərwərdigar kimni tallisa, xu mukəddəs-pak bolojan bolsun! Əy silər Lawiylar, həddinglardin bək axtinglar! — dedi. **8** Musa yənə Korahka: — I Lawiylar, gepimə kulak selinglar. **9** Israillning Hudasi Pərwərdigar silərni Əzining qedirininq ixlini kilsun dəp həmdə jamaətning alidda ularning hizmitidə bolsun, dəp Əzığa yekinlaqturux üçün silərni Israillamaaitidin ayrip qikkan — yəni Pərwərdigar seni wə sening hemmə kərindaxliring bolojan Lawiyning əvladlırini birdək Əzığa yekinlaqturojanlıq silərqə kiqik ixmu? Silər yənə tehi kahinlik wəzipisini tama kiliwatamsılər? **11** Xu wəjidiñ sən wə sening guruhiđikilər hemmisi yiqolip Pərwərdigar oja karxi

qikiwtipsilar-də; Hərən nemidi, silər uning üstidin xunqılık aqırınip oqtuldixip kəktüdək? — dedi. **12** Musa Eliabning oqlı Datan bilən Abiramni qıqkirip kelixka adam əwatiwidi, ular: — Barmaymiz! **13** Sening bizni süt bilən həsal akidiojan zemindin baxlap qıkip bu qel-jaziridə ələrməkçi bolqanlıqning ezi kiqik ixmu? Sən tehi əzüngini padixaḥ hesablap bizning üstimidin həkimrənlək kilməkqimu? **14** Halbuki, sən bizni süt bilən həsal akidiojan yurtka baxlap kəlmidinq, etiz wə üzümzarlıklarınımı bizez miras kılıp bərmidinq. Sən bu həkninq kezinimü oyuwalmaqqimu? Biz barmaymiz! — dedi. **15** Buni anglap Musa əttik əjəzəplinip Pərvərdigarə: — Ularning sowoqat-hədiyəsiqə etibar kilməqəysən; mən ularning hətta birər exikinimü tariwalmadım, birər adimigimü həq ziyan-zəhmət yetkiüzmidim, — dedi. **16** Musa Korahka: — Əta sən wə sening guruhingdikilər — sən, ular wə Hərən Pərvərdigarning aldiqa kelingilər! **17** Hərbiringlar əzünglarning huxbuydanliringlarnı akipli uning üstiga huxbuynı selinglər; hərbiringlar əzünglarning huxbuydanliringlarnı, yəni jəmiy ikki yüz əlli huxbuydanni elip uni Pərvərdigarning huzurında tutup turunglar; sənəmu, Hərənumu hərbiringlar ez huxbuydanliringlarnı elip kelinglər, — dedi. **18** Xuning bilən hərbir adəm əzining huxbuydanını elip, otni yekip, huxbu selip, Musa wə Hərən bilən birlikə jamaət qedirininq dərwazisi aldida turuxti. **19** Korah Musa bilən Hərənəqə hujum kiloqli pütün jamaətni yiqip jamaət qedirininq dərwazisi əldiqa keliwidə, Pərvərdigarning julası pütküll jamaətkə ayan boldi. **20** Pərvərdigar Musa bilən Hərənəqə söz kılıp: — **21** Silər bu həkninq arisidin neri turunglar, mən kez yumup aqkuqə ularnı yutuwetimən, — dewidi, **22** Musa bilən Hərən düm yiklip: — I Təngrim, barlik at igilirininq rohlırininq Hudasi, bir adəm gunah kilsə, əqzipingni pütün jamaətkə qaqamsən? — dedi. **23** Sən jamaətkə: Pərvərdigar Musaşa söz kılıp: — **24** Sən jamaətkə: «Siler Korah, Datən wə Abiramning turar jaylıridin ayrırilip ulardin neri ketinglər» — dəp buyruk bər, — **25** Xuning bilən Musa ornidin turup Datan bilən Abiram tərəpə karap mangdi; Israıl aksakallırımı uningoja agixip mangdi. **26** Musa jamaətkə: — Silərdin etünimən, bə rəzil adəmlərning qedirliridin yirak ketinglər, ularning barlik gunahlıri səwəbidin ular bilən billə wəyrən bolmaslikinqər üçün ularning heqnərsisiga kol təkgüzmənglər, — dedi. **27** Xuning bilən jamaət Korah, Datən, Abiramning qedirlirininq tət atrapidin neri kətti; Datan bilən Abiram bolsa əz ayallırını, oqul-kızlırını wə bowaklırını elip qıkip ez qedirininq ixiki aldida turdi. **28** Musa: — Buningdin silər xuni bilişlərki, bu ixlarning həmmisi meninq kənglümündin qıkkən əməs, bəlkı Pərvərdigar meni ularni dañı kılıxka əwətkər: **29** — əger bu adəmlərning əlümü adəttiki adəmlərning əlümiga ohxax bolidiqan yaki ularning bexioja qüxicidiojan kismatlırlər adıttiki adəmlər duqar bolidiqan kismatlırlərə ohxax bolidiqan bolsa, Pərvərdigar meni əwətmigən bolatti. **30** Əgər Pərvərdigar yengi bir ixni kılıp, yər aqzını eqip ularnı wə ularning pütün nərsisini yutup ketixi bilən, ular tərkilə təhtisaraqə qüxicip kətsə, u qaçqda silər bu adəmlərning Pərvərdigarnı mənsitmigənlikini biliq kəlisilər, — dedi. (**Sheol h7585**) **31** Musanıng bu gepli ahirlixi bilənlə ularning puti astidiki yər yerildi. **32** Yər aqzını eqip ularnı barlıq ailisidikilər bilən, xuningdak Korahka təwə həmmə adəmlərni koymayı təsllükətləri bilən koxup yutup kətti. **33** Xundak kılıp, ular wə ularning təwəsidikilərning həmmisi tirikla təhtisaraqə qüxicip kətti, yər ularning üstidə yepildi. Ular xu yol bilən jamaətning arisidin yokaldı. (**Sheol h7585**) **34** Ularning atrapidə turoqan Israillarning həmmisi ularning nalisini anglap: «Yər biznimü yutup ketərmikin!» deyixip keşixti. **35** Andin Pərvərdigarning alididin bir ot qıkip, huxbuy sunuwatkan həlik iki yüz əllik adəmnimü yutup kətti. **36** Pərvərdigar Musaşa mundak dedi: — **37** Sən kahin Hərəunning oqlı əliazaroja buyruqin, u huxbuydanlarnı ot arisidin teriwelip, qoşularını yiraklarqa qeqiwtəsən, qünki u huxbuydanlar Hudaşa atəloşandur; **38** xunga əzining jenioja əzi zamən boğan gunahkarlarning huxbuydanlirları teriwalıqin; ular kurbangahı qaplaşla təqün sokup nepiz tünikə kilişən, qünki bu huxbuydanlar əslidə Pərvərdigarning huzuriqə sunulup uningoja atılp mukəddas kılınoqan. Xundak kılıp ular keyin Israillarqa ibret boldiqları ixarət-bəlgə boldi. **39** Xuning bilən kahin əliazər otta keydürüwetilgənlər sunoqan mis huxbuydanlarnı teriwaldi; ular kurbangahı qaplıtixka nepiz tünikə kılıp sokuldu. **40** Xuning bilən [kurbangahıng bu kaplimisi] Hərəunning awladlıriqə yat adəmlərning huddi Korah bilən uning guruhidikilərə ohxax kismətkə kalmaslıq təqün, Pərvərdigarning huzurunda huxbuy kəydürükə yekinlamaslıkçıq Israillər təqün bir əslətmə boldi. Bu Pərvərdigarning Musanıng wastisi bilən əliazaroja buyruqanlıridur. **41** Ətisi pütküll Israıl jamaəti Musa bilən Hərəunning yamarı gepini kılıp: — Silər Pərvərdigarning həlkini eltürdünglər, — dəp oqtuldaxtı. **42** Wə xundak boldiki, jamaət Musa bilən Hərənəqə hujum kılıxka yiojiliwatqanda, jamaət burulup jamaət qedirinə qəriwidə, wə mana, bulut qedirinə qaplıwaldı bilən Musa bilən Hərən jamaət qedirininq aldiqa berip turdi. **43** Pərvərdigar Musaşa söz kılıp: — **44** Pərvərdigar Musaşa söz kılıp: — **45** Mən kezini yumup aqkuqə ularnı yokitip taxlixim üçün ikkinglər bilən jamaətinə qıkip neri ketinglər, — dəp buyruwidi, ikkiylən yiklip yərda düm yatti. **46** Musa Hərənəqə: — Sən huxbuydanni elip uningoja kurbangahıtkı ottin sal, uningoja huxbu koyup, ular üçün kəfarət kəltürükə tezlikdə jamaətning arisioja apar; qünki kəhr-əqəzəp Pərvərdigarning alididin qıktı, wəbə baskılı turdi, — dedi. **47** Hərən Musanıng deginiyək kılıp, huxbuydanni elip jamaətning arisioja yığırtıp kirdi; wə mana, wəbə kixilerning arisida baxlanıjanı; u huxbu huxbuydanəqə selip, həlq təqün kəfarət kəltürdi. **48** U oluklər bilən tırıklar otturısında turuwdı, wəbə tohti. **49** Korahning wəkəsi munasiwitı bilən elgənlərdin baxka, wəbə səwəbidin elgənlər on tət ming yətə yüz kixi boldi. **50** Hərən jamaət qedirininq dərwazisi yenida turoqan Musanıng yenioja yenip kəldi; wəbə tohti.

17 Pərvərdigar Musaoğa səz kılıp mundaq dedi: —
2 «Sən Israillaroğa səz kılıp, ulardin ata jəməti

boyiqə, hər kəbilining əmiridin birdin on ikki həsa xundak aloqin; sən ularning hərbirinin ismini əzining həsisioja xundak ismini yazoqin, qünki hərbir ata jəmət kəbile baxlıkı üçün bir həsa wəkil bolidu. **4** Sən bu həsilarnı jamaət nəsilərni tülüxünglər bolsun dəp, mana mənggülük Mən sening bilən kerüxiđiojan yərəq koyojin. **5** Wa xundak bolduki, Mən tallıqan kixinim bolsa, uning həsisi bih sürüd; xundak kılıp Israillarning silərgə qədurişxan gəplərini tohitip Manga anglanmaydiqan kiliwetim». **6** Xuning bilən Musa Israillarqa xundak sez kıldı; ularning həmmə əmirliri uningoja birdin həsini, jəmiy bolup on ikki həsinə bərdi; hərbir ata jəmətkə bir həsa wəkil boldi, Hərunning həsimimə xularning iqidə idi. **7** Musa həsilarnı həküm-guwaħlik əsirioja əkirip Pərvərdigarning həzurioja koydi. **8** Wa xundak bolduki, Musa atisi həküm-guwaħlik qədirioja kiriwidi, mana, Lawiy jəmetiga wəkil bolovan Hərunning həsisi bishürüp, oqınıqlap, qeqəkləp, badam qızxənidi. **9** Musa həsilarning həmmisini Pərvərdigarning aldidin elip qıkıp, Israil həlkigə kərsətti; ular kərgəndin keyin hərkim əz həsilərini elip ketixti. **10** Pərvərdigar Musaşa: — Xu asiylik kılouqı balılarqa bir aghaş balığı bolsun dəp Hərunning həsimini həküm-guwaħliŋi aldioja əkirip koyojin. Xundak kilsang sən ularning qədurişxan gəplərini tohitip, Manga anglanmaydiqan kilişən; ularmu xuning bilən elüp kətməydu, — dedi. **11** Musa xundak kıldı; Pərvərdigar əzığə kəndək buyruqan bolsa u xundak kıldı. **12** Israillar Musaşa sez kılıp: — Biz nəpəstin kalay dawatımız, biz tügəxtük, biz həmmimiz tügəxtük! **13** Pərvərdigarning ibadət qədirioja yekinlaxkanlar əlməy kalmayıdu, xundak ikən, biz həmmimiz mutlak nəpəstin kəliximiz kerəkmü? — deyixti.

18 Pərvərdigar Hərunoja mundak dedi: — Sən, oqulliring wə atə jəmətingdikilər sening bilən birlikə mukəddəs jayoja munasiyatlık bolovan gunahını, xuningdak sən wa oqulliring birlikə kahinlik wəzipisiga munasiyatlık bolovan gunahını üstüngləroja alisilər. **2** Sən kerindaxlıring bolovan Lawiy kəbilisidikilərnı, yəni ata-bowlırlıringin kəbilisidikilərni əzüng bilən birləxtür həm ularını hizmitning kılıxi üçün baxlap elip kəl; birək sən bilən oqulliring sening bilən birlikə həküm-guwaħlik qədiri alidda hizmatlərni kilsun. **3** Ular sening buyrukiringoja təyyar turup, xundakla qədiridiki barlıq hizmət-wəzipisini etəydü; pəkət mukəddəs jaydiki kəqa-kuqa əswablarqa wə kurbangahka yekinlaxmisun; undak kilsə, ularmu, silərmə elüp ketisilər. **4** Ular sening bilən birlixip, jamaət qədiridiki wəzipini etəp, kəlidiojan hərbir ixini kilsun; pəkətlə həq yat kixilər silərgə yekinlaxmisun. **5** Kəhr-əqəzəp yəni Israillarning bexiqə qüxmisin üçün, silər mukəddəs jaydiki wəzipə bilən kurbangahdiki wəzipini etəxkə məs'ul bolunglar. **6** Mana, Mən Əzüm silərning kerindaxlıringlər bolovan Lawiyarnı Israillar iqidin tallap qıktım; ular jamaət qədirininq ixlirini kılıixa Pərvərdigaroja təkdim kiliñoqan bolup, silərgə sowoja süpitidə ata kiliñoqan. **7** Lekin sən wa oqulliring sening bilən birlikə kahinlik wəzipənlərə turup, kurbangahaltıki barlıq ixlarnı həm pərdə iqidiki ixlarnı bejiringlar; silərning wəzipənlərə xundak bolsun.

Kahinlik wəzipisini, hizmitimdə boluxunglar üçün silərgə sowoja kılıp bərdim; yat adamlar yekinlaxsa, yəni Israillar Manga sunulojan kətürmə hədiyələrni, nərsilərni tülüxünglər bolsun dəp, mana mənggülük Mən sening bilən kerüxiđiojan yərəq koyojin. **8** Pərvərdigar Hərunoja mundak dedi: — Mən Manga sunulojan kətürmə hədiyələrni, yəni Israillar Manga mukəddəs dəp atıqan barlıq nərsilərni tülüxünglər berilidü: — ularning Manga atap sunoqan barlıq nərsiləri, yəni barlıq axlıq hədiyalırıdin, barlıq gunah kurbanlıklarıdin, itaətsizlik kurbanlıklarıdin «əng mukəddəs» hesablanıqları, sənq wə əwlədliringoja ata kiliñidü. **10** Sən xu [tülüxüngni] «əng mukəddəs» süpitidə yegin, silərdin bolovan hərbir ər kixi uni yesun; u sənq «əng mukəddəs» dəp bilinsun. **11** Munularmu sening boludu: — Israillarning sowoqatlari iqidin kətürmə hədiyələr, barlıq pulanglatma hədiyələr sening; Mən ularmı sənq, xundakla oqulliring bilən kizliringoja mənggülük bəlgilimə bilən təkdim kildim; sening eyüngdiki hərbir pak adəm uningdin yesə boludu. **12** Zəytun meyidin əng esilini, yengi xarabtin əng esilini, xundakla axlıktı əng esilini, yəni Israillar Pərvərdigaroja atap sunoqan dəsləpki pixkən mahşulatlarning həmmisini Mən sənq təkdim kılıp bərdim. **13** Ular yərdin elip Pərvərdigaroja atap əskəlgən dəsləpki pixkən nərsilərning həmmisi sening bolsun; eyüngdiki hərbir pak adəm uningdin yesə boludu. **14** Israilda Hudaşa mutlak atılıdiqan hərbir nərsə sening boludu. **15** Ular Pərvərdigaroja atap kəltüridiqan barlıq janıwarlarning tunjılır, məyli insan yaki ulaç-qarpay bolsun sening bolidu; halbuki, ınsanlarning tunjılırını bolsa ularnı teləm teləp yandırıwalsun wə napak həyvanlarning tunjılırını teləm teləp yandırıwalsun. **16** Teləm teləx kerək bolanalar üçün yexi bir aylıktın axkanda teləm puli tələnsun; ularqa sən tohtatkan baha boyiqə, yəni mukəddəs jaydiki xəkəlninə elqəm birlik boyiqə (bir xəkəl yigirmə gərahədur) baha koyup, bəx kümüt xəkəl al. **17** Pəkət tunji kala, tunji koy yaki tunji oqlakka teləm alsang bolmayıdu; ularning həmmisi mukəddəstür. Ən ularning ənənə kurbangahka qeqip, meyini Pərvərdigaroja atap otta sunulidiqan, Uningoja huxbuq kəltüridiqan kurbanlıq süpitidə keydürən. **18** Ularning gəxi sening bolidu; huđdi «kətürmə hədiyə» kiliñoqan tex wə ong arkə putioja oxhax, sənəwa bolidu. **19** Israillar Pərvərdigaroja atap sunoqan mukəddəs nərsilər iqidiki kətürmə hədiyə-kurbanlığının həmmisini Mən sənq wa sening bilən billa turuwatkan oqul-kizliringoja mənggülük bəlgilimə bilən təkdim kildim. Bu Pərvərdigar aldida sən wa sening bilən billa turuwatkan əwlədliring üçün mənggülük tuzluk əhədə bolidu. **20** Pərvərdigar Hərunoja mundak dedi: — [Israil] zəminidə sening heqkandak mirasing bolmayıdu, ularning arisidimu heqkandak nesiwəng bolmayıdu; Israillar arisidə mana Mən Əzüm sening nesiwəng, sening mirasingdurmən. **21** Lawiyalarqa bolsa, ularning etəydiqan hizmətləri, yəni jamaət qədiridiki hizməti üçün, mana Mən Israilda təkdim kiliñoqan barlıq «ondin bir ülüx»ning həmmisini ularqa miras kılıp bərganmən. **22** Buningdin keyin, gunahkar bolup elüp kətməslikli

üqün, Israillar jamaat qedirijo yekinlaxmisun. **23** Jamaat qediridiki hizmatni bolsa, uni etigüiçilər paşat Lawiyalarla bolidu wə xu ixta bolojan gunahını əzliri üstigə alidu, bu silər üqün əwladmu-əwləd mənggülük bir bəlgilimə bolidu; ularning Israillarning iqidə həqkandaq mirasi bolmaydu. **24** Qırkı Israillarning Pərvərdigarə atap kətürmə hədiyə süpitidə sunojan «ondin bir ültüxi»ni Lawiyalaroja miras kılıp təkdiq olbojan boldum; xunga Mən ular tooprulkut; Israillar iqidə həqkandaq mirasi bolsa bolmaydu, — dedim. **25** Pərvərdigar Musaqa mundak dedi: — **26** Sən Lawiyalaroja eytkin: «Silər Israillarning kolidin Mən silərgə miras bolsun dəp təkdim kılqan «ondin bir ültüxi»ni aloğan ikənsilər, silər xu ondin bir ültüxning yənə ondin bir ültüxini ayrip, uni Pərvərdigarə atap kətürmə hədiyə süpitidə sununglar. **27** Bu yol bilən silərning xu «kətürmə hədiyəngərlər silərgə «hamandiki axlıqıngılar»dın həm «xarab kəlqikidiki tolup taxşan xarabinglər»dın ataloqanlar hesablinidu. **28** Bundaq bologanda, silər Israillarning kolidin aloğan ondin bir ültüxning həmmisindən Pərvərdigarə atap kətürmə hədiyə sunısilər; silər Pərvərdigarə atıojan xu «kətürmə hədiyə»ni kahin Harunoja beringilar. **29** Silərgə təkdim kılınoğan barlıq nəsilərdin əng esilini elip xularını mukəddas hesablaş «Pərvərdigarə atalojan toluk kətürmə hədiyə» süpitidə sununglar». **30** Xunga sən Lawiyalaroja eytkinki, «Silər xulardın əng esilini kətürüp sunsangular, bu silər Lawiyalarning hamandiki axlıqıngılar wə xarab kəlqikidiki xarabingləroja oxhax hesablinidu. **31** Xundak kılqandın keyin silər wə eydikilirilər xu «ondin bir ültüxi»ləri halıqan yərdə yesənglər bolidu, qırkı bu silərning jamaat qediridiki hizmitinglarning in'ami bolidu; **32** Silər [xu ültüxlərdin] gunahkar bolmaysılər. Undak kilsangular silər Israillar atıojan mukəddas nərsilərni buloqimay silər, xuning bilənlər emay silər.

ularning arısida turuwatkən musapirlarоja mənggülük kanun-bəlgilimə bolidu. **11** — Ətlükə, yəni hərkəndək əlgən kixining jəsitigə tegip kətkən hərbir kixi yəttə kün napak sanilidu. **12** U adəm üqinqi künü [axu su] bilən ezini paklisun, həmdə yəttinqi künümə paklisun, andin u pak sanilidu; əgər u üqinqi künü həmdə yəttinqi künü ezini paklimisa, pak sanalmaydu. **13** Hərkəndək adam əlükə, yəni hərkəndək əlgən kixining jəsitigə tegip kətsə, həmdə ezini paklimisa, Pərvərdigarning qedirini buloqjan bolidu; xu kixi Israil arisidin üzüp taxlinidu; qırkı «napaklikni qıkarouqu si» uningoja seplimiqəqka, u napak sanilidu; uning napaklikə tehiqə üstüdə turidu. **14** Əgər birər kixi bir qedi iqidə elüp kəlqan bolsa, tooprulkut kanun-bəlgilimə mundak bolidu: — xu qediroja kirgən hərbisi wə qedirdə turup kəlqanlarning hərbiri yəttə kün napak sanilidu. **15** Hərbir oquk turoqan, aqzı yepilmiojan kaqa-kuqıllarning həmmisi napak sanilidu. **16** Xuningdak dalada kiliq-xəmxər bilən əltürülənlərgə, yaki ezi elüp kəlqanınning elükigə, yaki adəmning ustihininoja yaki kəbrisigə təkən hərbir kixi yəttə küngiqə napak sanilidu. **17** Kixilar bu napak kixi üçün «paklanduroquji kurbanlıq»ning kulinidin azrak, elüp komzəkkə selip, ularning üstigə ekin su kuyusun. **18** Andin pak bir kixi zofa esümlükini elip xu suyu təkgüziplə uni qediroja wə iqidiki barlıq kaqa-kuqılar oja həm xu yərdə turoqan barlıq kixılarning üstigə sepi koysun, wə yənə uni ustihanıja, əltürülgüçigə yaki kəbrigə təkən kixining üstigə sepi koysun. **19** Üqinqi künü wə yəttinqi künü həlik kətəkən pak adəm [pak bolmiojan adəmlərin] üstigə xu suni sepi koysun; xundak kılqanda, yəttinqi künigə kelgəndə u kixi paklanan bolidu; andin u kixi kiyimlirini yuyup, bədininə suda yusun, kəq kirgəndə u pak sanilidu. **20** Lekin napak bulup kəlip, eziini paklimiojan kixi Pərvərdigarning mukəddas jayini buloqojını üçün, jamaat arisidin üzüp taxlinidu; «napaklikni qıkarouqu si» uning üstigə seplimiqəq, xunga u napak sanilidu. **21** Bu Israillar oja

19 Pərvərdigar Musa bilən Ərənoğa söz kılıp mundak dedi: — **2** Mən Pərvərdigar əmr kiloqan ənənə bəlgilimə xuki: — San Israillarqa buyruqın, ular bejirim, nüksansız, boyunturuk selimmiçən kızıl yax siyirdin birni sening yeningoşa əkəlsün. **3** Sən siyirni kahin Əliazarəqə tapxur, u uni qedirgahning sırtıqə əpqıksun, andin birsi siyirni uning aldida boozulısın. **4** Kahin Əliazar barmikini ənənə miləp, jamaat qedirining aldiqə ərətip yətə mərtəm qaqsun. **5** Andin birsi Əliazarning kez aldida pitkül siyirni keydürsün, yəni uning terisi, gəxi, keni wə tezəklirini keydürsün. **6** Kahin kədir yaqıcıq, zofa əşümlüki wə kizıl rəhtni siyir keydürüldiçən otla taxlısun. **7** Andin kahin eż kiyimini yusun wə bədinini suda yusun, andin keyin bargahka kirixka bolidu; lekin kahin kəq kirgüçə napak sanalsun. **8** Siyirni keydürgən kiximu kiyimlirini su bilən yuyup, eż bədinini suda yusun, andin u kəq kirgüçə napak sanalsun. **9** Pak bir adam siyirning külini yioqip bargahning sırtidiki pak bir yərgə koysun; u Israil jamaiti üçün «napaklıknı qıkarıcıqı su»ni yasaxka xu yərdə saklaşsun, u bir «gunahnı paklıqıcu»dur. **10** Siyirning külini yioqıxturoqan adəm əzinin kiyimlirini yusun wə kəq kirgüçə napak sanalsun. Bu Israillarqa wə

Qəl-bayawandiki səpər

100

Hasini қолунғо ал, andin сен аканғ Ҳарун билən бирлікте жамаәтни үйөп, ularнing көз алдиділа қорам taxқа буруқ кіл; xundak қілсang қорам tax ez сүйини қікіріду; xu yol билən сен ularоја su қікіріп, жамаәт wə qарпайлары iqidioqanqa su берісән. **9** Xuning bilən Musa Pərvərdigarning əмри boyıqə Pərvərdigarning һузурiddin hasini алди. **10** Musa bilən Ҳарун иккisi жамаәтни қорам taxning aldiøa үйөди wə Musa ularоја: — Gepimg құлак selingilar, i asylar! Biz silrəgə bu қорам taxtin su қікіріп berəylimү?! — dedi. **11** Andin Musa hasisi bilen қорам taxni ikki kетim uruwidi, nahayiti кеп su ekip қіkti, sudin jamaәtmu, qарпайларму iqixti. **12** Pərvərdigar Musa bilən Ҳарunoqá: — Silər Manga ixənməy, Israillar aldida Meni mukəddəs dəp hərmətlitmigininglar üçün, ikkinglarning bu жамаәтни Mən ularоја təkđim kılıp bərgən zeminoja baxlap kirixinglarојa yol koymaymən, — dedi. **13** Su qikirilojan jay «Məribah, sulir» dəp atalojan; Israillar xu yarda Pərvərdigar bilən takallaxxanlıq üçün, U ularning otturisida Əzining mukəddəs ikenlikini kersatti. **14** Musa Қadəxtin Edom padixaһı bilən kərütxükə əlqi əwətip uningoja: «Kerindaxliri Israil mundak dəydu: — Biz tariwatkan jebr-japalarning kəndaklıqı ezliriga məlum, **15** bizning ata-bowlirimiz Misiroqä qüxkən bolup, biz Misirdə uzak zaman turup kəttük; misirliklər bizgimu, bizning ata-bowlirimizojumu yaman muamila қıldı; **16** biz Pərvərdigarојa yelinivedük, U bizning zarimizoja құlak selip, Pərixta əwətip bizni Misirdin elip қіkti. Hazır mana, biz ezlirining qebrisioja jay laxxan Қadəx degən bir xəhərdə turuwatimiz. **17** Əmdi bizning zeminliridin etüxiñizgə ruhsət kılıqan bolsila, biz etizerik wə üzümzarlıklardın etməymiz, kuduqliringladın sumu iqşaymımız; «Han yoli» bilən mengip qebrisiridin etüp katküqə ong-soloja burulmaymız» — dedi. **18** Lekin Edomlar uningoja: «Silərning bizning zeminimizdizn etüxiñglərgə bolmayıdu, etimən desənglər kiliq ketürüp silərgə jəngga qikimiz» — dedi. **19** Israillar uningoja: «Biz «ketürtülgən yol» bilən mangımız, ezmiz wə mallimiz stiyünglarnı iqsək, nərhi boyıqə həkkini berimiz; biz pəkət piyada etüp ketimiz, baxka həq təlipimiz yok» dewidi, **20** Edom padixaһı: «Yak, Ətməysilər» dedi. Edom [padixaһı] nahayiti кеп adimini baxlap qikip Israillarојa zor həywə kersatti. **21** Xundak kiliq Edomlar Israillarning ularning təwəlikidin etüxiña ənə xu yosunda yol koymidi; xuning bilən Israillar Edomlarning aliddin burulup kətti. **22** Ular Қadəxtin yoloq қіkti; pütkül Israil həlkı Hor teojoja kəldi. **23** Pərvərdigar Edomning qebrisidiki Hor teojoja Musa bilən Ҳarunoqá sež kiliq mundak dedi: — **24** Ҳarun ez həkkirigə koxulup ketidu; ikkinglar Məribah suluri degən jayda Mening əmrimgə hilaplık kılıqininglar üçün, uning Mən Israillarојa təkđim kiliq bərgən zeminoja kirixığa bolmayıdu. **25** Sən Ҳarun bilən oqlı Əliazarnı elip Hor teojoja qikkin; **26** Ҳarunning kiyimlirini saldurup, oqlı Əliazaroqä kiydürüp koy; Ҳarun xu yerdə olüp, əz həkkirigə koxulidu. **27** Musa Pərvərdigarning deginidək kıldı, üqøylen pütkül jamaәtning көз алдida Hor teojoja qikti. **28** Musa Ҳarunning kiyimlirini saldurup uning oqlı Əliazaroqä kiydürüp koydi; Ҳarun taqning qokkisida əldi. Andin Musa bilən Əliazar taqdin

qüxüp kəldi. **29** Pütkül jamaәt Ҳarunning əlgənlikini bildi; xuning bilən pütün Israil jəməti Ҳarun üçün ottu kün matəm tutti.

21 Jənubta turuxluk Arad məmlikitining Kanaaniylardın boローン padixaһı Israillarning Atarim yoli bilən keliwatqanlıqını anglap, qikip ular bilən soğuxup, nəqqəylənni tutkun kılıp kətti. **2** Andin Israillar Parwərdigarојa қəsəm iqip: «Əger bu həlkni bizning kəlimizə pütünley tapxuridiqan bolsang, ularning xəhərlərini wəyrən kılıp taxlaymız» — dedi. **3** Pərvərdigar Israillarning pəryadını anglap, Kanaanıylarnı ularning kəlioja tapxurdı, xuning bilən ular Kanaanıylarnı ularning xəhərlərini bilən koxup wəyrən kıldı; xu sawabtin ular xu yərnı «Hormah» dəp atidi. **4** Ular Hor teojoja yoloq қikip, Edom zeminini aylinip ettiç üçün, Kızıl Dengiz boyidiki yolni boylap mangdi; həlk muxu yol səwəbədin kənglidə tolimu tağtsız bolup, **5** Hudaqə wə Musaqa ərəb qikip: — Silər nema üçün bizni qel-jazirida əlsün dəp Misir zeminidin baxlap qikkənsilər? Bu yərdə ya axılık, ya su yok, kənglimiz bu ərziməs nanlardın bizar boldı, deyixti. **6** Xu səwəbətin Pərvərdigar ularning arisoja zəhərlik yilanları əwətti; yilanlar ularni qaktı, xu səwəbətin Israillardin nuroqun adəm elüp kətti. **7** Həlk Musanıng aldiøa kelip uningoja: — Biz aqzımızın buzup, Pərvərdigarојa həm sanga hujum kiliq, yaman gəp kiliq gunah kıldı; Pərvərdigarојa tilawət қılsang, u bu yilanları arımızdan elip kətəy, — dewidi, Musa həlk üçün dua қıldı. **8** Pərvərdigar Musaqa: — Sən bir zəhərlik yilanıng xəklini yasap hadioja esip koyojın; yilan qekiwalıqan hərbiri uningoja karisila kayaq hatyata erixidu, — dedi. **9** Musa mistin bir yilan yasitip hadioja esip koydi; wə xundak boldiki, yilan birkimni qekiwalıqan bolsa, u bu mis yilanoja karisila, ular hayat kəldi. **10** Israillar yənə yoloq əqip Obotka kelip qədir tiki. **11** Yənə Obottin yoloq əqip, Moab zeminining ululida kün qikix tərəptiki Iyəibarimoja kelip qədir tiki. **12** Ular yənə u yerdin yoloq əqip Zərad jilojsida qədir tiki. **13** Yənə u yerdin mengip Amoriylarning zeminininqetidin qikip qəl-bayawandın etüp, ekip turojan Arnon dəryasining u ketida qədir tiki (qünki Arnon dəryası Moabiylarning qebrisli bolup, Moablılar bilən Amoriylarning otturisida idi). **14** Xunga «Pərvərdigarning jəngnamisi» degen kitabta: — «Sufahdiki Wahab wə dərya-wadiliri, Arnon dəryası wə jilojilirining yanbaqırılli, Arning turaloqusiojqə yetip, Moabning qebrisioja qüxitdu» dəp pütləgnənidir). **16** [Israillar] yənə u yerdin mengip Bərgə kəldi; «Bərgə» kuduq degən mənیدə bolup, ilgiri Pərvərdigar Musaqa: «Sən həlkni yioq, Mən ularојa iqidoqan su beray» deyəndə xu kuduknı kəzəd tutkən. **17** Xu qaoqda Israillar munu nahxını eytixkan: — «Ah kuduq, qiksun stiyüng bulduklap, Nahxa eytinglar, kuduqka beqixlap». **18** Bu kuduknı əmirlər, Həlkinqing kattılıri қazozan, Қanun qıkarloquning səzi bilən, Hasılırlı bilən қazozan». Israillar qəl-bayawandın yənə Mattanahka, **19** Mattanahṭin Nahaliyələgə, Nahaliyəldin Bamotka, **20** Bamottin Moab dalasidiki jilojoja, yənə qəl-bayawan tərəpkə karap turojan Pisgaq̄ teojojing qokkisida yetip bardı. **21** Israillar Amoriylarning

padixahı Sihonning aldioja əlqilerni əwətip: **22** Yamrap kətti, mana ular bizning udulimizə kelip — Bizning əz zeminliridin etüweliximizə ijazat qüxti. **6** Ular meningdin küqlük boloqaqka, əmdi bərgəyə; biz silining etizliklirioja wə üzümzarlıklarıqa əzləri kelip bu həlkni mən üçün bir karojap bərgən kirməymiz, կudukliridin sumu iqnmaymiz; təwəliridin bolsila; bəlkim man ularını yengip, bu zemindin koqlap etüp kətküqə «Han yoli»dən qikmamaymiz, — dedi. qikirixim mumkin; qunki əzləri kimgə baht tilisila **23** Sihon Israillarnı əz qebrisidin etkili koymaya xuning bəht əküdijanlıklını, kimni karojisila, xuning kalmastın, əksiqə ı Israillar bilən sokuximan dəp, karojixka əküdijanlıklını bilmənər dəydi, dənglər, əzinin həlkə həlkini yiojip qəlgə karap atländi. — dedi. **7** Moabning akşakalları bilən Midiyanning U Yahazoja kelip Israiloja hujum kıldı. **24** Israillar akşakalları kollarida pal selix in'amliniri elip mangdi; ular uni kılıq bilən qepip eltürüp, uning yurtini Arnon Balaamning aldioja kelip Balakning gəplirini yatküzdü. **8** dəryasidin Yabbok daryasında, yəni Ammoniyarning Balaam ularça: — Bugün ahxam muxu yərdə konup qebrisinqiçə igildi; Ammoniyarning qebrisı bolsa bək kelinglər, mən Pərvərdigarning manga kiloqan sözü mustəhkəm idi. **25** Israillar bu yərdiki həmmə xəhərni boyiqə silergə jawap yatküzmən, — dedi. Xuning bilən igiliyi həm Amoriylarning xəhərlirigə, yəni Həxbənoja Moabning xu əmirləri Balaamningkidi konup əldi. **9** wə uningoja təwə barlıq yeza-kıxlaklarojumu kirip Huda Balaamningkiga kelip: — Sening bilən billə turojan orunlaxtı. **26** Qunki Həxbən əslidə Amoriylarning bu adamlar kim? — dewidi, **10** Balaam Hudaqə: — padixahı Sihonning mərkiziy xəhəri idi; Sihon əslidə Moab padixahı Zipporning oqlu Balak əlqilerni əwətip Moabning ilgiriki padixahı bilən sokuxan, uning Arnon manga: **11** «Karisila, Misirdin bir həlk qikkanidi, ular dəryasinqiçə bolən həmmə zeminini tartiwalançıdır. pütün zeminoja yamrap kətti; bu yərgə kelip menin **27** Xu səwəbtin xairalar: — «Həxbənoja kelinglər! Mana üçün ularını karojap bərsilə, xundak kılısilə bəlkim Sihonning xəhəri yengiwaxtin kurulsun, Sihonning ularnı yengip, bu yərdin əkoqlıwetəlixim mumkin» — xəhəri məhəkən kılınsın. **28** Qunki Həxbənonning dedi, — dedi. **12** Huda Balaamoja: Sən ular bilən billə əzidin qikti bir ot, Sihonning xəhəridin bir yalkun barsang bolmayıdu, u həlkni karojisang bolmayıdu, yalkunlap, Yutuwətli Moabtiki Ar xəhərini, Arnondiki qunki ularqa bəht-bərikət ata kılınoqan, — dedi. **13** egiz jaylarning əmirlirini. **29** Way sanga əy Moab! Həy Balaam ətigan turup Balakning əməldarlırioja: — Silər Kəmoxning ümməti, tūgəxtıngılar! Qunki [Kəmox] əz oqullurunu qəkqunoja aylandurdu, Kızlarını əsirlikə berip, Amoriylarning padixahı Sihonoja tutup bərdi! kelip uningoja: — Balaam biz bilən billə kelixkə unimidi, əhalak boldi; Biz həttə Nofahkiçə (Nofahtin Madəbaqa) yetidi! ularning yurtini wayran kılıwəttük! — dəp xəir kelip uningoja: — Zipporning oqlu Balak mundak dəydi: yezixikanı. **31** Xuning bilən Israillar ən xu tərikkə Amoriylarning yurtiqa orunlaxtı. **32** Musa Yaazərni qarlap kelixkə qarlıqluqularını əwətti; andin Israillar kelip uningoja: — «Heqnəma silinim yemimoja kelixlirini tosmiojaj; Yaazərning yeza-kıxlaklarını ixojal kılıp, u yərlərdiki Amoriylarnı yeridin əkoqlıwətti. **33** Xuningdin keyin kelip uningoja: — Zipporning oqlu Balak mundaq — 17 qunki mən əzlini zor xan-xəhrətəkə iğə kılımən; nemə desilə makul dəymən; xunga manga əxu həlkni karojap bərsilə bolidü», — dedi. **18** Balaam Balakning Amoriylarning yurtiqa orunlaxtı. **34** Xuning bilən ular Og bilən Baxanning yolunu boylap mangdi; Baxanning padixahı Og wə uning barlıq həlkə qikip ədrəydə Israillar bilən jəng kılıxka səp tüzdi. **35** Xuning bilən ular Og bilən həlkə həm zeminini kolungoja tapxurımən; sən uni igliyi Həxbonda turulxık Amoriylarning padixahı Sihonni kılıqandək kılısan, — dedi. **36** Xuning bilən ular Og bilən uning oqullurunu həm barlıq həlkiniñ birini koymayı kırıp taxlıdi wə uning zeminini igildi.

22 Israillar yənə yoloja qikip Moab tüzlənglikliridə, yəni İordan daryasının xark taripidə, Yerihoning udulidə qədir tiki. **2** Israillarning Amoriylarqa kılıqan ixlirinə həmmisini Zipporning oqlu Balak kərəp turojanı. **3** Moabiyalar həlkətin intayın korkuxtı, qunki ular bək kəp idi; Moabiyalar Israillarning səwəbidiñ bək alakzadə bolup ketixti. **4** Moabiyalar Midiyən akşakallırıq: «Bu bir top adam etrapımızdakı həmmə nərsini, huddi kala etidiki otñi yalmıqandak yalmap yəp ketidiojan boldı» — deyixti. U qəqəda Zipporning oqlu Balak Moabning padixahı idi. **5** U əlqilerni Beorning oqlu Balaamning aldioja, Balaamning ana yurtidiki uluq dərya boyidiki Petor xəhərigə berip, Balaamni qakırıp kelixkə əwətip: padixahımız: — «Karisila, bir həlk Misirdin qikkanidi; mana, ular pütün zeminoja

exikini tokup Moabning əmirləri bilən billə mangdi. **22** Huda Balaamning mangojanlığından oqəzəpləndi; Pərvərdigarning Pərixtisi uni tosuxka yolda turattı. U xu qəoja exikigə minip ikki oqlulami bilən billə ketiwatattı. **23** Mada exək Pərvərdigarning Pərixtisinə kolioja kılıq alojan haldə yolda turojanlığını kərəp, yoldın qikip etizlik bilən mengiwidi, Balaam exəknı yoloja qikip mengixkə dumbalap urdi. **24** Pərvərdigarning Pərixtisi ikki təripi tosma tam bilən tosuləjan üzümzarlıktıki tar bir yolda turuwaldi. **25** Exək Pərvərdigarning Pərixtisini kərəp, taməq kıştilip mengip, Balaamning putini taməq kıştar yarilandurup koydi; Balaam exəknı yənə dumbalıdı. **26** Pərvərdigarning Pərixtisi bolsa yənə aldiqıraq berip, ong ya soloq buruluxkə

bolmaydiqan tehimu tar bir yerdə kütüp turdi. **27** Yenioja kaytip bardi. Mana, u wa Moabning barlik Exək Pərvərdigarning Pərixtisini kərəp mangmay, əmirliri uning keydürmə kurbanlıkinin yenida turatti. Balaamning astida yetiwalid; Balaam kattik hapa bolup, 7 Balaam kalam sezini aqzioja elip mundak dedi: — Balak exəknı hasisi bilən kattik dumbalap kətti. **28** Bu qaqda meni Aram degən yurttin, Moab xahi Balak meni maxrik Pərvərdigar exakka zuwan kirgüzüwidi, exək Balaamoja: — Meni üç kətim dumbalaydiqanoja sanga nema yamanılık kiptimən? — dewidi, **29** Balaam exakkə: — Sən meni səltəxtürdüng, kolumda kılıq bolovan bolsa idi, seni qepip əltürüwtəttim! — dedi. **30** Exək Balaamoja: Mən seningki boloinimdin tartip minip kalgən exiking mən əmasmu? Ilgiri mən sanga muxundak kifix aditim bolup bakkənmü? — dewidi, — Yak, — dedi [Balaam]. **31** Ənə xu qaqda Pərvərdigar Balaamning kezllarını aqtı, Balaam Pərvərdigarning Pərixtisining kılıqını qılıplidin qıkırıp, yolda turojanlığını kərdi; u yərgə bexini koyup səjdə kıldı. **32** Pərvərdigarning Pərixtisi uningoja: — Sən exikingni nemə üçün üç kətim dumbalaysən? Karioqina, mangajan yolung Mening nəzirimdən tatür boloqaqka, seni tosusxə qıkkıqi Mən Əzüm idim. **33** Exək Meni kərəp üç kətim Mening aldimdin burulup kətti; əgər exək Mening aldimdin burulup kətmigən bolsa, Mən allıqanın seni əltürüp exəknı tirk kəldərojan bolattım, — dedi. **34** Balaam Pərvərdigarning Pərixtisi: — Mən gunahkarmən, Əzlirin yolda meni tosup turojanlıklarını kerməptimən; mubada əmdi menin berixim nəzərləridə rəzil kərinə, mən kaytip ketəy, — dedi. **35** Pərvərdigarning Pərixtisi Balaamoja yənə: — Boptu, bu kixılər bilən billə baroqin, birak pəkət Mən sanga degən seznıla degin, — dedi. Xuning bilən Balaam Balakning aməldarları bilən billə mangdi. **36** Balak Balaamni keliwetiptü dəp anglap, karxi elix üçün Moabning Arnon daryasining boyidiki, qegrinir əng bepixidiki xəhirigə kəldi: **37** — Mən silini qakırıixa xunqa jiddiy olqı əwətkənidim, nemə üçün kelixka unimidilə — Mən silini xan-xəhrətka işa kılalmayıttımmu? — dedi Balak Balaamoja. **38** — Kərisilə, mana kəldimən, əmdi mən əz aldiməq birnəmə deyəlayttimmi? — dedi Balaam, — Huda aqzimoja nemə gəpnı salsa, mən xunila dəymən. **39** Balaam Balak bilən billə yoloja qikip Kiriat-Huzotka kəldi. **40** Balak kala, koylarnı soyup kurbanlıq kılıp, ularning gəxidin Balaam wə uning bilən billə bolovan əmirlərgə əwətip bərdi. **41** Andin Balak etisi sahərdə Balaamni Baalning egiz jalırıqo elip qıktı; u xu yerdin Israel həlkining əng qəttiki bir kışminı kərdi.

23 Balaam Balakka: — Sili muxu yərgə manga yətta kurbangah yasitip bərsilə, muxu yərgə yənə yətta buka bilən yətta koikkarmu hazırlap bərsilə, — dedi. **2** Balak Balaamning deginidək kılıp bərdi; Balak bilən Balaam ikkisi hərbir kurbangahka kurbanlıq kılılxıka birdin buka bilən birdin koikkar sundı. **3** Balaam Balakka: — Sili əz keydürmə kurbanlıklarının yenida tursila, mən aldiqə barımən, Pərvərdigar menin bilən kerütxikə keləmdikin? U manga nemə dəp kərsətmə bərsə, mən ezliriga xuni dəp beriman, — dedi wə bir dengə qıktı. **4** Huda Balaam bilən kerüxti; Balaam Hudaqə: — Mən yətta kurbangah hazırlattım, hərbir kurbangahka kurbanlıq süpitidə birdin buka bilən birdin koikkar sundum, — dedi. **5** Pərvərdigar Balaamning aqzioja bir seznı selip: — Balakning yenioja kaytip berip uningoja mundak, mundak degin, — dedi. **6** Xuning bilən u Balakning 7 Balaam kalam sezini aqzioja elip mundak dedi: — Balak taqliridin elip kelip, Mundak dedi: — Kal, menin üçün Yakupni karojiqin. Kal, Israilni rasa bir seküp əyibligin. **8** Təngri Əzi karojiqin birawını mən kandak karojay? Pərvərdigar Əzi seküp əyiblimiğen birawını mən kandak seküp əyibləy? **9** Mən қoram taxlarning qokkilirida turup uni kərməkitmən, Dənglərdə turup uningoja nəzar salmaktım; Mana, ular yəkkə yaxaydiqan bir kowm, Ular baxka kowmlarlunga katarida sanalmayıdu. **10** Yakupnung topilirini kim hesablap qıkalaydu? Hətta Israilning təttin birinimu kim sanap qıkalaydu? Mening jenim həkkəniyin olümidək əlsun, Mening ahirim uning kidək bolqay! **11** Balak Balaamoja sənənə əksiqə pütünley ularoja amat tilidig! — dedi. **12** — Pərvərdigarning aqzimoja salojını yətküzükə kengül koymışam bolamtı? — dəp jawap bərdi Balaam. **13** Balak Balaamoja: — Mening bilən billə baxka bir yərgə barsila, ularnı xu yerdin keralayla; birak, ularning həmmisini əməs, ularning qegridiki bir kışminila keralayla; sili xu yerdə turup ularnı mən üçün karojap bərsilə, — dedi. **14** Xuning bilən Balak Balaamni «Zofimning dalası»qə, Pisqah teojining qokkisiqə baxlap berip, xu yerdə yətə kurbangah saldurup, hərbir kurbangahka kurbanlıq süpitidə birdin buka, birdin koikkar sundı. **15** Balaam Balakka: — Sili muxu yerdə ezlirinkey keydürmə kurbanlıklarının yenida turup tursila, man awu yakka berip kerütxip kelyə, — dedi. **16** Pərvərdigar Balaam bilən kerütxip, uning aqzioja bir seznı selip: — Sən Balakning yenioja kaytip uningoja mundak, mundak degin, — dedi. **17** Balaam Balakning yenioja kaytip kəlgəndə, mana, u wa Moabning barlik əmirliri uning keydürmə kurbanlıkinin yenida turatti. — Pərvərdigar nemə dedi? — dəp soridi Balak. **18** Balaam kalam seznı aqzioja elip mundak dedi: — «Həy Balak, sən kopup angliojin, Ah, Zipporning oqli, manga kulaq salojin. **19** Təngri insan əməstur, U yalojan eytməydi, Yaki adam balisimə əməstur, U puxayman kilməydi. U degənəkən, ixşa axurnay kamadu? U sez kılqanıkan, wujudka qikarmay kəlamdu? **20** Mana, manga «bərikətlə» dəp tapxuruldi, U bərikətligənökən, buni mən yanduralmaymən. **21** U Yakupta heq gunah kermigən, Israilda naħəklikni uqratmışıqan. Hudası Pərvərdigar uning bilən billə, Padixañning tantonə awazi uning arisididur. **22** Təngri uni Misirdin elip qıkkən; Uningda yawa kaliningidək kükəq bardur. **23** Qünki Yakuplaroja əpsun karoja kəlməydi, Israillarojumu pal karoja kəlməydi. Wakıtsaiti kəlgəndə, Yakup bilən Israel tooprısında: — «Təngri nəkədər karamat ix kılıp bərgən-həl» Dəp jakarlanmay kalmaydu! **24** Mana, bu kowm qixi xirdək kəpidü, ərkək xirdək kəddini ruslaydu; Əzi owliojan owni yemigüqə, Əltürgənlərning kenini iqmiqüqə, Hərgiz yatmaydu!. **25** Balak Balaamoja: — Boldi, sili ularnı azräkmü karojimisala, ularoja amətmə tilimisilə! — dedi. **26** Balaam Balakka jawab kılıp: — Mən siliqə: — «Pərvərdigarning manga eytkanlırinin həmmisigə

əməl kilmisən bolmaydu» degən əməsəmidim? — dedi. **27** Balak Balaamoja: — Kəlsilə, mən silini baxxə bir yərgə apiray, Hudanıng nəziridə sili xu yərdə turup ularnı karoxaxlıri muwapik teplərmikin? — dedi. **28** Xuning bilən Balak Balaamni baxlap, qel-bayawanoqə karadıqoş Peor teqininq qoqqisiqa kaldı. **29** Balaam Balakka: — Sili bu yərdə manga yettə kurbangalı saldurub bərsilə, yettə buğa bilən yettə koxkarmu təyyarlap bersilsə, — dedi. **30** Balak Balaamning deginidək kıldı, hərbir kurbangahıka birdin buğə bilən birdin koqkar sundı.

Kötürülər Israildin bir xəhanə həsa; Qekiwetər u Moabning qekisini, Barlıq Xetlərninq bexini yanjiydu. **18** Edom uningoşa təwə bolidu, Yənə tehi düxmini Seirlər uningoşa təwə bolidu; Israil bolsa baturluq kılıdu. **19** Yakuptın qıkkən biri saltənat süridü, Xəhərdə kələjan həmməylənni yokşitdü». **20** Andin Balaam Amaləknı kərüp, mundak kalam səzini etti: — «Amalək idi əslι əllər arısida bax, əmdι halakəttür takdır-kısmılıt». **21** Andin Balaam Keniyilərni kərüp mundak kalam səzini etti: — «Sening makanıng mustəhkəm bolup, Qanggang koram tax iqidə bolsimu. **22** Lekin silər Keniyilər halak

24 Balaam Pərvərdigarning Israillarqa baht-bərikət ata kılınxı muwapiq kərgənlikini körüp yetip, aldinkı [ikkı] ketimkədikidək sehir ixlitixkə barmidi, bəlkı yüzini qəl-bayawan tərəpkə karatti. **2** Balaam bexini ketürüp Israillarning қəbilsə boyıq qedirlarda olturaklıxanlığını kərdi, Hudanıng Rohı uning üstügə qüxti. **3** Xuning bilən u aqzıqə kalam sezini elip mundak dedi: «Beorning oqılı Balaam yətküzidioğan kalam sezi, Kezi eqilmoğan adamıng eytidioğan kalam sezi, **4** Yəni Təngriniring sezlirini anglıoğuqı, Həmmigə Kadirning alamət kərtünüxini kərgüqlü, Mana əmdi kezi eqilib düm yikilojan kixi yətküzən kalam səzi: — **5** Ah, Yakup, qedirliriling nəkədər güzəl, Turaloşuliring nəkədər güzəl, ah, Israil! **6** Goya kengaygən dərya wadiliridək, Huddi dərya boyidiki baqlardək, Goya Pərvərdigar tipik esttgən ud dərəhliridək, Derya boyidiki kədir dərəhliridək; **7** Sular uning soqılırıdin ekip qıkıdu, əwladlıri süyi mol jaylarda bolidü; Padixahi Godgin exip ketidü, Uning padixahlıqı üstün kılınilıp güllinidü. **8** Təngri uni Misirdin elip qıkkən, Uningda yawa bukining küqi bardur; Düxman əllarnı u yəp ketidü, Ustihanlırını ezip taxlaydı, Okya etip ularını

texip taxlaydu. **9** U baoqirlap yatsa, ərkək xirdək, Yatsa həm qixi xirdək, Kim uni kozojitixka petinar? Kim sanga bəht-bərikət tilisə, bəht-bərikət tapidu. Kim seni karojişa, karojiqxək ketidü». **10** Balaq Balaamoşa aqqılınlıq, kolını kolıqo urup kətti; Balaq Balaamoşa: — Mən silini duximinimni karopş berixkə kışqırtkanıdım wə mana, sili üq ketim pütünləy ularoşa amət tilidilə! **11** Əmdi tezində yurtlırişa keçip kətsilə; mən əslidə silininq izzət-hərmətlirini katta kılıy deganım, mana Pərvərdigar silini bu katta izzət-hərmətkə nail boluxtin tosus kəydi, — dedi. **12** Balaam Balakka: — Mən əslidə ezlirining alqılırlığa: **13** «Balaq manga eźining altın-kümüxkə lik tolojan eż eyini bərsimu, Pərvərdigarning buyruqjinidin hälkip, eż məylimqə yahxi-yaman ix kılalmaymən; Pərvərdigar manga nema desə, mən xuni dəymən» değən əməsmidim? **14** Əmdi mən eż həlkimgə kaytimən; kəlsilə, mən ezlirigə bu həlkinqı künlərning ahiridə silininq həllkirigə kəndək muamılıl kılıdılınanlığını eytip berəy, — dedi. **15** U kalam sezinı aqzıqoja elip mundak dedi: — Beorning oοqlı Balaam yətküzidiojan kalam sezi, Kezliri eqilmiqən kixi eytkən kalam sezi, **16** Tengrinining sezlini anglıloğu, Həmmidin Aliyning wəhiylirini bilgiçi, Həmmigə Kadirning alamat kərənűxini kergüqi, Mana əmdi kezi eqilojan dum yikiliojan kixi yətküzidiojan kalam sezi: — **17** Mən Uni kərimən, lekin hazır əməs; Mən Uningoşa karaymən, lekin yekin yərdin əməs; Yakuptın qıçar bir yultuz,

Kötürüler Israildin bir xahanə həsa; Qekiyətər u Moabning qekisini, Barlıq Xetlərning bexini yanğıydu. **18** Edom uningoja təwə bolidu, Yənə tehi düxmini Seirlar uningoja təwə bolidu; Israil bolsa baturluk կılıdu. **19** Yakuptın qıkkən biri səltənat süridu, Xəhərdə կaloğan həmməylənni yokıldı». **20** Andin Balaam Amaləknı körüp, mundak kalam sezinə etti: — «Amalek idi aslı əllər arısida bax, Əmdi halakattur təkdir-kısmını». **21** Andin Balaam Keniylərnin körüp mundak kalam sezinə etti: — «Sening makaning mustəhəkmə bolup, Qanggang koram tax iqidə bolsımı, **22** Lekin silər Keniylər halak kılınip turisilər; Taki Axur silərni tutkun kılıp kətküdə». **23** Balaam yanə kalam sezinə dawam kılıp mundak dedi: — «Ah, Təngri bu ixlərni կaloğan qeojda, Kim tirik kelixkə kədir bolar? **24** Kittim tərəpliridin kemilər kəlip, Zulum-zəhmət salıdu Axuroqa, Zulum-zəhmət salıdu Ebərgə; Lekin [Kittimdin kəlgüçü] ezmü halakatka yüzlənər». **25** Xuning bilən Balaam ornidin kopup eż yurtioşa қayttı; Balakmu eż yolioşa mangdi.

25 Israillar Xittimda turojan məzgildə, həlk Moab kızlıri bilən buzukluk kılıxqə berilip kətti. **2** U kızlar Israillarnı eż ilahlılırioja atalojan kurbanlıklärəqə katnixixkə qakirdı; [Israillarmu] kurbanlıklärindən yəydiqən, ularning ilahlılırioja birləktə qoqunidiqən boldı. **3** Israillar Baal-Peor bilən anə xu tərıkidə baqçlinip kətənləki üçün, Pərvərdigarning Israillarqa aqqığı kozojaldı. **4** Pərvərdigar Musaça: — Pərvərdigarning kattik oqazipi Israillarəqə qüxmisün üçün, həlkning əmirlirinən həmmisini tutup, ularni Mening almıldı aptaptə esip koyqın, — dedi. **5** Xuning bilən Musa Israelning soraklılırioja: — Silər berip hərbiringlər eziünglarning Baal-Peor bilən baqçlinip kətəknə adəmlərini eltürütwetinglər, — dedi. **6** Wə Musa pütkül Israil jamaiti bilən jamaat qedirining dərwazisi aliddə yioqa-zar kılıp turuwtakanda, mana Israillardin bıryən kelip ularning kez aliddila Midiyani bir kizni eż kerindaxlırinin yenioja elip mangdi. **7** Kahin Hərunning nəvrisi, Əliazarning oöli Finihas buni kerüp, jamaat iqidin koptı-də, kolioqa nəyzə elip, **8** həlikə Israil adəmning arkışından qedirning iqlikirigə kirip, kiz bilən ikkisinin karnioja nəyzə tikwətti. Israillar arısında tərkələnən waba anə xu qaqdıla tohtıdı. **9** Xu qaqdə waba tegip eləgnər jəməy yigirma tət ming adəməgə yetkənidi. **10** Andin Pərvərdigar Musaça mundak dedi: — **11** — «Kahin Hərunning nəvrisi, Əliazarning oöli Finihas Meni dəp wapasızlıkka bolən həsətimni eż həsəti bilip, Mening Israillarəqə bolən oqazipimni yandurdı. Xunga gərqə Mən wapasızlıkka bolən həsətimdən oqəzəpləngən bolsammı, Israillarnı yokitiwətmidim. **12** Xunga sən: — «Manə, Man uningoja eż aman-hatırjəmlik əhədamı təkdirim kılımən! **13** Bu [əhədə] uningoja wə uning əwlərlirioja təwə bolidiqən mənggütlük kahinlik əhdisi bolidü, qunki u eż Hudasını dəp wapasızlıkka həsət kılıp, Israillar üçün kefərat kultarıdır» — dəp jakarliojin. **14** Əltürülən yəni həlikə Midiyaniy kiz bilən billə əltürülən Israil adəmning ismi Zimri bolup, Salunung oöli, Ximeon əkbəlisidiki bir jəmətninqən əmiri idi. **15** Əltürülən Midiyaniy kizning ismi Kozbi bolup, Zurning kizi idi; Zur bolsa Midiyaniy bir əkbəlinin baxlıkı idi. **16** Pərvərdigar Musaça: — **17** Sən Midiyaniylarəqə

aram bermey zerbə bərgin; **18** Qünki ular hıylə-mikir ixlitip silərgə aram bərmigən; Peordiki ixta, xundakla ularning singlisi boləqan Midiyanning bir əmiringin kizi Kozbining ixidimu hıylə-mikir ixlitip silərnı azduroqan, — dedi. Kozbi waba tarkaloqan künidə Peordiki ix səwəbidin əltürüldi.

26 Wabadin keyin Pərvərdigar Musa bilən Harunning oöli Əliazaroja sez kılıp: — **2** Silər pütkül Israillarning jamaiti iqidə yigirmə yaxtin axşan, jənggə qıkalaydioqlanlarnı ata jəməti boyiqə hesablap sanaktin etküzunglər, — dedi. **3** Xuning bilən Musa bilən kahin Əliazor Moab tüzünləngliklirdə, yani Yerihoning yenidiki Iordan dəryasının boyida Israillar bilən sezlixip ularoja: **4** «Pərvərdigarning Musa wə Misirdin qıkkən Israillarоja buyruqını boyiqə, silərdin yigirmə yaxtin axşanlarning həmmisi [tizimlinip] sanaktin etküzunglüxi kerək» dəp ukturdi. [Tizimli]loqanın sanılar mundak boldı]: — **5** Israilning tunji oöli Ruben idi. Rubənninq əwlədləri, yani Hanukning nəslidin boləqan Hanuk jəməti; Palluning nəslidin boləqan Pallu jəməti; **6** Həzron nəslidin boləqan Həzron jəməti; Karmi nəslidin boləqan Karmi jəməti. **7** Bular Rubənninq jəmətləri bolup, ulardın sanaktin etküzunglərini jəməti kırıq üq ming yətə yüz ottuz kixi boldı. **8** Palluning oöli Eliab; **9** Eliabning oqqulları Nimuel, Datən, Abiram idi. Datən bilən Abiram aslıda jamaat iqidin qakırıloqan metiwarlər bolsimu, Korah guruhidilər Pərvərdigar bilən takallaxkanda, ular bilən birlixip Musa wə Harun bilən takallaxkanıdi. **10** Yer aqzını ekip ularını Korah, bilən birgə yutup kətkən; xu qaqda Korah guruhidilərlarning həmmisi əlgən; baxxilaroja ibrat bolsun dəp, ot uning ikki yüz əllik adimini yutup kətkən. **11** Lekin Korahning əwlədləri elüp kətmigən. **12** Ximeonning əwlədləri, jəmət boyiqə, Nəmuəlning nəslidin boləqan Nəmuəl jəməti; Yamin nəslidin boləqan Yamin jəməti; Yakın nəslidin boləqan Yakın jəməti; **13** Zərah nəslidin boləqan Zərah jəməti; Saul nəslidin boləqan Saul jəməti. **14** Bular Ximeonning jəmətləri bolup, jəməti yigirmə ikki ming ikki yüz adəm qıktı. **15** Gad kəbilisindən, jəmət boyiqə, Zəfon nəslidin boləqan Zəfon jəməti; Həggi nəslidin boləqan Həggi jəməti; xuni nəslidin boləqan xuni jəməti; **16** Ozni nəslidin boləqan Ozni jəməti; eri nəslidin boləqan eri jəməti; **17** Arod nəslidin boləqan Arod jəməti; Arəli nəslidin boləqan Arəli jəməti. **18** Bular Gad əwlədlərinin jəmətləri bolup, ular jəmətləri boyiqə sanaktin etküzungləndə jəməti kırıq ming bəx yüz adəm qıktı. **19** Yəhūdaning oqqulları Er bilən Onan idi; bu ikkisi Kanaan zemində elüp kətkən. **20** Yəhūdaning əwlədləri, jəmət boyiqə, Xilahning nəslidin boləqan Xilah jəməti; Pərzəning nəslidin boləqan Pərzə jəməti; Zərahning nəslidin boləqan Zərah jəməti. **21** Pərzəning əwlədləri Həzronning nəslidin boləqan Həzron jəməti; Həmulning nəslidin boləqan Həmul jəməti. **22** Bular Yəhūdaning jəmətləri bolup, ular jəmət boyiqə sanaktin etküzungləndə jəməti yətmix altı ming bəx yüz adəm qıktı. **23** Issakarning əwlədləri, jəmət boyiqə, Tolaning nəslidin boləqan Tola jəməti; Puahning nəslidin boləqan Puah jəməti; **24** Yaxubning nəslidin boləqan Yaxub jəməti; Ximronning nəslidin boləqan Ximron jəməti. **25** Bular Issakarning jəmətləri bolup, ular jəmət boyiqə sanaktin

etküzungləndə jəməti atmix tət ming üq yüz adəm qıktı. **26** Zəbulunning əwlədləri, jəməti boyiqə, Sərədninq nəslidin boləqan Sərəd jəməti; Elon nəslidin boləqan Elon jəməti; Jahliyəning nəslidin boləqan Jahliyəl jəməti. **27** Bular Zəbulunning jəmətləri bolup, ular jəmət boyiqə sanaktin etküzungləndə jəməti atmix ming bəx yüz adəm qıktı. **28** Yusupning oqqulları: — jəmat boyiqə, Manassah bilən Əfraim idi. **29** Manassahning əwlədləri: — Makirning nəslidin boləqan Makir jəməti (Makirdin Gilead tərləgən), Gileadning nəslidin boləqan Gilead jəməti idi. **30** Təwəndikilər Gileadning əwlədləri: — Yəzərning nəslidin boləqan Yəzər jəməti; Hələkninq nəslidin boləqan Hələk jəməti; **31** Asriyəning nəslidin boləqan Asriyəl jəməti; Xəkəmning nəslidin boləqan Xəkəm jəməti; **32** Xəmidanıng nəslidin boləqan Xəmida jəməti; Həfərning nəslidin boləqan Həfər jəməti. **33** Həfərning oöli Zəlofihad oöju pərzənt kerməy kiz pərzənt kərgən; Zəlofihadning kızlirinən ismi Məhəlah, Noah, Həqrah, Milkah, Tirzah idi. **34** Bular Manassahning jəmətləri bolup, sanaktin etküzungləndə jəməti əllik ikki ming yətə yüz adəm qıktı. **35** Təwəndikilər Əfraimning əwlədləri, jəməti boyiqə: — Xutilahning nəslidin boləqan Xutilah jəməti; Bakərninq nəslidin boləqan Bakər jəməti; Tahannıng nəslidin boləqan Tahən jəməti. **36** Xutilanıng əwlədləri Eranıng nəslidin boləqan Eran jəməti. **37** Mana bular Əfraim əwlədlərinin jəmətləri bolup, hərkəysü jəmətlər boyiqə sanaktin etküzungləndə jəməti ottuz ikki ming bəx yüz adəm qıktı. Jəmətləri boyiqə, ularning həmmisi Yusupning əwlədləri idi. **38** Binyamining əwlədləri, jəməti boyiqə, Belanıng nəslidin boləqan Belə jəməti; Axbəlning nəslidin boləqan Axbel jəməti; Ahiramıng nəslidin boləqan Ahiram jəməti; **39** Xəfufamıng nəslidin boləqan Xufam jəməti; Hufamıng nəslidin boləqan Hufam jəməti. **40** Ard bilən Naamanıng Belanıng oqqulları idi; Ardning nəslidin boləqan Ard jəməti; Naamanning nəslidin boləqan Naaman jəməti. **41** Bular Binyamining əwlədləri bolup, jəmət boyiqə sanaktin etküzungləndə jəməti kırıq bəx ming altı yüz adəm qıktı. **42** Təwəndikilər Danning əwlədləri bolup, jəmət boyiqə, Xuhəmning nəslidin boləqan Xuhəm jəməti; jəmət boyiqə bular Danning jəmətləri idi. **43** Xuhəmning həmmə jəməti sanaktin etküzungləndə jəməti atmix tət ming tət yüz adəm qıktı. **44** Axirning əwlədləri, jəmət boyiqə, Yimnahıng nəslidin boləqan Yimnah jəməti; Yixwinıng nəslidin boləqan Yixwi jəməti; Beriyahning nəslidin boləqan Beriyah jəməti. **45** Beriyahning əwlədləri, jəmət boyiqə, Həberıng nəslidin boləqan Həber jəməti; Malkiəlning nəslidin boləqan Malkiəl jəməti. **46** Axirning kızining ismi Serah idi. **47** Bular Axir əwlədlərinin jəmətləri bolup, ular jəmət boyiqə sanaktin etküzungləndə jəməti əllik üq ming tət yüz adəm qıktı. **48** Naftalıning əwlədləri, jəmət boyiqə, Yahziəlning nəslidin boləqan Yahziəl jəməti; Gunining nəslidin boləqan Guni jəməti; **49** Yəzərning nəslidin boləqan Yəzər jəməti; Xilləmning nəslidin boləqan Xilləm jəməti. **50** Bular Naftalıning jəmətləri bolup, jəmət boyiqə sanaktin etküzungləndə jəməti kırıq bəx ming tət yüz adəm qıktı. **51** Yukırıklar Israillardin sanaktin etküzunglənlər bolup, jəməti alta yüz bir ming yətə yüz ottuz adəm qıktı. **52** Pərvərdigar Musa oözi

kılıp mundak dedi: — **53** Zemin muxularoğa royhətkə igə bolsun. Bu Pərvərdigar Musaçşa buyruqandək, elinojan san boyıqə miras kılıp təksim kılınsun. **54** Israillarоja qüxürülgən həküm, ənənə-bəlgilimə bolup Mirasni adəm sani keş kəbililərgə keprək, adəm sani az ələndən. **55** Həlbuki, karap bak. **13** Kərəp bolqandanın keyin sənəmu akang zəmin qək taxlinix yoli bilən bəltünsun; ular miraskə əzlirinət atə jəmət-kəbilisining nami boyıqə warislik ələndən. **56** Miras ularоja qək taxlav yoli bilən adəm Zin qəlidə, jamaət jedəl qıkarojan qaçıda, ikkinglar kılınsun. **57** Təwəndikilər atə jəmət boyıqə sanaktin ətəküzülgən Lawiyalar: — Gərxonning nəslidin bolqan — dedi. **15** Musa Pərvərdigarоja sez kılıp: **16** — I Pərvərdigar, barlıq at igitirinət rohlirinət Hudasi, Əz Mərərining nəslidin bolqan Mərəri jəməti; **17** Sən Mərərining nəslidin bolqan Mərəri jəməti. **58** Bular jamaətini padiqisiz padidək bolup kəlixinət aldını Lawiyalarning jəmətlili: — Libni jəməti, Həbron jəməti, Lix üçün jamaətni idarə kılidiqan, ularning aldiqə Mahlı jəməti, Muxi jəməti, Korah jəməti. Kohəttin kirip qıkalaydioqan, ularni baxlap mangalaydioqan bir Amram tərləgən. **59** Amramning ayalining ismi Yəkəbəd adəmnı tikləp berixngni tiləymən, — dedi. **18** Sən bolup, Lawiyning Misirdə tuqulqan kizi idi; u Amram oğlu Nunning oqlu Yaxuanı tallioqin, — dedi Pərvərdigar Hərun, Musa wə ularning aqisi Məryəmmi tuqup bərgən. Musaçşa, — Uningda Rohim bar, son kolungni uning **60** Hərundin Nadab, Abihi, Əliazar, İtamar tərləgən. **61** Lekin Nadab bilən Abihi Pərvərdigarnıñ aldiqə bəxioqə koy, **19** uni kahin Əliazar wə barlıq jamaətnin aldiqə turqozup wəzipigə koy. **20** Sən pütkül Israil əşayriy bir otni sunoqanda ələip kətən. **62** Lawiyalar iqidə jamaaiti uning gepigə kirixi üçün əzüngning izzət-bir aylıqtın axkan barlıq ərkəklər sanaktin ətəküzülgəndən xəhritlendin bir kismını uningoja bərgin. **21** U kahin jəmət yigirmə üç ming adəm qıktı. Ular Israillar iqidə Əliazarnıñ alidda tursun, [Əliazar] urimning həkiumini sanaktin ətəküzülmigən, qünki ularoğa Israillar iqidə wasitə kılıp turup, Pərvərdigarnıñ həzurında uning həqkandaq miras [zəmin] bələp berilmigən. **63** Yukirida üçün yol sorusun; Israil həlkı, yəni pütkül jamaət uning eytılıqan adəmlər Moab tützənglikliridə, Yerihoning buyrukı bilən qıķıdu, uning buyrukı bilən kirixi kerək. udulidiki lordan dəryası boyida Musa bilən kahin Əliazar **22** Xuning bilən Musa Pərvərdigarnıñ buyrukı boyıqə təripidin sanaktin ətəküzülgən Israillardur. **64** Birak ix kərəp, Yaxuanı baxlap kelip, kahin Əliazarnıñ wə bu adəmlər iqidə Musa bilən kahin Hərun ilgiri Sinay barlıq jamaətnin alidda turqozdu; **23** [Əliazar] kolını qəlidə sanaktin etküzüngəndə sanaktin ətəküzülgən birmə uning bəxioqə koyup, uni Pərvərdigarnıñ Musanıng adəm yok idi. **65** Qünki Pərvərdigar ular toqrisida: «Ular qəlda olməyən kəlməydu» dəp eytkənidi. Xunga, Yəfunnəhning oqlu Kaləb bilən Nunning oqlu Yaxuadın baxka birimu kəlməqən.

27 Yüsüpning oqlu Manassəhning nəslidin bolqan jəmətlər iqidə Manassəhning qəwrisi, Makirning əwərisi, Gileadning nowrisi, Həfərning oqlu Zəlofihadning kızılırı bolup, ularning ismi Mahlah, Noah, Hoglah, Milkah, wə Tirzah idi. **2** Ular jamaat qədirinət dərvəzisi aldiqə kelip, Musa bilən kahin Əliazar wə əmirlər bilən pütkül jamaətnin alidda turup: **3** — Bizning atimiz qəldə ələip kətən; u u yerdə Pərvərdigarоja hujum kılıqılı yiqiloqlanlardın əməs, yəni Korah, guruhidikilərdin əməs; u bəlkə ez gunahı iqidə əlgən, wə uning oqul pərzənti yok idi. **4** Nemə üçün atimizning oqlu yoklukı səwəblilik uning nami uning jəmətidin eqrüwtelidili? Əzlerinət bizgə atimizning kərindaxliri kətarida miras bələp berixlirini etünimiz, — dedi. **5** Musa ularning bu ixini Pərvərdigarnıñ aldiqə koydi. **6** Pərvərdigar Musaçşa sez kılıp mundak dedi: — **7** Zəlofihadning kızlırinət eytkəni durus, ən qoqum ularoğa atisining kərindaxliri kətarida miras bər; ularning atisining mirasını ularoğa etküzülp bərgin. **8** Sən Israillarоja eytkən: «Bir adəm ələip kətən qəoqda uning oqlı bolmisa, undakta siler uning mirasını kiziqə etküzülp beringlar. **9** Kizi bolmisa, mirasını kərindaxlirioqa beringlar. **10** Kərindaxliri bolmisa, mirasını atə jəmat təqilirioqa beringlar. **11** Əgər uning atisining kərindaxliri bolmisa, undakta uning mirasını uning jəmətidiki əng yekin bir tuqkinoja beringlar; u adəm uning mirasinoja

Bu Pərvərdigar Musaçşa buyruqandək, ələndən. **12** Israillarоja qüxürülgən həküm, ənənə-bəlgilimə bolup ələndən. **13** Kərəp bolqandanın keyin sənəmu akang Hərunoqa olhxaz ez halklıringə koxulisən. **14** Qünki Zin qəlidə, jamaət jedəl qıkarojan qaçıda, ikkinglar ələndən. **15** Mening buyrukımoja asiylik kılıp, suning ixida (Zin sanining az-keplükigə karap hərbir [ailə-jəmətə] bələp qəlidə, Kədəxtiki «Məribah sulur» degən jayda) Meni berilsun. **16** Təwəndikilər atə jəmət boyıqə sanaktin jamaətning alidda mukəddəs dəp hərmətlimidingilar, ətəküzülgən Lawiyalar: — Gərxonning nəslidin bolqan — dedi. **17** Sən Pərvərdigarоja sez kılıp: **18** — I Pərvərdigar, barlıq at igitirinət rohlirinət Hudasi, Əz Mərərining nəslidin bolqan Mərəri jəməti; **19** Sən Mərərining nəslidin bolqan Mərəri jəməti. **20** Bular jamaaitinət padiqisiz padidək bolup kəlixinət aldını Lawiyalarning jəmətlili: — Libni jəməti, Həbron jəməti, Lix üçün jamaətni idarə kılidiqan, ularning aldiqə Mahlı jəməti, Muxi jəməti, Korah jəməti. Kohəttin kirip qıkalaydioqan, ularni baxlap mangalaydioqan bir Amram tərləgən. **21** Amramning ayalining ismi Yəkəbəd adəmnı tikləp berixngni tiləymən, — dedi. **22** Sən bolup, Lawiyning Misirdə tuqulqan kizi idi; u Amram oğlu Nunning oqlu Yaxuanı tallioqin, — dedi Pərvərdigar Hərun, Musa wə ularning aqisi Məryəmmi tuqup bərgən. Musaçşa, — Uningda Rohim bar, son kolungni uning **23** Hərundin Nadab, Abihi, Əliazar, İtamar tərləgən. **24** Lekin Nadab bilən Abihi Pərvərdigarnıñ aldiqə bəxioqə koy, **25** uni kahin Əliazar wə barlıq jamaətnin aldiqə turqozup wəzipigə koy. **26** Sən pütkül Israil əşayriy bir otni sunoqanda ələip kətən. **27** Lawiyalar iqidə jamaaiti uning gepigə kirixi üçün əzüngning izzət-bir aylıqtın axkan barlıq ərkəklər sanaktin ətəküzülgəndən xəhritlendin bir kismını uningoja bərgin. **28** U kahin jəmət yigirmə üç ming adəm qıktı. Ular Israillar iqidə Əliazarnıñ alidda tursun, [Əliazar] urimning həkiumini sanaktin ətəküzülmigən, qünki ularoğa Israillar iqidə wasitə kılıp turup, Pərvərdigarnıñ həzurunda uning həqkandaq miras [zəmin] bələp berilmigən. **29** Yukirida üçün yol sorusun; Israil həlkı, yəni pütkül jamaət uning eytılıqan adəmlər Moab tützənglikliridə, Yerihoning buyrukı bilən qıķıdu, uning buyrukı bilən kirixi kerək. udulidiki lordan dəryası boyida Musa bilən kahin Əliazar **30** Xuning bilən Musa Pərvərdigarnıñ buyrukı boyıqə təripidin sanaktin ətəküzülgən Israillardur. **31** Birak ix kərəp, Yaxuanı baxlap kelip, kahin Əliazarnıñ wə bu adəmlər iqidə Musa bilən kahin Hərun ilgiri Sinay barlıq jamaətnin alidda turqozdu; **32** [Əliazar] kolını uning bəxioqə koyup, uni Pərvərdigarnıñ Musanıng adəm yok idi. **33** Qünki Pərvərdigar ular toqrisida: «Ular qəlda olməyən kəlməydu» dəp eytkənidi. Xunga, Yəfunnəhning oqlu Kaləb bilən Nunning oqlu Yaxuadın baxka birimu kəlməqən.

28 Pərvərdigar Musaçşa sez kılıp mundak dedi: **29** — **2** Sən Israillarоja buyrup: — «Manga sunulqan hədiyyə-kurbanlıkları, yəni Manga ozuk bolidioqan, huxbuq kəltüradioqan otta sunuldioqan hədiyyə-kurbanlıkları bolsa, silər hərbirini bekitilgən kərəlidə sunuxka kəngül köyunglar» — degin. **3** Sən ularoğa yəna: «Sılerning Pərvərdigarоja atap otta sunidioqan kəydürmə kurbanlıqları mundak bolidu: — hər künü bejirim bir yaxlıq ərkək kozidin ikkini daimiy kəydürmə kurbanlıq kilinglar. **4** Ətigini birni, gugumda birni sunungular; **5** yəna təttin bir hindin sokup qıkıriloqan zəyton meyi iləxtürülgən esil undin ondin bir əfəhni axlıq hədiyyəsi süpitidə sununglar. **6** Sinay teoja bəlgiləngən, Pərvərdigarоja atap huxbuq qıqarsun dəp, otta sunuldioqan daimiy kəydürmə kurbanlıq mana xudur. **7** Hərbir kəza üçün uningoja əqitma iqimlik bolqan xarab hədiyyəsi mukəddəs jayda Pərvərdigarоja sunup təkiilsun. **8** Sən ikkinçi bir kozini gugumda sunoqin; uni ətigənkidək axlıq hədiyyəsi wə xarab hədiyyəsi bilən koxup sunoqin; u huxbuq kəltürrix üçün Pərvərdigarоja atap otta sunuldioqan kəydürmə kurbanlıq bolidu. **9** — Xabat künü bejirim bir yaxlıq iki ərkək kəza sunulsun; uningoja koxup zəyton meyi iləxtürülgən esil undin əfəhning ondin ikkisi axlıq hədiyyəsi süpitidə sunulsun; **10** bu hərbir xabat künidə sunuldioqan xabat künidiki kurbanlıktur; uning bilən daimiy kəydürmə kurbanlıq wa koxumqə sunuldioqan xarab hədiyyəsi billə sunulsun.

11 — Hər ayning birinqi künı Pərvərdigarоја atılıdıcıjan qelinidıcıjan künı bolidu. **2** Silər Pərvərdigarоја atalojan, kəydürmə kurbanlıq sununglar; yəttə ikki yax torpak, bir huxbuy kəltüridıcıjan kəydürmə kurbanlıq süpitidə yax kəqçar, bir yaxlıq bejirim yəttə ərkək kozını sununglar. **12** Hər torpak bexioqa zəytun meyi iləxtürülгən esil undin əfahning ondin üqi axlıq hədiyəsi süpitidə, koxkarоја hədiyəsi zəytun meyi iləxtürülгən esil undin əfahning ondin üqi, kəqçar bexioqa əfahning ondin ikkisi, **13** hərbir kəza bexioqa zəytun meyi iləxtürülгən esil undin əfahning ondin biri axlıq hədiyəsi süpitidə sunulsun; bu Pərvərdigarоја otta sunulidıcıjan, huxbuy qızırıldıcıjan bir keydürmə kurbanlıktır. **14** Ularning xarab hədiyələri bolsa: — hərbir torpak bexioqa xarabtin yerim hin, koxkar bexioqa hinnig üqtin biri, hərbir kəza bexioqa hinnig təttin biri sunulsun. Bu hər ayda sunulidıcıjan axlıq kəydürmə kurbanlıq bolup, yilning hər eyida xundak kilişsun. **15** Bularning üstigə Pərvərdigarоја atılıdıcıjan gunah kurbanlıq süpitidə bir tekə sunulsun; xularning həmmisi daimiy kəydürmə kurbanlıq wə koxumqə xarab hədiyəsi bilən billə sunulsun. **16** Birinqi ayning on tetinqi künı Parvərdigarоја atalojan «öttüp ketix» [közisi sunulsun]. **17** Xu ayning on bəxinqi künü heyt baxlinidu; yəttə kün petir nan yeyilsun. **18** Birinqi küni mukəddəs yiojılıx etküzülsün, həqkandak ix-amgək kilməsliliklər kerək, **19** xu künı otta sunulidıcıjan, Parvərdigarоја atalojan kəydürmə kurbanlıq süpitidə yax torpaqtın ikkini, bir kəqçar wə yəttə bir yaxlıq ərkək kəza sununglar; ular aldinglarda bejirim kərünsün; **20** xularоја koxulidıcıjan axlıq hədiyələri zəytun meyi iləxtürülгən esil un bolup, hərbir torpak bexioqa əfahning ondin üqi, kəqçar bexioqa əfahning ondin ikkisi, **21** xu yəttə kəza bexioqa əfahning ondin biri sunulsun; **22** xuningdək [gunahingilar] üçün kəfarət kəltürixə gunah kurbanlıq süpitidə bir tekə sunulsun. **23** Bularning həmmisini ətigənlək kəydürmə kurbanlıq, yəni daimiy kəydürmə kurbanlıktıñ ayrim sununglar. **24** Silər bu tarikdə uda yəttə kün Parvərdigarоја atap otta sunulidıcıjan, huxbuy kəltüridıcıjan axundak hədiyə-kurbanlıkları sununglar; xularning həmmisi daimiy kəydürmə kurbanlıq wə koxup sunulidıcıjan xarab hədiyəsinin sirtida sunulidu. **25** Yəttinqi küni mukəddəs yiojılıx etküzüngərlər, xu künı həqkandak ix-amgək kilişkə bolmayıdu. **26** Xularоја ormaç künü, yəni «həptilər heytinqlarda silər yengi axlıq hədiyəsinin Pərvərdigarоја sunoqan qaçda mukəddəs yiojılıx etküzüngərlər; həqkandak ix-amgək kilməngərlər. **27** Silər Pərvərdigarоја atalojan, huxbuy kəltüridıcıjan kəydürmə kurbanlıq süpitidə yax torpaqtın ikkini, kəqçardın birni, bir yaxlıq ərkək kozidin yəttini sununglar. **28** Xularоја koxup sunulidıcıjan axlıq hədiyəsi zəytun meyi iləxtürülгən esil undin bolup, hərbir torpak bexioqa əfahning ondin üqi, kəqçar bexioqa əfahning ondin ikkisi, **29** xu yəttə kəza bexioqa əfahning ondin biri sunulsun; **30** xuningdək silərnin [gunahingilar üçün] kəfarət kəltüriixə [gunah kurbanlıq süpitidə] bir tekə sunulsun. **31** Xularning həmmisi daimiy kəydürmə kurbanlıq wə uning axlıq hədiyəsi koxup (bularning həmmisi aldinglarda bejirim kərünsün), xarab hədiyələri bilən billə sunulsun.

29 Yəttinqi ayning birinqi künı silər mukəddəs yiojılıx etküzüngərlər; [u künü] həqkandak ix-amgək kilməsliliklər kerək. Bu silər üçün kanaylar

bir tekə sununglar; xularning üstiga daimiy keydürmə ləwzidin qaytixka bolmayıdu, haman aqzidin qıkkən kürbanlıq, uning қoxumqə axlıq hədiyəsi wə xarab həmmə gəp boyiqə ix tutuxi kerək. **3** Kız bala yax bolup, hədiyəsi billə sunulsun. **23** Tətinçi küni yax torpaktın tehi atisining eyidiki qaoqda, eż-ezini qəkləx toopruluk onni, ikki koqkar, bir yaxlıq ərkək közidin on tətni Pərvərdigarəqə kəsəm bərgən bolsa, **4** əmma atisi sununglar (xular həmmisi bejirim bolsun) **24** wə kizining kəsimini yaki eż-ezini qəkləx tooprısında bərgən xundakla torpaqlar, koqkarlar wa ərkək əzilarning wadisini anglojan wa kizining aldıda ündiməy xük saniqə karap bəlgilima boyiqə қoxumqə sunulidiojan turojan bolsa, undakta uning barlıq kəsəmləri wa eż-ezini axlıq hədiyələri bilən xarab hədiyələrinin sununglar; **25** qəkləx tooprısında kılıqan həmmə wədisi inawətlik bolidu. xuningdək gunah kürbanlıq süpitidə bir teka sununglar; **5** Lekin kizinan atisi anglojan qaoqda uni toşkan bolsa, xularning üstiga daimiy keydürmə kürbanlıq, uning uning kılıqan kəsəmləri yaki eż-ezini qəkləx tooprısida қoxumqə axlıq hədiyəsi wə xarab hədiyəsi billə sunulsun. kılıqan wədiliridin həqibiri inawətlik bolmayıdu; atisi **26** Baxinqi küni yax torpaktın toğuzunu, ikki koqkar, bir uni toşkan bolojaqka, Pərvərdigarmu uni kəqürudu. **6** yaxlıq ərkək əzidin on tətni sununglar (xular həmmisi bejirim bolsun) **27** wə xundakla torpaqlar, koqkarlar — Əgər u kəsəm kılıqan yaki eż-ezini qəkləxkə aqzida bejirim bolsun) **28** xuningdək gunah kürbanlıq təntəklək bilən wədə kılıqan haləttə ərgə tagkən bolsa, **7** süpitidə bir teka sununglar; xularning üstiga daimiy eż-ezini qəkləxkə kılıqan gəplərini inawətlik bolidu. **8** təntəklək bilən wədə kılıqan gəplərini inawətlik bolidu. **9** Lekin təntəklək bilən wədə kılıqan gəplərini inawətlik bolidu. **10** Əgər u erinin anglojan kəsimini yaki eż-ezini qəkləx toopruluk aqzidin qıkarajan wə xarab hədiyəsi billə sunulsun. **29** Altinqi küni yax təntəklək gəplərini bikar kilsa, undakta ular inawətsiz torpaktın səkkizini, ikki koqkar, bir yaxlıq ərkək əzidin bəriliyi; Pərvərdigar uni kəqürudu. **11** xuningdək gunah kürbanlıq süpitidə bir teka sununglar; **30** yaki eridin ajrixip kətkən hotunlar kılıqan kəsəm, yəni wə xundakla torpaqlar, koqkarlar wa ərkək əzilarning uning eż-ezini qəkləx toopruluk kılıqan barlıq wədilir bolsa saniqə karap bəlgilima boyiqə қoxumqə sunulidiojan inawətlik bolidu. **12** Əgər u erinin anglojan kəsimini yaki eż-ezini qəkləx toopruluk kılıqan barlıq wədilir inawətlik bolidu. **31** yaki eż-ezini qəkləx toopruluk kəsəm-wədə iqkən, **13** xuningdək gunah kürbanlıq süpitidə bir teka sununglar; **32** yaki erin anglap turulkük xük turuwelip tosmiojan bolsa, xularning üstiga daimiy keydürmə kürbanlıq, uning undakta uning barlıq kılıqan kəsəmləri wa eż-ezini əzilarning saniqə karap bəlgilimə boyiqə barlıq wədilirinən həqkəyasi inawətlik bolmayıdu; əzilarning əzilarning saniqə sunulidiojan axlıq hədiyələri bilən xarab uning eri bəlurnı rət kılıqan bolojaqka, Pərvərdigar koxumqə sunulidiojan axlıq hədiyələri sununglar; **33** xuningdək gunah kürbanlıq təntəklək bilən berix wa eż-ezini qəkləp turux hədiyələrinin sununglar; **34** xuningdək gunah kürbanlıq süpitidə bir teka sununglar; xularning üstiga daimiy toopruluk kılıqan həmmə wədilirini inawətlik kılıqanlığı təntəklək bilən naşırınlıq; **35** Səkkizinqi küni silər qıkalayıdu. **14** Əgər uning eri hərküni uning aldida mukəddəs yiqilix etkiüzüngərlər; **36** Silər Pərvərdigarəqə atap, huxbuy wədilirini enik, rat kılıqan bolsa, ayal aqzidin qıkarajan bejirim bolsun) **37** wə xundakla torpaqlar, koqkarlar wədə berix wa eż-ezini qəkləp turux hədiyələrinin sununglar; **38** xuningdək gunah kürbanlıq təntəklək bilən naşırınlıq; **39** Bəlgilangan həytliyrlarda Pərvərdigarəqə atap kılıqan həmmə wədilirini inawətlik kılıqanlığı sunulidiojan kürbanlıq-hədiyələrə anə xulardur; silərlər qıkalayıdu. **15** Lekin eri ayalining kəsəm-wədilirini inawətsiz kılıqanlığı uning ayalining kəsəm-wədilirini inawətsiz kılıqanlığı; **40** Xundak kılıp, Musa qıkalayıdu. **16** Yukirikilər Pərvərdigarning Musaqa buyruqanlıri, yəni eri bilən əzilarning gunahını eż üstüga alıyan bolidu. **41** Silər Pərvərdigarning Musaqa sez kılıp: — **2** Son Midiyalardın Israillarning intikamını al, andin eż həlkəlirrigə əzilən, — dedi. **3** Musa həlkə məndək dedi: — Aranglardın jənggə qıqxıka bir türküm adamlarını korallandurungular; andin ular Midiyalardın Pərvərdigar üçün intikam elixka atlansun. **4** Silər Israillarning hərbir əzilənin jəng kılıxka mingdin adəm mangdurungular. **5** Xuning bilən tūmənlığın Israel həlkəning hər əzilənin mingdin, jəmiy on ikki ming adəm jəng kılıxka korallanduruldu. **6** Musa hər əzilənin mingdin adəmni jəng kılıxka mangdurdu həmdə

30 Musa Israillarning əzilənin baxlıklılıqda sez kılıp mundak dedi: — Pərvərdigarning buyruqanlıri mundak: — **2** Əgər biraw Pərvərdigarəqə kəsəm iqkən mundak: — **2** Əgər biraw Pərvərdigarəqə kəsəm iqkən Musaqa buyruqanlıri, yəni eri bilən əzilənin qəkləməkqi bolup kəsəm iqkən bolsa, kəsəm iqkən bolsa, kəsəm iqkən bolsa,

09

yerdə turamtinglar? 7 Silər nemə üçün Israillarning [dəryadin] etüp Pərvərdigar ularoja ata kılıp bərgən zeminoja kirixigə kengullurini sowutisilər? 8 Igiri mən Kədəx-Barneadin ata-bowliringlarnı xu zeminni qarlap kelixə əwatkınımda ularmu xundak kılıxkanıdi. 9 Ular Əxol jiloqisoja qıkıp, u zeminni kerüp, Israillarning kenglini Pərvərdigar ata kılıp bərgən zeminoja kirixtin sowutkın. 10 Xu qəoşa Pərvərdigarning aqqiki keliplər kəsəm kılıp: 11 «Misirdin qıkkan yigirmə yaxtin yukirilar qın kenglidin Manga əgəxmigəqka, ular Mən İbrahim, İshak, Yakuplaroja «Silerga ata kılımən» dəp kəsəm kılıqan zeminni kərsə, [Mən Pərvərdigar bolmay ketəy! 12 Pəkət kənizziylərdin boローン Yəfunnəhning oqlı Kaləb bilən Nunning oqlı Yəxuala Manga qın kenglidin əgəxkən boローンqəkə, zeminni kərələydu», degənidə. 13 Xuning bilən Pərvərdigarning Israillarıroja aqqiki kozojalqaqka, Pərvərdigarning aldida rəzil boローンni kılıqan axu bir əwləd elüp tütigüqə, u ularını qələ bayawanda kırıq yil sərgərdanlıktı yürgüzdü. 14 Əmdəmanı, gunahkarlarının əwlədləri boローン silärnu ata bowanglarning izini besip Pərvərdigarning Israillarıroja boローン kattığ qəzipini tehimu kozojimakçı bopsıldar. 15 Əger silər uningoja əgixixin burulup kətsənglər, undakta U [Israilların] yəna qəl-bayawanoja taxliyetidü, bu haldə silər bu barlık halkını harab kılıqan bolisiłər, — dedi. 16 İkki kəbilining adəmləri Musanıng aldiqıa keliplər uningoja: — Biz bu yerdə mallirimizoja kotañ, balilirimizoja kəl'ə-xəhər salayı. 17 Biz bolsaq korallinip, Israillarnı eziqə təwa jayliriqə baxlap barouqə sapnıng aldida mangımız; bu zemindiki yat həkkərə swəblik, bizning kırıq balilirimiz mustəhkəm xəhərlərdə turux kerək. 18 Israillar ez miraslıriqə igə bolmiqquqə biz əyimizgə hərgiz kəytmaymız. 19 Qünki biz ular bilən lordan dəryasining kün petix təripidiki zeminoja yaki uningdinmə yıraklıtı zeminoja tang igidər bolmamyız, qünki mirasımız lordan dəryasining bu təripida, yəni kün qıkixtidir, — dedi. 20 Musa ularoja: — Əger xundak kilsənglər, yəni Pərvərdigarning aldida korallinip jənggə qıkıp, 21 silərdin korallanojanlarning həmmisi lordan dəryasidin etüp, Pərvərdigar Əz dükənlərinini ularning zeminidin koopləp qıkırıp boローンda, 22 xu zemin Pərvərdigar aldida boyasdurulup boローンda andin kəytənglər, silər Pərvərdigar wə Israillar aldida gunahsız hesablısilər; bu zemində Pərvərdigar aldida silərgə miras kılıp berilidü. 23 Lekin bundak kilmisənglər, mana, Pərvərdigar aldida gunahkar bolisiłər; xuni obdan bilixinglər kerəkki, gunahqınglar əzünglərni koopləp bexinglaroja qıxiđu. 24 Əmdə silər aqzinglərdin qıkkan gepinglər boyiqə ix tutunglər, baliliringlər üçün xəhər, koy padiliringlər üçün kotañ selinglər, — dedi. 25 Gadning əwlədləri bilən Rubənnıng əwlədləri Musa: — Kulliri oqojam eytkinidək kılıdu. 26 Hotun-bala qəkilirimiz, kalilar wə barlık qarpayırırmız Gileadning hərkəysi xəhərliridə kəlidü; 27 Lekin kulliri, jənggə təyyarlınp korrallançanlarning hərbiri oqojam eytkəndək [dəryadin] etüp Pərvərdigarning aldida jəng kılıdu, — dedi. 28 Xuning bilən Musa ular toozuluk kahin əliazar bilən Nunning oqlı Yəxua: — Əsrlərə qədər kəbile baxlıklarıqə tapılıp, 29 ularoja: — Əgar Gadning əwlədləri bilən Rubənnıng əwlədləri korallinip

Pərvərdigarning aldida jənggə qıkixqə silər bilən birlikə lordan dəryasidin ətsə, u zemini silərning aldinglarda boy sundurulsa, undakta silər Gilead zeminini ularoja miras kılıp beringlər. 30 Əgar ular korallinip silər bilən bills etməyim desə, undakta ularning mirası aranglarda, yəni Kanaan zeminində bolsun, — dedi. 31 Gadning əwlədləri bilən Rubənnıng əwlədləri: — Pərvərdigar kullırıqə kəndək buyruqan bolsa, biz xundak kılımımız. 32 Biz korallinip Pərvərdigarning alidda dəryadın etüp Kanaan zeminoja kirimiz, andin Jordan dəryasining bu yekidiki zemin bizə miras kılıp berilidioqan bolidü, — deyixti. 33 Xuning bilən Musa Amoriylarning padixahı Sihonning padixahlıkı bilən Baxanning padixahı Ogning padixahlığını, zemin wə təwəsidi ki xəhərlərni, ətrapidiki xəhərlər bilən 34 koxup, həmmisini Gadning əwlədləriqə, Rubənnıng əwlədləriqə wə Yüsüpnıng oqlı Manassəhning yerim kəbilisiga bərdi. 35 Gadning əwlədləri Dibon, Atarot, Aroer, 36 Atrot-Xofan, Yaazər, Yəgbihah, 37 Bəyt-Nimrah, Bəyt-Həran kətarlik mustəhkəm xəhərlərni saldı wə xundakla kotanları saldı. 38 Rubənnıng əwlədləri [yengidin] Həxbon, Elealah, Kiriyatim, 39 Nebo, Baal-Meon (yukiriki isimlər eżgirtılğan) wə Sibmahni saldı; həm ular saloqan xəhərlərgə yengidin nam bərdi. 39 Manassəhning oqlı Makirning əwlədləri Gileadka yürtüx kılıp, u yərni elip, xu yerdə turuxluk Amoriylarını kəoqlıwät. 40 Xuning bilən Musa Gileadni Manassəhning oqlı Makiroja beriwidi, u xu yerdə turup kəldi. 41 Manassəhning oqlı Yair Amoriylarının yeza-kıxlaklarını hujum kılıp elip, bu yeza-kıxlakları Həwwot-Yair dəp atidi. 42 Nobah Kinat wə uningoja karaxlıq yeza-kıxlakları hujum kılıp elip Kinatni ez ismi bilən Nobah dəp atidi.

33 Təwəndikilər ez koxunlari boyiqə, Musa bilən Həruning yetəqçiliyi astida Misir zeminidin qıkkan Israillarning mangojan yollırırdı; 2 Musa Pərvərdigarning əmri boyiqə, ezlirininq səpər kılıqan yollırını pütüp koydi, ularning səpər kılıqan yollırı mundak; — 3 Birinqi aynıng on bəxinqi kün [Israillar] Ramsəs xəhiridin səpərgə qıktı; etüp ketin heytining ətisi ular barlık Misirliklarning kez aldida mərdanılık bilən yoloja qıktı. 4 Bu qəoşa Misirliklər ularning arisidiki Pərvərdigar təripidin əltürulgənlərni, yəni barlık tunji oqullarını dəpna kiliwatqanıdi; Pərvərdigar Misirliklarning məbədlirininq təstidin həküm qıxıldı. 5 Israillar Ramsəstin yoloja qıkıp Sukkotka berip qedir tiki. 6 Ular Sukkottin yoloja qıkıp qəl-bayawanning ayoqidiki Etamoja berip qedir tiki. 7 Etamidin yoloja qıkıp, aylınip Baal-Zefonning udulidiki Pi-Hahirottka berip Migdolning aldida qedir tiki. 8 Pi-hahirottin yoloja qıkıp, dengizning otturisidin etüp, Etam qəlidə üq kün yol yürüp Marahtə qedir tiki. 9 Marahtın yoloja qıkıp Elimə kəldi; Elimdə on ikki bulak bilən yətmix horma dərihi bar idı; ular xu yerdə qedir tiki. 10 Elimdən yoloja qıkıp Kızıl Dengiz boyida qedir tiki. 11 Kızıl Dengizdən yoloja qıkıp Sin qəlidə qedir tiki. 12 Sin qəlidən yoloja qıkıp Dofkahka kəlip qedir tiki. 13 Dofkahdin yoloja qıkıp Aluxka berip qedir tiki. 14 Andin keyin Aluxtin yoloja qıkıp Rifidimoja kəlip qedir tiki, u yerdə həlkə iqidioqan su tepilməy kəldi.

15 Rifidimdin yoloja qikip, Sinay qeligə berip qedir tiki. **16** Sinay qəlidin yoloja qikip Kibrot-Hattawahka kelip qedir tiki. **17** Kibrot-hattawahdin yoloja qikip Hazirottu qedir tiki. **18** Hazirottin yoloja qikip Ritmahtu qedir tiki. **19** Ritmahdin yoloja qikip Rimmon-Pərezda qedir tiki. **20** Rimmon-Pərzədin yoloja qikip Libnahatı qedir tiki. **21** Libnahatın yoloja qikip Rissalatı qedir tiki. **22** Rissahdin yoloja qikip Kəhəlatahda qedir tiki. **23** Kəhəlatahdin yoloja qikip Xafir teojudi qedir tiki. **24** Xafir teojudin yoloja qikip Haradahatı qedir tiki. **25** Haradahdin yoloja qikip Makhilotta qedir tiki. **26** Makhilottin yoloja qikip Tahatta qedir tiki. **27** Tahattin yoloja qikip Tərahata qedir tiki. **28** Tərahdin yoloja qikip Mitkahda qedir tiki. **29** Mitkahdin yoloja qikip Haxmonahatı qedir tiki. **30** Haxmonahatin yoloja qikip Moxərottı qedir tiki. **31** Moxərottin yoloja qikip Bənə-Yaakanda qedir tiki. **32** Bənə-Yaakandın yoloja qikip Hor-Hagidgadka berip qedir tiki. **33** Hor-Hagidgadtın yoloja qikip Yotbatahka kelip qedir tiki. **34** Yotbatahtın yoloja qikip Abronahka kelip qedir tiki. **35** Abronahatin yoloja qikip Əzion-Gəbərgə kelip qedir tiki. **36** Əzion-Gəbərdin yoloja qikip Zin qəlidə, yəni Ədəxta qedir tiki. **37** Ədəxtin yoloja qikip Edom zeminining qebrisidiki Hor teojudi qedir tiki. **38** Israillar Misir zeminindin qikkəndin keyinki kirikinqi yili bəxinqi ayning birinqi künü, kahin Əharun Pərvərdigarning əmri boyiqə Hor teojoşa qikip xu yerdə eldi. **39** Əharun Hor teojudi əlgən qeojudi bir yüz yigirmə üq yaxta idi. **40** U qəoqla, Əhənaan zeminining jənubida turuxluk Əhənaaniyların padixalı Arad Israillar keliwetiptü dəp anglojanidi. **41** Israillar Hor teojudin yoloja qikip Zalmonahatı qedir tiki. **42** Zalmonahdin yoloja qikip Punonjoja kelip qedir tiki. **43** Punondin yoloja qikip Obotka kelip qedir tiki. **44** Obottin yoloja qikip Moabning qebrisidiki Iyə-Abarimoja kelip qedir tiki. **45** Iyimdin yoloja qikip Dibon-Gadka kelip qedir tiki. **46** Dibon-Gadtin yoloja qikip Almon-Diblatayimoja kelip qedir tiki. **47** Almon-Diblatayimdin yoloja qikip Neboning aliddiki Abarim taqlıkoja kelip qedir tiki. **48** Abarim taqlıkojudin yoloja qikip Yerihoning ululida İordan dəryasining boyidiki Moab tützlənglikliridə qedir tiki. **49** Moab tützlənglikliridə İordan dəryasını boylap tikkən qedirləri Bəyt-Yaximottin tartip Abel-Xittimojqə bardi. **50** Pərvərdigar Moab tützlənglikliridə İordan dəryası boyida Yerihoning ululida Musaqa sez kılıp mundak dedi: — **51** Sən Israillarqa sez kılıp mundak buyruqin: — «Sılər İordan dəryasının etüp Əhənaan zeminijoşa kəlgən qeoqinglər, **52** zemindiki barlıq turuwatqanları aldinglardın həydıwetinqərlər, ularning barlıq oyma, kuyuma butlurini qekip taxlanglar həm barlıq «yükiri jay»lirini wəyrən kılıp taxlanglar. **53** Silər xu zeminni igiləp makanlixinglar, qünki Mən u zeminni silərgə miras kılıp bərgənmən. **54** Silər jəmat boyiqə qek taxlap, zeminni eziünglərgə miras kılıp elinglər; adimi kepräklərgə kepräk miras belüp beringlər; adimi azraqlarqa azraq miras belüp beringlər; qek taxlanqanda kimlərgə kəyər qıkkən bolsa, xu yər uning mirasi bolsun; silər miraskə ata kəbila-jəmat boyiqə warislik kılıngıllər. **55** Əhalbüki, əgər u zemində turuwatqanları aldinglardın həydıwətmisənglər, ulardin kəlip kələşənlər qoçum tiki. **56** Silər qəzənglərgə tikən, bikiñinqlərə yantak bolup sanjılıdu, turojan zemininglərda silərni parakəndə kılıldı; **57** wə xundak boliduki, Mən əslidə ularoja əkəndə muamilə kilməkqi bolovan bolsam, silərgə xundak muamildə bolimən».

34 Pərvərdigar Musaqa sez kılıp mundak dedi: — **2** Sən Israillarqa sez kılıp mundak buyruqin: «Sılər Əhənaan zeminijoşa kərgən qəoqla, silərgə miras boluxka təkşim kılınidiojan zemin Əhənaan zemini bolidu; zemining bekitilgən jay-qebralıri mundak bolidu: — **3** Silərning janub taripinglər Zin qəlidin baxlap Edom qebrisioşa takalsun; andin jənub tərəptiki qebranglar «Xor Dengizi»ning jənub təripinən əng ayiojoşa yətsun; **4** xu yərdin qebranglar «Serik, Exak dawini»ning jənub təripidin burulup zinoja ətsun; uning ayioji toptoora Ədəx-Barnearning jənubida bolidu; andin u yərdin yəna Əzəzar-Addaroja berip, Azmonqa tutixidu; **5** andin qegra Azmondin burulup mengip, Misir ekinoja baridu wə dengizqıqə tutixidu. **6** Kün petix tərəptə qebranglar «Uluq dengiz»dən baxlap Hor teojoqıqə pasıl sizilsun; **8** pasıl siziqli Hor teojudin baxlap Hamat eziqioşa sozulup, andin qegra Əzədəkka tutaxsun; **9** qegra yənə Zifronoja etüp Əzəzar-Enanda ahirlaxsun; mana bu silərning ximaliy qebranglar bolidu. **10** Andin xərkəy qebranglarning pasıl siziqli Əzəzar-Enandın Xəfəməqiqə sizilsun. **11** Bu qegra Xəfəmdin Ayının kün qıkkıx təripidiki Rıbləhə qəküdü; andin qegra xu yərdin qüçüp Kinnərət dengizining dawiniidin etüp kün qıkkıx tərəpkə tutixidu. **12** Andin qegra təwənləp İordan dəryasını boylap qüçüp, Xor Dengizqıqə yətsun. Mana bu qebranglar bilən bekitilgən zemininglər bolidu». **13** Musa Israillarqa sez kılıp mundak dəp buyrudi: — «Mana bu Pərvərdigar tolkız kəbile wə yerim kəbiligə təkdim kilihsun dəp buyruqan, qək taxlinix arkılıq eziünglər warislik kılıdiqon zemininglər bolidu; **14** qünki Rubən kəbilisidikilər ata jəmati boyiqə ez mirasiqə allıqəwan warislik kılıp uni igiligen, Manassəhning yerim kəbilisimü ez mirasiqə warislik kılıp uni igiligen; **15** Bu ikki kəbile wə yerim kəbilə Yerihoning ululida, İordan dəryasining xərkəy kirojikidiki kün qıkkıx tərəptə ez miraslarını elip bolovan». **16** Pərvərdigar Musaqa sez kılıp mundak dedi: — **17** Təwəndikilər zemini silərgə təkşim kılıp bərgiçilərinə isimliyi: — Kahin Əliazar wə Nunning oöli Yaxua. **18** Silərə yəna zemin təkşim kılınxıqə yardamlılxıq üçün hər kəbilidin birdin əmir tallap beringlər. **19** Bularning ismi mundak: — Yəhluda kəbilisidik Yəfunnəhning oöli Kaləb. **20** Ximeon kəbilisidikilərden Ammihudning oöli Xəmuəl. **21** Binyamin kəbilisidikin Kislonnıng oöli Əlidəd. **22** Dan kəbilisidikilərden Yoglinning oöli, əmir Bükkü idi. **23** Yüstüpning əwlədlidiridin: — Manassəh, kəbilisidikilərden Əfrəndən əmir oöli Hanniyəl **24** həm Əfraim kəbilisidikilərden Xiftanning oöli əmir Kəmuəl. **25** Əzelbulun kəbilisidikilərden Parnakning oöli əmir Əlizafən; **26** İssakar kəbilisidikilərden Azzanning oöli əmir Paltiyəl; **27** Axır kəbilisidikilərden Xelominin oöli

əmir Ahihud; **28** Naftali kəbilisidikilərdin Ammihudning oğlu əmir Pədəhalı idi. **29** Mana bular Pərvərdigar əmr kılıp Israillarqa Kanaan zeminidiki miraslarını təkşim kılıxka bekitkənlər idi.

35 Pərvərdigar Yerihoning udulida, Iordan daryasining boyidiki Moab tüzlenglikləridə Musaçşa sez kılıp mundak dedi: — **2** Sən Israillarqa mundak əmr kıl, ular miras kılıp erixkən zemindiki bəzi xəhərlərni Lawiyarning oltruxioja bərsun; u xəhərlərning epqərisidiki yaylaklarnımu Lawiyalarqa bərsun. **3** Xundak kılıp ularning turidiojan xəhərləri bolidu wə xu xəhərlərgə təwə yaylaqlarqa ularning qarpayılı, baxxa mal-mülkülləri həmdə barlıq həyvanlı orunlaxturuldu. **4** Silər Lawiyalarqa beridiojan xəhərlərdiki yaylaklar sepilidin baxlap hesablıqanda ming gəz bolsun. **5** Silər yənə xəhər sırtidin kün qıkıx tərəpkə karap ikki ming gəz, jənub tərəpkə karap ikki ming gəz, kün petix tərəpkə karap ikki ming gəz, ximal tərəpkə karap ikki ming gəz elqənglər, xəhər otturuda bolsun; xəhərlər ətrapidiki muxu yərlər ular üçün yaylaklar bolsun. **6** Silər Lawiyalarqa bərgən xəhərlər iqidə altə xəhər «panahlık xəhiri» bolsun; silər xularını adəm əltürüp koyojan kixilərning xu xəhərlərgə keqip beriwellixioja bikitinglər; bulardın baxxa ularoja yəna kırıq ikki xəhər beringlər. **7** Silər Lawiyalarqa beridiojan xəhərlər jəməy kırıq sakız bolup, xu xəhərlər bilən ularoja təwə yaylaqlar ularoja berilsun. **8** Silər ularoja beridiojan xu xəhərlər Israillar miras kılıqan təwəliklərdin bolsun; adımı keprək boloşanlardın keprək, adımı azraq boloşanlardın azraq elinglər; həbir kəbile eziq taşım kılınojan miraska asasan xəhərlərdin bəzilərini elip Lawiyalarqa təkşim kılıp bərsun. **9** Pərvərdigar Musaçşa sez kılıp mundak dedi: — **10** Sən Israillarqa mundak degin: «Silər Iordan daryasının ettip Kanaan zemini oja kirgininglərdə, **11** tasadipyiliqtin adəm əltürüp koyojanlarning panahlinixi üçün keqip beriwellixioja birnəqqə xəhər tallap bekitinglər. **12** Xundak kılıqanda bu xəhərlər adəm əltürgüni takı jamaat aldida sorakka tartılıqqa, kisaskarning əltürüp koyuxidin panahlinidiojan xəhərlər bolidu. **13** Silər bekitkən bu xəhərlər silərgə panahlinidiojan altə xəhər bolidu. **14** Panahlık xəhiri üçün lordan daryasining kün qıkıx təripido üq xəhər, Kanaan zemindimə üq xəhərni ayırıq yongulgar. **15** Bu alta xəhər Israillar, yat əldikələr wə ularning arisida arılıxip olturoqan müsapırlar üçün panahlık xəhərləri bolsun; tasadipyiliqtin adəm əltürüp koyojan hərbir kixi xu yərlərgə keqixkə bolidu. **16** — Əgər biraw təmür əswab bilən urup adəm əltürüp koyojan bolsa, u kəstən adəm əltürgən katil bolidu; kəstən adəm əltürgüni jəzmən əltürlüxi kerək. **17** Əgər biraw kol ketürüp adəm əltürgüdək tax bilən urup adəm əltürüp koyojan bolsa, u kəstən adəm əltürgən katil bolidu; kəstən adəm əltürgüni jəzmən əltürlüxi kerək. **18** Əgər biraw adəm əltürgüdək kaltak bilən urup adəm əltürüp koyojan bolsa, u kəstən adəm əltürgən katil bolidu; kəstən adəm əltürgüni jəzmən əltürlüxi kerək. **19** Kan qıdas aloquqi kixi xu katilni əltürüsün; u katilni uqratkan yeridə əltürüsün. **20** Əgər biraw eqmənlik bilən birsini ittip yiğitiwtip yaki məkəp turup birər nərsə etip əltürüp koyojan bolsa, **21**

yaki eçəkixip muxt bilən urup əltürüp koyojan bolsa, adəm uroquqi jəzmən əltürlüxi kerək, qünkü u katil bolidu; kan qıdas aloquqi kixi katilni uqrıqan yerdə əltürlüwətsün. **22** Lekin u adəmning eqi yok, tasadipyiittirivetix yaki makşatsızla birər nərsə etip, **23** yaki adəm əltürgüdək hərkəndək bir taxni adəmni kərməy etip selip, adəm əltürüp koyojan bolsa, uning əslidə uningoja heqkəndək eqi bolmisa, uningoja ziyanəklik kılıx niyitimi bolmisa; **24** bundak əhwalda, jamaət xu kanun-həkümətlərgə asasan adəm əltürgüni bilən kan qıdas aloquqi otturısında kesim kilsun. **25** Jamaət tasadipyi adəm əltürüp koyouqını kan qıdas aloquqi kixininə kolidin jəzmən kütkuzuwalsun; ular uni keqip beriwaloqan panahlık xəhiriqə [aman-esən] kəyturup bərsun; andin mukəddəs may bilən məsihləngən bax kahin elüp kətküqə u xu xəhərdə tursun. **26** Lekin tasadipyiliqtin adəm əltürüp koyojan kixi əger keqip beriwaloqan panahlık xəhiriñin təwasidin qıkıp kətkən bolsa, **27** xundakla kan qıdas aloquqi kixi uni panahlık xəhiriñin pasiliririnə sirtida uqrıtip kəlip əltürlüwətən bolsa, undakta kan qıdas aloquqi kan təkiix gunahını tartmaydu; **28** qünkü tasadipyiliqtin adəm əltürüp koyojan kixi əslidə bax kahin elüp kətküqə panahlık xəhiriñə turuxi kerək id; bax kahin elüp kətkəndən keyin ez təwəliki boloqan zeminoja kəytip barsa bolidu. **29** — Bular silər turuxluk həmmə yerdə əwladmu-əwlad kanun-bəlgilimilər bolsun. **30** Baxxa birsini əltürgən katilni bolsa, birnəqqə guwahqininq guwahlıqidin keyin andin əltürüxkə bolidu; lekin pəkət birlə guwahqininq guwahlıqı bolsa, u uni əltürünxin sawəbi bolmayıdu. **31** Əlüməgə layık gunah etkiüzgənlərgə, yəni kəstən adəm əltürgənlər üçün silər heqkəndək teləm pulini kət'iy kobul kılımanglar; undak kixi jəzmən əltürlüxi kerək. **32** Xuningdək panahlık xəhərgə keqip beriwaloqan kixi üçün bax kahin elüp ketixtin ilgiri ez yerigə kəytip keliwelixioja heqkəndək teləm pulini kət'iy kobul kılımanglar. **33** Xundak kılısanglar, ezungular turqan zeminni buloqiojan bolmaysılər, qünkü kan zeminni buloqaydu; zemində təkilibən kanoşa dəl xu kanni tekkən kixininə ez kenidin baxxa heqkəndək kəfarət kəltüriuxkə bolmayıdu. **34** Ezungular olturoqan zeminni, yəni Mən Əzüm makan kılıqan zeminni buloqimanglar; qünkü Mən Pərvərdigar Israillar arisida makan tutkuqidurmən.

36 Yüsüp əwladlırinin jəmətliridin Manassəhning nəvrisi, Makirning oğlu Gileadning əwladlırinin jəmət baxlıkları Musa wə Israilların kattılırı boloqan əmirlərinin alıcıqə kəlip mundak dedi: — **2** «Pərvərdigar ilgiri oyojamoja qək taxlap zeminni Israfiləkigə miras kılıp təksim kılıp berixni buyruqan; oyojamı Pərvərdigarning kerindiximiz Zəlofihadning mirasını uning kızılırioja təksim kılıp berix tooprısidiki buyrukunu alıqan. **3** Lekin, ular Israillarning baxxa kəbilisidikilərgə yetlik bolup kətsə, ularning mirasımı ata-bowlirimizning mirasının qıkıp ularning ərlirininq kəbilisining mirasçı qoxulup ketidü; undak bolqanda biz qək taxlap erixkən miras tütgəydi. **4** Israillarning «azadlıq yili» kəlgəndə ularning mirası ularning ərlirininq kəbilisining mirasçı qoxulup ketidü; bundak bolqanda ularning mirası bizning ata-bowlirimizning

mirasidin elip ketilidu». **5** Musa Pərwərdigarning sözü boyiqə Israillarşa söz kılıp mundak əmr kılıp: — Yusüp kəbilisidikilər tooqra eytidu. **6** Zəlofihadning kızliri toqrisida Pərwərdigarning buyruqını mundak: «Ular əzli halıqan ərgə yatlıq bolsa boluweridu, lekin əz jəməti, əz ata kəbilisidin bolqan birigə yatlıq boluxi kerək. **7** Xundak bolqanda Israillarning mirası bir kəbilidin yənə bir kəbiligə yətkilip kətməydu; Israillarning hərbiri əz ata-bowlirining kəbilisinining mirasını qing tutup koyup bərməsliki kerək. **8** Israillarning hərbiri əz ata-bowlirining mirasını igiləx üçün Israil kəbililiridin miraska warışlıq kılqan hərbir kız-ayal əz ata-bowlirining kəbilisidin bolqan birsigə yatlıq boluxi kerək. **9** Muxundak bolqanda, Israillarning mirası bir kəbilidin yənə bir kəbiligə yətkilip kətməydu; qünki Israil kəbililəri əz mirasını қolidin bərməsliki kerək, — dedi. **10** Pərwərdigar Musaqa қandak əmr kılqan bolsa, Zəlofihadning kızlirimu xundak kıldı. **11** Zəlofihadning kızliridin Mahlah, Tirzah, Hoglah, Milkah wə Noahlar əz təqilirininq oqulurioja yatlıq boldi. **12** Ular Yüsüpning oğlu Manassəhning əwladlırinining jəmətidikilərgə yatlıq boldi; ularning mirası yənilə atisining kəbilisi iqdə kəldi. **13** Bular Pərwərdigar Yerihoning udulidə, İordan dəryasining boyidiki Moab tüzləngliklirdə Musanıg wasitisi bilən Israillarşa buyruqjan əmrlər wə həktümlərdür.

Kanun xərhi

1 Təwəndə hatiriləngini Musaning lordan dəryasining xərkij təripidiki Paran bilən Tofəl, Laban, Həzirot, Di-Zahabning ottorisida, yəni Sufning udulidiki qəltüzlənglikdə, pütküll Israiloja eytikan sezliridur: — **2** Hərəb teojudin qikip, Seir teojuining yoli bilən Kədəxbarnəcaqə baroquqə jəmij on bir künlük yol idi. **3** Həlbuki, Musa bu barlık sezlorını Pərvərdigarning ularını dəp əziga tapilioqını boyiqə Israillarqa eytikan wakti kırıqinqı yili, on birlinqi ayning birlinqi kün boldi; **4** bu wakıt Musa Həxbonni paytaht kılıqan Amoriylarning padixahı Sihonni wə Axtarot wə Ədrəyni paytaht kılıqan Baxanning padixahı Ogni məəqlup kılıqandın keyinki məzgil idi. **5** Xuning bilən lordan dəryasining xərkij təripidiki Moab zeminində Musa [pəyəyəmər] bu kanun-təlimni xərhəlxəkə baxlap, mundak dedi: — **6** «Pərvərdigar Hudayimiz Hərəb teojudu bizgə səz kılıp: — «Silərninq muxu taq atrapida turojan waktlinglar yetərlilik boldi; **7** əmdi burulup şəpərgə atlınip, Amoriylar turuwatqan egizlikla wə uninqoja yekin bolovan barlık jaylarqa, jümlidin Arabah tüzlənglikiga, taoqliklärqa, oymanlıkkə, jənubka, dengiz boyılırloja, uluoj dərya, yəni Əfrat dəryasinojqə Kənaaniylarning zeminiqə həm Liwan zeminiqə beringlar. **8** Mana, Mən xu zeminni silərninq aldinglarqa koydum; kiringlar, Pərvərdigar ata-bowiliringlarqa, yəni İbrahim, İshək, Yakup wə ularning əvladlıriqoja: «Silərgə berimən» dəp kəsəm kılıqan zeminni igilənglər» — deqəndi. **9** Xunga Mən xu qaçda silərgə: — «Mən yükiünglarnı yalozış kətürəlməymən. **10** Pərvərdigar Hudayinglar silərninq kəpəytti; mana, bügün silar asmandiki yulutzlardan nuroqunsıslar. **11** Ata-bowanglarning Hudasi bolovan Pərvərdigar dərwəkə silərninq həzirkidin yənə ming həssə kəpəytikə, xundakla wədə kılıqinidək silərgə bəht-bərikət ata kılıqayı! **12** Lekin mən əzüm yalozış qandağlı silərninq japatırıqları, yükünglarnı wə talax-tartixinglarnı kətürələyəmən? **13** Əzüngər üçün hərkəysi kəbililiringlardın danixmən, yorutulojan metiwrələrni tallanglar, mən ularnı üstünglərə yolbaxçı kılımam» — dedim. **14** Silar bolsanglar manga: — «Sening eytkininq yahxi gəp boldi», dedingər. **15** Xuning bilən mən kəbililiringlardın munawwər adəmlərni, yəni danixmən həm metiwr adəmlərni tallap, üstünglərə yolbaxçı kılıp, mingbəxi, yüzbəxi, əllikbəxi wə onbəxi kılıp təyinlap, kəbililiringlər üçün hərhilə əməllərni tutuxka tiklidim. **16** Xu qaçda mən aranglardiki sorakqılarqa: «Kərindaxliringlar arisidiki ərz-dəwalarnı soranglar, kərindax bilən kərindaxning ottorisida wə pukraying bilən koxna olturojan yakə yurtluklar ottorisida adil həküm qıkırıqlar; **17** həküm qıkárqanda heqkəndak kixining yüz-hatirisini kilmanglar; məyli kiqiq bolsun, qong bolsun silər həmmisiningla ixlirini soranglar. Silər irsənlarning səlitidin korkmaslıqlıqlar kerək, qünki muxu həküm qıkırıq ixi Hudaşa təwə ixtur. Silərgə təs qızıxdıqan ix bolsa, mening aldimoja elip kelinglər, mən uni anglaymən» — dedim. **18** Əyni qaçda mən kılıxka kerək bolovan barlık ixlar toopruluq tapilioqanmən. **19** Biz Pərvərdigar Hudayimiz bizgə buyruqəndək Hərəbtin

qikip, Amoriylarning taoqliqoja barduk wə silər xu yoldiki bipayan, dəhəxətlik qəlini kərdungular; biz uning həmmisindən etüp, Kədəx-Barneaoja kəldük. **20** Wə mən silərgə: — «Silər Pərvərdigar Hudayimiz bizgə ata kılıdiqan, Amoriylarning teoqioja yetip keldik. **21** Mana, Pərvərdigar Hudayinglar bu zemini aldinglarqa koydi; ata-bowanglarning Hudasi Pərvərdigar silərgə eytkəndə, xu yərgə qikip uni igilənglər; korkmanglar, həq hədükəngərlər» — dedim. **22** Xuning bilən silər həmminglər yenimoja kəlip manga: — «Biz zeminoja kixirixin ilgiri aldin adəmlərni əvətəyli; ular biz üçün u yərni kezitip, qikiximiz kərək bolovan yol wə biz uqraydiqan xəhərlər toopruluq həwər yətküzsün» — dedingər. **23** Bu ix nəzirimgə muwapik kərtünüp, mən aranglardın on ikki adəmni, yəni hərkəysi kəbilidin birdin adəmni tallidim. **24** Ular yoloja atlınip taqqa berip, əxkol jılıqisiqə qüçüp u yərni təkxürüp kerüxti. **25** Ular kollirioja xu zemindiki mevilərdin elip bizgə kəltürdi wə məlumat berip: «Pərvərdigar Hudayimiz bizgə təkdim kılıqan bu zemin yahxidur» — dedi. **26** Həlbuki, silər zeminoja qikixka unimidinqilar, Pərvərdigar Hudayinglarning amriqə karxi qikip Uningoja asiylik kildinglər **27** wə ez qedirinqarda qakxap: «Pərvərdigar bizgə eq bolovanlıqidin bizni Amoriylarning koliqə tapxurup halak kılıx üçün Misir zeminidin qikarojan. **28** Əmdi biz nəqə bararmız? Qünki kərindaxlirimiz: «Xu yərdiki adəmlər bizdin qong həm egiz bir həlk ikən; ularning xəhərləri intayın qong, sepilliri asmanoja takixidikən; uning üstığa biz xu yərdə Anakiylarnı baykıduq», dəp kənglimizni parakəndə kiliwətti» — dedingər. **29** Xunga mən silərgə: «Korkmanglar, ularning aldida dəkə-dülkigə qıxmanglar; **30** silərninq aldinglarda mangidıqan Pərvərdigar Hudayinglarsı Misir zeminidə kez aldinglarda barlık kılıqanlıridək silar üçün jəng kılıdu; **31** silər yəna qəl-bayawandımı barlık mangajan yollırıqlarda muxu yərgə yetip kəlgüqə insan ez oqlını kuşķıda kətürqinidək Pərvərdigar Hudayinglarningmu silərninq kətürqinini kərdungular. **32** Xuningdək gərqə U yənə keqidə otta, kündüzdə bulut iqidə silərninq aldinglarda mengip, bargah tikküdək yərlərni izdəp tepix üçün yüргən bolsımı, bu ixta Pərvərdigar Hudayingləroja ixənmidinqilar. **34** Pərvərdigar bu səzərninq kılıqan awazıqları anglap oqəzəplinip: **35** «Bu rəzil dəwrədkilərdin heqbir adəm hərkəndək yol bilən Mən ata-bowlırloja təkdim kılıxına kəsəm kılıqan bu yahxi zemini kergüqi bolmayıdu! **36** Pəkət Yəfunnəhəning oqlı Kaləb pütün kəlbə bilən Pərvərdigarə qəgxəkə, xula zemini kəridü wə u ez puti bilən kezip qıkkan barlık yərni uningoja wə uning balılırlıqə berimən» — dəp kəsəm kıldı. **37** Xu qaçda Pərvərdigar silərninq səwəbinglardin məndinmu aqqıqləndi wə: «Sənmu xu yərgə kirğıqi bolmaysən. **38** lekin aldingda hiszməttə turuwatqan Nunning oqlı Yəxua kırəlyodu. Uni küqləndürigən, qünki u Israillarnı uningoja miras kıldırıdu. **39** Xuningdək silərninq: «Ular [düixmənlərning] oljisı bolup kəlidü» deqən kiqiq balılırlıqlar, yəni bügüñki kündə yahxi-yamannı pərk etəlməydiqan balılırlıqlar bolsa, kiriðu; Mən u yərni ularoja ata kılımən wə ular uni igiləydu. **40** Lekin

silər bolsanglar, burulup Kızıl Dengizə qəbaridinqan u dəwrədiki jəngqilər bargahtın pütünləy yokitiloquqə yol bilən qəl-bayawanoja käyttinglər» — dedi. **41** bozqan arılıktiki wakit idi. **15** Dərvəkə Pərvərdigarning Xu qəođa silər manga jawab berip: «Biz dərvəkə koli ularnı bargahtın yokitip tütəktüqə ularnı hələk kılıxka karxi qıkqanidi. **16** Wə xundak boldiki, xu jəngqilər elüp həlk arisidin pütünləy tütigandın keyin, **17** Pərvərdigər manga sez kılıp: — **18** «Silər bugün bilən silərninq hərbiringlər eż beşimqılık kılıp koral-yaraklırları esip, taoqka qıkmaqçı boldunglar. **42** Lekin Pərvərdigər manga: Ularqa: — «Qıkmangalar, jəng kilmangalar, qünki Mən aranglarda məsmən; silər qokum dükənərlərlər alıda məoplub bolisilər», degin, dedi. **43** Mən silərgə sez kıldım, lekin silər kulaq salmındinglar, bəlkı Pərvərdigarning səzığə karxi qıkip asiylik kılıp, eż beşimqılık kılıp taoqka qıktinglər. **44** Lekin taoqda turoqan Amoriylar silərgə karxi atlinip, bir top hərələdək silərni taki Hormahiqə kooqlap, Seirda silərni kılıqlap əltürdü. **45** Silər kaytip kılıp Pərvərdigər alıda yioqazar kətürdünglər, əmma Pərvərdigər pəryadınglərni anglimidi, ya uningoja kulał salmadi. **46** Xuning bilən silər Kədəxtə nuroqun kün'lər turup kaldınglar — silər kənqə kün'lər xu yərdə turdunglar!

2 Andin biz burulup, Pərvərdigər manga eytkandək Kızıl Dengizə qəbaridinqan yol bilən səpərgə atlunduk; biz nuroqun kün'lər Seir teqə atrapida aylınip yurdük. **2** Pərvərdigər manga sez kılıp: — **3** «Silərninq muxu taoqı aylınip turoqan waktinglər yetərlik boldi; əndi ximal tərəpkə burulungular. **4** Həlkə: — Silər Seirda turuwatkan kerindixinglər Əsawlarning qərisidin etdiqan boldunglar; ular silərdin korkudu, xunga bək ehtiyat kılıp, **5** ularqa jəng kəzərimanglar; qünki Mən silərgə ularning zeminidin həttə tapanqılık yərnimə bərməymən; qünki Seir teqini Əsawəja miras kılıp bərdim. **6** Silər ularqa pul tələp ozuk-tülüklək setiwelinglar, pul tələp su setiwelinglar. **7** Qünki Pərvərdigər Hudayinglər kolunglardiki barlık ejirni bərikətləp kəlgən; U silərninq bu bipayan qel-bayawandın mengip ettiwatkinqinglərə həmmini bildi; Pərvərdigər Hudayinglər bu kırıq yil silər bilən billa boldi; həq nərsidin kəm bolmidninglər» — dedi. **8** Xuning bilən biz Seirda turuwatkan kerindaxlirimiz Əsawlarning zeminidin wə Arabah, tüzəngliyidin, xundakla Elat wə Ezion-Gəbərdin etüp, burulup Moabidiki qel-bayawan yoli bilən mangduk. **9** Pərvərdigər manga: «Moabiyarnı awarə kilmangalar yaki ularqa jəng kəzərimanglar; qünki Mən ularning zeminini silərgə miras kılıp bərməymən; qünki Mən Ar xəhər-zeminini Lutning əwlədlirioja miras kılıp bərdim» — dedi **10** (əmiyler aslidə xu yərdə turattı; ular Anakiylarqa ohxax küqlük, sani kep, egiz boy Lukıbəlkə idı. **11** Ular Anakiylardak «gigantlar» dəp hesablinidü; lekin Moabiyarlar uları «əmiyler» dəp ataydu. **12** Seirda aslidə Həriyalar turattı; lekin Əsawlar Həriyalar zeminidin həydiwetip, ularni yokitip orniqə olturaklaştı — huddi İsrailər Menki Pərvərdigər ularqa təkdım kılıqan, ularning təwəlilik bolovan zeminoja kılıqınıqə ohxax). **13** [Pərvərdigər]: «Əmdı hazır ornunglardın turup Zərəd ekinidin etünglər» dedi. Buni anglap biz Zərəd ekinidin ettük. **14** Kədəxtə-Barneadin ayrılip Zərəd ekinidin etküqə bolovan kün'lər ottuz səkkiz yil boldi; bu dəl huddi Pərvərdigər ularqa kəsəm kılıqınıdək,

u dəwrədiki jəngqilər bargahtın pütünləy yokitiloquqə koli ularnı bargahtın yokitip tütəktüqə ularnı hələk kılıxka karxi qıkqanidi. **16** Wə xundak boldiki, xu jəngqilər elüp həlk arisidin pütünləy tütigandın keyin, **17** Pərvərdigər manga sez kılıp: — **18** «Silər bugün bilən silər Ammoniyalarqa yekin kelişilər; əmma ularnı awarə kilmangalar yaki ularqa jəng kəzərimanglar; qünki Mən Ammoniyarning zeminini silərgə miras kılıp bərməymən; qünki Mən uni Lutning əwlədlirioja miras kılıp bərdim» — dedi. **20** (bu zeminim «gigantlarning zemini» hesablinidü; qünki ilgiri gigantlar xu yərdə turojanidi; Ammoniyalar uları «Zamzumlar» dəp ataydu. **21** Ular Anakiylarqa ohxax küqlük, sani kep, egiz boy Lukıbəlkə idı. Pərvərdigər uları [Ammoniyarning] alıda yokitixi bilən [Ammoniyalar] uları zeminidin mahrum kılıp, ularning orniqə olturaklaşkanı. **22** Pərvərdigər Seirda turoqan Əsawlar üçünmu ohxax ix kıldı, ularning alididin Həriyaları yokattı; xuning bilən Əsawlar ularını zeminidin mahrum kılıp, bütüngə kədər ularning orniqə olturaklaşkanı. **23** Wə Gəza xəhərigiçə kənt-kıxlaklarda olturaklaşkan awwiyların bolsa, Kaftordin qıkqan Kaftoriyalar yokitip, ularning orniqə olturaklaştı). **24** — «Əmdı ornunglardın kəzəriminglər, səpirinqlarqa qıkqınlar; Arnon dəryasidin etünglər; mana, Mən Həxbərning padixahı Amoriy Sihonni wə uning zemininim kəlungsırlarqa tapxurdum; ixni baxlangalar, zeminni igilexkə, uning bilən jəng kılıxka qıkqınlar; **25** Mən bugündən baxlap silərninq kərkənqungular wə wəhəxitinglərni pütükül asman astidiki həlkələr üstüga qüxürümən; ular silərninq həwiringlərni anglap silərninq tüpəylinqardın tütəp dəkkə-dükkigə qüxdü». **26** Xu qəođa mən Həxbərning padixahı Sihonqa Kədəmot qəlidin əlqılerni əwətip, tinqlik salımı yollap: — **27** «Bizning zeminingdin etüximizgə yol koyojasən; ongoqa, soloqa burulmay, pəkətla yoldın qıkmay mangımız. **28** San manga ozuk-tülüknii puloqa setip berisən, suni puloqa setip berisən; biz pəkətla piyadə mengip ettimiz, halas. **29** Seirda turuwatkan Əsawlar, Arda turuwatkan Moabiyarlar bizə muamilə kılıqandak sənmə biz İordan dəryasidin etüp, Pərvərdigər Hudayimiz bizə təkdım kılıdıqan zeminoja kirgüçə xundak muamilə kılıqojasən» — dedim. **30** Lekin Həxbərning padixahı Sihonning bizinzing yərdin etüximizgə yol koyojası yok idı; qünki Pərvərdigər Hudayinglər uni silərninq kolunglarqa tapxurux üçün uning roh-kəlbini kəttik, kənglini jahil kiliwatkən (bügündən əhəwal dərvəkə xundak). **31** Pərvərdigər manga: «Mana, Mən aldinglarda Sihonni wə uning zeminini silərgə tapxuruxka baxlıdim; ixni baxlangalar, uning zeminini igiləx üçün uni ixojal kılıxka kirixinglər» — dedi. **32** Sihon dərvəkə ezi wə barlık həlkə biz bilən ərəxiliklər üçün jəng kılıxka Yahəzoja qıktı. **33** Lekin Pərvərdigər Hudayimiz uni bizning aldimizda kəlimizə tapxurdu; biz uning ezinə, oğullarını wə barlık həlkəni urup məoplub kıldıq. **34** Xu qəođa biz uning barlık xəhərlirini ixojal kılıp ularnı pütünləy hələk kıldıq; ularıki barlık, arkak, kizayal wə balılları birinimü koymay yokattuk; uların

heqkaysisini tirik koymiduk. **35** Biz pəkət əzlimiz astida yatkan Arabah tüzlənglikni (taoqlik tüzlənglikning üçün qarwa mallirini wə ixojal kılajan xəhərlərin olja xərkij təripidə) wə İordan dəryasining Kinnərət kəlidin oqəniyət alduk. **36** Arnon dəryası boyidiki Aroordin tartip Tuz dengizojıqə bolovan kışmini ularoja qegra wə xu yerdiki jiloqidiki xəhərdin tartip Gileadkiqə kılıp bərdim. **18** Mən xu qaçda silərgə: — Pərvərdigar heqkandak xəhər bizgə təng keləlmidi; Pərvərdigar Hudayimiz bizning almımızda həmmisini maqolubiyətə aranglardıki jengqilər jenggə teyyarlinip korallanoğan qebrisи bolovan pütkü Yabbok wadisioja, taojdiki xəhərlərgə yaki Pərvərdigar Hudayimiz bizgə mən'i xəhərlərə qədəm. **19** Pəkət bala-qaklıringlar wə Hudayimiz bizning almımızda həmmisini maqolubiyətə igilixinglər üçün bu zemini silərgə ata kılovan; uqratı. **37** Halbuki, silər Ammoniyarning zeminoja, aranglardıki jengqilər jenggə teyyarlinip korallanoğan qebrisи bolovan pütkü Yabbok wadisioja, taojdiki xəhərlərə yaki Pərvərdigar Hudayimiz bizgə mən'i xəhərlərə qədəm. **20** Pəkət bala-qaklıringlar wə kılajan hərkəysi yərgə yeqin laxmidinglar.

3 Andin biz burulup, Baxanoja padixaqan yol bilən qıkip mangduk; Baxanning padixaqahı Og wə barlıq həlkı bizgə karxi jəng kılıqka ədrəygə qıktı. **2** Pərvərdigar manga: «Uningdin korkmiojin; qünki Mən uni, uning həlkı wə zemini kolungoja tapxurdum; Həxbonda turojan Amoriylarning padixaqahı Sihonni nema kılajan bolsa, unimu xundak kılısim» — dedi. **3** Pərvərdigar Hudayimiz dərwəkə Baxanning padixaqahı Ogni wə barlıq həlkini kılımizoja tapxurdi; biz uningoja hujum kılıp ulardın heqkimni qaldurmay kıldı. **4** Xu wakıttı biz uning barlıq xəhərlərini ixojal kıldı; biz uning xəhərləridin igilimigən birsimu kalmidi. Bular Baxandiki Ognıning padixaqahı, yəni pütkü Argob rayoni bolup, jəmiy atmış xəhər idi. **5** Bu xəhərlərinin həmmisi egiz sepillar wə baldaklıq kowukluları bilən mustəhəkəm kılıqanıdi; ularoja karaxlıq yeza-kəntlər intayin kəp idi. **6** Biz ularnı Həxbonnıng padixaqahı Sihon kılıqınımızdək təltəküs yokattuk — Barlıq xəhərlər, ərlər, ayal-balınları koymay həmmisini təltəküs yokattuk. **7** Biz pəkət əzlimiz üçün barlıq qarwamallarnı wə xəhərlərdin olja oqəniyət alduk. **8** Xu qaçda biz İordan dəryasining xərk təripidə turuxluk Amoriylarning ikki padixaqahının kəlidin zemini, yəni Arnon dəryasının Hərmon teqiojıqə bolovan zemini tariwalduk. **9** (Hərmon teqini Zidoniylar «Sirion», Amoriylar «Senir» dəp ataydu); **10** Biz yənə tüzlənglikti barlıq xəhərlər, pütkü Gilead wə Baxan padixaqahı Ognıning padixaqahı Salıkah wə ədrəy xəhərlirigiqə, Baxanning barlıq zemini igilidük. **11** (xu qaçda gigantlarning kəldükidin pəkət Baxanning padixaqahı Og kılajanıdi; uning kariviti təmürdün yasalojanıdi; mana, u Ammoniyarning Rabbah xəhəridə sakliniwatmadı? Uning uzunluğlu tokkuz gəz, kənglikli tət gəz. «Gəz» — adəttiki adəmning jayniki elqəm kılıqoja). **12** Biz xu qaçda igiləm zəmin mundak; — Arnon dəryası yenidiki Aroor xəhəridin tartip, Gilead təqəlikening yerimini wə uningdiki xəhərlərni Rubən wə Gad kəbilisidikilərgə təkdim kıldı; **13** Gileadning kılajan zemini wə Og padixaqahının zemini bolovan pütkü Baxanni mən Manassəhning yerim kəbilisigə təkdim kıldı (pütkü Argob rayoni, yəni pütkü Baxan «gigantlarning zemini» deyildi). **14** Manassəhning oqları Yair pütkü Argob rayonunu, yəni Baxanni Gəxuriylar wə Maakatiylarning qebrisiojıqə igiligan wə uni ez ismi bilən «Hawwot-Yair» dəp atıqian. Büyüngə kədər u xundak atalmaqtə). **15** Gileadni bolsa mən Makiroja təkdim kıldı. **16** Rubandikilər wə Gadtikilərgə mən Gileadtn Arnon dəryasiojıqə (wadining otturisi qegra idi), xundakla Ammoniyarning qebrasi bolovan Yabbok dəryasiojıqə bolovan zemini təkdim kıldı; **17** yənə Pisgah təqəliki astida yatkan Arabah tüzlənglikni (taoqlik tüzlənglikning xərkij təripidə) wə İordan dəryasining Kinnərət kəlidin təkdim kıldı. **18** Mən xu qaçda silərgə: — Pərvərdigar Hudayinglər eziünglarning təəllükatinglər bolsun dəp halda kerindaxliringlər bolovan Israillarning alidida dəryadin etünglər; **19** Pəkət bala-qaklıringlar wə mal-qarwiliringlər (mal-qarwiliringlarning keplikini bilim); mən silərgə təkşim kılajan xəhərlərdə kalsun; **20** Pərvərdigar kerindaxliringlərə silərning aram alojininglardək aram bərgüqə, ular Pərvərdigar Hudayinglər İordan dəryasining u təripidə ularoja təkdim kılajan zemini igiligiqə ular bilən birgə (jəng kiliqinlar); andin silər hərbiringlər mən silərgə təkşim kılajan ez təəllükatinglərə qaytisilər — dap tapiliojanman. **21** Xu qaçdimu man Yəxuaqa: «Sən Pərvərdigar Hudayinglarning muxu ikki padixaqahı kılajanırıning həmmisini ez kezüng bilən kərdüng; Pərvərdigar sən barlıqoja yerdiki padixaqahıklärını xuningoja oxħax kılıdu. **22** Silər ulardın korkmanglar; qünki Pərvərdigar Hudayinglər ezi silər üçün jəng kılıdu» — dap tapiliojanman. **23** Xu qaçda mən Pərvərdigardin etünüp: — **24** «İ Rəb Pərvərdigar, Sən Θəkulungoja Θə uluojlukung wə küqlük kolungnu ayan kılıqka kirixting; qünki məyli asmanlarda yaki zeminda bolsun Sening kılajanırıingoja wə küq-kudritingga təng kəlgündək xundak ilah barmu? **25** Səndin etünümənki, meni İordan dəryasının etüp, xu yerdiki yahxi zeminni — Xu yahxi təqəliki wə Liwwani kərtixkə nesip kılɔysən», — dedim. **26** Lekin Pərvərdigar silərning səwəbinglər təpəyliдин manga oqazəplinip iłtijayimoja külək salmidi, bəlkı manga: «Boldı, bəs! Bu ixni aldimda ikkinçi tiləalojuqi bolma. **27** Sən Pisgahning qoqqisojo qıkip beinxingni ketürüp, ez kezüng bilən məqrıbka, ximaloja, jənubka wə maxrikkə tikilip kara; qünki sən muxu İordan dəryasının etməysən. **28** Yəxuaqa wəzipini tapiliojin, uni riqəbtəndürüp yürəklik kıl; qünki u bu həlkəning alididin etüp sən kəridiqan xu zeminoja ularını iğə kılqızıdu» — dedi. **29** Xuning bilən biz Bəyt-Peorning uludilidi wadiđa turup kıldı.

4 — Əmdi, i Israıl, mən silərgə əgitidiojan muxu bəlgilimlərgə həm həkümərgə külək selinglər; ularoja əməl kılşanglar hayatıq tapisilər wə xundakla ata-bowliringlarning Hudasi Pərvərdigar silərgə təkşim kəlidiojan zeminoja kirip uni igilayisilər. **2** Mən silərgə tapxuradiojan Pərvərdigar Hudayinglarning muxu əmrliriga əməl kiliqinlar üçün, mən silərgə əmr kılajan sezgə həqnemini koxmanglar həmdə uningdin həqnemini qikirivətməngələr. **3** Silər ez kəzirinqələr bilən Pərvərdigarning Baal-Peorning təpəyliđin kılajan ixlini kərgənsilər; qünki Baal-Peoroja əgəxkənlərning həmmisini Pərvərdigar Hudayinglər aranglardın yokattı; **4** Lekin Pərvərdigar Hudayinglərə qıng baqlanıqlarından hərbiringlər büyüğə kədər həyat turuwatisilər. **5** Mana, mən Pərvərdigar Hudayim manga əmr kılqandək, kirip igiləydiqan zeminda turoqanda ularoja əməl kilsən dəp silərgə bəlgilimə həm həkümərnı əgəttim. **6** Silər ularnı qıng tutup əməl

kilinglar; qünki xundak kılsanglar bu həkümələrning kiyapitini yasimaslıkinglar üçün əzünglarqa ھېzi həmmisini anglıqan halklərning kəz aldida silərning bolunglar. **24** Qünki Pərvərdigar Hudayinglar həmmini dana wə yorutulmuş bir həlk ikənliliklər ispatlinidu; yutkuqi bir ot, wapsizlikə həşət kılıoqu bir Hudadur. ular dərwəkə: «Bu uluoq əl dərhəkikət dana həm **25** Silər pərzəntlər, pərzəntinglarning pərzəntlirini yorutulmuş bir halk ikan» – dəydu. **7** Qünki Pərvərdigar kərüp, zemində uzak wakıt turqəndin keyin, birhil Hudayimizning bizning Uningqa nişa kılıoqu hərbir xəkil-kiyapetta bolğan oyma butni yasiojan, xuningdək tiləklərimizda bizgə yekin turqənidək, eziqə yekin Pərvərdigar Hudayinglarnı rənji tip uning nəziridə razil turqan bir Hudasi bolğan bizgə oxhax baxka bir bolğanı kılıp əzünglarnı bolğojan bolsanglar, **26** uluoq əl barmu? **8** Mən aldingləroq koyojan muxu mən asman-zeminni üstüngləroq guwahqı boluxka pütkül қanundikdek adıl bəlgilimlər həm həkümərlər qakirman, silər İordan dəryasidin etüp, igiləydiyan igə bolğan silərdək baxka bir uluoq əl barmu? **9** Xu xemindin tezla pütünləy yok, kiliñisilər; silərning Əz kezünglər bilən kərgən ixlərni untumaslıkinglar, uningda yaxiojan künliringlər uzun bolmayıdu, silər hətta emrünglarning barlıq künliridə kəlbinqardın bəlkı uningdin pütünləy yok kiliñisilər. **27** Pərvərdigar qıqarmaslıkinglar üçün əzüngləroq ehtiyat kilinglar silərni barlıq həlkər arisoja tarkitidu, Pərvərdigarning wə ihləslək bilən kəlbinqarları [ezixtin] saklangalar; silərni həydixi bilən silər xu ellər arisida kiqik xuningdək silər kerginininglərni balılıringləroq wə bir kälđuk bolisilər. **28** Silər xu yərlərdə turup balılıringlarning balılıriqə yətküzünglər; **10** Silər yaqəqtin yaki taxtin yasałoqan, nə kərəlməydiyan, nə Hərab teqida Pərvərdigar Hudayinglarning alidda anglıyalmaydiyan, nə yeməydiyan, nə puralmaydiyan, turqan künü Pərvərdigar manga: «Həlkəni Mening pəkət insansıng kolining yasıojını bolğan ilahlarning sezlirimmi anglix üçün yenimoja yiojkin; xuning bilən kullukda bolisilər. **29** Silər xu yərlərdə Pərvərdigar ular sezlirimmi eginip, yər yüzidiki barlıq künliridə Hudayinglarnı izdəysilər; pütün kəlbinqarlar wə pütün Məndin aymenidu nu balılıriqə egitidu» – degənidi. jeniglər bilən uni izdisngalar, uni tapisilər. **30** **11** Silər yekin kəlip taqning tüwida turdungalar; bu Silər eoqır azab-ökubət tartıkininglarda, bu ixlarning taqning oti asmanlarning baqriqiqə kəyüp yətti, həmmisi bexingləroq qüvkəndə, silər Pərvərdigar həmdə karangoçuluk, bulutlar wə sür taqını kaplıdi; Hudayingləroq yenip kelisilər wə uning awazijo **12** Pərvərdigar otning otturisidin silərgə sez kıldı; kulaq salisilər. **31** Qünki Pərvərdigar Hudayinglar silər sezlörning sadasını anglıdinglər, lekin heq xəklilni rəhjimdir bir Hudadur; U silərni taxliwətməydu, nə halak kərmidinqalar; silər pəkət bir awazni anglıdinglər. **13** Kilmaydu, nə ata-bowliringlər bilən kəsəm iqip tüzgən Wə U xu qaçda silərgə əmr kılıoqu əhdisini, yəni «on əhdisini heq unutmayıdu. **32** Əmdi, silərdin ilgiri, Huda əmr»ni ayan kıldı wə ularnı ikki tax tahtay üstigə insanni yar yüzidə yaratkan künidin tartip etkən künler pütti. **14** Wə xu qaçda Pərvərdigar manga əmr tooruluk sürüxtə kilinglar, xundakla asmanlarning kılıp, silər dəryadın etüp igiləydiyan zemində ularını bir qetidin yənə bir qetiqiqə sürüxtə kilinglərki, ularəqə əmal kiliplingər üçün silərgə bəlgilimlər həm muxuningə oxhax uluoq bir ixlop bakkənmə? həkümərnəi egitixni tapılıdi. **15** Əzüngləroq hayatiyi ehtiyat kilinglərki (qünki Pərvərdigar Hərab teqida ot otturisidin silərgə sez kılıqanda heqkandak xəklilni kermigənsilər), **16** əzünglərni buloq, məyli ərkək yaki Hudayinglər kez aldinglarda silər üçün Misir zeminidə ayal süritidə, məyli yər yüzidiki hərkəndək həywan yaki kılıqlarınlıdək, kiyin sinaklar bilən, möjizilik alamətlər asmanda uqidiojan hərkəndək kux bolsun, məyli yər bilən, karamətlər bilən, urux bilən, küləltük kol həm yüzdə hərkəndək əmiligüqi həywan yaki yər astidiki uzitilojan bilək bilən wə dəhəxətlək wəhəmилər bilən sulardikı hərkəndək belik bolsun, ularning süritidə silərdin baxka bir həlkəni yat bir əlning arisidin qikirip heqkandak xəkil-kiyapəttiki oyma butni əzünglər üçün Əzığə has kılıx üçün kəlip ırup bakkənmə? **35** yasimanglar, **19** yəni xuningdək, bexinglərni kətürüp Pərvərdigarlara Hudadur, uningdin baxka birsə yoktur, asmanlarlaço karap, kuyax, ay, yulutuzlar, yəni pütük samawi қoxunni kərüp, kenglünglər mayıl bolup ularəqə dəp bilixinglər üçün silər bu [uluoq] ixlərni kərrixə Hudayinglər bularını pütküllə asman astidiki barlıq həlkələr üçün orunlaxturqan. **20** Lekin silərni bolsa Pərvərdigar uning awazını anglıdinglər. **37** Uning üstigə, atə- Əzining uluoq otini kersətti; silər xu otning otturisidinmə silərni kiliqənsilər. **36** Silərgə talim berix üçün U asmanlardın silərgə Əz awazını anglliati; U yər yüzidə silərni kiliqənsilər. **38** U xuningdək silərning aldinglərin əzünglərin kəp wə küləlkə bolğan əllərni zemindin həydəp, silərni xuni bilip koyunglarkı wə kenglünglarning xuningqə ləbünglərki, Pərvərdigar yukiridiki asmanlarda bolsun, silər bilən tüzgən əhdisini untumaslıkinglar, xundakla astidiki yər-zemində bolsun Hudadur; Uningenin baxka əzünglər üçün Pərvərdigar Hudayinglar silərgə mən'i heqbiyi yoktur. **40** Xuningdək silərning wə keyinkı kılıoqu oyma butni yaki hərkəndək nərsining xəkil- miras kılıx üçün xundak kılıoqundur. **39** Xunga bügün xuni bilip koyunglarkı wə kenglünglarning xuningqə balilar-əwlədliringlarning əhwali yahxi bolux üçün,

5 Xuning bilen Musa pütkül Israelni qakirip ularoja mundak dedi: — «İsrael, mən bugün kulakliringlarqa angliyatkan bu bəlgilimilərgə həm hökümlərgə kulak, selinglar, ularni əgininlar, ularoja əmal kılıxka köngül bəlünglar! **2** Pərvərdigar Hudayimiz biz bilən Hərab teoja əhdə tüzdi. **3** Bu əhdini Pərvərdigar atabowilirimiz bilən tützən əmas, bəlkı biz bilən, yəni bugünkü kündə tirk kalojan bizlər bilən tüzdi. **4** Taqşa ot iqidə turup Pərvərdigar silər bilən yüz turanə səzləkənədi **5** (xu qaçda silərgə Pərvərdigarning səzkalamini jakar lax üzün mən silər wə Pərvərdigarning otturısida turoqanidim; silər otning aldida körküp, taqşa qikixinli halimidinglar). **6** U mundak dedi: — «Men seni Misir zeminidin, yəni «küllük makanı»dır in qıçarıqan Pərvərdigaring Hudadurman. **7** Sening Məndin baxka heqkandak ilahinq bolmayıdu. **8** Sən ezung üçün məyli yukiridiki asmandıa bolsun, məyli təwəndiki zemindəa bolsun, yaki yər astidiki sularda bolsun, hərkəndək nərsininq kiyapitidiki heqkandak oyma xəkkilni yasına; **9** Sən bundak nərsilərgə bax urma yaki ularning kullukioja kirmə. Qünki Manki Pərvərdigar Hudaying wəpasılıqliğa həsət kılouqçı Hudadurman. Məndin nəprətləngənlərinən kəbihliklirini əzlirigə, oozullırıq, hətta nəwra-qəwrilirigiq qüxtürimən. **10** Əmmə Meni seyidiojan wə əmrlirimni tutidicinlarloraqa ming əwladijoja eżgarmas mehribanlık kersitmən. **11** Pərvərdigar Hudayingning namını қalaymikan tilqə alma; qünki kimdəkim namını қalaymikan tilqə alsa, Pərvərdigar uni gunahkar hesablimay қalmayıdu. **12** Pərvərdigar Hudaying sanga əmr kılɔjandək xabat künini mukəddəs dəp bilip tut, uningoja əmal kıl. **13** Altə kün ixləp barlıq ixliringni tütgətkin; **14** lekin yəttinqi künü Pərvərdigar Hudayingoja atalojan xabat

5 Xuning bilən Musa pütkül Israilni qakırıp ularqa mundak dedi: — «İsrail, mən bugün kulaklırlarıqən anglıtiwatqan bu bəlgilimlərgə həm həkümlərgə kulak selinglər, ularnı egininqlər, ularqa əmal kılıxka kengül bəltünglər! **2** Pərvərdigar Hudayımız biz bilən Hərəqətqədə əhdə tüzdi. **3** Bu əhdini Pərvərdigar atabowilirizmiz bilən tüzən əməs, bəlkı biz bilən, yəni bugünkü kündə tirk kalojan bizlər bilən tüzdi. **4** Taqda ot iqida turup Pərvərdigar silər bilən yüz turana səzlxəkənidi **5** (xu qaçda silərgə Pərvərdigarning sezikalamını jakar lax üçün mən silər wə Pərvərdigarning otturisida turojanidim; silər otning aldida korkup, taqka qıkixni halimidinglər). **6** U mundak dedi: — «Mən seni Misir zeminidin, yəni «küllük makanı»nın qıçarıqan Pərvərdigarning Hudadurmən. **7** Sening Məndin baxka həqkandaq, ilahinq bolmayıdu. **8** Sən eziy় üqün maylı yükirdiki asmandıa bolsun, maylı təwəndiki zemindəa bolsun, yaki yər astidiki sularda bolsun, hərkəndək nərsininq kiyapitidili həqkəndək oyma xəkilni yasına; **9** Sən bundak nərsilərgə bax urma yaki ularning küllukləri kirma. Qünki Mənki Pərvərdigar Hudaying wapasızlıkla həsat kılqoqı Hudadurmən. Məndin nəprətləngənlərinən kəbihliklərini əzlirigo, oqullırıqə, hətta nəwrə-qəwrilirigə qıxürimən. **10** Əmma Meni seyidiqən wə əmrlirimti tutidiqənlərə ming əwladijoqə eżgərməs mehribanlıq kərsitmən. **11** Pərvərdigar Hudayingning namını қalaymikan tiləqə alma; qünki kimdəkim namını қalaymikan tiləqə alsa, Pərvərdigar uni gunahkar hesablimay kalmayıdu. **12** Pərvərdigar Hudaying sənər qılqandək xabat künini mukaddas dəp bilip tut, uninqə əmal kili. **13** Altə kün ixlap barlıq ixliringni tügtəkin; **14** lekin kəlp. — **24** «Mən, Pər wərdigar Hudayımız öz xanxəripi wə uluoluşunuq anyan kıldı wə bizi uninq awazini ot otturisidin anglidə, xuning bilən biz bugünkü kündə Huda insanları bilən səzlxəkən bolsımı, ularning tirik kalojanlığını kərdük. **25** Əmdı biz jenimizoja təwakkıl kılıximizning nema hajiti? Qünki muxu dəhəxtəlik ot bizni yutuwetidü. Əgar biz Pərvərdigar Hudayımızning awazini angławərsək olüp ketimiz. **26** Qünki at igiliridin hayat igisi Hudaning otning otturisidin sezligən awazini anglap, bizardək tirk turuwtəkənlərdin kim bar? **27** Sən eziy় Pərvərdigar Hudayimoza yekinlixip, uninq sezligənlərinin həmmisini angliojin; andin Pərvərdigar Hudayımız sanga sezligənlərinin həmmisini bizgə eytip berisan; xuning bilən bizi unı anglap əmal kılımınız — dedinglar. **28** Pərvərdigar silərning bu manga eytkən səzliqənlərin anglap manga: «Bu həlkinqən sanga eytkən səzliqənlərin anglidim; ularning barlıq eytkən səzliqənlər durustur. **29** Kaxxi ularda Məndin korkup, əmərlirimni izqil tutidiqən bir kəlb bolsidi, ularning həli wə balılıringning həli manggüə yahxi bolatti! **30** Sən berip ularqa: «Qədirinqərləriqə kəytinqərlər» — degin. **31** Sən bolsang yenimda turojan; Mən sening ularqa egitixing kerək boloqan əmrələr, bəlgilimlər wə həkümərlərinən həmmisini sanga eytip berimən; xuning bilən ular Mən ularqa təwəlik kiliqə beridiqən zemində turup bularqə əmal kılıdiqən bolidu. **32** Əmdı Pərvərdigar Hudayinglar silərgə əmr kılqandək kılıxka kengül bəltünglər; uninqdin ong wə soloja taymanglar! **33** Pərvərdigar Hudayinglar silərgə əmr kılqan barlıq yollarında menginqərlər; xundak kilsanglar həyatlıq teipi, halinglər yahxi bolidu wə silər iğidarıqlik kılıdiqən zemində turup künli ringlər uzun bolidu».

Kanun xərhəi

6 «Mana, bular Pərvərdigar manga silər [dəryadin] bizgə ata kılıp, uningoja bizni baxlap kirixkə xu etüp igiləydiqan zemində turojininglarda ularoja yərdin yetəkləp qıçarojan. **24** Pərvərdigar bizgə bu əməl kiliçixlər üçün silərgə egitixni tapiliojan əmrlər, barlıq bəlgilimilərni tutuxni, Pərvərdigar Hudayimizdən bəlgilimilər həm həküməldür: — **2** (xuning bilən korkuxni tapiliojan; U əhalimizning daim yahxi boluxi silər, yəni sən ezung, oqlung wə nəvrəng barlıq tırık wə bizning bugünküdək tırık saklanqandak, Uning künlliringlarda Pərvərdigar Hudayinglardın korkup, panahında boluxımız üçün xundak tapilioqandur; **25** wə mən silərgə tapilawatkan uning barlıq bəlgilimə wə əmrlərinə tutisilər, xundakla uzun künlləri kəsirilər. **3** Sən, i Israil, ularnı anglat əməl kiliçkə kengül koyunglar; xuning bilən ata-bowiliringlarning Hudasi Pərvərdigar silərgə deginidak, süt bilən həsal ekip turidiqan munbat zemində turup, halinglar yahxi bolidu wə saninglar intayin kepiyidü): — **4** — Anglanglar, yəni Israil: — Pərvərdigar Hudayimiz, Pərvərdigar bir birluktur; **5** sən Pərvərdigar Hudayingni pütün kəlbing bilən, pütün jening bilən wə pütün küyüng bilən seygin. **6** Mən sanga bugün tapiliojan bu sezler kəlbingdə bolsun; **7** Sən ularnı baliliringə singdirüp eğət, məyli eydə olturoqanda, yolda mangonanda, ornungda yatkındə wə ornungdin turuwatkanda hər wakıt ular toopruluk sezligin; **8** ularnı kolungoja [əslətmə] bəlgə kılıp tengiwal, pexanənggə kaxxidək simwol kılıp ornitiwal; **9** Sən ularnı eyüngdiki kexakliringga wə dərwaziliringə pütküzgin. **10** Wə Pərvərdigar Hudaying seni kəsəm kılıp ata-bowiliringə, yəni İbrahim, İshak wə Yaqupkə wədə kılıjan zeminni sanga ata kiliç üçün seni uningoja baxlioqanda, — ezung kürmiojan uluq wə esil xəhərlərgə, **11** ezung bisatlık kilmiojan allikاقan esil bisatlık kiliñiqan eylərgə, ezung kolimiojan, allikاقan kolanojan kuduklaroja, ezung tikmigən üzümzarlar wə zeytunzarlar oja müvəssər kiliñiqan bilən sən yəp toyunoqandın keyin, **12** — yəni qəoşa seni Misir zeminidin, yəni «kulluk makanı»dın qıçarojan Pərvərdigarnı utuxtin həzi bol. **13** Sən Pərvərdigar Hudayingdin korkkın, ibaditidə bolqın wə kəsəm kilsang uning nami bilənlə kəsəm iqlikin. **14** Silər baxka ilahlar, yəni əstrapingdiki ellərning ilahlarını kət'iy izdiməngərlər; **15** Qənki aranglarda turuwatkən Pərvərdigar Hudaying wapasızlıkka həsət kılıquçı Təngridir. [Əgər xundak kilsang] Pərvərdigar Hudayingning oqızıpi sanga kozqılıp, U seni yar yüzidin yokatmay kalmayıdu. **16** Silər Parvardığın Hudayinglarnı Massahətə sinioqandə Uni sinimanglar. **17** Pərvərdigar Hudayinglarning əmrlərini, silərgə tapiliojan guwah-həküməli wə bəlgimilərini kengül koyup tutunglar. **18** Pərvərdigar Hudayinglarning nəzirdə durus wə yahxi bolqanı kılıngılar; xundak kılıjanda halinglar yahxi bolidu wə Pərvərdigar ata-bowiliringlar oja berixkə kəsəm kılıjan zeminə kirip uni igiləysilər, **19** xundakla Pərvərdigar wədə kılıjandək barlıq dükənleringlərni aldinglardin həydəp qırķıretisilər. **20** Kəlgüsində oqlung səndin: — «Pərvərdigar Hudayimiz silərgə tapiliojan agah-guwah, bəlgilimə həm həkümələ nemə?» dəp sorisa, **21** sən oqlungoja mundak daysan: «Biz aslıda Misirdə Pirəwnning kulları ikənmiz; biraq Pərvərdigar bizni Misirdin kütlük bir kol bilən qıçarojan. **22** Pərvərdigar kez aldimzadə uluq həm dəhəxtlik mejizilik alamətlər wə karamətlərni kərsitip, Pirəwnning üstügə həm uning barlıq ailisidikilərning üstügə qürixidə; **23** U ata-bowilirimizə qəsəm iqlip wədə kılıjan zeminni

7 Pərvərdigar Hudaying seni hazır igiləxkə ketiwtəkən zəminəqə baxlap kirğızgəndin keyin, aldingdin kəp yat əl-millətlərni, yəni Hıttiyalar, Gırgaxiyalar, Amoriyalar, Kanaaniyalar, Pərizziyalar, Hıwiylar, Yəbusiyalar — səndin kütlük əl-millətlərni həydiwetidü. **2** Əmdı Pərvərdigar Hudaying aldingdə ularını kolungoja tapxuruxi bilən sən ularoja hujum kılıqinində, sən ularını tələteküs yokitixing kerək; ular bilən həq əhədə tüzixingga wə ularoja həq rəhim kiliçixingə bolmayıdu. **3** Sening ular bilən nikahlixixingə bolmayıdu; sən kizingni ularning oqullırıqə berixinggimə wə ularning kızını oqlungoja elip berixinggimə bolmayıdu; **4** qənki ular oqlungını Manga əgixixtin ezikəturidu wə xuning bilən oqullırıq baxka ilahlar oja qoşunidu; u qəoşa Pərvərdigarning ojəzipi silərgə kozqılıp, silərni tezla yokitidu. **5** Sən ularoja xundak muamilə kılıqinkı, ularning kurbangahlırını buzuwetinglar, but türvüklərini qekwetinglar, axarah butlirini kesiwetinglar wə oyma butlirini ot bilən keydütüwetinglar; **6** qənki silər Pərvərdigar Hudayinglara pak-mukəddəs bir həlkətursilər; Pərvərdigar Hudayinglər silərni yər yuzidiki barlıq baxka həlkələrin üstün kılıp, Əzığa has bir həlkə boluxkə tallıwalıjan. **7** Pərvərdigarning silərgə mehîr qürixip silərni tallıwalıjını silərning baxka həlkələrin kəp bolqarlıqinqələr üçün əməs, əməliyyətə silər barlıq həlkələr arısında əng az idinglər, **8** Pərvərdigarning silərni səyagini səwabidin wə ata-bowiliringlər alidda bərgən kəsimigə sadık bolqanlıkı üçün Pərvərdigar silərni kütlük kol bilən kütküzup, hərlük bədili tələp «kulluk makanı»dın, yəni Misir padixahı Pirəwnning kolidin qıçarojan. **9** Xunga silər Parvardığın Hudayinglarning barhək Huda, wədisidə turoquçı Təngri ikənləkini bilixinglər kerək; U Əzini seyüp, əmrlərini tutqanlar oja ming dəwrgiqə əzgərməs mehîr kərsitip əhdəsidə turquqidur; **10** lekin Əzığa əqmənlərning ixlirini ez bexişa oquk-axkarə qürixüp, ularnı yokitidu; Əzığa əqmənlərning hərbirigə ezi kılıqan ixlirini ularning bexişa oquk-axkarə kaytutrxkə hayal kilmaydu. **11** Silər Mən bugün silərgə tapiliojan əmr, bəlgilimilər həm həkümərlərə əməl kiliç üçün ularni qing tutunglar. **12** Qoşum xundak boliduki, bu bəlgilimilərə kulaq selip, kengül koyup əməl kilişanglar, Pərvərdigar Hudayinglər ata-bowiliringlər oja kəsəm bilən wədə kılıjan əhədə wə mehîrni silərgə kərsitip turidu; **13** Səni seyüp bərikətləp, ata-bowiliringə qəsəm bilən sanga berixkə wədə kılıjan zemində turozup kəpəytidü; xu yərdə pərzəntliringni, yər-tuprikingdiki məhsulatlarnı, buşqudinginə, yengi xarabingni, zəytun meyingtoni, kaliliringning naslini wə koyliringning közüllərini bərikətləp kəpəytidü. **14** Sən barlıq əllərdin ziyanı bəht-bərikət kərisən; arangda,

ər-ayal yaki mal-qarwang arısida həq tuymaslıq uroqup qikidioqan uluoq suliri bar bir zeminoqa — 8 bolmaydu; 15 Pərvərdigar səndin barlık kesəllərni buğday wə arpa, üzüm talları, ənjür dərəhləri wə anarlıri neri kılıdu wə sən əzüng kərgən Misirdiki dəhəxtlik bar bir zeminoqa, zəytun dərəhləri wə həsəl bar bir wabalardın həqkəsini tıstüngə salmaydu, bəlkı sanga zeminoqa, 9 — sən həqnemidin kəmlik tartmay ozukluk əq boloqanlarqa salidu. 16 Sən Pərvərdigar sanga yəydiqoqan bir zeminoqa — taxlıri temür, taqlırıdin mis tapxuroqan barlık həlkərni yokitixing kerək; sən ularnı kolaydiqan bir zeminoqa yetakləp kiridu; 10 sən xu kərgənda, ularoja həq rəhim kilməsilik kerək, sən yərda yəp toyunişen wə Pərvərdigar Hudaying sanga ularning ilahılının küllükəjə kirməsilik kerək; ağar ata kılıqan xu yahxi zemin üçün uningoja təxəkkür-xundak kılısgan, bu ix sangı kiltək bolidu. 17 Əgər sən məndin kütlük; mən kandak kılıp mədhiyə eytisən. 11 Mən sanga bugün tapilioqan Pərvərdigar Hudayingning əmrləri, bəlgilimliliyi həm kəhləmlərini tutmaslıktın, Uni untup kelixixin həzi bol; 12 bolmisa, sən yəp toyunoqandın keyin, esil eylərnə kürup ularda olturak laxkəndin keyin, 13 kala-koy padilirinq kəpiyip, altun-kümütxüng, xundakla sening barlıq kəpəyəgəndin keyin, 14 kənglüng məqrurluinip sən Misir zeminidin, yəni «küllük məkanı»din qikirip kütküzəqan Pərvərdigar Hudayingni untuyaşın; 15 (U seni bipayan wə dəhəxtlik qel-bayawandin, yəni əhərlək yılanlar wə qayanlar kaplap kətkən, susırap kəojuqrap kətkən bir qel-bayawandin yetəkləp qıkkan, xu yərda sanga qaşmaq texidin su qikirip bərgən, 16 seni əzini təwən tutsun dəp sinap, sanga ahir rahətək kərtisit ixün qel-bayawanda ata-bowliringən) 17 — əgər uni untusang, kənglüngdə: «Əz küqüm, ez kolumning kudriti meni muxu dələtkə erixtürgən» deyixing mumkin. 18 Xunga Pərvərdigar Hudayingning əzi seni dələtkə erixtürgüqi kudratni bərgüqi ikənlilikini ələrni aldingdin paydinpəy həydəydu; sən ularnı birakla yoxititəlməyən; birakla yoxititəkən təkdirdim, daladiki haywanlar kəpiyip, tıstüngə basturup kelixi mumkin. 23 Lekin aldingoja ilgiriləp mangojiningda Pərvərdigar Hudaying ularnı kolungoja tapxuridu wə ularnı parakəndə kılıp, yoxitiloqə dəkkə-dükkigə salidu. 24 U ularning padixaşlırını kolungoja tapxuridu, sən ularning namrlarınımu asman astidin yok kılısan; uları yoxatkuqə həqbir adəm aldingda turalmayıdu. 25 əyüngə elip kalmə; bolmisa sən uningoja ohxax lənətlək Silər ularning oyma butını ot bilən kəydürütvingərlər, kəlülkə bolup ularoja bax ursang, mən silərgə bugün kəz kiringləri xularning tıstdiliki altun-kümüxək salmangalar, ularnı almangalar; bolmisa u silərgə kiltək bolidu; qünki u Pərvərdigar Hudaying alidda yirginqlik bolidu; qünki u Pərvərdigar Hudayinglarning awazioja kulaq salmioqansılar.

8 Mən silərgə bugün tapilioqan bu barlık əmrlərgə əməl kılıxka kengül koyungalar; xundak kılıqanda silər həyat bolisilər, kəpiyisilər wə Pərvərdigar ata-bowliringlarqa kəsəm kılıp wədə kılıqan zeminoqa kırıp uni igiləysilər. 2 Pərvərdigar Hudaying seni təwən kılıp, kənglüngdə nemə barlığını, uning əmrlərini tutdiqoqantutmaydiqanlıqını biləy dəp seni sinax üçün bu kırık yil qel-bayawanda yetəkligən yolni əsligin. 3 Dərəwəkə u seni təwən kılıp, seni aq koyup, sən əslidə bilməydiqan, xundakla ata-bowliring kerüp bakmioqan «manna» bilən ozuklandurqan; U sanga insan pəkət yeməklik bilənlə əməs, bəlkı Pərvərdigar Hudayingning aqzidin qıkkan barlık şəzli bilənmə yaxaydiqanlıkini bildürütx üçün xundak kılıdi. 4 Bu kırık yilda kiyim-keqiking konirimiidi, putung ixxip kətmidi. 5 Sən xuni bilip koyojinki, adəm əz oqlunu tarbiyiligidən, Pərvərdigar Hudaying seni tarbiyiləydi; 6 Xunga san Uning yollarında mengip wə Uningdin korkup, Pərvərdigar Hudayingning əmrlərini tutğun. 7 Qünki Pərvərdigar Hudaying seni yahxi bir zeminoqa — erik-ekinləri, bulaklıri wə jiloq-dənglərde

9 Angla, i Israel! Sən bugün əzüngdin qong wə kütlük əllərgə igə bolux üçün, sepilliri asmanıqa takixidioqan qong xəhərlərni igiləx üçün, Anakılyarnı koçlap qikirix üçün İordan dəryasidin etisan (sən ularnı bilisen, ular tooqruşuk, «kim Anakılyar aldida turalsılsın» dəp angliqansən). 3 Sən bugünkü kündə xuni bilip koyojinki, sening aldingda mangojuqi Pərvərdigar Hudayingning əzidur, U yalmap yutkuqi ottur; u muxu əllərni ələk kılıdu, aldingda ularnı tezdirin yikitudu; sən ularning təwələkini igiləp, Pərvərdigar sanga eytkandək ularnı tezdirin yoxitisan. 4 Pərvərdigar ularnı aldingdin həydigəndə sən kənglüngdə: «Həkkənəliyim səwəbidiñ Pərvərdigar meni zeminimni igiləx üçün uningoja yetəkləp kirdi» demigin; bəlkı xu əllərning rəzziliyi təpəyildin Pərvərdigar sening aldingda ularnı təlləlkətidin məhrum kılıdu. 5 Sən ularning zeminoqa kırıp uni igilixing sening həkkənijy bolqanlıqindin yaki kənglüngning durusluğidin əməs, bəlkı bu əllərning rəzziliyidin wə Pərvərdigar ata-bowliring İbrahim, İshak wə Yakupka kəsəm kılıqan sezigə əməl kılıx üçünə Pərvərdigar Hudaying ularnı sening aldingda təlləlkətidin məhrum kılıdu. 6 Əmdi xuni bilip koyojinki, Pərvərdigar Hudaying bu yahxi zeminin

sanga miras kılıqını sening həkkaniyilikindin əməs, qünki sən əslı boyını kattik bir həlkəsən. 7 Əmdi setiwalojan, Misirdin kiulqlik қolung bilən qıkarojan sening qəl-bayawanda Pərvərdigar Hudayingni kəndak əzəzpləndürgənlilikni esingdə tutkın — Uni untuma. Sən Misir zeminidin qıçkan kündin beri taki bu yergə kalğıça Pərvərdigaroja asiylik kılıp kəlding. 8 Silər Hərət teojud Pərvərdigarnı əzəzpləndürən wə Pərvərdigar silərgə aqqiklinip, silərnı ھalak kilmakçı boldi. 9 Xu qaođda mən tax tahtaylarnı, yəni Pərvərdigar silər bilən tüzəng əhdə tahtaylını tapxuruwelix üçün təqək qıkkənidim; mən təqədə kırık keqə-kündüz turdum (mən nə tamak yemidim, nə su iqmidim); 10 Xuning bilən Pərvərdigar manga Əz barmiki bilən pütkən ikki tahtayni tapxurdu; ularda Pərvərdigar təqədə ot iqida silərgə sežligən qaođa, jamaət yiçilojan küni eytkən barlıq sežlər pütulgənidi. 11 Wə xundak boldiki, kırık keqə-kündüz etüb, Pərvərdigar manga ikki tax tahtay, yəni əhdə tahtaylını bardı. 12 Wə Parvardigar manga: «Ornungdin turoqin, muxu yərdin qüixin; qünki sən Misirdin qıkarojan həlkəng ezlirini bulojidı; ular tezla Mən ularəja tapiliojan yoldın qətnəp ezlirigə kuyma bir butni yasidi» dedi. 13 Pərvərdigar manga səz kılıp: «Mən bu həlkəni kərtüp yattım; mana, u boynı kattik bir həlkəltur. 14 Meni tosma, Mən ularni yokitiman, ularning namini asmannıng tegidin eqtürüwetimən wə xundak kılıp, seni ulardin qong wə uluq bir həlk kılımən» — dedi. 15 Mən burulup, təqədən qüxtüm; təqə bolaşa ot bilən yalkunlawatatti; ikki əhdə tahtiyi ikki kolumnada idi. 16 Mən kərdiüm, mana silər Pərvərdigar Hudayinglar alidda gunah kılıpsırlar; silər eziñgər üçün kuyma bir mozayni yasapsırlar; silər tezla Pərvərdigar silərgə tapiliojan yoldın qətnəp ketipsiylər. 17 Mən ikki tahtayni ikki kolumnə elip, qerüp taxlap, ularni kəz aldinglarda qekiwəttim. 18 Silər Pərvərdigarnı əzəzplendürüp barlıq etküzən gunahıngılar, yəni Pərvərdigarning nəziridə razıl bolqənni kılıqininglər üçün, yəna awwalkıdək Pərvərdigar alidda yikilip, kırık keqə-kündüz düm yattım (mən heq nərsə yemidim, su iqmidim) 19 qünki mən Pərvərdigarning silərni yokitidiojan kattik, oqəzipi həm kəhəridin korktum. Pərvərdigar xu qaodımu mening tilikimni anglıdı. 20 Pərvərdigar Harundin əzəzpliñip, unimu yokatmakçı boldı; man Harun üqünumu dua kıldı. 21 Mən silərnin gunahıngılnarı, yəni yasojoan mozayni elip uni otta kəydürdüm wə uni yanjiş kukum-talkan kılıp eziwəttim; uning topisini elip təqədən qüxicidiojan erik, süyiga qeqiwəttim 22 (silər yəna Tabərah, Massah, Kibrot-Hattawahdimu Pərvərdigarnı əzəzplendürdüngərlər. 23 Pərvərdigar silərni Kədəx-Barneadin [Kanaanə] mangdurmakçı bolup silərgə: «Qikip, Mən silərgə təkđim kılıqan zeminni igilənglər» — degəndim, silər Pərvərdigar Hudayinglarning seziqə karxi qikip asiylik kıldinglər, nə Uningoja ixənmidiinglər, nə awazığa heq kulağ salmidinglər. 24 Mən silərni tonuqan kündin tartıp silər Pərvərdigar Hudayinglaroja asiylik, kılıp kəldinglər). 25 Xuning bilən mən axı qaodja Pərvərdigar alidda əzümni yergə etip yəna kırık keqə-kündüz düm yattım; dərwəkə düm yattım; qünki Pərvərdigar silərgə karap «ularni yokitimən» degəndi. 26 Xunga mən Pərvərdigaroja dua kılıp: «I Rəb Pərvərdigar, Sən Əz uluoļukung arkılık Əzüng üçün hərlük bədili təlep əz həlkəng bolojan mirasingni yoqatmioşaysən; 27 Əz kulliring İbrahim, İshäk wə Yakupni esingdə tutkaysən; bu həlkəng baxbaxtakılıqoja, ularning razilliliyi yaki gunahıqa karımıqoysən; 28 bolmisa, sən bizni elip qıçkan xu zemiindikilər: «Pərvərdigar bu həlkəni ularoja wədə kılıqan zeminni igiləxkə elip kirəlməydiyojanlıqı üçün wə ularoja nəprətləngini tüpəylidin ularni qəl-bayawanda yoqitixka [Misirdin] qikardı» — dedy. 29 Kəndakla bolmisün, ular zor kūqıng wə uzartılıqan biliking bilən [Misirdin] qıkarojan həlkəng wə sening mirasingdürü» — dedim.

- 10** Xu qaođda Pərvərdigar manga: «Əzüng üçün awwalkıdək ikki tax tahtayni oyup qikip, təqəka yenimoja kəl. Əzüngga yaqəqtin bir sanduk yasiqin. 2 Mən bu tahtaylara ja ən qekiwətən awwalkı tahtaylardiki sežlərni yazıman; sən ularni sandukka koyısan» — dedi. 3 Xuning bilən mən akatsiya yaqiqidin bir sanduk yasidim, awwalkıdək ikki tax tahtay oyup qiktim; ikki tahtayni kolumnada kətürüp təqək qiktim. 4 Pərvərdigar əslidə ot iqidin təqədə jamaət yiçilojan kündə silərgə eytkən xu on əmrni awwalkı pütüktek tahtaylara yazdı; Pərvərdigar ularni manga tapxurdu. 5 Mən burulup təqədən qüxiyp tahtaylarnı əzüm yasiqan sandukka koyдум; Pərvərdigar manga tapilioqinidək ular tehi uningga turmacta. 6 Xu qaođda Israillar Bəərot-Bənə-Yaakandın Mosərahkə yol elip mangdi; Harun xu yərdə eldi wə xu yərdə dəpnə kılındı; uning oqlı Əliazar uning ornini besip kəhinlik kıldı. 7 Israillar xu yərdin Gudgodahkə, andin Gudgodahtin Yotbatahkə səpər kıldı (Yotbatah erik-ekini mol yərdur). 8 Xu qaođda Pərvərdigar əhdə sandukunu kətürütxə, Pərvərdigarning alidda hizmitidə turup uning namida bəhət-bərikət tiləxkə Lawiy kəbilisini eziqə tallap ayridi. Wa bügüngə kədər xundak boluwatidu. 9 Xunga Lawiy kəbilisining [İsrail] kerindaxlıri iqida nesiwiysi yaki mirası yoktur; Pərvərdigar uningoja eytkəndək, Pərvərdigar Əzi uning mirasidur. 10 Mən əmdi awwalkı künərdikidək kırık keqə-kündüz Pərvərdigar alidda təqədə turdum; Pərvərdigar xu qaodımu tilikimə kulak saldı; u silərnı yokatmadi. 11 Pərvərdigar manga: «Ornungdin tur, həlkəni baxlap alidda yol alojin; xuning bilən ular Mən ularəja təkđim kılıxka ata-bowliriqə kəsəm kılıp wədə kılıqan zeminni igiləx üçün uningoja kirsun» — dedi. 12 Əmdi, i Israel, Pərvərdigar Hudaying səndin nemə tələp kılıdu? — Haling yahxi bəlsün dəp mening bigün silərgə muxu tapilioqanlırmıdın baxka nərsini tələp kılarmu? — Uning tələp kılıqını bolsa Pərvərdigar Hudayingdin korkup, Uning kərsətən barlıq yollarında mengip, Uni seyiüp, pütküll կəlbinq wə pütküll jeninq bilən Pərvərdigar Hudayingning hizmitidə bolup, Pərvərdigarning əmrliri wə bəlgilimilirini tutuxtin ibarət əməsmü? 14 Mana, asmanları wə asmlarınas asmini Pərvərdigar Hudayingoja mənsuptur; yə yüzü wə uningdiki həmma nərsilərmə Uningoja mənsuptur. 15 Həlbuki, Pərvərdigar pəkət ata-bowliringlərin seyünüp, ularni seydi wə xuning bilən büginkidək barlıq əllər arısından ata-bowliringlarning keyinki nəslini, yəni silərni tallidi. 16 Xunga

kenglünglarni hətnilik kilinglar, boynunglarni yənə Kəlbinqalar aldinip, baxka ilahlarning küllükjə Kirip, kattik kilmangar. **17** Qünki Pərvərdigar Hudayinglar ularoja qoqunup kətməslikinglər üçün əzünglaroja hudalarning Hudası, rəblərning Rəbbi, uluoj İlah, hezi bolunglar; **17** bolmisa, Pərvərdigarning əqəzipi Kudrətlik wə Dəhəxətlik Bolouqu, insanlarning yüz-silərgə kozojılıp, yamoqr yaqmaslıkı üçün asmanları hatirisini kilmıouqu, həqkəndək parını almıouquqdır; etiwetip yamoqr yaqdurmayıdu, türprak məhsulatlarını **18** U yetim-yesir wə tul hotunlarning dəwasını bərməydi wə Pərvərdigar silərgə ata kılıdojan munbat soradı, musapirni seyüp uningoja yemək-iqmək zeminindən yokitılısilər. **18** Silər menin bu sezlirimmi wə kiyim-keqəknı bərgüqidur. **19** Xunga silərmə kəlbinqalaroja püküp jeninqarda saklangalar, kolungalaroja musapirni seyüxüngər kerək; qünki silərmə Misir [əslətmə]-bəlgə kılıp tengiwelinglar, pexanənglərgə zeminindən misapir idinglar. **20** Sən Pərvərdigar kaxxidək simvol kılıp ornitiwelinglar; **19** Silər ularni Hudayingdin korkkın; sən Uning ibaditidə bolqın, baliliringlaroja eğıtisilər; eydə olturoqininglarda, yolda Uningoja baqlanojin wə [pəkət] Uning namidilə kəsəm mengiwtikinqarda, yatkinqinglarda wə orundin iqkin. **21** U sən üçün əz kezüng bilən kərgən bu uluoj kopkinqinglarda ular toqrluluk, sezlənglər; **20** Ularnı wə dəhəxətlik ixlərni kılıjan; U sən mədhiyiləydiojan, əyünglardiki kexəklərgə wə dərvaziliringlaroja pütüp sening Hudayingdur; **22** ata-bowliring jəmiy yətmix koyunglar. **21** Xuning bilən silərnin Pərvərdigar jan Misiroqa qüxkənid; wə hazır Pərvərdigar Hudaying seni asmandiki yultuzlardək kəp kıldı.

11 Əmdi sən Pərvərdigar Hudayingni seygin, Uning tapiliojini, bolgilimilirini, hökümlərini həm əmrələrini izqil tutkın. **2** Xu ixlərni bügün esinglarda tutunglar, qünki man Pərvərdigar Hudayingning jazatəbiysi, uluoqluq, küçük koli wə uzartılıqan bilikini, Misir zeminidə Misir padixahı Pırəwngə həm uning pütkül zemini üstigə kərsətkən möjizilik alamətləri wə kılıqanlırını kərmigən baliliringlaroja sezlitməyən **4** (qünki ular [Pərvərdigarning] Misirning koxunu, ularning atlıri, ularning jəng harwiliriloja kılıjan ixləri, yəni Kızıl Dengizning suluri bilən ularını öpər kılıp, üzil-kesil halak kılıqanlıq, **5** Uning silər muxu yərəgə kəlgüqə silərgə nema kılıqanlıq, **6** Uning Rubənninq əwlədi, Eliabning oqulları Datan wə Abiramoja nemə kılıqanlıq, yəni pütün Israillar arısında yer yüzinən aqəzini kəndək ekip ularını ailisidikili wə qədirliyi bilən koxup barlık təlləlkətləri bilən yutuwətənlikini kərmigənid); **7** [mən bəlkə silərgə sez kılımən]; qünki silərnin kezərliringlar Pərvərdigar kılıjan barlık uluoj ixlərni kərdi. **8** Əmdi, mən silərgə bügün tapiliojan barlık əmrələrni tutunglar; xundak kilsanglar kuiqlinip, hazır etüp igiliməkqi bolqan zeminoja kırıp uni igiləysilər **9** wə Pərvərdigar ata-bowliringlaroja kəsəm kılıp ularoja həm əwlədliriyoja berixka wədə kılıjan zemində, yəni süt bilən həsəl ekip turidijoan munbat bir zemində turup uzun əmür kərisilər. **10** Qünki silər igiləxkə kirdijojan xu zemin silər qıkqan Misir zeminidək əməs; u yar bolsa, silər uningoja uruk qaqqəndin keyin putungular bilən suqiridijoan kəktatlıqlik zemin id; **11** birək silər igiləxkə etidijoan xu zemin bolsa taq-jilojiləri bolqan bir zemindur; u asmandiki yamoqurdın su iqidi, **12** u Pərvərdigar Hudaying Əzi əzizləydiojan bir zemindur; qünki Pərvərdigar Hudayingning kezliyi yilning bəxidin yilning ahriqıqə üzülsiz uningoja tikildi. **13** Xundak boliduki, silər Pərvərdigar Hudayinglarnı seyüp, pütkül kəlbinqalar wə pütkül jeninqalar bilən uning ibaditidə bolux üçün mən silərgə bügün tapiliojan əmrərlərgə kəngül koyup kulaq salsanglar, **14** U: «Mən zeminojalaroja əz pəslidə yamoqr, yəni dəsləkpi wə keyinki yamoqurlarını ata kılımən; xuning bilən axılıkiringlar, yengi xarabinglar wə zaytun meyingləri yiqalasılər; **15** Mən xundaqla mal-waranalıring üçün ot-qəp berimən; sən yəp-iqip toyunisən» — daydu. **16**

Kəlbinqalar aldinip, baxka ilahlarning küllükjə kirip, silərgə kozojılıp, yamoqr yaqmaslıkı üçün asmanları hatirisini kilmıouqu, həqkəndək parını almıouquqdır; etiwetip yamoqr yaqdurmayıdu, türprak məhsulatlarını bərməydi wə Pərvərdigar silərgə ata kılıdojan munbat soradı, musapirni seyüp uningoja yemək-iqmək zeminindən yokitılısilər. **18** Silər menin bu sezlirimmi wə kiyim-keqəknı bərgüqidur. **19** Xunga silərmə kəlbinqalaroja püküp jeninqarda saklangalar, kolungalaroja musapirni seyüxüngər kerək; qünki silərmə Misir [əslətmə]-bəlgə kılıp tengiwelinglar, pexanənglərgə zeminindən misapir idinglar. **20** Sən Pərvərdigar kaxxidək simvol kılıp ornitiwelinglar; **19** Silər ularni Hudayingdin korkkın; sən Uning ibaditidə bolqın, baliliringlaroja eğıtisilər; eydə olturoqininglarda, yolda Uningoja baqlanojin wə [pəkət] Uning namidilə kəsəm mengiwtikinqarda, yatkinqinglarda wə orundin iqkin. **21** U sən üçün əz kezüng bilən kərgən bu uluoj kopkinqinglarda ular toqrluluk, sezlənglər; **20** Ularnı wə dəhəxətlik ixlərni kılıjan; U sən mədhiyiləydiojan, əyünglardiki kexəklərgə wə dərvaziliringlaroja pütüp sening Hudayingdur; **22** ata-bowliring jəmiy yətmix koyunglar. **21** Xuning bilən silərnin Pərvərdigar ata-bowliringlaroja berixka kəsəm kılıp wədə kılıjan zemində turidijoan künliringlar wə baliliringlarning künliri uzun bolidu, yər yüzdiki künliringlar asmanın künliridək bolidu. **22** Mən bugünkü kündə silərgə tapiliojan bu pütkül əmrəni ihlas bilən tutşanglar, yəni Pərvərdigar Hudayinglarnı seyüp, uning barlıq yollarında mengixinglar bilən uningoja baqlansanglar, **23** undakta Pərvərdigar silərnin kez aldinglarda bu barlıq əllərni zeminidin məhrum kılıp həydəydi wə silər əzüngardin qong wə küqlük əllərning təlləkkətini igiləysilər. **24** Tapininglar dəssigən hərbir jay silərnin ki bolidu; qegranglar qəl-bayawandın tartip, Liwanojiqə wə [əfrət] dəryasidin Ottura Dengizojiqə bolidu. **25** Həqkim aldinglarda turalmayıdu; Pərvərdigar Hudayinglar silərgə eytkinidək, silərdin bolqan korkunkı wa dəhəxətni silər dəssigən barlıq jaylar üstigə salidu. **26** Mana, mən bugün aldinglaroja bəht-bərikət wə lənətni koyiman; **27** Mən silərgə bügün tapiliojan Pərvərdigar Hudayinglarning əmrəlirigə itaat kilsanglar, bəht-bərikət bolidu; **28** Pərvərdigar Hudayinglarning əmrəlirigə itaat kilmisanglar, bəlkı silər tonumiqən baxka ilahlaroja eğıxip, mən bugün tapiliojan yoldin qətnəp kətsənglər, silərgə lənət qüixidu. **29** Xundak kiliqinqalar kerəkki, Pərvərdigar Hudayinglar silərnin silər igiləxkə kirdijoan zeminoja elip kirkəndin keyin, bəht-bərikətni Görizim teqि üstidə wə lənətni Əbal teqि üstidə turup jakarlaysilər. **30** Bu [taqlar] Iordan dəryasının qarxi taripdə, Gilgalning udulidiki Arabah tülənglikdə turuwatkan Kanaanıylarning zeminidə, məorib yolinən arkısida, Morəhtiki dub dərəhlirigə yekin yərdə əməsmu? **31** Qünki silər Pərvərdigar Hudayinglar silərgə təkdim kiliwatkan zeminiyi igiləx üçün uningoja kirkxə Iordan dəryasidin etisilər; silər dərvəkə uni igiləysilər wə uninguşa olturaklixisilər. **32** Silər mən aldinglaroja koyovan bu barlıq hökümlər wə bəlgilimilərgə əmal kiliqxə kəngül koyunglar.

12 Ata-bowliringlarning Hudasi bolqan Pərvərdigar silərnin igiliqinqalaroja beridijoan zemində turqanda, yər yüzdiki barlık künliringlarda kəngül koyup tutuxunglar kerək bolqan bəlgilimilər həm hökümlər mana munulardur: — **2** Silər həydəp qıkarojan əllərning egiz taoqlar, dənglər wə hərbir yexil dərəh astidiki ez ilahlırinin küllükjədə bolqan ibadətgahlarını tələküs yokitixinglar kerək; **3** Ularning kurbangahlarını buzunqlar, but tüvrüklini qekinqər

wə axerahlırını ot bilən kəydürütwinglar; ilahlırining yəymən» desəng, sən kənglüngning tartkınıqə gəx oyma məbudlırını kesip taxlanglar; ularning isim- yesəng bolidu. **21** Əgər Pərvərdigar Hudayinglər Əz namılırımı xu yərdin yokitixinglar kerək. **4** namini koyuxka tallaydiqan jay səndin bək yırak bolsa, Silər Pərvərdigar Hudayinglarning hizmitidə ulardək sən Pərvərdigar sanga təkdim kılqan kala-koylardın kıl manglar, **5** bəlkı Pərvərdigar Hudayinglər Əz elip soyışan; mən sanga tapilioqandak ularını soyışan wə namini tikləx üçün barlıq əkbiliriringlarning zeminliri xəhər-yeziliring iğidə kenglüng tartkınıqə boozulap arısından talliojan, Əz turaloşusı bolovan jayni izdanglar, yəysən. **22** Jərən yaki keyik yeqəndək ularını yəsən; xu yərgə kelinglər; **6** xu yərgə silər kəydürmə wə məyli pak məyli napak kixılər bolsun uning gəxidin inaklıq ətarlıq kurbanlıkinglarnı, məhsulatlıringlardin yesə bolidu. **23** Pəkət xuningdin həzi bolojinki, ularning ondin biri bolovan əxrilərni, kolunglardiki ketürmə kənəni yemə; qünki jan degən kandidur; sən gəxni hədiyalerni, əsəməngə baqlıq hədiyalerni, ihtiariy jan bilən koxup yemasliking kerək. **24** Sən kənni hədiyalerni wə koy-kala padiliringlarning tunji balılırını yemasliking kerək; bəlkı uni suni yərgə tekkəndək əkilisilər; **7** Silər ailəndikilər bilən koxulup xu yərda yərgə teküwət. **25** Sən uni yemasliking kerək; xundak Pərvərdigar Hudayinglarning aliddə ziyanat kilinglar, kilsang halinq wə səndin keyinkı balılıringning həli silər Pərvərdigar Hudayinglər silərni bərikətligən kol yahxi bolidu; qünki sən Pərvərdigarning nəziridə əmgikinglarning mewisidin xadlinisilər. **8** Silər biz durus bolovan kılqan koyuqan bolisan. **26** Birək səndikti büyün kılıqinimizdək, yəni hərbiringlər ez bilinginlərqə Pərvərdigaroja atıqan wə əsəməngə baqlıq nərsilərni kılıqinenglədək kilməslikinglər kerək; **9** Qünki bolsa, san ularını elip Pərvərdigar tallaydiqan jayqa Pərvərdigar Hudayinglər silərə beridiqan aramlıq apırisən; **27** sən [xu yərda] Pərvərdigar Hudayingning həm miraska tehi yetip kəlmidiŋlər. **10** Birək silər kurbangahı üstidə kəydürmə kurbanlıkliringni, gəx bilən İordan dəryasidin ətüb, Pərvərdigar Hudayinglər kənini sunoqin; baxqə kurbanlıkliringning kəninizim silərə miras kılıp beridiqan zeminoja oltraraklaxkəndin Pərvərdigar Hudayingning kurbangahı üstidə kuyuin keyin, xundakla u silərni ətrapinglardiki barlıq wə gəxini yegin. **28** Man sanga tapilioqan bu barlıq düxmanliringlardin kutkuzup aramı bərgəndin keyin, sezlərgə külək selip kəngül belgİN, Xundak kilsang, silər tinq-aman turoqanda, **11** xu qaoqda Pərvərdigar Pərvərdigar Hudayinglarning nəziridə yahxi wə durus Hudayinglər Əz namini koyidiojan bir jay bolidu; silər xu bolovan kılqan koyuqan bolisən wə ez halinq wə səndin keyinkı yərgə kəydürmə wə inaklıq ətarlıq kurbanlıkinglarnı, əwlədliringning həli yahxi bolidu. **29** Pərvərdigar məhsulatlıringlardin ondin biri bolovan əxrilərni, Hudaying sən baridiojan yərdiki əllərninq zeminini kolunglardiki ketürmə hədiyalerni wə Pərvərdigaroja igiliqin üçün ularını sening aldingda yokitidu. Xu qaoqda, atap əsəməngə kılqan esil hədiyalerni əkilisilər; **12** wə Pərvərdigar Hudayinglər aliddə xadlinisilər, yəni silər, oouj-kiçiliringlər, kül-dedikliringlər wə silər bilən bir yərda turuwatkan Lawiyalar (qünki ularning aranglarda həqkəndak nəsiwiyi yaki mirasi yoktur) həmmiŋlər wə: «Bu əllər ez ilahlırinin ibadıtını kəndak tutkən boylarıdı? Mənmu xundak kılıp bacayıq!» dəp ularning xadlinisilər. **13** Sən kəydürmə kurbanlıkliringni əudul mengixka ezikturlumaslıq üçün əzünggə həzi bol Xu əllər alındıqda yoxitiloqandın keyin, ularning izidin kəlgən jaylarda kilməslik üçün kəngül koyoin; **14** hizmitidə bolojinində kat'iy ularning yoli boyiqə ix Pəkət Pərvərdigar həmma əkbiliriringning zeminliri yoxitmaslıq kerək; qünki nemə ix Pərvərdigaroja arısından talliojan jayda kəydürmə kurbanlıkliringni kıl wə xu jayda meninq sanga barlıq tapilioqinimoja əməl kıl. **15** Həlbuki, sən kənglüng tartkınıqə Pərvərdigar silər kənini sunoqin; **16** Silər əllər alındıqda yoxitiloqandın keyin, ularning izidin kəlgən jaylarda kilməslik üçün kəngül koyoin; **17** San axlıktın, yengi xarabtin, zəytun meyidin ondin biri bolovan əxrliringni yaki kala-koy padiliringning tunji balılırını, yaki əsəməngə baqlıq hədiyaliringni, ihtiariy hədiyaliringni yaki kolungdiki ketürmə hədiyaliringni xəhər-yeziliringda yemasliking kerək; **18** bəlkı bularni Pərvərdigar Hudaying aliddə, Pərvərdigar Hudaying tallaydiqan jayda yeyixing kerək, yəni sən, oouj, kizing, kül-dedikig wə san bilən bir yərda turuwatkan Lawiyalar birgə yesəng bolidu; wə san Pərvərdigar Hudaying aliddə əmgikingning barlıq mewisidin xadlinisən. **19** Əzünggə həzi bolojinki, sən zəminda turojan barlıq künliringdə Lawiyardın wəz kəqməsliking kerək. **20** Pərvərdigar Hudaying sənəgə wəda kılqandak qəgraliringni kengaytkəndə, sən kənglüng tartip: «gəx

13 Əgər aranglardın pəyoqəmbər yaki qüx kərgüqi qıkıp, silərgə məlum bir möjizilik alamət yaki karamətni kərsitip berəy desə **2** wə u silərgə aldin'ala degen möjizilik alamət yaki karamət əməlgə axurulsa, əmma xuning bilən munasiyatlıq «baxqə ilahlaroja (yəni silər tonumiqan ilahlaroja) ağıxayı» wə «ularning külüküda bolayı» desə, **3** xu pəyoqəmbər yaki qüx kərgüqininq sezlirigə külək salmanglar; qünki xu tapta Pərvərdigar Hudayinglər silərninq uni, yəni Pərvərdigar Hudayinglarnı pütün kəlbinglər wə pütün jeninqlər bilən seyidiojan-seymaydiqininqarnı bilix üçün sinawatkən bolidu. **4** Silər Pərvərdigar Hudayinglərə ağıxıp mengixinglər kerək; silər Uningdin korkunkular, əmrilərini tutunglar, Uning awazıqə külək selinglər; silər Uning hizmitidə bolup Uningqə baqlıninglər. **5** Xu pəyoqəmbər yaki qüx kərgüqi bolsa elüməgə məhkum kılınixi kerək; qünki u silərni Misir zeminidin kutkuzup qıkarojan,

yəni «kulluk makani»dən hərlik bədili teləp kütközəjan Pərvərdigar Hudayinglar o asılık kılıxını qırtrıdı, xundakla Pərvərdigar Hudayinqələr seni mengixkə əmr kilojan yoldan eziketuruxka urundi; silər muxundak rəzzilikni aranglardın yokitixinglər kerak. **6** Kərinidixing, maylı anangning oqlı yaki ez oqlıng yaki kizing, janjigiring bolqan ayaling yaki jan dostung astirtin sən azdurmakçı bolup: «Baraylı, baxqə ilahlarning kullukçı kiraylı» desə, yəni eziñüng yaki ata-bowlirinq həq tonumaydiqən, ətrapinqdiki əllərləng ilahlılıq bolsun, yekin bolsun, yırak bolsun, hətta yər yüzüning bu qetida yaki u qetida bolsun, xularning kullukçı kiraylı desə, **8** undakta sən uningoja koxulma yaki uningoja kulaq salma; sən uni həq ayima, uningoja rəhimbılma wə uning gunahını həq yoxurma; **9** kəndakla bolmısın, uni eltürğin; uni eltürükxə tunji kol salquçı sən bol, andin barlıq həlkinqi kollırıq ağıx xundak kilsün. **10** U seni Misir zeminindin, «kulluk makani»dən kütküzüp qıraqojan Pərvərdigar Hudayingni taxlaqxı ezikurmatqı boldı, xunga sən uni eltürükxüng, qalma-kesak kılıxinq kerak; **11** Xuning bilan pütküi Israfil anglaydu, korkidu, xuningdin keyin yəna xundak rəzil ixni aranglardarda kilmaydu. **12** Əgər Pərvərdigar Hudaying olturaklıxıq sanga təkdim kilojan məlum bir xəhərdə: «Arimizdin bəzi rəzil adəmlər qıçıq: «Baraylı, baxqə ilahlarning kullukında bolayı» dəp silər həq tonumaydiqən ilahlar oja egiñixə ez xəhəridikilərni ezikürdü» deyin həwərnı anglısanq, **14** xu həman təkxürüp sürüxtə kıl; rast bolsa, dərvəzəkə bu yırqınqliq ix aranglarda yüz bərgənləki ispatlanıq bolsa, **15** undakda sən xu xəhəridikilərni kılıq bilən eltürüp, bu xəhərnı wə uning iqidiki barlıq nərsilərni, jümlidin mal-warənlərini təltəküs halak kılıwt. **16** Uningdiki barlıq oljini otturidiki qong məydanıq yioñip, xu xəhərnı barlıq oljisı bilən koxup Pərvərdigar Hudayingoja atalojan keydürmə kürbanlıqtək ot bilən keydiñiñi; u mənggügə harabilik bolidu — kaytidin kurulmaslıq kerak. **17** Təltəküs halakatka bekitilgən heqbir nərsə kolungoja qapaxlmışın; xundak kilsang Pərvərdigar oqəzipindin yenip sanga rəhimbıl kərsitidü; U sanga iqını aqritip, ata-bowlirinqoja kəsən kılıqandak seni kəpəytidü. **18** San man bugün tapiliojan Pərvərdigar Hudayingning barlıq əmərlərini tutup, uning nazırında durus bolqanı kılıx üçün awazioja kulaq salsang, haling xundak yahxi bolidu.

bolojını bilən tuyiki aqımak əməstur. Xunga ular silərgə haram bolidu). **8** Qoxqa bolsa tuyaklırı aqımak bolojını bilən kəximigini üçün silərgə haram bolidu. Xundak haywanlarning gəxini yeməslikinglər kerək wə həm eltiklirigə fəggaslıkinglər kerak. **9** Suda yaxaydiqən janiwarlardın tewəndikilərni yeyixka bolidu: — sudiki janiwarlardın kanitı wə qasıraklırı bolqanları yeyixka bolidu, **10** lekin kanitı wə qasıraklırı bolmiojanları yeməslikinglər kerak; ular silergə nisbəten haram bolidu. **11** Barlıq halal kuxlarnı yesənglər bolidu; **12** birək təwəndiki uqar-kanatları yeməslikinglər kerak: yəni bürküüt, tapkux-oqeçirlər, dengiz bürküüt, **13** ərəfələri qayraklıq kuyrukluq sar, laqın, korultaz-tapkuxlar wə ularning hilliri, **14** həmmə qaoşa-kəzəqənlər wə ularning hilliri, **15** müxiyəpilək, teqiklək, qayka, sar wə ularning hilliri, **16** hukvux, ibis, ak ku, **17** sakıyux, belikləroq, karna, **18** laylek, turna wə uning hilliri, həpüp bilən xəpərəng deşənlər silərgə haram sanalısm. **19** Hərbir kanatlık emiliqiqi haxarətlər bolsa silərgə nisbəten haram bolidu; ularını yeməslikinglər kerak. **20** Silər barlıq halal kuxlarnı yesənglər bolidu. **21** Silər heqkəndək eltiq janiwarnı yeməslikinglər kerak; silər undak nərsini xəhər-yezanglar iqidə turuwatkan musapirlərə beringlər; ular uningdin yesə bolidu yaki uni yat allıklärka setiwaşsimu bolidu; qünki sən Pərvərdigar Hudayingoja atalojan mukəddəs bir həlkətursan. Sən oqlakını anisining sütidə kaynitip pixursang bolmayıdu. **22** Sən jəzmən hər yili etizidiki həmmə terikqılık məhsulatlıringən ondin birini ayrixing kerak; **23** sən xularını, yəni axlıq, yengi xarabing, zayıtn meyningdən ondin birini Pərvərdigar Hudayingning alidda, yəni U Əz namını kəlduruxka tallaydiqən jayda yə, xundakla kala-koy padiliridin ayrılojan tunji balılırını xu yərdə yə; xundak kilsang Pərvərdigar Hudayingdin daim körkuxni eginisən. **24** Wa Pərvərdigar Hudaying seni berikətligəndə, U Əz namını kəlduruxka tallıqan xu jay sandın intayın yırak bolup, məhsulatlıringən xu yərgə apıralmioqudək bolsang, **25** sən xu qaçda uni puloja setip, pulni kolungoja təngip, Pərvərdigar Hudaying tallıqan jayqa baroqın wə **26** wa kənglüng nemə tartsa, maylı kala, koy, may-xarab, musallas bolsun, yaki xuningdak kənglüng tartqan hərkəndək nərsini xu puloja alsang bolidu; andin sən wə əyüngdikilər xu

14 Silər Pərvərdigar Hudayinglarning pərzəntliridursılər; əlgənlər üçün bədininglarnı heq kəsməslikinglər kerək wə yaki manglay qeqinglarnı kırıp takır kılmaslikinglər kerək; **2** qünki sən Pərvərdigar Hudayingoja atalojan mukəddas bir həlkətərsən; Pərvərdigar yor yüzidiki barlıq, həlkələr arisidin Əzining alahıda gehiri bolanın bir həlkə boluxi üçün seni tallıqandur. **3** Sən heqkəndə yirginqlik nərsini yeməsliking kerək. **4** Təwəndikilər silər yeyixlik bolidiojan həyanlanlar: — kala, koy, eçkə; **5** keyik, jərən, buoja, yawa eçkə, ahu, bəken, yawa koy, **6** xundakla həyanlanlar iqidə tuyaklıri pütünləy aqımak (tuyaklıri pütünləy yerik) həm kəxigüqi həyanlarning hərhilin yesənglər bolidu. **7** Lekin, kəxigüqi yaki aqımak tuyaklık həyanlardın təwəndikilərni yeməslikinglər kerək: — Təgə, toxçan wə suqur (qünki ular kəxigüqi

15 Hərbir yətə yilning ahiridə sən bir «halas kılıx»ni jakarlımışın. 2 Bu «halas kılıx» mundak boludı: — barlıq kərz işigili xoşnisoşa bərgən kərznı kəqürüm kılıxi kerək; uni xoşnisindən yəki kərindixidin tələp kilmaslışı kerək; qırnı Pərvəndigar alındıda bir «halas

kılıx» jakarlandı. **3** Qatəlliktin bolsa tələp kılıxka bolidu; lekin kerindixingda bolovan kərzni kəqürüm kılıxing yesəng bolidu; kixılər məyli pak yaki napak bolsun, kerək. **4** Həlbuki, aranglarda hajətmənlər bolmayıdu; qünki Pərvərdigar Hudaying silərgə miras bolux üçün igilixinglarqa beridiojan xu zeminda turojiningda seni ziyyadə bərikətləydi; **5** Pakət silər Pərvərdigar Hudayinglarning awazişa kulaç selip, mən silərgə bügün tapiliojan bu pütün əmrəgə əmal kılıxka kengül bəlsənglər xundak bolidu. **6** Qünki Pərvərdigar Hudaying sanga wədə kılıjandak u seni bərikətləydi; san kəp əllərgə kapalatlılıq elip kərz berisən, lekin uların kərz almaysan; san kəp əllər ətüstügə həküm sürisən, lekin ular ətüstündin həküm sürməydi. **7** Pərvərdigar Hudaying sanga beridiojan zeminda xəhər-yezanglar iqidə turuwatkan kerindaxliring arisidin kəmbəoşəl bir adəm bolsa, sən uningoja kənglüngi qatış kılma yaki hajiti qızıxən kerindixingə kolungni yumuwalma; **8** sən bəlkı sehiylik bilən uningoja kolungni oouq kıl wə uningda nema kəm bolsa qoqum hajitidin qikip uningoja etna berip tur. **9** Kənglüngdə namrat kerindixingdin aqriñip: Yəttinqi yıl, yəni «halas yili» yekinlahti, dəp rəzil oyda boluxtin, uningoja həq nərsə bərməsliktin həzi bol; xundak bolup kəlsa u sening toorqanda Pərvərdigaroq peryad kəttirüxi bilən bu ix sanga gunah həsablinidu. **10** Sən qoqum uningoja sehiylik bilən bərgin; uningoja bərginində kənglüngdə narazi bolma; qünki bu ix üçün Pərvərdigar Hudaying seni barlıq ixliringda wə kolungdiki barlıq əmgikingdə bərikətləydi. **11** Qünki kəmbəoşəllər zemindin yokap kətməydi; xunga mən sanga: «Sən sehiylik bilən zemindiki kerindixingə, yəni sening namratlıringə wə hajətmənliringə kolungni aqkin» — dəp tapılıdim. **12** Sening kerindixing, məyli ibranıy ər yaki ibranıy ayal bolsun sanga setilojan bolsa, u altə yəli kullukunda bolidu, andin yəttinqi yıldıda sən uni eziüngdən halas kılıp koyuwat. **13** Uni koyuwətkanda kuruq kol koyuwətsəng bolmayıdu; **14** sən qoqum koyliringdin, haminingdin wə xarab kelqikingdin təkdim kılıxing kerək; Pərvərdigar Hudaying seni bərikətlığını boyiqə sən uningoja bər. **15** Sening əslidə Misir zeminida kul bolovanlıkingni, xuningdək Pərvərdigar Hudaying seni hərlük bədili teləp kütküzəjanlığını yadingda tut; xunga mən bügün bu ixni sanga tapılıdim. **16** Həlbuki, xu kulung sanga: «mən sendin kətməymən» desə (qünki u seni wə ailəngdikilərnəni səyi, sening bilən həli yahxi bolidu) **17** — xu qaođa sən bigizni elip uning kuluğunu ixıktə təx. Xuning bilən u məngügə sening kulung bolidu. Xuningdək dedikingim u xundak muamılə kılıqin. **18** [Kulungni] yeningdin koyuwetix sanga eeqir kəlmisən; qünki u kullukunda alta yil bolovaqka, kimmiti mədikarningidin ikki həssə artuk bolidu; [uni koyuwətsəng] Pərvərdigar Hudaying barlıq ixliringda seni bərikətləydi. **19** Kaliliring wə koyliring arisida tuqulojan barlıq tunji ərkək mozay-koziliringni Pərvərdigar Hudayingoja ata; kaliliringning tunjisini həqkandak əmgəkkə salma, koyliringning tunjisini kırkima. **20** Sən wə eyüngdikilər hər yili xu melingni Pərvərdigar Hudaying alidda, Pərvərdigar tallaydiojan jayda yənglər. **21** Bırak[xu] haywanlarning bir yeri meyip bolsa, məyli u məjrüh, kor yaki uningda hərkəndək nuksan bolsa, uni Pərvərdigar Hudayingoja kurbanlık kılmaslıking kerək. **22** Bəlkı uni xəhər-yezanglar iqidə unı jərən yaki keyknı yegəndək yesə bolidu. **23** Pəkət sən uning kenini yema; kenini suni yərgə təkkəndək tekəwət.

16 Abib eyini alahidə esingdə tut wə etüp ketix həytini Pərvərdigar Hudayingoja atap təbrikligin; qünki Pərvərdigar Hudaying seni Abib eyida Misirdin keqidə qıkarajan. **2** Sən «etüp ketix həytini»ning melini (məyli köy yaki kala padisidin bolsun) Pərvərdigar Hudaying tallap bekitidiojan jayda uningoja atap kurbanlıq kılıqin; **3** xundakla sən həqkandak boldurulojan nannı yemaslıking kerək; sən uning bilən yətta kün petir nən, yəni «külpət nəni» ni yeyixing kerək; qünki sən Misir zeminidin aldiraxlılıq qıktıng; xuning bilən sən əmrüngünghərliq künlridə Misir zeminidin qıkkən xu künni yadingda tutkəysən. **4** Yətta kün qebraliring işidə, eyüngdə həqkandak eştikət təpilmisən; sən birinqi künü kəqtə kılıqan kurbanlıq gəxələrni etigəngə kaldurməsliking kerək. **5** Sən etüp ketix həytini kurbanlığını Pərvərdigar Hudaying sanga təkədim kılıdiaojan xəhər-yeziliringning hərkəndikdə kilsəng bolmayıdu; **6** bəlkı etüp ketix həytini kurbanlığını sən Pərvərdigar Hudaying Əz namını turozux üçün tallaydiojan jaydila kıl; uni kəqkuron, kün petix waktida, yəni Misirdin qıkkandıki wakıtka ohxax wakıttı kilişən. **7** Uni Pərvərdigar Hudaying tallaydiojan jayda pixurup yegin; andin atığında qədirlirliringə kəytsəng bolidu. **8** Sən altə kün petir nan yəysən; yəttinqi künü Pərvərdigar Hudaying alidda təntənəlik sorun künü bolidu; sən həqkandak ix-əmgək kilməsən. **9** Andin yətta həptini sanaysən; axlıqka orəqə saloşandın baxlap yətə həptini sanaxka baxlaysən; **10** andin sən «həptilər həyti»ni Pərvərdigar Hudaying alidda kolungdiki ihtiariyə hədiyə bilən etküzisən; Pərvərdigar Hudaying sanga bərikətlığınınə karap uni ihtiyanən sunisən. **11** Xuning bilən sən Pərvərdigar Hudaying alidda, U Əz namını turozuxka tallaydiojan jayda xadlinisən; sən eziüng, oqlung, kizing, kulung, dediking, sən bilən bir yerdə turuwatkan Lawıylar, aranglardıki musapirlar, yetim-yesirlər wə tul hotunlar xadlinisələr. **12** Sən xuning bilən əslidə Misirdə kul bolovanlıkingni esinggə kəltürüp, bu barlıq bəlgilimilərni tutup əmal kılıqin. **13** Sən «kapılər həyti»ni yətta kün etküzisən; sən haman wə xarab kelqikingni yioqan qeoqingda, oqlung, kizing, kulung, dediking, xəhər dərvazisi iqidə turidiojan Lawıylar, musapirlar, yetim-yesirlər wə tul hotunlar xu həytta xadlinisələr. **15** Pərvərdigar tallaydiojan jayda sən yətə kün Pərvərdigar Hudaying alidda həyt etküzisən; qünki Pərvərdigar Hudaying barlıq məhsulatliringda, kolung kılıqan ixlarda seni bərikətləydi wə sən dərvəzə pütünləy xadlinisən. **16** Yilda üq kətim, petir nan həyti, həptilər həyti wə kapılər həyti sening barlıq ərkəkliring Pərvərdigar Hudaying alidda, u tallaydiojan jayda hazır boluxi kerək; ular Pərvərdigar alidda kuruq kol hazır bolsa bolmayıdu; **17** bəlkı Pərvərdigar Hudayingning sanga təkədim kılıqan bərkiti boyiqə hərbiri kolidin kelixiqli sunsun. **18** Həlkəning üstidin adalət yürügüp adil həküm qıkırıx üçün, sən Pərvərdigar Hudaying sanga

təkdim kılıdiojan barlıq xəhər-yeziliring iqida hərbir qətəllikni bekitməsliking kerək. **16** [Padixah] bolsa ezi kəbilidə sorakqi wə əməldarlarni bekitixing kerək. **19** Adalətni burmilisang bolmaydu; adamlərgə yüz-hatır kilsang bolmaydu; para alsang bolmaydu; para bolsa aklanıلنning kezlerini kor kildi həm adillarning sezlərini burmilaydu. **20** Sən mutlək, adalətni idixing kerək; xundak kilsang hayat kərisan həmdə Pərvərdigar Hudaying sangı təkdim kılıdiojan zemini ilgiləsən. **21** Sən ezung üçün yasayıdojan Pərvərdigar Hudayingning kürbangahining etrapioja «axərah», buti kılıdiojan heqkəndək dərələ tikmasliking kerək. **22** wə ezung üçün heqkəndək, buti türvüki tikliməsliking kerək; undak nəsillər Pərvərdigar Hudayingoja yirginqliktur.

17 Pərvərdigar Hudayingoja hərkəndək nuksani yaki baxka kəmçilikli bolğan kala yaki əyni kürbanlıq süpitidə sunmasliking kerək; qünki undak klix Pərvərdigar Hudayingoja yirginqliktur. **2** Pərvərdigar Hudaying sanga təkdim kılıdiojan xəhər-yezang iqida ar bolsun, ayal bolsun, birsining Pərvərdigar Hudayingning aldida birər rəzil ixni kılıqanlılığı — Uning əhdisişa hilalıック kılıqanlılığı, baxka ilahlaroja (məsilən, Mən sanga ibadət kılıxka mən'i kılıqan kuyax, ay yaki pütükəl samawi koxun bolğan yultuzlaroja), ibadət kılıp ularoja bax urqanlıkı baykalsa, **4** — xundak bir ixtin həwər tapğan yaki uni anglıojan bolsang, undakta sən astayidlilik bilən sürüxtürtün; bu ix ispatlinip rast qıksa, dərəwəka Israilda xundak yirginqlik ix kılıqinan bolsa, **5** sən xu rəzil ixni kılıqan or yaki ayalni dərwaziliringoja elip qıkip, xu ar yaki ayalni olümə məhkum kılıp qalmakesək kilişinq kerək. **6** Birsini olümə məhkum kılıx üçün ikki-üç guwahqining sezləri boluxi kerak. Birsini birlə guwahqining sezi bilən eltütürxə bolmaydu. **7** Əltürlüliojananda awwal guwahqilar kol salsun, andin barlıq həlk kol salsun; xundak kilsanglar silər rəzzillikni aranglardın həydiwetisilər. **8** Xəhər-yezanglarda həküm qikirixka sanga tas kelidiojan bir ix qıksa, maylı hun dəwəsi, hək-taləp dəwəsi yaki zorawanlıq dəwasıda, hərkəndək talax-tartıx bolsa ornunglardın turup Pərvərdigar Hudaying tallaydiojan jayoja beringlar.

9 Silər Lawiy kahinlarning wə xu qaodja bolidiojan sorakqi bəğning yeniqə barisilər wə ulardın həküm soraysıllər; ular silər üçün həküm qikiridu. **10** Silər Pərvərdigar tallaydiojan axu yərdə turoqanlarning silərgə tapxuridiojan həküm sezi boyiqə işra kilişilər; ularning silərgə kərsətkinining həmmisigə əməl kılıp kəngül belüxtünglər kerək. **11** Silər ularning silərgə kərsətkən əqanın həktümi boyiqə, qikiridiojan kararı boyiqə kilişilər; ular silərgə tapxuridiojan sezdin ong ya soloja qətnəp kətməngələr. **12** Wə baxbaxtaklık kılıp, Pərvərdigar Hudayingning hizmiti üçün xu yərdə turidiojan kahinoja yaki sorakqi bəğkə kulağ salmiojan kixi bolsa, xu adəm olümə məhkum bolidu; xuning bilən silər rəzzillikni Israıldın həydəp qikirisilər. **13** Xundakla, barlıq həllə bulnarı anglap korkidu wə yəna baxbaxtaklık kilmaydu. **14** Sən Pərvərdigar Hudaying sanga təkdim kılıdiojan zeminoja kirip uni igiligəndə, xundakla uningu turoqanda: «Mən etrapimdiki əllərninən kılidiojan kılıqınlıqda qazanıq» desəng, **15** xu qaodja sən ezungə pəkət Pərvərdigar Hudaying tallaydiojanını tiklaysən; üstüngə kərindax bolmiojan

həlkni Misiroja kəyturmaslikı kerək; qünki Pərvərdigar silərgə: «Silər xu yol bilən hərgiz kəytmaslikınlardır kerək» degeñidi. **17** Padixah kep ayallarnı ez əmriga almaslikı kerak; bolmisa uning kəngli ezip ketixi mumkin. U ezi üçün altun-kümüni kəpəytməslikı kerək. **18** Padixahlık təhtigə olturojında u ezi üçün Lawiy kahinlarning alidda muxu əkanunni bir dəptərgə keqürüp pütüxi kerak. **19** Xu dəptər uning yenida daim boluxi wə uni emrininə barlıq künllirdə okuxi kerək; xundak kilsə u Pərvərdigar Hudasidin körkup, muxu əkanunning sezləri wə bəlgilimilirini tutup ularoja əməl kılıxını əgini. **20** Xundakla uning kəngli kərindaxlırları alidda hakawurlixip kətməydi, bu əmərlərdin ong ya soloja qətnəp kətməydi wə xuningdək Israil arısida uning wə oqullarının padixahlık künlleri kəp bolidu.

18 Lawiy kahinlər wə xuningdək barlıq Lawiylar kəbilisining Israilda heqkəndək nesivi yaki mirası bolmaydu; ular Pərvərdigar oja atap otta sunulidiojan kürbanlıklardın wə [Pərvərdigarning] mirasidin yeyixkə bolidu, **2** Birək ularning kərindaxlırları arısida heqkəndək mirası bolmaydu; Pərvərdigar eytəndək, U əzzi ularning mirasidur. **3** Kahinlarning kürbanlıq kılıdiojan həlkətin alidiojan tülüxi mundak; — (məyli kala yaki koy bolsun) kol, engək gəxi wə üqəyəkerinə kahinlərə berilidu. **4** Silərning axlıkinglardın, yengi xarabinglardın wə zəytun meyinglərdin dəsləpki pixkən hosulni wə kəyliringlardın dəsləpki kırkılıqan yungni uningoja berisilər; **5** qünki Pərvərdigar Hudaying uni wə uning əwlədlərini Əz namida hizmitidə daim turuxkə barlıq kəbilişlərini iqidin tallıwalıjan. **6** Əgər Lawiy bolğan bir adəm pütükəl Israildiki hərkəndək xəhər-yezidin, yəni ezi makanlaxkən jaydin qıkip, Pərvərdigar tallaydiojan jayoja kəlsə **7** wə xu yərdə Pərvərdigar alidda turoqı barlıq kərindaxlırları oxhax Pərvərdigar Hudasingin namida hizmətə turoqan bolsa, **8** undakta (məyli u atisidin kalojan mirasını setiwtən yaki setiwtəmığın bolsun) uning yəydiqən tülüxi kərindaxlırlarının kılidiojan kətənək kətənək boluxi kerək. **9** Sən Pərvərdigar Hudaying sanga beridiojan zeminoja kırqon qaodja, sən xu yərdəki əllərnin yirginqlik adətlərini əgənməsliking kerək. **10** Aranglarda ez oqlı yaki kizini ottin etküzidiojan, palqılık, ramqılık, əpsanlılık, judagərlik **11** yaki damidiqılık kılıqıqı yaki jinkəx, sehırgar yaki elgənlərdin yol soriqoqı heqkəndək kixi bolmisun; **12** qünki bundak ixłarnı kılıdiojan hərkəndək kixi Pərvərdigar oja nəprətlik bolidu; bu yirginqlik ixlar tūpəylidin Pərvərdigar Hudaying xu əllərni aldinglardın həydəp qikiridu. **13** Sən Pərvərdigar Hudaying alidda ayibsiz mukammal boluxung kerak; **14** qünki sən zemindən həydaydiojan bu əllər ramqıllar wə palqılaroja kulağ salidu; birək Pərvərdigar Hudaying seni undak kılıxka yol koymayı. **15** Pərvərdigar Hudaying silər üçün aranglardın, kərindaxlırların arısindən manga oxaydiojan bir payoqbər turoquzidu; silər uningqə kulağ selinglər. **16** Bu silər Horab teojudə yiojlojan kündə Pərvərdigar Hudayinglardın: «Pərvərdigar Hudayimning awazını yənə anglimaylı, bu dəhəxtlik otni kərməyli, bolmisa əltüp ketimiz»

dəp tələp kılɔjininglarqa pütünləy mas kelidu. **17** Xu 13 Sən uni həq ayimiojin, xundak kılɔjanda Israildin qaođa Pərvərdigar manga: «Ularning manga degən tekülgən gunahsız қanning deođini taziliojan bolisilər; səzi yahxi boldi. **18** Mən ularqa kərindaxlıri arisidin sanga oxhaydiqan bir pəyəğəmbəni turquzıman, Mən Өz sezlirimmi uning aqzıqə salıman wə u Man uningçə barlık tapiliojinmi ularqa sezləydu. **19** Wə xundak boliduki, u Mening namımda dayiqođan sezlirime kulaç salmaydiqan hərkəndək kixi bolsa, Mən uningdin həsab alımən. **20** Əməmma Mening namımda baxbaxtaklär kılıp Mən uningoja tapilioqan birən seznı sezlisə yaki baxka ilahınların namida söz kılıdiqan pəyəğəmbər bolsa, xu pəyəğəmbər eltürüsün. **21** Əgər san kenglüngdə: «Pərvərdigar kilmiojan sözni kəndak pərk etimiz» qıksa, **17** dawalixip kalođan ikki adam Parwərdigarning alidda, xu künlərdə bolidiqan kahinlər wə sorakçı bəğlər alidda hazır bolsun; **18** sorakçı bəğlər əstayidillik bilən təkxürsün; əgər həlikı guwahqı yalođan guwahqı bolup, ez kerindixi toorluluk yalođan guwahlıq bərgən bolsa, **19** undakta, silər dəl u kerindixiə qılmaqçı bolođinidək uningojumu xundak kilinglər. Xundak kılışanglar rəzillikni aranglardın yokitisiłar. **20** Kalođan həlkəmu bu ixni anglaydu wə korkidu wə xundakla, aranglarda undak, rəzil ixni yənə kilməydu. **21** Silər həq rəhəm kilmanglar; janşa jan, kəzgə kəz, qıxka qix, kolođa kəl, putka put elinsun.

19 Pərvərdigar Hudayinglar silərgə beridiojan zemindiki taipilərni silərning aldinglardin üzüp taxlıođan waktida wə silər xundakla ularning xəhərləri wə əylirida turođininglarda, **2** silər xu qaođa Pərvərdigar Hudayinglar silərgə beridiojan zemində üq xəhərnı ayrim kılıxinglər kerək; **3** xundakla, adəm eltürgən hərbir kixi xu yərlərgə, xu xəhərlərning biriğə kəqip beriwalısun dəp yol hazırlap, Pərvərdigar Hudayinglar miras boluxkə silərgə beridiojan zeminni üq rayonça belisilər. **4** Tirik kelix üçün xu yərlərgə kəqip beriwalođan, adəm eltürgən kixi toorluluk bəlgilimə mundak: — u xoñnisini tasadipiyliktin urup eltürüp koyođan, xundakla əslida uningoja eq-adawiti bolimiojan bolsa, xu yərgə kəqip beriwalısa bolidu. **5** Misilan, u xoñnisı bilən otun kesixka ormanşa kirğan bolup, dərəhnı kesixka paltnı kətürgəndə palta bexi sepidin ajrap ketip xoñnisioja tegip ketip uni eltürtüp koysa, undakta jawabkar kixi bu xəhərlərdin biriğə kəqip beriweiļip hayat kəlidu; **6** bolmisa, kan kısası aloquqi əqəzipi kayñoqanda adəm eltürgən kixinı kəçəydi wə yol uzun bolođaqka, uningoja yetixiweiļip eltürtüwetixi mumkin; əmaliyətə, u kixi elümgə layik əməs, qunki uning eslida xoñnisioja heqkəndak eq-adawiti yok idi. **7** Xunga mən silərgə: «Əzünglər xundak üq xəhərnı ayrixinglər kerək» dəp əmr kilmən. **8** Pərvərdigar Hudayinglar ata-bowliringlarqa kəsəm kılıjinidək qəgrayingləri kengəytixni, ata-bowliringlarqa wəda kilođan barlık zemini silərgə təkdim kılınxı halaydu; **9** silər Pərvərdigar Hudayinglarnı seyüx wə uning yollırıda daim mengix üçün mən silərgə bugün tapilioqan bu əmrni tutsanglarla U xundak kılıdu, undakta silermi ezunglər üçün bu üq xəhərdin baxka yənə üq xəhərnı koxisiler. **10** Wə xundak kılışanglar Pərvərdigar Hudayinglar silərgə miras kiliplə təkdim kılıdiqan zemin arisida nahək kan təkülməydu wə xuningdək godininqlarqa hun gunahı qıxməydu. **11** Lekin birsi xoñnisioja eq-adawət tutkən bolsa, paylap turup uningoja hujum kilipli, urup eltürtüwətsə wə xu xəhərlərdin biriğə kəqip beriwalođan bolsa, **12** undakta uning ez xəhəridiki aksakallar adəm əwətip uni xu yərdin yandurup kelixi kerək, andin uni eltürüsün dəp «kan kısası aloquqi»ning kolioja tapxuruxi kerək.

20 Əgər san düxənliringga jəng kılıloji qıkip, at wə jəng hərwilirini, xundakla ezungdin kep bolovan bir əlni kərsəng, ulardın həq korkma. Qünki seni Misir zeminidin qıkirip kələğən Pərvərdigar Hudaying Əzi sən bilən billidur. **2** Silər jənggə qıkip alidda kahin ezi aldiqə qıkip həlkəkə sez kilipli **3** ularqa: «yə Israil, anglanglar! Silər bugün düxənliringsə bilən sokuxux alidda turuwatisilər. Kengülliringsə jür'ətsiz bolmisun; korkmanglar, titrimanglar, ularning səwəbidin dəkkə-dükkigə qüxmanglar; **4** qünki Pərvərdigar Hudaying Əzi düxənliringsə üstidin oqlıba kılıxinglər üçün silər bilən billa jənggə qıkidu» — dəp eytsun. **5** Xu qaođa əməldərələr həlkəkə mundak desun: — «Aranglarda bir yengi ey selip, uni [Hudaşa] atimiojan binsi barmu? Undakta u ez eyiga yenip kətsun, bolmisa u jəngdə olüp ketip, baxka kixi kelip uni [Hudaşa] atixi mumkin. **6** Tək selip üzümzər bərpa kilipli, tehi uning mewisini yemigən birkim barmu? Bar bolsa eyiga yenip kətsun, bolmisa u jəngdə olüp kətsə, baxka kixi kelip uning mewisini yeyixi mumkin. **7** Bir kız bilən wədiləxkən bolup, tehi uni ez əmrigə almiojan birkim bolsa, u eyigə yenip kətsun, bolmisa u jəngdə olüp kətsə, baxka kixi kelip uni eziqə hotunlukka elixi mumkin». **8** Andin mənsəpdarlar həlkəkə yənə sezlep: «Korkup kətkən, jür'ətsiz birkim barmu? U eyiga yenip kətsun. Bolmisa kerindaxlırinin yürükimə uningkidak jasarətsiz bolup keliçi mumkin» dəp eytsun. **9** Əməldərələr həlkəkə xularını eytəkəndin keyin ular həlkəning alidda yetəkqılık kiliçka xoñunlarqa sərdarları tiklisun. **10** Silər hujum kiliçka mələm bir xəhərgə yekinlaxkıninglarda awval uningoja sülhi toorlısında sez kilinglər. **11** Əgər ular sülhini halaymiz, dəp jawab berip ez dərvazilirini silərgə aqsa, undakta uningda turuwatqan həmmə həlkə silərgə bekiňip küllük haxarda bolidu. **12** Lekin silər bilən sülhi kiliçka unimay, bəlki silər bilən jəng kılımkçıqı bolsa silər uni körxangalar. **13** Pərvərdigar Hudayinglar uni kolunglarqa tapxuruxanda uningdiki

hərbir ərkəkni kılıqlap eltürünglər; **14** lekin ayallar bilən kenglüng uningdin seyünmişə, u kəyərni halisa, barojlı balılırlı, kala bilən xəhərdiki həmmə nərsini, yəni barlık qoyuxung kerək; uni puloja satmiojin wə uningoja əqəniyətni ezungularoja olja kılıp elinglər; Pərvərdigar dedətək muamilə kilmiojin, qünki sən uningoja yekinlik Hudayinglər ez düxmənlirringlardın silərgə elip bərgən kılıp uyat kılqansən. **15** Əger birsining ikki ayalı oljidin yəp seyünisilər. **15** Silərdin yırakta bolovan, bolup ularning birigə amraklık, yənə birigə eqlük [zəminənə tawa bolmiojan] əllərning xəhərlirigə xundak kılıqan bolsa wə amrak wə eq bolovan hər ikkisidin kilinglər. **16** Lekin Pərvərdigar Hudayinglər silərgə oouj tuquqlanın bolsa, tunjisini eq ayalidin tapşan miras kılıp beridiojan zemindiki əllərning xəhərlirini bolsa **16** undakta u kixi oqullarıqə barını miras üçün bolsa, ularning iqidiki tinik bar həq nərsini tirik köyməy, tiləxtürüp bərgən künidə eq ayalining oqlı, yəni uning **17** bəlkı Pərvərdigar Hudayinglər silərgə buyruqandak tunji oqlining orniqə amrak ayalining oqlını tunji Hittiyalar bilən Amoriylar, Kəanaanıylar bilən Pərizziylar, oqullukkə koyuxkə bolmayıdu. **17** U bəlkı eq ayalining Hiwiylar bilən Yəbusiyalarning həmmisini taltəküs oqlını tunji oqlum dap etirap kilsun; qünki bu uning yokitixinglar kerək. **18** Bolmisa, ular ez ilahlıriqə küq-kuwwiti bar waktidiki dəsləpki mewisidur; tunji qokunuxtiki həmmə yirginqlik ixlirini silərgə egitip, oqulluk həkuki uningki boləqəqə, atisi barlık mal-Pərvərdigar Hudayingləroja gunah kılıdiaojan bolisilər. mülüktin uningoja ikki ülüx miras bərsun. **18** Əger **19** Bir xəhərni igiləx üçün uzun wakit jəng kılıp körxpə turuxkə toqra kəlsə, uning ətrapidiki dərəhlərni palta bilən kesip wəyrən kilmanglar; qünki ularning mewisini yesənglər bolidu. Xunga ularni kəsmənglər; qünki dələdiki dərəhlər körxiwelik kerək bolovan adəmmidi? **20** Lekin silər mewilik dərəhə əməs dəp bilgən dərəhlərni kesip yoxitip, silər bilən sokuxkən xəhərni hujum kılıp qulxitixka xu dərəhlərden istihkam-potəylərni yasisanglar bolidu.

21 Əger Pərvərdigar Hudayinglər silərgə miras kılıp igiləxkə beridiojan zemində, dalada eltürülən bir jəset teplisə, əmma uni eltürğən adəm məlum bolmisa, **2** akşakalliringlar bilən soraqçı bağlırlıqlar qılıp elük tepliojan yər bilən ətrapidiki xəhərlərning arılıkını əlqisun; **3** eltürüləqünjüng jəsitigə əng yekin xəhərning akşakallırları bolsa ixşa selinmiojan, boyunturukmu selinmiojan inak tepli kalsun; **4** xu xəhərning akşakallıri inakni süyi tohtimay akidiojan, həydilip terilmiojan bir jilojoja elip berip, xu jilojining eziđə inakning boynını sunduruwətsun; **5** xu qaođda Lawiyning əwladılırı bolovan kahinlar ularning kexioja kalsun; qünki Pərvərdigar Hudayinglər ularını Əzining aliddə hizmətə bolup, Pərvərdigarning namida bəhət-bərikət tiləkə tallıqandur. Hərbir dawa wə hərbir tayak jazası ularning sezi boyiqə kesilsən. **6** Eltürüləqünjüng jəsitigə əng yekin xəhərdiki akşakallırların həmmisi xu jilojoja keli, boynı sundurulmuş inəkətə turup, kollarını yuyup **7** guwahlıq berip: «Kollarımız bolsa bu kənni tekəmidi, kezlimiz bu ixni kermidi; **8** əy Pərvərdigar, Sən Əzüng hərlük bədili teləp kütküzojan həlkinq Israelin kəqürəysən wə nahək, akkən kannıng gunahını Israel həlkinqə artmioqaysən» — desən; xundak kılıp bu kan gunahıqə kəfarət kəltürülən bolidu. **9** Silər xundak kılıp Pərvərdigarning nəziridə toqra bolovanı kılıp nahək tekülgən kannıng gunahını ezunglardın qıkırıwtəkən bolisilər. **10** Əger silər düxmənlirringlar bilən jəng kılıqlı qıkqininqarda Pərvərdigar Hudayinglər ularını kolunqlarоja bərgəq, ulardin asır alqan bolsanglar, **11** bu əsirlərning arısida qırayılık bir ayalni kərüp, kenglüng uningoja qüxüp, uni əmrinqə elixni halisang, **12** undakta uni eyüngə elip baroqin; u qeqini qüxtürüp, tırnaklırını yasap, **13** əsirlilikte kiyən kiyimlirini selip, eyüngədə olturup toluk bir ay ata-anisi üçün matən totsun; andin sən uning kexioja kirip uni ezungə ayal kılıp uningoja ər bolsang bolidu. **14** Keyin, əgərda

koyuxung kerək; uni puloja satmiojin wə uningoja dedətək muamilə kilmiojin, qünki sən uningoja yekinlik Hudayinglər ez düxmənlirringlardın silərgə elip bərgən kılıp uyat kılqansən. **15** Əger birsining ikki ayalı oljidin yəp seyünisilər. **15** Silərdin yırakta bolovan, bolup ularning birigə amraklık, yənə birigə eqlük [zəminənə tawa bolmiojan] əllərning xəhərlirigə xundak kılıqan bolsa wə amrak wə eq bolovan hər ikkisidin kilinglər. **16** Lekin Pərvərdigar Hudayinglər silərgə oouj tuquqlanın bolsa, tunjisini eq ayalidin tapşan miras kılıp beridiojan zemindiki əllərning xəhərlirini bolsa **16** undakta u kixi oqullarıqə barını miras üçün bolsa, ularning iqidiki tinik bar həq nərsini tirik köyməy, tiləxtürüp bərgən künidə eq ayalining oqlı, yəni uning **17** bəlkı Pərvərdigar Hudayinglər silərgə buyruqandak tunji oqlining orniqə amrak ayalining oqlunu tunji Hittiyalar bilən Amoriylar, Kəanaanıylar bilən Pərizziylar, oqullukkə koyuxkə bolmayıdu. **17** U bəlkı eq ayalining Hiwiylar bilən Yəbusiyalarning həmmisini taltəküs oqlunu tunji oqlum dap etirap kilsun; qünki bu uning yokitixinglar kerək. **18** Bolmisa, ular ez ilahlıriqə küq-kuwwiti bar waktidiki dəsləpki mewisidur; tunji qokunuxtiki həmmə yirginqlik ixlirini silərgə egitip, oqulluk həkuki uningki boləqəqə, atisi barlık mal-Pərvərdigar Hudayingləroja gunah kılıdiaojan bolisilər. mülüktin uningoja ikki ülüx miras bərsun. **18** Əger **19** Bir xəhərni igiləx üçün uzun wakit jəng kılıp körxpə turuxkə toqra kəlsə, uning ətrapidiki dərəhlərni palta bilən kesip wəyrən kilmanglar; qünki ularning mewisini yesənglər bolidu. Xunga ularni kəsmənglər; qünki dələdiki dərəhlər körxiwelik kerək bolovan adəmmidi? **20** Lekin silər mewilik dərəhə əməs dəp bilgən dərəhlərni kesip yoxitip, silər bilən sokuxkən xəhərni hujum kılıp qulxitixka xu dərəhlərden istihkam-potəylərni yasisanglar bolidu.

21 Əger Pərvərdigar Hudayinglər silərgə miras kılıp igiləxkə beridiojan zemində, dalada eltürülən bir jəset teplisə, əmma uni eltürğən adəm məlum bolmisa, **2** akşakalliringlar bilən soraqçı bağlırlıqlar qılıp elük tepliojan yər bilən ətrapidiki xəhərlərning arılıkını əlqisun; **3** eltürüləqünjüng jəsitigə əng yekin xəhərning akşakallırları bolsa ixşa selinmiojan, boyunturukmu selinmiojan inak tepli kalsun; **4** xu xəhərning akşakallıri inakni süyi tohtimay akidiojan, həydilip terilmiojan bir jilojoja elip berip, xu jilojining eziđə inakning boynını sunduruwətsun; **5** xu qaođda Lawiyning əwladılırı bolovan kahinlar ularning kexioja kalsun; qünki Pərvərdigar Hudayinglər ularını Əzining aliddə hizmətə bolup, Pərvərdigarning namida bəhət-bərikət tiləkə tallıqandur. Hərbir dawa wə hərbir tayak jazası ularning sezi boyiqə kesilsən. **6** Eltürüləqünjüng jəsitigə əng yekin xəhərdiki akşakallırların həmmisi xu jilojoja keli, boynı sundurulmuş inəkətə turup, kollarını yuyup **7** guwahlıq berip: «Kollarımız bolsa bu kənni tekəmidi, kezlimiz bu ixni kermidi; **8** əy Pərvərdigar, Sən Əzüng hərlük bədili teləp kütküzojan həlkinq Israelin kəqürəysən wə nahək, akkən kannıng gunahını Israel həlkinqə artmioqaysən» — desən; xundak kılıp bu kan gunahıqə kəfarət kəltürülən bolidu. **9** Silər xundak kılıp Pərvərdigarning nəziridə toqra bolovanı kılıp nahək tekülgən kannıng gunahını ezunglardın qıkırıwtəkən bolisilər. **10** Əger silər düxmənlirringlar bilən jəng kılıqlı qıkqininqarda Pərvərdigar Hudayinglər ularını kolunqlarоja bərgəq, ulardin asır alqan bolsanglar, **11** bu əsirlərning arısida qırayılık bir ayalni kərüp, kenglüng uningoja qüxüp, uni əmrinqə elixni halisang, **12** undakta uni eyüngə elip baroqin; u qeqini qüxtürüp, tırnaklırını yasap, **13** əsirlilikte kiyən kiyimlirini selip, eyüngədə olturup toluk bir ay ata-anisi üçün matən totsun; andin sən uning kexioja kirip uni ezungə ayal kılıp uningoja ər bolsang bolidu. **14** Keyin, əgərda

keltüriüxüng mumkin. **9** Ez üzümzarlıkingoja ikki hil mundaklardin heqkim Pərvərdigarning jamaitigə uruk qaqmiojin; bolmisa teriojiningň hemmisi wə kirmisun. **3** Həqbir Ammoniy wə ya heqbir Moabiy üzümzarlıkingň məhsulatlari bulçanjojan hesablinidu. Pərvərdigarning jamaitigə kirmisun; oninqi əwladijojqısa **10** Sən kala bilən exəknı birgə koxup yər həydimigin. ulardin heqkim Pərvərdigarning jamaitigə hərgiz **11** Yung wə kanaptin ibarət ikki hil yiptin tokülojan kirmisun. **4** Səwəb xuki, siler Misirdin qikkininglarda kiyimni kiymigin. **12** Sən yepinəolan tonunungin tət ular aldinglarqa yemaklik, su elip qıkımızı wa silərgə burjığa pəpül kyojon. **13** Əgar bir hotun elip uningoja ziyankəxlilik, kılıxka silərnı karojısun dəp, Aram- yekinqılık kılıqandın keyin uningoja eq bolup, **14** Naharaimdiki Petorluk Beorning oqlı Balaamını yallidi. Uning yaman gepini kılıp, uningoja bətnam qaplap, **5** Lekin Pərvərdigar Hudayinglar bolsa Balaamıng ərz kılıp: «Mən bu hotunnu aldim, lekin uningoja sezin anglimay, bəlkı silə üçün karojixni bərikətkə yekinqılık kılsam uning kız əməslikini bildim» desə, **15** undakta kızning ata-anisi kızning paklık ispatini elip [Ammoniyalar wə Moabiyalar]ning aman-əsənliki wə xəhər darwazısında olturojan xəhərning aksakallırıqə kəltürsus, **16** andin kızning atisi aksakallarqa söz kılıp: «Mən kızimni bu kixigə hotunluğka bərdim, lekin u uningoja eq bolup kıldı; **17** wə mana, u uning yaman gepini kılıp, bətnam qaplap ərz kılıp: «Kızıngning kız əməslikini bildim» dəydi. Birak mana kızimning paklık ispat!» dəp, ispat rəhnti aksakallarning aldida yeyip koysun. **18** U waktitta xəhərning aksakallırı erini tutup uningoja tayak-tərbiya berip, **19** Israildiki bir pak kızning yaman gepini kılıp, uningoja bətnam qapliding dəp, yüz xəkel kümüx telətsun; andin ular pulni kızning atisioja bərsun dap bekitsun. Əmma kız bolsa xu kixining hotuni bolup turuwerixi kerək; ar pütün əmridda uni koyup bərsə bolmaydu. **20** Lekin bu söz rast qıkıp, kızning paklık ispati bolmisa, **21** kıznı atisining eyining dərwazisi aldişa aparsun wə atisining eyida buzukluk kılıp Israılning iqida xərməndilik kılıqanlıki üçün uning xəhərininə adamları xu yarда uni qalma-kesək kılıp əltürüsün. Xundak kılıqinlingarda silər ezunglardın rəzillikni qıkırıwetisilər. **22** Əgar birsi eri bar hotun bilən zina kılıp tutulup kalsa, zina kilişxan ər-hotun ikkilisi əltürülsün. Xundak kılıqanda Israılning iqidin rəzillikni qıkırıwetisilər. **23** Əgar birsi xəhərda biraw bilən wədiləxip kyojan bir kizni ugritip, uning bilən billə bolsa, **24** ikkilisini xəhərning dərwazisioja elip qıkıp qalma-kesək kılıp əltürüngərlər; kız bolsa xəhərda turup warkirimojını üçün, ər bolsa baxkisining wədiləxkən kizi bilən yatkını üçün əltürülsün. Xundak kılıp, silər ezunglardın rəzillikni qıkırıwetisilər. **25** Əgar ər kixi baxkisi bilən wədiləxkən kizni dalada ugritip, uni tutuwelip uning bilən yatsa, paqt kiz bilən yatkan ər kixi əltürülsün. **26** Kızoja bolsa, heqne ma kilmanglar, qünki kızning əzidə olımgə layik heq gunah yok. Bu ix bolsa birsi koxnisişa hujum kılıp uni əltürwətkəngə ohxax ixtur. **27** Qünki u baxkisişa wədiləxkən kizni dalada tutuwaloqanda, kız towliojan bolsimu uni kutkuzoudak kixi teplimiojan. **28** Əgar birsi birər ər bilən wədiləxmigən kizni tutuwelip, uning bilən yetip hər ikkisi tutulsa, **29** kız bilən yatkan adəm kizoja yekinqılık kılıp har kılıjını üçün kızning atisioja əllik xəkel kümüx berixi kerək; andin kizni eziqə hotun kılıp elixi kerək; u pütükəl əmridda uni koyup bərsə bolmaydu. **30** Heqkim atisining hotununu almaslıki kerək, atisining yetkiniini aqmaslıki kerək.

23 Kimki sokulux yaki kesilix tüpəylidin ahta kiliwetilgən bolsa, Pərvərdigarning jamaitigə kirmisun. **2** Kimki həramdin tuquljojan bolsa Pərvərdigarning jamaitigə kirəlməs; oninqi əwladijojqısa

mundaklardin heqkim Pərvərdigarning jamaitigə kirmisun. **3** Həqbir Ammoniy wə ya heqbir Moabiy üzümzarlıkingň məhsulatlari bulçanjojan hesablinidu. Pərvərdigarning jamaitigə kirmisun; oninqi əwladijojqısa **10** ulardin heqkim Pərvərdigarning jamaitigə hərgiz kirmisun. **4** Səwəb xuki, siler Misirdin qikkininglarda ular aldinglarqa yemaklik, su elip qıkımızı wa silərgə ziyankəxlilik, kılıxka silərnı karojısun dəp, Aram-Naharaimdiki Petorluk Beorning oqlı Balaamını yallidi. **5** Lekin Pərvərdigar Hudayinglar bolsa Balaamıng sezin anglimay, bəlkı silə üçün karojixni bərikətkə aylanduruvətti; qünki Parvardigar Hudayinglar silərgə muhəbbət baqlıqojan. **6** Silə hemmə künliringlarda [Ammoniyalar wə Moabiyalar]ning aman-əsənliki wə bəhtini hərgiz istiməngərlər. **7** Lekin Edomiyalar kərindixinglar bololaş, ularqa nəprət bilən karimanglar. Misirliliklarojumu nəprət bilən karimanglar, qünki silər ularning zeminidə musapir bolup turoqanıdingərlər. **8** Bularning üçinqi əwladiđin tuquljojan balılar Pərvərdigarning ibadət jamaitigə kirsə bolidu. **9** Düxənliringga karxi jənggə qıkıp qediř ticksang, hərhil napaklıktın ehtiyat kılıqin. **10** Əgar aranglarda keqisi birsə qüxicidə Xəytan atləp napak bolovan bolsa, u qedirgahdın qıkıp kətsun; qedirgahka udulla kirmisun; **11** kəqkurun kərgəndə u suşa qüxüp, kün patkanda qedirgahqoja yenip kirsun. **12** [Hajitinglar] üçün qedirgahning sırtida bir jayinglar bolsun; tərətkə xu yərgə beringlər. **13** Saymanliring ipidə bir gürjək bolsun; sən sırtta tərətkə oltursang, uning bilən orək kolap təritingni kəməwüt. **14** Qünki Pərvərdigar Hudaying seni kutkuzuxka, düxənliringga aldinglarqa tapxuruxka qedirgahıng oturusida yürüdü; xunga sening qedirgahıng pak bolsun. Bolmisa U seningkidə birər paskinilik kərsə səndin ayrılp ketixi mumkin. **15** Əz hojisidin keçip yeningoja kəlgən kulni əz hojisioja tutup bərmigin. **16** U aranglarda silər bilən billə turup, kaysı xəhərning dərwazisi ipidə kəsisi yərni tallisa, xu yarda tursun. Silər uningoja zulum kilmanglar. **17** Israılning kizlirinining arısında heqbir pahıxa bolmisun, Israılning oqullurining arısında heqbir pahıxa həzilək bolmisun. **18** Bir kəsməni bəja kəltürmək üçün Pərvərdigar Hudayinglarning eyigə pahıxingin puluni yaki həziləknəng puluni kəltürməgin; qünki bu ikkisi Pərvərdigar Hudayingning aliddə yirginqlik. **19** Silər ez kərindixinglardin estüm almanglar; pulning əsumi bolsun, axılıqning əsumi bolsun yaki hərkəndə əsum alojudək baxkə nərsining əsumini alsanglar bolmayıdu. **20** Əməma qotlalıktın əsum alsanglar bolidu, lekin kerindixinglardin heq əsum almanglar. Xundak kilsanglar Parvardigar Hudayinglar silər uni igiləkə kiridiqən zemində, kolliringlarning barlıq əmgikidə silərgə bərikət beridu. **21** Sən Pərvərdigar Hudaying aliddə bir nərsini ataxka kəsəm kılıqan bolsang, uningoja əməl kılıxha hayal kılma. Bolmisa, Pərvərdigar Hudaying uni səndin tələp kılıjınınida gunahkar bolisən. **22** Lekin əgar san bir nərsini ataxka kəsəm kilmisən, u sanga heq gunah bolmayıdu. **23** Aozzingdin qikkənəja əməl kılıqin; Pərvərdigar Hudayingqoja kəsəm kılıp atiojiningni, yəni aozzingning sezi boyiqə ihtiariyi hədiyəngəni sunuxung kerək. **24** Sən koxnangning talikjıqa kirsəng halıqininqə yep toyun, əmma qaqakuqangoja elip mangmiojin. **25** Koxnangning pixkan

ziraətlikigə kirsəng, kolung bilən ziraətning bexini üzüp alsang bolidu; əmma қoxnangning ziraətlirigə orojak saloquqi bolma.

24 Əgər birsi bir ayalni əmrigə alojadın keyin uningda birər sət ixni biliq, uningdin seyünmişə, undakta u talak hetini pütüp, uning koliqa berixa kerək; andin uni ez eyidin qikiriwətsə bolidu. **2** Ayal uning eyidin qikkəndin keyin baxka orga təqsə bolidu. **3** Bu ikkinçi ərmə uni yaman kerüp, talak hetini yezip koliqa berip uni ez eyidin qikiriwətsə yaki uni alojan ikkinçi eri olılıp kətsə **4** uni koyup bərgən awwallı eri uni napak həsablaş, ikinçi ketim hotunlukka almisun; qunkı undak kilsə, Pərvərdigarning aldida yirginqlik ix bolidu. Sən Pərvərdigar Hudaying sanga miras kılıp beridiqan zeminiñ üstiga gunah yüklümigin. **5** Əgər birkim yengidin hotun alojan bolsa uningoja nə jənggə qikix, nə baxka birər ixka buyrulmisun; u bəlkı alojan hotununu hux kiliç üçün bir yilinqə ərkin-azad bolup eyida oltursun. **6** Həqkim yarоunjak yaki tıgnanning üsti texini kapalatka almisun; qunkı bu ix birsining hayatıni kapalatka alojadək bolidu. **7** Əgər birkim Israillardın bolojan kərindixining birini bulap kəlip, uni kuldək ixlətsə wə yaki uni setiwətsə xu bulangçı olıtırlısun; silər xundak kilsanglar aranglardın rəzillikni qikiriwetisilər. **8** Pesa-mahaw wabası pəyda bolsa, əzüngalarqa pəhəs bolunglar, Lawiy kahinlarning silərgə barlıq kərsətkinini kiliŋglər; mən ularoja qandaq əmr kilojan bolsam xuningə kəngül koyup əmal kiliŋglər. **9** Misirdin qikinqinglarda Pərvərdigar Hudayinglarning yolda Məryəmə qandaq kilojinini əskə elinglər. **10** Əgər sən ez buradər-koxnangoja kərz bərsəng, kapalat elix üçün eyigə kirmügin; **11** bəlkı taxkırıda turup tur; sanga kərəzdar kixi ezi sanga beridiqan kapalatni taxkırıqa elip qiksun. **12** Xu kixi yoksul bolsa sən uningdin kapalatka alojan [kiyimmi] yepinip uhlimiqayṣən; **13** Həq bolmioqanda sən bəlkı kapalatni kün patkanda uningoja kayturup bərgin; xundak kilsang u ez tonini yepinip uhliqanda, sanga baht-barikət tilaydu. Xundak kilsang bu ix sanga Pərvərdigar Hudayingning aldida həkəkənlilik şanılıdu. **14** Ajiz, namrat mədikarоja naħaqlik kılma, məylı u kərindaxliringlardın bolsun yaki yeza-xəhərliringlarda turojan musapirlardin bolsun. **15** U namratlıktın ez həkkiga intizar bolovaqqa, u ixlığə xu künü kün petixtin burun həkkini qokum bərgin; bolsına, u sening tooprangda Pərvərdigaroja pəryad kətürudu, bu ix gunah bolup bexingoja qüxicü. **16** Balilirining jinayıti üçün ata olıtırlısun, balilarmu atining jinayıti üçün olıtırlısun; bəlkı jinayıti bar bolojan hərbir kixi ez gunahı üçün ölüm jazasını tartsun. **17** Sən musapir yaki yetim tooprisidiki həkümni burmilima; tul ayalning kiyim-keqəklirinimu kapalatka alma, **18** bəlkı ezungning Misirda kül bolup Pərvərdigar Hudaying seni xu yərdin hər kılıp kutkuzup kəlginini yadingə qalıqtırıq. Xunga mən sanga buningə əmal kilojn dəp buyruymən. **19** Sən etizlikning həsulini yiqkininingda bir baqı ənqini untup kalojan bolsang, uni elip kelix üçün yenip barmiojin; u ənqə musapir, yetim-yesir wə tul hotunoja təqsun. Xundak kilojanda Pərvərdigar Hudaying sening kolliringning barlıq əmgikini bərikətləydi. **20** Zəytun dərihingni kəkkininən keyin xahlırıda kalojanlarını

kayta kákma; kalduklıri musapir, yetim-yesir wə tul hotunoja təqsun. **21** Üzümzarlıqning üzümlerini yiojip bolojandin keyin waxang kilmiojin. Kalduklıri musapir, yetim-yesir wə tul hotunoja təqsun. **22** Əzungning Misir zeminida kül bolojinining yadingə qalıqtırıq; xunga mən sanga buningə emal kilojn dəp buyruymən.

25 Əgər ikki kixi birnəsini talixip kəlip, həküm berixni tələp kılıp sot aldoja kəlsə, undakta sorakqılar dəwaşa həküm qikirip həkdarnı hək, gunahı bar adəmnı gunahkar dəp jakarlisun. **2** Əgər gunahkar adam dərriga layık bolsa, sorakqı uni ezininə alıda yargə yatkuzup, uning kilojan gunahıqə layik sanap dərrilisun. **3** Lekin pəkət kırıq dərrila urulsun; xuningdin ziyyədə urulmisun, kəpə urulsa xu kərindixing kez alındıga kəmsitilən bolıdu. **4** Sən haman tepiwatqan kalininə aozını boqmiojin. **5** Əgər bir yərdə turidiqan kərindax aka-inilarning biri bala yüzü kerməy olüp kətsə, eləng kixinən ayali yat bir kixiga tagmisun; belki uning erininq birtuoqcan kərindixi uning kexiqa kirip uni hotunlukka elip, birtuoqcan kərindaxlıq burqını ada kilsun; **6** eləng kərindixining ismi Israildin eqrürülməsliki üçün ayalning tunji balisişa uning ismi koyulsun. **7** Lekin əgər bu kixi yənggisini elixni halimisa, yənggisi [xəhər] dərvazisidiki aksakallarning kexiqa berip: «Erimning birtuoqcan kərindixi ez kərindixining ismini Israilda qalduruxka unimi; u mən üçün birtuoqcan kərindaxlıq burqını ada kiliçka unimi», dəp eytsun. **8** Andin uning xəhəridiki aksakallar u qakırtıp uningoja nəşihət kilsun; əgər u: «Mən uni hotunlukka elixni halimaymən», dəp qing turuwalısa, **9** yənggisi aksakallarning kez alıda uning kexiqa berip, uning putidin kəxini saldurup, yüzügo tüktürüp: «Bir tuqışan kərindixi üçün ailə küruxka unimiojan kixigə xundak kilişsən!» dəp jakarlisun. **10** Xu kixining nami Israilning iqidə: «Kəxi selinoquqining eyi» dəp atalsun. **11** Əgər ikki adam bir-biri bilən uruxup kalojınıda birlinən ayali ez eriga yardımloxip erini uruşqininq kolidin ajratmakçı bolup, kolını uztıtip uruşqininq jan yerini tutuwalısa, **12** undakta sən uningoja həq rəhəm kilmay kolını kesiwət. **13** Sening həltangda qong-kiqik ikki hil taraza texi bolımusun. **14** Öyüngda qong-kiqik ikki hil afah saklıma. **15** Taraza texing toptooqra, durus bolsun; əfahinqmu toptooqra, durus bolsun. Xundak kilsang Pərvərdigar Hudaying sanga beridiqan zemində əmrüng uzun bolidu. **16** Qunkı kimki xundak ixlər kilsə, kimki naħaq ix kilsə, Hudaying Pərvərdigarning alıda yirginqlik şanılıdu. **17** Misirdin qikip keliwatqinənlarda Amalklärning silərgə nemə kilojınıni esinqlarda tutunglar; **18** ular Hudadin körkməy, yolda silərgə uqrəp, silər herip-qarqap halınlardan kalmışqan qaçda, kəyninqlarda kalojan ajız kixilərni urup yokatmidim? U Hudadin həq körkmidi. **19** Xunga, Pərvərdigar Hudaying mirasing bolsun dəp sanga igiləxkə beridiqan zemində, Pərvərdigar Hudaying atrapinqdiki barlıq dixmənlirinqdin amanlıq bərginidə, Amalklärning naminə asmanın tegidə aslanımgıdək dərijida eqrürüwət; bu ixni unutma.

26 Sən Pərvərdigar Hudaying sanga miras kılıp beridiqan zeminoja kirip uni əzungning kiliplər ilə olturaklıxkanda, **2** Pərvərdigar Hudaying

sanga beridiojan zeminning hosulini alojanda, sən Pərvərdigar Hudayingning alidda xundak bolqinoja guwahman», dəp eytisən. **4** Kahin sewətni kolungdin elip uni Pərvərdigar Hudayingning kurbangahıning alidda koyidu; **5** andin san Pərvərdigar Hudayingning alidda sez kilip mundak daysan: — «Mening atam əslı qerib bir aramiy idi; Misiroja qüxüp olturnaklaxtı; ular xu yərda sani az musapir bolsimu, baroqanseri kepiyip uluq, küqlük, qong bir həlk boldi. **6** Lekin Misirlıklar bizgə kattik kolluk kilip, zulum selip bizni eqiç əməkək saldı. **7** Əmma biz ata-bowilirimizning Hudasi Pərvərdigaroja paryad kiliwidük, Pərvərdigar awazimizni anglap biz tartıwatkan harlik, japa wə zulumoja nəzirini saldi. **8** Xuning bilan Pərvərdigar küqlük kol wə uzartkan bilək, dəlxətlər wə mejizilik alamatlər wə karamətlər bilən bizni Misirdin qıkırıp **9** bizni bu yərə elip kelip bu zeminoja, yəni süt bilən həsəl ekip turidiqan bir zeminoja iğə kıldı! **10** Əmdi mana, ey Pərvərdigar, Sən manga bərgən bu zeminning mewisining dəsləpki pixkinini Sening kexingoja əkəldim», daysan. Xularni dəp, sewətni Pərvərdigar Hudayingning həzurida koyup, Pərvərdigar Hudayingning alidda səjdə kılısan; **11** xundak kilip sən wə eyüngidikələr Pərvərdigar Hudayingning silərgə ata kilojan həmmə nematlıridin hux bolunglar; ezung, Lawiyalar wə aranglarda turidiqan musapirlar köxulup xadlininger. **12** Sən hər üqinqi yılıda, yəni ondun biri bolqan exrä yılıda həmmə həsolungning ondin birini exrä ayrip bolqandan keyin, san Lawiy bilən musapiroja, yetim-yesir, tul hotunlar oja dərvaziliringning iqidə xulardın yap toyunsun dəp berisən; **13** wə sən Parvərdigar Hudayingning alidda sez kilip xundak daysan: «Mən eyümdin [Hudaqə] mukəddəs kılınojan nərsilərni ayrip elip qıkıp, Sən manga tapiliojan əmr boyiqə bulnarı Lawiy bilən musapiroja, yetim-yesir, tul hotunlar oja bərdim; mən Sening əmrliringning həqbirini nə buzmidim, nə həqqaqan unutmidim; **14** matəm tutkənlərimdə xulardın həqnemini yemidim, napak haləttə turup buningdin birnemini almıdim; əlgən kixığa atap buningdin həqnema bərmidim, bəlkı Pərvərdigar Hudayimming awazini anglap hər ixta Sən manga əmr kilojining boyiqə kıldı. **15** Əmdi Sən mukəddəs makaniqin bolqan asmanlardın nazər selip Əz həlkinq Israfilni, xundakla ata-bowilirimizə qəsəm bilən kilojan wədəng boyiqə, həsəl bilən süt akidiojan, bizgə bərgən bu zeminni bərikətligəysən». **16** Bugün Pərvərdigar Hudaying bu bəlgilimilərgə həm həkümlərgə əməl kılıxka əmr kıldı; pütün kəlbinq, pütün jening bilən uları tutup ularoja əməl kıl. **17** Sən bugün Parvərdigarnı ezungning Hudaying boluxką xundakla Uning yollarıda mengixka, Uning bəlgilimilirigə, Uning əmrliringə, Uning həkümlirigə əməl kılıp Uning awazioja kulałk selixka kobul kılding; **18** wə Pərvərdigar bolsa bugün silərni Əzininq has həlkı boluxką, Uning barlık əmrlirini tutuxka (U silərgə wədə kılqandək) silərni

kobul kıldı. **19** Xundaq bolsa, U silərgə izzət, nam-xəhrət wə xan-xərəp berip, Əzi yaratkan barlıq əllərdin silərni üstün kılıdu. Buning bilən silər Uning eytkinidək, Pərvərdigar Hudayinglar üçün mukəddəs bir həlk bolisi'lər.

27 Musa wə Israelning aksakalliri həlkə buyrup mundaq dedi: — «Mən bugün silərgə tapiliojan bu barlıq əmrni tutunglar. **2** İordan dəryasidin etüp Pərvərdigar Hudayinglar silərgə beridiojan zeminoja kirgən kündə, silər qong-qong taxlarnı tiklap ularını hək bilən akartınglar; **3** andin ata-bowiliringlarning Hudasi Pərvərdigar silərgə wədə kılqinidək, Pərvərdigar Hudayinglar silərgə beridiojan, süt bilən həsəl ekip turidiqan zeminoja kirixinglar üçün daryadin etkininqlerdə, bu kanunning həmmə sezlərini xu taxlaraqa pütüp koyunglar. **4** Silər İordan dəryasidin etüp, menin bugünkü əmrin boyiqə xu taxlarnı Ebal teqida tiklap, ularını hək bilən akartınglar. **5** Silər xu yərda Pərvərdigar Hudayinglar üçün təmür əswab təqmigən taxlardın kurbangah yasanglar; **6** Pərvərdigar Hudayinglarning bu kurbangahı yonulmiojan, pütün taxlardın yasalsun; uning üstidə kəydürmə kurbanlıkları Hudayinglar Pərvərdigaroja atap sununglar, **7** wə xu yərda inaklık kurbanlıklarını sununglar, uların yap Pərvərdigar Hudayinglarning həzurida xadlininger. **8** Silər xu taxlar üstübu kanunning həmmə sezlərini enik pütüp koyunglar». **9** Andin Musa bilən Lawiy kahınları pütükil İsrailəsa sez kılıp: «Əy Israil, xük turup anglanglar! Silər bugün Pərvərdigar Hudayinglarning həlkə boldungular. **10** Əmdi Pərvərdigar Hudayinglarning awazioja kulałk selip, mən bugün silərgə tapiliojan uning əmrliyi wə bəlgilimilirigə əməl kılıngılar» — deyixti. **11** Xu küni Musa həlkə əmr kılıp mundak dedi: — **12** Silər İordan dəryasidin etkəndin keyin, bular, yəni Ximeon, Lawiy, Yəhudə, Issakar, Yüsüp bilən Binyaminlar Gerizim teqining üstidə turup, həlkə bəht-bərikət tilisun. **13** Bular, yəni Ruben, Gad, Axir, Zəbulun, Dan bilən Naftali Ebal teqininq üstidə lənət okuxka tursun. **14** U wakitta Lawiyalar Israillarning həmmisigə yüksəri awaz bilər: — **15** «Kimki hünərwanıng koli bilən birər oyma yaki kuyma məbudni yasap qığsa (Pərvərdigar alidda yırqınqlik ixturl!), uni yoxurunqə tikləp koysa lənətə kalsun» dəp jakarlisun. Andin həlkəning həmmisi jawabən: — Amin! desun. **16** «Kimki ata-anisini kezgə ilmisa lənətə kalsun» dəp jakarlisun. Andin həlkəning həmmisi jawabən: — Amin! desun. **17** «Kimki koxnisining pasıl texini yetkisə lənətə kalsun», dəp jakarlisun. Andin həlkəning həmmisi jawabən: — Amin! desun. **18** «Kimki bir korni yoldın azdursa lənətə kalsun» dəp jakarlisun. Andin həlkəning həmmisi jawabən: — Amin! desun. **19** «Kimki musapir, yetim-yesir wə tul hotun tooprisidiki həkümnü burmilisa, lənətə kalsun» dəp jakarlisun. Andin həlkəning həmmisi jawabən: — Amin! desun. **20** «Kimki atisining hotunu bilən yatsa, atisining yotkınıni aqkan bolqaqça lənətə kalsun» dəp jakarlisun. Andin həlkəning həmmisi jawabən: Amin! — desun. **21** «Kimki haywan bilən munasiwət kilsə lənətə kalsun» dəp jakarlisun. Andin həlkəning həmmisi jawabən: Amin! — desun. **22** «Kimki atisining kizi yaki

anisining kizi bolqan ez həmxirisı bilən yatsa lənətkə қалsun» — dəp jakarlisun. Andin həlkning həmmisi jawabən: Amin! — desun. **23** «Kimki keynanisi bilən yatsa lənətkə қалsun» dəp jakarlisun. Andin həlkning həmmisi jawabən: Amin! — desun. **24** «Kimki koxnisini paylap turup yoxurun əltürsa lənətkə қалsun» dəp jakarlisun. Andin həlkning həmmisi jawabən: — Amin! desun. **25** «Kimki gunahsız adəmni əltürüp uning keni üçün hək alsə lənətkə қalson» dəp jakarlisun. Andin həlkning həmmisi jawabən: — Amin! desun. **26** «Kimki bu қanunning sezliriga köngül bəlməy, uningənə əməl kilixta qing turmişa, lənətkə қalson» dəp jakarlisun. Andin həlkning həmmisi jawabən: — Amin! desun.

28 Əgər sən Pərvərdigar Hudayingning sözünü anglap, Uning mən bugün sanga tapxuridiojan əmrlirigə əməl kilixtə köngül bəlsəng, Hudaying Pərvərdigar seni yar yüzidiki həmma əllərning üstügə qong kılıdu; **2** Pərvərdigar Hudayingning sözünü anglıngan bu həmma bəht-bərikətlər sanga əgixip üstüngə qüxicid: — **3** Sən xəhərdə bəht-bərikətlək bolisən, səhradimu bəht-bərikətlək bolisən. **4** Balyatkungning mewisi bilən yeringning mewisi, qarpayliringning mewisi, yəni kalangning nəsilliri wə koy padiliring tuqkını bolsa, bəht-bərikətlək bolidu. **5** Sewiting bəht-bərikətlək bolidu, təngnəngmu bəht-bərikətlək bolidu. **6** Sən kirsəngmu bəht-bərikətlək bolisən, qiksangmu bəht-bərikətlək bolisən. **7** Sanga karxi qıkqan düxmənlirinə Pərvərdigar alındıga məoşlup kılıdu; ular bir yol bilən sanga hujuməna kelipl, yəttə yol bilən alındıdin kağıdu. **8** Sening ambarlıringda wə kolung bilən kiliqiojan barlıq ixliringda Pərvərdigar üstüngə bəht-bərikət buyruydu; Pərvərdigar Hudaying sanga beridiojan zemində U seni bərikətləydi. **9** Əgər sən Pərvərdigar Hudayingning əmrlirini tutup yollırıda mangsang, Əzzi əsəm bilən sanga wədə kiloqandək Pərvərdigar seni tiklep Əziga mukaddəs bir həlk kılıdu. **10** Xuning bilən yar yüzidiki həmma həlkələr seniñ Pərvərdigarning narnı bilən atalojiningni kərüp səndin korkıldı. **11** Parwərdigar seni yaxnidid; sanga berixə ata-bowliringoja əsəm bilən wədə kilojan zemində seni ez bədininng mewisi bilən qarpayliringning mewisi wə yeringning mewisinə mol wə bərkətlili kılıdu. **12** Pərvərdigar sening zeminingoja ez waktida yamoqur berip kolliriringning həmma ixlirini bərikətləx üçün ez həzinisi bolqan asmannı sanga aqidü; əzüng həq kimdin kərz almaysən, balkı kəp allərgə kərz berisən. **13** Pərvərdigar seni kuyruk əməs, bax kılıdu; sən pəkət üsti bolup, asti bolmaysən. Əgər mən silərgə bugün tapiliojan Pərvərdigar Hudayingning əmrlirigə kulaq selip, ularnı tutup əməl kilsəng, **14** xundakla mən bugün silərgə buyurqan həmma sezlərnin həq birdin ong yaki soloja qətnəp kətmisəng, baxxa iləhələroja əgixip kullukqoja kirmisəng, xundak bolidu. **15** Lekin xundak boliduki, əgər Pərvərdigar Hudayingning awazioja kulaq salmay, man bugün silərgə tapiliojan uning barlıq əmrları bilən bəlgilimilirini tutmisanglar həm ularoja əməl kilmisanglar, bu lənətlərning həmmisi sanga əgixip üstüngə qüxicid: — **16** Sən xəhərdə lənətkə қalisan, səhradimu lənətkə қalisan. **17** Sewiting lənətkə қalidu, təngnəngmu lənətkə қalidu. **18** Balyatkungning mewisi, yeringning mewisi, kalangning nəsilliri wə koy padiliringning tuqkını lənətkə қalidu. **19** Sən kirsəngmu lənətkə қalisan, qiksangmu lənətkə қalisan. **20** Sening Pərvərdigarnı taxliojan rəzil kilmixliring üçün u sən yok kiliñoquqə, tezdir həlak kiliñoquqə, kolung kiliqan barlıq ixliringda sening üstüngə lənət, parakəndlilik wə dəxnəm qüxiürüdu. **21** Pərvərdigar sən igiləkə kiridiqan zemindən seni yokatkuqə sanga waba qaplaxturidu. **22** Pərvərdigar seni sil-waba kesili, kezik kesili, yalluoqluk kesili wə bəzgək kesiliga giriptar kilipl, kuroqakqılıq, qawirix apiti wə hal apitiga muptila kiliidu. Bu apatlər sen yok kiliñoquqə seni koçqlaydu. **23** Bexingning üstidiki asman mistək, ayioqning astidiki yər temürdək bolidu. **24** Pərvərdigar sening zeminingda yaojidiojan yamoqurnı topa-qang wə kum kılıdu; ular taki sən həlak bolqoqə asmandın üstüngə qüxicidu. **25** Pərvərdigar Əzi seni düxmənlirinənaldıda məoşlup kılıdu. Sən ularoja karxi bir yol bilən berip, ularning aliddin yətə yol bilən kağısan; yar yüzidiki həmma əllərni dakkə-dükkigə salidiojan obekt bolup kalisilar. **26** Əlitliklirlər asmandıki barlıq uqar-kanatlar bilən yər yüzidiki hayvanlar oja yəm bolidu; ularni həydiwetidiojan həqkim qikmaydu. **27** Pərvərdigar seni Misirdiki sakaymas yara-qakılıri, qikan-hürrəklər, təmrətək, qıqıxkə bilən uridu. **28** Pərvərdigar seni saranglıq, korluk wə parakəndlilik bilən uridu. **29** Sən küpkündützdə kor kixi karangoquda təmtılığendək təmtıləp yürisən, barlıq yolliring akmayıdu; sən kündünküngə pəkət zulum bilən bulanglıqlikka uqriquoqı bolisən, seni kütküzidiojan həqkim qikmaydu. **30** Sən bir hotun bilən wədiləxsəng baxxa bir adam uning bilən yatiidu; eyni salsang unında olturalmaysən, tek tikken bolsang mewisini yeyəlməysən. **31** Kalang kezliringning aldida soyuldu, lekin gəxidin yeyəlməysən; kərap turup exiking səndin bulap ketildi, sanga yenip kəlməydi. Koyliring düxmənlirinən koliqə qüxiüp ketidu, ularnı yandurup keliqəkə yardamə həqkim qikmaydu. **32** Ooqul bilən kizliring baxxa bir əlning koliqə qıxiüp, kezliring pütün kün ularoja talmürtük bilən qarqaydu; lekin kolung ularni kütküzuxka amalsız kılıdu. **33** Yeringning məhsulatlırı bilən əmgikingning barlıq mewisini sən tonumaydiojan bir el yəp ketidu; sən barlıq künrliringdə ezilip zulum tartışan; **34** Kezliring kərgən ixlardın sən sarang bolup ketisən. **35** Pərvərdigar seni tapinindin qokkəngəsiqə, tizing bilən paqqə-putliringojoqə sakaymas dəhəxətlək yara-qakıqlar bilən uridu. **36** Pərvərdigar seni ez üstüngə tikligən padixaḥingə qoxup əzüng wə atabowliring tonumiojan bir algə tutup beridu. Sən xu yərədə turup yaqoq wə taxtin yasalojan baxxa iləhələroja qokunisan. **37** Sən Pərvərdigar seni elip baridiojan həmma əllər arisida wəhimə, səz-qeqək wə tapa-təninig obyekti bolup kalisən. **38** Sən etizlikə berip kəp uruk qaçısan, lekin qekətkilər ularnı yəp ketip, uningdin az yiojip kalisən. **39** Tallarnı tikip pərwix kilsangmu, ularnı kurtlar yap ketip, nə mewisini yiojalmaysən, nə xarab iqəlməysən. **40** Zeminingning hər yeridə zəytun baqliring bolsimu, uning meyi bilən bədiningni məsihləp mayliyalmaysən; qünki dərəhəldəki mewilər pixmayla qüxiüp ketidu. **41** Ooqul wə kiz pərzənt kersəngmu, lekin ular yeningda turmaydu; qünki ular sürgün bolup ketidu. **42** Sening hərbir dərihing bilən

yeringning barlıq məhsulatlarını qekətkilər əzining kesəl wə həmmə wabanimu Pərvərdigar təki sən kılıdu. **43** Aranglarda turuwatkan musapir səndin halak boluqça üstüngə qüxiridü. **62** Xuning bilən baroqanseri üstün bolup, sən baroqanseri təwən bolup əslidə asmandıki yultuzlardək nuroqun bolsanglarımı, kəlisən. **44** U sanga kərz bərgiqi bolidü, əmma sən uningə qərzbərləməysən. U bax bolidü, sən kuyruk bolisən. **45** Sən Pərvərdigar Hudayingning awaziqa kulak salmay, U sanga tapiliojan əmr wə bəlgili mələni tutmiojining üçün bu lənətlərnin həmmisi sən halak kılınoqqa seni koqlap yetip, üstüngə qüxidü. **46** Bu lənətlər əzüng wə nəslinqning üstügə mənggülük **47** Sən kəngriqılıkta xadlıq wə kəngül huxlukı bilən Pərvərdigar Hudayingning kəllukida bolmiojaqka, **48** buning ornişa sən aqlıq wə ussuzluk, yalingaqlıq wə hər nərsininq kəməqılıkida bolup Pərvərdigar sanga karxi bir əlini sanga karxi əwətidi. **50** U əlpəzi əxəddiy, kəriləroja yüz-hatır kilmaydiqan wə yaxlaroja mehri kərsətməydiqan bir al bolidü. **51** U sən halak boluqqa, qarwiliringning naslı bilən yeringning məhsulatlarını yep ketidü; ənki u sən yokitip bolmioqqa sanga na axılıq, na yengi xarab, na zəytun meyi, na kalangning mozayliri na köy padiliringning koziliridin bir nemini köymaydu. **52** Sən tayanojan pütkül zeminingdiki həmmə egiz, məhkəm seppilliring erülpə qüxtiqə, u pütkül zeminingdiki barlıq dərwaziliring aldiqa kelip, seni körxiwalidü; u Pərvərdigar Hudaying sanga bərgən zeminingning hər yeridik həmmə dərwaziliring aldiqa kelip, seni körxiwalidü. **53** Xu wakitta düxmənliringning kəstap kelixliri bilən bolojan kamal-kıstanging azab-okubətləri iqida, Pərvərdigar Hudaying sanga ata kılıjan, ez teningning mewisi bolojan oquqliringning gexini wə kızliringning gəxini yaysan. **54** Wə xundak boliduki, aranglardiki nazuk, intayın silik-sipaya bir adam kərindixi, kəqikidiki ayali, xundakla tehi tirik baliliridin kəzənjinip, ularoja yaman kezi bilən kəraydu; **55** xunga, düxmənliringning kamal-iskənjisidə sən ez dərwaziliring iqida kiyənalqinində heqnəmə kəlmiojanlıq türün, u ezi yawatkan balilirinin gəxidin ularıning heqkəysisiqə azraqnum bərməydu. **56** Aranglardiki əslidə nazuk wə silik-sipaya bolojan, silik-sipayılık wə nazuklukidin puti bilən yərgə dəssənxənum halimaydiqan ayal kəqikidiki eri, oqul-kız pərzəntilirdin kəzənjinip, ularoja yaman kezi bilən kəraydu; ənki düxmənliringning kamal-iskənjisidə bilən san ez dərwaziliring iqida kiyənalqinində heqnərsə kəlmiojaqka, u ez puti arılıkidan qıkkən bala həmrəhi bilən ezi tuqşan balilirini yoxuruna yəydi. **58** Sən bu kitabta pütülgən bu ənununing barlıq sezlirigə əməl kilişkə kəngül bəlmisəng, Pərvərdigar Hudayingning uluq wə həywətlik namidin körkmisəng, **59** Pərvərdigar sening üstüngə qüxirädiqan wabalar həm nəslinqning üstügə qüxirädiqan wabalarnı ajayıb kılıdu; U dəhxətlik, uzakka sozulidioqan wabalarnı wə eojir, uzakka sozulidioqan kesəllərni üstüngə wə nəslinqə qüxiridü; **60** Pərvərdigar sən korkidioqan, Misirdiki barlıq kesəllərni üstüngə qüxirüp, sanga qaplaxturidü. **61** Xuningdək bu ənunuiy kitabta pütülmigən həmmə silergə yahxilik kili, silerni yokitip halak kılıdiqinidin səyənidü; xuning kılınoqqa seni koqlap yetip, üstüngə qüxidü. **62** Wə xundak boliduki, Pərvərdigar ilgiri salmidinglar. **63** Wə xundak boliduki, Pərvərdigar silər Parwərdigar Hudayinglarning awaziqa kulak silər əsildə asmandıki yultuzlardək nuroqun bolsanglarımı, əmdilikdəz bir türküm kixılər bolup kəlisilər; ənki sələr Parwərdigar Hudayinglarning awaziqa kulak silər Parwərdigar Hudayinglarning awaziqa kulak salmidinglar. **64** Pərvərdigar silərni yər yəzining bu qetidin u qüxirädiqan mejizilik alamat wə karamət bolup kılıdu. **65** Silər u əllərning arisida nə aram tapalmaysilər, nə tapininqələr tirəp turoqudək həq məzmut jay bolmayıdu; Pərvərdigar bəlkı xu yərdə silərning kənglünglərni əwətidiqan düxmənliringning kəllukida bolup kəlisən; U seni halak kılınoqqa boynungoja temür boyunturukni salidü. **49** Pərvərdigar yıraktın, yəni yar yəzining qetidin sən tilini bilməydiqan, bürkütək xungoqup kəlidioqan bir əlini sanga karxi əwətidi. **50** U əlpəzi əxəddiy, kəriləroja yüz-hatır kilmaydiqan wə yaxlaroja mehri kərsətməydiqan bir al bolidü. **51** U sən halak boluqqa, qarwiliringning naslı bilən yeringning məhsulatlarını bolup jenimindən ayrılip kələrmənmə - dəp korkisilər; **66** Silər kərəmətli başkan wəhimi wə parakəndidilik wə kezlinir kərgən kərəmətli təpəylidin atığını: «Kaxki kəq bəlsidi!», kəqta bolsa: «Kaxki atığən bəlsidi!» dəysən. **68** Pərvərdigar silərə wəda kiliplər: «Silər bu yolni ikkinqi yəna kərməsilsər» degən xu yol bilən silərni kemigə qüxirüp Misiroja yanduridü. Silər xu yərdə düxmənliringlaroja kül-dedək boluxka əzüngləri satışilər, lekin silərni alojili adəm qıkmayıdu.

29 Təwəndikilər Pərvərdigar Israilliər bilən əhdə baqlax üçün Moab zeminidə Musaqa tapiliojan sezəldür. Bu əhdə Pərvərdigar ular bilən Hərəbdə kılıjan əhdidin baxxa bir əhdə idi. **2** Musa pütükli Israillni qakirip ularoja mundaq dedi: «Silər Pərvərdigarning Misir zeminidə Pirəwngə, uning barlıq hizmətkarları wə zemining həmmə yeridə kəz aldinglarda nemə ix kılıqını kerdünglər, **3** yəni xu qong apətlər bilən uluq mejizilik alamat wə karamətərni ez kezünglər bilən kerdünglər. **4** Lekin Pərvərdigar silərə bütüngiqa qüxiängüdək kəngül, kərgüdək kez wə angliogudək kulak bərmidi. **5** Mən kərik yil silərni bayawanda yetəkləp yurdum; xu wəkiltardə üstünglərdiki kiyimliringlar konirimi, putunglərdiki kəxinqlər konirap katıldı. **6** Huda Əzining silərning Pərvərdigar Hudayinglar ikenlikini bilsən dəp, silərə yeyixkə nan, iqxikə xarab yaki kütlük iqimlik nesip kilmidi. **7** Silər bu jayoja yetip kəlgininglarda Həxbonning padixahı Sihon bilən Baxanning padixahı Oğ biz bilən jəng kılıqlı qıktı; əmma biz ularını urup məqələp kıldık; **8** biz ularning zemirlərini elip Rubənlər bilən Gadlar wə Manassəhning yerim kəbilisigə miras kiliplə bərdük. **9** Əmdi silər həmmə ixliringlərdə rawaj tepix üçün bu əhdidin sezlirini tutup, ularoja əməl kilişlər. **10** Bugün həmmünglər — kəbələ baxlıklärıng, aksalliringlər, eməldarlıringlər, xuningdək Israillning həmmə ərliri, **11** kiqik baliliringlər, ayalliringlər, qediqəhinglərdə turuwatkan musapirlar, xundakla otun kəsküqiliringlər wə su toxuquqiliringlər, həmmünglər Pərvərdigarning aliddə hazır turuwtisilər; **12** məksət xuki, Pərvərdigar Hudayinglarning əhdisigə, yəni Pərvərdigar Hudayinglər bugün silərə bərgən

қасими bilən baolıqjan əhdidə dahil boluxunglar lənət bexingoja qüxkinidə, Pərvərdigar Hudaying üqündür, **13** Wə xuning bilən təng U silərni bütün seni həydiwətkən əllərning arisida turup bularni Əzığə has bir həlk kılıp silərgə wədə kılıqinidək, ata- esingga elip kəngül belüp, **2** əzung wə baliliring bowiliringlarqa, yəni İbrahim, İshak wə Yakupka Pərvərdigar Hudayingning yenioja yenip Uning awazioja kılıqan қasimi boyiqə ezi silərgə Huda boluxtur. **14** kulak selip, man bügün sanga əmr kılıqan barlıq Lekin mən bu əhdə wə қasənni yaloquz siler bilənlə ixlarqa pütün kəlbing wə pütün jening bilən itaət əməs, **15** bəlkı bügün biz bilən bu yərdə Pərvərdigar kilsang, **3** xu qəoqda Pərvərdigar Hudaying seni Hudayimizdən alırdı turuwatkanlar, xundakla bügün sürgünlüktn kütürup, sanga iqini aqritip, Pərvərdigar bu yərdə biz bilən birgə bolmiojan kixilerning həmmisi Hudaying Əzi həydiwətkən əllərdin yioqip kelidu. **4** bilənmə tüzüximən. **16** (qünki silər bizning Misir Gərqə aranglardın hətta asmanlarning qetiqiqimu zemində kəndak turoqanlıkimiz wə sapırımızda əllərning həydilip kətkənlər bolsimu, Pərvərdigar Hudaying otturisidin kəndak etüp kəlginimizi obdan bilişilər; **17** seni xu yərdin yioqip jəm kılıp kelidu. **5** Pərvərdigar Silər ularning arisidiki yirginqlik nərsilərni, ularning Hudaying seni ata-bowiliringning təwəliki boloqan arisidiki yaqəq, tax, altun wə kümüxtin yasalojan zeminoja kəltürudu wə sən uni igiləysən; U sanga butlarnı kərdüngərlər). **18** Əhdining məksiti bolsa, yahxilik kılıp ata-bowiliringning sanidin ziyyadə kep silərning aranglardıki hərbir ər, hərbir ayal, hərbir ailə kılıdu; **6** Pərvərdigar Hudayingni pütün kəlbing, wə hərbir kəbililiringlardın bügün kəngli Pərvərdigar pütün jening bilən seyxükə Pərvərdigar Hudaying Hudayimizdən yenip, xu əllərning ilahılirining küllukqa kəlbingni wə nəsillirinən kəlbini hətnə kılıdu; xuning kirip ketidiojan heq kixi bolmısın, xundakla aranglardı bilən silər hayat yaxaysırlər. **7** Xundakla Pərvərdigar et süy i wə əmən qikiridiojan yiltız pəyda bolup Hudayinglər bu həmmə lənətlərni düxmənliliklarning kalmışın üqündür. **19** Dərəwəkə xundak boliduki, üstigə, silərgə nəprətlidiqoqlarınarning üstigə, silərgə xu lənət səzlərini anglıqanda ez kenglidə ez-ezini ziyanxəliklə kılıqlarınarning üstigə qüxüridü. **8** Silər bəht-bərikətləkliq sanap: «Mən qanqə baxbaxtakılık bilən bolsanglar yenip kelip Pərvərdigar Hudayinglarning mangsammu, tinq-amanlıktə turuverimən», degişi awazioja kulaq selip, man bügün silərgə tapiliojan xundak bir kixi bolidu; nətijidə, nəm yərmə qangqək həmmə əmərliriga emal kılısilər. **9** Xundak kilsanglar, yərgə oxhaxla wəyrən kılınidu. **20** Pərvərdigar mundak Pərvərdigar Hudayinglər kolliringlarning həmmə ixida, kixini əpu kılmayıd, bəlkı Pərvərdigarning oğəzipi bədinin glarning mewisini, qarpay malliringlarning bilən otluk kəhri tütündək xu kixığa qüxicid; bu mewisini wə yeringning mewisinimə awutup silərni kitabta pütülgən həmmə lənətlər uning bəxioja qüxicid; zor yaxnidid. Qünki Pərvərdigar silərning ata-Pərvərdigar uning ismini asmanın tegidin eqüridü. **21** Pərvərdigar bu kanun kitabida pütülgən əhdining yahxilik kılıxtn seyüngəndək, silərgə həmmə lənətləri boyiqə Israilning barlıq kəbililiridin Hudayinglarning awazioja kulaq selip, bu kanun uni ayrip qikip, apatkə muptila kılıdu. **22** Kəlgisi dəwr kitabida pütülgən əmrlər bilən bəlgilimlərni tutup, bolsa, yəni silərdin keyin qikidiojan baliliringlər wə xundakla yırak yurttin kəlgən musapırlar Pərvərdigar pütün kəlbinglər, pütün jeninqər bilən Pərvərdigar xu zemining üstigə əwətənən balayı-apətlər bilən Hudayinglarning taripiga burulsanglarla, xundak bolidu. **11** Qünki mən bügün sanga tapiliojan bu əmr son kesəllərni kəridü; **23** Pərvərdigar oğəzipi wə kəhri üçün karamət ix əməs yaki sendin yırakmu əməs. bilən wəyrən kılıqan Sodom, Gomorra, Admah wə **12** Bu əmr asmannıng üstidə əməs, sening: «Bizning Zəboimlarning wəyrənqılıkidak zemining həmmə yeri uningoja əməl kilmikimiz üçün kim asmanoja qikip güngürtlixip, xorlixip, keyüp katkinini, teriqəlilik, həsulmu bolmiojinini, ot-qəpmu ünmiginini kəridü; **13** Wə xuningdək bu əmr dengizning u **24** buni kərgənlər, hətta həmmə əl-yurt: «Nemixka təripidimə amastur, sening: «Bizning uningoja əməl Pərvərdigar bu zeminoja mundak kılıqandu? Nemixka kilmikimiz üçün kim dengizdim etüp, uni elip kelip Uning oğəzipi xunqə qattik, əxəddiy bolqandu?» dəp bizgə anglitidu» deyixingning hajiti bolmayıdu. **14** soraydu; **25** andin ularoja jawab berilip: «Ulər ata-bowliringinən uları Misir oğəzipi wə zor kəhri təripidimə amastur, sening: «Bizning uningoja əməl kilmikimiz üçün kim dengizdim etüp, uni elip kelip **15** zemindən kütküzup qıçaroqında ular bilən bekitkən Mana, mən bügün aldinglarda hayat bilən yahxilik, əhdini taxlap, **26** berip ularning nesiwi bolmiojan, elüm bilən yamanlıknı koydum; **16** qünki ezsün sanga əzimu tonumiojan ilahılarning küllukqa kirip, ularoja həküm berip: — Silər Pərvərdigar Hudayinglarning qoqunojini üçün xundak boldi. **27** Mana bu səwəbtin bək yekin, yəni aqzingda wə kənglüngədə bardur. **17** Lekin əgər deyildid. **29** Hərbir yoxurun sırlar bolsa Pərvərdigar kənglüngi tətür kılıp, kulaq salmay azdurulup, baxkə Hudayimizningkidur; lekin hərkəndək axkarilanıqan ilahılarda bax urup qokonqılı tursang, **18** mən xuni wəhiylər bolsa bu kanununing səzlirigə əməl kılıxımız üçün əbədgıqə biz wə balilirimizningkidur. **28** tapılımid; xundak kilsanglar silər yaxap awup, uni Xuning üçün Pərvərdigar oğəzəp, aqqık wə zor kəhri ilgiləxkə kiridiqən zeminoja barojininglarda Pərvərdigar bilən uları yurtidin yulup, baxkə bir yurtkə taxlıdi — Hudayinglər silərni bərikətləydi. **19** Mən bügün səyüp, Uning yollarında mengip, əmrliri, balgilimiləri Pərvərdigarning oğəzipi bu zeminoja tutixip, bu kitabta həm həkümlirigə əməl kılıngalar, dəp bügün silərgə pütülgən həmmə lənətni uning üstigə kəltürdü. **20** kənglüngi tətür kılıp, kulaq salmay azdurulup, baxkə Hudayimizningkidur; lekin hərkəndək axkarilanıqan ilahılarda bax urup qokonqılı tursang, **18** mən xuni wəhiylər bolsa bu kanununing səzlirigə əməl kılıxımız üçün əbədgıqə biz wə balilirimizningkidur. **21** qünki ezsün sanga əzimu tonumiojan ilahılarning küllukqa kirip, ularoja həküm berip: — Silər Pərvərdigar Hudayinglarning qoqunojini üçün xundak boldi. **22** Mana, mən bügün aldinglarda hayat bilən yahxilik, əhdini taxlap, **23** berip kənglüngədə bardur. **24** bax urup qokonqılı tursang, **19** mən bügün səyüp, Uning yollarında mengip, əmrliri, balgilimiləri etüp baridiojan zeminoja kırqıninglarda uzun əmür kərəlməsərlər; silər uni igiləxkə lordan dəryasidin

30 Wə xundak boliduki, bu barlıq ixərlər, yəni mən sening aldingda koyojan bu bərikət bilən

bərikət bilən lənətni aldingda koyojinimoja asman bilən zeminni üstüngə guwah boluxka qakjirimən; əmdi ezung wə nəslinq yaxay desənglər, həyatni tallıwal; **20** Pərvərdigar Hudayingni səyüp, Uning awazioja kulak selip, Uningqoja baoqlanqın; qünki U Əzi sening hayating wə emrüngning uzunlukidur; qünki xundak əlsang Pərvərdigar ata-bowiliring bolox İbrahim, İshək wə Yakupka: «Mən silərgə uni berimən» dəp kəsəm kılıp wədə kilojan zemində turisən».

31 Andin Musa berip həmmə Israiloja söz kıldı; **2** u mundak dedi: «Mən bugün bir yüz yigirmə yaxka kirdim; əmdi silərgə sərdar yaki baxlıqoju balolmamən. Pərvərdigar manga: Sən bu lordan dəryasidin etməysən, degənəidi. **3** Lekin Pərvərdigar Hudayinglar Əzi silərnı yetəklap [dəryadın] etüp, bu əllərnı aldinglarda wəyrən kılıdu; xuning bilən ularning mal-mülkinig ilgəysilər; Pərvədigarnıg eytkinidək, Yəxua silərninq aldinglarda baxlap [dəryadın] etidü. **4** Pərvərdigar Sihon bilən Og deqən ikki Amoriy padixağı wə ularning zeminini əhalək kilojaxdək, u bu əllərgim xundak kılıdu. **5** Əmma Pərvərdigar ularını kolunglar oja tapxuroqınıda, mən silərgə tapiliojan pütküllə əmr boyiqə ular oja muamila kılısilər. **6** Jür'ətlik wə kəysər bolunglar, ularning aldida titrimənglər, ulardin heq korkmanglar; qünki silə bilən birgə barojuqı Pərvərdigar Hudayinglar Əzidur; U silərdin waz kəqməydi, silərnı hərgiz taxliwətməydi». **7** Andin Musa Yəxuanı qakjırıp pütküll Israelning kəzaldıda uningoja söz kılıp: «San jür'ətlik wə kəysər boloxin; qünki bu həlk Pərvərdigar ularning ata-bowilirioja kəsəm kılıp berixkə wədə kilojan zeminoja kirkəndə sən ular bilən billə berixing kerək; sən ular oja uni igilitip miras kıldırısan. **8** Mana, sening aldingda mangojuqı Pərvərdigar Əzidur; U sən bilən billə bolup sandın waz kəqməydi, seni hərgiz taxliwətməydi! San korkmiojin, parakəndə bolma!» — dedi. **9** Musa bu ənanı yezip bolup, uni Pərvədigarnıg əhdə sandukını kətüridiojan Lawiyning əwlədi bolox kahinlər bilən Israılning barlıq aksakallırıoja tapxurup bərdi. **10** Musa ular oja mundak buyrudi: — «Hər yətə yilning ahirkı yılıda, yəni «halas yili» vəpək bekitilgən wakitta, «kapıları həyt» baxlanqanda, **11** Israılning həmmisi kəlip Pərvərdigar Hudayingning həzurında jəm bolux üçün tətallıdıcıyan jayoja yioqlopana, uni anglisun dəp pütküll Israılning aldida bu ənanı okup berisən. **12** Xuning üçün [xu qaçda] barlıq həlkni, ar bolsun, ayal bolsun, bala bolsun, kowukliringning iqidə turuwatkan musapir bolsun, ularning həmmisi anglap, eginip, Pərvərdigar Hudayinglardın korkup, bu ənanuning barlıq səzlərini tutup uningoja əməl kilsun, dəp ularni yioqkin. **13** Xundak bolsa, ularning bu ənanı tonumiojan balılırimu uni anglap eginip, siler igiləxkə lordan dəryasidin etüp baridiojan zemində yaxiojan barlıq künliridə Pərvərdigar Hudayinglardın korkidiojan bolidu». **14** Andin Pərvərdigar Musa oja söz kılıp: «Mana sening elidiojan wakting yekinlixip kaldi. Əmdi Yəxuanı qakjırıp, ikkinglər jamaat qedirioja berip xu yərdə həzir bolunglar. Man uningoja wazipa tapxurımən» dedi. Xuning bilən Musa bilən Yəxua ikkisi berip, jamaat qedirida həzir boldi. **15** Pərvərdigar bulut tüwrükining iqidə kəründi; bulut tüwrükü qedirning dərvazisining

üstidə tohtidi. **16** Pərvərdigar Musa oja mundak dedi: «Mana, sən ata-bowiliringning kexida uhlax alıda turisən; andin bu həlk kozojılıp, baridiojan zemindikti yat ilahərləroja əgixip buzukqılık kılıp, Meni taxlap, Mən ular bilən baoqlıqan əhdini buzidu. **17** Xu wakitta Mening əqəzipim ular oja tutixip, Mən ularnimu taxlap, ulardin yüzünni yoxurımən. Ular yutuwetiliidü, kəp balayı'apət wə küləptər bexoja qüxicidü wə ular xu wakitta: «Xübhisizki, Hudayimiz arizimizda bolmiojını üçün, bu balalar beximizə qüxti» — dəydu. **18** Lekin Mən ularning baxka ilahərləroja mayıl bolup əgixip, kilojan həmmə rəzzilikləri üçün xu kiuni yüzünni pütünləy yoxurımən. **19** Əmdi silər ezunglər üçün bu əqəzəlni pütüp, uni Israillar oja əgitinglər; bu əqəzəlninq keyin Israillarning əyibigə Mən üçün guwahqı boluxi üçün uni ularning aqçıja salojin. **20** Qünki Mən ularını Mən ata-bowilirioja kəsəm bilən wədə kilojan, süt bilən həsəl ekip turidiojan yurtka kirgüzimən; andin ular yəp toyup, semriğəndə baxka ilahərləroja əgixip, ularning kullukioja kırıdı wə Meni kəzgə ilməy ahədməni buzidu. **21** Əmma xundak boliduki, kəp balayı'apətlər bilən küləptər ularning bexoja qüxkinidə, bu əqəzəl ularını əyibləp guwah beridü; qünki bu əqəzəl ularning əwlədrilirinə aqzıda unutulmadı. Qünki Mən ularını ular oja kəsəm bilən wədə kilojan zeminoja tehi kirgüzməyla ularning nəmə hiyal kiliwatkinini obdan bilimən». **22** Xularını dəp, Musa xu kiuni bu əqəzəlni yezip, Israillar oja əgətti. **23** Andin [Pərvərdigar] Nunning ooji Yəxuanı: «Jür'ətlik wə kəysər boloxin, qünki sən Mən Israillar oja kəsəm bilən wədə kilojan zeminoja uları baxlap kirisən wə Mən sən bilən billə bolimən» dəp əmr kıldı. **24** Musa bu ənanuning sezlərini bir kitabça pütünləy yezip boloxjandıkeyin **25** u Pərvədigarnıg əhədə sandukını kətürüp mangojan Lawiylar oja buyrup mundak dedi: **26** — Bu ənanuning sezlərini silərning əyibinglərə guwahqı bolup turuxi üçün Pərvərdigar Hudayinglarning əhdə sandukining yenioja koyungular. **27** Qünki man silərning asiy wə boynunglar kəttik ikənliklərini bilimən. Mana, mən tehi aranglarda tirik tursam Pərvərdigar oja asiylik kılıp kəldinglər; elümümdin keyin silər tehimu xundak kılısilər! **28** Mən ularning ənəkkirli oja bu səzlərning həmmisini anglıtixim üçün, xundakla yər bilən asmannı ularning əyibigə guwahqı boluxka qakjirimən üçün əmdi menin aldimoja kəbililirinqarning həmmə aksakallırı wə əməldarlını yioqinglər. **29** Qünki əlümümdin keyin silərning tüptin buluzulup, mən silərgə əmr kilojan yoldın qətnəp ketidiojinqarning bilimən. Xuning bilən künərning ahırda küləptər bexinglərə qüxicidü; qünki silər Pərvədigarnıg nəzirida razil boloxjanni kılıp, kolliringlarning ixli bilən uning əqəzipini kəzəpsilər». **30** Andin Musa Israillarning pütküll jamaiti aldida bu əqəzəlninq tekistini baxtin-ahiroqıqə okup bərdi: —

32 «Kulak selinglər, ay asmanlar, mən sözləy; Aqzımmıng sezlərini angla, i yer-zemini! **2** Təlimim bolsa yamoqurdək yaqidu, Sezlirim xəbnəmdək tamidu, Yumran ot-qəp təstigə qüxkən sim-sim yamoqurdək, Kəkzərlilikning təstigə qüxkən hasıyətlək yamoqurdək bolidu. **3** Qünki mən Pərvədigarnıg namini bayan kılımən; əmdi Hudayimizni uluoq dəp jakarlanglar! **4** U kəram taxtur, Uning əməlliri mukəmməldür; Uning

barlik yolliri həkkaniyidur. U nahəklili yok, wapadar bir Huda, Adil wə diyanətlitkut. **5** Əmma [Əz həlk] uningoşa buzukluk kıldı; Ularning kilmixliri Uning Əz baliliriningkidək bolmıcı — mana bu ularning ayibidur! Ular ağrı wə iplas bir nəsildür! **6** Əy ahmək wa nadan həll, Pərvərdigarning yahxilikini xundak yanduramsən? U seni bədal telep hər kilojan atang əməsməs? U seni yaritip, seni tikligən əməsməs? **7** Etken künləri esingga aloqin, Dəwrdin-dəwriqə etkan yilları oyliyojin; Atangdin sora, u sanga dap beridu; Aksakalliringqa soal koy, ular seni həwərləndüridu.

8 Həmmidin aliy bolquçı əllərning ültüxini ularqa üləxtürgəndə, Adəm'atining pərzəntlirini bir-biridin bəlginiñə, U həlkərning qegrilirini Israil balilirining sanıqə қarap bekitkən. **9** Qünki Pərvərdigarning nesiwisi bolsa uningoşa has bolqan həlkidur; Yakup huddi qək taxlinip qıkkandək, Uning mirasidur. **10** U uni qel bir zemində, Xamal həwələndüridən daxxətlik bir bayawanda uniapti; Uni orap ətrapida koçqadə turdi, Uni kez қarışqıdak saklıdi; **11** Huddi bürkü əz qanggisiñə tərwitip, Balilirining üstidə pərvəz kılıp, Kanatlarını yeyip ularni pəylirining üstüga elip ketürginidək, **12** Pərvərdigarmu uningoşa xundak yaloquz yetəkçilik kıldı; Həqkandak yat ilah uning bilən billə əməs idi. **13** U uni yər yüzüning egiz jaylirioja mindürdi, Wə u etizlikning mahsulatidin yedi, U uningoşa kiya taxtin həssəl xoritip, Qaқmak texidin zayıtn meyi xorattı; **14** Sanga kala kaymik bilən koy sütin iqtüzüp, Kozılarning yeqini, Baxandiki koqkarlar wa tekilörning gəxini yegütip, Esil buqdayning esil danlıridin yegüdzi, San bolsang üzüm kəni bolqan sap xarabını iqtinq. **15** Lekin Yəxurun səmrüp təpkəl kətmiş, Bərkəli; Bərkə, sən səmrüp kətting, Bordilip kətting, Toyunup kətting! U ezinə yaratkan Təngri ni taxlap, Əz nijatiñin Koram Texini kezgə iləmədi. **16** Ular bolsa yat ilahlarıraq ağıxip Uning wapasızlıkkı bolqan həsittini kəzəjidi, Yırqınqlik ixlar bilən Uning oğzıpini kəltürdü. **17** Ular Igə-Təngrisi əməs jinlarqa, Əzi bilməydiqən ilahlarıraq, Ata-bowilirimu korkməydiqən, Yengi pəyda bolup kalojan ilahlarıraq kurbanlıq kıldı. **18** San eżüngi terəldürgən Koram Taxni kenglüngdin qıkařding, Seni apiridə kilojan Təngri ni untudung. **19** Pərvərdigar buni kerüp, Oojuł-kızlırinin Uning aqqikini kəltürginidin, ulardınizar bələp mündək dedi: — **20** «Mən ulardın yüzüñni yoxurımən, Ularning akiwitini kərəp bacay, Qünki ular iplas bir nəsildür, Kəlbidə wapadarlıq yok balıldur. **21** Igə-təngrisi əmaslər bilən həsittimni kəltürdi, Ərzimes mabudliri bilən kəhrimni kəzəjidi; Xunga «həq həlk əməs» bolqan bir həlk arkılık ularning həsittini kəzəjaymən, Nadan bir əl arkılık ularning aqqikini kəltürmən. **22** Qünki Mening oğzıpimdir bir ot tutaxti; U tahtisaraning tegigiqa keyüp baridu, U yər bilən uning mahsulatını yap ketidu, Wə taqlarning ullırinimü tutaxturidu. (**Sheol h7585**) **23** Mən ularning ətüstigə bayılıp-əpatlərni dəwiləyimən; Ya-əklirimni birni koymay ularqa atımən. **24** Ular aşqarlıqtañ yegilip ketidu, Tomuz issik wə wabaning nəxtrələri taripidin yəp ketilidu; Ularqa karxi yırtıqən həywənlarning qıxlərini, Topida emiliqügilərning zəhərinə əwətimən. **25** Taxkırıda kiliq ularni musibətə salıdu, Iqkiriðə wəhima basıdu; U yigit bilən kizni, Əmqəktiki bala bilən ak qaqlıknı həmmisini yoktitdu. **26** Mən: «Ularnı qəpiwetimən, İnsanlarning arisidin ularning namını əqürimən» — dəytim, **27** Birək düxmənninq məshirə kilixidin körkətum; Israilning rakibliri bu ixni hata qüxinip: — Bu ix bizning kəlimizning küqlüklikidin bolqan bolsa kerək, Pərvərdigar buni həq kilmidi» demisun dəp, [bu ixni kilmidim]. **28** Israil nəsihəttin məhrum bolqan bir əl, Uarning həq akıl-pəmi yoktur. **29** Ah, ular dana bolsidı! Xundak bolsa bula qüxinip, Əz akiwiți kəndak bolidiqinini oylayıtti! **30** Əgər ularning Koram Texi ularni setiwtəmigən bolsa, Pərvərdigar ularni [düxmənlirigə] taxlap bərmigan bolsa, Bir kixi kəndakmu ming kixini əz aliddin hədiyyələyətti?, İkki kixi kəndakmu on ming kixini kəquralaytti? **31** Qünki baxkilarlarning koram texi bolsa bizning Koram Teximizdə əməstur. Buningqa düxmənlirimiz əzli guwahlık bərsən! **32** Qünki ularning üzüm teli Sodomining üzüm telidin, Gomorrəning etizlikliridin qıkkandur; Üzümləri zəhərlik üzümüldür, Ularning hərbər sapığı aqqikur, **33** Xarabi bolsa ajdihalarning zəhəridur, Kobralarning ajallı zəhəridur. **34** [Pərvərdigar]: «Bularning [həmmisi] Meningkida saklaklıq əməsmə? Əz həzinilirimdə möhürləngən əməsmə? **35** İntikam Meningkidur, Yamanlıkni kəyturuxmu xundak, Bular ular putlixidiojan wakıtçıqə saklaklıq turidu, Qünki ularning balayıp-əpetlik künü yekin laxmaqta, Ularning bəxioja qüxiðiojan ixlar bolsa tez keliwati. **36** Qünki Pərvərdigar ularning küqi tığəp katkanlıkini, ularning [aziyip], hətta ajiz yaki meyiplərningmu kalmıqını kərgənda, U Əz həlkiniñə tıstıga həküm qıkrıdu, Əz bəndilirigə mehîr-xəpkət kərsitidur. **37** U wakitta U mundak dəydü: «Keni, ularning ilahları? Əziga tayan kilojan koram texi əmdı kəyərənidur? **38** Ularning etküzgen kurbanlıklarının yeqini yegan, Ularning xarab hədiyalırkıda xarabını iqtənər kəyərgə kətti? Əmdi ular ornidin turup silərgə yardımə berip, panaħinglar bolsun! **39** Əmdi Mən Əzüm, pəkət Mənla «Xu»durmən, Manga həmrəh həqkandak ilahının yoklukını kərūp bilinglar. Mən eltürüp tirildürimən, Zəhimləndürüp sakıytım; Wə həqkim Mening kolumdın kutkuzalmayıd. **40** Qünki Mən kolumni asınanlarqa ketüriп: — «Əbədgıqə hayatturmən» dəp eytip, **41** Qaқnap turidiojan kiliqimni ittiq kilişən, Mening kolumn adalatni koral kiliplidü, Düxmənlirimindən intikam alımən, Məndin nəprətləngüilərning kilojanlarını ularqa yandurımən! **42** Mən ya oklirimni kan iqtüzüp məst kilişən, Mening kiliqim gəx yəydi, Mən ularni eltürüləngərlə bilən əsirlərning kənini, Düxmənninq sərdarlırining baxlırını yəp-iqidiqən kilişən». **43** «Əy əllər, Uning həlkə bilən bille xadlininqərlər, Qünki U Əz bəndilirining kəninin intikamini alidu, Əz düxmənlirigə kisas yanduridu, Əz zəmini bilən həlkə üçün kaqrium-kefarət kəltürüp beridu». **44** Əmdi Musa bilən Nunning oqlu Yəxua kelip bu oğzalıñan barlıq sezlərini halkıñing alıldı okup bərdi. **45** Andin Musa bu həmmə sezlərni barlıq Israel alidda ahirlaxturup **46** ularqa sez kiliп: «Mən bugün otturanglarda silərni agahlandurup guwahlık bərgən bu barlıq sezlərgə kəngül bəltüngərlər, silər bularını balılıringlaro tapılap: «Bu kanunning həmmə sezlirigə

əməl kılıxka kəngül köyunglar» dəp buyruxunglar kerək. **47** Qünki bu söz silərgə munasiwətsiz, kürük söz əməs, bəlkı silərning həyatlılardır! Silər u zeminni igiləkə lordan dəryasının etisilər; etkəndin keyin u zemində bu söz arkılıq üzən emür kərisilər» — dedi. **48** Yənə xu künii Pərvərdigar Musaçşa söz kılıp mundak dedi: — **49** Sən uxbu Abarim teojoja, yəni Yerihonin utturidiki, Moabning zeminidiki Nebo teojoja qıkkın wə xu yərdə Mən Israillarəqə ez təwələki bolux üçün beridiqan Kanaan zeminini kərgin. **50** Andin akang Hərən Hər teojojda olıp ez həlkirigə koxuloqandaq, sanmu qıkdirıq xu təqədə olıp həlkiringga koxuloqin; **51** qünki silər Zin qəldikli Məribəh-Kadəxning sulirining yenioja baroçında, ikkinglər Israillarning arısida Manga wapasızlıq kərsitip, Israillarning arısida Meni «mukəddəs» dəp hərmətlimidinqilar. **52** Xunga sən Israillarəqə beridiqan xu zeminni udulungda kərisən, lekin uningoja kırılməyən.

33 Hudanıng adimi bolqan Musanıng elümidin ilgiri Israillarıñı bərikətləxkə tiligən bəht-tıləkləri munular: — **2** U mundak dedi: — «Pərvərdigar Əzi Sinay teojojin kelip, Seirdin qıkip [İsrail] üstigə parlidi; Paran teojojin pəyda bolup qəknidi, U tūmənlığın mukəddəslərning otturisidin qıkip kəldi; Ong kəlidin Israiloja ataloqan otluk bir kanun qıktı. **3** Dərhəkikət, U həlkni seyid; Sening barlıq mukəddəs bəndilirinq əkolundidur; Ularning hərbəri ayojinq alidda olтурup, Sezlinrigə mayassar bolidu. **4** Musa bizgə bir kanun buyrup, Buni Yakupning jamaitigə miras kılıp bərdi; **5** Həlkning sərdarları jəm bəlup, Israillning kəbililəri bir yergə yiqilqoqanda, U Yəxurunning otturisida padixaħħadək boldi. **6** «Ruben bolsa, adəmliri olıp kətməy, hayat tursun; Uning adamları az bolmisun». **7** [Musa]ning Yəhuda tooprısında tiligən bəhti mundak: — «Yəhədanıng awazını anglojaysən, i Pərvərdigar; Uni ez həlkiga əkəbul kıldıroqaysən; Uning kolliri ular üçün kürəx kilsən; Əmdi əzini əzgütqilərgə karxi turuxka uningoja mədat bolqaysən». **8** U Lawiy tooprısında mundak dedi: — «Sening urım wə tummiim taxliring Sening bu mukəddəs bəndəngə tapxuruloqan; Sən uni Massahədə sinidin, Məribəhning sulirining yenida uning bilən talaxting. **9** U ez ata-anisi tooprısında: «Ularoja yüz-hatırə kilməymən», dəp etti, Əz kərindaxlirining heq yuzini kilməy, Əz balilirinimə tonuxni haliməy, Bəlkı Sening sözüngə əməl kılıp, ehədəngni qing tutti. **10** Mana, [Lawiyalar] Yakupka həkümliringni ukturidu, Ular Israiloja əkanunungni eğitidu; Ular dimicjinqoja huxbuyni sunidu, Kurbangahingoja pütün keydürmə kurbanlıklarıñı kəltüridü. **11** I Pərvərdigar, uning təəllükatını bərikətləgəysən, Uning kollirining ajri Seni hux kılıqdu boloqay, Uningoja karxi qıqqanlar wa uningdin nəprətləngənər bolsa, Ularnı kopalmaqıdu bəhlədə bəllirinini sunduroqaysən! **12** U Binyamin tooprısında mundak dedi: — «Pərvərdigarning seyginə bolsa, U Uning yenida bihətər makan kılıdu, Pərvərdigar sayə bolup pütün kün uni saklaydu, U uni mürisi otturisida makanlaxturidu» **13** Yüsüp tooprısında u mundak dedi: — «Uning zemini Pərvərdigar təripidin bərikətlilik boloqay! Asmanlarning esil nemətləri bilən, Xəbnəm bilən, Yər tegidiki nemətləri bilən, **14** Kündin hasıl

bolidiojan esil məhsulatlırı bilən, Aydin hasıl bolidiojan esil nemətləri bilən, **15** Kədəmkı taoqlarınq ali nemətləri bilən, Mənggülük dənglərning esil nemətləri bilən, **16** Yərning esil nemətləri wə uningoja tolqan həmmə məwjudatlırı bilən, Azojanlıqtı turoquqi Zatning xapaiti bilən barikətlənsün! Bularning həmmisi Yüsüpning bəxioja, Yəni ez kerindaxliridin ayrıloqanning qokkisiqa qüxsün. **17** Uning həywisi ez buksininq tunjisidəktur; Uning münggüzləri yawa kalining münggüzlidəktur, Ular bilən u əlyurtlarning həmmisini birakla yər yuzininq qətlirigiqə işidü. Mana Əframınnı tūmənlığın adamları, Manassəhning mingliqən adəmları xundak bolidu». **18** Zəbulun tooprısida u mundak dedi: — «Əy Zəbulun, sən qıkkiningda xadlanojin; Əy sən Issakar, ez qedirlirinqda hux bolojin! **19** Mana ular həlkələri taoqka qakiridu, Xu yərdə ular həkkaniylığınq kurbanlıklarını sunidu, Qünki ular dengizdikli mol deşətlərni, Kumqa kəmtilən gəhərlərni sümürüp ularoja mayassar bolidu».

20 Gad tooprısida u mundak dedi: — «Gadning zeminini kengaytküçüqə baht-bərikət boloqay; Gad bolsa qixi xirdək olturaklıxtı; U bilək həm bax terisini titmatımtıma kiliwetidu; **21** Xu yərdə u əng esil nesiwinı talliwaldı; Qünki xu yərdimə u həkium bekitküküning ülüxi bolqan jay saklaklıktur; U həlkning sərdarları bilən kelip, İsrail bilən birga Pərvərdigarning adalitli bilən həkümürləri yürgüzdi». **22** Dan tooprısida u mundak dedi: — «Dan bolsa yax bir xirdur; U Baxandin taklap etidu». **23** Naftali tooprısida u mundak dedi: — «Əy Naftali, iltipatqa toyuqoqənən, Pərvərdigar təripidin kələgen bəht-bərikətə tolup, Məqrəb bilən janubni eziñgə mülük kılıp igiləysən». **24** Axir tooprısida u mundak dedi: — «Axir oğullar bilən bərikətlinidü; U kerindaxlirı arısında iltipat kərsün; Puti mayoja qılsansın. **25** Dərwaza baldaklıring təmür bilən mistin bolidu; Künliring kəndək bolsa, kücküngü xuningə muwapıq tang bolidu». **26** «— Əy Yəxurun, Təngringdək baxka heqkim yoktur; U sanga yardımə asmarlar üstigə, Zor həywisi bilən bulutlarning üstigə minip kelidu. **27** Əzəliy Huda sening baxpanahıngdur, Astingda əbədiy biləklər turidu. U sening aldingdin düxmənni həydəp: — «Ularnı əhalak kılıqojin!» dəp [sanga] buyruyu. **28** Xuning bilən İsrail axılık bilən yengi xarab mol bolqan bir zemində turup, Yaloquz aman-əsan makən turidu, Yakupning buluki ohxaxla aman-əsan bolidu; Uning asmanlırimu xəbnəm temitip turidu. **29** Bəhtliksən, i İsrail! Səndək Pərvərdigarning Əzi kutkuqoqən həlkətin yəna kim bar? U bolsa sening mədətkar kalkining, Həywətlik kiliqindər! Sening düxmənlirinq sanga zəiplixip boyusunidu; Sən ularning egiz jaylırida dəssəp mangisan».

34 Andin Musa Moabning tüzünləqlikləridin qıkip Nebo teojojning üstigə, yəni Yerihonin utturisidiki Pisgal teojojning qokkisiqa qıktı. Xu yərdə Pərvərdigar uningoja pütükəl zeminni kərsətti; Gileadtın Danojiqə, **2** pütükəl Naftali bilən Əfram wə Manassəhning zeminini, Yəhədanıng pütükəl zeminni bilən koxup məqrəbtiyi dengizdöqə, **3** janubtiki Nəgəv zeminini, «Horma xəhiri» dəp ataloqan Yeriho wadisidiki tüzünləqliknı Zoar xəhirigə kədər, həmmini uningoja kərsətti. **4** Andin Pərvərdigar uningoja söz kılıp: «Mən kəsəm kılıp: «Bu zeminni sening nəslingə berimən» dəp

İbrahim, Ishak wə Yaķupka wədə kılajan zemin mana muxudur. Əmdi sanga uni əz kəzüng bilən kərüxkə nesip kıldı, lekin sən xu yərgə etüp kirəlməysən» dedi. **5** Andin Pərvərdigarning eytkinidək, Pərvərdigarning kuli Musa xu yarda, yəni Moabning zeminida wapat boldi. **6** U uni Moabning zeminidiki taoj jilojisida, Bəyt-Peorning utturisida dəpnə kıldı; uning əbrisining կəyərdə ikənlikini bügüngiçə heqkim bilməydu. **7** Musa wapat bolovan waķitta bir yüz yigirmə yaxka kirganıdi, lekin kezliri heq torlaxmiojan wə maqduridin heq kətmiganıdi. **8** Israillar Musa üçün Moabdiki tüzüngliktə ottuz küngiqə matəm tutti. Xuning bilən Musa üçün matəm tutup yiçəlaydiojan kūnlar tügigənidi. **9** Musa kollirini uning üstigə koyqaqka, Nunning oqlı Yəxua danalıq bərgüqi Roh bilən tolojanidi. Xuning bilən Israillar uningoja itaet kılıp, Pərvərdigarning Musaqa buyruqjinidək kıldı. **10** Musadin keyin uningdak Pərvərdigar bilən yüz turanə səzləkən ikkinqi bir pəyojəmbər Israil iqida qıkçıdı; **11** Pərvərdigarning uni Misir zeminiçoja əwətixi bilən u xu yərda Pirawnga, uning hizmətkarları wə pütküll zeminidikilər aldida kərsətkən həmmə möjizilik alamət wə karamətlərgə, **12** ayan kilinojan xu barlıq uluoj kudratka wə Musanıng pütküll Israilning kez aldida kərsətkən barlıq dəhxətlik həyvisiga təng turquydək heqkəndək adəm qıkçıdı.

Yəxua

salmisa, eltürülidü! Sən pəkətla jür'ətlik wə kəysər bolqın, — dedi.

1 Wə Pərvərdigarning kuli bolqan Musa wapat bolqandin keyin xundak boldiki, Pərvərdigar Musaning hizmətkarı, Nunning oqlı Yəxuaşa söz kılıp mundak dedi: — **2** Mening kulum Musa wapat boldi. Əmdi Nunning oqlı Yəxuaşa söz kılıp mundak dedi: — **2** Mening kulum Musa wapat boldi. Əmdi sən kozqılıp, bu həlkning həmmisini baxlap İordan dəryasidin etüp, Mən ularqa, yəni Israillarqa təkdim kılıdiqan zeminoğa kirgin. **3** Mən Musaşa eytkinimdək, putunglarning tapını kəyergə təgkən bolsa, xu jayni silərgə bərdim; **4** qegranglar qel-bayawandin tartip Liwanojqı, Hıttiyarning zeminini ez iqiqə elip, Əfrat dəryasidin kün petixtiki Ottura Dengizojiqə bolidu. **5** Sening barlıq hayatı künrliringda həqkim sanga karxi turalmayıdu. Mən Əzüm Musa bilən billə bolqandək sening bilən billə bolup, seni hərgiz taxliwətməymən. **6** Sən jür'ətlik wə kəysər bolqın; qünki sən bu həlkni Mən ata-bowlirijo berixə kəsəm bilən wədə kılıqan zeminoğa mirashor kılıp, igilitisan. **7** Mening kulum Musa sanga buyruqan barlıq ənənəvi qılıxka kəngül belüp, kət'iy jür'ətlik wa tolimu kəysər bolqın; san kəyərgila barsang ixliring əqəlibilik boluxı üçün uningdin ya ong ya soloja qətnəp kətma; **8** bu ənənəvi kitabını ez aqzindin neri kilmay, uning iqida pütülgənning həmmisini tutup, uni keqə-kündüz zikir kılıp oyla; xundak kilsang yolliringda əqəlibilik bolup, ezung ronak tapisən. **9** Mana sanga: — Jür'ətlik wə kəysər bol, dəp buyruqanidimoq? Xunga həq wəhimiq qüxmə, yürəksiz bolma; qünki kəyərgə barsang Pərvərdigar Hudaying sən bilən birgidur. **10** Xuning bilən Yəxua həlkning baxlirioja buyrup: — **11** Silar qedirgahtın etüp halka: — Əzüngər üçün ozuk-tülüük təyyar kilinglər, qünki üq kün toxkanda silar silər arşandır. **12** Yəxua Rubənlər bilən Gadlar wə Manassəhning yerim kəbilisigə söz kılıp: — **13** Hudanıng kuli bolqan Musaning silərgə buyrup: — Pərvərdigar Hudayinglar silərgə aramılık ata kılıp bu zeminni silərgə bərgən, dəp eytkinini esinglarda tutungular. **14** Hotun bala-qəkənglər wə qarpayliringlar Musa ezi silərgə təksim kılıqan, İordan dəryasining bu təripidiki zemində kalsun, lekin aranglarda ənənəvi kərindaxlirların adıda səpta turup ularqa yardım berip jəng kilinglər; təki Pərvərdigar Hudayinglar kərindaxlirlarla silərgə ata kılıqinioğa ohxax aram ata kılıp, kərindaxlirlarla u ularqa miras kılıp beridiojan zeminni igilətkiçək xundak kilinglər. Andin silər təwəliklər bolqan zeminni, yəni Hudanıng kuli bolqan Musa silərgə təksim kılıqan, İordan dəryasining kün qırix təripidiki bu zeminni igiləx üçün kaytip əringerlər, — dedi. **15** Ular Yəxuaşa jawab berip: — Sən bizgə əmr kılıqanning həmmisigə əməl kılımız, sənimiy muamilidə bolimiz, dedi. **16** Xuning bilən sən bizni kəyərgə əwatsəng, xu yərgə barımız. **17** Biz həmmə ixta Musaning səziga kulağ salojinimizdək sanga kulağ salımız; birdinbir tilikimiz, Pərvərdigar Hudaying Musa bilən billə bolqandək sening bilənmə kılıp, sən bizgə buyruqan hərkəndək sezliringə kulağ əwatsəng, xu yərgə barımız. **18** Kimki sening əmrinçə itaatsizlik əwatsəng, xu yərgə barımız. **19** Sən pəkətla jür'ətlik wə kəysər bolqın, — dedi. **20** Əmdi Nunning oqlı Yəxua ikki qarlıqojunı Xittimdin əwətəkən bolup ularqa: — Silər berip u zeminni, bolupmu Yeriko xəhərinini qarlap kelingu, dedi. Xuning bilən ular u yərgə berip, Rahab atlıq, bir pahixining eyigə kırıp kondı. **21** Lekin birsi keliplə Yeriko padixahı: — Bugün keqə Israillardin birnaqqə kixi bu zeminni qarlıqılı kaptı, dəp hawar yətküzdü. **22** Xuning bilən Yeriko padixahı Rahabning kəxioja adəm əwətip: — Sening kəxingoja keliplə, eyüngə kirgən xu kixilərnin bizgə tapxurup bərgin, qünki ular bu zeminnin hər yeri payliojılı kaptı, — dedi. **23** Lekin u ayal u ikki kixini elip qıkıp yoxurup koyqanıdi; u jawab berip: — Dərwəkə bu kixilər meninq kəximoja kaldı, lekin mən ularning nədlin kəlgənlikini bilmidi; **24** Kərangoju qüxiyp, kowuknı etidiojan wakit kəlgəndə xundak boldiki, bu adəmlər qıkıp kətti. Mən ularning kəyərgə kətkinini bilməyməyim. Ularnı tezdirin kooqlisanglar, qöküm yetixiwalisilər, — dedi. **25** Lekin u ayal ularni egziga elip qıkıp, egzining üstidə rətləp yeyip koyqan ziojir pahallirininq astioja yoxurup koyqanıdi. **26** U wakıttı ularning kəynidin izdəp kooqliquqlar İordan dəryasining yoli bilən qıkıp dərya keqiklirigiqə kooqlap bardı. Ularnı kooqliquqlar xəhərdin qıkixi bilənla, xəhərning kowuk kətkaldi. **27** Xu wakıttı, u ikkiylən tehi uhlaxkə yatmışanıdi, Rahab egziga qıkıp ularning kəxioja berip: **28** Ərvərdigarning bu zeminni silərgə miras kılıp bərgənlikini, xundakla silər bilənlə, xəhərning kowuk kətkaldi. **29** Xu wakıttı, u ikkiylən tehi uhlaxkə yatmışanıdi, Rahab egziga qıkıp ularning kəxioja berip: **30** Ərvərdigarning bu zeminni silərgə miras kılıp bərgənlikini, xundakla silər bilənlə, xəhərning kəxioja berip: **31** Ərvərdigarning silər bilənlə, xəhərning kəxioja berip: **32** Ərvərdigarning silər bilənlə, xəhərning kəxioja berip: **33** Ərvərdigarning silər bilənlə, xəhərning kəxioja berip: **34** Ərvərdigarning silər bilənlə, xəhərning kəxioja berip: **35** Ərvərdigarning silər bilənlə, xəhərning kəxioja berip: **36** Ərvərdigarning silər bilənlə, xəhərning kəxioja berip: **37** Ərvərdigarning silər bilənlə, xəhərning kəxioja berip: **38** Ərvərdigarning silər bilənlə, xəhərning kəxioja berip: **39** Ərvərdigarning silər bilənlə, xəhərning kəxioja berip: **40** Ərvərdigarning silər bilənlə, xəhərning kəxioja berip: **41** Ərvərdigarning silər bilənlə, xəhərning kəxioja berip: **42** Ərvərdigarning silər bilənlə, xəhərning kəxioja berip: **43** Ərvərdigarning silər bilənlə, xəhərning kəxioja berip: **44** Ərvərdigarning silər bilənlə, xəhərning kəxioja berip: **45** Ərvərdigarning silər bilənlə, xəhərning kəxioja berip: **46** Ərvərdigarning silər bilənlə, xəhərning kəxioja berip: **47** Ərvərdigarning silər bilənlə, xəhərning kəxioja berip: **48** Ərvərdigarning silər bilənlə, xəhərning kəxioja berip: **49** Ərvərdigarning silər bilənlə, xəhərning kəxioja berip: **50** Ərvərdigarning silər bilənlə, xəhərning kəxioja berip: **51** Ərvərdigarning silər bilənlə, xəhərning kəxioja berip: **52** Ərvərdigarning silər bilənlə, xəhərning kəxioja berip: **53** Ərvərdigarning silər bilənlə, xəhərning kəxioja berip: **54** Ərvərdigarning silər bilənlə, xəhərning kəxioja berip: **55** Ərvərdigarning silər bilənlə, xəhərning kəxioja berip: **56** Ərvərdigarning silər bilənlə, xəhərning kəxioja berip: **57** Ərvərdigarning silər bilənlə, xəhərning kəxioja berip: **58** Ərvərdigarning silər bilənlə, xəhərning kəxioja berip: **59** Ərvərdigarning silər bilənlə, xəhərning kəxioja berip: **60** Ərvərdigarning silər bilənlə, xəhərning kəxioja berip: **61** Ərvərdigarning silər bilənlə, xəhərning kəxioja berip: **62** Ərvərdigarning silər bilənlə, xəhərning kəxioja berip: **63** Ərvərdigarning silər bilənlə, xəhərning kəxioja berip: **64** Ərvərdigarning silər bilənlə, xəhərning kəxioja berip: **65** Ərvərdigarning silər bilənlə, xəhərning kəxioja berip: **66** Ərvərdigarning silər bilənlə, xəhərning kəxioja berip: **67** Ərvərdigarning silər bilənlə, xəhərning kəxioja berip: **68** Ərvərdigarning silər bilənlə, xəhərning kəxioja berip: **69** Ərvərdigarning silər bilənlə, xəhərning kəxioja berip: **70** Ərvərdigarning silər bilənlə, xəhərning kəxioja berip: **71** Ərvərdigarning silər bilənlə, xəhərning kəxioja berip: **72** Ərvərdigarning silər bilənlə, xəhərning kəxioja berip: **73** Ərvərdigarning silər bilənlə, xəhərning kəxioja berip: **74** Ərvərdigarning silər bilənlə, xəhərning kəxioja berip: **75** Ərvərdigarning silər bilənlə, xəhərning kəxioja berip: **76** Ərvərdigarning silər bilənlə, xəhərning kəxioja berip: **77** Ərvərdigarning silər bilənlə, xəhərning kəxioja berip: **78** Ərvərdigarning silər bilənlə, xəhərning kəxioja berip: **79** Ərvərdigarning silər bilənlə, xəhərning kəxioja berip: **80** Ərvərdigarning silər bilənlə, xəhərning kəxioja berip: **81** Ərvərdigarning silər bilənlə, xəhərning kəxioja berip: **82** Ərvərdigarning silər bilənlə, xəhərning kəxioja berip: **83** Ərvərdigarning silər bilənlə, xəhərning kəxioja berip: **84** Ərvərdigarning silər bilənlə, xəhərning kəxioja berip: **85** Ərvərdigarning silər bilənlə, xəhərning kəxioja berip: **86** Ərvərdigarning silər bilənlə, xəhərning kəxioja berip: **87** Ərvərdigarning silər bilənlə, xəhərning kəxioja berip: **88** Ərvərdigarning silər bilənlə, xəhərning kəxioja berip: **89** Ərvərdigarning silər bilənlə, xəhərning kəxioja berip: **90** Ərvərdigarning silər bilənlə, xəhərning kəxioja berip: **91** Ərvərdigarning silər bilənlə, xəhərning kəxioja berip: **92** Ərvərdigarning silər bilənlə, xəhərning kəxioja berip: **93** Ərvərdigarning silər bilənlə, xəhərning kəxioja berip: **94** Ərvərdigarning silər bilənlə, xəhərning kəxioja berip: **95** Ərvərdigarning silər bilənlə, xəhərning kəxioja berip: **96** Ərvərdigarning silər bilənlə, xəhərning kəxioja berip: **97** Ərvərdigarning silər bilənlə, xəhərning kəxioja berip: **98** Ərvərdigarning silər bilənlə, xəhərning kəxioja berip: **99** Ərvərdigarning silər bilənlə, xəhərning kəxioja berip: **100** Ərvərdigarning silər bilənlə, xəhərning kəxioja berip: **101** Ərvərdigarning silər bilənlə, xəhərning kəxioja berip: **102** Ərvərdigarning silər bilənlə, xəhərning kəxioja berip: **103** Ərvərdigarning silər bilənlə, xəhərning kəxioja berip: **104** Ərvərdigarning silər bilənlə, xəhərning kəxioja berip: **105** Ərvərdigarning silər bilənlə, xəhərning kəxioja berip: **106** Ərvərdigarning silər bilənlə, xəhərning kəxioja berip: **107** Ərvərdigarning silər bilənlə, xəhərning kəxioja berip: **108** Ərvərdigarning silər bilənlə, xəhərning kəxioja berip: **109** Ərvərdigarning silər bilənlə, xəhərning kəxioja berip: **110** Ərvərdigarning silər bilənlə, xəhərning kəxioja berip: **111** Ərvərdigarning silər bilənlə, xəhərning kəxioja berip: **112** Ərvərdigarning silər bilənlə, xəhərning kəxioja berip: **113** Ərvərdigarning silər bilənlə, xəhərning kəxioja berip: **114** Ərvərdigarning silər bilənlə, xəhərning kəxioja berip: **115** Ərvərdigarning silər bilənlə, xəhərning kəxioja berip: **116** Ərvərdigarning silər bilənlə, xəhərning kəxioja berip: **117** Ərvərdigarning silər bilənlə, xəhərning kəxioja berip: **118** Ərvərdigarning silər bilənlə, xəhərning kəxioja berip: **119** Ərvərdigarning silər bilənlə, xəhərning kəxioja berip: **120** Ərvərdigarning silər bilənlə, xəhərning kəxioja berip: **121** Ərvərdigarning silər bilənlə, xəhərning kəxioja berip: **122** Ərvərdigarning silər bilənlə, xəhərning kəxioja berip: **123** Ərvərdigarning silər bilənlə, xəhərning kəxioja berip: **124** Ərvərdigarning silər bilənlə, xəhərning kəxioja berip: **125** Ərvərdigarning silər bilənlə, xəhərning kəxioja berip: **126** Ərvərdigarning silər bilənlə, xəhərning kəxioja berip: **127** Ərvərdigarning silər bilənlə, xəhərning kəxioja berip: **128** Ərvərdigarning silər bilənlə, xəhərning kəxioja berip: **129** Ərvərdigarning silər bilənlə, xəhərning kəxioja berip: **130** Ərvərdigarning silər bilənlə, xəhərning kəxioja berip: **131** Ərvərdigarning silər bilənlə, xəhərning kəxioja berip: **132** Ərvərdigarning silər bilənlə, xəhərning kəxioja berip: **133** Ərvərdigarning silər bilənlə, xəhərning kəxioja berip: **134** Ərvərdigarning silər bilənlə, xəhərning kəxioja berip: **135** Ərvərdigarning silər bilənlə, xəhərning kəxioja berip: **136** Ərvərdigarning silər bilənlə, xəhərning kəxioja berip: **137** Ərvərdigarning silər bilənlə, xəhərning kəxioja berip: **138** Ərvərdigarning silər bilənlə, xəhərning kəxioja berip: **139** Ərvərdigarning silər bilənlə, xəhərning kəxioja berip: **140** Ərvərdigarning silər bilənlə, xəhərning kəxioja berip: **141** Ərvərdigarning silər bilənlə, xəhərning kəxioja berip: **142** Ərvərdigarning silər bilənlə, xəhərning kəxioja berip: **143** Ərvərdigarning silər bilənlə, xəhərning kəxioja berip: **144** Ərvərdigarning silər bilənlə, xəhərning kəxioja berip: **145** Ərvərdigarning silər bilənlə, xəhərning kəxioja berip: **146** Ərvərdigarning silər bilənlə, xəhərning kəxioja berip: **147** Ərvərdigarning silər bilənlə, xəhərning kəxioja berip: **148** Ərvərdigarning silər bilənlə, xəhərning kəxioja berip: **149** Ərvərdigarning silər bilənlə, xəhərning kəxioja berip: **150** Ərvərdigarning silər bilənlə, xəhərning kəxioja berip: **151** Ərvərdigarning silər bilənlə, xəhərning kəxioja berip: **152** Ərvərdigarning silər bilənlə, xəhərning kəxioja berip: **153** Ərvərdigarning silər bilənlə, xəhərning kəxioja berip: **154** Ərvərdigarning silər bilənlə, xəhərning kəxioja berip: **155** Ərvərdigarning silər bilənlə, xəhərning kəxioja berip: **156** Ərvərdigarning silər bilənlə, xəhərning kəxioja berip: **157** Ərvərdigarning silər bilənlə, xəhərning kəxioja berip: **158** Ərvərdigarning silər bilənlə, xəhərning kəxioja berip: **159** Ərvərdigarning silər bilənlə, xəhərning kəxioja berip: **160** Ərvərdigarning silər bilənlə, xəhərning kəxioja berip: **161** Ərvərdigarning silər bilənlə, xəhərning kəxioja berip: **162** Ərvərdigarning silər bilənlə, xəhərning kəxioja berip: **163** Ərvərdigarning silər bilənlə, xəhərning kəxioja berip: **164** Ərvərdigarning silər bilənlə, xəhərning kəxioja berip: **165** Ərvərdigarning silər bilənlə, xəhərning kəxioja berip: **166** Ərvərdigarning silər bilənlə, xəhərning kəxioja berip: **167** Ərvərdigarning silər bilənlə, xəhərning kəxioja berip: **168** Ərvərdigarning silər bilənlə, xəhərning kəxioja berip: **169** Ərvərdigarning silər bilənlə, xəhərning kəxioja berip: **170** Ərvərdigarning silər bilənlə, xəhərning kəxioja berip: **171** Ərvərdigarning silər bilənlə, xəhərning kəxioja berip: **172** Ərvərdigarning silər bilənlə, xəhərning kəxioja berip: **173** Ərvərdigarning silər bilənlə, xəhərning kəxioja berip: **174** Ərvərdigarning silər bilənlə, xəhərning kəxioja berip: **175** Ərvərdigarning silər bilənlə, xəhərning kəxioja berip: **176** Ərvərdigarning silər bilənlə, xəhərning kəxioja berip: **177** Ərvərdigarning silər bilənlə, xəhərning kəxioja berip: **178** Ərvərdigarning silər bilənlə, xəhərning kəxioja berip: **179** Ərvərdigarning silər bilənlə, xəhərning kəxioja berip: **180** Ərvərdigarning silər bilənlə, xəhərning kəxioja berip: **181** Ərvərdigarning silər bilənlə, xəhərning kəxioja berip: **182** Ərvərdigarning silər bilənlə, xəhərning kəxioja berip: **183** Ərvərdigarning silər bilənlə, xəhərning kəxioja berip: **184** Ərvərdigarning silər bilənlə, xəhərning kəxioja berip: **185** Ərvərdigarning silər bilənlə, xəhərning kəxioja berip: **186** Ərvərdigarning silər bilənlə, xəhərning kəxioja berip: **187** Ərvərdigarning silər bilənlə, xəhərning kəxioja berip: **188** Ərvərdigarning silər bilənlə, xəhərning kəxioja berip: **189** Ərvərdigarning silər bilənlə, xəhərning kəxioja berip: **190** Ərvərdigarning silər bilənlə, xəhərning kəxioja berip: **191** Ərvərdigarning silər bilənlə, xəhərning kəxioja berip: **192** Ərvərdigarning silər bilənlə, xəhərning kəxioja berip: **193** Ərvərdigarning silər bilənlə, xəhərning kəxioja berip: **194** Ərvərdigarning silər bilənlə, xəhərning kəxioja berip: **195** Ərvərdigarning silər bilənlə, xəhərning kəxioja berip: **196** Ərvərdigarning silər bilənlə, xəhərning kəxioja berip: **197** Ərvərdigarning silər bilənlə, xəhərning kəxioja berip: **198** Ərvərdigarning silər bilənlə, xəhərning kəxioja berip: **199** Ərvərdigarning silər bilənlə, xəhərning kəxioja berip: **200** Ərvərdigarning silər bilənlə, xəhərning kəxioja berip: **201** Ərvərdigarning silər bilənlə, xəhərning kəxioja berip: **202** Ərvərdigarning silər bilənlə, xəhərning kəxioja berip: **203** Ərvərdigarning silər bilənlə, xəhərning kəxioja berip: **204** Ərvərdigarning silər bilənlə, xəhərning kəxioja berip: **205** Ərvərdigarning silər bilənlə, xəhərning kəxioja berip: **206** Ərvərdigarning silər bilənlə, xəhərning kəxioja berip: **207** Ərvərdigarning silər bilənlə, xəhərning kəxioja berip: **208** Ərvərdigarning silər bilənlə, xəhərning kəxioja berip: **209** Ərvərdigarning silər bilənlə, xəhərning kəxioja berip: **210** Ərvərdigarning silər bilənlə, xəhərning kəxioja berip: **211** Ərvərdigarning silər bilənlə, xəhərning kəxioja berip: **212** Ərvərdigarning silər bilənlə, xəhərning kəxioja berip: **213** Ərvərdigarning silər bilənlə, xəhərning kəxioja berip: **214** Ərvərdigarning silər bilənlə, xəhərning kəxioja berip: **215** Ərvərdigarning silər bilənlə, xəhərning kəxioja berip: **216** Ərvərdigarning silər bilənlə, xəhərning kəxioja berip: **217** Ərvərdigarning silər bilənlə, xəhərning kəxioja berip: **218** Ərvərdigarning silər bilənlə, xəhərning kəxioja berip: **219** Ərvərdigarning silər bilənlə, xəhərning kəxioja berip: **220** Ərvərdigarning silər bilənlə, xəhərning kəxioja berip: **221** Ərvərdigarning silər bilənlə, xəhərning kəxioja berip: **222** Ərvərdigarning silər bilənlə, xəhərning kəxioja berip: **223** Ərvərdigarning silər bilənlə, xəhərning kəxioja berip: **224** Ərvərdigarning silər bilənlə, xəhərning kəxioja berip: **225** Ərvərdigarning silər bilənlə, xəhərning kəxioja berip: **226** Ərvərdigarning silər bilənlə, xəhərning kəxioja berip: **227** Ərvərdigarning silər bilənlə, xəhərning kəxioja berip: **228** Ərvərdigarning silər bilənlə, xəhərning kəxioja berip: **229** Ərvərdigarning silər bilənlə, xəhərning kəxioja berip: **230** Ərvərdigarning silər bilənlə, xəhərning kəxioja berip: **231** Ərvərdigarning silər bilənlə, xəhərning kəxioja berip: **232** Ərvərdigarning silər bilənlə, xəhərning kəxioja berip: **233** Ərvərdigarning silər bilənlə, xəhərning kəxioja berip: **234** Ərvərdigarning silər bilənlə, xəhərning kəxioja berip: **235** Ərvərdigarning silər bilənlə, xəhərning kəxioja berip: **236** Ərvərdigarning silər bilənlə, xəhərning kəxioja berip: **237** Ərvərdigarning silər bilənlə, xəhərning kəxioja berip: **238** Ərvərdigarning silər bilənlə, xəhərning kəxioja berip: **239** Ərvərdigarning silər bilənlə, xəhərning kəxioja berip: **240** Ərvərdigarning silər bilənlə, xəhərning kəxioja berip: **241** Ərvərdigarning silər bilənlə, xəhərning kəxioja berip: **242** Ərvərdigarning silər bilənlə, xəhərning kəxioja berip: **243** Ərvərdigarning silər bilənlə, xəhərning kəxioja berip: **244** Ərvərdigarning silər bilənlə, xəhərning kəxioja berip: **245** Ərvərdigarning silər bilənlə, xəhərning kəxioja berip: **246** Ərvərdigarning silər bilənlə, xəhərning kəxioja berip: **247** Ərvərdigarning silər bilənlə, xəhərning kəxioja berip: **248** Ərvərdigarning silər bilənlə, xəhərning kəxioja berip: **249** Ərvərdigarning silər bilənlə, xəhərning kəxioja berip: **250** Ərvərdigarning silər bilənlə, xəhərning kəxioja berip: **251** Ərvərdigarning silər bilənlə, xəhərning kəxioja berip: **252** Ərvərdigarning silər bilənlə, xəhərning kəxioja berip: **253** Ərvərdigarning silər bilənlə, xəhərning kəxioja berip: **254** Ərvərdigarning silər bilənlə, xəhərning kəxioja berip: **255** Ərvərdigarning silər bilənlə, xəhərning kəxioja berip: **256** Ərvərdigarning silər bilənlə, xəhərning kəxioja berip: **257** Ərvərdigarning silər bilənlə, xəhərning kəxioja berip: **258** Ərvərdigarning silər bilənlə, xəhərning kəxioja berip: **259** Ərvərdigarning silər bilənlə, xəhərning kəxioja berip: **260** Ərvərdigarning silər bilənlə, xəhərning kəxioja berip: **261** Ərvərdigarning silər bilənlə, xəhərning kəxioja berip: **262** Ərvərdigarning silər bilənlə, xəhərning kəxioja berip: **263** Ərvərdigarning silər bilənlə, xəhərning kəxioja berip: **264** Ərvərdigarning silər bilənlə, xəhərning kəxioja berip: **265** Ərvərdigarning silər bilənlə, xəhərning kəxioja berip: **266** Ərvərdigarning silər bilənlə, xəhərning kəxioja berip: **267** Ərvərdigarning silər bilənlə, xəhərning kəxioja berip: **268** Ərvərdigarning silər bilənlə, xəhərning kəxioja berip: **269** Ərvərdigarning silər bilənlə, xəhərning kəxioja berip: **270** Ərvərdigarning silər bilənlə, xəhərning kəxioja berip: **271** Ərvərdigarning silər bilənlə, xəhərning kəxioja berip: **272** Ərvərdigarning silər bilənlə, xəhərning kəxioja berip: **273** Ərvərdigarning silər bilənlə, xəhərning kəxioja berip: **274** Ərvərdigarning silər bilənlə, xəhərning kəxioja berip: **275** Ərvərdigarning silər bilənlə, xəhərning kəxioja berip: **276** Ərvərdigarning silər bilənlə, xəhərning kəxioja berip: **277** Ərvərdigarning silər bilənlə, xəhərning kəxioja berip: **278** Ərvərdigarning silər bilənlə, xəhərning kəxioja berip: **279** Ərvərdigarning silər bilənlə, xəhərning kəxioja berip: **280** Ərvərdigarning silər bilənlə, xəhərning kəxioja berip: **281** Ərvərdigarning silər bilənlə, xəhərning kəxioja berip: **282** Ərvərdigarning silər bilənlə, xəhərning kəxioja berip: **283** Ərvərdigarning silər bilənlə, xəhərning kəxioja berip: **284** Ərvərdigarning silər bilənlə, xəhərning kəxioja berip: **285** Ərvərdigarning silər bilənlə, xəhərning kəxioja berip: **286** Ərvərdigarning silər bilənlə, xəhərning kəxioja berip: **287** Ərvərdigarning silər bilənlə, xəhərning kəxioja berip: **288** Ərvərdigarning silər bilənlə, xəhərning kəxioja berip: **289** Ərvərdigarning silər bilənlə, xəhərning kəxioja berip: **290** Ərvərdigarning silə

bizning deginimizdək kilmisang, sən bizgə kılouzojan zemining Igisi bolqan Pərvərdigarning əhdə sandukını kəsəmdin halas bolimiz: — **18** Mana, biz zeminə qıraqın qoqda, sən bizni qixürükə ixlətkən bu kizil kətürən kahinlarning tapini Iordan dəryasining süyigə təkəndə, Iordan dəryasining süyi, yəni bax eknidin tanini pənjiriga baoqlap koyojin; andin ata-anangni, ekip kəlgən sular üzüp taxlinip, dərya kətürülüp dəng aka-uka kerindaxlıringni, xundakla atangning barlık bolidu, — dedi. **14** Əmdi xundak boldiki, həlk qedirliridin jemətidikilərni eyüngga, ezunga yioqip jəm kiloqin. qikip Iordan dəryasidin etməkqi bolqanda, əhdə **19** Xundak bolduki, eyüngning ixilikliridin taxkiriqa sandukını kətürən kahinlar həlkning alddıa mangdi; qikkan hərkiminin kəni əz bexida bolidu; biz uningoja **15** əhdə sandukunu kətürgüqilər Iordan dəryasijoja məs'ul əməsiz; lekin biraw eyüngdə sən bilən bəllə yetip kelip, putliri suoja tegixi bilənlə (orma waktida bolqan birsincin üstüqə kəl salsa, undakta uning kəni Iordan dəryasining süyi dəryanıng ikki kırqıkidin bizning beximizoja qüxkay! **20** Əgar sən bu iximizni taxip qikidu), **16** yüksək ekindiki sular heli yiraktila, axkarilap koysang, sən bizgə kılouzojan bu kəsəmdin Zarattanning yenidiki Adəm xəhirining yenida tohtap, halas bolimiz, — dedi. **21** Rahab jawab berip: — Silərning dəryasining süyi dəryanıng ikki kırqıkidin deñg boldi; Arabəh tüzlənglik boyidiki dengizqoza, yəni **22** U ikkisi u yərdin ayrılip, taoqka qikip, «Xor Dengizi» oja ekip qüxüwatqan keyinkı ekimi üzültüp kooqloquqlar [xəhərgə] kətürən kətüküqə u yərdə üq kəldi; həlk bolsa Yerilo xəhirining udulidin [dəryadin] kün turdi. Kooqloquqlar yol boyidiki həmma yərni izdəpmu ularnı tapalmidi. **23** Andin bu ikkisi taqdın qüxtüp, kətürən kətüküqə; ular dəryadın etüp, Nunning etüp mangdi. **24** Ular Yəxuaqa: — Pərvərdigar dərwəkə barlık zeminni kəlimizə tapxurdu; zemində turuwatqanlarning həmmisi bizning Pərvərdigarning əhdə sandukunu kətürən kahinlar türkəti. **25** Andin bu ikkisi taqdın qüxtüp, kətürən kətüküqə; ular dəryadın etüp mangdi. **26** Pütkül Israil kuruq yərni dəssəp, barlık həlk Iordan dəryasidin piitünləy etüp boluqılık, Iordan dəryasining otturisida kuruq yərda məzmut turdi.

3 Yəxua ətisi tang səhərdə turup, pütkül Israil bilən Xittimdin ayrılip Iordan dəryasijoja kəldi; ular dəryadın etüküqə xu yərdə bargah, tikiq turdi. **2** Üq kün toxup, sərdarlar qedirgahıñ etüp, **3** həlkə əmr kiliq: — Silər Pərvərdigar Hudayinglarning əhdə sandukunu, yəni Lawylarning uni kətürüp mangojinini kərgən haman, turqan ornunglardın kəzəqiliq, əhədə sandukının kaynidin aqixip menginglər. **4** Lekin uning bilən silerning arılıkqınlarda ikki ming gəz arılık kalsun; kəysi yol bilən mangidiqininqlarnı biliqinqılar üçün, uningoja yekin lax manglar; qünki silər ilgiri muxu yol bilən mengip bəkmiqoqansılər, — dedi. **5** Yəxua həlkə: — Əzünglərni pak-mukəddas kilinglar, qunkı əta Pərvərdigar aranglarda möjizə-karametlərni kərsitudu, — dedi. **6** Andin Yəxua kahinlarqa: — Əhdə sandukunu kətürüp həlkning alddıa dəryadın etünglər, dəp buyruwidı, ular əhdə sandukunu elip həlkning alddıa mangdi. **7** Pərvərdigar Yəxuaqa səz kiliq: — Həmma Israilning Musa bilən billa bolonimindək, sening bilənmü billa bolidiqanlıqimni bilixi üçün bugündin etibarən seni ularning nəziridə qong kılımın. **8** Əmdi sən əhdə sandukunu kətürən kahinlarqa: — Silər Iordan dəryasining süyininq boyiqoza yetip kəlgəndə, Iordan dəryası iqidə turunglar, — deñin, — dedi. **9** Yəxua Israillarqa: — Bu yaklaş kelinglər, Pərvərdigar Hudayinglarning sezin anglangalar, dedi. **10** Andin Yəxua: — Mana, silər xu ix arklılıq məngüllük hayat Təngrininq aranglarda ikanlıklını, xundakla Uning silerning aldinglardın Hittiyalar, Gırgaxiyalar, Amoriyalar, Qanaaniyalar, Pərizziyalar, Hiwiylar, Yəbusiyaları həydiwetidiqanlıqını bilisilər — pütkül yər-zemining igisining əhdə sandukı silerninq aldinglarda Iordan dəryası iqidən etküzüldü. **12** Əmdi Israilning əhəbiliridin on ikki adəmni tallanglar, hərkəsisi sandukunu kətürən kahinlərni kətürən kahinlərni alddıdən etti. **12** Rubənlər bilən Gadlar wə Manassəhning yerim əhəbilisidikilərmə Musaninq ularqa buyruqinidək səptə tüzüp Israillarning alddıa dəryadın etti. **13** Jəmiy bolup kırıq mingqə qorallanojan kixi Pərvərdigarning

aldidin etüp, Yeriho tüzləngliklirigə kelip, jəng qılıxqa təyyar turdu. **14** U künü Pərvərdigar Yəxuanı pütkül Israilning nəziridə qong kıldı; ular uning pütün əmriddə Musadin körkəndək uningdinmə korktı. **15** Pərvərdigar Yəxuaşa sez kılıp: — **16** Həküm-guvaşlıq sandukını ketürgən kahinlərə: — İordan dəryasının qıkıqları, dəp buyruqın, dedi. **17** Xunga Yəxua kahinlərə: — İordan dəryasının qıkıqları, dəp buyrudi. **18** Xundak boldiki, Pərvərdigarning əhədə sandukını ketürgən kahinlər İordan dəryasining otturisidin qıkıp, putlurining tapını kırıqlıklı dəssixi bilənlə, İordan dəryasining süyi yəno eż jayıqə kaytip kelip, awwalkıdək ikki kiroqliqoja texip ekixə baxlıdi. **19** Həlkə bolsa birinqi ayning oninqi künü İordan dəryasının etüp, Yerihoning xərkinqing əng qət təripidiki Gilgal oja kelip qedirgah tiki. **20** Ular İordan dəryasının aloqə kəlgən on ikki taxni bolsa, Yəxua ularını Gilgalda tikləp koydı; **21** uninqoja: — Keyin balılırlıqlar eż atılıridin: — Bu taxlarning əhmiyyəti nəmə, dəp sorisa, **22** silər balılırlıqlarə mündək ukturup koyunqlar: — «İsrail ilgiri kürük yərnī dəssəp İordan dəryasının etkənidid; **23** qünki Pərvərdigar Hudayinglər biz Kızıl Dengizdən etküqə aldimizda uning sulurini kürutup bərgandak, Pərvərdigar Hudayinglər silər etküqə aldinglarda İordan dəryasining süyini kürutup bərdi; **24** yər yüzidiki barlıq əllər Pərvərdigarning kolining ənqılık küqlükləkini bilsun, xundakla silərning Pərvərdigar Hudayinglardın həmixin korkuxungalar üçün U xundak kıldı» — dedi.

5 Xundak boldiki, İordan dəryasining ojarə təripidiki Amoriylarning həmmə padixaşlıları bilən dengizning yenidiki Əanaanıylarning həmmə padixaşlıları Pərvərdigarning İsaillar etüp kətküqə ularning aldidin İordan sulurini əkanda kürutup bərginini angloqanda, yürəkləri su bolup, İsaillarning səwəbidin ularning rohi qıçay dəp kaldi. **2** U wakıttı Pərvərdigar Yəxuaşa sez kılıp: — San qəknək taxliridin piqaklarını yasap, İsaillarnı iğkininqi ketim hətnə kiloqın, dedi. **3** Xuning bilən Yəxua qəkmək taxliridin piqaklarını yasap, İsaillarnı «Hətnilik dəngəltüki»də hətnə kıldı. **4** Yəxuaning ularını hətnə kılıxinin səwəbi xu idiki, Misirdin qıkkən jənggə yarioqudak həmma ərkəklər Misirdin qıkkəndin keyin qəllükning yolidə elüp tütigənidi. **5** Qünki Misirdin qıkkən barlıq həlkə hatna kılınojan bolsımı, lekin Misirdin qıkıp qəllükning yolidə yürgən wakıttı İsrail arısında tuqulurojanlarning həmmisi hətnisiz kələjanidi; **6** Qünki əslidə Pərvərdigarning awazioja əkulək salmiojan, Misirdin qıkkən həlkə iqidiki jənggə yarioqudak barlıq ərkəklər elüp tütigüqə İsaillar kırıq yil qəlda yürgənidi; Pərvərdigar ularə: — Siləni Misirdin qıkkən basturojan əvladlırı bolsa, yolda hətnə kılınmıçoqka, Yəxua ezi ularını hətnə kıldı. **8** Barlıq həlkə hatna kılınip, sakəyoqulik qədirliridə, eż orunlidirin qıkmay turdu. **9** U wakıttı Pərvərdigar Yəxuaşa: — Bugün Mən Misirning ar-nomusunu üstünglardin yumilitiwəttim, dedi. Xuning bilən u jayıqə «Gilgal» dəp nam koyulup, taki bügüngiqə

qedir tikip turdu. Birinqi ayning on tətinqi künü ahximi Yeriho diyarining tüzlənglikliridə «etüp ketix heyti»ni etküzdi. **11** «Etüp ketix heyti»ning ətisi ular xu yərning axlıq məhsulatlıridin yedi, jümlidin xu künü petir nanlarnı wə komaqlarnı yedi. **12** Ular xu zeminning axlıq məhsulatlıridin yegəndin keyin, ətisi «manna»ning qüxüxi tohtidi. Xu wakittin tartip İsaillarə qəq manna bol müd; xu yılda ular Əanaan zeminining məhsulatlıridin yedi. **13** Əmma Yəxua Yerihoşa yetkin kəlgəndə, bexini ketürgən kərividə, mana uning alidda suçurulojan kılıqını tutup turojan bir adəm turattı. Yəxua uning kəxioja berip uningdin: — Sən biz tərəptim, yaki düxmənlirimiz tərəptim? — dəp soridi. **14** U jawab berip: — Yak, undak əməs, bəlkı Mən Pərvərdigarning əxşənlərinin Sərdarı bolup kəldim» — dedi. Yəxua yərgə düm yikılıp səjdə kılıp uninqoja: — Rəbbimning kılıqoja nemə tapxuruklrı barkın? dəp soridi. **15** Parvərdigarning əxşənlərinin Sərdarı Yəxuaşa: — Putungdiki kəxinqni saloqın, qünki san turojan yər mukaddəs jaydur, dəwidə, Yəxua xundak kıldı.

6 Yeriho seplilinə kowuk-dərwazılır İsaillarning səwəbidin məhkəm etlip, heqkim qıqalmayıttı, heqkim kirəlmayıttı. **2** Parvərdigar Yəxuaşa sez kılıp: — Mana, Mən Yeriho xəhərini, padixaşını həmdə batur jəngqilirini kolungoja tapxurdum. **3** Əmdə silər, yəni barlıq, jəngqilər xəhərni bir ketim aylınip menginglər; altı künqiqə hər kün xundak kiliŋlər. **4** Həmdə yətə kahin əhədə sandukının alidda koqkar münggüzidin etilən yətə burojını ketürgəp mangsun; yətinqi künigə kəlgənda silər xəhərni yətə ketim aylınisilər; kahinlər burojılları qalsun. **5** Xundak boldiki, ular koqkar burojılları bilən sozup bir awaz qıkarojınıda, barlıq xixilər burojining awazını anglap, kəttik təntənə kılıp towlisun; buning bilən xəhərning sepillili tegidin erülp qüxitü, hərbir adəm aldiqə karap etlip kirdü, — dedi. **6** Xuning bilən Nunning ooli Yəxua kahinlərinə qakırıp ularə: — Silər əhədə sandukını ketürgəp menginglər; yətə kahin Pərvərdigarning əhədə sandukının alidda yətə koqkar burojisini ketürgəp mangsun, dedi. **7** U həlkə: — Qıkkə xəhərni aylınıqlar; korallıq ləxkərlər Pərvərdigarning əhədə sandukının alidda mangsun, dedi. **8** Yəxua buni həlkə buyruqandan keyin, Pərvərdigarning alidda yətə koqkar burojisini ketürgəp yətə kahin aldiqə mengip burojılları qaldı; Pərvərdigarning əhədə sandukı bolsa ularning kəynidin elip mengildi. **9** Korallıq ləxkərlər buroja qeliwatkan kahinlərinə alidda mangdi; əhədə sandukının arkidin koqçioquqı koxun əgixip mangdi. Kahinlər mangəqə buroja qalatti. **10** Yəxua Mən ata-bowlırlıqlarə berixkə əsərə bilən wəda kılıojan zeminni, yəni süt bilən həsəl akidiojan yurtun kərgüçilər kilməyən, dəp kəsəm kılıojanı. **7** Lekin Pərvərdigar ularning ornını basturojan əvladlırı «Towlanglar» degen künidə, xu qaçda towlanglar, — deganidi. **11** Xu tərikədə ular Pərvərdigarning əhədə sandukını ketürgəp xəhərni bir aylandı. Halayık qədirgahka kaytip kelip, qədirgahta kondı. **12** Ətisi Yəxua tang sahərdə köpti, kahinlərmə Pərvərdigarning əhədə sandukını yənə ketürdü; **13** Pərvərdigarning əhədə sandukını yətə koqkar burojisini ketürgən xundak atalmağta.

Xuning bilən İsaillar Gilgalda yətə kahin aldiqə mengip tohitmay qelip mangatti;

[kahinlar] mangooq buroja qaloqanda, korallik ləxkərlər ularning alidda mangdi, arkidin koqdioquqi koxun əgixip mangdi. **14** İkkinqi künimu ular xəhərning atrapini bir ketim aylinip, yəna qedirgahka yenip kaldi. Ular alta küngiqə xundak kılıp turdi. **15** Yəttingi künii ular tang sahərdə kopup, ohxax haləttə yətta ketim xəhərning atrapini aylandı; pəkət xu künili ular xəhərning atrapini yətta ketim aylandı. **16** Yəttingi ketim aylinip bolup, kahinlər buroja qaloqanda Yəxua həlkə: — Əmdi towlangı! Qünki Pərvərdigər xəhərni silərgə tapxurup bərdi! **17** Lekin xəhər wə uning iqidiki barlıq nərsilər Pərvərdigaroja mutlak ataloqlanlılığı üçün [silergə] «haram»dır; pəkət pañixa ayal Rahab bilən uning pütün əyidikilərlə aman kəlsun; qünki u biz əwətkən elqılırimizni yoxurup koyojanidi. **18** Lekin silər kəndakla bolmısın «haram» dəp bekitilgən nərsilərdin ezunglarnı tartıngılar; bolmisa, «haram» kiliñojan nərsilərdin elixıngılar bilən ezunglarnı haram kılıp, Israılning qedirgahınımu haram kılıp uning üstüga apət qüixürüsilər. **19** Əmma barlıq, altun-kümük, mis wa temürdin bolovan nərsilər bolsa Pərvərdigaroja mukaddas kılınsun; ular Pərvərdigarning həzinisəgə kirgüzulsun, — dedi. **20** Xuning bilən həlk towlixip, kahinlər buroja qaldı. Xundak boldiki, həlk buroja awazını anglojinində intayın kattik towliwidı, sepił tegidin orılıp qıxtı; həlk uning üstidin etüp, hərbəri ez aldiqə atlınıp kirip, xəhərni ixçal kıldı. **21** Ular ər-ayal bolsun, kəri-yax bolsun, koy-kala wə exəklər bolsun xəhər iqidiki həmmmini kiliqlap yokətti. **22** Yəxua u zeminni qarlap kəlgən ikki adımgə: — Silər u pañixa hotunning eyığa kirip, uningə bərgən qasımingılar boyığa uni wə uningə təwa bolovanıların həmmisini elip qıkingılar, dedi. **23** Xuning bilən ikki qarlıqquyi yak yigit kirip, Rahabnı ata-anisi bilən kərindaxlıriqa koxup həmmə nərsiləri bilən elip qıktı; ular uning barlıq uruk-tuqanlarını elip kılıp, ularnı Israılning qedirgahınıngı sırtıqə orunlaxturup koydi. **24** Halayıq, xəhərni wə xəhər iqidiki həmmə nərsiləri ot yekip keydürüwəti. Pəkət altun-kümük, mis wə temürdin bolovan kaq-a-kuqa əswablarnı yiojıp, Pərvərdigarning eyining həzinisəgə əskirip koydi. **25** Lekin Yəxua pañixa ayal Rahabnı, ata jəmatidiklərini wə uningə təwa bolovanırinıng həmmisini tirik saklap kıldı; u bügüngiqa Israıl arisida turuwatidı; qünki u Yəxua Yerihoni qarlxakə əwətkən əqlilərni yoxurup koyojanidi. **26** U qoşa Yəxua agah-bexarət berip: — Bu Yerihonı xəhərini kəytidin yasaxka kopykan kixi Pərvərdigarning alidda karqıx astıda bolıdu; u xəhərning ulını saloqanda tunji oqlıdin ayrılidı, xəhərning kowulkırını orunlaxturidıqan qoşa kiyik oqlıdinimus ayrılidı, — dedi. **27** Pərvərdigər Yəxua bilən bılıb idı; uning nam-xəhrəti pütküllə zeminoqa kəng tarkaldi.

kelinglər, dəp buyrudi. Xuning bilən u adəmlər qıçıq Ayi zəminini qarlap kəldi. **3** Ular kaytip kelip, Yəxuaçşa: — Həmmə həlkning u yərgə berixinin hajiti yok ikən, ikki-üq mingqə adəm bolsila Ayioja hujum kılıp [uni igiliyəleydi]; u yərda olturuxluq kixilar az bolоaqka, pütküllə həlkini awara kılıp u yərgə əwətməgin, — dedi. **4** Xuning bilən həlkətin üq mingqə kixi u yərgə qıktı; lekin bular Ayining adəmləri aliddin keçip ketixti. **5** Ayining adəmləri ulardın ottuq altıqə kixinı urup əltirdi; kələqlərnarnı sepił kowukining aliddin Xebarimoqıqə kəqələp berip, u yərdiki dawanda ularını urup məqələp kıldı. Andin həlkning yüriki su bolup, kattik sarasımğa qüxti. **6** Yəxua kiyimlirini yirtip, Israılning aksakalları Pərvərdigarning əhədə sandukining alidda yərgə düm yıklılıp, baxlırioja topılarnı qeqip, u yərda kəq kirgıqə yetip kıldı. **7** Yəxua: — Ah, Rəb Pərvərdigər, sen bizni Amoriyların kəliqə tapxurup hələk kılıx üçün, bu həlkini nemixə İordan daryasının bu təripiga etküzəngənsə? Biz İordan dəryasının u təripida turıvərgən bolsak boxtiplən! **8** Əy Rəbbim! Israıl ez düxmanlırinıng aliddin burulup kąqən yərda mən nemimə deyələymən? **9** Kanaaniylar, xundakla zemində nemimə deyələymən? **10** Lekin Pərvərdigər Yəxuaçşa jawab berip mundak dedi: — «Ornungdin kopl! Nemixə xundak düm yatisan? **11** Israıl gunah kıldı! Ular yəna Mən ularıqa tapiliojan əhədəməgə hiləplik kılıp, haram dəp bekitilgən nərsilərdin elip, oorçılık kılıp, aldamlıq kılıp həm haram bekitilgən cə mallırinining arisıqa tikiq koydi. **12** Xunga Israillar düxmanlırinıng alidda tik turalmaydu; ular ezelirini «haram» kılıp bekitip, mutlak yokitılıxka yüzləngəqə, düxmanlırinıng aliddin burulup arkisoja qəqidü. Əgər silər «haram» dəp bekitilgənni aranglardın tamamən yok kilmisəngələr mundin keyin mən silər bilən billa bolmayıman. **13** Əndi san turup həlkəni pak-mukəddəs kılıp ularıça: — «Əta üqün ezunglarnı pak kiliqılar; qünki Israılning Hudasi Pərvərdigər xundak daydu: — Əy Israıl, sənə «haram» dəp bekitilgən nərsə bardur; bu haram nərsini aranglardın yok kilməqçilik dixənlərlərlərlər alidda tik turalmayaşılarsı. **14** Əta sahərdə silər kəbilə boyığa hazır kiliñisilər; xundak boldıldı, Pərvərdigər bekitikan kəbilə jəmat-jəmatı boyığa birdin-birdin aldiqə kəlsun; Pərvərdigər bekitikan jəmat ailə-ailə boyığa birdin-birdin hazır bolup aldiqə kəlsun; andin Pərvərdigər bekitikan ailidiki ərkəklər birdin-birdin aldiqə keliq hazır bolınsı. **15** Xundak boldıldı, haram dəp bekitilgən nərsini əz yenida saklıqan kixi tepiloqanda, Pərvərdigarning əhədisigə hiləplik kılıqanlığı üçün həm xundakla Israıl işiçə razılıllıq sadıq kılımını işçin u wə uningə barlıq

7 Lekin Israil «ħaram» nərsilər üstidə itaetsizlik kıldı; qünki Yəhuda kəbilisindən bolqan Zərahning əwrisi, Zabdining nəvrisi, Karmining oqlu Akan debyn kixi ħaram dəp bekitilgən nərsilərdin alopənidi. Buning bilən Pərvərdigarning qəzipi Israiloqa kozojaldı. **2** Yəxua Yerihodin Bəyt-Əlning xərk təripidiki Bəyt-Awənninq yenida bolqan Ayi xəhiriga birnəqqə adəm əwətib ularoja: — U yərgə qikip u zeminni qarlap

kelinglər, dəp buyrudi. Xuning bilən u adamlar qıkip Ayi zeminiini qarlap kəldi. **3** Ular kaytip kelip, Yəxuaqa: — Həmmə həlkning u yərgə berixining hajiti yok ikən, ikki-üq mingqə adam bolsila Ayoqa hujum kılıp [uni igiliyəldiyu;] u yərdə olтурuxluq kixilar az bolşaqla, pütkül həlkni awarə kılıp u yərgə əwətmigin, — dedi. **4** Xuning bilən həlkting iüq mingqə xiki u yərgə qikti; lekin bular Ayining adamları alidin keçip ketixti. **5** Ayining adamları ulardın ottuz altıq xikini urup oltürdi; kalqanları sepił kowukining alidin Xebarimoqış koqlap berip, u yerdiki dawanda ularını urup məoşlup kıldı. Andin həlkinqing yürüki su bolup, qəttik sarasimgə qüxti. **6** Yəxua kiyimlirini yirtip, Israilning aksakallırı Pərvərdigarning əhdə sandukining alidida yərgə dum yiğilip, baxlırioja topılarnı qeqip, u yərdə kəq kirgüçə yetip kıldı. **7** Yəxua: — Ah, Rəb Pərvərdigar, sən bizni Amoriylarning kolioqa tapxurup halak kılıx üçün, bu həlkni nemixə lordan datasining bu təripiga etküzgənsən? Biz lordan dəryasining u təripide turvərgən bolsaq bopticən! **8** Əy Rəbbim! Israil düxmənlirining alidin burulup kąqjan yərdə mən nemimü deyələymən? **9** Kəanaaniylar, xundakla zemində barlıq turuwatkanlar buni anglisa bizni kapsiwelip yər yüzidin namimizni üzüp taxlaydu; xu qaçda Sən uluq nam-xəhriting üçün nemilərnə kılısan? — dedi. **10** Lekin Pərvərdigar Yəxuaqa jawab berip mundak dedi: — «Ornungdin kop! Nemixə xundak dum yatisən? **11** Israil gunah kıldı! Ular yəna Mən ularoja tapilioqan əhdəməq hilalıq kılıp, haram dəp bekitilgən nərsilərin elip, oojrılıq kılıp, aldamqılık kılıp həm haram bekitilgənni ez mallirining arisioqa tıtip koydi. **12** Xunga Israillar düxmənlirining alidatik turalmayıdu; ular ezelirini «haram» kılıp bekitip, mutlak yokitılıxka yüzləngəqə, düxmənlirining alidin burulup arkisoja qaçıdu. Əgər silər «haram» dəp bekitilgənni aranglardın tamamən yok kilmisanglar, mundin keyin mən silər bilən billə bolmayıman. **13** Əmdi sən turup həlkni pak-mukəddəs kılıp ularoja: — «Ətə üçün eziüngləri pak kılıngalar; qunki Israilning Hudasi Pərvərdigar xundak daydu: — Əy Israil, səndə «haram» dəp bekitilgən nərsə bardur; bu haram nərsini aranglardın yok kilməqçılıq düxmənlirininglarning alidida tik turalmaysiler. **14** Ətə sahərdə silər kəbilə boyiąqə hazırlınlıslar; xundak boliduki, Pərvərdigar bekitkən kəbilə jəmat-jəmatı boyiąqə birdin-birdin aldioja kəlsun; Pərvərdigar bekitkən jəmat ailə-ailə boyiąqə birdin-birdin hazır bolup aldioja kəlsun; andin Pərvərdigar bekitkən ailidiki ərkəklər birdin-birdin aldioja kılıp hazır bolsun. **15** Kundak boliduki, haram dəp bekitilgən nərsini ez yenida saklıqon xiki tepiloqanda, Pərvərdigarning əhədisigə hilalıq kılıqonluq üçün həm xundakla Israil iñiada razılık sadır kilonini işqin u wa uningona barlıq

təwə bolqanlar otta keydürülsün, — dəydə, dəp eytkin». 16 Yəxua atisi tang şəhərdə turup Israfilni aldıqə yiojip, qəbilə-qəbilini hazır kiliwidı, Yəhuda qəbilisi bekitildi; 17 u Yəhûdaning jəmətlirini hazır kiliwidı, Zarhiylar jəmati bekitildi. U Zarhiylar jəmatini aila-aila boyıq aldıqə kəltürüwidı, Zabdi deyən kixi bekitildi. 18 Zabdi ez ailisidiki ərkəklərni birdin-birdin hazır kiliwidı, Yəhuda qəbilisidin Zərahning əwlədi, Zabdining

nəvrisi, Karmining oqlı Akan bəkitildi. **19** Xuning əl bilən Ayining otturisida, Ayining əqrəb təripidə bilən Yəxua Akanoja: — Əy oqlum, Israilning Hudasi bəktürmə selip marap olturdu. Yəxua bolsa u keqisi Pərvərdigar oja xan-xərəpni kəyturup berip, [Uning hərəmti üçün] kılqanlıringni ikrar kılqın; məndin həqənemini yoxurmay, kılqininqning həmmisini manga eytkin, dedi. **20** Akan Yəxuaqa jawab berip: — Mən dərəkə Israilning Hudasi Pərvərdigar aldida gunah kılıp, mundak-mundak kıldım: **21** mən oljining arisidin Xinarda qıkkən qırayılk bir tonoja, ikki yüz xəkel kümüx, əllik xəkel eçirqliktiki altun tahtıqə kəzüm kızırıp ularni eliwaldim. Mana, bu nərsilərni qedirriming otturisidiki yergə kemüp koydum, kümüx ularning astida, — dedi. **22** Xularni dewidi, Yəxua əlqılerni əwətti, ular qediroja yügürüp bardı wə mana, nərsilər dərəkə qedirdə yoxurukluk bolup, kümüx bularning astida idi. **23** Ular bu nərsilərni qedirdin elip qıkip Yəxuaqa, xundakla barlık Israillarning kəxioja kəltürüp, Pərvərdigarning aldioja koydi. **24** Andin Yəxua bilən pütküll Israil jamaiti kəpup Zərahıning oqlı Akanni, kümüx, ton wə altun tahta bilən koxup, uning oquşları bilən kizlirini, uyliri bilən eçəkləri, koyliri, qediri bilən barlık təwəllülərinini elip Akor jilojisoja kəltürdü. **25** Yəxua Akanoja: — Sən bəximizoja ənqılık apət kəltirdiñi Mana, bugün Pərvərdigar sening üstüngə apət kəltiridü, — dedi. Andin pütküll Israil jamaiti uni qalma-kesək kılıp eltürdü. Ular ailisidiliklərinə qalma-kesək kılıp əltürgəndin keyin, həmmi uni otta kəydürüwətti. **26** Andin halayık bir qong dəwə taxni uning üstigə dəwiləp koydi. Bügüngə kədər u u yərdə turmakta. Buning bilən Pərvərdigarning qəzəpi yandi. Xuning bilən xu yergə «Apət jilojisisi» [**«(Akor jilojisisi)»**] dəp nam koyuldu wə bu küngiqə xundak atalmakta.

8 Pərvərdigar Yəxuaqa: — Sən heq korkma, ham hədükniyin. Turup, barlik jəngqilərni əzung bilən elip, Ayi xəhirigə qıkkın. Mana, Mən Ayining padixahı, həlkı, xəhiri wə zeminini koxup sening kolungoja tapxurdum. **2** Sən Yeriko bilən uning padixahıqə kəndak kılıqan bolsang Ayi xəhiri bilən uning padixahıqını xundak kılısan. Pəkət silar bu kətim xəhərdin olja wə qarpayınları alsangular bolidü. Əmdı sən xəhərning kəyni təripigə hujum kılıxka pistirma koyojin, — dedi. **3** Xuning bilən, Yəxua bilən həmmə jəngqilər kozqılıp, Ayioja hujum kılıxka qıktı. Yəxua ottu ming batur jəngqini iləlop keqidə ularnı mangdurdı. **4** wə ularıqə mundak tapılıdı: — «Silər aqah bolup, xəhərdin bək nerı kətməy xəhərning kəynidə mekünüp turup, həmminglər bəktürmə hujumqa təyyar turungalar. **5** Mən eziym bilən kələqan həmmə kixilərni elip xəhərgə yekin barıman; xundak boliduki, ular baldurkidek aldimizoja qıkip hujum kılıqlanda, biz ularning aldidin kaqımız; **6** ular jəzmon bizning kəynimizdən kooqlaydu; ular: «Israillar baldurkidek aldimizožin keqip kətti» dəp oylayıdu, biz ularını azdurup xəhərdin yırak elip qıkimiz. Xuning üçün biz ularning aldidin kaqımız. **7** U waqtitta silər bəktürmidin kəpup qıkip, xəhərni ixojal kilinglər; qunki Pərvərdigar Hudayingınlar bu xəhərni silərləring kolunglaroja tapxurudu. **8** Xəhərni ixojal kılıqlandın keyin Pərvərdigarning tapiliojini boyiqə u xəhərni ot yekip kəydürüwetinqular. Mana, mən silərgə əmr bərdim». **9** Yəxua ularını yoloja saldı, ular berip Bəyt-

həlkı qıçıq təkxürdü; andin u Israilning aksakalları bilən billsə həlkıning alddıda Ayioja kərxi mangdi. **11** Uning bilən billsə bolqan həmma jəngqilərmə uning bilən qıkip, xəhərning aldioja yekin berip, Ayining ximal təripidə qədir tiki. Ular qırxan jay bilən Ayining otturisida bir jiloja bar idi. **12** Yəxua bəx mingqə adəmni tallap elip berip, Bəyt-əl bilən Ayining otturisida, xəhərning əqrəb təripidə bəktürmə turqozjanıdi. **13** Xundak kılıp, barlık həlk, yəni xəhərning ximal təripidiki bargahtıkoxun bilən əqrəb təripidiki pistirma koxun orunlaxturup bələndi. Xu keqisi Yəxua əzi jilojining otturisioja qüxti. **14** Ayining padixahı xu əhəwalı kərdi wə xəhərdikilər aldirap səhər kopuxti; padixah bilən barlık həlkı Israil bilən sokuxus üçün bəlgiləngən wakitta Arabah tüzənlənglikə qıktı. Lekin padixahıning xəhərning kəynidiki pistirma koxundan həwiri yok idi. **15** Yəxua bilən barlık Israil bolsa əzlini ulardın yengilgəngə selip, qel tərəpkə qaqtı. **16** Xəhərdə bar həlkinqən həmmisi ularnı kooqlaxka qakırıldı; ular kəlip Yəxuanı kooqlıqanda, ular azdurulup xəhərdin yırak kılındı. **17** Ayi bilən Bayt-əlning iqidə Israilni kooqlaxka qıkmıqan həqbir aq kixi kalmadı; ular xəhərni oquk koyup, həmmisi Israilni kooqlap qıkip kətti. **18** U waqtitta Pərvərdigar Yəxuaqa: — Kəlungdiki nəyzini Ayioja karitip uzatkin; qunki Mən uni sening kəlungoja tapxurdum, — dewidi, Yəxua ənəndikini nəyzini xəhərgə karitip uzattı. **19** U kəndikini nəyzini uzatkan həman pistirmida yatqanlar yajidin tezla qıkip, yügürgininqə xəhərgə etilip kirip, uni ixojal kılıp xuan ot yekip kəydürüwətti. **20** Ayining adamları burulup kariwidı, mana xəhərdin asman-pələk ərləwatlıq tütünni kərdi, ya u yakka ya bu yakka qaçaylı desə, heq hali kalmıqanıdı; qel tərəpkə qaqqan Israillar burulup əzlini kooqlap keliwatqanlaroja hujum kıldı. **21** Yəxua bilən barlık Israil pistirma koxunning xəhərni elip bolqanlığını, xundakla xəhərdin tütünning ərləp qıkkını kərüp, yenip kəlip, Ayining adamlarını əltürgili turdu. **22** Xuning bilən bir waqtitta xəhərni aloqlanırmu xəhərdin qıkip ularıqə hujum kıldı. Xuning bilən ular Israillarning otturisida, bəziliri bu tərapṭin, bəziliri u tərapṭin kapsılıp kəldi. Israillar ularning həqbirini koymay, həmmisini əltürgüwətti. **23** Ular Ayining padixahını tırık tutup, Yəxuanıqə aldioja elip bardi. **24** Israil dalada uqriqan barlık Ayılıkları, yəni əzlini qelqiqə kooqlap kəlgənlərini kırıp yokatqandan keyin (ularning həmmisi kılıqlılinip yokitılıqanıdı), barlık Israil Ayioja yenip kəlip, u yərdikilərni kılıqlap əltürdü. **25** Xundak boldiki, xu kündidə əltürülgən ər-ayallar, yəni Ayılıklarning həmmisi on iki ming adəm idi. **26** Qunki Yəxua Ayida turuwaṭkan həmmə adəm yokitilmioqqa kəndikini uzutup turojan nəyzisini yioqmıqanıdi. **27** Həlbuki, Pərvərdigarning Yəxuaqa buyruqan sezi boyiqə Israillar xəhərdikini qarpay bilən oljini əzliyi üçün aldı. **28** Andin Yəxua Ayi xəhərini kəydürüp, uni əbədigiqə Harabilik dewisigə aylanduruwətti; tiki bügüngiqə u xundak turmakta. **29** Ayining padixahını bolsa, u bir dərəhkə asturup, u yərdə kəqkiqə turoquzdi. Kün patkanda Yəxua əmr bərdim».

kiliwidi, kixilər uning əlükini dərəhtin qüxürüp, uni kərrixüp ularoja: «Biz silərninq kullukunglarda bolimiz; xəhərninq kowukining aldişa taxlap, üstigə qong xunga biz bilən əhdə tütünglər», dənglər, dəp bizni bir dəwə taxni dəwiliwətti; bu tax dəwisi bügüngiqə əwətti. **12** Silərninq kexinglaroja karap yoloja qikkan turmaqta. **30** Andin Yəxua Ebal teojudı Israilning Hudasi künidə biz səpirimiz üçün eyimizdin aloğan nan issik Pərvərdigar oja kurbangah yasidi. **31** Pərvərdigarning idi, mana hazır u kürup, pahtlixip ketip. **13** Bu kuli Musaninq Israiloja buyruqını boyiqə, Musa oja xarab tulumlırlı bolsa xarab қaqilioqanda yengi idi, nazıl kiliñojan qanun kitabida pütləngändək, kurbangah mana əmdi yirtlip ketip. Biz kiyqan bu kiyimlər heqbir temür əswab təgküzülməgen püttür taxlardın wə kəxlər səpərninq intayın uzunluğidin konirap yasalojanidi. Uning üstidə həlk Pərvərdigar oja atap kətti, — dedi. **14** Xuning bilən Israillar ularning ozuk-tüllükindin azrak aldı, lekin Pərvərdigarning kəydürmə kurbanlıklar wə inaklık kurbanlıkları sunup turdi. **32** Xu yərdə Yəxua uning taxlırinin üstigə pütkül Israilning aldida Musa pütkən kanunni keqürüp püttüp kəydi. **33** Andin pütkül Israil həlk, ularning aksakalları, əməldarlırlı bilən həkimləri, məyli musapirlar bolsun yaki ularning arısında tuqulmuşanlar bolsun, həmmisi Pərvərdigarning əhdə sandukınıng ikki təripidə, əhdə sandukını ketürgən kahinlər boləjan Lawiyarning aldida erə turdi; Pərvərdigarning kuli Musaninq dəsləptə buyruqını boyiqə, Israillarning baht-bərikitini tilaxka halkning yerimi Gərizim teoju aldida, yəna bir yerimi Ebal teoju aldida turdi. **34** Andin Yəxua qanun kitabida pütləgnənning həmmisigə muwapiq qanunduki həmma sezlərni, jümlidin baht-bərikət sezləri wə lənat sezlərini okup bərdi. **35** Yəxua bularını pütkül Israil jamaitigə, jümlidin ayallar, balilar wə ularning arısında turuwtəkən musapirlar oja okup bərdi; Musaninq barlıq buyruqanlıridin heqbir səzni kəldurmidi.

9 Əmdi xundak boldiki, Iordan dəryasının qərb təripidiki, yəni taoşlıq rayondiki, Xəfəlah oymalınlıq, Uluq Dengiz boyidiki, Liwanning uduliojqıqə sozuləjan barlıq yurtlardıki padixahlar wə xuningdək Hittiylar, Amoriylar, Qanaaniylar, Pərizziylər, Hıwiylar, Yəbusiyarning padixahları bu ixtin həwər tapşanda, **2** həmmisi bir bolup Yəxua bilən Israiloja ərəxi jəng ələqəli ittipaklaşdı. **3** Əmma Gibeon ahalılıri Yəxuaning Yeriho bilən Ayioja nema kiliqinini angloqanda, **4** ular hiylə-mikir ixlitip, ezlirini [uzun] səpərda bolqandək kersitip, exəklərgə kona taoşar-hurjun bilən kona, yirtik-yamaq xarab tulumlarını artıp, **5** putlrijoja yamat qüxkən kona kəxlərni kiyip, kona jul-jul eginlərini üstigə oriojan idi; ular səpərgə alojan nanlarning həmmisi pahtiliqip kurup kətkəndi. **6** Ular Gilgal qedirgahıja berip Yəxuaning kexioja kiriş uning bilən Israillar oja: — Biz yırak yurttin keldik; biz bilən əhdə tütüsənglər, dedi. **7** Lekin Israillar Hıwiylar oja jawab berip: — Silər bizning arimizda turuwtəkən muxu yərliklər boluxunglar mumkin; undakta biz silər bilən qandaqmu əhdə tütümiz? — dedi. **8** Ular Yəxua oja: — Biz sening kulliringmiz, dedi. Yəxua ulardır: — Silər kim, kəyardin keldinglər? — dəp soridi. **9** Ular uningoja jawab berip: — Sening kulliring bolsa Pərvərdigar Hudayingning namini angloqanlıq üçün nahayiti yırak yurttin kəldi. Qünki biz Uning nam-xəhrətinini wə Uning Misirdə kiliqan həmma ixlirini, **10** xundakla Uning İordanning təripidiki Amoriylarning ikki padixahı, yəni Həxbəronning padixahı Sihon bilən Axtarotta turulkul Baxanning padixahı Ogka nema kiliqinini anglidik. **11** Xunga aksakallırımız bilən yurtta turoquqi həmma həlk bizgə sez kiliş: — Kəlungsalar oja səpərgə lazımlıq, ozuk-tüllük elip, berip Israillar bilən

kərrixüp ularoja: «Biz silərninq kullukunglarda bolimiz; xəhərninq kowukining aldişa taxlap, üstigə qong xunga biz bilən əhdə tütünglər», dənglər, dəp bizni bir dəwə taxni dəwiliwətti. **12** Silərninq kexinglaroja karap yoloja qikkan turmaqta. **30** Andin Yəxua Ebal teojudı Israilning Hudasi künidə biz səpirimiz üçün eyimizdin aloğan nan issik Pərvərdigar oja kurbangah yasidi. **31** Pərvərdigarning idi, mana hazır u kürup, pahtlixip ketip. **13** Bu kuli Musaninq Israiloja buyruqını boyiqə, Musa oja xarab tulumlırlı bolsa xarab қaqilioqanda yengi idi, nazıl kiliñojan qanun kitabida pütləngändək, kurbangah mana əmdi yirtlip ketip. Biz kiyqan bu kiyimlər heqbir temür əswab təgküzülməgen püttür taxlardın wə kəxlər səpərninq intayın uzunluğidin konirap yasalojanidi. Uning üstidə həlk Pərvərdigar oja atap kətti, — dedi. **14** Xuning bilən Israillar ularning ozuk-tüllükindin azrak aldı, lekin Pərvərdigarning kəydürmə kurbanlıklar wə inaklık kurbanlıkları sunup turdu. **32** Xu yərdə Yəxua uning taxlırinin üstigə pütkül Israilning aldida Musa pütkən kanunni keqürüp püttüp kəydi. **33** Andin pütkül Israil həlk, ularning aksakalları, əməldarlırlı bilən həkimləri, məyli musapirlar bolsun yaki ularning arısında tuqulmuşanlar bolsun, həmmisi Pərvərdigarning əhdə sandukınıng ikki təripidə, əhdə sandukını ketürgən kahinlər boləjan Lawiyarning aldida erə turdi; Pərvərdigarning kuli Musaninq dəsləptə buyruqını boyiqə, Israillarning baht-bərikitini tilaxka halkning yerimi Gərizim teoju aldida, yəna bir yerimi Ebal teoju aldida turdi. **34** Andin Yəxua qanun kitabida pütləgnənning həmmisigə muwapiq qanunduki həmma sezlərni, jümlidin baht-bərikət sezləri wə lənat sezlərini okup bərdi. **35** Yəxua bularını pütkül Israil jamaitigə, jümlidin ayallar, balilar wə ularning arısında turuwtəkən musapirlar oja okup bərdi; Musaninq barlıq buyruqanlıridin heqbir səzni kəldurmidi. **16** Ular əhdə baqlıqip üç kündin keyin, bu həlkning ezlirigə қoxna ikənlilikini, ezlirining arısında oltruxluk ikənlilik ularoja melum boldi. **17** Israillar səpirini dawamlaxturup üqinqi künii ularning xəhərlirigə yetip kəldi; ularning xəhərləri Gibeon, Kəfirah, Bəerot bilən Kiriat-Yearim idi. **18** Jamaətninq əmirləri ilgiri Israilning Hudasi Pərvərdigarning nami bilən ularoja əsərən kiliqan bolqazqa, Israillar ularoja hujum kilmidi. Buning bilən pütkül jamaət əmirlər üstidin oqotuldaxkılı turdi. **19** Lekin əmirlərning həmmisi pütkül jamaətə: — Biz ularoja Israilning Hudasi Pərvərdigarning [namı] bilən əsərən kiliq əbərqəkə, ularoja kol tagküzməyməziz. **20** Biz ularoja kiliqan əsərməmiz tüpəylidin, üstimizgə əqəzəp qüxməsli üçün ularni tirik kəlduruxmiz kerək; ularoja xundak kılımisək bolmayıdu, dedi. **21** Andin əmirlər jamaətə yənə: — Ularnı tirik koyungular; halbuki, ular pütkül jamaət üçün otun yarçoqı wə su toxuquqılar bolidü, dedi. Bu ix əmirlər jamaətə deyəndək boldi. **22** U wakıtta Yəxua ularını qakırıp ularoja: — Silər arimizdiki yərliklər turup, nemixəkə biz yırakṭın kəldük, dəp bizni aldiinglər? **23** Buning üçün siler əmdi lənatə kəlip, aranglarda Hudayimning eyi üçün otun yaridiqan wə su toxuydiqan kul boluxtin birar adammu mustəsnə bolmayıdu, — dedi. **24** Xuning bilən ular Yəxua oja jawab berip: — Pərvərdigar Hudayining Əz kuli boləjan Musa oja əmr kiliq, barlıq zeminni silərgə berixkə, xundakla zeminda turuwtəkənlerin həmmisini aldinglərdin yokitixkə wədə kiliqanlıq kulliring boləjan pekirlərə enik melum kılındı; xunga biz silərninq tüpəylinglərdin jenimizdən jəzən ayrırilip kalımız dəp wəhimigə qüxüp, bu ixni kiliş salduk. **25** Əmdi biz kəlungsalar qüxtük; nəzirringə nema yahxi wə durus kərinəsə xuni kiliqin, — dedi. **26** Yəxua onə xundak kiliq bilən ularni Israilning kolidin kütközdü; Israillar ularni eltürmüdi. **27** Lekin xu künii Yəxua Pərvərdigar tallaydiojan jayda jamaət üçün wə Pərvərdigarning kurbangah üçün ularni otun yarçoqılar wə su toxuquqılar dəp bekitti. Ular bügüngə kədər xundak kiliş kəlməktən.

10 Xundak boldiki, Yerusalemning padixahı Adoni-zadək Yəxuaning Ayi xəhərini ixçəl kiliq, uni mutlak yokatkanlıqini, Yeriho bilən uning padixahıja kiliqinidək, Ayi bilən uning padixahıja xundak kiliqinini, Gibeonda olturoquqılarlarning Israil bilən sülh tütüp, ularning arısında turuwtəkənlikini anglap, **2** u wə həlkə kəttik, korktı; qünki Gibeon bolsa Ayidin qong xəhər bolup, paytəht xəhərliridək idi; uning

hemmə adəmləri tolimu batur palwanlar idi. **3** Xuning Israillarqa karxi eoqız eqixka jür'ət kılalmıdı. **22** Yəxua: bilən Yerusalemning padixahı Adoni-zədək Hébronning — Ojarning aqzını eqip, u bəx padixahını ojardin qırkıp padixahı Həşəm, Yarmutning padixahı Piram, Lakıxnıng — mening keximoja elip kelenglər, — dedi. **23** Ular xundak padixahı Yafiya wə əglonning padixahı Dəbirgə həwər kılıp bəx padixahı, yəni Yerusalemning padixahı, əwətip: — **4** Mening yenimoja kelip Gibeonlaraqə — mening keximoja elip kelenglər, — dedi. **5** Xundak kılıp Amoriylarning bəx padixahı, kəltürülgəndə, Yəxua Israilning hemmə adəmlərini yəni Yerusalemning padixahı, Hébronning padixahı, qakirip, ezi bilən jənggə qıkkan ləxkər sərdarlırioja: Yarmutning padixahı, Lakıxnıng padixahı wə əglonning — Kəlip putliringlərini bə padixahlarning gədininə padixahı — ular ezlizi barlıq koxunlari bilən billa qikip, koyunglar, — dedi. Xundak dewidi, ular kəlip putlirini Gibeonning udulida bargah tikip, uningə hujum kıldı. **6** Buning bilən Gibeonluklar Gilgaldiki qedirgahı, Yəxuaning kexioja adəm əwətip: — Sən ez küllirinqni yəni həmmə batur palwanları elip Gilgaldin yoloja buyruki bilən kixilar olıtlarından qüxtürüp, ular qikti. **8** Pərvərdigar Yəxuaqa: — Ulardın korkmiojin; — qünki Mən ularni sening kolungoja tapxurdum, ularning həqibiri alındıga put tırəp turalmayıd, — dedi. **9** Yəxua Gilgaldin qikip pütün keqə mengip ularning üstigə tuyuksız qüxtü. **10** Pərvərdigar ularni Israilning alidda tırıpirən kıldı, Yəxua ularni Gibeonda kattik məəqləp kılıp kirip, Bəyt-Horonoja qıkıldığan dawan yolidə koojal, Azikah bilən Makkadahıqə sürüp-toğay kıldı. **11** Ular Israildən keqip, Bəyt-Horonnıng dawanidin qüxtüwatkanda, Pərvərdigar taki ular Azikahka yətküqə asmandın ularning üstigə qong-qong məldür-taxlarnı yaqdurdı. Ular əldi; muxu məldürler bilən eltürülənlər Israillar kiliqlap eltürgənlərdin kəp idi. **12** Andin Yəxua Pərvərdigərə sez kıldı, — yəni Pərvərdigar Amoriylarını Israilning aldiqa tapxurojan künidə u Israilning kez alidda Pərvərdigəroğlu mundaq dedi: — «Əy kuyax, Gibeon üstidə tohtap tur! Əy ay, Ayjalon jilojisı üstidə tohtap tur!» **13** Xuni dewidi, hələk düxmənlərdin intikam elip bozouqılık kuyax mangmay tohtap turdi, aymu tohtap turdi. Bu wəkə Yaxarning kitabida pütlülgən əməsəmidi? Kuyax təhminən pütün bir kün asmanınOTTURUSIDA TOHTAP OLTRUXKA ALDIRIMIDI. **14** Pərvərdigar bir insanning niðasında qulaq salojañ xundak bir kün ilgiri bolup bəkmiojan wə keyimmi bolup bəkmidi; qünki Pərvərdigar Israil üçün jəng kıldı. **15** Andin Yəxua bilən pütükil Israil Gilgaldiki qedirgahı yenip kıldı. **16** Əmma u bəx padixahı bolsa keqip Makkadahıtkı oqaroja yoxurunuwaldı. **17** Xuning bilən birsı Yəxuaqa mələm kılıp: — U bəx padixahı tepildi; ular Makkadahıtkı oqaroja yoxurunuawptu, dedi. **18** Yəxua: — Undak bolsa ojarning aqzioja qong-qong taxlarnı yumilitip koyunglar, andin uning alidda adəmlərni kəzətkə koyunglar. **19** Lekin silər tohtap kalmay düxmənliringlərini koqlap kaynida kələşənlərini kırıngılar; ularni ez xəhərlirigə kırğızməngələr, qunki Pərvərdigar Hudayıngələrini kolungalarqa tapxurup bərdi, — dedi. **20** Andin xundak boldiki, Yəxua bilən Israillar bularını kirip kattik məəqləp kılıp yokattı; lekin kiliqidək, Libnahka wə uning padixahı qilojini dəbər bilən uning padixahıqımı xundak kıldı. **40** Bu kiriwalı. **21** Andin barlıq hələk Makkadahıtkı qedirgahı, tərikidə Yəxua xu pütün yurtını, yəni taqılık rayonını, Yəxuaning kexioja tinq-salamət yenip kıldı. Həqkim jənubiy Nəgəv yurtını, Xəfəlah oymanlığını, dawandığı Israillarqa karxi eoqız eqixka jür'ət kılalmıdı. **22** Yəxua: — Ojarning aqzını eqip, u bəx padixahını ojardin qırkıp padixahı Həşəm, Yarmutning padixahı, Lakıxnıng padixahı, — mening keximoja elip kelenglər, — dedi. **23** Ular xundak padixahı Yafiya wə əglonning padixahını ojardin qırkıp uning ular bolsa Yəxua wə Israillar bilən sühl tütüwaldi, kexioja elip kıldı. **24** U padixahlar Yəxuaning kexioja — dedi. **5** Xundak kılıp Amoriylarning bəx padixahı, kəltürülgəndə, Yəxua Israilning hemmə adəmlərini yəni Yerusalemning padixahı, Hébronning padixahı, qakirip, ezi bilən jənggə qıkkan ləxkər sərdarlırioja: Yarmutning padixahı, Lakıxnıng padixahı wə əglonning — Kəlip putliringlərini bə padixahlarning gədininə padixahı — ular ezlizi barlıq koxunlari bilən billa qikip, koyunglar, — dedi. Xundak dewidi, ular kəlip putlirini Gibeonning udulida bargah tikip, uningə hujum kıldı. **6** Buning bilən Gibeonluklar Gilgaldiki qedirgahı, Yəxuaning kexioja adəm əwətip: — Sən ez küllirinqni yəni həmmə batur palwanları elip Gilgaldin yoloja buyruki bilən kixilar olıtlarından qüxtürüp, ular qikti. **8** Pərvərdigar Yəxuaqa: — Ulardın korkmiojin; — qünki Mən ularni sening kolungoja tapxurdum, ularning həqibiri alındıga put tırəp turalmayıd, — dedi. **9** Yəxua Gilgaldin qikip pütün keqə mengip ularning üstigə tuyuksız qüxtü. **10** Pərvərdigar ularni Israilning alidda tırıpirən kıldı, Yəxua ularni Gibeonda kattik məəqləp kılıp kirip, Bəyt-Horonoja qıkıldığan dawan yolidə koojal, Azikah bilən Makkadahıqə sürüp-toğay kıldı. **11** Ular Israildən keqip, Bəyt-Horonnıng dawanidin qüxtüwatkanda, Pərvərdigar taki ular Azikahka yətküqə asmandın ularning üstigə qong-qong məldür-taxlarnı yaqdurdı. Ular əldi; muxu məldürler bilən eltürülənlər Israillar kiliqlap eltürgənlərdin kəp idi. **12** Andin Yəxua Pərvərdigərə sez kıldı, — yəni Pərvərdigar Amoriylarını Israilning aldiqa tapxurojan künidə u Israilning kez alidda Pərvərdigəroğlu mundaq dedi: — «Əy kuyax, Gibeon üstidə tohtap tur! Əy ay, Ayjalon jilojisı üstidə tohtap tur!» **13** Xuni dewidi, hələk düxmənlərdin intikam elip bozouqılık kuyax mangmay tohtap turdi, aymu tohtap turdi. Bu wəkə Yaxarning kitabida pütlülgən əməsəmidi? Kuyax təhminən pütün bir kün asmanınOTTURUSIDA TOHTAP OLTRUXKA ALDIRIMIDI. **14** Pərvərdigar bir insanning niðasında qulaq salojañ xundak bir kün ilgiri bolup bəkmiojan wə keyimmi bolup bəkmidi; qünki Pərvərdigar Israil üçün jəng kıldı. **15** Andin Yəxua bilən pütükil Israil Gilgaldiki qedirgahı yenip kıldı. **16** Əmma u bəx padixahı bolsa keqip Makkadahıtkı oqaroja yoxurunuwaldı. **17** Xuning bilən birsı Yəxuaqa mələm kılıp: — U bəx padixahı tepildi; ular Makkadahıtkı oqaroja yoxurunuawptu, dedi. **18** Yəxua: — Undak bolsa ojarning aqzioja qong-qong taxlarnı yumilitip koyunglar, andin uning alidda adəmlərni kəzətkə koyunglar. **19** Lekin silər tohtap kalmay düxmənliringlərini koqlap kaynida kələşənlərini kırıngılar; ularni ez xəhərlirigə kırğızməngələr, qunki Pərvərdigar Hudayıngələrini kolungalarqa tapxurup bərdi, — dedi. **20** Andin xundak boldiki, Yəxua bilən Israillar bularını kirip kattik məəqləp kılıp yokattı; lekin kiliqidək, Libnahka wə uning padixahı qilojini dəbər bilən uning padixahıqımı xundak kıldı. **40** Bu kiriwalı. **21** Andin barlıq hələk Makkadahıtkı qedirgahı, tərikidə Yəxua xu pütün yurtını, yəni taqılık rayonunu, Yəxuaning kexioja tinq-salamət yenip kıldı. Həqkim jənubiy Nəgəv yurtını, Xəfəlah oymanlığını, dawandığı Israillarqa karxi eoqız eqixka jür'ət kılalmıdı. **22** Yəxua: — Ojarning aqzını eqip, u bəx padixahını ojardin qırkıp padixahı Həşəm, Yarmutning padixahı, Lakıxnıng padixahı, — mening keximoja elip kelenglər, — dedi. **23** Ular xundak padixahı Yafiya wə əglonning padixahını ojardin qırkıp uning ular bolsa Yəxua wə Israillar bilən sühl tütüwaldi, kexioja elip kıldı. **24** U padixahlar Yəxuaning kexioja — dedi. **5** Xundak kılıp Amoriylarning bəx padixahı, kəltürülgəndə, Yəxua Israilning hemmə adəmlərini yəni Yerusalemning padixahı, Hébronning padixahı, qakirip, ezi bilən jənggə qıkkan ləxkər sərdarlırioja: Yarmutning padixahı, Lakıxnıng padixahı wə əglonning padixahını ojardin qırkıp uning ular bolsa Yəxua wə Israillar bilən sühl tütüwaldi, kexioja elip kıldı. **24** U padixahlar Yəxuaning kexioja — dedi. **25** Andin Yəxua ularqa: — Korkmanglar wə heq hodukmanglar, kəysər wə ojəvrətlik bolungalar; qunki Pərvərdigar silər hujum kiliqan barlıq düxmənliringlərə xundak ixni kıldı, — bizni kətkezəjin; qunki taqılık rayonda oltruxluk dedi. **26** Andin Yəxua padixahları kiliqlap eltürüp, Amoriylarning barlıq padixahları birləşip bizgə hujum jasətlərinə bəx dərəhəsə esip koydi; ular dərəhlərning kıldı, — dedi. **7** Buni anglap Yəxua barlıq jəngqilərini, üstidə qakıqə esiklik turdu. **27** Kün patkanda Yəxuaning yəni həmmə batur palwanları elip Gilgaldin yoloja buyruki bilən kixilar olıtlarından dərəhlərden qüxtürüp, ular qikti. **8** Pərvərdigar Yəxuaqa: — Ulardın korkmiojin; — qünki Mən ularni sening kolungoja tapxurdum, ularning həqibiri alındıga put tırəp turalmayıd, — dedi. **9** Yəxua Gilgaldin qikip pütün keqə mengip ularning üstigə tuyuksız qüxtü. **10** Pərvərdigar ularni Israilning alidda tırıpirən kıldı, Yəxua ularni Gibeonda kattik məəqləp kılıp kirip, Bəyt-Horonoja qıkıldığan dawan yolidə koojal, Azikah bilən Makkadahıqə sürüp-toğay kıldı. **11** Ular Israildən keqip, Bəyt-Horonnıng dawanidin qüxtüwatkanda, Pərvərdigar taki ular Azikahka yətküqə asmandın ularning üstigə qong-qong məldür-taxlarnı yaqdurdı. Ular əldi; muxu məldürler bilən eltürülənlər Israillar kiliqlap eltürgənlərdin kəp idi. **12** Andin Yəxua Pərvərdigərə sez kıldı, — yəni Pərvərdigar Amoriylarını Israilning aldiqa tapxurojan künidə u Israilning kez alidda Pərvərdigəroğlu mundaq dedi: — «Əy kuyax, Gibeon üstidə tohtap tur! Əy ay, Ayjalon jilojisı üstidə tohtap tur!» **13** Xuni dewidi, hələk düxmənlərdin intikam elip bozouqılık kuyax mangmay tohtap turdi, aymu tohtap turdi. Bu wəkə Yaxarning kitabida pütlülgən əməsəmidi? Kuyax təhminən pütün bir kün asmanınOTTURUSIDA TOHTAP OLTRUXKA ALDIRIMIDI. **14** Pərvərdigar bir insanning niðasında qulaq salojañ xundak bir kün ilgiri bolup bəkmiojan wə keyimmi bolup bəkmidi; qünki Pərvərdigar Israil üçün jəng kıldı. **15** Andin Yəxua bilən pütükil Israil Gilgaldiki qedirgahı yenip kıldı. **16** Əmma u bəx padixahı bolsa keqip Makkadahıtkı oqaroja yoxurunuwaldı. **17** Xuning bilən birsı Yəxuaqa mələm kılıp: — U bəx padixahı tepildi; ular Makkadahıtkı oqaroja yoxurunuawptu, dedi. **18** Yəxua: — Undak bolsa ojarning aqzioja qong-qong taxlarnı yumilitip koyunglar, andin uning alidda adəmlərni kəzətkə koyunglar. **19** Lekin silər tohtap kalmay düxmənliringlərini koqlap kaynida kələşənlərini kırıngılar; ularni ez xəhərlirigə kırğızməngələr, qunki Pərvərdigar Hudayıngələrini kolungalarqa tapxurup bərdi, — dedi. **20** Andin xundak boldiki, Yəxua bilən Israillar bularını kirip kattik məəqləp kılıp yokattı; lekin kiliqidək, Libnahka wə uning padixahı qilojini dəbər bilən uning padixahıqımı xundak kıldı. **40** Bu kiriwalı. **21** Andin barlıq hələk Makkadahıtkı qedirgahı, tərikidə Yəxua xu pütün yurtını, yəni taqılık rayonunu, Yəxuaning kexioja tinq-salamət yenip kıldı. Həqkim jənubiy Nəgəv yurtını, Xəfəlah oymanlığını, dawandığı Israillarqa karxi eoqız eqixka jür'ət kılalmıdı. **22** Yəxua: — Ojarning aqzını eqip, u bəx padixahını ojardin qırkıp padixahı Həşəm, Yarmutning padixahı, Lakıxnıng padixahı, — mening keximoja elip kelenglər, — dedi. **23** Ular xundak padixahı Yafiya wə əglonning padixahını ojardin qırkıp uning ular bolsa Yəxua wə Israillar bilən sühl tütüwaldi, kexioja elip kıldı. **24** U padixahlar Yəxuaning kexioja — dedi. **25** Andin Yəxua ularqa: — Korkmanglar wə heq hodukmanglar, kəysər wə ojəvrətlik bolungalar; qunki Pərvərdigar silər hujum kiliqan barlıq düxmənliringlərə xundak ixni kıldı, — bizni kətkezəjin; qunki taqılık rayonda oltruxluk dedi. **26** Andin Yəxua padixahları kiliqlap eltürüp, Amoriylarning barlıq padixahları birləşip bizgə hujum jasətlərinə bəx dərəhəsə esip koydi; ular dərəhlərning kıldı, — dedi. **27** Kün patkanda Yəxuaning yəni həmmə batur palwanları elip Gilgaldin yoloja buyruki bilən kixilar olıtlarından dərəhlərden qüxtürüp, ular qikti. **28** U kün Yəxua bilən barlıq Israillar kiliqlap eltürgənlərdin kəp idi. **29** Andin Yəxua bilən barlıq Israillar kiliqlap eltürgənlərdin kəp idi. **30** Pərvərdigar silər hujum kiliqlap eltürgənlərdin kəp idi. **31** Andin Yəxua bilən barlıq Israillar kiliqlap eltürgənlərdin kəp idi. **32** Andin Yəxua bilən barlıq Israillar kiliqlap eltürgənlərdin kəp idi. **33** Andin Yəxua bilən barlıq Israillar kiliqlap eltürgənlərdin kəp idi. **34** Andin Yəxua bilən barlıq Israillar kiliqlap eltürgənlərdin kəp idi. **35** Andin Yəxua bilən barlıq Israillar kiliqlap eltürgənlərdin kəp idi. **36** Andin Yəxua bilən barlıq Israillar kiliqlap eltürgənlərdin kəp idi. **37** Andin Yəxua bilən barlıq Israillar kiliqlap eltürgənlərdin kəp idi. **38** Andin Yəxua bilən barlıq Israillar kiliqlap eltürgənlərdin kəp idi. **39** Andin Yəxua bilən barlıq Israillar kiliqlap eltürgənlərdin kəp idi. **40** Andin Yəxua bilən barlıq Israillar kiliqlap eltürgənlərdin kəp idi.

yurtlarni hujum kılıp elip, hemmə yurtnı ixojal kılıp barlıq padixahları bilən məoplup kıldı. Israilning Hudasi Pərvərdigar buyruqınındak, u heqkimni koymay, bəlkı nəpisi barlarning həmmisini mətlək yokcattı. **41** Yəxua Kədax-Barneadin tartip Gəzaojqıqə bolğan yurtlarnı, xuningdək Goxənning pütkül yurtini taki Gibeonojqımu hujum bilən aldı. **42** Bu ketimki uruxta Yəxua bu padixahınları məoplup kılıp, ularning zeminini igiliidi. Qünki Israilning Hudası Pərvərdigar Israil tərəptə turup jəng kıldı. **43** Andin Yəxua bilən barlıq Israil Gilgaldiki qedirgahına yenip kıldı.

11 Əmma Həzornıng padixahı Yabin bularnı anglap Madonnıng padixahı Yobab bilən Ximronning padixahı wə Aksafning padixahıqə adam əwətti, **2** xundakla ximaldiki təqəliq rayondıki padixahlarqa, Kinnərotning jənubidiki tüzlənglik, oymanlıq wə əqrəbki Dor egizlikidiki həmmə padixahlarqa əlqi əwətti; **3** U yənə xərk bilən əqrəb tərəptiki Kəanaaniylar, Amoriylar, Hittiyalar, Parizziyalar bilən təqəliq rayondıki Yəbusiylar wə Hərmon teoqining etikidiki Mizpah yurtida turuwatlaşan Hıwiyları qakırdı. **4** Ular, yeni padixahırları wə barlıq koxunlrı qıkçı; ularning sani dengiz sahilidiki kumdaq kəp idi, ularning nuroqun at wə jəng hərwiliri bar idi. **5** Bu həmmə padixahılar bir bolup yiojılıp, Israil bilən jəng kılıx üçün Mərom sulirining boyida qedirlərni tikti. **6** Lekin Pərvərdigar Yəxuaşa: — Sən uların heq korkmioqin; qünki Mən ətə muxu waklıtlarda ularning həmmisini Israilning aldida halakatka tapxuriman. Sən ularning atlirining pəylərinini kesip, hərwilirini otta kəydürüwtəsin, — dedi. **7** Buni anglap Yəxua bilən uning həmmə jengqılıri Mərom sulirining yenoqə berip, ularning üstügə tuyuksız qüxüp hujum kıldı. **8** Pərvərdigar ularnı Israilning kolioja tapxurdu; ularnı urup Qong Zidon wə Misrəfot-Mayimojqıqə, xundakla xərk tərəptiki Mizpah wadisiojqıqə sürüp berip, ulardin heqbirini koymay kılıqlap eltürdi. **9** Yəxua Pərvərdigarning eziqə buyruqınındak kılıp, ularning atlirining pəylərini kesip, hərwilirini otta kəydürüwtə. **10** Xu qaçda Yəxua kaytip berip, Həzorni ixojal kılıp, uning padixahını kılıqlap eltürdi. Həzor bolsa xu dawrlarda axu barlıq əllərnəng bexi idi. **11** [İsraillar] xəhər iqidə olturnuxluq həmmisini kılıqlap eltürüp, heq nəpəs ığisini koymay həmmisini üzül-kesil yokcattı; Həzorni Yəxua otta kəydürüwtə, **12** Xu padixahırların barlıq paytaht xəhərlirini elip, ularning padixahırlarını məoplup kıldı; Pərvərdigarning kuli bolğan Musa buyruqınındak, u ularnı kılıqlap üzül-kesil yokcattı. **13** Lekin egizlikkə selinoqan xəhərlərni bolsa, Israil kəydürmədi; Yəxua ularnın pəkət Həzornıla kəydürüwtə. **14** Israillar bu xəhərlərdiki oqayımatları wə qarşayıları ezliriga olja kılıp aldı, lekin iqidiki həmmə adəmlərni kılıqlap yokcattı; ular birmə nəpəs ığisını tirik koymidi. **15** Pərvərdigar Óz kuli bolğan Musaqa nəmə buyruqan bolsa, Musamu Yəxuaşa xuni buyruqanı wə Yəxuanı xundak kıldı. U Pərvərdigarning Musaqa buyruqınınidən heq nemini kəldurməy həmmini xu boyiqə ada kıldı. **16** Xu tərikidə Yəxua xu zeminning həmmisini, yəni təqəliq rayondıki zeminlarnı, barlıq jənubiy Nəgəv zeminini, barlıq Goxən zeminini, oymanlıktiki zeminlarnı, tüzlənglikti

zeminlarnı wə Israilning təqəliq rayonlarını wə Xəfəlah oymanlığını, **17** Seir davinojqıqə sozuloğan Həlak teoqidin təki Hərmon teoqining etikidiki Liwan jiloqisojqəjay laxkən Baal-Gadkıqə bolğan zeminni igiliidi; u ularning həmmə padixahırlarını tutup ularnı elüməgə məhkum kıldı. **18** Xu tərikidə Yəxua bu həmmə padixahılar bilən uzun wakıt jəng kıldı. **19** Gibeonda olturnuxluq Hıwiylardın baxka, heqbir xəhər Israil bilən suluq tüzümdə. Israil ularning həmmisini jəng arklılıqla aldı. **20** Qünki ularning kənglininq kəttik kılınıxi, Israil bilən jəng kılıx niyitidə boluxi Pərvərdigardin idi; buning məqsiti, ularning üzül-kesil yokinlixi; yəni, ularqa heq rəhîm kılınmay, əksiqə Pərvərdigə Musaqa buyruqınındak ularning yokinlixi üçün idi. **21** U wakitta Yəxua kəlip Anakıylarqa hujum kılıp ularnı təqəliq rayondın, Hebroudın, Dəbirdin, Anabdin, Yəhudanıng həmmə təqəliq rayoni bilən Israilning həmmə təqəliq rayonidin yokcattı; Yəxua ularnı xəhərləri bilən koxup üzül-kesil yokcattı. **22** Xuning bilən Israillarning zeminidə Anakıylardın heqbirimi kəldurulmudi; pəkət Gaza, Gat wə Axodda birnəqqisila kaldı. **23** Xu tərikidə Yəxua Pərvərdigə Musaqa wədə kılıqandək pütkül zeminni aldı; Yəxua uni Israiloja ularning koxun-kəbilisi boyiqə miras kılıp təkşim kıldı. Andin zemin jəngdən aram taptı.

12 Israil İordan dəryasining u təripidə, yəni kün qıqxı təripidə [ikkı] padixahı ləltirdi. Ular ularning zeminini, yəni Arnon dəryasidin tartip Hərmon təqəliqiqə tutaxkən zemin bilən xərk tərəptiki barlıq Arabəh tüzlənglikini igiliidi. Xu [ikkı] padixahlar bolsa: — **2** [birsı] Həxbonda turuwluk Amoriylarning padixahı Sihon; u Aroər (Aroər Arnon dəryasining boyida) wə Arnon jilojsidiki xəhərdin tartip, Gileadning yerimini ez iqığa aloğan Yabbok daryosiojqıqə (bu Ammoniylarning qəgrisi idi) bolğan yarlırlarda səltənat kılatti; **3** səltənat kılıqan zemin yənə xərk tərəptiki Kinnərot dengizidin tartip Arabəh dengiziqıqə, yəni Xor Dengiziqıqə sozuloğan Arabəh tüzlənglikini, xundakla xərk tərəptiki Bəyt-Yəximotka baridioqan yolni wə jənub təripidə Pisgaq teoqining dawanlırinin qetiqiqə sozuloğan zeminni ez iqığa alatti. **4** Uningdən baxka Israil Baxan padixahı Ognıqə zeminiñi aldı; u Rəfayılar [deyilidioqan gigantlarning] kəldükidin biri idi (ular Axtarot wə ədrəyə turattı). **5** U Hərmon teoqidiki yurtlarqa, Salkah wə pütkül Baxan zeminiqə, yəni Gəxuriylar bilən Maakatiylarning qəgrisiqıqə, xuningdək Gileadning yerimiqə, taki Həxbonning padixahı Sihonning qəgrisiqıqə səltənat kılatti. **6** Pərvərdigarning kuli bolğan Musa bilən Israillar bularqa hujum kılıp məoplup kılıqan padixahıldur; ularning zeminiñi Liwan jilojsidiki Baal-Gadtin tartip, Seirning dawanlırinin yenidiki Həlak teoqiojqə bolğan zeminlərdin ibarət idi. Yəxua bu zeminlərin Israilning koxun-kəbililəri boyiqə ularqa miras kılıp bərdi, **8** jümlidin təqəliq yurtnı, Xəfəlah oymanlıqini, Arabəh tüzlənglikini, egizlikkəti dawanlarnı, qellükni wə jənubtiki Nəgəv zeminini, Hittiyalar, Amoriylar, Kəanaaniylar, Pərizziylər,

Hiwiylar wə Yəbusiyarning zeminlirini bəlüp bərdi: — Musa məoqlup kılıp, zeminliriqa igə boldi. **13** Lekin **9** Ularning padixahlırinin biri Yerihoning padixahı, Israillar Gəxuriylar bilən Maakatiylarnı eż yurtliridin biri Bayt-Əlning yenidiki Ayining padixahı, **10** biri kooqlıwətmidi; xunga Gəxuriylar bilən Maakatiylar Yerusalemning padixahı, biri Hébronning padixahı, **11** bügüngiç Israil arısında turmakta. **14** Lekin [Musa] Lawiy biri Yarmutning padixahı, biri Lakıxning padixahı, **12** kəbilisigə həq miras zeminni bermigən; Israilning Hudasi biri Əglonning padixahı, biri Gəzərnинг padixahı, **13** Pərvərdigarlar olaqə eytkinidək, Pərvərdigarçı atap biri Dəbirning padixahı, biri Gədərning padixahı, **14** biri otta sunulğan kurbanlıklär ularının mirasidur. **15** Musa Hormalıning padixahı, biri Aradning padixahı, **15** biri Rubanlər kəbilisigə, jəmat-aililəri boyiqə yurtlarnı miras Libnahıning padixahı, biri Adullamning padixahı, **16** biri kılıp bərdi. **16** Ularning zemini bolsa Arnon ilojişin Makkadahıning padixahı, biri Bayt-Əlning padixahı, **17** yenidiki Aroərdin tartip, ilojişin otturisidiki xəhər biri Tappuaühning padixahı, biri Həfərnıng padixahı, wə Madəbəaning yenidiki pütküllü tüzlənglik, **17** Həxbon **18** biri Afşkning padixahı, biri Laxaronning padixahı, **19** biri Madonning padixahı, biri Hazorning padixahı, **20** biri Ximron-Məronning padixahı, biri Akşafning padixahı, **21** biri Taanakning padixahı, biri Məgiddöning padixahı, **22** biri Kədəxning padixahı, biri Karməlnıng yenidiki Yokneamning padixahı, **23** biri Dor egizlikidiki Dörning padixahı, biri Goyimning padixahı, **24** biri Tirzahıning padixahı bolup, jəmiy ottu bir padixah idi.

13 Əmma Yəxua yaxinip, yexi heli bir yərgə berip kalojanidi. Pərvərdigar uningoja mundak dedi: — «Sən əmdi kərip kılding, yexingu qongiyip kaldi, lekin yənə igilinixi kerək bolovan nuroqun zemini bar. **2** Bu zeminlər bolsa munular: — Filistiyələrinin wə Gəxuriylarınin barlıq yurtlari, **3** yəni Misirning xərk taripidiki Xihor daryasının tartip, ximal taripidiki Əkron xəhərinin qegrəliriojqı sozulğan yərlər (xu yurt Qanaaniylarının zemini hesablinatti), jümlidin Gaza, Axod, Axkelon, Gat wə Əkrondiki bəx Filistiy əmir baxkurdyoloğan yurtlar bilən Awwiyələrinin jənub taraptiki yurtlari; Zidoniylar olaqə tələbən Maarahdın tartip Afək bilən Amoriylarınin qegrəsiojqı sozulğan Qanaaniylarının barlıq zemini; **5** Gəbəliyələrinin zemini wə barlıq Liwan zemini, yəni kün qikix taroptiki Hərmon teojininq etikidiki Baal-Gadtın tartip, Hamat rayonioja kirix eojiziojqı sozulğan zeminlər; **6** Liwandın tartip Mísəpət-Mayiməqə sozulğan taqılıktı barlıq olturnuwatlıqlarınning, yəni Zidoniylarının zemini katarlıklardın ibarəttür. Bu zemindiki halkının həmmisini Mən Israil alidin kooqlıwetim. Xunga sən qoqum Mening sanga buyruqönüm boyiqə buni qək taxlap Israilliklär olaqə miras kılıp təksim kılıp berixing kerək. **7** Sən əmdi bu zeminlərni tokkuz kəbile bilən Manassəhəning yerim kəbilisigə miras kılıp belgin». **8** Rubənlər bilən Gadlar bolsa, [Manassəhəning yerim kəbilisi] bilən birlikdə İordan dəryasının u keti, yəni xərk taripidə Musanıng ularoja bərgən mirasioja igə boldi; buni Pərvərdigarning kuli bolovan Musa ularoja miras kılıp bərgəndi: — **9** Ularning zeminlərini Arnon ilojişininq boyidiki Aroərdin tartip, jümlidin ilojişin otturisidiki xəhər wə Dibonojqı sozulğan Mədəba tüzlənglik, **10** Həxbonda səltənət kilojan, Amoriylarınin padixahı Sihonning Ammoniyələrinin qegrəsiojqı sozulğan həmma xəhərləri; **11** Gilead bilən Gəxuriylar wə Maakatiyların qət yurtlari, Hərmon teojininq həmmisi wə Salkahojı sozulğan barlıq Baxan zemini; **12** [gigantlar bolovan] Rəfiyələrinin kalduk nəslidin bolovan Axtarot bilən Ədraydə səltənət kilojan Ognıng Baxandiki pütküllü padixahlıq zemindikilərni

Musa məoqlup kılıp, zeminliriqa igə boldi. **13** Lekin **9** Ularning padixahlırinin biri Yerihoning padixahı, Israillar Gəxuriylar bilən Maakatiylarnı eż yurtliridin biri Bayt-Əlning yenidiki Ayining padixahı, **10** biri kooqlıwətmidi; xunga Gəxuriylar bilən Maakatiylar Yerusalemning padixahı, biri Hébronning padixahı, **11** bügüngiç Israil arısında turmakta. **14** Lekin [Musa] Lawiy biri Yarmutning padixahı, biri Lakıxning padixahı, **12** kəbilisigə həq miras zeminni bermigən; Israilning Hudasi biri Əglonning padixahı, biri Gəzərnıng padixahı, **13** Pərvərdigarlar olaqə eytkinidək, Pərvərdigarçı atap biri Dəbirning padixahı, biri Gədərning padixahı, **14** biri otta sunulğan kurbanlıklär ularının mirasidur. **15** Musa Hormalıning padixahı, biri Aradning padixahı, **15** biri Rubanlər kəbilisigə, jəmat-aililəri boyiqə yurtlarnı miras Libnahıning padixahı, biri Adullamning padixahı, **16** biri kılıp bərdi. **16** Ularning zemini bolsa Arnon ilojişin Makkadahıning padixahı, biri Bayt-Əlning padixahı, **17** yenidiki Aroərdin tartip, ilojişin otturisidiki xəhər biri Tappuaühning padixahı, biri Həfərnıng padixahı, wə Madəbəaning yenidiki pütküllü tüzlənglik, **17** Həxbon **18** biri Afşkning padixahı, biri Laxaronning padixahı, **19** biri Madonning padixahı, biri Hazorning padixahı, **20** biri Ximron-Məronning padixahı, biri Akşafning padixahı, **21** biri Taanakning padixahı, biri Məgiddöning padixahı, **22** biri Kədəxning padixahı, biri Karməlnıng yenidiki Yokneamning padixahı, **23** biri Dor egizlikidiki Dörning padixahı, biri Goyimning padixahı, **24** biri Tirzahıning padixahı bolup, jəmiy ottu bir padixah idi. **13** Musa wə uning bilən xu yurtta olturuxulk, [Sihon]oja bekinojan sərdarlar Əwi, Rəkəm, Zur, Hur wə Rəba katarlik Midiyan əmiriləri bolsa Musa təripidin əltürulgəndi. **22** Xu wağıtta Israillar əltürəngənlər iqidə Beorning oolgi palçı Balaammu bar idı; unimə ular kiliqlap əltürəngəndi. **23** Rubənlərinin zeminininq qegrəsi İordan dəryasının ezi idi. Rubənlərinin jəmat-aililəri boyiqə ularoja belitungən mirasi mana bu xəhərlər bilən kənt-kıxlakları idi. **24** Musa yənə Gad kəbilisigə, yəni Gadlarning jəmat-aililəri boyiqə ularoja miras bəlup bərgəndi. **25** Ularning zeminləri bolsa Yaazər bilən Gileadning barlıq xəhərləri, Ammoniyələrinin zeminininq yeri təki Rabba alididiki Aroərgiç, **26** Həxbondın tartip Ramat-Mizpəh wə Bətonimojqı, Maḥanayimdin tartip Dəbirning qegrəsiojqı, **27** ilojişin jaylaxkan Bəyt-Həram, Bəyt-Nimrah, Sukkot wə Zafonlar, Həxbonning padixahı Sihonning səltənitininq İordan dəryasının xərkəyi ketidiki kalojan kismi, daryani yakıləp Kinnərat Dengizining u bexiqiojqı idi. **28** Gadlarning jəmat-aililəri boyiqə ularoja belitungən mirasi mana bu xəhərlər bilən kənt-kıxlakları idi. **29** Musa Manassəhəning yerim kəbilisigimə miras bərgəndi; Manassəhəning yerim kəbilisigə jəmat-aililəri boyiqə bu miras bəlup berilgəndi: — **30** zeminləri Maḥanayimdin tartip, pütküllü Baxan zemini, Baxanning padixahı Ognıng pütküllü səltənitininq zemini wə Yairning barlıq yeza-kəntləri (bu yeza-kəntlər Baxanning əzığa jaylaxkan bolup, jəmiy atmış idı), **31** Gileadning yerimə bilən Baxan padixahı Ognıng səltənitidiki Axtarot wə Ədray xəhərləri Manassəhəning oolgi Makirning əwlədiqə təwə kiliqənən bolup, Makirlarning yerim kismioja jəmat-aililəri boyiqə miras kılıp bəlup berilgəndi. **32** Musa İordan dəryasının xərkəyi ketidə, Yerihoning uludilə, Moabning tüzlənglikləridə bolovan waktida bəlüp bərgən miraslar mana bu zeminlər idi. **33** Lekin Musa Lawiy kəbilisigə həq miras zeminni təkdim kılmıdı; Israilning Hudasi Pərvərdigarlar olaqə eytkinidək, U Əziz ularning mirasidur.

14 Israillarning Qanaan zeminidin aloqən miraslari təwəndikidək; Eliazar kahin bilən Nunning oolgi Yəxua wə Israil kəbililiridiki jəmat-ailə baxlıkları muxu mirasları ularoja bəlüp bərgən. **2** Pərvərdigar-

Musaning wasitisi bilen tokkuz yerim kabile tooqrisida buyruqinidək, ularning hərbirining tülüxi qək taxlax bilən bələp berildi. **3** Qünki қalojan ikki kabile bilən Manassəhning yerim kəbilisining mirasını bolsa Musa İordan daryasining u taripida ularoja təkşim kılqanıdır; lekin u Lawiyalaroja ularning arısında heq miras bərmigənidir **4** (Yüsüüpning əwləldilri Manassəh, wə Əfraim deyən ikki kəbiligə belüngənidir). Lawiyalaroja bolsa, turuxka bolidiqan xəhərlər bekitiliş, xundakla xu xəhərlərə təwə yaqlaklardın qarşayırını bakıdiqan xu mal-mülükllərini orunluxturidioqan yərlərdin baxka ularoja heq tülütxərni bərmigənidir). **5** Pərvərdigar Musaçı qandaq buyruqan bolsa, Israillar xundak kılıp zeminni bələxüwaldi. **6** Yəhudalar Gilgalqa, Yəxuaning kəxiqə kəldi, Kənizziy Yəfunnahning oοlı Kalab Yəxuaçı mundak dedi: — «Pərvərdigar Əz adimi bolqan Musaçı man bilən sening toorqanda Kədəx-Barneada nəmə degənlilikini bilisanıou; **7** Pərvərdigarning adımı Musa meni Kədəx-Barneadin zeminni qarlap kelixka əwətkəndə, mən kırık yaxta idim; qin [etiğadlık] kənglüm bilən uningoşa həwər yətküzənidim. **8** Əmma man bilən qıkkən kərindəxərim həlkinqan kənglini su kılıwetkəndi. Lekin man bolsam pütün kəlbim bilən Pərvərdigar Hudayimoja əgəxtim. **9** U künü Musa kəsəm kılıp: — «Sən pütün ələbing bilən Pərvərdigar Hudayingoja əgəxkinin üqin, sening putung dəssigən zemin jəzmən əbədgiqə sening bilən nəslinqning mirasi bolidu» — deyənidir. **10** — Mana Israil qəldə sərgərdən bolup yürgəndə, Pərvərdigar Musaçı xu sözərni degən kündin keyinki kırık bəx yil iqida Əzi eytkinidən meni tırık saklıdı. Mana man büğün səksən bəx yaxkə kirdim. **11** Mən muxu kündimü Musa meni qarlxəka əwətkən kündikidək külülmən, maylı jəng kiliş bolsun yaki bir yərəgə berip-kelix bolsun, mening yənilə baldurkidek kück-dərmanım bardur. **12** Əmədi Pərvərdigar xu künidə wədə kılqan bu taqqlik yurtnı manga miras kılıp bərgin; qünki u künə sənmə u yərdə Anakiyalar turidioqanlığını, xundakla qong həm mustəhkəm xəhərlər barlığını anglıdingoq. Lekin Parvərdigar mən bilən billə bolsila, Pərvərdigar eytkinidək man ularını կօղլիւմէն». **13** Buni anglap Yəxua Yəfunnahning oοlı Kalabka bəht-bərikət tiləp, Hebronni uningoşa miras kılıp bərdi. **14** Xunga Hebron taki bügüñiqə Kənizziy Yəfunnahning oοlı Kalabning mirası bolup turmaqtı; qünki u pütün kəlbil bilən Israilning Hudasi Pərvərdigaroja əgəxkan **15** (ilgiri Hebron bolsa Kiriat-Arba dəp atılıtti. Arba deyən adəm Anakiyalar arısında əng danglıq qıkkən adəm idi). Xundak kılıp zemin jəngdin aramaptı.

15 Yəhudalar kəbilisining mirası bolsa jəmət-aillilri boyiqə qək taxlinip erixkən zemin bolup, jənubiy tərəpning uqi Edomning qebrisioja wə Zin qəlibə tutaxtı; **2** jənubiy qebris «Xor Dengizining ayiojidiñ, yəni jənubiy tarəpkə qoqqiyip qıkkən koltukturin baxlinip, **3** «Serik Exək dawini»niñ jənub təripidin etüp, Zinəqa tutaxtı; andin Kədəx-Barneaning jənubini yakılap Həzronoja etüp, Addaroja berip, Karkaaħka burulup, **4** Azmonoja etüp Misir ekini bilən qıkip, uqi dengizəqə takixatti. Bu ularning jənubiy qebrisidi idi. **5** Xərkij qebris bolsa Xor Dengizidin İordan daryasining dengizəqə kuyulidioqan eeqiziojqə idi; ximaliy qebris bolsa dengizning İordan daryasining dengizəqə kuyulidioqan eeqizidin baxlinip, **6** andin Bəyt-Hoglahka berip, Bəyt-Arabahning ximalidin etüp, Rubənninq oοlı Boħannning texining kexiojqə idi; **7** andin qegra Akor jilojsidin Dəbərgə karap etüp, u yərdin ximal təripiga burulup, jilojining janub təripidiki Adummimmoja qikliqənaw dawanning udulidili Gilgalqa yetip berip, andin Ən-Xəməx suliridin etüp, Ən-Rogal bulikioja tutixatti; **8** u yərdin «Bən-Hinnomming jilojsisi»qə qikip, Yəbusiyalar egizlikidin, yəni Yerusalemling janub təripidiki dawandın etüp, andin Hinnom jilojsining aldiqə, yəni qərb tərəpkə, Rafayiylarning jilojsining ximaliy beoxidiki taqñoing qoqqisoja qikti; **9** qegra bu taqñoing qoqqisidin Nəftoħah, stüinying bulikioja berip, andin Əfron teoqidiki xəhərlirinining yeni bilən qıkip, u yərdin Baalah, (yəni Kiriat-Yearim)qa yetip berip, **10** andin Baalahın etüp, qərb taripiga kayrilip Seir teojoja berip, Yearim teoji (yəni Kesalon)ning ximaliy baqrıdin etüp, Bəyt-Xəməxkə qüxtüp, Timnahtın etti; **11** andin ximaloja karap əkroneering davini bilən qıkip Xikronoja etüp, Baalah teojoing yeniqə tutixip, Vəbnəelgə yetip, andin uqi dengizəqə takaxxanıdi. **12** Ojbər təripidiki qebrisı bolsa «Uluq Dengiz» boyliri idi. Yəhudalarıning jəmət-aillilri boyiqə ularoja tohittiləqan tet təripidiki qegra mana xu idi. **13** Yəfunnahning oοlı Kalabga bolsa, Pərvərdigarning Yəxuaçə bərgən əmri boyiqə, uningoşa Yəhudalarıning arısında bir ilüx, yəni Anakning atisi Arbaning xəhəri bolqan Hebron ata kılındı. **14** Kalab xu yərdin Xəxay, Ahiman wə Talmay deyən tıq Anakiyini կօղլիւտti; ular üçi Anakning əwlədi idi. **15** Andin xu yərdin qıkip, Dəbərdə turuwatkarlaroja hujum kıldı (ilgiri Dəbərning nami Kiriat-Səfər idi). **16** Kalab: — Kimki Kiriat-Səfərgə hujum kılıp unialsa, uningoşa kizim Aksahni hotunluğka beriman, deyəndi. **17** Kalabning ukisi Kenazning oοlı Otniyal uni ixojal kıldı, Kalab uningoşa kizi Aksahni hotunluğka bardı. **18** Xundak boldiki, kiz yatlık bolup uning kəxiqə barar qaçıda, erini atisidin bir parqə yər soraxqa ündidi. Aksah, exəktin qüxiçigə Kalab uningdin: — Sening nəmə taliiping bar? — dəp sordı. **19** U jawab berip: — Meni alahıda bir bərikətligəsan; sən manga Nəgəwdin [kaçojıraq] yər bərgənənsən, manga bırnəqqə bulaknımu bərgəysən, — dedi. Xuni dewidi, Kalab uningoşa üstün bulaklar bilən astın bulaklarını bardı. **20** Tewəndikilər Yəhudə kəbilisigə ularning jəmət-aillilri boyiqə təkən miras ülüxlərdür: — **21** Yəhudə kəbilisining əng janubiyoja jaylaşkan, Edom qebrisı tərapkti xəhərlər: — Kabzael, Edər, Yagur, **22** Kinah, Dimonah, Adadah, **23** Kədəx, Həzor, Yitnan, **24** Zif, Tələm, Bealot, **25** Həzor-hadattah, Keriot-Həzron (yəni Həzor), **26** Amam, Sema, Moladah, **27** Həzər-Gaddah, Həxmon, Bayt-Pələt, **28** Həzər-Xual, Bəər-Xeba, Biziotiya, **29** Baalah, Ijim, Ezəm, **30** Əltolad, Kesil, Hormət, **31** Ziklag, Madmannah, Sansannah, **32** Libaot, Xilhım, Ayin wə Rimmon katarlıklar jəmiy yigirmə tolkuz xəhər wə ularoja karaxlık kənt-kıxlaklar idı. **33** Xəfəlah, oymanlıqidiki xəhərlər bolsa Əxtaol, Zoreah, Axnah, **34** Zanoah, Ən-Gannim, Tappuh, Ənam, **35** Yarmut, Adullam, Sokoh, Azikah, **36** Xaarayim, Aditaim, Gədərah, wə Gədərotaim bolup, jəmiy on tət xəhər wə ularoja karaxlık kənt-kıxlaklar idi. **37**

Bulardın baxka yənə Zinan, Hədaxah, Migdal-Gad, ayrılıqanıdı; bu ayrılıqan xəhərlərning həmmisi karaxlıq **38** Dilean, Mizpah, Yoqtəel, **39** Laçix, Bozkat, Əglon, kənt-kıxlakları bilən қoxuloğanıdı. **10** Əmma [Əfraimlар] **40** Kabbon, Laħmas, Kitlix, **41** Gəderot, Bəyt-Dagon, Naamah wə Makkadah bolup, jəmiy on altə xəhər wə Gəzərdə olturuxluq Қanaaniylarını қoqlıwetmigənidə; ularqa karaxlık kənt-kıxlaklar idi. **42** Buningdin baxka xungaya Қanaaniylar ta bügüngiçə Əframming arısında turup, məhsus həxarçı mədikarlar bolup turmaqtı.

17 Manassəh Yüstpinq tunji oqlı bołożaqka, uning əbilisigimu qək taxlinip miras berilgən. Manassəhning tunji oqlı Makirming [əwlədləri] (Makir Gileadning atisi idi) batur palwan bołożaqka, ularqa Gilead bilən Baxan miras kılıp berildi. **2** Manassəhning kalojan əwləldirim, jümlidin Abiezərlər, Hələklər, Asriallar, Xəkəmlər, Həfərlər bilən Xemidalar əz jəmat-aililiri boyiqə miras tütüxini aldı. Bular bolsa Yüstpinq oqlı Manassəhning ər jəmat aililiri idi. **3** Əndi Manassəhning qəwrisi, Makirning əwrisi, Gileadning nəvrisi, Həfərning oqlı Zələfihadning oqlu pərvəntili yok bolup, pəkət kızılrlı bar idi. Uning kizılrlının isimləri Mahlah, Noah, Hoglah, Milkah wə Tirzəh idi. **4** Ular kahin Əliazar bilən Nunning oqlı Yəxua wə əmirlərning kəxiqə berip ularqa: — Pərwərdigar Musaqa biz toqruluk kərindaxlirimiz katarida miras berixkə əmr kilojanıdı, dedi. Xuni dewidi, [Yəxua] Pərwərdigarning əmri boyiqə ularning atisining kərindaxliri katarida ularqa miras bardı. **5** Buning bilən İordan dəryasının u təripidiki Gilead bilən Baxan zəminləridin baxka, Manassəhka yəna on tütüx yər berildi. **6** Qünki Manassəhning kizılıri uning oqşullırıning katarida miraska iğə bolossenidi; Gilead zəmini Manassəhning kalojan əwlədliroja təkənidi. **7** Manassəhning zeminining qebrisı bolsa Axirdin tartip Xəkəmnin utturidiki Mikmitatka berip, andin janub təripiga kayrılıp, ən-Tappuahta turoquqların jayiçiqə tutixatti. **8** Qünki Tappuahning zemini bolsa Manassəhka xəhəri Əfraimoja təwə idi. **9** Qebrisı u yərdin Kanaħ ekinioqa qüxiüp, jılıqininq jənub təripi bilən qıktı. U yərdiki xəhərlər bolsa Manassəhning xəhərlirinining arısında bolsımı, Əfraimoja təgdi. Manassəhning qebrisı jılıqininq ximal təripi bilən berip dengizə yetip ahirlıxatti. **10** Jılıqininq jənub təripidiki zemin Əfraimoja, ximal təripidiki zemin Manassəhka təwə idi; əqrəb təripininq qebrisı dengiz idi. Ularning zemini ximal təripidə Axirning ülüxiqə yetip, xərk təripi Issakarning tütüxiqə tutaxkənidi. **11** Manassəhkimü Issakar bilən Axirning ülüxli iqidin Bəyt-Xean wə uningoja karaxlık kəntlər, Ibleam bilən uningoja karaxlık kəntlər, Dor ahalisi bilən Doroja karaxlık kəntlər, Ən-Dor ahalisi bilən Ən-Doroja karaxlık kəntlər, Taanak ahalisi bilən Taanakkə karaxlık kəntlər wə Megiddo ahalisi bilən Megiddooja karaxlık kəntlər, yəni «Üç Egizlik» deyən yurt təgdi. **12** Lekin Manassəh bu xəhərdikilərni қoqlıwetmədi; Қanaaniylar xu yurtlarda tūruwerixə niyat baqlıqanıdı. **13** Israillar barojanseri kükəygəqə Kanaaniylarını ezliriga həxarçı kılıp bekündürdi, lekin ularını ez yərliridin mutlak қoqlıwetəlmədi. **14** Yübüpler bolsa Yaxuaqa: — Bizlər Parvardigar hazırlıqə xundak bərikətləp kalğan, qong bir həlk tursak, sən nemixkə qək taxla bilən bizga pəkət bir tütüx miras, bir parqə yərlə bərding? — dedi. **15** Yəxua ularqa jawab berip: — Əger silər qong bir həlk bolsanglar, Əframming təqəl

16 Yüstpinq əwlədliroja qək taxlinip qıkkən miras zemin bolsa Yerihooja tutax bołożan İordan daryasının tartip, Yerihoning xərk təripidiki kəllergiqa bołożan yurtlar wə Yerihodin qıkip, qeldin etüb Bəyt-Əlning təqələk rayoniqa sozuləşən yurtlar idi. **2** Qebrisı Bəyt-Əldin tartip Luzoja, andin Arkiylarning qebrisidiki Atarotka yetip, **3** andin əqrəb təripiga berip, Yaflətiylarning qebrisioqa tutixup, Astin Bəyt-Horonninq qetiqə qüxiüp, Gəzərgə berip dengizda ahirlıxatti. **4** Yüstpinq əwlədləri, yəni Manassəh, bilən Əfraimlars erixkən miras tütüxi mana xu idi. **5** Əfraimlarning jəmat-aililiri boyiqə aləqən zəminininq qebrisı təwəndikidək: — miras zəminininq xərk taraptiki qebrisı Atarot-Addardin tartip tüstün Bəyt-Horonojiqə yetip, **6** andin dengizə berip ximaloja karap Mikmitatka qıktı; andin yənə xərk təripidiki Taanat-Xilohka kayrılıp, uningdin etüb xərk tərəpkə karap Yanoahkə, **7** Yanoahdin qüxiüp Atarot bilən Naaratka yetip, Yerihooja tutixip İordan dəryasında qıktı. **8** Qebrisı Tappuahdin əqrəb tərəpkə qıkip Kanaħ ekinioqa berip, dengizə yetip ayaqlaxtı. Əframming əbilisigə, yəni ularning jəmat-aililirə təkən miras tütüxi xu idi. **9** Buningdin baxka Əfraimlər üçün niyat baqlıqanıdı. **13** Israillar barojanseri kükəygəqə Kanaaniylarını ezliriga həxarçı kılıp bekündürdi, lekin ularını ez yərliridin mutlak қoqlıwetəlmədi.

yurti silergə tar kəlgən bolsa, ormanoja berip u yərdiki qüxti; **14** qegra xu yərdin etüp oğrəbtin jənubka Pərizziylər bilən [gigant] Rəfayiyalar yurtida dərəhlərni kayrilip, Bəyt-Horonning jənubining udulidiki təqđin kesip, özüngər üçün bir jayni qikiriwelengər, dedi. **16** Lekin Yübüplər: — Təqđik, yurt bizgə yətməydü; Kiriati-Baal (yəni Kiriati-Yearim) oja tutaxtı. Bu oğrəb tərəpninq qegrisi idi. **17** Xundak dewidi, Yəxua Yübüp jəməti bolən Əfraim baxlap oğrəb taripiga mengip, Nəftoahıtki su mənbəsiqə yəki Yizraəl jilojsisida turuwatkan Kanaaniylar bolsun, tutaxtı; **18** qegra andin Rəfayiyalarning jilojsisining həmmisimining temürdindən jəng hərwiliri bar ikən, dedi. **19** Ximal təripiga jaylaxkan Bən-Hinnomning jilojsisining ədalidiki taqñinq bexişa qüxtü, andin Hinnomning bilən Manassəhəkə sez kılıp; — Silər dərwəkə qong bir jilojsi bilən yəna qüxtü, Yəbusiylarning eziglikining həlkilər wə zor küçüngər bardur; xunga silergə pəkət jənub təripi bilən mengip, andin Ən-Rogəl bulikioja bir ülüxlə miras berilsə bolmayıdu; **20** axı pütküllə təqđik yətti; **21** andin ximal təripiga kayrilip Ən-Xəmax yurtmu silergə berilidü; gərgə u ormanlıq bolsimu, silər uni kesip boxitisilər wə uning ətraplıriqimə iğə bolisilər; **22** Binyaminlarning təmür jəng hərwiliri bar, xundakla qüqlük bolsimu, silər ularnı həydəp qikiriwitaləysilər, — dedi.

18 Pütküll Israillar jamaiti Xilohka yioqılıp, u yərda ibadat qediri tiki. Gərgə zemin ularning aldida boyusundurulmuş bolsimu, **2** lekin Israillar arısında əz miras ültüxi tehi təksim kiliñmioqan yətə kəbile kalojanidi. **3** Xunga Yəxua Israillar oja mundak dedi: — «Ata-bowiliringlarning Hudasi Pərvərdigar silərgə bərgən bu zeminni kəlunqlar oja elixka susluk kılıp əqənojıqə kəyniqə sürisilər? **4** Silər özüngər üçün hər kəbilidin üq adəmni tallanglar; mən ularını kəzənilip bu pütküllə zeminni aylınip qikip, uni hərbən kəbile əz miras ültüxi muwaşık sizip-hatirləxkə, andin kəximəqə yenip kelixkə əwtətimən. **5** Ular zeminni yətə ültüxkə bəlsün; lekin Yəhūda kəbilisi bolsa jənubtiki əz ültüx zeminiñ turiwarsun, Yüsünping jəmatimü ximal tərəptikə əz ültüx zemində turiwarsun. **6** Silər zeminni yətə ültüxkə bəlüp, pasilini hatırıläp sizip yenimoja kelinglər; andin mən Pərvərdigar Hudayimizning aldida bu yərda silər üçün qək taxlaymən. **7** Əmma Lawiyalarning bolsa, aranglarda ültüxi bolmayıdu, qunki Pərvərdigarning kahinlikli ularning mirasidur. Gad bilən Rubən wə Manassəh, yerim kəbilisi bolsa İordan dəryasının u keti, xərk təripi Pərvərdigarning kuli bolən Musa ularoja miras kılıp bərgən yərlərni allıqəqan aloqandur». **8** [Zeminniñ hatırıläxkə bekitkən] kixilər kəzənilip yoloja qikkanda, Yəxua ularoja kattiq jekiləp: — Silər berip zeminni aylınip, uni sizip-hatırıläp meninq kəximəqə yenip kelinglər; andin man muxu yərda, Xilohning ezidə Pərvərdigarning aldida silər üçün qək taxlaymən, dedi. **9** Xundak dewidi, bu adamlar berip zeminni aylınip, uni sizip-hatırıläp, xəhərlər boyiqə yətə ültüxkə bəlüp, hatırıqə sizip, Xilohdiki qedirgahka, Yəxuaning kəxişa yenip kəldi. **10** Andin Yəxua Xilohda Pərvərdigarning aldida ular üçün qək taxlıdi wə xu yərda kəbile-jəməti boyiqə zeminni Israillar oja təksim kılıp bərdi. **11** Binyaminlər kəbilisigə jəmət-aillilər boyiqə qək tartıldı; ular qək arkılıq erixkən zemin yətə tərəptikə Baalat-Bər (yəni jənubdiki Ramah) qıraqıqə bojanan bu [tet] xəhərninq ətrapidiki həmma kənt-kixlaklarmu bar idi. Bular Ximeonlar kəbilisining ültüxi bolup, jəmət-aillilər boyiqə erixkən mirası idi. **9** Üçinqi qək Zəbulunlar kəbilisigə jəmət-aillilər boyiqə tartıldı; ularning miras qegrisi Saridka baratti, **11** Yəhudalar bilən Yübüplərning zemini otturisidiki yurt boldi. **12** Ularning ximali qegrisi İordan dəryasidin baxlap, Yerihoning ximal təripidiki dawanni yandap, oğrəb taripiga karap təqđik yurtka qikip wə Bəyt-Awənninq qeliqə tutixatti; **13** andin Luzoja qikip, luz, yəni Bəyt-Əlninq jənub təripini yandap etüp, astin Bəyt-Horonning jənubidiki təqđika yekin Atarot-Addaroja

qayrilip, Bəyt-Horonning jənubining udulidiki təqđin Kiriati-Baal (yəni Kiriati-Yearim) oja tutaxtı. Bu oğrəb tərəpninq qegrisi idi. **15** Jənub tərəpninq qegrisi Kiriati-Yearimning qetidin baxlap oğrəb taripiga mengip, Nəftoahıtki su mənbəsiqə yəki Yizraəl jilojsisida turuwatkan Kanaaniylar bolsun, tutaxtı; **16** qegra andin Rəfayiyalarning jilojsisining həmmisimining temürdindən jəng hərwiliri bar ikən, dedi. **17** Xundak dewidi, Yəxua Yübüp jəməti bolən Əfraim baxlap oğrəb taripiga mengip, Nəftoahıtki su mənbəsiqə yəki Yizraəl jilojsisida turuwatkan Kanaaniylar bolsun, tutaxtı; **18** qegra andin Rəfayiyalarning jilojsisining həmmisimining temürdindən jəng hərwiliri bar ikən, dedi. **19** Ximal təripiga jaylaxkan Bən-Hinnomning jilojsisining ədalidiki taqñinq bexişa qüxtü, andin Hinnomning bilən Manassəhəkə sez kılıp; — Silər dərwəkə qong bir jilojsi bilən yəna qüxtü, Yəbusiylarning eziglikining həlkilər wə zor küçüngər bardur; xunga silergə pəkət jənub təripi bilən mengip, andin Ən-Rogəl bulikioja bir ülüxlə miras berilsə bolmayıdu; **20** axı pütküllə təqđik yətti; **21** andin ximal təripiga kayrilip Ən-Xəmax bulikidin etüp, Adullam dawinining udulidiki Gəlilotka berip, Rubənninq oğlı Bohannıng texioja qüxtü, **22** wə Arabah tüzlənglikining ximal təripidiki ezigliktin etüp, Arabah tüzlənglikiga qüxti. **23** Andin qegra ximal təripiga qikip Bəyt-Hoglalıning dawinioja tutixip, İordan dəryasining jənubiy eqizizida, yəni Xor Dengizining ximaliyoltuklunda ahirlaxtı. Bu jənub tərəpninq qegrisi idi. **20** Xərk qegrisi bolsa İordan dəryasının ezi idi. Bu Binyaminlarning ültüxi bolup, ularoja jəmət-aillilər boyiqə tohtitilən miras zeminiñ qegrisi xu idi. **21** Binyaminlər kəbilisigə jəmət-aillilər boyiqə tagəkn xəhərlər bolsa tewandikilərdir: — Yeriho, Bəyt-Hoglal, Emak-Kəziz, **22** Bəyt-Arabah, Zəmarayım, Bəyt-Əl, **23** Awwim, Parah, Ofrah, **24** Kəfar-Haamonay, Ofni wə Geba bolup, jəmiy on ikki xəhər wə ularoja karaxlıq kənt-kixlaklər idi; **25** Buningdin baxka Gibeon, Ramah, Bəerot, **26** Mizpah, Kəfirah, Mozah, **27** Rəkəm, Irpəl, Taralah, **28** Zəlah, Ha-Əlef, Yəbusi (yəni Yerusalem), Gibeah wə Kiriati bolup, jəmiy on tət xəhər wə uningoja karaxlıq kənt-kixlaklarmu bar idi. Bu bolsa Binyaminlarning miras ültüxi bolup, jəmət-aillilər boyiqə ularoja berilgənidi.

19 İkkinqi qək Ximeon oja qikti, yəni Ximeonlar kəbilisigə jəmət-aillilər boyiqə tartıldı; ularning mirası bolsa Yəhudalarning miras ültüxininq arısida idi. **2** Ularning erixkən mirası iqidə Bər-Xeba, Xeba, Moladah, **3** Həzar-Xual, Balaq, Ezəm, **4** Əltolad, Bitul, Hormah, **5** Ziklag, Bəyt-Markabot, Həzar-Susah, **6** Bəyt-Libaot wə Xaruhən bolup, jəmiy on üq xəhər wa ularoja karaxlıq kənt-kixlaklər idi. **7** Buningdin baxka yəna Ayin, Rimmon, Etər, Axan bolup, jəmiy tət xəhər wə ularoja karaxlıq kənt-kixlaklər **8** Həmdə jənub tərəptiki Baalat-Bər (yəni jənubdiki Ramah) qıraqıqə bojanan bu [tet] xəhərninq ətrapidiki həmma kənt-kixlaklarmu bar idi. Bular Ximeonlar kəbilisining ültüxi bolup, jəmət-aillilər boyiqə erixkən mirası idi. **9** Ximeonlarning miras ültüxi Yəhudalarning ültüxininq iqidin elip berildi; qunki Yəhudalarning miras ültüxi ezelrigə keplük kılqanidi, xunga Ximeonlarning miras ültüxi ularning miras ültüxininq iqidin berildi. **10** Üçinqi qək Zəbulunlar kəbilisigə jəmət-aillilər boyiqə tartıldı; ularning miras qegrisi Saridka baratti, **11** qegrisi oğrəb tərəpta Marealähə berip Dabbəxətkə yetip Yokneamning udulidiki ekinoja tutixatti; **12** U Saridtin xərk təripiga kayrilip, kün qikixkə burulup Kislot-Tabor yurtioja tutixip, Dabiratka etüp, Yafiya oja sozulən Rimmon yurtioja yetip bardi. **13** Andin xu yərdin u xərk təripiga kün qikixkə [yəna] burulup, Gat-Əhəfər wə Ət-Kazinoja kəlip Neahka

u yerdin ximal tərəpkə kayrilip, Hannatoşa yetip kılıqlap yoktip, u yerni əzinin qılıp makanlaştı; andin berip, Yiftah-Əlning jilojisida ahirlaxtı. **15** Ularning ular Ləxəmgə atisi Danning ismini koyup, uni Dan ülüxi yənə Kattat, Nahalal, Ximron, Yidalah wə Bəyt-Ləhəmnimə orap, jəmiy on ikki xəhər wə ularoşa karaxlıq kənt-kıxlaklarnı ez iqığa alıttı. **16** Bu bolsa, ailliliri boyiqə miras qılıp berilgəndi. **17** Tətinqi qək Issakaroşa qıktı, yəni bu xəhərlər wə ularoşa karaxlıq kənt-kıxlaklalar Danlar kəbilisiga, ularning jəmatkaraxlıq kənt-kıxlaklarnı ez iqığa alıttı. **18** Bu tərikidə yəni bu xəhərlər wə ularoşa karaxlıq kənt-kıxlaklalar [İsrailər] zemini qegra-qegra boyiqə belüp boldı; Zəbulunlarning miras ülüxi bolup, jəmat-ailliliri boyiqə andin ular Nunning oqlı Yəxuaqa əz arısından miras ularoşa berilgəndi. **19** Tətinqi qək Issakaroşa qıktı, yəni əndin ular Nunning oqlı Yəxuaqa əz arısından miras ularoşa berilgəndi. **20** Tətinqi qək Issakaroşa qıktı, yəni əndin ular Nunning oqlı Yəxuaqa əz arısından miras ularoşa berilgəndi. **21** Rəmət, Ən-Gannim, Ən-Haddah, wa Bəyt-Pazzənzi əz iqığa aldı; **22** andin qəgrisi Tabor, Xəhazimalı wə Bəyt-Xəməxkə yetip, İordan dəryasında ahirlaxtı; ularning ülüxi jəmiy on altə xəhər wə ularoşa karaxlıq kənt-kıxlaklari idi. **23** Bu bolsa, yəni bu xəhərlər wə ularoşa karaxlıq kənt-kıxlaklalar Issakarlarning miras ülüxi bolup, jəmat-ailliliri boyiqə ularoşa berilgəndi. **24** Bəxinqi qək Axırlar kəbilisigə jəmat-ailliliri boyiqə tartıldı; **25** ularning zemini Həlkət, Həli, Bətən, Aksaf, **26** Allammələk, Amed wə Mixalni əz iqığa aldı; qəgrisi oğerb tərəpta Karmel bilən Xilər-Libnatqə tutixip, **27** andin xərk tərəpkə kayrilip Bayt-Dagonə berip, Zəbulun [zemini] bilən Yiftah-Əl jilojisining ximal təripidin etti, **28** Bəyt-Emək bilən Neiəlgə yetip berip Kabulning ximal təripigə qıktı; **29** Ebron, Rəhəb, Həmmon wə Kanaħni əz iqığa elip Qong Zidonoşa yetip bardi. **30** andin qəgrisi Ramah təripigə kayrilip, Tur degən mustəhkəm xəhərgə berip, Hosahka kayrilip, Akzib bilən Həbələgə tutax bolqan dengizdə ahirlaxtı; **31** zemini Ummah, Afək wə Rəhəbnimə əz iqığa alısan; jəmiy yigirmə ikki xəhər wə ularoşa karaxlıq kənt-kıxlaklarnı əz iqığa alısanıdi. **32** Bu bolsa, yəni bu xəhərlər wə ularoşa karaxlıq kənt-kıxlaklalar Axırlarning miras ülüxi bolup, jəmat-ailliliri boyiqə ularoşa berilgəndi. **33** Altinqi qək Naftalıqə qıktı, yəni Naftalılar kəbilisigə jəmat-ailliliri boyiqə tartıldı; **34** ularning qəgrisi bolsa Hələftin qıkip, Zaanannimdiki dub dərihidin etti, Adəmi-Nəkəb wə Yabnəəldin qıkip, Lakkuməja yetip İordan dəryasında berip ahirlaxtı. **35** Andin oğerb tərəpkə kayrilip Aznot-Taboroşa berip, xu yərdin Hukkokka qıkip, janubta Zəbulunning ülüx zeminiqə tutixip, ximalda Axırlıng ülüx zeminiqə yetip, kün qırix təripida İordan dəryasının yenida, Yəhudanıng ülüx zeminiqə ulaxtı. **36** Naftalining mustəhkəm xəhərləri Ziddim, Zər, Həmmat, Rakkat, Kinnarət, **37** Adəham, Ramah, Həzər, **38** Kədəx, Ədrəy, Ən-Həzər, **39** Yiron, Mıgdal-Əl, Həram, Bəyt-Anat wə Bəyt-Xəməxələr bolup, jəmiy on tokkuz xəhər wə ularoşa karaxlıq kənt-kıxlaklalar idi. **40** Bu bolsa, yəni bu xəhərlər wə ularoşa karaxlıq kənt-kıxlaklalar Naftalılar kəbilisining miras ülüxi bolup, jəmat-ailliliri boyiqə ularoşa berilgəndi. **41** Yəttinqi qək Danlarning kəbilisigə qıktı; u ularning jəmat-ailliliri boyiqə tartıldı. **42** Ularning miras zemini bolsa Zoreah, Əxtəol, Ir-Xəməx, **43** Xaalabbın, Ayjalon, Yitlah, **44** Elon, Timnatah, Əkrən, **45** Əl-təkəh, Gibbeton, Baalat, **46** Yəhud, Bənə-Bərək, Gat-Rimmon, **47** Mə-Yarkon, Rakkon wə Yafoning udulidiki yurtını əz iqığa aldı. **48** Lekin Danlarning zemini ez kəlidin kətkən bolqaqka, Danlar qıkip Ləxəmgə hujum qılıp uni ixoqal kıldı; ahalisini

kələqlip yoktip, u yerni əzinin qılıp makanlaştı; andin dəp atidi. **49** Mana bular, yəni bu xəhərlər wə ularoşa karaxlıq kənt-kıxlaklalar Danlar kəbilisiga, ularning jəmatkaraxlıq kənt-kıxlaklarnı ez iqığa alıttı. **50** Bu tərikidə yəni bu xəhərlər wə ularoşa karaxlıq kənt-kıxlaklalar [İsrailər] zemini qegra-qegra boyiqə belüp boldı; Zəbulunlarning miras ülüxi bolup, jəmat-ailliliri boyiqə andin ular Nunning oqlı Yəxuaqa əz arısından miras ularoşa berilgəndi. **51** Mana bular Əliazar kahin bilən Nunning oqlı Yəxua wə İsrailning kəbiləjəmatlirining kattabaxlıri bir bolup Xiləhədə, jamaat qədirinə dərvazisining aldida turup, Pərvərdigarning aldida qək taxlap belüp təkşim kılqan miraslardur. Bu tərikidə ular zeminning təkşimatını türgətti.

20 Pərvərdigar Yəxuaqa əz qılıp mundak dedi:
— **2** Sən İsrailərə mundaq degin: — «Əzüm Musanıng wasitisi bilən silərgə buyruqəndək, ezungular üçün «panahlıq xəhərlər»ni tallap bekitingilar; **3** bilməy, tasadipiyləktin adam urup əltürüp koyovan hərkəndək kixi u xəhərlərgə əqəp kətsun. Buning bilən bu xəhərlər silərgə kan intikamını aloquşudin panahgah bolidü. **4** [Adəmni xundak əltürğən] kixi bu xəhərlərning birigə əqəp berip, xəhərning կoukioja kəlip, xu yərdə xəhərning akşakallırıqə əz əhəwalını etsys; ular unı eziqə əqəp kılıp xəhərgə kırğızıup, uning əzli bilən billə turuxioja uningəja jay bərsün. **5** Əmdı kan qisasını aloquşu uni əqəp kəlsə, ular adəm əltürğən kixini kışaskarning kəlioja tapxurup bərmis; qunki xu xinixin burundın əz xoñisioja heq eq-adawiti bolmioqan, belki tasadipiy urup əltürüp koyovan. **6** [Adəm əltürğən] kixi jamaat aldida sorak kiliñouqə xu xəhərdə tursun; andin xu wakıttiki bax kahin əliup kətkəndə, u xu xəhərdin ayrılıp, əz xəhərigə, yəni əqəp qıkkən xəhərdiki əyigə yenip kəlsun. **7** Xuning bilən ular Naftalı taqlıq yurtidiki Kədəxni, Əfraimning taqlıq yurtidiki Xəkəmni wə Yəhudanıng taqlıq yurtidiki Kiriət-Arba, yəni Həbronni, **8** Yerihoniq xərk təripidiki, İordan dəryasining u ketidiki Rubən kəbilisining zeminiñin tütənlənglikning qəlidiki Bəzərnı, Gad kəbilisining zeminiñin Gileadlıktı Ramotni wə Manassəh kəbilisining zeminiñin Baxandıki Golanni tallap bekitti. **9** Mana bu xəhərlər barlıq İsrailərə ularning arısında turuwatkan müsapirlar üçün panahgah boluxka bekitilgən xəhərlərdür; kimki bilməy, tasadipiyləktin adam əltürğən bolsa, uning jamaat aldida sorak kiliñixidin burun, kan kışaskarning kolida əlməsləki üçün xu xəhərlərgə əqəp ketixkə bu xəhərlər bekitilgən.

21 U wakitta Lawiy jəmatlirining kattiwaxlıri kahin Əliazar, Nunning oqlı Yəxua wə İsrail kəbililirining kattiwaxlırinə qəxiqə berip, **2** Kənaan zeminiñin Xiləhədə ularoşa: — Musanıng wasitisi arkılıq Pərvərdigar biz toqıruluk: «Ularoşa turuwxə xəhərlərni, malları üçün yaylaqlarını koxup bərgin», dəp eytikan, dedi. **3** Xuni dewidi, İsrailər Pərvərdigarning əmri boyiqə əz miras ülüxliridin munu xəhərlər bilən yaylaqlarını koxup Lawiyəroşa bərdi: — **4** Birinqi taxlanıqan

qək Kohat jəmətlirigə qıktı; qək taxlinip, Lawiylar bilən yaylaklarını, jəmiy ikki xəhərni bərdi; **28** yənə iqidiki kahin Həruning əwlədlirioja Yəhudə kəbilisi, Issakar kəbilisining zeminidin Kixion bilən yaylakları, Ximeon kəbilisi wə Binyamin kəbilisining zeminlidirin Dabirat bilən yaylakları, **29** Yarmut bilən yaylakları wə on üç xəhər bekitildi; **5** Andin Kohatning kalojan Ən-Gannim bilən yaylakları bolup, jəmiy tət xəhərni əwlədlirioja qək taxlinip, Əfraim kəbilə-jəmətlirinə bərdi; **30** buningdin baxka Axir kəbilisining zeminidin zeminidin, Dan kəbilisining zeminidin wə Manassəh Mixal bilən yaylakları, Abdon bilən yaylakları, **31** yerim kəbilisining zeminlidirin on xəhər bekitildi. **6** Həlkət bilən yaylakları wə Rehob bilən yaylakları Gərxonning əwlədlirioja qək taxlinip, Issakar kəbilə-jəmətlirinə zeminidin, Axir kəbilisining zeminidin adəm eltürgən Naftali kəbilisining zeminidin adəm eltürgən kixilər panaħlinidiojan xəhər Galiliyədiki Kədəx bilən bir yerim kəbilisining zeminidin on üç xəhər bekitildi. **7** Mararining əwlədlirioja, jəmat-aililiri boyiqə qək taxlinip, Rubən kəbilisining zeminidin, Gad kəbilisining zeminidin wə Zəbulun kəbilisining zeminidin on ikki xəhər bekitildi. **8** Bu tarikidə Pərvərdigar Musanıng wasitisi bilən buyruqinidək Israillar qək taxlap bu xəhərlər bilən yaylaklarını koxup, Lawiylarqa bərdi. **9** Ular Yəhudanıng kəbilisi bilən Ximeonning kəbilisining zeminidin tewanda tizimlanıq manu xəhərlərni bərdi: — **10** (qək taxlanıqanda, Lawiylarning nəslini bolovan Kohatlar jəmətidiki Həruning əwlədlirioja birinqi qək qıqqaqka munu xəhərlər berildi): — **11** tət xəhərni bərdi. **38** Buningdin baxka Gad kəbilisining ularqa Yəhudanıng taqlıq rayonidiki Kiriat-Arba (Arba Anakning atisi idi), yəni Hebron bilən ətrapidiki Gileadlı Ramot bilən yaylaklarını, yənə Maħanayim yaylaklarını koxup bərdi. **12** Lekin xəhərgə təwə etizlər bilən kənt-kıxlaklarını Yəfunnəhning oqlı Kaləbkə miras bilən yaylakları wə Məfaat bilən yaylakları bolup, jəmiy tət xəhərni bərdi. **40** Bular kılıp bərdi. **13** Xundak kılıp ular Hərun kahınınıq kəbilinə adəm eltürgən kixilər panaħlinidiojan xəhər Hebron wə yaylaklarını, yənə ularqa Libnah bilən yaylaklarını, **14** Yatır bilən yaylaklarını, Əxtəmoa bilən yaylaklarını, **15** Holon bilən yaylaklarını, Dəbir bilən yaylaklarını, **16** Ayin bilən yaylaklarını, Yuttah bilən yaylaklarını, Bəyt-Xəmax bilən yaylaklarını bərdi; bu ikki kəbilining zeminlidirin jəmiy tokkuz xəhərni bərdi. **17** Mundin baxka ularqa Binyamin kəbilisining zeminidin Gibeon bilən yaylaklarını, Geba bilən yaylaklarını, **18** Anatot bilən yaylaklarını, Almon bilən yaylaklarını koxup jəmiy tət xəhər bərdi. **19** Bu tarikidə kahinlər, yəni Həruning əwlədlirioja berilgən xəhərlər on üç boldi; bular ətrapidiki yaylakları bilən ularqa bekitilgən xəhərlər munular: — ularqa əfraim kəbilisining zeminidin **21** əfraimning taqlıq rayonidiki adəm eltürgən kixilər panaħlinidiojan xəhər Xəkəm bilən yaylakını, yənə Gəzər bilən yaylakını, **22** Kibzaim bilən yaylakları wə Bəyt-Horən bilən yaylakları bolup, jəmiy tət xəhərni bərdi; **23** buningdin baxka Dan kəbilisining zeminidin Əltəkəh bilən yaylakları, Gibbeton bilən yaylakları, **24** Ajyalon bilən yaylakları wə Gat-Rimmon bilən yaylakları bolup, jəmiy tət xəhərni bərdi. **25** Buningdin baxka Manassəh yerim kəbilisining zeminidin Taanağ bilən yaylakları, Gat-Rimmon bilən yaylakları bolup, jəmiy ikki xəhərni bərdi. **26** Bu tarikidə Kohatlarning kalojan jəmətlirigə berilgən xəhərlər on boldi; bular ətrapidiki yaylakları bilən berildi. **27** Lawiylarning jəmətliridin bolovan Gərxonlarqa bolsa ular Manassəhning yerim kəbilisining zeminidin adəm eltürgən kixilər panaħlinidiojan xəhər Baxandiki Golan bilən yaylaklarını, xundakla Bəxterəh bilən yaylakları, **28** Kartan bilən ətrapidiki yaylakları bolup, jəmiy tət xəhərni bərdi. **33** Bu tarikidə Gərxonlarqa berilgən xəhərlər on üç boldi; bular ətrapidiki yaylakları bilən berildi. **34** Kalojan Lawiylarqa, yəni Mərarilar jəmətlirigə Zəbulun kəbilisining zeminidin Yokneam bilən yaylakları, **35** Dimnah bilən yaylakları wə Nahalal bilən yaylakları bolup, jəmiy tət xəhərni bərdi. **36** Buningdin baxka Rubən kəbilisining zeminidin Bəzər bilən yaylakları, Yahaz bilən yaylakları, **37** Kədəmot bilən yaylakları wə Məfaat bilən yaylakları bolup, jəmiy tət xəhərni bərdi. **40** Bular bolsa kalojan Lawiylarning jəmətlirigə, yəni Mərarilar zeminidin adəm eltürgən kixilər panaħlinidiojan xəhər ətrapida taxlinix bilən berilgən ülüxi on ikki xəhər idi. **41** Israillarning zeminin iqidin Lawiylarqa bekitip berilgən xəhərlər jəmiy kırık səkkiz idi; bular ətrapidiki yaylakları bilən yaylakları, **42** Bu xəhərlərning hərbirinə ətrapida ularqa bərdi; ular kəlip uni igiləp, u yərda olturdi. **44** U wakitta Pərvərdigar ilgiri ularning ata-bowlirioja kəsəm bilən wədə kəlojini idək, ularqa hər ətrapida tinq-aramlıq bərdi; ularning düxmənliridin həqkəndikə ularqa bərdi; ular kelip uni igiləp, u yərda olturdi. **45** Pərvərdigarning Israillining jəmatigə wədə kəlojan həmmətiridin həqbırı qaldurulmay əməlgə axurldı.

22 U wakitta Yəxua Rubənlər, Gadlar wə Manassəh yerim kəbilisidikilərni qaçırap ularqa: — **2** Silər bolsanglar Pərvərdigarning kuli Musanıng silərgə buyruqininin həmmisiga əməl kıldingalar, mening silərgə əmr kəlojan barlıq sezlirmigimi kulək saldingalar; **3** silər bu nuroqun künlərda təki bügüngə kədar kərindaxliringləri taxliwətməy, bəlkı Pərvərdigar Hudayinglar [silərgə] əmr kəlojan wəzipini tutup kəldingalar; **4** əmdi Pərvərdigar Hudayinglar wədə kəlojini idək, kərindaxliringləri aramlıq bərdi; xungə silər Pərvərdigarning kuli Musa İordan daryasının təripida silərgə bərgən miras zeminingləroja, əz qedirliringləroja kayıt tip beringlər. **5** Pəkətla Pərvərdigarning kuli Musa silərgə buyrup tapxuroqan əməl kilişkə, yəni Pərvərdigar Hudayingləri seyüp, Uning barlıq yollırıda mengip,

omrlarini tutup uningoja baqjinip, pütün kälbingilar wə pütün jan-dilinglar bilən Uning hizmitidə boluxka ihlas bilən kengül bəlünglar, — dedi. **6** Xuning bilən Yəxua ularını bəht-bərikət tiləp, yoloja saldı; ular ez qedirlirioqa kaytip ketixti. **7** Manassəh yerim kəbilisigə bolsa Musa ularoqa Baxannı miras kılıp bərgənidi; yənə bir yerim kəbiligə Yəxua İordan dəryasining bu kəti, yəni oşər təripidə ularuning kərindaxlirineng arisida miras bərdi. Yəxua ularını ez qedirlirioqa kaytix yoloja salojan waqtında, u ularojunu bəht-bərikət tiləp, **8** ularoqa: — Intayın kep baylıklar, intayın kep qarşaylarnı, xundakla kep mılkdarda kümük, altın, mis, təmür wə kiyim-keçəklərni elip, ez qediringlaroqa kaytip beringlar; düxmənlirinqlardın alojan oljini kərindaxlirinqlaroqa üləxtürüp beringlar, dedi. **9** U wakıttı Rubənlər, Gadlar wə Manassəh yerim kəbilisi Kanaan zeminidiki Xilohdən qıkip Israillardın ayrılip, Pərvərdigarning Musanıng wasitisi bilən kılıqan əmri boyiqə ularning təəllükati bolovan ez miras zemini Gilead yurtiçə karap kaytip mangdi. **10** Rubənlər, Gadlar wə Manassəh yerim kəbilisi Kanaan zeminidiki İordan dəryasining boyidiki Gəlilotka yetip kəlgəndə, u yərda İordan dəryasining boyida bir kurbangahı yasidi; kurbangahı nəhayiti qong wə həywətlik yasaloğanı. **11** Israillarоqa: «Manə Rubənlər, Gadlar wə Manassəh yerim kəbilisi Kanaan zeminidiki İordan dəryasining u kətidiki Galilotta, yəni Israillarning uludlu bir kurbangahı yasaptu» deyən həwər anglandı. **12** Israillar bu həwərnı anglojan həman, ularning pütkül jamaiti ular bilən uruxux üçün Xilohka toplandı. **13** U wakıttı Israillar kahin Əliazarning oöli Finihası Gilead zeminidiki Rubənlər, Gadlar wə Manassəh yerim kəbilisigə mangdurdı **14** wə xundakla uning bilən on əmirlər, Israilning hərbir kəbilisidin jəmat baxlıxi bolovan birdin əmriñi uningoja həmrəh kılıp əwətti; hərbir amır hərkəysi ata jəmatiki mingliqən Israillarning kattiwexi idi. **15** Bular əmdi Gilead zeminiçə, Rubənlər, Gadlar wə Manassəh yerim kəbilisigə kelip ularoqa: — **16** Mana Pərvərdigarning pütkül jamaiti silərgə mundak dəydu: «Silərning Pərvərdigaroja əgixixtin yenip, əzünglaroqa kurbangahı yasap, Israilning Hudasidin yüz erüp, Pərvərdigaroja asiylik kılıp etküzgən bu rəzilliklərə zadi kəndək ix? **17** Peorda burun etküzgən kəbihlikimiz bizgə yetip axmasmu? Gərqə Pərvərdigarning jamaitinən bexioja waba qızxənən bolşımı, biz tehi bügüngə kədər bu ixtin əzimizni paklandurmusıldı. **18** Silər bugün Pərvərdigaroja agixixtin yandinglar; xundak boluduki, silər bugün Pərvərdigaroja asiylik kılıqan bolqaqka, u jazmən ətə Israilning pütkül jamaitiga oqazəplinidu. **19** Halbuki, mubada silər miras kılıp alojan zemin napak bolup kələqan bolsa, Pərvərdigarning təwəliki bolovan zeminoja, Uning qediri tikləngən yurtka yenip kelip, arımızda miras elinglər. Pəkət Pərvərdigər Hudayimizning kurbangahidin baxka əzünglar üçün kurbangahı yasax bilən Pərvərdigaroja wə bizişərə asiylik kilmangalar. **20** Zərahning oöli Akan həram bekitilən nərsilərdin elip, itaatsizlik kılıqan əməsmu? Xu səwəbtin kəbihlikli üçün yaloquz ular eltürülüp kalmayı, Pərvərdigarning oqazipə yənə pütkül Israil jamaitinən üstigə qızxən əməsmu?». **21** Xuning bilən Rubənlər, Gadlar wə Manassəh yerim kəbilisi mingliqən Israillarning kattiwaxlriqə jawab berip mundak dedi: — **22** «İlahlarning ilahi Pərvərdigardur! İlahlarning ilahi bolqan Pərvərdigar Əzi buni bilidu, Israilmu uni bilgəy! Əgər bu ix asiylik bolsa yaki Pərvərdigaroja itaatsizlik bolsa, əmdi bizlərimiň bugun olumdin ayimanglar! **23** Əgər bizning ezipim üçün kurbangahı yasiximiz Pərvərdigaroja əgixixtin yenix üçün bolqan bolsa, xundakla kurbangahıng üstida keydürmə kurbanlık sunux, aqlik hədiyelərini sunux, inaklık kurbanlıklarını sunux üçün bolqan bolsa, undakta Pərvərdigər Əzi bu ix toqoruluk bizdin hesab alsun; **24** əksiqə bu ixni kilişimizning səwəbi həkikətən xuki, kəlgüsidsə silərning balılıringlar bizning balılırimizoja: «Silərning Israilmıng Hudasi Pərvərdigər bilən kəndək munasiwitnglar bar? **25** Əy Rubənlər wə Gadlar, Pərvərdigər biz bilən silərning otturumızda İordan dəryasını qegra kılıp koyqan əməsmu? Xunga silərning Pərvərdigardin heqkəndək nesiwənglar yoktur!» deyixidin əndixa kıldı. **26** Xunga biz: «Köypur bir kurbangahı yasaylı; lekin bu keydürmə kurbanlıklar üçünümə əməs, baxxa hil kurbanlıklar üçünümə əməs, **27** baxlı kəlgüsidsə Pərvərdigarning alidda keydürmə kurbanlıklarımız bilən baxxa hil kurbanlıklarımız wə inaklık kurbanlıklarımız bilən uning ibaditidə boluximiz üçün, silər wə bizning otturumızda, xundakla keyinkı dəvrlihimizdə bir əslətma guwahlıq bolsun üçün uni yasiduk; balılıringlarining kəlgüsidsə balılırimizoja «Pərvərdigardin heqkəndək nesiwənglar yok» deməslikü üçün xundak kıldı. **28** Əgər ular kəlgüsidsə biz bilən əwlədlirimizə xundak desə, biz jawab berip: «Mana, keydürmə kurbanlık sunux üçün yaxı baxxa hil kurbanlıkları sunux üçün yasaloğan əməs, bəlkə silər bilən bizning otturumızda bir guwahlıq bolsun dəp yasaloğan, bu Pərvərdigarning ata-bowilirimiz yasılqan kurbangahıng andizisidur!» deyəlaymır. **29** Pərvərdigaroja asiylik kılıp, Pərvərdigaroja əgixixtin Gadlar wə Manassəh yerim kəbilisigə kelip ularoqa: — **30** yenip, Pərvərdigər Hudayimizning qədirinən alidda turojan kurbangahıntın baxxa ikkinçi bir kurbangahı yasap, uning üstida keydürmə kurbanlık, aqlik hədiyeləri wə baxxa hil kurbanlıkları etkütüx niyiti bizdin neri bolqayı!. **31** Kəhin Finihas wə uning bilən billə kəlgən jamaat əmirləri, yəni mingliqən Israillarning kattiwaxlari Rubənlər, Gadlar wə Manassəhlerning eytkan sezlərini anglojanada ular xuningdin hux boldı. **32** Əliazarning oöli kəhin Finihas Rubənlər, Gadlar wə Manassəhler: — Silər Pərvərdigaroja bu itaatsizlik kilmioqininglər üçün Pərvərdigarning otturumızda turuwtakənlilikini əmdi bildik; silər bu ix bilən Israillarını Pərvərdigarning kolidin kutkuzdunglar, dedi. **33** Andin Əliazar kahinining oöli Finihas bilən əmirlər Rubənlər wə Gadlarning yenidin, Gilead zeminiñ qıkip Kanaan zeminiçə Israillarning yenioja yenip kelip bu həwərn ularoqa dəp bərdi. **34** Bu ix Israillarning nəziridə yahxi kəründü; Israillar Hudaqə həmdusana eytip, Rubənlər bilən Gadlar ola hujum kılıp, ular bilən uruxup ularning turuwtakən zeminini wayran kılıyalı, deyən gəpnü ikkinçi tilə alındı. **35** Rubənlər bilən Gadlar bu kurbangahı «Guwahlıq» dəp at koydı; qunki ular: — «U arımızda Pərvərdigarning Huda ikənlilikgə guwahıltur!» dedi.

23 Pərvərdigar Israiloşa atrapidiki düxmənliridin aram berip uzun zamanlar etüp, xundakla Yəxua kərip, yeximu qongiyip kalojanda, **2** Yəxua pütkül Isralini, ularning aksakallırını, baxlıkları, həkim-soraklıları bilən bəg-əməldarlarını qakırıp ularqa mundak dedi: — «Mən kərip kaldım, yeximmu qongiyip kaldi. **3** Pərvərdigar Hudayinglarning silər üçün muxu yərdiklə barlıq taipilərgə kəndak ixlarnı kilojınıni ezişüngər kerdindürlər; qünki silər tərəptə turup jəng kiloqı Pərvərdigar Hudayinglar Əzidur. **4** Mana, man ezüm yokatkan həmmə əllərning zeminləri bilən kalojan bu taipilərning zeminlərini koxup əbilə-jəmətinglər boyiqə qək taxlap lordan dəryasidin tartip kün petix tərəptiki Uluq Dengizojıqə, silərgə miras kılıp təksim kılıp bərdim. **5** Pərvərdigar Hudayinglar Əzi ularını aldinglardın koqlap qikirip, kezünglardın neri kılıp, Pərvərdigar Hudayinglar silərgə eytkinidək silər ularning zeminiçə igə bolisilər. **6** Xunga silər tolımı əksər bolup Musaning kanun kitabida pütülgənning həmmisini tutup, ong ya soloja qətnəp katmay, uningoşa əməl kılılkə köngül belüngərlər; **7** xundak kılıp, aranglarda kəlip kalojan bu taipilar bilən bardı-kaldu kilmangalar; xuningdək ularning ilahlırinin namlılarını tiləja almangalar yaki ularning nami bilən kəsəm kilmangalar; ularqa ibadət kilmangalar, ularqa bax urmangalar; **8** bəlkı bügüngiçə kilojininglərdek, Pərvərdigar Hudayinglarqa baoqlanıp turungalar. **9** Qünki Pərvərdigar aldinglardın qong-qong wə küglük əllərni koqlap qikiriwatkdur; bügüngiçə heqkandak adəm aldinglarda put tirəp turalmıdi. **10** Pərvərdigar Hudayinglar silərgə eytkin boyiqə silər tərəptə turup jəng kilojni üçün silərdin bir adiminqərlər ularning ming adiminı tırıpirən kiliidu. **11** Xunga Pərvərdigar Hudayinglarnı seyüb üçün ez kenglüngərlərə qattık səgək bolunqlar! **12** Qünki ağər silər Uningdin yüz ərifər aranglarda kalojan bu əllər bilən arılıxip-baoqlanıp, ular bilən kuda-baja bolup, ular bilən berix-kelix kilsanglar, **13** undakta silərgə xu ix ayan bolsunki, Pərvərdigar Hudayinglar aldinglardın bu əllərni ikkinçi koqlap qikarmayıdu, bəlkı bular silərgə kəpkən wə kiltək bolup, bikininqərlərə kamqa bolup qüxiüp, kezünglərgə tikən bolup sanjılıdu; ahirdə Pərvərdigar Hudayinglar silərgə bərgən bu yahxi zemindən məhrum bolup yokişilər. **14** Mana, mən bigün barlıq adamlar mukarrar besip etidiojan yolni mangımən; silərning pütün dilinglər wə wujudunglarqa xu roxənki, Pərvərdigar Hudayinglarning silər toqqruluk kalojan mubarak wədilirinən həqbiri əməlgə axurulmay kalmidi; həmmisi silər üçün bəja kəltürülüp, həqkaysısi yərdə kalmidi. **15** Lekin silər Pərvərdigar Hudayinglarning silərgə əmr kılıp tohtatkan əhdisini buzoqanda, Pərvərdigar Hudayinglar silərgə wəda kalojan həmmə bərikət üstüngərlərə qüxiürüləndək, xundak boliduki, Pərvərdigar Hudayinglar silərnı Əzi silərgə bərgən zemindən yokatkuqə barlıq agah kalojan ixni qüxiridü; silər berip, [uning əhdisini buzup] baxka ilahılarqa ibadət kılıp bax ursanglar, Pərvərdigarnıq oğzipi silərgə tutixip, silərnı Əzi silərgə bərgən yahxi zemindən tezla yok kiliidu».

24 Andin Yəxua Israilning həmmə əbililirini Xəkəmə yiqip, Israilning aksakallırı, baxlıkları, həkim-sotqlıları bilən bəg-əməldarlarını qakırdı; ular ezlirini Hudanıg həzurioğa hazır kılıqanda **2** Yəxua pütkül həlkə: Israilning Hudası Pərvərdigar: — «Qədimki zamanda ata-bowiliringlər, jümlidin İbrahim bilən Nahorning atisi Tərah dəryanıg u təripidə olтурattı; ular baxka ilahlarning kullukında bolatti.

3 Lekin Mən atanglar İbrahimini dəryanıg u təripində elip kəlip, uni baxlap pütkül Kanaan zeminini aylandurup, uning naslini awutup uningoşa İshaknı bardım. **4** Andin Mən İshakka Yakup bilən Əsawni bardım; Əsawoşa Seir taqılık rayonını təwəlik kılıp bardım, Yakup bilən oquşları bolsa Misiroşa qüxüp bardı. **5** Keyinrək Mən Musa bilən Hərunni əwətip, Misirlıklär arısında əməllirim bilən ularıqə dəlxətlik wabalarını qüxiirdüm; andin silerni xu yardin elip qıktım. **6** Mən bu tərikidə ata-bowiliringlərinin Misirdin elip qıkip, ular [Kızıl] Dengizə yetip keçginidə, misirlıklär jəng həwiliri wə atlilik əskərləri bilən ata-bowiliringlərin kooqlap dengizəqə kəldi. **7** İsrailər xuan Pərvərdigarə qıda kılıwidı, sələr bilən Misirlıklärın arısıqə tum karangoçuluq qüxiirdi; andin dengizni ularning üstigə basturup yaptı. Sələr Əz kezleringlər bilən Mening Misirdə nəmə kılıjinimni kərdünglər; andin sələr uzun wakitkinqə qəlda turdunglər. **8** Keyinrək Mən silerni İordan dəryasının u təripidə turojan Amoriylarning zeminiqə baxlap kəldim; ular silər bilən soğuxkəndə mən ularını kolunglarlaqə berip, sələr ularning zeminiini igilidinglər. Mən ularını aldinglərdin yokitiwəttim. **9** U wakitta Moabning padixahı, Zipporning oöli Balak kopup, Israfil bilən jənggə qüxti wə silerni karoxaq üzün Beorning oöli Balaamni qakırıp kəldi; **10** Lekin Mən Balaamning seziqə kulaq saldım; xuning bilən silergə kayta-kayta bəht-bərikət tilidi wə Mən silerni [Balakning] kolidin kutkuzdum. **11** Keyinrək silər İordan dəryasının etüp Yerihooja barəqanda Yerihoning adəmləri Amoriylar, Pərizziylər, Kanaaniylar, Hittiyalar, Gırgaxiyalar, Hıwiylar wə Yəbusiylar silər bilən uruxkə kəpkini bilən Mən ularını kolunglarlaqə tapxurup bardım; **12** Mən aldinglərənə serik hərəni əwtətim, serik hərə Amoriylarning ikkila padixahını həydiwətəndək ularnimu həydiwətti; bu ix silərnin kiliqinqər yaki okeyyinqər bilən bolmıldı. **13** Mən silergə ez kolunglar bilən əmgək singdürməgen bir zeminni, əzünglər yasımıqən xəhərlərni bardım, wə silər xularda makan kıldınglər; əzünglər titkığın üzümzarlıklär bilən zəytunzarlıklärın mewilirini yəwatisilər» dəydi, — dedi. **14** — Xunga əmdi silər Pərvərdigardin körküp ihlasmənlək wə həkikət iqida uning ibaditidə bolunglar; ata-bowiliringlər dəryanıg u təripidə wə Misirdə qoquqən ilahlarnı taxlap, pəkət Pərvərdigarning kullukida bolunglar. **15** Lekin əgər Pərvərdigarning ibaditi silergə yaman kerünə, kimə ibadet kılıdiqinqən lərini talliwinglər — məyli ata-bowiliringlər dəryanıg u təripidə turojanda qoquqən ilahlər bolsun yaki silər turuwatkan zemindiki Amoriylarning ilahlırları bolsun, ularını tallanglar; lekin mən bilən eyümdiklər bolsaş Pərvərdigarning ibaditidə bolimiz, — dedi. **16** Həlkə jawab berip: — Pərvərdigarnı tərk etip baxka ilahlarning ibaditidə bolux bizdin neri

bolsun! **17** Qünki biz bilən ata-bowiлимизни «kulluk makanı» boローン Misir zeminidin qikirip, kəzimizning aldida bu qong möjizilik alamətlərni kərsitip, կaysi yolda mangmaylı, կaysi həlkning arisidin etməyli, bizni saklıqıqi Pərvərdigar Hudayımız Əzidur! **18** Pərvərdigar bu zemində turojan barlık taiplərni, jümlidin Amoriylarını aldımdızın kooplıwətti; xunga bizmu Pərvərdigarning ibaditidə bolımız; qünki U bizning Təngrimizdür! — dedi. **19** Yəxua həlkə: — Silər Pərvərdigarning ibaditidə bolalmaysılər, qünki U mukəddəs bir Hudadur; U wapazılıkka həsət kiloqıqi bir Təngri boloqaqka, itaətsizlikliringlar bilən gunahliringlarnı kəqürəlməydi. **20** Əgər silər Pərvərdigarnı taxlap, yat ilahılar oja qoqunojan bolsanglar Umu silərdin yüz erüp, silərgə yahxilik kılıp kalğonning ornida silərgə bala kəltürüp yokitidu, — dedi. **21** Lekin həlk Yəxua oja jawab berip: — Hərgiz undak bolmayıdu! Biz Pərvərdigarning ibaditidə bolımız, — dedi. **22** Buni anglap Yəxua həlkə: — Əzünglarning Pərvərdigarnı, Uning ibaditida boluxni talliojanlıkinglar oja əz-əzünglər oja guwahqı boldunglar, dewidi, ular: — Əzimiz guwah! — dəp jawab berixti. **23** U: — Undak bolsa əmdi aranglardiki yat ilahıları qikirip taxliwetip, kənglünglarnı Israilning Hudasi Pərvərdigaroja intilidiojan kilinglar, dedi. **24** Həlk Yəxua oja jawab berip: — Biz Pərvərdigar Hudayımızning ibaditidə bolup, uning awaziojla կulak salidiojan bolımız, dedi. **25** Xuning bilən Yəxua u küni həlk bilən əhdə baqlıxip, Xəkəmdə ular üçün həküm-bəlgilimilərni tohtitip bərdi. **26** Andin Yəxua bu həmmə səzlərni Pərvərdigarning қanun kitabı oja pütüp, yooqan bir taxni elip kəlip, uni Pərvərdigarning mukəddəs jayining yenidiki dub darihining astioja tikləp koydi. **27** Andin Yəxua həlkə: — Mana bu tax bolsa bizgə guwah bolup turidu; qünki u Pərvərdigarning bizgə kilojan həmmə sezlərini anglap turdi; u Pərvərdigar Hudayinglardın tanmaslıkları üçün üstünlarda guwahqı bolup turidu, — dedi. **28** Yəxua xularını dəp həlkni yoloja selip, hərbirini əz miras yerigə yandurdi. **29** Bu ixlardin keyin Nunning oqlu, Pərvərdigarning կuli Yəxua bir yüz on yexida wapat boldi. **30** Ular uni elip berip, Əfraim taqlıq rayonında, Gaax teoqining ximal taripidiki əz miras tülüxi boローン Timnat-Serah degən jayda dəpnə kıldı. **31** Yəxuaning pütkül hayat künliridə, xundakla Yəxuadin keyin կalojan, Pərvərdigarning Israil üçün kilojan həmmə möjizilik əməllirini obdan bilidiojan aksakallarning pütkül hayat künliridimu Israil Pərvərdigarning ibaditidə bolup turdi. **32** Yüsüplarning səngaklırını bolsa, İsraillar ularını Misirdin elip kəlgənidı. Ular bularını Xəkəmgə elip berip, Yakup Xəkəmning atisi Hamorning oqullırıdin yüz kəsitaḥ kümüxkə setiwalıjan yerdə dəpnə kıldı. Xu yər yüşüplərning miras tülüxi bolup kıldı. **33** Hərunning oqlu Əliazarmu wapat boldi; ular uni oqlu Finihaska miras kılıp berilgən Əfraimning taqlıq rayonidiki Gibealı degən jayda dəpnə kıldı.

Batur Hakimlar

1 Wa Yəxua wapat bolqandan keyin xundak boldiki, Israillar Pərvərdigardin: — Bızdan kim awwl qıp Kanaaniylar bilən sokuxsun? — dəp soridi. **2** Pərvərdigar sez kılıp: — Yəhuda qıksun; mana, Mən zeminni uning koliqa tapxurdum, — dedi. **3** U waqtta Yəhuda akisi Ximeonoja: — Sən mening bilən billə Kanaaniylar bilən sokuxuxka, manga qək taxlinip miras kılınoğan zeminoja qıksang, mənmə sanga qək taxlinip miras kılınoğan zeminoja sən bilən billə qıp [sokuxımən], dewidi, Ximeon uning bilən billə qıktı. **4** Yəhuda u yərgə qıkkanda, Pərvərdigar Kanaaniylar wə Pərizziylerni ularning koliqa tapxurdı. Xuning bilər ular Bezək deyən jayda ularnı urup kırıp, on ming adımini oltürdi. **5** Ular Bezəktə Adoni-Bezək deyən padixah bilən uqrıxp kılıp, uning bilən sokuxup Kanaaniylar bilən Pərizziylerni urup kirdi. **6** Adoni-Bezək kəqtı, ular koojlap berip, uni tutuwelip, kollirininq qong barmiki bilən putlirininq qong barmikini kesiwətti. **7** Xuning bilən Adoni-Bezək: — Əyni qaođa kollirininq qong barmiki bilən putlirininq qong barmiki kesiwetilgən yətmix padixah dastihinimning tegidiki uwaklarnı terip yegənədi. Mana əmdi Huda mening kılıoñanlırmını əzümgə yandurdi, dedi. Andin ular uni Yerusaleməqə elip bardı, keyin u xu yərdə eldi. **8** Yəhudalar Yerusaleməqə hujum kılıp xəhərni ixojal kılıoñanı; ular u yərdə olturoqıqları kılıqlap kırıp, xəhərgə ot koyuwətkənidi. **9** Andin Yəhudalar qüxtüp, taqlıq rayon, jənubdiki Nəgəv wə Xəfələh, oymanlıkda turuwatqan Kanaaniylar bilən sokuxtı. **10** Andin Yəhudalar Hebronidiki Kanaaniylarqa hujum kılıp, Xəxay, Ahiman wə Talmaylarnı urup kirdi (ilgiri Hebron «Kiriat-Arba» dəp atıllati). **11** Andin ular u yərdin qıp, Dəbərdə turuwatqanlarqa hujum kıldı (ilgiri Dəbir «Kiriat-Səfər» dəp atıllati). **12** Kaləb: — Kimki Kiriat-Səfərgə hujum kılıp uni alsa, uningoja kizim Aksahni hotunlukka berimən, degənidi. **13** Kaləbning ukisi Kenazning oöli Otniyəl uni ixojal kıldı, Kaləb uningoja kizi Aksahni hotunlukka bərdi. **14** Wa xundak boldiki, kiz [yatlık bolup] uning kəxiqə barar qaçda, erini atisidin bir parçə yər sorakşķ ündidi. Aksah exaktin qüxtixığa Kaləb uningdin: — Sening nemə taliqip bar? — dəp soridi. **15** U jawab berip: — Meni alahıde bir bərikətligəysən; sən manga Nəgəwdin [kəoçirik] yər bərgənikənsən, manga bırnaqqa bulaknemu bərgəysən, dedi. Xuni dewidi, Kaləb uningoja üstün bulaklar bilən astin bulaklarnı bərdi. **16** Musanıng keynatisininə əwlədlili bolqan Keniylər Yəhudədə qoxulup «Hormilik Xəhər»din qıp Aradning jənub təripidiki Yəhuda qəliga berip, xu yərdiki həlk bilən billə turoqanıdi. **17** Yəhuda bolsa akisi Ximeon bilən billə berip, Zəfat xəhəridə turuwatqan Kanaaniylarını urup kırıp, xəhərni mutlək wəyrən kıldı; xuning bilən xəhərning ismi «Hormah» dəp ataloğan. **18** Andin Yəhudalar Gaza bilən uning ətrapını, Axkelon bilən uning ətrapını, Əkrən bilən uning ətrapını igili. **19** Pərvərdigar Yəhuda bilən billə bolqaq, ular taqlıq yurtṇı maqlup kılıp aldi; lekin jiloqidikilərə bolsa, ularning təmür jəng harwilili bolqaqka, ularnı zeminindən koojliwətəlmidi. **20** Ular Musanıng buyruqınındək Hebronni Kaləbkə

bərdi. Xuning bilən Kaləb Anakning üç oölini u yərdin koojliwətti. **21** Lekin Binyaminlər bolsa Yeruselemdə oltruwatqan Yəbusiyələrni koojlap qıkipriwətəlmidi; xunga ta bügüngiçə Yəbusiyələr Binyaminlər bilən Yeruselemdə bills turmaqtı. **22** Yüsüpnıng jəmati Bəyt-Əlininə əhəwalını bilip keliçə qarlıqquşuları əwətti (ilgiri xəhərning nami Luz id). **24** Qarlıqquşular xəhərdin bir kixininq qıp keliwatiñinini baykəp uningoja: — Xəhərgə kiridiojan yolni bizga kərsitip kəysang, sanga xapaət kərsitimiz, — dedi. **25** Xuning bilən xu kixi xəhərgə kiridiojan yolni ularqa kərsitip koydi. Ular berip xəhərdikilərni urup kılıqlıdı; lekin u adəm bilən ailisidikilərni aman koydi. **26** U adəm keyin Hıttiyəlarning zeminoja berip, xu yərdə bir xəhər bərpə kılıp, namini Luz dəp atidi. Ta bügüngiçə uning nami xundak atalmakta. **27** Lekin Manassəhələr bolsa Bəyt-Xeannı wə uningoja karaxlıq kəntlərni, Taanaknı wə uningoja karaxlıq kəntlərni ixojal kılımdı; ular Dor wə uningoja karaxlıq kəntlərdiki həlkəni, Ibleam wə uningoja karaxlıq kəntlərdiki həlkəni, Megiddo wə uningoja karaxlıq kəntlərdiki həlkəni koojliwətəmədi, zemini almidi; Kanaaniylar xu zemində turuwerixkə bəl baojlıqanıdi. **28** Israil barqənsəri küçəyqəqə Kanaaniylarını ezlirigə haxarqı kılıp bekindurdi, lekin ularnı eż yərliridin pütünləy koojliwətəmədi. **29** Əfraimlarmı Gəzərdə turuwatqan Kanaaniylarını koojliwətəmədi; xuning bilən Kanaaniylar Gəzərdə ular bilən bills turiwərdi. **30** Zəbulun nə Kitronda turuwatqanları na Nahalolda turuwatqanları koojliwətəmədi; xuning bilən Kanaaniylar ularning arısida oltraraklixip, ularqa haxarqı mədikar boldı. **31** Axir bolsa na Akkoda turuwatqanları na Zidonda turuwatqanları koojliwətəmədi, xundakla Ahlab, Akzib, Həlbəh, Afək Rəhbərlərda turuwatqanlарımı koojliwətəmədi. **32** Xuning bilən Axırlar xu zemində turuwatqanlarning arısida, yəni Kanaaniyların arısida oltraraklixip kəldi; ular Kanaaniylarını eż yeridin koojliwətəmədi. **33** Naftalilar nə Bəyt-Xəməxtə turuwatqanları nə Bəyt-Anatta turuwatqanları koojliwətəmədi; xuning bilən ular xu zemində turuwatqanlarning arısida, yəni Kanaaniyların arısida oltraraklixip kəldi; Bəyt-Xəməx wə Bəyt-Anatiki həlk ularqa haxarqı mədikar boldı. **34** Amoriylar Danlarnı taqlıq rayonu məjburiy həydəp qıkipriwetip, ularnı jiloja-tüzlənglikkə qübüxkə yol koymıdı. **35** Amoriylar Hərəs teoji, Ajalon wə Xaalbində turuwerixkə niyət baojlıqanıdi; lekin Yüsüp jəmatining koli küçəyqəndə, Kanaaniylar ularqa haxarqı mədikar boldı. **36** Amoriyların qərəsi bolsa «Serik Exək dawını»din koram texioja etüp yukiri təripigə baratti.

2 Pərvərdigarning Pərixtisi Gilgaldin Bokimoja kılıp: — Mən silərni Misirdin qıkirip, ata-bowliringlarqa kəsəm kılıp bərgən zeminoja elip kılıp: «Mən silə bilən kılıoñan əhdəmni əbədgıqə bikar kilmaymən; **2** Lekin silər bu zemining həlkə bilən həqkandak əhədə baojlimanglar, bəlkı ularning kurbangahlırını buzup taxlixinglar kerək» — degənidim; lekin silər Mening awazimoja kulaç salmidingər. Bu silərning nemə kılɔlininqlər?! **3** Xunga Mən [xu qaođa] silərgə:

«[Xundak kilsanglar] ularni silerning aldinglardin ularning aldidin koqliwatmeymən; **22** buningdiki koqliwatmeymən; ular bikininglərə yantak bolup məksət, Mən xular arkılık Israilning ularning atasanjılıdu, ularning ilahlılıri silergə tor-tuzak boludu» — dəp agahlandurdum, — dedi. **4** Pərvərdigarning Perixtisi barlıq Israillərə bularni degəndə, ular tün selip yioqlap ketixti. **5** Xuning bilən bu jayning nami «Bokim» dəp koyuldu; ular xu yerdə Pərvərdigarnı atap kürbanlıqlarını sundı. **6** Yəxua həlkni tarkitiwetiwidı, Israillar hərkəyəsi əzlirigə miras kılıqan zeminni igiləx üçün kəntip ketixti. **7** Yəxuaning pütkül həyat künlliridə, xundakla Yəxuaдин keyin kaloqan, Pərvərdigarning Israil üçün kiloqan həmmə karamət əməllirini obdan bilgən aksakallarning pütkül həyat künlliridim [Israil] həlk Pərvərdigarning ibaditida bolup turdi. **8** Əmdı Nunning oqli, Pərvərdigarning kuli Yəxua bir yüz on yexida wapat boldı. **9** Ular uni elip berip, Əfraim taqılık rayonida, Gaax teoqininq ximal təripidiki ez miras ülüxi bolovan Timnat-Serəh degən jayda dəpnər qıldı. **10** Bu dəwrliklərning həmmisi [əlitəp] ez ata-bowilirioqa koxulup kətti; uların keyin Pərvərdigarnımu tonumaydiqan, xundakla uning Israil üçün kiloqan əməllirini bilmən bir dəwr pəyda boldı. **11** Xuningdin partip Israil Pərvərdigarning nəziridə razıl bolqannı kiliq Baal-butlarning ibaditiga kirixti. **12** Ular əzlərini Misir zeminidin qikirip elip kəlgən ata-bowilirining Hudasi Pərvərdigarnı taxlap, ətrapidiki taipilərning ilahlıridin bolovan yat ilahlarə ağıxip, ularəqə bax urup, Pərvərdigarning qəzipini kozojidi. **13** Ular Pərvərdigarnı taxlap, Baal wə Axərahıarning kullukioqa kirixti. **14** Buning bilən Pərvərdigarning qəzipi Israilioqa tutixip, harab kilsinsun dəp, u ularını talan-taraj kılıqoqlarının kolioqa taxlap bərdi, yənə ətrapidiki düxmənlirinin kolioqa tapxurup bərdi; xuning bilən ular düxmənlirinin alidda bax ketürəlmidi. **15** Ular kəyərgə barmışın, Pərvərdigarning koli ularını apət bilən urdi, huddi Pərvərdigarning deginidək, wə Pərvərdigarning ularəqə əsəm kiloqinidak, ular tolimu azablik əhalətkə qüxtip kaldi. **16** Andin Pərvərdigar [ularning arisidin] batur hakimləri turoquzdu, ular [Israilları] talan-taraj kılıqoqlarının kolidin kutkuzup qıktı. **17** Xundaktimu, ular ez hakimlirioqa kulak salmadı; əksiqə ular yat ilahlarə ağıxip buzuqluk kiliq, ularəqə bax urup qoşkundi; ata-bowilirining mangoojan yolidin, yəni Pərvərdigarning əmərliriga itədat kiliq yolidin tezla qikip kətti; ular həq itaət kilmədi. **18** Pərvərdigar kaqanı ular üçün batur hakimləri turoquza, Pərvərdigar həman xu batur hakim bilən billə bolatti, batur hakimning həyat künlliridə ularını düxmənlirinin kolidin kutkuzup qıktı; qünki ularını harlap əzgənərlər tüpəylidin ketürülən ah-zarlarnı anglıqan Pərvərdigar ularəqə iqinə aqırıttı. **19** Lekin batur hakim elitəp ketixi bilənla, ular arkisoqa yenip, yat ilahlarə ağıxip, ularning kullukioqa kirip, ularəqə bax uruxup, əzlərini ata-bowiliridinmə ziyadə bulqayıttı; ular na xu kilmixliridin tohitimaytti, na ez jahil yolidin həq yanmayıttı. **20** Xuning bilən Pərvərdigarning qəzipi Israilioqa kattıq tutaxtı, U: — «Bu həlk Mən ularning ata-bowilirioqa tapilioqan əhdəməni bузup, awazimoja kulak salmiojını üçün, **21** buningdin keyin Mən Yəxua əlgəndə bu yurtta kəlduroqan taipilərdin həqbirini ularning aldidin koqliwatməymən; **22** buningdiki koqliwatməyən; ular bikininglərə yantak bolup məksət, Mən xular arkılık Israilning ularning atasanjılıdu, ularning ilahlılıri silergə tor-tuzak boludu» — dedi. **23** Xuning bilən Pərvərdigar xu taipilərni kəldurup, ularını na dərhalla zeminidin məhrum kiliq koqliwatmədi na Yəxuaning koliojumu tapxurup bərmigəndi.

3 Təwəndikilər Pərvərdigar Kanaaniylar bilən bolovan jəngni bexidin ətküzmigən Israilning [əwlədlərin] sinax üçün kəldurup koyqan taipilər **2** (U Israilların əwlədlərini, bolupmu jəng-uruxlarnı korüp bakmioqlanları pekət jəngni eğunsun dəp kəlduroqanı): — **3** — ular Filistiyələrning bəxəs emirlikli, barlıq Kanaaniylar, Zidonluklar wə Baal-Hərmon teoqidin tərtip Hamat eoziqioqa Liwan taolıklıda turuwaqtan Hiyiylar idi; **4** Ularnı kəldurup koyuxtili məksəti Israillni sinax, yəni ularning Pərvərdigarning Musanıng wasitisi bilən ata-bowilirioqa buyruqan əmrilərini tutidioqantutmaydiqanlığını bilix üçün idi. **5** Xuning bilən Israillar Kanaaniylar, yəni Hittiylar, Amoriylar, Pərizziylər, Hiyiylar wə Yəbusiylar arısında turdu; **6** Israillar ularning kizlirioqa eýlinip, ez kızlirini ularning oqullirioqa berip, ularning ilahlırinin kullukioqa kirdi. **7** Israillar Pərvərdigarning nəziridə razıl bolqannı kiliq, ez Hudasi Pərvərdigarnı untup, Baallar wə Axərahıarning kullukioqa kirdi. **8** Xuning bilən Pərvərdigarning qəzipi Israilioqa tutixip, ularni Aram-Naharaimning padixahı Kuxan-Rixataimning kolioqa tapxurdu. Bu tarikidə Israillar səkkiz yiloqıq Kuxan-Rixataimoja bekindi boldı. **9** Israillar Pərvərdigarnı pəryad kətürəndə, Pərvərdigar ular üçün bir kutkuzoquqını turuquzup, u ularını kutkuzdu. U kixi Kaləbning inisi Kenazning oqli Otniyəl idi. **10** Pərvərdigarning Rohi uning üstigə qüxüp, u Israilioqa hakimlik qıldı; u jəngə qikəwidə, Pərvərdigar Aramming padixahı Kuxan-Rixataimni uning kolioqa tapxurdu; buning bilən u Kuxan-Rixataimning üstidin ojalıq kıldı. **11** Xuningdin keyin zemində kırık yiloqıqə amanlıq boldı; Kenazning oqli Otniyəl ələmdin etti. **12** Andin Israillar yənə Pərvərdigarning nəziridə razıl bolqannı kildi; ular Pərvərdigarning nəziridə razıl bolqannı kılıqaqka, u Moabning padixahı Əglonni Israil bilən karixilikxıq kılıqlındırdı. **13** U Ammoniylar wə Amalakiylərni eziqə tartip, jəngə qikip Israillni urup kırıp, «Hərəmlik Xəhər»ni ixojal kıldı. **14** Buning bilən Israillar on səkkiz yiloqıq Moabning padixahı Əglonəja bekindi boldı. **15** Xuning bilən Israillar Pərvərdigarnı pəryad kətürəndi; Pərvərdigar ular üçün bir kutkuzoquqı, yəni Binyamini qəbilisidən bolovan Geraniq oqli əhədəni turuquzdu; u solhun idi. Israill uning koli bilən Moabning padixahı Əglonəja sowoqat əwətti. **16** Əmdı Əhud eziqə bir gəz uzunluğta ikki bislik bir xəmxər yasatkanıdi; uni kiymining iqığa, on yotisining üstigə kisturuwaldı; **17** U xu haləttə sowoqatni Moabning padixahı Əglonning aldiqə elip kıldı. Əglon tolimu semiz bir adəm idi. **18** Əhud sowoqatni təkdim kiliq bolqandin keyin, sowoqatni kətürüp kəlgən kixilərni kətküzüwtətti; **19** andin ezi Gilgalning yenidiki tax oymilar bar jaydin yenip, padixahıng kəxioqa keliq: — Əy padixah, məndə əzlərə dəydioqan bir məhpəliyatlıq bar idi, — dewidi, padixah: — Jim tur! — dedi. Xuning bilən ətrapidiki

hizmetkarlarning həmmisi sırtqa qikip kətti. **20** Andin sanga heq xan-xərəp kəltürməydu; qünki Pərvərdigar əhud padixahning aldişa kəldi; padixah yaloquz salkın Siserani bir ayal kixinining əqlija tapxuridu, — dedi. balihanida olturnatti. Əhud: — Məndə sili üçün Hudadin Xuning bilən Dəborah kəpup Barək bilən billa Kədəxkə kəlgən bir səz bar, dewidi, padixah orunduktin kopup mangdi. **10** Barək, Zəbulunlar wə Naftalilarını Kədəxkə əra turdi. **21** Xuning bilən əhud sol kolini uzitip ong qakırttı; xuning bilən on ming adəm uningoja əgəxti; yotisidin xəmxəri suorurup elip, uning korsikojə Dəborahı uning bilən qikti **11** (xi qaođa Keniyələrin tikti). **22** Xundak kılıp xəmxərning dəstisimə tioj bilər bolovan Həbər eziñi Musanıng keyniniñ Höbabning əxulup kirip kətti, semiz eti xəmxərnı kisiwaləqəza, nəslidin bolovan keniylərin ayrip qikip, Kədəxning əhud xəmxərnı korsikidin tartip qikiriwalımdı; üçqey- yenidini Zaanaimning dub dərihining yenida qedir poki arkidin qikti. **23** Andin əhud dalanəja qikip, tikkənidir. **12** Əmdi Siseraqası: — Abinoamning oqlı balihanining iixiklərini iqidin etip küluplap koysi. **24** U Barak Tabor teojoja qikipti, deqən hawar yatküzüldi. **13** qikip kətkəndə, padixahning hizmetqılırları keliç karışa, Xuni anglap Sisera barlıq jəng hərwilirini, yəni tokkuz balihanining iixikləri külupläklək idi. Ular: — Padixah yüz temür jəng hərwisini wə barlıq əskərlərini yioqip, salkın eyda qong tərətkə olturojan bolsa kerək, dəp Haroxət-Goyimdin qikip, Kixon ekinining yenida toplidi. oylidi. **25** Ular uzun saklap kirmisək sət bolarmu dəp **14** Dəborah, Barakka: — Kopkin; bugün Pərvərdigar oylaxtı; u yənilə balihanining iixiklərini aqmioqandan Siserani sening kolungoja tapxuridıqan kündür. Mana, keyin, aqkuqni elip iixiklərini eqiwi, mana, hojisining Pərvərdigar aldingda yol baxlıqılı qikti əməsmü?! — yərda elüb yatkınıñ kərdi. **26** Əmdi ular ikkilinip karap dedi. Xuni dewidi, Barək wə on ming adəm uningoja turojan waktida, əhud keqip qikqanidi; u tax oymilar əgixip Tabor teojojin qüxti. **15** Pərvərdigar Siserani, bar jaydin etti, Seirahkə keqip kəlgənidi. **27** Xu yərgə uning həmmə jəng hərwiliri wə barlıq koxunını koxup yətkəndə, u Əfraim taqlıq rayonundan kanay qeliwidı, Baraknıñ kılıqi alidda tiripirən kıldı; Sisera ezi jəng Israillar uning bilən birgə taqlıq rayonundan qüxti, u hərwisidin qüxtüp, piyadə keqip kətti. **16** Barək jəng aldida yol baxlap mangdi. **28** U ularqası: — Manga əgixip hərwilirini wə koxununu Haroxət-Goyimqıga koçlap yürüngələr, qünki Pərvərdigar düxmininglər Moabiyarlarnı koxunlarqoja tapxurdi, — dewidi, ular uningoja əgixip koxup qüxtüp, lordan dəryasining keqiklərini tosus, həqkimni ətküzmüdi. **29** U wakıttı ular Moabiyarlardın on mingqə əskərnəi eltürdü; bularning həmmisi təmbəl palwanları idi; ulardın heqbir adəm keqip kutulalmıdi. **30** Xu künü Moab Baraknıñ kılıqi alidda tiripirən kıldı; Sisera piyadə keqip, Keniyələrin Israilning kəlida besikturuldu. Zemin səksən yiloqıqə hərwilirini wə koxununu qoçla bardi; Siseranıñ barlıq koxunı kılıq astıda yikıldı, birimə aman-tinqlikə turdu. **31** Əhəddin keyin Anatanning oqlı Həzorning padixahı Yabin bilən Keniyələrin hərbi qoçla Xamgar həkim boldı; u altə yüz Filistiyəlikni birakla kala sanjıouq bilən eltürdü; umu Israillni kütküzdü.

4 Əmdi əhud wapat bolovanın keyin Israillar Pərvərdigarning nəziridə yəna rəzil bolovanı kılıqılı turdi. **2** Xuning bilən Pərvərdigar ularını Kəanaanınlarning padixahı Yabinning əqlija taxlap bərdi. Yabin Həzor xəhirdə saltənət kılattı; uning koxun sərdarining ismi Siserə bolup, u Haroxət-Goyim deqən xəhərdə turattı. **3** Israillar Pərvərdigaroja nala-pəryad kətürdü, qünki Yabinning tokkuz yüz temür jəng hərwisi bolup, Israillarqoja yigirmə yıldın buyan tolimu zulum kılıp kəlgənidi. **4** U wakıttı Lapidotning hotuni Dəborah, deqən ayal pəyəqəmber Israillarqoja həkim idi. **5** U Əfraim taqlıqidiki Ramah, bilən Bayt-Əlning otturisidiki «Dəborahıñ horma dərihi» ning tūwida olturnatti; barlıq Israillar dəwalırı tooorisidə həküm soriqılı uning kəxiqə kelətti. **6** U adəm əwətip Naftali yurtidiki Kədəxtin Abinoamning oqlı Baraknı qakırtıp keliç, uningoja: — Mana, Israilning Hudasi Pərvərdigar [mundak] əmr kılıqan əməsmü?! U: — San berip Naftalilar kəbilisiñ həm Zəbulun kəbilisidin on ming adəmnı eziüng bilən billa elip Tabor teojoja qikkin; **7** xuning bilən Mən Yabinning koxun sərdarı Siserani jəng hərwiliri wə koxunlari bilən koxup Kixon ekinining boyiqə, sening kexingoja barəsi niyatka selip, uni kolungoja tapxuriman deqən, — dedi. **8** Barək uningoja: — Əgar san man bilən billa barsang, mənənmə barımən. San mən bilən barmisang, mənənmə barmaymən! — dedi. **9** Dəborah, jawabən: — Makul, mən sən bilən barsam baray; halbuki, səpəring

sanga heq xan-xərəp kəltürməydu; qünki Pərvərdigar Siserani bir ayal kixinining əqlija tapxuridu, — dedi. Xuning bilən Dəborah kəpup Barək bilən billa Kədəxkə mangdi. **10** Barək, Zəbulunlar wə Naftalilarını Kədəxkə əra turdi. **21** Xuning bilən əhud sol kolini ayrip qikip, Kədəxning əhud xəmxərnı korsikidin tartip qikiriwalımdı; üçqey- yenidini Zaanaimning dub dərihining yenida qedir poki arkidin qikti. **11** (xi qaođa Keniyələrin tikti). **22** Xundak kılıp xəmxərning dəstisimə tioj bilər bolovan Həbər eziñi Musanıng keyniniñ Höbabning əxulup kirip kətti, semiz eti xəmxərnı kisiwaləqəza, nəslidin bolovan keniylərin ayrip qikip, Kədəxning əhud xəmxərnı korsikidin tartip qikiriwalımdı; üçqey- yenidini Zaanaimning dub dərihining yenida qedir poki arkidin qikti. **12** Əmdi Siseraqası: — Abinoamning oqlı balihanining iixiklərini iqidin etip küluplap koysi. **23** Andin əhud dalanəja qikip, tikkənidir. **13** qikip kətkəndə, padixahning hizmetqılırları keliç karışa, Xuni anglap Sisera barlıq jəng hərwilirini, yəni tokkuz balihanining iixikləri külupläklək idi. Ular: — Padixah yüz temür jəng hərwisini wə barlıq əskərlərini yioqip, salkın eyda qong tərətkə olturojan bolsa kerək, dəp Haroxət-Goyimdin qikip, Kixon ekinining yenida toplidi. **14** Dəborah, Barakka: — Kopkin; bugün Pərvərdigar Siserani sening kolungoja tapxuridıqan kündür. Mana, Pərvərdigar aldingda yol baxlıqılı qikti əməsmü?! — dedi. Xuni dewidi, Barək wə on ming adəm uningoja əgixip Tabor teojojin qüxti. **15** Pərvərdigar Siserani, uning həmmə jəng hərwiliri wə barlıq koxununu koxup Baraknıñ kılıqi alidda tiripirən kıldı; Sisera ezi jəng Israillar uning bilən birgə taqlıq rayonundan qüxti, u hərwisidin qüxtüp, piyadə keqip kətti. **16** Barək jəng aldida yol baxlap mangdi. **17** Lekin Sisera piyadə keqip, Keniyələrin hərbi qoçla bardi; Siseranıñ barlıq koxunı kılıq astıda yikıldı, birimə kalmıdı. **18** Yaəl Siserani kekxi elixka qikip uningoja: — Əy hojam, kırıqəl Korkma, meningkəq kırqın, dedi. Xuning bilən Sisera uning qediroja kirdi, u uning üstigə yotkan yepip koydi. **19** U uningoja: — Mən ussap kəttim, manga bir otlam su bərginə, dewidi, ayal berip süt tulumini eqip, uningoja iqtüküp, andin yəna uni yepip koydi. **20** Andin Sisera uningoja: — Sən qedirning iixikdə saklap turoqın. Birkim keliç sandın: — Bu yərda birərsi barmu, dəp sorisa, yok dəp jawab bərgin, — dedi. **21** Əmdi Həbərning ayali Yaəl kəpup, bir qedir kozukını elip, kəlida bolkını tutkınıqə xəpə qikarmay uning kəxiqə bardi; u hərəp kətkəqə, kəttik uhlap kətkənidir. Yaəl uning qekisigə kozuknu xundak kəktiki, kozuk qekisidin etüp yərgə kirip kətti. Buning bilən u əldi. **22** Xu qaođa, Barək, Siserani kooçlap kəldi, Yaəl aldiqə qikip uningoja: — Kəlgin, sən izdəp kəlgən adəmni sanga kərsitəy, — dedi. U uning qediroja kirip kəriwidı, mana Sisera əlik yatactı, kozuk tehiqə qekisigə kekiklik turattı. **23** Xundak kılıp, Huda xu künü Kəanaan padixahı Yabinni Israillarning alidda təwən kıldı. **24** Xu wakıttı tartip Israillar barəqənsəri küqiyip, Kəanaan padixahı Yabindin tüstünlükni igiliđi; ahirda ular Kəanaan padixahı Yabinni yokattı.

5 Xu künü Dəborah wə Abinoamning oqlı Barək mundak nəzmə okudu: — 2 Israilda yetəqilər yol baxlıqını üqün, Həlk ihtiyanı ezlirini pida kılıqını üqün, Pərvərdigaroja taxəkkür-mədhiyə okungular! **3** Əy padixahlar, anglangalar, əy emirlər, kulak selinglər! Mən, mən Pərvərdigaroja atap nəzmə okuymən, Mən Israilning Hudasi Pərvərdigaroja kuiy eytimən. **4** I Pərvərdigar, sən Seirdin qikqinəndə, Edomning yaylikidin qikip yürüx kılıqiningda, Yər

titrəp, asmanlardın sular tamqidi, Xundak, bulutlar Sisera su soriwidi, u uningoja süt bərdi, Esilzadılərgə yamojurlarını yaqdurdı; **5** Taqlar Pərvərdigarning layik bir qaqida kaymak tutti; **6** U sol kolini qeder aldida təwrəndi, Ənə Sinay teojumu təwrinip kətti, kozukioja, Ong kolini təmürqining bolksıçqa uzatti; Israelning Hudasi Pərvərdigarning aldida. **6** Anatning Siserani urup, Bax səngükini qekip, Qekisidin yanjin oqları Xamgarning künnləridə, Həm Yaəlning künnləridə, ətküzüwatti. **7** Sisera uning ikki putining arılıkioja Qong yollar taxlinip kelip, Yoluqlar ağri-tokay qiojir kıysayıdı, U yıkıldı, U [ələktək] yatti, U uning ikki yollar bilən mangatti; **7** Israilda əzimətlər yokap putining arılıkioja kıysayıdı, U yıkıldı, Kiyasçyan yərədə kətti, Taki mənki Dəborah közopil, Israilda bir ana u yikilip, jan bərdi. **8** Siseranıñ anisi pənjiridin sirtkə sūpitidə pəyda bolojinimojqa. **8** [Israillar] yengi səp saldı, U pənjirinining rojikidin towlap: — «Uning ilahıları tallidi; Urux dərwazilirioja yetip kəldi. Kırık jəng hərwası nemixə xunqə uzakkıqə kəlməydü? Jəng mingqə Israilliğinə arisida, Ya bir kalkan ya bir hərwlitirininq atlirininq tuyak sadası nemixə xunqə nəyzə tepilisiqu?! **9** Kəlbim Israelning əmirliriga kayıldı, Ular həlkə arisida əzərlərini ihtiyyarən pida danalar jawab beridu, Xundakla, u dərwəkə ez-ezığa kıldı; Pərvərdigarşa təxəkkür-mədhəyi okungular! **10** jawab beridu: — **30** «Ular oljilirini yiojip bələxüwatkən I ak exəklərgə mingənlər, I nəpis zilqılerning üstidə olturojanlar, I yolda yürgənlər, kəngül bəltinqələr! **11** Su əkilidiojan jaylarda olja bələxüwatkənlarning juxkun awazılırını anglangalar! Ular xu yərlərde Pərvərdigarning həkkəniy əməllərini mədhəyiil, Uning Israildiki əzimətlirininq həkkəniy əməllərini təriplixidu. Xu waqtta Pərvərdigarning həlkə qüxiüp dərwazilaroja yetip kelip: — **12** «İ Dəborah, oyojan, oyojan! Oyojan, oyojan, oqəzel eytik! Ornundən tur, i Barak, əsirilirinini yalap mang, i Abinoamning oqlılı! — deyixidu. **13** Mana həlkinqing az bir kaldisi alijanablaroja əgixiz üçün qüxti, Pərvərdigarning həlkə yenimoja palwan kəbi qüxiüp kəldi. **14** Mana, Əfraimlardin Amaləktə yiltiz tartip kələşənlər kəldi; Mana, Binyaminlarmu kowmliringoja koxulup əgixip kəldi; Makirdin əmirlər qüxiüp kəldi, Zəbulundin sərdarlıq həsisini tutkanlar yetip kəldi. **15** Issakarning əmirliri Dəborah koxuldı; Barək nema kılajan bolsa Issakarmu xundak kılıp, Uning kəynnidin jılıqoja tap basturup etilip qüxti! Rubənninq ailə-jəmətliridiliklərning arisida xunqə uluo niyətlər kələblirigə pükülgəndi! **16** Sən nemixə kətanlarning iqida turup, Koylarqa qelinqən nəyning awazini anglaxni halap kəlding? Rubənninq ailə-jəmətliridiliklərning arisida xunqə uluo niyətlər kələblirigə pükülgəndi! **17** Gileadlar bolsa İordan dəryasining u təripidə turup kəldi; Danlarmu nemixə kemilərning yenida tohtap kəldi? Axırlar bolsa dengiz boyida [jim] olturuwaldı, Dengiz koltuklırıda turup kəldi. **18** Zəbulunlar janlırını ölümgə təwakkıl kıldı; Naftalılarım jəng məydanidiki yukiri jaylarda həm xundak kıldı! **19** Padixaqlar həmmisi kəlip, sokuxti, Kanaanlıarning padixaqlırimu uruxka qıktı; Taanakta, Megiddoning su boyılırda uruxtı. Lekin bir azmü kümüx olja alalmıdi! **20** Asmanlarda yulutzlarmu jəng kıldı, Orbitiliridin Siseraqa karxi jənggə atləndi. **21** Kixon dəryasining ekini [düxmənni] ekitip kətti; Xu əqdimiy dərya, u Kixon dəryasidur! Əy meninjenim, pütün küqüng bilən aloja baskın! **22** Ularning atlirininq tuyaklıları takirang-takirang kılmakta, Tulparlıri qapmaqta, qapmaqta. **23** Marozoja lənət okungular, daydu Pərvərdigarning Parixtisi, U yərda olturoquqlarоja lənət okungular, Kattik lənət okungular; Qunki ular Pərvərdigaroja yardıməgə kəlmidi, Zalimlaroja karxi Pərvərdigaroja yardıməgə kəlmidi. **24** Ayallar iqida kənəylik Həbərning ayali Yaəl bəht-bərikatlensun, Qedirdə turojan ayallar iqida u bəht-bərikət tapsun! **25**

6 Israillar Pərvərdigarning nəzirida rəzil bolojanni kıldı; xuning bilən Pərvərdigar ularını yəttə yiloqıqə Midiyaniyların qolioja tapxurup bərdi. **2** U wakitta Midiyaniylar Israillning üstidin qəlib kəlip, Israel Midiyaniyların səwəbədin ezləri üçün təqələrdin, engüklərdin wə kəram taxlardın panah, jaylarnı yasidi. **3** Hər ketim Israillar uruk teriqanda xundak bolattı, Midiyaniylar, Amaləkiylər wə məxrəktikilər kəlip ularoja hujum kılattı. **4** Ularoja hujum kılıxka bargahıları tikip, zemindiki həsulni wəyrən kılıp, Gəzəqiqə Israilioja heqkəndək aqlik kəldurmuy, ularning koy, kala, exəklirinimu elip ketətti. **5** Qünki ular qekətkilərdək kəp bolup, ez mal-qarwilri wə qədirilərini elip kəlli; ularning adəmləri wə tegiləri san-sanaksız bolup, zeminni wəyrən kılıx üçün tajawuz kılattı. **6** Xuning bilən Israel Midiyaniyların alıda tolımı har halətkə qüxiüp kəldi; andin Israillar Pərvərdigaroja nəla-pəryad kətirdi. **7** Midiyaniyların dəstidin Israel Pərvərdigarşa pəryad kətürğinidə xundak boldiki, **8** Pərvərdigar Israilioja bir pəyojəmbərni əwətti. U kəlip ularoja: — Israillning Hudasi Pərvərdigar mundak dəydi: «Mən silərnı Misirdin qıkırıp, «küllük makani»dən elip qıkkənidim; **9** silərnı misirliklarning qolidin, xundakla silergə barlık, zulum kiloquqlarının qolidin kütküzup, ularını aldingəldin koqlıwetip, ularning zeminini silərgə bərdim **10** wə silərgə: «Mana, Mən Pərvərdigar silərning Hudayinglardurmən; silər Amoriyların zeminində turojining bilən ularning ilahlıridin körkməngər» deganidim. Lekin silər Mening awazimoja kulak salmidinglər», — dedi. **11** Andin Pərvərdigarning Parixtisi kəlip Ofrah degən jayda Abiezər jəmətidiki Yoaxka təwə boləqan dub dərihining tüwidə olturdu. U wakitta [Yoaxning] oqları Gideon Midiyaniyların [bulangqılıkından] saklinix üçün xarab kələqiki iqida buğday tepiwatattı. **12** Pərvərdigarning Parixtisi uningoja kerünüp: — Əy jasaratlık palwan, Pərvərdigar sən bilən billidur! — dedi. **13** Gideon uningoja jawab

berip: — I hojam, əgər Pərvərdigar biz bilən billə Xuning üçün xəhərning adamlarını Yoaxka: — Oqlungni bolojan bolsa, bu kərgülüklər nemixkə üstimizgə kəldi? qıkırıp bərgin! U Baal kurbangahını erüp, uning yenidiki Ata-bowilirimiz bizgə səzləp bərgən uning barlık Axərahni kesiwətkini üçün əltürülsün! — dedi. **31** möjiziliri kəni? Bular tooprısında ata-bowilirimiz: «Man, Birək Yoax ezigə xarxilixixkə turoqan kəpqılıkkə jawab Pərvərdigar bizni Misirdən qıkırıp kəlmiganmıdır?» — berip: — Silər Baal üçün dawalaxmakçımusılər? Silər dedi. Lakin bugünkü kündə Pərvərdigar bizni taxlap, uni kütküzümakçımu? Kimki uning tooprısında dawalaxsa Midyanning kolioja tapxurup bərdi! — dedi. **14** ətiğə kalmay olıngə məhkum kılınsun! Əgər Baal Pərvərdigar uningoşa karap: — Sən muxu küqüngə dərwəkə bir huda bolsa, undakta uning kurbangahını tayinip, berip Israilni Midyanning kolidin kütküzənilər! birlər ərütwətkini üçün, u xu adəm bilən ezi dawalaxsun! Mana, Mən seni əwətkən əməsmə? — dedi. **15** Gideon — dedi. **32** Bu səwəbtin [atısı] Gideonni «Yərubaal» dəp Uningəqa: — I Rəb, man Israilni kändək kütkuzalamayan? atidi, qünki [atısı]: «U Baalning kurbangahını ərütwətkini Menin ailəm bolsa Manassəh kəbilisi iqida əng namriti, üçün, Baal ezi uning bilən dawalaxsun!» deganidi. əzüm atamning jəmatidə əng kiqikidurmən, — dedi. **16** **33** Əmma Midian, Amaləklər wə məxrıktılərnin Pərvərdigar uningoşa: — Mən jəzmən sən bilən billə həmmisi yiqəlip, [Iordan] dəryasının etübü Yızrəl bolımən; xunga sən Midyanlarnı bir adəmni uroqandək jilojisida qedirilərini tikixti. **34** U wakitta Pərvərdigarning urup kərisən, — dedi. **17** Gideon Uningoşa iltija kılıp: Rohi Gideonning üstiga qıxtı; u kanay qeliwidə, Abiezər — Mən nəzirində iltipat tapşan bolsam, man bilən jəmatidikələr yiojılıp uning kaynidin əgixip mangdi. sezlaxkükinqin həqiqətən Sən Əzüng ikanlılığı bir **35** Andin əlqilərni Manassəhning zeminiəqə berip, u alamat kərsətkəsan; **18** etünimən, mən yenip kelip yərni aylınip kelixkə əwətiwidi, Manassəhələr yiqəlip əz hədiyə-kurbanlıkkımı aldingə qoyouqça bu yordın uningoşa əgixip kəldi. U Axırlarqa, Zəbululnarqa wə kətmigəysən, — dedi. U jawab berip: — Sən yenip Naftalilarqa əlqi əwətiwidi, ularmu uning aldioja qıxtı. kəlgüqə kütimən, dedi. **19** Gideon berip [eygə] kirip **36** Gideon Hudaqa: — Əgər Sən həqiqətən eytkinindək bir oqlaknı təyyarlap, bir əfəh esil undin petir nan mening kolumnı bilən Israilni kütküzidiojan bolsang, **37** pixurup, gəxni sewətkə selip, xorpisini korioja usup Undakta mana, man hamanoşa bir parqə koy terisi koyup bularını uning kexiqə elip kelip, uningoşa sundı (U koymıan; əgər pəkət terining üstigila xəbnəm qıxp, tehiqə dub dərihining tüwida olтурattı). **20** Andin Hudanı Pərixtisi uningoşa: — Bu gəx bilən petir **38** Ix dərwəkə xundak nanları elip berip, muxu yərdiki [koram] taxning üstiga koyup, xorpini tekkin, — dewidi, u xundak boldı. Ətisi səhərdə Gideon kopup, yungni sikividə, lik kıldı. **21** Pərvərdigarning Pərixtisi kolidikə hasını bir piyala xəbnəm süy qıktı. **39** Andin Gideon Hudaqa uzitip uqını gəx bilən petir nənlərə təkküziwidi, yənə: Ożipinpingi manga kozomimoqaysan, mən pəkət [koram] taxtin ot qıkıp, gəx bilən petir nənlərni yəp muxu bir ketimla dəymən! Səndin ettinay, mən pəkət kətti. Xu haman Pərvərdigarning Pərixtisunu uning yəna bu ketim bu terə bilən sinap bacayı; iltija kilmənki, kəzidin qayıb boldı. **22** Xuning bilən Gideon uning **40** Bu keqisimusun xəbnəm qıxp, — dedi. **40** Bu keqisimusun Pərvərdigarning Pərixtisi ikənləkini bilip: — Apla, i Rəb Pərvərdigar! Qataq boldı, qünki man Pərvərdigarning Pərixtisi bilən yüzmüyüz kərtüxüp kəldim...! — dedi.

23 Lekin Pərvərdigar uningoşa: — Hatirjəm bolojin! Korkmiojin, elməysən, — dedi. **24** Xuning bilən Gideon Pərvərdigaroja atap u yerdə bir kurbangah yasap, uning ismini «Yaḥwəh-xalom» dəp atidi. Bu kurbangah ta bügüngiçə Abiezər jəmatining Ofrah, dejan jayida bar. **25** U keqisi Pərvərdigar uningoşa: — Sən atangning [qong] bukisi wə yəttə yaxlıq ikkinçi bukisini elip atangoşa təwə bolojan Baal kurbangahını erüp, uning yenidiki Axərah butini kesiwətkin. **26** Andin muxu körənning həlkətən qoxulojan həmmə ətisi sahər kopup, Ḥarod degen bulakning üstiga Pərvərdigar Hudayingoşa atalojan, bəlgiləngən yenojə berip qedir tiki. Midyanınlarning ləxkərgahı rəsim boyıqə bir kurbangah yasap, ikkinçi bir bukini elip, əzüng kesiwətkən Axərahning parçılırını otun kılıp kalap, uni keydürmə kurbanlıq kılıqin, — dedi. **27** Xuning bilən Gideon əz hizmətqılıridin on adəmni elip berip, Pərvərdigarning ezigə eytkinindək kıldı; lekin u atisining eyidilikərdin wə xəhər adamlarından korkkını üçün, u bu ixni kündüzi kılmay, keqisi kıldı. **28** Ətisi səhərdə xəhər həlkə kopup karisa, mana, Baal kurbangahı ərütüwilən, uning yenidiki Axərah buti kesiwetilənəni wə yengi yasalojan kurbangahning üstidə ikkinçi buka kurbanlıq kılınojanidi. **29** Buni körüp ular bir-birigə: — Bu ixni kim kılqandu? — deyixti. ular sürüxtürüwidə, buni Yoaxning oqlı Gideonning kılıqanlık məlum boldı. **30**

7 Yərubaal (yəni Gideon) wə ezigə koxulojan həmmə həlkətən qoxulojan həmmə ətisi sahər kopup, Ḥarod degen bulakning yenojə berip qedir tiki. Midyanınlarning ləxkərgahı bolsa uning ximal təripida, Morah egizlikininq yenidiki jilojida idi. **2** Əmdi Pərvərdigar Gideonqa: — Sanga əgərkən həlkəning sani intayın kəp, xunga Mən Midyanınları ularning kolioja tapxuralmaymən. Bolmisa Israel: «Əzimizni əzimizning koli kütküzdi» dəp mahtinip ketixi mumkin. **3** Xuning sən əmdi həlkə: «Kimlər körküp titrək başkan bolsa, ular Gilead teqidin yenip kətsən» dəp jakarlıqın — dedi. Xuning bilən həlkəning arisidin yigirmə ikki ming kixi kaytip ketip, pəkət on mingila kəlip kəldi. **4** Pərvərdigar Gideonqa yənə: — Həlkəning sani yənilə intayın kəp, əmdi sən buları suning lewigə elip kəlgin. U yerdə Mən uların sən üçün sinakṭin etkiliyəz; Mən kimni kərsitip: «U sən bilən barsun desəm», u sən bilən barsun; lekin Mən kimni kərsitip: «U sən bilən barmisun» desəm, u sən bilən barmisun, — dedi. **5** Xuning bilən Gideon həlkəni suning lewigə elip kəldi. Pərvərdigar uningoşa: — Kimki it su iqtəndək tili bilən yalap su iqsə, ularını ayrim bir tərəptə turquzοjin; həm kimki tizlinip turup su iqsə, ularını ayrim bir tərəptə turquzοjin, — dedi. **6** Xundak

boldiki, oqumini aqzijoşa təgküzüp yalap su iqtənlərdin üq yüzü qıktı. Kələjanlarning həmmisi tizlinip turup su iqtı. **7** Andin Pərvərdigar Gideonqa: — Mən muxu suni yalap iqtən üq yüz adəmning kəli bilən silərni kütküzüp, Midiyanni sening kolungoşa tapxuriman; lekin kələjan həlk bolsa həmmisi ez jayıqa yenip kətşun — dedi. **8** Xuning bilən bu [üq yüz adəm] ozuk-tülük wə kanaylırını kəlioşa elixti; Gideon Israilning kələjan barlık adəmlərinə ez qediroja käyturuwetip, pəkət xu üq yüz adəmni elip kəldi. Əmdi Midiyaniyların ləxkargahı bolsa ularning təwən təripidiki jılıjida idi. **9** Xu keçisi xundak boldiki, Pərvərdigar uningoşa: — Sən kopup ləxkərgahka qüixin, qünki Mən uni sening kolungoşa tapxurdum; **10** əger sən qüxiuxtın körksang, ez hizmətkaring Purahni billə elip ləxkərgahka qüixin. **11** Sən ularning nəmə deyixiwtəkini anglaysən, andin sən ləxkərgahka [hujum kılıp] qüxiükə jür'at kılalaysan, dedi. Buni anglap u hizmətkari Purahni elip ləxkərgahının qetidili əskərlərning yəniqə bardi. **12** Mana Midiyən, Amalək wə barlık məxrəktikilər qekətlərdək kəp bolup, jilojining boyioşa yeyilənənidə; ularning tegilirər kəplikidin dengiz sahildikini kumdaq həddi-hesabsız idi. **13** Gideon barəqanda, mana, u yərda birsə həmrəhəqə kərgən qüxinə səzlep beriwatətti: — Mana, mən bir qüx kerdum, qüxiimdə mana, bir arpa tokiqi Midiyanning ləxkərgahıja domulap qüxiuptudək; u qediroja kəlip sokuluptidək, xuning bilən qədir ərəlüp, düm kemtərülüp ketiptu — dəwətətəti. **14** Uning həmrəhəjawabən təbər berip: — Buning mənisi xuki, u tokaq Yoaxning oqlu, Israilliş adəm Gideonning kılıqidin baxka narsa əməstur; Huda Midiyən wa uning barlık koxunini uning kəlioşa tapxuruptu, dedi. **15** Xundak boldiki, Gideon bu qüxin wə uning berilgən təbirini anglap, səjdə kıldı. Andin u Israilning ləxkərgahıja yenip kəlip: — Kopunglar, Pərvərdigar Midiyanning ləxkərgahını kolunglarqa tapxurdi, — dedi. **16** Xuning bilən u bu üq yüz adəmni üq guruppiqə belüp, həmmisining kəlioşa bardin kanay bilən bardin kuruk komzəknəi bərdi; hərbir komzək iqidə bardin məx'əl koyuldu. **17** U ularqa: — Silər manga ərap, mening kılıqinimdək kilinglar. Mana, mən ləxkərgahının kəxiqə barəqanda, nəmə kılısam, silərmə xuni kilinglar; **18** mən wə mən bilən həmrəhə bolup mangojan barlık adəmlər kanay qalsak, silərmə ləxkərgahning qərisidə turup kanay qelingər wə: «Pərvərdigar üçün həm Gideon üçün!» dəp towlanglar, — dedi. **19** Keyinki yerim keçiqil kezətninq baxlinixida, kezətqilar yengidin almaxkanda, Gideon wə uning bilən billə bolovan yüz adəm ləxkərgahının kəxiqə kəldi; andin ular kanay qelip kolliridiki komzəklərni qaktı. **20** Xu haman üq guruppidikilərning həmmisi kanay qelip, komzəklərni qekip, sol kollirida məx'əllərni tutup, ong kollirida kanaylarni elip: — Pərvərdigaroja wə Gideonqa atalojan kılıqlı — dəp towlaxkınıq, **21** ularning hərbiri ləxkərgahning atrapida, ez jayida turuxti; yaw koxunu tarəp-tarapka petirip, warkırap-jarkırıqan peti əqəkili turdi. **22** Bu üq yüz adəm kanay qaləqanda, Pərvərdigar pütkül ləxkərgahıtki yaw ləxkərlərini bir-birini kiliqlaxka selip koydi, xuning bilən yaw koxunu Zərərahka baridiqan yoldiki Bayt-Xittah tarəpka qəqtı; ular Tabbatning yenidiki Abəl-Məhələlahning qebrisiojqə qəqtı. **23** Andin Naftali, Axir wə pütkül Manassahning kəbililiridin İsrailər qakırıp kəldi wə ular Midiyaniylarını köqlidi. **24** Xuning bilən Gideon Əfraim pütkül taqlıqini arılap kelixkə əlqlərni əwətip Əfraimlərə: — «Silər qüxiüp Midiyaniylarqa hujum kilinglar, Bayt-Barahkığa, xundakla lordan dəryasılıqə barlık ekin keqiklərini igiləp, ularnı tosuwelinlar», dedi. Xuning bilən Əfraimning həmma adəmləri yioşılıp, Bayt-Barahkığa wə lordan dəryasılıqə barlık ekin keqiklərini igiliyi. **25** Ular Midiyanning Orəb wə Zəəb degen ikki emirini tutuwaldı; Orəbni ular «Orəb körəm texi» üstidi, Zəəbni «Zəəb xarab kəlqiki»də əltərdi, Midiyaniylarını köqləp berip, Orəb wə Zəəbning baxlırını elip, lordan dəryasining u təripiga Gideonning kəxiqə kəldi.

8 (Keyin, Əfraimlər uningoşa: — Sən nemixkə bizgə xundak muamilə kılısən, Midiyaniyları bilən sokuxka qıkkanda, bizni qakirmidinqoşu, dəp uningoşa kattik deyixip kətti. **2** U ularqa jawabən: — Mening kılənlərimni kandakmu silərning kılıqininqələrə təngləxtürgili bolsun? Əfraimning üzümlərni pasangdiqını, Abiezərlərning üzüm üzginidin artuk əməsmu? **3** Huda Midiyanning əmirləri Orəb bilən Zəəbni kəlunglarqa tapxurojan yarda, mening kolumnin kəlginini kandakmu silərning kılıqininqələrə təngləxtürgili bolsun? — dedi. Xundak dewidi, ularning uningoşa bolovan aqqik yandı). **4** Əmdi Gideon lordan dəryasining boyioşa yetip kəldi. U wə əzige həmrəhə bolovan üq yüz adəm herip kətənən bolsimu, ular yənilə Midiyaniylarını köqləp dəryadın etti. **5** Gideon Sukkot xəhirdikilərə: — Manga həmrəhə bolup kəlgən kixilərgənan bərsənglər, qünki ular herip-qarqap kətti. Biz Midiyanning ikki padixahı Zəbah wə Zalmunnanı köqləp ketip barımız, — dedi. **6** Lekin Sukkotning qonglıri jawab berip: — Zəbah, wə Zalmunna hazır sening kəlungoşa qüxtimü?! Biz sening muxu ləxkərləringənan berəmdük?! — dedi. **7** Gideon: — Həp! Xundak boləjini üçün Pərvərdigar Zəbah wə Zalmunnanı mening kolumna tapxurojanada, atliringlərni qeldikti yantaq wə xoha bilən hamanda təpimən, — dedi. **8** Gideon u yərdin Pənuəlgə berip, u yərdiki adəmlərimi xundak dewidi, Pənuəldiki kixilərmə uningoşa Sukkottikilərdək jawab bərdi. **9** U Pənuəldikilərə: — Mən oqlıba bilən uningoşa kəlginimdə, bu munarinqlərni ərəwetimən, — dedi. **10** U qaoğda Zəbah wə Zalmunna Karkor degen jayda idi; ular bilən mangojan koxunda on bax mingqə ləxkər bar idi. Bular bolsa məxrəkliklərning pütkül koxunidin kəlip kəloqanlıridi, qünki uların kılıq tutkanlıridin bir yüz yığırma mingi əltürulgəndi. **11** Gideon bolsa Nobah wə Yoghbihalıning xərkidiki keçənlər yoli bilən qikip Midiyanning ləxkərgahıja hujum kılıp, ularnı tarmar kıldı; qünki ləxkərgahıtkilər tolimu əndixsiz turojanidi. **12** Zəbah wə Zalmunna keçip kətti; Gideon kəynindin köqləp berip, Midiyanning bu ikki padixahı Zəbah wə Zalmunnanı tutuwaldı; u pütkül ləxkərgahıtkilərni alakzadə kəlip tiripirən kiliwitti. **13** Andin Yoaxning oqlu Gideon Hərəs dawinidin etüp, jəngdin käytip kəldi. **14** U Sukkotluk bir yax yigitni tutuwellip, uningedin sürüxtə kiliwidi, yigit uningoşa Sukkotning qonglıri wə akşakallırının isimlərini yezip bərdi. Ular jəmiyil bolup yetmix yəttə adəm idi. **15** Andin

Gideon Sukkotning adamlarining kexioja yetip baroqanda: — Silər meni zanglıq kılıp: «Zəbah, wə Zalmunna hazır sening kolungoja qüxtimu? Biz sening bilən billə mangojan muxu həroqin adamliringə nan berəmduk?» deyənidindələr! Mana, u Zəbah, wə Zalmunna deyənlər!

— dedi. **16** Xuni dəp u xəhərning akşakallırını tutup kəlip, qoldıki yantak bilən xohilarını elip kəlip, ular bilən Sukkotning adamlarını urup ədipini bərdi. **17** Andin u Pənuəlning munarını örüp, xəhərdik adamlarını əltürdü.

18 Gideon Zəbah, wə Zalmunnanı sorak kılıp: — Silər ikkingilər Taborda əltürgən adamlar kandak adamlar id?

— dap soriwidi, ular jawab berip: — Ular sanga intayın ohxaytti; ularning hərbiri xahzadidək idi, — dedi. **19** U buni anglap: — Ular mening bir tuqşanlırimdur, biz bir anining oqullarıımız. Pərvərdigarning hayatı bilən xəsəm kılımənki, silər əyni wakıttı ularını tirik koyqan bolsanglar, man silərni hərgiz əltürməyttim, — dedi; **20** xuning bilən u qong oqılı Yətərgə: — Sən kopup bularni əltürgin, — dedi. Lekin oqul kiqik boloqaqqa körküp, kılıqını suçqurmadi. **21** Xuning bilən Zəbah, wə Zalmunna: — Sən əzüng kopup bizni əltürgin; qünki adəm kandak bolsa kuiqimu xundak bolidu, — dedi. Xundak dewidi, Gideon kopup Zəbah, wə Zalmunnanı əltürdü. U təgilirinən boynidiki hılal ay xəkillik bezəklərni eliwaldi. **22** Andin Israillar Gideona: — Sən bizni Midiyanning kəlidin kütküzəqanıkənsən, əzüng bizgə padixah bolojin; oqlung wə oqlungning oqlımı bizning üstümizgə həküm sürsün, — dedi. **23** Əmmə Gideon ularoja jawab berip: — Mən əstüngləroja səltənət kilməymən, oqlummu əstünglərgə səltənət kilməydü; bəlkı Pərvərdigar Əzi əstünglərgə səltənat kılıdu, dedi. **24** Andin Gideon ularoja yənə: — Silərgə pəkət birlə iltimasım bar. — Hər biringilər ez oljängardin hälkə-zerilərni manga beringilər, dedi (Midiyanlar Ismailliardın boloqaqqa, hərbiri altun zirə-hälkələrni takayıttı). **25** Ular jawaban: — Berixka razınim, dəp yərgə bir yepinqini selip, hərbiri uning üstigə oljisidin zirə-hälkələrni elip taxlıdi. **26** U sorap yioğan altun zirilərning eoqırılık bir ming yətə yüz xəkel altun idi, buningdin baxka Midyan padixahları eziqə aşkan hılal ay xəkillik buyumlar, zunnar, uqisişa kiyənən sesün eginər wa təgilərning boynıqə aşkan altun zənjişlərmə bar idi. **27** Gideon bu nəsilərdin bir əfod yasitip, ez xəhər Ofrahətə qopyat koydi. Nətijida, pütkül Israfil uni izdəp buzukqılıq kıldı. Buning bilən bu nərsə Gideon wə uning püttün ailisigə bir tor-tuzak boldi. **28** Midiyanlıları xu tərikiđa Israillarning alidda boysundurulup, ikininqi bax kətürəlmədi; zəmin Gideonning künrlridə kırıq yiloqıqə tinq-aramlıq taptı. **29** Yoaxning oqılı Yərubaal kəytip berip, ez eyidə olturdu. **30** Gideonning ayalları kəp boloqaqqa, uning puxtidin yətmix oqul tərəldi. **31** Xəkəmdə uning bir kenizikimə bar idi; u uningoja bir oqul tuqşup bərdi, Gideon uning ismini «Abiməlek» dəp koydi. **32** Yoaxning oqılı Gideon uzun emür kerip, kerip aləmdin etti. U Abiezerlərgə təwə boloqan Ofrahda, ez atisi Yoaxning kəbrisişə dəpnə kılındı. **33** Gideon əlgəndin keyin Israillar kəyniqə yenip, Baal butliriqa əgixip buzukqılıq kıldı wə «Baal-Berit»ni ezelirinən ilahi kılıp bekitti. **34** Xundak kılıp Israillar ezelirini ətrapidiki barlık düxmənlirinən kəlidin kütküzdi!

ez Hudasi Pərvərdigarnı untudi **35** wə xuningdək Gideonning Israiloja kılıqan həmmə yahxiliklirini həq əsliməy, Yərubaal (yəni Gideon)ning jəmatigə həqbir məhrəbanlıq kəsətmidi.

9 Əmdı Yərubaalning oqlı Abiməlek Xəkəmdiki anisining aka-ukilirinən kexioja berip, ular wə anisining atisining pütkül jəmatidikilərə: —

2 Silər Xəkəmdiki barlık adamlarının kılıqioja söz kılıp ularoja: «Silər üçün yətmix kixi, yəni Yərubaalning oqulları əstüngləroja həküm sürgini yahximu yaki birlə adəmning əstünglərin həküm sürgini yahximu? Esinglarda bolsunki, mən silərning kan-kerindixinglərman» — deyən gepimni yətküzüngələr, — dedi. **3** Xuning bilən uning anisining aka-ukilirilə u tooruluk bu gəplərning həmmisini Xəkəmdikilərning kulaqlarıqə eytti. Ularning kəngli Abimələkkə mayıl bolup: — U bizning kərindiximiz ikənən, deyixip, **4** Baal-Beritning buthanısından yətmix xəkel künüməxni elip, uningoja bərdi. Bu pul bilən Abiməlek birmunqə bikar tələp lükqeklərni yallap, ularoja bax boldi. **5** Andin u Ofrahə, atisining əyigə berip ezinən aka-ukilirilə, yəni Yərubaalning oqulları bolup jəməy yətmix adəmni bir taxning əstidə əltürübətti. Lekin Yərubaalning kiqik oqılı Yotam yoxurunuwalqəqə, kütulup kəldi. **6** Andin pütkül Xəkəmdikilər wə Bayt-Millədikilərning həmmisi yioqlıxip berip Abiməlekni Xəkəmdiki dub dərihining tividə padixah kılıp titkidi. **7** Bu həwər Yotamoja yətküzüldü; u berip Gərizim teojining qoqqisoja qıkıp, u yərdə turup yukarı awazda kəpqılıkka towlap: — Əy Xəkəm qonglıri, menin sezümgə kulak selinglər, andin Hudamu silərgə kulak salıdu. **8** Künnlərdin bir künü dərəhlər ezlirinən üstigə həküm süridiçən bir dərəhni məsihələp padixah titkəxəkə izdəp qıkıp, zəytun dərihigə:

— Üstümizgə padixah bolup bərgin, dəptikən. **9** Zəytun dərihi ularoja jawab berip: — Hudaqə wə insanlar oja bolqan hərmətni ipadıləydiqən meyimmi taxlap, baxka dərəhlərning əstidə turup pulanglaçkə ketəmdim? — dəptu. **10** Buni anglap dərəhlər ənjiür dərihining kexioja berip: — Sən kəlip üstümizgə padixah bolojin, dəp iltija kilipti; **11** Ənjiür dərihi ularoja jawab berip: — Mən ez xırnam bilən yahxi mewəmni taxlap, baxka dərəhlərning əstidə turup pulanglaçkə ketəmdim? — dəptu. **12** Xuning bilən dərəhlər üzüm tallığının kexioja berip: — Sən kəlip bizning üstümizgə padixah bolojin, dəptu, **13** üzüm teli ularoja jawab berip: — Mən Huda bilən adamlarını hux kılıdiqən yengi xarabni taxlap, baxka dərəhlərning əstidə turup pulanglaçkə ketəmdim? — dəptu. **14** Andin dərəhlərning həmmisi azojanning kexioja berip: — Sən kəlip bizning üstümizgə padixah bolojin, dəptu; **15** azojan ularoja jawab berip: — Əgər silər meni səmimiñ niyyetinglər bilən əstüngləroja padixah kılıxını həlisanglar, kəlip menin sayəmning astida panahlininqlər; bolmisa, azojandın bir ot qikidu wə Liwanning kədir dərəhlərini yep ketidü! — dəptu. **16** Əgər silərning Abiməlekni padixah, kılıqining rast səmimiñ wə durus niyat bilən bolqan bolsa, Yərubaal wə uning ailisidikilərə yahxilik kılıqan, uning kılıqan əməlləri boyiqə uningoja kəyturojan bolsanglar — **17** (qünki atam silər üçün jəng kılıp, ez jenini hətərgə təwakkul kılıp silərni Midiyanning kəlidin kütküzdi! **18**

10 Abimələktin keyin Issakar қabilisidin bolqan Dodoning nəwrisi, Puaħning oğlı Tola degən

kixi Israilni kutkuzuxka turdu; u Əfraimning taqlırıldıki Xamir degən jayda turattı; **2** u Israiloja yığırma üq yil hakim bolup aləmdin etti wə Xamirda dəpnə kılındı. **3** Uningdin keyin Gileadlık Yair turdu; u Israiloja yığırma ikki yil hakim boldı. **4** Uning ottuq oqlı bolup, ular ottuq təhəyəgə minip yürtti. Ular ottuq xəhərgə igidarlılıq kılattı; bu xəhərlər Gilead yurtida bolup, bügüngiçə «Yairning kəntləri» dəp alımalıktı. **5** Yair wapat bolup, Kamonda dəpna kılındı. **6** Lekin Israillar yanın Pərvərdigarning nəziridə razıl bolqanı kılıp, Baal bilən Axarah butlırıqo bax urup, xundakla Suriyəning kozqılıp, ularni Filistiyələrinə və Ammoniyələrinə ibaditigə kirip, Pərvərdigarnı taxlap, uningoja ibadətə bolmidi. **7** Xuning bilən Pərvərdigarning oqəzipi Israiloja kərəp atamning jamatidin həydiwətəkənidilərə, igaşalları qarxi jəng kılıp, Gileadning aksaşallarıqo jawabəni: — Silər meni eq əmədi bexinglaroqə balayı'apat qızxanda kandaksıga mening kəximoja kəlip kəldinglər, — dedi. **8** Gileadning wapat bolup, Kamonda dəpna kılındı. **9** Dürus, lekin seni biz bilən əksaşalları Yəftahqa: — Durus, lekin seni biz bilən sokuxuxka billə berip Ammoniyalaroqə karxi jəng kılıp, Gileadta həmmə olturuwatçanlar oqəzi bax bolsun dəp, kexinqoja ilahlıları, Zidondikilərinə ilahlıları, Moabning ilahlıları, kəldük, — dedi. **10** Yəftah, Gileadning aksaşallaridin: Ammoniyələrinə ilahlıları və Filistiyələrinə ilahlırinin — Əgər silər meni Ammoniyalar bilən sokuxuxka yandurup barojininglərə, Pərvərdigar ularını menin kələmə tapxursa, mən silərgə bax bolandım? — dəp soridi. **11** Gileadning aksaşalları Yəftahqa jawab berip: koliqə taxlap bərdi. **8** Bular bolsa xu yili Israillarını — Eytkiningdək kilmisək, Pərvərdigar Əzi arimizda kəttik besip azdi; andin ular İordan dəryasının maxrık təripida Amoriylərinə zeminidiki Gileadta olturuxluq — Guwah, bolup höküm qıksarsın! — dedi. **11** Buni anglap tərəkkigə on səkkiz yilojiqə zulum kıldı. **9** Əzəlirigə həm bax həm sərdar kılıp titiki. Yəftah, barlik Israfilərə on səkkiz yilojiqə zulum kıldı. **10** Ammoniyalar yanə İordan dəryasından etüp, Yəhuda, Mizpahka barojanda həmmə sezlərinin Pərvərdigarning Binyamin və Əfraim jamatığa karxi hujum kıldı: xuning bilən pütüküllə Israfilərə qazanıldı. **11** Xuning bilən İsraillar Pərvərdigarnı pəryad kılıp: — Biz sanga gunah kıldıq, ez Hudayimizni taxlap, Baal butlirinən kullukçıja kirip kəttük, dedi. **12** Pərvərdigar Israillar: — Mən silərnə misirliliklərdin, Amoriylərdin, Ammoniyərdin və Filistiyələrdin kutkuzoqan əməsmidim? **13** Zidoniylar, Amaləklər və Maonlar kəlip silərgə zulum kılıqında. Manga pəryad kılıqinələrdə silərnə uların kolidin kutkuzoqan əməsmidim? **14** Xundaktımı, silər yənə Meni taxlap, yat ilahıların kullukçıja kirdinglər. Mən silərnə əmədi kutkuzmaymən! **15** Əmədi berip eziünglər taliqən ilahılar oqəzi baxlap kilişlər, kiyinqılıkka kalojan qeqinqlərdə xular silərnə kutkuzsun, — dedi. **16** Xuning bilən Israfilərini ez arısından qıkırıp taxlap, Pərvərdigarning ibaditigə kirixti; [Pərvərdigar] Israillinen tartıwtakan azab-ökubatlılarını kərəp, kəngli yerim boldı. **17** Xu waqıttı Ammoniyalar topluq Gileadta qedirgah tiki, Israillarmu yiqilip kəlip Mizpahka qızxüp qedirgah tiki. **18** Gileadlıtiki halıknıq gonglıri ezara: — Kim Ammoniyalar bilən sokuxuxka baxlamqı bolsa, u barlik Gileadlıtiklərgə bax bolidu, dedi.

aksakalları Yəftahı Tob zeminidin elip kəlməkçisi bolup uning yenoja bardı. **6** Ular berip Yəftahıqə iiltija kılıp: — Bizning Ammoniyalar bilən urux kılıxımız üçün sən kılındı. **7** Yəftah, kərəp atamning jamatidin həydiwətəkənidilərə, igaşalları qarxi jəng kılıp, Gileadning aksakallarıqo jawabəni: — Silər meni eq əmədi bexinglaroqə balayı'apat qızxanda kandaksıga mening kəximoja kəlip kəldinglər, — dedi. **8** Gileadning wapat bolup, Kamonda dəpna kılındı. **9** Dürus, lekin seni biz bilən əksakalları Yəftahqa: — Durus, lekin seni biz bilən sokuxuxka billə berip Ammoniyalaroqə karxi jəng kılıp, Gileadta həmmə olturuwatçanlar oqəzi bax bolsun dəp, kexinqoja ilahlıları, Zidondikilərinə ilahlıları, Moabning ilahlıları, kəldük, — dedi. **10** Yəftah, Gileadning aksakallaridin: Ammoniyələrinə ilahlıları və Filistiyələrinə ilahlırinin — Əgər silər meni Ammoniyalar bilən sokuxuxka yandurup barojininglərə, Pərvərdigar ularını menin kələmə tapxursa, mən silərgə bax bolandım? — dəp soridi. **11** Gileadning aksakalları Yəftahqa jawab berip: koliqə taxlap bərdi. **8** Bular bolsa xu yili Israillarını — Eytkiningdək kilmisək, Pərvərdigar Əzi arimizda kəttik besip azdi; andin ular İordan dəryasının maxrık təripida Amoriylərinə zeminidiki Gileadta olturuxluq — Guwah, bolup höküm qıksarsın! — dedi. **11** Buni anglap tərəkkigə on səkkiz yilojiqə zulum kıldı. **9** Əzəlirigə həm bax həm sərdar kılıp titiki. Yəftah, barlik Israfilərə on səkkiz yilojiqə zulum kıldı. **10** Ammoniyalar yanə İordan dəryasından etüp, Yəhuda, Mizpahka barojanda həmmə sezlərinin Pərvərdigarning Binyamin və Əfraim jamatığa karxi hujum kıldı. **11** Xuning bilən İsraillar Pərvərdigarnı pəryad kılıp: — Biz sanga gunah kıldıq, ez Hudayimizni taxlap, Baal butlirinən kullukçıja kirip kəttük, dedi. **12** Pərvərdigar Israillar: — Mən silərnə misirliliklərdin, Amoriylərdin, Ammoniyərdin və Filistiyələrdin kutkuzoqan əməsmidim? **13** Zidoniylar, Amaləklər və Maonlar kəlip silərgə zulum kılıqında. Manga pəryad kılıqinələrdə silərnə uların kolidin kutkuzoqan əməsmidim? **14** Xundaktımı, silər yənə Meni taxlap, yat ilahıların kullukçıja kirdinglər. Mən silərnə əmədi kutkuzmaymən! **15** Əmədi berip eziünglər taliqən ilahılar oqəzi baxlap kilişlər, kiyinqılıkka kalojan qeqinqlərdə xular silərnə kutkuzsun, — dedi. **16** Xuning bilən Israillar Pərvərdigarnı yalwurup: — Biz gunah kıldıq! Əmədi nəziringga nemə yahxi kərənsə bizgə xundak kılıqın, bizni pəkət muxu bir kətimlə kutkuzuwalıqaysən! — dedi. **17** Xuning bilən Israfilərini ez arısından qıkırıp taxlap, Pərvərdigarning ibaditigə kirixti; [Pərvərdigar] Israillinen tartıwtakan azab-ökubatlılarını kərəp, kəngli yerim boldı. **18** Xu waqıttı Ammoniyalar topluq Gileadta qedirgah tiki, Israillarmu yiqilip kəlip Mizpahka qızxüp qedirgah tiki. **19** Gileadlıtiki halıknıq gonglıri ezara: — Kim Ammoniyalar bilən sokuxuxka baxlamqı bolsa, u barlik Gileadlıtiklərgə bax bolidu, dedi.

aksakalları Yəftahı Tob zeminidin elip kəlməkçisi bolup uning yenoja bardı. **6** Ular berip Yəftahıqə iiltija kılıp: — Bizning Ammoniyalar bilən urux kılıxımız üçün sən kılındı. **7** Yəftah, kərəp atamning jamatidin həydiwətəkənidilərə, igaşalları qarxi jəng kılıp, Gileadning aksakallarıqo jawabəni: — Silər meni eq əmədi bexinglaroqə balayı'apat qızxanda kandaksıga mening kəximoja kəlip kəldinglər, — dedi. **8** Gileadning wapat bolup, Kamonda dəpna kılındı. **9** Dürus, lekin seni biz bilən əksakalları Yəftahqa: — Durus, lekin seni biz bilən sokuxuxka billə berip Ammoniyalaroqə karxi jəng kılıp, Gileadta həmmə olturuwatçanlar oqəzi bax bolsun dəp, kexinqoja ilahlıları, Zidondikilərinə ilahlıları, Moabning ilahlıları, kəldük, — dedi. **10** Yəftah, Gileadning aksakallaridin: Ammoniyələrinə ilahlıları və Filistiyələrinə ilahlırinin — Əgər silər meni Ammoniyalar bilən sokuxuxka yandurup barojininglərə, Pərvərdigar ularını menin kələmə tapxursa, mən silərgə bax bolandım? — dəp soridi. **11** Gileadning aksakalları Yəftahqa jawab berip: koliqə taxlap bərdi. **8** Bular bolsa xu yili Israillarını — Eytkiningdək kilmisək, Pərvərdigar Əzi arimizda kəttik besip azdi; andin ular İordan dəryasının maxrık təripida Amoriylərinə zeminidiki Gileadta olturuxluq — Guwah, bolup höküm qıksarsın! — dedi. **11** Buni anglap tərəkkigə on səkkiz yilojiqə zulum kıldı. **9** Əzəlirigə həm bax həm sərdar kılıp titiki. Yəftah, barlik Israfilərə on səkkiz yilojiqə zulum kıldı. **10** Ammoniyalar yanə İordan dəryasından etüp, Yəhuda, Mizpahka barojanda həmmə sezlərinin Pərvərdigarning Binyamin və Əfraim jamatığa karxi hujum kıldı. **11** Xuning bilən İsraillar Pərvərdigarnı pəryad kılıp: — Biz sanga gunah kıldıq, ez Hudayimizni taxlap, Baal butlirinən kullukçıja kirip kəttük, dedi. **12** Pərvərdigar Israillar: — Mən silərnə misirliliklərdin, Amoriylərdin, Ammoniyərdin və Filistiyələrdin kutkuzoqan əməsmidim? **13** Zidoniylar, Amaləklər və Maonlar kəlip silərgə zulum kılıqında. Manga pəryad kılıqinələrdə silərnə uların kolidin kutkuzoqan əməsmidim? **14** Xundaktımı, silər yənə Meni taxlap, yat ilahıların kullukçıja kirdinglər. Mən silərnə əmədi kutkuzmaymən! **15** Əmədi berip eziünglər taliqən ilahılar oqəzi baxlap kilişlər, kiyinqılıkka kalojan qeqinqlərdə xular silərnə kutkuzsun, — dedi. **16** Xuning bilən Israillar Pərvərdigarnı yalwurup: — Biz gunah kıldıq! Əmədi nəziringga nemə yahxi kərənsə bizgə xundak kılıqın, bizni pəkət muxu bir kətimlə kutkuzuwalıqaysən! — dedi. **17** Xuning bilən Israfilərini ez arısından qıkırıp taxlap, Pərvərdigarning ibaditigə kirixti; [Pərvərdigar] Israillinen tartıwtakan azab-ökubatlılarını kərəp, kəngli yerim boldı. **18** Xu waqıttı Ammoniyalar topluq Gileadta qedirgah tiki, Israillarmu yiqilip kəlip Mizpahka qızxüp qedirgah tiki. **19** Gileadlıtiki halıknıq gonglıri ezara: — Kim Ammoniyalar bilən sokuxuxka baxlamqı bolsa, u barlik Gileadlıtiklərgə bax bolidu, dedi.

11 Xu qaçda Gileadlıq Yəftah degən kixi batur palwan idi. U bir pañixə ayalning oqlı bolup, Gileadtin tərəlgənidi. **2** Lekin Gileadning eż ayal uningoşa birnəqqə oçul bala tuşup bərgənidi; bu ayaldın tuşulojan oçulları qong boloxanda Yəftahni eydin kəşləp: — San baxka hotundin boloxan oçul boloxaqqa, atimizning eydini miraska iğə bolmaysən, — dedi. **3** Xuning bilən Yəftah kərindaxlıridin kəçip, Tob degen zemində turup kaldı. Xu yərdə birmuşdur, bikar tələpler Yəftahning etrapıçı bir-birlər yoxıldı. Ular uning bilən kirip-qipik yürürtə. **4** Əmmə birnəqqə wakit etkəndə Ammoniyalar Israil bilən sokuxka qıktı. **5** Ammoniyalar Israiloja hücum kılqanda Gileadning

padixağı Sihonoşa, yəni Həxbonning padixahının kəxiqoş əlqlilərni əwətip: «Bizning zəminlirininq iqidin etüp əz jayimizoşa beriwelliximizoşa ijazat bərgəylə» — dedi. **20** Lekin Sihon Israiloşa ixənq kılmalıdır, yurtidin etkili koymıldı; u belki həlkilirinin həmmisini yoxıp, Jahzah deyən jayço qüxüp qədirgah tikip, Israil bilən uruxtı. **21** Əməmə Israilning Hudasi Pərvərdigar Sihonun barlıq həlkə bilən koxup Israilning kolıqə tapxurdi, Israillar ularını urup kirdi. Andin Israil xu yərdə olturuxluq Amoriylarning həmmə zeminini igiliđ. **22** Arnon dəryasının tartip Yabbok ekiniojqə, qələbayawandın tartip İordan dəryasının qə Amoriylarning pütküllə zeminini igiliđ. **23** Israilning Hudasi Pərvərdigar

Amoriylarnı Өз hälki bolоjan Israilning aldidin koojlap qikip Yəftahning kızını tet kün əsləp hatiriləydiōjan qikardı, əmdi sən xu yurtka iğə bolmakqimusən? **24** boldı.

Sening ilahıng Kəmox sanga igilətkən yərgə ezung iğə boldungoq? Xuningəqə ohxax Pərvərdigar Hudayimiz aldımızdır həydəp qikiriyatkan həlkning yerigə bolsa, bizmu xuningəqə iğə bolımız. **25** Əmdi sən dərəwəkə Moabning padixahı bolоjan Zipporning oqlı Balaktinmu küqlükmu? U qaqqan Israil bilən tirkəxkən yaki Israil bilən jəng kiliçka jür'ət kılıqan? **26** Yənə kelip, Israil Həxbən wə uningoja karaxlıq yezə-kıxlaklarda, Aroər wə uningoja karaxlıq yezə-kıxlaklarda həmdə Arnon deryasining boyidiki barlıq xəhərlərdə üq yüz yıl makan tutup olturoqan wakitlarda, nemixə silər xu yərlərni қayturuwalımdinglar? **27** Xunga mən sanga gunah kilmidim, bəlkı manga tajawuz kılıp, yamanlık kılıquqı sən ezungdursən. Birdinbir adalət qikarquqı Pərvərdigar Əzi bügün Israillar bilən Ammoniyalarıning otturisida höküm qikarsun! — dedi. **28** Lekin Ammoniyalarıning padixahı Yəftahning əlqi əwətip eytkan sezlirini tingxiymi. **29** Xu wakıttı Pərvərdigarning Rohı Yəftahning üstigə qırixüp, u [kuwwətlinip] Gilead bilən Manassəhlərning yurtidin otüp Gileadtiki Mizpahka berip, andin Gileadtiki Mizpahdin Ammoniyalar tarapka mangdi. **30** Xu qəoında Yəftah Pərvərdigaroja kəsam iqip: — Əgər Sən dərəwəkə Ammoniyaları kolumna tutup bərsəng, **31** undakta mən Ammoniyalarıning kəxidin tinq-aman yenip kəlginimdə, eyümnin ixikidin qikip manga tunji yolukkını Pərvərdigaroja atalojan bolidu, mən uni keydürmə kurbanlıq kılımən, — dedi. **32** Xuning bilən Yəftah qikip Ammoniyalar bilən sokuxkili ular tərəpkə etti; Pərvərdigar ularnı uning əkolioja tapxurdu. **33** Xuning bilən Aroərdin tartip Minnitkığa ularnı kattık urup kırıp, yigirmə xəhərnı elip, Abel-Kəramimoqimı yetip bardı. Buning bilən Ammoniyalar Israiloja boysunduruldu. **34** Andin Yəftah Mizpahka қayıtip eyigə kəlgəndə ez kizi dap qelip usul oynap uning aldiqə kərükxili qikti. Bu uning yaloquz kizi bolup, uningdin baxka heq oqul-kizi yok idi. **35** U uni kərgəndə ez ığınlarını yırtip: — Ah, ah, menin kizim! Sən meni intayın yaman haloja qıixürdung, meni dərkə qıixürgüqilərdin biri bolup əkalındıq; qünki mən Pərvərdigaroja aqzimini eqip, eytkan gepimdir yeniwalalmayman, — dedi. **36** Kizi uningoja: — Əy ata, Pərvərdigaroja aqzinqni eqip wəda kilojan bolsang, aqzinqdin qikkini boyiqsə, manga xuni kılıqin; qünki Pərvərdigar senin düxmənliring bolоjan Ammoniyalarındıntikəmningeni elip bərdi, — dedi. **37**

Andin atisiqə yana: — Mening xu iłtimasını kəbul kərginkin, manga ikki aylık möhələt bərsəng; man kiz dostlirim bilən berip taoqlarda yürüp, kızılıkim üçün matəm tutuwalay, — dedi. **38** Atisi jawab berip: — Baroqin, dedi. Uningoja ikki aylık möhələt berip dalaqə əwətti. U berip, kiz dostlirini elip taoqlarqa qikip, ikki ayoqıqə ezingin kiz peti kalqinioqa ah-zar ketürüp yişələp yürüdi. **39** Xundak boldiki, u ikki aydın keyin atisinin kəxiqə yenip kalgonda, atisi uning üstigə kilojan kəsimini bəja kəltürdü. Bu kiz bolsa heq ər kixiga yekinlxamioqanidi. Xuning bilən Israilda xundak bir ərpədat pəyda boldiki, **40** hər yili Israillinig kızlari eydin

qikip Yəftahning kızini tet kün əsləp hatiriləydiōjan boldı.

12 Lekin Əfraimiyalar bolsa toplixip Zafon tərəpkə etüp Yəftahka soal köyup: — Sən Ammoniyalar bilən jəng kılıqli barojiningda nemixə bizni billə berixə qakırmaysın? Əmdi biz eyüngin ezung bilən koxup otta kəydürüwetimiz, — dedi. **2** Yəftah ularqa jawab berip: — Mən bilən həlkim Ammoniyalarqa karxi kattık jəng kiliwatkanda, silərni qakırsam, meni ularning kolidin kutkuzmidinglar. **3** Silarning kelip meni kutkuzmaydiōjanliklərni kərüp, jenimni alkjinimoja elip köyup, Ammoniyalarqa hujum kiliçka atlandım, Pərvərdigar ularni kolumna tapxurdu. Əmdi silər nemixə bugün kelip manga hujum kilməkqisılər? — dedi. **4** Lekin Əfraimlar Gileadlarnı [həkərətləp]: — Silər i Gileadlар, Əfraimning arısida wə Manassəhnıng arısida turuwatkan musapirlar, Əfraimda turuwatkan əqəkunsilər, halas! — dedi. Xuning bilən Yəftah barlıq Gileadtikilərni yiojip Əfraim bilən sokuxti. Ular Əfraimlərni urup kırıp maçlıup kıldı. **5** Andin Gileadtikilər Jordan dəryasining keqiklərimi tosus, Əfraimlərni ətküzümdü. Xundak boldiki, Əfraimlik birər əqəkun keqikkə kelip: — Meni ətkili կoyojin, desə Gileadtikilər uningdin: — Sən Əfraimiyumu? — dəp sorayıttı. U xixi «yak» desə, **6** ular uningoja: — «Xibolət» degin! — dəyətti. Əgar u xixi natoopra taləppuz kiliп «sibolət» dəp jawab berip ələsə, ular uni tutup Jordan dəryasining keqikinini yenidi əltürüwetatti. Xu tarikidə xu wakıttı kırık ikki mingqə Əfraimiy əltürüldi. **7** Yəftah altə yil Israiloja hakim boldi. Andin Gileadlıq Yəftah, aləmdin otüp, Gilead xəhərlirinə biridə dəpnə kılındı. **8** Uningdin keyin Bayt-Ləhəmlik İbzən Israiloja hakim boldi. **9** Uning ottuu oqlı, ottuu kizi bolup, ottuu kizini sırtka ərgə berip, sırttın ottuu kizni oqullarıqə elip bərdi. U yətə yiloqıq Israiloja hakim boldi. **10** Andin İbzən elüp, Bayt-Ləhəmdə dəpnə kılındı. **11** Uningdin keyin Zəbulun kəbilisidin bolоjan Elon Israiloja hakim bolup, on yil Israilda höküm sürdü. **12** Andin Zəbulun kəbilisidin bolоjan Elon elüp, Zəbulun zemindikidi Ayjalon degen jayda dəpnə kılındı. **13** Uningdin keyin Piratlonük Hilləlnıng oqlı Abdon Israiloja hakim boldi. **14** Uning kırık oqlı wə ottuu nəvrisi bar idı. Ular yətmix exəkkə minip mangatti. Israiloja səkkiz yil hakim boldi. **15** Andin Piratlonük Hilləlnıng oqlı Abdon elüp, Əfraim zemindida, Amaləklərning taqılık rayonidiki Piratlon degen jayda dəpnə kılındı.

13 Lekin Israillar Pərvərdigarning nəziridə yənə rəzil bolоjannı kıldı; xuning bilən Pərvərdigar ularnı kırık yiloqıq Filistiylorning əkolioja taxlap koydi. **2** Xu qəoında Zoreah degen jayda, Dan jəmətidin bolоjan, Manoah isimlik bir xixi bar idı. Uning ayali tuoqmas bolup, heq balisi yok idi. **3** Pərvərdigarning Pərixtisi bu ayaloja ayan bolup uningoja: — Mana, sən tuoqmas bolojining üçün bala tuoqmiding; lekin əmdi sən əhamilidar bolup bir oqul tuoqisən. **4** Əmma sən səgək bolup, xarab yaki küqlük hərək iqma, heq napak nərsinimə yemigin. **5** Qünki mana, sən əhamilidar bolup bir oqul tuoqisən. Bu bala anisining körsikidiki qəoında tərtip Hudaşa atalojan «nazariy» bolidioqını üçün, uning

bexioja hərgiz ustira selinmisun. U Israilni Filistiy'lörning kəxişa berip, uningoja: — Mana, Hudanıng bir adımı yenimoja kəldi; uning turki Hudanıng Pərixtisidək, intayın dəhəxtlik ikən; lekin mən uningdin: «Nədin kəlding» dap sorimidim, umu ez nam-xəripiyi manga dəp bərmidi. **7** U manga: — «Mana, sən həmilər bolup bir oqlu tuqışın; u bala anisining kəsrilikdi qəoqjin tartip elidiojan künigiqə Hudaşa atalojan bir nazary bolidiojan boloqqaq, əndi sən xarab yaki küqlük hərək iqma wə həq napak narsinimu yemigin» dedi, — dedi. **8** Buni anglap Manoah Pərvərdigarə dua kılıp: — Ah Rəbbim, Sən bu yərgə əwətkən Hudanıng adımı bizgə yənə kelip, tuqulidiojan balişa nemə kilişimiz kerəklikini egitip koysun, dəp ijtia kıldı. **9** Huda Manoahıning duasını anglıdi; ayal etizlikə oluroqinida, Hudanıng Pərixtisi yənə uning kəxişa kəldi. Əmmə uning eri Manoah uning kəxida yok idi. **10** Andin ayal dərhal yügüür berip, eriga həwər berip: — Mana, həlki künii yenimoja kəlgən adam manga yənə kərəndi, dewidi, **11** Manoah dərhal kopup ayalining kəynidin mengip, və adəmning kəxişa kelip: — Bu ayalşa kelip sez kəlojan adam sənəmu? — dəp sorividə, u jawabən: — Xundak, məndurmən, dedi. **12** Manoah uningdin: — Eytqan sezliring beja kəltürülğənda, bala kəysi tərkidə qong kılınıxi kerək, u nema ixlarnı kildi? — dəp soridi. **13** Pərvərdigarning Pərixtisi Manoahka jawab berip: — Mən bu ayalşa eytqan nərsilərning həmmisidin u həzi bolup ezzini tartsun; **14** u üzüm telidin qıkkən heqkandak nərsidin yemisin, xarab yaki küqlük hərək iqmisun, heq napak nərsilərdin yemisin; mən uningoja barlıq əmr kılqinimini tutsun, dedi. **15** Manoah Pərvərdigarning Pərixtisiga: — İltipat kılıp, kətməy tursıla, ezlirigə bir oqlak təyyarlaylı, dewidi, **16** Pərvərdigarning Pərixtisi Manoahka jawab berip: — Sən Meni tutup əksangmu, Mən neningdin yemaymən; əger sən birar keydürmə kurbanlıq sunmakçıı bolsang, uni Pərvərdigarə atap sunuxung kerək, dedi (uning xundak deyixininə səwəbi, Manoah uning Pərvərdigarning Pərixtisi ikənlilikini bilməgənidi). **17** Andin Manoah Pərvərdigarning Pərixtisidən: — Əzərinin nam-xəripi nemidi? Eytip bərgan bolsıla, sezlıri əməlgə axurulopinida, silige hərmitimizni bildürəttük, — dedi. **18** Pərvərdigarning Pərixtisi uningoja jawabən: — Namimni sorap əaldinqoju? Mənin namim karamat tilsimattır, — dedi. **19** Xuning bilən Manoah oqlak bilən axlık hədiyəsini elip berip uni koram taxning üstüdə Pərvərdigarə atap sundı. Pərvərdigarning Pərixtisi ularning kez alındı ajaip karamat bir ixni kılıp kərsətti; Manoah wə ayali karap turdi. **20** Xundak boldiki, ot yalkuni kurbangaaltı asmanoja kətürülgənda, Pərvərdigarning Pərixtisumu kurbangaaltı qıkkən ot yalkuni iqida yuķırıqə qıkip kətti. Manoah bilən ayali buni kərüp, ezlirini yərgə taxlap yüzlərini yergə yekip düm yattı. **21** Xuningdin keyin Pərvərdigarning Pərixtisi Manoahka wə uning ayalışa käta kərənmidi. Manoah xu wakitta uning Pərvərdigarning Pərixtisi ikənlilikini bildi. **22** Andin Manoah ayalışa: — Mana, biz qokum elimiz, qunki biz Hudani kərdük! — dedi. **23** Lekin ayali uningoja

jawab berip: — Əger Pərvərdigar bizni əltürücxə layik kəlidin kütkuzux ixini baxlaydu, — dedi. **6** Ayal erining kərgən bolsa, undakta u kəydürmə kurbanlıq bilən axlık hədiyəsini kəlimizdən köbul kilmiojan bolatti, bu ixnimə kərsətmən bolatti wə xundakla bundak sezlərni bizgə eytmiqan bolatti, — dedi. **24** Xu ixtin keyin ayal bir oqlu tuqıldı, uning ismini Ximxon koydı. Bu bala esüp, qong boldı wə Parvərdigar uni bərikətlidi. **25** Zoreah bilən əxtaolning otturisidiki Maħanəħ-Danda Pərvərdigarning Rohi uningoja əz təsirini kərsətixkə baxlıdi.

14 Bir waqtitta, Ximxon Timnahka qüxüp, u yerdə bir kıznı kərdi; u Filistiy kızlıridin biri idi. **2** U xu yerdin qıkip ata-anisining yenioja kätip: — Mən Timnahda Filistiy kızlıridin birini kərdüm, uni manga hotunluğka elip beringlar, — dedi. **3** Birak, ata-anisi uningoja: — Kərindaxlıringning kızlırinin iqidə yaki bizning pütktül köwmimizning arisidin sanga bir kız qıkmasma! Nemixka hətnisiz bolojan Filistiy'lərning kəxişa berip, ularindan hotun almakçı bolisən? — dedi; amma Ximxon atisoja: — Uni manga elip bərgin, qunki manga bək yaktı, — dedi. **4** Uning ata-anisi bu ixning Pərvərdigar təripidin bolojinini bilmidi. Qunki Filistiy'lər xu qaçda Israil üstdidin həküm sürüp turoqan boloqqa, U Filistylərgə takəbil turuxka pursət yaratmakçı idi. **5** Əndi Ximxon ata-anisi bilən Timnahka qüxti; ular Timnahdikə üzümzarlıqları yetip kəlgəndə, mana bir yax xır hərkirigən peti uningoja etildi. **6** Xuan Pərvərdigarning Rohi uning üstigə qüxüp, u kolida heqnemə bolmiojan halətta xirni tutup, uni oqlakni yirtkəndək yirtip titma-titma kiliwətti. Lekin u bu ixni ata-anisoja demidi. **7** Andin u [Timnahka] qüxüp, u kiz bilən paranglaxti, u kiz Ximxonqa bək yarap kətti. **8** Birməzgildin keyin u kıznı elip kelix üçün käyta baroında, xirning əltükini kərüp bakay dəp yoldın burulup kəriwidi, mana xirning iskilitining iqidə bir top həsəl həriliri bilən həsəl turutti. **9** U həsəldin oqumişa elip yəp mangdi; ata-anisining yenioja kəlgəndə, ularqımu bardı, ularmu yedi, lekin ezinin həsəlni xirniñ iskilitining iqidin elip kalginini ularqa demidi. **10** Uning atisi [uningoja həmrəh bolup] qüxtip kizińing eyigə kəldi, u yerdə Ximxon bir ziyanat bərdi, qunki burundınlı toy kılıdiojan yigitlər xundak kılıdiojan rəsm-kaidə bar idi. **11** Ular Ximxonni kərüp, uningoja həmrəh boluxka ottu yigitni teip kəldi; ular uningoja həmrəh boldı. **12** Ximxon ularoja: — Mana silərdin bir tepixmak soray, əger silər ziyanat kiliadiojan yəttə kün iqida uning mənisini manga dəp berəlisənglər, mən silərgə ottu dana kanap keynək bilən ottu yürüx egin berimən; **13** əger uni yexip berəlmisənglər, silər manga ottu dana kanap keynək bilən ottu yürüx egin beringlar, — dedi. Ular uningoja: — Makul, undak bolsa tepixmikinqni eytik, kəni anglaylı, — dedi. **14** U ularoja: — Yeyilidiojini yegüçininq iqidin qıktı; tatlik küqtünggürning iqidin qıktı, [bu nemə]? — dedi. Ular üq künigiqə bu tepixməknı tapalmidi. **15** Yəttinqi künii xundak boldiki, ular Ximxonning ayalining kəxişa berip: — San eringni aldap-siylap, tepixməknıning mənisini bizgə eytib berixkə makul kilojn; bolmisa seni atangning eyi bilən koxup keydürüwetimiz. Silər bizni yoksul kilişkə bu yərgə qakiroqanmu?! — dedi. **16** Ximxonning

ayali uning aldida yioqlap turup: — Sən manga eq, U ularoja: — Ular manga kılolandək, mənmu ularoja meni paqtə seyməsən; sən mening kowmimming kıldı, dəp jawab bərdi. **12** Ular uningoja: — Biz seni balılıridin bir tepixmağın soriding, əmma manga mənisiyi eytip bərmidinq, dəp yioqlıjılı turdu. Ximxon uningoja jawabən: — Mana, man uni ata-anamojımı, dəp bərmigən tursam, sanga dap berəmdim? — dedi. **17** Ziyapət etküzülgər yətta künidə u erining aldida yioqlapla yürüd. Xundak boldiki, yətinqi künı boləjanda ayali uni kistap turuwalojaqka, uningoja tepixmağının mənisiyi eytip bərdi. Andin ayal berip ez həlkining adamlıriga tepixmakning mənisiyi dəp bərdi. **18** Xuning bilan yətinqi künü kün patmasta, xəhərnig adamları uningoja jawab berip: — Həsəldinmu tatlıki barmu? Xirdinmu küqtünggiri barmu? — dedi. U ularoja jawab berip: — Əgər silər mening inikim bilən yər aqdurmiojan bolsanglar, tepixmikimni hərgiz tapalmayıtinglар! — dedi. **19** U wakıttı Pərvərdigarning Rohi uning üstigə qüxti; u Axkelonoja qüxtüp, Axkelondikilərdin ottu kixini əltürüp, ulardin olja elip, oljidin iginlərni elip kelip, tepixmakning mənisiyi yexip bərgənlərgə bardi. Xuningdək Ximxonning oqəzipi kelip, ata-anisining eyigə yenip kətti. **20** Andin Ximxonning ayali Ximxonning həmrəhliridin koldax bołojan yigitka təwə kılindi.

15 Əmma birnəqqə waqt etüp buçqay orux məzgilə kəlgəndə xundak boldiki, Ximxon bir oqlaklıni elip ez ayalining eyigə berip: «Mən hotunumning kəxiqə uning hujrisiqa kirəmən» dedi. Lekin ayalining atisi uni iqlikirigə kirixığa yol koymidi. **2** Keynatisi uningoja: — Mən həkikətən sizni uningoja mutlak eq bolup kətti, dəp oylidim; xunga mən uni sizning koldixingizoja beriwtəkənidim. Həlbuki, uning kiqik singlisini uningdin tehimu qırayılkı? Uning orniqə xuni alojan bolsingiz! — dedi. **3** Əmma Ximxon ularoja: — Əmdi mən bu ketim Filistilərgə ziyan yətküzəm, manga gunah bolmayıdu! — dedi. **4** Xuni dəp Ximxon berip üç yüz qılberini tutup kelip, otkaxlarnı təyyarlap, qılberilərni jüpləp kuyruklarını bir-birigə qetip, ikki kuyrukuning otturisioja birdin otkaxn astı; **5** otkaxlaroja ot yekip qılberilərni elip berip, Filistilərning etizdiki ormiojan ziraətlirigə koypu bardi. Xuning bilən dəwə-dəwə əngilərni, orulmiojan ziraətlərni, xundakla zəytun baqlırınımu keydürüwətti. **6** Filistilər buni kərüp: Buni kim kıldı, — dəp sorisa, həlk jawab berip: — Timnahlıq adəmning kiyi'ooqlı Ximxon kıldı; keynatisi uning ayalini uning koldixioja beriwtəkini üçün xundak kıldı, — dedi. Xuning bilən Filistilər qikip, u ayal bilən atisini otta keydürüwətti. **7** Ximxon ularoja: — Silər xundak kiliqinlinglar üçün, mən silərdin intikam almay boldi kilmaymən, — dedi. **8** Xuning bilən Ximxon ularını kır-qap kılıp kətl kiliwətti; andin u berip Etam əoram texining əngkiridə turdu. **9** U wakıttı Filistilər qikip, Yəhuda yurtidə qedir tikip, Lehj degen jayda yeyildi. **10** Yəhudalar bolsa: — Nemixkə bizə hujum kilməkqı ya kiriqi bilən baqlısa, man ajızlap baxkə adamlardak bolisilər? — dewidi, ular jawab berip: — Biz Ximxonni turup, sən nemixkə bizə xundak kılding? — dedi.

Ularoja: — Ular manga kılolandək, mənmu ularoja baqlap Filistilərning koliqə tapxurup berix üçün kəldük, dewidi, Ximxon ularoja: — «Biz əzimiz sanga hujum kiliп əltürməyimiz», dəp manga əşəm kilinglər, dəp bərmigən tursam, sanga dap berəmdim? — dedi. **13** Ular uningoja: — Seni əltürməyimiz; paqtə seni qing baqlap, ularning koliqə tapxurup berimiz; hərgiz əltüməgə məhkum kilməyimiz, dəp jawab bərdi. Xuni dəp ular ikki yengi arojamqa bilən uni baqlap, koram taxning üstidin elip mangdı. **14** U Lehjə kəlgəndə, Filistilər warkıraxkınıqə uning aldiqə yığırıtxüp kəldi. Əmma Pərvərdigarning Rohi uning üstigə qüxtüp, kollırını baqlojan arojamqılar ot tutaxkən kəndir yiptək üzüllüp, tütüqlər kollırıdin yexilip kətti. **15** Andin u exəkning yengi bir engək səngikini kərüp, kolini uzitipla elip, uning bilən ming adəmni urup əltürdi. **16** Ximxon: — «Exəkning bir engək səngikini bilən adamları əltürüp, ularını dəwə-dəwə kiliwəttim, Exəkning bir engək səngikini bilən ming adəmni əltürdüm!» — dedi. **17** Bularni dəp exəkning engək səngikini taxliwətti. Xuningdək u xu jaçoja «Ramot-Lehj» dəp nam koydi. **18** U intayın ussap Pərvərdigaroja pəryad kılıp: — Sən Əz külungning koli bilən bunqə qong nusrətni barlıkkə kəltürdüng, əmdi mən hazır ussuşluktin elüp, hətnisizlərning koliqə qüxtüp kələrmənmə? — dedi. **19** Xuning bilən Huda Lehjidiči azgalni yardı, su uningdin uroqup qıktı. Ximxon iqip, rohi uroqup jan kirdi. Bu səwəbtin bu [bulakka] «Ən-Hakkor» dəp nam koyuldı; ta bığingiqə u Lehjə bar. **20** Ximxon Filistilərning dəwridə yigirma yiloqə Israiloja həkim boldı.

16 Andin Ximxon Gazaşa bardı, u yərdə bir pañixa ayalni kərüp, kirip uning bilən yekinqılık kıldı. **2** Lekin Gazalıklar bırsineng: — Ximxon bu yərgə kəldi, deginini anglap, [xəhərnı] korxap, keqiqə xəhərnig kowukında ün qıqarmay marap turdu wa: Əta tang yoroqunda uni əltürümüz, — deyixti. **3** Ximxon yerim keqiqiqa yatti; andin ornidin turup xəhər kowukning ikki kanitini tutup, uni ikki kexiki wa baldak-taķiqi bilən koxup, bıraqla komurup, oxnisigə artip Hebronning uludilidiki taqqa elip qikip kətti. **4** Keyin u Sorak jilojisida oltruruluk Dililəh isimlik bir ayalni kərüp, uningoja axik bolup kəldi. **5** Buni bilip Filistilərning əmirliri u ayalning kəxiqə berip uningoja: — Sən uni aldap, uning küqtüngürlüküning zadi nədin boləjanlığını kolap sorap, bizning kəndak kilsək uni yengəlyədijəolanlıqımızni, uni baqlap boysunduralaydijəolanlıqımızni eytip bərsəng, biz hərbərimiz sanga bir ming bir yüz kümix təngə berimiz, — dedi. **6** Xuning bilən Dililəh Ximxonində: — Sən küqtüngürlüküning zadi nədin boləjanlığını, xundakla kəndak kiliqanda seni baqlap boysundurojılı bolidijəolanlıqını eytip bərgin! — dedi. **7** Ximxon uningoja jawabən: — Adamlar meni yətta tal kurutulmiojan yengi ya kiriqi bilən baqlısa, man ajızlap baxkə adamlardak bolup kəlimən, — dedi. **8** Xuning bilən Filistilərning əmirliri yətta tal kurutulmiojan yengi ya kiriqi bilən baqlap boysundurojılı bolidijəolanlıqını eytip bərgin! — dedi. **9** (Dililəh birnəqqə adəmni hujrida paylap turuxka yoxurup koyojanidi). U Ximxon: — üstimidin həküm sürüwatqınıni bilməməsən? Xuni bilip əy Ximxon, Filistilər seni tutkili kəldi! — dedi. U kəpəp turup, sən nemixkə bizə xundak kılding? — dedi.

üzüwətti. Xuning bilən uning küqtünggürlikining siri elip qikti. U ularning aldida oyun kərsətti. Əmdi ular axkarılanmadi. **10** Buni kərüp Dililah Ximxonqa: — uni ikki tüwrükning otturisida tohitip koyojanidi. **26** Mana, sən meni aldap, manga yalojan eytipsən! Əmdi Xuning bilən Ximxon əolini tutup turojan yigitkə: — manga seni nəma bilən baoqlısa bolidioqanlığını eytip Meni koyuwət, eyni kətürüp turojan tüwrükləri silap, bərgin, — dedi. **11** U jawap berip: — Adamlar meni heq ularoja yeliniwaloqli koyqaysən, — dedi. **27** U qəonda ey ixlətmigən yengi arojamqa bilən baoqlısa, mən ajizlap ər-ayallar bilən lik toloujanidi, Filistiyələrning əmirlirininq baxka adamlardak bolup kəlimən, — dedi. **12** Xuning həmmisimə xu yərdə idi; egzidimu Ximxonning bilən Dililah yengi arojamqa elip kelip, uni baoqlap: — əy Ximxon, Filistiyələr seni tutkılı kəldi! — dedi kərsitiwatkan oyununı kərūwatkan təminən üq mingqə — əy əslida birnəqqə adəm hujrida yoxurunup, uni paylap turuxkanidi). Lekin Ximxon ez kəolidiki arojamqlarını ər-ayal bar idi. **28** Ximxon Pərvərdigarə nida kiliplə — əy Rəb Pərvərdigar, meni yad kilipl pəkət muxu tur. **13** Buni kərüp Dililah bilən ikki kezümming intikamini Filistiyələrdin bir yolinə yipni üzgəndək üzüp taxlidi. **14** Buni kərüp Dililah bilən Ximxon, Filistiyələr seni tutkılı kəldi! — dedi. **15** Andin: «Filistiyələr bilən baoqlap koyup uningoja: — əy Ximxon, Filistiyələr seni tutkılı kəldi! — dedi. Ximxon uyğudın oyoqinip, erüx yip bilən kəzükni birakla tartip yuluwətti. **16** Bini ayal uningoja: — Manga kenglüng yok turup, kandaksığə sanga axıq boldum, dəysən? Sən meni üq kətim aldap, küqtünggürliküngning nədin boloujanlığını manga eytip bərmidingoğu, — dedi. **17** Uning hərkəni sezləri bilən uni kəstaxlari wə yalwuruxliri bilən Ximxonning əlgüdək iqi puxti wə xundak boldiki, **18** u kənglidiki sirini koymay uningoja axkara kilipl: — Mən anamning körsikidiki qəqdin tartip Hudaqa atılıp nazaryi bolojinim üçün, bəximəqə hərgiz ustira selinip bakiqoşan; əgar menin qeşim qüxtürütvelsə, kücküm məndin ketip, mən ajizlap baxka adamlardak bolup kəlimən, — dedi. **19** Dililah uning əziga kənglidiki həmmə sirini dəp bərginini kərüp, Filistiyələrning əmirlirini qarkırıp keliqxə adəm mangdurup: — «Bu kətim silər yəna bir qikinqər, qünki Ximxon kənglidiki həmmə sirni manga axkara kıldı» dedi. Xuning bilən Filistiyələrning əmirlirli kollirioqa kümüxlərni elip, uning əkxiqə qikti. **20** U: — əy Ximxon, Filistiyələr seni tutkılı kəldi! — dedi, u uyğudın oyoqinip: — Mən ornumdun turup, ilgirkəi birkənqə kətimkədək, boxinip kətimən, dəp oylidi. Lekin u Pərvərdigarning əzidin kətkinini bilməytti. **21** Xuning bilən, Filistiyələr uni tutuwelip, kezlrinini oyup, Gazaqə elip qüxtüp, uni mis zənjirlər bilən baoqlap, zindanda un tartixka saldi. **22** Lekin bəxidiki qüxtürütwilən qezi yəna esüxkə baxlıdı. **23** Keyin, Filistiyələrning əmirlirli əz ilahı boloujan Dagon üçün qong bir kurbanlıq etküzüxkə həm təbrikələp xadlinixkə yiqıldı. Qünki ular: — Mana, ilahımız düxminimiz boloujan Ximxonni əolini tapxurup bərdi, — deyixti. **24** Həlk Ximxonni kergənda, əz ilahını danglap: — Ilahımız bolsa, yurtimizi wəyrən kiloquqını, adamlımızı kəp əltürgən düxminimizni əolini qoşa qüxtürüp bərdi! — deyixti. **25** Ular taza xad-huramlıq kəyigə qemüp: — Ximxon kəltürilsün, u bizər bir oyun kərsitip bərsün, deyixti; ular Ximxonni zindandan bilən uni kətürüp turojan təminən üq mingqə — əy əyli bar idi. **26** Ximxon Pərvərdigarə nida kiliplə — əy əyli, u yərdə idi; egzidimu Ximxonning kərsitiwatkan oyununı kərūwatkan təminən üq mingqə — əy əyli, u yərdə idi. **27** Ximxon xularni dəp eyni kətürüp turojan otturidiki ikki tüwrükni tutuwaldı; birini ong kəli bilən, yəna birini sol kəli bilən tutup, ularoja tayinip turdi. **28** Ximxon xularni dəp eyni kətürüp turojan otturidiki ikki tüwrükni tutuwaldı; birini ong kəli bilən, yəna birini sol kəli bilən tutup, ularoja tayinip turdi. **29** Ximxon xularni dəp eyni kətürüp turojan otturidiki ikki tüwrükni tutuwaldı; birini ong kəli bilən, yəna birini sol kəli bilən tutup, ularoja tayinip turdi. **30** Andin: «Filistiyələr bilən birlikdə eliup kətsəm!» dəp bədənimini egip kükini yiqip [ittiriwidil], ey erüllip, u yerdiki əmirlər bilən barlıq həlkəning üstigə qüxti. Buning bilən əz elümi bilən əltürgən adəmlər uning tirk waktida əltürgənlərinidən kəp boldı. **31** Andin keyin uning kərindaxlari wə atisining barlık jəmati qüxtüp, uni kətürüp, Zoreah bilən əxtaolning otturisioja elip berip, atisi Manoahning kəbrisidə dəpnə kıldı. U yigirma yil Israiloşa həkim boloujanidi.

17 Əfraimning taqlırıda Mikah isimlik bir kixi bar idi. **2** U anisoja: — Sening həlikə bir ming bir yüz kümüx tanggang oqırılap ketilgənidi; son tanggilərni karojiqding wə buni manga dəp bərding. Mana, kümüx mənda, uni mən aləydim, dewidi, anisi: — əy oqlum, Pərvərdigar seni bərkətləgəy!, — dedi. **3** Mikah bu bir ming bir yüz kümüx tənggini anisioja yandurup bərdi. Anisi: — Mən aslıda bu pulni sən oqlumni dəp Pərvərdigarə beqixlap, uning bilən oyma but wə kuyuma but yasaxkə atıwətkənidim; əmdi yənilə sanga beray, dedi. **4** Lekin Mikah kümüxni anisioja kayturup bərdi; anisi uningdin ikki yüz kümüx tənggini elip bir zərgərə berip, bir oyma but bilən bir kuyuma but yasatti; ular Mikahning eyigə koyup koyuldu. **5** Mikah, degən bu kixi aslıda bir butxana pəydə kiliqan, xuningdək əziga bir afod bilən birnaqqə «ərafim»ni yasiqarındı; andin əz oqullarından birini kahinlikkə məhsus tayınləp, uni əziga kahin kıldı. **6** Xu künlərdə Israilde həq padixah bolındı; hərkim əz nəziridə yahxi kərungənni kılattedi. **7** Yəhudə jəmtəining təwəsidi Bəyt-Ləhəmdə Lawiy kəbilisidin boloujan bir yigit bar idi; u xu yərdə musapir bolup turup kələjanidi. **8** Bu yigit bir jay tepip turay dəp, Yəhudalarıng yurtidiki Bəyt-Ləhəm xəhəridin əziga kahin kıldı. **9** Mikah uningdin: — Kəyərdin kəlding, dəp sorıwidı, u uningoja jawabən: — Mən Yəhudalarıng yurtidiki Bəyt-Ləhəmlik bir Lawiyəmən, bir jay tepip turay dəp qıqtım, — dedi. **10** Mikah uningoja: — Undak bolsa mən bilən turup, manga həm ata həm kahin bolup bərgin; mən sanga hər yili on kümüx tənggə, bir yürüx egin wə kündilik yemək-iqmikingni beray, — dedi. Buni anglap Lawiy kixi uningkigə kirdi. **11** Lawiy u kixi bilən turuxkə razi boldi; yigit xu kixiga əz oqullarından biridək bolup kəldi. **12** Andin Mikah bu Lawiy kixini [kahinlikkə] məhsus tayınlidi. Xuning bilən [Lawiy] yigit uningoja kahin bolup, Mikahning eyidə

turup kaldı. **13** Andin Mikah: — Bir Lawiy kixi manga kahin bolojini üçün, Pərvərdigarning manga yahxilik kılıdiqınıni bilimən, — dedi.

18 Xu künlərdə Israilda həq padixah bolmıldı; xundakla xu künlərdə Danlarning kəbilisi ezlirigə olturaklıx üçün jay izdawatqanıdi, qünki xu künqiqə ular Israfilər arısında qək taxlinip bekitilgən miras zeminə qərixmigənidi. **2** Xuning bilən Danlar pütkül jəmetidin Zoreah wə Əxtəolda olturuxluk bəx palwanni zeminni qarlap kelixkə əwətti wə ularoja tapılrap: — Silər berip zeminni qarlap kelinglər, dedi. Ular səpər kılıp Əfraim taqlıq yurtiqa kelip Mikahning eyiga qıxıüp u yarda kəndi. **3** Ular Mikahning eyining yenida turojinida Lawiy yigitning awazını tonup, uning kəxiqə kirip uningdin: — Seni kim bu jayqa elip kəldi? Bu yərdə nemə ix kılısan? Bu jayda nemiga erixting? — dəp soridi. **4** U ularoja jawabən: — Mikah manga mundak-mundak kılıp, meni yallap eziqə kahin kıldı, dedi. **5** Buni anglap ular uningənə: — Undak bolsa bizning mangojan səpirimizning onguxluk bolidiojan-bolmaydiojanlığını bilmikimiz üçün, Hudadin sorap bərgin, — dedi. **6** Kahin ularoja: — Hatırjəm beriwingler. Mangojan yoluñğalar Pərvərdigarning aliddidur, — dedi. **7** Xuning bilən bu bəx adəm qıkip, Laix degən jayqa yetip kəldi. Ular u yərdiki həlkning tinq-aman yaxawatqınıni, turmuxining Zidoniylarının ərp-adətləri boyiqə ikenlikini, hatırjəmlək wə rahət iqidə turuwatqınıni kərdi; xu zemində uların har kılıquçı heqkandaq hokukdar yok idi; ular Zidoniylardın yırakta turattı, xundakla baxxıllar bilənmən heqkandak bardi-kəldi kiliçmayıttı. **8** [Bəx palwan] Zoreah wə Əxtəoloja ez kerindaxlirininq kəxiqə kaytip kəldi. Kərindaxliri ulardın: — Nema həwər elip kəldinglər? — dəp soridi. **9** Ular jawabən: — Biz kopup ularoja hujum kılayı! Qünki biz xu zeminni qarlap kəldük, mana, u intayın yahxi bir yurt ikən. Əmdi nemixkə kimir kılmay jim olturisilər? Əmdi dərhəl berip, u yurtne elixkə əzməngələrni əzməngələr, berip hujum kılıp zeminni igilənglər. **10** U yergə baroqininglarda silər tinq-aman turuwatqan bir həlkəni, hər atrapiqə sozulmuş kəng-azada bir zeminiñ kərisilər! Huda u yərni silərnəng kolunglaroja tapxuroqandur. U yurttə yər yüzidə teplidiqən barlıq nəsilərdin həqbiyi kəm əməs, dedi. **11** Xuning bilən Danlarning jəmetidin alta yüz adəm jənggə kərallinip, Zoreah wə Əxtəoldin qıkip mangdi. **12** Ular Yəhuda yurtidiki Kiriat-Yearim degən jayqa berip, qedir tiki (xunga bu jay takı bütüngiqə «Danning ləxkərgahı» dəp atalmakta; u Kiriat-Yearimning arkə təripigə jay laxşanıdi). **13** Andin ular u yərdin Əfraim taqlıq rayonıqə berip, Mikahning eyiga yetip kəldi. **14** Laix yurtiqa qarlx üçün baroqan bax kixi ez kerindaxlirıqə: — Biləmsilər? Bu eyda bir əfod toni, birnəqqə tərafim butliri, bir oyma məbəd wə kuyuma məbəd bardur! Əmdi kəndak kiliçxinglər kərəkləkini oylixinglər! — dedi. **15** Ular burulup Lawiy yigitning eyiga (Mikahka tawa eyga) kirip uningdin hal soridi. **16** Dan kəbilisidin bolajan jəng kərallırını ketürgən alta yüz kixi dərwaza aldida turup turdu. **17** U zeminni qarlxakə baroqan bəx adəm [buthaniyoja] kirip, oyma but, əfod toni, tərafim butliri wə kuyuma

butnı elip qıktı. Kahin jəng kərallırını ketürgən alta yüz kixi bilən billə dərwarzida turatti. **18** Bu bəx adəm Mikahning eyigə kirip oyma but, əfod tonini, tərafim butliri wə kuyuma butnı elip qıqkanda kahin ulardın: — Bu nemə kılıqinqlər?! — dəp soridi. **19** Ular uningənə: — Ün qıqarmay, aqzıngı qolung bilən etip, biz bilən mengip, bizgə həm ata həm kahin bolup bərgin. Sening pəkət bir adəmning eyidikilərgə kahin bolojining yahximu, yaki Israilning bir jəmeti bolovan pütün bir kəbiligə kahin bolojining yahximu? — dedi. **20** Xundak, dewidi, kahinning kengli hux bolup, əfod, tərafim butliri wə oyma məbədini elip həlkning arisoqa kirip turdu. **21** Andin ular burulup, u yərdin kətti; ular balılıri wə qarpaylarnı wə yüktaklirininq həmmisini aldida mangduruwətkənidi. **22** Mikahning eyidin heli yıraklıqanda Mikahning eyining ətrapidiki həlkələr yioqılıp, Danlar ojaqət yetixti. **23** Ular Danlarnı towlap qakirdı, Danlar burulup Mikahka: — Sanga nemə boldi, bunqıwila kəp həlkəni yioqip kelip nemə kilməkçisən?! — dedi. **24** U jawab berip: — Silər mən yasatqan məbədlərinə kahinim bilən koxup aldinglər, andin kəttinglər! Manga yənə nemə kəldi? Xundak turuluk silər tehi: «Sanga nemə boldi?» — dəwatisilərlərə! — dedi. **25** Danlar uningənə: — Ününqni qıarma, bolmisa aqqıki yaman kixılər seni tutuwelip, seni wə ailəngdikilərni janlıridin juda kilmisən, yənə, — dedi. **26** Bularni dəp Danlar ez yolioja mangdi; Mikah ularning ezidin küqlük ikenlikini körüp, yenip ez eyigə kətti. **27** Ular Mikah yasatqızıqan nərsilər wə uning kahinini elip, Laixkə hujum kıldı; u yərdiki həlk tinq-aman wə hatırjəm turuwatqanıdi; ular ularnı kiliçlap kirip, xəhərni otta kəydirüwətəti. **28** Xəhərni kutluqozudak heq adəm qıkimidi; qünki bu xəhər Zidoniñ yırakta idi, həlk heqkim bilən bardi-kəldi kiliçmayıttı. Xəhər Bayt-Rəhəbning yenidiki jilojida idi. Danlar xəhərni kaytidin kürup, olturaklıxtı. **29** Ular bu xəhərgə Israilning oqullarıridin bolajan, ez atisi Danning isminə koyup Dan dəp atidi. Ilgiri u xəhərning nami Laix idi. **30** Danlar xu yərdə bə oyma butnı əzlirigə tikli; Musanıng oöqli Gərxomning əwlədi Yonatan wə uning oqulları bolsa xu zemining həlkə sürgün boluxkə elip ketilgən künqiqə Danlarning kəbilisigə kahin bolup turoqanıdi. **31** Hudanıng eyi Xiloha turoqan barlıq wakıtlarda, Danlar əzləri üçün tikligən, Mikah yasatqızıqan oyma məbəd [Danda] turozuldu.

19 Israilda tehi padixaq tiklənmigən xu künlərdə, Əfraim taqlıq rayonının qət təripida olturuxluk bir Lawiy kixi bar idi; u Yəhuda yurtidiki Bayt-Ləhəmlik bir kizni kenizəkkikkə aldi. **2** Lekin u kenizək erigə wapasızılık kılıp, uning yenidin qıkip, Yəhuda yurtidiki Bayt-Ləhəmgə atisining eyigə berip, tət ayqa turdu. **3** U wakitta uning eri kopup kenizəkigə yahxi gəplərni kılıp, kənglini elip yandurup kelixkə kenizəkininq yenoqə kəldi. U bir hizmətkarını wa ikki exəknı elip bardi. Kenizək erini atisining eyigə elip kirdi; atisi uni kerüp hux bolup karxi aldi. **4** Uning keynatısı, yəni kizning atisi uni tutup kəldi, u u yərdə üq künqiqə yəp-iqip, uning bilən yetip köpti. **5** Tətinqi künii Lawiy kixi səhər köpüp mangojili təyyarliniwi, kenizəkininq atisi kūy'oqlıqə: — Bir toorram nan yəp yürüikingni

kuwwatlındırıp andin mangojin, — dedi. **6** Xuning menin pak bir kizim bar, yənə u kixining keniziki bilən ular ikkisi olturnup billə yəp-iqip tamaklandı. bar. Mən ularni qexinglarqa qikirip berəy, silər ularni Kızning atisi u kixiga: — Səndin etünəy, bu keqimu ayaq astı kılışanglar məyli, nəziringlarqa nemə hux konojin, kənglüng eqilsun, dedi. **7** Bu kixi mangojili yaksa ularni xundak kilinglar, lekin bu kixiga muxundak kopowidı, lekin keynatisi uni zorlap, yənə elip қaldı, iplaslik ixni kilmanglar, — dedi. **25** Lekin u adamlar u yənə bir kün қondı. **8** Bəxinqi künü u sahər kopup uningoja қulak salmida; yoluqı kenizikini ularning aldioja mangojili təyyarlandı, lekin kizning atisi uningoja: — sərap qikirip bərdi. Ular uning bilan bills bolup kaqtın [Awwal] yürükkingin kuwwatlındırıng, dedi. Xuning ətigəngiqə ayaq astı kıldı; ular tang yoruqanda andin bilən ular ikkisi kün egilginqə olturnup, billə tamaklandı. uni koyup bərdi. **26** Qokan tang səhərdə kayıtip kelip, **9** Andin bu kixi keniziki wə hizmatkarını elip mangojili uning ojojisı konojan əyning dərvazisining bosuqisioja təyyarliniwidi, keynatısı, yəni kizning dadasi uningoja: kəlgändə yikilip kelip, tang atkışa xu yarda yetip қaldı. — Mana, qaq kirəy dawatidu, sandin etünəy, bu yərda — **27** Ətigəndə uning ojojisı kopup əyning ixikini ekip, yənə bir keqini etküzunglar; mana, kün məqrribə yoloja qikmaqçı bolup texijo qikiwidı, mana, uning egilipti, bu yərda konojin, kənglüng eqilsun; andin etə keniziki bolovan qokan əyning dərvazisi alidda қolliri səhərdə yoloja qikip, eyünglarqa ketinglar, — dedi. **10** bosuqininq üstigə köyukluk haldə yatatti. **28** U uningoja: Lekin u kixi əmdi yənə bir keqə konuxka unimay, kopup — Kopkin, biz mangaylı, dedi. Lekin qokan həqbir yoloja qikip Yəbusning, yəni Yerusalemning udulioja jawab bərmidi. Xuning bilan u qokanni exəkkə artip, kəldi. Uning bilan bills iki toküklük exək wə keniziki kozçılıp ez eyiga yürüp kətti. **29** Ez eyiga kəlgändə, bar idi. **11** Ular Yəbuska yekim kəlgändə kün olturnay dəp piqənli elip kenizikininq jəsitini səngəkliri boyiqə on kalıqçaqka, hizmətkarı ojojisioja: — Yəbusiylarınbu xəhərigə kirip, xu yərda konyayı, dedi. **12** Lekin ojojisı uningoja jawab berip: — Biz Israillar turmaydojan, yat allar turidiojan xəhərgə kirmayı, bəlki Gibeahka etüp ketəyli, dedi. **13** Andin u yənə hizmətkarıoja: — Kəlgin, biz yekindiki jaylardın birığa barayı, Gibeahka yaki Ramahda konyayı, dedi. **14** Xuning bilən ular mengip, Binyamin yurtidiki Gibeahning yenioja yetip baroqanda kün oltuqanidi. **15** Ular Gibeahka kirip, u yərda könəmkəp boldi; xəhərninq qong məydaniqə kirip olturnuxtı; lekin həqkim ularnı konduruxka eyiga təkliq kilmidi. **16** Həlbuki, u keqisi keri bir adəm ixini tütipit, etizliktin yenip keliwətkanidi. U əslidə Əfraim taqlıq rayonılık adəm idı, u Gibeahta müsapır bolup, olturaklıxip kaloqanidi; lekin u yərdiki həlkələr Binyaminlardın idi. **17** U bexini kətürüp karap, bu yoluqininq xəhərninq məydanında oltuqoninini kərüp uningdin: — Kəyərdin kəlding? Kəyərgə barisən? — dəp soridi. **18** U jawab berip: — Biz Yəhuda yurtidiki Bəyt-Ləhəmdin Əfraim taqlıqininq qat yakılırioja ketip barımız; mən əslı xu jaydin bolup, Yəhuda yurtidiki Bəyt-Ləhəmgə baroqanidim; ixlirim Pərvərdigarning eyiga munasiyatlık idı; lekin bu yərda həq kim meni eyiga təkliq kilmidi. **19** Bizning exəklirimizge beridiojan saman wa boozuzimiz bar, eziüm, dedəkləri, xundakla kəminilirindən bolovan yigitkimu nan wə xarablar bar, bizgə həq nemə kam əməs, — dedi. **20** Buni anglap keri kixi: — Tinq-amən bolqaysan; siləring möhtəjiringlarning həmmisi menin üstümgə bolsun, əmma koqida yatmanglar! — dəp, **21** uni ez eyiga elip berip, exəklirigə yəm bərdi. Mehmanlar putlurunu yuyup, yəp-iqip oqızalandı. **22** Ular kənglidə hux bolup turoqinida, mana, xəhərninq adamlarından birnəqqəylən, yəni birkənqə ləkqək kelip eyni körxiwelip, ixiqni urup-kekip, əyninq igisi bolovan keri kixiga: — Sening əyüngə kalğan xu kixini bizgə qikirip bərgin, uning bilən yekinqılık kilişim, — dedi. **23** Buni anglap ey igisi ularning kəxioja qikip ularoja: — Bolmaydu, ay buradərlirim, silərdin etünüp kalaý, mundak rəzzillikni kilmanglar; bu kixi menin əyüngə mehman bolup kəlgənikən, silər bundak iplaslik kilmanglar. **24** Mana, — **27** Ətigəndə uning ojojisı kopup əyning ixikini ekip, yənə bir keqini etküzunglar; mana, kün məqrribə yoloja qikmaqçı bolup texijo qikiwidı, mana, uning egilipti, bu yərda konojin, kənglüng eqilsun; andin etə keniziki bolovan qokan əyning dərvazisi alidda қolliri səhərdə yoloja qikip, eyünglarqa ketinglar, — dedi. **10** bosuqininq üstigə köyukluk haldə yatatti. **28** U uningoja: Lekin u kixi əmdi yənə bir keqə konuxka unimay, kopup — Kopkin, biz mangaylı, dedi. Lekin qokan həqbir yoloja qikip Yəbusning, yəni Yerusalemning udulioja kəzənilip ez eyiga yürüp kətti. **29** Ez eyiga kəlgändə, bar idi. **11** Ular Yəbuska yekim kəlgändə kün olturnay dəp piqənli elip kenizikininq jəsitini səngəkliri boyiqə on ikki parçə kiliq, pütkül Israill yurtininq qat-yakılırioja əwətti. **30** Xundak boldiki, buni kərgənlərning həmmisi: «Israill Misirdin qıkkən kündin tartıp büğüngiqə bundak ix bolup bəkməqənidi yaki kerülüp bəkməqənidi. əmədi bu ixni obdan oylixip, kəndak kılıq kerəkkilini məslihətlixəyli» — deyixti.

20 Xuning bilən Israillarning həmmisi qikip, jamaət Dandin tartıp Bəər-Xebaqıqə yioşilip Gilead zeminining həlkə bilən koxulup Mizpahta, Pərvərdigarning aldioja kelip bir adəmdək boldi. **2** Pütkül əwmuning qongliri, yəni Israillning həmmə kəbilisining baxlıkları Hudanıng həlkinqin jamaiti arısida hazır boldı. Jamaət jəmīy bolup tət yüz ming kılıq tutkən piyada əskər idi. **3** (Binyaminlalar Israillning Mizpahta jəm bolojinidin əmdi həwər tapşanidi). Israillar sürüxtə kiliq: «Bu rəzil ix kəndək yüz bərdi?» — dəp soridi. **4** Əltürulgən qokanning eri Lawiy kixi jawab berip mundak dədi: — «Mən bolsam əz kenizikimni elip, Binyamining Gibeah xəhərigə konoqli baroqanidim; **5** Gibeahning bəgləri keqida manga hujum kilməkçi bolup, meni dəp eyin körxiwaldi. Ular meni əltürüxnü kəstlidi, kenizikimni bolsa ular ayaq astı kiliq əltürüwtə. **6** Xuning bilən man kenizikimning jəsitini parqə-parqə kiliq, kixilərə ketürtküzüp Israillning mirası bolovan zeminning hərbir yurtiqa əwəttim. Qünki ular Israill iqidə pasıqlik wə iplaslik kildi. **7** Mana, ay barlıq Israillar, silər həmmiŋlər oylinip, məslihət kərsitinglər». **8** Xuning bilən həmmə həlk bir adəmdək kopup: — Arimizdin nə həqkim ez qedirigə barmisun nə həqkim ez eyigə kəytmişun, **9** bəlki biz Gibeahka xundak kiliylikli: — Biz qək taxlap uningoja hujum kılıyli; **10** biz Israillning həmmə kəbilisidikilərdin yüzung iqidin onni, mingdin yüzni, on mingdin mingni tallap qikip, ularnı həlk üçün ozuk-talqan yətkütüzxə təyinləyi. Xundak kiliq həlk Binyamin yurtidiki Gibeah xəhərigə berip, ularning Israill iqidə kılqan barlıq iplaslikini ularning ez bəxioja yandursun, — deyixti. **11** Xuning bilən Israillning həmmə adəmları bir adəmdək bolup, u xəhərgə hujum kiliqə toplantı. **12** Andin Israill kəbililəri Binyamining barlıq jəmətlirigə əlqi əwətip: — Aranglarda yüz bərgən bu rəzzillik zadi nemə ix? **13** Əmədi Gibeahdiki bu

lükqeklərni bizgə tutup beringlar. Xuning bilən biz ularni əlümgə məhkum kılıp, Israildin rəzillikni yok kılıyli, — dedi. Lekin Binyaminlar əz kərindaxlıri bolən Israillarning sezin tingximidi, **14** bəlkı Binyaminlar Israiloja əksəriyyət kılıx üçün xəhər-xəhərlərdən kəlip Gibeahta yiqıldı. **15** U wakıttı Binyaminlardan xəhər-xəhərlərdən tizimlənojanlar yigirmə alta ming kiliq tutkan ərkək idi. Uningdin baxka Gibeahdən hillanən yətə yüz əskər bar idi. **16** Bu pütkül əxşun arısında hillanən yətə yüz solhay əskər bolup, saloquşa taxni selip nixanoja atsa, kılqimu keyip kətməyti. **17** Binyamin kəbilisidin baxka, Israillning adamları sanaktın ətküzülliwidə, kiliq tutkanlar tət yüz ming ərkək qiki; bularning həmmisi jəngqilər idi. **18** Israfil kopup Bəyt-Əlgə qıkip Hudadin: — Bizning arımızdır kim awwal qıkip Binyaminlar bilən sokuxsun, dəp soriwidi, Pərvərdigar jawab berip: — Yahuda [awwal] qıksun, dedi. **19** Xuning bilən Israillar etisi sahər kopup Gibeahning udulida qədirgah tiktı. **20** Andin Israillning adamları Binyamin bilən uruxuxka qıkip, Gibeahning yenida raslinip ularoja əksəriyyət tündü. **21** Xu künə Binyaminlar Gibeahdən qıkip, Israildin yigirmə ikki ming kixinı elətürüp, yərəgə yəksan kiliwatti. **22** Lekin Israillning adamları jasartəkə kəlip, awwallı künə səp tüzgən jayda ikkinçi künə yəna səp tüzdi. **23** [səp tüzüxtin awwallı ahxim] Israfil Pərvərdigarning aldioja berip, kəq kirgüqə pəryad kiliq yioqlap, Pərvərdigardin yol sorap: — Biz əz kərindiximiz bolən Binyamin nəsilliri bilən yənə uruxuxka qıksak bolandu, bolmamdu? — dəp soriwidi, Pərvərdigar jawab berip: — Ularqa hujum kilinglər, dedi. **24** Xuning bilən Israillar ikkinçi künə Binyaminlar oyaq kəlip hujum kıldı. **25** Binyamin müvəkkil qısqıçığı kəlip, Israillar bilən sokuxup, ularning on səkkiz ming adımıni elətürüp, yərəgə yəksan kiliwatti; bularning həmmisi kiliq tutkanlarından idi. **26** Andin Israillarning həmmisi, yəni pütün əxşun kopup Bəyt-Əlgə qıkip yioqlap, xu künə Pərvərdigarning aldioja kəqkiqə roza tutup, Pərvərdigarning aldioja kəydürmə kurbanlık bilən inaklık kurbanlıkları etküzdi. **27** Xu künələrdə Hudanıng əhdə sandıku xu yərdə bolup, Hərunning əwladı, Əliazarnıng oogluları Finihas uning aldioja himzət kılıttı; xuning bilən Israillar Pərvərdigardin yol sorap: — Biz əz kərindiximiz bolən Binyaminning nəsilliri bilən yənə uruxuxka qıksamduk yakı tohtap kalamduq? — dəp sori; Pərvərdigar jawabən: — Qıkinglər, qünki ətə Mən ularnı sening kolungə tapxuriman, dedi. **29** Buni anglap Israfil həlkə Gibeahning atrapiqə əskərlərni pistirma koydi; **30** üçinqi künə Israillar ilgiriki ikki kətimkidiq Binyaminlar oyaq hujum kiliqə Gibeahning udulioja kəlip səp tüzdi. **31** Binyamin [Israfil] həlkə qarxi jənggə qıkiwidə, həlkə ularni xəhərdin azdurup qıktı. Ular Bəyt-Əlgə qıkidiojan yol wə Gibeahka baridiojan yolning üstidə həm dalada həlkəni ilgiriki ikki kətimkidiq urup kiroqlı turdi. Israillning adamlarından ottuzqa kixinı elətürdi. **32** Binyaminlar: — Ular yanına awwallıqidaq məoqlup boldı, — deyixti. Əmma Israfil: — Bizlər keqip ularni xəhərdin əgəxtürüp qıkip, yollaroja elip qıqayı, dəp məslihətlixiyalənəndi. **33** Xuning bilən Israillning həmmə adamları ez jayidin kopup Baal-Tamar oyaq berip səp tüzdi, pistirmida turojan Israillarını ez jayidin, yəni

Gebadiki qiməndin qıkip kəldi. **34** Israillning arisidin sərhil on ming kixi Gibeahning udulidin uningoja hujum kıldı, jəng kattık boldi. Lekin Binyaminlar əzlirinən üstığa bala yekinlaşınanı bilməy kəldi. **35** Pərvərdigar Binyaminlərni Israillning aldioja məoqlup kılıqlaqka, ular u künə Binyaminlardan yigirmə bəx ming bir yüz kiliq tutkan adəmni elətürdi. **36** Əmdidi Binyaminlar əzlirinən məoqlup bolonjinini kərdi. Israillning adamları əslidə Gibeahka qoyan pistirmidikli kixilirigə ixənq kiliq, Binyaminlərni aldap, aldida qekinqənidə. **37** U wakıttı pistirmidikilər tezdir atlinip Gibeahka hujum kiliq besip kırıp, xəhərdikilərinən həmmisini kiliqlap kirdi. **38** Israillar əslidə pistirmidikilər bilən aldin'ala nixan üçün bəlgə bekitkənidi, yəni xəhərgə ot koyup, kelin tütün tüwrükining asmanoja kətürülüxini bəlgə kiliqka kelixiwalənəndi. **39** Xunga Israillning adamları uruxtin waktinqə qekinqəndə, Binyaminlar Israillning adamlarını urup sokup, ottuzqa kixini elətürüp: — Mana, Israfil awwallı jəngdikidək aldimizda əksiz tarım bolidu, — deyixti. **40** Lekin xəhərning işidin tütün tüwrük ərləp qıkkanda, Binyaminlar kəynığa burulup kariwidə, mana, pütkül xəhər is-tütək bolup asmanlaroja kətürülüp ketiwatatti. **41** Xu əhaman Israillning adamları burulup yenip kəldi, Binyaminning adamları bolsa: Bizgə bala yekinlaştı dəp, wəhümigə qüxti. **42** Ular Israillarning aldidin burulup qəllikkə mangidiojan yol bilən keqip kətti; lekin jəng ularning kəynidin iz besip mangdi; ətrapidiki hərkəsisi xəhərlərdin adamlar qıkip ularni arişa elip halak kıldı. **43** Xu tarikidə ular Binyaminlərni körxiwaldı, ularını kün qıqix taripidiki Gebanıng uduliojaqə tohtimay koqlap berip, qaylaş elətürdi. **44** Buning bilən Binyaminlardan on səkkiz ming kixi əldi, ularning həmmisi batır palwanları idi. **45** Baxxılıri burulup qəl tərəpkə keqip, Rimmon koram texiqə bardı; əmma Israillar yollarda huddi baxak targəndək uların bəx ming adəmni elətürdi; andin ularning kəynidin Gidomojıqə koqlap berip, yəna ikki ming adəmni elətürdi. **46** U künə Binyaminlardan elətürülənlər yigirmə bəx ming adəm idi. Bularning həmmisi palwanlar bolup, kiliq tutkanlar idi. **47** Həlbuki, uların pəkət altə yüz adəm kaloqanidi, ular burulup qəl tərəpkə keqip, Rimmondiki tik yarqa bardı. Ular Rimmondiki tik yarada tet ay turdi. **48** Israillar yəna Binyaminlarning zeminiqə yenip kəlip, həmmə xəhərlərdik adamları, qarpaylarnı həm uqrıqanılların həmmisini kiliq bilən kiriwətti, xundakla ot koyup, udul kələğen xəhərlirining həmmisini keydürüwətti.

21 Əslidə Israillning adamları Mizpahta kəsəm kiliqip: — Bizning iqimizdən həqkim əz kızını Binyaminlar oyaq hotunluğka bərmisün, — deyixənidi. **2** Xuning üçün həlk Bəyt-Əlgə kəlip, u yerdə kəq kirgüqə Hudanıng aldioja pəryad kətürüp kattık yioqlixip: — **3** Əy Israillning Hudasi Pərvərdigar, Israilda nemixə xundak ix yüz beridü, nemixə Israillining kəbililiridin biri yokaq kətsün? — deyixti. **4** Ətisi həlk səhər kopup, u yerdə kurbangah yasap, kəydürmə kurbanlıq wə inaklık kurbanlıkları sundı. **5** Israillar əzara: — Israillning hərkəsisi kəbililiridin jamaatka koxulup Pərvərdigarning aldioja hazır boluxka kəlmigən kimlər bar? — dəp soraxtı, qünki ular kimki Mizpahta Pərvərdigarning

aldıda hazır bolmisa, u xəksiz ölümğə məhkum kılınsun, Xu künlərdə Israilda həq padixaḥ bolmidi; hərkim ez dəp kətik kəsəm kılıxkanidi. **6** Israil ez ərindixi nəziridə yahxi kərüngənni kılatti.
boローン Binyamin tooṛuluk puxayman kılıp: — Mana, əmdi Israil arisidin bir kəbilə üzüwetildi. **7** Biz Pərvərdigarning namida bizning iğimizdən həqkəysimiz ez əzimizni Binyaminlarqa hotunlukka bərməymiz, — dəp kəsəm kılıjanıduk; əmdi kəndak kilsək ulardin kalojanlarını hotunluk kılalayımız — deyixti. **8** Ular yənə əzara: — Israil kəbililiridin kəysisi Mizpaḥka, Pərvərdigarning aldiço qıkımdı? — dəp soraxtı. Mana, Yabəx-Gileadlıklärin həqkəysisi qedirgahka, jamaətkə koxuluxka kəlmiganidi. **9** Qünki həlkni sanap kərgəndə Yabəx-Gileadning adəmliridin u yərdə həqkim yok idi. **10** Xuning bilən jamaət on ikki ming palwanni u yərgə əwətip, ularoja tapilap: — Yabəx-Gileadta turuwatqanları, jümlidin ayallar wə balılnarı urup-ķırıp kılıqlap eltürüwetinglər; **11** xundak ķilinglərki, barlıq ərkəklərni wə ərlər bilən billə boローン barlıq ayalları eltürüwetinglər, dedi. **12** Ular xundak kılıp Yabəx-Gileadtiki halkının iqidə tehi ərlər bilən billə bolup bakmiojan tet yüz kızni tepip, ularını tutup Kanaan zemindikti Xiloḥka, qedirgahqa elip kəldi. **13** Andin pütkül jamaət Rımmondiki tik yardiki Binyaminlarqa adəm əwətip, ularoja tinqlik salimini jakarlidi. **14** Xuning bilən Binyaminlar kayıtip kəldi; Israillar Yabəx-Gileadtiki həyat kalojan kızlarını ularoja hotunlukka bərdi, lekin bular ularoja yetixmidi. **15** Wə həlk Binyamin tooṛuluk puxayman kıldı; qünki Pərvərdigar Israillning kəbilliririning arisida kəmtük pəyda kılıp koyojanidi. **16** Bu wakıttı jamaətning aksakalları: — Binyamının kız-ayalları yokitiwtildi, əmdi biz kəndak kilsək kalojanlarını hotunluk kılalayımız, — dedi. **17** Andin yənə: — Binyamindan keçip kutulajan kəldisiqa miras saklinixi kerəkki, Israillning bir kəbilisimu əqüp kətməsləki kerək. **18** Pəkət bizlə kızlırimizni ularoja hotunlukka bərsək bolmayıdu, qünki Israillar: «Əz kızını Binyaminlarqa hotunlukka bərgən kixi lənətkə kəlsun!» dəp kəsəm kılıxkan, — deyixti. **19** Ular yənə: — Mana, Bəyt-Əlning ximal təripidiki, Bəyt-Əldin Xəkəmgə qıkıdiaojan yolning xərk təripidiki, Libonaḥning jənub təripidiki Xiloḥda hər yili Pərvərdigarning bir həyeti bolup turudu, — dedi. **20** Andin Israillar Binyaminlarqa buyrup: — Silər berip, [xu yərdiki] üzümzarlıklarqa yoxurunuwelinglar. **21** Kəzitip turunglar, kaqaniki Xiloḥdiki kızlarning usul oyniojili qikkjinini kərsənglər, üzümzarlıklardın qıkıp hərbiringlər Xiloḥning kızlıridin birini əzüngləroja hotunlukka elip keqinglər, andin Binyamının zeminiqa ketinglər. **22** Xundak boliduki, əgar ularning atılıri ya aka-ukiliri kelip bizgə pəryad kətürsə, biz ularoja: «Bizgə yüz-hatırə kılıp, ularoja yol köyunglər, qünki biz jəngdə ularning həmmisigə hotunlukka toluk birdin kız alalmidük; uning üstigə silər bu kətim kızlırlarınez ihtiyanlıqlıqlar bilən ularoja bərmidinglər; ihtiyanın bərgən bolsanglar, gunahka tartılattinglər», daymınız, — dedi. **23** Binyaminlar xundak kılıp sani boyiqə usul oynaydiojan kızlardın əzlirigə hotunlukka elip keçip, ez miras zeminiqa kayıtip berip, xəhərlərni yənə yasaq u yərdə turdi. **24** U wakıttı Israil u yardin ayrılip, hərbiri ez kəbillirili wə jəmatığə yenip bardı, andin hərbiri ez miras zeminiqa kətti. **25**

Rut

1 [Batur] Həkimlər həküm sürgən məzgildə xundak boldiki, zemində aqarqlıq yüz bərdi. Xu wakitta bir adam ayalı wə ikki oqlını elip Yəhədü zeminidik Bəyt-Ləhəmdin qıkıp, Moabning sahralırıda bir məzgil turup kelixkə bardi. **2** U kixinin ismi əlimələk, ayalining ismi Naomi, ikki oqlining ismi Mahlon bilən Kilyon idi. Ular Bəyt-Ləhəmdə olturnukluk, əfrat jəmətidin idi. Ular Moabning sahrası oja kəlip xu yərdə olturnaklaştı. **3** Keyin Naominin eri əlimələk əldi; ayalı ikki oqlı bilən əldi. **4** Ular Moab kızlıridin ezlirigə hotun aldı. Birining eti Orpah, yənə birining eti Rut idi. Ular xu yərdə on yıldak turdi. **5** Mahlon bilən Kilyon hər ikkisi əldi; xuning bilən apisi eri həm oqlullarından ayrıılıp yaloquz əldi. **6** Xuning bilən ayal ikki kelini bilən kopup Moabning sahrasıdın kəytiplər kətməkqı boldı; qünki u Pərvərdigarning Əz həlkini yoklap, axlıx bərgənləki tooprisidiki həwərnii Moabning sahrasıda turup anglojənədi. **7** Xuning bilən u ikki kelini bilən billə turoqan yerdin qıkıp, Yəhədü zemini oja kəytiplər yoloja qıktı. **8** Naomi ikki kelinigə: — hər ikkinglər kəytiplər əz ananglarning eyigə beringlər. Silərning mərhümlərə wə manga məhrəbanlıq kərsətkininqardək Pərvərdigarmu silərgə məhrəbanlıq kərsətkə! **9** Pərvərdigar silər ikkinglərni əz eringlarning eyida aram tapkəusoqay! — dəp, ularni səyüp kəydi. Ular hərkirəp yioşlixip **10** uningoja: — Yak, biz qökum sening bilən təng əz halkığning yenioja kəytimiz, — deyixti. **11** Lekin Naomi: — Yenip ketinglər, əy kılirlım! Nemixkə menin bilən barmaqsilər! Qərsikimda silərgə ar bolqudak oqlullar barmu! **12** Yenip ketinglər, əy kılirlım! Qünki mən kərip kətkəqə, ərgə tegixka yarimayman. Dərhəkikətən bugün keqə bir ərlək boluxkə, xundakla oqulluk boluxkə ümid bar degəndim, **13** ular yigit bolquqə səwr kəlip turattinglərmə? Ularnı dəp baxka ərgə təgməy saklap turattinglərmə? Yak, bolmaydu, kılirlım! Qünki Pərvərdigarning koli manga ərəxi bolup meni azabladyiojini üçün, mən tartidiojan dərd-əlam silərningkidin tehimə eqir bolidu, — dedi. **14** Ular yənə hərkirəp yioşlaştı. Orpah keynanisini səyüp hoxlaştı, lekin Rut uni qing kuqaklap turuvaldı. **15** Naomi uningoja: — Mana, kelin singləng əz həlkə bilən ilahlırinin yenioja yenip kətt! Sənmə kelin singlēning kəyndin yenip kətkin! — dedi. **16** Lekin Rut jawabən: — Mening sening yeningdin ketiximni wə sanga əgixix niyitimdin yenixni ətənmə; qünki sən nəgə barsang mənmu xu yərgə barımən; sən nədə kənsang mənmu xu yərdə könimən; sening həlkinq meningmu həlkimdir wə sening Hudayıng meningmu Hudayımdur. **17** Sən nədə əlsəng mənmu xu yərdə əlimən wə xu yərdə yatımən; olumduñ baxkısı meni səndin ayriwətsə Pərvərdigar meni ursun həm uningdin axurup jazalısun! — dedi. **18** Naomi uning əziga əgixip berixkə kət'iy niyat kələqinini kərüp, uningoja yənə eqiz aqmidi. **19** İkkisi mengip Bəyt-Ləhəmgə yetip kəydi. Xundak boldiki, ular Bəyt-Ləhəmgə yetip kəlgini pütük xəhərdikilər ularnı kərüp zilziliq kəldi. Ayallar bolsa: — Bu rasttinla Naomimidu? — deyixti. **20** U ularoja jawabən: — Meni Naomi deməy, bəlkı

«Mara» dənglər; qünki Həmmigə Kadir manga zərdab yetkəndi. **21** Tokkuzum tal əhalətə bu yərdin qıktım; lekin Pərvərdigar meni kuruk kaytquzdi. Pərvərdigar meni əyibləp guwahlıq bərdi, Həmmigə Kadir meni harlıqanikan, nemixkə meni Naomi dəysilər? — dedi. **22** Xundak kəlip Naomi bilən kelini Moab kizi Rut Moabning sahrasıdın kəytiplər kəldi; ular ikkisi Bəyt-Ləhəmgə yetip kələxi bilən təng arpa ormisi baxlanojanıdi.

2 Naominin eri gə tuqən kəlidiojan Boaz isimlik bir adəm bar idi. U əlimələknin jəmətidin bolup, intayın bay adəm idi. **2** Moab kizi Rut Naomiçə: — Mən etizlikkə baray, birərkimning nəziridə iltipət tepip, uning kəyndin mengip arpa baxaqlarını tərsəm? — dedi. U uningoja: — Barojin, əy kizim, dedi. **3** Xuning bilən u qıkıp etizliklərə kəlip, u yərdə ormiqilarning kəyndin baxaqları tərdi. Bəhtigə yarixa, dal u kəlgən etizlik əlimələknin jəməti bolqan Boazning etizlikləri idi. **4** Mana, u wakitta Boaz Bəyt-Ləhəmdən qıkıp kəlip, ormiqilar bilən salamlıxip: — Pərvərdigar silər bilən billə bolqay! — dedi. Ular uningoja jawabən: — Pərvərdigar sanga bəht-bərikət ata kılqay! — dedi. **5** Boaz ormiqilarning üstüga nazarətə koyulən hizmətkaridin: — Bu yax qokan kimning kizi bolidu? — dəp sordı. **6** Ormiqilarning üstüga koyulən hiznətək jawab berip: — Bu Naomi bilən billə Moabning sahrasıdın kəytiplər kəlgən Moabiy qokan bolidu. **7** U: «Ormiqiların kəyndin ənqılerning arisidiki qeqiliq kətkən baxaqları terivalaymu?» dəp təlap kıldı. Andin u kəlip atığandın həzirojıq ixlətatidü; u pəkət kapıda bir'az dam aldı, — dedi. **8** Boaz Rutka: — Əy kizim, anglawatamsən?! Sən baxaqlı targılı baxka bir kimning etizlikə oja barmiqin, bu yərdinmu kətmə, menin dedəklirim bilən birgə muxu yərdə turoqin. **9** Dikkət kılqın, kəysi etizda orma orqan bolsa, [dedəklərgə] əgixip barojin. Mən yigitlərə: Uningoja qekilməngər, dəp tapılap kəydi! Əgər ussap kalsang berip, idixlərdən yigitlirim [küdüküntə] tartəkən sədlin iğkin, — dedi. **10** Rut əzinə yərgə etip tizlinip, bexini yərgə təgküzüp təzim kəlip, uningoja: — Mən bir bigana tursam, nemixkə manga xunqış oğomhərlək kıləjudək nəzirində xunqılık iltipət tapkanman? — dedi. **11** Boaz uningoja jawabən: — Ering eliip kətkəndin keyin keynanangoja kıləqanlıringning həmmisi, xundakla sening ata-anangını wə əz wətəningdin kəndək ayrıılıp, sən burun tonumayıdojan bir həlkinq arisidə kəlginqing manga pütünəy ayan boldı; **12** Pərvərdigar kıləqiningoja muwapıq sanga yanduroqay, sən kanatlırinin tegidə panah izdигən Israılning Hudasi Parvərdigar təripidin sanga Uning toluk in'amı berilgəy, dedi. **13** Rut jawabən: — Əy hojam, nəzirində iltipət tapkəymən; mən sening dediking boluxkımı yarımisəməm, sən mangə təsəlli berip, dedikinggə məhrəbanə səzlərni kıldığ, — dedi. **14** Tamək wəktidə Boaz uningoja: — Kəni, buyakça kəlgin, nəndin yə, nənni sirkəgə tegürjin! — dedi. Rut ormiqilarning yenioja kəlip olturdu; Boaz kəmaqtın elip uningoja tutti. U uningdin toyonqə yedi wə yənə azrak axurup kəydi. **15** U baxak targılı kopkanda, Boaz yigitlərə buyrup: — Uni hətta ənqılerning arisida baxak targılı koyungalar, uni heq hijalətə kaldurmanglar. **16** Hətta həm uning üçün azrak baxaqlarını ənqılərdən atay ayrip, uningoja targılı qüsürüp koyungalar, uni heq

əyiblimənglər, dedi. **17** Xundak kılıp u kəqkiqə etizlikə baxaş tərdi, teriwalojanlarını sokkanda, təhminən bir əfah arpa qıktı. **18** Andin u arpısını elip, xəhərgə kirdi, keynanisi uning tərəğən [arpisini] kərdi; u yənə u yəp toyunoqandan keyin saklap koyojinini qıkırıp uningoşa bərdi. **19** Keynanisi uningoşa: — Sən bugün nadə baxaş tərdində, nadə ixilding? Sənqə oşəmhorluk kılıqan xu kixığa bəht-bərikət ata kılınoqayı! — dedi. U keynanisoğan kimningkidə ix kılıqinini eytip: — Mən bugün ixligən etizing igisining ismi Boaz ikən, dedi. **20** Naomi keliniga: — Tırıklərgim, əlgənlərgim mehribanlıq kılıxtin bax tartmiojan kixi Pərvərdigardin bəht-bərikət kərgay! — dedi. Andin Naomi uningoşa yənə: — U adəm bizning yekin tuqqınimizdür, u bizni kütkuzalaydiojan həmjəmətlərdin bividur, — dedi. **21** Moab kizi Rut yənə: — U manga yənə: «Mening yigitlirim pütün hoşulumni yioqip bolquqə ular bilən birgə bolqıñıñ dedi, — dedi. **22** Naomi kelin Rutka: — Əy kımız, birsinən sanga yamanlıq kılmaslıkı üçün baxkisinən etizlikəyə barmay, uning dedəkləri bilən billa qıkıp ixlisəng yاخidur, dedi. **23** Xuning bilən arpa wə buqday hosuli yioqip bolquqə, Rut Boazning dedəkləri bilən yürüp baxaş tərdi. U keynanisi bilən billa turiwərdi.

3 Xu künlərda, keynanisi Naomi uningoşa: — Əy kımız, hal-əhwalıning yahxi boluxi üçün, senin aram-bəhtingni izdiməymənmü? **2** Sən dedəkləri bilən ixligən Boaz bizgə tuqqən keliidü əməsmü? Mana, bugün ahxam u hamanda arpa soruydu. **3** Əmdı sən yuyunup-tarınip, eziungə ətirlik may sürüp, [esil] kiyimliringni kiyip, hamanoşa qüixin; lekin u ər kixi yəp-iqip bolmiqıqə, eziungni uningoşa kərsətmigün. **4** U yatkanda uning uhləydiojan yerini kərūwal. Andin sən kirip, ayaq təripini eqip, xu yərdə yetiwalıq. Andin u sanga nəmə kılıx keraklığını eyti, — dedi. **5** Rut uningoşa: — Sən nəmə desəng man xuni kılımən, — dedi. **6** U hamanoşa qüixin, keynanisi uningoşa tapilioqandakıldı. **7** Boaz yəp-iqip, kənglini hux kılıp qəxning ayiojoşa berip yatti. Andin Rut xəpə qıklärmaq kəlip, ayaq təripini eqip, xu yərdə yatti. **8** Yerim keqida Boaz qeqüp, aldiqə engixkəndə, mana bir ayal ayiojida yatattı! **9** Kim sən?! — dəp soridi u. Rut jawabən: — Mən hisznətkaring Rut boliman. Sən mening həmjəmat-nijatkarın bolojining üçün hisznətkaringning üstigə tonungning etikini yeyip koyojaysən, — dedi. **10** U jawabən: — Əy kımız, Pərvərdigardin bəht-bərikət tapkəysən! Sening keyin kərsətkən sadakət-mehribanlıq ilgiri kərsətkininqinən artuktur; qünki [seni izdigan] yigitlər, məyli kəmbəqələr bolsun, bay bolsun, ularning kəynidin kətmidind. **11** I kımız, əmdı korkmiojin! Degininqning həmmisi orundap berimən, qünki pütkül xəhirişimizdiki mötiwərlər seni pəzilətlək ayal dəp bilidü. **12** Durus, sanga həmjəmat-nijatkar bolojinim rast; lekin senin məndin yekinrək yəna bir həmjəməting bar. **13** Əmdı keqiqə bu yərdə kılıqin; atə sahərdə əger u həmjəmatlık həkükini ixtlitip seni elixni halisa, u alsun; lekin həmjəmatlık həkükü boyiqə seni almisa, Pərvərdigarning hayatı bilən kəsəm kılıməni, mən sanga həmjəmatlık kılıp seni alay. Tang atkuqə bu yərdə yetip turoqın! — dedi. **14** U uning ayiojida bu yərdə yetip turoqın! — dedi. **15** U yənə kəlginiñ heqkim bilmisun, dəp eytqanidi. **16** Rut keynanisining yenoqə kəldi. U: — Əy kımız, sən hazır kim?! — dəp soridi. Xuning bilən u keynanisoqə u kixining kılıqanlırinin həmmisini dəp bərdi. **17** U: — U bu altə kəməqən arpini manga bərdi, qünki u: «keynanangning yenoqə kurukə kol kaytip barmiqin» dedi, — dedi. **18** Naomi: — Əy kımız, bu ixning ahiroringin qəndək bolidiqinini biliqə muxu yərdə təhir kılıqin; qünki u adəm bugün muxu ixni pütküzməy aram almaydu, dedi.

4 Boaz xəhər dərwazisioja qıkıp, xu yərdə olturdu. Mana, u waqtitta Boaz eytqan həlik həmjəmətlək həkükioja iga kixi keliwatattı. Boaz uningoşa: — Əy buradər, kılıp bu yərdə olturoqin, dewidi, u kılıp olturdu. **2** Andin Boaz xəhərning aksakkallırıdon adəmni qákırıp, ularıqımu: — Bu yərdə olturunqlar, dedi. Ular olturoqanda **3** u həmjəmətlək həkükioja iga kixığa: — Moabning sahəsindən yenip kəlgən Naomi kərindiximiz əlimləlkə təwə xu zeminni satmaqçı boluwatidu. **4** Xunga man muxu ixni sanga həwərləndürməkçi idim, xundakla xundakla yərdə olturqanlarning aldida wə həlkimning aksakkallırıning aldida «Buni setiwalojin» deməkqimən. Sən əgər həmjəmətlək həkükioja asasən alay desəng, alojin; həmjəmatlık kılım, almayıman desəng, manga eytkin, mən buni bilay; qünki sandın [awwal] baxkisininə həmjəmətlək həkükü bolmayıdu; andin sandın keyin mening həkükum bar, dedi. U kixi: — Həmjəmətlək kılıp uni alımən, dedi. **5** Boaz uningoşa: — Undakta yərni Naomining kolidin alojan künidə mərhümning mirasiqə uning nami bilən atalojan birər əwlədi kəlduruluxi üçün mərhümning ayali, Moab kizi Rutnemu elixing kerək, — dedi. **6** Həmjəmat kixi: — Undak bolşa həmjəmətlək həkükumni ixtlitip [etizini] alsam bolmiqıdək; alsam ez mirasiqə ziyan yətkützügdəkmən. Həmjəmətlək həkükini sən eziung ixtlitip, yərni setiwalojin; mən ixtlitəlməymən, dedi. **7** Qədimki wəkətlərdə Israilda həmjəmatlık həkükioja yaki almaxturux-tegixix ixiqə munasivətlək mundak bir rəsim-kəidə bar idi: — ixni kəsmək üçün bir tərəp ez kəxini selip, ikkinçi tərəpkə berətti. Israilda soda-setikni bekitixtə mana muxundak bir usul bar idi. **8** Xunga həmjəmat həkükioja iga kixi Boazoja: — Sən uni aloqin, dəp, ez kəxini seli wətəlli. **9** Boaz aksakkallarqa wə keçqilikke: — Silər bugün menin əlimlək kətəwə bolqan həmmini, xundakla Kilyon bilən Mahlınoja təwə bolqan həmmini Naomining kolidin alojinoja guwahlursılər. **10** Uning üstigə mərhümning nami kərindaxlıri arisidin wə xəhiriining dərwazisidin əqrürəlməsləki üçün mərhümning mirasiqə uning nami bolqan [birər əwlədi] kəldurulsun üçün Mahlonning ayali, Moab kizi Rutni hotunlukka aldim. Silər bugün buningqə guwahlursılər, dedi. **11** Darwazida turoqan həmma həlk bilən aksakkallar: — Biz guwahlurmız, Pərvərdigar senin eytqanıñ kırğan ayalni Israيلning jəmətinə bərpa kılıqan Rahîlə bilən Leyah ikkisidək tang atkuqə yetip, kixilər bir-birini tonuqudək boluxtin bolup, Bəyt-Ləhəmdə nam-izziting ziyyadə bolqay; **12**

Pərvərdigar sanga bu yax qokandin tapkuzidioğan nəslinq tüpəylidin sening jəməting Tamar Yəhūdaçja tuçup bərgən Pərəzning jəmətidək bolqay! — dedi. **13** Andin Boaz Rutni əmrigə elip, uningoşa yekinlik kıldı. Pərvərdigar uningoşa xapaet ķılıp, u həmilidar bolup bir oqul tuqdi. **14** Kız-ayallar Naomiçja: — Israilning arısida sanga həmjəmet-nijatkar nəslini üzüp կոymioğan Pərvərdigarço təxəkkür-mədhıya käyturulsun! Xu nəslinqning nami Israilda izzət-abruluk bolqay! **15** U sanga jeninqni yengilioquçı həm keriojiningda seni əzizlioquçı boldı; qünki seni seyidiqan, sanga yəttə oquldın əwzəl bolqarı kelining uni tuqdi, — dedi. **16** Naomi balını elip, baqrıçoja bastı wə uningoşa bakkuqu ana boldi. **17** Uningoşa қoxna bolovan ayallar «Naomiçja bir bala tuquldi» dəp, uningoşa isim koydi. Ular uningoşa «Obəd» dəp at koydi. U Yəssəning atisi boldi, Yəssə Dawutning atisi boldi. **18** Pərəzning nəsəbnamısı təwəndikidəktur: — Pərəzdin Həzron tərəldi, **19** Həzrondin Ram tərəldi, Ramdin Amminadab tərəldi, **20** Amminadabtin Nahxon tərəldi, Nahxondin Salmon tərəldi, **21** Salmondin Boaz tərəldi, Boazdin Obəd tərəldi, **22** Obədtin Yəssə tərəldi wə Yəssədin Dawut tərəldi.

Samu'il 1

1 Əfraim təqəlikidiki Ramataim-Zofimda Əlkanaħ isimlik bir kixi bar idi. U Əfraimlik bolup, Yəroħamning oqlı, Yəroħam Eliħuning oqlı, Elihu Toħuning oqlı, Toħu Zufning oqlı idi. **2** Uning ikki ayali bar idi. Birsining ismi Hannah, yənə birsining ismi Pəniñnah idi. Pəniñnahning baliliri bar idi, lekin Hannahning balisi yok idi. **3** Bu adəm hər yili əz xəhirdidin samawi қoxunlarning Sərdari bolovan Pərwərdigarqa səjdə kılıp kurbanlıq sunoqli Xiloħoja baratti. U yerdə Əlining Hofniy wə Finiħas degən ikki oqlı Pərwərdigarning kahınları bolup ixleytti. **4** Hər ketim Əlkanaħ kurbanlık kılıjan künida u [kurbanlıktın] ayali Pəniñnah, wə uning hərbir oqul-kızılıraqa əz ülülüxini berətti. **5** Əmma Hannahka bolsa u ikki həssilik ülülüx berətti; qünki u Hannahni tolimu seyətti. Lekin Pərwərdigar uni tuoħmas kılıjanidi. **6** Pərwərdigarning uni tuoħmas kılıjanlığidin uning kündex rəkibi [Pəniñnah, Hannahni] azabrax üçün uning bilən kattik kerixatti. **7** Wə hər yili, Hannah hər ketim Pərwərdigarning eyigə qıkkanda, [Pəniñnah] uningoja azar berətti. Pəniñnah xundak kılıqaqka, u yioplaj heq nema yeməytti. **8** Ahiri uning eri Əlkanaħ uningoja: — I Hannah, nemixka yioplaysən? Nemixka birnərsə yeməysən? Nemixka kenglüng azar yedyü? Mən eżum sanga on oquldin əwzal əməsmu?! — dedi. **9** Ular Xiloħda yep-iqkəndin keyin (Əli degən kahin xu qaċċa Pərwərdigarning ibadəthanisining ixiki yenidiki orundukta olturnat) Hannah dastihandin turdi; **10** u kattik azab iqida Pərwərdigarqa dua kılıp zar-zar yioplatty. **11** U käsəm iqip: — I samawi қoxunlarning Sərdari bolovan Pərwərdigar, əgər dedikingning dərdiga yetip, meni yad etip dedikingni untumay, bəlkı dedikingga bir oqul bala ata kılısgan, uni pütün əmrining künliridə Sən Pərwərdigarqa beqixlaymən; uning bexiqa ustira heqkəqan selinmaydu, dedi. **12** U Pərwərdigarning aldida duasını dawam kiliwatqanda, Əli uning aqzıqıa karap turdi; **13** qünki Hannah duani iqidə kılıqaqka ləwliri midirławatkını bilən awazi anglanmayıttı. Xunga Əli uni məst bolup kaptu, dəp oyldı. **14** Əli uningoja: — Kaqanoqiça məst yürisən? Karabingni özüngdin neri kıl, dedi. **15** Lekin Hannah jawabən: — Undak əməs, i ojojam! Kengli sunuk bir mazlummən. Men xarabmu, hərakmu iqimidim, bəlkı jenim dərdini Pərwərdigarning aldida tektüm; **16** dedəklərini yaman hotun dəp bilmigəyla. Qünki mening zor dərdim wə azablirimdin bu küngiqa xundak nida kiliwatımən, dedi. **17** Əli uningoja jawab berip: — Tinq-aman käytkin; Israîlning Hudasi Əzidin tiligan iltiħajingni ijabət kılıqay, dedi. **18** Hannah: — Dedəkləri kez aldılırda iltipat tapkay, dedi. U xularni dəp qikip, qızı yedi wə xuningdin keyin qirayada ilgirikidək ojəmkirilik kərūnmidi. **19** Ular atisi tang seħħarda ornidin turup Pərwərdigarning hżururida səjdə kılıp bolup, Ramahdiki eyiga yenip kälđi. Əlkanaħ ayali Hannahka yekinqılık kıldı; Pərwərdigar uni asliganidi. **20** Hannah hamildar bolup, waqtı-saiti toxup, bir oqul tuoħdi. U: «Mən uni Pərwərdigardin tiləp aldim» dəp, ismini Samuil koydi. **21** Uning eri Əlkanaħ əyidiki həmmisi

bilən Pərwərdigarqa atidiojan hər yillik kurbanlıknı kılıjılı wə kılıjan kəsimini ada kılıx üçün Xiloħoja qıktı.

22 Lekin Hannah billə barmay erigə: — Bala əmqəktin ayrıloqandila andin mən uning Pərwərdigarning aldida hazır boluxi üçün uni elip bariman; xuning bilən u u yerdə mənggү turidu, dedi. **23** Eri Əlkanaħ uningoja: — Özünggə nema yahxi kerinsa, xumi kılıqin. Uni əmqəktin ayriyoqa turup turqin. Pərwərdigar Əz səz-kalamioja əmal kılıqay, dedi. Ayali eyda kelipli balisi əmqəktin ayrıloqqa emitti. **24** Balisi əmqəktin ayrıloqandıñ keyin u uni elip, xundakla üq buķa, bir əfah un wə bir tulum xarabni elip Pərwərdigarning Xiloħdiki eyigə apardi. Bala bolsa tehi kiqik idi. **25** Ular bir bukini soyup balini Əlining kexiqə elip kälđi. **26** Xuning bilən Hannah [ungingoja]: — I ojojam, ezliridə hayat rast bolojinidək, bu yerdə silining kaxlirida turup Pərwərdigarqa nida kılıjan məzəlüm mən bolimən, dedi. **27** Mən muxu oqul bala üçün dua kildim wə mana, Pərwərdigar mening tiligen iltiħajimni ijabət kıldı. **28** Əmdi hazır mən uni Pərwərdigarqa tapxurup bərdim. Əmrining həmmə künliridə u Pərwərdigarqa beqixlanojan bolidu, dedi. Xuning bilən ular u yerdə Pərwərdigarqa səjdə kıldı.

2 Hannah dua kılıp mundak dedi: — «Mening kəlbim Pərwərdigar bilən yayraydu, Mening münggüzüm Pərwərdigar bilən egiz kətürüldi; Aqzim dǚxmənırımming aldida təntəniliktə eqildi; Qünki Sening nijatindin xadlinimən. **2** Pərwərdigardək mukaddas boluqli yoktur; Qünki Səndin baxxha heq kim yok, Hudayimizdək heq uyultax yoktur. **3** I insanlar, kibirlilik sezliringlarnı kəpaytiwərmanglar, Yoqan gəplərni aqzinqlardın qikarmanglar; Qünki Pərwərdigar bilim-hidayətkə igə Hudadur. Insanlarning əməlliri Uning təripidin tarazida tartılıdu. **4** Palwanlarning okyalıları sundurıldı; Lekin putlixip yikılıqların beli bolsa kudrat bilən baqçalandı. **5** Korsiki tok bolqanlar nan tepix üçün eżini yallanmilikka bərdi; Lekin aq kılıqlar hazır aq kalmıdi; Hətta tuoħmas ayal yəttini tuoħju; Lekin kep balılık bolovan solixip ketidu. **6** Pərwərdigar həm eltürürid, həm hayat beridu; U adəmni tahtisararaqa qüxtürürid, u yerdin yənə turquzidu; (*Sheol h7585*) **7** Pərwərdigar adəmni həm namrat kiliwtidu, həm bay kildi; U kixini həm pəs kildi, həm egiz ketürürid. **8** U ezi miskinni topidin kopuridu, Kioqliktın yoksułni kətürürid; Ularnı esilzadılər arısında təng olturozuzu; Ularnı xan-xərəplik təhtigə miras kıldırıldı; Qünki yərning türwükli Pərwərdigarningkidur; U ezi dunyani ularının üstiġ saloqanıdi. **9** Əz mukaddəs bəndilirinинг putlirini U mazmut kildi; Əmma razıllər bolsa, karangojuda xük kilinidu; Qünki heqkim ez kudriti bilən nusret tapmaydu. **10** Pərwərdigar bilən karvilaxkanlar para-para kiliwtidili; U ezi asmanlardın ularoja karxi güldürleydi. Pərwərdigar yər yüzining qətlirigiqə həküm qikiridu; U ezi tkilgan padixaħka kudrat beridu, U ezi məsiħligiñin münggüzini egiz kətürüridi!. **11** Əlkanaħ bolsa Ramahdiki ez eyigə yenip bardı. Bala bolsa Əlining kexida Pərwərdigarqa hizmet kılıp kälđi. **12** Əmma Əlining oqulları intayin yaman xixılardın bolup, Pərwərdigarnı tonumaytti. **13** Kahınlarning həlkərgə mundak, aditi bolovan: — Birsi kurbanlık kılıp, gəx kaynap pixiwaṭkanda kahınınning hizmətkarı kelipli üq

tillik qanggakni kolida tutup **14** dax, kazan, dangkan yaki korining iqiqə sanjip, qanggakka nema elinojan bolsa kahin xuni eziqə alatti. Ularning Xiloqoja [kurbanlik kiliqili] kalgan hemma Israillaroja xundak aditi bolajan. **15** Xundakla hətta yaqni keydürməsta kahinning pixkan gəx kəbul kilmaydu, bəlkı ham gəx lazim, dəyti. **16** Əgər kurbanlıq kiliqulı uningoja: — Awwal yeozi keydürülpən bolsun, andin nemini halisang xuni alojin, desə, u: — Bolmaydu, mängə darhal bər! Bolmisa məjburiy alımən, dəytti; **17** Xundak kiliq bu ikki yaxning gunahı Pərvərdigarning aldida tolımı eçir bolajanidi; qünki uning səwəbidin hək Pərvərdigaroja atiojan kurbanlıklar kezgə ilinmaywatatti. **18** Əmma Samuil narasidə bala bolup kanaptin tokulojan bir əfdoni kiyip Pərvərdigarning aldida hizmat kılatti. **19** Buningdin baxka uning anisi hər yilda uningoja bir kiqik ton tikip, hər yillik kurbanlıkları kiliqili eri bilən barçanda aloq kelatti. **20** Əli Əlkanat wa ayalioja bəht tiləp dua kiliq: — «Ayalingning Pərvərdigarnı beoqixliojinining ornioja sanga uningdin baxka nəsil bərgay, dedi. Andin bu ikkisi əz eyigə yandi. **21** Xuning bilən Pərvərdigar Hannahni yoklap bərikətləp, u hamildar bolup jəməy üq oqul wə ikki kiz tuqdi. Kiqik Samuil bolsa Pərvərdigarning aldida turup esüwatatti. **22** Əli bək kərip kətkənidi. U oqullirining pütkül Israiloja hemma kiliqanlarını anglıdi həm jamaət qədiriniring ixikidə hizmat kiliqojan ayallar bilən yatkıninimu anglıdi. **23** U ularoja: — Silər nema üqün xundaq ixlarnı kilişilər? Qünki bu həlkinqə hemmisidin silərnəng yamanlıqları angławatimən, dedi. **24** Bolmaydu, i oqullirim! Mən anglojan bu həwar yahxi əməs, Pərvərdigarning həlkini azdurupsırlər. **25** Əgər bir adəm yənə bir adəmgə gunah kilsə, baxka birsi uning üqün Hudadin rəhəm sorisa bolidu; lekin əgər birsi Pərvərdigaroja gunah kilsə, kim uning gunahını tiliysleydü? — dedi. Lekin ular atisining sezikə kulaq salımdı; qünki Pərvərdigarnı ularni əltürükni niyat kiliqanidi. **26** Əmma Samuil degən bala esüwatatti, Pərvərdigar həm adəmlərning aldida iltipat tapkanidi. **27** Hudanıng bir adimi əlinin yeniqa keliq mundak dedi: — Pərvərdigar xundak dəydi: «Misirda, Pirawnningkida turqanda Əzümni atangning jəmətigə oquq ayan kilmidimmi? **28** Mən uni kahinim bolux, Əz kurbangahında kurbanlık kiliq, huxbuy yekix wə Mening alimdə əfod tonini keyip hizmat kiliqka Israilning hemma qəbililiridin tallimiqanidimmi? Xuningdək Mən Israilning otta keydürüliojan hemma kurbanlıklarını atangoja tapxurup təkdim kiliqan əməsmə? **29** Nemixka Mən buyruqan, turaloju jayimdiki kurbanlıkim bilən axılıq hədiyilərini dəpsəndə kilişilər? Nemixka həlkim Israillar kəltürgən hemma hədiyələrning esilidin ezliringləri səmrətip, əz oqullirining hərmitini Meningkidin üstün kilişən?» **30** Uning üqün Israilning Hudasi Pərvərdigar mundaq dəydi: «Mən dərhəkikət sening wə atangning jəmətidikilər Mening alimdə hizmitimdə mənggү mangidu, dəp eytkənidim; lekin əmdi Mən Pərvərdigar xuni dəymənki, bu ix hazır Məndin neri bolsun! Meni hərmət kiliqanları Mən hərmət kiliqən, lekin Meni kəmsitkənlər pəs əkarlıdu. **31** Mana xundak künlər keliduki, sening bilikingni wə atangning jəmətingdə birmu kəriqan adam teplimaydu! **32** San turaloju jayında dərd-kayou korisan; Israillar hərkəndək huzur-hizmətkarı kelip kurbanlıq, kiliwatqan adırmə: — bəhtni kərgini bilən, sening jəmətingdə əbadğıqə birmu kəriqan adam teplimaydu. **33** Wa Man kurbangahının hizmitidin üzüp taxlimiojan adiming bar bolsa, u kezlinqning hiralixi bilən jeninqning azablinixioja səwəb bolidu. Jəmətingdə tuqulqojarlarning hemmisi balaqəttin etməy elidu. **34** Sanga bu ixlarnı ispatlaşka, ikki oqlung Hofniy bilən Finihasning bexiqə qüxicidən mundak bir əlamət bexarət bolidu: — ularning ikkilisi bir kündə elidu. **35** Əmma Əzüməgə Rohim wə diliimdiki niyitim boyiqə ix kəridiqan sadık bir kahinni tikləyən; Mən uningoja məzmut bir jəmat kürimən; u Mening məslih kiliqinimning aldida mənggү mengip hizmat kılidu. **36** Xundak boliduki, sening jəmətingdikilərдин hərbir tirk kaloqanlar bir sər kümüx wə bər qıxləm nan tiləxka uning aldiqə keliq uningoja təzim kiliq: «Kahinlik hizmətlərinin manga bir orun bərsilə, yegili bir qıxləm nan tapay dəp eytidiojan bolidu» dəydi.

3 Samuil degən bala bolsa əlinin aldida Pərvərdigarning hizmitidə bolatti. Əmdi Pərvərdigarning sezi u künlərdə kəm idı; wəhiylilik kərünülxərmiş kəp əməs idı. **2** Wə xundak boldiki, bir künı əli ornida yatkınarı (uning kəzliyi torlixip kerməs bolup kəlay degənidi) **3** Hudanıng qırıcı tehi eqmığın bolup, Samuil Parvardigarning ibadethanisida, Hudanıng əhədə sandukıja yekinla yərdə yatatti. **4** Pərvərdigar Samuılın qakırdı. U: — Mana mən bu yərdə, dedi. **5** U əlinin kəxiqə yügürtip berip: — Mana mən, meni qakırdıqou, dedi. Lekin u jawab berip: — Mən qakırmıdim; kaytip berip yatkın, dedi. Xuning bilən u berip yattı. **6** Pərvərdigar yənə: «Samuıl!» dəp qakırdı. Samuil kopup alinan kəxiqə berip: Mana mən, meni qakırdıqou, dedi. Lekin u jawab berip: — Mən qakırmıdim i oqlum, yənə berip yatkın, dedi. **7** Samuil Pərvərdigarnı tehi tonumiqanidi; Pərvərdigarning sezi uningoja tehi ayan kilməniqanidi. **8** Lekin Pərvərdigar yənə üqinqi kətim: «Samuıl!» dəp qakırdı; u kopup əlinin kəxiqə berip: — Mana mən; san meni qakırdı, dedi. U wakitta əli Pərvərdigar balını qakıriptu, dəp bilip yətti. **9** Xuning bilən əli Samuiloja: — Berip yatkın. U əgər seni qakırsa, sən: — I Pərvərdigar, səz kiliqin, qünki kulung anglaydu, dəp eytkin, dewidi, Samuil berip ornida yattı. **10** Wə Pərvərdigar keliq yekin turup ilgirikidək: — «Samuıl, Samuıl!» dəp qakırdı. Samuıl: — Səz kiliqin, qünki kulung anglaydu, dəp jawab bərdi. **11** Pərvərdigar Samuiloja: — Mana Mən anglojanlarning ikki kuliqini zingildat�ukdək bir ixni Israilning arısida kilməkqıman. **12** Xu künidə Mən burun əlinin jəmətidikilər toorisidə eytinimning hemmisi uning üstüqə qüxicimən; baxtin ahirojqa ada kilişən! **13** Qünki eziqə ayan bolovan kəbihlik tūpliyidin Mən uningoja, sening jəmətingdin mənggülük həküm qıckarəkqıman, dəp eytkənmən: qünki u oqullirining iplaslığını bilip turup ularını tosmidi. **14** Uning üqün əlinin jəmətidikilərgə kəsəm kiliqanmənki, əlinin jəmətidikilərning kəbihlikli məyli kurbanlıq bilən bolsun,

mäyli hədiyə bilən bolsun kəfarət kılınmay, əbədginqə məydanidin keqip kiyim-keqəkliri yirtik, üstibexi topa-kəqürüm kılınmayıdu, dedi. **15** Samuil ətisi tang atkuqə qang haldə Xilohqa yürüüp kəldi. **13** U yetip kəlgənda, yetip, andin Pərvərdigarning eyining ixiklirini aqtı. mana Əli yolning qetidə ez orundukida olturup takiti-Əmma Samuil wəhiyilik kerünüxni ələgə eyitixin korktı. tak bolup küttüwatatti; uning kengli Pərvərdigarning **16** Lekin Əli Samuili qakırıp: — I Samuil oqlum, dedi. Əhədə sandukining öjemidə parixan idi. U kixi həwərni U: — Mana mən, dəp jawab bərdi. **17** U: — U sanga nema yətküzülgə xəhərgə kırğında, pütkül xəhər pəryad-sez kıldı? Səndin etünə, uni mandin yoxurmiojin. quşan ketirdi. **14** Əli pəryad sadasını anglap: — Bu Əger Uning sanga eytikanlırinin birini manga eytmə zadi nemə warang-qurung? dəp soridi. U kixi aldirap koysang, Huda deginini sening bexingoja qüixürsun kelip ələgə həvar bərdi **15** (Əli toksan səkkiz yaxka wə uningdin artuk qüixürsun! — dedi. **18** Xuning kirğan, kəzləri ketip kələqan bolup, kərməyitti). **16** U bilən Samuil uningqə həqəməni kəldurmay həmmi kixi ələgə: — Mən jəngdin kaytip kəlgən kiximən, bügün dəp bərdi. Əli: — Mana, U Pərvərdigardur; U nemini layık tapsa, xuni kilsun, dedi. **19** Samuil əsüb qong jəng məydanidin keqip kəldim, dedi. Əli: — I oqlum, boluwatattı wə Pərvərdigar uning bilən billa bolup, berip: — Israel Filistiyərning aliddin bədər qaqtı. Həlk uning eytən bəxarətlək səzləridin həqkəysini yərda arisida kəttik kiroqinqılıq boldı! Sening ikki oqlung, kəldurmayıttı. **20** Xuning bilən pütkül Israel Dandin Hofniy bilən Finiħasmu əldi həmdə Hudanıng əhədə tartip Bəər-Xəbaqıqə Samuiliŋ Pərvərdigarning sandukumu olja bolup kətti, dedi. **18** Wə xundak boldiki, pəyəmbəri kılıp tıkləngənləkini bilip yətti. **21** Xu həwərqi Hudanıng əhədə sandukini tiloja aloqanda, Əli wakıttı Pərvərdigar Xilohda Əzini yəna ayan kıldı. dərvazıñen yenidiki orunduktin kəyniga yikilip qüixüp, Qünki Pərvərdigar Xilohda Əz sez-kalami arkılıq boynı sunup oldı; qünki u kərip, bədinimü eçirixip Samuiloja Əzini ayan kıldı; wə Samuil Uning səzini kətənədi. U kırık yıl Israelning hakimi boləjanıdi. **19** Uning kelini, yəni Finiħasning ayali əhamilidər bolup tuşquxka az kələjanıdi. U Hudanıng əhədə sandukining olja bolup kətənəlik wə kiyinatısı bilən eriningmu eləgnlik həwirini anglioqanda, birdinla kəttik toloqat tutup, püklülə balını tuqıldı. **20** U ələy dəp kələjanda, qərisidə turojan ayallar: — Körkmiojin, sən oqlu bala tuqdung, dedi. Lekin u buningqə jawabmu bərmidi həm kengül bəlmidi. **21** U: «Xan-xərəp Israildin kətt» dəp balioja «İhabod» dəp isim koydı; qünki Hudanıng əhədə sandukı olja bolup kətənə həm keyinatısı bilən erimü eləgnədi. **22** U yənə: — Xan-xərəp Israildin kətt; qünki Hudanıng əhədə sandukı olja bolup kətt! — dedi.

4 U wakıttı Israel Filistiyər bilən jəng kılıqlı qikip Əbən-Ezərgə yekin jayda bargah-qedirlərin tiki. Filistiyər bolsa Afək degen jayda bargah-qedirlərin tiki. **2** Filistiyər Israillar bilən sokuxkılı səp tiziq turdi. Jəng kengəygəndə Israıl Filistiyər alıdida tarmar boldı; Filistiyər ularning jəng saplırlırin tet mingqə adəmni əltürdi. **3** Halayık bargahqə yenip kəlgənda, Israilning aksakalları: — Nemixka Pərvərdigar bügüñ bizni Filistiyər təripidin tarmar kıldırdı? Biz Xilohdın Pərvərdigarning əhədə sandukini kəximizə elip keləlyi; u arimizda bolsa, bizni düxminimizning kolidin kütküzidü, dedi. **4** Xu gəptin keyin halayık Xilohqa adam mangdurup, xu yərdin kerublarning otturısında olturojan samavi koxunlarning Sərdari Pərvərdigarning əhədə sandukını elip ketürüp kəldi. Xuningdək əlinin ikki oqlı Hofniy bilən Finiħasmu Hudanıng əhədə sandukı bilən billə kəldi. **5** Wə xundak boldiki, Pərvərdigarning əhədə sandukı laxkərgahka elip kelingəndə pütkül Israıl yərni təwərətkükəd küküllük bir quşan ketürüxti. **6** Filistiyər küküllük təntənə awazını anglap: — İbraniylarning laxkərgahidin angloqan bu küküllük quşan nema wajidin qikkandu, dəp eytixti. Arkidinla ular Pərvərdigarning əhədə sandukining ularning laxkərgahıja kəltürülginini bilip yətti. **7** Xuning bilən Filistiyər körküp: — İlahılar ularning laxkərgahıja kəptü, həlimizə way! Mundak ix bu wakıtkıqə heq boləjan əmas, deyixti. **8** Həlimizə way! Bizni bu kudrətlək ilahılarning kolidin kim kütküzidü? Mana bayawanda misirliklərni türülük bala-wabalar bilən uroqan ilahılar dəl xulardur! **9** I Filistiyər, əzrliringlərin jəsur kersitip ərkəktək turunglar. Bolmisa, ibranıylar bizgə kul bolqandək biz ularoja kul bolımız; ərkəktək bolup jəng kılıqlar! — dedi. **10** Xuning bilən Filistiyər Israillar bilən jəng kıldı. Israıl tarmar kılınip, hərbiri tərəp-tərəpkə ez qedirigə bədər qaqtı. Jəngdə kəttik kiroqinqılıq bolup, Israıldın ottuz ming piyadə əskər əltürüldi. **11** Pərvərdigarning əhədə sandukı olja bolup kətti wə əlinin ikki oqlı Hofniy bilən Finiħasmu əltürüldi. **12** Xu künü bir Binyaminlik jəng

məydanidin keqip kiyim-keqəkliri yirtik, üstibexi topa-kəqürüm kılınmayıdu, dedi. **13** U yetip kəlgənda, yetip, andin Pərvərdigarning eyining ixiklirini aqtı. mana Əli yolning qetidə ez orundukida olturup takiti-Əmma Samuil wəhiyilik kerünüxni ələgə eyitixin korktı. tak bolup küttüwatatti; uning kengli Pərvərdigarning **16** Lekin Əli Samuili qakırıp: — I Samuil oqlum, dedi. Əhədə sandukining öjemidə parixan idi. U kixi həwərni U: — Mana mən, dəp jawab bərdi. **17** U: — U sanga nema yətküzülgə xəhərgə kırğında, pütkül xəhər pəryad-sez kıldı? Səndin etünə, uni mandin yoxurmiojin. quşan ketirdi. **14** Əli pəryad sadasını anglap: — Bu Əger Uning sanga eytikanlırinin birini manga eytmə zadi nemə warang-qurung? dəp soridi. U kixi aldirap koysang, Huda deginini sening bexingoja qüixürsun kelip ələgə həvar bərdi **15** (Əli toksan səkkiz yaxka wə uningdin artuk qüixürsun! — dedi. **18** Xuning kirğan, kəzləri ketip kələqan bolup, kərməyitti). **16** U bilən Samuil uningqə həqəməni kəldurmay həmmi kixi ələgə: — Mən jəngdin kaytip kəlgən kiximən, bügün dəp bərdi. Əli: — Mana, U Pərvərdigardur; U nemini layık tapsa, xuni kilsun, dedi. **19** Samuil əsüb qong jəng məydanidin keqip kəldim, dedi. Əli: — I oqlum, boluwatattı wə Pərvərdigar uning bilən billa bolup, berip: — Israel Filistiyərning aliddin bədər qaqtı. Həlk uning eytən bəxarətlək səzləridin həqkəysini yərda arisida kəttik kiroqinqılıq boldı! Sening ikki oqlung, kəldurmayıttı. **20** Xuning bilən pütkül Israel Dandin Hofniy bilən Finiħasmu əldi həmdə Hudanıng əhədə sandukumu olja bolup kətti, dedi. **18** Wə xundak boldiki, pəyəmbəri kılıp tıkləngənləkini bilip yətti. **21** Xu həwərqi Hudanıng əhədə sandukini tiloja aloqanda, Əli wakıttı Pərvərdigar Xilohda Əzini yəna ayan kıldı. dərvazıñen yenidiki orunduktin kəyniga yikilip qüixüp, Qünki Pərvərdigar Xilohda Əz sez-kalami arkılıq boynı sunup oldı; qünki u kərip, bədinimü eçirixip Samuiloja Əzini ayan kıldı; wə Samuil Uning səzini kətənədi. U kırık yıl Israelning hakimi boləjanıdi. **19** Uning kelini, yəni Finiħasning ayali əhamilidər bolup tuşquxka az kələjanıdi. U Hudanıng əhədə sandukining olja bolup kətənəlik wə kiyinatısı bilən eriningmu eləgnlik həwirini anglioqanda, birdinla kəttik toloqat tutup, püklülə balını tuqıldı. **20** U ələy dəp kələjanda, qərisidə turojan ayallar: — Körkmiojin, sən oqlu bala tuqdung, dedi. Lekin u buningqə jawabmu bərmidi həm kengül bəlmidi. **21** U: «Xan-xərəp Israildin kətt» dəp balioja «İhabod» dəp isim koydı; qünki Hudanıng əhədə sandukı olja bolup kətənə həm keyinatısı bilən erimü eləgnədi. **22** U yənə: — Xan-xərəp Israildin kətt; qünki Hudanıng əhədə sandukı olja bolup kətt! — dedi.

5 Filistiyər Hudanıng əhədə sandukini olja elip, uni Əbən-Ezərdin elip Axdodka bardi. **2** U yərda Filistiyər Hudanıng əhədə sandukını elip Dagon buthanisoja əkirip, Dagon degen butning yəniqə koydı. **3** Axdodtikilər ətisi səhər kopup kəlsə, mana Dagon buti Pərvərdigarning əhədə sandukining alidda yikilinqinə düm yatattı. Xunga ular Dagon butni elip yənə ez orında turoquzup koydı. **4** Lekin ətisi səhər kopup kəlsə, mana, Dagon Pərvərdigarning əhədə sandukining alidda yikilinqinə düm yatattı; Dagonning bexi həm kolları bosuoqida qekiləjanıdi; Dagonning pəkət beliksəman teni kələjanıdi. **5** Xunga bügüngə կədər Axdodta ya Dagonning kahınlırları bolsun ya Dagonning buthanisoja kırğınlıq bolsun, Dagonning bosuoqisoja dəssiməydu. **6** Andin Pərvərdigarning koli Axdodtikilərnin üstigə kəttik qüixüp, ularni wəyrən kılıp, Axdod bilən ətrapidikilərni hürräk kesili bilən urdi. **7** Axdodtikilər bularını körüp: — Israelning Hudasining əhədə sandukı bizlərdə türmisün! Qünki uning koli bizni wə ilahımız Dagonni kəttik besiwalı, deyixti. **8** Xuning bilən ular adəm mangdurup Filistiyərning həmmə ojojılırını qakırtıp jəm kılıp ulardin: — Israelning Hudasining əhədə sandukını kəndək bir tərəp kılımız? dəp soridi. Ular: — Israelning Hudasining əhədə sandukı Gatkə qat yol bilən yetkelsün, dəp jawab berixti. Xuning bilən ular Israelning Hudasining əhədə sandukını u yərgə qət yol bilən yetkidi. **9** Wə xundak boldiki, ular uni qət yol

bilən yetkigəndin keyin Pərvərdigarning koli u xəhərgə bardı. **13** Bəyt-Xəməxtikilər jilojida buojuday oruwatatti, qüxüp kixilərni kəttik sarasimiga qüxürdü. U kiqiklərdin ular baxlırını kətürüp əhədə sandukını kərüp hux tartip qonglarojıqə xəhərdiliklərni urdi, ular hürrək boluxti. **14** Hərwa Bəyt-Xəməxlək Yəxuaning etizlikləja kələp, u yərdiki bir qong taxning yenida tohtap kıldı. Ular hərwinini qekip, ikki inəknii Pərvərdigarqa atap kəydürmə kurbanlıq kıldı. **15** Lawiyalar Pərvərdigarning əhədə sandukı bilən altun buyumlari bar kaprı qüxürüp qong taxning üstigə koydi. Xu künii Bəyt-Xəməxtikilər Pərvərdigarqa kəydürmə kurbanlıklar wə baxka kurbanlıkları kıldı. **16** Filistiylərning bəx oqojisi bularni kərüp xu künii əkronoja kəytip kattı. **17** Filistiylərning Pərvərdigarqa itaatsizlik kurbanlıq kılıp bərgən altun hürriki: — Axdod üçün bir, Gaza üçün bir, Axkelon üçün bir, Gat üçün bir wə Əkron üçün bir idi. **18** Altun qaxkanlarning sani bolsa Filistiylərning bəx oqojisioja təwə barlıq xəhərninq sani bilən barawər idi. Bu xəhərlər sepiilik xəhərlər wə ularoja karaxlık səhra-kantlərni, xundakla ular Pərvərdigarning əhədə sandukını koyoqan qong qimənzarojıqə həmməjəyini ez iqığa alatti. Bu qimənzar hazırlırmış Bəyt-Xəməxlək Yəxuaning etizliklə bar. **19** Əmma Bəyt-Xəməxtikilər ez məylinqə əhədə sandukining iqığə kəriqojını üçün Pərvərdigar ulardın yətmix adəmni, jümlidin qonglardın allikni urdi. Pərvərdigar həlkəni mundak kəttik uroqanlıq üçün pütün həlk matəm tutti. **20** Bəyt-Xəməxtikilər: — Bu mukaddəs Huda Pərvərdigarning aldida kim əra turalaydu? Əhədə sandukını bizning bu yərdin kimming kəxioja apirliliyi kerək? — dedi. **21** Andin ular Kiriat-Yearimdirkilərgə əqlilərni əvitip: — Filistiylər Pərvərdigarning əhədə sandukını kəyturup bərdi. Bu yərgə kəlip uni ezunglaroja elip ketinglər, dedi.

6 Pərvərdigarning əhədə sandukı Filistiylərning yurtida yəttə ay turdi. **2** Filistiylər kahinlər bilən palqlarını qakirip ularoja: — Pərvərdigarning əhədə sandukını kəndak kılımımız? Uni kəndak kılıp ez jayıqə əwətələymiz? Yol kərsitinglər, dedi. **3** Ular: — Əgər Israilning Hudasining əhədə sandukını kəyturup əwətsənglər, kuruq əwətmənglər, həq bolmioqanda uning bilən bir «itaatsizlik kurbanlığı»ni birgə əwətixinglər zerürdər, dedi. Xundak kılıqanda xipa tapısılər, xundakla Uning kolining nemə üçün silərdin ayrılmioqanlığını bilisilər, dedi. **4** Ular: — Biz nəmini itaatsizlik kurbanlıq kılıp əwətimiz? — dəp soridi. Ular: — Filistiylərning oqojilinin sani bəx; xunga bəx altun hürrək wə bəx altun qaxkan yasap əwətinglər; qunki silergə wə oqojanglaroja ohxaxla bala-kaza qüxti. **5** Hürrəklliringlarning xəklini wə zemininglarnı wəyran kılıdiojan qaxkanlarning xəklini nəkix kılıp yasap, Israilning Hudasiqə xan-xərəp kəltürünglər. Xuning bilən u balkım silərning, ilahlırimizning wə zemininglarning üstini başkan kolini yeniklətirmikin: — **6** Misirliklər bilən Pirəwn ez kengüllərini kattik kılıqandək silərmə nemixkə ez kəngülgənlərin kəttik kılısilər? U misirliklərə zor kəttik kolluk kərsətkəndin keyin, ular Israillarını koyup bərmidim, ular xuning bilən kəytip kəlmidim? **7** Əmdi yengi bir hərwa yasap, tehi boyuturukkə kəndürülməğen mozaylıq ikki inəknii hərwiqə koxungular; ulardım mozaylınıri ayrip, eyda elip kelinglər; **8** andin Pərvərdigarning əhədə sandukını kətürüp hərwiqə selinglər; wə uningoja əwətidiyojan itaatsizlik kurbanlıq kılıdiojan altun buyumlarnı bir kəpəkə selip sandukkə yandap koyungular wə sanduknı xu peti mangdurungular; **9** andin karap turunglar. Əgər hərwa Isral qəgrisidiki yol bilən Bəyt-Xəməxka mangsa, bizəkələn xu qong bala-kazanı qüxtürgüqinən ezi Pərvərdigar boludı. Undak bolmisa, bizni uroqan Uning koli əməs, bəlki bizəq qüxənən tasadipiylək bolidu, halas, deyixti. **10** Xuning bilən Filistiylər xundak kıldı. Əlar Mozaylıq ikki inəknii hərwiqə koxup, mozaylınıri eydə solap koyup, **11** Pərvərdigarning əhədə sandukını hərwiqə selip, altun qaxkan wə kuyma hürrəklər əqənilənən kəpni uningoja yandap koydi. **12** Inəklər Bəyt-Xəməxkə baridiojan yol bilən udul yürüp kətti. Əlar kətürülgən yol bilən mangoqə mərəyetti, ya ong tərəpkə ya sol tərəpkə keyip kətmidi. Filistiylərning oqojiliri ularning arkəsidin Bəyt-Xəməxning qəgrisiojqə

bilən yetkigəndin keyin Pərvərdigarning koli u xəhərgə bardı. **13** Bəyt-Xəməxtikilər jilojida buojuday oruwatatti, ular baxlırını kətürüp əhədə sandukını kərüp hux tartip qonglarojıqə xəhərdiliklərni urdi, ular hürrək boluxti. **14** Hərwa Bəyt-Xəməxlək Yəxuaning etizlikləja kələp, u yərdiki bir qong taxning yenida tohtap kıldı. Ular hərwinini qekip, ikki inəknii Pərvərdigarqa atap kəydürmə kurbanlıq kıldı. **15** Lawiyalar Pərvərdigarning əhədə sandukı bilən altun buyumlari bar kaprı qüxürüp qong taxning üstigə koydi. Xu künii Bəyt-Xəməxtikilər Pərvərdigarqa kəydürmə kurbanlıklar wə baxka kurbanlıkları kıldı. **16** Filistiylərning bəx oqojisi bularni kərüp xu künii əkronoja kəytip kattı. **17** Filistiylərning Pərvərdigarqa itaatsizlik kurbanlıq kılıp bərgən altun hürriki: — Axdod üçün bir, Gaza üçün bir, Axkelon üçün bir, Gat üçün bir wə Əkron üçün bir idi. **18** Altun qaxkanlarning sani bolsa Filistiylərning bəx oqojisioja təwə barlıq xəhərninq sani bilən barawər idi. Bu xəhərlər sepiilik xəhərlər wə ularoja karaxlık səhra-kantlərni, xundakla ular Pərvərdigarning əhədə sandukını koyoqan qong qimənzarojıqə həmməjəyini ez iqığa alatti. Bu qimənzar hazırlırmış Bəyt-Xəməxlək Yəxuaning etizliklə bar. **19** Əmma Bəyt-Xəməxtikilər ez məylinqə əhədə sandukining iqığə kəriqojını üçün Pərvərdigar ulardın yətmix adəmni, jümlidin qonglardın allikni urdi. Pərvərdigar həlkəni mundak kəttik uroqanlıq üçün pütün həlk matəm tutti. **20** Bəyt-Xəməxtikilər: — Bu mukaddəs Huda Pərvərdigarning aldida kim əra turalaydu? Əhədə sandukunu bizning bu yərdin kimming kəxioja apirliliyi kerək? — dedi. **21** Andin ular Kiriat-Yearimdirkilərgə əqlilərni əvitip: — Filistiylər Pərvərdigarning əhədə sandukunu kəyturup bərdi. Bu yərgə kəlip uni ezunglaroja elip ketinglər, dedi.

7 Xuning bilən Kiriat-Yearimdirkii adəmlər kəlip Pərvərdigarning əhədə sandukunu elip qikip, dəngning üstidiki Abinadabning eyida koydi wə uning oqlı Əliazarnı əhədə sandukqə karaxlaş Pərvərdigarqa atap bekitti. **2** Əhədə sandukı Kiriat-Yearimda koyulğandın tartip uzun wakit, yəni yigirmə yil etti. Israilning pütküllə jəməti Pərvərdigarnı seqindisi. **3** Wə Samuil Israilning pütküllə jəmətigə: — Əgər pütün kəlblinglər bilən Pərvərdigarning yeniqə kəytip, yatlarining ilahlıları bilən Axtarotlarnı ez aranglardın yokitip, kəngülgənlərini Pərvərdigarqa bəqlap, has Uning ibaditidila bolsanglar U silərni Filistiylərning kəlidin kütküzidü, dedi. **4** Xuning bilən Isral Baallar bilən Axtarotlarnı taxlap has Pərvərdigarning ibaditidila boldi. **5** Andin Samuil: — Pütküll Israelti Mizpah, xəhiriqə jəm kilsanglar, mən silər üçün Pərvərdigarning aldida dua kılayı, dedi. **6** Əmdi ular Mizpahka jəm bolup, u yərdə su tartip uni Pərvərdigar aldiqə kuydi wə u künii roza tutup: — Biz Pərvərdigarning aldida gunah sadır kılduk, dedi. Xuning bilən Samuil Mizpahtə Israillarının ərz-dawalılıtı üstidin həkim qıckardı. **7** Filistiylər Israillarının Mizpahda jəm boloğunu anglıdı; Filistiylərning oqojiliri Isral bilən jəng kılıqli qıktı. Israillar bunı anglap Filistiylərdin körkti. **8** Israillar Samuiloja: — Biz üçün Pərvərdigar Hudayımız bizni Filistiylərning kəlidin kütküzüxi üçün uningoja nida kəlixinti tohtimiqin, dedi. **9** Samuil anisini emiwaqtan bir kozını elip toluk bir kəydürmə kurbanlıq kılıp Pərvərdigarqa sundı; Samuil Israilning həkkidə Pərvərdigarqa pəryad kətirdi; Pərvərdigar duasını

anglıdi. **10** Samuil keydürmə kurbanlık kiliwatkanda kullingirlar, dedäklingirlar, ḥəng kelixkən yigitliringlarnı Filistilərlər Israil bilən sokuxkılı yekinlap kıldı. Lekin Pərvərdigar xu küni Filistilərlərning üstiga qattık ondin bir ülüxini alıdu; silər uning kül-hizmətkarları güldürməma gildürlitip ularnı alakzadə kiliwatti; xuning bolisilər. **11** Israillar Mizpahın tüpeylidin pəryad ketürisilər; lekin Pərvərdigar u qikip ularnı Bəyt-Karning tūwigiqə koçlap kirdi. **12** U kündə silergə kulağ salmayıdu, dedi. **19** Həlk, bolsa wakıttı Samuil bir taxni elip, uni Mizpah bilən xənnin otturisida tıklap: — «Pərvərdigar bizgə həzirliqə səltənat kiliqiojan bir padixaḥ bəlsun, dedi. **20** — Xundak yardam beriwaitidu — dəp uni Əbən-Ezər dəp atidi. **13** Xuning bilən Filistilərlər besikip Israillərin zəminioja küləməti; Samuil [hakim] bolqan barlıq səziga kulağ salmay: — Yak, bəlkı üstimizgə səltənat kiliqiojan bir padixaḥ bəlsun, dedi. **21** Samuil həlkning künərlərə Pərvərdigarning koli Filistilərlərning üstiga kərxi boldi; **14** xundak kılıp Əkrondin tartip Gatkıqə səltənat kiliqiojan bir padixaḥ bəlsun, dedi. **22** Pərvərdigar əmdi Samuiloja: — Sən ularning səziga kulağ salip, ularqa bir padixaḥ bekitkin, dedi. Samuil Israillərə: — Hərbiringlər əz xəhiringlərə kaytinglar, dedi.

8 Xundak boldiki, Samuil kerioqanda oqqullirini Israilloqa hakim kılıp koydi. **2** Uning tunjisining ismi Yoel bolup, ikkinqisinin ismi Abiyah idı. Bular Bəər-Xebada hakimlik kıldı. **3** Lekin oqqulliri uning yollırıda yürmətti, bəlkı manpətni kezlep ezip, parilarını yap, hək-nahəkni astın-üstün kıldı. **4** U wakıttı Israillarning həmmə aksaqqalları Ramahda jəm bolup Samuilning kəxiqə keli: **5** uningoja: — Mana sən keridinq, oqqulliring bolsa sening yollırıngda yürməydi. Barlıq əllərdə bolqandək üstimizgə həktüm süridiojan bir padixaḥ bekitkin, dedi. **6** Ularning «Üstimizgə həktüm süridiojan bir padixaḥ bekitkin» degini Samuilning kəngliqə eojir kıldı. Samuil Pərvərdigaroja dua kiliwidı, **7** Pərvərdigar Samuiloja jawabən: — Həlk sanga hərnəmə eytsa ularqa kulağ saloqın; qünki ular seni əməs, bəlkı «Üstimizgə padixaḥ bolmısın» dəp Meni taxlıdı. **8** Man ularnı Misirdin qıkarajan kündin tartıp büğünki künqiqa ular xundak ixlarnı kılıp, Meni taxlap baxka ilahlarqa ibadət kılıp kəlgən. Əmdi ular sanga həm xundak kılıdu. **9** Xuning üçün ularning səziga unioqın. Lekin ularnı qattık agahlandurup kəlgüsində ularning üstidə səltənat kiliqiojan padixaḥning ularnı kəndak baxkuridiojanlığını bildürgin, dedi. **10** Samuil eziđin bir padixaḥ, soriqan həlkə, Pərvərdigarning etkiniñin həmməsinə dəp bərdi. **11** U: — Üstünglarda səltənat kiliqiojan padixaḥning tutidiqon yoli mundak bolidu: — U oqqulliringlarnı ez ixioja koyup, jəng hərwilirini həydəxkə, atlıq əskərləri boluxka salıdu; ular uning hərwilirinən alıda yürüridü; **12** ularnı ezi üçün ming bexi wə allik bexi boluxkə, yerini həydəxkə, həsolunu oruxkə, jəng koralları bilən hərwa əswablırını yasaxka salıdu. **13** Kızliringlarnı atır yasaxkə, tamak etixka wə nan yekixkə salıdu. **14** ḥəng esil zəminliringlər, üzümzarliringlər bilən zəytunlukliringlarnı tartiwelip ez hizmatkarlıroja beridu. **15** U urukunglardın, üzümzarliringlarning həsoludan ondin bir ülüxini eziñin oqojdarlırı wə hizmatkarlıroja bəltüp beridu. **16** U

bolidiojan wakit, dedi. **14** Ular xəhərgə qikip xəhər mərkiziga kəlgəndə, mana Samuil yukarı jayqo qikixkə ularoja қarap keliwatatti. **15** Pərvərdigar Saul kelixtin bir kün ilgiri Samuiloja: **16** — Əta muxu wakıtlarda Mən yeningqoja Binyamin zeminidin bir adəmni əwətimən. Sən uni Mening həlkim Israilning üstiga əmir boluxka məsih kılıqın. U Mening həlkimni Filistylərning kolidin kütükzidü. Qünki Mening həlkimning pəryadı Manga yətkini üçün ularoja iłtipat bilən karıdim, — dedi. **17** Samuil Saulni kərgəndə Pərvərdigar uningoja: — Mana, Mən sanga sez kılıqan adəm muxudur. Bu adəm Mening həlkimning üstidə səltənat kılıdu, dəp izħar kıldı. **18** Saul dərwazida turojan Samuilning kəxioja berip: Silidin soray, aldin kərgüqining eyi nədə, dəp soridi. **19** Samuil Sauloja: — Aldin kərgüqi mən eżüm xu. Məndin awwal yukarı jayqo qikqin. Bügün silər mən bilən taam yayıslar; ata seni uzutup qikkanda, kənglündikli hərbir ixlarnı sanga dəp berəy, — dəp jawab bərdi. **20** Əmmə üq kün burun yitip kətkən exəklərdin bolsa, əndixə kilmiojin; ular teplidi. Əmdi Israilning həmmə arzusı kimqə mayıl? Sanga wa atangning pütküljə jəmatığə amasmuş? — dedi. **21** Saul jawab berip: — Mən Israil kəbililəri iqidiki əng qıqılı kəbila bolqan Binyamindin, jəmatimmu Binyamin kəbilisi iqidiki əng qıqiki tursa? Nəmə üqün bu sezlərni manga dəylə? — dedi. **22** Samuil bolsa Saulni wə hizmətkarını baxlap, mehmənhanə eyigə kirdi wə ularni qakırılıqlarınlarning arisida terdə olturozdu. Ular ottuzqə adəm idi. **23** Samuil axpażgo: — Mən saklap koyojin dəp, sanga tapxurojan həllik taaṁni elip kəlgin, dedi. **24** Xuning bilən axpəz saklap koyojan qong ajritilojan kolni elip Saulning adlıqo koydi. Samuil: — Mana, [sanga] saklap koyulagini xudur! Uni aldingoja elip yegin; qünki u mən həlkini qakırojan qeoçimdə atayıñ sanga atap elip koyojandın tartıp bu bekitilgən wakıtkıqə saklandı, dedi. Xuning bilən u küni Saul bilən Samuil tamakta billə boldi. **25** Ular yukarı jaydin qırixüp xəhərgə kirdi, [Samuil] egzidə Saul bilən sezləxti. **26** Ətisi tang xəhərdə orundin turojanda Samuil Saulni egzidin qakırıp: — Ornundin tur, mən seni uzutup koyay, dedi. Saul orundin turdi wə ikkisi billə qikti, — həm u Samuil bilən billə koqioja qikti. **27** Ular xəhərninq ayiojoja ketiwatkanda, Samuil Sauloja: Hizmətkaroja aldımızda mangoqə turojin, dəp buyruqin, dedi. U xundak kıldı. Andin Samuil: — Sən turup tur, Pərvərdigarning sez-kalamini sanga yətküzəy, dedi.

10 Samuil bir may komzikini elip uning bexioja teküp uni seýüp mundak dedi: — «Mana bu, Pərvərdigarning seni Əz mirası oğur boluxka məsih kılıojını əməsmu? **2** Sən bugün məndin ayrıloqandin keyin Binyamin zeminining qeyrisidiki Zəlzahka yetip baroqiningda Rahiləning kəbrisining yenida sanga ikki kixi uqraydu; ular sanga: «Sən izdəp baroqan exəklər teplidi, wə mana, atang exəklərdin oğəm kilmay, bəlkı silər üçün: Oqlumni kəndak, kılıp taparman, dəp ənsiriməktə» dəp eyitudi. **3** Sən u yərdin mengip, Tabordikub dub dərihiqə yətkəndə Pərvərdigarning aldiqə berix üçün Bayt-Əlgə qıçıq ketiwatkən üq kixığa uqraysan. Ulardın biri üq oqlak, biri üq nan wə yəna biri bir tulum xarabnii köttürüp kelidu. **4** — Ular sanga salam kılıp ikki nammı sunidu; sən bərginini kolliridin alojin. **5**

Andin sən «Hudaqə [ataloqan] Gibeah, xəhəriga barisən (u yərdə Filistiyılerning bir ləxkərgahı bar); sən xu xəhərgə kəlsəng qiltar, təmbur, nəy wə lirilarnı kətürüp yukarı jayidin qüxkən bir bələk pəyoqəmbərlər sanga quraydu. Ular bexarətlək sezlərni kılıdu. **6** Xuning bilən Pərvərdigarning Rohi sening wujudungoja qüxið, sən ular bilən birlikdə bexarətlək sezlərni kılısan wa yengi bir adəm bolisən. **7** Muxu alamətlər sanga kəlgəndə, qolundıñ nemə kəlsə xuni kılıqın. Qünki Huda sən bilən ollidur. **8** Andin məndin ilgiri Gilgalqa qüxtip barisən. Mana, mən həm yeningoja qüxtip keydürmə kurbanlıklar sunux wə inaklıq kurbanlıkları kılıx üçün kelimən. Mən yeningoja berip, nemə kılıxing kerəklikini ukturmioqla, meni yəttə kün saklap turoqın». **9** Wə xundak boldiki, u surulup Samuildin ayrıloqanda Huda uningoja yengi bir kəlb ata kıldı; wə bu alamətlərinin həmmisi axu künü əməldə kərsitildi. **10** Ular Gibeahka yetip kəlgəndə mana, bir bələk pəyoqəmbərlər uningoja uqrıdi; Hudanıng Rohi uning wujudiçoja qüxti, buning bilən u bularning arısında bexarət kılıxka baxlıdı. **11** Uni ilgiri tənuydiqənlarning həmmisi uning pəyoqəmbərlərinin arısında bexarət kılıjını kərgəndə ular bir-biriga: — Kixning oqlıqıa nemə boptu? Saulmu pəyoqəmbərlərdin oipi boldumu nemə? — deyixti. **12** Əmma yərlik bir adəm: — Bularning atılıri kimlər? — dedi. Xuning bilən: «Saulmu pəyoqəmbərlərinin birimidi?» dəydiqən gəp pəyda boldı. **13** Əmdi Saul bexarətlilik sezlərni kılıp bolup, yukarı jayoja qıkıp kətti. **14** Saulning taqası uningdin wə uning hizmatkaridin: — Nəgə berip kəldinglər? dəp soridi. U: — Exəklərni izdigili qıktuk; ekin ularını tapalmay Samuılning kəxiqə barduk, dedi. **15** Saulning taqısı: — Samuılning silərgə nemə deginini manga eytip bərginə, dedi. **16** Saul taqısıqası: — U əzəm bilən bizgə exəklər teplidi, dəp həwər bərdi, dedi. Lekin Samuılning padixahlıq ixi toxuruluk eytikanızını uningoja dəp bərmidi. **17** Samuil əmdi həlkəni Pərvərdigarning aldioja jəm bolungular dəp, Mizpahka qakirdı. **18** U Israiloqa: — Israilning Hudasi Pərvərdigar xundak dəydi: — «Mən silər Israılını Misirdin qıkırıp misirliliklarning kolidin azad kılıp, silərgə zulum kılıqan qəmmə padixahlıklärning kolidin kütküzdum. **19** Lekin təqibünkü kündə silərnı bexinglaroja qüxkən barlık palayı'apətlərdin wə barlıq muxəkkətlərdin kütküzoquqi Hudayinglardin waz keqip uningoja: «Yak, Üstümizgə oipi padixahlıq, bekitip bərgəysən» — dedinglər. Əmdi təzünglərni kəbilənglər boyıqə, jəmatinqlər boyıqə Pərvərdigarning aldioja hazır kilinglər» — dedi. **20** Xuning bilən Samuil Israılning həmmə kəbililərini aldioja jəm kılıp, qək taxliwidi, qək Binyamin kəbilisigə qıktı. **21** U Binyamin kəbilisini jəmat-jəmatlıri boyıqə ez aldioja kətürüp qək taxliwidi, qək Matrining jəmatığa qıktı. Andin keyin yənə qək taxliwidi, Kixning oqlı Sauloja qıktı. Ular uni izdiwidı, əmma uni tapalmidi. **22** Xunga ular Pərvərdigardin yəna: — U kixi bu yərəga keləmdü? — dəp soridi. Pərvərdigar jawabən: — Mana, u yüksək-taklarning arisoja yoxurunuwaldı, dedi. **23** Xunga ular yüksürüp berip uni xu yərdin elip kaldi. U həlkəning ottorisida turoqanda halayıknıng boyı uning mürisigimə kəlmidi. **24** Samuil barlıq həlkə: — Əmdi Pərvərdigar tallıqan kixığa қaranglar! Dərəwəkə

barlıq hälkning iqidə uningoja yetidiojan birsi yoktur, dedi. Wə hälkning həmmisi: — Padixah yaxisun! — dəp towlaxtı. **25** Samuil hälkkə padixahlıq, hökük-kanunlarını ukturdu wə uni oram yazma kılıp yezip qıkip, Pərvərdigarning aldiqə қoysi. Andin Samuil həmmə hälknı, hərkəsini ez eýlirige käyturdu. **26** Saulmu həm Gibeahdiki eyiga käytti; kengülleri Huda təripidin təsirləndürülən bir türküm batur kixi uning bilən billə bardi. **27** Lekin birnəqqə rəzil kixi: — Bu kixi kəndakmu bizni kutkuzalısın? — dəp uni kəməsitip uningoja həq sowojat bərmidi; emmə u anglimaslıkkə saldı.

11 Xu wağıtta Ammoniy Nahax qıkip Yabəx-Gileadni muhəsirigə aldi. Yabəxning həmmə adəmləri Nahaxka: — Əgar biz bilən əhədə tüzsəng, sanga boyşunimiz, dedi. **2** Lekin Ammoniy Nahax ularoja: — Pütkül Israiloja dəxnəm kılıx üçün hər biringlarnıñ ong kəzini oyup andin silər bilən əhədə kılay, dedi. **3** Yabəxning aksakalları uningoja: — Bizgə yəttə kün məhəlat bərgin; biz Israilning pütkül yurtiçə aqlınları mangdurup andin keyin bizni kutkuzidiojan adəm qıkmışa, əzizim qıkip sanga taşım bolımız, dedi. **4** Əmdi əqlilər Saulning xəlhiri Gibeahkə kelip muxu sezlərni hälkning kılıkçıya yatküzdü; həmmə hälk pəryad ketürüp yioqlidi. **5** Wə mana, Saul etizlikidin qıkip kalınları həydəp keliwatatti, u: — Hälk nema dəp yioqlaydu, dəp soridi. Ular Yabəxtin kələğan kixilərnin sezlərini uningoja dəp bərdi. **6** Saul bu sezlərni anglojanda Hudanıng Rohı uning üstüga kelip, uning oqazipı kattık kozojalı. **7** U bir jüp uyni qepip parqılap, parqılırları aqlınlərin koli arkılıq pütkül Israıl zeminiçə tarkitip: — Hər kim kelip Saul bilən Samuiloja əgəxmişə, ularning uylırımı muxuningə ohxaz klinidü, dedi. Xuning bilən Pərvərdigarning korkunqi hälkning üstüga qüxti; xundak boldiki, ular ittipaklıxip bir adəmdək jənggə qıktı. **8** Saul ularını Bezək [degen jayda] sanıçanda Israillar üç yüz ming, Yəhədaning adəmləri bolsa ottuz ming qıktı. **9** Ular kələğan əqlilərgə: — Gileadlıki Yabəxning adəmlirigə xundak eytinglərki, etə kün qüx boləolandı nijat silərgə kəlidü, dedi. Əqlilər berip xuni Gileadlıki Yabəxlikləroja yatküzdü; ular intayın huxal boluxtı. **10** Xuning bilən Yabəxtikilər: — Əta biz kexingləroja qıkip [təslim bolımız], silər bizni kəndak kılıkxa layık kərsənglər, xundak kilinglər, dedi. **11** Ətisi xundak boldiki, Saul hälknı üç belək kıldı; ular keqə tətinçi jesakta ləxkərgahçı kirip Ammoniylarıni kün qüx bolouqqa urup kirdi. Tirik kalojanlar bolsa xundak parakəndə boldiki, ulardın ikki adəmmü bir yərgə keləlmidi. **12** Hälk əmdi Samuiloja: — Bizning üstimizgə Saul padixah bolmısın dəp eytkanlar kimi? Bu kixilərni kəltürüp, ularnı əltürəyli, dedi. **13** Lekin Saul: — Bügün heqkim əltürüləmisün. Qünki bügün Pərvərdigar Israiloja nusrət bərdi, dedi. **14** Samuil hälkkə: — Kəni, Gileadka berip u yərda padixahlıknı yengibaxtın tikləyi, dəp eyti. **15** Xuni dewidi, həmmə hälk Gileadka berip Gileadta Pərvərdigarning alidda Saulni padixah kıldı; ular u yərda Pərvərdigarning alidda inaklıq kurbanlıklarını kəltürdi. Saul həm xuningdək barlıq Israıl xu yərda zor huxallıkkə qəmədi.

12 Samuil pütkül Israiloja: — Mana, mən silərning barlıq eytkan sezliringlərni anglap üstüngləroja bir padixah koyдум; **2** Mana əmdi padixah silərning aldinglarda yürməktə, mən bolsam kərip bexim akardı; mana, menin oqullırımmu aranglarda turidu. Yaxlıkimdən tartıp bu küngiqə silərning aldinglarda mengip kəldim. **3** Mana bu yərde turumtimən. Pərvərdigarning alidda wə uning məsih kılınojinining alidda manga ərzinqər bolsa dəweringlər; kimning uyini tariwtidəm? Kimning exikini tariwtidəm? Kimning hälkini yedim? Kimqə zulum kildim? Yaki mən kezümmi kor kiliç üçün kimdin para aldim? Xundak bolsa dənglər, wə mən uni silərgə tələp berimən, dedi. **4** Ular jawab berip: — Sən bizning həkkimizni yemidinq, heqimə zulum kilmidinq wə həq kixining kolidin birər nərsinimə eliwalmidinq, dedi. **5** U ularoja: — Məndə həq həkkinqər kalmıqanlılıqoja Pərvərdigar silərgə guwah bolup wə uning məsih kılıqını həm bugün guwahqı bolsun, dewidi, ular: — U guwahetur, dedi. **6** Samuil hälkə mundaq dedi: «[Guwahqı bolsa] dərvəzə Musa bilən Ərəunni tikləp ata-bowliringlərni Misir zeminidin qıkarouqı Pərvərdigardur! **7** Əmdi ornunglardın turunglar, mən Pərvərdigarning alidda Pərvərdigarning silərgə wə ata-bowliringləroja yürgüzən həkkaniyəməllirini silərning aldingləroja koyuxka sez kılay. **8** Yakup Misiroja kırğəndin keyin ata-bowliringlər Pərvərdigaroja pəryad kılıqanda, Pərvərdigar Musa bilən Ərəunni əwətti. Ular ata-bowliringlərni Misirdin qıkirip bu yərde olturaklaxturdu. **9** Əmma ular ez Hudasi Pərvərdigarnı undudi; xunga u ularını Hazorning kuxunidiki sərdar Siseranıng kolioq, Filistylərnin kolioq həm Moabning padixahının kolioq tapxurup bərdi; bular ular bilən jəng kılıxtı. **10** Xuning bilən ular Pərvərdigaroja pəryad kılıp: «Biz gunah kılıp Pərvərdigarnı taxlap Baallar wə Axtarotlarning ibaditidə bolduk; əmma əmdi bizni düxmənlirimizning kolidin kutkuzojin, biz sanga ibadət kılımımız» dedi. **11** Wə Pərvərdigar Yərubbaal, Bedan, Yəftah, wə Samuilni əwətip, ətrapınglardıki düxmənlirilərlarning kolidin silərni kutkuzdi, xuning bilən tinq-aman turuwaṭkanıdinglər. **12** Lekin Hudayınglər Pərvərdigar əzi padixahıqılar bolsımı, Ammonning padixahı Nahaxning silərgə karxi kopkinini kergininqarda silər: Yak! Bir padixah üstümizgə səltənatı kilsun dəp manga eytinglər. **13** Əmdi silər halap tallıqan, silər tiliqən padixahı karangalar; mana, Pərvərdigar silərning üstüngləroja bir padixah koydi. **14** Əgar silər Pərvərdigardin körküp, uning kullukida bolup, Uning awaziçə kulaqlıringlərni selip, Uning əmrigə asiylik kilmisanglar, silər həm üstünglərda səltənat kılıqan padixah Hudayınglər Pərvərdigaroja əgəxsənglər, əmdi silərgə yahxi bolidu. **15** Lekin Pərvərdigarning sezigə kulaq salmay, bəlkı Pərvərdigarning əmrigə asiylik kilsanglar, Pərvərdigarning koli ata-bowliringləroja karxi boloqandək silərgimü karxi bolidu. **16** Əmdi turunglar, Pərvərdigar kezlinqlarning alidda kılıdıcıyan uluoq karamətni körüngərlər! **17** Bügün bujuday oridiojan wakıt əməsmü? Mən Pərvərdigaroja nida kılay, U güldürməma bilən yamoqur yaqdurduru. Xuning bilən silərning bir padixah tiligininglərning

Pərvərdigarning nəziridə zor rəzillik ikənlilikini kərüp manga hujum kilmakçı, mən bolsam tehi Pərvərdigar oja yetisilər». **18** Andin Samuil Pərvərdigar oja nida iltija kilmidi, dedim. Xunga kəydürmə kurbanlıq kıldı; xuning bilən Pərvərdigar xu künü güldürməmə kılıxka əzümnı məjburlidim, dedi. **13** Samuil Sauloja: — bilən yamoğur yaqdurdı. Həlk Pərvərdigardin wə Samuilden bək körkti. **19** Həlkning həmmisi Samuiloja: — Hudaying Parvardigar oja bizni elmisün dəp kəminiliring üçün dua klopjin; qünki həmmə gunahlırimizning üstigə yənə yamanlıq axurup əzimizgə bir padixah tilidük, dedi. **20** Samuil həlkəqə mundak, dedi: — Muwapiq bir adəmni izdəp taptı. Pərvərdigar uni Əz Korkmanglar; silər dərwəkə bu həmmə rəzillikni klopansılar, lekin əmdi Pərvərdigar oja əgixixtin qətnimay, pütküllə kengüllirinqlər bilən Pərvərdigarning ibaditidə bolungular; **21** adəmgə payda yətküzəydiqan yaki adəmni kütkuzalmayıqdan bılıhdə ixlarnı izdəp, yoldın ezip kətmənglər; qünki ularning tayini yoktur. **22** Qünki Pərvərdigar Əz uluq nami üçün Əz həlkini taxlımadı; qünki Pərvərdigar silərni Əz həlkə kılıxni layık kergəndür. **23** Manga nisbatən, silər üçün dua kılıxtin toxtas bilən Pərvərdigar oja gunah kılıx məndin neri bolsun; bəlkı mən silişə yaxıñ wa durus yolni əgitimən. **24** Pəkət silər Pərvərdigardin körkup pütküllə kengüllirinqlər wə həkikət bilən uning ibaditidə bolungular; qünki silər üçün klopjan uluq karamətlərgə karangler! **25** Lekin yamanlıq kilsanglar, həm əzüngərək həm padixahınglar halak kılınisılər».

13 Saul [ottuz] yaxta padixah bolup Israilning üstidə ikki yıl səltənət klopandan keyin **2** Əziga Israildin üç ming adəmni iləqap aldı. İkki mingi Mikmaxta wə Bəyt-Əl taqlırıda Saulning kəxida, bir mingi Binyamin zeminidiki Gibeahda Yonatanning kəxida idi. Əmma u klopjan həlkning hərbirini ez eylirək kətküztüwətti. **3** Yonatan bolsa Filistylərnin Gebadiki ləxkərgahıqə hujum kıldı, Filistiyalar buningdin həwər taptı. Saul bolsa: — Pütküllə zemindiki ibraniylar anglap oyoqansun dəp, kanay qaldurdu. **4** Pütküllə Israil Saulning Filistylərnin ləxkərgahıqə hujum klopjanlıigidin həmdə Israilning Filistylərgə nəprətlinidən qələbəti id. Ular kətənət kətənət qələbəti id. **5** Filistylərdən Israil bilən jəng klopjılı üç ming jəng hərəkəsi, alta ming atılık ləxkər wa dengiz sahiliidiki kumdək kep piyadə ləxkər yiqıldı. Ular kələp Bəyt-Awənninən xərk təripidiki Mikmaxta bargah tiki. **6** Israilning adəmləri əzlirinin qattık hiyim-hətərdə klopjanlıığını kərüp qarlar oja, qatqlıkkılar oja, kiya taxlıklar oja, yukarı jaylar oja wə azgallar oja yoxsurunuvelixti; **7** [bəzi] ibraniylar Iordan dəryasından etüp, Gad wə Gileadning zemini oja keçip bardi. Lekin Saul Gilgalda kaldi, adəmlərinin həmmisi uningoja titrigə haldə əgəxti. **8** Əmdi Saul Samuil uningoja bekitkən wakıtkıqə yəttə kün kütüp turdu; lekin Samuil Gilgal oja kəlmidi, həlk uningdin tarilip kətkili turdu. **9** Saul: — Kəydürmə kurbanlıq bilən inaklıq kurbanlıklarını bu yərgə — yenimoja elip kelinglər, dedi. Andin u ezi keydürmə kurbanlıq etküzdi. **10** Wə xundak boldiki, u keydürmə kurbanlıq tütüktixi bilənla, mana Samuil kaldi. Saul uningoja salam klopjılı aldiqə qıktı. **11** Lekin Samuil: — Nema ixlarnı kıldığ?! — dəp soridi. Saul: — Həlk məndin tarilip kətənəklərini, silinilən bekitkən wakıttı kəlmigənliklərini, Filistylərnin Mikmaxta yiojlojinini kərdum, **12** mən iqimda: Əmdi Filistylər Gilgal oja qüxüp manga hujum kilmakçı, mən bolsam tehi Pərvərdigar oja yetisilər». **18** Andin Samuil Pərvərdigar oja nida iltija kilmidi, dedim. Xunga kəydürmə kurbanlıq kıldı; xuning bilən Pərvərdigar xu künü güldürməmə kılıxka əzümnı məjburlidim, dedi. **13** Samuil Sauloja: — bilən yamoğur yaqdurdı. Həlk Pərvərdigardin wə Samuilden bək körkti. **19** Həlkning həmmisi Samuiloja: — Hudaying Parvardigar oja bizni elmisün dəp kəminiliring üçün dua klopjin; qünki həmmə gunahlırimizning üstigə yənə yamanlıq axurup əzimizgə bir padixah tilidük, dedi. **20** Samuil həlkəqə mundak, dedi: — Muwapiq bir adəmni izdəp taptı. Pərvərdigar uni Əz Korkmanglar; silər dərwəkə bu həmmə rəzillikni klopansılar, lekin əmdi Pərvərdigar oja əgixixtin qətnimay, pütküllə kengüllirinqlər bilən Pərvərdigarning ibaditidə bolungular; **21** adəmgə payda yətküzəydiqan yaki adəmni kütkuzalmayıqdan bılıhdə ixlarnı izdəp, yoldın ezip kətmənglər; qünki ularning tayini yoktur. **22** Qünki Pərvərdigar Əz uluq nami üçün Əz həlkini taxlımadı; qünki Pərvərdigar silərni Əz həlkə kılıxni layık kergəndür. **23** Manga nisbatən, silər üçün dua kılıxtin toxtas bilən Pərvərdigar oja gunah kılıx məndin neri bolsun; bəlkı mən silişə yaxıñ wa durus yolni əgitimən. **24** Pəkət silər Pərvərdigardin körkup pütküllə kengüllirinqlər wə həkikət bilən uning ibaditidə bolungular; qünki silər üçün klopjan uluq karamətlərgə karangler! **25** Lekin yamanlıq kilsanglar, həm əzüngərək həm padixahınglar halak kılınisılər».

manga hujum kilmakçı, mən bolsam tehi Pərvərdigar oja yetisilər». **18** Andin Samuil Pərvərdigar oja nida iltija kilmidi, dedim. Xunga kəydürmə kurbanlıq kıldı; xuning bilən Pərvərdigar xu künü güldürməmə kılıxka əzümnı məjburlidim, dedi. **13** Samuil Sauloja: — Sən əhməlik kıldığ; sən Hudaying Pərvərdigar sanga buyruqan əmrni tutmiding; xundak klopjan bolsang Pərvərdigar Israilning üstidiki səltənətingni mənggü mustəhkəm kılatti, dedi. **14** Lekin əmdi səltənəting mustəhkəm kılatti, dedi. **15** Lekin əmdi səltənəting mustəhkəm turmaydı. Pərvərdigar Əz kəngüllidikək muwapiq bir adəmni izdəp taptı. Pərvərdigar uni Əz həlkning baxlamışığı kıldı, qünki sən Pərvərdigar sanga buyruqanni tutmiding, dedi. **16** Andin Samuil ornidin turup Gilgaldin ketip Binyamin zeminidiki Gibeahka bardı. Saul bolsa eż yenidiki adəmlərni sanidi; ular altə yuzqə qıktı. **16** Saul bilən ooqli Yonatan wə ularning kəxida klopjan həlk Binyamin zeminidiki Gebada kəlip kəaldi, Filistiyalar bolsa Mikmaxta bargah tikkənidi. **17** taxlimadı; qünki Pərvərdigar silərni Əz həlkə kılıxni Karakqılar daim Filistiyaların bargahıdın qıkip üç layık kergəndür. **23** Manga nisbatən, silər üçün bələkka bələnətti. Bir bələk Xual zeminidiki Ofrahka baridiqan yoloja atlınıttı, **18** bir bələk Bəyt-Horonça baridiqan yolo bilən mangatti, yənə bir bələk qəlininq qətidiki Zəboim ilojiisoja karadıqan zeminidiki yoloja mangatti. **19** Əmma pütküllə Israil zeminidən heqbir təmürqi təpilməytti; qünki Filistiyalar: — İbraniylar ezlirigə kılıq yaki nəyzə yasiyalımsın, dəp oylayıttı. **20** Bu səwəbtin Israillar həmmisi sapan qıxları, kətmənlərini, paltılırını wə orojaklarını bislax üçün Filistiyaların kəxiqə barattı. **21** Ular sapan qıxları wə kətmənlər üçün üqtin ikki xəkəl, jotu, palta wə zihlərni bislax üçün üqtin bir xəkəlni tələyetti. **22** Xunga urux bolopanda Saul wə Yonatanning kəxidiki həlkning heqbiridə kılıq ya nəyzə yok idi; pəkət Saul bilən ooqli Yonatandıla bar idi. **23** U wakıttı Filistiyaların bir karawullar ətriti Mikmaxtiki dawanoja qıqənəti.

14 Bir kün Saulning ooqli Yonatan yaraq kətərgüçisigə: — Kəlgin, udulimizdiki Filistiyaların karawullar ətritining yenioja qıqayı, dedi. Əmma u atisioja heqnəmə demidi. **2** Saul bolsa Gibeahning qətidiki Migronidiki anar dərihining tegidə kəldi. Uning kəxidiki həlk altə yüzqə idi **3** (u wakıttı əfodni Ahitubning ooqli, İhabodning akisi Ahiyah kiyətti; u Xiloha turuwatkan, Pərvərdigarın kahini idi. Ahitub Finihasın ooqli, Finihas əlinin ooqli idi). Həlk bolsa Yonatanning kətənəklərini bilmigənidi. **4** Yonatan Filistiyaların karawullar ətriti tərəpkə etməkqı bolovan dawanning ikki taripdə türvürkət tik kija taxlar bar idi. Birining nami Bozəz, yənə birining nami Sənəh idi. **5** Bir kija tax ximaliy təripdə bolup, Mihmax bilən karixip turattı, yənə biri jəbub təripdə Gebanıg uludıla idi. **6** Yonatan yaraq kətərgüçisigə: — Kəl, bu hətnisizlərning karawullar ətritigə qıqayı; Pərvərdigar biz üçün bir ix kılısa ajəb əməs, qünki Parvardigarın kutkuşuxi üçün adəmlərning kəp yaki az boluxi heq tosalolu bolmayıdu, dedi. **7** Uning yaraq kətərgüçisi uningoja: — Kənglüngdə hər nəmə bolsa xuni klopjan; baroqın, mana, kənglüng nemini halisa mən sən bilən billimən, dedi. **8** Yonatan: — Mana, biz u adəmlər tərəpkə qıkip əzimizni ularqa kərsitəyli; **9** Əger ular turunglar, desə ularning kəxiqə qıkmay eż jayımızda kərdim, **10** mən iqimda: Əmdi Filistylər Gilgal oja qüxüp turup turaylı; **10** lekin ular: — Bizning kəximizə

qikinglar, desə, qikayli. Qünki xundak bolsa Pərvərdigar bolsa Filistiyərning arisidiki kirojinçilik tehimu zor ularni kəlimizə qəbipti, dəp bilimiz; muxundak bolmasmidi? — dedi. **31** Axu künü ular Mikmaxtin tartip ix bizgə bir bəxarət bolidu, dedi. **32** İkkilən əzini Filistiyərləri kəoqlap Ayjalonojıqə urup kiriixti; həlk Filistiyərning karawullar ətritigə kersatti. Filistiyər: — tola həriq kətkənidi. **33** Xuning bilən həlk olja üstigə Mana, İbraniylar əzini yoxuroqan azgallardin qikiatidu, etilip berip, koy, kala wə mozaylarni tutup xu yerdila dedi. **34** Ətrəttikilər Yonatan bilən yaraq kətürgüqisigə: soydi. Andin həlk gəxni ənni adalıwətməyə yedi. **35** — Bizgə qikinglar, biz silərgə bir nərsini kersitip Sauloja həwər kelip: Mana, həlk ənni adalıwətməyə əyimiz, dedi. Yonatan yaraq kətürgüqisigə: — Manga gəxni yəp Pərvərdigar oğunaq kiliyatidu, dəp eytildi. əgixip qikkin; qünki Pərvərdigar ularni Israilning U: Silər Pərvərdigar oğunaq kiliy়inglar! Əmdin bu kəliqə bərdi, dedi. **36** Yonatan kol-putlari bilən yərgə yəniqə qong bir taxni domilitip kelinglər, əmiləp qikti, yaraq kətürgüqisi əynindin uninqoja dedi. **37** **38** Saul yəna: Silər həlkning arisioja qikip ularqa: əgaxti. Filistiyər Yonatanning aliddə yikilixti; yaraq kətürgüqisi əynindin kelip ularni kətl kıldı. **39** Xu tunji yərdə soyup yesun; lekin gəxni ənni adalıwətməy hujumda Yonatan bilən yaraq kətürgüqisi təhminən yəp, Pərvərdigar oğunaq kilmanglar, dənglər, dedi. yerim koxluk yərdə əltürgənlər yigirmidək adəm idi. Bu keqə həlkning həmmisi hərbiri əz kalisini elip **40** Andin ləxkərgahdikikərni, dalada turuwatqanlarni, kelip u yərdə soydi. **41** Saul bolsa Pərvərdigar oğunaq kurbangah yasidi. Bu uning Pərvərdigar oğunaq yəsiqən titrəp bastı. Ular həm titrəp korktu, yarmu təwrinip tunji kurbangahı idi. **42** Saul: — Bu keqə Filistiyərlərinən kətti; qünki bu qong korkunq Huda təripidin kəlgənidir. peyiqə qüxtüp, əta tang atkuqə ularni talap həq birini **43** Əmdin Binyamin zəminidiki Gibeahda turuwatqan titirkəyin, dedi. Həlk: — Nəmə sanga yahxi kərünsə paylakqıllar kərdiki, mana, ləxkər topları tarmar bolup xuni kilojin, dəp jawab bərdi. Lekin kahin səz kiliq: — u wakıttı Hudanıñ əhdə sanduqki Israilning arisida bu yərgə qikinglar. Bugün kim gunah kılınanlığını idı. **44** Saul kahinoja səz kiliyatıkanda Filistiyərning eniklap bekinqlər. **45** Qünki Israiloja nusrət bərgən ləxkərgahında bolovan oqluqə barqanseri küqiyip kətti. Pərvərdigarning hayatı bilən əsəm kılımənki, bu Saul kahinoja: — Kolungni yioqkin, dedi. **46** Andin Saul gunah həttə oqlum Yonatanda tepilsimu u jəzمان wə uning bilən bolovan həmmə həlk yioqilip jənggə əltürüləsun, dedi. Lekin pütükül həlkən həqkim uningoja qikti; wə mana, Filistiyərning hərbiri əz səpdiyoja jawab bərmidi. **47** Andin u pütükül Israiloja: — Silər kərxi kiliq kətürüp zor parakəndilik boldi. **48** **49** **50** **51** **52** **53** **54** **55** **56** **57** **58** **59** **60** **61** **62** **63** **64** **65** **66** **67** **68** **69** **70** **71** **72** **73** **74** **75** **76** **77** **78** **79** **80** **81** **82** **83** **84** **85** **86** **87** **88** **89** **90** **91** **92** **93** **94** **95** **96** **97** **98** **99** **100** **101** **102** **103** **104** **105** **106** **107** **108** **109** **110** **111** **112** **113** **114** **115** **116** **117** **118** **119** **120** **121** **122** **123** **124** **125** **126** **127** **128** **129** **130** **131** **132** **133** **134** **135** **136** **137** **138** **139** **140** **141** **142** **143** **144** **145** **146** **147** **148** **149** **150** **151** **152** **153** **154** **155** **156** **157** **158** **159** **160** **161** **162** **163** **164** **165** **166** **167** **168** **169** **170** **171** **172** **173** **174** **175** **176** **177** **178** **179** **180** **181** **182** **183** **184** **185** **186** **187** **188** **189** **190** **191** **192** **193** **194** **195** **196** **197** **198** **199** **200** **201** **202** **203** **204** **205** **206** **207** **208** **209** **210** **211** **212** **213** **214** **215** **216** **217** **218** **219** **220** **221** **222** **223** **224** **225** **226** **227** **228** **229** **230** **231** **232** **233** **234** **235** **236** **237** **238** **239** **240** **241** **242** **243** **244** **245** **246** **247** **248** **249** **250** **251** **252** **253** **254** **255** **256** **257** **258** **259** **260** **261** **262** **263** **264** **265** **266** **267** **268** **269** **270** **271** **272** **273** **274** **275** **276** **277** **278** **279** **280** **281** **282** **283** **284** **285** **286** **287** **288** **289** **290** **291** **292** **293** **294** **295** **296** **297** **298** **299** **300** **301** **302** **303** **304** **305** **306** **307** **308** **309** **310** **311** **312** **313** **314** **315** **316** **317** **318** **319** **320** **321** **322** **323** **324** **325** **326** **327** **328** **329** **330** **331** **332** **333** **334** **335** **336** **337** **338** **339** **340** **341** **342** **343** **344** **345** **346** **347** **348** **349** **350** **351** **352** **353** **354** **355** **356** **357** **358** **359** **360** **361** **362** **363** **364** **365** **366** **367** **368** **369** **370** **371** **372** **373** **374** **375** **376** **377** **378** **379** **380** **381** **382** **383** **384** **385** **386** **387** **388** **389** **390** **391** **392** **393** **394** **395** **396** **397** **398** **399** **400** **401** **402** **403** **404** **405** **406** **407** **408** **409** **410** **411** **412** **413** **414** **415** **416** **417** **418** **419** **420** **421** **422** **423** **424** **425** **426** **427** **428** **429** **430** **431** **432** **433** **434** **435** **436** **437** **438** **439** **440** **441** **442** **443** **444** **445** **446** **447** **448** **449** **450** **451** **452** **453** **454** **455** **456** **457** **458** **459** **460** **461** **462** **463** **464** **465** **466** **467** **468** **469** **470** **471** **472** **473** **474** **475** **476** **477** **478** **479** **480** **481** **482** **483** **484** **485** **486** **487** **488** **489** **490** **491** **492** **493** **494** **495** **496** **497** **498** **499** **500** **501** **502** **503** **504** **505** **506** **507** **508** **509** **510** **511** **512** **513** **514** **515** **516** **517** **518** **519** **520** **521** **522** **523** **524** **525** **526** **527** **528** **529** **530** **531** **532** **533** **534** **535** **536** **537** **538** **539** **540** **541** **542** **543** **544** **545** **546** **547** **548** **549** **550** **551** **552** **553** **554** **555** **556** **557** **558** **559** **560** **561** **562** **563** **564** **565** **566** **567** **568** **569** **570** **571** **572** **573** **574** **575** **576** **577** **578** **579** **580** **581** **582** **583** **584** **585** **586** **587** **588** **589** **590** **591** **592** **593** **594** **595** **596** **597** **598** **599** **600** **601** **602** **603** **604** **605** **606** **607** **608** **609** **610** **611** **612** **613** **614** **615** **616** **617** **618** **619** **620** **621** **622** **623** **624** **625** **626** **627** **628** **629** **630** **631** **632** **633** **634** **635** **636** **637** **638** **639** **640** **641** **642** **643** **644** **645** **646** **647** **648** **649** **650** **651** **652** **653** **654** **655** **656** **657** **658** **659** **660** **661** **662** **663** **664** **665** **666** **667** **668** **669** **670** **671** **672** **673** **674** **675** **676** **677** **678** **679** **680** **681** **682** **683** **684** **685** **686** **687** **688** **689** **690** **691** **692** **693** **694** **695** **696** **697** **698** **699** **700** **701** **702** **703** **704** **705** **706** **707** **708** **709** **710** **711** **712** **713** **714** **715** **716** **717** **718** **719** **720** **721** **722** **723** **724** **725** **726** **727** **728** **729** **730** **731** **732** **733** **734** **735** **736** **737** **738** **739** **740** **741** **742** **743** **744** **745** **746** **747** **748** **749** **750** **751** **752** **753** **754** **755** **756** **757** **758** **759** **760** **761** **762** **763** **764** **765** **766** **767** **768** **769** **770** **771** **772** **773** **774** **775** **776** **777** **778** **779** **780** **781** **782** **783** **784** **785** **786** **787** **788** **789** **790** **791** **792** **793** **794** **795** **796** **797** **798** **799** **800** **801** **802** **803** **804** **805** **806** **807** **808** **809** **810** **811** **812** **813** **814** **815** **816** **817** **818** **819** **820** **821** **822** **823** **824** **825** **826** **827** **828** **829** **830** **831** **832** **833** **834** **835** **836** **837** **838** **839** **840** **841** **842** **843** **844** **845** **846** **847** **848** **849** **850** **851** **852** **853** **854** **855** **856** **857** **858** **859** **860** **861** **862** **863** **864** **865** **866** **867** **868** **869** **870** **871** **872** **873** **874** **875** **876** **877** **878** **879** **880** **881** **882** **883** **884** **885** **886** **887** **888** **889** **8810** **8811** **8812** **8813** **8814** **8815** **8816** **8817** **8818** **8819** **8820** **8821** **8822** **8823** **8824** **8825** **8826** **8827** **8828** **8829** **8830** **8831** **8832** **8833** **8834** **8835** **8836** **8837** **8838** **8839** **8840** **8841** **8842** **8843** **8844** **8845** **8846** **8847** **8848** **8849** **8850** **8851** **8852** **8853** **8854** **8855** **8856** **8857** **8858** **8859** **8860** **8861** **8862** **8863** **8864** **8865** **8866** **8867** **8868** **8869** **8870** **8871** **8872** **8873** **8874** **8875** **8876** **8877** **8878** **8879** **8880** **8881** **8882** **8883** **8884** **8885** **8886** **8887** **8888** **8889** **88810** **88811** **88812** **88813** **88814** **88815** **88816** **88817** **88818** **88819** **88820** **88821** **88822** **88823** **88824** **88825** **88826** **88827** **88828** **88829** **88830** **88831** **88832** **88833** **88834** **88835** **88836** **88837** **88838** **88839** **88840** **88841** **88842** **88843** **88844** **88845** **88846** **88847** **88848** **88849** **88850** **88851** **88852** **88853** **88854** **88855** **88856** **88857** **88858** **88859** **88860** **88861** **88862** **88863** **88864** **88865** **88866** **88867** **88868** **88869** **88870** **88871** **88872** **88873** **88874** **88875** **88876** **88877** **88878** **88879** **88880** **88881** **88882** **88883** **88884** **88885** **88886** **88887** **88888** **88889** **888810** **888811** **888812** **888813** **888814** **888815** **888816** **888817** **888818** **888819** **888820** **888821** **888822** **888823** **888824** **888825** **888826** **888827** **888828** **888829** **888830** **888831** **888832** **888833** **888834** **888835** **888836** **888837** **888838** **888839** **888840** **888841** **888842** **888843** **888844** **888845** **888846** **888847** **888848** **888849** **888850** **888851** **888852** **888853** **888854** **888855** **888856** **888857** **888858** **888859** **888860** **888861** **888862** **888863** **888864** **888865** **888866** **888867** **888868** **888869** **888870** **888871** **888872** **888873** **888874** **888875** **888876** **888877** **888878** **888879** **888880** **888881** **888882** **888883** **888884** **888885** **888886** **888887** **888888** **888889** **8888810** **8888811** **8888812** **8888813** **8888814** **8888815** **8888816** **8888817** **8888818** **8888819** **8888820** **8888821** **8888822** **8888823** **8888824** **8888825** **8888826** **8888827** **8888828** **8888829** **8888830** **8888831** **8888832** **8888833** **8888834** **8888835** **8888836** **8888837** **8888838** **8888839** **8888840** **8888841** **8888842** **8888843** **8888844** **8888845** **8888846** **8888847** **8888848** **8888849** **8888850** **8888851** **8888852** **8888853** **8888854** **8888855** **8888856** **8888857** **8888858** **8888859** **8888860** **8888861** **8888862</b**

Yixwi wə Malki-Xua idi; uning ikki kizining ismi bolsa — qongining Merab, kiqikining Miçal idi. **50** Saulning ayalining ismi Ahinoam bolup, u Ahimaazning kızı idi. Saulning koxunining sərdarı Abnar idi; u Saulning taoqısı Nərning ooglı idi. **51** Saulning atisi Kix wə Abnarın atisi Nər bolsa, ikkisi Abiəlning oogulları idi. **52** Saul pütükil əmriddə Filistiyler bilən kattık jəngdə bolup turdi. Saul ezi hərkəqan batur ya palwamlarını kərsə, uni eż hizmitigə salatti.

15 Əmdi Samuil Sauloja: — Pərvərdigar seni Əz həlkı Israıl üstigə padixaḥ, bolux tıqün məsih kılıqlı meni əwətkənidı; əmdi Pərvərdigarning səzini anglojin. **2** Samawi koxunlarning Sərdarı bolovan Pərvərdigar mundak dəydi: — Mən Amaləklərning Israiloja kılıqan muamilisini, yəni Israıl Misirdin qıkkanda ularning yolda ularqa kəndak qarxılık kərsətənlilikini kenglümga pükkənmən. **3** Əmdi berip Amaləklərni urup ularning həmmisini wəyrən kılıp ularnı həq ayimaya, ər bolsun, ayal bolsun, əsmür bolsun, bowak bolsun, kala-koy, tegə wə ixək həmmisini yokatkin, dedi. **4** Saul həlkni jəm kılıp ularnı Təlaim xəhəriدا sanıwidı, ikki yüz ming piyadə əskər, Yəhudə kəbilisidin on ming adəm qıktı. **5** Saul Amaləklərning xəhərigə kəlgəndə xu yərdiki wadida bektürmə koydi. **6** Andin Saul Keniylərgə: — Qıkip ketinglər, silərni ular bilən koxup yokatmaslikim üçün Amaləklərning arisidin qıkip ketinglər; qünki Israıl Misirdin qıkkanda silər ularning həmmisiga mehribanlık kərsətənlər, dedi. Xuning bilən Keniylər Amaləklərdin qıkip kətti. **7** Əmdi Saul Amaləklərni Həwiləhdin tartıp Misirning udulidiki Xurojıqə kooqlap urdi. **8** U Amaləklərning padixaḥı Agagnı tirik tutti, əmma barlık həlkni kılıq bisi bilən pütünləy yokatdı. **9** Lekin Saul bilən həlk Agagnı ayidi wə koy-kala, bordalojan mal wə əkozillardın əng esillərning həmmisini, jümlidin nema yahxi bolsa xuni ayap ularnı əhalak kılılxıq koli barmidi; lekin nema yarimas wə zəip bolsa xularning həmmisini ular yokattı. **10** Xuning bilən Pərvərdigarning səzi Samuiloja keliq mundak degəndə: — **11** «Saulni padixaḥ kılıqinimoja puxayman kildim, qünki u manga əgixixtin yenip Mening seziñǵma əmal kilmidi». Samuil azar qekip pütükil bir keqə Pərvərdigaroja pəryad kətirdi. **12** Ətisi Samuil Saulning aldiqə qıqx tıqün tang sahərdilə ornidin turdi. Samuiloja: — Saul Karməlgə bardı wə mana, u ezigə bir abidə turoquzup andin yenip Gilgaloja qıixıptu, debyn həwər berildi. **13** Samuil Saulning kəxioja kalganda Saul uningoja: — Pərvərdigar seni mubarəkligə! Pərvərdigarning səzlirigə əmal kildim, dedi. **14** Lekin Samuil: — Undak bolsa külükimoja angloanıq koyning mərixı bilən mən anglawatkan kalining mərixı zadi nədin kəldi? — dedi. **15** Saul jawab berip: — Ular Amaləklərin elip kelindi; qünki həlk Hudaying Pərvərdigaroja kurbanlıq kılıx tıqün koykalining esillirini ayap kəldurup koydi; kələjiniyi bolsa pütünləy yokattuk, dedi. **16** Samuil Sauloja: — Koy, bu gepingni! Mən Pərvərdigarning bu keqə manga nema deginini sanga eytip berəy, dedi. U uningoja: — Eytkin, dedi. **17** Samuil mundak dedi: — Əz nəzirində kiqik həsablanıq waqtindila Pərvərdigar seni Israılning üstigə padixaḥı bolsun dəp, məsih kılıxi bilən sən Israıl kəbililirinə bexi bolovan əməsmidinq? **18** Andin Samuil Sauloja: — Sən berip gunahkar Amaləklərni əhalak kılıqin; ularnı yokatkuqə ular bilən sokuxkin, dəp əwətkənidı. **19** Əmdi nemixə Pərvərdigarning səziga kulaq salmay, belki olja üstigə düm qüxtüp, Pərvərdigarning nəziridə yaman bolqanni kilding? **20** Saul Samuiloja: — Mən həkikətan Pərvərdigarning səziga kulaq saldiməq! Pərvərdigar meni əwətkən yol bilən mangid wə Amaləklərning padixaḥı Agagnı elip kəlip Amaləklərning eziñi pütünləy yokattım. **21** Əmma həlk bolsa oljidin koy bilən kala, yəni yokitixka bekitilgən nəsliərdin əng esilini elip Hudaying Pərvərdigaroja Gilgalda kurbanlıq kılıx tıqün elip kəldi, dedi. **22** Samuil: — Pərvərdigar kəydürmə kurbanlıqlar bilən təxəkkür kurbanlıqlarını kəltürüxtin seyünəmdü, ya Pərvərdigarning səziga itaat kılıxint seyünəmdü? Mana itaat kilməklik kurbanlıq kilməkliktin əwzəl, kəngül koyux kəqkar yeqinini sunuxtin əwzəldür. **23** Qünki asiylik bolsa sadıqarlıq gunahı bilən oxhaxtur, Baxbaxtalıq kəbihlik wə butperəslilikə barawerdur. Sən Pərvərdigarning səzini taxliqinür tıqün, Pərvərdigar seni taxlap padixaḥlıqtin məhrum kıldı, — dedi. **24** Saul Samuiloja: — Mən gunah sadır kildim, qünki mən Pərvərdigarning əmridin wə sening seziñǵdinmu qıktım; qünki mən həllətin körküp ularning səziga kirdim. **25** Əmdi gunahımnı apu kılıqin; menin Pərvərdigaroja səjədə kılıxim tıqün menin bilən kaytip baroqin, dedi. **26** Samuil Sauloja: — Mən sening bilən kaytip barmayanın; qünki sən Pərvərdigarning səzini taxliqənsən, wə Pərvərdigar seni taxlap padixaḥlıqtin məhrum kıldı, dedi. **27** Samuil ketixkə burulqojinida Saul uning tonininq pexini tutuwaldı, u yirtılıp kətti. **28** Samuil uningoja: — Pərvərdigar bügün Israılning padixaḥlıqını səndin yirtip elip səndin əwzəl bolovan bir yekininqoja tapxurdi. **29** Israılning Janabiy Aliysi Boluquqı yaloqan səzlimiydu yaki niyitidin yanmayıdu; qünki u adəm balisidə niyitidin yanoqçı əməstər, dedi. **30** Saul: — Mən gunah sadır kildim. Lekin halkının aksaşallırıning wə Israılning aldida manga izzət kılıp menin bilən yenip baroqin; xuning bilən Hudaying Pərvərdigaroja səjədə kılalaymən, dedi. **31** Xuning bilən Samuil Saul bilən yenip bardı wə Saul Pərvərdigaroja səjədə kıldı. **32** Andin Samuil: — Amaləklərning padixaḥı Agagnı menin aldiməq elip kelinglər, dedi. Agag bolsa huxluk bilən uning kəxioja bardı. Agag kəngilda: — Xübəlisizki, əlüm dəhəxti etüp kətti, dedi. **33** Əmma Samuil: — Sening kılıqılıq hotunlarnı balısz kılıqandak sening anangmu hotunlarning arısida balısz bolidu, dewidi, Samuil Agagnı Gilgalda Pərvərdigarning aldida qanap parə-parə kıldı. **34** Andin Samuil Ramahka bardı. Saul bolsa «Saulning yurti Gibeah» degən jaydiki eyiga qıkip kətti. **35** Samuil əlgən künigiqə Saul bilən käyta kərəxəmidi. Əmma Samuil Saul tıqün kəyəqurdu. Pərvərdigar Saulni Israılning üstigə padixaḥ kılıqanlıqından əpsuslandı.

16 Pərvərdigar Samuiloja: — Sən qaçanlıqda Saul tıqün kəyəqurup yürisən? Mən uni Israiloja səltənat kılıxint məhrum kılıp taxliqən əməsmi? Münggüzungni zəytn meyi bilən toldurup baroqin. Mən seni Bəyt-Ləhəmlik Yəssənəng kəxioja əwətimən. Uning oogullarının padixaḥı boluxka eziñə birni bekittim, dedi. **2** Samuil

bolsa: — Mən qandaq barımən? Saul bu ixni angisa meni deydi. — Mən sanga qılıdıcıningni ayan qılımən; wə Mən sanga deyən bırsini Əzüm üçün məsih kılıqın, dedi. **4** Samuil Pərvərdigarning deginini ada kılıp Bayt-Ləhəmgo bardi. Yetip kəlgəndə xəhərning aksakalları titrigən hələ qıkıp: — Bizgə tinq-amanlıq elip kəldingmu? — dəp soridi. **5 U:** — Tinq-amanlıq elip kəldim; Pərvərdigaroşa kurbanlık sunuxka kəldim. Siler ezunglarnı haramdin paklap man bilən billə kurbanlıqka kelinglər, dedi. Xuning bilən u Yəssə bilən oqullurunu halal kılıp kurbanlıqka qakırdı. **6** Ular kəlgəndə Samuil Eliabni kərüp iqidə: — Pərvərdigarning məsih qılıdıcıını xübhəsizki Əzining aldida turidu, dedi. **7** Lekin Pərvərdigar Samuiloja: — Uning tək-turkioqa yaki boyioqa karımıqin. Mən uni xallıwattım, qünki Huda insan kərgəndək kərməydü; insan bolsa sırtkı kiyapıtgı karaydu, lekin Pərvərdigar kəlbəqə karaydu, dedi. **8** Andin Yəssə Abinadabını qakırip Samuılning alddidin etküzdi. Əmma Samuil: — Pərvərdigar buni həm tallimidi, dedi. **9** Andin Yəssə Xammalıni uning alddidin etküzdi. Əmma Samuil: — Pərvərdigar buni həm tallimidi, dedi. **10** Xuningqoja ohxax Yəssə oqullurining yəttisini Samuılning alddidin etküzdi. Lekin Samuil Yəssəgə: — Pərvərdigar bularını həm tallimidi, dedi. **11** Samuil Yəssədən: — Barlıq yigitlər muxularmu? dəp soridi. U: — Həmmənidin kiqiki kəldi. Lekin mana, u koy bekjihatidu, dedi. Samuil Yəssəgə: — Uni qakırtıp elip kəlgin, qünki u kəlmigüqə dastihanda olturnamymız, dedi. **12** [Yəssə] adəm mangdurup uni kəltürdi. U qirayida kan yüngürüp turidiojan, kezliyi qırayılıq wə kelixinə yigit idi. Pərvərdigar: — Kopup uni məsih kılıqın, qünki [Mening tallıqinim] xudur! dedi. **13** Samuil may müngüzünü elip uni kerindaxliriniring arısında məsih kıldı. U kündin tartip Pərvərdigarning Rohı Dawutning wujudioqa qüxti. Samuil bolsa kopup Ramahka kətti. **14** Əmdi Pərvərdigarning Rohı Sauldin kətkənidı, wə Pərvərdigar təripidin bir yaman roh uni pərişan kıldı. **15** Saulning hizmetkarları uningoja: — Mana Huda təripidin bir yaman roh seni pərişan kıldı. **16** Əmdi oqojımız əzliyi aldiliridiki hizmetkarlarını dərhal buyruqlaylı, ular qıltar qelixkə usta adəmni tapsun; wə xundak boliduki, Huda təripidin yaman roh üstliriga kəlsə u qıltar qalsun, uning bilən həlliri obdan bolidu, dedi. **17** Saul hizmetkarlırioja: — Mening üçün qıltar qelikxə usta bir adəmni teip keximoja elip kelinglər, dedi. **18** Ojulamlardın biri uningoja: — Mana Bəyt-Ləhəmlik Yəssəning qıltarqa usta bir oqlını kerdüm. U əzi batur bir jəngqi, gəpta hoxyar wə kelixkən adəm ikən, xundakla Pərvərdigar uning bilən billə ikən, dedi. **19** Xuning bilən Saul Yəssəgə əqlilərni mangdurup: — Koy bakidiojan oqlung Dawutni manga əwətkin, dəp etti. **20** Yəssə bir exəknı təyyarlap uningoja nan bilən bir tulum xarab wə bir ooplaknı artıp, bularını oqlı Dawutning koli bilən Saulqa əwətti. **21** Xuning bilən Dawut Saulning kəxiqə kelip uning alddida turdi. Saul uningoja tolimu amräk idı; u Saulning yaraq kətürögüsü boldı. **22** Andin Saul Yəssəgə həwər əwətip: — Dawut menin aldımda tursun; qünki u nəziriməgə yakıti, dəp

eytti. **23** Əmdi xundak boliduki, u [yaman] roh Huda təripidin Saulning üstigə kəlgəndə Dawut qiltarnı elip koli bilən qaldı. Buning bilən Saul aram tepip həli obdan bolup yaman roh uningdin qıkıp kətti.

17 Əmma Filistiyər jəng kılıx üçün əxunlurını yiojdı. Ular Yəhudaqə fəwə Sokohda jəm bolup, Sokoh bilən Azikah otturisidiki Əfas-Dammimda qedirlərni tiktı. **2** Saul bilən Israillarmu jəm bolup Elah, jilojsida qedirlərini tipik Filistiyər bilən jəng kılıjılı səp tüzdi. **3** Filistiyər bir tərəptiki təqədə, Israillar yənə bir tərəptiki təqədə turattı; otturisida jiloja bar idi. **4** Xu wakitta Filistiyərlərinə ləxkərgahıdın Gatlıq Goliat isimlik bir qəmpiyon palwan qıkıp kəldi. Uning egizlikli altə gaz bir ojeriq idi. **5** Bəxioqa mis dubuloja, uqisoja qasiraklıq, sawut kiygənidi. Uning bu mis sawuti bolsa bəx ming xəkəl kelətti. **6** Paqaklırioja mistin tizlik baoqliqan, əxnisiqə mis atma nəyzə kisturuwalıqanıdi. **7** Uning nəyzisining sepi bolsa bapkarning hadisidək idi; nəyzisining bexi alta yüz xəkəl kelətti; kələkən kətürögüsü uning alddida mangatti. **8 U** ornidə turup Israillning əxunlurıqə mundak towlaytti: «Silər nemixkə jəng kılıx üçün səp tüzgənsilər? Mən Filistiy əməsmə? Silər bolsanglar Saulning əxunlurıq? Aranglardın bir adəmni tallap qıkıngalar, u mən bilən elixixə qüxsun! **9** U mən bilən elixip meni urup əltürəlsə, biz silərnəng əxunlurıqənən həkərət kildimə? Silər bər adəmni qıkırqıngalar, biz elixaylı! — dedi. **11** Saul bilən həmmə Israıl bu Filistiyning əxunlurını anglap, alakzadə bolup bək körkəti. **12** Dawut Yəhuda yurtidiki Bəyt-Ləhəmdə olturukluk Yəssə deyən əfratlıq adəmning oqlı idı. Yəssəning səkkiz oqlı bar idi. Saulning künlüridə u heli yaxınıp kələqənədi. **13** Yəssəning üq qong oqlı Saul bilən jənggə qıkıkanıdi. Jənggə qıkıkan üq oquluning tunjisining ismi Eliab, ikkinçisinin ismi Abinadab wə üçüncüsinin Xammah idi. **14** Dawut həmmənidin kiqiki idi. Üq qong oqlı Sauloja əgixip qıkıkanıdi. **15** Bəzidə Dawut Saulning kəxidin ez atisining koylurını bekix üçün kəftip kelətti. **16** Xu Filistiyər bolsa kırıq künqiqilik hər etığın wə kəfəq qıkıp turdi. **17** Yəssə oqlı Dawutka: — Bu əfən komaqnı wə bu on nannı elip ləxkərgahıqə tez berip akiliringə bərgin, **18** bu on parqa kərətni ularning mingbəxiqə berip akiliringning əhəwalını sorap ularning kepli hetini elip kəlgin, dedi. **19** Saul, xu [tiq oqlu] wə Israillning həmmə adəmləri Elah, jilojsida turup Filistiyərlərə karxi jəng kəltəti. **20** Dawut bolsa atisi səhər kopup koylarnı bir baqqıqınıñ kəlioja tapxurup, axlik-tültükni elip Yəssə uningoja tapılıqandək, əxun istikhəməqə yətkəndə, jənggə qıkıdojan ləxkərlər sərən kətürüwatkanıdi. **21** Israıl wə Filistiyər bir-birigə udulmu'udul turup sokuxka səp tüzdi. **22** Dawut bolsa elip kələğən nərsilərinə yüksək-qarlıquning kəlioja tapxurup səp arisoja yüngürüp berip akiliridin tinglik soridi. **23** U ular bilən sezlixip turqəndə, Filistiyərlərin boluoq Goliat deyən qəmpiyon palwan Filistiyərlərinən sepidin qıkıp yənə həlikə gəpnı kıldı; Dawut uni anglidi. **24** Israillning həmmə adəmləri bu adəmni kərgəndə

keqip ketixti wə bək korktı. **25** Israilning adəmliri bir-birigo: — Qikiatqan bu adəmni kerdünglarmu? U Israiloja həkarət kılıx üçün qıkıdu. Xundak boliduki, uni eltürğən adəmgə padixaḥ kəp mal-mülük in'am kılıdu, ez kızını uningoşa hotunlukka beridu həm atisining jəmətinə Israil təwəsidi baj-alwandın halas kılıdu, dedi. **26** Dawut ez yenida turojan adəmlərdin: — Bu Filistiyini eltürüp Israiloja kılınojan xu həkarətni yokatkan kixığa nema kılınidu? Qünki bu hətnizis Filistiy zadi kim? U qandasığa mənggү hayat bolquqi Hudanıng koxunlarioqa həkarət kılıxka petinidu? — dedi. **27** halayık uningoşa aldinkilarning degən səzi boyiqə jawab berip: — Uni eltürğən kixığa mundak-mundak kılınidu, dedi. **28** Lekin uning qong akisi Eliab uning u adəmlər bilən sezləxkinini anglap kıldı; Eliabning Dawutka aqqli kelip: — Nemizkə bu yərgə kəlding? Qeldiki u azojina koynı kimə taxlap koydung? Mən kibirlükningi wə kənglüngin yamanılığını bilimən. Sən alayitən jəngni kergili kəlding, dedi. **29** Dawut: — Mən nema kıldım? Pəkət bir səz kılsam bolmamışdım? — dedi. **30** Dawut burulup baxkısından aldinidək sordidi, həlkələdida eytkəndək uningoşa jawab bordı. **31** Əmməma bırsi Dawutning eytənənəsələrini anglap kelip Sauloja yətküzdi; u Dawutni qakırtıp kıldı. **32** Dawut Sauloja: — Bu kixining səwəbidiñ həqkimning yüriki su bolmisun. Silining külları bu Filistiy bilən sokuxkılı qıkıdu, dedi. **33** Saul Dawutka: — San bu Filistiy bilən sokuxkılı barsang bolmaydu! San tehi yax, əmməma u yaxlılıdır tartıpla jängqi idi, dedi. **34** Dawut Sauloja: — Külları ez atisining koylırını bekip kəldim. Bir xır yaki eyik kelip padidin bir kozını elip kətsə, **35** mən uning kynidin kooqlap uni urup kozını aqzidin kütkuzup allattim. Əgər kopup manga hujum kilsə mən uni yaylidin tutuwelip urup eltürəttim. **36** Külları həm xır həm eyikni eltürğən; bu hətnizis Filistiyumu ularoja ohxax bolidu. Qünki u mənggү hayat bolquqi Hudanıng koxunioqa həkarət kəltürdü — dedi. **37** Dawut səzini dawam kılıp: — Meni xirning qanggilidin wə eyikning qanggilidin kütkuzojan Pərvərdigar ohxaxla bu Filistiyining kolidin kütkuzidu, dedi. Saul Dawutka: — Baroqin, Pərvərdigar sening bilən billə boloyaq, dedi. **38** Andin Saul Dawutka ez jäng kiyimlirini kiygüzü, bexioqa mis dubulojını takap wə uningoşa bir jäng sawutunu kiygüzdi. **39** Dawut bolsa Saulning kılıqını kiyimning üstügə esip, mengip baktı; qünki u bularni kiyip bakmiojanidi. Xuning bilən Dawut Sauloja: — Mən bularni kiyip mangalmaydikənmən; qünki burun kiyip bakmiojan, dəp ularni seliwtəti. **40** U kolioqa həsisini elip, eriktin bəx siliş tax iləşəp padiqi həltisinin yanquqıja saldı; u saloqsunu kolioqa elip Filistiyga yekin bardı. **41** Filistiy bolsa qikip Dawutka yekinlaxtı, kalkan kətürğıçisimə uning alddı mangdi. **42** Filistiy Dawutka birkur şəsəlip karap məshirə kıldı. Qünki u tehi yax, buqday englik wə kelixin yigit idi. **43** Filistiy Dawutka: — San həsa ketürüp aldimoja kəpsən? San meni it dəp oylap kaldıngmu? — dəp ez butlirining namlırını tiləp elip Dawutni karoji. **44** Filistiy Dawutka yənə: — Bu yakka kəl, mən gəxüngni asmandiki uqar-kanatlaroqa wə dalalardiki yirtkuqlarоqa yəm kılımən, dedi. **45** Dawut Filistiyka: — Sən kılıq, nayza wə atma nayzını kətürüp manga hujum kılıqili kəlding; lekin mən sən həkarət kılıqan, Israilning koxunlirinin Hudasi boylan Pərvərdigarning nami bilən aldingoja hujumoja qiktim — dedi. **46** «Dəl bugün Pərvərdigar seni mening kolumoja tapxuridu. Mən seni eltürüp bexingni kəsim alımon; mən ləxkərgahdiki Filistiyarning jasətlərinimə asmandı uqar-kanatlaroqa wə dalalardiki yirtkuqlarıqa yəm kılımən. Buning bilən pütkiil jahan Israilda bir Hudanıng bar ikənlilikini bilidu. **47** wə bu pütkiil jamaat Pərvərdigarning nusrat berixininq kılıq, nayza bilən emas ikenlikini bilidu; qünki bu jäng bolsa Pərvərdigarningkidur, U seni kəlimizə tapxuridu». **48** Filistiy Dawutka hujum kılıqili kopup yekin kalğanda Dawut uningoşa hujum kılıqili Filistiy koxunining sepigə karap yığırdı. **49** Dawut kəlini halsitioja tikip bir taxni qıkırıp saloqoja selip Filistiyga karitip attı; tax Filistiyning pexanisığə təqdi. Tax uning pexanisığa petip kətti, u düm qırixıp yərgə yıkldı. **50** Xundak kılıp Dawut Filistiyini saloju wə tax bilən maolup kılıp uni urup əltürdü; Dawutning kolida həq kılıq yok idi. **51** Dawut yığırtıp berip, Filistiyning üstidə turup, kılıqını kınındı tərtip elip uni eltürüp, uning bexini aldı. Filistiylər əz baturining elginiñi kərəiplə, bədər kəqtı. **52** İsraillər bilən Yəhudalar bolsa ornidin kopup serən selixip Filistiylərni jilojiojqə wə əkrən dərvaziliriojqə kəynidin kooqlap kıldı; əltürülgən Filistiylər Xaaraimoja baridioqan yolda Gat wə əkrənqojqə yetip kətənədi. **53** İsrael Filistiylərni kooqlaxtin yenip kelip ularning ləxkərgahını bulang-talang kıldı. **54** Dawut Filistiyning bexini Yerusaleməqə elip bardi; uning yariojını bolsa ez qedirioja koydı. **55** Saul Dawutning Filistiyning aldiqiojqını kergəndə koxunning sardarı Abnərdin: — I Abnər, bu yigit kimning oqlı? — dəp sordidi. Abnər: — I padixah, hayatying bilən kəsəm kılımənki, bilməyən, dedi. **56** Padixah: — Bu yigit kimning oqlı ikən dəp sorap bakşın, dedi. **57** Dawut Filistiyini kırıp kaytip kalğanda Abnər uni padixahning kəxioja elip bardi; Filistiyning bexi tehiqə uning kolida turatti. **58** Saul uningdin: — I yigit, kimning oqlısan? dəp sordidi. Dawut: — Mən silining külları Bəyt-Ləhəmlik Yəssanıng oqlımən, dəp jawab bordı.

kəm əməs, dedi. **9** Xu kündin tartip Saul Dawutni kezlep yürdi. **10** Ətisi Huda təripidin kabahətlək bir roh Saulning üstüqə qüxti wə u əyidə əlamətiqan jeyligili turdi. Əmdi Dawut baxka wakittikidək kəli bilən qıltar qaldı; Saulning kəlida nayza bar idi. **11** Saul: — Dawutni taməqə nayza bilən əldiyetimən dəp, nəyzini attı; lekin Dawut ikki kətim ezini daldıqə aldi. **12** Pərvərdigarning Dawut bilənlə bolup, əzidin yıraklap kətkini üçün Saul Dawuttin körkətti. **13** Xuning üçün Saul Dawutni ez yenidin ayriq, uni ləxkərlərgə mingbəxi kılıp koydı; u ləxkərlərni elip jəngə qıkip turatti. **14** Dawut bolsa həmmə ixlarnı pəm bilən kılattı; qünki Pərvərdigar uning bilən billə idi. **15** Saul uning pəmlik ikanlılığını körüp uningdin bək körkətti. **16** Əmma pütkül Israil bilən Yəhədu həlkə Dawutni seyətti; qünki u ularını yetəkləp jəngə qıktı. **17** Saul Dawutka: — Mana, qong kizim Merab — mən uni sanga hotunlukka bərgüm bar. Sən pakət hizmitiməgə jan-pida bolup, Pərvərdigarning jəngliridə kürək kılıqın, dedi. Qünki Saul iqidə: — U mening kolumn bilən əməs, bəlkı Filistylərnin koli bilən yokitilsün, dəp hiyal kılıqanidi. **18** Əmma Dawut Saulqa: — Mən kim idim, mening atamining jəmati Israil arısında nəmə idi, mən kəndakmə padixahning küküy'əqli bolay? — dedi. **19** Lekin Saulning kizi Merab Dawutka berilidiojan wakitta, u Məhəşətlik Adrialəgə hotunlukka berildi. **20** Əmma Saulning kizi Mikalning kəngli Dawutka qüxkənidı. Baxkalar buni Saulqa etti, bu ixtin Saul hux boldı. **21** Saul: — Kizimmi Dawutka berəy, u uningoşa bir sırtmak bolup, Filistylərnin kəlida yokitilsün, dəp oylidi. Xuning bilən Saul Dawutka: — Bügün ikkinçi kətim kük'yoqlum bolısan, dedi. **22** Saul ez əqlamlarıqo: — Dawutka astirtin: — Mana, padixah səndin seyənidü, wə həmmə əqlamları sanga amrak. Xuning üçün padixahning kük'yoqlı bolqın, dəp eytinglər, dəp tapılıdi. **23** Saulning əqlamları bu sezlərni Dawutning kəlioqə yətküzdi. Lekin Dawut: — Nəziringlarda padixahning kük'yoqlı bolux kiqik ixmu? Mən bolsam bir kəmbəqəl wə atiwersiz adəmmən — dedi. **24** Saulning əqlamları Saulqa Dawutning deyənlərini ez aynı yətküzdi. **25** Saul: — Siler Dawutka: — Padixah, sanga baxka toyulkə aloquzmayıdu, pakət padixah, düxmənləridin intikam elix üzün yüz Filistiyning hətnilikinilə alıdu, dəp eytinglər, dedi (Saulning məksəti bolsa Dawutni Filistylərnin kəlida yokitix idi). **26** Əqlamlar bu sezlərni Dawutka yətküzdi; padixahning kük'yoqlı bolux Dawutka yekip kəldi. Əmdi bekitilgən məhlət toxmayla, **27** Dawut turup ez adəmliri bilən qıkip ikki yüz Filistiyini eltürdü. Dawut ularning hətnilikini kesip elip padixahning kük'yoqlı bolux üçün bularning həmmisini padixahka tapxurdi. Saul kizi Mikalni uningoşa hotunlukka bərdi. **28** Saul Pərvərdigarning Dawut bilən billə ikanlığını wə ez kizi Mikalning uni seyidioqanlığını körüp **29** Dawuttin tehimə körkəti. Xuning bilən Saul üzülsüz Dawutka düxmən boldı. **30** Filistylərnin əmirləri daim soxukxa qıktı; əmma hər kətim qıksıla Dawutning ixliri Saulning həmmə həznatkarlırininkidin muvəppəkəylət bolattı; xuning bilən uning nami [halayık] təripidin tolimu hərmətəkə sazawər bolattı.

oqlı Yonatan Dawutka bək amrak idi. **2** Yonatan Dawutka: — Atam Saul seni eltürməkqı; əmdi əta ətigən kəttik ehtiyat kılıqın, bir məhpiy jayni tepip eziyngi yoxuroqin; **3** mən eziym qıkip sən yoxurunoğan etizlikə berip atamning yenida turup atam bilən seninq tooprangda sezlixip bəkay; əhəwalını enik bilgəndin keyin sanga həwər kılay, dedi. **4** Yonatan atisi Saulqa Dawutning yahxi gəpini kılıp: — Padixah, əz həznatkarıq, yəni Dawutka yamanlık kilməqayı! Qünki u sanga gunah kilməqan; bəlkı uning əməlliri eziyngə kep yahxilikləri elip kələn: — **5** u ez jenini alkinciqə elip kopup hələkli Filistiyini eltürdü wə xuning bilən Pərvərdigar pütkül Israil üçün qong nusrət bərdi. Xu qaoqda sən eziyng körüp hux boloğan əməsmu? Əmdilikdə nemixkə Dawutni səwəbsiz eltürüp nahək kan teküp gunahkar bolmakçı bolisan? — dedi. **6** Saul Yonatanning seziqə kirdi. U: — Pərvərdigarning hayatı bilən kəsəm kilmənki, u elümgə mahkum kilmənmaydu, dedi. **7** Andin Yonatan Dawutni qakirip, Dawutka boloğan ixlarning həmmisini dəp bərdi. Andin keyin Yonatan Dawutni Saulning kəxioqa elip kəldi wə u ilgirkidək uning hizmitida boldi. **8** Əmma yana jang boldi; Dawut qıkip Filistiyalar bilən jəng kılıp, ularını kəttik kirip məqələp kıldı; ular uning aliddin bədər kejisti. **9** Əmdi Pərvərdigar təripidin kabahətlək bir roh yəna Saulni bastı. U ez əyidə kəlida nəyzisini tutup olturnattı; Dawut bolsa koli bilən saz qəlip turatti. **10** Saul nəyə bilən Dawutni sanıp taməqə kədəp koymaqçı bolıwidı, lekin Dawut eziini qəqurulwaldı, nəyə taməqə kədəlip kəldi. Dawut xu keqisi keqip kutuldı. **11** Saul birnəqqə qaparmənlərni Dawutning eviga əwətip uni paylap turup atisi tang yoruqanda uni eltürükə mangdurdı. Əmma Dawutning ayalı Mikal uningoşa: — Əgər bu keqə jeninqi elip kəqmisəng, əta eltürüləsin, dedi. **12** Xunga Mikal Dawutni pənjiyindən qüxürüp koydi. Xundak kılıp u keqip kutuldı. **13** Andin Mikal bir «tərafim» butni elip kariwatka yatkuzup, bəxioqa əqəkə yungidin kılınoğan bir yastuknı koyup, ədiyal bilən yepip koydi. **14** Saul Dawutni tutux üçün qaparmənlərni əwətkəndə Mikal: — U aqırıp kəldi, dedi. **15** Saul qaparmənlərni [kaytidin] əwətip: — Uni kariwat bilən koxup elip kelinglər, uni eltürimən, dəp buyruğı. **16** Qaparmənlər kırğında, mana kariwata bu but yatattı, bəxioqa əqəkə yungidin kılınoğan yastuk koyulənədi. **17** Saul Mikaloja: — Nemixkə meni bundak, aldad, düxminimni qəquruwetisən? — dedi. Mikal Saulqa jawab berip: — U: «Meni kəyuvətkin; bolmisa seni eltürüwetimən» dedi, dəp jawab bərdi. **18** Dawut keqip kutulup, Ramahka Samuilning kəxioqa berip, Saulning uningoşa kələjanırının həmmisini dəp bərdi. Andin u Samuil bilən Nayotka berip olturnakuxtı. **19** Birsi Saulqa: — Dawut Ramahdiki Nayotta bar ikan, dəp həwər bərdi. **20** Saul Dawutni tutup keliçkə qaparmənlərni mangdurdı. Əmma ular yetip baroqanda pəyəzəmbərlərning bir jamaiti bexarət beriwtəqanlığını wə Samuilningmu ularning arısida turup ularoja nazarətqılık kiliwatqanlığını kərdi; xundak boldiki, Hudanıng Rohı Saulning qaparmənlərinin wujudiymu qüxüp, ularmu həm bexarət berixkə baxlıdı. **21** Bu

19 Saul əz oqlı Yonatan wə həmmə hizmətkarlırioqá Dawutni əltürüxkə buyruk qıldı. Lekin Saulning

Saul üqinqi ketim yənə qaparmənlərni mangdurdı. **15** Mən əlüp kətkən təkdirdim, əydikilirimdin həm Ularmu həm bexarət berixkə qüxti. **22** Andin Saul ezi Ramahkə berip, Səküdiki qong kudukka yetip kəlgəndə, «Samuil bilən Dawut nədə?» — dəp soridi. Birsi: — Ular Ramahdiki Nayotta bar ikan, dəp jawab bardı. **23** Xunga və Ramahdiki Nayotka yetip keldi; Hudanıng Rohı uning wujudiojumu qüxti; xuning bilən umu piyada mengip Ramahdiki Nayotka baroquşa bexarət berip mangdi. **24** U hətta kiyimlərini seliwtip Samuilning alddıa bexarət bərdi; pütün bir keqə wə pütün bir kündüz u yarda yalingaq yatti. Buning bilən: — «Saulmu payəmberlərdindəm?» dəydiqan gəp payda boldı.

20 Dawut Ramahdiki Nayottin kecip Yonatanning kəxişa berip uningoşa: — Mən nema kiliptimən? Nema qəbiliylik kiliptimən? Atang alddıa nema gunah kiliptimən, u meninjenimni almakçı boluwatidu? — dedi. **21** U uningoşa: — Yoksu, bundak ix neri bolsun! Sən elməysən. Qong ix bolsun, kiqik ix bolsun atam manga deməy koymaydu. Nemixkə atam bu ixnī məndin yoxuridikinə? Hərgiz undak bolmaydu, dedi. **22** Lekin Dawut yənə kəsəm kılıp: — Atang sening nəzirində iltipat tapkınimni jəzmən bilidu. Xunga u kəngli: — Yonatan buni bilip kalmışın; bolmisa uningoşa azar bolidu, degəndu. Lekin Pərvərdigarning hayatı bilən, jenin wə həyatıng bilən aldingda kəsəm kilişənki, manga elüməng arılık bir kədəmlər kaldi, dedi. **4** Yonatan Dawutka: — Kənglüng nemini halisa xuni kılay, dedi. **5** Dawut Yonatanoja mundak dedi: — Mana ətə «yengi ay» bolidu; mən adəttikidək padixaḥ bilən həmdastıhan bolmışın bolmaydu. Lekin meni köyup bərgin, mən üqinqi künii ahximiqiçə dalada məkünütüwalı. **6** Atang menin sorunda yoklukimni kərüp sorisa, sən uningoşa: «Dawut məndin əz xəhiri Bəyt-Ləhəmgə tezrək berip kelixkə jiddiy ruhsət soridi, qunki u yərdə pütküllə ailisi üçün bir yillik kurbanlık etküzidikən», degin, dedi. **7** Əgər u: — Obdan boptu, desə, külung tinq-amən bolidu: — Lekin u aqqıqlansa, uning manga yamanlık kilişni niyət kılqanlığından guman kilmioqin. **8** Sən külungqa iltipat kərsətkin; qunki sən ezung bilən Pərvərdigarning alddıa külungni əhdiləxtürgənsən. Lekin əgor mənda bir yamanlık bolsa sən ezungla meni əltürgin; meni elip berip atangoşa tapxuruxning nəmə həjiti? — dedi. **9** Yonatan: — Undak hiyal səndin neri bolsun! Əgər atamning sanga yamanlık kiliqiojan niyiti barlıkinı bilip kəlsəm, sanga dəyttim əməsmu? — dedi. **10** Dawut Yonatanoja: — Əgər atang sanga kattik, gəp bilən jawab bərsə, kim manga həwər beridu? — dedi. **11** Yonatan Dawutka: — Kəlgin, dalaqə qıkayı, dedi. Xuning bilən ikkisi dalaqə qıktı. **12** Yonatan Dawutka mundak dedi: — Israılning Hudasi Pərvərdigar manga [guwaḥki], mən ətə yaki eğünlükə muxu wakitta atamning niyitini bilip, sanga iltipatlık bolsa, mən adəm mangdurup sanga məlum kilməndim? **13** Əgər atam sanga yamanlık kilməkçi bolsa, mən seni tinq-amən yoloşa selix üçün sanga adam əwətip həwər bərmisəm, Pərvərdigar manga sening bexingoşa qüxkəndinmə artuk qüxürsun; əmdi Pərvərdigar atam bilən billə boloqandək sening bilən billə bolsun. **14** Hayatla bolsam meni elmisin dəp Pərvərdigarning mehribanlığını manga kərsətkəysən.

15 Mən əlüp kətkən təkdirdim, əydikilirimdin həm həq wakıt mehribanlığının üzmişəysən; Pərvərdigar sən Dawutning həmmə düxmənlirini yər yüzidin yokatqəndin keyinmu xundak kılıqoysən. **16** Xuning bilən Yonatan Dawutning jəməti bilən ahədə kılıxip: — Pərvərdigar Dawutning dütixmənliridin hesab alsun, dedi. **17** Andin Yonatan yənə özining Dawutka bolovan muhəbbiti bilən uningoşa kəsəm kıldırdı; qunki u uni əz jenidak seyətti. **18** Yonatan Dawutka mundak dedi: — Ətə yengi ay bolidu. Mana sening ornung box kalidu, kixılər sening yoklukungeşa dikkət kılıdu. **19** Üqinqi künii sən qıxiüp aldinkı ketim bu ixkə yolułkınınında əzüngni yoxurojan jayoşa berip «Ezal» degən taxning yenida turup turoqin. **20** Nən taxning yenidiki bir jayoşa huddi nixanni karaloqandək üq pay ya oki atay. **21** Andin oqlamını mangdurup: — «Ya oklırını tepip kəlgin» — dəymən. Əgar man oqlamoşa: — Ənə, oklar arkā tərəptə turidu, ularmı elip kal, desəm, sən qikip yəniməjə kəlgin; xundak bolonda, Pərvərdigarning hayatı bilən kəsəm kilişənki, sən üçün tinq-amənlik bolidu, həq ix bolmaydu. **22** Lekin oqlamoşa: — Ənə, oklar aldingda turidu, desəm, sən kətkin, qunki undak bolsa, Pərvərdigar seni katküzüwətən bolidu. **23** Əmdilikə mən bilən sən sezləxkən ix toqoruluk, Pərvərdigar sən bilən menin otturimda guvahqıdur. **24** Xuning bilən Dawut dalada məkünütüwalı. Yengi ay kəlgəndə, padixaḥ taam yegili dastihanda olturdu. **25** Padixaḥ bolsa burunkidəkla əz ornida tamning yenidiki terdə olturdu. Yonatan ornidin turdi, Abnər Saulning yenida olturdu. Lekin Dawutning orni box kəldi. **26** Əmma Saul u künii həqnemə demidi. Qunki u: — Dawutka bir ix boldi, u napak bolup kəldi. U jəzmən napak bolup kaptı, dəp oyıldı. **27** Lekin Dawutning orni yengi aynıgın atışımı, yəni aynıgın ikkinqi künimə box idi. Saul oqlı Yonatandin: — Nemixkə Yəssəninq oqlı yaki tünüğün yaki bugün tamakka kəlməydu, dəp soridi. **28** Yonatan Sauloşa jawab berip: — Dawut Bəyt-Ləhəmgə baroqili məndin jiddiy ruhsət sorap: — **29** Mening beriximəjə ruhsət kılıqin, ailimizning xəhərdə bir kurbanlık ixi boloq akam menin beriximni eytipti; əgər sening nəzirində iltipat tapkan bolsam kərindaxlırim bilən kərrixüp kelixkə ruhsət bərgin, dedi. Xunga u padixaḥlıning dastihinə qəlmidi, dedi. **30** Saulhıng Yonatanoja kattik oqəzipi kelip: — I buzuk, kaj hotunning oqlı, nemixkə Yəssəninq oqlını ezungga tallap, ezungni xərməndə kılıp wə anangni nomuska koypinqinini bilməmdiman? **31** Əgər Yəssəninq oqlı yər yüzidə tirik bolsila, sən həm sening padixaḥlığın mustahkəm bolmayıdu. Xunga əmdi adəm əwətip uni menin keximəjə elip kəlgin, qunki u əlüməgə məhkəməndir! — dedi. **32** Yonatan atisi Sauloşa jawab berip: — U nemixkə elüməgə məhkəm kiliñixi kerək? U nemə kiptu? — dedi. **33** Andin Saul Yonatanoja sanix üçün uningoşa nayzını attı; buning bilən Yonatan atisining Dawutni əltürmkəjə bolovanlığını enik bilip yətti. **34** Yonatan bolsa kattik aqqıklap dastihandın kopup kətti wə yengi aynıgın ikkinqi künii həq taam yemidi. Qunki atisining Dawutni xundak həkarətləxi uningoşa kattik, azar bolovanı. **35** Ətisi Yonatan dalaqə qikip Dawut bilən kelixkən jayoşa bardı. Uning bilən bir

kiqik oqulam billə bardı. **36** U oqulamoja: — Sən yügür, mən atkan ya oklirini tepip kəlgin, dedi. Oqulam yügürdi, u bir okni uning aldi təripigə atti. **37** Oqulam Yonatan atkan ok qüxkən jayoja kəlgəndə Yonatan oqulamni qakirip: — Ok sening aldi təripingda turmamdu? — dedi. **38** Andin Yonatan oqulamni yəna qakirip: — Bol, ittik bol, həyəl bolmiojin! — dedi. Yonatanning oqulami ya okini yiqip oqojisoja elip kəldi. **39** Lekin oqulamning bolğan ixtin həwiri yok idi. Buni yaloquz Yonatan bilən Dawutla bilətti. **40** Andin Yonatan oqulamoja yaraqılını berip uningoja: — Ularnı xəhərgə elip katkin, dedi. **41** Oqulama katkondın keyin Dawut [taxning] janub təripidin qıkıp yərgə yikilip üç ketim tazim kıldı. Əlar bir-birini səyüxti, bir-birigə esilixip yiqənləti, bolupmu Dawut kəttik yiqənləti. **42** Yonatan Dawutka: — Səpiring tinq-aman bolsun; qünki biz ikkimiz: — Pərvərdigar menin bilən sening otturungda wə menin nəslim bilen senin nəslin otturisida mənggügə guwahı bolsun, dəp Pərvərdigarning nami bilən kəsəm iqixən, dedi. Dawut ornidin kopup mangdi, Yonatanınu xəhərgə kirip kətti.

21 Dawut əmdi Nobka kelip Ahimələk kahinning kəxiqə bardı. Lekin Ahimələk Dawutni kərgəndə titrəp korkup uningoja: — Nemixkə birmi san bilən kəlməy yaloquz kəlding? — dedi. **2** Dawut Ahimələk kahinoja: — Padixah, manga məlum bir ixni buyrup: — Mən sanga buyruqan ix yaki sanga tapilojan yolyoruk tooprısında heqkim birnəma bilmisin, degeñanı. Əz oqulamlarınna bolsa məlum bir jayoja berixkə bekitip koydum. **3** Əmdi kəlungda nemə bar? Bax nan, yaki nemə bolsa, xuni manga bərgin, dedi. **4** Kahin Dawutka jawab berip: — Kolumnada adəttiki nan yok, pəkət mukəddəs nan bar. Əger oqulamlar ayallarşa yekin laxmiojan bolsa yesə rawa bolidu, dedi. **5** Dawut kahinoja jawab berip: — Bərəkət, mən baxkə waktılarda qıkkınimoja ohxax, ayallar bızdın yırak bolaklı üç kün boldi. Mən [hərkətim] qıkkanda, gərqə adəttiki səpar bolsimus, oqulamlarınna kəqılıri pak bolidiojan yərdə, bugün ular wə kəqılıri tehimü pak bolmamdu, dedi. **6** Xuning bilən kahin uningoja mukəddəs nandin bərdi, qünki bu yərdə «təkədim nan»dın baxkə heqkandakən nan yok idi. Bu nan Pərvərdigarning həzurioja yengi issik nan koyulqan küni almaxturulojan nanlar idi. **7** (Lekin u küni Saulning hizmətkarlıridın məlum birsi u yərda Pərvərdigarning həzurida kəldurulojanidi. Uning ismi Doəg bolup Saulning padıqilirining qongı idi). **8** Dawut Ahimələkkə: — Kəlungda nəyzə yaki kiliq yokmu? Padixah, tapxurojan ix jiddiy boləlaq yaki kiliq yaki baxkə yaraqılrimi elip keləlmədim, dedi. **9** Kahin: — Sən Eləh jılışında eltürgən Filistiy Goliatning kiliqi bu yərdə bar, u əfdönding kəynidə, bir parqa rəhtəkə oraklık həlda turidur. Halisang alojin, uningdin baxkisi yok, dedi. Dawut: — Bu təngdixi yok kiliqtur, xuni manga bərgin, dedi. **10** Dawut u küni kopup Sauldin keçip Gatning padixahı Akixting kəxiqə bardı. **11** Lekin Akixning hizmətkarları uningoja: — Bu zeminning padixahı Dawut əməsmu? Uning tooprısında kız-ayallar bir-birigə: — Saul minglap eltürdi, Wə Dawut on minglap eltürdi, — dəp nahxa-oqəzel okxuxup usul oyniojan əməsmu, dedi. **12** Dawut bu sezlərni köngləgə püküp

Gatning padixahı Akixtin bək körkti. **13** Xuning üçün ularning kəz alıda əzinin yürüx-turuxlını ezbərtip, ularning kolida turoqan waktida əzini sarangdak kərsətti; u dərwazılarning ixiylirigə jijip, türkükini sakılıqə aktruratti. **14** Akix hizmətkarları oja: — Mana bu adamning saranglığını kerməmsilər? Uni nemixkə menin aldimoja elip kəldinglər? **15** Mənda saranglar kəmqlimi? Silər bu kixini aldimoja saranglıq kılıqli elip kəldinglər? Bu adəm menin eyümgə kirixi kerəkmə? — dedi.

22 Dawut u yərdin ketip Adullamidiki oqaroja qaqtı. Uning kərindaxlırları bilən atisining pütkül jəməti buni anglap uning kəxiqə bardı. **2** Ezilən, kərzdar bolğan wə dərdmənlərinə həmmisi yiqənilip uning yenioja kəldi wə u ularning sərdarı boldi. Uning oja koxulqan adənilər bolsa tət yüzqə idi. **3** Dawut u yərdin qıkıp Moabdiki Mizpahkə berip Moabning padixahıdından: — Hudanıng meni nemə kiliqiojinini bilsəq, ata-anamning bu yərgə kelip aranglarda turuxioja yol koyqayla, dəp taləp kıldı. **4** Dawut atisi wə anisini Moabning padixahının kəxiqə elip kəldi. Dawut kərojanda turoqan pütkül künlərda ata-anisi uning bilən billa turdi. **5** Əmma Gad payəməbər Dawutka: — Kərojanda turmay, bu yərdin qıkıp, Yəhədü zemini oja barojin, dedi. Xuning bilən Dawut u yərdin ayrılip, Hərət ormanlıq oja bardı. **6** Saul Dawutning nəda turuwtəkənlilikdən həvaraptı. Saul wakıta Ramahdiki Gibeahda egiz bir jayda yulğun dərihining tütüdə olturattı. Uning kolida nəyzisi bar idi, barlik hizmətkarları qərisidə turattı. **7** Saul qərisidə turojan hizmətkarları oja: — I Binyaminliklər, kulaqlar selinglər! Yəssəning oqlı hər biringlar oja etizlər bilən üzümzarları təkşim kiliplə berəmdü? Həmminglərning bexi wə yüz bexi kılardı? **8** Silər həmminglər manga kəst kəldinglər, ez oqlumming Yəssəning oqlı bilən əhdə kiliqxını heqkim manga ukturmadi. Həq kaysinglər manga iq aqoritmidinglər yaki ez oqlumming menin hizmətkarımnı manga yoxurun hujum kiliqxə kütratqınidən manga həvarə bərmədinglər, dedi. **9** Andin Saulning hizmətkarlırinən iqigə kiriwalojan Doəg: — «Men Yəssəning oqlining Nobka Ahitubning oqlı Ahimələknin kəxiqə kəlgini kerdüm, **10** — Ahimələk uning üçün Pərvərdigardin yol soridi wə uningoja ozuk-tülik bilən Filistiy Goliatning kiliqini bərdi» — dedi. **11** Padixah adəm əwətip Ahitubning oqlı kahin Ahimələknı, xundakla uning atisining pütkül jəmətinə, yəni Nobdiki kahinlərinə qakırtıp kəldi. Ularning həmmisi padixahning kəxiqə kəldi. **12** Saul: — I Ahitubning oqlı anglojin, dedi. U: — I oqojam, mana mən, dedi. **13** Saul uningoja: — Nemixkə silər, sən bilən Yəssəning oqlı, manga kəst kilişilər? Sən uningoja nan wə kiliq berip, uning üçün Hudadin yol sordidinqo? Mana əmdi u büginkidək manga hujum kilməkqı bolup paylap yürüməktə! — dedi. **14** Ahimələk padixahka jawab berip: — Silinen barlik hizmətkarlırinən arisida Dawuttək sadık kim bar? U padixahning kuy'oqlı, silinen məhpip məslihətlirigə ixtirak kılıquçı wə ordiliri iqidə izzətlik əməsmidi? **15** Mən pəkət uning üçün Hudadin yol soraxnı bügünla baxlıdimmu? [Asiylik] kiliqxə məndin neri bolsun! Padixah, ez kulinı wə atamning pütkül jəmətinə əyibkə buyrumioyalı, qünki kullirinining

bu ixtin kılqə həwiri yok, dedi. **16** Lekin padixah: turup Keilaħdin qikip, əzliri baralaydiqan tərəpkə — I Ahimələk, sən elisən, sən wə atangning pütkül կarap kətti. Sauloja, Dawut Keilaħtin keqiptu dəp həwər jəməti qokum elisilər, dedi. **17** Padixah ez qərisidiki qaparmənlirigə: — Mang, Pərvərdigarning kahinlirini əltürünqlər! Qünki ular həm Dawutka həmdəm boldi həm uning kaqqınıni bilip turup manga həwər bərmidi, kolioqa tapxurmıdı. **18** Əmdi Dawut Saulning ezini dedi. Lekin padixahının kol astidiləri Pərvərdigarning əltürügili qikidiojanlığını baykap kəldi. Xu qaçda u kahinlirini əltürükə kol kötürgili unimiidi. **19** Əmdi padixah Doəgə: — Sən berip kahinlarnı əltürüwətkin, Yonatan bolsa ormanlıktı qikip Dawutning kəxişa dedi. Edomluk Doəg berip kahinlarnı əltürdi; bu berip, uni Huda arkılık riqbətləndürüp uningoja: — **20** künü u kanaptın tokulojan əfod kiygan səksən bəx Korkmiojin; qünki atam Saulning koli seni tapalmayıdu. adəmni əltürdi. **21** Andin u kahinlarning xəhiri Nobda Sən belki Israilning üstida padixah bolısan, man bolsam olturoquqlarıńı kirdi, yəni ər wə ayallar, balılar wə sening wəziring bolımən, buni atam Saulmu bilið, bowaklar, kala, exək, köylər — həmmisini kiliqlidi. **22** Dawut Abiyataroja: — U — Mana, Dawut Hakilaħning egizlikidiki Yəximonning künü Doəgnung u yərda ikənlilikini kəriüp, uning jəzmən jənubı təripiga jaylaxşan ormanlıktı korojanlarda Sauloja həwər beridiojını bilgənidim. Mən atangning pütkül jəmatining əltürülüxigə zamin boldum, dedi. **23** Mən bilən bili turoqin, həq korkmiojin. Qünki menin jenimmi almakçı bolğanlar sening jeninqinmü həm almaqçı. Mening kəximda bihatır turisən, dedi.

23 Birsi Dawutka həwər berip: — Mana Filistiyərə Keilaħka hujum kılıp hamanlarnı bulap-talimakta, dedi. **2** Dawut Pərvərdigardin: — Mən berip bu Filistiyərlərə zərbə berimənmə? — dəp sordı. Pərvərdigar Dawutka: — Berip Filistiyərlərə zərbə berip Keilaħħi azad kılıjon, dedi. **3** Lekin Dawutning adəmləri uningoja: — Mana biz Yəħħad zeminidə turupmü korkuwatkan yərda, Keilaħħa berip Filistiyərlarning koxunlırioja hujum kilsək, kəndək, bolar? — dedi. **4** Xunga Dawut yəna bir ketim Pərvərdigardin sorıwidı, Pərvərdigar uningoja jawab berip: — Sən ornungdin turup Keilaħħa barojin; qünki Mən Filistiyərləri kolungoja tapxuriman, dedi. **5** Buning bilən Dawut ez adəmlirilə bilən Keilaħħa berip Filistiyərlər bilən sokuxup, mallirini olja kılıp, ularnı kattık kirdi. Dawut xundak kılıp Keilaħħa turuwaitkanlarnı kutkuzdi. **6** Əmdi Ahimələknin oqlı Abiyatar Keilaħħa keqip keliп Dawutning kəxişa kəlgəndə, uning kolida əfod bar idi. **7** Birsi Sauloja, Dawut Keilaħħa kəptü, dəp həwər bərdi. Saul: — Əmdi Huda uni menin kolumoja taxlap taxpusurdi. Qünki u darwaziləri wə takşaklı bar xəhərgə kirgəqə solinip kəldi, dedi. **8** Əmdi Saul Dawut bilən adəmlirini muhəsirigə elix üçün həmmə həlkəni Keilaħħa berip jəng kiliçka qakirdi. **9** Dawut Saulning əzinə kəstləydiqənlərini bilip, Abiyatar kahinoja: — Əfdoni elip kəlgin, dedi. **10** Andin Dawut: — I Israilning Hudasi Pərvərdigar, mənki Sening kulung Saulning bu xəhərni menin səwbəmidin harab kılıx üçün Keilaħħa kelikxha kəstləwətkanlıklını enik anglidi. **11** Keilaħħikilər meni uning kolioqa tutup berərmə? Saul əz bəndəng anglojanıdak bu yərgə kelərmə? I Israilning Hudasi Pərvərdigar, Səndin ətünimənki, əz bəndənggə bildirgəysən, dedi. Pərvərdigar: — U bu yərgə kelidü, dedi. **12** Dawut yəna: — Keilaħħikilər meni wə adəmlirimni Saulning kolioqa tutup berərmə, dedi. Pərvərdigar: — Ular silərni tutup beridu, dedi. **13** Əmdi Dawut adəmlirilə bilən (təhminən altə yüzqə) ornidin

turup Keilaħdin qikip, əzliri baralaydiqan tərəpkə turiləndə u uni koqqlaxşka qikmedi. **14** Dawut bolsa qəldiki korojan-kıyalarda həmdə Zif qelining taqlırıda turdi. Saul uni hər künü izdəyti; lekin Huda uni uning kolioqa tapxurmıdı. **15** Əmdi Dawut Saulning ezini dedi. Lekin padixahının kol astidiləri Pərvərdigarning əltürügili qikidiojanlığını baykap kəldi. Xu qaçda u kahinlirini əltürükə kol kötürgili unimiidi. **16** Saulning oqlı padixah Doəgə: — Sən berip kahinlarnı əltürüwətkin, Yonatan bolsa ormanlıktı qikip Dawutning kəxişa dedi. Edomluk Doəg berip kahinlarnı əltürdi; bu berip, uni Huda arkılık riqbətləndürüp uningoja: — **17** künü u kanaptın tokulojan əfod kiygan səksən bəx Korkmiojin; qünki atam Saulning koli seni tapalmayıdu. adəmni əltürdi. **18** Andin u kahinlarning xəhiri Nobda Sən belki Israilning üstida padixah bolısan, man bolsam olturoquqlarıńı kirdi, yəni ər wə ayallar, balılar wə sening wəziring bolımən, buni atam Saulmu bilið, dedi. **19** Andin ular ikkiylən Pərvərdigarning aldida əhədə kilixti; Dawut bolsa, ormanlıktı turup kəldi, ənənəvi qəldikləri tartsa xu qaçda kəlsilə; bizninq burqımız uni padixahning kolioqa tutup berixt, dedi. **21** Saul: Manga iq aqırıtkininqər üçün Pərvərdigar silərgə baht ata kəlojəy. **22** Əmdi silərdin etünimənki, berip zadi kaysı yərdə turidiojanını jəzmləxtürüngər, uning iderikini eniklap, wə kimning uni kərgənlilikini bilip kelingu, qünki kixılər eytixiqə u intayın hiyligər ikən, dedi. **23** Xunga berip, uning yoxurunqan barlık məhpipi jaylirini enik kəriüp kelingu, yenimoja yenip keliп manga əynini eytingər. Andin mən siler bilən billə barımən; wə xundak boliduki, əgər u zemində bolsıla, mən Yəħħidiylarning mingliqənlarning arisidin uni idzəp tapıman, dedi. **24** Ular kopyup Sauldin ilgiri Zifka bərdi; lekin Dawut ez adəmlirilə bilən Maon qəllükidiki Yəximonning jənub təripidiki Arabah təzələnglikidə turuwaitatti. **25** Saul adəmlirilə bilən Dawutni idzəp bərdi. Kixılər bu həwərnı Dawutka etti; xuning bilən u qüxüp, kiyaoqa berip Maon qəlidə turdi. Saul buni anglap Dawutning kəynidin koqlap Maonning qələgə qikti. **26** Saul taqñoqınu taripidə mangdi, əmma Dawut adəmlirilə bilən taqñoqınu taripidə mangdi. Dawut Sauldin keqix üçün aldırıwətkanıdi; lekin Saul adəmlirilə bilən Dawut wə uning adəmlirini tutımız dəp ularnı körxiqili turdi. **27** Əmma bir həwərqı Saulning kəxişa keliп uningoja: — Filistiyərlər zeminimizning jənub təripiga kirip bulangtalang kiliwitu, tezdirin kəytisələr. **28** Xuning bilən Saul yenip Dawutni koqlapxatin tohtap Filistiyərlər bilən sokuxkili qikti. Xunga u yər Sela-Həmmahleket dəp ataldı. **29** Dawut bolsa u yərdin qikip ən-Gədining taqñoqı korojanlıklıda turdi.

24 Saul Filistiyərləri koqlap qikirip yanoqanda uningoja: — Mana, Dawut ən-Gədidi kəldə turuwestipti, dəgan həwər berildi. **2** Saul əmdi pütkül Israildin hillanojan üç ming adəmni elip Dawut bilən adəmlirini idzidili «Yawa tekilər» koranı taxlikişa qikti. **3** U yolning yenidiki koy kotanlırioja kəlgəndə, xu yərdə bir qar bar idi. U tərat kiliç üçün qarqa kirdi; Dawut bilən adəmlirli ojarning iqtirisidə olturatti. **4** Dawutning adəmlirli uningoja: — Mana Pərvərdigarning sanga: — Əz düxminingni sening kolungoja berimən, nemə

sanga layik kərünsə xuni kılɔjin, degən künü dal muxu kün ikən, dedi. Dawut kɔpup Saulning tonining pexini tuydurmay kesiwaldi. 5 Lekin Saulning tonining pexini kəskini üçün Dawut kənglidə kəttik əpsuslandı. 6 U ez adəmlirigə: — Pərvərdigar meni Pərvərdigar Əzi məsih kılɔjan oqojamoqə bundak kolumni uzartıxtıñ saklısun, qünki u Pərvərdigarning məsihliginidur, dedi. 7 Xu səz bilən Dawut ez adəmlirini tosus Sauloja qekiliçilər koymıldı. Saul bolsa kɔpup oqardin qıkıp ez yolioja kətti. 8 Andin Dawutmu turup oqardin qıkıp Saulning kəynidin: — I oqojam padixah! — dəp qakırdı. Saul kəyniga karawidi, Dawut egilip yüzini yorğıa yakkın hələdə təzim kıldı. 9 Dawut Sauloja mundaq dedi: «Mana, Dawut seni kəstləxkə pursat izdəwatidu, dəydiqan kixılerning sezığa nemixkə kulak salila? 10 Mana bugün ez kəzləri bilən kərdiliki, Pərvərdigar bugün ojarda silini ez kolumnoja bərgənidii. Bəzilər manga uni eltürwətken, dedi; lekin mən silini ayap: — Oqojamoqə kolumni uzartmaymən, qünki u Pərvərdigarning məsihliginidur, dedim. 11 Karisila, i ata, kolumniki tonlirining pexiga. Silini eltürmay tonlirining pexini keşkənlilikindən xuni bilsilki, kənglündümə siliga ya yamanlıq ya asılıq yok, siliga gunah kılɔjinom yok, lekin silini jenimli aləqliy paylimaqtıla. 12 Pərvərdigar mən bilən silining otturımızda həküm kilsun, menin yigitli kılıp yürüdü? Bir elük itni, halas! Yalnız bir bürgini, halas! 15 Pərvərdigar sorakçı bolup mən bilən silining otturımızda həküm qıgarsun! U hək-nahəkni ayır, dawayimni sorap meni silining kollırıdin halas kılıp, adalet yürgürgəy!» — dedi. 16 Dawut Sauloja bu sezlərni eytkəndə Saul: — Bu sening awazingmu, i oqojum Dawut? — dedi. Andin Saul yukiri awaz bilən yioqlap kətti. 17 U Dawutka: — «Sən məndin adılsın, qünki sən manga yahxilik kəyturdung, lekin mən sənə yamanlıq kəyturdum. 18 Sən bugün manga yahxilik kılɔjanlığının obdan kərsitip barding; Pərvərdigar meni kolungoja tapxurojan bolsimu, sən meni eltürümidiñ. 19 Birsi ez düxminini tapsa, uni aman-əsən kətkili koyamdu? Pərvərdigar sening manga bugün kılɔjan yahxilik üçün sanga yahxilik yanduroqay. 20 Əmdəni mana, xuni bildimki, sən jəzmən padixah, bolisən, Israilning padixahlıkı sening kolungda tiklinidu. 21 Lekin hazır Pərvərdigar bilən manga əsəm kılɔjinkı, məndin keyin menin nəslimni yokatmay, namırmı atamıñ jəmatidin əqürmigəysən», dedi. 22 Xuning bilən Dawut Sauloja əsəm kıldı. Saul ez əyigə yenip kətti; Dawut adəmlirini bilən korojan-kıyoqə qıkıp xu vərdə turdi.

lekin eri kəttik kol wə rəzil idı; u Kaləbning əwlədidin idı. 4 Dawut qəldə turup Nabalning ez köylirini kırkıydiojanlığını anglap 5 On yax yigitni u yərgə mangdurup ularoja: — Silər Karməlgə qıkıp Nabalning kəxiqə berip, məndin uningoja salam eytinglar. 6 Uningoja: — «Yaxiqəysən; sizgə tinq-amanlıq bolqay, eytingizgə tinq-amanlıq bolqay, həmmə barlıkingizə tinq-amanlıq bolqay! 7 Mən kırkıuoqınların sızda ix baxlıoqanlığını anglıdim. Sizning padıqılıringiz biz tərəplərdə turoqanda ularoja həq zəhmə yətküznidük; biz Karməldə turoqan wakıttı ularning həq nərsisi yitip kətmidi. 8 Ez yigitlirigindən sorisinqiz ular sizgə dəp beridu. Xunga biz kutluq bir künida kəldük, xunga yigitlirimiz nəzirinqizdə iltipat tapsun; ez kolinqizə nemə qıkşa xuni kəminiliringizgə wə oqjilingiz Dawutka nemə qıkşa xuni bərgəysiz», dəngər, — dedi. 9 Dawutning yigitliri u yərgə berip bu gəplərning həmmisini Dawutning namida uningoja eytip andin jım turup saklıdi. 10 Nabal Dawutning hizmətkarlıriqə jawab berip: — Dawut deqan kim? Yəssəninq oqlı deqan kim? Bu künlərdə ez oqojilirini taxlap ketiwtən hizmətkarlar tola. 11 Mana əzümnin yemək-iqməklirimini wə yung kırkıuoqınlırmə soyqan gəxni kalğan jayı naməlum bolqan kixilərgə berəmdim? — dedi. 12 Dawutning yigitliri kalğan yolioja yenip kətti. Yenip kəlip ular Dawutka həmmə gəpni dəp bordı. 13 Dawut ez kolumni siliga kətürülməydi. 13 Konilar: — «Rəzzillik rəzzillərin qıkıdır» dəp eytkənən, lekin ez kolumni siliga kətürülməydi. 14 Israilning padixahı kimni tutkılı qıktı? Kimni kooqlap yürüdü? Bir elük itni, halas! Yalnız bir bürgini, halas! 15 Pərvərdigar sorakçı bolup mən bilən silining otturımızda həküm qıgarsun! U hək-nahəkni ayır, dawayimni sorap meni silining kollırıdin halas kılıp, adalet yürgürgəy!» — dedi. 16 Dawut Sauloja bu sezlərni eytkəndə Saul: — Bu sening awazingmu, i oqojum Dawut? — dedi. Andin Saul yukiri awaz bilən yioqlap kətti. 17 U Dawutka: — «Sən məndin adılsın, qünki sən manga yahxilik kəyturdung, lekin mən sənə yamanlıq kəyturdum. 18 Sən bugün manga yahxilik kılɔjanlığının obdan kərsitip barding; Pərvərdigar meni kolungoja tapxurojan bolsimu, sən meni eltürümidiñ. 19 Birsi ez düxminini tapsa, uni aman-əsən kətkili koyamdu? Pərvərdigar sening manga bugün kılɔjan yahxilik üçün sanga yahxilik yanduroqay. 20 Əmdəni mana, xuni bildimki, sən jəzmən padixah, bolisən, Israilning padixahlıkı sening kolungda tiklinidu. 21 Lekin hazır Pərvərdigar bilən manga əsəm kılɔjinkı, məndin keyin menin nəslimni yokatmay, namırmı atamıñ jəmatidin əqürmigəysən», dedi. 22 Xuning bilən Dawut Sauloja əsəm kıldı. Saul ez əyigə yenip kətti; Dawut adəmlirini bilən korojan-kıyoqə qıkıp xu vərdə turdi.

25 Samuil əldi. Pütkül Israil yioqlip uning üçün matam tutti; ular uni uning Ramahdiki eyidə dəpnə kıldı. Dawut bolsa kopup Paran qəliga bardi. **2** Əmdi tirkilikli Karmalda bolоqan, Maonda olturnukluk bir adam bar idi. Bu xixi bək bay bolup üq ming koy, bir ming eökisi bar idi. U ez köylirini Karmalda kırkıwatıttı. **3** U adəmning ismi Nabal bolup, ayalining ismi Abigail idi; ayali həm pəm-parasətlük həm əpt-turki qirayılık,

192

dediklirining sezigə kulak saloqayla: — **25** etünimənki, ojojam bu rəzil adəm Nabalıça pisənt kilmiqayla; qünki uning mijəzi huddi ismiçə oxhaxtut; uning ismi «kaj», dərəwəkə uningda kajlıq tolimu eojirdur. Lekin mən dedekliri bolsa ojojam əwətkən yigitlərni kermidim.

26 Əmdi i ojojam, Pərvərdigarning hayatı bilən wa sening jeninq bilən kəsəm işimənki, Pərvərdigar silini əz kollırı bilən kan təküp intikam elixtin saklıdi. Əmdi düxmənlirimi, sili ojojamona yamanlık kilmakçı bolovanırmu Nabalıça oxhax bolsun. **27** Əmdi dedekliri ojojamqa elip kəlgan bu sowoqat bolsa ojojamqa egəxkan yigitlərgə təkşim kılınsun. **28** Sildin etünimənki, dedeklirining səwənlilikini kəqürəgəyə; qünki sili, i ojojam Pərvərdigarning jənglirini kılıp kəlgənləri üçün, barlıq künnləridə silidə yamanlık tepilmiojını üçün Pərvərdigar jəzmən jəmətlərini məzmut kılıdu. **29** Birsi kopup silini kooqlap janlırını izdisa, sili ojojamning jeni Pərvərdigar Hudaliringin kəxidiki tirkilər haltisi iqidə orilip saklinidu, lekin düxmənlirining janlırını bolsa, u saloquoja selip qərüp taxlaydu. **30** Əmdi Pərvərdigar sili ojojam toprısında eytən barlıq yahxi wədilirigə əmel kılıp, silini Israiloja bax kılqanda xundak boliduki, **31** sili ojojamning nahək kan tekmigənlilikləri yaki əz intikamlarını almiojanlıkları üçün kengülliriga putlikaxang yaki dərd bolmayıdu. Wə Pərvərdigar ojojamqa nusrət bərginidə sili əz dedeklirini yad kılqayla». **32** Dawut Abigailoja: — Seni bugün menin bilən uqrıixka əwətkən Israilning Hudasi Pərvərdigarqa təxəkkür-mədhiyə kəyturulqay! **33** Əmdi əkil-parasitingə barikalla, sangimu barikalla! Qünki sən bugün meni əz kolumn bilən kan teküp intikam elixtin tostung. **34** Lekin meni sanga ziyan-zəhmət yatküxtin saklıqan Israilning Hudasi Pərvərdigarning hayatı bilən kəsəm kilmənki, sən menin aldimoja tezlinip kəlməngən bolsang, Nabalning adəmləridin həq ərkək ettiqə tirik kalmış idi, dedi. **35** Andin Dawut uning eziqə kəltürgən nərsilərini kolidin tapxurup elip uningoja: — Tinq-aman eyiyyəngə baroqin, mana sezliringə kulak selip, kənglüngi kobul kıldım, dedi. **36** Abigail Nabalning kəxioja kəldi; mana, u eyidə xahana ziyanəttək bir ziyanət etkütüwattati. Nabal kənglidə huxal idi wə intayın məst bolup kətkənidı. Xunga Abigail atisi tang atkuqə uningoja həq nema demidi. **37** Lekin atisi Nabal məstliktin yexilgəndə ayali uningoja bolovan wəkələrnə dəp beriwidı, uning yürüki elgəndək bolup, ezi taxtək bolup kəldi. **38** Wə xundak boldiki, təhminin on kündin keyin Nabalı Pərvərdigar urdi wə u eldi. **39** Dawut Nabalning elginini anglap: — Pərvərdigar mubarəktür. Qünki U mən Nabalıñ tartkən həkarət tıqün dəwayimni sorap Əz kulin yamanlıktın saklıdi; əksiqə Pərvərdigar Nabalning yamanlığını əz bexioja yandurdu, dedi. Andin Abigailnə əz əmrimgə alay dəp, uningoja sez kılqılılı əlqi mangdurdi. **40** Dawutning hizmətkarlırları Karməlgə Abigailning kəxioja kelip uningoja: — Seni əmrimgə alay dəp! Dawut sanga sez kılqılılı bizni əwətti, dedi. **41** Abigail bolsa kopup yüzünü yergə təküküdək təzim kılıp: — Mana, dediking ojojamning hizmətkarlırlarının putlurını yuyuxka kul bolsun, dedi. **42** Andin Abigail xu haman eziqə həmrəh bolovan bəx qərisi bilən exəkkə minip Dawutning əlqilirining kəynidin berip, uning ayali boldi. **43** Dawut Yızräellik Ahinoamni həm hotunlukka alojanidi. Xuning bilən bu ikkisi umingoja hotun boldi. **44** Lekin Saul Dawutka hotun kılıp bərgən kizi Mıkalni Gallimdi Lainxing oqli Faltioja hotunlukka bərgənidi.

26 Əmdi Zifliklər Gibeahka Saulning kəxioja kelip: — Dawut Yəximonoqa yekin Həkilihə, egizlikigə yoxurunuwaptu əməsmu? — dedi. **2** Saul kopup Israildin hillanıqan üç ming adəmnii elip, Zif qəlidə Dawutni izdigiли u yərgə bardi. **3** Saul bolsa yol boyida, Yəximonoqa yekin Həkilihə, egizlikide qədir tiktı. Dawut qəldə turuwattati; u Saulning qəlgə ez kəynidin qıkqənidin həwər tapkanda **4** Dawut paylaqçılarını mangdurup Saulning rastla kəlgənlərini bildi. **5** Dawut kopup Saul qədir tikkən jayoja bardi; u Saul bilən koxun sardarı, Nərning oqli Abnər yetkən yərni kərdi. Saul bolsa koxun istiħkami iqidə uhlap yetkənidə, adəmləri qedirlərinin uning ətrapıola tikkanidi. **6** Dawut əmdi Hittiyardın bolovan Ahimələk wə Yoabning inisi Zəruyanıng oqli Abixayoja: — Kim mən bilən ləxkərgəhə qüxtüp, Saulning yenioja baridu? — dəp soridi. Abixay: — Mən sening bilən baray, dedi. **7** Xuning bilən Dawut wə Abixay keqidə koxun bar yərgə beriwidı, mana Saul koxun istiħkami iqidə uhlap yetkənidə; uning nəyzisi təkiyisining yenida yergə kədaklik turattı; Abnər bilən adəmləri uning ətrapıda yatattı. **8** Abixay Dawutka: — Huda bügün düxminingni kəlungsıq tapxurdu. Səndin etünimənki, manga nayza bilən birlə sanjıp uni yərgə kədəp koyuxka ijazət bərgəysən! İKKİ kətim sanjiximning lazımi yoktur, dedi. **9** Dawut Abixayoja: — Uni yokatmiojin. Kim Pərvərdigarning məsih kılıqinoja kəl uztıtip gunahka tartımlıqan? — dedi. **10** Dawut yənə: — Pərvərdigarning hayatı bilən [kəsəm kilmənki], Pərvərdigar jəzmən uni urudu; ya uning əlidiojan künü kəlidü ya u jənggə qüxtüp əhalək bolidu. **11** Pərvərdigar meni Pərvərdigarning məsihliginə kəl uztixidin saklıqay! Əmma uning bəxidiki nayza bilən su idixini alojin, andin ketəlyi, dedi. **12** Xuning bilən Dawut nəyzə bilən idixni Saulning bexining yenidin elip, ikkisi qıçıq kətti. Əmma həqkim kərmidi, tuyupmu kalmıdi həm oyojinip kətmidi, bəlkı həmmisi ulhawərdi; qünki Pərvərdigar bir kəttik uyķuni ularning üstigə qüxtürgənidi. **13** Dawut udulduki tərapka etüp yırakrak bir dəngning tepisidə turdu; ularning arılık yırak idi. **14** Dawut koxun bilən Nərning oqli Abnərə toowlap: — Jawab bərməmsən, i Abnər! — dedi. Abnər: — Padixahka toowlıquqı kim sən? — dedi. **15** Dawut Abnərə: — Sən batur əməsmu? Israilda sanga kim təng kelələydu? Nemixka ojojang padixaħni koojdımidinq? Qünki həlkətin bir kixi ojojang padixaħni əhalək kılqılılı kirtip. **16** Sening bundak kılqining yahxi əməs! Pərvərdigarning hayatı bilən [kəsəm kilmənki], Pərvərdigar məsih kılqıyan ojojangları koojdımojanlıklıqlar üçün əlümgə layık boldunglar. Əmdi padixaħning nəyzisi wə bexining yenidiki su idixining kəyərdilikigə karap bekinqər, dedi. **17** Saul Dawutning awazını tonup: — Bu sening awazingmu, i oqlum Dawut! — dedi. Dawut: — I ojojam padixaħ, bu menin awazimdur, dedi. **18** U yənə: — Nemixka ojojam əz kulin mundak koojləydi? Mən nəmə kiliptimən? Kolumda nemə yamanlıq bar? **19**

Əmdi oqojam padixah ez қulining сөзігө қулак saloјay. **11** Dawut ər yaki ayallarning birinimu Gatka tirik elip Pərvərdigar silini manga қарxi қозојатқан bolsa bir kəlməyetti; qünki u: — Ular bizning тооримиздин, «Dawut hədiyyə-kurbanlıq uning көңглини razi kiloјay; lekin insan balılıri bolsa, ular Pərvərdigarning aldida lənətə kələsun, qünki ularning əmdi meni Pərvərdigarning xundak, kılatti. **12** Xunga Akix Dawutka ixəndi: — mirasidin behindiman boluxtin məhrum kılıp, meni «Əmdi u həlkı Israılın ezdin səskəndürüwətti; mening baxka ilahlarqa ibadat kıl, degeni bolidu. **13** Əmdi mening kənim Pərvərdigarning huzuridin yırak yərgə tekülmisun; qünki taqılarda bir kəkklini owlıqoandə Israılının padixahı bir yalozı bürğini idzgili qıpıptı, dedi. **21** Saul: — Mən gunah, kıldım; yenip kalgın i oqlum Dawut; mening jenim bügüün kezlirində əziz sanalojini üçün mən sanga bundin keyin heq ziyan-zəhmət yətküzəyməmən; mana, əhməklik kıldım, bək eziptimən, dedi. **22** Dawut jawab berip: — Mana padixahıning nəyzisi, oqlamlardın biri keliп uni yandurup alsun. **23** Pərvərdigar hər adəmning həkkəniyliki bilən sadiklikoja karap yandurojat. Qünki bügün Pərvərdigar silini mening kolumnoja tapxurdu, lekin mən Pərvərdigarning masilhliginiga kol uzitixin halimidim. **24** Mana, bügün silining janlıri mening kezlirimdə əziz boləndək mening jenim Pərvərdigarning kezidə əziz boloјay, u meni həmmə awariqilikin kütküzəjəy, dedi. **25** Saul Dawutka: — Əy oqlum Dawut, bərikətləngəysən. Sən jəzmən uluq ixlarnı kılısan, ixliring jəzmən rawajlıq bolidu, dedi. Andin Dawut əz yolioja kətti, Saulmu əz jayioja yenip bardi.

27 Dawut kəngilda: — Həman bir künü Saulning kolida halak bolidoјan ohxaymən. Xunga Filistiyərləning zeminoja tezdir kəqip ketiximindən baxka amal yok. Xundak kilsam Saul Israıl zemini iqidə meni tepixtin ümidsizlinip, izdəxtin kol tizidu, wə mən uning kolidin kutulimən, dəp oyldı. **2** Xuning bilən Dawut kopup uningoja ağəkkən altə yüz adəmni elip Gatning padixahı Maokning oqlı Akixning kəxioja bardi. **3** Əmdi Dawut wə adəmliri, yəni hərbiri əz ailisidikilər bilən bille Gatta Akix bilən turdi. Dawut ikki ayalı, yəni Yızrälliç Ahinoam wə Nabälning tul hotunu Karməllik Abigail bilən bille xu yərdə turdi. **4** Saul: — Dawut Gatka keqıptı, degən həwərnin anglojanda, uni yəna izdəp yürmüdi. **5** Dawut Akixka: — Əgər kezlirinənaldida iltipat tapkan bolsam, olturuxum üçün sahəradiki bir xəhərdin bizgə bir jay bərgəyəla; kulgung kəndakmu xəhənan xəhərdə silining kaxlırida tursun, dedi. **6** U künü Akix uningoja Ziklag xəhirini bərdi. Xuning üçün Ziklag bügüntüki künigiqə Yəhuda padixahlıroja təwə bolup kəlməktə. **7** Dawut Filistiyərləning zemində turojan wakıt bir yıl tət ay boldı. **8** Dawut bolsa əz adamları bilən qıpıq Gəxuriylərə, Gəzriylərə wə Amaləklərgə hujum kılıp, ularını bulang-talang kılıp turatı (qünki ular əkdimindən tartip Xurioja kirix yoldıñ tartip Misir zemini oqıqə bolovan xu yurtta turatti). **9** Dawut [hərkətim] zemindikilərini kırıp ar yaki ayal bolsun, birlərimu tırık қaldurmattyı wə koy, kala, exək, tegə wə kiyim-keqəklərni elip Akixning yenoja yenip kelətti. **10** Akix: — Bügün kaysı jaylarnı bulang-talang kıldıngalar, dəp sorayıttı; Dawut: — Yəhuda zemininən jənub təripini, Yərahmîyiəlliklərning jənub təripini wə üqün Pərvərdigar bügün sanga xu ixni kıldı. **19** Keniyələrning jənub təripini bulang-talang kıldıuk, dəyitti.

11 Dawut ər yaki ayallarning birinimu Gatka tirik elip kəlməyetti; qünki u: — Ular bizning toorimizdin, «Dawut undak-mundak kıldı» dəp gəp kılıxi mumkin, dəyətti. Dawut Filistiyərləning zemində turojan wakıtda u daim xundak, kılatti. **12** Xunga Akix Dawutka ixəndi: — mirasidin behindiman boluxtin məhrum kılıp, meni «Əmdi u həlkı Israılın ezdin səskəndürüwətti; mening hizmitində məngəg kül bolidu», dəp oylidi. **28** U künəldə Filistiyərlə Israılğa қarxi jəng kılıx üçün əz koxunlurını yioјdi. Akix Dawutka: — Bilixing kerakki, adəmlirinən elip mening bilən jəzmən jənggə qıpıxıq lazım, dedi. **2** Dawut Akixka: — Undakta sili kullirinən nəmə kılalaydiqənlikini bilip қalila — dedi. Akix Dawutka: — Mana, seni əzümgə mənggülülik pasiban kılay, dedi. **3** (Samuil elgənidi wə pütküll Israıl uning üçün matəm tutup uni oz xəhəri bolovan Ramahda dəpnə kiloјanı. Saul bolsa jinkəxələr bilən palqılları zemindən koopləp qıкарdı). **4** Filistiyərlə toplixip qıpıq Xunəmdə qedit tikti. Saulmu həm pütküll Israılın yioјip, Gilboahda qedit tikti. **5** Saul əmdi Filistiyərlərinə koxun bargahını kərgəndə körküp, yürüki su bolup kətti. **6** Saul Pərvərdigardin yol soridi; lekin Pərvərdigar ya qüx bilən ya «urim» bilən ya pəyəməbərlər arkılık uningoja jawab bərmədi. **7** Xuning bilən Saul hizmatkarlıroja: — Manga palçı jinkəx bir hotunni tətip beringlər, mən berip uningođın yol soray, dedi. Hizmatkarlıri uningoja: — Ən-Dorda jinkəx bir hotun bar ikən, dedi. **8** Saul niqəblinip, baxka kiyimlərni kiyip ikki adəmni həmrəh kılıp bardi. Ular keçisi berip hotunning kəxioja kəldi. U hotunoja: — Manga jin qakırıp pal ekip, mən degən birsini kəximəqə kəltürgin, dedi. **9** Hotun uningoja: — Mana, Saulning kiloјanlarını, yəni zemindən jinkəxələrni wə palqılları yokatqanlığını əzüng bilisən; nemixə meni eltürükə jenimoja tuzak koysən, dedi. **10** Saul uningoja Pərvərdigar bilən կəsəm kılıp: — Pərvərdigarning hayatı bilən կəsəm kilmənki, bu ix üçün sanga jaza bolmayıdu, dedi. **11** Hotun: — Sanga kimni qikirimən? — dəp soridi. U: — Manga Samuilni qıkarojin, dedi. **12** Hotun Samuilni kərgəndə kattik awaz bilən qırkırdı, andin Sauloјa: — Nemixə meni gollaysən? Sən əzüng Sauloјu! — dedi. **13** Padixaһ uningoja: — Korkmıcıqın! Nemini kerdüng? — dedi. U Sauloјa: — Mən bir ilahıning yardin qıkkınıni kerdüm, dedi. **14** U: — Uning kiyapiti kəndək ikən? dedi. Hotun: — Kəri bir boway qıkiyatidu; u yepinqə kiygənökən, dedi. Saul: — U Samuil ikən, dəp bilip, yüzünü yərgə yekip təzim kıldı. **15** Samuil Sauloјa: — Nemixə meni awarə kılıp qıkardıng? — dedi. Saul: — Mən tolimu pərxan boldum; qünki Filistiyərlər manga қarxi jəng kiliwatidu, wə Huda məndin yıraklap, manga yaki pəyəməbərlər arkılık yaki qıxıllar arkılık heq jawab bərməyati. Xunga mening nemə kiliхim kerəklikini manga bildürgəysən dəp, seni qakirdıq, dedi. **16** Samuil: — Pərvərdigar səndin yıraklap, düxmining bolqəndən keyin nemixə məndin maslıhət soraysən? — dedi. **17** — Pərvərdigar Əzi üçün mən arkılık eytikinini kıldı; Pərvərdigar padixahlıknı kolundın yırtıp elip, koxnangoja, yəni Dawutka bərdi. **18** Sən Pərvərdigarning səzигə қulak salmay, uning Amaləklərgə karatqan kattik əqəzipini yürgüzməginin dəyətti.

kölioja tapxuridu; atə sən wə oçulliring meninq bilən billə bolisilər; wə Pərvərdigar Israilning köxuninimu Filistiyərning kölioja tapxuridu, dedi. **20** Saul xuan yergə düm yikildi, Samuilning seziñiridin kattik korkup kattı; bir keqə-kündüz tamaknu yemigəqə, maqdurimə qalmidi. **21** Ayal əmdi Saulning kəxiqə berip uning tolimu pərişan bolqonını kerüp, uningoja: — Mana, dedəklərin jenini alkinoja elip koyup tapiliojanlırioja binañ kildim. **22** Əmdi silidin etünimən, dediklinirin səziga kirgaya; meni silining aldlirioja bir qixlam nan kaltırıixa unoqayla; xuning bilən sili yəp kuvvat teipiñ andin ez yollırıoja ketəlayla, dedi. **23** Lekin u rət kiliç: — Yeməymən, dəp unimidi. Uning hizmətkarlıri həm ayalmu yeyixni uningoja dəwət kilixti; u yərdin kopup kariwatta olturdu. **24** Ayalning əyidə bir bordak mozay bar idi. U dərəhəl uni soydi; həm hemir yuqorup petir nan pixürüp bərdi. **25** U uni Saul bilən hizmətkarlırinin aldioja koydi. Ular yəp bolup, xu keqisi kətti.

29 Filistiyər həmmə köxunlirini yiojip Afakta jəm kildi; İsrailər Yızrəelidiki bulakning yenida qədir tiktı. **2** Filistiyərning sərdarları yüz yaki mingdin əskəri baxlap, səp tiziñ kəldi; ularning kəynidin Dawut ez adəmlərini baxlap Akış bilən qikip səp tütüdü. **3** Filistiyərning əmirləri: — Bu İbraniylar bu yərdə nəmə ix kılıdu? — dedi. Akış Filistiyərning əmirlərige: — Bu Israilning padixalı Saulning hizmətkarı Dawut əməsəm? U bu yərdə birnəqqə kün, birnəqqə yillardın beri man bilən turojan əməsəm? U manga kəlgən kündin tartip bu küngiçə uningdin heq əyib baykimidim, dedi. **4** Əmma Filistiyərning əmirləri uningoja aqqıqländi. Filistiyərning əmirləri uningoja: — Uni kayturuwət! Bu kixi sən ezung uningoja orunla turojan jayoja katsun; biz bilən billə sokuxka qüxmisin, bolmisa, u sokuxta bizgə rəkib bolup kəlexi mumkin. Bu adəm ez oyojisı bilən nemisi arkilik yarixidu? Bu adəmlərning baxlırını elix bilən bolmamdu? **5** Bu kiz-ayallar burun uning toqrisida ussul oynap koxak ketiç: — Saul minglap əltürdü, wə Dawut on minglap əltürdü, degən Dawut əməsəm? — dedi. **6** Akış Dawutni qakırıp uningoja: — Pərvərdigarning hayatı bilən [kəsəm kiliç eytimənki], sən durus adəmsən, senin meninq bilən ləxkgərtə hizməttə boluxung kezlirimdə yahxi ixtur; qunki manga kəlgən kündin tartip bu küngiçə səndin heq yamanlıq baykimidim. Lekin sən əmirlərgə yaknapsan. **7** Xunga tinq-aman yenip kətkin, bolmisa Filistiyərning əmirlərini narazi kiliç koyisən, dedi. **8** Dawut Akışka: — Mən nəmə kıldım? Silining kaxlirioja kəlgən kündin tartip bu küngiçə kilojan kəysi [yamanlıkım] üçün meni oyojam padixañning düxmənləri bilən sokuxkili baroquzmayla? — dedi. **9** Akış Dawutka jawab berip: — Kezliimdə Hudanıñ bir parixtisidək manga yahxi ikənlikning bilimən. Lekin Filistiyərning əmirlərini seni biz bilən billə jənggə qıkmışın dəwətidu, dedi. **10** Xunga atə sahərdə kopunglar, ezung wə billə kəlgənlər, yəni mən hojangning hizmətkarlıri; sahərdə kopunglar, tang yoruxi bilənla qikip ketinglər, dedi. **11** Xunga Dawut ez adəmləri bilən sahərdə turup Filistiyərning zeminoja mangdi. Filistiyər bolsa Yızrəelga qıktı.

30 Xundak boldiki, Dawut wə adəmləri üqinqi künı Ziklagka yetip kəldi; mana, Amaləklər jənub tərəpkə wə Ziklagka hujum kiliç, Ziklagni wəyrən kiliç ot koyup kəydürgənədi. **2** Ular xəhərdiki kizayalları, qong bolsun, kiqik bolsun, ularning həmmisini əsirgə aldi. Ulardın həqkimni eltürməy, həmmisini elip, yolioja qıkkənidi. **3** Dawut ez adəmləri bilən xəhərgə kəlgəndə, mana, xəhər alliqaqan kəyip tütigənədi; ularning ayalları wə oçul-kızlırları əsirgə elinojanidi. **4** Əmdi Dawut wə uning bilən billə bolqan həlk kattik yiojə-zar ketürüxti, taki maqduri kalmıloqya yiçəlxəti. **5** Dawutning ikki ayalı, Yızrəelliğ Ahinoam bilən Karməllik Nabalıñ tul kalojan Abigailmu əsirgə elinojanidi. **6** Dawut kattik azablandı; qunki barlıq halayık, hərbiri ez oçul-kızlırları üçün kəyəqurup oğazəplinip uni qalma kesək kiliç əltüreyli, deyiñiwatatti. Əmma Dawut əzinı Hudasi Parwərdigardin küq-kuvvətənləndirdi. **7** Dawut Ahimələknin ooli kahin Abiyatarqa: — Əfdni yeniməqə elip kəlgən, dedi. **8** Dawut Pərvərdigardin: — Bu köxunni koojılmayı? Ularqa yetixələrməni? — dəp soridi. U: — Koojla; sən jəzmən ularqa yetixiwalısan həm həmmisini kəytururup kelələysən, dedi. **9** Dawut wə uning bilən billə bolqan altə yüz adəm berip Besor wadisoja yetip kəlgəndə, kəynidə serüllüp kalojanlar xu yərdə kəldi. **10** Dawut ezi tət yüz adəm bilən dawamlıq koojlap mangdi; ikki yüz adəm həlsirap kətkəqə, Besor wadisidin ətəlməy kəynidə kalojanidi. **11** Ular dalada Misirlik bir adəmni uqrattı. Ular uni Dawutning kəxiqə elip kelip, uningoja nan berip yegüzdü, su iqtüzdi; **12** uningoja bir parqə ənjür poxkili bilən ikki kixmix poxkilinimə bərdi. U bularnı yəp, uningoja kəytidin jan kirdi; qunki u üq keqə-kündüz nən yemigən, sumu iqmigənidi. **13** Dawut uningdin: — Sən kiməgə təwə? Sən kəyərliksən? — dəp soridi. U: — Mən Misirlik yigit bolup, bir Amaləknin külimən. Lekin man üq kün ilgiri kesəl bolup kaloqaqşa, oyojam meni taxliwətti. **14** Biz əsli Kərətiylərning yurtining jənub taripiga wə Yəhuda zeminoja wə Kaləbning zeminining jənub təripigə hujum kiliç bulang-talang kıldı; xundakla Ziklagni kəydürüwətəniduk, dedi. **15** Dawut uningdin: — Bizni u [dixmən] köxuni tərəpkə baxlap baralamsən, dedi. U: — Hudanıñ nami bilən mən seni əltürməyən, seni oyojängning koliojimə tutup bərməyən dəp kəsəm kilsila, silini u köxunning kəxiqə baxlap baray, dedi. **16** Uni u yergə baxlap baroqanda, mana ular pütkül yergə yeyilip, yəp-iqip Filistiyərning zemindin həm Yəhuda zemindin alojan qong oljiliridin hux bolup ussul oynixiwalıttı. **17** Əmma Dawut xu künı gugumdin tartip ikkinçi künü kaqkiçə ularni urup kirdi. Təgigə minip bədər kaqkan tet yüz yigittin baxka heqbir adəm keçip kutulmudi; **18** wə Dawut Amaləklər buliwalojan həmmə nərsini yandurup aldi; əzinin ikki ayalinimə kutkuzuwaldı. **19** Amaləklər elip kətkən oçul-kız, mal-mülükələr wə baxka həmmə nərsini Dawut ulardın kəyturuwaldı. Həqnəmə, qong bolsun kiqik bolsun qıçüp kalmıjanidi. **20** [Dawutning adəmləri] kəyturulwələn mallirinining aldioja [olja alojan] baxka koy wə kala padılarnı selip həydəp ketiwatatti. [Uning adəmləri] ketiwetip: — Bular Dawutning oljisı, deyiñti; Dawut ularning həmmisini əzığə aldi. **21** Dawut həlsizlinip

əzi bilən billə baralmıqan Besor wadisining boyida qüxürüp, ularni Yabəxkə elip berip u yerdə keydürüd. qaldurup kətkən ikki yüz adəmning kəxioqa yetip kəldi; **13** Andin ularning səngəklirini Yabəxtiki yuləjunning ular Dawut wə uning bilən kəlgən adəmlərning aldiqa tūwigə dəpnə kılıp yəttə kün roza tutti.

qıktı, Dawut həlkəning kəxioqa berip ularqa salam kıldı.

22 Lekin Dawut bilən barçanlarning arisidiki razil adamlar wə ərzimaslərning həmmisi köpup: — Bular biz bilən barmiqandın keyin biz yandurup alojan oljidin ularqa heq nema bərməyli. Ular pəkət hərbiri eż hotun-balilirini elip kətsun, dedi. **23** Əmma Dawut: — Yak, i buradərlirim; Pərvərdigar bizgə təksim kılqənni [ularımına təksim] kılmışak bolmayıdu. Qünki U bizni koqdap bizningkişə tajawuz kılqənlarnı kolimizə tapxurdi. **24** Bu ixta kim silərgə makul dəydu? Qünki soküxka qüvkənnin ülüxi kəndək bolsa yüks-taklarqa karioqularningmu ülüxi xundak bolidu; həmmə adəm təng bəlüxsun — dedi. **25** Xu kündin tartip bu Israil üçün həküm-bəlgilimə kılıp bekitildi. Bügüngişə həm xundak, **26** Dawut Ziklagka yetip kəlgəndə, oljidin dostlari bolovan Yəhuda aksakallarıqa əwətip: — Mana, Pərvərdigarning dütənməlliridin alojan olja silərgə bir sowojat bolsun, dedi. **27** U oljidin həm Bəyt-Əldikilərgə, jənubiy Ramottikilərgə, Yattirdikilərgə, **28** Aroardikilərgə, Sifmottikilərgə, Əxtəmoadikilərgə, **29** Rakaldikilərgə, Yərahmiyəlliklərning xəhərliridikilərgə wə Keniylərning xəhərliridikilərgə, **30** Hormahətikilərgə, Köraxandikilərgə, Ataktilərgə, **31** Həbrondikilərgə wə Dawut wə adəmliri billə yürgən həmmə yərdikilərgə sowojat əwətti.

31 Əmdi Filistiyər Israil bilən jəng kıldı. Israilning adəmləri Filistiyərning aldidin kęqip, Gilboa teojudə kırıp yıkitildi. **2** Filistiyər Saul wə uning oğullarını tap besip kooqlawatatti. Filistiyər bolsa Saulning oğullarını Yonatan, Abinadab, Məlkixuanı urup əltürdü. **3** Saulning ətrapını urux kaplıdi; oyaqılar Sauloja yetixti; u ya oki bilən eoçir yarilanduruldu. **4** Andin Saul yaraq kətürgüqisiga: — Kiliqingni suçqurup meni sanjip eltürüwetkin; bolmisa bu hətnisizlər kelip meni sanjip, meni horlukka koyuxi mumkin, dedi. Lekin yaraq kətürgüqisi intayin korkup ketip, unimidi. Xuning bilən Saul kiliqni elip üstigə əzini taxladı. **5** Yaraq kətürgüqisi Saulning elginini kerüp, umu ohxaxla əzini kiliqning üstigə taxlap uning bilən təng əldi. **6** Xuning bilən Saul, üq ooqli, yaraq kətürgüqisi wə uning həmmə adəmləri xu kündə bıraqla əldi. **7** Əmdi wadining u təripidiki həmdə İordan dəryasining bu yekidiki Israillar əskərlirinin қaçkanlığını wə Saul bilən oğullarının elginini kərginidə, xəhərlərni taxlap əraqtı, Filistiyər kelip u jaylarda orunlaştı. **8** Əmdi xundak boldiki, etisi Filistiyər eltürüləgnlerning kiyim-keqəklirini salduruwaljılı kəlgəndə Gilboa teojudə Saul bilən oğullarının elük yatkanlığını kərdi. **9** Ular uning bexini kesip sawut-yaraqlarını saldurup bularını Filistiyərning zeminining həmmə yərlirigə apirip buthanılırida wə həlkəning arisidə bu hux hawarnı tarkatti. **10** Ular uning sawut-yaraqlarını Axtarot buthanisida koyup elükünü Bəyt-Xan xəhiridiki sepilöja esip koydi. **11** Əmdi Yabəx-Gileadta olturoquqlar Filistiyərning Sauloja nema kılqənnini anglojanda **12** ularning iqidiki həmmə baturlar atlinip keqiqə mengip, Saul bilən oğullarının elüklerini Bəyt-Xandiki sepildin

Samu'il 2

1 Saul elgəndin keyin, Dawut Amaləklərni kirojın kılıp yenip kəlgəndə, U Ziklagda ikki kün turdi. **2** Üqinqi künü xundak boldiki, mana Saulning ləxkərgahidin kiyimi yırtıq wə bexioja topa-qang qaqkan bir adam kəldi. U Dawutuning kəxiqə kəlgəndə, yərgə yikilip bax urdi. **3** Dawut uningdin: Nədin kəlding? dəp soridi. U jawap berip: Israelning ləxkərgahidin kəqip kəldim — dedi. **4** Dawut uningdin: Ix kəndak boldi? Manga dəp bərgin, dəp soridi. U: Həlk jəngdin qəqtı, həlkətin bək jık kixi sokuxta eldi. Saul bilən oqlı Yonatanmu eldi, — dedi. **5** Dawut həwər elip kəlgən yigittin: Saul bilən oqlı Yonatanning elçinini kəndak bilding? — dəp soridi. **6** Uningqə hawar bərgən yigit: Man tasadipiyl Gilboa teojoqa qikkənidim, mana Saul nəyziqə yelinip turup; jəng hərwilir wə atlıklär uningqə hujum kılıp uni kooqlawattati. **7** U kəynigə karap meni kərüp qakğırdı. Mən «Mana man», dedim. **8** U: Əzüng kim bolisən, dəp məndin sorividə, mən Amaləklərdinmən, dedim. **9** U yənə manga: Üstündə turup meni eltürüwətkin; gerqə jenim manda bolsımı, mən bək azaplinip ketiwatım — dedi. **10** Xunga mən uning üstüdə turup, uni eltürdüüm, qunki, u xu əhalda yıqlılsıra, tirkı qalmaydıjanlığını biləttim. Andin bexidiki tajni wə bilikidiki biləzükni elip muxu yergə oqojamoja elip kəldim, — dedi. **11** Xuan Dawut ez kiyimlərini yırtıp, tilma-tılma kılıwətti; uning bilən bolovan barlıq adamlarını həm xundak kıldı. **12** Ular Saul bilən oqlı Yonatan üçün, Pərvərdigarning həlkı üçün, xundakla Israelning jəmati üçün matəm tutup aḥ-zar kətürüp kəqkiqə roza tutti; qunki ular kılıq astida yıqlıp kəza kılqanıdi. **13** Dawut uning eziqə həwər bərgən yigittin: Kəyərdin san? — dəp soridi. U: Mən bir Amalək musapırning oqlımlən — dedi. **14** Dawut uningoja: Sən kəndakmu Pərvərdigarning masih kılıqınıni həlak kılıxıka kolungni sozuxtın korkymidin? — dedi. **15** Andin Dawut ez oqlulamlıridin birini qakırıp uningoja: Buyakka kəl, uningoja etlip berip, uni eltürğin — dəp buyrudi. Xuning bilən u umi uruwidi, [Amalək] eldi. **16** Dawut uningoja: Kan kərzinqə bexingə qıxsun! Qunki ez ażizing Pərvərdigarning masih kılıqınıni eltürğininggə guwahlıq berip ayıblidi, — dedi. **17** Xuning bilən Dawut Saul bilən oqlı Yonatan üçün matəm tutup mundak bər nəzəmə okudu **18** (u «Okyə» dəp atalojan bu nazmini pütkül Yəhuda həlkəjə egitinglər, dəp buyrudi. Dərəwkə u «Yaxar» degen kitabta pütlügənəndi): — **19** — I Israil, sening güzəl əzizing yukiri jayliringda kirojin bolup yatidu! Palwanlar xundak dəhxətlik yıqıldıqo! **20** Gat xəhırıdə bu həwərnı bərmənglər, Axkelonning koqılırida uni elan kılmanglar, Filistiyinining kızlırları xadlanmışsun, Hətnisizlərning kızlırları tantənə kilmisun! **21** I Gilboa taçlırları, üstünglərə na xəbənmən bolmuşsun, nə yamoğur qüxmışun, Nə sılarda kətürmə hədiyələr üçün həsol beridiqən etizlər yənə kerünmışun! Qunki u yərə palwanlarning kalkını buloşandı; Saulning kalkını yaqı bilən sürüləymədijən boldı. **22** Kırılıdıcıqlarınarning kenini tekmay, Palwanlarning tenidisi yeqojni qapmay, Yonatanning okyasi heqkəqan kənjoja kəytikan əməs. **23** Saul jərəndək qakkan idi. **19** Asahəl Abnərning kəyidin bilən Yonatan hayatı waktida səyümlük həm yekimlik idi, kooqlap yügürdi; Abnərgə əgixip onqoja yaki soloja

Ular əlümidimə bir-biridin ayrılmıdı; Ular bürkütlərdin qakkan, xirlərdin küqlük idi. **24** I Israil kızılıri, Saul üçün yioqlanglar, U silərni bezəp kəzəq qiyimlərni kiydürüp, Kiyimliringlərni altın zibu-zinnət bilən zinnatlıqənidı. **25** Palwanlar kəskin jəngdə xundak dəhxətlik yıqıldıqo! Yonatan yukiri jayliringda kirojin bolup yatidu! **26** Sən üçün həsrətə kəldim, i inim Yonatan! Manga xunqə seyümlük iding! Manga bolovan muhəbbəting kaltıs idi, Hətta kiz-ayallarning muhəbbətidin artuk idi. **27** Palwanlar xundak dəhxətlik yıqıldıqo! Jəng koralları xundak dəhxətlik wəyrən kılındıqo!»

2 Andin keyin Dawut Pərvərdigardin yol sorap: Yəhuda xəhərlirinən birigə qıkmayı? dedi; Pərvərdigər uningoja: — Qıkkın, dedi. Dawut, nəgə qıqay? — dəp sorividə, U: Həbronə qıkkın — dedi. **2** Xuning bilən Dawut ikki ayılı bilən, yəni Yızrəllik Ahınoam wə əslİ Karməlliq Nabalning ayılı bolovan Abigail bilən u yərgə qıktı. **3** Dawut uning bilən birgə bolovan adəmlərning hərbərini həm ularning hərbəri ez eyidiklərini u yərgə elip qıktı; ular Hebronning xəhərliridə olturaklıxtı. **4** Yəhudanıng adəmlirimi u yərgə kelip Dawutni Yəhuda jəmatığə padixaḥ boluxka məsih kıldı. Dawutka Saulni dəpnə kılıqanlar Yabəx-Gileadtilikər, dəp həwər berildi; **5** Dawut Yabəx-Gileadtilikərlərə əlqilər əwətip ularoja: — «Qojoqlar bolovan Sauloja xundak yahxılık kılıp, uni dəpnə kılıqınınlar üçün Pərvərdigər silərgə bəht-bərikət ata kılıqay. **6** Pərvərdigər silərgimu məhrəbanlıq wə ez wəpalikini kərsətkəy; silər bundak kılıqınınlar üçün mənənu bu yahxılıkinqəri silərgə kəyturimən. **7** Əmdi hazır oqəyrətlik bolunglar; qunki oqojanglar Saul eldi, Yəhuda jəmati meni məsih kılıp, əzlirigə padixaḥ kıldı» — dəp həwər yetküzdü. **8** Əmma Saulning koxuninginə sərdarı Nərning oqlı Abnər Saulning oqlı Ixbəxətni Maḥanaimoja elip berip, **9** uni Gileadka, Gəxuriylarə, Yızrələ, Əfraimoja, Binyaminoja wə xundakla pütkül Israeloja padixaḥ kıldı. **10** Saulning oqlı Ixbəxət padixaḥ bolonda kırık yaxka kırqənidı. U Israelning üstüdə ikki yıl səltənət kıldı. Həlbuki, Yəhuda jəmati Dawutka əgixətti. **11** Dawutning Həbronda Yəhuda jəmati üstüdə səltənət kılıqan wəkti yətə yil alta yəboldi. **12** [Bir kün] Nərning oqlı Abnər Saulning oqlı Ixbəxətninə adəmləri bilən Maḥanaimindən qıkip Gibeonoja bardı. **13** Xu qaçda Zəruuiyaning oqlı Yoab bilən Dawutning adəmləri qıkip ular bilən Gibeondiki kəlning yenida uqraxtı. Ulardın bir tərəp kelning u yekida, yənə bir tərəp kəlning bu yekida olturdu. **14** Abnər Yoab: Yığıtlər kopup aldimizda elixip oynisun — dedi. Yoab: Kopsun — dedi. **15** Ular bekitilgən san boyiqə Binyamin bilən Saulning oqlı Ixbəxət tərəptin on ikki kixi wə Dawutning adəmləridin on ikki kixi qıkip otturıqə etti. **16** Ular bir-birinən bexini kamallap tutup hərbəri rəkibiñin bikiniqə kılıqı bilən sanjixti, həmmisi yıqlıp eldi. Xuning bilən u yər «Kiliq bislirinətizi» dəp ataldı; u Gibeondidur. **17** U kündiki bolovan sokuxux intayın əxəddiy boldı; Abnər bilən Israelning adəmləri Dawutning adəmləri taripidin maqolup kılındı. **18** Xu yərədə Zəruuiyaning oqlulları Yoab, Abixay wə Asahəl degen üqaylınlı bar idi. Asahəl huddi daladiki bilən Yonatan hayatı səyümlük həm yekimlik idi, kooqlap yügürdi; Abnərgə əgixip onqoja yaki soloja

burulmay tap besip kooqlidi. **20** Abnər kəynigə karap: uning uruk-tuoqanlırioja wə dostlirioja mehribanlık Sən Asahəlmusən? — dəp soridi. U: — Xundak, mən xu, kərsitip, seni Dawutning kolıqo tapxurmıojan tursam, dəp jawab bərdi. **21** Abnər uningoja: Ya ongoja ya soloja meni Yəhudaqa təwə bir itining bexidək kerüp, bugün burulup yigitlərinə biriğa hujum kılıp uning yarlıqını bu hotun üçün meni gunahka buyrumaqsimusən? əzüngə tərtiwalıojin, dedi. Lekin Asahəl uni kooqlaxtin **9** Mən Perwərdigarning Dawutka əsəm bilən wəda buruluxka unimidi. **22** Abnər Asahəlgə yanə: Meni kilojinidək kilmisən Huda manki Abnəni kattik ursun əndi kooqlımay burulup kətkin; man seni nəmə dəp wa uningdin artuk ursun! **10** — yəni, padixahlıknı urup yikitkudəkmən? Undak kilsəm akang Yoabning Saulning jəmətidin yotkəp, Dawutning tahtını Dandin alıldı qandaqımu yüzümü ketürüləymən? — dedi. **Bəər-Xebaoliqə** pütkül Israil bilən Yəhūdaning üstigə **23** Lekin Asahəl yanına kooqlaxtin tohtimidı; xuning tiklimisəm!». **11** Ixbəxt Abnərdin korkup, uningoja bilən Abnər nəyzisinə tutkugunu uning körəkliqə jawabın bir eojiz sez kilişkumu jür'at kılalmıdı. **12** Abnər tikiwətti. Nəyzə düməbisini tixip qıktı; xu yərda yikilip bolsa ezi üçün əlqlilərni Dawutning kexiqə mangdurup əldi. Xundak boldiki, Asahəl yikilip eləgən yərəgə hazır Bolidu, mən sən bilən əhədə kiliy. Pəkət birlə ixni tələp boyiqə, Giah yezisining udulidiki Ammał edirlikliqə kiliy; menin keximəqə calğında Saulning kizi Mikalnı yetip kəldi; **25** Binyaminlar bolsa Abnəning kaynida elip kəlmisəng, yüzümni kerəlməysən, dedi. **14** Andin koxundək səp bolup, bir dəng təpisiga qıkıp turdi. **26** Dawut Ixbəxtning kexiqə əlqlilərni mangdurup: Mən Abnər Yoabni qakırıq: Kiliq daim adamlarını yər turux kerəkmə! Bu ixlarning akiwiti pəkət əq-adawəttin ibarət boldiqlarınlıqını bilməməsən? Sən qaqaqlıqıqə həlkələrgə: «Kerindaxliringləri kooqlaxtin tohtangler» Dawut jawab berip: — sənəning kolum senin təripində bolup, pütkül Israilni sanga mayıl kilişmən — dedi. **15** Ixbəxt bilən kəsəm kilişmən, əgər sən muxu səzni kilmiojan **16** Dawut kəyndin yioqliqan peti əgicix mangdi. Ahir berip bilən kəsəm kilişmən, — Yenip kətkin, dewidi, u kəytip kətti. **17** Əndi Abnər Israilning aksaqlılioja: Silər burun ətigəngiqimu yanmayıttı — dedi. **28** Buning bilən Yoab **18** Əndi hazır hərikət kilişlər; qünki Israilni kooqlımidı, ular bilən kəyti jəng kilişmən. **29** Perwərdigar Dawut toqrisida: — Kul-bəndəm Dawutning Abnər bilən adəmləri bolsa keçiqə mengip, Arabah koli bilən Israil həlkəmni Filistiyələrinə kəlidin, xundakla tüzənglikidən qıkıp, İordan dəryasidin etüp Bitron barlıq dükənərlərinə kəlidin kütküzimən, — degenidi, degən pütkül yurtun kezip etüp, Maḥanayimoja yetip kəldi. **30** Yoab Abnəni kooqlaxtin yenip barlıq adamlarını jəm kıldı. Asahəldin baxxa Dawutning oqlamlarının tozkuz adam yok qıktı; **31** Lekin Dawutning adəmləri Binyaminlərdən wa Abnəning adəmləridən üç yüz atmix kixini urup öltürgənədi. **32** Ular Asahəlni elip Bəyt-İshəmədə əz atisining kəbrisidə dəpnə kıldı; andin Yoab bilən adəmləri keçiqliqə mengip, tang atkanda Hebronqa yetip kəldi.

3 Halbüki, Saulning jəməti bilən Dawutning jəməti otturisdiki jəng uzun wəkitkığıqə dawamlaxtı; Dawutning jəməti baroqanseri küçəydi, lekin Saulning jəməti baroqanseri ajızlaxmakta idi. **2** Hebronda Dawut bir kənqə oqulluq boldi, uning tunjisi Amnon bolup, Yizraəllik Aħinoamın tuquldı; **3** ikkinqisi Kileab bolup Karməllik Nabalning ayali bolovan Abigaiddin tuquldı. Üqinqisi Abxalom idi. U Gəxorning padixahı Talmayning kizi Maakahdin tuquloqlanıdi, **4** tətinqisi Adoniya bolup Haggittin tuquloqlanıdi. Bəxinqisi Xəfatiya bolup Abitaldin tuquloqlanıdi. **5** Altinqisi Yitriam bolup Dawutning ayali əgləhəndin tuquldı. Dawutning bu alta oqlining həmmisi Hebronda tuquldı. **6** Saulning jəməti bilən Dawutning jəməti otturisdiki jəng dawamıda, Abnər Saulning jəmətidə əz hokukını küçəytti. **7** Əndi Saulning bir keniziki bar idi; u Ayahning kizi bolup, ismi Rizpəh idi. Bir künə Ixbəxt Abnərgə: Nemixkə atamning keniziki bilən billə boldud? — dedi. **8** Abnər Ixbəxtning bu səzliyinə intayın aqqılınlıq mundak dedi: — «Mən bugünkü kündimə atang Saulning jəmətigə,

uning uruk-tuoqanlırioja wə dostlirioja mehribanlık Sən Asahəlmusən? — dəp soridi. U: — Xundak, mən xu, kərsitip, seni Dawutning kolıqo tapxurmıojan tursam, dəp jawab bərdi. **21** Abnər uningoja: Ya ongoja ya soloja meni Yəhudaqa təwə bir itining bexidək kerüp, bugün burulup yigitlərinə biriğa hujum kılıp uning yarlıqını bu hotun üçün meni gunahka buyrumaqsimusən? əzüngə tərtiwalıojin, dedi. Lekin Asahəl uni kooqlaxtin **9** Mən Perwərdigarning Dawutka əsəm bilən wəda buruluxka unimidi. **22** Abnər Asahəlgə yanə: Meni kilojinidək kilmisən Huda manki Abnəni kattik ursun əndi kooqlımay burulup kətkin; man seni nəmə dəp wa uningdin artuk ursun! **10** — yəni, padixahlıknı urup yikitkudəkmən? Undak kilsəm akang Yoabning Saulning jəmətidin yotkəp, Dawutning tahtını Dandin alıldı qandaqımu yüzümü ketürüləymən? — dedi. **Bəər-Xebaoliqə** pütkül Israil bilən Yəhūdaning üstigə **23** Lekin Asahəl yanına kooqlaxtin tohtimidı; xuning tiklimisəm!». **11** Ixbəxt Abnərdin korkup, uningoja bilən Abnər nəyzisinə tutkugunu uning körəkliqə jawabın bir eojiz sez kilişkumu jür'at kılalmıdı. **12** Abnər tikiwətti. Nəyzə düməbisini tixip qıktı; xu yərda yikilip bolsa ezi üçün əlqlilərni Dawutning kexiqə mangdurup əldi. Xundak boldiki, Asahəl yikilip eləgən yərəgə hazır kelidiojan hərbir kixilər u yərda tohtap kəlidü. **24** menin kolum senin təripində bolup, pütkül Israilni Xuning bilən Yoab bilən Abixay Abnəni kooqlaxti. Kün patkənda ular Gibeonning qələqə mangidiojan yolning boyiqə, Giah yezisining udulidiki Ammał edirlikliqə yetip kəldi; **25** Binyaminlar bolsa Abnəning kaynida kiliy; menin keximəqə calğında Saulning kizi Mikalnı elip kəlmisəng, yüzümni kerəlməysən, dedi. **14** Andin koxundək səp bolup, bir dəng təpisiga qıkıp turdu. **26** Dawut Ixbəxtning kexiqə əlqlilərni mangdurup: Mən Abnər Yoabni qakırıq: Kiliq daim adamlarını yər turux kerəkmə! Bu ixlarning akiwiti pəkət əq-adawəttin ibarət boldiqlarınlıqını bilməməsən? Sən qaqaqlıqıqə həlkələrgə: «Kerindaxliringləri kooqlaxtin tohtangler» Dawut kəyndin yioqliqan peti əgicix mangdi. Ahir berip bilən kəsəm kilişmən, əgər sən muxu səzni kilmiojan **16** Dawut kəyndin yioqliqan peti əgicix mangdi. Ahir berip bilən kəsəm kilişmən, — Yenip kətkin, dewidi, u kəytip kətti. **17** Əndi Abnər Israilning aksaqlılioja: Silər burun ətigəngiqimu yanmayıttı — dedi. **28** Buning bilən Yoab **18** Əndi hazır hərikət kilişlər; qünki Israilni kooqlımidı, ular bilən kəyti jəng kilişmən. **29** Perwərdigar Dawut toqrisida: — Kul-bəndəm Dawutning Abnər bilən adəmləri bolsa keçiqə mengip, Arabah koli bilən Israil həlkəmni Filistiyələrinə kəlidin, xundakla tüzənglikidən qıkıp, İordan dəryasidin etüp Bitron barlıq dükənərlərinə kəlidin kütküzimən, — degenidi, degən pütkül yurtun kezip etüp, Maḥanayimoja yetip kəldi. **30** Yoab Abnəni kooqlaxtin yenip barlıq adamlarını jəm kıldı. Asahəldin baxxa Dawutning oqlamlarının tozkuz adam yok qıktı; **31** Lekin Dawutning adəmləri Binyaminlərdən wa Abnəning adəmləridən üç yüz atmix kixini urup öltürgənədi. **32** Ular Asahəlni elip Bəyt-İshəmədə əz atisining kəbrisidə dəpnə kıldı; andin Yoab bilən adəmləri keçiqliqə mengip, tang atkanda Hebronqa yetip kəldi.

3 Halbüki, Saulning jəməti bilən Dawutning jəməti otturisdiki jəng uzun wəkitkığıqə dawamlaxtı; Dawutning jəməti baroqanseri küçəydi, lekin Saulning jəməti baroqanseri ajızlaxmakta idi. **2** Hebronda Dawut bir kənqə oqulluq boldi, uning tunjisi Amnon bolup, Yizraəllik Aħinoamın tuquldı; **3** ikkinqisi Kileab bolup Karməllik Nabalning ayali bolovan Abigaiddin tuquldı. Üqinqisi Abxalom idi. U Gəxorning padixahı Talmayning kizi Maakahdin tuquloqlanıdi, **4** tətinqisi Adoniya bolup Haggittin tuquloqlanıdi. Bəxinqisi Xəfatiya bolup Abitaldin tuquloqlanıdi. **5** Altinqisi Yitriam bolup Dawutning ayali əgləhəndin tuquldı. Dawutning bu alta oqlining həmmisi Hebronda tuquldı. **6** Saulning jəməti bilən Dawutning jəməti otturisdiki jəng dawamıda, Abnər Saulning jəmətidə əz hokukını küçəytti. **7** Əndi Saulning bir keniziki bar idi; u Ayahning kizi bolup, ismi Rizpəh idi. Bir künə Ixbəxt Abnərgə: Nemixkə atamning keniziki bilən billə boldud? — dedi. **8** Abnər Ixbəxtning bu səzliyinə intayın aqqılınlıq mundak dedi: — «Mən bugünkü kündimə atang Saulning jəmətigə,

uning uruk-tuoqanlırioja wə dostlirioja mehribanlık Sən Asahəlmusən? — dəp soridi. U: — Xundak, mən xu, kərsitip, seni Dawutning kolıqo tapxurmıojan tursam, dəp jawab bərdi. **21** Abnər uningoja: Ya ongoja ya soloja meni Yəhudaqa təwə bir itining bexidək kerüp, bugün burulup yigitlərinə biriğa hujum kılıp uning yarlıqını bu hotun üçün meni gunahka buyrumaqsimusən? əzüngə tərtiwalıojin, dedi. Lekin Asahəl uni kooqlaxtin **9** Mən Perwərdigarning Dawutka əsəm bilən wəda buruluxka unimidi. **22** Abnər Asahəlgə yanə: Meni kilojinidək kilmisən Huda manki Abnəni kattik ursun əndi kooqlımay burulup kətkin; man seni nəmə dəp wa uningdin artuk ursun! **10** — yəni, padixahlıknı urup yikitkudəkmən? Undak kilsəm akang Yoabning Saulning jəmətidin yotkəp, Dawutning tahtını Dandin alıldı qandaqımu yüzümü ketürüləymən? — dedi. **Bəər-Xebaoliqə** pütkül Israil bilən Yəhūdaning üstigə **23** Lekin Asahəl yanına kooqlaxtin tohtimidı; xuning tiklimisəm!». **11** Ixbəxt Abnərdin korkup, uningoja bilən Abnər nəyzisinə tutkugunu uning körəkliqə jawabın bir eojiz sez kilişkumu jür'at kılalmıdı. **12** Abnər tikiwətti. Nəyzə düməbisini tixip qıktı; xu yərda yikilip bolsa ezi üçün əlqlilərni Dawutning kexiqə mangdurup əldi. Xundak boldiki, Asahəl yikilip eləgən yərəgə hazır kelidiojan hərbir kixilər u yərda tohtap kəlidü. **24** menin kolum senin təripində bolup, pütkül Israilni Xuning bilən Yoab bilən Abixay Abnəni kooqlaxti. Kün patkənda ular Gibeonning qələqə mangidiojan yolning boyiqə, Giah yezisining udulidiki Ammał edirlikliqə yetip kəldi; **25** Binyaminlar bolsa Abnəning kaynida kiliy; menin keximəqə calğında Saulning kizi Mikalnı elip kəlmisəng, yüzümni kerəlməysən, dedi. **14** Andin koxundək səp bolup, bir dəng təpisiga qıkıp turdu. **26** Dawut Ixbəxtning kexiqə əlqlilərni mangdurup: Mən Abnər Yoabni qakırıq: Kiliq daim adamlarını yər turux kerəkmə! Bu ixlarning akiwiti pəkət əq-adawəttin ibarət boldiqlarınlıqını bilməməsən? Sən qaqaqlıqıqə həlkələrgə: «Kerindaxliringləri kooqlaxtin tohtangler» Dawut kəyndin yioqliqan peti əgicix mangdi. Ahir berip bilən kəsəm kilişmən, əgər sən muxu səzni kilmiojan **16** Dawut kəyndin yioqliqan peti əgicix mangdi. Ahir berip bilən kəsəm kilişmən, — Yenip kətkin, dewidi, u kəytip kətti. **17** Əndi Abnər Israilning aksaqlılioja: Silər burun ətigəngiqimu yanmayıttı — dedi. **28** Buning bilən Yoab **18** Əndi hazır hərikət kilişlər; qünki Israilni kooqlımidı, ular bilən kəyti jəng kilişmən. **29** Perwərdigar Dawut toqrisida: — Kul-bəndəm Dawutning Abnər bilən adəmləri bolsa keçiqə mengip, Arabah koli bilən Israil həlkəmni Filistiyələrinə kəlidin, xundakla tüzənglikidən qıkıp, İordan dəryasidin etüp Bitron barlıq dükənərlərinə kəlidin kütküzimən, — degenidi, degən pütkül yurtun kezip etüp, Maḥanayimoja yetip kəldi. **30** Yoab Abnəni kooqlaxtin yenip barlıq adamlarını jəm kıldı. Asahəldin baxxa Dawutning oqlamlarının tozkuz adam yok qıktı; **31** Lekin Dawutning adəmləri Binyaminlərdən wa Abnəning adəmləridən üç yüz atmix kixini urup öltürgənədi. **32** Ular Asahəlni elip Bəyt-İshəmədə əz atisining kəbrisidə dəpnə kıldı; andin Yoab bilən adəmləri keçiqliqə mengip, tang atkanda Hebronqa yetip kəldi.

3 Halbüki, Saulning jəməti bilən Dawutning jəməti otturisdiki jəng uzun wəkitkığıqə dawamlaxtı; Dawutning jəməti baroqanseri küçəydi, lekin Saulning jəməti baroqanseri ajızlaxmakta idi. **2** Hebronda Dawut bir kənqə oqulluq boldi, uning tunjisi Amnon bolup, Yizraəllik Aħinoamın tuquldı; **3** ikkinqisi Kileab bolup Karməllik Nabalning ayali bolovan Abigaiddin tuquldı. Üqinqisi Abxalom idi. U Gəxorning padixahı Talmayning kizi Maakahdin tuquloqlanıdi, **4** tətinqisi Adoniya bolup Haggittin tuquloqlanıdi. Bəxinqisi Xəfatiya bolup Abitaldin tuquloqlanıdi. **5** Altinqisi Yitriam bolup Dawutning ayali əgləhəndin tuquldı. Dawutning bu alta oqlining həmmisi Hebronda tuquldı. **6** Saulning jəməti bilən Dawutning jəməti otturisdiki jəng dawamıda, Abnər Saulning jəmətidə əz hokukını küçəytti. **7** Əndi Saulning bir keniziki bar idi; u Ayahning kizi bolup, ismi Rizpəh idi. Bir künə Ixbəxt Abnərgə: Nemixkə atamning keniziki bilən billə boldud? — dedi. **8** Abnər Ixbəxtning bu səzliyinə intayın aqqılınlıq mundak dedi: — «Mən bugünkü kündimə atang Saulning jəmətigə,

kəlgəndə Yoab uni xəhər kowukida uqrıtip, «Sanga dəydiqan məhpịj seziüm bar idı» dəp uni bir qətkə əkilip piqak saldı, xuning bilən u eldi. **28** Keyin, Dawut bu ixni anglap: Mən wə padixahlıkim Pərvərdigarning alidda Nərning oqlı Abnərning akkan keni üçün manggü bigunahdurmiz; **29** [uning kənimini akkuzux] gunahı Yoabning bəxioja wə atisining jəmatining bəxioja kəynam bolup qüxsün; Yoabning ailisidin akma yara kesili, yaki mahaw kesili, yaki hasioja tayanoquqi, kiliqtin elgiliyi yaki ax-tülüksizlər eksümüsün! — dedi. **30** Xundak kılıp, Abnər Gibeondiki jəngdə ularning inisi Asahənlı eltürögini üçün, Yoab bilən inisi Abixay uni eltürdü. **31** Dawut Yoabka wə uningoja əgəxəkən barlıq həlkə: Kiyimliringlarnı yirtinglər! Bez kiyim kiyinglər! Abnərning [meyiti] alidda matəm tutunglar! dedi. Dawut padixah [Abnərning] jinazisinin kəynidin mangdi. **32** Ular Abnərni Həbronda dəpnə kıldı, padixah halkıning həmmisimusunu yioqlaxtı. **33** Padixah Abnar üçün mərsiyyə okup: — «Abnərning əhməktək elgini tooprımı? **34** Kolliring baqlaklık bolmısımı, Putlurung ixkəllik bolmısımı, Lekin san xixilerning razıllırnıng kolidə yikılıqınıdək, yikılıp elgənsən!» — dedi. Xuning bilən halkıning həmmisi uning üçün yənə yioqlaxtı. **35** Andin barlıq həlkə Dawutning yenioja kılıp, uningoja kün patkuqə tamak yeyixni etti. Əmma Dawut kəsəm iqip: Mən kün patmasta ya nan ya baxxa hərkəndək nərsini tetisam, Huda meni ursun yaki uningdin artuk jazalısun, — dedi. **36** Barlıq həlkə buni baykəp, bu ixtin razi boldi; əməliyətta padixah kılıqan hərbir ix barlıq həlkəni razi kılattı. **37** Xuning bilən barlıq həlkə, xundakla pütkül Israfil xu künü Nərning oqlı Abnərning eltürülixinə padixaḥning kərsətmisi əməslikini biliq yətti. **38** Padixah ez hizmetkarlıqqa: Biləmsilər? Bugün Israilda bir sərdar, uluq bir zat yikıldı! **39** Görəq mən məsih kılınip padixah tikləngən bolsammu, mən ajiz bir bəndimən. Bu adəmlər, yəni Zəruiyaning oqullırıning wəhxiyilikini mən kətürəlmigüdəkmən; Pərvərdigar rəzzilik kılıquning rəzzilikini wə bəxioja kəytursun! — dedi.

4 Saulning oqlı Abnərning Həbronda elginini angloqanda koli boxixip kətti, barlıq Israfil dəkkə-dükkigə qüxti. **2** Saulning oqlining koxunining aldin yürər kismida ikki sərdari bolup, birininq ismi Baanah, yənə birininq ismi Rəkab idi. Ular Binyamin kəbilisidin boloxan Bəərotluq, Rimmonning oqulları idi (qünki Bəərot Binyamin kəbilisigə təwə hesablinatti); **3** lekin Bəərotluqlar Gittaimoja keqip berip u yərdə bu kəngiqə musapirdək yaxawatıldı. **4** Saulning oqlı Yonatanning bir oqlı bolup, puti əksəl idi. Saul bilən Yonatanning əlgənləki toqıruluk həwər Yızrəlgə yətkəndə, u bəx yaxxa kırğə idi. Inik anisi uni elip qaqtı; lekin xundak boldiki, u aldırıp yügürgəqə, bala qüxüp ketip, əksəl bolup kalojanidi. Uning ismi Məfiboxat idi. **5** Əmdid bir künəi Bəərotluq Rimmonning oqulları Rəkab bilən Baanah qıngki qüz waktida Ixbəxətnıng eyigə bardi. Ixbəxət qüxlük uyküda uhlawatkanidi. **6** Ular bujuday alımız degənni bahənə kılıp, əyining iğkirigə kirip, Ixbəxətnıng korsikioja [piqak] sanjidi. Andin Rəkab wə Baanah keqip

kətti **7** (ular Ixbəxət hujrisida kariwatta yatkinida, eygə kirip, uni əltürgənidi). Ular uning kallisini kesip, andin kallisini elip keqiqə Arabah tüzlənglikidin mengip etti. **8** Ular Ixbəxətnıng kallisini Həbrona, Dawutning kəxioja elip berip, padixahka: Mana, bu janablirinin jenini izdigan düxmanları Saulning oqlı Ixbəxətnıng kallisi! Bügün Pərvərdigar oyojam padixahını Saul bilən naşlidin intikam elixkə tuyəssər kıldı — dedi. **9** Dawut Bəərotluq Rimmonning oqulları Rəkab bilən inisi Baanahka: Meni barlıq kiyinqılıklardın kutkuzaqan Pərvərdigarning həyatı bilən kəsəm kılımənki, **10** burun birsi Dawutka hux hawər elip kəldim, dəp oylap, manga: — Mana, Saul əldi, dəp kəlgəndə, men uni elip Ziklagda eltürütəttim. Bərlək, mana bu uning yətküzən həwirinining mukəpati boloxanı! **11** Əmdid mən xundak kılıqan yərdə, rəzil adəmlər eż eyidə orunda yatkan bir həkəkəniy kixini eltürən bolsa, man nemə kılay?! Uning akkan kan kərzini silərnin kolunglardın elip, silərnı yar yüzindin yokatmadımdım? — dedi. **12** Dawut oqulmırıqa buyruk kılıwidı, ular bularını kətl kıldı. Əlarning kol-putlurını kesip, ularını Həbrondiki kəlning yenida esip koydi; lekin ular Ixbəxətnıng bexini elip Həbronda Abnərning kəbrisi də dəpnə kıldı.

5 Andin keyin Israilning barlıq kəbililəri Həbrona Dawutning kəxioja kılıp: Karisilə, biz əzlirining ət-səngəkliridurmiz! **2** Burun Saul bizning üstimizdə səltənat kılıqandımdı Israil həlkigə jənggə qıkırpırikə yolbaşqı boloxan ezilri idil; Parwərdigar siliga: Sən Mening həlkim Israilning padıqısı bolup, ularını bakışan, Israilning əmiri bolısan, degənidi — dedi. **3** Xuning bilən Israilning həmmə akşakalları Həbrona padixaḥning kəxioja kəldi; Dawut padixah Həbronda, Pərvərdigarning alidda ular bilən əhədə tüzüxti. Andin ular Dawutni Israiloja padixaḥ boluxkə məsih kıldı. **4** Dawut padixah boloxanda ottu yaxxa kırğan bolup, kırık yil səltənat kıldı. **5** U Həbronda Yəhudanıng üstidə yətəyil alta ay səltənat kılıp, Yerusalemda pütkül Israfil bilən Yəhudanıng üstidə ottu üyil səltənat kıldı. **6** Padixah eż adəmləri bilən Yerusaleməqə qıkıp, xu zemində turojan Yəbusiylar bilən jəng kılıqli bardi. Ular Dawutka: Sən bu yərgə kırılməyən, bəlkı hətta korlar bilən akşaklar seni qekindüründi! — dedi. Qünki ular: «Dawut bu yərgə kət'iy kirəlməydu», dəp oylayıttı. **7** Lekin Dawut Zion korojinini aldı (bu yər Dawutning xəhiri dəp atılıdu). **8** Dawut u künəi: Kimki Yəbusiylarını uray desə süngüq bilən qıkixi kerək, andin u Dawut kİN-kinidin eż keridiqan bu kor, akşaklar bilən [hesablıyalaydu], dedi. Xuning bilən «Korlar ya akşaklar eygə kirmisun» dəydiqan makal pəyda boldı. **9** Xundak kılıp Dawut korojanda turdi wə u yənni «Dawutning xəhiri» dəp atıldı. Dawut xəhərning ətrapıqə Millodin tartip iq tərapıqə imarət saldı. **10** Dawut baroqanseri kudrat taptı; samawiy koxunlarning Sərdarı boloxan Huda Pərvərdigar uning bilən billə idi. **11** Turning padixaḥı Hiram Dawutning kəxioja əlqılerni əwətti wə ular bilən koxup, kədir yaşaqları, yaşaqqıllar wə taxqılları əwətti; ular Dawut üçün bir orda yasap bərdi. **12** Dawut Pərvərdigarning eżini Israiloja padixaḥ tikləp, eż halkı Israfil üçün eżining padixaḥlığını gülləndürgənlilikini bilip yətti. **13** Dawut Həbrondın kəlgəndin keyin

6 Dawut Israilning arisidin barlik sərhil adamlerni yiqiwidi, bular ottuz ming qikti. **2** Andin Dawut wa uningoja əgəxənlerning həmmisi Hudanıng əhədə sandukini yətkəp kelix üçün Yəhudadiki Baaləhka qikti; sanduk [mukəddəs] nam bilən, yəni kerublarning otturısida olturoquqi samawiy koxunlarning Sərdarı boləjan Pərvərdigarning nami bilən atalqanidi. **3** Ular Hudanıng əhədə sandukini dengdə olturuxluk Abinadabning eyidə yengi bir hərviqə selip, uni xu yərdin elip qikti. Abinadabning oqulları Uzzah bilən Ahijo u yengi hərwini həydidi. **4** Ular hərwini Hudanıng əhədə sandukı bilən dengdə olturuxluk Abinadabning eyidin elip qikti; Ahijo əhədə sandukining aldida mangdi. **5** Dawut bilən pütkiil Israil jəmatidikilər Pərvərdigarning aldida təntəna kılıp kiy okup qıltar, təmbur, dap, daka-dumbak wə janglar qelip ussul oynidi. **6** Lekin ular Nakonning haminiço kəlgəndə, kalilar aldiço müdürəp kətəkniliği üçün, Uzzah əkolini sozup Hudanıng əhədə sandukını tutuwaldı. **7** Pərvərdigarning oqazipi Uzzahka kəzozqaldi; u hata əkılqını üçün, uni Huda xu yərdə urdi. Xuning bilən Uzzah Hudanıng əhədə sandukining yenico yikılıp oldı. **8** Lekin Dawut bolsa Pərvərdigarning Uzzahıning tenini bəskənlilikiga aqqıqlandi wə u yərnı «Pərəz-Uzzah» dəp atidi; u yər bügüñki küngiçə xundak atılıdu. **9** U kiuni Dawut Pərvərdigardin korkup: Pərvərdigarning əhədə sandukini ezzümninqığa kaysı yol bilən əkelərmən? — dedi. **10** Xuning üçün Dawut Pərvərdigarning əhədə sandukını «Dawut xəhiri»gə ezziningkığa yətkəxnii halimidi; Dawut uni elip berip, Gatlıq Obəd-Edomning eyidə kıldırdı. **11** Pərvərdigarning əhədə sandukı Gatlik

Obəd-Edomning eyidə üç ay turdi; Pərvərdigar Obəd-Edom wə uning pütkül eyidikilərni bərikətlidi. **12** Dawut padixahə: — «Pərvərdigar Əz əhdə sandukı wəjidiñ Obəd-Edom wə uning barını bərikətlidi» dəp eytildi. Xunga Dawut Hudanıng əhdə sandukını Obəd-Edomning eyidin elip qıkıp, huxluk bilən Dawutning xəhirişə elip kəldi. **13** Pərvərdigarning sandukını kətütəngənlər altə kədəm mengip, xundak boldiki, u bir buka bilən bir bordak, mozayni kurbanlıq kıldı. **14** Dawut bolsa kanap afodni kiyip Pərvərdigarning aldida küqining bariqə ussul oynayıtti; **15** Dawut bilən Israilning pütkül jəməti təntənə kılıp warkirixip, kanay qelixin Pərvərdigarning əhdə sandukını elip qikiwatatti. **16** Pərvərdigarning əhdə sandukı Dawutning xəhirişə elip kirilgində, Saulning kızı Mikal derizidin қarap, Dawut padixañıng sekrap Pərvərdigarning aldida ussul oynawatçanlığını körüp, uni ez kənglidə mənsətmidi. **17** Ular Pərvərdigarning əhdə sandukını elip kirip, Dawut uning üçün tiktişəng qədirininq ottursıda koydu. Andin Dawut Pərvərdigarning aldida kəydürmə kurbanlıq bilən inaklıq kurbanlıklarını sundı. **18** Dawut kəydürmə kurbanlıq bilən inaklıq kurbanlıklarını kəltürüp bolup, halayıqka samawiy koxunlarning Sərdarı bolqan Pərvərdigarning namida bəht-bərikət tilidi. **19** U pütkül Israil jamaitiga, ər bilən ayallarning həbirigə birdin koturmaq, birdin horma poxkili wə birdin üzüm poxkiliñ təşsim kılıp bərdi. Andin həlkinqıng hərbiri ez eyigə yenip kətti. **20** Dawut ez ailisidikilərni mubarəkəlx üçün yenip kəlgəndə, Saulning kızı Mikal uning alidioq qıkıp: Bügün Israilning padixahı ezzini xunqa xərəplik kərsəttim, qandaq? U huiddi pəs bir adəmning nomussızlaqə ezzini yalingaqlıqinqıqə oxhax, hizmətkarlırininq dedəklirininq kez aldida ezzini yalingaqlıdi! **21** Dawut Mikaloja: Undak [xadlanqınım] Pərvərdigar aldida idi. U atang wə uning pütkül jəmətinini örüp, meni Pərvərdigarning həlkı bolqan Israil üstünə baxlamqi kılıp titkidi. Xunga mən Pərvərdigarning aldida ussul oynaymən! **22** Əməliyəttə mən ezzünni tehimu arzımas kılıp, ez nəzirində ezzüm təwən boluxka razıman. Lekin sən eytikan u dedəklarning nəziridə bolsa, hərmətkə sazawər boliman — dedi. **23** Saulning kizi Mikal bolsa, elidioqan künigiqə bala tuqımızdı.

7 Padixaḥ eż ordısida turatti, Pərwərdigar uningoja
ətrapidiki barlıq düxmənliridin aram bərgəndin
keyin, **2** padixaḥ Natan pəyənəmbergo: Mana kara,
mən kədir yaqıqidin yasalojan eydə olтурımən, lekin
Hudanıng əhdə sandukı bir qidirning iqidə turuwatidu —
dedi. **3** Natan padixaḥka jawap berip: Kənglüngdə nemə
oylıojining bolsa, xuni kılıqon; qünki Pərwərdigar sening
bilən billidur — dedi. **4** Lekin keçidə xundak boldiki,
Pərwərdigarning sezi Natañoja kəlip mundak degändə:
5 — Berip kulum Dawutka degin: «Pərwərdigar: — «Şən
dərəwəkə Manga turidiqanqa ey salmakqımızusən?» —
daydu. **6** — «Mən Israillarnı Misirdin qıkarəqindən
tartıp, bu künqiqə bir eydə olтурmidim, bəlkı bir
qedirni makan kılıp, kezip yürdüm. **7** Mən Əzüüm
barlıq Israillar bilən yüksən həmmə yərlərdə, həlkim
Israilni padiqi bolup bekixşa əmr kılqalarlaqa, yanı
Israilning hərkəndək kəbilisining bir [yetəkqisiga]:
Nemikə Manga kədir yaqıqtın bir ey yasımaysılər? —

dəp bakkənmə? **8** Əmədi kulum Dawutka mundaq degin: — Samawiy қoxunlarning Sərdarı bolovan Pərvərdigar: — Seni həlkim Israiloja baxlamqı kılıp tiklər üçün seni yaylaklardın, koy bekixtin elip kəldim, — dəydu, **9** — wa maylı կayerga barmıqin, Mən haman sening bilən billə boldum wə sening aldingdin barlıq düxmanlıringni yokitip kəldim; yər yüzdiki uluoqlar nam-xəhrətkə igə bolqandək seni uluoq nam-xəhrətkə sazawər kıldırm. **10** Mən həlkim bolovan Israiloja bir jayni bekitip, ularnı xu yarда tipik estürimən; xuning bilən ular ez zeminida turidiqan, parakəndiqilikkə uqrımaydiqan bolidu. Rəzillər daslıptidikidək, xundakla Mən həlkim Israfil üstügə hökümranlıq kılıxka hakimlərini təyinləgən künlərdikidək, ularoja kaytidin zulum salmaydu. Mən hazır sanga həmmə düxmanlıringdin aram bərdim. Əmədi Mənki Pərvərdigar sanga xuni eytip koyayki, Mən sening üçün bir eyni kurup beriman!» — dəydu. **11** «Künrliring toxup, atā-bowlilirən bilən [elümədə] uhliqinində, Mən ez puxtingdin bolovan nəsləngini sening ornungda turozup, padixaḥlıqını məzmut kılımın. **12** Mening namim üçün bir eyni yaslıqınızı u bolidu, wə Mən uning padixaḥlıq tahtını abədgıqə mustəhkəm kılımən. **13** Mən uningqoşa ata bolimən, u Manga oqul bolidu. Əgər u kəbihlik kilsə, uningqoşa insanlarning tayıki bilən wə adam balilirinən sawak-dumbalaxlıri bilən tərbiyə berimən. **14** Əmma Mən sening aldingda erüwətken Sauldin mehîr-xəpkitimiñi juda kılqınımdək, uningdin mehîr-xəpkitimiñi juda kılmaymən. **15** Xuning bilən sening əyüng wə sening padixaḥlıqını aldingda həmixinə məzmut kılınidu; tahting abədgıqə məzmut turozulidu». **16** Natan bu barlıq sezlər wə barlıq, wəhiyni heqnəmə kəldurmay, Dawutka eytip bərdi. **17** Andin Dawut padixaḥ, kirip, Pərvərdigarning aldıda olturnup mundaq dedi: «İ, Rab Pərvərdigar, mən zadi kim idim, mening əyüm nemə idi, Sən meni muxu dərijigə ketourgüdək? **18** Lekin, i Rab Pərvərdigar, [mening bu mərtiwbəm] Sening nəzirində kiqikkina bir ix hesablandı; qünki Sən mən külungning eyining yırak kəlgüsü toozruluk sezlidinq; bu həmmillə adəmga daim bolidiqları ixmu, i, Rab Pərvərdigar? **19** Əmədi Dawut Sanga yənə nema desun? Sən Əz külungni tonuyən, i, Rab Pərvərdigar! **20** Sən səz-wədəng wəjidiñ, Əz kənglüngidikigə asasən bu uluoq ixning həmmisini külung bilsun dəp bekitip kiloşanş. **21** Xunga San uluoşan, i Pərvərdigar; kulaklırimız barlıq, angliqinindək, Sening təngdixing yok, Səndin baxka həqkandaq ilah yoktur. **22** Həlkinq Israildək yənə baxka bir əl barmu, ular jahanda alahidə turidi? — Qünki [Sən] Huda ularni Misirdin kutkuzup Əzünggə has bir həlk kılıx üçün, xundakla nam-xəhrətkə igə bolux üçün, Əzüng barding; Sən Əzüng üçün Misirdin, əllərdin wə ularning ilahlıridin kutkuzup qıkkən həlkinq alıldı zemining üçün uluoq wə dəhəxtliq ixłarını kılding. **23** Sən həlkinq Israile Əzüng üçün abədgıqə bir həlk boluxka bekitting; Sən, i Pərvərdigar, ularning Hudasi boldung. **24** Əmədi hazır, i Pərvərdigar Huda, Əz külung wə uning eyi tooprisidə eytkən wədəngga abədgıqə məzmut əmal kılɔjin; Sən degənlirinq boyıqə ixni ada kılqaysən! **25** Sening naming abədgıqə uluoqlınip: — Samawiy қoxunlarning Sərdarı bolovan Pərvərdigar Israilehning üstidə turidiqan

Hudadur, dəp eytilsun, xundaqla Өз kulungning ey-sulalisi sening aldingda məzmut turozulsun. **27**
Qünki Sən, i samawiy koxunlarning Sərdarı boloğan Pərvərdigar, Isrlainning Hudası Өz kulungoqası: Mən sanga bir ey-sulalə kürup berimən, dəp wəhiy kilding; xunga kulung bu duani sening aldingda kılıxka jür'ət kıldı.
28 Əmdi sən, i Rəb Pərvərdigar, birdinbir Hudadursən, Sening sözsliring həqikəttür wə Sən bu bəht-iltipatni Өz kulungoja wəda kilding: **29** xunga kulungning ey-jəmatini Sening aldingda mənggü turuxkə nesip kilip bərikətligəysən; qünki Sən, i Rəb Pərvərdigar, buni wəda kiloqansən; bu bəht-iltipating bilən Өz kulungning ey-jəməti əbadgiqə bəht-iltipatka nesip bolidu».

8 Bu ixlardan keyin xundak boldiki, Dawut Filistilirlərə hujum kılıp, ularını boysundurdu. Xundak kılıp, Dawut Filistilirlərinə kolidin mərkiziy xəhərning hüququnu aldı. **2** U həm Moabiyalarqa hujum kılıp, ularını maçlıp kıldı. U ularını yergə yatıkuşup, tana bilən elqəp, ikki tana kəlgənlərni oltürdi, bir tana kəlgənlərni tırık kalandurdu. Moabiyalar bolsa Dawutka bekinip, uningoşa selik tapxurdu. **3** Andin Zobahning padixahı Rəhəbəning oğlu Hədad'ezər Əfrət dərəyasiqa qıpış, xu yordığı hakimiyətni əzığə kaytidin tartıwalmakçı boləşəndə, Dawut uningoşa hujum kılıp, məçlup kıldı. **4** Dawut uning koxunidin bir ming yətə yüz atlıq əskərnisi wə yigirmə ming piyada əskərnisi əsir kıldı; Dawut hərwa atlirinə piyini kəstürdi, lekin əzığə yüz hərwilik atni kəldürup kəydi. **5** Dəməxktiki Suriyalar Zobahning padixahı Hədad'ezərgə yardım berix üçün qıktı, lekin Dawut Suriylərdin yığırma ikki ming adəmni əltürdi. **6** Andin Dawut birnəqqə bargah əskərlərni Dəməxktiki Suriylərinə zeminəti turozdu; xuning bilən Suriyalar Dawutka bekinip uningoşa selik tapxurdu. Dawut kəyarga barsa, Pərvərdigar uningoşa nusrat berətti. **7** Dawut Hədad'ezərning oqlumlariqa təminləngən altun kalkənni tartiwelip, Yerusalemıqa kəltirdi **8** wə Hədad'ezərning xəhərləri boloğan Bitəh bilən Birotay xəhərləridinmə intayın kep misni koloja qüxtürdi. **9** Hamatning padixahı Toy Dawutning Hədad'ezərning pütün koxunini maçlıp kılıqını anglap, **10** ez oğlu Yoramıni Dawutning əhalini soraxğa wə Dawutning Hədad'ezər bilən jəng kılıp uni məçlup kılıqınıqa uni təbrikləxkə əwətti. Qünki Hədad'ezər daim Toy bilən jəng kılıp keliwattı. Yoram bolsa kümüx, altun wə mis kəqə-buyumlarıni elip kəldi. **11** Dawut padixahı muxularını wə ezi bekinduroqan həmmə əllərdin, jümlidin Suriylərdin, Moabiyardın, Ammoniyardın, Filistilərdin wə Amaləklərdin olja aloğan altunkümüxlərni Pərvərdigarə atap beqixlidi. Bular Zobahning padixahı Rəhəbəning oğlu Hədad'ezərdin aloğan oljini ezi iqığa alıdu. **13** Dawut Suriyalarını maçlıp kılıp, yəni on səkkiz ming adəmni «Xor wadisi»da əltürüp yançanda, uning nam-danglı heli qıckarıdı. **14** U Edomda əskər bargahlarını turozdu; pütün Edomda bargahları kurdu. Xuning bilən Edomiyalarının həmmisi Dawutka bekindi. Dawut kəyərgə barsa, Pərvərdigar uningoşa nusrat berətti. **15** Dawut pütküll Israel üstigə səltənət kıldı; u pütküll həlkini sorap, adıl həkümər qıkirip adalət yürgüzətti. **16** Zəruiyanıng oğlu Yoab koxunning sərdarı boldı; Ahılındung oğlu

Yəhoxafat mirza boldi; **17** Ahitubning oqlı Zadok bilən Abiyatarning oqlı Ahimələk kahin boldi; Seraya katip boldi. **18** Yəhoyadaning oqlı Binaya Kərətiylər bilən Peşətiylərnin yolbaqxısı boldi; Dawutning oqullırımı kahin boldi.

9 Dawut: Saulning eyidin tırık kalojan birərsi barmikin, bar bolsa mən Yonatanning hərmitidə uningoşa xapaat kərsitəy? — dedi. **2** Əmdi Saulning ailisidiki Ziba deyən bir hizmətkar kalojanidi. Ular uni Dawutning kəxiçə qakırdı. Kəlgəndə, padixah uningdin: Sən Zibamu? — dəp soridi. U: Pekir mən xu! — dedi. **3** Padixah: Saulning ailisidin birərsi tırık kaldım? Mən uningoşa Hudanıng xapaitini kərsitəy dawatımdan, — dedi. Ziba padixah: Yonatanning bir oqlı tırık қaldı; uning ikki puti aksaydu — dedi. **4** Padixah, uningdin: U kəyərdə, dəp soridi. Ziba padixah: U Lo-Dibarda, Ammiəlnıng oqlı Makirning eyidə turidu — dedi. **5** Xunga Dawut padixah, kixi əwətip uni Lo-Dibardin, Ammiəlnıng oqlı Makirning eyidin elip kəldi. **6** Saulning nəvrisi, Yonatanning oqlı Məfiboxət Dawutning aldiçə kəlgəndə, yüzini yergə yikip, təzim kıldı. Dawut: [Sən] Məfiboxətmu? — dəp qakıriwidı, u: Pekir xu! — dəp jawap kayturdı. **7** Dawut uningoşa: Korkmioqin, atang Yonatan üçün, sanga xapaat kilmay kalmayıman; bowang Saulning həmma yər-zemirinləri sanga kayturtur berəy, sən həmixin mening dastihinimdən ojızalınışın — dedi. **8** Məfiboxət təzim kılıp: Külung nemə idi, məndək bir oluk iləyili kədirilgündək nema idim? — dedi. **9** Andin padixah Saulning hizmətkarı Zibani qakırip uningoşa: Saulning wə pütkül ailisining həmma təllükətini mana mən ojojangning oqlining kolioja bardım. **10** Sən bilən oqullırıng wə hizmətkarlıring uning üçün xu zəminda terikqılık kılıp, qıkkən məhsulatlarını ojojangning oqlıja yeyixə tapxurungalar. Ojojangning oqlı Məfiboxət mən bilən həmixin həmdastıhan bolup ojızalınıdu, — dedi (Zibaning on bəx oqlı wə yigirmə hizmətkarı bar idi). **11** Ziba padixah: Olojam padixah kulluriçə buyruqənninə həmmisigə kəminiliri emal kılıdu, — dedi. Padixah Dawut [yənə]: Məfiboxət bolsa padixahning bir oqlıdak dastihinimdən taam yesun — [dedi]. **12** Məfiboxətnıng Mika deyən kiqik bir oqlı bar idi. Zibaning eyidə turuwtakənlarning həmmisi Məfiboxətnıng hizmətkarlıri boldi. **13** Əmdi Məfiboxət Yerusalemda turattı; qunki u həmixin padixahning dastihinidin taam yəp turattı. Uning ikki puti aksak idi.

10 Keyin xundak ix boldiki, Ammoniyarlarning padixahı əldi wə uning Hənun deyən oqlı ornidə padixah boldi. **2** Dawut bolsa: Uning atisi manga iltipat kərsətkəndək mən Nahaxning oqlı Hənunoşa iltipat kərsitəy, — dedi. Andin Dawut atisining pətisiqə [Hənunning] kənglini soraxka eə hizmətkarlıridən birnaqqını mangdurdu. Dawutning hizmətkarlıri Ammoniyarlarning zeminiçə kəlgəndə, **3** Ammoniyarlarning əməldərləri oqojisı Hənunoşa: Sili Dawutni rastla atılırininə hərməti üçün kaxlıriçə kəngül sorap adəm əwətiptu, dəp kəramla? Dawutning hizmətkarlırını kaxlıriçə əwətkini xəhərni paylap uningdin məlumat elix, andin bu xəhərni aqdurux üçün əməsmə? — dedi. **4** Xuning bilən Hənun Dawutning

hizmətkarlarını tutup, sakallırınıн yerimini qüxürüp, kiyimliriniñ bəldin təwinini kəstürüp, kətini ekip kətküzüwətti. **5** Bu həwər Dawutka yətküzüldi; u ularnı kütüwelikxä aldiçə adam mangdurdı; qunki ular intayın nomus hes kiloqanidi. Padixah ularoşa: Sakalburutunglar eskiqılık Yeriho xəhəridə turup, andin yenip kelinglər, — dedi. **6** Ammoniyalar əzlirininə Dawutning nəpritigə uqrıqanlığını bilip, adəm əwətip Bəyt-Rəhbədiki Suriylər bilən Zobağdiki Suriylərdin yigirmə ming piyada əskər, Maakaħning padixaħidin bir ming adəm wə Tobdiki adəmlərdin on ikki ming adəmni yallap kəldi. **7** Dawut buni anglap, Yoabning pütkül jənggiwar koxununu [ularning aldiçə] mangdurdı. **8** Ammoniyalar qıçıq xəhərning dərwazisining aldida səp tüzdi; Zobağ bilən Rəhbədiki Suriylər wə Tob bilən Maakaħning adəmləri daladə səp tüzdi; **9** Yoab jəngning aldı həm kaynidin boldioqanlıçıqa kezi yetip, Israildin bir kisim sərhil adəmlərni iləqap, Suriyələrgə karxi səp tüzdi; **10** kalojanları Ammoniyalarqa karxi səp tizojin dəp inisi Abixayning kolioja tapxurup, uningoşa: **11** — Əgər Suriylər manga küqlük kəlsə, sən manga yardım bərgəysən; əmma Ammoniyalar sanga küqlük kəlsə, man berip sanga yardım beray. **12** Jür'ətlik bolqın! Əz həlkımız üçün wə Hudayimizning xəhərləri üçün baturluk kılaklı. Pərvərdigar Əziga layık kərünginini kılɔj! — dedi. **13** Əmdi Yoab wə uning bilən bolqan adəmlər Suriylərgə hujum kılɔjılı qıktı; Suriylər uning aldida қaqtı. **14** Ammoniyalar Suriylərning қaqqinini kərgəndə, ularmu Abixaydin kecip, xəhərgə kirivaldı. Yoab bolsa Ammoniyalar bilən jəng kilixtin qekinip, Yerusalemə yañip kəldi. **15** Suriylər bolsa əzlirinin İsrail larning aldida məqəlup bolqinini kərgəndə, yənə jəm boluxtı. **16** Hədad'ezər adəmlərni əwətip, [Əfrət] dəryasining nerि təripidiki Suriylərni [yardamgə] qakırip, ularni yətkəp kəldi; ular Helam xəhərigə kəlgəndə, Hədad'ezərning koxununing sərdarı Xobak ularoşa baxqılık kıldı. **17** Bu həwər Dawutka yətkəndə, u pütkül İsrailni yıldurdurup, Iordan dəryasidən etüp, Helam xəhərigə bardi. Suriylər Dawutka karxi səp tizi, umingoja hujum kıldı. **18** Suriylər yənə Israildin қaqtı. Dawut bolsa yəttə yüz jəng hərwlilikni, kırık ming atlık əskərni kirdi həm koxununing sərdarı Xobakni u yərdə öltürdi. **19** Hədad'ezərə bekinoqan həmma padixahlar əzlirinin İsrail aldida yengilginini kərgəndə, İsrail bilən sülh kiliçip ularoşa bekindi. Xuningdin keyin Suriylər Ammoniyalarqa yənə yardım birixkə jür'ət kılalmıdı.

11 Xundak boldiki, yengi yılning bexida, padixahlar jənggə atlanojan wakıtta Dawut Yoabni adəmləri bilən həmdə həmmə İsrailni jənggə mangdurdı; ular Ammoniyarlarning zeminini wəyrən kılıp, Rabbah xəhərini muhəsirigə aldi. Lekin Dawut Yerusalemda kəldi. **2** Bir künü kəqtə Dawut kariwattin kopup, padixah ordısınınə egizisidə aylinip yürətti; egzidin u munqida yuyunuwatkan bir ayalni kərdi. Bu ayal bək qıraylıq idi. **3** Dawut adəm əwətip, ayalning həvrinini soridi; birsı uningoşa: — Bu Eliamning kizi, Hittiy Uriyanıng ayali Bat-Xeba əməsmə? — dedi. **4** Dawut kixi əwətip, uni kəxiçə əkəltürdü (u wakıtta u adəttin pakliniwatkanidi). Xuningdin keyin Suriylər Ammoniyalarqa yənə yardım birixkə jür'ət kılalmıdı;

andin u ez eyigə yenip kətti. **5** Xuning bilən u ayal həmildar boldı, həm Dawutka: Mening boyumda kaptı, dəp həwər əwətti. **6** Xuning bilən Dawut Yoabka həwər yətkütüp: Hittiy Uriyani mening kəximəqə əwətinglər, dedi. Yoab Uriyani Dawutning kəxioqa mangdurdı. **7** Uriya Dawutning kəxioqa kəlgəndə, u Yoabning halını, həlkinqı halını wə jəng əhəwalını soridi. **8** Andin Dawut Uriyoqa: Oz eyünggə berip putliringni yuqon, dedi. Uriya padixahning ordisidin qıkkanda, padixah kəynidin uningoja bir sowoja əwətti. **9** Lekin Uriya ez eyiga barmay, padixahning ordisining darwazisida, oqojisiniq baxka kul-hizmatkarlirinən arisida yatti. **10** Ular Dawutka: Uriya ez eyiga barmidi, dəp həwər bərdi. Dawut Uriyadın: Sən yırak səpərdin kəlding əməsmə? Nemixkə oz eyünggə kətmidinq — dəp soridi. **11** Uriya Dawutka: Mana, əhdə sandukı, Israillar wə Yəhudalar bolsa kapılarda turup, oqojam Yoab bilən oqojamning hizmatkarlari oquq dalada qedit tipik yetiwartsa, mən yəp-iqip, ayalım bilən yetixka əyümə baraymu? Sening jeninq bilən wa həyatinq bilən kəsəm kılımənki, mən undak ixni kilmaymən — dedi. **12** Dawut Uriyoqa: Bugün bu yərdə kələqin, atə seni kətkütüwetimən, — dedi. Uriya u künii wə ətisi Yerusalemda kaldı. **13** Dawut uni qakirip həmdastıhan kılıp, yəp-iqkütüp məst kıldı. Lekin xu keqisi Uriya oz eyiga barmay, qıkıp oqojisining kul-hizmatkarlirinən arisida oz kariwitida uhlidi. **14** Ətisi Dawut Yoabka hət yezip, Uriyaning aloqə ketixığə bərdi. **15** Hətta u: Uriyani sokux əng kəskin bolidiojan aldinkı səptə turoqozuin, andin uning eltürülüxi üqün uningdin qəkinip turunglar, dəp yazojanidi. **16** Xuning bilən Yoab xəhərni kezitip, Uriyani palwanlar [kəskin sokuxkan] yərgə mangdurdı. **17** Xəhərdiki adəmlər qıkıp, Yoab bilən sokuxkanda həltin, yəni Dawutning adəmliridin birnəqqisi yikildi; Uriyamu oldu. **18** Yoab adəm əwətip jəngning həmmə wəkəliridin Dawutka həwər bərdi. **19** U həwərqığa mundak tapılıdi: Padixahka jəngning həmmə wəkəlirini dəp bolojiningda, **20** əger padixah oqəzəplinip senindin: Sokuxkanda nemixkə xəhər sepiiloja xundak yekin bardinglar? Ularning sepiolidin ya atidiozanlığını bilməmtinqular? **21** Yərubbəxətninq oqlu Abimələknı kim eltürqinini bilməmsən? Bir hotun sepiildin uningoja bir parçə yaroqunqak texini etip, u Tabəz xəhəridə olmimidim? Nemixkə sepiiloja undak yekin bardinglar? — Desə, sən: Silining kulları Hittiy Uriyamu oldu, dəp eytkin — dedi. **22** Həwərqı berip Yoab uningoja tapxurup əwətkən həwərninq həmmisini Dawutka dəp bərdi. **23** Həwərqı Dawutka: Dükənlər bizdən küplük kılıp, dalada bızga hujum kıldı; lekin biz ularoja zarba berip qekindürüp, xəhərning dərvazisiojqə koopliduk. **24** Andin ya atkuqılar sepiildin kul-hizmatkarlirinə ya etip, padixahning kul-hizmatkarliridin birnəqqını eltürdi. Kulları Uriyamu oldu — dedi. **25** Dawut həwərqığa: Yoabka mundak degin: — Bu ix nəzirində eojir bolmisun, kılıq ya uni ya buni yəydi; xəhərgə bolovan hujumingləri kəttik kılıp, uni qulitinglər, dəp eytip uni jürətləndürqin — dedi. **26** Uriyaning ayali eri Uriyaning əlginini anglap, eri üçün matəm tutti. **27** Matəm künllri etkəndə Dawut adəm əwətip uni ordisoja kəltürdi. Xuning bilən u Dawutning ayali bolup, uningoja bir oqul

tuqdzi. Lekin Dawutning kəlojan ixi Pərwərdigarning nəziridə rəzil idi.

12 Pərwərdigar Natanni Dawutning kəxioqa mangdurdı. U Dawutning kəxioqa kəlip uningoja mundak dedi: «Bir xəhərdə ikki adəm bar bolup, birsə bay, yəna birsə kəmbəzəpəl idı. **2** Bayning intayin tola koy wə kala padilirər bar idı. **3** Lekin kəmbəzəpələrin ezi setiwlip bakkən kiqik bir saqlıq, kozidin baxka bir nərsisi yok idi. Koza kəmbəzəqəlinə eyidə balılır bilən təng əşüp qong boldı. Koza uning yeginidin yəp, uning iqlinidin iqip, uning ķuqıqida uhlidi; uning nəziridə u oz kizidək idi. **4** Bir künü bir yoluqi bayningkigə kəldi. Əmma u eziqə kəlgən mehman üçün ezininq koy yaki kala padiliridin birini yegüßükə təyyarlaşka kəzi kiyim, bəlli kəmbəzəqəlinən kozisini tartıwlip soyup, kəlgən mehman üçün təyyarlıdı. **5** Dawut buni anglap u kixigə kəttik oqəzəpləndi. U Natanoja: Pərwərdigarning hayatı bilən [kəsəm kılımənki], xuni kılıjan adəm əlüməgə layıktur! **6** U heq rəhîmidillik kərsətməy bu ixni kılıjını üçün kəlojanı tet həssa teləm telisun — dedi. **7** Natanoja: Sən dəl xi kixidursən! Israillning Hudasi Pərwərdigar mundak daydu: «Mən seni Israillning üstidə padixah, bolqılı məsih kıldım wə Saulning kolidin kutkuzdum; **8** Mən oqojangning jəmətinə sanga berip, oqojangning ayallırını ķuqıqında yatkuzup, Israillning jəməti bilən Yəhudanıng jəmətinə sanga bərdim. Əgor sən buni az kərgən bolsang, Mən sanga yəna həssiləp berəttim; **9** Nemixkə Pərwərdigarning sezinə kezgə ilmay, uning nəziridə rəzil bolojanni kıldığ? Sən Hittiy Uriyani kılıq bilən eltürqüzüp, uning ayalını eziungə ayal kıldığ, sən uni Ammoniyalarning kılıqı kətl kıldığ. **10** Əmdən san Meni kezgə ilmay, Hittiy Uriyaning ayalını eziunggə ayal kılıqining üçün, kılıq sening eyüngdin kat'iy ayrılmayıdu». **11** Pərwərdigar mundak daydu: — «Mana oz eyüngdin sanga yamanlık kəltürüp, kezliringning alidda ayallırıngni elip, sanga yekin bərisigə berimən, u bolsa küpkündüzə ayallırıng bilən yatıdu. **12** Sən bolsang u ixni mahpiy kıldığ, lekin Mən bu ixni pütküil Israillning alidda kündüzə kılımən» — dedi. **13** Dawut Natanoja: — Mən Pərwərdigarning alidda gunah kıldım — dedi. Natanoja: Pərwərdigar həm gunahıngdin etti; sən əlməyəsn. **14** Həlbuki, bu ix bilən Pərwərdigarning dükənmərligə kupurluk kılıxka pulsat bərgininq üçün, senindin tuqulojan oqul bala qokum oldu, — dedi. **15** Xuning bilən Natan ez eyigə kaytip kətti. Pərwərdigar Uriyaning ayalidin Dawutka tuqulojan balini xundak urrediki, u kəttik kesəl boldı. **16** Dawut bala həkkidə Hudəoja yelindi. U roza tutup, keqilərdə iqqiriga kirip yərdə düm yatatti. **17** Uning jəmatining aksakkalları kopup uning kəxioqa berip, uni yərdin kopurmakçı boldı; lekin u unimidi wə ular bilən tamak yeyixni rət kıldı. **18** Yəttinqi künii bala oldu. Dawutning hizmatkarlari bala oldu, degən həwərninq uningoja berixtin körkup: «Bala tırık waktida padixaḥ, bizning sözərimizgə kulaq salımıdi, əmdi biz kəndakmu uningoja bala oldu, dəp həwər berimiz? U əzinini zəhimləndirüxi mumkin!» — deyixti. **19** Lekin Dawut hizmatkarlirinən piqırlaxjinini kerüp, balining əlginini uktı. Xunga Dawut hizmatkarliridin: Bala əldim! dəp soridi. Ular: Oldı, — dəp jawab bərdi. **20** Xuning bilən

Dawut yördin kóup, yuyunup, [huxbuy] may bilen koturmaqlarını kóz aldida etti. **9** Andin u koturmaqni məsihlinip, kiyimlirini yənggüxləp, Pərvərdigarning kazandin elip, uning aldioja koydi. Lekin u yegili unimi; eyigə kirip ibadət kıldı; andin ez eyigə kəytip eziqə tamak əkəltürüp yedi. **21** Hizmatkarlıri uningoja: Silining bu nema kılıqanlırı? Bala tirk qaqda roza tutup yoqlidila, lekin bala əlgəndin keyin kóup tamak yedila, — dedi. **22** U: Man: «Kim bilsün, Pərvərdigar manga xapaat kərsitip, balini tirk kəlduramkin» dəp oylap, bala tirk wakitta roza tutup yoqlidim. **23** Lekin əmdi u əlgəndin keyin nemixkə roza təqay? bilan yatkın! dedi. **24** Lekin u uningoja jawab berip: Man uni yandurup alalaymənnü? Man uning yenioja Yak, i aka, meni nomuska köymiqin! Israilda bundak bariman, lekin u yenimiqo yenip keləlməydi, — dedi **25** ix yok! Sən bundak pəskəxlilik kilmiqin! **13** Man bu Dawut ayali Bat-Xebaqa təsəlli bərdi. U uning kexioja xərmandiqilikni kəndakmu kəttürüp yürələymən?! Sən kirip uning bilen yatti; u bir oçul tuojiwidi, Dawut bolsang Israilning arisidiki əhməkərdin bolup kəlisən. **14** Ətünüp kəlay, pəkət padixaħka desəngla, u meni sanga Natan pəyojəmbər arkılık wəhiy yətküzip, uningoja təwa boluxtın tosimaydu, — dedi. **15** Lekin u uning seziga Pərvərdigar üçün «Yədidiya» dəp isim koydi. **26** Əkulak salmidi. U uningdin küünlük kelip, uni zorlap ayaq Yoab Ammoniyarının xəhənə paytahtı Rabbahka hujum kilipli uni aldı. **27** Andin Yoab həwərqiłerni Dawutning kexioja mangdurup: Man Rabbahka hujum kilipli, xəhərninq su bar kışminı aldı. **28** Hazır sən əkələrni yioqip, xəhənri kamal kilipli, uni ixoja kələmə mən xəhənri alsam, menin isimini bilən atılıxi mumkin — dedi. **29** Xunga Dawut həmmə həlkəni jəm kilipli, Rabbahka hujum kilipli uni aldı. **30** Ularning padixaħining tajini uning bexidin aldı. Uning üstdikli altunning eoqirlioji bir talant idi, wa uning kəzidə bir geħər bar idi. Kixilər bu tajni Dawutning bexioja kiygüzdi, Dawut bolsa u xəhərdin nuroqun olja aldi. **31** Əmma u yərdiki həlkəni xəhərdin qikirip ularını hərə, haman tepidioqan tırnilar wa temür paltılırlar bilən ixlettisi yaki humdanda kattik əməgəkkə saldı; Dawut Ammoniyarının həmmə xəhərlirdə xundak kıldı; andin Dawut barlık həlk bilən Yerusaleməyoja yenip kəldi.

13 Dawutning oqli Abxalomning Tamar degən qırılyık bir singlesi bar idi. Bu ixlardin keyin, Dawutning oqli Amnon uningoja axıq bolup kəldi. **2** Amnon singlesi Tamarning ixkida xunqə dərd tarttıki, u kesəl bolup kəldi. Əmma Tamar tehi kiz idi; xuning bilən Amnonoja uni bir ix kılıx mumkin bolmaydiqəndək kəründü. **3** Lekin Ammonning Yonadab isimli bir dosti bar idi. U Dawutning akisi Ximeahning oqli idi. Bu Yonadab tolimu hıyiligə bir kixi idi. **4** U Amnonoja: San padixaħning oqli turup, nemixkə kündin künqə bundak jüdəp ketisən? Keni, manga eytip bər, dedi. Amnon uningoja: Mən inim Abxalomning singlesi Tamaroja axıq boldum, dedi. **5** Yonadab uningoja: Sən aqırıp orun tutup, yetip əkələn boluwal; atang seni kərgili kəlgəndə uningoja: Singlim Tamar kelipli manga tamak bərsun; uning tamak ətkinini kerüküm üçün, aldimda tamak etip bərsun, mən uning kolidin tamak yay, dəp eytkin, dedi. **6** Xuning bilən Amnon yetiwelip eziñi kesəl kərsətti. Padixaħ uni kərgili kəlgəndə, Amnon padixaħka: Ətüniman, singlim Tamar bu yergə kelipli, manga ikki koturmaq təyyar kilipli bərsun, andin man uning kolidin elip yay, dedi. **7** Xuning bilən Dawut ordisiqo adəm əwətip Tamaroja: Səndin ətünimənki, akang Ammonning eyigə berip, uningoja jegüdək bir nema təyyarlap bərgin, dəp eytti. **8** Tamar Ammonning eyigə bardı; u yatkənidı. U un elip yuqurup,

koturmaqlarını kóz aldida etti. **9** Andin u koturmaqni əhemmə adəm mening kəximdin qikip kətsun, dedi. **10** Andin Amnon Tamaroja: Taamni iżkiriki hujriçoja elip kirgin, andin kolungdin elip yəyman, — dedi. Tamar əzi ətəkən koturmaqni iżkiriki hujriçoja, akisi Ammonning əkəltürüp yedi. **11** Tamar ularını uningoja yegüzütp dəp oylap, bala tirk wakitta roza tutup yoqlidim. **23** Əkəlməkqi boluwidi, u uni tutuvelip: I singlim, kall! Man bilan yatkın! dedi. **12** Lekin u uningoja jawab berip: Man uni yandurup alalaymənnü? Man uning yenioja Yak, i aka, meni nomuska köymiqin! Israilda bundak bariman, lekin u yenimiqo yenip keləlməydi, — dedi **24** ix yok! Sən bundak pəskəxlilik kilmiqin! **13** Man bu ətəkən koturmaqni iżkiriki hujriçoja, akisi Ammonning xərmandiqilikni kəndakmu kəttürüp yürələymən?! Sən kirip uning bilen yatti; u bir oçul tuojiwidi, Dawut bolsang Israilning arisidiki əhməkərdin bolup kəlisən. **14** Ətünüp kəlay, pəkət padixaħka desəngla, u meni sanga ətəkən koturmaqni iżkiriki hujriçoja, akisi Ammonning xərmandiqilikni kəndakmu kəttürüp yürələymən?! Sən kirip uning bilen yatti; u bir oçul tuojiwidi, Dawut bolsang Israilning arisidiki əhməkərdin bolup kəlisən. **15** Andin Amnon uningoja intayin kattik nəprətləndi; uning uningoja bolovan nəprəti uningoja bolovan aslidiki mühəbbətidin ziyyədə boldi. Amnon uningoja: Kopup, yoqal! — dedi. **16** Tamar uningoja: Yak! Meni həydigən gunahıng sən həli manga kiliqin xu ixtin bəttardur, dedi. Lekin Amnon uningoja kələk salmidi, **17** bəlkı hizmitidiki yax yigitini qakırıp: Bu [hotunni] manga qaplaqturmay, sırtqa qikiriwat, andin ixkni takəp koy, dedi. **18** Tamar tolimu rəngdar bir kənglək kiyənəndi; qünki padixaħning tehi yatlıq bolmiojan kızlırları xundak kiyim kiyətti. Ammonning hizmetkarı uni қoçləp qikirip, ixkni takıwaldı. **19** Tamar bexioja kül qeqip, kiyən rəngdar kənglikini yırtıp, kolını bexioja koyup yoqlıqan peti ketiwatattı. **20** Akisi Abxalom uningoja: Akang Amnon sən bilən yattimus? Həzirqa jım turojin, singlim. U sening akang əməsmü? Bu ixni kənglüngə almiojin, — dedi. Tamar akisi Abxalomning eyida kəngli sunuk haldə turup kəldi. **21** Dawut padixaħmu bolovan barlık ixlarnı anglap intayin aqqıllandı. **22** Abxalom bolsa Amnonoja ya yahxi, ya yaman heq gəp kilmidi. Qünki Abxalom singlesi Tamarnı Ammonning horlıqanlığından uni eq kərətti. **23** Toluk ikki yil etüp, Əfraimoja yekin Baal-Hazorda Abxalomning kirkioquluları koylırını kirkıwatattı; u padixaħning həmmə oqullarını təklip kıldı. **24** Abxalom padixaħning kexioja keliplə: Mana kulları koylırını kirkıtiwatidu, padixaħ wa hizmatkarlırinin silining kulları bilən billə berixinə etüniman, — dedi. **25** Padixaħ Abxalom: Yak, oqlum, biz həmmimiz barmayı, sənq eoqırqılıq qüxiq kalmışın, — dedi. Abxalom xunqə desimu, u barçılısı unimi, bəlkı uningoja amat tilidi. **26** Lekin Abxalom: Əgar berixkə unimisə, akam Amnonni biz bilən barçılısı koysila, — dedi. Padixaħ uningdin: Nemixkə u sening bilən baridu? — dəp soridi. **27** Əmma Abxalom uni kep zorlıqını üçün u Ammonning, xundakla padixaħning həmmə oqullarını uning bilən billə berixioja qoxuldu. **28** Abxalom ez oqlamlarıqo buyrup: Sağək turunglar, Amnon xarab iqip hux kəyp bolqanda, mən silərgə Amnonni urungular desəm, uni dərħal eltürünglər. Korkmanglar! Bularnı silərgə buyruqası mən əməsmü? Jür'ətlik bolup baturluk kərsitinglər — dedi. **29** Xuning bilən Abxalomning oqlamları Amnonoja Abxalom ezi buyruqandək kıldı. Xuan padixaħning həmmə oqulları

kopup, hər biri ez keçiripa minip qaqtı. **30** Xundak boldiki, ular tehi yolda keçip ketiwatkanda, «Abxalom padixahning həmmə oqullurini eltürdi. Ularning həq biri kalmidi» değən həwər Dawutka yətküzüldi. **31** Padixaḥ, kopup kiyimlirini yırtıp yarda düm yattı; uning həmmə kul-hizmətkarları bolsa kiyimliri yırtık haldə yenida turatti. **32** Əmma Dawutning akisi Ximeahning oqlı Yonadab uningoşa: — Olojam, ular padixaḥning oqullurı bolqan həmmə yigitlərini eltürdi, dəp hiyal kilmisila. Qünki pəkət Amnon eldi; u ix Amnonning Abxalomning singlisli Tamarni har kilojan kündün baxlap Abxalomning aqzidin qikarmıqan niyyiti idi. **33** Əmdi oqojam padixaḥ, «Padixaḥning həmmə oqullurı əldi» değən oyda bolup kengüllürini biaram kilmisila. Qünki pəkət Amnonla əldi — dedi. **34** Abxalom bolsa keçip kətkənidı. [Yerusalemдiki] kəzətqi oqulam karıwidı, mana, ojarb təripidin taçının yenidiki yol bilən nuroqun adəmlər keliwatatti. **35** Yonadab padixaḥka: Mana, padixaḥning oqullurı keldi. Del küllirli deyəndək boldi — dedi. **36** Səzini tükitip turiwidı, padixaḥning oqullurı kelip kattık yioğa-zar kıldı. Padixaḥ bilən hizmətkarlirimu kattık yioļaxtı. **37** Lekin Abxalom bolsa Gəxurnıng padixaḥı, Ammılıhudung oqlı Talmayning kexiqoşa bardi. Dawut oqlı üçün hər künü həza tutup kayoqrıldı. **38** Abxalom keçip, Gəxurqa berip u yərdə iüq yıl turdi. **39** Dawut padixaḥning kəlbini Abxalomning yenoşa berixkə intizar boldi; qünki u Ammonoşa nisbətən tasallı tapşanıdı, qünki u əlgənidi.

kaňoja kān intikam aloqularning oqlumni yokatmaslikî üçün, ularning halak kiliçioja yol koymioşayla, — dedi. Padixah: Pərvərdigarning hayatı bilen ķasəm kılımənki, Sening oqlungning bir tal qeqi yergə qüxməydu, — dedi. **12** Lekin ayal: Dedəkliri ojojam padixahkä yəna bir sezni degili kojoşayla, dəwidı, u: Eytkin — dedi. **13** Ayal yəna mundak dedi: Əmdı sili nemixkä Hudanıng həlkığa xuningşa oxhax ziyanlık bir ixni niyat kıldıla? Padixah, xu gəpi bilən ezipi gunahkar klip bekitiwişidü, qünki u ezi paliojan xixini kəyturup akełmidim. **14** Dərəwkə hämmimiz qöküm elüp, yərgə tekülgən, kəytidin yiojıwalojlı bolmaydiqan südək bolimiz. Lekin Huda adəmning jenini elixkä emas, bəlkı Əz palançınını Əzığə kəyturup əkilixkä ilaj kılıdu. **15** Əməliyəttə, mening ojojam padixahkä xu ix toorpisidin sez kələjili keliximming səwəbi, həlk meni körkətti. Lekin dedəkliri: Bu gəpni padixahkä eytay! Padixah bəlkim ez qərisining iłtimasını bəja kəltürər, deqən oyda boldi. **16** Qünki padixah, anglıxi mumkin, qərisini həm oqlumni Hudanıng mirasidin təng yokatmakçı bołożan kixinining kolidin kutkuşup kalar. **17** Xunga dedəkliri, ojojam padixahıning sezi manga aramılık berar, dəp oylidim. Qünki ojojam padixah Hudanıng bir pərixtisidək yahxiyamanni pərk atküqidur. Pərvərdigar Hudalirı sili bilən billə boloyay! **18** Padixah ayalqa jawab berip: Səndin etünimənki, man səndin sorımaqçı bołożan ixni məndin yoxurmioşaysən, dedi. Ayal: Olojam padixah, sez kilsila, dedi. **19** Padixah: Bu gəpliringning hämmisi

14 Əmdı Zəruiyaning oqlı Yoab padixah қalbining Abxalom oqça telmüriüwat қanlılığını baykıdı. **2** Xuning üçün Yoab Təkoşaqa adəm əwətip u yerdin danixmən bir hotunni əkəldürüp uningoşa: Səndin etünəy, eziungni matəm tutkan xixidək kərsitip қarılık kiyimi kiyip, eziungni atırlıq may bilən yaqşılmay, bəlkı eziungni elgüzü üçün uzun wakit həzidar bolğan ayaldač kilip **3** [Dawut] padixaḥning kəxiçə berip uningoşa mundak degin, — dedi. Xundak kilip, Yoab deməkçi boloquentlarını u ayalçı egətti. **4** Xuning bilən Təkoalıq bu ayal padixaḥning aldiçoja berip, təzim kilipl, bax urup: I padixaḥim, meni kütkuzuwaləqayla, — dedi. **5** Padixaḥ, uningdin: Nema dərdar bar? dap soridi. U jawap berip: Mən dərwəkə bir tul hotumnan! Erim eliup kətti; **6** Dedəklirinən ikki oqlı bar idı. İkkisi etizlikta uruxup kəlip, ariço qüxicidən adəm bolmicoqqa, biri yənə birini urup əltürüp koydı. **7** Mana, hazır pütün əydikilər dedəklirigə karxi kopup, inisini eltürginini bizgə tutup bərgin; inisining jenini elip, kətə kılıqını üçün biz jançı ja alımız. Xuning bilənmə miras aloquqını yokitimiz, dəwatidu. Ular xundak kilipl yalıquz kalojan qoojumni eşqürüp, erimga na nam na yər yüzdə əowladmu kəldurcoqli koymaydu, — dedi. **8** Padixaḥ, ayalçı: Öyünggə baroçın, mən əhwalıqə karap sən toqıruluk həküm qıkırıman, — dedi. **9** Təkoalıq ayal padixaḥka: I, ojojam padixaḥ, bu ixta gunahı, bolsa, həmmisi mening bilən atamming jəmati üstidə bolsun, padixaḥ wə uning tahtı bilən munasiwbətsə bolsun, — dedi. **10** Padixaḥ: Birar kira sanga [bu toqıruluk] gəp kilsa, uni mening kəxiçə elip kəlgin, u seni yənə awarə kilmədıcıjan bolidu, — dedi. **11** Ayal jawab berip: Undakta padixaḥ Pərvərdigar Hudalırını yad kılıqayla,

Yoabning kersatmisimu, qandak? — dedi. Ayal jawab berip: **I**, oqojam padixah, silining janliri bilen kəsam kılımənki, oqojam padixah eytkanlıri ongojumu, solojumu kaymaydiqon həkikəttür. Dərwəkə silining kulları Yoab manga xuni tapılüp, bu sezlərni dedakliniring aqzıqa saldı. **20** Yoabning bundak kılıxi bu ixni həl kılıx üçün idi. Olojamning danalıki Hudanıng bir pərixtisiningkidək ikən, zemində yüz beriwaṭkan həmmə ixlarnı bilidikən, — dedi. **21** Xuning bilən padixah Yoabka: Makul! Mana, bu ixşa ijazət bərdim. Berip u yigit Abxalomni elip kalğın, dedi. **22** Yoab yərəgə yikiliş bax urup, padixahıqə bəht-bərikət tilidi. Andin Yoab: I oqojam padixah, ez kulungning təlipiga ijazət bərgininqidin, ez kulungning sening aldingdə ittipat tapkinini bugün bildim, — dedi. **23** Andin Yoab kəzəqil, Gəxuroja berip Abxalomni Yerusaleməja elip kəldi. **24** Əmməna padixah: — U menin yüzümü kerməy, ez eyigə barsun, degənədi. Xunga Abxalom padixahning yuzini kerməy, ez eyigə kətti. **25** Əmdi pütktül Israil tawasidə Abxalomdaq qıraylık dəp mahtalıqan adəm yok idi. Tapinidin tartıp qoqqusiqiqa uningda heq əyib yok idi. **26** Uning qeqini qüxiřengə (u hər yilning ahirida qeqini qüxiřətti; qeqi eqorilrixip kətkəqkə, xunga uni qüxiřətti), qeqini padixahning «ələqəm taraza»si bilən tartsa ikki yüz xəkəl qılıktı. **27** Abxalomdin üq oqul wə Tamar isimlik bir kız tuqulđı. Kizi tolimu qiraylıq idi. **28** Abxalom padixahning yuzini kerməy, Yerusalemda toptoqra ikki yil toxquqə turdu; **29** Abxalom Yoabka adəm mangdurup, özini padixahning kexiçə əwətixini etti, əmməna u kəlgili unimidi. Abxalom inkkinçi kətim uning yenioja adəm əwətti, lekin Yoab kelixni halimidi. **30** Xuning bilən Abxalom ez hizmətkarlırija: — Yoabning meningkigə

yandax arpa teriklik bir parqə etizlik bar. Berip uningoja kenizəkliridin onni ordioja karaxka koydi. **17** Padixah ot koyunlar, dəp buyrudi. Xundak kılıp, Abxalomning qıkip kətkəndə həmmə həlk uningoja əgəxti; ular Bayt-hizmətkarlı Yoabning bu bir parqə etizlikdə ot Mərhəkta turup կaldı. **18** Həmmə hizmətkarlı uning koydi. **31** Andin Yoab қozojılıp Abxalomning eyiga bilən billa [Kidron ekinindən] etüwatatti; barlıq Kərətiylər, kirip uningdin: Nemixə hizmətkarlıring etizlikimə qıkip ot koydi! — dəp soridi. **32** Abxalom Yoabka jawab uningoja əgəxkən alta yüz adəm padixahning aldida berip: Mana, mən sənəgə adəm əwətip: Kəsiməqə kəlsün, mangattı. **19** Padixah, Gatlik Ittayə: Sən nemixəkə biz andin padixahning kəxiqə manga wakalitən baroquzup bilən barisən? Yenip berip padixahning kəxida turojin; uningoja: Mən nemixə Gəxurdın yenip kəlgəndim! qünki sən ez yurtungdin musapır bolup palanoqansən. U yərdə kəlsəm, yahxi bolattıkmə, dəp eytkəzmkəq idim. Əndi padixah bilən didarlaxsam dəymən; məndə kəbəhlik bolsa, u meni oltürsun, — dedi. **33** Xuning bilən Yoab padixahning kəxiqə berip, uningoja bu həwərnəi yətküzdi. Padixah Abxalomni qakirdı; u padixahning kəxiqə kelip, padixahning aldida təzim kılıp bax urdi; padixah Abxalomni seydi.

15 Bu ixlardın keyin Abxalom əzığəjəng hərwisi bilən atlarnı təyyaraltı həm ez aldida yügüridiojan əllik əskəri bekitti. **2** Abxalom tang səhərdə kopup, dərvəziqə baridiojan yolning yenida turattı. Kəqañ birsı dəwayimni kassun dəp, padixahkə arz tutkılı kəlsə, Abxalom uni qakırıp: Sən kəysi xəhərdin կelding, — dəp sorayıttı. U kixi: Kulung Israilning palanqı kəbilisidin կeldi, desə, **3** Abxalom uningoja: Mana, dəwayinglər durus wə hək ikən, lekin padixah təripidin əzığə wakalitən ərzigni anglaxka koyulqan adəm yok, dəyti. **4** Andin Abxalom yəna: Kaxki, man zemində sorakçı kılınsam idi, hər kimning arzı yaki dəwayi bolup, meninq kəsiməqə kəlsə, uningoja adalet kərsitəttim! — dəyti. **5** Birkim uningoja təzim kılıqlı aldiqə barsa, Abxalom կolini uzutup, uni tutup səyətti. **6** Abxalom xundak kılıp padixahning həkün qırkırixıqə kalqan Israilning hərbir adamlarının kengüllərini utuwalatdı. **7** Tet yil ətkənda, Abxalom padixahkə: Mening Həbronda Pərvərdigaroja iqtən kəsimimni ada kılıxım üçün, xu yərgə berixkə iżazat bərsəng; **8** qünki kulung Suriyadiki Gəxurda turojinimdə kəsəm iqiş: Əgər Pərvərdigar meni Yerusaleməqə käytursa, mən Pərvərdigaroja ibadət kılımən, dəp eytkənidə, — dedi. **9** Padixah uningoja: Tinç-aman berip kalgin, dewidi, u koqılıp Həbronaqə kətti. **10** Lekin Abxalom Israilning həmmə kəbililirigə məhpiv əlqlirləri mangdurup: Büroja awazını anglojininglərdə: «Abxalom Həbronda padixah boldı!» dəp elan kilinglar, dedi. **11** Əndi ikki yüz adəm taklip bilən Abxalom bilən birgə Yerusalemədin baroqanı. Ular həkikiyə əhwaldin bihəwər bołożaqka, saddilik bilən baroqanı. **12** Abxalom kurbanlıq ətküzəndə, u adəm əwətip Dawutning məslihətqisi bołożan Gilohluk Ahitofeli əz xəhiri Gilohdın elip կeldi. Xuning bilən kəst baroqanseri küqəydi, Abxaloməqə əgəxkənlər baroqanseri kəpiyiwatatti. **13** Dawutkə bir həwərqi kelip: Israilning adamlarının kengüllərini Abxaloməqə mayıl boldı, — dedi. **14** Xuning bilən Dawut Yerusalemədə uning bilən bołożan həmmə kül-hizmətkarlıriqə: Kəpup kaçaylı! Bolmisa, Abxalomdını kütulalmaymız. İttik ketəyli; bolmisa, u tuyukşız üstümizgə besip kelip, bizgə bala kəltürüp xəhər həlkini kılıq bisi bilən uridu, dedi. **15** Padixahning kül-hizmətkarlıri padixahkə: Ojojam padixah nemə bekitəsə, xuni kılımiz, dedi. **16** Xuning bilən padixah kenizəkliridin onni ordioja karaxka koydi. **17** Padixah ot koyunlar, dəp buyrudi. Xundak kılıp kətkəndə həmmə həlk uningoja əgəxti; ular Bayt-hizmətkarlı Yoabning bu bir parqə etizlikdə ot Mərhəkta turup կaldı. **18** Həmmə hizmətkarlı uning koydi. **31** Andin Yoab қozojılıp Abxalomning eyiga bilən billa [Kidron ekinindən] etüwatatti; barlıq Kərətiylər, kirip uningdin: Nemixə hizmətkarlıring etizlikimə qıkip ot koydi! — dəp soridi. **32** Abxalom Yoabka jawab uningoja əgəxkən alta yüz adəm padixahning aldida berip: Mana, mən sənəgə adəm əwətip: Kəsiməqə kəlsün, mangattı. **19** Padixah, Gatlik Ittayə: Sən nemixəkə biz andin padixahning kəxiqə manga wakalitən baroquzup bilən barisən? Yenip berip padixahning kəxida turojin; uningoja: Mən nemixə Gəxurdın yenip kəlgəndim! qünki sən ez yurtungdin musapır bolup palanoqansən. U yərdə kəlsəm, yahxi bolattıkmə, dəp eytkəzmkəq idim. Əndi padixah bilən didarlaxsam dəymən; məndə kəbəhlik bolsa, u meni oltürsun, — dedi. **33** Xuning bilən Yoab padixahning kəxiqə berip, uningoja bu həwərnəi yətküzdi. Padixah Abxalomni qakirdı; u padixahning kəxiqə kelip, padixahning aldida təzim kılıp bax urdi; padixah Abxalomni seydi.

Yərdimli boludı! — dedi. **22** Dawut Ittayə: Əndi sənmu berip [ekindən] ətkin, dedi. Xuning bilən Gatlik Ittay həmma adəmləri wə uning bilən mangojan barlık bala-qakılırlı ətüp kətti. **23** Həmmə həlk etüwatkanda, pütük xu yurttiklər kəttik, awaz bilən yioqlidi. Padixah ezmizi Kidron ekinindən ətkəndə, barlıq, həlk qəlliük təripigə karap yol aldı. **24** Wə mana, Zadok bilən Lawiyaları Hudanıng əhdə sandukını kətürüp billə kəldi; ular Hudanıng əhdə sandukını yərdə kəydi. Barlıq həlk xəhərdin qıkip etkiqə Abiyatar bolsa, kurbanlıqları sunup turattı. **25** Padixah, Zadokka: Hudanıng əhdə sandukunu xəhərgə yandurup elip kırğın. Mən əgər Pərvərdigarning kezliridə iltipat tapsam, U qoqum meni yandurup kelidu wə U manga əhdə sandukunu wə Əz makanını yəna kərgüzipidü; **26** lekin U mening toorąmda: Səndin hursənlilikim yok, desə, mana mən; U meni կəndək kılıxni layık kərsə, xundak kilsən, — dedi. **27** Padixah kahıñ Zadokka: Sən aldin kərgüçi əməsmə? Sən wa ez oqlung Ahirmaaz wə Abiyatarıning oqlı Yonatan, yəni ikkinglarning ikki oqlunglar sənqə həmrəh bolup tinq-aman xəhərgə käytikin. **28** Mana, mən silərdin həwər kəlgüqə qəldiki ətkəllərdə kütüp turay, — dedi. **29** Xuning bilən Zadok bilən Abiyatar Hudanıng əhdə sandukunu Yerusaleməqə kəyturup berip, u yərdə կaldı. **30** Lekin Dawut Zəytun teojoja qıkkanda, bexini yepip yalang ayaq bolup yioqlawatatti; uning bilən bołożan həmmə həlkning hərbiri bexini yepip yioqlap qıkiyatattı. **31** Birsi kelip Dawutka: Ahitofelmi Abxalomning kəstiqə katnaxkanlar iqidə ikan, dedi. Xuning bilən Dawut dua kiliplə: I Pərvərdigar, Ahitofelning məslihətini əhməkanlılıkka aylandurqoysən, dedi. **32** Dawut taqning qoqqisoja, yəni adətə u məhsus Hudaqə ibadət kılıdıcıq jayoja yətkəndə, Arkılıq Huxay tonı yirtik, bexioja topa-qang qeqiloqan haldə uning aldiqə կaldı. **33** Dawut uningoja: Mening bilən barsang, manga yük bolup kəlisən; **34** lekin xəhərgə käytip berip Abxaloməqə: I padixah, man büyüğə կədər atangnıq kul-hizmətkari bolossenək, əndi seninq kul-hizmətkarinqə bolay, desəng, sən mən üçün Ahitofelning məslihətini bikar kiliwetələysən. **35** Mana Zadok wə Abiyatar deqən kahınlarmu xu yərdə sən bilən billa bolidu əməsmə? Padixahning ordisidin nema anglisang, Zadok bilən Abiyatar kahınlarıqə eytkin. **36** pütün ailisidikilərni elip, qıkip kətti; əmma padixah

mana, ularning ikki oqqli, yani Zadokning oqqli Ahimaaz bilen Abiyatarning oqqli Yonatanmu xu yerdə ularning yenida turidu. Hərnemə anglisang, ular arkılık manga həwər yətküzgin — dedi. **37** Xuning bilən Dawutning dəsti Huxay xəhərgə bardı; Abxalommu dəl xu qəsədə Yerusalemə qirdi.

16 Dawut təqning qoqqisidin əmdila etüxiga Məfiboxətning hizmətkarı Ziba ikki yüz nan, bir yüz kixmix poxkili, yüz yazılık mewə poxkili wə bir tulum xarabni ikki exəkkə artip uning aldioqa qıkçı. **2** Padixah Zibaqası: Bularni nemə üçün əkəlding? dedi. Ziba: Exaklorni padixahning ailsidikiler menixi üçün, nanlar bilən yazılık mewilərni əqlamlarınq yeyixi üçün, xarabni qəlda həriq kətəklərning iqixi üçün əkəldim — dedi. **3** Padixah: Ojəngning oqli nəda? — dəp soridi. Ziba padixahlıqına jawab berip: U yənilə Yerusalemda qaldı, qünki u: Bugün Israil jəmatidikələr atamning padixahlığını manga yandurup beridü, dəp oltruridu — dedi. **4** Padixah Zibaqası: Mana Məfiboxətning həmmisi sanga təwə bolsun, dewidi, Ziba: Mən siligə təzim klimən; silining aldilirida iltipat tapsam, i oqjam padixah, — dedi. **5** Dawut padixah Bahurimoja kalğändə, mana Saulning jəmatidin bolovan, Geranıng oqli Ximəy isimlik bir adam xu yerdin uning aldioqa qıkçı; u bu yakka kəlgəq kimdu birlini əqrəbatattı. **6** U Dawutning əzığa wə Dawut padixahning barlıq hizmətkarlırioja əkarap taxlarnı attı; həmmə həlk bilən barlıq palwanlar padixahning ong taripdə wə sol taripdə turatı. **7** Ximəy əqrəbat: Yokal, yokal, hay sən kənhor, iplə! **8** Sən Saulning ornıda padixah boldung, lekin Pərvərdigar uning jəmatining kənini sening bexingoqa kəyturdı; əmdi Pərvərdigar padixahlıkı oqlung Abxalomning əklija bərdi; mana, əzüngning rəzillikin sening üstüngə qüxti, qünki sən bir kənhrsən! — dedi. **9** Zəruiyaning oqli Abixay padixahlıq: Nemixə bu elük it oqjam padixahlı əqrəbisün? U yərgə berip uning bexini kəskili manga ijazət bərgaysan! — dedi. **10** Lekin padixah: I Zəruiyaning oquşulları, menin bilən nemə karinglər? U əqrəbişən! Əgər Pərvərdigar uningoja, Dawutni əqrəbişin, dəp eytən bolsa, undakta kim uningoja: Nemixə bundak əklişən? — deyialisün? **11** Dawut Abixay oqja wə barlıq hizmətkarlırioja: Mana eż puxtumdin bolovan oqlum menin jenimni izdигən yerdə, bu Binyamin kixi uningdin artukraq kilməndi? Uni əqrəbijili əklija, qünki Pərvərdigar uningoja xundak buyrupcu. **12** Pərvərdigar bəlkim menin dərdilirimi nəzirigə elip, bu adəmning bügün meni əqrəbənlərinin ornıda manga yahxılık yandurur, dedi. **13** Xuning bilən Dawut eż adəmları bilən yolda mengiwerdi. Ximəy bolsa Dawutning udulduki təq baoqrıda mangojaq əqrəbatı həm tax etip topa-qang qaqqati. **14** Padixah wə uning bilən bolovan həlkənq həmmisi həriq, mənzilgə baroqanda u yerdə aram aldı. **15** Əmdi Abxalom barlıq Israillər bilən Yerusalemə qirdi; Ahitoftəl uning bilən billə idi. **16** Dawutning dəsti arkılık Huxay Abxalomning əklija kalğändə, u Abxalomqası: Padixah yaxisun! Padixah yaxisun! — dedi. **17** Abxalom Huxay oqja: Bu sening dostung oqja kərsitidioqan himmitingmu? Nemixə dostung bilən barmidinq? — dedi. **18** Huxay Abxalomqası: Yak, undak

əməs, bəlkı Pərvərdigar wə bu həlk həmdə Israillarning həmmisi kimni tallisa, mən uningoja təwə bolay wə uning yenida turimən. **19** Xuningdin baxxa kimning hizmitidə bolay? Uning oqlininq kəxida hizmat kılmaqdır? Sening atangning kəxida hizmat kılqandak, əmdi sening kəxində hizmat kilay, — dedi. **20** Andin Abxalom Ahitoftəl: Məslihətliy yol kəsitinglər, kəndak kilsək bolar? — dedi. **21** Ahitoftəl Abxalomqası: Atangning ordisi oja əkliji koyovan kenizəkləri bilən billə yatkın; xuning bilən pütkül Israil sening əzüngni atangoja nəpratlık kılqanlıkingni anglaydu; xundak kılıp sanga əgəxkənlərin qolları küqləndürüldü, dedi. **22** Xuning bilən ular Abxalom üçün ordining egzisidə bir qədir tiki; Abxalom həmmə Israilning kezliyi aldida eż atisining kenizəkləri bilən billə boldı. **23** U künlərdə Ahitoftəlning bərgən məslihəti huddi kixi Hudaddin sorap erixən sezikəndək hesablinatti. Uning Dawutka wə Abxalomqası bərgən həmmə məslihətimi həm xundak əkarıllı.

17 Ahitoftəl Abxalomqası: Manga on ikki ming adəmni talliweişkə ruhsət bərsəng, mən bugün keşə kəzəjilip, Dawutni kooqlay; **2** Mən uning üstigə qüxkinimdə u həriq, qolları ajiz boludı; mən uni alakzadə kiliwetimən, xundakla uning bilən bolovan barlıq həlk əqədi. Mən pəkət padixahnilə urup əltürimən, **3** andin həmmə həlkni sanga bekindurup kəyturimən. Sən izdигən adam yokalsa, həmmə həlk sening kəxinoja kəytidü; xuning bilən həmmə həlk aman-esən əkalidü, dedi. **4** Bu məslihət Abxalomqası wə Israilning barlıq əksəkalları oja yakçı, **5** lekin Abxalom: Arkılık Huxay nimə qəkiringlər; uning səzinimə anglaylı, — dedi. **6** Huxay Abxalomning əklija kalğändə, Abxalom uningoja: Ahitoftəl mundak-mundak eyttı; u degəndək kəlaylimu? Bolmisa, sən bir məslihət bərgin, — dedi. **7** Huxay Abxalomqası: Ahitoftəlning bu wakıttı bərgən məslihəti yahxi əməs, — dedi. **8** Huxay yənə mundak dedi: «Sən atang bilən adəmlərini bilisənə — ular palwanlardur, hazır daladiki balılıridin juda kılınojan qixi eyikətə paylı yaman. Atang bolsa həkikiyə jəngqidür, eż adəmləri bilən birgə konnaydu. **9** Mana u hazır bir qarda ya baxxa bir yerdə məkününələşən bolsa kerək. Mubada u awval həlkımız üstigə qüxsə xuri anglıqan hərkim: Abxalomqası əgəxkənlər əklijin qılıqlıqqa uqraptı, — dəydü. **10** U wakıttı hətta xır yürək palwanlarning yürüklərimü su bolup ketidü; qünki pütkül Israil atangning batur ikanlıklını, xundakla uningoja əgəxkənlərin qılıqlıqına baxlap jənggə qıkkın. **12** Biz uni kəyərdə tapsaq, xəbnəm yərgə qüvkəndək uning üstigə qüxaylı. Xuning bilən uning ezi wə uning bilən bolovan kixilərdin heq kimmi kalmayıdu. **13** Əgər u bir xəhərgə kiriwalsimu, pütkül Israil xu yərgə aroqamqılları elip kelip, xəhərni hətta uningdiki kiçik xəcəjil-taxlarnımı kıldurmayı sərəp əkilip, dərya jiloşisoja taxlıwetimiz». **14** Abxalom bilən Israilning həmmə adəmləri: Arkılık Huxayning məslihəti Ahitoftəlning məslihətidin yahxi ikən, deyixti. Qünki Pərvərdigar Abxalomning bexioja bala kəlsən dəp, Ahitoftəlning yahxi məslihətinin bikar kılıñixinini bekitkənidi. **15** Huxay Zadok bilən Abiyat-

kahinlarqa: Ahitofelning Abxalom bilen Israilning xəhərdə turup bizgə həmdəm boluxka təyyar turoşaya, aksakallirioja bərgən məslihəti mundak-mundak, əmma dedi. **4** Padixaḥ ularqa: Silərgə nemə layik körünsə, menin məslihətim bolsa mundak-mundak; **16** hazır xuni kılımın, — dedi. Xuning bilən həlk yüzdin, mingdin silər dərhal adəm əwətip Dawutka: Bu keqidə qelning bolup xəhərdin qıkıwatlıqanda, padixaḥ dərvazining keqikliridə könəməy, bəlkı tez etüp ketinqlər, bolmisa yenida turdi. **5** Padixaḥ Yoab bilən Abxay wə İttayqa: padixaḥ wə uning bilən bolqan həmmə həlk halak Man üçün Abxalomqa yahxi muamiliđə bolup ayanglar, boluxi mumkin, dap yatküzungür — dedi. **17** U wakitta dedi. Padixaḥning [həmmə sərdarlıriqə] Abxalom Yonatan bilən Ahimaaž Ən-Rogolda kütip turattı; ular toprisida xundak tapilioçinidə, barlıq həlk tapilioçinini baxkılarning körüp kalmaslıq üçün xəhərgə kirmidi; anglıdi. **6** Andin həlk Israil bilən sokuxkənə məydanoşa bir dedekning qıkıp ularqa həwər berixi bekitiildi. Ular qiki; sokux əfraiminq ormanlıkida boldi. **7** U yərdə berip Dawut padixaḥhəkə həwərni yatküzdü. **18** Lekin bir Israil Dawutning adəmliridin məoqlup boldi. U künü yax yigit ularni körüp kelip, Abxalomqa dəp koydi. ular kəttik kirojin kilindi — yiğirmə mingi əldi. **8** Əmma bu ikkiylə ittik berip, Bəlurimdik bir adəmning əyığa kirdi. Bu adəmning höylisidə kuduč bar idı; ular Sokux xu zeminoşa yeyildi; ormanlıq yəwətkənlər xuningə qüsüxp yoxurundi. **19** Uning ayali kudučning keqirioja minip, qong dub dərihining köyük xahlirining teküp koydi; xuning bilən həq ix axkarlanndı. **20** tegidin ətkənda, uning bexi dərəh xehiqə kaplixip Abxalomning hiszatkarlırı eygə kirip ayalning kexiqə kelip, u esilip kaldi; u mingən keqir bolsa aldioja kelip: Ahimaaž bilən Yonatan kəyərdə? — dəp soridi. ketip kaldi. **10** Birsə buni körüp Yoabka həwər berip: Ayal: Ular eriktin etüp kətti, dedi. Kəlgənlər ularını Mana, mən Abxalomning bir dub dərihida sanggilap izdəp tapalmay, Yerusalemqa käytip kətti. **21** Ular turojını kərdüm, dedi. **11** Yoab həwər bərgən adəmə: kətkəndin keyin, bu ikkiylən kudučin qıkıp, berip Nəmə! Sən uni kərüp turup, nemixə uni urup əltürüp Dawut padixaḥhəkə həwər bərdi. Ular Dawutka: Kopup, yərəq qüxiřmiding? Xundak kılajan bolsang, sanga on sudin etkin; qünki Ahitofel seni tutux üçün xundak kümütx tənggə wə bir kəmər berəttim, — dedi. **12** U məslihət beriptu, — dedi. **22** Xuning bilən Dawut wə uning bilən bolqan barlıq həlk kozqılıp Iordan təwəkkül kılıp, xundak kılajan bolsam (hərkəndək dəryasidin etti; tang atkuqə Iordan dəryasidin etmigən heqkim əkləndi. **23** Ahitofel əz məslihətini kobul kəlməqənlərini körüp exikini tokup, əz xəhəridikə əyığə berip, eyidiklərgə wasiyət tapxuroqandın keyin, esilip əltüwaldı. U əz atisining kəbrisidə dərpa kılındı. **24** Xu arılıkta Dawut Maḥanaimoşa yetip kəlgənidi, Abxalom wə uning bilən bolqan Israilening həmmə adəmlirimu təwəkkül kılıp, xundak kılajan bolsam (hərkəndək Iordan dəryasidin etüp bolqanıdi. **25** Abxalom Yoabning üq nəyzini elip dərəhtə sanggilaklıq hələ tirik turoqan ornida Amasanı koxununing üstiga sərdar kılıp koydi. Abxalomning yürikigə sanjidi. **15** Andin Yoabning oqlu Amasa bolsa Yitra isimlik bir Israilliğ kixining oqlı idi. kətürögüsü bolovan on oqlum Abxalomning qərisigə U kixi Nahaxning kizi Abigail bilən yekinqılık kılajanıdi. yiqılıp, uni urup əltürdi. **16** Andin Yoab kanay qaldı; Nahax Yoabning anisi Zəruyi bilən aqa-singil idi. **26** həlk Israileni kəqolaxtin yandı; qünki Yoab koxunni Israil bilən Abxalom Gileadning zeminida bargaň tiktı. qəkinixkə qakıldı. **17** Ular Abxalomni ormanlıktı qong **27** Dawut Maḥanaimoşa yetip kəlgəndə, Ammoniylarning bir azgalqa taxlap üstigə nuroqun taxlarnı dəwiləp Rabbəl, xəhəridin bolqan Nahaxning oqlı Xobi bilən koydı. Israillar bolsa keqip hərbiri əz makaniqə kətti. Lo-Dibarlık, Ammiəlning oqlı Makir wə Rogelimdən **18** Abxalom tırık waqtida padixaḥ wadisida eziqə bolqan Gileadlik Barzillay degenler **28** yotqan-kerpa, bir abida turoquzoqanı. Qünki u: Mening namimini das, kaqa-kuqa, buođay, arpa, un, komaq, purqak, kəlduridioqanoşa oqlum yok dəp, u tax abidini əz nami kizıl max, korojan purqaklar, **29** həsəl, kəymək wə bilən atiojanı. Xuning bilən bu tax bütüngüre kədər koylarnı kəltürüp, kala sütidə kılınojan kurut-irimiqk "Abxalomning yadikarı" dəp atılıdu. **19** Zadokning oqlı kətarlıklarını Dawut bilən həlkə yeyix üçün elip kəldi, qünki ular: Xübəhisizki, həlk qəldə hərip-eqip, ussap kütküzüp sən tünün intikam aldı, dəp padixaḥhəkə həwər kətkəndü, dəp oylıqanıdi.

18 Dawut əzi bilən bolqan həlkni yiqip editildi wə ularınqıng üstigə mingbexi bilən yüzbexi koydi. **2** Andin Dawut həlkni üq beləkkə belüp jənggə qıkardı; birinqi beləknii Yoabning kol astida, ikkinqi beləknii Zəruyanıq oqlı, Yoabning inisi Abixayning kol astida wə üçinqi beləknii Gatlık İttayning kol astida koydi. Padixaḥ, həlkə: Bərhək, manmū silə bilən jənggə qıkımən, dedi. **3** Lekin həlk: Sili qikmisila, əgar biz əqəsqək dütxmən bizgə pərwa kilmaydu; hətta yerimiz əlüp kətsəkmə bizgə pərwa kilmaydu. Qünki əzləri bizning on mingimizgə barawər bolila. Yahxisi sili

Ahimaaz lordan deryasidiki tüzlänglik bilen yügürüp hälkə: Mana, padixah dərvazida olturdu, degən həwər Kuxiyə yetixin uningdin etüp kətti. **24** Dawut iki-taxkı yətküzülgəndə, ularning həmmisi padixahning kəxişa dərvazining otturisida olturatti. Kəzətqi dərvazining kəldi. Əmma Israillar bolsa həmmisi qeçip, eż eyigə egzisidin sepilning üstiga qikip, bexini ketürüp kariwidi, kaytip kətti. **9** Əmdı Israel kəbilisidiki həmmə həlk mana bir adamning yügürüp keliwatğınıni kerdə. **25** Əquloulula kılıxip: Padixah, bizni düxmənlirimizning Kəzətqi warkirap padixahka həwər bardı. Padixah: kolidin azad kılıqan, bizni Filistylərnin kolidin Əgor u yaloquz bolsa uningda qoşum həwər bar, dedi. kutkuşozanıdi. Əmma, u hazır Abxalom tütəylidin Həwərqı bolsa yekinlixip keliwatatti. **26** Andin kəzətqi zemindin əzinini qaqruruwatid. **10** Lekin biz üstimizgə yəne bir adəmning yügürüp kəlginini kerdə. Kəzətqi padixah boluxka məsih kılıqan Abxalom bolsa jəngdə dərvaziwəngə: Mana yəne bir adam yaloquz yügürüp əldi. Əmdı nemixka padixahını yandurup elip kelixə keliwatidu, — dedi. Padixah: Bumu həwərqı ikan, dedi. **27** Kəzətqi: Awwalkisining yügürüxi manga Zadokning Abiyatar kahinlar oja adəm əwətip: Silər Yəhudadıng oqlı Ahimaazning yügürxidək kəründi, — dedi. Padixah: akşakallırıqa: [Padixah mundak dəydu]: — Həmmə U yahxi adəm, hux həwər yətküzidü, — dedi. **28** Israillarning padixahını ordisoja kəyturup kələyli, Ahimaaz padixahka towlap: Salam! dəp padixahka yüzini yərəgə təküzüp təzim kili: Ojojam padixahka ziyan yətküzxəkə kəllirini ketürgən adamları məqlubiyətə amuptila kılıqan Pərvərdigar Hudalırı mubarəktur! — dedi. **29** Padixah: Abxalom salamətmə? — dəp yətkən yərdə, nemixka silər bu ixta ulardin keyin soridi. Ahimaaz jawab berip: Yoab padixahning kuli wə pekiirlərini mangduroğunda, pekşir kixilərnin qong kələyimkənlilikini kərdüm, lekin nemə ix boylanlığını bilmidim, — dedi. **30** Padixah: Boldi, buyakta turup turoqin, dedi. U bir tərapka berip turdi. **31** Wa mana, Kuxiy yetip kəldi; Kuxiy: Ojojam padixah hux həwərnı angloqayla. Pərvərdigar bugün asılık kiliq kəzətqalajan həmmisidin silini kutkuşup, ulardin intikam aldı, dedi. **32** Padixah Kuxiyə: Yigit Abxalom salamətmə? — dəp soridi. Kuxiy: Ojojam padixahning düxmənliri wə silini əkstəlxəkə kəzətqalajanlarning həmmisi u yigitə oxaxa bolsun! — dedi. **33** Padixah tolimu azablinip, dərvazining təpisidiki balihanoja yioqlijan peti qikti; u mangoqa: I oqlum Abxalom! I oqlum, oqlum Abxalom! Kaxki, mən sening ornunga əlsəm bolmasmidi! I Abxalom, menin oqlum, menin oqlum! dedi.

19 Birsi Yoabka: Padixah, Abxalom üçün yioqlap matəm tutmağa, dəp həwər bərdi. **2** Xuning bilən xu kündiki nusret həlk üçün musibətəkə aylandı; qunkı həlk xu künidə: Padixah, eż oqlı üçün kəyək həsrət tartiwidü, dəp agli. **3** U künə həlk səkoxtun keçip hijalatla kələjən adamlardak, ooprlılıqqa xəhərgə kirdi. **4** Padixah, yüzini yepip: I, oqlum Abxalom, i Abxalom, menin oqlum, menin oqlum! — dəp əttik, awaz bilən pəryad kətirdi. **5** Lekin Yoab padixahning eyigə kirip, uning kəxişa keliplə: Əz jeningni, oopulliring bilən kızlıringning jenini, ayalliringning jenin bilən kenizəkliringning jenini kutkuşoqan həmmə hizmətkarlarning yüzünü san bügün hijalətta qaldurdung! **6** Sən əzüngə nəprətlindiqənlərənə seyisən, seni seyidinqənlərənə nəprətlindiqəndək kılısan! Qunkı sən bügün sərdərliringinə yaki hizmətkarliringinə nəzirində heqnərsə əməs degəndək kilding! Qunkı bügün Abxalom tırık kelipl, biz həmmimiz elgən bolsak, nəzirində yahxi bolattıkan, dəp bilip yəttim. **7** Əmdı qikip hizmətkarliringning kengliga tasalliy bərgin; qunkı mən Pərvərdigar bilən kəsəm kılımənki, əgər qikmisiang, bügün keçə həq adəm sening bilən kalmayıdu. Bu bala yaxlıkingdin tartip bügünkü künqiqə tüstüngə qüxkən hərkəndək baladın eojir bolidu, — dedi. **8** Xuning bilən padixah qikip dərvazida olturdu, həmmə

hälkə: Mana, padixah dərvazida olturdu, degən həwər Kuxiyə yetixin uningdin etüp kətti. **24** Dawut iki-taxkı yətküzülgəndə, ularning həmmisi padixahning kəxişa dərvazining otturisida olturatti. Kəzətqi dərvazining kəldi. Əmma Israillar bolsa həmmisi qeçip, eż eyigə egzisidin sepilning üstiga qikip, bexini ketürüp kariwidi, kaytip kətti. **9** Əmdı Israel kəbilisidiki həmmə həlk mana bir adamning yügürüp keliwatğınıni kerdə. **25** Əquloulula kılıxip: Padixah, bizni düxmənlirimizning Kəzətqi warkirap padixahka həwər bardı. Padixah: kolidin azad kılıqan, bizni Filistylərnin kolidin Əgor u yaloquz bolsa uningda qoşum həwər bar, dedi. kutkuşozanıdi. Əmma, u hazır Abxalom tütəylidin Həwərqı bolsa yekinlixip keliwatatti. **26** Andin kəzətqi zemindin əzinini qaqruruwatid. **10** Lekin biz üstimizgə yəne bir adəmning yügürüp kəlginini kerdə. Kəzətqi padixah boluxka məsih kılıqan Abxalom bolsa jəngdə dərvaziwəngə: Mana yəne bir adam yaloquz yügürüp əldi. Əmdı nemixka padixahını yandurup elip kelixə keliwatidu, — dedi. Padixah: Bumu həwərqı ikan, dedi. **27** Kəzətqi: Awwalkisining yügürüxi manga Zadokning oqlı Ahimaazning yügürxidək kəründi, — dedi. Padixah: akşakallırıqa: [Padixah mundak dəydu]: — Həmmə U yahxi adəm, hux həwər yətküzidü, — dedi. **28** Israillarning padixahını ordisoja kəyturup kələyli, deyixkən təliplirinən həmmisi padixahning kulkiçoja yərəgə təküzüp təzim kili: Ojojam padixahka ziyan yətkən yərdə, nemixka silər bu ixta ulardin keyin kəlisilər? **12** Silər menin kerindaxlırim, menin ət-ustihanlırim turup, nemixka padixahını elip kelixə kəlisilər? **13** Wə xundakla yəna Amasəcim: Padixah, mundak dəydu: — Sən menin ət-ustihanlırim əməsməsən? Əger seni Yoabning ornidə menin kəximda daim turidioqon koxunning sardarı kilmisam, Huda meni ursun həm uningding artuk jazalisun — danglar, — dedi. **14** Buning bilən u Yəhudadıki adamların kəngüllərini bir adəmning kənglidək eziqə mayıl kıldı. Ular padixahka adəm mangdurup: Sən əzüng bilən həmmə hizmətkarliring birgə yenip kelinglər, dəp həwər yətküzdi. **15** Xuning bilən padixah, yenip Jordani dəryasıçıqışa kəldi. Yəhudadıki adamlar padixahni Jordani daryasının ətküzümüz dəp, padixahning aldioja Gilgalşa barənən. **16** Bahurimdin qikqan Binyaminlik Geranıng oqlı Ximəy aldirap Leyli, Yəhudadıki adamlar bilən qüxüp, padixahning aldioja qikti. **17** Ximəyə Binyamin kəbilisidən ming adəm əgəxti; ular bilən Saulning jəmatida hizmətkar bolən Ziba, uning on bəx oqlı wə yigirmə hizmətkarımı uningoja əkoxulup kəldi; bularning həmmisi Jordani daryasının etüp padixahning aldioja qikti. **18** Bir kemə padixahning ihtiyojoa koyulup, ailə tabiatlılarını ətküzük üçün uyan-buyan etüp yürürtti. Padixah, Jordani daryasının ətkəndə, Geranıng oqlı Ximəy kelipl uning aliddə yiklip turup **19** padixahka: Ojojam kullırıqa kəbihilik sanimoqayıla; ojojam padixah, Yerusalemın qikqan kündə kullirinən kılıqan kəbihilikini əslirigə kəltürmigəyə; u padixahning kengliga kəlmisun. **20** Qunkı kulları əzininə gunah kılıqinimi obdan biliid; xunga mana, mən Yüstpüning jəmatidin həmmidin awalı bügün ojojam padixahını karxi elixka qiktimmən, — dedi. **21** Zəruiyaning oqlı Abixay buni anglap: Ximəy Pərvərdigarning məsih kılıqinini karopojan tursa, elüməgə məhkəmə kılınxı lazımlı bolmamdu? — dedi. **22** Lekin Dawut: I Zəruiyaning oqlulları, silərning menin bilən nemə karinglar? Bügün silər manga karxi qikməqimisələr? Bügünkü kündə Israilda adamlar elüməgə məhkəmə kılınxı kerəkmə? Bügün Israiloşa padixah, ikenlikimni bilməyənənmu? — dedi. **23** Andin padixah Ximəyə: Sən elməysən, — dedi. Padixah, uningoja kəsəm kıldı. **24** Əmdı Saulning nəwrəsi Məfiboxat padixahını karxi alopıldı. Padixah, kətkən kündin tartip sak-salamat kaytip kəlgən künqiqə, u ya putlirining tırnikini almıqan ya

sakilini yasimiojan wə yaki kiyimlirini yumiojanidi. Israilning adəmliri Yəhudanıng adəmlirigə jawab berip: **25** U padixaḥnı ḫarxi alojılı Yeruselemdin kəlgəndə, padixaḥını uningdin: I Məfiboxat, nemixka menin bilən barmidind? — dəp soridi. **26** U: I, ojojam padixaḥ, külliri aksak bolоlaqka, exikimni tokup, minip padixaḥ bilən billə baray, dedim. Əmma hizmətkarım meni aldaq koyuptu; **27** U yəna ojojam padixaḥıning aldida küllirininq əjəyvitini kıldı. Lekin ojojam padixaḥ Hudanıng bir pərixtisidaktur; xuning üçün siligə nemə layık kerünsə, xuni kılqayla. **28** Qünki atamning jamətinin hammisi ojojam padixaḥıning aldida əlgan adamlırdak id; lekin sili ez küllirini əzli bilən həmdastıhan bolоlaqlar arısında koydila; menin padixaḥıning aldida pəryad kıljılı nema həkkim bar? — dedi. **29** Padixaḥ uningoja: Nemixka ixliring toorlısida səzləwerisən? Menin həkümüüm, sən bilən Ziba yərlərni bellüxüwelinglar, — dedi. **30** Məfiboxat padixaḥıka: Ojojam padixaḥ aman-esan ez eyiga kəlgəndin keyin, Ziba həmmisini alsimu raziman! — dedi. **31** Gileadlıq Barzillaymu Rogelimdin qürixüp padixaḥını İordan dəryasından etküütüp koyuxka kelip, padixaḥ bilən billə İordan dəryasından etti. **32** Əmdi Barzillay heli yaxanoxan bir adəm bolup, səksən yaxka kırğanıdi. Padixaḥ Mahanaimda turojan wakıttı, uni կամdiqan dəl muxu adəm id; qünki u heli katta bir kixi idi. **33** Padixaḥ Barzillayqa: Menin bilən barojin, mən səndin Yeruselemdə özümninigidə həwər alımən, dedi. **34** Lekin Barzillay padixaḥıka: Menin birnəqqə künlik əmrüm kaloqandu, padixaḥ bilən birgə Yeruselemoja baramdim? **35** Kulliri səksən yaxka kirdim. Yahxi-yamanni yəna park etələymənmə? Yəp-iqkinimming təməni tetaladımdı? Yigit naqmıqılar bilən kız nəşəməqılırlarıning awazını anglıyaladımdı? Nemixka kulliri ojojam padixaqşa yəna yüksəlmən? **36** Kulliri pəkət padixaḥını İordan dəryasından etküütüp andin azraq üzitip koyay degen; padixaḥ, buning üçün nemixka manga xunqa xapaat kərsitsidilə? **37** Küllirininq elgəndə ez xəhərimdə, atam bilən anamning kəbrisining yenida yetixim üçün kaytip ketixığə ijjazə bərgayla. Əmdi mana, bu yərdə ez külliri Kimhəm bar əməsmu? U ojojam padixaḥ, bilən etüp barsun, uningoja əzlirigə nemə layık kerünsə xuni kılqayla, — dedi. **38** Padixaḥ: Kimhəm menin bilən etüp barsun; sanga nemə layık kerünsə uningoja xuni kılıy, xundakla sən məndin hər nemə sorisang, sanga kılımən, — dedi. **39** Andin həlkıning hammisi İordan dəryasından etti, padixaḥımu etti. Andin padixaḥ Barzillayı seyüp uningoja bəht tilidi; Barzillay ez yurtıqşa yenip kətti. **40** Padixaḥ Gilgalıqa qıktı, Kimhəm uning bilən bardi. Yəhudadiki barlıq adəmlər bilən Israilning həlkıning yerimi padixaḥını dəryadin etküütüp üzitip koyoqanidi. **41** Andin mana, Israilning barlıq adəmliri padixaḥıning kəxişa kelip: Nemixka əkerindaxlırimiz Yəhudanıng adəmliri oqırılıqqa padixaḥını wə padixaḥıning ail-tawabiatlırını, xundakla Dawutka əgəxkən hammə adəmlərni İordan dəryasından etküütükə müyassar bolidu? — dedi. **42** Yəhudanıng hammə adəmliri Israilning adəmlirigə jawap berip: Qünki padixaḥ bilən bizning tuqənqılıklımız bar, nemixka bu ix üçün bizdin hapa bolisilər! Biz padixaḥıningkidin bir nemini yidükmu, yaki u bizgə bir in'am bərdim? — dedi. **43** Israilning adəmları Yəhudanıng adəmlirigə jawab berip: Kəbilə boyiqə alojanda, padixaḥıning [on ikki] tilüxtin oni bizgə təwədur, silərgə nisbətən bizning Dawut bilən tehimu qongräk buradərqılıklımız bar. Nemixka bizni kezgə ilməsilsər? Padixaḥimizni yandurup elip kelixka awwal təxəbbus kılqanlar biz əməsmiduk? — dedi. Əmma Yəhudanıng adəmlirininq səzləri Israilning adəmlirininq səzləridin tehimu qattıq idi.

20 Wə xundak boldiki, xu yərdə Binyamin kəbilisidin, Bikrining oqli Xeba isimlik bir iplas bar idi. U kanay qelip: — Bizning Dawutta heqkəndək, ortak nesivimiz yok; Yəssənəng oqlıdin heqkəndək mirasımız yok! I Israil, hərbirlirinqlər ez əyüngləroja yenip ketinglər, — dedi. **2** Xuning bilən Israilning hammə adamları Dawuttin yenip Bikrining oqli Xebaqa ağaxtı. Lekin Yəhudanıng adəmları İordan dəryasının tartıp Yeruselemoniqə ez padixaḥıqa qing baqlınip, uningoja ağaxtı. **3** Dawut Yeruselemoja kelip ordisıqə kirdi. Padixaḥ ordıqə karaxqa koyup kətkən axu on kenizəknin bir əyəqə kamap koydi. U ularni bakçı, lekin ularqa yekinqılık kilmidi. Xuning bilən ular u yərdə tul ayallardək elgüləş kamaloqan peti turdi. **4** Andin padixaḥ Amasaqa: Üq kün iqida Yəhudanıng adəmlirini qakırıp, yiojıq kəlgin; ezungmu bı yərdə hazır bolojin, dedi. **5** Xuning bilən Amasa Yəhudanıng adəmlirini qakırıp yiojılı bardi. Lekin uning undak kılıxi padixaḥ bekitən wakıttın keyin kəldi, **6** u wakıttı Dawut Abixayqa: Əmdi Bikrining oqli Xeba bizga qıxtırıdojan apət Abxalomning qıxırığının tehimu yaman bolidu. Əmdi ojojangning hizmətkarlırını elip ularni koojlap barojin. Bolmisa, u mustahkəm xəhərlərini igiliwelip, bizdin əzini əqaruxi mumkin, — dedi. **7** Xuning bilən Yoabning adəmları wə Kəratiylər, Pəlatiylər, xundakla barlıq palwanlar uningoja əgixip qıktı; ular Yeruselemdin qıkip, Bikrining oqli Xebani əqoqlıqılı bardi. **8** Ular Gibeondiki koram taxlaş yekin kəlgəndə Amasa ularning aldioja qıktı. Yoab üstibexioja jəng libasını kiyip, beligə ojılaplık bir kılıqını aşkan kəmər baoqlıqanıdi. U aldioja mengiwidi, kılıq ojıaptın qürixüp kətti. **9** Yoab Amasadin: Tinqlıkmı, inim? — dəp soridi. Yoab Amasanı seymakçı boləndək ong koli bilən uni sakılıdin tutti. **10** Amasa Yoabning yəna bir kəlida kılıq barlıqıja dikkət kilmidi. Yoab uning korsikioja xundak tikliği, üqaylıri qıkip yərgə qüxti. İkkinci kətim selixning hajiti kalmışanıdi; qünki u əldi. Andin Yoab bilən inisi Abixay Bikrining oqli Xebani əqoqlıqılı kətti. **11** Yoabning əqulamlıridin biri Amasanıng yenida turup: Kim Yoab tərəptə turup Dawutni kollısa, Yoabka əgəxsun, dəyti. **12** Əmma Amasa ez əkenida yumilinip, yolning ottursida yatatti; uni kərgən həlkıning hərbiri tohtayıttı. U xiki hammə həlkıning tohtıqını körüp, Amasanıng jəsitini yoldın etizlikə tartıp koydi həm bir kiyimni uning üstügə taxlıdi. **13** Jəsət yoldın yetkalgandın keyin həlkıning hammisi Bikrining oqli Xebani əqoqlıqılı Yoabka əgəxti. **14** Xeba bolsa Bayt-Maakahdiki Abəlgıqə wə Beriylıklarıning yurtining hammə yərlirini kezip Israilning hammə əqibəlilikidin etti. [Beriylıklərmə] jəm bolup uningoja əgixip bardi. **15** Xuning bilən Yoab wə adəmları kelip, Bayt-Maakahdiki Abəldə uni muhəsirigə aldı. Ular xəhərning qərisidiki sepilning

uledida bir istihkam saldı; Yoabka oğakxanlırinı həmmisi kelip, sepilni erüxkə bəzəjanlawatkanda, **16** Danixmən bir hotun xəhərdin towlap: Külək selinglər! Külək selinglər! Yoabni bu yərgə qakırıp kelinqələr, menin uning bilən sezləşməkqı bolqınimni uninguşa eytinglər, — dedi. **17** U yekin kəlgəndə hotun uningdin: Sili Yoabmu? — dəp sordı. U: Xundak, mən xu, dedi. Hotun uninguşa: Dədəklirininq sezini anglioqayla, dedi. U: Anglawatımən, dedi. **18** Hotun: Konilarda Abəldə məslihət tapşın, andin məsililər həl kılınıdu, deyən gəp bar; **19** Israilning tinq wə memin bəndiliridin birmən; sili hazır Israildiki ana kəbi qong bir xəhərnı harap kılıwatiidlə; nemixkə Pərvərdigarning mirasını yokatmakqı bolila? — dedi. **20** Yoab jawap berip: Undak, ix məndin neri bolsun! Məndin neri bolsun! Mening həqnemini yutuwalıqum yaki yokatkum yoktur; **21** ix undak əmas, bəlkı Əfraimdiki edirliktin Birkining oqlı Xeba deyən bir adəm Dawut padixaňka karxi kolını kətürüptü. Pəkət uni tapxursanglar, andin xəhərdin ketimən, dedi. Hotun Yoabka: Mana uning bexi sepildin siligə taxlinidu, — dedi. **22** Andin hotun ez danalıki bilən həmma həlkə məslihət bərdi; ular Birkining oqlı Xebanıng bexini kesip, Yoabka taxlap bərdi. Yoab kanay qaldı, uning adəmları xuni anglap, xəhərdin ketip, hərbiri ez eyigə käytti. Yoab Yerusalemıqa padixaňning kexiqə bardi. **23** Əmdi Yoab pütükil Israilning koxunining sərdarı idi; Yəhoyadaning oqlı Binaya bolsa Karatıylar bilən Peşətiylərinin üstügə sərdar boldı. **24** Adoniram baj-alwanoqa bax boldı, Ahiludung oqlı Yəhoxafat bolsa diwan begi boldı; **25** Xewa katip, Zadok bilən Abiyatı kahin idi; **26** Yairlik İra bolsa Dawitka has kahin boldı.

tuqop bərgən ikki oqlı Armoni wə Məfiboxətni wə Saulning kizi Mikal Məhələtlilik Barzillayning oqlı Adriəl üçün bekıwaloğan bəx ooulnı tutup, **9** Gibeonluqlarning koliqə tapxurdi. Bular ularnı dengdə Pərvərdigarning alıda esip koydi. Bu yəttəylən bir kündə əltürküldi; ular əltürülgəndə arpa orması alındıki künərlər idi. **10** Andin Ayahning kizi Rizpah bez rəhni elip, körək üstügə yeyip saldı. U orma baxlanıqandan tartıp asmandan yamoq qızıxnan wakitkiqə, u yərdə olturnup kündüzi kuxlarning jasətlərning üstiga konuxioqa, keçisi yirtkəuqlarning ularnı dəssəp qaylıxığa yol koymıldı. **11** Birsi Saulning keniziki, Ayahning kizi Rizpahning kılıqanlırını Dawutka eytti. **12** Xuning bilən Dawut Yabəx-Gileadtiliklərning kəxioqa berip, u yərdin Saulning wə uning oqlı Yonatanning səngəklərini elip kəldi (Filistiyələr Gilboada Saulni əltürgən künida ularning jasətlərini Bayt-Xandiki məydanda esip kyoçanıdi; Yabəx-Gileadtiliklər əslidə bularnı xu yərdin oyrılıkqa elip kətkənidi). **13** Dawut Saul bilən uning oqlı Yonatanning səngəklərini xu yərdin elip kəldi; ular esip əltürülgən yəttəylənninq səngəklərinimə yioqip koydi. **14** andin xularını Saul bilən oqlı Yonatanning səngəkləri bilən Binyamin zeminidiki Zelada, atisi Kixning kəbrisidə dəpnə kıldı. Ular padixah əmr kılıqandək kıldı. Andin Huda [həlkəninq] zemin toqrułuk dualırını ijabət kıldı. **15** Filistiyələr bilən Israılının ottursıda yənə jəng boldı, Dawut ez adəmləri bilən qüxüp, Filistiyələr bilən sokuxtı. Əmma Dawut tolımı qarqap kətti; **16** Rafahning əwlədliridin bołożan Ixbi-Binob Dawutun əltürməkqi idi; uning mis nayzisining eojirlikli üç yüz xəkəl idi; uningoşa yənə yengi sawut hamşaklıq idi. **17** Ləkin Zaruiyanıq oqlı Abihay

21 Əmma Dawutning künliridə uda üç yil aqarqılık boldi. Dawut uning toopruluk Pərvərdigardin soridi. Pərvərdigar uningoja: Aqarqılık Saul wə uning kənhor jəmətidikilər səwəbidin, yəni uning Gibeonluqlarnı kiroqın kılqojinidin boldi, dedi. **2** Padixah Gibeonluqlarnı qakırıp, ular bilən sezləxti (Gibeonluqlar Israillardin əməs idi, bəlkı Amoriylarning bir əldəsi idi. Israil əslidə ular bilən əhədə kılıp əsəm iqtionanı; lekin Saul Israil wə Yəhūdalaroja boloğan kizojinlik bilən ularını eltürükə intilgənədi). **3** Dawut Gibeonluqlarоja: Silərgə nema kılıp bərəy? Mən kəndək kılıp bu gunahını kəfarat kılıp yapsam, andin silər Pərvərdigarning mirasiqə bəhət-barikət tiliyalıslarışər — dedi. **4** Gibeonluqlar uningoja: Bizning Saul wə uning jəmətidikilərdin altun-kümüs sorax həkkimiz yok, wə bizning səwəbimizdin Israildin bir adəmni məlümə mahkum kıldırux həkkimiz yok, dedi. Dawut: Silər nema desənglər, mən xundək kılıy, dedi. **5** Ular padixah: Burun bizni yokatmakçı boloğan, bizni Israilning barlık pasilları iqidə turoqudak yeri kalmışın dəp, bizni halak kılıxka kəstligen həlikı kixinining, **6** hazır uning ərkək nəslidin yettişi bizgə tapxurup berilisün, biz Pərvərdigarning talliojini boloğan Saulning Gibeah xəzirida, Pərvərdigarning aliddə ularını eltürüp, esip koyayıla, dedi. Padixah: — Mən silərgə qokum tapxurup berimən, dedi. **7** Lekin Dawut bilən Saulning oölli Yonatanning Pərvərdigar aldida iqxıkan əsərimi wəjидin padixah Saulning nəvrisi, Yonatanning oölli Məfiboxətni ayidi. **8** Padixah Ayahning kizi Rizpahning Sauloja

uningoja yاردемга кеп Filistyn kلىقلپ ейтىرىدى. Xu куни Dawutning adamlari uningoja kەسەن kىلىپ: Sen yەna biz bilen jەnggە qikmiojin! Bolmisa Israilning qiriqi ئەقىپ kالidu, - dedi. **18** Bu ixtin keyin xundak boldiki, Gobta Filistiyalar bilen yەna jەng boldi; u wakitta Huxatlik Sibbikay Rafahning əwladijin bolqan Safni elتىردى. **19** Gobta yەna bir ketim Filistiyalar bilen jەng boldi; u qaqدا Bەyt-Lەhämlik Yairning oogli Əl-Hanan Gatlik Goliyatning inisini elتىrدى. Uning nەyzisining sepi bapkarning hadisidäk idi. **20** Yەna bir jەng Gatta boldi; u yوردە egiz boyulk bir adam bar idi, kollirining altidin barmakliri, putlirining altidin barmakliri bolup jamiy yigirmä tet barmiki bar idi. U hەm Rafahning əwladi idi. **21** U Israillarning alidda turup ularنى mazak kildi; lekin Dawutning akisi Ximiyaning oogli Yonatan uni elتىrدى. **22** Bu tet kixi Gatlik Rafahning əwladi bolup, hەmmisi Dawutning kolida yaki uning hizmatkarlirining kolida elتىrtildi.

22 Pərvərdigar uni barlıq düxmənliridin həm
Saul padixahının kəlidin kütküzəjan küni, u
Pərvərdigar oja bu küyni etti: — **2** U mundak
dedi: — Pərvərdigar meninq hada teqim, meninq
korojinim, meninq nijatkarımdur! **3** Huda meninq
koram teximdir, mən Uningoja tayinimən — U meninq
kalkınim, meninq kütküzəquqi münggüzüm, Mening ezig
munarım wə baxpanaḥıım, meninq kütküzəquqımdur;
Sən meni zorawanlardın kütküzisən! **4** Mədhiyilərgə
layık Pərvərdigar oja mən nida kılımən, Xundak kılıp,
mən duxmənlirimdin kütkuzulım; **5** Qünki elümning

asaratliri meni körxiwaldi, İlhassizlarning yamrap ketixi meni körkutuwetti; **6** Təhtisaraning taniliri meni qirmiwaldi, Ölüm sirtmaklari aldimoja kəldi. (**Sheol h7585**) **7** Kijnaloinimda mən Pərvərdigar oja nida kıldı, Hudayimoja pəryad ketirdüm; U ibadəthansidin awazimni anglidi, Mening paryadim Uning կulikiqoja kirdi. **8** Andin yər-zemin təwrəp silkinip kətti, Xuning bilan mən manga eqmənlərni yokattim. **9** Uşanlarning ulları dəhəxtlik təvrəndi, silkinip kətti; təlmürdi, biraq kutkuzidiojan heqkim yok idi; Hətta Qünki U oqəzpləndi. **10** Nuning dimiqojidin is ərləp turatti, Pərvərdigar oja kəriwidi, Umu ularoja jawab bərmidi. **11** Aqzidin qıkkən ot həmmisini yutuwetti; Uningdin mən ularnı sokup yerdiki topidak kılıwəttim; Koqidiki kəmür qooqları qıktı; **12** U aşmanlarnı engixtirüp ekip qüxti, Puti astida tum қarangoşluk idı. **13** U bir kerub üstidə pərvəz kıldı, U xamalning қanatlırida kərəndi. **14** U қarangoşluknı, xundakla yiojilojan sularını, Asmanlarning koyuk bulutlarını, Əz ətrapida qediri kıldı. **15** Nuning aldida turojan yorukluktin, Otluk qooqlar qıkip etti; **16** Pərvərdigar asmanda güldürildi; Həmmidin aliy Boluoqi awazini yangrattı; **17** Bərhək, U oklirini etip, [düxmanlırimni] tarkitwatti; Qakmaqlarını qakturup, ularını kiykas-sürəngə saldı; **18** Xuning bilən dengizning təkti kərənüt kıldı, Aləmning ulları axkarilandı, Pərvərdigarning tənbəhi bilən, Dimiqojining nəpişinən zərbisi bilən. **19** U Yukiridin қolini üzitip, meni tutti; Meni uluq sularının tartıp aldı. **20** U meni küqlük Mən düxmənlirimni қooqlap yokattim, Ular һalak bolmioqə həq yanmidim. **21** Sən jəng kilişka kūq bilən belimni baqlıding; Sən manga hujum kiloşanlarnı putum astida egildürdüng; **22** Düxmənlirimimi manga arkını kiliq қaqkuzdung, kıldı. **23** Dördin yər-zemin təwrəp silkinip kətti, Xuning bilan mən manga eqmənlərni yokattim. **24** Uşanlarning ulları dəhəxtlik təvrəndi, silkinip kətti; təlmürdi, biraq kutkuzidiojan heqkim yok idi; Hətta Qünki U oqəzpləndi. **25** Nuning dimiqojidin is ərləp turatti, Pərvərdigar oja kəriwidi, Umu ularoja jawab bərmidi. **26** Aqzidin qıkkən ot həmmisini yutuwetti; Uningdin mən ularnı sokup yerdiki topidak kılıwəttim; Ularning üstidin patkakətək mən ularnı qayıwattim; Ularning üstidin petikdiwəttim. **27** Sən meni həlkimning nizalırıdin kutkuzoqənsən; Sən meni əllərnin bexi boluxka saklıding; Manga yat boloşan bir həlk hizmitimdə bolmakta. **28** Yat əldikilər manga zəiplixip təslim bolidi; Anglix bilənla ular manga itaət kılıdi; **29** Yat koram tax Huda aliydur, dəp mədhiyilənsün! **30** U, bilən dengizning təkti kərənüt kıldı, Aləmning ulları yəni mən üçün toluk kisas aloquqi Təngri, Həlkərnı mangaya boysunduroquqidur; **31** U meni düxmənlirim arisidin qıkaroqan; Bərhək, Sən meni manga hujum kılışanlardın yukiri ketirdüng; Zorawan adəmdin Sən meni kutuldurdung. **32** Muxu sawəblik mən əllər arisida sanga təxəkkür eytimən, i Pərvərdigar; Namingni uluqlap küçərni eytimən; **33** U bolsa Əzi tikligən padixahka zor kutkuzuxlarnı beqixlaydu; Əzi məsih kılıqinioja, Yəni Dawutka həm uning nəsligə mənggүęgę ezgarmas muhabəbtini kərsitudu.

23 Təwəndikilər Dawutning ahirkə səzliridur: — Israilning küylirining seyümlük temisi Boluoqını, Yəni Yakupning Hudasining Məsihini məlum kılıx üçün, Yukiri mərtiwigə ketürüləngən adam mundak səzləydu, Yassəning oqlu Dawutning mundak bexarət beridü: — **2** Pərvədigarning Rohi mən arkılık sez kıldı, Uning sezləri tilimdir. **3** Israilning Hudasi sez kıldı, Israilning Koram Texi manga xundak dedi: — Kimki adəmlərning arisida adalət bilən səltənət kilsə, Kimki Hudadin körküs bilən səltənət kilsə, **4** U kuyax qıkkandıki tang nuridak, Bulutsız səhərdək bolidu, Yamoqurdın keyin asman süzük boluxi bilən, Yumran maysilar upraklin qıçıdu, mana u xundak bolidu. **5** Mening eyüm Təngri aldida xundak bolmısımı, U yənilə mən bilən mənggülük əhədə tüzdi, əhədə həmmə ixlarda mupəssəl həm mustəhkəmdür; Gərqə U buni tehi bərk uroqzımojan bolsımı, Bu menin barlık nijatlık ixlirim, Mening həmma intizarlıkımdu! **6** Lekin ipəsların həmmisi tikənlərdək, Heqkim kolida tutalmioqąqka, qəriyətliidü. **7** Ular oja kəl üzatkuqi özünü temir koral wə nəyzə sepi bilən korallandurmışa bolmayıdu; Ular haman turojan yeridə otta kəydiüriwetiliidü! **8** Dawutning palwanlırinin isimləri təwəndikidək hatiriləngəndür: — Tahkimonluq Yoxəb-Baxsəbat sərdarlarının bexi idi. U bir kətimlik jəngdə neyzə oynitip, səkkiz yüz adəmni əltürgəndi. **9** Keyinkisi Ahohiy Dodoning oqlı Əliazar idi; Filistilər yiojılıp jəng kilmakçı boldi; xu wakıttı Dawut wə uningçə həmrəh bolup qıkkən üq palwan ularını jənggə qakirdı; Əliazar xu üqtin biri idi. Lekin Israillar qekindi; **10** u kozoqılıp, taki beliki

telip, koli kiliqqa qaplixip kalouqqa Filistiylerni kirdi. U kuni Pərvərdigar Israillarni qong nusratkə erixtirdi. Həlk uning kəxiçə käytkəndə pəkət olja yiçix ixila kaloujanidi. **11** Wə uningdin keyinkisi Hərarlık Agiyning oqlı Xammah idi. Bir kuni Filistiyler koxun bolup yiçiloujanidi; yekin əstrapa koyuk eskan bir kizil maxlik bar idi. Kixilər Filistilərning alididin kaqqanidi, **12** Xammah bolsa kizil maxlik otturısida məzmut turup, uni köqdəp Filistilərni kirdi; xuning bilən Pərvərdigar [Israillarqa] qayat zor nusrat ata kıldı. **13** Orma waktida ottuz yolbboxı iqidin yəna tıçı Adullamning qəriçə qüçüp, Dawutning yenioğa keldi. Filistiylerning koxunu Rəfayim wadisioğa bargaç, kurojanidi; **14** u qəođda Dawut korojanda idi, Filistiylerning karawulgahı bolsa Bəyt-Ləhəmdə idi. **15** Dawut ussap: Ah, birsi manga Bəyt-Ləhəmning dərvazisining yenidiki kuduktur su əkilip bərgən bolsa yahxi bolattı! — dewidi, **16** bu üq palwan Filistiylerning ləxkorgahidin besüp etüp, adəmning ez həyatıqə təwakkul kılıp berip əkalgən bu su ularning kənioğa ohxax əməsmə! — dedi. Xuning üçün u iqixka unimiidi. Bu üq palwan kılıqan ixlar dəl xular idi. **18** Zəruuiyaning oqlı Yoabning inisi Abixay bu üçining bexi idi. U üq yüz adəm bilən karxilixip nəyzisini pikiritip ularnı əltürgən. Xuning bilən u bu «üq palwan» iqidə nami qıçkanidi. **19** U bu üçaylanıng iqidə əng hərmətliyi idı, xunga ularning bexi idi; lekin u awwalkı üçaylanıng yətməyyetti. **20** Yəhəyadananın oqlı Binaya Kabzəldin bolup, bir batur palwan idi; u keç kəltis ixlarnı kılıqan. U Moabiy Arialning ikki oqlını əltürgən. Yənə kar yaqşanın bir künü azgalşa kılıqan bolup, u üq palwan arısında nam qıçarojanidi. **23** U ottuz yolbboxı iqidə hərmətlik idı. Lekin u awwalkı üç palwanoğa yətməyyetti. Dawut uni ezinin pasiban begi kıldı. **24** Ottuz yolbboxı iqidə Yoabning inisi **25** [Buningdin baxxą]: Harodluk Xammah, Harodluk Elika, **26** Patılık Həlez, Təkoalik İkkoxning oqlı Ira, **27** Anatollik Abiezər, Huxatlıq Mibonnay, **28** Ahoħluķ Zalmon, Nitofatlık Maharay, **29** Nitofatlık Baanahning oqlı Hələb, Binyaminlardın Gibeahlık Ribayning oqlı Ittay, **30** Piratonluq Binaya, Gaax wadiliridin Hidday, **31** Arbatlıq Abi-Albon, Barħumluq Azmawet, **32** Xaalbonluq Əliyahba, Yaxənning oqulları, Hərarlık Xammahning [oqlı] Yonatan, Hərarlık Xararning oqlı Ahijam, **34** Maakatiy Ahasbayning oqlı Əlifəlet, Gilonluq Paaray, **36** Zobahdin bolovan Natanning oqlı Igal, **37** Ammoniy Zələk, Bəerotluq Naharay (u Zəruuiyaning oqlı Yoabning yaraq kətərgüçisi idi), **38** bolsa nemə kıldı? Sening kolung menin üstümə Yitritlik Ira, Yitritlik Garab **39** wə Hittiy Uriya katarlıklar bolup, ularning həmmisi ottuz yəttə kixi idi.

24 Pərvərdigarning oqəzipi Israiloja yənə közəjaldı. Xuning bilən U ularni jazalax üçün Dawutni ələydi, u adəm qikirip, ularoja: — Israillar bilən Yəhədulaklıarning sanini al, dedi. **2** Padixaħ, ez yenida turjan koxun sərdarı Yoabka: Barojin, Dandin tartip Bəer-Xebaqıqça Israilning həmmə kəbililirinинг yurtlırını kezip, həlkni sanap qıkkın, mən halkning sanini biləy, dedi. **3** Yoab padixaħka: Bu həlk hazır məyli ənqəlik bolsun, Pərvərdigar Hudayı ularning sanini yüz həssə axurojat. Buni ojobjam padixaħ, ez kəzi bilən kərgəv! Lekin ojobjam padixaħ nemixka bu ixtin hux bolidikin? — dedi. **4** Əməmma Yoab bilən koxunning baxxā sərdarları unimisimu, padixaħning yarlıkı ulardın kütlük idı; xuning bilən Yoab bilən koxunning baxxā sərdarları Israilning həlkini saniojlı padixaħning kəxidin qıktı. **5** Ular lordan dəryasidin etüp Yaazərgə yekin Gad wadisida Aroordə, yəni xəhərning jənub təripidə bargaç tiki. **6** Andin ular Gileadka wə Tahtim-Hodxining yurtiqa kəldi. Andin Dan-Yaanəja kəlip ayliniñ Zidonoja bardi. **7** Andin ular Tur degen korojanılk xəhərga, xundakla Hıjiylar bilən Kanaaniylarning həmmə xəhərlirigə kəldi; andin ular Yəhuda yurtinjing jənub təripigə, xu yərdiki Bəer-Xebaqıqça bardi. **8** Xundak kılıp ular pütkülmə zəminini kezip, tokkuz ay yığırma kün etkəndin keyin, Yeruselemoja yenip kıldı. **9** Yoab padixaħka həlkning sanini məlum kılıp: Israilda kılıq ketürələydiqən baturdın səkkiz yüz mingi, Yəhudadə bəx yüz mingi bar ikən, dedi. **10** Dawut həlkning sanini alojadın keyin, wijdani azablandı wə Pərvərdigaroja: Bu kılıqınım eoir gunah bolup. I Pərvərdigar, külungning kəbihlikini ketürəwətkəysən; qınnı mən oqlı Binaya Kabzəldin bolup, tolumu əhməkənilik kiptimən, dedi. **11** Dawut atığändə turojanla Pərvərdigarning sezi Dawutning alındı oqlını əltürgən. Yənə kar yaqşanın bir künü azgalşa kərgüçisi bolovan Gad pəyoğembərgə kəlip degəndə: **12** qüçüp, bir xırın əltürgənidi. **21** U həm kütünggür bir — «Berip Dawutka eytkin, Pərvərdigar: — Mən üq [balamisirlikni əltürgənəndi. Misirlikning kəlidə bir nayza kəzəni] aldingə koyiman, ularning birini tallıwaloqın, bar idi, lekin Binayaning kəlidə bir həsila bar idi. U mən xuni üstüngə qüxürimən, dəydu — degin». **13** misirlikning kəlidin nəyzisini tartiweipl, ez nəyzisi bilən Xuning bilən Gad Dawutning kəxiçə kəlip buni uningoja uni əltürdi. **22** Bu ixlarnı Yəhəyadananın oqlı Binaya kəlidim! Səndin etünayki, biz Pərvərdigarning kəlidə sənəti dedi. U uningoja: «Yəttə yilojiqə zeminingda aşarqılık kəsənəm? Yaki düxmənlirinq üq ayoqıqə seni kəoqlap, sən uların qəqamsan? Wə yaki üq künqiqə sənəti zeminingda waba tərkəlsəm? Əmdı sən obdan oylap, bir nemə degin, mən meni əwətküqiga nemə dəp jawap Asaħel, Bəyt-Ləhəmlilik Dodoning oqlı Əl-Hənan bar idi. beray?» — dedi. **14** Dawut Gadka: Mən tolimu tənglikta qüxəli; qınnı Uning rəhimbilliği zordur; insanning kəliqəsi pəkət qüxüp kalmıqaymən! — dedi. **15** Xuning kəliqəsi pəkət qüxüp kalmıqaymən! — dedi. **16** Əmdı parixta kəlini Yeruselemoja bilən Pərvərdigar atığändən tartip bekitilgən wakitkiqə waba qüxiirdi. Dandin tartip Bəer-Xebaqıqça yətmix ming adəm oldu. **17** Əmdı parixta kəlini Yeruselemoja uzutup xəhərni həlak kılıy degəndə, Pərvərdigar eoir həkümidin puxayman kılıp, həlkni həlak kiliwatkan Parixtiqə: Əmdı boldi kəliqin; kələngni yiçkin, — dedi. U wakitta Pərvərdigarning Parixti Yəbusiy Arawnaḥning Ahitofalning oqlı Eliyam, **35** Karmallik Həzray, Arbilik Paaray, **36** Zobahdin bolovan Natanning oqlı Igal, pərixtin kərgəndə Pərvərdigaroja: Mana, gunah kılıqan Gadlik Banni, **37** Ammoniy Zələk, Bəerotluq Naharay (u mən, kəbihlik kılıqıqı məndurmən. Lekin bu köylər Zəruuiyaning oqlı Yoabning yaraq kətərgüçisi idi), **38** bolsa nemə kıldı? Sening kolung menin üstümə Yitritlik Ira, Yitritlik Garab **39** wə Hittiy Uriya katarlıklar wa tamming jomatining üstiga qüxsun! — dedi. **18** Xuning bilən Gad Dawutning kəxiçə kəlip uningoja: Berip

Yəbusiy Arawnahning haminoja Pərvərdigar oja atap bir kurbangah yasiojin, dedi. **19** Dawut Gadning sezi boyiqə Pərvərdigar buyruqandek kıldı. **20** Arawnah қarap padixah bilən hizmetkarlarning eż təripiga keliwatqınıni körüp, aldişa qıkip padixaḥning alidə yüzini yərgə tekküzüp, təzim kıldı. **21** Arawnah: Ojojam padixaḥ nemə ix bilən կullirining aldişa kəldililikin? — dəp soridi. Dawut: Həlkning arisida wabani tohtitix üçün, bu hamanni səndin setiwelip, bu yərdə Pərvərdigar oja bir kurbangah yasiojili kəldim, — dedi. **22** Arawnah Dawutka: Ojojam padixaḥ ezliri nemini halisila xuni elip kurbanlıq kilsila. Mana bu yərdə kəydürmə kurbanlıq üçün kalilar bar, otun kılıxka haman tepidiojan tırnilar bilən kalilarning boyunturukları bar. **23** I padixaḥ, buning həmmisini mənki [Arawnah] padixaḥka təkdim kılay, dedi. U yənə padixaḥka: Pərvərdigar Hudalırı silini կobul kılıp xəpkət kərsətkay, dedi. **24** Padixaḥ Arawnahka: Yak, kəndakla bolmısın bularni sandin eż nərhidə setiwalımisam bolmaydu. Mən bədəl teliməy Pərvərdigar Hudayımoja kəydürmə kurbanlıqlarını hərgiz sunmamaymən, — dedi. Andin Dawut haman bilən kalilarnı əllik xəkəl kümüxkə setiwaldi. **25** Andin Dawut u yarda Pərvərdigar oja bir kurbangah yasap, kəydürmə kurbanlıklar bilən inaklıq kurbanlıkları kıldı. Pərvərdigar zemin üçün kilojan dualarnı կobul kılıp, waba Israilning arisida tohtidi.

Padixahlar 1

1 Dawut padixah heli yaxinip kalojanidi; uni yotkan-
ədiyal bilen yapsimu, u issimaytti. **2** Hizmetkarliri
uningoja: — Olojam padixah ezliri üçün, aldlirida
turidiojan bir pak kız tapkuzayli; u padixahtin həwər
elip, silining kuqaklirida yatsun; xuning bilen ojojam
padixah issiyila — dedi. **3** Ular pütükül Israil zeminini
kezip güzəl bir kızni izdəp yürüp, ahiri Xunamlik
Abixagni tepip padixahtning aldişa elip kəldi. **4** Kız
intayın güzəl idi; u padixahtin həwər elip uning
hizmitidə bolatti, əmma padixah uningoja yekinqilik
kilmaytti. **5** Əmma Haggitning oqlu Adoniya mərtiwisini
ketürməkqi bolup: «Mən padixah bolımən» dedi. U
ezigo jang hərwiliri bilen atlıklarını wa aldida yüridiojan
əllik əskərnı təyyar kıldı **6** (uning atisi həqqaqan: «Nemixə bundak kılısan?» dəp, uningoja tənbil-
tərbiyə beripmu bakmiojanidi həm u nahayıti kelixkən
yigit bolup, anisi uni Abxalomdin keyin tuşqanidi). **7** U Zəruiyaning oqlu Yoab wə kahin Abiyatar bilən
məslihət kılıxip turdi. Ular bolsa Adoniyaqa əgixip
uningoja yardım berətti. **8** Lekin kahin Zadok wə
Yəhoyadaning oqlu Binaya, Natan pəyoqbər, Ximəy,
Rəy wə Dawutning ez palwanlıri Adoniyaqa əgəxmidi.
9 Adoniya koy, kala wə bordiojan torpakları ən-
Rogolning yenidiki Zohəlat değən taxta soydurup,
həmmə aka-ukilirini, yəni padixahtning oqullurini bilən
padixahtning hizmitidə bolən həmmə Yəhudalarını
qakirdi. **10** Lekin Natan pəyoqbər, Binaya, palwanlar
wə ez inisi Sulaymanni u qakirmidi. **11** Natan bolsa
Sulaymanning anisi Bat-Xebaqası: — «Anglimidimgü?
Haggitning oqlu Adoniya padixah boldi, lekin ojojimiz
Dawut uningdin həwərsiz. **12** Əmdi mana, ez jening
wə oqlung Sulaymanning jenimi kütkuzuxka mening
sanga bir məslihət beriximkə ijazət bərgəysən. **13**
Dawut padixahtning aldişa berip uningoja: — Olojam
padixah ezliri kəsəm kılıp ez kəminilirigə wəde kılıp:
«Sening oqlung Sulayman məndin keyin padixah bolup
tahtında oltrurdu» değən əməsmidilə? Xundak turukluk
nemixə Adoniya padixah boludu? — degin. **14** Mana,
padixah bilən sezilixir turojiningda, mənnu sening
kəynindin kirip sözüngni ispatlaymən, — dedi. **15** Bat-
Xeba iqtiri eygə padixahtning kexişa kirdi (padixah
tolimu kerip kətkənidə, Xunamlik Abixag padixahtning
hizmitidə boluwattati). **16** Bat-Xeba padixahtka engixip
təzim kıldı. Padixaht: — Nemə taliping bar? — dəp soridi.
17 U uningoja: — I ojojam, sili Pərvərdigar Hudalırı
bilən ez dedəklirigə: «Sening oqlung Sulayman məndin
keyin padixah bolup tahtimdə oltrurdu» dəp kəsəm
kılıqanınila. **18** Əmdi mana, Adoniya padixah, boldi!
Lekin i ojojam padixah, silining uningdin hawərlirli
yok. **19** U kep kalilarını, bordak torpaktar bilən koylarını
soydurup, padixahtning həmmə oqullurini, Abiyatar
kahinini wə koxuningin sərdarı Yoabni qakirdi. Lekin
külliри Sulaymanni u qakirmidi. **20** Əmdi, i ojojam
padixah, pütükül Israilning kezli siligə tikilməktə, ular
ojojam padixahtning ezliridin keyin təhtliridə kimning
oltridiojanlı tooprisida ularşa həwər berixlirini
kütüxüwatidu; **21** bir kararoja kəlmisilə, ojojam padixah
ez ata-bowliliri bilən billə uhlaxka kətkəndin keyin, mən

bilən oqlum Sulayman gunahkar sanılıp kalarmızmikin,
— dedi. **22** Mana, u tehi padixaht bilən səzlixip
turojinida Natan pəyoqbərməri kirip kəldi. **23** Ular
padixahtka: — Natan pəyoqbər kəldi, dəp həwər
bərdi. U padixahtning aldişa kiripla, yüzini yergə yekip
turup padixahtka təzim kıldı. **24** Natan: — I ojojam
padixah, sili Adoniya məndin keyin padixah bolup
mening təhtimdə oltrurdu, dəp eytqanidilim? **25** Qünki
u bugün qüxüp, kəp buka, bordiojan torpaktar bilən
koylarını soydurup, padixahtning həmmə oqullurini,
koxuningin sərdarlarını, Abiyatar kahinini qakirdi; wə
mana, ular uning aldida yep-iqip: «Yaxisun padixaht
Adoniya!» — dəp towlaxmakta. **26** Lekin külliри bolən
meni, Zadok kahinini, Yəhoyadaning oqlu Binayani wə
külliри bolən Sulaymanni u qakirmidi. **27** Olojam
padixaht kimning ezliridin keyin ojojam padixahtning
tahtında oltridiojanlığını ez küllirioja ukturmuy u ixni
buyrudilim? — dedi. **28** Dawut padixaht: — Bat-Xebani
aldimoja kiqkiringlar, dedi. U padixahtning aldişa kirip,
uning aldida turdi. **29** Padixaht bolsa: — Jenimi həmmə
kiyinqiliğin kütküzəjan Pərvərdigarning hayatı bilən
kəsəm kılımənki, **30** mən əslidə Israilning Hudasi
Pərvərdigar bilən sanga kəsəm kılıp: «Sening oqlung
Sulayman məndin keyin padixah bolup ornumda mening
tahtimdə oltrurdu» dəp eytqinimdək, bugünkü kündə
mən bu ixni qoqum wujudka qıkırıman, — dedi. **31** Wə
Bat-Xeba yüzini yergə yekip turup padixahtka təzim kılıp:
— Ojojam Dawut padixaht əbədiy yaxisun! — dedi. **32**
Dawut padixaht: — Zadok kahinini, Natan pəyoqbərni,
Yəhoyadaning oqlu Binayani aldimoja qakiringlar,
dedi. Ular padixahtning aldişa kəldi. **33** Padixaht
ularoja: — Olojoglarning hizmetkarlarını eziünglarqa
kökup, Sulaymanni ez keçirimeyə mindürüp, Gihonoja
elip beringilar; **34** u yərdə Zadok kahin bilən Natan
pəyoqbər uni Israilning üstüga padixaht boluxka məsih
kilsün. Andin kanay qelip: — Sulayman padixaht yaxisun!
dəp towlanglar. **35** Andin u təhtimdə oltruruxka bu
yergə kəlgəndə, uningoja əgixip menginglar; u mening
ornumda padixaht bolidu; qünki mən uni Israil bilən
Yəhudanıng üstüga padixaht boluxka təyinlidim, — dedi.
36 Yəhoyadaning oqlu Binaya padixahtka jawab berip:
— Amin! Olojam padixahtning Hudasi Pərvərdigarmu
xundak buyrusun! **37** Perwərdigar ojojam padixaht bilən
billə boləqəndək, Sulayman bilən billə bolup, uning
tahtını ojojam Dawut padixahtningkidin tehimlu uluoq
kiləyə! — dedi. **38** Zadok kahin, Natan pəyoqbər,
Yəhoyadaning oqlu Binaya wə Kəratıylar bilən Palətiylər
qüxüp, Sulaymanni Dawut padixahtning keçirioja
mindürüp, Gihonoja elip bardı. **39** Zadok kahin
ibadət qədiridin may bilən tolojan bir münggüzni
elip, Sulaymanni məsih kıldı. Andin ular kanay qaldı.
Həlkəning həmmisi: — Sulayman padixaht yaxisun! — dəp
towlaxtı. **40** Həlkəning həmmisi uning kəynidin əgixip,
sunay qelip zor xadlik bilən yer yeriləquşək tantanə
kilixti. **41** Əmdi Adoniya wə uning bilən jəm boləjan
mehmanları ojizalinip qıkkanda, xuni anglidi. Yoab
kanay awazını anglıqanda: — Nemixə xəhərdə xunqə
kiykas-sürən selinidü? — dəp soridi. **42** U tehi sezini
tütətməyla, mana Abiyatar kahinining oqlu Yonatan
kəldi. Adoniya uningoja: — Kirgin, kəysər adəmsən,

qokum bizgə hux həwər elip kəlding, — dedi. **43** Yonatan xundak kılajan. **8** Wə mana Bahurimdin kəlgən Binyamin Adoniyaqa jawab berip: — Undak əməs! Əojimiz Dawut əbilisidin Geranıq oolı Ximəy yeningda turid. U padixah Sulaymanni padixah kıldı! **44** Wə padixah mən Mahanaimoja baridiqanda, əxəddiy lənət bilən ezi umingoja Zadok kahınnı, Natan pəyoğəmbərnı, meni karoji. Keyin u lordan deryasıqa berip mening Yəhoyadanıq oolı Binayani wə Karatiylar bilən aldimoja kəlgənda, mən Pərvərdigarning [namı] bilən Pələtiylərni həmrəh kılıp əwitip, uni padixaḥning uningoja: «Seni kiliq bilən eltürməymə» dəp əsəm keqirioja mindirdü; **45** andin Zadok kahın bilən Natan pəyoğəmbər uni padixaḥ boluxka Gihonda məslih kıldı. Ular u yərdin qıkıp xadılık kılıp, pütkül xəhərnı kiykas-sürən bilən lərizəga saldı. Siz angławatkan sada dal xudur. **46** Uning üstiga Sulayman hazır padixaḥlıq tahtida oltruwatidu. **47** Yəna kılıp padixaḥning hizmətkarlıri kılıp əojimiz Dawut padixaḥha: «Hudalıri Sulaymannıq nəmini silininkidin əwzal kılıp, təhtini silininkidin uluq kılıqayı» dəp bəhət tiləp mubarəkləxka kelixti. Padixaḥ ezi yatkan orunda səjdə kıldı **48** mustəhkəmləndi. **13** Əmma Haggitning oolı Adoniya wə padixaḥ: — «Bügün mening təhtimə olturoquqi Sulaymannıq anisi Bat-Xebanıq kəxiqə bardı. U birsini təyinligən, ez kezlirimə xuni kərgüzən uningdin: — Tinqliq məksitidə kəldingmu? — dəp Israileñ Hudasi Pərvərdigər mubarəklənsün!» — soridi. U: — Xundak, tinqliq məksitidə, dedi. **14** U dedi — dedi. **49** Xuni anglap Adoniyanıq barlıq yəna: — Sanga bir sezüm bar idi, dedi. U: — Səzüngni mehmanlıri hədüküp, ornidin kopup hərbiri əz eytkin, dedi. **15** U: — Bilisənki, padixaḥlıq əslidə yolioja kətti. **50** Adoniya bolsa Sulaymandın körküp, meningki idi, wə pütün Israıl meni padixaḥ, bolidu ornidin kopup, [ibadat qedirioja] berip kurbangahnıq dəp, manga karayıt. Lekin padixaḥlıq məndin ketip, müngüçzlərini tutti. **51** Sulaymanoja xundak hawar inimning ilkiga otti; qunki Pərvərdigarning iradisi berilip: — «Adoniya Sulayman padixaḥtin körküdu; qunki mana, u kurbangahnıq müngüçzlərini tutup turup: — «Sulayman padixaḥ bugün manga xuni əsəm kilsunki, u əz kulinli kiliq bilən eltürməslikkə wəda kılıqayı» dedi», — deyildi. **52** Sulayman: — U durus adəm bolsa bexidin bir tal qaş yərgə qüxməydi. Lekin uningda razıllik teplisa, əlidü, dedi. **53** Sulayman padixaḥ, adəm əwitip uni kurbangahdın elip kıldı. U kəlip Sulayman padixaḥning aldida engixip təzim kıldı. Sulayman uningoja: — Oz eyüngəkətkin, — dedi.

2 Dawutning elidiojan wəkti yekinlaxkanda, oolı Sulaymanoja tapılap mundaq dedi: — **2** «Əmdi yər yüzdikilərning həmmisi baridiqan yol bilən ketimən. Yürəklik bolup, ərkəktək boluoq! **3** Sən barlıq kiliwatkan ixliringdə həmdə barlıq niyat kılıqan ixliringdə rawaj tepixing üçün Musaoja qüxtürülənən kanunda pütləngəndək, Pərvərdigər Hudayingning yollarında mövqeləndi, Uning bəlgilimiləri, Uning əmərləri, Uning həkümlikləri wə agah-guwalıhəkləridə qing turup, Uning tapxurukını qing tutkin. **4** Xundak kılıqanda Pərvərdigər manga: «Əgar əwlədliring ez yolioja kəngül bəltüp, Mening aldimda pütün kəlbə wə pütün jeni bilən həkikəttə mangsa, sanga əwlədingdin Israileñ təhtidə olturuxka bir zat kəm bolmayıdu» dəp eytkan seziqə əməl kılıdu. **5** Əmma Zəruyanıq oolı Yoabning manga kılıqinini, yəni uning ezi kandaq kılıp Israileñ koxunidiki ikki sardarnı, yəni Nerianıq oolı Abnar bilən Yətərning oolı Amasani urup eltürüp, tinq məzgildə jəngdə tekiliqdək kan teküp, beliqə baqlıqan kəmərgə wə putioja kiygən kəxigə jəngdə tekiliqdək kan qeqip, daqı kılıqanlıqını bilisən. **6** Sən uni danalıkingə muwapıq bir tarap kılıp, uning ak bexining gərgə salamat qüxtüxiga yol koymıqaysan. (**Sheol h7585**) **7** Lekin Gileadlık Barzillayning oqullarıqə mehribənlək kərsit, dastihiningdin nan yegüzin; qunki mən akang Abxalomdin қaqqınımda, ular yenimoja kelip manga

xundak kılajan. **8** Wə mana Bahurimdin kəlgən Binyamin əbilisidin Geranıq oolı Ximəy yeningda turid. U padixaḥ mən Mahanaimoja baridiqanda, əxəddiy lənət bilən ezi umingoja Zadok kahınnı, Natan pəyoğəmbərnı, meni karoji. Keyin u lordan deryasıqa berip mening Yəhoyadanıq oolı Binayani wə Karatiylar bilən aldimoja kəlgənda, mən Pərvərdigarning [namı] bilən Pələtiylərni həmrəh kılıp əwitip, uni padixaḥning uningoja: «Seni kiliq bilən eltürməymə» dəp əsəm keqirioja mindirdü; **45** andin Zadok kahın bilən Natan pəyoğəmbər uni padixaḥ boluxka Gihonda məslih kıldı. Ular u yərdin qıkıp xadılık kılıp, pütkül xəhərnı kiykas-sürən bilən lərizəga saldı. Siz angławatkan sada dal xudur. **46** Uning üstiga Sulayman hazır padixaḥlıq tahtida oltruwatidu. **47** Yəna kılıp padixaḥning hizmətkarlıri kılıp əojimiz Dawut padixaḥha: «Hudalıri Sulaymannıq anisi Bat-Xebanıq kəxiqə bardı. U birsini təyinligən, ez kezlirimə xuni kərgüzən uningdin: — Tinqliq məksitidə kəldingmu? — dəp Israileñ Hudasi Pərvərdigər mubarəklənsün!» — soridi. U: — Xundak, tinqliq məksitidə, dedi. **14** U dedi — dedi. **49** Xuni anglap Adoniyanıq barlıq yəna: — Sanga bir sezüm bar idi, dedi. U: — Səzüngni mehmanlıri hədüküp, ornidin kopup hərbiri əz eytkin, dedi. **15** U: — Bilisənki, padixaḥlıq əslidə yolioja kətti. **50** Adoniya bolsa Sulaymandın körküp, meningki idi, wə pütün Israıl meni padixaḥ, bolidu ornidin kopup, [ibadat qedirioja] berip kurbangahnıq dəp, manga karayıt. Lekin padixaḥlıq məndin ketip, müngüçzlərini tutti. **51** Sulaymanoja xundak hawar inimning ilkiga otti; qunki Pərvərdigarning iradisi berilip: — «Adoniya Sulayman padixaḥtin körküdu; qunki mana, u kurbangahnıq müngüçzlərini tutup turup: — «Sulayman padixaḥ bugün manga xuni əsəm kilsunki, u əz kulinli kiliq bilən eltürməslikkə wəda kılıqayı» dedi», — deyildi. **52** Sulayman: — U durus adəm bolsa bexidin bir tal qaş yərgə qüxməydi. Lekin uningda razıllik teplisa, əlidü, dedi. **53** Sulayman padixaḥ, adəm əwitip uni kurbangahdın elip kıldı. U kəlip Sulayman padixaḥning aldida engixip təzim kıldı. Sulayman uningoja: — Oz eyüngəkətkin, — dedi.

2 Dawutning elidiojan wəkti yekinlaxkanda, oolı Sulaymanoja tapılap mundaq dedi: — **2** «Əmdi yər yüzdikilərning həmmisi baridiqan yol bilən ketimən. Yürəklik bolup, ərkəktək boluoq! **3** Sən barlıq kiliwatkan ixliringdə həmdə barlıq niyat kılıqan ixliringdə rawaj tepixing üçün Musaoja qüxtürülənən kanunda pütləngəndək, Pərvərdigər Hudayingning yollarında mövqeləndi, Uning bəlgilimiləri, Uning əmərləri, Uning həkümlikləri wə agah-guwalıhəkləridə qing turup, Uning tapxurukunu qing tutkin. **4** Xundak kılıqanda Pərvərdigər manga: «Əgar əwlədliring ez yolioja kəngül bəltüp, Mening aldimda pütün kəlbə wə pütün jeni bilən həkikəttə mangsa, sanga əwlədingdin Israileñ təhtidə olturuxka bir zat kəm bolmayıdu» dəp eytkan seziqə əməl kılıdu. **5** Əmma Zəruyanıq oolı Yoabning manga kılıqinini, yəni uning ezi kandaq kılıp Israileñ koxunidiki ikki sardarnı, yəni Nerianıq oolı Abnar bilən Yətərning oolı Amasani urup eltürüp, tinq məzgildə jəngdə tekiliqdək kan teküp, beliqə baqlıqan kəmərgə wə putioja kiygən kəxigə jəngdə tekiliqdək kan qeqip, daqı kılıqanlıqını bilisən. **6** Sən uni danalıkingə muwapıq bir tarap kılıp, uning ak bexining gərgə salamat qüxtüxiga yol koymıqaysan. (**Sheol h7585**) **7** Lekin Gileadlık Barzillayning oqullarıqə mehribənlək kərsit, dastihiningdin nan yegüzin; qunki mən akang Abxalomdin қaqqınımda, ular yenimoja kelip manga

Pərvərdigarning Əlining jəməti toopruluk Xiloğda Padixaḥlıq bolsa Sulaymannıng kəlida mustəhkəm eytikan səzi əməlgə axuruldu. **28** Buning həwiri Yoabka kılındı.

yətkəndə (qünki Yoab Abxalomoja əgəxmigən bolsimu, Adoniyaqa əgəxkəndi) Yoab Pərvərdigarning qədirioja keçip kurbangahning münggüzlərini tuttu. **29** Sulayman padixaḥka: «Man, Yoab Pərvərdigarning qədirioja keçip berip, kurbangahning yenidə turidi» deyən həwər yətküzüldi. Sulayman Yəhoyadaning oqlı Binayani xu yərgə əwətip: — Mang, uni əltürüwətkin, dedi. **30** Binaya Pərvərdigarning qədirioja berip uningoja: — «Padixaḥ seni buyakka qıksın!» dedi, dedi. U: — Yak, muxu yarda elimən, dedi. Binaya padixaḥning yenioja kaytip uningoja həwər berip: — Yoab mundak-mundak dedi, manga xundak jawab bərdi, dedi. **31** Padixaḥ umingoja: — U ezi degəndək kılıp, uni qepip əltürgin wə uni dəpnə kılıojın. Xuning bilən Yoab təkkən nahək kan məndin wə atamning jəmatidin ketürülüp kətkəy. **32** Xundak kılıp atam Dawut bihəwər əhwalda u ezidin adil wə esil ikki adəmni, yəni Israılning koxunining sərdarı nərning oqlı Abnər bilən Yəhəudanıng koxunining sərdarı Yətərninq oqlı Amasani kılıqliqını üçün, Pərvərdigar u təkkən ənni əz bexioja yanduridu. **33** Ularning kəni Yoabning bexi wə nəslining bexioja manggi yanoj; lekin Dawut, uning nəslisi, jəməti wə tahtiga əbədi'l-əbədgiqə Pərvərdigardin tinq-hatirjamlik bolqay, dedi. **34** Yəhoyadaning oqlı Binaya qıkip uni qepip, elümə məhəkum kıldı. Andin u qəldiki əz eyidə dəpnə kılındı. **35** Padixaḥ Yəhoyadaning oqlı Binayani uning ornioja koxununing sərdarı kıldı; padixaḥ Abiyatarning ornioja Zadokni kahin kılıp təyinlidi. **36** Andin keyin padixaḥ Ximəyni qakırıp uningoja: — Yerusalemdə eziungça bir əy selip wə yərdə olturojin. Baxx ka həq yərgə qıkma. **37** Əgər sən qıkip Kidron jılıjsidin ətsəng, xuni eniç bilip köyki, xu kündə sən xəksiz elisən. Sening kəning ez bexingoja qüxicü, dedi. **38** Ximəy padixaḥka: — Olojamming sezi bərhəktür. Olojam padixaḥ eytəndək kullirı xundak kılıdu, dedi. Xuning bilən Ximəy uzun wakıtlıqə Yerusalemdə turidu. **39** Üq yıldın keyin xundak boldiki, Ximəyning kulliridin ikkisi keçip Maakahning oqlı, Gatning padixaḥı Akixning kəxiqə bardı. Ximəy: — Mana kulliring Gat xəhəridə turidu, deyən həwər yətküzüldi. **40** Ximəy exikini tokup kullirini izdigili Gatka, Akixning yenioja bardi. Andin u yenip ez kullirini Gattin elip kıldı. **41** Sulaymanoja: — Ximəy Yerusalemdin Gatka berip kıldı, dəp həwər yətküzüldi. **42** Padixaḥ Ximəyni qakırtıp uningoja: — Mən seni Pərvərdigar bilən կəsem kıldurup: — Xuni eniç bilip köyki, sən kaysı künii qıkip birər yərgə baroqan bolsang, san xu künida xəksiz elisan, dəp agaḥlandurup eytmioqanmidim? Əzüngmu, mən anglıqan sez bərhək, deyənidingoju? **43** Xundak bolqanıkən, nemixkə eziung Pərvərdigar aldida kılıqan կəsimingni buzup, mən sanga buyruqan buyrukumnimə tutmiding? — dedi. **44** Padixaḥ Ximəyə yanə: Sən atam Dawutka kılıqan həmmə rəzillikni obdan bilisin, u kenglüngə ayandur. Mana Pərvərdigar rəzillikingni ez bexingoja yanduridu. **45** Lekin Sulayman padixaḥı bolsa bərikətlənilip, Dawutning təhti Pərvərdigarning aldida əbədi'l-əbəd mustəhkəm kılındı, dedi. **46** Andin padixaḥning buyrukı bilən Yəhoyadaning oqlı Binaya qıkip uni qepip əltürdü.

3 Sulayman Misirning padixaḥı Pirəwn bilən ittipək tütüp Pirəwnning kızını hotunlukka aldı. Əz ordisi, Pərvərdigarning eyi wə Yerusalemning qərisidiki sepilni yasap pütküzgünlük ilə uni «Dawutning xəhiri»ga apırıp turozdu. **2** Xu waqtılarda Pərvərdigarning nameşinib bir ibadethana yasalmışlığını üçün halk «yukarı jaylar»da kurbanlıklarını kılaltı. **3** Sulayman Pərvərdigarnı seyüp, atisi Dawutning balgiligənləridə mangatti. Pəkət «yukarı jaylar»da kurbanlık kılıp huxbuy yakattı. **4** Padixaḥ kurbanlık kılıqlı Gibeonqa bardı; qünki u yər «uluq yukarı jay» idi. Sulayman u yərdiki kurbangahda bir ming keydürmə kurbanlık sundı. **5** Pərvərdigar Gibeonda Sulaymanoja keçisi qüxida keründi. Huda uningoja: — Mening sanga nema beriximni layık tapsang, xuni tiligin, dedi. **6** Sulayman jawabən mundak dedi: — Kulgung atam Dawut Sening aldingədə həkikət, həkəkənlilik wə kənglininq səmimiyyiliyi bilən mangajanlıq bilən Sən uningoja zor məhrəbanlıknı kərsətkanıdındı; wə San xu zor məhrəbanlıknı dawam kılıp, bugünkü kündidikdək əz tehtidə olturojılı uningoja bir oqul bərding. **7** Əmdi i Pərvərdigar Hudayim, kulgungı atam Dawutning ornidə padixaḥ kıldıldı. Əmma mən pəkət bir gedək bala halas, qırix-kirixnemu bilməymən. **8** Əz kulgung Sən tallıqan həkking, keplükidin sanap bolmayıdıqan hesabsız uluq bir həlk arısında turidu. **9** Xunga Əz kulgungqa həkkingning üstigə həküm kılıxka yahxiyamanni pərk etdiqan oyojak bir kəlbni bərgəysən; bolmisa, kim bu uluq həkking üstigə həküm kılalısun? — dedi. **10** Sulaymannıng xuni tiligini Rəbni hux kıldı. **11** Huda uningoja: — Sən xuni tiligining üçün — Ya eziung üçün uzun əmər tiliməy, ya eziung üçün dəlet-baylıq tiliməy, ya dükəmənlirringning janlırını tiliməy, bəlki toqra həküm kılıqlı oyojak boluxka eziung üçün əkil-parasətni tiligining üçün, **12** mana, sezüng boyiqə xundak kıldırm. Mana sanga xundak dana wə yorutuləqan kəlbni bərdimki, sandın ilgiri sanga ohxaydiqını bolmıqan, sandın keyinmə sanga ohxaydiqını bolmayıdu. **13** Mən sən tilimigen nərsinimə, yəni delət-baylıq wə xan-xəhrətni sanga bərdim. Xuning bilən barlık künlirində padixaḥlarning arısında sanga ohxax bolidiğini qıkmayıdu. **14** Əgər atang Dawut mangojandək Mening yollarında menip, bəlgilimilirim wə əmrlirrimi tutsang künlirinğı uzartıman, dedi. **15** Sulayman oyojançında, mana bu bir qüx idi. U Yerusalemoja keliplə Pərvərdigarning əhədə sandukining aliçoja keliplə, ərə turup keydürmə kurbanlıklarını kılıp, inaklıq kurbanlıklarını ətküzülp, həmmə hizmetkarlırıqayızıp kılıp bərdi. **16** Xuningdin keyin ikki pahixə ayal padixaḥning kəxiqə keliplə uning aliddə turidu. **17** Birinci ayal: — I oyojam! Mən wə bu hotun bir eydə olturımız; u mən bilən eydə turojinə bir balını tuojudum. **18** Mən balını tuojud üq kündin keyin u hotunumu bir bala tuojudi. Biz ikkiylən u yərdə olturduk; eydə bizdən baxx ka həq yat adəm yok idi, yaloquz biz ikkiylən eydə idük. **19** Xu keqida bu hotuning balısı oldı; qünki u balısını besip əltürüp koyqanıdı. **20** U yerim keqidə kopup dedəkləri uhlap kələjanda, yenimdin oqlumni elip əz kuiqikoja selip, əzininə olğən oqlunu mening kuiqikoja selip

koyuptu. **21** Etisi kóupup balañni emitay desəm mana əlük turidu. Lekin ətigändə karisam, u mən tuoñkan bala əməs idi, dedi. **22** İkkinqi ayal: — Yak, undak əməs. Tirik kalojını mening oqlum, əlgini sening oqlung, dedi. Lekin birinqi ayal: — Yak, əlgini sening oqlung, tirik kalojını mening oqlum, dedi. Ular xu halətə padixaňning alıldı talixip turattı. **23** Padixah: — Biri: «Tirik kalojını mening oqlum, əlgini sening oqlung» dəydu. Əmma yəna biri: «Yak, əlgini sening oqlung, tirik kalojını mening oqlum» dəydu, dedi. **24** Padixah: Manga bir kılıq elip kelinglər, dedi. Ular kılıqni padixaňka elip kəlgəndə **25** padixah: Tirik balını otturidin kesip ikki parçalıq yerimini biriga, yəna bir yerimni ikkinqisiga beringlər, dedi. **26** U wakıttı tirik balining anisi əz balisoja iqini aqritip padixaňka: — Ah, oqojam! Tirik balını uningoja bərsilə, hərgiz uni eltürmigəyle! — dəp yalwurdi. Lekin ikkinqisi: — Uni na meningki na seningki kılınay, otturidin kesinglər, dedi. **27** Padixah jawabən: — Tirik balını uningoja beringlər, uni heq eltürmənglər; qünki bu balining anisi xudur, dedi. **28** Pütkül Israil padixaňning kılıqan həkümü tooqrisda anglıdi wə ular padixaňtan korktı, qünki ular Hudanıng adı həkümlərni qıkırıx danalıqining uninguñ barlıqını kerdı.

kundek nuroqun idi. Ular yəp-iqip, huxallıq kılatti. **21** Wa Sulayman bolsa [əfrat] daryasidin tartip Filistilərnin zeminoja wə Misirning qebraliriojqıqə boloqan həmmə padixaňlıklärning üstidə səltənet kılatti. Ular olpan kəltürüp Sulaymannıng pütün emridə uning hizmitidə bolatti. **22** Sulaymannıng ordisoja ketidiojan künlük təminat üçün ottuz kor taskiqoan ak un, atmix kor kara un, **23** on bordiojan uy, yaylaktın kəltürülən yigirmə uy, yüz koy ketətti; buningdin baxka buojar, jərənlər, keyiklər wə bordiojan tohular lazım idi. **24** Qünki u Tifshadın tartip Gazaοiqıq, [əfrat] daryasining bu təripidiki həmma yurtlarning üstidə, yəni [əfrat] daryasining bu təripidiki barlık padixaňlarning üstigə həküm sürətti; uning tət atrıpi tinq idi. **25** Sulaymannıng pütkül künlirlidə Dandin tartip Bəər-Xebaοiqıq Yəhuda bilən Israil adəmlərinin hərbiri ez üzüm teli wə ez anjür dərihining tegidə aman-esən olтурattı. **26** Sulaymannıng jəng hərwilirinen atlırı üçün tət ming athanisi, on ikki ming qəwəndizi bar idi. **27** Məzkur nazarətqılların hərbiri eziqə bekitilgən ayda Sulayman padixaňka wə uning dasthiñoja kəlgənlərnin həmmisining yemək-iqməklirini keməytmay təminləydi. **28** Həlk bolsa hərbiri eziqə bekitilgən norma boyiąqə at-keşirələr üçün arpa bilən samanları [nazarətqıllar bar] vərəqə elip

4 Sulayman padixah pütkül Israiloja padixah boldi.
2 Uning qong əməldarları munular: — Zadokning oöli Azariya kahin idi; **3** Xixanıng ooullırı Elihorəf wə Ahiyah katipları idi; Ahiludning oöli Yəhoxafat təzkiriqi idi; **4** Yəhoyadanıng oöli Binaya koxunıning bax sərdarı idi. Zadok bilən Abiyatar kahınları idi; **5** Natanning oöli Azariya nazarat begi, Natanning yəna bir oöli Zabud həm kahin wə padixahıning məslihətqisi idi. **6** Ahixar ordıning oojidarı, Abdanıng oöli Adonıram baj-alwan begi idi. **7** Pütkül Israil zeminidə Sulayman padixahıning ezi üçün wə ordidikiləri üçün yemak-ıqmək təminlədiqən, on ikki nazaratçı tayınləngəndi; ularıning hərbəri yıldı bir aydın yemək-ıqmək təminləxka məs'ul idi. **8** Ularning ismi təwəndə hatiriləngən: Əfraim taoqlıq rayonıqa Bən-Hur; **9** Makaz, Xaalbim, Bəyt-Xəməx wə Elon-Bəyt-Hənanıqa Bən-Dəkər; **10** Arubotka Bən-Hasad; u yəna Sokoh wə Həfər degen barlıq yurtkımına məs'ul idi; **11** yəna Nafat-Dorqa Bən-Abinadab (u Sulaymannıng kizi Tafatın hotunluğkaalojan); **12** Taanak, Məgiddo wə Yızraəlnıng təwənki təripidiki Zarətanning yenida boloşan pütkül Bəyt-Xanoja, xundaklıq Bayt-Xandın tartıp Abəl-Məhələhəqiqə, Jokneamdin etkiüqə boloşan zeminləroja Ahiludning oöli Baana; **13** Ramot-Gileadka Bən-Gəbər; u yəna Gilead yurtioja jaylaxışan, Manassəhnıng oöli Yairoja təwə boloşan kəntlər wə həm Baxandıki yurt Argob, jümlidin u yərdiki seplili, mis baldaklıq kowukluları boloşan atmış qong xəhərgimə məs'ul idi. **14** Mahanaiməq İddonıng oöli Ahinadab; **15** Naftali oja Ahimaaz (u Sulaymannıng kizi Basimatın hotunluğkaalojanı). **16** Axır wə Alotka Huxayuning oöli Baanah; **17** Issakaroja Paruahıning oöli Yəhoxafat; **18** Binyamin zemini oja Elanıng oöli Ximəy; **19** Gilead zemini oja (əslidə Amoriylarının padixahı Sihon wə Baxanning padixahı Ogning zemini idi) Urining oöli Gəbər. U xu yurtka birdinbir nazaratçı idi. **20** Yəhədua bilən Israılının adamları dengiz sahiliidik

kumdaq nuroqun idi. Ular yəp-iqip, huxallıq kılatti. **21** Wa Sulayman bolsa [Əfrat] dəryasidin tartip Filistilərlərning zeminiqa wə Misirning qəralırılıqqa boloğan həmmə padixahlıklärning üstidə səltənət kılatti. Ular olpan kəltürüp Sulaymanning pütün əmrində uning hizmitidə bolatti. **22** Sulaymanning ordisidə ketdiqan künlük təminat üçün ottu kor taskıqan ak un, atmix kor kara un, **23** on bordiojan uy, yaylakın kəltürülən yığırma uy, yüz köy ketəti; buningdin baxkə buqıllar, jərənlər, keyiklər wə bordiojan tohular lazım idi. **24** Qünki u Tifsaḥdin tartip Gazaojiqə, [Əfrat] dəryasining bu təripidiki həmmə yurtlarning üstidə, yəni [Əfrat] dəryasining bu təripidiki barlıq padixahlıklärning üstügə həküm sürətti; uning tət ətrapı tinq idi. **25** Sulaymanning pütkül künlirlidə Dandin tartip Bəər-Xəbaqıqə Yəhuda bilən Israil adəmlirining hərbiri eż üzüm teli wə eż anjür dərihining tegidə aman-əsən olтурattı. **26** Sulaymanning jəng hərwilirinə atlırı üçün tət ming athanisi, on ikki ming qəwəndizi bar idi. **27** Məzkur nazarətqlərinə hərbiri eżiga bekitilən ayda Sulayman padixahka wə uning dastihiniqə kalğanlərnəng həmmisinin yemək-iqməklərinin keməytməy təminlayıtti. **28** Həlk bolsa hərbiri eżiga bekitilən norma boyiqə at-keşqirlər üçün arpa bilən samanları [nazarətqlər ba] yərgə elip kelətti. **29** Huda Sulaymano dengiz sahilidiki kumdaq danalıq, intayın mol pəm-parasət ata kılıp, uning kəlbini kəng kılıp zor yorutti. **30** Xuning bilən Sulaymanning danalığı barlıq xərkətkilərinəng danalığından wə Misirdiki barlıq danalıqtın axtı. **31** Qünki u barlıq adəmlərdin, jümlidin əzrahlıq Etan bilən Maholning oquşulları Həman, Kalkol wə Darda degnərlərdin dana idi; wə uning xəhrəti ətrapidiki həmmə əller arısida yeyildi. **32** U eytkən pənd-nəşihət üq ming idı; uning xəir-küyləri bir ming bəx idi. **33** U Liwandiki kədir dərihinden tartip tamda esidiojan lepkigülgiləqə dərəhi-giyahlərinəng həmmisini bayan kılıp hatırılığənidir; u yəna mal wə haywanlar, kuxlar, həxarət-əmiligüçilər wə beliklər toprisidə bayan kılıp hatırılığınınidi. **34** Sulaymanning danalığını angliojılı kixilər barlıq əllərdin kelətti, xundakla uning danalığı toorrukluq həwər tapkan yər yüzidiki həmmə padixahlıklärin kixilər kəlməktə idi.

5 Turning padixahı Hiram Sulaymanni atisining orniqo padixaḥ boluxka məsih kılınojan dəp anglap, əz hizmətkarlarını uning kexiqoja əwətti; qünki Hiram Dawutni izqil səygüqi idi. 2 Sulayman Hıramoja adəm əwitiq mundak uqurnı yətküzdü: — 3 «Əzüng bilisənki, atam Dawutning düxmənlirini Pərvərdigar uning puti astıqə koçoyuq, u ətrapıda hər tərəpta jəng kılıqlanlıKİ tüpəylidin Pərvərdigar Hudasinİ namiqə bir ibadəthana yasiyalımdı. 4 Əmdi həzir Pərvərdigar Hudayim manga həmmə tərəptin aram bərdi; həqbir düxminim yok, həqbir balə-kaza yok. 5 Mana, Pərvərdigarning atam Dawutka: «Mən sening ornungoja əz təhtingga olturqozuqarı oqlung bolsa, u mening namimoja bir ibadəthana yasaydu» dəp eytkinidək, mən Pərvərdigar Hudayimning namiqə bir ibadəthana yasay dəp niyət kıldırm; 6 əmdi mən təqün [adəmliringgə] Liwandin kədir dərəhlini kesinglər, dəp yarılk qüxürjin; menin hizmətkarlırm sening hizmətkarlıringoja həmdəmdə bolidu. Sening

bekitkining boyiqə hizmətkarlıringoja berildiğən ix həkəkini sanga tələymən; qünki ezungə ayankı, dərəh kesixtə arımızda həqkim Zidondikilərdək usta əməs». 7 Hiram Sulaymannı sezin angloqanda intayın huxal bolup: — Bugün bu uluq həlk üstigə həküm sürtüxə Dawutka xundak dana bir oqlu bərgən Pərvərdigarqa taxxırı eytilsun! — dedi. 8 Hiram Sulaymanıqə adam sən manga koyojan tələplirinəng anglap kəbul kıldı. Mən sening kədir yaqıqi wə arqa yaqıqi toqrułuk arzu kılqanlıringning həmmisini ada kılımın; 9 Mening hizmətkarlırim xularını Liwandın dengizə apirdi; mən ularını sal kılıp baqlap, dengiz bilən sən manga bekitkən yərgə yətküzimən, andin xu yərdə ularını yəxküzimən. Xuning bilən sən ularını tapxuruwelip, elip ketisən. Buning həsabıqə sən tələplirim boyiqə yığırma ming kor buojuday wə yığırma bat sap zeytun meyini əwətip bərdi. Hər yili Sulayman Hiramıqə xundak berətti. 12 Pərvərdigar Sulaymanıqə wədə kılqandək uningoja danalıq bərgənidi. Hiram bilən Sulaymannıqə arısında inaklıq bolup, ikkisi əhdə tüziuxtı. 13 Sulayman padıxah pütün Israildin haxaroja ixləmqilərni bekti, ularning sani ottuz ming idi. 14 U bularni newət bilən hər ayda on mingdin Liwanoja əwətətti; xundak kılıp, ular bir ay Liwanda tursa, ikki ay eyidə turdi. Adoniram haxarqılananı üstida turattı. 15 Sulaymannıqə yetmix ming həmmili, təqlərlərde ixləydiqən səksən ming taxqısı bar idi. 16 Uningdin baxkə Sulaymannıqə mənsəpdarlıridin ix üstigə koyulmuş ming üç yüz ix bexi bar idı; ular ixləmqilərni baxkərətti. 17 Padıxah, yarlıq qüxürüxi bilən ular ibadəthanining ulini selixkə yonulənq, qong wə kimmatlıq taxlarnı kesip kəltərdi. 18 Wa Sulaymannıqə tamqılıri bilən Hiramıqə tamqılıri wə Gaballıkçılar koxulup taxlarnı oyup, əyni yasax üçün yaqıq həm taxlarnı təyyarlap koydı.

6 Israillar Misirdin qıkkandin keyinkı tet yüz səksininqi yili, Sulaymannıqə Israillning təstidiki səltənətinin tətinqi yilining ikkinqi eyida, yəni Zif eyida u Pərvərdigarning eyini yasaxka baxlıdı. 2 Sulayman padıxah Pərvərdigarqa yasıqən ibadəthanining uzunluqı atmış gəz, kənglikli yığırma gəz wə egizlikli ottuz gəz idi. 3 Ibadəthanidiki «mukəddəs jay»ning aliddiki aywanning uzunluqı ibadəthanining kənglikli bilən barəwər bolup, yığırma gəz idi. Ibadəthanining aliddiki aywanning kənglikli on gəz idi. 4 U ibadəthanıqə rojəliklə derizə-pənəyirilərni ornatı. 5 Ibadəthana temiəja, yəni mukəddəs jay wə «kalamhanə»ning temiəja yandax [təq kəwətlək] bir imarətni saldı wə uning iqiqə hujirlarını yasıdı. 6 [Taxkırıki imarətnıqə] təwənki kəwətinining kənglikli bax gəz, ottura kəwətinining kənglikli altə gəz, üqinqi kəwətinining kənglikli yəttə gəz idi. Qünki ibadəthanining taxkı temida limlarnı ornatlaşdırmaq təxəkkülər bolmaslıq üçün u taməja təkqə qıkırlıqənidi. 7 Ibadəthana pütünəyil təyyar kılıp elip kelingən taxlardın bina kılinojanı. Xundak kılqonda, uni yasıqən wakıttı nə bolka nə palta nə baxkə temür əswablarning awazı u yərdə həq anglanmayıttı. 8 Təwənki

kəwətning hujrlırıning kirix ixiki ibadəthanining ong təripidə idi; bir aylanma pələməpəy ottura kəwətkə andin ottura kəwəttin üqinqi kəwətkə qıqəti. 9 Xundak kılıp [Sulayman] ibadəthanını yasap püttürdü. ibadəthanining üstigə har-limlərini bekitip, uni kədir tahtalar bilən kəplidi. 10 U ibadəthanıqə yandax imarətnıqə kəwətlərinin egizlikini bax gəzdiñ kıldı. Xu əwitip: — Sən manga koyojan tələplirinəng anglap imarətnıqə kəwətlərini ibadəthanıqə kədir limləri arkılıq kəbul kıldı. Mən sening kədir yaqıqi wə arqa yaqıqi tutuxulkul kıldı. 11 Pərvərdigarning səzi Sulaymanıqə kələp mundak degəndə: — 12 «Sən Manga yasatışkan əslə taxlimaymən». 14 Sulayman ibadəthanını yasap püttürdü. 15 Ibadəthanining tamlırının iq təripini u kədir tahtaları bilən yasap, ibadəthanining tegidin tartıp torusuning limlirioqə yaqıq bilən kəplidi; wə arqa tahtaları bilən ibadəthanıqə pol yatkuzdi. 16 U ibadəthanining arkə temidin yığırma gəz əlqəpə ara tam yasap, iqqiriki hanımı hasil kıldı; u tegidin tartıp torus limlirioqə kədir tahtaları bilən kəplidi. Bu əng iqqiriki hana bolup, yəni «kalamhanə», «əng mukəddəs jay» idi. 17 Uning aliddiki ey, yəni mukəddəs hanining uzunluqı kərik gəz idi. 18 Ibadəthanining iqqi tamlırıqə kəpək wə qeqəkninq nushiliri nəkix kılinojanı. Ibadəthana pütünəyil kədir tahtalar bilən kəplanojanı. Həq tax kerünmayıttı. 19 Pərvərdigarning əhdə sandukını u yərdə koyux üçün, u ibadəthanining iqqiridiki kalamhanını yasıdı. 20 Kalamhanining uzunluqı yığırma gəz, tooprisi yığırma gəz, egizlikli yığırma gəz idi; u uni sap altundan kəplidi, xundakla uning aliddiki kədir yaqıqlıq kurbangahını xundak kəplidi. 21 Sulayman ibadəthanining iqini sap altun bilən kəplidi; u iqqi kalamhanining alındı altun zanjirlər bilən tosidi; kalamhanini altun bilən kəplidi. 22 Xu tərkidə u pütük ibadəthanini, yəni pütük ibadəthanining iqini altun bilən toluk kəplanojanı. Kalamhanıqə təlləkkə bolən kurbangahını pütünəyil altun bilən kəplanojanı. 23 Kalamhanıqə u zeytun yaqıqidən ikki kerubning xaklinı yasıdı. Hərbirinin egizlikli on gəz idi. 24 Bir kerubning uzunluqı bəzək gəz wə yənə bir kanitining uzunluqı bəzək gəz bolup, bir kanitining uzunluqı yənə bir kanitining uqioqıqə on gəz idi. 25 İkkinci kerubning ikki kaniti koxulup on gəz idi. İkkinci kerubning qong-qıqqılıkçı wə xəkli ohxax idi. 26 Bir kerubning egizlikli on gəz bolup, ikkinqi kerubningimə həm xundak idi. 27 U kerublarnı iqqiriki hanıda kəydi. Kerublarning kanatları yeyilip turattı. Birsiniqə bir kaniti bir taməja tegip, ikkinqisiniqə kaniti uludidiki taməja tegip turattı; ikkisinin iqidiki kanatları hanining otturisida bir-birigə tegixip turattı. 28 U kerublarnı altun bilən kəplidi. 29 U ibadəthanining tamlırının pütük iq qərisini, yəni iqqiriki hanının wə həm taxkırıki haninin qərisini kerub bilən horma dərəhlirininq xəkilləri wə qeqəkninq nushiliri bilən nəkix kıldı. 30 Ibadəthanining polini, yəni iqqiriki haninanıqə həm taxkırıki haninanıqə altun bilən kəplidi. 31 Kalamhanining kirix eoziqıza u zeytun yaqıqidən etilgən kox ixiklərini yasıdı. Ixiklərning

kexəkliri wə bexi əyning tooprısining bəxtin bir kismi idi. **32** Bu kox iixiklər zəytun yaqıqidin etilgənədi; u iixiklərning üstigə kerublar, horma dərəhləri wə qeqək nushiləri nəkix kılınlıp zinnətləngənədi; u iixiklərni, jümlidin kerub bilən horma dərəhlərinin nəkixlərini altun bilən kaplıdi. **33** İbadəthanining taxkı hanisining ixikininqən kexəklirini zəytun yaqıqidin yasidi; ular əyning tooprısining təttin bir kismi idi; **34** kox əkanatlı ixik bolsa arqa yaqıqidin yasidi. Bir kənar yeyilip katlinatti, ikkinçi əhanitimi yeyilip katlinatti. **35** U ularning üstigə kerublar, horma dərəhləri wə qeqək nushilərini nəkix kıldı; andin ularning üstiga, jümlidin nəkixlər üstigə altun kaplıdi. **36** Iqkiriki höylininq temini bolsa u üq kəwət yonuloğan tax bilən bir kəwət kədir yaqıqidin yasidi. **37** [Sulaymannıgən səltənitining] tətinqi yilining Zif eyida Pərvərdigarning ibadəthanisining uli selindi. **38** Wə on birinqi yilining Bul eyida, yəni səkkizinci ayda ibadəthanining heçqueri əldidiki aywança tiklidi. Ong taripiga pütünləy tamam boldı. Xundak kılıp uning eyni yaxşıçıq yətta yil kətti.

7 Sulayman eż ordisini bolsa, on üq yilda yasap püttürdi. **2** U yasılınan bu «Liwan ormini sariyi»ning uzunlukını yüz gəz, kənglikini əllik gəz wə egizlikini ottu gəz kıldı. Kədir yaqıqi tüwrükidin tət katar wə tüwrüklerning üstigə kədir limləri koyulənəndi. **3** Tüwrüklerning üstidiki lim ketürüp turojan əgizsimi kədir yaqıqidin idi. Limlər jəməy kırık bəx bolup hər katarda on bəxtin idi. **4** Uning üq kəwət derizisi bar idi, üq kəwəttiki derizilər bir-biriga udulmu'udul idi. **5** Barlık iixiklər wə kexəklər tət qasılık kılınoqändi; iixiklər üq kəzənəklik bolup, iixiklər bir-biriga udulmu'udul idi. **6** U uzunlukını əllik gəz, tooprısını ottuz gəz kılıp, tüwrüklik bir dəhliz yasidi; uning alddıa yənə bir dəhliz bar idi, wə uning alddıa yənə tüwrüklik aywan bar idi. **7** Andin keyin u sorak sorayıqan təhtı üqün «Sorak, dəhlizi» dəp ataloğan yənə bir dəhlizini yasidi. U dəhlizning tegidin tartip torusuning limlirioqığa kədir yaqıqi bilən kaplanənəndi. **8** [Sulayman] eżi olturidioğan saray, yəni dəhlizning arkə höylisiqə jaylaşkaşan sarayning layihisi «[sorak] eyi»ningkiqə ohxax idi. Sulayman eż əmrigə aloğan Pirəwnning kizi üçün xu dəhlizgə ohxax bir sarayını yasatti. **9** Bu imarətlərning həmmisi iqkiriki tamlırıdin tartip qong höylininq tamlırıoqığa, ulidin tartip əgzininq pawazioqığa kimmət taxlardın, yəni əlqəm boyıqə oyulup andin iq-texi hərə bilən kesilgən taxlardın yasaloğanəndi. **10** Ullırı bolsa qong wə kimmət taxlardın, uzunlukı on gəz wə səkkiz gəz bolənən taxlardın kılınoğanəndi. **11** Ullarning üstigə yənə bekitilgən elqəm boyıqə oyulənən kimmət esil taxlar wə kədir limləri koyulənəndi. **12** Qong höylininq qərisidiki tam üq kəwət oyulənən tax wə bir kəwət yonuloğan kədir limləridin yasaloğanəndi. Pərvərdigarning ibadəthanisining iqkiriki höylininq temi wə yəna ordidiki dəhlizining temimu xundak yasaloğanəndi. **13** Sulayman padixah adəm awatip Hiramni Turdin kəltürdi. **14** U kixi Naftali kəbilisindən bolənən bir tul hotunning oqlı bolup, atisi Turluk bir miskər idi. Hiram miskərqılıktə türülük ixlarnı kılınxıtolımı usta, pəm-parasətlik wə bilimlik idi. U Sulayman padixahning kexiqə kelip, uning həmmə ixini kıldı. **15** U ezi ikki

tüwrükni mistin yasidi. Hərbir tüwrükning egizlikli on səkkiz gəz bolup, aylanmış on ikki gəz idi. **16** Bu tüwrüklerning üstigə koyux üqün mistin ikki tajni kuyup yasap, uning üstigə koydi. Bir tajning egizlikli bəx gəz, ikkinçi tajning egizlikimə bax gəz idi. **17** Tüwrüklerning təpəsidiki tajlar torlarqə ohxax zinnətlənilip, zanjirlər wə torlanən halkılardan bilən toküklük idi. Bir tajning xundak yətə katar tor halkılari bar idi, ikkinçi tajningmu həm xundak yətə kur tor halkılari bar idi. **18** U yəna anarları, yəni tüwrüklerning üstidiki hərbir tajni yepip turidioğan tor halkılarning üstigə ikki katar anarnı yasidi. U birinqi yətə kəwətmə-kəwət qəridən ikki yüz anar nushisi bar idi. Ikkinçi tajning qərisimə ohxax idi. **19** Aywandıki tüwrüklerning üstidiki tajlırları nilupər xəkillik bolup, egizlikli tət gəzdi id. **20** İkki tüwrükning tajlıridiki tor halkılriqə yekin tompiyip qıkqan jayning üstidə kəwətmə-kəwət qəridən ikki yüz anar nushisi bar idi. **21** U tüwrüklerni ibadəthanining alddıki aywança tiklidi. Ong taripiga təriplər tikləp namını «Yakın», sol taripiga birni tikləp, namını «Boaz» atdı. **22** Tüwrüklerning üstidə nilupər xəkildə yasaloğanı. Buning bilən tüwrüklerning ixliri pütkənəndi. **23** U mistin «dengiz» dəp ataloğan yoojan dası yasidi. Uning xəkli dügilək bolup, u girwikidin bu girwikigiqə on gəz kelətti; egizlikli bax gəz, aylanmışı ottu gəz idi. **24** Dasning girwiki astı qəridəp kapak nushiləri bilən zinnətləngənəndi. Bular dasning qərisining hərbir gezigə ondən, ikki katar koyulənəndi. Ular das bilən bir wakıttə kuyup qıkırıloğanəndi. **25** Das on ikki buğa xəkli üstidə turoquzulənəndi. Bularning üqi ximal tərəpkə, üqi oqrəb tərəpkə, üqi janub tərəpkə, üqi xərk tərəpkə yüzləngənəndi. «Dengiz» bularning üstidə id; ularning arkısi iq taripidə id. **26** Dasning kelinlikli alichanning kənglikidək bolup, uning girwiku piyalining girwikidək, xəkli eçıloğan nilupərdək id. Uningçoq ikki ming bat su sıqattı. **27** Uningdin baxğı u mistin on taglikni yasidi. Hərbir taglikning uzunlukı tət gəz, kənglikli tət gəz bolup, egizlikli üq gəz idi. **28** Bu tagliklər xundak yasaloğanidiki, ularning [rəsimlik] tahtılırlı bar idi; tahtılırlı ramkilər iqığa ornitiloğanəndi. **29** Ramkilarning otturisidiki rəsim tahtaylırida wə ramkilarning ezdidimə xırıllar, bukilar wə kerublarning sürətlik zinnətləri bar idi; xırıllar wə bukılarning astı wə üsti zənjirsiman gül qəmbirək xəklidə zinnətləngənəndi. **30** Hərbir taglikning mis okliri bilən tət qakı bar idi; taglikning dasnı ketürüp turidioğan tət burjikidə jazisi bar idi; das astidiki putlirinən hər taripidə torlanənəndə kuyuma gül xahları ornitiloğanəndi. **31** Hər taglikning iqida qongkurluq bir gəz kəlidioğan «kicik taglik» bolup, aqzı dügilək id; kicik taglikning uzunlukı bir yerim gəz id; aqzining ətrapida nəkixlər bar idi; ularning ramkiləri dügilək əməs, bəlki tət qasılık id. **32** Tət qakı rəsimlik tahtaylırlı astida bolup, ularning okliri taglikkə bekitilənəndi. Hərbir qakıning egizlikli bir yerim gəz id. **33** Qaklarning kurulması jəng hərwilirinən qaklıridək id. Ularning əzəməti, əzəməti, qəfiqliri wə oklirinən həmmisi mistin kuyulənəndi. **34** Hərbir taglikning tət burjikidə birdin tət tutkuqı bar idi; ular tagliktin qıkıp turatty wə ular taglik bilən təng kuyulənəndi. **35** Hərbir taglikning təpəsidə egizlikli yerim gəz kəlidioğan bir yumilək jaza bar idi. Hərbir taglikning təpəsidə tirək

wa rəsimlik tahtalar bar idi. Ular təqlik bilən təng kuyulmuş. **36** U muxu tirək wə rəsim tahtaları idiki box orunlar oja kerub, xir wə horma dərəhlirinə nushilirini wə qərişigə torlanoğan gül xahlirini nəkix kıldı. **37** Xu tərkikdə u muxu on taglıknı yasap boldı. Həmmisi bin nushida kuyulup, ohxax qonqlukta wə xəkildə idi. **38** U məstin on das yasojoğan bolup, hərbin dasqə kırıq bat su sıqottı; hərbir dasning toorqısı tət gəz idi. On taglıknıng hərbirinən təpisidə birdən das bar idi. **39** U bəx dasni ibadəthanining ong yenida wə bəxni ibadəthanining sol yenida koydı; mis dengizni ibadəthanining ong təripiga, yəni xərkjy janub təripiga koydı. **40** Hiram xular oja təllük das, kürək wə qaqa-kuqılarnı yasap təyyar kıldı. Xundak kılıp Hiram Sulayman padixa həqiqətindən Pərvərdigarning eyining barlık kərələk hizmitini pütküzdi: — **41** ikki türvük, ikki türvükning üstidiki apkursiman ikki bax wə bu ikki baxnı yepip turidiqan ikki tornı yasitip püttürdü, **42** xu ikki tor üstigə kəyqınlaxturulmuşan tət yüz anarnı yasattı. Bir torda ikki qatar anar bolup, türvük üstdidiki; apkursiman ikki baxnı yepip turattı. **43** U on das taglıknı wa das taglıkığa koyulduğu on «yüyux deseni», **44** «mis dengiz» wa uning astidiki on ikki mis bukini yasatkuzdu, **45** əzələnlərini, kürəklərni wə qaqa-kuqılarnı təyyar kıldı. Hiram Pərvərdigarning əyi həqiqətindən Sulayman padixa həqiqətindən əmri bilən yasojoğan bu həmmə nərsilər parkiraydıqan məstin idi. **46** Padixa həqiqətindən Sulayman padixa həqiqətindən əmri bilən yasojoğan bu həmmə nərsilər parkiraydıqan məstin idi. **47** Padixa həqiqətindən Sulayman padixa həqiqətindən əmri bilən yasojoğan bu həmmə nərsilər parkiraydıqan məstin idi. **48** Padixa həqiqətindən Sulayman padixa həqiqətindən əmri bilən yasojoğan bu həmmə nərsilər parkiraydıqan məstin idi. **49** Kalamhəna aldida turidiqan sap altun qiraqdanları (bəxni ong yenida, bəxni sol yenida) yasattı; wə xular ning gülsiman zinnətlərini, qiraqlarını, qiraq kışkuqlarını altundın yasattı; **50** das-piyalılırını, piqaklırını, qaqlırını, təhsilirini wə küldənərlərini həmmisini sap altundın yasattı; u iğkirkili hanining, yəni əng mukəddəs jayning katlinidən, kox kanatlık ixiklərini girəlirini wə eydi mukəddəs jayning [ixiklirinə] girəlirini altundın yasattı. **51** Sulayman padixa həqiqətindən Pərvərdigarning əyi həqiqətindən kildüridiqan həmma kuruluxlar tamam bolqanda, u atisi Dawut [Hudajə] atıcıqan nərsilərini (yəni kümüxt, altun wə türlik baxka buyumları) əkəltürüp Pərvərdigarning eyining həzinilirigə koydurdı.

sandukining aldida mengip, kəplikidin sanını elip bolmaydiqan san-sanaksız koy bilən kalilarnı kürbanlıq kılıxatti. **6** Kahinlər Pərvərdigarning əhdə sandukini ez jayiqə, ibadəthanining iqliki «kalamhəna»siqə, yəni əng mukəddəs jayiqə elip kirip, kerublarning kanatlarını astıqə koydi. **7** Qərniki kerublarning yeyilip turqan kanitı əhdə sandukining orni üstidə bolqazqa, əhdə sandukı bilən uni ketürüp turidiqan baldaklarnı yepip turattı. **8** Bu baldaklar nahayıti uzun bolqazqa, kalamhanining alididiki mukəddəs jayda turup, əhdə sandukining yenidiki ikki baldakning uqlırını kergili bolatty, birək eyning sırtında ularını kergili bolmayıttı; bu baldaklar taki bügüngə kədər xu yərdə turmakta. **9** Əhdə sandukining iqidə Musa pəyoğember Hərəb teojudə turoqanda iqişa saloqan ikki tax tahtaydin baxka həqnərsə yok idi (Israillar Misir zeminidin qıkkəndin keyin Pərvərdigər ular bilən hərabda əhdə tüzəgnəndi). **10** Wə xundak boldıki, kahinlər mukəddəs jaydin qıkkıxiqıl, bir bulut Pərvərdigarning ibadəthanisini kapılıwaldı. **11** Kahinlər bulut tüpyəlidin əz wəzipilirini etəxkərə tərulməyəti; qərniki Pərvərdigarning julası Pərvərdigarning eyini toldurqanıdi. **12** Bu paytta Sulayman: — Pərvərdigər tum karangoçuluk iqidə turiman, dəp eytəkənidə; **13** lekin, [i Pərvərdigər], mən dərəwəkə Sening üçün bir həywətlik makan bolsun dəp, Sən mənggү turidiqan bir əyni yasidim, dedi. **14** Andin padixa həqiqətindən Sulayman padixa həqiqətindən əmri bilən yasojoğan altun xırəni, Israel jamaitigə bəhət tilidi; Israillning barlık jamaiti uning aldida turattı. **15** U xundak dedi: — «Israillning Hudasi Pərvərdigərə təxəkkür-madhiyə boløy! U Əz aqzı bilən atam Dawutka wədə kılıjanıdi wə Əz koli bilən uni əməlgə axurdi. U Dawutka yəna: — **16** «Mən Əz həlkim Israilli Misir zeminidin elip qıkkən kündin buyan namıim üçün bu yərdə bir ey salay dap Israillning hərkəysi kəbililirinin xəhərliridin həqkəysini tallimidim; birək həlkim bolqan Israiloja həkümranlıq kilsən dəp Dawutni tallidim» degənidi. **17** Əmədi atam Dawutning Israillning Hudasi Pərvərdigarning nəmioja atap bir ey selix arzu-niyiti bar idi. **18** Birək Pərvərdigər atam Dawutka: «Könglüngə Mening namimoja bir ey yasaxka kılıjan niyifing yahxidur; **19** Əməma xu əyni sən yasimaysan, bəlkı seni puxtungdin bolidiqan oqlung, u Mening namimoja atap xu əyni salidur», degənidi. **20** Mana əmədi Pərvərdigər Əz seziqə əmal kıldı. Mən Pərvərdigər wədə kılıqlinidek, atamning ornını besip, Israillning tahtığa olturnurdum; Israillning Hudasi Pərvərdigarning nəmioja atap bu əyni saldim. **21** Əyda əhdə sandukı üçün bir jayni raslıdım; əhdə sandukı iqidə Pərvərdigarning ata-

8 Xu qaqdə Sulayman Pərvərdigarning əhdə sandukını «Dawut xəhiri»dİN, yəni Zİondin yetkəp kelix üçün İsrail aksakallırını, kəbilsə bəglirini wə İsrail jəmatlirinin bəglirini Yerusalem oja əz yenioja yiçilixkə qakırdı. 2 Buning üçün İsrailning həmmə adəmləri Etanim eyida, yəni yəttinqi aydiki bekitilgən həyatta Sulayman padixaḥının kəxioja yiçildi. 3 İsrailning həmmə aksakalları yetip kəlgəndə Lawiyalar əhdə sandukını kətürüp [mangdıl]. 4 Ular Pərvərdigarning əhdə sandukını, jamaət qediri bilən uning iqidiki barlıq mukaddəs buyumları kətürüp elip qıktı. Kahinlər bilən Lawiyalar muxularını elip qıktı. 5 Sulayman padixaḥ, wə uning aldioja yiçilqan barlıq İsrail jamaiti əhdə

sandukining aldida mengip, kəplikidin sanini elip bolmaydiqan san-sanaksız köy bilən kalilarnı kürbanlıq kılıxatti. **6** Kahinlар Pərvərdigarning əhdə sandukını ez jayığa, ibadethanining iqliki «kalamhana»siqa, yəni əng mukəddas jayığa elip kirip, kerublarning kanatlarının astıqə koydu. **7** Qünki kerublarning yeyilip turqan qanıti əhdə sandukining orni üstüda bolqaqka, əhdə sandukı bilən uni kətürüp turidioqan baldaklarnı yepip turatti. **8** Bu baldaklar nahayıti uzun bolqaqka, kalamhanining aliddiki mukəddəs jayda turup, əhdə sandukining yenidiyi ikki baldakning uqlırını kergili bolattı, birak eyning sırtında ularını kergili bolmayıttı; bu baldaklar taki bügüngə kədər xu yərdə turmakta. **9** Əhdə sandukining iqidə Musa pəyoğember Hərəb teojudə turoqanda iqişa salojan ikki tax tahtaydin baxka həqnarsə yok idi (Israillar Misir zeminindən qıkkəndin keyin Pərvərdigar ular bilən hərəbdə əhdə tüzgənidi). **10** Wə xundak boldiki, kahinlər mukəddas jaydin qıkkixqıla, bir bulut Pərvərdigarning ibadəthanisini kaplıwaldı. **11** Kahinlər bulut tüپaylidin ez wəzipilirini etəxka era turalmayıttı; qünki Pərvərdigarning julası Pərvərdigarning eyini tolduroqanıdi. **12** Bu pəyətə Sulayman: — Pərvərdigar təm karangoçuluk iqidə turimən, dəp eytkənid; **13** lekin, [i Pərvərdigar], man darwəza Sening üqün bir həyatlı makən bolsun dəp, San manggü turidioqan bir eyni yasidim, dedi. **14** Andin padixaḥ burulup barlık Israil jamaitigə bəht tilidi; Israilning barlık jamaiti uning aldida turatti. **15** U mundak dedi: — «Israilning Hudasi Pərvərdigar oja təxəkkür-mədhiyə bolqayı! U Əz aozı bilən atam Dawutka wədə kilojanidi wə Əz koli bilən uni əməlgə axurdi. U Dawutka yanə: — **16** «Man Əz həlkim Israilli Misir zeminindən elip qıkkən kündin buyan nənim üqün bu yərdə bir ey salay dəp Israilning hərkəysi kəbililirinən xəhərliridin heqkənsinə tallimidim; birak həlkim bolğan Israilioqə həkümranlıq kilsən dəp Dawutni tallidim» degenidi. **17** Əmdi atam Dawutning Israillning Hudasi Pərvərdigarning namıqə atap bir ey selix arzu-niyiti bar idi. **18** Birak Pərvərdigar atam Dawutka: «Kənglüngdə Mening namimoja bir ey yasaxka kılajan niyiting yahxidur; **19** Əmma xu eyni sən yasimaysən, bəlkı sening puxtungdin bolidiqan oqlung, u Mening namimoja atap xu eyni salıdu», degenidi. **20** Mana əmdi Pərvərdigar Əz seziqə əmal kildi. Mən Pərvərdigar wədə kilojinidak, atamning ornını besip, Israillning təhtiga olturdum; Israillning Hudasi Pərvərdigarning namıqə atap bu eyni salımdı. **21** Əydə əhdə sandukı üqün bir jayni raslidim; əhdə sandukı iqidə Pərvərdigarning atabowilimizini Misir zeminindən elip qıkkən, ular bilən tüzgən əhdə [tahtılıri] bardur». **22** Andin Sulayman Israillning barlık jamaitigə yüzlənilip, Pərvərdigarning kurbangahının aldida turup, kollarını asmanıqə karitip kətürüp **23** mundak dua kıldı: — «İ Israillning Hudasi Pərvərdigar! Nə yüksəkli asmandı nə təwənki yərdə səndək Huda yoktur; aldingə pütün kəlbə bilən mangidioqan kulliring üqün əhdəngə turup eżgərməs mühabbitingi kərsətküsən. **24** Qünki San Əz külung atam Dawutka bərgən wədida turdu; Sən Əz aozıq bilən eytkən seziungə mana bügünkidək Əz külung bilən əməl kilding. **25** Əmdi hazır, i Israillining Hudasi Pərvərdigar, Əz külung atam Dawutka: — «Əgər sening

əwləldirirən eż yollırıja səgək bolup sən Mening aldimda 43 Sən turuwatkən makaning bołożan asmanlarda mangojandək mangidiojan bolsa, sanga əwlədingdin uningoja kulak selip, u musapir Sanga nida kılıp Israilning təhtidə olturidiojan bir zat kəm bolmaydu» tiligininin həmmisigə muwapiq kılɔjaysən; xuning dəp bərgən wədəngdə turoğaysən. 26 Əmdi hazır, i bilən yər yüzdikidi barlıq əllər namingni tonup yetip, Israilning Hudasi, Sən կulung Dawutka eytikan sezliring. Eż həlkinq Israildək Səndin korkidiojan bolup, man əməlgə axurulqay, dəp ettinimən! 27 Lekin Huda Əzi yasiqan bu eyning Sening naming bilən atalojinini rastla yər yüzidə makan kılamdu? Mana, asmanlar bilən biliid. 44 Əger Sening həlkinq Sening tapxurukung asmanlarning asminni seni siyəduralmiojan yərdə, mən bilən düxmini bilən jəng kılıxka qıkkanda, Sən tallıqan yasiqan bu ey kəndakmu Sening makaning bolalısın?! bu xəhərgə, xundakla mən namingoja atap yasiqan 28 Lekin i Pərvərdigar Hudayim, kulgungning duası bilən iltijasiqa kulak selip, kulgungning bugün Sanga bilən iltijasiqa kulak selip, ularını nusrətkə erixtūrgaysan. 46 Əger bilən əz kezliringni keqə-kündüz bu eygə, yəni Sən: «Mening namim u yərdə ayan bolsun» dəp eytikan jayoja keqə-kündüz tikkəysən; əz կulungning u jayoja karap uları sənədli, sadir kılɔjan bolsa (qunki gunah kilmədiqən heqkixi yoktur) Sən ularoja oqəzplinip, əs-hoxini tezip towa kılıp, əzi sürgün bołożan yurtta turup angliqəysən, angliqəiningdə ularını kəqürəysən. Sanga: — Biz gunah kılıp, kəbihlikə berilip Səndin yüz 31 Əger birsə eż xoşnisiqa gunah kilsə wə xundakla əriüp kəttük, dəp yelinsə, 48 — əger ularını sürgün kılɔjan ixning rast-yaloqanlığını bekitix üçün kəsəm iqtikülsə, düxmənlirinən zeminidə pütün kəlbi wə pütün janidin bu kəsəm bu əydiki kurbangahıngning aldiqia kəsəm, Sening təripingə yenip, Sən ularının ata-bowliriloja 32 San kəsəmni asmanda turup anglap, amal kılıp eż təkdim kılɔjan zeminoja, Sən tallıqan xəhər tərəpkə wə bəndiliring otturısında həküm qıkarqayısan; gunahı bar ətiatsızlıklarını kəqürüm kılɔjaysən wə ularını sürgün kılɔjan asmanlarda turup ularning duası wə iltijasını əriüp kəttük, dəp yelinsə, 48 — əger ularını sürgün kılɔjan ətəküzən, 51 (qunki ular Əzüng Misirdin, kılɔjan zeminoja kəyturup kəlgəysən. 35 Ular Sanga ənənə təmür tawlaw peqidin qıkarqajan Əz həlkinq wə gunah kılɔjinə üçün asman etiip yamojur yaqmədiyojan Əz mirasingdur); 52 Sening kezliring Əz kulgungning kiliwitilən bolsa, lekin ular bu jayoja karap Sanga dua iltijasiqa wə Əz həlkinqning iltijasiqa oquqə boləy, kılıp namingni etirop kılıp, Sening ularını kiyinqilikka ular əhər ixtəsənə nida kılıp tiligini əlaroja kulak saloqinən tüpəylidin eż gunahidin yenip towa kilsə, saloqaysan; 53 qunki San ata-bowlirimizni Misirdin 36 Sən asmando turup kulak selip, kullirinən wə qıkarqinində Əz կulung Musa arkılık eytikiningdək, Sən həlkinq Israilning gunahını kəqürəysən; qunki Sən əhər ixtəsənə əllər arisidin ularını ayrim elip tallidin, i Rəb həlkinqə miras kılıp bərgən zeminning üstügə yamojur Pərvərdigar!. 54 Sulayman Pərvərdigarə xu barlıq yaqdırısan! 37 Əger zemində aqarqlik ya waba bolsa, dua wə iltijalını kılıp bołożanda, kollarını asmanoja ya ziraatlar Dan almışa ya hal qıxsə ya uni qekətkilər karap ketürüp Pərvərdigarnıng kurbangahıning aldida yaki qekətkə liqinkilirlər besiwasla, ya düxmənlər ularning tiziñip turqan yərdin kopup, 55 eərə turup Israilning zemindiki xəhərlirinən kowuklirioja hujum kılıp barlık jamaitiqə yukarı awazda bəht tiləp mundak körxiwalsa, ya hərkəndək apət ya kesəllik bolsa, 38 dedi: — 56 «Uning barlık wədə kılɔjinə boyiqə Əz Sening həlkinq boləjan Israildiki hərkəndək kixi eż halkı Israiloja aram bərgən Pərvərdigar mubarəktür! kənglidiki wabani bilip, ularindən hərkəysiz kixi kollarını U Əz kuli Musanıng wasitisi bilən kılɔjan həmmə bu eygə sunup, hərkəndək dua yaki iltija kılɔjan bolsa, məhribana wədilərninə heqbirə yərdə kalmidi! 57 39 Əmdi Sən turuwatkən makaning asmando turup Pərvərdigar Hudayimiz ata-bowlirimiz bilən bozandak anglap, kəqürüm kılɔjaysən; Sən hərbir adəmning biz bilən billə boləy; U nə bizzin waz kəqmisun nə kəlbini bilgəqək, amal kılıp əzinin yollırını əzığa bəzni taxlimis; 58 buning bilən U kəlbimizni Uning yanduroqaysən (qunki Sənla, yaloğuz Sənla həmmə insan yollırıda mengixka, Əzi ata-bowlirimizə buyruqan balılırinən kəlbilərini bilgiqidursan); 40 xundak kılıp, əmrlər, bəlgilimilər wə həkümənləri tutuxka Əziga ular Sən ata-bowlirimizə təkdim kılɔjan zemində mayıl kılɔjay; 59 menin Pərvərdigarnıng aldida olurup emrinən həmmə künliridə səndin korkidiojan iltija kılɔjan bu sezlirim keqə-kündüz Pərvərdigar bolidu. 41 Əz həlkinq Israildin bolmiojan, Sening uluoq Hudayimizning yenida tursun; xuning bilən Əz կulung naming tüpəylidin yırak-yıraklırdan kəlgən musapir üçün toqra həküm kılıp, həlkinq Israil üçün toqra bolsa 42 (qunki ular Sening uluoq naming, kudratlık həküm kılıp, hər kündiki dərdigə yətkəysən; 60 կulung wə sozən biliking tooprisida angliyaydu), xuning bilən yər yüzdikidi həmmə əllər Pərvərdigar — undak birsə kılıp bu ey tərəpkə karap dua kilsə, Əzi Hudadur, Uningdin baxķısı heqkaysisi yoktur dəp

bilgəy, **61** xundakla bugün kılɔjininglaroja ohxax Uning yasap bolqandan keyin, **11** Turning padixaḥı Hiram bəlgilimiliridə mengixkə wə əmrlerini tutuxkə kəlbinglar Sulaymanoja barlıq tələpliri boyiqə kədir dərəhliri, Pərvərdigar Hudayimizoja mukəmməl bolqayı!». **62** arqa dərəhliri wə altun təminligini üçün Sulayman padixaḥı uningoja Galiliya elksisindən yigirmə xəhərni alındı kurbanlıkları kıldı. **63** Sulayman Pərvərdigar oja bərdi. **12** Hiram Sulayman uningoja bərgən xəhərləri inaklık kurbanlılı süpitidə yigirmə ikki ming kala wə kərükə Turdin qikip kəldi; lekin ular uningoja heq bir yüz yigirmə ming koy kurbanlık kıldı. Padixaḥı yakınkı. **13** U: — Həy buradırıım, sən muxu manga bilən barlıq Israillar xundak kılıp Pərvərdigarning bərgininq zadi kəndək xəhərlər! — dedi. U ularni eyini uningoja beçiqxıldı. **64** Xu künü padixaḥı «Kabulning yurti» dəp atidi, wə ular bugünkü küngiçə Pərvərdigarning eyininq aliddiki hoiylisineng oturusunu xundak atılıdu. **14** Hiram bolsa padixaḥka bir yüz ayırı mukəddəs kılıp, u yərdə kəydürmə kurbanlıklar, yigirmə talant altun əwətənədi. **15** Sulayman padixaḥı axlık hədiyeları wə inaklık kurbanlıklırininq yaqlırını Pərvərdigarning eyini, ez eyini, Milloni, Yerusalemning sundı; qünki Pərvərdigarning alıdida turojan mis sepilini, Hazorni, Məgiddoni wə Gəzər xəhərlərini yasax kurbangah kəydürmə kurbanlıklar, axlık hədiyeları wə üçün haxaroja tutkan ixligüqilərning ixləri mundak; inaklık kurbanlıklırininq yaqlırını kəbul kılıxka qikip — **16** (Misirning padixaḥı Pırəwn qikip Gəzərgə hujum kəldi. **65** Xuning bilən u wakıttı Sulayman wə uning kılıp elip, uni otta kəydürüp, xəhərdə turuwtən kəndi; **18** u Baalat bilən ez zəminindik qəlqə jaylaxkən etküzdü. **66** Səkkizinqi kündidə u həlkəni kəyturdı; ular Tadmornimu yengidin yasidi, **19** xundakla eziqə has padixaḥning bəhtini tilid; andin ular Pərvərdigarning Kanaanıylarını kırıp, xəhərni toy sowojisi süpitidə Oz kuli Dawutka wə həlkəi Israiloja kılıqan yahxılıkları Sulaymannıng hotuni bolqan ez kiziqa bərgənidə) zor bir jamaət Pərvərdigar Hudayimizindən yətta kün wə yanə yətta kün, jəmiy on tət küngiçilik heyt — **17** Sulayman Gəzər bilən təwənki Bayt-Horoni kündidə; **18** u Baalat bilən ez zəminindik qəlqə jaylaxkən bina kəndi; **19** xundakla eziqə has etküzdü. **67** Səkkizinqi kündidə u həlkəni kəyturdı; ular padixaḥning bəhtini tilid; andin ular Pərvərdigarning Kanaanıylarını kırıp, xəhərni toy sowojisi süpitidə Sulaymannıng hotuni bolqan ez kiziqa bərgənidə) **20** Oz kuli Dawutka wə həlkəi Israiloja kılıqan yahxılıkları üqün kəlbidə xad-huram bolup ez ey-qedirliriga kəttiləti. Israilliardın bolmiojan Amoriylar, Hıttiyalar, Pərizziylər, Hıwiylar wə Yəbusiyardın [İsrail] zəminində kəlip kələşənlərininq həmmisini bolsa, **21** Sulayman bularnı, yəni Israillar pütünləy yokitalmiojan əllərning əldəkənən əvlədirini kəllük haxaroja tuttu. Ular bugünkü küngiçə xundak bolup kəldi. **22** Lekin Sulayman Israilliardın heqkimini kül kilməy, bəlkı ularnı ləxkər, hismətkar, həkimdər-əməldər, harwa bilən atlıklärning sərdərləri kəndi. **23** Bulardin Sulaymannıng ixlərini baxkuriđıqan, yəni ixligüqilərning üstigə koyulqan qong nazərətqilər bəx yəz allik idi. **24** Pırəvnning kizi Dawutning xəhəridin kəqüp Sulayman uning üqün yasiojan eydə olturoqinida, u Millo kələşini yasidi. **25** Sulayman Pərvərdigar oja yasiojan kurbangahda yilda tıq kətim kəydürmə kurbanlıklar bilən inaklık kurbanlıklırinini sunatti wə Pərvərdigarning aliddiki [huxbuyağata] huxbuy yakattı. Xu tərikidə u ibadəthanining ixlərini pütküzdü. **26** Sulayman padixaḥı Ezion-Gəbərdə bir türküm kemilərini yasidi. U yer bolsa Edom zəminində, Kızıl Dengiz boyidiki Elatning yenidi idı. **27** Hiram ez hismətkarlı, yəni dengizqılıkni obdan bilidiojan nəqqə kemilərini Sulaymannıng hismətkarlıriqə koxulup kemilərdə ixləkə əwətti. **28** Ular Ofiroja berip, u yərdin tet yüz yigirmə talant altunni elip kəlip, Sulayman padixaḥka apardi.

9 Sulayman Pərvərdigarning eyi, padixaḥı ordisi wə xundakla kuruqxını arzu kılıqan baxkə küruluxları kenglidikidən pütküzüp bolqanda, **2** Pərvərdigar Sulaymanoja Gibeonda kərtingəndək əmdi ikkinçi ketim uningoja kərəndi. **3** Pərvərdigar uningoja mundak dedi: — «Sən Mening alımda kılıqan dua wə itljayningi anglidim; Mening namı uningda əbədgıqə ayan kılınxı üqün, san yasiojan bu eyni Əzümgə mukəddəs kıldı. Mening kezlirim wə kənglüm xu yərdə həmixinə bolidu. **4** Sən bolsang, atang Dawutning alımda mangonidək, sənmə sanga buyruqjinimning həmmisigə muwapik əmal kılıx üqün, bəlgilimilirim wə həkimişrimni tutup, pak kengül wə durusluq bilən alımda mangsang, **5** Mən əmdi atang Dawutka: «İsrailning tahtıda sanga əwlədingdin olutruxka bir zat kəm bolmayıdu» dəp wəde kılıqinimdək, Mən padixaḥlıq tahtığını İsrailning ixtida əbədgıqə məhkəm kılımən. **6** Lekin eziqə ya oojulliring Manga egiqixtin waz keqip Mən əldinglarda koyojan əmrlerini bilən bəlgilimilirimni tutmay, bəlkı baxkə ilahılearning kullukqıja kırıp ularoja səjədə kılısganglar, **7** xu qaşa Mən İsrailini ularoja təkdim kılıqan zəminidin ütiüp qıçırımn; wə Oz namınnı kərsitixkə Əzümgə mukəddəs kılıqan bu eyni nəzirimindin taxlaymən wə İsrail həmmə həlkələr arısida sez-qeqək wə tapa-tənininq obyekti bolidu; **8** Bu ey garqə hazır kərkəm kərinisim, xu zamanda uningdin etkanlərininq həmmisi zor həyran kəlixip üzkirtip: «Pərvərdigar bu zəminoja wə bu eygə nemixqə xundak kıldı?» dəp soraydu. **9** Kixilər: — Qünki [zəminindik həlkələr] ez ata-bowlilərini Misir zəminindən qıçarojan Pərvərdigar Hudasını taxlap, əzlini baxkə ilahlaroja baqlap, ularoja səjədə kılıp kullukida boloqanlıq üqün, Pərvərdigar bu pütkül külpatrı ularning bexiqə qıxürüptü, dəp jawab beridu. **10** Xundak boldiki, yigirmə yil etüp, Sulayman u ikki eyni, yəni Pərvərdigarning eyi bilən padixaḥı eynini

Xebanıng ayal padixaḥı bolsa Sulaymannıng Pərvərdigarning nami bilən baqlinixlik bolqan dangk-xəhəritini anglap, uni qiyin qigix-soallar bilən siniojili kəndi. **2** U huxbuy buyumlar, intayn tola altun wə yakut-gehərlər artılıq tegilərni elip, qong dəbdəbə bilən Yerusaleməqə kəndi. Sulaymannıng kəxioja kəlgəndə ez kənglögə pükken həmmə ix toqrouluk uning bilən sezləxti. **3** Sulayman uning həmmə soriqanlıriqə jawab bərdi. Həqənmə padixaḥka karangoju əməs idi, bəlkı həmmisidə uningoja jawab bərdi. **4** Xebanıng ayal padixaḥı Sulaymannıng danalıkiqə, yasiojan orda-

sarayoja, 5 dastihandiki taamlaroja, əməldarlarning qatar-qatar olturuxlirioja, hizmətkarlinining qatar-qatar turulxirioja, ularning kiygən kiyimlirigə, uning sakıylirioja wə uning Pərvərdigarning eyidə atap sunojan keydürmə kurbanlıklarıroja қarap, üni iqigə qızıüp kətti. 6 U padixahka: — Mən ez yurtumda silinilən keymən; silinilən danalıkları bilən bərikət-bayaxatlıkları mən anglojan hawardin ziyadə ikən. 8 Silinilən adəmləri nemidegən bəhtlik-həl. Həmixin silinilən aldiliridə turup danalıklarını anglaydiqan bu hizmətkarlar nəkədər bəhtliktür! 9 Sildin seyüngən, silini Israelning təhtiga olturoquzovan Pərvərdigar Hudalırı mubərəktür! Pərvərdigar Israiloja mənggülük baqlılıqan muhəbbiti üçün, U silini toqra həkim wə adalat sürgili padixah kıldı, dedi. 10 U padixahka bir yüz yigirmə talant altun, intayın kəp huxbuy buyumlar wə yakut-gehərlərni söwəja kıldı. Xebanıng ayal padixahı Sulayman padixahka sunojan xunqə zor mikdardıki huxbuy buyumlar unindin keyin həq kərtiğənəməs. 11 (Hiramming Ofirdin altun əpkelidiojan kemilirimu Ofirdin yənə intayın zor mikdardıki səndəl yaqıqi wə yakut-gehərlərni elip kıldı. 12 Padixah sandal yaqıqidin Pərvərdigarning eyi üçün wə padixahıning ordisi üçün pələməpəy-salasunlar yasattı həm nəqəmə-nawaqıllar üçün qıltalar wə sazları xuningdin yasatti. Xu wakittin keyin xundak zor mikdardıki esil sandel yaqıqi bu wakıtkıqə həq kəltürülmidi ya kərülüp bakındı). 13 Sulayman padixah Xebanıng ayal padixahıqə ez xahana sahawitidin bərgəndin baxka, ayal padixahıning kengli tartkan həmməni — nəmə sorisa, xuni bərdi; andin u hizmətkarları bilən yoloja qıkıp eż yurtiqa kaytip kətti. 14 Sulaymanoja hər yili kəltürülgən altunning ezi altə yüz atmış altə talant idi. 15 Bu kırımdın baxka, tijaratçılarından, okətqılerning sodisidin, barlıq ərabıya padixahlıridin wə eż zeminidiki əməldarlardın həm altun kəltürüldi. 16 Sulayman padixah ikki yüz qong sıparni soqturdi wə hər sıparoja altə yüz xəkəl altun kətti; 17 xundakla iüq yüz қalkannı yapıplaklanıqan altundın yasidi; hərbir қalkannı yasaxkə üq mina altun ixlitildi; padixah ularnı «Liwan ormini sariyi»qə esip koydi. 18 Padixah pil qıxlırıdin qong bir təhtni yasap, uni tawlanıqan altun bilən kapplati. 19 Təhtning altə əwətəlik pələməpiy bar idi. Təhtning bax yelənqüki yumılk bolup, orunduknən ikki yenida tayanıqısu bar idi, hərbir tayanıqınuñ yenida bərdin era turoqan xırning həykili bar idi. 20 Altə əwətəlik pələməpəning üstida, ong wə sol təripidə era turoqan on ikki xırning həykili bolup, hərbir baskuqning ong-sol təripidə bərdin bar idi; baxka həqkəndək əldə uningoja ohxax yasalojını yok idi. 21 Sulayman padixahıning barlıq jam-piyalılıri altundın yasalojan; «Liwan ormini sariyi»diki barlıq қaqa-kuqlar tawlanıqan altundın yasalojan; ularning həqkəysisi kümüxtin yasalıqıjan; Sulaymannıng künlirlədi kümüx həqneñigə ərziməyyti. 22 Qünki padixahka karaxlik dengizda yürüdiojan, Hiramming kemilirigə koxulup «Tərxix kemə» ətritimi bar idi; «Tərxix kemə ətriti» üq yilda bir ketim kelip altun-kümüx, pil qıxlırı,

mymunlar wə tozlarnı əkelətti. 23 Sulayman padixah yər yüzidiki barlık padixahlırdın baylıqta wə danalıqta üstün idi. 24 Huda Sulaymannıng kəngligə salojan danalıqni anglax üçün yər yüzidikilər həmmisi uning sunojan didarlixı arzusı bilən kelətti. 25 Kəlgənlərinin həmmisi eż sowojitini elip kelətti; yəni kümüx қaqa-kuqlar, altun қaqa-kuqlar, kiyim-keqeklər, dubulqasawıtlar, tetiklular, atlar wə ķeqirları elip kelətti. Ular hər yili bəlgilərlikdən xundak ķıllatı. 26 Wə Sulayman jəng hərwilri wə atlık əskərləri yioqdi; uning bir ming tət yüz jəng hərwisi, on ikki ming atlık, əskiri bar idi; u ularnı «jəng hərwisi xəhərləri»ga wə ezi turuwatkan Yerusalemıqı orunlaşturdi. 27 hizmətkarlar nəkədər bəhtliktür! 9 Sildin seyüngən, Padixah Yerusalemda kümüxnı taxtək kəp, kədir dərəhlərini xərkəy tütələnglikti üjma dərəhlirigə ohxax nuroqun kıldı. 28 Sulayman aloqan atlar Misirdin wə Kuwdənin idi; padixahıning tijaratçıları ularnı Kuwdənin bekitilgən bahada alattı. 29 Misirdin elip kəlgən bir jəng hərwişinən bahası altə yüz kümüx tənggə, hər at bolsa yüz əllik tənggə idi; wə ular yənə Hittiyalarning padixahları həm Suriyə padixahları üçünmu ohxax bahada elip qıktı.

11 Lekin Sulayman padixahıning kengli Pirəvnning kçızidin baxka kəp qatallik ayallarıq, jümlidin Moabiy, Ammoniy, Edomiy, Zidoniy, Hittiy ayallırıq qızıxnəndi. 2 Pərvərdigar əslidə muxu əllər toqrułuk Israillaroja: «Ularning kızlırını izdəp barmanglar, wə ularnı silerningkilər kirgüzmənglər; qünki ular kengüllirinqılları qöküm eż məbuldiriqa azduridu» dəp agahlanduroqan. Birak Sulaymannıng kengli dəl xularıq baqlandı. 3 Uning yetti yüz ayali, yəni hanixi wə iüq yüz keniziki bar idi; ayallırı uning kenglini azdurup buriwatkənidi. 4 Xundak boldiki, Sulayman yaxanoqanda, uning ayallırı uning kenglini baxka ilahılarqı azdurup buruwötti; xuning üqün uning kengli atisi Dawutningkidək Pərvərdigar Hudasiqə mutlak sadıq bolmadi. 5 Xunga Sulayman Zidoniylarının məbudi Axtarotni, Ammoniyalarning yirginqlik məbudi Milkomni izdi; 6 Xuning bilən Sulayman Pərvərdigarning nəziridə rəzilik kıldı; u atisi Dawut Pərvərdigaroja əgəxkəndək ıqzıllik, bilən əgəxəmidi. 7 Andin Sulayman Yerusalem aliddiki edirlikət Moabiyalarning yirginqlik məbudi Kemox həm Ammoniyalarning yirginqlik məbudi Milkom üçün bir «yükkiri jay»nı yasidi; 8 xuningdək əzinin məbuldiriqa huxbuy yakıdiaojan wə kurbanlıq kılıdiqan hərbir yat əllik ayali üqünmu u xundak kıldı; 9 Xunga Pərvərdigar Sulaymandın ranjidi; garqə U uningoja ikki ketim kerüngən bolsımı, xundakla uningoja də muxu ix toqrułuk, yəni baxka ilahılarnı izdiməslikini tapiliojan bolsımı, uning kengli Israillining Hudasi Pərvərdigardin aynip kətti; u Pərvərdigarning tapiliojinoja əməl kılmidi. 11 Xuning üqün Pərvərdigar Sulaymanoja mundak dedi: — «Sən xundak kılıwerip, Menin sangı buyruqan əhdəm bilən bəlgilirrimi tutmioqining üçün, Mən jəznen padixahlıknı səndin yirtiwetip hizmətkarlıqoja berimən. 12 Lekin atang Dawutning wəjidiñ sening eż künliringdə Mən xundak kilmaymən, bəlkı oqlungning kolidin uni yirtiwetimən. 13 Lekin pütün padixahlıknı uningdin yirtiwatməymən, bəlkı ķulum Dawutning wəjidiñ wə Əzüm tallıqan

Yerusalem üçün oqlungoja bir қабilini қaldurup Moabiylarning məbudi Kemoxka wə Ammoniy larning koyimən». **14** Əmma Pərvərdigar Sulaymanoja bir məbudi Milkoməja səjdə kılıp, uning atisi Dawutning düxmən, yəni Edomluq Hədadni қozoji, u kixi Edomning padixaḥining nəslidin idi. **15** Əslidə Dawut Edom bilən [jəng kılqan] wakitta, қoxunnung sardari Yoab Edomning həmmə ərlirini yokatkanidi (qünki Edomdikı həmmə ərlirni yokatkuq), Yoab bilən barlık Israillar u yərədə alta ay turojanidi); u əltürülənləri kəmgili qıkkanda **17** Hədad atisining birnaqqə Edomiy hizmətqiləri bilən Misiroqa keqip kətkənidid. Hədad u qəoqda kiçik bala idi. **18** Ular Midyan zeminidin qıkip Paranqa kəldi. Ular Parandin birnaqqə adəmni elip ezeliriga koxup Misiroqa, yəni Misirning padixaḥi Pirəwnning kəxioja kəldi. Pirəwn uningoja bir ey təksim kılıp, ozuk-tüllükmu təminlidi həmdə bir parqə yərnimə uningoja təkdim kıldı. **19** Hədad Pirəwnning nəziridə kəp iłtipat tapkan bolup, u ez hotunining singlisini, yəni Taḥpənas hanixning singlisini uningoja hotun kılıp bərdi. **20** Taḥpənasning singlisini uningoja bir oqul, Genubatni tuuqup bərdi. Taḥpənas Pirəwnning ordisida uni ezi qong kıldı. Andin Genubat Pirəwnning ailisi, yəni Pirəwnning oquşulları arısında turdi. **21** Hədad Misirdə: «Dawut ata-bowilirining arısında uhlap kəldi» wə «Koxunnung sərdarı Yoabmu eldi» dəp angloqanda Pirəwngə: — Mening ez yurtumoja beriximoja ijazət kılıqayla, dedi. **22** Pirəwn uningoja: — Sening ez yurtumoja baray degining nemə degining, mening kəximəda sanga nemə kəmlik kılıdu? — dedi. U jawabən: — Heq nərsə kam eməs, əmma nemila bolmısın meni kətkili koyqayla, dedi. **23** Huda Sulaymanoja yənə bir düxminini қozoji; u bolsa oqojisi, yəni Zobaḥning padixaḥi Hədad-ezərning yenidin keqip kətkən Eliadaning oqli Rəzon idi. **24** Dawut [Zobaḥliklərin] kətl kılqanda Rəzon ulardin bir top adəmni eziqə toplaş ularning sərdarı boldi. Andin keyin bular Dəməxkə berip u yərə turup, Dəməxk üstidin həküm sürdi. **25** Xuning bilən Hədad Israilqa awariqılıq tuqdurqəndin baxka, Rəzon Sulaymanning barlık künliridə Israilning düxminini idi; u Israilni eq kərətti, ezi Suriyə üstidə padixaḥ, idi. **26** Sulaymanning Yəroboam degən bir hizmətkarı bar idi. U Zərədahdin kelgən Əfraimiy Nibatning oqli bolup, anisi Zeruah isimli bir tul ayal idi. Yəroboammu padixaḥka ƙarxi qıktı. **27** Uning padixaḥka ƙarxi qıqxıtki səwabi mundak idi: Sulayman Millo կə'ləsinə yasiqəndə, atisi Dawutning xəhəridiki sepilning bir besükini yasawatlığı; **28** Yəroboam kəkul qıysar yigit idi; Sulayman yigitung ixqan wə qakqan ikənlilikini kerüp, uni Yüsüpning jəmətigə buyruqlan ixning üstüga koysi. **29** Xu künlərədə Yəroboam Yerusalemdin qıkıwatkanda, uni izdəwatqan Xilohluk Ahiyah pəyənəmber uni yolda uqrattı. Ahiyah yipyengi bir tonni kiyiwalojanidi. İkkisi dalada yalouz ƙalqanda **30** Ahiyah üstidiki tonni қoliqa elip, uni yirtip on ikki parqa kılıp **31** Yəroboamoja mundak dedi: — «Əzünggə on parqını alojin; qünki Israilning Hudasi Pərvərdigar mundak dəydi: — «Mana, padixaḥlikni Sulaymanning kolidin yirtiwetip on қabilini sanga berimən». **32** Birak Қulum Dawutning wəjidiñ wə Yerusalem, yəni Israilning həmmə қabililəridin tallıqan xəhər üçün bir қəbilə uningoja kəldi. **33** — Qünki ular Meni taxlap Zidoniylarning ayal məbudi Axtarotka,

Moabiylarning məbudi Kemoxka wə Ammoniy larning kiliñojniidək kılmay, Mening bəlgilimilirim bilən həkimlirimə aməl kılmay, nəzirimdə durus bolqanni kılımidi, Mening yollarında mangmidi; **34** lekin pütküll padixaḥlıknı uning kolidin tartıwalmayman; qünki Mən tallıqan, Əz əmrilrim wə bəlgilimilirim tutkan kulum Dawutni dəp, uning əmriniring barlık künliridə uni həkim sürgüqi kılıp қaldırıman. **35** Əmma padixaḥlıknı uning oqlining kolidin tartıp elip, sanga berimən, yəni on қabilini berimən. **36** Lekin Mening namınnı xu yərədə boluxıqə Əzüm tallıqan xəhər Yerusalemdə, Mening alımdıda kulum Dawut üçün həmixə yoruk bir qıraqə bolsun dəp, uning oqlıqıa bir қabilini berəy. **37** Mən seni tallap, seni barlık halıqan yərlər təstigə həküm sürgüzimən, sən Israiloja padixaḥ bolisən. **38** Wə xundak boliduki, əgar sən həmmə buyruqənlərinimi anglap, Mening yollarında mengip, nəzirimdə durus bolqanni kılıp, kulum Dawut kılıqandək Mening bəlgilirim bilən əmrilrimi tutsang, əmdi Mən sən bilən b illə bolıman wə Dawutka bir jəmat tikliginimdək, sangımı mustəhkəm bir jəmat tikləyən wə Israilel sanga təkdim kılımən. **39** Dawutuning nəslini xu ixlər tüpəylidin harlap pas kılımən, lekin mənggüllük əməs». **40** Xuning üçün Sulayman Yəroboamı əltürütəkə pərsət izdəyti. Lekin Yəroboam keqip Misirning padixaḥi Xixakning kəxioja bardi; Sulayman elgılıqə u Misirdə turdi. **41** Sulaymannıng baxka ixliri, uning həmmə kılıqan əməlliri wə uning danalıki bolsa «Sulaymannıng Əməlləri» dekan kitabka pütülgən əməsmidi? **42** Sulaymannıng Yerusalemdə Israilning təstigə həküm sürgən wəkili kırıq yıl boldi. **43** Sulayman ata-bowilirining arısında uhlidi wə atisi Dawutuning xəhəridə dəpnə kılındı. Andin oqli Rəhəboam ornidə padixaḥ boldi.

12 Rəhəboam Xəkəmgə bardı; qünki pütküll Israil uni padixaḥ tikligili Xəkəmgə kəlgənidi. **2** Nibatning oqli Yəroboam xü ixnı angloqanda, xundak boldiki, u tehi Misirdə idi (qünki Yəroboam Sulayman padixaḥtin keqip Misirdə turuwatatti). **3** Əmdı ular adəm əwətip uni qakırtıp kəldi. Xuning bilən Yəroboam wə pütküll Israil jamaiti kəlip Rəhəboamoja söz kılıp: **4** — Silinling atılıri boynımızqa saloqan boyunturukını eçıq kıldı. Sili əmdi atılırining bizgə koyqan kattık tələpləri bilən eçıq boyunturukunu yeniklilik bərsilə, silinling hizmətliridə bolimiz, deyixti. **5** Ular oqa: — Hazırqa kaytip üç kündin keyin andin kəximoja yənə kelinglər, dedi. Xuning bilən həlk tarılıp kətti. **6** Rəhəboam padixaḥ, ez atisi Sulayman həyat wəktidə uning hizmitidə turojan moysipitlərin maslıhət sorap: — Bu həlkə beridinqən jawabım tooprisidə nəma maslıhət kərsitilər? — dedi. **7** Ular uningoja: — Əgar sili razılık bilən bugün bu həlkning hizmitidə boliman desilə (wə dərəvək ularning hizmitidə bolsila), ularoja yahxi sezlər bilən jawab kilsila, ular silinling barlık künliridə hizmətliridə bolidə, dedi. **8** Lekin u moysipitlərin kərsətən maslıhətini kəyriq koyup, ezi bilən qong bolqan, aldida hizmitidə boluwatqan yaxlardın məslihət sorap **9** ularoja: — Manga «Silinling atılıri bizgə saloqan boyunturuknu yenikləkəyə» dəp tiligən bu həlkəkə jawab beriximiz toorluluk қandak məslihət berisilər? — dedi. **10** Uning bilən qong bolqan

bu yaxlar uningoja: — «Silining atiliri boyunturukimizni bu hälkäkä səz kılıp: — «Mening qimqıläk barmıkim atamning belidin tomraqtur. **11** Atam silergə eojir boyunturukni salojan, lekin mən boyunturukunglarnı tehimu eojir kılıman. Atam silergə kamqılar bilen tənbih-təribyä bərgən bolsa, mən silergə «qayanlık kamqılar» bilən tənbih berimən», degayla, — dedi. **12** Rəhəboam padixah ularqa: «Üq kündin keyin andin keximoja yənə kelinglər» deginidək, Yəroboam wə barlıq hälk üqinqi künü uning kexiqə kıldı. **13** Padixah moysiptılarning uningoja bərgən məslihətini taxlap, hälkəkä kattikkilik səkkizinqi ayning on bəxinqi künini huddi Yəhudanıng bilən jawab bərdi. **14** U yaxlarning məslihəti boyiqə zeminidiki heytka ohxax bir heyt kılıp bekitti. U ezi ularqa: — Atam silergə eojir boyunturukni salojan, kurbangah üstigə kurbanlıq kılıjlı qıktı. Xundak kılıp u lekin mən boyunturukunglarnı tehimu eojir kılıman. Atam silergə kamqılar bilən tənbih-təribyä bərgən bolsa mən silergə «qayanlık kamqılar» bilən tənbih-təribyä berimən, dedi. **15** Xuning bilən padixah hälkninq sezinı anglimidi. Bu ix Pərvərdigarning taripidin bolqan; qünki buniŋ bilən Pərvərdigarning Xiloqluk Ahiyahıning wasitisiđa Nibatning oοqlı Yəroboamoja eytkan sezi əmələgə axurulidiojan boldi. **16** Pütkül Israil padixaňıning ularning səziga kulaç salmojinini kərgənda hälk padixahıjawab berip; — Dawuttin bizgə nema nesiwa bar? Yassanıng oοqlida bizning həq mirasımız yoktur! Θey-qedirliringlaroja käytinglar, i Israil! I Dawut, sən eż jəmətinggilə iğə bol, — dedi. Xuning bilən Israillar eż ey-qedirliroja käytip ketixti. **17** Əmma Yəhudə xəhərliridə olturoman Israillarоja bolsa, Yəroboam ularning üstigə həküm sürdi. **18** Rəhəboam padixah baj-alwan begi Adoramni Israillarоja əwətti, lekin pütkül Israil uni qalma-kesək kılıp eltiđi. U qaođa Rəhəboam padixah aldirap, eziñin järg hərmişioja qıkip, Yerusalemıja tikiwati. **19** Xu tərikidə Israil Dawutning jəmətidin yüz erüp, bügüngə kədər uningoja karxi qıkip kıldı. **20** Israilning həmmisi Yəroboamning yenip kəlgənlikini anglojanda, adəm əwətip uni hälkninq jamaitiga qakirdi. Ular uni pütkül Israilning üstigə rəsmiy padixah kıldı. Yəhudə əbilisidin baxka heqkim Dawutning jəmətigə əgəxmidi. **21** Rəhəboam Yerusalemıja käytip kelip, Israilning jəmati bilən järg kılıp, padixahlıknı Sulaymannıng oοqlı bolqan eziğə käyturak aklılıq üçün Yəhudanıng pütkül jəmatidin wə Binyamin əbilisidin bir yüz səksən ming hillanojan jənggiwar əskəri toplidi. **22** Lekin Hudanıng sezi Hudanıng adimi Xemayaşa kelip mundak degändə: — **23** «Yəhudanıng padixahi, Sulaymannıng oοqlı Rəhəboamoja, pütün Yəhudə bilən Binyaminnıng jəmətigə wə hälkninq kaloqanlıroja səz kılıp: — **24** «Pərvərdigar mundak dəydu: — Hujumıja qıkmanglar, kərindaxliringlar Israillar bilən järg kilmanglar; hərbiringlar eż eyünglaroja käytip ketinglər; qünki bu ix Məndindur», degin». Ular Pərvərdigarning seziga kulaç saldı. Pərvərdigarning sezi boyiqə ular eylirigə käytip kətti. **25** Yəroboam bolsa əfraim taqlıkidiki Xəkəm xəhərinini yasap xu yərda turdi; keyin u yərdin qıkip Pənualni yasidi. **26** Rəhəboam kənglidə eż-ezığə: — Əmdi padixahlık Dawutning jəmətigə yenixi mumkin. **27** Əgər bu hälk Pərvərdigarning eyidə kurbanlıq kılıxka Yerusalemıja qıksa, bu hälkninq kəlbəi eż oqojisi, yəni Yəhudə padixahı

Rəhəboamoja yənə mayıl bolidu, andin ular meni eojir kıldı, əmdi sili uni bizgə yenik kılqayla» dəp eytkan əltürüp yənə Yəhudə padixahı Rəhəboamning təripigə yanarmakin, dedi. **28** Padixah məslihət sorap, altundın ikki mozay həykilini yasitip hälkə: — Yerusalemıja qıqxı silərgə eojir kelidu. I Israil, mana silərni Misir zeminidin qıqarojan ilahları! — dedi. **29** Birini u Bəyt-Əldə, yənə birini Danda turşuzup koydi. **30** Bu ix gunahkə səwəb boldı, qünki həlk mozaylırinin birinən aldida bax urojılı həttə Danoqıqə baratti. **31** U həm «egiz jaylar»da [ibadət] eylirini yasidi wə həm Lawiydin bolmiojan adamərni kahin kılıp təyinlap koydi. **32** Yəroboam yəna etkiydi. U yənə Bəyt-Əldə saldurojan xu «egiz jaylar» üçün kahinlarnı təyinlidi. **33** U Bəyt-Əldə yasiqan kurbangah, üstigə sakkizinqi ayning on bəxinqi kün (bu ay-künni u eż məyliqə tallıqanıdi) kurbanlıklarnı sunuxa qıktı; xu tərikidə u Israillarоja bir heyt yarattı; u ezi kurbangah, üstigə kurbanlıklarnı sundı wə huxbuy yaktı.

13 Wə mana, Pərvərdigarning buyruki bilən Hudanıng bir adımı Yəhudadın qıkip Bəyt-Əlgə kıldı; xu payttə Yəroboam huxbuy yekixkə kurbangahıning yenida turatti; **2** xu adəm kurbangahıja karap Pərvərdigarning əmri bilən qakırıp: — I kurbangah, i kurbangah! Parvərdigar mundak dəydu: — Mana Dawutning jəmətidə Yosiya isimlik bir oοql tuşulidu. U bolsa sening üstüngdə huxbuy yakıkan «yukarı jaylar»diki kahinlarnı soyup kurbanlıq kılıdu; xundakla sening üstüngdə adəm səngəkları kəydürülidü! — dedi. **3** U künü u bir bexarətlik alamətni jakarlap: Pərvərdigarning muxu sezinı ispatlaydojan alamət xu boliduki: — Mana, kurbangah yerilip, üstidiki küllər təkəlüp ketidü, — dedi. **4** Wə xundak boldiki, Yəroboam padixah Hudanıng adimining Bəyt-Əldiki kurbangahı karap jakarlıqan sezinı anglojanda, u kurbangahıta turup kolini sozup: — Uni tutunglar, dedi. Lekin uningoja kərətip sozqan koli xuning bilən xu peti kürup kətti, uni eziğə yana yiqoalmıdi. **5** Andin Hudanıng adımı Pərvərdigarning sezi bilən eytkan mejizilik alamət yüz berip, kurbangah həm yerilip üstidiki küllər təkəlüp kətti. **6** Padixah Hudanıng adimidin: — Pərvərdigar Hudayingdin mening həkkimdə ətüngəysənki, kolumnı əsligə kəltürgəy, dəp yalwurdi. Hudanıng adımı Pərvərdigarning iltipatını əttinginidə, padixahına koli yəna eziğə yiqoılıp əsligə kəltürdü. **7** Padixah Hudanıng adimiga: — Mening bilən eyümgə berip əzüngni kutlandurojin, mən sanga in'äm berəy, dedi. **8** Lekin Hudanıng adimi padixahıja jawab berip: — Sən manga ordangning yerimini bərsəngmu, sening bilən barmayan yaki bu yerdə nan yəp su iqmayım. **9** Qünki Pərvərdigar Θey sezinı yətküzüp manga buyrup: «Sən nə nan yəma nə su iqma, barojan yolung bilən käytip kəlmə» degən, dedi. **10** Xuning bilən u Bəyt-Əlgə kəlgən yol bilən əməs, bəlkı baxka bir yol bilən käytip kətti. **11** Lekin Bəyt-Əldə yaxanojan bir pəyəməbər turattı. Uning oοqlulları kelip Hudanıng adimining u künü Bəyt-Əldə kılıqan barlıq əməllirini uningoja dəp

bərdi, xundakla uning padixahka kəlojan sezlirinimu «yükiri jay»liridiki [ibadət] eylirigə kariojan, uning atisijo eytip bərdi. **12** Atisi ulardin, u kayısı yol bilən jar kəlojan sezi əməlgə axurulmay kalmayıdu, — dedi. kətti, dəp soridi; qünki oqullirları Yəhəudadin kəlgən Hudanıng adiminining kayısı yol bilən kətkinini kərgənidi. **13** U oqullirijoqa: — Manga exəknı tokup beringlar, yolidin yanmay, bəlkı «yükiri jaylar»qa hərhil həlkətin dəp tapılıdi. Ular uningoja exəknı tokup bərgənda kəhənləri təqib etdilər. — Yəhəudadin kəlgən Hudanıng yeridin tezip uningdin: — Yəhəudadin kəlgən Hudanıng adimi sənmə? — dəp soridi. U: — Mən xu, dəp jawab bərdi. **15** U uningoja: — Mening bilən əyümgə berip nan yegin, dedi. **16** U jawabən: — Mən nə sening bilən kaytalmaymən, nə seningkiga kiralmaymən; mən nə bu yerdə sening bilən nan yəp su iqəlmaymən; **17** qünki Pərvərdigar Əz sezi bilən manga tapılap: «U yerdə nan yemə, su iqimigin; barojan yolung bilən kaytip kəlmigin» deyən, dedi. **18** [Kəri pəyəqəmbər] uningoja: — Mən həm səndək bir pəyəqəmbərdürman; wə bir pərixtə Pərvərdigarning sezini manga yətküziş: — «Uningoja nan yegürüp, su iqtüsgili əzüng bilən əyüngə yandurup kəl» dedi, dəp eytti. Lekin u xuni dəp uningoja yalojan eytivatatti. **19** Xuning bilən [Hudanıng adimi] uning bilən yenip eyda nan yəp su iqtı. **20** Lekin ular dastihanda olturoqinida, Pərvərdigarning sezi umi yandurup əkəlgən kəri pəyəqəmbərgə kəldi. **21** U Yəhəudadin kəlgən Hudanıng adimini qakırıp: — Pərvərdigar mundak dəydu: — «Sən Pərvərdigarning sezigə itaətsizlik kili, Pərvərdigar Hudayingning buyruqan əmrini tutmay, **22** bəlkı yenip, U sanga: — Nan yemə, su iqimə, dəp man'ı kəlojan yerdə nan yəp su iqtinən tüpliyidin, jəsitting ata-bowiliringning kəbrisidə kəmilməydu», dəp towlidı. **23** Wə xundak boldiki, Hudanıng adimi nan yəp su iqip bolojanda, uningoja, yəni əzi yandurup əkəlgən pəyəqəmbərgə exəknı tokup bərdi. **24** U yoloja qıktı. Ketiwatkinida, yolda uningoja bir xır uqrəp, uni oltürüwətti. Xuning bilən uning jəsiti yolda taxlinip kaldi, exiki bolsa uning yenida turattı; xirmu jəsətning yenida turattı. **25** Mana bırnəqqə adəm ətüp ketiwetip, yolda taxlinip kəlojan jəsət bilən jəsətning yenida turojan xırni kərdi; ular kəri pəyəqəmbər turojan xəhərgə keli p u yerdə xı həwərni yətküzi. **26** Uni yoldın yanduroqan pəyəqəmbər buni anglap: — U dəl Pərvərdigarning sezigə itaətsizlik kəlojan Hudanıng adimidur. Xunga Pərvərdigar uni xiroja tapxurdi; Pərvərdigar uningoja kəlojan sezi boyiąq xır uni titma-titma kili pəltürdi, dedi. **27** U oqullirijoqa: — Manga exəknı tokup beringlar, dedi; ular uni tokup bərdi. **28** U yolda taxlaklärlik jəsət bilən jəsətning yenida turojan exək wə xırni taptı. Xır bolsa na jəsətni yemiganidi na exəknimə talimojanidi. **29** Pəyəqəmbər Hudanıng adiminining jəsитini elip exəkkə artip yandi. Kəri pəyəqəmbər uning üçün matəm tutup uni dəpnə kəlojılı xəhərgə kirdi. **30** U jəsətni ez kəbristanlıkıda koydi. Ular uning üçün matəm tutup: — Ah buradırim! — dəp pəryad ketirdi. **31** Uni dəpnə kəlojandan keyin u ez oqullirijoqa: — Mən elgəndə meni Hudanıng adimi dəpnə kəlojınan gərgə dəpnə kilinglər; menin səngəklirimni uning səngəklirinining yenida koyunqlar; **32** qünki u Pərvərdigarning buyrukü bilən Bayt-əldikli kərbangahka kərojan wə Samariyədiki xəhərlərinin jar kəlojan sezi əməlgə axurulmay kalmayıdu, — dedi. **33** Lekin Yəroboam bu wəkədin keyinmu ez rəzil xı təpəylidin Yəroboam jəmatining həsabioja gunah bolup, ularning yər yüzidin üzüp elinip halak boluxioja səwəb boldi.

14 U waqtta Yəroboamning oöli Abiyah kesəl bolup kəldi. **2** Yəroboam ayalioja: — Ornungdin kopup, heqkim sening Yəroboamning ayali ikanlıkingni tonumiqqudak kili p ezbətinqni ezbətinq, Xilohka baroqın. Mana manga: «Bu həlkəning üstüda padixah bolisən» dəp eytikan Ahiyahə pəyəqəmbər u yerdə oltrudu. **3** Qolungoja on nan, bırnəqqə poxkal, bir kuta həsəlni elip uning kəxiqə baroqın. U yigitimizn nemə bolidiqənlilikni sanga dəp beridu, dedi. **4** Yəroboamning ayali xundak kili, Xilohka berip Ahiyahning əyiga kəldi. Ahiyahning kezli kəriliqtin kor bolup kerəlməyitti. **5** Lekin Pərvərdigar Ahiyahka: — Mana, Yəroboamning ayali ez oöli toorisida səndin soriqili kelidu, qünki u kesəldür. Uningoja mundak-mundak degin; qünki u kəlgəndə baxka kiyapatkə kiriwalqan bolidu, dəp eytikanidi. **6** U ixiktin kırqonda Ahiyah ayaq tiwixini anglap mundak dədi: — «Hey, Yəroboamning ayali, kırqın; nemikə baxka kiyapatkə kiriwalding? Sanga bir xum həwərni berix manga buyruldi. **7** Berip Yəroboamoja mundak degin: — «İsrailning Hudasi Pərvərdigar mundak dəydu: — «Mən seni həlkəning arisində elip kətfürüp, ez həkəm İsrailə qəkümran kili p **8** Padixahlıknı Dawutning jəmatidin yirtiwetip, sanga bərdim; lekin sən Mening əmrərimni tutup, nəzirimdə pəkət durus bolojannıa kilixta pütün kəlbidin manga əgəxkən kulum Dawutka ohxax bolmiding, **9** Bəlkı əzüngdin ilgiri kəlgənlərning həmmisidin artuk rəzzillik kili, Mening oqəzipimni kəzəqap, Meni arkangəja taxlap, berip əzüngə oqəriy ilahlarnı, kuyuma məbudişlərni yasatting. **10** Xuning üçün Mən Yəroboamning jəmatığa bala qıtxırıp, Yəroboamning İsrailidiki handanidin həmmə ərkəkn, həttə ajiz yaki meyip bolsimus həmmisini üzüp taxlaymən, adamlar pok-tezklərini süpürgəndək Yəroboamning jəmatidin kəlojinini yok bolouqqa süpürimən. **11** Yəroboamdin bolojannıa xəhərdə əlginini itlar yəydi; səhrada əlginini asmandiki kuxlar yəydi. Qünki Pərvərdigar xundak sezi kəlojandur. **12** Əmdi sən bolsang, kopup ez əyüngə baroqın; ayiojinq xəhərgə kərgən haman, bala əlidü. **13** Pütün İsrail uning üçün matəm tutup uni dəpnə kili. Qünki Yəroboamning jəmatidin kəbriga kəyulidiojan yaloquz xula bolidu; qünki Yəroboamning jəmatining arisida İsrailning Hudasi Pərvərdigarning alidə pəkət xuningda pəzilət teplidi. **14** Əmdi Pərvərdigar Əzığə Yəroboamning jəmatini üzüp taxlaydiojan, İsrailning üstügə həkəm süridiqən bir padixahni tikləydi. Dərhəkikət, u pat arida bolidu! **15** Pərvərdigar İsrailni urup, huddi suda lingxip kəlojan kumuxtək kili koyidu, atabowilirijoqa təkdim kəlojan bu yahxi zemindin komurup,

ularni [əfrat] deryasining u təripigə tərkətidü; qünki ular əziga «Axarəh butlar»ni yasap Pərvərdigarning əqəzipini kəzəqıldı. **16** Yəroboamning sadir kələşən gunahlıları tüpəylidin, uning Israilni gunah kıldurojını tüpəylidin, Huda Israilni taxlap beridül». **17** Xuning bilən Yəroboamning ayalı kopup, yoloja qıkıp Tirzahka kaytip kəldi. U eyininq bosuojisidin atlixoja bala oldu. **18** Ular uni dəpnə kıldı. Pərvərdigarning Əz kuli Ahiyah pəyərəmber arklılık eytikan sezdik, pütün Israil uning üçün matəm tutti. **19** Əmdı Yəroboamning baxka ixliyi yəni jəngləri wə kandak səltənat kələşənləri toqorisida mana, «Israil padixahlırının tarih-təzkiriləri» deyən kitabta pütülgəndur. **20** Yəroboamning səltənat kələşən wakti yigirmə ikki yil bolup, u əz ata-bowlirinini arisida uhlidi. Ooqli Nadab uning ornda həküm sürdi. **21** Wə Sulaymannı oоqli Rəhəboam bolsa Yəhədanıñ üstügə həküm sürdi. Rəhəboam padixah boləpanda kırıq bir yaxka kırğanlığı; u Pərvərdigarning Əz namını ayan kılıx üçün, Israileñ həmmə kəbəlliləri arisidin talliqan Yerusalem xəhirdən o yətə yil həküm sürdi, uning anisining ismi Naamah bolup, Ammoniy idi. **22** Yəhədanıñ bolsa Pərvərdigarning nəziridə yamanlıq kıldı; ular əz ata-bowlirili sadir kələşənlərinidin ziyyəde kırıq bir yaxka kırğanlığı; u Pərvərdigarning Əz namını ayan kılıx üçün, Israileñ həmmə kəbəlliləri arisidin talliqan Yerusalem xəhirdən o yətə yil həküm sürdi, uning anisining ismi Naamah bolup, Ammoniy idi. **23** Qünki ular «yukarı jaylar»ni, «but tüwruk»lərni wə həm hərbir egiz dənglər üstüdə, hərbir kek dərəhlərning astida «Axarəh» butlarnı yasidi. **24** Wə zemində kəspiy bəqqiwazlarmu bar idi. Ular Pərvərdigər aslıda Israillarning alddidin həydəp qıkarojan allərning barlıq yirginqliq həram ixlirini kəllati. **25** Rəhəboam padixahning səltənitining böyüñi yilda xundak boldiki, Misirning padixahı Xixak Yerusaleməqə hujum kıldı. **26** U Pərvərdigarning eyidiki gohər-bayılıklarnı həm padixahning ordisidiki gohər-bayılıklarnı elip kətti; u həmmisini, jümlidin Sulayman yasatkan altun sıparlanımı elip kətti. **27** Ularning ornda Rəhəboam padixah məstin birmünqə sıpar-kalkanları yasatip, ularını padixah, ordisining kirix yolunu saklaydiqan pasiban bəglirining kolioja tapxurdi. **28** Xundak kılıp, padixah hər kətim Pərvərdigarning eyiga kirdiqliq qəođa, pasibanlar u sıpar-kalkanları ketürüp qıkattı, andin ularını yəna pasibanhəniqə əkirip koyuxattı. **29** Əmma Rəhəboamning baxka ixliyi wə kələşəninə həmməs «Yəhəda padixahlırının tarih-təzkiriləri» deyən kitabta pütülgən əməsmidi? **30** Rəhəboam bilən Yəroboam kələşənlərində bir-biri bilən jəng kılıxip türənədi. **31** Rəhəboam əz ata-bowlirinini arisida uhlidi wə «Dawutning xəhiri»də dəpnə kılındı. Uning anisining ismi Naamah bolup, bir Ammoniy idi. Rəhəboamning ooqli Abiyam anisining ornda padixah boldi.

15 Nibatning oоqli Yəroboam padixahning səltənitining on səkkizinqi yilda Abiyam Yəhədanıñ üstügə padixah bolup **2** Yerusalemda üç yil səltənat kıldı. Uning anisining ismi Maakah bolup, Abixalominning kizi idi. **3** Abiyamning kəlbini bowisi Dawutning kənglidə Hudasi Pərvərdigaroja pütünləy beqixanojan əməs idi, bəlkı atisi Rəhəboamning uningdin ilgiri kələşən barlıq gunahlırlıda mangatti. **4** Xundak timu Dawutning səwəbidin Hudasi Pərvərdigər Yerusalemda uningoja [yoruk] bir qıraqçıñ kəldurux üçün, Dawutning əwlədini uningdin keyinmə tiklə turozdu wə Yerusalemı kəzəqıldı. **5** Qünki Dawut Pərvərdigarning nəziridə durus boləjənni kılıp, Hittiy Uriyaşa kələşənlərinidən baxka emrinin həmmə künnləridə Pərvərdigər uningoja əmr kələşənlərinidən qıkımdı. **6** Əmdı [Abiyamming] pütün emridə Rəhəboam bilən Yəroboam bir-biri bilən jəng kılıxip turdi. **7** Abiyamning baxka ixliyi wə kələşənlərininə həmmisi «Yəhəda padixahlırının tarih-təzkiriləri» deyən kitabta pütülgən əməsmidi? Abiyam bilən Yəroboam bir-biri bilən jəng kılıxip turradi. **8** Abiyam əz ata-bowlirinini arisida uhlidi; ular uni «Dawutning xəhiri»də dəpnə kıldı. Andin oоqli Asa ornda padixah boldi. **9** Israileñ padixahı Yəroboam səltənitining yigirminqi yilda Asa Yəhədanıñ üstügə padixah bolup **10** Yerusalemda kırıq bir yil səltənat kıldı. Uning qong anisining ismi Maakah bolup, Abixalominning kizi idi. **11** Asa atisi Dawut kələşəndək Pərvərdigarning nəziridə durus boləjənni kıldı. **12** U kəspiy bəqqiwazlarnı zemindən həydəp, ata-bowlirili yasatkan həmmə yirginqlik məbuluları yoxitülli. **13** U yəna qong anisi Maakahı yirginqlik bir «Axarəh» tüwrukni yasiojan üçün hanılxılıq mərtəvisindən qıxırıwattı. Asa bu yirginqlik butni kesip Kidron jilojsida keydürüwattı. **14** «Yukarı jaylar» yokitilmisim, Asanıñ kəlbini emrinin barlıq künnləridə Pərvərdigaroja pütünləy beqixanojanı. **15** Həm atisi həm u əzzi [Pərvərdigaroja] atap yasiojan nərsilərni, jümlidin kümüx bilən altunni wə türük kaqa-kuqılları Pərvərdigarning eyiga kəltürdü. **16** Əmdı Asa wə Israileñ padixahı Baaxa barlıq künnləridə bir-biri bilən jəng kılıxip turdi. **17** Israileñ padixahı Baaxa Yəhədaşa xarxi hujum kıldı; həqkim Yəhədanıñ padixahı Asa bilən bardı-kəldi kilmisün dəp, Ramah xəhiriñ məhkəm kılıp yasidi. **18** U wağıtta Asa Pərvərdigarning eyidiki həzinilərda kələşən barlıq altun-kümüx wə padixahning ordisidiki həzinilərda kələşən altun-kümüxni elip hizmətkarlırinin kolioja tapxurdi; andin Asa padixah ularını Dəməxkətə turuxluk Suriə padixahı Həzionning nəvrəsi, Tabrimonning ooqli Bən-Hadadka əwətti wə xular bilən bu həvərni yətküzüp: — **19** «Mening atam bilən silinilən atılırinin arisida boləndək mən bilən silinilən arılırda bir əhədə bolsun. Mana, silig kümüx bilən altundın hədiyi əwtəttim; əmdı Israileñ padixahı Baaxa bilən bolən əhədilərinin kollarını üzsilə; xuning bilən u meni kamal kılıxtnı kol üzsun» — dedi. **20** Bən-Hadad Asa padixahning seziqə kılıp, ez koxuniring sərdarlarını Israileñ xəhərliriga hujum kılıxka əwətip, Ijon, Dan, Bəyt-Maakahdiki Abəl, pütükli Kinnərət yurti bilən Naftalinining pütükli zeminini bekindurdu. **21** Baaxa bu həvərni anglap, Ramah istikhəmini yasaxtın kolını yiojip, Tirzahka berip turdi. **22** Asa padixahı bolsa pütükli Yəhədanıñ adəmlərinin həqbiyini koymay qakırıp yiojdı; ular Baaxa Ramah xəhiriñ yasaxka ixlətkən taxlar bilən yaçoqlarını Ramahın toxup elip kətti. Asa padixahı muxularını ixlitip Binyamin zemindiki Gebani wə Mizpahni məhkəm kılıp yasidi. **23** Əmdı Asanıñ baxka ixliyi, uning zor kudriti, uning kılıqinining həmmisi, xundakla yasiojan xəhərlər toqorisida «Yəhəda padixahlırının tarih-təzkiriləri»

değən kitabta pütləgən əməsmidi? Lekin əriqəndə, hizmetkarı Zimri uningoja kəst kıldı; [Elah] Tirzahta uning putida bir kesəl pəyda boldı. **24** Asa əz atabowlılıri arısida uhlıdi wə Dawutning xəhiri dəpnə kılındı. Andin uning oqlı Yəhoxafat ornda padixah boldı. **25** Yəhudanıng padixahı Asanıng səltənitining ikkinçi yılıda Yəroboamning oqlı Nadab Israıl üstigə boldı. **26** U Pərvərdigarning nəziridə rəzil bolojanni kılıp atisining yolda mengip, atisinin Israılın gunahqə putlaxturojan gunahlırida mangdı. **27** Lekin Issakar jəmətidin bolqan Ahiyahning oqlı Baaxa uningoja kəst kılıp, uni Filistiyələrning təwəsidi Gibbetonda boldı. **28** Yəhuda padixahı Asanıng səltənitining üçinqi yılıda Baaxa Nadabını eltürüp, ezi uning ornida padixah boldı. **29** Wə xundak boldiki, u padixah bolqanda Yəroboamning pütkül jəmatini qepip eltürdü; Pərvərdigarning kuli Xiloğluk Ahiyahning wasitisi bilən eytkən sezi əməlgə axurulup, u Yəroboamning jəmatidin nəpsi barları birinimu köymay pütünley xıqqatı. **30** Bu ix Yəroboamning sadır kılıqan gunahlıri həm uning Israılın gunahqə putlaxturojan gunahlıri tüپaylidin boldı; u xular bilən Israılın Hudasi Pərvərdigarning oqəzipini qəttik kozojıqanıdi. **31** Nadabning baxka ixliri bilən kılıqanlırinin həmmisi «Israıl padixahlırinin tarih-təzkiriliri» degən kitabta pütləgən əməsmidi? **32** Asa wə Israılın padixahı Baaxa barlık künləridə bir-biri bilən jəng klixip turdu. **33** Yəhudanıng padixahı Asanıng səltənitining üçinqi yılıda Ahiyahning oqlı Baaxa pütün Israıl üstigə Tirzahta həküm sürüxkə baxlıdi; u yığırma tət yil səltənat kıldı. **34** U Pərvərdigarning nəziridə rəzil bolojanni kıldı; u Yəroboamning yolda yürüp, Israılın gunahqə patkuzojan gunahında mangdı.

16 Pərvərdigarning sezi Hənanining oqlı Yəhəuoja kılıp Baaxani əyibləp mundak degəndə: — **2** «Mana, Mən seni topa-qang iqidin qıkırıp, həlkim Israiloja həkümrañ kılıp koydum. Lekin sən Yəroboamning yolda yürüp həlkim Israılın gunahqə putlaxturdung, ular gunahlıri bilən oqəzipimni kozojidi. **3** Mana, Mən Baaxani eż jəmati bilən süpürüp yokitip, jəmətingni Nibatning oqlı Yəroboamning jəmətiga oxhax kılımın. **4** Baaxadın bolqanlardın xəhərdə əlginini itlər yeydi; sahrada əlginini asmandiki kuxlar yeydi». **5** Baaxanıng baxka ixliri wə uning kılıqanlıri bilən kudriti tooprısında «Israıl padixahlırinin tarih-təzkiriliri» degən kitabta pütləgən əməsmidi? **6** Baaxa eż atabowlılıri arısida uhlıdi wə Tirzahta dəpnə kılındı; andin uning oqlı Elah ornda padixah boldı. **7** Baaxanıng Pərvərdigarning nəziridə kılıqan barlık rəzzillik tüپaylidin, Pərvərdigarning Baaxanıng bexioja wə uning jəmətinin bexioja qüixürgini toozuluk sezi Hənanining oqlı Yəhəuoymərək arjılık berilgənidi. Qünki u Yəroboamning jəmati kılıqini oqa oxhax kılıp eż kollırıning ixliri (jümlidin Yəroboamning jəmətinini qepip eltürənənlik) bilən Pərvərdigarning oqəzipini kozojidi. **8** Yəhuda padixahı Asanıng səltənitining yığırma altinqi yılıda, Baaxanıng oqlı Elah Tirzahta Israiloja padixah bolup, ikki yil səltənat kıldı. **9** Lekin uning jəng harwilirinən yerimiqə sərdar bolovan

Tirzahtı ordisidiki oyojıdar Arzanıng eyidə xarab ipip məst bolqanda **10** Zimri kirip uni qepip eltürdü. Bu wakıt Yəhudanıng padixahı Asanıng səltənitining yığırma yəttinqi yili idi. Zimri Elahıning ornida padixah boldı. **11** U padixah bolup eż tahtıda oltruxi bilənlə u Baaxanıng barlık jəmatini qepip eltürdü; u uning uruk-tuoşqanlıri wə dostliridin bir ərkəknimə tirik kaldurmıdi. **12** Xundak kılıp Zimri Pərvərdigarning Yəhəuoymərək arjılık Baaxani ayıblıqən sezinə əməlgə axurup, Baaxanıng pütkül jəmatini yokətti. **13** Bu ix Baaxanıng barlık gunahlıri bilən uning oqlı Elahıning gunahlıri, jümlidin ularning Israılın gunahqə putlaxturojan gunahlıri, ərziməs butlrı bilən Israılın Hudası Pərvərdigarning oqəzipini kozojap, xundak boldı. **14** Elahıning baxka ixliri wə kılıqanlırinin həmmisi «Israıl padixahlırinin tarih-təzkiriliri» degən kitabta pütləgən əməsmidi? **15** Yəhudanıng padixahı Asanıng səltənitining yığırma yəttinqi yılıda Zimri Tirzahta yətta kün səltənat kıldı. Həlk Filistiyələrə təwə bolqan Gibbetonni körkəwelip bargah tikkəndi. **16** Bargahta turojan halayık; — «Zimri kəst kılıp padixahı eltürdü» dəp anglıdi. Xuning bilən pütkül Israıl xu künə bargahta koxunning sardarı Omrını Israiloja padixah kıldı. **17** Andin Omri Israılın həmmisini yetəkləp, Gibbetondın qıkıp, Tirzahtı körxidi. **18** Wə xundak boldiki, Zimri xəhərning elinojanlığını kərüp, padixah ordisidiki kozojanoja kirip, ordioja ot koyuwətti, ezi keyüp eldi. **19** Bu ix eżining gunahlıri türqün, yəni Pərvərdigarning nəziridə razılık kılıp, Yəroboamning yolda yürüp, Israılın gunahqə putlaxturojan gunahla mangojini türqün xundak boldı. **20** Zimrinin baxka ixliri wə kəst kılıqını tooprısında «Israıl padixahlırinin tarih-təzkiriliri» degən kitabta pütləgən əməsmidi? **21** Əməma Israıl halkı ikkigə belənütüp, ularning yerimi Ginatning oqlı Tibnini padixah kılıxka uningoja əgəxti; baxka yerimi bolsa Omrigə əgəxti. **22** Əmdi Omrigə əgəxkən həlk Ginatning oqlı Tibnigə əgəxkən həlkətin küçələk qıktı. Tibni əldi; Omri padixah boldı. **23** Yəhudanıng padixahı asanıng ottuz birinqi yılıda Omri Israiloja padixah bolup on ikki yil səltənat kıldı. U Tirzahta altə yil səltənat kıldı. **24** U Xəmərdin Samariya egizlizkini ikki talant kümükə setivelip, xu egizliz təstigə kuruluxları selip bir xəhər bina kılıp, uni egizlizkini əsliy igisi Xəmərnəning nami bilən «Samariya» dəp atidi. **25** Omri Pərvərdigarning nəziridə rəzil bolojanni kıldı, ezdin ilgirkili padixahınlarning həmmisidin bəttər bolup yamanlık kıldı. **26** U Nibatning oqlı Yəroboamning həmmə yollarında, xundakla jümlidin uning Israılın gunahqə putlaxturojan gunahı iqidə mangdi; ular ərziməs butlrı bilən Israılın Hudası Pərvərdigarning oqəzipini kozojidi. **27** Omrının baxka ixliri, uning kılıqanlırinin həmmisi, kərsətən kudriti tooprısında «Israıl padixahlırinin tarih-təzkiriliri» degən kitabta pütləgən əməsmidi? **28** Omri atabowlılıri arısida uhlıdi wə Samariyədə dəpnə kılındı. Andin uning oqlı Ahəb ornda padixah boldı. **29** Yəhuda padixahı Asanıng səltənitining ottuz səkkizinci yılıda Omrining oqlı Ahəb Israiloja padixah boldı. Omrining oqlı Ahəb Samariyədə yığırma ikki yil Israılın təstidə səltənat

kıldı. **30** Əmma Omrining oqlı Ahəb Pərvərdigarning kesəl boldı. Uning kesili xundak eçirlixip kəttiki, nəzirdə əzidin ilgirikilərning həmmisidin axurup uningda nəpəs kalmidi. **18** Ayal Ilyasqa: — Hudanıq yamanlıq kıldı. **31** Wə xundak boldiki, u Nibatning oqlı adımı, menin sən bilən nemə alakəm bar idi? Sən Yəroboamning gunahlırida yürüx anqə eçir gunah, gunahımni yadka kəltürüp, oqlumning jenioja zəmin əməstək, u Zidoniylarning padixahı Ətbaalning kizi boluxka kaldıngmu? — dedi. **19** U uningoja: — Oqlumning Yizəbəlni hotunlukka aldı wa xuning bilən u Baal kolumna bergen, dəp uni uning kuçikidin elip ezi debyn butning külliükədə bolup, uningoja sajda kıldı. **20** U Samariyədə yasiqan Baalning buthanıştı iqığə Pərvərdigarqa paryad kılıp: — Hudayim Pərvərdigar, Baaloja bir kurbangah yasidi. **33** Ahəb həm bir «Axərah mən mehman bolovan bu tul hotunning oqlını əltürük but»unu yasitti; Ahəb xundak kılıp uningdin burun bilən uning bexiqimü bala qıxırdıngmu? — dəp nida etkən Israilning həmmə padixahlırinin Israilning kıldı. **21** U balining üstigə üç kətim eziini qaplap, Hudasi Pərvərdigarning oqzıpini kozojənən ixliridin Pərvərdigarqa paryad kılıp: — Parvərdigar Hudayim, axurup yamanlıq kıldı. **34** Uning künfləridə Bayt-Əllik Hiəl Yeriho xəhərini yasidi; lekin u uning ulini saloqanda bu balining jeni eziqə yənə yenip kirsun! — dəp nida tunji oqlı Abiram eldi; wə dərwazılırını saloqanda uning kıldı. **22** Pərvərdigar Ilyasning peryadını angıldı; kənji oqlı Səgub eldi; xuning bilən Pərvərdigarning balining jeni uningoja yenip kirixi bilən u tirildi. **23** Nunning oqlı Yəxua arkılık [Yeriho toopluluk] eytkən Ilyas balini balihanidin elip qüxüp, eygə kirip, anisoja sezi əmələkəx axurului.

17 Əmdi Gileadta turuwatqanlardın bolovan Tixbilik Ilyas Ahəbkə: — Mən hizmitidə turuwatqan

Israilning Hudasi Pərvərdigarning hayatı bilən kəsəm kılımənki, menin səzümsüz bu yillarda nə xəbnəm nə yamoqur qüxməydi, dedi. **2** Andin Pərvərdigarning sezi uningoja kelip mundaq degəndə: — **3** «Bu yerdin ketip, maxrik tərəpkə berip, İordan dəryasının u taripidiki Kerit ekininin boyida eżüngni yoxuroqin; **4** wə xundak boliduki, san ekinnin süyidin iqisən; mana, sanga u yerdə ozuk yətküzip berixka kəqəkəzələnləri buyrudum». **5** Xuning bilən u Pərvərdigar buyruqəndək kılıp, İordan dəryasının u taripidiki Kerit ekinoja berip, u yerdə turdi. **6** Kəqəkəzələnlərlətigindənan bilən gəx, hər kəftə yənə nan bilən gəx yətküzip berətti. U ezi ekinnin süyidin iqatti. **7** Lekin zemində yamoqur yaqmioqını üçün birməzgildin keyin ekin su kürup kətti. **8** U wakitta Pərvərdigarning sezi uningoja kelip mundaq degəndə: — **9** «Ornungdin turup Zidondiki Zarəfatka berip, u yerdə turoqin; mana, Mən u yerdik bir tul hotunni seni bekixka buyrudum». **10** U ornidin turup Zarəfatka berip, xəhərning dərwazisiqə kəlgəndə, mana u yerdə bir tul hotun otun terip turatty. U tul hotunnu qakırıp: — Ötünimən, kəqida manga iqliki azrak su elip kəlgəysən, dedi. **11** U su alojılı mangoqanda, u yənə: — Ötünimən, manga kolungda bir qıxləm nanmu aloraq kəlgəysən, dedi. **12** Əmma u: — Pərvərdigar Hudayıngiñən hayatı bilən, sanga kəsəm kılımənki, məndə heq nan yok, pəkət idixta bir qanggal un, kozida azojinə may bar, mana ikki tal otun teriwatımən; andin berip eżüm bilən oqluməna etip, uni yəp elimiz, dedi. **13** Ilyas uningoja: — Korkmiojin; berip eytkinindək kılıqin; lekin awwal bir kiqik tokaq etip, manga elip kəlgin, andin eżüng bilən oqlungoja nan etkin. **14** Qünki Israilning Hudasi Pərvərdigar mundaq daydu: — «Pərvərdigar yər yəziga yamoqur yaqdırıdojan künqiqilik idixtiki un tütgməydi wə kozidiki may keməyməydi», dedi. **15** Xuning bilən u berip, Ilyasning eytkinidək kıldı wə u, Ilyas wə ayalning əyidikilər heli künərlərgiça yedi. **16** Pərvərdigarning Ilyas arkılık eytkən sezi boyiqə, idixtiki un tütgmidi wə kozidiki maymu keməymədi. **17** Xu ixlardın keyin xundak boldiki, eyming igisi bolovan bu ayalning oqlı

Pərvərdigarqa paryad kılıp: — I Parvərdigar Hudayim, bu balining jeni eziqə yənə yenip kirsun! — dəp nida

etkən Ilyasqa: — Mən xu iz arkılık əndi sening Hudanıq adımı ikənlilikni, aqzıngidin qıkkən Pərvərdigarning sezi əmələkəx bildim, dedi.

18 Uzun wakit etüp, Pərvərdigarning sezi [kurojakqılıkinq] üqinqi yılıda Ilyasqa kelip mundak degəndə: — «Sən berip eżüngni Ahəbning aldida ayan kılıqin, wə Mən yer yəziga yamoqur yaqduriman».

2 Xuning bilən Ilyas eziini Ahəbning aldida ayan kılıqılı qıkip kətti. Aqarqılıq bolsa Samariyədə kattik idi. **3** Ahəb ordisidiki ojoidar Obadiyani qakırdı (Obadiya tolumu təkwdar kixi bolup Pərvərdigardin intayın körkətti). **4** Yizəbəl Pərvərdigarning pəyəqəmbərlərini əltürüp yoxitəwatkanda Obadiya yüz pəyəqəmbəri elip alliktin-əlliktin ayrılm-ayrım ikki qərəqə yoxurup, ularını nan wə su bilən bakşanıdi). **5** Ahəb Obadiyaqa: — Zeminni kezip həmmə bulak wə həmmə jiloqilarqa berip bakşın; u yərlərdə at-keşirlərni tırık saklıqıdək ot-qəp tepilərmikin? Xundak bolsa bizning ulaqlırimizning bir kismını soymay turalarımız, dedi. **6** Ular hərbəri jaylarqa belünüp mangdi; Ahəb eż aldiqə mangdi, Obadiyamu eż aldiqə mangdi. **7** Obadiya eż yolidə ketip baroqanda, mana, uningoja Ilyas uqrıdi. U uni tonup yərgə yikiliq düm yetip: Bu rast sən, oqojam Ilyasmu? — dəp soridi. **8** U uningoja: — Bu mən. Berip eż oqojangoja: — Ilyas kaytip kəldi! dəp eytkin, dedi. **9** U Ilyasqa mundaq dedi: — «Sən kəndəksigə kəminangni əltürgili Ahəbning koliqə tapxurmakçı bolisən, mən zadi nema gunah kıldım? **10** Ez Hudayıng Pərvərdigarning hayatı bilən kəsəm kılımənki, oqojam adəm əwətip seni izdimigən heq əl wə məmləkət kalmidi. Xu əl, məmləkətlər: «U bu yerdə yok» desə, padixah ularqa seni tapalmiojanqa kəsəm iqtiziddi. **11** Lekin san manga hazır: — «Berip oqojangoja: — Ilyas kaytip kəldi! degin» — dəysən! **12** Mən kəxinqidin kətkəndin keyin, Pərvərdigarning Rohı seni mən bilmigən yərgə elip baridu; xundakta mən Ahəbkə həwər yətküzip, lekin u seni tapalmışa, meni əltüridü. Əmaliyətta, kəminəng yaxlıkimidin tartip Parvərdigardin korkup kəlgənmən. **13** Yizəbəl Pərvərdigarning pəyəqəmbərlərini əltürgəndə menin kəndək kılıqinim, yəni mən Pərvərdigarning pəyəqəmbərlərinidən yəzni əlliktin-əlliktin ayrılm-ayrım ikki qərəqə yoxurup, ularını nan wə su bilən təminləp bakşanılmış sən oqojamə məlum kılınoğan əməsmə?

14 Əmdı sən hazır manga: — «Berip oqojangoşa: — Mana İlyas kəldi degin», — deding. Xundak kılsam u meni əltüridü!». 15 Lekin İlyas: — Mən hizmitidə turuwtakən samawi koxunlarning Sərdarı bolovan Pərvərdigarning hayatı bilən əsəm kılımənki, mən jəzman bugün uning alddıa ayan boliman, dedi. 16 Xuning bilan Obadiya Aḥabning kəxioşa berip uningoşa həwər bərdi. Aḥab İlyas bilən körükli bardi. 17 Aḥab İlyasını kərgəndə uningoşa: — Bu sənmu, i Israileşa bala kəltürgüçü?! — dedi. 18 U jawab berip: — Israileşa bala kəltürgüçü man əmas, bəlkı sən bilən atangning jəmatidikilər! Qünki silər Pərvərdigarning emrlirini taxlap Baal degən butlaroşa tayinip əgəxənsilər. 19 Əmdı adəm əwətip Karməl teojoşa pütkül Israillni yenimoşa jəm kıl, xundakla Yızəbəlning dastihinidin ojızalnidıqan Baalning tet yüz allik pəyərəmbiri bilən Axəralıññ tet yüz pəyərəmbirini yıldırı, — dedi. 20 Xuning bilan Aḥab Israillarning həmmisigə adamlarını əwətip, pəyərəmbərlərni Karməl teojoşa yıldırıldı. 21 İlyas barlık həlkə yekin kəlip: — Kaqanojiqə ikki pikir arısida arısalı turisilər? Əger Pərvərdigar Huda bolsa, uningoşa əgixinglar; Baal Huda bolsa, uningoşa əgixinglar, dedi. Əmma həlk uningoşa jawab bərməy, ün-tin qıkmırdı. 22 İlyas həlkə: — Pərvərdigarning pəyərəmbərlərinidən pəkət mən yalouz kəldim. Əmma Baalning pəyərəmbərləri tet yüz allik kixidur. 23 Əmdı bizə ikki buka berilsün. Ular əzlirigə bir bukini tallap, soyup parçılüp otunning üstiga koysun, əmma ot yakımsın. Mənmu baxka bir bukini təyyar kiliplət ot yakımay otunning üstigə koysay. 24 Silər bolsanglar, əz ilahınlınlarning namini qakirip nida kılıngılar. Mən bolsam, Pərvərdigarning namini qakirip nida kılıman. Əyasi Huda ot bilən jawab bərsə, xu Huda bolsun, dedi. Əmma həlk: — Bu obdan gəp, dəp jawab bərdi. 25 İlyas Baalning pəyərəmbərlirigə: Silər kep boloqaq awwal əzüngərlər üçün bir bukini tallap təyyar kılıngılar; andin heq ot yakımay əz ilahınlınlarning namini qakirip nida kılıngılar, dedi. 26 Ular uning degini boyiqə əzlirigə berilgən bukini elip uni təyyar kıldı. Ətigəndin qükiqə ular Baalning namini qakirip: — I Baal, bizə jawab bərgin! dap nida kıldı. Lekin heq awaz yaki heq jawab bolmıldı. Ular raslanıjan kurbangah qərisidə tohtimay səkrətti. 27 Qız kırğındə İlyas ularnı zangılık, kilipli: — Ünlükər kiqirkınlardır; qünki u bir ilah əməsmə! Bəlkim u qongqur hiyalışa qəmüp kətkəndu, yaki ix bilən qikip kətkəndu, yaki bir səpərgə qikip kətkəndu? Yaki bolmisa u uhlawatkan boluxi mumkin, uni oyojitişinglər kerək?! — dedi. 28 Ular tehimu tünlük qakirip əz kəidisini boyiqə qənoşa milinip kətküqə əzlişini kiliq wə nəyzə bilən tilatti. 29 Qüxtin keyin ular «bəxərat beriwtakən» halatka qüxiüp kəqlək kurbanlıq waktişiqə xu haləttə turdi. Lekin heq awaz anglanımdı, yaki jawab bərgüti yaki ijabət kiloquçı məlum bolmıldı. 30 İlyas həmmə həlkə: — Yenimoşa yekin kelinglər, dedi. Əmma həlk uningoşa yekin kəlgəndən keyin u Pərvərdigarning xu yordiki yikitişoqan kurbangahını kaytidin kurup qıktı. 31 İlyas on ikki taxnı aldı. Bu taxlarning sani Pərvərdigarning «Naming Israileşən» degən səzini tapxuruwalıjan Yakupning oqullarından qıkkən kəbililərning sani bilən ohxax idi. 32 Xu taxlardın u Pərvərdigarning nami bilən bir kurbangahını yasidi. U kurbangahının qerisidə ikki seah dan patkudək azgal kolidi. 33 Andin u otunni rastlap, bukini parçılüp otunning təpisigə koydi. 34 U: — Tet idixni suşa toxıkuşup uni kəydürmə kurbanlıq wə otunning üstiga teküngər, — dedi. Andin: «Yəna bir ketim kilinglər» — dedidi, ular xundak kıldı. U yəna: — Üqinqi mərtiwa xundak kilinglər, dedi. Əlar üqinqi mərtiwa xundak kılıqanda 35 su kurbangahının qerisindən ekip qüxiüp, kolanqan azgalınu su bilən toldurdı. 36 Kaqlıq kurbanlığının wakti kəlgəndə İlyas pəyərəmbər kurbanlıkqə yekin kəlip mundak dua kıldı: — Əy Pərvərdigar, İbrahim bilən İshək wə Israileşən Hudasi, Əzüngüning Israileşən Huda bolojiningni azkara kılıqaysan, xundakla mening Sening külung bolup buların həmmisini buyrukung bilən kılıqanlığımı bügün bildürgəysən. 37 Manga ijabət kılıqaysan, əy Pərvərdigar, ijabət kılıqaysan; xuning bilən bu həlkə ən Pərvərdigarning Huda ikenliklindən həmdə ularning kəlbəllərinin toopra yoloq yanduroquqı əzüng ikenliklindən bildürgəysən, dedi. 38 Xuning bilən Pərvərdigarning oti qüxiüp kəydürmə kurbanlığını, otunni, taxlarnı wə topını kəydürüp azgaldıki sunumu yokitiwatti. 39 Həlkələrinin həmmisi buni kəripla, ular düm yikilip: — Pərvərdigar, u Hudadur, Pərvərdigar, u Hudadur, deyixti. 40 İlyas həlkə buyrup: — Baalning pəyərəmbərlərini tutunglar, heqkəsini koyup bərmənglər, — dedi. Əlar ularını tutkanda İlyas ularnı kixun jılıqisoşa elip berip, u yərdə kətl kıldırdı. 41 İlyas Aḥabka bolsa: — Qikip yəp-iqkin. Qünki kəttik yamojurning xaldirılıqan awazi anglanması, — dedi. 42 Aḥab kopup yəp-iqix üçün qıktı. Əmma İlyas Karməlning qokkisiqə qikip yərgə engixip, beinxin tizining otturisoşa koyup tizlinip 43 hizmətkariqə: — Qikip dengiz tarapka karioqın, dedi. U qikip səpselip kərap: — Həqnərsa kerünməydi, dedi. U jəmiy yətta kətim: — Berip kərap bəkkin, dəp buyrudi. 44 Yəttinqi kətim kəlgəndə u: — Mana, dengizdən qikiwatkan, adəm alykiniñk kiqik bir bulutni kerdum — dedi. İlyas uningoşa: — Qikip Aḥabka: — «Hərwinı kətip təwəngə qükkin, bolmisa yamojur seni tosuwalıdu», dəp eytkin, — dedi. 45 Angoquşa asman bulut bilən tutulup, boran qikip kəttik bir yamojur yaqdı. Aḥab hərwiqə qikip Yizrəlgə kətti. 46 Pərvərdigarning kəli İlyasning wujuidida turoqaq, u belini baçlap Aḥabning alıda Yizrəelninq kirix eqizioqıq yürüp mangdı.

bir pərixtə uni nokup uningoja: — Kopup, nan yegin, hərwiliri bilən elip qikip, Samariyəgə қorxap hujum dedi. **6** U қarisa bexida kjizik qoqlarda pixiwatkan bir kıldı. **2** U əlqilerni xəhərgə kirgüzüp Israilning padixahı poxkal wə bir koza su turatti. U yəp-iqip yənə uhliqli Aħabning kexioja əwətip uningoja: — **3** «Bən-Hədad yatti. **7** Andin Pərvərdigarning Pərixtisi yənə kelip mundak dəydu: — Sening kümüx bilən altunung, ikkinqi ketim uni nokup uningoja: — Kopup nan yegin, sening əng qiraylıq hotunliring bilən baliliringmu Bolmisa yolungnı eqirini kətūrlməysən, dedi. **8** meningkidur» dəp yətküzdi. **4** Israilning padixahı U kopup yəp-iqtı. Xu taamdin alojan կuwəwt bilən uningoja: — I ojojam padixah, sili eytkanlıridə mən u kırıq keqə-kündüz mengip Hudanıng teoji Hərəbgə əzüm wə barlikjm siliningkidur, dəp jawab bərdi. **5** yetip bardi. **9** U vərdiki oqaroja kirip kəndi. Wə əlqilər yənə kelip: — «Bən-Hədad səz əkilip mundak mana, Pərvərdigarning sezi uningoja kelip mundak dəydu: — Sanga dərwəkə: — Sening kümüx bilən deganda: — **1** Iliyas, bu yərdə nema kiliwatisən? **10** U altunungni, sening hotunliring bilən baliliringni manga jawab berip: — Samawi қoxunlarning Sərdarı bolqan tapxurup berisan, degen həwərni əwəttim. **6** Lekin atə Huda Pərvərdigar üçün zor otluk muhəbbət bilən muxu wakıtlarda hizmətkarlrimni yeningoja əwətimən; həsət kıldı. Qünki Israillar Sening əhdəngni taxlap ular ordang bilən hizmətkarliringning eylirini ahturup, kurbangahlıringni yikiti, Sening pəyojəmbərliringni sening kezərliringdə nemə əziz bolsa, ular xuni kolioja kiliq bilən eltürdi. Mən, yaloquz mənla kıldım wə ular elip kelidi» — dedi. **7** U wakıttı Israilning padixahı meninjenimli alojili kəstləwatidu, dedi. **11** U uningoja: zəmindi ki həmmə aksakallarnı qakirip ularqə: — Bu — Qikip, Pərvərdigarning alddıta taqdə turojin, dedi. kixinin kəndak awarıqılıq qıkarmaqçı bolqanlığını bilip Mana, Pərvərdigar etüp ketiwattı; [uning alddı] kelinglar. U manga həwər əwətip məndin hotunlirim zor külliük bir xamal qikip, taçları sundurup, kəram bilən balilirim, kümüx bilən altunlirimni təlap kəlojini da taxları parçılq qekiqəti. Lekin Pərvərdigar xamalda mən uningoja yak demidim, dedi. **8** Barlıq aksakallar əməs idi. Xamaldın keyin bir yər təwərx boldi. Lekin bilən həlkəning həmmisi uningoja: — Kulak salmiojin, Pərvərdigar yər təwərxətə əməs idi. **12** Yər təwərxatin uningoja makul demigin, dedi. **9** Buning bilən u keyin bir lawildiqən ot kətürtildi. Lekin Pərvərdigar Bən-Hədadning əlqılırigə: — Ojojam padixahı, sili otta əməs idi. Ottin keyin boxkına, mulayim bir awaz adəm əwətip, ez kəminiliridin dəsləptə soriqanning anglandı. **13** Wə xundak boldiki, Iliyas xuni anglap, həmmisini ada kılımən; lekin keyinkisiga makul yüzünü yepinqisi bilən orap oqarning aqzıja berip deyəlməymən, dəp beringlar, — dedi. Əlqilər yenip turdi. Mana, bir awaz qikip uningoja: — Iliyas, sən bu berip xu səzni yətküzdi. **10** Bən-Hədad uningoja yənə yərdə nema kiliwatisən? — dedi. **14** U jawab berip: — həwər əwətip: — «Püktül Samariyə xəhirdə manga Samawi қoxunlarning Sərdarı bolqan Huda Pərvərdigar aqəkənlərinəng kollirioja oqumlıqudək topa kelip əkələ, üçün zor otluk muhəbbət bilən həsət kıldı. Qünki ilahlar mangımı xundak kilsun wə uningdn axurup Israillar Sening əhdəngni taxlap kurbangahlıringni kilsun!» — dedi. **11** Lekin Israilning padixahı jawab yikiti, Sening pəyojəmbərliringni kiliq bilən eltürdi. berip: — «Sawut-korallar bilən jabdunqısu sawut-Mən yaloquz mənla kıldım wə ular meninjenimni korallardın yexinqücidək mahtinip kətmisun!» — dəp alojili kəstləwatidu, dedi. **15** Pərvərdigar uningoja eytinglar, — dedi. **12** Bən-Hədad bu səzni anglioqanda mundak dedi: — «Barojin, kəlgən young bilən kaytip, hərkəsiyi padixahalar bilən qedirirlirdə xarab iqxiwatattı. andin Dəməxkning qələgə barojin. U yarga baroqanda U hizmətkarlıroja: — Səpkə tizilinglar, dedi. Xuni Həzaəlni Suriyə üstigə padixah boluxka məsih kəlojın. dewidi, ular xəhərgə hujum kiliqxə tizilixti. **13** U **16** Andin Nimxining oqlı Yəhəuni Israilning üstigə wakıttı bir pəyojəmbər Israilning padixahı Aħabning padixah boluxka məsih kəlojın; ez ornungoja pəyojəmbər kəxioja kelip: — Pərvərdigar mundak dəydu: — «Bu boluxka Abəl-Məhəlahlıq Xafatning oqlı Elixanimu məsih kəlojın. **17** Wə xundak, boliduki, Həzaəlning ularnı sening kolungoja tapxurimən; xuning bilən san kiliqidin keqip kutuloğan hərbirini Yəhə ültürüd. Mening Pərvərdigar ikənlilikimni bilisən», dedi. **14** **18** Lekin Israilda yəttə ming kixinı, yəni Baalning alddıa tizilirini pükmiğən wə uningoja aqzını seygüzmigan hərbirini eziimgə saklap kəldurdum». **19** — dəp soridi. U: — Sən eziung, dedi. **15** U wakıttı U u yərdin qikip, Xafatning oqlı Elixaniapti. U qoqda walıylarning əqlamlarını saniwidi, ularning sani ikki u yər həydawatatti; uning alddıa on ikki jüp uy bar idi, yüz ottu ikki nəpər qikti. Andin keyin u həmmə həlkəni, u on ikkinqisi bilən kox həydawatatti. Iliyas kelip uning yəni barlıq Israillarını saniwidi, ularning sani yəttə ming üstigə ez yepinqisini taxlap artıp kəydi. **20** U uylarını taxlap Ilyasning kəynidin yügürüp kelip: — Meni berip Bən-Hədad bilən xu padixahalar, yəni yardıməngə kəlgən atam bilən anamni seyigli koyoqin, andin mən kelip ottu ikki padixah bolsa qedirirlirdə xarab iqip məst sanga aqixay, — dedi. U uningoja: — Kəytkin; man sanga boluxkanidi. **17** Walıylarning əqlamlarını yürüxtə awwal nəmə kıldı? — dedi. **21** U uningdn ayrılip, ezi ixlatkan mangdi. Bən-hədad adəm əwətiwidə, ular uningoja bir jüp uynı soyup, ularning jabdukını otun kiliq, gəxini həwər berip: — «Samariyədən adamlar keliwatiidu» pixurup həlkə beriwi, ular yedi. Andin u ornidin — dedi. **18** U: — Əgər sülhi tütüxkə qıkqan bolsa ularnı tirk tutunglar, əgər sokuxkılı qıkqan bolsumu ularnı tirk tutunglar, dedi. **19** Əmdi walıylarning bu əqlamlarını wə ularning kəynidiki қoxun xəhərdin qikip,

20 Suriyəning padixahı Bən-Hədad pütkül қoxununu jəm kıldı; u ottu ikki padixahını at wə jəng

20 hərbiri eziqə uqrıqan adəmni qepip oltırıldı. Suriylər kaqtı; Israil ularını kəqəlidi. Suriyəning padixahı Bən-Hədad bolsa atka minip atlıklar bilən keqip kutuldı. **21** Israilning padixahı qıkıp həm atlıklarnı həm jəng hərwilirini bitqit kılıp Suriyləri kəttik kır-qap kıldı. **22** Pəyoqəmbər yəna Israilning padixahının kexiqə kelip uningoşa: — Əzüngi mustəhkəmləp, əzüngi obdan dəngəşəp, nəma kılıxing kerəklini oylap bakın. Qünki kelər yili atiyazda Suriyəning padixahı san bilən jəng kiloili yəna qıkıdu, dedi. **23** Suriyaning padixahının hizmetkarları uningoşa mundak dedi: — «Ularning ilahi taqı ilahı boloqaqka, ular bizgə küqlük kəldi. Lekin biz tüzənlilikdə ular bilən sokuxsak, jəzmən ularqa küqlük kelimiz. **24** Əmdı xundak kılçayılıki, padixahların hərbirini ez mənsipidin qıxırüp, ularning ornida waliylarını tikligayla. **25** Andin sili məhrum bolən koxunlirioja barawər bolən yəna bir koxunni, yani atning orniqət at, hərwinin orniqət hərwa təyyar kildurup əzlirigə yioqayla; biz tüzənlilikdə ular bilən sokuxaylı; xuning bilən ularqa küqlük kəlmənduk?», U ularning seziqə kulaqla selip xundak kıldı. **26** Keyinkı yili atiyazda Bən-Hədad Suriyləri editlap toluk yioqip, Israil bilən jəng kılçılı Afək xəhərığa qıkı. **27** Israilların ezlirini editlap, ozuk-tüllük təyyarlap, ular bilən jəng kılıxka qıkı. Israillar ularning udulida bargah tikliwidi, Suriylərning aldida huddi ikki top kiqik oqlak padisidək kərəndi. Lekin Suriylər pütkül zeminni kaplıqanıdi. **28** Əmma Hudanıng adımı Israilning padixahının kexiqə kelip uningoşa: — Pərvərdigar mundak dəydu — «Suriylər: Pərvərdigar taqı ilahidur, jilojılarning ilahi əməs, dəp eytkini üçün, Mən bu zor bir top adəmning həmmisini seren kolungoja tapxuriman; xuning bilən silar Mening Pərvərdigar ikenlikimni bilip yetişsələr», dedi. **29** İkki tərap yəttə kün bir-birinən udulida bargahlırida turdi. Yəttingi künə sokux baxlandı. Israillar bir kündə Suriylərin yüz ming piyadə əskərnisi oltırıldı. **30** Қalqanlar Afək xəhərığa keqip kiriwaldı; lekin sepili erilüp uların yığırma yəttə ming adəmning üstigə qüxiyp besip oltırıldı. Bən-Hədad ezi bədər keqip xəhərgə kirip iğkiridiki bir eygə mektüwaldi. **31** Hizmetkarları uningoşa: — Mana biz Israilning padixahlarını rəhimplik padixahlar dəp anglidük; xuning üçün bəllirimizgə bəz bəaqlap baxlırimızıq kula yəgap Israilning padixahıja taşlımgə qıkyayı. U silining janlılarını ayarmıkin? — dedi. **32** Xuning bilən ular bəllirigə bez bəaqlap baxlırioja kula yəgap Israilning padixahının kexiqə berip uningoşa: — Kəminiliri Bən-Hədad: «Jenimni ayiojaya», dəp iltija kıldı, dedi. U bolsa: — U tehi həyatmu? U menin buradırıım, dedi. **33** Bu adəmlər bu seznı yahxılığın alamiti, dəp oylap, dərhalla uning bu seznini qing tutuwelip: — Bən-Hədad silining buradərliridur! — dedi. U: — Uni elip kelinglər, dəp buyruđi. Xuning bilən Bən-Hədad uning kexiqə qıktı; xuning bilən u uni əolidin tartip jəng hərwişioja qıckardı. **34** Bən-Hədad uningoşa: — Mening atam silining atılıridin alojan xəhərlərni siligə kəyturup berəy. Atam Samariyədə rəstə-bazarlarını tikligəndək sili ezliri üçün Dəməxkətə rəstə-bazarlarnı tikləyla, — dedi. Ahəb: — Bu xərt bilən seni koyup berəy, dedi. Xuning bilən ikkisi əhdə kılıxtı wə u uni koyup bərdi. **35** Pəyoqəmbərlərin

yagirtlirining biri Pərvərdigarning buyruki bilən yənə biriğə: — Səndin etünimən, meni urojin, dedi. Lekin u adəm uni uroqlı unimiidi. **36** Xuning bilən u uningoşa: — Sən Pərvərdigarning sezini anglimiqinjing üçün mana bu yərdin katkiningdə bir xır seni boopqı eltüridü, — dedi. U uning yenidin qıkkanda, uningoşa bir xır uqrıp uni oltırıldı. **37** Andin keyin u yənə bir adəmni tezip uningoşa: — Səndin etünimən, meni urojin, dedi. U adəm uni kəttik urup zəhimləndirdi. **38** Andin payoqbər berip ez kiyapitini ezbartıp, kezlini tengik bilən tengip yol boyida padixahıñi küütüp turdi. **39** Padixah xu yərdin etkəndə u padixahıñi qaķırıp: — Kəminiliri kəskin jəng məydaniqa qikqanıdim, wə mana, bir adəm manga burulup, bir kixini tapxurup: «Bu kixığa qıng kariojin, hərkəndək səwəbtin u yokap kətsə, san ez jeninqni uning jenining orniqa tələysən; bolmisa bir talant kümüx tələysən», dedi. **40** Lekin man kəminiliri u-bu ix bilən bənd bolup ketip, uni yokitip koydum, dedi. Israilning padixahı uningoşa: — Əzüng bekitkiningdək sanga həküm kılınıdu! — dedi. **41** U dərəhəl kezərlidin tengikni eliwətti; Israilning padixahı uni tonup uning payoqbərlərdin biri ikenlikini kerdi. **42** Payoqbər uningoşa: — Pərvərdigar mundak dəydu: — «Mən əhalatka bekitkən adəmni kolungdin kutuloplılı kyoqinining üçün sening jening uning jenining ornda elini; sening həlkinqı uning halkinqıñ ornda elini», dedi. **43** Xuning bilən Israilning padixahı hapa bolup, oqxılıkkə qəmgən haldə Samariyəgə kaytip ordisiqa kirdi.

21 Bu ixlardın keyin xundak boldiki, Yızrəlliq Nabotning Yızrələdə, Samariyaning padixahı Ahəbning ordisining yenidən bir üzümzarlıkı bar idi. **2** Ahəb Nabotka sez kilip: — Əz üzümzarlıqning manga bərgin, mening əyümga yekin bolojaq, uni bir səyektlilik baqı kılay. Uning ornda sanga obdanräk bir üzümzarlık berəy yaki layık kersəng bahasını nək berimən, dedi. **3** Əmma Nabot Ahəbkə: — Parvardigar meni ata-bowlirimning mirasını sanga setixni mandın neri kilsun, dedi. **4** Ahəb Yızrəlliq Nabotning: «Atabowlirimning mirasını sanga bərməymən» dəp eytkən səzinin hapa bolup oqxılıkkə qəmgən haldə ordisiqa kaytti; u kariwatta yetip yüzünü [tam] tarapkə erüp nanmu yemidi. **5** Hotuni Yızrəbəl uning kəxiqə kelip: Rohiy kəpiyatıng nemixka xunqa tewən, nemixkənan yeməysən? — dedi. **6** U uningoşa: — Mən Yızrəlliq Nabotka sez kilip: «Üzümzarlıqning manga puloja bersəng, yaki layık kersəng uning orniqa baxka üzümzarlıq beray» dedim. Lekin u: «Sanga üzümzarlıkmı bərməymən» dedi, — dedi. **7** Hotuni Yızrəbəl uningoşa: — Sən hazır Israilning üstigə səltənət kılıoluqı əməsmü? Kopup nan yəp, kenglüngni hux kılıqin; mən sanga Yızrəlliq Nabotning üzümzarlığını erixtürimən, dedi. **8** Andin u Ahəbning namida bir hət yezip, üstigə uning möhürüni bəsip, hatni Nabotning xəhəridə uning bilən turuwaqtan aksakallar wə mətiwərlərgə əwətti. **9** Həttə u mundak yazojanidi: — «Roza tutux kerak dəp buyrup, halkning arisida Nabotni terdə oltruquzoqin; **10** iki adəmni, yəni Belyalning balisini uning uludila oltruquzup, ularنى Nabotning üstidin orz kılıquzup: «Sən Hudaoja wə padixahıñə lənət

okudung» dəp guwahlik bərgüzunglar. Andin uni elip bilisiləroq? Xundak ikən, nemixkə biz jim olturup, qikip qalma-kesək kılıp əltürünglər». **11** Xəhərning tehiqə Suriyəning padixahining kolidin uni almaymiz? adəmliri, yəni uning xəhəridə turuwatkan aksakalar — dedi. **4** U Yəhoxafattin: — Jəng kılولى mening bilən metiwarlar Yızəbəlning ularoq əwətən hetidə bilən Gileadlı Ramotka berixkə makul bolamıla? pütülgandak kildi; **12** ular rozini buyrup, həlkning — dəp soridi. Yəhoxafat Israilning padixahıqə jawab arısında Nabotni tərdə olturoquzdi. **13** Andin u ikki berip: — Biz silining-mening dəp ayrimaymır; mening adam, yəni Beliyalning balılıri həlkning alındıda Nabot həlkim eziñirin həlkidur, mening atlirim silining üstidin ərz kılıp: «Nabot Hudaşa wə padixahıqə dəxnəm atliridur, dedi. **5** Lekin Yəhoxafat Israilning padixahıqə: kildi» dəp guwahlik bərdi. Xuning bilən ular Nabotni — Ətünimənki, bugün awwal Pərvərdigarning sezinı xəhərning taxkırıqə serəp elip qikip, taxlar bilən sorap kərgəyla, dedi. **6** Xuning bilən Israilning qalma-kesək kılıp əltüründi. **14** Andin ular Yızəbəlgə padixahı payqəmbərlərni, yəni tət yüzqə adəmni adəm əwətip: «Nabot qalma-kesək kılıp əltürüldi» yıldırup ulardin: — Sokükkili Gileadlı Ramotka dəp həwər bərdi. **15** Yızəbel Nabotning qalma-kesək qıksam bolamdu, yok? — dəp soriwidi, ular: — Qıkkın, kılınip əltürülənləkini anglojanda Ahəbə: Kopup, Rəb uni padixahıning kolioja beridu, deyixti. **7** Lekin Yızəllik Nabotning sanga puloq bərgili unimiojan Yəhoxafat bolsa: — Bulardin baxka, yol sorioqudak üzümzarlığını tapxurup alojin; qunki Nabot hayatı əməs, Pərvərdigarning birər payqəmbəri yokmu? — dəp bəlkı oldı, dedi. **16** Xundak boldiki, Ahəb Nabotning soridi. **8** Israilning padixahı Yəhoxafatka jawab berip: — əlgənləkini anglap, Yızəllik Nabotning üzümzarlığını Pərvərdigardin yol soraydiojan yəna bir adam bar; lekin igiləx üçün xu yərgə bardı. **17** Lekin Pərvərdigarning u mening toqramda kutluqni əməs, bəlkı bayayıpətni sezi Tıxbilik Ilyasqa keliç mundak degənda: — **18** Kopup kərsitət bəxarət bərgəqə, mən uni eq keriman. U berip, Samariyədə olturuxluk Israil padixahı Ahəb bilən bolsa İmlahning oqlı Mikayadur, dedi. Yəhoxafat: — I uqraxkın; mana u Nabotning üzümzarlıkida turidu; aliyılıri, sili undak demigəyla, dedi. **9** Andin Israilning qunki uni igiliwelik üçün u yərgə bardı. **19** Uningoja: — padixahı bir qakirini qakırıp uningoja: — Qakkan berip, «Adəm əltürdüngmu, yerini igiliwaldingmu?» — degin. İmlahning oqlı Mikayani qakirtip kal, dəp buyrudi. **10** Andin uningoja yəna sez kılıp: — Pərvərdigarn mundak dəydu: — «Nabotning kənini itlar yaliojan jayda sening kəneningnimu itlar yalaydu» — degin». **20** Ahəb Ilyasqa: — əndi Israilning — 1 düxminim, meni taptingmu? — dedi. U jawabən olturuxti. Ularning aldida payqəmbərlərning həmmisi mundak dedi: — Rast, mən seni taptim; qunki sən bəxarət bərməktə idi. **11** Kənanahning oqlı Zədəkiya Pərvərdigarning nəziridə rəzzillik kılıx üçün ezüngni bolsa ezi temürdin müngüzlərni yasap qikip: — setiwtinq. **21** Pərvərdigar: «Mana, Mən üstünggə Pərvərdigar mundak dəydu: — «Muxu müngüzlər bala güxtürüp nəslinini yoktip, sən Ahəbning Israildə bilən Suriylərni yokatqısqə tüsüp ursila», dedi. **12** Kalojan jəmatidiki həməmərəkəni, hətta ajiz yaki meypil Həməmə payqəmbərlər xuningə oħxax bəxarət bolsun, həmmisini üzüp yoxitımən; **22** wə sən Mening berip: «Gileadlı Ramotka qikip səzsiz muwəppəkijət oqazipimi kozaq Isralni gunahıq azduroqining üçün kazinila; qunki Pərvərdigar uni padixahıning kolioja sening jəmətingni Nibatning oqlı Yəroboamning jəmati tapxuridikən», deyixti. **13** Mikayani kiqkiroqili baroqan wə Ahiyahning oqlı Baaxanıng jəmətiga oħxax kılımən» həwərqı uningoja: — Mana, həməmə payqəmbərlər birdək — dəydu, — dedi. **23** — Yızəbel toqrisidim Pərvərdigar padixahıqə yahxi həwər bərməktə; əndi etünimən, sez kılıp: «Yızəllinən sepilining texida itlar Yızəbelni sening sezüngmu ularning səzi bilən birdək bolup, yəydi. **24** Ahəbning jəmatidikilərdin xəhərdə elgənləri yahxi bir həwərni bərgin, dedi. **14** Əmma Mikaya: itlar yəydi; səhərada elgənləri bolsa asmandiki kuxlar — Pərvərdigarning hayatı bilən kəsəm kılımənki, yəydi dedi **25** (Bərhək, hotuni Yızəbəlning kütritixli Pərvərdigar manga nemə eytsa, mən xuni eytimən, bilən Pərvərdigarning naziridə rəzzillik kılıqı ezipi dedi. **15** U padixahıning aldiqə kəlgəndə padixah satkən Ahəbdək həqkim yok idi. **26** U Pərvərdigar uningdin: I Mikaya, jəng kılولى Gileadlı Ramotka Israillarning aliddin həyədəp kooqlıwatkən Amoriylarning qıksaq bolamdu, yok? — dəp soriwidi, u uningoja kılıqinidak kılıp, yirginqlik butlaroq tayinip aqixip, jawab berip: — Qikip muwəppəkijət kazinisan; qunki lənətlək ixlərni kılatti). **27** Lekin Ahəb bu səzələri Pərvərdigar xəhərni padixahıning kolioja beridu, dedi. angloqanda ez kiymilərini yırtıp bədinigə bez yegəp, **16** Lekin padixahı uningoja: — Mən sanga kanqa ketim roza tutti. U bez rəhətə yatatti, jımit mangatti. **28** U Pərvərdigarning namida rast gəpti baxkisini manga wakıttı Pərvərdigarning sezi Tıxbilik Ilyasqa keliç eytməslikə kəsəm iqtüxüm kerək?! — dedi. **17** mundak degəndə: — **29** «Ahəbning Mening aldimda Mikaya: — Mən pütükil Israilning taqlarda padiqisiz əzini kəndək təwən tutuwatkanlığını kərdüngmu? U koylardək tarilip kətkənlikini kərdüm. Pərvərdigar: əzini Mening aldimda təwən tutuwatkanlığı tüpəylidin, «Bularning igisi yok; bularning hərbiri tinq-aman eż bu balani uning künənlirdə kəltürməyman, bəlkı uning eyigə kəytsun», dedi, — dedi. **18** Israilning padixahı oqlining künənlirdə uning jəmətigə kəltürimən». Yəhoxafatka: — Mana, mən siligə «U mening toqramda kutluqni əməs, bəlkı haman bayayıpətni kərsitip bəxarət beridu», demigənmidim? — dedi. **19** Mikaya: — Xunga Pərvərdigarning sezinı anglojin; mən Pərvərdigarning eż təhtida olturojanlığını, asmanın pütükil koxunluru uning yenida, ong wə sol təripidə hiszətkarlılıq: — Gileadlı Ramot bizningki ikənlilikini

turoqanlığını kərdüm. **20** Pərvərdigar: «Kim Aḥabni boldı. **41** Asanıng oqlı Yəḥoxafat Israılning padixahı Gileadtkı Ramotka qıkıp, xu yerdə halak boluxka Aḥabning səltənitining tətinqi yılıda Yəḥudaqa padixahı aldaydu?» — dedi. Birsi undak, bırsı mundağ deyixti; boldı. **42** Yəḥoxafat padixahı bolğanda ottuz bəx **21** xu wakıtta bir roh qıkıp Pərvərdigarning aldida yaxta idi, u Yerusalemda yigirmə bəx yil səltənat turup: «Mən berip alday», dedi. Pərvərdigar uningdin: kıldı. Uning anisining ismi Azubaḥ bolup, u Xilhining «Kəndak usul bilan aldaysan?» — dəp sorıwidı, **22** kizi idi. **43** U hər ixta atisi Asanıng barlıq yollarında u: — «Mən qıkıp uning həmmə pəyoğemberlirineng yürüp, ulardin qıkmayı Parwərdigarning nazırıda durus aqzıda yaloqançı bir roh bolımən», dedi. Pərvərdigar: — «Uni aldad ilkinggə alalaysən; berip xundak kıl!» — halayık yənəla «yukarı jaylar»da kürbanlıq kılıp dedi. **23** Mana əmdi Pərvərdigar sening bu həmmə huxbüy yakkabı. **44** Wa Yəḥoxafat bilən Israılning pəyoğemberlirineng aqzıqa yaloqançı bir rohını saldı; padixahı otturısida tinqılıq boldı. **45** Yəḥoxafatın Pərvərdigar sening toorangda balayı-apet kersitip baxka ixliri, uning kersətkən kudriti, kəndak jəng sezlidi» — dedi. **24** Xuni anglap Kənanahning oqlı kılıqanlıri toqrisida «Yəḥuda padixahırinin tarih-Zədəkiya keliplik Mikayaning qaqtioqa birni selip: — təzkiriliri» degen kitabta pütülgən əməsmidi? **46** U atisi Pərvərdigarning Rohi kəysi yol bilən məndin ətüp, asanıng künləridə zemindin kooqlıwetilməgen kəspiy sanga sez kılıxka bardı?! — dedi. **25** Mikaya jawab berip: — Əzüngi yoxurux üçün iqtırıdiki eygə yügürgən bəqqiwazlarnı zeminidin həydəp qıqardi. **47** U wakğıtta — Edomning padixahı yok idi, bəlkı bir waliy həküm sürətti. künidə xuni kerisən, dedi. **26** Israılning padixahı əmdi: **48** Yəḥoxafat Ofirdin altun elip kelix üçün bir «Tərkix — Mikayani elip kəyturup berip, xəhər hakimi Amon kəmə» əstritini kurdı. Lekin kemilər həyərəga baralmış; bilən padixahıning oqlı Yoaxka tapxurup, **27** ularoja qırkı ular Əzion-Gəbərdə urulup wəyrən bolğanıdi. tapılıp: «Padixahı mundak dəydi: — Uni zindanoja **49** U wakğıtta Aḥabning oqlı Ahaziya Yəḥoxafatka: — solap mən tinq-aman yenip kəlgüçilik kiyınan nap bilən Mening hizmətkarlırim sening hizmətkarlıring bilən suni az-az berip turunglar» — degin, dəp buyrudi. **28** kemilərdə barsun, dedi. Lekin Yəḥoxafat unimidi. **50** Mikaya: — Əgər san həkikətən tinq-aman yenip kəlsəng, Yəḥoxafat ez ata-bowlılıri arısında uhlidi wa «Dawutning Pərvərdigar mening wasıtəm bilan sez kilmiojan bolidu, xəhiri»da ata-bowlılırineng kəbrisida dəpnə kılındı. dedi. Andin u yəna: — Əy jamaət, hərbiringlər anglangalar, Andin oqlı Yəḥoram ornida padixah boldı. **51** Aḥabning dedi. **29** Israılning padixahı bilən Yəḥudanıng padixahı qıktı. **30** Israılning padixahı Yəḥoxafatka: — Mən baxka kiyapətke kirip üstüdə padixahı bolup ikki yil səltənat kıldı. **52** U jənggə qıkräftey: sili bolsila ez kiyimlərini kiyip qıkkayla, Pərvərdigarning nazırıda rəzil bolğanı kılıp atisining dedi. Israılning padixahı baxka kiyapət bilən jənggə yolda wa anisining yolda yürüp, xundakla Israılın qıktı. **31** Suriyəning padixahı jəng harwilirili əstidiki ottu gunahqa putlaxturoqan Nibatning oqlı Yəroboamning ikki sərdarə: — Qonglırı yaki kiqılıkları bilən əməs, pəkət yolda mangdi; **53** u atisi kələjannıng həmmisini kılıp, Israılning padixahı bilən sokuxungular, dəp buyrudi. Baalning küllükida bolup, uningoşa səjdə kılıp, Israılning **32** wa xundak boldaklı, jəng harwilirineng sərdarları Hudasi Pərvərdigarning oqəzipini қozojıdi.

Yəḥoxafatı kərgəndə: — Uni qöküm Israılning padixahı dəp, uningoşa hujum kılıqları buruldu. Lekin Yəḥoxafat paryad kəttirdi. **33** Jəng harwilirineng sərdarları uning Israılning padixahı əməslikini kərgəndə uni қoqlılmayı, burulup ketip kəlxitti. **34** Əmma birəylən karisioqla bir okya etiwidı, ok Israılning padixahıning sawutining mürisidin tewankı ulıqidin etüp təqdi. U harwikexiga: Hərwini yandurup meni şəptin qıqəroqın; qırkı mən yaridar boldum, dedi. **35** U künı jəng barqanseri kəttik boldı. Padixah bolsa Suriylərning udulida ez jəng harwisioqa yelinip era turdi. Zəhmidin kəni harwining tegigiqə ekip, kəq kırğəndə u əldi. **36** Kün patarda қoxun arısında bir kəttik sada anglinip: — Hər adəm ez xəhiriqə yansun! Hərbiri ez yurtioqa yenip kətsun! — deyildi. **37** Padixah əldi, kixılər uni Samariyəgə elip kəldi; ular padixahı Samariyədə dəpnə kıldı. **38** Bırsı padixahıning harwisini Samariyəning kəlidə [yuqonda] (bu kəl pañixə ayallar yuyunidiojan jay idi), Pərvərdigarning eytənənəsəz əməlgə axurulup, itlər uning kənini yalidi. **39** Aḥabning baxka ixliri, kələjannıning həmmisi, jümlidin uning yasişən «pil qıx sariyi» wa bina kılıqan həmmə xəhərlər tooruluk «Israıl padixahırinin tarih-təzkiriliri» degen kitabta pütülgən əməsmidi? **40** Aḥab ata-bowlılıri arısında uhlidi. Andin uning oqlı Ahaziya ornida padixah,

Padixahlar 2

ikkinqi yili idi. **18** Əmdi Ahaziyaning baxqa ixliri, uning kilojan əməlliri bolsa, ular «İsrail padixahlırinin tarikhəzəkiriliri» degən kitabta pütülgən əməsəmidir?

1 **2** Ahaziya Samariyadə turoqanda [ordisidiki] balihanining pənjirisidin yikilip qüxüp, kesal bolup қaldı. U həwərqiłerni əwətip ularoqa: — Əkron xəhirdidiki ilah, Baal-Zəbubdin menin toopramda, kesilidin sakiyamdu, dəp soranglar, dedi. **3** Lekin Pərvərdigarning Pərixtisi bolsa Tixbılık Ilyasqası: — Ornundin tur, Samariya padixahining əqlilirining aldiqa berip, ularoqa: — Israilda Huda yokmu, Əkrondiki ilah Baal-Zəbubdin yol soriojili mangdinglarmu? **4** Xuning üçün Pərvərdigiar hazır mundak dediki: «Sən qıkkən kariwattin qüxəlməysən; sən qokum əlisən» degin, — dedi. Xuning bilən Ilyas yoloq qıktı. **5** Həwərqiłer padixahning yenioja kaytip қaldı; u ulardin: Nemixə yenip keldinglər, dap soridi. **6** Ular uningoja: — Bir adəm bizgə uqrab bizgə: — Silərni əwətəkn padixahning yenioja kaytip berip uningoja: «Pərvərdigiar mundak dəydu: — Israilda Huda yokmu, Əkrondiki ilah Baal-Zəbubdin yol soriojili adəmlərni əwəttingmu? Xuning üçün sən qıkkən kariwattin qüxəlməysən; sən qokum əlisən!» dənglər, — dedi. **7** Padixah ulardin: Silərgə uqrab bu sezlərni kilojan adəm kəndək adəm ikən? — dəp soridi. **8** Ular uningoja: U tüklük, beligə tasma bəqəliqan adəm ikən, dedi. Padixah: U Tixbılık Ilyas ikən, dedi. **9** Andin padixah bir əllikbexini kol astidiki əllik adımı bilən Ilyasning kəxiqə mangdurdı; bu kixi Ilyasning kəxiqə bərçəndə, mana u bir dəngəring tüstidə olturatti. U uningoja: I Hudanıng adimi, padixah seni qüxüp kəlsən! dəydu, dedi. **10** Lekin Ilyas əllikbexiqası: Əgər mən Hudanıng adimi bolsam, asmandın ot qüxüp san bilən əllik adimini keydürsun, dəp jawab bardı. Xuan asmandın ot qüxüp, uning ezi bilən əllik adimini keydürüwətti. **11** Xuning bilən padixah yənə bir əllikbexini uning kol astidiki əllik adımı bilən uning kəxiqə mangdurdı. U uningoja: I Hudanıng adimi, padixah etti: Seni dərhəl qüxüp kəlsən! — erixmək kiyindur; mən səndin elip ketilən wəqtimdə, dedi. **12** Lekin Ilyas əllikbexiqası: Əgər mən Hudanıng adimi bolsam, asmandın ot qüxüp sən bilən əllik berilməydi, — dedi. **13** Padixah əmdi üqinqi bir əllikbexini kol astidiki əllik adımı bilən uning kəxiqə mangdurdı; wəhij soriojili bəlidiqan Huda yokmu, Əkrondiki ilah Baal-Zəbubdin yol soriojili əqlilərni əwəttingən? Xuning üçün sən qıkkən kariwattin qüxəlməysən; san qokum əlisən!» dəydu, — dedi. **17** Xuning bilən Ilyas degəndək, Pərvərdigarning sezi boyiqə Ahaziya əldi. Uning oqlı

2 Pərvərdigar Ilyasni kara kuyunda asmanoja kətürməkqi boローン wakitta Ilyas bilən Elixa Gilgaldin qıkip ketiwatati. **2** Ilyas Elixaqası: — Səndin etünimən, bu yərdə kalojin; qünki Pərvərdigar meni Bəyt-əlgə mangozuzdi, dedi. Elixa: Pərvərdigarning hayatı bilən, wə sening hayating bilən kəsəm kılımənki, seningdin hərgiz ayrılmaymən! dedi. Xuning bilən ular Bəyt-əlgə qüxüp қaldı. **3** U wakitta Bəyt-əldiki pəyəqəmbər xagirtləri Elixanıng kəxiqə kelip uningoja: «Biləmsən, Pərvərdigar bugün oqojangni sandin elip ketidü? — dedi. U: Bilimən; xük turunglar, dedi. **4** Ilyas Elixaqası: — Səndin etünimənki, bu yərdə kalojin; qünki Pərvərdigar meni Yerihoqa mangozuzdi. Elixa: Pərvərdigarning hayatı bilən, wə sening hayating bilən kəsəm kılımənki, seningdin hərgiz ayrılmaymən, dedi. Xuning bilən ular ikkisi Yerihoqa bardi. **5** U wakitta Yerihođiki pəyəqəmbər xagirtləri Elixanıng kəxiqə kelip uningoja: Biləmsən, Pərvərdigar bugün oqojangni sandin elip ketidü? — dedi. U: Bilimən; xük turunglar, dedi. **6** Ilyas Elixaqası: — Səndin etünimənki, bu yərdə kalojin; qünki Pərvərdigar meni lordan dəryasiqə mangozuzdi, dedi. Elixa: Parvərdigarning hayatı bilən, wə sening hayating bilən kəsəm kılımənki, seningdin hərgiz ayrılmaymən, dedi, xuning bilən ular ikkisi mengiwardı. **7** Əmdi pəyəqəmbər xagirtləridin əllik kixi berip, ularning udulida yıraktın karap turatti. Əmma u ikkiylən lordan dəryasining boyida tohtap turdu. **8** Ilyas yepinqisini katlap, uning bilən suni uruwidi, su ikkigə belünüp turdu; ular ikkisi kuruk yoldın etti. **9** Ətüp boローン keyin Ilyas Elixaqası: Mən sandin ayrılmasta, sening eziüng üçün məndin nəmə tiliking bolsa, dəwərgin, dedi. Elixa: Sening üstüngdə turoqan Rohning ikki həssisi üstümgə konşun, — dedi. **10** U: Bu tilikingə atlar namayan boldi; ular ikkisini ayrıwətti wə Ilyas keydürüwətti. **11** Wa xundak boldiki, ular sezləxip adiminqni keydürsün, dəp jawab bardı. Xuan Hudanıng mangozanda, mana, otluk bir jəng hərəwi bilən otluk otı asmandın qüxüp uning ezi bilən əllik adimini kərəp tursang, sanga xundak berilidü; bolmisa, adiminqni keydürsün, dəp jawab bardı. Xuan Hudanıng mangozanda, mana, otluk bir jəng hərəwi bilən otluk atlar namayan boldi; ular ikkisini ayrıwətti wə Ilyas keydürüwətti. **12** Elixanıng kəyunda asmanoja kətürülüp kətti. **12** Elixanıng kəyunda asmanoja kətürülüp kətti. **13** Andin u Ilyasning uqisidin qüxüp kalojan yepinqisini yərdin elip, lordan dəryasining kiroqiqə kəyit kəldi. **14** U Ilyasning üstidin qüxüp kalojan yepinqisi bilən suni urup: «Ilyasning Hudasi Pərvərdigar nədidur?», dedi. Elixanıng kəyimini tutup, ularını yırtıp ikki parçə kiliwətti. **13** Andin u Ilyasning uqisidin qüxüp kalojan yepinqisini yərdin elip, lordan dəryasining kiroqiqə kəyit kəldi. **14** U Ilyasning üstidin qüxüp kalojan yepinqisi bilən suni urup: «Ilyasning Hudasi Pərvərdigar nədidur?», dedi. Elixanıng kəyimini tutup, ularını yırtıp ikki parçə kiliwətti. **15** Yerihođiki pəyəqəmbər Xagirtləri kərəp təzim kıldı. **15** Yerihođiki pəyəqəmbər Xagirtləri kərəp təzim kıldı. **16** Ular uningoja: Mana sening kəminilirinq arısında əllik əzimat bar; etünimiz, bular oqojangni idzgilə barsun. Pərvərdigarning Rohi balkım uni kətürüp taqların bir yerida yaki jılıqların bir təripida taxlap koydimiki, dedi. Lekin u: Silər həq bolmiolaşqa, Yəhəoram uning ornidə padixah boldi. Bu adəmnı əwətmənglər, dedi. **17** Əmma ularning uni Yəhəoxafatning oqlı, Yəhəuda padixahı Yəhəoramning kistawerixi bilən u hijalət bolup: Adəm əwətinglər,

dedi. Xunga ular əllik kixini əwətti; bular üçün uni izdidi, lekin heq tapalmidi. **18** Ular Elixanıng yenoja käytip kalgändə (u Yerihoda turuwattati) u ularça: Mən dərwəkə silergə «İzdəp barmanglar!» demidimmi? — dedi. **19** Xəhərdiki adamlar Elixoşa: Olojam kergändək, xəhər ezi obdan jaydidur, lekin su naqar wə tuprak tuomastur, dedi. **20** U: Yengi bir koza elip kelip, iqiqa tuz koyup, manga beringlar, dedi. Ular uni elip kelip uningoşa bərdi. **21** U bulakñıng bexioşa berip uningoşa tuzni tekti wə: Pərvərdigar mundak dəydü: — «Mən bu sularnı sakayıttım; əmди ulardın qayta olüm bolmayıdu wə yrning tuqmaslıki bolmayıdu» — dedi. **22** Huddi Elixanıng eytən bu sözidək, u su taki bügüngə kədər pak bolup kəldi. **23** Elixıa Yerihodın qıkıp Bəyt-Əlge bardi. U yolda ketip baroçanda, bəzi balilar xəhərdin qıkıp uni zanglık kılıp: Qıkıp kat, i takır bax! Qıkıp kat, i takır bax! — dəp warkıraxtı. **24** U burulup ularıqə karap Pərvərdigarning nami bilən ularıqə lənət okudu; xuning bilən ormanlıktın ikki qixı eyik qıkıp, balılardın kırık ikkinizi yırtıwtı. **25** U u yərdin ketip, Karmal teojoşa berip, u yərdin Samariyəgə yenip bardi.

3 Yəhūda padixahı Yəhoxafatning səltənitining on sakkızıncı yılı, Ahəbning oöqli Yəhoram Samariyədə Israilıqə padixah bolup, on ikki yıl səltənat kıldı. **2** U ezi Pərvərdigarning nəziridə rəzil bolğanı qılatti, lekin atisi bilən anisi kilojan dərijidə əməs idi. U atisi yasatkan «Baal tüwrüki»ni elip taxlıdi. **3** Lekin u Israilni gunahka putlaxturoqan Nibatning oöqli Yəroboamning gunahlırida qing turup, ulardın heq yammidi. **4** Moabning padixahı Mexa nəhayit qong koyqi idı; u Israilning padixahıqə yüz ming koza həm yüz ming koqkarning yungını olpan qılatti. **5** Əmđi xundak boldiki, Ahəb əltüp kətkəndin keyin Moabning padixahı Israilning padixahıqə yüz ərədi. **6** U wakıttı Yəhōram padixahı Samariyədən qıkıp həmmə Israilni [jəng üçün] editildi. **7** U yəna adam əwitip Yəhədanıng padixahı Yəhoxafatka hawər berip: Moabning padixahı məndin yüz ərədi; Moab bilən sokuxkili qıkamsan? — dedi. U: Qikimən; bizdə meningesen dəydiqon gəp yoktur, mening həlkəm sening həlkinqdur, mening atlirımdur, dedi. **8** U yəna: Kaysı yol bilən qıkayı, dəp soridi. Yəhōram: Biz Edom qelingin yoli bilən qıkayı, dəp jawab bərdi. **9** Andin Israilning padixahı bilən Yəhədanıng padixahı Edomning padixahıqə koxulup mangdi. Ular yətə kün aylinip yürüx kilojandin keyin, koxun wə ular elip kəlgən at-ulaqlarıqə su kalmidi. **10** Israilning padixahı: Aplal Pərvərdigar biz üç padixahını Moabning kolioja qüxsün dəp, bir yərgə jəm kilojan ohxaydu, dedi. **11** Lekin Yəhoxafat: Pərvərdigardin yol soriximiz üçün bu yarda Pərvərdigarning bir pəyojəmbiri yokmu? — dedi. Israilning padixahının qakarlıridın biri: Ilyasning kolioja su kuyup bərgən Xafatning oöqli Elixıa bu yərde bar, dedi. **12** Yəhoxafat: Pərvərdigarning səzkalamı uningda bar, dedi. Xuning bilən Israilning padixahı bilən Yəhoxafat wə Edomning padixahı uning kəxioşa qüxpı bardı. **13** Elixıa Israilning padixahıqə: — Mening sening bilən nemə karim! Əz atangning pəyojəmbərləri bilən anangning pəyojəmbərlərinin kəxioşa baroqın, dedi. Israilning padixahı: Undak demigin; qunkı Pərvərdigar bu üç padixahını Moabning kolioja tapxurux üçün jəm kilojan ohxaydu, — dedi. **14** Elixıa: Mən hizmitidə turuwatlıqə Pərvərdigarning hayatı bilən kəsəm kilmənki, aqər Yəhədanıng padixahı Yəhoxafatning hərmətinə kilmiojan bolsam, seni kezgə ilmiqənə yaki sanga karimojan bolattım. **15** Lekin əmđi berip bir sazqını manga elip kelinglar, — dedi. Sazqı saz qaloçanda, Pərvərdigarning koli uning üstigə qüxti. **16** U: Pərvərdigar səz kılıp: «Bu wadining həmmə yerigə ora kolanglar» dedi, — dedi andin yəna: **17** — Qunkı Pərvərdigar mundak dəydü: «Sılər ya xamal ya yamojuq kərmisənglərmə, bu wadi suqə tolup, eziüngər bilən at-ulaqlırlıqlar həmmisi su iqisilər». **18** Lekin bu Pərvərdigarning nəziridə kiqik ix bolup, U Moabnimu silərning kolliringlarıqə tapxuridu. **19** Silər barlıq mustəhkəm xəhərlərni wə barlıq esil xəhərlərni besüp etüp, barlıq yahxi dərəhərni kesip taxlap, həmmə bulaklarnı tindurup, həmmə munbat ekinzərləkni taxlar bilən kaplap harab kılısilər» — dedi. **20** Wə atisi ətigənlilik kurbanlıq sunulğan waktida, mana, su Edom zemini tərəptin ekip kelip, həmmə yərni suqə toxkuzdı. **21** Əmma Moablarning həmmisi: Padixahlar biz bilən jəng kılıqlı qıkıptı, dəp angliojan bolup, sawut-kalkan ketüralıgiđək qong-kiqik həmmisi qeograda tizilip septa turdu. **22** Ular atisi sahərdə kopup karışa, kün nuri ularning udulidiki su üstiga qıxıkanı; künning xolisida su ularıqə kəndək kəründi. Ular: — **23** Bu kan ikən! Padixahlar uruxup bir-birini kirojan ohxaydu. I Moablar! Dərəhal oljining üstigə qıxpı belixivalaylı dədi. **24** Lekin ular Israilning lexkergahıqə yətkəndə, Israillar ornidin kopup Moablarıqə hujum kılıxi bilən ular bədər qaçı. Israillar ularını sürüp-tokay kılıwtı. **25** Ular xəhərlərni wəyrən kılıp, hərbir adəm tax elip, həmmə munbat ekinzərləkni tolduruwatkıqə tax taxlıdi. Ular həmmə bulak-kuduklarnı tindurup, həmmə yahxi dərəhərlərni kesiwətti. Ular Kir-Hərəsət xəhəridikli taxlardın baxxə heq nəmini kəldurmidi. Xu xəhərgə bolsa, saloqa atkuqılar uningoşa qərgiləp hujum kıldı. **26** Moabning padixahı jəngning əzığə ziyyadə kəttik kəlginiñi kerüp ezi bilən yətə yüz kiliqwazni elip Edomning padixahıqə hujum kılıp bəsüp etükə atlandı; lekin ular besüp etəlmidi. **27** Xuning bilən tahtığə warışlık kılıquqı tunji oöqlini elip, sepilning tepisidə uni keydürmə kurbanlıq kıldı. U wakıttı Israil Pərvərdigarning kəttik kəhrigə uqrıqanıdi. Xuning bilən bu üç padixahı Moab padixahtın ayrılip, hərkəsiyi ez yurtioşa ketixti.

4 Pəyojəmbər xagirtlıridın birining tul kalojan hotuni Elixoşa pəryad kılıp: Sening külung bolojan mening erim əltüptü. Bilisənki, sening külung Pərvərdigardin korkkən adəm idi. Əmđi kərz igisi mening ikki oöqlumını kullukka aloqlı kıldı. **2** Elixıa uningdin: Sening üçün nəmə kiliy? Deginə, əyüngdə neməng bar? — dəp soridi. U: Dediqning eyidə kiqik bir koza maydin baxxə heqnsərə yok, — dedi. **3** U: Berip həmmə koxnilirindən qəgün-koza, yanı box qəgün-kozilarnı etnə alojin, ular az bolmisun. **4** Andin əzütüng bilən oqullırıqə eygə kirgin, ixikni yepip həmmə qəgün-kozilərə may kaqılıqin. Toxkənlərini bir qətək elip koçojın, — dedi. **5** Xuning bilən u u yərdin ayrılip oqulları bilən eygə kirip ixikni yaptı. Oqulları qəgün-

kozilarni uning aldiqa elip kalgonda, u may kuydi. **6** Wa xundak boldiki, qegin-kozilarning hemmisi tolqanda u ooljoqa: Yenabir koza elip kel, dedi. Emma oqli: Emdu koza kalmidi, dedi. U wakitta may tohtap kaldi. **7** Emdu u berip Hudanining adimiga hawer yatkuzdi. U: Berip mayni setiwat, kärzingni tügækini; andin kalojan pul bilen ezung wa oqulliringning jenini bekingslar, dedi. **8** Bir kuni Elix Xunəm xähiriga bardi. U yordabir bay ayal bar idi wa u uni ez eyida tamakka tutup kaldi. Xuningdin keyin härqaqan u yordin etüp mangsa, u uning eyiga kirip oqizalinnati. **9** Bir kuni u ez eriga: Bu yordin daim etidiojan kixi Hudanining bir mukaddas adimi ikənlilikini bilip yattim. **10** Biz egzidə uningoja bir kiqirkəy salayli. Uningoja eyda kariwat, xirə, orunduk wa qiraqdən təyyarlap berəlyi; wə xundak bolsunki, u qaganla yenimizə qəlsə xu eydə tursun, — dedi. **11** Emdu payəmber bir kuni u yarga kalgonda, xu balihaniqa kirip yetip kaldi. **12** U ez hizmətkari Gəhəziqa: Sən u Xunəmlik ayalni qakirojin, dedi. U uni qakirojanda, ayal uning kexioja kaldi. **13** Payəmber hizmətkarioja: San uningoja: «Sili bizning ojemimizini yep muxundak ezlirini kəp awara kıldı; man sili üçün nemə kılıp berəy? Padixahka yaki koxun sərdariqa birər tələplerini yatküzəymü?» — degin, dedi. Ayal buningoja jawab berip: — Mən ez həlkim arisida yaxawatimən, boldi! dedi. **14** Emdu Elix Gəhəzidin, uningoja nemə kılıp berix kerək? — dəp soridi. Gəhəzi: Uning oqlu balisi yok ikan, wə erimu keri ikan, dedi. **15** U: Uni qakirojin, dedi. Ayalni qakiriwidı, ayal ixikkə keliq turdi. **16** Payəmber uningoja: Kelər yili təhminin muxu wakitta կղակlırida bir oqulları bolidu, dedi. U: Yak, i oqojam! I Hudanining adimi, dedikində yalojan eytmiojin, dedi. **17** Emdu Elix uningoja degəndək u ayal həmildar bolup, ikkinçi yili bekitilgən wakitta oqlu tuojdı. **18** Bala esüp qongraq boldi. Bir kuni xundak boldiki, u atisi bar yərgə, ormiqilarning kexioja qikiq kətti. **19** U atisioja: Way bexim, way bexim, dəp waysidi. U hizmətkarioja, uni anisining kexioja elip baroqin, dedi. **20** U uni kətürüp anisining yenioja apirip koydi. Bala anisining etikida qüxkiq olturdi, andin elüp kaldi. **21** Andin anisi qikiq, uni Hudanining adiminining eyidiki kariwatiyat kətəkuzup koyup, ixikni yepip qikiq kətti. **22** U erini qakirip uningoja: Oqlamlardın binini mangduriqin, u bir exəknı elip kəlsən; mən uni qapturup, Hudanining adiminining kexioja dərhəl berip kələy, dedi. **23** Eri uningoja: Nemixka uning kexioja bügün barisən? Bügün ya yengi ay ya xabat künü bolmisa, dedi. Ayal uningoja, Həmmə ix tinqlik — dedi. **24** U exəknı tokutup oqlamioja: Ittik həydəp mang; mən demigüqə tohtimiojin, dedi. **25** Xuning bilən u Karmal teojoja berip Hudanining adimi aldiqa kəldi. Wə xundak boldiki, Hudanining adimi uni yıraktılın körüp ez hizmətkari Gəhəziqa: Mana Xunəmlik ayal keliwati, **26** Sən uning aldiqa yügürtip berip uningdin: Sili tinqlikmۇ? Ərliri tinqlikmۇ? Balılıri tinqlikmۇ? — dəp soriojin, dedi. — Həmmə ix tinqlik, dəp eytti ayal. **27** Emdu taqqa qikiq Hudanining adiminining kexioja kalgonda, u uning putlirini կղակlıdi. Gəhəzi uning yenioja berip uni ittiriwətməkqi boldi; lekin Hudanining adimi: — Uni ez ihtiyojoa koyojin; qünki uning kengli intayin sunuk, wə Pərvərdigar bu ixni manga demey yoxuruptu, dedi. **28** Ayal: Mən oqojardin bir oqlu tilidimmu? Manga yalojan səz kilmiojin, dəp səndin etünmidimmu? — dedi. **29** Payəmber Gəhəziqa: — Belingni qing baoqlap, mening həsamni elip mangojin. Birsəgə uqrısan, uningoja salam kilmiojin, birsə sanga salamı kilsə, sən uningoja jawab bərmigin. Mening həsamni balining yüzügə koyojin, dedi. **30** Balining anisi: Pərvərdigarning hayatı bilən wə sening hayating bilən kəsəm kilmənki, səndin ayrılmaymən, dedi. Elix ornidin turup uning kaynidin agəxti. **31** Gəhəzi ulardin burun berip həsisi balining yüzügə koyojanıdi. Emma həq awaz yaki tiwix qılıqmıdi. Xuning bilən u yenip Elixanıng aldiqa berip uningoja: Bala oyovanmadi, dedi. **32** Elix eygə kelip karisa, mana, bala uning kariwitida elük yatatti. **33** U bala bilən ezini ayrım kəldurup, ixikni yepiwtip Pərvərdigaroja dua kıldı. **34** Andin u kariwatka qikiq balining tüstiga ezini koyup aqozını uning aqozıqə, kəzlini uning kezlinrigə, kəllirini uning kollirioja yekip yatti. Xuning bilən balining bədini issixka baxlidi. **35** U qüxüp eydə u yak-bu yakka menipgə andin yanına kariwatka qikiq yəna balining tüstiga egildi. U wakitta bala yəttə ketim qüxkürdi, andin kezlinini aqtı. **36** Payəmber Gəhəzini qakirip uningoja: Xunəmlik ayalni qakirojin, dedi. U uni qakirip koydi. U Elixanıng yenioja kalgonda. U uningoja: Oqullirini kətürüp alsila, dedi. **37** U eyiga kiripla uning ayoji aldiqa yikiqip düm yatti, bexi yərgə təkküdək təzim kıldı. Andin ez oqlını kətürüp qikiq kətti. **38** Elix Gilgalqa yenip bardi. Xu qaçqa yurtta aqarqılıq bolojanıdi. Payəmberlərinin xagirtliri Elixanıng yenida olturoqanda u ez hizmətkarioja: San qong kazanı esip payəmberlərinin xagirtlirioja xorpa pixurup bərgin, dedi. **39** Ulardin birsi otyax tərgili dalaqə qikiq yawa kapaq pelikini tepip, uningdin yawa kapaq üzüp etikini toldurup keliq, toorrap kazanıqə saldı; qünki ular bularning zyanlık ikənlilikini bilməyitti. **40** Andin ular yənglər dəp adəmlərgə usup bərdi. Lekin ular tamakni yegili baxlıqanda: I Hudanining adimi, kazanda ölüm bar, dəp warkiraxtı. Həqkim uningdin yeyalmıdi. **41** Elix: Azrakkiña un elip kelinglar, dedi. U xuni kazanıqə taxlap: Həlkə usup bərgin, yesun, dedi. Wə mana, kazanda həq zəhər kalmıdi. **42** Emdu Baal-Xalixalıhdın bir adam keliq, Hudanining adimiga arpa həsulining tunji mewisidin ax-nan, yanı yığırma arpa nannı wa bi halta kek baxnı elip keliwidi, u: Həlkə yegili aldiqa koyojin, dedi. **43** Uning hizmətkari: Xuni bir yüz adəmnıng alidda qandak koyalaymən? dedi. Elix: Həlkə yegili bərgin; qünki Pərvərdigar mundak dəydi: Ular yəydi wa uningdin exip kəlidü, dedi. **44** Xuning bilən u xuni ularning alidda koydi; ular yedi wə dəl Pərvərdigarning deginidək, uningdin exip kəldi.

5 Suriya padixahining koxun sərdarı Naaman əz oqojisining aldida tolimu kədirləndi wə izzətləndi, qünkü Pərvərdigar uning kəli arkılık Suriyagə nusratlılar bərgənidi. U batur jengqi boloqını bilən, lekin mahaw kesiligə giriptar bolup kalqanıdi. **2** Əmdı Suriylər top-top bolup, bulangqılıkka qıçıq Israildin bir kiçik kizini tutup kalqanıdi; bu kız Naamannıng ayalining hizmitini kıldı. **3** U hanimoqa: Kaxki, mening oqojam Samariyədiki pəyojəmbərninq kəxida bolsidi! U uni

mahaw kesilidin sakaytatti, dedi. **4** Naaman berip Hudanining adimi Elixanining hizmətkarı Gəhəzi kənglidə: hojisioja: — Israilning yurtidin boloşan kiqik kız mundak-mundak eytti, dedi. **5** Suriyə padixahı: Yahxil! Sən baroqin, mən Israilning padixahıqası bir məktup əwətimən, dedi. Naaman on talant kümük bilən altə ming xəkal altun wə həm on kixilik kiyimni elip Israiloja bardi. **6** U məktupni Israilning padixahıqası apırıp tapxurup bardi. Məktupta: — «Bu məktup sanga yəkəndə bilməsənki, mən əz hizmətkarım Naamanni sening kexingoja berip: Həmmə ix tinqlıkmış? — dəp soridi. **22** U: — mangdurdum. Sən uni mahaw kesilidin sakaytkəsən», dəp pütülgənidə. **7** Israilning padixahı hətni okup bolup, əz kiyimlirini yırtıp-yırtıwatti wə: — Man Hudamu? Kixini əltürüp həm tirildürələymənmə? Nemixə u kixi: — Bu adəmni mahaw kesilidin sakaytkəsin, dəp həwələ kılıdu? Kəni, oylinip körüngələr, u dərwəkə mən bilən jəng kılıqlı bəhənə izdəydi, dedi. **8** Wə xundak boldiki, Hudanining adimi Elixanining padixahining əz kiyimlirini yırtıqını anglıqanda, padixahka adam əwətip: Nemixə əz kiyimlirinqini yırttig? U kixi hazır bu yarğla kəslən, andin u Israilda bir pəyojəməbar bar ikən dəp bilidü, dedi. **9** Naaman atliri wə jəng hərəwi bilən kelip, Elixanining eyining ixiki alıldı tohiti. **10** Elixanı bir həwərqini mangdurup Naamanıqası: — Berip kilsang ətlirinq əslığa kelip pakız bolisən, dedi. **11** Lekin Naaman aqqıqlınip yenip kelip: — Mana, u qokum qıkıp, menin bilən kərixidü, ərə turup Hudasi Pərvərdigarning namıqası nida kılıp, [yara] jayning üstidə kolını silkip, mahaw kesilini sakaytidu, dəp oylap kəlgənidim. **12** Dəməxkninq dəryalırı, yəni Abarna bilən Farpar [dəryasining sulur] Israilning hammə sulidin yahxi əməsmə? Mən ularda yuyunsam pakız bolmamdım? — dedi. U kattılıq oqzaçlınip burulup yoloja qıktı. **13** Lekin uning hizmətkarları uning kexiqə berip: — I atam, əgər payojoğın siliga eoqır bir ixni tapiliojan bolsa, kılmasmışdır? Undak boloşan yarda, u siliga suşa qüxtüp yuyunup, pakız bolisila, degən bolsa xundak kilmamlı? — deyixti. **14** Xunga u qüxtüp, Hudanining adimininq seziqə binaən İordan dəryasında yəttə ketim qəmtildi. Xuning bilən uning eti paklinip, kiqik balining etidək bolup sakaydi. **15** Xuning bilən u barlıq həmrəhli bilən Hudanining kexiqə qayıtip kelip, uning alıldı turup: — Mana əmdi pütükü yar yüzüda Israildin baxka yərdə Huda yok ikən, dəp bilip yəttim; əmdi hazır, əz kəminəngdin bir sowoqatni kobul kılıqin, dedi. **16** Lekin Elixanı: Mən hizmətində turuwatkan Pərvərdigarning hayatı bilən kəsam kılımlanı, həq nemini kobul kilməsmən, dedi. [Naaman] tola qing turuwalısimu, həq kobul kilmidi. **17** Andin Naaman mundak dedi: — Əgər kobul kilmisəng, kəminənggə topidim ikki keqir yüksərilsə; qünki kəminəng bundın keyin Pərvərdigardin baxka həqkəndək ilahılarqə keydürmə kurbanlıq yaki inaklıq kurbanlığını kəltüməydi. **18** Lekin Parvardigar kəminəngning xu bir ixini kəqürüm kılıqay: oqzamning ezi Rimmonning buthanisioja səjda kilmak üçün kirgəndə, menin kolumna yelənsə mən Rimmonning buthanısında tiz püksəm, muxu amalsız tiz pükkinim üçün Pərvərdigar mən kəminəngni kəqürögə, dedi. **19** Elixanıqası: — Sən aman-hatırjəmlitka kətkin, dedi. U uningdin ayrılip azoqına yol mangdi. **20** Lekin Hudanining hizmətkarı Gəhəzi kənglidə: — Mana, u Suriyəlik Naaman elip kəlgən nərsiliridin oqjam heqnemini almay, uni bikar kətküzüwetipti. Lekin Pərvərdigarning hayatı bilən kəsam kılımlanı, mən uning kaynidin yügüür berip, uningdin azrak bir nərsə alay, dəp oylidi. **21** Xuni dəp Gəhəzi Naamanning kəyinidin yügüür bardi. Naaman bin kimning kaynidin yügüür kəyinidin bardi. Naaman bin kimning kaynidin yügüür keliwatkinini kərüp, hərəvisidin qüxtüp uning aldiqə berip: Həmmə ix tinqlıkmış? — dəp soridi. **22** U: — mangdurdum. Sən uni mahaw kesilidin sakaytkəsən», dəp tinqlik, — dedi, — əmma oqjam meni mangdurup: Mana ikki yigit kəximoja kəldi. Bularqa bir talant kümük kiyimni qıkırıp bərdi. Bularni Naaman əqlamlaridin ikki yigit yüdküzdü; ular Gəhəzinin aliddə bularni kətürüp mangdi. **24** U turqajə dəggə yəkəndə bularni ularning kolləridin elip eyigə tipik kəydi; andin bu adəmlərni kətküzüwatti. **25** Andin u oqjisining aldiqə kırıp turdi. Elixanıqası: — I Gəhəzi, nəgə berip kəlding? — dəp soridi. U jawab berip: Külgən həqyərgə barmidi, — dedi. **26** Elixanıqası: — Xu kixi hərəwsidin qüxtüp, kəyinə qəndə sening aldingə kəlgəndə, menin rohjin xu qəndə sening bilən birlərə baroqan əməsmə? Bu pəyt kiumux bilən kiyim, zəytun bəqələri bilən üzümzərlər, koy bilən kala, malaylar bilən kenizəklərni kobul kılıdlıqan wakıtmış? **27** Lekin hazır Naamanning mahaw kesili sənəgə həm nəslingə manggūğə qaplıxıdu, — dedi. Xuning bilən u Elixanining kəxidin qıkkəndə kardək ək mahaw bolup kəldi.

6 Pəyojəmbərlarning xagirtliri Elixaoja: — Mana bizgə sening aldingə turuwatkan yerimiz tar kəldi. **2** İordan daryasining boyioğası berip, hərbirimiz birdin yaqəq elip, xu yərdə turidioqanqa bir turaloju ey yasayı, — dedi. — Beringlar, dəp jawab bərdi. **3** Ularning biri yənə: — İl tipat kılıp kəminiliring bilən birgə baroqin, dedi. **4** U ular bilən mangdi. Əlar İordan dəryasında berip, dərəh kesikə baxlıdı. **5** Lekin ularning biri dərəh kesiwatkanda paltining bexi suşa qüxtüp kətti. U warkirap: — Way oqjam, bu etnə aloqan palta idi, dedi. **6** Hudanining adımı: Nəgə qıxtı, dəp soridi. U qıxtən yərnə kərsətip bərdi. **7** U: Uni kəlungsıqə alojın, dewidi, u kixi kolini uzutup uni tutuwaldı. **8** Suriyəning padixahı Israfil bilən jəng kəliwatatti. U əz hizmətkarları bilən məslihətlixip, palançı-pokunçı yərdə bargah tikimən, dəp bekitətti. **9** Hudanining adımı Israilning padixahı həvrə əwətip: — Sən palançı-pokunçı yərəgə berixtin ehtiyat kılıqin, qünki Suriyələr u yərəgə qüxməkqi, dedi. **10** U wakıtlarda Israilning padixahı Hudanining adımı əziga kərsətkən joya adəm əwətip u yərdiki adamlırigə ehtiyat kılıxını agahlandırdı. Bundaq ix birkənqə ketim boldı. **11** Buning səwəbidiñ Suriyəning padixahı kənglidə kattılıq aqqıqlınip, əz hizmətkarlarını qakırıp ularıñ: — Arimizdən kimming Israilning padixahı təripidə turidioqanlığını manga kərsətip bərməməsilər?! — dəp soridi. **12** Lekin hizmətkarlırinin biri: — I oqjam padixahı undak əməs; bəlkı Israilda turidioqan

Elixa degən pəyərəmbər sən yatkan hujrangda kılajan — dedi. **32** Əmma Elixa ez əyidə olturatti; aksakallarmu sezlirinğı Israil padixahıqa eytip beridu, — dedi. **13** uning bilən billə olturojanidi. Padixah uning aldişa bir U: Berip uning nədə ikənləkini paylap kelinglər, mən adəm mangdurup uni tutup keləy, dedi. Ular: — U adəmni mangdurojanidi. Lekin u həwərqı u yərgə yetip Dotan xəşirdə ikən, dəp həwər kıldı. **14** Xuning bilən balisining beximni alojili adəm mangdurojanlığını u xu yərgə atlıklar, jəng hərwiliri wə zor bir koxunni kərdünglərmiş? Əmdi həwərqı kəlgəndə ixikni qing mangdurdı. Ular keçisi yetip kəlip xəhərni körxiwalı. **15** Hudanıng adiminim maliyi səhərdə turup qıksa, takəp iqidin tiriwingilər. Mana uning kəynidin kalğın ojışısının kədimimiz awazı angliniwatmamış? — dedi. mana, bir atılıklär wə jəng hərwilirli koxunni xəhərni **33** U ular bilən səzlixiwatkanda, mana həwərqı uning körxiwalojanidi. Malay uningoja: Apla, i oqojam, kəndak kəxiqoja qüxüp kəlip: «Padixah; «Mana bu bayıl'apətninq kılarmış? — dedi. **16** Lekin u: Körkmiqiin; mana biz ezi Pərvərdigar taripidin keldi; mən zadi nema dap bilən birlər bolqanlar ular bilən birgə bolqanlardın Pərvərdigaroja yənə ümid baqlıyalarmış?» dəydu, kəptur, dedi. **17** Əmdi Elixa dua kılıp: I Pərvərdigar, dedi. malayımming kəzlərini kərləydiqan kılıp aqkaysən, dedi. U wakıttı Pərvərdigar yigitning kəzlərini aqtı wə u əyni əhəwalı kərdi; mana, pütktül taq Elixani qəridəp turqan yalkunluk at wə jəng hərwiliri bilən tolqanidi. **18** Suriylər qüxüp u tərəpkə kəlgəndə, Elixa Pərvərdigaroja dua kılıp: Bu həlkəni korluk bilən urojin, dedi. Xuning bilən U Elixanıng tiliki boyiąq ularını korluk bilən urdi. **19** Elixa ularoja: Bu [silər izdигan] yol əməs wə [silər izdигan] xəhər əməs; menin kəynimdin aqixinglər, silerni silar izdigan adəmning kəxiqoja baxlap baray, dəp ularını Samariyəga baxlap bardi. **20** Wə xundak boldiki, ular Samariyəga kirgəndə Elixa: I Pərvərdigar, ularning kezlərini kərləydiqan kılıp aqkaysən, dedi. Pərvərdigar ularning kezlərini aqtı; wə mana, ular Samariyəning otturisida turattı. **21** Israilning padixahı ularını kergəndə Elixadın: İ atam, ularını eltürüwetəymə? Ələrni eltürüwetəymə? dəp soridi. **22** U: — San ularını eltürə; hətta eziñ kılıq wə okyaying bilən asır kılqanlıringin eltürməydiqan yərə, bularını eltürükə bolamış? Əksiqə, ularning aldişa nan, su koyojin; xuning bilən ular yəp-iqip ez oqojisoja yenip kətsün, dedi. **23** Xundak kılıp, u ularoja qong ziyanət bərdi; ular yəp-iqip bolqandın keyin, andin ularını yoloja saldı. Ular oqojisining yenioja kaytti. Xuningdin keyin Suriyədin bulangqıllar xaykiləri Israilning zeminiçoja kəpta besip kirmidi. **24** Keyin xundak boldiki, Suriyəning padixahı Bən-Hədad pütktül koxumını yiojip Samariyəni muhəsirigə alı. **25** Xuning bilən Samariyədə zor aqarqılıq boldı. Ular uni xunqə uzun kamal kıldıkları, bir exak bexi saksan xəkal kümütxə, wə kəptər mayiqinən bir qinisining təttin biri bəx xəkal kümütxə yarayttı. **26** Israilning padixahı sepiłninq üstidin ətkəndə, bir ayal uningoja: I oqojam padixah, yardım bərgin! dəp pəryad ketürdü. **27** U: Əgər Pərvərdigar sanga yardım bərmisə, mən sanga kəndak yardım kılay? Ya hamandın ya üzüm kəlqikidin yardım tepiləmdü?, — dedi. **28** Padixah əmdi uningdin yənə: Nema dərding bar? dəp soridi. U: Mana bu hotun manga: Oqlungnı bərgin, biz uni bügün yaylı. Ətə bolsa menin oqlumni yəymiz, dedi. **29** U wakıttı biz menin oqlumnu kəynitip pixurup yedük, Ətisi mən uningoja: Əmdi san oqlungnı bərgin, uni yaylı desəm, u ez oqlını yoxurup koydi, — dedi. **30** Padixah ayalning səzinə anglap kiyimlərini yirtip-yirtiwtətti. U sepilda ketiwatkanda, həlk uning kiyimining iqiğə, yəni etiga bəz kiyənəkləni kerüp kıldı. **31** [Padixah]: — Əgər Xafatning oqlı Elixanıng bexi bügün tenidə kalsa, Huda menin beximni alsun wə uningdinmu artuk jazalisus!

7 Elixa: Pərvərdigarning səzini anglanglar! Pərvərdigar mundak dəydu: — Ətə muxu wakıtlarda Samariyəning dərwazisida bir halta ak un bir xəkalgə wə ikki halta arpa bir xəkalgə setilidü, — dedi. **2** Əmma padixah belikini tutup mangojan koxun əməldarı bolsa, Hudanıng adimigə: Mana, hətta Pərvərdigar asmanoja tünglüq aqsimu, undak ixning boluxi mümkün mü? dedi. U: — Sən ez kezüng bilən kərisən, lekin xuningdin yeməysən, dedi. **3** Əmdi dərwazining tüwidə tət mahaw kesili bar adəm olturatti. Ular bir-birigə: Nema üçün muxu yərdə olümni kütüp olturımız? **4** Xəhərgə kirəyli desək, xəhərdə aqarqılıq bolqoqka, u yərdə olımımız; bu yərdə oltursakmə olımımız. Kopup Suriylərning ləxkərgahıja ketəlyi. Ular bizni ayisa tirk kəlimiz; bizni əltürəyli desə olımımız, halas, — deyixti. **5** Xuni dəp ular kəqkurun Suriylərning ləxkərgahıja baroqli kopti. Ləxkərgahının kəxiqoja yetip kəlgəndə, mana heq kixi yok idi. **6** Qünki Rab Suriylərning ləxkərgahıja jəng hərwiliri, atlar wə zor qong koxunning sadasını anglatkanidi. Xuni anglap ular bir-birigə: Mana, Israilning padixahı bixək Hıttiyarlarning padixahılarını wə Misirliklarning padixahılarını üstümizgə hujum kıləli yallıwaptı, deyixti; **7** kəqkurun kəzənilip qədirlirini, at bilən exaklırini taxlap ləxkərgahını xu peti koyup, ez janlırını kutkuzux üçün bədər kaqqanıdi. **8** Mahaw kesili bar adəmlər ləxkərgahının yenioja kəlip, bir qediroja kirip, yəp-iqip uningdin kümütx bilən altunnu wə kiyimlərni elip yoxurup koyuxtı. Andin ular yenip kəlip, yənə bir qediroja kirip u yurdiki oljırımı elip yoxurup koyuxtı. **9** Andin ular bir-birigə: Bizning bundak kıləjinimiz durus əməs. Bugün kutluk həwər bar kündür, lekin biz timmay turuwatımız. Səhərgiqə kəlsək bu yamanlık beximizə qüxidu. Uning üçün əmdi berip padixahıning ordisidikilərgə bu həwərni yətküzüyli, dedi. **10** Xuning bilən ular berip xəhərning dərwazisidiki pasibanları qəkriplərə: Biz Suriylərning ləxkərgahıja qıksak, mana heçkim yok ikən, hətta adəmning xəpəsimi yoktur; bəlkı atlar baqlaklık, exaklır baqlaklık bolup, qedirlər əyni peti turidu, dedi. **11** Dərwazidiki pasibanlar xu həwərni towlap elan kılıp, padixahıning ordisioja həwər yətküzdü. **12** Padixah keçisi kopup hizmatkarlıroja: — Man Suriylərning bizgə nəmə kilməkçi bolqonimini silərgə dəp berəy. Ular bizning aqarqılıqta kalojinimizni bilip, ləxkərgahıdin qikip dalada məkəntüwelip: — Israillar xəhərdin qıksa, biz ularını tirk tutup, andin xəhərgə kırəlyimiz, deyixkən gəp, dedi. **13** Hizmatkarlıridin biri

jawab berip: — Birnäqqə kixini xəhərdə kələşən atlardın bəxni elip (ularning akiwiti bu yərdə kələşən Israilning barlıq kixiliriningkidin, hətta əhalak boloşanlarningkidin bəttər bolmayıdu!), ularni kerüp kelişkə əwətəyli, dedi. **14** Xuning bilən ular ikki jəng hərwisi bilən ularqa katidioqan atlarnı təyyar kıldı. Padixah ularnı Suriylərninq koxunining kəynidin əwətip: — Berip əhəwalı kərüp kelinglər, dəp buyır. **15** Bular ularning idizin İordan daryosunqıja koopləp bardı; wə mana, pütkül yol boyı Suriylər aldırıp qəkqanda taxlıwətən kiyim-keqək wə hərhil əswab-üskünilər bilən tolqanıdır. Əlqılır yenip kelip padixahkə xuni həwər kıldı. **16** U wəkitta həlk qıkıp Suriylərninq ləxkərgahidin oljılarnı talidi; xuning bilən Pərvərdigarning eytən sezidək, bir halta ak un bir xəkelgə, ikki halta arpa bir xəkelgə setildi. **17** Əmədi padixah bilikini tutup mangojan həlikə əməldarnı dərwazını baxçuruxka təyinləp koyarındı. Əmədi halayıq dərwazidin [etlip qıkkanda] uni dəssəp-qaylıwətti wə xuning bilən u əldi. Bu ix padixah Hudaning adimini tutmaqçı bolup, uning aldiqə baroqanda, dəl Elixa eytəndə boldi. **18** Xuning bilən Hudaning adimi padixahkə eytən xu səz əməlgə axuruldu: «Ətə muxu wəkiltarda Samariyəning dərwazisida ikki halta arpa bir xəkelgə wə bir halta ak un bir xəkelgə setiliid». **19** Əmma həlikə əməldar Hudaning adimiga: — «Mana, hətta Pərvərdigar asmanıq tünglük aqşımı, undak bir ixning boluxi mumkinmü?» deyənidi. U: — «Sən eż kezüng bilən kərisən, lekin xuningdin yeməysən», deyənidi. **20** Uningoşa həm də xundak boldi; qunki həlk uni dərwazidən dəssəp-əltürənəndi.

8 Elixa ezi oqlini tirildürgən ayalşa nəsihət kılıp:
— Sən wə ez eydikiliring bilən berip, kəyorda olтуроğdak jay tapsang, u yörə turojin; qünki Pərvərdigar: — Aqarqılık bolsun, dəp bekitti. Bu aqarqılık zemində yəttə yiloqış tütimydu, dedi. **2** Xuning bilən u ayal Hudanıng adımı eytkəndək ez eydikiliri bilən berip, Filistylərning yurtida yəttə yiloqış turdi. **3** Wə xundak boldiki, yəttə yil etkəndə, ayal Filistylərning yurtidin yenip kəldi; u padixəltin eyi bilən zeminini eziqə käyturup berixni iłtimas kılıqlı bardi. **4** Xu wakıtı padixaḥ Hudanıng adiminin hizmətkarı Gəhəzə bilən səlxixip uningoja: — Elixa kılıçın həmmə uluoş amallərni manga bayan kılıp bərgin, dəwətattı. **5** Wə xundak boldiki, u padixaḥka Elixanıng қandak kılıp bir elükni tirildürgənlərini dəp berirətəndə, Elixa oqlını tirildürgən xu ayal padixəltin ez eyi wə zeminini käyturup berixni iłtimas kılıqlı kəldi. Gəhəzi: — I padixaḥ ojojam, mana, bular mən eytən ayal wə Elixa elümdin tirildürgən oqlı dəl xu, dedi. **6** Padixaḥ, ayaldın sorıwidı, u xu wəkəni uningoja dəp bərdi. Xuning bilən padixaḥ bir aqowatnı bəlgiləp: — Uning həmmə təllükətlərini yandurup bərgin wə xuningdək ez yurtidin kətkən kündin tartip bu wakitkiş qəyeridin qıkkın həsoluning barlıq kirimini uningoja bərgin, dedi. **7** Əmədi Elixa Suriyəning padixaḥı Bən-Hədad kesəl yatığında Damaxkəkə kəldi. Padixaḥka: Hudanıng adımı bu yərgə kəldi, dəp hawar berildi. **8** Padixaḥ Həzaalğə: — Əzüng bir sowoja elip, Hudanıng adiminin aldiqa berip uning bilən kerüxiüp, u arkılık Pərvərdigardı mening

oqorramda: «U bu kesaldin sakiyamdu, sakaymaydu» dəp soriyojn, — dedi. **9** Xuning bilən Həzaal uning bilən kərňüxkə bardı. U ezi bilən Dəməxktiki hərhil esil mallardin kırık təqə sowoja elip, uning aldişa berip: «Qoqlung Suriyəning padixahı Bən-Hədad meni əwətip, bu kesaldin sakiyimənmə, sakaymaymənmə?» dəp soraydı, — dedi. **10** Elixia uningoja: — Berip uningoja: — Qökum sakiyisən, dəp eytkin. Lekin Pərvərdigar manga kəndakla bolmisun u qökum əlidü, dəp wəhiy kıldı, dedi. **11** Hudanın adimi taki Həzaal hijil bolup atkılıqça uningoja tikiliş karap turdi, andin Hudanın adimi yioqlaxka baxlıdi. **12** Həzaal: — Ojojam nemixka yioqlayla! dap soridi. U: — Mən sening Israillarço kılıdıcıyan yaman ixliringni bilimən; qünki sən ularning xorqanlarını kəydürüp, yigittirini kılıq bilən eltürüp, tuxxak balılırını qərüp taxlap, həmilidar ayallırining xərənnini yeriwetisən, dedi. **13** Həzaal: — Mənki ittək işir kulung nema idim, undak uluq ixlarnı kılalımtım? Elixia: — Pərvərdigar manga sening Suriyəning padixahı kılıdıcıyanlıkingni məlum kıldı, dedi. **14** U Elixianing qəxidin qikip oqojisining yenioja bardı. Bən-hədad unindin: — Elixia sanga nema dedi, dəp soridi. U: — U manga silining tooprılırında, qökum sakiydu, dəp eytti, dedi. **15** Ətisi Həzaal bir parqə bezni elip, suqa qılıp padixahning yüzünü ətti. Xuning bilən u əldi; wə Həzaal uning ornida padixah boldi. **16** Israelning padixahı, Ahəabning oğlu Yoramning səltənətininə xərininqi yılıda, Yəhoxafat tehi Yəhəudanıng padixahı waktida, Yəhoxafatning oğlu Yəhəoram Yəhəudanıng padixahı boldi. **17** U padixah bołoğunda ottuz ikki yaxta bolup, Yerusalemdə səkkiz yil səltənat kıldı. **18** U Ahəabning jəməti kiloqandək Israel padixahlırinin yolda yürüd (qünki uning ayalı Ahəabning kizi idi); u Pərvərdigarning nəzirdə rəzil bołoğanni kıldı. **19** Lekin Pərvərdigar Dawutka: — Sening bilən oqulluringoja xəngüggə eqməydiyan qırəqəj berimən degən wədisi təpəyildin u Yəhəudanı harab kılıxni halimidi. **20** Uning künləridə Edom Yahəudanıng idarə kılıxişa isyan etürüp, azad bolup eż aldişa bir padixahlıq tikildi. **21** Xuning bilən Yoram həmmə jəng hərwilirli bilən vəloja qikip Zair xəhərirə etti. U keçisi ornidin turup, xəzinə wə jəng hərwilirinin sərdarlarını körxiwalıqan Edomlarça hujum kılıp, ularını maqolup kıldı; lekin hərirdə [Yəhuda] ləxkarları eż eyliriga keçip kətti. **22** Xuning bilən Edomlar Yəhəudanıng həkimrənlilikdön güngüngiça azad boldi. U wakıttı Libnahımu isyan etürüp azad boldi. **23** Əmdi Yoramning baxka ixliri həm kələjanlırinin həmmisi bolsa «Yəhuda padixahlırinin tarif-təzkirilri» degən kitabta pütülgən əməsmidi? **24** Yoram eż ata-bowlılıri arısida uhlidi wə «Dawutning xəhərir»də ata-bowlirinining yenida dəpnə kılindi. Oğlu Ahəziya uning ornida padixah boldi. **25** Israelning padixahı, Ahəabning oğlu Yoramning səltənətininə xərininqi yili, Yəhuda padixahı Yəhəoramning oğlu Ahəziya wəhudaqə padixah boldi. **26** Ahəziya padixah bołoğında vəigirmə ikki yaxta bolup, Yerusalemdə bir yil səltənat kıldı. Uning anisining ismi Ataliya idi; u Israel padixahı Omrining kizi idi. **27** [Ahəziya] Ahəabning jəmətinin yolda yürüp Ahəabning jəməti kiloqandək, Hudanıng nəziridə rəzil bołoğanni kıldı; qünki u Ahəabning kuy'oqlı

bulup uningoja həmjəmət idi. **28** Ahəbning oqlı kəlgənidi). **17** Əmdi kəzətqi Yızrəelning munarida turup, Yoram Suriyəning padixahı Həzaəl bilən Gileadlıki Yəhū qatarlık bir top adəmlərni kərdi. U: «Bir top Ramotta sokuxkanda Ahəziya uningoja həmdəmlilix adəmlərni kərdum» dedi. Yoram: Bir atlık kixini ularning sokuxka qıkkənidi. Suriylər Yoramni zəhimləndirdi. **29** Yoram padixahı Ramahda Suriyə padixahı Həzaəl bilən sokuxkanda Suriylərdin yegan zəhməti dawalitx ularning aldiqə berip: — Padixah, həmmə ix tinqlikmu, üçün, Yızrəlgə yenip kəldi. Ahəbning oqlı Yoram kesəl bololaşqa, Yəhədaning padixahı, Yəhəoramning oqlı Ahəziya uni yoklıqılı Yızrəlgimə bardı.

9 Elixa pəyoqəmbər pəyoqəmbərlərning xəgirtliridin birini qakırıp, uningoja: — «Belingni baqlap bu may əlaqisini ələngərək, Gileadlıki Ramotka barojin. **2** U yərəgə baroqanda Nimxining nəvrisi, Yəhəoxafatning oqlı Yəhəuni tezip, eyigə kırıp, uni eż buradərliri arısından ornidin turoquzup, iğkiriki eygə baxlap kir. **3** Andin əqədikli mayni bexioja կյուպ: Pərvərdigar mundak dəydi: — Mən seni Israiloja padixah boluxka məsih kildim, degin, xuni dəp bolupla ixikni ekip, keqip qikkin, halay bolma» — dedi. **4** Xuning bilən xu yax pəyoqəmbər yigit Gileadlıki Ramotka bardi. **5** U yərəgə kəlgəndə, mana, koxunning sərdarları u yərdə olturattı. U: — I sərdar, sanga bir sezüm bar, dedi. Yəhū: — Kəysimizoja? — dəp soridi. U: — Sanga, i sərdar, dedi. **6** U kəpup eygə kirdi. Yigit bexioja mayni կյուպ uningoja mundak dedi: Israilning Hudasi Pərvərdigar mundak dəydi: — Mən seni Pərvərdigarning həlkigə, yəni Israiloja padixah boluxka məsih kildim. **7** Son eż oqojang Ahəbning jəmətinə yoktisən; qünki eż küllürim pəyoqəmbərlərinin kəni üçün wə Pərvərdigarning həmmə küllürinən kəni üçün Yızəbdəlin intikam alay. **8** Ahəbning pütkül jəməti yokıldı; Ahəbning jəmətidin Israildiki həmmə ərkakları hətta ajiz yaki meyip bolsun, hammisini əhalək kılımən. **9** Mən Ahəbning jəmətinini Nibatning oqlı Yəroboamning jəmətidək wə Ahiyahning oqlı Baaxanıng jəmətidək yox kılımən. **10** Itlar Yızəbəlni Yızrəldiki xu parqə yərdə yəydi. Heqkim uni dəpnə kilməydi». Xuni dəp bolupla yigit ixikni ekip keqip kətti. **11** Yəhū eż oqojisinin hizmətkarlarının kəxiqə yenip qıkkənda, ular uningdin: — Həmmə ix tinqlikmu? Bu təlwə seni nema ix bilən izdəp kaptu? — dəp soridi. U ularça: Silər xu kixi wə uning səpsətələrinin bilisilər, — dedi. **12** Ular: Yalojan eytmə! Bizgə dəp bərginəl dewidi, u: — U manga mundak-mundak dəp, Pərvərdigar mundak dəydi: — «Seni Israilning üstüdə padixah, boluxka məsih, kildim» dəp etti — dedi. **13** Xuning bilən ularning həmmisi tonlurini selip, pələmpəydə yeyip uningoja payandaz kıldı. Ular kanay qelip: «Yəhū padixah boldı!» dəp jakarlaxtı. **14** Xuning bilən Nimxining nəvrisi, Yəhəoxafatning oqlı Yəhū Yoramni kəstliməkə boldi. U wakıttı Yoram bilən barlık Israillər Gileadlıki Ramotta turup, u jayni Suriyəning padixahı Həzaənlərinin hujuminidin muhəqipət kiliwatlığı. **15** Əmdi Yoram padixah Suriyəning padixahı Həzaəl bilən sokuxkanda Suriylərdin yegan zəhmətin sakıxiy üçün Yızrəlgə yenip kəlgənidi. Yəhū bolsa [əzığa əgəxənlərə]: Silərə layık kərünsə, Yızrəlgə berip həwər bərgüdək heqkimini xəhərdin qəqurmangalar, degenidi. **16** Yəhū bir jəng hərvisini həydəp Yızrəlgə bardi, qünki Yoram u yərdə kesəl bilən yatkanidi. **17** Əmdi kəzətqi Yızrəelning munarida turup, Yoram Suriyəning padixahı Həzaəl bilən sokuxkanda Suriylərdin yegan zəhmətin sakıxiy üçün Yızrəlgə yenip kəlgənidi. Yəhū bolsa [əzığa əgəxənlərə]: Silərə layık kərünsə, Yızrəlgə berip həwər bərgüdək heqkimini xəhərdin qəqurmangalar, degenidi. **18** Xuning bilən atlık kixini ularning aldiqə berip: — Padixah, həmmə ix tinqlikmu, dəp soridi, dedi. Yəhū: — Tinqlikümu, əməsmu, buning bilən nemə karing? Burulup menin kəynimidin mang, — dedi. Kəzətqi [padixahka] həwər berip: — Həwərqı ularning kəxiqə bardı, lekin kəytip kəlmidi — dedi. **19** Xuning bilən u yənə bir atlık kixini mangdurdı. U ularning aldiqə berip: — Padixah, həmmə ix tinqlikmu, dəp soridi, dedi. Yəhū: — Tinqlikümu, əməsmu, buning bilən nemə karing? Burulup menin kəynimidin mang, dedi. **20** Kəzətqi [padixahka] həwər berip: — Həwərqı ularning kəxiqə bardı, lekin kəytip kəlmidi. Əmdi ularning hərwa həydixi Nimxining oqlı Yəhəuning həydixidək ikən, qünki u tələvilərəq həydaydu, dedi. **21** Yoram: — Harwini ketinqlər, dəp buyruwidi, uning jəng hərvisini kətip təyyarlıdı. Andin Israillining padixahı Yoram bilən Yəhədaning padixahı Ahəziya, hərbəri eż jəng hərvisiə olturup, Yəhəuning aldiqə berixkə qiki; ular uning bilən Yızrəllik Nabotning etizlikida uqraxtı. **22** Yoram Yəhəuni kərgəndə, «İ Yəhū, həmmə ix tinqlikmu? dəp soridi. U: — Anang Yızəbelning kılıqan buzukqılıkları wə jagudərlik xunqə jılık tursa, kəndakmu tinqlik bolidü?! — dedi. **23** Xuning bilən Yoram hərwini yandurup Ahəziyoja: «İ Ahəziya, asiylik!» dəp warkırap bədər kəqtı. **24** Yəhū okyasını kəlioja elip, ok selip Yoramning [kəyni təripidin] uning ikki mürisinən arılıkından attı. Ya oki uning yürükündən texip qılıktı wə u eż hərvisiə yikilip qüxti. **25** Yəhū eż yenidiki əməldəri Bıdkaroja: Uni elip Yızrəllik Nabotning etizlikioja taxliqin. Yadingda bolsunki, mən bilən sən uning atisi Ahəbning kəynidin billa mangopanda, Pərvərdigar uning toorisidə mundak bir həküm-wahiyini etkən: — **26** «Mən tünüğün Nabotning kəni bilən uning oqullarının kənini kərdüm, dəydi Pərvərdigar: Mana bu [kan kərzini] dəl bu etizlikətə sanga yanduriman, dəydi Pərvərdigar». Əmdi Pərvərdigarning xu səzi boyiqə, uni elip xu yərəgə taxliqin, — dedi. **27** Yəhədaning padixahı Ahəziya buni kərgəndə «Baqdikə rawak, yoliq bilən kəqtı. Lekin Yəhū uning kəynidin koşlap: «Uni etinglər!» dəp buyruwidi, ular uni İbleamning yenida, Gur egizlikigə qıkkən yolda attı. U Məgiddooniqə keqip u yərdə oldu. **28** Xuning bilən uning hizmətkarları uning jəsinti jəng hərvisiə selip, Yerusalemoja elip berip, «Dawutning xələri»də ata-bowilirinən yenioja eż əkbərisidə dəpnə kıldı **29** (Ahəbning oqlı Yoramning saltənətinən on birinci yılıda Ahəziya Yəhədaşa padixah bolçanıdı). **30** Yəhū əmdi Yızrəlgə kəldi, Yızəbəl xuni anglap kezlirigə sürmə sürüp, qaqlırını tarap, derizidin karap turatti. **31** Yəhū dərwazidin kərgəndə u uningdin: I Zimri, eż oqojangning katili, həmmə ix tinqlikmu? — dəp soridi. **32** Yəhū bexini ketürüp, deriziga karap turup: — Mən tərəptə turidiqən kim bar? dəp sorıwidı, ikki-üq aqwat derizidin uningoja karidi. **33** U: Xu ayalnı təwəngə taxlanglar, deyixigila, ular uni təwəngə taxlıdi. Xuning bilən uning kəni həm taməja həm atlaraq qeqildi. U uni atlırioja dəssitip üstdin etüp kətti. **34** Andin (Yəhədaning padixahı Ahəziya Yoramni yoklıqılı qüxtü

u əyga kirip yəp-iqkəndin keyin: Bu ləniti ayalning jəsətini təkxürüp, uni dəpnə kılıngılar. Qünki nemila bolmisun u padixahning məlikisidur, dedi. **35** Lekin ular uni dəpnə kılıwetəylə dəp beriwdi, uning bax sengiki, ayaqları wə kolining alkınidin baxka heq yerini tapalmidi. **36** Ular yenip kelip bu həwərni uningoşa değəndə u: — Bu ix Pərvərdigar Əz kuli Tixbilik İlyas arkılık eytkən munu səzining əməlgə axuruluxidur: — «İtlar Yızrəldiki xu parqə yərdə Yızəbəlning gəxini yəydi. **37** Yızəbəlning elüki sırtta, Yızrəldiki xu parqə yərdə kəşdək yeyiliş ketidü wə xuning bilən heqkim: «U Yızəbel ikan» deyəlməydi» — dedi.

10 Əmdi Samariyədə Aħabning yətmix oqli bar idi. Yəhū hətlərni yezip Samariyəgə, yəni Yızrəldiki əməldar-aksakallarоja wə Aħabning jəmətidiki pasibanlarоja əwətti. Hətlərdə mundak deyildi: — 2 «Silər bilən billə oqojanglarning oqulları, jəng harwilirli bilən atlar, korojanlık xəhər wə sawut-korallarlu bardur; xundak boloqandın keyin bu həsilərgə təgkəndə, **3** eż oqojanglarning oqullırıdin əng yahxisini tallap, eż atisining tahtığa olturoquzup, oqojanglarning jəməti üçün soküxha qıkıngırlar!». **4** Lekin ular dəkkə-dükkiga qırixup intayın körkuxup: Mana ikki padixaħ, uning aldida put tirap turalmiojan yərde, biz қandağımı put tirap turalaymız? — deyixti. **5** Xuning bilən orda bexi, xəhər baxlıki, aksakallar bilən pasibanlar Yəhūqə həwər yətküzip: Biz sening kylliringmiz; sən hərnemə buyrusang xuni klimiş; heqkimni padixaħ kilmaymiz. Sanga nemə muwapik kərünsə xuni kilojin, dəp eytti. **6** Yəhū ikkinqi hətni yezip, həttə: — «Əgər mən tərapta bolup, menin sezlirimgə kirixkə razi bolsanglar eż oqojanglarning oqullıriniring baxlırını elip, eṭa muxu wakıttə Yızrələgə, menin keximoja ularni keltüründər. Əmdi padixahning oqullırı yətmix kixi bolup, eżlirini bakçan xəhərning uluoqlıriniring kexida turatti. **7** Hət ularoja təgkəndə ular xahzadılerni, yətmixəyənnin həmmisini eltürüp, baxlırını sewatlərgə selip, Yızrələgə Yəhūqə əwətti. **8** Bir həwərqı kelip Yəhūqə: Ular xahzadılerning baxlırını elip kəldi, dəp həwər bərgəndə, u: Ularни ikki dəwə kılıp, dərwazining aldida eṭa ətigəngiqliq koyungılar, dedi. **9** Ətigəndə u qikjip, u yərda turup pütükil halayıkkə: Silər bigunaħsilər; mana, mən eżüm oqojamoqa kəst kılıp uni eltürdüm; lekin bularning həmmisini kim qepip eltürdi? **10** Əmdi xuni bilinglarki, Pərvərdigarning heq səzi, yəni Pərvərdigar Aħabning jəməti tooprisida eytkinidin heqbir səz yərdə kalmaydu. Qünki Pərvərdigar Əz kuli İlyas arkılık eytkinioşa əməl kıldı, — dedi. **11** Andin keyin Yəhū Yızrəlda Aħabning jəmətidin kalqanlarning həmmisi, uning taripidiki barlık erbablар, dost-aqınlıri wə kahinlərini heq kimni қaldurmay eltürdi. **12** Andin u ornidin turup, Samariyəgə bardi. Yolda ketiwetip «padiqılarоja təwə Bəyt-əkəd»kə yətkəndə **13** Yəhū Yəhūda padixaħi Aħaziyaning kerindaxlıri bilən uqraxti. U ularindı: Silər kim? — dəp soridi. «Biz Aħaziyaning kerindaxlıri, hazır padixahning oqullırı wə hanixning oqullırıdin hal soriqili qüxtiwtimiz» — dedi. **14** U: Ularnı tirik tutungılar! dəp buyrudi. Andin adəmları ularnı tirik tutti, andin həmmisini Bəyt-əkədning kudukining yenida eltürüp, ularning heq birini koymidi. Ular jəmiy kırık

ikki adəm idi. **15** U yərdin ketip barojaxanda uning aldioja qıkkən Rəkabning oqli Yəhənadabkə yoluqtı. U uningoşa salam kılıp: Mening kənglüm sanga sadık boloqandək, sening kənglüngmü manga sadıkmu? — dedi. Sadık, dedi Yəhənadab. Yəhū: — Undak bolsa kolungni manga bərgin, dedi. U kolini beriwdi, Yəhū uni jəng harwisişa elip qikjip, ez yenida jay berip **16** uningoşa: Men bilən berip, Pərvərdigaroja bolojan kizojnılıkımız kərgin, dedi. Xuning bilən u uni jəng harwisişa olturoquzup həyədə mangdi. **17** U Samariyədə kəlgəndə Aħabning jəmətidin Samariyədə kalqanlarning həmmisini kırıp tüqətküqə eltürdi. Bu ix Pərvərdigarning İlyaska eytkən sezining əməlgə axuruluxi idi. **18** Andin Yəhū həmmə halayıknı yioğdurup, ularoja mundak dedi: — Ahħab Baalning hizmitini az kilojan, lekin Yəhū uning hizmitini kəp kıldı. **19** Buning tıqün Baalning barlık peyoħəmbarlırını, uning kullukda boloqanlarning həmmisi bilən barlık kahinlərini manga qaķırıngılar; heqkim kalmışın, qünki Baaloja qong kurbanlıq sunquqm bar; hərkəm hazırlıq bolmisa jenidin mahrum bolidü, dedi. Lekin Yəhū bu ixni baalpərəslərni yokitix üçün hiyligərlik bilən kıldı. **20** Xuning bilən Yəhū: Baaloja has bir heyt bekitinglər, dewidi, ular xundak elan kıldı. **21** Yəhū pütükil Israiloja teklip əwətkəndə, barlık baalpərəslər kəldi; uların heqbiri kəm kalmay kəldi. Ular Baalning buthanisişa kirdi; xuning bilən Baalning buthanisi bu bexidin yənə bir bexiojqa liq toldi. **22** U [murasim] kiyimi begiga: Həmmə Baalpərəslərgə [ibadət] kiyimlirini aqikip bər, dewidi, u kiyimlərni ularoja aqikip bərədi. **23** Yəhū bilən Rakabning oqli Yəhənadab Baalning buthanisişa kırıp baalpərəslərge: Təkxürüp bekinqılar, bu yərda Pərvərdigarning bəndlilikidin heqbiri bolmısın, bəlkı pəkət baalpərəslər bolsun, dedi. **24** Ular təxakkür kurbanlıkları bilən kəydürmə kurbanlıkları etküzgilə kirdi. Yəhū səksən adiminji texida koyup ularoja: Mən silranging ilkinglərə tapxurojan bu adəmlərdin birsı kolunglardın keqip kətsə, jenining ornida jan berisilər, dedi. **25** Ular kəydürmə kurbanlıknı etküzüp boluxioqila, Yəhū orda pasibanlırı wə sərdarlarə: Kirip ularni kətl kılıp, heqkimni qıkkılı koymangılar, dəp buyrudi. Xuning bilən orda pasibanlırı bilən sərdarlar ularni kılıq bisi bilən kətl kılıp, ətlüklerni xu yərgə taxliwatti. Andin Baalning buthanisining iqtiriga kirip **26** but tüwrükərə kirdi. Yəhū yənə Baalning tüwrük-həyəklini qeqip, Baalning buthanisini yıkitip uni bügüngə kədər hajethaniqa aylandurdu. **28** Yəhū xu yəl bilən Baalni Israil iqidin yok kıldı. **29** Yəhū Nibatning oqli Yəroboamming Israilni gunahka putlaxturoman gunahlıridin, yəni Bəyt-əl bilən Dandiki altun mozay butlirlidin ezini yioqimdi. **30** Pərvərdigar Yəhūqə: Sən obdan kılding; Mening nəzirimə muwapik kerünginini ada kılıp, Aħabning jəmətigə kənglümdeki həmmə niyatni beja kılıp pütküzgininə üçün, sening oqullırıng tetinqi nəsligiça Israılning təhtida olturudu, dedi. **31** Lekin Yəhū pütün kəlbidin Israılning Hudasi Pərvərdigarning mukəddəs kanunida mengixkə kengül bəlmidi; u Israılni gunahka putlaxturoman Yəroboamming gunahlıridin neri turmidi. **32** Xu künıldarda Pərvərdigar Israılning zeminini kesip-kesip azaytiqxə baxlıdı. Qünki Haazaol

Iordan dəryasining məxrik təripidin baxlap Israilning qəgralırıdin bəsüp etüb ularoja hujum kıldı; u barlıq Gilead yurtini, Arnon jiloisining yenidiki Aroardin tartip Gileadın etüb Baxanojqıq, Gad, Rubən wə Manassəning barlıq yurtlərini ixçəl kıldı. **34** Əmdi Yəhuning baxxa əməlləri həm kılçanlırinin həmmisi, jümlidin saltənitining həmma qudriti «Israil padixahlırinin tarix-təzkiriləri» degən kitabta pütləğən əməsmədi? **35** Yəhə u əta-bowları arısida uhli wə Samariyədə dəpna kılındı. Andin oqlı Yəhəhaz uning ornida padixah boldi. **36** Yəhuning Israilning üstüdü Samariyədə saltənat kılçan waktı yığırma səkkiz yil idi.

11 Əmdi Ahəziyaning anisi Ataliya oqlining əlginini kərgəndə, barlıq xah nəslini eltürükə kəzəqəldi. **2** Lekin Yoram padixahının kişi, yəni Ahəziyaning singlisli Yəhəxeba eltürülük aliddə turojan padixahning oqlullarının arısında Ahəziyaning oqlı Yoaxni ooprılıqqa elip qıkıp, uni wə inik anisini yastuk-kırılık ambiriyoja yoxurup koydu. Yoax xu yol bilən Ataliyadın yoxurup kelinip eltürülmidi. **3** Andin keyin [inik anisi] bilən Pərvərdigarning eyidə altə yiloqə yoxurunup turdi. Xu wakıtlarda Ataliya zemində saltənat kıldı. **4** Yəttinqi yili Yəhəyada adəm əwətip Kariylar həm orda pasibanlırinin yüzbeşilərini Pərvərdigarning eyigə qakirtip kelip, ular bilən əhədə kılıxtı. U ularoja Pərvərdigarning eyidə kəsəm iöküzüp, padixahning oqlını kərsətti. **5** Andin ularoja buyrup: Mana silər kılıxinglar kerək boləjan ix xuki: — Xabat künidə pasibanlık nəwiti kəlgən üqtin biri padixahning ordısında pasibanlık kezdi kilsün. **6** Üqtin biri Sür deyən dərvazida tursun wə üqtin biri orda pasibanlar höylisining kəynidiki dərvazida tursun; xundak kılıp silər orda üçün pasibanlık kılısilər. **7** Xabat künidə pasibanlık nəwitinə kılıp boləjan üqtin ikki kismi Pərvərdigarning eyidə padixahning kəxida pasibanlık kilsün. **8** Silər padixahning atrapida turup, hərbiringlər kələngərlərə əz koralınları elip, kimdəkim sepinglardın etkili urunsa uni eltürüngər; padixah qıkıp-kirşə uning bilən billə yürüngər, dedi. **9** Yüzbeşilar kahin Yəhəyada barlıq tapiliojanlarını bəja kəltürüxti; hərbir yüzbexi əz adəmlərini, həm xabat künidə pasibanlık nəwiti kəlgənlərni həm pasibanlık nəwiti dən yanəqlərni kəldürən kəldi; andin Yəhəyada kahinin kəxioja kəldi. **10** Kahin bolsa Dawut padixahning Pərvərdigarning eyidə saklaklık nəyəzə wə kalkanlırını yüzbeşilərə tərkitip bərdi. **11** Orda pasibanlır tizilip, hərbiri əz kələda koralını tutup, ibadəthanining ong təripidin tartip sol təripiqiqə kurbangah bilən ibadəthanini boylap padixahning atrapida turdi. **12** Yəhəyada xahzadını otturiqə qakırıp uning bəxioja tajni kiygüzüp, uningoja guwaşnamılərni berip, padixah boluxka [huxbu] may bilən] məsih kıldı. Həmməylən qawak qelip: — «Padixah, yaxisun!» dəp towlaxti. **13** Ataliya orda pasibanlır bilən həlkinqə towlaxlırını angloqanda, Pərvərdigarning eyigə kirip, kepçilikning arisoja kəldi. **14** U kərividə, mana padixah, kaidə-rəsim boyiqə tüwrükning yenida turattı. Padixahning yenida əməldərlər bilən kanayqılar tizilənəti; barlıq yurt həlkinqə xadlinip, kanay qelixətti. Buni kərgən Ataliya kiyimlərini yirtip: — Asiylik, asiylik! — dəp warkırıcı. **15** Əmma

Yəhəyada kahin koxunoja mə'sul bolovan yüzbeşilərə: Uni səpliringlar otturisidin sirtkə qıkiriwetinqər; kimdəkim uningoja əgəxsə kiliqlansun, dəp buyrudi. Qünki kahin: — U Pərvərdigarning eyidə eltürülmisin, dəp eytkənidi. **16** Xuning bilən ular uningoja yol boxitip bərdi; wə u padixah, ordisoja kirdiqoja at saltənitining həmma qudriti «Israil padixahlırinin yolioja yetip kəlgənda, ular u yərdə uni eltürdi. **17** Yəhəyada: — «Pərvərdigarning həlkı bolayı» dəp Yəhə u əta-bowları arısida uhli wə Samariyədə dəpna kılındı. Andin oqlı Yəhəhaz uning ornida padixah bir əhədə tohtattı; padixah bilən həlkinqə otturisida həm bir əhədə başaqlıdı. **18** Andin barlıq zemindiki həlkinqə Baalning buthanisoja berip uni buzup taxlıdı; uning kurbangahlırı bilən məbdulunu qekip para-parə kılıp, Baalning kahini Mattanni kurbangahlarındı alıdida eltürdi. Andin keyin [Yəhəyada] kahin Pərvərdigarning eyigə pasibanlarını təyinlidi. **19** Andin u yüzbeşilar, Kariylar, orda pasibanlır wə yurtnıgə həmmə həlkini ezi bilən elip kılıp, padixahni Parvardigarning eyidin baxlap qüçüp, ordidiki «Pasibanlarning dərvazisi»dən padixahning ordisoja kırğızdı; Yoax padixahlıq təhtiga oltdı. **20** Yurtnıgə barlıq həlkı xadlinatı; ular Ataliyani padixahning ordisining yenida kiliqlap eltürəndən keyin, xəhər tinq bolup kəldi. **21** Yəhəoax yətə yaxķa kərgəndə padixah boldı.

12 Yəhuning saltənitining yəttinqi yılında Yəhəoax padixah boldı; u kırık yil Yerusalemda saltənat kıldı. Uning anisi Bəər-Xebalıq Zibiyah idi. **2** Yəhəoax Yəhəyada kahin uningoja nəsihət kılıp turqən barlıq künlərdə, Pərvərdigarning nəziridə durus bolovanı kıldı. **3** Pəkət «yüküri jaylar»a yoxitilmidi; həlk yenilə «yüküri jaylar»a qıkıp kurbanlıq kılıp huxbu yaxkətti. **4** Yəhəoax kahinlərə: — Parvardigarning eyigə Hudaşa atalojan həmmə pul, jümlidin royhəttin etküzülgən hər kixining baj pulı, kəsəm iökənlərning pulı wə hərkim ihtiyyarı bilən Pərvərdigarning eyigə beçqıxləp əkəlgən həmmə pulni **5** kahinlər həziniqilərdin tapxuruwelip Pərvərdigarning eyining kəysi yeri buzulqan bolsa, xu pulni ixlitip xularni ongxisun, dedi. **6** Lekin Yəhəoax padixahning saltənitining yığırma üqinqi yiliçiqə, kahinlər ibadəthanining buzulqan yərlərini tehiqə ongliqiməqəndi. **7** Andin Yəhəoax padixah, Yəhəyada kahin wə baxxa kahinlərni qakırıp ularoja: — Nemixə ibadəthanining buzulqan yərlərini ongximəndilər? Mundin keyin həziniqilərdin pul almangər wə ezungər ibadəthanining buzulqan yərlərini onglatmangər, dedi. **8** Xuning bilən kahinlər mağul boluxup: Biz buningdin keyin həlkətin pul almamız həm ezmiz ibadəthanining buzulqan yərlərinimə ongximəymiz, dedi. **9** Əmdi Yəhəyada kahin bir sanduknı elip qıkıp, yapkuqıdın bir təxiük texip uni kurbangahning yenioja koydu; kixılər Pərvərdigarning eyigə kərgəndə, u ong tarəptə turattı. Dərvazisoja karaydiqan kahinlər Parvardigarning eyigə kəltürülgən barlıq pulni uningoja salattı. **10** Wə xundak bolattı, ular sandukta kep pul qızkənlilikini kərsə, padixahning katibi bilən bax kahin ibadəthanisoja qıkıp, Pərvərdigarning eyidiki pulni həltiə qıqip, sanap koyattı. **11** Andin ular Pərvərdigarning eyini ongxaydiojan ix baxlıriqə əlqəp-hesablaş berətti. Ular bolsa uni Pərvərdigarning eyini ongxaydiojan yaqqaqı bilən tamqılar, **12** taxqılar bilən taxtitaxlaroja

berätti. Ular muxu pulni Pərvərdigarning əyining degən kitabta pütləgən əməsmidi? **9** Yəhəoahəz atabuzulqan yərlirini ongxaxka lazım bolğan yaşaqlı bilən bowilirining arısida uhlidi wə Samariyadə dəpnə oyulqan taxlarnı setiwelixkə, xuningdək ibadəthanını kılındı. Andin oqlı Yoax ornidə padixah boldi. **10** ongxaxka wə həmmə baxka qıkimoja ixlitatti. **11** Lekin Yəhəudanıng padixahı Yoaxning səltənitining ottuz yətinqi yıldıda Yəhəoahəzning oqlı Yəhəoax Samariyadə atılıdiqan kümük kaqa-kuqıllar, piqaklar, piyalıllar, Israiloja padixah bolup, on altə yil səltənat kıldı. kanıllar, ya altundan yaki kümüxtün yasaloğan baxka hərkəndək nərsilərni yasitixka ixtilməyti. **12** Ular bəlkı xu pulni ix bexiliroja berip, Pərvərdigarning eyini onxitati. **13** Ular pulni ix bejirgüçilərə təxəllişlərini xiləməydi; baxka ixlamqılərgə təkşim kılıp berixi üçün tapxurattı; lekin uning həsawatını kilməydi; qırkı bular insap bilən ix kılatti. **14** Lekin itaatsizlik kurbanlılı puli bilən gunah kurbanlılıqoja munasiwətlik pullar Pərvərdigarning eyigə elip kelinməydi; u kahinlərə təwə idi. **15** U wağıtta Suriyə padixahı Həzaəl Gat xəhiriqə hujum kılıp, uni ixçal kıldı. Andin Həzaəl Yerusalemə mövətəbi kılıxka yüzləndi. **16** Xuning bilən Yəhəudanıng padixahı Yəhəoax əz ata-bowlıri boloğan Yəhəuda padixahı Yəhəoxfat, Yoram wə Ahaziya Pərvərdigaroja təkdiim kılıqan həmmə mukaddəs buyumları, wə ezi təkdiim kılıqanlırını Pərvərdigarning eyi həm padixahıning ordisinin həziniləridin izdəp tapşan barlık altunqə koxup, həmmisini Suriyəning padixahı Həzaəlgə əwətti; andin Həzaəl Yerusalemənin qekindi. **17** Yoaxning baxka əməlləri həm kılıqanlırinin həmmisi «Yəhəuda padixahıning tarix-təzkiriləri» degən kitabta pütləgən əməsmidi? **18** Əmdi [Yəhəoaxning] hizmetkarlıri uningoja kəst kılıp Silla dawını taripidiki Millə kəl'əsidi uni eltürdi. **19** Uning hizmetkarlıridin Ximeatning oqlı Yozakar wə Xomərning oqlı Yəhəzabad uni zəhimləndirdi, xuning bilən u əldi. U ez ata-bowlırinin arısında «Dawutning xəhiri»da dəpnə kılındı. Oqlı Amaziya uning ornidə padixah boldi.

13 Ahəziyanıng oqlı, Yəhəudanıng padixahı Yoaxning səltənitining yigirmə üqinqi yıldı, Yəhəuning oqlı Yəhəoahəz Samariyadə Israiloja padixah bolup, Samariyadə on yətta yil səltənat kıldı. **2** U Pərvərdigarning nəziridə rəzil bolğanı kılıp, Israillni gunahka putlaxturojan Nibatning oqlı Yəroboamming gunahlırija egingip mangdı; u uların heq qıkımızdı. **3** Buning üçün Pərvərdigarning oqezi Israiloja kəzəqaldı; u ularını Suriyəning padixahı Həzaəlning wə Həzaəlnıng oqlı Bən-Hədadning kəliqə tapxurup bordı. **4** Yəhəoahəz Pərvərdigardin rəhîm tilidi; wə Pərvərdigar Israillning kisilip kələqanlığını kərüp duasıqə kulaq saldı. Qırkı Suriyəning padixahı ularıqə zulum kiliwatattı. **5** Pərvərdigar Israiloja bir kütküzuqı təyinlidı; xuning bilən ular Suriyənin kəlidin azad bolup kütuldü. Keyin Israıl yənə burunkıdək ez ey-qedirilirdə makanlaştı. **6** Lekin ular Israillni gunahka putlaxturojan Yəroboam jəmətinin gunahlıridin qıkımızdı; ular yənilə xu yolda mangatti. Hətta Samariyadə bir «Axərah» butmu kələqanındı. **7** [Suriyəning padixahı] Yəhəoahəzə pəkət əllik atılık ləkkəri, on jəng hərvisi bilən on ming piyada əskirinə kaldırıqanındı. Qırkı u Yəhəoahəzning [köxonunu] yokitip hamandıki topaqangdək kiliwətkəndi. **8** Əmdi Yəhəoahəzning baxka ixliri həm kılıqanlırinin həmmisi, jümlidin səltənitining həmmə kudriti «Israıl padixahıning tarix-təzkiriləri»

11 U Pərvərdigarning nəziridə razil bolğanı kıldı; u Israillni gunahka putlaxturojan, Nibatning oqlı Yəroboamming gunahlırinin heqkəysini taxlimidı; u xu yolda mangatti. **12** Əmdi Yoaxning baxka ixliri həm kılıqanlırinin həmmisi, jümlidin uning Yəhəudanıng padixahı Amaziya bilən jəng kılıp kərtəkən kudriti «Israıl padixahıning tarix-təzkiriləri» degən kitabta pütləgən əməsmidi? **13** Yoax ata-bowlırinin arısida uhlidi wə Yəroboam uning təhtigə olturdu. Yoax Samariyadə Israillning padixahırları arısida dəpnə kılındı. **14** Elixa ez ajilini yətküzidəqan kesəl bilən yatti. Israillning padixahı Yoax uning kəxiqə kelip uning yüzügə engixip yiçələp: I atam, i atam, Israillning jəng hərvisi həm atılık askarlırlı» dəp pəryad ketirdi. **15** Elixa uningoja: Bir ya bilən ya oklirini kəltürgən, dedi. U ya bilən ya oklirini kəltürgəndə **16** Elixa Israillning padixahıja: Kolungın yaşa selip tutkin, dedi. U kolını koyqanda Elixamu kollarını padixahıning kollarının üstügə koyup, uningoja: **17** — Məxrək tərəptiki derizini aqşin, dedi. U uni aqşanda Elixa: Atkin, dedi. U etiwidə, Elixa uningoja: Mana bu Pərvərdigarning nusrət ya oki, yəni Suriyəning üstidin nusrət kazinidiojan ya okidur. San Suriylərni yokatkuqə Aşəkətə ular bilən jəng kilişən, dedi. **18** Andin u: — Ya oklirini kolungqa alojin, dedi. Ularnı aloqanda, Elixa Israillning padixahıja: Ular bilən yərəgə urençin, dedi. U üq kətim urup tohti. **19** Hudanıng adımı uningoja aqqılıqimp: San bəx-alta kətim uruxungoja toqra kelətti. Xundak kılıqan bolsang, sən Suriylərni urup yokitip üzil-kəsil məəqlup kılattıq; lekin əmdi Suriylərni urup, pəkət üq kətimla məəqlup kılalaysən, dedi. **20** Elixa olüp dəpnə kılındı. Əmdi hər yili, yıl bexida Moablardin top-top bulangıllar yurtka parakəndiqilik salatdı. **21** Bir künə xundak boldiki, hələk bir əlgən adəmni yərlikiga köyüwatkanda, mana, ular bir top bulangılları kərüp kıldı, ular jəsətni Elixanıng gerığa taxlıdı. Jəsət Elixanıng ustihinioja təkəndə, uitrilip, kopup tik turdi. **22** Əmma Suriyəning padixahı Həzaəl bolsa Yəhəoahəzning həmmə künləridə Israiloja zalimlik kılıltı. **23** Lekin Pərvərdigar ularıqə mehriban bolup iq aorittati; İbrahim bilən İshəq wə Yakupka baqılıqan ahdisi türəyildin U ularıqə iltipat kılıp, ularını büyüğünə kədar halak kılmayı, Əz huzuridin qırķıritewixni halimiqanındı. **24** Suriyəning padixahı Həzaəl əldi wə oqlı Bən-Hədad uning ornidə padixah boldi. **25** Andin keyin Yəhəoahəzning oqlı Yəhəoax Həzaəlnıng oqlı Bən-Hədadning kəlidin Həzaəl ez atisi Yəhəoahəzдин jəngdə tərtiwalıqan xəhərlərni yanduruwaldı. Yəhəoax uni urup, üq kətim məəqlup kılıp, xuning bilən Israillning xəhərlərini yanduruwaldı.

14 Israillning padixahı Yəhəoahəzning oqlı Yoaxning səltənitining ikkinqi yıldıda [Yəhəudadı] Yoaxning oqlı Amaziya Yəhəudaqə padixah boldi. **2** Padixah bolğanda u yigirmə bəx yaxqa kırğonidi; u Yerusalemə yigirmə tokkuz yil səltənat kıldı. Uning anisi

Yerusalemik Yəhooaddan idi. **3** Amaziya Pərvərdigarning «Dawutning xəhiri»də dəpnə kılindi. **21** Yəhudanıg nəziridə durus boloğanni kılatti, lekin əjdadi Dawut barlıq həlkı uning on altə yaxka kırğın oqlı Azariyani kılıqandak əməs, bəlkı atisi Yoaxning barlıq kılıqanlıri tikləp, uni atisi Amaziyaning ornida padixaḥ qıldı boyiqə ix kerətti. **4** Pəkət «yukarı jaylar»la yokitilmidi; **22** (padixaḥ atisi ata-bowlilirinig arisida uhlioqandın həlk yənilə «yukarı jaylar»oqa qıkıp kurbanlıq kılıp keyin, Elat xəhirini käytidin yasap, Yəhudaqə yəna huxbu yakaqqı. **5** Wə xundak boldiki, səltənəti təwə kılıqoqı da Azariya idi). **23** Yəhudanıg padixaḥı uning kolida mukimə boloğanda, u padixaḥı atısını əltürgən hizmətkarlarını tutup əltürdü. **6** Lekin Musaçın qüxtürulgən kanun kitabida Pərvərdigarning: «Atiları oqlulları üçün elüməgə məhkum kılıxka bolmaydu ya oqlullarını atılıri üçün elüməgə məhkum kılıxka bolmaydu, bəlkı hərbiri ez gunahı üçün elüməgə məhkum kılınsın» dəp pütülgən əmri boyiqə, u əltürgüqilərning balılırını elüməgə məhkum kılımdı. **7** U «Xor wadisi»da Edomiyardın on ming əskərni əltürdü wə jəng kılıp Selani ixoqal kılıp uni Yoxtəl dəp atidi; bügüngiqa kirix eoqızıdin tartip [jənubta] «Arabah, dengizi»oqıqə u xundak atılıp kalmakta. **8** Andin keyin Amaziya Israilning padixaḥı Yəhuning nəwrisi, Yəhooahätzning Qünki Pərvərdigar Israilning tartkən azablirinig oqlı Yəhooaxning aldiqia əlqilərni mangdurup: «Keni, intayın kəttik ikənləkini kərdi; ajızar həm meyiplardin [jəng maydanında] yüz turana kerüixaylı» dedi. **9** Israilıg padixaḥı Yəhooax Yəhudanıg padixaḥı Amaziyaqa əqli əwətip mundak səzlərni yətküzdi: — «Liwandı yokitım» degen əməs idi; xunga U Yəhooaxning tikən Liwandı kədir dərihiga sez əwətip: «Əz kizingni oqluməqə hotunlukça bərgin, dedi. Lekin Liwandı bir baxxa heqkim kalmıdı, Israilıq mədətkar yok idi. **27** padixaḥı Pərvərdigar: «Israilning namını asmanın astidin əqli əwətip mundak səzlərni yətküzdi: — «Liwandı yokitım» degen əməs idi; xunga U Yəhooaxning oqlı Yəroboamning koli bilən ularını kütkəzdi. **28** oqluməqə hotunlukça bərgin, dedi. Lekin Liwandı bir əmdi Yəroboamning baxxa ixılıri həm kılıqanlırinining yawayı həywan etüp ketiwetip, tikənni dəssivətti. **10** Sən həmmisi, jümlidin uning səltənitining կұdrıti wə kəndak dərwəkə Edomning üstidin oqlıba kıldığ; könglüngə jəng kılıp, əslı Yəhudaqə təwə boloğan Dəməxk bilən əz-ezüngdin məqrurlurinip kətting. Əmdi yayrap pəhirlən, Hamatni yanduruwaləqanlıkı «İsrail padixaḥlirinining birək əydə kalojin; nemixə bexinqoja küləp kəltürüp, tarih-təzkirilir» degen kitabta pütülgən əməsmidi? **29** əzüngni wə ezung bilən Yəhudani balaqə yikitisan?». **11** Əmma Amaziya kulaq salmdı. Israilning padixaḥı Yəhooax jənggə qıkğı; xuning bilən u Yəhudanıg padixaḥı Amaziya bilən Yəhudadidi Bayt-Xəməxtə uqrıxi sokuxtı. **12** Yəhudanıg adamları Israilning adamları təripidin tiripirən kılınip, hərbiri ez eyığa keqip kətti. **13** Wə Israilning padixaḥı Yəhooax Bayt-Xəməxtə Ahəziyanıg nəwrisi, Yəhooaxning oqlı, Yəhudanıg padixaḥı Amaziyanı əsir kılıp, Yerusaleməqə elip bardi; u Yerusalemning sepilinig Əfraim dərwazisidin tartip burjək dərwazisinqə boloğan tət yüz gəzlək bir bəlikini ərūvətti. **14** U Pərvərdigarning eyidin həmdə padixaḥning ordısidiki həzinidin tepiloqan barlıq altun-kümüx, həmmə қaqa-kuqılarnı buliwaldı wə kepillik süpitidə birnəcə tutkunni elip Samariyəgə yenip kətti. **15** Əmma Yəhooaxning baxxa ixılıri həm kılıqanlırinining həmmisi, jümlidin uning Yəhudanıg padixaḥı Amaziya bilən jəng kılıp kərsətkən կұdrıti «İsrail padixaḥlirinining Tarih-təzkirilir» degen kitabta pütülgən əməsmidi? **16** Yəhooax ez ata-bowlilirinig arisida uhliyi wə Samariyəda Israilning padixaḥlirinig arisida dəpnə kılındı. Oqlı Yəroboam uning orniqə padixaḥı boldı. **17** Israilning padixaḥı Yəhooahätzning oqlı Yəhooax əlgəndin keyin, Yəhooaxning oqlı, Yəhudanıg padixaḥı Amaziya on bəx yil emür kərdi. **18** Əmdi Amaziyanıg baxxa əməlliri həm kılıqanlırinining həmmisi «Yəhuda padixaḥlirinining tarih-təzkirilir» degen kitabta pütülgən əməsmidi? **19** U Yerusalemda bəzilər uni kəstləxkə kirixkənidi, Lakış xəhiriqə keqip kətti; lekin kəstligiqlər kəynidin Lakışka adəm əwətip wə yərdə uni əltürdü. **20** Andin ular uni atlaraq artip Yerusaleməqə elip bardi. U Yerusalemda ata-bowlilirinig arisida «Dawutning xəhiri»də dəpnə kılindi. **21** Yəhudanıg nəziridə durus boloğanni kılatti, lekin əjdadi Dawut barlıq həlkı uning on altə yaxka kırğın oqlı Azariyani kılıqandak əməs, bəlkı atisi Yoaxning barlıq kılıqanlıri tikləp, uni atisi Amaziyaning ornida padixaḥ qıldı boyiqə ix kerətti. **4** Pəkət «yukarı jaylar»la yokitilmidi; **22** (padixaḥ atisi ata-bowlilirinig arisida uhlioqandın həlk yənilə «yukarı jaylar»oqa qıkıp kurbanlıq kılıp keyin, Elat xəhirini käytidin yasap, Yəhudaqə yəna huxbu yakaqqı. **5** Wə xundak boldiki, səltənəti təwə kılıqoqı da Azariya idi). **23** Yəhudanıg padixaḥı uning kolida mukimə boloğanda, u padixaḥı atısını əltürgən hizmətkarlarını tutup əltürdü. **6** Lekin Musaçın qüxtürulgən kanun kitabida Pərvərdigarning: «Atiları oqlulları üçün elüməgə məhkum kılıxka bolmaydu ya oqlullarını atılıri üçün elüməgə məhkum kılıxka bolmaydu, bəlkı hərbiri ez gunahı üçün elüməgə məhkum kılınsın» dəp pütülgən əmri boyiqə, u əltürgüqilərning balılırını elüməgə məhkum kılımdı. **7** U «Xor wadisi»da Edomiyardın on ming əskərni əltürdü wə jəng kılıp Selani ixoqal kılıp uni Yoxtəl dəp atidi; bügüngiqa kirix eoqızıdin tartip [jənubta] «Arabah, dengizi»oqıqə u xundak atılıp kalmakta. **8** Andin keyin Amaziya Israilning padixaḥı Yəhuning nəwrisi, Yəhooahätzning Qünki Pərvərdigar Israilning tartkən azablirinig oqlı Yəhooaxning aldiqia əlqilərni mangdurup: «Keni, intayın kəttik ikənləkini kərdi; ajızar həm meyiplardin [jəng maydanında] yüz turana kerüixaylı» dedi. **9** Israilıg padixaḥı Yəhooax Yəhudanıg padixaḥı Amziyaqa əqli əwətip mundak səzlərni yətküzdi: — «Liwandı yokitım» degen əməs idi; xunga U Yəhooaxning oqlı Yəroboamning koli bilən ularını kütkəzdi. **28** oqluməqə hotunlukça bərgin, dedi. Lekin Liwandı bir əmdi Yəroboamning baxxa ixılıri həm kılıqanlırinining yawayı həywan etüp ketiwetip, tikənni dəssivətti. **10** Sən həmmisi, jümlidin uning səltənitining կұdrıti wə kəndak dərwəkə Edomning üstidin oqlıba kıldığ; könglüngə jəng kılıp, əslı Yəhudaqə təwə boloğan Dəməxk bilən əz-ezüngdin məqrurlurinip kətting. Əmdi yayrap pəhirlən, Hamatni yanduruwaləqanlıkı «İsrail padixaḥlirinining birək əydə kalojin; nemixə bexinqoja küləp kəltürüp, tarih-təzkirilir» degen kitabta pütülgən əməsmidi? **29** əzüngni wə ezung bilən Yəhudani balaqə yikitisan?». **11** Əmma Amziya kulaq salmdı. Israilning padixaḥı Yəhooax jənggə qıkğı; xuning bilən u Yəhudanıg padixaḥı Amziya bilən Yəhudadidi Bayt-Xəməxtə uqrıxi sokuxtı. **12** Yəhudanıg adamları Israilning adamları təripidin tiripirən kılınip, hərbiri ez eyığa keqip kətti. **13** Wə Israilning padixaḥı Yəhooax Bayt-Xəməxtə Ahəziyanıg nəwrisi, Yəhooaxning oqlı, Yəhudanıg padixaḥı Amziyanı əsir kılıp, Yerusaleməqə elip bardi; u Yerusalemning sepilinig Əfraim dərwazisidin tartip burjək dərwazisinqə boloğan tət yüz gəzlək bir bəlikini ərūvətti. **14** U Pərvərdigarning eyidin həmdə padixaḥning ordısidiki həzinidin tepiloqan barlıq altun-kümüx, həmmə қaqa-kuqılarnı buliwaldı wə kepillik süpitidə birnəcə tutkunni elip Samariyəgə yenip kətti. **15** Əmma Yəhooaxning baxxa ixılıri həm kılıqanlırinining həmmisi, jümlidin uning Yəhudanıg padixaḥı Amziya bilən jəng kılıp kərsətkən կұdrıti «İsrail padixaḥlirinining Tarih-təzkirilir» degen kitabta pütülgən əməsmidi? **16** Yəhooax ez ata-bowlilirinig arisida uhliyi wə Samariyəda Israilning padixaḥlirinig arisida dəpnə kılındı. Oqlı Yəroboam uning orniqə padixaḥı boldı. **17** Israilning padixaḥı Yəhooahätzning oqlı Yəhooax əlgəndin keyin, Yəhooaxning oqlı, Yəhudanıg padixaḥı Amziya on bəx yil emür kərdi. **18** Əmdi Amziyanıg baxxa əməlliri həm kılıqanlırinining həmmisi «Yəhuda padixaḥlirinining tarih-təzkirilir» degen kitabta pütülgən əməsmidi? **19** U Yerusalemda bəzilər uni kəstləxkə kirixkənidi, Lakış xəhiriqə keqip kətti; lekin kəstligiqlər kəynidin Lakışka adəm əwətip wə yərdə uni əltürdü. **20** Andin ular uni atlaraq artip Yerusaleməqə elip bardi. U Yerusalemda ata-bowlilirinig arisida «Dawutning xəhiri»də dəpnə kılindi. **21** Yəhudanıg nəziridə durus boloğanni kılatti, lekin əjdadi Dawut barlıq həlkı uning on altə yaxka kırğın oqlı Azariyani kılıqandak əməs, bəlkı atisi Yoaxning barlıq kılıqanlıri tikləp, uni atisi Amaziyaning ornida padixaḥ qıldı boyiqə ix kerətti. **4** Pəkət «yukarı jaylar»la yokitilmidi; **22** (padixaḥ atisi ata-bowlilirinig arisida uhlioqandın həlk yənilə «yukarı jaylar»oqa qıkıp kurbanlıq kılıp keyin, Elat xəhirini käytidin yasap, Yəhudaqə yəna huxbu yakaqqı. **5** Wə xundak boldiki, səltənəti təwə kılıqoqı da Azariya idi). **23** Yəhudanıg padixaḥı uning kolida mukimə boloğanda, u padixaḥı atısını əltürgən hizmətkarlarını tutup əltürdü. **6** Lekin Musaçın qüxtürulgən kanun kitabida Pərvərdigarning: «Atiları oqlulları üçün elüməgə məhkum kılıxka bolmaydu ya oqlullarını atılıri üçün elüməgə məhkum kılıxka bolmaydu, bəlkı hərbiri ez gunahı üçün elüməgə məhkum kılınsın» dəp pütülgən əmri boyiqə, u əltürgüqilərning balılırını elüməgə məhkum kılımdı. **7** U «Xor wadisi»da Edomiyardın on ming əskərni əltürdü wə jəng kılıp Selani ixoqal kılıp uni Yoxtəl dəp atidi; bügüngiqa kirix eoqızıdin tartip [jənubta] «Arabah, dengizi»oqıqə u xundak atılıp kalmakta. **8** Andin keyin Amziya Israilning padixaḥı Yəhuning nəwrisi, Yəhooahätzning Qünki Pərvərdigar Israilning tartkən azablirinig oqlı Yəhooaxning aldiqia əlqilərni mangdurup: «Keni, intayın kəttik ikənləkini kərdi; ajızar həm meyiplardin [jəng maydanında] yüz turana kerüixaylı» dedi. **9** Israilıg padixaḥı Yəhooax Yəhudanıg padixaḥı Amziyaqa əqli əwətip mundak səzlərni yətküzdi: — «Liwandı yokitım» degen əməs idi; xunga U Yəhooaxning oqlı Yəroboamning koli bilən ularını kütkəzdi. **28** oqluməqə hotunlukça bərgin, dedi. Lekin Liwandı bir əmdi Yəroboamning baxxa ixılıri həm kılıqanlırinining yawayı həywan etüp ketiwetip, tikənni dəssivətti. **10** Sən həmmisi, jümlidin uning səltənitining կұdrıti wə kəndak dərwəkə Edomning üstidin oqlıba kıldığ; könglüngə jəng kılıp, əslı Yəhudaqə təwə boloğan Dəməxk bilən əz-ezüngdin məqrurlurinip kətting. Əmdi yayrap pəhirlən, Hamatni yanduruwaləqanlıkı «İsrail padixaḥlirinining birək əydə kalojin; nemixə bexinqoja küləp kəltürüp, tarih-təzkirilir» degen kitabta pütülgən əməsmidi? **29** əzüngni wə ezung bilən Yəhudani balaqə yikitisan?». **11** Əmma Amziya kulaq salmdı. Israilning padixaḥı Yəhooax jənggə qıkğı; xuning bilən u Yəhudanıg padixaḥı Amziya bilən Yəhudadidi Bayt-Xəməxtə uqrıxi sokuxtı. **12** Yəhudanıg adamları Israilning adamları təripidin tiripirən kılınip, hərbiri ez eyığa keqip kətti. **13** Wə Israilning padixaḥı Yəhooax Bayt-Xəməxtə Ahəziyanıg nəwrisi, Yəhooaxning oqlı, Yəhudanıg padixaḥı Amziyanı əsir kılıp, Yerusaleməqə elip bardi; u Yerusalemning sepilinig Əfraim dərwazisidin tartip burjək dərwazisinqə boloğan tət yüz gəzlək bir bəlikini ərūvətti. **14** U Pərvərdigarning eyidin həmdə padixaḥning ordısidiki həzinidin tepiloqan barlıq altun-kümüx, həmmə қaqa-kuqılarnı buliwaldı wə kepillik süpitidə birnəcə tutkunni elip Samariyəgə yenip kətti. **15** Əmma Yəhooaxning baxxa ixılıri həm kılıqanlırinining həmmisi, jümlidin uning Yəhudanıg padixaḥı Amziya bilən jəng kılıp kərsətkən կұdrıti «İsrail padixaḥlirinining Tarih-təzkirilir» degen kitabta pütülgən əməsmidi? **16** Yəhooax ez ata-bowlilirinig arisida uhliyi wə Samariyəda Israilning padixaḥlirinig arisida dəpnə kılındı. Oqlı Yəroboam uning orniqə padixaḥı boldı. **17** Israilning padixaḥı Yəhooahätzning oqlı Yəhooax əlgəndin keyin, Yəhooaxning oqlı, Yəhudanıg padixaḥı Amziya on bəx yil emür kərdi. **18** Əmdi Amziyanıg baxxa əməlliri həm kılıqanlırinining həmmisi «Yəhuda padixaḥlirinining tarih-təzkirilir» degen kitabta pütülgən əməsmidi? **19** U Yerusalemda bəzilər uni kəstləxkə kirixkənidi, Lakış xəhiriqə keqip kətti; lekin kəstligiqlər kəynidin Lakışka adəm əwətip wə yərdə uni əltürdü. **20** Andin ular uni atlaraq artip Yerusaleməqə elip bardi. U Yerusalemda ata-bowlilirinig arisida «Dawutning xəhiri»də dəpnə kılindi. **21** Yəhudanıg nəziridə durus boloğanni kılatti, lekin əjdadi Dawut barlıq həlkı uning on altə yaxka kırğın oqlı Azariyani kılıqandak əməs, bəlkı atisi Yoaxning barlıq kılıqanlıri tikləp, uni atisi Amaziyaning ornida padixaḥ qıldı boyiqə ix kerətti. **4** Pəkət «yukarı jaylar»la yokitilmidi; **22** (padixaḥ atisi ata-bowlilirinig arisida uhlioqandın həlk yənilə «yukarı jaylar»oqa qıkıp kurbanlıq kılıp keyin, Elat xəhirini käytidin yasap, Yəhudaqə yəna huxbu yakaqqı. **5** Wə xundak boldiki, səltənəti təwə kılıqoqı da Azariya idi). **23** Yəhudanıg padixaḥı uning kolida mukimə boloğanda, u padixaḥı atısını əltürgən hizmətkarlarını tutup əltürdü. **6** Lekin Musaçın qüxtürulgən kanun kitabida Pərvərdigarning: «Atiları oqlulları üçün elüməgə məhkum kılıxka bolmaydu ya oqlullarını atılıri üçün elüməgə məhkum kılıxka bolmaydu, bəlkı hərbiri ez gunahı üçün elüməgə məhkum kılınsın» dəp pütülgən əmri boyiqə, u əltürgüqilərning balılırını elüməgə məhkum kılımdı. **7** U «Xor wadisi»da Edomiyardın on ming əskərni əltürdü wə jəng kılıp Selani ixoqal kılıp uni Yoxtəl dəp atidi; bügüngiqa kirix eoqızıdin tartip [jənubta] «Arabah, dengizi»oqıqə u xundak atılıp kalmakta. **8** Andin keyin Amziya Israilning padixaḥı Yəhuning nəwrisi, Yəhooahätzning Qünki Pərvərdigar Israilning tartkən azablirinig oqlı Yəhooaxning aldiqia əlqilərni mangdurup: «Keni, intayın kəttik ikənləkini kərdi; ajızar həm meyiplardin [jəng maydanında] yüz turana kerüixaylı» dedi. **9** Israilıg padixaḥı Yəhooax Yəhudanıg padixaḥı Amziyaqa əqli əwətip mundak səzlərni yətküzdi: — «Liwandı yokitım» degen əməs idi; xunga U Yəhooaxning oqlı Yəroboamning koli bilən ularını kütkəzdi. **28** oqluməqə hotunlukça bərgin, dedi. Lekin Liwandı bir əmdi Yəroboamning baxxa ixılıri həm kılıqanlırinining yawayı həywan etüp ketiwetip, tikənni dəssivətti. **10** Yabəxning oqlı Xallum uningoja kəst kılıp, uni həlkning addildə urup əltürdü wə uning ornida padixaḥ boldı. **11** Zəkeriyanıg baxxa ixılıri həm kılıqanlırinining həmmisi «İsrail padixaḥlirinining tarih-təzkirilir» degen kitabta pütülgən əməsmidi? **12** [Uning əltürülüxi]

Pərvərdigarning Yəhudoja: — Sening oqulliring tətinqi baxka ixliri həm kıləjanlırinin həmmisi bolsa, mana nəsligiqə Israilning tahtıda olturnu, degən səzini əməlgə «Israil padixahının tarix-təzkirilri» degən kitabta axurdi. Dərwəkə xundak boldi. **13** Yabəxning oqlı pütləgendor. **13** Israilning padixahı Rəmaliyaning Xallum Yəhuda padixahı Azariyaning səltənitining ootuz tokkuzinqi yılıda padixah bolup, Samariyadə toluk bir ay səltənat kıldı. **14** Gadiñin oqlı Manahəm Tirzahdin qıkıp, Samariyagə kelip, Yabəxning oqlı Xallumni xu yərdə urup eltürdi wə uning ornida padixah boldi. **15** Xallumning baxka ixliri, jümlidin uning kəst kılıxlıri, mana «Israil padixahının tarix-təzkirilri» degən kitabta pütləgendor. **16** Xu qəoqla Manahəm Tipsah xəhırığa hujum kıldı, u yərda turuwatqanlarning həmmisini eltürdi; u yəna Tirzahdin tartip uningə təwə barlıq zəminlərini wəyran kıldı. Ular tən berip dərwazını aqmioqını üçün xəhərgə xundak hujum kıldıki, hətta uningdiki jimi hamildar ayallarning karnını yırtıp eltürdi. **17** Yəhuda padixahı Azariya saltənitining ootuz tokkuzinqi yılıda, Gadiñin oqlı Manahəm Israilçı padixah bolup, Samariyadə on yil səltənat kıldı. **18** U Pərvərdigarning nazırıda rəzil boləjannı kılıp, pütün əmrirdə Israilni gunahqə putlaxturoman Nibatning oqlı Yəroboamning gunahlıridin qıkmidi. **19** Asuriyaning padixahı Pul Israil zeminoja tajawuz kıldı; u wakıttə Mənahəm: «Padixahlıkimni mustahkəmləki üçün manga yardəm kıləyəla» dəp uningə ming talant kümüx bərdi. **20** Mənahəm Asuriyəning padixahıqə beridiojan xu pulni Israilning həmmə bay adəmlirigə baj selix bilən aldı; u hərbəridin əllik xəkəl kümüx aldı. Xuning bilən Asuriyəning padixahı kaytip kətti wə bu zemində turup kalmıdı. **21** Mənahəmning baxka ixliri həm kıləjanlırinin həmmisi «Israil padixahının tarix-təzkirilri» degən kitabta pütləgən əməsmidi? **22** Mənahəm ata-bowilirinən arisida uhlidi wə oqlı Pəkahıya ornida padixah boldi. **23** Yəhuda padixahı Azariyaning səltənitining əllikingi yılıda, Mənahəmning oqlı Pəkahıya Samariyadə Israilçı padixah bolup, ikki yil səltənat kıldı. **24** U Pərvərdigarning nazırıda rəzil boləjannı kılıp, Israilni gunahqə putlaxturoman Nibatning oqlı Yəroboamning gunahlıridin qıkmidi. **25** Wə uning sərdarı Rəmaliyaning oqlı Pikaḥ uningə kəst kılıp uni Samariyadə, padixah ordisidiki qələbə eltürdi; xu ixta Argob bilən Ariyə wə əllik Gileadlık xixi Pikaḥ tərəptə turdu; u Pəkahıyanı eltürüp uning ornida padixah boldi. **26** Pəkahıyaning baxka ixliri həm kıləjanlırinin həmmisi bolsa, mana «Israil padixahının tarix-təzkirilri» degən kitabta pütləgendor. **27** Yəhūdaning padixahı Azariyaning səltənitining əllik ikkinçi yılıda, Rəmaliyaning oqlı Pikaḥ Samariyadə Israilçı padixah bolup, yigirmə yil səltənat kıldı. **28** U Pərvərdigarning nazırıda rəzil boləjannı kılıp Israilni gunahqə putlaxturoman Nibatning oqlı Yəroboamning gunahlıridin qıkmidi. **29** Israilning padixahı Pikaḥning künləridə Asuriyəning padixahı Tiglat-Piləsər kelip Lyon, Abəl-Bayt-Maakah, Yanolah, Kədəx, Hazor, Gilead, Galiliyə, jümlidin Naftalining pütkül zeminini ixojal kılıp, xu yərdiki həlkəni tutkun kılıp, Asuriyagə elip bardı. **30** Əlahıning oqlı Hoxiya Rəmaliyaning oqlı Pikaḥka kəst kılıp uni eltürdi. Uzzianing oqlı Yotamning səltənitining yigirminqi yılıda, u Pikaḥning ornida padixah boldi. **31** Pikaḥning on altı yil səltənat kıldı. Uning anisining ismi Yəruxa idi; u Zadokning kizi idi. **34** Yotam atisi Uzzianing barlıq kıləjanlıridə Pərvərdigarning nəziridə durus boləjannı kılıtti. **35** Pəkət «yukarı jaylar»a qıkıp kurbanlıq kılıp həlkə yənilə «yukarı jaylar»oja qıkıp kurbanlıq kılıp huxbu yakaqtı. Pərvərdigarning eyining «Yukiriki dərwəzə»simi yasiyoqu xu idi. **36** Yotamning baxka ixliri həm kıləjanlırinin həmmisi «Israil padixahının tarix-təzkirilri» degən kitabta pütləgən əməsmidi? **37** Xu qəoqlarda Pərvərdigar Suriyəning padixahı Rəzin bilən Rəmaliyaning oqlı Pikaḥni Yəhūdaqə hujum kılıxka kozəjidi. **38** Yotam ata-bowilirinən arisida uhlidi wə ata-bowilirinən arisida atisi Dawutning xəhirdə dəpnə kılındı. Oqlı Ahaz ornida padixah boldi.

16 Rəmaliyaning oqlı Pikaḥning on yəttinqi yılıda, Yotamning oqlı Ahaz Yəhūdaqə padixah boldi. **2** Ahaz padixah boləjannı yigirmə yaxka kırğan bolup, Yeruselemdə on altı yil səltənat kıləjanıdı. U atisi Dawut kıləpəndək əməs, əksiqə Pərvərdigar Hudasininə nazırıda durus boləjannı kılımdı. **3** U Israilning padixahlırinin yolda mangatti, hətta Pərvərdigar Israilning aliddin həyadəp qıkarəmən əllərnin yirginqliq gunahlırija əgixip, eż oqlını ottin etküzüp kəydürdü. **4** U «yukarı jaylar»da, dənglerda wə hərbər kək dərəhələrinən astida kurbanlıq kılıp, kükəy kəydürətti. **5** Xu wakıttə Suriyəning padixahı Rəzin bilən Israilning padixahı, Rəmaliyaning oqlı Pikaḥ, Yeruselemoqa hujum kılıp, [padixah] Ahazni muhasirigə elip körxiwalojını bilən, lekin uni məəşlup kılalmıdı. **6** Axu wakıttə Suriyəning padixahı Rəzin Elat xəhiri Suriyəga qayturuwaldı wə xu yərdə turuwatqan Yəhūdalarnı həydiwətti. Andin Suriylər kılıp u yərdə olturnaklastı; ular büğinqiça xu yərdə turmaqtı. **7** Ahaz Asuriyəning padixahı Tiglat-Piləsərgə əqlilərni əwətəti: Mən silininq kulları, silininq oqulları bolımən; manga hujum kılıwatkən Suriyəning padixahının qolidin wə Israilning padixahının qolidin kutkuzukə qıkkayla, dedi. **8** Xuni eytip Ahaz Pərvərdigarning eyi wə padixahıning ordisidiki həzinilərdiki kümüx bilən altunni sowoja kılıp, Asuriyəning padixahıja əwətti. **9** Asuriyəning padixahı uning təlipigə koxuldu; xuning bilən Asuriyəning padixahı Dəməxkəkə hujum kılıp uni ixojal kıldı; uningdiki aħalını tutkun kılıp Kir xəhiriqə elip bardı wə Rəzinni eltürdi. **10** Ahaz padixah əmədi Asuriyəning padixahı Tiglat-Piləsər bilən kerükkili Dəməxkəkə bardı wə xundakla Dəməxkətki kurbangahını kərdi. Andin Ahaz padixah xu kurbangahning rəsimini, uning barlıq yasılıx təpsilatırınining layihisini sizip, uni Uriya kahinoqa yetküzdü. **11** Xuning bilən Uriya kahin Ahaz padixah Dəməxkətin əwətənən barlıq təpsilatlar boyıqə bir kurbangah yasidi. Ahaz padixah Dəməxkətin yenip kəlməstə, Uriya kahin uni xundak təyyar kıləjanıdı. **12** Padixah Dəməxkətin yenip kılıp, kurbangahni kərüp, kurbangahqə berip, uning üstigə kurbanlıq sundı; **13** u kurbangahning üstigə kəydürmə kurbanlıq wə

axlıq hədiyəsini kəydürüp, xarab hədiyəsini təküp, «Axərah» buti turquzdu. **11** Pərvərdigar ularning alidin inaklıq kurbanlıklarının əkenini qaqti. **14** Xundak həydəp qıcaroqan [yat] əlliklər kılıqandək, ular həmmə kılıp U Pərvərdigarning həzurining alidiki mis «yüküri jaylar»da huxbu yakaqtı wə Pərvərdigarning kurbangahını elip uni Pərvərdigarning eyi bilən əzinin qəzipini kəltüridiçən hərhil rəzil ixlarnı kılatti. **12** kurbangahının otturisidin etküzüüp, ez kurbangahının Garqə Pərvərdigar ularoqa: — «Bu ixni kilmanglar!» ximal tarıpigə kəydurdur. **15** Ahaz padixaḥ Uriya kahinoğa degen bolsimu, ular butlarning küllükioqa berilip buyruk kılıp: Muxu qong kurbangah üstigə ətigənlik kətnəndi. **13** Pərvərdigar həmmə pəyojəmberlər bilən kəydürmə kurbanlıq bilən kəqılıq axılıq hədiyəsini, həmmə aldin kərgüçilərning wasitisi bilən həm Israilni padixaḥning kəydürmə kurbanlığı bilən axılıq hədiyəsini, həm Yəhudani ağahlındurup: Rəzil yolliringlərdin həmmə yurtning pütün həlkinqing kəydürmə kurbanlığı, yenip, ata-bowlirilnglarqa tapilanoqan wə küllürim axılıq hədiyeləri wə xarab hədiyeləri kəydürüp sunisən. bolovan pəyojəmberlər arkılıq silergə təstiklioqan pütün Kəydürmə kurbanlıkların barlık ənənləri wə baxka kanunoğa boy sunup, Mening əmrlirim wə Mening kurbanlıkların barlık ənənlərini uxbu kurbanlığın bilən tüzgən əhdini wə ularoqa tapxuroqan ağah- bəlgilimilərimi tutunglar, degənidi. **14** Lekin ular üstigə tekisən. Mis kurbangah bolsa menin yol sorixim kulaq salmay, Pərvərdigar Hudasiyo ixənmigən ataa- üşünən bolsun, dedi. **16** Xuning bilən Uriya kahin bowiliri kılıqandək, boyunlurini qattık kıldı. **15** Ular Ahaz padixaḥ buyruqanning həmmisini ada kıldı. **17** Uning bəlgilimilərini, xundakla U ularning ata-bowlirili Ahaz padixaḥ das təgliliklirigə bekitilən tahtayları bilən tüzgən əhdini wə ularoqa tapxuroqan ağah- kəsip ajritip, daslarnı taglikliridin eliwatti; u mis guwahınları qətkə kakkan; ular ərziməs narsılırga «dengiz»ni tegidi mis uylnıring üstidin ketürüp əgixip, əzləri ərziməs bolup qikti; Pərvərdigar ularoqa: «elip, un tax tahtaylıq bir məydanoğa kəydurdı. **18** U Asuriyə padixaḥını razı kiliç üçün Pərvərdigarning əyigə tutixidioqan «Xabat tənidiyi aywanlıq yol» bilən padixaḥ taxkırıdını kiridiqan yolni etiwtəti. **19** Ahazning baxka ixləri həm kılıqanlırinin həmmisi «Yəhudə padixaḥlırinin tarix-təzkiriləri» degen kitabta pütlügən əməsəmidi? **20** Ahaz eż ata-bowlirili arisida uhlidi; u ata-bowlirilərinin arisida «Dawutning xəhəri»də dəpnə kılındı; oqlu Həzəkiya ornida padixaḥ boldi.

17 Yəhudanıng padixaḥı Ahazning səltənitinining on ikkinçi yılıda, Elahıning oqlu Hoxiya Samariyədə Israileq padixaḥı bolup, tokkuz yil səltənat kıldı. **2** U Pərvərdigarning nəziridə rəzil bolovanı kılatti; lekin uningdin ilgisi etkən Israilning padixaḥlırlıdək undak rəzillik kilmayıttı. **3** Asuriyəning padixaḥı Xalmanezər uningoşa hujum kılıqlı qıpkanda, Hoxiya uningoşa bekiniplə sowoşa-salam bərdi. **4** Əmma Asuriyəning padixaḥı Hoxiyaning asılık kılmaqçı bolonununu baykıdı; qunki Hoxiya burunkıdək Asuriyəning padixaḥıqə yillik sowoşa-salam yollımay, bəlkı Misirning padixaḥı soşa əqlilərnin mangdurojanıdi. Uning üçün Asuriyəning padixaḥı uni tutup, baqlap zindanıqə soliwtı. **5** Andin Asuriyəning padixaḥı qıkip pütkül [Israeil] zeminini talan-taraj kılıp, Samariyəni üç yiloqıqə kamal kıldı. **6** Hoxiyaning səltənitinining tokkuzinqi yılıda, Asuriyəning padixaḥı Samariyəni ixaql kılıp, Israillarnı Asuriyəgə sürgün kılıp, ularını Halaḥ xəhəri, Gozandiki Habor dəryasining boyluru wə Medialarning xəhərlirigə orunlaştırdı. **7** Mana, xundak ixlar boldı; qunki Israillar əzlərini Misirning padixaḥı Pirəwnıng kolidin kutkuzup, Misir zeminidin qıcaroqan Pərvərdigar Hudasiyo gunah kılıp baxka ilahınlardın körkup **8** Pərvərdigar Israillarning alidin həydiwəktən yət əlliklərning kaidə-bəlgilimiləridə, xundakla Israilning padixaḥlıları əzləri qıcaroqan kaidə-bəlgilimilərində mangjanıdi. **9** Wə Israillar eż Pərvərdigar Hudasiyo karxi qıkip, yoxurunlarqa toqra bolmioqan ixlarnı kıldı; ular barlık xəhərləridə kəzət munaridin mustəhkəm koroqanojqə «yüküri jaylar»nı yasidi. **10** Ular həmmə egiz dənglərdə wə həmmə kək dərəhlərning astida «but türwük» wə

kanunoğa boy sunup, Mening əmrlirim wə Mening bəlgilimilərimi tutunglar, degənidi. **14** Lekin ular kulaq salmay, Pərvərdigar Hudasiyo ixənmigən ataa- kəsip ajritip, daslarnı taglikliridin eliwatti; u mis guwahınları qətkə kakkan; ular ərziməs narsılırga «dengiz»ni tegidi mis uylnıring üstidin ketürüp əgixip, əzləri ərziməs bolup qikti; Pərvərdigar ularoqa: «elip, un tax tahtaylıq bir məydanoğa kəydurdı. **18** U Asuriyə padixaḥını razı kiliç üçün Pərvərdigarning əyigə tutixidioqan «Xabat tənidiyi aywanlıq yol» bilən padixaḥ taxkırıdını kiridiqan yolni etiwtəti. **19** Lekin Yəhudamı eż Hudasi Pərvərdigarning əmrlirini tutmidı, bəlkı Israil qıcaroqan kaidə-bəlgilimilər iqidə mangdi. **20** Uning üçün Pərvərdigar Israilning barlık naşlini qətkə kakti; ularını eż nəziridin taxlıqan künigiqə [zeminidə] harlıkkə kəldi; uları qətkə kəldi. **21** U Israile Dawutning jəmətidin tartıwalıjanıdi. Ular Nibatning oqlu Yəroboamnı padixaḥ kıldı wə Yəroboam bolsa Israileq Pərvərdigarning yolidin yandurup, ularını eçir bir gunahka patkuzup azdurdu. **22** Israillar Yəroboamning kılıqan həmmə gunahlırida yürüp, ulardın qıkmıdı. **23** Ahir berip Pərvərdigar eż kulları bolovan pəyojəmberlərning wasitisi bilən eytkandək, Israileq eż nəziridin neri kıldı; Israillar eż yurtidin Asuriyəgə elip ketlip, u yerdə büyüğə kədər turup kıldı. **24** Əmma Asuriyəning padixaḥı Babil, Kuttah, Awwa, Hamat wə Safarwaimdin həlkəni yetkəp Israilning orñoqə Samariyəning xəhərlirigə makanlaştırdı. Ular xuning bilən Samariyəgə igidərqlik kılıp xəhərlərdə olturnı. **25** Wə xundak boldiki, ular u yerdə dəsləptə olturojinida Pərvərdigardin korkmiojanıdi; Pərvərdigar ularını kzyma-jyma kılıdioqan birnəqqə xirlərini ularning arisioqə əwətti. **26** Xuning bilən Asuriyəning padixaḥıqə həwar yetküzüllü: — Sili yetkəp Samariyəning xəhərlidə makanlaştıroqan həlkələr xu yurtning ilahının kaidə-yosunlarını bilməydi; xunga U ularning arisioqə xirlərini əwətti; mana bularınlıq təltürməktə, qunki halk yurtning ilahının kaidə-yosunlarını bilməydi, deyildi. **27** Xuning bilən

Asuriyəning padixahı əmr kılıp: — Silər u yərdin elip tutatti. **7** Pərvərdigar uning bilən billə idi; u kaysila ixka kəlgən kahinlarning birini yənə u yərgə apirinqlər; qıksa xuningda rawajlıq bolətti. U Asuriyə padixahının yosunlarını egotsun, — dedi. **8** U Filistiylərgə hujum kılıp ularını Gaza xəhri wə uning ular Samariyədin yətkigan kahinlarning biri kelip, ətrapidiki zəminlirliq, kezət munaridin müstəhkəm Bəyt-Əldə turup Pərvərdigarning körkünqini ularqa korojanlıq besip maçlıup kıldı. **9** Wə xundak boldiki, əgətti. **29** Lekin xu həlkəlarning hərbiri eż ilahlırinin Həzəkiya padixahının səltənitining tətinqi yılıda, yəni butlularını yasap, Samariyəliklər salojan «yukarı jaylar»diki ibadətgahları iqiba turozdu; hərbir həlk ezi turojan Xalmanez Samariyəgə hujum kılıp unı kamal kıldı. **10** Üy yıldın keyin ular xəhərni aldı; Həzəkiyaning səltənitining altinqı yılı, yəni Israıl padixahı Hoxiyaning səltənitining tokkuzinqı yılıda, Samariyə ixçal kıldı. **11** Andin Asuriyəning padixahı Israillarnı Asuriyəgə elip ketip, ularını Halahda, Gozandiki Habor dəryasining boyılırda wə Medialarning xəhərliridə makanlaştırdı. **12** Qırkı ular eż Hudasi Pərvərdigarning awazişa itaat kilmidi, bəlkı Uning əhdisiga, yəni Pərvərdigarning kuli Musa buyruqanning həmmisigə hilaflik kıldı; kəlgən bolsa, xu əlninə kaidə-yosunlarda eż ilahlırinin ular yaki külək salımdı, yaki əməl kılmıdı. **13** kulluklidi bołatlı. **34** Bügüngə kədər ular ilgiriki Həzəkiya padixahının səltənitining on tətinqi yili, adətlər boyiqə mengip kəlməktə; ular Pərvərdigardin körkməy, Pərvərdigar Israıl dəp atıcıyan Yaqupning körəyən korkattı wə xuning bilən təng käysi əldin korojanlıq xəhərlirigə hujum kılıp qıkip, ularını ixçal əvladlıriqə tapılıqan bəlgilimlər wə həkümələr, kanun kıldı. **14** U wakıttı Yəhūdanıng padixahı Həzəkiya korojanlıq xəhərlirigə hujum kılıp qıkip, ularını ixçal kıldı. **15** Həzəkiya Pərvərdigarning Lakışka adəm əwətip, Asuriyəning padixahıqası: Mən gunahkar! Məndin qekinqəyla, üstümgə hərnemə qüxişilə xuni [teləymən], — dedi. Asuriyəning padixahı Həzəkiyaqası üç yüz talant kümüx bilən ottuz altun tohtitip koydi. **16** Həzəkiya Pərvərdigarning eyidiki wə padixahının ordisinin həzinisidiki barlık kümüxnı elip bərdi. **17** Xuning bilən bir wakıttı Yəhūdanıng padixahı Həzəkiya Pərvərdigarning eyininq ixikliridin wə ezi əslidə kaplatkan ixik kəxəkliridin altunni ajritip elip, Asuriyəning padixahıqası bərdi. **18** Xu qaçıda Asuriya padixahı Sənnaherib Tartan, Rab-Saris wə Rab-Xakəhəlini qong kökün bilən Lakış xəhəridin Yerusaleməqə, Həzəkiyaning yenioja əwətti. Ular Yerusaleməqə qıkip kəldi. Qıkkanda, ular kir yuqarıqlarning etizining boyidiki yolda, yukarı kəlqəkninq norining bəxioja kelip turdi. **19** Wə Rab-Xakəh ularqa mundak dedi: — «Silər Həzəkiyaqası: — «Uluso padixah, yəni Asuriyə padixahı sanga mundak dedi, dəngər: — Sening muxu ixəngən təyaniqində zadi nemidi? **20** Sən: «Urux kılıxla tədbirməsliləhətimiz həm küqimiz bar, dəysən — bu pəkət bir kuruk gəp, halas! — San zadi kimə tayinip manga karxi ekta kopisən? **21** Mana əmdi sən yeriki bar axu komux hasa, yəni Misiroja tayinisən. Birsi uningoja yelənsə, uning kolioja sanjip kiridü; Misir padixahı Pirəwngə təyanojanlarning həmmisi xundak bolidü! **22** Əgər silər mängə: «Biz Hudayımız bołajan Pərvərdigaroja tayinimiz» — desənglər, Həzəkiya ezi Yəhūdanidiklərə wə Yerusalemədkilərgə: «Silər pəkət Yerusalemədkiki muxu ibadətgahı alındıla ibadət kılıxinglər kerək» dəp, uningoja atalojan «yukarı jaylar»nı həm kurbangahlarınyok kiliwatiq? Ular axu Pərvərdigarning yukarı jaylıri əməsmidi? **23** Əmdi hazır hojayinim Asuriyə padixahı

18 Elahning oqlı, Israılning padixahı Hoxiyaning səltənitining üçinqi yılıda, Yəhūdanıng [sabık] padixahı Ahazning oqlı Həzəkiya Yəhūdaqə padixah boldı. **2** U padixah bołojanda yığırma bəx yaxta bolup, Yerusalemda yığırma tokkuz yil səltənat kıldı. Uning anisining ismi Abi idi; u Zakəriyanıng kizi idi. **3** Həzəkiya bolsa atışı Dawutning barlık kılıqınındak, Pərvərdigarning nəziridə durus bołojanni kılətti. **4** U «yukarı jaylar»nı yokitip, «but türwükələr»ni qekip «Axərah»larnı kesip taxlap, Musa yasatkan mis yilanni qekip para-parə kılıp (qırkı u qəqliqə Israillar uningoja huxbu yaxətti), uningoja «Nəhüxtən» dəp isim koydi. **5** Həzəkiya Israılning Hudasi Pərvərdigaroja tayındı. Bu jəhəttə nə uningdin keyin kəlgən nə uningdin ilgiri ətkən Yəhūda padixahlırinining arisidiki həqbiyi uningoja yətməytti. **6** U Pərvərdigaroja qing baqlılinip uningoja əgixixin qıkmayı, bəlkı Pərvərdigar Musaqa buyruqan əmrlərni

bilən bir tohtamoja kelinglər: — «Əgər silerdə ularqa kün awariqılık, rəswa kılınidiojan, mazak kılınidiojan minləğıdək əskərliringlər bolsa, mən silərgə ikki ming bir künindür. **4** Əz hojayini bolojan Asuriyə padixahı atni bikarəja berəy!» **24** Silerdə undaklar bolmisa, tırık Hudani mazak kılıxka əwətkən Rab-Xakəhning hojayinimnən əməldarlırinin əng kiçiki bolojan bir muxu barlıq gəplirini Pərvərdigar Hudaying nəziriga laxkar bexini qandaqmı qekindürələysilər?! Gərqə silər elip tingxisa, bularni anglojan Pərvərdigar Hudaying jəng harwiliri wə atlarnı elix üçün Misiroja tayinislərlər xu gəplər üçün uning dəkkisini berərmikin? Xunga **25** Mən muxu yərni hələk kılıx üçün Pərvərdigarsız kelip kalojan kəldisi üçün awazingni kətürüp, bir kəldimmi? Qünki Pərvərdigar manga: «Muxu zemini duyayıngni bərsəng» — dedi. **5** Xu gəplər bilən hələk kılıxka iqlikkin» — dedi!». **26** Eliakim, Xəbna wə Həzəkiya padixahının hizmətkarları Yəxayanıng aldioja Yoah Rab-Xakəh: — Pekjərlirliqə aramış tilida sezlisilə; kəldi. **6** Yəxaya ularqa: — «Hojayininqərəqə: — biz buni qızixiniz. Bizgə ibraniy tilida sezlisimə, Pərvərdigar mundak dedi: — «Asuriya padixahının gəplirli sepilda turojanlarning külükqə kirmisun! — qaparmənlirinini san anglojan axu Manga kupurluk dedi. **27** Birak Rab-Xakəh: — Hojayinim meni muxu kılıquqı gəpliridin körkmə; **7** Mana, Mən uningoja bir gəpni hojayininqərəqə wə silərgila eytixkə əwətkənmə? rohlini kirdüzümən; xuning bilən u bir iğəwani anglap, Muxu gəpni silər bilən birləktə sepilda olturojanlara deyixkə əwətkən əməsmə? Qünki ular ez pokını yegüqi kılıq bilən eltürgüzümən» — dənglər» — dedi. **8** Rab-həm ez süydükini iqlikügi bolidul!» — dedi. **28** Andin Xakəh ezi kalğan yoli bilən kaytip mangonanda, Asuriya Rab-Xakəh ibraniy tilida yüksəri awaz bilən: «Uluq padixahının Lakin xəhəridin qekinqənlərini anglap, padixah, yeni Asuriyə padixahının sezlirini anglap Libnah xəhərigə karxi jəng kiliwatkan padixahning koyungular!» — dəp warkiridi. **29** — «Padixah mundak yenioja keldi. **9** Qünki padixah: «Mana, Efiopiya dəydi: — Həzəkiya silərnı aldad koymisun! Qünki u padixahı Tirhakah sizgə karxi jəng kilməkqı bolup silərnı [padixahning] kolidin kutkuzalmayıd. **30** Uning yoloq qikti» deyən həwərnı anglojanıdi. Lekin u vənə silərnı: — «Pərvərdigar bizni jəzəmn kutkuzidu; muxu Həzəkiyaqə əqlilərnı mundak hət bilən əwətti: — **10** xəhər Asuriyə padixahining kolioja qüçüp katməydu» «Siler Yəhuda padixahı Həzəkiyaqə mundak dənglər: dəp Pərvərdigaroja tayanduruxıqə yol koymangılar! **31** — «Sən tayinidiojan Hudayingning sanga: «Yerusalem Həzəkiyaqə kulak salmanglar; qünki Asuriyə padixahı Asuriyə padixahının kolioja tapxurulmaydu» deginigə mundak dəydi: — Mən bilən sülhlixip, mən tərəpkə aldənma; **11** mana, sən Asuriyə padixahlırinin ətünglər; xundak kilsanglar hərbiringlər əzünglarning həmmə əl-yurtlarnı nemə kılənlərini, ularnı ez ilah-üzüm baringidin həm əzünglarning ənjür darihidin butlirioja atap hələk kılənlərini anglojanısan; əmdi mewə yaysılər, hərbiringlər ez su keşqikinglərin eziüng kutkuzulamsan? **12** Ata-bowlirim hələk kıləjan su iqisilər; **32** ta man kelip silərnı buqəndaylıq, həm əllərnin ezi ilah-butliri ularnı kutkuzoqanmu? Gozan, xarablıq bir zeminoja, neni, üzümzarlır wə zəyton Həran, Rəzəf xəhəridiklərni, Telassarda turojan dərəhlili bar, həsəl qikiridiojan bir zeminoja, yəni Edənlərnin? **13** Hamat padixahı, Arpad padixahı, zemininglaroxħax bir zeminoja apirip koyouqə yəp- Səfarwaim, Hena həm Iwwah xəhərlirinin padixahlıri iqiwingərlər! Xuning bilən silər tırık kelip, elməysilər! kəni?». **14** Xuning bilən Həzəkiya hətni əkəlgüqlərning Həzəkiya silərgə: — «Pərvərdigar bizni kutkuzidu» kolidin elip okup qikti. Andin u Pərvərdigarning desə uningoja kulak salmanglar! **33** Əl-yurtlarning eyigə kirip, Pərvərdigarning aldioja hətni yeyip koydi. ilah-butlirinini biri ez zeminini Asuriyə padixahining **15** Wə Həzəkiya Pərvərdigaroja dua kılıp mundak kolidin kutkuzoqanmu? **34** Hamat wə Arpad degən yurtlarning ilah-butliri kəni? Səfarwaim, Hena wə Iwwah xəhərlirinin ilah-butliri kəni? Ular Samariyəni menin kolumnin kutkuzoqanmu?! **35** Muxu əl-yurtlarning ilah-butlidakın ez zeminini kutkuzoqan zadi kim bar? Xundak ikən, Pərvərdigar Yerusalemı menin kolumnin kutkuzalamadu?» — dedi. **36** Əməmma həlk sükit kılıp uningoja jawabın heqşəndək bir sez kılımdı; qünki padixahning buyruki xuki: — «Uningoja kılımdı; qünki padixahning buyruki xuki: — «Uningoja jawab bərməngərlər». **37** Andin Hilkyanıng oqlı, ordini baxkurdiojan Eliakim, orda katipi Xəbna wə Asafning taxlıwatkən; qünki ularning ilah-butlirini otka baxkurdiojan Eliakim, orda katipi Xəbna wə Asafning taxlıwatkən; qünki ularning ilah-butliri otka oqlı, orda təzkiriqisi Yoahlar kiyim-keqəklərini yırtıxp, insan koli bilən yasalojanlı, yaqəq wə tax, halas; xunga Həzəkiyanıng yenioja kelip, Rab-Xakəhning gəplirini uningoja uitkurdı.

19 Xundak boldiki, Həzəkiya buni anglojanda, kiyim-keqəklərini yırtıp, əzini bəz bilən kaplap Pərvərdigarning ibadəthanisoja kirdi. **2** U ordini baxkurdiojan Eliakim, orda katipi Xəbna wə kahinlarning aksaklärini bəz kaplanıjan peti Amozning oqlı Yəxaya pəyojəmbərgə əwətti. **3** Ular uningoja: — Həzəkiya mundak dəydi: — «Balilar tuoqulay dəp kələqanda anining tuoqkudək hələ kəlməqəndək, muxu

kün awariqılık, rəswa kılınidiojan, mazak kılınidiojan minləğıdək əskərliringlər bolsa, mən silərgə ikki ming bir künindür. **4** Əz hojayini bolojan Asuriyə padixahı atni bikarəja berəy!» **24** Silerdə undaklar bolmisa, tırık Hudani mazak kılıxka əwətkən Rab-Xakəhning hojayinimnən əməldarlırinin əng kiçiki bolojan bir muxu barlıq gəplirini Pərvərdigar Hudaying nəziriga laxkar bexini qandaqmı qekindürələysilər?! Gərqə silər elip tingxisa, bularni anglojan Pərvərdigar Hudaying jəng harwiliri wə atlarnı elix üçün Misiroja tayinislərlər xu gəplər üçün uning dəkkisini berərmikin? Xunga **25** Mən muxu yərni hələk kılıx üçün Pərvərdigarsız kelip kalojan kəldisi üçün awazingni kətürüp, bir kəldimmi? Qünki Pərvərdigar manga: «Muxu zemini duyayıngni bərsəng» — dedi. **5** Xu gəplər bilən hələk kılıxka iqlikkin» — dedi!». **26** Eliakim, Xəbna wə Həzəkiya padixahının hizmətkarları Yəxayanıng aldioja Yoah Rab-Xakəh: — Pekjərlirliqə aramış tilida sezlisilə; kəldi. **6** Yəxaya ularqa: — «Hojayininqərəqə: — biz buni qızixiniz. Bizgə ibraniy tilida sezlisimə, Pərvərdigar mundak dedi: — «Asuriya padixahının gəplirli sepilda turojanlarning külükqə kirmisun! — qaparmənlirinini san anglojan axu Manga kupurluk dedi. **27** Birak Rab-Xakəh: — Hojayinim meni muxu kılıquqı gəpliridin körkmə; **7** Mana, Mən uningoja bir gəpni hojayininqərəqə wə silərgila eytixkə əwətkənmə? rohlini kirdüzümən; xuning bilən u bir iğəwani anglap, Muxu gəpni silər bilən birləktə sepilda olturojanlara deyixkə əwətkən əməsmə? Qünki ular ez pokını yegüqi kılıq bilən eltürgüzümən» — dənglər» — dedi. **8** Rab-həm ez süydükini iqlikügi bolidul!» — dedi. **28** Andin Xakəh ezi kalğan yoli bilən kaytip mangonanda, Asuriya Rab-Xakəh ibraniy tilida yüksəri awaz bilən: «Uluq padixahının Lakin xəhəridin qekinqənlərini anglap, padixah, yeni Asuriyə padixahının sezlirini anglap Libnah xəhərigə karxi jəng kiliwatkan padixahning koyungular!» — dəp warkiridi. **29** — «Padixah mundak yenioja keldi. **9** Qünki padixah: «Mana, Efiopiya dəydi: — Həzəkiya silərnı aldad koymisun! Qünki u padixahı Tirhakah sizgə karxi jəng kilməkqı bolup silərnı [padixahning] kolidin kutkuzalmayıd. **30** Uning yoloq qikti» deyən həwərnı anglojanıdi. Lekin u vənə silərnı: — «Pərvərdigar bizni jəzəmn kutkuzidu; muxu Həzəkiyaqə əqlilərnı mundak hət bilən əwətti: — **10** xəhər Asuriyə padixahining kolioja qüçüp katməydu» «Siler Yəhuda padixahı Həzəkiyaqə mundak dənglər: dəp Pərvərdigaroja tayanduruxıqə yol koymangılar! **31** — «Sən tayinidiojan Hudayingning sanga: «Yerusalem Həzəkiyaqə kulak salmanglar; qünki Asuriyə padixahı Asuriyə padixahının kolioja tapxurulmaydu» deginigə mundak dəydi: — Mən bilən sülhlixip, mən tərəpkə aldənma; **11** mana, sən Asuriyə padixahlırinin ətünglər; xundak kilsanglar hərbiringlər əzünglarning həmmə əl-yurtlarnı nemə kılənlərini, ularnı ez ilah-üzüm baringidin həm əzünglarning ənjür darihidin butlirioja atap hələk kılənlərini anglojanısan; əmdi mewə yaysılər, hərbiringlər ez su keşqikinglərin eziüng kutkuzulamsan? **12** Ata-bowlirim hələk kıləjan su iqisilər; **32** ta man kelip silərnı buqəndaylıq, həm əllərnin ezi ilah-butliri ularnı kutkuzoqanmu? Gozan, xarablıq bir zeminoja, neni, üzümzarlır wə zəyton Həran, Rəzəf xəhəridiklərni, Telassarda turojan dərəhlili bar, həsəl qikiridiojan bir zeminoja, yəni Edənlərnin? **13** Hamat padixahı, Arpad padixahı, zemininglaroxħax bir zeminoja apirip koyouqə yəp- Səfarwaim, Hena həm Iwwah xəhərlirinin padixahlıri iqiwingərlər! Xuning bilən silər tırık kelip, elməysilər! kəni?». **14** Xuning bilən Həzəkiya hətni əkəlgüqlərning Həzəkiya silərgə: — «Pərvərdigar bizni kutkuzidu» kolidin elip okup qikti. Andin u Pərvərdigarning desə uningoja kulak salmanglar! **33** Əl-yurtlarning eyigə kirip, Pərvərdigarning aldioja hətni yeyip koydi. ilah-butlirinini biri ez zeminini Asuriyə padixahining **15** Wə Həzəkiya Pərvərdigaroja dua kılıp mundak kolidin kutkuzoqanmu? **34** Hamat wə Arpad degən yurtlarning ilah-butliri kəni? Səfarwaim, Hena wə Iwwah xəhərlirinin ilah-butliri kəni? Ular Samariyəni menin kolumnin kutkuzoqanmu?! **35** Muxu əl-yurtlarning ilah-butlidakın ez zeminini kutkuzoqan zadi kim bar? Xundak ikən, Pərvərdigar Yerusalemı menin kolumnin kutkuzalamadu?» — dedi. **36** Əməmma həlk sükit kılıp uningoja jawabın heqşəndək bir sez kılımdı; qünki padixahning buyruki xuki: — «Uningoja kılımdı; qünki padixahning buyruki xuki: — «Uningoja jawab bərməngərlər». **37** Andin Hilkyanıng oqlı, ordini baxkurdiojan Eliakim, orda katipi Xəbna wə Asafning taxlıwatkən; qünki ularning ilah-butlirini otka baxkurdiojan Eliakim, orda katipi Xəbna wə Asafning taxlıwatkən; qünki ularning ilah-butliri otka oqlı, orda təzkiriqisi Yoahlar kiyim-keqəklərini yırtıxp, insan koli bilən yasalojanlı, yaqəq wə tax, halas; xunga Həzəkiyanıng yenioja kelip, Rab-Xakəhning gəplirini uningoja uitkurdı.

19 Xundak boldiki, Həzəkiya buni anglojanda, kiyim-keqəklərini yırtıp, əzini bəz bilən kaplap Pərvərdigarning ibadəthanisoja kirdi. **2** U ordini baxkurdiojan Eliakim, orda katipi Xəbna wə kahinlarning aksaklärini bəz kaplanıjan peti Amozning oqlı Yəxaya pəyojəmbərgə əwətti. **3** Ular uningoja: — Həzəkiya mundak dəydi: — «Balilar tuoqulay dəp kələqanda anining tuoqkudək hələ kəlməqəndək, muxu

Yerusalemning kizi kâyninggâ qarap bexini qaykaydu; **22** sən kimni mazak kılıp kupurluk kıldığ? Sən kim qarxi awazingni kêtürüp, Nəziringni üstün kıldığ? Israildiki Muğaddəs Bolqoqioja kərxi! **23** Əqliliring arkılık sən Robni mazak kılıp; «Mən nuroqunlıqın jəng hərwilirim bilən taqı qokkisiqa, Liwan taq baqrılırioja yetip kəldimki, Uning ezig kədir dərəhlirini, esil karioqlayırını kesiwetimən; Mən uning əng qət turalqoisoja, Uning əng bük-baraksan ormanzalıqıja kirip yetimən. **24** Əzüm kuduk kolap yaka yurtning süyini iqtim; Putumning uqidala man Misirning barlıq dərya-estənglirini kürutuwattım — deding. **25** — Sən xuni anglap bakmiojanmidig? Uzundin buyan Mən xuni bekitkənmənki, Kədimdin tartip xəkilləndürgənmənki, Həzir uni əməlgə axurdumki, Mana, sen kələ-ə-koroqlanlıq xəhərləni harabilerga aylandurdug; **26** Xuning bilən u yərdə turuwatqanlar küqsızlinip, Yərgə karitip koyuldu, xərməndə kılındı; Ular əstiwtəkən ot-qeptək, Yumran kek qəplərdik, Əgzidiki ot-qeplər əsmay kürup kətkəndək boldi. **27** Bırak sening oltuqojiningni, ornungdin turqojiningni, qıkıp-kirginingi wə Manga kərxi ojaljirlıxip kətkinining biliman; **28** Sening Manga kərxi ojaljirlıxip kətkənlilikning, həkavurlixip kətkənlilikning kulikiməja yətkənlili tüpeylidin, Mən kərmikimni burningdin etküzimən, Yüginimni aqzingoja salıman, Wə ezung kəlgən yol bilən seni kəyturiman. **29** İ [Həzəkiya], xu ix sanga alamat bexarət boliduki, Muxu yili əzlükidin eskan, İkkinqi yili xulardın qıkkalarunu silərnəng rizkinglər bolidu; Üçinqi yili bolsa teriyisilər, orisilər, üzüm kəqətlərinə tikisilər; Ulardın qıkkən mewiləri yəysilər. **30** Yəhudə jəmatining keçip kütuləşən kəldisi bolsa yəna təwəngə qarap yiltız tartıdu, Yukirioja qarap mewa beridu; **31** Qünki Yerusalemın bir kəldisi, Zion teqidin keçip kütuləşənlar qıkıdu; Samawi koxumlarning Sərdarı boloqan Pərvərdigarning otluk muhəbbiti muxuni ada kılıdu. **32** Xunga, Pərvərdigar Asuriyə padixahı toqıruluk mundak dəydu: — U ne muxu xəhərgə yetip kəlməydu, Nə uningoja bir tal okmu atmayıdu; Nə kalkənni kêtürüp aldiqə kəlməydu. **33** U Na uningoja kərita kaxalarnımı yasimaydu. **34** U kayısı yol bilən kəlgən bolsa, U yol bilən kəytidən wə muxu xəhərgə kəlməydu — dəydi Pərvərdigar, **35** — Qünki Əzüm üçün wə Mening kulum Dawut üçün uni ətrapidiki sepidək koqdap kütküzimən». **36** Xu keqə xundak boldiki, Pərvərdigarning Pərixtisi qıkıp, Asuriyəliklərning bargahıda bir yüz səksən bəx ming əskərni urdi; mana, kixılər ətigəndə ornidin turoqanda, ularning həmmisining elgənlilikini kerdil! **37** Xunga Asuriyə padixahı Sənnaherib qekinip, yoloja qıkıp, Ninəwa xəhîrigə kaytip turdi. **38** Wa xundak boldiki, u əz buti Nisrokning buthanısında uningoja qoqunuñutkanda, oqulları Adrammələk həm Xarezər ni kiliqlap eltürüwötti; andin ular bolsa Ararat degen yurtka keçip kətti. Uning oqlı Esarhəddon uning ornidə padixahı boldi.

yüzünü tam tərəpkə kılıp Pərvərdigarça dua kılıp: **3** **1** Pərvərdigar, Sening aldingda menin həkikət wə pak dil bilən mengip yürgənlilikimni, nəziring aldingda durus boloqan ixlarnı kılıqlanlıklıqimni əsləp koyqaysən, — dedi. Wə Həzəkiya yiçələp ekip kətti. **4** Yəxaya qıkıp ordidiki ottura høyliqə yətməstə, Pərvərdigarning sezi uningoja yetip mundak değəndə: — **5** Yenip berip həlkimming bacławmqisi Həzəkiyaqa mundak degin: — «Pərvərdigar, atang Dawutning Hudasi mundak dəydi: — «Duayingni anglidim, kez yaxlırlığını kerdüm; mana, Man seni sakayıtimən. Üçinqi künidə Pərvərdigarning eyigə qıkışən. **6** Künlirringə Mən yənə on bəx yil koximən; xuning bilən Mən seni wə bu xəhərni Asuriyə padixahining kolidin kütküzimən; Əzüm üçün wə kulum Dawut üçün Mən bu xəhərni ətrapidiki sepidək koqdadayman. **7** (Yaxaya bolsa: — «Ənjiyr poxkili təyyarlangılar, dedi. Ular uni elip kəlip, yarisoja qaplıwi, u sakayıdı. **8** Həzəkiya Yəxayadın: Pərvərdigar meni sakayıtip, üçinqi künü uning eyigə qıkıdojanlıklıqimni ispatlayıdoqanoja kəndak bəxərətlək alamət bolidu? — dəp soriojanıdi. **9** Yaxaya: — Pərvərdigarning Əzi eytkan ixini jəzمان kılıqlıqlıqını sanga ispatlax üçün Pərvərdigardin xundak bəxərətlək alamət boliduki, sən kuyaxning pələməpə üstigə qüzxən sayisining on basquq aldiqə mengixi yaki on basquq kəynigə yenixini halamsən? — dedi. **10** Həzəkiya: Kuyax sayisining on basquq aldiqə mengixi asan; saya on baxquq kəynigə yansun, degənidə. **11** Xuning bilən Yəxaya pəyəməbər Pərvərdigaroja nida kıldı wə U kuyaxning Ahaz padixah kurojan pələməpə basquqılıri üstigə qüzxən sayisini yandurup, on basquq kəynigə mangduru. **12** Xu paytta Baladanning oqlı Babil padixahı Merodak-Balandan, Həzəkiyanı kesal bolup yetip kaptı, dəp anglap, hatlər hədiya bilən əwatti. **13** Həzəkiya bolsa əqlilərning gepini tingxap, ularoja barlıq, həzinə-ambarlırını, kümütxni, altunni, dora-dərmanları, sərhil maylarnı, sawut-korallar ambiridiki həmmini wə bayılıklırının barlığını kərsətti; ordisi wə pütkül padixahlıqı iqidiki nərsilərdin Həzəkiya ularoja kərsətmigən birimi kalmıdı. **14** Andin Yəxaya pəyəməbər Həzəkiyaning aldiqə berip, uningdin: — «Muxu xikilər nemə dedi? Ular seni yoklaşxa nədin kəlgən?» — dəp soridi. Həzəkiya: — «Ular yırak bir yurttin, yəni Babilin kəlgən» dedi. **15** Yəxaya yənə: — «Ular ordangda nemini kerdil?» — dəp soridi. Həzəkiya: — «Ordamda bar nərsiləri ular kərdi; bayılıklırımmı arisidin mən ularoja kərsətmigən birimi kalmıdı» — dedi. **16** Yəxaya Həzəkiyaqa: Pərvərdigarning sezinə anglap koyojin: — **17** — Mana xundak künler keliiduki, ordangda bar nərsilər wə bügüngə kədar ata-bowlirinq toplap, saklap koyojan həmmə Babiloja elip ketiliidu; heqnərsə kalmaydu — dəydi Pərvərdigar. **18** — Həmdə Babililər oqulliringni, yəni ezungindən bolqan əwladlıringni elip ketidü; xuning bilən ular Babil padixahining ordisidə aqşat bolidu. **19** Həzəkiya əmdi eż-ezığa «Əz künlirimdə bolsa aman-

20 Xu künlerdə Həzəkiya ejəl kəltürgüçü bir kesəlgə muptila boldı. Amozning oqlı Yəxaya pəyərəmbər uning kexişa berip, uningqo: — «Pərvərdigar mundak dəydi: — — Əyüng tooruluk, wəsiyət kılqın; qünki ejəl kəldi, yaxımışən» — dedi. 2 [Həzəkiya] bolsa

apirodiqan nor yasiojanlıki «Yəhuda padixahlirining tarih-təzkiriliri» degən kitabta pütülgən tarih-təzkiriliri» degən kitabta pütülgən əməsmidi? **21** Manassəh ata-bowilirining arısida uhlidi; oqlı Manassəh ornida padixaḥ boldi.

21 Manassəh padixaḥ bolojanda on ikki yaxta bolup, Yerusalemda əllik bax yil səltənat kıldı. Uning anisining ismi Həzfibah idi. **2** U Pərvərdigar Israillarning aliddin həyədə qıkırıvatkan yat allikkörning yirginqlik adətlirigə ohxax ixlar bilən Pərvərdigarning nəziridə rəzil boloļanni kıldı. **3** U atisi Həzəkiya buzup yokatkan «yukırı jaylar»nı käytidin yasatti; u Baaloja atap kurbangahları saldurup, Israilning padixaḥi Aḥab kılqandak bir Axerah məbəd yasidi; u asmandiki nuroqunlioqan ay-yultuzlaroja bax urdi wə ularning kullukçıja kirdi. **4** U Pərvərdigarning eyidimu kurbangahları yasatti. Xu ibadəthana toopluluk Pərvərdigar: Mən Yerusalemda Mening namimni koyıman, degenidi. **5** U Pərvərdigarning eyininq ikki həylisida «asmannıng koxunu»qı kurbangahları atap yasatti. **6** Ez oqlını ottin etküzdi; jagudərçilik bilən palçılık ixlətti, ezigə jinkəxlər bilən əpsunqırları bekitti; u Pərvərdigarning nəziridə san-sanaksız rəzillikni kılıp uning oqəzipini kozoji. **7** U yasatkan «Axerah» oyma məbədini [Hudanıng] eyigə koydi. Xu ey toopluluk Pərvərdigar Dawutka wə uning oqlı Sulaymanoja: — «Bu eydə, xundakla Israilning həmmə kəbililirining zəminləri arisidin Mən tallıqan Yerusalemda Ez namimni əbadiqqa kəldüriman; **8** əgər Israil pəkət Mən ularoja təpilojan barlıq əmrərgə, yəni Əz kulum Musa ularoja buyruqan barlıq ənənəvi muwapiq əməl kılıxka kengül köysilə, Mən ularning putlularını ata-bowlırıqna təksim kilən bu zemindin käytidin neri kilmayman», degenidi. **9** Lekin ular kulač salmayttı; xunglaxjumu, Manassəh ularını xundak azdurdiki, ular Pərvərdigar Israillarning aliddin əhalak kılıqan yat allikkörnin axurup rəzillik kılatti. **10** Xunga Pərvərdigar Ez əlliləri bolovan pəyəməberlərinin wasitisi ərkilik mündək dedi: — **11** Yəhudanıng padixaḥi Manassəh bu yirginqlik ixlərini kılıp, hətta uningdin ilgiri etkən Amoriylar kılıqan barlıq rəzilliktin ziyyədə rəzillik kılıp, uning butluları bilən Yəhudanımu gunahqa azdurqını üçün **12** Israilning Hudasi Pərvərdigar mündək dəydi: — «Mən, Yerusalem bilən Yəhudanıng üstügə xundak balayı'apat kəltürimənki, kimki uni anglıslı kulaklärı zingildəp ketidi. **13** Mən Samariyəni əlqığın tana wə Aḥabning jəmətinini təkxürgən tik əlqığını yip bilən Yerusalemni təkxürtimən; kixi əqəmni qaykap sürtkəndin keyin düm kəmtürüp koyojandək, Yerusalemni qaykap ərəyimən. **14** Mən mirasımning əlqənən kələşənliklərini waz keqip, dükəmənlirining kolioja tapxurıman; ularını həmmə dükəmənlirigə bulang-talang obyekti wə olja kılıp berimən; **15** Qünki ular Mening nəzirimdə rəzil boloļanni kılıp, ularning ata-bowlırı Misirdin qıkıkan kündin tartıp bügüngiqa oqəzipimni kozojap kıldı. **16** Manassəh əmədi pütükil Yerusalemı bir qətidin yənə bir qətigiqə kənoja toldurup, kep nahək kan tekküzdi wə ohxaxla ezi kiliwatkan gunahı bilən Yəhudaları azdurup, ularning Pərvərdigarning nəziridiki rəzillikni kılıxıja səwəb boldi. **17** Manassəhning baxka ixləri həm kılıqanlırinin kulač salmiojanlıkı təpəylidin Pərvərdigarning bizə həmmisi, jümlidin u sadir kılıqan gunah «Yəhuda kozojalıqan oqəzipi intayın daňxətlik, dedi. **14** Xuning

padixaḥlirining tarih-təzkiriliri» degən kitabta pütülgən tarih-təzkiriliri» degən kitabta pütülgən əməsmidi? **18** Manassəh ata-bowilirining arısida uhlidi wə ez eyining beoja, yəni Uzzahning beoja dəpnə kılındı. Andin oqlı Amon uning ornida padixaḥ boldi. **19** Amon padixaḥ bolojanda yığırma ikki yaxta bolup, Yerusalemda ikki yil səltənat kıldı. Uning anisining ismi Məxulləmet idi; Yotbaḥlık Həruzning kizi idi. **20** Amon atisi Manassəh kılıqandak Pərvərdigarning nəziridə rəzil boloļanni kılatti. **21** U atisi mangojan barlıq yollarda mangatti; u atisi kullukında bolovan butlarning kullukında bolup, ularoja səjdə kılıp, **22** Pərvərdigarning yolida yürməy, ez ata-bowlırıning Hudasi Pərvərdigarnı tərk kıldı. **23** Əmdi Amonning hizmətkarları padixaḥni kəstləp, uni ez ordisida eltırdı. **24** Lekin yurt həlkə Amon padixaḥni kəstləğənlərinin həmmisini eltırdı; andin yurt həlkə uning ornida oqlı Yosiyani padixaḥ kıldı. **25** Amonning baxka ixləri həm kılıqanlırinin həmmisi «Yəhuda padixaḥlirining tarih-təzkiriliri» degən kitabta pütülgən əməsmidi? **26** U Uzzahning beoja ez kəbrisiədə dəpnə kılındı. Andin oqlı Yosiya uning ornida padixaḥ boldi.

22 Yosiya padixaḥ bolojanda səkkiz yaxta bolup, Yerusalemda ottuz bir yil səltənat kıldı. Uning anisining ismi Yədiddəh idi; u Bozkatlıq Adayanıng kizi idi. **2** Yosiya Pərvərdigarning nəziridə durus boloļanni kılıp, hər ixta atisi Dawutning barlıq yolida yürüp, nə ongoja nə soloja qətnəp kətmidi. **3** Padixaḥ, Yosiya səltənitinən on sakızıqını yıldı, padixaḥ, Məxulləmənənərisi, Azaliyanıng oqlı katip Xafannoja Pərvərdigarning eyigə swatip: — **4** «Bax kahin Hılkıyanıng kəxiqə qıçıq xuni buyruqinqi, u Pərvərdigarning eyigə elip kelingən, dərwaziwənlər həlktin yioğan pulni sanisun. **5** Andin ular Pərvərdigarning eyini ongxaydiojan ixlərini nazarət kılıqoqı ixqılaroja tapxurup bərsun. Bular həm Pərvərdigarning eyidiki buzulqan yərlərni ongxaxka eydə ixliqüqilərgə, yəni yaqəqqıclar, tamqılar wa taxtixarxoja bərsun. Əlar muxu pul bilən eyini ongxaxka lazım bolovan yaqəq bilən oyuloqan taxlarnı setiwalıns, degin» — dedi. **7** Lekin ularning kolioja tapxurulmuş pulning hesabı kılınmıdi. Qünki ular insap bilən ix kılatti. **8** Bax kahin Hılkıya katip Xafannoja: — Mən Pərvərdigarning eyidə bir Təwrat kitabını taptım, dedi. Xuni eytip Hılkıya kitabını Xafannoja bərdi. U uni okudi. **9** Andin keyin katip Xafan padixaḥlının kəxiqə berip padixaḥka həwər berip: — Hizmətkarları ibadəthanidiki pulni yioğip Pərvərdigarning eyini ongxaydiojan ix beşilirinin kollırıqoja tapxurup bərdi, dedi. **10** Andin katip Xafan padixaḥka: Hılkıya manga bir kitabını bərdi, dedi. Andin Xafan padixaḥka uni okup bərdi. **11** Wə xundak boldiki, padixaḥ, Təwrat kitabının sezlərini anglojanda, ez kiymirlərini yirtti. **12** Padixaḥ Hılkıya kahin bilən Xafanning oqlı Alhikamoja, Mikayanıng oqlı Akbor bilən Xafan katipka wə padixaḥlının hizmətkarı Asayaqə buyrup: — **13** Berip mən üçün wə həlk üçün, yəni pütükil Yəhudadikiler üçün bu tepilojan kitabının sezləri toqrisida Pərvərdigardin yol soranglar. Qünki ata-bowlırımız bu kitabının sezlərige, uningdi ki bizlərgə pütülgənlirigə əməl kılıxka kulač salmiojanlıkı təpəylidin Pərvərdigarning bizə həmmisi, jümlidin u sadir kılıqan gunah «Yəhuda kozojalıqan oqəzipi intayın daňxətlik, dedi. **14** Xuning

bilən Hılkıya kahin, Aḥikam, Akbor, Xafan wə Asayalar jaylaxkan bəqqiwazlarning turaloqlurını qekip oqlattı; Harhasning nəvrisi, Tikwaḥning oqlı kiyim-keqək begi Xallumning ayalı pəyəqəmbər Ḥuldahning 8 U Yəhuda xəhərliridin barlıq kahinlarnı qakırtıp, kəxioja berip, uning bilən sezləxti. U Yerusalem eziqə yıldı. Andin u Gəbadın tartip Bərə-Xebaqıqə xəhərinin ikkinqi məhəllisidə olтурattı. 15 U ularqa kahinlər huxbuy yakıdıcıqan «yukiri jaylar»ni buzup mundak dedi: — Israılning Hudasi Pərvərdigar mundak bulojiwətti; u «dərwazılardiki yukiri jaylar»ni qekip daydu: — «Silerni əwətkən kixığa mundak dəngərlər: — 16 Pərvərdigar mundak daydu: — Mana Mən yenida, yəni xəhər կuwikioja kirix yolinə sol Yəhūdaning padixaḥı okuqan kitabtingən həmmə sezlərinə təripidə idi 9 (əndi «yukiri jaylar»diki kahinlarning əməlgə axurup, bu jayçoja wə bu yərdə turoqularda Yerusalemda Pərvərdigarning kurbangahıqə qikixi balayı apt qüxiřimən. 17 Qünki ular Meni taxlap, baxka ilahılarqə huxbuy yekip, kollirining həmmə ixliyi bilən Mening aqqikimni kəltürdü. Uning üçün Mening kəhrim bu yərgə karap yandı həm eqrürüməydi. 18 Lekin silərni Pərvərdigardin yol soriojılı əwətkən Yəhūdaning padixaḥıqə bolsa xundak dəngərlər: Sən anglojan sezlər tooqrisida Israılning Hudasi Pərvərdigar xundak daydu: — 19 Qünki kenglüng yumxak bolup, muxu jay wa uningda turoqularning wəyrana wə lənətka ayləndurulidiqənləki tooqrisida ularını ayıblap eytikan sezlərimni anglojinqində, Pərvərdigarning alidda ezungni təwən kiliq, kiyimliringni yirtip, Mening aldimda yiqloqinqin üçün, Mənmü duayning anglidim, daydu Pərvərdigar. 20 Buning üçün seni ata-bowliring bilən yiqolixka, ez kəbrəngə aman-hatırjəmlik iqida berixkə nesip kılımən; sening kezliring Mən bu jay üstigə qüxiřidıqan barlıq külptələrni kərməydi. Ular yenip berip, bu həwərnı padixaḥıqə yətküzdi.

23 Padixaḥı adamlərni əwətip, Yəhuda bilən Yerusalemning həmmə aksakallarını ez kəxioja qakırtıp kəldi. 2 Padixaḥı Pərvərdigarning əyigə qikti; barlıq Yəhūdadıki ər kixilar wə Yerusalemda turuwatqanlarning həmmisi, kahinlər bilən pəyəqəmbərlər, yəni barlıq həlk, əng kiqikidin tartip qongiojqə həmmisi uning bilən billə qikti. Andin u Pərvərdigarning əyidə tepliqən əhədə kitabining həmmə sezlərinə ularqa okup bərdi. 3 Padixaḥı tūwrükning yenida turup Pərvərdigarning alidda: — Pərvərdigaroja əgixip pütün kəlbim wə pütküllənem bilən Uning əmrəlirini, həküm-guwahlıkları wə bəlgilimilirini tutup, ubxu kitabta pütülgən əhdiga əməl kılıman dəp əhdiga ezzini baqlıdı. Xuning bilən həlkinqən həmmisimə əhdə alidda turup uningoja ezzini baqlıdı. 4 Andin keyin padixaḥı, bax kahin Hılkıya bilən orun basar kahinlərə wə həm dərvaziwənlərə: — Baaloja, Axərah, butioja wə asmannıng barlıq koxuniqə atap yasaloqan barlıq əswab-üskünlərni Pərvərdigarning əyidin qikiriwetinqələr, dəp əmr kildi; u bularni Yerusalemning sırtida, Kidron etizlikidə keydürüdərək külürləri Bayt-Əlgə elip bardi. 5 U Yəhuda padixaḥılinirən Yəhuda xəhərliridiki «yukiri jaylar»da həmdə Yerusalemning ətraplıridiki «yukiri jaylar»da huxbuy yanduruxka tikligən but kahinlərini, xuningdək Baaloja, kuyaxka, ayoja, yultuz türkümləriqə həmdə asmannıng barlıq koxuniqə huxbuy yakkıqilarnı ixtin həydiwətti. 6 U Pərvərdigarning əyidin Axərah butni elip qikip Yerusalemning sırtioja elip berip, Kidron jiloqisoja apirip xu yərdə keydürüp kukum-talkan kiliq ezip, topisini addiy pukralarning kəbrilərini üstigə qeqiwətti. 7 Andin u Pərvərdigarning əyigə

jaylaxkan bəqqiwazlarning turaloqlurunu qekip oqlattı; bu əylərdə yənə ayallar Axərah butka qədir toküydi. 8 U Yəhuda xəhərliridin barlıq kahinlarnı qakırtıp, eziqə yıldı. Andin u Gəbadın tartip Bərə-Xebaqıqə xəhərinin ikkinqi məhəllisidə olтурattı. 15 U ularqa kahinlər huxbuy yakıdıcıqan «yukiri jaylar»ni buzup bulojiwətti; u «dərwazılardiki yukiri jaylar»ni qekip daydu: — «Silerni əwətkən kixığa mundak dəngərlər: — 16 Pərvərdigar mundak daydu: — Mana Mən yenida, yəni xəhər կuwikioja kirix yolinə sol Yəhūdaning padixaḥı okuqan kitabtingən həmmə sezlərinə təripidə idi 9 (əndi «yukiri jaylar»diki kahinlarning əməlgə axurup, bu jayçoja wə bu yərdə turoqularda Yerusalemda Pərvərdigarning kurbangahıqə qikixi balayı apt qüxiřimən. 17 Qünki ular Meni taxlap, baxka ilahılarqə huxbuy yekip, kollirining həmmə ixliyi bilən Mening aqqikimni kəltürdü. Uning üçün Mening kəhrim bu yərgə karap yandı həm eqrürüməydi. 18 Lekin silərni Pərvərdigardin yol soriojılı əwətkən Yəhūdaning padixaḥıqə bolsa xundak dəngərlər: Sən anglojan sezlər tooqrisida Israılning Hudasi Pərvərdigar xundak daydu: — 19 Qünki kenglüng yumxak bolup, muxu jay wa uningda turoqularning wəyrana wə hənətka ayləndurulidiqənləki tooqrisida ularını ayıblap eytikan sezlərimni anglojinqində, Pərvərdigarning alidda ezungni təwən kiliq, kiyimliringni yirtip, Mening aldimda yiqloqinqin üçün, Mənmü duayning anglidim, daydu Pərvərdigar. 20 Buning üçün seni ata-bowliring bilən yiqolixka, ez kəbrəngə aman-hatırjəmlik iqida berixkə nesip kılımən; sening kezliring Mən bu jay üstigə qüxiřidıqan barlıq külptələrni kərməydi. Ular yenip berip, bu həwərnı padixaḥıqə yətküzdi. 10 Yosiya heqkim ez oqlı yaki kizini Molakkə atap ottin ətküzmisun dəp, Hınnomning oqlining jılıqisidiki Tofətnimu buzup bulojiwətti. 11 Pərvərdigarning əyigə kiridiqan yolinə eozizida Yəhuda padixaḥıları kuyaxka təkdim kiliq koypən atlarnı xu yərdin yetkəp, «kuyax hərwilirinə otta keydürüdə (ular [ibadəthanining] hərwilirinə jaylaxkan, Natan-Mələk deqən aqwatuning əyinining yenida turattı). 12 Padixaḥı, yəna Yəhuda padixaḥıları Ahənzin balihisining egzisidə saldurojan kurbangahıları wə Manassəh Pərvərdigarning əyinining ikki həylişinə yasatkan kurbangahıları qekip kukum-talkan kiliwətti; u ularning topisini u yərdin elip, Kidron jiloqisoja qeqiwətti. 13 Israılning padixaḥı Sulayman Yerusalemning məxrək təripigə wə «Halak teoji»ning jənubioja Zidoniylarning yirginqlik buti Axtarot, Moabiylarning yirginqlik buti Kemox wə Ammonlarning yirginqlik buti Milkomoja atap yasatkan «yukiri jaylar»nimə padixaḥı buzup bulojiwətti. 14 U but tüwrüklərini parçılüp, Axərah butlirini kesip yikitip, ular turoyan yələrni adəm səngəkləri bilən toldurdı. 15 U yəna Israılın gunahqə putlaxturojan, Nibatning oqlı Yəroboam Bəyt-Əldə saldurojan kurbangahı bilən «yukiri jay»ni, ularını buzup qaktı, andin keyin «yukiri jay»ni keydürüp kukum-talkan kiliwətti, Axərah butlinimə keydürüwətti. 16 Yosiya burulup karap, təqdiqi kəbrilərni körüp, adəm əwətip kəbrilərdiki səngəklərni kolap qikirip, kurbangahı üstidə keydürüdə, xu yol bilən uni bulojiwətti. Bu ixlar Pərvərdigarning kalamını yətküzüp, dal ularını aldın'ala bəxarət kiliq jakarlıqan Hudanıq adiminining sezininə əməlgə axuruluxi idi. 17 Andin Yosiya: Kəz aldımdıki bu kəbrə texi kimning? — dəp soridi. Xəhərdikilər uningoja: Bu Yəhūdadın kəlgən, silininq Bəyt-Əldik kurbangahı buzqan muxu ixlini bəxarət kılıqan Hudanıq adiminining kəbrisi ikən, dedi. 18 Yosiya: — Uni koyunglar, heqkim uning səngəklərini midirlətmisun, dəp buyrudi. Xuning bilən ular uning səngəklərini bilən Samariyədin kəlgən pəyəqəmbərninq səngəklirigə heqkimni təkkiwətti. 19 Andin Yosiya Israılning padixaḥıları Pərvərdigarning əyizipini kozojıqan, Samariyəning xəhərliridə yasatkan «yukiri jaylar»diki barlıq eylərni qikti; u ularını Bəyt-Əldə kılıqandək kiliq, yokattı. 20 U yərənlərdiki «yukiri jaylar»qa has bolən həmmə kahinlarnı kurbangahıning üstidə eltürüp, kurbanlıq kıldı, andin ularning üstigə adəm səngəklərini keydürüdə; u ahirdə Yerusalemə yaqın bardi. 21 Padixaḥı barlıq həlkə yarlıq, qüxiřüp: — Bu əhədə kitabida pütülgəndək, Hudayinglər Pərvərdigaroja

«etüp ketix həyti»ni etküzünglər, dəp buyrudi. **22** tenip uning həkümranlıqoja қarxi qıktı. **2** Xu «Batur həkimlər» Israilning üstidin həküm sürgən wakitlarda Pərvərdigar uningoja hujum kılıxka künlərdin tartip, nə Israil padixahlirining wakitlirida Kaldıylər bulangqlar xaykisi, Suriylər bulangqlar nə Yəhuda padixahlirining wakitlirida undak bir xaykisi, Moabiyalar bulangqlar xaykisi, wə Ammoniyalar «etüp ketix həyti» etküzütlüp bəkməqanı; **23** bulangqlar xaykilirini kozojidi; u ularni Yəhudani Yosiya padixahning səltənitining on səkkizinqi yıldı, əhalak kılıx üçün kozojidi. Bu ixlar Pərvərdigar Oz Pərvərdigaroja atap bu «etüp ketix həyti» Yerusalemda küləri bolovan pəyərəmərlər arkilik agah kıləqan etküzüldi. **24** Xuningdək Yosiya Yəhuda yurtida wə səz-kalamining əmələgə axuruluxi idi. **3** Dərwəkə Yerusalemda pəyda bolovan jinkəxlər wə palqlarını, Pərvərdigarning eytkinidək, Manassəhning gunahlıları tərafim məbədləri, hərkəndək buturlar wə barlık baxka tüپəylidin Yəhudanı Əz kezərindən nəri kılıx üçün, bu lənətlik nərsilərni zemindən yokattı. Uning xundak ixlar ularning bexiqə qüxti. **4** Qünki [Manassəhning] kılıxining məksəti, Hilmija kahin Pərvərdigarning eyidin nahək kan teküپ, Yerusalemni nahək kanları bilən tapkan kitabta hatırılığın Təwrettiki sezlərgə əmal toldurojini tüپəylidin, Pərvərdigar [Yəhudalarını] əpu kılıxtin ibarət idi. **25** Uningdək Musa oqa qüxürülən kılıxka kəngli unimaytti. **5** Yəhəqimning baxka ixliri əkanunoja intilip pütün ələbi, pütün jeni wə pütün həm kıləqanlırinin həmmisi «Yəhuda padixahlirining kücki bilən Pərvərdigaroja əyti, ezini beqixliojan tarix-təzkiriləri» degən kitabta pütilgən əməsmidi? **6** bir padixah uningdin ilgiri bəlməqanı wə uningdin Yəhəqim ata-bowlirinə arısında uhildi; oqli Yəhəqim keyinmə uningoja ohxax birsə bolup bəkmidi. **26** uning ornida padixah boldi. **7** Misirning padixahı Ləkin Pərvərdigarning aqqikə Manassəhning Əzini bolsa əz yurtidin ikkinçi qıkmidi. Qünki Babilning rənjitkən barlık rəzillikləri tüپəylidin Yəhuda oqa padixahı «Misir ekini»dən tartip Əfrət dəryasığa tutaxkandın keyin, Əzining xiddətlik oqəzipidin yanındı. **27** Pərvərdigar: — Israilni taxlıqandək Yəhudanı Əz **8** Yəhəqim padixahı bolovanada on səkkiz yaxta bolup, kezəmdən nəri kılıman wə Əzüm tallıqan bu xəhər üq ay Yerusalemda saltənat kıldı, Uning anisining ismi Yerusalemni wə Mən: — «Mening namim xu yərədə Nahuxta idi; u Yeruselemlək əlnatannıng kizi idi. **9** bolidu» degən xu ibadəthanını tərk kılımən, dedi. **28** Yəhəqim atisining barlık kıləqanlıridək Pərvərdigarning Yosyaning baxka əməlləri həm kıləqanlırinin həmmisi nəziridə rəzil bolovanı kıldı. **10** Babilning padixahı «Yəhuda padixahlirining tarix-təzkiriləri» degən kitabta Nebokadnəsarning sərdarları Yeruselemoja jəng kılıqli pütilgən əməsmidi? **29** Uning künləridə Misirning qıkip, xəhərni kamal kıldı. **11** Uning sərdarları padixahı Pirəvn-Nəko Asuriyəning padixahı oqa hujum xəhərni kamal kılıp turoqanda Nebokadnəsər əzimü kılıqli Əfrət dəryasığa bardi. U qəqədə Yosiya padixah xəhərning sırtıqə qıktı. **12** Andin Yəhudanıng Pirəvn bilən soküxuxka qıktı; ləkin Pirəvn uni kerüp padixahı Yəhəqim bilən anisi, barlık hizmətkarları, Məgidddoda uni eltürdi. **30** Jan həlkəmida hizmətkarları əməldarları wə aqwatlıri Babil padixahının aldoja uni jəng hərwasığa selip Məgidddoda Yeruselemoja elip qıkip uningoja tən bərdi. Xundak kılıp Babilning kelip, uni əz kəbrisidə dəpnə kıldı. Yurt həlkə Yosyaning padixahı əz səltənitining səkkizinqi yıldı uni əsir oqları Yəhəqaznı məsih kılıp, atisining ornida padixah kılıp tuttu. **13** Nebokadnəsər Pərvərdigarning eyidiki kıldı. **31** Yəhəqaz padixah bolovanada yigirmə üq barlık həzinilər bilən padixahının ordisidəki həzinilərni yaxta bolup, üq ay Yerusalemda saltənat kıldı. Uning elip kətti; Pərvərdigar agah bərginidək, u Israilning anisining ismi Həmatul idı; u Libnahlık Yərəmianing padixahı Sulayman Pərvərdigarning ibadəthanisini üçün kizi idi. **32** Yəhəqaz bowlirili barlık kıləqanlıridək, yasatkan həmmə altun kaqa-əswablarnı kesip sekəti. Pərvərdigarning nəziridə rəzil bolovanı kıldı. **33** Əmdə **14** Yeruselemning barlık ahalisini, jümlidin həmmə Pirəvn-Nəko uning Yerusalemda saltənat kılmaslıq əməldarlar, həmmə batur palwanlar, jəmiy bolup on üçün, uni Hamat yurtidiki Riblahda solap kəydi wə ming asırni wə barlık hünərəvənlər wə temürqilərnimü [Yəhuda] zəmininə yüz talant kiumix bilən bir talant elip kətti; yurttiki həlkətin əng namratlardın baxka altun selik qüxürdi. **34** Andin Pirəvn-Nəko Yosyaning heqkim kalmidi. **15** U Yəhəqimini Babilə elip oqları Eliakimni atisining ornida padixah kılıp, ismini kətti wə xuningdək padixahının anisini, padixahının Yəhəqimoja eżgərtti. U Yəhəqaznı ezi bilən Misiroja ayallırını, uning aqwatlıri wə yurttiki metivərlərni elip kətti; Yəhəqaz Misiroja kelip xu yərədə eldi. **35** Əsir kılıp Yeruselemdin Babilə elip bardi. **16** U batur-Yəhəqim kiumix bilən altunni Pirawngə bardi; ləkin palwanlarning həmmisini (yətə ming idı), hünərwan Pirəvnning xu buyrukını ijra kılıp pulni tapxurux wə temürqilərnin (jəmiy bir ming idı) — bularning üçün yurtka hərbir adəmning qamioja karap baj-alwan həmmisi jənggiwar adəmlər bolup, Babilning padixahı ələrni əsir kılıp, Babilə elip kətti. **17** Andin Babilning hərbiriga saloqan elqəm boyiqə Pirəvn-Nəko oqa berixka padixahı Yəhəqimini taqisi Mattaniyani uning ornida yioqanıdı. **36** Yəhəqim padixah bolovanada yigirmə bəx padixah kılıp, uning ismini Zədəkiyaqə eżgərtti. **18** yaxta bolup, on bir yıl Yerusalemda saltənat kıldı. Uning Zədəkiya padixah bolovanada yigirmə bir yaxta bolup, anisining ismi Zibidəh idı; u Rumahlık Pədayanıng on bir yıl Yerusalemda saltənat kıldı. Uning anisi kizi idi. **37** Yəhəqim bowlirili barlık kıləqanlıridək on bir yıl Yerusalemda saltənat kıldı. Uning anisi libnahlık Yərəmianing kizi bolup, ismi Həmatul Pərvərdigarning nəziridə rəzil bolovanı kıldı. **20** Pərvərdigarning Yeruselemoja həm Yəhuda oqa karatkən oqəzipi tüپəylidin, Pərvərdigar ularni Əz həzuridin

24 Uning künləridə Babilning padixahı Nebokadnəsər [Yəhuda oqa] hujum kılıxka qıktı; Yəhəqim uningoja üq yiloqə bekindi boldi, andin uningdin

həydiwatküqə bolovan arılıcta, təwəndiki ixlar yüz bərdi: — awval, Zədəkiya Babil padixahıqə isyan kətirdi.

25 Andin xundak boldiki, uning səltənitining tokkuzinqi yılı, oninqi ayning oninqi künidə Babil padixahı Nebokədnəsar pütükil koxuniqə yetəkçilik kılıp Yerusaleməqə hujum klixıqə kəldi; həmdə uni körxewlip bargah kürup, uning ətrapıda qaxa-potaylərni kuruxtı. **2** Xuning bilən xəhər Zədəkiyaning on birinqi yilioqıqə muhəsiridə turdu. **3** Xu yili tetinqi ayning tokkuzinqi künidə xəhərda eojir kəhətçilik həmmimi baskan wə zemindikər üçünmu həq ax-ozuk kalmıqanıdi. **4** Xəhər sepili bəsildi; barlıq jənggiwar ləxkərlər qaqqmakçı bolup, tün keqida bədər tikiwetixti. Ular padixahının baqqışıqə yekin «ikki sepi» arılıkiddi dərvazidin ketixti (kaldıylar bolsa xəhərnıng həryenidə turrtı). Ular [İordan ilqəsidi] «Arabəh tüzlənglikı»nı boylap keqixti. **5** Lekin kaldıylərning koxunu padixahını kooqlap Yeriho tüzlənglikidə Zədəkiyaqə yetixti; uning pütün koxunu uningdin tarkılıp katkanidi. **6** Wə ular padixahını tutup, Riblah xəhīrigə, Babil padixahının aldioja apardı; ular xu yerdə uning üstigə həküm qılqardi. **7** [Babil padixahı] Zədəkiyaning oqçullarını uning kez aldıda kətl kıldı; andin Zədəkiyaning kezlini oyuvətti; u uni mis kixənlər bilən baqlap, Babiləqə elip bardı. **8** Wə bəxinqi ayning yəttinqi künidə (bu Babil padixahı Nebokədnəsarning on tokkuzinqi yılı idi) Babil padixahının hizmatkarı, pasiban begi Nebozar-Adan Yerusaleməqə yetip kəldi. **9** U Pərvərdigarning eyini, padixahının ordısını wə xəhərdiki barlıq eylərni kəydürüwətti; barlıq bəhəywət imarətlərgə u ot koyup kəydürüwətti. **10** Wə pasiban begi yetəkçilikidiki kaldıylərning pütükil koxunu Yerusalemınnı ətrapıdıcı pütükil seplinili erüwətti. **11** Pasiban begi Nebozar-Adan xəhərda ələqənən baxxa kixilərni, Babil padixahı tarapka keqip təslim bolovanları wə kalojan hünərəvənlərni əsir kılıp ularnı elip kətti. **12** Lekin pasiban begi zemindikə əng namratlarning bir hissəmini üzümzarlıqları pərwix klixıqə wə terikçilik klixıqə kıldurdu. **13** Kaldıylar Pərvərdigarning eyidiki mistin yasalojan ikki tüwrukni, das təgliliklərini wə Pərvərdigarning eyidiki mistin yasalojan «dengiz»ni qekip, barlıq misirini Babiləqə elip kətti. **14** Ular yəna [ibadətə ixlitiliqidən] idixlər, gürjak-bəlgürjəklər, lahxıgırılar, piyalə-təhsilər həm mistin yasalojan barlıq əswablarnı elip kətti; **15** huxbuydanlar wə qəqilərni bolsa, altundın yasalojan bolsimu, kümüxtin yasalojan bolsimu, ularning həmmisini pasiban begi elip kətti. **16** Wə Sulayman [padixah] Pərvərdigarning eyi üçün mistin yasatqan ikki tüwruk wə «dengiz»ni, xundakla das təgliliklərini elip kətti; bu mis saymanlarning eoqırılığını elqəx mumkin əməs idi. **17** Birinqi tüwrukning egizlikli on səkkiz göz, uning üstidiki tajı bolsa mis bolup, egizlikli üç göz idi; uning pütün aylanmış tor xəklidə həm anar nushisida bezəlgənidə, həmmisi mistin idi; ikkinqi tüwrukmu uningoja olhxax bolup, unu anar nushisida bezəlgənidə. **18** Pasiban begi Nebuzar-Adan bolsa bax kahin Seraya, orunbasar kahin Zəfaniya wə ibadathanidiki üç nəpər ixikbəkərnimə əsirgə aldi. **19** U xəhərdin ləxkərlərni baxkuriqidən bir aqşvat əməldarnı, xəhərdin tapkan orda məslihətqılıridən bəxini, yərlik həlkəni ləxkərlikkə tizimlişən, yəni koxunning sədarining katipini wə xəhərdin atmix nəpər yərlik kixini tutti. **20** Pasiban begi Nebuzar-Adan bularını Babil padixahının aldioja, Riblahıqə elip bardı. **21** Babil padixahı Hamat zeminidiki Riblahda bu kixilərni kılıqlap eltürüwətti. Xu yol bilən Yəhuda əz zeminidin sürgün kılındı. **22** Yəhuda zeminidə kalojan kixilərni, yəni Babil padixahı Nebokədnəsar kaldırojan kixilərni bolsa, u ularını idarə klix üçün, ularning üstigə Xafanning nəvrisi, Ahikamning oqlı Gədaliyanı təyinlidi. **23** Dalada ələqənən Yəhūdanıng ləxkər baxlıkları həm ləxkərlər Babil padixahının Xafanning nəvrisi, Ahikamning oqlı Gədaliyanı zemin üstigə həkümənlək klixıqə bəlgiləgenlikini anglap kıldı; xuning bilən [bu ləxkər baxlıkları adəmləri bilən] Mizpah xəhīrigə, Gədaliyaning yenioja kəldi; baxlıklar bolsa Nətəniyaning oqlı Ixmail, Kəraəhning oqlı Yohanan, Nətəfətlik Tanhumətning oqlı Seraya wə Maakat jamatidin birsinən oqlı Jaazaniya idi. **24** Gadaliya ular wə adəmlərmişə: «Kaldıylərgə bekinixtin korkmangalar; zemində olturaklıxip Babil padixahıqə bekinişinə, xundak qılsıngalar silərgə yahxi boludı» dəp kəsəm kıldı. **25** Əmdi yəttinqi ayda xundak boldiki, xələzədə Əlixamanıng nəvrisi, Nətəniyaning oqlı Ixmail on adəm elip kelip, Gədaliyanı həm Mizpahda uning yenida turojan Yəhūdiylar wə Kaldıylərni urup olturdı. **26** Xuning bilən barlıq həlkə, kiqik bolsun, qong bolsun, wə ləxkər baxlıkları ornidin turup Misiroja kirdi; qünki ular Kaldıylərдин korkəttə. **27** Wə xundak boldiki, Yəhuda padixahı Yəhəoakinin sürgün bolovan ottuz yəttinqi yılı on ikkinqi ayning yığırma yəttinqi künidə munu ix yüz bərdi; Əwil-Merodək Babiləqə padixah bolovan birinqi yılı, Yəhuda padixahı Yəhəoakinning kəddini kətürüp, uni zindandin qılqardi; **28** U uningoja mulayim söz kılıp, uning ornını əzi bilən birgə Babilədə turojan baxka padixahıarning ornidin yüksəri kıldı; **29** Xuning bilən Yəhəoakin zindandıki kiyimlərini seliwtetip, əmriniring kalojan hərbir künidə hərdaim padixahı, bilən billə həmdastıhan boluxka tuyəssər boldı. **30** Uning nesiwişi bolsa, [Babil] padixahının uningoja beqixılıqan daimlik iltipati idi; bu iltipat kündilik idi, yəni uningoja əmriniring hərbir künidə tuyəssər kılınojan.

Tarih-təzkirə 1

1 Adəm'ata, Xet, Enox, **2** Kenan, Məhalalel, Yarəd, **3** Hanoh, Mətuxəlah, Ləməh, **4** Nuh, Nuhtin Xəm, Həm, Yafətlər tərəlgən. **5** Yafətninq oqulları Gomər, Magog, Maday, Yawan, Tubal, Məxək wə Tiras idi. **6** Gomərninq oqulları Axkinaz, Difat wə Togarmah idi. **7** Yawanning oqulları Elixah, Tarxix idi, Kittiyalar bilən Rodaniylar uning əwlədləri idi. **8** Həmning oqulları kux, Misir, Put wə Qanaan idı. **9** Kuxning oqulları Seba, Həwiləh, Sabtah, Raamah wə Sabtika idi. Raamaninq oqlı Xeba wə Dedan idi. **10** Kuxtın yənə Nimrod tərəlgən; u yər yüzidə nəhayiti zəbərdəs bir adəm bolup qıktı. **11** Misiñning əwlədləri Ludiylar, Anamiyalar, Ləhabiyalar, Naftuhiyalar, **12** Patrosiyalar, Kasluhiyalar (Filistiyalar Kasluhiyardin qıkkan) wə Kaftoriyalar idi. **13** Qanaandın tunji oqul Zidon terilip, keyin yənə Hət tərəlgən. **14** Uning əwlədləri yənə Yəbusiyalar, Amoriyalar, Gırgaxiyalar, **15** Hıwiyalar, Arkiyalar, Siniylar, **16** Arwadiylar, Zəmariyalar wə Hamatiyalar idı. **17** Xəmning oqulları Elam, Axur, Arfahxad, Lud, Aram; [Aramning oqulları] Uz, Hul, Gətər, Məxək idi. **18** Arfahxadtın Xeləh tərəldi, Xeləhtin Ebər tərəldi. **19** Ebərdin ikki oqul tərəlgən bolup, birining ismi Pələg idi, qünki u yaxıqan dəwrə yər yüzü belənüp kətkənidi; Pələgninq inisining ismi Yoqtan idi. **20** Yoqtandin Almodad, Xələf, Hazarmawət, Yerah, **21** Hədoram, Uzal, Dikləh, **22** Ebal, Abimael, Xeba, **23** Ofir, Həwiləh, Yobab tərəldi. Bularning həmmisi Yoqtanning oqulları idi. **24** Xəm, Arfahxat, Xeləh, **25** Ebər, Pələg, Rəu, **26** Serug, Nahor, Tərah, **27** andin Abram dunyaoğlu kəldi (Abram bolsa İbrahimming ezi). **28** İbrahimming oqulları Ishak bilən Ismail idi. **29** Tewəndikilər ularning əwlədləri: Ismailning tunji oqlı Nebayot bolup, kələqanlır Kedar, Adbəəl, Mibsam, **30** Mixma, Dumah, Massa, Hədad, Tema, **31** Yətur, Nafix, Kədəməh; bularning həmmisi Ismailning oqulları idi. **32** İbrahimming tokili Kəturahdin tərəlgən oqulları Zimran, Yoqxan, Medan, Midian, Ixbak wə Xuañ idı. Yoqxanning oqulları Xeba bilən Dedan idi. **33** Midiyanning oqulları Əfah, Efər, Hanoh, Abida, Əldaah idı. Bularning həmmisi Kəturahning əwlədləri. **34** İbrahimdin Ishak tərəldi. Ishakning oqulları Əsaw bilən Israel idi. **35** Əsawning oqulları Elifaz, Reuel, Yəux, Yaalam wə Korah idı. **36** Elifazning oqulları Teman, Omar, Zəfi, Gatam, Kenaz, Timna wə Amalək idi. **37** Reualning oqulları Nahat, Zərah, Xammah bilən Mizzah idı. **38** Seirning oqulları Lotan, Xobal, Zibion, Anah, Dixon, Ezər wə Dixan idi. **39** Hori bilən Həməm Lotanning oqulları idi (Timna Lotanning singlisi idi). **40** Xobalning oqulları Alyan, Manaħat, Əbal, Xəfi bilən Onam idi. Zibionning oqulları Ayah bilən Anah idı. **41** Anahning oqlı Dixon idi. Dixonning oqulları Hamran, Əxban, İtran bilən Keran idi. **42** Ezərning oqulları Bilhan, Zaawan, Yaakan idi. Dixanning oqulları uz bilən Arran idi. **43** İsraillərə həkümranlıq kılıdiqan padixah bolmioğan zamanlarda, Edom zəminliqə padixah bolovanlar munu xikilər: Beorning oqlı Bela; uning paytəhti Dinhəbah dəp atılıtti. **44** Bela əlgəndin keyin Bozrahlıq Zərahning oqlı Yobab uning orniqə padixah boldi. **45** Yobab əlgəndin keyin Təmanlarning yurtidin

boloğan Huxam uning orniqə padixah boldi. **46** Huxam əlgəndin keyin Bedadning oqlı Hədad uning orniqə padixah boldi; Hədad degən bu adəm Moab dalasında Midiyarlarnı tarmar kılıqan, uning paytəhtining ismi Awit idi. **47** Hədad əlgəndin keyin Məsrəkahlıq Samlah uning orniqə padixah boldi. **48** Samlah əlgəndin keyin dəryə boyidiki Rəhbəttin kələğan Saul uning orniqə padixah boldi. **49** Saul əlgəndin keyin Akborning oqlı Baal-Hanan uning orniqə padixah boldi. **50** Baal-Hanan əlgəndin keyin Hədad uning orniqə padixah boldi. Uning paytəhtining ismi Pay idi. Uning ayalining ismi Məhetəbel bolup, Məy-Zəhəbninq nawrisi, Matrədninq kizi idi. **51** Andin Hədad əldi. **52** Edomluklarning kəbilə baxlıkları: Kəbilə baxlıqi Timna, kəbilə baxlıqi Aliya, kəbilə baxlıqi Yətət, kəbilə baxlıqi Oholibamah, kəbilə baxlıqi Əlah, kəbilə baxlıqi Pinon, **53** Kəbilə baxlıqi Kenaz, kəbilə baxlıqi Teman, kəbilə baxlıqi Mibzar, **54** Kəbilə baxlıqi Mağdiyal, kəbilə baxlıqi İram; bularning həmmisi Edomdiki kəbilə baxlıklıdır.

2 Israelning oqulları Rubən, Ximeon, Lawiy, Yəhədü, Issakar, Zəbulun, **2** Dan, Yüsüp, Binyamin, Naftali, Gad wə Axirdin ibarət. **3** Yəhudanıng oqlı Er, Onan wə Xiləh idı. Bu tıqşylan Qanaanlık Xuyanıng kızidin boloğan. Yəhudanıng tunji oqlı Er Pərvərdigarning nəziridə rəzil boloğanlığından Parwərdigar uning jenini alıjan. **4** Yəhudəoqa kelini Tamardin Parəz bilən Zərah tərəlgən. Yəhudanıng jəmiy bər oqlı boloğan. **5** Parəzning oqulları Həzron bilən Həmul idı. **6** Zərahıning oqulları Zimri, Etan, Həman, Kalkol bilən Dara katarlıq bəx idı. **7** Karmining oqlı Akar idı. Akar bolsa Huda lənət kılıqan nərsini elip, «İsrailə bala-kaza kəltürgüçi» bolup qıktı. **8** Etanning oqlı Azariya idı. **9** Həzrondın tərəlgən oqullar Yərahmiyəl, Ram wə Kaləb idı. **10** Amminadab Ramidin tərəlgən; Nahxon Amminadabtin tərəlgən; Nahxon Yəhudə kəbilisining baxlıqi boloğan. **11** Salmon Nahxondin tərəlgən; Boaz Salmondin tərəlgən. **12** Obed Boazdin tərəlgən; Yəssə Obəddin tərəlgən. **13** Yəssəning oqullarının tunjisi Eliab, ikkinqisi Abinadab, üçinqisi Ximiya, **14** tetinqisi Natanəl, bəixinqisi Radday, **15** altinqisi Ozəm, yetinqisi Dawut idı. **16** Zəruyanı bilən Abigail ularning singlisi idı. Zəruyanıng Abixay, Yoab wə Asahəl degən üç oqlı bar idı. **17** Amasa Abigaiddin tərəldi; Amasanıg atisi Ismaillardın boloğan Yətar idı. **18** Kaləb Azubah (Yeriot dəpmu atılıdu)tin oqul kərdi; [Azubah] boloğan oqulları Yəxər, Xobab wə Ardon idı. **19** Azubah əlgəndin keyin Kaləb yənə Əfratni alı; Əfrat uningoşa Hurni tuoqup bərdi. **20** Hurdin Uri tərəldi; Uridin Bəzələl tərəldi. **21** Keyin Həzron Gileadning atisi Makirning kızını elip bir yastükə bax koyuwidi (u atmix yaxka kırqanda uni alıjan), uningdin Səgub tərəldi. **22** Səgubtin Yair tərəldi; Yairning Gilead zeminida yığırma tıq xəhiri bar idı. **23** Gəxur bilən Aram xu yurttikilərdin «Yairning yəza-kjixlaklırları»ni, Kinatni wə uningoşa karaxlık yezilar bolup jəmiy atmix yəzəxəhərni tərtiwalı. Yukırıqların həmmisi Gileadning atisi Makirning əwlədliridur. **24** Həzron Kaləb-Əfratda əlgəndin keyin, ayalı Abiyah uningoşa Axborni tuoqdi; Axbor Təkoanıg atisi idi. **25** Həzronning tunji oqlı Yərahmiyəlnıng oqulları Ram, Bunah, Orən, Ozəm wə Ahiyah idı. **26** Yərahmiyəlnıng Atarah degən yənə bir

ayali bar idi, u Onamning anisi idi. **27** Yerahmiyelning Sulayman idi. **6** Yənə İbhar, Əlixama, Əlifəlat, **7** Nogah, tunji oqlı Ramning oqullurı Maaz, Yamin wə Ekər Nəfəg, Yafiya, **8** Əlixama, Əliyada, Əlifəlat qatarlıq tokkuz idi. **28** Onamning oqullurı Xammay bilən Yada idi; Xammayning oqullurı Nadab bilən Abixur idi. **29** Abixurning ayalining ismi Abihayı bolup, Abihayıldın uningoja Ahban bilən Molid tərəldi. **30** Nadabning oqullurı Salad bilən Appayim idi; Salad ta elgütə oqul pərzənt kərmigən. **31** Yixi Appayimning oqlı; Xexan Yixinin oqlı; Ahlay Xexanning oqlı idi. **32** Xammayning inisi Yadaning oqulları Yətar bilən Yonatan idi; Yətar təki elgütə oqul pərzənt kərmigən. **33** Palat bilən Zaza Yonatanning oqullurı idi. Yukirkilarning həmmisi **14** Manassəhning oqlı Amon, Amonnin oqlı Yosiya idi. Yerahmiyelning əwləldiridur. **34** Xexan kız pərzənt kərüp, oqul pərzənt kərmigənidir; Xexanning Misirlik Yarha dəydioğan bir maliyi bar idi. **35** Xexan kızını maliyi Yarhaqa hotunlukka bərgən, uningdin Yarhaqa Attay tərəlgən. **36** Attaydin Natan; Natandin Zabad tərəlgən. **37** Zabadtin Ifsal; Ifsalın Obad tərəlgən. **38** Obədtin Yəhū; Yəhudin Azariya tərəlgən. **39** Azariyadın Hələz; Hələzdiñ Əlasət tərəlgən. **40** Əlasətün Sismay; Sismaydin Xallumdin Yəkamiya; Yəkamiyadın Əlixama tərəlgən. **41** Xallumdin Yəkamiya; Yəkamiyadın Əlixama tərəlgən. **42** Yerahmiyelning inisi Kaləbning oqullurı təwəndikilər: Mixa uning tunji oqul bolup, Zifning atisi idi; Marixałmu uning oqlı bolup, Hebronning atisi idi. **43** Hebronning oqullurı Korah, Tappuah, Rəkəm wə Xema idi. **44** Xemadin Raham tərəlgən; u Yorkeamning atisi idi; Xammay Rəkəmdin tərəlgən. **45** Maon Xammayning oqlı; Maon Bəyt-Zurning atisi idi. **46** Kaləbning tokılı Əfəhdin Həran, Moza wa Gazəz tərəlgən. Hərandin Gazəz tərəlgən. **47** Yahdayning oqullurı Rəğəm, Yotam, Gəxan, Palet, Əfəh wə Xaaflar idi. **48** Kaləbning tokılı Maakaḥdin Xeber bilən Tırhanah tərəlgən; **49** Uningdin yənə Madmannanıñ atisi Xaaf, Makbinanıñ atisi wə Gibeahning atisi Xiwa tərəlgən. Aksaḥ, Kaləbning kizi idi. **50** Yükkirikilarning həmmisi Kaləbning əwlədləri. Əfratalhning tunji oqlı Hurning oqullurı: Kiriat-Yearimning atisi Xobal, **51** Bəyt-Ləhəmning atisi Salma, Bəyt-Gadarning atisi Harəf idi. **52** Kiriat-Yearimning atisi Xobalning əwlədləri: Haroş həmdə Manahatların yerimi idi. **53** Kiriat-Yearim jəmatlıridikilər İtriyalar, Putiyalar, Xumatiyalar, Mixraiylar bolup, bu jəmatlərdin yanə Zoratiylar bilən Əxtayoliylar ayrılip qıçkan. **54** Salmaning əwlədləri Bəyt-Ləhəm bilən Nitofatlar, Atrot-Bəyt-Yoablar, Manahatların yerim kismı, Zoriylar, **55** Yabəzdə olturaklıxip kalojan Təwrat həttatlıri, yəni Tiratiylar, Ximiyatiylar bilən Sukatiylar idi. Bularning həmmisi Keniylər bolup, Rəkəb jəmatının bowisi Hamatning əwləldiridin idi.

3 Dawutning Hebronda tuqulmuş oqulları: tunji oqlı Amnon bolup, Yızrəllik Ahinoamın boləqan; ikkinçi oqlı Daniyal Karməllik Abigaildin boləqan; **2** bilən meni yəlop, bala-ķazadın saklaş, manga azab-üqinqi oqlı Abxalom Gəxurning padixahı Talmayning kizi Maakaḥdin boləqan; tətinqi oqlı Adoniya bolup, Haggittin boləqanidi; **3** bəxinqi oqlı Xəfatiya bolup, Abitaldin boləqanidi; altinqi oqlı İtriyam bolup, uning ayalı Əgləhdin boləqanidi. **4** Bu altə oqul Dawuttin Hebronda tərəlgən; u Hebronda yəttə yil altə ay, Yerusalemda bolsa ottuz üç yil səltənət kilojan. **5** Meonotayın idi. **14** Meonotayın Ofrah tərəldi. Seraydin Yerusalemda uningoja Ammiyelning kizi Bat-Xuadın bu tətəylən tərəlgən: ular Ximiyə, Xobab, Natan wə

Sulayman idi. **6** Yənə İbhar, Əlixama, Əlifəlat, **7** Nogah, uningdin baxka tokallırıdan boləqan oqullar bar idi; Tamar ularning singlisidir. **10** Sulaymannin oqlı Rəhəbo, Rəhəboamning oqlı Abiya, Abianing oqlı Asa, Asanıng oqlı Yəhoxəfat, **11** Yəhoxəfatın oqlı Yoram, Yoramning oqlı Ahəziya, Ahəziyaning oqlı Yoax, **12** Yoaxning oqlı Amaziya, Amaziyaning oqlı Azariya, Azariyaning oqlı Yotam, **13** Yotamning oqlı Ahəz, Ahəzning oqlı Həzakiya, Həzakiyaning oqlı Manassəh, **14** Manassəhning oqlı Amon, Amonnin oqlı Yosiya idi. **15** Yosiyaning oqulları: tunji oqlı Yohanən, ikkinçi oqlı Yəhəoakim, üçüncü oqlı Zədəkiya, tətinqi oqlı Xallum idi. **16** Yəhəoakimning oqulları: oqlı Yəkoniyah bilən oqlı Zədəkiya. **17** Sürgün kılınmış Yəkoniyahning oqulları: — Xealtı uning oqlı idi; **18** yənə Malkıram, Pədayah, Xənazzar, Yəkamiya, Həxəma wə Nəbadiya idi. **19** Pədayahning oqulları Zərubbabəl bilən Ximəy idi; Zərubbabəlning pərzəntləri: — Məxulları bilən Hənaniya wə ularning singlisidir. **20** Uning yənə Həxubah, Əhəl, Bərkəti, Həsadiya, Yuxab-Həsəd qatarlıq bəx oqlı bar idi. **21** Hənaniyaning oqulları Pilatiya wə Xəyaya idi; uning əwlədləri yənə Refayaning oqulları, Arnanıning oqulları, Obadiyanıng oqulları wə Xəkaniyaning oqulları idi. **22** Xəkaniyanıñ əwlədləri munular: uning oqlı Xemaya; Xemayanıñ oqulları Həttux, Yigeal, Bariya, Nəriya, Xafat bolup jəmiiy altə idi. **23** Nəriyanıñ oqulları: — Yəhəudanıñ oqulları Pərəz, Həzron, Karmi, Hur wə Xobal idi. **2** Xobalning oqlı Reayadin Jahat tərəldi; Jahattin Ahumay bilən Lahad tərəldi. Bular Zoratiy jəmatidin idi. **3** Etamning oqulları Yızrəl, Ixma, İdbax idil; ularning singlisinin ismi Həzililponi idi. **4** Gədornıñ atisi Penəvəl, Huxahning atisi Ezər idi; bularning həmmisi Bəyt-Ləhəmning atisi boləqan Əfratalhning tunji oqlı Hurdin tərəlgən. **5** Təkoanıñ atisi Axhorning Hələh wə Naaraḥ deyən ikki ayalı bar idi. **6** Naaraḥ Axhorona Ahuzzam, Həfər, Təməni, Ahaxtarını tuqup bərdi; bularning həmmisi Naarahnıñ oqulları. **7** Həlahning oqulları Zərat, Zohar bilən Ətnən wə **8** Koz idi; Kozdin Anob, Həzzibibə bilən Harumning oqlı Aharhəlning jəmatlıri tərəldi. **9** Yabəz ez kerindaxlıri işqida həmmidin bək hərmətlik idi, anisi: «Tuoqtı üstidə bək azaplandı» dəp uningoja Yabəz deyən isimni koyojan. **10** Yabəz Israilning Hudasiya nida kılıp: «Meni nahayıti kəp bərikətləğin bolsang, zeminimini kengətsəng, kolung okubətni kərsətməyəsan!» — dəp tilidi. Huda uning tilinini ijabat əylidi. **11** Xuhalhıning inisi Kelubtin Mehir terəlgən; Mehir Extorning atisi idi. **12** Extordın Bəyt-Rafa, Paseah, wə Ir-Nahaxning atisi Tehinnah tərəldi; bularning həmmisi Rikahlıklar idi. **13** Kenazıning oqlı Otniyalı bilən Seraya idi; Otniyalıning oqlı Hatat bilən «Hünərəwənlər jilojisi» dikiłerning ejdəsi boləqan Yoab tərəldi (ular əslidə hünərəwənlər idi). **15** Yəfunnəhıning

oqlı Kaləbning oqulları Iru, Elaḥ bilən Naam idi; Elaḥning oqlı Kenaz idi. **16** Yəħallilənning oqulları Zif bilən Zifah, Tiriya bilən Asariyəl idi. **17** Əzraning oqulları: — Yətər, Merəd, Efer wə Yalonlar; Merəd Pirəvnning singlisli Hodıyaning ayalidin Garmilik Keiləhning atisi bilən Maakat jəmətidin boləjan Extemoanıng atisi terəlgən. **20** Ximmonning oqulları Amnon wə Rinnah, Bən-Hanan bilən Tilon idi. Yixinining oqulları Zohət bilən Bin-Zohət idi. **21** Xeləh Yəħudanıng oqlı idi; uningdin terəlgən Lekəhning atisi Er, Mərəxəhning atisi Laadah wə Bayt-Axbiyada olturaklıxçan qəkmən toküquqlarınning jəmətləri **22** wə yənə Yokim, Kozibalıklar, Yoax bilən Saraf (bular ikkisi Moab yurtioqa hökümənlilik kılɔjan) wə Yaxubi-Ləhəmlərmü bar idi (bularning həmmisi qədimki hatırılırdur). **23** Bular Netayim wə Gədərəhədə olturaklıxçan bolup, kuluqlıqlar idi; ular xu yərdə turup padixaḥanıng hizmitidə bolatı. **24** Nəməual wə Yamin, Yarib, Zərah bilən Saul Ximeonning oqulları idi. **25** Xallom Saulning oqlı; Mibsam Xallomning oqlı, Mixma Mibsamning oqlı idi. **26** Mixmaning əwlədləri təwəndikilər: — Mixmaning oqlı Hammui; Hammuinling oqlı Zakkur; Zakkurning oqlı Ximəy idi. **27** Ximəyning on altə oqlı, altə kizi bar idi; uning aka-inilirininq pərzənti kəp bolmioqşaq, ularning hərkəysininiñ jəmatininq pərzəntili Yəħuda jəmatininqidək undak kəp bolmioqşan. **28** Ular Bəər-Xeba, Moladəh, Həzər-Xusal, **29** Bilhah, Ezəm, Tolad, **30** Betuel, Hormah, Ziklag, **31** Bayt-Markabot, Həzər-Susim, Bayt-Biri wə Xaaraimoja makanlaxşanıdi. Taki Dawut padixaḥanıng dəwrigiqə bularning həmmisi ularning xəhərləri idi. **32** Ular olturaklıxçan jaylar Etam, Ayin, Rimmon, Tokən wə Axan katarlıq, bəx xəhərnimə eż iqığə aloğan. **33** Wə bu xəhərlərning əpqürisidiki barlıq yeza-kəntlər taki Baaloja kədər xularoja karayıttı. Bular bolsa ular makanlaxşan jaylar bolup, ularning eż nəsəbnamılırımı bar idi. **34** [Ularning jəmat baxlırı] Mexobab, Yamlek, Amaziyaning oqlı Yoxah, **35** Yoel, Yosibyaning oqlı Yəħəl (Yosibiya Serayanıng oqlı, Seraya Asialıning oqlı idi), **36** Əlyoyinay, Yaacobah, Yəxəhaya, Asaya, Adiəl, Yasimiyəl, Binaya **37** wə Xifinıng oqlı Zizalar idi (Xifi Allonning oqlı, Allon Yədayanıng oqlı, Yədaya Ximrining oqlı, Ximri Xemayanıng oqlı idi). **38** Yukirida hatırılış ettilğan isimlarning həmmisi hərkəysi jəmat baxlırı idi; bularning jəmatininq həmmisi nahayiti gülləngənidi. **39** Ular koy padilirioqa otlaq izləp taki Gədor eoqizioqış, yəni jilojining kün qıkış təripigiqə baroşanıdi. **40** Ular xu yərdə yappyexil, nahayiti munbət bir otlaq tapşan; u yət tolimu kəng, həm taza həm tinq idi. İlgiri xu yərdə olturaklıxçanlar Həmdikilərdin ikən. **41** Yukirida tiləqə elip etülgən kixilər Yəħudanıng padixaḥi Həzəkiyanıng zamanıda xu [Həmdikilərning] qedirlirioqa wə yərlərdə olturuxluk Mionluklaroja hujum kılıp ularnı tamamən yokatlaşdırı, taki bügüngə kədər; ular xularning yərlirigə makanlaxtı, qünki u yərlərdə padilirini bakşudək otlaq bar idi. **42** Xu

qəqlarda Ximeonlardin yənə bəx yüz kixi Seir teqioğa karap mangdi, ularning yolbaxqları Yixinining oqulları bilən Pilatiya, Neariya, Refaya bilən Uzriəl idi; **43** ular keqip tirik kılɔjan Amalaklərnimü eltürüp, bügüngə kədər xu yərde makənlıxipti.

5 Israilning tunji oqlı Rubənnıng oqulları munular: — (Rubən qarğı tunji oqul bolojını bilən, lekin [atısining tokılı bilən] zina kılɔjanlıq üçün, uning qong oqulluk hökükü Israilning oqlı boləjan Yüstpəkə təwə bolup kətkən]: — 3 Israilning tunjisi Rubənnıng oqulları munular: — Hənoh wə Pallu, Həzron wə Karmi. **4** Yoelning əwlədləri munular: — [Yoelning] oqlı Xemaya, Xemayanıng oqlı Gog, Gognıng oqlı Ximəy, **5** Ximəyning oqlı Mikail, Mikahning oqlı Reaya, Reayanıng oqlı Baal, **6** Baalning oqlı Bəərah; Bəərah Asuriya padixaḥi Tilgat-Pilnəsər təripidin tutkun kılıp ketilgən. U qəođda u Rubən kəbilisining baxlıkı idi. **7** Uning iniliri nəsəbnamisidə hatırılıngəndək, jəmətlirininq tarixi boyiqə yolbaxqi boləjan Yəyiel, Zəkəriya wə Bela dəp pütülgənidi **8** (Bela Azazning oqlı, Azaz Xemanıng oqlı, Xema Yoelning oqlı idi). Yoellər Aroərdə, Nebo wə Baal-Meonqıqə sozulqan jaylarda turattı. **9** Ular yənə kün qıkışka karap taki əfrət dəryasının bu təripidiki qəlnıng kirix eoqizioqa kədər olturaklıxtı; qünki ularning Gilead yurtidiki qarwa malları kəpiyip kətkənidi. **10** Saulning səltənitininq künlürirdə ular Hagariylar bilən urux kilixti; Hagariylar ularning kolida məqəlup boləqəndin keyin ular Gileadning kün qıkış təripidiki pütün zemində Hagariylarning qedirilirida makənlaxtı. **11** ularning uruk-tuqqanlıri jəmətnamiları boyiqə Mikail, Məxullam, Xeba, Yoray, Yakan, Ziya wə Ebər bolup, jəmiy yəttə idi. **14** Yukiridikilərning həmmisi Abihayilning oqulları idi. Abihayil Hurining oqlı, Huri Yaroahning oqlı, Yaroah, Gileadning oqlı, Gilead Mikailning oqlı, Mikail Yaxixayning oqlı, Yaxixay Yahdonıng oqlı, Yahdo buzning oqlı idi; **15** Gunining nəvrisi, Abdıəlnıng oqlı Ahi ularning jəmat bexi idi. **16** Ular Gileadkə, Baxanoja wə Baxanoja təwə yeza-kəntlərgə, xundakla pütktül Xaron yaylıkioqa, taki tət qetiqiqli makanlaxşanıdi. **17** Bularning həmmisi Yəħuda padixaḥi Yotam wə Israil padixaḥi Yəħoboamning səltənitininq künlürirdə nəsəbnamılarga pütülgənidi. **18** Rubən, Gad kəbilisidən, Manassəh yerim kəbilisining batur, kalkan-kılıq tatalaydiqən, oksa atalaydiqən həm jənggə mahir kırık tət ming yəttə yüz atmix jənggiwar adımı bar idi. **19** Ular Hagariylar, Yəturlar, Nafixlar wə Nodablар bilən jəng kılɔjan. **20** Ular jəng kılɔjanda madət tepit, Hagariylar wə ular bilən ittipaqdaxlarning həmmisi ularning kolioqa tapxurulojan; qünki ular jəng təstidə Hudaqə nida kılɔjan; ular Uningoja tayanoqşaq, Huda ularning tiligini ijabət kılɔjan. **21** Ular yənə düxmənning qarwa-mallırını, jümlidin ellik ming təgə,

ikki yüz əllik ming koy, ikki ming exikini olja alojan wə yüz ming janni əsir alojan. **22** Bu urux Hudanıg niyitidin bolоaqqa, düxməndin əlgənlər nahayiti kəp bolоan; sürgün kılınoquq ular xularning yerini ixojal kılıp turoqan. **23** Manassəhning yerim қabilisidikilər Baxandın Baal-hərmon, Senir, Hərmon teojoqa կader bolоan zemində yeyiliп makانlaxtı. Ular zor kəpoyan. **24** Ularning jəmatə baxlıkları Efər, Ixi, Əliyəl, Azriəl, Yərimiya, Hodawiya wə Yaḥdiyəl idi; ularning həmmisi nahayiti batur jəngiqlər, məxhur metiwrələr, xundakla hərkəysisi eż jəmatığ jəmatə bexi idi. **25** Ular atabowlirining Hudasidin yüz erüp, buzukluk kılıp Huda əslidə əzliri alidə yokatkan xu yərdiki taipilərning ilahlirioqa eğixip kətti. **26** Xuning bilən Israilning Hudasi Asuriya padixahı Pul (yəni Asuriyə padixahı Tilgat-Pilnəsər)ning rohini kozoxı bilən, ułarnı, yəni Rubən қabilisidikilərni, Gad қabilisidikilərni wə Manassəh yerim қabilisidikilərni Halah, Habor wə Haraçə qəm Gozan dəryası boyoja sürgün kılıp elip kətti; ularning əvladları taki bügüngə կader tehiqə xu yərdə makaniçip turmaktı.

6 Lawiyning oçullurı Gərxon, Kohat wə Mərari. **2** Kohatning oçlı Amram, Yizħar, Ḥebron wə Uzziel idi. **3** Amramning parzəntliyi ḥərun, Musa wə Meryam idi. ḥərunning oçlı Nadab, Abihu, Əliazar wə Itamar idi. **4** Əliazardin Finiħas, Finiħastin Abixua, **5** Abixuadın Bukki, Bukkanidin Uzzi, **6** Uzzidin Zərahıya, Zərahıyadın Merayot, **7** Merayottin Amariya, Amariyadın Ahitub, **8** Ahitubtin Zadok, Zadoktin Ahimaaz, **9** Ahimaazdin Azariya, Azariyadın Yohanən, **10** Yohanandin Azariya (bu Azariya Yerusalemda Sulayman salojuzojan mukaddəs əydə kañinlik hizmitidə bolоan), **11** Azariyadın Amariya, Amariyadın Ahitub, **12** Ahitubtin Zadok, Zadoktin Xallum, **13** Xallumdin Hilkija, Hilkiyadın Azariya, **14** Azariyadın Seraya, Serayadin Yəhəzədək terəldi; **15** Pərvərdigar Nebokadnəsarning wastisi bilən Yəhədadikilər bilən Yerusalemdikilərni sürgün kılıdiqan qaçıda, bu Yəhəzadakmu sürgün kılınoqan. **16** Lawiyning oçlı Gərxom, Kohat wə Mərari. **17** Gərxomning oçullurining ismi Libni wə Ximəy idi. **18** Kohatning oçullurı Amram, Yizħar, Ḥebron wə Uzziel idi. **19** Mərarining oçullurı Mahli wə Muxi idi. Bular Lawiyalarqa mansup hərkəysi jəmatlər iqidiki aililər idi. **20** Gərxomning əvladları təwəndikiqə: Gərxomning oçlı Libni, Libnining oçlı Jahat, Jahatning oçlı Zimmah, **21** Zimmahning oçlı Yoah, Yoahning oçlı İddo, İddoning oçlı Zərah, Zərahning oçlı Yiyatiray idi. **22** Kohatning əvladları təwəndikiqə: Kohatning oçlı Amminadab, Amminadabning oçlı Korah, Korahning oçlı Assir, **23** Assirning oçlı Əlkanah, Əlkanahning oçlı Ebiasaf, Ebiasafning oçlı Assir, **24** Assirning oçlı Tahat, Tahatning oçlı Uriel, Urielning oçlı Uzziya, Uzziyaning oçlı Xaul idi. **25** Əlkanahning oçullurı Amasay wə Ahimot, **26** Ahimotning oçlı Əlkanah, Əlkanahning oçlı Zofay, Zofayning oçlı Nahat, **27** Nahatning oçlı Eliab, Eliabning oçlı Yəroham, Yərohamning oçlı Əlkanah idi. **28** Samuilning oçullurı təwəndikiqə: tunji oçlı Yoel, ikkinçi oçlı Abiya idi. **29** Mərarining əvladları təwəndikiqə: Mərarining oçlı Mahli, Mahlinning oçlı Libni, Libninig oçlı Ximəy, Ximəyning oçlı Uzza, **30** Uzzanıg oçlı Ximiya, Ximiyaning oçlı Haggija, Haggijanıg oçlı Asaya idi. **31** Dawut əhdə sandukı obdan orunlaxturulmuşandın keyin Pərvərdigarning eyidə nəqmiqlik ixlirioqa mas'ul boluxka təwəndiki kixilərni kəndi. **32** Ular taki Sulayman Yerusalemda Pərvərdigarning eyini yasatkənəqə կader, «jamaat qediri»ning alidə kuy eytix hizmitini etəp kəndi. Ular wəzipisini bəgiləngən tərtipi bilən etiġenidi. **33** Təwəndikilər wəzipə etiġen adamlar wə ularning əvladları: — Kohatning əvladları iqida: — nəqmiqi Heman bar idi. Heman Yoelning oçlı, Yoel Samuilning oçlı idi. **34** Samuil Əlkanahning oçlı, Əlkanah Yərohamning oçlı, Yəroham Əliyəlnıg oçlı, Əliyəl Toħrañning oçlı, **35** Toħa Zufning oçlı, Zuħ Əlkanahning oçlı, Əlkanah Mahatning oçlı, Mahat Amasayning oçlı, **36** Amasay Əlkanahning oçlı, Əlkanah Yoelning oçlı, Yoel Azariyanıg oçlı, Azariya Zəfaniyanıg oçlı, **37** Zəfaniya Taħatning oçlı, Taħat Assirning oçlı, Assir Ebiasafning oçlı, Ebiasaf Korahning oçlı, **38** Korah Izħarnıg oçlı, Yizħar Kohatning oçlı, Kohat Lawiyning oçlı, Lawiy Israilning oçlı idi. **39** [Hemanning] ong təripidə hizmətə turojan kerindixi Asaf idi. Asaf bolsa Bərakianıg oçlı, Bərakiya Ximiyaning oçlı, **40** Ximiya Mikailning oçlı, Mikail Baasitanıg oçlı, Baasita Malkiyanıg oçlı, **41** Malkiya Etnining oçlı, Etni Zərahıning oçlı, Zərah Adayanıg oçlı, **42** Adaya Etanning oçlı, Etan Zimmaħıning oçlı, Zimmaħ Ximəyning oçlı, **43** Ximəy Jahatning oçlı, Jahat Gərxomning oçlı, Gərxom Lawiyning oçlı idi. **44** [Heman bilən Asafning] sol taripidə hizmətə turojan kerindaxlıri Mərarining əvladlarından Etanlar idi. Etan bolsa Kixinning oçlı idi, Kixi Aħbitning oçlı, Abdi Mallukning oçlı, **45** Malluk Haxabianıg oçlı, Haxabia Amaziyanıg oçlı, Amaziya Hilkıyanıg oçlı, **46** Hilkıya Amzining oçlı, Amzi Banining oçlı, Bani Xemarnıg oçlı, **47** Xemər Mahlinning oçlı, Mahli Muxinining oçlı, Muxi Mərarining oçlı, Mərari Lawiyning oçlı idi. **48** ularning kalojan Lawiy kerindaxlıri bolsa həmmisi Hudanıg eyi, yəni ibadət qediridiki [baxkə] hizmətlərni bejirixkə ataloqanı. **49** ḥərun wə uning əvladları bolsa Hudanıg hizmətkarı Musanıg tapılıqınıdək keydürmə kurbanlıq sunuludioqan kurbangahta kurbanlıklar sunup, huxbuygalta huxbuy yekip, mukaddasgahdiki barlıq hizmətlərni ada kılatti, xundakla Israillar üçün kəqürüm-kafarət ixlirini kılatti. **50** ḥərunning əvladları təwəndikiqə: ḥərunning oçlı Əliazar, Əliazarnıg oçlı Finiħas, Finiħasning oçlı Abixuya, **51** Abixuyanıg oçlı Bukkanı, Bukkanıning oçlı Uzzi, Uzzining oçlı Zərahıya, **52** Zərahıyanıg oçlı Merayot, Merayotning oçlı Amariya, Amariyadın oçlı Ahitub, **53** Ahitubning oçlı Zadok, Zadokning oçlı Ahimaaz idi. **54** Təwəndikilər ḥərunning əvladlırinin eż zemini iqida makan tutup olturoqan yərliri: — Kohat jəmatining yərliri bolsa (muxu yərlər qək taxlaç arkılık ularqa təksim kılınoqan): — **55** Yəhuda zemindikı Ḥebron wə Ḥebronnıg tət ətrapidiki etizlikləri ularqa təksim kılınoqan **56** (lekin bu xəhərning ətrapidiki otluklar wə xəhərgə karaxlıq yeza-kantlər bolsa Yəfunnəhning oçlı Kaləbka berildi). **57** ḥərunning əvladlıriqə «panahlıq xəhiri» Ḥebron berildi; buningdin baxkə Libnah bilən uningəqə təwə

etizliklар, Yattir, Extemoa wə uningoja təwə etizliklار, 58 Hılən wə uningoja təwə etizliklار, Dəbir wə uningoja təwə etizliklار, 59 Axan wə uningoja təwə etizliklار, Bəyt-Xəməx wə uningoja təwə etizliklarmu təksim kilinoqan; 60 Yəna Binyamin kəbilisidiki zeminindin Geba etizliklار, Alləmat wə uningoja təwə etizliklار, Anatot wə uningoja təwə etizliklalar bəlüp berilgən. Ular jəmatlıri boyiqə erixən xəhər jəmiy on üq boldi. 61 Kohatning baxxə əwlədlirioja bolsa taxlanoqan qəkkə qıkkını boyiqə, Manassəh yerim kəbilisining zeminindin on xəhər bəlüp berildi. 62 Gərxomning əwlədlirioja, jəmatığa karap, Issakar kəbilisi, Axir kəbilisi, Naftali kəbilisi wə Baxarı yurtidiki Manassəh yerim kəbilisining zeminindin on üq xəhər bəlüp berildi. 63 Mərarining əwlədlirioja, jəmatığa karap, taxlanoqan qəkkə qıkkını boyiqə, Rubən kəbilisi, Gad kəbilisi wə Zəbulun kəbilisidin on ikki xəhər bəlüp berildi. 64 Kohatning əwlədliridin bolqan bəzi jəmatlərgə Əfraim kəbilisining zemini təwəsidiyi xəhərlərdin bəlüp berilgənlirimə boldi. 65 Israillar ularoqa [yəna ikki «panahlık xəhəri», yəni Əfraim taqlıqioja jaylaxkan Xəkəm wə uningoja təwə etizliklarnı wə Gəzər wə uningoja təwə etizliklarnı bərdi; 66 Əfraim kəbilisidin Baxandıki Golan wə Golanoja təwə etizliklər, Axtarot wə uningoja təwə etizliklər berildi; 67 Israak kəbilisidin Kədəx wə uningoja təwə etizliklər, Dabirat wə uningoja təwə etizliklər, 68 Ramot wə uningoja təwə etizliklər, Anəm wə uningoja təwə etizliklər berildi; 69 Axir kəbilisidin ularoqa Maxal wə uningoja təwə etizliklər, Abdon wə uningoja təwə etizliklər, 70 Hukok wə uningoja təwə etizliklər, Rəhob wə uningoja təwə etizliklər berildi; 71 Naftali kəbilisidin Galiliyədiyi Kədəx wə uningoja təwə etizliklər, Hammon wə uningoja təwə etizliklər, Kiriyatim wə uningoja təwə etizliklər berildi. 72 Mərarining kələşən əwlədlirioja bolsa Zəbulun kəbilisidin Rimmono wə uningoja təwə etizliklər, Tabor wə uningoja təwə etizliklər berildi; 73 Yəna Rubən kəbilisiningkidi, lordan dəryasining u təripidin, Yerihoning xərkəy udulidiki, yəni lordan dəryasining künqikix boyidiki yərlərdin qəldiki Bəzər wə uningoja təwə etizliklər, Yahzəh wə uningoja təwə etizliklər, 74 Kədəmot wə uningoja təwə etizliklər, Məfaat wə uningoja təwə etizliklər berildi; 75 Gad kəbilisidinmə bolsa ularoqa Gileadlıki Ramot wə uningoja təwə etizliklər, Məhənaim wə uningoja təwə etizliklər, 76 Həxbən wə uningoja təwə etizliklər, Yaazər wə uningoja təwə etizliklər berildi.

7 Issakarning oqulları: — Tola, Puah, Yaxub wə Ximron degən tətəylən idi. 2 Tolanning oqulları: — Uzzi, Refaya, Yeriyl, Yahməy, Yibsam wə Samuıldıñ ibarət, bularning həmmisi jəmat bexi idi. Dawutning zamanında Tolanning adəm sani nəsəbnamilərdə yigirmə ikki ming altə yüz batur jəngqi dəp hatırılığın. 3 Uzzining etizliklər, Izrakiyaning oqulları Mikail, Obadiya, berilgən. Ular jəmatlıri boyiqə erixən xəhər jəmiy on üq Yoel wə Ixiya idi. Bu bəxəylənninq həmmisi jəmat bexi idi. 4 Nəsəbnamilər boyiqə ular bilən billsə qəkkə qıkkını boyiqə, Manassəh yerim kəbilisining zeminindin on xəhər bəlüp berildi. 5 Bularning Issakarning barlıq jəmatlıri iqidiki batur jəngqi qərindəxləri bilən koxulup, nəsəb boyiqə təziməqə elinoqan jəmiy səksən yəttə ming adımı bar idi. 6 Binyaminning Bela, Bəkər wə Yədiyayal degən təq oqları bar idi. 7 Belanıng Ezbon, Uzzi, Uzziel, Yərimot Bəkərninq oqulları bilər, 8 Jəmat baxlırı idı. 8 Bularning nəsəbnamilirigə təziməqə elinoqan jəmiy yigirmə yigirmə ikki ming ottuz tet batur jəngqi bar idi. 9 Bəkərninq oqulları Zemirah, Yoax, Əliəzər, Əlyoyinay, Omri, Yərəmot, Abiya, Anatot wə Alamat idı. Bularning həmmisi Bəkərninq oqulları bilər, 10 Jəmat baxlırı idı. 10 Yədiyayalning oqları Bilhan idı; Bilhanıng oqulları Yaux, Binyamin, Əhud, Kənaanah, Zetan, Tarix wə Ahixağ idı; 11 Bularning həmmisi Yədiyayalning əwlədləri, jəmat baxlırı wə batur jəngqilər idı. Ularning nəsəbnamilirigə təziməqə elinoqan jəmiy yigirmə yigirmə ikki yüz batur jəngqi bar idi. 12 Xuppiylar wə Huppiylar bolsa Gat-Rimmon wə uningoja təwə etizliklərini ularoqa bərdi. 13 Naftalining oqulları: Yahzəl, Guni, Yəzər, Xallom; bularning həmmisi Bilhəninq oqulları idı. 14 Etizliklərni Kohatning kələşən jəmatlırigə bərdi. 15 Makir Xuppiylar wə Huppiylar arisidinmü Asriəl torğan; uningdin yəna Gileadning atisi Makir tuqulmuş. 16 Makir Xuppiylar wə Huppiylar arisidinmü ayalaloqan (Makirning singlisining ismi Maakah idı). Makirning yəna bir əwlədining ismi Zəlofihad idı, Zəlofihadning pəkət birnəqqə kızılı bolqan. 17 Makirning ayalı Maakah oqları tuqulup, uningoja Pərəx dəp at koyqan; Pərəxning inisining ismi Xərəx idı; Xərəxning oqları Ulam wə Rakəm idı. 18 Gileadning oqları, Makir Manassəhning oqları idı. 19 Xemidanıng oqulları Ahiani, Xəkəm, Likhi wə Aniam idı. 20 Əfraimning əwlədləri: Uning oqları Xutilah, Xutilahning oqları Barad, Barodning oqları Tahat, Tahatning oqları Eliadah, Eliadahning oqları Tahat, 21 Tahatning oqları Zabad, Zabadning oqları Xutilah idı (Ezər bilər Eliad Gatliklarning qarwa mallirini bulang-talang kıləjili qüxkəndə, xu yərlik Gatliklər təripidin eltürülən). 22 Ularning atisi Əfraim bu balılıri üçün heli künlərgiçə matəm tutkaqqa, uning buradərləri uningoja təsəlli bərgili kəlgən. 23 Əfraim ayalı bilən billə kəyta bir yastükə bax koyqan. Ayalı həmilədar bolup, bir oqluq tuqşan; Əfraim uningoja ailəm bala-kaçaqşa yolkuti dəp, Beriyah dəp isim koyqan. 24 Uning kizi Üstün Bəyt-Horon bilər Təwən Bəyt-Horoni wə Uzzen Xərəxni hina kılçan. 25 Birvahının oqları

Refah bilen Rəxəf idi; Rəxəfning oqlı Telah, Telahning oqlı Tahan, **26** Taħannning oqlı Ladan, Ladanning oqlı Ammiħud, Ammiħudning oqlı ċelixama, **27** ġelixamaning oqlı Nun, Nunning oqlı Yəxua idi. **28** Əfraimlarning jemət bexi idi; bular həmmisi metiwarlar bolup, Yerusalemqa makanlaxkanidi. **29** Gibeonning atisi oqlı Maakah idi. **30** Uning tunji oqlı Abdon, kalojan təwə yeza-kantlər bolup, künqikx taripidə Naraan, oqulliri Zur, Kix, Baal, Nadab, **31** Gedor, Ahiyo, Zekar künpetix taripidə Gəzər bilən uningoja təwə yeza-kantlər; Xəkəm wə uningoja təwə yeza-kantlər, taki **29** Manassəh kəbilisining zeminoja tutaxxan yənə Gaza wə uningoja təwə yeza-kantlərgiqə sozullati. **30** Axirning oqulluridi: — **31** Beriyahning oqlı Həbər bilan Malkiəl bolup, Malkiəl Birzawitning atisi idi. **32** Yonatan, Malkixua, Abinadab wə Ex-Baal tərəlgən. **33** Yaflətnin oqulluridi Pasak, Bimħal wə Axwat; bular Yaflətnin oqulluridi. **34** Xəmərning oqulluridi Ahi, Rohgah, Hubbah wə Aram idi. **35** [Xəmərning] inisi Hələmmiñ oqlı Zofah, Yimna, Xəlxəs wə Amal idi; **36** Zofahning oqlı Suah, Hərnəfar, Xual, Beri, Imrah, **37** Bezər, Hod, Xamma, Xilxəl, Itran wə Bəərah idi. **38** Yətərning oqulluridi Yəfunnəh, Pispah wə Ara idi. **39** Ullanıng oqulluridi Arah, Hanniəl wə Riziya idi. **40** Bularning həmmisi Axirning əwlədləri bolup, hər kəysişi jemət baxlırı, alamat batur jəngiqlər, yolbaxqları idı; ularning jəmətləri boyiqə nəsəbnamığa tizimlənəqanda, jənggə qıkılıdıcıqları jəmiy yığırma altə ming idi.

8 Binyaminning tunji oqlı Bela, ikkinçi oqlı Axħel, **9** üqinqi oqlı Aharah, **2** tətinqi oqlı Nohah, baxinqi oqlı Rafa idi. **3** Belanıng oqulluridi Addar, Gera, Abihud, **4** Abixua, Naaman, Ahoah, **5** Gera, Xefufan wə Ḧuram idi. **6** Tewəndikilər əhudning əwlədləri: — Naaman, Ahiyah, wə Gera (əslidə ular Gebaliklarning jemət bexi idi. Gebaliklər Manahatka keqürüwetilgənidi. Bularni keqürüwetküni bolsa Gera idi; uningdin Uzza bilən Ahiliħud tərəlgən). **8** Xaharaim ḥuxim bilən Baara deyən iki ayalını koyuwatkeñindən keyin Moab diyarida oqul pərzənt kərgən. **9** Uning Hodax deyən ayalidin Yobab, Zibiya, Mexa, Malkam, **10** Yəuz, Xakiya, Mirmah, deyən oqullar tərəlgən; uning bu oqullurining həmmisi jemət bexi bolqənidi. **11** ḥuximdinə uningoja Abitub, əlpaal deyən oqullar tərəlgən. **12** Əlpaalning oqulluridi Ebər, Mixam wə Xemad (Xemad Ono bilən Lod deyən iki xəhərni wə ularoja təwə yeza-kantlərni bina kilojan), **13** Beriyah, wə Xema idi. U ikkisi Ajyalondikilər iqidə jemət baxlırı bolup, Gat aħalisinı koçqliwatkənidı. **14** Yəħoyarib, Yakin wə **11** Azariya bar idi. Azariya Hudanıng Ahiyo, Xaxak, Yərəmot, **15** Zəbadiya, Arad, Edər, **16** Mikail, Ixpah wə Yoha bolsa Beriyahning oqulluridi. **17** Məxullamning oqlı, Məxullam Zadokning oqlı, Zadok Zəbadiya, Məxullam, Hızki, Heber, **18** Ixmeray, Yezliya wə Yobablarlarning həmmisi Əlpaalning oqulluridi. **19** Yakim, Zikri, Zabdi, **20** Əliyənay, Ziltay, Əliyəl, **21** Adaya, Beraya wə Ximratlar Ximaynning oqulluridi. **22** Ixpan, Ebər, Əliyəl, **23** Abdon, Zikri, Hanan, **24** Maxullam Maxillemiñning oqlı, Maxillemiñ İmmərning Hananiya, Elam, Antotiya, **25** Efdeah, wə Pənuellər **27** Yaarexiya, Əliya wə Zikrilar Yəroħamning oqulluridi. **28** Yukirikilarning həmmisi nəsəbnamilərdə hatiriləngən oqlı Taħan, **26** Taħannning oqlı Ladan, Ladanning oqlı Ammiħud, Ammiħudning oqlı ġelixama, **27** ġelixamaning oqlı Nun, Nunning oqlı Yəxua idi. **28** Əfraimlarning Jəhiyəl Gibeonqa makanlaxkanidi; uning ayalining zemini wə makanlaxkan yərliri Bəyt-Əl wə uningoja ismi Maakah idi. **29** Uning tunji oqlı Abdon, kalojan təwə yeza-kantlər bolup, künqikx taripidə Naraan, oqulliri Zur, Kix, Baal, Nadab, **30** Gedor, Ahiyo, Zekar künpetix taripidə Gəzər bilən uningoja təwə yeza-kantlər; Xəkəm wə uningoja təwə yeza-kantlər, taki **29** Manassəh kəbilisining zeminoja tutaxxan yənə Yonatan, Malkixua, Abinadab wə Ex-Baal tərəlgən. **31** Merib-Baal Yonatanning oqlı idi; Mikah, Merib-Baaldin tərəlgən. **32** Miklottin Ximeya tərəlgən. Bularnu kərindaxlırları bilən Yeruselemdə koxna olturuxattı. **33** Nərdin Kix tərəlgən; Kixtin Saul tərəlgən; Sauldin Tariya wə Ahaz idi. **36** Ahazdin Yəħoaddah tərəlgən; Yəħoaddahdin Aləmet, Azmawət wə Zimri tərəlgən; Zimridin Moza tərəlgən; **37** Mozadin Binea tərəlgən; Bineanıng oqlı Rafa, Rafanıng oqlı Eliasah, Eliasahning oqlı Azəl idi. **38** Azəlning alta oqlı bar idi, ularning ismi Azrikam, Bokeru, Ixmali, Xeariya, Obadiya wə Hananı idı; bularning həmmisi Azəlning oqulluridi. **39** Azəlning inisi Yexakning tunji oqollining ismi Ulam, ikkinçi oqollining ismi Yeux, üçüncü oqollining ismi Əlifəlat idi. **40** Ulamning oqullururing həmmisi batur jəngqi, oqaya idi; ularning oqulluridi wa nəwriləri nahayiti kəp bolup, jəmiy bir yüz əllik idi. Yukirikilarning həmmisi Binyamin əwlədlərinidən idi.

9 Pütkül Israillar nəsəb boyiqə tiziməq elinojanidi. Mana, ular «Israel padixahlirining hatırısı» degən kitabka pütlügəndür. **2** Yəħudalar bolsa asiylik kılıqlanlıigidin Babiloja sürgün kılınojan. Həmmədin awval kaytip kelip eż zemini wə eż xəhərlirigə makamlaxkanlar bolsa bir kisim Israillar, kaħinlar, Lawiylar wa ibadəthana hizmətkarlıları idı. **3** Yerusalemqa makamlaxkanlar bolsa Yəħuda kəbilisi, Binyamin kəbilisi, Əfraim kəbilisi wə Manassəh kəbilisindən bir kisimləri idı. **4** Ularning iqidə Yəħudanıng oqlı Pərazning əwlədləridin Utay bar idi; Utay Ammiħudning oqlı, Ammiħud Omrining oqlı, Omri Imrining oqlı, Imri Banining oqlı idi. **5** Xilohning əwlədləri iqidə uning tunji oqlı Asaya wə uning oqulluridi bar idi. **6** Zərahning əwlədləridin Yəuel wə ularning uruk-tuoqkanlıri bolup jəmiy altə yüz toksan adəm bar idi. **7** Binyamiñning əwlədləri iqidə Həssinuahning əwrisi, Hodawianing nəwrisi, Məxullamning oqlı Sallu bar idi; **8** yənə Yəroħamning oqlı Yibniya, Mikrining nəwrisi, Uzzining oqlı Eləh wə Ibniyanıng əwrisi, Reuəlning nəwrisi, Xəfatianıng oqlı Məxullam **9** həmdə ularning uruk-tuoqkanlıri bar idi; ular nəsəbnamisi boyiqə tizimlənəqanda jəmiy tokkuz yüz əllik altə adəm idi. Yukirida tiloja elinojanlar eż jəmətigə jemət bexi idi. **10** Kahinlar iqidə Yədaya, Yəħoyarib, Yakin wə **11** Azariya bar idi. Azariya Hudanıng Ahiyo, Xaxak, Yərəmot, **15** Zəbadiya, Arad, Edər, **16** Mikail, Ixpah wə Yoha bolsa Beriyahning oqulluridi. **17** Məxullamning oqlı, Məxullam Zadokning oqlı, Zadok Zəbadiya, Məxullam, Hızki, Heber, **18** Ixmeray, Yezliya Merayotning oqlı, Merayot Ahitubning oqlı idi. **12** Yənə Malkiyanıng əwrisi, Paxħurnıng nəwrisi, Yəroħamning oqlı Adaya həmdə Adiyəlnıng oqlı Maasay bar idi; Adiyel Yahzərahning oqlı, Yahzərah Məxullamning oqlı, **13** Ularning kərindaxlırları həmmisi jemət baxlırı bolup, jəmiy bir ming yətta yüz atmix adəm oqlı idi. **13** Ularning kərindaxlirları həmmisi jemət baxlırı bolup, jəmiy bir ming yətta yüz atmix adəm oqlı idi; ularning həmmisi Hudanıng eyidiki hizmətlərni

kılıxka bekitilgən iktidarlık kixilər idi. **14** Lawiy Ximeyam tərəlgən. Bularmu ezlirining kerindaxlirining kəbilisidin Mərarining əwləldirli iqidə Həxabiyaning yenida Yerusalemda koxna olturuxattı. **39** Nərdin əwrisi, Azrikamning nəvrisi, Həxaxubning oqlı Xemaya bar idi; **15** Yənə Bakbakçar, Hərəx, Galal wə Asafning əwrisi, Zikrinning nəvrisi, Mikahning oqlı Mattaniya; **16** yənə Yədutunning əwrisi, Galalning nawrısı, Xemayanning oqlı Obadiya həmdə Əlkanahnıng nawrısı, Asanıng oqlı Bərkəyi bar idi; bularning həmmisi Nitofatlıklarning yeza-kəntliriga makamlaxşanıdi. **17** Dərwaziwənlər Xallum, Akküb, Talmon, Ahiman wə ularning kerindaxliri idi; Xallum ularning bexi idi. **18** Ular taki həzirinqə xərk tarəptiki «padixaħning dərwazisi»da [dərwaziwənlilik] kılıp kəlməktə; ular ilgiri Lawiyarning qedirgahında dərwaziwənlilik kılıqanıdi. **19** Korəning əwrisi, ehiasafning nəvrisi, Korahning oqlı Xallum həmdə uning atisining jəmətidiki kerindaxliri boloğan Korahıylar [Hudanıng eyining] hizmitini baxşuratti, qədirinə ixiklirini baktı; ularning atabowluları əslidə Pərvərdigarning qedirgahını baxşuruxka koyulmuş, [ibadət] qədirinən ixikini bakkənidi. **20** Ilgiri Əliazarning oqlı Finiħas ularning yolbaxqısı boloğan; Pərvərdigar uning bilən billə boloğan. **21** Maxaləmīyanıng oqlı Zəkeriya bolsa jamaət qədirinən dərwaziwəni boloğanıdi. **22** Dərwaziwənlilikka tallanoğan bu kixilər jəməi ikki yüz on ikki kixi idi; ular ez yeza-kəntliride, nəsəbləri boyiqə tizimlənoğan (əslidə Dawut wə aldin kərgüçü Samuil ularını amanət kılınoğan wəzipiliriga bekitkənidi). **23** Ular wə ularning əwləldirli Pərvərdigarning eyi, yəni mukaddəs qədirinə ixik-dərwazılırını bekişkə bekitilgənidi). **24** Xərkjy, oşrəbiy, ximaliy wə janubiy ixik-dərwazılırında dərwaziwənlər bekitilgənidi. **25** Ularning yeza-kəntlərdə olturuxluk kerindaxliri bolsa hər yətə kündə newat boyiqə kelip ular bilən birgə hizməttə bolatti. **26** Tət dərwaziwən begi Lawiyardin idi; ularqa tapxurulogunu Pərvərdigarning eyidiki ambar-hazinilərni bekix idi. **27** Bekix mas'uliyiti ularning üstüdə boloqaqka, ular keçidə Pərvərdigarning eyining ətrapidiki orunlarında turatti həmdə hər künə ətigəndə ixik-dərwazılarnı eqixkə məs'ul idi. **28** Ulardin bir kismı [ibadəthana] hizmitidə ixilitilidioğan əswab-üskünilərgə məs'ul idi; ular sanap apqıkip, sanap apkırıp koyayı. **29** Ularning yənə bir kismı tapxurulogunu boyiqə qaqa-kuqıllar wə mukaddəs jaydiki barlık, əswab-üskünilər, xundakla ak un, xarab, zəytun meyi, məstiki wə huxbuy buyumlaroja məs'ul idi. **30** Kaḥiñlarning oqulluridin bəzilər huxbuy buyumdarın tır yasayı. **31** Lawiyardin Mattitiyah, yəni Korahıylardın Xallumning tunji oqlining wəzipisi kəzən nenı etixkə mas'ul idi. **32** Ularning kerindaxliri, Kohatning əwləldirli iqidə «təkdim nan»qə mas'ul bolup, hər xabat künə tizidioqanoşa nanları təyyaraytti. **33** Lawiyarning jəmat baxlırları boloğan nəqmiqilər ibadəthanidiki eylərdə turup, baxka hizmətlərni kılmay, keşə-kündüdə ez ixılıri bilənlə bolatti. **34** Yukarıdiki kixilərning həmmisi Lawiyalar iqidiki yolbaxçılar bolup, həmmisi ez nəsəbi boyiqə jəmat bexi idi; bularning həmmisi Yerusalemda tutratti. **35** Gibeonning atisi Yəsiyel Gibeonqa makamlaxşanıdi. Uning ayalining ismi Maakah idi. **36** Uning tunji oqlı Abdon, kələqan oqulları Zur, Kix, Baal, Nar, Nadab, **37** Gedor, Ahiyo, Zəkeriya wə Miklot idi. **38** Miklottin Miklottin

Kix tərəlgən, Kixtin Saul tərəlgən, Sauldin Yonatan, Malkixuya, Abinadab wə Ex-Baal tərəlgən. **40** Merib-Baal Yonatanning oqlı idi; Merib-Baaldin Mikah tərəlgən. **41** Mikahning oqulları Piton, Malək, Tahriya wə Ahəz idi. **42** Aləzədin Yarah tərəldi; Yarahdin Aləmət, Azmawət wə Zimri tərəlgən, Zimridin Moza tərəlgən; **43** Mozadin Bineanıng oqlı Refaya, Refayanıng oqlı Eliasah, Eliasahning oqlı Azəl idi. **44** Azəlning altə oqlı bar idi, ularning ismi Azrikam, Bokeru, Ixməl, Xəriyə, Obadiya wə Hənan idi; bularning həmmisi Azəlning oqulları.

10 Filistiyılər Israilləroja hujum kılıwidı, Israillar Filistiyörning aliddin kəqtı, ular Gilboa teojudı kirip yokitildi. **2** Filistiyılər Saul bilən uning oqullurunu tap besip kooqlıdı; ular ahiri Saulning oqulluridin Yonatan, Abinadab, malki-xualarnı urup eltürdü. **3** Sauloja karxi jəng intayın xiddətlik boldı; okyaqılar Sauloja yetixip oksa etip uni yarilandurdu. **4** Andin Saul yaraq kətürgüçisigə: Kiliqingni suoqurup meni sanjip eltürütəwtikin; bolmisa bu hətnisizlər kelip meni sanjip, meni horlukka koyuxi mumkin, dedi. Lekin yaraq kətürgüçisi intayın korkup ketip, unimidi. Xuning bilən Saul kılıqnı elip üstiga ezzini taxlidi. **5** Yaraq kətürgüçisi Saulning əlginini kərüp, umu ohxaxla ezzini kılıqning üstigə taxlap uning bilən təng əldi. **6** Xuning bilən Saul, üq oqlı həm pütün ailisidikilər xu kündə bırakla əldi. **7** Əmdi wadida turqozan Israillar aşkarlırinin kəqkənlilikini wə Saul bilən oqullurining əlginini kərginidə, ular xəhərlərini taxlap kəqtı, Filistiyılər kelip u jaylarda orunlaxtı. **8** Əmdi xundak boldiki, ətisi Filistiyılər eltürülgənlərning kiym-keqkəllərini salduruwalıqli kəlgəndə Gilboa teojudı Saul bilən oqullurining olük yatkanlığını kərdi-də, **9** kiymilərini saldurup, kallisini wə sawut-yaraqlılarını elip kətti həmdə bularnı Filistiyörning zemininən həmma yərlirigə apirip, ez butlirioja wə həlkə hux həwər yətküzdi. **10** Ular Saulning sawut-yaraqlılarını ularning buthanisidə koyup, kallisini Dagon buthanisoja esip koydı. **11** Əmdi Yabəx-Gileadda olturuquqlar Filistiyörning Sauloja barlık kılıqanlırını angloqanda **12** ularning iqidiki həmmə baturlar atlinip, Saul bilən oqullurining jəsətlərini elip, ularnı Yabəxkə kayturup kelip, Yabəxtiki dub dərihining tütigə dəpnə kıldı wə yətə kün roza tutti. **13** Xuning bilən Saul Pərvərdigaroja kılıqan wapasızlıq üçün əldi; u Pərvərdigarning sez-kalamioğa kirmay wə hətta Pərvərdigardin yol sorimay, belki palçı jinkəxning yenioğa berip uningdin yol soriqanıdi. Xunga Pərvərdigar uni eltürüp, padixaħlıklını Yəssənenin oqlı Dawutka ətküzüp bərdi.

11 U qəođa barlık Israel jamaiti Hebronqa kelip Dawutning kəxiqə yiçilixip: «Karsila, biz ezlirining et-sengəkliridurmız! **2** Burun Saul bizning tüstimidə saltənət kılıqandımu Israel həlkigə jənggə qıçıq-kirixha yolbaxqi boloğan ezləri idila. Əzlirining Hudalıları boloğan Pərvərdigarmu ezlirigə: — Sən Mening həlkim Israelning padıqısı bolup ularını bakişən wə Israelning əmiri bolisən, degənidi! — dedi. **3** Xuning

bilən Israil aksakallırining həmmisi Hebronaqə kelip padixah Dawutning kəxiçə qəlixəti; Dawut Hebronda Pərvərdigarning aldida ular bilən bir əhədə tütüxti. Andin ular Pərvərdigarning Samuilning wastisi bilən eytkinə boyiqə, Dawutni məsih kılıp, Israfilni idarə kılıxka padixah kılıp tiklidi. **4** Dawut bilən barlik Israil həlkə Yerusalemə moja kəldi (Yerusalem xu qaçdır. «Yəbus» dəp atılıtlı, zemindiki aħħala bolojan Yəbusiyalar xu yərda turatti). **5** Yəbus aħħalisi Dawutka: «Şən bu yərgə heqkaqan kirelməysən!» dedi. Biraq Dawut Zion degen koroqannı aldı (xu yer «Dawutning xəhəri» dəpmu atılıdu). **6** Dawut: «Kim aldı bilən Yəbusiyalarqa hujum kıldı, xu kixi yolbboxaqi wə sərdar bolidu» dedi. Zəruiyaning oqli Yoab aldı bilən atlinip qikip, yolbboxaqi boldi. **7** Dawut koroqanda turatti, xunga kixilər u koroqannı «Dawut xəhəri» dəp ataxtı. **8** Dawut xəhərni Millodin baxlap tət atrapidiki sepiilojiqə yengiwaxtin yasattı; xəhərning kələjən kışmını Yoab yasattı. **9** Dawut kündin künqə kudrat taptı, qünki samawa qoxunlarning Sərdarı bolojan Pərvərdigar uning bilən billə idi. **10** Təwəndikilər Dawutning palwanlırını iqidə yolbboxıqları idı; ular Pərvərdigarning Israifoja eytkan sezi boyiqə pütktül Israil bilən birləşip, Dawutning padixahlıkını mustahkəm kılıp, birlükə uni padixah kılıxka küçidi. **11** Təwəndikilər Dawutning palwanlırının tizimlili boyiqə hatiriləngəndür: — Həkmoniyardın bolojan Yaxobeam yolbboxıqlar iqidə bexi idı; u nəyzisini piķırıtip bir ketimdildə üq yüz adəmənən eltürgən. **12** Uningdin kalsala Ahohiy Dodoninq oqli Əlazar bolup, «üq palwan» ning biri idı; **13** İlgiri Filistilər Pas-Dammimində jəng kılıxka yiqiləqanda, u Dawut bilən u yərda idi. U yərda arpa estüp ketkən bir etizlik bolup, həlk Filistilərning aldiñidin bədər əqəkəndi; **14** ular bolsa etizlikning otturisida turuwelip, həm etizlikni koordiqan, həm Filistilərnən tarmar kələjən; Pərvərdigar ənə xu yol bilən ularını oğayat zor ojəlibigə erixtürgən. **15** Ottuz yolbboxaqi iqidən [yənə] üqaylən Kəram taxlıktı Adullamning oqarioja qüxiüp Dawutning yenioja kəldi. Filistilərning koxunuı bolsa «Rəfəyim jilojisidə bargah koroqanı. **16** Bu qaçdır Dawut koroqanda, Filistilərning karawulgahı Bəyt-Əhəmdə idı. **17** Dawut ussap: «Ah, birsə manga Bəyt-Əhəmmin dərwazısının yenidiki kuduクトin su akılıp bərgən bolsa yahxi bolallı!» dedi. **18** bu üq palwan Filistilərning laxkargahidin besüp etüp, Bəyt-Əhəmmin dərwazısının yenidiki kuduクトin su tarttı wə Dawutka elip kəldi; lekin u uningdin iqtılı unimidi, bəlki suni Pərvərdigaroja atap təküp: **19** «Hudayim bu ixni məndin neri kilsün! Mən hayatining həwpə kəlixioja karimiqən bu kixilərning kənini iqsəm kəndak bolidu? Qünki buni ular hayatining həwpə kəlixioja karimay elip kəlgən!» dedi. Xunga Dawut bu suni iqtılı unimidi. Bu üq palwan kələjən ixlar dəl xular idı. **20** Yoabning inisi Abixay tqiçinən bexi idı; u üq yüz adəm bilən ələxilip nəyzisini piķırıtip ularını eltürdi. Xuning bilən u bu «üq palwan» iqidə namı qıkkəndi. **21** U muxu «üq palwan» iqidə həmmidin bək hərmətka sazawər bolojan bolsimu, lekin yənilə awwalkı üqayləngə yətməyyti. **22** Yəhəyadaning oqli Binaya Kabzəeldin bolup, bir batur palwan idı; u kep kəltis ixlarnı kələjən. U Moabiy Ariəlning ikki oqlıni eltürgən. Yəna kar yaqoqan bir künü azgalşa qüxiüp, bir xirni eltürgənidi. **23** U yəna kəlidə bapkarning okidək bir nəyzis bar, boyining egizlikli bax gəz kəlidəjən bir Misirliki kətl kıldı; u bir həsa bilən uningoja hujum kılıp, uning nəyzisini kolidin tartiweilip ez nəyzisi bilən eltürdi. **24** Yəhəyadaning oqli Binaya mana bu ixlarnı kələjən. Xuning bilən üq palwan iqidə nam qıkarəjanı. **25** Mana, u həlikə ottuz palwandimən bəkrək xəhrət kazançanən bolsimu, lekin alındıq üq palwanqo yətməyyti. Dawut uni ezininə pasibən begi kılıp təyinləgən. **26** Koxundiki palwanlar bolsa: — Yoabning inisi Asahəl, Bəyt-Əhəmlik Dodoninq oqli Əlhanan, **27** Həorluk Xammot, Pilonluk Hələz, **28** Təkoalıq İkkəxning oqli Ira, Anatoluk Abiezər, **29** Huxatlıq Sibbəkay, Aholılk İlay, **30** Nitofatlıq Maħaray, Nitofatlıq Baanahning oqli Halab, **31** Binyamin əvladlıridin Gibeahlıq Ribayning oqli İttay, Piratonluk Binaya, **32** Gaax wadiliridin kələğen Huray, Arbatlıq Abiyal, **33** Baħarumluq, Azmawət, Xaalbonluk Elyahba, **34** Gizonluk Haċċəmning oqulları, Xarjalik Xagining oqli Yonatan, **35** Həararlıq Sakarning oqli Ahiyay, Urning oqli Elifal, **36** Məkaratlıq Həfər, Pilonluk Ahiyah, **37** Karmallik Həzro, Əzbayıning oqli Naaray, **38** Natanning inisi Yoel, Haġrining oqli Mibhar, **39** Ammonluk Zələk, Zəruiyaning oqli Yoabning yaraq kətürgüçisi bolojan Bəərotluk Naharay, **40** Itrilik Ira, Itrilik Garəb, **41** Hıttiy Uriya, Ahħləyning oqli Zabad, **42** Rubən əkbilisidin Xizanıng oqli, Rubənlər iqidə yolbboxaqi bolojan Adina wə uningoja əgəxən ottuz adəm, **43** Maakahning oqli Hənan, Mitnilik Yoxafat, **44** Axtaratlıq Uzziya, Aroərlük Hotamning oqli Xama bilən Yəziylə, **45** Ximrinning oqli Yediyalı bilən uning inisi tiziqlik Yoha, **46** Maħawilik əliyəl, Əlnaamning oqulları Yəribay bilən Yoxawiya, Moablıq Yitma, **47** Əliyəl, Obad wə Məzobalıq Yaasiyəllərdin ibarət idi.

12 Dawut Kixning oqli Saulning besimi sawabidin Ziklagda yoxurunur yatkan qaçdır munu kixilər Dawutning yenioja kələjəti (ularning həmmisi Dawutka jəng kılıxta yərdəm bərgən baturlardın idı; **2** okya bilən kərallanən bolup, ong koli bilənmu, sol koli bilənmu okyə wa saloqa atalayıttı; ular Saulning Binyamin əkbilisidin bolojan tuqəkənləri idı): **3** — ularning yolbboxaqi Ahiezər, andin kalsala Yoax bolup, ikkisi Gibeahlıq Xemaahning oqli idı; yəna Azmawətning oqli Yəziylə bilən Pələtəmu; yəna Bərakah bilən Anatoluk Yəħu, **4** Gibeonluk Yixmayamu bar idı. Yixmaya «ottuz palwan» iqidə batur bolup xu ottuvişa yetəkçilik kələjəqi idı; yəna Yərəmiya, Yaħażiyl, Yohanən wə Gədəratlıq Yozabəd, **5** Əluzay, Yarimot, Bialiya, Xəmariya, Haruflik Xəfatiya, **6** Korahlıklardın bolojan Əlkanah, Yisxiya, Azərəl, Yoezər wə Yaxobeamlar; **7** yəna Gədərəlk Yərohamming oqli Yoeləh bilən Zəbadiya bar idı. **8** Gəbələsindən bəzilər qəldiki koroqanqa berip Dawutka bekindi. Ularning həmmisi jənggə mahir, kalkan wə nəyzə bilən kərallanən batur jəngqilər idı; ularning turki bəəyni xirosa, qəkkənlilik bəəyni taqdiki bəkəngə ohxaytti. **9** Ularning birinqisi Ezər, ikkinqisi Obadiya, üçinqisi Eliab, **10** tetinqisi Mixmannah, baxinqisi Yərəmiya, **11** altinqisi Attay, yəttinqisi Əliyəl, **12** səkkizinqisi Yohanən, tozkuzinqisi Əlbəzad, **13** oninqisi Yərəmiya, en birinqisi Məlkhanney idı. **14** Bularıq

həmmisi Gad kəbilisidin, қoxun iqida sərdarlar idi; əng jəmiy əllik ming kixi idi. 34 Naftalilardin yolbaxçı kəpinqisi yüz ləxkərgə, əng qongi ming ləxkərgə yetəkqi idi. bolojan ming kixi bar idi; ularoja əgixip kolioja kalkan 15 Birinqi ayda, İordan dəryası texip kiroqatın axşan qoşa, dəryadin etüp, xərkə wə oşerbə kəraydiojan barlıq jiloqlardıkları tırıpiran kılıp қaqurqanlar dəl muxu adamlar idi. 16 Binyamin kəbilisi bilən Yəhudə kəbilisidinmə kixilər kərəqanqa kəlip Dawutka bekinojan. 17 Dawut qıkıp ularını kərxı elip: «Əgər silər tinqlik niyitidə manga yardım berixkə kəlgən bolsanglar, silər bilən bir jan bir dil bolımən, lekin kollırımda həq naħaklik bolmiojan meni düxmanlırmıga setiwtəmkəqı bolsanglar, ata-bowlırlırmıng Hudasi buni nəziriga elip həküm qikaroqay!» — dedi. 18 Bu qoşa Hudanıng Rohi heliki ottuz palwanning yolbaxqısı Amasayoja qüxtüwidi, u: «Ah Dawut, biz sanga bekindükümüz; Ah Yəssəning oqlı, biz sən bilən billidurmız; Əzüngə aman-tinqlik, aman-tinqlik bolqayı! Sanga yardım bərgüçilərgimə aman-tinqlik bolqayı! Qünki sening Hudaying sanga mədətkardur» Xuning bilən Dawut ularını elip kəlip, «zərbidər ətərat baxlıklärı» kıldı. 19 Dawut ilgiri Filistylər bilən birlikte Sauloja kərxı uruxka atlanqanda, Manassəh kəbilisidiki bəzilər Dawut tərəpkə etti (lekin ular [Filistylərgə] yardım bərmidi, qünki Filistylərnin əmirləri: «Dawut əz ojisi Saul tərəpkə etüp ketixi mumkin, undakta beximiz kətməy kəlməydi!» dəp məslihatlıxılıq ularını kəyturup kətməkqı bolovanı). 20 Dawut Ziklagka kəytip baroqanda, Manassəh kəbilisidiki Adnah, Yozabad, Yədiyəyəl, Mikail, Yozabad, Elihu, Ziltaylor kəlip uningoja қoxuldı. Bularning həmmisi Manassəh kəbilisinin mingbexiliyi idi. 21 Ular Dawut karakqırlarqa kərxi jəng kələqanda uningoja yardıməxti; ularning həmmisi batur palwanlar, қoxundıki yolbaxqları idı. 22 Qünki xu künlərdə Dawutka yardım bərət üçün hər künü adəmlər kəlip қoxulup, huddi Hudanıng қoxunidək zor bir қoxun bolup katkanıdi. 23 Pərvərdigarning sez-kalamı əməlgə axurulup, Saulning padixahlıqını Dawutka elip bərməkqı bolovan korallanıjan jəngqilər yolbaxqları bilən Həbranoja, uning yenioja kəldi. Ularning sani təwəndikiqə: — 24 Yəhudalardın kalkan wə nəyzə bilən korallanıjanlar jəmiy alta ming səkkiz yüz kixi bolup, həmmisi jəngga təyyarlanıjanıdi. 25 Ximeonlardın jəngga təyyarlanıjan batur jəngqilər jəmiy yetə ming bir yüz kixi, 26 Lawiyərdin jəmiy tet ming alta yüz kixi; 27 Yəhəyəda Hərunlarning jəmet bexi bolup, uningoja əgəxənlər jəmiy üq ming yetə yüz kixi idi. 28 Yəna yax bir batur jəngqi Zadok wə uning jəmətidin yığırma ikki yolbaxçı bar idi. 29 Binyaminlardın, Saulning urukturqanlıridinmə üq ming kixi bar idi; xu qoşqə kədar bularning kəpinqisi Saul jəmətinə kəllap kəlməktə idi. 30 Əfraimlardın, əz jəmətləridə yüz-abroy tapkən batur əzimətlər jəmiy yığırma ming səkkiz yüz kixi idi. 31 Manassəh yerim kəbilisi iqida nami pütilən, Dawutni padixah kəlip tiklkəxkə kəlgənlər jəmiy on səkkiz ming kixi idi. 32 Issakarlardın zaman-wəziyətni qıixinidiojan, Israelning kəndək kılıxi kerəklikini bilidinqol yolbaxqlar jəmiy ikki yüz kixi idı; ularning həmmə kərindaxlırları ularning əmriqə boysunattı. 33 Zəbulunlardın jəngga təyyarlanıjan, hərhil koral-yaraqlar bilən korallanıjan, ala kəngülliğ kilməydiqan, Dawutning yardımiga kəlgən wə nəyzə aloqanlar jəmiy ottuz yetə ming kixi yetətti. 35 Danlardın jəngga təyyarlanıjan jəmiy yığırma səkkiz ming alta yüz kixi idi. 36 Axırlardin jəngga qıkıp қoxun sepiqa atlinixkə təyyar bolovan jəmiy kırıq ming kixi idi. 37 İordan dəryasının xərk təripidiki Rubən kəbilisi, Gad kəbilisi wə Manassəh yerim kəbilisidən kolioja hərhil koral-yaraq elip jəngga təyyarlanıjan jəmiy bir yüz yığırma ming kixi idi. 38 Yukirida tiləq elinojan bu azimatlərning hərbiy yürüxi takxi bolup, Dawutni pütkül Israil üstügə padixah kəlip tiklkəx üçün bir jan bir dil bolup, Hebronqa kelişkənidi; kələqan Israillarmu bir niyat bir məksəttə Dawutni padixah kəlip tikliməkqı boluxkənidi. 39 Ular xu yərdə Dawut bilən üq kün billə yəp-iqip oqızalandı, qünki ularning kərindaxlırları ularoja təyyarlap koyuxkənidi. 40 Ələrning epqürüsidi ki hərbiy hətta Issakar, Zəbulun wə Naftalilarning zəminidikilər exək, təgə, keçir wə kalilarqa artıp ularoja nahayiti kəp ozulkul elip kəlgən; ular zor mikdarda un, anjür poxkili, üzüm poxkili, xarab, zəytun meyi wə nuroğun koy-kaliların yətəküp berixkənidi; pütkül Israil xad-huramlıq qəməngənidi.

13 Dawut mingbexi, yüzbəxi wə barlıq yolbaxqlar bilən məslihətləxti; 2 andın pütün Israil ammisioja: «Əgər silər makul kərsənglər, xundakla bu ixni Hudayimiz Pərvərdigardin dəp bilsənglər, biz Israelning zəminlirinинг hərkəsi jaylıroq xu yərdə kələqan kərindaxlırlırimizə həmdə ular bilən billə xəhərlərdə wa etizliklirida turuwatkan kahin həm Lawıylarqa muxu yərgə yiojılıx toozruluk adəm əwətəyli. 3 Biz Hudayimizning əhdə sandukını məxəgə yetkəp kələyli; qünki Saulning künləridən həqkəysizim [əhdə sanduk] alıddı Hudadin yol sorap bəkəmidük» dedi. 4 Bu ixni pütün amma toqra tapkaqqa, həmməylən makul boluxti. 5 Xunga Dawut Misirning Xihər dəryasının tartıp Hamat eoziyojıqə bolovan pütkül Israil halkını qakırtıp kəlip, Hudanıng əhdə sandukunu Kiriat-Yearimindən yetkəp kəlməkqı boldı. 6 Andin Dawut bilən pütkül Israil Hudanıng əhdə sandukunu yetkəp kəlix üçün Baalahka, yəni Yəhudəda qətəbə bolovan Kiriat-Yearimoja kəldi; ikki kerubning ottorisida olturquqı Pərvərdigar bu əhdə sandukı üstügə Əz namini koyoxanıdi. 7 Ular Hudanıng əhdə sandukunu Abinadabning eyidin elinojan yengi bir harwişa koydu; Uzzah bilən Ahiyo hərwini həydidi. 8 Dawut bilən barlıq Israil jamaiti Hudanıng alıddı hə dəp nəqəmə-nawa kəlip, qıltar, təmbur, dap, janglar wə kanay-sunaylar qalatti. 9 Lekin ular Kidon haminoja kəlgəndə kalılar aldiqə müdüräp ketip yikiloqanda Uzzah, əhdə sandukunu yeliwalay dəp kəlini uningoja sozdi. 10 Uzzahıning əhdə sandukıqə kəli təgəkənlilikə üçün, Huda uningoja oqəzəplinip uni urup eltürdü. Xuning bilən Uzzah xu yərdə Hudanıng alıddı eldi. 11 Lekin Dawut Pərvərdigarning Uzzahıning tenini bəskənlilikə aqqıqlandı wə u yerni «Pərəz-Uzzah» dəp atidi; u yər təki hazırlıqıqə xu nam bilən atılıp kəlməktə. 12 Xu künü Dawut Hudadin körkup: «Mən zadi kəndək kılıp Hudanıng əhdə sandukunu bu yərgə yetkəp kələşəymən?» dedi. 13 Xunga Dawut əhdə sandukunu ezi turuwatkan «Dawut xəhəri»gə yetkəp kəlməy, Gatlıq

Obəd-Edomning eýigə apirip koydi. **14** Hudanıng əhədə sandıkı Obəd-Edomning eýidə üq ay turdi; Pərvərdigar Obəd-Edomning ailisini wə uning barlıq təəllukatlarını bərkətlidi. kerindaxlıri ikki yüz kixi; **9** Həbronning əwlədliridin jəmat bexi bolovan Əliyəl wə uning kerindaxlıri səksən kixi; **10** Uzziyəlning əwlədliridin jəmat bexi bolovan Amminadab wə uning kerindaxlıri bir yüz

14 Tur padixaḥı Hiram Dawut bilən kərətxükə alqılıerni, xundakla uning üçün orda selixkə kediq yaqılıqi, taxqi wə yaqaqqılarnı əwətti. **2** Bu qaođda Dawut Pərvərdigarning eżini Israil təstiga həkümranlık kiliđioqan padixaḥ boluxka jəzمان tikləydiqanlığını kərəp yetti; qünkü Pərvərdigar Əz həlkı Israil üçün uning padixaḥlığını gülləndürğəndi. **3** Dawut Yerusalemda yəna birmunqə hotun aldı həmdə yəna oqul-kızlarnı kərdi. **4** Təwəndikilər uning Yerusalemda kərgən pərzəntlirininq isimliri: Xammuya, Xobab, Natan, Sulayman, **5** İbhər, Əlixuya, Əlpəlat, **6** Nogah, Nəfəg, Yafiya, **7** Əlixama, Bəəliyada wə Əlifəlat. **8** Dawutning məsih kiliñip pütkül Israilning təstiga padixaḥ kiliñənlikini anglıqan Filistiyərlərning həmmisi Dawut bilən əkərçilik xix pursitini izləp kəldi; Dawut buni anglap ularoja əkərxi jənggə atləndi. **9** Filistiyərlər «Rəfayim jiloşısı» oja bulang-talang kılıqılı kirdi. **10** Dawut Hudadin: «Mən Filistiyərlərə əkərxi jənggə qıkşam bolandu? Ularnı mening kolumna tapxuramsan?» dəp soriwidı, Pərvərdigar uningoşa: «Jənggə qık, Mən ularnı sezsiz kolungoja tapxurimən» dedi. **11** Filistiyərlər Baal-Pərazimoja hujum kılıqılı kəlgəndə, Dawut ularnı xu yərdə mösləq kıldı wə: «Huda mening kolumna arklılı dömxənənlərim təstiga huddi kalkün yarını elip kətəndək bəsüp kirdi» dedi. Xunga u yər «Baal-Pərazimo» dəp atalojan. **12** Filistiyərlər ezlirininq butlirini xu yergə taxlap kaqşanlıqta, Dawut adəmlirigə ularnı keydürüwetixin tapılıdi. **13** Filistiyərlər yəna həlkı jiloşıja bulang-talang kılıqılı kiriwidı, **14** Dawut yəna Hudadin yol soridi. Huda uningoşa: «Ularnı arkısidın koqlımay, aqip etüp, ularoja tijmiklının udulidin hujum kılıqın. **15** Sən üjma dərəhəlinin təstidin ayaq tıwixini anglixing bilanla jənggə atlən; qunki u qaođda Huda sening aldingda Filistiyərlərning koxunişa hujumoja qikkən bolidu» dedi. **16** Xuning bilən Dawut Hudanıng degini boyiqə ix tutup, Filistiyərlərning koxunişa Gibeondin Gəzərgiqə koqlap zərbə bərdi. **17** Xu səwəbtin Dawutning xələriti barlıq yurt-zemirnlərə pur kətti, Pərvərdigar uning korkunkını barlıq əllərning təstiga saldı.

15 Dawut Dawut xəhiridə ezigə ey-ordilar saldurdı, həm Hudanıng əhədə sandukıqə jay hazırlıdı wə uningoşa qədir tiktürdü. **2** U qaçda Dawut: «Hudanıng əhədə sandukını Lawiylardın bələk kixılerning kötürüxiga bolmaydu, qünki Pərvərdigar uni kötürüxkə wə mənggii əzinin hizmitidə boluxkə xularni tallıqanıdi» dedi. **3** Andin Dawut Pərvərdigarning əhədə sandukını hazırlılap koyoqan yergə yetkəx üçün pütküll Israillarnı Yerusaleməyə yıldı. **4** Dawut yənə Hərəvning əwlədlirini wə Lawiyalarını yıldı: **5** Kohatıng əwlədlirli jəmət bexi bołożan Uriyəl wə uning kerindaxlıri bir yüz yigırma kixi; **6** Mərəri əwlədliridin jəmət bexi bołożan Asaya wə uning kerindaxlıridin ikki yüz yigırma kixi; **7** Gərxomning əwlədliridin jəmət bexi bołożan Yoel wə uning kerindaxlıri bir yüz ottu kixi; **8** Elizafanning əwlədliridin jəmət bexi bołożan Xemaya wə uning

kerindaxliri ikki yüz kixi; **9** Hebronning əwladlıridin jəmət bexi boローン Əliyəl wə uning kerindaxliri səksən kixi; **10** Uzziyəlning əwladlıridin jəmət bexi boローン Amminadab wə uning kerindaxliri bir yüz on ikki kixi idi. **11** Dawut kahinlardin Zadok bilən Abiyatarnı, xuningdək lawiliylardın Uriyəl, Asaya, Yoel, Kemaya, Əliyəl wə Amminadabni qakırtıp kəlip ularqə: **12** «Silər Lawiy jəmətinəng baxlırisilər; ezunglarnı silärning kerindaxliringlarnı Israılning Hudasi Pərvədigarning əhədə sandukını mən təyyarlap koyojan vərgə ketürüp kelix üçün pak kilinglar. **13** Qünki ilgiri silər xundak kilmay, bəlgiləngən tərtip boyiqə uningdin yol sorimiqinimizdən Hudayımız Pərvədigar bizgə zərbə bərgən» dedi. **14** Xuning bilən kahinlər bilən Lawiylar Israılning Hudasi Pərvədigarning əhədə sandukunu ketürüp mengix üçün əzlirini pak kıldı. **15** Lawiylar əmdi Musanıng Parwədigarning sez-kalamı pilən tapılıqini boyiqə, Hudanıng əhədə sandukunu baldak bilən mürisigə elip ketirdi. **16** Dawut yəna Lawiylarning yolbaxqılırioja əzllirinəng kerindaxliridin həqəminqılırni təyinləxni buyrudi; ular jümlündən təmbur, qıltar, jaqlar katarlıq hərşil sazları qelip awazını yüksək ketürüp xad-huramlıq, iqida küy eytixkə təyinləndi. **17** Xunglaxka, Lawiylar Yoelning oğlu Hemannı wə uning jəmətidiki Bərəkiyaning oğlu Asafni həm ularning kerindaxliridin boローン Mərərilardin Kuxayahning oğlu Etanni bəlgilidi. **18** Ular bilən birlikdə yəna kerindaxliridin Zəkəriya, Bin, Yaaziyəl, Xemiramot, Yəhiyəl, Unni, Eliab, Binayah, Maaseyah, Mattitiyah, Əlifləsh, Mekniya həm dərəwazıwən Obad-Edom bilən Yəhiyalı ikkinçi dərijiliklə etrat kılıp taxkillidi. **19** Nəqmisi Həman, Asaf wə Etanlar mis jaqlar qelip, yangrak nəwaz qikiratti; **20** Zəkəriya, Yaaziyəl, Xemiramot, Yəhiyəl, Unni, Eliab, Maaseyah wə Binayalar təmbur qıltar qelip baxlamqılıq kılıp, «Xəminit uslubi»da təngkəx bolatti. **21** Mattitiyah, Əlifləsh, Mekniya, Obad-Edom, Yeyiyl wə Azaziyalar qıltar qelip baxlamqılıq kılıp, «Xəminit uslubi»da təngkəx bolatti. **22** Lawiylarning yolbaxqısı Kənaniyamuzikioja nahayıti pixxiş boローンaqqa, məhsus nəqmə-nawaqılıkqa məs'ul bolup muzika eğitətti. **23** Bərəkiya bilən əlkənah hədə sandukioja məs'ul iixibakarlar idi. **24** Kabaniya, Yəhoxafat, Nətanəl, Amasay, Zəkəriya, Binaya wə Eliezar katarlıq kahinlər Hudanıng əhədə sandukı oldıldıdan canay qalatdı; Obad-Edom bilən Yəhiyalı hədə sandukioja məs'ul iixibakar kılınip koyulmuşanıdi. **25** Kuning bilən Dawut Israil aksakalları wə mingbəxi katarlıklar bilən birgə Obad-Edommüng eyidin huxallığa qeymən haldə Pərvədigarning əhədə sandukunu ketürüp qıkkılı bardi. **26** Wə xundak boldiki, [Dawutlar] Huda Pərvədigarning əhədə sandukunu ketürüp mangoojan Lawiylarqə yardım bərgənlilikini kərüp, yəttə buğa wə yəttə koqkar kurbanlıq kıldı. **27** Dawut wə xundakla əhədə sandukunu ketürürdiqən Lawiylar həmdə nəqmıqılır həm nəqəmə-nawa bexi boローン Kənaniyalarning həmmisi canap libas kiyixkənidi; Dawut uning üstigə yəna canap afod kiyənidi. **28** Pütkül Israil həlkə əmdi xü terikidə tərtəna kılıp, bureau, kanay, jang-jang, təmbur, qıltar katarlıq türkül sazları bilən yüksək awazda muzika qelip, Pərvədigarning əhədə sandukunu ketürüp kələxti. **29** Pərvədigarning əhədə sandukunu Dawut xəhririgə

yetip kəlgəndə Saulning qızı Mikal pənjirdin təwəngə kərəp turatti; u Dawutning səkrəp oynap-qelip təntənə kiliwatqınıni körüp iqidə uni zanglıq kıldı.

16

Ular Hudaning əhdə sandukini kətürüp kirip Dawut uningoşa hazırlap koyojan qedirin otturisişa koyup, andin Hudaning aldida kəydürmə kurbanlıq bilən inaklıq kurbanlıkları sundı. 2 Dawut kəydürmə kurbanlıq bilən inaklıq kurbanlıkları sunup bolojandın keyin Pərvərdigarning namida həlkə bəht tilidi. 3 U yəna ər-ayal deməy Israillarning hər birigə birdin nan, bardin horma poxkili, bardin üzüm poxkili üləxtürüp bərdi. 4 Dawut bir kisim Lawiyilarqa Pərvərdigarning əhdə sandukı aldida hizməttə bolux, yəni dua-tilawat okux, Israillning Hudasi Pərvərdigarqa təxəkkür-rəhmət eytix wə kuyı-munajat okuxnı buyrudi. 5 Ularning yolbaxqısı bolsa Asaf, andin Zəkəriya idi; baxçılırı bolsa Yəiyəl, Xemiramot, Yəhiyal, Mattiyah, Eliab, Binaya, Obəd-Edom wa Yəiyəllər idi. Ular tambur-qıltar qelixka koyuldu; Asaf bolsa janglarnı qalatti. 6 Binaya bilən Yahätziyəldin ibarat iki kahin Hudaning əhdə sandukı aldida hərdaim kanay qelixka koyuldu. 7 Xu künü Dawut Asaf wə kerindaxlırını Pərvərdigarqa təxəkkür-rəhmət eytixkə bəlgiləp ularoja birinqidin munu küçini tapxurdi: — 8 «Pərvərdigarqa təxəkkür kilinglar, Uning namini qakırıp nida kilinglar, Uning kılqanlarını əllər arısida ayan kilinglar! 9 Uningoşa nahxilar eytip, Uni küyləngər, Uning pütküllər karamət möjiziləri üstidə seçqinip oylininglar. 10 Muqəddəs namidin pəhirlərin dəngəngərlər, Pərvərdigarnı idzgiquşılerning kəngli xadlansun! 11 Parwərdigarnı wə Uning kündritini idzəngərlər, Uning yüz-huzurunu tohitmay idzəngərlər. 12 Uning yaratkan mejizilərini, Karamət alamətlərini həm aqzidin qıqqan həkümərlərini əstə tutunglar, 13 I uning kuli Israillning nəslə, Əzi tallıqanları, Yakupnung oquulları! 14 U, Pərvərdigar — Hudayımız, Uning həkümülləri pütküllər yər yüzididur. 15 U Əzi tüzən əhdini əbdəy yadıngarda tutunglar — Bu uning ming əvladlıqıqə wədiləxkən sezidur — 16 İbrahim bilən tüzən əhdisi, Yəni İshäkka iğən kəşmidur. 17 U buni Yağcupkumu nizam dəp jezmləxtirdi, Israiloja əbdəy əhdə kılıp berip: — 18 «Sanga Qanaanən zeminini berimən, Uni mirasinq bolən nesiwang kilmən» — dedi. 19 U qəoşda silər ajiz idinglar, adıminglar az həm u yərdə musəpir idinglar; 20 Bu əldin u əlgə, bir əkbəlidin yəna bir əkbəliliq keçip yürgən. 21 Pərvərdigar hərkəndək adəmning ularını bozək kılıxiqə yol koymidi, Ularnı dəp padixahlarojumu tənbih berip: — 22 «Mən məsih kılıqanlaroja təqmə, Payoqbərlirimə yaman ix kilmə!» — dedi. 23 Pütün jahan, Pərvərdigarnı küyləngər, Nijatini hər künü elan kilinglar! 24 Uning julasını əllərda bayan kilinglar, Uning mejizilərini barlıq həlkələr arısida jakarlanglar. 25 Qünki Pərvərdigarımız uluqdur, Zor həmdusanaqə layiklər; U barlıq ilahlırdın üstün, Uningdin korkux kerəktür; 26 Qünki barlıq əllərning ilahlıları — butlar halas, Bırak Pərvərdigar asman-pələknə yaratkandur. 27 Xanu-xawkət wə həywət Uning alidda, Kudrat wə huxluq Uning jayididur. 28 Pərvərdigarqa təsəllükini bərgəysilər, i əl-ķəbilələr, Pərvərdigarqa xan-xərəp wə kudratni bərgəysilər! 29 Pərvərdigarning namioşa layik

bolojan xan-xəhərtni Uningoşa bərgəysilər; Sowəjə-karap turatti; u Dawutning səkrəp oynap-qelip təntənə kiliwatqınıni körüp iqidə uni zanglıq kıldı. salam elip Uning aldioja kiringlar, Pərvərdigarning pak-muqəddəslikning güzəllikidə sejdə kilinglər; 30 Pütküllər yər-yüzi, Uning aldida titrənglər! Dunya məzmut kilinçən, u təwrənməsə asla. 31 Asmanlar xadlansun, wə yər-jahan hux bəlsün, əllər arısida elan kilsins: — «Pərvərdigar həküm süridül». 32 Dengiz-okyan wə uningoşa təlojan həmmə qukan selip jux ursun! Dalılar həm ularıdən həmmə yayrisun! 33 U qəoşda ormandıki pütküllər dərəhlər Pərvərdigar aldida yangritip nahxa eytidü; Qünki mana, U pütün jahənnəm sorak kilişkə kelidü! 34 Pərvərdigarning taxəkkür eytinglər! Qünki U mehribandur, əbədiyyəd Uning mehri-muhəbbəti. 35 Wa: Bizni kutkuzojin, i nijatımız bolojan Huda! Bizni [yeningoşa] yiojiwalojaysən, Muqəddəs namingoşa təxəkkür kilişkə, Yayrap Seni mədhiyiləkə, Bizni əllərdin kutkuzup qıkkəysən! — dəngələr! 36 Israillning Hudasi bolojan Pərvərdigarqa, əzəldin ta əbdəgiqə təxəkkür-mədhiyə katyurulsun! Pütküllək həlk «Amin!» dedi həmdə Pərvərdigarqa həmdusana okuxtı. 37 [Dawut] xu yərdə, yəni Pərvərdigarning əhdə sandukı aldida hər kündiki wəzipigə muwapik, əhdə sandukı alındığı hizməttə dawamlıq boluxkə Asaf bilən uning kerindaxlırını kəldurup koydü; 38 Ularning iqidə Obəd-Edom bilən uning kerindaxlırının atmix səkkiz kixi bar idi; xuningdək Yədutunning ooli Obəd-Edom bilən Hosah dərwaziwənlilikə koyuldu. 39 Cahin Zadok bilən uning cahin kerindaxlırını Gibeon ezigizlikidə Pərvərdigarning qediri aldida, 40 Pərvərdigarning Israiloja tapiliojan qanun-əhkamlarında barlıq yezilərini boyiq, hərkəni atisi-ahximi kəydürmə kurbanlıq kurbangahı üstidə Pərvərdigarqa atap kəydürmə kurbanlıkları sunuxkə koyuldu. 41 Ular bilən billə bolojanlar, yəni Heman, Yədutun wə kalojan tallaçoqlar, xundakla barlıq ismi tiziyoqlar Pərvərdigarqa təxəkkür-rəhmət eytixkə koyuldu (qünki Uning eżərəməs muhəbbəti abadğıqidur!). 42 Heman wə Yədutun bolsa nəqəməqilikə, jümlidin kanay, jang-jang wə barlıq mədhiyə sazlırını qelixkə məs'ul kilişdi. Yədutunning oquulları dərwaziqə karaxkə koyuldu. 43 Bu ixlardın keyin barlıq həlkə ez eylirigə kəytixti; Dawutmu ez eyzidikilərgə bəht tiləkə kəytti.

17 Dawut ez eydə turuwatkan qeojida, Natan pəyoqbərbərgə: «Qara, mən kədir yaqıqidin yasalojan eydə turuwatimən, Pərvərdigarning əhdə sandukı bolsa qedir pərdilirli astida turuwatidu» dedi. 2 Natan Dawutka: «Kenglüngdə pükkənlirinə əməl kılıqın; qünki Huda sən bilən billidur» — dedi. 3 Xu künü keqida Hudaning sezi Natanoja kəlip mundak deyəndə: — 4 «Sən berip kulum Dawutka mundak degin: — Pərvərdigar mundak daydu: Sən Mən üçün turaloju eysalsang bolmayıdu. 5 Qünki Mən Israillarnı baxlap qıqqan kündin tartip bügüngə kədər bir eydə turup bakmioğanman, paşət bu qedirdin u qediroja, bir qediraqhədən baxkə birigə yetkilip yurdüm, halas. 6 Mən Israıl həlkə bilən billə maylı kəyərgə barmay, heqkaqan Israillning birər həkimiyoşa, yəni Mening həlkimmi bekişni tapiliojan birərsigə: Nemixkə silər Manga kədir yaqıqidin ey selip bərməysilər? — dedimmu? 7 Əmdə sən kulum Dawutka mundak degin: — Samawi

köxunlarning Sərdarı bolqan Pərvərdigar eytiduki, Mən seni əmdi yaylaklardın, қoylarning arkisidin elip, həlkim Israilning üstigə əmir bolux üçün qakırtıp qıktım. **8** Maylı қayergə barmıqin, Mən həman sening bilən bille boldum wə sening aldingdin barlık, dütixmənlirinqni yokitip kəldim; yer yüzidiki uluqlar nam-xəhrətka igə bolqandək seni nam-xəhrətka sazawər kıldı. **9** Mən həlkim bolqan Israiloja bir jayni bekitip, ularni xu yərdə tipik estürimən; xuning bilən ular eż zeminiñ turidiqan, parakəndiqılıkkə uqrımaydiqan bolidu. Razillər daslaştıdikdək wə mən həlkim Israil üstigə həkümranlıq kiliçka hakimlarnı tayınlığın künlərdidikdək, ularqa kaytidin zulum salmayıdu. Mən barlık dütixmənlirinqni sanga bekindürdimən. Wə mənki Pərvərdigar sanga xuni eytip koyayki, mən sening üçün bir eyni yasap berimən! **11** Sening künliring toxup, ata-bowliringning yenoja kaytkan waqtində sening naslındın, yeni oquqlıringdin birini sening ornungni basidiqan kılımən; Mən uning padixaḥlıkını mustəhkəm kılımən. **12** U Manga bir ey yasaydu, Mən uning padixaḥlıq təhtini mənggү mustəhkəm kılımən. **13** Mən uningojaata bolımən, u Manga oqul bolidu; mehri-xapkıtımıni seningdin awwal etkən [idara kılıqıdının] juda kılıqınımdak uningdin hərgiz juda kilmayman; **14** uni Mening eyümdə wə Mening padixaḥlıkında mənggү turozuziman; uning tahti mənggү məzmüt bolup turozulidu». **15** Natan bu barlık sezlər wə barlık wəhini həqnemə kəldurmay, Dawutka eytip bərdi. **16** Xuning bilən Dawut kirip Pərvərdigarning aldida olturup mundak dedi: «Huda Pərvərdigar, mən zadi kim idim, menin eyüm nema idi, Sən meni muxu dərijiga keturgüdək? **17** Lekin i Huda Pərvərdigar, [bu mərtiwigə ketürgininq] sening nəzirində kiqikkina bir ix hesablandı; qünki Sən mən külungning eyininq yirak kalğısı tooprulkə sezliding wə meni uluq mərtiwigə zat dəp kariding, i Huda Pərvərdigar! **18** Sən kəminəng üstigə qüxtürgən xundak xan-xərəp toopruluk Dawut Sanga nemə diyəlisün? Qünki Sən dərwəkə əz külungni Əzüng bilisən. **19** Ah Pərvərdigar, pekir külung üçün həmdə əz köenglündiki niyiting boyiqə bu barlık uluqluknı kərsitip, bu qong ixlarning həmmisini ayan kıldıng. **20** Ah Pərvərdigar, kuliğimiz toluk angliqini boyiqə Sanga tang kəlgündən həqkim yok; Seningdin bələk əqibir ilah yoktur. **21** Dunyada kaysi bir əl həlkinq Israiloja təng kelisilən? Ularnı Əzüngga has birdinbir həlk bolux üçün kutulduruxkə barding həmdə Misirdin kutuldurup qıkkən həlkinq aliddin yat əllərni kooqlap qırırip, uluqwar wə bəhəywət ixlər arkılık əz namingni tiklidig! **22** Sən həlkinq Israilni mənggү Əzüngning həlkinq kıldıng; ah Pərvərdigar, Sənmü ularning Hudasi boldung. **23** Ah Pərvərdigar, əmdi pekir külung wə uning eyi toopruluk kılqan wədəng mənggügə əməl kılınsun; Sən deganlıring boyiqə ixni ada kılıqlaysən! **24** Amin, wədəng əməl kılınsun, xundaklı naming mənggү uluqlansun, kixiler: «Samawi koxunning Sərdarı Pərvərdigar Israilning Hudasi, həkikətən Israiloja Hudadur!» desün; wə xundak bolup, pekir külung Dawutning ey-jəmati Sening aldingda məzmüt turquzulsun. **25** Ah Hudayim, Sən pekir külungoja sanga ey yasaymən, degen wəhiy

kəltürdüng; xunga külung Sening aldingda muxundak dua kiliçka jür'ət kıldı. **26** Ah Pərvərdigar, Sən birdinbir Hudadursən, Sən pekir külungoja muxundak amətni berixni wədə kıldıng; **27** əmdi pekir külungning ey-jəmatığa iltipat kılıp, uning Sening aldingda mənggү turuxioja saklıqıysan. Qünki Sən, ah, Pərvərdigar, [pekirning ey-jəmatığa] iltipat kılding wə xuning bilən u mənggүgə bəht-iltipatka nesip bolidu.

18 Xu ixtin keyin xundak boldiki, Dawut Filistilərgə hujum kılıp ularni boysundurup, ularning kolidin Gatni wə uningoja tawə yeza-kantlərni tartıwaldı. **2** U yəna Moabiylarqa hujum kıldı; Moabiylar uningoja bekinip, olpan təlyediqan boldi. **3** Zobahıng padixaḥı Hədad'ezər əz təwəsini Əfrat daryasiqoja kengəytixkə atlınip qıkkanda, Dawut taki Hamatka kədər uningoja hujum kıldı. **4** Dawut uning ming jəng hərmişini olja aldı, yətta ming atlik ləxkiri, yigirmə ming piyada ləxkiriన əsir aldı. Dawut barlık jəng hərwilirining atlirining peyini kırkitiwetip, pəkət yüz hərwişa koxkidak atnila elip kıldı. **5** Dəməxktiki Suriylər Zobahıng padixaḥı Hədad'ezərgə yardım berixkə kıldı; Dawut Suriylərdin yigirmə ikki ming əskəri əltürdi. **6** Dawut Suriyədiki Dəməxk, rayoniqa қarawul ətrətlərini turquzuwidi, Suriylər Dawutka bekinip, uningoja olpan təlyediqan boldi. Dawut əyərgə [jənggə] qıkmışın, Pərvərdigar uni kooqdap turdi. **7** Dawut Hədad'ezərning hizmətkarları ixliidiqan altun kalkanlarning həmmisini Yerusalemə moja elip kaytti. **8** U yəna Hədad'ezər tawə Tibhət bilan kundin ibaret ikki xəhərdin nuroqun mis olja aldı; keyinkı zamanlarda Sulayman muxu mislarnı ixlitip mis kel, mis tüwrülər wə baxkə barlık, mis əswablarnı yasatkan. **9** Hamat padixaḥı Tow Dawutning Zobah padixaḥı Hədad'ezərning pütün koxunini məoşlup kioqanlığını anglap, **10** əz oqlı Hədoramnı Dawutka salam berip, uning Hədad'ezər bilən jəng kılıp, uni məoşlup kioqan qəlibisini təbrilikləkə əwətti. Qünki Tow əslidə Hədad'ezər bilən daim uruxup turatti. Hədoram hərhil altum, kümüx, mis əswab-jabduklarnı swoşa kılıp əskəldi. **11** Dawut padixaḥı, bu əswab-jabduklarnı hərkəysi əllərdin, jümlidin Edom, Moab, Ammonlardın, Filistilərdin wə Amalaklərdin olja alojan altun-kümüxlər bilən koxup həmmisini Pərvərdigaroja beqixildi. **12** Zəruiyaning oqlı Abixay «Xor wadisi»da Edomiyardin on səkkiz ming adəmni əltürdi. **13** Dawut Edomda қarawul ətrətlərini turquzdu; Edomlarning həmmisi Dawutka bekindi. Dawut əyərgə jənggə qıkmışın, Pərvərdigar uni kooqdap turdi. **14** Dawut padixaḥı bolup pütün Israil üstigə həkümranlıq kılıp, barlık həlkiga adəlat wə həkkaniyilik bilən muamila kıldı. **15** Zəruiyaning oqlı Yoab koxunoja sərdar, Ahiludning oqlı Yəhəxafat mirza, **16** Ahitubning oqlı Zadok bilən Abiyatarıning oqlı Abimalək [bax] kahin, Xawxa katip, **17** Yəhəyadanıng oqlı Binaya Kərətiylər bilən Peletiyarlarning yollaxqısı idi; Dawutning oqulları uning yenidiki əməldərlər boldi.

19 Keyinkı wakıtlarda xundak boldiki, Ammonlarning padixaḥı Nahax əldi; oqlı Hanun orniqa padixaḥ boldi. **2** Dawut: «Nahax manga iltipat kərsətkini üçün, uning oqlı Hanunoja iltipat kərsitimən» dəp, atisining

pətisigə uning kenglini soraxkə Hənunning yenoja əlqilərni əwətti. Dawutning əlqiliri Ammonlarning zeminoja yetip kelip, kenglini soriqılı Hənun bilən kerüxməkqi boldi. **3** Lekin Ammonlarning əməldarları Hənunoja: «Dawutni rastla atilirinin izzət-hermitini kılıp siliga kengül soriqılı adəm əwətip, dəp karampla? Uning hizmətkarlırinin ezişirinig aldılırişa kelxi bu yərni kütüxit, aqdurmıqılık kılıx, qar lax üçün əməsmidü» — dedi. **4** Xuning bilən Hənun Dawutning hizmətkarlırını tutup, ularning sakalburutlını qızırgızılıwetip həm kiyimlirining baldın təwinini kəstürüwetiip andin ularnı koyuwattı. **5** Bəzilər kılıp Dawutka əlqilərning əhwalını ukturdı; u ularnı kütüwelixkə aldişa adəm əwətti, qünkü ular tolimu iza-ahənatə qəlojanidi. Xunga padixaḥ ularoja: «Sakal-burutinglar əskiqılık Yerihə xəhəridə turup andin yenip kelinglər» dedi. **6** Ammonlar ezişirinig pükti; Dawutning nəpritiqə uqriqanlığını bildi, Hənun wə Yairning oqlı Əlhanan Gatlıq Goliatyatning inisi Lahmini Ammonlar Aram-Naharain, Aram-Maakah wə Zobahdin jəng hərvisi wa atılık ləxkər yallaxkə adəm əwətip ming talant kümük bərdi. **7** Ular ottuz ikki ming jəng hərvisi, xundakla Maakah padixaḥ bilən uning koxununu yalliwaldi; ular Mədəbaning aldişa kılıp tet barmıki bar idı; umu Rəfayiyardın İsrailarnı tilliqili turuwidi, Dawutning akisi Ximiyaning oqlı Yonatan qıkıp uni əltürüwətti. **8** Bular Gatlıq Rafanıng əwlədləri bolup, həmmisi Dawut wə uning hizmətkarlırinin əolidə oldu.

20 Xundak boldiki, yengi yilning bexida, padixaḥlər jənggə atlanojan wakitta, Yoab ktiqlik kəsimni baxlap kılıp, Ammonlarning yərlirini wayran kılıp, andin Rabbahəni muhəsirigə aldı. U qəođda Dawut Yerusalemda turuwattı. Yoab Rabbahəkə hujum kılıp xəhəri wayran kılıp taxlıdı. **2** Dawut ularning padixaḥlərinin bexidin tajni elividə (altunining eçirlikli bir talant qıktı, uningoja yakıtlar kondurulmuşanı), kixılər bu tajni Dawutning bexioja kiydürüp köydü. Dawut xəhərdin yənə nuroğun jəng oqayımlırıni elip kətti. **3** U yənə xəhərdiki həlkəni elip qıkıp həra, jotu wa palta bilən ixləxkə saldı; Dawut Ammonning hərkəysini xəhərliridiki halklərinimə xundak ixtəlli; andin Dawut keçpilik bilən Yerusalemə moja çaytı. **4** Xu wəkədən keyin [İsraillər] Gəzərdə Filistilər bilən sokuxtı; u qəođda Huxatalıq Sibbikay Rəfayiyardın bolqan Sippay isimlik birini əltürüwətti, Filistilər tiz kolidim, putidim altidin barmaq bolup, jəmiy yigirmə İsrailarnı tilliqili turuwidi, Dawutning akisi Ximiyaning oqlı Yonatan qıkıp uni əltürüwətti. **8** Bular Gatlıq Rəfayiyardın əwlədləri bolup, həmmisi Dawut wə uning hizmətkarlırinin əolidə oldu.

21 Xəytan İsrailləroja zərbə berix üçün, Dawutni İsrailləri sanaktın etküzüvkə ezikəndi. **2** Xunga Dawut Yoabka wə həlkənin yollabxılırıqa: «Siler Bərə-Xəbadın Dançıqə arılap İsrailləri sanaktın etküzüp kılıp menin bilən kerüxişlər, ularning sanını biləy» dedi. **3** Lekin Yoab jawabən: —«Pərvərdigar Əz halkını hazırlı məylı ənqılık bolsun, yüz həssə axuruwətəkəy. Lekin i hojam padixaḥim, ularning həmmisi özünginq hizmitində turuwatkarlır əməsmə? Hojam bu ixni zadi nəmə dəp tələp kıldı? Hojam İsrailni nemixə gunahkə muptila kıldıla?» — dedi. **4** Lekin padixaḥlərinin sezi Yoabning sezinə besip qüxti; xunga Yoab qıkıp püttün İsrail zemini arılap Yerusalemə moja çaytip kəldi. **5** Yoab sanaktın etküzülgən həlkənin sanını Dawutka məlum kıldı; püttün İsrailda əolidə kılıq kətürəleydiqan adamlar bir milyon bir yüz ming; Yəhudalardın əolidə kılıq kətürəleydiqan adamlar tət yüz yətmiz ming bolup qıktı. **6** Birək Lawıylar bilən Binyaminlarla sanakka kirmidi; qünkü padixaḥlərin bu buyrukı Yoabning nəziridə yirginqlik idı. **7** Huda bu ixni yaman kərgəqkə, İsrailləroja zərbə bərdi. **8** Dawut Hudaçə: «Mən bu ixni kılıp qong gunah etküziptimən; əmdi mənki kulungning bu qəbiliyikini kəqürütüxngi tiləymən, qünkü mən tolımı əhmiyənə ix kiptimən» — dedi. **9** Pərvərdigar Dawutning aldin kərgüçisi bolqan Gadka: **10** Sən berip Dawutka eytip: «Pərvərdigar mundak dəyduki, Mən sanga üq bala-kazanı aldingda koyımən; xuningdin birini tallıwal, Mən xuni beinxılaroja qızırimən» degin, — dedi. **11** Xuning bilən Gad Dawutning yenoja kılıp: «Pərvərdigar mundak dəydu: **12** «Keni tallıqin: Ya üq yil aqarqılıkta kəlixtin, ya üq ay düxmənlərning əlidin kəqip, yawliring təripidin kooqlap kılıqlınıxidin wə yaki üq kün Pərvərdigarning kılıqining uruxi —

yəni waba kesilining zemində tarkılıxi, Pərvərdigarning Pərixtisining Israilning pütün qebrisini harab klixidin birini tallıqın». Əmdi oylinip kər, bir nemə degin; mən meni əwətküqigə nemə dəp jawap beray?» dedi. **13** Dawut Gadka: «Man bək kəttik tanglikta kaldım; əmdi Pərvərdigarning kolişa qüxay dəymən, qunki U tolimu xəpkətlitkər. Pəkət insanlarning kolişa qüxmisəm, dəymən» dedi. **14** Xu səwəblək Pərvərdigar Israiloşa waba tarķatti; Israillardin yətmix ming adəm oldu. **15** Huda Yerusalemı wəyran kılıp taxlax üçün bir Pərixtini awattı; u wəyran kılıwatkanda, Pərvərdigar əhəwalı kerüp ezi qüxtürən bu bala-kazadın puxayman kılıp kaldi-də, wəyran kılıquçı Pərixtiga: «Bəs! Əmdi kələngni tart!» dedi. U qəođda Pərvərdigarning Pərixtisi Yəbusiy Ornanning haminining yenida turattı. **16** Dawut bexini ketürüp, Pərvərdigarning Pərixtisining asman bilan yərning arılıkında, kolidiki qılaptı suqurojan kiliqini Yerusalemənə tənglap turoqanlığını kerdı. Dawut bilən aksakallarning həmmisi bez rəhtək oralojan haldə yarga dün yikildi. **17** Dawut Hudəoja: «Həlkning sanıni elip qılıxını buyruqnuqı mən əməsmə? Gunah, kılıp bu rəzillik ətküzüqü mandurən; bu bir pada köylər bolsa, zadi nema kıldı? Ah, Pərvərdigar Hudayim, kolung Əz halıkınggə əməs, bəlki manga wa mening jəmatimqə qüxkəy, wabani Əz halıkning üstüqə qüxtürmigəysən!» dedi. **18** Pərvərdigarning Pərixtisi Gadka: Sən berip Dawutka eytkin, u Yəbusiy Ornanning haminoja qıkıp Pərvərdigarə bir kurbangah salsun, dewidi, **19** Dawut Gadning Pərvərdigarning namida eytkini boyiqə xu yərgə qıktı. **20** U qəođda Ornan buqday tepiwatattı; Ornan burulup Pərixtini kerüp, ezi tət oqlı bilən məktüwalojanıdi. **21** Dawut Ornanning yenioja kalgəndə, u bexini ketürüp Dawutni kerüp, hamandın qıkıp kaldi-də, bexini yərgə təgħidək egip Dawutka təzim kıldı. **22** Dawut Ornanoqa: «Həlk iqidə taralqan wabani tosus kelix üqün, muxu hamannı wə ətrapidiki yərni manga setip bersang, bu yərdə Pərvərdigarə atap bir kurbangah, salay dəymən. Sən toluk baha koyup bu yeringni manga setip bərsəng» dedi. **23** — Alsila, oqojam padixahimming kəndak kılıquşı kəlsə xundak kılıqay; karisila, kurbanlık klixka kalilarmı berəy, haman tepidiojan tırnilarnı otun kılıp kəlisila, buqdaynı ax hədiyisəg ixletsil; bularlung həmmisini mən ezlirigə tuttum, dedi Ornan Dawutka. **24** «Yak», — dedi Dawut Ornanoqa, — «kəndakla bolmisun mən toluk bahası boyiqə setiwalimən; qunki mən seningkini eliwei Pərvərdigarə atışam bolmaydu, bədəl təlimay keydürmə kurbanlıknı hərgiz sunmaməm». **25** Xuning bilan Dawut alta yüz xəkəl altunni əlqəp Ornanoqa berip u yərni setiwaldı. **26** Dawut u yərgə Pərvərdigarə atap bir kurbangah saldı wə keydürmə kurbanlık wə inaklık kurbanlıkı sunup, Pərvərdigarə nida kıldı; Pərvərdigar uning tiligini kəbul kerüp, jawabın asmandın keydürmə kurbanlık kurbangahıqə ot qüxtürdi. **27** Pərvərdigar Pərixtisini buyruwidı, U kiliqini kaytidin qılıpıqə saldı. **28** U qəođda, Dawut Pərvərdigarning Yəbusiylardın bolovan Ornanning haminida uning tilikigə jawab bərgənlilikini kerüp, xu yərdə kurbanlık sunuxka baxlıdı. **29** U qəođda, Musa qəlda yasatkan Pərvərdigarning qediri wə keydürmə kurbanlık kurbangahı Gibeonning egizlikidə idi; **30** lekin Dawut Pərvərdigarning Pərixtisining kiliqidin korkup, u yərning aldioja berip Hudadin yol soraxka jür'ət kılalmayıtti.

22 Xunga Dawut: «Mana bu Pərvərdigar Hudanıng eyi bolidiojan jay, mana bu Israil üçün kəydürmə kurbanlık sunidiojan kurbangah bolidu» — dedi. **2** Dawut Pərvərdigarning eyini saldurux üçün Israil zeminidiki yat oldikilərni yiqiixni buyrudi həm taxlarnı oyuxka taxqılları təyinlidi. **3** Ixik-dərvazilarqa ixlitixə miq wə girə-baldaq yasax üçün nuroqun təmür təyyarlıdı; yənə nuroqun mis təyyarlıdıki, uning eoirlikini tarazılər bolmayıtti; **4** u yənə san-sanaksız kədir yaqıqi təyyarlıdı, qunki Zidonluklar bilan Turluklar Dawutka nuroqun kədir yaqıqi yətküzip bərgənidı. **5** Dawut keşgli: «Oqlum Sulayman tehi yax, bir yumran keçət halas, Pərvərdigarə selinidiojan ey naħayiti bəħejwət wə katta boluxi, xan-xəħriti barlık yurtlarqa yeyilixi kerək; xuning bilən bu eygə ketidiojan materiyalları hazırlap koyuxum kerək» dəp oylidi. Xunga Dawut elüxtin ilgiri nuroqun material hazırlap koydı. **6** Dawut oqlı Sulaymanni kiqkirip uningoja Israilning Hudasi bolovan Pərvərdigarə ey selixni tapılıdı. **7** Dawut Sulaymanoja mundak dedi: «I oqlum, mən əslidə Pərvərdigar Hudayimning namioja atap bir ey selixni oyliojan, **8** lekin Pərvərdigarning sezi manga kəlip mundak degəndə: «San nuroqun adəmning kənini tektüng, nuroqun qong jənglərni kılding; sening Mening namimoja atap ey selixingoja bolmayıdu, qunki sən Mening aldımda nuroqun adəmning kənini yərgə təktüng. **9** Kara, seningdin bir oqlul terəlidü; u aram-tinqlik adımı bolidu, Mən uni hər tərapktiki düxmənliridin aram tapkuzımən; uning ismi dərwəkə Sulayman atılıdu, u təhtiki künflridə Mən Israiloja aram-tinqlik wə asayixlik ata kılımən. **10** U Mening namimoja atap ey salidu; u Manga oqlul bolidu, Mən uningoja ata bolimən; Mən uning Israil üstdidiki padixahlıq təhtini mənggү məzmut kılımən». **11** Oqlum, əmdi Pərvərdigar sening bilən billə boløy! Xuning bilən yolung rawan bolup, Uning sening tooruluğ bərgən wədisi boyiqə Pərvərdigar Hudayingning eyini salisən. **12** Pərvərdigar sanga pəm wə əkil bərgəwə Israillidə klixixa kərsətmə bərgəy, seni Pərvərdigar Hudayingning muqəddəs əkanuioja əməl kılıdiojan kılıqay. **13** Xu wakitta, Pərvərdigar Israillar üçün Musaqa tapxurojan belgilimə-həkümrlərə əməl kilsang, yolung rawan boludu. Kəysər, batur bol! Korkma, hodukupmu kətme. **14** Kara, mən Pərvərdigarning eyi üqün japa-müxəkkətlirim arkılık yüz ming talant altın, ming ming talant kümüx wə intayin kep, san-sanaksız mis, təmür təyyarlıdım; yənə yaqaq wə tax təyyarlıdım; buningça yənə san qoxsang bolidu. **15** Buningdin baxka seningdə yənə tax kasküqi, tamqı, yaqaqçı həm hərlik hiszmatlərni kılalaydiqan nuroqun ustilar bar; **16** altun-kümüx, mis, təmür bolsa san-sanaksız; sən ixka tutuxukqa ornungdin tur, Pərvərdigarın sening bilən billə boløy!» **17** Dawut yənə Israildiki əməldarlarraq oqlı Sulaymanoja yardım berixini tapılıp: **18** «Hudayinglar bolovan Pərvərdigar silər bilən billə əməsmə? Hər ətrapinglarda silərgə tinq-aramlıq bərgən əməsmə? Qunki U bu zemindiki aħalini kolumqa tapxurdi; zemin Pərvərdigarning alidda wə həlkining

aldida tizginləndi. **19** Əmdi silər pütün kəlbinglər, pütün jeninglər bilən kət'iy niyətkə kelip, Hudayinglər bolən Pərvərdigarnı izlənglər; Pərvərdigarning əhədə sandukını wə Hudanıng mukəddəshanısidiki qaq-əswablırını Uning namıqə atap selinojan eyigə apirip koyux üçün, Pərvərdigar Hudanıng mukəddəshanisini selixkə ornunglardın kopungular» dedi.

23 Dawut kərip künləri toxay dəp kəlojanda, oqlı Sulaymannı Israil üstigə padixah kılıp tikli. **2**

Dawut Israildiki əməldərlərni, kahinlərni wə Lawiyələrni yıldı. **3** Lawiyələrdin ottu yaxtin axşanlarning həmmisi sanaktin ətküzüldi; tizimlənojini boyiq, ulardin ərlər jəmiy ottu səkkiz ming kixi idi. **4** Dawut: «Bularning iqidə yığırma tət ming kixi Pərvərdigarning eyini baxkurusu hizmitigə, altı ming kixi əməldər wə sotqılıkka, **5** tət ming kixi dərwazıwənlikkə wə yəna tət ming kixi man yasiqən sazlar bilən Parvardigaroja həmdusana okux ixıqə qoyulsun» — dedi. **6** Dawut

ularni Lawiyning oqlı Gərxon, Kohat wə Mərəri jəmatlıri boyiq guruppilaroja beldi: — **7** Gərxoniylərdin Ladan bilən Ximəy bar idi; **8** Ladanning oqlı: tunji oqlı Yəhəiyə, yəna Zitam bilən Yoeldin ibarət üq kixi idi; **9** Ximayning oqlidin Xelomit, Həziyal wə Hərandin ibarət üq kixi idi; yukirkilər Ladanning jəmat baxlıkları idi. **10** Ximəynin oqulları Jahat, Zina, Yəux wə Beriyah, bu tətəylənnən həmmisi Ximəynin oqlı idi. **11** Jahat tunji oqul, Ziza ikkinqi oqlul idi; Yəux bilən Beriyahıning əwlədləri kəp bolmioqqaq, bir [jəmat guruppisi] dəp hesablanıqan. **12** Kohatning oqulları Amram, Yizħar, Hebron wə Uzziyəldin ibarət tət kixi idi. **13** Amramning oqlı Harun bilən Musa idi. Harun bilən uning əwlədləri əng mukəddəs buyumlarnı pak lax, Pərvərdigarning aldida mənggügə [kurbanlıqları] sunux, uning hizmitini kiliq, mənggü uning namidin bəht tiləp dua berixkə ayrıloqanidi. **14** Hudanıng adımı Musaqa kəlsək, uning əwlədləri Lawiy əkbilisidin dəp həsablini pütlülgən. **15**

Musyanı oqlı Gərxon bilən Əliezər idi. **16** Gərxomning oqullarından Xəbəyal qong oqlı idi. **17** Əliezərnin oqlı Rəhəbiyyə idı; əliezərnax baxka oqlı bolmioqan, lekin Rəhəbiyaning oqulları nahayıti kəp idi. **18** Yizħarning tunji oqlı Xelomit idi. **19** Həbronnıng oqulları: tunji oqlı Yeriya, ikkinqi oqlı Amariya, üçinqi oqlı Yahaziyəl, tetinqi oqlı Jəkamiyət idi. **20** Uzziyəlnıng oqulları: tunji oqlı Mikah, ikkinqi oqlı Yısxıya idi. **21** Mərarıning oqlı Mahlı bilən Muxi idi; Mahlinin oqlı Əliazar bilən Kix idi. **22** Əliazar elgəndə oqlı yok, kizlirlərə bar idi; uların tuqşanları, yəni Kixning oqulları u kızlarını əmriga aldi. **23** Muxining Mahlı, Edar wə Yerəmot deyən üqlə oqlı bar idi. **24** Yukirkilərlarning həmmisi Lawiyning əwlədləri bolup, jəmatlıri boyiq, yəni jəmat baxlıri boyiq yığırma yaxtin axşan ərkəklər royhətkə elinəqan; ular Pərvərdigarning eyidiki wəzipilərni ətəxkə ismili boyiq tizimlənoqanidi. **25** Qünki Dawut: «Israilning Hudası Pərvərdigar Əz həlkə aram berip, Əzi mənggü Yerusalemda makan kılıdu; **26** xuning bilən Lawiyələrning mukəddəs qədirni wə uning iqidiki hərkəsisi qaq-əswablərini ketürüp yürüxning hajiti yok» deyənidid. **27** Xunga Dawutning jan üzüx aliddiki wəsiyiti boyiq, Lawiyələrning yığırma yaxtin yukirilirinenin həmmisi sanaktin ətküzülgənidid. **28** Ularning wəzipisi bolsa

Harunning əwlədlirinən yenida turup, Pərvərdigarning əyining ixlərini kiliq id; ular həyla-aramlarnı baxkurus, barlıq mukəddəs buyumlarnı pakiz tutux, kışkı, Pərvərdigarning əyining hizmat wəzipilərini bejirixkə mas'ul id; **29** yəna «tizilən təkdim nan», ax hədiya unlari, petir kəturmaqlar, kazan nanlıri wə maylık nanlaroja, xundakla hərküni atığəndə erə turup Pərvərdigaroja təxəkkir eytip həmdusana okuytti, hərküni kəqlikimi xundak latilli. **31** Yəna xabat kün, hər yengi ayda, xuningdək bekitilən həyt-bayramlarda sunulidioqan barlıq keydürmə kurbanlıklarıqə mas'ul id. Əzliriga karitilən balgilima boyiq, ular daim Pərvərdigarning aldioja bekitilən sani wə newiti bilən hizməttə turattı. **32** Ular jamaət qədirini həm mukəddəs Jayni bakkati, xundakla əzlirining Pərvərdigarning eyidiki hizməttə boluwtəkən kərindaxlıri, yəni Hərunning əwlədlirioja karayetti.

24 Hərun əwlədlirinən newətqılıkka bələnünüxi təwəndikiq: Hərunning oqlı Nadab, Abiħu, Əliazar wə Itamar. **2** Nadab bilən Abiħu atisidin burun ələp kətkən həm pərzənt kərmigənidid; xunga Əliazar bilən Itamar kahinliqni tutattı. **3** Dawut wə Əliazarning əwlədliridin Zədok wə Itamarning əwlədliridin Ahimələk uların qərindaxlırını guruppilaroja bəliq, wəzipisi boyiq ixtək kəydi; **4** Əliazarning əwlədliridin jəmat bəxi bolqanlar Itamarning əwlədliridin jəmat bəxi bolqanlardın kəp ikənlərini biliq, ularni xuningəqə asasən ayriq newət-guruppilaroja beldi. Əliazarning əwlədliridin jəmat bəxi bolqanlar on altə kixi idi, Itamarning əwlədliridin jəmat bəxi bolqanlar səkkiz kixi idi; **5** ular qək taxla yoli bilən tangxəp newət-guruppilaroja bələndi. Xundak kılıp mukəddəshanıdiki ixlaroja mas'ul bolqanlar wə Hudanıng aliddiki ixlaroja mas'ul bolqanlar həm Əliazarning əwlədliridinə həm Itamarning əwlədliridinə boldi. **6** Lawiy Nətanəlning oqlı Xemaya katip bolsa padixah, əməldərlər, kahin Zədok, Abiyatarning oqlı Ahimələk, xundakla kahinlarning wə Lawiyələrning jəmat baxlıkları alılda uların ismini püttüp kəydi. Əliazarning əwlədləri iqidin bir jəmat talländi, andın Itamarning əwlədləri iqidinən bir jəmat talländi. **7** Birinci qək Yəhəyaribkə, ikkinqi qək Yədayaçoja, **8** üçinqi qək Həriməqə, tetinqi qək Seorimoja, **9** bəixinqi qək Malkiyaçoja, altinqi qək Miyaminəqə, **10** yəttinqi qək Həkkəzəqə, səkkizinqi qək Abiyaçoja, **11** tokkuzinqi qək Yəxuaçoja, oninqi qək Xekaniyoja, **12** on birinqi qək Əliyaxibkə, on ikkinqi qək Yakimoja, **13** on üçinqi qək Həppəçoja, on tetinqi qək Yəxəbiabkə, **14** on bəxinqi qək Bilgahkə, on altinqi qək İmmərgə, **15** on yəttinqi qək Həzirəqə, on səkkizinqi qək Həppizəzə, **16** on tokkuzinqi qək Pitəhiyoja, yığırminoq qək Yəhəzkələqə, **17** yığırminoq birinqi qək Yakimoja, yığırminoq ikkinqi qək Gamuloja, **18** yığırminoq üçinqi qək Delayaçoja, yığırminoq tətinqi qək Maaziyoja qıktı. **19** Mana bu uların hizmat tərtipini; bu İsrailning Hudası Pərvərdigar uların atisi Hərunning wəstisi bilən buyruqan nizam boyiq, Pərvərdigarning eyigə kirix newiti id. **20** Lawiyning kaloran əwlədləri munular: Amramning əwlədliridin Xubayəl; Xubayəlnıng əwlədləri iqidə Yəhdəya bar idi. **21** Rəhəbiyoja kəlsək,

uning oqulliri, jümlidin tunji ooqli Yisxiya bar idi. qikti; u, uning oqulliri wə iniliri bolup jəmīy on ikki kixi 22 Yızħarning oqulliri iqidə Xelomot; Xelomotning idi; 15 səkkizinqi qək Yəxayaşa qikti; u, uning oqulliri oqulliri iqidə Jahat bar idi. 23 Hebronning oqulliri: wə iniliri bolup jəmīy on ikki kixi idi; 16 tokķuzinqi qək tunji ooqli Yəriya, ikkinqisi Amariya, üçinqisi Yaħaziyal, Mattaniyaşa qikti; u, uning oqulliri wə iniliri bolup tətinisi Jekamiyam idi. 24 Uzziyalning oqulliri: Mikah; jəmīy on ikki kixi idi; 17 oninqi qək Ximəygə qikti; u, Mikahning oqulliridin Xamir bar idi. 25 Mikahning uning oqulliri wa iniliri bolup jəmīy on ikki kixi idi; inisi Yisxiya idi; Yisxiyaning oqulliri iqidə Zekəriya bar idi. 26 Mərarining oqulliri: Maħli wə Muxi; Yaaziyanıng oqulli Beno idi. 27 Mərarining ooqli Yaaziyadın bolojan Haxabiyaşa qikti; u, uning oqulliri wə iniliri bolup əwladliri Beno, Xolħam, Zakkur wə Iibri bar idi. 28 jəmīy on ikki kixi idi; 20 oninqi qək Xubaylaġa qikti; Maħliniñg ooqli ēlizari id; ēliazarning ooqli yok idi. u, uning oqulliri wa iniliri bolup jəmīy on ikki kixi idi; 29 Kixxa kəlsek, uning oqulliri iqidə Yerahmiyəl bar 21 on tətininqi qək Mattitijahka qikti; u, uning oqulliri id; 30 Muxining oqulliri Maħli, Edar wə Yərimot idi. wə iniliri bolup jəmīy on ikki kixi idi; 22 on bəxinqi Yukirkilarning həmmisi Lawiynning əwladliri bolup, qək Yərimotka qikti; u, uning oqulliri wə iniliri bolup jəmətliri boyiq pütlügənidi. 31 Ularmu ularning jəmīy on ikki kixi idi; 23 on altinqi qək Hananiyaşa qikti; u, uning oqulliri wə iniliri bolup jəmīy on ikki kixi idi; 24 on yattinqi qək Yoxbikaxaşa qikti; u, uning oqulliri wa iniliri bolup jəmīy on ikki kixi idi; 25 on səkkizinqi qək Hananiqa qikti; u, uning oqulliri wə iniliri bolup jəmīy on ikki kixi idi; 26 on tokķuzinqi qək Mallotioqa qikti; u, uning oqulliri wə iniliri bolup jəmīy on ikki kixi idi; 27 yigirminqi qək Əliyataşa qikti; u, uning oqulliri wə iniliri bolup jəmīy on ikki kixi idi; 28 yigirma birinqi qək Hötiroqa qikti; u, uning oqulliri wə iniliri bolup jəmīy on ikki kixi idi; 29 yigirma ikkininqi qək Giddaltioqa qikti; u, uning oqulliri wə iniliri bolup jəmīy on ikki kixi idi; 30 yigirma üçinqi qək Mahaziotka qikti; u, uning oqulliri wə iniliri bolup jəmīy on ikki kixi idi; 31 yigirma tətininqi qək Romamtı-Ezerga qikti; u, uning oqulliri wə iniliri bolup jəmīy on ikki kixi idi.

25 Dawut bilen koxunning sərdarlıri Asaf, Heman wə Yədutunlarning oqulliriojumu wəzipə yükələr, ularni qıltar, təmbur wə jang-janglar qelip, bexarət berix hizmitigə köydi. Ulardın wəzipiga koyuloğanlarning səni təwəndikiqə: 2 Asafning oqulliridin Zakkur, Yüsüp, Nitaniya wə Axarılıq bar idi; Asafning oqulliririn həmmisi Asafning kərsətmisigə karayıttı; Asaf padixaňning kərsətmisi boyiqə bexarət berip səzleyti. 3 Yədutunoja kəlgəndə, uning Gədəliya, Zeri, Yəxaya, Ximəy, Haxabiya wə Mattitijah, deyən alta ooqli bolup, atısı Yədutunning kərsətmisigə karayıttı. Yədutun Pərvərdigarça təxakkür eytip mədhiyə okux üçün qıltar qelip bexarət berətti. 4 Həmanning bolsa, uning Bukkiya, Mattaniya, Uzziyəl, Xəbuylə, Yərimot, Hananiya, Hanani, Əliyata, Giddalti wə Romamtı-Ezər, Yoxbikaxa, Malloti, Hötir wə Mahaziot deyən oqulları bar idi. 5 Bularning həmmisi Həmanning oqulları bolup, Hudəoja bolojan mədhiyisini yangritix üçün koyuloğan (Heman bolsa padixaňka Hudanıng səz-kalamını yətküzüdöjan aldin kərgüqi idi); Huda Hananoja on tet ooqul, üq kiz ata kıləpanıdi. 6 Bularning həmmisi atilirineng baxlamqılıkida bolup, Pərvərdigarning eyidə naqmə-nawa kılıx üçün, jang-jang, təmbur wə qıltar qelip Hudanıng eyidiki wəzipisini etəyttili. Asaf, Yədutun wə Heman [bu ixlarda] padixaňning kərsətmisigə karayıttı. 7 Ular wə ularning kərindaxlirineng səni jəmīy ikki yüz səksən səkkiz idi (ular həmmisi Pərvərdigarnı mədhiyiləx naqmə-nawalıklıda alahidə tarbiyə kergən, kuy eytişkə usta idi). 8 Bular qong-kiqikigə, ustaz-xagirtlikojə karımay həmmisi birdək qək tartıp guruppilaroja belüngənidi. 9 Birinqi qək Asafning ooqli Yüsüpə, ikkinqi qək Gədəliyaşa qikti; u, uning iniliri wə oqulları bolup jəmīy on ikki kixi idi; 10 üçinqi qək Zakkuroja qikti; u, uning oqulları wə iniliri bolup jəmīy on ikki kixi idi; 11 tətininqi qək Izrija qikti; u, uning oqulları wə iniliri bolup jəmīy on ikki kixi idi; 12 bəxinqi qək Nətəniyaşa qikti; u, uning oqulları wə iniliri bolup jəmīy on ikki kixi idi; 13 altinqi qək Bukkiyaşa qikti; u, uning oqulları wə iniliri bolup on ikki kixi idi; 14 yəttinqi qək Yəxarılılahka

26 Dərwaziwənlərning guruppilinxi təwəndikidə boldi: Korah jəmətidikilərdin Asafning əwladliri iqidə Korəning ooqli Məxələmiya bar idi. 2 Maxələmianing birnəqqə ooqli bolup, tunjisı Zəkəriya, ikkinqisi Yədiyayəl, üçinqisi Zəbadiya, tətinisi Yatniyal, 3 bəxinqisi Elam, altinqisi Yəhəohanən, yəttinqisi Əlyoyinay idi. 4 Obəd-Edomning oqulları: tunji ooqli Xemaya, ikkinqisi Yəhəzabad, üçinqisi Yoah, tətinisi Sakar, bəxinqisi Nətənəl, 5 altinqisi Ammiyəl, yəttinqisi İssakar, səkkizinqisi Peultay; dərwəkə Huda Obəd-Edomqa bəhət-saadət ata kıləpanıdi. 6 Uning ooqli Xemayamu birnəqqə ooqli pərzənt kergən bolup, həmmisi ata jəməti iqidə yolbaxqi idi, qünki ular batur əzimətlər idi. 7 Xemayaning oqulları: Otni, Refayəl, Obəd wə Əlzəbad idi. Əlzəbadın iniliri Elihu bilən Səməkiyaning ikkisi batur idi. 8 Bularning həmmisi Obəd-Edomning əwladlari bolup, ular wə ularning oqulları, kərindaxlirineng həmmisi [Hudanıng] hizmitidə kolidin ix kelidioqan adamlar idi. Obəd-Edomning əwldi jəmīy atmix ikki adam idi. 9 Maxələmianing oqulları wə kərindaxliri bar idi; həmmisi batur bolup, jəmīy on səkkiz adəm idi. 10 Mərarining əwladı bolojan Hosahning birnəqqə ooqli bar idi, qong ooqli Ximri (Ximri aslide tunji ooqul bolmısımı, atisi uni qong ooqul kılıp tikligən), 11 ikkinqi ooqli Hilkija, üçinqisi Təbaliya, tətinisi Zəkəriya idi. Hosahning oqulları wə kərindaxliri jəmīy bolup on üq adəm idi. 12 Yukirkilarning həmmisi jəmət baxliri boyiqə dərwaziwənlərning guruppilaroja belünüxi idi; ularning həmmisigə kərindaxliri bilən billə Pərvərdigarning

eyidiki hizmat wəzipisi tapxuruloganidi. **13** Ular, mayli qong bolsun yaki kiqik bolsun, ez jəməti boyiqə qək tartip hərbir dərvazioja bəlgiləndi. **14** Xərkij dərvazida dərvaziwənlək kılıxka qək qikqini Xələmiya boldi; idi. Ular sənəqə karap kisimlaroja belüngənidi. Ular andin ular uning oqlı Zəkəriya (akilanə məslihətqi hər yili ay boyiqə nəwətlixip turatti, hər kisimda idi) üçün qək tərtti; uningoja ximaliy dərwazining yigirma tət ming adam bar idi. **2** Birinqi aydiki birinqi dərwaziwənlək qəki qikti. **15** Jənubiy dərwazining qəki nəwətqi koxunoja Zəbdiyalning oqlı Yaxobeam məs'ul Obəd-Edomşa qikti. Uning oqulları ambar-həzinilərgə boldi. **16** Xuppim bilən Hosahka oqrəbiy dərwazining wə xuningdək dawan yolidiki Xalləkət axu koxun kışmining sərdarlarını baxkurrati. **4** İkkinqi dərwazisining qəki qikti; dərwaziwənlər yandixip turatti. aydiki nəwətqi koxunoja məs'ul kixi Ahohluq Doday bolup, uning koxunining orunbasar sərdari Miklot məs'ul idi; ximaliy dərwazijoja hərküni tət adəm, bar idi; bu kismida yigirmə tət ming adəm bar idi. **5** Jənubiy dərwazijoja hərküni tət adəm məs'ul idi; ambar-həzinilərning hərbirigə ikki adəm bir guruppa bolup, Koraħning wə Mərarining əvladlıridin idi. **17** Xərkij dərvazijoja hərküni alfa Lawiy dərwaziwən əyidiki həzinilərni wə mukəddas dəp beqixlanojan keyin oqlı Zəbadiya uning ornını bastı. Uning kismida buyumlar həzinisini baxkurruxka Ahiyah koyuldi. **20** Ularning [baxkə] Lawiy kərindaxlıridin Hədənning koxununing sərdarı Yoabning inisi Asaħel idi; uningdin əyidiki həzinilərni wə mukəddas dəp beqixlanojan keyin oqlı Ira idi, uning kismida yigirmə tət ming adəm bar idi. **21** Yigirmə tət ming adəm bar idi. **8** Bəxinqi aydiki bəxinqi Gərxon jəmətidiki Ladanning əvladlıridin, Gərxoni yigirmə tət ming adəm bar idi. **9** Altinqi əyidiki həzinilərni wə mukəddas dəp beqixlanojan keyin oqlı Binaya idi; u uning axu koxunoja koxununing sərdarı sərdarı Takoalik ular Pərvərdigarning əyidiki həzinilərgə məs'ul idi. **10** Yəttinqi aydiki yəttinqi nəwətqi Ammirzabad bar idi. **11** Səkkizinqi aydiki səkkizinqi nəwətqi koxununing sərdarı Zərah jəmətidiki Huxatlik Sibbikay bolup, uning oqlı Yoram, Yoramning oqlı Zikri, Zikrinning oqlı Xelomit idi. **26** Muxu Xelomit bilən uning kərindaxlıri mukəddas dəp beqixlanojan buyumlar saklinidiojan kəbilisidiki Anatoluk Abiezər bolup, uning kismida barlıq həzinilərni baxkurratti; bu buyumları əslidə yigirmə tət ming adəm bar idi. **13** Oninqi aydiki oninqi Dawut padixah, jəmat baxlıkları, mingbexilar, yüzbexilar nəwətqi koxununing sərdarı Zərah, jəmətidiki Nitofatlıq wə koxun sərdarları beqixliqənidi. **27** Ular janggahlarda Maharay bolup, uning kismida yigirmə tət ming adəm bulang-talang kılıp kəlgən mal-mitülkəldən wə oljidin bar idi. **14** On birinqi aydiki on birinqi nəwətqi Pərvərdigarning əyini puhta kılıxka beqixliqənidi. **28** koxununing sərdarı Əfraim kəbilisidiki Piratonluq Binaya [Bularning iqidimu] aldin kərgüqi Samuil, Kixning oqlı Saul, Narning oqlı Abnər wa Zaruiyaning oqlı Yoablars mukəddas dəp ayriqan nəsillər bar idi; barlıq mukəddas dəp ayriqan nəsillərni Xelomit bilən uning kərindaxlıri baxkurratti. **29** Yizħar jəmətidin Kenaniya wə uning oqulları [mukəddas eyning] sırtida Israilda mənsəpdar wə sotqılalar kılıp koyuldi. **30** Hebron jəmətidin Haxabiya wə uning kərindaxlıri, həmmisi batur bolup, Iordan dəryasining əqrəbiy təripidə Israilda mənsəp tutup, Haxabiya kəbile baxlıkı arklılıq Gileadning Yaazər degən yerida bu jəmətinmə batur azimatlır teplidi. **32** Yəriyaning kərindaxlıridin yəməyi bolup ikki ming yətə yüz kixi bar idi; ularning həmmisi batur bolup, xu jəmat baxlıri idi; Dawutning səltənitininq kırıqinqi yili [nəsəbnamılerni] təkxürük arklılıq Gileadning Yaazər degən yerida bu jəmətinmə batur azimatlır teplidi. **31** Hebron jəməti iqidə, jəmətning oqlı Omri kəbile baxlıkı id; əfraidimətlər üçün Zəbuluniylar üçün kəbilisi üqün Azriyalning oqlı Yərimot kəbile baxlıkı id; əfraidimətlər üçün Dawutning məs'ul boluxka koyulogan. Ular jəməyi birming yətə oqlı Yəriyaning kərindaxlıridin baxlıkı id; Manassəh, yərim kəbilisi üçün Pidayanıng yəməyi bolup ikki ming yətə yüz kixi bar idi; əfraidimətlər üçün Xəfatiya; **17** Lawiy kəbilisi üçün Kəmuuelning oqlı əfraidimətlər üçün Zikrinning oqlı Əliezər kəbile baxlıkı id; Ximeoniylar üçün kəbile baxlıkı Maakahning oqlı əfraidimətlər üçün Zəkəriyaning oqlı Əliezər kəbile baxlıkı id; əfraidimətlər üçün kəbile baxlıkı İddo Zadok; **18** Yələdu kəbilisi üçün Dawutning akisi kəbile baxlıkı id; əfraidimətlər üçün Elishu kəbile baxlıkı id; Issakariylar üçün Mikailning kəbile baxlıkı id; əfraidimətlər üçün Azazianing oqlı Hoxiya kəbile baxlıkı id; 20 əfraidimətlər üçün Əfraim kəbile baxlıkı id; 21 Gileadta makanlaxkan Manassəh, yərim kəbilisi üçün Zəkəriyaning oqlı İddo kəbile baxlıkı id; Manassəh, yərim kəbilisi üçün Zəkəriyaning oqlı İddo kəbile baxlıkı id; 22 Dan kəbilisi üçün Abnərning oqlı Yaasiyel kəbile baxlıkı id; 23 Dan kəbilisi üçün Yərohamning oqlı Azarəl kəbile baxlıkı id. Yukarıdikilər hizmitigə dair barlıq ixlarnı baxkurruxka koydi.

Israel kəbililiri üçün kəbilə baxlıkı idi. **23** Dawut mənggү mustəhkəm kılımən» deyəndi. **8** Xunga Israillar iqidə yigirmə yaxtin təwənlərni tizimlimiojan; bugün Pərvərdigarning jamaiti pütkül Israel həlkining, qünki Pərvərdigar Israillarning sanini asmandiki xundakla Hudayimizning alddıa [xuni eytimən]: — yultuzdək kəp kılımən deyəndi. **24** Zəruiyaning Bu yahxi yurtka igidarqılık kılıx üçün wə kəlgüsidiə oqlı Yoab sanini elixkə kırıxan, lekin tügimigən; baliliringlarqa mənggülük mıras kılıp kaldurux üçün, qünki muxu ix wəjidin [Hudanıng] oqızıpi Israillarning silar Hudayinglar Pərvərdigarning barlıq əmərlirini bexioja yaqdurdulmuş; xu sawəbtin Israillarning sanı izdəp tutungalar. **9** — I, sən oqlum Sulayman, atangning «Dawut padixaḥning yilnamılıri» deyən hatiriga Hudasi bołożan Pərvərdigarnı bil, sap dil wə pidakarlıq kirdüzülmüş. **25** Padixaḥning ambar-həzinilirini bilən Uning hizmitidə bołożin. Qünki Pərvərdigar jimi baxkuroquqi Adiyalning oqlı Azmawət idi; dala, adamning kənglini kəzitip turidu, barlıq oy-niyətlirini pərk etidu. San Uni idzisəng, U Əzini sanga tapkuzidu; Uningdın tenip kətsəng, seni mənggү üzüp taxlaydu. **10** Əmdi sən kəngül koyojın, Pərvərdigar mukəddəshana kılıx üçün bir eyni selixkə seni tallidi; batur bol, uni ada Ximəy; üzümzarlıklardıki xarab ambarlınızı baxkuroquqi Ximəy; üzümzarlıklardıki xarab ambarlınızı baxkuroquqi Yonatan idi. **26** Etizeriklarda teriqqılık kılçuoqlarını baxkuroquqi Kelubning oqlı Əzri idi; **27** Üzümzarlıklarnı baxkuroquqi Ramahlık kılıx üçün bir eyni selixkə seni tallidi; batur bol, uni ada Ximəy; üzümzarlıklardıki xarab ambarlınızı baxkuroquqi Xaronluk Sitrav; jilojlardıki boyiqə u Pərvərdigarning eyining höyliləri, tət kala padılırını baxkuroquqi Adlaying oqlı Xafat; ətrapidiki kiçik eylər, mukəddəshanıdiki həzinilər, **30** təgilərnı baxkuroquqi Ismaillardın Obil; exəklərnı baxkuroquqi Mironotluk Yəhdiya; **31** koy padılırını baxkuroquqi Hagarlık Yazid idi. Bularuning həmmisi Dawut **13** Yəna kahınlar bilən Lawiyarlarning gurupplinixi, padixaḥning mal-mülküni baxkuroquqi əməldarlar idi. **32** Pərvərdigarning eyidiki hərhil wəzipilər, xuningdək Dawutning təqəsi Yonatan məslihətqı bolup, danixmən həm Təwrat həttatqısı idi; Həkmonining oqlı Yəhijəy padixaḥning oqullurining ustazı idi. **33** Ahitoſəlmu padixaḥning məslihətqısı idi; Arklik Huxay padixaḥning jan dosti idi. **34** Ahitoſəldin keyin Binayaning oqlı Yəhəyada bilən Abiyatar uning orniça məslihətqı boldi; Yoab padixaḥning koxun sardarı idi.

28 Dawut Israildiki barlıq əməldarlarnı, hərkəsini kəbilsə baxlıklärı, nəwətlixip padixaḥning hizmitini kılıdiqan koxun bexi, mingbexi, yüzbexi, padixaḥ, wə xəhzadılerning barlıq mal-mülük, qarwa mallirini baxkuriqıdan əməldarlarnı, xuningdək məhrəm-ojojıdarlar, palwanlar wə barlıq batur jəngqılerni Yerusalemənə qakırtıp kəldi. **2** Padixaḥ Dawut ornidin turup mundak dedi: — I buradərlirim wə həlkim, gepimə kulaq selinglar: Kənglündə Pərvərdigarning əhədə sandıku üçün bir aramgah, Hudayimizning təhtiparisi bolidiojan bir ey selix arzuyum bar idi həmdə uni selixkə təyyarlıku körüp kyojanıdım. **3** Lakin Huda manga: «Sən Mening namimoja atap ey salsang bolmaydu, qünki Sən jangqi, adam eltürüp, qan tekkənsən» dedi. **4** Israillining Hudasi bołożan Pərvərdigar atamning pütün jəmətidin meni əbədi'əbəd Israiloja padixaḥ boluxka tallidi; qünki U Yəhudani yolbaxqi boluxka tallıqan; U Yəhudə jəməti iqidə atamning jəmətini tallıqan, atamning oqulları iqidə məndin razi bolup, meni pütün Israiloja padixaḥ kılıp tikligən; **5** menin oqullurim iqidin (Pərvərdigar dərwəkə manga kəp oqul ata kılıqan) U yəna oqlum Sulaymannı Pərvərdigarning padixaḥlığının tahtığa olturnup, Israiloja həkümran boluxka tallidi. **6** U manga: «Sening oqlung Sulayman bolsa Mening eyüm wə höylilirimi saloquqi bolidu; qünki Mən uni Əzüməgə oqul boluxka tallidim, Məmmə uningoşa ata bolımən. **7** U Mening əmr-bəlgilimilirimgə bügünkidək qing turup riayə kılıdiqan bolsa, uning padixaḥlığını

Pərvərdigarning eyidiki hərhil wəzipilər, xuningdək Pərvərdigarning eyigə ehtiyajlıq barlıq əswablар toqrisidiki bəlgilimilərni kərsətti; **14** wə hərhil ixlarqa kerəklik altun əswablarnı yasitixkə ketidiojan altun, hərhil ixlarqa kerəklik kümüx əswablarnı yasitixkə ketidiojan kümüx, **15** altun qiraqdanlarqa, ularqa təwə altun qiraqdanlarqa, yəni hərbir qiraqdan wə qiraqdanlarqa ketidiojan altun; kümüx qiraqdanlarqa, yəni hərbir qiraqdan wə xuningdə təwə qiraqdanlar üçün ketidiojan kümüxni taxpurup bordı. U hərbir qiraqdanlarqa ixlitix orniça karap kerəklikini bərdi; **16** nan tizidiojan altun xırələrni yasitixkə, yəni hərbir xırə üçün kerəklik altun bordı; kümüx xırələrni yasitixkə kerəklik kümüx bərdi; **17** wilka-ilməklər, təhsa-piyala wə qəgūnlərni yasaxkə, altun qinilər, yəni hərhil qinini yasaxkə kerəklik bołożan sap altun bərdi; kümüx qinilərni yasaxkə, yəni hərbir qinə üçün kerəklik kümüx bərdi; **18** huxbuyağ, yasaxkə kerəklik esil altun bərdi. U yəna kanatlını kərip Pərvərdigarning əhədə sandığını yepip turidiojan altun kerublar karaydojan [kəfarət] tahtining nushisini taxpurup bərdi. **19** «Bularuning həmmisi, Pərvərdigar Əz kolini üstümgə kyojanında manga kərsətkən barlıq nusħa-əndizilər bołożaqka, mən yezip koydum» dedi Dawut. **20** Dawut yəna oqlı Sulaymanıq: «Sən batur wə jasaratlıq bol, buni ada kıl; körkə, alakzadımu bolup kətmə; qünki Pərvərdigar Huda, menin Hudayim sening bilən billə bolidi; taki Pərvərdigarning eyidiki keyinki ibadət hizmiti üçün təyyarlık ixliri tütigəngə kədər U səndin həq ayrılmayıdu yaki taxlapmu koymayıdu. **21** Kara, Hudanıng eyidiki barlıq hizmitini bejiridiojan kahınlar wə Lawiyarlarning guruppiliri təyyar turidu; sening yeningdə hərhil hünərgə usta, hərbir hizmatkə təyyar turojan hünərəwənlərmə razılık bilən turidu; uning üstügə əməldarlar wə barlıq həlk sening əmringini kütidü» dedi.

29 Dawut pütkül jamaatkə səz kılıp mundak dedi: bilən kərdüm. **18** I Pərvərdigar, ata-bowilirimiz boləjan — Huda Əzi tallıqan oqlum Sulayman tehi İbrahim, Ishak wə Israilning Hudasi, Əz həlkinqning yax, bir yumran keqət, halas, bu կուրլux bolsa kənglidiki bundak oy-niyətni mənggü mustəhkəm tolimu qong; qünki bu mukəddəs orda insan üçün kılıqaysən, kənglini Əzüngga tartkuzoşaysən! **19** Oqlum əməs, bəlkı Pərvərdigar Hudə üçün yasildidu. **2** Sulaymanqa Sening əmrlering, agah-guwahlıkliring Mən Hudayimning eyi üçün pütün küqümni qikirip, wa bəlgilimilirinə tutup, həmmini ada kılıp, mən altun bilən yasılıdıcınlırıja altun, kümüx bilən hazırlap kyoqanlırimni ixlitip ordını yasaxkə durus yasılıdıcınlırıja kümüx, mis bilən yasılıdıcınlırıja bir kəlb bərgəysən». **20** Dawut pütün jamaatkə: mis, təmür bilən yasılıdıcınlırıja təmür, yaqəq «Silər Hudayinglar boləjan Pərvərdigarə təxəkkür bilən yasılıdıcınlırıja yaqəq təyyarlap koydum; həmdusuna okup mədhıyılənglər!» dedi, pütün yəna ak, hezik, kezlik yakut, rənglik tax wa hərhil jamaat ata-bowilirining Hudasi boləjan Pərvərdigarə esil taxlarnı, yəna nahayıti kəp mərməri yioqip təxəkkür-mədhıya okup sajdə kıldı; ular Pərvərdigar koydum. **3** Mən Hudayimning eyidin seyündicənlilikim həm padixah alidda bax urdi. **21** Ətisi ular Pərvərdigarə üçün Hudayimning eyini selixka təyyarlıqan barlıq atap kurbanlıklar wə keydürmə kurbanlıklarını kaltırdı; nərsilərdin baxka, eziümnin təəllükatidin altun-xu künii ular ming buķa, ming koqkar, ming közini kümüxlərni Hudayimning eyigə atidim; **4** yəni xarab hədiyalıri bilən koxup təkdim kıldı, xundakla əynin tamlarını kaprax üçün Ofir altunidin üq yəna pütün Israil üçün nuroqun kurbanlıklarını təkdim ming talant, sap kümüxtin yətta ming talant təkdim kıldı. **22** Ular xu künii Pərvərdigarning alidda alamət kıldı; **5** altundın yasılıdıcınlırıja altun, kümüxtin huxal bolup ojızalandı. Əlar Dawutning oqlu Sulaymanni yasılıdıcınlırıja kümüx wə hünərənlərning koli bilən ikkinçi ketim padixah, tikləx murasımı etküzdi; uni hərhil yasılıdıcınlırıja kerək bolojinini təkdim kıldı. Pərvərdigarning alidda xah boluxka, Zadokni kaḥin Bügün yənə kimlərning Pərvərdigarə qırməmə atiqası boluxka məsih kıldı. **23** Xuningdin keyin Sulayman bar?». **6** Xuning bilən Israil kəbililiridiki hərkəysi Pərvərdigarə qəwa tahtkə olтурup, atisi Dawutning jemat baxlırlı, kəbila baxlıkları, mingbexi, yüzbexi wə orniqə padixah boldi wə intayin rawaj taptı; pütkül padixahning ixliroqə məs'ul boləjan ojigidalarımu Israil həlkə uningoşa itaat kıldı. **24** Barlıq əməldarlar, beqixlaxkə kirihti. **7** Ular Hudanıng eyidiki ibadət palvanlar wə xundakla padixah Dawutning oçullurinə hizmətləri üçün bəx ming talant altun wə on ming həmmisi Sulaymanqa bekiñip boysundi. **25** Pərvərdigar darik altun, on ming talant kümüx, on səkkiz ming Sulaymanni Israil həlkə alidda nahayıti uluoq kıldı; U talant mis wə bir yüz ming talant temür təkdim uningoşa ata kılıqan xahənə həywət xundak yukiriki, kıldı. **8** Yakuti barlar yakutni Pərvərdigarning eyininq uningdin ilgiri etkən hərkəndək Israil padixahlırida həzinisiga, yəni Gərxoniy Yəhəyiənləng kılıqə tapxurdu. heq bolup bəkənəməs. **26** Yassening oqlu Dawut **9** Halayık kixilərnin mundak ez ixtiyarlıkı bilən təkdim pütün Israiloja xundak padixah boləjanidi. **27** Uning kılıqlınlıklarının huxal bolup ketiti; qünki ular qin Israiloja həkümranlık kılıqan wakti jəmiy kırıq yıl boldi; kələbidin Pərvərdigarə qırmək kılıxkanı. Dawutmu u Həbronda yəttə yil, Yerusalemda ottuz tiq yıl səltənət alamət hux boldi. **10** Xunga Dawut pütkül jamaat palvanlarla padixahı təkdim kılıxkanı. **28** U üzün əmür, delət-baylık wə izzat-hərmət alidda Pərvərdigarə qəwa təxəkkür-mədhıya eytip mundak kərüp, heli kəp yaxap, aləmdin etti; orniqə uning dedi: — «Ah! Pərvərdigar, bowimiz Israilning Hudasi, oqlu Sulayman padixah boldi. **29** Padixah Dawutning Sən əbadıl'əbadıqə həmdusanaqə layiksən. **11** I barlıq ixli, baxtin ahirioqə mana aldin kərgüqi Pərvərdigar, uluqluk, kük-kudrat, xan-xərəp, xanu-Samuilning hatırılıri, Natan pəyəqəmbərning hatırılıri xəwkat wə həywət Sanga mənsuptur; asmandiki wə wə aldin kərgüqi Gadning hatırılıridə pütülgəndür. **30** yərdiki bar-yoki Seningkidur; i Pərvərdigar, padixahlıq Uning səltənəti, kersətən kük-kuwwiti, xundakla uning, Seningkidur, həmmidin üstün boləjan idarə kılıqoşışən. Israıl wə hərkəysi delət-məmlıklərlarning bexidin etkən **12** Delət bilən izzet Seningdinla kelidu, Sən həmmigə wəkələrə mu hatırılarda pütülgəndür.

həkümərdəsən. Küq bilən kudrat Sening kolungda; hərkimmi uluoq wə kudratlık kılıx pəkət kolungindindur.

13 Əmdi, ah Hudayim, biz Sanga təxəkkür okuyımız! **14** Mana muxundak ezlükümizdən təkdim kılalaydioqan boləjan mən kim idim, həlkim nemə idim? Qünki barlıq nərsə Səndin kelidu, biz pəkət Əz kolungdin kəlginidin Əzüngə qayturduk, halas! **15** Biz Sening aldingda yakə yurtluqlar, barlıq ata-bowilirimizə ohxax musapirmız, halas; yər yəzidiki künnlərimiz goya bir sayə, ümidsiz etküziliidu. **16**

I Hudayimiz Parvardigar, biz Sening namingoşa atap ey selixka təyyarlap yiğənən bu baylık-dunya niqə həmmisi Sening kolungdin kəlgən, əslı Seningkidur. **17** I Hudayim, xuni bilimənki, Sən insanning kəlbini sinap, durusluktin hursən bolisən; mən bolsam durus kəlbimdin bularını ihtiyan təkdim kıldı; wə bu yərda hazır turoqan həlkinqningmu Sanga təkdim kılıqinini huxal-huramlıq

Tarih-təzkirə 2

1 Dawutning oqlı Sulaymanning həkümranlığı mustəhkəmləndi; qünki uning Hudasi Pərvərdigar uning bilən billə bolup, uni bək büütük kıldı. **2** Sulayman pütkül Israillarnı, mingbexi, yüzbexi, sorakçı wa pütkül Israelning kəbilə-jəmət baxlıkları bolovan əməldərlarnı qakıtip ularoşa sez kıldı. **3** Sulayman barlıq jamaət bilən birlikdə Gibeonning egizlikiga bardi; qünki u yerdə Hudanıng «jamaət qediri», yəni Pərvərdigarning kuli Musa bayawanda yasatkan qedir bar idi. **4** Hudanıng əhədə sandukını bolsa Dawut Kiriat-Yearimdin elip qıkip, ezi uningoşa təyyarlıqan yərgə əkəlgənidi; qünki u Yerusalemda əhədə sandukü üçün bir qedir tiktilərgənidi. **5** Hurning nəvrisi, Urining oqlı Bəzaləl yasıqan mis kurbangahı, bolsa [Gibeonda], yəni Pərvərdigarning jamaət qediri alılda idi; Sulayman jamaət bilən birlikdə berip, xu yərdə [Pərvərdigardin] tilək tilidi. **6** Sulayman jamaət qedirinən aldıdiki mis kurbangahının yenioja, Pərvərdigarning aldıqə kelip, kurbangahta ming malni keydürmə kurbanlıq kıldı. **7** Xu keçisi Huda Sulaymanoşa ayan bolup, uningoşa: — Sən nemini tilisəng, xuni berimən, dedi. **8** Sulayman Hudaoja: — Sən atam Dawutka zor mehîr-muhəbbət ata kılajan, meni uning orniçoja padixah kıldıng. **9** I Pərvərdigar Huda, əmdi Sən atam Dawutka bərgən wədəngni puhta orunlıqoşasən; qünki Sən meni yərdikdi topidak nuroqun həlkə həkümranlık kılıdıqan padixah kıldıng. **10** Əmdi Sən manga bu həlkə yetəqşilik kılqudək danalıq wa bilim bərgəysən; undak bolmisa Sening munqiwala qong bu həlkinqə kim həküm sürəlisün? — dedi. **11** Huda Sulaymanoşa: — Man seni həlkinqə padixah, kılıp tiklidim. Əmdi sən muxundak niyətkə kelip, nə baylık, mal-mülük, nə izzət-hərmət wə düxmənlirringning janlarını tiliməy, nə uzun əmür körüxni tiliməy, bəlkı bu həlkinqə həküm sürəxkə danalıq wə bilim tiligən ikənsən, **12** Danalıq wə bilim sanga təkdim kılindi; wə Mən sanga baylık, mal-mülük wə izzət-hərmətmə berəy; xundak boliduki, senindən ilgiri etkən padixahlarınə həqbihrə undak bolmojan, senindən keyin bolovusı padixahlardımı undak bolmayıdu, dedi. **13** Bu ixtin keyin Sulayman Gibeon egizlikidiki «jamaət qediri»dn Yerusalemə moşa käytip kelip, Israel üstidə səltənət kıldı. **14** Sulayman jəng hərwiliri bilən atlık ləxkərləri toplidi: — uning bir ming tət yüzən jəng hərwisi, on ikki ming atlık ləxkiri bar idi; u bularnı «jəng hərwisi xəhərləri»ga həm padixahning yenida turux üçün Yerusalemə moşa orunlaşturdi. **15** Padixah Yerusalemda altun-kümüxlərni taxlarda kep, kədir dərəhlirini tüzənglikti üjma dərəhliridək kep kıldı. **16** Sulaymannıg atlıri Misirdin həm kuwadin kəltürülətti; padixahning sodigərləri kuwadin tohtitilojan bahası boyiqə setiwalatti. **17** Ular Misirdin setiwalojan hərbir hərwinin bahası altə yüz kümünx tənggə, hərbir atning bahası bir yüz əllik kümünx tənggə idi; at-hərwilar yənə Hittiyarning padixahları wə Suriya padixahlıriojumu anə xu [sodigərlərning wastisi] bilən setiwhinatti.

2 Sulayman Pərvərdigarning namioşa atap bir ey həm padixahlıq üçün bir orda selix niyitigə kəldi.

2 Xuningdin keyin Sulayman yətmix ming adəmni həmmallıkkə, səksən ming adəmni taqdə tax kesikxə, üq ming altə yüz kixini nazarətqılıkkə təyinlidi. **3** Sulayman Tur padixahı Hüramoşa adəm əwətip: «Əzləri atam Dawutning turaloşusı bolsun dəp orda selixiça kədir yaqıqi yatküzip bərgən idiliq, mangimu xundak kılçayla. **4** Mana, mən əmdi Pərvərdigar Hudayımning namioşa atap bir ey salmakçımən; ey uning aldida huxbuy yekix, «təkkən nənlərin» ning üzülməy koyuluxi, hərküni ətə-ahxamlırıda, xabat künllirida, yengi ayning birinizi künida wə Parvardigar Hudayımız bekitip bərgən heyt-ayəmlərdə keydürmə kurbanlıkların sunuluxi üçün bolidu. Bu ixlar Israel həlkigə mənggülük bir bəlgilimə bolidu. **5** Mən salmakçı bolovan ey ajayıp həywətlək bolidu; qünki bizning Hudayımız həmmə ilahələrin üstündür. **6** Lekin asmanlar wə asmanlarning üstidiki asmanmu Uni siqduralmaydiqan tursa, kim Uningoşa ey salalisun? Mən kim idim, kandaqmı Uningoşa ey salduroqudak lədratka iga bolay? Mən pəkət Uning aldida kurbanlıklärni keydürügündəkla adəməmən, halas! **7** Əmdi əzləri manga atam Dawut Yəhəudada wə Yerusalemda təyyarlap koyqan ustilar bilən billə ixləx üçün, altun-kümüxtə, mis wə təmürdə ixləxkə piixik, sesün, tok kızıl wa kek rənglik yip ixləxkə puhta həm nəkkəxlaklıq bilidiojan bir ustamni əwətkayla. **8** Həm manga Liwandın kədir, arqa-karıoşay wə səndlə dərəhlirini yatküzip bərgən bolsila; qünki əzlirinən hizmətkarlırinən Liwanda yaqəqni kesikxə ustılığını bilimən; mana, manga kepləp yaqəqlarını təyyarlap berix üçün menin hizmətkarlırim əzlirinən hizmətkarlırı bilən billə ixlisin; qünki man salidiqan ey intayin həywətlək wə ajayıb karamət bolidu. **10** Mana, mən əzlirinən yaqəq kesidiojan hizmətkarlıriqə yığırıma ming kor buqday, yığırma ming kor arpa, yığırma ming bat xarab, yığırma ming bat zəytun meyi berimən! — dedi. **11** Turning padixahı Hüram Sulaymanoşa jawabən maktpup yollap: «Pərvərdigar Əz halkını seyqəqə U əzlirini ularning üstiğə padixah kıldı! — dedi. **12** Hüram yənə: «Asman-pələk bilən yər-zeminni yaratkan Israelning Hudasi Pərvərdigaroşa Həmdusana bolqay! Qünki U padixah Dawutka yorutulqan, pəm-parasətlik, Pərvərdigar üçün bir ey, uning padixahlıq üçün bir orda salalıdyoqan bir danixmən oqul bərdi. **13** Mana mən hazır əzlirigo hünərdə kamalətkə yatkən, əkil-parasət bilən yorutulqan, Hüram-Abi degen bir adəmni əwətəy. **14** Uning anisi Dan əkbərlislik bir ayal, atisi Turluk ikən. U altun, kümüx, mis, temür, taxlar, yaqəqqılıq ixliroja mahır, sesün, tok kızıl, ak wa kek rənglik yip ixləxkə puhta, hərəhil nəkkəxlaklıq ixlirojumu usta, tapxurulqan hərkəndək layihəye amalını kılalaydu. Bu kixi əzlirinən hünərənləri bilən wə atılıri bolovan hojam Dawutning hünərənləri bilən billə ixlisin. **15** Əmdi hojam tiləja alojan buqday, arpa, may wə xarab bolsa, bularnı ez hizmətkarlıriqə yatküzip bargayla. **16** Biz bolsaq siligə kənqə kerak bolsa Liwanda xunqə yaqəq kesip, sal kılıp baqlap, dengiz arkılık Yoppaqa yatküzip berimiz; andin sili u yərdən Yerusalemə toxup kətsilə bolidu» dedi. **17** Atisi Dawut Israel zemindən turuxluk yakə yurtluqları sanaktın etküzgəndək, Sulaymanı ularını sanaktın etküzdü. Ular jəmiy bir yüz əllik üq ming

altə yüz adəm qıktı. **18** U ulardin yətmix ming kixini həmmallıkka, səksən ming kixini təqədə tax kesixkə wə ix kiliwatkanlar üstidin nazarət kılıp turuxka üq ming altə yüz kixini təyinlidi.

3 Sulayman Yerusalemda Pərvərdigar atisi Dawutka ayan bolan Moriya teoïda, yəni Yəbusi Ornanning hamini, Dawut təyyar kılıp koyojan yərə, Pərvərdigarning eyini selix ixini baxlıdı. **2** Sulaymannıg saltənitining tetinqi yili, ikkinqi aynıng ikkinqi künü əkuruluxni baxlıdı. **3** Sulayman salojan Hudanıg eyining uli mundak: — uzunlukı (kədimki zamanda kollanqan elqəm boyiqə) atmış gəz, kanglıki yığırma gəz idi. **4** Oyning aliddiki aywanning uzunlukı yığırma gəz bolup, eynıng kənglikigə tooqra kelətti; egizlik yığırma gəz idi; u işini sap altun bilən kaplatti. **5** U eynıng qong zelinin tamlırını arqa-kariojat tahtayırları bilən kaplatti, andın keyin sap altun kaplatti wə üstüga horma dərihining xəkli bilən zənjir nəkixlirini oyndurdi. **6** U eyni alamat qıraylık kılıp tamlırını yəna esil tax-yakutlar bilən zinnatlandı. Ixlətkən altunlar pütünley parwayim altuni idi. **7** U pütün eyni, eynıng limliri, ixik bosuoja-kexəkliri, barlık tamlırı wə ixiklirini altun bilən kaplıdı; u tamqə kerublarning nəkixlirini oyndurdi. **8** Sulayman yəna əng mukəddəs jayni yasattı; uning uzunlukı yığırma gəz bolup (eyning kənglikli bilən tang idi), kənglikimu yığırma gəz idi; u uning işini pütünley sap altun bilən kaplatti; altun jəmiy bolup altə yüz talalı idı. **9** Altun minkning eqirilikli jəmiy əllik xəkəl boldı. Bəlinilirininq işimi altun bilən kaplandı. **10** Əng mukəddəs jay iqidə u ikki kerubning həykilini yasap, ularnı pütünley altun bilən kaplıdı. **11** İkki kerubning kanitining uzunlukı jəmiy yığırma gəz idi; bir kerubning bir kanitining uzunlukı bəx gəz bolup, eynıng temiətə tegip turattı; ikkinqi tərəptiki kanitining uzunluğunu bəx gəz bolup, ikkinqi bir kerubning kanitiqə yetətti. **12** Yəna bir kerubning kanitining uzunluğunu bəx gəz bolup, umu ey temiətə tegip turattı; ikkinqi bir kanitining uzunluğunu bəx gəz bolup, aldinkı bir kerubning kanitiqə yetətti. **13** Bu ikki kerubning kanatlrı yeyilojan haldə bolup, uzunlukı jəmiy yığırma gəz kelətti; ikkili kerub erə turozuluojan bolup, yüzləri eynıng iqigə kərəyitti. **14** Sulayman yəna kek ranglik, sesün rənglik, tok kızıl wə ak rənglik yip tokulmılırividin wə nəpis kanaptın [eyning iqidiki] pərdisini yasattı, uning üstügə kerublarnı kəxtə kılıp toktutti. **15** Oyning aldioja yəna egizlikli ottuz bəx gəz kelidiojan ikki tüwrük yasap koydurdı; hər tüwrükning beinxing egizlikli bəx gəz kelətti. **16** U yəna (iqki kalamhanidikidək) marjansiman zənjir yasatı, tüwrük baxlırı üstügə ornattı; u yüz dənə anar yasatı ularnı zənjirlərgə ornattı. **17** U bu ikki tüwrükni eynıng aldioja, bırsini ong təripidə, bırsini sol təripidə turoquzdu; u ong tərəptikisini Yaqın, sol tərəptikisini Boaz dəp atdı.

4 Uzunlukı yığırma gəz, kənglikli yığırma gəz, egizlikli on gəz kelidiojan bir mis kurbangahı yasattı. **2** U mistin «dengiz» yasattı; uning xəkli düzilək bolup, u girwikidin bu girwikligə on gəz kelətti; egizlikli bəx gəz, aylanımıOTTU gəz idi. **3** «Dengiz»ning sırtkı asta kismı

bükining xəkli bilən qərıldırüp bezəlgən bolup, bukilar hərbir gəzgə ondin, ikki qatar kılıni, mis «dengiz» bilən təng kuyup qıkılıqanı. **4** Mis «dengiz»ni on ikki mis buka ketürüp turattı; uning üqi ximaloqa, üqi oşrəkə, üqi janubka, üqi xərkə karap turattı. «dengiz» bukining dümbisigə yatkuzuluojan bolup, bukilarning kuyrukı iqi tərapçı idi. **5** Mis dengizning kəlinlikli bir alkən bolup, qərisi qinining girwikidə nilupər xəklidə kılınojan, uningoja üq ming bat su patatti. **6** U yəna on «uyuyx desı» yasatı, bəxini mis dengizning ong taripiga, bəxini sol təripiga koyqozdu; keydürmə kurbanlıqlarəqə ixlitidiojan buyum-əswablırinin həmmisi xu daslarda yuyullati; «dengiz» bolsa kahinlarning yuyunuxi üçün ixlitilətti. **7** U yəna bəlgiləngən xəkildə on altun qiraqdən yasatıp mukəddəs jayning iqigə ornattı; uning bəxini ong tərəpkə, bəxini sol tərəpkə koyqozdu. **8** Yəna on xira yasatıp mukəddəs jayning iqigə koyqozdu; uning bəxini ong tərəpkə, bəxini sol tərəpkə koyqozdu. **9** U yəna yüz dana altun qinə yasatti. **10** U yəna «kahinlər həyli», qong həyli wə qong həylinin dərvazilirini yasatı wə dərvazilarning həmmisini mis bilən kaplatti. **11** U mis «dengiz»ni ibadəthanining ong taripiga, yəni xərkəy janub təripiga koyqozdu. **12** Həram yəna kazan, kürək wə qaza-quqılarnı atküzdi. Həram xu tarıkida Sulayman padixah üçün Hudanıg eyining barlık əkurulux hizmitini püttürdü, **13** Yəni ikki tüwrük, ikki tüwrükning üstidiki apkursiman ikki bax wə bu ikki baxni yepip turidiojan ikki torni yasatıp püttürdü. **14** U on da təqliki wə das təqlikigə koyulidiojan on «uyuyx desı»ni, **15** «mis dengiz» wə uning astidiki on ikki mis bukini yasatkuzdu. **16** Kazan, kürək, wilkilməklər, wə munasiwbəlik barlık əswablarnı Həram-Abi Pərvərdigarning eyini dəp Sulayman padixahka parkiraydiojan mista yasatıp bərdi. **17** Padixah bularını Jordan tülzənglikidə, Sukkot bilən Zərədatah otturisida, [xu yərdiki] seqiz layda kelip yasap, kuydurup qıktı. **18** Sulayman yasatkuzojan bu əswablarning sanı intayın kep idi; kətən misning eqirilikini elqəp bolmayıttı. **19** Sulayman yəna Hudanıg eyi iqidiki barlık, əswablarnı yasatti — yəni altun huxbuygahı, «təkədim nan» koyulidiojan xırələrni **20** wə sap altunda kılınojan qiraqdənlar bilən qiraqlarını yasatkuzdu; bu qiraqlar bəlgilimə boyiqə iqlik «kalamhana» aliddə yandurux üçün boldı. **21** U yəna qiraqdannıng gülləri, qiraqlar wə pilik kayqılırinin həmmisini altundın kıldırdı (ular sap aldundan idi). **22** U yəna peqaklar, tawaklar, piyalə-qaza wə küldənlarning həmmisini sap altundın kıldırdı. U eynıng ixiklirini, yəni iqidiki əng mukəddəs jayığa kirdiojan iqlik katlima ixiklər wə eynıng «mukəddəs jay»ning taxkırıki ixiklirini altundın kıldırdı.

5 Xuning bilən Sulayman Pərvərdigarning eyi üçün kılıdojan barlık əkuruluxlar tamam bolğanda, u atisi Dawut [Hudaşa] atap beqixliojan nərsilərni (yəni kümüx, altun wə həmmə baxka buyumlarnı) elip kelip, Pərvərdigarning eyining həzinilirigə koydurdı. **2** Xu qəoqda Sulayman Pərvərdigarning əhədə sanduğunu «Dawut xəhiri»din, yəni Ziondin yətkəp kelix üçün Israil

aksakallarını, kəbilə bəglirini wə Israil jəmətlirinin bəglirini Yerusalemqa yiojılıxqa qakırdı. **3** Buning üçün Israilning həmmə adəmları Etanim eyida, yəni yəttinqi ayda, bekitilgən həytta padixaḥuning kəxişa yiojıldı. **4** Israilning həmmə aksakalları yetip kəlganda Lawiyalar əhədə sandukını kətürüp [mangdi]. **5** Ular əhədə sandukını, jamaət qediri bilən uning iqidiki barlık mukəddəs buyumları kətürüp elip qıktı. Kahinlər bolovan Lawiyalar muxularını elip qıktı. **6** Sulayman padixaḥ, wə barlık Israil jamaiti əhədə sandukining aldida mengip, keplikidin sanını elip bolmayıdojan san-sanakşız koy bilən kalını kurbanlıq kiliwatattı. **7** Kahinlər Pərvərdigarning əhədə sandukını eż jayışa, ibadəthanining iqki «kalamhana»sişa, yəni əng mukəddəs jayısa elip kirip kerublarning kanatlarının astışa koydu. **8** Kerublarning yeyilip turojan kəniti əhədə sandukining orni üstüda boloqqa, əhədə sanduki bilən uni kətürüp turidiqan baldaklarını yepip turattı. **9** Bu baldaklar sanduqning tutkuqlarından nahayiti uzun qıkip turoqqa, kalmahanining aldida turup əhədə sandukining yenidiki ikki baldakning uqlurunu kərgili bolatti, birək eyning sirtida ularını kərgili bolmayıttı; bu baldaklar taki bügüngə kədər xu yərdə turmakta. **10** Əhədə sandukining iqidə Musa pəyoğəmbər Hərəb teyidə turoqanda iqişə saloşan ikki tahtyadın baxxa heqnərsə yok idi (Israillar Misir zeminidin qıkkandın keyin Pərvərdigər ular bilən Hərəbdə əhədə tüzğanidi). **11** Kahinlər mukəddəs jaydin qıkixti (xu yərdə hazır bolovan barlık kahinlər, eż nəwitişə karimay ezelirini Hudaşa atap pakizliqanı); **12** nəqşmə-nawaqı barlık Lawiyalar, jümlidin Asaf, Heman, Yədutun wə ularning oqulları həm kərindaxlıri qəkməri tonlurunu kiyixip, kurbangahning xərkidə turupjang, təmbur wə qiltarlar qeliwatqanıdi; ular bilən billə kanay qeliwatqan yənə bir yüz yigirmə kahin bar idi) **13** wə xundak bolduki, kanayqilar bilən nəqşmə-nawaqılar həmmisi birdək qelip, bir awaz bilən Pərvərdigaroja təxəkkür-həmdusuna eytiwtatkanda, yəni kanaylar, janglar wə hərhil sazları qelip, yukiriş awaz bilən «Pərvərdigər məhribandur, eżgərməs muhəbbiti əbadıl'əbadığıdır» dəp Pərvərdigarnı mədhiyələwatkanda – xu һamanı ibadəthana, yəni Pərvərdigarning eyi bir bulut bilən tolduruldu; **14** kahinlər eğu bulut tıtpayılidin wəzipilirini etüxkə turalmayıttı, qünki Pərvərdigarning julasi Hudanıg eyini tolduroğanıdi.

bolsun dəp Yerusalemni tallidim wə halkım bolovan Israiloja həkümranlıq kilsun dəp Dawutni tallidim» degenidi. **7** Əmdi atam Dawutning Israilning Hudasi Pərvərdigarning namışa atap bir ey selix arzu-niyiti bar idi. **8** Birək Pərvərdigər atam Dawutka: «Kəngliqndə Mening namımoja bir ey yasaxşa kılçan niyiting yahxidur; **9** əmma xu əyni sən yasimaysən, bəlkı puxtudin bolidiqan oolqung, u Mening namımoja atap xu əyni salidu», degenidi. **10** Mana amdi Pərvərdigər Əz sezigə əmal kildi. Mən Pərvərdigər wədə kılıjinidak, atamning ornını besip, Israilning təhtiga olturdum; Israilning Hudasi Pərvərdigarning namışa atap bu əyni saldim. **11** Mən bu eydə əhədə sandukını koydum; əhədə sanduki iqidə Pərvərdigarning Israillar bilən tütğən əhədə [tahtılırlı] bardur dedi. **12** Andin Sulayman Israilning barlık jamaitigə yüzlünip, Pərvərdigarning kurbangahining aldida turup kollirini kətürüp: – **13** (qünki bayı Sulayman mistin uzunlukı bəx göz, kənglikli bəx göz, egizlikli tük gaz kelidiqan bir pəxtək yasit, taxkırıki hoylining otturisioja jaylaxturoğanıdi. U ana xu pəxtək üstüga qıkip turup, pütükli Israil jamaiti aldida yükünüp olturup, asmanoja karap oqılıqını yayışanıdi) **14** – u mundak dua kıldı: – Israilning Hudasi Pərvərdigər! Nə asmandı nə zemində Səndək Huda yoktur; Sening aldingə pütün kəlbə bilən mangidiqan Əz küliring üqün əhdəngdə turup eżgərməs muhəbbitiñi kərsitsən. **15** Qırkı Sən Əz külung atam Dawutka bərgən wədidi turdung; Sən Əz aqzıng bilən eytkən sezungni mana bügündikəd Əz külung bilən wujudka qıkardıng. **16** Əmdi əhəzir, i Israilning Hudasi Pərvərdigər, Əz külung atam Dawutka: – «Əgar sening əwlədlirinq ez yollarıqə sagək bolup sən Mening alimdə mangojandək, əkanunumoja əmal kılıp mangsila, sanga əwləldingdin Israilning təhtidə olturnidiqan bir zat kəm bolmayıdu» dəp bərgən wədəngdə turoğasan. **17** Əmdi əhəzir, i Israilning Hudasi, Sən külung Dawutka eytkən sezliring əmalğa axurulqay, dəp etüniman! **18** Lekin Huda Əzi rastla yər yüzüdə insanlar bilən makan kılmadı? Mana, asmanlar bilən asmanlarning asmini Seni sıjduralmaydiqan yərdə, mən yasiqan bu ey kəndakmuşu Sening makanıng bolisilən?! **19** Lekin i Pərvərdigər Hudayim, külungning dua wə itlijsiyoja kulaq selip, kuluning Sanga ketürgən nidası wa tilikini anglioğasən. **20** Xuning bilən Əz kəzliringni keqə-kiñdüz bu eygə, yəni Sən: «Mening namimni u

6 Bu pəyttə Sulayman: — Pərvərdigar tum karangoşuluk iqida turimən, dəp eytikanidi; **2** Lekin, [i Pərvərdigar], mən Sening üçün bir həywətlik makan bolsun dəp, Sən mənggü turidıqan bir əyni yasidim, dedi. **3** Andin padixah burlup barlıq Israil jamaitigə bəht tilidi; Israilning barlıq jamaiti uning aldida turatı. **4** U mundak dedi: — Israilning Hudası Pərvərdigar oqa təxakkür-mədhiyə bolqay! U Əz aqzi bilən atam Dawutkə wəda kılınanı wə Əz kəli bilən uni əməlgə axurdi. U əslidə Dawutka: — **5** «Mən Əz həlkim Israilni Misir zeminidin elip qıkkən kündin buyan namim üçün bu yərda bir ey salay dəp Israilning hərkəysi kəbililirininq xəhərliridin həqkəysisini tallimidim, yəki həlkim Israilçə həkümran boluxka həqkəysi adəmni tallimidim; **6** həlbuki, Mən namim xu yərda

277

Tarih-təzkirə 2

yamanlığının kaytip bu əydə turup, namingni etirap kəzüng oquk, kuliğinq ding bolqay! **41** Əmdi ornungdin kılıp sanga dua bilən iltija kilsə, **25** Sən asmanda anglap, turojin, i Pərwərdigar Huda, Sən կudritingning ipadisi əz həlkinq Israilning gunahını kəqürüp, ularni Sən atabowilirioqa wə ezlirigə təkdim kılıqan zeminoja kəyturup kəlgəysən. **26** Ular Sanga gunah kılıqını üçün asman etilip yamoqur yaqməydiqan kiliwetilgən bolsa, lekin ular bu jayoja əkarap Sanga dua kılıp namingni etirap kılıp, Sening ularni kiyinqlilikə salojining tüpəylidin əz gunahının yenip towa kilsə, **27** Sən asmanda turup kulaq selip, kulliringen wə həlkinq Israilning gunahını kəqürğaysan; qünki Sən ularoja mengix kerak bolojan yahxi yolni egitisan wə əz həlkinqə miras kılıp bərgən zeminning üstiga yamoqur yaqdurusən! **28** Əger zeminda aqarqılıq ya waba bolsa, ya ziraətlər dan almisa ya əhal qüxsə ya uni qekətkilər yaki qekətkə liqinkilları besiwsala, ya düxmənlər ularning zemindiki xəhərlirinin kowuklırıqə hujum kılıp koxiwsala, ya hərkəndək apet ya kesəllik bolsa, **29** undakta barlıq həlkinq Israil bolsun, hərkəndək kixi bolsun, əziga kəlgən apətni wə əz dərdini bilip, kollarını bu eygə sunup, məyli kəndək dua yaki iltija kilsən, **30** əmdi Sən turuwatkan makanın asmanda turup anglap, kəqürüm kılıqəysən, Sən hərbir adəmning kəlbini bilgəqka, əzinin yollırını əziga yandurqəysən (qünki Sənla, pəkət Sənla həmmə insan balılırinin kəblərini bilgəqidursən); **31** xundak kılıp, ular Sən ata-bowilirimizə təkdim kılıqan zeminda olturup emrinin həmmə künləridə Səndin korkup yollırında mangidiojan bolup. **32** Əz həlkinq Israildin bolmiojan, Sening uluq naming, կudratlıq kolung wə sozojan bilikinq tüpəylidin yırak-yiraklardın kəlgən müsapir bolsa, u kelip bu ey tərəpkə əkarap dua kilsə, **33** Sən turuwatkan makanın bolovan asmanlarda uningə kulaq selip, u müsapir Sanga nida kılıp tiliginin həmmisigə muwapıq kılıqəysən; xuning bilən yə yüzdikəi barlıq əllər namingni tonup yetip, əz həlkinq Israilek Səndin korkidojan bolup, mən yasiqən bu eyning Sening naming bilən ataloqinini bilidu. **34** Əger Sening həlkinq Sening tapxurukung bilən dütəmini bilən jəng kılıxka qıkkanda, Sən talliojan bu xəhərgə, xundakla mən namingiət atap yasiqən bu ey tərəpkə əkarap Sən Pərwərdigarənə dua kilsə, **35** Sən asmanlarda turup ularning duası bilən iltijsiətə kulaq selip, ularni nusrətə erixtərgəysən. **36** Əgor ular Sanga gunah, sadir kılıqan bolsa (qünki gunah, kılıməydiqan heqkixi yoktur) Sən ularoja ojəzəplinip, ularni düxmənlirinin koliqə tapxurojan bolsang, bular ularni yırak-yeñiqəna, ez zeminoja sürgün kılıp elip baroqan bolsa, **37** lekin ular sürgün kılınojan yurtta əş-hoxini teipin towa kılıp, ezi sürgün bolovan yurtta Sanga: — Biz gunah kılıp, kəbihlikə berilip Səndin yüz əriup kəttük, dəp yelinsə, **38** — əger ularni sürgün kılıqanlarning zemində pütün kəlbə wə pütün jenidin Sening təripingə yenip, Sən ularning atabowilirioqa təkdim kılıqan zeminoja, Sən talliojan xəhər tərəpkə wə mən namingiət atap yasiqən bu ey tərəpkə yüzini kılıp dua kilsə, **39** Sən turuwatkan makanın bolovan asmanlarda turup ularning duası wə iltijsiətin anglap ular üçün həküm qıkırıp, əz həlkinqning Sanga sadir kılıqan gunahını kəqürüm kılıqəysən; **40** əmdi i Hudayim, Səndin etünimən, bu yərdə kılıqan dualarqa kəzüng oquk, kuliğinq ding bolqay!

41 Əmdi ornungdin kılıp əhdə sanduqung bilən, əz aramgaһingoja kərgəysən! Kəhənliring həkkəniliq bilən kiydürülsün, Memin bəndiliring yahxiliğindən xadlanıns! **42** I Pərwərdigar Huda, əzüng maslıh kılıqininq yüzini yandurmiojasən; Kulung Dawutka kərsətkən eżgərməs mühəbbitingni esingdə tutkəysən!».

7 Sulayman duasını tügitixigila, asmandın ot qüçüp keydirmə kurbanlık əhməd baxka kurbanlıkları koymay kəydürüwətti; Pərwərdigarning xan-xəripi eyni toldurwətəkəq, kahinlar Pərwərdigarning eýigə kirəlmidi. **3** Ot qıxənəlikini wə Pərwərdigarning xan-xəripi eyning üstüde tohtıqənləkini kerüp, Israillarning həmmisi tax yatkuzulojan məydanda yüksənibax urup: «Pərwərdigar mehribandur, Uning eżgərməs mühəbbiti məngəggüiqə turidul!» dəp Pərwərdigarənə ibadət kılıp təxəkkür-mədhiyə okuxtı. **4** Padixaḥ wə pütkül həlk Pərwərdigarning aldida kurbanlıklarını sundı. **5** Sulayman padixaḥ yigirmə ikki ming kala, bir yüz yigirmə ming köyni kurbanlık kılıp sundı. Xundak kılıp padixaḥ, wə pütkül həlk Hudanıng eýini [Hudaqa] beşiqxıldı. **6** Kahinlar wə xundakla Pərwərdigarənə atiojan sazları tutkən Lawıylar əz orunlırıda turattı (padixaḥ Dawut bu sazları Pərwərdigarning mədhiyisidə ixətkili yasiqənədi, [u Pərwərdigarənə]: «Uning eżgərməs mühəbbiti abədgiqidur» dəp mədhiyə okuojınida ularni ixitətti); kahinlar Lawıylarning udulida turup kanay qelixatti; Israillarning həmmisi xu yərdə ərə turuxkənidi. **7** Sulayman Pərwərdigarning eýinən alididiq hoylisinin otturisini ayrip mukaddəs kılıp, u yərdə kəydirmə kurbanlıklär wə inaqlik kurbanlıklarının yaqlırını sundı; qünki Sulayman yasatkan mis kurbangah kəydirmə kurbanlıklär, ax hədiyilir wə kurbanlıklärın yaqlırını kobul kılıxka qızık kəldi. **8** Xuring bilən u wakitta Sulayman wə uning bilən bolovan pütün Israil, yəni Hamat rayonıqə kirix eoqızıdan tartıp Misir ekinoqışa həmmə yərlərindən kəlgən zor bir jamaət həyt etküzdi. **9** Səkkizinci künü ular tantanılık bir ibadət yiqilixi etküzdi; ular yəttə kün kurbangahı Hudaqa atap beçiqliqənədi andin ular yənə yəttə kün həyt etküzdi. **10** Yəttinqi aynıng yigirmə üqinqi künü padixaḥ həlkəni əz ey-qedirlirigə kəyturdı; ular Pərwərdigarning Dawutka, Sulaymanoja wə əz həlkı Israilek kılıqan yahxiliğli üqün kəlbidə xaduram bolup kəytip kətti. **11** Xundak kılıp Sulayman Pərwərdigarning eýini wə padixaḥning ordısına yasap püttdürdi. Sulaymannıng kəngligə Pərwərdigarning eýidə wə eýinən ordısında nemə kılıx kəlgən bolsa, xu ixlarning həmmisi onguxluk pütti. **12** Andin Pərwərdigar keçidə Sulaymanoja ayan bolup uningə: «Men senin duayingni anglidim wə əzümgimə bu jayın «kurbanlık eýi» boluxka tallidim. **13** Əger Mən asmannı yamoqur yaqməydiqan kılıp etiwtəsem yaki qekətkilərgə zemindiki məhsulatlarnı yəp taxlavni buyrusam wə yaki həlkim arisioja waba tarkıtiwətsəm, **14** [xu qaşa] namim bilən ataloqan bu həlkim eżini kəmtər tutup, dua kılıp yüzümni izləp, rəzil yollırıdin yansa, Mən asmanda turup anglap, ularning gunahını

Kəqürimən wə zeminini sakaytimən. **15** Əmdi bu yərdə kılınoğan dualar oja Mening kezlimir okuq wə կուլակlirim ding bolidu. **16** Mən əmdi namim mənggү bu yərdə ayan kılinsun dəp bu eyni tallap, uni Өzümgə mukəddəs kıldırm; kezümmü, kəlbimmi həmixin xu yərdə bolidu. **17** Sən bolsang, atang Dawutning aldimda mangojinidək sənmə sanga buyruqininməng həmmisigə muwapiq əməl kiliç üçün bəlgilimlirim wə հիմնարար əldimda mangsang. **18** Mən əmdi atang Dawutka: «Israilning tahtıda sanga əwlədingdin əlturuxka bir zat kəm bolmaydu» dəp əhdə kilojinimdək, Mən sening padixaḥlıq tahtining Israilning üstidə məhkəm kilişən. **19** Birak, əgər silər Meningdin yüz erüp, Man silərnin aldındıqlarda jakarlıqan bəlgilimlirim wə əmrlerimni taxlap, baxka ilahların kəlluklığına kirip qoqunsanglar, **20** xu qaçıda Mən Israilni ularoja təkdim kilojan zeminidin yulup taxlaymən; wə Өz namimni kərsitixkə Өzümgə mukəddəs kilojan bu eyni nəzirimdin taxlayman wə Israilni həmmə həlkələr arısında sez-qeqək wə tapa-təninəng obyekti kilişən; **21** Bu ey gerqə hazır uluoq bolsimu, xu zamanda uningdin etkənlərning həmmisi kattik həyrən kilişip: «Parwərdigar bu zeminoja wə bu eyəgə nemixkə xundak kiliqandu?» dəp soraydu. **22** Kixilər: — Qünki [zemindiki həlkələr] ata-bowilininen Hudasi, yəni ularını Misir zeminidin qıçarılmış Parwərdigarnı taxlap, ezelirini baxka ilarlar oja baqlap, ular oja sajda kiliç kullukida bolqanlıq üçün, U bu pütükül külpətni ularning bexişa qüxürüptü, dəp jawab beridu.

Pərvərdigar oja atap kəydürmə kurbanlıq təkdim kılattı; **13** — yəni Musa pəyoğəmbərning tapxuruk boyiqə, hər kün, xabat künləridə, aynıqən birinqi künləridə wə hər yilda üç qetim etkiüzüldiğən alahidə həyt künləridə — «petir nan həyt», «həptilər həyt» wə «kapılırlar həytidəki künlərdə bekitilgən burqluk kurbanlıqları kılattı. **14** Sulayman yəna atışı Dawutning bəlgiləp bərgini boyiqə kahinlarning hizmətlirinə wə Lawiyarning burqlarınında ada kiliñixi üçün newat-guruppilarnı bekitti; Lawiyarning hər kün mədhiyyə okuq wə kahinlarning aldida hizmətlərini ada kiliç qurbar idi. Sulayman yəna dərwaziwanları newiti boyiqə hər dərwazinining hizmitini kiliçkə bekitti; qünki Hudanıng adımı Dawutning buyrukü xundak idi. **15** [Kahin-lawiyalar] padixaḥlının kahinləri wə Lawiyalar oja buyruq olunur idin, məyli əndək ix bolsun yaki həzinilərgə dair ix bolsun həq bax tartmayıttı. **16** Pərvərdigarning eyini selixa, ey uli selinoğan kündin tartıp pütüküqə Sulaymannıng barlıq kürulux ixliri puhta tamamlandı. Xundak kiliç Parwərdigarning eyi pütti. **17** Andin Sulayman Edom zeminidə [Kızıl] dengiz boyidiki Əzion-Geberə wə Elatka karap mangdi. **18** Hürəm [padixaḥ] əz hizmətkarları arklılıq kemilər wə dengiz yolları oja piixk adamlarını Sulaymannıng yenioja əwətti. Ular Sulaymannıng hizmətkarlı bilən billə Ofir oja berip, u yərdin tət yüz allik talant altun elip, uni padixaḥ Sulaymannıng kəxişa yətküzüp kəldi.

8 Xundak boldiki, yigirmə yil etti, Sulayman Pərvərdigarning eyi bilən padixahıning əyini yasap bolğandan keyin, **2** u Hiram eziqə sowoqa kıləjan xəhərlərni käytidin kırup qıktı; Israillar xu yarda olturnaklxı. **3** Sulayman Hamat-Zobah xəhiriqə berip uni ixoqla kıldı. **4** U yənə qəldiki Tadmornı wə ezinin Hamatta kyroqan barlıq həzina xəhərlərini yənə ongxitip kıldı. **5** U yənə Üstünlük Bəyt-Horon bilən Astinkı Bəyt-Horonni sepił, baldaklıq kowukluları bolğan korojanlık xəhərlərgə aylandurdu; **6** Baalatnı, xundakla eziqə has həmmə həzinə xəhərlərini, «jəng hərvisi xəhərləri»ni, atılıklarnı orunluxturaqan xəhərlərini wə Yerusalemda, Liwanda wə ezi soraydiqan barlıq zemində haliojinini bina kıldı. **7** Israildin bolmioqan Hittiyalar, Amoriylar, Pərizziylar, Hiyiylar wə Yabusiylardın [İsrail] zeminidə kelip kalojanlarning həmmisini bolsa, **8** Sulayman bularnı, yəni Israillar pütünsəyi yokatmioqan əllərninq kalojan əwlədirinə kulluk haxarəqə tutti. Ular bugünkü küngiqə xundak bolup kıldı. **9** Lekin Israillardın Sulayman ez ixılır üçün heqkimmi kul kılmayı, bəlkı ularnı ləxkər, həkümdar-əməldar, hərwa bilən atılıklarning sərdarları kıldı. **10** Bulardin padixahı Sulaymannıng ixligüqilerning üstigə koyoqan qong nazarətqiliri bolup, ikki yüz ellik idi. **11** Sulayman Pirəvnning kizini «Dawutning xəhiri»dön ezi uningoşa salduroqan ordioqa əkltürdü; qünki u: «Ayalimning Israil padixahı Dawutning ordisida tuxxi muwapık əməs; qünki Pərvərdigarning ahədə sanduqı baroqanlıkı Jaylarning həmmisi mukəddəstür», dedi. **12** Sulayman bu qoqda Pərvərdigarning kurbangahıda, yəni [mukəddəs Jayning] aywinining aldioqa salduroqan kurbangaha

Pərvərdigarə qədər keydürmə kurbanlıq takdim kılattı;
13 — yəni Musa pəyəqəmbərninq tapxurukı boyıqə, hər kün, xabat künləridə, ayning birinci künləridə wə hər yilda üç kətim etkütüldidən alahidə həyt künləridə — «petir nan həyt», «həptilər həyt» wə «kəpilər həyt»diki künlərdə bekitilgən burqluk kurbanlıqları kılattı. 14 Sulayman yəna atisi Dawutning bəlgiləp bərgini boyıqə kahinlarning hizmətlərinin wə Lawiyarlarning burqlırınıng ada kılınlı üçün newat guruppularını bekti; Lawiyarlarning hər kün mədhiyə okux wə kahinlarning alıldı hizmətlərni ada kılıx burqı bar idi. Sulayman yəna dərwazişlərləri newiti, boyıqə hər dərwazining hizmitini kılıxka bekti; qünki Hudanıng adımı Dawutning buyrukı xundak idi. 15 [Kahin-lawiyar] padixahıng kahinlərə qədər Lawiyarə qədər buyruqənlərindən, məyli kəndək ix bolsun yaki həzinilərgə dair ix bolsun heq bax tartmayıttı. 16 Pərvərdigarning eyini selixa, ey uli selinojan kündin tartip pütküçə Sulaymannıng barlıq kurlulux ixliri puhla tamamlandı. Xundak kılıp Pərvərdigarning eyi pütti. 17 Andin Sulayman Edom zeminində [Kızıl] dengiz boyidiki Əzən-Gəbərgə şəhərində karap mangdi. 18 Huram [padixah] ez hizmətkarlılıq arkılık kemilər wə dengiz yollarıqə piixik, adamlarını Sulaymannıng yeniqə əwətti. Ular Sulaymannıng hizmətkarlılıq bilan billə Ofiroja berip, u yərdin tət yüz əllik talant altun elip, uni padixah Sulaymannıng kəxişa yatküziş kəldi.

9 Xebaning ayal padixahı bolsa Sulaymanning dangxəhrıtını anglap, uni kiyin qigix-soallar bilən siniojılı Yerusalem oja kəldi. U huxbuy buyumlar, intayın tola altın wə yakut-gehərlər artıloqan tegilərni elip, qong dabdbə bilən kəldi. Sulaymanning kexiçə kelgəndə ez kengləğə pükkən həmmə ix toqıruluk uning bilən səzəlxəti. **2** Sulayman uning həmmə soriojanlıri oja jawab bərdi. Həqnemə Sulaymançı karangoçu əməs idi, bolkı həmmisidə uning oja jawab bərdi. **3** Xebaning ayal padixahı Sulaymanning danalikçioja, yasiqan orda-saray oqa, **4** dastihandiki taamlar oqa, əməldərlarning katar-katar oltruxlıri oja, hizmətkarlirininq katar-katar turuxlıri oja, ularning kiyən kiyimlirigə, uning sakıyları wə ularning kiyən kiyimlirigə wə uning Parwərdigarning eyidə atop sunoqan keydürmə kurbanlıkları oja karap, üni iğiqə qüxtüp kətti. **5** U padixahı: — Mən ez yurtundə silining ixli wə danalıkları tooprısında anglojan həwər rast ikən; **6** Əmma man kələp ez kezəlirim bilən kərmigiqə bu sezlərgə ixənmigənidim; wə mana, man hətta yeriminimə anglimioqan ikenmən; silining danalıkları bilən bərikət-bayaxatlıkları mən anglojan həwərdin ziyyadə ikən. **7** Silining adəmliri nemideğən bəhtlik-hə! Həmixə silining aldilirida turup danalıklırını anglaydiqan bu hizmətkarları nəkədər bəhtliktur! **8** Silidin seyüngən, silini ezi üçün Israfilning tətbiqə olturoqsoqan Parwərdigar Hudalırı mubarəktur! Hudalırı Israfil oja baqılıqan muhəbbiti üçün, ularını mənggü məzmut tursun dəp U silini toqra həkim wə adalat sürgili ular üstütgə padixah kıldı, dedi. **9** U padixahka bir yüz yigirmə talant altın, intayın kəp huxbuy buyumlar wə yakut-gehərlərni sowoq aksı kıldı. Xebaning ayal padixahı Sulayman padixahı

sunojan xunqə zor miqdardiki huxbuy buyumlar xuningdin keyin heq körüngən əməs **10** (Ofirdin Sulaymanning hizmətkarları yənə intayın zor miqdardiki səndəl yaqılıqını wə yakut-gehərlərnimə elip kıldı. **11** Padixah səndəl yaqılıqından Pərvərdigarning eyi üçün wə padixaḥının ordisi üçün pələmpaylər yasap həm nəqəmə-nawaqlar üçün qıltalar wə sazlarını xuningdin yasattı. Xundak esil səndəl yaqılıq Yəhūda zeminə bu wakitkiqə heq körülüp bəkməjanıdi). **12** Sulayman padixah Xebanıg ayal padixaḥığa uning əziga kilojan sowqılıridin axurup sowoja tutti, ayal padixaḥning kəngli tartkan həmməni - nəmə sorisa, xuni bərdi; andin u hizmətkarları bilən yoloja qıkıp eż yurtioja kaytip kətti. **13** Sulaymanoja hər yili kəltürulgən altunning ezi altə yüz atmış altə talant idi. **14** Bu kirimdən baxxə, okətqi-tijarətlər, barlıq, ərəbiyə padixaḥlıri wə eż zeminidəki amaldarlarımı altun-kümüxlərni elip Sulaymanoja tapxuratti. **15** Sulayman padixah ikki yüz qong sıparni sokturdı wə hər sıparoja alta yüz xəkal altun kətti. **16** Xundakla üq yüz kalkənni yapılaqlaçan altundin yasidi; hərbir kalkənni yasaxka üq yüz xəkal altun ixtildi; padixah ularını «Liwan ormini sarayı»qə esip kəydi. **17** Padixah pil qıxlırıdin qong bir taht yasap, uni sap altun bilən kapplati. **18** Təhtning altə kəwətlik pələmpəyning üstüdə, ong wə sol təripida era turoğan on ikki xırning həykili bolup, hərbir başkəninq ong-sol təripidə birlən bar idı; baxxə heqkəndə əldə uningoşa ohxax yasalojını yok idı. **19** Sulayman padixaḥning barlıq jam-piyalılıri altundin yasalojan; «Liwan ormini Sarayı»diki barlıq qaqa-kuqılar tavlanıqan altundin yasalojan; Sulaymannıg künlliridə kümüx həqnəmə hesablinatti. **21** Qünki padixaḥning kemiləri Həramning hizmətkarları bilən bills Tarixixa berip turatti; «Tarix kemə»lər hər üq yilda bir ketim kəlip altun-kümüx, pil qıxlırı, maymunlar wə tozlarnı əkelətti. **22** Sulayman padixah yər yüzidiki barlıq padixaḥlərdin bayılıkta wə danalıktə üstün idı. **23** Hudanıg Sulaymannıg kəngliga salojan danalıkinı anglax üçün yər yüzidiki barlıq padixaḥlərinin bilən didarlix arzusı bilən kelətti; **24** kəlgənlərning həmməni eż sowotiqini elip kelətti; yəni kümüx qaqa-kuqılar, altun qaqa-kuqılar, kiyim-keqklər, dubuloja-sawutlar, tetiklər, atlar wə keqirlərin elip kelətti. Hər yili ular bəlgilik miqdarda xundak kılatti. **25** Wa Sulaymannıg jəng hərwisiqə katidiojan atılıri üçün tet ming eqili bar idı, xuningdək on ikki ming atlık əskiri bar idı; ularnı «jəng hərwisi xəhərləri»gə wə ezi turidiojan Yerusalemə oja orunlaqturdu. **26** Sulayman [Əfrət] dəryasidin Filistiya zeminiqiqə takı Misirning qəgrisiqə kədər bolqan barlıq padixaḥlıklar üstüdən həkümrənlilik kıldı. **27** Padixah Yerusalemda kümüxni taxtak kəp, kədir dərəhəlirini janubiy tüzlənglikləti üjmə dərəhəlirigə ohxax nuroğun kıldı. **28** Kixılər atlarnı Misirdin wə hərkəysi yurtlardın Sulaymanoja yətküütü berip turatti. **29** Sulaymannıg baxxə əməlliri baxtin ahirliojqə «Natan pəyəqəmbərninq bayanlıri», «Xiloħluk Ahiyahning bixariti», xundakla Nibatning oqlı Yəroboam toqqruluk «Aldin kərgüqi İddo kərgən alamət kərünüxlər» degen kitablarqa pütülgən əməsmidi? **30** Sulayman Yerusalemda turup pütün Israilning üstüdən kırık yil səltənat kıldı. **31** Sulayman ata-bowlılıri arisida uhli; halayıq uni atisi Dawuttnıg xəhiridə dəpənə kıldı; uning oqlı Rəhəboam uning orniqə padixah boldi.

10 Rəhəboam Xəkəmgə bardı; qünki pütükil Israil uni padixah tikligili Xəkəmgə kəlgənidi. **2** Nibatning oqlı Yəroboam xu ixni angliçanda xundak boldiki, Misirdin kəytip kıldı (qünki u Sulayman padixaḥtın kecip Misirdə turuwatattı). **3** Əmdi halayıq adam əwtip unı qakirtip kıldı. Xuning bilən Yəroboam wə pütükil Israil kəlip Rəhəboamoja: — **4** Silining atılıri boynimizoja salojan boyunturukını eojir kıldı. Sili əmdi atılırinin bizə koyojan katılık tələpleri bilən eojir boyunturukını yeniklitip bərsilə, silining hizmətlərində bolımız, deyixti. **5** U ularoja: — Hazırqa kaytip üq kündin keyin andin kəximoja yənə kelinglər, dedi. Xuning bilən həlk tarilip kətti. **6** Rəhəboam padixah eż atisi Sulayman həyat waktida uning hizmitidə turoğan moysipitlərin məslihətə sorap: — Bu həlkəkə beridiojan jawabım toqrisida nəmə məslihət kərsitisilər? — dedi. **7** Ular uningoja: — Əger sili razılık bilən bugün bu həlkəni hux kılıp ularoja mehriban muamılə kərsitip, ularoja yahxi sözər bilən jawab kilsilsə, ular silineng barlıq künlliridə hizmətlərində bolidu, dedi. **8** Lekin u moysipitlərinin kərsətkən məslihətini kəyip koyup, ezi bilən qong bolqan, aldida hizmitidə boluwatkən yaxlardın məslihət sorap **9** ularoja: — Manga «Silining atılıri bizə salojan boyunturukını yeniklətkəylə» dəp tiligən bu həlkəkə jawab beriximiz toqqruluk kəndək məslihət berisilər? — dedi. **10** Uning bilən qong bolqan bu yaxlar uningoja: — «Silining atılıri boyunturukimizi eojir kıldı, əmdi sili uni bizə yenik kələyə» dəp eytkən bu həlkəkə sez kılıp: — «Mening qızmılak barmikim atamning belidin tomräktur. **11** Atam silərgə eojir boyunturukni salojan, lekin mən boyunturuklərni tehimu eojir kılımən. Atam silərgə kamqıllar bilən tənbilh-tərbiyə bərgən bolsa mən silərgə «qayanlık kamqıllar» bilən tənbilh-tərbiyə berimən», deyəyla, — dedi. **12** Rəhəboam padixah ularoja: — Üq kündin keyin andin kəximoja yənə kelinglər» deginidək, Yəroboam wə barlıq həlk üçinqi künü uning kəxiqə kəldi. **13** Rəhəboam padixah moysipitlərinin məslihətini taxlap keqşilikkə kəttiklik bilən jawab bərdi. **14** U yaxlarning məslihəti boyiqə ularoja: — Atam silərgə eojir boyunturukni salojan, lekin mən uni tehimu eojir kılımən. Atam silərgə kamqıllar bilən tənbilh-tərbiyə bərgən bolsa mən silərgə «qayanlık kamqıllar» bilən tənbilh-tərbiyə berimən, dedi. **15** Xuning bilən padixah həlkinqən sezinq anglimidi. Bu ix Huda təripidən bolqan; qünki buning bilən Pərvərdigarning Xiloħluk Ahiyahning wasitisi Nibatning oqlı Yəroboamoja eytkən sez əməlgə axurulidiojan boldi. **16** Pütükil Israil padixaḥının ularning sezigə kulaq salmışqınıni kərgənda həlk padixaḥka jawab berip: — Dawuttin bizə nəmə nesiwə bar? Yəssəning oqlıda bizning heq mirasımız yoktur! Hərbiringlər eż ey-qedirlirinqərəqə kaytinglər, i Israill! I Dawut, sən eż jəmətinggila iğə bol — dedi. Xuning bilən Israillər eż ey-qedirlirinqərəqə

keytapp ketixti. **17** Əmma Yəhuda xəhərliridə olturoqan Israillaroqa bolsa, Yərəboam ularning tüstigə həküm sürdi. **18** Rəhəboam padixah baj-alwan begi Adoramni Israillaroqa əwətti, lekin pütkül Israel uni qalma-keskə kilip oltıldı. U qəoşda Rəhəboam padixah aldirap, əzinin jəng hərwasıqə qikip, Yerusalemə qoşa tikiwətti. **19** Xu təriklədə Israel Dawutning jəmatindən yüz əriüp, büğünqə kədər uningoja karxi qikip kəldi.

Rəhəboam Maakaḥdin bolqan oοlı Abiyani kərindaxliri iqidə həmmidin qong xəhzadə kilip tiklidi, qunki u uni padixahlıkkə waris kilmakçı idi. **23** Rəhəboam akilanlıq bilən ix körpü, oozullurini Yəhūdanıng barlıq zəminləri wə Binyaminning barlıq zəminləridiki barlıq korojanlıq xəhərlərgə orunluxturup, ularını nəhayiti kəp zapas ozuk-tülliçk bilən təminlidi; u yənə ularoqa nuroqun hotun elip bordı.

11 Rəhoboam Yerusalem oja kəlip, Israil bilən jəng kılıp padixahlıknı eziqə kayturup əkiliş üçün Yəhuda bilən Binyamin jəmətidin bir yüz səksən ming hillanojan jənggiwar əskərni toplidi. **2** Lekin Hudanıng sezi Hudanıng adımı Xemaya oja kəlip mundak degrandı: — **3** «Yəhudanıng padixahi, Sulaymannıng oöli Rəhoboam oja, Yəhuda bilən Binyaminidiki Israillar oja sez kılıp: — **4** «Pərvərdigər mundak dəydü: — Hujum oja qıkmangılar, kerindaxlırlıqlar bilən jəng kılımları; hərbiringlər əz əyüngləroja kaytip ketinlər; qünki bu ix Məndindür», degin». Wə ular Pərvərdigarning səzlirigə kulak saldı, Yəroboamoja hujum kilixtin yandi. **5** Rəhoboam Yerusalenda turatti, wə Yəhudada korojanlık xəhərlərni saloçuzanıdi. **6** U Bəyt-Ləhəm, Etam, Təkoə, **7** Bəyt-Zur, Sokoh, Adullam, **8** Gat, Marəxəh, Zif, **9** Adorayim, Laqış, Azikah, **10** Zorah, Ayjalon, Hebronni yasatti; bularning həmmisi korojanlık xəhərlər bolup, Yəhuda wə Binyaminnıng zəminində idi. **11** U barlik, kəl'ə-korojanlarnı mustəhkəmlidi wə ularda sərdarlarnı təyinlidi, zapas axılık, may wə xarablarnı təyyarlıdı. **12** U yəna hərkəysi xəhərlərni kepliğen kalkan wə nayzılər bilən korrallandırup, alamat mustəhkəmlivətti. Yəhuda bilən Binyamin uning təripidə turatti. **13** Pütkül Israilda turuwatkan kahinlər bilən Lawiyalar kəysi yurtta bolmisun uning təripidə turatti. **14** Qünki Yəroboam bilən uning oquşlları Lawiyarlarnı qətkə kəkip, ularning Pərvərdigarning hizmitidə bolup kahinlik etküzüxini qəkligənləki üçün, ular ezlirinən otlaklärı wə mal-mülkini taxlap Yəhuda zəminoja wə Yerusalem oja kelişkanıdi. **15** (qünki Yəroboam «yukiri jaylar»diki hizmetin üçün «fətə ilahları») wə ezi yasiyojan mozay məbdulirinə kullukida boluxka ezi üçün kahinlarnı təyinligənəndi). **16** Wə bu [Lawiylar oja] əgixip, Israillarning həmmə kəbililiridin kəngılıldı Israillarning Hudası Pərvərdigarnı seoinip-izdəxkə irada tıtlıqlar ata-bowlırırinə Hudasi bölojan Pərvərdigaroja kurbanlıq kiliç üçün Yerusalem oja kelixti. **17** Xundak kılıp ular Yəhuda padixahlıkinin küçini axurup, Sulaymannıng oöli Rəhoboamnı üç yıl küqləndirdi; qünki [Yəhudadikilər] üç yıl Dawutning wə Sulaymannıng yolidə mangoranıdi. **18** Rəhoboam Mahalatni əmriga aldı. Mahalat Dawutning oöli Yərimotning kizi; uning anisi Yəssəning oöli Eliabning kizi Abihayıl idi. **19** Mahalattın Rəhoboamoja Yəux, Xemariya wə Zahəm degən oquşllar təraldı. **20** Keyinkı wakıtlarda Rəhoboam yənə Abxalomning [nəwraq] kizi Maakañı əmrigə aldı; uningoja Abiya, Attay, Ziza wə Xelomitlarnı tuçoq bardi. **21** Rəhoboam Abxalomning [nawraq] kizi Maakañı əmrigə alojan barlıq ayallırı wə kenizəkliridin bəkrək seyəttı; qünki u jəmiy on səkkiz ayal wə atmix kenizəknı əmrigə alojan; u jəmiy yigirmə səkkiz oöql, atmix kiz pərzənt kərgən. **22**

12 Rəhoboamning padixahlıki mustəhkəm bolqanda, xundakla küqəygəndə, xundak boldiki, u Pərvərdigarning kanun-əhəkamlarını tərk kıldı wə pütkül Israillarmu uningoja əgixip kətti. **2** Wə ularning Pərvərdigarqə wapaszılık kılıojını tüpəylidin, Rəhoboam səltənitininə bəxinqi yılıda xundak boldiki, Misirning padixahı Xixak Yerusaleməqə hujum kəzəjidi. **3** Xixak bir ming ikinci yüz jəng hərvisi, atmix ming atılık əskərni baxlap kəldi; u ezi bilən billə Misirdin elip qıkkən ləxkərlər, jümlidin Liwiyəliklər, Sukkiylər wə Efiopiylər san-sanaksız idi. **4** U Yəhəudəqa təwə boylan korojanlıq xəhərlərni ixtiyal kıldı, andin Yerusaleməqə hujum kılıixa kəldi. **5** Bu qəoşda Xixak səwəbidin Yəhəuda əməldarları Yerusaleməqə yiqilişkənidi; Xemaya pəyojəmbər Rəhoboam wə əməldarlararning yenioja kelip ularoja: — Pərvərdigar mundak dəydü: «Silər meningdin waz keqkininqlər üçün, Mənmu silərdin waz keqip Xixakning koliqə tapxurdum» dəydü, dedi. **6** Xuni anglap, Israel əməldarları bilən padixah əzlini təwən klijip: — Pərvərdigar adildur, deyixti. **7** Pərvərdigar ularning əzlini təwən kılıoşanlığını kərüp Pərvərdigarning sezi Xemayaqa yetip kelip mundak, deyəndə: «Ular əzlini təwən kılıoşanıq, Mən ularını əhalak kılmayıb, bəlkı ularoja azoqına nijat kərsitiman wə Mening kaynap turoqan oqəzipim Xixakning koli bilən Yerusaleməqə tekülməydi. **8** Həlbuki, ularning Manga bekinix bilən dunyadiki padixahlıklärə qəbekinixning kəndak pərkə barlığını bilip yetixi üçün, ular Xixakka bekindi bolidu». **9** Xuning bilən Misir padixahı Xixak Yerusaleməqə hujum klijip, Parwərdigarning eyidiki həzina-baylıqlar bilən padixahının ordisididikə hazırlıq-baylıqlarını elip kətti. U həmmisini, jümlidin Sulayman yasatşan altun sıpar-kalkanları koymayı elip kətti. **10** Əlarning orında Rəhoboam padixah mistin birmunqə sıpar-kalkanlar yasitip, ularni padixah ordisindən kırıx yolinə saklaydıqan pasiban bağılırinen koliqə tapxurdu. **11** Padixah hər ketim Pərvərdigarning eyiga kiridiqan qəoşda, pasibanlar u kalkanları elip tutup turattı, andin ularını yənə pasibanhəniqə əkelip koyuxattı. **12** Xuning bilən padixah əzinə təwən kılıoşandın keyin, Pərvərdigarning oqəzipi uningdin yenip, uni tamamən yokitiwətmidi; Yəhəudadikilər iqidimə az-tola yahxi ixilar teplidi. **13** Padixah Rəhoboam Yerusalemda asta-astə kudrat tepip, eż səltənitini sürtti. Rəhoboam tahtkə qıkkən qeoşda kırık bir yaxta idi; u Yerusalemda, yəni Pərvərdigar DƏ namını tikləx üçün pütkül Israel əħəbililəri iqidin talliqan xəhərdə on yətə yil səltənat kıldı; Rəhoboamning anisining ismi Naamah bolup, u Ammoniy idi. **14** Rəhoboam kənglidə Pərvərdigarnı izdəxni niyat kilmioşanlıkı tüpəylidin rəzzilik kıldı. **15** Rəhoboamning barlık kılıoşan ixliri baxtin-ahiriojqə nəsəb hatırılır idiki «Xemaya pəyojəmbərninq sözsləri» wə

«Aldin kərgüqi İddoning sezliri»də pütülgən əməsmidi? Rəhəboam bilən Yəroboam otturisida uruxlar tohtimay bolup turatti. **16** Rəhəboam ata-bowiliri arısında uhlidi, «Dawutning xəhiri»gə dəpnə kılindi. Ooqli Abiya uning ornişa padixah boldi.

13 Padixah Yəroboamning səltənitining on sakkizinci yili Abiya Yəhudanıng üstiga padixah boldi. **2** U Yerusalemda üç yil səltənat kıldı; uning anisining ismi Mikaya bolup, u Gibeahlıq Uriyelning kizi idi. Abiya bilən Yəroboam otturisida urux boldi. **3** Abiya jəng kılıx üçün hillanojan jəngqilərdin tət yüz mingni baxlap qıktı; Yəroboammu hillanojan batur jəngqilərdin sakkız yüz mingni baxlap qıkip, Abiyaqa karxı səp tütüp turdi. **4** Abiya Əfraim təqələk rayonidiki Zəmarayıning teojoja qıkip mündək dedi: — «! Yəroboam wə Israil həlk, gəpiməq kulağ selinglər! **5** Bilməmsilər, Israilning Hudasi Pərvərdigar «tuzluk ahdə» kılıp, Israilning üstdikidi padixahlılığına Dawutka wə uning əwlədlirliqə mənggügə təkdim kiloqanqu? **6** Lekin Dawutning ooğlu Sulaymannıng kuli, Nibatning ooğlu Yəroboam əzəliyilip eż oyojisidin yüz eridi. **7** Xuning bilən bəzi muttəhəmlər, «Bəliyalning balılırı» uning yenioja yiqilib, Sulaymannıng ooğlu Rəhəboam bilən karxılıxıxa əzlini küqləndirdi; Rəhəboam u qəqəna tehi yax, səbəy balıdək boloqaqka, ularqa təng keləlmidi. **8** Əmdı silər Pərvərdigarning Dawutning əwlədlirininqə kolioja tapxurojan padixahlıqıja karxi qıkip «əzimizni kərsitimiz» dəysilər; silərlər adımlıq dərəwkə keptür; silərdə yənə Yəroboam silərgə Yasap bərəgn, ilahlar dəp qarılıdıqan altun mozayalar bar. **9** Silər Pərvərdigarning kahinləri bolojan Hərunning əwlədləri bilən Lawiyarlarnı kooqlıwetip, yər yüzidiki baxka əllər kılıjindək əzlırlıqlarıq [haliojanqa] kahin tikiliwalojan əməsmidindər? Kimdəkim bir torpaq wə yəttə kozını elip kelip əzümnü [kahinlikə] beqixlaymən desə, u Huda bolmiojan butlarqıa kahin bolalaydu! **10** Lekin biz bolsak, Pərvərdigar bizning Hudayimizdər, biz uningdin waz kaqmıdük; Pərvərdigarning hizmitidə bolojan kahinlər bolsa Hərunning əwlədliridur, Lawiyarlularning hizmitidə turmaqtı. **11** Ular hər künü ətisi-ahxımı Pərvərdigaroja keydürmə kərbənliliklərini sunup, esil huxbuy yakıldı. Pakız xırəgə «təkdim narları»mu tiziş koyulıdu, hər künü kaştə ular altun qiraqdən üstdikidi qiraqları yanduruludu; qünki biz Hudayimiz Pərvərdigarning tapxurukıja əməl kılıp keliwatiımız. Birək silər bolsanglar uningdin waz kəqtinglər. **12** Karanglar, Huda bizni Baxlıojuqi bolup biz bilən billidur; əllərinə qəlibə əzəliyilər. **13** Lekin Yəroboam ularning arkisidin hujum kılmak üçün bəktürmə koyojanidi. Xundakki, Israillar Yəhudalarının aldi taripidə idi wə bəktürmə koxun ularning arkə taripidə saklap turatti. **14** Yəhudalar burulup karışa, mana əzliyi aldi-arkidin hujumoja uqravatatti; ular Pərvərdigaroja pəryad kəttürdi, kahinlərmə kanaylarnı qaldı. **15** Buning bilən Yəhudalar kəttik, quşan kətürüxti; wə xundak, əllərinə qəlibə əzəliyilər. **16** Lekin Yəroboam bilən barlık Israillarnı Abiya bilən Yəhudaların aldidin urup terə-pərəng kıldı. **17** Israillar Yəhudaların aldidin qaqtı; Huda ularını Yəhudaların kolioja tapxurdi. **18** Abiya bilən uning adəmliyi Israillarnı kəttik, kiroqın kıldı; Israillardın hillanojan bəx yüz ming əskər kətl kılındı. **19** Bu qəqəna Israillar təwən kılındı; Yəhudadıcılar atabowlırinin Hudasi Pərvərdigaroja tayanojanlıq üçün əqibə kazandı. **20** Abiya Yəroboamning kəynidin koçlap mangdi; u uning ilkidin birkənqə xəhiri, yəni Bayt-Əl wə uningoja karaxlıq yeza-bazarları, Yexanah wə uningoja karaxlıq yeza-bazarları, əfron wa uningoja karaxlıq yeza-bazarları tariwaldı. **21** Yəroboam Abiyanıng künnləridə käytidin küqlənləmədi. Pərvərdigarning uni uruxi bilən u əldi. **22** Abiya bolsa əzini əkdət tapkuzdi; u on tət hotun elip, yigirmə ikki oğul, on altə kız pərzənt kerdi. **23** Abiyanıng baxka ixləri, uning mangajan yolları wə eytkən sezləri «İddo pəyərəmbərninq təhlili»də pütülgəndur.

14 Abiya ata-bowiliri arısında uhlidi, kixilər uni «Dawut xəhiri»gə dəpnə kıldı. Ooqli Asa uning ornişa padixah boldi. Asa padixah bolojan künnlərdə on yil tinq etti. **2** Asa Hudasi Pərvərdigarning nəziridə durus wə toqra boloqanni kıldı. **3** U yat allerdin kələn but kurbangahlırını wə «yüküri jaylar»ni əmələnək, «but tüwrük»lərni ərüp qeqip, Axərah butlırını kesip taxlıdi, **4** Yəhudalaroja ata-bowlırinin Hudasi bolojan Pərvərdigarnı idzəxni, mukəddas əkanun-əmərləni tutuxni əmr kıldı. **5** U yənə Yəhuda zəminidəki hərbir xəhərlərdin «yüküri jaylar»ni wə «küntüvrüklini» yokattı. U qəqəna pütün padixahlıq uning həkümranlılıqda tinq-asayıxılıqta etti. **6** U yənə Yəhuda zəminidə birnəqqə korojanlıq xəhərlərni saldurdı, qünki yurt-zemir aramlıktı. **7** Pərvərdigarnı uningoja aramlıq bərgəqək, xu yillarda həq urux bolmadi. **8** U Yəhudalaroja: — Zəmin aldimizdə tinq turoqanda, bu xəhərlərni sepi bilən körxalojan, munarlıq, baldaklıq, kowukluları bolojan xəhərlər kılıp kurayı; qünki biz Hudayimiz Pərvərdigarnı idzəgimiz üçün U tinqlik bərdi; biz Uni idzəp kəldük wə U bizning tət ətrapımızda bize aramlıq bərdi, dedi. Xuning bilən ular küruluxni baxlıdı wə ixləri onguxluk boldı. **9** Asanıng koxunu bar idı; Yəhuda kəbilisidin kalkan wə naya bilən korallanqan üç yüz ming əskiri, Binyamin kəbilisidin siper wə okya bilən korallanqan ikki yüz səksən ming kixilik; uların həmmisi batur əzimətlər idi. **10** Asa uning bilən kixilik; uların həmmisi batur əzimətlər idi. **11** Asa uning bilən kixilik; uların həmmisi batur əzimətlər idi. **12** Asa uning bilən kixilik; uların həmmisi batur əzimətlər idi. **13** Asa uning bilən kixilik; uların həmmisi batur əzimətlər idi. **14** Asa uning bilən kixilik; uların həmmisi batur əzimətlər idi. **15** Asa uning bilən kixilik; uların həmmisi batur əzimətlər idi. **16** Asa uning bilən kixilik; uların həmmisi batur əzimətlər idi. **17** Asa uning bilən kixilik; uların həmmisi batur əzimətlər idi. **18** Asa uning bilən kixilik; uların həmmisi batur əzimətlər idi. **19** Asa uning bilən kixilik; uların həmmisi batur əzimətlər idi. **20** Asa uning bilən kixilik; uların həmmisi batur əzimətlər idi. **21** Asa uning bilən kixilik; uların həmmisi batur əzimətlər idi. **22** Asa uning bilən kixilik; uların həmmisi batur əzimətlər idi. **23** Asa uning bilən kixilik; uların həmmisi batur əzimətlər idi. **24** Asa uning bilən kixilik; uların həmmisi batur əzimətlər idi. **25** Asa uning bilən kixilik; uların həmmisi batur əzimətlər idi. **26** Asa uning bilən kixilik; uların həmmisi batur əzimətlər idi. **27** Asa uning bilən kixilik; uların həmmisi batur əzimətlər idi. **28** Asa uning bilən kixilik; uların həmmisi batur əzimətlər idi. **29** Asa uning bilən kixilik; uların həmmisi batur əzimətlər idi. **30** Asa uning bilən kixilik; uların həmmisi batur əzimətlər idi. **31** Asa uning bilən kixilik; uların həmmisi batur əzimətlər idi. **32** Asa uning bilən kixilik; uların həmmisi batur əzimətlər idi. **33** Asa uning bilən kixilik; uların həmmisi batur əzimətlər idi. **34** Asa uning bilən kixilik; uların həmmisi batur əzimətlər idi. **35** Asa uning bilən kixilik; uların həmmisi batur əzimətlər idi. **36** Asa uning bilən kixilik; uların həmmisi batur əzimətlər idi. **37** Asa uning bilən kixilik; uların həmmisi batur əzimətlər idi. **38** Asa uning bilən kixilik; uların həmmisi batur əzimətlər idi. **39** Asa uning bilən kixilik; uların həmmisi batur əzimətlər idi. **40** Asa uning bilən kixilik; uların həmmisi batur əzimətlər idi. **41** Asa uning bilən kixilik; uların həmmisi batur əzimətlər idi. **42** Asa uning bilən kixilik; uların həmmisi batur əzimətlər idi. **43** Asa uning bilən kixilik; uların həmmisi batur əzimətlər idi. **44** Asa uning bilən kixilik; uların həmmisi batur əzimətlər idi. **45** Asa uning bilən kixilik; uların həmmisi batur əzimətlər idi. **46** Asa uning bilən kixilik; uların həmmisi batur əzimətlər idi. **47** Asa uning bilən kixilik; uların həmmisi batur əzimətlər idi. **48** Asa uning bilən kixilik; uların həmmisi batur əzimətlər idi. **49** Asa uning bilən kixilik; uların həmmisi batur əzimətlər idi. **50** Asa uning bilən kixilik; uların həmmisi batur əzimətlər idi. **51** Asa uning bilən kixilik; uların həmmisi batur əzimətlər idi. **52** Asa uning bilən kixilik; uların həmmisi batur əzimətlər idi. **53** Asa uning bilən kixilik; uların həmmisi batur əzimətlər idi. **54** Asa uning bilən kixilik; uların həmmisi batur əzimətlər idi. **55** Asa uning bilən kixilik; uların həmmisi batur əzimətlər idi. **56** Asa uning bilən kixilik; uların həmmisi batur əzimətlər idi. **57** Asa uning bilən kixilik; uların həmmisi batur əzimətlər idi. **58** Asa uning bilən kixilik; uların həmmisi batur əzimətlər idi. **59** Asa uning bilən kixilik; uların həmmisi batur əzimətlər idi. **60** Asa uning bilən kixilik; uların həmmisi batur əzimətlər idi. **61** Asa uning bilən kixilik; uların həmmisi batur əzimətlər idi. **62** Asa uning bilən kixilik; uların həmmisi batur əzimətlər idi. **63** Asa uning bilən kixilik; uların həmmisi batur əzimətlər idi. **64** Asa uning bilən kixilik; uların həmmisi batur əzimətlər idi. **65** Asa uning bilən kixilik; uların həmmisi batur əzimətlər idi. **66** Asa uning bilən kixilik; uların həmmisi batur əzimətlər idi. **67** Asa uning bilən kixilik; uların həmmisi batur əzimətlər idi. **68** Asa uning bilən kixilik; uların həmmisi batur əzimətlər idi. **69** Asa uning bilən kixilik; uların həmmisi batur əzimətlər idi. **70** Asa uning bilən kixilik; uların həmmisi batur əzimətlər idi. **71** Asa uning bilən kixilik; uların həmmisi batur əzimətlər idi. **72** Asa uning bilən kixilik; uların həmmisi batur əzimətlər idi. **73** Asa uning bilən kixilik; uların həmmisi batur əzimətlər idi. **74** Asa uning bilən kixilik; uların həmmisi batur əzimətlər idi. **75** Asa uning bilən kixilik; uların həmmisi batur əzimətlər idi. **76** Asa uning bilən kixilik; uların həmmisi batur əzimətlər idi. **77** Asa uning bilən kixilik; uların həmmisi batur əzimətlər idi. **78** Asa uning bilən kixilik; uların həmmisi batur əzimətlər idi. **79** Asa uning bilən kixilik; uların həmmisi batur əzimətlər idi. **80** Asa uning bilən kixilik; uların həmmisi batur əzimətlər idi. **81** Asa uning bilən kixilik; uların həmmisi batur əzimətlər idi. **82** Asa uning bilən kixilik; uların həmmisi batur əzimətlər idi. **83** Asa uning bilən kixilik; uların həmmisi batur əzimətlər idi. **84** Asa uning bilən kixilik; uların həmmisi batur əzimətlər idi. **85** Asa uning bilən kixilik; uların həmmisi batur əzimətlər idi. **86** Asa uning bilən kixilik; uların həmmisi batur əzimətlər idi. **87** Asa uning bilən kixilik; uların həmmisi batur əzimətlər idi. **88** Asa uning bilən kixilik; uların həmmisi batur əzimətlər idi. **89** Asa uning bilən kixilik; uların həmmisi batur əzimətlər idi. **90** Asa uning bilən kixilik; uların həmmisi batur əzimətlər idi. **91** Asa uning bilən kixilik; uların həmmisi batur əzimətlər idi. **92** Asa uning bilən kixilik; uların həmmisi batur əzimətlər idi. **93** Asa uning bilən kixilik; uların həmmisi batur əzimətlər idi. **94** Asa uning bilən kixilik; uların həmmisi batur əzimətlər idi. **95** Asa uning bilən kixilik; uların həmmisi batur əzimətlər idi. **96** Asa uning bilən kixilik; uların həmmisi batur əzimətlər idi. **97** Asa uning bilən kixilik; uların həmmisi batur əzimətlər idi. **98** Asa uning bilən kixilik; uların həmmisi batur əzimətlər idi. **99** Asa uning bilən kixilik; uların həmmisi batur əzimətlər idi. **100** Asa uning bilən kixilik; uların həmmisi batur əzimətlər idi. **101** Asa uning bilən kixilik; uların həmmisi batur əzimətlər idi. **102** Asa uning bilən kixilik; uların həmmisi batur əzimətlər idi. **103** Asa uning bilən kixilik; uların həmmisi batur əzimətlər idi. **104** Asa uning bilən kixilik; uların həmmisi batur əzimətlər idi. **105** Asa uning bilən kixilik; uların həmmisi batur əzimətlər idi. **106** Asa uning bilən kixilik; uların həmmisi batur əzimətlər idi. **107** Asa uning bilən kixilik; uların həmmisi batur əzimətlər idi. **108** Asa uning bilən kixilik; uların həmmisi batur əzimətlər idi. **109** Asa uning bilən kixilik; uların həmmisi batur əzimətlər idi. **110** Asa uning bilən kixilik; uların həmmisi batur əzimətlər idi. **111** Asa uning bilən kixilik; uların həmmisi batur əzimətlər idi. **112** Asa uning bilən kixilik; uların həmmisi batur əzimətlər idi. **113** Asa uning bilən kixilik; uların həmmisi batur əzimətlər idi. **114** Asa uning bilən kixilik; uların həmmisi batur əzimətlər idi. **115** Asa uning bilən kixilik; uların həmmisi batur əzimətlər idi. **116** Asa uning bilən kixilik; uların həmmisi batur əzimətlər idi. **117** Asa uning bilən kixilik; uların həmmisi batur əzimətlər idi. **118** Asa uning bilən kixilik; uların həmmisi batur əzimətlər idi. **119** Asa uning bilən kixilik; uların həmmisi batur əzimətlər idi. **120** Asa uning bilən kixilik; uların həmmisi batur əzimətlər idi. **121** Asa uning bilən kixilik; uların həmmisi batur əzimətlər idi. **122** Asa uning bilən kixilik; uların həmmisi batur əzimətlər idi. **123** Asa uning bilən kixilik; uların həmmisi batur əzimətlər idi. **124** Asa uning bilən kixilik; uların həmmisi batur əzimətlər idi. **125** Asa uning bilən kixilik; uların həmmisi batur əzimətlər idi. **126** Asa uning bilən kixilik; uların həmmisi batur əzimətlər idi. **127** Asa uning bilən kixilik; uların həmmisi batur əzimətlər idi. **128** Asa uning bilən kixilik; uların həmmisi batur əzimətlər idi. **129** Asa uning bilən kixilik; uların həmmisi batur əzimətlər idi. **130** Asa uning bilən kixilik; uların həmmisi batur əzimətlər idi. **131** Asa uning bilən kixilik; uların həmmisi batur əzimətlər idi. **132** Asa uning bilən kixilik; uların həmmisi batur əzimətlər idi. **133** Asa uning bilən kixilik; uların həmmisi batur əzimətlər idi. **134** Asa uning bilən kixilik; uların həmmisi batur əzimətlər idi. **135** Asa uning bilən kixilik; uların həmmisi batur əzimətlər idi. **136** Asa uning bilən kixilik; uların həmmisi batur əzimətlər idi. **137** Asa uning bilən kixilik; uların həmmisi batur əzimətlər idi. **138** Asa uning bilən kixilik; uların həmmisi batur əzimətlər idi. **139** Asa uning bilən kixilik; uların həmmisi batur əzimətlər idi. **140** Asa uning bilən kixilik; uların həmmisi batur əzimətlər idi. **141** Asa uning bilən kixilik; uların həmmisi batur əzimətlər idi. **142** Asa uning bilən kixilik; uların həmmisi batur əzimətlər idi. **143** Asa uning bilən kixilik; uların həmmisi batur əzimətlər idi. **144** Asa uning bilən kixilik; uların həmmisi batur əzimətlər idi. **145** Asa uning bilən kixilik; uların həmmisi batur əzimətlər idi. **146** Asa uning bilən kixilik; uların həmmisi batur əzimətlər idi. **147** Asa uning bilən kixilik; uların həmmisi batur əzimətlər idi. **148** Asa uning bilən kixilik; uların həmmisi batur əzimətlər idi. **149** Asa uning bilən kixilik; uların həmmisi batur əzimətlər idi. **150** Asa uning bilən kixilik; uların həmmisi batur əzimətlər idi. **151** Asa uning bilən kixilik; uların həmmisi batur əzimətlər idi. **152** Asa uning bilən kixilik; uların həmmisi batur əzimətlər idi. **153** Asa uning bilən kixilik; uların həmmisi batur əzimətlər idi. **154** Asa uning bilən kixilik; uların həmmisi batur əzimətlər idi. **155** Asa uning bilən kixilik; uların həmmisi batur əzimətlər idi. **156** Asa uning bilən kixilik; uların həmmisi batur əzimətlər idi. **157** Asa uning bilən kixilik; uların həmmisi batur əzimətlər idi. **158** Asa uning bilən kixilik; uların həmmisi batur əzimətlər idi. **159** Asa uning bilən kixilik; uların həmmisi batur əzimətlər idi. **160** Asa uning bilən kixilik; uların həmmisi batur əzimətlər idi. **161** Asa uning bilən kixilik; uların həmmisi batur əzimətlər idi. **162** Asa uning bilən kixilik; uların həmmisi batur əzimətlər idi. **163** Asa uning bilən kixilik; uların həmmisi batur əzimətlər idi. **164** Asa uning bilən kixilik; uların həmmisi batur əzimətlər idi. **165** Asa uning bilən kixilik; uların həmmisi batur əzimətlər idi. **166** Asa uning bilən kixilik; uların həmmisi batur əzimətlər idi. **167** Asa uning bilən kixilik; uların həmmisi batur əzimətlər idi. **168** Asa uning bilən kixilik; uların həmmisi batur əzimətlər idi. **169** Asa uning bilən kixilik; uların həmmisi batur əzimətlər idi. **170** Asa uning bilən kixilik; uların həmmisi batur əzimətlər idi. **171** Asa uning bilən kixilik; uların həmmisi batur əzimətlər idi. **172** Asa uning bilən kixilik; uların həmmisi batur əzimətlər idi. **173** Asa uning bilən kixilik; uların həmmisi batur əzimətlər idi. **174** Asa uning bilən kixilik; uların həmmisi batur əzimətlər idi. **175** Asa uning bilən kixilik; uların həmmisi batur əzimətlər idi. **176** Asa uning bilən kixilik; uların həmmisi batur əzimətlər idi. **177** Asa uning bilən kixilik; uların həmmisi batur əzimətlər idi. **178** Asa uning bilən kixilik; uların həmmisi batur əzimətlər idi. **179** Asa uning bilən kixilik; uların həmmisi batur əzimətlər idi. **180** Asa uning bilən kixilik; uların həmmisi batur əzimətlər idi. **181** Asa uning bilən kixilik; uların həmmisi batur əzimətlər idi. **182** Asa uning bilən kixilik; uların həmmisi batur əzimətlər idi. **183** Asa uning bilən kixilik; uların həmmisi batur əzimətlər idi. **184** Asa uning bilən kixilik; uların həmmisi batur əzimətlər idi. **185** Asa uning bilən kixilik; uların həmmisi batur əzimətlər idi. **186** Asa uning bilən kixilik; uların həmmisi batur əzimətlər idi. **187** Asa uning bilən kixilik; uların həmmisi batur əzimətlər idi. **188** Asa uning bilən kixilik; uların həmmisi batur əzimətlər idi. **189** Asa uning bilən kixilik; uların həmmisi batur əzimətlər idi. **190** Asa uning bilən kixilik; uların həmmisi batur əzimətlər idi. **191** Asa uning bilən kixilik; uların həmmisi batur əzimətlər idi. **192** Asa uning bilən kixilik; uların həmmisi batur əzimətlər idi. **193** Asa uning bilən kixilik; uların həmmisi batur əzimətlər idi. **194** Asa uning bilən kixilik; uların həmmisi batur əzimətlər idi. **195** Asa uning bilən kixilik; uların həmmisi batur əzimətlər idi. **196** Asa uning bilən kixilik; uların həmmisi batur əzimətlər idi. **197** Asa uning bilən kixilik; uların həmmisi batur əzimətlər idi. **198** Asa uning bilən kixilik; uların həmmisi batur əzimətlər idi. **199** Asa uning bilən kixilik; uların həmmisi batur əzimətlər idi. **200** Asa uning bilən kixilik; uların həmmisi batur əzimətlər idi. **201** Asa uning bilən kixilik; uların həmmisi batur əzimətlər idi. **202** Asa uning bilən kixilik; uların həmmisi batur əzimətlər idi. **203** Asa uning bilən kixilik; uların həmmisi batur əzimətlər idi. **204** Asa uning bilən kixilik; uların həmmisi batur əzimətlər idi. **205** Asa uning bilən kixilik; uların həmmisi batur əzimətlər idi. **206** Asa uning bilən kixilik; uların həmmisi batur əzimətlər idi. **207** Asa uning bilən kixilik; uların həmmisi batur əzimətlər idi. **208** Asa uning bilən kixilik; uların həmmisi batur əzimətlər idi. **209** Asa uning bilən kixilik; uların həmmisi batur əzimətlər idi. **210** Asa uning bilən kixilik; uların həmmisi batur əzimətlər idi. **211** Asa uning bilən kixilik; uların həmmisi batur əzimətlər idi. **212** Asa uning bilən kixilik; uların həmmisi batur əzimətlər idi. **213** Asa uning bilən kixilik; uların həmmisi batur əzimətlər idi. **214** Asa uning bilən kixilik; uların həmmisi batur əzimətlər idi. **215** Asa uning bilən kixilik; uların həmmisi batur əzimətlər idi. **216** Asa uning bilən kixilik; uların həmmisi batur əzimətlər idi. **217** Asa uning bilən kixilik; uların həmmisi batur əzimətlər idi. **218** Asa uning bilən kixilik; uların həmmisi batur əzimətlər idi. **219** Asa uning bilən kixilik; uların həmmisi batur əzimətlər idi. **220** Asa uning bilən kixilik; uların həmmisi batur əzimətlər idi. **221** Asa uning bilən kixilik; uların həmmisi batur əzimətlər idi. **222** Asa uning bilən kixilik; uların həmmisi batur əzimətlər idi. **223** Asa uning bilən kixilik; uların həmmisi batur əzimətlər idi. **224** Asa uning bilən kixilik; uların həmmisi batur əzimətlər idi. **225** Asa uning bilən kixilik; uların həmmisi batur əzimətlər idi. **226** Asa uning bilən kixilik; uların həmmisi batur əzimətlər idi. **227** Asa uning bilən kixilik; uların həmmisi batur əzimətlər idi. **228** Asa uning bilən kixilik; uların həmmisi batur əzimətlər idi. **229** Asa uning bilən kixilik; uların həmmisi batur əzimətlər idi. **230** Asa uning bilən kixilik; uların həmmisi batur əzimətlər idi. **231** Asa uning bilən kixilik; uların həmmisi batur əzimətlər idi. **232** Asa uning bilən kixilik; uların həmmisi batur əzimətlər idi. **233** Asa uning bilən kixilik; uların həmmisi batur əzimətlər idi. **234** Asa uning bilən kixilik; uların həmmisi batur əzimətlər idi. **235** Asa uning bilən kixilik; uların həmmisi batur əzimətlər idi. **236** Asa uning bilən kixilik; uların həmmisi batur əzimətlər idi. **237** Asa uning bilən kixilik; uların həmmisi batur əzimətlər idi. **238** Asa uning bilən kixilik; uların həmmisi batur əzimətlər idi. **239** Asa uning bilən kixilik; uların həmmisi batur əzimətlər idi. **240** Asa uning bilən kixilik; uların həmmisi batur əzimətlər idi. **241** Asa uning bilən kixilik; uların həmmisi batur əzimətlər idi. **242** Asa uning bilən kixilik; uların həmmisi batur əzimətlər idi. **243** Asa uning bilən kixilik; uların həmmisi batur əzimətlər idi. **244** Asa uning bilən kixilik; uların həmmisi batur əzimətlər idi. **245** Asa uning bilən kixilik; uların həmmisi batur əzimətlər idi. **246** Asa uning bilən kixilik; uların həmmisi batur əzimətlər idi. **247** Asa uning bilən kixilik; uların həmmisi batur əzimətlər idi. **248** Asa uning bilən kixilik; uların həmmisi batur əzimətlər idi. **249** Asa uning bilən kixilik; uların həmmisi batur əzimətlər idi. **250** Asa uning bilən kixilik; uların həmmisi batur əzimətlər idi. **251** Asa uning bilən kixilik; uların həmmisi batur əzimətlər idi. **252** Asa uning bilən kixilik; uların həmmisi batur əzimətlər idi. **253** Asa uning bilən kixilik; uların həmmisi batur əzimətlər idi. **254** Asa uning bilən kixilik; uların həmmisi batur əzimətlər idi. **255** Asa uning bilən kixilik; uların həmmisi batur əzimətlər idi. **256** Asa uning bilən kixilik; uların həmmisi batur

adəmliri bilən birlikdə ularni taki Gərarojıqə kooqlidi; Efiopiylər xundak yıkitildiki, ulardın bir adəmmu tirik əkalmidi; qünki ular Pərvərdigarnıqaldıda wə uning koxunu aldıda kukum-talkan kılındı. Yəhūdalar oqayət zor jəng oqənimatlırını koloja elip kətti. **14** Ular yənə Gərər ətrapidiki barlıq xəhərlərgə hujum kılıp ixojal kıldı; qünki Pərvərdigardin zor bir korkunkı muxu xəhərlədikilərnin başkanıdi. Yəhūdalar yənə həmmə xəhərni birnimü koymay bulang-talang kıldı, qünki ularla tolimu kəp mal-mülük bar idi. **15** Ular yənə mal bakkən qarwiqılarning qədir-kotanlıriqimü zərb kılıp, nahayıti kəp köy wə tegilərni elip Yerusaleməqə kayttı.

15 Hudanıng Rohı Odadning ooglı Azariyanıng üstiga güxti. **2** Xuning bilən u Asa bilən kerütxə qikip uningoja: — I Asa, pütüküll Yəhūdalar wə Binyaminlər, manga kulaq selinglər! Silər Pərvərdigar bilən billə boloqinqinglarda, Umu silər bilən billə boludı. Silər Uni izlisənglər U silərgə tapkuzuludu; lekin silər Uningdin waz kəqsənglər U silərdin waz keqidü. **3** Israillar uzun künlərgiqə həkkiy Huda, talim beridiojan kahin wə kanun-əhkamlardın juda bolup yürdü; **4** Lekin ular kiyinqılıqta kalojan wakitlarda Israilning Hudasi Pərvərdigarnıqə kaytip, Uni izdidi wə U ularoja əzini tapkuzdu. **5** U wakitlarda qikip-kirip turoqanlarqa həq aramılıq bolmiojan, qünki hərkəysi əl-yurtlar malimanqılıq iqidə turatti. **6** Huda ularını hərhil kiyinqılıq-malimanqılıq iqidə əldələroqaqka, məmlikət bilən məmlikət, xəhər bilən xəhər əzara sokuxan wəyran boldı. **7** Lekin silər bolsanglar, kəysər bolunglar, məzmüt turup kolliringlərni boxatmanglar, qünki əməlliringlarning ejir-inami bardur, dedi. **8** Asa bu gəplərni wə Odad pəyəqəmbər bərgən bexarətni anglıqanda u dadillixip, pütün Yəhūda wə Binyamin zeminiñirida, xundakla əfraimning taoçlıq rayonlarında koloja qüixürgən hərkəysi xəhərlərdiki yirginqliq butlarnı yokattı wə yənə Pərvərdigarnıqəyidiki aywan alıddıa turoqan Pərvərdigar kurbangahını yengibaxtın yasattı. **9** U barlıq Yəhūdalar wə Binyaminlərni, xuningdək ularning arisida olturaklaşkan barlıq əfraimiy, Manassəhiy, Ximeonyi musapirlirini yiojdı (qünki nuroqun Israillar Asanıng Hudasi Pərvərdigarnıq uning bilən billə ikeñlikini kərgən bolup, Israildin qikip Asa tərapka etkəndi). **10** Asanıng səltənitining on baxinqı yili üçinqi ayda ular Yerusaleməqə yiojdı. **11** Xu künü ular elip kəlgən jəng oqənimatlıridin yətta yüz buķa wə yətə ming koynı Pərvərdigarnıqə atap kurbanlıq kıldı. **12** Ular yənə ata-bowlırıning Hudasi bolojan Pərvərdigarnı pütün kəlbə wə bütün jeni bilən izdəxkə bir əhədə tüzüxti; **13** əhdidə, Israilning Hudasi bolojan Pərvərdigarnı izdəmigən kəri-yax, ərəyal deməy həmisi eltürüsün, deyildi. **14** Ular yukiri awaz bilən warkırax wə kanay həm bureau qelix bilən Pərvərdigarnıqə kəsəm berixti. **15** Pütüküll Yəhūda jamaiti iğkən əksimidin xadlandı; qünki ular pütün kəlbə bilən kəsəm iğkən bolup, Pərvərdigarnı tolimu təlmürüp izdidi; wə U ularoja Əzini tapkuzdu. Pərvərdigarnıqə tet ətrapida aramılıq ata kıldı. **16** Asa padixah yənə qong anisi Maakahıni yirginqlik bir «axerəh» tüwrukni yasinojını üçün hanıxlıq mərtiwişidin qüxürüwətti. Asa bu yirginqlik butni kesip, ayaq astida qəylidi

wə Kidron jilojisida kəydürüwətti. **17** «Yukırı jaylar» yokitilmisimus, Asanıng kəlbə [Pərvərdigarnı] pütünləy beqışlananıdi. **18** Həm atisi həm u ezi Pərvərdigarnıqə atap yasılqan nərsilərni, jümlidin kümüx bilən altunni wə türlik qəqa-kuqılarnı Hudanıng eyigə kəltirdi. **19** Xu wakittin tartip taki Asanıng səltənitining ottuz bəxinqı yiliojıqə urux bolup bəkmidi.

16 Asanıng səltənitining ottuz altınqı yili, Israilning padixahı Baaxa Yəhūdaqə karxi hujum kıldı; heqkim Yəhūdanıng padixahı Asa bilən bardı-kəldi kilmisün dəp, Ramah xəhərinə məhkəm kılıp yasidi. **2** U wakitta Asa Pərvərdigarnıqəyidiki həzinilərdin wə padixahıqı ordısidiki həzinilərdin altun-kümünxü elip ularını Dəməxkətə turuxluk Suriyə padixahı Bən-Hədadə əwətip wə bu həwərnı yetkütüp: — **3** «Mening atam bilən silinil atılırinin arisida boloqandə mən bilən silinil arılırida bir əhədə bolsun. Mana, siligə kümüx bilən altun əwəttim; əmdı Israilning padixahı Baaxa bilən bolojan əhdiliridin kollırını üzsile; xuning bilən u meni kamal kilixtin kol üzsun» — dedi. **4** Bən-hədadə Asa padixahıqə sezigə kirip, ez koxunining sərdarlarını Israilning xəhərlirigə hujum kılıxka əwətip, Ijon, Dan, Abel-mayim, Naftalidiki barlıq ambar xəhərlirini bekindurdi. **5** Baaxa bu həwərnı anglap, Ramah istihkəmini yasaxtın kolını yiojip, kurułuxlanning həmmisini tohtattı. **6** Asa padixahı bolsa pütüküll Yəhūdanıng adəmlərinin baxlap, Baaxa Ramah xəhərinə yasaxka ixələkən taxlar bilən yaqəqlərni Ramahın toxup elip kətti. U muxularını ixtip Gebani wə Mizpahı məhkəm kılıp yasidi. **7** U qəoqda, aldin kərgüqi Hanani Yəhūda padixahı Asanıng yenioja kəlip uningoja: — Əzüng Pərvərdigarnıqə əməs, bəlkı Suriyə padixahıqə tayanojanlıq üçün Suriyə padixahıning koxuni ez əkolungdin kütuldü. **8** Efiopiylər bilən Liwiyəliklər qong bir koxun əməsəmdid? Jəng hərwiləri wə atlıq əskərləri intayin kəp əməsəmdid? Lekin sən pəkət Pərvərdigarnıqə tayanojanında, u ularını kolungoja tapxurqanıdi. **9** Qünki Pərvərdigarnıqə kengli Manga tamamən sadık boloqlarıqə yardəmdə bolup, Əzünni kudratlık kərsitəy dəp, kezlini pütün yər yüzidə uyandan yığırdı. Sən bu ixta bək əhməklik kıldıng. Əmdı buningdin keyin uruxlardın halas bolalmaysən, dedi. **10** Buni anglaplə Asa aldin kərgüqigə intayin ojəzəplinip, uni zindanoja solap koydi; uning bu sezigə kəhri kaynap kətti. U xu wakitlarda həlkətin bəzilirigə zulum selixkə baxlıqanıdi. **11** Mana, Asanıng kılıqan ixliri baxtın ahiriojıq «Yəhūda wə Israil padixahılinin tarıhnamusı»da pütülgəndür. **12** Asanıng səltənitining ottuz tokkuzinqı yıldida putida bir kesəl pəyda boldı; wə kesili baroqanseri eqirixlip kətti; lekin u aqırıqandımu Pərvərdigarnı izdidi, bəlkı pəkət twiplardına yardımənəkdi. **13** Asa səltənitining kırık birinqi yıldida eldi, ata-bowlırı arısida ühlidi. **14** Həlkələr uni «Dawut xəhəri»da ezigə atap təyyarlıtip kolioqan kəbriga dəpnə kıldı. Ular uni attarlarının usuli bilən təngxələn hərtürlük dora-dərmandın bolojan bir arılxama pürkəlgən jinazioja yatkuzdi həmdə uningoja atap nuroqun huxbuy yandurdu.

17 Ooglı Yəhəxəfat Asanıng orniqə padixah boldı; u Israil padixahlılıqıqə takəbil turux üçün əzini

küqaytti. **2** U hərbiy küqlirini Yəhudanıng həmmə Ramotka berixkə makul bolamdila? — dəp soriwidi, kərojanlıq xəhərlirigə orunlaxturdı həmdə Yəhuda u: — Biz silining-mening dəp ayrimaymız; menin zeminiqə wə atisi Asa ixoqal kılıqan Əfraimdiki həlkim əzlinining həlkidur. Mən əzli bilən billə jəng hərkəysi xəhərlərgə mudapiət küqlirini turquzdu. **3** kılıxkə barmay turmaymən, dəp jawap bərdi. **4** Lekin Pərvərdigar Yəhoxafat bilən billə boldi, qünki u atisi Yəhoxafat Israilning padixağıja: — Ətünimənki, bugün Dawutning baxta yürgüzən yollarında mengip Baal awwal Pərvərdigarning sezin sorap kergəyla, dedi. butlirları izdimidi, **4** balki atisining Hudasinilə izdəp, **5** Xuning bilən Israilning padixağı pəyojəmbərlərni, Uning əmərliridə mengip, Israillarning kilmixlirini yəni tət yüz adəmni yioğdurup ulardin: — Biz jəng dorimidim. **5** Xunga, Pərvərdigar uning padixaqliktiki kılıqili Gileadlı Ramotka qıksak bolandu, yok?» həkimlənlərini mustəhkəmlidi; pütküll Yəhudadikilər dəp soriwidi, ular: «Qıkkın, Huda uni padixahninq uningoşa salam-sowılarnı sunup turdi; xuning bilən kılıqə beridu, deyixti. **6** Lekin Yəhoxafat bolsa: — uning mal-mülki nahayiti kep, xan-xəhrəti nahayiti Bulardin baxka yol soriqudək, Pərvərdigarning birər yukiri boldi. **6** U Pərvərdigarning yollarında mangıqka, pəyojəmbəri yokmidu? — dəp soridi. **7** Israilning oğayrətlək boldi; uning üstigə u Yəhuda zeminidin padixağı Yəhoxafatka jawab berip: — Pərvərdigardin «yükri jaylar»ni wə Axərah butlirlini yokattı. **7** yol soraydiqan yəna bir adəm bar; lekin u menin Uning səltənitininq üçinqi yili ezingin əməldarlıridin toopramda kutluknı əməs, bəlkı daim balayı'apətni Bən-Hayil, Obadiya, Zəkeriya, Nətanəl, Mikayalarnı kərsitip bəxərət bərgəqkə, mən uni eq keriman. U Yəhudanıng xəhərləridə həlkə talım berixkə əwətti. **8** bolsa İmlahning oölli Mikayadur, dedi. Yəhoxafat: — I Ular bilən billə barqanlardın yəna Xemaya, Nətaniya, aliyliri, sili undak demigəyla, dedi. **8** Andin Israilning Zəbadiya, Asahəl, Xəmirəmot, Yonatan, Adoniya, Tobiya, padixağı bir qakirini kığkırıp uningoşa: — Qakkın berip, Tob-Adoniya qatarlıq birkənqə Lawıylar, xundakla yəna İmlahning oölli Mikayani qakirtip kəl, dəp buyrudi. **9** Əlixama bilən Yəhoram degən ikki kahinmən bar idi. **9** Əmdini Israilning padixağı bilən Yəhudanıng padixağı Ular Pərvərdigarning Təwrat kənunu kitabını aloq Yəhoxafat xahana kiyimlərini kiyixip, Samariyaning berip, Yəhuda zeminidiki barlıq xəhərlərni arılap yürüp dərvazisininq aliddiki hamanda hərbiri ez təhtidə həlkə arısında talım berətti. **10** Yəhudanıng atrapidiki olturuxtu; ularning aldida pəyojəmbərlərinin həmmisi məmlikətlərning həmmisini Pərvərdigarning körkənqi bəxərət bərməktə idi. **10** Kənanahning oölli Zədəkiya bastı wə ular Yəhoxafat bilən urux kılıxka petinalmayıttı. bolsa ezi təmürdin münggüzlərni yasap: — Pərvərdigar **11** Filistylərdin bəziləri Yəhoxafatka sowoqa-salamlar mundak dəydu: — «Muxu münggüzlər bilən Suriylərni wə kümük olpanlarını taxpurdı; Ərəblərə padiliridin yokatkuqə üşüp ursila», dedi. **11** Həmmə pəyojəmbərlər uningoşa yətə ming yetə yüz koqkar, yətə ming xuningqə ohxax bəxərət berip: «Gileadlı Ramotka yətə yüz tekə sowoqa kıldı. **12** Yəhoxafat barqanseri qıkip sezsiz muwəppəkiyat kazinila; qünki Pərvərdigar karamət kudrat tezip, Yəhudada birnəqqə korojan wə uni padixahninq kolioq tapxuridikan», deyixti. **12** ambar xəhəri bina kıldı. **13** U Yəhudanıng hərkəysi Mikayani kığkırılıq barqan həwərqı uningoşa: — Mana, xəhərləridə nuroqun maddiy əxya zapisi təyyarlıdı; həmmə pəyojəmbərlər birdək padixaḥka yahxi həwər Yerusalemidim uning zəbərdəs batur jəngqiləri bar bərməktə; əndi etünimən, sening sezüngmu ularningki idi. **14** Jəmetlili boyiqə ularning sanı təwəndikiqə: — bilən birdək bolup, yahxi bir həwərnı bərgin, dedi. Yəhuda kəbilisidiki mingbaxlıri iqida Adnah sərdar **13** Əmma Mikaya: — Pərvərdigarning hayatı bilən bolup, batur jəngqilərdin üç yüz mingə baxlamqılık kəsəm kılımənki, Hudayim manga nemə eytsa, mən əkilətti; **15** Adnahning kol astida Yəhəhənan sərdar xuni eytimən, dedi. **14** U padixahninq aldioja kəlgəndə bolup, ikki yüz səksən ming adəmgə baxlamqılık əkilətti; padixaḥ uningdin: — I Mikaya, jəng kılıqili Gileadlı Ramotka qıksak bolandu, yok? — dəp soriwidi, u bar idi; u Pərvərdigarça ezini atıwatkan adam bolup, uningoşa jawab berip: — Qıkip muwəppəkiyat kazinisilər; ikki yüz ming batur jəngqiga baxlamqılık əkilətti. **17** Lekin padixaḥ uningoşa: — Mən sanga qanqə ketim bolup, okya wə əkələn bilən korallanojan ikki yüz səksən ming adəmgə baxlamqılık əkilətti; **18** Elyadanıng kol astida Yəhəzəbad bolup, jəngqə təyyar koxundın bir yüz səksən ming adəmgə baxlamqılık əkilətti. **19** koylardək tarılıp kətənəlikini kərdüm. Pərvərdigar: Bularning həmmisi padixahninq hizmitidə hazır turatti; «Bularning igisi yok; bularning hərbiri tinq-amən ez padixahninq yəna pütün Yəhuda zeminidiki korojanlıq əyigə kaytsun» dedi, — dedi. **17** Israilning padixağı Yəhoxafatka: — Mana, mən siligə «U menin toopramda kutluknı əməs, bəlkı həman balayı'apətni kərsitip bəxərət beridu», demigənmidim? — dedi. **18** Mikaya yəna: — Xunga Pərvərdigarning sezin anglojin; man Pərvərdigarning Əz təhtidə olturojanlığını, asmanın pütküll koxunları uning yenida, ong wə sol təripidə turojanlığını kərdüm. **19** Pərvərdigar: «Kim Ahəbni Gileadlı Ramotka qıkip, xu yerdə əhalək boluxka aldaydu?» — dedi. Birsi undak, birsi mundak deyixti; **20** xu wakıttı bir roh, qıkip Pərvərdigarning aldida turup:

18 Yəhoxafatning mal-mülki nahayiti kep, xan-xəhrəti nahayiti yukiri boldi; u Ahəb bilən kədilixip ittipaklaxtı. **2** Birnəqqə yıldın keyin u Ahəb bilən kərtixüxkə Samariyəgə bardi. Ahəb bolsa uningoşa wə uning həmrəhləriqə atap nuroqun kala, koy soydi; andin u uni Gileadlı Ramotka billə hujum kılıxka unattı. **3** Israil padixağı Ahəb Yəhuda padixağı Yəhoxafat: — Əzləri menin bilən billə Gileadlı

«Mən berip alday» dedi. Pərvərdigar uningdin: «Qandak usul bilən aldysən?» dəp soriwidi, 21 u: «Mən qikip uning həmmə pəyoqbərlirinə aqzıda yalojançı bir roh boliman», dedi. Pərvərdigar: «Uni aldad ilkingə alalaysən; berip xundak kıl!» — dedi. 22 Mana əmdi Pərvərdigar sening bu həmmə pəyoqbərlirinə aqzıda yalojançı bir roh bilən saldı; Pərvərdigar sening tooqrangda bayılı-apet kərsitip sezidi» — dedi. 23 Xuni anglap Kənanahıning oqlı Zədəkiya kəlip Mikayaning kaqitoşa birni selip: — Pərvərdigarning Rohi kəysi yol bilən məndin etüp sanga səz klixka bardı?! — dedi. 24 Mikaya jawab berip: Əzüngni yoxurux üçün iqlikirdiki eygə yügürgən künidə xuni kərisən, dedi. 25 Israilning padixahı əmdi: — Mikayani elip kəyturup berip, xəhər həkimi Amon bilən padixahıning oqlı Yoaxka tapxurup, 26 Ularqa tapılıp: «Padixah mundak dəydi: — Uni zindançı solap mən tinq-aman yenip kalğıçılık kiyın, nan bilən suni az-az berip turunqlar» — dənglər, dəp buyrudi. 27 Mikaya: — Əgər sən həkikətən tinq-aman yenip kəlsəng, Pərvərdigar menin wasitəm bilən səz kilməqən bolidu, dedi. Andin u yənə: — Əy jamaat, hərbiringlər angllanqlar, — dedi. 28 Israilning padixahı bilən Yəhudanıng padixahı qılıq. 29 Israilning hizmitlərindən Yəhoxafat: — Mən baxka kiyapətka kirip jənggə qıçay; sili bolsila eż kiyimlirini kiyip qıksila, dedi. Israilning padixahı baxka kiyapət bilən jənggə qıçti. 30 qünki xundak boldiki, Suriyəning padixahı jəng harwisi sərdarlıri: — Qongliri yaki kiqikliri bilən əməs, pakət Israilning padixahı bilən sokuxungular, dəp buyrudi. 31 Wə xundak boldiki, jəng harwilirinə sərdarlıri Yəhoxafatını kərgəndə: — Uni qoqum Israilning padixahı dəp, uningə olixip hujum kilmakçı boldı; lekin Yəhoxafat pəryad ketürdi, Pərvərdigar uningoja yardım bərdi. Huda ularnı uningdin yıraklaxturdu; 32 qünki xundak boldiki, jəng harwilirinə sərdarlıri uning Israilning padixahı əməslikinə kərgəndə uni koçqlımay, burulup ketip kelixti. 33 Əmma birəylən karisioqla bir okya etiwidə, ok Israilning padixahının sawutining mürisidin təwənki ulıkidin etüp tagdi. U hərwikexigə: Hərwini yandurup meni səptin qıçarqın; qünki mən yaridar boldum, dedi. 34 U künə jeng baroqanseri kattik boldı. Padixah kəqkiqə Suriylərning udulida eż jəng harwisoja yəlinip əra turdi. Kün petixi bilən u əldi.

19 Yəhuda padixahı Yəhoxafat aman-esən Yerusalemıki ordisoja kəytip kəldi. 2 Aldin kərgişi Hənanıning oqlı Yəhū padixahı Yəhoxafatının aldiqə qikip: — Sening razıllarıning yardımında bolup, Pərvərdigarnı eż bolonlarnı seygingin durusunu? Xu səwəbtin Pərvərdigarning oqəzi bexingə qızıldığın boldı. 3 Əlbuki, sən Axərah butlirini zemindin yokitip taxlıqining wə Hudani izdəxkə niyat kılqinining üçün səndimu yahxılık tepildi, dedi. 4 Yəhoxafat Yerusalemda olturnatti; keyinkı wəkiltərda u halk arisoja qikip, Bəər-Xebədin tartıp əfraim taçlırlıqja səpar kılıp, həlkni towa kildurup ata-bowlırlırinə Hudasi Pərvərdigarnı yandurdu. 5 U yənə Yəhuda təwəsidi ki barlıq korojanlık xəhərlərdə sorakqlarınlı təyinlidi; 6 u sorakqları: — Əz kılqanlırlırlarə ehtiyatqan bolungalar; qünki sələrning həküm qıkırıxingalar insan üçün əməs, bəlkı

Pərvərdigar üçündür; sələr həküm qıkarojinglarda u qoqum sələr bilən billa bolidu. 7 Əmdi Pərvərdigarning wəhimişi kez aldinglarda bolsun; eż kılqanlırlırlarə ehtiyatqan bolungalar; qünki Pərvərdigar Hudayımızda nahaklıq yok, yüz-hatir kılıx yok, para yeyixmu yoktur, dedi. 8 Yəhoxafat Lawiyardin, kahinlardin wə Israil jəmətlirinə baxlıridin bəzilərini Yerusalemıja kəyturup kəlip, ularnı Yerusalemımdı Pərvərdigarning həkümülrini qıkırıx wə həlkinqən ərz-dəwələrini bir tərəp kilişkə təyinlidi. 9 Yəhoxafat ularqa: — Sələr bu ixləri Pərvərdigarning körkünqida bolup sadakətlək bilən qin kənglünglərdin bejiringlər. 10 Hərkəsisi xəhərlərdə turidən kərindaxlırlırların aldingləroja elip kəlgən barlıq ərz-dəwəsi, məyli u hun dəwəsi bolsun, əmər wə həküm-bəlgilimilər tövrisidiki ərz-dəwə bolsun, ularının Pərvərdigar aliddə gunahkar bolup kalmalılığı üçün, xundaqla Pərvərdigarning oqəzi eż bexingləroja wə kərindaxlırlırların bexiqə kəlip kalmalılığı üçün, uların həman aqahlandurup turunqlar; xundak kilsəngər, gunahkar bolmaysıllər. 11 Pərvərdigarnıja təllük ixlarda sələrni bax kahin Amariya baxkuru; padixahı dair ixlarda, sələrni Yəhuda jəmətinin yolbaqxısı İsmailning oqlı Zəbadiya baxkuru; sələrning Yəhoxafat Gileadlıtı Ramotka qıktı. 29 Israilning hizmitlərindən turidən Lawıylar bar, Jasərətlək padixahı Yəhoxafatka: — Mən baxka kiyapətka kirip bolup ixliringlərini kilişlər wə Pərvərdigar ixni durus kilişqıllar bilən billa bolidu! — dedi.

20 Keyinkı wəkiltərda xundak boldiki, Moabiylar, Ammoniyalar wə Maoniylardin bəziliyi birlixtə kəlip Yəhoxafatka hujum klixka qıktı. 2 [Qaparmənər] kəlip Yəhoxafatka: — [Əlük] dengizning u kətidin, yəni Edomdin siliga hujum kılıqlı zor bir koxun qikip kəldi; mana, ular Həzazon-Tamarda, dedi (Həzazon-Tamar yənə «Ən-Gədi» dəpmu atılıdu). 3 Buni anglojan Yəhoxafat korkup, Pərvərdigarnı izdəxkə niyat baqlap, pütün Yəhuda təwəsidi «roza tutuximiz kerək» dəp jakarlıdı. 4 Yəhudalar əmdi Pərvərdigardin yardım tiligili yiojildi; həlk Yəhudanıng hərkəysi xəhərləridin qikip Parvardigardin yardım tiləxkə kelişti. 5 Yəhoxafat Yəhuda wə Yerusalemıki jamaat arisoja qikip, Pərvərdigar əyining yengi höylisinin alıda əra turup 6 mundak dua kılıp: — «İ Pərvərdigar, ata-bowlırimizning Hudasi, Sən ərxət turoqqu Huda, barlıq al-məmlikətlərinə təsdidin həküm sürgüqi əməsmidin? Sening kolung kük-kudratkə tolqandur, həqkim Seni tosalmayıdu. 7 I Hudayımız, Sən bu zemindiki ahalini əz həlkinq Israillar aliddin koçlap, uni Əz dostung İbrahimning nəsligə mənggülük miras kılıp bərgən əməsmidin? 8 Ular xu yərdə turdi həm xu yərdə Sening namingoja atap bir mukəddəshana selip: 9 «Mubada beximizoja birət bayayı-apet kəlsa, məyli u kılıq, jaza, waba, aqarqılık bolsun, kiyinqlikə kələqən wəkiltimizda, muxu ey, yəni Sening alındıda turup, Sanga murajət kilsək (qünki Sening naming muxu eyidir), Sən anglaysən wə kütküzisən» deyənidi. 10 Əmdi mana, bu yərgə Ammoniyalar, Moabiylar wə Seir teoqidikilar besip keliwati! İlgiri Israillar Misir zeminiidin qıkkən qaçda Sən Israilların ularqa tajavuz kilişioja yol koymiojanıding; u qaçda Israillar ularını yokatmay u yərdin aylinip ətkən. 11 Əmdi kara, hazır ularning yahxılıkımızı qandak, yol bilən

kayturmakçı boluwatkinoşa! Ular bizni Sən bizgə uni yiojwelixka üç kün kətti. **26** Ular tətinqi künü miras kılıp bərgən bu zemindin koojlap qıkmarmakçı Bərakah jilojisioja yiojılıp, Pərvərdigarçoja həmdusana boluwatidu. **12** I Hudayımız, Sən ularning üstidin okup mubarəklidi; xunga u yər təki bügüngə kədər həküm qıkmarmasən? Qünki bizning bizgə hujum «Bərakah jilojisisi» dəp atılıp kəlməktə. **27** Andin barlıq kilişkə keliwatqan bu zor koxun bilən kərəxalxakudək Yəhudadikilər wə Yerusalemidikilər Yəhoxafatning küqmiz yok; nemə kilişimiznimə bilməy kəldük; lekin baxlamqılıkida huxal-huram bolup Yerusalemə qayıttı; bizning kezimiz Sanga tikilip turmacta» — dedi. **13** Bu qünki Pərvərdigar ularını düxmenlili üstidin ojalib qoçda pütün Yəhuda həlkə, ularning kəqakçı balılırı, kılıp huxallıqla qəmdürəgnidi. **28** Ular Yerusalemə qoçda hotun bala-qakılirinə həmmis Pərvərdigarning təmbur, qiltar wə kanayalar qelip kəlip, Pərvərdigarning alidda turatti. **14** Wə xu pəyttə Pərvərdigarning Rohi Israılning düxmanlıriga kərxi qıkıp jəng kəlojanlığını angliçanda, Hudanıng wəhimisi ularning üstigə bastı. Binayaning nəvrisi, Zəkəriyaning oğlı Yəhəziyəlgə tinq-qüxti; **15** U: — I pütün Yəhuda həlkə, silər Yerusalemda turuatqanlar wə padixaḥ Yəhoxafat, kulaq selinglar! Pərvərdigar silərgə mundak dəydü: — «Silər bu bəx yaxta idi; u Yerusalemda yığırma bəx yil saltənat kətməngər; qünki bu jəng silarningki əməs, bəlkə kildi. Uning anisining ismi Azubah bolup, u Xilhining Hudanıng Əziningidur. **16** Ətə ularqa hujum kilişkə kizi idi. **32** Yəhoxafat kəymay atisi Asanıng yolidə qıkinglər; mana, ular Ziz dawaniñ qıkıp kəlidü wə silər mengip, Pərvərdigarning nəziridə durus bolovanı ularni Yərəul qəlinin aliddiki jiloja eoijizda uqrıtilırlər. **33** Pəkət «yukirı jaylar»la yokitilmiojanidi; həlk 17 Silər bu dərəm jəngdə uruxuxunglarning hajiti tehiqə köngüllərinini ata-bowlirinən Hudasiyo mayıl bolmayıdu; pəkət səpkə tizilip turunglar, silər bilən billə kilmiojanidi. **34** Yəhoxafatning kəlojan ixılır bolsa, mana bolovan Pərvərdigarning nijat-nusritini kərünglər! I baxtın ahırıqıja «Yəhuda wə Israıl padixaḥlirinən Yəhuda, i Yerusalemidikilər, kərməngərlər, alakzadımu tarıhnəmisi»qə kirgüzülgən «Hənanıning oğlı bolup kətməngərlər; ətə ularqa hujum kilişkə qıkinglər, Yəhuning bayan səzləri»də pütülgəndür. **35** Bu ixlardın Pərvərdigar qoçum silər bilən billə bolidu!» — dedi. keyin Yəhuda padixaḥı Yəhoxafat tola rəzil ixlarnı 18 Bu gəpni anglap Yəhoxafat bexini yərgə təgküzüp tizləndi wə barlıq Yəhuda həlkə həm Yerusalemidikilər 36 Yəhoxafat Tarixiñə baridiqən kemilərni yasaxkə Pərvərdigar alidda düm yikilip Pərvərdigarçoja səjdə uning bilən xırıqləxti; xu kemilərni ular Əzion-Gəbərdə kıldı. **19** Kohat əwlədi wə Korah əwlədi iqidisi yasatti. **37** U qoçda Maraxahlıq Dodawahuning oğlı Lawiyardin bolovanlar orunluridin turuxup intayın küləklük awaz bilən Israılning Hudasi Pərvərdigarnı təhizər Yəhoxafatı əyibləp uningoşa bəxərat berip: — Ahəziya bilən ittipak tüzginin üçün Pərvərdigar sening mədhiyiyləxti. **20** Pütün həlkə atisi əkəs səhərdə turup Təkoşa qələqə karap atləndi; ular atlinip ketiwatkanda, Yəhoxafat ornidin turup ularqa: — I Yəhuda kələk, i Yerusalemidikilər, gepimə kulak selinglar! Hudayinglar Pərvərdigarçoja təyinlər, qoçum məzmut turojuzulislər; Uning pəyojəmbərlirigə ixininqərlər, yolunqlar qoçum rawan bolidu! — dedi. **21** Andin u həlk bilən obdan məslıhətləxip, Pərvərdigarning mükəddəs bəhəyəwtəlikini madhıyıləp, Uningoşa atap oqazəlküy eytidiqonları: «Silər Pərvərdigarçoja rəhmət-təxəkkür eytinglər, qünki Uning əzgərməs mühəbbiti məngəglüktür!» dəp okuxka təyinləp, koxunning alıda mangdurları. **22** Ular təntənə kılıp həmdusana okuxı bilən, Pərvərdigar Yəhuda həlkiga hujum kilişkə qıkkan Ammoniyalar, Moabiyalar wə Seir teoqidikilergə pistirmə koxunnu əwətip, ularnı təmarən kıldurdular. **23** Xuning bilən Ammoniyalar bilən Moabiyalar Seir teoqidikilergə hujum kilişkə etti, ularnı birini koymay kırıwətti; ular Seir teoqidikilərni kırıp tütgətkəndin keyin yənə əzliyi bir-birini kırıqın kilişkə qüxkəndi. **24** Yəhudalar qəldiki kezətgahka kəlip xu zor koxun tərapkə karisa, mana keçip kütulən birimə adımı yok bolup, həməna yərni əltük kəplər kətkəndi. **25** Yəhoxafat ezinjing adəmləri bilən dütxəndin olja bulang-talang kilişkə kəlgəndə, ular əlüklər bilən billə nuroqun mal-mülük wə kəp kəmətlik buyumlarını taptı. Ular salduruwalqanlırinin tolilikidin elip ketəlməy kəldi; olja xunqə kəp bolovaqka, 21 Yəhoxafat ata-bowliri arısında uhlidi wə «Dawut xəhiri»də dəpnə kılındı; oğlu Yəhoram uning orniqə padixaḥ boldı. **2** [Yəhoramning] birnəqqə inisi, yəni Yəhoxafatın Azariya, Yəhəziyəl, Zəkəriya, Azariyah, Mikail wə Xəfatiya deqən oğulları bar idi; ularning həmmisi Israıl padixaḥı Yəhoxafatning oğulları idi. **3** Əlarning atisi ularqa nuroqun altun, kümütx wə kəmətlik buyumlarnı, xundakla Yəhuda zəminidiki birkənqə kərojanlıq xəhərnı sowoja kıldı; pəkət padixaḥlıkını bolsa, Yəhoram qong oğlu bolovaqka, uningoşa bərdi. **4** Yəhoram atisining padixaḥlıq təhtigə qıkıp hökükini mustəhkəmlidi. Andin u barlıq inilirini, xundakla Yəhudadikili birkənqə əməldarlarını kiliqlap kəti kıldı. **5** Yəhoram təhtkə olturoqında ottu ikki yaxta idi; u Yerusalemda səkkiz yil saltənat kıldı. **6** U Aħab jəmətidikilərgə ohxax, Israılning padixaḥləri mangojan yolda mangdi, qünki u Aħabning kızını əmrıga alojanidi; u Pərvərdigarning nəziridə rəzil bolovanı kıldı. **7** Birək, Pərvərdigar Dawut bilən tüzən əhdisi səwəblək, Dawutka wə uning əvlədlirioja məngüg eqməydiqən bir qiraq kəlduray dəp, wədə kiliqini boyiqə Dawutning jəmətinə yok kılıp taxlavxi halimidi. **8** [Yəhoramning] səltənitidiki künlərdə Edomlar Yəhudadın ayrılip qıkıp, eż aldiqə əzliqə

hekümrənlük kılıdiqan bir padixaḥ tikiłdi. **9** Yəḥoram, sərdarları wə barlıq, jəng hərwiliri [İordan dəryasının] etüp, keşidə kozojılıp qıkip, ezelirini körxiwalıqan Edomiyalarqa wə jəng hərwisi sərdarlırioja hücum kılıp oqalıb kıldı. **10** Halbuki, Edomiyalar xuningdin etiwaran Yəḥudadaq karxi qıkip, taki büğünqə kədər Yəḥudanın hekümrənlilikdən ayrıılıp turdu. Yəḥoram ata-bowlırıning Hudasi Pərvərdigarnı taxlıqını üçün Libnahlıklarmu xu qaođa uningoja karxi qıkip uning kolidin ayrıılıp qıktı. **11** Uning iştirə, Yəḥoram yənə Yəḥudanın taqlırıda «yukarı jaylar»ni yasitip, Yerusalemda turuwatkanları buzukçılıqlıqka putlaxturdı, Yəḥudalarını xundak azdurdu. **12** Xu waktılarda İlyas pəyoqəmbər təripidin yezilojan bir məktup Yəḥoramı qəddi, uningda mundak deyildi: «Sening bowang Dawutning Hudasi Pərvərdigar mundak dəydi: «Sən atang Yəḥoxafatning yollarında mangmay, xuningdək Yəḥuda padixaḥı Asanıngmu yollarını tutmay, **13** bəlkı Israıl padixaḥılinin yollarında mengip, Yəḥudalarını wa Yerusalemda turuwatkanları huddı Ahəb jəmətidikilər buzukçılıklar kılıçandak buzukçılıklarqa putlaxturojanlıq üçün, xundakla atangning jəmətidikilərni, yəni eziüngində yahxi bolovan iniliringni kətl kılıqining üçün, **14** Pərvərdigar sening halkıngni, hotun bala-qakıllıringni wa barlık mal-mülküngə alamət zor zarb bilan uridu. **15** U senimu eojir wabalar bilən urup, üqay-baqırıngni eojir kesəlgə muptila kılıduki, kesiling kündin küngə eojirlixip, üqaylırlıq ekip qıkıdı» deyilgənidi. **16** Keyinkı waktılarda Pərvərdigar Filistiyərlərinə Efiopiylərning yenidiki Ərəblərinə rəhəni Yəḥoramı qarxi kozojattı. **17** Xuning bilən ular Yəḥuda zeminiqə zərb kılıp besip etti wə padixaḥı ordisidiki barlık mal-mültikni bulang-talang kılıp, oquşulları bilən hotunlurini tutkun kılıp elip kətti; ular kənji oqılı Yəḥoahəzдин bələk oquşullridin birinimü kəldürmədi. **18** Bu wəkədən keyin Pərvərdigar Yəḥoramı urup, üqaylırlıq sakıymas eojir kesəlgə griptar kıldı. **19** Wə xundak boldiki, uning kesili kündin-küngə eojirlixip, ikki yıl wakit otüxkə az kələjanda, kesəllik tüpəylidin üqaylıri texilip qüxti, u tolimu azablinip əldi; uning həlkı ata-bowlırını izzətləp ularqa huxbu yakkandək, uningoja heqkandək huxbu yekip olturnırdı. **20** Yəḥoram tahtka qıkkən qeojida ottuz ikki yaxta idi; u Yerusalemda səkkiz yil saltənat kıldı wa u dunyadın kətkəndə heqkim uningoja kəyəq-həsrət qəkmidi. Halayık uni «Dawut xəhiri»gə dəpnə kıldı, lekin padixaḥalar kəbristanlıkıja dəpnə kılımdı.

22 Yerusalemda turuwatkanlar Yəḥoramıng kənji oqılı Ahəziyanı uning orniqə padixaḥ kılıp tikiłdi; qünki ərəblər bilən billə bargahlıqka besip kirgən karakqlar Ahəziyanıng akilirini köymay eltıruwətənədi. Xuning bilən Yəḥuda padixaḥı Yəḥoramıng oqılı Ahəziya saltənat kıldı. **2** Ahəziya tahtka qıkkən qeojida yigirma ikki yaxta idi; u Yerusalemda bir yil saltənat kıldı. Uning anisining ismi Ataliya bolup, Omrining [nəwrə] kizi idi. **3** Ahəziyanı Ahəb jəmətinin yollarıqə magndı; qünki uning anisi uni rəzillikə ündəydi. **4** U Ahəb jəməti kılıqinidək, Pərvərdigarnıñ naziridə razıl bolovanı kıldı; qünki uning atisi elgəndin keyin Ahəb jəmətidikilər uni halakətkə elip baridiqan razıl nəsihətlərni berətti. **5**

U ularning nəsihətigə əgixip, Israıl padixaḥı Ahəbning oqılı Yəḥoram bilən birlikə Gileadlı Ramotka berip Suriə padixaḥı Həzaəl bilən sokuxtı; xu qaođa Suriylər Yəḥoramı zəhipləndürdü. **6** Andin Yəḥoram Ramahda Suriə padixaḥı bilən sokuxkan qaođiki jarahətlirini dawalitix üçün Yızrəlgə käytti. Andin Yəḥoramıng oqılı Yəḥuda padixaḥı Azariya Ahəbning oqılı Yəḥoramıng kəsəl bolup kələjənlək səwəbidiñ uni yoklıqılı Yızrəlgə bardı. **7** Halbuki, Ahəziyanıng Yəḥoramı yoklıqılı baroqını dəl eżini ħalakətkə elip baridiqan, Huda bekitkən ix idi. Qünki u baroqandın keyin Yəḥoram bilən birlikə Niimxining oqılı Yəḥuşa qarxi sokuxxuka qıktı. Muxu Yəḥu əslidə Pərvərdigar təripidin Ahəbning jəmətinin yokxitix üçün məsih kılınoqanıdi. **8** Wə xundak boldiki, Yəḥu Huda bekitkən həkümni Ahəb jəmətinin iştirə yürgüzən waqtıda, u Yəḥudadıki əməldərlərni wə Ahəziyanıng hizmitidə bolovan kərindəxirinən oquşurunu uqrıtip, ularnı koymayı eltıruwətti. **9** Yəḥu Ahəziyanımu izdi; kixılər uni tutuwaldı (u Samariyagə yoxurunələnənəni). Ular uni Yəḥunıng aldiqə apırıp eltırdı. Ular uni dəpnə kıldı, qünki kixılər: «Bu degen Pərvərdigarnı qin köngəlidin idigən Yəḥoxafatning nawrisidür» deyənidə. Ahəziyanıng jəmətidə padixaḥılkı koliqə aloqudək birər adəm kalmıdı. **10** Əndi Ahəziyanıng anisi Ataliya oqlıning əlginini kərgəndə, Yəḥuda jəmətidiki barlık xah nəslini eltıruxkə kozojaldı. **11** Lekin padixaḥıning kizi Yəḥohebiyat eltıruvətliq alidda turoqan padixaḥıning oquşurunıñ arısından Ahəziyanıng oqılı Yoaxnı oqırılıqqa elip qıkip, uni wə inik anisini yastuq-kırlıq ambirişa yoxurup koydi. Xundak kılıp padixaḥı Yəḥoramıng kizi, (yəni Ahəziyanıng singlisli), [bax] kahın Yəḥuyadanıng hotunu Yəḥohebiyat Yoaxnı Ataliya eltıruwətmisün dəp Ataliyadın yoxurup koydi. **12** Andin keyin Yoax ular bilən Pərvərdigarnıng eyidə alta yil yoxurunup turdu; u qaođa Ataliya Yəḥuda zeminidə saltənat kılıttı.

23 Yəttinqi yili, Yəḥoyada jasarətkə kelip, Yərohamıng oqılı Azariya, Yəḥohananıng oqılı İsmail, Obədninq oqılı Azariya, Adayanıng oqılı Maaseyah wə Zikrinin oqılı Əlixafat kətarlıq birkənqə yüzbehini qakırıp ular bilən əhədə tütü. **2** Ular Yəḥuda zeminiñ arılap, Yəḥudadıki hərkəysü xəhərlərdin Lawiyarlarnı wa Israidlıki qong yolbaxqılarnı yiçdi; ular Yerusalemı qelixti. **3** Pütkül jamaət Hudanıng eyidə padixaḥı bilən əhdiləxti. Yəḥoyada ularoja: — Padixaḥıning oqılı Pərvərdigarnıng Dawutning əwlədləri toopruluk wədə kılıqinidək qöküm saltənat kılıdu. **4** Mana silər kılıxinglər kerak bolovan ix xuki: — Xabat kündə pasibanlıq newiti kəlgən kahinlər bilən Lawiyarlarning üqtin biri hərkəysü darwazılarnı muhəqipət kilsun; **5** üqtin biri padixaḥı ordisini, üqtin biri «Ul dərvazisi»ni muhəqipət kilsun; baxqlıarning həmmisi Pərvərdigar eyininqə həyliyiridə bolsun. **6** Lekin kahinlər ham wazipa etdiyəqən Lawiyarlardın bələk heqkimmə Pərvərdigarnıng eyiga kirgüzmisün (kahin-lawiyalar pak-mükəddəs dəp hesablanıqəkə kirixigə boluidu). Baxqa həlkəning hərbəri Pərvərdigar eziqə bekitkən jaylarnı kəzət kilsun. **7** Lawiyarlarning hərbəri koliqə korallırını elip padixaḥını orap tursun; ez məyliqə mukəddəs eygə kirixkə urunçan hərkəm eltıruulsun;

silər padixağı kirip-qıkıp yürginidə uning yenidin ayrılmangar, — dedi. **8** Lawiyalar bilən Yəhəudalarning həmmisi kahin Yəhəyadaning barlıq tapılıqlarıını bəja kəltürüxti. Lawiyalarning hərbiri xabat künə newətqılıkka kırğan wə newətqılıktın qüxkənləri ez yenida kaldurup kıldı; qünki kahin Yəhəyada heqkimini newətqılıktın qüxükə kəymidi. **9** Andin Yəhəyada kahin Dawut padixaḥning Pərvərdigarning eyidə saklaklıq nəyəzə wə kalkan-sıparlılarını yüzbəxilarça tərkitip bərdi. **10** U yanə kəpəqlikini, hərbiri kolıqə ez nəyzisini tutkan haldə, ibadəthanining on təripidin tartip sol taripiqiqa, kurbangah bilən ibadəthanını boylap padixaḥning otrapıda turozuzdi. **11** Andin ular xahzadını elip qıkıp, uning bexiqə tajni kiygüzüp, uningoja guwahnamılerni berip, uni padixaḥ kıldı; Yəhəyada wə uning oqulları [huxbuy may bilən] uni masih kıldı wə «Padixaḥ yaxisun!» dəp towlaxtı. **12** Ataliya halklarının qepixip yürgənlilikini wə padixaḥını təripləwatqanlığını anglap, Pərvərdigarning eyiga kirip, kəpəqlikning arisoja kıldı. **13** U əkarısa, mana padixaḥ eyning dərwazısında, türvükning yenida tutarı; padixaḥning yenida amalarlar bilən kanayqılar tiziqlənədi, barlıq yurtnıng həlkə xadlinip kanay qelişətti, nəqomıqlər hərhil sazlarnı qelip, jamaətni baxlap mədhiyə okutuwattati. Buni kərgən Ataliya kiyimlərini yirtip: — Asiylik, asiylik! — dəp warkiridi. **14** Əmma Yəhəyada kahin koxunoja məs'ul boylan yüzbəxiləri qakırtıp ularoja: — Uni səplirinqələr otturisidin sırtka qıkırıwetinqələr; kimdəkim uningoja əgəxsə kiliqlansın, dəp buyruđi. Qünki kahin: — Uni Pərvərdigarning eyi işdə eltürməngələr, dəp eytkənidi. **15** Xuning bilən ular uningoja yol boxitip bərdi; u ordinqin «At dərwazisi» bilən padixaḥning ordisoja kırğındə [lexkarlər] unu xı yərdə eltürdü. **16** Yəhəyada, pütkül jamaat wə padixaḥ birlikə: «Pərvərdigarning həlkə bolayı» degen bir əhdini tütüxti. **17** Andin barlıq həlk Baalning buthanisoja berip uni buzup taxlıdi; uning kurbangahlıri bilən məbədlini qekip parəpara kiliip, Baalning kahını Mattanni kurbangahlarning aldida eltürdü. **18** Andin keyin Yəhəyada kahin Pərvərdigarning eyidiki barlıq mas'uliyətlərni Lawiy kəbilisining kahinlirininq kolıqə tapxurdi. Kahinlarnı bolsa, əslidə Pərvərdigarning ey ixliroja newət bilən karaxxa, Pərvərdigarqa atap keydiyərə kurbanlıq sunuxka Dawut təyinligəndi. Ular kurbanlıkları Dawutning kərsətmiliyi boyiqə, huxal-huramlıq işdə nəqomə-nawa okuojan haldə Musaşa tapxuruləşən Təwrat-ķanunida püttülgini dək sunuxka məs'ul idi. **19** [Yəhəyada] yanə Pərvərdigar eyining hərkəsisi dərwazilirioja dərwaziwənlərni təyinlidiki, hərkəndək ixlardın napak kiliqoan adamlar kırğızılmayıtti. **20** U yanə yüzbəxiləri, aksəngəklər, həlk iqidiki yolbboxıqlar wə yurtnıng həmmə həlkini baxlap kiliip, padixaḥını Pərvərdigar eyidin elip qüxüp, «Yukirikı dərwaza» arkılıq ordioja əkirip, padixaḥlıq təhtığa olturozuzdi. **21** Yurtnıng barlıq həlkə xadlinəttili; ular Ataliyanı kılıqlap eltürgəndin kevin, xəhar ting bolun kıldı.

Yəhəyəda kahin həyat künləridə Yoax Pərvərdigarning nəziridə durus boloquenti kılətti. **3** Yəhəyada uningoja ikki hotun elip bərdi, u birkənqə oojul-kız pərzənt kərdi. **4** Xuningdin keyin Yoax Pərvərdigarning eyini kayta yasitix niyitigə kəldi, **5** u kahinləri wə Lawiyalarnı yiciqip ularoja: — Hudayinglarning eyini onglitip turux üçün Yəhədu xəhərlirigə berip, barlıq Israillardin yillik ianə toplangalar; bu ixni tezindən bejiringlər! — dedi. Lekin Lawiyalar bu ixni bejirixə anqə alıdrap kətmidi. **6** Buni ukğan padixaḥ, bax kahin Yəhəyadəni qakırtıp uningoja: — Əzli nemixka Lawiyalarnı Pərvərdigarning kuli Musa Israil jamaitigə Hudanıng guwahlıqlik saklaklıq qedir üçün bəlgiligen bajni Yəhədu wə Yerusalemın elip kelixkə buyrumidilə? — dedi **7** (qünki əslidə rəzil hotun Ataliya wə uning oqulları Hudanıng eyiga besüp kirip, Pərvərdigarning eyidiki barlıq mukaddəs buyumları elip Baal butlirioja atap təkədim kiliwətənəndi). **8** Xuning bilən padixaḥ, buyruk qüxürüp, bir sanduk yasitip Pərvərdigar eyinin dərwazisindən sırtqa koyqozdu; **9** andin: «Hudanıng kuli Musa qəldə Israillarınning üstügə bekitkən bajni yiciqip akilip Pərvərdigarqa tapxurungular» degen bir ukturux Yəhədu bilən Yerusalem təwəsiđə qikirildi. **10** Barlıq əməldərlər wə barlıq həlk huxal haldə bajni əkilip sanduk tolouqə uningoja taxlıdi. **11** Lawiyalar pul sandukunu padixaḥ bu ixka məs'ul kılıqan kixining aldioja əkəlgəndə, ular baj puluning kəp qüxkənlilikini kərsə, andin padixaḥning katibi bilən bax kahinning adımı kelip pul sandukını ongtütürüp kurukdiqəndən keyin, yana əslı orniqə apirip koyatty. Hərküni xundak bolup turdi; nahayıti kəp pul yiciqildi. **12** Padixaḥ bilən Yəhəyada pulni Pərvərdigar eyidiki ix bejirgüçilərə tapxurdı; ular [bungun bilən] Pərvərdigarning eyini ongxax wa əsliga kəltürük üçün taxqılar bilən yaqoqqılın, temürqıllar bilən misklärəni yallidi. **13** Ixləmqıllar tohitmay ixldi, ongxax ixi ularning kolida onguxluk elip berildi; xundak kiliplər Pərvərdigarning eyini əslidiki əlqəm-lahiyəsi boyiqə yasidi, xundakla uni tolimu puhta kiliplər yasap qıktı. **14** Ular ixni püttürgəndin keyin exip kələqan pulni padixaḥ bilən Yəhəyadəni aldioja əkilip tapxurdi. Ular buning bilən Pərvərdigarning eyi üçün hərhil əswab-buyumlarnı, jümlidin ibadət hizmitidiki hərhil buyumlar, keydürmə kurbanlıklarıqa munasiätlik qaqşa-kuqa, kazan-tahsilər wə hərhil altun-kümüh baxxa buyumları yasatti. Yəhəyadənin barlıq künləridə, ular Pərvərdigarning eyidə keydürmə kurbanlıknı daim sunup turdi. **15** Yəhəyada kərip, yaxaydiqan yexi toxup əldi; u əlgən qaoja bir yüz ottuz yaxta idi. **16** Ular uni «Dawut xəhiri»də padixaḥlar qatarida dəpnə kıldı, qünki u Israiloşa həm Hudaşa wə uning eyigə nisbətən nahayıti qong teləpa kersətənəndi. **17** Yəhəyada əlgəndin keyin Yəhəudadiki yolbboxıqlar padixaḥning aldioja kiliplər uningoja bax urdi; padixaḥ, ular kərsətənə məslilətnət makul kərdi. **18** Ular ata-bowilirinen Hudası Pərvərdigarning eyidin waz keqip, Axərah wə butlarning kulluqıqə kırkıti. Ularning bu gunahı səwəblik Hudanıng onzıpi Yəhədu bilən Yerusalemidikərlərinə bexiqəna kaldi.

24 Yoax təhtkə qıkkən qeoğıda yətta yaxta idi, u Yerusalemdə kırık yıl səltənət kıldı. Uning anisining ismi Zibiyahı bolup, Bəər-Xebalıq idi. 2

lekin ular yənilə kulaq salmıdı. **20** U qaođda Hudanıng alıdida yikitidı, qünki Huda insanoja yardım berixkumu Rohı bax kahın Yəhəyadanıng oqlı Zəkəriyaçqa qüxti, kədirdur, insanni yikitixkumu kədirdur, dedi. **9** Amaziya u həlkning alıdida ərə turup ularoja: — Huda mundak dəydu: «Sılər nemixkə Pərvərdigarning əmirlirige hilalplik kılısilər? Sılər heq rawajlık kərməsilsələr, qünki silər Parvardigardin waz kəqtinqılar wə Umu silərdin waz eyining høyłarı qalma-kesək kılıp eltürüwətti. **22** Padıxalı Yoax Zəkəriyanıng atisi Yəhəyadanıng eziqə kersətən xapkılıtını yad etmək tügül, eksiqə uning oqlını eltürüwətti. Zəkəriya jan üzü alıdida: — Pərvərdigar bu ixni nəziriga elip, uning hesabını alsun! — dedi. **23** Xu yılning ahirida Suriyəning koxunu Yoaxka hujum kılıp kəldi; ular Yəhəudəçə wə Yerusalemə moja tajawuz kılıp kirip, həlk iqidiki yolbaxqılları eltürüp, ulardın alojan pütün urux ojeniyatlılarını Damaxk padıxalıning alıdıcıja elip bardı. **24** Dərwəkə Suriya koxunidin pakət az bir kisim əskərlər kəlgən bolsimu, lekin Yəhəudalar atabowilirinen Hudasi Pərvərdigardin waz kaçqanlıkı üçün Pərvərdigar qong bir koxunni ularının kolıqı tapxurdi; ular Yoaxka jaza ijrə kıldı. **25** Surıylər Yoaxni taxlap kətkən qaođa (qünki u kattik aqırıp kaloqanı) uning eż hizmətkarları bax kahın Yəhəyadanıng oqlining kəni üçün intikam elix kerək dəp uni kəstli; ular uni kariwitidila eltürüwətti. U xu yol bilən əldi; kixılər uni Dawut xəhəridə dəpnə kılıjını bilən, bırak padıxalınlıng kəbristanlılıqı dəpnə kilmidi. **26** Uni kəstligənlər munular: — Ammoniy ayal Ximiyatning oqlı Zəbad bilən Moabiy ayal Simritning oqlı Yəhəzabad idi. **27** Yoaxning oqulları, uningoja karıtilqan kattik wə nuroğun agah bexarətlər, xundakla uning Hudanıng eyini yengibaxtin selixka dair ixliri «padıxalınlıng təzkirilir» degen kitabning izahlirioja pütləgəndür. Yoaxning oqlı Amaziya uning orniqə padıxah boldı.

25 Amaziya təhtə qıkkən qeojida yığırma bəx yaxta idi, u Yerusalemda yığırma tökküz yil səltənat kıldı. Uning anisining ismi Yəhəddən bolup, Yerusaleməlik idi. **2** Amaziya Pərvərdigarning nəziridə toqra bołojan ixlarnı kıldı, lekin pütün kəngli bilən kilmidi. **3** Wə xundak boldiki, u padıxalınlı mustəhkəmlıwalopandın keyin padıxah atısını əltürgən hizmətkarlarını tutup eltürdü. **4** Lekin Musaqə qüxirülgən kanun kitabida Pərvərdigarning: «Nə atıları oqulları üçün elümge məhkum kiliçkə bolmayıdu na oqullarını atılırı üçün elümge məhkum kiliçkə bolmayıdu, bəlkı hərbiri eż gunahı üçün elümge məhkum kilsins» dəp pütləgən əmri boyiqə, u əltürgiqilərlərning balılırını elümge məhkum kilmidi. **5** Amaziya Yəhəudalarını yiojip, jəmətlirigə karap pütün Yəhəudalarını wə Binyaminiñləri mingbexi wə yüzbexilar astıqə bektitti; u uların yığırma yaxtin axşanlırları sanını eliwidi, jənggə qikalayıdıcıjan, kolıqə nəyzə wə kalkan alaydijan hil ləxkərdin üq yüz ming adam qıktı. **6** U yena bir yüz talant kümüx sarp kılıp Israildin yüz ming batur jəngqi yalliwaldı. **7** Lekin Hudanıng bir adımı uning alıdıcıja kelip: — I padıxahım, Israel koxunuñ eżləri bilən billə baroquzmioqayla; qünki Pərvərdigar Israillar yaki Əfraimylarning heqkaysisi bilən billə əməs. **8** Hətta sili qokum xundak kılımən, baturanə kürəx kılımən desilim, Huda eżlərinə düxmən

aldıda yikitidı, qünki Huda insanoja yardım berixkumu Hudanıng adımiga: — Əməs mən Israilning yallanma koxunoja bərgən yüz talant kümüxni əndək kilsəm bolidu? — dəp soriwidı, Hudanıng adımı uningoja: — Pərvərdigar eżlirige buningdinən ziyyədə kəp berixkə kədirdur, dəp jawab bərdi. **10** Xuning bilən Amaziya Əfraimdin eziqə kəltürülgən yallanma koxunni ayrip qıkip, eylirigə kayturuwətti; xu səwəbtin ular Yəhəudalaroja bək oqəzəlinip, kattik kəhr iqidə eylirigə kaytip ketixti. **11** Amaziya jasarıtinı uroqutup, ezinin həlkini baxlap «Xor wadisi» qəber Seirlardin on ming adəmni yokattı. **12** Yəhəudalar yəna on ming adəmni tirik tutuwelip, tik yarning lewioja apirip, yardin ittiiriwidi, ularınlıng həmmisi parə-parə kılınip taxlandı. **13** Əlbuki, Amaziya ezi bilən billə jəng kiliçkə ruhsat kilməy kəyturuwətkən yallanma əskərlər Samariyadın Bəyt-Horunojqı bołojan Yəhəyadanıng hərkəsi xəhərlirigə hujum kılıp kirip üq ming adəmni kırıp taxlıdı həm nuroğun mal-mülükni bulap kətti. **14** Lekin xundak boldiki, Amaziya Edomiyalınlı məoqlup kılıp kaytip kəlgən qaođa u Seirlarning butlirinimu elip kəlip, ularını ezi üçün mabud kılıp, ularoja bas urdi wə ularoja huxbuy yaktı. **15** Xu səwəbtin Pərvərdigarning oqəzipi Amaziya kozojaldi, U uning alıdıcıja bir pəyoğəmbərnı əwətti. Pəyoğəmbər uningoja: — Əz həlkini sening əwəttən kələndən kələndim nəmə? — dedi. Xuning bilən pəyoğəmbər gəptin tohti-də, yənə: — Bu ixni kılıjining həm nəslihitişə kulak, salmiojinen üçün Pərvərdigar seni yokitixin kərər kıldı, dəp bilimən, — dəwi. **17** Xuningin keyin Amaziya məslihətlixip, Israilning padıxahı Yəhəyadın nawrisi, Yəhəoħaznıng oqlı Yoaxning alıdıcıja əlqılerni mangdurup: «Keni, [jəng məydanında] yüz turana kərəxəyi» dedi. **18** Israilning padıxahı Yoax Yəhəyadanıng padıxahı Amaziya qə əlqi əwətip mundaq səzlərni yətküzdü: «Liwandiki tikən Liwandiki kədir deriliğə səz əwətip: «Əz kizingni oqlumqə hotunlukka bərgin!» — dedi. Lekin Liwandiki bir yawayi haywan etüp ketiwetip, tikənni dəssıwətti. **19** Sən dərwəkə Edomming üstidin oqlıba kıldığın, kənglüngdə eż-ezüngdin məoqrurları yayrap kətting. Əməi eyüngdə kələjining yahxi; nemixkə bexingəja küləpt kəltürüp, eżüngni wə eżüng bilən Yəhəudanı baloqa yikitison?». **20** Əməma Amaziya kulak salmıdı. Bu ix Hudaddin kıldı; qünki ular Edomning ilahılarını idzığənidı, Huda ularını [Yoaxning] kolıq qüxsən dəp ənə xundak orunlaxturoqanıdı. **21** Xuning bilən Israil padıxahı Yoax jənggə atlinip qıktı; ikki tərəp, yəni u Yəhəuda padıxahı Amaziya bilən Bəyt-Xəməxtə, jəng məydanında yüz turana uqraxtı. **22** Yəhəyadanıng adəmları Israilning adamları təripidin təripiran kılınip, hərbiri eż eyiqə keqip kətti. **23** Israil padıxahı Yoax Bəyt-Xəməxtə Yəhəoħaznıng nawrisi, Yoaxning oqlı Yəhəuda padıxahı Amaziyanı əsir kılıp Yerusalemə moja elip bardı; wə u Yerusalemıng sepilining Əfraim dərwazasının tartıp burjək dərwazisioqə bołojan tət yüz gəzlik bir bələkini

erüwətti. **24** U Hudanıng eyida, Obad-Edom məş'ul bolup saklawatqan wə padixahning ordisidiki həzinidin tepilojan barlıq altun-kümüx, qasa-quqılarnı buliwaldi wə kepilliğ süpitidə birnəqqa tutkunni elip Samariyəgə yenip kətti. **25** Israil padixahı Yəhoahəzning oöqli Yoax elgəndin keyin, Yoaxning oöqli, Yəhudanıng padixahı Amaziya on bəx yil emür kərdi. **26** Amaziyanıng kalojan əməllirli bolsa, mana ularınning həmmisi baxtin ahiriojqa «Yəhuda wə Israil padixahlırınıng tarıhnaması»da pütülgən əməsmidi? **27** Amaziya Pərvərdigardin waz kəqəndin baxlapla Yerusalemda bəzilər uni kəstləxkən; xuning bilən u Laqış xəhîriqə keçip kətti; lekin kəstlögüqlər kaynidin Laqışkə adam awətip, u yərda uni oltürdi. **28** Andin ular uni atlarqı artıp Yerusalemıqə elip bardı. U Yerusalemda ata-bowlırıning arısida «Yəhudanıng xəhiri»də dəpnə kılındı.

yardənlərgə erixkəqka, karamət kudrat tapkanıdi. **16** Lekin u küçəygəndin keyin, məqrurlinip kəttı wə bu ix uni əhaləkə elip bardı. U Hudasi Pərvərdigaroja itaətsizlik kılıp, huxbuygah, üstidə huxbuy yakımən dəp Pərvərdigarning əyigə kirdi. **17** Kahin Azariya bilən Pərvərdigarning baxkə kahinliridin səksən əzimat uning arkidin kirdi; **18** Ular padixah Uzziyani tosus: — I Uzziya, Pərvərdigaroja huxbuy yekix sanga təwə ix əməs, balki huxbuy yekixkə mukaddəs hizmetkə atalojan kahinlər bołojan, Hərəunning əwləldirliqə mənsuptur; mukaddəshənanidin qıkkıñ, qunki itaətsizlik kılıp koydung; sən Huda Pərvərdigardin iżżat tapalmaydiojan bolup, kəlisan, dedi. **19** Uzziya kattik oqazplandı; u huxbuy yaqqılıtı turoqan haləttə, kolida bir huxbuydanı tutup turatti; u Pərvərdigarning əyidiki huxbuygahning yenida turup kahinlərə oqazpliniwatkan qaçdı,

26 Yəhūdaning barlıq, həlkı uning on altə yaxka
kirken oqlı Uzziyani tikləp, uni atisi Amaziyanıng
ornıda padixah kıldı **2** (padixah, atisi ata-bowlırıning
arısında uhlıçqandın keyin, Elat xəhırını kaytidın yasap,
Yəhūda oja yənə təwə kılouqı dəl Uzziyi idi). **3** Uzziya
təhtkə qıkkən qeojida on altə yax idı; u Yerusalemda
jəmiy allik ikki yıl padixahlıq kıldı. Uning anisining ismi
Yakoliya bolup, Yerusaleməlik idi. **4** U atisi Amaziyanıng
barlıq kılıoŋanlıridak Pərvərdigarnıng nəziridə durus
boloqannı kıldı. **5** Huda bərgən alamət kerünülərlər
bilən yorutulmuş Zəkəriya Uzziyoqa təlim bərqəqkə, u
hayat waktında Uzziya Hudanı izdi; wə Pərvərdigarnı
izdigin künnlərdə Huda uning ixlirini rawan kıldı. **6**
U qıkıp Filistiylergə hujum kıldı wə Gatning sepilini,
Jabnəhning sepilini wə Axodning sepilini qakturuwatti.
Yənə Axod ətrapida, xundakla Filistiyler arısında
birnəqqə xəhər bərpa kıldı. **7** Huda uning Filistiyler wə
Gur-baalda turuwatkan Ərəblər bilən Maonlaroja qarxi
uruxioja yardım bərdi. **8** Ammoniyalar Uzziyoqa olpan
telidi; Uzziya tolimu kudratlıq bolup, nam-xəhrəti takı
Misirniq qebrisiojqə tərkaldi. **9** Uzziya Yerusalemındıki
«Burjk dərvazısı»da, «Jilqo dərvazısı»da wə sepiñning
kayırlıdıcıqan yeridə munarlar saldı u ularnı ajayıp
mustəhkəm kıldı. **10** U yənə qollarde birmunkəzət
munarlarını saloqzıd wə kəp kuduklarnı kolatı; qünki
uning Xəfəlah, tüzünləklidə wə egizählət nuroqun qarwisi
bar idi; u yənə terikqlikqə amrak boloqəqkə, taqlarda wə
etiz-baqlarda [nuroqun] baqıwənlərni wə üzümqılerni
yallap ixlətti. **11** Uzziyanıng yənə uruxka mahir koxunu
bar idi. Koxun katip Yəjəyl wə əməldər Maaseyah, enikliqan
sanəqə asasən kisim-kisimlar boyiqə bəlinüp,
padixahning sərdarlıridin biri boloqan Hənənianıning
yetəkqlikli astida səp bolup jənggə qıktı. **12** Bu
batur jəngqilər iqidiki hərkəysi jəmat baxlırı jəmiy ikki
ming alta yüz kixi idi. **13** Ularning yetəkqlikli astidiki
koxun jəmiy üç yüz yətəm xəttə ming bəx yüz bolup,
həmmisi ixta kabıl, jəngdə mahir idi, ular padixahka
yərdəmləkliq döixməngə hujum kılalaytti. **14** Uzziya
pütküll koxunidiki ləxkarlarını kalkan, naya, dobuloq,
sawut, oqya wə saloqilar bilənmə korrallanduruojanidi.
15 U yənə Yerusalemda ustilar ijad kılōan ok bexi wə
yoqan taxlarnı atkuqı tıskünilərni yasitip, ularnı sepil
munarlıroja wə burjəklirigə orunluxturojanidi. Uning
nam-xəhrəti yirək-yirəkloroja kətkanidi, qünki u alamət

Kaşqanining ahdidina uning pixanisloja manaw eriş qılıqtı. **20** Bax kaşin Azariya bilen baxka kaňinlar karışsa, mana, birdirla uning pixanisloja mahaw erleş qırkanıldı; ular dərħal uni qıkırıwetixka ittərdi; u ezimü qıkıp ketixka alındıridi, qünki Pərvərdigar uni uroqanıdı. **21** Padixah Uzziyani taki elgүqə mahaw kesili qırmiwaldı; u mahaw kesili bolоqaqka, ayrim bir eydə turdi; xuning bilən u Pərvərdigarning eýiga kirixtin mahrum kılındı. Uning oqlı Yotam ordining ixlirini baxkurusup, yurt soridi. **22** Uzzyaning baxka emalliri bolsa baxtin ahirijoqşa Amozning oqlı Yəxaya pəyənəmər təripidin yezip kälđurulqandur. **23** Uzziya ezingin ata-bowlilri arısida uhlıdi; bəzilər: — «U mahaw bolovan adəm» deqəqək, u ata-bowlilri katarıda yatkuzulğan bolsımı, padixałlar kəbristanlıkoja təwə [qatrək] bir yərlilikka dəpnə kılındı. Andin oqlı Yotam uning orniqə padixał boldı.

27 Yotam təhtkə qıkkən qeoqida yigirmə bəx yaxta idi; u Yerusalemdə on alta yil səltənat kıldı; uning anisining ismi Yəruxa bolup, Zadokning kızı idi. **2** U atisi Uzziyaning barlıq kılıqlarındıkdə Pərvərdigarning nəziridə durus bolоğanni kıldı (lekin u Pərvərdigarning mukəddəshanısiqa kirmidi). Lekin həlk yənilə buzuk ixlərni kiliwərdi. **3** Pərvərdigar eyininq yukirik dərwazısını yasatkuqı Yotam idi; u yəna Ofəldiki sepiildimü nuroqun kurululxarını kıldı. **4** U Yəhûdaning taqliq rayonında xəhərlərni bina kıldı, ormanlıklardımı kələş-qorqanlar wə kezət munarularını yasatı. **5** U Ammoniyaların padixahı bilən urux kilip ularnı yəngdi; xu yili Ammoniyalar uningoşa üç talant kümüx, ming tonna buoqday, ming tonna arpa olpan bərdi; Ammoniyalar ikkinçi wə üçüncü yilimə uningoşa ohxax olpan elip kəldi. **6** Yotam Hudasi Pərvərdigar aldida yollarını toqra kılıqlını üçün kudrat taptı. **7** Yotamning kalojan ixlri, jümlidin kilojan janglırları wə tutkun yollarının həmmisi mana «Yəhûda wə Israil padixahırinin tarhiyamış»da pütülgəndür. **8** U təhtkə qıkkən qeoqida yigirmə bəx yaxta idi; u Yerusalemdə on alta yil səltənat kıldı. **9** Yotam atı-bowlıri arısida uhliyi wə «Dawutning xəhiri»ga dəpnə kılındı; oqlı Ahaz uning orñoşa padixah boldı.

28 Ahaz tahtkə qıkkən qeojda yigirmə yaxta idi; u Yerusalemdə on altə yil səltənət kıldı. U

atısı Dawutka ohxax Pərvərdigarning nəziridə durus bolğanı kılmayı, **2** Bəlkı Israilning padixaḥlırinin yolioja kırıp mangdı; u hətta Baallarqa atap məbdularını kuydurdu; **3** Pərvərdigar Israillar zeminidin həydəp qıkarıqan allərning yırqınqlik gunahlılarını dorap, Hinnom jilojisida kütə kəydürdü, ezinin parzəntlirini ottin etkütüy kəydürdü; **4** Yənə «yükri» jaylarnda, denglərdə wa hərkəysi kəkərgən dərəh astida kəydürmə kurbanlık kıldı wa kütə kəydürdü. **5** Xunga, uning Hudasi Pərvərdigar uni Suriya padixaḥining koliqə tapxurdi; Suriylar uni tamarar kəltürüp, Yəhūdadın nuroqun halqını tutkun kılıp Dəməxkə elip ketti. Huda yənə uni Israil padixaḥining koliqə tapxurdi, Israil padixaḥı [Yəhūdada] qong qıroqinqılıq elip bardi. **6** Rəmaliyaning oqlı Pikaḥ Yəhūdada bir kün iqidə bir yüz yigirmə ming adəmni eltürdü, ularning həmmisi azimatərlər idi; buning səwəbi, ular ata-bowlırınlıq Hudasi Pərvərdigardin waz kəqəkanı. **7** Zikri isimlik bir əfraimiy azimat bar idi; u padixaḥning oqlı Maasiyahani, ordining bax oyojidarı Azrikam wə padixaḥning bax wəziri Əlkanalnı kətl kıldı. **8** Israillar əz ərindaxlıridin ikki yüz ming ayal, oqul-kız balınları tutkun kılıp elip ketti; ular yənə Yəhūdadın nuroqun urux oqəniymatlırını bulang-talang kılıp Samariyagə ekətti. **9** Lekin u yərda Pərvərdigarning Odad isimlik bir pəyojəmbiri bar idi; u Samariyagə kaytip kəlgən koxunning aldioja qıkıp ularoja: — Kərangular, ata-bowlıqların Hudasi Pərvərdigar Yəhūdalarnı aqqikida silərning kəlunlarqə tapxurdi wə silər poləkkə yətkən kəhri-oqəzəp bilən ularını eltürdüngələr. **10** Əmdi silər yənə Yəhūdalarnı bilən Yerusalemıklarını məjburiy eziüngləroja kül-didək kilməkçə buluwatisilər. Lekin silər eziünglərəmən Hudayinglər Pərvərdigar alidda gunah-itaatsizliklər etkütüdunglərəyə. **11** Əmdi gepimə kulak selinglər! Kərindaxliringlərin tutkun kılıp kəlgənərni kəyturuwetinglər, qunki Pərvərdigarning kattik oqəzipi beinxinglərə qüxəy dəp kəldi, dedi. **12** Xuning bilən əfraimlarning birkənqə yolbaqxılırı, yəni Yohənanning oqlı Azariya, Məxillimotning oqlı Bərəkiya, Xallumming oqlı Həzəkiya wə Həndləyning oqlı Amasa kəzəjılıp qıkıp jəngdin kaytip kəlgən koxunni tosuwelip **13** ularoja: — Bu tutkunları bu yergə elip kirsənglər bolmayıdu; bizning Pərvərdigarning alidda gunahımız turup, yənə tehimər kəp gunahları wə itaatsizliklərni aynitmakqmışimusıl? Qunki bizning itaatsizlikimiz həlimu intayın eqirdur, Israilning bəxişa otluk kəhri-oqəzəp qüxəy dəp kəldi, dedi. **14** Xuning bilən ləkkərlər tutkunlar bilən urux oqəniymatlırını yolbaqxılları wə pütküllər jamaət alidda kəldurup kəydi. **15** Yukırıda ismi tiləqə elinojan kixilar kəzəjılıp, tutkunları baxlap qıktı, urux oqəniymatlırı iqidin kiyim-keqək wə ayaqları ularning arisidiki barlıq yalingaq, yalang ayaq turoqanlarqə kiygüzü, həmmisini yemək-iqmək bilən oqızalandurdu, üstibaxlırını maylıdi, barlıq ajızları exaklırlərə mindürüp, həmmisini «Horma dərəhlili xəhiri» dəp atılıdiqan Yerihoqə, ez kərindaxlırinin kəxişa apırıp kəydi, andin Samariyagə kayttı. **16** Bu qəoşda Ahaz padixaḥı Asuriyəning padixaḥlırıcıyı yardəm tiləp adəm əwətti, **17** qunki Edomiyalar yənə Yəhūdaqə hujum kılıp nuroqun adəmni tutkun kılıp kətkənidi. **18** Filistylərmə Xəfələh tüzlənglikidiki wə Yəhūdanıñ jənubidiki xəhərlərgə tajawuz kılıp kirip, Bəyt-Xəməx, Ayjalon, Gədərot, Sokoh wə Sokohka təwə yeza-kixlaklarnı, Timnah wə Timnahka təwə yeza-kixlaklarnı Gimzo wə Gimzoqa təwə yeza-kixlaklarnı ixçəl kılıp, xu yərlərgə jaylaxkənidi. **19** Pərvərdigar Yəhūdanıñ padixaḥı Ahaz tütəylidin Yəhūdanıñ horluqka kəldurdu; qunki Ahaz Yəhūdanı itaatsılıkka ezikərturdu wə ezi Pərvərdigaroja eojir asılılkı kıldı. **20** Asuriyəning padixaḥı Tiglat-Pilnəsər dərwəkə uning yenioja kəldi, lekin yardım berixning ornoja, uningoja kep awarıqlıklärni kəltürdi. **21** Qunki Ahaz Parvardigarning eyiđin, padixaḥning ordisisidin, xundakla əməldərlarning eyliridin kep mal-dunyani qıkirip, Asuriyə padixaḥıqə bərgən bolsimu, lekin uningoja həq paydısı bolmadi. **22** Muxundak intayın müxtəl pəyttə bu padixaḥı Ahaz Pərvərdigar alidda tehimə eojir kəbhiliikkə qəkiüp kətti. **23** U eziñ məqələkə kələqan Dəməxkəning ilahlırılıq kurbanlıq sundı, qunki u: «Suriyəning padixaḥlırının ilahlıları ularoja yardım kıldı, xunga məməmu ularoja kurbanlıq sunup, ularını magimü yardəm beridiojan kılıman» dedi. Lekin əksiqə bu butlar uning eziñi, xundakla barlıq Israillarnı həlakatka elip bardi. **24** Ahaz Pərvərdigarning eyiđiki aswab-buyumlarnı yiçip elip qıkıp, ularını kesip-ezip parə-parə kılıwatti; wə Pərvərdigarning eyining dərwəzilərini peqətliwatti. Həm ezi üçün Yerusalemıñ hərbir dokmxıda kurbangahıları salozuzu. **25** U yənə Yəhūdanıñ hərkəysi xəhərliridə baxka ilahılarqə huxbuq yekş üçün «yükri» jaylar»ni salozuzu, xundak kılıp ata-bowlırınlıq Hudasi Pərvərdigarning oqəzipi kəzəjaldı. **26** Mana, uning kələqan ixılıri, jümlidin Israel padixaḥlırının tarihnaməsi»da pütülgəndür. **27** Ahaz ata-bowlırları arısında uhlidi; xixlər uni Yerusalem xəhiriqə dəpnə kıldı, lekin uni Israil padixaḥlırının kəbristanlılıqə dəpnə kilmidi. Oqlı Həzəkiya uning ornoja padixaḥı boldı.

29 Həzəkiya tahtka qıkkən qeojda yigirmə bəx yaxta idi; u Yerusalemda yigirmə topkuz yil səltənət kıldı. Uning anisining ismi Abiya bolup, Zəkəriyaning kizi idi. **2** [Həzəkiya] atısı Dawut barlıq kələqanlıridək, Pərvərdigarning nəziridə durus bolğanı kıldı. **3** U tahtka qıkkən birinqi yılının birinqi eyida Pərvərdigar eyinən dərwəzilərini aqturup, yengibaxtin yasatti. **4** U kahinlər bilən Lawiyarlarnı [Hudanıñ eyiğə] qəkərip kelip, [aldinkı] həylişinin məydanıning xərk təripigə yiçip, **5** ularoja: — Lawiyalar, gepimə kulak selinglər; eziünglərə Hudəqə atap pakızlangılar wə ata-bowlıqların Hudasi Pərvərdigarning eyini uningoja mukəddəs kılıp pakızlangılar, mukəddəshanıdin barlıq paskına nərsilərni qıkirip taxlangılar. **6** Qunki bizning ata-bowlırırmız asılılkı kılıp, Hudayımız Pərvərdigarning nəziridə rəzil bolğanı kılıp, Uningdin waz keqtı, Pərvərdigarning turalojsusidin yüzünü ərüp, Uningoja arkını kıldı. **7** Ular aywanning ixiklərini etiwtəkən, qıraqıqları eqrüwətəkən, huxbuq yakmiojanı wə mukəddəshanıda Israilning Hudəqə həq kəydürmə kurbanlıqlarını sunmaydiqən bolup kətkənidi; **8** Xu səwəbtin Pərvərdigarning oqəzipi Yəhūda bilən Yerusalemıñkilərning üstügə qıxp, huddi ez kəzənglər bilən kərəüp turoqininglardək, ularını

dəlhəxtə selip, wəhimə boluxka həm zanglıq kilip ux-ux kılınıdıcıyan obyektkə aylandurup koydi. **9** Xu səwəbtin ata-bowilirimiz kılıq astida qaldı; oçul-kızlırimız wə hotunlirimizmu tutkun kılındı. **10** Əmdi mən Israilning Hudasi boloğan Pərvərdigarning oqzıpinqinibizdən yanduruluxi üçün, Uning bilən əhdilixlə niyyitə kəldim. **11** I balılırım, oçjal bolmanglar; qunkı Pərvərdigar silərnı Əzaldıda turup hizmitidə boluxka, Uning hizmətkarı bolup huxbuy yekixə taliqoş, dedi. **12** Xuning bilən Lawiyardın təwəndikilər ornidin turup otturıoşa qıktı: — Kohatlardın boloğan Amasayning oqlı Mahət wə Azariyanıng oqlı Yoel, Mərərilardın Abdining oqlı Kix, Yəhəllələnləning oqlı Azariya, Gərxonlardın Zimməhning oqlı Yoah, Yoahning oqlı Edən, **13** Əlizafanning əwlədliridin Ximri bilən Yaiyəl, Asafning əwlədliridin Zəkeriya bilən Mattaniya; **14** Həmmanning əwlədliridin Yəhiyal bilən Ximəy, Yədutunning əwlədliridin Xemaya bilən Uzziyəllər. **15** Ular kərindəxəlinirin yioqip, əzlirini [Hudaqa] atap paklıdı, padixahning tapxurukı, Pərvərdigarning əmri boyiąqı Pərvərdigarning eyini pakizlaxka kirdi. **16** Kəhənlər Pərvərdigarning eyining iğkirisiga pakizlaxka kirdi; ular Pərvərdigarning mukəddəs jayidin tapkan barlıq napak-nijis nərsələrni Pərvərdigar eyining höylisiqa toxup qıktı; andin ularnı Lawiyalar elip qıkip, [xəhər sırtidik] Kidron jiloqisoşa apırıp tekdi. **17** Ular birinqi aynıng birinqi kündin baxlap, eyni kaytidin Hudaqa atap pakizlaxka kirixip, səkkizinqi künri Parvərdigär eyining aywinoşa qıktı; ular [yənə] sakkiz kün wakıt sərp kılıp Pərvərdigär eyini pakizlap, birinqi aynıng on altıncı künigə kəlgənda ixni tügötü. **18** Andin ular Həzəkiya padixahning aldioqa kirip: — Biz Parvərdigarning pütükil eyini, jümlidin keydürmə kurbanlıq kurbangahını wə uningdiki barlıq kaqa-kuqa, əswablarnı, «təkdim nan» tiziliqdoş xırəni wə xira üstdidiki barlıq kaqa-kuqa, əswablarnı pakizliwəttük; **19** Ahaz padixah, təhəttiki qeojida asiylik kılıp taxliwətkən barlıq kaqa-kuqa, əswablarnı təyyarlap təh kılıp, pakizlap koyduk; mana, ular hazır Pərvərdigarning kurbangahı aldioqa koyıldı; dedi. **20** Həzəkiya padixah atığanda tang şəhər ornidin turup xəhərdiki əməldərlərni yioqip Pərvərdigarning eyiğə qıktı. **21** Ular padixahlıq üçün, mukəddəshana wə pütün Yəhəudalar üçün gunah kurbanlıki kılıxıha yətta buka, yətta koqkar, yətta kəza wə yətta tekip kəldi; [padixah] Harun əwlədləri boloğan kəhənlərə bularını Pərvərdigarning kurbangahıqa sunuxni buyrudi. **22** Ular buklərni boozuzlıdı, kəhənlər kənini elip, kurbangahka səpti; andin ular koqkarlarını boozuzlap, kənini kurbangahka səpti; **23** Ahirida gunah kurbanlıki kılınıdıcıyan tekilərnı padixah, wə jamaat aldioqa yetiləp keliwidi, [padixah wə jamaat] kollırını tekilər üstügə koyuxti. **24** Kəhənlər tekilərnı boozuzlap, kənini barlıq Israillarning gunahı üçün kaqürüm-kəfarət süpüdü kurbangahka səpti; qunkı padixah: «Keydürmə kurbanlıq wə gunah kurbanlıki barlıq Israillər üçün sunulsun» deyəndi. **25** Padixah, yənə Lawiyalarını Pərvərdigar eyidə Dawutning, [Dawut] padixahning aldin kərgüçisi Gadning wə Natan pəyoqbərning buyruqınıdək janglar, təmbur wə qıltar kətarlık sazları tutup, səp bolup turuxka təyinlidi (qunkı əslidə bu əmr Pərvərdigardin, ez pəyoqbərlerinin wastisi bilən tapilançıandı). **26** Xuning bilən Lawiyalar Dawutning sazları, kəhənlər kanayları tutkən haldə turuxti. **27** Həzəkiya keydürmə kurbanlıq kurbangah üstügə sunulsun, dəp buyrudi. Keydürmə kurbanlıq sunulən haman, Pərvərdigaroşa ataloğan nəqmə-nawa kılınıxka, kanaylar qelinıxka wə Israilning padixağı Dawutning sazları təngəkən kılınıxka baxlıdı. **28** Pütükil keydürmə kurbanlıq etkütüllüp boloğuş, pütükil jamaat səjdəgə olturnuxti, nəqmə-nawaqılar nəqmə-nawa kılıxtı, kanayqlar kanay qelip turdi. **29** Keydürmə kurbanlıq etkütüllüp boloğında, padixağı wə uming bilən hazır boloğanlarning həmmisi tizlinip səjdə kılıxtı. **30** Həzəkiya padixağı wə əməldərlər yənə Lawiyalaroşa Dawutning wa aldin kərgüçü Asafning xəirilri bilən Pərvərdigaroşa Həmdusana okxunu buyrudi; xuning bilən ular huxal-huramılık bilən Pərvərdigaroşa həmdusana okxuxup, bax egip səjdə kılıxtı. **31** Həzəkiya: — Silər əmdi əzünglərni Pərvərdigaroşa mukəddəs boluxka beoxılıqjanıksıslar, aldiqə kelinglər, kurbanlıklar, təxəkkür kurbanlıklarını Rəbning eyiğə kəltürüp sunungular, dedi, jamaat kurbanlıklar wə təxəkkür kurbanlıklarını kəltürüxti; halioşanlar keydürmə kurbanlıklını kəltürüxti. **32** Jamaat elip kəlgən keydürmə kurbanlıklar təwəndikiqə: — yətmix buka, yüz koqkar, ikki yüz koza; bularning həmmisi Pərvərdigaroşa atap keydürmə kurbanlıkka əkilingəndi. **33** Bulardin baxxa Pərvərdigaroşa ataloğan altə yüz buka, üç ming koymu bar idı. **34** Kəhənlər bək az boloqaqka, keydürmə kurbanlık mallırıning terisini soyuxka ülgürəlməytti; xunga Lawiy kərindəxəlini takı məllar soyulup boloğuşa həm baxxa kəhənlər ezelirini [Hudaqa] atap paklap boloğuş yardəmləxti (qunkı Lawiyalar ezelirini [Hudaqa] atap paklap ixida kəhənlərə nisbətən bəkrək ihləşmən idi). **35** Uning üstügə keydürmə kurbanlıklarına nahayıti kəp idı, xundakla inaklı kurbanlıklarının meyi wə keydürmə kurbanlıklarоja koxuloğan xarab hədiyilirimi nahayıti kəp idı. Xundak kılıp Pərvərdigär eyidiki ibadət hizmətləri yengibaxtin asılıqə kəltürüldi. **36** Huda Əz həlkiga bu ixlərni orunlaştıroğanlıq üçün Həzəkiya wə pütükil həlk tolimu huxal boluxtı; qunkı bu ixlər bək tezla bejirilip boloğanıdı.

padixaħ bilən əməldarlarning hətlirini elip, pütün Israıl wə Yəhūda yurtini kezip, padixaħning yarlıkı boyiqə mundak həwərni jakarlıdı: «İ Israillar, İbrahim, İshak wə Israılning Hudasi bolojan Pərvərdigaroja yenip kelinglər, xundak kılışanglar U Asuriya padixaħlirininq qanggilidin կutulojan կaldinglarning yenioja yenip kelidü. 7 Ata-bowanglar wə kerindixinglar oħxaħ bolmanglar, ular ez ata-bowlirinining Hudasi Pərvərdigaroja asiylik կiloqaq, U huddi silər kərgəndək ularni harabiqlikkə tapxurqan. 8 Ata-bowanglar oħxaħ boynunqlarnı kattik kilmanglar; Pərvərdigarning oħlu qəzipining silərdin kətürülüp ketixi üçün, əmdi silər Pərvərdigaroja bekininglar, U mənggүüge Өziga has dəp atiojan mukaddəshani oja kelip, Hudayinglar bolojan Pərvərdigarning hizmitidə bolunglar. 9 Əgər silər Pərvərdigaroja қaytsanglar, kerindaxliringlar wə bala-qakiliringlar eżlirini tutkun kilojanlarning alıldı rəhim-iltipatka erixip, bu yurtka kaytip kelidü; qünki Hudayinglar bolojan Pərvərdigar xapaətlik wə rəhimiyluktur; silər Uning taripiğə etsənglər, U silərdin yüz ərüməydu». 10 Qaparmənlər xəhərmu-xəhər berip, taki Zəbulunqıqə Əfram wə Manassəhning yurtlirini kezip qıktı; lekin u yurdiklər ularni zanglık kılıp mashira kılatti. 11 Həlbuki, Axır, Manassəh wə Zəbulunlardın bəziliri eżlirini təwən tutup Yerusalem oja kəldi. 12 Uning tüstigə, Hudanıng koli Yəhūdalarning tüstida bolup, ularni bir niyətə padixaħning wə əməldarlarning Pərvərdigarning səzığə asasən qıraqan əmrini ixka axuruxka bir jan bir dil kıldı. 13 Xuning bilen ikkinqi ayda nuroqun kixilər petir nam həytini etküzük üçün Yerusalem oja yiojlojanidi; toplanan həlk zor bir türküm adəm idı. 14 Ular kəzənilip Yerusalem xəhəridik kurbangahlarınu buzup yoxitip, isrikgahlarınınu elip qıkip, Kidron jilojsi oja apırıp taxlıdi. 15 Ular ikkinqi aynıng on tətinqi künri etüp ketix həytijo atalojan [kozılarnı] soydi. Kahinlər bilən Lawiyalar bumingoja қarap hijil bolup, eżlirini [Hudaşa] mukaddəs boluxka paklap, kəydürmə kurbanlıklarnı Pərvərdigarning eyiga elip kelihti. 16 Ular Hudanıng adımı bolojan Musa oja qüxürülən Təwrat kanuni oja asasən, bəlgilimə boyiqə ez orunlarioja kelip turuxti. Kahinlər Lawiyalarning ələnidin ənni elip [kurbangahka] septi. 17 Jamaət iqidə paklinip bolmiojanlar heli bolojaqka, Lawiyalar paklanımojan barlıq kixilərnin ornda etüp ketix həytijo beqixlanıjan қozılarnı Pərvərdigaroja atax üçün soyuňka məs'ul idı. 18 Qünki Əfram wə Manassəh, Issakar wə Zəbulundan kəlgən kepinqisi, heli kəp bir türküm kixilər paklanımay turupla, Təwrat bəlgilimisigə hilap əldə haldə etüp ketix həytijo atap soyuňjan қoza gexlirini yeyixkə kirixti; birək Həzəkiya ular həkkidə dua kiliplə: — Kimki ez ata-bowlisinining Hudasi bolojan Pərvərdigarnı qin kənglidin izləx niyitigə kəlgən bolsa, gərqə ular mukaddəshani oja ait paklinix bəlgilimisigə muwapik pak kiliñmisimu, məhriban Pərvərdigarnılarrınu əpu kiliç, dedi. 20 Pərvərdigar Həzəkiyanıng duası oja kulak selip həlkni əpu kıldı. 21 Yerusalemda turuwatkan Israillar petir nam həytini yəttə kün xundak huxallık iqidə etküzdi; Lawiyalar bilən kahinlər hər künri Pərvərdigaroja atalojan mədhiyyə sazlıri bilən Pərvərdigaroja həmdusana okuxtı. 22

Həzəkiya Pərvərdigarning wəhiyilirini qüxəndürükə mahir Lawiyalar oja ilham berip turdu; həlk yəttə kün həyt kurbanlıklarını yedi; ular inaklık kurbanlıklarını sunup, ata-bowlirinining Hudasi bolojan Pərvərdigarnı mədhiyyilidi. 23 Barlıq jamaət yənə yəttə kün həyt etküzük toxqruluk maşlıqətlixip, yənə huxal-huramlıkkə qəmgen haldə yəttə kün həyt etküzdi. 24 Qünki Yəhūdanıng padixaħı Həzəkiya jamaətkə ming buka wə yəttə ming koy hədiyə kıldı; əməldarlarmu jamaətkə ming buka, on ming koy hədiyə kıldı. Nuroqun kahinlər eżlirini [Hudaşa] atap paklidi. 25 Pütküll Yəhūda jamaiti, kahinlər, Lawiyalar, Israıldın qıkkarı barlıq jamaət, jümlidin Israılda turuwatkan musapirlar həmdə Yəhūdada turuwatkan musapirların həmmisi alamət huxal boluxti. 26 Yerusalemıñ ojayı zor huxallık kəyipiyat kaplıdı; qünki Israılning padixaħı Dawutning oqlı Sulaymannıng zamanından buyan, Yerusalemda mundaq tantanə bolup bəkmiojanidi. 27 AHIRIDA Lawiyalardın bolojan kahinlər ornidin kopup, həlkə bəhət-bərikət tilidi; ularının sadası Hudaşa anglındı, duası asmanlar oja, Uning mukaddəs turaloqusı oja yəttı.

31 Bu ixlarning həmmisi tütigəndin keyin, bu yərdə hazır bolojan Israillarning həmmisi Yəhūdanıng hərkəysi xəhərlirigə berip, u yərlərdiki «but tūwrük»lərni qekip, Axorə butlirini kesip taxlıwətti; yənə Yəhūda wə Binyamin zemində, xundakla Əfram wə Manassəh zəmininim hərkəysi yərliridiki «yukarı jaylar» wə kurbangahları, həmmisinə buzup yoxatkuqə seküp taxlıdi. Xuningdin keyin Israıl həlkingin hərkəyisini ez tawalikigə, ez xəhərlirigə kaytip ketixti. 2 Həzəkiya kahinlər bilən Lawiyalarning hərkəyisini əziga has hizmitigə bekitip, kəydürmə kurbanlıq wə inaklık kurbanlıkları sunup, Pərvərdigar eyining həylilirdə, iixik-dərvaziləri iqidə wəzipə etap, Pərvərdigaroja təxəkkür-mədhiyyə okuydiaojan kıldı. 3 Padixaħ yənə ez melidin bir ültüxi elip kəydürmə kurbanlıkları üçün ixitixə buyrudi; bular Pərvərdigarning Təwrat kanunida pütilgini boyiqə etiğənlik wə kəqəl kəydürmə kurbanlıkları, xabat kün, yengi ay wə həyt-bayram künləridiki kəydürmə kurbanlıklar üçün ayrıldı. 4 Padixaħ yənə kahinlər bilən Lawiyalarning Pərvərdigarning Təwrat kanunini qing ijra kilixi üçün, təkdim kiliçka tegixlik ültüxi ular oja beringlər, dəp Yerusalemda turuwluk həlkə buyrudi. 5 Bu buyruk qıkirılıxi bilənla, Israillar həsən-məhsulatlırinin dəsləpki elinojan kismi axılık, yengi xarab, [zaytun] meyi wə həsənləri həmdə etižliktin qıkkarı hərhil məhsulatların həsulliridin əkilixti, yənə hərhil nərsilirinin ondun birini exriga türkümələp əkilixti. 6 Yəhūdanıng hərkəysi xəhərliridə turuwatkan Israillar bilən Yəhūdalarmu koy-kalilirin ondun birini exriga wə Pərvərdigar Hudasi oja atalojan mukaddəs buyumlarning ondun birini exriga akılıp, dəwə-dəwə dəwilwətti. 7 Üçinqi aydın baxlap dəwilinip, yattinqi ayoja kəlgənda tohtidi. 8 Həzəkiya əməldarlar bilən billə kelip, dəwə-dəwə bolojan bu məhsulatları kərüp Pərvərdigaroja təxəkkür-mədhiyyə okudu wə Uning həlkə bolojan Israillar oja bəhət-saadət tilidi. 9 Həzəkiya kahinlər bilən Lawiyalardın bu dəwə-dəwə məhsulatlar

tooruluk soriwidi, **10** Zadok jəmatidin bolojan bax kahin Azariya uningoja jawap berip: — Halk Pərvərdigarning eyigə hədiyə kəltürgili baxlıqından buyan toyosudək yeduk, yəna nuroqun exip kaldi. Qünki Pərvərdigar Əz həlkini barikatlıqın, xunga exip kalojinumu xunqə kəp, dedi. **11** Həzəkiya Pərvərdigarning eyidə ambarları təyyar laxni buyruwidi, ular xundak kıldı. **12** Ular səmimiy-sadakətlilik bilən hədiyələrni, ondin bir əxra wə Hudaqa alahidə atalojan nəsirlərni ambarlarqa padixahidin wə uningoja əgərkən zor xoксundi aksirdi. Lawiyardin bolojan Kononiya bax ambarçı, inisi Ximay muawin bax ambarçı boldi. **13** Kononiya wə inisi Ximəyning kol astida Yəhiyəl, Azariya, Nahat, Asahəl, Yərimot, Yozabad, Əliyl, Yismakiyə, Mahət wə Binayalar nazarət kılıx hizmitigə məs'ul boldi; bularning həmmisini Həzəkiya padixah bilən Hudanıng eyining baxkuruqıqı Azariyanıng kərsətmisi bilən ixlaytti. **14** Xərkij dərwazining dərwazivini Lawiy Yimnahning oqlu Kəro Hudaqa halıs kiliqojan hədiyə-swoqatlaroja məs'ul idi; u Pərvərdigaroja sunulujan wə «əng mukəddəs» bolojan nəsirlərni təksim kiləti. **15** Edən, Minyamin, Yəxua, Xemaya, Amariya wə Xekaniyalar uning kol astida bolup, ular kahinlarning hərkəysi xəhərliridə, qong-kıqılıklığa karalmay, nəwət boyiqə ez kərindaxlırija bularını ülxatdırıp berixə təyinləndi; **16** Buningdin baxka, ular nəsəbnamığa tizimlənojan üç yaxtin yukarı ərkəklərdin, hər künə nəwiti boyiqə Pərvərdigarning eyigə kirip, yüksəngə wazipisini orunlaydiqonlarning həmmisigimə təksim kilip berətti. **17** Ular nəsəbi tizimlənojan jəmatlıri boyiqə kahinlərojumu həmdə yığırma yaxtin axkan Lawiyalaroja nəwiti wə wazipisiga karap təksim kılıp berətti; **18** nəsəbnamıda «[Lawiy jamaiti]» [dəq], əmr kılajan əməsmidi? **19** Mening wə meninə pütilginqə karap bularning barlık kılıq balılırioja, hotunlari wə oqul-kız parzantlırigimu təksim kılıp berətti; qünki ular sadakətlilik bilən ezlərini Hudaqa atap paklinip, mukəddas boluxka beqixlıqanıdi. **20** Hərkəysi xəhərlərning ətraplırida olturaklıxşan, Hərunning əwləldilri bolojan kahinlərəqə bolsa, hərbir xəhərdə məhsus tizimlənojan adəm koyulqanıdır; ular kahinlər iqidiki barlık ərkəklərgə wə xundakla nəsəbnamıda pütilgən barlık Lawiyalaroja tegixlik tülüxlərini berətti. **21** Həzəkiya pütün Yəhüda zeminidə xundak kıldı; u əz Hudasi bolojan Pərvərdigar alidda yahxi, durus wə hək bolqanını kıldı. **22** Maylı Pərvərdigarning eyidiki hizmətlərgə ait ixta bolsun, maylı Təwərt kənuniqə ham əmərlirigə əməl kılıx niyitidə Hudasini izdəxətə balsun, u pütün kəlbə bilən kıldı wə ronakaptı.

əqəyrətləndirüp, buzulup kətkən sepillarnı yengibaxtın onglatti, üstigə karawulhanılları saldurdı, yəna bir taxçı sepilmə yasattı həmdə Dawut xəhəridiki «Millo» kələşini mustəhkəmlidi; u yəna nuroqun koral-yaraq wə kalkanları yasattı. **6** U həlkning üstigə sardarları təyinlidi andin ularını xəhər dərwazisidiki məydançşa, — Iradənglarnı qıng kılıp batur bolunglar, Asuriya padixahidin wə uningoja əgərkən zor xoксundi korkmanglar yaki alakəzdə bolup kətmənglər; qünki biz bilən birgə boloquqılar ular bilən birgə boloquqılardın ətlik bilək, halas; lekin biz bilən billa boloquqı bolsa bizgə mədətkar bolup, biz üçün jəng kiloquçı Hudayımız Pərvərdigar bardur! — dedi. Həlk Yəhudanıng padixahı Həzəkiyanıng sezlirigə ixinip tayandı. **9** Xuningdin keyin Asuriya padixahı Sənnaherib pütkül kılıq-koxunu bilən Lakış xəhərinin mühəsirigə aldı; xu qaçda u hizmətkarlarınıner Yerusaleməq, Yəhudanıng padixahı Həzəkiyaqa, xundakla Yerusalemdə turuwatkan barlık Yəhudalaroja əwətip, ularqa mundak səzlərni yetküzüp: — **10** «Asuriya padixahı Sənnaherib: «Yerusalemə muhəsirə iqidə turukluk, silər zadi nemigə tayinip uningda tehiqə turuwatisilər? **11** Həzəkiya silarga: «Pərvərdigar Hudayımız bizni Asuriya padixahının qanggilidin kütuldüridü», dəp ixəndürüp, silərni aqılık wə ussuşlukṭın elümgə tapxurmakçı boluwartnamdu? **12** Xu Həzəkiya Pərvərdigaroja atalojan «yukarı jaylar»ni həm kurbangahlarınyok kiliwattıq? Andin Yəhudadıki wa Yerusalemdikilərgə: — «Silər birlə kurbangah, alıda sejda kılıslıris wə xuning üstigila huxbuq yakısilər» dəp berətti; **13** Mening wə meninə at-pütilginqə karap bularning barlık kılıq balılırioja, bowilirrimming barlık el həlkərligə nema kılıqanlığını bilməmsilər! Əl-yurtlarning ilah-butlurı ez zəminini berətti; **14** Mening ata-bowilirim üzül-kesil yokatkan əxu əl-yurtlarning but-ilahlırinin kəysibiri ez həlkini meninə kolumdin kutkuzalıqan? Undakta silərninə Hudayinglar silərni meninə kolumdin kutkuzalımtı? **15** Silər amdi Həzəkiyaqa aldanmanglar, silərni xundak kayıl kılıxiqə yol koymanglar yaki uningoja ixińpmu olturnanglar; qünki məylə kaysı əlning, kaysı padixahlıqning ilahi bolsun, həqkəysisi ez həlkini meninə kolumdin kutkuzalıqan? Undakta silərninə Hudayinglar silərni meninə kolumdin kutkuzalımtı? **16** Silər amdi Həzəkiyaqa aldanmanglar, silərni xundak kayıl kılıxiqə yol koymanglar yaki uningoja ixińpmu olturnanglar; qünki məylə kaysı əlning, kaysı padixahlıqning ilahi bolsun, həqkəysisi ez həlkini meninə kolumdin kutkuzalıqan? Undakta silərninə Hudayinglar silərni meninə kolumdin kutkuzalımtı? **17** Silər amdi Həzəkiyaqa aldanmanglar, silərni xundak kayıl kılıxiqə yol koymanglar yaki uningoja ixińpmu olturnanglar; qünki məylə kaysı əlning, kaysı padixahlıqning ilahi bolsun, həqkəysisi ez həlkini meninə kolumdin kutkuzalıqan? Undakta silərninə Hudayinglar silərni meninə kolumdin kutkuzalımtı? **18** Silər amdi Həzəkiyaqa aldanmanglar, silərni xundak kayıl kılıxiqə yol koymanglar yaki uningoja ixińpmu olturnanglar; qünki məylə kaysı əlning, kaysı padixahlıqning ilahi bolsun, həqkəysisi ez həlkini meninə kolumdin kutkuzalıqan? Undakta silərninə Hudayinglar silərni meninə kolumdin kutkuzalımtı? **19** Silər amdi Həzəkiyaqa aldanmanglar, silərni xundak kayıl kılıxiqə yol koymanglar yaki uningoja ixińpmu olturnanglar; qünki məylə kaysı əlning, kaysı padixahlıqning ilahi bolsun, həqkəysisi ez həlkini meninə kolumdin kutkuzalıqan? Undakta silərninə Hudayinglar silərni meninə kolumdin kutkuzalımtı? **20** Silər amdi Həzəkiyaqa aldanmanglar, silərni xundak kayıl kılıxiqə yol koymanglar yaki uningoja ixińpmu olturnanglar; qünki məylə kaysı əlning, kaysı padixahlıqning ilahi bolsun, həqkəysisi ez həlkini meninə kolumdin kutkuzalıqan? Undakta silərninə Hudayinglar silərni meninə kolumdin kutkuzalımtı? **21** Silər amdi Həzəkiyaqa aldanmanglar, silərni xundak kayıl kılıxiqə yol koymanglar yaki uningoja ixińpmu olturnanglar; qünki məylə kaysı əlning, kaysı padixahlıqning ilahi bolsun, həqkəysisi ez həlkini meninə kolumdin kutkuzalıqan? Undakta silərninə Hudayinglar silərni meninə kolumdin kutkuzalımtı? **22** Silər amdi Həzəkiyaqa aldanmanglar, silərni xundak kayıl kılıxiqə yol koymanglar yaki uningoja ixińpmu olturnanglar; qünki məylə kaysı əlning, kaysı padixahlıqning ilahi bolsun, həqkəysisi ez həlkini meninə kolumdin kutkuzalıqan? Undakta silərninə Hudayinglar silərni meninə kolumdin kutkuzalımtı?

32 Bu barlıq ixlarnı wə sadakətlük əməllərni
bejirgəndin keyin, Asuriya padixahı Sənnaherib
Yəhudaçoja tajawuz kılıp, körəjanlık xəhərlirigə hujum
kılıp bəstip kirip, ularını ixçal kılıx tıqün ularını
korxiwaldı. 2 Həzəkiya Sənnaheribning kəlgənlikini
kerüp, uning Yerusalemıqə hujum kılıx niyitining
barlığını bilgəndə, 3 əməldarlırı wə batur əzimatlısı
bilən xəhər sırtıldıkları bulak-eriklərni tosuwetix tooruluk
maslıhətləxti; ular uni kollidi. 4 Xuning bilən nuroqın
kixilər yiqilipli: «Nəma tıqün Asuriya padixahlıriqa
mol su mənbəsinə tepiwelixinə qaldırıldıkməmiz?» dəp
barlıq bulak kezərlərini etiwətti wə u yurt otturrisidin
ekip etidiojan erikni tosuwətti. 5 Həzəkiya əzini

Tarih-təzkirə 2

tüypylidin Həzəkiya padixah wə Amozning oöli Yəxaya pəyoqəmbər dua kılıp asmanoja ƙarap nişa kılıwidı, **21** Pərvərdigar bir Pərixtə əwətti, u Asuriyə padixahı köxonuning ləxkərgahıqa kirip, pütkül batur jəngilərni, əməldalar wə sardarları koymay kiriwatti. Xuning bilən Asuriya padixahı xərməndə bolup ez əz qızılıqda kürbəngahılarla atap yasatti. **22** Ənənə xu tərikdir, Pərvərdigar Həzəkiyanı wə Yerusalem ahalisini Asuriya padixahı Sənnəheribin wə baxka barlıq düxmənlərin qənggilidin kütküzup kıldı wə ularını hər tarətpə kooqıldı. **23** Nuroqun kixilər hədiyyələrni Pərvərdigarçə atax tükün Yerusalemə oja əkəldi, xundakla nuroqun esil nərsilərni əkilip Yəhuda padixahı Həzəkiyə oja sundı; xuningdin etiwarən Həzəkiya barlıq al-yurtlarning izzət-hərmitigə sazawər boldı. **24** Xu künnlərdə Həzəkiya kesəl bolup sakratka qüxiüp kıldı; u Pərvərdigarçə tilawət kıldı wə Pərvərdigar səz kılıp, uningoja bir mejizilik alamat kərsətti. **25** Lekin Həzəkiya əziga kərsitlən intipatka muwapıki təxəkkür eytmidi; u könglidlə təkəbburlixip kətti. Xunga Hudanıq oqazı uningoja wə xuningdək Yəhuda wə Yerusalemədikilərge kooqıldı. **26** Lekin Həzəkiya wə Yerusalemədikilər təkəbburlığının yenip ezişlərini təwən tutup yürgəqkə, Pərvərdigarınq oqazıpi Həzəkiyaning künnləridə ularça qüxmidi. **27** Həzəkiyaning dunyasi tolimu kəp, izzət-hərmiti kəwətlə yukiri idı; u əziga altun, kümüx, gəhər-yakut, huxbuq dora-dərmək, kalkan wə hərhil kimmətlik buyumları saklaydiqan həzinilərni saldurdı; **28** u yənə azlık, yengi xarab wə zəytun meyi saklaydiqan ambarları, yənə hər türlik mallar wə padilirli tükün eoqlı-kötənlərni saldurdı. **29** U əziga xəhərlər bina kildirdi wə nuroqun koy-kañalarça iğə boldı, bünki Huda uningoja oqayət kəp dəpənə-dunya at a kılqanidi. **30** Həzəkiyadın ibarət bu kixi Gihon ekinining yukarı ekimidi suni tosus, suni topoqra Dawut xəhərinin künpetix təripigə ekip kelidiojan kılqanidi. Həzəkiya barlıq kılqan əməlliridə ronak taptı. **31** Həlbuki, Babil əmirlirinin elqılırları keliplə Həzəkiya bilən kerüxiüp, Yəhuda zeminida yüz bərgən bu mejizilik alamat toopruluk gəp soriqan qaçıda, uning könglidlə nemə barlığının malum kiliçka siniməkqi, Huda uni yaloquz kıldırup, uningdin kətti. **32** Həzəkiyaning kalojan ixləri wə yahxi əməlləri bolsa, mana ular «Yəhuda wə Israfil padixahırinin tarıhnamisi»da, Amozning oöli Yəxaya pəyoqəmbərnəng kərgən wəhhiylik hatirisidə pütişgəndür. **33** Həzəkiya ata-bowliliarisida uhlidi; ular uni Dawut awladlırı kəbristənləkli egizlikidə dəpnə kıldı; u elən qəzaqda barlıq Yəhuda həlkə bilən Yerusalemədikilər uningoja həmat bildürdi. Uning orniqə oöli Manassəh padixah boldı.

ay-yultuzlarçə bax urdu wə ularning kullukıqə kirdi. **4** U Pərvərdigarınq eyidimə kürbəngahılarla yasatti. **5** Xu ibadəthana toopruluk Pərvərdigar: «Yerusalemda Mening namim mənggü ƙalidu» degənidi. **6** U Bənyurtıqə kaytip kətti. Əzining buthanisoja kırğən Hənnomning jiloqisida ez balılırını ottin etkützid; qəoqıda ez puxtidin boloqan oojulları uni kılıq bilən jagudərqilik, palqlıq wə dəmədiqilik ixlatı, əziga qepip eltürdi. **7** Ənənə xu tərikdir, Pərvərdigarınq Həzəkiyanı wə Yerusalem ahalisini Asuriya padixahı nəziridə san-sanaqız rəzillikli kılıp Uning oqazipini kooqıldı. **8** U nasatqan oyma məbudi Hudanıq eyigə tikiłdı. Xu ey toopruluk Pərvərdigar Dawutka wə uning oöli Sulaymanoja: — «Bu eydə, xundakla Israilning həmmə kəbililirinin zeminləri arisidin Mən tallıqan Yerusalemda Əz namimni əbədgıqə kəldürim; **9** Əgər Israfil pəkət Mən Musanıq wasitisi bilən ularça tapilioqan barlıq əmrərlərə, yəni barlıq kanun, bəlgilimlər wə həkümərlərə muwapıq əməl kiliçka kəngül köysilə, Mən ularning putlularını ata-bowliləriqə bekitkən bu zemindin kaytidin neri kilmaymən» — degənidi. **10** Lekin Manassəh, Yəhudalarını wə Yerusalemədikilərni xundak azdurduki, ular Pərvərdigar Israillarning adıdın halak kılıqon yat əlliklərning kılqinidinmu axurup rəzillik kılattı. **11** Xu səwəbtin Pərvərdigar Manassəh wə həlkigə agahlandurup sezligən bolsimu, lekin ular kulaq salmadi. **12** Manassəh muxundak azabka qüxkəndə Hudasi Pərvərdigarçə yalwurup, ata-bowlilirinin Hudasi aliddə ezini bək təwən tuttu. **13** U dua kılıwidı, [Pərvərdigar] uning duasiqə kulaq selip, tilikini köbul kılıp, uni Yerusalemə qayturup, padixahlıqıja kaytidin iğə kıldı. Manassəh xu qaçdırıla Pərvərdigarınq Huda əhənlilikini bilip yəttı. **14** Bu ixldən keyin Manassəh «Dawut xəhiri»ning sırtıqə, jiloqə otturusidiki Gihonning künpetix taripidin təki Belik dərwazisi aqzıqıqə, Ofəlni qeridəp sepil yasatti wə uni nahayiti egiz kıldı; Yəhudanıq hərkəysi koroqanlıq xəhərləridə koxun sərdarlarını təyinlidi. **15** U yənə Pərvərdigar eyidin yat əlliklərning məbudişli bilən [əzi koyqan] butni, əzi Pərvərdigar eyininq teqiqi bilən Yerusalemda yasatqızıjan barlıq kürbəngahılarla eliwişip, xəhər sırtıqə taxlatkəzuwətti. **16** [Manassəh] Pərvərdigar kürbəngahını yengibaxtın tiklitip, kürbəngahıqə inaklık kürbanlıq bilən taxxəkür kürbanlıklarını sundı wə Yəhudalaroja Israillarning Hudasi Pərvərdigarınq hizmitigə kırixni buyrudi. **17** Xundaktimu, həlk kürbanlıqı yonila «yükri jaylar»da etkützid; lekin ularning kürbanlıkları ezlirininq Hudasi Pərvərdigarçılara sunulatti. **18** Manassəhning kalojan ixləri, jümlidin uning Hudasiqə kılqan duası wə

33 Manasəh padixah bolqanda on ikki yaxta bolup, Yerusalemda əllik bəx yil səltənət kıldı. **2** U Pərvərdigar Iraillarning aliddin həydəp qırkıriwətən yat əlliklərning yirginqliq adətlirigə oħxax ixlar bilən Pərvərdigarning naziridə rəzil bolqanni kıldı. **3** U atisi Həzəkiya qekip taxlıqan «yüküri jaylar»ni kaytidin yasattı; u Baallarqa atap kurbangahlarni saldurup, Axərah məbudlarnı yasidi; u asmandığı nuroqunlıqan

95

mana həmmisi «Aldın kərgüçilərning hatiriliridə» hammallar wə hərhil ixlar üstidiki nazarətqılərni pütülgəndür. **20** Manassəh, ata-bowliri arısida uhlidi; baxkurratti; Lawiylardın pütükqılərmə, əməldarlarmu, kixılər uni ez ordisoja dəpnə kıldı; oqlı Amon orniqa padixah boldi. **21** Amon təhtə qıkkən qeojda yığırma ikki yaxta idi; U Yerusalemda ikki yıl səltənat kıldı. **22** U atisi Manassəh, kılıojinidak Pərvərdigarning nəziridə razıl bolqanını kıldı. U atisi Manassəh, yasatkan barlık, oyma məbudişlərə qurbanlıq sundı wə ularning kullukçıja kirdi. **23** U ezini Pərvərdigar alıldı atisi Manassəh, ezini təwən tutkandək təwən tutmıldı; bu Amonnıng bolsa gunah-kəbihilikləri barqanseri exip bardi. **24** Keyin uning hiszətkarlıri uni kəstləp ez ordisida əltürtüwətti. **25** Lekin Yəhuda zeminidikilər Amon padixahını kəstligənlərning həmmisini əltürdü; andin yurt həlkə uning ornında oqlı Yosiyani padixah kıldı.

34 Yosiya padixah bolqanda səkkiz yaxta bolup, Yerusalemda ottuz bir yil səltənat kıldı. **2**

U Pərvərdigarning nəziridə durus bolqanını kılıp, hər ixta atisi Dawutning yollarında yürüp, nə onqoza nə soloja qətnəp kətmidi. **3** Uning səltənitining səkkizinci yili, u tehi güdək qeojidlə, atisi Dawutning Hudasını izləxkə baxlıdı; səltənitining on ikkinçi yilioja kəlgəndə Yəhuda bilən Yerusalemndiki «yukarı jaylar», Axərah məbudişləri, oyma butları wə kuyuma butları yokitip, zeminni pakizlaxka kirixtı. **4** Həlk uning kez aliddila «Baallar»ning kurbangahlırını qəkip taxlıdi; u kurbangahlırning üstügə ezig kılıp orunluxturulən «künni tüvrükli»larnı kesip taxlıdi; u yəna Axərah məbudişləri, oyma-kuyuma butları qəkip, uning topisini bu məbudişlərə qurbanlıq sunqanlarning kəbrilirigə qeqiwətti. **5** [But] kahinlərinin ustihanlarını kurbangahlırının üstidə kəydürüwətti; xundak kılıp, u Yəhuda bilən Yerusalemni pakizlidi. **6** U Manassəh, Əfraim, Ximeon hətta Naftalioja ularning hərkəyisi xəhərliridə wə ətrapidiki harabılarda xundak kıldı; **7** U kurbangahlırını qəkip, Axərah məbudişləri wə oyma butları kukum-talkan kılıwətti, pütün Israildiki «künni tüvrükli»ning həmmisini kesip taxlap, Yerusalemə qaytti. **8** Uning səltənitinin səkkizinci yili Yəhuda zeminini wə mukəddəşəshanını pakızlap bolqandanın keyin, Azaliyaning oqlı Xafan, xəhər baxlıkı Maaseyah wə Yoahəzninq oqlı təzkiriqi Yoahni Hudasi bolqan Pərvərdigarning eyini onglaxka əwətti. **9** Xuning bilən ular bax kahin Həlkianing aldişa kelip, uningoja Pərvərdigarning eyigə beqixlap əkəlgən pulni tapxurdi. Bu pulni əslidə dərwaziwə Lawiyalar Manassəh, Əfraim wə Israilning kələsidin, xuningdək Yəhuda wə Binyamin zeminidikilər wə Yerusalemndikilərindən yoxqanıdi. **10** Ular Pərvərdigarning eyini ongxaydiqan ixlarnı nazarət kılıoqçı ixqlarıraqa tapxurup bərdi. Bular hərn pulni Pərvərdigarning eyini ongxax wə mustəhkəmləxka ixligüqilərgə bərdi; **11** ular bolsa pulni Yəhuda padixahlıri harabiləxtürgən ey-imarətlərgə lazımlıq kesip-oyulqan taxlarnı wə tüvrük-limlərə yaqoq setiwallixka yaqoqqlar bilən tamqlarıraqa tapxurup bərdi. **12** Bu adəmlər sadəkətlək bilən ixlidi. Ularını baxkurdiojan, nazarətkə məs'ul Lawiy Mərarining əwlədliridin Jahat bilən Obadiya, Kohatning əwlədliridin Zəkeriya bilən Məxullam bar idi; bu Lawiyarning həmmisi hərhil sazlarımı mahır idi; **13** ular yəna

dərwaziwənlərəmə bar idi. **14** Ular Pərvərdigar eyigə beqixlap əkəlgən pullarnı elip qikidiqan qaçda, Həlkija kahin Pərvərdigarning Musanıng wastisi bilən bərgən Təwrat kanunu kitabını tepiwaldı. **15** Həlkija katip Xafanoja: — Mən Pərvərdigarning eyidə Təwrat-kanunu kitabını tepiwaldım, dedi. Xuni eytip, Həlkija kitabını Xafanoja bərdi. **16** Xafan uni padixahıning yenioja apardı wə uningoja: «Hizmətkarlıri tapxuruloğan ixlarnı bolsa, həmmisini ada kiliwatidü. **17** Ular Pərvərdigar eyigə beqixlanqan pullarnı teküp, uni nazarətqılər wə ixqlarning kolioja tapxurup bərdi» dəp məlumat bərdi. **18** Xafan katip yəna padixahı: — Həlkija kahin yəna manga bir oram kitab bərdi dəp uni padixahı aldida okudu. **19** Wə xundak boldiki, padixah Təwrat kanunidiki səzələri anglap, ez kiyimlərini yirtti. **20** Padixah Həlkija bilən Xafanning oqlı Ahikamoja, Mikahning oqlı Abdon bilən Xafan katipkə wə padixahıning hiszətkarı Asayaşa buyrup: — **21** Berip man üçün wə Israilda həm Yəhūdada kalduroğan həlk üçün bu tepijonan kitabning səzələri toqrisida Pərvərdigardin yol sorangalar. Qünki ata-bowlırımız bu kitabita barlık pütülgənlərgə əməl kilmay, Pərvərdigarning sezini tutmioqanlıki tüpylidin, Pərvərdigarning bizgə təkiliidioqan oqəzipi intayın dəhəxətlik boldı, dedi. **22** Xuning bilən Həlkija wə padixah təyinləgən kixılər ayal pəyəqəmbər Huldahning kəxiqə bardi; Huldah Hasrahıning nəvrisi, Tokihatning oqlı kiyim-keqək begi Xallumning ayalı idi; u ezi Yerusalem xəhirinən ikkinçi məhəllisidə olturattı. Ular uning bilən bu ixlar toqrułuk səzəlxəti. **23** U ularça mundak dədi: — Israilning Hudasi Pərvərdigar mundak dəydi: — «Silənri əwətən kixığa mundak dəngər: — **24** Pərvərdigar mundak dəydi: — Mana Mən Yəhūdaning padixahı alıldı okulqan bu kitabtiki barlık, lənətlərni emalga axurup, bu jayqa wə bu yərdə turuqilarqa balayı'pat qüxtürimən. **25** Qünki ular Meni taxlap, baxka ilahılarə huxbuy yekip, kollırıning həmmə ixliri bilən Mening aqqikimni kəltürdü. Uning üçün Mening kəhrim bu yərgə təkiliid, eqürülməydi. **26** Lekin silərni Pərvərdigardin yol səriqili əwətən Yəhūdaning padixahıraqa bolsa, mundak dəngər: — Sən anglojan səzələr toqrisida Israilning Hudasi Pərvərdigar mundak dəydi: — **27** Qünki kənglüng yumxak bolup, Hudanıng muxujay wə uningga turuqularını əyləb eytkən səzələrini anglojinqingə, Uning alıldı eziungni təwən kıldıldı, xuningdək eziungni xundak təwən kılıojingində, kiyimliringni yirtip, Mening alındıda yiqliojingin üçün, Məmə duayingni anglidim, dəydi Pərvərdigar. **28** Mana, seni ata-bowliring bilən yiqlixikə, ez kəbrəngə aman-hatirjəmlik iqidə berixkə nesip kılımən; sening kezliring Mən bu jay üstigə qüxtüridioqan barlık külplətlərni kərməydi». Ular yenip berip, bu həwərni padixahı yətküzdi. **29** Padixah adəm əwətip, Yəhuda bilən Yerusalemning həmmə aksaklärını qakırtıp kəldi. **30** Padixah Pərvərdigarning eyigə qıktı; barlık Yəhūdanidiki ər kixılər wə Yerusalemda turuwtəklərlərning həmmisi, kahinlər bilən Lawiyalar, xundakla barlık, halk, əng kiqikidin tartıp qongiojqə həmmisi uning bilən billə qıktı. Andin Pərvərdigarning

eyidə tepiłożan əhdə kitabining həmmə sezlirini ularoğa okup bərdi. **31** Padixah əz ornida turup Pərvərdigarning aldida: — Pərvərdigar oğixip pütün kəlbim wə pütküj jenim bilən Uning əmrlirini, həküm-guwałıkları wə bəlgilimilirini tutup, uxbu kitabta pütülgən əhdiga əməl kilişen dap ezini əhdiga baqlıdı. **32** Xuning bilən həlkinqan həmmisini əhdə aldida turup uningoşa ezini baqlıdı. U yəna Yerusalemda turuwaṭkanlarning həmmisini wə Binyamindiki həlknimü bu əhdə aldida turoqzup uningoşa ezini baqlatdı. Xuning bilən Yerusalemda turuwaṭkanlar Hudanıng, yəni atabowlırıning Hudasining əhdisi boyiqə ix kılıdiqan boldı. **33** Yosiya Israillar oğakaxlıq yurtlardın barlıq yirginqliq nərsilərni qıkırıp taxlap, Israilda turuwaṭkanlarning həmmisini Pərvərdigar Hudasining hizmitigə kirdi. [Yosiyaning] barlıq künlürdə həlk atabowlırıning Hudası boloğan Pərvərdigar oğixixin həq yanmadi.

35 Yosiya Pərvərdigarnı seqinip etüp ketix həytini Yerusalemda etküzməkçi boldı; birinqi ayning on tətinqi künü ular etüp ketix həytioşa ataloğan əzilərini soydi. **2** Padixah kahinlarning wəzipilirini bəlgili, ularni Pərvərdigarning eyidiki hizmətni kilişkə riqəbətləndürdü. **3** U yəna pütküj Israil həlkigə əzilərini Pərvərdigar oğala atap pak-mukəddəs boluxka təlim bərgüqi Lawiylar oğala: — Silər mukəddəs əhdə sandukını Israil padixahı Dawutning oqlı Sulayman salduroğan eygə ekirip orunlaxturungular; əmdi uni mürenqlərdən kətürüp yürüx wəzipsi kalmidi. Əmdi silər Hudayingər Pərvərdigarning hizmitidə, xundakla Uning həlkı Israillıng hizmitidə bolungular. **4** Xuning üqün jəmatinqular wə newət-gurup panglar boyiqə, Israillıng padixahı Dawutning yazoqını wə uning oqlı Sulaymannıng yazoqınıqo asasən, ezunglarnı obdan təyyarlangular. **5** Silər ez ata jəmatliringlarning newət-guruppa tərtipi boyiqə kerindaxliringlardin ibarət xu addiy həlk-pukralar jəmat-jəmatlırigə wəkil bolup, mukəddəsgahta turisilər; hərbir guruppidə Lawiy jəmatidin birnəqqə adəm bolsun. **6** Silər etüp ketix həytioşa ataloğan əzilərni soyusılər, ezunglarnı paklangalar, [Israildiki] kerindaxliringlər üçün, yəni ularning Pərvərdigarn Musanıng wastisi bilən tapilioşan söz-kalamıqə bekinixi üçün, həmmə ixni təyyar kilinglər, dedi. **7** Yosiya xu yərdə hazır boloğan barlıq həlk-pukraların etüp ketix həytioşa atıqan kurbanlığı bolsun dəp, jəmiy ottuz ming kəzə wə oqlak, wə yəna üç ming buka hədiya kıldı; bu mallarning həmmisi padixahıng melidin qıkırloqanidi. **8** Uning əməldarlırimu əz ihtiyyarlıki bilən həlkə wə kahinlər bilən Lawiylar oğala kurbanlıq meli «kətürmə hədiyə» kıldı; Pərvərdigarning eyini baxkuruqquşılardın Hıllkiya, Zəkəriya wə Yəhiyəlmü ikki ming alta yüz kəzə-qəkə bilən üç yüz bukını kahinlər oğala etüp ketix həytioşa atap kurbanlıq kiliş üçün hədiyə kiliş tapxurdi. **9** Lawiyların yolbboxılılıri boloğan Konaniya wə uning kerindaxlıridin Xemaya bilən Nətanəl, xundakla Həxabyıa, Yəiyəl wə Yozabadmu bəx ming kəzə bilən bax yüz bukını Lawiyların həytikə atap kurbanlıq kilişioşa «kətürmə hədiyə» kıldı. **10** Xundak kiliş, etilidioğan wəzipilər orunlaxturup bolunoğandan keyin, padixahıng tapilioşını boyiqə, kahinlər əz ornida turdi, Lawiylar mu əzilərinin newət-guruppa tərtipi boyiqə turuxti. **11** Lawiylar etüp ketix həytioşa ataloğan əzilərini boozuzlidi; kahinlər ularning kolidin qanı elip kurbangahə səpti wə xuning bilən bir wakıttı Lawiylar kurbanlıq, malning terisini soydi. **12** Keydürmə kurbanlıqla sunulidioğan mallarnı bolsa, ular həlk-pukralar oğala wəkil boloğan jəmatlər boyiqə həlkə wələp berip, ularni Musanıng kitabida yezilojniqo muwapik, Pərvərdigar oğala sunuxka təyyarlıdı. Sunulidioğan buklarınımı sunundak kıldı. **13** Andin bəlgilimə boyiqə ular etüp ketix həytioşa ataloğan kəzə-eqkilərni ofka çaklap kawap kıldı; baxka kurbanlıqlardın kaloğan, yəni Hudaşa ataloğan kisimlarnı kazanda, dangkanda yaki dasta pixurup tezdir həlk-pukralar oğala üləxtürüp bərdi; **14** xuningdin keyin əzilər boyiqə wə kahinlər oğala kurbanlıqlardın təyyarlıdı, qünki kahinlər, yəni Hərəunning əwlədlərini kəq kırğıçı əzilər boyiqə wə maylarnı keydürük bilən aldırıbas bolup kətənədi; xunga Lawiylar əzilər boyiqə wə kahinlər boloğan Hərəunning əwlədliriojumu kurbanlıqlardın [geç] təyyarlap koyuxtı. **15** Nawənəqəməqilər, yəni Asafning əwlədləri Dawut, Asaf, Həman wə [Dawut] padixahıng aldin kərgüçisi Yədutunning tapxurukı boyiqə əz orunlırıda turuxti; dərəwazıwənlər hərkəysisi əz dərvazisi aldida turdi; ularning ix ornidin ajrixining hajiti bolmadi, qünki ularning kerindaxlıri boloğan Lawiylar kurbanlıqlardın təyyarlap koyattı. **16** Xundak kiliş, xu bir kün iqidə Yosiya padixahıng tapxurukı boyiqə, etüp ketix həytini etküzültüp, Pərvərdigarning kurbangahə səpti keydürmə kurbanlıqlar sunuluxi bilən Pərvərdigar oğala beqixlap etküzülgən ibadət toluk orunlandı. **17** Xu qəsəda hazır boloğan Israillər etüp ketix həytini etküzülp boloğandın keyin, yettə kün petir nan həytini etküzdi. **18** Samuil pəyəqəmbərnin zamanidin buyan Israillər etüp ketix həytini mundak etküzültüp bakmioqanidi; Israillər padixahlırinin heqçəsisimü Yosiya, kahinlər, Lawiylar wə xu yərdə hazır boloğan Yəhudalar bilən Israillər wə Yerusalemda turuwaṭkanlar etküzgəndək mundak etüp ketix həytini etküzülp bakmioqanidi. **19** Bu ketimki etüp ketix həytini Yosiyaning səltənətinin on səkkizinci yili etküzüldi. **20** Yosiya [mukəddəs] eyning həmmə ixini muxundak tartipkə selip boloğandın keyin, Misir padixahı Nəko Əfrət dəryasının boyidiki Karkemix xəhirdə uruxka qıktı, Yosiya uning aldını toskili qıktı. **21** Nəko Yosiyaning ałqıları əwətip uningoşa: «İ Yəhudə padixahı, əzilərinin menin bilən nemə karlırı bar? Bugün man sili bilən uruxkili əməs, bəlkı menin bilən urux kiliwatkan jəmat bilən uruxkili qıkkənmən; yəna kiliş, Huda meni tez hujum kıl, dedi; Hudanıng silini əhalə kiliwatməsli üçün, Uning ixioşa kaxila kilmisila, qünki U menin bilən billidur» dedi. **22** Lekin Yosiya uning bilən ərəfələr xəhirdən yanmadi, əksinə əzini nikəbləp uningoşa jəng kiləjili qıktı; u Hudanıng Nəkənəng wastisi bilən eytən gepigə əkulək salmay, Məğiddə tülənglikləkili kiliş Nəko bilən tutuxtı. **23** Okyaqlar Yosiya padixahı oğala etüp uningoşa [tagħküzdi]; padixah hizmətkarlırioşa: — Mən eojar yarılardım, meni elip ketinglər, dedi. **24** Uning hizmətkarlıri uni jəng harwisiđin yelop qıxırıp, uning ikkinçi jəng harwisiđa yatkużup Yerusalemə oğala elip mengiwidi, u xu yərdə padixahıng tapilioşını boyiqə, kahinlər əz ornida turdu, Lawiylar mu əzilərinin newət-guruppa tərtipi boyiqə turuxti. **11** Lawiylar etüp ketix həytioşa ataloğan əzilərini boozuzlidi; kahinlər ularning kolidin qanı elip kurbangahə səpti wə xuning bilən bir wakıttı Lawiylar kurbanlıq, malning terisini soydi. **12** Keydürmə kurbanlıqla sunulidioğan mallarnı bolsa, ular həlk-pukralar oğala wəkil boloğan jəmatlər boyiqə həlkə wələp berip, ularni Musanıng kitabida yezilojniqo muwapik, Pərvərdigar oğala sunuxka təyyarlıdı. Sunulidioğan buklarınımı sunundak kıldı. **13** Andin bəlgilimə boyiqə ular etüp ketix həytioşa ataloğan kəzə-eqkilərni ofka çaklap kawap kıldı; baxka kurbanlıqlardın kaloğan, yəni Hudaşa ataloğan kisimlarnı kazanda, dangkanda yaki dasta pixurup tezdir həlk-pukralar oğala üləxtürüp bərdi; **14** xuningdin keyin əzilər boyiqə wə kahinlər oğala kurbanlıqlardın təyyarlıdı, qünki kahinlər, yəni Hərəunning əwlədlərini kəq kırğıçı əzilər boyiqə wə maylarnı keydürük bilən aldırıbas bolup kətənədi; xunga Lawiylar əzilər boyiqə wə kahinlər boloğan Hərəunning əwlədliriojumu kurbanlıqlardın [geç] təyyarlap koyuxtı. **15** Nawənəqəməqilər, yəni Asafning əwlədləri Dawut, Asaf, Həman wə [Dawut] padixahıng aldin kərgüçisi Yədutunning tapxurukı boyiqə əz orunlırıda turuxti; dərəwazıwənlər hərkəysisi əz dərvazisi aldida turdi; ularning ix ornidin ajrixining hajiti bolmadi, qünki ularning kerindaxlıri boloğan Lawiylar kurbanlıqlardın təyyarlap koyattı. **16** Xundak kiliş, xu bir kün iqidə Yosiya padixahıng tapxurukı boyiqə, etüp ketix həytini etküzültüp, Pərvərdigarning kurbangahə səpti keydürmə kurbanlıqlar sunuluxi bilən Pərvərdigar oğala beqixlap etküzülgən ibadət toluk orunlandı. **17** Xu qəsəda hazır boloğan Israillər etüp ketix həytini etküzülp boloğandın keyin, yettə kün petir nan həytini etküzdi. **18** Samuil pəyəqəmbərnin zamanidin buyan Israillər etüp ketix həytini mundak etküzültüp bakmioqanidi; Israillər padixahlırinin heqçəsisimü Yosiya, kahinlər, Lawiylar wə xu yərdə hazır boloğan Yəhudalar bilən Israillər wə Yerusalemda turuwaṭkanlar etküzgəndək mundak etüp ketix həytini etküzülp bakmioqanidi. **19** Bu ketimki etüp ketix həytini Yosiyaning səltənətinin on səkkizinci yili etküzüldi. **20** Yosiya [mukəddəs] eyning həmmə ixini muxundak tartipkə selip boloğandın keyin, Misir padixahı Nəko Əfrət dəryasının boyidiki Karkemix xəhirdə uruxka qıktı, Yosiya uning aldını toskili qıktı. **21** Nəko Yosiyaning ałqıları əwətip uningoşa: «İ Yəhudə padixahı, əzilərinin menin bilən nemə karlırı bar? Bugün man sili bilən uruxkili əməs, bəlkı menin bilən urux kiliwatkan jəmat bilən uruxkili qıkkənmən; yəna kiliş, Huda meni tez hujum kıl, dedi; Hudanıng silini əhalə kiliwatməsli üçün, Uning ixioşa kaxila kilmisila, qünki U menin bilən billidur» dedi. **22** Lekin Yosiya uning bilən ərəfələr xəhirdən yanmadi, əksinə əzini nikəbləp uningoşa jəng kiləjili qıktı; u Hudanıng Nəkənəng wastisi bilən eytən gepigə əkulək salmay, Məğiddə tülənglikləkili kiliş Nəko bilən tutuxtı. **23** Okyaqlar Yosiya padixahı oğala etüp uningoşa [tagħküzdi]; padixah hizmətkarlırioşa: — Mən eojar yarılardım, meni elip ketinglər, dedi. **24** Uning hizmətkarlıri uni jəng harwisiđin yelop qıxırıp, uning ikkinçi jəng harwisiđa yatkużup Yerusalemə oğala elip mengiwidi, u xu yərdə padixahıng tapilioşını boyiqə, kahinlər əz ornida turdu, Lawiylar mu əzilərinin newət-guruppa tərtipi boyiqə turuxti. **11** Lawiylar etüp ketix həytioşa ataloğan əzilərini boozuzlidi; kahinlər ularning kolidin qanı elip kurbangahə səpti wə xuning bilən bir wakıttı Lawiylar kurbanlıq, malning terisini soydi. **12** Keydürmə kurbanlıqla sunulidioğan mallarnı bolsa, ular həlk-pukralar oğala wəkil boloğan jəmatlər boyiqə həlkə wələp berip, ularni Musanıng kitabida yezilojniqo muwapik, Pərvərdigar oğala sunuxka təyyarlıdı. Sunulidioğan buklarınımı sunundak kıldı. **13** Andin bəlgilimə boyiqə ular etüp ketix həytioşa ataloğan kəzə-eqkilərni ofka çaklap kawap kıldı; baxka kurbanlıqlardın kaloğan, yəni Hudaşa ataloğan kisimlarnı kazanda, dangkanda yaki dasta pixurup tezdir həlk-pukralar oğala üləxtürüp bərdi; **14** xuningdin keyin əzilər boyiqə wə kahinlər oğala kurbanlıqlardın təyyarlıdı, qünki kahinlər, yəni Hərəunning əwlədlərini kəq kırğıçı əzilər boyiqə wə maylarnı keydürük bilən aldırıbas bolup kətənədi; xunga Lawiylar əzilər boyiqə wə kahinlər boloğan Hərəunning əwlədliriojumu kurbanlıqlardın [geç] təyyarlap koyuxtı. **15** Nawənəqəməqilər, yəni Asafning əwlədləri Dawut, Asaf, Həman wə [Dawut] padixahıng aldin kərgüçisi Yədutunning tapxurukı boyiqə əz orunlırıda turuxti; dərəwazıwənlər hərkəysisi əz dərvazisi aldida turdi; ularning ix ornidin ajrixining hajiti bolmadi, qünki ularning kerindaxlıri boloğan Lawiylar kurbanlıqlardın təyyarlap koyattı. **16** Xundak kiliş, xu bir kün iqidə Yosiya padixahıng tapxurukı boyiqə, etüp ketix həytini etküzültüp, Pərvərdigarning kurbangahə səpti keydürmə kurbanlıqlar sunuluxi bilən Pərvərdigar oğala beqixlap etküzülgən ibadət toluk orunlandı. **17** Xu qəsəda hazır boloğan Israillər etüp ketix həytini etküzülp boloğandın keyin, yettə kün petir nan həytini etküzdi. **18** Samuil pəyəqəmbərnin zamanidin buyan Israillər etüp ketix həytini mundak etküzültüp bakmioqanidi; Israillər padixahlırinin heqçəsisimü Yosiya, kahinlər, Lawiylar wə xu yərdə hazır boloğan Yəhudalar bilən Israillər wə Yerusalemda turuwaṭkanlar etküzgəndək mundak etüp ketix həytini etküzülp bakmioqanidi. **19** Bu ketimki etüp ketix həytini Yosiyaning səltənətinin on səkkizinci yili etküzüldi. **20** Yosiya [mukəddəs] eyning həmmə ixini muxundak tartipkə selip boloğandın keyin, Misir padixahı Nəko Əfrət dəryasının boyidiki Karkemix xəhirdə uruxka qıktı, Yosiya uning aldını toskili qıktı. **21** Nəko Yosiyaning ałqıları əwətip uningoşa: «İ Yəhudə padixahı, əzilərinin menin bilən nemə karlırı bar? Bugün man sili bilən uruxkili əməs, bəlkı menin bilən urux kiliwatkan jəmat bilən uruxkili qıkkənmən; yəna kiliş, Huda meni tez hujum kıl, dedi; Hudanıng silini əhalə kiliwatməsli üçün, Uning ixioşa kaxila kilmisila, qünki U menin bilən billidur» dedi. **22** Lekin Yosiya uning bilən ərəfələr xəhirdən yanmadi, əksinə əzini nikəbləp uningoşa jəng kiləjili qıktı; u Hudanıng Nəkənəng wastisi bilən eytən gepigə əkulək salmay, Məğiddə tülənglikləkili kiliş Nəko bilən tutuxtı. **23** Okyaqlar Yosiya padixahı oğala etüp uningoşa [tagħküzdi]; padixah hizmətkarlırioşa: — Mən eojar yarılardım, meni elip ketinglər, dedi. **24** Uning hizmətkarlıri uni jəng harwisiđin yelop qıxırıp, uning ikkinçi jəng harwisiđa yatkużup Yerusalemə oğala elip mengiwidi, u xu yərdə padixahıng tapilioşunu boyiqə, kahinlər əz ornida turdu, Lawiylar mu əzilərinin newət-guruppa tərtipi boyiqə turuxti. **11** Lawiylar etüp ketix həytioşa ataloğan əzilərini boozuzlidi; kahinlər ularning kolidin qanı elip kurbangahə səpti wə xuning bilən bir wakıttı Lawiylar kurbanlıq, malning terisini soydi. **12** Keydürmə kurbanlıqla sunulidioğan mallarnı bolsa, ular həlk-pukralar oğala wəkil boloğan jəmatlər boyiqə həlkə wələp berip, ularni Musanıng kitabida yezilojniqo muwapik, Pərvərdigar oğala sunuxka təyyarlıdı. Sunulidioğan buklarınımı sunundak kıldı. **13** Andin bəlgilimə boyiqə ular etüp ketix həytioşa ataloğan kəzə-eqkilərni ofka çaklap kawap kıldı; baxka kurbanlıqlardın kaloğan, yəni Hudaşa ataloğan kisimlarnı kazanda, dangkanda yaki dasta pixurup tezdir həlk-pukralar oğala üləxtürüp bərdi; **14** xuningdin keyin əzilər boyiqə wə kahinlər oğala kurbanlıqlardın təyyarlıdı, qünki kahinlər, yəni Hərəunning əwlədlərini kəq kırğıçı əzilər boyiqə wə maylarnı keydürük bilən aldırıbas bolup kətənədi; xunga Lawiylar əzilər boyiqə wə kahinlər boloğan Hərəunning əwlədliriojumu kurbanlıqlardın [geç] təyyarlap koyuxtı. **15** Nawənəqəməqilər, yəni Asafning əwlədləri Dawut, Asaf, Həman wə [Dawut] padixahıng aldin kərgüçisi Yədutunning tapxurukı boyiqə əz orunlırıda turuxti; dərəwazıwənlər hərkəysisi əz dərvazisi aldida turdi; ularning ix ornidin ajrixining hajiti bolmadi, qünki ularning kerindaxlıri boloğan Lawiylar kurbanlıqlardın təyyarlap koyattı. **16** Xundak kiliş, xu bir kün iqidə Yosiya padixahıng tapxurukı boyiqə, etüp ketix həytini etküzültüp, Pərvərdigarning kurbangahə səpti keydürmə kurbanlıqlar sunuluxi bilən Pərvərdigar oğala beqixlap etküzülgən ibadət toluk orunlandı. **17** Xu qəsəda hazır boloğan Israillər etüp ketix həytini etküzülp boloğandın keyin, yettə kün petir nan həytini etküzdi. **18** Samuil pəyəqəmbərnin zamanidin buyan Israillər etüp ketix həytini mundak etküzültüp bakmioqanidi; Israillər padixahlırinin heqçəsisimü Yosiya, kahinlər, Lawiylar wə xu yərdə hazır boloğan Yəhudalar bilən Israillər wə Yerusalemda turuwaṭkanlar etküzgəndək mundak etüp ketix həytini etküzülp bakmioqanidi. **19** Bu ketimki etüp ketix həytini Yosiyaning səltənətinin on səkkizinci yili etküzüldi. **20** Yosiya [mukəddəs] eyning həmmə ixini muxundak tartipkə selip boloğandın keyin, Misir padixahı Nəko Əfrət dəryasının boyidiki Karkemix xəhirdə uruxka qıktı, Yosiya uning aldını toskili qıktı. **21** Nəko Yosiyaning ałqıları əwətip uningoşa: «İ Yəhudə padixahı, əzilərinin menin bilən nemə karlırı bar? Bugün man sili bilən uruxkili əməs, bəlkı menin bilən urux kiliwatkan jəmat bilən uruxkili qıkkənmən; yəna kiliş, Huda meni tez hujum kıl, dedi; Hudanıng silini əhalə kiliwatməsli üçün, Uning ixioşa kaxila kilmisila, qünki U menin bilən billidur» dedi. **22** Lekin Yosiya uning bilən ərəfələr xəhirdən yanmadi, əksinə əzini nikəbləp uningoşa jəng kiləjili qıktı; u Hudanıng Nəkənəng wastisi bilən eytən gepigə əkulək salmay, Məğiddə tülənglikləkili kiliş Nəko bilən tutuxtı. **23** Okyaqlar Yosiya padixahı oğala etüp uningoşa [tagħküzdi]; padixah hizmətkarlırioşa: — Mən eojar yarılardım, meni elip ketinglər, dedi. **24** Uning hizmətkarlıri uni jəng harwisiđin yelop qıxırıp, uning ikkinçi jəng harwisiđa yatkużup Yerusalemə oğala elip mengiwidi, u xu yərdə padixahıng tapilioşunu boyiqə, kahinlər əz ornida turdu, Lawiylar mu əzilərinin newət-guruppa tərtipi boyiqə turuxti. **11** Lawiylar etüp ketix həytioşa ataloğan əzilərini boozuzlidi; kahinlər ularning kolidin qanı elip kurbangahə səpti wə xuning bilən bir wakıttı Lawiylar kurbanlıq, malning terisini soydi. **12** Keydürmə kurbanlıqla sunulidioğan mallarnı bolsa, ular həlk-pukralar oğala wəkil boloğan jəmatlər boyiqə həlkə wələp berip, ularni Musanıng kitabida yezilojniqo muwapik, Pərvərdigar oğala sunuxka təyyarlıdı. Sunulidioğan buklarınımı sunundak kıldı. **13** Andin bəlgilimə boyiqə ular etüp ketix həytioşa ataloğan kəzə-eqkilərni ofka çaklap kawap kıldı; baxka kurbanlıqlardın kaloğan, yəni Hudaşa ataloğan kisimlarnı kazanda, dangkanda yaki dasta pixurup tezdir həlk-pukralar oğala üləxtürüp bərdi; **14** xuningdin keyin əzilər boyiqə wə kahinlər oğala kurbanlıqlardın təyyarlıdı, qünki kahinlər, yəni Hərəunning əwlədlərini kəq kırğıçı əzilər boyiqə wə maylarnı keydürük bilən aldırıbas bolup kətənədi; xunga Lawiylar əzilər boyiqə wə kahinlər boloğan Hərəunning əwlədliriojumu kurbanlıqlardın [geç] təyyarlap koyuxtı. **15** Nawənəqəməqilər, yəni Asafning əwlədləri Dawut, Asaf, Həman wə [Dawut] padixahıng aldin kərgüçisi Yədutunning tapxurukı boyiqə əz orunlırıda turuxti; dərəwazıwənlər hərkəysisi əz dərvazisi aldida turdi; ularning ix ornidin ajrixining hajiti bolmadi, qünki ularning kerindaxlıri boloğan Lawiylar kurbanlıqlardın təyyarlap koyattı. **16** Xundak kiliş, xu bir kün iqidə Yosiya padixahıng tapxurukı boyiqə, etüp ketix həytini etküzültüp, Pərvərdigarning kurbangahə səpti keydürmə kurbanlıqlar sunuluxi bilən Pərvərdigar oğala beqixlap etküzülgən ibadət toluk orunlandı. **17** Xu qəsəda hazır boloğan Israillər etüp ketix həytini etküzülp boloğandın keyin, yettə kün petir nan həytini etküzdi. **18** Samuil pəyəqəmbərnin zamanidin buyan Israillər etüp ketix həytini mundak etküzültüp bakmioqanidi; Israillər padixahlırinin heqçəsisimü Yosiya, kahinlər, Lawiylar wə xu yərdə hazır boloğan Yəhudalar bilən Israillər wə Yerusalemda turuwaṭkanlar etküzgəndək mundak etüp ketix həytini etküzülp bakmioqanidi. **19** Bu ketimki etüp ketix həytini Yosiyaning səltənətinin on səkkizinci yili etküzüldi. **20** Yosiya [mukəddəs] eyning həmmə ixini muxundak tartipkə selip boloğandın keyin, Misir padixahı Nəko Əfrət dəryasının boyidiki Karkemix xəhirdə uruxka qıktı, Yosiya uning aldını toskili qıktı. **21** Nəko Yosiyaning ałqıları əwətip uningoşa: «İ Yəhudə padixahı, əzilərinin menin bilən nemə karlırı bar? Bugün man sili bilən uruxkili əməs, bəlkı menin bilən urux kiliwatkan jəmat bilən uruxkili qıkkənmən; yəna kiliş, Huda meni tez hujum kıl, dedi; Hudanıng silini əhalə kiliwatməsli üçün, Uning ixioşa kaxila kilmisila, qünki U menin bilən billidur» dedi. **22** Lekin Yosiya uning bilən ərəfələr xəhirdən yanmadi, əksinə əzini nikəbləp uningoşa jəng kiləjili qıktı; u Hudanıng Nəkənəng wastisi bilən eytən gepigə əkulək salmay, Məğiddə tülənglikləkili kiliş Nəko bilən tutuxtı. **23** Okyaqlar Yosiya padixahı oğala etüp uningoşa [tagħküzdi]; padixah hizmətkarlırioşa: — Mən eojar yarılardım, meni elip ketinglər, dedi. **24** Uning hizmətkarlıri uni jəng harwisiđin yelop qıxırıp, uning ikkinçi jəng harwisiđa yatkużup Yerusalemə oğala elip mengiwidi, u xu yərdə padixahıng tapilioşunu boyiqə, kahinlər əz ornida turdu, Lawiylar mu əzilərinin newət-guruppa tərtipi boyiqə turuxti. **11** Lawiylar etüp ketix həytioşa ataloğan əzilərini boozuzlidi; kahinlər ularning kolidin qanı elip kurbangahə səpti wə xuning bilən bir wakıttı Lawiylar kurbanlıq, malning terisini soydi. **12** Keydürmə kurbanlıqla sunulidioğan mallarnı bolsa, ular həlk-pukralar oğala wəkil boloğan jəmatlər boyiqə həlkə wələp berip, ularni Musanıng kitabida yezilojniqo muwapik, Pərvərdigar oğala sunuxka təyyarlıdı. Sunulidioğan buklarınımı sunundak kıldı. **13** Andin bəlgilimə boyiqə ular etüp ketix həytioşa ataloğan kəzə-eqkilərni ofka çaklap kawap kıldı; baxka kurbanlıqlardın kaloğan, yəni Hudaşa ataloğan kisimlarnı kazanda, dangkanda yaki dasta pixurup tezdir həlk-pukralar oğala üləxtürüp bərdi; **14** xuningdin keyin əzilər boyiqə wə kahinlər oğala kurbanlıqlardın təyyarlıdı, qünki kahinlər, yəni Hərəunning əwlədlərini kəq kırğıçı əzilər boyiqə wə maylarnı keydürük bilən aldırıbas bolup kətənədi; xunga Lawiylar əzilər boyiqə wə kahinlər boloğan Hərəunning əwlədliriojumu kurbanlıqlardın [geç] təyyarlap koyuxtı. **15** Nawənəqəməqilər, yəni Asafning əwlədləri Dawut, Asaf, Həman wə [Dawut] padixahıng aldin kərgüçisi Yədutunning tapxurukı boyiqə əz orunlırıda turuxti; dərəwazıwənlər hərkəysisi əz dərvazisi aldida turdi; ularning ix ornidin ajrixining hajiti bolmadi, qünki ularning kerindaxlıri boloğan Lawiylar kurbanlıqlardın təyyarlap koyattı. **16** Xundak kiliş, xu bir kün iqidə Yosiya padixahıng tapxurukı boyiqə, etüp ketix həytini etküzültüp, Pərvərdigarning kurbangahə səpti keydürmə kurbanlıqlar sunuluxi bilən Pərvərdigar oğala beqixlap etküzülgən ibadət toluk orunlandı. **17** Xu qəsəda hazır boloğan Israillər etüp ketix həytini etküzülp boloğandın keyin, yettə kün petir nan həytini etküzdi. **18** Samuil pəyəqəmbərnin zamanidin buyan Israillər etüp ketix həytini mundak etküzültüp bakmioqanidi; Israillər padixahlırinin heqçəsisimü Yosiya, kahinlər, Lawiylar wə xu yərdə hazır boloğan Yəhudalar bilən Israillər wə Yerusalemda turuwaṭkanlar etküzgəndək mundak etüp ketix həytini etküzülp bakmioqanidi. **19** Bu ketimki etüp ketix həytini Yosiyaning səltənətinin on səkkizinci yili etküzüldi. **20** Yosiya [mukəddəs] eyning həmmə ixini muxundak tartipkə selip boloğandın keyin, Misir padixahı Nəko Əfrət dəryasının boyidiki Karkemix xəhirdə uruxka qıktı, Yosiya uning aldını toskili qıktı. **21** Nəko Yosiyaning ałqıları əwətip uningoşa: «İ Yəhudə padixahı, əzilərinin menin bilən nemə karlırı bar? Bugün man sili bilən uruxkili əməs, bəlkı menin bilən urux kiliwatkan jəmat bilən uruxkili qıkkənmən; yəna kiliş, Huda meni tez hujum kıl, dedi; Hudanıng silini əhalə kiliwatməsli üçün, Uning ixioşa kaxila kilmisila, qünki U menin bilən billidur» dedi. **22** Lekin Yosiya uning bilən ərəfələr xəhirdən yanmadi, əksinə əzini nikəbləp uningoşa jəng kiləjili qıktı; u Hudanıng Nəkənəng wastisi bilən eytən gepigə əkulək salmay, Məğiddə tülənglikləkili kiliş Nəko bilən tutuxtı. **23** Okyaqlar Yosiya padixahı oğala etüp uningoşa [tagħküzdi]; padixah hizmətkarlırioşa: — Mən eojar yarılardım, meni elip ketinglər, dedi. **24** Uning hizmətkarlıri uni jəng harwisiđin yelop qıxırıp, uning ikkinçi jəng harwisiđa yatkużup Yerusalemə oğala elip mengiwidi, u xu yərdə padixahıng tapilioşunu boyiqə, kahinlər əz ornida turdu, Lawiylar mu əzilərinin newət-guruppa tərtipi boyiqə turuxti. **11** Lawiylar etüp ketix həytioşa ataloğan əzilərini boozuzlidi; kahinlər ularning kolidin qanı elip kurbangahə səpti wə xuning bilən bir wakıttı Lawiylar kurbanlıq, malning terisini soydi. **12** Keydürmə kurbanlıqla sunulidioğan mallarnı bolsa, ular həlk-pukralar oğala wəkil boloğan jəmatlər boyiqə həlkə wələp berip, ularni Musanıng kitabida yezilojniqo muwapik, Pərvərdigar oğala sunuxka təyyarlıdı. Sunulidioğan buklarınımı sunundak kıldı. **13** Andin bəlgilimə boyiqə ular etüp ketix həytioşa ataloğan kəzə-eqkilərni ofka çaklap kawap kıldı; baxka kurbanlıqlardın kaloğan, yəni Hudaşa ataloğan kisimlarnı kazanda, dangkanda yaki dasta pixurup tezdir həlk-pukralar oğala üləxtürüp bərdi; **14** xuningdin keyin əzilər boyiqə wə kahinlər oğala kurbanlıqlardın təyyarlıdı, qünki kahinlər, yəni Hərəunning əwlədlərini kəq kırğıçı əzilər boyiqə wə maylarnı keydürük bilən aldırıbas bolup kətənədi; xunga Lawiylar əzilər boyiqə wə kahinlər boloğan Hərəunning əwlədliriojumu kurbanlıqlardın [geç] təyyarlap koyuxtı. **15** Nawənəqəməqilər, yəni Asafning əwlədləri Dawut, Asaf, Həman wə [Dawut] padixahıng aldin kərgüçisi Yədutunning tapxurukı boyiqə əz orunlırıda turuxti; dərəwazıwənlər hərkəysisi əz dərvazisi aldida turdi; ularning ix ornidin ajrixining hajiti bolmadi, qünki ularning kerindaxlıri boloğan

əldi. U ata-bowlirining kəbristanlıqıqa dəpnə kılindi; bilən kaldiyılerning padixahını ularcqə hujumoja seliwidı, barlıq Yəhədu wə Yerusalem dikilər Yosiyaçşa təziyə padixah ularning mukəddəs eyidə yaxlırını kılıqlıdı; tutuxti. **25** Yərimiya [pəyərəmbər] Yosiya tıqün mərsiya kız-yigitlər, kerilar, bexi akarəjanlar ojaq həq iq aqrıtip okudu; nəqəmə-nawaqı ər-ayallarning həmmisi taki olturmay, həmmini eltürüwətti; [Huda] bularning bügüngiqə Yosiyani təriplər mərsiya okup kəlməktə; u həmmisini [Kaldıya] padixahının kolıq tapxurdi. **18** ix Israildə bəlgilimigə aylandı. Mana bular «mərsiyeler» Kaldıya padixahı Hudanıg eyidiki qong-kıqık deməy, degeñ kitabqə pütülgəndür. **26** Yosyanıng kalıqan ixları, uning Pərvərdigarning Təwrat kitabida yeziłanlıriqə aqəxən yahxi əməllili, **27** kiloqlanlıri baxtin-ahriqıqə həmmisi «Yəhədu wə Israel padixahlırinin Tarih-Təzkiriliri» degen kitabta pütülgəndür.

36 [Yəhədu] zeminidiki həlk Yosyanıng oqlı Yəhoahätzni tallap, Yerusalemda atisining ornıqə padixah kılıp tikildi. **2** Yəhoahätz tahtkə qıkkən qeojıda yigirmə üq yaxta idi; u Yerusalemda üq ay səltənət kıldı. **3** Misir padixahı uni Yerusalemda padixahlıktın bikar kıldı wə Yəhədu zeminiqə bir yüz talant kümüx, bir talant altun jərimanə koydi. **4** Andin Misir padixahı Yəhoahätzning ornıqə uning inisi Eliakimni Yəhədu bilən Yerusalem üstigə padixah kılıp, uning ismini Yəhoakimoja eżgərtti; andin Nəko inisi Yəhoahätzni Misiroja elip kətti. **5** Yəhoakim təhtkə qıkkən qeojıda yigirmə bəx yaxta bolup, u Yerusalemda on bir yıl səltənət kıldı; u Pərvərdigar Hudasining nəziridə rəzil boloquenti kıldı. **6** Babil padixahı Nebokadnəsar uningoja hujum kılıqli qıçıq, uni mis zənjir bilən baqlap Babiloja elip kətti. **7** Nebukadnəsar yənə Pərvərdigar eyidiki bir kısım əswab-buyumlarnı Babiloja apırıp, əzinin Babildiki buthanisoja koydi. **8** Yəhoakimning kalıqan ixları, uning yirginqlik ixları, uningdiki əyiblər bolsa mana, «Israil wə Yəhədu padixahlırinin tarih-təzkiriliri» degen kitabta pütülgəndür. Uning oqlı Yəhoakin uning ornıqə padixah boldi. **9** Yəhoakin tahtkə qıkkən qeojıda on səkkiz yaxta bolup, u Yerusalemda üq ay on kün səltənət kıldı; u Pərvərdigarning nəziridə rəzil boloquenti kıldı. **10** Yengi yil etkəndə, Nebokadnəsar adəm əwətip Yəhoakimni Pərvərdigar eyidiki esil buyumlarnı birləşdirip, Yəhoakimning taqısı Zədəkiyani Yəhədu wə Yerusalem üstigə padixah kılıp tikildi. **11** Zədəkiya təhtkə qıkkən qeojıda yigirmə bir yaxta bolup, Yerusalemda on bir yıl səltənət kıldı; **12** u Pərvərdigarning nəziridə rəzil boloquenti kıldı; Yərəmiya pəyərəmbər uningoja Pərvərdigarning sezlərini yətküzən bolsimu, u Yərəmiyanıqaldıda ezini təwən kilmidi; **13** u əzini Hudanıg namida [bekinix] kəsimini iqtüzən Nebokadnəsardin yüz əridi; boynunu qattık kılıp, Israilning Hudasi Pərvərdigar ojaq towa kılıp yenixka kənglini jahil kıldı. **14** Uning üstigə, kahinlarning barlıq baxlırı bilən həlkinqıng həmmisi yat əlliklarning həmma yirginqlik ixlirini dorap, asiyliklirini axurdi; ular Pərvərdigar Yerusalemda Əzığə atap mukəddəs kilojan eyni bulojiwətti. **15** Ularning ata-bowlirining Hudasi boloquent Pərvərdigar Əz halkığa wə turalojsioja iqını aqrıtkəqka, tang səhərdə ornidin turup elqilirini əwətip ularını izqıl agaqlandurup turdu. **16** Birak ular Hudanıg əlqilirini mazaq kılıp, söz-kalamlırını mənsitməytti, pəyərəmbərlirini zanglıq kılatti; ahir berip Pərvərdigarning kəhri ərləp, kutkuzojili bolmaydıcıjan dərijidə həlkinqıng üstigə qüxti. **17** Pərvərdigar xuning

Kaldıya padixahı Hudanıg eyidiki qong-kıqık deməy, barlıq kaqə-buyumlarnı, xundakla Pərvərdigar eyidiki həzinilərni, xuningdək padixahının wa əməldarlırinin həzinilərini koymay, Babiloja elip kətti. **19** Kaldıylor Hudanıg eyini kəydürüwətti, Yerusalemning sepilini qekiyətti, xəhərdiki həmmə orda-korqanlar ojaq kəydi, Yerusalem dikilər kəydi. **20** Kılıqıtın aman kalıqanlarning həmmisini [Kaldıya padixahı] Babiloja tutkun kılıp əkətti; ular taki Pars padixahlıkinin səltənitikiqə Babil padixahı wə əwladlırinin küllükida bolup turdu. **21** Bularning həmmisi Pərvərdigarning Yərəmiyanıqastisi bilən [aldın] eytkən [lagah] sözü ixka axurulux tıqın boldi. Xuning bilən zemin eziqə tegixlik xabat künlirigə müyəssər boldi; qünki zemin yətmix yil toxkuqə harabiliktə turup «xabat tutup» dəm elip rahətləndi.

Əzra

1 Pars padixahı Körəxninq birinqi yili, Pərvərdigarning Yərəmianing aqzi arkılık eytkan səzi əməlgə axurulup, Pərvərdigarning Pars padixahı Körəxninq rohini kozojixi bilən pütün padixahlıkı təwəsidiə u mundak bir jakarnamə qıvardı, xundakla uni yazma kılıp püküp: — **2** «Pars padixahı Körəx mundak dəydu: — Asmanlarning Hudasi Pərvərdigar yər yüzdikli barlıq padixahlıklarning igidarçılıkını manga bərdi; u xundakla meni Yəhuda zeminiqə jaylaxkan Yerusalemda Əzığə bir ey selixkə buyrudi. **3** Xuning üçün aranglarda Hudaninq həlkə bolqanlardın hərkəsinglərənən bolsa, uning Hudası [Pərvərdigar] uning bilən billə boloqay, u Yəhuda zeminiidiki Yerusalemə qıksun, Israilning Hudası Pərvərdigarning eyini salsun! U bolsa Hudadur, makanı Yerusalemididur! **4** [Sürgünlükə] kalçon həlkə kəyərlərdə makamlaxkan bolsa, [u Yerusalemə qıksun]; xu yərdiki adəmlər ularoq altun, kümüx, mal-mülük, qarpaylarnı təminləp yardım barsun wa xuningdak Yerusalemda jaylaxkan Hudanıng xu eyi üçün halis hədiyələrni təkdim kilsün» — dedi. **5** Xuning bilən Yəhuda wa Binyamindiki kəbılə baxlıqları, kahinlar, Lawiyalar, xundakla Huda təripidin rohı kozojitilən barlıq həlkə orunlridin kopup Yerusalemidiki Pərvərdigarning eyini [yengiwaxtin] selixkə berixkə təyyarlandı. **6** Ətraptiki kixilərniň həmmisi kümüx qaqa-kuqa, altun, mal-mülük, qarpaylar wə kimmət bahalıq buyumlar bilən ularni kollap kuvvətlidi, buningdin baxka sunulidiojan hərəhil ihtiyariy hədiyə-kurbanlık süpitidə hərəhil swoqatlarına təkdim kıldı. **7** Padixah, Körəx Pərvərdigarning eyidiki qaqa-kuqilirinimü, yanı ilgiri Nebokadnəsar Yerusalemidin əkilip ez ilahining buthanisioja koyup koyojan qaqa-kuqilarnimu elip qıktı. **8** Pars padixahı Körəx həzina begi Mitrədatnati buyrup bu qaqa-kuqilarnı aldurup qıktı; Mitrədat xularni Yəhudanıng əmiri Xəbzərəjə sanı boyıqə sanap tapxurup bərdi. **9** Qaqa-kuqilarning sanı mundak: — altun das ottuz, kümüx das ming, piqak yigirmə tokkuz, **10** altun piyalə ottuz, bir-birigə ohxax bolğan kümüx piyalə tət yüz on; baxka qaqa-kuqilar bir ming. **11** Barlıq altun-kümüx qaqa-kuqa, bəx ming tət yüz. Sürgün kılınojan həlkə Babilindı Yerusalemə qısa elip kelingən qaqoda, Xəbzərəjə bu qaqa-kuqilarning həmmisini elip kəlgənidi.

2 Təwəndikilər Nebokadnəsar təripidin Babiloqa sürgün kılınojan [Yəhudija] əlkisidikilərdin, ularning əvladlıri kätip keli, Yerusalem wa Yəhudiyəgə qıkıp, hərbiri ez xəhirliriga katkənlər: — **2** — ular Zərubəbəl, Yəxua, Nəhəmiya, Seraya, Rəilaya, Mordikay, Bilxan, Mispar, Bigway, Rəhəm wə Baanahlar bilən billə kätip kəldi. Əmdi Israil həlkining iqidiki ərkəklərning sanı təwəndikiqə: — **3** Paroxning əvladlıri ikki ming bir yüz yətmix ikki kixi; **4** Xəfatiyaning əvladlıri üç yüz yətmix ikki kixi; **5** Arahning əvladlıri yətə yüz yətmix bəx kixi; **6** Pahat-Moabning əvladlıri, yanı Yəxua bilən Yoabning əvladlıri ikki ming sekkez yüz on ikki kixi; **7** Elamning əvladlıri bir ming ikki yüz əllik tət kixi; **8** Zattuning əvladlıri tokkuz yüz kırık bəx kixi; **9**

Zakkayning əvladlıri yətə yüz atmix kixi; **10** Banining əvladlıri altə yüz kırık ikki kixi; **11** Bibayning əvladlıri altə yüz yigirmə üç kixi; **12** Azgadning əvladlıri ikki yüz yigirmə ikki kixi; **13** Adonikanming əvladlıri altə yüz atmix altə kixi; **14** Bigwayning əvladlıri ikki ming əllik altə kixi; **15** Adinning əvladlıri tət yüz əllik tət kixi; **16** Həzəkalyanıng jəmətidin bolğan Aterninq əvladlıri tokşan sekkez kixi; **17** Bizayning əvladlıri üç yüz yigirmə üç kixi; **18** Yorahning əvladlıri bir yüz on ikki kixi; **19** Haxumning əvladlıri ikki yüz yigirmə üç kixi; **20** Gibbarning əvladlıri tokşan bəx kixi; **21** Bəyt-Ləhəmliklər bir yüz yigirmə üç kixi; **22** Nitofaliklər əllik altə kixi; **23** Anatotluklar bir yüz yigirmə sekkez kixi; **24** Azmwətliklər kırıq ikki kixi; **25** Kiriat-Arimliklər, Kəfirahlıklar wə Bəərotluklar bolup jəməy yətə yüz kırıq üç kixi; **26** Ramahlıklar bilən Gebalıklar jəməy altə yüz yigirmə bir kixi; **27** Mikmaxlıklar bir yüz yigirmə ikki kixi; **28** Bəyt-Əlliliklər bilən ayılıklar jəməy ikki yüz yigirmə üç kixi; **29** Neboliklər əllik ikki kixi; **30** Magibinxning əvladlıri bir yüz əllik altə kixi; **31** ikkinçi bir Elamning əvladlıri bir ming ikki yüz əllik tət kixi; **32** Hərimning əvladlıri üç yüz yigirmə kixi; **33** Lod, Hədidi wə Ononing əvladlıri jəməy yətə yüz yigirmə bəx kixi; **34** Yeriholuklar üç yüz kırıq bəx kixi; **35** Sinaahninq əvladlıri üç ming altə yüz ottuz kixi. **36** Kahinlarning sanı təwəndikiqə: — Yəxua jəmətidiki Yədayanıng əvladlıri tokkuz yüz yətmix üç kixi; **37** Immərninq əvladlıri bir ming əllik ikki kixi; **38** Paxhurning əvladlıri bir ming ikki yüz kırıq yətə kixi; **39** Hərimning əvladlıri bir ming on yətə kixi. **40** Lawiyalarning sanı təwəndikiqə: — Hodawianing əvladlıridin, yanı Yəxua bilən Kadmiyelning əvladlıri yətmix tət kixi; **41** Əzələkəxlərdin: — Asafning əvladlıri bir yüz yigirmə sekkez kixi. **42** Dərwaziwənlərinə nəslidin: — Xallunning əvladlıri, Aterninq əvladlıri, Talmonning əvladlıri, Akkubning əvladlıri, Hatifanıng əvladlıri bilən Xobayning əvladlıri jəməy bir yüz ottuz tokkuz kixi. **43** İbadəthana hizmatkarlıri təwəndikiqə: — Zihanıng əvladlıri, Hasufanıng əvladlıri, Tabbaotning əvladlıri, **44** Kirosnıng əvladlıri, Siyahaning əvladlıri, Padonning əvladlıri, **45** Libanahnıng əvladlıri, Həqabahning əvladlıri, Akkubning əvladlıri, **46** Həqabning əvladlıri, Xamlayning əvladlıri, Hənanıng əvladlıri, **47** Giddəlnıng əvladlıri, Gəhərning əvladlıri, Reayahning əvladlıri, **48** Rəzinning əvladlıri, Nikodanıng əvladlıri, Gazzamıng əvladlıri, **49** Uzzanıng əvladlıri, Pasiyıning əvladlıri, Bisayıning əvladlıri, **50** Asnahıning əvladlıri, Maunınnıng əvladlıri, Nəfüssınnıng əvladlıri, **51** Bakbukning əvladlıri, Hakufanıng əvladlıri, Harhurnıng əvladlıri, **52** Bazlutning əvladlıri, Məhədanıng əvladlıri, Harxanıng əvladlıri, **53** Barkosnıng əvladlıri, Siseranıng əvladlıri, Temahıning əvladlıri, **54** Nəzıyanıng əvladlıri bilən Hatifanıng əvladlıri. **55** Sulaymannıng hizmatkarlırinin əvladırırinin sanı təwəndikiqə: — Sotayıning əvladlıri, Sofaretnıng əvladlıri, Pirudanıng əvladlıri, **56** Yaalalıning əvladlıri, Darkonning əvladlıri, Giddəlnıng əvladlıri, **57** Xəfətiyanıng əvladlıri, Hattilıning əvladlıri, Poqərət-Həzzibaimınnıng əvladlıri bilən amining əvladlıri. **58** İbadəthana hizmatkarlıri wə Sulaymannıng hizmatkarlı bolqanlarning əvladlıri jəməy

üq yüz töksən ikki kixi. **59** Təwəndiki kixilər Təl-Meləh, ayda Xealtıyəlning oqlı Zərubbabəl, Yozadakning oqlı Təl-Harxa, Kerub, Addan wə Immərdin kəlgən bolsimu, Yəxua wə ularning kahin wə Lawiy kərindaxliniring lekin ular ezlirining ata jəmətinin yaki nəsəbining Israil əldisi, xuningdək sürgünlükten əytipli Yerusalemənə adimi iñənlilikini ispatlap beralımdı. **60** Bular Delayanıng kəlgənlərning həmmisi küruluxta ix baxlıdı; ular yənə əwlədləri, Tobiyanıng əwlədləri wə Nikodanıng əwlədləri yigirma yaxtin axkan Lawiyaları Pərvərdigarning bolup, jəməy altə yüz ellik ikki kixi; **61** kahinlarning eyini selix küruluxią nazarətqılılkə koydı. **9** Yəxua əwlədləri işqə Habayaniŋ əwlədləri, Kozning əwlədləri wə uning oqulları həm kərindaxlırlı, Kadniyəl bilən bilən Barzillayning əwlədləri bar idi; Barzillay Gileadlı uning oqulları, yəni Yəhəudanıng əwlədləri Hudanıng Barzillayning bir kizini aloqaqka ularning eti bilən əyidə ixleydiqan ixqılları nazarət kılıxka bir niyəttə ataloqanıdi. **62** Bular jəmətinin nəsəbnamisini izdəp atlandı; Hənadadın oqulları, ularning oqullırımı wə tapalımdı; xunga ular «napak» hesablıniq kahinliktin kərindax Lawiyaları yاردəmləxti. **10** Tamqılar kəlduruldu. **63** Waliy ularqa: — Uriñ wə tummingsı Pərvərdigarning eyiga ul salidiqan qəqədə kahinlər has kətürögüni kahin arımızda hizmətə bolouqə «əng kiyimlərini kiyip, kanayırlını qelip, Asafning əwlədləri mukəddəs yiməkkılıklar»gə eojiz təkfüzməysilər, dedi. **64** Pütün jamaət jəməy kırık ikki ming üq yüz atmix kətar səp bolup turozuzldı; ular Dawut bəlgiligən kixi; **65** buningdin baxka ularning yənə yəttə ming kərsətmilər boyiqə Pərvərdigaroja Həmdusana okuxtı. üq yüz ottuz yəttə kül-dediki bar idi; yənə ikki yüz **11** Ular Pərvərdigaroja atap Əzra: — «Pərvərdigär ər-ayal oqəzəlcisi bar idi. **66** Ularning yəttə yüz ottuz mehribandır, uning Israiloja bolouan mehîr-muhabbiti altə eti, ikki yüz kırık bəx keşqiri, **67** tet yüz ottuz mənggüllüktr» dəp həndusana wə rəhmət-təxəkkür bəx tegisi wə alta ming yəttə yüz yigirma exiki bar eytixti. Bu qəqədə Pərvərdigarning eyininq uli selinip idi. **68** Jəmat kattiwaxlıridin bəziləri Yerusalemənə wə bolouqqa, halayık Pərvərdigarnı mədhiyiləp towlap Pərvərdigarning eyiga kəlgən qəqədə, Hudanıng xu eyi təntənə kılıxtı. **12** Lekin kahinlərin, Lawiyardın wə əslı orniqə yengiwaxtin selinixi üçün qin kenglidin jəmat baxlıklıridin nuroqunları, yəni əslidə ilgiriki eyni sowqatları təkđim kıldı. **69** Ular ezlirining kürbiqə kərgən nuroqun kəri adəmlər kəz aldida selinəqan bu karap kürulux həzinisigə atmix bir ming darik altun, eyning uliqə karap, ün selip yioqlap ketixti; nuroqun bəx ming mina kümüx wə yüz kür kahin toni təkđim baxka kixilər huxal bolup təntənə kılıp towlaştı; **13** wə kıldı. **70** Xuningdin keyin kahinlər, Lawiyalar wə bir kisim həlk, hətta kimlərning təntənə kılıxiwatqanlıq bilən həlk koxulup, oqəzəlkələr, dərvəziwənlər, ibadəthana həmkərlerin qeydiyi kürbiqə kərgən nuroqun kəri adəmlər kəz aldida selinəqan bu həmkərkarlıri ez xəhərlirigə makanlaştı; kəlojan Israil jamaət təntənə kılıp kəttik towlaştı; wə bu awaz yırak-həlkinqin həmmisi ez xəhərlirigə makanlaştı.

3 Israil həlkəi hərkəyəsi ez xəhərliridə makanlaştı; **4** Yəhəuda wə Binyamindiki rəkiblər sürgünlükten yəttinqi ayqa kəlgəndə, həlk bir adəmdək bolup kəydiplər kəlgənlər Israilning Hudasi Pərvərdigaroja Yerusalemənə yioqlıdı. **2** Yozadakning oqlı Yəxua bilən atap eyni yengiwaxtin salmakqıkən, deqən gəpni anglap, uning kahin kərindaxlırlı, Xealtıyəlning oqlı Zərubbabəl 2 Zərubbabəl wə jəmat baxlıkları bilən kərüküp: — Biz wə uning kərindaxliniring həmmisi orunləridin silər bilən billsə salayılı; qənki bizmə silərgə ohxaxla kopup, Hudanıng adımı Musa pütkən kənun kitabida silərning Hudayinglarnı izləp, bizni bu yərgə əkalgən pütülgini dək Pərvərdigaroja kəydürmə kürbanlık sunux Asuriya padixaḥı Esar-Həddonning künliridin tartıp üçün Israilning Hudasininə kürbəngahını selixkə uningoja kürbanlık sunup keliwatiımız, deyixti. **3** kirixti. **3** Gərqə ular xu yərlik həlkələrinin körkəsimi, Ləkin Zərubbabəl, Yəxua bilən Israilning baxka jəmat lekin kürbəngahı əslidiki uli əstigə selip, uninguđa baxlıklırları ularqa: — Hudayimizoja ey selixta silərning Pərvərdigaroja atap əstigənlək wə kağılık kəydürmə bizi bilən heqkəndak alağəngər yok; bəlkı Pars padixaḥı kürbanlık etküzünxə kirixti. **4** Ular yənə [mukəddəs kənunda] pütülgini boyiqə «kəpilər heyti»ni etküzünp, Kərəbəx bizgə buyruqəndək, pəkət biz ezipimizla Israilning hər künə bəlgiləngən tələpkə muwapik san boyiqə künlik kəydürmə kürbanlıkları, xuningdək hərbir kixinəgə bilən kəryixip, kürulux nixanını buzxuğa urunup turdu. kənglidin Pərvərdigaroja atap sunidiojan iňtiyariy **6** Ahəxwerox tsəhifə qılıqan daşlaşkı wakitlərdə ular kürbanlıklarını sunup turdu. **6** Xundak kılıp ular uningoja Yəhəudiyə wə Yerusalem əhalisi üstidin bir yəttinqi ayning birinqi künidin baxlap, kəydürmə ərznamə yazdı. **7** Xuningdək Artahxaxta künliridə kürbanlıkları Pərvərdigaroja atap sunuxka baxlıdı; Bixlam, Mitriddat, Tabəəl wə ularning kələqan xərikirrimə lekin Pərvərdigarning eyininq uli tehi selinəndi. **7** Ular Pars padixaḥı Artahxaxtaqə aramıy tilidə bir ərz taxqılar bilən yaqıqqılar ola pul tapxurdi wə xundakla hetini yazdı; hət aramıy tilidən tərjime kılındı. **8** Waliy Pars padixaḥı Kərəxning ijaziti bilən Zidonluklar bilən Rəhəm bilən katip begi Ximxay padixaḥı Artahxaxtaqə Turluklar ola kədir yaqıqını Liwandin [Ottura] dengiz Yerusalem əstidin təwəndikidək ərznamə yazdı: — arkılık, Yoppa ola əkəldürük üçün yimək-iqmək wə **9** «Məzkur məktupni yazoqlanlardın, waliy Rəhəm, zəytun meyini təminlidi. **8** Jamaət Yerusaleməndəki katip begi Ximxay wə ularning baxka həmrəhləri Hudanıng eyiga kəlgəndin keyin ikkinqi yili ikkinqi bolouan sorakçılar, mupəttixlər, mənsəpdarlar, katiplar,

Arkılıklar, Babilliklar, Xuxanlıklar, yəni Elamıylar wə Yozadakning oqlı Yəxua kəpup Yerusalemdiki 10 wə uluq janabiy Osnappar Samariya xəhirişə wə Hudanıng əyini yengiwaxtin selixkə baxlıdı; Hudanıng [əfrat] dəryanıng muxu təripidiki baxka yərlərgə pəyojəmbərləri ular bilən billə bolup ularqa yardım orunlaxturoğan aħalimu bar 11 (mana bu ularning bərdi. 3 Xu qəođda Dəryanıng əqrəb təripining bax padixaħka yazojan hetininq keqürüləmisi) – ezlirininq waliysi Tattinay bilən Xetar-Bozñay həm ularning dəryanıng muxu təripidiki hizmətkarlıridən padixaħ həmrəhlili ularning yenioja kelip: «Kim silərgə bu alılıri Artahxataqə salam! 12 Padixaħ aliyliriga əyni yengiwaxtin selixkə, bu kəruluxni püttürükə məlum bolsunki, əzliri tərəptin biz tərəpkə kəlgən buyruk bərdi?» dəp soridi. 4 Ular yəna: «Bu kəruluxka Yəħudiyalar Yerusalemoja kelixti; ular axu asiy wə məs'uloloqulıqarning ismi nəmə?» dəp soridi. 5 Lekin sesik xəħerni kuruwatidu, ulini yasap püttürdi, Hudanıng nəziri Yaħuda aksakkalliruning üstdə idi, xunga sepiłni yasap qıktı wə sepiłning ullırını bir-biriga bax waliq katarlıklar padixaħ Dariuska malum kılouq, ulap yasawatidu. 13 Əmdi uluq padixaħ aliyliriga xundakla uningdin bu həkta birər jawab yarlıq kelgħiça xu məlumoloqayki, mubada bu xəħer onglansa, ularning kərulux ixini tosmidi. 6 Dəryanıng əqrəb sepil pütküülsə, ular baj tapxurmaydiojan, olpan təripining waliysi Tattinay bilən Xetar-Bozñay həm telimaydiojan wə parak tapxurmaydiojan boluwalidu, ularning həmrəhlili, yəni Dəryanıng əqrəb təripidiki bundak ketiwersə padixaħlarning həzinisiga səzsiz afarsaklıklär padixaħ Dariuska hət əwətti; hətning ziyan bolidu. 14 Biz ordining tuzini yep turup, keqürüləmisi mana təwəndikidək: 7 Ular padixaħka padixaħimizning bundak bihermet kılıniçiqa karap əwətken malumattu mundak deyilgən: «Darius aliylirioja turuximizoja kət'iy tooqra kəlməydu, xu səwəbtin qongkur aman-esenlik bolοqay! 8 Padixaħimizoja padixaħimizoja məlum kılıxka jür'at kıldıq. 15 Xuning xu ix yetip məlum bolsunki, biz Yəħudiyaga, uluq üçün [aliylirining] ata-bowlirininq tarihnamisini Hudanıng əyigə berip kerdukkı, xu ey yoqan taxlar bilən sürüşte kılıxlırını təxəbbus kılımiz; sili tarihnamidin yasiliyatidu, tamliroja limlar etküzütlip selinmakta; bu xəħerning əħħwalini bilip, uning padixaħlarojumu, bu kərulux tez sürrättə ongxuluk elip berilwietyiptu. hərkəysi elkilərgimü ziyān yətküzüp kəlgən asiy bir 9 Andin biz u yərdiki aksakkallardin: — Kim silərgə xəħer iċ-kanlikini, kədimdin tartip bu xəħerdikilar bu əyni selixkə, bu kəruluxni püttürükə buyruk aqđurmiquqlik teriojanlıkları bilgaya; dəl xu səwəbtin bərdi? — dəp soriduk. 10 Wə aliylirioja məlum bolsun bu xəħer wəyrən kılınojanidi. 16 Xunga biz aliylirioja üçün ularning isimlərini soriduk, xuningdək ularning xuni ukturmakqmizki, ağor bu xəħer kərulsa, sepiłli baxlıklırining isimlərini püttüp hatiriliməkqi iduk. 11 pütküülsə, undakta silinen dəryanıng muxu təripidiki Ular bizgə: «Biz asman-zeminning Hudasining kulları, yərlərgə heqkandak igidärqılıkları bolmay kalidu». biz hazır buningdin uzun yillar ilgiri selinoran əyni 17 Padixaħ mundak jawab yollidi: — «Waliy Rəħum, yengiwaxtin seliwaitim. Muxu əyni aslida Israilning təripidiki baxka yərlərədə turuxluq həmrəhlirinqlərə asmandıku Hudanıng əzizipini kəltürüp koyojaqka, Huda salam! 18 Silarning bizgə yazojan arz hetinglar mening uluq bir padixaħi saldurojanı. 12 Lekin ata-bowlirimiz təripidiki baxka yərlərədə turuxluq həmrəhlirinqlərə əzizipini kəltürüp koyojaqka, Huda salam! 19 Taħkürüp kəruxni ularını Kaldyeliq Babil padixaħi Neboğadnəsarınning alındımda enik kılıp okup berildi. 20 Taħkürüp kəruxni koliqa tapxuroqan; u bu əyni qakturuwetip, həlkni buyruwidim, bu xəħerning dərwəkə kədimdin tartip Babilqa tutkun kılıp əkətken. 13 Lekin Babil padixaħi padixaħlaroja kərxi qikip isyan kozojiqan, xəħerda Koraħxning birinqi yili padixaħ Koraħ Hudanıng bu daim asiylik-kozojilang kettürtütxaq ixlarning bolup əyini yengiwaxtin selixkə yarlıq qübürgən. 14 Wə kəlgənlikli məlum boldi. 21 İlgiriki wakħitlarda kudratlık Neboğadnəsar Yerusalemdiki bu ibadəthanidin elip Babil padixaħlar Yerusalemoja həkümranlıq kılıp, Dəryanıng buthanisoja apirip koyojaq Hudanıng əyidiki altunkümük qaqa-kuqılarnımı padixaħ Koraħ ularnı Babil ixtin toħtittinglar, mandin baxka yarlıq qüxtürüləmigüq, uningoja: — Bu qaqa-kuqılarnı elip ularnı Yerusalemdiki bu xəħerni yengiwaxtin kuruq qikixka bolmaydiojanlıku ibadəthanioja apirip koyojaq; Hudanıng eyi əsli jayioja ukturunqlar. 22 Bu ixni ada kilməy keliçtin pohas yengiwaxtin selinsin, dəp buyruqan. 16 Andin xu bolunqlar; padixaħlaroja ziyān kəltüridiojan apət Xəxbazar degen kixi kılıp, Yerusalemdiki Hudanıng nemixka kūqiyiweridikən?». 23 Padixaħ Artahxaxtanıng əyigə ul saloqan; ənə xu wakħittin baxlap həzirōqiqə yarlıkininq keqürüləmisi Rəħumoj, katip begi Ximxay yasiliyatidu, tehi pütmidi» dəp jawap bardi. 17 Əmdi həm ularning həmrəhlirioja okup berilixi bilənla, ular yəni alman-talman Yerusalemdiki Yəħudalararning kəxioja qikip, hərbiy kūq ixlitip, ularnı ixni toħtitixka mağbur kıldı. 24 Xuning bilən Yerusalemdiki Hudanıng əyidiki ixlar toħtid; ix taki Pars padixaħi Darius təħtka qikip ikkinqi yiliojqa toħtaqılık kaldı.

5 Bu qəođda pəyojəmbərlər, yəni Haġag pəyojəmbə bilən İddoning oqlı Zekariya pəyojəmbə Yəħudiya wə Yerusalemdiki Yəħudiyalaroja bexarət berixka baxlıdı; ular Israilning Hudasining namida ularoja bexarət berixti. 2 Xuning bilən Xealtıyəlnıng oqlı Zərubbabəl

6 Andin padixaħ Darius Babildiki dəlet-baylıklar saklanoqan «Arhiplar əyi»ni taħkürüp qikixka yarlıkları qübürgə. 2 Media elkijsidiki Ahmeta kəl-əsidiñ bir oram kəożəz tepildi, uningda mundak bir hatira

pütlögən: 3 «Padixaḥ Körəxning birinci yili, padixaḥ on ikki tekini sundı. 18 Ular yənə Yerusalemidiki Körəx Yerusalemidiki Hudanıng əyigə dair mundak bir Hudanıng ibadət-hizmitini etəxkə, Musanıng kitabida yarlıq qüxrüdü: — «Kurbanlıq sunuludiojan orun bolux yezilinqini boyiqə, kahınlarnı eż nəwiti boyiqə, Lawiyarlarnı üçün bu ey yengiwaxtin selinsun; ulı puhta selinsun, guruppları boyiqə turquzdu. 19 Birinci ayning on əynıng egizlikli atmix gəz, kənglikli atmix gəz bolsun. 4 Üq tətinqi künüm sürgünlüktni kəytip kəlgənlər «etüp ketix kəwət yooqan tax, bir kəwət yengi yaqaq bilən selinsun, həyti»ni etküzdi. 20 Qünki kahınlar wə Lawiyalar barlıq hirajət padixaḥlıq hazırlısından qıkım qılınsun, bir niyet bilən birlikdə paklinix rəsimlərini etküzüp, 5 əslidə Nebokadnəsər Yerusalemidiki ibadəthanidin elip Babilə apırıp koyojan, Hudanıng əyidiki altun həmmisi kümük kəqəqlarırlarıñ həmmisi kəyturup kelinip, əslidə Nebokadnəsər Yerusalemidiki ibadəthaniça kəytidin yətküzülüp, 6 [Dariustin yarlıq qüxrütlüp]: — «Xunga, i Dəryanıng xu təripining bax waliysi Tattinay wə Xetar-Boznay həm silərning həmrəhlirinqlər, yəni Dəryanıng xu təripidiki afarsaklıqlar, əmdi silər u yərdin neri ketinglər! 7 Hudanıng əyinining kərələxi bilən karinglər bolmuşsun; Yəhədüylərlarning bax waliysi bilən Yəhədüylərlarning aksakallırının Hudanıng bu əyini əslidiki orniço selixioja yol koyungular. 8 Xuningdək mən Hudanıng bu əyinining seliniçi üçün Yəhədülərlarning aksakallırı tooruluk silərgə buyruk qüxrüdumki: — Dəryanıng oğerb təripidin, padixaḥlıq həzinisiga tapxuruluojan baj kirimidin silar keqiktürməy xu adəmlərgə toluk hirajət ajritip beringlər, kurulux həq tohtap kalmışın. 9 Ular oja nemə kerək bolsa, jümlidin asmandıki Hudaqə kəydürmə kurbanlıq sunuxka, məyli ərkək torpaq bolsun, koqkar yaki kozılar bolsimu, xular berilsun; yəna Yerusalemidiki kahınlarning bəlgiliginə boyiqə buqday, tuz, xarab yaki zəytn maylar bolsun xularning birimən kəm kılınmay, hər künü təmin etip turulsun. 10 Xuning bilən ular asmandıki Hudaqə huxbuq kurbanlıqları kəltürüp, padixaḥka wə padixaḥning əwlədlirioja uzun əmür tilisin. 11 Mən yəna buyruymənki, kimki bu yarlıkni əzgərtəsə, xu kixining əyinining bir tal limi suoruruwelinip tikləngəndin keyin, xu kixi uningoja esip mihiləp koyulsun, eyi əhləthaniça aylanduruwetilsun! 12 Wə Əzining namini xu yərdə kəldurojan Huda muxu Yerusalemidiki əyini əzgartixkə yaki buzuxka kol uzartkan hərkəndək padixaḥ, yaki həlkəni halak kilsən! Men Darius muxu yarlıknı qüxrüdüm, əstiyidlilik bilən baja kəltürülüsün!» deyildi. 13 Andin Dəryanıng oğerb təripining bax waliysi Tattinay, Xetar-Boznay wə ularning həmrəhlirli padixaḥ Dariusning əwətkən yolutoru boyiqə əstiyidlilik bilən xu ixni baja kəltürdi. 14 Yəhədüylərlarning aksakallırı kurułluxurup, Hagay payqəmbar wə İddoning oğlı Zəkəriyanıng bexarat berixləri bilən xu ixta ronak taptı. Ular Israilning Hudasining əmri boyiqə, xundakla Körəx, Darius wə Artahxaxta qatarlıq Pars padixaḥlırinin əmri boyiqə ixləp, eyni yengiwaxtin kuruıp qırix ixini püttürdü. 15 Bu ey Darius padixaḥı saltənitinining altinqi yili, Adar əyinining üçinqi künü pütküzüldi. 16 Israillar — kahınlar, Lawiyalar wə kələşen sürgünlüktni kəytip kəlgən həlkələrinin həmmisi Hudanıng bu əyini uningoja atax murasimini huxal-huramlıq bilən etküzdi. 17 Oynı Hudanıng Əzığə atax murasimida ular yüz torpak, ikki yüz koqkar wə tət yüz kozə sundı həm Israil əkbəllilirinin sanı boyiqə barlıq Israil üçün gunah, kurbanlıq süpitidə

Hudanıng ibadət-hizmitini etəxkə, Musanıng kitabida yelzilinqini boyiqə, kahınlarnı eż nəwiti boyiqə, Lawiyarlarnı üçün bu ey yengiwaxtin selinsun; ulı puhta selinsun, guruppları boyiqə turquzdu. 19 Birinci ayning on əynıng egizlikli atmix gəz, kənglikli atmix gəz bolsun. 4 Üq tətinqi künüm sürgünlüktni kəytip kəlgənlər «etüp ketix kəwət yooqan tax, bir kəwət yengi yaqaq bilən selinsun, həyti»ni etküzdi. 20 Qünki kahınlar wə Lawiyalar barlıq hirajət padixaḥlıq hazırlısından qıkım qılınsun, bir niyet bilən birlikdə paklinix rəsimlərini etküzüp, 5 əslidə Nebokadnəsər Yerusalemidiki ibadəthanidin elip Babilə apırıp koyojan, Hudanıng əyidiki altun həmmisi kümük kəqəqlarırlarıñ həmmisi kəyturup kelinip, əslidə Nebokadnəsər Yerusalemidiki ibadəthaniça kəytidin yətküzülüp, 6 [Dariustin yarlıq qüxrütlüp]: — «Xunga, i Dəryanıng xu təripining bax waliysi Tattinay wə Xetar-Boznay həm silərning həmrəhlirinqlər, yəni Dəryanıng xu təripidiki afarsaklıqlar, əmdi silər u yərdin neri ketinglər! 7 Hudanıng əyinining kərələxi bilən karinglər bolmuşsun; Yəhədüylərlarning bax waliysi bilən Yəhədüylərlarning aksakallırının Hudanıng bu əyini əslidiki orniço selixioja yol koyungular. 8 Xuningdək mən Hudanıng bu əyinining seliniçi üçün Yəhədülərlarning aksakallırı tooruluk silərgə buyruk qüxrüdumki: — Dəryanıng oğerb təripidin, padixaḥlıq həzinisiga tapxuruluojan baj kirimidin silar keqiktürməy xu adəmlərgə toluk hirajət ajritip beringlər, kurulux həq tohtap kalmışın. 9 Ular oja nemə kerək bolsa, jümlidin asmandıki Hudaqə kəydürmə kurbanlıq sunuxka, məyli ərkək torpaq bolsun, koqkar yaki kozılar bolsimu, xular berilsun; yəna Yerusalemidiki kahınlarning bəlgiliginə boyiqə buqday, tuz, xarab yaki zəytn maylar bolsun xularning birimən kəm kılınmay, hər künü təmin etip turulsun. 10 Xuning bilən ular asmandıki Hudaqə huxbuq kurbanlıqları kəltürüp, padixaḥka wə padixaḥning əwlədlirioja uzun əmür tilisin. 11 Mən yəna buyruymənki, kimki bu yarlıkni əzgərtəsə, xu kixining əyinining bir tal limi suoruruwelinip tikləngəndin keyin, xu kixi uningoja esip mihiləp koyulsun, eyi əhləthaniça aylanduruwetilsun! 12 Wə Əzining namini xu yərdə kəldurojan Huda muxu Yerusalemidiki əyini əzgartixkə yaki buzuxka kol uzartkan hərkəndək padixaḥ, yaki həlkəni halak kilsən! Men Darius muxu yarlıknı qüxrüdüm, əstiyidlilik bilən baja kəltürülüsün!» deyildi. 13 Andin Dəryanıng oğerb təripining bax waliysi Tattinay, Xetar-Boznay wə ularning həmrəhlirli padixaḥ Dariusning əwətkən yolutoru boyiqə əstiyidlilik bilən xu ixni baja kəltürdi. 14 Yəhədüylərlarning aksakallırı kurułluxurup, Hagay payqəmbar wə İddoning oğlı Zəkəriyanıng bexarat berixləri bilən xu ixta ronak taptı. Ular Israilning Hudasining əmri boyiqə, xundakla Körəx, Darius wə Artahxaxta qatarlıq Pars padixaḥlırinin əmri boyiqə ixləp, eyni yengiwaxtin kuruıp qırix ixini püttürdü. 15 Bu ey Darius padixaḥı saltənitinining altinqi yili, Adar əyinining üçinqi künü pütküzüldi. 16 Israillar — kahınlar, Lawiyalar wə kələşen sürgünlüktni kəytip kəlgən həlkələrinin həmmisi Hudanıng bu əyini uningoja atax murasimini huxal-huramlıq bilən etküzdi. 17 Oynı Hudanıng Əzığə atax murasimida ular yüz torpak, ikki yüz koqkar wə tət yüz kozə sundı həm Israil əkbəllilirinin sanı boyiqə barlıq Israil üçün gunah, kurbanlıq süpitidə

taڭxىرۇخ-hal soraxqâ əwatiłgənsən. **15** Sən padixaň wa uning məslıhətqılıri ez ihtiysi bilən Israilning Hudasiço sunojan altun-kümüxlərni kətürüp berip uningoja təkdim kıl (uning makani Yerusalemidir); **16** Xuningdak kolung püktül Babil elkisidə kanqılık altun-kümüxlərni tapalisa, xuni həlk wə kahinlər Yerusalemidiki Hudanıng eyığa təkdim kılıxka ez ihtiysi bilən bərgən səwoyatlarqa qoxup aparıojın. **17** Sən bu pullarqa ehtiyatqanlıq bilən kurbanlıklar üçün torpak, koqçar, koza wə koxumqa axlıq hədiyələri həm xarab hədiyələri setiwelip, bularni Yerusalemidiki Hudayininglarning eyidiki kurbangahqâ sunojojn. **18** Kalojan altun-kümüxlərni sən wə jəmətingdikilərgə kəndak kılıx muwapık kərünsə, Hudayininglarning iradisi boyiqə xundak kilinglar. **19** Sening Hudayiningning eyidiki ixlaroja ixlitixkə sanga bərgən kaqa-kuqlarıni Yerusalemidiki Hudanıng aldiçoja koy. **20** Əgar xuningdak sanga Hudayiningning eyidiki kalojan ixlaroja qıkım kılıdıcıqanoja nema hirajət kerak bolsa, sən padixaň həzinisindən elip ixlatkin. **21** Xuning bilən mənki padixaň Artahxaxtandıñ dəryanıng xu oqərb təripidiki barlık, həzinaň bağılıriga xundak buyruk qüriximanki, asmandıki Hudanıng Təwrat-kanunining alimi bolоjan kahin Əzra silərdin nemini taləp kilsa, silə əstayidlilik bilən uning deginidək bejiringlar. **22** Uning alidiojını kümüx yüz talantkiqə, buqday yüz koroqıqə, xarab yüz batkiqə, zayıtun meyi yüz batkiqə bolsun, tuzoja qək koyulmisun. **23** Asmanlardıki Huda nemini əmr kilsa, xu asmanlardıki Hudanıng eyi üçün əstayidlilik bilən bejirlisun; nemixqâ [Hudanıng] oqəzipini padixaň, wə oqızıllırıning padixaňlıkçıja qüixürgüdəkmiş? **24** Biz xunumuň silergə məlum kılımizki, omumun kahinlər, Lawiylar, oqəzəlkəxlər, dərvaziwənlər, ibadəthana hizmətkarları wa Hudanıng bu eyidə hizmat kılıdıcıqlarınarning heqkəysisidin baj, olpan wə parak elixkə bolmaydu. **25** Əmdi sən ey Əzra, Hudayining səndə bolоjan hekmitigə asasən, Dəryanıng xu oqərb təripidə Hudayiningning Təwrat-kanununu bilgən, barlık həlkinqıñ dəwasını sorayıojan, kılıdıcıqan sorakçı wa həkimlərni təyinligin; wə Təwrat-kanununu bilməydiqanlarqa bolsa, ularoja bularnı egingitlər. **26** Hudayiningning kənuniyoja wə padixaňlıkning kənuniyoja riaya kılməydiqanlar bolsa, uning üstündin adalaşılık bilən həküm qırırlısun; u elümgə, yaki sürgüngə yaki mal-mülkini musadire kılıxka wə yaki zindanoja taxlaxka həküm kılinsun». **27** [Əzra mundaq dedi] — Ata-bowlirimizning Hudasi bolоjan Pərvərdigarоja Həmdusana bolоjy! Qünki U padixaňning kənglige, Yerusalemidiki Pərvərdigarning eyini xundak kərkəm bezək niyittini saldı, **28** yənə meni padixaň, wə məslıhətqılıri alıldı həm padixaňlıkning məhətərəm əmirliri alıldı iltipatka erixtiđdi. Pərvərdigar Hudayimming koli mənda bolup, U meni oqəyrat�endürgəqkə, eżüm bilən billə [Yerusalemə] qırixka Israillar iqidin birnəqqə metiwarlarınyiñdi.

əwladlıridir Daniyal, Dawutning əwladlıridin Hattux, **3** Xekaniyaning əwladlıridin, yəni Paroxning əwladlıridin Zəkəriya wə uning bilən nəsəbnamıda tiziñlanıojan ərkəklər jəmiy bir yüz əllik kixi; **4** Paħat-Moabning əwladlıridin Zərahıyahning oqlı Əlyoyinay wə uning bilən billə kaytkan ərkəklər ikki yüz kixi; **5** Xekaniyaning əwladlıridin bolоjan Yaħaziyeñning oqlı wə uning bilən billə kaytkan ərkəklər üç yüz kixi; **6** Adinning əwladlıridin Yotananning oqlı Əħed wə uning bilən billə kaytkan ərkəklər əllik kixi; **7** Elamning əwladlıridin Ataliyanıng oqlı Yəxaya wə uning bilən billə kaytkan ərkəklər yətmix kixi; **8** Xəfatiyaning əwladlıridin Mikailning oqlı Zəbadiya wə uning bilən billə kaytkan ərkəklər səksən kixi; **9** Yoabning əwladlıridin Yəhiyəñning oqlı Obadiya wə uning bilən billə kaytkan ərkəklər ikki yüz on səkkiz kixi; **10** Xelomitning əwladlıridin Yosifyaning oqlı wə uning bilən billə kaytkan ərkəklər bir yüz atmix kixi; **11** Bibayning əwladlıridin Bibayning oqlı Zəkəriya wə uning bilən billə kaytkan ərkəklər yigirmə səkkiz kixi; **12** Azgadning əwladlıridin Hakkatanning oqlı Yoħanān wə uning bilən billə kaytkan ərkəklər bir yüz on kixi; **13** Adonikamning əwladlıridin eng ahirida kaytkanlarning isimli əlifəlat, Yəiyl wə Xemaya bolup, ular bilən billə kaytkan ərkəklər atmix kixi; **14** Bigwayning əwladlıridin Utay bilən Zabbud wə ular bilən billə kaytkan ərkəklər yətmix kixi. **15** — Mən ularni Ahawaqə akidijojan Dəryanıng boyioja yiğdim; biz u yarda qədir tikip tūq kün turduk, Həlkni wə kahinlərni arılap karışam u yarda Lawiylar yok ikən. **16** Xunga mən baxlıklardin əliezər, Ariyəl, Xemaya, Əlnatan, Yarib, Əlnatan, Natan, Zəkəriya bilən Mexullamlarını wə ularoja qoxup okumuxluk alımlardin Yoarib bilən Əlnatanni qakırtıp keliп, **17** ularoja hawalə kılıp Kasifiya degən yərgə, İddo degən Ataman bilən kərütükka əwattim. Mən Kasifiya degən yərdə İddoja wə uning ibadəthana hizmətkarları bolоjan kərindaxlırija dəydiqan gəplərni aqzıjoja selip, ularning bu yərgə Hudayimizning eyi üçün hizmat kılıdıcıqan hizmətqılerni bizgə akelikni ettiđdum. **18** Hudayimizning xapaňtılık koli bızdə bolqaqka, ular bizgə Israillıng əwrisi, Lawiynıng nəvrısı Maħlinning əwladlıri iqidin okumuxluk bir adəmni, yəni Xərəbiyanı wə uning oquşılları həm kərindaxlıri bolup jəmiy on səkkiz kixini baxlap kaldi. **19** Ular yana Haşabya wə uning bilən billə Mararining əwladlıridin Yəxaya həm uning kərindaxlıri həm ularning oquşılları bolup, jəmiy yigirmə kixini, **20** Yənə ilgiri Dawut wə uning əmirliri Lawiylarning hizmitidə boluxka təyinligən «Nətiniliylar»dın ikki yüz yigirmə kixini baxlap kəldi, bularning həmmisi isimli bilən tiziñlandı. **21** Xu qaçqıda Ahawa dəryası boyida man Hudayimizning alidda eżümüzni tewan kılıp, eżimiz wə kiqik balılırimız həm barlık mal-mülkimiz üçün Hudayimizdən aq yol təlxəkə roza tutayı, dəp jakarlıdım. **22** Qünki biz əslidə padixaňha: «Hudayimizning koli Uni barlık izdiqənlərinən üstügə iltipat kərsitixkə koyuluid; lekin Uning kudriti bilən oqazıvi Əzini taxlıqanlarca

8 Padixah Artahxaxta səltənət sürüp turoğan wakitta, Babildin menin bilən billə käytikanlarning ata jəmət baxlıkları wə ularning nəsəbnamilirli tewəndikiqə: – 2 Finjhasning awladırıldırin Gərxon. Itamarning

303

Hudayimizdin xu ix тоғрулук етүндүк, у дуяймизни жабат кілди. **24** Мән кahин бaxлары iqidin on иккi адамни wə Xərəbiya, Həxabiyə wə ular bilən billə bolqan aka-ukiliridin on адамни tallap, **25** ularqa altun, kümüx keldi. Мән taki kəqlilik kurbanlıq sunuloqqa qəmən-wə qaqa-kuqıllarını, yanı padixah, uning məslihətqılırları, kayoqqa qəməp olturdum. **5** Kəqlilik kurbanlıq waktida əmirliri wə xuningdək xu yərdə turuwatkan barlık мən eзümnı tewən kılıqan haləttin turup, kenglak Israillar «keydürmə hədiyə» süpitidə Hudayimizning wa tonum yirtik haldə Hudayim Pərvərdigarə əyigə hədiyə kılıqan sowoqtatlarnı tapxurdum. **26** Мәn yüzlinip tizlinip olturup, қollırımnı yeyip, **6** dua kümüxtin altə yüz əllik talant, yüz talant eçirlikləti kılıp: — «Ah, Hudayim, xərməndilikə yüzümni kümüx qaqa-kuqa, yüz talant altunni ularning kılıqıa sanga karıtxtın iza tartmaktımən, i Hudayim; əlqəp tapxurdum. **27** ularqa tapxurqanlırimdən qünki kəbihliklirimiz tolilikdən baxlırimizdən axtı, yəna altun das yigirmə bolup, kimməti ming darik, asılık-itaatsızlıklımız asmanlar ola taşaxtı. **7** Atasüpətlük wə walidə parkiraydiojan mis qong das ikki Silər Pərvərdigarə mukaddəstursıslar, qaqa-kuqıllarmu mukaddəstur, altun-kümüxlər ata-bowanglarning huddi bugünkü kündikidək hərkəysi yurtlardakı Hudasi Pərvərdigarə qıhtiyarı hədiya kılınoqan padixahların kılıq qüxüp, kılıqka, sürgünlükə, sowoqtattur. **29** Taki Yerusalemidiki Pərvərdigarning bulang-talangoja, nomuska tapxurulduk. **8** Əmdı hazır əyidiki ambar-həzinilərgə yətküzüp, kahinlar wə azojinə wakit Hudayimiz kezlihimizni nurlandurup, Lawyların baxlıri wə Israilların qəbilə-jəmat kullukümizdə bizgə azojına aram berilsün dəp, keçip baxlıklarının alıldı tarazidin etküzgüqə bularını obdan kütuləşən bir kəldini saklap kəlip, bizgə əzinin karap kooqdangler, dedim. **30** Xuning bilən kahinlar mukaddəs jayidin huddi kakşan kozuktur mukim bilən Lawylar Yerusalemidiki Hudayimizning əyigə orun berip, bizgə Hudayimiz Pərvərdigardin iltipat apiridiojan, tarazidin etküzülgən xu altun-kümü wə kərsitildi. **9** Qünki biz hazır külləmiz; halbuki, qaqa-kuqıllarını tapxuruwaldı. **31** Xuning bilən birinci ayning on ikkinçi künü biz Ahawa dəryasining boyidin əqojılıp Yerusalemə qıqıxka mangduk. Hudayimizning koli üstimizdə boloqka, u bizni dövmənlirimizdən wə yolda paylap turoqan karaqqlardınmu kütkəzdi. bizni Yəhudiya wə Yerusalemda sepiilik kıldı. **10** **32** Biz Yerusalemə kəlip u yərdə tıq kün turduk; I Huda, biz bu [iltipatlar] alidda yənə nemə **33** tetinqi künü Hudayimizning əyidə altun-kümüx deyəlavymış? Qünki biz yanılı Sening memin bəndiliring wə qaqa-kuqıllar tarazida əqlinqip kahin Uriyaning bolqan pəyəqəməbərlər arkılık tapilojan əmriringni oqlı Mərəmotning kılıqıa tapxuruldu; uning yenida Finiħasning oqlı əliazar, yənə Lawylardın Yəxuaning oqlı Yozabad bilən Binnuiyning oqlı Nəodiyaqlar bar idi. **34** Həmmə narsa sani boyiqə wə eçirlikli boyiqə əqləndi wə xuning bilən billa hərbirininq eçirlikli zəminni bu qəttin u qetiqiqa tolduruwətti. **12** Xunga püttip koyuldu. **35** Xu qəqədən aslı elip ketigənlerning silər kizliringlərini ularning oqullirioja bərmənglər, əwladlırları, yəni sürgünlükten kaytqanlar Israillarning oqullirıngaları ularning kızlarını elip bərmənglər; silər Hudasiqə «keydürmə kurbanlıq» süpitidə pütkül Israıl üçün on ikki torpak, toksan altə koqkar, yətmix yətta koza sundı, yənə gunah kurbanlıq süpitidə on ikki tekə sundı; bularning həmmisi Pərvərdigarə atalojan kəydürmə kurbanlıq idi. **36** Ular padixahning yarlıq hətlərinin padixahning waliyliroja wə Dəryanıqı bu ojər təripidiki həkümədarlar ola tapxuruwidi, ular həlkə wə Hudanıqı eyining ixliroja izqıl yardım bərdi.

9 Bu ixlar pütkəndin keyin əmirlər meninq bilən kərükili yenimoja kelip: — Israillar, kahinlar wə Lawylar əzlini muxu zemindarlığı taipilərdin, yəni ularning yirginqlik adətləridin ayırp tur müdidi — demək, ular Kanaaniylar, Hittiyalar, Pərizziylər, Yəbusiyalar, Ammoniyalar, Moabiyalar, Misirlilər wə Amoriylar oqixip mangdi. **2** Qünki ular bu yat taipilərdin əzliniğə wə oqullirioja hotun elip berip, [Hudaqa] has mukaddəs nəsilni muxu zemindarlığı taipilər bilən arilaxturuwətti; uning üstiga, əmirlər bilən əməldərələr bu sadakətsizlikning baxlamqılıridur, — deyixti. **3** Mən bu ixni anglapla kenglək bilən tonumni yirtip, qaq-sakallırimni yulup oqəm-kayoqqa

qüxüp olturup kəttim. **4** Wə Israillning Hudasiqə səzliridin korkup titrigənlerning hərbiri sürgünlükten kayıt tip kəlgənlərinə sadakətsizlikli tüpyəlidin yenimoja keldi. Мәn taki kəqlilik kurbanlıq sunuloqqa qəmən-wə qaqa-kuqıllarını, yanı padixah, uning məslihətqılırları, kayoqqa qəməp olturdum. **5** Kəqlilik kurbanlıq waktida əmirləri wə xuningdək xu yərdə turuwatkan barlık мən eзümnı tewən kılıqan haləttin turup, kenglak Israillar «keydürmə hədiyə» süpitidə Hudayimizning wa tonum yirtik haldə Hudayim Pərvərdigarə əyigə hədiyə kılıqan sowoqtatlarnı tapxurdum. **26** Mən yüzlinip tizlinip olturup, қollırımnı yeyip, **6** dua kümüxtin altə yüz əllik talant, yüz talant eçirlikləti kılıp: — «Ah, Hudayim, xərməndilikə yüzümni kümüx qaqa-kuqa, yüz talant altunni ularning kılıqıa sanga karıtxtın iza tartmaktımən, i Hudayim; əlqəp tapxurdum. **27** ularqa tapxurqanlırimdən qünki kəbihliklirimiz tolilikdən baxlırimizdən axtı, yəna altun das yigirmə bolup, kimməti ming darik, asılık-itaatsızlıklımız asmanlar ola taşaxtı. **7** Atasüpətlük wə walidə parkiraydiojan mis qong das ikki Silər Pərvərdigarə mukaddəstursıslar, qaqa-kuqıllarmu mukaddəstur, altun-kümüxlər ata-bowanglarning huddi bugünkü kündikidək hərkəysi yurtlardakı Hudasi Pərvərdigarə qıhtiyarı hədiya kılınoqan padixahların kılıq qüxüp, kılıqka, sürgünlükə, sowoqtattur. **29** Taki Yerusalemidiki Pərvərdigarning bulang-talangoja, nomuska tapxurulduk. **8** Əmdı hazır əyidiki ambar-həzinilərgə yətküzüp, kahinlar wə azojinə wakit Hudayimiz kezlihimizni nurlandurup, Lawyların baxlıri wə Israilların qəbilə-jəmat kullukümizdə bizgə azojına aram berilsün dəp, keçip baxlıklarının alıldı tarazidin etküzgüqə bularını obdan kütuləşən bir kəldini saklap kəlip, bizgə əzinin karap kooqdangler, dedim. **30** Xuning bilən kahinlar mukaddəs jayidin huddi kakşan kozuktur mukim bilən Lawylar Yerusalemidiki Hudayimizning əyigə orun berip, bizgə Hudayimiz Pərvərdigardin iltipat apiridiojan, tarazidin etküzülgən xu altun-kümü wə kərsitildi. **9** Qünki biz hazır külləmiz; halbuki, qaqa-kuqıllarını tapxuruwaldı. **31** Xuning bilən birinci ayning on ikkinçi künü biz Ahawa dəryasining boyidin əqojılıp Yerusalemə qıqıxka mangduk. Hudayimizning koli üstimizdə boloqka, u bizni dövmənlirimizdən wə yolda paylap turoqan karaqqlardınmu kütkəzdi. bizni Yəhudiya wə Yerusalemda sepiilik kıldı. **10** **32** Biz Yerusalemə kəlip u yərdə tıq kün turduk; I Huda, biz bu [iltipatlar] alidda yənə nemə **33** tetinqi künü Hudayimizning əyidə altun-kümüx deyəlavymış? Qünki biz yanılı Sening memin bəndiliring wə qaqa-kuqıllar tarazida əqlinqip kahin Uriyaning bolqan pəyəqəməbərlər arkılık tapilojan əmriringni oqlı Mərəmotning kılıqıa tapxuruldu; uning yenida Finiħasning oqlı əliazar, yənə Lawylardın Yəxuaning oqlı Yozabad bilən Binnuiyning oqlı Nəodiyaqlar bar idi. **34** Həmmə narsa sani boyiqə wə eçirlikli boyiqə əqləndi wə xuning bilən billa hərbirininq eçirlikli zəminni bu qəttin u qetiqiqa tolduruwətti. **12** Xunga püttip koyuldu. **35** Xu qəqədən aslı elip ketigənlerning silər kizliringlərini ularning oqullirioja bərmənglər, əwladlırları, yəni sürgünlükten kaytqanlar Israillarning oqullirıngaları ularning kızlarını elip bərmənglər; silər Hudasiqə «keydürmə kurbanlıq» süpitidə pütkül Israıl üçün on ikki torpak, toksan altə koqkar, yətmix yətta koza sundı, yənə gunah kurbanlıq süpitidə on ikki tekə sundı; bularning həmmisi Pərvərdigarə atalojan kəydürmə kurbanlıq idi. **36** Ular padixahning yarlıq hətlərinin padixahning waliyliroja wə Dəryanıqı bu ojər təripidiki həkümədarlar ola tapxuruwidi, ular həlkə wə Hudanıqı eyining ixliroja izqıl yardım bərdi.

9 Bu ixlar pütkəndin keyin əmirlər meninq bilən kərükili yenimoja kelip: — Israillar, kahinlar wə Lawylar əzlini muxu zemindarlığı taipilərdin, yəni ularning yirginqlik adətləridin ayırp tur müdidi — demək, ular Kanaaniylar, Hittiyalar, Pərizziylər, Yəbusiyalar, Ammoniyalar, Moabiyalar, Misirlilər wə Amoriylar oqixip mangdi. **2** Qünki ular bu yat taipilərdin əzliniğə wə oqullirioja hotun elip berip, [Hudaqa] has mukaddəs nəsilni muxu zemindarlığı taipilər bilən arilaxturuwətti; uning üstiga, əmirlər bilən əməldərələr bu sadakətsizlikning baxlamqılıridur, — deyixti. **3** Mən bu ixni anglapla kenglək bilən tonumni yirtip, qaq-sakallırimni yulup oqəm-kayoqqa

qüxüp olturup kəttim. **4** Wə Israillning Hudasiqə səzliridin korkup titrigənlerning hərbiri sürgünlükten kayıt tip kəlgənlərinə sadakətsizlikli tüpyəlidin yenimoja keldi. Мәn taki kəqlilik kurbanlıq sunuloqqa qəmən-wə qaqa-kuqıllarını, yanı padixah, uning məslihətqılırları, kayoqqa qəməp olturdum. **5** Kəqlilik kurbanlıq waktida əmirləri wə xuningdək xu yərdə turuwatkan barlık мən eзümnı tewən kılıqan haləttin turup, kenglak Israillar «keydürmə hədiyə» süpitidə Hudayimizning wa tonum yirtik haldə Hudayim Pərvərdigarə əyigə hədiyə kılıqan sowoqtatlarnı tapxurdum. **26** Mən yüzlinip tizlinip olturup, қollırımnı yeyip, **6** dua kümüxtin altə yüz əllik talant, yüz talant eçirlikləti kılıp: — «Ah, Hudayim, xərməndilikə yüzümni kümüx qaqa-kuqa, yüz talant altunni ularning kılıqıa sanga karıtxtın iza tartmaktımən, i Hudayim; əlqəp tapxurdum. **27** ularqa tapxurqanlırimdən qünki kəbihliklirimiz tolilikdən baxlırimizdən axtı, yəna altun das yigirmə bolup, kimməti ming darik, asılık-itaatsızlıklımız asmanlar ola taşaxtı. **7** Atasüpətlük wə walidə parkiraydiojan mis qong das ikki Silər Pərvərdigarə mukaddəstursıslar, qaqa-kuqıllarmu mukaddəstur, altun-kümüxlər ata-bowanglarning huddi bugünkü kündikidək hərkəysi yurtlardakı Hudasi Pərvərdigarə qıhtiyarı hədiya kılınoqan padixahların kılıq qüxüp, kılıqka, sürgünlükə, sowoqtattur. **29** Taki Yerusalemidiki Pərvərdigarning bulang-talangoja, nomuska tapxurulduk. **8** Əmdı hazır əyidiki ambar-həzinilərgə yətküzüp, kahinlar wə azojinə wakit Hudayimiz kezlihimizni nurlandurup, Lawyların baxlıri wə Israilların qəbilə-jəmat kullukümizdə bizgə azojına aram berilsün dəp, keçip baxlıklarının alıldı tarazidin etküzgüqə bularını obdan kütuləşən bir kəldini saklap kəlip, bizgə əzinin karap kooqdangler, dedim. **30** Xuning bilən kahinlar mukaddəs jayidin huddi kakşan kozuktur mukim bilən Lawylar Yerusalemidiki Hudayimizning əyigə orun berip, bizgə Hudayimiz Pərvərdigardin iltipat apiridiojan, tarazidin etküzülgən xu altun-kümü wə kərsitildi. **9** Qünki biz hazır külləmiz; halbuki, qaqa-kuqıllarını tapxuruwaldı. **31** Xuning bilən birinci ayning on ikkinçi künü biz Ahawa dəryasining boyidin əqojılıp Yerusalemə qıqıxka mangduk. Hudayimizning koli üstimizdə boloqka, u bizni dövmənlirimizdən wə yolda paylap turoqan karaqqlardınmu kütkəzdi. bizni Yəhudiya wə Yerusalemda sepiilik kıldı. **10** **32** Biz Yerusalemə kəlip u yərdə tıq kün turduk; I Huda, biz bu [iltipatlar] alidda yənə nemə **33** tetinqi künü Hudayimizning əyidə altun-kümüx deyəlavymış? Qünki biz yanılı Sening memin bəndiliring wə qaqa-kuqıllar tarazida əqlinqip kahin Uriyaning bolqan pəyəqəməbərlər arkılık tapilojan əmriringni oqlı Mərəmotning kılıqıa tapxuruldu; uning yenida Finiħasning oqlı əliazar, yənə Lawylardın Yəxuaning oqlı Yozabad bilən Binnuiyning oqlı Nəodiyaqlar bar idi. **34** Həmmə narsa sani boyiqə wə eçirlikli boyiqə əqləndi wə xuning bilən billa hərbirininq eçirlikli zəminni bu qəttin u qetiqiqa tolduruwətti. **12** Xunga püttip koyuldu. **35** Xu qəqədən aslı elip ketigənlerning silər kizliringlərini ularning oqullirioja bərmənglər, əwladlırları, yəni sürgünlükten kaytqanlar Israillarning oqullirıngaları ularning kızlarını elip bərmənglər; silər Hudasiqə «keydürmə kurbanlıq» süpitidə pütkül Israıl üçün on ikki torpak, toksan altə koqkar, yətmix yətta koza sundı, yənə gunah kurbanlıq süpitidə on ikki tekə sundı; bularning həmmisi Pərvərdigarə atalojan kəydürmə kurbanlıq idi. **36** Ular padixahning yarlıq hətlərinin padixahning waliyliroja wə Dəryanıqı bu ojər təripidiki həkümədarlar ola tapxuruwidi, ular həlkə wə Hudanıqı eyining ixliroja izqıl yardım bərdi.

yenoqā kelip yiçildi; kəpqılıkmu kattik yiçlap ketixti. Yarib, Gədaliya. **19** Ular hotunlirimizni yoloja selip **2** Elamning əwlədliridin, Yəhiyəlning oqlı Xekaniya köyimiz dəp [kəsəm kılıp] kol berixti wə gunahı Əzraoja: — Biz Hudayimizoja sadakətsizlik kılıp bu zemindiki yat taipilərdin hotun aptuk. Həlbuki, Israil üçün itaatsizlik kurbanlıq süpitidə köy padisidin bilən Zəbadi; **21** Hərimning əwlədliridin Hənani əqləp yanılı ümidi bar; **3** bizi əmdi Hudayimiz bilən əqləp tərəlgən pərzəntləri yoloja selip koyayı. Yozabad wə əlasa; **23** Lawiylar iqidə Yozabad, Ximəy, Həmmə ix Təwrat kanuni boyiqə kılınsın. **4** Tur! Bu ix sanga baqlıktır, biz seni kollayımız; jür'ətlək bolup ixni əliezər; **24** əqəzəkəxlər iqidə əliyaxib; dərwaziwənlər ada kılqın, — dedi. **5** Xuning bilən Əzra ornidin kopup, iqidə Xallum, Talem, Uri. **25** Israillardin: — Paroxning kahinlarning Lawiyalarning wə pütkül Israil jamaıtının əwlədliridin Ramiya, Yizziya, Malkiya, Miyamin, Əliazar, baxlıklarını xu sez boyiqə ix kılımız, dəp kəsəm iqixka ündidi, ular kəsəm iqtı. **6** Andin Əzra Hudanıng əqlətsizlikü üçün eqinatti. **7** Xuning bilən Yəhudiya wə Yerusalemda sürənlüktn kaytip kəlgənlərning əqlətsizlikü eqinatti. **8** Xuning bilən Əzra ornidin əqlətsizlikü jakarlinip, Yerusalemqa yiçilinglar, əmlərlər wə akşakalların nəsihiyi boyiqə, kimki üç kün iqidə yetip kəlmisə, uning pütün mal-mülki musadıra kılınidı, sürgündün kaytip kəlgənlərning jamaıtınınmı ayrıldı, dəp, jakarnama qıkırıldı. **9** Xuning bilən Yəhudə wə Binyamindiki barlıq ərlər üç küngiçə Yerusalemqa yiçiliq boldı. U tokkuzinqi ayning yigirminqi künü idi; barlıq həlk Hudanıng əyining həylisidiki məydanoğa kəlip olturdu, kəpqılık bu ixtin körkəqkə, xuningdək kattik yaqcən yamoqur tüpəylidin, titrəp ketixti. **10** Kahin Əzra ornidin kopup ularqa: — Silər Hudaqə, sadakətsizlik kılıp ya taipilərnin kızlirləri hotunlukça elip Israillarına itaatsizlikini axurdungular. **11** Əmdi silər ata-bowanglarning Hudasi bołożan Pərvərdigar alıldı gunahıqları tonup, uning nəziridə durus bołożanı kılıp, ezunglarnı bu zemindiki taipilərdin wə bu yat əllik hotunlirlərlərin arını oquq қilinglər, dedi. **12** Pütün jamaət yukiri awazda jawap berip: — Makul, biz əzlirining xu gəpları boyiqə ix kərimiz. **13** Birak adəmlər bək kəp, yənə kəlip yamoqur pəslı bołożaqka talada turalmayız; uning üstigə bu degən bir-ikki kündə pütidiqan ix əməs, qünki bizdə bu ixta itaatsizlik kılıqanlar naħħayiti keptur! **14** Hudanıng muxu ix tipəyli kəlgən kattik əqəzipininq bizdən kətküqə, baxlıklırimiz pütkül jamaətə wəkil bolup Pərvərdigarning aldıda tursun; bizninq hərkəysi xəhərlirimizdə yat əllərdin hotun alojanlarını bəlgiləngən wakıttı xu xəhərning aksakal wə həkimliyi bilən birlikdə kəlip bu ixni bir tarap kilsun, — dedi. **15** Bu ixka pəkət Asahalıning oqlı Yonatan bilən Tikwaħħening oqlı Yaħżiya karxi qikti, Məxullam bilən Lawiy Xabbitay ularni kollidi. **16** Xuning bilən sürgündün kaytip kəlgənlər ənə xundak kıldı. Kahin Əzra wə ata jəmətlirining baxlıkları bołożanlar jəməti boyiqə bu ixka ayrıldı; ularning həmmisi ismiliyi boyiqə tizimlandı. Ular oninqi ayning birinqi künü bu ixni təkxürüp bir tarəp kılıxka kırıxtı. **17** Ular yat əllik hotunlarnı alojan ərlərning sorikini birinqi ayning birinqi künü tūgətti. **18** Kahinlarning əwlədları iqidə yat əllik hotunlarnı alojanlardan muxular qikti: — Yozadakning oqlı Yaxuaning wə uning kerindaxlırınını əwlədliridin: — Maaseyah, əliezər,

Nəhəmiya

1 Həkəliyaning oöli Nəhəmiya xundak bayan kıldıki: — Yigirminqi yili Kislaw eyida, mən Xuxan kəl'əsida turadıq, **2** Əz kərindaxlirimdin biri bolovan Hənən bilən birnəqqə kixi Yəhudiyyədən qıkıp koldı; mən ulardin sürgünlükün kutulup kələşən Yəhudalar wə Yerusalem tooprısında sordidim. **3** Ular manga: — Sürgünlükün kutulup kələşən kəldisi [Yəhudiya] əlkisidə kattik japa-muxəkkət astida wə ahənat iqidə kəldi. Yerusalemning sepili bolsa ərūwetildi, kowuklırımı kəydürütüwetildi, dəp eytip bərdi. **4** Mən bu gəplərni anglap olturup yiçlap kəttim, birnəqqə küngiqə naş-pərvad kətürüp, asmanlardıki Huda aldida roza tutup, dua kılıp **5** mundak dedim: — «! asmandıki Huda Pərvərdigar, Əzini seyüp, əmrlirini tutkanlarqa əzgərməs mehîr kərsitip əhədisidə turoquji uluo wə dəhəxətlik Təngri, **6** əmdı Sening aldingda muxu pəytət kulliring Israillar üçün pekir kuluning keqakündüz kiliwatqan bu duasıqə külükinq selinoqay, kezüng oquk bolovay! Mən biz Israillarning Sening aldingda sadir kılqan gunahlırimizni etirap kılımən; mənmu, atamning jəmətimi gunah kıldı! **7** Biz Sening yolunoqo tötür ix kılıp, Sən külung Musaqa tapilioqan əmrleriring, bəlgilimiliring wə həkümürliringni həq tutmüdük. **8** Sening Əz külung Musaqa tapılap: «Əgər silər wapasızlıq kılışqlar, silərnı pütün taipilerning arisoqə tarkitiwetimən; lekin Manga yenip kəlip, Mening əmrlerimni tutup əməl kılışqlar, gərqə aranglardın hətta asmanlarning əng qetiga kooqılıwetilgənlər bolsimu, Mən ularnı xu yərdin yiçip, Mening namimni tiklaxka tallıqan jayşa elip kəlimən» deyan sezüngni yad kılqaysan, dəp etünimən. **10** Bularning həmmisi Sening kulliring wə Sening halkinq, Əzüngning zor կudriting wə kütlük kələng bilən hərlükə kətķuzdung. **11** **1** Rəbbim, külungning duasıqə həm Sening namingdin əyminxintin səyüngən kulliringningmu duasını külükinq tingxiqay; bügün külungning ixlirini onguxluk kılqaysan, uni xu kixininq aldida iltipatka erixtūrgaysan». Xu wağıtta mən padixaḥning sakıysi idim.

2 Wə xundak boldiki, padixaḥ Artahxaxtanıng yigirminqi yili Nisan eyi, padixaḥning aldioja xarab kəltürülgənidi; mən xarabni elip padixaḥka sundum. Buningdin ilgiri mən padixaḥning aldida heqqaqan ojəmkən kərəngən əməs idim. **3** Xuning bilən padixaḥ meningdin: — Birər kesiling bolmisa, qirayinq nemixka xunqa ojəmkən kerünidü? Kenglüngda qökum bir dərə bar, dewidi, mən intayın körküp kəttim. **3** Mən padixaḥka: — Padixaḥım mənggü yaxiqayal! Atabowlirimming kəbrilirili jaylaxkən xəhər harabilikkə aylanojan, dərwaza-kowuklırı kəydürütüwetilgən tursa, mən kandaqmı ojəmkən kerünmay? — dedim. **4** Padixaḥ meningdin: — Sening nəmə taliping bar? — dəp soriwidi, mən asmandıki Hudaqa dua kılıp, **5** andin padixaḥka: — Əgər padixaḥımning kəngliga muwapik kerünsə, kulliri əzlininq aldida iltipatka erixkən bolsa, meni Yəhudiyyəgə əwətkən bolsila, atabowlirimming kəbrilirili jaylaxkən xəhərgə berip, uni

yengiwaxtin kurup qiksam, dedim. **6** Padixaḥ (xu qaqda hanix padixaḥning yenida olturatti) məndin: — Səpiringgə kanqılık wakıt ketidü? Kəqan kayıtip kelisən? — dəp soridi. Xuning bilən padixaḥ, meni əwətixni muwapik kərdi; manmu uningoja kayıtip kelidiqan bir wakıtnı bekittim. **7** Mən yənə padixaḥtin: — Aliyliroja muwapik kerünsə, manga [əfrat] dəryasining u ketidiki waliylaroja meni taki Yəhudiyyəgə baroquqə ətkili koxus tooprukluq yarlıq hətərlərini pütüp bərgən bolsila; **8** Wə yənə padixaḥlıq ormanınlıqıja karaydiqan Asafka mukəddas eygə təwə bolovan kəl'əning dərvaziləri, xuningdək xəhərning sepili wə əzüm turidioqan eygə ketidioqan limlarnı yasaxka kerəklək yaşaqlarını manga berix tooprulukmu bir yarlıknı pütüp bərgən bolsila, dedim. Hudayimning xəpkətlik kəli üstündə boloqça, padixaḥ iłtipat kılıp bularning həmmisini manga bardı. **9** Xuning bilən mən daryanıng u ketidiki waliylarının yeniqə berip padixaḥning yarlıklarını taxpurdum. Padixaḥ yənə birnəqqə koxun sərdarları bilən atlık ləşkarlərinimə manga həmrəh boluxka orunluxturoqanıdi. **10** Həronluq Sanballat bilən Ammoniy Tobiya degən əməldar Israillarning mənpətini izdigan adam kəpti, degən həwərnı anglap intayın narazı boldı. **11** Mən Yerusalemıqə kəlip üq kün turdum. **12** Andin keqisi mən wə manga həmrəh bolovan birnəqqə adam ornimizdin turduk (mən Hudayimning kənglümgə Yerusalem üçün nemə ixlarnı kılıxni saloqanlıq tooprısında heqkimə birər nemə demigənidim). Əzüm mingən ulaqdin baxka heqkandaq ulaçmu almayı, **13** keqisi «Jiloqə kowukı»din qıkıp «Əjdihə buluki»qa əkarap mengip, «Tezək kowukı»nınə kəlip, Yerusalemıng buzuwetilgən sepillirini wə kəydürütüwetilgən kowuk-dərvazilərini kəzdiñ kəqürdüm. **14** Yənə aldiqə mengip «Bulak kowukı» bilən «Xaħanə kəlgə kəldim; lekin xu yərdə mən mingən ulaçnıng etüxika yol bək tar kəlgəqə, **15** keqida mən jiloqə bilən qıkıp sepilni kəzdiñ kəqürüp qıktim. Andin yenip «Jiloqə kowukı»din xəhərgə kirip, eygə kayttim. **16** Əməldarlarning heqkaysisi meninq nəqə baroqanlıqını wə nemə kılqanlıqını bilməy kəlixti, qünki mən ya Yəhudiylarqa, kahınlarqa, ya əmir-häkimlərə wə yaki baxka hizmat kılıdoqanlarqa heqnemə eytmioqanıdim. **17** Keyin mən ularqa: — Silər beximizoqə kalgon balayı'apnati, Yerusalemıng harabığa aylanqanlıkinı, sepil kowuklırının kəydürütüwetilgənlərini kərdünglər; kelinglər, həmmimiz hakarətkə keliwərməslimiz üçün Yerusalemıng sepilini kəydiñ yasap qıçayı, — dedim. **18** Mən yənə ularqa Hudayimning xəpkətlik kəlininq meninq üstündə bolovanlığını wə padixaḥning manga kılqan gəplirini eytiwidim, ular: — Ornimizdin turup uni yasayı! — deyixip, bu yahxi ixni kılıxka əz kollırını kuvvətləndürdi. **19** Lekin Həronluq Sanballat, hizmətkar Ammoniy Tobiya həm ərab bolovan Gəxəm bu ixni anglap bizni zanglıq kılıp mənsitməy: — Silərning bu kılqoqinqları nema ix? Silər padixaḥka asılıq kilməqzımusılər? — deyixti. **20** Mən ularqa jawab berip: — Asmanlardıki Huda bolsa bizni əqləlibigə erixtirüdə wə Üning kulları bolovan bizlər kopup kürümüz. Lekin silrəning Yerusalemda heqkandaq nesivənglər, hokukungular yaki yadnamənglər yok, — dedim.

3 Xu qaođa bax kahin Əliyaxib wə uning kahin yolinining udulida, sepilning dokmoxidiki yənə bir bəlikini kerindaxliri kopup «Koy կowukı»ni yengiwaxtin yasidi. **20** Zabbayning oqlı Baruk uningdin keyinkı yənə yasap qıktı; ular kowukning қanatlını ornitip, uni [Hudaşa] atap mukəddəs dəp bekitti; ular «Yüzung munarı» bilən «Hananiyəlnıng munarı» oqıqə bolovan kengül koyup yasidi. **21** Uning yenida Həkozning nəvrisi, arılıktiki sepilni ongxap, uni mukəddəs dəp bekitti; **2** Uningça tutax қısmini Yeriholuklar yasidi; yənə uningoja tutax қısmini Imrining oqlı Zakkur yasidi. **3** «Belik կowukı»ni Sənahıning oquşuları yasidi; ular uning lim-kexəklirini selip, қanatlari, taşaklari wə baldaklirini ornattı. **4** Uningça tutax қısmini Həkozning nəvrisi, Uriyaning oqlı Məramot yasidi; uningoja tutax қısmini Məxəzəbəlning nəvrisi, Bərəkiyaning oqlı Məxullam yasidi. Uningça tutax қısmini Baanaħlının oqlı Zadok yasidi. **5** Uningça tutax қısmini Təkoaliklər yasidi; lekin ularning qonglıri ez hojisining ixini zimmisigə ilixə unımidı. **6** «Kona կowukı»ni Pasıyanıng oqlı Yəhoyada bilən Besodıyanıng oqlı Məxullam yasidi; ular uning lim-kexəklirini selip, қanatlari, taşaklari wə baldaklirini ornattı. **7** Ularning yenidiki tutax қısmini Gibeonluk Məlatiya, Meronluk Yadon həmdə Döryanıng oqərbiy təripidiki waliyların baxkurusu astidiki Gibeonluklar bilən Mizpahlıklar yasidi. **8** Ularning yenidiki tutax қısmini zərgərlərdin bolovan Harhayaning oqlı Uzziyel yasidi. Uningça tutax қısmini huxbu buyum yasaydiojan ətirqılərdin Hananiya yasidi. Ular Yerusalem [sepilini] taki «Kelin tam» oqıqə ongxap yasidi. **9** Ularning yenidiki tutax қısmini Yerusalemning yerimining hakimi bolovan Hurning oqlı Refaya yasidi. **10** Ularning yenida, Harunafning oqlı Yədaya ezinjing eyining udulidiki қısmini yasidi. Ularning yenidiki қısmini Haxabınıyanıng oqlı Hattux yasidi. **11** Hərimning oqlı Malkiya bilən Paħat-Moabning oqlı Haxxub sepilning baxka bir bəlik bilən «Humandalar munarı»ni yasidi. **12** Ularning yenidiki tutax қısmini Yerusalemning yerimining hakimi Halloħxenning oqlı Xallom ezi wa uning kızlıri yasidi. **13** «Jiloja կowukı»ni Hanun bilən Zanoħ xəhirinинг aħħalisi yasidi. Ular uni yasap, uning қanatlari, taşaklari wə baldaklirini ornattı wə yənə «Tezək կowukı» oqıqə ming gəz sepilnimu yasidi. **14** «Tezək կowukı»ni Bəyt-Häkkəram yurtining baxlıki Rəkabning oqlı Malkiya yasidi; ular uni yasap, uning қanatlari, taşaklari wə baldaklirini ornattı. **15** «Bulak կowukı»ni Mizpah yurtining baxlıki Kol-Hozəħlının oqlı Xallum yasidi. U uni yasap, egzisini yepip, uning қanatlari, taşaklari wə baldaklirini ornattı wə yənə xahana baqning yenidiki Siloam kəlinining sepilini «Dawutning xəhiri»dir qixidiojan pələmpayiqə yengiwaxtin yasidi. **16** Uningdin keyinkı tutax қısmini Dawutning kəbrilirining udulidiki wə uningdin keyinkı stün'iy kəlgə həm uning kəynidiki «Palwanlarning eyi»ga kədər Bəyt-Zur yurtining yerimining hakimi, Azbukning oqlı Nəħəmiya yasidi. **17** Uningdin keyinkı tutax қısmini Lawiylar — Yəni Banining oqlı Rəħum yasidi, uning yenidiki tutax қısmini Keilahnıng yerim yurtining hakimi Haxabiya ez yurtioja wakalitan yasap qıktı. **18** Uning yenidiki tutax қısmini ularıñan kerindaxliri — Keilahnıng ikkinqi yerimining hakimi, Hənadadning oqlı Baway yasidi. **19** Uning yenida, Mizpahning hakimi Yəxuanıng oqlı Ezər koral-yaraq ambırıqə qıqıx yolinining udulida, sepilning dokmoxidiki yənə bir bəlikini bir bəlikini, yəni sepilning dokmoxidin taki bax kahin Əliyaxibning eyining dərwazisidin takı Əliyaxibning høylisining ahriqıqə bolovan kengül koyup yasidi. **21** Uning yenida Həkozning nəvrisi, Uriyaning oqlı Məramot sepilning Əliyaxibning eyining dərwazisidin takı Əliyaxibning høylisining ahriqıqə bolovan yənə bir bəlikini yasidi. **22** Bulardin keyinkı bir қısmini lordan tüzələnglikidikilər, kahinlar yasidi. **23** Bularıning yenida, Binyamin bilən Haxxub ez eyining udulidiki bəlikini yasidi. Ulardin keyin Ananıyanıng nəvrisi, Maaseyahning oqlı Azariya ez eyining yenidiki қısmini yasidi. **24** Uning yenida, Azariyanıng eyidin sepilning buruluxioja, taki dokmoxiçiqə bolovan yənə bir bəlikini Hənadadning oqlı Binnuiy yasidi. **25** [Uning yenida], Uzayning oqlı Palal padıxah ordısining dokmuxi, xuningdak ordidiki qoqqiyip turojan, zindan høylisining yenidiki egiz munarning udulidiki bəlikini yasidi. Uningdin keyinkı bir bəlikini Paroxning oqlı wə baldaklirini ornattı. **26** Əmди Ofəldə turidiojan ibadəthana hizmetkarları künqikix tərəptiki «Su կowukı»ning udulidiki wə qoqqiyip turojan munarning udulidiki sepijni yasidi. **27** Qoqqiyip turojan qong munarning udulida Təkoaliklər taki Ofəl sepilioja bolovan ikkinqi Pidaya yasidi. **28** «At կowukı»ning yuğuri bir bəlikini kahinlar yasidi, hərbiri ez eyining udulidiki қısmini yasidi. **29** Immərning oqlı Zadok ularning yenida, keyinkı қısmini, ez eyining udulidiki bir bəlikini yasidi. **30** Uning yenidiki tutax қısmini «xərkij dərwaza»ning dərwaziwəni Xekaniyanıng oqlı Xemaya yasidi. **31** Uning yenida, Xələmīyanıng oqlı Hananiya bilən Zalafning altinqi oqlı Hanun ikkinqi bir bəlikini yasidi; ularıñan yasidi, Bərəkiyanıng oqlı Məxullam ez korusining udulidiki bir bəlikini yasidi. **31** Uning yenida, xu yərdin tərtip ibadəthana hizmetkarları bilən sodigərların qorulırıdın etüp, «Təkxürüt կowukı»ning udulidiki sepij dokmoxining balihanisoja bolovan belikini zərgərlərdin bolovan Malkiya yasidi. **32** Dokmoxning balihanısı bilən «Koy կowukı»ning arılıkjidi bələknizərgərlər bilən sodigərlər yasidi.

4 Xundak boldiki, Sarballat bizning sepijni yengiwaxtin ongxawatqanlıkimizni anglap oqəzəplinip, kəhri bilən Yəħudaların məshir kıldı. **2** U ez kerindaxliri wə Samariya koxunu alıda: — Bu zəjip Yəħudalar nemə kiliwatidu? Ular eżlirini xundak mustəħkemləmkim? Ular kurbanlıklärni summakim? Ular bir kün iqidə püttürüxməkим? Topa dəwiliri iqidin keyüp kətkən taxlarnı kolap qikirip ularoja jan kirgüzəmdikən? — dedi. **3** Uning yenida turuwaṭkan Ammoniy Tobiya: — Ular hərkənqə yasisimu, bir tülkü sepijninq üstigə yamixip qıksa, ularning tax temini erüwtidü! — dedi. **4** — I Hudayimiz, kulač selip angloqaysan, kəmsitilməktimiz, ularıñan kılıçın hakarətlərini ez bexioja yanduroqysun; ularıñi tutkun kılıp elip berilojan yakə yurtta həkning oljisiyoja aylanduroqysun! **5** Ularning kəbihlikini yapmıqoysan, gunahlıri aldingdimu eġġiġiġetilimsün; qünki ular sepijni ongxawatqanlarning kəngligə azar bərdi! **6** Xundaktimu sepijni yengiwaxtin ongxawərdük; uni ulap, egizlikini yeriñoja yətküzdük; qünki kəpqılık

5 U qaođa halayıq wa ularning hotunları eż kérindaxlıri bolğan Yəhudalar üstidin xikayət kılıp qattık dad-pəryad kötürüxti. **2** Bəzilər: — Biz wa oqul- kılıp kəlgənökən. Lekin mən Hudadın körkidiqinim üçün undak kilmidim. **16** Mən dərwəkə sepiñləng küruluxıojla berilgəqkə, biz hətta birər etiznimü setiwalmiduk;

mening barlik hizmatkarlirimmu kuruluxta ixləxkə namimni buloqap meni karilaxka xikayət kılalaydiyan xu yergə yiqilatti. **17** Ətrapimizdiki yat əllerdin bolatti. **14** — «Ah Huda, Tobiya bilən Sanballatni bizning yenimizə qəlgənlərdin bələk, menin bilən esingga tutup, ularning kılıqanlıriqa yarixa eż bexişa bir dastihanda ojıza yəydiqanlar Yəhudiylar wə yanduroqasən, xundakla meni körkətməkqı bolovan ayal əməldərəndir bir yüz allik xixi idi. **18** Hərküni bir kala, pəyəmber Noadiya bilən baxka pəyəmberlərinəngmu hillanoqan altə koy təyyarlinatti, yəna manga bəzi uqar küləklər təyyarlinatti; hər on kündə bir ketim hərhil mol məy-xarab bilən təminlinətti. Xundak bolsimus mən yənilə «waliy nenı»ni tələp kilmidim; qünki kurulux İxi həlkəning üstdikidi egor yüki idi. **19** — Ah Hudayim, mən muxu həlk üçün kılıqan barlik iximni yad ətkaysan, manga xapaat kərsətkəysən!

6 Xundak boldiki, Sanballat, Tobiya, ərab bolovan Gəxəm wə düxmənlirrimizning kılıqan kismi menin sepiñli yengiwaxtin ongxap qıkkalıkimni, sepiñliñg əmdi bəşüklirinin qalmiojanlıqını anglap (lekin u qaođa mən tehi sepił kowuklirining kanatlırinı ornatmiojanlıdim), **2** Sanballat bilən Gəxəm manga: — Kelsila, biz Ono tüzlənglikidiki Kəfirim kontida kərüxəylı! — dəp adəm əwətiptü. Əməliyəttə ular manga kəst kılımkəq iken. **3** Xunglaxka mən əlqilerni əwətip: — Mən uluq bir ix bilən xuqulliniwatqanlıkimdin silər tərəpkə qüxməymən. Mən kəndakmu silərninq kəxingləroqa barımən dəp, ixni taxlap uni tohtitip koyay? — dedim. **4** Ular uda tət kətim muxu tərikidə adəm əwətti, mən hər kətim xundak jawap bərdim. **5** Andin Sanballat bəxinqi kətim xu tərikidə eż hizmatkarioqa peqətlənmigən hatni kılıqoja tutkuzup əwətip. **6** Hətta: «Hərkəysi əllər arısida mundak bir gəp tarkılıp yürüdü, wə Gəxəmmu xundak dəydu: — Sən wə Yəhudalar birgə isyan ketürməkqı ikənsilər; xunga sən sepiñlimu yengiwaxtin ongxaxka kirixipsən; eytixləroqa kəriqanda sən eziüngni ularoqa padixah kılımkıqənsən. **7** Sən yənə Yerusalemda əzüng tooqluluk: «Man, Yəhudiyyədə əzimizning bir padixahımız bar!» dəp jar selip təxvik kılıxka birnəqqə pəyəmber koyupsən. Əmdi bu gəplər sezsiz padixahının kulikiqə yetip bayan kılınidü. Xunga, kəlgin, biz birlikta maslıhatlıxiyalıwyli deyilgənlikən. **8** Mən uningoşa: «Sən eytən ixlar heqkəqan qılınojan əməs; bular bəlkə ez kənglüngdin oydurup qıkarojin, halas» dəp jawap kəyturdum. **9** Əməliyəttə, ular: «Muxundak kılısk ularning koli maqdursızlınip, kurulux ixi ada kılınmay kalidul!» dəp oylap bizni körkətməkqı idi. — «Əmdi menin kolumni ixta tehimu küqləndürgəysən!». **10** Məhətabəlning nəvrisi, Delayanıng ooqli Xemaya ezzini eż eyigə kəmiwalojanidi; mən uning eyigə kəlsəm u: — Biz Hudanıng eyida, ibadəthanining iqidə kərüxəylı wə ibadəthanining dərwaza kanatlarını etip koyaylı; qünki ular seni eltürgili kelidü; xübhisizki, keçisi kelip seni əltürməkqı boldi! — dedi. **11** Mən: — Manga ohxax bir adəm kəndakmu keçip kətsun? Məndək bir adəmjenimni kütküzümən dəp kəndakmu ibadəthaniqə kiriwaloudakman? Mon hərgiz u yergə kiriwalymayın! — dəp jawap bərdim. **12** Qünki man karışam, uning Huda təripidin əwətilgən əməs, balkı Tobiya bilən Sanballat təripidin setiwelini, manga ziyan yətküzməkqı bolup bu bexarət bərgənlilikə kəzüm yətti. **13** Uni setiwelixidiki məksət, meni körkətup, xularning deginidək kılıqozup gunah kıldırustın ibarət idi. Xundak kılıqan bolsam,

namimni buloqap meni karilaxka xikayət kılalaydiyan yigirmə bəxinqi kün sepił püttü, püttün kūruluxka əllik ikki kün waqtı kattı. **16** Xundak boldiki, düxmənlirrimiz buningdin həwərapti wə ətrapimizdiki barlık əllər körkəp ketixti; eż nəziridə həywiti bək qüxtüp kattı wə bu [kūruluxni] Hudayimizning Əzi elip baroqan ix ikenlikini bilip yətti. **17** Xu künlərdə Yəhudiyyədiki metiwrələr Tobiyaqa nuroqun hət yazdı, Tobiyanı ularoqa jawabən daim hət yezip turdi. **18** Qünki Yəhudiyyədə Tobiyaqa baqılınp kəlip, kəsəm iqtən nuroqun kixilər bar idı; qünki u Arahnıng ooqli, Xekaniyanıng kuy'ooqli idı, həmdə uning ooqli Yohanənən Bərəkiyanıng ooqli Məxullamning kizini hotunlukka aloqanıdi. **19** Xuningdək ular yənə menin alımdıda pat-pat Tobiyanıng yahxi ixlərini tiləp koyuxattı həm menin gəplərimnimü uningoşa yətküzüp turuxattı; Tobiya bolsa manga pat-pat təhdit selip hət yezip turattı.

7 Sepil ongxilip bolup, mən dərwazilarını ornitip, dərwaziwənlərni, oqəzlkəxələrni wə Lawiyələrni bekitip təyinliyindən keyin xundak boldiki, **2** Mən inim Hənani bilən kələsərdarı Hənaniyanı Yerusalemənni baxkuruska koyдум; qünki Hənaniya ixənqəlik adəm bolup, Hudadin körkəxtə kep adamlardın exip ketətti. **3** Mən ularoqa: — Kün issiçoqça Yerusalemning kowukluları eçılmis; kowuklarning kanatlırları etilganda, baldaklar takaloqan waqtılıridimu dərwaziwənlər yenida turup kəzət kilsən; xuningdək Yerusalemda turuwatqanlardın kərəvullar kezət nəwtlirigə koyulup bekitilsən; hərbir adəm eziñin bir kəzitigə məs'ul bəlsən, xundakla hərbirinin keziti eż eyininq udulidə bəlsən, dəp tapılıdim. **4** Xəhər qong həm kəngri bolovini bilən ahalə az, eylər tehi selinmiojanıdi. **5** Hudayim kənglümgə metiwrələr, əməldərən wə həlkəning hərbirini nəsəbnamisi boyiqə royhətkə elixə ularnı yiojix niyitini saldı. Mən awwal birinq kətim kəytip kəlgən adamların nəsəbnamisini taptım, uningda mundak pütləngəndi: — **6** Təwəndikilər Yəhudiyyə əlkisidikilərdin, əslı Babil padixahı Nebokadnəsar təripidin sürgün qılınojanlardın, Yerusalem wə Yəhudiyyəgə qıkip, hərbiri eż xəhərlirigə kətti: — **7** Ular Zərubbabəl, Yəxua, Nəhəmiya, Azariya, Raamiya, Nahamani, Mordikay, Bilxan, Mispərət, Bigway, Nəhəm wə Baanəhələr billa kəytip kəldi. Əmdi Israfil həlkəning iqidiki ərkəklərinən sanı təwəndikiqə: — **8** Paroxning əwlədləri ikki ming bir yüz yətmix ikki xixi; **9** Xəfatiyanıng əwlədləri üç yüz yətmix ikki xixi; **10** Arahnıng əwlədləri altə yüz yətmix bəx xixi; **11** Pahat-Moabning əwlədləri, yəni Yəxua bilən Yoabning əwlədləri ikki ming səkkiz yüz on səkkiz xixi; **12** Elamning əwlədləri bir ming ikki yüz allik tət xixi; **13** Zattuning əwlədləri səkkiz yüz kırık bəx xixi; **14** Zakkayning əwlədləri yəttə yüz atmix xixi; **15** Binnuiyning əwlədləri altə yüz kırık səkkiz xixi; **16** Bibayning əwlədləri altə yüz yigirmə səkkiz xixi; **17** Azgadning əwlədləri ikki ming üç yüz yigirmə ikki xixi; **18** Adonikamning əwlədləri altə

yüz atmix yətə kixi; **19** Bigwayning əwlədləri ikki ming atmix yətə kixi; **20** Adimning əwlədləri altə yüz əllik bəx kixi; **21** Həzəkəyaning jəmətidin boloğan Aterning əwlədləri toksan səkkiz kixi; **22** Həxumning əwlədləri üç yüz yigirmə səkkiz kixi; **23** Bizayning əwlədləri üç yüz yigirmə tət kixi; **24** Hərifning əwlədləri bir yüz on ikki kixi; **25** Gibeonning əwlədləri toksan bəx kixi; **26** Bəyt-Ləhəmlıklar bilən Nitofaliklär jəməy bir yüz səksən səkkiz kixi; **27** Anatotluklar bir yüz yigirmə səkkiz kixi; **28** Bəyt-Azmawətliliklər kırık ikki kixi. **29** Kiriati-Yearimliklər, Kəfirahlıklar wə Bəerotluklar bolup jəməy yətə yüz kırık üç kixi; **30** Ramahlıklar bilən Gebalıklar jəməy altə yüz yigirmə bir kixi; **31** Mikmaxlıklar bir yüz yigirmə ikki kixi; **32** Bəyt-Əlliklər bilən Ayılıklar jəməy bir yüz yigirmə üç kixi; **33** İkinçi bir Nebodikilər əllik ikki kixi; **34** İkinçi bir Elamming əwlədləri bir ming ikki yüz əllik tət kixi; **35** Hərimming əwlədləri üç yüz yigirmə kixi; **36** Yeriholuklar üç yüz kırık bəx kixi; **37** Lod, Hədidi wə Ononing əwlədləri jəməy yətə yüz yigirmə bir kixi; **38** Sinaahninq əwlədləri üç ming tokkuz yüz ottuz kixi. **39** Kahinlarning sani təwəndikiqə: — Yəxua jəmatidiki Yədayanıng əwlədləri tokkuz yüz yətmix üç kixi; **40** Immarning əwlədləri bir ming əllik ikki kixi; **41** Paxhurning əwlədləri bir ming ikki yüz kırık yətə kixi; **42** Hərimming əwlədləri bir ming on yətə kixi. **43** Lawiyarning sani təwəndikiqə: — Hodwahning əwlədləridin, yəni Yəxua bilən Kadmiyalning əwlədləri yətmir tət kixi. **44** Ojəzəlkaxlərdin: — Asafning əwlədləri bir yüz kırık səkkiz kixi. **45** Dərvazıwənlarning naşlidin: — Xallunning əwlədləri, Aterning əwlədləri, Talmonnıng əwlədləri, Akkubning əwlədləri, Hatitanıng əwlədləri bilən Xobayning əwlədləri jəməy bir yüz ottuz səkkiz kixi. **46** Ibadəthana hizmətkarları təwəndikiqə: — Zihanıng əwlədləri, Hasufaning əwlədləri, Tabbaotning əwlədləri. **47** Kirosnıng əwlədləri, Siyanıng əwlədləri, Padonning əwlədləri, **48** Libanahnıng əwlədləri, Hagabahıning əwlədləri, Xalmayning əwlədləri, **49** Hananning əwlədləri, Giddəlnıng əwlədləri, Gaharnıng əwlədləri, **50** Reyahnhıng əwlədləri, Rəzinning əwlədləri, Nikodanıng əwlədləri, **51** Cazzamning əwlədləri, Uzzanıng əwlədləri, Pasıyanıng əwlədləri, **52** Bisayning əwlədləri, Məunimning əwlədləri, Nəfüssəsimning əwlədləri, **53** Bakbukning əwlədləri, Hakufanıng əwlədləri, Harhurnıng əwlədləri, **54** Bazlıtnıng əwlədləri, Məhədanıng əwlədləri, Harxanıng əwlədləri, **55** Barkosning əwlədləri, Siseranıng əwlədləri, Temahıning əwlədləri, **56** Nəziyanıng əwlədləri bilən Hatifanıng əwlədləridin ibarət. **57** Sulaymannıng hizmətkarlırinıng əwlədlərinin sani təwəndikiqə: — Sotayning əwlədləri, Sofərətnıng əwlədləri, Peridanıng əwlədləri, **58** Yaalanıng əwlədləri, Darkonning əwlədləri, Giddəlnıng əwlədləri, **59** Xəfətiyanıng əwlədləri, Hattılıng əwlədləri, Pokərət-Hazzibaimning əwlədləri bilən Amomning əwlədləridin ibarət. **60** İbadəthana hizmətkarları wə Sulaymannıng hizmətkarı bolqanlarning əwlədləri jəməy üç yüz toksan ikki kixi. **61** Təwəndiki kixilər Təl-Meləh, Təl-Harxa, Kerub, Addon, Immardin kəlgən bolsimu, lekin ular ezlirinən ata jəmətinin yaki nəsəbinin İsrail adımı ikənləkini ispatlap berəlmidi. **62** Bular Delayanıng əwlədləri, Tobianıng əwlədləri wə Nikodanıng əwlədləri bolup, jəməy altə yüz kırık ikki kixi; **63** Kahinlardin Habayanıng əwlədləri, koznıng əwlədləri bilən Barzillayning əwlədləri bar idi; Barzillay Gileadlık Barzillayning bir kızını alqaqka ularning eti bilən ataloqanı. **64** Bular «napak» həsablinip kahinlikti qalduruldu. **65** Walij ularoqa: — Urim wə tummimni ketürgüñ kahin arimizda hizmətə bolouqça «əng mukaddəs yımaklıklar»gə eojiz təküzmüsilsər, dedi. **66** Pütün jamaat jəməy kırık ikki ming üç yüz atmix kixi; **67** Buningdin baxğı ularning yəna yətə ming üç yüz ottuz yətə kül-dediki bar idi; yəna ikki yüz kırık bəx ər-ayal oğəzlisi bar idi. Ularning yətə yüz ottuz altə eti, ikki yüz kırık bəx əqəri, **69** tət yüz ottuz bəx tegisi wə altə ming yətə yüz yigirmə exiki bar idi. **70** Jəmet kattiwaxlıridin bəziləri [ibadəthana] küruluxi üçün hədiyelərini təkdim kıldı; walij həzinəgə ming darik altun, əllik das wə bəx yüz ottuz kur kahin toni təkdim kıldı; **71** Jəmet kattiwaxlıridin bəziləri kürulux həzinisə yigirmə ming darik altun, ikki ming ikki yüz mina kümüx; **72** həlkəninq kalojni yigirmə ming darik altun, ikki ming ikki yüz mina kümüx, atmix yətə kur kahin tonini təkdim kıldı. **73** Xuningdin keyin kahinlər, Lawıylar, dərvaziwənlər, oğəzləkərlər wə bir kisiim həlk koxulup, ibadəthana hizmətkarları, xundakla kalojan İsrail həlkining həmmisi ez xəhərlirigə makanlaştı.

kılmangalar! — dedi. Çünkü halayıkıň həmmisi Təwrat ənənəvi səzlerini anglap yioşa-zar kılıp ketixkənidir. **10** Andin [Nəhəməni] ularoja: — Silər berip nazunəmətlərni yəp, xərbətlərni iqinglar, eziqə [yimək-iqmək] təyyarlıalmışanlarqa yemək-iqmək belüp beringlar; qünki bugün Rabbimizgə atalojan mukəddas bir kündür. Olaşın bolmangalar; qünki Parwərdigarning xadlılığı silerning küçüngillardur, dedi. **11** Lawiyalar muğalı: — Bugün mukəddas kün bolojaqka, tinqlininglar, oşən bolmangalar! — dəp jamaətni tinqlandur. **12** Jamaatıñ keytip berip, yəp-iqxıti, baxıklärıjımı yimək-iqmək üləxtürüp bərdi, xad-huramlıkkı qəndi; qünki ular berilgan təlim səzlərini qüxəngəndi. **13** Ətisi halayıq iqidiki kəbilə kattiwaxlırı, kahınlıar wa Lawiyalar təwratxunas əzranıning yenioja yioqılıp, Təwrat ənənəvi səzlerini tehimu qüxinip pəm-parasətkə erixməkqı boldi. **14** Ular Təwrat ənənəvi Pərvərdigar Musanıng wasıtısı bilən Israilliərə yottingi aydıcı həytta kəpilərdə turuxi keraklılı pütülgənlikini uktı, **15** xundaklıla ezliri turuwatkan barlıq xəhərlərdə wa Yerusaleməmdə: «Silər taçqı qıkıp, zəyton xehi bilən yawa zəyton xahlırını, hadas ijmə xahlırını, horma dərəhliriniñ xahlırını wa yopurmaklıri barakaşan dərəh xahlırını aklılip, Təwratın yezilojinidək kəpilərni yasangalar» deyənlikini tarktip jarkalaxnı buyruqanlığını uktı. **16** Xuning bilən halayıq qıkıp xah aklılip ezliri üçün, hərbiri eyliniring eggizliridə, høylliridə, Hudanıng əyidiki høyllarda, «Su kowukı»ning qong məydanıda wa «Əfraim dərwazısı»ning qong məydanıda kəpilərni yasap tiki. **17** Sürgünlükten keytip kəlgən pütkül jamaət kəpilərni yasap tiki wa xundaklıla kəpilərgə jaylaxtı; Nunning ooqı Yəxuanıng künnləridin tartip xu küngiçə Israillar undak kılıp bakiçısanıdi. Həmməyələn kattik, huxal boluxtı. **18** Birinqi kündün ahirkı küngiçə [Əzra] hərkünü Hudanıng Təwrat-ənənəvi kitabını okudu. Ular yətə kün həyt etküzdü; səkkizinqi künü bəlgilimə boyiąq təntanılıq ibadət yimili etküzüldü.

9 Xu ayning yigirma tətinqi künü Israillar roza tutup, boz kiyip, üstü-bexioqa topa qaqqan hələdə yiqoldı; **2** İsrail nəslə ezlirini barlıq yat taipilərdin ayırıq qıktı, andin ərə turup ezlirining gunahlarını wə ata-bowlırların etküzən kəbihliklirini etirap kıldı. **3** Ular xu künning təttin biridə əz yeridə turup ezlirining Hudasi bolqan Pərvərdigarnı Təwrat-kanun kitabını okudu; künning yəna təttin birida ezlirining gunahlarını tonudi wa Hudasi bolqan Pərvərdigar oja səjdə kıldı. **4** Lawiyardin Yəxua, Bani, Kadmiyəl, Xəbəniya, Banni, Xərəbiya, Bani wə Kenanılar palämpəylərdə turup ezlirining Hudasi bolqan Pərvərdigar oja ünlük awaz bilən nida kıldı. **5** Lawiy Yəxua, Kadmiyəl, Bani, Həxabiniya, Xərəbiya, Hodiya, Xəbəniya wə Pitahiyalar: «Ornunglardın kopup Hudayingılar bolqan Pərvərdigar oja əbədil’əbədgıqə təxəkkür-mədhiya kəyturunglar» — dedi wa mundak [dua-həmdüsana uküdi]: — «[İ] Huda], insanlar Sening xanu-xəwəkətlək namining uluqlusun! Bərəhək, barlıq təxəkkür-mədhiyilər namingoşa yetixməydü! **6** Sən, pəkət Sənla Pərvərdigardursan; asmanları, asmanınlarining asminini wə ularning barlıq koxunlarını, yə wə yer üstidiki həmmimini, dengizlər wə ular iqidiki

hemmini yaratqusidursan; San bularning hemmisiga hayatlik borguisen, asmanlarning barlik koxunlari Sanga sejda kiloquqidur. 7 San borchek Pervardigar Hudadursan, San Abramni tallidig, uni Kaldiyaning Ur xahiridin elip qikting, uningqa Ibrahim degan namni ata kilding. 8 San uning kalbining Ozungga sadik-ixonqlik ikonlikini kerup, uning bilen ahda tuzip Qanaaniylarning, Hittiyarning, Amoriyarning, Parizziyarning, Yabusiyarning wa Girkaxiyarning zeminini uning awladlirioja tekdim kilip berinxni wada kilding; San hokkaniy bologanlikindin, sezliringni ixka axurdung. 9 San ata-bowilirimizning Misirda jabrzulum qekiwatkanlikini kerup, ularning Kizil Dengiz boyidiki nalisioja kulak salding. 10 San Misirliliklarning ularoja qandak yoqonqilq bilen muamila kilonanlikini bilginingdin keyin Pirawn, uning barlik hizmatqilari wa uning zeminidiki barlik holkqa mejizilik alamat wa karamatlerni kersitip, Ozung üçün bügunga qader saklinip keliwatkan uluoq bir nam-xehrtni tiklidig. 11 San yene [ata-bowilirimiz] alidda dengizni belip, ular dengizing otturisidin kuruk yar ustidin mengip etti; ularni kojalap kalganlerni qongkur dengiz tegiga taxlap oqerk kiliwetting, huddi juxkunluk dengizqa taxlanojan taxtak oqerk kilding. 12 San ularni kündizi bulut tüwrüki bilen, keqisi ot tüwrüki bilen yetaklidig, bular arkilik ularning mangidiojan yolini yorutup bording. 13 San Sinay teojoja qüxüp, asmanda turup ular bilen sezlixip, ularoja тоора hekum, hokkijiy ixonqlik kanunlari, yahxi bølgilimler wa emrlerni ata kilding. 14 San ularoja Ozungning muqaddas xabat künningini tonuttung, kulung Musaning wastisi bilen ularoja emrlar, bølgilimler wa Tawrat kanunini tapilidig. 15 San ularoja aq kalojanda yesun døp asmandin nan, ussiojanda iqsun døp koram taxtin su qikirip bording; San ularoja berixa kolungni këtürüp kësäm kilojan øxu zeminni kirip igilenglar, deding. 16 Lekin ular, yeni ata-bowilirimiz maqrurlinip, boyni kattiklik kiliq amrliringga kulak salmidi. 17 Ular itaat kiliixni rat kildi, Sening ularning otturisida yaratkan karamet mejiziliringni yad atmid, belli boyni kattiklik kildi, asiylik kiliq, kul kiliqonjan joyoja kætmækqi bolup, eß aldioga yolbaxqi tikli. Lekin San øpuqan, mehir-xapkætlik hem ræhimidl, asan oqazaplanmeydojan, zor mehir-muhabbatlik Tangridursan; xunga San ularni taxliwetmiding. 18 Ular hætta tehi ezliriga bir kuyuma mozayni yasap: «Mana bu silerni Misirdin elip qikkan ilahl!» degan waqtida hem kattik kupurluk kiloqinida, 19 San tolimu ræhimidl bologanlikning üçün ularni yaniла bayawanda taxlap koymiding; kündizi bulut tüwrüki ularning ustidin nerı kætmey, ularoja yol baxlidi; keqisi ot tüwrükumu ulardin nerı kætmey, ularoja nur berip, mangidiojan yolini kersetti. 20 San Ozungning mehribana Rohingni qüxürüp ularoja tælim bording; San ularning yeyixi tiquin «mannaxni ayimiding, ussuzlukini kandurux üçün suni bording. 21 San ularni bayawanda kırık yil kamidap kælding; heq nemisi hem bolmidi, kiyimliri konirimidi, putlirimu ixximidi. 22 San padixaqliklar wa taipilerni ularning koliqa bording, bularni ularning zeminoja qegralar kiliq bording. Xuning bilen ular Sihon padixaqlining

zeminini, Həxbonning padixahining zeminini wə Baxan padixahı Ogning zeminini igilidi. **23** Sən ularning pərzənt-əwladlirini asmandiki yultuzlardək awuttung; Sən ularını ata-bowlirılıq: «Silar bu zeminni igiləxkə uningoja kiringlar» dəp təkdim kilojan zeminoja baxlap kirding. **24** Ularning əwladlıri kirip u zeminini igilidi; Sən u zeminda turuwtakın Kanaan aħalısını ularoja bekindurdung həm zemindiki padixahıları u ularning kəbəli-kowmlırını: «Silar ularoja həliojanqo muamila kilinglar» dəp ularning kolioja tapxurdung. **25** Ular mustəhkəm xəhərlərni, munbat yərlərni ixojal kilip, hərhil esil buyumlaroja tolojan eylərgə, kolap koyulojan կuduklaroja, üzümzarlıqlar, zəytunluklar wə intayin kəp mewilik dərəhlərgə iğə boldi; yəpiqip səmrip, Sening zor mehribanlılıqdn seyünüxti! **26** Lekin ular gədənkəxlilik kılıp Seningdin yüz erüp, Təwrat kanunungni arkısiqa taxlıdi, ularni yeningoja yandurmak üçün agah-guwałlıq yatkützgen pəyoqəmbərlirinğı əltürvət əxəddiy kupurluk kıldı. **27** Xunga Sən ularını jəbir-zulum saloqulıarning kolioja tapxurdung, dərwəkə ular ularını kiyınıdi; ular kiyalojan wakitlirida Sanga yalwuruxkanidi, Sən asmanlarda turup ularoja kulak salding, zor rəhimdillilik boyiqə ularoja kütkəzəqulınları əwətətting, ular bularını əzgüzüqlərning kəlidin kütkuzatti. **28** Lekin ular aramlıkkə erixkəndin keyin yənə Sening aldingda rəzzilliç kiliçkə baxlıwidı, Sən ularını yənə dixmənlirinинг kolioja tapxurdung, ular ularning üstidin hökümrənlük kıldı; ular yənə Sening aldingda nələ-pəryat kiliçiwidi, Sən asmanlarda turup kulak selip, rəhimdillilikring boyiqə uların yenixeniləp kütkuzdung. **29** Sən ularını Əzüngning Təwrat-kanunungoja kaytikka agahlandırdung; lekin ular məqrurlanınp, əmrliringə kulak salmadi, hökümliring aldida gunah kıldı (insan hökümliringgə əməl kilsa, ular xu səwəbtin hayatta bolidu). Ular jahilliç bilən boynunu tolop, gədənkəxlilik kılıp sanga kulak selixni rat kıldı. **30** Ularoja uzun yıl səwr-takət kılding, Rohing pəyoqəmbərlirinğin wastisi bilən agah-guwałlıq bərgən bolsımı, ular yənilə kulak salmadi; xunga Sən ularını hərkəysi el-yurtlardıki taipilərinning kolioja tapxurdung. **31** Həlbuki, Sən zor rəhimdillilikliring tüpəylidin ularning nəslini pütünləy kürutuwətmidig həm ularni taliwxətmidig; qünki Sən mehir-xapkətlük həm rəhimdil Təngridursən. **32** Əmdi aħ Hudayimiz, əhdəngdə turup eżgərməs muhəbbitingni kersitidiojan uluoj, կudrətlük wə dəħxatlik Təngri, əmdi Seningdin bizning, padixahılimizning wə əmirlirimizning, kahinlimizning, pəyoqəmbərlirimizning, atabowlilirimizning xundakla Əzüngning barlık həlkinqning Asuriya padixahining zamanidin buyan bügüngiqa beximizoja qüxkən barlıq azab-okubatlərni kiqil ix dəp karımaslıqing niñi etümümüz. **33** Beximizoja kələgen barlıq ixta Sən adılsən; qünki Sening kılıqining həkikət boyiqə boldi, bizning kılıqimiz rəzzilliiktur. **34** Padixahılimiz, əmirlirimiz, kahinlimiz bilən atabowlilirimizning həmmisi Sening Təwrat kanunungoja əməl kılmayı, əmrliringə wə Sening ularoja ispatlap bərgən agah-guwałlıkliringoja həq kulak salmadi. **35** Ular Sən ularoja müyəssər kilojan padixahlıktə turuxtın, ularoja ata kilojan zor məmərqliktil wə xuningdək

ularning aldioq yayoqan bu keng munbat zemindiki turmuxtin bəlrimən boluwatlıqan bolsimu, lekin ular Sening ibadət-hizmitingdə bolmidi yaki ezlirining rəzil kilmixliridin yanmadi. **36** Mana, biz bugün külləmiz! Sən mewisi bilen nazu-nemətliridin yeyikxə ata-powilirimizqə təkdim kılıp bərən zemində tursakmu, biz mana uningdə kül bolup kıldıq! **37** [Zemin] Sən bizning gunahlarımız üçün bizni idarə kılıxka bekitən adıxaşlaroja mol məhsulatlarını berip turid; ular dəbdənlirimizni həm qarwa mallirimizni ez məylinqə oaxçırup keliwatid; biz zor dərd-ələmdə bolduk! **38** «— Biz mana muxu barlıq ixlər tüpayı mukim bir şəhərdini tütüp yezip qıktuk; əmirlirimiz, Lawiyilirimiz bilən kahinlirimiz buningqə ez mehüllirini bastı».

10 Buningoja birinqi bolup mehür başkanlar
Haklıyaning oqlı, waliy Nəhəmiya bilən Zədakiyə
di; **2** Andin [kahinlardın] Seraya, Azariya, Yərəmiya, **3**
Paxhur, Amariya, Malkiya, **4** Hattux, Xəbaniya, Malluk,
5 Hərim, Mərəmot, Obadiya, **6** Daniyal, Ginniton,
Baruk, **7** Məxullam, Abiya, Miyamin, **8** Maaziyah,
Bilgay, Xemayalar; ular kahinlər idi. **9** Lawiyıldırin:
— Azanıyaning oqlı Yəxua, Hənədadınning əwlədləridin
Binnui bilən Kadmiyel **10** wə ularning kerindaxlıridin
Xəbaniya, Hodiya, Kelita, Pəlaya, Hənan, **11** Mika,
Rəhob, Həxabiyə, **12** Zakkor, Xərəbiya, Xəbaniya, **13**
Hodiya, Bani, Beninu idi. **14** Jamaat baxlıklıridin:
Parox, Paħat-Moab, Elam, Zattu, Bani, **15** Bunni,
Azgad, Bibay, **16** Adoniya, Bigway, Adin, **17** Ater,
Həzəkiya, Azzur, **18** Hodiya, Həxum, Bizay, **19** Hərif,
Anatot, Nebay, **20** Magpiyax, Məxullam, Həzir, **21**
Məxəzabel, Zadok, Yaddua, **22** Pilatiya, Hənan, Anaya,
23 Həxiya, Hənanıya, Həxxub, **24** Həllolah, Pilha,
Kobək, **25** Rəħum, Həxabnah, Maaseyah, **26** Ahiyah,
Hənan, Anan, **27** Malluk, Hərim, Baanahlar idi. **28**
Kalojan halk: — Kahinlər, Lawiylar, dərvəzəwənlər,
pezelkəxlər, ibadəthanining hizmetkarları wə xuningdək
szirini zeminlardıki taipilərdin ayrip qıçıq, Hudanıng
Təwrat kanuniqa kaytkaqların hərbiri wə ularning
şaylları wə oçul-kız pərzəntləri katarlıq hidayət təpib
volutulqonların həmmisi **29** ez kerindaxlıri bolqan
metiwarlar bilən koxulup: «Əzimizni karoxj kəsimi bilən
əhdidə baqlap, Hudanıng kuli Musa arklılık jakarlıqan
Təwrat kanunida mengip, Rəbbimiz Pərvərdigarning
barlıq əmirləri, həkim-bəlgilimilərini tutup əməl kılımımız;
30 kılızırmızı bu yurttiki yat əlliklərə yatılıklağış kılımımız
həm oqullişimizqızı ularning kızılını elip bərməymiz;
31 bu yurttiki yat əlliklər xabat künidə mal-tawar
wə axılıklarını əkilip satmaqçı bolsa, xabat künli
yəki hərkəysi baxka mukəddəs künlərdimə ulardin
kət'iy həqnəmə setiwalmayıüz; hər yəttinqi yili yərni
teriksiz ak kəldurımız həm barlıq kəzərlərni kaqrürüm
kılımımız» — deyixti. **32** Biz yənə əzimizgə hərbir
adəm hər yili Hudayimizning eyining hizmet hirajitini
üqtin bir xəkal kümüx berixkə bəlgilimilər
bekittük; **33** bu pul «tiziliqən təkdim nan»lar, daimiy
axılık hədiyələri, daimiy keydürüma kurbanlıklar, xabat
künini bilən yengi aylardiki keydürüma kurbanlıklar,
kərəli bekitilgən həytlarda kılınidiqan keydürüma
kurbanlıklar üçün, hər hil mukəddəs buyumlar üçün,
srailoja kəfarat kəltüridiqan gunah kurbanlıkları üçün,

xuningdək Hudayimizning eyidiki barlıq hizmətlərinə hirajiti üçün ixtililsun dəp bəlgiləndi. **34** Biz yənə ata jəmətlirimiz boyiqə kahinlər, Lawıylar wə həlkə arısında qək taxlap, hər yili bəlgiləngən kərəldə Hudayimizning eyiga Təwrat kanununda pütülgini dək Parwərdigar Hudayimizning kurbangahında kalax üçün otun yetküzüp berix newətlərini bekkittük; **35** yənə hər yili etizimizdikı tunji pixkan həsolunu, həmmə mewilik dərəhlərning tunji pixkan mewilirini Pərvərdigarning eyiga yetküzüp berixni, **36** xundakla Təwrat kanunuda pütülgini dək, tunji oqlımızın wə kala, koy-oqlak, padiliridin tunji qarpiyimizni Hudanıng eyiga apırip, u eydə wəzipa etəwatlıqan kahinlərə qəpkeli xını, **37** hərbir yengi hemirning dəsləp pixkan namlırividin birni, xundakla barlıq «ketürmə hədiyə»lirimizni təkdim kılıxni, hərhil dərəhlərdin dəsləpki pixkan mewilərni, yengi xarab, yengi zəytun meyini Hudayimizning eyining həzinə-ambarlırığa apırip berixni, yəni kahinlərə qəpkeli yetküzüp berixni, xuningdək etizlirimizdən qıkkan həsoluning ondin biri bolovan əxriini Lawıylarə berixni bekkittük; Lawıylar bizning terikqılıkka tayinidioqan xəhərlirimizdən qıkkan həsoluning ondin biri bolovan əxriini tapxuruwalsun dəp bekkittük; **38** xuningdək, Lawıylar qıkkan həsoluning ondin birləri tapxuruwalıqan qaoqda Hərunning əwlədliridin kahin bolovan birsə ular bilən billə bolsun, Lawıylar əxu ondin bir ülüxning yənə ondin bir ülüxini ayrip Hudanıng eyiga, uning həzinə-ambarlırığa saklaşka tapxursun dəp bəlgili dük. **39** Israillar bilən Lawıylar axlıqtın, yengi xarabtin, yengi zəytun meyidin «ketürmə hədiyə» kılıp mukəddas jaydiki əswab-üskünlər saklinidioqan həzinə-ambarlırığa, yəni wəzipa etəydiqan kahin, dərwaziwən wə oğzəlkəxlər turidiqan jayşa tapxuruxi kerək. Biz Hudayimizning eyining hajətliridin hərgiz əzimizni tartmaymız!

11 U qaoqda həlkə iqidiki əmirlər Yerusalemda turattı; kalojan pukralar qək taxlinix bilən ondin biri mukəddəs xəhər Yerusalemda olturaklıxip, kalojan ondin tokküzi baxxa xəhərlərdə olturaklıxtı. **2** Əz ihtiyyarı bilən Yerusalemda olturaklıxıq otturıqə qıkqanlarşa bolsa, jamaət ularqa bəht-bərikət tilidi. **3** Yəhudiya əlkisidin, Yerusalemə makanlıxip kalojan bəg-əmirlər tewəndikidək (Israillar, kahinlər, Lawıylar, ibadəthana hizmətkarları) wə Sulaymanning hizmətkarlırinining əwlədləri Yəhudiya xəhərləridə, hərbiri əz təwəlikidə makanlaxşan bolsimu, Yəhudalardın wə Binyaminlardın bəziləri Yerusalemda makanlaştı: — Bularning iqidə, Yəhudalardın: — Pərəzning əwlədinə bolovan Uzzıyaning oqlı Ataya; Uzzıya Zəkeriyaning oqlı, Zəkeriya Amariyaning oqlı, Amariya Xəfatiyaning oqlı, Xəfatiya Mahalalelning oqlı idi. **5** Yənə Barukning oqlı Maaseyah; Baruk Kol-Hozəhning oqlı, Kol-Hozəh Hazayanıng oqlı, Hazaya Adayanıng oqlı, Adaya Yoaribning oqlı, Yoarib Zəkeriyanıng oqlı, Zəkeriya Xilonining oqlı. **6** Yerusalemə makanlaxşan barlıq Pərəz jəmətdikilər jəməyi tət yüz atmış səkkiz kixi bolup, həmmisi əzimatlar idi. **7** Binyaminning əwlədliridin: — Məxullamning oqlı Sallu; Məxullam Yoədning oqlı, Yoəd Pidayanıng oqlı, Pidaya Kolayanıng oqlı, Kolaya Maaseyahning oqlı,

Maaseyah İtiyəlning oqlı, İtiyəl Yəxayanıng oqlı. **8** Uningoja əgərkənlər, Gabbay wə Sallay idi; xularoja munasiwtəlik jəməyi tokkuz yüz yigirmə səkkiz kixi idi. **9** Zikrining oqlı Yoel ularnı baxxuridioqan əməldər idi; Sinuahnıng oqlı Yəhuda xəhərning muawin häkimi idi. **10** KAHİNİLDİR: — Yoaribning oqlı Yədaya bilən Yakın, **11** xundakla Hudanıng eyining bax oqojidarı Seraya; Seraya Hilkıyanıng oqlı, Hilkıya Məxullamming oqlı, Məxullam Zadokning oqlı, Zadok Merayotning oqlı, Merayot Atibutning oqlı idi; **12** yənə uning kerindaxliridin ibadəthanidiki hizmətə bolovanlardın jəməyi səkkiz yüz yigirma ikki kixi bar idi; yənə Yərohamning oqlı Adaya bar idi; Yəroham Pelaliyanıng oqlı, Pelaliya Amzining oqlı, Amzi Zəkeriyanıng oqlı, Zəkeriya Paxhurnıng oqlı, Paxhur Malkiyanıng oqlı idi; **13** uning kerindaxlirinə həmmisi jəmət baxlılıq bolup, jəməyi ikki yüz kırık ikki kixi idi; yənə Azaralıning oqlı Amaxsay bar idi; Azarəl Ahzayıning oqlı, Ahzay Məxillimotning oqlı, Məxillimot Immarnıng oqlı idi; **14** yənə uların kerindaxliridin, palvari-əzimatlırdın, jəməyi bir yüz yigirma səkkiz kixi bar idi; Gedolimming oqlı Zabdiyal ularını baxxuridioqan əməldər idi. **15** Lawıylardin: — Həxxubıning oqlı Xemaya bar idi; Həxxub Azrikamning oqlı, Azrikam Həxabiyanıng oqlı, Həxabiya Bunnıning oqlı idi; **16** yənə Lawıyların kəbila baxlıkları bolovan Xəbbatıbilən Yozabad bolup, Hudanıng eyining texidiki ixlarqa məs'ul idi. **17** Yənə Mikanıng oqlı Mattaniya dua wakitlirida təxəkkür-rəhmətlər eytikə yetəkqılık kılaltı; Mika Zabdining oqlı, Zabdi Asafning oqlı idi; Bakbukiya kerindaxlari işqida muawinlik wəzipisini etəytti; yənə Xammuanıng oqlı Abda bar idi; Xammua Galalıning oqlı, Galal Yadutunning oqlı idi. **18** Mükəddəs xəhərdə turuwatlıq Lawıyların həmmisi ikki yüz səksən tət kixi idi. **19** Dərwaziwənlərdin: — dərwazılarda kezəttə turidiqan Akkub bilən Təlmon wə uların kerindaxliri bar idi; ular jəməyi bir yüz yətmix ikki kixi idi. **20** Kalojan Israillar, kahinlər, Lawıylar Yəhudiye xəhərlirdə, hərbiri əz mirasida makanlaştı. **21** İbadəthanining hizmətkarlıri bolsa Ofəl dəngigə makanlaştı; ibadəthanining hizmətkarlarını Ziha bilən Gixpa baxxurdu. **22** Yerusalemda Lawıylarını baxxurquqı Banining oqlı Uzzi idi; Bani Həxabiyanıng oqlı, Həxabiya Mattaniyanıng oqlı, Mattaniya Mikanıng oqlı idi — demək, Uzza Asafning əwlədliridin, yəni Hudanıng eyidiki hizmətkə məs'ul bolovan oğzəlkəxlərdin idi. **23** Qünki padixah ular toqırılık yarlıq qüxtürgən bolup, oğzəlkəxlərinə hər künülük oızuk-tülükini, xundakla etəydiqan wəzipisini bekkənədi. **24** Yəhudanıng oqlı Zərahıning əwlədliridin Məxəzəbəlnıng oqlı Pitahiya pukralarning barlıq ixlirida padixaḥıning məslihətqisi idi. **25** Yeza-kıxlaklar wə ularqa təwə ətrapidiki jaylarda Yəhudalardın bəziləri turattı; Kiriat-Arba wə uning təwəsidiki yeza-kəntlərda, Dibon wə uning təwəsidiki yeza-kəntlərda, Yəkəbziyal wə uning təwəsidiki yeza-kəntlərda, **26** xundakla Yəxua, Moladah, Bayt-Pələt, **27** Həzar-Xual, Bəər-Xeba wə uning təwəsidiki yeza-kəntlərda, **28** Ziklag, Mikona wə uning təwəsidiki yeza-kəntlərda, **29** Ən-Rimmon, Zorah, Yarmut, **30** Zanoah, Adullam wə bu ikki yergə təwə kıxlaklarda, Laçix wə uningoja təwə yərlərdə, Azikah wə uningoja təwə

yeza-kəntlərdə makanlaxtı; ular makanlaxçı yərlər Bəyt-Gilgaldin, Geba bilən Azmawət etizlikliridin Bəər-Xebadin taki Hinnom jilojsioja kədər sozului. yiojlojanidi; qünki oğəzəlkəxlar Yerusalemning tət 31 Binyaminlar bolsa Geba, Mikmax, Ayja, Bəyt-əl wə ətrapija ezlirigə məhəllə-kıxlaklar kuruwalojanidi. 30 uning təwəsidiyiyeza-kəntlərdə, 32 bəziliri Anatot, Nob, Kahinlar bilən Lawiyalar ezlirini pakldi, andin həlkni Ananiya, 33 Hazor, Ramah, Gittaim, 34 Hadid, Zebiom, wa sepił darwazilirini həm sepilning ezinimü pakldi. Niballat, 35 Lod, Ono, xundakla Hünərvənlər jilojsida 31 Mən [Nəhəmiya] Yəhūdanıng əmirlirini baxlap makanlaxkanidi. 36 Əslidə Yəhədiyəgə teyinləngən sepił qikip, təxəkkür-həmdusana okuydiojan ikki Lawiyalar kisimliridin bəziliri Binyamin kəbilisining qong ətrət adənni uyuxturdum, bir ətrət sepilning ong təripidə «Tezək kowukı»qə karap mangdi, 32 ularning arkısından Hoxaya bilən Yəhūdanıng əmirlirinen yerimi mangdi; 33 yəna Azariya, Əzra, Məxullam, 34 Yəhūda, Binyamin, Xemaya, Yərəmiamu mangdi; 35 xuningdək kahinlarning oqulliridin bəziliri kollirioja Amariya, Malluk, Hattux, 3 Xekaniya, Rəhüm, Mərəmot, 4 Iddo, Ginnitoy, Abiya, 5 Miyamin, Maadiya, Bilgah, 6 Xemaya, Yoarib, Yədaya, 7 Sallo, Amok, Hilkija wə Yədaya. Bular bolsa Yəxuaning künliridə kahin bolqanlar wə ularning kərindaxlirining jəmat baxlıkları idi. 8 Lawiyardin bolsa Yəxua, Binnuiy, Kadmiyəl, Xərabiya, Yəhūda, Mattaniyalar; Mattaniya wə uning kərindaxlari təxəkkür-rəhmətlər eytikka məs'ul boldi. 9 Ularning kərindaxlari Bakbukiya bilən Unni newiti boyiqə ular bilən udulmu'udul hizməttə turatti. 10 Yəxuadın Yoyakim tərəldi, Yoyakimdin əliyaxib tərəldi, Əliyaxibtin Yoyada tərəldi, 11 Yoyadadın Yonatan tərəldi, Yonatandin Yaddua tərəldi. 12 Yoyakimning künliridə kahinlardin jəmat baxlıki bolqanlar munular: — Seraya jəmatığa Meraya; Yərəmiya jəmatığa Hananiya; 13 14 Meliku jəmatığa Yonatan; Xəbaniya jəmatığa Yüstüp; 15 Hərim jəmatığa Adna; Merayot jəmatığa Həlkay; 16 İddo jəmatığa Zəkəriya; Ginniton jəmatığa Məxullam; 17 Abiya jəmatığa Zikri; Minyamin bilən Məadiyalarning jəmatığa Piltay; 18 Bilgah jəmatığa Xammua; Xemaya jəmatığa Yəhənatan; 19 Yoarib jəmatığa Mattinay; Yədaya jəmatığa Uzzi; 20 Sallay jəmatığa Kallay; Amok jəmatığa Ebər; 21 Hilkija jəmatığa Həxabiya; Yədaya jəmatığa Nətanəl. 22 Əliyaxib, Yoyada, Yəhənanan wə Yadduaning künliridə Lawiyarning jəmat baxlıkları tizimlənən wə oxaxla, Pars padixahı Darius tahttiki qaoqlarojiqə kahinlarmu tizimlinip kəlgən. 23 Jəmat baxlıki bolqan Lawiyalar takı əliyaxibning nəvrisi Yəhənanning wəktiqiə təzkirinamida tizimlinip kəlgən. 24 Lawiyarning jəmat baxlıki bolqan Həxabiya, Xərabiya, Kadmiyelning oqlı Yəxualar kərindaxlari bilən udulmu'udul turup, Hudanıng adımı Dawutning əmri boyiqə newtlixip mədhiyə-munajat, təxəkkür-rəhmətlər eytip turatti. 25 Mattaniya, Bakbukiya, Obadiya, Məxullam, Talmon bilən Akkubular dərwaziwənlər bolup, sepił kowuklirining ambarliroja karaytti. 26 Bu kixilər Yozadakning nəvrisi, Yəxuaning oqlı Yoyakimning künliridə, xuningdək walii Nəhəmiya bilən təwərətxunas kahin əzranıng künliridə wəzipiğə teyinləngən. 27 Yerusalem sepiłini [Hudaqə] atap tapxurux murasımı etküzüldiyojan qaoqla, jamaat Lawiyarnı turoqan hərkəysi jaylardın izdəp tepit, ularını təxəkkür-rəhmətlər eytix, oğəzəl okux, jang, təmbur wə qıltarlarınlı qelikxə, huxal-huramlıq bilən atap tapxurulux murasımı etküzükə Yerusalemıqə atip kəldi. 28 Oğəzəlkəxlar Yerusalemning atrapidiki Nitofatlıklärning yeza-kəntliridin, 29

Bəyt-Gilgaldin, Geba bilən Azmawət etizlikliridin Bəər-Xebadin taki Hinnom jilojsioja kədər sozului. yiojlojanidi; qünki oğəzəlkəxlar Yerusalemning tət 31 Binyaminlar bolsa Geba, Mikmax, Ayja, Bəyt-əl wə ətrapija ezlirigə məhəllə-kıxlaklar kuruwalojanidi. 30 uning təwəsidiyiyeza-kəntlərdə, 32 bəziliri Anatot, Nob, Kahinlar bilən Lawiyalar ezlirini pakldi, andin həlkni Ananiya, 33 Hazor, Ramah, Gittaim, 34 Hadid, Zebiom, wa sepił darwazilirini həm sepilning ezinimü pakldi. Niballat, 35 Lod, Ono, xundakla Hünərvənlər jilojsida 31 Mən [Nəhəmiya] Yəhūdanıng əmirlirini baxlap makanlaxkanidi. 36 Əslidə Yəhədiyəgə teyinləngən sepił qikip, təxəkkür-həmdusana okuydiojan ikki Lawiyalar kisimliridin bəziliri Binyamin kəbilisining qong ətrət adənni uyuxturdum, bir ətrət sepilning ong təripidə «Tezək kowukı»qə karap mangdi, 32 ularning arkısından Hoxaya bilən Yəhūdanıng əmirlirinen yerimi mangdi; 33 yəna Azariya, Əzra, Məxullam, 34 Yəhūda, Binyamin, Xemaya, Yərəmiamu mangdi; 35 xuningdək kahinlarning oqulliridin bəziliri kollirioja kanay aloqan həlda mangdi: — Ulardın Yonatanning oqlı Zəkəriya bar idi (Yonatan Xemayanıng oqlı, Xemaya Mattaniyanıng oqlı, Mattaniya Mikayaning oqlı, Mikaya Zakkurnıng oqlı, Zakkur Asafning oqlı idi). 36 Uning kərindaxliridin Xemaya, Azarəl, Milalay, Jilalay, Maayı, Nətanəl, Yəhūda, Hananiyalar bar idi; ular kollirioja Hudanıng adımı Dawutning sazlırını elixikanidi; təwərətxunas Əzra ularning bexida mangojanidi. 37 Ular «Bulak kowukı»qə kelip «Dawutning xəhiri»ning pələmpiyigə qikip, «Dawutning ordisi»dən etüp, künkiqix tərəptiki «Su kowukı»qə kəldi. 38 Təxəkkür-həmdusana okuydiojan ikkinçi ətrət sol tərap bilən mangdi, mən wə jamaətning yerimi ularning arkıdin mengip, sepił üstdə «Humdanlar munarı»dən etüp, udul «Kəng sepił»oqıqə mengip, 39 «Əfraim kowukı», «Kona kowuk», «Belik kowukı» üstdən etüp, «Hananiyalı munarı» wə «Yüzung munarı»dən etüp, udul «Koy kowukı»qə kelip, andin «Karawullar kowukı»da tohtiduk. 40 Andin təxəkkür-həmdusana okuydiojan ikki ətrət adəm Hudanıng eyidə əz orunlırıda turdi; mən bilən əməldarlarning yerimimü xu yərdə turdu; 41 kahinlardin Eliakim, Maaseyah, Minyamin, Migaya, Əlyoyinay, Zəkəriya bilən Hananiyalar karnayırlarını elip turuxtı; 42 yəna Maaseyah, Xemaya, Əliazar, Uzzi, Yəhəhanan, Malkiya, Elam bilən Ezərmü turuxtı; oğəzəlkəxlar Yızraqıyanıng yetəkqılıkida jaranglıq oğəzəl okuxtı. 43 Xu künü jamaət nahayiti qong kələmlik kurbanlıqları sundı həm bak huxal bolup ketixti, qünki Huda ularnı zor xadılıq bilən xadlanduroqanıdi; ayallar bilən balıllarını xundak xadlandı; Yerusalemıki bu huxallık sadalırı yirak-yiraklaroja anglındı. 44 U qəoqda bir kisim kixilər kətərmə kurbanlıqlar, dəsləpki pixkən həsullar wə exirləri saklaydiojan həzinə-ambarlarqa məs'ul boluxkə təyinləndi; hərkəysi xəhərlərdiki etizliklərdin, Təwrat ənənəsində kahinlərə qədər Lawiyalarqə berixkə bəlgiləngən tülüxlər xu yərdə saklinatti. Qünki Yəhūda həlkə ez hizmitdə turuwatkan kahinlər bilən Lawiyardin huxal idi. 45 [Kahinlər bilən Lawiyalar], oğəzəlkəxlar bilən dərwaziwənlər, əz Hudasining tapiliojan wəzipisini wə xuningdək paklx wəzipisining həmmisini Dawutning wə uning oqlı Sulaymannıng əmri boyiqə etəyti. 46 Qünki əldimdə, Dawutning wə Asafning künliridə, oğəzəlkəxlrə yetəkqılık kilişkə həm Hudaqə təxəkkür-həmdusuna küylirini okuxkə yetəkqılırlar bolqanıdır. 47 Zərbəbablıng künliridə wə Nəhəmiyanıng künliridə oğəzəlkəxlrəngə wə dərwaziwənlərning tülüxlərini, hər künlük təminatını pütkül Israıl həlkə berətti; ular

yənə Lawiyalar üçün mukəddəs hesablananın nərsilərni üləxtürüp berətti; Lawiyarmu mukəddəs hisablananın nərsilərdin Hərunning əwlədlirioja berip turatti.

13 Xu kündə Musaning kitabı jamaat alidda okup berildi, kitabta: Ammoniyalar bilən Moabiyalar məngü Hüdaning jamaitigə kirmisun, **2** Qırını ular Israillarnı ozukluk wə su əkilip xarxi almay, əksiqə ularnı қaroxaqxə Balaamni yallıwalojan; həlbuki, Hudayimiz u қaroxaxları bəht-bərikətə aylanduruwətkən, dəp yezilojan sezlər qıktı. **3** Xundak boldiki, jamaat bu կանոն sezlərini anglap barlıq xalqut kixilərni ilojaq qıkırıwətti. **4** Bu ixtin awwal, Hudayimizning əyining həzinisini baxkuruşxə məs'ul kahin Əliyaxib Tobianing tuşqını bolup, **5** uningoja kəngri bir eyni təyyarlap bərgənid. Xu eydə ilgiri axlıq hədiyalıri, məstiki, qaqa-kuqa, xuningdək Lawiyalar, oğzəlkəxlər wə dərvaziwənlərgə berixkə buyruqları axlıq exrilər, yengi xarab wə yengi zəytun meyi, xundakla kahinlaroja atalojan «ketürmə kurbanlıqlar saklinattı. **6** Bu waktılarda mən Yerusalemda əməs idim; qırını Babil padixaḥı Artahxaxtanıng ottuz ikkinqi yili mən padixaḥıning yenioja kaytip kətkənidim; bir məzgildin keyin mən yənə padixaḥıtin ruhsət elip **7** Yerusaleməqa kaytip barsam, Əliyaxibning Hüdaning əyidiki höylilarda Tobiyaçoja əy həzirlap bərgənlilikdək rəzil ixni uktum. **8** Bu ix meni kəttik azablıdi, man Tobianing əyidiki barlıq əy jahazlarını koymay talaqa taxlatkəzuwəttim. **9** Mən yənə əmr kılıp, u əylərni paklatkuzup, andin Hüdaning əyidiki qaqa-kuqa, axlıq hədiyalıri bilən məstikni u yərgə əkirküpək koydum. **10** Mən yənə həklərnin Lawiyalarning elixka tegixlik tütülxirini bərmiganlıkını, hətta wəzipigə koyulajan Lawiyalar bilən oğzəlkəxlərlərin hərbirininq ez yər-etizlikliqə qəcip kətkənlilikini baykıdim; **11** xunga mən əməldərlər bilən sokuxup, ularnı əyibləp: — Nemixə Hüdaning əyi xundak taxliwetildi! — dəp, [Lawiyarlə] yiojip ularnı ilgiriki ornioja yengiwaxtin turozqıdum. **12** Andin barlıq Yəhudiya həlkı axlıq exrisini, yengi xarab wə yengi zəytun meyini həzinə-ambarlırioja elip kelip tapxurdı. **13** Mən həzinə-ambarlaroja mas'ul boluxkə həzininqi-ambarqlarını təyinlidim; ular kahin Xələmiyi, təwratxunas Zadok bilən Lawiyardın bölojan Pidaya idi; ularning kol astida Mattaniyaning nəvrisi, Zakkurning oqqli Hənan bar idi; qırını ularning həmmisi sadik, ixənqlik dəp hesablinatti; ularning wəzipisi kərindaxlirioja tegixlik tütülxirni tüləxtürüp berix idi. **14** — «Ah Hudayim, muxu ix yüzisidin meni yad əyligəysən, Hudayimning əyi wə uningoja ait hizmətlər üçün kərsətkən məhrimni eqürüwətmigəysən!» **15** Xu künərdim mən Yəhudiyyədə bəzilərning xabat künərlidə xarab kelqəklərini qəyləwatqınnı, ənqilərni baoqlap, bularni wə xuningdək xarab, üzüm, ənkür wə hərhil yüksələrni exəklərgə artip, toxup yürgənlilikini kerdüm; ular bularını Yerusaleməqa xabat künidə elip kirdi; ularning muxu ax-tültüklərni setip yürgən künı mən ularnı guwahlıq berip agaḥlandurup koydum. **16** Yənə Yəhudiyyadə turuwaṭkən bəzi Turluklar belik wə hərhil mal-tawarları toxup kelip xabat künı Yəhudiyyəliklərgə satidikən, yənə kelip bularını Yerusalemda satidikən! **17** Xu səwəbtin mən Yəhudiya

əmirləri bilən sokuxup, ularnı əyibləp: — Silərning xabat künini buloqap, rəzil ix kılqininqlar nemisi? **18** Ilgiri ata-bowanglar oxhax ixni kılqan əməsmu, xuning bilən Hudayimiz bizning beximizə wə bu xəhərgə hazırlıq bu balayı-apətni yaqdurojan əməsmu? Əmdi silər xabat künini buloqap, Israilning bexiqə Hüdaning oqəzipini tehimə yaqdırıdojan boldunglar, dedim. **19** Xunga, xundak boldiki, xabat künidin ilgiri, gugum sayısı Yerusalem kowuklirioja qüxkən wəktidə, mən xəhər kowuklırını etixni buyrudum wə xuningdək xabat künü ətüp kətküqə kowuklarnı aqmaslıq tooprısında buyruk qüxiirdum. Mən yənə həqkəndək yükning toxulup kowuklardin kirgüzülməsliki üçün hizmətkarlırinning bəzilərini xəhər kowuklirioja kəzətqi kılıp turozup koydum. **20** Xundak bolsimu sodigərlər wə hərhil mal-tawar satidiojanlar bir-ikki ketim Yerusalemning sırtida tündidi. **21** Mən ularnı agaḥlandurup: — Silər nemixə sepiлning aldida tünəysilər? Yənə xundak kılıdojan bolsanglar, mən üstüngləroja kol salımən, dəwidim, ular xuningdin baxlap xabat künidə kalmıdi. **22** Andin xabat künining mukəddəslərini saklax üçün, mən Lawiyarloja: — Əzünglərni paklanglar; andin kelip sepił darwazilərini bekinglar, dedim. — «! Hudayim, muxu ix yüzisidinə meni yad əyligəysən, Əzüngning zor eżgərməs muhəbbiting bilən meni ayojaysən!» **23** Xu künərdə mən yənə Axdod, Ammon wə Moab kızılərini hotunluğka aləjan bəzi Yəhudaları baykıdim. **24** Ularning pərzəntlirinən yerimi Axdodqə sezlaydikən (wə yaki yükirikəllərning birininq tilida sezlaydıcıqan) wə Yəhudi tilida xəzliyəlməydikən. **25** Mən ularnı [sokuxup] əyiblidim, ularnı ərəqəjim, bir nəqqisini urup qaq-sakallırını yuldum, Hüdaning nami bilən kəsəm iğküzüp: — Silərning kızılıringləri ularning oqullarıqə bərməysilər, oqulliringlərə imü, əzünglərə imü ulardın kiz alməysilər! **26** Israil padixaḥı Sulayman muxundak ixlarda gunah sadır kılqan əməsmu? Nuroqun əllər arisida uningoja oxhax həqkəndək padixaḥ yok idi; u əz Hudasi təripidin səyilgən, Huda uni pütkül Israil tütigə padixaḥ kılıp tikligən bolsimu, lekin hətta unimu yat əllik ayallar azdurup gunahka patkuzojan. **27** Əmdi silərning gepinglərə kirip bundak qong rəzzilik kılıp, yat əllik kızlarnı elip Hudayimizə wapasızılıq kılımımız? — dedim. **28** Bax kahin Əliyaxibning nəvrisi, Yoyadaning oqulliridin biri Həronluq Sanballatlıning kuy'oqlı idi; mən uni yenimdən koojliwəttim. **29** — «Ah Hudayim, Sən ularnı yadında tutkəysən, qırını ular kahinlikkə daq təqkütgüçilər, kahinlik həm Lawiyalarqə təwə əhdinimə buloqıquqlardur!». **30** Xuning bilən ularnı yat əlliklərning buloqxalırıdin neri kılıp paklandurdum wə kahinlər bilən Lawiyalarning wəzipilirinim [yengiwaxtin] bəlgiləp, hərkimini əzininq ixioja iğə kıldım. **31** Mən yənə ez wəktidə otun-yaqşaq elip kelinixi wə daşləpkı həsulni yətküzüp turuxkımı adəm orunlaxturдум. «Ah Hudayim, meni yadında tutup, manga xapaat kərsətkəysən!».

Əstər

1 Ahaxwerox (Hindistandin Həbəxistan oňıqə bir yüz yigirmə yətə əlkigə həkümranlıq kılıqən Ahaxwerox)ning tahttiki künliridə xundak bir wəkə boldi: — **2** Xu künlərdə, u padixah Ahaxwerox Xuxan kəl'əsidiyi xahənə təhtidə olturoqinida, **3** u səltənət sürüp üçinqi yili barlık əmirləri wə bəg-həkimliroqa ziyanat bərdi; Pars wə Medianing koxunu, xuningdək hərkəysi elkilərning esilzadiliri wə baglirining həmmisi uning həzurioja hazır boldi. **4** U səltənitining baylıkining xanu-xəwkiti wə həywıtining katta julasını kəp künər, yəni bir yüz səksən kün kərgozmə kıldı. **5** Bu künər etüp kətkəndin keyin padixah yəna Xuxan kəl'əsidiyi barlık həlkə qong-kişiq deməy, ordının qarbeojudiki həyolidə yətə kün ziyanat bərdi. **6** U yar ak wə kək kandır yiptin tokulojan pərdilər bilən bezalgın bolup, bu pərdilər mərmər tax türvüklərgə bekitilgən kümüx həlkələrənən ak ranglik kandır yip wə sesün yungluk xoynilar bilən esilojanidi; ak qaxtax wə ak mərmər taxlar, sədəp wə kara mərmər taxlar yatkuzulajan məydən üstigə altun-kümüxtin yasaloqan diwanları koyulojanidi. **7** İqimliklər altun jamlarda tutup iqilətti; jamlar bir-birigə ohximaytta; xahənə məy-xarablar padixahning səltənitigə yərixa mol idi. **8** Xarab iqix kəidisini boyiqə, qonşu padixah, ordidiki barlıq oqojidarlar oja, hərkəmnin iqixi ez həhixi boyiqə bolsun, dəp bekitip bərgənədi. **9** Hanix Waxtimu padixah Ahaxweroxning ordisida ayallar üçün ziyanat bərdi. **10** Yəttinqi künü Ahaxwerox padixah, xarabtin kəyipi qəqə bołożınında, alldıa hizmitidə turojan Məhūman, Bızta, Hərbəna, Bigta, Abagta, Zetar, Karkas deqan yətə hərəm'əqisini **11** hanix Waxtingin pukralar wə əmirlərning aldida güzəllikini kərsətsun dəp, uni hanixlik tajini kiyip kelixkə qarğırojılı əwətti; qonşu u tolimu qırayılk idi. **12** Lekin hərəm'əqiləri hanix Waxting padixahning əmrini yətküzgəndə, u kelixni rət kıldı; xuning bilən padixah intayın oqəzəplinip, uning kəhri ərlidi. **13** Xu waktılarda padixahning ixləri toqqruluk ənəkamlarını piixik bilgənlərdin məslilətər sorax aditi bar idi; xunga padixah wəziyətni piixik qüxinidiojan danixmənlərdin soridi **14** (u qəqə danixmənlərdin uning yenida Karxina, Xetar, Admata, Tarxix, Məras, Marsena, Memukan kətarlık yətə Pars bilən Medianing əmirləri bar idi; ular daim padixah bilən kerüüp turatti, padixahlıqta ular aldinkı katarda turatti). **15** Padixah ulardın: — Hanix Waxti mənki padixah Ahaxweroxning hərəm'əqilər arkılık yətküzgən əmrəm boyiqə ix kilmiojını üçün uni ənənə boyiqə qandaq bir tərəp kılıx kerək? — dəp soridi. **16** Məmukan padixah, wə əmirlərning aldida jawap berip: — Hanix Waxti aliylirinən zitioja tegiplə əlkləməy, bəlkı padixahımız Ahaxweroxning hərkəysi elkiliridiki barlıq əmirlər wə barlıq pukralarının zitioja tagdi. **17** Qünki hanixning xu kılıqını barlıq ayallarning kılıkçıya yətə, ular «Padixah Ahaxwerox: «Hanix Waxtini yeməyo kirip padixah Ahaxwerox bilən billə bolux newtitidin elip kelinqırlar» dəp əmr kilsə, u kalməptul!» dəp ez awwal, on ikki ay bədəninizi tazilixi kerək idi, qonşu ərlərinin mənsitmədikojan kılıp koyidü. **18** Pars wə kizlarning «tazilixin künli» mundak yol bilən ada Mediadiki malika-hanimlər hanixning bu ixini anglap, kılınnati: — altə ay murməkki meyi bilən, altə ay ətir-bügünlə padixahning barlıq bəg-əmirlirigə xuningəqə

ohxax dəydiojan bolidu, xuning bilən mənsitməslik wə həpilik üzülməydi. **19** Padixahımoja muwapık kərünsə, aliyliridin mundak bir yarlıq qıxürülsün, xuningdək u Parşalar wə Medialarning mənggү eżgərtilmədikojan ənənə-bəlgilimiləri iqiğə pütlətgəyi, Waxti ikkinçi padixah Ahaxweroxning həzurioja kalmıgə; uning hanixlik mərtəvişi uningdin yahxi birsigə berilgəy. **20** Aliylirinən jakarlıqan yarlıq pütün səltənitigə yetip anglanıqan həman (uning səltənitinə zemini bipayan bolsimu), ayallarning hərbiri əz erigə, möyli qong bolsun kişiq bolsun ularqa həmat kılıdiqan bolidu, — dedi. **21** Məmükanning bu gəpi padixah bilən əmirlərini hux kıldı; padixah uning gəpi boyiqə ix kerdə. **22** U padixahning barlıq elkilirigə, hərbir elgigə əz yezikli bilən, hərkəysi əl-millətkə əz tili bilən hətləri əwətip: «Hərbir ər kixi əz ailisi iqidə hojayın bolsun, xundakla əz ana tili bilən səzlisun» degən əmrni qüxtürdi.

2 Bu ixlar etüp, padixah Ahaxweroxning oqəzipi besiləqanda, u Waxtini seqinip, uning kılıqını həm uning üstidin qıkırıloqan yarlıq həkkidə əsləp oylinip kıldı. **3** Xu sawəbtin padixahning hizmitidə turoqan oqojidarlar uningoja: — Aliyliri üçün sahibjamal yax kızlarnı izdəp tepit koltürgəyə; **3** aliyliri padixahlıkiddi hərkəysi əlkilərdə barlıq güzəl kızlarnı yioqip, Xuxan təyinayla; kızlar ordidiki kız-ayallar oja mas'ul bolqan hərəm'əqisi Hegayning kolioja tapxurulqay; ular oja bolsun, dəp bekitip bərgənədi. **4** Aliylirini Ahaxweroxning ordisida ayallar üçün ziyanat bərdi. **5** Yəttinqi künü Ahaxwerox padixah, xarabtin kəyipi qəqə bolossen, dəp padixahını hux kıldı wə u xundak kıldı. **5** Xuxan kəl'əsidi Binyamin kəbilisidin, Kixning əwərisi, Bızta, Hərbəna, Bigta, Abagta, Zetar, Karkas deqan yətə hərəm'əqisini **6** Kix bolsa Babil padixahi Neboğadınasər səyündürən kiz Waxtingin ormini besip hanix bolsun, **7** Mordikay əzining taqisining Yəhudiyyə bar idi **8** (Kix bolsa Babil padixahi Neboğadınasər Yəhuda padixahı Yəkoniyah, bilən bir top kixilərni tutküñ kılıp Yerusalemidin əkətəkəndə, ular bilən billə əsir kılınilip ketilgənədi). **7** Mordikay əzining taqisining kizi Hədassahni (yəni Əstər) bekip qong kılıqanidi, qonşu uning ata-anisi yok idi. Bu kiz güzəl, tək-i-turki kəlixkən id; ata-anisi eltüb katkən bolqaqka Mordikay uni əz kizi kataradə bekip qong kılıqanidi. **8** Padixahning əmri wa yarlıq jakarlanıqandın keyin nuroqun kızlar Xuxan wa yarlıq jakarlanıqandın keyin nuroqun kızlar Xuxan **9** Əstər Hegay oja yakkan bolup, u uningoja əltipat kərsətti; **10** Əstər Hegay oja yakkan bolup, u uningoja əltipat padixah bilən kerüüp turatti, padixahlıqta ular aldinkı katarda turatti). **11** Mordikay əstərning hal-əhwaldin həwər tepix wə yətə kenizəknə bərdi; andin uni kenizəkləri bilən hərəmsarayning əng esil jayidin orun bərdi. **10** Əstər Hegay oja yakkan bolup, u uningoja əltipat padixah bilən kerüüp turatti, padixahlıqta ular aldinkı katarda turatti). **11** Mordikay əstərning hal-əhwaldin həwər tepix wə yətə kenizəknə bərdi; andin uni kenizəkləri bilən hərəmsarayning əng esil jayidin orun bərdi. **10** Əstər Hegay oja yakkan bolup, u uningoja əltipat padixah bilən kerüüp turatti, padixahlıqta ular aldinkı katarda turatti). **11** Mordikay əstərning hal-əhwaldin həwər tepix wə yətə kenizəknə bərdi; andin uni kenizəkləri bilən hərəmsarayning əng esil jayidin orun bərdi. **10** Əstər Hegay oja yakkan bolup, u uningoja əltipat padixah bilən kerüüp turatti, padixahlıqta ular aldinkı katarda turatti). **11** Mordikay əstərning hal-əhwaldin həwər tepix wə yətə kenizəknə bərdi; andin uni kenizəkləri bilən hərəmsarayning əng esil jayidin orun bərdi. **10** Əstər Hegay oja yakkan bolup, u uningoja əltipat padixah bilən kerüüp turatti, padixahlıqta ular aldinkı katarda turatti). **11** Mordikay əstərning hal-əhwaldin həwər tepix wə yətə kenizəknə bərdi; andin uni kenizəkləri bilən hərəmsarayning əng esil jayidin orun bərdi. **10** Əstər Hegay oja yakkan bolup, u uningoja əltipat padixah bilən kerüüp turatti, padixahlıqta ular aldinkı katarda turatti). **11** Mordikay əstərning hal-əhwaldin həwər tepix wə yətə kenizəknə bərdi; andin uni kenizəkləri bilən hərəmsarayning əng esil jayidin orun bərdi. **10** Əstər Hegay oja yakkan bolup, u uningoja əltipat padixah bilən kerüüp turatti, padixahlıqta ular aldinkı katarda turatti). **11** Mordikay əstərning hal-əhwaldin həwər tepix wə yətə kenizəknə bərdi; andin uni kenizəkləri bilən hərəmsarayning əng esil jayidin orun bərdi. **10** Əstər Hegay oja yakkan bolup, u uningoja əltipat padixah bilən kerüüp turatti, padixahlıqta ular aldinkı katarda turatti). **11** Mordikay əstərning hal-əhwaldin həwər tepix wə yətə kenizəknə bərdi; andin uni kenizəkləri bilən hərəmsarayning əng esil jayidin orun bərdi. **10** Əstər Hegay oja yakkan bolup, u uningoja əltipat padixah bilən kerüüp turatti, padixahlıqta ular aldinkı katarda turatti). **11** Mordikay əstərning hal-əhwaldin həwər tepix wə yətə kenizəknə bərdi; andin uni kenizəkləri bilən hərəmsarayning əng esil jayidin orun bərdi. **10** Əstər Hegay oja yakkan bolup, u uningoja əltipat padixah bilən kerüüp turatti, padixahlıqta ular aldinkı katarda turatti). **11** Mordikay əstərning hal-əhwaldin həwər tepix wə yətə kenizəknə bərdi; andin uni kenizəkləri bilən hərəmsarayning əng esil jayidin orun bərdi. **10** Əstər Hegay oja yakkan bolup, u uningoja əltipat padixah bilən kerüüp turatti, padixahlıqta ular aldinkı katarda turatti). **11** Mordikay əstərning hal-əhwaldin həwər tepix wə yətə kenizəknə bərdi; andin uni kenizəkləri bilən hərəmsarayning əng esil jayidin orun bərdi. **10** Əstər Hegay oja yakkan bolup, u uningoja əltipat padixah bilən kerüüp turatti, padixahlıqta ular aldinkı katarda turatti). **11** Mordikay əstərning hal-əhwaldin həwər tepix wə yətə kenizəknə bərdi; andin uni kenizəkləri bilən hərəmsarayning əng esil jayidin orun bərdi. **10** Əstər Hegay oja yakkan bolup, u uningoja əltipat padixah bilən kerüüp turatti, padixahlıqta ular aldinkı katarda turatti). **11** Mordikay əstərning hal-əhwaldin həwər tepix wə yətə kenizəknə bərdi; andin uni kenizəkləri bilən hərəmsarayning əng esil jayidin orun bərdi. **10** Əstər Hegay oja yakkan bolup, u uningoja əltipat padixah bilən kerüüp turatti, padixahlıqta ular aldinkı katarda turatti). **11** Mordikay əstərning hal-əhwaldin həwər tepix wə yətə kenizəknə bərdi; andin uni kenizəkləri bilən hərəmsarayning əng esil jayidin orun bərdi. **10** Əstər Hegay oja yakkan bolup, u uningoja əltipat padixah bilən kerüüp turatti, padixahlıqta ular aldinkı katarda turatti). **11** Mordikay əstərning hal-əhwaldin həwər tepix wə yətə kenizəknə bərdi; andin uni kenizəkləri bilən hərəmsarayning əng esil jayidin orun bərdi. **10** Əstər Hegay oja yakkan bolup, u uningoja əltipat padixah bilən kerüüp turatti, padixahlıqta ular aldinkı katarda turatti). **11** Mordikay əstərning hal-əhwaldin həwər tepix wə yətə kenizəknə bərdi; andin uni kenizəkləri bilən hərəmsarayning əng esil jayidin orun bərdi. **10** Əstər Hegay oja yakkan bolup, u uningoja əltipat padixah bilən kerüüp turatti, padixahlıqta ular aldinkı katarda turatti). **11** Mordikay əstərning hal-əhwaldin həwər tepix wə yətə kenizəknə bərdi; andin uni kenizəkləri bilən hərəmsarayning əng esil jayidin orun bərdi. **10** Əstər Hegay oja yakkan bolup, u uningoja əltipat padixah bilən kerüüp turatti, padixahlıqta ular aldinkı katarda turatti). **11** Mordikay əstərning hal-əhwaldin həwər tepix wə yətə kenizəknə bərdi; andin uni kenizəkləri bilən hərəmsarayning əng esil jayidin orun bərdi. **10** Əstər Hegay oja yakkan bolup, u uningoja əltipat padixah bilən kerüüp turatti, padixahlıqta ular aldinkı katarda turatti). **11** Mordikay əstərning hal-əhwaldin həwər tepix wə yətə kenizəknə bərdi; andin uni kenizəkləri bilən hərəmsarayning əng esil jayidin orun bərdi. **10** Əstər Hegay oja yakkan bolup, u uningoja əltipat padixah bilən kerüüp turatti, padixahlıqta ular aldinkı katarda turatti). **11** Mordikay əstərning hal-əhwaldin həwər tepix wə yətə kenizəknə bərdi; andin uni kenizəkləri bilən hərəmsarayning əng esil jayidin orun bərdi. **10** Əstər Hegay oja yakkan bolup, u uningoja əltipat padixah bilən kerüüp turatti, padixahlıqta ular aldinkı katarda turatti). **11** Mordikay əstərning hal-əhwaldin həwər tepix wə yətə kenizəknə bərdi; andin uni kenizəkləri bilən hərəmsarayning əng esil jayidin orun bərdi. **10** Əstər Hegay oja yakkan bolup, u uningoja əltipat padixah bilən kerüüp turatti, padixahlıqta ular aldinkı katarda turatti). **11** Mordikay əstərning hal-əhwaldin həwər tepix wə yətə kenizəknə bərdi; andin uni kenizəkləri bilən hərəmsarayning əng esil jayidin orun bərdi. **10** Əstər Hegay oja yakkan bolup, u uningoja əltipat padixah bilən kerüüp turatti, padixahlıqta ular aldinkı katarda turatti). **11** Mordikay əstərning hal-əhwaldin həwər tepix wə yətə kenizəknə bərdi; andin uni kenizəkləri bilən hərəmsarayning əng esil jayidin orun bərdi. **10** Əstər Hegay oja yakkan bolup, u uningoja əltipat padixah bilən kerüüp turatti, padixahlıqta ular aldinkı katarda turatti). **11** Mordikay əstərning hal-əhwaldin həwər tepix wə yətə kenizəknə bərdi; andin uni kenizəkləri bilən hərəmsarayning əng esil jayidin orun bərdi. **10** Əstər Hegay oja yakkan bolup, u uningoja əltipat padixah bilən kerüüp turatti, padixahlıqta ular aldinkı katarda turatti). **11** Mordikay əstərning hal-əhwaldin həwər tepix wə yətə kenizəknə bərdi; andin uni kenizəkləri bilən hərəmsarayning əng esil jayidin orun bərdi. **10** Əstər Hegay oja yakkan bolup, u uningoja əltipat padixah bilən kerüüp turatti, padixahlıqta ular aldinkı katarda turatti). **11** Mordikay əstərning hal-əhwaldin həwər tepix wə yətə kenizəknə bərdi; andin uni kenizəkləri bilən hərəmsarayning əng esil jayidin orun bərdi. **10** Əstər Hegay oja yakkan bolup, u uningoja əltipat padixah bilən kerüüp turatti, padixahlıqta ular aldinkı katarda turatti). **11** Mordikay əstərning hal-əhwaldin həwər tepix wə yətə kenizəknə bərdi; andin uni kenizəkləri bilən hərəmsarayning əng esil jayidin orun bərdi. **10** Əstər Hegay oja yakkan bolup, u uningoja əltipat padixah bilən kerüüp turatti, padixahlıqta ular aldinkı katarda turatti). **11** Mordikay əstərning hal-əhwaldin həwər tepix wə yətə kenizəknə bərdi; andin uni kenizəkləri bilən hərəmsarayning əng esil jayidin orun bərdi. **10** Əstər Hegay oja yakkan bolup, u uningoja əltipat padixah bilən kerüüp turatti, padixahlıqta ular aldinkı katarda turatti). **11** Mordikay əstərning hal-əhwaldin həwər tepix wə yətə kenizəknə bərdi; andin uni kenizəkləri bilən hərəmsarayning əng esil jayidin orun bərdi. **10** Əstər Hegay oja yakkan bolup, u uningoja əltipat padixah bilən kerüüp turatti, padixahlıqta ular aldinkı katarda turatti). **11** Mordikay əstərning hal-əhwaldin həwər tepix wə yətə kenizəknə bərdi; andin uni kenizəkləri bilən hərəmsarayning əng esil jayidin orun bərdi. **10** Əstər Hegay oja yakkan bolup, u uningoja əltipat padixah bilən kerüüp turatti, padixahlıqta ular aldinkı katarda turatti). **11** Mordikay əstərning hal-əhwaldin həwər tepix wə yətə kenizəknə bərdi; andin uni kenizəkləri bilən hərəmsarayning əng esil jayidin orun bərdi. **10** Əstər Hegay oja yakkan bolup, u uningoja əltipat padixah bilən kerüüp turatti, padixahlıqta ular aldinkı katarda turatti). **11** Mordikay əstərning hal-əhwaldin həwər tepix wə yətə kenizəknə bərdi; andin uni kenizəkləri bilən hərəmsarayning əng esil jayidin orun bərdi. **10** Əstər Hegay oja yakkan bolup, u uningoja əltipat padixah bilən kerüüp turatti, padixahlıqta ular aldinkı katarda turatti). **11** Mordikay əstərning hal-əhwaldin həwər tepix wə yətə kenizəknə bərdi; andin uni kenizəkləri bilən hərəmsarayning əng esil jayidin orun bərdi. **10** Əstər Hegay oja yakkan bolup, u uningoja əltipat padixah bilən kerüüp turatti, padixahlıqta ular aldinkı katarda turatti). **11** Mordikay əstərning hal-əhwaldin həwər tepix wə yətə kenizəknə bərdi; andin uni kenizəkləri bilən hərəmsarayning əng esil jayidin orun bərdi. **10** Əstər Hegay oja yakkan bolup, u uningoja əltipat padixah bilən kerüüp turatti, padixahlıqta ular aldinkı katarda turatti). **11** Mordikay əstərning hal-əhwaldin həwər tepix wə yətə kenizəknə bərdi; andin uni kenizəkləri bilən hərəmsarayning əng esil jayidin orun bərdi. **10** Əstər Hegay oja yakkan bolup, u uningoja əltipat padixah bilən kerüüp turatti, padixahlıqta ular aldinkı katarda turatti). **11** Mordikay əstərning hal-əhwaldin həwər tepix wə yətə kenizəknə bərdi; andin uni kenizəkləri bilən hərəmsarayning əng esil jayidin orun bərdi. **10** Əstər Hegay oja yakkan bolup, u uningoja əltipat padixah bilən kerüüp turatti, padixahlıqta ular aldinkı katarda turatti). **11** Mordikay əstərning hal-əhwaldin həwər tepix wə yətə kenizəknə bərdi; andin uni kenizəkləri bilən hərəmsarayning əng esil jayidin orun bərdi. **10** Əstər Hegay oja yakkan bolup, u uningoja əltipat padixah bilən kerüüp turatti, padixahlıqta ular aldinkı katarda turatti). **11** Mordikay əstərning hal-əhwaldin həwər tepix wə yətə kenizəknə bərdi; andin uni kenizəkləri bilən hərəmsarayning əng esil jayidin orun bərdi. **10** Əstər Hegay oja yakkan bolup, u uningoja əltipat padixah bilən kerüüp turatti, padixahlıqta ular aldinkı katarda turatti). **11** Mordikay əstərning hal-əhwaldin həwər tepix wə yətə kenizəknə bərdi; andin uni kenizəkləri bilən hərəmsarayning əng esil jayidin orun bərdi. **10** Əstər Hegay oja yakkan bolup, u uningoja əltipat padixah bilən kerüüp turatti, padixahlıqta ular aldinkı katarda turatti). **11** Mordikay əstərning hal-əhwaldin həwər tepix wə yətə kenizəknə bərdi; andin uni kenizəkləri bilən hərəmsarayning əng esil jayidin orun bərdi. **10** Əstər Hegay oja yakkan bolup, u uningoja əltipat padixah bilən kerüüp turatti, padixahlıqta ular aldinkı katarda turatti). **11** Mordikay əstərning hal-əhwaldin həwər tepix wə yətə kenizəknə bərdi; andin uni kenizəkləri bilən hərəmsarayning əng esil jayidin orun bərdi. **10** Əstər Hegay oja yakkan bolup, u uningoja əltipat padixah bilən kerüüp turatti, padixahlıqta ular aldinkı katarda turatti). **11** Mordikay əstərning hal-əhwaldin həwər tepix wə yətə kenizəknə bərdi; andin uni kenizəkləri bilən hərəmsarayning əng esil jayidin orun bərdi. **10** Əstər Hegay oja yakkan bolup, u uningoja əltipat padixah bilən kerüüp turatti, padixahlıqta ular aldinkı katarda turatti). **11** Mordikay əstərning hal-əhwaldin həwər tepix wə yətə kenizəknə bərdi; andin uni kenizəkləri bilən hərəmsarayning əng esil jayidin orun bərdi. **10** Əstər Hegay oja yakkan bolup, u uningoja əltipat padixah bilən kerüüp turatti, padixahlıqta ular aldinkı katarda turatti). **11** Mordikay əstərning hal-əhwaldin həwər tepix wə yətə kenizəknə bərdi; andin uni kenizəkləri bilən hərəmsarayning əng esil jayidin orun bərdi. **10** Əstər Hegay oja yakkan bolup, u uningoja əltipat padixah bilən kerüüp turatti, padixahlıqta ular aldinkı katarda turatti). **11** Mordikay əstərning hal-əhwaldin həwər tepix wə yətə kenizəknə bərdi; andin uni kenizəkləri bilən hərəmsarayning əng esil jayidin orun bərdi. **10** Əstər Hegay oja yakkan bolup, u uningoja əltipat padixah bilən kerüüp turatti, padixahlıqta ular aldinkı katarda turatti). **11** Mordikay əstərning hal-əhwaldin həwər tepix wə yətə kenizəknə bərdi; andin uni kenizəkləri bilən hərəmsarayning əng esil jayidin orun bərdi. **10** Əstər Hegay oja yakkan bolup, u uningoja əltipat padixah bilən kerüüp turatti, padixahlıqta ular aldinkı katarda turatti). **11** Mordikay əstərning hal-əhwaldin həwər tepix wə yətə kenizəknə bərdi; andin uni kenizəkləri bilən hərəmsarayning əng esil jayidin orun bərdi. **10** Əstər Hegay oja yakkan bolup, u uningoja əltipat padixah bilən kerüüp turatti, padixahlıqta ular aldinkı katarda turatti). **11** Mordikay əstərning hal-əhwaldin həwər tepix wə yətə kenizəknə bərdi; andin uni kenizəkləri bilən hərəmsarayning əng esil jayidin orun bərdi. **10** Əstər Hegay oja yakkan bolup, u uningoja əltipat padixah bilən kerüüp turatti, padixahlıqta ular aldinkı katarda turatti). **11** Mordikay əstərning hal-əhwaldin həwər tepix wə yətə kenizəknə bərdi; andin uni kenizəkləri bilən hərəmsarayning əng esil jayidin orun bərdi. **10** Əstər Hegay oja yakkan bolup, u uningoja əltipat padixah bilən kerüüp turatti, padixahlıqta ular aldinkı katarda turatti). **11** Mordikay əstərning hal-əhwaldin həwər tepix wə yətə kenizəknə bərdi; andin uni kenizəkləri bilən hərəmsarayning əng esil jayidin orun bərdi. **10** Əstər Hegay oja yakkan bolup, u uningoja əltipat padixah bilən kerüüp turatti, padixahlıqta ular aldinkı katarda turatti). **11** Mordikay əstərning hal-əhwaldin həwər tepix wə yətə kenizəknə bərdi; andin uni kenizəkləri bilən hərəmsarayning əng esil jayidin orun bərdi. **10** Əstər Hegay oja yakkan bolup, u uningoja əltipat padixah bilən kerüüp turatti, padixahlıqta ular aldinkı katarda turatti). **11** Mordikay əstərning hal-əhwaldin həwər tepix wə yətə kenizəknə bərdi; andin uni kenizəkləri bilən hərəmsarayning əng esil jayidin orun bərdi. **10** Əstər Hegay oja yakkan bolup, u uningoja əltipat padixah bilən kerüüp turatti, padixahlıqta ular aldinkı katarda turatti). **11** Mordikay əstərning hal-əhwaldin həwər tepix wə yətə kenizəknə bərdi; andin uni kenizəkləri bilən hərəmsarayning əng esil jayidin orun bərdi. **10** Əstər Hegay oja yakkan bolup, u uningoja əltipat padixah bilən kerüüp turatti, padixahlıqta ular aldinkı katarda turatti). **11** Mordikay əstərning hal-əhwaldin həwər tepix wə yətə kenizəknə bərdi; andin uni kenizəkləri bilən hərəmsarayning əng esil jayidin orun bərdi. **10** Əstər Hegay oja yakkan bolup, u uningoja əltipat padixah bilən kerüüp turatti, padixahlıqta ular aldinkı katarda turatti). **11** Mordikay əstərning hal-əhwaldin həwər tepix wə yətə kenizəknə bərdi; andin uni kenizəkləri bilən hərəmsarayning əng esil jayidin orun bərdi. **10** Əstər Hegay oja yakkan bolup, u uningoja əltipat padixah bilən kerüüp turatti, padixahlıqta ular aldinkı katarda turatti). **11** Mordikay əstərning hal-əhwaldin həwər tepix wə yətə kenizəknə bərdi; andin uni kenizəkləri bilən hərəmsarayning əng esil jayidin orun bərdi. **10** Əstər Hegay oja yakkan bolup, u uningoja əltipat padixah bilən kerüüp turatti, padixahlıqta ular aldinkı katarda turatti). **11** Mordikay əstərning hal-əhwaldin həwər tepix wə yətə kenizəknə bərdi; andin uni kenizəkləri bilən hərəmsarayning əng esil jayidin orun bərdi. **10** Əstər Hegay oja yakkan bolup, u uningoja əltipat padixah bilən kerüüp turatti, padixahlıqta ular aldinkı katarda turatti). **11** Mordikay əstərning hal-əhwaldin həwər tepix wə yətə kenizəknə bərdi; andin uni kenizəkləri bilən hərəmsarayning əng esil jayidin orun bərdi. **10** Əstər Hegay oja yakkan bolup, u uningoja əltipat padixah bilən kerüüp turatti, padixahlıqta ular aldinkı katarda turatti). **11** Mordikay əstərning hal-əhwaldin həwər tepix wə yətə kenizəknə bərdi; andin uni kenizəkləri bilən hərəmsarayning əng esil jayidin orun bərdi. **10** Əstər Hegay oja yakkan bolup, u uningoja əltipat padixah bilən kerüüp turatti, padixahlıqta ular aldinkı katarda turatti). **11** Mordikay əstərning hal-əhwaldin həwər tepix wə yətə kenizəknə bərdi; andin uni kenizəkləri bilən hərəmsarayning əng esil jayidin orun bərdi. **10** Əstər Hegay oja yakkan bolup, u uningoja əltipat padixah bilən kerüüp turatti, padixahlıqta ular aldinkı katarda turatti). **11** Mordikay əstərning hal-əhwaldin həwər tepix wə yətə kenizəknə bərdi; andin uni kenizəkləri bilən hərəmsarayning əng esil jayidin orun bərdi. **10** Əstər Hegay oja yakkan bolup, u uningoja əltipat padixah bilən kerüüp turatti, padixahlıqta ular aldinkı katarda turatti). **11** Mordikay əstərning hal-əhwaldin həwər tepix wə yətə kenizəknə bərdi; andin uni kenizəkləri bilən hərəmsarayning əng esil jayidin orun bərdi. **10** Əstər Hegay oja yakkan bolup, u uningoja əltipat padixah bilən kerüüp turatti, padixahlıqta ular aldinkı katarda turatti). **11** Mordikay əstərning hal-əhwaldin həwər tepix wə yətə kenizəknə bərdi; andin uni kenizəkləri bilən hərəmsarayning əng esil jayidin orun bərdi. **10** Əstər Hegay oja yakkan bolup, u uningoja əltipat padixah bilən kerüüp turatti, padixahlıqta ular aldinkı katarda turatti). **11** Mordikay əstərning hal-əhwaldin həwər tepix wə yətə kenizəknə bərdi; andin uni kenizəkləri bilən hərəmsarayning əng esil jayidin orun bərdi. **10** Əstər Hegay oja yakkan bolup, u uningoja əltipat padixah bilən kerüüp turatti, padixahlıqta ular aldinkı katarda turatti). **11** Mordikay əstərning hal-əhwaldin həwər tepix wə yətə kenizəknə bərdi; andin uni kenizəkləri bilən hərəmsarayning əng esil jayidin orun bərdi. **10** Əstər Hegay oja yakkan bolup, u uningoja əltipat padixah bilən kerüüp turatti, padixahlıqta ular aldinkı katarda turatti). **11</**

baxxa buyumlar bilən pərdəz kılınxı kerək idi. **13** Kız padixahning həzurioja kiridiqan qəođda mundak qaida bar idi: — Ordioja kırğındə uning nemə təlipi bolsa, xular hərəmsaraydin uningoja berilətti. **14** Kız ahximi kirip ketip, atisi atığında kaytip qıkkanda hərəmsarayining «ikkinçi bəlüm»igə kəyturulup, tokal-kenizzlərgə mas'ul bolğan padixahning hərəm'əqisi Xaaxozazning koliqə tapxurulat; padixah u kıcıqa amrak bolup kelip, isimini atap qakırmıçoqqa, u ikkinçi ordioja kirip padixah bilən bəllə bolmayıttı. **15** Mordikayning taqası Abihailning kizi əstar, yəni Mordikay eż kizi kılıp bekiwialıqan kızning padixah bilən billa boluxka kirix newiti kəlgənda, u kızlaroja mas'ul bolğan padixahning hərəm'əqisi Hegay eżiga tayyarləp bərən nərsilərdin baxka heqnrəsini təlap kılımı. Əstərnı kergənlərning həmmisi uni yakiturup kalatti. **16** Padixah Ahaxwerox səltənət sürüp yətinqi yilining oninqi eyioja, yəni Təbət eyioja kəlgənda, əstər uning bilən billa boluxka xahana ordioja baxlap kirildi. **17** Padixah Əstərnı baxka barlıq kizlardın yahxi kerüp kələpoqka, xundakla əstər uning iltipati həm amraklikioja erixkən bolopoqka, padixah hanix tajini uning bexioja kiydürüp, uni Waxtinining orniqo hanix kılıp titiki. **18** Andin padixah, eżininq barlıq əmirliri wə bəg-hakimliroja əstərning izzət-hərmiti tükün katta ziyanat bərdi; u yəna hərkəysini əlkilərgə baj-alwandın azad məzgil bolsun dəp elan qıçırdı həmdə xahana bayılıklıridin sehiylik bilən in'amlarnı bərdi. **19** Ikkinçi ketim kızlar xundak yiojilojan wakitta Mordikayning orda dərwazisida olturidıqan orni bar bolğanıdi **20** (əstər Mordikayning tapiliojını boyiqə, eżininq milliti wə tegi-təktini yənilə baxxilaroja eytmioşanıdi; qünki əstər Mordikayning gepini ilgiri bakkal waktida angliqandək anglaytti). **21** U kiñnlarda, Mordikay orda dərwazisidiki ornidə olturojan waktida, padixahning Bigtan wə Tarəx degen ikki dərwaziwən hərəm'əqisi padixah Ahaxweroxu oqəzəplinip, uningoja kol selinxin kəstləwətənədi. **22** Bu suyikəstn Mordikay sezip keli, uni hanix əstərəga etti; əstər bu ixni Mordikayning namida padixahkə sözləp bərdi. **23** Bu ix sürüxtə kılıniwidi, rast bolup qıktı wə u ikkisi dərəjə esildi. Bu wəkə padixahning kez alidda tarih-təzkirə kitabida püttildi.

ix» dəp hesablıdı; qünki ular Mordikayning millitini uningoja dəp koyojanıdı; xunga Əhaman Ahaxweroxning pütkül padixahlıklıdiki Yəhədüylərnari, yəni Mordikayning həlkini birakla yokitix yolını izdəp yürdü. **7** Padixah Ahaxweroxning on ikkinçi yili birinqi ayda, yəni Nisan eyida, birsi Əhamanning alidda [kutluk] ay-künni bekitix üçün hər kün, hər ay boyiqə «pur», yəni qək taxliwidı, on ikkinçi ayoqa, yəni «Adar eyi»oja qıktı. **8** Əhaman padixah Ahaxweroxka: — Padixahlıklärinə hərkəysi əlkiliridiki əl-millətlər arısında qeqilip yaxawatkan bir həlk bar; ularının kanun-balgilimiləri baxka həlkərlərinə qıxımayıdu, ular aliyılırining kanun-balgilimiləriginə boyusunmayıdu; xunga ularının yaxixioja yol koyux aliyılırioja həq payda yətküzməydi. **9** Əgər padixahimoja layık kərünsə, ularını yokitix toorrluk yarlıq pütüp qübürgəylə; mana mən eż yenimdin on ming talant kümütxni aliyılırining həzinilirigə selix üçün padixahlıknıng ixilərini baxkərədiqan hadımlarının koliqə tapxuriman, dedi. **10** Xuning bilən padixah eżininq barmikidin üzükni siyriq qıkirip, Yəhədüylərning rəkibi, Agagiy Əmmidataning ooşı Əhamanoja berip: **11** — Xu kümüxlərni eziñgə in'am kıldırm, u həlkənimə sanga tapxurdum, ularını kəndək qılıxni halisang, xundak kıl! — dedi. **12** Andin birinqi aynıng on üqinqi künə padixahning katipları qakırılıp, yarlıq Əhamanning barlıq tapiliojını boyiqə pütüldi; u hərkəysini əlkilərgə eż yezikida, hərkəysi əl-millətə eż tilidə yazdurulup, hərbir əlkilərning waliylirioja, hərbir əl-millətnin əmirlirigə əwətildi; yarlıq padixah Ahaxweroxning namida pütülgən bolup, uning üzük mehəri bilən peqətləndi. **13** Yarlıq maktupları qaparmənlərning koli bilən padixahlıknıng hərkəysi əlkilirigə yətküzüldi; uningda bir kün iqida — On ikkinçi künə kəri-yax, balılar wə ayollar deməy, barlıq Yəhədüylərni koymay kırıp, oltrürüp, naslı kürutuwetilsun, ularning mal-mülki olja kılınsun, deyilgənidi. **14** Xu yarlıq, hərbir elkiđa jakarlinix üçün, xundakla xu künü hərbir həlk xundak qılıxka təyyar bolup turuxi üçün, maktupning keqürma nushiliri hərbir əl-millətə elan kılınmakçı boldı. **15** Qaparmənlər padixahning əmri boyiqə dərhal yoloja qıktı; yarlıq

3 Bu ixlardan keyin padixaḥ Ahaxwerox Agagiylardan bolоjan Hammidataning oqли Hamanning мənsipini өстүрди; padixaḥ uning ornini өстүрүп, ezi bilen billа ixləydiqan barlıq əmirlərningkidin yukarı kıldı. **2** Padixaḥ uning həkkidə əmr kılqaqşa, orda dərvazisida turoqan padixaḥning barlıq əməldarları Hamanning aldida təzim kılıp bax urattı; lekin Mordikay bolsa Əhamanoja na tazim kilmidi, nə bax urmidi. **3** Orda dərvazisida turoqan padixaḥning hizmetkarları Mordikaydin: — Sili nemixqə padixaḥning əmriqə hilaplıq kılılidət — dəp soraytti. **4** Xundak boldiki, ular hər kiün nəsihət kılıxkan bolsimu, u kulak salmiqandan keyin, ular: — Kəni, Mordikayning kılıqan bu ixıona ol yköyləndü-yok, bir kerəyliq, dəp bunı Əhamanoja etti; qünki ular oqa ezingin Yəhəhudiy ikenlikini eytkanidi. **5** Əhaman Mordikayning eziqə bax urup təzim kilmioşanlıkını kerüp kattık oqəzəpləndi. **6** Lekin u «Mordikayning üstiga kol selixni kiqikkınə bir

ix» dəp hesablıdı; qünki ular Mordikayning millitini uningoja dəp kyojanıdı; xunga Əman Aħaxweroxning pütküł padixaħlıklıdiki Yəħudiyarlarnı, yəni Mordikayning həlkini birakla yokitix yolını izdəp yürdü. **7** Padixaħ Aħaxweroxning on ikkinqi yili birinqi ayda, yəni Nisan eyida, birsı Əhamanning alidda [kutluk] ay-künni bekitix üçün hər kün, hər ay boyiqə «pur», yəni qək taxliwid, on ikkinqi ayoqa, yəni «Adar eyi»qə qıktı. **8** Əman padixaħ Aħaxweroxka: — Padixaħlıklırınning hərkəysi elkiliridiki əl-millətlər arısında qeqilip yaxwatkan bir həlk bar; ularning kanun-bəlgilimiləri baxka həlkələrinəngkigə ohximaydu; ular aliyirinən kanun-bəlgilimilirigimə boy sunmaya; xunga ularning yaxixiətə yol koyux aliyirioqa həq payda yətküzəydi. **9** Əger padixaħimoja layik kərünsə, ularnı yokitix toorrluk yarlık pütüp qüxürgəylə; mana mən ez yenimdin on ming talant kümüñxi aliyirinən həziniliriga selix üçün padixaħlıknıng ixlərini baxkuriðioqan hadimlarning kolioja tapxuriman, dedi. **10** Xuning bilən padixaħ, əzining barmikidin üzükni siyrıp qıkırıp, Yəħudiyarlarning rəkibi, Agagij Həmmidatarıng oqlı Əhamanoja berip: **11** — Xu kümxülxərni əzüngga in'äm kıldım, u həlkənim sanga tapxurdum, ularnı қandak kılıxni halisxan, xundak kıl! — dedi. **12** Andin birinqi aynıng on üçinqi künı padixaħıning katipları qákırılıp, yarlık Əhamanning barlık tapiliojini boyiqə püttildi; u hərkəysi elkilərgə ez yezikida, hərkəysi əl-millətkə ez tilida yazdurulup, hərbir elkilərning waliyirioqa, hərbir əl-millətning amirlirigə əwətildi; yarlık padixaħ Aħaxweroxning namıda püttülgen bolup, uning üzük məhüri bilən peqatlındı. **13** Yarlık maktuplari qaparmenlərinən kolı bilən padixaħlıknıng hərkəysi elkilirigə yətküzüldi; uningda bir kün iqidə — On ikkinqi aynıng, yəni Adar eyinining on üçinqi künü kəri-yax, balırlar wa ayallar demay, barlık Yəħudiyarlarnı koymay kırıp, əltürüp, nəslı kurutuwetilsün, ularning mal-mülkü olja kılınsun, deyilgənidi. **14** Xu yarlık hərbir elkida jakarlinix üçün, xundaqla xu künü hərbir həlk xundak kılıxka təyyar bolup turuxi üçün, məktupning keqürma nushiliri hərbir əl-millətkə elan kılınmakçı boldı. **15** Qaparmenlər padixaħıning əmri boyiqə dərħal yoloja qıktı; yarlık Xuxan kəl'əsinin ezdidimə elan kılındı. Bu qaçda padixaħ Əman bilən xarab iqixkə olturojanıdı. Lekin Xuxan xəħiridikilər dəkkə-dükkiga qəmtüp ketixti.

tayinləp əwətkən hərəm'əqiliridin Hatak isimlik birini padixah Əstərgə: — Nemə təliping bar? U sanga qakırıp, uni Mordikayning kəxioja berip, bu ixning zadi berilidü; nemə iltijaying bar? Hətta padixahlıkimning kəndək ix ikənləkini, nemə səwəbtin boluwtəqənləkini yerimini tələp kilsangmu xundak kılınıdu, dedi. 7 ting-tinglap kelixkə əwətti. 6 Xuning bilən Hatak Əstar uningoja jawab berip: — Mening təlipim wə orda dərvazisi alidiki məydanqa kelip Mordikay iltijayımlı bolsa, — 8 Mubada mən aliylirininq nəzirida bilən kəruxtı. 7 Mordikay bexioja kəlgən həmmə iltipatqa erixən bolsam, xundakla padixahlımqa meninq ixni, Həman Yəhudiylarının nəslini kürutuwetix üçün təlimni jabət kılıx həm iltijayımlı orundax muwapık padixahning həzinilirigə tapxuruxka wədə kıləjan kərinəsə, aliylirininq Həmanni birgə elip atə silərgə kümüxün sanını kəldurmaya eytip bərdi. 8 Mordikay təyyarlaydiqan ziyanitimgə yənə bir kətim dahil yənə Hatakkə Xuxanda jakarlanıjan, Yəhudiylarını boluxlırını etünimən; atə mən qoqum padixahlımning yoktitx tooprisidiki yarlıkning keqürmisiñi Əstərning əmri boyiqə ix kılıman, — dedi. 9 Xu küni Həman kərüp bekixioja yətküzip berixkə tapxurdi həmdə kəngliyə yayrap, huxal-huram kaytip qıktı; lekin uningoja Əstərgə əhwalni qüxbəndürüp, ordioja kirip Mordikayning orda dərvazisida uning aldida na ornidin padixah bilən kəruxüp ez həlkə üçün padixahtın kəpməy nə midirlimay olturojanlıkını kərgəndə, kəngli ətünüp iltija kılıp bekixkə ündəxni tapılıdi. 9 Hatak uningoja kəttiklə kəhrə-qəzəpkə toldi. 10 Lekin Həman kaytip kəlip Mordikayning gəplərini Əstərgə yətküzdü. Əqəzipini besiwlip, eyigə kəldi-də, dost-aqinilirini wə 10 Əstar Hatakkə Mordikayqa eytidiojan gəplərni hotuni Zərəxni qakırtıp, 11 ezinin bayılıklarının xantapxurup, uni Mordikayning yenioja yənə əwətti: — xəripi, pərzentlərinin keplüki, xundakla padixahning 11 «Padixahtıng barlıq hizmətkarları wa hərkəysi ələkə ezini kəndək əstürüp barlıq hərmət-izzətəkə sazawər həlkili, məyli ar bolsun ayal bolsun, qakırtılmay kıləjanlıki, ezini kəndək kılıp padixahtıng həmmə turup iqliki həyliyoja, padixahtıng həzurioja ez məyliqə əmirləri wə əməldərlərinin üstün mərtiwigə igə kıləjanlıki kirsə, padixaht uningoja iltipat kərsitip altun həsisini tooprisida bir-birlərə səzələp kətti. 12 Həman yənə: — tənglap əliümdim kəqürüm kılımsa, undakta u kixığ Silərgə desəm, hanix Əstar meningdin baxkə mehman nisbətən bexioja qüxicidiojan birlə kanun-bəlgilimə qillimay, pakət padixaht bilən ikkimiznilə ezi təyyarlıqan bardur: — u əlüm jazasını tartıdu. Həzir meninq padixaht ziyapətəkə qilliojanı, ətimu meni padixaht bilən billə bilən kəruxüpə qakırtilmiojinoja ottuz kün boldi». ezi [təyyarlıdiojan ziyapətəkə] qillidi. 13 Xuoqinisi, 12 Əstərning səzləri Mordikayqa yətküzülliwi, 13 orda dərvazisida olturojan həlikə Mordikay degən Mordikay munu gəplərni Əstərgə yətküzüxnı həwələ Yəhudiyni kərginimdə, bularning həmmisi manga kıldı: — «Sən kənglüngdə mən ordida yaxawatımən, tolimu mənisiz tuyulidü, dedi. 14 Andin ayali Zərəx xunga barlıq baxkə Yəhudiylardın bishətər bolup wa barlıq dost-aqinilirili uningoja jawab berip: — Əllik kətulimən, dəp hiyal əylimə. 14 Əger bu qəoşa sən jəmət gəz egizlikləti dardin birni təyyarlap, atə atığəndə turuwləsang, Yəhudiylaroya baxkə tərəptin mədət wə padixahtın Mordikayni daroja esixni tələp kilsila nıjat qılıxi mumkin; lekin u qəoşa sən ez atə jəməting bolmidim, xuningdin keyin huxal yayriojan haldə bilən koxulup yokitilisən. Kim bilsun, sening hanixlik mərtiwisigə erixkining dəl bügüni muxundak payt üçün bolqanmu?». 15 Əstar Mordikayqa mundak dəp jawab kəytirdi: — 16 «Sən berip, Xuxandıki barlıq Yəhudiylarını yioğın; meninq üçün roza tutup, üç keqə-kündüt həq yemənglar, həq iqmənglar; mən həm dedəkəlirimmi xundak roza tutimiz. Andin keyin mən kənunoja hiləlik kılıp padixahtıng həzurioja kırıman, manga elüm kəlsa, eləylə!». 17 Xuning bilən Mordikay u yərdin ketip, Əstərning tapiliojinidək kıldı.

5 Üçinqi küni Əstar xahanə kiyimlərini kiyip, ordining iqtikiri həylisioja kirip, padixahtıng əylirininq udulidə turdi; padixaht bolsa ez xahanə eyidiki tahtıda, eyidin dərvazioja karap olтурattı. 2 Padixaht, hanix Əstərning həyliydə turuqinini kərdi; hanix uning nəzirida iltipat tapşaq, u kəlidiki altun həsisini uningoja təngli. Əstar aldiyoja kəlip xahanə həsinin qıçıqa kəlini təkəküzdü. 3 Padixaht, uningdin: — I hanixi Əstar, birər ixing barmıd? Nema təliping bar? Hətta padixahtlıkimning yerimini tələp kilsangmu xu sanga berilidü, dedi. 4 — Əger aliylirioja layik kərinəsə, padixahtıng Həmanni elip ezlirigə təyyarlıqan ziyapitimgə dahil bolup kədəm taxrip kılıxılırını yənə kim bolatti? — dəp oylidi-də 7 padixahtka: — etünimən, — dedi Əstar. 5 Padixaht: — Tez berip Həmanni Padixaht, izzət-hermitini kılıxını yahxi kərgən kixığa kılqırıp kelinglər, Əstərning deginidək kılınsun, — dedi. 8 padixahtı daim kiyidiojan xahanə kiyim-keqək wə Xuning bilən padixaht Həmanni elip Əstar təyyarlıqan daim minidiojan arojımk, yəni bexioja xahanə tajziyapətək bardı. 6 Dastıhan üstidə xarab iqiliwatkanda bəlgə takalojan arojımk elip kelinip, 9 xahanə kiyim

bilən arojimaknı padixahning əng möhtərəm əmirliridin birigə tutkuzsun, u kiyimni padixahım izzət-hərmitini kılıxni yahxi kərgən kixığa kiygüzüp wə uni arojimakka mindürüp xəhər məydan-koqilirini aylandursun wə uning aldida: «Karanglar! Padixah izzət-hərmitini kılıxni yahxi kərgən kixığa muxundak muamılə kılınidül» dəp jakarlap mangsun, — dedi. **10** Xuning bilən padixahı Həmanıqo: — Tez berip deginindək xahənə kiyim bilən arojimaknı əpkəl, orda dərwazisining aldida olturoqan awu Yəhudi Mordikayqa dəl seziñgək kılıqin; sening deqənlirinqning birərsimə kəm bolup kalmışın! — dedi. **11** Xundak kılıp Həman xahənə kiyim bilən arojimaknı əkelip, aldi bilən Mordikayqa xahənə kiyimni kiygüzdi, andin uni arojimakka mindürüp, xəhər məydan-koqilirini aylandurdu wə uning aldida: — «Man, padixah izzət-hərmitini kılıxni yahxi kərgən kixığa muxundak muamılə kılınidül» dəp jakarlap mangdi. **12** Mordikay yanılı orda dərwazisining aldıqıa kaytip bardi; Həman bolsa oqəm-qayqoqa petip, bexini qümkgən haldə aldirap-tenap ez eyığa kaytip kattı. **13** Həman hotuni Zərəxkə wə barlıq dost-aqinilirigə bexioja kəlgənlirinen həmmisini eytip bərdi. Andin uning danixmənləri bilən hotuni Zərəx buni anglap uningoja: — Mordikayning aldida yengilixkə baxlaplıtlı; u ağər Yəhudiylarning nəslidin bolsa, uni yengelməyla, əksiqə sezsiz uning aldida məqələp bolidila, deyixti. **14** Ular tehi Həman bilən səlxixwatkan qeojida, padixahning hərəm'aqlıları kəlip Həmannı əstər təyyarlıqan ziyanətkə berixkə alırdı.

7 Xuning bilən padixah bilən Həman hanıx əstərning ziyanıtığa dahil boluxkə kəldi. **2** Padixah ikkinçi kətimliklə ziyanət üstidə xarab iqiliyatlaşdırıcı əstərində: — I hanıx əstər, nemə təliping bar? U sanga ijabət kılınidü. Nemə iltimasıng bar? Hətta padixahlıqimning yerimini iltiması kılşangmu xundak kılınidü, — dedi. **3** — Ağər nəzərliridə iltipatka erixən bolsam, i alyılır, wə padixahımoja muwapiq kərünsə, mening iltimasıñez jenimni ayoqayla, xuningdək mening təlipim ez halkının saqliqayla; **4** qünki biz, yəni mən wə mening halkım birgə yoxlitip, kırılıp, nəslimizdən kurutuluxkə setiwişildik. Ağər biz kıl wə dedaklikka setiwişilən bolsaq, stüküt kılıqan bolattırm; lekin padixahımnıng tartidiojan ziyanınınu düxmən teləp berəlməytti, — dəp jawap bərdi əstər. **5** Padixah Ahaxwerox hanıx əstərində: — Bundak kılıxka petinojan kixi kim ikən? U kəyərdə?! — dəp soridi. Əstər jawabən: — **6** Bu düxmən wə zəhərhəndə mana muxu rəzil Həman! — dewidi, Həman padixahı bilən hanıx aldida xu zamatlə dəkkə-dükkiga qüxti. **7** Xuning bilən padixah kəhri-qəzəpək kəlip ziyanət-xarab üstidin turdi-də, qarıbaqşa qıkıp kətti; Həman bolsa hanıx əstərindən jenini tiləxkə kəldi; qünki u padixahıning eziqə jaza bərməy koymaydiqan niyətək kəlgənlilikini kərəp yətkəndi. **8** Padixah qarıbaqdın ziyanət-xarab dastihinioja kaytip kəlginidə Həmannıqo ezzini əstər yeləngən diwanıq taxliqiniqə turqonunu kerdi-də: — — Kara, uning ordida mening aldimdə hanıxka zorluk kılıjiliyatşını?! — dewidi, bu səz padixahıning aqzidin qıqxı bilənə adəmlər Həmannıqo bax-kəzini qüməkəp koydi. **9** Padixahıning aldida turuwaqtan mal-mülküni olja kılıxioja ijazat berildi; **12** bu ix bir hərəm'aqlıridən Hərbona isimlik birsə: — Yənə bir ix

bar, mana, Həman alyılırining hayatı üçün gəp kılıqan Mordikaynı esix üçün, əllik gəz egizlikta yasatkan dar təyyar turidu, u dar hazır muxu Həmannıqo həylisidə, dewidi, padixah: — Həmannı uningoja esinglər! — dedi. **10** Xuning bilən ular Həmannı u Mordikayqa təyyarlap koyqan daroja astı; xuning bilən padixahıning qəzipi besildi.

8 Padixah Ahaxwerox xu küni Yəhudiylarning düxmini Həmannıqo eyzeminini iltipat kılıp hanıx əstərgə bərdi; Mordikaymu padixahıning həzurioja kəltürüldi, qünki əstər ezzinin Mordikay bilən tuoqcan ikənlilikini padixahka dəp bərgənidi. **2** Padixah ezzinin Həmandın kəyturuwalojan üzükini qıkırıp Mordikayqa bərdi, əstərmə Mordikaynı Həmannıqo eyz-jayıni baxkurusuq koydi. **3** Əstər yənə padixahıning aldıqıa kəlip ayoqioja yikılıp, kezığa yax aloqan haldə padixahtın Agagıylardın bolən Həman kəltürüp qıkkən bayıf-apətni həm uning Yəhudiylarning yoxitix suyiştəni bikar kılıxını yelinip etəndi. **4** Padixah, altun həsisini əstərgə təngliwidə, əstər ornidin köpup padixahıning aldida turdi. **5** — Ağər alyılırı mağul kərsə, ağər mən padixahıning aldida iltipatka erixən bolsam, ağər padixahım bu ixni toqra dəp karisa, xuningdək məndin mammun bolsa, yarlıq qüxtürp Agagıylardın Həmmidətənən oqlı Həman yazojan məktuplarnı, yəni padixahımnıq hərkəysi əlkisidiki Yəhudiyların yoxitix toprisidiki məktuplarnı bikar kılıdıcıqan bir yarlıq yezilixini tiləymən. **6** Qünki man ez həlkiməq qüxtidıqan bu bayıf-apətkə kəndaknu qıdəp karap turalaymən? Ez tuoqcanlırmının yoxitiliqə qəndaknu qıdəp karap turalaymən? — dedi əstər padixahka. **7** Padixah Ahaxwerox hanıx əstər bilən Yəhudiyların Mordikayqa: — Mana, Həman Yəhudiyların qıyankəxlək kılmaqçı boləqəkə, mən uning eyzeminini əstərgə bərdim wə uning ezzini ular daroja astı. **8** Əmdi silər ezyünglarning toqra tapkını boyiqə mening namımda Yəhudiylar üçün bir yarlıq yezip, mening üzük məhəbürrüni besinglər, qünki padixahıning namida yeziləqan, padixahıning üzük məhəbüri bəsiqan yarlıqni heqkim bikar kılalmayıdu, dedi. **9** Xu qaçqanda, üqinqi ayda, yəni Siwan eyining yigirmə üqinqi küni, padixahıning katiplirinə həmmisi qákırıp kelindi. Ular Mordikayning barlıq buyruqını boyiqə yarlıq yazdı; yarlıq Yəhudiyların ixi toqrukul Həbəstanıqıa bir yüz yigirmə yəttə elkining waliyliroja, əlkə baxlıkı wə bağlırigə yeziləqan bolup, məktuplar hərkəysi əlkigə ez yezikli bilən, hərkəysi əl-millətlərgə ez tili bilən, xundakla Yəhudiyların ez yezikli bilən, ez tilida pütülgəndi. **10** Mordikay yarlıqni padixah Ahaxweroxning namida yezip, uningoja padixahıning üzük məhəbürrüni bastı; yarlıq məktuplirləri padixahılnıq atılıklıri bilən, yəni tulparlarqa, at keqirlarqa wə təgilərgə mingən qəwəndazlar arkılıq hərkəysi jaylarqa yollidi. **11** Yarlıcta: «Padixah hərkəysi xəhərlərdiki Yəhudiylarning uyuxup, ez hayatını qooqdiqioja, xundakla ezelirigə düxmənlik kılıdıcıqan hər millət wə hər qaysı elkilərdiki küqlərni, jümlidin ularning hotun-balilirini koymay yoxitiliqə, kırıxiqə, nəslini kurutuxiqa, xundakla

on üçinqi künü padixaħ Ahaxweroxning hərkəysi kol salmidi. **16** Padixaħning hərkəysi baxka elkiliridiki əlkiliridə ijra kılinsun» dəp pütiulgənidi. **13** Yarlıq қalojan Yəhudiylar yiojılıp eż janlirini saklaxka səptə hərkəysi əlkiga əwətilip, pərman süpitidə elan kılinsun, turup eżlirigə eż boloqanlardın jəmiy yətmix bəx ming Yəhudiylarning əxu künü dükxmənliridin intikam elixka təyyaralınp koyuxi üçün yarlıqning keqürürümisi hərkəysi kol salmidi. Xuning bilən ular dükxmənliridin kutulup əl-millətlərgə ukturulsun, dəp bekitildi. **14** Xuning aramlıqça müvəssər boldi. **17** Bu Adar eyining on üçinqi bilən qewəndazlar tulparlaraq wə keşirlarla minip künidiki ix id; on tətinqi künü ular aram aldi, xu künni padixaħning buyruki boyiqə jiddiy yoloja atländi; yarlıq ziyapet berip xadlinidiojan kün kılıp bekitti. **18** Lekin Xuxandi ki Yəhudiylar bolsa on üçinqi, on tətinqi künləri rənglik xahənə kiyim kiyip, bexioja katta altun tajni topluxip jəng kıldı; on bəxinqi künü ular aram aldi, xu takəp, sesün rəng kandır yepinqini yepinip, padixaħning künni ziyapet berip xadlinidiojan kün kılıp bekitti. **19** həzuridin qıktı; Xuxan xəhdədiki həlk huxallıkqə qəmüp təntənə kılıxtı. **16** Yəhudiylar yorukluk, xad-huramlıq wə izzət-ikramoja müvəssər boldi. **17** Hərkəysi elkə, hərkəysi xəhərlərdə, padixaħning əmr-yarlıkı yetip baroqanlıki yərlərdə, Yəhudiylar xad-huramlıqka qəmüp, ziyapet kılıp mubarak bir künni etküzüxti; nuroqun yərlik aħħalilər eżlirini Yəhudi deyixiwalди; qünki Yəhudiylardın korkux weħimisi ularni besiwalopanidi.

9 On ikkinqi ay, yəni Adar eyining on üçinqi künü, padixaħning əmri bilən yarlıkı ijra kılınıxka az қalojan qaɔda, yəni Yəhudiylarning dükxmənliri ularning üstidin əjalib kelixkə ümid kılıp kütkən künü, əksiqə Yəhudiylarning ez dükxmənlirinining üstidin əjalib kelidiqan küniga aylınıp kətti. **2** Yəhudiylar padixaħ Ahaxweroxning hərkəysi əlkiliridiki eżliri turuxluk xəhərlərdə ularqa kəst kilmakçı boloqanlarla qələbələr qılıqdañsa, həqkim ularning alidda turalmaytti; ulardın boloqan korkunq hərbir əl-millətni başkanıdi. **3** Hərkəysi əlkilərdiki bəğlər, waliylar, elka baxılıkları, xundakla padixaħning ixlirini ijra kılıqarıqlarınq hemmisi Yəhudiylarını kollidi; qünki Mordikaydin boloqan korkunq ularni başkanıdi. **4** Qünki Mordikay degən kixi ordida intayin nopuzluk bolup, nam-xəhrəti həmmə əlkılərgə tarķaloqanidi; uning höküki baroqanseri qongiyip ketiwatatti. **5** Xuning bilən Yəhudiylar eżlirinining hemmə dükxmənlirini kiliqlap, kirojin kılıp yokattı; eżlirigə eż boloqanlarla qədəm kılıxni halisa xundak kıldı. **6** Xuxan kəl'əsidiла Yəhudiylar bəx yüz adəmni kətl kılıp yokattı. **7** Ular yənə Parxandata, Dalfon, Aspata, **8** Porata, Adaliya, Aridata, **9** Parmaxta, Arisay, Ariday wə Wayizatanı kətl kıldı; **10** bu on adəm Hammidataning nəvrisi, Yəhudiylarning dükmini boloqan Hamannning oqılı idi; lekin ular ularning mal-mülkini olja kılıxkə kol salmidi. **11** Xu künı Xuxan kəl'əsidiə kətl kılınojan adam sanı padixaħka məlum kılındı. **12** Padixaħ hanix əstərgə: — Yəhudiylar Xuxan kəl'əsidi bəx yüz adəmni kətl kılıp yokötüptü, yənə Hamanning on oqolini kətl kiptü; ular padixaħning baxka elkiliridə nema kıldıkları? Əmdı nema iłtimasinq bar? U sanga berilidu. Yənə nema təliping bar? Umu bəja aylınıdu, — dedi. **13** — Aliyliroja muwapik kərünsə, Xuxandiki Yəhudiylarning ətimu bügünkü yarlıkta deyilgəndək ix kılıxiqa həmdə Hamanning on oqlining (jəsatlılarını) daroq aesi koyukka ijazət bərgayla, dedi əstər. **14** Padixaħ xundak kılıxka buyruk qüixürdi; yarlıq Xuxan kəl'əsidi qikirloqanda, kixilər Hamanning on oqolini daroq aesi koyuxti. **15** Adar eyining on tətinqi künı Xuxandiki Yəhudiylar yənə yiojılıp üç yüz adəmni əltürdi; lekin ularning mal-mülkini olja kılıxkə kol salmidi. **16** Padixaħning hərkəysi baxka elkiliridiki əlkiliridə ijra kılinsun» dəp pütiulgənidi. **13** Yarlıq қalojan Yəhudiylar yiojılıp eż janlirini saklaxka səptə hərkəysi əlkiga əwətilip, pərman süpitidə elan kılinsun, turup eżlirigə eż boloqanlardın jəmiy yətmix bəx ming Yəhudiylarning əxu künü dükxmənliridin intikam elixka təyyaralınp koyuxi üçün yarlıqning keqürürümisi hərkəysi kol salmidi. Xuning bilən ular dükxmənliridin kutulup əl-millətlərgə ukturulsun, dəp bekitildi. **14** Xuning bilən qewəndazlar tulparlaraq wə keşirlarla minip künidiki ix id; on tətinqi künı ular aram aldi, xu künni padixaħning buyruki boyiqə jiddiy yoloja atländi; yarlıq ziyapet berip xadlinidiojan kün kılıp bekitti. **18** Lekin Xuxandi ki Yəhudiylar bolsa on üçinqi, on tətinqi künləri rənglik xahənə kiyim kiyip, bexioja katta altun tajni topluxip jəng kıldı; on bəxinqi künı ular aram aldi, xu takəp, sesün rəng kandır yepinqini yepinip, padixaħning künni ziyapet berip xadlinidiojan kün kılıp bekitti. **19** Xu səwəbtin sahərdəki Yəhudiylar, yəni yeza-kıxlaklarda turuwatkan Yəhudiylar Adar eyining on tətinqi kününü ziyapet berip xadlinidiojan mubarək kün bekitip, bir-biriga sowoja-salam berixidiojan boldi. **20** Mordikay bu wəkələrnı hatırılıp həmdə Ahaxwerox padixaħning hərkəysi əlkilirinining yırak-yeğin jaylırida turuwatkan barlıq Yəhudiylarlaq məktuplarnı yollidi. **21** Xundak kılıp u ularning arısida hər yili Adar eyining on tet, on bəxinqi kününü bayram kılıp etküzülsün dəp bekitti; **22** u bu ikki künni Yəhudiyların dükxməndin kutulup aramlıqça erixən künü süpitidə, xu ayni ularning qayqoğu-həsrəti xadlikka, yioqa-zarlılı mubarak küngə aylanıqan ay süpitida əsləp, bu ikki künni ziyapet kılıp xadlinidiojan, kepçiliklə bir-biriga salam-sowoja beridiojan, kəmbəsəllərgə həyr-eħsan kılıdiojan kün kılıxkə buyrudi. **23** Xu səwəbtin Yəhudiylar dəsləp baxlıqan xu [heytni] dawamlaxturuxka wə xuningdək Mordikayning ularqa yəzojanırinumu orunlaydiqənəqə wada berixti. **24** Qünki əslidə barlıq Yəhudiylarning kükəndisi boloqan Agagiy Hammidataning oqılı Haman Yəhudiylarını əhalək kılıxni kəstlīgən, xundakla ularni nəslindən kürutup yoxatmakçı bolup «pur», yəni qək taxliqənidi. **25** Lekin bu ix padixaħning kuliklioja yətkəndə, padixaħ məktuplarnı yezip, Haman kəstlīgən rəzil ix, yəni uning Yəhudiylarını kəst kılıqan ixi uning ez bexioja yansun, dəp yarlıq qüixürdi; həm kixiler uni wə uning oqullarını daroja astı. **26** Xunglaxka, kixilər «pur» (qək) degən isim boyiqə bu ikki künni «Purim bayrimi» dəp atidi; xunga Yəhudiylar əxu həttə pütiulgənleri boyiqə, həm kergən, həm baxtin etküzügənliriga asasən, **27** eżliri, əwlədləri həmdə eżliri bilən birləşkən barlıq kixilərning pütiulgən əhkəmmə tutup, bəlgiləngən wakıttı əxu ikki künni hər yili mənggү üzüldürməy bayram kılıxını karar kıldı, **28** xundakla bu ikki kün hərbir dəwrda, hərbir jəmat ailidə, hərkəysi elkə, hərkəysi xəhərdə hatirilinip təbriklip tursun wə «Purim bayrimi» bolidiojan muxu künlərning təbrikliniyi Yəhudiylər həlkə iqidə mənggү tiziülp kalmışın, hatiriləx paaliyətləri ularning uruk-nəslisi arisidinmu yokap kətmisin, dəp karar kıldı. **29** Andin Abihailning kızı, hanix əstər wə Yəhudi Mordikay Yəhudiylarlaq yəzojan «Purim bayrimi» töqrəsidikı xu ikkinqi hətni toluk höküki bilən təkətləp, yənə bir hətni yollidi. **30** Mordikay hatırjəmlik wə həkikətninq səzlini yətküzidiojan məktuplarnı Ahaxweroxning padixaħlıqidiki bir yüz yigirmə yəttə əlkidiki barlıq Yəhudiylarlaq əwətip, **31** Xu «Purim» künləri bəlgiləngən wakitləridə etküzülsün, xuningdək Yəhudi Mordikay wə hanix əstərning tapilioqanlıri boyiqə, xundakla

ularning eż-ezигə wə nəsligə bekitkənliri boyiqə ayni wakıttiki tutulajan rozilar wə kətürülgən nida-paryadlar əsləp hatirilənsün, dəp təkitliyi. **32** Əstərning yarlıkı «Purim bayrimi»diki xu ixlarnı bekitip bərdi; bu ix tarıhnamiqimü pütüldi.

10 Padixah Ahaxwerox ķurukluk wə dengiz arallırıdiki ahalilərning həmmisiga alwan teligüzətti. **2** Uning nopuz-həywiti wə կudritini ayan kılıjan barlık kılıjan-ətkənliri, xundakla Mordikayning padixahning əstürüxi bilən erixkən katta xəhriti toqrisidiki təpsilatlar Media wə Pars padixahlırinin tarih-təzkiriliridə pütülgən əməsmu? **3** Qünki Yəhudi Mordikayning martwiisi padixah Ahaxweroxtin keyinla ikkinçi orunda turatti; u daim eż halk-millitining bəhtini kezləp, barlık nəslidikilərgə aman-esənlilik tilək səzlirini kılatti, Yəhudiylarning arısında zor izzət-hərmət tepip, əkerindəxəlirininqədirlixiqə erixkənidı.

Ayup

1 «Uz» degan yurtta, Ayup isimliq bir adam yaxiqanidi. Bu adam bolsa kusursiz, durus, Hudadin korkidiojan, yamanliktin ozini yirak tutidiojan adam idi. **2** Uningdin yatta oqul wə i iq kiz tuquldi. **3** Uning yatta ming koy, üq ming tegə, bəx yüz jüp kala, bəx yüz mada exək qatarlik mal-mülli ki bar idi. Uning malayliri bək kəp idi; u xərkiliklər iqida həmmidin uluq idi.

eyidə baxıqlar üçün dastıhan selip ziyanat kılattı. Bütün künlərdə ular adəm əwətip üç singlisini ular bilən billə tamaklinixkə qıaktivatti. 5 Ularning xu ziyanat künləri ayaqlıxi bilən Ayup adəm əwətip ularnı Huda allıda paklinixkə orunlxarattı. U tang sahərdə ornidin turup ularning sənəqə asasan keydürmə kürbanlıklarıni kılattı. Qünni Ayup: «Balilirim gunah kilip koyup, kəngliyə Hudaqa bihərəmtlik kilip koyamtdıkin» dey-

oystaytti. Ayup hərdaim əna xundak kılıp turatti. 6 Bir kün, Hudanıq oqlulları Pərvərdigarning huzurioqa hazır boldı. Xaytanmu ularning arisioqa kiriwaldi. 7 Pərvərdigar Xaytandin: — Nadin kəlding? — dəp soridi. Xaytan Pərvərdigaroqa jawabən: — Yər yüzünü kezip paylap, uyak-buyaklarnı aylınip qərgiləp kəldim, dedi. 8

Pərvərdigar uningoşa: — Mening kulum Ayupka dikkat kiloşansən? Yar yızıda uningdək mukammal, durus, Hudadin korkidioqan həm yamanlıktın yırak turidiojan adam yok, — dedi. **9** Xəytan Pərvərdigaroja jawabən: — Ayup Hudadin bikardin bikar körkmioşandu? **10** Əzüng uning ezi, ailisidikiliri həm uning həmmə nərsisinin atrapiqa kaxa koypən amasnu? Sən uning kolioqan bərikət ata kildind, xuning bilən uning təllükati tərəptərəptin gülliniq awumakta. **11** Əgar San kolungni sozup, uning həmmə nərsilirigə tegip koyısgan, u Səndin yüz ərüp, Seni tillimisa [Xəytan bolmay ketəy!]! — dedi. **12** Pərvərdigar Xəytanoşa: — Mana, uning həmmə nərsisini sening kolunguna tutküzdüm! Birak uning eziqə taşköjni

señin qolingoja tukuzduñan: Birä, ümrig öziga lagıqı bolma! — dedi. Xundak kılıp Xəytan Pərvərdigarning huzuridin qıpık kattı. **13** Bir kün, Ayupning oqul-kızılırları qong akisining eyida tamak yəp, xarab iqiş olturnatı. **14** Bir həwərqi Ayupning yenioğa kelip uningoja: — Kalilar bilən yər həydəwatattuk, exəklər ətrapta otlawatatti; **15** Xebalıklar hujum kılıp kala-exəklərni bulap kətti. Ixləwatçan yaxlarnı kılıqlap eltürüwətti. Yaloğuz mənla kutulup kelip, silığa həwər yatküzüxkə nesip boldı, — dedi. **16** Bu adəmning gəpi tehi tügimay turupla, yəna birsı yürüüp kelip Ayupka: — Asmandın Hudanıng otı qüxüp koylar wə ixləwatçan yaxlarnı kəydiürüwətti; yaloğuz mənla kutulup kəldim, silığa həwər yatküzüxkə nesip boldum, — dedi. **17** Bu adəmning gəpi tehi tügimay turunla, yana birsı vişvəriñ kelij Ayupka: —

tügimay turupla, yənə birsi yığıüp kelip Ayupka. — Kaldıylər üç tərəptin hujum kılıp təgilerni bulap elip katti, ixlewətən yaxlarnı kılıqlap eltürüwətti; yaloquz manla kutulup kaldıım, siliq həwər yetküzüixa nesip boldum, — dedi. **18** Bu adamning gəpi tehi tügimay turupla, yənə birsi yığıüp kelip Ayupka: — Oqqullırı wa kizliri qong akisining eyidə tamak yəp, xarab iqip olturojinida, **19** tuyusız, qoldın kattık bir boran qıkıp eyning tet bulungını kattik sokup, ey oqulap qüxtüp yaxlarnı eltürüwətti; yaloquz mənla kutulup kaldıım,

siligə həwər yətküzüxkə nesip boldum, — dedi. **20**
Ayup bolsa buni anglap ornidin dəs turup, tonini yirtip,
qeqini qüxürüwetip, ezinə yərgə taxlap Hudaşa ibadət
kıldı: — **21** Mən apamning korsikidin yalingaq qüxkən,
u yərgimə yalingaq kəytimən; həmmiñi Pərvərdigar
[manga] bərgən, əmdi Pərvərdigar [məndin] elip
kətti; Pərvərdigarnı namıraq təxəkkür-məhdiliyə
kayturulsun! — dedi. **22** Bularınq hammisidə Ayup
gunah kilmidi wə yaki Hudani həqkandak nalayıklık
bilən əyiблиmidи.

6 X = 1; für i = 1 bis n: x[i] := 0; für j = 1 bis m: x[j] := 1;

2 Yənə bir kün, Hudanıng oqulları Parwərdigarning həzuriqə hazırlı boluxkə kəldi. Xəytanın ularning arisijo kiriwaldı. **2** Pərvərdigar Xəytandin: — Nədin Həlqəyid? — dəp soridi. Xəytan Pərvərdigara jawabən: — Yər yüzünü kezip paylap, uykı-buyaklarıny aylinip qərgilək kəldim, — dedi. **3** Parwərdigar uningoja: — Mening külüm Ayupkə dikkət kılqənsən? Yər yüzində uningdək mukəmməl, durus, Hudadin korkidiojan həm

yamanlıktın yırak turidıqan adəm yok. Məyli sən Meni uni bikardin-bikar yutuwetixkə dəwət kılıqan bolsangmu, u yenila sadakətlilikdə qing turuwatidu, — dedi. 4 Xəytan Pərvərdigarqa jawabən: — Hər adəm ez jenini dəp terisini berixkumu razi bolidu, hətta həmmə nemisinimə berixkə təyyardur; 5 Birak Sən

hazır kolungını sozup uning səngək-atlıriga tagsəng, u Səndin yüz erüp tillimisə [Xəytan bolmay ketəy]! — dedi. 6 Pərvərdigar Xəytanıq: — Mana, u hazır sening kolundan turuwatidu! Bırak uning jenioğla təqmə! — dedi. 7 Xundak kılıp Xəytan Pərvərdigarning huzuridin qıpıp, Ayupning bədənini tapınının bexiqiqliq intayın azablıq hürräk-hürräk yarilar bilən toxkuzuwttı. 8 Ayup bolsa bədənini titilax-ojirdən üçün bir sapal parçısını kolioq elip, külükülla kirip olturdu. 9 Alyali uningoğası: — Əjeba sen tehiqə ez sadakətlikində qıng turuwatımsən! Hudanı karoja, ətlüpla tügen! — dedi. 10 Lekin Ayup uningoğası: — Sen hamakət ayallardək gəp kiliwatisən. Biz Hudanang vahxılıkını kubıl kilmənikanmız, aʃaşa uninqdin kələn-

yanlışlığının kubul kişiye həmzimiz, bəyənə uningin keçmiş küləpətnimü kubul kılıxımız kerək amasımu? — dedi. Ixlarda Ayup eojızda heqkəndan gunah etküzmidi. **11** Ayupning dostlarından üqaylan uningoja qüxkən küləpəttin həwərdar boldı. Ular, yəni Temanlıq Elifaz, Xuhalıq Bildad wa Naamatlıq Zofar degən kixilər bolup, ez yurtlарından qıkıp, Ayupka hesdaxlıq bildürük həm təselli berix üçün uning yenioja berixkə billə kelixkənidi. **12** Ular kelip yırakṭınlı uningoja qarıwidı, uni tonuyalmayı kaldi-da, awazlırını ketütüp yiqlap taxlıdi. Hərbirini ez tonlurını yirtiwetip, topa-qanglarnı asmanqa etip ez baxlırlıqı qeqixti. **13** Ular uning bilən billə dək yərdə yətət keqə-kündüz olurdı, uningoja heqkim gəp kilmidi; qünki ular uning dard-olimining intayın azablıq ikanlılığını kərinin yatkəndi.

3 [Yətət kündin] keyin, Ayup eojiz eqip [əhwaliqə
karita] eżining kəruwtakən künigə lənat okup
mundaq dedi: — **3** «Mən tuqulqan axu kün bolmiojan
bolsa boptikan! «Oqlı balı apırıdə boldı!» deyilgən
xu keqə bolmiojan bolsa boptikan! **4** Xu künni zulmat
kaplıqan bolsa boptikan! Ərxətə turoqan Təngri kez
alidin xu künni yokitiwətəkən bolsa boptikan, Kuyax
nuri uning üstigə qixürülmisə boptikan! **5** Xu künni

karangoçuluk həm ölümning kələnggisi eż koynioja boptikən! Bulutlar uni yutup kətsə boptikən, Xu künni kün karangoçulatlıqları korkutup kətküziwətkən boptikən; Xu kün yıl iqidiki [baxxə] künler bilən billə xatlanmisa boptikən! Xu kün ayning bir künü bolup sanalmisa boptikən! 7 Mana, xu keqida tuqtut bolmisa boptikən! U keqida həqkəndak xad-huramlıq awaz yangrimisa boptikən! 8 Künlərgə lənət kılıoqlular xu künə lənət kilsə boptikən! Lewiatanni kozojaxkə petinalaydiqanlar xu künəngə lənət kilsə boptikən! 9 Xu kün tang sahərdiki yultuzlar karangoçulaxsa boptikən! U kün kuyax nurini bihüdə kütəsə boptikən! Xu kün stibhinqin qapaklırinin eqilixini bihüdə kütəsə boptikən! 10 Qünki xu kün meni ketürgən balyatkuning ixiklirini ətmigan, Mening kezlimiñni dərələmni kerəlməs kilmiojan. 11 Ah, nemixkə anamning korsikidin qixıplı əlüp katmigəndimən?! Nemixkə korsaktın qıkqandıla nepəstin kalmiqandımən? 12 Nemixkə meni köbul kılıdıcı etəklər boləndə? Nemixkə meni emidiqan əməqklər boləndə? 13 Muxul bolmijoan bolsa, undakta mən mənggü tinq yetip kalattim, Mənggülük uykuoja kətkən bolattim, xu qaçda aram tapşan bolattim. 14 Xu qaçda ezlirliq üqinla hilwət jaylarqa mazar salojan yer yüzidiki padixaħħalar həm məslihətgilər bilən, 15 Yaki altun yioqjan, Əyliri kümtüxkə tolojan bag-xahzadilər bilən bolattim; 16 Korsaktın məzgilsiz qixıplı kətkən yoxurun balidək, Nurni kerməy qaqrapt kətkən balidək həyat kağırmıqən bolattim. 17 Axu yerdə razillər awariqılıktın halıy bolidu, Axu yerdə halidin kətkənlər aram tapidu; 18 Axu yerdə əsirlər rəhəttə jəm bolidu, Ular əzqıqlıarning awazını anglimaydu; 19 Əjeriblarmu həm uluojarmu axu yerdə turidu, Kul bolsa hojayinidin azad bolidu. 20 Japa tartkuçoja nema dəp nur beriliđu? Nemixkə dard-ələmgə qəmənlərlərə həyat beriliđu? 21 Ular təxnalıq bilən əlünni kütidu, Birak u kəlməydu; Ular əlünni yoxurun gəhərni kezip idzığandımnu əwzəl biledi, 22 Ular gerni tapşanda zor huxal bolup, Xad-huramlıqka qəmidu. 23 Əz yoli eniksiz adəmgə, Yəni Təngrining tosiki selinojan adəmgə nemixkə [nur wə həyat] beriliđu? 24 Xunga tamikimning orniqə nalılırim kəlidü; Mening kattik pəryadlırim xarkıratmıdək xarkırayıd. 25 Qünki mən dəl korkkən wəhəxət eż beximöja qüxti; Mən dəl korkidojan ix manga kəldi. 26 Məndə həq aramlıq yoktur! Həm həq hatırjom əməsmən! Həq tinq-amanlıq yoktur! Birak parakəndiqılık əhaman üstümgə qüxməktələ».

4 Temanlıq Elifaz jawabən mundak dedi: — 2 «Birsə sən bilən səzlxəxməkqi bolsa, eçir alamsən? Birak kim aqzıja kəlgən gəpni yutuwatalaydu? 3 Kara, sən kep adamlarğa telim-tərbiya bərgən adamsən, Sən jansız kollarqa küq bərgənsən, 4 Sezliring dəldəngix aran mangidiojanları riɔjbətləndürən, Tizliri pükkülgənlərni yeligerisən. 5 Birak, hazır nəwət sanga kaldı, Xuninglik bilən halingdin kətting, Balayı-apət sanga tegixi bilən, Sən alakzadə bolup kətting. 6 İhləsmənliking tayanqing bolup kalmıganmu? Yolliringdiki durusluk ümidiñgning asası əməsmidi? 7 Esingga al, kim bigunah turup wəyran bolup bakğan? Duruslarning hayatı nədə üzüllüp kalojan? 8 Mən kərginimdək, gunah bilən yər aqdurup awariqılık

teriojanlar, Ohxaxla həsul alidu. 9 Təngrying bir nəpisi alsə boptikən! Bilənlə ular gumran bolidu, Uning oqəzipininq partlixı bilən ular yokılıp ketidu. 10 Xirning hərkirəxləri, Həm bolsa boptikən! 6 Xu kəqnı — Zulmat tutup kətsə boptikən, Xu qixlari sunduruldu; 11 Batur xır bolsa ot tapalmay yokılıxka yüzlindü, Qixi xirning küqkülleri qeqilip ketidu. 12 — Mana, manga bi sez oqayıbanə kəldi, Kulinimə oqayıbanə xirxirliojan avaz kirdi, 13 Tün keqidiki oqayıbanə körünüxlərdin qıkqan oylarda, Adəmlərnı qongkər uyku baskında, 14 Korkunkı wa titräkmə meni bastı, Səngək-səngəklirrimi titritiwətti; 15 Kəz aldimdən bir roh etüp kətti; Bədnimdiki tüklirim hürpiyi pərtti. 16 U roh ornida midirlimay turdi, biraq turkini kerəlmədi; Kəz aldimdə bir gəwdə turuptu; Xiwirliojan bir awaz anglandı: — 17 «İnsan balisi Təngridin həkəkanı yoldaşlamadu? Adəm eż Yaratkuqisidin pak bolalamadu? 18 Mana, U Əz kullirioja ixənmigən, Hətta pərixtitirinimu «Nadanlık kılqan!» dəp ayıblıqən yərda, 19 Uli topilardin bołożan insanlar, Laydin yasalojan eylərdə turquşilar kəndak bolar? Ular pərvanidinən asanlı yanlılıdu! 20 Ular tang bilən kəq arılıkida kukum-talqan bolidu; Ular həqkim nəzirigə alımojan haldə mənggүüge yokılıdu. 21 Ularning qədir tanışi yulup taxlanojanı? Ular həq danalıkkə tehi erixməyə elüp ketidul!».

5 Kəni, iltija kılıp bak, sanga jawab kiloquqi barmikin? Mukəddəslərning kəysisidin panaq tiləysən? 2 Qünki əhməkninq aqqiki əzini eltüridi, Kəhri nadanning jenioja zəmin bolidu. 3 Mən eż kezüm bilən əhməkninq yiltiz tartkanlıkin kərgənmən; Lekin xu əhaman uning makənini «Lənətək uqraydul» dəp bildim, 4 Uning balılıri amanlıktın yırakтур; Ular xəhər dərvazisida sot kiliqanda basturıldı; Ularqa həqkim himayıqi bolmayıdu. 5 Uning həsulunu aqlar yəp tütügitidü; Ular hətta tikən arısida kələqənlərinimə elip tütügitidü; Kiltəkqimə uning mal-mültüklərini yutuwelixkə təyyar turidu. 6 Qünki awariqılık əzəldin topidin ünüp qıkmayıdu, Külpətmə yərdin esüp qıkqanmu əməs. 7 Birak uqkun yükirioja uqidiqəndək, İnsan külpət tərtixkə tuqulqəndur. 8 Ornungda man bolsam, Təngriqıla murajət kılattim, Mən iximni Hudayımoja tapxuruwetättim. 9 U həsabsız karamətlərni, Sananaksız möjizilərni yaritidu. 10 U yərgə yamojar təkədim kılıdu; U dala tüstigə su əwətip beridu. 11 U pəs orunda turidiojanlarning mərtivisini üstün kılıdu; Matəm tutkənlər amanlıkkə kətürüldü. 12 U hiyilgərlərning niyətlərini bikar kiliwetidü, Nətijidə ular ixini püttürəlməydu. 13 U məkkarlarnı eż hiyilgərlilikidin tuzakka alidu; Əgrilərning nəyrənglili ekitip ketiliđu. 14 Kündüzə ular karangoçulukka uqraydu; Qüxtə tün keqidək silaxturup mangidu. 15 Birak u miskinlərni məkkələrning kılıqi wə aqzıdin kütküzidü, Ularnı küyüklərning qanggilidin kudratlık koli bilən kütküzidü. 16 Xunga, ajizlar üçün ümid tuqulidu, Kəbihlik aqzını yumidu. 17 Kara, Tangri ibrat bərgən adəm bəhtliktur, Xunga, Həmmigə Kadirning tərbiyisiga səl karima jumu! 18 Qünki U adəmnı yarilandırıldı, andin yarını tangidu; U sanjiyu, birak Uning kolları yenə sakayıti. 19 U seni alta kiyinqılık kütküzidü; Hətta yətə külpətə həqkəndək yamanlıq sanga təqməydu. 20 Aqarqılıkta U sening ülüminggə,

Uruxta U sanga urulojan kiliq zərbisigə nijatkar bolidu. «Zorawanlarning kolidin gərűge pul bərsənglər!» dəp 21 Sən zəhərlik tillarning zərbisidimu baxpanahlıq bəkənəm? 24 Manga eğitip koyungalar, süküt kılımən; iqığa yoxurunisən, Wəyranqılık kəlgəndə uningdin heq Nədə yoldın qıqqanlığımni manga kərsitip beringlar. 25 korkmaydiqan bolisən. 22 Wəyranqılık wə kəhətqılık Toqra sezlər nemidegən etkür-hə! Birək əyibliringlar alıldı külütlə kəyisən; Yar yüzidiki hayvanlardınmə zadi nemini ispathiyalaydu?! 26 Ümidsizləngən kixining heq korkmaysən. 23 Sən daladiki taxlar bilən əhdidax gəpliri etüp ketidiqan xamaldək tursa, Pəkət sezlərnüla bolisən; Yawai hayvanlarmu sən bilən inək etidü. 24 Əyiblimaqimusılər? 27 Silər yetim-yesirərlərin üstüdə Sən qeđirinqning tinq-amanlıqta bolidiqanlığını bilip qək taxlıxılər! Dost-buradırınglar üstüdə sodilixilər! yetisən; Mal-mülküngni editlisəng, həmmə neməngning 28 Əmdi manga yüz turanə karap bekinqər; Aldinglarda təl ikanlıkini baykəysən. 25 Nəslinq kep bolidiqanlığını, yaloqan söz kılaladırm? 29 Ətünimən, boldı kilinglar, Pərzantlıringning ot-qəptək kep ikanlıkını bilisən. 26 Sən əz waktidila yetilip yeqiqliqan bir baqı buqdəydadak, Pəkət eziümninq tooprılıkım [tarazida] turidu. 30 Tilimda wakıt-saiting pixip yetilgəndila yərlikingə kirisən. 27 hatalıq barmu? Tilim yamanlıknı zadi tetiyalmasmu?

Biz ezipim bunı təkxiirüp kərgənmiz – ular həqikətən xundakturlar. Xunga əzüng anglap bil, bularını əzüngə tətbikləp oylap bak».

6 Ayup jawabən mundak dedi: – 2 «Ah, mening dərdlik zarlırim tarazida əlqənə! Ah, bəximəja qıxın karlık bala-kaza bular bilən billyə tarazılansa! 3 Xundak kılınsa u hazır dengizdiki kumdın eoşır bolup qıkıldır; Xuning üçün sezlərim təlvilərqə boluwatidur. 4 Qünki Həmmigə Kadırıng okları manga sanjılıp iqimdə turuwatidur, Ularning zəhərini rohüm iqimkət, Tangrining wəhjimiləri manga ərəxi səp tütüp hujum kiliwatidur. 5 Yawa exək ot-qep tapkanda həngramdu? Kala bolsa yəm-həxək üstüdə mərəmdə? 6 Tuz bolmisa təmsiz nərsini yegili bolandu? Ham tuhumning ekininə təmi barmu? 7 Jenim ularoşa tagsımu səskinip ketidü, Ular manga yirginqlik tamak bolup tuyulidü. 8 Ah, mening təxna bolojinim kəlsidi! Təngri intizarımı ijabət kilsidi! 9 Ah, Təngri meni yançıp taxlisim! U kolını koyuwetip jenimni üzüp taxlaşka muwapiç kersidi! 10 Xundak bolsa, manga tasallı bolatti, Hətta rəhimsiz aqırıqlarda kiyalsammı, xadlinattım; Qünki Muqəddas Boloquqining sezləridin tamqıqan bolattım! 11 Məndə əltümni kütüküdək yənə qanqlik maqdurdur kaldi? Mening səwr-təkətlək bolup hayatimni uzartıxişinə nema nətijisi bolar? 12 Mening küqüm taxtək qingmu? Mening ətlirim mistin yasalojanmıdır? 13 Əzümgə yardımən bərgüdək maqdurdum, kalmıdı əməsmən? Hərkəndək əkil-tədbir mandın koqlıwiştiqən əməsmən? 14 Ümidsizliniñ ketiwatkan kixığa dosti mehribanlık kərsətməki zərürdür; Bolmisa u Həmmigə əkədirdin körkuxtin waz keqixi mumkin. 15 Birək buradırırlırm wakıtlıq «aldamqi erik» süyidək, Manga heligarlik bilən muamile kilmakta; Ular suluri ekip tütigən erikka oxhaydu. 16 Erigon muz suluri erikka kirgəndə ular karidap ketidü, Karlar ularning iqidə yokılıp ketidü, 17 Ular pəsilniing illixi bilən kurup ketidü; Hawa issip kətkəndə, izidin yokılıp ketidü. 18 Səpərdaxlar mangoojan yolidin qıkip, erikka burulidü; Ular erikni boylap mengip, qəldə ezip elidü. 19 Temalik karwanınları erik idzəp mangı; Xebaliq sodigərlərə ularoşa ümid bilən karidi; 20 Birək ular ixanginidin ümidsizliniñ nomusta kaldi; Ular axu yərgə kelxi bilən parakändiqilikkə uqrıdi. 21 Mana silər ularoşa oxhax [manga tayıni] yok bolup kälindər; Silər körkunqluk bir wəhimiñi kerüpla körkup ketiwatisilər. 22 Men silərge: «Manga beringlar», Yaki: «Manga mal-mülkünlərlərindən hədiya kilinglar?» – degənni qəqan dəp bəkən? 23 Yaki: «Meni ezikkuqining kolidin kütküzunglar!» Yaki

7 Insanoqa zeminda jəwrə-japa qekidiojan turmux bekitilgən əməsmən? Uning künliri bir mədikarningkigə oxhax əməsmən? 2 Kul kəqkurunning sayisiga taxna boloqandək, Mədikar əz əmgikining həkkiñi kütkəndək, 3 Mana bihuda aylar manga bekitilgən, Ojəlxikkə tolojan keqilər manga nesip kiliqoşan. 4 Mən yatkinimda: «Qaqañ koparmən?» dəp oylaymən, Birək kəq uzundın uzun bolidu, Tang atkuqə pütün bir keqə mən toloqinip yatiyən. 5 Ətlirim kurtlar həm topa-qanglar bilən kaplandı, Terilirim yerilip, yırınglap kətti. 6 Künlirim bəpkarnıng möküsidiñim ittik etidü, Ular ümidsizlik bilən ayaqlıxay dəp kaldi. 7 [Ah, Huda], menin jenim bir nəpəsla halas. Kəzüm yahxılıknilı kəytidin kərməydiqanlığı esingdə bolsun; 8 Meni Kergüçininq kezi ikkinçi kətim manga karimədu, Sən nəzirinqin üstüngə qıxürgininqə, mən yokołajan bolımən. 9 Bulut oqayıb bolup, kaya kerünnigəndək, Oxhaxla təhtisaraşa qıqxan adəm kəytidin qıkmayıdu. (**Sheol h7585**) 10 U yənə əz əyığa kaytmayıdu, Əz yurti uni kaya tonumayıdu. 11 Xunga mən aqzımnı yummay, Rohimning dərd-əlimi bilən səz kılay, Jenimning azabidin zarlaymən. 12 Nemixkə Sən üstümdin kezət kilişən? Mən [hətərlək] bir dengizmə-ya? Yaki dengizdiki bir ajidhamumən? 13 Mən: «Ah, yatkan ornum manga rəhət beridü, Kərəmən nələ-pəryadimoja dərman bolidü» – desəm, 14 Əmdi Sən qüxlər bilən meni korkutuwatisən, Ojayibana alamatlər bilən manga wəhimi salışən. 15 Xuning üçün boquluxummi, elümmi, Bu səngəklirimgə karap olturuxtın artuk bilmən. 16 Man ez jenimdir toydum; Mening mənggüga yaxıqum yok, Meni məyilingə koyuwətəkin, Mening künlirim bihüdudur. 17 İnsan balisi nemidi? Sən nemixkə uni qong bilisən, Nemə dəp uningoja kəngül berisən? 18 Hər ətigəndə uni sürüxtürüp kelişən, Hər nəpəs uni sinaysən! 19 Qaqañojıqə meningdin nəzirinqni almaysən, Manga qəqanqojıqə aqzımdıki serik suni yutuwalıqdək aram bərməysən? 20 Mən gunah kılıqan bolsammı, i insanıyatni Kəzətküqi, Sanga nəmə kiliptimən?! Mən Sanga yük bolup kaldımmu? Buning bilən meni Əzüngə zərbə nixani kılıqənsənmə! 21 Sən nemixkə menin itaətsizlikimni kaqürüm kılıp, Gunahımni sakit kılmasən? Qünki mən pat arıda topining iqidə uhlayman; Sən meni idzəp kelişən, lekin mən məwjujt bolmayımən».

8 Andin Xuhalıq Bildad jawabən mundak dedi: – 2 «Sən qəqanqojıqə muxularını sezləysən? Aqzingidiki sezlər

kütlük xamaldak qaqanoqıq qılıkdu? **3** Təngri adalətni burmilioqujumu? Həmmigə Kadir adillikni burmilamdu? **4** Sening balılıring Uning aldida gunah kılajan bolsa, U ularnimu itaatszlikining jazasoja tapxurojan, halas. **5** Bırak əgər əzüng həzir qın kenglündin Təngrinini izdisangla, Həmmigə Qadıroja iltija kilsangla, **6** Əgər sən sap dil həm durus bolovan bolsang, Xübhisizki, U sən üçün oyojinidu, Qokum sening həkkənlilikinqoja tolojan turalojungni gülləndürudu. **7** Sən dəsləpta etibarsız karalojan bolsangmu, Bırak sən ahirida qokum tehimü güllinişən. **8** Xunga sandın etiňayki, etkanki dəvrəldin sorap bakkın, Ularning ata-bowlırining izdinixlirigimu kəngül koyojin **9** (Qünki biz bolsaq tüntügünlə tuqulojanımız; Künlirimiz pəkət bir saya bołoqaqka, həqnemini bilməymiz). **10** Sanga kərsətmə berip egətəlyeđiojan ular əməsmu? Ular ez kənglidikini sanga sezlənməndu? **11** Latkə bolmisa yekənlər egiż esələmdü? Kəmoxluktki ot-qəplər susiz esələmdü? **12** Ular yexil peti bolup, tehiqə orulmiojan bolsimu, Hərkəndak ot-qəptin tez tozup ketidü. **13** Təngrinini utuqon xikilerning həmmisining akiwətliri mana xundaktur; Iplaslearning ümidi mana xundak, yokşa ketər. **14** Qünki uning tayanıqını qırruk bir nərsə, halas; Uning ixəngini bolsa emtiyəjünning toridur, halas. **15** U ez uwisiyoja yelinidü, birak u məzmut turmaydu; U uni qing tutuwalojan bolsimu, birak u bərdaxlıq berəlməydu. **16** U kuyax astida kekligən bolsimu, Uning piləkləri ez beqini qaplıqan bolsimu, **17** Uning yiltızlıri tax dəwisiğə qırımxıp kətən bolsimu, U taxlar arısında orun izdiğən bolsimu, **18** Lekin [Huda] uni ornidin yuluwətsə, Axu yər uningdin tenip: «Mən seni kərmigən!» — daydu. **19** Mana uning yolineng xadılık! Uningdin keyin ornişa baxılırlı turpaqtın tiniidü. **20** Kəra, Huda durus adəmni taxlimaydu, Yaki yamanlıq kılouqılarning kolını tutup ularni yelimaydu. **21** U yəna sening aqzıngini külkə bilən, Ləwliringni xadılık awazlırları bilən tolduridü, **22** Sanga nəprətləngənlergə xərməndilik qaplinidü, əskilerning qediri yokitilidü».

«Nema kiliwatisen» dəp soraxqa petinalisun? **13** Təngri oqzipini käyturuwalmaydu; Rahabning yardəmçiləri Uning ayiojoja bax egidü. **14** Xundak turukluk, mən kəndakmə uningoja jawab berəlayttim. Mən munazırə kılqdak kəndak sözərni talliyalayttim? **15** Mubada mən həkkənləri bolsammu, Mən yənilə Uningoja jawab berəlməyttim; Mən pəkət sotqimoja iltijala kilalayttim. **16** Mən Uningoja iltija kılajan wa U manga jawab bərgən bolsımı, Mən tehi Uning sadayımini anglioqanlıqıja ixən qılalmıqan bolallım; **17** U boran-qapkunlar bilən meni ezidü, U yarılırımı səwəbsiz avutmakta. **18** U manga həttə nəpəs elixkümu ruhsət bərməydu, əksiqə U manga dərd-əlməni yüksliwətti. **19** Küq-küdət tooqrisida gəp kilsək, mana, Uningdin küqlük [yənə baxka kim] bar? Adalətkə kəlsək, kim Uni sotka qəkiralisun?! **20** Mən ezümni aklimakçı bolsam, ez aqzıım ezümni gunahqə paturar, Kusursız bolovan bolsam, U yənilə meni əgrı dəp bekitar. **21** Bırak mən əslidi eyibsiz idim. Məyli, eziümnin kəndak bolidiojanlıqim bilən pərwayım palək! Ez jenimdin toyдум! **22** Həmmə ix ohxax ikən; xunga mən dəymənki, U duruslarnımu, yamanınlımu ohxaxla yokitidü. **23** Tuyuksız bexioja qaza kelip əlsə, U bigunaħlaroja kılinojan bu sinakqa қarap külüldü. **24** Yər yəzi yamanınlarning қolioja tapxuruldu; Bırak U sotqınlarning kezlini bu adalətszlikni kərəlməydiqan kılıp koyidü; Muxundak kılouqı U bolmay, yənə kim bolsun? **25** Mening künlirim yeltapanning yügürüxidinmü tez etidü; Ular mandın keçip ketidü, Ularning heqkəndak yahxılık yoktur. **26** Ular kəmox kemilərdək qapsan etüp ketidü; Alorj burküt owni tutkılı xungojojandak tez mangidü. **27** Əgər: «Nalə-pəryadtın tohtap, Qirayimni tutuldurmay hux qıray bolay» desəməni, **28** Mən yənilə azablırimming həmmisidin korkup yürüiman; Qünki Seni meni bigunaħ hesablimaydu dəp bilimən. **29** Mən haman əyiblik adəm bolsam, Mən bihüdə japa tartip nema kılıy? **30** Həttə kar süyi bilən yuyunuup, Kolumni xunqə pakizliojan bolsammu, **31** Sən yənilə meni əwrəzəgə

9 Ayup jawabən mundak dedi: — **2** Way, seningla
toqra, [dunyani] həkikətən sən degəndək dəp
bilimən! Bırak insan balisi kəndak kılıp Təngri alıldı
həkkəniy bolalısın? **3** Hətta əger birsı uning bilən
dəwalixixka petinalısa, Xu [kixi] məsililərning mingdin
birigimu jawab berəlməydu. **4** Uning kəlbida qongkur
danalıq bardur, U zor kuiq-kudratka igitidur; Kimmu
Iningoşa karxi qıkıp, yürükini tom kılıp, Keyin tinq-
aman kaloqan? **5** U taqlorına oqzipida oqulatkanda,
Ularqa həq bildürməyə ularını yulup taxlaydu. **6** U yər-
zeminni təwritip ez ornidin kozojitidu, Xuning bilən
uning tüwrükləri titrəp ketidu. **7** U kuyaxka kəttürilmə
dəp söz kilsila, u köpmaydu; U [halisa] yultuzlarningmu
nurini peqətləp koyalaydu. **8** Asmanları kəng yayoquqi
pəkət udur, U dengiz dolğunları üstığa dəssəp yürüdü.
9 U yətta karakçı yultuz, Orion yultuz türküminə wə
kəlb yultuz topını, Jənubiy yultuz türkümlərinimə
yaratıkan. **10** U həsablımışsız uluoq ixlarnı, Sanap
tütigitməydioğan karamat ixlarnı kılıdidu. **11** Kəra, U
yeniminid etidü, bırak mən Uni kərməymən; U etüp
ketidü, bırak Uni baykışyalmayım. **12** Mana, U elip
ketidü, kim Uni Əz yolidin yanduralısun? Kim Uningdin:

«Nema kiliwatisen» dəp soraxqa petinalisun? **13** Təngri oqzipini katuruwalmaydu; Rahabning yardəmqlirli Uning ayiojoja bax egidu. **14** Xundak turukluk, mən qandakmu uningoja jawab berəlayttim. Mən munazira kılqudək qandak sözərni talliyalayttim? **15** Mubada mən həkkənəjı bolsammu, Mən yənilə Uningoja jawab berəlməyttim; Mən pəkət sotqimoja iltijala kılalayttim. **16** Mən Uningoja iltija kılıqan wə U manga jawab bərgən bolsımı, Mən tehi Uning sadayimmi anglıoqanlıkiçə ixañq kılalmıqan bolattım; **17** U boran-qapqunlar bilən meni ezidu, U yarılırlarını səwbəsiz awutmakta. **18** U manga hətta nəpəs elixkümu ruhsət bərməydi, Əksiqə U manga dard-ələmni yükləwətti. **19** Küq-kudrat tooprisida gəp kilsək, mana, Uningdin küqlilik [yənə baxka kim] bar? Adalətkə kelsək, kim Uni sotka qəkiralisun?! **20** Mən ezümmi aklimaqçıı bolsam, ez aqzım ezümmi gunahqa paturar, Kusursız bołożan bolsam, U yənilə meni əgri dəp bekitər. **21** Bırak mən əslidə eyibsiz idim. Məyli, eziümming kandak bolidioqanlıkim bilən pərvayim pəlek! Əz jenimdin toydum! **22** Həmmə ix ohxax ikən; xunga mən deymənki, U duruslarımı, yamanlarınmı olhxaxla yokitidim. **23** Tuyuksız bexişa kaza kelip əlsə, U bigunaḥalarça kılınoqan bu sinakqa karap külüd. **24** Yer yəzü yamanlarning koliqə tapxuruldu; Bırak U sotgilarning kezlini bu adalətsizlikni kerəlmədiqan kılıp koyidu; Muxundak kılıquçı U bolmay, yənə kim bolsun? **25** Mening künlirrim yoltapanning yügürüxidinmu tez etidu; Ular məndin kəqip ketidu, Ularning heqkandak yahxılıkı yoktur. **26** Ular komux kemilərdək qapsan etüp ketidu; Aloqur bürküt owni tutkılı xungoloqandək tez mangidu. **27** Əgər: «Nala-paryadın tohətp, Qirayimni tutuldurmay hux qıray bolay» desəmmu, **28** Mən yənilə azabliriminng həmmisidin korkup yürimən; Qünki Seni meni bigunah həsablaşdımyad dap bilimən. **29** Mən haman əyiblik adəm bolsam, Mən bihüdə japa tartip nəmə kiliyət? **30** Hətta kər siyi bilən yuyunup, Kolumni xunqə pakizliqan bolsammu, **31** Sən yənilə meni əwrazgə qəməldürisənki, Əz kiyimimmi məndin nəpratlinidiojan bolidu! **32** Qünki U mən Uningoja jawab beralığudək, manga ohxax adəm əməs. Mening Uning bilən sotta dəwalaxkuqılıkım yoktur. **33** Otturimizda hər ikkimizni ez koli bilən təng tutidiojan kelixtürgüqi bolsidi! **34** U Əzining tayıkını məndin yırak kılısun, Uning wəhimişsi meni körkətmisun; **35** Xundila mən Uningdin körkməy seziyyəlayttim; Bırak əħwəlim undak əməstur!

mening gunahimni sürixtürisən?» — dəymən. **8** — Sən kilsang, Qedirliringda həq yamanlıknı turozumsangla, Əz kolliring bilən meni xəkilləndürüp, bir gəwədə kılıp **15** Sən u qəoqla yüzüngni կusursız kətürüp yürisən, yaratkansən; Bırak Sən meni yoxatmakqışəni! **9** Sən layni yasiyoğandək meni yasiqininqni esində tutkaysən, dəp yelinimən; Sən meni yəna turprakka kəyturamsən? **10** Sən [ustılık bilən] meni süttək kuyup qaykap, Meni irimiqitk uyutkan əməsməni! **11** Sən terə həm ət bilən meni kiyindürgənsən, Ustihan həm pəy bilən birləxtürüp meni toküqansən. **12** Sən manga hayat həm mehîr-xəpkət təkdim kılqansən, Sən səygüng bilən rohjimdın həwər alding. **13** Bırak bu ixlar Sening kəlbingdə yoxurukluk idi; Bularning əslida kəlbingdə püküllikini bilimən. **14** Gunah kılqan bolsam, Sən meni kezitip yürgən bolattıng; Sən menin kəbihlikimni jazalımay koymayıttıng. **15** Rəzil hesablanojan bolsam, manga bala kelətti! Həm yaki həkkənəyi hesablansammı, kəttik nomuska qəmisi, azabka qəməginimə, Beximni yənilə ketürükə jür'ət kılalmayıttı; **16** Hətta [beximni] ketürükə jür'ət kilsəmmə, Sən əxəddiy xirdək menin peyiməg qüxəttəng; Sən manga karamət kütüngni arkə-arkidin kərsitəttig. **17** Sən meni əyibləydiyon guwahılliringni kəytidiñaldımcə kəltürisən; Manga karitilojan oqəzipingni zor kılısan; Küqliring manga karxi dolkurlap kəlməktə. **18** Sən əslidə nemixə meni balyatkudin qıkarqəjansən? Kaxki, mən qaqrəp kətkən bolsam, həq adəm meni kərməs idi! **19** Mən heqkaqən bolmiojan bolattım! Balyatkudin biwasita gərgə apirilojan bolattım! **20** Mening aqojinə künlirim tūgə degən əməsmə? Xunga mən barsa kəlməs yərgə barouqə, — Karangoçulu, olüm saya bolqan zeminoja, — Zulmət bir zeminoja, yəni karangoçuluñning ezininq zeminoja, Olüm sayisining zeminoja, Tərtipsiz, hətta əz nuri kəpkarangoju kılınojan xu zeminoja barouqə, Manga azrak jan kirix tükün, Ixingni bir dəkikə tohtat, məndin neri boll!».

11 Andin Naamatlıq Zofar jawabən mundağ dedi: — **2** «Gəp mundağ kep tursa, uni jawabsız kəldurojili bolmas! Səzmən kixi əzini aklısa bolamdu? **3** Sening səpsətaliring kəpənlilikinə aqojini tuwaklısa bolamdu? Sən mazaq kılıp sözligəndin keyin, həqkim bu ixni yüzüngə salımsımmu? **4** Qünki san: «Mening əkliñilim saptur, Mən sən [Hudanıng] alıda pakmən» — deding. **5** Ah, Tongri gap kilsidi! Aqojını ekip seni əyiblisidi! **6** Xundak kılıp U danalığning sirlirini sanga ekip bərsidi! Qünki danalık ikki tərəpliklər! Təngrining gunahıñning heli bir kışmini ketürütətip, ulardin etidiojanlığını obdan bilip koy! **7** Sən Təngrini izdığən təkdirdimə Uni tüptin tonuyalamsən?! Həmmigə Kadırning qəksizlikini qüxinip yetəlemsən? **8** [Bundak danalıq] asmandan egizdər, [uningqa erixixa] nemə amaling bar? U tahtisaradın qongķurdur, sən nemini biləlaysən? (**Sheol** h7585) **9** Uning uzunluqi yər-zemindən uzundur, Kənglik dengiz-ökyanlardın kəngdur. **10** U etüp ketiwetip, adəmni kamisa, uni sorakqa qakırsa, kimmu Uni tosalısun? **11** Qünki U sahta adamlarını obdan biliđ, U təkxürmay turupla aldamqılıkni allılıqاقan kerüp yurtlarnı kengəytidü, ularnı tarkıtidi. **12** «Insan tuqulup bir yawa exaknring tehiyiğə bolqan. **13** Bırak sən bolsang, əger kəlbingni toqrlıtsang, Kəlungni Hudaşa karap sozsang, **14** Kəlungdiki kəbihlikni əzüngdin neri

qılsang, Qedirliringda həq yamanlıknı turozumsangla, **15** Sən u qəoqla yüzüngni կusursız kətürüp yürisən, Təwrənmas, korkunqısız bolisən; **16** Japayingni untuysən, Hətta ekip etüp kətkən suni oylioğandək ularnı əsləysən; **17** Künliring qüxtiki nurdın yoruk bolidu, Seni hazır karangoçulu baskını bilən, tangdək parlak bolisən. **18** Ümiding bar bolqajqa, sən hüməyigə iğə bolisən, Sən ətrapingoja hatırjəm karap aram elip olturisən. **19** Rast, sən yatkiningda, heqkimning wəswəsi bolmaydu, əksisə nuroqunlioq kixilər senin hımmitingni izdəp kəlidü. **20** Bırak razıllarning kezliyi nuridin ketidü, Ularqa keqixkə həq yol kalmayıdu, Ularning ümidi nəpsi tohtaxtin ibarət bolidu, halas».

12 Ayup jawabən mundağ dedi: — **2** Silər bərhək al-əhlisilər! Olsənglər hekmətmə silər bilən billə ketidü! **3** Meningmə silərdək əz əklim bar, əkildə silərdin kalmaymən; Bunqılık ixlərni kim bilməydi? **4** Mən ez dostliriməqə mazaq obyekti boldum; Məndək Təngriqə iltija kılıp, duası ijabət bolqan kixi, Həkkəniy, durus bin adəm mazaq kılındı! **5** Raħətə olturoqan kixilər kənglidə hərkəndək küləpəni nəziriga almayıdu; Ular: «Külpətlər putlular teyliləx aldida turoqan kixigila təyyar turidü» dəp oylaydu. **6** Karakqlarıning qedirliri awatlıxidü; Təngriqə həkərat kəltüridiqənərlər aman turidü; Ular ezinin ilahını əz alkınida ketidü. **7** Əmdi həywanlardının sorap bak, Ular sanga eğitidü, Asmandı uşar-kanatlımları sanga dəydü; **8** Wə yaki yər-zeminoja gəp kilsəngqu, Umu sanga eğitidü; Dengizdiki beliklər sanga sez kılıdu. **9** Bularning həmmisini Pərvərdigarning koli kılqanlıkini kim bilməydi? **10** Barlık jan igiliri, barlık ət igiliri, Jümlidin barlık insanning nəpsi uning kolididur. **11** Eojızda taamni tətioğandək, Kulağmu sezinin toqırılığını sinap bakıdu əməsmə? **12** Yaxaçojanlarda danalıq rast tepiləndi? Künlirining kep boluxi bilən yorutulux keləmdü?

13 Uningdila danalıq həm kudrat bar; Uningdila yolyoruk həm yorutux bardur. **14** Mana, U harab kilsa, heqkim kəytidiñ kurup qıkalmayıdu; U kamap koyqan adəmni heqkim koyuwetəlməydi. **15** Mana, U sularni tohtiñtawalsa, sular kurup ketidü, U ularını koyup barsa, ular yər-zeminni besip wayran kılıdu. **16** Uningda kük-kudrat, qın hekmətmə bar; Aldioquqi, aldanonquqımı uningoja təwadur. **17** U məslihətqılları yalingaq kıldurup, yalap elip ketidü, Sorakqlarıńı rəswa kılıdu. **18** U padixahlar [al-əhlige] saloqan kixənlərni yexidü, Andin xu padixahları yalingaqlap, qatraklırları lata bilenla kıldurup [xərməndə kılıdu]. **19** U kahinlərni yalingayaq mangdurup elip ketidü; U kük-hökükdarları aqiduridü. **20** U ixənqlik karaloqan zatlarning aqojını etidü; Aksakallarning əklini elip ketidü. **21** U aksəngəklərning tıstığə həkərat təkidü, U palwanlarning bəlweqojını yexip [ularını küqsiz kılıdu]. **22** U karangoçuluqtı qongķur sirlarını axkəriləydi; U elümlüng sayısını yorutidü. **23** U əl-yurtlırları uluqlaxturidü həm andin ularını gumran kılıdu; Əl-U təkxürmay turupla aldamqılıkni allılıqاقan kerüp yurtlarnı kengəytidü, ularnı tarkıtidi. **24** U zemindiki bolqan. **25** U yolsız dəxt-bayawanda sərsan kılıp azduridü. **25** Ular nursızlandurulup karangoçuluqtı yolni silaxturidü,

U ularni məst bolup қalojan kixidək galdi-guldung mangduridu.

13 Mana, mening kezüm bularning həmmisini kərüp qıkkən; Mening kulikim bularni anglap qüxəngən. 2 Silörning bilgənlirinqarnı mənmu bilimən; Mening silördin kelişkūqılıkım yok. 3 Birak mening arzum Həmmigə əadir bilən səzlixixtur, Mening Huda bilən munazira kılomu kelidu. 4 Silər bolsanglar təhmət qaplıquqlar, Həmminglər yaramsız tewipsilər. 5 Silər pəkətlə süküttə turojan bolsanglar idi! Bu silər üçün danalıq bolattı! 6 Mening munazırəmge kulaq selinglar, Ləvlirimdiki muhəkəmilərni anglap bekinqərlər. 7 Silər Hudanıng wakaləqtisi süpitidə boluwalip biadıl səz kılamsılər? Uning üçün hiylə-mirkirlik gəp kılmaqqımusılər? 8 Uningqoja yüz-hatıra kılıp [huxamat] kılmaqqımusılər? Uningqoja wakalıten dəwa sorımaqqımusılər? 9 U iq-baqrıngılları ahturup qığsa, silər üçün yahxi bolattimus? İnsan balisini aldioändək uni aldimaqqımusılər? 10 Silər yüz-hatıra kılıp yoxurunq huxamat kılısanglar, U qokum silərni əyibləydi. 11 Buningdin kəra Uning həywisinin silərni körkətkını, Uning wəhəmisiñin silərgə qüxkini tüzük əməsmu? 12 Pənd-nəsihətinglər pəkət kütlgə ohxax səzlər, halas; Silər [ixənq baqlıqojan] istihkaminglər pəkət lay istihkamlar, halas. 13 Meni ihtiyyarimoja koypuwetip zuwan sürmənglər, meni gəp kılıqli koyungalar. Beximoja hərnemə kəlsə kəlsün! 14 Kəndakla bolmisun, jenim bilən təwəkkul kılıman, Mən jenimni alkınımoja elip koymam! 15 U jenimni alsımı mən yönəla Uni kütimən, Uningqoja tayinimən; Birak kəndakla bolmisun mən tutkan yollırımnı Uning alidda aklımaqqımon; 16 Bundak kılıxım manga niyatlıq bolud; Qığnı iplas bir adam uning aldioqa baralmayıdu. 17 Sezlimimni dikkət bilən anglangalar, Bayanlırimoja obdan kulaq selinglar. 18 Mana, mən eż dəwayimni tərtiplik kılıp təyyar kıldı; Mən eżüminən həkikətən aklınidiojanlıqımını bilimən. 19 Mən bilən bəs-munazırə kılıdiaojan kəni kim barkın? Hazır süküt қilojan bolsam, tiniktiñ tohtiyojan bolattı! 20 [Ah! Huda!] Manga pəkət ikki ixnilə kılıp bərgin; Xundak bolqandila, mən eżünnü Səndin qəzurmayman: 21 – Kolungni mandın yırak kılıjın; – Wəhīməng meni körkətmisün. 22 Andin meni sot kılıxka qakır, mən sanga jawab berimən; Yaki mən Sanga [dəwayimdin] sez kilsəm, Sənəmən manga jawab berisen. 23 Mening kəbihliklirim həm gunahlırim zədi kənqilik? Itaetsizlikim həm gunahımni manga kərsitip bar! 24 Nemixkə didaringni məndin yoxurısan? Nemixkə meni Əz düxmingin dəp biling? 25 Uyak-buyaqkə uquruwetilidiojan anqiki bir yopurmaknı wəhīmigə salmaqqımusən? Kurup kətkən pahalni kooqlımaqqımusən? 26 Qığnı Sən mening üstümdin zəhərdək ərzərnı yazısın, Sən yaxlıkimdiki kəbihliklirimni manga kəyturawatisan. 27 Mən qırıp kətkən bir nərsa, Mən pəkət kuya yegən bir kiyimla bolqınım bilən, Lekin Sən mening putlirimni kixənləysən, Həmmə yollırımnı kezitip yürisən; Tapanlırimoja mangmaslıq üçün qak sizip koyqoqənsən.

14 Anidin tuqulolojanlarning künliyi azdur, Palakət uningqoja yardur. 2 U güldək dunyaqoja keliplə andin

tozuydu, U [kuyax aldidin] sayığa ohxax kəqip ketidü.

3 Birak Sən tehi xundak bir ajiz bolqoqıja kəzüngni tikip, Meni Əz aldingoja sorakka tartiwatamsən? 4 Kim napak nərsilərdin pak nərsini qıkıralaydu? – heqkim! 5 [Insanning] künliri bekitilgəndikin, Uning aylırının səni Sening ilkingda bolqandikin, Sən uning ətsə bolmaydiqən qəklərinə bekitindikin, 6 Uning bir az dəm elixi üçün uningdin kəzüngi elip қaçqın, Xuning bilən mədikardək uningoja əz künliridin seyünük nesip bolsun! 7 Qığnı dərəh kesiwetilgəndin keyin, kaya təsixin ümidi bar; Buninglıq bilən uning yumranı bıhliri tütəp kətməydi; 8 Uning yiltizi yərda kurup kətkən bolsimu, Uning ketiki topida elüp kətkən bolsimu, 9 Birak suning puriki bilərlə u yəna kekiridu, Yumran ot-qəptək yengi bıhlərni qıkıridu. 10 Birak adəm bolsa olıdu, iləjsiz ongda yatıdu, bərhək, İnsan nəpəstin kəlidü, andin nəda bolidu? 11 Dengizdiki sular paroja aylınip tütəp kətkəndək, Dəryalar kəoqırap kurup kətkəndək, 12 Ohxaxla adəm yetip kalsıla kaytidin turmadı; Asmanlar yokimiqoq, ular oyojanmayıdu, uyķudin turmadı. 13 Ah, təhtisaraqoja meni yoxurup koysang idi, Oğəziping etüp kətkükə meni məhpip saklap koysang idi, Meni esingə alidoqan bir wakıt-saətnə manga bekitip bərsang idil (*Sheol h7585*) 14 Adəm ełsə, kaya yaxamdu? Xundak bolsa manga xundak eżgirix waqtı kalğıq, Muxu japaqəna tolojan künlirim etküq, səwr-taqt bilən kütəttim! 15 Xundak bolsa Sən meni qakırsang, jawab berättim; Sən Əz kolung bilən yaratkiningoja ümid-arzuyung bolatti. 16 Birak Sən hazır hərbir dəssigen kədəmlərinni sanap, Gunahımni kəzitiwatisənəq! 17 Itaetsizlikim halıqoja selinip peqətləndi, Gunahlırimni dəwa-dəwə kılıp saklap koydung. 18 Dərəwəkə təqəmə yimirilip yokalıqəndək, Tax eż ornidin təwrinip kətkəndək, 19 Sular taxxeqəllərni upritip yokatqəndək, Topanlar zemindiki topını süpürüp kətkəndək, Sən adəmning ümidiñi yok kilişən. 20 Sən mənggüğə uning üstidin oqalib kelişən, Xunga u dunyadın ketidü; uning qirayini tutuldurisən, Uni Əz yeningdin yırak kilişən. 21 Uning oğulları hərmətka erixidu, birak u buni bilməydi; Ular pəs kilişimə, Birak uning bulardınmə həwiri bolmayıdu. 22 U [pəkət] eż tenidiki aqırıqınlı azablinidu, U kenglidə eżi üçünla həsrət-nadamət qekidü.

15 Temanlıq Elifaz buningqoja jawabən mundak dedi: — 2 Danixmən kixining kuruq xamaldək səpsətə bilən jawab berixi toqırımı? [Danixmən] korsiğini issik məxriq xamili bilən toyozusza bolamdu? 3 Paydısız səzlər bilən, Tayini yok gəplər bilən munazırılıxixi muwapıkmı? 4 Bərhək, sən imanıħlasıñi yok kiliwətməkqısan, Hudanıng alidda dua-istikamətə tosalıqı bolisen. 5 Qığnı kəbihliking aqzıngoja səz salıdu, Sən məkkarlarning tilini tallap kollinisən. 6 Mən əməs, bəlkı eż aqzıng eżüngüning gunahıñni bekitidü, Əz ləwliring sanga xarçı guwahlıq beridü. 7 Sən insanlar iqidə tunji bolup tuqoljanmu? Sən təq-dawanlardın awwal apırıda bolqanamu? 8 Təngrinining məhpip kengixini anglap kalğanmusən? Danalıq sən bilərlə qəklinəndü? 9 Sən bilgənlərni bizning bilməydiqənlərimiz barmu? Sən qüxəngənni bizning qüxənməydiqənimiz barmu? 10 Akşakallar həm kərilar bizning təripimizdə turidu, Ular sening

atangdinnum yaxta qongdur. **11** Təngrining təsəlliliri, Yəni sanga mulayımlıq bilən eytən muxu söz sən üçün azlıq kılardı? **12** Nemixə kəngülning kəyniqə kirip ketisən? Kəzüngni nemigə parkırıtsın? **13** Xundak kılıp sən rohingni Tangrigə karxi turquzdung, Eçizingdin xundak sezlerning qıkıxıja yol kojuwatsısan! **14** İnsan nemə idi? Əz-ezini pakliyalojudak? Anidin tuqulojan adəm balisi nemə idi? Həkkənəni balojudak? **15** Qara, [Hudə] Əz mukəddəslirigimu ixənmigan yarda, Asmanlarmu uning nəziridə pak bolmiojan yarda, **16** Yırıngıqlıq bolojan, sesip kətkən, Kəbihliknı su igkəndək iqidiojan insan balisi zadi kəndak bolar? **17** Mən sanga kərsitəy, manga կulaқ sal; Kəzüm kərgənni bayan kılmakçımən. **18** Danixmənlər ata-bowliridin bularnı anglojan, Yoxurmay bularnı bayan kılıqan: — **19** (Pəkət xularoqila, [yəni ata-bowlirijoqla] yər-zemin tapxurulujanidi, Ularning arisidin yat adəm etükkə petinalmaytti) **20** — Razil adəm barlıq künləridə azablinidu, Zalim kixığa yillar sanaklıkla bekitilgəndür. **21** Uning kuliqoşa wəhilmərlərning awazı kirdi, Bayaxatlıkida bulangıq uning ustıq besip qüxdü. **22** Karangojuluğun kütuluxka uning kezi yatmadı, U kılıq bilən qepilixkə saklärənəndur. **23** U ax izdəp: «Zadi nədin teplər?» dəp yolda tenəp yürüdü, U zulmat künining uningoşa yekinləxkanlığını bilidü. **24** Dərd-ələm həm azab uningoşa wəhimə kıldı, Hujumqa təyyar bolojan padixahtək uning üstidin oqlıb kıldı. **25** Qünki U Tənrigə karxi kolini kətürən, Həmmigə kadiroqa kük kərsətməkqi bolojan, **26** Xunga u boynını kattik kılıp, Kep kəwətlək kalkənni kettürüp uningoşa karap etildi. **27** Yüzünü yaqı başkanı bolsımı, Bekinliri səmrəp kətkən bolsımı, **28** U harabə xəhərlərdə, Adəm kənənisi kalmayıqjan, Kesək dewiliri boluxka bekitilgən eylərda yaxaydu; **29** U həq beymiyadı, Uning mal-mülki bolsa üzütlüp kıldı, Uning təsəllükatlari zemin üstidə kengəymədy. **30** U karangojuluğun keqip kütulamaydu, Yalkun uning xahlirini kəydürüp kəruti, [Hudanıng] bir nəpsi bilən u [dunyadın] ketidü. **31** U sahiliklək tayanmışın! U aldinip kətkən, xunga sahilikləq ezi uning in'ami bolidü; **32** Uning künü tehi toxmay turupla, Uning xehi tehi kəkirip bolmaya, bu ixlar əməlgə axurulidü. **33** Üzüm teli silkinip, tong üzümlər qızdırıcı wetilgəndək, Zaytun darihining qeqiqi eqilipla tekilipli kəndəndək bolidü. **34** Qünki ipaslarning jəmati tuqmas bolidü, Ot para yeganlerning qedərlirini kəydürüwtidü. **35** [Bırak ular [hərdaim] yamanlıknı oylap, kəbihlik tuqduridü, Kənglidə həman hiylə-mikir təyyarlaydu.

azabim azaymaydu; Yaki gepimni iqimə yutuwalsammı, manga nemə aramqılıq bolsun? **7** Bırak U meni həlsizlanduruwətti; Xundak, Sən pütkül ailəmni wəyrən kiliwəttinq! **8** Sən meni əməllidinq! Xuning bilən [əħwaliṁ manga] guwahlıq kılmakta; Mening oruk-kakxal [badinim] ornidin turup eziimni ayıblap guwahlıq kılıdu! **9** Uning oğəzipi meni titma kılıp, Meni əw oljisici kılıdu; U manga karap qixini oquqrılıtidü; Mening dümxminimdək kezini alayıtip manga tikidü. **10** [Adamlar] manga karap [mazak kılıxip] aozzini aqidü; Ular nəprət bilən məngzimə kaqatlaydu; Manga hujum kılıy dəp səp tütidü. **11** Huda meni əskilərgə tapxurojan; Meni rəzzillərning kolioja taxliwətənikən. **12** Əslidə mən tinq-amanlıqlikə turattım, birək u meni paqaklıdı; U boynumdan silkip bitqit kiliwətti, Meni Əz nixani kılıqanıken. **13** Uning okyaqılıri meni kapsıwaldı; Həq ayimay U tıqay-baqrimni yırtıp, Ətümni yergə teküwətti. **14** U yər-bu yerimə üstü-üstüleşə zəhəm kılıp bəsüp kirdi; U palwandək manga karap etildi. **15** Terəmning üstigə bez rəhət tipik koydum; Əz iżzət kərmitimni topa-qangoşa selip koydum. **16** Gərqə kolumnada həqkəndək, zorawanlıq bolsımı, Duayım qin dilimdin bolojan bolsımı, Yüzüm yığa-zarıdin kırırip kətti; Kəpəklərimni ölüm sayisi bastı. **18** Ah, yər-zemin, kənimni yapmiojin! Nalə-pəryadım tohtaydiojanqa jay bolmiojadı! **19** Bırak mana, asmanlarda hazırlırmə manga xəhət Boloquqi bar! Ərxlərdə manga kapalət Boloquqi bar! **20** Əz dostlirim meni mazak kılıqını bilən, Bırak kezüm tehiqə Tənrigə yax tekməktə. **21** Ah, insan balisi dosti üçün kelixtirügüi boləndək, Tənri bilən adəm otturisidimə kelixtirügüi bolsıdı! **22** Qünki yənə birnəqqə yil ətəxi bilənla, Mən barsa kaytmas yolda mengip kəlimən.

17 Mening rohım sunuk, Künlirim tüğəy dəydi, Görələr meni kütüməktə. **2** Ətrapında aldamqı mazak kılıquqlar bar əməsmə? Kezümmüng ularning eqitikulukiqa tikilipli turuxtın baxxa amali yoktur. **3** Ah, jenim üçün Əzüng haliojan kapalətni elip Əzüngriñ aliddə manga borun bolojaysən; Səndin baxxa kim meni kollap borun bolsun? **4** Qünki Sən [dostlirimming] kənglini yorulkültün kəlduroqənsən; Xunga Sən ularnı qəlibidinmə mahrum kılışan! **5** Qəliyimat alay dəp dostlirioja pəxwa atkən kixininə bolsa, Hətta balılırininə kezlirimü kor bolidü. **6** U meni əl-yurtlarning aliddə söz-qəqəkkə koydi; Mən kixılər yüzümgə tükürüdiqən adəm bolup əldədim. **7** Dərd-ələmdin kezüm torlixip kətti, Barlıq əzəlirim

16 Andin Ayup jawabən mundaq dedi: — **2** həyranıħas bolidu; Bigunħaħlar iplaslaro kaxxi turuxka kożoġilidu. **9** Birak həkkaniy adəm eż yolidu qing turidi, Koli pak yüradiojan adəmning küqi tohtawsiz uloġiyidu. **10** Əmdi keni, həmminglar, yəna kelingu; Aranglardın birmu dana adəm tapalmayen. **11** Künlirim aħiħixay dəp kaptu, Muddalirim, kengħlümdeki intizarlar üzüldi. **12** Bu adamlar kejini kündüzgə aylandurmakqi; Ular karangoġolukkha karap: «Nur yekinxiliwatidu» deyixiwalidu. **13** Əgar kiutsam, eyüm teħtiżsara bolidu; Man karangoġolukka ornumni raslaymən. (**Sheol h7585**) **14** «Qirip ketixni: «Sən menin atam!», Kurtlarni: «Apal Aqal!» dəp qakirimən! **15** Undakta timidim nədə? Xundak,

ümidimni kim kərəlisun? **16** Ümidim təhtisaranıng təmür pənjiirləri iqigə qüxüp ketidü! Biz birləktə topioja kirip ketimiz! (**Sheol h7585**)

18 Xuhalik Bildad jawabən mundak dedi: — **2** Səndək adəmlər qaqanojıqə mundak səzlərni tohatmaysılardı? Silər obdan oylap bekinglar, andin biz səz kilişim. **3** Biz nemixkə silərning aldinglarda hayvanlar hesablinizmi? Nemixkə aldinglarda ahmək tonulimiz? **4** Həy eziungning oqəzipəda eziungni yirtkuqi, seni dəpla yər-zemir taxliwetiləndü? Taoq-taxlar əz ornidin ketürülüp ketəmdü?! **5** Kəndakla bolmisun, yaman adəmning qirioji eqrürülidü, Uning ot-uqunkunlari yalkunlimaydu. **6** Qediridiki nur karangojulukka aylinidü, Uning üstigə askan qirioji eqrürülidü. **7** Uning məzmut kədamları kılısidü, Əzinining nəsihətləri özini mollaq atkuzidü. **8** Qünki ez putliri özini toroja əwətidü, U dəl torning üstigə dəssəydiqən bolidü. **9** Kiltak uni tapinidin iliwalidü, Tuzak uni tutuwalidü. **10** Yərda uni kütfidəqən yoxurun arqamqə bar, Yolidə uni tutmaqçı bolən bir kəpkan bar. **11** Uni hər tərəptin wəhimilər besip korkutuwatidü, Həm ular uni iz koqlap kooqlawatidü. **12** Maqdurunu aqarqılık yəp tütgətti; Palakət uning yenida paylap yürüdü. **13** Əlümming qong balisi uning terisini yəwətidü; Uning əzalırını xoraydu. **14** U ez qediridiki amanlıktın yulup taxlinidü, [Əlümming tunjisı] uni «wahimilərning padixahı»ning aldioja yalap apirdü. **15** Əyidikilər amas, bəlkı baxxilar uning qədiridə turidü, Turaloqusuning üstigə güngürt yaqdurulidü. **16** Uning yiltizi tegidin kürutulidü; Üstidiki xahlıri kesildü. **17** Uning aślimisumu yər yüzdikilərning esidin ketürülüp ketidü, Sirtlarda uning nam-abruyi kalmayıdu. **18** U yorukluktin karangojulukka kooqliwetilən bolup, Bu dunyadın həydiwetilidü. **19** Əlyurtta həqkandak pərzəntliri yaki əwləldirli kalmayıdu, U musapir bolup turojan yərlərdimə nəslı kalmayıdu. **20** Uningdin keyinkilər uning künigə karap alakzadə bolidü, Huddi aldinkıllarmu qeqüp kətkəndək. **21** Mana, kəbih adəmning makanlıri xübhisiz xundak, Təngrini tonumaydiqən kixinimə orni qökəm xundaktur.

19 Ayup jawabən mundak dedi: — **2** «Silər qaqanojıqə jenimni azablimalıqçısırlar, Qaqanojıqə meni səz bilən əzməkçısırlar? **3** Silər meni on ketim harlıdinglar; Manga uwal kılıxka nomus kilməsılardı. **4** Əgər menin səwənlilikini bolsa, Mən əmdi uning [dərdini] tartıman. **5** Əgər silər menindən üstünlük talaşmakçı bolsanglar, Yüzüm aldida xərm-hayanı kersitip meni əyibliməkçi bolsanglar, **6** Əmdidi bilip koyunglarkı, manga uwal kilojan Təngri ikən, U tori bilən meni qırmacturup tartı; **7** Kara, man nala-pəryad ketürüp «Zorawanlık!» dəp warkirayman, Bırak həqkim anglimaydu; Mən warkirayman, birak manga adalat kəlməydi. **8** U yolumu meni etiwalmissun dəp qit bilən tosus koydi, Kədəmlirimə karangojuluk saldı. **9** U məndin xan-xəripimni məhrum kıldı, Beximdin tajni tartıwaldi. **10** U manga hər tərəptin buzqonqlik kiliwati, mən tütgəxtim; Ümidimni U dərəhni yulogandək yuluwaldi. **11** Oqəzipini manga karitip kozəqidü, Meni əz düxmənliridin hesablıdı. **12** Uning koxunları səp tütüp atləndi, Pələmpəyilərini yasap manga hujum kıldı, Ular qedirimni hesablıdı.

koxawoja elip bargah tikiwaldı. **13** U kərindaxlirimni məndin neri kıldı, Tonuxlirimning mehərini məndin üzdi. **14** Tuqənlanırmı məndin yatlixip kətti, Dost-buradərlirim meni unutti. **15** Əyümdə turojan musapirlar, hətta dedəklirimmi meni yat adam dap hesablaydu; Ularning nəziridə mən musapir bolup kəldim. **16** Mən qakirimni qakırsam, u manga jawab bərməydi; Xunga mən uningə aqzım bilən yelinixim kerək. **17** Tinikimdin ayalimning kuskusi kelidü, Aka-ukilirim sesliklikimdin bizar. **18** Hətta kiqiq balılar meni kəmsitidü; Ornumdin turmaqçı bolsam, ular meni həkarətlaydu. **19** Mening sirdax dostlirimning həmmisi mandin nəprətlinidü, Mən səyənər mendin yüz əridi. **20** Ət-terilirim ustihənlirim oqaqlıxip turidü, Jenim kıl üstidə kəldi. **21** Ah, dostlirim, manga iqinglar aqrisun, iqinglar aqrisun! Qünki Təngrinən koli manga kelip təgdi. **22** Silər nemixkə Təngridək manga ziyankəxlik kılısilər? Silər nemixkə atlırimga xunqə toymaysılardı! **23** Ah, menin sezlirim yezilsidi! Ular bir yazmığa pütüklük bolən bolallı! **24** Ular temür kələm bilən kooquxun iqigə yezilsidi! Əbədiləbəd tax üstigə oyup pütülgən bolallı! **25** Bırak mən xuni bilimənki, əzümming Həmjəmat-Kutkuzquqım hayattur, U ahiyat künidə yər yüzidə turup turidü! **26** Həm menin bu təra-atlırim buzulqandın keyin, Mən yənilə tenimdə turup Təngrini kərimən! **27** Uni əzümlə aynı haldə kərimən, Baxxə adəmning əməs, bəlkı əzümning kezə bilən karaymən; Ah, kəlbim buningə xunqə intizardur! **28** Əgər silər: «Ixning yiltizi uningdidur, Uni kəndak kılıp kıştəp kooqliwetəlməz!» — desənglər, **29** Əmdidi eziunglar kılıqtın körkinqinər tütük! Qünki [Hudanıng] oqəzipi kılıq jazasını elip kelidü, Xuning bilən silər [Hudanıng] sotining kuruk gəp əməslikini bilsilər».

20 Andin Naamatlıq, Zofar jawabən mundak dedi: — **2** «Meni biaram kılıjan hiyallar jawab berixkə ündəwətidü, Qünki kəlbim biaramlıqta ərtənməktə. **3** Mən manga həkarət kəltərüp, meni əyibləydiqən sezlərni anglidim, Xunga menin roh-zehnim meni jawab berixkə kistidi. **4** Sən xuni bilmənsənki, Yər yüzidə Adəm'atımız apirida boləqindən beri, **5** Rəzillərinə qəlibə təntənisi kışkırdur, Iplaslarning huxulları birkənliliktər. **6** Undak kixinin xan-xəripi asmanqa yətkən bolsimu, Bexi bulutlarqa takaxsimu, **7** Yənilə əzinining pokidak yoqap ketidü; Uni kərgənlər: «U nədiddür?» dəydi. **8** U qüxtək uqup ketidü, Kayta tapkılı bolmayıdu; Keqidiki oqayıbanə alaməttək u həydiwetilidü. **9** Uni kərgən kez ikkinçi uni kərməydi, Uning turojan jayı uni käyta uqratmaydu. **10** Uning oqulları miskinlərgə xəpkət kılıxka məjburlini, Xuningdək u hətta əz koli bilən baylıklarını kəyturup beridü. **11** Uning ustihənləri yaxlıq maqduriça tolqan bolsimu, Bırak [uning maqduri] uning bilən billə topa-qangda yetip kəlidü. **12** Gərqə rəzillik uning aqzıda tatlıq tetiqən bolsimu, U uni til astioqa yoxurojan bolsımı, **13** U uni yutkusi kəlməy mehərini üzəlmisim, U uni aqzıda kəldürsim, **14** Bırak uning kərnidiki tamiki əzgirip, Kobra yilanning zəhirigə aylinidü. **15** U baylıklärni yutuwetidü, birak ularını yanduridü; Huda ularını axķazinin qıkırwetidü. **16** U kobra yilanning zəhirini xoraydu, Qar yilanning nəxtiri uni eltüridü. **17** U käytidin

erik-estenglergə həwəs bilən kariyalmayıdu, Bal wə tetisun! **21** Qünki uning bekitilgən yil-aylıri tūgigəndin serik may bilən akıdılın dəryalardın huzurlinalmayıdu. keyin, U kandaqmı yənə ez eydikiliridin huzur-halawat **18** U erixkənni yutalmay käyturidu, Tijarət kılıqan alalisun? **22** Təngri kattılarning üstidinmə həküm paydisidin u heq huzurlinalmayıdu. **19** Qünki u kılıqandın keyin, Uningoja bilim egitiləydiqən adam miskinlərni ezip, ularnı taxliwətkən; U ezi salmışın barmidur?! **23** Birsı sak-salamat, pütünləy qəmən-andixiz, eyni igiliwalıqan. **20** U aqkezəltükən əsla zerikməydu, U azadılıktı yilları toxkanda olıdu; **24** Bekinləri süt bilən arzulıqən nərsiliridin heqkəysini saklap kalalmayıdu. semiz bolidu, Ustihanırının yılıki heli nəm turidi. **21** Uningoja yutuwaloqudak heqnərsə kalmayıdu, Xunga **25** Yənə birsi bolsa aqqık armada tūgəp ketidü; U uning bayaxatlıqı mənggülük bolmayıdu. **22** Uning heqkəndək rəhət-paraojt kərmigən. **26** Ular bilən billə tokkızı tel boloqanda, tuyuksız kışılqılıkqa ugraydu; topa-qangda təng yatidu, Kürutular ularqa qaplıxidu. Hərbir ezelgılıqining koli uningoja karxi qıkıldı. **23** U **27** – Mana, silerning nemini oylawatkanlıqları, korsikini toyozuwatkinida, Huda dəhəxtəlik qəzipini uningoja qüxüridu; U qızılaniwatqanda [qəzipini] **28** Meni kərilax niyetlirinqən bilimən. **29** Qünki siler məndin: «Esilzadining eyi nəgə kətkən? Rəzillərning uning üstigə yaqdırıdu. **24** U təmür koralıdin keçip **27** – Mana, silerning nemini oylawatkanlıqları, kətulsimu, Birak mis okya uni sanjiyyu. **25** Tagkən ok kəynidin tartip qıkırıwalıqında, Yaltırak ok uqi **28** Meni kərilax niyetlirinqən bilimən. **29** Qünki siler öttin qıkırıwalıqında, Wəhilmər uni basidu. **26** Zulmat **30** [Demək], karangoçuluq uning bayılıklarını yutuwetixkə təyyar turidu, Insan püwliməgen ot uni yutuwalıdu, Uning qədiridə kelip kalojanırinımı yutuwetidu. **27** Asmanlar uningoja eż kilmixi üçün tegixlik jazasını yegitzidü? **32** əksiqə, u həywət bilən yərligə kətürüp mengiliid, uningoja qızılılık. **28** Uning mal-dunyasi elip ketidü, [Hudanıq] qəzaplıq künidü kəlkün uloqiyip ey-bisatını quludit. **29** Hudanıq rəzil adəmgə balgiligə nesiwi mana xundaktur, Bu Huda uningoja bekitkən mirastur».

21 Ayup jawabən mundak dedi: — **2** «Gəplirimə çulak selinglar, Bu silərning manga bərgən «tasalırlıringər»ning ornda bolsun! **3** Sez kiliximoja yol koşangalar; **Sez** kılıojinimdin keyin, yənə mazak kılıweringlər! **4** Mening xikayitim bolsa, insanoja karitiliwatamdu? Rohim kandaqmı bitakət bolmısın? **5** Manga obdan karanglarqu? Silər qokum həyran kəlisilər, Kəlunqlar bilən aqzıngırları etiwalıslıslar. **6** Mən bu ixlar üstidə oylansamla, wəhimişa qəmimən, Pütüin ətlirimni titrək basidu. **7** Nemixkə yamanlar yaxaweridu, Uzun emür kəridu, Hətta zor küq-höküklik bolidu? **8** Ularning nəslı ez aldida, Pərzəntləri kəzaldıda məzmut esidu, **9** Ularning eyliri wəhiminidən aman turidu, Təngrining tayıki ularnıning üstigə təqənyadu. **10** Ularning kalılıri jüplənsə uruklimay kalmayıdu, Iniki mozaylaydu, Moziyinmü taxlimaydu. **11** [Rəzillər] kiçik balılırin koy padisidən talaqqa qıkırıweridu, Ularning pərzəntləri taklap-səkrəp usul oynap yürüdü. **12** Ular dap həm qiltarəqə tangkəx kılıdu, Ular nəyning awazidin xadlinidu. **13** Ular künllərini awatqılıq iqidə etküzidü, Andin kezni yumup aqkuqila təhtisarəqə qıxıüp ketidü. **(Sheol h7585)** **14** Həm ular Təngrigə: «Bizdin neri bol, Bizning yolliring bilən tonuxkımız yoktur!» — dəydə, **15** — «Həmmigə Kadirning hizmitidə boluxning ərzigüdək nəri bardu? Uningoja dua kilsək bizgə nəmə payda bolsun?!». **16** Kərangular, ularning bəhti ez kəlidə əməsmə? Biraq yamanlarning nəslihi məndin neri bolsun! **17** Yamanlarning qırıcıq kənqə ketim eqidü? Ularnı ezlirigə layik küləpt basamdu? [Huda] qəzipidin ularqa dərdlərni belüp berəndü? **18** Ular xamal adıdkı engizəqə oxhax, Kara kuyun uqrur ketidılən pahaloja oxhaxla yokamdu? **19** Təngri uning kabibılıkını balıqarıqə qüxürütxə kəldurandu? [Huda] bu jazani uning ezigə bərsun, uning ezi bunı tetisun! **20** Əzining həlakıtını ezi kəzi bilən kərsun; Ezi Həmmigə Kadirning kəhrini

22 Andin Temanlık Elifaz mundak dedi: — **2** Adəm Hudaşa kandaqmı payda kəltürəlisün? Dana adamlarımı Uningoja nəmə payda kəltürəlisün? **3** San həkkəniy bolsangmu, Həmmigə Kadiroqa nəmə bəhərə berələytting? Yolliring əyibisiz bolqan təkdirdim, sən Uningoja nəmə oqniymətlərni elip keləlaysən? **4** Uning seni əyibləydiqənlik, Wə Uning sanga xikayətlər yətküzidiojini sening ihlasmən bolqining üçünmu-ya? **5** Sening rəzilliking zor əməsmə? Sening gunahlıring hesabsız əməsmə? **6** San kərindəxliringdən səwəbsiz kepilliğələqsən; San yalangtüşlərni kiyim-keqəkliridin məhrum kiliwətkənsən. **7** Həlsizlənojanlarqa su bərmidinq, Aq kəlojanlarqa axnimu ayap bərmidinq, **8** Gərqə sən yər-zemilik bolqan koli uzun adəm bolsangmu, Yər-zemin tutup hərmətlinip kəlgən adəm bolsangmu, **9** Sən tul hotunlarnımu kuruk kol yanduroqənsən, Yetim-yesirlarning kolinumu yanjitiwətkənsən. **10** Mana xu səwəbtin ətrapıngda tuzaklar yatidu, Uxtumtut pəyda bolqan wəhimiimu seni basidu. **11** Xu səwəbtinmu seni karangoçuluq besip kərəlməs kıldı, Bir kəlkün kelip seni qərk kıldı. **12** Təngri ərxalanıng qoqqısidə turidu əməsmə? Əng ezig yultuzlarning nəkədər aliy ikənlilikə karap bak! **13** Biraq sən: «Təngri nemini bilidu? U rast xunqə zulmet karangoçuluğu birnemini pərk etələmdü!» dəwatisən. **14** Yənə: «Köyük bulutlar uni tosuwalıdu, Xunga U polak üstidə aylınip mangonjinida bizni kərməydlə» — dəysən. **15** Yaman adəmlər mangonan kona yolnı sənmət tutuwerəmsən? **16** Ular wakti toxməy turupla elip ketilgən, Ularning ulları kəlkün təripidin ekitilip ketilgən. **17** Ular Təngrigə: «Bizdin neri boll!» Həmmigə Kadir bizni nemə kılalısun?» — dəyitti. **18** Biraq ularning eylirini esil nərsilər bilən tolduroqan dəl

Uning Өзидур, Мән bolsam yamanlarning nəsihitidin yiraklaxkanmən! **19** Həkkəniyalar ularning bərbat boloqlanlığını kərüp xadlinidü; Bigunahlar ularnı mazak kılıp: — **20** «Bizga karxi qıkqūqilar xübhisiz wəyrən bolidü, Ot ularning bayılıklarını yutuwaṭməndü?» — dəydu. **21** [Xunga] Hudaqa boy sunup Uni tonusang, Xu qaqdıla sən aman bolısan; Xuning bilən sanga amət kelidü. **22** Uning aqzidin kəlgən nəsihətnimü kəbul kıl, Uning səzlerini kənglüngə püküp koy. **23** Sən Həmmigə Kədirning yeniqə kätip kəlsəng, mukarrerki, Käytidin kürkulup qıkälaysan; Əger sən əkbəlikni qedirlirindin yıraklaxtursang, **24** Əger sən altunungni topa-qang üstiga taxliyalisang, Ofirdiki altunungni xiddətlək ekinning taxlıriqa köxuwətsəng, **25** Undakta Həmmigə Kədirning Өzi sanga altun bolidü. Sening üçün sərhil kümüxmu bolidü. **26** U qaqdıla sən Həmmigə Kədirdin seyünisan, Yüzüngni Təngriğə əkarap ketürəloysan. **27** Sən Uningoja dua kılısgan, U kulak salıdu, Xundakla səmən iğkan əşənliringga əmal kılısan. **28** Sən əkarar kılıqan ix əməlgə axidü, Yolliring üstiga nur qixidü. **29** Adəmlər pəs kılıqanda, sən ularıqa: «Ornunglardın turunglar!» dəysən, Xuning bilən [Huda] qırayı sunoqlarını kutkuzidü. **30** U hətta gunahı bar adəmni mu kütkuzidü, U kəlündəkli halalliktiñ kütkuzulidü.

23 Ayup jawabən mundak dedi: — **2** «Bügünmu xikayitim aqqıktur; Uning meni başkan koli ah-zarlırimdinnu eçjurdur! **3** Ah, Uni nadın tapalaydiojanlığının bilgən bolsam'idi, Undakta Uning olturnidojan jayioja barar idim! **4** Xunda mən Uning alidda dəwayimni bayan kılattım, Aqzimmi munazırırlar bilən toldurattım, **5** Mən Uning manga bərməkqi bolqan jawabını bilələyttim, Uning manga nemini demekqi bolqanlığını qixinələyttim. **6** U manga karxi turup zor küqi bilən mening bilən talixamti? Yak! U qoqum manga kulak salatti. **7** Uning həzurida həkkəniy bir adəm uning bilən dəwələxalaytti; Xundak bolsa, mən eż Sotqım alidda mənggügiqə akılaqan bolattım. **8** Əpsus, mən aloqa əkarap mangsammı, lekin U u yərdə yok; Kəyniŋma yansamı, Uning sayısınım kerəlməyən. **9** U sol tərəptə ix kiliwatqanda, mən Uni baykiyalıymən; U ong tərəptə yoxurunqanda, mən Uni kərəlməyən; **10** Bırak U mening mangidiojan yolumu bilip turidü; U meni tawlıqandan keyin, altundak sap bolıman. **11** Mening putlirim uning kədəmlirigə qing egeşken; Uning yolini qing tutup, heq qətnimidi. **12** Mən yənə Uning ləwlirining buyrukidin bax tartmidim; Mən Uning aqzidiki səzərnı eż kəngüldikilirimdin kimmətlək bilip kədirləp kəldim. **13** Bırak Uning bolsa birlə muddiasi bardur, kimmu Uni yoldıñ buruylisun? U kənglidə nemini arzu kılıqan bolsa, xuni kildidü. **14** Qünki U manga nemini iradə kılıqan bolsa, xuni bərhək wujudka qikiridü; Mana muxu hildiki ixlar Uningda yənə nuroqundur. **15** Xunga mən Uning alidda dəkkə dükkgə qüxicən; Bularnı oylisamlı, mən Uningdin körküp ketimən. **16** Qünki Təngri kənglünni ajiz kılıqan, Həmmigə Kədir meni sarasımığə salidü. **17** Halbuki, mən karangoçuluk işqidə ujuqturulmidim, Wa yaki yüzümni orivaloqan zulmat-karangoçulukkımı heq stüküt kilmidim.

24 — Nemixka Həmmigə Kədir [sorak] künlərinə bekitməydi? Nemixka Uni tonuqanlar Uning xu künlərini bikardin-bikar kütidü? **2** Mana, adəmlər pasıl kılıqan taxlarnı yetkiwetidü; Ular zorawanlık bilən baxxılarnı padilirini bulap-talap ezliri [oquq-axkara] bakidü; **3** Ular yetim-yesirlarning exikini bulap həyədəp ketidü; Ular tul hotunning kalisini keplilik üçün eliwalidü. **4** Ular miskinlərni yoldın nerisi ittiwetidü; Xuning bilən zemindiki ezilgənlərning həmmisi məkxiüwalidü. **5** Mana, ular dəxt-bayawanlardıki wawayi exəklərdək, Tang sahərdə olja izdəx «hizmitiñ» qəzikidü; Janggal ular wə ularning balılırı üçün yeməklik təminləydi. **6** Ular yamanning [kaliliri] üçün dalada ot-qep oridü, Uning üçün axkan-taxkən üzümlərini teridü; **7** Ular keçini kiyimsiz yalang etküzidü, Soojudə bolsa yepinoqudək kiyimi yoktur. **8** Ular taoqka yaqşan yamoqlar bilən süzmə bolup ketidü, Panahsızlığının taxni kırqaklxidü. **9** Adəmlər atisiz balılları əməqəktin bulap ketidü, Ular miskinlərдин [bowaklarnı] keplikkə alidü. **10** [Miskinlər bolsa] kiyimsiz, yeling etidü, Baxxılalar üçün buoqday baqlılarını ketürsimi, yənilə aq kəlidü; **11** Ular baxxılarning eyidə zəytlərini qaylep yaq qıraqçıqan bolsimu, Həyolılıridə xarab kəlqikini qaylıqan bolsimu, Yenila ussuزلukta kəlidü. **12** Xəhərdin adəmlərning ah-zarlıri qıkıp turidü, Kılıq yegənlərning janlıri nał-pəryad ketüridü; Bırak Təngri heqkimning iplasılığını əyibləməydi. **13** — Nuroja karxi isyan ketüridiqanlırmı bar; Ular nurnı yollırını bilməydi, Uning təriklilirida turmadı. **14** Kətil tang nuri kelixi bilən ornidin turup, Kəmbəqəllər wə miskinlərni eltüridü; Keqidə u oqridək yürüdü. **15** Zinahormu «Meni heq kez kərməydu» dəp zaval waqtini kütidü, Baxxılalar meni tonumisun dəp ayalning qüməlini yüzigə tariwalidü. **16** Kərəqənolukta [oqrırlar] eyning tamlırını kolap texidü; Kündüzə ular ezlirini eż eyigə kamap koyidü; Ular nurnı tonumaydu. **17** Ular üçün tang səhər əlüm sayisidək tuyulidü; Ular kəp-karangoçuluknıñ wəhəmiliyini dost tutidü. **18** Ular sularning yüzidiki kepiklärədək yokap kətsun! Ularning yər-zemindiki nesiwişi lənət kılınoqankı, Xunga ulardın heqkim üzümzarlıkkı yənə mangmisun! **19** Kərəqəkçilik həm tomuz issik kənə sulurınım yəp tütigidü; Tahtisaramı ohxaxla gunah kılıqanları yəp tütətsun! (*Sheol h7585*) **20** Uni, tuoqcan anisimusun untusun! Kurt xəlgəylirini ekitip uni yesun! Əskə heq elinmisun! Xuning bilən həkkənisiyizlik dərəhtək kəsilisun! **21** U balisi yok tuoqmaslardın olja alidü, U tul hotunlarojımu heq xəpkət kərsətməydi. **22** Bırak [Huda] eż kədridi bilən mundak küq-hökükü barlarning [künnini] uzartidü; Ular hətta hayatidin ümidsizlənsimü kätidin ornidin turidü. **23** [Huda] yənilə ularını amanlıqta mukımlaxturidü, Xunga ular hatırjəm bolidü; U ularning yollırını kezdə tutkən əməsmi? **24** Ularning mərtiwişi birdəmlik estürülidü, Andin ular yok bolidü; Ular ongda kaldurulidü, andin baxxə adəmlərgə ohxaxla yioqip elip ketildü; Ular pəkətə pixkan sərhil buoqday baxxılardıq kesilip ketidü. **25** Bu ixlar mundak bolmisa, kəni kim meni yaloqançı dəp ispatlıyalaydu. Mening gəplirrimi kim kuruk gəp deyələydi?».

25 Xuhalik Bildad jawabən mundaq dedi: — 2 axundak pütünləy kuruq hiyallik bolup qaldinglar? **13** «Uningda həkümranlıq həm həywət bardur; U Rəzil adəmlərning Təngri bekitkən akıviti xundakki, asmanlarning kəridiki ixlarnımı tərtipkə salidu. **3** Zorawanlarning Həmmigə Kadirinə alidioqan nesiwisi Uning koxunlarını sanap tütgətkili bolandu? Uning nuri kimning üstigə qüxməy kalar? **4** Əmди insan balisi kandaqmu Təngrinən alidda həkkaniy bolalısın? Ayal zatidin tuqulqoşular kandaqmu pak bolalısın? **5** Mana, Uning nəziridə hətta aymu yoruk bolmiojan yərdə, Yultuzlarmu pak bolmiojan yərdə, **6** Kurt bołożan insan, Sazang bołożan adəm balisi [uning alidda] kandaq bolar?».

26 Ayup [Bildadka] jawabən mundaq dedi: — 2 «Məjdursız kixığə kəltis yardəmlərni beriwaätting! Biləkləri küqsiz adamnı karamət kütküzuwätting! **3** Əklı yok kixığə kəltis nəsihətlərni kiliwätting! Wa uningoja alamət bilimlərni namayan kiliwätting! **4** Sən zadi kimning məditi bilən bu sezlərni kilding? Səndin qikiwatkını kimning rohi? **5** — «Ərvahələr, yəni su astidikilər, Xundakla u yərdə barlik turuwatqanlar tolojinip ketidü; **6** Barhək, [Hudanıng] alidda tahtisaramu yepinqisiz kerənidü, Həlakatningmu yapkuqi yoktur. (**Sheol h7585**) **7** U [yərning] ximaliy [kutupini] aləm boxlukqoşa sozojan, U yər [xarını] boxluk iqidə müəllək kıləjan; **8** U sularni köyük bulutlari iqişa yioşidü, Bulut ularning eqirilikli bilənmü yirtılıp kətməydu. **9** U ayning yüzünü yapıdu, U bulutlari bilən uni tosidi. **10** U sularning üstiga qəmbər sizip koyojan, Buning bilən U yorulkük həm karangoşulukning qebrasını bekitkən. **11** Asmanlarning tüwrükləri təwrəp ketidü, Uning əyibini anglapla alakəzə bolup ketidü. **12** U dengizni kudriti bilən tinqlanduridü; Əz həkməti bilən Rahabını para-para kılıp yanjiwetidü. **13** Uning Rohı bilən asmanlar bezəlgən, Uning koli tez kaçqan ejidihani sanjıydu. **14** Mana, bu ixlar paşət uning kıləjanlırinin kiqikkinə bir kışmidur, halas; Uning söz-kalamadın angławatkinimiz nahayıti pəs bir xiwirlax, halas! Uning pütükəl zor kudritinинг güldürməməsini bolsa kimmu qüxinəlisün?!».

27 Ayup bayanini dawamlaxturup mundaq dedi: — 2 «Mening həkkimmi tartıwalojan Təngrinən hayatı bilən, Jenimni aqırıtkan Həmmigə Kadirinə həkkə bilər kəsəm kılımənki, **3** Tenimdə nəpəs bolsila, Təngrinən bərgən Rohı dimiojimda tursila, **4** Ləwlirimdin həkkaniysiz sezler qıkmayıdu, Tilim aldamaqlıq bilən həq xiwirlimaydu! **5** Silərninkini toqra deyix məndin yırak tursun! Jenim qıkkanoşa kədar duruslusumnu özündin ayrimaymən! **6** Adillikimni qing tutuwerimən, uni koyup bərməymən, Wijdanım yaxıjan heqbi künümüden meni əyiblimisün! **7** Mening dükminim rəzillərgə ohxax bolsun, Manga əxrxi qıkkanlar həkkaniysiz dəp əkaralsun. **8** Qünki Təngri iplas adəmni üzüp taxlıqanda, Uning jenini alojanda, Uning yənə nemə ümidi kalar? **9** Balayı-apət uni besip qüxkəndə, Təngri uning nalə-pəryadını anglamdu? **10** U Həmmigə Kadirin seyünəmdü? U hərdaim Təngriğə iltija kılaladu? **11** Man Təngrinən kolining kıləjanlıri tooprısında silərgə malumat berəy; Həmmigə Kadirda nemə barlığını yoxurup yürməyən. **12** Mana silər alliburun bularnı kerüp qıktıngılar; Silər nemixkə

2 axundak pütünləy kuruq hiyallik bolup qaldinglar? **13** xundakki: — **14** Uning balılıri kəpəysə, kılıqlının üçünla kepiyidü; Uning pərzəntlirinə neni yetixməydi. **15** Uning ezdin keyin kalojan adəmləri ölüm bilən biwasitə dəpna kılıni, Buning bilən kalojan tul hotunları matəm tutməydi. **16** U kümüxlərni topa-qangdak yioşip dəwilisimu, Kiyim-keqəklərni laydək kəp yioşımı, **17** Bularning həmmisini təyyarlısim. Birak kiyimlərni həkkənəylər kiyidü; Bigunahlarmu kümüxlərni bəltüxidü. **18** Uning yasiqan eyi parwanining oqosısidək, Üzməzarning kezətgisi eziqə salojan kəpidək box bolidü. **19** U bay bolup yetip dəm alojini bilən, Birak əng ahirkı ketim keliduki, Kəzini aqkanda, əmdi tütgəxtim dəydi. **20** Wəhəmilər kalkındək bexioqa kelidü; Kəqətə kara kuyun uni qanggiləqə alidü. **21** Xərk xamili uni uqurup ketidü; Xiddət bilən uni ornidin elip yırakka etip taxlaydu. **22** Boran uni həq ayimay, bexioqa urulidü; U uning qanggilidin kütülux üçün hə dəp urunidü; **23** Birak [xamal] uningoja əkarap qawak qalidü, Uni ornidin «ux-ux» kılıp koqlıwetidü».

28 — «Xübhisizki, kümüx tepilidioqan kanlar bar, Altunning tawlinidioqan ez orni bardur; **2** Təmür bolsa yər astidin kezivelinidü, Mis bolsa taxtin eritilip elindü. **3** İnsanlar [yər astidiki] karangoşulukqa qək koyidü; U yər kərmiş qarlap yürüp, Karangoşulukqa təwə, elümnin saysıda turojan taxlarnı izdaydu. **4** U yər yüzidikilərdin yırak jayda tik bołożan kudukni kolaydü; Mana xundak adəm ayaq basmaydiqan, untulossen yərlərdə ular arojamqını tutup boxlukta pulanglap yürüdü, Kixilərdin yırakta esilip turidü. **5** Axılıq qıkçıdoqan yər, Təkti kolanoqanda bolsa yalkundək kərinidü; **6** Yerdiki taxlar arisidin kək yakutlar qıkıldı, Uningda altun rudisimu bardur. **7** U yoluñ heqkəndək, alçur kux bilməydi, Hətta sarning kezimə uningoja yətmigen. **8** Həkawur yırktıqlarunu yərni həq dassap bakmiojan, Əxəddiy xirmu u jaydin heqkəqan etip bakmiojan. **9** İnsan balisi kolini qaçmak texining üstiga təkəzidü, U taqlarını yiltizidin kəmtürivetidü. **10** Taxlar arisidin u əkanalları qapıdu; Xundak kılıp uning kezə hərhil kimmətlik nərsilərni kəridü; **11** Yər astidiki ekinlərni texip kətmisən dəp ularni tosuwalidü; Yoxurun nərsilərni u axkarilaydu. **12** Birak danalıq nədin teplər? Yorutuluxning makani nədidü? **13** İnsan balılıri uning kimmətliklərini həq bilməs, U tirklərning zemindin teplimas. **14** [Yər] tegi: «Məndə əməs» dəydi, Dengiz bolsa: «Mən bilənmə billə əməstur» dəydi. **15** Danalıknı sap altun bilən setiwalıqli bolmayıdu, Kümüxnimə uning bilən bir tarazida tartılı bolmas. **16** Hətta Ofirda qıkçıdoqan altun, ak həkik yaki kək yakut bilənmə bir tarazida tartılı bolmayıdu. **17** Altun wə hrustalnimə uning bilən selixturoqili bolmayıdu, Esil altun kaşa-kuqıllar uning bilən həq alməxturulmas. **18** U üngə-marjan, hrustalni adəmning esidin qıkırıdır; Danalıknı elix kılız yakutlarını elixtin əwzəldür. **19** Efiopiya'diki serik yakut uningoja yətməs, Serik altunmu uning bilən bəslıxəlməydi. **20** Undakta, danalıq nədin teplidü? Yorutuluxning makani nədidü? **21** Qünki u barlıq hayat igilirinen kezidin yoxuruləşən, Asmandıki

uqar-kanatlardanın yoxurun turidi. **22** Halakət wə əlüm pəkətlə: «Uning xəhritidin həwər aldı» dəydi.

23 Uning mangojan yolini qüxinidiojan, Turidiojan yerini bilidiojan pəkətlə bir Hudadur. **24** Qünki Uning kezi yərning kəriqiqə yetidi, U asmannıng astidiki barlıq nərsilərni keridi. **25** U xamallarning küçini tarazioja saloçanda, [Dunyaning] sulurini elqığında, **26** Yamojurlaroja kanuniyət qüxişində, Güldürmamining qäkmikijoja yolini bekitinidə, **27** U qəođda U danalıqka karap uni bayan klıođan; Uni namuna kılıp bölgiligan; Xundak, U uning bax-ayiojoja karap qikip, **28** Insanoja: «Mana, Rəbdin körkükx danalıktır; Yamanlıktın yıraklıxix yorutuluxtur» — degən».

29 Ayup bayanını dawamlaxturup mundak dedi: — **2**

«Ah, əhwalim ilgiriki aylardıkidək bolsidi, Təngri məndin həwər alođan künlərdikidək bolsidi! **3** U qəođda Uning qirioji beximoja nur qaqqan, Uning yoruklukı bilən karangoçuluktur etüp kətən bolattim! **4** Bu ixlər mən kırın waktimda, Yəni Təngri qədirimdə manga sirdax [dost] bolođan wakitta bolovanidi! **5** Həmmigə Kadir mən bilən billə bolođan, Mening yax balilirim ətrapında bolođan; **6** Mening başkan kədəmlirim serik mayoja qəmülğən; Yenidiki tax mən üçün zəytun may daryası bolup akkən; **7** Xəhər dərvazisoja qıkkən waktimda, Keng maydanda ornum təyyarlanıonda, **8** Yaxlar meni kərüpla əyminip əzlini qətənə alatti, Kərilər bolsa ornidin turatti, **9** Xahzadılərmən gəptin tohtap, Koli bilən aozını etiwalatti. **10** Akşengöklermən tinqlinip, Tilini tangliyoja qaplıyalatdı. **11** Külap səzünni anglisila, manga baht tilaytti, Kez meni kərsila manga yahxi guwahlıq berətti. **12** Qünki mən manga hımaya bol dəp yelinənə ezişgülərni, Panaşız kalođan yetim-yesirlərimi kütküzup turattim. **13** Halak bolay degən kixi manga bəht tilaytti; Mən tul hotunning kənglini xadlandurup nahxa yanqratkuzattim. **14** Mən həkkaniylıknı ton kılıp kiyiwaldım, U meni ez gawdisi kıldı. Adalətlilikin manga yepinəqə həm səllə bolođan. **15** Mən korqa kez bolattim, Tokuroqa put bolattim. **16** Yoksullaroja ata bolattim, Manga natonux kixinin dəwasinimu təkxürüp qıkkattim. **17** Mən adalətsizning hinggayən qılxırını qekip taxlaydım, Olıjisini qılxırından elip ketəttim. **18** Həm: «Mening künlərim kumdək kep bolup, Əz uwamda rahət işqədə elimən» dəyttim; **19** Həm: «Yiltizim sularojiqə tartılıp baridu, Xəbnəm pütün keqiqə xehimoja qaplıxip yatiđu; **20** Xəhritim hərdaim məndə yengilinip turidi, Kolumdiki okyayim hərdaim yengi bolup turidi» dəyttim. **21** Adəmlər manga külap salattı, kütüp turatti; Nasılıtlarını anglay dəp süküt işqədə turatti. **22** Mən gap kilođandın keyin ular qayta gap kılmayıttı, Sezlirimi ularning üstiga xəbnəm bolup qüxətti. **23** Ular yamojurlarıni kütkəndək meni kütətti, Kixilər [wakğıta yaqışan] «keyinkı yamojır»nı karxi alojandə sezlirimi aozını eqip iqətti! **24** Ümidsizlangınınıda mən ularqa karap külümsiraydım, Yüzündikı nurnı ular yərgə qıxurmayıttı. **25** Mən ularqa yolini tallap kərsitip berəttim, Ularning arısında kattiwax bolup olturnattı, Koxunlıri arısında turojan padixaħdaq yaxayttı, Biraq buning bilən matəm tutidiojanlaroja təsəlli yətküzgüqimə bolattı».

30 — «Birak hazır bolsa, yaxlar meni mazaq kılıdu, Ularning dadilirini hətta padamni bakıdıcıdan itlər bilən billə ixləkə yol köyünximə yaman kərtətim.

2 Ularning maqduri kətkəndin keyin, Kolidiki küq manga nema payda yətküzəlisün? **3** Yoksuluk həm aqlıktın yiglep kətən, Ular uzundın buyan qəldərəp kətən daxt-bayawanda kuruğ yərni qajaydu. **4** Ular əmən-xiwaknı qatqallar arısının yulidu, Xumbuyining yiltizlirinimə terip əzlirigə nan kılıdu. **5** Ular əl-yurtlardın həydiwetilənən bolidu, Kixilər ularını kerüpla oopırını kergəndək warkırıp tillaydu. **6** Xuning bilən ular sürülk jilojlarda könup, Taxlar arısında, qarlar işqədə yaxaxka məjbür bolidu. **7** Qatqallıq arısında ular hanrap ketidü, Tikənlər astida ular düzdiyip olturnixidü; **8** Nadanlarning, nam-abruysislarning balılırı, Ular zemindin sürtokay həydiwetilən. **9** Mən hazır bolsam bularning həjwiy nahxisi, Hətta sez-qəqikiniñ dəstikə bolup kəldim! **10** Ular məndin nəprətlinip, Məndin yırak turup, Yüzümgə tükürüxtinmu yanmayıdu. **11** Qünki [Huda] menin hayat rixtimi üzütp, meni japoja qəmdürgən, Xuning bilən xu adəmlər alındıma tizginlərinə eliwtən. **12** Ong yenimda bir top qırprəndə yaxlar ornidin turup, Ular putumni turojan yeridin ittiwətməkqı, Ular sepilimoja hujum paləmpəylirini kətürüp turidu; **13** Ular yolumu buzuwetidü, Ularning həq yelənqüki bolmışımı, Həlakitimni ilgiri stirməktə. **14** Ular sepilning kəng besük jayidin besüp kırğandək kirixidü; Wəyranlıkimdin paydilinip qong taxlarda domilap kirixidü. **15** Wəhimiñer burulup meni ez nixani klıođan; Xuning bilən hərəmitim xamal etüp yok bołođandək həydiwetildi, Awatqılıkımım bulut etüp kətkəndək etüp kətti. **16** Hazır bolsa jenim qaçıdın tekiliüp kətkəndək; Azablık künərlər meni tutuwaldi. **17** Keqilər bolsa, manga səngəklirimgiqə sanjmakta; Aqırılırim meni qılxəp dəm almaydu. **18** [Aqırıklär] zor küqi bilən manga kiyim-keqikimdək boldı; Ular kənglikimning yakısidak manga qaplıxiwaldı. **19** Huda meni sazlıqka taxliwətkən, Mən topa-qangoja wə küləgə ohxax bolup kəldim. **20** Mən Sanga nalə-pəryad kətürməktimən, Biraq Sən manga jawab bərməysən; Mən ornumdın tursam, Sən pəkətlə manga karapla koyisan. **21** Sən eżgirip manga bir zalim boldung; Kəlungening küqi bilən manga zarba kılıwatisən; **22** Sən meni kətürüp Xamaloja mindürgənsən; Boran-qapkunda təllükatımını yok kılıwətkənsən. **23** Qünki Sən meni ahirdıra elümgə, Yəni barlıq hayat igilirinəng «yojılıx eyi»ga kəltüritüwatisən. **24** U halak klıođan waktida kixilər nalə-pəryad kətürsim, U kolini uzatkanda, duanıng dərwəkə heqkəndək nətijisi yok; **25** Mən künləri təs kixi üçün yiçələp [dua klıođan] əməsəm? Namratlar üçün meni azablanmidim? **26** Mən eżüm yahxılık kütüp yürginim bilən, yamanlık keliplə kəldi; Nur kütkinim bilən, karangoçulk kəldi. **27** Iqim kazandək kaynap, aramlıq tapmaywatidu; Azablık künərlər manga yüzləndi. **28** Mən kuyax nurnı kerməymə karıdəp yürməktimən; Halayık arısida men ornumdın turup, nalə-pəryad kətürimən. **29** Mən qılberilərgə kərindəx bolup kəldim, Hüwükxularning həmrəhi boldum. **30** Terəm kariyip mandın ajrap ketiwatidu, Səngəklirim kızıktın keyüp ketiwatidu. **31** Qiltarimdin matəm mərsiyəsi qıkıdu,

Neyimning awazi haza tutkuqilarining yiojisiqa aylinip kaldi».

31 «Mən kezüm bilen əhdiləxkən; Xuning üçün mən kandakmə kılalarqa həwəs kılıp kəz taxlap yürəy? **2** Undak kilsam tüstümdiki Təngriдин alidiojan nesiwəm nəmə bolar? Həmmigə ədirdin alidiojan mirasim nəmə bolar? **3** Bu gunahning nətijisi həkkaniysizlarqa balakaza əməsmə? Kəbihliki kılolanlarqa küləp əməsmə? **4** U mening yollirimiñi kerüp turidu əməsmə? Hərbir ədəmlirimini sanap turidu əməsmə? **5** Əgər sahtilikka həmrəh bolup mangajan bolsam'idi! Əgər putum aldamlıq bilən billə boluxka aldiriojan bolsa, **6** (Mən adilliç mizanoja koyulajan bolsam'idi! Undakta Təngri əyibiszlikimdin həwər alalayttıl!) **7** Əgər ədəmidim yoldın qıkkən bolsa, kenglüm kezümgə əgixip mangajan bolsa, Əgər kolumna hərkəndək daqı qaplaxkan bolsa, **8** Undakta mən teriqənni baxka birsı yesun! Bihlirim yulunup taxiwietsilun! **9** Əgər kəlbim məlüm bir ayaldın azdurulajan bolsa, Xu niyyətə koxxnamning iixik alidda paylap turojan bolsam, **10** Əz ayalim baxkilarining tütminini tartidiojan küngə kalsun, Baxkilar uni ayak astı kilsun. **11** Qünki bu əxəddiy nomusluk gunahıtur; U sorakqılar təripidin jazalinixi kerəktur. **12** [Bu gunah] bolsa adəmni əhalak kilojuqi ottur; U mening barlıq tapşanlırimni yulup alojan bolatti. **13** Əgər kulumning yakı dedikimning manga karita ərzi bolovan bolsa, Ularning dəwasını kezümgə ilmiqjan bolsam, **14** Undakta Təngri meni sorakka tartıixa ornidin turojannda əndək kılımən? Əgər U məndin soal-sorak alımən dəp kəlsə, Mən Uningoja əndək jawab berimən? **15** Meni baliyatkuda apiridə kilojuqi ularnimu apirida kılajan əməsmə. Mən bilən u ikkimizini anırlırimizning baliyatqusuda terəldürgüqi bir əməsmə? **16** Əgər miskinlərni ez arzu-ümidiiridin toşkan bolsam, Əgər tul hotunning kəz nurini əharangoqlaxturojan bolsam, **17** Yaki əzümninə bir qixləm nemimni yaloız yegan bolsam, Uni yetim-yesir bilən billə yemigən bolsam **18** (Əməliyətə yax waktimdin tartıp oqlı ata bilən billə bolqandək umu mən bilən billə turojanı), Apamning korsikidin qıkkandın tartıpla tul hotunning yelənqıçı bolup keldim, **19** Əgər kiyim-keqək kəmlikidin əhalak bolay degən birigə, Yaki qapsansız bir yokşuloja əharap olturojan bolsam, **20** Əgər uning bəlliri [kiyimsiz kəlip] manga bəht tilimigan bolsa, Əgər u kozilirimin yungida issinməqjan bolsa, **21** Əgər xəhər dərvazisi aldida «[Həküm qıkarojanlar arisida] mening yelənqüküm bar» dəp, Yetim-yesirlərə ziyankəxlik kılıxka kol kətirgən bolsam, **22** Undakta mürəm taqiqidin ajrilip qüxsün! Bilikim ugusidin sunup kətsün! **23** Qünki Təngri qüxtürgən balayı-apət meni korkunqək salmakta idi, Uning həywitidin undak ixłarını kət'iy kılalmayıttım. **24** Əgər altunoja ixınıp uni ez tayanganı kılajan bolsam, Yaki sap altunoja: «Yelənqüküməsn!» değən bolsam, **25** Əgər bayılıklırmız zor bolovanlıigidin, Yaki kolum alojan oqəniyməttin xadlinip kətkən bolsam, **26** Əgər mən kuyaxning julasını qaqqanlıkını kerüp, Yaki aynıng aydingda mangajanlıkını kerüp, **27** Kenglüm astirtın azdurulajan bolsa, Xundakla [bularaqa qoğunup] aqzım kolumni seyğən bolsa, **28** Bumu sorakqi aldida gunah dəp

hesablinatti, Qünki xundak kılajan bolsam mən yukirişda turojuqi Təngrigə wapasızlık kılajan bolattım. **29** Əgər manga nəprətləngən kixining əhalikitə karıojinimdə xadlinip kətkən bolsam, Bexiąa küləp qüxkənlilikidin huxal bolovan bolsam — **30** (Əməliyətə u tütəksün dəp karçap, uning ölümünü tiləp aqzımıni gunah etküütükə yol koymıjanmən) **31** Əgər qedirindikilər mən tooruluk: «Hojayinimizning dastihinidin yəp toyunmiojan keni kim bar?» demigən bolsa, **32** (Musapirlardın koçıda kalojini əzəldin yoktur; Qünki iximkimi hərdaim yoluqlarıraq ejip kəlgənmən) **33** Əgər Adəm'atımızdak itaətsizliklirini yapkan, Kəbihlikimni kenglümə yoxurqan bolsam, **34** Həmdə xuning üçün pütktil halayıq alidda uning axkarilixinidin körkup yürgən bolsam, jəmiyatning kəmsitixliri manga wəhimə kılajan bolsa, Xuning bilən mən talaşa qıkımay yürgən bolsam, ... **35** — Ah, manga kulaq salojuqi birsı bolsidil! Mana, imzayimni koyup berəy; Həmmigə Kadir manga jawab bərsün! Rəkibim menin tüstümdin ərz yaszsun! **36** Xu ərzni zimməngə artattım əməsmə? Qöküm tajlardak bəximə qiyiwaltalı. **37** Mən Uningoja ədəmlirimining pütün sanını hesablaşırıttım; Xalzadidək mən Uning aldioja barattım. **38** Əgər ez etizlirim manga karxi guwah bolup quşan ketürsə, Uning qünəkləri bilən birgə yiqıllaxsa, **39** Qünki qıkarojan mewisini hək telimay yegan bolsam, Həddigərlərni həlsizlandurup nəpisini tohtatkan bolsam, **40** Undakta buğdayning ornida xumbuya əssun! Arpining ornida məstək əssun. Mana xuning bilən [mən] Ayupning sezləri tamam wəssalam!»

32 Xuning bilən bu üq kixi Ayupka jawab berixtin tohti; qünki ular Ayupning karixida əzinə həkkəniy dəp tonuydiqanlığını bildi. **2** Andin Buzılık Ramning ailisidin bolovan Barahəlnıng oğlu Elihu isimlik yigitning oqəzipi kozojaldı; uning oqəzipi Ayupka karita kozojaldı, qünki u Hudanı əməs, belki əzinə toopra hesablıqanıdı; **3** Uning oqəzipi Ayupning üq dostliriojumu karıtıldı, qünki ular Ayupka rəddiyə bərgüdək sez tapalmay turup, yənilə uni gunahkar dəp bekitənidi. **4** Birək Elihu bolsa Ayupka jawab berixni kiütkenidi, qünki bu tətəylanıning kərgən künləri əzidin kəp idi. **5** Elihu bu üq dostning aqzıda əhəkəndək, jawabi yoklukını kergəndin keyin, uning oqəzipi kozojaldı. **6** Xuning bilən Buzılık Barahəlnıng oğlu Elihu eçiq eqip jawabən mundaq dedi: — «Mən bolsam yax, sılər bolsanglar yaxanəqənsilər; Xundak boləlaqka mən tartinip, bilgənlirimni silərgə ayan kılıxitin körkup kəldim. **7** Mən: «Yəxi qong bolovanlar [awwal] sezləxi kerək; Yıllar kepəysə, adəmə danalıknı egidiyü», dəp karayttım; **8** Birək hərbir insanda roh bar; Həmmigə Kadirning nəpisi uni əkil-idraklık kılıp yorutidı. **9** Lekin qonglarning dana boluxı natayın; Kərilarning toopra əhəküm qıkaraliximu natayın. **10** Xunga mən: «Manga kulaq selinglər» dəymən, Mənmu ez bilginimni bayan ayləy. **11** Mana, sılər toopra sezləri izdəp yürginenglarda, Mən sezlirinqənləri kütkənmen; Silərning munazırəngərlərə kulaq salattım; **12** Xundak, silərgə qin kenglüməndən kulaq saldım; Birək silərdin əhəkəysinglər Ayupka rəddiyə bərmidinqələr, əhəkəysinglər uning sezlərigə jawab berəlmidinqələr, **13** Silər: «Həkikətən danalıq taptuk!» deyəlməsiylər; İnsan əməs, belki Təngri

uningoja rəddiyə kılıdu. **14** Uning jənggə tizilənən qüxüp ketixtin kütküzup köyən, Qünki Mən hujum sezləri manga karitilojan əməs; Həm mən nijat-kutuluxka kapalət aldım» — dəydi. **25** Buning bilən uning ətləri balılık wəktidikidin yumran bolidu; U yaxlılıqə kaytidu. **26** U Təngrigə dua kılıdu, U xəpkət kılıp uni köbul kılıdu, U huxal-huram təntənə kılıp Uning didarını kəridü, Həmdə [Huda] uning həkkaniyilikini eziqə kayturidu. **27** U adəmlər aldida küt eytip: — «Mən gunah kıldım, Toqra yolni burmilioğanmən, Birək tegixlik jaza manga berilmidi! **28** U rohimni həngə qüxiştin kütküzdi, Jenim nurni huzurlinip kəridü» — dəydi. **29** Mana, bu əməllərinən həmmisini Tangrı adamını dəp, Ikki hətta üç martam ayan kılıdu, **30** Məksiti uning janının həngdin yandurup kütküzuxtur, Uni həyatlık nuri bilən yorutux üzündür. **31** I Ayup, manga əkulak saloqasən; Ününən qıckarma, mən yənə səz kılayı. **32** Əgər sezliring bolsa, manga jawab kiliwərgin; Səzligin! Qünki imkaniyat bolsila menin seni aklıqum bar. **33** Bolmisa, meninkini anglap oltur; Stüküt kılıqın, mən sanga danalıknı egitip koyay».

33 «Əmdilikdə, i Ayup, bayanlırimoja əkulak saloqasən, **2** Sezlirimmin həmmisini anglap qıkkaysən.

Mana hazır ləwlirimini aqtırm, Aqzımda tilim gəp kılıdu. **3** Sezlirim kenglündək durus bolidu, Ləwlirim sap bołożan təlimni bayan kılıdu. **4** Təngrinin Rohı meni yaratkan; Həmmigə Kədirning nəpisi meni janlanduridu. **5** Jawabing bolsa, manga rəddiya bərgin; Sezliringni aldimoja səpək kopyup jənggə təyyar turoqin! **6** Mana, Təngri aldida mən sanga ohxax bəndimən; Mənmə laydin xəkilləndürülüp yasaloqanmən. **7** Bərhək, mən sanga həq wəhimo salmaqçı əməsmən, Wə yaki mən saloşan yüksək sanga besim bolmaydu. **8** Sən dərwəkə kuliqimə gəp kildingki, Əz awazing bilən: — **9** «Mən həq itaətsiz bolmay pak boliman; Mən sap, məndə həq gunah yok... **10** Mana, Huda məndin sawab tezip hujum kılıdu, U meni Əz düxmini dəp kərəydi; **11** U putlirimmi kixənlərgə salidu, Həmmə yollirimmi kezitip yürüdü» — degənlikingni anglidim. **12** Mana, mən sanga jawab berəyki, Bu ixta geping toqra əməs; Qünki Təngri insandin uluqdır. **13** Sən nemixkə uning bilən dəwalixivip: — U Əzi kılıqan ixliri tooruluk həq qüxənqə barmayıdu» dəp yürisən? **14** Qünki Təngri həkikətən gəp kılıdu; Bir kətim, ikki kətim, Lekin insan buni sazməydi; **15** Qüx kərgənda, kejdiki oqayıbanə alaməttə, — (Kattıl uykı insanların basında, Yaki orun-kərpiliridə ügdək basında) — **16** — Xu qaoqlarda U insanlarning kuliqini aqidu, U ularoja bərgən nəsihətni [ularning yürükiga] möhürleydi. **17** Uning məksiti adəmlərni [yaman] yoldin yanduruxtur, İnsannı təkəbburluktin saklaqtur; **18** Buning bilən [Huda] adəmning janini kez yətməs həngdin yandurup, saklaydu, uning hayatını kılıqlıñixtin kooqdaydu. **19** Yaki bolmisa, urun tutup yetip kəlojınıda aqırık bilən, Səngəklärini ez-ara sokuxturup biaram kılıx bilən, Tarbiyə kılınidu. **20** Xuning bilən uning pütün wujudi taamdin napretlinidu, Uning jeni hərhlil nazunəmətlərdin kağıdu. **21** Uning eti kezden yokılıp ketidü, Əslidə kerünməydiçən səngəklärini bərtüp qıķıdu. **22** Buning bilən jeni kez yətməs həngə qeykin kılıdu, Hayati hələk kılıquçı pərixtılərgə qeykinlixidu; **23** Birak, əgar uning bilən bir tarəptə turidiojan kelixtürkügi bir parixta bolsa, Yəni mingining iqida birsə bolsa, — İnsan balisioja toqra yolni kərsitip beridiojan kelixtürkügi bir bolsa, **24** Undakta [Huda] uningoja xəpkət kərsitip: «Uni

Elihu yənə jawabən mundaq dedi: — **2** «İ danixmənlər, sezlirimni anglangalar, I tajribə-sawaqlıq adəmlər, manga əkulak selinglar. **3** Eojız taam tetip bəkəndək, Əkulak sezninq təminini sinap bakıdu. **4** Əzimiz üçün nemining toqra bolidiojanlığını baykap tallayı; Arımidə nemining yahxi bolidiojanlığını biləylə! **5** Qünki Ayup: «Mən həkkaniyidurman», Wə: «Təngri menin həkkimni bulap kətkən» — dəydi. **6** Yənə u: «Həkkimə ziyən yetküzidiojan, yaloğan gəpni kılıxim toorımı? Həq asılıklıq bolmioqını bilən, manga sanjilojan qo zəhmiga dava yox» — dəydi. **7** Kəni, Ayupka ohxaydiojan kim bar? Uningoja nisbətən baxkilarını həkarətləx su iğkəndək addiy ixtur. **8** U əkbəhlik kılıqularıja həmrəh bolup yürüdi, U rəzzillər bilən billə mangidu. **9** Qünki u: «Adəm Hudadin səyünsə, Bu uningoja həkqandaq paydisi yok» dedi. **10** Xunga, i danixmənlər, manga əkulak selinglar; Rəzillik Təngridin yırakta tursun! Yamanlık Həmmigə Kədirindən neri bolsun! **11** Qünki U adəmning kılıqanlırını eziqə kayturidu, Hər bir adəməq ez yoli boyiqə tegixlik nesiwə tapkuzidu. **12** Dərhəkikət, Təngri həq əskilik kilmaydu, Həmmigə Kədir həkümü hərgiz burmilimaydu. **13** Kim Uningoja yər-zeminni amanət kılıqan? Kim Uni pütükli jahanni baxkuruşa tayınlidi? **14** U pəkət kənglida xu niyətni kilsilə, Əzining Rohini həm nəpisini Əzığə kayturuwalsıla, **15** Xuan barlıq at igiliri birgə nəpəstin kılıdu, Adəmlər topa-qangoja kaytidu. **16** Sən danixmən bolsang, buni angla! Sezlirimmin sadasiqə əkulak sal! **17** Adalətkə eq bolouqı həküm sürələndü? Sən «həmmidin Adil Bolouqı»ni gunahkar bekitimsən?! **18** U bolsa padixaħnə: «Yarimas!», Metiwarzərnə: «Rəzillər» deyqidir. **19** U nə əmirlərgə həq yüz-hatırə kilmaydu, Nə baylarnı kəmbəzəllərdin yüksəri kərməydu; Qünki ularning həmmisini U Əz kəli bilən yaratıkdardu. **20** Kezni yumup aqkuqa ular ettiqə ketidü, Tün yerimida həlkərəmə təwrixinip dunyadın ketidü; Adəmning kəlisiz uluqlar elip ketildi. **21** Qünki Uning nəzəri adəmning yollarının üstidə turidü; U insanning bar kədəmlirini kərəp yürüdü. **22** Xunga əkbəhlik kılıquçılar oyoxurunojudək həq qarangojuluk yoktur, Hətta əlümning sayisidimu ular yoxurunalmaydu.

23 Qünki Tengri adəmlərni aldişa həküm kılıxka desəng, [U qandaq kulak salsun]? Dəwaying tehi Uning kəltürük üçün, Ularnı uzunoñış kezitip yürüxining hajiti alıldı turidu, Xunga Uni kütüp turojin. **15** Birak U hazır yoktur. **24** U küqlüklərni təkxürüp olturmaya para-para kiliwitidü, Həm baxxılarnı ularning ornişa koysi; **25** Qünki ularning kılıqanlırı uningoşa eniç turidu; U ularnı keqida erüwtetidü, xuning bilən ular yanjılıdu.

26 U yamanınları halayık alıldı kaqtılıqandək ularnı uridu, **27** Qünki ular uningoşa ağıixtin bax tartxan, Uning yollarında həqəbirini həq etiwarlımiojan. **28** Ular xundak kılıp miskinlərning nälə-pəryadını Uning aldişa kırğızıdu, Xuning bilən U eziłgülərlərning yalwuruxini anglaydu. **29** U süktütə tursa, kim aqırınip kákxisun. Məyli əldin, məyli xəhstin bolsun, Əger U [xəpkitini kərsətməy] yüzünü yoxuruwalsa, kim Uni kerəlisin? **30** Uning məksiti iplaslar həkümranlık kılımisun, Ular əl-əhlini damışa qüxiirmisun degənlilikdər. **31** Qünki buning bilən ulardın bırsı Tengriga: «Mən təkəbburluq kılıqanman; Mən toqırını yənə burmılımayman; **32** Əzüm bilmiginimni manga eğitip koyqaysan; Mən yamanlık kılıqan bolsam, mən käytä kilmaymən» — desə, **33** Sən Uning bekitkinini rət kılıqanlıq üçün, U pəkət sening pikrинг boyiqıla insanning kılıqanlırını Əzığa kayturuxı kerəkmu. Mən eməs, sən karar kılıxing kerəktür; Əmdi bilgənlirinqni bayan kılısang! **34** Əkli bar adəmlər bolsa, Gepimni anglojan dana kixi bolsa: — **35** «Ayup sawatsızdək gəp kıldı; Uning səzərlidə əkil-parasəttin əsər yok» — dəydu. **36** Ayup rəzil adəmlərdək jawab bərgənlilikdən, Ahiroqıq sinalınsı! **37** Qünki u ez gunahının tüstigə yənə asiylikni koxudu; U arimizda [əhənət bilən] qawak qelip, Tengrigə karxı səzərləri kəpəytəmkən».

35 Elihu yənilə jawab berip mundak dedi: — **2** «Sən muxu gepingni, yəni «Həkkənayılikim Təngrininkidin üstündür» değiningni toqra dəp kərəmsən? **3** Xundak bolovanlıkı üçün sən: «Həkkənayılikning manga nemə paydisi bolsun? Gunah kılımiojinimning gunah kılıjniməja kariojanda artukqlikli nədə?» dəp soridıng. **4** Əzüm səzərlər bilən sanga [jawab berəy], Sanga həm sən bilən bills bolovan ülpətlirinqə jawab berəy; **5** Asmanınlarqa kərap bakkın; Pələktiki bulutlarqa səpsalojin; Ular səndin yukiridur. **6** Əger gunah kılıqan bolsang, undakta Tengrigə kayısı ziyanxəlikni kılalaytting? Jinayətlirinq kəpəysim, undakta uningoşa qandaq ziyanları salalar iding? **7** Sən həkkənayı bolovan təkəddirdim, Uningqoşa nema berəlaytting? U sening kolungdin nemimü alar-hə? **8** Sening əskilikliring pəkət səndək bir insanoqıla, Həkkənayıliking bolsa pəkət insan balılırioqla təsir kılıdu, halas. **9** Adəmlər zulum kepiyip kətənlikidin yalwuridu; Küqlüklärning besimi tüپəylidin ular nälə-pəryad ketiridu. **10** Birak həqkim: «Keqilərda insanlarqa nahxa ata kılıquçı yaratkuqım Təngri niadin izdixim kerək?» deməydu. **11** Uning bizga eğitidiqinini yər-zemindiki haywanlarqa eğitidiqinidin kep, Həm asmandiki uqar-kanatlarqa eğitidiqinidin artuk əməsməsu? **12** Ular nälə-pəryad kətürüp, birak rəzil adəmlərning hakawurlukining tasırı tüپəylidin, Uni Huda işbat kilmaydu. **13** Bərhək, Tengri kuruş duaqa kulaq salmışan yərdə, Həmmigə Kədir muxularqa əhəmiyyət bərmigən yərdə, **14** Sən: «Mən Uni kerəlməymən» desəng, [U qandaq kulak salsun]? Dəwaying tehi Uning alıldı turidu, Xunga Uni kütüp turojin. **15** Birak U hazır [towa kılıx pursiti berip], Əz əqəzipini tehi tekmigən əhəwälə, Ayup eziñin təkəbburluqini bilməmdioqandu? **16** Qünki Ayup kuruş gəp üçün aqzını aqkan, U tuturukşız sezərləri kəpəytəkən».

36 Elihu səzini dawamlaxturup mundak dedi: — **2** «Meni birdəm səzligili köysang, Mən yənə Tengrigə wakalitan kılıdiqan səzümnin barlığını sanga ayan kılımən. **3** Bilimni yıraklıardin elip kəltürimən, Adəmlərni Yaratkuqimni həkkaniy dəp hesablaydioqan kılımən. **4** Mening gepim həkikətən yalçan emastur; Bilimi mukəmməl bırsı sən bilən bills bolidu. **5** Mana, Təngri degən uluqdur, Birak U həqkimni kəmsitməydü; Uning qüixinxi qongkurdur, məksitidə qing turidu. **6** U yamanınları hayat saklimaydu; Birak eziłgənlər üçün adət yürgizidü. **7** U həkkənayılardın kezini elip kətməydi, Bəlkı ularnı mənggüga padixaħħalar bilən təhtətta olturqozidu, Xundak kılıp ularning mərtiwişi tüstün bolidu. **8** Wə əger ular kixənləngən bolsa, Japaning asaritiga tutulojan bolsa, **9** Undakta U ularoja kılıqanlırını, ularning itaətsizliklərini, Yəni ularning kərəngləp kətənlikini ezlirigə kərsətkən bolidu. **10** Xuning bilən U kulaklırini tərbiyiga ekip koyidu, ularnı yamanlıktın kaytixka buyruydu. **11** Ular kulaq selip Uningqoşa boyunsıla Ular [kalaqan] künlirini awatqılıkta, Yillirini hulukta etküzidu. **12** Birak ular kulaq salmışa, kılıqlinip dunyadın ketidü, Bilimsiz haldə nəpəstin tohtap kəlidü. **13** Birak kengligə ipəslaslıki pükkeñler yənilə adəwət saklaydu; U ularoja asarət qüxiürgəndimə ular yenila tilawat kilmaydu. **14** Ular yax turupla jan üzidü, ularning hayatı bəqqiwazlar arısida tügyəydi. **15** Birak U azab tartkuqılları azablardın bolovan təribiye arkılık kutkuzidu, U ular har bolovan waktida ularning kulinikini aqidü. **16** U xundak kılıp senimə azarning aqzıdın kistangqılıkki yok, kəng bir yərgə jalp kılıjan bolatti; Undakta dastlıhining mayoja toldurulən bolatti. **17** Birak sən həzir yamanlaroja karıtilojan tegixlik jazalaroja toldurulənəsan; Xunga [Hudanıng] həkimi həm adalitini seni tutuwaldi. **18** Ojəzipning kaynap ketixining seni mazakka baxlap koyuxidin hoxyar bol; Undakta hətta zor kapalıtmu seni kutkuzalmayıdu. **19** Yaki bayılıkiring, Yaki kütüqnung zor tixixliri, Əzungni azab-əkubəttin neri kılaladı? **20** Keqigə ümid baqlıma, Qünki u qaođda həlk eż ornidin yoklip ketidü. **21** Hoxyar bol, əskilikka burulup kətme; Qünki sən [kəbihlikni] dərkə [sawr boluxning] ornida talıqınsən. **22** Mana, Təngri kütüq-kudriti tüپəylidin üstündür; Uningdək əqətküqi barmu? **23** Kim Uningqoşa mangidioqan yolni bekitip barganıdi? Wə yaki Uningqoşa: «Yaman kılding?» deyixkə petinalaydu? **24** İnsanlar təbrikleydiqan Hudanıng əməllirini uluqlaxını untuma! **25** Həmmə adəm ularnı kərgəndür; İnsan balılırı yiraktın ularoja kərap turidu». **26** «—Bərhək, Tengri uluqdur, biz Uni qüxinəlməyimiz, Uning yillirinini sanını təkxürüp enikliqili bolmayıdu. **27** Qünki U suni tamqılardin xümüträp qikiridu; Ular paroja aylinip andin yamojuş bolup yaqıdu. **28** Xundak kılıp asmanlar [yamojurları] kuyup berip, İnsan balılırı tüstigə molqılık yaqduridu. **29** Birak kim bulutlarning tokuluxini, Uning [samawi]

qedirining gümbür-gümbür kılıdiojanlikini qüxinəlisun? tuturuksız səzlər bilən hirələxtürgən zadi kim? 3
30 Mana, U qakmikə bilən ətrapını yoruk kıldı, Hətta Ərkəktək belingni qing baoja; Xunda Mən səndin soray, dengiz təktinimu yoruk kıldı. 31 U bular arkılıq həlkələr Andin sən Meni həwərdar kıl! 4 Mən yər-zeminni apirdə üstdin həküm qıkırıdu; Həm ular [arkılıkmu] mol kılıqnimda, sən zadi nədə iding? Bularni qıxəngən axlık beridu. 32 U kollırını qakmak bilən toldurdu, bolsang, bayan kiliwər. 5 Kim yər-zeminning elqimini Uningoja uridiqan nixanni buyruydu. 33 [Hudanıng] bekitkən? — Sən buni bilmənsən? Kim uning üstigə gildürməmisi uning kelidiojanlikini elan kıldı; Hətta kalılarımı sezip, uni elan kıldı.

37 Kundak, yürükimmu buni anglap təwrinip ketiwatidu, Yürükim kepədin qıkıp ketəy, dedi.

2 Mana angliqina! Uning hərkirigən awazını, Uning aqzidin qıkıwatçan gildürməma awazını angla! 3 U awazını asman astidiki pütküllə vərgə, Qakmikini yörning kəriqə yətküzidü. 4 Qakmäktin keyin bir awaz hərkirəydu; Əz həywitingin awazi bilən u gildürləydi, Awazi anglinixi bilənlə həq ayanmaya qakmäklirinimu koyuwetidu. 5 Təngri awazi bilən karamat gildürləydi, Biz qüixinəlməydiqan nuroqun kaltış ixlarnı kıldı. 6 Qünki u karəja: «Yərgə yaq!», Həm həl-yeoqinoja: «Küqlük yamoqur bol!» dəydu. 7 U barlık insanni əzinin yaratışlılığını bilsun dəp, Həmmə adəmning kolini bular bilən tosus koyidu; 8 Yawai həywaniñar eż uwisiqə kirip ketidü, Əz kənəlojusuda turqozulidü. 9 Boran-qapkun kohikaptın kıldı, Həm soooq-zimistən taratkuqi xamallardin kıldı. 10 Təngrinin nəpisi bilən muz hasıl bolidu; Bipanyan sular kətip kıldı. 11 U yənə koyuk bulutlarqa mol nəmlik yükləydi, U qakmak ketüridiqan bulutni kəng yeyip koyidu. 12 Ular pütküllə yer-zemir yüzidə U buyruqan ixni ijra kiliç üçün, Uning yolyorukları bilən həryaqka burulidu. 13 Yaki tərbiya tayıki boluxi üçün, Yaki Əz dunyasi üçün, Yaki Əz rəhīmdilikini kersitix üçün U [bulutlarını] kəltüridü. 14 I Ayup, buni anglap köy, Təngrinin karamət əməllirini tonup yetip xük tur. 15 Təngrinin bulutları kəndək səpta turqozuqanlığını biləmsən? Uning bulutinin qakmikini kandak qakturidiqanlığinim biləmsən? 16 Bulutlarning kəndək kılıp boylukta müəllək turidiqanlığını, Bilimi mukəmməl Bolqoquning karamətlərini biləmsən? 17 Həy, Uning kəndək kılıp yər-zeminni jənobdiki xamal bilən tinqlandurup, Sening kiyim-keqikingning ottak issitkınıni biləmsən? 18 Sən Uningoja həmrəh bolup asmannı huddi kuyup qıkarıqan əynəktək, Mustəhkəm kılıp yayəqanmiding?! 19 Uningoja nemini deyiximiz kerəklikini bizər egitip koyojın! Karangoçulukimiz tüpəylidin biz dəwayimizni jayida səpkə կoyalmayız. 20 Uningoja «Mening Sanga gepim bar» deyix yahxımış? Undak degtiqü adəm yutulmay kalmayıdu! 21 Əmdi xamallar kelip bulutları tərkitiwetidu, Birak, bulutlar arisidiki kuyax nurişa adəmlər biwasita kərap turalmayıdu. Kuyaxning altıñ rənggi ximal tərəptinmü pəyda bolidu; Təngrinin həzurında dəhəxətlik həywət bardur. Həmmigə Kadırını bolsa, biz Uni məlqərliyəlməymiz; Kudriti kəltistur, Uning adalitli uluq, həkkaniyliki qongkur, Xunga U adəmlərgə zulum kilmaydu. 24 Xunga adəmlər Uningdin korkıldı; Kənglidə eżini dana qaoqlaydiqanlarqa U həq etibar kilmaydu».

38 Andin Pərvərdigar kara kuyun iqidin Ayupka jawab berip mundak dedi: — 2 «Nəsihətni

təntənə kiliçkan waktida, Hudanıng oqqulları huxallıqtın patrurojan? Kim uning burjkə texini saloqan? 8 Balyatçudin qikkandək, dengiz siyi besip qikkanda, Kim uni dərwazalar iğiga bənd kılıqan? 9 Mən bulutni dengizning kiyimi kılıqanda, Wə kap-karangojuni uning zakisi kılıqanda, 10 Mən uning üçün pasil kəskən wakitta, Uni qəkləp baldaklarnı həm dərwazilarını saloqanda, 11 Yəni uningə: «Muxu yərgiqə barışən, pasıldıñ etma, Sening təkəbbür dolğunliring muxu yərdə tohtısun» değəndə, sən nadə iding? 12 Sən tuqulqoşandan beri səhərnı «Qık» dəp buyrup bəkənmişən? Sən təng səhərgə ezi qıkidiqan jayını kersətkənmişən? 13 Sən xundak kılıp səhərgə yər yuzinən kərinimə yorutkuzup həkim sürgüzüp, Xundaqla rəzillərni titritip yər-zemindin koqlatkuqozanmışən? 14 Xuning bilən yər-zemir seoqız layqa besiloqan mehür izliridək əzgərtildi; Kiyigan kiyimdək həmmə enik bolidu; 15 Həm xuning bilən rəzillərning «nur»i uların elip ketildi; Kətürülgən biləklər sundurulidu. 16 Dengizdiki bulaklarqa səpər kılıp yətkənmişən? Okyanularning kəridə mengip bəkənmişən? 17 Əlümning dərwazilərini sanga axkarılanmışən? Əlüm sayısının dərwazilərini kərgənmişən? 18 Əkling yər-zemining qongluqioşa yətkənmişən? Həmmisini bilgən bolsang enik bayan kıl! 19 Nur turulxuluk jayqa baridiojan yol nadə! Karangoçulukning bolsa, əsliy orni nadə? 20 Sən [buni bilip] ularnı eż qəgrasiqə apıralımsən? Ularning eýigə mangidioqan yollarını bilip yetələməşən? 21 Həə, rast, sən bilisən, qünki sən ularning qaoqlıridin ilgiri tuqulqoşanşən, Künliringning sanı dərhəkikət keptin keptir! 22 Kar qaqlanıqan həziniñlərgə kirip kərdüngmu. Məldür ambirlərinimü kərəp baktingmu? 23 Bularni azab-əkubətlək zamanıqə kəldurdum, Jəng wə urux künü üçün təyyarlap koydum. 24 Qakmək degən kəndək yol bilən yerilidü? Xərk xamili yər yüzidə kəndək yol bilən tərkiliidü? 25 Yamoqur kəlkünininq qıxidiqan kanilini qepip təyyarlıqan kimdu? Gildürməmining qakmikı üçün yol təyyarlıqan kimdu? 26 Xundak kılıp yamoqur həq adəm yok bolqan yər yüzigə, Həq adəmzatsız dəxt-bayawanoja yaqdırulmamdu? 27 Xuning bilən qəlləxən, kuroqak tupperklär kəndurulidu, Ot-qep bih urup kekləp qıkmadu? 28 Yamoqurning atisi barmu? Xəbnəmnı kim tuqəkəndü? 29 Muz bolsa kimning baliyatçusidin qıkıdu? Asmandiki ak kırawni bolsa kim dunyaqa kəltiridü? 30 Xu qaoqda su ketip taxtək bolidu, Qongkur dengizlarning yizi ketip tutaxturulidu. 31 «Kəlb yultuzlar topı»ning baqlılimini baqlıyalımsən? Orionning rixtilirini boxitalımsən? 32 «On ikki Zodiak yultuz türkümli»ni eż pəslidə elip qıkıralımsən? «Qong Eyiç türkümü»ni Küçükli bilən yetakliyalımsən? 33 Asmanning kanuniyatlarını bilip yətkənmişən? Asmanning yər üstigə səridioqan

hökümlerini sən bəlgiləp koyoranmu? **34** Sən awazingni yanmaydu. **23** Okdan, julalıq nəyzə, Gərzimu uning kötürüp bulutlarojiqə yətküzüp, Yamoqur yaqdırup yenida xarakxiydu, **24** U yərni aqqık həm oğəzəp bilən əzüngni kıyan-taxkinlaroja basturalamsən? **35** Sən yutuwetidu, [Jəng] kanayını bir anglaplə həyajanolnip qəkmaklarnı buyrup əz yolioq mangduralamsən? Uning kjin-knioqə patmay ketidu. **25** Kanaylarning awazi bilən ular: «Mana bız!» dəp sanga jawab berəndu? bilənla u: «AYuhay!» daydu, U jəngni yiraktın purap **36** Adamning iq-baqriqə danalıq bəqixılap kirgüzən bolidu. U sərkərdilərning towlaxlirini, jənggilərning kimdu? Əkligə qüxinix kabiliyitini bərgən kimdu? **37** warqırxılrını huxallıq bilən anglaydu. **26** Sar sening Bulutlarnı danalıq bilən sanıqan kim? Asmanlardıki əkling bilən uqamdu, Қanatlırların jənubka karap su tulumlарını tekipdoqan kim? **38** Buning bilən topa kerəndu? **27** Bürküt buyrukung bilən yukirioqə pərvaz qanglarnı kətərəp uyul kıldırōjan, Qalmılarnı bir-birigə kılıp ketürəmdü, Uwisiñi yukirioqə salamdu? **28** qaplaxturomoqan zadi kim? **39** «Qixi xir üqün ow owlap yürəmsən, Xir kügüklərinin ixtihasını kanduramsən? **40** Ular uwilirida zongziyip yürgən waktida, Qatkallıq-iqidə turup tuzak koyup, [sən ularoja olja berələmsən]? **41** Yemi kəmqıl bolup, ezip ketip yirakka ketip kalojanda, Balılırlı Təngriğə iltija kılıp nalə-pəryad ketürgəndə, Taqj kaçıqları həm balılırlı üqün yəmni təminləgən kimdu?

39 Sən taqdiki yawa eeqkilərning qaçan tuoqidioqanlığını biləmsən? Jorənlarning balilioqanlığını kezitip bəkənməsən? **2** Ularning boqaz bolqılıq nəqqə ay boqanlığını saniyalamsən? Ularning balilaydioqan waktidin həwiring barmu? **3** Ular kəddini püüküp, yetip balılırını tuojudu, Ular ezdiki toloqknı qıkırıp taxlaydu; **4** Ularning balılırlı qülinip yetiliđu, Ular dałada əsüp, [anisining] yenidin qıkır kəytip kalmayıdu. **5** Yawa exakni dalaqə koyuwetip ərkinlikkə qıkarajan kim? Xax exakning nohtilirini yexiwtəkn kim? **6** Qel-bayawannı uning eyi kılıqanmən, Xorluknemu uning turaloqusı kılıqanmən. **7** U xəhərning kiykas-sürənləridin yırak turup uni mazak kılıdu; U exakning warqırxinimə anglimaydu. **8** U taqlınları öz yayılığında kezidu, Xu yordiki həmmə gül-giyahını izdəp yürüdü. **9** Yawa kala bolsa hizmittingə kirixkə razi bolandu? Sening okurunğning yenida turuxka unamdu? **10** Yawa kalini tana bilən baojlap, tapka qüxürələmsən?! U sanga əgixip jilojlarda mengip tirna tartamdu? **11** Uning küqi zor boqanlığı üçün uningoqə tayinamsən? Əmgikkingi uningoqə amanət kılamsən? **12** Danliringni eygə ketürüp əkilixni uningoqə tapxuramsən? «[Danlirimmi] haminimoqa yiojixturid» dəp uningoqə ixinəmsən? **13** Tegikux қanatlırını xadlıq bilən kąkıldı, Bırak bular ləyləknəng kanat uqları həm pəylirigə yetəmdü? **14** U tuhumlарını yərgə taxlap koyidu, Tuhumlirim topida issitilsün, dəydi. **15** Ularning tasadıyp dəssilip yanjılıdqanlığını, Dalidiki birər həywanning asanla ularını dassap-qayleydioqanlığını untuydu. **16** Balılırını eziñinə əməstək baqrını kattik kılıdu; Uning tuqutining əjri bikaroja ketidu, Bırak u pisənt kilmiojandək turidu. **17** Qünki Təngri uni kəm əkil kılıqan, Uningoqə danalıknı bərmigən. **18** Halbüki, u yügürük aldida məydəsinə yukirioqə ketürginidə, At həm atılıklärni kəmsitip mazak kılıdu. **19** Sən atka küq bəqixlioqanmiding? Sən uning boynioqə yəlpünüüp turidioqan yayılıni kiygüzgənmiding? **20** Sən uni həywətlək purkuxlari bilən adamni korkutidioqan, Qekətkidək səkrəyidioqan kılamsən? **21** U əxaddiyilik bilən yar tilatlap-zohquq, Əz küqidin xadlinip ketidu, Koralıllı koxun bilət jəng kiliqxə atlınidu. **22** U korkunqka nisbətən külüplə koyidu, Həqnemidin korkmayıdu; Kiliqning bisidin u

40 Pərwərdigar Ayupka yanə jawabən: — **2** «Həmmigə Kadir bilən dəwalaxidiqan kixi uningoqə təbiyə kilməkqimus? Təngrini əyiблиgiqi kixi jawab bərsun!» — dedi. **3** Ayup bolsa Pərwərdigarojə jawabən: — **4** «Mana, mən həqnemigə yarimaymən; Sanga қandaq jawab berələymən? Kolum bilən aozzimni etip gəptin kalay; **5** Bir ketim dedim, mən yanə jawab bərməymən; Xundak, ikki ketim desəm mən kəyta sezləməymən» — dedi. **6** Andin Pərwərdigar qara kuyun işidin Ayupka jawab berip mundak dedi: — **7** «Ərkəktək belingni qing baojla, Andin Mən səndin soray; Sən Meni həwərdar kılıqin. **8** Sən dərwəkə Mening həkümimni pütünləy bikaroja kətküzməkqimus? Sən eziñni həkkəniy kılıman dəp, Meni natooqra dəp əyibləməkqimus? **9** Sening Tangrining bilikidək [küqlük] bir biliking barmu? Sən Uningdək awaz bilən güldürliyələmsən? **10** Kəni, hazır eziñni xan-xərəp həm salapet bilən beziwal! Həywət həm kərkəmlik bilən eziñni kiyindürüp, **11** Əzəzipning kəhrini qeqip taxlioqin, Xuning bilən hərbət takəbburning kezığə tikilip karap, Andin uni pəsləxtürğin. **12** Rast, hərbət takəbburning kezığə tikilip karap, Andin uni boysundurojin, Rəzillərni əz ornida dəssəp yər bilən yəksən kıl! **13** Ularnı birgə topioja kəməp koy, Yoxurun jayda ularning yüzlərini kepən bilən etip koyojin; **14** Xundak kılalısang, Mən seni etirap kılıp mahtaymənki, «Ong kolum eziñni kütküzidü!». **15** Mən sening bilən təng yaratkan begemotni kərüp koy; U kalidək ot-qəp yəydi. **16** Mana, uning belidiki küqini, Korsak muskulliridiki kudritini hazır kərüp koy! **17** U kuyrukını kədir dərihidək egidi, Uning yotılıridiki singirliri bir-birigə qing tokup koyulən. **18** Uning səngəlkəri mis turubidəktur, Put-kollırı təmür qokmaklaroja ohxaydu. **19** U Təngri yaratkan janıwarlarning bexidur, Pəkət uning Yaratkuqisila uningoqə Əz kiliqini yekirin laxturalaydu. **20** Taqlar uningoqə yeməklik təminləydu; U yerdə uning yenida daladılıki hərbər həywənlər oynaydu. **21** U sədəpgül dərhəlikining astida yatidu, Komuxluk həm sazlıkning saltınıda yatidu. **22** Sədəpgülliklär əz sayisi bilət uni yapıdu; Əstəngdiki tallar uni orap turidu. **23** Kara, dərya texip ketidu, Bırak u heq hodukmayıdu; Hətta İordandak bir dəryamu uning aqzioja ərkəxləp urulsim, yənilə hatırjəm turuweridu. **24** Uning aldiqə berip uni tutkılı bolandu? Uni tutup, andin burnını texip qülük ətküzgili bolandu?

41 Lewiatanni karmak bilen tartalamsən? Uning tilini araqamqa bilen [baqılap] basalamsən? **2** Uning burnıoja komux qılıknı kirgüzələmsən? Uning engikini təmür nəyzə bilen texələmsən? **3** U sanga arkə-arkidin iltija kılamdu? Yaki sanga yawaxlıq bilən sez kılamdu? **4** U san bilən ehədə tütüp, Xuning bilən san uni mənggү malay süpitidə kobul kılalamsən? **5** San uni kuxkaqını oynatlaşdırınca oynitamsən? Dedäklirinqing huzuri üçün uni baqılap köyamsən? **6** Tijarətqılər uning üstidə sodilixamdu? Uni sədigarlərgə belüxtürüp berəmdə? **7** San uning pütkül terisiq atarnayızını sanjıyalamsən? Uning bexioja qanggak bilən sanjıyalamsən?! **8** Kəlunqni uningoja birlə təkgüzgəndin keyin, Bu jəngni əsləp ikkinçi undak kılıquqi bolmaysən! **9** Mana, «[uni boysundurımən]» degən hərkəndək ümid bilişidilik; Hətta uni bir kərəpla, ümidsizlinip yərəgə karap kəlidü əməsmə? **10** Uning jenoja tegixkə petinalaydiqan həqkim yoktur; Undakta Mening aldimda turmakçı bołożan kimdir? **11** Asman astidiki həmmə nərsə Meniñ tursa, Meniñ aldiməq kim keliç «manga tegixlikini bərginə» dəp bakşan ikən, Mən uningoja kayturuxka tegixlikmu? **12** [Lewiatanning] əzaliri, Uning zor küqi, Uning tüzülüxinen güzəlliki toopruluk, Mən süküt kiliç turalmaymən. **13** Kim uning sawutluh tonını salduruwetalisun? Kim uning kox engiki iqiqə kiriwalalisun? **14** Kim uning yüz dərvazilarını aqalalisun? Uning qılxırı ətrapıda wəhimə yatidu. **15** Əsirəklərinin səpliri uning pəhəridur, Ular bir-birigə qıng qaplaxturułojanki, **16** Bir-birigə xamal kirməs yekin turidu. **17** Ularning hərbəri ez həmrəhliroja qaplaxkəndur; Bir-birigə ziq yepixturułojan, həq ayrılmastur. **18** Uning qızxürüxləridin nur qaknaydu, Uning kezliyi sahərdiki kəpəktəktür. **19** Uning aqzidin otlar qıkip turidu; Ut uqqunları səkrəp qıkıldı. **20** Komux gülhanıja koypən kaynawatkan kazandın qıkkən hordək, Uning burun töxiükidin tüütün qıkip turidu; **21** Uning nəpisi kəmürələrni tutaxturidu, Uning aqzidin bir yałkun qıkıldı. **22** Boynıda zor küq yatidu, Wəhimə uning aldida səkrixip oynaydu. **23** Uning ətləri kat-kat birləxtürülüp qıng turidu; Üstdikli [kasiraklırı] yepixturułup, midirlimay turidu. **24** Uning yüriki bəyənni taxtək mustahkam turidu, Hətta tūgmənning astı texidək məzmüt turidu. **25** U ornidin kəzənləsi, palwanlarımu korkup kəlidü; Uning tolojinip xawqunlixidin alaڭzada bolup ketidu. **26** Birsı kılıqni uningoja təkgüsümü, həq ünümü yok; Nayza, atarnayza wə yaki qanggak bolsımı bəribir ünümsizdür. **27** U temürni samandək, Misni por yaqaqtək qaçqlaydu. **28** Okya bolsa uni korkutup kəqkuzalmaydı; Salqa taxlıri uning aldida pahaloq aylindı. **29** Tokmaqlarını pahaldək heq nemə hesablanmayıdu; U nəyzə-xəxbərning tənglinixigə karap külülp köyidü. **30** Uning astı kismi bolsa etkür sapal parqılıridur; U lay üstigə qong tırra bilən tatilioğandək iz kılduridu. **31** U dengiz-oyanıları kazandək kaynitiwetidü; U dengizni kazandıki məlhəmdək warakxitidü; **32** U mangsa mangojan yoli parkiraydu; Adəm [buçojuñlarıń körüp] qongkır dengizini ap'ak qaqlıq boway dəp oylap kəlidü. **33** Yar yüzidə uning tangdixi yoktur, U həq korkmas yaritiloqan. **34** U büyüklərning hərkəndikioja [jür'ət bilən] nəzər selip, korkmaydu; U barlıq məqrur haywənlarning padixahıdúr.

42 Ayup Pərwərdigarqa jawab berip mundak dedi:
— **2** «Həmmə ixni kılalayıdiqinini, Hərkəndək muddiayingni tosuwalojılı bolmaydiqinini bildim! **3** «Nəşətni tuturuksız sezər bilən hirəlxətürən kim?» Bərhək, mən özüm qızxənmigən ixlarnı dedim, Mən əklim yətməydiqən tilsimat ixlarnı eyttim. **4** Anglap bakkaysən, sezər berəy; Mən Səndin soray, San meni həwərdar kılıqaysən. **5** Mən külükim arkılık həwiringni anglojanmən, Birak hazır kezüm Seni kərəwatidu. **6** Xuning üçün mən öz-özümdin nəprətlinimən, Xuning bilən topa-qanglar wə küllər arısında towa kıldım». **7** Pərwərdigar Ayupka bu sezərləri kılıqandın keyin xundak boldiki, Pərwərdigar Temanlık Elifazə mundaq dedi: — «Mening oqzipim sanga həm ikki dostungoja karap kəzənlədi; qünki silər Mening tooprəmdə öz kulum Ayup toora səzligəndək səzlimidinqlər. **8** Birak hazır ezungular üçün yotta torpaq həm yatta koqkərnə elip, kulum Ayupning yenioja berip, öz-ezungular üçün kəydürmə kurbanlıq sununqlar; kulum Ayup silər üçün dua kılıldı; qünki Mən uni kobul kılımən; bolmisa, Mən öz nadanlıklırları ezunglar oja kayturup berəy; qünki silər Mening tooprəmdə kulum Ayup toora səzligəndək toora səzlimidinqlər». **9** Xuning bilən Temanlık Elifaz, Xuhalıq, Bildad wə Naamatlıq Zofar üçəylan berip Pərwərdigar ularqa deginidak kıldı; həmdə Pərwərdigar Ayupning duasını kobul kıldı. **10** Xuning bilən Ayup dostlrı üçün dua kılıwidı, Pərwərdigar uni azab-kiyinqılıklıridin kayturup, əsligə kəltürdi; Pərwərdigar Ayupka burunkidin ikki həssə kəp bordı. **11** Xuning bilən uning barlıq, aka-uka, aqasigil wə uningoja ilgiri dost-aqoşa bolqanlarning həmmisi uning yenioja kıldı. Ular uning eyidə olturnup uning bilən billə tamaklandı; uningoja həsdaxılık kılıxip, Pərwərdigar uningoja kəltürgən barlıq azab-ökubətlər tooprısida təsəlli berixti; həmdə hərbər adəm uningoja bir tənggidin kümüx, bərdin altın hələkə berixti. **12** Pərwərdigar Ayupka keyinki künnlridə burunkidin kəprək bəht-bərikət ata kıldı; uning on tet ming koyı, alta ming tegisi, bir ming koşlux kəlisi, bir ming mada exiki bar boldı. **13** Uningdin yənə yətə oqşul, üq kiz tuquldi. **14** U kizlirining birinqisining isminə «Yemimah», ikkinçisinən isminə «Kəziyə», üçinqisining isminə «Kəran-hapuk» dəp koydi. **15** Pütkül zemində Ayupning kizliridək xunqə güzəl kızlarnı tapkılı bolmayıtti; atisi ularnı aka-ukilirı bilən ohxax mirashor kıldı. **16** Bu ixlardin keyin Ayup bir yüz kırıq yıl yaxap, öz oqullarını, oqullarının oqullarını, hətta tətinqi əwlədlikqə, yəni qəwrilirinimə kərgən. **17** Xuning bilən Ayup yaxinip, künnlridən kənaət tətip aləmdin etti.

Zəbur

1 Rəzillərning gezi boyiqə mangmaydioqan, Gunahkarlarning yolidə turmaydioqan, Məshirə kılıquqining ornida olтурmaydioqan adəm bəht tapır!

2 Uning hursənləki pəkət Pərvərdigarning təwrat-kanunididur; U Pərvərdigarning ənənəvi keşə-kündüz seçinip oylaydu. **3** U huddi erik boyiqə tikilgən, Əz pəslidə mewisini beridioqan, Yopurmaklıri solaxmaydioqan dərəhtəktür; U nemila kılısa ronak tapıdu. **4** Rəzil adəmlər bolsa undak bolmas; Ular huddi xamal uqruruwatkən tozandəktür. **5** Xuning üçün rəzillər sorak künidə tik turalmayıdu, Gunahkarlar həkkaniyların jamaıtında heq bexini ketürüp turalmayıdu. **6** Qünki Pərvərdigar həkkaniyların yolını kengligə pükkan; Rəzillərning yoli bolsa yokıldı.

2 Əllər nemixə quşan salıdu? Nemə üçün həlkələr bikardin-bikar suyikəst oylaydu? **2** Dunyadiki padixahlar səpkə tizlip, Əməldərlər əkər niyət əylixip, Pərvərdigar wə Uning Məsihi bilən kərxilixip:

— **3** «Ularning qəklimilirini qərtüwətəylə, Ularning asarətlərini buzup taxlayıl!» — deyixidu. **4** Asmandı olturoqçı kılıdu, Rab ularnı mazak kılıdu; **5** Həm aqqıkida ularoja səzləp, Kəhri bilən ularnı wəhimişa selip: — **6** «Əzüm bolsam Zionda, yəni mukəddəs teojimdə, Əzüm məsəl kılıqan padixahı tikiğdim». **7** «Mən [ərxtiki] pərmanni jakarlaymənki, Pərvərdigar manga: — «Sən Mening oqlum; Əzüm seni bugünkü kündə tuoqlurdurdum; **8** Məndin sora, Mən sanga miras boluxka əllərni, Təəllükung boluxka yər yüzünü qət-qətlirigiqə berimən; **9** Sən təmür tayak bilən ularnı bitqit kiliwetisən; Sapal qinini kukum-talkan kılıqandək, sən ularnı parə-parə kiliwetisən» — dedi. **10** Əmdı, həy padixahlar, həkmətlək bolungalar! Jahandiki sorakçılar sawak elinglər; **11** Pərvərdigardın korkux bilən uning hiszmitidə bolungalar; Titrək iqidə huxallininglar! **12** Oqlunlung oqəzipininq kəzəqalmışlıq üçün, Uni sey়inglər; Qünki uning oqəzipi səlla kaynisa, Yolunglardıla həlak bolisilər; Uningqə tayanoqanlar nəkədər bəhtliklər!

3 Dawut ezi oqlı Abxalomdin keqip yüksək künlərdə yazojan küy: — I Pərvərdigar, meni kistawatkanlar nəkədər keqip kətkən, Mən bilən kərxiliyatkanlar nemidegən kep! **2** Nuroqunlar mən toozruluk: — «Hudadin uningoja heq nijat yoktur!» deyixiwatidu. (Selah) **3** Birək Sən, i Pərvərdigar, ətrapimidi kalkandursən; Xan-xəripim həm beximmi yələğüqidursən! **4** Awazim bilən mən Pərvərdigaroja nida kılımən, U mukəddəs teojidin ijabət beridu. (Selah) **5** Mən bolsam yattim, uhlidim; Oyoqandım, qünki Pərvərdigar manga yar-yələk bolidu. **6** Meni körxpət səp tüzəgən təmənləğən adəmlər bolsimu, Mən ulardin körkməymən! **7** I Pərvərdigar, ornungdin tur! Meni kütkuz, i Hudayim! Mening barlık dükəmənlirimning təstikigə saloqaysən; Rəzillərning qıxlınızı qekiwətkəysən! **8** Nijatlık bolsa Pərvərdigardindur; Bərikiting Əz həlkinqədə bolsun! (Selah)

4 Nəoqmıqilərning bexiqə tapxurulup, tarlıq sazlar bilən okulsun dəp, Dawut yazojan küy. — Mən nida kılıqinimda, manga jawab bərgəysən, I manga həkkaniylığım atə kılıquqi Hudə! Besim astida kaloqanda Sən meni kəngriqlikka qıkardıng; Manga mehîr-xəpkət kərsitip, duayimni angla! **2** I insan bəlliləri, silar mening xan-xəripimni kəqanojqıqə ahanətkə kəldurisilər? Kəqanojqıqə bılıhudilini səyüp, Yaloqanni izdəp yürüsilər? (Selah) **3** Birək xuni bilip köyunglarki, Pərvərdigar iħlaşmənlərni Əziga has kılıqan; Mən Uningqə nida kılıqinimda, Pərvərdigar anglaydu. **4** Aqqıkınglaroja berilip, gunah kilmanglar; Əz ornunglarda yetip, kəlbinqlarda qongkər oylinip, Süküt kilinglar. (Selah) **5** Həkkaniylığ bilən kürbanlıkları kjinglər, Wə Pərvərdigaroja tayininglar. **6** Kəp həlk; — «Kim bizgə yahxılık kərsitalısun?» — dəp sorımaqtə; Jamalingning nuri üstimizgə qüxsun, i Pərvərdigar! **7** Axılık wə yengi xarablıri molqılık bolqanlarıng huxallığındınu, Mening kəlbimni bəkrək huxallığka toldurdung. **8** Məri yayat, həm hatırjəmlikə uhiwalay; Qünki meni bihatərliktə yaxatkuqi pəkətlə Sən, i Pərvərdigar!

5 Nəoqmıqilərning bexiqə tapxurulup, nəylər bilən okulsun dəp, Dawut yazojan küy: — Mening sezirimə kulak saloqaysən, i Pərvərdigar, Mening ahlirimoja kengül belğəysən. **2** Ketürgən paryadırımmi angla, Padixahim, mening Hudayim, Qünki mən Sangila dua kılımən. **3** I Pərvərdigar, səhərdə Sən awazimni anglaysən; Məri səhərdə özünni Sanga karıtimən, Yukarıqa kez tikimən. **4** Qünki Sən rəzziliktin həzur aloquqı ilah əməsdursən; Yamanlıq hərgiz Sən bilən billa turalmayıdu. **5** Poqi-təkəbburlar kəzüng aldida turalmayıdu; Kəbihlik kılıquqilərning həmmisi Sanga yirginqliktür. **6** Yaloqan səzligüqilərning həmmisini həlak kılısan; Pərvərdigar kənhor, aldamqı kixilərgə nəprət kılur. **7** Birək mən bolsam, mehîr-xəpkitinqing kəngriqlikidan eyüngə kirimən; Sanga bolqan əyminixtin mukəddəs ibadəthanangoja karap səjdə kılımən; **8** Meni eq kərgənlər tūpliyidin Əz həkkaniylığın bilən meni yetəkləgəysən, i Pərvərdigar, Yolungni aldimda tüz kılıqin. **9** Qünki ularning aqzıda heqkəndək səmimiylilik yoktur; Ularning iqliki dünəysi bolsa pasıklıqtur, Ularning galları eqilən qəbridək sesiklər, Ular tili bilən huxamat kiliwatidu. **10** Ularning gunahını bekitkəysən, i Huda; Ular ez pilanlırları bilən əzliyi mollak atsun; Ularnı əzliniring nuroqunliojan itaatsizlikləri bilən həydəp qıkarqəysən; Qünki ular Sanga asılıyk kıldı. **11** Xundak kılıqanda Sanga tayanoqanlarning həmmisi xadlinidu; Ular mənggü xadlıq bilən təntəna kılıdu; Sən ularnı koopdaysən; Sening namingni sey়anər seningdin yayradı. **12** Qünki Sən, i Pərvərdigar, həkkaniy adəməgə bəht ata kılısan; Uni xapaitung bilən kalkan kəbi oraysən.

6 Nəoqmıqilərning bexiqə tapxurulup, tarlıq sazlar həm səkkiz tarlıq arfa bilən okulsun dəp, Dawut yazojan küy: — Pərvərdigar, oqəzipin tutkanda meni əyiblimə; Kəhring kəlgəndə meni adəplimə. **2** Manga xapaat kılıqin, i Pərvərdigar, qünki mən zəiplixip kəttim; I Pərvərdigar, meni sakaytqın, qünki menin ustihanlırim wəhimiqə qüxti. **3** Mening jenim dəhəxətlik

dəkkə-dükkigə qüxti; I Pərvərdigar, қағаноңıq xundak bolidu? 4 Yenimoja käyt, i Pərvərdigar, jenimni azad kılıqaysən, Өzgərməs muhəbbiting üçün meni kutkuzojin. 5 Qünki elümde bolsa Sanga seojinixlar yok; Təhtisarada kim Sanga təxakkürlərni eytsun? (*Sheol h7585*) 6 Mening uñ tartixlirimdin maqdurum kalmidi; Tün boyi orun-kərpəmni kelqək kılımən; Yaxlirim bilən kariwitmni qəktürim; 7 Dərəldərin kezüm hırəlixip kətti; Barlık kükəndilirim tüpəylərin kezüm kardin qikətiwadı. 8 I kəbihlik kılıquqlar, həmminglər məndin neri bolunglar; Qünki Pərvərdigar yığa awazimni anglidi. 9 Pərvərdigar tilawitimi anglidi; Pərvərdigar duayimni ijabət kıldı; 10 Düxmənlirimning həmmisi yərgə kərap kəlidü, ular zor parakəndiqilikkə duqar bolidu; Tuyuksız kəynigə yenip hijaləttə kəlidü.

7 Dawutning «Xinggaon»i: — Kux isimlik bir Binyaminlikning səzliri toopruluk eytkan küyi: — I Pərvərdigar, mening Hudayim, mən Sanga tayandım; Ulardın biri xirdək meni titma-titma kılıwətmisun, Meni barlık kəoqliquqılardın kutkuzojin, Ulardın halas kılıqin; 3 I Pərvərdigar Hudayim, əger kolumna kəbihlik kılıqan bolsam, əger xundak kılıqan bolsam: — 4 Əger mən bilən inaç etküqiqə yamanlık kayturqan bolsam, — (əksiqə mən bilən bikardin-bikar düxmənləxkənnimü kutkuzdum) — 5 — Undakta, düxmən meni kooqlap tutuwalısun, U jenimni qayläp yər bilən yəksən kilsun, Xəhrimini turprakka kəmsun! 6 I Parwardigar, oqayıping bilən ornungdin turoqin, Meni əzgənlərning kəhriga takəbil turuxka kəddingni ruslıqin, Wə mening üçün oyojanoin; Sən sot wə həkümni bekitkənidingoşu! 7 Həlkələrin boləjan jamaət ətrapıngə olixidu; Sən ular üçün pələktiki ornungəjə kaytip barəqəsən. 8 Pərvərdigar həlkələrning üstidin həküm qıkırdu; I Pərvərdigar, ez həkkaniyilikim boyıq, Wə ezmədə bolqan duruslikim boyıq, Manga həküm qıkarəqəysən. 9 Ah, rezillərning yamanlıki ahlılxasun! Həkkaniy adəmni qing turozujəysən; I, adəm kəlbilərini həm iqlirini sinioquqi həkkaniy Huda! 10 Mening kalkınım bolsa, Durus niyətlərni kutkuzoquqi Hudadidir; 11 Huda adil sotqidur, U kün boyi gunahıtn ranjiydiqan İləhət; 12 Birsə [yaman] yolidin yanmisa, U kılıqını biləydu, Ya okini tartip bətləp koyidu. 13 Xundak adəmlər üçün U olüm korallırını təyyarlıdı; U oklirini kəydürgüqi ok kıldı. 14 Mana, muxundak kixilər toloqatə kəbihlik tuomakqi, Uning boyida kələjini yamanlıktur; Uning tuqkını bolsa sahtiliktur. 15 U bir orini kolap, uni qongkun kıldı; U ezi koliqan oriqa qüxti. 16 Өzining yamanlıki bexioja kaytip kelidu, Өz zorawarlıki bolsa eż üstigə kaytip qüxidü. 17 Mən Pərvərdigarnı həkkaniyılık bilən mədhiyələymən, Həmmidin yuğuri turoquqi Pərvərdigarning namini yangritip, küt kiliq etimən.

8 Nəqməqilərning bexioja tapxurulup, «Gittif»ta orunlansun dəp, Dawut yazojan küyi: — I, Өz həywəngni asmanlardınmı yuğuri tikligən Pərvərdigar Rəbbimiz, Pütkül yər yəzidə naming xunqə xəraplıktur! 2 Өz rakiblirin tüpəylidin, Düxmən wə qışasqlarıning aqzını etikə, Bowaklar wə əməqüqilərning aqzıdını küt tikliding. 3 Mən barmakliring yasiojan asmanlıringə,

Sən məzmut bekitkən ay-yultuzlarə қariojinimda, 4 Sən insanni seojinidikənsən, Əmdi adəm degən nəmə idı? Sən uning yenioja kelip yoklaydikənsən, İnsan balisi қanqılık nemə idı? 5 Qünki Sən uning orınıni pərixtılerningkidin azojına tewən bekittingsən, Sən uningoja xan-xərap wə xəhrətlərni taj kiliplər bərding. 6 Üni kolungning yasiyojanlarını idarə kiliçka tikliding; Sən barlık nərsilərni uning puti astioja қoçqınsən, 7 Jümlidin barlık koy-kalırlar, Daladiki barlık janiwarlar, 8 Asmandiki uqar-kanatlar, Dengizdiki beliklər, Dengizlarning yollarıdın etküqilerning barlığını puti astioja koydung. 9 I Pərvərdigar Rəbbimiz, pütkül yər yəzidə naming nemidegən xəreplik-hə!

9 Nəqməqilərning bexioja tapxurulup, «Mut-Labbən» degen ahəngda okulsun dəp, Dawut yazojan küyü: — Mən Sən Pərvərdigarnı pütün kəlbim bilən mədhiyələymən; Mən Sening kılıqan barlık karamətlirinən bayan kılıy; 2 Mən Səndin huxal bolup xadlinimən; Sening namingni nahxa kilipləydim, i Həmmidin Aliy! 3 Mening düxmənliriminə kəyniqə yenixliri bolsa, Dəl ularning sening didaring alidda yikılıp, yoklıxidin ibarət bolidu. 4 Qünki Sən mening həkkim həm dəwayimni sordırdı; Sən tahtka olturup, həkkaniylarqa sotlıding. 5 Sən əllərgə tənbil berip, razıllərni halak kıldığ; Sən ularning namini mənggügə eqrürüwətəksən. 6 I düxminim! Halakətliring mənggülük boldı! Sən xəhərlirini yulup taxliwətting. Hətta ularning namlırimu yoklap kətti; 7 Birək Pərvərdigar mənggügə olturup [həküm süridü]; U Əz təhtini sot kılıxka təyyarlap bekitkən; 8 Aləmni həkkaniyilik bilən sot kılıquqi Udur; Həlkələrning üstidin U adillik bilən həküm qıkırdu; 9 Həm U Pərvərdigar ezilgülərgə egiz panah, Xundakla azablık künlərdə egiz panahdır. 10 Namingni bilgənlər bolsa Sanga tayinidu; Qünki Sən, i Pərvərdigar, Өzüngni izdigənlərni hərgiz taxliqan əmassan. 11 Zionda turoquqi Pərvərdigaroşa külərnin yangritinglər! Uning kılıqanlırını həlkələr arısında bayan kilinglər; 12 Qünki [təkülən] kannıng sorikini kılıquqi udur, U dəl xundak kixilərni əsləydi, Har kılınojanlarning nala-pəryadlırları U untojan əməs.

13 Manga xəpkət kersətkin, i Pərvərdigar, Mening əqmənlərdin kərgən horluklrimonə nəzər saloqını, Meni elüm derwazılıri aliddin ketürgəysən; 14 Xundak kılıqanda mən Zion kızıning dərvazılırida turup, Sanga təəllük barlık mədhiyələrni jakarlaymən; Mən nijatlıkutkuzungda xadlinimən. 15 Əllər bolsa ezləri kolıqan oriqa ezləri qüsxp kətti, Əzliyi yoxurup koyqan toroja puti kapsılıp kəldi. 16 Pərvərdigar qıkarəqən həkümü bilən tonular; Rəzil adəmlər eż əkolida yasiyojni bilən ilinip kəldi. Higgən (Selah) 17 Razillər, Yəni Hudanı untuqan barlık əllər, Yandurulup, təhtisaraqə taxlinidu. (*Sheol h7585*) 18 Qünki namratlar mənggügə əstin qıkirilmaydu; Meminlərning ümidi mənggü əqməy, turuweridu. 19 I Pərvərdigar, ornungdin turoqin; Adəm balılırinininq oqlıbə kılıxioja yol köymiojin; Huzurung alidda barlık əllər sotlansun. 20 Ularни dəkkə-dükkigə qüxti, i Pərvərdigar; Əllər ezlərini biz pəkət adəm balılırlı halas, dəp bilsun! (Selah)

10 Nemixka, i Pərvərdigar, yırakta turisən? Nemixka azablık künlərdə əzüngni yoxurisən? 2 Rəzil adəmlər təkəbburluk bilən ajiz məminlərni tap basturup əkoqlap yürüdü; Ular ezləri tapşan hıylilər bilən ilinip, bəblinidü.

3 Qünki razillər ez arzu-həwəsləri bilən mahtinidü; Aq kezələr üçün bəht tiləydi; Pərvərdigarnı bolsa kezığa ilməydi. **4** Ular qirayidin həkawurluk yaqdırup, Hudani izdiməydi; Ular barlık hiyalırlıdalar «Həqbi Huda yoktur!» dəydi. **5** Ularning yolları həmixinə rawan bolidü; Sening həktümlüring ularning nəziridin yiraq wə üstün turidü; Ularning rəkibləri bolsa, ularqa kərap «tüfi!» dəp mazaq kılıdu. **6** [Rəzil adəml] kenglidi: «Mən heq təvrənməy turuwerim! Dəvrdin-dəwrgə heq muxəkkətkə uqrımaymən!» — dəydi. **7** Uning aqzı kərojax, aldamqılık həm zulumə tolojan; Tili astida əskilik wə əqbəhlik yatidü. **8** U məhəllilərda yoxurunqə marap olturidü; U piňhan jaylarda gunahsızlarnı eltürütüdü; Kezələr yoksullarını kezleydi; **9** U qatkallılık yatkan xirdək yoxurunqə paylap yatidü; U məminlərni tutuwelix üçün yoxurunqə marap yatidü; Məminlərni tutuwelip, ularni ez torioja qüxtüridü. **10** [Yoksullar] ezelidü, püküldü; Dərdmənlər uning yawuzlukları bilən yikildü. **11** U kenglidi: «Təngri buni untup կaldı, U yüzünü yepiwləip, karımaydu; Buni hərgiz kərməydi» — dəydi. **12** Ornungdin turoqin, i Pərvərdigar; I Təngrim, kəlungnı kətərgün; Ezilən məminlərni untuma!

13 Rəzil adəm nemixka [Sən] Hudani kezığa ilməydi? U kenglidi: «[Huda] buni sürüxtürməydi!» — dəydi. **14** Sən buni kergənsən; Sən Əz kolung bilən yamanlık həm zulumni ezişlərə kəyturux üçün, Əzüng bularını kezlep yürisən; Dərdmənlər ezişləri Sanga amanət kılıdu; Qünki Sən yetim-yesirlərə yar-yelək bolup kəlgənsən; **15** Rəzil, yaman adəmning bilikini sunduruwətəksən; Uning rəzillikini birmubir sürüxtürüp, üzil-kesil yokatkaysən. **16** Pərvərdigar əbadıl-əbadıqıqə padixaḥdur; [İmansız] ellər bolsa [Pərvərdigarning] zeminidin yokları. **17** Pərvərdigar, Sən ajiz məminlərning armanlarını anglaysən; Ularning dilini tok kılısan; **18** Yetim-yesirlər wə ezişgülər üçün adalətni yaklap, Yər yüzidiki insanların [ajiz-məminlərə] kaytidin wəhümə saloquqı bolmaslıkı üçün, Kulikingni ding tutisən.

11 Nəoqmıqilərning bexioja tapxurulup okulsun dəp, Dawut yazojan küy: — Pərvərdigarnı baxpanahim kıldı; Əmdi silər kəndakmu manga: «Kuxtək əz teoqingoja uqup kąq! 2 Qünki mana, rəzillər kamannı tartip, Kərangoçulukturkın kengli duruslarqa karitip atmaqçı bolup, Ular okni kırıqka selip koydi; 3 «Ullar əhalak kilişə, Əmdi həkkənliyər nemimu kilar?»» — dəwatisilər? **4** Pərvərdigar Əzining mukəddas ibadəthanisididur, Pərvərdigarning təhti asmanlardididur; U nəzər salidü, Uning səzgür kezələri insan balılırını kezitip, sinaydu. **5** Pərvərdigar həkkənliyər adəmni sinaydu; Rəzillərə wə zorawallıkkə huxtarlarqa u iq-iqidin nəprətlindidü. **6** U rəzillərə kəpənəklər, ot wə güngürtüni yaqdurduru; Pizozırım kızılk xamal ularning kədəhənidiki nesiwişi bolidü. **7** Qünki Pərvərdigar həkkənliyidur; Həkkənliylik Uning amrikidur; Kengli duruslar Uning didarını kəridü.

12 Nəoqmıqilərning bexioja tapxurulup, xeminit bilən okulsun dəp, Dawut yazojan küy: — Kütküzəqəysən, Pərvərdigar, qünki ihlasmən adəm tügəp kətti; Adəmlər arisidin sadık məminlər oqayıp boldi. **2** Hərbərsi ez yekinliroqə yalojan eytidü; Huxamətqi ləwlərda, alikəngüllük bilən sezlixidü. **3** Pərvərdigardan barlık huxamətqi ləwlərni, Həkawurlarqa səzəydiojan tilni kesiwətəkəy! **4** Ular: «Tilimiz bilən əqiləb kılımımız; Ləwlirizim bolsa ezmizningkidür; Kim bizgə Rəb bolalısın?» — dəydi. **5** «Eziləgütü ajizlarnı baskən zulum wajidin, Miskinlərning aħżarlarlı wajidin, Hazırıla ornumdin turay» — dəydi Pərvərdigar, «Man ularqa, ular zarikip kütkən azadlıknı yətkütizim». **6** Pərvərdigarning sezləri bolsa sap səzlərdür; Ular yəttə kətim saplaqturulojan, Sapal kazanda tawlanojan kümüxtəktür. **7** Sən Pərvərdigar, ularni saklaysən; Sən [məminlərni] muxu dəwrdin mənggüga koordaysən; **8** [Qünki] rəzil adəmlər həryanda qədidiyip yürüxidü, Pəskəxlilik insan balılıri arisida aliyəjanablik dəp mahtalımaqtal!

13 Nəoqmıqilərning bexioja tapxurulup okulsun dəp, Dawut yazojan küy: — I Pərvərdigar, қақаңојиқ? Sən meni məngkügə untumsən? Қақаңојиқ didaringni mandın yoxurisən? **2** Қақаңојиқ hərküni kəyçurup, kəlbimdə? Қақаңојиқ düxminim mandın xadlinip əqiləb yürüdü? **3** Manga kara, manga jawab bərgin, i Pərvərdigar Hudayım! Əlüm uyķusi meni besip kəlgüqə, Kəzünni yorutkaysən, **4** Düxminimming: «Mən kuiqiyip uning üstidin əqiləb kıldım» deməqliki üçün, Rəkiblirim səntürlənlikimni kerüp xadlanmaslıkı üçün, [kezünni yorutkaysən]! **5** Birak man bolsam Sening eżgərməs muhəbbitinggə eżümnü tapxurdum; Yürikim Sening nijatlıkingdin xadlinidü; **6** Mən Pərvərdigaroja nahxa eytimən; Qünki U manga zor mehribanlıknı kərsətti.

14 Nəoqmıqilərning bexioja tapxurulup okulsun dəp, Dawut yazojan küy: — Əhmək, kixi kenglidi: «Həqbi Huda yok!» — dəydi. Ular qırıqlıq, Yirginqlik əqbəhlikni kılıxtı; Ularning iqidə mehribanlık kılıquqı yoktur; **2** Pərvərdigar ərxətə turup, adəm balılırını kəzitip: «Bu insanların arisida insapni qüxinidiojan birəsi barmidu? Hudani izdəydiqənlər barmidu? **3** Həmmə adəm yoldın qıktı, Həmmə adəm qırıqlıq kətti, Mehribanlık kılıquqı yok, hətta birimi yoktur. **4** Nanni yegəndə Meninq həlkəmni yutuwaləjan bu əqbəhlik kılıquqlar həqnəminin bilməməndi?» — dəydi. Ular Pərvərdigaroja həqbi iltiya kilməydi. **5** Mana ularnı əqayət zor körkənq bastı; Qünki Huda həkkənliyərlər dəwrididir. **6** «Siler ezilənlərinə kəngligə pükkən ümidiyi yok kılmakçı bolisilər; Birak Pərvərdigar uning baxpanahıdurl!» **7** Ah, Israilning nijatlıki Ziondən qıkıp kəlgən bolsa idi! Pərvərdigar Əz həlkəni asarəttin qırırip, Azadlıkka erixtərgən qaoğda, Yakup xadlinidü, Israil huxallinidü!

15 Dawut yazojan küy: — Pərvərdigar, kim qediringda turalaydu? Kim pak-mukəddəs teoqingda makanlıxidur? **2** Kimki tamaman durusluğta mangsa, Həkkənliyliknı yürgüzə, Kənglidə həkikətni sezləsə; **3** Tili bilən gəp toxumisa, Əz yekinliqə yamanlık kilmisa, Koxnisining əyibini kolap aqmisa, **4** Pəs

adəmni kəzgə ilmisa, Pərvərdigardin əymindidiojanlarnı kutkuzojin; Ularning nesiwisi bolsa muxu dunyadiladur; hərmətlisə, Əzigə ziyanoluk bolovan təkdirdimə iqlikən Sən ularning қarnını nemətliring bilən toldurisən; kəsimini ezsərtməsə, 5 Pulni həklərgə əsümgə bərmisə, Ularning kengli pərzəntliri bilən қandi, Balilirioja Bigunahlarning ziyanıqə para almışa; Kimki muxularni bayılıklarını kaldurudur. 15 Mən bolsam, həkkəniliyikta kılısa, Mənggүigə təwrənməs.

16 Dawut yazojan «Mihtam» küyi: Meni sakliojin, i Təngri, Qünki mən Sanga tayinimən. 2 Mening jenim Pərvərdigaroja: «Sən menin Rəbbimdursən; Səndin baxxa menin bəht-saaditim yoktur» – dedi. 3 Yer yüzidiki mukaddəs bəndiliring bolsa, Ular aliyjanablardur, Ular menin həmmə huxallıqimdur. 4 Kim baxxa ilahni idəxkən aldirisa, Ularning dərdləri kepiyip ketidü. Olayriy ilahlarqa atap hədiyə қanlırını tekməymən, Ularning namlırını tilimojumu alməymən. 5 Parwərdigar bolsa menin mırasım həm kədəhimdiki nesiwəmdür; Qək taxlinip erixən nesiwənni eziung saklaysən; 6 [Nesiwənni bəlgiligən] siziqlar manga güzəl yərlərni bekitindur; Bərhək, menin güzəl mirasim bardur! 7 Manga nasihat bərgən Pərvərdigaroqa təxəkkür-mədhıya käyturimən; Hətta keqilərdimu wijdanim manga egidi. 8 Mən Pərvərdigarnı hərdaim kez aldimdin kətküzəməymən; U ong yenimda boloqaqka, Mən hərgiz təwrənməymən. 9 Xunga menin kəlbim xadlandı, Mening rohım tehimu ketfürülidü, Mening tenim aman-esanlıktı turidü; 10 Qünki jenimmi təhtisarada kəldurməysən, Xundaşa Sening Mukaddəs Boloquqning qırixtin saklaysən. (**Sheol h7585**) 11 Sən manga hayat yolini kərsitisen; Huzurunda tolup taxkən xad-huramlıq bardur; Onq kolungda mənggülük bəhərə-ləzzətlərməu bardur.

17 Dawutning duası: — Həkkənali tələpni angla, i Pərvərdigar, menin nidayimoja kəngül koyojin; Mening duayımoja kulağ saloqin, U yalqanqı ləwlərdin qıkkən emas. 2 Huzurundın həkümüm qıkıriloqay! Kezüng nemə durus ikənlilikin pərk etkay! 3 Sən menin kəlbimni siniojansan, Sən keqidimə manga yekinlixip kəzəttinq; Sən meni tawlap takxüründəsən, Meningin həqbiş səwnlik tapalmiding; Kənglündə: Aozim itaatsizlik kilmisun! — dəp niyat kildim. 4 Adam balilirining hayattiki ixlirida, Ləwliringdin qıkkən sezlər bilən zorawanlarning yolliridin eziünni neri kildim. 5 Mening kədəmlirim yolliridin qıkmiojan, Putlirim teyilip kətmigən. 6 Mən Sanga iltija kildim, Qünki tiləklirimni ijabət kılısan, i Təngrim; Manga kulağ saloqin, Sezlirmi anglojin. 71, Əzungə tayanojanları қarxi qıkkıqulardın ong kolung bilən Kutkuzoqı, Karamatliringni kərsitip, ezsərməs muhəbbitingi ayan kılıqaysan! 8 Meni kez қarıqukungidak sakliojaysən; Kanatlıring sayısında meni yoxurojaysən; 9 Meni bulimakçı bolovan rəzil adəmlərdin, Meni körxiwalojan əxəddiy kükəndilirimdin yoxuroqin; 10 Ularning baqrını may kaplap, ketip kətkən; Ularning eoqızlıri təkəbburlarqa sezləydu; 11 Ular yolimizni toriwelip, Bizni yərgə uruxka kezini alaytip, 12 Oljioja aq kəzlük bilən tikilgən xirdək, Yoxurun jaylarda marap yüridiqan yax xirdəktur. 13 Ornungdin turojaysən, i Pərvərdigar, Uning yolinə tosus, yər bilən yaxsan kılıqaysən, Jenimmi rəzil adəmdin kutkuzoqin, kılıqing bilən; 14 [Meni] Əz kılug bilən xixilərdin, Yəni muxu dəwrədiki xixilərdin

kutkuzojin; Ularning nesiwisi bolsa muxu dunyadiladur; Sən ularning қarnını nemətliring bilən toldurisən; Ularning kengli pərzəntliri bilən қandi, Balilirioja bayılıklarını kaldurudur. 15 Mən bolsam, həkkəniliyikta yüzüngə karlıoquq bolimən; Oyoqanojınımda, Sening didaridin seyinimən!

18 Nəoymiqilarning bexioqa tapxurulup okulsun dəp, Pərvərdigarning kuli Dawut yazojan küy; Pərvərdigar uni barlık, düxmənliridin həm Saul padixaħning kolidin kutkuzoqan künü, i Pərvərdigaroja munu küyning sezlərini etti: — Ah, Pərvərdigaram, menin kuiq-kudritim, Mən seni seyimən! 2 Pərvərdigar menin hada taxlıq teoqim, menin koroqinim, menin nijatkarimdir! Mening Təngrim, menin қoram texim, mən Uningdin himaya tapiman; U menin kalkınim, menin kutkuzoqı münggütüm, menin egiz munarimdir! 3 Madhiyilergə layık Parwərdigaroja nida kılımən, Xunda düxmənliridin kutkuzuliman; 4 Əlümning asarətliri meni körxiwaldi, Ihlassızlarning yamrap ketixi meni korkutuwətti; 5 Təhtisaraning tanılıri meni qırımıwaldi, Əlüm sirtməklər aldimoja kəldi. (**Sheol h7585**) 6 Kiyalojınımda mən Pərvərdigaroja nida kildim, Hudayimoja pəryad kətirdüm; U ibadəthanisidin awazimmi angıldı, Mening pəryadim Uning huzurioja kəldi, Uning kulikiqə kirdi. 7 Xu qaç qər-zemİN təwrəp, silkinip kətti, Taoqlarning ulları dəlxətlik təwrəndi, silkinip kətti; Qünki U oqəzəpləndi. 8 Uning dimiojindin is erlap turatti, Aozindı qıkkən ot həmmisini yutuwətti; Uningdin kemür qooqları qıktı; 9 U asmanları təzim kıldurup qıxtı, Puti asti tum karangoçuluq idi. 10 Bir kerubni minip pərwaz kıldı, Xamalning kanatlırida əqyuldap uquq kıldı. 11 U karangoçuluknı əzinin yoxurumidojan jayı kıldı, Sularning karangojusunu, Asmanlarning köyük bulutlarını, Əz ətrapida qediri kıldı. 12 Uning alididiki yorukluktin, Köyük bulutlar, meldür, otluk, qooqlar qıkip etti; 13 Pərvərdigar asmanda güldürlüdi; Həmmidin Aliy Boloqıqı awazını yangratti, Məldür wə otluk qooqlar bilən. 14 Bərhək, U oklirini etip, [düxmənlirimni] tarkitiwətti; Qakmaqları qakturup, ularnı kiykas-quqanoja saldı; 15 Xuning bilən dengizlarning takti kerünüp kıldı, Aləmning uları axkarlandı, Tanbihing bilən, Dimiojindin qıkkən nəpasning zerbisi bilən, i Pərvərdigar. 16 U yukiridin kolini uxitip, meni tutti; Meni uluq sulardın tartip aldi. 17 U meni kūqlıq dükminimdir, Həm manga əqmənlik kılıqulıqardın kutkuzdu; Qünki ular məndin kūqlük idi. 18 Külpətkə uqrıqan künümüzə, ular manga қarxi hujuməja etti; Bırak Pərvərdigar menin tayaniq imidi. 19 U meni kəngri-azadə bir jayoja elip qıvardı; U meni kutkuzdu, qünki U məndin hursən boldı. 20 Pərvərdigar həkkəniliyikmoja karap manga iltipat kərsətti; Kolumning halallikini U manqayturdı; 21 Qünki Pərvərdigarning yollorını tutup kıldı; Razillik kılıp Hudayimdin ayrılip katmidim; 22 Qünki Uning barlık həkümürlü aldimididur; Mən Uning bəlgilimilirini eziümdin neri kilmidim; 23 Mən Uning bilən oqubarsız yurdum, Əzümnii gunalıqtın neri kildim; 24 Xuning tıqün Pərvərdigar həkkəniliyikmoja karap, Kəz alididiki kolumning halallikqə karap, kılıqanlırimni kəyturdu. 25 Wapadar-mehribanlarqə Əzungni wapadar-

mehraban kərsitisən; Qıbarsızlarqa Əzungni oqubarsız səzliri aləmning qetiqiqə yətməktə. Ularning iqidə kərsitisən; **26** Sap dilliklərə Əzungni sap dillik [Huda] kuyax üçün qedir tikkən, **5** [Kuyax] hujrisidin kərsitisən; Tətürlərgə Əzungni tətür kərsitisən; **27** toyqa qıkqan yigittək qıkıdu, Bəygigə qüßidiojan Qünki ajiz məmin həlkni kutkuşuqı Əzungdursən; palwandək xadlinidu; **6** Asmanlarning bir qetidin Birək takabbur kezərnəti xərməndə kilişən; **28** Qırıqının ərləydi, Jahanning u qetiqiqə qərgiləydi, Uning julalıq kilojan Səndursən; Pərvərdigar Hudayim meni həraritidin həqkandaq məhlukat yoxurunalmayıdu. başkan karangoşulunu nurlandırıdu; **29** Qünki Sən **7** Pərvərdigarnı təwrat-kanunu mukəmməldür, arkılık [düxmən] koxunu arisidin yügürüp ettüm; Sən U insan wujudini yengiləydi; Pərvərdigar bərgən Hudayim arkılık mən seplindin atlap ettüm. **30** Təngrim həküm-guwaşalar mukim-ixənqlik, U nadanlarnı dana — Uning yoli mukəmməldür; Pərvərdigarnıng sezi sinap kılıdu. **8** Pərvərdigarnıng kərsətmiliri durus, U kəlbni ispatlanıqandur; U Əziga tayanıqların həmmisiqə xadlandırıdu; Pərvərdigarnıng pərمانlıri yorulkütür, kalkandur. **31** Qünki Pərvərdigardın baxka yəna kim ilahıtur? Bizning Hudayimizdin baxka kimmə koram U kezərnəti nurlandırıdu. **9** Pərvərdigardın əyminin pak ixtur, u mənggü dawamlıxidu; Pərvərdigarnıng Kollirimni urux kılıxka eğiti, Xunglaxka biləklirin qong mukəpat bardur. **12** Kim ez hatalıklärini bilip mis kamanni kerəleydi; **35** Sən manga njatlıq yetəlisin? Meni bilip-bilməy kilojan [gunahlırimdin] boylan kalkanı ata kıldıng, Nering ong kolung meni sakit kiloysən; **13** Əz kıl-qakaringni baxbaxtak yəlidə; Sening malayıñ kəmtərling meni uluq kıldı. **36** Sən kədəmlirim astidiki jayni kəng kıldıng, Mening kılulung oyqıtılıdu; İnsan ularqa riaya kılıxta qing tursa putlirim teyil kəmtdi. **37** Mən düxmənlirimni koqlap qoldurmuşluqasın; Xuning bilən mən kusursuz boliman, yəttim; Ular əhalək bolmioqqa həq yanmidim. **38** menin Koram Texim wə Həmjəmət-Nijatkarım, Kaytidin ornidin turalmas kılıp ularını yanjiwəttim, Ular putlirim astida yikildi. **39** Sən jəng kılıxka küq bilən belimni baqlıding; Sən manga hujum kilojanları putum astida egildürdüng; **40** Düxmənlirimni kəz aldimda arkısişa yandurup kaqkəzdung, Xuning bilən manga eqmənləri yokattim. **41** Ular pəryad kətərdi, birək kutkuşidojan həqkim yok idi; Hətta Pərvərdigardən nida kıldı, Umu ularqa jawab bərmidi. **42** Mən ularqa sokşa berip, xamal uqurojan topidak kılıwəttim; Koqidiki patqaktək, ularını teküwəttim. **43** Sən meni həlkənq nizalırnidin kutkuşoqansən; Sən meni əllərning bexi kilojanı; Manga yat boylan bir həlk hizmitimdə bolmakta. **44** Sezümnı anglapla ular manga itaət kılıdu; Yat əldikilər manga biqarılərqə təslim bolidu; **45** Yat əldikilər qüxkünlixip ketidü; Ular ez istihkamlarından titrigən həlda qıkıp keliidü; **46** Pərvərdigar həyatı! Mening Koram Texim mubarəklənsən! Nijatlıkim boylan Huda [həmmidin] aliyydur, dəp mədhiyilənsən! **47** U, man üçün toluk kisas aloqası Təngri, Həkkərni manga boysundurojan [Hudadur]; **48** U meni düxmənlirimdin kutkuşoqan; Bərhək, Sən meni manga hujum kilojanlardın yükiri ketürdüng; Zorawan adəmdən Sən meni kutuldurdung. **49** Xuning üçün mən əller arisida Sanga rəhmat ettimən, i Pərvərdigar; Namingni uluqlap küylərni ettimən; **50** [Pərvərdigar] Əzi tikligən padixahka zor nusrətlərni beqixlaydu; Əzi məsih kilojinoja, Yəni Dawutka həm uning nəsligə mənggügə eżgərməsə muhəbbətinə kərsitudu.

19 Dawut yazojan kuyi: — Ərxlər Təngrininq uluqlukını jakarlaydu, Asman gümbizi Uning koli yasiojanlarını namayan kılıdu; **2** Ularning səzləri kün-künlər dəryadək ekıwati; Keqə-keqiləp ular bilimni ayan kılıwati. **3** Tilsiz həm awazsız bolsimu, ularning sadasi [aləmgə] anglanması. **4** Ularning uning özini manggilük bərikətlər kıldıng; Didarinqning olqəm tanisi pütkül yər yüzüda tartılmakta; Ularning

20 Nəqməqılarning bexioqa tapxurulup okulsun dəp, Dawut yazojan kuyi: — Külpətlük kündə Pərvərdigar sanga ijabət kiloqay! Yakupning Hudasinin nami seni egizdə aman saklioqay! **2** U Əz mukəddəs jayidin sanga mədət əwətkay, Ziöndin sanga küq-kuwwat bərgəy; **3** Barlık axlık hədiyəlirinqni yad kiloqay, Keydürmə kurbanlıqningi kəbul kiloqay! (Selah) **4** Kenglüngdiki təxənliliklərni sanga ata kiloqay, Kenglüngə pükkən barlık arzuliringni əməlgə axuroqay. **5** Bizlər əqlibəngni təbrəkləp təntənə kılımiz, Hudayimizning namida tuqlırimizni tikləyimiz; Pərvərdigar barlık tələplirinqni əmalgə axuroqay! **6** Hazır bildimki, Pərvərdigar Əzi maslıh kiloqını kutkuşudu; Mükəddəs ərxliridin uningoja kudrətlək kutkuşoqı kolini uzartıp jawab beridu. **7** Bəzilər jəng həwilirioja, Bəzilər atlarqa [tayinidu]; Birək biz bolsaq Pərvərdigar Hudayimizning namini yad etimiz; **8** Ular tizi püklinip yikildi; Birək biz bolsaq, kəddimizni ruslap tik turımız. **9** I Pərvərdigar, padixahka əqliba bərgəysən; Nida kilojinizdə bizgə ijabət kiloysən!

21 Nəqməqılarning bexioqa tapxurulup okulsun dəp, Dawut yazojan kuyi: — Padixah, kudritingdin xadlinidu, i Pərvərdigar; Əqliba-nijatlıkingdin u nəkədər hursən bolidu! **2** Sən uning kəngəl tilikini uningoja ata kıldıng, Lewlirining təlipini rət kilojan əməssən. (Selah) **3** Qünki Sən esil bərikətlər bilən uni karxi alding; Uning bexioqa sap altun taj kiydürdüng. **4** U Səndin əmür tilisə, Sən uningoja bərding, Yəni uzun künənləri, taki əbədi'əbədgiqə bərding. **5** U Sening bərgən əqliba-nijatlıkingdin zor xərap kuqtı; Sən uningoja izzət-həywət həm xanu-xawkat kondurdung. **6** Sən uning özini manggilük bərikətlər kıldıng; Didarinqning xadılığı bilən uni zor hursən kıldıng; **7** Qünki padixah

Pərvərdigar oja tayinidu; Həmmidin Aliy Bolouqining itning qanggilidin kutuldurojin. **21** Meni xirning eżgərməs muhəbbiti bilən u həq təwərənmədy. **8** aqzidin kutkuşojin; Xundak, Sən iltijalırımnı işabə kılıp yawa kalilarıñ müngüzliridin kutkuşojsən! **22** Mən Sening namingni kərindaxlırimoja elan kılıman; Qong jamaət iqida turup Sanga bolojan madhiyilirimni jakarlaymən; **23** Pərvərdigardin əyməngüqlər, Uni mədhiyiləngərlər! Yakupning barlıq nəsilliri, Uningoja xan-xərəp kəltürüngərlər! Israelning pütün əwladları, Uningdin əyminingler. **24** Qünki U eżilginqin axu harlinixləri nəzirində sakit kılıqan əməs, Yaki Uningdin həq yirğəngən əməs; Uningdin Əz wisalını həq yoxurojan əməs; Bəlkı U iltija kılıp awazını ketürginidə, Uningoja kulak selip anglojan. **25** Qong jamaət iqidə manga okulojan mədhiyilər Əzüngindur, Hudadin əyməngüqlərinin alıldı iqtən kəsəmlirimmi ixka axurimən; **26** Ajiz meminlər korsiki toyoluqa tamaklinidü; Pərvərdigarnı idigənlər Uni mədhiyələydu; Silrning kəlbinqərlər mənggü yaxnaydu! **27** Zeminning əng qetidilərmə bu ixni kəlbidə tutup, towa kılıp Pərvərdigarning aldioja kelidü; Əl-millətərning barlıq, jəmətləri alındıda ibadət kılıdu; **28** Qünki padixahı Pərvərdigar ojila təwadur; U əl-millətlər arısında həküm stürgüqidur. **29** Jahandiki baylarımı Uning aliddin yep-iqip, ibadət kılıdu; Tuprakka kirəy dəp kalojanlarımı, hətta əz Jenini sakliyalmayıdıcınlarmu Uningoja sajdə kılıdu; **30** Kəlgüsidi bir əwlad Uning hizmitidə bolidü; Bu əwlad Rəb üçün Əz pərzəntləri hesablinidü. **31** Keyin ular kelip, xu qaçda tuqlulidıqan bir kowmoja Uning həkkənliyikini jakarlap xuni elan kılıduki, «U buni əməlgə axurdı!»

22 Nəoqmıqılerning bexiçə tapxurulup, «Ayjəlat-haxxaħar» (tang sahərdə kəlgən mədat) degən ahəngda okulsun dəp, Dawut yazojan kuyi: — «Ah İləhim, İləhim, nemixkə məndin waz kəqtinq? Sən nemixkə meni kutkuşuxtın xunqə yiraqsən? Nemixkə kəttik pəryadlırımından xunqə yırak turisən, **2** Hudayim, kündüzə nida kıldım, lekin San həq jawab kılınmasan; Keqidimə mən xundak pəryad kilixtin aram alalmaymən. **3** Birak i Israelning mədhiyilərini ez makaniñ kılıqoqi, Sən degən pak-mukaddəstursən! **4** Ata-bowlırimız seni tayançı kılıjan, Ular sanga tayanojan, sən ularını kutkuşojan. **5** Ular Sanga nida kilixləri bilən kutlujan; Sanga tayinix bilən ularının ümidi həq yərda kalojan əməs. **6** Birak man bolsam adəm əməs, bir kurtmən, İnsan təripidin [tehmət bilən] rəswayialam kılınojanmən, Halayık təripidin kamıtilgənmən. **7** Meni kərgənlərning həmmisi mazaķ kılıp kılıdu, Baxlırını silkixip aqzılırını pürüxtürüp: **8** «U Pərvərdigar oja eżini tapxurojan əməsmə?! Əmdi Pərvərdigar uni kutkuşsun! Pərvərdigar uningdin hursən bolsa aqər, Uni kutuldursun!» — deyixidü. **9** Birak meni apamning korsikidin qıkarəcə Əzüngdursən; Hətta əməqəktiki waktimdumu meni Əzüngə tayanduroqansən; **10** Tuquljonimindin tartipla, mən əzümnı koynungoja taxlıqanmən; Ananming balıyatlısidiği waktimdıla, Sən menin Təngrim bolup kəlgənsən. **11** Məndin yıraklama; Qünki riyazət meni kistap kəldi; Manga yardəmdə boloquqi yoktur. **12** Nuroqun buklar meni körxiwaldı; Baxanning küləklär buklılıri meni oriwaldı; **13** Ular adəmni titma kiloquqi hərkirəwatlı xirdək, Aqzılırını qong eqip manga tikilip turidu. **14** Mən tekülgən sudək boldum, Həmmə səngəklirim izidin qıkip kətti; Yürikim momdək erip kətti, Iq-baqrımda zeplixip erip kətti. **15** Kaojirap kətkən sapal parqisidək maqdurdur kalmıdi, Tilim tanglıyimoja qaplixip kətti, Sən [Pərvərdigar] meni olumning topa-qanglirijoja koyqojsən. **16** Ojalır itlar manga olaxti, Bir top rəzzillər meni kistap kəlip, Mening kolumna wə putumni sanjip təxti. **17** Səngəklirimning həmmisini saniyalayman, [Ustihanlırim] manga tikilip karap turoqandək kılıdu. **18** Ular kiyimlirimmi əz arısında üləxtürüwatidu, Kənglikimə erixix üçün qək taxlixiyatidu. **19** Birak, i Pərvərdigar, məndin yıraklama! I Küq-Kudritim boloquqim, yardəmgə tez kəlgəysən! **20** idigüçi dəwrdur, Yəni Sening didaringni idigüqlər, i Jenimmi kiliqtin kutkuşojin, Mening yaloçuz jenimmi

itning qanggilidin kutuldurojin. **21** Meni xirning eżgərməs muhəbbiti bilən u həq təwərənmədy. **8** aqzidin kutkuşojin; Xundak, Sən iltijalırımnı işabə kılıp yawa kalilarıñ müngüzliridin kutkuşojsən! **22** Mən Sening namingni kərindaxlırimoja elan kılıman; Qong jamaət iqida turup Sanga bolojan madhiyilirimni jakarlaymən; **23** Pərvərdigardin əyməngüqlər, Uni mədhiyiləngərlər! Yakupning barlıq nəsilliri, Uningoja xan-xərəp kəltürüngərlər! Israelning pütün əwladları, Uningdin əyminingler. **24** Qünki U eżilginqin axu harlinixləri nəzirində sakit kılıqan əməs, Yaki Uningdin həq yirğəngən əməs; Uningdin Əz wisalını həq yoxurojan əməs; Bəlkı U iltija kılıp awazını ketürginidə, Uningoja kulak selip anglojan. **25** Qong jamaət iqidə manga okulojan mədhiyilər Əzüngindur, Hudadin əyməngüqlərinin alıldı iqtən kəsəmlirimmi ixka axurimən; **26** Ajiz meminlər korsiki toyoluqa tamaklinidü; Pərvərdigarnı idigənlər Uni mədhiyələydu; Silrning kəlbinqərlər məngkü yaxnaydu! **27** Zeminning əng qetidilərmə bu ixni kəlbidə tutup, towa kılıp Pərvərdigarning aldioja kelidü; Əl-millətərning barlıq, jəmətləri alındıda ibadət kılıdu; **28** Qünki padixahı Pərvərdigar ojila təwadur; U əl-millətlər arısında həküm stürgüqidur. **29** Jahandiki baylarımı Uning aliddin yep-iqip, ibadət kılıdu; Tuprakka kirəy dəp kalojanlarımı, hətta əz Jenini sakliyalmayıdıcınlarmu Uningoja sajdə kılıdu; **30** Kəlgüsidi bir əwlad Uning hizmitidə bolidü; Bu əwlad Rəb üçün Əz pərzəntləri hesablinidü. **31** Keyin ular kelip, xu qaçda tuqlulidıqan bir kowmoja Uning həkkənliyikini jakarlap xuni elan kılıduki, «U buni əməlgə axurdı!»

23 Dawut yazojan kuyi: — Pərvərdigar meni bakkıqı Padıqimdur, Mohtaj əməsmən həq nərsiga; **2** U meni yumran qəplərdə yatkuşup dəm aldurur; Ting akidiojan sularını boylitip bakıdu; **3** U wujudumni yengilaydu; U həkkənliyik yolidə Əz nami üçün yetəkləydu; **4** Hətta mən elüm sayısı bolojan jılıqidin ətsəməm, Həq yamanlıktın körkəməyən; Qünki Sən mən bilən billidursən; Sening həsəng həm tayıking manga təsəllidur. **5** Meni har kiloquqlarınlıñ kez alıldı mangə kang dastıhan salısan; Mening beximni may bilən məsih kılısan; Kədəhəm taxidü; **6** Bərlək, barlıq künlirimdə yahxılık wə eżgərməs xəpkət manga əgixip həmrəh bolidü; Mənggüdün-məngkügə Pərvərdigarning dərgahıda yaxaymən!

24 Dawut yazojan kuyi: — Pərvərdigar oja mənsüptür, jahən wə uningoja tolojan həmmə məjudatlar; Uningoja təəllükərt yər yüzü wə uningda turuwartıqlarımı; **2** Qünki jahanning ulini qongkūr dengizlər üstigə orunlaxturup, Yərni sular üstigə ornatıkan Udur. **3** Pərvərdigarning teojoja kim qıkalaydu? Uning mukaddəs jayioja kim kirip turalaydu? **4** — Kolliri gunahıñ pakız, dili sap, Kuruk nərsilərgə talmırtüp karimojan, Yalojan kəsəm kilmiojan kixi kırələydu. **5** Bundak kixi bolsa Pərvərdigardin bəhtni, Əz nijatlıki boloquqi Hudadin həkkənliyikni tapxuruwalıdu wə [uni] ketürtüp yürüdü; **6** Bu dəwr Uni

kötürüngler! [Kəng eqilinglar!] I mənggülük iixiklər, Meni sinap bağkaysən, i Pərvərdigar, meni təkxüriüp kötürülüngər! Xuning bilən xan-xərəp igisi Padixah, bakjin; Wijdanimni, kəlbimni tawlioqaysən; **3** Qünki kiridu! **8** Xan-xərəp igisi Padixah, degən kim? U əzgərməs muhəbbitingni kez aldımda tutkanmən; Pərvərdigardur, u künlük wə kudratlıktır! Pərvərdigar, Mən həkikitingni əzümgə yetəkqi kılıp mangdimmən. jeng maydanında kudratlıktır! **9** I kowuklar, bexinglarnı **4** Mən yaloqanqlar bilən həmdastıhan olтурmidim; kətürüngler! Kəng eqilinglar! I mənggülük iixiklər, Sahtipəzlərə hamrah, boluxka kirmaymən. **5** Yamanlık bexinglarnı kətürüngler! Xuning bilən xan-xərəp igisi kılıquqlar jamaitidin yirginimən; Rəzillər bilənmən olturnaymən. **6** Kollirimmi gunahsızlıktı yuyimən; Padixah kiridu! **10** Xan-xərəp igisi Padixah, degən kim? Samawiy koxunlarning Sərdarı bolovan Pərvərdigar Xunda, kurbangahıngı aylinip yürələymən. **7** Wə bolsa, xan-xərəp igisi Padixahtur! (Selah)

25 Dawut yazojan kūy. Pərvərdigar, jenim Sanga təlmürüp ərəydi; **2** Sanga tayinimən, i Hudayım; Meni yərəq ərətip hijalətta qaldurmioqaysən; **Wə** yaki düxmənlirimi tüstümdin ojalib kılıp xadalandurmioqaysən; **3** Bərəhək, Seni kütüküllərdin heçqəsisi xərməndə bolmas; Bırak heqbir səwabsız hainlik kılıquqlar xərməndə bolidu. **4** Meni Sening izliringni bilidiqan kılıqaysən, i Pərvərdigar; Yolliringni manga egitip koqayşan. **5** Meni həkikitingdə mangdurup, manga egətkəysən; Qünki əzüng mening nijatlıkim bolovan Hudayimdursən; Meni kün boyi Sanga ərəp təlmürimən; **6** Əz rəhimdillilikliringni, əzgərməs mehərlirringni yadingoja kəltürgəysən, i Pərvərdigar! Qünki ular əzəldin tartip bar bolup kəlgəndur; **7** Mening yaxlıkımızki gunahlırimni, Xundakla itaetsizliklirimmi esingga kəltürməgəysən; Əzgərməs muhəbbiting, mehribanlıking bilən, meni esingga kəltürgəysən, i Pərvərdigar; **8** Pərvərdigar mehriban wə durustur; Xunga U gunahkarlarını durus yoloja salidu. **9** Meminlərni yahxi-yamannı pərk etixə U yetəkleydi; Meminlərgə Əz yolini egitidi. **10** Nding ahdisi wa həküm-guwaħħilini tutkənlarining həmmisiga nişbətan, Pərvərdigarning barlık, yolları əzgərməs muhəbbət wə həkikəttür. **11** Əz naming üqün, i Pərvərdigar, Kəbihlikim intayin eojir bolsimu, Sən uni kəqürüwətəkənsən. **12** Kimki Pərvərdigardin əymənsə, Huda Əzi tallıqan yolda uningoja [həkikətni] egitidi; **13** Uning jeni azadə-yahxılıqtə yaxaydu, Uning nəslə yer yüzüga miras bolidu. **14** Pərvərdigar Əzidin əymindioqanlar bilən sirdaxtur; U ularqa Əz əhdisini kərsitit beridu. **15** Mening kezlinim həmixinə Pərvərdigaroja tikilip karaydu; Qünki U putlirimiñi tordin qikiriyetidu. **16** Manga ərəp mehər-xəpkət kərsətkəysən; Qünki mən ojeribana, dərdməndurmən. **17** Kənglümning azarları kepiyip kəti; Meni başkan kışmaklardın qikarоysən. **18** Dərdlirimni, azablırimni nəzirinə alojin, Barlıq gunahlırimni kəqürəgəysən! **19** Mening düxmanlırimni nəzirinə alojin, Qünki ular keptur; Ular manga qongkər əqmənlək bilən nəprətlinidu. **20** Jenimni saklıqəysən, meni kütkəzəqəysən; Meni xərəndlilikta qaldurmioqaysən; Qünki mən Seni baxpanahım kildim. **21** Kəngül saplıki wə durusluq meni koqdiojəy; Qünki mən Sanga ümid baoļap kütüwatimən. **22** I Huda, Israileñi barlık külətliridin kütkəzup hərlükə qikarоysən!

26 Dawut yazojan kūy: — Mən üçün həküm qikarоysən, i Pərvərdigar; Qünki mən əz durusluğumda turup mangdim; Meni Pərvərdigaroja tayinip kəlgənmən; Mən teyili pətməyəmən. **2**

Meni sinap bağkaysən, i Pərvərdigar, meni təkxüriüp kötürülüngər! Xuning bilən xan-xərəp igisi Padixah, bakjin; Wijdanimni, kəlbimni tawlioqaysən; **3** Qünki kiridu! **8** Xan-xərəp igisi Padixah, degən kim? U əzgərməs muhəbbitingni kez aldımda tutkanmən; Pərvərdigardur, u künlük wə kudratlıktır! Pərvərdigar, Mən həkikitingni əzümgə yetəkqi kılıp mangdimmən. jeng maydanında kudratlıktır! **9** I kowuklar, bexinglarnı **4** Mən yaloqanqlar bilən həmdastıhan olтурmidim; kətürüngler! Kəng eqilinglar! I mənggülük iixiklər, Sahtipəzlərə hamrah, boluxka kirmaymən. **5** Yamanlık bexinglarnı kətürüngler! Xuning bilən xan-xərəp igisi kılıquqlar jamaitidin yirginimən; Rəzillər bilənmən olturnaymən. **6** Kollirimmi gunahsızlıktı yuyimən; Xunda, kurbangahıngı aylinip yürələymən. **7** Wə həm təxəkkürlərni anglitimən; Barlık karamətliringni jakarlaymən. **8** I Pərvərdigar, makanıng bolovan eyni, Xan-xəriping turqan jayni seyüp kəldim; **9** Jenimni gunahkarlar bilən, Hayatimni əhanhorlar bilən billə elip kətmigəysən; **10** Ularning kolida suyikəstlər bardur, Ong koli parilaroja toldi. **11** Mən bolsam, duruslukumda mengip yürüwerimən; Meni hərlükke qikirip kütkəzəqəysən, Manga mehər-xəpkət kərsətkəysən. **12** Putum bolsa tüptüz jayda turidu; Jamaətlər arısida turup Pərvərdigaroja təxəkkür-madhiyilər kəyturimən.

27 Dawut yazojan kūy: — Pərvərdigar mening nurum wə nijatlıkımdu; Mən yənə kimdin korkay? Pərvərdigar hayatimning korojiniñidur; Mən kimning alidda titrəy? **2** Yamanlık kılıquqlar «Uning atlırını yəyli» dəp manga hujum kılıqanda, Rəkiblrim, düxmanlırim manga yekin laxkanda, Putlixip, yikildi ular. **3** Zor əxun bargah kürup meni koxawoja alısim, Kəlbimda heq korkunq yoq; Manga urux əzozisim, yənilə hatırjəm turuwerimən. **4** Pərvərdigardıñın birla nərsini tiləp kəldim; Meni xuningə intilimaktimənki: — Əmür boyi Pərvərdigarning eyidə bolsam, Pərvərdigarning güzəllikigə ərəp yürsem, Uning ibadəthanıñida turup, yetəklixigə müvəssər bolsam, dəymən. **5** Beximoja kün qırixkənde, U meni sayiwini astioja alıdu; Meni qedirining iqidə aman saklap yoxuruwalıdu. U meni uyultax üstiga mukim turouzıdu. **6** Xunga hazır ətrapımdıki düxmanlırim alidda bexim yukiri kətürülidü. Uning mukəddəs qədiridə təntənə kılıp kurbanlıklar sunımən; Nahxaküylər eytimən, munajatları eytimən Pərvərdigaroja! **7** Nida kılıqınıñda azawimmi angliqəysən, i Pərvərdigar; Manga mehər-xəpkət kərsitip, ijabət kılıqəysən. **8** Əz kənglüm: «Uning didarını izdənglər!» daydu; Didaringni, i Pərvərdigar, ezüm izdəymən. **9** Məndin əzüngni kəqurmoqəysən! Ożəzpləngəndə külungni nerı koołimioqəysən; Sən meningdin yardımığını ayımay kəlding; Sən məndin ayrılmioqəysən, meni taxliwətməgəysən, i Nijatkarım Huda! **10** Ata-anam meni taxliwətsimü, Pərvərdigar meni kuiqikoja alıdu. **11** Manga Əz yolungni egətkəysən, i Pərvərdigar; Küxəndlilim [paylap yürməktə], Meni tüz yoloja baxlıqəysən. **12** Meni rəkiblirimning məyligə tapxurmioqəysən, Qünki manga kara qaplaçmakçı bolovan yaloqanqlar heli keptur, Ularning nəpaslırimu zorawanlıktır. **13** Ah, Pərvərdigarning mehribanlığını tiriklərinə kərtüxə kezüm yatmənən bolsa...! **14** Pərvərdigarnı təlmürüp kütkin! Jigərlək bol, kəlbing mərdanə bolsun! Xundak kıl, Pərvərdigarnı təlmürüp kütkin!

28 Dawut yazojan kuy: — I Pərwərdigar, Sanga nida kılımın; I meninj Koram Texim, manga sükit kilmiojasıñ; Qünki Sən jimjit turuwalısan, Mən qongkır hangoja qüxicidiojanlaroja oxhaxla boliman. **2** Sanga pəryad ketürginimda, Sening mukaddəs kalamhanangoja kolumni ketürginimda, Mening iltjalırımnıng sadasını anglojasıñ! **3** Meni razıllar wa kəbihlik kılıqıqlar bilən billə taxlıwətmigəsən; Ular aozıda yeğinkili bilən dostanə səzlxəsim, Kenglidə eqmənilik bardur. **4** Uların qilmixlirioja қarap, Ixliniring yamanlıqioja қarap ix tutkaysən; Kolining kılıqanlıri boyıqə ezlirige yanduroqaysən; Tegixlik jazanı ezlirige kayturoqaysən. **5** Qünki ular nə Pərwərdigarning kılıqanlırını, Nə kollırining ixlığonlarını həq nəzirige almaydu, [Pərwərdigar] ularını oqulitip, kaytidin bax ketürgüməydu. **6** Pərwərdigaroja təxəkkür-mədhiyə käyturulsun; Qünki U meninj iltjalırımnıng sadasını anglojasan. **7** Pərwərdigar meninj küküm, meninj kalkınındur; Mening kenglüm uningqə ixəndi, Xuning bilən yardımaptım; Xunga kenglüm zor xadlinidü, Əz küküm bilən mən Uni mədhiyiləymən. **8** Pərwərdigar Əz [həlkining] kükidur, Xundakla məsih, kılıqinioja kütküzəquqi korojandur. **9** Əz həlkinqni kütküzəqaysən, Mirasingni bərikatlık kılıqaysən; Əlarnı padiqidək bekip ozuklandıroqaysən, Mənggüğə ularını ketürüp yürgəysən.

29 Dawut yazojan kuy: — Pərwərdigaroja bərgəysilər, i Kudrətlik Boluçqining parzəntliyi, Pərwərdigaroja xanu-xəwkət, kiçiq bərgəysilər! **2** Pərwərdigaroja Əz namıqə layık xanu-xəwkət bərgəysilər; Pərwərdigaroja pak-mukaddəslikning güzəllikkidə sejdə kilinglar! **3** Pərwərdigarning sadasi qongkır sular üstigə həküm süridü; Xan-xərəp işisi bolovan Təngri güldürməmələrini yangritidü; Pərwərdigar böyük dengizlər üstigə həküm süridü. **4** Pərwərdigarning sadasi küqlüktr; Pərwərdigarning sadasi həywətkə toloqandur; **5** Pərwərdigarning sadasi kədir dərəhlərinini sunduruwetidü; Bərhək, Pərwərdigar Liwandiki kədirlərini sunduruwetidü. **6** U ularını mozay oynakławatkandək oynaklıtidü; Yawa kalining balisi oynakławatkandək, U Liwan wə Sirion teojini oynaklıtidü. **7** Pərwərdigarning sadasi qakmakklärning yalkunlarını xahlitiwetidü; **8** Pərwərdigarning sadasi qel-jəzirini zilziliga salidü; Pərwərdigar Kədaxtiki qel-jəzirini zilziliga salidü; **9** Pərwərdigarning sadasi dub dərəhlərinini həryan tolojitudü, Ormanlıkları yalingaqlaydu; Uning ibadəthanısında bolovan həmmisi «xanu-xəwkət!» dəp təntənə kıldı. **10** Pərwərdigar topan üstigə həkümənlilik kılıp olturnidü; Bərhək, Pərwərdigar mənggüğə padixah bolup həküm sırtıp olturnidü. **11** Pərwərdigar Əz həlkigə kudrətni bəhx etidü; Əz həlkinqi aman-hatırjəmlik bilən bərikatlıydu.

30 Mukaddəs ibadəthanini Hudaşa ataxni təbriklep, Dawut yazojan kuy: — Mən Seni aliy dəp uluqlaymən, i Pərwərdigar, Qünki Sən meni pəstin yukiri ketürdüng, Düxmənlirimni üstümdin huxallandurmıding. **2** I Pərwərdigar Hudayim, mən Sanga naş ketürdüm, Sən meni sakayıttıng. **3** I Pərwərdigar, Sən tahtisaradin jenimni elip qikting,

hangəja qüxicidiojanlar arisidin manga hayat berip saklıding. (**Sheol h7585**) **4** Pərwərdigaroja kuy eytinglar, i Uning ihlasmən bəndilir, Uning pak-mukaddəslikini yad etip təxəkkür eytinglar. **5** Qünki Uning oqəzipi dəkikidə etüp ketidü, Xapaiti bolsa emürwayət bolidü; Yioqa-zar keqiqə konup kalsimu, Huxallık tang səhər bilən təng kəlidü. **6** Mən bolsam ez rəhət-paraojitimda: «Mənggüğə təwrənməy mukim turimən» — dedim. **7** Pərwərdigar, xapaiting bilən, meninj teojimni mustəhkəm turoquzoqaniding; Əmma Sən didaringni kaqurup yoxurdung; Mən alazkəda bolup kattim; **8** Mən Sanga naş-pəryad ketürdüm, i Pərwərdigar; Mən [Sən] Rəbga iltija kıldı: — **9** — Mening kenim tekülüp, hangoja kirsəm nemə paydisi bardur? Topa-qang Seni mədhiyiləmdü? U həkikitingni jakarliyalamdu? **10** Anglojasan, i Pərwərdigar, manga xəpkət kərsətkəysən; I Pərwərdigar, manga yardımında bolqaysən! **11** Sən matəm kəyoqusunu ussul oynaxlaroja aylandurdung; [Həzilik] bez kiyimimni salduruwetip, Manga huxallıknı bəlwaq kılıp bacoliding; **12** Xunga meninj rohım sükit kilmay, Sanga küçülər okusun! I Pərwərdigar, meninj Hudayim, Sanga əbədil-əbədgıqə təxəkkürərnı eytimən!

31 Nəoymiqilərning bexioja tapxurulup okulsun dap, Dawut yazojan kuy: — Sən Pərwərdigarnı, mən baxpanah kıldı; Meni həqeqəqan yərgə karitip koymöjəysən; **2** Həkkənaliylik bilən meni azad kılıp kütküzəqaysən; **2** Manga kulak saloqaysən, meni təzrik kütkuzuwaloqaysən; Manga koram tax, Əzünni koojadıqıon korojanlık kələbə bolqaysən. **3** Qünki Sən meninj uyultexim, meninj korojinimdursən; Xunga Əz naming üçün meni yetəkligəysən, meni baxlıqaysən. **4** Manga yoxurun selinojan tuzakṭın kədəmlirimni tərkəysən; Qünki Sən meninj baxpanahimdursən. **5** Mən rohimi kolumqə tapxurdum; Sən manga nijatlık kılıp hərlükə qıkarqənsən, i Pərwərdigar, əhək Təngri. **6** Yalqanı lahlarə qokunidioqanlardın yirginip kəldim; Mən bolsam Pərwərdigaroja etiğə kılımam. **7** Əzgərməs muhəbbiting bilən huxal bolup xadlinimən; Qünki meninj harlikimni kərdüngən; Jenimming azap-ökubətliridin həvaraptıng. **8** Meni düxmənlirimning koliqə qıxırmıding, Bəlkı putlirimmi kəngri jayqa turoquzdung. **9** I Pərwərdigar, manga rohım-xəpkət kərsətkəysən, Qünki beximoja küləp qüxti; Dərdələmdin kəzüm tütügxəy dəp kaldi, Jenim, wujudummu xundak. **10** Hayatim կəyoju-həsrət bilən, Yillirim qəmə-qoşusə bilən uprawatidü. Gunahım tüpəylidin maqdurdur ketəy dəp kaldi, Ustıhanırim sizip kətti. **11** Mən rəkiblirimnin iza-ahənitigə kəldim, Yekinlirim alidda tehimu xundak; Tonuxlimojumu bir wəhimbə boldum; Koçida meni kərgənlermü məndin dajip kəqidü. **12** Həmməylən meni elgən adəmdək, kenglidin qikirip taxlaxti; Puquq qinidək bolup kəldim. **13** Qünki nuroqunlarning təhmətlərini anglidim, Wəhimbə tərəp-tərəplərdə turidü; Ular manga hujum kılıxka məsihətlixiyatidü, Jenimni elixkə kəst kılıxiyatidü. **14** Birək mən Sanga tayinimən, i Pərwərdigar; «Sən meninj Hudayim!» — dedim. **15** Mening künlirim Sening kolungdidur; Meni düxmənlirimning kolidin həm manga ziyanxəlik kılıqıqlardın kütküzəqaysən. **16** Kulungqə didaringning jilwisini qıxırgəysən; Əzgərməs

muhəbbiting bilən manga nijatlıq ata қilojaysən. **17** I Pərvərdigar, meni yərgə karitip köymiojaysən; Qünki mən Sanga iltija kıldı; Rəzzillər yərgə karap kalsun; Ularning tahtisarada zuwani tutulsun; (**Sheol h7585**) **18** Yalojan ləwlər zuwandin kalsun! Ular həkkaniylarnı haliqanqə mazak kılıp təkəbburluk bilən sezliməktə! **19** Əzüngi baxpanah kilojanın üçün insan balırılının kez aldida kərsətkən iłtipatliring, Yəni Əzüngdin korkidiojanlar üçün, saklıqan iłtipat-nemətliring nəkədər məldur! **20** Sən ularnı ınsanlarning suyikəstliridin Əz huzurundıki yoxurun daldı jayqa alısan; Sən ularnı til-aħanatlerdin sayiwiningde yoxurup koyısan. **21** Pərvərdigaroja təxəkkür-madhiyilər yollansun! Qünki U eżgərməs muhəbbitini zulmətlək bir xəhərdə ajayıb nimayən kıldı! **22** Qünki mən dəkkə-dükükədə hədüküp: — Seni, meni kəzidin qıkırıp koydimikin, dəp körkəkanıdım; Həlbuki, mən naşə kətürüp yeleninqinimda, pəryadimoja կulək salding. **23** Pərvərdigarnı səy়inglər, i Uning barlıq məmin bəndililri! Parwärdigar Əziga sadıklarını koçdaydu, Həm təkəbburluk bilən ix kilojuqların kilmixlirini əz bexişa həssilər kayturidu! **24** I Pərvərdigarnı təlmürüp kütkənlər, Jigərlik bol, kəlbinq mərdənə kılınsun!

32 Dawut yazojan «Maskil»: — Itaetsizlikliri kəqürüm kiliqojan, Gunahlıri yepilojan kixi bəhtliktur! **2** Pərvərdigar rəzillikliri bilən həsablaxmaydojan, Rohıda həqkəndək hıylilik yok kixi bəhtliktur! **3** Mən [gunahımni ikrar kilmayı], sükküttə turuwalojanıdım, Kün boyi aħu-piojan işjida, Sengəklirim qırıp kətti; **4** Qünki meni başkan kolung manga keqə-kündüz eojir boldi; Yazdiki kuroqaqlılıqtək yilikim қaojjirap kətti. (Selah) **5** Əmdı gunahımni Sening alındıda etirap kıldı, Kəbhlikimni Səndin yoxuruwərməydijan boldum; Mən: «Pərvərdigaroqa asılıklırimni etirap kılımən» — dedim, Xuning bilən San mening rəzil gunahımni kəqürüm kıldıng. (Selah) **6** Xunga Seni tapalaydijan pəyyət, Hərbir iħlaṣmən Sanga dua bilən iltija kilsun! Qong topanlar oħrəl, texip kətkəndə, [Sular] xu kixixa hərgiz yekinləydiyan. **7** Sən mening daldı jayimdursun; Sən meni zulumdin saklaysən; Ətrapimni nijatlık nahxılıri bilən kaplaysən! (Selah) **8** — «Man san mengixka tegixlik yolda seni yetəkləymən həm tərbiyəymən; Menin kezümüz tüstündə boluxi bilən sanga nəsihat kılımən. **9** Əkli yok boajan at yaki exəktək bolma; Ularnı qəkləxka tizginləydijan yüğən bolmisa, Ular hərgiz sanga yekin kəlməydu». **10** Rəzillərgə qüxtüdiojan kayoju-həsrətlər keptur, Birak mehri-xapketlər Parwärdigaroja tayanojan kixinı qəridiydu; **11** I həkkaniylar, Pərvərdigar bilən xadlinip hursən bolunglar; Kəngli duruslar, huxalliktin tantənə kilinglar!

33 Əy həkkaniylar, Pərvərdigar üçün təntənə kilinglar! Mədhiyiləx duruslar üçün güzel ixtur. **2** Rawab bilən Pərvərdigarnı mədhiyilənglər; Ontarioja təngkax bolup, Uningqoja küylərni eytinglar. **3** Uningqoja atap yengi bir munajat-nahxını eytinglar; Mahirlik bilən qelip, awazinglarnı yukarı yangrittinglar. **4** Qünki Pərvərdigarnıñ sezi bərhəktur; Uning barlık ixliyi wədilirigə sadəkətlilik. **5** U həkkaniyət həm adalətni yahxi kərgüqidur; Yər-zemin Pərvərdigarning

mehribanlıkı bilən toloqandur. **6** Pərvərdigarning sezi bilən asmanlar yaritilojan, Uning aqzidiki nəpəs bilən ularning barlık qoxunlirimu yaritiloqandur; **7** U Dengizdiki sularını bir yərgə yiojip dəwileydu; U okyanınları ambarlar iqidə saklap turidu; **8** Pütkül yər yəzidikilər Pərvərdigardin əymənsun; Dunyadiki pütün jan ilgilri Uningdin korkup, hərmətlisun; **9** Qünki Uning bir səzi bilənlə ix püttürüləngəndi; Uning bir əmri bilənlə degenləri bərpa kiliqojanıdı. **10** Pərvərdigar əllərning pilanları tosuwtidu; **11** Pərvərdigarning nasihatı mənggüga kiliwetidu. **12** «Pərvərdigar bizning Hudayimizdur» dəydiqan əkmən bəhtliktur! Yəni Əz mirası boluxka tallıqan həlk bəhtliktur! **13** Pərvərdigar ərxtin yərgə nəzər salıdu, U pütkül ınsanları kərüp turidu. **14** Turaloqusidin yər yižidikilərinə həmmisə qaraydu; **15** U ularning hərbirinin kəlbilərini Yasiqoquqidur; U ularning barlık ixlirini dəngəsp qikkəqidur. **16** Padıxah bolsa koxunlirinən keplüki bilən ojalı bolalmayıdu; Palwan əzinin zor kücki bilən özini kutkuzałmaydu; **17** Tulparoja tayinip həwp-hətərdin kutkuzulux bihudilik, U zor kücki bilən həqkimli kutkuzałmaydu; **18** Mana, ularning jenini ələmdin kutkuzux üçün, Kəhətqılıkta ularnı hayat saklax üçün, Pərvərdigarning kezi Əzidin əymənidiojanlarning üstidə turidu, Əzinin eżgərməs muhəbbitigə ümid baoļiojanlarning üstidə turidu. **20** Bizning jenimiz Pərvərdigaroja təlmüridu; Bizning yardımqımız, Bizning qalkınımız U bolidu. **21** Xunga Uning bilən kəlbimiz xadlinip ketidu; Qünki Uning mukəddas namioja tayinip ixəndük, **22** I Pərvərdigar, biz Sangila ümid baoļiojinimizdək, Sening eżgərməs muhəbbitingmu üstimizdə bolójay!

34 Dawut yazojan kuyi: — (Dawut Abimələk [padixahning] aldida yürüx-turuxini baxkıqə kiliwalojanda, [Abimələk] uni həydiwətən wakitta yazojan) Mən hərkəndək wakitlarda Pərvərdigaroja təxəkkür-madhiya kayturiman; Uni mədhiyiləx aqzimindən qüxməydi. **2** Kəlbim Pərvərdigarnı iptiharlinip madhiyələydi, Meminlər bunu anglap xadlinip bolidu. **3** Mən bilən billə Pərvərdigarnı uluqlanglar, Birləktə Uning namioja mədhiyilər yangritaydı. **4** Pərvərdigarnı izdidim, U menin duayimni ijabət kıldı, Meni başkan barlıq wəhimə-korkunqlırimdin kutkuzdı. **5** [Meminlər] Uningoja təlmürüp nurlandi; Yüzləri yərgə karıtilmədi. **6** [Mən] pekİR-biqarə [Uningoja] nida kıldı, Pərvərdigar anglap, meni həmmə awariqılıklərdin kutkuzdı. **7** Pərvərdigarning Pərixtisi Uningdin əymənidiojanlarıñ koçdap ətrapıja qedirinə tikiđu, Ularnı kutkuzidu. **8** Pərvərdigarning mehribanlığını tetip, bilgın, Uningoja ixinip tayanojan adəm nemideğən bəhtliktur! **9** I Uning mukəddas bəndilir, Pərvərdigardin əyməninglər! Qünki Uningdin əymənidiojanlarning heq nərsisi kəm bolmas. **10** Küqlük arslanları ozuksız kelip aq qəlşim, Əmma Pərvərdigarnı izdigüçiləرنin heqbir yahxi nərsisi kəm bolmas. **11** Kelinglər balılırim, manga կulək selinglər; Mən silərgə Pərvərdigardin əyməninxi əgitip koyay. **12** Hayatni ətiwarlaydijan kixi kim? Kimning uzun wə yahxi künlərni kərgüsü bar? **13**

Undakta tilingni yamanlıktın tartip yür, Ləwliring bolup, güzəl əməllərni kılıp yür; Aman-hatırjəmləknı izdəp, uni կօջլաپ yür. **15** Pərvərdigarning kezi həkkaniylarning üstüda turidu, Uning կուլիկ ularning iltijalirıqə oquk turidu; **16** Pərvərdigarning qırayı raziliklə kılıqlarıqə karxi qıkar, Ularning hərkəndə nam-hatırilırını yər yüzidin elip taxlar; **17** Həkkaniylar iltija kılıdu, Pərvərdigar anglaydu, ularni barlıq azab-muxəkkətləridin kütküzüdü; **18** Pərvərdigar kengli sunuklaraqə yekindur, Rohi eziqlanınları kütküzüdü. **19** Həkkaniylar duq kalgon awariqliliklər keptür; Birak Pərvərdigar ularni bularning həmmisidin kütküzüdü.

20 [U həkkaniyining] səngəklərini sak կալդրիdu, Ulardın birsimi sunup kətməydi. **21** Yamanlıknıñ ezi rəzillərni eltileridu; Həkkaniylarlaqə nəprətlənidiqənlar gunahla կաlidu. **22** Parvardigar Өz küllirininq janlırını bədal tələp һərlükə qıkırdı; Uningqə tayanoğanlardın heçkimə gunah bekitilməydi.

35 Dawut yazojan kuyi: — I Pərvərdigar, mən bilən elixkarlar bilən elixkəysən; Manga jəng kılıqlarıqə jəng kılıqəysən! **2** Kolungoja sıpar wə կալկան alojin; Manga yardımə ornungdin turoğaysən; **3** Nəyzini suçurup, meni կօղլատղանlarning yolini toskəysən; Mening jenimqə: «Mən sening nijatlıkingdurmən!» — deyəysən! **4** Mening həyatimqə qang salmakçı bołoqanları yərgə karitilip xərmənda bołoqay; Manga կəst əyligənlər kəyniqə yandurulup rəswa bołoqay. **5** Ular goya xamalda uqşan samandək tozup kətkəy; Pərvərdigarning Pərixtisi ularni tarkitiwətkay! **6** Ularning yoli karangoço wa teyiloqak bołoqay, Pərvərdigarning Pərixtisi ularni կօղլιwətkay! **7** Qünki ular manga orunsız ora-tuzak təyyarlıdı; Jenimni səwəbsiz elixka ular uni kolidi. **8** Halakət tuydurmastın ularning bexioqa qüixkəy, Өzi yoxurun kuroğan toroja ezi qüixkəy, Halakətə yikiloqay. **9** U qaçda jenim Pərvərdigardin seyüni, Uning nijatlık-kütkuzuxidin xadlinidül. **10** Mening həmmə ustihənlərim: — «I Pərvərdigar, kimmi Sanga təngdax keləlisün?» — dəydi, — «Sən eziqən meminlərni küqlüklerning qanggilidin, Ezilgənlər həm yokşullarını ularni buliqlarıldıñ tariwielp kütkuzisən! **11** Yawuz, yaloqan guwahqıllar kopup, Həwirim bolmioqan gunahlar bilən üstümdin xikayət kilmakta. **12** Ular menin yahxilikməqə yamanlık kılıp, Meni panahsız yetim kılıp koyqanıdi! **13** Lekin mən bolsam, ular kesal bołoqanda, Bezni yəgəp kiyiwaldım; Ularnı dəp roza tutup, eżümni təwən kıldım; Əmdi duayım bolsa hazır baqrimoja yenip kəldi! **14** Mən bu ixlardın dəst yaki kərindiximning bexioqa qüixkən ixka ohxax məyüslinip yurdum, Mən eż anisoja həza tutkandak, beximni selip yurdum. **15** Birak mən putlixip kətkinimdə, Ular huxal boluxup kətkənidi, Bir yərgə jəm boldi; Dərwəkə jəm boluxup muxu zorawınlar manga karxi qıkixti, Birak həwirim yok idi. Ular meni para-para klix tıqın tohtimay zərbə berixti. **16** Huddi bir qıxlam poxkal üstüda qakqak wa talax kılıqan hudasılardak, Ular manga qıxlınıri oququrlitip hiris kılıxtı. **17** I Rəb, կազանոqə pərwa kilməysən? Jenimni ularning հալաkitidin kütkuzojaysən, Mening birdinbir həyatimni [muxu] yirtküq xirlarning aqzidin tariwaloqaysən!

18 Zor jamaət arısida mən Sanga təxəkkür eytimən; Nuroğunliojan həlk arısida Seni mədhiyiləymən. **19** Yaloqan səwəb bilən manga rəkib bołoqanları üstümdin xadlandurmioqaysən; Məndin səwəbsiz nəprətləngənlərni əzara kez kisixturmioqaysən! **20** Ular dostana sez kilməydi, Zemindiki tinqlıkpərvərlərgə pitna-iqwa tokünməktə. **21** Ular manga karap eqizini yoqan eqip: «Way-way! Kütktünimizni əz kezimiz bilən kərūwalduk!» — deyixidu. **22** I Pərvərdigar, Sən bularni kerüp qıkting, sükit kilmioqaysən; I Rəb, məndin Өzüngni yiraklıxturmioqaysən; **23** Կօջոլաqoysən, Men üçün həküm qıkırıxka oyqanqoysən, I menin Hudayim — Rəbbim! **24** Mening ixim üstüda əz həkkaniylığın boyiqə həküm qıkarəqoysən, i Pərvərdigar Hudayim; ULARNI menin [onguxsizlikimdin] xadlandurmioqaysən! **25** Ular kənglidə: «Wah! Wah! Əjbəb obdan boldi!» — deyixmisun; Yaki: «Uni yutuwattuk!» — deyixmisun. **26** Mening ziyanımdın huxal bołoqanları yərgə karitilip xərməndə bołoqay; Meningdin eziłırını üstün tutkuqınlarning kiyimkeqiqi hijalət wə nomusuzluk bolsun! **27** Mening həkkaniylığimdin seyüngənlər təntənə kılıp xadlansun! Ular həmoxa: «Öz kulininq aman-esənlilikə seyüngən Pərvərdigar uluqlansun!» — deyəy. **28** Xu qaçda menin tilim kün boyi həkkaniylığınq toqıruluk, sezləydi, mədhiyilərni yangritidu.

36 Nəqmiqiqlərin bexioqa tapxurulup okulsun dəp, Pərvərdigarning kuli Dawut yazojan kuyi: — Razil adamning asılılık menin kəlbündə bir bexarətni pəyda kılıdu: — «Uning nəziridə Hudadin korkidiojan ix yoktur!». **2** Qünki u əz-ezini mahtaydu, U əz-eziqə: — «Məndə gunah teplimas, kılıqının yirginqlik ix emastur!» — daydu. **3** Aqzidiki sezler kabılık wə hıyligerliklər; Pazılıtlik ix klix parasitidin u alliburun məhərumdur. **4** U ornida yatkandımu gunahını kezlaydı; U durus bolmioqan yoloja menginxin iradə kılıdu; Yamanlıktın həq nəprətlənməydi. **5** I Pərvərdigar, eżgərməs muhəbbiting ərxlərgə takixid; Həkikət-sadiqlikinq bulutlarqa yetidü! **6** Həkkaniylığınq büyük taçılardak, Həkümürliring tilsimatlıq qongkūr dengizlərdəktur. I Pərvərdigar, Sən adamlar wə həyvanları saklıqıqdursən; **7** Sening eżgərməs muhəbbiting nəkədər kimmətləktir, i Hudə Xunga insan balılıri kanatlıring sayısında panaħlinidu. **8** Ular eyüngdiki mol dastihəndin toyonqə bəhrimən bolidü; Sən ularqa huzur-həlawatlıringning dəryasidin iqtüzisən. **9** Qünki Səndila bardur həyatlık bulılı; Nurungda bolup nurni kərimiz. **10** Ah, Өzüngni tonup, bilgənlərgə muhəbbitingini, Kəngli duruslarojumu həkkaniylığını kərsitixni dawamlaxturoğaysən. **11** Təkəbburlarning putining manga hujum kılıxioqa yol koymioqaysən; Rəzillərning koli meni ornumdın կօղլiwtəmisun; **12** Mana, yamanlık kılıqlarıqalar yıkıldı! Ojulitiwtəildi, ornidin kayta turalmaydu!

37 Dawut yazojan kuyi: — Yamanlık kılıqlarıqalar tüpəylidin əzungni kəydürmə, Nakəslərgə həsət kılma. **2** Qünki ular ot-qəplərdək tezla üzüp taxlinidü, Yumran esümlüklərgə ohxax tozup ketidü. **3** Pərvərdigaroja tayan, tirixip yahxilik kıl, Zemində makanlıxip yaxap, Uning wapa-həkikítini ozuk bilip

huzurları. **4** «Pərvərdigarnı hursənlilikim» dəp bilgin, U arzu-tılaklırlıngə yətküzidü. **5** Yolungni Pərvərdigar oja amanət kıl; Uningoja tayan, U qokum [tilikingni] ijabət kılıdu. **6** U həkkəniliyin nurdak, Adalitingni qüxtiki kuyaxtək qəknitidü. **7** Pərvərdigarning aldida tinq bolup, Uni səwrqanlıq bilən küt; Hərəmdin ronak tapkan adəm tüpəylidin, Yaman niyətliri ixçə axidiqan kixi tüpəylidin eözüngi kəydürmə. **8** Aqqığindı yan, oqəzəptin kəyt, Təzüngi kəydürmə; U poğat seni yamanlıqka elip baridu. **9** Qünki yamanlık kılənşular zemindin üzüp taxlinidü; Pərvərdigar oja təlmürüp kütükənlər bolsa, Zeminoja igidarçılıq kılıdu. **10**: Kəzni yumup aqkuqila, rəzil adəm əhalək bolidu; Uning makanoja səpselip karisang, u yok bolidu. **11** Bırak yawax-meminlər zeminoja miraslık kılıdu, Wa qəksiz arambəhxlıktın huzurlarlındu. **12** Rəzil adəm həkkəniliyən kəst kılıdu; Uningoja qıxlirini oqurqlıltı hiris kılıdu; **13** Lekin Rəb uningoja қarap kılıdu; Qünki [Rəb] uning bəxioja kelidiqan künni kəridü. **14** Yawaxlar wə yokşullarını yıkitix üçün, Yoli duruslarıń kırıp taxlax üçün, Rəzillər kılıqını qılıplidin suqurup elip, Okyasining kırıqını tartıp təyyarlıdı. **15** Lekin kılıqı bolsa ez yürükiga sanjılıdu, Okyalıri sunduruwetiliđü. **16** Həkkənayıldarlığı «az», Kəpligən yamanlarning bayılıklıridin əwzəldür. **17** Qünki rəzillərning biləkləri sundurulidü; Lekin Pərvərdigar həkkənayılnarı yeləydi; **18** Pərvərdigar kengli duruslarning künlini bilidü; Ularning mirası mənggүə bolidu. **19** Ular eojir kürnlərdə yergə қarap kalmaydu; Kəhətqılıktımu ular tok yürüdü. **20** Bırak rəzillər əhalək bolidu; Pərvərdigar bilən qarxılaxlıqşular qızıñzardıki gül-giyahdak tozup ketidü; Ular tügəydi; Is-tütündək tarkılıp tügəydi. **21** Rəzil adəm etna elip kayturnaydu; Əmma həkkəniliy adəm mehribanlıq bilən etna beridü; **22** Qünki [Pərvərdigar] rəhmət kilojanlar zeminoja iğə bolidu, Bırak uning lənitigə uqrıqanlar üzüp taxlinidü; **23** Mərdənən adəmning kədəmləri Parvərdigar təripidindur; [Rəb] uning yolidin hursən bolidu. **24** U teyilip kətsim, yikılıp qıxmayıd; Qünki Pərvərdigar uning kolını tutup yelap turidu. **25** Man yax idim, hazır kerip kaldım; Lekin həkkənayılnarın taxliwetilgənlilikini, Yaki pərzəntlirininen na tiligənlilikini asla kərgən əməsmən; **26** Uñin boyi mərd-mehriban bolup etna beridü; Uning awladlırimu həlkə barıkət yətküzidü. **27** Yamanlıknı taxlangalar, yahxılık kılıngalar, Mənggү yaxaysıllər! **28** Qünki Pərvərdigar adalətni seyidü, U Əz məmin bəndilirini taxlimaydu; Ular mənggүə saklinidü; Lekin rəzillərning əwladlırları üzüp taxlinidü. **29** Həkkənayılar yər-jahanoja iğə bolidu, Əbədił-əbədgiqə uningda makan tutup yaxaydu. **30** Həkkənili adəmning aqzı danalıq jakarlaydu; Uning tili adıl həkümənləri səzleydü; **31** Қalbida Hudanıng [mukəddəs] əkanı turidu; Uning kədəmləri teyilip kətməs. **32** Rəzillər həkkəniliy adəmni paylap yürüdü; Ular uni eltürgüdək pəynti izdəp yürüdü. **33** Lekin Pərvərdigar uni düixmənning qanggiləq qüxiürmüydu; Yaki həkümədə uni gunahqa pütmeydu. **34** Pərvərdigarnı təlmürüp küt, Uning yolini qing tutkın; U sening mərtiワngni kətürüp, zeminoja iğə kılıdu, Rəzillər əhalək kılınoqanda, Sən buni kərisən. **35** Mən rəzil adəmning zomigərlik kılıwatıñinini kərdüm, U huddi ayniojan

baraşsan yappyexil dərəhtək ronaq tapşan. **36** Birak u
etüp kətti, Mana, u yok boldi; Mən uni izdisəmmu, u
tepileməydu. **37** Mukəmmal adamgə nazar sal, Durus
insanoq qara! Qünki bundak adəmning ahiр kəridiojini
arambəhix hətişyəmlik bolidu. **38** İtaatsizlər bolsa birlikdə
halak bolixidu; Ularning keləqiqi üzüldü; **39** Birak
həkkənlərinning nijatlıki Pərvərdigardindur; U eçir
künlərdə ularning küçüklük panahäidur. **40** Pərvərdigar
yardım kılıp ularni saklaydu; U ularni rəzillərdin saklap
kutkuzidu; Qünki ular Uni baxpanağı kılıdu.

38 Dawut yazoqan kiyi: — (Əslima üçün) I Pərvərdigar, oqəzipində tənbil hərmigəysən, Kəhringdə meni jazalimiqəysən! **2** Qünki okliring meni zəhimləndirüp sanjidi, Kolumg üstümdin qattik bastı. **3** Kattik oqəzipin tüpəylidin atlırimdə həq saklik yok, Gunahım tüpəylidin ustıhanlırında aramı yoktur. **4** Qünki gunahlırim boyundan taxtı; Ular ketürləməgisiz eojir yüksək meni besiwalı. **5** Əhməmkılıjimdın jarahətlərim sesip, xəlvərap kətti. **6** Azabtin bəllirim tolimu pükülpük kətti, Küñ boyı oğamga petip yırıman! **7** Qatıraklırim otka toldı, Ətlirimning sak yeri yoktur. **8** Mən tolimu halsirap, ezilip kəttim; Kəlbimdiki azab-kayoq tüpəylidin hərkirəymən. **9** Rəb, barlıq arzuyun kez aldingididur; Uh tartixlirim Səndin yoxurun əməs; **10** Yürükim qıjıldıq, halimdin kəttim; Kezlimning nuri eqti. **11** Yar-buradərlirimmu meni uroqan waba tüpəylidin, ezlirini məndin tartı; Yekinlirimmu məndin yırak qaqdı. **12** Jenimiş almakqı boləjanlar tuzak kuruđu; Manga ziyanı kəstləgənlər zəhərinə qaqqımkət; Ular küñ boyı hıylə-mikirlərni oyılımaka. **13** Lekin mən gas adəmdək anglimaymən, Gaqa adəmdək aqçizmni aqmaymən; **14** Bərhək, mən angliyalmayıdışın gaslardək bolup kəldim; Aqzımda kılıdiqan rəddiyo-tənbil yok. **15** Qünki ümidiimni Sən Pərvərdigar oja baqlıdim; Rəb Hudayim, Sən iltijayımoq ijabət kılısən. **16** Qünki mən: — «Ular meninq üstümgə qıkıp mahtamıqəy; Bolmisa, putlirim teyilip kətkəndə, ular xadlinidu» — dedim mən. **17** Qünki mən daldəngxip, tütigəy dəp kəldim, Azabim kez aldimdən kətməydü. **18** Qünki mən ez yamanlıkımni ikrar kılımən; Gunahım üstidə käyoqırim. **19** Lekin düxmənlərin juxküñ həm küqlükтур; Kara qaplaq, manga nəprətləngənlərinən səni nuroqundur. **20** Wapaşa jaşa kılıdiqanlar bolsa, mən bilən kərxilişidu; Qünki mən yahxiliqni kezləp, intilimən. **21** I Pərvərdigar, məndin waz kəqmigəysən! I Hudayim, məndin yırak laxmiqəysən! **22** I Rəb, menin nijatlıkim, Manga qapsan yardəm kılɔjaysən!

39 Нә оңмайыларнан бекітілгенде тапхурулоја, Dawut yazojan күй: — «Тілім gunah kilmisun дәп, Yollirimoja dikкәt kiliмan; Rəzillər kez aldimda bolsa, man aqzimоja bir kexək saliman» — degənidim.
2 Man süküt kılıp, zuwan sürmidiim, Hətta yahxilik toqrisidiki sezlərinim aqzimdin qıkarmidim; Birak dil azabim tehimü kozojaldı. **3** Kənglümüda zərdəm kaynidi, Oylanojanseri ot bolup yandı; Andin tilim ihiyarsız sezeləp kətti. **4** I Pərvərdigar, oz ejilimini, Künlirimming kənqilik ikənlilikini manga ayan kılօjin; Ajiz insan balisi ikənlilikimi manga bildürjin. **5** Mana, Sən künlirimni pəkət nəqqə qəriqla kıldıng, Sening aldingda əmrüm yok hesabididur. Bərhək, barlik

insanlar tik tursimu, pəkət bir tinikla, halas. (Selah) **6** ziyinimdin hursən bołożanlar kəynigə yandurulup Bərəkək, hərbir insanning hayatı huddi bir kələnggidur, xərməndə bołożay. **15** Meni: — «Wah! Wah!» dəp Ularning aldirap-saldırıxları bılıqdə awarıqlıktır; Ular bayılıklarnı toplaydu, lekin keyin bu bayılıklarnı kimming kolioqa juqlınidiojanlıknı bilməydü. **7** I Rab, əmdi mən nemini kütitəm? Mening ümidiñ Sangila baçlıktur. **8** Meni barlıq asiyliklirimdən kütküzəysən, Meni hamakätzərləring mashirisigə qaldurmiojasən. **9** Süküt kılıp zuwan sürmidim; Qünki mana, muxu [jazanı] Özungə yürgüzgənsən. **10** Manga saloşan wabayingni məndin neri kılıqaysən; Qünki kolungning zərbisi bilən tütixay dəp qaldım. **11** Sən tanbihliring bilən kixini ez yamanlıki üçün təriyiliginində, Sən huddi nərsilərgə kuya kurti qüxkəndək, uning izzət-ojururunu yok kiliwetisən; Bərəkək, hərbir adəm bir tinikla, halas. (Selah) **12** I Pərwərdigar, duayimni angliojasən, Pəryadimoja կուլակ saloşaysən! Kez yaxlırimoja süküt kılımiojasən! Qünki mən pütküllət ata-bowlurimdək, Sening aldingda yaka yurtluq, musapirmən, halas! **13** Manga tikkən kezüngni məndin neri kılıqaysənki, Mən barsa kəlməs jayoja kətküçəq, Meni bir'az bolsimu rəhəttin bəhrimən kılıqaysən.

40 Dawut yazojan kuy: — Pərwərdigar oja təlmürüp, küttüm, küttüm; U manga egilip pəryadimni anglıdi. **2** U meni həlakət orikidin, Xundakla patçak laydin tartiwaldi, Putlirimmi uylutax üstigə turozup, Kədəmlirimni mustəhkəm kıldı. **3** U aqzimoja yengi nahxa-munajatni, Yəni Hudayimini mədhiyilaxlərni saldı; Nuroqun həlk bunı kerüp, korkidu, Həm Pərwərdigar oja tayinidu. **4** Təkəbburlardin yardım izdimədyoqan, Yaloqanlılkə ezip kətmədyoqan, Bəlki Pərwərdigarnı ez tayanqisi kılıqan kixi bəhtliklər! **5** I Pərwərdigar Hudayim, Sening biz üçün kılıqan karamatliring wə oy-niyatliringni baroqanseri kəpəytip, san-sanaksız kılıqənsən, Kimmu ularni bir-birləp hesablaq Əzungə [rəhmət kəyturup] bolalısun! Ələrni sezlep baxtin-ahir bayan kılay desəm, Ələrni sanap tütigkeit mumkin əməs. **6** Nə kurbanlık, nə axtıq hədiyalıri Sening tələp-arzuyun əməs, Birak Sən manga [səzgür] kulaklarnı atı kıldıng; Nə kəydürmə kurbanlık, nə gunah kurbanlığını təlap kılımidng; **7** Xunga jawab bardımıki — «Mənə mən kaldım!» — dedim. Oram yazma dəsturda mən tooruluk pütülgən: — **8** «Hudayim, Sening kənglüngdiki iradəng məning hursənlilikimdür; Sening Təwrat kənunung kəlbimgə pütüklüktür». **9** Büyük jamaət arısida turup mən həkkaniylıknı jakarlıdım; Mana bularnı eziymədə kılqə elip əkalqum yoktur, I Pərwərdigar, Əzung bilisin. **10** Həkkaniylıkingni kəlbimdə yoxurup yürümidi; Wapadarlıkingni wə nijatlıkingni jakarlıdım; Əzgərməs muhəbbiting wə həkkikitngi büyük jamaətka heq yoxurmastın bayan kıldı. **11** I Pərwərdigar, məhrivanlıkingni məndin ayimiqaysən; Əzgərməs muhəbbiting wə həkkikitngi hərdaim meni saklıqayı! **12** Qünki sansız külplər meni oriwaldi; Kəbəhliliklirim meni besiwelip, kerəlmədyoqan boldum; Ular beximdiki qeqimdin kəp, Jasaritim tütixip kətti. **13** Meni kütkuzuxni tooraq tapkəysən, i Pərwərdigar! I Pərwərdigar, tez kəlip, manga yardım kılıqaysən! **14** Mening həyatimoja qang salmaqçı bołożanlar bırakla yərgə karıtilip rəswə kılınsun; Mening

məşhır kılıqanlar ez xərməndilikidin alaçzadə bolup kətsən! **16** Birak Seni izdigiqlərning həmmisi Səndə xadlinip huxal bołożay! Nijatlıkingni seyganlar həmixə: «Pərwərdigar uluqlansun» deyixək! **17** Mən eziłgən həm yokşul bolsammu, Birak Rəb yənilə meni yad etidü; Sən menin Yardəmqim, menin azad kiloquim; **1** Hudayim, keqikməy kəlgəysən!

41 Nəoqmıqilərning bexioja tapxurulup okulsun dəp, Dawut yazojan kuy: — Ojerib-ajızlar oja ojamhorluk kılıqan kixi nəkədər bəhtlik-hə! Eojir künlərdə Pərwərdigar uningoja panaq bolidu. **2** Pərwərdigar uni koqdap, uni aman saklaydu; U zminda turup bəhtiyar yaxaydu; Sən uni dixmanlırının ihtiariço qüxtürməysən! **3** Orun tutup zəiplixip yatkinida, Pərwərdigar uningoja dərman bolidu; Sən uning yatkan orun-kərpilirini raslap tüzətxürüp turisən. **4** Mən iltija kılıp: — «I Pərwərdigar, manga mehribanlıq kəsətkəysən, Jenimoja xipalik bərgəysən; Qünki mən aldingda gunah kildim» — dedim. **5** Duxmanlırim mən tooruluk: — «U qaçanmu olıup, namı-nəslı kurup ketər?» — dəp manga yamanlıq tiləydi. **6** Birsi meni kərgili kələğən bolsa, U aldad-saldap səzleydi; Ular kəynimdə kənglidə xumluq toplap, Andin sırtlar oja qıkıp xu ixlərni tarktip po atidu; **7** Manga eq bołożanlarning həmmisi manga karita eżara kusurlixidu, Ular manga ziyanxəlik kəstidə bolidu. **8** Ular: «Uning bexioja jin-xəytandin bir kesəl qaplaxtı; Əmdi u orun tutup yetip kəldi; U kəytidin turalmayıd» — deyixidu. **9** Hətta sirdixim dəp ixəngən qədins dostum, Mən bilən həmdastlıhan bolup tuzumni yegənmə manga put atti. **10** Birak Sən Pərwərdigar, manga rəhim kılıqaysən; Duxmanlırimdən intikam elixq, Meni turquzojasən; **11** Duxminimning üstümdin oqlıba kılıp xadlanmiojinidin, Seni məndin seyünidu, dəp bilmən. **12** Birak manga kəlsək, durus bołożanlıkimdən, sən meni yəleysən; Sən meni mənggü Əz həzurunda kəd kətürütükzüp turquzisən. **13** Israilning Hudasi Pərwərdigar oja əbadıl'əbdigiqə taxakkür-mədhiyə kəyturuløy! Amin! Amin!

42 Nəoqmıqilərning bexioja tapxurulup okulsun dəp, Korahning oozulları üçün yezilojan «Maskil»: — Keyik eriklərdiki suşa təxna bołożandək, Jenim sanga təxnadur, i Huda. **2** Mening jenim Hudaoja, həyat Təngrigə intizardur; Ah, mən qaçanmu Hudanıng həzurında kərinünxəkə moyəssər bolimən? **3** Mening keqə-kündüz yeginim kez yaxlırim bolup kələğən; Həkələr kün boyı məndin: «Hudaying kəyərdə?» dəp soraydu. **4** Ətkən künlərni əsləp, Jenimning dərdlirini tekəwitatım (Mən kəpçilik bilən kətəkvetip, Hudanıng əyigə təntənə kılıp mengip, Huxallıktə Həmdusuna okup, nahxa eytip, Heytni təbrikligən top-top koxundək, jamaət bilən billə barattımlı). **5** — I jenim, Sən tenimdə nemixqə bundak kəyəqurisan? Nemixqə iqimdə bundak məyüslinip kətting? Hudaoja ümid baçla; Qünki Uning jamalidin qıckan nijatlıktın, Mən Uni yənilə uluqlaymən, — Mening Hudayimni! **6** Jenim iqimdə məyüslinip kətti; Xunga mən Seni seqinimən; Hətta

musapırılıkta İordan dəryası boyidiki wadılarda, Hərmon nəprətləngənlər halıqanqə talan-taraj kiliweridu. taolırida, Mizar teojidimu Seni seojinimən. 7 Sening 11 Soyuxka tapxurulojan koylardək, bizni ularoja xarkiratmılıringning awazlırişa, Qongkur həq bilən tapxurdung, Əllər arisoja bizni tarkitiwätting. 12 Sən qongkur həq maslıxip hərkiriməktə. Sening həmmə Əz həlkinqni bikarçoja setiwätting, Uning kimmitidin dolkulnırıng həm kaynam-taxķınlırıng meni oşqr kıldı. 13 Sən bizni koxna 8 Kündütü Pərvardigar eżgərməsə muhəbbitini [manga] əllərinən məshirişigə kälđuroqansən; Ətrapimizdikilərgə buyruyu, Keçilir Uning nahxisi, Wə həm həyatını ahanət, zanglıq obyekti kildingsən. 14 Sən bizni boローン Təngrigə kılıjan dua manga həmrəh bolıdu. 9 Əllər arisoja səz-qəqəkkə koydungsən, Yat köwməlar Mən Koram Texim boローン Hudaja: — «Meni nemixka bızgə bax qayqxıp қaraxmakta. 15 Məshirə həm untup kälđding! Mən nemixka düxmənnıng zulumişa kupurluk eytküqilarning awazı tüpəylidin, Düxmənlər uqrap, Həmixə azab qekip yürüwatişən?» — dəymən. wa e qəlojuqlar tüpəylidin, Kün boyi uyatım aldimdin 10 Sengəklirimiñi əzgəndək rəkiblirim meni məshirə kətmeydi, Yüzümning nomusı meni qırmiwaldi. 17 kılıp eyibləydi; Ular kün boyi məndin: «Hudaying Mana bularning həmmisi beximizoja qüxti; Biraq biz əz kəyərdə?» — dəp sorımkət. 11 I jerim, tenimdə Seni untumiduk, Yaki əhdəngə həq asiylik kilmidük; nemixka bundak kəyərurisən? Nemixka iqimdə bundak 18 Kəlbimiz həq yanmida, Sanga sadakətsizlik kilmidük, məyüslənip kätting? Hudaja ümid baqla; Qünki mən Kədəmlirimiz yolundın həq ezip katmidi. 19 Biraq Sən Uni yanılıla mədhiyiləymən, Yəni qırayımoja salamatlık, qaplaqturdung. 20 Əgar biz Hudayıminzing namini nijatlık ata kiloquqi Hudayimni mədhiyiləymən! U mening Hudayimdir!

43 I Pərvardigar, mən toorluluk həküm qıkarojasən, Dəwayimni əkdisiz bir həlkəaldida soriqojasən; Meni hiyligər həm kəbih adəmdin kutuldurojaysən. 2 Qünki Sən panahgahım boローン Hudadursən; Nemixka meni taxlawətkənsən? Nemixka düxmənnıng zulumişa uqrap, Həmixə azab qekip yürüwatişən?» — dəymən. 3 Əz həkikiting wə nurungni əwətkin, Ular meni yetəkligəy! Meni mukəddəsə teoqingoja, Makaningoja elip kılıgøy! 4 Xuning bilən mən Hudanıng kurbangahı aldoja baray, Yəni menin qəksiz huxlukum boローン Təngrining yenioja baray; Bərəkət, qiltar qelip Seni mədhiyiləymən, i Huda, menin Hudayim! 5 I jerim, san nemixka bundak kəyərurisən? Nemixka iqimdə bundak biaram bolup ketisən? Hudaja ümid baqla! Qünki mən Uni yanılıla mədhiyiləymən, Yəni qırayımoja salamatlık, nijatlık ata kiloquqi Hudayimni mədhiyiləymən!

44 Nəoqmıqlarınning bexioja tapxurulup okulsun dəp, Korahning oouqları üçün yeziləqan «Maskıl»: — I Huda, əz կուլակների bilən angliduk, Atılırimiz biziqə bayan kılıp, Əz künnlərde, yəni ədəmlik zamanlarda Sening kılıjan zor ixiriringiň atkutrojanidi; 2 Sən [ata-bowlirimizning aliddə] Əz kolung bilən yat əllərni koqlıwetip, Ularning [zəmininoja ata-bowlirimizni] orunlaxturdung; Yat köwmərlərə apat qüxürüp, ularını tarkitiwätting. 3 Bərəkət, bowlirimiz zeminni əz kılıqi bilən alojını yok, Əz biliki bilən əzlirini kütküzəjinimə yok; Bu belki Sening ong kolung, Sening biliking wə jamalingning nurining kılıqınınidur; Qünki Sən ulardın hursanlık tapting. 4 Sən Əzüng menin padixaħımdursən, i Huda, Sən Yakup üçün oşlıbilər buyruquqidursən. 5 Sən arkılık bir rəkiblirimizni həydiwetimiz; Nämning bilən ezmizgə karxi turoqanları qayleyimiz; 6 Qünki əz okyayımoja tayanmaymən, Kılıqımmu meni kütküzalmaydı. 7 Qünki Sən bizni rəkiblirimizdin kütküzdung. Bizga eq boローンlarıny yərgə karatting. 8 Hudani kün boyi iptiharlınip mahtaymiz; Nämningni əbədil'əbədgıqə mədhiyiləymiz. (Selah) 9 Biraq Sən [həzir] bizni taxlawetip ahanətəkə kälđurdung; Coxunlirimiz bilən jənggə billə qıkımsən. 10 Sən rəkiblirimiz aldida bizni qekindürdüng; Bizdin

nəprətləngənlər halıqanqə talan-taraj kiliweridu. 11 Soyuxka tapxurulojan koylardək, bizni ularoja tapxurdung, Əllər arisoja setiwätting, Uning kimmitidin əllərinən məshirişigə kälđuroqansən; Ətrapimizdikilərgə Əzüng həq beyip kətmidiq; 13 Sən bizni koxna əllərinən məshirişigə kälđuroqansən; Ətrapimizdikilərgə buyruyu, Keçilir Uning nahxisi, Wə həm həyatını ahanət, zanglıq obyekti kildingsən. 14 Sən bizni boローン Təngrigə kılıjan dua manga həmrəh bolıdu. 9 Əllər arisoja səz-qəqəkkə koydungsən, Yat köwməlar Mən Koram Texim boローン Hudaja: — «Meni nemixka bızgə bax qayqxıp қaraxmakta. 15 Məshirə həm untup kälđding! Mən nemixka düxmənnıng zulumişa kupurluk eytküqilarning awazı tüpəylidin, Düxmənlər uqrap, Həmixə azab qekip yürüwatişən?» — dəymən. wa e qəlojuqlar tüpəylidin, Kün boyi uyatım aldimdin 10 Sengəklirimiñi əzgəndək rəkiblirim meni məshirə kətmeydi, Yüzümning nomusı meni qırmiwaldi. 17 kılıp eyibləydi; Ular kün boyi məndin: «Hudaying Mana bularning həmmisi beximizoja qüxti; Biraq biz əz kəyərdə?» — dəp sorımkət. 11 I jerim, tenimdə Seni untumiduk, Yaki əhdəngə həq asiylik kilmidük; nemixka bundak kəyərurisən? Nemixka iqimdə bundak 18 Kəlbimiz həq yanmida, Sanga sadakətsizlik kilmidük, məyüslənip kätting? Hudaja ümid baqla; Qünki mən Kədəmlirimiz yolundın həq ezip katmidi. 19 Biraq Sən bizni qılberilər makaniда əzding, Bizə elüm sayısını qaplaqturdung. 20 Əgar biz Hudayıminzing namini untojan bolsak, Yaki yat bir ilahka kıl kətürən bolsak, 21 Huda Sən qoşum buni sürüxtə kılmas idingmu, Kəlbikti sirlarını bilip turidıqan tursang? 22 Biraq Sən tüpəyli bün koyi kırılmaktımız; Boquzlinixni kütüp turıqan koylar kəbi hesablanımkətimiz. 23 Oyojan, i Rəb! Nemixka uhlap yatisən! Ornundin tur, bizni mənggügə taxlawətmigəysən! 24 Nemixka yüzüngni bizdin yoxurisən? Nemixka küləptərlirimizgə, uqriojan zulumlurimizə pisənt kılmaysən? 25 Kariojına, jerimiz tıprakta beoqırılap yüridü; Tenimiz yərgə qaplaxtı; 26 Ornundin turup bızgə yardımə boローンsan! Əzüngning eżgərməsə muhəbbitigə səwəbədin, Bizlərni hərlükə qıkarojasən!

45 Nəoqmıqlarınning bexioja tapxurulup, «Nilupərlər» degen ahəngda okulsun dəp, Korahning oouqlarıraqa tapxurulojan, «seyümlük yar üçün» degen «Maskıl» munajat-nahxa: — Kəlbimdin güzel ix tooprisida sezler urojup qıkımkət; Padixaħka beoqıxlıqan munajitimni eytimən; Tilim goya mahir xairning kəlimidur; 2 İnsan balılıri iqidə sən əng güzəldursən; Ləwiring xapaqt bilən toldurulqandur; Xunga Huda sanga mənggügə rəhmət kıldı. 3 I büytük boローン, Kılıqıngni aşkın yeningoja, Həywiting wə xanu-xəwkiting bilən! 4 Həkikət, kəmtərlik həm adalətni aloja sürükə atlanojiningda, Xanu-xəwkət iqidə oqlıb bilən aloja bas! Xuning bilən ong kolung əzüngə karamət korkunkuluk ixlarıńı kersitidü! 5 Sening okliring etkürd, Ular padixaħıning düxmənlirinинг yürükiga sanjılıdu; Pütün əllər ayıqıngoja yiktilidü. 6 Sening tahting, i Huda, əbədil'əbədluktur; Padixaħlıqingdiki Xaħanə hasang, adalətning hasisidur. 7 Sən həkənəliyikni seyüp, rəzzillikə nəprətlənin kəlgənsən; Xunga Huda, yəni sening Hudaying, seni həmrəhiringdin üstün kılıp xadılık meyi bilən masih, kıldı. 8 Sening kiyimliringdin murmakkı, müttər wə darçın hidi kelid; Pil qixi sarayırlıdiki sazəndilərning tarlık sazılır seni hursan kılıdu. 9 Padixaħlarning malikiliri hərmətlik kenizəkliriringning katarididur; Hanixing Ofirdiki sap altun [zibu-zinətləri] takap ong kolunda turidü; 10 «Angliojin, i kizim, kergin, sezlirimqə kulaq salojin; Əz kəbilang wə ata jəmatinqni untup kall! 11 Xuning bilən padixaħ, güzəl jamalingoja məptun bolidü; U səning

hojang, sən uningoja səjdə kıl». **12** Tur xəhirining kizi [aldingdə] sowoja bilən hazır bolidu; Halayık arisidiki baylar sening xapaitingni kütidu; **13** Xahanə kızning iqliki dunyasi pütünləy parlaqtur, Uning kiyimlrimu zər bilən kəxtiləngən; **14** U kəxtilik kiyimlər bilən padixaḥning huzurişa kaltırılıdu; Kəynidin uningoja қoldax kənizəklərmə billə yeningoja elip kelinidu; **15** Ular huxal-huram, xadlıq iqidə baxlap kelinidu; Ular birlikdə padixaḥning ordisişa kirixidu. **16** «Atabowiliringning ornişa oqqulliring qikidu; Sən ularni pütükil jahanoqə həkim kilişən. **17** Mən sening namingni əwladdin-əwladkə yad ətküzimən; Xunglaxka barlıq kowmlar seni əbadıl'əbadgiqə mədhiyləydi».

46 Nəqməqilərnin bexioja tapxurulup, «Pak kızlar üçün» degən ahəngda okulsun dəp, Korahning oqqulları üçün yezilojan kuy: — Huda panahgahımız wə kudritimizdur; Külpətlər qüxkən haman hazır bolidiojan bir yardımçıdır. **2** Xunga yər-zemİN engtürülüp, taoqlar gümürültüp dengiz tagliriga qüxiüp kətsimu, Uning dolğunluları xawqunlinip kaynam bolsimu, Ərkəxləri bilən taoqlar silkinip kətsimu, Korkmaymız. (Selah) **4** Hudanıng xəhirini — Yəni Həmmidin Aliy Boluoqu makamlaxşan mukaddəs jayni, Hursan kılıdiojan ekinləri xahlıqan bir dərya bardur. **5** Huda uning otturisididur; U yər hərgiz tawrimaydu; Huda tang etix bilənla uningoja yardımğa kelidu. **6** [Barlik] əllər kaynap, padixaḥliklər titrəp kətti; U awazını koyuwətən haman, Yər erip ketidu. **7** Samawi köxonunlarning Sərdarı bolovan Pərvərdigar biz bilən billə; Yakupning Hudasi egiz koroqinimizdur! (Selah) **8** Kelinglər, Pərvərdigarning kiloqanlarını kərünglər! U yər yüzida kiloqan karamət wəyrənqılıklarını kərünglər! **9** U, jahannıng u qetiqiqa bolovan uruxlarnı tohtitidu; U okyalarnı sunduridu, Nəyzilərnı oxtuwetidu, Jəng hərwilirini otta kəydürüwetidu. **10** U: «Tohtax, menin Hudanı ikənlilikmi bilip koyux! Mən pütükil əller arisida uluqlınımən; Mən yər yüzidə “büyük” dəp karılımən» — dəydi. **11** Samawi köxonunlarning Sərdarı bolovan Pərvərdigar biz bilən billə, Yakupning Hudasi bizning egiz koroqinimizdur!

47 Nəqməqilərnin bexioja tapxurulup okulsun dəp, Korahning oqqulları üçün yezilojan kuy: — Barlıq kowmlar, Hudanı alkıxlangı! Uningoja yukarı awazinglər bilən huxallıq təntənəsini yangritirıngılar! **2** Qünki Həmmidin Aliy Boluoqu, Pərvərdigar, dəhxətlik wə həywətlikur, Pütükil jahanni sorioqıbüyük Padixaḥtut. **3** U bizgə həlkələri boysundurup, Bizni əl-millətlər üstigə həkim kiliđu. **4** U biz üçün mirasimizni tallap, Yəni Əzi seyğan Yakupning pəhrı bolovan zeminni bekitip bərdi. (Selah) **5** Huda təntənə sadası iqidə, Pərvərdigar sunay sadası iqidə yukirioja ketürüldi; **6** Hudaqə nahxa-küy eytinglər, nahxa-küy eytinglər! Padixaḥimizoja nahxa-küy eytinglər, nahxa-küy eytinglər! **7** Huda pütükil jahannıng padixaḥidur; Zehninglər bilən uningoja nahxa-küy eytinglər! **8** Huda əllər üstigə həküm sürdü; U Əzining pak-mukaddəslikining təhtidə olтурıldı. **9** Əl-yurtlarning kattılıri jəm bolup, İbrahimning Hudasininə həlkəqə

koxuldu; Qünki jahandiki barlıq kalkanlar Hudaqə təwədudur; U nəkədər aliydur!

48 Nəqməqilərnin bexioja tapxurulup okulsun dəp, Korahning oqqulları üçün yezilojan kuy: — Uluqdurdur Pərvərdigar, Hudayimizning xəhiriđə, Uning mukaddəslikli turojan taqıd, U zor mədhiylərgə layık! **2** Egizlikidin kərkəm, Zion teoji, Pütükil jahannıng hursanlıkidur; Ximaliy tərəpliri güzəldür, Büyük padixaḥning xəhiriđur! **3** Huda koroqanlırida turidu, Bu yərda U egiz panahgah dəp tonulidu; **4** Mana, padixaḥlar yiojıldı, Ular xəhərnı besip etüp, jəm boldi. **5** [Xəhərnı] kərəpla ular alakzadə boldi; Dəkkə-dükkigə qüxiüp bədər keqixti. **6** U yərda ularni titrək bastı, Toloqək yegən ayaldək ular azablandı; **7** Sən Tarxıxtiki kəmirləri xərk xamili bilən wayran kiliwätting. **8** Kulikimiz anglioqanni, Samawi köxonunlarning Sərdarı bolovan Pərvərdigarning xəhiriđə, Hudayimizning xəhiriđə, Biz hazır əz kəzimiz bilən xundak kerdük; Huda mənggüga uni mustəhkəm kiliđu. (Selah) **9** Biz Sening ibadəthanang iqidə turup, i Huda, Əzgərməs muhabbitingni seqindük. **10** Namingoja layikət, Jahannıng qət-qətlirigiqə yətküzülgən mədhiylilir, i Huda; Sening ong kələng həkkəniliylik bilən tolojan. **11** Sening adil həktümliridin, Zion teoji xadlanıqay! Yəhələda kızlırları huxal boləqay! **12** Zion teoqını aylınip mengip, Ətrapida soyli kılıngılar; Uning munarlırını sanap bekinglər; **13** Keyinkı əwladkə uni bayan kılıx üçün, Sepil-istilikamlarını kəngül koyup kezitinglər, Koroqanlırını kəzdin kəqürünglər. **14** Qünki bu Huda əbadıl'əbad bizning Hudayimizdur; U emürwayat bizning yetəkqimiz bolidul!

49 Nəqməqilərnin bexioja tapxurulup okulsun dəp, Korahning oqqulları üçün yezilojan kuy: — I barlıq həlkələr, kəngül koyup anglangılar! Yər yüzidə turutwətənlər, kulał selinglər! **2** Məyli addi pukra, ya esilzadilar, Ya bay, ya gadayalar bolsun, həmminglər anglangılar! **3** Aozığ danalıknı səzəlydu, Dilim aikilə uyğun ixlərni oylap qikidu. **4** Kulikim həkmətlik təmsilni zen koyup anglaydu, Qiltar qelip sirlək sezin ekip berimən. **5** Eojir kürnlərdə, meni kiltakka qüxtürməkqi bolovanlarning kəbihlikləri ətrapında bolsimu, Mən nemixkə körkidiğənmən? **6** Ular bayılıkrija tayinidu, Mal-mülliklirining zorlukı bilən qongqılık kiliđu; **7** İnsan məngkügə yaxap, Gər-hangni kərməslikü üçün, Həqkim əz buradərinin həyatını pul bilən kəyturuwalalmaydu; Wə yaki Hudaqə uning jenini kutulduroquđək bahani berałmeydu; (Qünki uning jeninin bahası intayin kimmət, Wə bu baha boyiqə bolovannda, məngkügə kərz tapxuruxi keraktur) **10** Həmmigə ayanke, danixmən adamlarımı elidü; Həmmə adam bilən tang, nadan wə hamakətlər billə halak bolidu, Xundakla ular mal-dunyasını eżgilərgə kaldurup ketidu. **11** Ularning kənglidiki oy-pikirlər xundakki: «Əyimaritimiz məngkügə, Makan-turalıqlırimiz dəwrdin dəwəriqiqə bolidu»; Ular əz yərlirigə isimlərini nam kiliп koyidu. **12** Biraq insan əzining nam-izzitidə turiwərməydi, U əhalək bolovan hayvanlardək ketidu. **13** Ularning muxu yoli dal ularning nadanlıkidur; Lekin ularning kəyndin dunyaqə kəlgənələr, yənilə

ularning eytken sezlirigə apirin okuydu. (Selah) **14** Ular köylardak tahtisaraçoja yatkuzulidu; Ölüm ularni eż ozuk kılıdu; Etisi səhərdə duruslar ularning üstidin həküm yürügizidu; Ularning güzəllikli qırıtilixka tapxurulidu; Təhtisara bolsa ularning həywatlıq makaniidur! (**Sheol h7585**) **15** Birak Huda jenimni təhtisaraning ilkidin kutkuzidu; Qünki U meni köbul kılıdu. (Selah) (**Sheol h7585**) **16** Birsə beyip ketip, Ailə-jəmətinən abrui esüp kətsimü, Korkma; **17** Qünki u elgəndə heqnərsini elip ketəlməydu; Uning xəhrəti uning bilən bılə [gərgə] qüxməydi. **18** Garqa u emür boyi ezini bahətlik qaoğlıqan bolsimu, (Bərəhkək, kixilər ronaq tapkiningda, əlwatta seni həman mahtaydu) **19** Ahiri berip, u yanila atabowilirining yenioja ketidü; Ular mənggügə yoruklukni kərəlməydi. **20** İnsan izzət-abrudyda bolup, lekin yorutulmisa, Hələk bolidiojan haywanlarqa ohxax bolidu, halas.

50 Asaf yazojan küy: — Kədir Huda, yəni Parwərdigar eojiz eqip, Künpikixtin künpetixkiqə yər yüzidikilərgə murajiet kıldı. **2** Güzəllikning jəwharı bolovan Zion teojudin, Huda julalidi. **3** Hudayimiz kelidi, U hərgizmə süktü iqida turmaydu; Uning aldida yəwətktüqi ot kelidi; Uning astrapida zor boran-qapkun kənaydı. **4** Əz həlkini sorak kılıx tıqün, U yukiridin asmanları, Yərnimü guwahlıkkə qakırıdu: — **5** «Mening memin bandılırimni, Yəni Mən bilən kurbanlıq arklıq əhədə tüzgüqlərni huzurumqa qakırıp yiojingga!» **6** yoxurup, Yamanlıklırimni eçürüwətkəysən. **10** Məndə Asmanlar uning həkkəniliyini elan kılıdu, Qünki Huda Əzi sorak kılıqıqdır! (Selah) **7** «Anglanglar, i həlkim, Mən səz kılıy; I Israıl, Mən sanga həkikətni eytip koyayki, Mənki Huda, sening Hadayingdurmən. **8** Hazır ayıblığının sening kurbanlıklärin sawabidin, Yaki həmixinə aldımda sunulidiojan keydirmə kurbanlıklärin səwabidin əməs; **9** Mən sening eqjilingdin heqbir ekuznı, Kotanlıringdin heqbir tekini almakçı əməsmən. **10** Qünki ormanlıklardiki barlıq hayvanatlar Manga mənsuptur, Mingliojan taojdiki mal-waranalırmu Meningkidur; **11** Taojlardiki pütün uşar-kanatlarnı bilimən, Daladiki barlıq janıwarlar Meningkidur. **12** Kərnim aqşımı sanga eytməymən; Qünki aləm wa uningoja təlojan həmmə nərsilər Meningkidur. **13** Əjbə, Mən oktüzning gexini yəmdimən? Tekininqənini iqəmdimən? **14** Kurbanlık süpitidə Hudaqa təxəkkürlərni eyt; Həmmidin Aliy Bolqojuqə kılıqan wadangga wapa kıl. **15** Bexingəja kün qükkəndə Manga murajiet kıl; Mən seni kutuldürümən, Sən bolsang Meni uluqliqəysən. **16** Lekin rəzillərgə Huda xundak dəydu: — «Mening əmirlirimni bayan kılıxka nemə həkkinqə bar? Əhdəmni tiləaloqudək sən kim idin? **17** Sən Mening təlimlirimdən yirgənding, Sezlirimi rat kıldığın əməsmə? **18** Ooprini kərsəng, sən uningdin zoğ alding, Zinahorlar bilən xerik boldung; **19** Aqzıngdin yaman gəp qüxməydi; Tiling yaloqanlıqlını tokuydu. **20** Əz kerindixingning yaman gepini kılıp olurisən, Anangning oolijoja təhəmt kılısan. **21** Sən bu ixlərni kılıqiningda, Mən ün qıksamıdim; Dərwəkə, sən Meni əzüngə ohxax dəp oylidig; Lekin Mən seni ayıblap, Bu ixlərni kez alındıga əyni boyiqə sanga kərsitimən. **22** — I, Təngrini untuqanlar, buni kəngül koyup anglangalar! Bolmisa, silərni parə-parə kılıwetimən; Həqkim silərni kutkuzalmaydu. **23** Birak

kurbanlıq süpitidə rəhmət eytənlərning hərkəyisi Manga xərəp kəltüridü; Xundak kılıp, uningoja Əz nijatlıkmını kərsitiximəgə yol təyyarlıqan bolidü.

51 Nəqməqılərning bexioja tapxurulup okulsun dəp, Dawut yazojan küy. Bu [küy] Natan pəyoğəmbər uning yenioja kılıp, uni Bat-Xeba bilən bolovan zinahorlukı toopruluk əyibligəndin keyin yeziloqan: — Əzgərməs muhəbbiting bilən, i Huda, manga mehîr-xəpkət kərsətkəysən! Rəhimdillilikliringning kəplüki bilən asiyliklirimni eçürüwətkəysən! **2** Meni kəbəhlilikimdin yiltızimojqə yuyiwətkəysən, Gunahımdın meni tazilioqaysən. **3** Qünki mən asiyliklirimni tonup ikər kıldım; Gunahım həmixə kez aldımda turidu. **4** Sening alındıda, pəkət Sening alındıda gunah etküzüp, Nəzirində razıl bolovan ixni sadır kıldım; Xu wəjidiñ, San [meni əyibləp] sezlisəng, adillikinq ispatlinidü; [Meni] sorak kılıqiningda, Əzüngning paklıkı ispatlinidü. **5** Mana, mən tuqulqinimdila, yamanlıqta idim, Anamning kərniñda pəyda bolqinimdila mən gunahla boldum. **6** Bərəhkək, San adəmlərning qın kəlbidin səmimiylik tələp kılısan; İqimdiñi yoxurun jaylirimdə Sən manga danalıqni bildürisən. **7** Meni [gunahırimdın] zofa bilən tazilioqaysən, Həm mən pak bolimən; Meni pakpakiz yuqoqaysən, mən kardinmu ak bolimən. **8** Manga xadıramur awazlarnı anglatkəysən; Xuning bilən Sən əzən ustıhanırim yənə xadlinidü. **9** Gunahırimdın qırayıngni yoxurup, Yamanlıklırimni eçürüwətkəysən. **10** Məndə pak kəlb yaratkəysən, i Huda; Wujumdiki sadık rohımmi yengilioqaysən. **11** Meni huzurungın qıçıriwatmigəysən; Meningdin Muküddəs Roħingni käyturuwalmiqəysən. **12** Ah, nijatlıkingdi ki xadılıknı manga yengibaxtin həs kilduroqaysən; İtaətmanı roh arklıq, meni yələgəysən. **13** Buning bilən mən itaətsizlərgə yollirinqni eğitəy, Wə gunahkarlar yeningə qayıtidu. **14** Kan təkük gunahıdin meni kutulduroqaysən, i Huda, manga nijatlı bərgüqi Huda, Xuning bilən tilim həkkəniliyikningi yangritip küyüldü. **15** I Rəbbim, ləwlirimni aqkəysən, Aqzıñ madhiyiliringni bayan kılıdu. **16** Qünki San kurbanlıkni hux kerməysən; Bolmisa sunar idim; Keydirmə kurbanlıklärinumu hursənlik tapmaysən. **17** Huda köbul kılıdiojan kurbanlıklär sunut, bir rohтур; Sunuk wə eziłgən kəlbni Sən kəmsitməysən, i Huda; **18** Xapaiting bilən Zionqa mehribanlıknı kərsətkəysən; Yerusalemləning sepillirini yengibaxtin bina kılıqəysən! **19** U qaođda Sən həkkəniliyiktiñ bolovan kurbanlıklärin, keydirmə kurbanlıklärin, Pütünləy keydürülgən keydirmə kurbanlıklärin hursənlik tapisən; U qaođda adəmlər kurbangahingoja buka-əküzərnı təkdim kılıxidu.

52 Nəqməqılərning bexioja tapxurulup okulsun dəp, Dawut yazojan «Maskıl»; Edomluq Doəg Saul padixañning yenioja berip: «Dawut Ahimələkinqin eyigə kirdi» dəp ayıqəqlik kılıqandın keyin yeziloqan: — I noqı batur, Nema üqün rəzillilikdən mahtinisən? Təngrining əzgərməs muhəbbiti menggültuktur. **2** Ətkür ustıra kəbi, Tiling zəhər qaçmakçı, U yaloqanlıq tokujuvatidü. **3** Sən yahxılıkning ornida yamanlıqni, Hək səzləxning ornida yaloqanlıqni yahxi kərisən; **4** Həman adəmni nabut kılıdiojan sezlərni yahxi

kərisən, i aldamqi til! **5** Bərhək, Təngri ohxaxla manga adawət saklaydu. **4** İqimdə yürükim tolojinip seni mənggüə yokitidu; U seni tutuwalidu, yəni eəz kətti; Ölüm wəlxətləri wujudumni kaplıdi. **5** Korkunkı qediringdin tartip qikidu; Tiriklarning zeminidin seni yiltizingdin komurup taxlaydu. (Selah) **6** Həkkəniliyər buni kerüp korkxidu, Wə uni məshirə kılıp külüb: — **7** araməqə tapar idim — dedim. **7** — «Yırak jaylarqa »Karanglar, Hudani ez yələnqisi kilmiojan adam, Pəkət keçip, Qel-bayawanlarda makanlixar idim; (Selah) **8** ez bayılırların keplükiga tayañan adəm; U aq kezliki bilən kūqländi» — dəydü. **8** Mən bolsam Hudanıng eyidə eskən baraksan zayıtn dərəhtəkmən, Mən Hudanıng eżgərməs muhəbbitiqə mənggigə tayinimən. **9** Mən Sanga əbadıl-əbad təxakkür eytimən; Qünki Sən bu ixlarnı kıldılsan; Məmin bəndiliring aldida namingoja təlmürüp kütimən; Muxundak kılıç əladur.

53 Nəşəmiqilərning bexioja tapxurulup oğulsun dəp, Mahalat ahəngida Dawut yazojan «Maskıl». Əhmək kixi könglidi: «Həqbi Huda yok» — dəydü. Ular qırılxıip, Nəprətlik kəbih ixlarnı kılıxtı; Ularning iqida mehribanlık kılıquçı yoktur. **2** Huda arxtə turup, insan balılırını kezitip: «Bu insanların arısında, insapni qüxinidiojan birəsi barmidu? Hudani izdəydiyojanlar barmidu? **3** Həmmə adəm yoldın qıktı, Həmmə adəm qırılxıip kətti, Mehribanlık kılıquçı yoktur, hətta birimu. **4** Nanni yegəndək Mening həlkimni yutuvalojan, Kəbihlik kılıquşılarning bilimi yokmidu?» — daydu. Ular Pərvərdigarqa həqbir iltija kılımaydu. **5** Korkkudak heq ix bolmısımı, Mana ularını qayət zor korkunq bastı; Qünki Huda seni körkawoja alojanlarning ustihənlərinə parçılqap qeqiwəti; Sən ularını hijiqlikka koydung; Qünki Huda ularını nəziridin sakıt kıldı. **6** Ah, Israilning niyatlıki Ziordin qıkıp kalgan bolsa idil Huda Əz həlkini asaridin qıkırıp, azadlıqla erixtürən qəoqda, Yاكüp xadlinidu, Israil huxal bolidu!

54 Nəşəmiqilərning bexioja tapxurulup, tarlıq sazlar bilən oğulsun dəp, Dawut yazojan «Maskıl» (Zif xəhəridikilər Saul padixaňıng yenioja berip: «Dawut bizning muxu yurtiməzə mekətüləlojan, sili bilməndilə?» dəp ayoqəqlik kılıqandan keyin yezilojan): I Huda, Əz naming bilən meni kütkuzoqaysan; Zor kudriting bilən dəwayimni sorioqaysan. **2** I Huda, duayimni anglioqaysan; Açızimdiki sezlərgə kulak saloqaysan. **3** Qünki yat adamlar manga hujum kılıxka ornidin turdi; Zomigərlər meninjen jenimni owlımlıktı; Ular Hudani nəzirigə heq ilmaydu. (Selah) **4** Kara, Huda manga yardım kılıquşıdur; Rəb jenimni yeləydiyojanlar arisididur. (Selah) **5** U dütixmənlirimning yamanlığını əziga kayturidu; [I Huda], Əz həkikiting bilən ularını üzüp taxlioqaysan. **6** Mən Sanga halis kürbanlıkları sunımən; Namıgnı mədhiyələymən, i Pərvərdigar; Xundak kılıç əladur. **7** Qünki U meni barlıq, bala-kazaların kütkuzdzi; Dütixmənlirimming məqəlubiyitini eəz kəzən bilən kərdüm.

55 Nəşəmiqilərning bexioja tapxurulup, tarlıq sazlar bilən oğulsun dəp, Dawut yazojan «Maskıl»: — I Huda, duayimni anglioqaysan; Tilikimdin ezungni əqurmiqoysan, **2** Manga kulak selip, jawab bərgəysan; Mən dad-pəryad iqidə kezip, Ah-zar qekip yırıman; **3** Sawabi dütixmənninq təhditli, razillərning zululumları; Ular beximoja awariqılıkları tekip; Ular oqəzəplinip

wə titrək beximoja qüxti, Dəhxət meni qəmküwaldi. **6** Mən: — «Kəptərdək kanitim bolsıq kaxki, Ucup berip Boran-qapqunlardın, Kara kuyundan kecip, panahgahıja alırdar idim!». **9** Ularnı yutuwətkəysən, i Rəb; Tillirini bəlüwətkəysən; Qünki xəhər iqidə zorawanlıq, ham jedəlhorlukı kərdüm. **10** Ular keqə-kündüz seppilər üstüdə qədiyip yürüməktə; Xəhər iqini kabahət wə xumluq kaplıdi. **11** Kəbih arzu-həwəslər uning iqidə turidü, Sahtılık wə hiylə-mikirlik koqılardın kətməydi.

12 Əgər dütixmən meni məshirə kılıqan bolsa, uningoja səwr kılattım; Birək meni kəmsitip, əzini mahtiojan adəm manga əqmənlərdin əməs idi; əgər xundak boloqan bolsa, uningdin ezmüni qəkərəttim; **13** Lekin buni kılıqan son ikanlıkingni — Mening buradırıım, sirdixim, ezip dostum bolup qikixingni olyimpımtım! **14** Halayıkka ketilip, Hudanıng eyigə ikimiz billə mangajanıdük, Əzara xerin paranglarda boloqanıdük; **15** Muxundak [satqunlarnı] ölüm tuyusız qeqitiwətsün! Ular təhtisarəqə tirik qüxkay! Qünki ularıng makanlırida, ularıng arısida rəzziliq turmakta. (*Sheol h7585*) **16** Lekin mən bolsam, Hudaoja nida kılımən; Pərvərdigar meni kütkuzidü. **17** Ətinini, ahxımı wə qüxtə, Dərdimni təkəp pəryad ketürimən; U jəzmən sadayımoja kulaq salıdu. **18** U manga ərəxi kılınojan jəngdin meni aman kılıdu; Gərqə kep adamlar meni körkawoja alojan bolsımı. **19** Təngri — əzaldın tahta olturup kəlgüq! [U nələmni] anglap ularını bir tərəp kılıdu; (Selah) Qünki ularda heq ezsirixlər bolındı; Ular Hudadin heq körkəmyadı. **20** [Həliliki buradırıım] ezi bilən dost boloqanlar oja muxt ketürdi; Əz əhdisini buzup taxlıdı. **21** Aqzi serik maydinmu yumxak, Birək kəngli jəngdur uning; Uning sözəliyi yaqdınmu siliq, Əməliyətə suqurup alojan kılıqlardur. **22** Yüküngi Pərvərdigarqa taxlap koy, U seni yeləydu; U həkkəniylərni hərgiz təwrətməydi. **23** Birək, sən Huda axu rəzzilərni halakət həngioja qüxtürisən; Kənhorlar wə hıligərlər əmrininq yeriminim kərməydi; Birək mən balsam, sanga tayinimən.

56 Nəşəmiqilərning bexioja tapxurulup, «Hilwəttiki dub dərəhliridiki pahtak» degən ahəngda oğulsun dəp, Dawut yazojan «Mihtam» kūy (Filistiyər Gat xəhəridə uni asırğa aloqanda yezilojan): — I Huda, manga xəpkət kərsətkəysən, Qünki insanların nəpsi yoqınap meni kəqolimakta; Kün boyi ular mən bilən jəng kılıp meni basmakta; **2** Meni kezligən rəkiblirimining nəpsi yoqınap kün boyi meni kəqolimakta; Manga həywə kılıp jəng kılıquşılar intayin keptur! **3** Mən körkən künümədə, Mən Sanga tayinimən. **4** Mən sez-kaləmimi uluq dəp mədhiyəleydiqan Hudaoja, Hudaoja tayinimən; Mən körkəməyən; Nahayiti bir ət igisi meni nemə kəlalısun? **5** Ular kün boyi sezlərimi burmilaydu, Ularning barlıq oyi manga ziyanxəlik kılıxitur; **6** Ular top-top bolup adəmni kastilişip, yoxurunu; Peyiməq qixüp, jenimmi elixni kütüd. **7** [Gunah] bilən gunahni yepip kəqsa bolandu? Ozejiping bilən əllərni yərgə uroqaysan, i Huda! **8** Mening sərsanlıklırimni əzung sanap kəlgən; Kəzümdin akkan yaxlırimni tulumungoja toplap saklıqaysan;

Bular dəptiringdə pütkülük əməsmə? **9** Xuning bilən mən Sanga nida kılıqan kündə, Düxmənlirim qəkinidü; Mən xuni bildimki — Huda mən tərəptidur! **10** Hudani — Uning səz-kalaminı uluqlaymən! Pərvərdigarnı — Uning səz-kalaminı uluqlaymən! **11** Hudanila tayanıqm kıldım — Mən körkməymən, naħayiti xu bir insan meni nemə kılısilusun? **12** Sanga kılıqan wadilirimgə wapa kılımən, i Huda; Sanga təxəkkür kürbanlıklarını sunımən. **13** Qünki Sən jenimni elümdin kutulduroqansən; Sən putlirimini putlixinti saklımamsən? Xuning bilən man Hudanıng həzurında, tırıklar turidiqan yoruklukta mangımən.

57 Nəeqmiqilərning bexioqa tapxurulup, «Halak kilmioqaysən» degən ahəngda okulsun dəp, Dawut yazojan «Mihtam» küyi, (u Saul padixahtiñ keçip, əngkirdə yoxurunuwalojan qaçda yezilojan): — I Huda, manga xəpkət kərsətkəysən, Manga xəpkət kərsətkəysən, Qünki jenim Seni panaħim kıldı. Muxu balayı apt etüp kətküqə, қanatliring sayısında panaħ tapıman. **2** Hudaça, yəni Həmmidin Aliy Boloquioja, Əzüm üçün həmmimini orunlaydiqan Təngriga nida kılımən; **3** U ərxtin yardəm əwətip meni kütkəzidü; Manga karap nəpsi yoqinap, meni қoqlawatqanlarnı U rəswa kılıdu; (Selah) Huda Əz mehîr-xəpkəti wə həkikətinə awatidur! **4** Jenim xırlar arısında kıldı; Mən nəpsi yalkun kəbi bolovanlar arısında yatıman! Adəm balılırı — Ularning qixliri nəyzə-oklardur, Ularning tili — etkür kılıqtur! **5** I Huda, ərxlərdin yukiri uluqlanqıysən, Xan-xəriplinq yər yüzünü kaplıqayı! **6** Ular kədəmlirimgə tor kurdı; Jenim egilip kətti; Ular menin yolumoşa orək kolioqanı, Lekin ezlili işqiq qıxıüp ketti. **7** İradəm qing, i Huda, iradəm qing; Mən mədhiyə nahxilarını eytip, Bərhək Seni kuyläymən! **8** Oyojan, i rohım! Nəeqmə-sazlırim, oyojan! Mən səhər kuyaxınımu oyojitiman! **9** Mən kowmlar arısında seni uluqlaymən, i Rab; Əllər arısında Seni kuyläymən! **10** Qünki eżgərməs muhəbbiting ərxlərgə yətküdek uluqdur; Həkikəting bulutlarqa takaxtı. **11** I Huda, ərxlərdin yukiri uluqlanqıysən, Xan-xəriplinq yər yüzünü kaplıqayı!

58 Nəeqmiqilərning bexioqa tapxurulup, «Halak kilmioqaysən» degən ahəngda okulsun dəp, Dawut yazojan «Mihtam» küyi: — I kudrat igiliri, silər həkikətən adalətni səzləwətəmsilər? I insan balılırı, adıl həküm qıkıramsilər? **2** Yak, silər kenglünglərde yamanlıq tayyarlaysılar; Yər yəzida ez kolungalar bilən kılıdiqan zorawanlıknı elqəwatisilər. **3** Rəzillər anisining korsikidila ezip ketidü; Ular tuqulupla yoldın adixip, yalojan səzleydu. **4** Ularning zəhiri yilanning zəhiridur; Ular ez külükini pütük kılıqan gas kobra yilandak, **5** Maylı yılanqlar xunqə qıraylıq sehirlisim, U nay awazioja kət'iy kulağ salmaydu. **6** I Huda, ularning aqzidiki qixlirini sunduruwətəkəysən! Muxu yax xırlarning tongkay qixlirini qekiwətəkəysən, i Pərvərdigar! **7** Ular ekip kətkən sulardək etüp kətkəy; Ular okklärni qənləp atkanda, Oklari uqsız bolup kətkəy! **8** Kuluə yol mangoqanda izi yokılıp kətkəndək, Ular yokap kətsün; Ayalning qıxıüp katkan həmlisidək, Ular kün kərmisən! **9** Kazan yantaklarning issikini sazgūqə, (Maylı ular yumran peti, yaki ot tutaxkan bolsun) U ularnı

tozutuwetidü. **10** Həkkəniy adəm [Hudanıng] intikamını kərgəndə huxal bolidü; Əz izlirini rəzillərning kənida yuyidü. **11** Xunga adəmlər: «Dərwəkə, həkkəniylər üçün in'am bardur; Dərwəkə yər yüzidə həküm yürgüzgüqi bir Huda bardur» — dəydi.

59 Nəeqmiqilərning bexioqa tapxurulup, «Halak kilmioqaysən» degən ahəngda okulsun dəp, Dawut yazojan «Mihtam» küyi; (bu [küy] Saul padixaħ Dawutning əyini kezəlxəkə paylaqıqları əwətip, uni əltərütüwətməkqı bolovan qaçda yezilojan): — I Hudayim, düxmənlirimning qanggilidin kütkəzəqəysən; Manga қarxi turoqanlardın meni egizdə aman saklıqıysən. **2** Meni yamanlık kılıqular qanggilidin kütkəzəqəysən, Kanhor adəmlərdin meni kütkəzəqəysən. **3** Qünki mana, ular jenimni elix üçün paylimaqta, Zorawınlar manga қarxi top-top boluxup kəstləxəmkət; Bu [kilojini] məndə bolovan birər asılık üçün əmas, Yaki gunahım üçün əmas, i Pərvərdigar; **4** Məndə həq səwənlilik bolmısımı, ular yürüüp manga қarxi səp salıdu; Mening yardımiməgə kelixka oyojan, [Halimmi] nəzirinə aloqəysən. **5** I Pərvərdigar, samawiy koxunlarning Sərdarı bolovan Huda, Israilning Hudasi, Barlıq əl-yurtlarnı sotlap-jazalaxka ornundin turoqasən; Kəstləxnı niyat kılıqıqların həqkəsisiqə rəhimi kilmioqaysən. (Selah) **6** Ular keçisi kaytip kelip, oqaljir ittak oqaz-oquz kılıp, Xəhərnı aylinip laqaylap yürməktə. **7** Kara, ularning aqzidin ekiwatqan xəlgəyilərinin! Ləwliridin kılıqlar qıkıp turidu; Ular: «Kim angliyalaydu?» — dəydi. **8** Lekin Sən Pərvərdigar ularını mashira kılısən; Barlıq əllərni mazaq kılısən! **9** I mening küqüm Boloquqı! Mən Sanga təlmürüp karap yürimən; Qünki Huda mening yukiri panaħgahimdir. **10** Manga eżgərməs muhəbbitini kərsətküqi Huda menin aldimda mangidu; Huda manga düxmənlərning məolubiyitini kərsitudu. **11** Bırak, [i Huda], bularni kətl kilməy turoqay; Bolmisa menin həlkim Seni untuydu. Əz kudritinq bilən ularını sərsan kılıqıysən, Ularning bexini eojirlaxturəqəysən; I Rab, bizning kalkinimiz! **12** Ularning aqzining buzukluk tütəplidin, Ləwlirining səzli tütəplidin, Ulardin qikəwatkən kəraqıxlər həm aldəməqliklar tütəplidin, Ular ez təkəbburluk iqidə tuzakkə qıqxəy! **13** Ojəziping bilən bu ixlar oja hatima bərgəysən, Hatima bərgəysən! Xuning bilən ular yok bolidü; Xuning bilən yar yüznininq qət-qətlirigiqə Hudanıng həkikətən Yäkupka həkümədarlık kılıdiqanlılığı ayan bolojay! (Selah) **14** Dərwəkə, ular hazırlıqipa keçisi kaytip kelip, oqaljir ittak oqaz-oquz kılıp, Xəhərnı aylinip laqaylap yüridü. **15** Itlarda ular ozuk izdəp hər yarda kətraydu; Karnı toymiqçiqa həwlap yürməktə; **16** Lekin mən bolsam kudritinqni kuyläymən, Bərhək, sahərlərdə eżgərməs muhəbbitingni nahxa kılıp yangritiman; Qünki Sən mən üçün yukiri korojan, Eojir künliimdə panaħgah bolup kəlgənsən. **17** I mening küqüm Boloquqı, Sanga kuyłarını eytiman; Qünki Huda mening yukiri koroqinimdir, Manga eżgərməs muhəbbat kərsətküqi Hudayimdir.

60 Nəeqmiqilərning bexioqa tapxurulup, «Guwahlıq nilupəri» degən ahəngda okulsun dəp, Dawut yazojan «Mihtam» küyi: — (Dawut Aram-Naharaim wə

Aram-Zobəhdiki Suriyəliklər bilən jəng kılqanda, [uning sərdarı boloğan] Yoab jənggə qayta berip, «Xor wadisi»da Edomdikilərdin on ikki ming əskərnı kiliqliqan qəođa yeziloğan) I Huda, Sən bizni qətkə əkting; Bizni parə-parə kiliwattıq, Sən bizdin rənjidinq; Əmди bizni yeninqoja kayturoqın! 2 Sən zeminni təwrítip yeri-watkanıd; Əmdi uning bəsüklərini sakaytkışsan; Qünki u dəldəngxip kəttil! 3 Sən Əz həlkingga külپət-harlıklärni kergüzdüng; Sən bizgə alakəzdilikning xarabını iqtüzdüng. 4 Sən Əzündüng aymnidioqlanlarqa tuq tiklep bərgənsən; U həkikətni ayan kılıxka kətürülidü. (Selah) 5 Əz seyənlirinq nijatlık, tepixi üçün, Ong kolung bilən kütküzoğaysən, [Duayimmi] işabət təwrinip kətməymən. 7 Nijatlıkim həm xan-xehritim Hudaqə baqlılıktur; Mening küqüm boloğan kəram tax, mening panahgahım Hudadidur. 8 I halayıq, Uningoja hərdaim tayininglər! Uning aldida iq-baqrıngılnı tekünglər; Huda bizning panahgahımızdır! (Selah) 9 Addiy bandıllər pəkət bir tinik, Esilzadılrmı bir yalçın sez halas; Tarazioja selinsa ularning kılqə salmığı yok, Bir tiniktinmü yenikтур. 10 Zomigərlükke tayanmanglar; Bulangqılıktın ham hiyal kilmanglar, Bayılıklär awusımı, bularço kənglünglərni koymanglar; 11 Huda bir kətim eytkanki, Mundaq deginini ikki kətim angildimki: — «Küq-kudrat Hudaqə mənsuptur». 12 Həm i Rob, Sanga əzgərməs muhəbbətmü mənsuptur; Qünki Sən hərbir kılıqoysən. 6 Huda Əz pak-mukəddəslislikdə xundak degen: kixığa ez əmiliqə yarixa kayturisən.

— «Mən təntənə kılımən, Mən Xəkəm diyarını belüp berimən, Sukkot wadisini [təksim kılıxka] elqeymən.
7 Gilead Manga mənsuptur, Manassəhəmu Manga mənsuptur; Əframı bolsa beximdiki dubuloqamdur, Yəhüda Mening əmr-pərman qıkarlıqı qımdur; 8 Moab Mening kir yuyux jawurumdur; Edomoqa qorukumni taxlaymən; Filistiya, Mening səwabimdən təntənə kilingilərlə!» 9 Kim Meni bu mustahkəm xəhərgə baxlap kirəlisün? Kim Meni Edomoja elip bəralısın? 10 I Huda, Sən bizni rastinla qətkə kəktingmə? Koxunlirimiz bilən billa jənggə qıkmamsın? 11 Bizni zulumlardın kütuluxka yardəmləxkəysən, Qünki insanning yardımını bikardur!
12 Huda arkılık biz qoqum baturluq kərsitimiz; Bizgə zulum kılıqıqları qəyligüçü dəl U Əzidur!

61 Nəqmiqilərning bexiqə tapxurulup, tarlıq sazlar bilən okulsun dəp Dawut yəzoğan kütü: — I Huda, pəryadimni angloqıysən; Duayimoja kulak saloqıysən! **2** Yərning qət-qətliridə turup, Yürükim zəiplixip kətkəndə, Mən Sanga murajıət kılımən: — Sən meni eziyindin yukırı Əoram Taxka yetəkləysən! **3** Qünki Sən manga panahgah, Düxminim alıdıcı mustəhkəm munar bolup kəlgənsən. **4** Mən qedirinqni mənggülük turaloqum kılımən; Kanatlırlıq sayısında panağ tapıman. (Selah) **5** Qünki Sən, i Huda, əsəmlirimini anglıding; Əzüngdin aymändigioqlarqa təwə mirasni mangımı bərdingsən. **6** Padixaḥning kiňlirigə kün köküp uzartısan; Uning yilliri dawdrin-dawriqə boludu. **7** U Hudanıgın alıdıcı mənggü həküm sürüdu; Uni aman saklaxka muhəbbət wa həqikətni bekitip təminligəysən; **8** Xuning bilən aldingda iqtən əsəmlirimə qər künü əmel kılımən; Mən namingni mənggü kütülyəmən!

62 Нәрмәниләрнинг беки Үядутуно тапхурулган,
Дауут язылан күй: — Jenim Hudaqila қарап
сүккәттә күтиду; Менинг ниятліким унингдindur. **2** Пәкәт
Ула менинг қорам texim wə менинг ниятліким, Менинг
егиз қоројинидur; Мән унqилик тәwrinip kətmeymən. **3**
Siler қаqаноңıq xу ajiz bir insanoqà hujum kılısılар?
Həmminglər kinqoñiyip қалojan tamni, Iroqanglap қалojan
kaxani oqulatqandək, uni oqulatmakçisilər? **4** Uni
xəhrət-haywittidin qixürtüwetixin baxka, ularning heq
məslihəti yoktur; Yaloqanlıqlıkdardin hursən ular; Aqzida
bəht tiligini bilən, Ular iqidə lənət okuydu. (Selah) **5** Jenim,
Hudaqila қарап sükкәттә kütkin; Qiñki mенинг
ümidim Uningdindur. **6** Pəkət U менинг қорам texim
həm менинг ниятліким, Менинг egiz қоројинидur; Мән

əwrinip kətməymən. **7** Nijatlıkim həm xan-xəhrimt Hudaqə baqlıktır; Mening küqüm bolovan qoram tax, mening panahgahım Hudadidur. **8** I halayık, Uningoja qərdaim tayininglar! Uning aldida iq-baqrınglarnı ekiünglər; Huda bizning panahgahımızdır! (Selah) **9** Addiy bəndilər pəkət bitinik, Esilzadılərmə bir yalojan söz halas; Tarazioja selinsa ularning kılqə salmiki yok, Bir tiniktinmə yeniktir. **10** Zomigərlikkə tayamanglar; Bulangılıktın ham hiyal kılmganglar, Bayılıklar awusımı, Bularoja könglünglarnı koymanglar; **11** Huda bir kətim Səytkənki, Mündək deginini ikki kətim anglıdimki: — «Küq-kudrat Hudaqə mənsuptur». **12** Həm i Rəb, Sanga əzgərməs mühabəbtəmə mənsuptur; Qünki Sən hərbir xixigə eż əmliləye yarixa kayturisən.

63 Dawut yazojan kiy (u Yəhədadiki qel-bayawanda bolğan qoçda yezilən): — I Huda, Sən menin lahmıdursən, Texnalıq bilən Seni izdidi! Mən kuroqak, qangkak, susiz zemində turup, Jenim Sanga intizar, otlırim təlmürüp intilarki — **2** Mukəddəs jayingda Sanga kəz tipik kariojinimdək, Mən yənə zor kudriting və uluoluklungni kərsəm! **3** Əzgərməs muhəbbiting qayattınmu əzizdər; Ləwlirim Seni mədhiyiləydi; **4** Xu səwəbtin tırık bolsamla, Sanga təxəkkür-mədhiyə okuyıman, Sening namingda kollirimiñ ketüriman. **5** Jenim nazunemətlərdin həm maylik gəxərdin qənaatləngəndək kənəatləndi; Aqzım eqilip hux əwlirim Sanga mədhiyilərni yangritidü; **6** Ornnumda yetip Seni əşliginimdə, Tün keqilərdə Seni seqinip qolyniman. **7** Qünki Sən manga yardımında bolup kəlgənsən; Sening ənaniting sayisidə xad-huramlıqta nahxilarını yangritiman. **8** Mening jenim Sanga qıng qaplixip mangidü, Sening ong kolung meni yeliməktə. **9** Birak jenimni yokitixkə izdəwatkanları vər taktiliriga qırixüp ketidü. **10** Ularning keni kılıq cəfijəda tekiliüdə, Ular qılberilərgə yəm bolidü. **11** Lekin padıxə Hudaddin xadlinidü; Uning nami bilən qəşəm kılqarınlarning həmmisi rohlini xadlinidü; Qünki yalojan sezliqügilərning zuwanı tuwaklinidü.

64 Нəօмпіqılerning bexoja tapxurulup okulsun dəp, Dawut yazoqan ktiy: — I Huda, ahlirimni ketürganda, meni angloqaysan! Hayatimni düxmanning wehxligidin kuoqdioqaysan! 2 Kara niyatlerning yoxurun suyikəstliridin, Yamanlıq aylığıqi kaçqa-kuzoqların aaman kiloqaysən. 3 Ular tillerini kılıqtak etkün bilidi; Mukəmməl adəmni yoxurun jaydin etix üçün, Ular okını bətligəndək zəhərlik sezinə təyyarlıdı. Ular kılqə şymənməy tuyuksız ok qırırdı. 5 Ular bətniyəttə bir-birini riqbətləndürüp, Yoxurun tuzak kuruuxni maslıhətləxip, «Bizni kim kerəlyatti?» — deyixməktə. 6 Ular kabılıhlikkə intiliplər: — «Biz izdlinip, astraplik bir cədbir tezip qıktuk!» — daydu; Insanning iq-baqırı wə kəlbələ dərwəkə qongkur wə [bilip bolmas] bir nərsidur! 7 Lekin Huda ularoja ok atıldı; Ular tuyuksız zəhimlinidü. 8 Ular eż tili bilən putlixidü; Ularnı kergənlerning qəməmisi ezini neri tartıldı. 9 Həmmə adəmni korkunkı basıldı; Ular Hudanıng ixłırını bayan kıldı, Bərhək, ular unıning kiloqanlırını cylinip sawaş alıldı. 10 Həkkənisiyarlar Parvardigarda huxal bolup, Uningoja tayinidü; Kengli durus adamlar rohlinip xadlinidü.

65 Nəoqmıqılerning bexioja tapxurulup okulsun Eojizim eytkan wədilirimni əməlgə axurimən. **15** dəp, Dawut yazojan kütü-nahxa: — Zionda, Mən Sanga bordaq mallarnı kəydürmə kurbanlıq kılıp mədhiyə süküt iqidə Seni kütidü, i Huda; Sanga sunımən, Koqkarlarning hux purak yeojını kəydürimən; kılıqan wədə əməlgə axurulidu. **2 I**, «Dua Anglıouqı, Əküz wə eąkilərni əkilip sunımən. (Selah) **16** Hudadin Sening aldingoja barlıq at igiliri kelidu. **3** Gunahlıq əymingüqi həmminglər, kelinglər, kulaq selinglərl! ixlar, asiyliklirimiz, [Kalkın baskandək] məndin oqalip Uning mən üçün kılıqan karamatlırını bayan kılımən; kelidu; Lekin Sən ularını yepip kəqürüm kılışən; **4** **17** Aqzım eqip uningoja poryad ketirdüm, Uning Sən tallap Əzüngə yekinlaxturoman kixi nemidegən uluołukını jakarlıqan mədhiyilər tilimda boldi. **18** bəhtlik! U həyliliringda makanlıxidu; Bizlər Sening makamingning, yəni mukəddəs ibadəthanangning [duyimmi] anglimiqan bolatti. **19** Birak Huda anglidi; U bərikitidin kənaat tapımız; **5** Sən həkkənliyiqliknamayan kılıdıcıqan karamət wə dəhəxət ixlar bilən yaqdırulmuş! U mening duayimmi yandurmidi, Həm bizgə jawab, I nijatlığımız bolovan Huda, Pütükil yərdengizlarning qət-qətliridikilərgiə tayansi Bolojuqı! **6** Beling kudrat bilən baqlanojan bolup, Küqüng bilən taoqlarını bərpə kılıqansən; **7** Dengizlarning ərkəxliqən xawqunlirini, Dolğunlarning xawqunlirini, Həmdə əllərning quşanlirini tinjitküşən! **8** Jahanning qət-qətlirida turuwatkanlar karamətlirindin körkidi; Sən künqıixtikilərni, künpetixtikilərni xadlandırısan; **9** Yər yüzining [əjemini yəp] yoklap kılıp, uni suojırısan, Uni tolimu mənbətəlxətürisən. Hudanıng dəryə-erikləri suşa toloqandur; Xundak kılıp sularını təyyarlap, Kixilərni axlıq bilət təminləysən. **10** Teriloju etizlarning qənaklırını suşa kandırısan, Kırlarını taraxlaysən, Tupraknı mol yeojınlardan bilən yumxitisən; Uningda üngənlərni bərikətləysən. **11** Sən nemətliringni yilning həsulioja taj kılıp koxup berisən; Kədəmliringdin bayaxatlıq hərəyanoja tamidu; **12** Daladiki yaylaklarojumu tamidu; Taç-dawanlar xat-horamlıqni ezlirigə bələwəq kılıdu; **13** Kəklamlər koy padılırları bilən kiyington, Jilojalar maysılaroja qaplinidu; Ular huxallıq bilən təntənə kılıdu, Bərhək, ular naħxilarnı yangritixidu!

66 Nəoqmıqılerning bexioja tapxurulup, tarlıq sazlar bilən okulsun dəp, kütü-nahxa: — Pütükil jahən, huxallıq bilən Hudaqa təntənə kilinglər! **2** Uning namining uluołukını nahxa kılıp jakarlanglar, Uning mədhiyilirini xəraplandırüngərlər! **3** Hudaqa: «Sening kılıqanlırlıq nəkədər korkunqluktur! Kudritinq zor bołoq, Düxmənliring aldingda zişlipx təslim bolidu; **4** Barlıq yər yüzidikilər Sanga sejədə kılıp, Seni kūyləp, nahxa eytixidu; Ular naminıñ kūyləp nahxa kılıp eytidu» — dəngərlər! (Selah) **5** Kelinglər, Hudanıng kılıqanlırını körünglər; İnsan balılırlı aldida kılıqan karamətliri korkunqluktur. **6** U dengizni kuruqlukka aylandurdı; [Əjdədlirimiz] dəryadınmı piyadə etti; Biz u yerdə uningdin hursən bolduk. **7** U kudriti bilən mənggü həküm süridü; Uning kəzərləri əllərni kəzitip turidu; Asiylik kılıquqlar məoqrurlanmışın! (Selah) **8** I kowmlar, Hudayimiqoja taxakkür-mədhiyə eytinglər; Uningdoja bołoqan mədhiyə-həmdusanalarnı yangritinglər! **9** U jenimizni hayatlıq iğiga tikkən, Putlirimizni teyilip ketixkə yol koymayıd. **10** Qünki Sən, i Huda, bizni sinidin; Kümüxnı otta tawliqandə bizni tawlidinq. **11** Sən bizni toroja qüxürdüng; Belimizgə eojir yükni yüklidinq. **12** Həkənlərinə beximiqoja mindürdüng; Biz ot wə kəlkünni besip ettük; Sən ahiр bizni kəngriqiliğə qıqardıng. **13** Mən kəydürmə kurbanlıqlarını elip eyüngə kirəy; Sanga kılıqan kəsəmliriməq əmal kılımən; **14** Bərhək, beximoja kün qüxkəndə ləwlirim qıkaroqan,

Eojizim eytkan wədilirimni əməlgə axurimən. **15** dəp, Dawut yazojan kütü-nahxa: — Zionda, Mən Sanga bordaq mallarnı kəydürmə kurbanlıq kılıp mədhiyə süküt iqidə Seni kütidü, i Huda; Sanga sunımən, Koqkarlarning hux purak yeojını kəydürimən; kılıqan wədə əməlgə axurulidu. **2 I**, «Dua Anglıouqı, Əküz wə eąkilərni əkilip sunımən. (Selah) **16** Hudadin Sening aldingoja barlıq at igiliri kelidu. **3** Gunahlıq əymingüqi həmminglər, kelinglər, kulaq selinglərl! ixlar, asiyliklirimiz, [Kalkın baskandək] məndin oqalip Uning mən üçün kılıqan karamatlırını bayan kılımən; kelidu; Lekin Sən ularını yepip kəqürüm kılışən; **4** **17** Aqzım eqip uningoja poryad ketirdüm, Uning Sən tallap Əzüngə yekinlaxturoman kixi nemidegən uluołukunu jakarlıqan mədhiyilər tilimda boldi. **18** bəhtlik! U həyliliringda makanlıxidu; Bizlər Sening makamingning, yəni mukəddəs ibadəthanangning [duyimmi] anglimiqan bolatti. **19** Birak Huda anglidi; U bərikitidin kənaat tapımız; **5** Sən həkkənliyiqliknamayan kılıdıcıqan karamət wə dəhəxət ixlar bilən yaqdırulmuş! U mening duayimmi yandurmidi, Həm mandin eżgarmas muhəbbətinə elip kətmidi!

67 Nəoqmıqılerning bexioja tapxurulup, tarlıq sazlar bilən qelişsən, dəp yeziləjan kütü-nahxa: — Huda bizgə mehîr-xəpkət kərsitip, bizni bərikətləp, Əz jamalining nurunu üstümizgə qaqqay! (Selah) **2** Xundak kılıqanda yolung pütükil jahənda, Kütuldurux-nıjatlıking barlıq əllər arısında ayan bolidu. **3** Barlıq kowmlar Seni mədhiyiligə, i Huda; Barlıq kowmlar Seni mədhiyiligə! **4** Jimi taipilər huxallıq bilən təntənə kılıp kuyılıgə, Qünki Sən həlkələrgə adillik bilən həküm qıkırısan, Yər yüzidikli taipilərni, Sən yetəkləysən; (Selah) **5** Barlıq kowmlar Seni mədhiyiligə! **6** Wə yər-zemin keklərini ündürdü; Huda, biznig Hudayimiz, bizni bərikətləydi; **7** Huda bizni bərikətləydi; Xuning bilən yər yüzidikilər qət-yakılarojqa Uningdin əyminxidu!

68 Nəoqmıqılerning bexioja tapxurulup okulsun dəp, Dawut yazojan kütü-nahxa: — Huda ornidin turidu, düxmənlirlərinə tiripirən kiliwetidü! Uningoja eqmənlər Uning aliddin bədər kəqidü! **2** Is-tütək uquruləndək, ularını uqurup yokıtışan, Mom otta eritilgəndək, Rəzillər Hudanıng aldida əhalək bolidu. **3** Birak həkkənliyalar huxallinidü, Ular Huda aldida rohlinip, Təntənə kılıp xadlinidü. **4** Hudaqa küylər eytinglər, Uning namini nahxa kılıp yangritinglər; Qəl-bayawanlarqa Mingüigə bir yolnı kətürüp yasanglar; Uning nami «Yah»dur; Uning aldida xadlininglər. **5** Yetimləroja ata bołoquqi, Tul hotunlarning dəwəsini soriqoqi, Əz mukəddəs makanıda turoqan Hudadur. **6** Huda qəribələrni ey-oqaklıq kılıdu; U məhəbuslarnı hərlükə qıkırıdu; Lekin asiyalarını əqəjirak yərdə kalduridu. **7** I Huda, Əz həlkinqning alidda mangojiningga, Qəl-bayawandin etüp səpar kılıjiningda, (Selah) **8** Hudanıng huzuri alidda, Yəni İsrailining Hudasininə huzuri alidda, Yər-jahən təwrinip, Asmanlarmı yeojın yaqdurdı; Awu Sinay teojimu təwrinip kətti. **9** Sən, i Huda, Əz mirasing [bołoqan zemən-həlk] üstigə hasıyatlıq bir yamoqur yaqdurdung; Ular həlsizlərənən ularını küqləndürdüng. **10** Sening bakıqan padang u yərgə makanlaştı; Mehribanlıqı bilən məminlər üçün təyyarlıq kıldıq, i Huda! **11** Rəb amr kıldı; Uni jakarlıqoqi kız-ayallar nemidegən zor bir koxundur! **12** «Padixahlar həm koxunlıri bədər kəqixti, bədər kəqixti!» — [deyixtil]; Əyda olturoqan kız-ayallar bolsa oljınları belixiwalidu; **13** Silər koy bakçında padilar arısında yatlaş bolşanglarmu, Zemininglər əmdı kənatlırioja kümüx səpkən, Paylıri parkırak, altun bilən bezəlgən pahtəktək bolidu; **14** Həmmigə Kadir

Huda padixaşlarni zeminda tiripirən kılıwatkəndə, Yər Zalmon teojudiki kardək akırıp kətti. **15** Baxan teoji kudratlı bir taoj, Baxan teoji egiz qoşkılıri kep bir taqdur; **16** Əy egiz qoşkılık taoqlar, Nema üçün Huda Əz makani kiliixni haliojan taoqka həsat bilən karayislər? Dərvəzə, Pərvərdigar xu taqdə manggü turidul. **17** Hudaning jəng hərwiliri túman-túmən, Milyon-milyondur; Rəb ular arısida turidu; Sinay teojudiki mukəddas jayda turidu. **18** Sən yukirijo kətüründüld, Insanları tutkun kılıquqları Əzüngə asır kılıp elip kətting; Yəhuda ularning arısida turuxi üçün, Hətta asiylik kılıqların [arisida turuxi] üqinümu, Sən insan arısida turup iltipatlarnı kobul kıldıng. **19** Rəb mədhiylənsun; Qünki U hər künü yüklirimizni kətürmkət; Yəni nijatlimiz boローン Təngril! (Selah) **20** Bizning Təngrimiz birdinbir nijatkar Təngridur; Rəbgə, yəni Pərvərdigarojla, elümgə baqlik, ixlar təwədürü. **21** Bərhək, Huda Əz düxmənlirinining bexini yaridu, Əz gunahlırida dawamlık ketiweridiojanlarning qaqılık kallisini U qakçıdu. **22** Rəb mundak dedi: «[Əz həlkimmi] Baxan diyarindu, Dengizlarning qongur jayliridinumu kəyturup kelimən; **23** Xundak kılıp [sən həlkim]ning puti kanoşa, Yəni düxmənliringning kenişa milinidu, Itliringning tili buningdinumu nesiwisişi [yalaydu].» **24** Ular Sening mangojanliringni kerdil, i Huda; Yəni mening İləhim, mening Padixaşimning mukəddas jayıja kirip mangojanlarını kerdil; **25** Aldingga munajatqilar, kəyningdə qalquqlar mangdi, Otturısida dapqi kızlar bar idi: **26** «Jamaətlərə Huda Rəbgə təxəkkür-mədhiyə eytinglar, — İsrail bulaklıridin qıkışalar!» — deyixti. **27** U yərdə ularning baxlamqısı boローン kiqik Binyamin kəbilisi mangidu; Yəhuda əmirliri, zor bir top adamlar, Zəbulunning əmirliri, Naftalining əmirlirimini bar. **28** Sening Hudaying küküngni buyrup bekitkən; Əzüngə biz üçün kılıqlarının mustəhkəmligəysən, i Huda! **29** Yerusalemidi ibadəthanən wəjidi, Padixaşlar Sanga atap hədiyələrni elip kelidü; **30** Ah, heliki komuxluktiki [yırıq] janıwarni, Külliylərnin topini, Taipəldiki torpaklarnımı əylibligəysən; Andin ularning hərbəri kümüx tənggilerni aklip Sanga tiz püküxidu; Uruxhumar həlkələrni tiripirən kılıwatkəysən! **31** Metiwr əqlilər Misirdin kelidi, Efiopiya bolsa Hudaoja karap kollirini tezdirin kətirdi. **32** I yər yüzidiki əl-yurtlar, Hudanı nahxa bilən mədhiyləngərlər, Rəbni mədhiyləp küylərni eytinglar! (Selah) **33** Asmanınlarning üstiga, Kədimdin bar boローン asmanınlarning üstiga Mingüqi toqıruluk kuy eytinglar! Mana, U awazını anglıtidu, Uning awazi küqlükтур! **34** Hudanı küqlük dəp bilip jakarlanglar, Uning həywisi Israel üstidə, Uning kuiqı bulutlarda turidu; **35** I Huda, mukəddas jayliringdin sürültür kərinisən! Israillining birdinbir Təngrisi! Halka kuiq-kudrat bergenüqi bolsa, Udur! Hudaoja təxəkkür-mədhiye okulonay!

qaqlırimdinmu kəptür; Meni yokatmakçı boローンlar, Kara qaplap mən bilən düxmənlixidiojanlar küqlütür; Xu qəođa əzüm bulimiqən nərsini kəyturimən. **51** Huda, menin nadanlığım Əzüngə ayan; Mening kəbihliklirim Səndin yoxurun əməstür. **6** Mening səwbəmidin, i Rəb, samawiy koxunlarning Sərdari boローン Pərvərdigar, Əzüngə umid baqlap kütkanlər yergə karap kalmıqayı; **7** İsrailning Hudasi, Əzüngni idzığılər menin səwbəmidin xərmandı bolmıqayı; **7** Qünki Seni dəp mən rəswaqılıkka uqrıdim; Xərməndilik yüzümgə qaplandı. **8** Mən eż kerindaxlrimoja yat, Anamning balılırioja yakə yurtluk boldum. **9** Qünki meni [mukəddas] eyüngə boローン otluk muhəbbət quloquwalojanıdı; Sanga həkarət kılıqların həkarətlirimu menin üstümgə qüxti; **10** Mən yioqlidim, jenim roza tutti, Bumu manga əyib dəp kəraldi. **11** Mən beznı kiyimim kılıp kiysəm, Xuning bilən ularning söz-qəqiqığa kəldim. **12** Xəhər əkowukida olturojanlarning tənə gepigə kəldim, Məyhorlarning nahxisinə temisi boldum. **13** Bırak mən xəpkitinqni kərsətkən waktında duayimni sanga nixanlidim, i Pərvərdigar; i Huda, eżgərməs muhəbbitingning zorlukidin, Nijatlık ixənqidə manga jawab bərgəysən; **14** Meni patqaklıktın kutkuzuvalojsən, Meni qəktürmigəysən; Manga əqmən boローンlardın, Suning qongur yeridin kutuldurujoysən; **15** Kalkün sulriyoja meni əqrək kıldurmiojsən; Dengiz təglirigimu meni yutkuzmiojsən; [Təgil] yok hangning meni həp etip aqzını yumuwelioxıa yol koymiojsən! **16** Duayimni ijabət kılıqoysən, i Pərvərdigar, Qünki eżgərməs muhəbbiting yahxidur; Mol rəhimdilliğin bilən manga yüzləngəysən; **17** Jamilengni külungdin yoxurmiojsən; Qünki beximoja kün qüxti; Tezdirin manga jawab bərgəysən. **18** Jenimoja yekinlaxkəysən, Uningoja həmjəmat-kutkuzuquçı boローンoysən; Düxmənlirim alidda meni hərlükə qıkarojaysən; **19** Əzüng menin rəswalığı həm hərmətsizlikə kələqinimini, Kandak həkarətlənginimini bilisən; Rəqiblirimning həmmisi Əzüngə ayandur. **20** Həkərat kəlbimni parə kıldı; Men kəyəqoja qəmüp kəttim; Azojına həsdaxılıkka telmürgən bolsammu, yok boldi; Təsəlli bərgüqilərinimiz ididim, lekin birsinim uqritalmidim. **21** Bərhək, ular ozukumoja et süyi, Ussuzlukumoja sirkini bərdi. **22** Əlarning dastihini əzlirigə kiltak, Əlarning halawiti kapkan boローン. **23** Kezli torlixip kərməydiqən bolup kətkəy; Bel-putlurini titrəkkə saloqaysən; **24** Kəhringni əlarning üstiga qüxiyrgəysən, Olaşipqıning otliri ələrəqə tutaxkay; **25** Əlarning makani harabə boローン, Qedirliri qəldərəp kəlojayı; **26** Qünki ular Sən urojanıja tehimü ziyanxəlik kilmakta; Sən zəhimləndürəgnərlarning azabiyo qəp bilən azab koxmakta. **27** Əlarning gunahıja gunah koxkəysən, Həkkənəliylikning nesiwisişa ələrni erixtürmigəysən. **28** Ələr həyatlıq dəptiridin eqürileyə;

69 Nəşqmıqılerning bexioja tapxurulup, «Nilupərlər» degən ahangda okulsun dəp, Dawut yazojan kuy: — Meni kütküzəqəysən, i Huda! Sular jenimdin etti; **2** Turojidak jay yok qongkur patçaklıkkı qəküp kəttim; Suning qongkur yerigə qüxiüp kəttim, Kəlkün meni oqrək kıldı. **3** Pəryadlırimdin halimdin kəttim; Gallirim kurup kətti; Hudayimoja talmürüp, kəzümđin ketəy dəp kəldim; **4** Səwabsız manga eəq bolovanlar

— Kəlbinglər yengilinidu. **33** Qünki Pərvərdigar Mən bu dəwrgə [küqlük] bilikingni [jakarlioqasə], yoksullarning iltijasını angloyadı, Əzığə təwə əsir Kelər əwlədninq həmmisigə կudritingni ayan kiloquqə, kılınojanları u kəmsitməydu; **34** Asman-zemin Uni [Meni taxliwətmigəysən]! **19** I uluq karamət ixlarnı mədhiyiləsun! Dengiz-okeyanlar həm ularda yürgüqi kiloqan Huda, Həkkəniyilikinq pələkkə taqaxtı; Sanga barlıq janiwarlar Uni mədhiyiləgəy! **35** Qünki Huda kimmu ohxax bosalısun! **20** Sən manga kep həm Zionni kütküzidü; Yəhədaning xəhərlirini käpta bina eojir külپətlərni kersətkənəksən, Meni käytidin kılıdu; Ular axu yərdə olturaklıxip, igilik tikləydi. **36** Uning küllirining nəsilliri uningəqə miras bolidu, Uning namini səyənlər u yərlərdə makanlixidu.

70 Nəoqmıqilərning bexioqa tapxurulup, «əslitix üçün» okulsun dəp, Dawut yazojan kuyi: — Pərvərdigar, meni kütkuzuxka aldirioqasən! Pərvərdigar, tez kelip manga yardım kiloqasən! **2** Mening jenimni izdəwətkaňar yərgə karitilip rəswa kılınsın; Mening ziynimdin hursən boloŋanlar kəyniga yandurulup xərmənda boloqay. **3** Meni: — «Wah! Wah!» dəp məshirə kiloŋanlar əz xərməndilikidin kəyniga yanoqay! **4** Bırak Seni izdigüqilərning həmmisi Səndə xadlinip huxal boloqay! Nijatlıkingin seygoŋlar həmixin: «Huda uluojlansun» deyixkəy. **5** Bırak mən ezilgənmən, həm yoksulmən; Yeniməqə tezindən kəl, i Huda! Sən mening yardıməqmim, menin azad kiloquim; I Pərvərdigar, keqikməy kəlgəysən!

71 Səndin, Pərvərdigardin panaq tapımən; Meni hərgiz yərgə karatmioqasən. **2** Oz həkkəniyilikinqdə meni kütuldürəqasən; Manga kulak saloqasən, Meni kütkuzoxasən! **3** Manga eziim daim panaqlinidioqan turalıq koram tax boloqasən; Sən meni kütkuzuxka buyruk qüxtürgəysən; Qünki Sən egiz texim, korojinimdursən. **4** Hudayim, meni rəzzilərning kolidin, Həkkəniyətsiz, rəhimsiz adəmdin azad kiloqasən; **5** Qünki Sən mening ümidi mdursən, i Rəb Pərvərdigar, Yaxlıqimdın tartipla mening tayanımdursən; **6** Balyatlıküdi wakıttin baxlap mən Sanga tayinip kəldim, Əzüng meni anamning karnidin qıkaroqıçışən; Madhiyəmnin temisi bolsa hərdaim Sən tootruluktur. **7** Mən nuroqunlaroq oøyriyə yakı karamət sanaldım; Qünki Sən mening mustəhkəm panahgahımdursən. **8** Aqzim kün boyi madhiyiliring həm xan-xəripingga tolidu; **9** Əmdi keriojinimda meni taxlimioqasən; Maqdurum kətkinidə, məndin waz kəqmigəysən. **10** Qünki düxmənlirim manga karxi səzlixdı; Jenimni elixka kezləwatkanlar kəstlixip: — **11** «Huda uningdin waz kəqtı; Uni kooqlap tutuwelinglar, Qünki kütuldürəqoŋanlar yoktur» — deyixidu. **12** I Huda, məndin yırak laxmiqasən; I Hudayim, manga yardımə tez kəlgəysən! **13** Jenimoja kükəndə boloŋanlar xərməndə bolup yoktilisil; Ziynimoja intilgoňlar raswalıq həm xərməndilik bilən kaplansun; **14** Bırak mən bolsam, izqıl ümidi bolumən, Seni tehimu mədhiyiləymən. **15** Həkkəniyilikinq, nijatlıking aqzimda kün boyi bayan kılınidu; Bular san-sanaksızdur, bilginimdin kep artuktur. **16** Mən Rəb Pərvərdigarning büyük ixlirini jakarlioqan haldə kelimən; Sening həkkəniyilikinqni yad etip jakarlaymən — Pəkət Seningkinilə! **17** I Huda, Sən yaxlıqimdın tartip manga egitip kəlgənsən; Büğüngə kədər Sening kiloqan karamət ixliringni jakarlap keliwatinən. **18** Əmdi hazır mən kerip, ak qaqlıq boloqinimda, i Huda,

Mən bu dəwrgə [küqlük] bilikingni [jakarlioqasə], yoksullarning iltijasını angloyadı, Əzığə təwə əsir Kelər əwlədninq həmmisigə կudritingni ayan kiloquqə, kılınojanları u kəmsitməydu; **19** I uluq karamət ixlarnı mədhiyiləsun! Dengiz-okeyanlar həm ularda yürgüqi kiloqan Huda, Həkkəniyilikinq pələkkə taqaxtı; Sanga barlıq janiwarlar Uni mədhiyiləgəy! **20** Sən manga kep həm Zionni kütküzidü; Yəhədaning xəhərlirini käpta bina eojir külپətlərni kersətkənəksən, Meni käytidin kılıdu; Ular axu yərdə olturaklıxip, igilik tikləydi. **21** Uning küllirining nəsilliri uningəqə miras bolidu, Uning namini səyənlər u yərlərdə makanlixidu. **22** Mən Seni rawab qelip mədhiyiləymən, Sening həkkəkitinqni madhiyiləymən, i Hudayim; Qiltar qelip Seni külyəymən, i Sən, Israilning Mukađdisi! **23** Sanga küylər eytkinimda, ləwlirim təntənə kılıdu, Əzüng hərlükka qikaroqan jenimmu xundak rohlinip eytidu; **24** Tilim kün boyi həkkəniyilikinq tooprisida səzleydi; Qünki manga yamanlık kilməkqi boloŋanlar yərgə karitilip rəswa kılınidu.

72 Sulayman üçün: — I Huda, padixahka həkümlirinqni tapxuroqasən; Padixahning oqlojə Oz həkkəniyilikinqni bərgəysən. **2** Xundak boloqanda u Oz həlkinq üçün həkkəniyilik bilən, Sanga təwə ezilgən meminələr üçün adillik bilən həküm qikiridu; **3** Taoqlar həlkə tinq-amanlıq, elip kəlidu, Edirliklarmu həkkəniyilik bilən xundak kılıdu. **4** Padixah həlk arasıdiki ezilgənlərgə adil həkümlərni qikiridu; U namratlarning balılırını kütküzidü, Zalimlarnı bitqit kılıdu. **5** Xundak boloqanda kün wə ay yok bolup kəmitsila, əwlədtin-əwlədkə həlk Səndin əymindu. **6** U bolsa goya yengidin orojan otlaqka yaqşan yamoqurdək, Yər suojiridoqan həl-yeojinlərdək qüxicidu. **7** Uning künlińlərde həkkəniyalar ronak tapidu; Ay yok boluqə tinq-amanlıq, texip turidu. **8** U dengizdin-dengizləroqıq, [Əfrat] daryasidin yar yuzining qətlirigiqə həküm süridü. **9** Qel-bayawanda yaxawatkanlar uning alidda bax koyidu; Uning düxmənləri topilarını yalaydu. **10** Tarixning wə arallarning padixahlıri uningəqə hədiyələr təkdim kılıdu, Xeba wə Sebaning padixahlırimu sowoqatlar sunidu. **11** Darwekə, barlıq padixahlar uning alidda sajda kılıdu; Pütkiil əllər uning hizmitidə bolidu; **12** Qünki u paryad kətərgən yoksulları, Panahsız ezilgənlərni kutulduridu; **13** U yoksul-ajızlaroja işini aqritidu, Yoksullarning jenini kütküzidü; **14** Ularning jenini zulum-zomigərləktin hərlükka qikiridu, Ularning kəni uning nəziridə kimmətliktur. **15** [Padixah] yaxisun! Xebaniq altunliridin uningəqə sunulidu; Uning üçün dua tohtawsız kılınidu; Uningəqə kün boyi bəht tilinidu; **16** Yər yuzidiki həsul mol bolidu, Hətta taq qoqqılıridimu xundak bolidu. [Mioq-mioq] qüxxən mewilər Liwandiki ormanınlardək təwrinidu; Xəhərdikilər bolsa daladiki ot-yexillilikətək güllinidu; **17** Uning nami mənggügə eqmayıdu, Uning nami kuyax yokaloquqə turidu; Adamlar uning bilen ezelrigə bəht tiləydi, Barlıq əllər uni bəhtlik dəp atixidu. **18** Israilning Hudasi, Pərvərdigar Hudaqə təxəkkür-mədhiyə boloqay! Karamət ixlarnı Yaratkuçı yaloquz Udur! **19** Uning xərəplik namioja mənggügə təxəkkür-mədhiyə okuloqay! Uning xan-xərəti pütkül dunyani kaplıqay! Amin! Wə amin! **20** Yassanıng oqlı Dawutning dualıri xuning bilən tamam boldı.

73 Asaf yazojan kütü: — Dərwəkə Huda Israiloja, Kəlbə sap bołożanlaroja mehribandur; **2** Lekin eziüm bolsam, putlixip yikılıp qüxiükə tasla kaldım; Ayaqlırim teyilip kətkili kıl kaldi; **3** Qünki rəzillərning ronak tapkanlığını kerüp, Həkawurlarоja həsat kildim; **4** Qünki ular elümida azablar tartmaydu, Əksiqə teni məzmut wa saqlam turidu. **5** Ular insanoja has japani kermaydu. Yaki həlkərdək balayı'pətpə uqrımaydu. **6** Xunga məorurluk marjani boynıqə esilidu, Zorluk-zomigərlək tondak ularoja qaplıxıd. **7** Semizliktin kəzləri pompiyip qıkkən; Kəlbidiki hiyanatlər həddinin exip ketər. **8** Seni mashıra kıldı? Düxnen namingni manggüə Əzgilərni mashıra kılıp zəhərlik sezler; Həlini üstün kılıp diwinip, dok kilar. **9** Ərxka ərəx kərəx kılara eqizlərini, Tilliri bir alojan yər yüzünü. **10** Xunga [Hudanıg] həlkı muxularoja mayıl bolup, Ularning degənlərinə su iğkəndək ahiriojqə iqip: — **11** «Təngri kəndək bileşətti?», «Həmmidin Aliy Boluoqi biliklikmu?» — dər ular. **12** Mana bular razillərdür; Ular bu dunyada rəhət-parəqətni kerər, Bayılıkları toplar. **13** «Kəlbimni pak tutkinim bihudim, Gunasız turup kolumnu artıqqa yuyup kəptimən; **14** Kün boyi japa qəktim bikarójumu; Xundimə hər səhərdə [wijdanning] ayıbigə uqrap kəldim!». **15** Bırak mən: — «Bundak [desəm], Bakı dunya pərzəntliringga asılık kiloqan bolmamdimən?» — dedim. **16** Ularnı kallamdin etküzəy desəm, Kəzümgə xundak eojar kəründi. **17** esingdə tutkəysən, i Pərvərdigar: — Bir düxmən Təngrinin mukəddəs jaylirioja kirgüzə xundak oylidim; Seni məshıra kıldı, Həmaqət bir həlk namingni Kirgəndila [yamanlarning] akiwtitini qüxəndim. **18** həkarətlidi. **19** Pahtikingni yırకuq hayvanlaroja Dərwəkə Sən ularni teyilojak yərlərgə orunlaxturisən, tutup bərmigəysən; Ezilgən məminliringning hayatını yeməngüə untumiyojsən. **20** Oz ahdəngə karıojsən, yumup aqquqila xunqə parakəndə bolidu, Dəhxətələr ularını besip yoxitidul **21** Sən i Rəb, qüxtin oyqanoqandə oyojinip, Ornungdin turup ularning siyakını kezgə ilməysən. **21** Yürəklirim kaynap, İqlirim sanjılışandək bołożan qaşa, **22** Özümüni həqnemə bilməydiyon bir həmaqət, Aldıngda bir hayvan ikanılıkimi bilip yəttim. **23** Həlbuki, mən həmixin Sən bilən billə; Sən meni ong kolumnidən tutup yelidim; **24** Oz nəsihəting bilən meni yetəkləysən, Xan-xəripingni namayan kıləqandin keyin, Ahirida Sən meni Əzüngə kobul kılısən. **25** Ərxtə Səndin baxka menin kimim bar? Yər yüzidə bolsa Səndin baxka heqkingə intizar amasın. **26** Ətlirim həm kəlbim zajiplixidu, Lekin Huda kəlbimdiki kəram tax həm mənggülük nesiwadur! **27** Qünki mana, Səndin yırak turojanlar halak bolidu; Wapasızlık kıləqan pahıxa ayaldək Səndin waz qəkənlərning hərbərini yokitisən. **28** Bırak mən üçün, Hudaşa yekinlihx əzwəldur! Uning barlıq kıləqan ixlirini jakarlax üçün, Rəb Pərvərdigarnı tayangan qıldı.

74 Asaf yazojan «Maskıl»: — I Huda, Sən nemixkə mənggüləgə bizni taxliwətting? Nemixkə oqəzipingni tütün qıkaroqandək Oz yayılıkdingidi koyliringə qıkırısan? **2** Əzüng rənə teləp azad kıləqan jamaitingni, Yəni Oz mirasing boluxkə kədimdə ularoja həmjəmət bolup kutkuçojan kəbilini, Əzüng makən kıləqan Zion teoqını yadingoja kəltürgəysən! **3** Kədəmliringni muxu mənggülük harablıklärəqə karatkəysən, Düxmənər mukəddəs jayingda gumran kıləqan barlıq nərsilergə [karıojsən]; **4** Rəkibliring jamaatgahıningOTTURISIDA hər-per kılıdu; Məjizatlar saklanıqan orunoja ular ez tuqlırını tiki. **5** Hərbəri əzlirini kərsitixip, palta

oynitip orman kəsküqidək, **6** Ular hazır [mukəddəs jayingdiki] nəkixlərni ala koymay, palta-bolqılar bilən qekiwti; **7** Ular mukəddəs jayingoja ot koydi; **8** Ular kənglidə: «Biz bularning hammisini yokitayıli dəp, Təngrinin zemindiki jamaatgahlırinining hərbərini keydürüwətti. **9** Bizgə osłetmə bolqalar mejizatları həq kərəlməyim; Pəyəqəmbərlərəm kəlməsə kətti; Arimizdium bu ixlarning qəqanojqə belidioqanlıqını biliqindən birsi yoxdur. **10** Qaçanojqə, i Huda, rəkibing Seni mashıra kıldı? Düxnen namingni manggüə həkarətləmdü? **11** Sən kolungni, yəni ong kolungni nemixkə tariwalisən? Kolungni koynungdin elip, ularni yokatkəysən! **12** Bırak Huda kədəmdin padixaḥim bolup kəlgən, Yər yüzining otturisida kutkuçuxlarnı elip barouqı Udur. **13** Sən dengiz süyini küqüng bilən beldung, Sulardiki ajdihalarning baxlırını yarding. **14** Dengizdiki leviatanning baxlırını qekip, Uning gəxini ozuk kılıp qeldidi yawayilaroja bəltüp bərding. **15** Yərni yerip bulakları, eriklərni akkuzdung, Sən Kün boyi qəktim bikarójumu; Xundimə hər səhərdə tohitimək ekiwatlıq dəryalarını kırutuwətting. **16** Kün Sening, tünmu Seningkidur; Ay bilən kuyaxni orunlaxturdung. **17** Yər yüzining qebralırını bəlgilidung; Yaz bilən kışni — Sən xəkilləndürdüng. **18** Xuni etküzəy desəm, Kəzümgə xundak eojar kəründi. **19** Sən ərəx tutkəysən, i Pərvərdigar: — Bir düxmən Təngrinin mukəddəs jaylirioja kirgüzə xundak oylidim; Seni məshıra kıldı, Həmaqət bir həlk namingni Kirgəndila [yamanlarning] akiwtitini qüxəndim. **20** Oz ahdəngə karıojsən, Qünki zemindiki karangoju bulung-puçkaklar zorluk-zumbulukning turaloqluları bilən toldi. **21** Ezilgülərni nomus bilən yandurmijojsən; Ezilgənlər, yoksullar namingni mədhiyiliqə. **22** Ornuningdi turojin, i Huda, Əz dəwayingni soriyojsən; Həmaqət kixining Əzüngni kün boyi məshıra kiliwatkinini esingdə tutkəysən. **23** Düxmənliringning quqanlırını untumiyojsən; Sanga ərəx kərəx kozojalqanlarning dawranglıri tohitimək kətürüməktə.

75 Nəqmiqiqlərning bexiqə «Halak kilmiojsən» degən ahangda okulsun dəp tapxuruləşən, Asafının kütü-nahxisi: — Sanga təxəkkür eytimiz, i Huda, təxəkkür eytimiz! Qünki naming bizgə yekindur; Buni, kıləqan karamətliring ispatlap jakarlaydu. **2** [Mənki Pərvərdigar]: — «Mən bekitkən wakıtnı ihtiyyarımoja alojinimda, Adalet bilən sorak kılımən; **3** Yər həm yərning üstüdə turuwaṭkanlar təwrinip tursimu, Uning türüklerini turozquqı Əzümdurmən» — dedi. (Selah) **4** Mahtançanlaroja: — «Mahtan manglar», Həm rəzillərgə «Münggüzüngi kətürmə» — dedim; **5** «Münggüzüngi yükri kətürmə; Boynungı kattik kılıp oqadiyip səzliməl» **6** Qünki kətürülük xərktin yaki əqrəbtin əmas, Yaki jənubtinmə kəlməydu; **7** Qünki Huda sotqidur; U birsini kətüridu, birsini qüxürüdu. **8** Qünki Pərvərdigarning kolida bir kədəh turidu; Uningdiki xarab kəpüklxiyatidu; U əbjəx xarab bilən toldi; Huda uningdin tekidü; Dərwəkə yər yəzidiki barlıq rəzzillər uning duqını koymay iqivetidü; **9** Mən bolsam, mənggüləgə guwahlıq berimən: — Yakupning Hudasişa küçələri eytimən. **10** «Mən rəzillərning münggüzürlərinin

həmmisini kesip taxlaymən; Bırak həkkaniylarning müngüzləri kətürülidü!».

76 Bu Asaf yazojan kuy bolup, tarlik sazlarda eytilsun dep, neöqmigiler bexioja tapxurulowan: — Yəhündada Huda tonulojandur; Uning nami Israilda uluodur. **2** Uning panah jayı Salemdidur, Zion teqida makani bar. **3** Xu yərdə sundurdı U dükxmənning otluk oklularını, Qekip taxlıdi kalkan, kılıq we barlıq, urux korallarını. (Selah) **4** Xəriping nəkədər aladur, ow-oljaqa bay taglardinmy heywiting zordur! **5** Dükxmən baturları bulandı; Uyquoja kətkən səwəp: — Palwanlarning heqkəsisi eż kolini kətürəlmidi. **6** Sening əybilibixing bilən, i Yakupning Hudasi, Jəng harwisi həm atlar əlüktək uhlitildi. **7** Korkuxqa tegiqliklər Sendinla, pəkat Sendinla, Käysi insan tik tutalar oqezipingning aldida? **8** Yər-zemin barqa yawax meminlərni kutkuzmak bolup, Sən Huda sorak-həkum jakarda asmandan tursang, Basar ziminni wəhüm, korkunq-süküt. (Selah) **10** Qünki insanlarning kəhri Sanga xəhrət koltürüdu; Kamar kəbi bagħħilding belinge kehringni. **11** Pərwərdigar Hudayinglaroja kəsəm kılıp, əmal kilinglar; Swoja bərsun koxna əller korkunqı kerək Bolquqioja; **12** U əmrilərningmu rohini sundurar; U yər yüzdikli padixahlaroja dəhxətlik bolar.

77 Nəöqmigilərning bexi Yədutunoja tapxurulowan, Asaf yazojan kuy: — Awazim Xudaqa kətürüldi, mən pəryad kılımən; Awazim Xudaqa kətürüldi, U meni anglaydu. **3** Beximoja kün qüxkəndə, men Rəbni izdidim; Keqipa qolumni [duaoja] kətürüp, box koymidim; Jenim təsəllini halimay rət kıldı. **4** Mən Hudani əsləp seqindim, ah-zar kıldım; Seqinip oylinip, rohım parakəndə boldi. (Selah) **5** Sən menin kezümnin yumdurmiding; Qongkur oqxaklı ilkida bolovanlığimdin seziyyəlməyttim; **6** Mən dərmən: «Yad etimən ötüp kətkən kün'lərni, Hiyal kılımən axu yillarnı; **7** Kəqillili eytkan nahxamni əsləp; Hiyallirım kənglümündə karvı; Rohim intilip izdiməktə idi; **8** — «Rəb mənggügə taxliwətmədu? U kaytidin iltipat kərsətnəmdü? **9** Uning eżgərməs muhəbbiti əmdi mənggügə tügəp kəttim? Uning wədisi əwladın-əwladıkjə inawətsiz bolandu? **10** Təngri mehîr-xəpkitini kersitixni üntudim? U oqeziplinip Əz rəhimdillikini tohtiwiwəttim?». (Selah) **12** Yəni Yahning kilojanlarını — yad etimən; Kədimdin buyankı karamətlirinqni aslyamən. **13** Sening barlıq ixlənlirinq üstüda seqinip oylinimən; Sening kilojanliring üstüda istikəmet kılımən; **14** I Huda, yolung bolsa pak-mukaddəsliklidur; Hudadək uluoq bir ilah barmidur? **15** Mejizilər Yaratkuqi İləhdursən; Əl-millətlər ara Sən küqünqin namayan kılding. **16** Əz biliking bolun Əz həlkinqni, Yəni Yakup wə Yüsüpning parzantlırını hərlükka qıkarqansən; (Selah) **17** Sular Seni kərdi, i Huda, sular Seni kərdi; Titrak ularnı bastı, Dengiz təgliri patiparak boldi. **18** Kara bulutlar yamyur təkti; Asmanlar zor sadasını anglatdı; Bərhək, Sening okliring tərəp-tərəpkə etildi. **19** Güldürmamangning awazı kara kuyunda idi, Qakmäklar jahənni yoruttı; Yər-zemin alakzadə bolup təwrəndi. **20** Sening yolung dengiz-oyyanlırlarda, Kədəmlirinq qongkur sulardıdir, Ayaq izlirləri tapkılı bolmas.

78 Asaf yazojan «Maskil»: — I Mening həlkim, təlimimni anglangalar, Aoqzimdiyi səzlərgə kulaq selinglar. **2** Təmsil bilən aqay mən aqzimni, bayan əyləp etməxtiki tepixmaqlar. **3** Biz bularni angliojan, bilgən, Ata-bowlirizim ularni bizə eytip bərgən. **4** Biz bularni ularning əwlədliridin yoxurmamız, Kelidiojan dəwrgə Pərwərdigarning mədhiyillirini, Uning kük-küdritimi, Uning kılıqan karamət ixlirini bayan kılımımız. **5** Qünki U Yakupta bir aqah-guwañni bekitkən, Israilda bir kənunni ornatkan; «Balanglaroja üigkeitlər bularını» dəp, əmr kilojanı U ajadımızqa. **6** Xundak dawr keler, əjdatlrlarımız bularni qoşum bilgəy, Hətta tuqulmakçı bolən balıllar, əwlədə - əwləd balılırioja ügətəkəy. **7** Pərzəntləri ümidi Hudaşa baqlıqoja, Təngrinin kılıqanlırını untumioja, Bəlki Uning əmərlirigə kırqay; **8** Dorimisun ular ejdatlırını, Jahil, asiy bir zaman kəbi, Əz kəlbini durus kilmioja, Rohi Təngriğə wapasız bir dəwr kəbi, U xundak, [buyruqandur]. **9** Mana əfriamming əwlədləri, Korallanəjan okyaqılar bolsımı, Jəng künidə səptin yandı. **10** Ular Hudanıng əhdisini tutmıldı, Bəlki Uning Təwrat-kanunida menginxni rət kıldı. **11** Ular Uning kilojanlarını, Əzlirigə kərsətkən karamətlərini tutudi. **12** U Misirning zeminida, Zoanning dalasında, Ularning ata-bowlirininq kezaldida mejizilərni kərsətkənidi; **13** U dengizni bəltiwtip, Ularnı otturisidin ətküzənidi; Suni kiya kəbi tik turgozanındı. **14** U kündüzə bulut bilən, Keqida ot nuri bilən ularni yetekli. **15** Qel-bayawanda taxlarnı yeriwətkənidi, Qongkur surlardın uroqup qıkkandək iqimlikni mol kıldı; **16** U hada taxtin estəng-əkinləri hasil kıldı, Suni dəryalardək akkuzdi. **17** Birək ular yənə Uning aldida gunah, kılıwərdi, Qəldə Həmmidin Aliy Bolquqioja asiylik kıldı. **18** Ular kənglida Təngriini sındı, Napsini kanduruxka yeməkliyi tələp kıldı. **19** Ular Hudani həkərətləp: — «Təngri qel-dəxtə dastıhan salalamdu? **20** Mana U koram taxni uruwidi, Sular uroqup, Ekinlar bulaktaq texip qıktı; Əmdi U bizə namnu berələndü? Əz həlkini gəx bilən təminliyələndü?» — deyixti. **21** Xuning bilən Pərwərdigar anglap, oqezipləndi; Yakupka ot tutaxtı, Israiloja aqqikı kətürüldi; **22** Qünki ular Hudaşa ixənmidi, Uning nijatlıqoja ular tayanıldı, **23** U ərxtin bulutlarnı buyrup, Asman dərvazilərini aqəkanı; **24** U ular üstiga «manna»ni yaqdurup, Ular oja ərxtiki axılıqni bərgənidi; **25** Xuning bilən insanlar kük igilirining nenini yegənidi; U ularoja kanoqqa ozukni əwətkənidi. **26** Əmdi U asmando xərk xamili qıkip, Küqi bilən jənub xamilinimə elip kəldi; **27** U gəxni qang-tozandək ular üstiga qüxirdi, Dengizlər sahildikli kumlardək uqar-kanatları yaqdurdı. **28** U bularni ularning bargahining otturisioja, Qedirlirining ətrapioja qüxirdi. **29** Ular boluxıqə yəp toyuxtı, Qünki ularning nəpsi tartkınıni [Huda] ularoja kəltürgənidi. **30** Lekin ular nəpsi tartkınından tehi zerikmayla, Gəxni eoqızlırlıda tehi qaynawatkinidila, **31** Hudanıng oqezipi ularoja kozçalıdı; Ulardın əng kamətlilikləri kirildi, Israilning sərhil yaxlırını yərgə uruldi. **32** Kərəüp xunqə kərgültük, Bırak towa kilmidi, Kərəüp xunqə mejizilirigə, lekin anda ixənmidi; **33** Xunga [Huda] ularning hayatını köydi menisizlik iqiğə, Həm etti yilliri dəkkə-dükkigə. **34** Ular ölüm kəlgənde baxoja, Əskə aldi Uni, Towa kılıp

Təngrini intilip, izdəxkə baxlıdı Uni. **35** Əskə aldi ular «Uyultaxtak baxpanahımız Huda, Həmmidin Aliy Təngri həmjəmət-kutkuçojuqımız bar». **36** Bırak ular aqzı bilən huxamət kıldı, Tili bilən Uningoqa yaloqan söz kıldı; **37** Qünki ularning kengli Uningoqa sadık bol müdidi, ular Uning əhdisini qing tut müdidi. **38** Bırak U yənilə rəhimi mid id; Kəbihlikini kaqürüp, ularını yoqtadı; U təkrar Əz oqəzipidin yandı, U kəhrini kəzəpojino bilən həmməni təkmidi. **39** U ularning pəkət ət igiliri, Kətsə kaytip kəlməs bir nəpəs ikənlilikini yad etti. **40** Ular qəl-dəxtə xunqə kəp ketim Uning aqqikini kəltürdü. Xunqə kəp ketim bayawanda kəngligə azar bardı! **41** Bərhək, ular kaytidin yoldın qətnəp Təngrini sinidi, Israildiki Mükəddəs Bolojuqining yürikini zədə kıldı. **42** Ular Uning kolını [əslimidi]; Ularnı zomigərninq qanggilidin hərlükə kutkuçojan künini, Kəndak kılıp Misirdə karamətlərni yaritip, Zoan dalasında mejizilərni kərsətkinini esidin qıçırdı. **44** U [Misirliklarning] dəryalırını, ekinlərini kanoşa aylandurup, Ularnı iqşılmas kılıp қoydı; **45** U ularning arisoja naxtarlıq qıwinlarını top-topi bilən əwətti, Halak kilar pakılarnı mangurdı; **46** U ularning ziraətlərini kepinək kurtlirioja tutup berip, Məhsulatlini qəkətkilərgə bərdi; **47** Üzüm tallırını məldür bilən urdurup, Ənjürlərinini kırav bilən üxxütüwətti. **48** U kalılırını məldürgə sokturup, Mallirini qakmak otlırıda [keydürüwətti]. **49** U ularqa oqəzipininq dəhəxətlikini — Kəhri, nəprət həm eçir külətlərni qüxürdü, Kəldi həm bir türküm buzojunqı pərishtilər kök-asməndin. **50** U Əz oqəzipi üçün bir yolnı tüzəp қoydı; U ularning jenini elümdin aymay, Bəlkı hayatını wabaşa tapxurdi; **51** U Misirdə barlıq tunji tuqulqan balılları, Həmning qedirlirirdə ularning oquruları boylan tunji oqul balıllarını kiriwəti. **52** U padıqidak Əz həlkini Misirdin səpərgə atlandurup, Qəl-bayawandin ularını koy padisidək baxlap mangdi; **53** U ularni aman-esən yetəkligəqə, Ular korkunkıntı halıy bolup mangdi; Düxmanlıri qərk boldi dengizda. **54** U ularni Əz mukəddəs zeminining qebrasıqə, Ong koli igiliyalıqan bu taqılıkka elip kəldi. **55** U əllərni ularning aliddin kooqliwetip, Tana bilən əlqəp yərni, təkşim kıldı zeminni; Israel əbililirini ularning qedirlirioja olturnaklaxturdı. **56** Bırak ular Hudanı, Həmmidin Aliy Boloquqını sinap aqqikləndirdi, Uning tapxuroqan guwaq-agħalırinı tut müdidi; **57** Bəlkı ata-bowliridək yoldın teyip asiylik kıldı, Hain okyadak keyip kətti. **58** Ular egizlikə kurojan ibadətgahları bilən Uning oqəzipini kozojidi, Oyma butliri bilən Uning yürükini ərtidi. **59** Huda ularni anglap oqəzpləndi, Israildin intayın yırğındı. **60** U Xilohdiki makanını, Yəni U insan arısında turojan qedirni taxlap kətti, **61** Əzining kudrat bəlgisini bulap ketixka, Xanxəripini ixqalıyətqılərning kolioja bərdi; **62** Əz həlkini kiliqka tapxurdi, Əzining mirasi boylanlardın intayın oqəzpləndi. **63** Ot ularning yigitlərini yalmidi, Kızlıri toy nahxılırida mahtalmayıttı. **64** U ularning kahınları kiliq astida yıkldı, Lekin tul hotunlrı haza tut müdidi. **65** Andin Rəb birsə uykudın oyoqandak oyoqandi, Xarabtin jasarətləngən palwandək towlid. **66** U rakiblərini urup qekindürüp, ularını tūğıməs rəswaqa qaldurdu. **67** Yüşüping qedirini xallap, rət kıldı; Əfraim əbilisini tallimidi; **68** Bəlkı Yəhuda əbilisini, Yahxi kərgən

Zion teoqini tallidi. **69** [Xu yerdə] mukəddəs jayini taoq qoqqılıridək, Yər-zeminni əbədiy ornatkandək məzmut bina kıldı; **70** U Əz kuli Dawutni tallap, Uni koy kotanlıridin qakırıwaldı; **71** Kozilirini emitidiojan saqlıklärni aqixip bekixtin ayrip, Uni Əz həlkə Yəkupni, uları mirası boylan Israılñi bekixkə qıçırdı. **72** Dawut ularni kəlbiddiki duruslukı bilən baktı, Kolining əpqılıkli bilən ularını yetəklidi.

79 Asaf yəzəjan kuy: — I Huda, yat əllər Əz mirasingoqa besüp kirdi; Ular Sening mukəddəs ibadəthanangni buloji; Yerusalemni dəwədəwə harabılərgə aylandırdı. **2** Ular kulliringning jəsətlərini asmandıki uqar-kanatlaroja yəm kılıp, Memin bəndiliringning atlılarını daladıki haywanatlaroja taxlap bərdi. **3** Ular halkıngning ənənlərini Yerusalem ətrapıda sudak akkuzdi, Jəsətlərini keməgili birər adəməm qaldurmadi. **4** Koxnillirimiz aldida rəswaqa qalduk, Ətrapimizdikilərgə məshirə wə mazak obyekti bolduk. **5** Kaqanoqıqə, i Pərvərdigar? Sən mənggүe oqəzplinəmsən? Sening yüriking ot bolup ərtiniwerəmdü? ərtiniwermü? **6** Kəhrlingni Seni tonumiqan əller üstiga, Namingni bilmigən padixahlıklar üstiga təkkəysən! **7** Qünki ular Yəkupni yalmaq, Uning makanını harabılıkka aylanduruwətti. **8** Ata-bowlirimizning kəbəhliliklərini bizgə hesablimiqəysən; Rəhəmidlikliring bizning yenimizoja qapsan kəlgəy! Qünki biz intayın pəs əhwalda qalduk. **9** Əz namingning xəhrəti üçün bizgə yardım kıləyəsən, i nijatlıkımızning Hudası, Naming üçün bizni kutkuçojəysən, gunahlırimizni kəfarət kılıp kəqürəysən; **10** Yat əllər nemixkə: «U ularning Hudası kəyərdə?» dəp mazak kılıxidu? Kulliring təkkən kan kərzining hesabi əllər arısida, kəz aldimizda kılınoqay. **11** Əsirlərning ah-zarlıri aldingoja kəlgəy; Biliklingning küqi bilən, elünga buyruqları saklıqəysən. **12** I Rəb, yat koxnillirimizning Sanga kılıqan zor həkaritini yətta həssə koxup əzirliq, Yəni ularning iqi-baqrıoja kəyturoqaysən; **13** Bərhək, Sening həlkinq — Əzungə bakkan koylıring boylan bizlər, Sanga mənggүe təxəkkürlər eytimiz, əwlədtin əwlədkiqə Sening mədhiyiliringni ayan kılımımız.

80 «Nilupərlər» deyən ahəngda; bir guwaqlik; Asaf yəzəjan kuy: — Kulaq saloqəysən, i Israılning padıqisi, Yüsüpnı koy padisidək bekip yetəkligüq; I kerublar otturisida Olturoquq, Nurlanqəysən! **2** Əfraim, Binyamin, Manassəhlerinin aldida kudritingni kozojiqəysən, Bizlərni kutkuçojili kəlgəysən! **3** I Huda, bizni Əz yeningoja kəyturoqaysən! Jamalingning nurunu qaqqəysən, xunda biz kutkuzulımız! **4** I Pərvərdigar, samawiy koxunlarning Sərdarı boylan Huda, Həlkinqning dualirioja boylan oqəziping kaqanoqıqə yalkunlap turidu? **5** Sən kez yaxlılarını ularqa nan ornida kılding, Kəz yaxlılarını kaqa-kaqılap ularqa işküzdung. **6** Bizni koxnillirimizə talaxka koydung; Bizni məshiridə düxmənlərning aqzida. **7** I samawiy koxunlarning Sərdarı boylan Huda, Bizni Əz yeningoja kəyturoqaysən! Jamalingning nurunu qaqqəysən, xunda biz kutkuzulımız! **8** Sən Misirdin bir tüp üzüm keçitini elip kelding; Yat əllərni həydiwetip, orniqə uni tikting. **9** Yər təyyarlıding u kəchətkə, Qongkūr yiltiz partip

kəng yeyildi u zeminoja. **10** Sayə taxlidi dəxti-taqlarоja; ularning həmmisi, Yürər ular zulmət ara, Təwrər Əjollıri küqlük kədir dərəhliridək; **11** U xahlırını zeminning ulliri. **6** Mən eytarmən: — «Silə ilahılsırlar, dengizəiqə, Piləkliridin [əfrat] dəryasımı kurup kalmıdi. **12** Neqün buzışan қaxalırını, Hədiyə kılışan yoluqlarоja məwişini? **13** Ormandıkı yawa tonguzlar uni hərap kılmaqtı, Daladıkı hayvanatlar ozuk kılmakta. **14** I i Huda, yər-yüzünü soraq kiloqaysan! Qünki Sən barlık samawiy қoxunlarning Sərdarı bołożan Huda, ettinimiz əllərgə waris bolquqısan!

Səndin, Yenimizoja kaytkıysan! Ərtxin һalimizoja nəzər saloqaysan, Kelip bu üzüm telidin həwər aloqaysan! **15** Yəni ong kolung tikkən bu yiltizdin, Əzüng üçün məzmut yetixtürğən bu oqlungdin həwər aloqaysan! **16** Mana u otta kəydürüldi, Kesiwetildi; Yüzüngdiki tənbihiy қarixingni kərüp ular halak bolmakta; **17** Kəlulgıni ong kəlulgındı adəmgə, Yəni Əzüng üçün məzmut yetixtürğən İnsan Oqlıqə qonduroqaysan; **18** Xundak kılıqanda biz Səndin hərgiz qekinməymiz; Bizni yengiliqoysan, xunda biz namingni qakırıp Sanga iltija kılımız. **19** I Pərvərdigar, samawiy қoxunlarning Sərdarı bołożan Huda, Bizni Əz yeningoja kayturqoysan! Jamalingning nurini qaçqaysan, xunda biz kütkuzulımız!

81 Bu Azaf yazoqan kuy bolup, «Gittif»ta qelinsün dəp, Nəqmiqılərning bexioja tapxuruldu: — Küq-kuwwitimiz bołożan Hudəsiqə kuy eytip yangritinglar, Yakupning Hudəsiqə xadlinip təntənə kilinglər! **2** Nahxini yangritip, dap bilən təng, Yekimlik qıltar həm rawabni qelinglər! **3** Yengi ayda, bəlgiləngən wakitta, Heyt-bayramlıq naqır-sunay qelinglər! **4** Qünki Isralıloja qıxken bəlgilimə, Yakupning Hudəsinin bir pərmanidur bu. **5** U Misir zeminida yürüx kılıqanlırida, (Xu yərda biz qıxənmədiqan bir tilni anglap yürəttük) U buni Yüşüpka guwah kılıp bardı; **6** — «Uning mürisini yütkin sakit kıldı, Uning koli sewat kətürüxtin azad boldı; **7** Kistakqılıkta nida kılding, Mən seni azad kıldı; Güldürmama qikqan məhpip jaydin sanga jawab bərdim; «Məribah» suliri boyida seni sinidim». (Selah) **8** — «Tingxa, həlkim, Man seni guwahlar bilən agahlaşdırıbm; I Israil, Manga қulak salsaq iding! **9** Arangda yat ilahı bolmisun, Yat əldiki ilahıka bax əgmigin! **10** Seni Misirdin elip qıkkan Pərvərdigar Hudayingdurmən; Aqzıngni yoojan aq, Mən uni tolduriman. **11** — Birək həlkim sadayimoja қulak salmidi, Israihing Manga baqlanoqası yok idi; **12** Xunga Man ularni ez tarsalıkoja қoyuwattım; Ular ez məslihətləri bilən mengiwerətti. **13** — Ah, Mening həlkim Manga қulak salsa idi! Israil Mening yollarında yürəsidi! **14** Ularning düxmənlərinizi sizləndürər idim, Kolumni rəkiblərgə karitip, ularni basar idim. təzləndürər?? **15** Pərvərdigarnı qapıtlıqıqlar Uning alidda zaiplixip boy sunar idi; Ularning xu ahiriti mənggüga bolatti; **16** Sanga buğdayning əng esilini yegüzer idi, Bərhək, koram taxtin həsəl akkuzup seni kandurar idim».

82 Asaf yazoqan kuy: — Huda Əz ilahiy məjlisidə turup, U ilahılar həkkidə həküm qıkırıdu; **2** — Kaqanojqıqə silər nahək həküm qıkırıslar, Kaqanojqıqə rəzzillərgə yüz-hatira kılısilər? (Selah) **3** Gadaylar wə yetim-yesirlarning dəwasını soranglar, Ezilgənlər həm hajətmənlərgə adalətni kərsitinglər; **4** Miskinlər həm namratları kütkuzunglar, ularni rəzillərning qanggilidin azad kilinglər! **5** Nadan wə bilimsizdur

ularning həmmisi, Yürər ular zulmət ara, Təwrər Əjollıri küqlük kədir dərəhliridək; **6** Mən eytarmən: — «Silə ilahılsırlar, dengizəiqə, Piləkliridin [əfrat] dəryasımı kurup kalmıdi. **7** Xundak bolsimu silər insanoja ohxax əlisilər, Hərkəndək amır-bəgəkə ohxaxla yikilisilər». **8** — Turoqın, i Huda, yər-yüzünü soraq kiloqaysan! Qünki Sən barlık samawiy қoxunlarning Sərdarı bołożan Huda, ettinimiz əllərgə waris bolquqısan!

83 Asafning kuy-nahxisi: — Ün qıqarmay turuwalma, i Huda, Sütük kılıp jim turuwalma, i Təngrim! **2** Qünki mana, Sening düxmənliring dawrang kilmakta, Sanga eqmənər bax ketürməktə. **3** Ular kuwluk bilən suyikəst kilar həlkingga, Kərxi pilan tütüxər Sən kədirligənlərgə. **4** Eytar ular: — «Yürüngərlər, barqə kowm kataridin yok қayıli ularnı! Elinmisun eojızoja kaya Israelining nami». **5** Ular həmnəpəs, həmdil məslihətləxti; Ular Sanga қarxi ittipak tütüdi. **6** Mana, Edom wə Ismaillarning qedirli, Moab həm Hagriylar; **7** Gəbal, Ammon, wə Amalak; Filistiya həmdə Tur ahaliləri, **8** Asuriyəmu ularıqə koxuldı; Ular Lut oqullirioja yar-yəlek bolup kəlgənidi. (Selah) **9** Sən Kixon dəryasında Midiyaniyləroja, Siseraqə wə Yabinəqə қandak takabil turoqan bolsang, Ular qımu xundak kılıqoysan; **10** Bular Ən-Dor yezişidə kırıloqanidi, Yar üçün tizək-oçutka aylanıqanidi. **11** Ularning əmirlərini Orab wə Zeobkə, Ularning dahiylərini Zəbah həm Zalmunnaqə ohxax kılıqoysan; **12** Qünki ular dəp eytənəni: «Hudanıq qıman-yaylaklarını ezmizgə mülük kiliwalaylı!». **13** I Hudayim, ularni domilinidioqan kamçıqtak, Xamalda uqruruləqan saman kəbi soruwtakıysan. **14** Ot ormanlıkkə tutaxqanqa ohxax, Yalkun taoqlarını keydürüngə ohxax, **15** Sən yənə ularını borining bilən koçlıqoysan, Kara kuyuning bilən wəhimigə saloqaysan; **16** Ularning Sening namingni izdixi üqün, Ularning yüzlərini xərm-haya bilən qəmtürgəysan, i Pərvərdigar! **17** Ular nomustin əbadiy xərməndə bołożay, Jahənoja rəswa bolup yokitiloqay. **18** Bilsun ular, Naming Pərvərdigar bołożan Sənla pütkül jahəndiki Əng Aliy Bolquqidursən.

84 Nəqmiqılərning bexioja tapxurulup, «Gittif»ta qelinsün dəp, Korahning oqulları üçün yeziloqan kuy: — Makənliring naqədər əzizdər, Samawi қoxunlarning Sərdarı bołożan Pərvərdigar! **2** Jenim Pərvərdigarnıqə həyliliriqə təxna bolup, Seçinip hətta halidin ketar, Dilim wə atlırim hayat Təngrigə təlmürüp nida kilar; **3** Mana, kuqqaqmu tapkan mubarək bir makanni, Karlıoqaqmu əzığa həm bala tuqidioqan uwa yasaydiqan jayni tapkan, — Yəni Sening kurbangahlıringdin, I samawi қoxunlarning Sərdarı bołożan Pərvərdigar, — Mening Padixahim, mening Hudayim! **4** Nəkədər bəhtliktər Sening əyündə turuwtakınlar! Toxtiməst Səni mədhiyiləydi. (Selah) **5** Küq-ķudriti Səndin bołożan kixi bəhtliktər — Kəlbidə ketürüləmə yollar bolossenlar; **6** Yioja wadisidin etkəndə, Ular uni bulaklığa aylandur; Bərhək, kütz yamoqurları uni bərikatlärgə toldur. **7** Ular küqiqə-küq ulap mengiwerər; Hərbiri Zionəqə yetip kılıp, Hudanıq həzurida hazır bolar. **8** I samawiy қoxunlarning Sərdarı bołożan Pərvərdigar, duyimni anglioqoysan; I Yakupning Hudasi, қulak saloqaysan! (Selah) **9** Kara, i kalkınımız bolossen Huda, Əzüng məsih kılıqininqning yüziga ittipat

bilən kariojin! **10** Qünki Sening høyiliringda etkən bir kün Baxka yerdə etkən ming kündin əladur; Rəzillərning qedirliridə xayiqandın kərə, Hudayimning əyining bosuojsıda turqonim yahxidur. **11** Pərvərdigar Huda kuyax wə қалкандur, Pərvərdigar xapaat wə xan-xəhrət bahx etidü; Durus mangojanlardın U hərkəndək iltipatni heq ayimaydu; **12** Samawiy koxunlarning Sardari boローン Pərvərdigar, Bəhtliktur Sanga tayanojan insan!

85 Nəoqmıqılerning bexioqa tapxurulup okulsun dəp, Korahning oqqulları üçün yezilojan kiy:

— Sən Əz zeminingə iltipat kersitip, Yaqupni sürgünlüktin käyturojanıding, i Pərvərdigar. **2** Həlkıngning қabılıklıñı kəqrürüm kılıp, Barlik gunahlırını yapkanıding. (Selah) **3** Sən pütün kəhringni iqingde sahlap, Olaşipning axəddiyılıkidan yanojanıdingsən. **4** Əmdi bizni Əz yeningə käyturoqaysən, i nijatlıkımız boローン Hudal! Bizgə boローン aqqıkingə häy bərgəysən! **5** Sən bizgə əbədiy oqəzplinəmsən? Əwladıtin-əwladkıqa oqəzipingni sozamsən? **6** Həlkıng Əzungdin xadlinixi üçün, Bizni käytidin yengilimamsən? **7** Bizgə eżgərməs muhəbbitingni kersatkəysən, i Pərvərdigar, Bizgə nijatlıkını ata kılıqaysən! **8** Nemilerni dər, Təngri Pərvərdigaramıja kulak salay; Qünki ayləydu U aman-əsənlük həlkığa həm meminlirigə; Dər ularoja käytmanglar hamakətlikkə! **9** Zeminimizda xan-xəhrətning turuxi üçün, Dərhəkikət, Uningdin əymindiojanlarqa Uning nijatlıki yekindur; **10** Əzgərməs muhəbbət wə həkikət əzara körüxti; Həkkaniyet wə aman-hatırjəmlik bir-birini səyüxti; **11** Həkikət yərdin ünüp qıkımkta, Həkkaniyat ərxlərdin kəraydu. **12** Pərvərdigarning bərikiti yaqsə, Zeminimizmu mol həsolunu berər; **13** Həkkaniyat yol aqar Uning alidda, Uning kədəmlirigə yol hazırlaydu!

86 Dawutning duasi: Kulak salojin, i Pərvərdigar, manga jawab bərgaysən; Qünki mən eziłğan wə hajətməndurman. **2** Jenimni saklap kalqaysən, Qünki mən Sanga meminmən; I Sən Huda, Sanga tayanojan külungni kutkuçozaysən; **3** Manga mehîr-xəpkət kersatkəysən, i Rəb, Qünki mən kün boyi Sanga nida kılımən. **4** Külungning jenini xad kılıjin, Qünki jenim Sanga təlmürüp kəraydu; **5** Qünki Sən mehriban, kaqürümqan Rəb Sən! Əzəngə iltija kılıqonlarning həmmisigə zor mehîr-muhəbbət kersatküqidursən! **6** Mening duayimoja kulak salojin, i Pərvərdigar, Yelinixlirimning sadasını angloqaysən; **7** Beximoja kün qüxkənde, Mən Sanga iltija kılımən, Qünki Sən manga jawab berisən. **8** İlahılar arısida Sening təngdixing yoktur, i Rəb; Kılıqan ixliringningnu təngdixi yoktur. **9** Sən yaratkan barlıq əllər kelip sening aldingda sejda kılıdu, i Rəb, Namingni uluqlaydu. **10** Qünki Sən nahayıti büyiksən, Mejizilərni Yaratküqidursən; Sən Hudadursən, yiganidursən. **11** Sening həkkaniylikdə yürüxümdə, Əz yolungni manga ügätkəysən I Pərvərdigar! Namingə hərmət-əymininxə boluxum üçün, kəlbimni pütün kılıqaysən. **12** Pütün kəlbim bilən mədhiləymən Rəbbim Hudanı, əbədil'əbəd uluqlaymən namingni. **13** Qunki mehîr-muhəbbiting qongkur boローンka manga, Təhtisaraning təgliridin kutkuçisən jenimni; (**Sheol**

h7585) **14** I Huda, karxi qikip təkəbburlar gər manga, Əxəddiyılər jamaiti almakka jenimni anga, Həm kəzgə ilmaydu Seni! **15** Wə lekin Rəbbim rəhimdil hem xəpkətlik ilah boローン, Nə aqquqi kilar; Mehîr-muhəbbət həm həkikət-sadiqliking texip turidu. **16** Halimoja bak, manga xepket ayligin, Əz külungoja mədət berip, Dedi Kingning oջolini kutkuçozaysən! **17** Iltipatingning bishariti bolsun, desəng; Düxmənlirimni xuni körüxi bilən xərməndə kıl i Pərvərdigar, Hərķaşan həmdəmdə bolup köenglünni alding.

87 Korahning oqqulları üçün yezilojan kiy-nahxa: — Uning uli bolsa mukəddəs taojlardidur. **2** Pərvərdigar əwzəl kerər Yakupning baxka jaylıridinmu, Pəqatla Zion dərvazilirini. **3** Xəripingə uluq ixlar eytilməcta, i Hudanıng xəhiri! (Selah) **4** «Rahab we Babilliklər bardur Meni tonuqanlar arısida; Filistiyəlik, Tur we Efiopiyañı xu katarda» dəymən. Ular həkkidə bu adem tuqulqandur xu yerdə. **5** Bərhək, Zion tooruluk xundak eytilər: — «Bu adəm, palançı-pokunçi uningda tuqulqoja, Həmmidin Aliy Boluğuninq Əzi uni mustahkomlaydu». **6** Həlk-kowmlarnı hatiriliginidə Pərvərdigar: — «Bu kixi bu yerdə tuqulqoja» — dəp alahidə hatirigə yezip koyidu. (Selah) **7** Nahxiqilar, ussulqilar xuni təng eytidü: — «Mening barlık bulak-mənbəlim seningdidur!»

88 Korahning oqqulları üçün yezilojan kiy-nahxa: — Nəoqmıqılerning bexioqa tapxurulup, «Mahalat-leanot» ahəngida okulsun dəp, Əzralıq Həman yazojan «Maskıl»: — I Pərvərdigar, nijatlıkım boローン Huda, Keqə-kündüz Sanga nala kılıp kəldim. **2** Duayim Sening aldingə kırıp ijabət bolsun; Nidayimoja kulak salqaysən; **3** Qünki dardlərdin jenim toyoqan, Hayatim təhtisaranqa yekinlxakan, (**Sheol h7585**) **4** Həngəjə qüxiwatçınlar qatarida hesablinimən; Küq-madarı kuruqan adəmdək bolup kəldim. **5** Əltüklərdin heqbir pərkəszmən, Tenim lohətiki murididəkla, Untulqanınmən əltüklərdək, Kolungdin məhrum bolup taxlanqanınmən ulardəkla. **6** Sən meni həngning əng tegigə, Zulmatlık jaylarqa, dengizning qongkur yərliriga qəmdürdüng. **7** Kəhřing üstümgə eojar yüksək bastı, Barlik dolqunliring bilən meni kiyinidig. **8** Məndin dost-buradərlirimni yıraklıturdung; Ularnı məndin yırgändürdüng; Mən əmaləqanmən, heq qıkalmayımən. **9** Kəzərim azab-əkubattın hirəlxəti; Hər kün Sanga nida kılımən, i Pərvərdigar, Kollirimni Sanga kətürüp kəldim. **10** Əltüklərgə mejizə kersitərsənmə? Mərhümlər ornidin turup Sanga təxəkkür eytarmış? **11** Əzgərməs muhəbbiting kəbridə bayan kılınarmış? Halakət diyarida sadılık-həkikəting mahtılarımı? **12** Karamətliring zülməttə tonularımı? Həkkaniyliking «untulux zemini»da bilinərmə? **13** Biraq mən bolsam, Pərvərdigar, Sanga pəryad kətürimən, Tang səhərdə duayim aldingə kiridu. **14** I Pərvərdigar, nemigə jenimni taxliwätting? Nemigə jamalingni məndin yoxurdung? **15** Yaxlıkım din tartip mən eziłğən, bimardurmən; Wəhəxətliringni kəruwerp heq halim kalmidi. **16** Kəhřing üstümdin etti; Wəhəmiliring meni nabut kıldı. **17** Ular kün boyi taxkın suliridək meni orawaldi, Tamamən meni qəmdürdü. **18** Jan dost-

aojinilirimni meningdin yiraklaxturdung, Mening əziz dostum bolsa қарangojuluqtur!

89 Əzrahlıq Etan yazojan «Maskıl»: — Pərvərdigarning eżgərməs muhəbbitinə əbədiy kükleymən, Aozımda dəwrdin-dəwrgiqə həkikət-sadakitingni ayan kılımən. **2** Qünki mən: Əzgərməs muhəbbət mənggүə tiklinip mangidu, Sən həkikət-sadakitingni ərxıalada mustəhkəmləwatisan — dəp bildim; **3** Sən dedingki: — «Mən tallıwalojinim bilən əhdə tüzgənmən; Kulum Dawutka қəsəm kıldım: — **4** Sening əwladingni mənggү dawam kıldurimən, Təhtingni əwladın-əwladka kürup qıkımən». (Selah) **5** Həm asmanlarmu Sening mejiziliringni təbrikələdyu, i Pərvərdigar, Mükəddəslarning jamaitidə ular həkikət-sadakitingni mədhiyiliydu; **6** Qünki asmanlarda Pərvərdigarning təngdixi barmu? Kudrat İgisining oջulları arısida Pərvərdigaroja ohxaydiqan kim bar? **7** Təngrinig həywisi mükəddəslarning məjlisidikilərni kattik titritidu, Uning ətrapidikilerning həmmisi üçün U korkunqluktur. **8** I Pərvərdigar, samawiy koxunlarning Sərdarı bolouan Huda, Hər tarəpingda həkikət-sadakiting tursa, Ohxar Sanga kimmu həm? **9** Dengizning məoqrurluki üstidin həküm sürisən, Dolqunlar ərkəxligəndə, sən ularnı tinqlandurisən; **10** Rahabni elgündək yanjidingsən, Küqlük biliking bilən düxmənliringni tiripən kılıp tarkitiwätting. **11** Asmanlar Seningki, zeminmu Seningkidur, Jahan həm uningoja tolojan həmmini bərpə kılding. **12** Ximal wə jənubni, ularni yaratkənsən, Tabor wə Hərmon qokkiləri namingni yangritip külərlər. **13** Kudratlık bilək Seningkidur; Küqlütür Sening kolung, ong kolung həm qidamlıktur. **14** Tahtingning uli həkkəniyilik həm adaləttur, Muhəbbət həm həkikət-sadakət daim didaring alidda mangidu. **15** Təntənə sadasını bilgən həlk bəhtliktur; Ular Sening jamalingning nurida mangidu, i Pərvərdigar! **16** Ular namingda kün boyi xad bolar, Həkkəniyilikdə ular kətürüldi. **17** Qünki ularning kuiqining xan-xəripi eziündərsən, Sening iltipating bilən münggüzümüz ketirüldü. **18** Qünki Pərvərdigar bizning kalkınımız, Israildiki Mükəddəs Bolouqı Xahimizdur. **19** Sən burun Əz məmin bəndəngə oqayıbanə alamətta kərinüp sez kılıp xundak deqanidingsən: — «Mən bir əzimat üstiga yardımimni kondurdum, əl arisidin Mən tallıwalojan birsini kətürüldüm; **20** Kulum Dawutniaptim, Mükəddəs meyim bilən Mən uni məsih kılıp tiklidim. **21** Kolumn uningoja yar boluxka bekitilgən, Bilikim uni küqləndürdü. **22** Düxmən uningdin heq alwan-seliç almadı, Pəskəx adəm uni kistimaydu; **23** Bəlki Mən rəkiblərini uning alidda yanjiymən, Uni eq kərgənərni yer bilən yəksən kılımən; **24** Əz həkikət-sadakitim həm mehîr-muhəbbitim uningoja yar bolar, Həm Mening namim bilən uning münggüzeti ketirüldü. **25** Mən uning kolini dengiz üstidə, Ong kolini dəryalar üstidə koyimən. **26** U Meni qakırıp dəyduki: — «Sən menin Atam, menin Təngrim, Nijatlıkim bolouan қoram teximdursən!». **27** Mən yəna uni Mening tunji oqlum dəp, Dunya padixalıridin əng yüksəkliyi kılımən. **28** Mening muhəbbitimini uning üçün əbədiy kəldurimən, Mening əhdəm uning bilən məhkəm turidu;

29 Mən uning nəslini əbədiyləxtürimən, Uning təhtini asmanınñ künliridək dawam kıldurimən. **30** Mubada oջulları Təwrat-kanunumdin qıkıp, Həkümlirim boyıqə yürmişə, **31** Bəlgilimilirimi buzsa, Əmrlerimə itaət kilmisa, **32** — U wakıttı itaətsizlikini tayak bilən, Gunahını yara-jarahət bilən jazalaymən. **33** Lekin muhəbbitimini uningdin üzüp koymaymən, Həkikət-sadakitingə hiyanət kılmaymən; **34** Mən tüzgən əhdəmni əsla buzmaymən, Ləwlirimdin qıkkənlərini heq eżgartməyən. **35** Mən bir kətim pak-mukaddəsliməngə қəsəm iqtım — Dawutka kəti yalojan sezlimaymən: — **36** «Uning əwlədi əbədiy dawamlixar; Uning tahti kez aldindiki kuyax kəbi turar; **37** U ay kəbi mənggültük mustəhkəmlinər, Asmandiki turoğun guwahqıdək məzmut turar». (Selah) **38** Bırak Sən bularni qatkə kekip, tenip kətting; Sən məsih kilojan padixalıka kattik ojaçaplañding. **39** Kulung bilən tüzgən əhdidin waz kəqting, Uning tajini yergə taxlap daqı təgküzdung. **40** Uning barlıq tam-pasillirini yiktip, Kəl'əlirini harabilikka aylandurdung. **41** Yoldin etüwatçanlarning həmmisi uni bulimakta, U barlıq koxniləri alidda rəswa boldi. **42** Uni əzgənlərning ong kolini yukarı kətirdüng, Pütkül düxmənlərini huxal kılding. **43** Bərhək, Sən uning kiliqinəng bisini kəyriwätting, Jongda uni tik turquzmiding. **44** Uning julalığını yiktip, Uning tahtını ərүwëttingsən. **45** Yaxlık künlərini Sən kışkartting, Uni hijalətkə qəmdürdüng. (Selah) **46** Kəqanojıqə, i Pərvərdigar? Əzüngni əbədiy yoxuruwerəmsən? Kəhřing ot kəbi mənggү yanarmu? **47** Manga nişətən, emürning kis ikənlilikini əstə tutkın! Nemixjımı barlık insan balılırını bihudilikka yaratkənsən? **48** Kəni, kaysi adəm yaxap əlümni kərməydikən? U jenini təhtisaranıng qanggilidin kütkuzaladımkən? (Selah) (*Sheol h7585*) **49** Sən həkikət-sadakitingə Dawutka қəsəm iqtən, Awwalkı mehîr-muhəbbətlər kəyərdə kaldi, ya Rəbbim? **50** Kulliring ugrawatkan mashirilərni yad atkəysən, i Rəb — Mən iqtında pütkül küqlük allərning məşhıra-mazaklirini kətürüp yürimən — **51** Düxmənliringning Əzüng məsih kilojanning kədəmlərini ənqılık məshiriliginini, i Pərvərdigar, yad atkəysən! **52** Pərvərdigaroja mənggүə təxəkkür-mədhiyə kəyturulsun! Amin! Amin!

90 Hudanıng adımı bolouan Musanıng duası: — Ya Rəbbim, Sən barlık dəvrədə bizə makan bolup keliwatisən; **2** Taołar wujudka kəlməstin burun, Sən yer wə aləmni xəkilləndürməstin burun, Əzəldin əbədgıqə Təngridursən. **3** Sən insanni tıprakka aylandurup: — «Həy, insan balılıri, kayingilar!» — dəysən. **4** Mana, Sening naziringdə ming yıl — Ətiüp kətkən tününgüki bir kün, Tündiki bir jesəktur, halas. **5** Sən adəmlərni su taxkınidək elip ketisan, Ular ətiüp kətkən bir uykudək, Tang sahərdə üntüp qıkkən ot-qəpkə ohxaydu — **6** Ətiğəndə ular kekirip ünər, Keqisi bolsa kesilip, solixip ketər. **7** Qünki biz oqəziping bilən yokaymız, Kəhřing bilən dəkkə-dükkidə kəlimiz. **8** Sən kəbihliklirimizni kez aldingoja, Yoxurun kılmixlirimizni jamalingning nuri aldiqə koydung. **9** Barlık künlərımız dərojəziping astida ətiüp ketidi, Yillirimizni bir uh tartix bilənlə təğıtimiz. **10** Əmrizning yilları yətmix yıl, Maqdurimiz bar bolsa səksən yıl; Bırak ularning

pohri japa wə bihudiliktur; Hayat tezlik bilən üzər, xulardur! 8 Lekin Sən, i Pərvərdigar, əbədil'əbəd üstün Mana, biz uqup kəttük. 11 Sanga bołożan hərmət-əyminxning az-keplükigə karap həsablinidiojan, Aqqıkingning xidditini kim bilsun? 12 Xunga kenglimizni danalikka koyuximiz üçün, Künlirimizni sanaxni bizga egektəksən! 13 Yenimizə qayktəksən, i məsih kılınidu. 11 Meni kast kılıqlararning Pərvərdigar, Seni qaqanojiqə...? Kulliringoja rəhİM kılıqaysən! 14 Bizni ətigəndə əzgərməs muhəbbiting bilən kanduroqaysən! Undakta barlıq künlirimizdə külərləri yangritip xadlinimiz. 15 Sən bizni paşaqa koyğun künlərgə asasən, Külpətni kergən yillirrimizə asasən yəna hursan kılıqin! 16 Uluq ixliring kulliringoja kərungəy, Xanu-xəwkiting ularning oqullırıqimus axkara bolojayı! 17 Pərvərdigar Hudayimizning xerin mərhəməti üstimidə bolojay, Kəlimizdiki ixlarnı bərikətlilik kılıqaysən, Bərhək, əlimizdiki ixlarnı bərikətlilik kılıqaysən!

91 Əng Aliy Bolqoqining məhpip jayida turquqı, Həmmiga qadırning sayısında aramhuda yaxaydu. 2 Mən Pərvərdigarnı: — «Mening baxpanahım, Mening kəqojinim; Mening Hudayım, Uningoja tayinimən» — dəymən. 3 Bərhək, U kiltakqining tozikidin seni kutulduridu, Xum bala-kazadin həm halas etidu. 4 U pəyliri bilən seni yapıdu; Ənatlırları astida panaq tapisən; Uning həkikiti sanga kalkan həm istikhəmdür. 5 Sən nə keqidiqi wəhimiidden, Na kündüzi uquwatlaşın okşın, 6 Nə ərəngəoulukta kazğıqi wabadın, Nə qüix waktida wəyrənqılık kılıqı halakkattın korkmaysən. 7 Sening yenində mingi yiklip, Ong yekinqəndən mingi oqlap qüksim, Lekin bala-kaza sanga yekinläxmaydu. 8 Sən pəkət kəzliring bilən bekiş, Pasiklaroja berilgən jazani kerisən. 9 Pərvərdigarnı panahım dap bilgining üçün, Həmmidin Aliy Bolqoqını makan kılıjining üçün, 10 Bezingoja həq palakət qüxməydi, Wabamu qədiringoja yekinläxmaydu. 11 U Əz pərixtılırigə sening həkkingdə əmr kılıdu, Xuning bilən ular pütküll yolliringda seni saklaydu. 12 Ayioqing taxka urulup kətməsləki üçün, Ular seni kollırıda kətürüp yürüdü. 13 Xir wə kobra yılan üstidin besip etisən, Arslan wə ajdihani dəssəp-qəyləysən. 14 «U Manga muhəbbitini bacılıqanlıkı üçün, Mən uni kutulduriman; U namimini tan alojını üçün yuğırda saklaymən. 15 U Manga nida kılıdu, Mən uningoja jawab berimən; Eojir kün uni başkanda uning bilən billa bolıman; Mən uni halas kılıp, izzət-hermətə erixtüriman. 16 Uzak emür bilən uni ənatendluriman, Həm nijatlılıkmı uningoja kərsitmən.»

92 Xabat künü üçün bir nahxa-küy: — Pərvərdigaroja təxəkkür eytix, Namingni küyləx əladur, i Həmmidin Aliy Bolqoqıl! 2 Əzgərməs muhəbbitingni səhərdə, Jakarlx həkikət-sadakitingni tünlerdə, 3 On tarlıq saz wə rawabni qelip, Qıltar bilən münglük ahəngda qelix əladur! 4 Qünki Sən Pərvərdigar, Əz kılıjining arkılık meni hursən kıldığ, Kolliringning kılıqları bilən mən rohlinip nahxa eytimən. 5 Pərvərdigar, kılıqan ixliring nemidegən uluqdur! Oyliring nahayıti qongķurdur! 6 Biçəm kixi buni bilməs, Həmaqət buni qüxənməs, 7 Rəzillər ot-qeptək ayniqəndə, Kəbihlik kılıqıqlarının həmmisi gülləngən bilən, Mənggү halak bolup ketidiqləşənlər

xulardur! 8 Lekin Sən, i Pərvərdigar, əbədil'əbəd üstün Mana düxmənliring yokılıdu; Barlıq kəbihlik kılıqıqlar bujiningkidə kətürisen; Beximoja yengi may sürkilip, gülləp-yaxnaydu; U Liwändiki kedə dərihidək esidü. 13 Pərvərdigarning eyiğə tikilənlər, Hudayimizning həylihəridə gülliniidü; 14 Ular kəriqəndimən məwə beridü, Suluk həm yexil bolar; 15 Xuning bilən ular Pərvərdigar durustur, dəp ispatlaydu; U menin qoram teximdir, Uningda nahəksizlik yoktur!

93 Pərvərdigar həküm sürüdü! U həywətni kiyim kılıp kiyən; Pərvərdigar kiyinən, U belini kudrat bilən bacılıqan; Bərhək, xunga dunya məzmut kılınojan, U təwərnəməs asla. 2 Sening təhting kədimdilə bərpə kılınojan; Sən əzəldin bar boloqışın! 3 Kəlkün-taxkınlar ez sadasını kətürdi, i Pərvərdigar, Kəlkün-taxkınlar ez sadasını kətürdi! Kəlkün-taxkınlar küqlük dolğunlarını yukarı kətürdi! 4 Kəp sularning xawqunluridin, Dengiz-oykandıki kudratlık dolğunlardin, Üstün turojan Pərvərdigar kudratlıktur! 5 Sening agah-guwahlıklıring nemidegən ixənqlik-hə! Zaman ahiriojqıq, i Pərvərdigar, Əyünggə pak-mükəddəsləskə abidlə'bad rawadur.

94 I itikamlar aloquqi Təngri, Pərvərdigar! 1 intikamlar aloquqi Təngri, parlıqoysən! 2 Kətürülən, Əzüngi kətürjin, i jahanni Sorak Kiloquqi, Təkəbburlarоja jaszasını bərgin! 3 Qaqqanojqıqə rəzillər, i Pərvərdigar, Qaqqanojqıqə rəzillər təntənə kılıp yürüwer? 4 Qaqqanojqıqə həkawurlarqə sezləp walakçıyuđ, Kəbihlik kılıqıqlarının həmmisi yoojan gəp kılıp yürüridü? 5 Ular həlkinqni ezidü, i Pərvərdigar, Sening mirasingoja jabır-japa salmakta. 6 Tul ayal wə qerip-musapirlarını kirip, Yetim-yesirlərni eltilirüp: — 7 «Yah kərməydu», «Yakupning Hudası kəngül bəlməydu», — deyixər. 8 Silər kəngül koyungalar, i əhəning həmaqətlərilə əhməklər, kəqan dana bolisilər? 9 Kulaknı tikligiçinən Əzi anglimamdu? Kezni Yasioquqining Əzi kərməmdü? 10 Əlləri tərbiyiliqüqi, Insanoja əkil-bilim egektüküning Əzi adəmni əyiblimamdu? 11 Pərvərdigar insansıng oyhiyalırinin tutamı yolkulğını bildü. 12 Sən tərbiyiliğin adəm bəhtliklər, i Yah, Yəni Sən Təwərat-kanunundın əkil egitidiojan kixi bəhtliklər! 13 Xundaq kılıp, takı pasıqlar üçün orək kolanıqqa — Sən uni yaman künlərdin hatırjom saklaysən. 14 Qünki Pərvərdigar Əz həlkini tərk etməydi, Yaki Əz mirasidin waz kəqməydi. 15 Qünki həküm-pərman hökükj həman adalətkə kaytidü, Barlıq dili duruslar bolsa, uning kəynidin mangidü. 16 Mən tügen yamanlar bilən xarxılıxka kim ornidin turalaydu? Mən üçün kəbihlik kılıqıqlar bilən xarxılıxka kim məydənqə qikalaydu? 17 Əgar Pərvərdigar manga yardımında bolmiojan bolsa, Jenim baldur qikip süküt diyarına yatar idi. 18 Ayioqin putlixay deginidə, Əzgərməs muhəbbiting, i Pərvərdigar, meni yəlidii. 19 Iqimdi ki kəpligən oqəm-əndixilər arısida,

Sening təsəllilirinq jenimni seyündürdi. **20** İnsapsızlıqni qanunoğa aylandurıdıcıqan, Aq kez olturoqan bir təht, Sən bilən alakıda bolamdu? **21** Ular həkkaniylarning hujum kılıxka yioqlıdu, Bigunah qanni tekidiqan həkimlərni qıçarmakta. **22** Birak Pərvərdigar menin yüridü, Ətraplı dixmənlərini keydürüp taxlaydu; egiz körçənim bolidü; Bərhək, menin Hudayim panaq Koram Teximdur. **23** [Huda] ularning kəbihiykini öz bexişa salidü, Ularning öz yawuzluklari bilən ularni üzüp taxlaydu, Bərhək, Pərvərdigar Hudayimiz ularni üzüp taxlar.

97 Pərvərdigar həküm süridü! Yər-zemin hux bolsun, Kepligən arallar xadlansun! **2** Bulutlar wə karangoşuluq Uning ətrapididur, Həkkaniyət wə adalat təhtining ulidur; **3** Uning aldida ot yalkuni kərūp tirəp kətti; **5** Pərvərdigarning aldida, Pütkül zeminning işgisineng alıda, Taqlar momdak erip ketidü. **6** Asmanlar Uning həkkaniyitini jakarlaydu, Barlıq həlkəri Uning xan-xəripini kəridü. **7** Oyma həykəllərgə qokunçanlar, Butlar bilən mahtiñip yüргüçiləرنing həmmisi uyatta kəlidü. Barlıq ilahılar, Uninguşa sajdə kilinglar! **8** Sening həkiimliring səwəbidi, i Pərvərdigar, Zion anglap xadlandı, Yəhuda kızlırları hux boldı. **9** Qünki Sən Pərvərdigar pütkül yər yüzü tüstidiki əng aliysidursən; Sən barlıq ilahıların nəkədər yüksəridursən! **10** Pərvərdigarnı seyənələr, yamanlıktın napratlininqər U menin bəndilirinen jenidin həwər alıdu, Rəzillərnin qanggilidin halas kəlidü. **11** Həkkaniyalar üçün nur, Dili duruslar üçün xadlik terilojandır; **12** Pərvərdigardin xadlininqər, i həkkaniyalar, Uning pak-mükəddəslikini yad etip təxəkkür eytinglar!

95 Kelinglər, Pərvərdigarnı yangritip küyleyi, Nijatlığımız boləqan Koram Teximizə təntənə kılayı! **2** Təxəkkürler bilən uning aldiqə kəlyəli, Uninguşa küylər bilən təntənə kılıxayı! **3** Qünki Pərvərdigar — böyük bir ilahıtur, Pütkül ilahılar tüstidiki böyük bir Padixahtur. **4** Yərning taglıri Uning kolididur, Taqların qokkilirimi Uningkidur. **5** Dengiz Uningki, U uni yaratkan; Kuruklukni Uning kolları xəkilləndürdü. **6** Kelinglər, Uninguşa bax urup sajdə kılayı, Pərvərdigar Yaratkuqımız aldida tiz pükəylli! **7** Qünki U bizning Hudayimizdur, Biz bolsaq Uning yaylıkdiki həlkət, Uning koli bakıdıcıqan koylarmız. Bugün, əgər Uning awazını anglisangler, **8** Əyni qaoqlarda Məribahda boləqandək, qəl-bayawandiki Massahda boləqan kündək, Yürikingləri jahıl kılmangalar! **9** Mana xu yerdə atabowliringlər Meni sinidi, ispatlıdı həm kılçonimni kərdi. **10** Mən kırık yil xu dərwdinizar bolup: — «Bular kəngidlər adaxkan bir həlkət, Mening yollarımı heq bilip yətmigən» — dedim. **11** Xunga Mən oqəzəplinip kəsəm iqip: — «Ular hərgiz Mening aramgağımoja kirəlməydu» — dedim.

96 Pərvərdigaroqa atap yengi nahxa eytinglar! Pütkül yər-zemin, Pərvərdigarnı küyləngərlər! **2** Pərvərdigaroqa nahxa eytinglar, namioja təxəkkür-mədhiyə käyturunglar, Nijatlıkini hər künə elan kilinglar! **3** Uning xan-xəhrətinin əllər arısida, Uning mejizilirini barlıq kəmlər arısida jakarlanglar! **4** Qünki Pərvərdigar uluoq, zor mədhiyələrgə layıktır! U barlıq, ilahınlıq üstün, Uningdin korkus kerектür; **5** Qünki həlkələrinin barlıq ilahıları — Butlar halas, Bırak Pərvərdigar asman-pələkni yaratkandur. **6** Xanu-xəwkət wə həywət Uning aldida, Mükəddəs jayida kudrat wə güzəlliğə kərənidü. **7** Pərvərdigaroqa [təəllükini] bərgəysilər, i əl-kəbililər, Pərvərdigaroqa xan-xəhrət wə kudratını bərgəysilər! **8** Pərvərdigaroqa Əz namioja layik xan-xəhrətni bərgəysilər; Sowqa-salam elip höylilirliqə kiringlar! **9** Pərvərdigaroqa pak-mükəddəslikning güzəlliğidə sajdə kilinglar; Pütkül yər-zemin, Uning aldida titrənglər! **10** Əllər arısida elan kilinglar: — «Pərvərdigar həküm süridü! Xunga mana, dunya məzmut kılınlıqan, u təvrənmas asla. U adillik, bilən həlkələr üstiga həküm qıqırıdu. **11** Asmanlar xadlansun, yər-jahən hux bolsun, Dengiz-əkyan wə uninguşa tolojan həmmə quşan selip jux ursun! **12** Dalalar həm ulardıki həmmə yayrisun! U qoşa ormandıki pütkül dərəhlər Pərvərdigar aldida yangritip nahxa eytidü; **13** Qünki mana, U kelidü! U jahənni sorak kılıxka kelidü; U aləmni adillik bilən, Həlkələrni Əz həkikət-sadakıtında sorak kiliidü.

98 Dawut yazoqan kuyi: — Pərvərdigaroqa atap yengi nahxa eytinglar; Qünki U karamat mejizilərni yarattı; Uning ong koli həm mükəddəs biliki Əzığə zəpər-nijat kəltirdi. **2** Pərvərdigar Əz nijatlıkını ayan kıldı; Həkkaniyitini əllərning kəz aldida axkara kərsətti. **3** U Israil jaməti boləqan mehîr-muhəbbitinə həm həkikət-sadakıtını esigə alı, Zeminning qət-yakılırimu Hudayimizning nijatlıkını kərdi. **4** Pərvərdigaroqa awazinglərni kəttürüngər, pütkül yər yüzü; Təntənə kılıp awazinglərni kəttürüngər, nahxa eytinglar! **5** Pərvərdigaroqa qıltar qelip nahxa eytinglar, Qıltar bilən, kuyuning sadası bilən! **6** Kanay həm sunay awazlırı bilən, Padixaht boləqan Pərvərdigar aldida təntənə kilinglar; **7** Dengiz-əkyan həm uninguşa tolojan həmmə jux urup, Jahən həm uningda yaxawatlıqlar xawqunlusun! **8** Kəlkün-taxkınlar qawak qalsun; Pərvərdigar aldida taqlar koxulup təntənə kılıp nahxa eytsun; **9** Qünki mana, U yərni sorak kılıxka kelidü; U aləmni adillik bilən, Həlkələrni Əz həkikət-sadakıtında sorak kiliidü.

99 Pərvərdigar həküm süridü! Həlkələr titrisun! U kerublar otturısında olturidu; Yər-jahən zilziləgə kəlsən! **2** Pərvərdigar Zionda büyüktür, U barlıq həlkələr üstida turidiqan aliydur. **3** Ular uluoq wə sūrlük namingni mədhiyiləydu; U pak-mükəddəstür! **4** Padixahtıng kudriti adalatə beqixlanıqandur; Əzüng durusluknı məhəkəm ornatıqənsən; Sən Yakup arısida adalat wə həkkaniyət yürgüzən. **5** Pərvərdigar Hudayimizni uluoqlanglar! Təhətipəri aldida egilip sajdə kilinglar — U mukəddəstür! **6** Uning kahınları arısida Musa wə Hərun bar idi, Namini qakırojanlar iqidə Samuilmu hazır idi; Ular Pərvərdigaroqa iltija kılıp, qakırdı, U ularqa jawab bərdi. **7** Huda bulut türwürkildə ularqa səzlidi; Ular U tapxuroqan agah-guwaqliklarqa həm nizam-bəlgilimiga əməl kılıxatti. **8** I Pərvərdigar Hudayimiz, Sən ularqa jawab bərding; Yaman kilmixlirlioja yarixa jaza bərgən bolsangmu, Sən ularını kəqürgüqi llah iding. **9** Pərvərdigar Hudayimizni

uluqlanglar! Uning muğaddəs teojda egilip səjdə kıldı! **14** Qünki külliring uning taxliridin hursənlik tapidi, Həm tuprikiojumu iqini aqritidu; **15** Əllər Pərvərdigarning namidin, Yər yüzidiki xahşalar xanxarıpingdin əymindidu. **16** Mana, Pərvərdigar Zionni kaytidin kuroqanda, U Əz xan-xarıpidə köründü! **17** U qerib-miskinning duasıqa etibar beridu; Ularning duasını hərgiz kamitsimaydu. **18** Bular kəlgüsü bir əwləd üçün hatirilinidu; Xuning bular kəlgüsədə yaritildiçən bir həlk Yaħni mədhiyələydu; **19** Qünki U əsirlərinin ah-zarlılarını anglay dəp, Əlüməgə buyrulqanları azad kılıy dəp, Egizdiki muğaddas jayidin engixip nəzər saldı, Ərəlxəldin Pərvərdigar yərəq kəridi; **21** Xundak kılıp, ular Pərvərdigarning hizmitidə bolaylı degəndə, Yəni əlməmliklətlər jəm yiojlojan waktida — Pərvərdigarning nami Zionda, Uning xərəpliri Yerusalemda jakarlinidu!

100 Təxəkkür eytix üçün yezilojan kuy: — **1** I pütküllər yər-jahən, Pərvərdigarlaqə awazınları ketürüngrələr! **2** Huxallık bilən Pərvərdigarning hizmitidə bolunglar, Huzurıja təntəna-nahxilar bilən yekinlixinglər! **3** Bilip koyunglarkı, Pərvərdigar hək Hudadur; Bizni yaratkan Uning Əzidur, biz əməs! Biz uning həlkidurmız, Əz yayılıkda bakkən koylırıdurmız. **4** Dərvazılıriqa təxəkkür eytixlər bilən, Hoyllirılıq mədhiyələr bilən kiringlər; Uni mədhiyiləp, nəmioja təxəkkür-mədhiyə kəyturungrələr! **5** Qünki Pərvərdigar mehribandur; Uning mehîr-muhəbbiti əbədil'əbədgiqə, Uning həkikət-sadəkəti əwlədint-əwlədkiqidur!

101 Dawut yazojan kuy: — Mən eżgərməs muhəbbət həm adalət toopluluk nahxa eytimən, Seni, i Pərvərdigar, nahxilar bilən küyləymən. **2** Mən mukəmməl yolda ehtiyat bilən ix kərimən; Sən қaqqanmu yenimoja kelisən! Əz ey-ordamda sap kəngül bilən yürimən. **3** Həq pasık nərsini kəz aldimoja kəltürməymən, Yoldın qətnigənlərning kilmixliriqa nəprətlinimən; Bundaklar manga həq yepixmas asla. **4** Əgri kəngül meningdin yırak ketidu. Həq razılıkni tonuqum yoktur. **5** Kimki ez yekinining kəynidin təhəmat kılajan bolsa, Mən uni yokitmən; Nəziri üstün, dili təkəbbür adəmni mən siqdurməymən; **6** Kəzlim zemindiki meminlərdidur, Ular ordamda mən bilən bille tursun! Kim mukəmməl yolda mangsa, u mening hizmitimdə bolidu. **7** Aldamqılık yürgüzənlərning ey-ordamda orni bolmayıdu, Yalojan sezlığınlar kəz aldimda turmaydu. **8** Pərvərdigarning xəhəridin yamanlık kılıquqlarıñi üzüp taxlax üçün, Hər səhərdə zemindiki barlıq rəzil adəmlərni yokitmən.

102 Ezilgənning duası: U halidin kətkəndə, dad-pəryadını Parvardigar aldişa təkkənda: — Duymamı angloqaysən, i Pərvərdigar; Pəryadım aldingə yetip kirsun! **2** Yüzüngni məndin қaqrımıqaysən; Kılıqları künümədə manga kulak salıqaysən; Mən nida kılajan kündə, manga tez jawab bərgin! **3** Mana, künlirim is-tütəktək tūğəp ketidu, Ustihanlırim otun-qooqlarlaqə ohxax keydi! **4** Yürikim zəhmə yəp qeplər hazan bolqandak kurup kətti, Hətta nemimni yeyixinı untudum. **5** Mən ah-zar tartqanlıkimindin, Əthirim stüngökleringə qapılıxip kəldi. **6** Qel-bayawandiki sakıykuxtək, Wəyrənqılıcta konup yürgən hūwķuxķa ohxaymən. **7** Uhlimay səgək turup kezətimən; Əgəzidə yalojuq kılajan kuxķaq kəbimən. **8** Dütənənlərim kün boyi meni məşhîrə kılmakta, Meni həkarətlənlər ismimini lənat ornidə ixlətməkta. **9** Kəhring həm aqqikinq tüpəylidin, Külñi nan dəp yəwətimən, Iqimlikimni kəz yexim bilən arilaxturimən; Qünki Sən meni kətürüp, andin yərəq urdung. **11** Künlirim kuyax uzartkan kələnggidək yokulay dəp kəldi, Əzüüm bolsam qeplər hazan bolqandak kurup kəttim. **12** Lekin Sən, Pərvərdigar, əbədiy turisən, Sening nam-xəhrıtinq dəwərdin-dəwərgiqidur. **13** Sən ornungdin turisən, Zionoja rəhîm kilişən; Qünki uningə xəpkət kərsitix wakti kəldi, Bərhək, wakit-saiti yetip

kəldi! **14** Qünki külliring uning taxliridin hursənlik tapidi, Həm tuprikiojumu iqini aqritidu; **15** Əllər Pərvərdigarning namidin, Yər yüzidiki xahşalar xanxarıpingdin əymindidu. **16** Mana, Pərvərdigar Zionni kaytidin kuroqanda, U Əz xan-xarıpidə köründü! **17** U qerib-miskinning duasıqa etibar beridu; Ularning duasını hərgiz kamitsimaydu. **18** Bular kəlgüsü bir əwləd üçün hatirilinidu; Xuning bular kəlgüsədə yaritildiçən bir həlk Yaħni mədhiyələydu; **19** Qünki U əsirlərinin ah-zarlılarını anglay dəp, Əlüməgə buyrulqanları azad kılıy dəp, Egizdiki muğaddas jayidin engixip nəzər saldı, Ərəlxəldin Pərvərdigar yərəq kəridi; **21** Xundak kılıp, ular Pərvərdigarning hizmitidə bolaylı degəndə, Yəni əlməmliklətlər jəm yiojlojan waktida — Pərvərdigarning nami Zionda, Uning xərəpliri Yerusalemda jakarlinidu!

23 Birak U meni yolda maqdursızlandurup, Künlirimni kışkərtti. **24** Mən: «Təngrim, əmrümning yerimida meni elip kətməl» — dedim. — «Sening yilliring dərdin dəwərgiqidur, **25** Sən yərni əlmisaktınlı bərpa kılıqansən, Asmarınları həm kullingər yasiyojandur; **26** Ular yok bolup ketidu, Birak Sən dawamlıq turuverisən; Ularning həmmisi kiyimdək konırap ketidu; Ularnı kona ton kəbi almaxtursang, Xunda ular kiyim-keqək yənggüxlangəndək yənggüxlinidu. **27** Birak Sən əzərgəmgiqidursən, Yilliringning tamamı yoktur. **28** Külliringning balılırimu turuveridu, Ularning əwlədi hüzuringda məzmut yaxaydu!».

103 Dawut yazojan kuy: — Pərvərdigarlaqə təxəkkür kəytur, i jenim; i pütün wujudum, Uning muğaddəs nəmioja təxəkkür kəytur! **2** Pərvərdigarlaqə təxəkkür kəytur, i jenim, Untuma uning barlıq mehribanlıq-barikətlərini; **3** U pütküllər kəbihlikliringni kəqiridu, Barlıq kesəlliringgə dawa kılıdu; **4** Hayatingni həngdin hərlükə kütkəzidu, Bexingoja mehirmuhəbbət həm rəhimdilliklərni taj kılıp kiygüzidu. **5** Kenglüngni nazuñemətlər bilən kanduridu; Yaxlıqıng bürkütningkidək yengilinidu. **6** Pərvərdigar barlıq eziqənlər üçün həkkaniyilik həm adalətni yürgüdü; **7** U Əz yollırını Musaqa, Kılıqlarını Israilliərə namayan kılajan. **8** Pərvərdigar rəhəmidil wə xəpkətlirkut, U asanlıqqa aqqıqlanmadı, Uning mehîr-muhəbbəti texip turidu. **9** U uzuñojqə əyibləwərməydi, Yata ki mənggiga qəzipidə turiwərməydi. **10** U bızgə gunahlırimizə karita muamilida bolovan əməs, Bizga kəbihliklirimizə karita tegixlikini yandurojan əməs. **11** Asman yerdin ənqılıq egiz bolsa, Uningdin korkidiojanlarlaqə bolovan muhəbbətitim xunqılıq zordür. **12** Xərk əqərbtin ənqılıq yırakta bolsa, Bizdiki asiyılıklarını xunqə yıraklaştırdı. **13** Ata balılıriqa kəndak kəyüngən bolsa, Parvardigarmu Əzidin korkidiojanlarqa xundak mehribandur. **14** Qünki U Əzi bizning jismimizni bildi, Tuprakṭın ikənlilikimizni U esigə alidu. **15** İnsan bolsa — uning künliri ot-qəpkə ohxaydu, Daladiki güldək ünpür qikip qeqəklaydu; **16** Uning üstidin xamal uqup etidü, U yok bolidu, aslıy makənimini uni kayaña torunmaydu. **17** Lekin Əzidin korkidiojanlarqa, Əz əhdisiqə wapa kılıqlarlaqə, Kərsətmilirini orunlax üçün ularını esidə tutkulanlarqa, Pərvərdigarning mehîr-muhəbbəti əzəldin əbədgiqə, Həkkaniyiti əwlədint əwlədilirigiqidur. **19** Pərvərdigar təhtini ərxət kuroqan, Uning səltənəti

həmmiminq üstidin həküm süridi; **20** I səzигə կulak Pərvərdigarning xan-xəhriti əbədiydu, Pərvərdigar Əz saloquqı, Kalamini ijra kəloquqı, kudriti zor bołożan yaratkanlıridin hursən bolidu. **32** U yergə bakınidə, yər Uning pərixtılıri, Pərvərdigaroja təxəkkür-mədhiyə titrəydi, Taqlarəja təgkinidə, ular tütün qıkırıdu. **33** kəyturunglar! **21** I silər, Uning barlık koxunları, İradisini Hayatla bolidikənmən, Pərvərdigaroja nahxa eytimən; ada kəloquqı hizmətkarları, Parwərdigaroja təxəkkür- Wujudum bolsila Hudayimmi küyləymən. **34** U sürgən oymadhiyə kəyturunglar! **22** I, Uning barlık yasiqanları, hiyallirimdin seyüns! Parwərdigarda huxallinimən! **35** Həkimrənlilik astidiki barlık jaylarda Pərvərdigaroja Gunahkarlar yər yüzidin tügitilidu, Rəzillər yok bolidu. təxəkkür-mədhiyə kəyturunglar! I menin jenim, I jenim, Pərvərdigaroja təxəkkür-mədhiyə kəytur! Həmdusana!

104 Pərvərdigaroja təxəkkür-mədhiyə kəytur, i **105** Pərvərdigaroja təxəkkür eytinglar, Uning

jenim! Pərvərdigar Hudayim, intayın uluoşsan;

Xanu-xəwkət wə həywət bilən kiyiğənsən; **2** Libas bilən

pürkəngəndək yoruklukka pürkəngənsən, Asmanlarnı

qedir pərdisi kəbi yayqənsən. **3** U yukirkı rawaklırinin

limlirini sularqa ornatkan, Bulutlarnı jäng hərwisi

kılıp, Xamal kanatları üstidə mangidu; **4** U parixtilirini

xamallar, Hizmətkarlarıni ot yalkuni kılıdu. **5** Yərni

ulları üstigə ornatkan; U əsla təwrinip kətməydu. **6** izdəngərlər.

Libas bilən oraloqändək, uni qongkur dengizlər bilən

alanatlarını həm aozzidin qikkən həkümlərini əstə

oriqənsən, Sular taoqlar qoqqılıri üstidə turdi. **7** Sening

tutunglar, **6** I Uning kuli İbrahim nəslə, Əzi tallıqənləri,

tənbihinq bilən sular bədən qəfti, Güldürməməngning

Yakupning oqulları! **7** U, Pərvərdigar — Hudayimiz,

sadasidin ular tezdir yandı; **8** Taoqlar erləp qıktı, Wadilar

U həmdə Uning kükini izdəngərlər, Didar-həzurını tohitmay

ULLURİ ÜSTİGƏ ORNATKAN; U ƏSLƏ TƏWRİNİP KƏTMƏYDU. **6** İZDƏNGƏRLƏR.

5 Uning yaratkan mejizilirini, Karamət-

Libas bilən oraloqändək, uni qongkur dengizlər bilən

alanatlarını həm aozzidin qikkən həkümlərini əstə

oriqənsən, Sular taoqlar qoqqılıri üstidə turdi. **7** Sening

tutunglar, **6** I Uning kuli İbrahim nəslə, Əzi tallıqənləri,

tənbihinq bilən sular bədən qəfti, Güldürməməngning

Yakupning oqulları! **7** U, Pərvərdigar — Hudayimiz,

sadasidin ular tezdir yandı; **8** Taoqlar erləp qıktı, Wadilar

U həmdə Uning kükini izdəngərlər, Didar-həzurunu tohitmay

ULLURİ ÜSTİGƏ ORNATKAN; U ƏSLƏ TƏWRİNİP KƏTMƏYDU. **6** İZDƏNGƏRLƏR.

5 Uning yaratkan mejizilirini, Karamət-

Libas bilən oraloqändək, uni qongkur dengizlər bilən

alanatlarını həm aozzidin qikkən həkümlərini əstə

oriqənsən, Sular taoqlar qoqqılıri üstidə turdi. **7** Sening

tutunglar, **6** I Uning kuli İbrahim nəslə, Əzi tallıqənləri,

tənbihinq bilən sular bədən qəfti, Güldürməməngning

Yakupning oqulları! **7** U, Pərvərdigar — Hudayimiz,

sadasidin ular tezdir yandı; **8** Taoqlar erləp qıktı, Wadilar

U həmdə Uning kükini izdəngərlər, Didar-həzurunu tohitmay

ULLURİ ÜSTİGƏ ORNATKAN; U ƏSLƏ TƏWRİNİP KƏTMƏYDU. **6** İZDƏNGƏRLƏR.

5 Uning yaratkan mejizilirini, Karamət-

Libas bilən oraloqändək, uni qongkur dengizlər bilən

alanatlarını həm aozzidin qikkən həkümlərini əstə

oriqənsən, Sular taoqlar qoqqılıri üstidə turdi. **7** Sening

tutunglar, **6** I Uning kuli İbrahim nəslə, Əzi tallıqənləri,

tənbihinq bilən sular bədən qəfti, Güldürməməngning

Yakupning oqulları! **7** U, Pərvərdigar — Hudayimiz,

sadasidin ular tezdir yandı; **8** Taoqlar erləp qıktı, Wadilar

U həmdə Uning kükini izdəngərlər, Didar-həzurunu tohitmay

ULLURİ ÜSTİGƏ ORNATKAN; U ƏSLƏ TƏWRİNİP KƏTMƏYDU. **6** İZDƏNGƏRLƏR.

5 Uning yaratkan mejizilirini, Karamət-

Libas bilən oraloqändək, uni qongkur dengizlər bilən

alanatlarını həm aozzidin qikkən həkümlərini əstə

oriqənsən, Sular taoqlar qoqqılıri üstidə turdi. **7** Sening

tutunglar, **6** I Uning kuli İbrahim nəslə, Əzi tallıqənləri,

tənbihinq bilən sular bədən qəfti, Güldürməməngning

Yakupning oqulları! **7** U, Pərvərdigar — Hudayimiz,

sadasidin ular tezdir yandı; **8** Taoqlar erləp qıktı, Wadilar

U həmdə Uning kükini izdəngərlər, Didar-həzurunu tohitmay

ULLURİ ÜSTİGƏ ORNATKAN; U ƏSLƏ TƏWRİNİP KƏTMƏYDU. **6** İZDƏNGƏRLƏR.

5 Uning yaratkan mejizilirini, Karamət-

Libas bilən oraloqändək, uni qongkur dengizlər bilən

alanatlarını həm aozzidin qikkən həkümlərini əstə

oriqənsən, Sular taoqlar qoqqılıri üstidə turdi. **7** Sening

tutunglar, **6** I Uning kuli İbrahim nəslə, Əzi tallıqənləri,

tənbihinq bilən sular bədən qəfti, Güldürməməngning

Yakupning oqulları! **7** U, Pərvərdigar — Hudayimiz,

sadasidin ular tezdir yandı; **8** Taoqlar erləp qıktı, Wadilar

U həmdə Uning kükini izdəngərlər, Didar-həzurunu tohitmay

ULLURİ ÜSTİGƏ ORNATKAN; U ƏSLƏ TƏWRİNİP KƏTMƏYDU. **6** İZDƏNGƏRLƏR.

5 Uning yaratkan mejizilirini, Karamət-

Libas bilən oraloqändək, uni qongkur dengizlər bilən

alanatlarını həm aozzidin qikkən həkümlərini əstə

oriqənsən, Sular taoqlar qoqqılıri üstidə turdi. **7** Sening

tutunglar, **6** I Uning kuli İbrahim nəslə, Əzi tallıqənləri,

tənbihinq bilən sular bədən qəfti, Güldürməməngning

Yakupning oqulları! **7** U, Pərvərdigar — Hudayimiz,

sadasidin ular tezdir yandı; **8** Taoqlar erləp qıktı, Wadilar

U həmdə Uning kükini izdəngərlər, Didar-həzurunu tohitmay

ULLURİ ÜSTİGƏ ORNATKAN; U ƏSLƏ TƏWRİNİP KƏTMƏYDU. **6** İZDƏNGƏRLƏR.

5 Uning yaratkan mejizilirini, Karamət-

Libas bilən oraloqändək, uni qongkur dengizlər bilən

alanatlarını həm aozzidin qikkən həkümlərini əstə

oriqənsən, Sular taoqlar qoqqılıri üstidə turdi. **7** Sening

tutunglar, **6** I Uning kuli İbrahim nəslə, Əzi tallıqənləri,

tənbihinq bilən sular bədən qəfti, Güldürməməngning

Yakupning oqulları! **7** U, Pərvərdigar — Hudayimiz,

sadasidin ular tezdir yandı; **8** Taoqlar erləp qıktı, Wadilar

U həmdə Uning kükini izdəngərlər, Didar-həzurunu tohitmay

ULLURİ ÜSTİGƏ ORNATKAN; U ƏSLƏ TƏWRİNİP KƏTMƏYDU. **6** İZDƏNGƏRLƏR.

5 Uning yaratkan mejizilirini, Karamət-

Libas bilən oraloqändək, uni qongkur dengizlər bilən

alanatlarını həm aozzidin qikkən həkümlərini əstə

oriqənsən, Sular taoqlar qoqqılıri üstidə turdi. **7** Sening

tutunglar, **6** I Uning kuli İbrahim nəslə, Əzi tallıqənləri,

tənbihinq bilən sular bədən qəfti, Güldürməməngning

Yakupning oqulları! **7** U, Pərvərdigar — Hudayimiz,

sadasidin ular tezdir yandı; **8** Taoqlar erləp qıktı, Wadilar

U həmdə Uning kükini izdəngərlər, Didar-həzurunu tohitmay

ULLURİ ÜSTİGƏ ORNATKAN; U ƏSLƏ TƏWRİNİP KƏTMƏYDU. **6** İZDƏNGƏRLƏR.

5 Uning yaratkan mejizilirini, Karamət-

Libas bilən oraloqändək, uni qongkur dengizlər bilən

alanatlarını həm aozzidin qikkən həkümlərini əstə

oriqənsən, Sular taoqlar qoqqılıri üstidə turdi. **7** Sening

tutunglar, **6** I Uning kuli İbrahim nəslə, Əzi tallıqənləri,

tənbihinq bilən sular bədən qəfti, Güldürməməngning

Yakupning oqulları! **7** U, Pərvərdigar — Hudayimiz,

sadasidin ular tezdir yandı; **8** Taoqlar erləp qıktı, Wadilar

U həmdə Uning kükini izdəngərlər, Didar-həzurunu tohitmay

ULLURİ ÜSTİGƏ ORNATKAN; U ƏSLƏ TƏWRİNİP KƏTMƏYDU. **6** İZDƏNGƏRLƏR.

5 Uning yaratkan mejizilirini, Karamət-

Libas bilən oraloqändək, uni qongkur dengizlər bilən

alanatlarını həm aozzidin qikkən həkümlərini əstə

oriqənsən, Sular taoqlar qoqqılıri üstidə turdi. **7** Sening

tutunglar, **6** I Uning kuli İbrahim nəslə, Əzi tallıqənləri,

tənbihinq bilən sular bədən qəfti, Güldürməməngning

Yakupning oqulları! **7** U, Pərvərdigar — Hudayimiz,

sadasidin ular tezdir yandı; **8** Taoqlar erləp qıktı, Wadilar

U həmdə Uning kükini izdəngərlər, Didar-həzurunu tohitmay

ULLURİ ÜSTİGƏ ORNATKAN; U ƏSLƏ TƏWRİNİP KƏTMƏYDU. **6** İZDƏNGƏRLƏR.

5 Uning yaratkan mejizilirini, Karamət-

Libas bilən oraloqändək, uni qongkur dengizlər bilən

alanatlarını həm aozzidin qikkən həkümlərini əstə

oriqənsən, Sular taoqlar qoqqılıri üstidə turdi. **7** Sening

tutunglar, **6** I Uning kuli İbrahim nəslə, Əzi tallıqənləri,

tənbihinq bilən sular bədən qəfti, Güldürməməngning

Yakupning oqulları! **7** U, Pərvərdigar — Hudayimiz,

sadasidin ular tezdir yandı; **8** Taoqlar erləp qıktı, Wadilar

U həmdə Uning kükini izdəngərlər, Didar-həzurunu tohitmay

ULLURİ ÜSTİGƏ ORNATKAN; U ƏSLƏ TƏWRİNİP KƏTMƏYDU. **6** İZDƏNGƏRLƏR.

5 Uning yaratkan mejizilirini, Karamət-

Libas bilən oraloqändək, uni qongkur dengizlər bilən

alanatlarını həm aozzidin qikkən həkümlərini əstə

oriqənsən, Sular taoqlar qoqqılıri üstidə turdi. **7** Sening

tutunglar, **6** I Uning kuli İbrahim nəslə, Əzi tallıqənləri,

tənbihinq bilən sular bədən qəfti, Güldürməməngning

Yakupning oqulları! **7** U, Pərvərdigar — Hudayimiz,

sadasidin ular tezdir yandı; **8** Taoqlar erləp qıktı, Wadilar

U həmdə Uning kükini izdəngərlər, Didar-həzurunu tohitmay

ULLURİ ÜSTİGƏ ORNATKAN; U ƏSLƏ TƏWRİNİP KƏTMƏYDU. **6** İZDƏNGƏRLƏR.

5 Uning yaratkan mejizilirini, Karamət-

Libas bilən oraloqändək, uni qongkur dengizlər bilən

alanatlarını həm aozzidin qikkən həkümlərini əstə

oriqənsən, Sular taoqlar qoqqılıri üstidə turdi. **7** Sening

tutunglar, **6** I Uning kuli İbrahim nəslə, Əzi tallıqənləri,

tənbihinq bilən sular bədən qəfti, Güldürməməngning

Yakupning oqulları! **7** U, Pərvərdigar — Hudayimiz,

sadasidin ular tezdir yandı; **8** Taoqlar erləp qıktı, Wadilar

U həmdə Uning kükini izdəngərlər, Didar-həzurunu tohitmay

ULLURİ ÜSTİGƏ ORNATKAN; U ƏSLƏ TƏWRİNİP KƏTMƏYDU. **6** İZDƏNGƏRLƏR.

5 Uning yaratkan mejizilirini, Karamət-

Libas bilən oraloqändək, uni qongkur dengizlər bilən

alanatlarını həm aozzidin qikkən həkümlərini əstə

oriqənsən, Sular taoqlar qoqqılıri üstidə turdi. **7** Sening

tutunglar, **6** I Uning kuli İbrahim nəslə, Əzi tallıqənləri,

tənbihinq bilən sular bədən qəfti, Güldürməməngning

Yakupning oqulları! **7** U, Pərvərdigar — Hudayimiz,

sadasidin ular tezdir yandı; **8** Taoqlar erləp qıktı, Wadilar

U həmdə Uning kükini izdəngərlər, Didar-həzurunu tohitmay

ULLURİ ÜSTİGƏ ORNATKAN; U ƏSLƏ TƏWRİNİP KƏTMƏYDU. **6** İZDƏNGƏRLƏR.

5 Uning yaratkan mejizilirini, Karamət-

Libas bilən oraloqändək, uni qongkur dengizlər bilən

alanatlarını həm aozzidin qikkən həkümlərini əstə

oriqənsən, Sular taoqlar qoqqılıri üstidə turdi. **7** Sening

tutunglar, **6** I Uning kuli İbrahim nəslə, Əzi tallıqənləri,

tənbihinq bilən sular bədən qəfti, Güldürməməngning

Yakupning oqulları! **7** U, Pərvərdigar — Hudayimiz,

sadasidin ular tezdir yandı; **8** Taoqlar erləp qıktı, Wadilar

U həmdə Uning kükini izdəngərlər, Didar-həzurunu tohitmay

ULLURİ ÜSTİGƏ ORNATKAN; U ƏSLƏ TƏWRİNİP KƏTMƏYDU. **6** İZDƏNGƏRLƏR.

5 Uning yaratkan mejizilirini, Karamət-

Libas bilən oraloqändək, uni qongkur dengizlər bilən

alanatlarını həm aozzidin qikkən həkümlərini əstə

oriqənsən, Sular taoqlar qoqqılıri üstidə turdi. **7** Sening

tutunglar, **6** I Uning kuli İbrahim nəslə, Əzi tallıqənləri,

tənbihinq bilən sular bədən qəfti, Güldürməməngning

Yakupning oqulları! **7** U, Pərvərdigar — Hudayimiz,

sadasidin ular tezdir yandı; **8** Taoqlar erləp qıktı, Wadilar

U həmdə Uning kükini izdəngərlər, Didar-həzurunu tohitmay

ULLURİ ÜSTİGƏ ORNATKAN; U ƏSLƏ TƏWRİNİP KƏTMƏYDU. **6** İZDƏNGƏRLƏR.

5 Uning yaratkan mejizilirini, Karamət-

Libas bilən oraloqändək, uni qongkur dengizlər bilən

alanatlarını həm aozzidin qikkən həkümlərini əstə

oriqənsən, Sular taoqlar qoqqılıri üstidə turdi. **7** Sening

tutunglar, **6** I Uning kuli İbrahim nəslə, Əzi tallıqənləri,

tənbihinq bilən sular bədən qəfti, Güldürməməngning

Yak

bulung-puqkaklarda ojing-ojing uqar qümüllilər. **32** U Həm diyarida möjizilər yaratkan, Kızıl Dengiz boyida yamoğurning ornişa məldür yaqdurup, Bu zeminoşa korkunqluk ixlərini kərsətkən Hudani [untudi]. **23** U yalkunluk ot qüxürdi. **33** U üzüm tallirini, ənjur ularını əhaləkliq ixlərini kərsətkən Hudani [untudi]. **24** U ələr yənə güzəl zeminni kamşitip rət kildi, Uning turniqan bolsa, — Dərwəkə xundak kılıqan bolar idi. **25** Ular qədirliridi qakxap yürüp, wədisigə ixənnidi; **26** Xunga U Pərvərdigarning awazıqə kulak salımı. **27** Əwladlırlırinu əllər arısida ularoja əksən kılıp kol ketürüp: — Silərnı qeldə yiktip tütgəxtürimən — **28** Əwladlırlırinu əllər arısida qıkardı, Kəbililirdə birsimi yükip qüxüp kalojni yok, yiktip tütgəxtürüp, Yaka yurtları ara tarkiñi wetiman» — dedi. **29** Ular Baal-Pear butka ezzini etip qoçunu, əlliylərgə atıqan kurbanlıqları yedi. **30** Ular kilmixliri bilən Uning aqqıqını kəltürdü, Ular arısida waba əzadılıqlı qızıldı; **31** Finihəs turdi-də, həküm yürgüzdü, Xuning bilən waba tosuldı; **32** Bu ix [Finihəskə] həkkəniyat dəp hesablandı, Uning naşligimə əwlədin əwlədiqiqə, əbadıy xundak əsəbləndi. **33** Ular yəna [Pərvərdigarnı] meribəh, suluri boyida oqəzəpəkə kəltürdü, Ularning səwəbidin Musaçımına zərər yattı; **34** Qünki ular uning rohini terktürdü, Uning ləwləri bishəstilikə gəp kılıp saldı. **35** Ular Pərvərdigarning əmrığa hilaplık kılıp, [Xu] yərdiki kowmlarını yokatıldı; **36** Bəlki yet əllər bilən arılıxip, Ularning kılıklarını egəndi; **37** Ular qırmızı butlırioja qokundi, Bular ezzirigə bir tuzak bolup qıkçı; **38** Qünki ular əz oqul-kızlırını soyup, jinlar oja kurbanlıqla beoixlidi. **39** Xundak kılıp ular bigunah kannı, Yəni Қанаandiki butlar oja atap kurbanlıq kılıp, əz oqul-kızlırinin kənini tekti; Zemini qanoja bulojinip kətti. **40** Ular ez kilmixliri bilən buloqandı; Kılıkları bilən pahıxa ayaldək buzuldu. **41** Xunga Pərvərdigər Əz həlkidin kattik əşəzpləndi, U əz mirasidin yırğındı; **42** Düxmənlıri uların əzdi, Ular yaw koli astida egilip püküldi. **43** Kep ketim [Pərvərdigər] ularını kutkuzdu; Birak ular bolsa, əz haňixliri bilən Uningoja asiylik kıldı, Ular ez kəbihliki bilən pəs haloja qüxti. **44** Xundaktimu U ularının nalə-pəryadını anglioında, Ularning jəbir-japalirioja etibar bərdi; **45** Həm ular bilən tüzgən əhdisini əslidi, Zor mehir-xapkılı bilən, oqzipidin yandı, **46** U ularını sürgün kılıqanlarıning kəlbidə rəhîm oyqattı. **47** Bizni kutkuzojasən, i Pərvərdigər Hudayimiz! Mukəddəs namingoja təxəkkür eytixka, Təntəna kılıp Seni mədhiyiləxkə, Bizni əllər arısından yeningoja yiojıwalojasən! **48** Israilning Hudasi bolojan Pərvərdigaroja, Əzəldin tə əbdigiqə təxəkkür-mədhiyə kəyturulmuş! Pütküllə həlk «Amin» desun! Həmdusana!

106 Həmdusana! Pərvərdigaroja təxəkkür eytinglər! Qünki U mehribandur, əbədiyud Uning mehri-muhəbbiti! **2** Pərvərdigarning kudratlıq kılıqanlarını kim sezləp beraləydi? Uning bar xanəxəhrinini kim jakalar beraləydi? **3** Bəhtliktur adalətni tutkən, Daim həkkənliylikni yürgüzgen kixi! **4** Halkingu bolqan himmiting bilən meni əsligəysən, i Pərvərdigər; Nijatlıking bilən yenimoja kelihpə hawər aloqın! **5** Xuning bilən, Sən tallıqanlıringning bərikitini kerəy, Əz elingning xadlıkı bilən xad bolay, Əz mirasing [bolqan həlkinqı] bilən pəhirlinip, yayrap yürəy! **6** Biz atabowlırimiz qatarida gunah, etküzədik, Kəbihlik kılduk, yamanlıq əylidik. **7** Misirdə turqan atabowlırimiz möjiziliringni nəziriga almay, Kep mehribanlıkirıngını esigə almidi; Bəlki dengizda, Kızıl Dengiz boyida isyan ketürdü. **8** Birak U əkdritimini namayan kılıy dəp, Əz nami üçün ularını kutkuzdu. **9** Uning Kızıl Dengiz oja tənbih berixi bilən, U kupkuruk boldı; Huddi kəqojıraq qəllüktilə yetəkləp mangojandək, U ularını dengiz taglıridin [kuruq] etküzdi. **10** Ularnı eq kərgənlərning əlidin hərlükə qıkardı, ular oja həmjəmət bolup düxmən qanggilidin kutkuzdu. **11** Yawlarnı sular bastı, Ularning heqbişi sak kalmıdi. **12** Xundila ular Uning sezlirigə ixənq kıldı; ular Uni küylidi. **13** ular Uning kılıqanlarını xunqa tez untudi, Nəsihətinə kütmidi; **14** Bəlki dalada aq kəzlükə baladək berildi, Qel-bayawanda Təngrini sinidi. **15** Xunga U soriojinini ular oja bərdi, Birak jüdətküqi bir kesəlni janlırioja təgküzdi. **16** ular bağhaqta Musaçə həsat kıldı, Hudanıng mukəddəs bəndisi Hərunnimi kəralmadi. **17** Yər eqilip Datanni yutuwətti, Abiramni adəmləri bilən kapsıwaldı. **18** Əgərxükülləri arısında ot yekildi; Yalkun rəzillərni kəydürütüwətti. **19** ular Hərəb teojudə mozay butni yasidi, Kuyma həykəlgə səjdə kılıp, **20** Əz lirining pəhir-xəhrini bolquqining ornişa, Ot-qəp yəydiojan əküzning sürütini almacturdı. **21** Misirdə uluq ixlərini kərsətkən Nijatkari Təngrini ular untudi. **22** Dərwəkə,

107 Ah, Pərvərdigaroja təxəkkür eytinglər! Qünki U mehribandur, əbədiyud Uning mehri-muhəbbiti! **2** Pərvərdigər yaw əlidin kutkuzojanlar, U həmjəmət bolup kutkuzojan həlkə buni dawamlıq bayan kilsən — **3** Yəni U xərk bilən oqerbətin, ximal bilən jənubtin, Hərkəysi yurtlardan yiojıwelinojanlar buni eytsun! **4** Ular qel-bayawanni kezip pinhan yolda adaxtı, Adəm makanlaşkan heqbir xəhərni tapalmastın. **5** Aq həmdə ussus bolup, Jeni qıqay dəp kıldı. **6** Andin Pərvərdigaroja pəryad kıldı, U ularını muxəkkətlərinin azad kıldı. **7** Makanlaşkudək xəhərgə yətküqə, U ularını tüz yolda baxlıdı. **8** Ular Pərvərdigaroja

108 Dawutning kūy-nahxisi: — Iradəm qing, i Huda, iradəm qing; Mən mədhiyə nahxilirini

təxəkkür eytsun! Uning əzgərməs muhəbbiti üçün, İnsan balılıriqa kərsətkən möjiziliri üçün! **9** Qünki U qangkiçan kəngiñli կandurdi, Aq կalqan janni esil nemətlər bilən toldurdi. **10** Zülmətə, elüm kelenggisida yaxıqanlar, Temür kixən selinip, azab qəkkənlərni bolsa, **11** (Qünki ular Təngrininə əmirlirigə karxlıq kıldı, Həmmidin Aliy Boluoqınıng nasihətinə kamşitti) **12** — U ularni japa-muxəkkət tartkuzup kəmtər kıldı, Ular putlixip yiğildi, ularqa yardımçı birsimu yok idi. **13** Andin Pərvərdigarоja yelinip pəryad kıldı, U ularni sayısından qırkıp, Ularning zenjir-asaratlarını sundurup taxlıdi. **15** Ular Pərvərdigarоja təxəkkür eytsun! Uning əzgərməs muhəbbiti üçün, İnsan balılıriqa kərsətkən möjiziliri üçün! **16** Mana U mis dərwazılarnı parə-parə kılıp, Temür taqaklarnı kesip taxlıdi. **17** Həməktələr ez itətsizlik yollarından, Kəbihliliklərinə azablarqa uqrayıd; **18** Kenglidi hərhil oızuk-tülüktinizar bolup, Əlüm dərwazılıriqa yekinlidü. **19** Andin Pərvərdigarоja yelinip pəryad kıldı, U ularni muxəkkətlərinin azad kıldı. **20** U səz-kalamını əwətip, ularni saçaytidı, Ularnı zavallıkların kutkuzudu. **21** Ular Pərvərdigarоja taxakkür eytsun! Uning əzgərməs muhəbbiti üçün, Adəm balılıriqa kərsətkən möjiziliri üçün! **22** Kurbanlıq süpitidə taxəkkürlər eytsun, Uning kılıqanlarını təntənilik nahxilar bilən bayan kilsun! **23** Kemilərdə dengizoja qüçüp қatnioqlıqlar, Uluq sularda tirikqlik kılıqanlıqlar, **24** Bular Pərvərdigarning ixliriqa guwahqıdıl, Qongkur okyanda kərsətkən karamətlərni kərgüqidür. **25** Qünki U bir sez bilənlə xiddətlət xamalnı qırkıp, Dolğunlırları erkəlxılıt; **26** Kemiqlər asman-pələk ərləydi, Sularning təhtilirigə qüsidi, Dəhxəttin ularning jeni erip ketidü. **27** Ular məst adəmdək eləng-sələng iroqanlaydı, Hərkəndək əkil-qarisi tügəydi; **28** Andin Pərvərdigarоja yelinip pəryad kıldı, U ularni muxəkkətlərinin azad kıldı. **29** U borannı tinqitidü, Su dolğunlrimu jim bolidü. **30** Xuning bilən ular tinqlikidan xadlinidü; U ularni təxna bolovan aramgağıja yetaklə baridü. **31** Ular Pərvərdigarоja taxəkkür eytsun! Uning əzgərməs muhəbbiti üçün, İnsan balılıriqa kərsətkən möjiziliri üçün! **32** Ular həlkəning jamaitidimə Uni uluoqlisun, Akşakallar möjlisidə Uni mədhiyəlisun. **33** U dəryalarını qələg, Bulaklarnı қakaslılıq aylanduridü. **34** Ahalisinin yamanlılıq tüpəylidin, Hosulluk yərni xorluk kıldı. **35** U yənə qəl-bayawanni kelgə, Qangqak yərni bulaklarqa aylanduridü; **36** Aqlarnı xu yərgə jaylaxturup, Ular olturaklıxkan bir xəhərni bərpa kıldı; **37** Ular etizlərni həydap-terip, üzümzərlərni bərpa kıldı; Bular hosul-məhsulatını mol beridü. **38** U ularqa bərikət beridü, Xuning bilən ularning sani helila exip baridü, U ularning mal-warənlərini heq azaytmayıdu. **39** Ular yənə jəbir-zulum, bala-kaza həm dərd-ələmgə yolukup, Sani aziyip, püüküldü. **40** U esilzadılər üstügə kamşitixlərini tekdir, Yolsız dəxt-səhrada ularını sərgardan kıldı; **41** Lekin miskin adəmni jəbir-zulumdən yukiri ketürüp saklaydı, Uning ailətawabatını koy padisidək kəp kıldı. **42** Buni kengli duruslar kərüp xadlinidü; Pasıklärning aqzı etildü. **43** Kimki dana bolsa, bularını bayğısun, Pərvərdigarning mehîr-xəpkətlərini qıxənsun!

eytip, Bərhək, Seni küyləymən, pütün rohım bilən! **2** I nəqmə-sazlırim, oyoqan! Mən səhər կuyaxnimu oyoqitım! **3** Həlk-milletlər arısida Seni uluoqlaymən, i Pərvərdigar; əllər arısida Seni küyləymən! **4** Qünki əzgərməs muhəbbiting ərxlərgə yətküdək uluoqdır; Həkikiting bulutlarqa takaxti. **5** I Huda, xan-xələritin ərxlərdin yukiri uluoqlanqay, Xan-xəriplər yər yüzünü kaplıqay! **6** Əz seygənlirinə nijatlık tepixi üçün, Ong kolung bilən kütküzəqayşən, Duayimni ijabət kılıqayşən. **7** Huda Əz pak-mükəddəslilikdə xundak, deyən: — «Mən təntənə kılımən, Mən Xəkəm diyarını bəltüp berimən, Sukkot wadisini [təkşim kılınxıq] olqaymən. **8** Gilead Manga mənsuptur, Manassəhəmu Manga mənsuptur; Əfraim bolsa beximdiki dubulqamdur, Yəhədüda Mening əmr-pərman qıkarouqimdir; **9** Moab Mening yuyunuş jawurumdur; Edomoqa qorucumnu taxlamyan; Mən Filistiya üstidin təntənə kılımən!». **10** Kim Meni bu mustəhkəm xəhərgə baxlap kırslısun? Kim Meni Edomoja elip baralısun? **11** I Huda, Sən bizni rastinla qətkə kəktingmu? Koxunlirimiz bilən billə jənggə qıkmışsan! **12** Bizni zulumlardın kütuluxkə yardamlaxkəysən, Qünki insanning yardımını bikardur! **13** Huda arklıq biz qoqum baturluk kərsitimiz; Bizgə zulum kılıqulularını qəyligügi dəl U Əzidur!

109 Nəoqmıqilərning bexioja tapxurulup okulsun dəp, Dawut yazəqan kütü: — I mədhiyəmning

Igisi Hudayim, jim turma! **2** Mana rəzillərning aqzı, məkkərlarlung aqzı kəz alımdıyoq eqidi; Ular yaloqanqı til bilən manga karxi sözədi. **3** Nəpratlıq sezlər bilən meni qulqap, Ular bikardin-bikar manga zərbə bərməktə. **4** Muhəbbitim üçün ular manga karxi xikayətqi boldi, Mən bolsam — duaqa berildim. **5** Yahxilikim üçün yamanlık, Seygüm üçün nəprat kayturdı. **6** Hərbərinənən üstidə rəzil bir adəm təyinliyəsən, Uning ong yenidə bir dəwagər təqəy. **7** U sorak kılınlıqanda ayıbdar bolup qıkkay, Duası gunah dəp hesablanoqay. **8** Künləri kişka bolqay, Mənsipini baxkısı igilikay. **9** Balılıri yetim kalkay, Hotuni tul bolqay. **10** Ooçulları sərgərdan tiləmçi bolqay, Turoqan harabılıklarınan izdəp. **11** Jazanıhor uning igiliyi üstügə tor taxlıqay, Mehənat ajırını yatlar bulap-taliqay. **12** Uningoja mehribanlıq kərsitidioqan birsı bolmioqay, Yetim kılıqan balılıriqa iltipat kılıqayı bolmioqay. **13** Uning nəslisi kürutuloqay; Kelər əwlədida namılır eçürülögə. **14** Ata-bowlırininə kəbihlilikinən əyibləri Pərvərdigarning yadida kalkay, Anisining gunahı eçürülmigay. **15** Bularning əyibləri daim Pərvərdigarning kəz alıdida bolqay, Xuning bilən U ularning nam-smilini yər yüzidin eçürüp taxlaydu. **16** Qünki [rəzil kixi] mehribanlıq kərsitixni heq esığə kəltürmüdi, Bəlki eziłgən, yokşul həm dili sunuklarnı eltürməkka koçqlap kəldi. **17** U lənət okuxka amrak idi, Xunga lənət uning bexioqa kelidü; Bəht tiləxkə rayı yok idi, Xunga bəht uningdin yırak bolidü. **18** U lanətlərni əzığa kiyim kılıp kiyğan; Xunga bular akkən sudək uning iq-başrıqı, Maydak, səngəklirigə kiridü; **19** Bular uningə yepinoqan tonidak, Hərdaim bəqlənoqan bəlweçidək qaplanoqay. **20** Bular bolsa meni

ayibligüqilergə Pərvərdigarning bekitkən mukapati bolqayı! Mening yaman gepimni kilojanlarning in'ami bolqayı! **21** Bırak Sən, Pərvərdigar Rəbbim, Əz naming üqün menin tərişimdə bir ix kilojası, Mehir-muhəbbiting ala bolqaqşa, Meni kütküzojası; **22** Qünki mən eziłğan həm hajətməndurman, Kəlbim hasta boldı. **23** Mən kuyax üzartkan kelənggidək yoklay dəp kıldım, Qekətkə qekiyetilgəndək qətkə qekiyetildim. **24** Roza tutkininən tizlirim ketidü, Ətlirim sizip ketidü. **25** Xunglaxka mən ular addıda rəswa boldum; Ular manga karaxkanda, bexini silkixmaka. **26** Manga yardıməlxəksən, i Pərvərdigar Hudayim, Əzgərməs muhəbbiting boyiqə meni kütküzojası; **27** Xuning bilən ular buning Sening kolungdiki ix ikənlilikini, Buni kılouqining Sən Pərvərdigar ikənlilikini bilgəy. **28** Ular lənət okuwərgəy, Sən bəht ata kilojası; Ular hujum kilişkə turoqanda, hijalatə kalkay, Bırak əkulung xadlanqayı! **29** Meni ayibligüqilər hijalət bilən kiyinəqayı, Ular ez xərməndilikini ezliriga ton kılıp yepinoqayı. **30** Açızında Pərvərdigaroja zor təxəkkür-mədhiyə käytürimən; Bərhək, kəpəqlik arısida turup Uni mədhiyiləymən; **31** Qünki hajətmənning jenini gunahqa bekitməkqi bolqanlardan kütküzux üqün, [Pərvərdigar] uning ong yenida turidi.

110 Dawut yazoqan küy: — Pərvərdigar menin Rəbbimə: — «Mən sening düxmənliringni tahtipering kiloqşa, Onq yenimda olturoqın» — dedi. **2** Pərvərdigar kudritinqni kərsitidiqan xahənə həsangni Zionind uztidü; Düxmənliring arısida həküm sürgin! **3** Küçüngüni kərsitidiqan kündə, Əz həlkinq halis kürbanlıq kəbi pida bolidu; Mükəddəs həywitingdə, Xu yaxlıq dəwringdikidək, Sanga hazırlıma xəbnəmlər səhərning baliyatqusidin yengi qıkkandək qıxıdu; **4** Pərvərdigar xundak kəsəni iqti, Həm buningdin yanmaydu: — «Sən əbadıl'əbadığıqə Məlkizadəknin tipidiki bir kahindursən». **5** Ong təriipingdə bolqan Rəb oqazipini kərsətkən kündə padixahlarnı urup parəparə kiliwtidü; **6** U əllər arısida sotlaydu; Jay-jaylarnı jəsatlər bilən toldurdu; Kəng zemining bexini yaridü; **7** U yolda eriktin su iqidü; U xunga kixinining bexini yeligiüqi bolidu.

111 Həmdusana! Kengli duruslarning məxripidə, Həm jamaəttə turup, Pərvərdigaroja pütün kəlbim bilən təxəkkür eytimən. **2** Pərvərdigarning yasiojanlırı uluqdır; Bulardin hursən bolqanlar izdinip ularnı sürüxtürməktə. **3** Uning ajri xərəp wə həywəttür, Uning həkkaniyiliyi mənggüga turidi. **4** U Əz möjizilirini yad atküzidü; Pərvərdigar muhəbbətlik həm rəhîmdilliktür. **5** U Əzidin ayminidiqanları ax bilən təminləydi; Əz əhdisini həmixə yad etidü. **6** U əməlliridiki kudritini Əz həlkiga kərsitip, Baxka əllərning miras-zeminiñ ularoja təkdim kıldı. **7** Uning koli kilojanlırı həkikət-sadakət wə adilliktür; Uning barlıq kərsətmiliri ixənqliktür. **8** Bular əbadıl'əbadığıqə inawetliktür; Həkikətə həm duruslukta qırırlıqandur. **9** U Əz həlkiga nijatlıq əwətti; Əz əhdisini əmr kılıp mənggüga bekitti; Mükəddəs həm sürluktür Uning nami. **10** Pərvərdigardin qorkux danalıqning baxlinixidur;

Uning həkümlirini tutkanlarning həmmisi yorutuloğan adamlərdür; Uning mədhiyisi mənggü turidi.

112 Həmdusana! Pərvərdigardin əyminidiqan, Uning əmirlirini zor hursənlik dəp bilidioğan adam bəhtliktur! **2** Uning nəslə zemində turup küq-kudratlıq bolidu; Duruslarning dəri bəhtlik bolidu. **3** Uning eyidə delet həm bayılıklar bolidu; Həkkaniyiliyi mənggügə turidi. **4** Kərangoquluktur turoqan durus adımgə nur payda bolidu; U xəpkətlik, rəhîmidəl həm həkkaniyidur. **5** Həyrəhə, etnə berip turidıqan adəmnin bəhti bolidu; U ez ixlirini adıllıq bilən yürgüzüd. **6** Bərhək, u əbədiy təwritilməydi; Həkkaniy adəm mənggügə aslinidü. **7** U xum həwərdin körkməydi; Uning kengli tok haldə, Pərvərdigaroja tayaqan. **8** Dili məhkəm kiliqoqan, u körkməydi; Ahirida u rəkəbilirinə məslubiyitini keridü. **9** U ezinjingkini mərdlərqə tarkatkan, Yoksullarоja beridü; Uning həkkaniyiliyi mənggügə turidi; Uning münggüzi izzət-xəhrət bilən kötürüldü. **10** Rəzil adam buni kərüp qidimaydu, Qıxlırinə oquqlıritidü, u erip ketidü; Rəzillərning arzu-həwiyi yokitılıdü.

113 Həmdusana! Mədhiyilənglər, i Pərvərdigarning külli, Pərvərdigarning namini mədhiyilənglər! **2** Həzirdin baclap, əbədil'əbədgicə, Pərvərdigarning namıqə təxəkkür-mədhiyə käyturulqayı! **3** Kün qıqardin kün pataroja, Pərvərdigarning nami mədhiyilinixka layıktır! **4** Pərvərdigar əllərdin yüksəri ketürüldü; Xan-xəripi arxlardın yukiridur. **5** Kimmu Pərvərdigar Hudayimizə tang bolalısun — Əz makani yukirida bolsimu, **6** Asmanınlaroja həm yərgə karax üqün, Əzini təwən kiloquoqayı? **7** Namrat kixini U topa-qangdin ketürüd; Kioqlıqtın yoqusunu yukirilitidü; **8** Uni esilzadılər katarıoq, Yəni Əz həlkinqing esilzadılıri arisioqə olturopuzidü; **9** U tuqmas ayalını eygə orunlaxturup, Uni oquqların huxal anisi kıldı. Həmdusana!

114 Israfil Misirdin, Yakup jəməti yat tillik əllərdin qıkkında, **2** Xu qaçda Yəhuda [Hudanıng] mükəddəs jayı, Israfil uning saltiniti boldi, **3** Dengiz buni kərüp badar qaqtı, İordan dəryası kaynığı yandı; **4** Taqlar koqçarlardak, Denglər kozılardak oynaklıdı. **5** Əy dengiz, sən nəmə boldung, qaqkılı? İordan dəryasi, yoluñdin yanojılı? **6** Taqlar koqçarlardak, Denglər kozılardak oynaklılı? **7** I yar üzü, Rəbning jamalidin, Yakupning Hudasining jamalidin təwrən; **8** Əkoram taxni kəlqəkkə, Qaçmak texini mol bulak sulirioqə aylanduridü.

115 Bizgə əmas, i Pərvərdigar, bizgə əmas — Əzgərməs muhəbbiting üqün, həkikət-sadakıting üqün, Əz namingoja xan-xərəp kəltürgəysən. **2** Əllər nemixə «Ularning Hudası kəyərdə?» dəp [mazak] kiliñidü? **3** Bırak Hudayımız bolsa arxlərdidur; Nemini halisa, U xuni kiloqandur. **4** Ularning butlıri bolsa pekət kümüx-altundın ibarət, İnsanıñ kolları yasiojinidur, halas. **5** Ularning aqzı bar, biraq sezliyəlməydi; Kəzliri bar, kerməydi; **6** Külaklıri bar, anglimaydu, Burni bar, puriyalmaydu; **7** Kollıri bar, siliyalmaydu; Putliri bar, mangalmaydu; Kaniyidin

heqbir sada qıkarmaydu. **8** Ularnı yasiojanlar ularqa Həm Pərvərdigarning həkikət-sadakıtı mənggülüktür! ohxaxtur. Ularqa tavançınlarmı xundaktur. **9** I Həmdusana!

İsrail, Pərvərdigar oja tayıninglər; U silərgə yardəm kılıqıqlıqlar həm kalkınınlardur. **10** I Hərən jəməti, Pərvərdigar oja tayıninglər; U silərgə yardəm kılıqıqlıqlar həm silerning kalkınınlardur. **11** Pərdərdigardin aymändigiojanlar, Pərvərdigar oja tayıninglər; U silərgə yardəm kılıqıqlıqlar həm kalkınınlardur. **12** Pərvərdigar bizni əsləp kəldi; U bəht ata kılıdu; U İsrail jəmatığə bəht ata kılıdu; U Hərən jəmətığə bəht ata kılıdu; **13** Parwərdigardin aymändigiojanlar oja, Qonglıri həm kiqiklirigim bəht ata kılıdu. **14** Pərvərdigar silərgə koxlap beridu, Silərgə həm pərzəntliringləroja; **15** Silərgə Pərvərdigar təripidin bəht ata kılınojan, Asman-zeminni Yaratkuşidin bərikətləngən! **16** Asmanlar bolsa Pərvərdigarning asmanlıridur; Bırak zeminni bolsa insan balılıriqa tapxurojandur. **17** Ətlükler Yəhni mədhiyiliyəlməydi, Süküt diarıraqa qüxtüp kətkənlərmə xundak; **18** Bırak bizlər hazırlındı bxlap Yəhka əsbədiñ əbdəginqə taxəkkür-mədhiyə kəyturimiz! Hamdusana!

Həm Pərvərdigarning həkikət-sadakıti mənggülüktür!
Həmdusana!

118 Pərvərdigar oja təxəkkür eytinglər, qünki U məhribandur; Uning mehîr-muhəbbiti mənggündür! **2** Israel: «Uning mehîr-muhəbbiti mənggündür» — desun! **3** Hərun jəməti: «Uning mehîr-muhəbbiti mənggündür» — desun! **4** Pərvərdigardın korkıcıqlanlar: «Uning mehîr-muhəbbiti mənggündür» — desun! **5** Kistakta kelip Yahşa nida kıldım; Yahjawab berip, meni kəngri-azadılıktə turozudı. **6** Pərvərdigar man tərəptidur, mən körkmayman; Insan meni neməkilalısın? **7** Pərvərdigar manga yardımən kılçuqlar arısında bolup, menin təripimdir; Əqmənlirimmin möəqlubiyitini kərimən. **8** Pərvərdigarnı baxpanahım kılıx, Insanqa tayinixtin əwzəldür; **9** Pərvərdigarnı baxpanahım kılıx, Əmirlərgə tayinixtin əwzəldür. **10** Barlıq əllər meni körxiwaldı; Bırak Pərvərdigarning nami bilən ularını halak kılımən; **11** Ular meni körxiwaldı; bərhək, körxiwaldı; Bırak Pərvərdigarning nami bilən mən ularını halak kılımən; **12** Ular hərilərdək meni körxiwaldı; Ular yekilojan yantak otidək tezla eşqürilüd; Qünki Pərvərdigarning nami bilən mən ularını halak kılımən. **13** Sən [düxman] meni zərb bilən ittərding, Yıkılıjılı tas kaldım; Bırak Pərvərdigar manga yardımənə boldi. **14** Kübüm wə nahxam bolsa Yahdūr; U menin nijatlıkim boldi! **15** Həkkaniylarning qedirlirida xadlik wə nijatlıknıng təntəniliri yangritilmakta; Pərvərdigarning ong koli zəpar kuqmakta! **16** Pərvərdigarning ong koli egiz ketürülən! Pərvərdigarning ong koli zəpar kuqmakta! **17** Mən elmeymən, bəlkı yaxaymən, Yahning kılıçanlarını jakarlaymən. **18** Pərvərdigar manga kattık tərbiyə bərgən bolsımı, Bırak U meni elümgə taxpuxرمدی. **19** Həkkaniyat dərwazilirini manga ekip beringlər; Mən kiriman, Yahni mədhiyiləyman. **20** Bu Pərvərdigarning dərwazisidur; Həkkaniylar buningdin kiridü! **21** Mən sanga təxəkkür eytimən; Qünki Sən manga jawab kəyturdung, Həm menin nijatlıkim boldung. **22** Tamqılar taxliwətkən tax bolsa, Burjak texi bolup tikləndi. **23** Bu ix Pərvərdigardındır, Bu keziniz aldıda karamət boldi. **24** Bu Pərvərdigar yaratkan kündür; Biz uningda xadlinip hursan bolimiz. **25** Kutkuçojasən, i Pərvərdigar, Səndin etünimən; Səndin etünimən, bizni yaxnatkaysən! **26** Pərvərdigarning namida Kəlgüçiqə mubarək bolsun! Biz Pərvərdigarning eyidə turup sanga «Mubarək!» dəp towlidük. **27** Pərvərdigar Təngridur; U üstimizgə nur bərgən; Heytlik kürbanlıknı tanılar bilən baqlanglar, — Kurbangahının münggürlirigə ilip baqlanglar. **28** Sən menin İləhimdursan, Mən Sanga təxəkkür eytimən; Mening Hudayıym, mən Seni uluolayman. **29** Pərvərdigarnıa təxəkkür eytinglər; Qünki U məhribandur; Uning mehîr-muhəbbiti mənggündür!

119 (Alaf) Yolda mukammel boloquentarlar, Pərvərdigar
Təwrat-kanunida mangidiojanlar bəhtliktur! 2
Uning agah-guwahlırını tutkınlar, Uni qın kəlbi bilən
izdiganlar, 3 Həqbir häksizlikni kilmiojanlar bəhtliktur!
Ular uning yollarında mangidu. 4 Kərsatmilirringə
əstavıdıl emal kılıxımız üçün, Əzüng ularnı bekitkənsən.

117 Pərvərdigarnı mədhiyilənglər, barlıq əllər;
Həmmə həlkələr, Uni mahtanglar! 2 Qünki
bizə bağılıqan ezerməs muhəbbiti qəlibiliktür;

5 Ah, yollirimning yenilik bəlgilimliringgə əməl kılıxka həkkaniyitingdə meni janlanduroğaysən; **41** : (Waw) Wə bekitilgəy! **6** Xuning bilən barlıq əmr-pərmanlıringni mehîr-muhəbbətliring yenimoja kəlsun, i Pərvərdigar; ətiwarisam, Mən yergə қarap kalmaymən. **7** Sening Wədəng boyiqə nijatlıking yenimoja kəlsun; **42** Xunda həkkaniy həkümliringni eginip, Durus kengüldin məndə meni məshirə kılıquçıqa bərgüdək jawab bolid; Sanga təxəkkür eytimən. **8** Mən bəlgilimliringni Qünki sezünggə tayınimən. **43** Wə aqzımdın həkikətning qöküm tutimən; Meni pütünləy taxliwətmigaysən! sezinə elip taxlimiğaysən; Qünki həkümliringgə ümid **9** (Bat) Yax bir yigit kandak kılıp ez yolini pak baojlidim. **44** Xunda mən Sening Təwrat-kanununungni tutalaydu? Sening sez-kalaminingi anglap əməl kılıx hər qaşan tutimən, Bərəhkə, əbadıl'əbədgıqə tutimən; **45** bilənla. **10** Pütün kəlbim bilən mən Seni izdim; Xunda mən azadılıktə mangımən; Qünki kərsətmiliringni Meni əmrliringdin adaxturmioğaysən; **11** Gunah izdim. **46** Xunda mən padıxahalar alıldı agah-kılıp Sanga қarxi qıqmaslıkim üçün, Sezüngni guwahlıkliring tooruluk sezləymən, Bu ixlarda mən kenglümgə məhkəm püküwaldim. **12** Mubarəkdursən yergə қarap kalmaymən. **47** Wə əmrliringni hursənlək Pərvərdigar, Manga Əz bəlgilimliringni egətkəysən. **13** dəp bilimən, Qünki ularnı seyüp kəldim; **48** Mən Ləwlirim bilən mən bayan kılımən, Aqzingidiki barlıq seyüp kələn əmrliringgə kollirimni sozup intilimən, həkümliringni. **14** Türülük bayılıqlardin xadlanqandək, Wə bəlgilimliring üstidə seçinip oylinimən. **49** Agah-guwahlıkliringoja əgəxkən yolda xadlandim. (Zain) Sən kulungoja bərgən sezüngni, Yəni manga **15** Mən kərsətmiliring üstidə seçinip oylinimən; ümid beqixliojan kalamingni aslıgəysən. **50** U bolsa Izliringoja karap oylinimən. **16** Bəlgilimliringni dərdimən bołożan tasəllidur; Qünki sez-wadəng meni hursənlək dəp bilimən; Sez-kalaminingi untumayanın janlandurdi. **51** Təkəbburlar əxəddiy hakarətlığını **17** (Gimal) Kulungoja mehribanlıknı kərsətkeyən, bilən, Lekin Təwrat-kanununungin həq qətnimidi. **52** xuning bilən mən yaxaymən, Kalamingoja boy sunımən. Kədimdə bekitilgən həkümliringni yadımoja kəltirdüm, **18** Təwrat-kanununungin karamət sirlərin kerüxüm i Pərvərdigar, Xundak kılıp əzümgə təsəlli bərdim. üçün, Kezlirimmi aqkəysən! **19** Mən bu dunyada **53** Təwrat-kanununungni taxliwətkən rəzzillər wajidin, musapirmən; Əmrliringni məndin yoxurmioğaysən. Otluk qəzəp məndə kəynap taxti. **54** Musapır bolup **20** Həkümliringgə hərkəqan intizar bolup, Yürükim turojan jayında, Kərsətmiliring menin nahxilirim ezelip ketəy dəp kəldi. **21** Sən lənətəkə buyrulojan boldi. **55** Keqidə, i Pərvərdigar, namingni əsləp yurdum, təkəbburlaroja tənbəl berisən, Ular əmrliringdin Təwrat-kanununungni tutup kəldim. **56** Mən buningoja adixip ketidü. **22** Məndin ahənat həm məshirini nesip boldum, Qünki mən kərsətmiliringgə itaat kılıp yırakka kətküzgəysən; Qünki agah-guwahlıkliringni kəlmədəm. **23** Əmirlər olturup yaman gəpinni kılıxnaqta; **57** (Hət) Əzüng menin nesiwəmdursən, i tutimən. **24** Sening əgah-guwahlıkliring menin Pərvərdigar; «Sening sez-kalaminingi tutay» – dedim. hursənləkim, Mening maslıhətqılırmıdum. **25** (Dalat) **58** Mən pütün kəlbim bilən didaringoja intilip yelindim; Mən yolliring üstidə oylandım, Ayaqlırımmı agah-Mening jenim turprakka yepixən; Səz-kalaming boyiqə guwahlıkliringoja əqrətip buridim. **60** Mən alırdı, meni yengilanduroğaysən. **26** Əz yollirimmi alındıda qəzəpən, **59** Mən keqimdir, Sening əmrliringgə əməl kılıxka. **61** oquq bayan kıldım, Sən manga jawab barding; Manga Rəzzillarning asarətləri meni qırımıwalqını bilən, Mən bəlgilimliringni egətkəysən. **27** Meni kərsətmiliringning Təwrat-kanununungni heq untumidim. **62** Həkkaniy yolini qüxinidiojan kılıqaysən, Andin mən karamətliring həkümliring üçün, Tün keqidə təxəkkür eytkili kopımən. üstidə seçinip oylinimən. **28** Jenim kəyəq bilən erip **63** Mən Səndin korkidiojanlar, Kərsətmiliringgə ketidü; Səz-kalaming boyiqə meni küqləndürgəysən. **64** Jahən, **29** Məndin aldamqı yolni neri kılıqaysən; Xəpkət kılıp manga Təwrat-kanunungni beqixlioğaysən; **30** toldı; Manga bəlgilimliringni egətkəysən. **65** (Tət) Mən həkikət-sadakət yolini tallıwdım; Həkümliringni Səz-kalaming boyiqə, i Pərvərdigar, Əz kulungoja aldimda koydum. **31** Agah-guwahlırlıqni qing tutimən; mehribanlıknı kərsit kəlgənsən. **66** Manga obdan Pərvərdigar, meni uyatka kəldurmioğaysən. **32** Sən pərk etixni wə bilimni egətkəysən; Qünki mən menin kəlbimni kəng-azadə kılıxıng bilən, Əmrliring əmrliringgə ixəndim. **67** Mən azabkə uqraxtin burun yolioja əgixip yığırimən. **33** (He) I Pərvərdigar, yoldın azoqan, Birək hazır sezüngni tutimən. **68** bəlgilimliringning yolini manga ayan kılıqaysən; Mən Sən mehribandursən, mehribanlık kılısan, Manga uni ahirojıqə tutimən. **34** Meni yorutkəysən, mən bəlgilimliringni egətkəysən. **69** Təkəbburlar manga Təwrat-kanununungni tutimən, Xundakla pütün kəlbim kara qaplaxtı; Birək kərsətmiliringgə pütün kəlbim bilən bilən uningoja əməl kılımən. **35** Meni əmrliringning itaat kılımən. **70** Ularning kəlbini tuymas bolup kətti; yolidə mangidiojan kılıqaysən; Qünki ularnı hursənlək Birək mən bolsam Təwrat-kanununungni hursənlək dəp dəp bilimən. **36** Mening kəlbimni xəhsiy mənpəetkə bilimən. **71** Azabkə uqrıqonim yahxi boldi, Xuning bilən əməs, Bəlkı agah-guwahlıkliringoja mayıl kılıqaysən. bəlgilimliringni əgəndim. **72** Mən üçün aqzingidiki **37** Kezlirimmi sahtını kerüxtin yandurəğaysən; Meni kanun-talim, Mingliqən altun-kümüx tənggidin yolunda janlanduroğaysən; **38** Sən kulungoja bołożan əwzəldür. **73** (Yod) Sening kolliring meni yasiqən, wədəngni əməlgə axuroğaysən; Xuning bilən həkələr meni mustəhəkəmlidi; Meni yorutkəysən, əmrliringni Səndin əymini. **39** Mən korkkan xərməndilikni neri əginimən. **74** Səndin əymini dijanlar meni kerüp kətküzgəysən; Qünki Sening həkümliring aladır. **40** xadlinidü; Qünki mən sez-kalamingoja ümid baöləp Mana, mən kərsətmiliringgə təxna bolup kəldim; Əz kəldim. **75** I Pərvərdigar, Sening həkümliringning

həkənəyi ikənlilikini, Wapadarlıkingdin meni azabka salojiningni bilmən. **76** Ah, kulganoja bərgən wədəng boyiqə, Əzgərməs muhəbbiting təsəlliymə bolsun. **77** Mening yaxixim üçün, Rəhəmdillişlikliring yeniməqə kəlsün; Qünki Təwrat-kanunung menin hursənlilikimdir. **78** Təkəbburlar hijaletta kəlsün; Qünki ular manga yaloqanqlik bilən tətülük kilojan; Mən bolsam, kərsətmilirəng üstdə seqinip oylinimən. **79** Səndin aymindiqoşalar mən tərəpkə burulup kəlsün; **80** Agha-guwałılıkliringni bilgənlərmə xundak bolsun; Kənglüm bəlgilimilirəngdə mukəmməl bolsun; Xuning bilən yergə karap kalmayman. **81** (Kaf) Jenin nijatlıkingoja təlmürüp həlidin ketəy dəwətidü; Mən sez-kalamingoja ümid baoqlidim. **82** Kəzüm səz-wədənggə təlmürüp tūgixəy dedi, «Sən qəqanmu manga təsəlli berərsən» — dəp. **83** Qünki mən ıslinip kürup kətkən tulumdək boldum, Birak bəlgilimilirəngni untumaymən. **84** Kulungning künliri qanqə bolud? Manga ziyanxalik kilojanlarnı qanqə jazalıysən? **85** Təkəbburlar manga orılarnı koliojan; Bu ixlar Təwratingoja muhaliptur; **86** Sening barlıq əmrlering ixənqliktur; Ular yolsızlıklı bilən meni kistimakta; Manga yardım kilojasən! **87** Ular meni yer yüzidin yokatkılı kıl kıldı; Birak yürimən. **88** Ular meni yer yüzidin yokatkılı kıl kıldı; Birak yürimən. **89** Təkəbburlar oja meni ezbülgilərə taxlap koymıqəysən; Əzgərdikli qazajatlıqda kərəmən. **90** Sening sadakiting dəwərdin-dəwərgiçidur; Sən yər-zeminni muküm bekitkənsən, u məwjut bolup turidu. **91** Sening həküm-kanuniyyətliring bilən bular bügünki kündimə turidu; Qünki barlıq məwjudatlar Sening hizmitingdidur. **92** Sening Təwrat-kanunung hursənlilikəm bilmişən bolsa, Azabında yokaş ketər idim. **93** Mən Sening kərsətmilirəngni hərgiz untumaymən; Qünki muxular arklılık manga həyatlıq bərding; **94** Mən Seningkidurmən, meni kutkuçoqəysən; Qünki mən kərsətmilirəngni izdəp kəldim. **95** Rəzzillər meni halak kilişni kütməktə; Birak mən agha-guwałılırları kənglümədə tutup oylaymən. **96** Mən həmmə mukəmməllilikning qek bar dəp bilip yəttim; Birak Sening əmr-kalaming qaksız kangdur! **97** (Məm) Ah, menin Təwrat-kanunungoja bolşan muhəbbiting nəkədər qongķurdur! Kün boyi u menin seqinip oylaydiqinimdir. **98** Əmrlering hərdəm mən bilən bille turoqqaşa, Meni dükəmənlirimdən dana kılıdu; **99** Barlıq ustazlırimdən kəp yorulmuşam, Qünki agha-guwałılırları seqiniximdir. **100** Mən kərilardin kəprək qüixinimən, Qünki kərsətmilirəngdə itaat kılıp kəldim. **101** Səz-kalamingoja əmal kilişim üçün, Ayaqlırimni həmmə yaman yoldin tarttim. **102** Həkümliringdən həq qıkmıdim; Qünki manga egətən Sən eziングdursən. **103** Səzliring tilimoja xunqə xerin tetiyidü! Aqzımda həsaləndin tatlıktur! **104** Kərsətmilirəngdən mən yorutuldum; Xunga barlıq sahta yolni eq kerimən. **105** (Nun) Səz-kalaming ayoqım aliddiki qıraoq, Yolomoja nurdur. **106** Kəsəm iqtim, əmal kilişməni, Mən həkkənəyi həkümliringni tutiman. **107** Zor azab-ökubatlırnı qəktim, i Pərvərdigar; Səz-kalaming boyiqə meni janlanduroqəysən. **108** Kobul kilojasən, i Pərvərdigar, aqzımdiki halis kurbanlıklärni, Manga həkümliringni egətəkəysən. **109** Jenimmi alikinimda daim elip yürimən, Bırak Təwrat-kanunungni pəkət untumaymən. **110** Rəzillər mən üçün kiltək kurdı; Birak kərsətmilirəngdən adaxmidim. **111** Agha-guwałılıkliringni miras kılıp mənggüğə kobul kıldı; Qünki ular kənglüməning xadılığdır. **112** Mən kənglümə bəlgilimilirəngdə mənggüğə [əmal kilişkə], Yani ahirojiqə əmal kilişkə mayıl kıldı. **113** (Samək) Ala kəngülləri eq ekip kəldim; Səyginim bolsa, Təwrat-kanunungdur. **114** Sən menin dalda jayim, menin kalkanımdursən; Səz-kalamingoja ümid baoqlidim. **115** Mən Hudayınnı əmərlirəngdə əmal kilişim üçün, Məndin neri bolunglar, i rəzzilik kılıquqlar! **116** Yaxixim üçün, Wədəng boyiqə meni yeligəysən; Ümidimning aldida meni yergə karatmioqəysən. **117** Meni kollap kuwwatlıqəysən, xunda mən aman-esən yürimən; Wə bəlgilimilirəngni hərdaim kədirləymən. **118** Bəlgilimilirəngdən azoqanlarning həmmisini nəzirindən sakit kıldı; Qünki ularınraq aldamqılık kuruuktur. **119** Sən yər yüzidiki barlıq rəzzillərin daxkaldək xallap taziləysən; Xunga mən agha-guwałılıkliringni seyimən. **120** Ətlirim Seningdən bolşan ayminxin titrəydü; Həkümliringdən körküp əzgülərə taxlap koymıqəysən; **121** (Ayın) Mən durus həkümlərni wə adalətni mənən bolsam, kərsətmilirəngdən waz kəqmidi. **122** Yürgüdüm; Meni ezbülgilərə taxlap koymıqəysən; Əzgərdikli qazajatlıqda kərəmən. **123** Kəzüm nijatlıkingoja təxna bolup, Həm həkkənəyiitig toqıruluk wədənggə təlmürüp tūgixəy dəp kaldi; **124** Əzgərməs muhəbbiting bilən kulungoja muamilə kilojasən; Bəlgilimilirəngni manga egətəkəysən. **125** Mən Sening kulungdurmən; Agha-guwałılıkliringni bilip yetixim üçün meni yorutkəysən. **126** Pərvərdigar hərikətəkə keliş wəkili kəldi! Qünki ular Təwrat-kanunungni bikar kiliwetidü. **127** Xu səwəbtin əmərlirəngi altundın artuk seyimən, Sap altundın artuk seyimən; **128** Xunga həmmə ixləri baxķuridioqan barlıq kərsətmilirəngni toqra dəp bilimən; Barlıq sahta yolni eq kerimən. **129** (Pe) Agha-guwałılıkliring karaməttur; Xunga jenim ularoja eğıxidu. **130** Səzliringning yeximi nur elip kəlidü; Nadanlarnımu yorutidü. **131** Aqzımnı ekip hasırıp kəttim, Qünki əmərlirəngdən təxna bolup kəldim. **132** Nəmingni seygenlərə bolşan aditing boyiqə, Jamalinginə mən tərəpkə karitip xəpkət kərsətkəysən. **133** Kədəmlirəmni sezüng bilən tooriləjəysən; Üstüngə həq kəbühlikni həküm sürgüzmigəysən. **134** Meni insanning zulumidin kutulduroqəysən, Xuning bilən Sening kərsətmilirəngdə itaat kilişən. **135** Jamalinginə nurini kulungning üstiga qaqturoqəysən; Manga bəlgilimilirəngni egətəkəysən. **136** Kəzirimindən yax erikliri akidü, Qünki insanlar Təwrat-kanunungoja boy sunmuydu. **137** (Tsadə) Həkkənəyi dursən, i Pərvərdigar; Həkümliring tooridur. **138** Sən agha-guwałılıkliringni həkkənəyi kəti buyruqən; Ular tolimu ixənqliktur! **139** Oltuk muhəbbiting eziünni yokitidü, Qünki meni har kılıquqlar sezliringdə pişənt kilməydi. **140** Səzüng toluk sinap ispatlanıqəndur; Xunga kulung uni seyidü. **141** Mən terikəkturmən, kamışlıqanmən, Birak kərsətmilirəngni untumaymən. **142** Sening həkkənəyiitig əbadiy bir həkkənəyi təttur, Təwrat-kanunung həkkənəyi təttur. **143** Pexkəllik wə azab manga qırmixiwalı; Birak əmrlering menin

hursənliliklirimdur. **144** Sening agah-guwahlıkliringning həkkəniyliyi əbədiydu; Yaxıojın dəp, meni yorutkəysən. **145** (Kof) Mən pütün kəlbim bilən Sanga nida kıldım, i Pərvərdigar; Manga jawab bərgəysən; Mən balgilimilirilingni tutımən. **146** Mən Sanga nida kilişən; qooqlılır sanga təgsun! **147** Mən tang atmay ornumdını turup pəryad ketüriman; Səz-kalamingoşa ümidi baqlıdım. **148** Wədiliring üstidə seqinip oylinix üçün, Tündiki jesiklər almaxmay turup kəzüm eqilidü. **149** Əzgərməs muhəbbiting boyığə awazimni anglioğaysən; I Pərvərdigar, həkümliring boyığə meni janlanduroğaysən. **150** Kəbih, niyetkə əgəxənlər manga yekinlaştı, Ular Təwrat-kanunungdin yırakтур. **151** I Pərvərdigar, Sən manga yekin turisən; Barlıq əmrliring həkikəttur. **152** Uzundin beri agah-guwahlıkliringdin eğəndimki, Ularnı mənggüge inawatlık kılqənsən. **153** (Rəx) Mening har bolqınınmı kergəysən, meni kütulduroğaysən; Qünki Təwrat-kanunungni untumidim. **154** Mening dəywimini sorioğaysən, həmjənmət bolup meni kütkəzəysən; Wədəng boyığə meni janlanduroğaysən. **155** Nijatlık rəzillərdin yırakтур; Qünki ular bəlgilimilirilingni izdiməydu. **156** Rəhimdillikliring keptur, i Pərvərdigar; Həkümliring boyığə meni janlanduroğaysən. **157** Manga ziyankəxlək kılqıqlar həm meni har kılqıqlar keptur; Birək agah-guwahlıkliringdin həq qətnimidi. **158** Mən asiylik kılqıqlarıra қarap yirgəndim, Qünki ular sezüngni tutmayıdu. **159** Sening kərsətmilirilingni xunqə seyganlikımı kergəysən; Əzgərməs muhəbbiting boyığə meni janlanduroğaysən, i Pərvərdigar. **160** Sez-kalamingni müjəssamlığında andın həkikət bolur; Sening hərbir adıl həkümüngən əbədiydu. **161** (Xiyn) Əmlirlər bikardın-bikar manga ziyanəxlək kılıdu; Birək yürükim kalaming aliddila titrəydu. **162** Birsiz zor olja tapkəndak, Wədəngdin huxallinimən. **163** Sahtılıktı napratlinip yirginimən; Seyginim Təwrat-kanunungdur. **164** Həkkəniy həkümliring tüpeylidin, Kündə yəttə kətim Seni mədhiyiləymən. **165** Təwratingni seygənlərning zor hatırjəmliki bar; Həq nərsə ularnı putliyalmas. **166** Mən nijatlıkingoşa ümid baqlap kütütüm, i Pərvərdigar, əmrliringgə əmal kılıp. **167** Jenim agah-guwahlıkliringoşa əgixidü, Ularnı intayın seyimən. **168** Barlıq yollarım aldingda bolqəq, Kərsətmiliring həm agah-guwahlıkliringoşa əgiximən. **169** (Taw) Mening pəryadım aldingoşa yekin kalsun, i Pərvərdigar; Kalaming boyığə meni yorutkəysən. **170** Yelinixim aldingoşa kəlsun; Wədəng boyığə meni kütulduroğaysən. **171** Manga bəlgilimilirilingni eğıtixing üçün, Ləwlirimdin mədhiyilər uroqup qıkıdu. **172** Tilim sezüngni küyləp nahxa eytidü, Qünki əmrliringning həmmisi həkkəniydu. **173** Қolung manga yardəmgə təyyar bolsun; Qünki mən kərsətmilirilingni tallıwaldım. **174** Mən nijatlıkingoşa təlmürüp təxna bolup kəldim, i Pərvərdigar; Sening Təwrating menin hursənlilikimdur. **175** Jenim yaxıqayı, u Seni mədhiyiləydü, Sening həkümliring manga yardəm kılqayı. **176** Mən yoldın adaxlaşan koydək təmtirəp kəldim; Kulungنى idigəysən; Qünki əmrliringni untup kəloqinim yok.

120 «Yukirioja qikix nahxisi» Beximəja kün qüxkəndə mən Pərvərdigarоja nida kıldım; U

manga jawab bərdi. **2** I Pərvərdigar, jenimi yalojan sezlaydiojan ləwlərdin, Aldamqı tildin kutulduroğaysən. **3** Sanga nemə berilidü, Sanga nemə koxuluxi kerək, əy aldamqı til? **4** — Palwan atkən etkür oklar, Arqa bolup yaxıojinimə, Kedar qedirliri arısında turojinimə halimoja way! **6** Mən tinqlikə eqlər arısında uzundın buyan turuwaitmən; **7** Mən tinqlikpərvərmən; Birək gəp kilsam, ular uruximizla, dəydu.

121 «Yukirioja qikix nahxisi» Kəzlirimmi taqlar tərəpkə ketürüp karaymən; Mening yardımim kəyərdin kelur? **2** Mening yardımim Pərvərdigardindur; Asman-zeminni Yaratkuqidindur. **3** U putungni həq teylidurməydi; Seni saklıquqi həq müğdiməydi! **4** Mana, kara, Israilini saklıquqi həm müğdiməydi, həm uhlimaydu! **5** Pərvərdigar sening saklıquqingdər; Pərvərdigar ong yenindəki sayiwəndur. **6** Kuyax kündüzdə, ay keqidə sənəga zərər yətküzməydi; **7** Pərvərdigar barlıq yamanlıktı seni saklaydu; U jenigni saklaydu; **8** Pərvərdigar qikixingni, kirixingni, Buningdin keyin abədil'əbədgıqə saklaydu.

122 «Yukirioja qikix nahxisi» Ular manga: «Pərvərdigarning eyığa qikayıllı» — deginidə, Xadlandim. **2** Putlirimiz dərvaziliring iqidə turuxka nesip boldi, i Yerusalem! **3** I Yerusalem, sən jipsilaxturulup rətlək selinojan bir xəhərdursən; **4** Kəbililər u yərga qıkıdu, Yahning kəbililiyi qıkıdu; Israilqa berilgən kərsətmə boyığə, Pərvərdigarning namıqə taxəkkür eytiq üçün qıkıdu. **5** Qünki u yərdə həküm qikirixka təhətlər selindi, Dawutning jəmatidikilərgə təhətlər selindi. **6** Yerusalemning amanhətirjəmlikini izdəp dua kilinglər; Seni seyganlər ronak tapıdu. **7** İstihkamliring iqidə aman-hətirjəmlik bolsun, Ordiliring iqidə awat-aramlıq bolsun! **8** Kerindaxlırim həm yar-buradərlirim üçün, Mən: «Aman-hətirjəmlik işqində bolsun» — dəymən. **9** Pərvərdigar Hudayimizning eyi üçün, Sening ronak tepixingoja intilimən!

123 «Yukirioja qikix nahxisi» I ərxlərdə Turoquşısan, Sanga beximni ketürüp karaymən; **2** Mana, kulliringning kəzi ez hojayinining kollirioja kəndak kariojan bolsa, Dedəklərning kəzi ez sahibəsinin kollirioja kəndak kariojan bolsa, Bizning kəzimiz Pərvərdigar Hudayimizə xundak karaydu. Ta bizgə xəpkət kərsətküqa karaydu. **3** Bizgə xəpkət kərgüzgəysən, i Pərvərdigar, Bizgə xəpkət kərgüzgəysən; Qünki biz yətküqə horluk tartışınmaz. **4** Jenim ojojamınlıng mazaklırını, Həkawurlarıngıng horluklarını yətküqə tartışdır.

124 «Yukirioja qikix nahxisi» Əgər biz tərəptə turojını Pərvərdigar bolmiojan bolsa, — Ah, Israil xundak desün — **2** Biz tərəptə turojını Pərvərdigar bolmiojan bolsa, Kixilər bizgə hujumə qozəaloqanda, **3** Ularning oqəzipi bizgə tutaxkanda, — Xu qaoqda ular bizni tirik yutuwetətti; **4** [Xu qaoqda] sular bizni oqək kiliwetətti; Kalkün beximizdin etətti; **5** Dawaloqojan sular beximizdin etətti! **6** Pərvərdigarоja təxəkkür-

mədhiyə bolqay! Ularning qixlirioqa ow boluxka bizni koyup bərmidi. **7** Jenimiz tutkūqilarning basmikidin, keqip qikkan kuxtək qaqtı; Basmak sundurulup, biz qaqtuk! **8** Erixkən yardımımız Pərvərdigarning namididur, Asman-zemin Yaratkuqining namididur!

125 «Yukirioqa qikix nahxisi» Pərvərdigaroja tayançanlar Zion teqidəktür; Uni təwrətkili bolmayıdu, U mənggülük turidu. **2** Yerusalem! Taqlar uning ətrapini oruqan, Həm Pərvərdigar həzirdin ta əbədginqə Əz həlkinqin ətrapini oraydu. **3** Qünki rəzzillərning hökük həsisi həkkənlərlarning nesiwisining üstüdə turup kalmas; Bolmisa həkkənlərlər kollırını kəbihlikkə uzartıxi mumkin. **4** Pərvərdigar, mehribanlar oqa mehribanlık kiloqaysən; Kengli duruslarojumu xundak bolsun. **5** Birək egrı yollar oqa burulup kətənlərni bolsa, Pərvərdigar ularını kəbihlik kiloquqilar bilən təng xallaydu. Israiloqa amanhətirjəmlək bolqay!

126 «Yukirioqa qikix nahxisi» Pərvərdigar Zionsin sürgün bolqanları kəyturup kəlgəndə, Biz qızx kərgəndəkla bolduk; **2** Aqzımız külkiga, Tilimiz xadlinixkə toldi; Xu tapta əllər arısida ular: — «Pərvərdigar ularoja zor ixlarnı kılıp bərdi» — deyixti. **3** Pərvərdigar dərwəkə biz üçün zor ixlarnı kildi, Biz bulardın xadlinimiz. **4** Jonubtiki kuruq eriklər [xar-xar sularoja] aylandurulqandək, Biz tutkunlarımı ez ərkimizgə kəyturoqaysən, i Pərvərdigar; **5** Kəz yaxlırını ekitip teriojanlar xadlik bilən orar; **6** Yioşlap yürüp qaqidioqan urukni kətürgən kixi, Bərhək, xadlik-təntəna bilən orioqan baqlarını kətürüp kəytip kelidu.

127 «Yukirioqa qikix nahxisi»; Sulayman yazojan kuy: — Pərvərdigar Əzi ey salmisa, Saloquqlar bikardin-bikar uning oqa ejir singdürüdü; Pərvərdigar xəhərni saklimisa, Kəzətqilər bikardin-bikar oyoq turidu. **2** Silərnin səhərdə ornunglardın kopyuxunglar, Kəq bolqanda yetixinglar, Japa-muxəkkətni nandək yegininglar bikardin-bikardur; Qünki U Əz seyginə uykuni beridu. **3** Mana, balilar Pərvərdigardin bolqan mirastur, Balyatlıquning mewisi Uning mukapnidur; **4** Yaxlıcta tapkən balilar, Baturning kolidiki oklärək bolidu. **5** Okdəni muxular bilən toləjan adəm bəhtliktur; [Xəhər] dərvazisida turup diüxmənlər bilən səzlixiwatqınıda, Ular yərgə kərap kalmaydu.

128 «Yukirioqa qikix nahxisi» Pərvərdigardin korkidiojanlar, — Uning yollarında mangidiojanlarning hərbiri bahtliktur! **2** Qünki san ez kolumnung ejirini yəsən; Bəhtlik bolisən, ronak tapisən; **3** Ayalıng bolsa eyüng ejidə mewilik üzüm telidək bolidu; Baliliring dastihanıngi qəridəp, zəytun dərəhliridək tizilip oltruridu; **4** Mana, Pərvərdigardin korkidiojan kixi xundak bahtni keridu. **5** Pərvərdigar sanga Zion teqidin bəht ata kiloqay; San emrügen boyiqə Yerusalemning awatlığını kərgəysən; **6** Pərzəntliringning pərzəntlirini kərgəysən; Israiloqa aram-tinqlik bolqay!

129 «Yukirioqa qikix nahxisi» «Yaxlıkimdin tartip ular kep ketim meni har kılıp kəldi» — — Ah, Israel hazır buni desun — **2** «Ular yaxlıkimdin tartip

kep ketim meni har kılıp kəldi, Birək üstümdin qəlibə kilojan əməs. **3** Kox həydigüqilər dümbəmdə həydigən, Qənəklirini intayın uzun tartqan». **4** Pərvərdigar həkkənləridur; U rəzillərning asarətlirini sunduruwətti; **5** Ular xərmandə bolup arkisioq yandurulsun, Zionsin nəprətlinidiojanlarning həmmisi! **6** Ular egzidə ünüp qikkan qeptək bolqay; Üzülmey turupla solixip ketidioqan; **7** Ot-qəp orioquqioqa uningin bir tutammu qıkmayıdu; Baqı baqlılioquqioqa bir kуqakmu qıkmayıdu; **8** Ətüp ketiwtikanlarmu: «Pərvərdigarning bərikiti üstünglərdə bolqay; Parwərdigarning nami bilən silraq bəht tiləymiz!» — degen salamını həq bərmədyu.

130 «Yukirioqa qikix nahxisi» Qongkur yərlərdin Sanga paryad ketürimən, i Pərvərdigar; **2** I Rəb, awazimni angloqaysən; Kulaqlıringini yelinix sadayimoja saloqaysən; **3** Əgər Sən Yah, kəbihliklərni sürüxtürüp sanısan, Əmdi Rəb, kim tik turalaydu? **4** Birək Sənəda məqəpirət-kəqürüm bardur; Xunga Sandin əymininxkə bolidu. **5** Pərvərdigarnı kütüwati mən; Jenim kütüwati; Uning sezigə ümid baqlıdim. **6** Tün jesəkqilirining səhərgə bolqan təxnasidin artuk, Bərhək, tün jesəkqilirining səhərgə bolqan təxnasidin artuk, Jenim Rəbgə təxna bolup kütüməktə. **7** I Israel, Pərvərdigaroja ümid baqlıqlar; Qünki Pərvərdigarda eżgərməs mühəbbət bardur; Uningda zor nijatlıklar mu bar; **8** U Israelni barlıq kəbihliklərinin bədəl teləp kutkuzidu.

131 «Yukirioqa qikix nahxisi»; Dawut yazojan kuy: — I Pərvərdigar, kənglüm təkəbbur əməs, Nəzirimmü üstün əməs; Mən qong ixlar bilənmə, Yaki qamim yətmədiqən karamət ixlar bilənmə məxəqəl bolmamış; **2** Bərhək, anisining kəqikida yatqan əmqəktin ayrıloqan balıdək, Əz jenimni besiwlip tinqlandurdum; Kənglüm iqimdə əmqəktin ayrıloqan balıdaktur. **3** Israel Pərvərdigaroja ümid baqlısun; Həzirdin baxlap, əbədil'əbədginqə!

132 «Yukirioqa qikix nahxisi» I Pərvərdigar, Dawut üçün u tartqan barlıq jəbir-japalarını yad atkaysən; **2** U Pərvərdigaroja qandaq kəsəm iğkən, Yakuptri kudrat İğisigə qandaq wədə kilojan: — **3** «Pərvərdigaroja turar jayni, Yakupning kudratlıq İğisigə makannı tapmioqqa, Əyümdiki hujriqo kirməymən, Kariwattiki kərpəmgə qıkmaymən, Kəzümgə uykuni, Kapaklıromoja müğdaxni bərməyman». **6** Mana, biz uning həwirini Əfratahda anglidük; Uni ormanlıq etizlərindən taptuk; **7** Uning turar jaylirioqa berip kirayı, Uning tahtipəri aldida səjdə kilyalı; **8** Ornungsın turojin, i Pərvərdigar, Sən kudritingning ipadisi əhədə sanduqung bilən, Əz aramga hingoja kirgin! **9** Kahinliring həkkənlərlər bilən kiyindürüsün, Məmin bəndiliring təntənilik awazni yangratsun! **10** Kulung Dawut üçün, Əzüng məsih kiloqiningning yüzünü yandurmioqaysən; **11** Pərvərdigar Əz həkkənlər bilən Dawutka xu kəsəmni kildi, U uningdin həq yanmaydu: — U: — «Əz puxtingdin qikkan mewidin birsini tahtingə olturoquzimən; **12** Pərzəntliring Mening əhədəmni, Həm Mən ularoja eğidiqən agh-guwahlırmını tutsa, Ularıng pərzəntlirli mənggüga təhtingə olturidu» —

degən. **13** Qünki Pərvərdigar Zionni tallıqan; U Əz həq nəpəs yoktur. **18** Ularnı yaslıqlanlar ularoğa ohxap məkanı üçün uni halıqan. **14** Mana U: — «Bu mənggügə қalidu, Ưlarоја таýanojanlarımı xundaktur. **19** Israel bolidiojan aramgağımdır; Muxu yerdə turimən; Qünki jəməti, Pərvərdigarоја təxəkkür-mədhiyə käyturunglar; Mən uni halaymən. **15** Mən uning rizkini intayın zor barikətləymən; Uning yokşullırını nan bilən қanduriman; **16** Uning kahınlıqoja nijatlıknı kiygüzimən, Uning mədhiyə käyturunglar; Pərvərdigardıñ korkidiojanlar, məmin bəndiliri xadılıktın təntənilik awazını yangritidu. **17** Mən bu yerdə Dawutning münggüzini bishlandurımən; **18** Uning dükənmənligi üçün yoruk bir qıraq bekitkənmən; **19** Uning dükənmənligi xərməndilikni kiygüzimən; Əmma uning kiyğan tajı bexida ronak tapıdu» — dedi.

133 «Yukirioja qikix nahxisi» Dawut yazojan kūy:

— Kara, mana, kərindaxlar birlikte turux nemidegen yahxi, nemidegen xerindur! **2** U Hərəunning bəxioja teküllüp, sakıldın akkan awu қimmatlik maydak, U Hərəunning sakılıdin ekip, Kiyim-keçəkninq yakisiyoja qüxkən қimmatlik mayoja ohxaydu; **3** U yəna Hərmon teqidiki xəbnəmning Zion taqılırioja qüxiçigə ohxaydu; Qünki xu yerdə Pərvərdigar bərikətni — Yəni mənggülüük hayatını buyruqan!

134 «Yukirioja qikix nahxisi» Mana, Pərvərdigarоја təxəkkür-mədhiyə käyturunglar, I, keçiqa Pərvərdigarning eyidə turidiojan, Pərvərdigarning barlıq külliri! **2** Mukəddəs jayda turup kolliringlarnı kətürüp Pərvərdigarоја təxəkkür-mədhiyə käyturunglar! **3** Asman-zeminiñ Yaratkuqi Pərvərdigar silərni Ziordin bərikətligə!

135 Həmdusana! Pərvərdigarning namini mədhiyilənglar, Uni mədhiyilənglar, Pərvərdigarning küləri! **2** Uni mədhiyilənglar, Pərvərdigarning eyidə turoqanlar, Hudayimizning höylilirida turoqanlar! **3** Yəhəni mədhiyilənglar, qünki Pərvərdigar məhribandur; Uning namioja kūy eytinglar; Qünki muxundak kılıx xerindur; **4** Qünki Yah Yakupni Əziningki boluxka, Israilni Əz mirası boluxka tallıwaldı. **5** Qünki əzüm bilmənki, Pərvərdigar uluəndur; Rəbbimiz barlıq ilahılardın üstündür. **6** Pərvərdigar nema ixni muwapik kərgən bolsa, U asmanlarda, Zeminda, Dengizlarda həm uning barlıq taglıridimu xuni kılıqandı. **7** U yer qətliridin bulut-tumanları erlitidü; Yaməurlarоја qakmakańı həmrəh kılıdu; Xamalni Əz həziniliridin qıkırıdu. **8** U Misirdiki tunji oozullarını halak kıldı, İnsanların bolsun, hayvanlarning bolsun həmmiini urup halak kıldı. **9** U alamatlərni, mejizilərni arangleroja əwətti, i Misir; Pirawn wa uning həmma külliri üstiga əwətti. **10** U uluəl əllərni uruwətti, Kudratlık padixahlarnı əltürütüwətti; **11** Amoriylarning padixahı Sihonni, Baxanning padixahı Ogni, Kanaandiki barlık padixahlıklärni uruwətti. **12** Ularning zeminini miras kılıp, Əz həlkəi Israiloja miras boluxka təkdim kıldı. **13** Sening naming, Pərvərdigar, manggügə, Xəhrat-hatırıñ dəwrdin-dəwrgiqidur. **14** Qünki Parvərdigar Əz həlkining dəwasını soraydu; Əz kullirioja rəhİM kılıdu. **15** Əllərning butlıria bolsa pəkətlə kümtük-altundun ibarəttür, Ularnı insanning kolları yasoqandur, halas. **16** Ularning aqzi bar, birak sezlimalydu; Kezliri bar, birak kərmeydu; **17** Kulaklıri bar, birak anglimaydu, Aqzida

136 Pərvərdigarоја təxəkkür eytinglar, U

mehribandur; Qünki Uning muhəbbiti mənggülüktür; **2** İləhərlarning ilahioja təxəkkür eytinglar, Qünki Uning muhəbbiti mənggülüktür; **3** Rəblərning Rəbbigə təxəkkür eytinglar, Qünki Uning muhəbbiti mənggülüktür; **4** Zor karamətlərni birdinbir Yürgütügüjigə təxəkkür eytinglar, Qünki Uning muhəbbiti mənggülüktür; **5** Əkil-parasət arklılıq asmanları Yasiöluqioja təxəkkür eytinglar, Qünki Uning muhəbbiti mənggülüktür; **6** Zeminiñ sularında sozup Turqozluqioja təxəkkür eytinglar, Qünki Uning muhəbbiti mənggülüktür; **7** Uluəl nur jisimlərini Yasiöluqioja təxəkkür eytinglar, Qünki Uning muhəbbiti mənggülüktür; **8** Kündüñizi baxkuriqıjan kuyaxnı Yasiöluqioja təxəkkür eytinglar, Qünki Uning muhəbbiti mənggülüktür; **9** Keqini baxkuriqıjan ay həm yultuzlarnı Yasiöluqioja təxəkkür eytinglar, Qünki Uning muhəbbiti mənggülüktür; **10** Ularning tunjılırını urup, Misiroja zərb bərgüçigə təxəkkür eytinglar, Qünki Uning muhəbbiti mənggülüktür; **11** Israilni ular arısından qıkarlıqioja təxəkkür eytinglar, Qünki Uning muhəbbiti mənggülüktür; **12** Küllük kol həm uzatkan bilək bilən ularnı Qıkarlıqioja təxəkkür eytinglar, Qünki Uning muhəbbiti mənggülüktür; **13** Kızıl Dengizni belək-belək Bəlgüçigə təxəkkür eytinglar, Qünki Uning muhəbbiti mənggülüktür; **14** Həm Israilni uning otturisidin Ətkiizgüçigə təxəkkür eytinglar, Qünki Uning muhəbbiti mənggülüktür; **15** Kızıl Dengizdə Pirawnı koxunlari bilən stüprüp taxlıquojoja təxəkkür eytinglar, Qünki Uning muhəbbiti mənggülüktür; **16** Əz həlkini qəl-bayawandin Yetəkligüçigə təxəkkür eytinglar, Qünki Uning muhəbbiti mənggülüktür; **17** Büyük padixahlarnı Uruwətküçigə təxəkkür eytinglar, Qünki Uning muhəbbiti mənggülüktür; **18** Həm məxhur padixahlarnı Əltürgüçigə təxəkkür eytinglar, Qünki Uning muhəbbiti mənggülüktür; **19** Jümlidin Amoriylarning padixahı Sihonni Əltürgüçigə təxəkkür eytinglar, Qünki Uning muhəbbiti mənggülüktür; **20** — Həm Baxan padixahı Ogni Əltürgüçigə təxəkkür eytinglar, Qünki Uning muhəbbiti mənggülüktür; **21** Ularning zeminini miras üçün Bərgüçigə təxəkkür eytinglar, Qünki Uning muhəbbiti mənggülüktür; **22** Buni bəndisi Israiloja miras kılıp bərgüçigə təxəkkür eytinglar, Qünki Uning muhəbbiti mənggülüktür; **23** Halimus harab əhwalda, bizlərni Əsligüçigə təxəkkür eytinglar, Qünki Uning muhəbbiti mənggülüktür; **24** Bizni əzgənlərdin Kütulduruquojoja təxəkkür eytinglar, Qünki Uning muhəbbiti mənggülüktür; **25** Barlıq at igilirigə ozuk Bərgüçigə təxəkkür eytinglar, Qünki Uning muhəbbiti mənggülüktür; **26** Ərxlərdiki

Təngrigə təxəkkür eytinglar, Qünki Uning muhəbbiti mənggülüktür!

137 Babilidiki dərya-eriklər boyida biz olturduk;

Zionnı əsliginimizdə, bərəkət yioja kətirdük; **2** Qiltarimizni arisidiyi səğətlərgə esip köydük. **3** Qünki bizni stürgün kılıqların bizdin nahxa təlap kıldı; Bizni zarlatkuqlar bizdin tamaxa təlap kılıp: — «Həy, Zion nahxiliridin birni bizgə eytkinə» — deyixti. **4** Yakə yurtta turup Pərvərdigarning nahxisini kandakmə eytaylı? **5** Əy Yerusalem, mən seni untusam, Ong kolumn [maharitini] untusun! **6** Seni əslimisəm, — Yerusalemni əng qong hursənlilikindən əwzəl kərmisəm — Tilim tanglayimoja qaplixip kalsun! **7** I Pərvərdigar, Edom balılıridin hesab aloqanda, Yerusalemning bexioja qükkan kününü yadıngətək təbriqəysən; Qünki ular: «Uni yər bilən yəksan kilinglər, Ulioqış yər bilən yəksan kilinglər!» deyixti. **8** I bulinix alıldı turojan Babil kizi, Bizgə kələjan kilmixliringni eziingga qayturoquqı bəhtlikтур! **9** Bowakliringni elip taxka atkuqi kixi bəhtlikтур!

138 Dawut yazojan kuiy: — Pütün kəlbim bilən Sanga təxəkkür eytimən; Barlıq ilahılar alıldı Seni külyeymən. **2** Pak-mukəddəslikingni ibadəthanişisoja karap bax urımən, Əzgərməs muhəbbiting həm həkikət-sadakiting üçün namingni təbrikəymən; Qünki Sən pütün nam-xəhrıtingdinmu bəkrək, wədəngə turidiqinining uluq kılıqlarısan. **3** Sanga nida kələjan künidə, manga jawab bərgənsən; Jenimoja kük kırğızüp, meni riojbətləndürəngənsən. **4** Aqzingidiki sezlərni angloqanda, i Pərvərdigar, Jahandiki barlıq, xahlar Seni mədhiyiləydu; **5** Ular Pərvərdigarning yollarında yürüp nahxa eytidu, Qünki uluqdur Pərvərdigarning xan-xəripi. **6** Qünki Pərvərdigar aliydur; Birək U halı boxlarqa nəzər salıdu; Təkəbbularını bolsa U yırakṭın tonup yetidi. **7** Zulmət-muxəkkətlər arısında mangojan bolsammu, Sən meni janlandurışən; Düxmanlırmının qəzipini tosusxə kolungni uzartışən, Ong kolung meni kutkuzidu. **8** Pərvərdigar manga təwə ixlarnı pütükzidü; Mehîr-muhəbbiting, i Pərvərdigar, mənggülüktür; Əz kolliring yasiqanni taxlap kətmigəysən!

139 Nəoqmıqilərlarning bexioja tapxurulup okulsun dəp, Dawut yazojan kuiy: — I Pərvərdigar, Sən meni takxırıüp qıkting, Həm meni bilip yətting; **2** Əzüng olturopinimini, turojinimini bilisən; Yırakṭa turulkük kənglümdikini bilisən. **3** Başkan kədəmlirimini, yatkanlırimini etkəməngdin etküzdung; Barlıq yollarını Sanga ayandur. **4** Bərəkət, tilimoja bir sez kelə-kəlməstinla, i Pərvərdigar, Mana Sən buni əyni boyiqə bilməy kəlməyəsən. **5** Sən meni aldı-kaynımızın orap turışən, Kolungni menin üstüngə kənduroqənsən. **6** Bundak bilim manga xunqılık tilismat bilinidu! Xundaq yüksəkki, mən uni bilip yetəlməydiñənmən. **7** Rohingdin neri boluxkə nələrgimə baralayttim? Huzurungdin ezmüni kəqurup nałərgə baralayttim? **8** Asmanlarqa qıksam, mana Sən axu yərdə; Tahtisarada orun salsammu, mana Sən xu yərdə; (**Sheol h7585**) **9** Səhərning kənatlırını elip uqup, Dengizning əng qət yərliridə tursam, **10** Hətta axu jayda kələj

meni yetəkləydu, Ong kələj meni yələydu. **11** Mən: «Kərangoçuluk meni yapsa, ətrapımdıki yorukluk qökəm keqə bolidu» — desəm, **12** Kərangoçulukmu Səndin yoxurunalmaydu, Keqimu Sanga kündüzdək aydingdur, Kərangoçulukmu [Sanga] yoruktəktür. **13** Bərəkət, Sən menin iqilirmi yasiqənsən; Anamning korsikida meni tokuoqənsən; **14** Mən Seni mədhiyiləyimən, Qünki mən sürlük wə karamət yasalojanmən; Səning kılıqlarırlıring karamət tilsimattur; Buni jenim obdan bilidü. **15** Mən yoxurun jayda yasaloqınımda, Yər təgliridə əpqillik bilən tokulup xəkilləndürülüginimdə, Ustihanlırim Səndin yoxurun əməs idi. **16** Əzalırim tehi apiridə bolmiojan künlərdə, Ular yasiliwatkan künlərdə, Kəzüng tehi xəkillənmigən jismimni kərətip yətkənidi; Ularning həmmisi alliburun dəptiringdə yeziloqənidi. **17** Ah Təngrim, oylıring manga nəkədər kimmətliliklər! Ularning yioqındısı xunqə zordur! **18** Ularnı sanay desəm, ular dengizdiki kumlardınmına keptər; Uykudin kezümü aqşam, mən yənilə Sən bilən billidurmən! **19** Ah, Sən rəzillərni eltürütəwsəng iding, i Hudal Kənhor kixilər, məndin yırak bolux! **20** Qünki ular Səning tooruluk hıylilik bilən səzleyədə; Səning xəhərliring ular təripidin azduruldi. **21** Sanga eqmən boloqanlarqa, i Pərvərdigar, mənmə eçkə? Sanga kərxi qıqqanlarqa mənmə yirginimənqə? **22** Ular oqa qix-tirnikimiqşə eqturəmən; Ularnı ez düxmənlirrim dəp hesəbləyəmən. **23** Meni kezitip təkxürgəysən, i Təngrim! Mening kəlbimni bilip yətkəyəsən! Meni sinap, oşəmlik oylırimi bilgəysən; **24** Məndə [Əzünggə] azar bərgüdək yolning bar-yoklukını kergəysən; Wə meni mənggülülik yolundaga yetəkligəysən!

140 Nəoqmıqilərlarning bexioja tapxurulup okulsun dəp, Dawut yazojan kuiy: — Rəzil adəmdin, i Pərvərdigar, meni azad kələjəysən; Zorawan kixidin meni saklıqəysən. **2** Ular kənglidə yamanlıkları oylımkət; Ular hər künə jəm boluxup urux qılkarmakçı. **3** Tiliyi yilanningkidək ittik kılıdu; Kobra yilanning zəhiri ləwliri astida turidu; (Selah) **4** Rəzil adəmning kollırıdin meni aman kiliqəysən, i Pərvərdigar; Putlirimmi putlxanı kəstələydiqən zorawan kixidin saklıqəysən. **5** Takəbburlar man üçün kiltək, tanılarnı yoxurup təyyarlıdı; Yol boyida tor yadı, Mən üçün tuzakları saldı; (Selah) **6** Mən Pərvərdigaroja: «Sən menin Təngrimdursən» — dedim; Yelinixlim sadasiqə kulak, salojəysən, i Pərvərdigar; **7** Pərvərdigar Rəb nürijatlıkımının kückidur; Sən jəng künidə beximmi yepip koçqıdəysən. **8** Rəzil adəmning ümidini ijabat kilməjəysən, i Pərvərdigar; Ularning hıylilirini aķkuzmiojəysən; Bolmisa ezlirini qong tutuwalidu. (Selah) **9** Meni körxiwaloqanlarning bolsa, Ləwliridin qıkkən xumluq ularning ez bexioja qüxsən; **10** Üstiga qoşular yaqdurulsun; Ular otka, Kaytidin qıkalımoqudak hanglarqa taxliwetsuns; **11** Tili qekimqi adəmning yər yüzida orni bolmısın; Balayı'apət zorawanlarnı tügenxküçəqə owlaydu; **12** Mən bilimənki, Pərvərdigar ezigənlərning dəwasını soradı, Yoxsulning həkkini elip beridu; **13** Bərəkət, həkkaniylar namingətəxəkkür eytidu; Kəngli duruslar həzurungda yaxaydu.

141 Dawut yazojan kuy: — Pərvərdigar, mən halidin ketidü; Didaringni məndin yoxurmiqaysən; Sanga nida kıldı; Yenimoja tezdiñ kəlgəysən; Bolmisa mən həngəja qüxicidəjanlardək bolimən. **8** Sanga nida kılıonimda awazimni anglioqaysən. **2** Mehir-muhəbbitingni tang sohərdə anglatkəysən; Qünki Duayimmi anglioqiningda, Sanga sunulajan huxbuydak təyininqim Sən; Mengixim kerək bolovan yoluñi manga yekimlik bolsun, Kolumning ketürülüxi sunulajan kəqlik bildürgəysən; Qünki jenim Sanga talmürüüp kərəydu; **9** kürbanlıqtak kubol bolsun. **3** Aozim alidda kezətqi Meni kütulduroqaysən, i Pərvərdigar, düxmənlirimdin; turquzojaysən, i Pərvərdigar; Ləwlirim dərəwazisini saklıqəysən; **4** Kenglümni heqkəndak yaman ixka, Kəbihlik kılıquqlarəja xerik bolup, rəzillik kılıxka mayil kilməqaysən. Meni ularning nemətliridin həq yegüzmigəysən! **5** Həkkənij adəm meni ursun — Bu manga mehribanlıktır; Manga tanbih, bərsün — Bu bolsa, bexim rət kilməydiqən, kuyulovan esil maydək bolidu. Qünki menin duayim yənilə xularning rəzilliliklirigə əxarı bolidu. **6** Ularning həkimliyi tik yarlardın taxliwetilgəndə, [Həlk] menin sezlirimni anglaydu; Qünki bu sözler xerindür. **7** Birsi otun yarojanda yorga qeqiləqən yerindildək, Mana, ustihanlırimiz təhtisəra ixiki alidda qeqiwetildi; (**Sheol h7585**) **8** Bərlək, kezlim Sanga tikiliq kərəydu, Pərvərdigar Rəbbim; Sanga tayinimən; Jenimni harab kılıp taxliwətmigəysən. **9** Ularning manga saloqan kılıtkidin, Kəbihlik kılıquqlararning tuzaklıridin meni saklıqəysən; **10** Rəziller ezingin torlirioq yikilsun, Mən bolsam — etüp ketimən.

142 Dawut oğarda yoxurunuñ turojan wakitta yazojan «Maskıl»: — Mən Pərvərdigarqa awazimni anglitip naş-paryad kətürümən; Pərvərdigarqa awazim bilən yelinimən; **2** Uning alidda dad-zarlırimni təkimən; Uningoja awariqilikimni eytimən. **3** Rohim iqimda tūgixə dəp kələqanda, Xu qəođa başkan yolumuñ bilgənsən; Mən mangaqan yolda ular manga kiltak, saldı. **4** Ong yenimoja karap bakqaysən; Ətrapında meni tonuydiqən adəm yoktur; Panahgah yokap kətti; Həq adəm jenimoja kəyüməydu. **5** Mən Sanga pəryad kətürüm, i Pərvərdigar; Sanga: «Sən menin Baxpanahımsən, Tiriklarning zemində bolovan Nesiwəmdursən» — dedim. **6** Mening paryadımoja əkulak saloqaysən; Qünki mən intayın harab əhəwələja qüxtüründüm; Meni koqlıqıqlırimdən kütulduroqaysən; Qünki ular məndin küqlütürk. **7** Sening namıngi təbriklihim üçün, Jenimni türmidin qıkarqaysən; Həkkənijalar ətrapında olixid; Qünki Sən manga zor mehribanlık kərsitsən.

143 Dawut yazojan kuy: — Pərvərdigar, duayimni anglioqaysən; Yelinixlrimoja əkulak saloqaysən; Həkikət-sadakıtingda həm həkkənijitingda manga jawab bərgəysən. **2** Əz kulgulni sorakka tartixka turmioqaysən; Qünki næzirində tiriklerning heqbirə həkkənij ispatlanmayıdu. **3** Qünki düxmən jenimoja ziyanxəlik kilməktə, U hayatımıñ dəpsənda kıldı; Meni huddi olğılı uzun bolovanlardək, Kərangoja jaylarda turuxka məjbur kıldı. **4** Xunga rohim iqimda tūgixə dəp kəldi; Iqimda kəlbim sundı. **5** Mən kədimki künlnəri əsləymən; Sening barlık kılıqanlıring tüstidə seçinip oylınım; Kolliring ixligənlirini hiyalımdın etküzimən. **6** Kollirimmi Sanga karap sozup intilişən; Jenim qangqiojan zemindək Sanga təxnadur. (*Seləh*) **7** Manga tezdiñ jawab bərgəysən, i Pərvərdigar; Rohim

Mehir-muhəbbitingni tang sohərdə anglatkəysən; Qünki təyininqim Sən; Mengixim kerək bolovan yoluñi manga bildürgəysən; Qünki jenim Sanga talmürüüp kərəydu; **9** Meni kütulduroqaysən, i Pərvərdigar, düxmənlirimdin; Baxpanah izdəp Sening yeningoja kaqımən. **10** Əz iradəngə əməl kılıximoja meni əgətəkəysən; Qünki Sən menin Hudayimdursən; Sening mehriban Rohing meni tüptüz zemində yetəkləgəy; **11** Əz nam-xərəfiting üçün meni janlanduroqaysən, i Pərvərdigar; Əz həkkənijitingdəjenimmi awariqilikin azad kılıqaysən. **12** Həm mehir-xəpkitində düxmənlirimni üzüp taxliwətəkəysən; Jenimni har kılıqanlarning həmmisini halak kılıqaysən; Qünki mən Sening külungdurmən.

144 Dawut yazojan kuy: — Kollrimoja jəng kılıxni, Barmakliriməja uruxni egidiqən, Mening Koram Texim Pərvərdigarqa təxəkkür-mədhiyə kəyturuləjə! **2** Mening əzgərməs xəpkitim wə menin korojnim, Mening egiz munarim wə nijatkarim, Mening kalkinim wə təyininqim, mən Uningdin himaya tapımən; U Əz həlkimni kol astımda boysunduroqıqdır! **3** I Pərvərdigar, Sən uningdin həvar alidikənsən, adəm deyən zadi nemə? Uning toorluk oylaydikənsən, insan balisi deyən nemə? **4** Adəm bolsa bir nəpəsturla, halas; Uning künli etüp ketiwatkan bir kələnggidur, halas. **5** I Pərvərdigar, asamlarnı egildürüp qızkaysən; Taqlarəja tegip ulardın is-tütək qıkarqaysən; **6** Qaqnaklarnı qakkuzup ularını tarkitiwətəkəysən; Okliringni etip ularını kiykas-sürəngə saloqaysən; **7** Yukiridin kolliringni uztitip, Meni azad kılıqaysən; Meni uluq sulardin, Yaka yurttikilərninq qanggilidin qıkarqaysən. **8** Ularning aozzi kuruq gəp sezləydi, Ong koli aldamqı kəldur. **9** I Huda, mən Sanga atap yengi nahxa eytimən; Ontarəja təngkəx bolup Sanga külərnəti eytimən. **10** Sən padixahlarqa nijatlıq-əjalıba beoixlaysən; Kulung Dawutni ejəllik kılıqıtın kütuldurisən. **11** Meni kütulduroqaysən, yet yurttikilərnin kolidin azad kılıqaysən; Ularning aozzi kuruq gəp sezləydi, Ong koli aldamqı kəldur. **12** Xundak kılıp oqullırımız yaxlıkıda puhta yetilən keqətlərgə oxhaydu, Kızlırimiz ordıqə nəkixlangan tüvriklərdək bolidu; **13** Axlik ambarlırimiz toldurulup, Türlik-türlik ozuklar bilən təminləydiqən, Koylirimiz otlaklırimizda minglap, təmənləp kozilaydiqən; **14** Kalilirimiz boozaj bolidiçən; Həqkim besip kirməydiqən, həqkim [jəngə] qıkmayıdiqən; Koqilirimizdə həq jedəl-əqowəja bolmayıdiqən; **15** Əhəwali xundak bolovan həlk nemideğən bəhtliklər! Hudasi Pərvərdigar bolovan həlk bəhtliklər!

145 Mədhiyə: Dawut yazojan kuy: — Mən Seni mədhiyiləp uluoqlaymən, Hudayim, i Padixah; Namingoja əbadıl'əbədgıqə təxəkkür-mədhiyə kəyturimən. **2** Hərküni Sanga təxəkkür-mədhiyə kəyturimən, Namingoja əbadıl'əbədgıqə mədhiyə okuyman! **3** Uluoqdur Pərvərdigar, zor mədhiyilərgə layiklər! Uning uluoqlukını sürüxtürüp bololı bolmas; **4** Bir dəwr yengi bir dəwrgə Sening kılıqanlıringni mahtaydu; Ular kudratlık kılıqanlıringni jakarlaydu; **5** Mən həywitingning xərəplik julalığını, Wə karamət

məjiziliringni seçinip sezləymən; **6** : Xuning կoyidu. **5** Uluqdur Rəbbimiz, zor կudrətlik; Uning bilən ular körkəncluk ixlirinng կudritini bayan qüixinixi qəksizdur. **6** Pərvərdigar yawax məminlərni կlidu; Mənmu uluq əməlliringni jakarlaymən! **7** yəlep kətəridu; Rəzzillərni yərgiqə təwən կlidu. **7** Ular zor mehribanlıqning əsləp, uni mubarəkləp Pərvərdigaroqa təxəkkürler bilən nahxa eytinglar; tərkitudu, Həkkənlilikng toçruluk yukiri awazda Küylərni qiltarоja təngxəp eytinglar! **8** U asmannı küleydu. **8** Pərvərdigar mehər-xəpkətlik həm bulutlar bilən kaplıtidu, Zeminə qəyamqurnı bekitudu, rəhimbildur; Asan oqəzəplənməydi. U zor mehər- Taoqlarda ot-qəpleri estüridu; **9** Mallarоja ozuk, Taqı muhəbbətlik; **9** Pərvərdigar həmmigə mehribandur; կəqisining qüjiləri zarlıqanda, ularoja ozuk beridu; **10** Uning rəhimbillikləri barqə yaratıqlırining üstididur; At kükidin U zok almayıd; Adəmning qəbdəs putlurini **10** Sening barlık yasiqlanlıring Seni mədhijiyələydi, hursənlək dəp bilməydi; **11** Pərvərdigar balçı Əzidin i Pərvərdigar, Sening məmin bəndiliring Sanga əymindioqlanları, Əzining eżgarmas muhəbbətiğə ümid təxəkkür-mədhija կayturidu. **11** Ular padixaḥlıkingning baqlıqanları hursənlək dəp bilidu. **12** Pərvərdigarnı xəripidin həwər yətküzidü, Küq-կudritingni sezləydi; mahtanglar, i Yerusalem; Hudayingni mədhijiyilə, i Zion. **12** Xundak kılıp insan balılıriqə կudrətlik ixlir, **13** Qünki U dərvaziliringning takaklırını məhkəm կlidu; Padixaḥlıkingning xəreplik həywisi ayan kılınidu. **13** Seningdə turuwatkan pərzəntliringga bəhət-bərikət Sening padixaḥlıking əbədiy padixaḥlıktur, Səltəniting bərdi. **14** U qət-qəralirinda aram-tinqılık yürgüzidu, əwlədin-əwlədlikqidur. **14** Pərvərdigar yikilay Seni buoqdayning esili bilən կanaətləndəridü. **15** U deqənlərning həmmisini yələydi, Egilip kələqanlarning Əz əmr-bexarətlərini yər yüziga əwətidü; Uning söz-həmmisini turozidu. **15** Həmmeylənning kezliyi kalamı intayın tez yürgürdü. **16** U ak կarnı yungdak Sanga tikilip կütüd; Ularoja ez waktida rizkinə təkşim kılıp berisən; **16** Kələngni eqixing bilənlə, Barlık nan uwaqlırıdək kılıp parqılıwtidu; Uning soqukı jan igilirining arzusun kandurisən. **17** Pərvərdigar alıldı kim turalısun? **18** U sözünü əwətip, ularını eritidü; barlık yollırıda həkkənəydür, Yasiqlanlırinning həmmisigə Uning xamilini qıkırıp, sularını akkuzidu. **19** U Əz muhəbbətlik. **18** Pərvərdigar Əzığə nida söz-kaləməni Yakupka, Bəlgilimilərini həm həkümlərini Israiloja ayan կlidü; **20** U baxkə həqbir əlgə mundak muamilə kəlmiojadur; Uning həkümlərini bolsa, ular bilip bakçan əməs. Həmdusana!

146 Həmdusana! I jenim, Pərvərdigarnı mədhijiyilə! **2** Mən həyat bolsamlı, Pərvərdigarnı mədhijiyələymən; Wujudum bar bolsila Hudayimoqa kuy eytimən. **3** Esilzadılərgim, Insan balisiojumu tayanmanglar, Ularda həq mədət-nijatlık yoktur. **4** Mana, uning nəpisi ketidu, U ez tuprikoja կaytip ketidu; Xu kündila arzu-niyatlari yokap ketidu. **5** Yakupning Təngrisi mədətkarı bolojan adəm, Pərvərdigar Hudasını ez ümidi kəlojan adəm bəhlilik! **6** U asamlarını, zeminni, Dengizni həm uningda bar məwjudatları yaratıqandur; U həkikət-sadakətə mənggü turidu; **7** Ezilgiqılar üçün U həküm süridü; Aq kələqanlaroja nan beridu. Pərvərdigar məhbəusularını azad կlidü; **8** Pərvərdigar korlarning kezlini aqidu; Pərvərdigar egilip kələqanları turozidu; Pərvərdigar həkkənərləri seyi. **9** Pərvərdigar musapirlardin həwər alidi; Yetim-yesirlərni, tul hotunni yələydi; Birak rəzillərning yolunu ağıri-bügri կlidü. **10** Pərvərdigar məngügə həküm süridü; I Zion, sening Hudaying dəvrən-dəwriqə həküm süridü! Həmdusana!

147 Həmdusana! Yaħni mədhijiyələngər! Bərhək, bundak kılıx xerindur; Hudayimizni küləngərlər! Mədhijə okux insanoja yarixidu. **2** Pərvərdigar Yerusalemni bina kılmakta; Israelning sürgün kiliqlənlərini U yioqip կlidü; **3** U kengli sunuklarnı dawalaydu; Ularning yarılırını tangidu. **4** U yultularning mədhijiyigə; Uning qüylərni dəp həm qiltarоja sanını sanaydu; Ularning həmmisiga bir-birləp isim təngxəp eytkay! **4** Qünki Pərvərdigar Əz həlkidin

148 Həmdusana! Pərvərdigarnı asmanlardın mədhijiyələngər; Yukarı jaylarda Uni mədhijiyələngər; **2** Uni mədhijiyələngər, barlık pərixtili; Uni mədhijiyələngər, barlık қoxunluri! **3** Uni mədhijiyələngər, i kuyax həm ay, Uni mədhijiyələngər, həmma parlak yultuzlar; **4** Uni mədhijiyələngər, asmanlarning asmanları, Asmandın yukarı jaylaxkan sular! **5** Bular Pərvərdigarning namini mədhijiyigə; Qünki U buyruqan հaman, ular yaratılıqandur; **6** U ularını əbadıl'əbadıqə turozdu; Ular üçün wakti etməydiqən bəlgilimini buyruqan. **7** Pərvərdigarnı zemindin mədhijiyələngər, Dengizdiki barlık əjdihələr, dengizning barlık təglili; **8** Ot, məldüt, kár, tuman, Uning seziqə əmal kılıdiqən judunluk xamal; **9** Taoqlar həm barlık dənglər, Mewlik dərəhlər, barlık kədir dərəhləri, **10** Yawayi hayvanlar, barlık mal-waranlar, Əmiligüqilər həm uqar-kanatlar; **11** Jahān padixaḥlıri wa barlık қowmlar, Əmirlər həm yər yüzdiki barlık hakim-sotqilar; **12** Həm yigitlər həm kızlar, Bowaylar wa yaxlar, — **13** Həmmisi Pərvərdigarning namini mədhijiyigə; Qünki pəkətlə Uning nami aliydur; Uning həywiti yər həm asmandın üstün turidu. **14** Həm Əz həlkining münggüzini, Yəni barlık, mukəddəs bəndilirinin mədhijisini egiz kətürgüzən; Ular Israel balılıri, Əzığə yekin bir həlkət! Həmdusana!

149 Həmdusana! Pərvərdigaroja atap yengi bir nahxini okungalar; Məmin bəndilərning jamaitidə Uning mədhijisini eytinglar! **2** Israel əz Yaratqıqisidin xadlanqay; Zion oqulları əz Padixaḥlıdin hux bolojay! **3** Ular Uning namini ussul bilən dawalaydu; Ularning yarılırını tangidu. **4** U yultularning mədhijiyigə; Uning qüylərni dəp həm qiltarоja sanını sanaydu; Ularning həmmisiga bir-birləp isim təngxəp eytkay! **4** Qünki Pərvərdigar Əz həlkidin

seyünər; U yawax məminlərni nijatlıq bilən bezəydu; **5**
Uning məmin bəndiliri xan-xərəptə rohlinip xad bolqay,
Orunlirida yetip xad awazini yangratkay! **6** Aozzida
Təngrigə yüksək mədhiyiləri bolqay, Kollırıda kox bislik
kılıq tutulqay; **7** Xuning bilən ular allər üstidin kisas,
Həlkərgə jaza bəja yürgüzip; **8** Əllərning padixaħılarını
zenjirler bilən, Aksəngəklirini temür kixənliri bilən
baqlaydu; **9** Ularning iştigə pütülgən həkümni bəja
kəltüridü — Uning barlıq məmin bəndiliri muxu xərəpkə
nesip bolidu! Həmdusana!

150 Həmdusana! Təngrini Uning mükəddəs jayida
mədhiyilənglar; Əudriti parlap turidiojan
ərxlarda Uni mədhiyilənglar; **2** Uni əudratlıq
ixliri üçün mədhiyilənglar; Olayət uluqlukı üçün
Uni mədhiyilənglar; **3** Uni buroqa sadası bilən
mədhiyilənglar; Uni rawab həm qiltar bilən
mədhiyilənglar; **4** Uni dap həm ussul bilən
mədhiyilənglar; Uni tarlık sazlar həm nəy bilən
mədhiyilənglar; **5** Uni jaranglıq, janglar həm yangrağ
janglar bilən mədhiyilənglar; **6** Barlıq nəpəs igiliri Yähni
mədhiyiliqay! Həmdusana!

Pənd-nəsihətlər

aman-esən yaxaydu, Bala-ķazalardin, oqəm-əndixlərdin haliy bolup, hatırjəm turidu.

1 Israel padixahı Dawutning oqlı Sulaymanning pənd-nəsihətləri: — **2** Bu pənd-nəsihətlər sanga əkil-parasat, ədəp-əhlaknı eğitip, seni iibrəlik sözlərni qüxinidiojan kılıdu; **3** sanga danalıq, həkkaniylık, pəm-parasat wə durusluğuning yolyoruk-tərbiyisini kəbul qıldırdı. **4** Bu [pənd-nəsihətlər] nadanlarıni zərək kılıp, yaxlarnı bilimlik wə səzgür kılıdu; **5** bularoja կulak selixi bilən danalar bilimini axuridu, yorutulmuş kixilər tehimu dana məslihətkə erixidu, **6** xundakla pənd-nəsihətlər həm təmşillərning mənisi, danixmənlərinin hekmətləri həm tilsim sözlərini qüxinidiojan klinidu. **7** Pərvərdigardin korkux bilimning baxlinixidur; koyqandur, U wijdanlıq adamlar üçün kalkandur. **8** Əhməklər danalığını wə tarbiyini kezgə ilməydi. **9** I oqlum, atangung tarbiyisiga կulak sal, anangning sez-nəsihətidin ayrılmı; **10** qünki ular sening bexingoja takalojan gül qəmbirək, boynungoja esilojan marjan bolidu. **11** I oqlum, yamanlar seni aziadura, ularoja əgəxməgin. **12** Əgər ular: — Yür, tuzak kürup adəm ełtərəyi! Yoxurunuwelip, birər bigunah kəlgəndə uraylı!

13 Təhtisaradək ularını yutuwetəyli, Saq bolsimu, həngəqə qüxkənlərdək ularını yıkitayı; (*Sheol h7585*) **14** Ulardın hilmuhil kimmətlik mal-dunyaqa iğə bolup, Əylirimizni olja bilən toldurımız. **15** Biz bilən xerik bol, Həmyanımız bir bolsun, desə, — **16** I oqlum, ularoja yoldax bolma, Əzüngüni ularning izidin neri kill! **17** Qünki ularning putliri rəzzilikkə yügüridü, Kolini kan kılıq üçün aldrayıdu. **18** Hərkəndək uqar kanat tuyup kələjəndə tuzak koyux bikar awarıqılıktur; **19** Lekin bular dəl əz əkenini tekük üçün saklaydu; Əz janlıriqə zamin boluxni kütüd. **20** Nəpsi yooqınap kətkən hərbir adəmning yollırıng akiwiti mana xundak; [*Haram mal-dunya*] əz igilirining jenini alidu. **21** [Büyük] danalıq koqida oquq-axkara hitab kılmakta, Qong məydanlarında sadasını anglatmakta. **22** Koqa dokmoxlırıda adəmlərni qakırmakta, Xəhər dərvazılırıda sözlərini jakarlimakta: — **23** I saddilar, əqəm-parasət seni kooqdaydu, Yorukluk seni saklaydu.

Tənbilirimə կulak selip mangojan yolunglardın yanovan bolsanglar id! Rohimni silərgə töküp berəttim, Sezlimrimni silərgə bildürgən bolattım. **24** Lekin qakırsam, anglimidinglər; Kolumni uzartsam, həqkayingslər karımıdinglər. **25** Nəsihətlirimming həmmisigə parwa kilmidinlər, Tənbilimni anglaxni kılqə halimidinglər. **26** Xunga, bexinglaroja bala-ķaza kəlgəndə külimən, Wəhimənə silərgə yetixi bilən məshirə kılımən. **27** Həlakət elip kəlgən wəhimə tüstünglaroja qüxkəndə, Wəyrənqılık silərgə kuyuntazdək kəlgəndə, Siler eçir kəyəqoja wə azabka muptila boloqininglərda — **28** U qaoşa muxu kixilər məndin etünüp qakırıdu, Mən parwa kilmaymən, Meni talmürüp izdisimu, tapalmaydu. **29** Ular bilimə nəprətlənginidin, Pərvərdigardin əyminxinə tallimiqinidin, **30** Mening nəsihətimni kılqə kəbul kılqusu yoklukidin, Tənbilimimə parwa kilmiqinenglərdin, **31** Ular ez beixini yeydu, Əz kəstliyidin toluk azab tartıdu; **32** Qünki saddilarning yoldin qikxi əz jenioja zamin bolidu; Əhməklər rəhətlək turmuxidin ezlirini ħalak kılıdu. **33** Lekin manga կulak saloşanlar

2 I oqlum, əgər sezlirimni kəbul kilsang, Nəsihətlirimni kəlbingə püksəng, **3** Əgərdə danalıqka կulak salsang, Yoruklukka erixixkə kəngül bərsəng, **4** Əgər əkil-parasətə təxna bolup iltilə kilsang, Yoruklukka erixix üçün yukiri awazda yelinsang, **5** Əgər kümüxkə intilgəndək intilsəng, Yoxurun gəhərnı ızdigəndək ızdisəng, **6** Undakta Pərvərdigardin [həkikiy] korkuxni bilidiojan bolisən, Wə sanga Hudani tonux nesip bolidu. **7** U durus yaxawatkanlar üçün mol hekmət təyyarlap **8** U adililik kılqoqlarıning yollırını asraydu, Ihlasın bəndilirininq yolini koqdaydu. **9** U qaoşa həkkaniylık, adilik wə durusluğni, Xundakla hərkəndək güzəl yolini qüxinidiojan bolisən. **10** Danalıq kəlbingə kirixi bilənla, Bilim kəngülgə yekixi bilənla, **11** Pəm-parasət seni kooqdaydu, Yorukluk seni saklaydu. **12** Ular seni yaman yoldin, Tili zəhər adəmlərinin kutkuzidu; **13** Yəni toopra yoldin qətnigənlərdin, Karangoju yollarda mangidiojanlardın, **14** Rəzillik əqəm-parasət seni kooqdaydu, Yorukluk seni saklaydu. **15** Yəni əgər yollarda mangidiojanlardın, Kingoşir yolda mangidiojanlardın kutkuzidu. **16** [Danalıq] seni yat ayaldın, Yəni xırın səzər bilən azdurmakçı boləjan yoqun ayallardın kutkuzidu. **17** [Bundak ayallar] yax waqtida təkən jorisini taxlap, Huda aliddiki nikah kəsimini untoqan wapasızlardindur. **18** Uning eyigə baridiojan yol elümgə apiridiojan yoldur, Uning mangidiojan yolları adəmni ərvəhələr makaniqə baxlaydu. **19** Uning qüxənsəng] yahxilarning yolda mangisən, əklliq sanıma; Parwərdigardin əyminiq, yamanlıktın yırak bol. **20** Xundak kılqininingda, bu ixlar dərdingə dərman, Ustihanlıringə yilik bolidu. **21** Qünki durus əklingənən təyin olunmay, Pərvərdigaroja qin kəlbing bilən təyin; **22** Kəndakla ix kilsang, Parwərdigarnı tonuxka intil; U sanga toopra yollarını kersitidu. **23** Əzüngni əklliq sanıma; Parwərdigardin əyminiq, yamanlıktın yırak bol. **24** Xundak kılqininingda, bu ixlar dərdingə dərman, Ustihanlıringə yilik bolidu. **25** Pərvərdigarning hərmitini kılıp mal-dunyayindan hədiyələrini sunoqın, Etizingdin tunji qıkkən məhsulatlırlıringdin Uningoja atıqin; **26** Xundak kılqininingda, ambarliring axlıkkə tolup taxidu, Xarab kelqəkliringdə yengi xarab exip-tepix turidu. **27** I oqlum, Parwərdigarning tarbiyisigə bipərwalıq kılma, Uning tənbilidin bəzmə. **28** Qünki,

29 Əhməklər danalığını wə tarbiyini kezgə ilməydi. **30** Əhməklər danalığını wə tarbiyini kezgə ilməydi. **31** Əhməklər danalığını wə tarbiyini kezgə ilməydi. **32** Əhməklər danalığını wə tarbiyini kezgə ilməydi. **33** Əhməklər danalığını wə tarbiyini kezgə ilməydi.

ata əziz kergən oqlıqə tənbih-tərbiyə bərgəndək, yikilip qüxməysən. **13** Alojan tərbiyəngni qing tut, Pərvərdigar kimni seygən bolsa uningoja tənbih-tərbiyə Kolumgdin kətküzümgin; Obdan saklıqın uni, Qünki u beridu. **13** Danalikka tuyəssər boローン kixi, Yoruklukka igə boローン kixi nemidegen bəhtlik-hə! **14** Qünki danalikning paydisi kümüxning paydisidin keptur, Əzüngni kaqur, [Yolqo] yekin yolima; Uningdin yandap Əkimmi sap altunningkidinu ziyyadidur. **15** U ləl- ettip kət, Neri katkin. **16** Qünki [yamanlar] birər rəzzilik yakutlardın kimmətlitkurt, İntizar boローン hərkəndək kilmioqça uhliyalmas, Birərsini yiğitmoqça uyku nərsəngdin heqbırımu uningoja təng kəlməstur. **16** kirmə, Rəzzillərning izini basma. **15** Ularning [yolidin] Danalikning ong kolida uzun əmür, Sol kolida bayılık əzüngni kaqur, [Yolqo] yekin yolima; Uningdin yandap ətəp kət, Neri katkin. **16** Qünki [yamanlar] birər rəzzilik Danalikning ong kolida uzun əmür, Sol kolida bayılık kilmioqça uhliyalmas, Birərsini yiğitmoqça uyku kilməs. **17** Yamanlık ularning ozukidur, Zorawanlıq ularning xarabidur. **18** Lekin həkkənlərlarning yoli goya tang nuridur, Kün qıx bolquqça barqanşeri yoruodu. **19** Yamanlarning yoli zulmat keqidək kapkarangoq, ular yikilip, nemigə putlixip katkinini bilməydu. **20** I oqlum, sezlirimmi kengül köyub angla, Geplirimə qulaq sal. **21** Ularnı kəzüngdə tutkın, Yürükning ketida kədirləp saklıqın. **22** Qünki sezlirim tapkanlar üçün həyattur, Ularning pütün tenigə salamətlitkurt. **23** Kəlbingni «hammidin əziz» dəp sap tut, Qünki barlıq həyat ixliri kəlbən baxlinidu. **24** Aqzingini ağrı gəptin yırak tart, Ləwliring ezitkuluktın neri bolsun. **25** Kəzüngni aldingoja tüz tikkin, Nəzirinğı aldingoja tooşa taxla; **26** Mangidiojan yolungni obdan oylanıqin, Xundak kılsang ixliring puhta bolidu. **27** Ongajo, soloja käymioqin; Kədəmlirinigi yamanlık yolidin neri tart.

5 I oqlum, danalikimoqə kengül köyojin, İdraklık sezlirimə kulaq salojin. **2** Xundak kəlojiningda ixka səzgürlik bilən karyadıqon bolisən, Ləwliring pəm-parasəttin ayrılmaydu. **3** Qünki buzuk hotunning aqzidin həsal tamidu, Ləwliri zaytun yeqidin siliküt; **4** Lekin uning akiwiti kəkridək aqzik, ikki bislik kiliqtək etkür. **5** Uning kədəmliri elüm girdawıqə elip baridu, Tutkan yoli gərgə baxlaydu. (**Sheol h7585**) **6** Hayatlık yolin kılqə bilgium yok dəp, Başkan kədəmliri turaksız bolidu, Nəgə baridiojanlığını heq bilməydu. **7** Xunga, i oqlullrim, sezlirimmi kengül köyup anglangalar, Mening deganlırım din qılıqınlıqlar. **8** Undak hotundin yırak kaq! Ixiki aldiqının yekin yolima! **9** Bolmisa, izzət-abruryunı baxklarıra tutkuzup köyisən, [Yaxlik] yillirinğı rəhimsizləرنin koliqə tapxurisən! **10** Yat adəmlər bayılırlıq bilən eziñ tolduridu, Japalıq ejirliringning mewisi yaqa yurtluqning eyiga etüp ketidu; **11** Əjilingdə nalə-pəryad ketürginində, Əzayıbədinin yəm boloqanda, **12** Xu qəoşa sən: — «Ah, nəsihətlərin nemanqə nəprətləngəndimən! Kənglümdə tənbihlərnin nemanqə kəmsitkəndimən! **13** Nemixkə ustazlırimning sezinə anglimiqəndimən? Manga tərbiyə bərgənlərgə kulaq salmioqəndimən? **14** Jəmiyəttim, jamaat aliddimu hərhil nomuska kələqəndək boldum!» — dəp kəlisan. **15** Əzüngning kelikingdiki suni iqkin, Əz buliklingin ekiwatqan sudin huzurlan. **16** Bulakliring urup hər yərgə tarkılıp kətsə [bolandu]? Erikliringdiki sular koqılarda ekip yürüsə bolandu? **17** Bular sangıla has bolen, Yat kixilərgə təqmisən! **18** Buliking bəht-bərikatlıq boloqay! Yaxlikıngda alojan hotuning bilən huzurlan. **19** U qixi keyiktək qıraylı! Jərəndək seyümlük! Uning baqırıdin həmmə kanaettə bolqaysən, Uning kaynak muhəbbətidin daim huxallıqka patkaysən. **20** I oqlum, nemixkə yat ayalıqə xəyda bolisən? Nemixkə yoqun hotunning koynıqə əzüngni atisən? **21** Qünki insanning həmmə kılqanlırı Pərvərdigarning kez alıdida axkaridur, U uning həmmə mangajan yollırını tarazioqna

4 I oqlular, atanglarning nəsihətlirini anglangalar, Kengül köysanglar, Yoruklukka erixisəl. **2** Qünki silərgə eğitidiqoşanırmış yahxi bilimdir, Kərsətmilirimdən waz kaqməngələr. **3** Qünki mənmə atamamış yumran balısı idim, Anamning arzuluk yaloquz oqlı idim, **4** Atam manga eğitip mundak dedi: — Sezlirimmi esingdə tut; Kərsətmilirimə riayə kil, Xuning bilən yaxnaysən. **5** Danalikni alojin, əkil tap, Eytkan sezlirimmi untuma, ulardin qıkma. **6** [Danaliktin] waz kəqma, u seni saklaydu; Uni seygin, u seni koçqaydaydu. **7** Danalik həmmə ixning beşidur; Xunga danalikni alojin; Barlikinqni sərp kılıp bolsangmu, əkil tapkin. **8** [Danalikni] əzizligin, u seni ketüridu, Uni qing kuqaklıqanda, seni həmrəkə sazawər kıldı. **9** Bexingoja takalojan gül qəmbirəktək [sanga güzəllik elip keliđu], Sanga xəhrətlik taj in'am kıldı. **10** I oqlum, kulaq salojin, sezlirimmi kobul kilojin, Xunda əmrüngning yilliri kəp bolidu. **11** Mən sanga danalik yolını eğitəy, Seni durusluq yollırıqə baxlay. **12** Mangojiningda kədəmlirin qəklənməydu, Yügürsəng

selip turidu. **22** Yaman adəmning eż kəbəhlilikliri eżini bilən zina kılıquqi uningdinmu [bəttər bolup], tolimu tuzakka qüxtiridu, U eż gunahı bilən sirtməkka elinidu. **23** U yoloyruktın mələrum boləşənligidin jenidin ayrılidu, Qekidin axşan həməkətlili tüپəylidin yoldin ezip ketidu.

6 I oqlum, əgər dostungoja borun boləşən bolsang, Yat kixining kərəzini teləxka kol berixip wəda bərgən bolsang, **2** Əgər eż sezüngdin ilinojan bolsang, **3** U wədəng bilən baqlini kalsang, **3** U yekinqning kəliqə qüşkənlilikinq üçün, Amal kılıp eżüngni uningdin kütküz — Dərhal yekinqningnen yenioja berip, eżüngni kəmtər tutup [xu ixtin] halıy kılıxını etünüp sora. **4** Jərən xikarqining kəlidin kütuluxka tirixkəndək, Kux əwinqin kəlidin qikixka tirixkəndək, Kütulmioquqə uhlap yatma, Hətta ügdəp arammu alma. **6** I hərun, qəməliniñen yenioja berip [uningdin eğən], Uning tirikqılık yollarıqə karap dana bol. **7** Ularning baxlıqli, əməldarı, həkümərdi yok bolsımı, **8** Lekin ular yazda yilning ehtiyajı üçün ax toplıwalıdu, Həsul pəslidi ozuq təyəarliwalıdu. **9** I hərun, kəqanojqə uhlap yatisan? Kəqan ornungdin turisən? **10** Sən: — Birdəm kez yumuwalay, birdəm uhlıwalay, Birdəm kolumni koxturup yetiwalay, — dəysən. **11** Lekin uhlap yatkanda, miskinlik kərəkəndək kəlip seni basıldı, Yoxsulluk huddi kərəllik bulangqidək hujumqa etidu. **12** Ərziməs, pəlyi buzuk adəm həmmilla yarda yalojan eytip, posliki sezleydi. **13** U kez kisip, Putliri bilən ixara kılıp, Barmaklıri bilən kərsitudu; **14** Kənglida aldamqılıkla yatidu, U daim razılıkning koyida bolidu, Həmmilla yarda jedəl-majira teriydu. **15** Xunga uningoja bekitilgən bala-kaza uni tuyukşız basıldı, U birakla dawaliqusuz yanjılıdu. **16** Pərvəndigar nəprətlindən alta nərsə bar, Bərhək, yətə nərsə Uningoja yirginqliktur. **17** Ular bolsa, Təkəbburluk bilən kərəydiqən kez, Yalojan sezleydiqən til, Bigunaqların keñini təküzidiqən kol, **18** Suyikəst oylayıdiqən kəngül, Yamanlık kılıxka tez yügürəydiqən putlar, **19** Yalojan sezleydiqən sahta guwahqi, Buradər-kerindənləri arisoja bəlginqılık saloquqi kixidur. **20** I oqlum, atangnıñ əmrigə əmal kıl; Anangning kərsətmisindən qıkma. **21** Ularning sezinə kəlbingga tengip, Ularnı boynungoja marjandak kılıp eşiwal. **22** Yoloja qıkkininqədə ular seni yetəkləydi, Uhliqinində ular seni saklaydu, Uykudın oyopoqinojında ular seni həvarlandırdı. **23** Qünki [Hudanıng] pərməni yoruk qıraqı, Uning mukəddəs kanunu nurdur; Tərbiyəning tənbihlili bolsa, həyatlıq yolidur. **24** Ular seni buzuk hotundin saklıquqi, Yat hotunning xerin sezliridin yiraq kılıquqidur. **25** Uning guzəllikiga kənglüngni baqlımojin, Uning kax-kəz oynitxi seni əsirgə almışın. **26** Qünki buzuk ayallar tüپəylidin adəmlər bir parqə nançımuza bolidu, Yat adəmning [zinahor] ayali bolsa kixining kimmiətlilik jenini eziqə owa kiliwalıdu. **27** Otni koynungoja salısgas, Eż kiyiminqni keydürməmsən? **28** Qooqning üstidə dəssəp mangsang putunqı keydürməmsən? **29** Baxkılarning ayali bilən bir orunda yatiidiqən kixi xundak bolidu; Kim uningoja tegip kətsə akıvitidin kütulalmayıdu. **30** Aq kəlojananda kərsikini toyquzux üçün ooprılık kəlojan kixini baxkılardan kəmsitməydi; **31** Xundak turulkul u tutulup kəlsa, Igisigə yəttini tələxkə tooraq kelidu; U eż eyidiki həmmə nərsisini tapxuridu. **32** Həlbuki, baxkılarning hotuni

çəpləltiklər; Undak kılıquqi eż-eżini həlak kılıdu. **33** U zəhmət yəydi, xərməndə bolidu, Uning rəswasi həq eqürüilməydi. **34** Qünki künləx oti ərnı dərəqəzəpkə kəltiridü, İntikam alojan künidə u həq rəhim kılmayıdu. **35** Tələm puli berəy desəngmu u kobul kılmayıdu, Hərkənqə sowoja-salam bərsəngmu uni besiktuqozılı bolmayıdu.

7 I oqlum, sezlirimə əmal kıl, Tapxuruklirimni yürükingə sakla. **2** Tapxuruklrimoja əmal kilsang, yaxnəsan; Təlimlirimmi kez kəriqüküngni asrioqandak asra. **3** Ularnı barmakliringoja tengip koy, Kəlb tahtangoja yeziwal. **4** Danalıknı, sən hədə-singlim, degin, Pəm-parasətin «tuqjinim» dəp qakir. **5** Xundak kilsang, ular seni yet hotundin yıraklıxturidu, Aqzidin silik söz qıkidojan yoqon ayaldın neri kılıdu. **6** [Bir ketim] eyning deriza keznaqlırıdin taxkirioja kəriqinimda, **7** Birnəqqə yax, sadda yigitlərni kərdüm, Ularning iqidin bir əkilsizni körüp kaldım, **8** U koqa boylap buzuk [hotun turuxluk] dokmuxtın etüp, Andin uning eyi tərəpkə karap mangdi. **9** Kəqkurun karangoju qüxkəndə, Zulmat keqə, ay karangojsida [ixiki aliddin etti]. **10** Mana, eydindən bir hotun qikip uni kütüwaldi; Kiyimi pahıxa ayallarningidək bolup, Niyyiti hıle-mikir idi. **11** Aqzı bixəm-hayasız, naħayiti jaħil bir hotun, U eyidə turmaydu, **12** Birdə məħəllidə, birdə maydanlarda, U koqillardıki hər dokmuxta paylap yürüdi. **13** Heliki yax yigitinə tartıp, uni seyiüp, Nomüssizlərə uningoja: — **14** «Eyümde «inqalik kurbanlılığı» gəxi bar, Mən bugün Hudaqə kəsəm kəlojan kurbanlıknı kıldım, **15** Xunga mən sizni qaqirojılı qıktım, Didaringizoja təlpünüp izdidim. Əmdı sizni tepiwaldim! **16** Karwıtimoja Misirning kəxtilik, yolluk libas yapkuqlarını yaptım. **17** Orun-kerpilirimə hux purak murməkkı, müəttər wa kowzak darçınlarıraq qaqtim. **18** Keling, tang atkuqə muhəbbatlıxayı, oynap huzurlınaylı, Kənglimiz kənənçoşa eżara ayx-ixxət kılıayı, **19** Erim eydə yok, yırak səpərgə qikip kətti. **20** U bir həmyan pul elip kətti, Ay toloquqə u eygə kəlməydi» — dedi. **21** Ayal kəp xerin sezlirini bilən rasa kəziktürdü, Qiraylıq gəplərini bilən uni asır kiliwaldı. **22** Soyuxkə elip mangojan ekiüzdək, Hamakət kixi kixən bilən jazaqə mangojandək, Kiltakə qüxkən kuxtək, Yigit uning kəynidin mangdi. Jigirini ok texip ətmiguoq, U bu ixning hayatıqə zəmin bolidiqlikini həq bilməydi. **24** I oqullırmı, sezlirimni kəngül koyup anglangalar, Deganlırimə kulaç selinglər, **25** Kəlbinglərni bundak hotunning yoliqə katkizmənglər, Uning aldam həltisiqə qüxiüp kətmənglər. **26** Bundaq ayal nuroqun kixilərni yiğitip yarilandurojan, Uning boquzliojan adəmları tolimu keptir, **27** Uning eyi bolsa tahtısaraniq kirix eojizidur, Adəmni «ħalakət meħmanhanisi» oja qüxiürük yolidur. (*Sheol h7585*)

8 [Kulak sal,] danalıq qakiriatmadu? Yorulkuk sada qakiriatmadu? **2** Yollarning egiz jaylıridin, Dokmuxlardın orun alıdu, **3** Xəhərgə kəridiqliqən kowuklarning yenida, Hərkəndək dərvaza eojizlirida u murajat kilməktə: — **4** «I metiwbərlər, silrəq murajat kılıman, Həy, adəm balılır, sadanı silər üçün kılıman, **5** Gedək boləşənlər, zerəqlikni əginiwelinglər, qüxiürük yolidur. (*Sheol h7585*)

Əhmək bolqanlar, yoruklukka erixinglar! **6** Manga arilaxturup təyyarlap, Ziyapət dastihinini yaydı; **3** kulaq selinglar, Qünki güzəl nərsilərni dəp berimən, Dedəklirini [məhman qakirixqə] əwətti, Əzi xəhərninq Aqzimni eqip, durus ixlarnı [silərgə] yətküzimən. **7** Əng egiz jaylirida turup: **4** «İ saddilar, bu yərgə Eytikanlırm həqiqəttür, Aqzim rəzilliktin nəprətlindidü; **8** kelingułar, — dəp qakiriwatidü; Nadanlar oja: **5** Kəni, Sezliirmüñ həmmisi hək, Ularda hərkəndək hiylingerlik nanlırimdən eqiz tegip, Mən arilaxturup təyyarlıqan yaki ağıtmılık yoktur. **9** Ularning həmmisi qüxəngənlər xarablardın iqinglar; **6** Nadanlar kətaridin qikip, tütün enik, Bilim aloyanlar üçün durus-toopridur. **10** həyatka erixinglar, Yorukluk yolidə menginqər, — Kümüxərə erixkəndin kəra, nəsihətlərimni kobul kılıngılar, dəwətidü. **7** Həkawurlaroja təmbih bərgüqi aħanətkə Sap altunni elixtin kərə bilimiñ elinglər. **11** Qünki danalik ləel-yatulkardın əwəzl, Hərkəndək atiwarlı nərsangmu ugraydır, Kəbihlərnə əyibligiñ ezigə daqı kəltüridü.

8 Həkawurlarını əyiblimə, qünki u sanga eq bolup uningoja təng kalmastur. **12** Mən bolsam danaliknən, kəlidü; Halbuki, dana kixini əyiblisang, u seni səyidü. Zərəqlik bilən bills turimən, İstikamettin kelip qikkan bilimni ayan kılımən. **13** Pərwərdigardin əyminx — Yamanlıqka nəprətlinx deməktür; Təkəbburluk, məoqrurluk, yaman yol həm xum eojizni eq kərimən. **14** Məndə obdan məslihətlər, pixxan həkmət bar; Mən degən yorukluk, kudrat mandidur. **15** Padixahalar mən arkılık həküm süridü, Mənsiz həkimlər adil həküm qıckarmas. **16** Mən arkılıklıka əmirlər idarə kılıdu, Aliyanabalar, yər yüzdikli barlık, sorakçılar [toopra] həküm kılıdu. **17** Kimki meni seysə, mənnuñ uni seyimən, Meni təlmürüp izdiganlar meni tapalaydu; **18** Mənda baylık, xəhrət, Hətta konırımas, kəqmas delat wa həkkənayıtmış bar. **19** Məndin qikkan mewə altundin, Hətta sap altundin kimmətliktür, Məndin alidiqan daramət sap kümüxtinmü üstündür. **20** Mən həkkənayıt yolioja mangımən; Adalət yolinin otturisida yürimənki, **21** Meni seyənlərni əməliy nərsilərə miras kıldırımən; Ularning həzinilirini toldurımən. **22** Pərwərdigar ixlirini baxlıxıdila, Kədimdə yasoqanlıridin burunla, Mən uningoja təwadurmən. Əzeldin tartıpla — mukəddəmdə, Yər-zemin yaritilməstilə, Mən tikləngənəmən. **24** Qongkur hangılar, dengiz-okeyanlar apıridə boluxtın awwal, Mən məydanəqə qıkırloqanmən; Mol su uroqup turidiojan bulaklar bolmaştıla, **25** Egiz taqolur ez orunlıriqə koyulmaştıla, tepiliklər xəkillənmaştıla, [Pərwərdigar] bipayan zemin, kəng dalalarını, Aləmning əsliyidiki topa-qanglırinimə tehi yaratmaştıla, Mən məydanəqə qıkırloqanmən. **27** U asmanları bina kiliwatıñında, Dengiz yüzügə upuk siziñkini siziwatıñında, Ərxta bulutlarnı orunlaxturup, Qongkur dengizdiki bulak-mənbələrni mustəhkəmləwatıñında, Dengiz sulurını bekitkən dairidin exip kətmisən dəp pərman qüxtürüwatıñında, Bipayan zemminin ullırını kuruwatıñında, Mən u yərdə idim; **30** Xu qaođda goya usta bir hünərəndək Uning yenida turoqanıdım, Mən hərdaim Uning alidda xadlinattım, mən Uning kündilik dil'aramı idim; **31** Mən Uning alimidin, yər-zeminidin xadlinip, Dunyadiki insanlardın hursənlik tətip yürüttim, **32** Xunga i balılar, əmdi manga kulaq selinglar; Qünki yollarımni qing tutqanlar nəkədər bəht tapar! **33** Alojan nəsihətkə əməl kılıp, Dana bolqın, uni rat kılma. **34** Səziüngə kulaq selip, Hərkəni dərvazilərim aliddin kətməy, Ixiklirim alidda meni kütidiojan kixi nəkədər bahtlıktır! **35** Kimki meni tapsa həyatını tapidü, Pərwərdigarning xəpkötigə nesip bolidü. **36** Lekin manga gunah kılajan hərkim ezjeniyoza ziyan kəltüridü, Meni yaman kərgənlər elümnı dost tutkən bolidü».

9 Danalik ezigə bir ey selip, Uning yəttə türükini ornattı. **2** U mallırını soyup, Esil xarablırını

arilaxturup təyyarlap, Ziyapət dastihinini yaydı; **3** Dedəklirini [məhman qakirixqə] əwətti, Əzi xəhərninq Aqzimni eqip, durus ixlarnı [silərgə] yətküzimən. **7** Əng egiz jaylirida turup: **4** «İ saddilar, bu yərgə Eytikanlırm həqiqəttür, Aqzim rəzilliktin nəprətlindidü; **8** kelingułar, — dəp qakiriwatidü; Nadanlar oja: **5** Kəni, Sezliirmüñ həmmisi hək, Ularda hərkəndək hiylingerlik nanlırimdən eqiz tegip, Mən arilaxturup təyyarlıqan yaki ağıtmılık yoktur. **9** Ularning həmmisi qüxəngənlər xarablardın iqinglar; **6** Nadanlar kətaridin qikip, tütün enik, Bilim aloyanlar üçün durus-toopridur. **10** həyatka erixinglar, Yorukluk yolidə menginqər, — Kümüxərə erixkəndin kəra, nəsihətlərimni kobul kılıngılar, dəwətidü. **7** Həkawurlaroja təmbih bərgüqi aħanətkə Sap altunni elixtin kərə bilimiñ elinglər. **11** Qünki danalik ləel-yatulkardın əwəzl, Hərkəndək atiwarlı nərsangmu ugraydır, Kəbihlərnə əyibligiñ ezigə daqı kəltüridü. **8** Həkawurlarını əyiblimə, qünki u sanga eq bolup uningoja təng kalmastur. **12** Mən bolsam danaliknən, kəlidü; Halbuki, dana kixini əyiblisang, u seni səyidü. Zərəqlik bilən bills turimən, İstikamettin kelip qikkan bilimni ayan kılımən. **13** Pərwərdigardin əyminx — Yamanlıqka nəprətlinx deməktür; Təkəbburluk, məoqrurluk, yaman yol həm xum eojizni eq kərimən. **14** Məndə obdan məslihətlər, pixxan həkmət bar; Mən degən yorukluk, kudrat mandidur. **15** Padixahalar mən arkılık həküm süridü, Mənsiz həkimlər adil həküm qıckarmas. **16** Mən arkılıklıka əmirlər idarə kılıdu, Aliyanabalar, yər yüzdikli barlık, sorakçılar [toopra] həküm kılıdu. **17** Kimki meni seysə, mənnuñ uni seyimən, Meni təlmürüp izdiganlar meni tapalaydu; **18** Mənda baylık, xəhrət, Hətta konırımas, kəqmas delat wa həkkənayıtmış bar. **19** Məndin qikkan mewə altundin, Hətta sap altundin kimmətliktür, Məndin alidiqan daramət sap kümüxtinmü üstündür. **20** Mən həkkənayıt yolioja mangımən; Adalət yolinin otturisida yürimənki, **21** Meni seyənlərni əməliy nərsilərə miras kıldırımən; Ularning həzinilirini toldurımən. **22** Pərwərdigar ixlirini baxlıxıdila, Kədimdə yasoqanlıridin burunla, Mən uningoja təwadurmən. Əzeldin tartıpla — mukəddəmdə, Yər-zemin yaritilməstilə, Mən tikləngənəmən. **24** Qongkur hangılar, dengiz-okeyanlar apıridə boluxtın awwal, Mən məydanəqə qıkırloqanmən; Mol su uroqup turidiojan bulaklar bolmaştıla, **25** Egiz taqolur ez orunlıriqə koyulmaştıla, tepiliklər xəkillənmaştıla, [Pərwərdigar] bipayan zemin, kəng dalalarını, Aləmning əsliyidiki topa-qanglırinimə tehi yaratmaştıla, Mən məydanəqə qıkırloqanmən. **27** U asmanları bina kiliwatıñında, Dengiz yüzügə upuk siziñkini siziwatıñında, Ərxta bulutlarnı orunlaxturup, Qongkur dengizdiki bulak-mənbələrni mustəhkəmləwatıñında, Dengiz sulurunu bekitkən dairidin exip kətmisən dəp pərman qüxtürüwatıñında, Bipayan zemminin ullırını kuruwatıñında, Mən u yərdə idim; **30** Xu qaođda goya usta bir hünərəndək Uning yenida turoqanıdım, Mən hərdaim Uning alidda xadlinattım, mən Uning kündilik dil'aramı idim; **31** Mən Uning alimidin, yər-zeminidin xadlinip, Dunyadiki insanlardın hursənlik tətip yürüttim, **32** Xunga i balılar, əmdi manga kulaq selinglar; Qünki yollarımni qing tutqanlar nəkədər bəht tapar! **33** Alojan nəsihətkə əməl kılıp, Dana bolqın, uni rat kılma. **34** Səziüngə kulaq selip, Hərkəni dərvazilərim aliddin kətməy, Ixiklirim alidda meni kütidiojan kixi nəkədər bahtlıktır! **35** Kimki meni tapsa həyatını tapidü, Pərwərdigarning xəpkötigə nesip bolidü. **36** Lekin manga gunah kılajan hərkim ezjeniyoza ziyan kəltüridü, Meni yaman kərgənlər elümnı dost tutkən bolidü».

(Sheol h7585)

10 Padixah Sulaymannıg pənd-nəsihətlri: — Dana oqul atisini xad kilar; əkilsiz oqul anisini kayoq-həsrətkə salar. **2** Əhram bayılıklärning heq paydisi bolmas; Həkkənayıt insanni əlümdin kutuldurur. **3** Pərwərdigar həkkənayıt adəmning jenini aq koymas; Lekin u əbəhlərning nəpsini boop koyer. **4** Hürunluq kixini gaday kilar; Ixanlıq bolsa bayaxat kilar. **5** Yazda əhosunlu yiojwalojuqi — dana oqouldur; Lekin orma waktida uhhlap yatkuqi — hijalətkə kälđuridiojan oqouldur. **6** Bərikət həkkənayıt adəmning bexioja qüxər, əmma zorawanlıq yamanıñarı aqzioja urar. **7** Həkkənayıt adəmning yadikarı mubarəktür; Yamanıñarınamı bolsa, sesik kalar. **8** Dana adəm yolyoruk-nəsihətlərni kobil kilar; Kot-kot, nadan kixi ez ayioji bilən putlixar. **9** Ojbarsız yürgən kixining yürtüx-turuxi turaklıktur, Yollırını agri kılıojanning kiri ahiri axkarlinidü. **10** Kəz ixaritini kılıp yürdiojanlar adəmni daqda kälđurur; Kot-kot, nadan kixi ez ayioji bilən putlixar. **11** Həkkənayıt adəmning aqzı həyatlık bulikidur, əmma zorawanlıq yamanıñarı aqzioja urar. **12** Əqmənlik jedəl kozojar; Mehri-muhəbbət həmmə gunahlarıñı yapsar. **13** Əkilidraklı adəmning aqzidin danalik tepilar; əkilsizning dümbsigə palak tegər. **14** Dana adəmlər bilimləri ziyadə toplar; Lekin əhməkninq aqzı uni halakətkə yekinləxturur. **15** Mal-dunyalıri goya məzmüt xəhərdək bayning kapalitidur; Miskinni halak kılıdiqan ix dəl uningoja namratlığidur. **16** Həkkənayılarning ajırıri janqşa jan qoxar, əbəhlərning həsuli gunahıñı keşpətiqtür. **17** Nəsihətni anglap uni saklıojuqi həyatlık yolioja mangar; Təmbihlərni rət kılıqan kixi yoldın azoqnlardur. **18** Adawət saklıojuqan kixi yaloqan sezliməy kəlmas; Təhəmt

qaplıoŋanlar əhməktur. **19** Gəp kəp bolup kətsə, gunahtın əmma tetikşiz hotun, Qoxkinin tumxuқioja altun haliy bolmas, Lekin aοzioja iğə bolovan əkiliyktür. **20** ھالقا saloŋandəktur. **23** Həkkəniylarning arzusi pəkət Həkkəniy adəmning sezi huđdi sap kümüx; Yamanning yahxi mewə elip kelər; Yamanlarning kütkini oqəzəp-oyliri tolimu erzimastur. **21** Həkkəniy adəmning sezləri nəprəttür. **24** Biraw mərdlərə tarkatsimu, güllinər; Yənə nuroqun kixini kuumwətlər; əhməklər əkli kamlikidin ələr. **25** Mərd adam ətlinər; Baxķilarṇı suqarouqı ezi mu kilar; U bəriktigə həqbi japa-muxəkkət koxmas. **23** suoŋirilar. **26** Axılıkni satmay besiwalojan kixi əliniŋ əhmək қəbihlikni tamaxa dəp bilər; əmma danalıq lənitigə uqraydu; Lekin axılıkni setip bərgüqiqi bərikət yorutulovan kixinining [hursənlilikidur]. **24** Yaman kixi tilinər. **27** Yahxilikni izdəp intilən adəm xapaət tapar; nemidin korkşa xuningə uqrar; Həkkəniy adəmning Yamanlıkni izdigən adəm ezi yamanlık kerər. **28** arzusi əmələgə axurular. **25** Yaman adəm kuyundak etüp Əz mal-duniyasiqa tayanoqı yikilar; Həkkəniy kixi yokar; Lekin həkkəniy adəm mənggülük uldəktür. **26** yopurmaktak kekikir. **29** Əz eyiga azarqılık, saloŋan Adəm aqqık su yutuwaloqandək, Kəziga is-tütək kirip kətkəndək, Hürün adəmni ixka əwətənəmu xundak bolar. **27** Pərvərdigardin əyminin əmürni uzun kilar, Yamanning əmri kışkərtilar. **28** Həkkəniy adəmning Yamanlarning əmələgə axurular. **29** Parwərdigarning yolu durus yaxawatqanlarqa baxpanahdur; Қəbihlik kiloŋuqlarqa bolsa ھalakəttur.

30 Həkkəniylarning orni mustahkəmdür; Yamanlar zemindən uzun turmas. **31** Həkkəniy adəmning aοzidin danalıq qıkar; Lekin xumulk til kesip taxlinar. **32** Həkkəniy adəmning sezi kixığə mok huxyakar; Yaman adəmning aοzidin xumulk qıkar.

11 Yaloqan taraza Pərvərdigarə yirginqliktur; Adil jing texi Uni hursən kilar. **2** Təkəbburluq bilən birgə xərməndiqiliq egiçip kelər; Lekin danalıq kiqik peiillarqa həmrəh bolar. **3** Toɔŋirlarning səmimiyliliqini yetaklar; Lekin kazzaplarning əgrılıkini ezzini wayran kilar. **4** Hudanıq oqəzəp künida mal-dunyaning paydisi bolmas; Lekin həkkənəyi adəmni olümündin kutkuzar. **5** Kamil adəmning həkkənəyi adəmni tütək kütək; Lekin kazzaplar öz həyli-nayringidin tutular. **7** Rəzil adəm əlsa, uning ümidi yokka qıkar; Gunahkarning ümidi ahiri kuruk kalar. **8** Həkkəniy adəm kiyinqılıktınlı haliy kılınar; Rəzil adəm uning orniqə tutular. **9** Munapıklar əz aοzı bilən yekinini buzar; Lekin həkkəniylar bilimi bilən kutkuzular. **10** Həkkəniy adəm ronak tapsa, xəhər hux bolar; Rəzil adəm ھalak bolsa, ھalq təntənə kilar. **11** Toɔŋirlarning bərikət tiləxləri bilən xəhər güllinər; Lekin rəzillərning tili bilən wayran bolar. **12** Əz yekinini sekidiqən kixi – əkilsizdir; əmma yorutulovan adəm aοzını yioqar. **13** Gəp toxuqıqı mahpəpiyətləri axfordılar; Sadiq adəm amanətəkə hiyanat kılmas. **14** Yolyoruk kəm bolsa, əl-yurt yikilar; Uluq bir məsləhətqi bolsa, əl niyat tapar. **15** Yatka borun bolovan kixi ziyan tartmay kalmış; Köl berixip kepil boluxni yaman kərgən kixinining kuliki tinq bolar. **16** Xapaətlik ayal izzət-hərmətni koldın bərməs; Zorawanlar bayılıkni koldın bərməs. **17** Rəhimdil əz-ezığa bəhət yaritar; Rəhimsiz əz tenini aοritar. **18** Yaman adəmlərning aloqan ix həkki ularını aldar, bərikatsız bolar; əmma həkkənəyi terioqı adəm əməliy in'am əlar. **19** Həkkənəyi adəməgə hayatlıq tapkuzar; Yamanlıkni kezlep yürüdiqən kixi elümgə yüz tutar. **20** Niyyiti buzuk kixi Pərvərdigarə yirginqliktur; əmma yoli diyanətlik kixilət uning hursənlilikidur. **21** Köl tutuxup birləxsimu, yamanlar jazaqa tartilmay kalmış; Lekin həkkəniylarning nəslı niyat tapar. **22** Qiraylıq

əmətəkən qoyıq; əkiliyktür. **23** Əz qazanıq; əkiliyktür. **24** Əz qazanıq; əkiliyktür. **25** Əz qazanıq; əkiliyktür. **26** Əz qazanıq; əkiliyktür. **27** Əz qazanıq; əkiliyktür. **28** Əz qazanıq; əkiliyktür. **29** Əz qazanıq; əkiliyktür. **30** Əz qazanıq; əkiliyktür. **31** Əz qazanıq; əkiliyktür. **32** Əz qazanıq; əkiliyktür. **33** Əz qazanıq; əkiliyktür. **34** Əz qazanıq; əkiliyktür. **35** Əz qazanıq; əkiliyktür. **36** Əz qazanıq; əkiliyktür. **37** Əz qazanıq; əkiliyktür. **38** Əz qazanıq; əkiliyktür. **39** Əz qazanıq; əkiliyktür. **40** Əz qazanıq; əkiliyktür. **41** Əz qazanıq; əkiliyktür. **42** Əz qazanıq; əkiliyktür. **43** Əz qazanıq; əkiliyktür. **44** Əz qazanıq; əkiliyktür. **45** Əz qazanıq; əkiliyktür. **46** Əz qazanıq; əkiliyktür. **47** Əz qazanıq; əkiliyktür. **48** Əz qazanıq; əkiliyktür. **49** Əz qazanıq; əkiliyktür. **50** Əz qazanıq; əkiliyktür. **51** Əz qazanıq; əkiliyktür. **52** Əz qazanıq; əkiliyktür. **53** Əz qazanıq; əkiliyktür. **54** Əz qazanıq; əkiliyktür. **55** Əz qazanıq; əkiliyktür. **56** Əz qazanıq; əkiliyktür. **57** Əz qazanıq; əkiliyktür. **58** Əz qazanıq; əkiliyktür. **59** Əz qazanıq; əkiliyktür. **60** Əz qazanıq; əkiliyktür. **61** Əz qazanıq; əkiliyktür. **62** Əz qazanıq; əkiliyktür. **63** Əz qazanıq; əkiliyktür. **64** Əz qazanıq; əkiliyktür. **65** Əz qazanıq; əkiliyktür. **66** Əz qazanıq; əkiliyktür. **67** Əz qazanıq; əkiliyktür. **68** Əz qazanıq; əkiliyktür. **69** Əz qazanıq; əkiliyktür. **70** Əz qazanıq; əkiliyktür. **71** Əz qazanıq; əkiliyktür. **72** Əz qazanıq; əkiliyktür. **73** Əz qazanıq; əkiliyktür. **74** Əz qazanıq; əkiliyktür. **75** Əz qazanıq; əkiliyktür. **76** Əz qazanıq; əkiliyktür. **77** Əz qazanıq; əkiliyktür. **78** Əz qazanıq; əkiliyktür. **79** Əz qazanıq; əkiliyktür. **80** Əz qazanıq; əkiliyktür. **81** Əz qazanıq; əkiliyktür. **82** Əz qazanıq; əkiliyktür. **83** Əz qazanıq; əkiliyktür. **84** Əz qazanıq; əkiliyktür. **85** Əz qazanıq; əkiliyktür. **86** Əz qazanıq; əkiliyktür. **87** Əz qazanıq; əkiliyktür. **88** Əz qazanıq; əkiliyktür. **89** Əz qazanıq; əkiliyktür. **90** Əz qazanıq; əkiliyktür. **91** Əz qazanıq; əkiliyktür. **92** Əz qazanıq; əkiliyktür. **93** Əz qazanıq; əkiliyktür. **94** Əz qazanıq; əkiliyktür. **95** Əz qazanıq; əkiliyktür. **96** Əz qazanıq; əkiliyktür. **97** Əz qazanıq; əkiliyktür. **98** Əz qazanıq; əkiliyktür. **99** Əz qazanıq; əkiliyktür. **100** Əz qazanıq; əkiliyktür. **101** Əz qazanıq; əkiliyktür. **102** Əz qazanıq; əkiliyktür. **103** Əz qazanıq; əkiliyktür. **104** Əz qazanıq; əkiliyktür. **105** Əz qazanıq; əkiliyktür. **106** Əz qazanıq; əkiliyktür. **107** Əz qazanıq; əkiliyktür. **108** Əz qazanıq; əkiliyktür. **109** Əz qazanıq; əkiliyktür. **110** Əz qazanıq; əkiliyktür. **111** Əz qazanıq; əkiliyktür. **112** Əz qazanıq; əkiliyktür. **113** Əz qazanıq; əkiliyktür. **114** Əz qazanıq; əkiliyktür. **115** Əz qazanıq; əkiliyktür. **116** Əz qazanıq; əkiliyktür. **117** Əz qazanıq; əkiliyktür. **118** Əz qazanıq; əkiliyktür. **119** Əz qazanıq; əkiliyktür. **120** Əz qazanıq; əkiliyktür. **121** Əz qazanıq; əkiliyktür. **122** Əz qazanıq; əkiliyktür. **123** Əz qazanıq; əkiliyktür. **124** Əz qazanıq; əkiliyktür. **125** Əz qazanıq; əkiliyktür. **126** Əz qazanıq; əkiliyktür. **127** Əz qazanıq; əkiliyktür. **128** Əz qazanıq; əkiliyktür. **129** Əz qazanıq; əkiliyktür. **130** Əz qazanıq; əkiliyktür. **131** Əz qazanıq; əkiliyktür. **132** Əz qazanıq; əkiliyktür. **133** Əz qazanıq; əkiliyktür. **134** Əz qazanıq; əkiliyktür. **135** Əz qazanıq; əkiliyktür. **136** Əz qazanıq; əkiliyktür. **137** Əz qazanıq; əkiliyktür. **138** Əz qazanıq; əkiliyktür. **139** Əz qazanıq; əkiliyktür. **140** Əz qazanıq; əkiliyktür. **141** Əz qazanıq; əkiliyktür. **142** Əz qazanıq; əkiliyktür. **143** Əz qazanıq; əkiliyktür. **144** Əz qazanıq; əkiliyktür. **145** Əz qazanıq; əkiliyktür. **146** Əz qazanıq; əkiliyktür. **147** Əz qazanıq; əkiliyktür. **148** Əz qazanıq; əkiliyktür. **149** Əz qazanıq; əkiliyktür. **150** Əz qazanıq; əkiliyktür. **151** Əz qazanıq; əkiliyktür. **152** Əz qazanıq; əkiliyktür. **153** Əz qazanıq; əkiliyktür. **154** Əz qazanıq; əkiliyktür. **155** Əz qazanıq; əkiliyktür. **156** Əz qazanıq; əkiliyktür. **157** Əz qazanıq; əkiliyktür. **158** Əz qazanıq; əkiliyktür. **159** Əz qazanıq; əkiliyktür. **160** Əz qazanıq; əkiliyktür. **161** Əz qazanıq; əkiliyktür. **162** Əz qazanıq; əkiliyktür. **163** Əz qazanıq; əkiliyktür. **164** Əz qazanıq; əkiliyktür. **165** Əz qazanıq; əkiliyktür. **166** Əz qazanıq; əkiliyktür. **167** Əz qazanıq; əkiliyktür. **168** Əz qazanıq; əkiliyktür. **169** Əz qazanıq; əkiliyktür. **170** Əz qazanıq; əkiliyktür. **171** Əz qazanıq; əkiliyktür. **172** Əz qazanıq; əkiliyktür. **173** Əz qazanıq; əkiliyktür. **174** Əz qazanıq; əkiliyktür. **175** Əz qazanıq; əkiliyktür. **176** Əz qazanıq; əkiliyktür. **177** Əz qazanıq; əkiliyktür. **178** Əz qazanıq; əkiliyktür. **179** Əz qazanıq; əkiliyktür. **180** Əz qazanıq; əkiliyktür. **181** Əz qazanıq; əkiliyktür. **182** Əz qazanıq; əkiliyktür. **183** Əz qazanıq; əkiliyktür. **184** Əz qazanıq; əkiliyktür. **185** Əz qazanıq; əkiliyktür. **186** Əz qazanıq; əkiliyktür. **187** Əz qazanıq; əkiliyktür. **188** Əz qazanıq; əkiliyktür. **189** Əz qazanıq; əkiliyktür. **190** Əz qazanıq; əkiliyktür. **191** Əz qazanıq; əkiliyktür. **192** Əz qazanıq; əkiliyktür. **193** Əz qazanıq; əkiliyktür. **194** Əz qazanıq; əkiliyktür. **195** Əz qazanıq; əkiliyktür. **196** Əz qazanıq; əkiliyktür. **197** Əz qazanıq; əkiliyktür. **198** Əz qazanıq; əkiliyktür. **199** Əz qazanıq; əkiliyktür. **200** Əz qazanıq; əkiliyktür. **201** Əz qazanıq; əkiliyktür. **202** Əz qazanıq; əkiliyktür. **203** Əz qazanıq; əkiliyktür. **204** Əz qazanıq; əkiliyktür. **205** Əz qazanıq; əkiliyktür. **206** Əz qazanıq; əkiliyktür. **207** Əz qazanıq; əkiliyktür. **208** Əz qazanıq; əkiliyktür. **209** Əz qazanıq; əkiliyktür. **210** Əz qazanıq; əkiliyktür. **211** Əz qazanıq; əkiliyktür. **212** Əz qazanıq; əkiliyktür. **213** Əz qazanıq; əkiliyktür. **214** Əz qazanıq; əkiliyktür. **215** Əz qazanıq; əkiliyktür. **216** Əz qazanıq; əkiliyktür. **217** Əz qazanıq; əkiliyktür. **218** Əz qazanıq; əkiliyktür. **219** Əz qazanıq; əkiliyktür. **220** Əz qazanıq; əkiliyktür. **221** Əz qazanıq; əkiliyktür. **222** Əz qazanıq; əkiliyktür. **223** Əz qazanıq; əkiliyktür. **224** Əz qazanıq; əkiliyktür. **225** Əz qazanıq; əkiliyktür. **226** Əz qazanıq; əkiliyktür. **227** Əz qazanıq; əkiliyktür. **228** Əz qazanıq; əkiliyktür. **229** Əz qazanıq; əkiliyktür. **230** Əz qazanıq; əkiliyktür. **231** Əz qazanıq; əkiliyktür. **232** Əz qazanıq; əkiliyktür. **233** Əz qazanıq; əkiliyktür. **234** Əz qazanıq; əkiliyktür. **235** Əz qazanıq; əkiliyktür. **236** Əz qazanıq; əkiliyktür. **237** Əz qazanıq; əkiliyktür. **238** Əz qazanıq; əkiliyktür. **239** Əz qazanıq; əkiliyktür. **240** Əz qazanıq; əkiliyktür. **241** Əz qazanıq; əkiliyktür. **242** Əz qazanıq; əkiliyktür. **243** Əz qazanıq; əkiliyktür. **244** Əz qazanıq; əkiliyktür. **245** Əz qazanıq; əkiliyktür. **246** Əz qazanıq; əkiliyktür. **247** Əz qazanıq; əkiliyktür. **248** Əz qazanıq; əkiliyktür. **249** Əz qazanıq; əkiliyktür. **250** Əz qazanıq; əkiliyktür. **251** Əz qazanıq; əkiliyktür. **252** Əz qazanıq; əkiliyktür. **253** Əz qazanıq; əkiliyktür. **254** Əz qazanıq; əkiliyktür. **255** Əz qazanıq; əkiliyktür. **256** Əz qazanıq; əkiliyktür. **257** Əz qazanıq; əkiliyktür. **258** Əz qazanıq; əkiliyktür. **259** Əz qazanıq; əkiliyktür. **260** Əz qazanıq; əkiliyktür. **261** Əz qazanıq; əkiliyktür. **262** Əz qazanıq; əkiliyktür. **263** Əz qazanıq; əkiliyktür. **264** Əz qazanıq; əkiliyktür. **265** Əz qazanıq; əkiliyktür. **266** Əz qazanıq; əkiliyktür. **267** Əz qazanıq; əkiliyktür. **268** Əz qazanıq; əkiliyktür. **269** Əz qazanıq; əkiliyktür. **270** Əz qazanıq; əkiliyktür. **271** Əz qazanıq; əkiliyktür. **272** Əz qazanıq; əkiliyktür. **273** Əz qazanıq; əkiliyktür. **274** Əz qazanıq; əkiliyktür. **275** Əz qazanıq; əkiliyktür. **276** Əz qazanıq; əkiliyktür. **277** Əz qazanıq; əkiliyktür. **278** Əz qazanıq; əkiliyktür. **279** Əz qazanıq; əkiliyktür. **280** Əz qazanıq; əkiliyktür. **281** Əz qazanıq; əkiliyktür. **282** Əz qazanıq; əkiliyktür. **283** Əz qazanıq; əkiliyktür. **284** Əz qazanıq; əkiliyktür. **285** Əz qazanıq; əkiliyktür. **286** Əz qazanıq; əkiliyktür. **287** Əz qazanıq; əkiliyktür. **288** Əz qazanıq; əkiliyktür. **289** Əz qazanıq; əkiliyktür. **290** Əz qazanıq; əkiliyktür. **291** Əz qazanıq; əkiliyktür. **292** Əz qazanıq; əkiliyktür. **293** Əz qazanıq; əkiliyktür. **294** Əz qazanıq; əkiliyktür. **295** Əz qazanıq; əkiliyktür. **296** Əz qazanıq; əkiliyktür. **297** Əz qazanıq; əkiliyktür. **298** Əz qazanıq; əkiliyktür. **299** Əz qazanıq; əkiliyktür. **300** Əz qazanıq; əkiliyktür. **301** Əz qazanıq; əkiliyktür. **302** Əz qazanıq; əkiliyktür. **303** Əz qazanıq; əkiliyktür. **304** Əz qazanıq; əkiliyktür. **305** Əz qazanıq; əkiliyktür. **306** Əz qazanıq; əkiliyktür. **307** Əz qazanıq; əkiliyktür. **308** Əz qazanıq; əkiliyktür. **309** Əz qazanıq; əkiliyktür. **310** Əz qazanıq; əkiliyktür. **311** Əz qazanıq; əkiliyktür. **312** Əz qazanıq; əkiliyktür. **313** Əz qazanıq; əkiliyktür. **314** Əz qazanıq; əkiliyktür. **315** Əz qazanıq; əkiliyktür. **316** Əz qazanıq; əkiliyktür. **317** Əz qazanıq; əkiliyktür. **318** Əz qazanıq; əkiliyktür. **319** Əz qazanıq; əkiliyktür. **320** Əz qazanıq; əkiliyktür. **321** Əz qazanıq; əkiliyktür. **322** Əz qazanıq; əkiliyktür. **323** Əz qazanıq; əkiliyktür. **324** Əz qazanıq; əkiliyktür. **325** Əz qazanıq; əkiliyktür. **326** Əz qazanıq; əkiliyktür. **327** Əz qazanıq; əkiliyktür. **328** Əz qazanıq; əkiliyktür. **329** Əz qazanıq; əkiliyktür. **330** Əz qazanıq; əkiliyktür. **331** Əz qazanıq; əkiliyktür. **332** Əz qazanıq; əkiliyktür. **333** Əz qazanıq; əkiliyktür. **334** Əz qazanıq; əkiliyktür. **335** Əz qazanıq; əkiliyktür. **336** Əz qazanıq; əkiliyktür. **337** Əz qazanıq; əkiliyktür. **338** Əz qazanıq; əkiliyktür. **339** Əz qazanıq; əkiliyktür. **340** Əz qazanıq; əkiliyktür. **341** Əz qazanıq; əkiliyktür. **342** Əz qazanıq; əkiliyktür. **343** Əz qazanıq; əkiliyktür. **344** Əz qazanıq; əkiliyktür. **345** Əz qazanıq; əkiliyktür. **346** Əz qazanıq; əkiliyktür. **347** Əz qazanıq; əkiliyktür. **348** Əz qazanıq; əkiliyktür. **349** Əz qazanıq; əkiliyktür. **350** Əz qazanıq; əkiliyktür. **351** Əz qazanıq; əkiliyktür. **352** Əz qazanıq; əkiliyktür. **353** Əz qazanıq; əkiliyktür. **354** Əz qazanıq; əkiliyktür. **355** Əz qazanıq; əkiliyktür. **356** Əz qazanıq; əkiliyktür. **357** Əz qazanıq; əkiliyktür. **358** Əz qazanıq; əkiliyktür. **359** Əz qazanıq; əkiliyktür. **360** Əz qazanıq; əkiliyktür. **361** Əz qazanıq; əkiliyktür. **362** Əz qazanıq; əkiliyktür. **363** Əz qazanıq; əkiliyktür. **364** Əz qazanıq; əkiliyktür. **365** Əz qazanıq; əkiliyktür. **366** Əz qazanıq; əkiliyktür. **367** Əz qazanıq; əkiliyktür. **368** Əz qazanıq; əkiliyktür. **369** Əz qazanıq; əkiliyktür. **370** Əz qazanıq; əkiliyktür. **371** Əz qazanıq; əkiliyktür. **372** Əz qazanıq; əkiliyktür. **373** Əz qazanıq; əkiliyktür. **374** Əz qazanıq; əkiliyktür. **375** Əz qazanıq; əkiliyktür. **376** Əz qazanıq; əkiliyktür. **377** Əz qazanıq; əkiliyktür. **378** Əz qazanıq; əkiliyktür. **379** Əz qazanıq; əkiliyktür. **380** Əz qazanıq; əkiliyktür. **381** Əz qazanıq; əkiliyktür. **382** Əz qazanıq; əkiliyktür. **383** Əz qazanıq; əkiliyktür. **384** Əz qazanıq; əkiliyktür. **385** Əz qazanıq; əkiliyktür. **386** Əz qazanıq; əkiliyktür. **387** Əz qazanıq; əkiliyktür. **388** Əz qazanıq; əkiliyktür. **389** Əz qazanıq; əkiliyktür. **390** Əz qazanıq; əkiliyktür. **391** Əz qazanıq; əkiliyktür. **392** Əz qazanıq; əkiliyktür. **393** Əz qazanıq; əkiliyktür. **394** Əz qazanıq; əkiliyktür. **395** Əz qazanıq; əkiliyktür. **396** Əz qazanıq; əkiliyktür. **397** Əz qazanıq; əkiliyktür. **398** Əz qazanıq; əkiliyktür. **399** Əz qazanıq; əkiliyktür. **400** Əz qazanıq; əkiliyktür. **401** Əz qazanıq; əkiliyktür. **402** Əz qazanıq; əkiliyktür. **403** Əz qazanıq; əkiliyktür. **404** Əz qazanıq; əkiliyktür. **405** Əz qazanıq; əkiliyktür. **406** Əz qazanıq; əkiliyktür. **407** Əz qazanıq; əkiliyktür. **408** Əz qazanıq; əkiliyktür. **409** Əz qazanıq; əkiliyktür. **410** Əz qazanıq; əkiliyktür. **411** Əz qazanıq; əkiliyktür. **412** Əz qazanıq; əkiliyktür. **413** Əz qazanıq; əkiliyktür. **414** Əz qazanıq; əkiliyktür. **415** Əz qazanıq; əkiliyktür. **416** Əz qazanıq; əkiliyktür. **417** Ə

25 Kengülning oqəm-əndixisi kixini mükəyyətər; Lekin mehribanə bir söz kixini rohlandıdur. **26** Həkkaniy kixi eż dosti bilən birgə yol izdər; Birak yamanlarning yoli ezlirini adaxturur. **27** Hurun ezi tutkan owni pixurup yeyəlməs; Birak atıwarlıq bayılıklar tixiqanqa mənsuptur. **28** Həkkaniylikning yolidə hayat tepilar; Xu yolda ölüm kerünməstur.

13 Dana oqul atisining tərbiyisigə kengül koyar; Məshirə kılquçı təbəhikə kulak salmas. **2** Adəm durus eojizining mewisidin huzurlular; Tuzkorlar zorawanlıkkə həwas kılıp zorawanlıkkə uqrar. **3** Səzda ehtiyatqan kixi jenini saklap kalar; Aqzi ittik halakətkə uqrar. **4** Hurunning arzu-tılıki bar, lekin erixəlməs; Lekin tixiqan ətlinər. **5** Həkkaniy adəm yalojanlıqliniñ yirginər; Kəbihə bolsa sesip, xərməndə bolar. **6** Yoli durusni həkkaniyət koqdar; Lekin gunahkarnı rəzillik yikitar. **7** Bazilar özini bay kərsətkini bilən əməliyəttə kuruk seləttür; Bəzilər ezzini yoksul kərsətkini bilən zor bayılıkları bardur. **8** Ez bayılıki gəriğə tutulojan bayning jenioja ara turar; Birak yokşullar həq wəhimiñi anglimas. **9** Həkkaniy adəmning nuri xadlinip parlar; Birak yaman adəmning qırıcıq eqrürülər. **10** Kibirlikitin pəkət jedəl-majirala qıkar; Danalıq, bolsa nəsihətni anglıqanlar bilən billidur. **11** Ixlimay tapkan haram bayılık bərikətsizdir; Tər təkətip halal tapkan güllinər. **12** Təlmürginigə küütüp erixəlməslək kengünlü sunuk kilar, Lekin təxnalıqta erixkini «hayatlık dərihi»dur. **13** [Hudanıng] kalam-seziga pişant kilmiojan adam gunahning təlimigə kərzdar bolar; Lekin pərmannni қadırlıqın adəm yahxilik kerər. **14** Akılanining təlimi hayatlık bərgüqi bulaktur, U seni ölüm tuzaklıridin kütuldürür. **15** Akılanılık adəmni iiltipatka erixtürər; Birak tuzkorlarning yoli ağrı-bügri, japalık bolar. **16** Pəm-parasətlik adəm bilimi bilən ix kerər; Həməkət ez nadanlığını axkarilar. **17** Rəzil alakıqi bala-kazaqşa uqrar; Sadık elqi bolsa derdək dərməndur. **18** Tərbiyəni rət kilojan adam namratlıxip uyatka kalar; Əmma tənbihni kəbul kilojan hərmətka erixər. **19** Əməlgər axkən arzu kixığa xerin tuyular; Lekin əhməklər yamanlıknı taxlxnı yaman kerər. **20** Akılinilar bilən illa yüksəng Dan, bolar; Birak əhməklərgə həmrəh bolajan nala-pəryadta kalar. **21** Bala-kaza gunahkarlarning kəynidin besip mangar; Lekin həkkaniyalar yahxılığın əjrini tapar. **22** Yahxi adəm pərzəntlirining pərzəntlirigə miras kəldurur; Gunahkarlarning yoqjan mal-dunyalıri həkkaniyalar üçün toplinar. **23** Yoqşulning taxlanduk yeri mol həsul berər, Lekin adalətsizliktin u wəyrən bolar. **24** Tayaknı ayoqan kixi oqqlını yahxi kerməs; Balını seyqən kixi uni əstayidil tərbiyiləp jazalar. **25** Həkkaniy adəm kengli kanaat tapkuqça ozuk yər; Yamanıning korsikı aq kalar.

14 Hərbir dana ayal eż ailisini awat kilar; Əhmək ayal ailisini eż koli bilən wəyrən kilar. **2** Durusluq yolidə mangidiojan kixi Pərvərdigardin körkər; Kingojı yolda mangojan kixi [Hudanı] kezə ilmas. **3** Əhməknıñ takəbbur aqzi eziğə tayağ bolar; Akılanining ləwləri eżini koqdar. **4** Ulaq bolmisa, eojil pak-pakız turar; Birak eküzning küqi bolozandıla [sangoja] axlık tolar. **5** Ixənlilik guwahqı yalojan eytməs; Sahta guwahqı yalojan gəpni nəpəstək tinar. **6** Həkawurlar danalıq

izdəp tapalmas; Birak yorutulojan adəmgə bilim elix asanoja qüxər. **7** Birawning aqzida bilim yoklukını bilip yətkəndə, Uningdin əzüngni neri tart. **8** Əkili parasətlik kixinin danalığı eż yolını olyinxitidur; Əhməklərinən akılsızlıki bolsa ezlirinen aldinixidur. **9** Əhməklər bolsa «itaatsizlik kurbanlığı»ni kezə ilmaydu, Həkkaniyalar arısida bolsa iiltipat tepilar. **10** Kengüldiki dərndən pəkət əzila kətürələr; Kengüldiki huxlukjımı baxxıklär xeril bolalmas. **11** Yamanning eyi ərülüp qüxər; Həkkaniy adəmning qediri güllinip ketər. **12** Adəm balisığa toopridak kəründiçən bir yol bar, Lekin akiwitı halakətkə baridiçən yollardur. **13** Oyunkülkə bolsa kəlbətki oqəm-kayıqunu yapar, Huxallıq ettip kətkəndə, oqəm-kayıqı yənilə kalar. **14** Toopra yoldin burulup yanqan adəm həman eż yolidin toyar; Yahxi adəm eż ixidin kənaətlənər. **15** Saddilar həmmə gəpəkə ixinip ketər; Lekin pəm-parasətlik kixi hərbir kədəmninə awaylap basar. **16** Dana adəm ehtiyatqan bolup awariqlikinti neri ketər; Əhmək həkawurluk kılıp, eziğə ixinip aldiço mangar. **17** Terikkəş əhməsklik kilar; Nəyrəngwaz adəm nəprətkə uqrar. **18** Saddilar əhməklikə warılış kilar; Pəm-parasətlikler bilimni eż tazi kilar. **19** Yamanlar yahxilarıning alidda igilər; Kəbihələr həkkaniyının dərvazılıri alidda [bax urar]. **20** Namrat kixi hətta eż yekiniñimu yaman kerünər. Bayning dosti bolsa keptur. **21** Yekiniñi pəs kərgən gunahkardur; Lekin miskinlərgə rəhim kəlojan bərikət tapar. **22** Yamanlıq oylioqanlar yoldin adaxkanlardın əməsmi? Birak yahxilik oylioqanlar rəhim-xəpkət, həkikət-sadiqlikka müvəssər bolar. **23** Həmmə mehnətin payda qıkar; Birak kuruk paranglar adəmni möhtəjalıqtə kəldurur. **24** Akılinilər üçün bayılıklar bir tajdur; Əhməklərinən nadanlığının pəkət yəna xu nadanlıqla qıkar. **25** Həkkaniy guwahlıq bərgüqi kixilərning hayatını kutkuzar; Yalojan-yawidak səzələydiçən [guwahqı] yalojan gəpni nəpəstək tinar. **26** Pərvərdigardin korkidioqanning kütlük yələngüki bar, Uning balılırimu hımayıga iğə bolar. **27** Pərvərdigardin korkux hayatning bulikidur; U kixini əjəllik tuzaklardın kutkuzar. **28** Padixañning xan-xəripi pukrasining keplikidindur; Pukrasining kamılıkı əmirning halakıtidur. **29** Eçir-besik kixi intayın akl kixidur; Qeqiloqak əhməklikini uluqlar. **30** Hatırjom kengül tənning saklıkidur; Həsrət qekix bolsa səngəklərini qırıtar. **31** Miskinni bozak kılquçı — Pərvərdigaroja həkərat kılquçıdır; Hajətmənlərgə xapaat kılıx Uni hərmətligiñəliktr. **32** Yaman eż yamanlıq iqidə yiktilar; Həkkaniy adəm hətta səkratta yatkandımu hatırjem bolar. **33** Yorutulojan kixininə kənglidə danalıq yatar; Birak əhməknıñ kənglidikisi axkara bolmay kalmış. **34** Həkkaniyət hərkəysi əlni yüksəri kətürər; Gunah hərkəndək millətni nomuska kəldurur. **35** Padixañning iiltipati əkilliq hizmətkarning bexioja qüxər; Birak uning oqəzipi nomusta kəlduroqnuqı uyatsız hizmətkarının bexioja qüxər.

15 Mulayim jawab oqəzənpni basar; Kopal söz aqqıknı kozajar. **2** Akılinilərning tili bilimni jarı kilar; Əhməknıñ aqzi kuruk gap tekrar. **3** Pərvərdigarning kəzə hər yerdə yürür; Yahxi-yamanınları kərüp turar. **4** Xipa yətküzügüqi til huddi bir «hayatlık dərihi»dur; Tili agrılık kixininə rohını sundurur. **5** Əhmək atisining

tərbiyisiga pisənt kılmas; Lekin atisining tənbihigə kulak salojan zerək bolar. **6** Həkkaniyning əyidə gəhərlər kəptür; Bırak yamananning tapawitini eziqə awariqılık tapar. **7** Dananıng ləwləri bilim tarkıtar; Əhməkning kenglidin heq bilim qıqmas. **8** Yamanlarning kurbanlıq Pərvardigarçısı yirginqliktur; Duruslarning duası Unıng hursənlilikidur. **9** Yamanlarning yoli Pərvardigarçısı yirginqliktur; Lekin həkkaniyətni intilip izdiqügiñ U yahxi kərər. **10** Toorpa yoldın qıqqınlar azabılıq tərbiyini kərər; Tənbilhəq aq boluqçı elar. **11** Təhtisara wa halakat Pərvardigarning kez aldida oquq turoqan yərdə, İnsan kenglidiki oy-pikirni kəndakmu Unıngdiñ yoxuralısun?! (*Sheol h7585*) **12** Həkawur tənbil bərgüqini yakırtmas; U akılinilərdin nəsihət elixxə barmas. **13** Kəngül xad bolsa, hux qıray bolar; Dərd-ələm tartsa, rohi sunar. **14** Yorutulqan kəngül bilimni izdər; Əkilsizning aqzı nadanlıknı ozuq kılars. **15** Ezilgənlərinin həmmə künləri təstə etər; Bırak xad kəngül hərkününü heytək etkütər. **16** Zor bayılıq bilən biaramlıq tapkandin, Azşa xükkür kılıp, Pərvardigardin əyməngən əwzəl. **17** Nəprət iqidə yegan bordak, gəxət kiliqinən katta ziyanıttı, Mehri-muhabbət işdə yegan kektət əwzəl. **18** Terikkək kixi jedəl qıkıras; Eçir-besik talax-tartıxlarnı tinqlandur. **19** Hürunner yoli tikənlik qaxadur, Durus adəmning yoli ketürlüqən yoldək daqıdamdur. **20** Dana oouş atisini xad kılars; Əkilsiz adəm anisini kəmsitər. **21** Əkli yok kixi əhməklikli bilən huxtur; Yorutulqan kixi yolini toorırap mangar. **22** Məslihatlı ix kələndər nixanlar amalgə axmas; Məslihatçı kep bolqanda muddialar amalgə axurular. **23** Kixığa jayıda bərgən jawabıdnı hux bolar, Dol waktında kılıqon səz nəkədər yahxidur! **24** Həyatlıq yoli əkillikli kloxın yuķırıqo baxlayduki, Üni qonguktur təhtisaradın kütküzər. (*Sheol h7585*) **25** Pərvardigar təkəbburnıng eyini yuluwetər; Bırak U tul hotunlarçısı pasillarını turquzar. **26** Yamanlarning oy-pikri Pərvardigarçısı yirginqliktur; Bırak sap dilning sezləri soyümlüktür. **27** Aq kez kixi eż aalisigə awariqılık kəltürər; Para elixxə nəprətləngən kixi kün kərər. **28** Həkkaniyət adəm kəndakjawab berixta qayta-qayta oylinar; Yaman adəmning aqzıdının xumluq tekliflər. **29** Pərvardigar yaman adəmdin yırakturnur; Bırak U həkkaniyining duasını anglar. **30** Hux kezələr kəngünlü xadlandurur; Hux həwər ustishanlarçısı qıxılıq kixi yamanlıqçı təyyardur. **31** Həkkaniyət gəx-may konduralar. **32** Həyatlıkka elip baridiqon yolidə akarəpon qaç, Adəmning xəhrət tajidur. **33** Tənbilhəq kulak salojan kixi danalarning kətaridin orun əlar. **32** Tərbiyəni rat kılıqan eż jenini har kılars; Tənbilhəq kulak salojan yorutular. **33** Pərvardigardin körkux adəməngə danalıq egitər; Awwal kəmtərlik bolsa, andin xəhrət kelər.

xəpkət wa həkikət bilən gunahlar kəfarat kılınip yepilar; Pərvərdigardin əyminx adəmlərini yamanlıqtin haliy kılars. **7** Adəmning ixliri Pərvərdigarnı hursən kilsa, U hətta dütxmənlərinimə uning bilən inaqlaxtur. **8** Həhal alojan az, Haram alojan keptin əwzəldür. **9** İnsan kenglidə ez yolini tohtitar; Əmma kədəmlərini toorırlaydiqan Pərvərdigardur. **10** Hətta padixahıng ləwlirigə karitip əpsun okulsunu, Unıng aqzı toopra həkümündin qətniməs. **11** Adıl tarazimanızlar Pərvardigarçısı hastur; Taraza taxlırinin həmmisini U yasiqandur. **12** Padixah, razıllık kilsa yirginqliktur, Qünki təht həkkaniyət bilənlə mahkəmtur. **13** Həkkaniyət sezligən ləwlər padixahınlarıng hursənlilikidur; Ular durus səzligüqilərni yahxi kərər. **14** Padixahıng kəhri goya elülməning əlqisidur; Birak dana kixi [uning əqzəpini] tinqlandur. **15** Padixahıng qırayının nuri kixığa jan kirgüzər; Unıng xəpkəti waktida yaqşan «keyirki yamoçur»dur. **16** Danalıq elix altun elixtin nəkədər əwzəldür; Yorutuluxnı tallax kümüxnı tallaxtnı xunqış əüstündür! **17** Durus adəmning egiz ketürlüqən yoli yamanlıqton ayrlıxtır; Əz yolioja ehtiyat kılıqan kixi janını saklap kalar. **18** Məqrurluk, halak boluxtin awwal kelər, Təkəbburluk yikılıxtın awwal kelər. **19** Kəmtər bolup miskinlər bilən bardı-kəldidə bolux, Təkəbburlar bilən haram mal bəltiixkəndin əwzəldür. **20** Kimki ixni pəm-parasət bilən kilsa payda tapar; Pərvərdigarçısı tayanojan bolsa, bəht-saadət kərər. **21** Kəngli dana kixi sağək atılar; Yekimlik sezlər adəmlərinəng bilimini axurar. **22** Pəm-parasət eziqə iğə Məslihatçı kep bolqanda muddialar amalgə axurular. **23** Kixığa jayıda bərgən jawabıdnı hux bolar, Dol waktında kılıqon səz nəkədər yahxidur! **24** Həyatlıq yoli əkillikli kloxın yuķırıqo baxlayduki, Üni qonguktur təhtisaradın kütküzər. (*Sheol h7585*) **25** Pərvardigar təkəbburnıng eyini yuluwetər; Bırak U tul hotunlarçısı pasillarını turquzar. **26** Ixılıqıning ixtiyaı uni ixkə salar; Unıng karnı uninguşa həydəkılıq kılars. **27** Muttabəhəm kixi yaman gəpnii kolap yürər; Unıng ləwləri lawuldap turoqan otka oxhar. **28** Əgri adəm jedəl-majira tuqduruqquşdur; Əleywətqi təngə dawadur. **25** Adəm balisoja toorıqat keründiqan bir yol bar, Lekin akiwiți halakətə baridiqon yollardur. **26** Ixılıqıning ixtiyaı uni ixkə salar; Unıng karnı uninguşa kəzini yumuwalıqan kixi yaman niyətni oylar; Lewini qıxılıq kixi yamanlıqçı təyyardur. **31** Həkkaniyət gəx-may konduralar. **32** Həyatlıkka elip baridiqon yolidə akarəpon qaç, Adəmning xəhrət tajidur. **33** Asan aqqılıqlimədiqan kixi palwandın əwzəldür. **33** Əzini tutuwalojan xəhər aloqandınmı əüstündür. **33** Qək etakka taxlanqını bilən, Lekin nətijisi pütünləy Pərvərdigardindur.

16 Kengüldiki niyatlər insanqı təwadur; Birak tiling jawabi Pərvərdigarning ilkididur. **2** İnsan eźining həmmə kılıqan ixini pak dəp bilər; Lekin kəlbdiki niyatlırnı Parwərdigar tarazioqa selip tartıp kərər. **3** Niyet kılıqan ixlirinini Pərvərdigarqa tapxurojin, Xundak kılıqanda pilanlıring pipix qıkar. **4** Pərvərdigar barlıq məwjudiyətning hərbirini məlum məksət bilən apirdik kılıqan; Hətta yamanınlımu balsayı'apet künii üçün yaratkandur. **5** Təkəbburlukka tolojan kengüllərning hərbiri Pərvərdigarqa yirginqliktur; Köl tutuxup birləxsim, jazasız kalmas. **6** Muğəbbət-

17 Kürbanlıq gəxlirigə tolojan jedallık eýdin, Bir qıxləm kırık nan yəp, kəngül tinqlıqtə bolovan əwzəl. **2** Hizmetkar qewar bolsa, hojisining nomusta koyoquçı oqlını baxkurar; Kəlgüsida u hojining oqlı katarıda turup uning mirasını təksim kılar. **3** Sapal kazan kümüxnı tawlar, qanak altunnu tawlar, Birak adəmning kəlbini Pərvərdigar sinar. **4** Kəbih kixi yaman sezlərgə ixinər; Yaloqançı pitniqlerning sezığa kulak salar. **5** Miskinlerni mashira kiloquçı, eziñi Yaratıkgıçını həkarətlığıqidur; Baxkilarıng bahtsizlikidin huxal bolovan kixi jazasız kalmas. **6** Kərilarning nəwriliri ularning tajidur; Pərzəntlərning pəhri ularning atılıridur.

7 Əhmək yarixik gəp kilsə uningoja yaraxmas; Metiwər turup, aldirap jawab bərgən, əhməklığını kərsitip ezzini yalojan səzləsə uningoja tehimu yaraxmas. 8 Para hijalətə kəldurur. 14 Təndiki aqırıq azabioja adəmning — uni bərgüqininq nəziridə esil bir gehərdur; Goya ezz rohı bərdaxlıq bərgüzər; Birak rohı sunçan bolsa uni kim kətürər? 15 Yorutulqənninq kəlbə bilimgə erixməktə, Akilanining kulaklırları bilimni izdiməktə. 16 Sowojat ezzigə ixikni daşıdam eqip berər; Uni dostlarnı düxmən kılarsı. 10 Akilanıqo singgan bir eoqız qong ərbablar aldiqə yətküzer. 17 Dawa kılıqanda, tənbih, əhməkkə urulojan yüz dərridin üntümlüktə. 11 awwal səzligüqininq səzləri orunluq kərtünər; Lekin Yamanılar pəkət asiyikni kəzərlər; Uni jazalaxğa rəhimsiz 18 Qək taxrax bir əlgisi əwətilər. 12 Əhmikana ix kiliwatkən nadan kərəsi kəzərlər; Kona hamannı soriqan kixi yekin kixığa uqrap kələjəndin kərə, Balılıridin ayriqan 19 Rənijigən kərindaxning kenglini elix mustahkəm eyikkə yolukup kələjən yahxi. 13 Kimki yahxılıkka xəhərnı elixtinmu tas; Jedal-majira koroqanning takak-yamanlıq kilsə, Ixikidin bala-kaza nerı kətməs. 14 baldaklıroja ohxaxtur. 20 Adəm [durus] səzligonlikidin Jedəlninq baxlinixi tosmini su elip kətkəngə ohxaydu; korsikı toğ bolar; Ez kənglidin qıkkən səzləridin mol Xunga jedəl partlaxtin awwal talax-tartixtin kol üzgən, həsul alar. 21 Həyat-mamat tilning ilkididur; Kimki 15 Yamanni aklıqan, Həkkəniyəqə kara qaplıqan, Ohxaxla Pərvərdigarəqə yirginqluktur. 16 Əhməkninq kengli danalıqni ətiwarlımisə, Kəndəkmə uning kəlidə tallap alojan kixi yahxılık tapıdu, U Pərvərdigarning mərhümítigə erixən bolidu. 23 Miskinlər pas awazda danalıqni setivalojudak pulsun? 17 [Həkikiy] dost yelinip səzlər; Bay bolsa kopallıq bilən jawab berər. 24 hərdaim sanga muhəbbət kərsitər, [Həkikiy] kərindax Dostni kəp tutkən kixi harab bolar; Lekin kərindaxtinmu yaman künün tıqün yardəmgə dunyoja kəlgəndür. 18 Əkilsiz kixi kol berip, Yekini tıqün kepli bolidu. 19 Jedəlgə amraq gunahkə amraktrur; Bosuqını egez kələjən həlakətni izdər. 20 Niyiti buzulojan yahxılık kərməs; Tilida hək-nahəkəni astin-üstün kələjən qalabaqə yoluçar. 21 Bala əhmək bolsa, ata oqəm-kayqojoja patar; Həməkətninq atisi huxallıq kərməs. 22 Xad kəngül xipalıq doridək təngə dawadur; Sunuk roh-dil adəmning yilikini kurutar. 23 Qırıq adəm yəng iqidə parını qobul kılarsı; U adalətninq yolini burmilar. 24 Danalıq yorutulqan kixininq kez alıda turar; Birak əkilsiznin kezi hiyalxəlik kılıp kutupta yürər. 25 Galwang bala atını azabəqə salar; Uni təvəkqininqmə dərdi bolar. 26 Həkkəniyərlərə jərimənə koyuxka kət'iy bolmas; Əmirlərni adalətni kolliojni tıqün dumbalaxka bolmas. 27 Bilimi bar kixi kam səzlük bolar; Yorutulqan adəm kaltıs eojir-besik bolar. 28 Hətta əhməkmə az səzləsə dana hesablinar; Tilini tizginligən kixi danixmən sanilar.

18 Kəpçiliktin ayrılip yaloquz yürgən kixi həman ez nəpsigə qoqə tartar; Hərkəndək qın hekmətka həman jan-johlı bilən kərxi qıkar. 2 Əhmək yorutuluxka kizikmas; Kizikidöjni pəkət ezzigə oylioqanlarını kərsitixlla, halas. 3 Yaman kixi kəlsə, nəprətmə pəyda bolar; Nomussız ix iza-alhanəttin ayrılmış. 4 Adəmning səzləri qongkər sularoja ohxar; Danalıq buluki erik süyidək ərkəxləp akar. 5 Yamanıqə yan besixka, Soraqtə həkkəniyəqə uwal kılıxka kət'iy bolmas. 6 Əhməkninq ləwləri uni jedəlgə baxlar; Uning aqzı «Meni dumbala» dəp təkliplər kılarsı. 7 Əhməkninq aqzı ezzigə bəxioqa həlakəttür; Uning ləwləri ezz jenioqa kəpkandur. 8 Olaywəthorning səzləri hərhil nazunemətlərdək, Kixining kəlbəgə qongkər singdürürlər. 9 İxida hurun bolojan kixim, Buzoqunqı bilən ülpətdax bolidu. 10 Pərvərdigarning nami məzmüt munardur; Həkkəniyərlər uning iqiqə yığırıp kirip yukirida aman bolar. 11 Bay adəm mal-dunyosunu «mustahkəm xəhirim» dəp bilər; Naziridə ezzini saklaydılıq ezz sepişdək turar. 12 Bitqit boluxtin awwal, kəngülgə təkəbburluk kelər; Awwal kəmtərlik bolsa, andin xəhrət kelər. 13 Səzni anglimay

turup, aldirap jawab bərgən, əhməklığını kərsitip ezzini yalojan səzləsə uningoja tehimu yaraxmas. 14 Təndiki aqırıq azabioja adəmning — uni bərgüqininq nəziridə esil bir gehərdur; Goya ezz rohı bərdaxlıq bərgüzər; Birak rohı sunçan bolsa uni kim kətürər? 15 Yorutulqənninq kəlbə bilimgə erixməktə, Akilanining kulaklırları bilimni izdiməktə. 16 Sowojat ezzigə ixikni daşıdam eqip berər; Uni dostlarnı düxmən kılarsı. 17 Dawa kılıqanda, tənbih, əhməkkə urulojan yüz dərridin üntümlüktə. 11 awwal səzligüqininq səzləri orunluq kərtünər; Lekin Yamanılar pəkət asiyikni kəzərlər; Uni jazalaxğa rəhimsiz 18 Qək taxrax bir əlgisi əwətilər. 12 Əhmikana ix kiliwatkən nadan kərəsi kəzərlər; Kona hamannı soriqan kixi yekin kixığa uqrap kələjəndin kərə, Balılıridin ayriqan 19 Rənijigən kərindaxning kenglini elix mustahkəm eyikkə yolukup kələjən yahxi. 13 Kimki yahxılıkka xəhərnı elixtinmu tas; Jedal-majira koroqanning takak-yamanlıq kilsə, Ixikidin bala-kaza nerı kətməs. 14 baldaklıroja ohxaxtur. 20 Adəm [durus] səzligonlikidin Jedəlninq baxlinixi tosmini su elip kətkəngə ohxaydu; korsikı toğ bolar; Ez kənglidin qıkkən səzləridin mol Xunga jedəl partlaxtin awwal talax-tartixtin kol üzgən, həsul alar. 21 Həyat-mamat tilning ilkididur; Kimki 15 Yamanni aklıqan, Həkkəniyəqə kara qaplıqan, Ohxaxla Pərvərdigarəqə yirginqluktur. 16 Əhməkninq kengli danalıqni ətiwarlımisə, Kəndəkmə uning kəlidə tallap alojan kixi yahxılık tapıdu, U Pərvərdigarning mərhümítigə erixən bolidu. 23 Miskinlər pas awazda danalıqni setivalojudak pulsun? 17 [Həkikiy] dost yelinip səzlər; Bay bolsa kopallıq bilən jawab berər. 24 hərdaim sanga muhəbbət kərsitər, [Həkikiy] kərindax Dostni kəp tutkən kixi harab bolar; Lekin kərindaxtinmu yaman künün tıqün yardəmgə dunyoja kəlgəndür. 18 Əkilsiz kixi kol berip, Yekini tıqün kepli bolidu. 19 Jedəlgə amraq gunahkə amraktrur; Bosuqını egez kələjən həlakətni izdər. 20 Niyiti buzulojan yahxılık kərməs; Tilida hək-nahəkəni astin-üstün kələjən qalabaqə yoluçar. 21 Bala əhmək bolsa, ata oqəm-kayqojoja patar; Həməkətninq atisi huxallıq kərməs. 22 Xad kəngül xipalıq doridək təngə dawadur; Sunuk roh-dil adəmning yilikini kurutar. 23 Qırıq adəm yəng iqidə parını qobul kılarsı; U adalətninq yolini burmilar. 24 Danalıq yorutulqan kixininq kez alıda turar; Birak əkilsiznin kezi hiyalxəlik kılıp kutupta yürər. 25 Galwang bala atını azabəqə salar; Uni təvəkqininqmə dərdi bolar. 26 Həkkəniyərlərə jərimənə koyuxka kət'iy bolmas; Əmirlərni adalətni kolliojni tıqün dumbalaxka bolmas. 27 Bilimi bar kixi kam səzlük bolar; Yorutulqan adəm kaltıs eojir-besik bolar. 28 Hətta əhməkmə az səzləsə dana hesablinar; Tilini tizginligən kixi danixmən sanilar.

19 Pəzilətlək yolda mangojan kəmbəqəl, Hiyiligər səzlük əhməktin yahxidur. 2 Yənə, oqyrıti bar kixi bilməsən bolsa bolmas; Aldirangoju yoldın qıkar. 3 Kixining əhməklikı ezz yolını astin-üstün kiliwətər; Xundak turukluk u kenglidə Pərvərdigardin rənjip aqırınar. 4 Bayılıq dostni kəp kılarsı; Miskinlər bar dostidimən ayrılip kılarsı. 5 Yalojan guwahlıq kələjən jazalanmay kalmış; Yalojan eytəkqimə jazadin kütulalmas. 6 Tola adəm sehiyidin iltipat kəzərlər; Sowojat berip turoquojoja həmmə kixi dosttur. 7 Namratlaxkəndin kərindaxlini zerikər; Uning dostlari tehimu yırak qaşar; Yalwurup koojlısimu, ular tepilmas. 8 Pəm-parasətə erixküqi ezzigə keyinər; Nurni saklıqan kixining bəhti bolar. 9 Yalojan guwahlıq kələjən jazalanmay kalmış; Yalojan eytəkqimə halak bolar. 10 Həxəmatlık turmxı əhməkkə yaraxmas; Künlüng əməldərlər üstidin həküm sürüxi tehimu kamlxamas. 11 Danixmənlik igisini asanlıqqa aqqıqlanmaydiqən kılarsı; Hatalikni yoputup kəqürütə uning xəhrətidur. 12 Padixañning oqzıpi xırning hulwxıqəja ohxax dəhəxtəlik bolar; Uning xərpkiti yumran ot-qepə qüxkən xəbnəmdək xerindur. 13 Əhmək oqul atisi tıqün bala-kazadur; Uruxkək hotunning zarlxılır tohitmay temip qüxkən tamqə-tamqə yeçinoja ohxaxtur. 14 Əy bilən mal-mülük ata-bowlıardin mirastur; Birak pəm-parasətlik hotun Pərvərdigarning iltipatidindur. 15 Hərunluk kixini oqplat uykuqə oqərk kılarsı; Bikar tələp aşarqılıqning dərdini tartar. 16 [Pərvərdigarning] əmrigə emal kələjən kixi ezz jenini sakłarsı; Ez yollaridin hezi bolımojan kixi ələr. 17 Kəmbəqəllərgə rəhimdillik kələjən, Pərvərdigaroja kərz bərgən bilən barawərdur; Uning xərpkitini [Pərvərdigər] kəyturur. 18 Pərzantıngning tarbiyini kəbul kılıxıqə ümidwar bolup, Uni jazalap tərbiyə berip turojin; Lekin uni əlgüqə har bolsun degiçi bolma. 19 Kəhrəlik kixi jaza tartar; Uni kütkuzmakçıqı bolsang, kayta-kayta kütkuzuxung kerək. 20 Nəsihətni angliqin, tərbiyəni kəbul kələjən, Undak kələjəndə keyinkı künlinirdə dana bolisən. 21 Kixining kenglidə nuroqun niyətlər

bar; Ahirida pəkət Pərvərdigarning dalalət-hidayitidin qıkkən ix akar. **22** Kixining yekimlikı uning mehîr-muhəbbitidindur; Miskin bolux yaloqanlıqından yahxidur. **23** Pərvərdigardin ayminix kixini həyatka erixtürər; U kixi hatırjəm, tok yaxap, bala-kaza qıxırlıixinidin haliy bolar. **24** Hürun kolini sunup kaqioja tıkkını bilən, Ojızani aqzıqıja selikxumu hürunluq kilar. **25** Həkawuroqa kılınojan tayak jazası saddiqə kılınojan iibrəttür; Yorutulojan kixığa berilgən tənbil, Uning bilimini tehimu ziyyadə kilar. **26** Atisining melini buliojan, Anisini eyidin həydəp qıkaroqan, Rəswalik, iza-alhanat kəlduroquqi oqıuldur. **27** I oqul, nəsihətkə kulikingni yopuruwalsang, Əkiñning təlimliridin yırak laxkinidur. **28** Pəskəx guwahqı adalətni mazak kılıquşidur; Yaman adəmning aqzı rəzzillikni yutar. **29** Həkawurlar üçün jazalar təyyardur, Əhməklərnin dümbisigə uridiojan kamqa təyyardur.

20 Xarab kixini rəswa kilar, Hərək kixini ojalıjrlaxtur; Kimki uningoja berilip ezip kətsə, əkişsizdur. **2** Padixahning oqəzipi xırning hərkixığa ohxax korkunqluketur; Uning aqqikini kəltürgən, ezjenioja jaza qüxtürər. **3** Əzini majiradin neri kılıx kixining izzitudur; Birak hərbir əhmək əzini basalmas. **4** Hürun adəm kıxta yər həydiməs; Yiojım waktida yoklukta kəlip axlıx tilər. **5** Kixining kənglidiki oy-niyətliri qongçur suçoq ohxaxtur; Yorutulojan adəm ularını tərtip alaydu. **6** Əzini sadık daydiqanlar keptur; Birak ixənlilik bir adəmni kim tapalısun? **7** Həkəkaniy adəm diyanətlilik yolda mangar; Uning pərzənlirigə bəht-bərikət kəldurular! **8** Padixah, adalət təhtidə olturoqanda, Həmmə yamanlıknı kəzi bilən kooqlaydu. **9** Kim əzini gunaqtın tazilandırm, Wijdanımlı paklandı, deyaleydu? **10** İki hil taraza texi, İki hil kürə ixlitix, Ohxaxla Pərvərdigarqə yirginqliktur. **11** Hətta bala ez hisliti bilən bilinər; Uning kılıqanlırinin pak, durus yaki əməslili hərükətliridin kərünüp turar. **12** Kəridiojan kəzni, anglaydiojan kulaqları, Hər ikkisini Pərvərdigar yarattı. **13** Uykuqə amrak bolma, namratlıqqa uqraysan; Kezüngni ekip oyoqək bol, nening mol bolar. **14** Heridar mal aloqanda: «Naqar ikən, naqar ikən!» dəp kaqçaydu; Eliq katkandin keyin [«Esil nərsə, ərzan aldım» dəp] mahtinidi. **15** Altun bar, lələ-yakutlarmu keptur; Birak bilməni beoqılxıqan ləwlər nemideğən kimmətlilik gəhərdür! **16** Yatka kepil bolqan kixidin kərzəgə tonini tutup alojin; Yat hotunoja kapalət bərgən kixidin kapalət puli al. **17** Aldap erixkən tamak tatlıktır; Keyin, uning yegini xeçil bolar. **18** Pilanlar məslihət bilən bekitilər; Pixçan kərsətmə bilən jəng kılıojı. **19** Gəp toxuoquqi sirlarını axkarilar; Xunga walakəkkür bilən arilaxma. **20** Kimki ata-anisini həkarət kilsə, Uning qırıqi zulmət karangoçusuda eqər! **21** Tez erixkən miras həman bərikkələk bolmas. **22** Yamanlıkkı yamanlıq kəyturay demə; Pərvərdigarqə tayinip küt, U dərdingga yetər. **23** İki hil taraza texi Pərvərdigarqə yirginqliktur; Sahta əlqəm kət'iy yarimas. **24** İnsanning həyatlıq kədəmlerini Pərvərdigar bəlgiləydu; Undakta insan ez müsapsini nədin bilsün? **25** Bir nərsisini yenilik bilən «[Hudaqə] atalojan!» dəp wəda berix, Kəsəmlərdin keyin ikkilinip kayta oylinix, Əz jenini kiltakka qüxtürgəngə barawər. **26** Dana padixah yamanları topanni soruqandək

soruwtidu, Haman təpkəndək tuluk bilən yanjiwetər. **27** Adəmning roh-wijdani — Pərvərdigarning qiriojidur, U kəlbning hərbir təglirini təkxürüp pərk etər. **28** Mehîr-xəpkət wə həqiqət padixañi saklaydu; U mehîr-xəpkət bilənlə ez tahtını mustəhkəmləydu. **29** Yax yigitlərning əwzullukı ularning pəhridur; Kərilarning izziti ak qaqlıridur. **30** Tarbiyə yarılları yamanlıknı tazilap qıkıras, Tayak izlizi iq-başırını taza kılars.

21 Padixahning kəngli eriklərdiki sudək Pərvərdigarning kolididur; [Pərvərdigar] kəyərgə toqrlıllı, xu tərəpkə mangidu. **2** İnsan əzininə həmmə kılıqan ixini toqra dap bilar; Ləkin Pərvərdigar kəlbdiyi niyətlərini tarazişa selip tartıp kərər. **3** Pərvərdigarning nəziridə, Həkəkaniylik bilən adalət yürgütük kurbanlıq, kılıxtin əwzaldur. **4** Təkabbur kezlər, məqrur kəlb, yamanlarning qirioji — həmmisi gunahtur. **5** Əstəyidil kixilərnin oyliyi ularını pəkət bayaxatlıqka yetəklər; Qeqilangoqlularning oyliyi bolsa, ularını pəkət yüksəzlükkələ yetəklər. **6** Yaqılıma til bilən erixkən bayılıklar, Əlümni izdəp yürgənlər kooqlap yürgən bir tüdünlə, halas. **7** Yamanlarning zalimlikı ezlirini qirmiwalar; Qünki ular adalət yolidə mengixni rət kılıqan. **8** Jinayətkar mangidıqan yol nahayıti əgridur; Sap dil adəmning hərikiyi tüptüzdür. **9** Sokuxkak hotun bilən [azadə] eydə billə turoqandın kərə, Əgzinin bir bulungida [yalouz] yetip kopkan yahxi. **10** Yaman kixining kəngli yamanlıkkıla hərisməndur; U yekiniñoju xapaat kərsətmas. **11** Həkawurnıng jazoja tartılıxi, bilimsizgə ibrat bolar; Dana kixi kobul kılıqan nəsihətlərdin tehimu kəp bilim alar. **12** Həkəkaniy Boloqjuqı yamanning eyini kezlər; U həman yamanlarnı yamanlıkkə koyup yikitar. **13** Miskinlərning nalisioja kılıkını yoputup kari bolmiquqi, Ahiri əzi pəryad ketürər, Birak əhəkəm pərəwa kılmas. **14** Yoxurun səwəqət əqəzəni basar; Yang iqidə berilgən para kəhr-əqəzəni pəsəytər. **15** Adalətni beja kəltüriy həkəkaniyarning huxallıkdir, Birak yamanlık kılıquşilarqə wəhimimdir. **16** Həkmət yolidin ezip kətkən kixi, Ərwałharning jamaiti iqidikilərdin bolup kalar. **17** Tamaxaçoja berilgən kixi namrat kalar; Yaq qaynaxka, xarab iqxıkkə amrak beymas. **18** Yaman adəm həkəkaniy adəm üçün görü pulining ornda kalar; [Ezilqən] duruslarning orniqə ipəlsər kalar. **19** Sokuxkak wə terikkək ayal bilən ortak turoqandın, Qəl-bayawanda yaloquz yaxiojan yahxidur. **20** Akilanining eyidə baylık bar, zəytun may bar; Birak əhməklər tapkınıni utturluk buzup-qaqar. **21** Həkkaniyat, mehribanlıqni izdigiçi adəm, Hayat, həkkaniyat wə izzət-hərəmətə erixər. **22** Dana kixi külüklər xəhirineng sepilöja yamixar, Ularning tayançı bolqan körəjinini qulitar. **23** Əz tiliqə, aqzıqə iğə bolqan kixi, Jenini awarıqlıklərdin saklap kalar. **24** Qongqlik kılıqanlar, «Həkawur», «həli qong», «məzakəq» atılar. **25** Hürun kixi ez napsidin halak bolar, Qünki uning koli ixka barmas; **26** Nəpsi yaman bolup u kün boyı təma kəlip yürər; Birak həkəkaniy adəm əhneməni ayimay sədikə kilar. **27** Yaman adəmning kurbanlıq Pərvərdigarqə yirginqliktur; Rəzil əqəzədə əpləkelingən bolsa tehimu xundaktur! **28** Yaloqan guwahlıq kılıquqi halak bolar; Əyni əhwalını anglap sezlığın kixining sozi əbədgıqə akar. **29** Yaman

adəm yüzini kelin kilar; Durus kixi yolini oylap puhta basar. **30** Pərvərdigar oja qarxi turalaydiyan heqkandak danalik, əkil-parasət yaki tədbir yoktur. **31** Atlar jəng künü təqün təyyar kiliqan bolsimu, Bırak oqlıbə-nijat poğat Pərvərdigardindur.

22 Yahxi nam zor baylıkkə igə boluxtin əwzəl; Kədir-kimmat altun-kümüxtin üstündür. **2** Gaday bilən bay bir zeminda yaxar; Hər ikkisini yaratkan Pərvərdigardur. **3** Zərek kixi bala-kazani aldin körüp қaçar; Saddilar aldişa berip ziyan tartar. **4** Əzinin təwən tutup, Pərvərdigardin əyminxning bərikiti — bayaxatlıq, izzət-hərəmat wa həyatattur. **5** Hiyilgərlarning yolidə tikenlər, tuzaklar yatar; Əz yoliqa һəzi bolqan kixi ulardin yırak bolar. **6** Balaqça kipikidə mijażiga karap durus tərbiya bərsəng, Qong bolqəndə u xu yoldin qıkmış. **7** Baylar miskinlərni baxkurus; Kərəzdar kərz işginişin kılıdur. **8** Nahəklik urukını qaqqanning alidiqan һosuli balayı'apottur; Uning əqəzəp-həywisi qüxər. **9** Sehiy adəm bərikət tapar; Qünki u miskinlərgə ez nenidin beliup bərgüqidür. **10** Həkawurnı կօղլիատսəng, jedəl-majira besilar; Kelixməsliklər wə xərməndiqılıklar tütər. **11** Pak niyətni kədirləydiyan kixininə sezləri güzeldür; Xunga padixa uning bilən dost bolar. **12** Pərvərdigarning kezi ilim-həkikətni saklar; U ipaslarning sezlərini ekip taxlap bikar kilar. **13** Hürun adəm: «Taxkırıda bir xır turidu, Koqioja qıksam əltüriülmən!» — dəydu. **14** Zinahor ayalning aqzi qongqur bir oridur; Pərvərdigar narazi bolqan kixi uningoja qüxip ketar. **15** Nadanlık səbəy balilarning kəlbige baqlaklıktur; Bırak tərbiye tayiki buni uningdin yırak kilar. **16** Miskinlərni ezik bilən bay bolqan, Wə baylar oja sowojat sunidiojan kixi, Ahiri poğat yoksullukta қalar. **17** Kulaq sal, sanga akitanılarining sezlərini egitəy; Kengül koyup bilmimni əgəngin. **18** Ularnı kəlbingdə qing tutqsang, Ular sanga xerin bolar, Ləwliringdə sap bolup təyyar turidu. **19** Qin kəlbing bilən Pərvərdigar oja təyinixing təqün, Bügün [bu hekmətlilik sezlərn] baxka birsiga əməs, Bəlkı sanga yatküzdüm. **20** Uningdin mana ottuzni yazdim, Buning iqida nəsihətlər həm bilim bar. **21** Bular bilən həkikətning sezlərininə dərəwkə həkikət ikenlikini bilsəysən, Wə xundak kılıp seni əwətküqilərgə həkikətning sezləri bilən jawab kəyturalaysən. **22** Yoqşuldin bulap alma, u kəmbəoqəl tursa, Ajız məminlərni soraq orında bozək kılma. **23** Qünki Pərvərdigar ularning dəwasını ketürər, Ulardın bulap alojanlardın bulap alar. **24** Mijəzi ittiq adəm bilən dost bolma, Kəhərlik adəm bilən arilaxma, **25** Bolmisa, uning yaman yolini eginip kelip, kiltakqa qüxisən. **26** Baxkılar oja [kepil bolup] kol bərgüqilərdin bolma, Kəzərlərni tələkəkə kapalət bərgüqilərdin bolma; **27** Sening kəyturalioqudə nərsəng bolqan bolsa, Ular orun-kərpiliringni bikardin-bikar astingdin elip kətmigən bolati! **28** Ata-bowliring pasılñı bəlgiləp bərgən kona qəgra taxlırını yetkima. **29** Ixni astayidil wa qaqqan bejiridiojan kixini kərgənmidir? U pas adəmlərning hizmitidə bolmas; Padixa həlarning aldida turar.

23 Katta ərbab bilən həmdastihan bolsang, Aldingdiki kim ikenlikini obdan oylan. **2** Ixtiying yaman bolsa, Gelingoja piqak təngləp turoqandək əzüngni

tart. **3** Uning nazunemətlirini tama kılma, Ular adəm aldaydiyan tamaklardur. **4** Bay bolimən dəp əzüngni upratma; Əzüngning zehningini bu ixqa қaratma. **5** [Bayliklar oja] kez tikixing bilənlə, ular yok bolidu; Pul-mal dərwəkə eziq kanaat yasap, Huddi bürküttək asmanoja uqup ketar. **6** Aq kezning nenini yema, Uning esil nazunemətlirini tama kılma; **7** Qünki uning kəngli қandaq bolqandək, əzimə xundak, U aqzida: — Keni, alsila, iqsilə! — desimi, Bırak kənglidə seni oyliojni yok. **8** Yegən bir yutum taamnimü kusuwetisən, Uningqə kılçan qırayıq sezliringmu bikaroja kətən bolidu. **9** Əhməkə yol kərsitip salma, Qünki u əkil sezliringni kezgə ilmas. **10** Kədirdən bekitkən yərning pasıl taxlırını yətkimə, Yetimlarning etizlirioqumu ayaq basma; **11** Qünki ularning Həmjəmət-Kutkuzoquqisi intayin küqlükür; U Əzi ular üçün üstüngdin dəwa kilar. **12** Nasıhətka kəngül koy, İlim-bilimlərgə kulaq sal. **13** Balangoja tərbiya berixtin erinmə; Əgar tayak bilən ursang, u elüp kətməydü; **14** Sən uni tayak bilən ursang, Bəlkim uni təhtisəradın kutkuzuwalisən. (*Sheol h7585*) **15** I oqlum, dana bolsang, Mening kəlbim kənqə hux bolar idil! **16** Aqzində orunluq sezlər bolsa, iqi-qimdin xadliniman. **17** Gunah sadır kələqüllərə raxk kılma, Hərdaim Perwərdigardin əyminxət turojin; **18** Xundak kılçinində jəzmən keridiojan yahxi künütung bolidu, Arzu-ümidinə bikaroja kətməs. **19** I oqlum, sezümgə kulaq selip dana bol, Kəlbingni [Hudanıng] yoliqa baxlıqın. **20** Məyhorlar oja arilaxma, Nəpsi yaman gexhorlar bilən bardi-kəldi kılma; **21** Qünki hərəkkək bilən nəpsi yaman ahiridə yoksullukta kalar, Oşəplet uykusıqə patkənlərə jəndə kiyimmi kiygüzər. **22** Seni tapkan atangning sezin angla, Anang kəriqanda uningoja hərmsizlik kılma. **23** Həkikətni setiwal, Uni hərgiz setiwtəmə. Danalik, tərbiyə wə yorutuluxnimə al. **24** Həkənəyi balining atisi qong huxallık tapar; Dana oqlunı tapkan atisi uningdin hursən bolar. **25** Atanangni seyindürüp, Seni tuşqan anangni hux kıl. **26** I oqlum, kəlbingni manga tapxur; Kezleringmu həyatlıq yollarimoja tikilsün! **27** Qünki pahixə ayal qongqur oridur, Buzuk yat ayal tar zindandur; **28** Ular karakqidək məküwelip, Insaniyat arisidiki wapsizlərni keşpətar. **29** Kimdə azab bar? Kimdə dərd-əlam? Kim jedəl iqidə kalar? Kim nala-pəryad kətürər? Kim səwəbsiz yarilinar? Kimming kezi kizirip ketər? **30** Dəl xarab təstidə uzun olturojan, Əbjəx xarabtin tetixkə aldiriojan məyhorlar! **31** Xarabning ajayıb kizillikəja, uning jamdik jalilikəja, Kixinin gelidin xundak siliq etikanligə məptun bolup kälma! **32** Ahiruda u zəhərlik yıldandək qekivalidu, Ok yıldandək nəxtirini sanjiyu. **33** Kəz aldingda oşəlitə mənzirilər kərtündü, Aqzindən kələyimikan sezlər qıkidu. **34** Huddi dengiz-ökyanlarda ləyləp kəlojandək, Yəlkənlik kemining moma yaqılıqı təstidə yatkandək bolisən. **35** Sən qoqum: — Birsi meni urdi, lekin mən yarilanmadım! Birsi meni tayak bilən urdi, bıraq aqrıqini səzmidiim! — dəysən. Bırak sən yənə: «Həoxuməja kəlsəməla, mən yənilə xarabni izdəyman! — dəysən.

24 Yamanlar oja rəxk kılma, Ular bilən bardi-kəldi kılıxni arzu kılma; **2** Qünki ularning kəngli zorawanlıqnilə oylar; Ularning aqzi azar yatkütxünse sezlər. **3** Ailə bolsa danalik asasında bərpa kılınar; Qüixinix

bilən mustəhkəmlinər. **4** Bilim bilən əyning hanılıri Həzəkianing ordisidikilər kəqürüp hatiriləgə: — hərhil kiymətlilik, esil gəhərlərgə toldurular. **5** Dana **2** Pərvərdigarning uluqluğu — Özining kilojan adəm zor küqə igidur; Bilimi bar adəm kudritini ixini axkarilimiqinida; Padixahlarning uluqluğu axurar. **6** Puhta nəsihətlər bilən jəng kiloqin; Əlibə — bir ixning sirini yexaliginidə. **3** Ərxning bolsa Birdinbir Uluq Məslihətqi bilən bolar. **7** Danalıq egizlikini, Zeminning qongkurlukini, Wə padixahlarning əkilsiz adəmga nisbətən tolimu egiz, qüxiniksizdur; kənglidikini məlqərləp bilgili bolmas. **4** Awwal [Qonglar] xələr dərvazisi aldiqo yiojloqanda u zuwan kümünxning pokı ayrırilip tawlaşsa, Andin zərgər nəpis aqalmış. **8** Əskilknı niyatlıqən adəm «suyiğəstqi» bir kaqa yasap qıkar. **5** Awwal padixahning aliddiki rəzil atilar. **9** Əhməklüklin bołożan niyat gunahdır; Hakawur hiznətkarları kööqliwetilsə, Andin uning təhti adalət kixi adəmlərgə yirginqliktur. **10** Beñixqoja eojar kün üstügə kurular. **6** Padixahning aliddida əzüngni həmmining qüçkənda jasarsızıtsılsıq, Küqsız hesablinisən. **11** Aldi kılıp kersatma, [Uning aliddiki] ərbəblarning ornida [Səwəbsiz] olımlıq tarlıqlanınlı kütkozjin; Boquzlinix turuwalma; **7** Ornunqni əzüngdin yukiri janabka həwpida turoqlanınlardın yardım kılungni tartma; **12** Əger berip, uning aliddida pagħaqka qixürülginidin kərə, sən: «Bu ixtin həwirizm yoktur» desəng, Hər adəmning Əzgilərnin seni tərgə təklip kiloqını yahxidur. **8** Kənglini tarazioja Saloquqi buni kərməsmə? Jeningni Aldirap dəwaqa barmiqin, Mubada berip, yekining hayat Saklıouqı uni bilməsmə? U hərbir insan balsining [üstün qıkip] seni lət kilsa, kəndak kılısan? **9** Əz kiloqlanırları boyiqə ularning əziga yandurmasmu? Yekining bilən munazırılxıxsəng, Baxkılarning sırinı **13** I oqlum, həsəl [tapsang] istimal kıl, u yahxidur. aqma. **10** Bolmisa, buni bilgūqıllar seni eyibləydi, Hərə kənikidin alojan həsəl bolsa tatlik tetiydi; **14** Sesik namdın kutulalmışən. **11** Wakğı-jayıda kılıqan Danalıq bilən tonuksang, umu kenglüngə xuriningdək səz, Kümüx ramkilaroja tiziqlərə altun almılardur. bolar; Uni tapkinqindən jəzmən yahxi keridojan künütin **12** [Kulakka] altun əhlaka, nəpis altundın yasalojan bolidu, Arzu-ümidiñ bikaroja kətməs. **15** I rəzil adəm, zinnat buyumu yaraxkəndək, Akilanining agahlınduruxi həkkəniyinq əyigə yoxurun hujum kılıxni kütə, kəngül koyqanning kulikiqə yarixar. **13** Huddi orma Uning turaloqusunu biliqouqı bolma! **16** Qünki həkkənəyi waktidiki tomuzda [iqəkən] kar stiyidək, İxənqlik əlqi yətta ketim yikilip qıixer, Bırak ahiri yəna ornidin turar. **17** Rəkibing əzini əwətküçülgərə xundak bolar; U hojayinlirinən Lekin rəzil kixi küləpt iqiğə putlixip qıixer. **18** Rəkibing keksi-kərnini yaxartar. **14** Yamoquri yok bulut-xamal, yikilip kətsə hux bolup kətmə, Dıixmining putlixip qıxsə Yalojan səwoşatni wədə kılıp mahtanoqıjoa ohxaxtur. xadlanma; **18** Pərvərdigar buni kərgəndə, Bu kılıkingni **15** Uzunoqıqə səwr-taşət kılınsa, həktümdarmu kayıl yahxi kərməy, Bəlkim qəzipini rəkibingə qıxiirməsliki kılınar, Yumxaq til səngəklərdinimə etər. **16** Sən həsəl mumkin. **19** Yamanlar [rawaj tapsa], biaram bolup tepiwaldingmu? Uni pəkət toyonqıla ya, Kəp yesəng kətmə; Rəzillərgə rəxək kılma. **20** Qünki yamanlarning yanduruwetisən. **17** Koñangniñ bosuoqisoja az dəssə, keləqliki yoktur, Uning qırıqımıq eşqürülər. **21** I oqlum, Ular səndin toyup, eəq bolup kalmisun. **18** Yalojan Pərvərdigardin korkkin, padixahını hərmət kıl. guwahlıq bilən yekiniqə kəra qaplıouqı, Huddi gürzə, Kutratkuqıllar bilən arı laxma. **22** Bundaq kixilərgə kılıq wə ətkürək oqıxaxtur. **19** Sunuk qix bilən kelidiqanı balayı'apət uxturnut bolar, [Pərvərdigar qaynak, Tokur put [bilən mengix], Küləpt künidə wəpasız bilən padixahning] ularını kəndak yokitidioqanlığının kixığa ümid baqlıqəndəktür. **20** Kix künidə kixilərnin biləmsən? **23** Bularmu aklanılerning sözəlridur: — kiyimini salduruwetix, Yaki suda üstügə aqqık su kuyux, Sot kılıqanda bir tərəpkə yan besix kət'iy bolmas. **24** Kəyəqoluk kixining alidda nahxa eytkəndəktür. **21** Jinayətqıqə: «Əyibszən» dəp həküm qıçarqan kixığa, Dıixminingning korsiķı aq bolsa, Nan bər; Ussiojan bolsa Həlkələr lənət eytar; əl-yurtlar uningdin nəprətlinər. **25** Bırak ular jinayətqininq gunahını eiqip taxlıqan kixidin hursən bolar, Ular uningoja bəht-saadət tilixər. **23** Ximal tərəptin qıkkən xamal kəttik yamoqur elip **26** Durus jawab bargıqı, Goyaki kixinining ləwlirigə kəlgəndək, Qekimqi xum qırayı keltürər. **24** Sokuxkək seygüqidur. **27** Awwal sırtta ixliringning yolını hazırlap, hotun bilən [azada] eydə billə turoqandin kərə, Əzgizining Etiz-erikliringni təyyarla, Andin əyüngi saloqin. **28** bir bulungida [yalojuz] yetip-kopkan yahxi. **25** Ussap Yekiningdoja karxi assızıswa guwahlıq kılma; Aqzinqidin kətkən kixığa muzdək su berilgəndək, Yırak yurttın heq yaloqanlıq qıckarma. **29** «U manga kəndak kılıqan bolsa, mənmu uningoja xundak kılıman, Uning manga kılıqinini əziga yandurimə», degüqi bolma. **30** Mən hürunning etizlikidin ettim, əkilsizning üzümzarlıkı yenidin mangdim, **31** Mana, hər yeridin tikənlər əsüb qıkkən, Hohilar yər yüzünü besip kətkən, Koruk temi erüllüp kətkən! **32** Ularnı kərgəq, obdan oylandım; Kərginimdin sawak aldim: — **33** Sən: «Yəna birdəm kəzünni yumuwalay, Yəna birdəm uhliwalay, Yəna birdəm put-kolumnı almap yetiwalay» — desəng, **34** Namratlıq bulangqidək seni besip kelər, Hajətmənlik kalkanlıq əskərdək sanga hujum kılars.

25 Təwəndə bayan kılınidioqanlırimu Sulaymannıg pənd-nəsihətləri; bularını Yəhəudanıng padixahı

26 Yazda kar yeqoix, Orma waqtida yamoqur yeqoix kamlaxmioqandək, Izzət-həmrət əhməkkə layık eməstur. **2** Ləyləp uquq yürgən kükəqtək, Uqkan karlıqoja yərgə könmiqandək, Səwəbsiz karqox kixığa ziyan kəltürəlməs. **3** Atka kamqa, exakkə nohta lazımlı bolçinidək, əhməkninq düməbisiga tayaq layıktur. **4** Əhməkninq əhmikənə gəpi boyiqə uningoja jawab bərmigin, Jawab bərsəng əzüng uningoja ohxap

kelixing mumkin. **5** Əhməkning əhmikənə gepi untuma; Bexingoja kün qüvkəndə kərindixingning eyigə boyıqə uningoja jawab bərgin, Jawab bərmisəng u kirip yelinma; Yekindiki dost, yırakaltı kərindaxtin əzining əhməklərini əkillik dəp qaoqlar. **6** Əz putini əla. **11** I oqlum, dana bol, kənglümni hux əkil, kesiwətəndək, Əz bexioja zulmət tiligəndək, əhməkting Xundak kılıojingında meni məşhır kılıdiqanlarqa jawab həwər yollaxmu xundak bir ixtur. **7** Tokurning karioja beralaymən. **12** Zerək xixi bala-kazani aldin kerüp kəlmigən putliridək, əhməkning aqzioja selinojan kaqar; Saddilar aldiqə berip ziyan tartar. **13** Yatka kepil pənd-nəsihətmü bikar bolur. **8** Salojoja taxni baqlapla atkandək, əhməkkə hərmət bildürüxmü əhmikəna atkandək, əhmək əhməklərini kəpələt bərgen kixidin kapalət puli al. **14** Qak səhərdə ixtur. **9** Əhməkning aqzioja selinojan pənd-nəsihət, Məstning kolioja sanjilojan tikəndəktür. **10** Əz yekinlərinini Məstning kolioja sanjilojan tikəndəktür. **11** It aylinip kəlip eż kusukını yaliojanndək, əhmək əhməklərini kəytilar. **12** Əzinə dana qaoqlap məmənun bołożan kixini kərdüngmu? Uningoja ümid baqlımaqtın əhməkkə ümid baqlımak əwzəldür. **13** Hürun adəm: — «Taxkırıda dəlhəxtlik bir xir turidu, Koqida bir xir yürüdü!» — dəp [eydil qıqmas]. **14** Əz mujukida eqilip-yeplip turojan ixikka, ohxax, Hürun kariwatta yetip u yak-bu yakka ərilməktə. **15** Hürun kolini sunup қaqioja tikinjini bilən, Ojizani aqzioja selixintü erinər. **16** Hürun eżini pəm bilən jawab bargıqı yəttə kixidinumu dana sanar. **17** Koqida keliwetip, eżiga munasiwətsiz majiraqə arilaxkan kixi, Itning külükini tutup sozoqanoja ohxax hətgə duqar bolar. **18** Əz yekinlərini aldap «Pəkət qaqqaq kılıp koydum!» dəydiojan kixi, Otçaxlarnı, oklarnı, hərhil ejəllik koralları atkən təlwigə ohxaydu. **20** Otun bolmisa ot eqər; Ojəywət bolmisa, jedəl besilər. **21** Qooqlar üstige qaqanq kemürdək, Ut üstiga koyqan otundək, jedəlqi jedəlni uloşaytar. **22** Ojəywəthorning sezləri hərhil nazunemətlərdək, Kixininə kəlbığa qongkər singdürürlər. **23** Yalqınlıklär ləwlər razıl kengüllərə qoxulğanda, Sapal қaqioja kümük həl bərgənə ohxaxtur. **24** Adəwat saklaydiqan adəm eqini gəpləri bilən yapsimu, Kənglidə kat-kat suyişət saklaydu. **25** Uning sezi qıraylıq bolsimu, ixinip kətmigin; Kəlbida yəttə kat iplaslik bardur. **26** U eqmənlikini qıraylıq gəp bilən yapsimu, Lekin rəzzilliği jamaətning aldida axkarlınar. **27** Kixığa ora koliojan ezi qüxər; Taxni domilatlıqan kixini tax dumilap kəytip kəlip uni yanjar. **28** Sahta til ezi ziyanxalıq kilojan kixilərgə nəprətilinər; Huxamət kılıoqı eojiz adəmni əhalakətkə ittirər.

27 Ətiki künün toopruluk mahtanma, Qünki bir künü nemə bolidiojininqimə bilməysən. **2** Seni baxxılar mahtisun, eż aqzıng mundak kilmisun, Yat adəm seni mahtisun, eż ləwliring undak kilmisun. **3** Tax eojir, kum heli jing basar, Bırak əhmək kəltüridiqan hapiqilək ikkisiđin tehimu eojirdur. **4** Ojəzap rahimsizdur, Kəhr bolsa kalkündək adəmni ekitip ketar, Bırak kim həsəthrələk alddıa takəbil turalisun? **5** Axbara ayıbləx yoxurun muhəbbəttin əladur. **6** Dostning kolidin yegan zəhimlər sadıqlıqtın bolidu; Bırak düxmənnəng seyülxarı hiyligərləktür. **7** Tok kixi həsal kenikidinumu bizardur, Aq kixığa hərkəndək aqqık nərimu tatlık, bilinər. **8** Yurt makanidin ayrılojan kixi, Uwsidin ayrılip yüksən kuxka ohxar. **9** Ətir wə huxbuy kəngülni aqar, Jan kəyər dostning səmimiyy məslihəti kixini riqbətləndürər. Jan kəyər dostning səmimiyy, huxhuy məslihəti kixini hux kılur. **10** Əz dostungni, atangning dostinimu

Bexingoja kün qüvkəndə kərindixingning eyigə boyıqə uningoja jawab bərgin, Jawab bərmisəng u kirip yelinma; Yekindiki dost, yırakaltı kərindaxtin əzining əhməklərini əkillik dəp qaoqlar. **11** I oqlum, dana bol, kənglümni hux əkil, kesiwətəndək, əhməkkə hərmət bildürüxmü əhmikəna atkandək, əhmək əhməklərini kəpələt bərgen kixidin kapalət puli al. **14** Qak səhərdə turup, yukarı awazda dostioja bəht tiligənlik, Əzinə kərindaxtin əzining əhməklərini əkillik dəp qaoqlarqa hesablinar. **15** Yomoqluruk kündiki tohtimay qükkən tamqə-tamqə yeqin, Wə sokuxkək hotun bir-biriğa ohxaxtur. **16** Uni tizganləx borannı tosənoja, Yaki yaqnı ong kol bilən qangalliojanqa ohxaxtur. **17** Təmürni təmürə bilisə etkürləxkəndək, Dostlarmı bir-birini etkürləxtürər. **18** Ənjür kəqitini pərwix kılıoqı uningdin ənjür yəydi; Hojainini asrap kütkən kul izzət tapidi. **19** Suda adəmning yüzü eks atkandək, İnsanıñ kəlbining kəndaklıq eż yenidiki kixi arkılıq bilinər. **20** Təhtisara wə əhalakət hərgiz toymiqandək, Adəmning [aq] kezli kənaat tapmas. (*Sheol h7585*) **21** Sapal kəzən kümüxnı, qanak altunni tawlar, Adəm bolsa mahtalıqanda sinilər. **22** Əhməknı buğday bilən birləşəndələt talkan kılıp sokşangımı, Əhməklərini yonila uningda turar. **23** Padiliringning əhwalını obdan bilip tur, Mal-waranlıringdin yahxi həwər al; **24** Qünki baylikning mənggü kapalı bolmas, Taj-tahmtu dəwərdin-dəwərgiçə turamdu? **25** Kuruoqan qəpler oruləqandin keyin, Yumran qəpler əsipi qıkkanda, Taq baqrıdinmu yawayi qəpler yiqiliqanda, **26** Xu qaçıda қozılarning yungılıri kırkılıp kiyimng bolar; Eşkilərni satkən pulça bir etiz kelər, **27** Həmdə eşkilerning sütləri sening həm ailidikiliringning ozuklukını, Dedəkiringning korsikini təminləxkemu yetər.

28 Yamanlar heqkim kooqlimisumu kaqar; Bırak həkkəniliyər xir yürək batur kelər. **2** Yurtta gunahlar kəpəysə, uning əmirliyi kəp almışar, Lekin uni soriyoqı yorutulqan wə bilimlik bolsa, yurt aman-mükim uzun turar. **3** Miskinlərgə zulum seliwtəkən bir kambəzəqəl, Huddi [ziraatlırnı] yatıkuşup denini koymayıdiqan kara yamoquroqa ohxaydu. **4** Təwrat kanunidin waz əqəmkənər yamanlarnı yahxi dəp mahtar; Bırak kanunni tutkūqılar ularqa kaxrı kürəx kilar. **5** Rəzzillər adalətni qüxinəmsər; Bırak Pərvardigarnı izdiqıqlər həmmə ixni qüxinər. **6** Pəzilətlik yolda mangajan miskin kixi, Sahta, iki yüzlümə bay adəmdin yahxidur. **7** Təwrat-kanuniça itaət kılıoqın yigit əkillik oqıuldur; Bırak nan kəpilaroja həmrəh bołożuqı atisini nomuska kıldurur. **8** Jazanıhorluk kılıp yukiri əsüm arkılıq bayılıqlar tapkən kixi, Ahirida bularmı miskinlərgə həyrihəlik kılıoquning kolioja etküzüx üçün toplıqandur. **9** Kimki Təwrat-kanunini anglimaymən dəp külükini yopursa, Hətta dualırımı lənitli bolup kalar. **10** Kimki duruslarnı yaman yoloza azdursa, Ozi koliojan orisişa ezi qüxər; Bırak pakdiyanətlik adəm yahxılıkə mirashor bolar. **11** Bay dərəwəkə eżini dana sanar; Bırak yorutulqan miskin uni haman kerüp yetər. **12** Həkkəniliyər opalıbiyətlik bolsa, Jahanni təntəna kaplar; Bırak yamanlar mərtiwiga qıksa, halayıq əzəlirini kaqurər. **13** Əz gunahlırını yoxuroqan kixi ronak tapmas; Bırak ularnı tonup ikrar kılıp,

ulardın waz kəqkən kixi rəhîm-xəpkətkə erixər. **14** U kenglüngni səyündürər. **18** [Pərvərdigarning] wəhiysi [Pərvərdigardin] hərdaim körkup yürgən kixi xunqə bolmiojan əlning pukralırı yoldın qıkıp baxpanahsız bəhtliktur! Bırak kenglini tax kılajan balayı'apətkə kalar. **15** Hərkirəp turqan xır, Yaki [owni izdəp] keziwatlıqan eyik kəndək bolsa, Yoksul pukralarınğı üstidiki rəzil həkimmi xundaktur. **16** Yorutulmiojan əmir həman zor bir zalim bolup qıkar, Bırak həram bayılıklärə nəprətlənsə, tahtıda uzun olturar. **17** Kan təkkən kixi kərz bilən həngəjə karap yığıür; Uni həqkim tosmisün! **18** Səmimiyy, diyanətlik yolda mangojan kütürlər; İkki yolda mangojan sahta kixi ularning biridə həman yikilip qüxər. **19** Əz yeriga tixrip ixliga dehəkənninq neni yetip axar; Bırak bikar yürüp ham hiyalları qooqlıqan kixininə yokşulluk mol bolar! **20** Rastqıl kixininə bəhti kəpiyər; Bırak bay boluxkə aldiriojan kixi jazadin kəqip kütulalmas. **21** Birigə yan besix kət'iy bolmas; Qünki bəzilər hətta bir burda nan üqünmu gunah etküzər. **22** Nəpsi toymış kixi bayılıklärni kezlep aldiraydu, Namratlıqning ez bexişa qüxdiojinidən bihəwərdür. **23** Baxçıklärning hatalıkini oquq əyiblərinə kixi, Həman huxamat kılıqçıja karıqanda kəprək iltipat tapar. **24** Ata-anisining təllükətinə ooprılap, «Bu həqkəndək gunah əməs» değən kixi, Halak kiliquning xerikidur. **25** Nəpsi toymış kixi jedəl-majira teriydu; Bırak Pərvərdigarə tayanojan kixi atlinar. **26** Əzininə kəngliqə ixəngən kixi əhməktur; Bırak danalıq bilən mangojan niyat tapar. **27** Namratlarə həyrhahlıq kılıqıqan kixi möhtəjlik tartmas; Lekin həjetmənni kərsimü kerməskə salojan kixi kepligən karojıxa uqrar; **28** Yamanlar mərtiwığa qıksa, halayıq ezlərini qəfurur; Lekin ular zawal tapsa, həkkəniylar rawaj tapar.

29 Kayta-kayta əyiblinip turup yənə boynı kattılıklı kiliqan kixi, Tuyuksızdin dawaliqəsiz yanıjalar. **2** Həkkəniylar güllənsə, pukraları xadlinar, Kəbühələr hökük tutsa pukra naşə-pəryad ketürər. **3** Danalıqni seyən oouq atisini hux kilar; Bırak pahxilərgə həmrəh bolojan uning mal-mülküni buzup-qasər. **4** Padixah adalət bilən yurtini tinq kilar; Bırak baj-seliq salojan bolsa, uni wayran kilar. **5** Əz yekinişa huxamat kiliqan kixi, Uning putlirioja tor tayyarlap koyoqandur. **6** Razil adəmning gunahı ezığa kəpkən yasap kurar; Bırak həkkəniylar kixi nahxilar bilən xadlinar. **7** Həkkəniylar kixi miskinning dəwəsiyoja kəngül belür; Bırak yamanlar bolsa bu ixni qüxənməs. **8** Həkawur kixılər xəhərnər kütüritip dawalıqtar; Bırak, aklınlılar aqqık oqəzəplərni yandurur. **9** Dana kixi əhmək bilən dəwälaxsa, əhmək hürpiyidi yaki külidü, nətjisi həman tinqlik bolmas. **10** Kanhorlar pak-diyanətliliklərgə nəprətlərinə; Duruslarning jenini bolsa, ular kəstlər. **11** Əhmək hərdaim iqidiki həmməni axkara kilar; Bırak dana əzini besiwalər. **12** Həkümədər yalojan sezlərgə kulaş salsa, Uning barlık hizmətkarları yaman egañməy kəlməs. **13** Gaday bilən uni əzgütqi kixi bir zemindən yaxar; Hər ikkisining kezini nurlanduroğlu Pərvərdigardur. **14** Yoksullarını diyanət bilən soriojan padixahning bolsa, Təhti məngtgüə məhkəmə turar. **15** Tayak bilən tənbih-nəsihət balıklärə danalıq yetküzər; Bırak ez məyligə koyup berilgən bala anisini hijalətkə kəldurur. **16** Yamanlar gülliñip kətsə, nahəklik kəpiyər; Lekin həkkəniylar ularning yikiləjiniini kərər. **17** Ooplungni tərbiyilisəng, u seni aram tapkuzar;

U kenglüngni səyündürər. **18** [Pərvərdigarning] wəhiysi [Pərvərdigardin] hərdaim körkup yürgən kixi xunqə bolmiojan əlning pukralırı yoldın qıkıp baxpanahsız bəhtliktur. **19** Kulni sez bilənlə tütəktili bolmas; U sezungni qüxəngən bolsimu, etibar kılmas. **20** Aozını basalmaydiqan kixini kərgənmə? Uningdin ümid kütkəndin, əhməktin ümid kütük əzwəldər. **21** Kimki ez kulini kiqikidin tartip ez məyligə koyup bərsa, Künlərning biridə uning bexişa qıkar. **22** Terikkək kixi jedəl-majira kozojap turar; Asan oqəzəplinidiojan kixininə gunahlılı kəptur. **23** Məqrurluk kixini pas kilar, Bırak kamətəlik kixini hərmətkə erixtər. **24** Oopri bilən xerik bolqan kixi ez jenioja düxmandur; U soraqning [guwah berixkə] aqahlanduruxini anglisimu, lekin rast gəp kiliqxə petinalmas. **25** İnsan balisidin körkux adəmni tuzakqa qüxüridü; Bırak kimki Pərvərdigarə tayanojan bolsa, u bihatər kətirürlər. **26** Kəp kixilər həkündərdin iltipat izdəp yürər; Bırak adəmning həkrizki pakət Pərvərdigarningla qolididur. **27** Nahəklər həkkəniylarə yirginqliktur; Durus yolda mangojan kixilər yamanlarə yirginqliktur.

30 Təwəndikilər Yakəhning oqlı Aguroja wəhiy bilən kəlgən sezlərdür; Bu adəm Itiyəlgə, yəni İtiyəl bilən Ukaləqə mündək sezlərni değən: — **2** Mən dərwəkə insanlar arasıdırı əng nadini, həywanoja oxhaxturmən; Mənda insan əkli yok. **3** Danalıqni heq əgənmədim; Bırak əng Pak-Mükəddəs Boloquzi həkkidə sawatqa igə boldum. **4** Kim ərxək kətirülgən, yaki ərxətin qüxkən? Kim xamalni kollarında tutkən? Kim sularını Əz tonioja yegəp koyoqan? Kim yər-zemining qəgrəlirini bəlgililən? Uning ismi nema? Uning Ooplining ismi nema? Biləmsən-yok? **5** Təngrining hərbir səzi sinilip ispatlinip kəlgəndür; U Əziqə tayanojanlarning həmmisini kooqdaydiojan kalkandur. **6** Uning səzlirigə heq nərsə koxma; Undak kilsang, U seni əyibləydi, Sening yalojanqılıkinq axkarilinidü. **7** I [Hudayim], Səndin ikki nərsini tilyəman; Man elgütə bulnarı mandın ayımıqəysən: — **8** Sahtılık we yalojanqılıkni məndin yırak kiliqaysən; Meni gadaymu kilmay, baymu kilmay, bəlkı ehtiyajimoja layıkla rizik bərgəysən. **9** Qünki ziyyadə toyup kətsəm, Səndin yenip: «Parwərdigar değən kim?» — dəp kəlixim mümkün. Yaki gaday bolup kalsam, ooprılık kiliip, Sən Hudayimning namişa daq kəltürtüxim mümkün. **10** Hojayinining aliddə uning kuli üstidin xikayət kılma, Bolmisa u seni karopəj lənət kildi, əyibkar bolisən. **11** Əz atisini karopəydiqan, Əz anisioja bəht tiliməydiqan bir dəwr bar, **12** Əzini pak qaoqlaydiojan, əmaliyyətə məynətqılıkidan heq yuyulmiojan bir dəwr bar, **13** Bir dəwr bar — ah, kibirligidin nəziri nemidegan üstün, Həkawurlukidin hali nemidegan qong! **14** Uning ajizlər wə yoksullarını yalmap yutuwetidiojan qıxlıri kiliqtək, Ezik qıxlıri piqəktək bolojan bir dəwr bar! **15** Züliükning ikki kizi bar, ular hərdaim: «Bərgin, bərgin» dəp towlixar. Hərgiz toyummaydiqan üq narsa bar, hərgiz kanaatlenməydiqan tet nərsə bar, ular bolsimu: — **16** Gər, tuoqmas hotunning karnı, Suoja toyummojan kurojak Yər. Wə hərgiz «boldi, toydum» deməydiqan ottin ibarət. (*Sheol h7585*) **17** Atisini məshirə kiliqiojan, Anisini kəmsitidiojan kəzni bolsa, Kəqələkuzənlər qoçular, Bürkütning balılırimu uni yər. **18**

Mən üçün intayın tilsimat üç nərsə bar; Xundak, mən qüixinəlməydiqan tət ix bar: — **19** Bürkünting asmandıki uux yoli, Yilanning taxta beqirlap mangidıqan yoli, Keminin dengizdiki yoli wə yigitning kizoja axıq boluxtiki yolidur. **20** Zinahor hotunning yolum xundaktur; U bir nemini yep bolup aqzını sürtüwetkən kixidak: «Mən həqkandak yamanlıknı kılmidim!» — dəydu. **21** Yər-zemin üç nərsə astida biaram bolar; U ketürləməydiqan tət ix bar: — **22** Padixah, bolojan kul, Tamakkə toyojan hamakət, **23** Nəprətkə patkən, ərgə təgkən hotun, Əz haniminin ornnı başkan dedək. **24** Yər yüzüda teni kiqik, lekin intayın əkillik tət hil janiwar bar: — **25** Qəmüllilər kütlük həlk bolmisimu, bıraq yazda ozuk təyyarliwelixni bildi; **26** Suoqlular ezi ajiz bir կowm bolsimu, hada taxlarning arisioja uwa salidu; **27** Qekətkilərning padixahı bolmisimu, lekin қatar tizilip rətlik mangidu; **28** Kəslənqökni kol bilən tutuwalojılı bolidu, Ləkin han ordilirida yaxaydu. **29** Kədəmliri həywatlık üç janiwar bar, Kixığa zok berip mangidıqan tət nərsə bar: — **30** Həyanatlar iqida ang künlük, heq nemidin körkəmas xır, **31** Zilwa bəyga iti, Tekə, Wə pukraliri kollayıdıqan padixahıdur. **32** Əgər sən əhməklilik kilipl əzüngni bək yukarı orunoja koyuwalojan bolsang, Wə yaki tələwə bir oyda bolojan bolsang, Kolung bilən aqzıngnı yum! **33** Kala süti koqulsə serik may qıkar; Birining burnı mijilsa, kan qıkar; Adawat kozojap intikam oylısa jedəl-majira qıkar.

31 Tewəndikilər, padixah Ləmuəlgə uning anisi arkılık wəhiy bilən kəlgən səzlərdür; anisi bu səzlərni uningoşa əgətkən: **2** I oqlum, i mening amrikim, kəsəmlər bilən tiligən arzulukum, mən sanga nemə dəy? **3** Küq-kuwıwitingni ayal-hotunlar təripiga sərp kilmiojin; Yaki padixahınlımu wəyrən kılıdojan ıxlaraqə berilgiüqi bolma! **4** I Ləmuələr, xarab iqix padixahlarqa layık, əməs, Əmirlərgim wə harakka humar bolux yaraxımas. **5** Bolmisa ular xarab iqip, [mukəddəs] bölgilmilərin untup, Bozək bəndilərnəng həkkini astın-üstün kılıwetixi mümkün. **6** Küçük hərək elgüsü kəlgənlərgə, həsratka qəmgənlərgə berilsun! **7** Ular xarabni iqip, miskinlikini untup, Käytidin dərd-əlimini esigə kəltürmisun! **8** Əzilri üqün gəp kılalmaydiojanlarqa aozzingni aqkin, Hələk bolay değənlərnəng dəwasidə gəp kıl. **9** Sütük kılma, ular üqün lilla həküm kıl, Ezilgənlərning wə miskinlerning dərdigə dərman bol. **10** Pazılətlük ayalni kim tapaladyu? Uning kimməti lələ-yakutlardınnu zor exip qüixdu. **11** Erining köngli uningoşa tayinip hatirjəm turidi, U boloaqka erining alqan oljisə kəm əməstur! **12** U əmür boyi erığə wapadar bolup yahxılık kılıdu, Uni ziyanışa uqratmaydu. **13** U koy yungi wə kəndir tepip, Əz koli bilən jan dəp ejir kılıdu. **14** U soda kemilirigə ohxax, [ailini bekixtik] ozuk-tüllükłerni yırak jaylardın toxuydu. **15** Tang yorumasta u ornidin turidi, ailisidikilərgə yeməklilik təyyarlaydu, Hizmətkar-dedəklərgə nesivisini təksim kılıdu. **16** U bir parqə etizni ezi kərəp alıdu; Koli bilən yiqliqan daraməttin u bir üzümzər bina kılıdu. **17** [Ixka karap] u belini küq bilən baqlar, Biləklirini küqləndürür; **18** Əz ixining paydılıkliqoza kezi yetər, Keqipa qırıcıını eçırmayı ix kılars. **19** U kolları bilən qakni qərər, Barmaklıri yip urquşını tutar. **20** Ajızlarqa yardəm kolini uzitar; Hajətmənlərgə kollırını sozar.

21 Kar yaoqanda u ailisi tooqruluk əndix qılmayıdu, Əyidikilərning həmmisigə kızıl kiyimlər kiydürülgən. **22** Kariwat yapkuqlırını ezi tokuydu; Əzining kiyim-keşkılıri kanap wə sesün rəhttindur. **23** Erining xələr dərəwazılırida abruiy bar; Xu yərdə u yurttiki aksakallar kataridin orun alidu. **24** U nəpiş kanaptın kiyim-keşkik tipik uni satidu; Balwaoqlarını tikip sodigərlərni təmənləydu. **25** Kiyimi küç-kudrat wə izət-hərməttür; U keləqkka ümid bilən külülp kərəydu. **26** Aqozını aqsila, dana sez kılıdu, Tilida məhrəbənə nəsihətlər bar. **27** ailisidiki ixlardın daim həwər alidu, Bikaroja nan yeməydu. **28** Pərzəntliri ornidin turup uningoşa bəht-bərikət tilaydu; Erimu mubarəkləp uni mahtap: — **29** «Pəzilət bilən yaxıqan ayıllar keptür, Bırak son ularning həmmisidinmu exip qüxisən» — dəydu. **30** Güzəllilik şehri aldaqmışdır, Həsn-jamalnu pəkət bir kepük, halas, Pəkət Pərvərdigindən korkıldığan ayalla mahtilidilү. **31** U ez məhnitining mewiliridin bəhrimanı bolsun! Əjirliyi uni dərəwazılarda hərmət-xəhrətkə erixtürsun!

Hekmət toplojuqi

1 Yerusalemda padixaḥ bolajan, Dawutning oqlı «Hekmət toplojuqi»ning sezliri: — **2** «Bimənilik üstigə bimənilik!» — dəydu «Hekmət toplojuqi» — «Bimənilik üstigə bimənilik! Həmmə ix biməniliktür!» **3** Kuyax astida tartkan jalapırıdin insan nemə paydoja erixər? **4** Bir dəwr etidü, yənə bir dəwr kelidi; Bırak yər-zemin mənggügə dawam kılıdu; **5** Kün qıkıldı, kün patidü; Wa qıkidojan jayqa karap yənə aldirap mangidu. **6** Xamat jənubka karap sokidü; Andin burulup ximaloja karap sokidü; U aylınip-aylinip, Hərdaim ez aylanma yolioja käytidü. **7** Barlık dəryalar dengizə karap akıdu, bırağ dengiz tolmayıdu; Dəryalar kaysı jayqa akkan bolsa, Ular yənə xu yərgə käytidü. **8** Barlık, ixlar japaqən toloqandur; Uni eytip tütgətküqi adamı yoktur; Kəz kərütixin, Kulak anglaqtın hərgiz toymayıdu. **9** Bolojan ixlar yənə bolidiojan ixlardur; Kılqan ixlar yənə kılınidü; Kuyax astida heqkandaq yengilik yoktur. **10** «Mana, bu yengi ix» degili bolidiojan ix barmu? U bəribir bizdün burunkı dəwrlerdə allıqaqan bolup etkən ixlardur. **11** Burunkı ixlar hazır həq əslənməydu; Wa kəlgüsüda bolidiojan ixlarmu ulardın keyin yaxaydiqanlarning esigə həq kəlməydu. **12** Mənki hekmət toplojuqi Yerusalemda Israiloja padixaḥ bolajanmən; **13** Mən danalıq bilən asmanlar astida barlık kılınojan ixlarnı ketirkinip izdəxkə kəngül koydum — Hulasəm xuki, Huda insan balılırinin ez-ezini band kılıp upritix üçün, ularoja bu eojir japani təkđim kılıoqan! **14** Mən kuyax astidiki barlık kılınojan ixlarnı kerüp qıktım, — Mana, həmmisi bimənilik wə xamalni koqlıqandək ixtin ibarattur. **15** Əgrini tüz kılıjlı bolmas; Kənni toluk dap saniqılı bolmas. **16** Mən ez kenglümde cylinip: «Mana, mən uluoqlinip, məndin ilgiri Yerusalem üstigə barlık həküm sürgənlərdin kəp danalıkkə erixtim; menin kənglüm nuroqun danalıq wə bilməgə erixti» — dedim. **17** Xuning bilən danalıknı bilixə, xuningdək təwlilik wə əhmikənlikni bilip yetixkə kəngül koydum; muxu ixnimü xamal koqlıqandək ix dəp bilip yəttim. **18** Qünki danalıqning kəp boluxi bilən azab-okubətmə kəp bolidü; bilimini kəpəytiküqinəng dərd-əlimimü kəpiydu.

2 Mən kenglümde: «Keni, mən ezungə tamaxining tamini tetiquzup bakımən; kenglüm eqilsün!» — dedim. Bırak mana, bumu biməniliktür. **2** Mən külkə-qakqakka «Təlwilik!» wə tamaxioja «Uning zadi nemə paydisi?» — dedim. **3** Kenglümde ez bədinimini xarab bilən kandaq rohlandurqılı bolidiojanlığını (danalıq bilən eziünni yetəklığın haldə) bilixə berilip izdəndim, xuningdək «sanaklık künləridə insan balılıriqa yahxılık yətküzdiojan nemə paydılık ixlar bar?» deyən tügenimi yəxsəm dəp əhmikənlikni kandaq tutup yetixim kerəklikini intilip izdiddim. **4** Mən uluoq küruluxlaroja kirixtim; eziüm üçün oylorni saldim; eziüm üçün üzümzərlərni tiktim; **5** Əzüm üçün xahana baqıbaqqları yasidim; ularda hərhil mewə beridiojan dərəhlərni tiktim; **6** Əzüm üçün ormandiki baraksan dərəhlərni obdan suojirix üçün, kəlqəklərni yasap qıktım; **7** Kullarоja wə dedəklərgə igə boldum; eyümdə ulardin tuqulqanlarmu meningki idi; Yerusalemda

məndin ilgiri bolajanlarning həmmisiningkidin kəp mal-waralar, koy wə kala padilirim bar boldi. **8** Əz-ezungə altun-kümtüxlərni, padixaḥlarning həm hərkəysi elkilərning hərhil ətiwarlıq alahidə gehərlərini yiğidim; kiz-yigit nahxiqılaroja həmdə adəm balılırinin dilkeyvarlırigə, yəni kepligən güzəl kenizəklərgə igə boldum. **9** Uluq boldum, Yerusalemda məndin ilgiri bolajanlarning həmmisindən ziyanə ronakaptım; xundak bolojni bilən danalıkm wəndin kətmidi. **10** Kezliməngə nemə yakkan bolsa, mən xuni uningdin ayimidim; ez kenglümge heqkandaq huxallıknı yak demidim; qünki kənglüm barlıq ajrimdin xadlandı; mana, bular ez ajrimdin bolajan nesiwəm idi. **11** Andin ez kolumn yasiqanlırinin həmmisigə, xundakla singdürgən ajrimning nətijisiga karisam, mana, həmmisi bimənilik wə xamalni koqlıqandək ix idi; bular kuyax astidiki həq paydisi yok ixlardur. **12** Andin zehnimni yiçip uni danalıkkə, təwlilik wə əhmikənlikkə karaxqa koydum; qünki padixaḥtin keyin turidiojan adəm nemə kılalaydu? — kilsimu allıqaqan kılınojan ixlardın ibarət bolidü, halas! **13** Xuning bilən nur karangojuluğtın əwzəl boloqandək, danalıqning biqərəzliktin əwzəllikini kərüp yəttim. **14** Dana kixining kezliyi bexididur, əhmək bolsa karangojuluğta mangidu; bırağ, ularoja ohxax birla ixning bolidiojanlığını qüxinip yəttim. **15** Kenglümde: «Əhməkkə bolidiojan ix mangımı ohxax bolidü; əmdi menin xundak dana boluxumning zadi nemə paydisi?!» — dedim. Andin mən kenglümde: «Bu ixmu ohxaxla biməniliktür!» — dedim. **16** Qünki mənggügə dana kixi əhməkkə nisbətən həq artuk əslənməydu; qünki kəlgüsüdiki künlərənə həmmə ix allıqaqan untulup ketidü; əmdi dana kixi kandaq əlidü? — əhmək kixi bilən bills! **17** Xunga mən hayatqa eq boldum; qünki kuyax astida kılınojan ixlar manga eojir kelətti; həmmisi bimənilik wə xamalni koqlıqandək ix idi. **18** Xuningdak mən kuyax astidiki barlıq ajrimdən eq boldum; qünki buni məndin keyin kəlgən kixığa kaldurmışlıqka amalim yok idi. **19** Uning dana yaki əhmək ikənlilikini kim bilidü? U bəribir mən japalıq bilən singdürgən həmdə danalıq bilən ada kılıoqan kuyax astidiki barlıq ajrim üstigə həküm sürdü. Bumu biməniliktür. **20** Andin mən rayimdin yandım, kənglüm kuyax astidiki japa tartkan barlıq, ajrimdin ümidsizlinip kətti. **21** Qünki ejrini danalıq, bilim wə əp bilən kılıoqan bir adəm bar; bırağ u ejrini uningoja həq ixlimigən baxlaşka birsining nesiwisi boluxa kəlduruxi kerək. Bumu bimənilik wə intayin aqqıq küləptər. **22** Qünki insan kuyax astida eziünni upritip, eziünni barlıq əmgikidin wə kənglining intilixləridən nemigə igə bolidü? **23** Qünki uning barlıq künləri azablıktur, uning ejri oqxıltıktur; hətta keqidə uning kəngli həq aram tapmaydu. Bumu biməniliktür. **24** İnsan üçün xuningdin baxlaşka yahxi ix yokki, u yeyixi, iqixi, ez jenini ez ejridin həzur alduruxidin ibarəttür; buni Hudanıng kəlidindür, dəp kerüp yəttim. **25** Qünki uningsiz kim yeyəlisün yaki bəsip ixliyəlisün? **26** Qünki u ez nəzirigə yakidiojan adəməqə danalıq, bilim wə xadılıknı ata kılıdu; bırağ gunahkar adəməqə u mal-mülük yiçip-toplaşxa japhalıq əmgokni beridu, xuningdak u yiçip-toplojuqınıni Hudanıng nəziridə yahxi

boloqanşa tapxuridiojan kılıdu. Bumu bimənilik wə xamalni koojlıoqandək ixtin ibarəttür.

3 Hərbir ixning muwapik pəslı bar, asmanlar astidiki həmmə arzuning ez waktimu bar; **2** Tuquluxning bir wakti bar, elüxningim bur wakti bar; Tikix wakti bar, tikilgənni sekük wakti bar; **3** Əltürük wakti bar, sakaytix wakti bar; Buzux wakti bar, ķurux wakti bar; **4** Yioqlax wakti bar, külliç wakti bar; Matəm tutux wakti bar, ussul oynax wakti bar; **5** Taxlarnı qerüwetix wakti bar, taxlarnı yioqip-toprax wakti bar; Kuqaklax wakti bar, kuqaklaxtin özini tartix wakti bar; **6** Izdəx wakti bar, yokaldi dəp waz keqix waktimu bar; **7** Yirtix wakti bar, tikix wakti bar; Süküt kelix wakti bar, sez klix wakti bar; **8** Seyiç wakti bar, napratiñix wakti bar; Urux wakti bar, tinglik wakti bar. **9** Ixlegen ez ixliginidin nema payda alidu? **10** Mən Huda insan balılırişa yükligən, ixlep japa tartix kerək boloqan ixni kergənmən. **11** U hərbir ixning wakti kəlgəndə güzel bolidiqanlığını bekitkən; u yənə mənggülükni insanlarning kengligə saloqan; xunga insan Hudanıng ez hayatioja baxtın ahırojıqə nemini bekitkənlərini bilip yetməstür. **12** İnsanlarqa hayatı xadlinix wə yahxilik kılıxitin baxka əwzəl ix yok ikən dəp biliq yəttim. **13** Xundakla yənə, hərbir kixining yeyix-iqxı, əzininə barlıq ejridin huzur elixi, mana bu Hudanıng sowojisidur. **14** Hudanıng kılıqanlırinin həmmisi bolsa, mənggülük bolidu, dəp bilimən; uningən əqənrəsini koxuxka wə uningdin əqənrəsini eliwtexka bolmayıdu; Hudanıng ularını kılıqanlırinin səwəbi insanni Əzidin əymindürüxtür. **15** Hazır kılıqanlırları etkəndimu boloquentur; kəlgüsədə bolidiqan ix allıqən boloquentur; Huda etkən ixlarnı soraydu. **16** Mən kuyax astida yənə xu ixni kerdümki — sorak, ornida, xu yarda həlihəm razıllik turidu; həkkaniylık turux kerək boloqan jayda, mana rəzillik turidu! **17** Mən kenglümdə: «Huda həkkaniy həm rəzil adəmni sorakka tartidu; qunki hərbir arzu-məksət wə hərbir ixning ez wakti bar» — dedim. **18** Mən kenglümdə: — Bundak boluxi insan balılırinin səwəbidindur; Huda ularını sinimakçı, [bu ixlar] ular əzlirinən peşət hayvanlarqa ohxax ikənlərini kerüxi üçün boloqan, dəp oylidim. **19** Qunki insan balılırinin beşiqja kelidiójini haywanlarojumu kelidu, ularning keridiojını ohxax bolidu. Ulardın aldinkisi kəndak eləğən bolsa, keyinkisu xundak olidu, ularda ohxaxla birlə nəpəs bardur. Insanning haywanlardın həq artukqılık yok; qunki həmmə ix biməniliktür. **20** Ularning həmmisi bir jayqa baridu; həmmisi topa-qangdin qıqqan, həmmisi topa-qangoja kəytidu. **21** Kim adəm balılırinin rohını biliđ? U yukturioja qıqamdu, buni kim biliđ? Haywanlarning rohı, u yər tegiğə qüksamdu, kim biliđ? **22** Xuning bilən mən insanning ez ejridin huzurlinixinden artuk ix yoktur, dəp kerdüm; qunki mana, bu uning nesiwişidur; qunki uni əzidin keyin bolidiqan ixlarnı kerüxkə kim elip kelidu?

4 Andin mən kəytidin zehnimni yioqip kuyax astida daim boluwaṭkan barlıq zorluk-zumbuluknı kerdüm; mana, eziłgənlərning kez yaxlıri! Ularqa həq təsallı bərgüqi yok idi; ularnı əzgənlərning küqlük yələnqüki bar idi, birək eziłgənlərgə həq təsallı bərgüqi yok idi. **2**

Xunga mən allıqanən olüp kətkən əlgüqilərni tehi həyat boloqan tiriklərdin üstün dəp təriplidim; **3** xundakla bu ikki hil kixilərdin bəhtliki tehi apirdə bolmiojan kixidur; qunki u kuyax astida kılinojan yamanlıklarını həq kərip bakiyojan. **4** Andin mən barlıq ejir wə barlıq hizmətning utulkırıldın xuni kərip yəttimki, u insanning yekinini kərəlməsilikidin bolidu. Bumu bimənilik wə xamalni koojlıoqandək ixtur. **5** Əhmək kol xoxturup, ez gəxini yəydu. **6** Japa qekip xamalni koojlap oqumini toxküziman degəndin, qanggilini toxküzup hatirjəmlikə bolux aladur. **7** Mən yənə zehnimni yioqip, kuyax astidiki bir bimənilikni kerdum; **8** birsə yaloquz, tıkandək bolsimu, xundakla nə oqlı na aka-ukisi bolmismi — birək uning japasining ahiri bolmaydu, uning kezi bayılıklärə toymaydu. U: «Mən bundak japalıq ixlep, jenimdin zadi kimə yahxilik kəldürimən?» — degənni sorimaydu. Bumu bimənilik wə eçir jadədin ibarəttür. **9** İkki birdin yahxidur; qunki ikki bolsa əmgikidin yahxi in'am alidu. **10** Yikiliq kətsə, birsə həmrəhini yələp kətüridü; birək yaloquz haləttə yikiliq katsa, yəlğıdüdək baxxa birsi yök bolsa, bu kixininə həlioja way! **11** Yənə, ikkisi billə yatsa, bir-birini illitlidü; lekin birsə yaloquz yatsa kəndək illitilsün? **12** Yənə, bıraw yaloquz bir adəmni yengiwaloqan bolsa, ikkisi uningoqa takəbil turalaydu; xuningdək üq kat arojamqa asan üzülməs. **13** Kəmbəojal əmma akıl yigit yənə nəsilətning atıwarını kilmayıqdan kəri əhmək padixahtın yahxidur; **14** Qunki gərqə u bu padixahtıning padixaqlikida kəmbəojal bolup tuquloqan bolsimu, u zindandan tehtkə olтурuxka qıktı. **15** Mən kuyax astidiki barlıq tırıkların axu ikkinqini, yəni [padixahtıning] orını basquqını, xu yığıtnı kollayıqanlığını kerdum. **16** Barlıq həlk, yəni ularning alidda turojan barlıq pukralar sanaksız bolsimu, birək ulardın keyinkilar yigittinmu razi bolmayıdu; bumu bimənilik wə xamalni koojlıoqandək ixtur.

5 Hudanıng eyigə baroqanda, awaylap yürgin; əhməklərqa kürbanlıklarını sunux üçün əməs, bəlkı anglap boyusunux üçün yekinlaxkın; qunki əhməklər rəzillik kiliwatkını bilməydi. **2** Aqızingni yenilik bilən aqma; kenglüng Huda alidda birnemini eytişkə aldimisun; qunki Huda ərxlərdə, san yər yüzididursə; xunga səzliring az bolsun. **3** Qunki ix kep bolsa qüxmu kep boloquentək, gəp kep bolsa, əhməkninq gəpi bolup kəlidü. **4** Hudaqa kəsəm iqsəng, uni ada kılıxni keşiktürmə; qunki U əhməklərdin huzur almayıdu; xunga kəsimingni ada kılıqin. **5** Kəsəm iqpə ada kılımiojandın kərə, kəsəm iqməsliking tüzüktür. **6** Aqızing teningni gunahıning ihtiariyoja koyuwatmışun; pərixtə alidda: «Hata sezlap saldım» demə; nemixka Huda gəpingdin ojəzəplinip kolliring yasoqannı həlak kılıdı? **7** Qunki qıx kep bolsa bimənilikmu kep bolidu; gəp kep bolsimu ohxaxtur; xunga, Hudadin körkkin! **8** Sən namratlarning eziłgənlərini yaki yərlik mənsəpdarlarlarning hək-adalətni zorawarlarqa kəyriп koyqanlığını kersang, bu ixlardın həyran kalma; qunki mənsəpdardin yüksəri yənə birsə kezlimkətə; wa ulardınmu yukirisi mu bardur. **9** Birək nemila bolmisun yər-tuprak həmmə adəməgə paydılıktur; hətta padixahtıning əzimü yər-tuprakqa tayinidu. **10** Kümxükə amraq kümxükə kanmas, bayılıklärə amraq ez kirimigə kanmas; bumu biməniliktür. **11** Mal-mülük

kəpəysə, ularni yegüqilərmə kəpiyidu; mal igisigə insanoja u kətkəndin keyin kuyax astida nemə ixning ularni kezləp, ulardin huzur elixtin baxka nemə paydisi bolidioqanlığını kim dəp berəlisun?

12 Az yesun, kəp yesun, əmgəkqining uyküsi bolsun? **13** Mən kuyax astida zor bir külpətni kerdüm — u bolsimu, igisi əziga ziyan yatküzidiojan bayılıklarnı toplaxtur; **14** xuningdək, uning bayılıkları balayı'pət tütəylidin yoklıxidin ibarəttür. Undak adəmning bir oqlı bolsa, [ooqlining] koliqa kalduroqdaq əhəqnemisi yox bolidu. **15** U apisining körsikidin yalingaq qıkıp, kətkəndimə yalingaq peti ketidu; u ezining jəpalık əmgikidin koliqa aloqudaq əhəqnemini epketəlməydi. **16** Mana bumu eçir oləmlı ix; qünki u kəndək kəlgən bolsa, yənə xundak ketidu; əmdi uning xamaloja erixix üçün əmgək kılıqininin nemə paydisi? **17** Uning barlık künləridə yəp-işkini ərəngəoulukta bolup, oşəqliki, kesəlliği wə həpiliyi kəp bolidu. **18** Mana nemining yaramılık wə güzel ikanlıklını kerdüm — u bolsimu, insanning Huda uningoja təkdim kılıqan əmrinring hərbir künləridə yeyix, iqxıx wa kuyax astidiki barlık mehnitidin huzur elixtur; qünki bu uning nesiwisidur. **19** Huda hərbirsini bayılıqlarqa, mal-dunyaqa işgə boluxka, xuningdək ulardın yeyiix, ez rizkini kəbul kılıxka, ez əmgikidin huzur elixkə tuyassar kılıqan bolsa — mana bular Hudanıng sowqötitudur. **20** Qünki U əmriddiki tez etidiqan künləri tüstidə kəp oylanmayıdu; qünki Huda uni kənglininq xadlıqli bilən bənd kılıdu.

6 Kuyax astida bir yaman ixni kerdum; u ix adamlar arısında kəp kərılıdu — **2** Huda birsigə bayılıklär, mal-dunya wə izzət-hərəmtəkşim kıldı, xuning bilən uning ez kəngli halıcıqinidin əhənərsisi kəm bol müdidi; birək Huda uningoja bulardın huzur elixkə tuyassar kılımdı, bəlkı yat bir adəm ulardin huzur alıdu; mana bu bimənilik wə eçir azabtur. **3** Birsi yüz bala kərüp kəp yil yaxixi mumkin; birək uning yil-künləri xunqılık kəp bolsimu, uning jeni bəhtni kermisə, hətta gərni kermigan bolsimu, tuqulup qaqrəp katkən bowak, uningdin əwzaldır dəymən. **4** Qünki qaqrıqan bala bimənilik bilən kelidu, karangooulukta ketidu, karangoouluk uning isminni kaplaydu; **5** U künnimü kermigən, bilmigən; birək həq bolımqanda u birinqisiga nisbətən aram tapkandur. **6** Bərhək, hələki kixi hətta iki həssə ming yil yaxiqan bolsimu, birək bəhtni kermisə, əhwali ohxaxtur — hərbir kixi ohxax bir jayqa baridu əməsmə? **7** Adəmning tartəkan barlık jəpasi ez aqzı üzündür; birək uning ixtihası hərgiz kammaydu. **8** Xundakta dana kixininə əhməktin nemə artukqılıkı bolsun? Namrat kixi baxxıllar aldida kəndək mengixni bilən bolsimu, uning nemə paydisi bolsun? **9** Kezning kərükü arzu-həwəsnin uyğan-buyan yürüxidin əwzaldur. Bundaq kılıxmu bimənilik wə xamalni koqlıqandək ixtur. **10** Ətiip kətkən ixlarning bolsa allikəqan nami bektilip ataloqan; insanning nemə ikənlilikumu ayan bolqan; xunga insanning əzidin kudratlıq bolqouqı bilən kərkixili xıçqa bolmaydu. **11** Qünki gəp kənqə kəp bolsa, bimənilik xunqə kəp bolidu; buning insanoja nemə paydisi? **12** Qünki insanning əmriddə, yəni uning sayidak tezla etidiqan mənəsiz əmriddiki barlık künləridə uningoja nemining paydılık ikənlilikini kim bilsun? Qünki

7 Yahxi nam-abroy kimmətlə tutiyadin əwzəl; adəmning olıx künü tuqulux künidin əwzəldür. **2** Matəm tutux əyığa berix ziyanat-toy əyığa berixtin əwzəl; qünki axu yorda insanning akıwiti ayan klinidü; tırık bolqanları buni kəngləgə püküxi kerək. **3** Oşəqli küklikidin əwzəldür; qünki qırayning perixanlıkı bilən kəlb yahxilinidü. **4** Dana kixininə kəlbi matəm tutux əyidə, birək əhməkinq kəlbi tamaxining əyididur. **5** Əhməklərning nahxisini anglioqandın kərə, dana kixininə tənbihini angliojin; **6** Qünki əhməkinq küklikidin əwzəldür; **7** Jəbir-zulum dana adəmni nadanoja aylandırdı, Para bolsa kəlbni əhalək kılıdu. **8** Ixning ayoqı beoxidin əwzəl; Səwr-takətlək roh təkəbbur rohıtın əwzəldür. **9** Rohingda hapa boluxka aldırıma; Qünki həpilik, əhməklərning baoprıda könup yatidu. **10** «Nemixə burunkı künlər hazırlıq əwzəl?» — demə; qünki sening bundak, soriqininq danalıqtın emas. **11** Danalıq miraskə ohxax yahxi ix, kuyax nuri kərgüçilərgə paydılıktur. **12** Qünki danalıq pul panaq bolçandək, panaq bolidu; birək danalıqning əwzəlliliyi xuki, u ez igitirini həyatka erixtirdü. **13** Hudanıng kılıqanlırını oylap kər; qünki U əgri kılıqannı kim tüz kılalısun? **14** Awat künidə huzur al; wə yaman künidimə xuni oylap kər: — Huda ularning birini, xundakla yənə birinimə təng yaratqandur; xuning bilən insan ezi kətkəndin keyin bolidioqan ixləri bilip yetəlməydi. **15** Mən buning əhəməsini biməna künlərimdə kərüp yəttim; həkkəniy bir adəmning ez həkkəniyliyi bilən yoklip kətkənlilikini kerdüm, xuningdək razil bir adəmning ez rəzziliyi bilən əmrini uzaratqanlığını kerdüm. **16** Əzüngni dəp həddidin ziyadə rəzil bolma, yaki əhmək bolma; ez ajiling toxmay turup elməkqimusən? **18** Xunga, bu [agahñi] qing tut, xuningdin u [agahñimu] kolungdin bərmigining yahxi; qünki Hudadin korkidiojan kixi hər ikkisi bilən uttukluk bolidu. **19** Danalıq dana kixinini bir xəhərni baxxırdiojan on həkümrandın ziyadə kığıqlı kılıdu. **20** Bərhək, yər yüzidə daim məhrəbanlıq yürüzidiojan, gunal sadır kilmaydoqan həkkəniy adam yoktur. **21** Yənə, həklerning əhəmmili gəp-sezlirigə anqə dikkət kiliplər kətme; bolmisa, ez hizmətkaringning sanga lənat okuqanlığını anglap kəlixing mumkin. **22** Qünki kənglüngdə, əzüngningmu xuningdə ohxax baxxıllarqa kəp kətim lənət kılıqanlıqını obdan bilisən. **23** Bularning əhəməsini danalıq bilən sinap baktım; mən: «Dana boliman» desəmmə, əmma u məndin yırak idi. **24** Barlık yüz bərgən ixlər bolsa əklimizdən yırak, xuningdək intayın sırlıqtur; kim uni idzəp bilip yetəlisən? **25** Mən qin kənglündən danalıq wə əkliy bilimni biliyixə, sürüxtürüxə wə izdəxkə, xundakla razılıkning əhməklikini, əhməklikning təlvilik ikənlilikini bilip yetixkə zəhnimmi yiördim. **26** Xuning bilən kengli tor wə kiltak, kolları asarət bolqan ayalning elümdin aqqık ikənlilikini bayķıdım; Hudanı hursən kılıqdoqan kixi uningdin ezinini kaqırıdu, birək gunahkar

adəm uningoşa tutulup kalıdu. **27** Bu baykiojanlırimoşa kara, — dəydi həkmət toplojuqı — paktlarnı bir-birigə baoqlap selixturup, əkil izdidi; **28** menin kəlbim uni yənilə izdiməktə, bıraq tehi tapalmidim! — Ming kixi arısında bir durus ərkəknı taptım — bıraq xu ming kixi arısında birmu durus ayalnı tapalmidim. **29** Mana kergin, menin baykiojanlırim pekət muxu birla — Huda adəmni əslı durus yaratkan; bıraq adəmlər bolsa nuroqunlıjan hiylə-mikirlərnı izdəydi.

8 Kim dana kixığa təng kelələydi? Kim ixlarnı qüxəndürünxin bilidi? Kixinining danalığı qırayıını nurluk kılıdu, yüzining sürünü yorutudu. **2** Padixaḥning pərmanıja kulał selixingni dəwət kılımən; bolupmu Huda aldida iqtan kəsəm tüpaylidin xundak kılıqın. **3** Uning aldiddin qikip ketixkə aldırıma; yaman bir dəwəni kollaxta qing turma; qünki padixaḥ nemini halisa xuni kılıdu. **4** Qünki padixaḥning sezi hökükət; kim uningoşa: «Əzləri nemə kılıla?» — deyəlisün? **5** Kim [padixaḥning] pərmanını tutkan bolsa heq yamanlıknı kerməydi; dana kixinining kəngli həm pəytni həm yolni pomliyəldi. **6** Qünki hərbir ix-arzuning paytı wə yoli bar; insan keyinkı ixlarnı bilmigəqə, uning dərd-əlimi ezzini kəttik basıldı. Kim uningoşa kəndak bolidiqanlıkinı eytalısun? **8** Həqkim ez rohıja igə balolmas, yəni həqkimning ez rohını ezidə kəldurux hökükə yoktur; həqkimning eliix künini ez kəlidə tutux hökükə yoktur; xu jəngdin keqixkə ruhsət yoktur; razillik rəzillikka berilgülşənləri kütküzməs. **9** Bularının həmmisini kərtip qiktim, xundakla kuyax astida kiliqanın hərbir ixtə, adəmning adəm üstügə hökük tutkənlilik bilən ularoşa ziyan yətküzidəqan muxu wakitka kengül koydum. **10** Xuningdək razillərinən dəpəna kiliqanlıkinı kərdüm; ular əslidə mukəddəs jayşa kirip-qikip yürürtti; ular [mukəddəs jaydin] qikipla, rəzil ixlarnı kiliqan xu xəhər iqidə mahtilidü tehi! Burnu bimanılıktur! **11** Rəzillik üstidin həküm tezdiñ bəja kəltürülmigəqə, xunga insan balılırinən kəngli rəzillikni yürgütüñxək pütünləy berilip ketidü. **12** Gunahkar yüz kətim rəzillik kılıp, künlini uzartsımu, Hudadin korkidiojanlarning əhwalı ulardın yahxi bolidu dəp bilimən; qünki ular uning aldidda korkidü. **13** Bıraq rəzillərinən əhwalı yahxi bolmayıdu, uning künlini sayıdək tezla etüp, künlini uzartılmayıdu, qünki u Huda aldida korkmayıdu. **14** Yər yəzidə yürgütülgən bir bimanılık bar; bexioğa razillərinən kiliqini boyiqə kün qixidəqan həkkənən adəmlər bar; bexioğa həkkənən adəmlərinən kiliqini boyiqə yahxılıq qüxicidəqan rəzil adəmlərmə bar. Mən bu ixnimü bimanılık dedim. **15** Xunga mən tamaxini təriplidim; qünki insan üçün kuyax astida yeyix, iqix wə həzur elixtin yahxi ix yoktur; xundak kiliq uning əmgikidin bolğan mewa Huda təkdiñ kiliqan kuyax astidiki emrininən barlıq künliniñde eziqə həmrəh bolidu. **16** Kenglünni danalığını wə yər yəzidə kiliqan ixlarnı bilip yetix üçün koyqanda, xundakla Huda kiliqan barlıq ixlarnı kərginimədə xuni baykidiñ: — İnsan hətta keqə-kündüz kəzlirigə uyķuni kərsətmisimus, kuyax astidiki barlıq ixni bilip yetalmayıdu; u uni qüxininkə kənqə intilsə, u xunqə bilip yetalmayıdu. Hətta dana kixi «Buni bilip yəttim» desimu, əməliyəttə u uni bilip yətməydi.

9 Mən xularning həmmisini eniklax üçün kəngül koydum; xuni baykidiñki, məylı həkkənən kixi yaki dana kixi bolsun, xundakla ularning barlıq kiliqanlırı Hudanıñ kolididur, dəp baykidiñ; insan eziqə muhəbbət yaki nəprətninq kelidiqanlıkinı heq bilməydi. Uning aldida hərkəndək ix boluxi mumkin. **2** Həmmə adəmə oxhax ixlar oxhax peti kelidü; həkkənən wə razıl kixığa, mehriban kixığa, pak wə napak, qurbanlıq kiliqüni wə qurbanlık kiliqünciojumu oxhax kışmat bolidu; yaxşı adəmə kəndak bolsa, gunahkarə qurbanlıqda kəndak bolidu; kəsəm iqtüqiqə wə kəsəm iqtixit körküküqiojumu oxhax bolidu. **3** Mana həmmigə oxhaxla bu ixning kelidiqanlıki kuyax astidiki ixlar arısında külpətlik ixtur; uning üstigə, insan balılırinən kəngüllüri yamanlıkkə toloqan, pütün hayatida kəngilədə təlwilik turidü; andin ular elgənlərgə koxulıldı. **4** Qünki tiriklərgə koxulqan kixi tığın bolsa ümid bar; qünki, tirik it elgən xirdin elə. **5** Tiriklər bolsa ezlirinən əlidiojanlıkinı bilidü; bıraq elgənlər bolsa heq nemini bilməydi; ularning heq in'amı yənə bolmayıdu; ular hətta adəmning esidin ketürülüp ketidü, kaya kəlməydi. **6** Ularning muhəbbəti, nəprəti wə həsərthorlukunu allikəqan yokaloqan; kuyax astida kiliqan ixlarning heqkəysisidin ularning manggüçə kaya nesiwişi yoktur. **7** Baroqin, neningni huxallık bilən yəp, xarabingni huxhuyluk bilən iqtin; qünki Huda allikəqan mundak kiliqindən razi bolqan. **8** Kiym-keqəkliring hərdaim ap'ak bolsun, huxbuy may bexingdin kətmisun. **9** Huda sanga kuyax astida təkşim kiliqan bimənə emrүngning barlıq künliniñde, yəni bimanılıkta etküzən barlıq künliniñde, seyümlük ayaling bilən billə həyatın həzur alojin; qünki bu sening hayatingdiñ nesiwəng wə kuyax astidiki barlıq tərtək jayıpingning ejridü. **10** Kolum tutkənən barlıq kiliqüng bilən kiliqin; qünki sən baridiojan təhtisarada heq hizmat, məksət-pilan, bilim yaki həkmət bolmayıdu. (*Sheol h7585*) **11** Mən zehnmimi yiqip, kuyax astida kərdumki, musabıkida oqılıb yəltapançqa bolmas, ya jəngdə oqılıb palwanıja bolmas, ya nan dana kixığa kəlməs, ya baylıklar yorutuloganlar oja kəlməs, ya iltipat bilimliklərgə bolmas — qünki pəyt wə tasadipiyilik ularning həmmisigə kəlidü. **12** Bərəkət, insanmı ez wakti-saitini bilməydi; beliklər rəhimsiz toroja elinəqandək, kuxlar tapan-tuzakka ilinəqandək, bularoqa oxhax insan balılıri yaman bir kündə tuzakka ilinidü, tuzak bexioqa qüxitidü. **13** Mən yənə kuyax astida danalığınq bu misalını kərdum, u meni qongırq təsirləndirdi; **14** Qikip bir xəhər bar idi; uningoşa karxi böyük bir padixaḥ qikip, uni körxpə, uningoşa hujum kılıdıcıyan yoqan potəylərni kurdı. **15** Bıraq xəhərdin namrat bir dana kixi tepilip kaldi; u uni ez danalığını bilən kutuldurdı; bıraq keyin, həqkim bu namrat kixini esiqə kəltirmidi. **16** Xuning bilən mən: «Danalıq küq-ķudrəttin əwzel» — dedim; bıraq xu namrat kixiniñde danalığ keyin kəzəb ilinmaydu, uning sezləri anglanmadı. **17** Dana kixinining jimmitlikə eytən sezləri əhməklər üstidin hökük sürgüçineng warkırxalıridin enik anglınar. **18** Danalıq urux koralıridin əwzaldur; bıraq bir gunahkar zor yahxılıkni ħalak kilidü.

10 Huddi elük qıwinlər attarning ətirini sesitiwetidiojandək, azrakçınə əhməklik tarazida

danalik wə izzət-hərməttinmu eojir tohtaydu. **2** sorakqa tartidu. **10** Əmdi kənglüngdin oqxılıkni elip Danalığın kengli ongoja mayıl, əhməkningki soloja. **3** taxla, teningdin yamanlığını neri kıl; qünki balılık wə əhmək kixi hətta yolda mengiwatqandimu, uning ekli kəm boloqaqka, u əhmək ikənləkini həmmigə ayan kılıdu.

4 Həkümardarning sanga aqqığı kəlsə, ornungdin istepa bərmə; qünki tinq-səwriqanlıq hata-səwanlıktın bolovan zor hapılığını tinqitidu. **5** Kuyax astida yaman bir ixni kərdumki, u həkümardın qıkkən bir hata ixtur — **6** əhməklər yukiri mənsəptə, xuning bilən təng baylar pəs orunda olтурdu; **7** mən kullarning atka məngənləkini, əmirlərning küllərdək piyada mangajanlığını kərdum. **8** Orini koliojan kixi uningoja yikilixi mumkin; tamni buzojan kixini yılan qekixi mumkin; **9** taxlarnı yetkigən kixi tax təripidin yarilinixi mumkin; otun yaridiojan kixi həwpə uqrayıdu. **10** Palta gal bolsa, birsı tiojini bilimisə, paltini kükəp qepixkə toqra kelidü; bırak danalığ adamnı utuk-muwəppeskıyətkə erixtüridu. **11** Yilan oynitilmay turup, yilanqını qaksə, yilanqıja nema payda? **12** Dana kixininə sezləri xapkətləktür; bırak əhməkning ləwləri əzini yutidu. **13** Sezlirining bexi əhməklik, ayioji rəzil təlwiliklər; **14** əmma əhmək yənilə gəpni kəpəytidu. Birək həqkim kəlgüsini bilməydi; uningdin keyinkı ixlarnı küm uningoja eytalısun? **15** Əhməklər jəpasi bilən ezlirini upritidu; qünki ular hətta xəhərgə baridiojan yolnimu bilməydi. **16** I zemin, padixahıng bala bolsa, əmirliring səhərda ziyanət etküzsə, halingoja way! **17** I zemin, padixahıng metiわrning oqlı bolsa wə əmirliring kəyp üçün əməs, bəlkı ezini կսահանք üçün muwapık waktida ziyanət etküzsə, bu sening bəhting! **18** Hurunulkutın eyning torusı oylay dəp kəlidü; kollarning boxlukdının eydin yamoujə etidu. **19** Ziyanət külkə üçün təyyarınar, xarab həyatını hux kilar; lekin pul həmma ixni həl kilar! **20** Padixahıka lənət kılma, hətta oyungdimu tillima; hujrangdimu baylarnı tillima; qünki asmandiki bir kux awazingin taritidu, bir ənat igisi bu ixni ayan kılıdu.

11 Nanlıringni sularoja əwət; kəp künldərin keyin uni kaytidin tapisən. **2** Bir ülüxni yətə kixiga, səkkizigimə bərgin; qünki yər yəzidə nemə yamanlık bolidiojanlığını bilməysən. **3** Bulutlular yomoqroja tolojan bolsa, ezlirini zemin üstügə boxitidu; dərələ ximal tərəkə erülsə, yaki janub tərəkə erülsə, kaysi tərəkə qüçkən bolsa, xu yərdə kəlidü. **4** Xamalni kezitidiojanlar terikqılık kilməydi; bulutlar oja karaydiqanlar orma ormaydu. **5** Sən xamalning yolini bilmiginidək yaki boyida barning həmilisinin ustihanlırinin baliyatlıkda kəndək əsidiqanlığını bilmiginidək, sən həmməni yasiqoqı Hudanıng kılqojını bilməysən. **6** Səhərda urukungni teriçin, kəqtimu kələngni ixtin kəlduruma; qünki nema ixning, u yaki bu ixning paydılığ bolidiojanlığını wə yaki hər ikkisiniñ ohxaxla yahxi bolidiojanlığını bilməysən. **7** Nur xerin bolidu, aptapni kerüxmu həzurluk ixtur. **8** Xunga birsi kəp yil yaxiqan bolsa, bularning həmmisidin həzur alsun. Həlbuki, u yəna karangoşuluk künllərini esidə tutsun, qünki ular kəp bolidu; kəlgüsiddiki ixlarning həmmisi biməniliklər! **9** Yaxlikingdin həzur al, i yigit; yaxliking künlləridə kənglüng əzüngə huxallıknı yətküzgəy; kənglüng haliojini boyiqə wə kezəliring kergini boyiqə yürgin; bırak xuni bilginki, bularning həmmisi üçün Huda seni

2 sorakqa tartidu. **10** Əmdi kənglüngdin oqxılıkni elip Danalığın kengli ongoja mayıl, əhməkningki soloja. **3** taxla, teningdin yamanlığını neri kıl; qünki balılık wə əhmək kixi hətta yolda mengiwatqandimu, uning ekli kəm boloqaqka, u əhmək ikənləkini həmmigə ayan kılıdu.

12 Əmdi yaman künler boxingoja qüxmigüqə, xundakla sən: «Bulardın həq huzurum yoktur» degen yillar yekin laxmiyuqə yaxlikingda Yaratkuqingni esingdə qing tut; **2** kuyax, yorukluk, ay wə yultuzlar karangoşulixip, yamoqurdın keyin bulutlar kaytip kəlmigüqə uni esingdə tutkin. **3** Xu kün «eyning kəzətqılıri» titrəp ketidu; palwanlar egilidu, əzgüçilər azılığın tohtap kəlidü, derizilərdin sırtqa karap turquqilar ojuwalixip ketidu; **4** koqıqə karaydiojan ixikler etilidu; tügmənning awazi pəsiydu, kixiler kuxlarning awazını anglısa qeqüp ketidu, «nahxiqi kızlar»nınq sayraxları sus anglinidu; **5** kixilər egiżdün korkidu, koqılarda wəhimişər bar dəp korkup yürüdü; badam dərihi qıqəkləydi; qekətə adəmgə yük bolidu, xindir mewisi solixidu; qünki insan mənggülük makaniqə ketidu wə xuning bilən təng, matəm tutkuqilar koqida aylınip yürüdü; **6** kümüx tana üzilgülə, altun qınə qekiliqüqə, aptuwa bulak yenida parə-parə bolouqə, kuduktiki qak kardin qıkkıqə, **7** topa-qang əsli tuprakka kaytqıqə, roh əzini bərgən Huda oja kaytqıqə — Uni esingdə tutkin! **8** Bimənilik üstigə bimənilik!» — dəydi həkmət toplioquqi — «Bimənilik üstigə bimənilik! Həmmə ix biməniliklər!» **9** Xuningdək, həkmət toplioquqi dana bolupla kalmastın, u yəna həlkə bilim eğitti; u oylınip, kəp pənd-nəsihatlərni tarazioja selip, rətləp qıktı. **10** Həkmət toplioquqi yekimli sezlərni tepixkə intilgən; uxbu yezilojini bolsa durus, həkikət sezliridin ibarəttür. **11** Dana kixininə sezləri zihkə ohxaydu, ularning yiqindisi qing bektilgən mihtaktur. Ular Birlə Padiqi təripidin berilgəndur. **12** Uning üstigə, i oqlum, bulardın sirt hərkəndək yezilojənlərdin pəhəs bol; qünki kəp kitablarning yezilixining ayioji yok, xuningdək kəp eginix tənni upritidu. **13** Biz pütün ixka dikkət kılayı; Hudadın korkğun wə uning əmr-pərmanlıriqə əməl kılqın; qünki bu insanning toluk məjburiyitudur; **14** qünki adəm kılqan hərbir ix, jümlidin barlık məhpiy ixlar, yahxi bolsun, yaman bolsun, Huda ularning sorikini kılıdu.

Küylərning küyi

1 «Küylərning küyi» — Sulaymanning küyi. **2** «U otluq aqzi bilən meni seysun; Qünki sening muhəbbiting xarabtin xerindur. **3** Huxpuraktur sening ötliriling; Kuyulqan puraklıq may sening namingdur; Xunglaxka kızlar seni seyidü. Kenglümni ezungga məhliya kiloqşan — Biz sanga əgixip yügürləyi! — Padixah meni ez hujirilriqə əkirkəy!» **4** «Biz səndin huxal bolup xadlinimiz; Sening muhəbbatlıringni xarabtin artuk əsləp təripləymiz». **5** «Ular seni durusluq bilən seyidü». — «Qara tənlilik bolojnim bilən qırayılmın, i Yerusalem kızılı! Bərhək, Kedarlıklärning qedirliridək, Sulaymanning pərdiliridək ərimən. **6** Manga tikiliq ərimanglar, Qünki əridurmən, Qünki aptap meni keydürdi; Anamning oqulları məndin rənjigən; Xunga ular meni üzümzarları bakkıq kıldı; Xunga ez üzümzarını bacılıqjanmən». **7** «Həy, jenim seyginim, degina, Padangni kayərdə bakışan? Uni kün kiyamida kayərdə aram aloquzisən? Həmrəhiringning padilirini yenida qümpərdilik ayallardək yürüxümnin nema hajiti?» **8** «I kız-ayallar arisidiki əng güzili, əgər sən buni bilmisəng, Padamning başkan izlərini besip mengip, Padiqining qediri yenida ez oqlakliringni ozuklanduroqin». **9** «I seyümlüküm, mən seni Pirəwnning jəng hərwilirliqə ketiləqan bir baytaloqə oxhattim; **10** Sening məngzilirinq tiziləqan munqaklar bilən, Boynung marjanlar bilən güzəldür. **11** Biz sanga küműx kezər kuyulqan, Altundin zibu-zinnətləri yasap berimiz». **12** «Padixah toy dastihimida olturojinida, sumbul malhİMİM purak qağıdu; **13** Mening seyümlüküm, u manga bir monək murmakidur, U kekslirim arisida konup əkalidur; **14** Mening seyümlüküm manga Ən-Gədidi ki üzümzərlərda eskən bir oqunqə həna gülidəktür». **15** «Mana, sən güzəl, amrikim! Mana, sən xundak güzəl! Kezliring pahtəklərningkidəktür!» **16** «Mana, sən güzəl, seyümlüküm; Bərhək, yekimlik ikənsən; Bizning orunkərpimiz yexildür; **17** Əyimizdiki lımlar kədir dərihidin, Wasılımız arqılardindur.

2 Mən bolsam Xarun otlikdiki zəpiran, halas; Jilojılarda eskən bir nilupər, halas!» **2** «Tikən-jiojanlar arisidiki nilupərdək, Mana insan kızları arisida menin amrikim xundakturl». **3** «Ormandiki dərəhlər arisida eskən alma dərihidək, Oqul balılar arisididur menin amrikim. Uning sayisi astida dilim aləmqa seyinüp olturdum; Uning mewisi manga xerin tetidi; **4** U meni xarabhanıqə elip kirdi; Uning üstümüdə kətərgən tuoji muhəbbəttür. **5** Meni kixmix poxkallar bilən kuvvətləngərlər; Almlar bilən meni yengilandurunqlar; Qünki muhəbbəttin zəiplixip kətətim; **6** Uning sol koli bexim astida, Uning ong koli meni silatidur. **7** I Yerusalem kızları, Jərənlər wə daladiki marallarning hərəmti bilən, Silergə tapilaymənki, Muhəbbətning wakit-saiti bolmioquqə, Uni oyoqatmanglar, kozojimanglar!» **8** «Seyümlükümming awaz! Mana, u keliwati! Taqlardın səkrəp, Edirlardin oynaklıp keliwati!» **9** Mening seyümlüküm jərən yaki yax buqidəktür; Mana, u bizning eynin temininq kəynidə turidur; U derizilərdin karaydu, U pənjiyə-pənjirilərdin marap bakidu». **10** «Mening seyümlüküm

manga söz kılıp mundak dedi: — «Ornungdin tur, amrikim, menin güzilim, mən bilən əktkin; **11** Qünki mana, kix etüp kətti, Yamçır yeçıp tūğidi, u ketip kaldi; **12** Yer yüzidə güllər keründi; Nahxilar sayrax wakti kəldi, Zeminimizda pahtakning sadasi anglanmaqtı; **13** Ənjinə darihi kixlik, ənjuırlırını pixurmakta, Üzüm tallırı qeqəkləp ez purikini qaqmaka; Ornungdin tur, menin amrikim, menin güzilim, mən bilən əktkin! **14** Ah, menin pahtikim, Koram tax yeriq iqidə, Kija daldısida, Manga awazingni anglatkaysan, Qünki awazing xerin, jamaling yekimliklər!» **15** «Tülkilərn tutuwalaylı, Yəni üzümzərlərni buzoquqi kiqiq tülkilərni tutuwalaylı; Qünki üzümzərlərimiz qeqəkləmikta». **16** «Seyümlüküm meninigidur, mən uningkidurmən; U nilupərlər arisida padisini bekijatidu». **17** «Tang atkuqə, Kələnggilər kəqip yokioquqə, Manga karap burulup kəlgin, i seyümlüküm, Hıjrənlək taqlıları üstidin səkrəp kelidiqan jərən yaki buqidək bolojin!».

3 «Orun-kərpəmdə yetip, kəqə-keqilərda, Jenimning seyginini izdəp təlmürüp yattım; Izdim, bıraq tapalmayıttım; **2** Mən hazır turup, xəhərnı aylınav; Koqılarda, məydənlərdə, Jenimning seyginini izdəymən» — dedim; Izdim, bıraq tapalmayıttım; **3** Xəhərnı qarlıquqi jesəkqılər manga uqrıdi, mən ulardin: — «Jenimning seyginini kərdünglərmə?» — dəp sordim. **4** — Ulardin ayrılipla Jenimning seyginini taptım; Uni anamning eyiga, Əz korsiķida meni əhamilər bolojannıng hujrisiqa elip kirmiğüqə, Uni tutuwalıp kat'iy koyup bərməyyittim». **5** «I Yerusalem kızları, Jərənlər wə daladiki marallarning hərəmti bilən, Silergə tapilaymənki, Muhəbbətning wakit-saiti bolmioquqə, Uni oyoqatmanglar, kozojimanglar!» **6** «Bu zadi kim, qəl-bayawandin keliwatiqan? Is-tütək türwükləridək, Mürməkkı həm məstiki bilən puritiloqan, Ətirpuruxning hərəhil ipar-ənbərləri bilən puritiloqan?» **7** «Mana, uning təhtirawani, U Sulaymanning əziningdur; Ətrapida atmix palwan yürüdü, Ular Israildiki baturlardindur. **8** Ular ning həmmisi ez kiliqi tututkuluk, Jəng kiliqxə təbəyiłəngənlərdür; Tünlərdəki wəswasılrga təyyar turup, Həmmisi ez kiliqini yanpixioxa asidu». **9** «Sulayman padixah, ezi üçün alahidə bir xahənə sayıwınlık kariwat yasoqan; Liwandiki yaqoqlardın yasoqan. **10** Nuning türwükləri kümüxtin, Yələnqiki altundın, Selinqisi bolsa sesün rəhttin; İqli muhəbbət bilən bezalgən, Yerusalem kızları təripidin. **11** Qikinglar, i Zion kızları, Sulayman padixahka karap bekinqər, Toy bołożan künidə, Kəngli huxal bołożan künidə, Anisi uningoja tajni kiyügzən kiyapəttə uningoja karap bekinqər!»

4 «Mana, sən güzəl, seyümlüküm! Mana, sən güzəl! Qümpərdəng kəynidə kezliring pahtəklərdək ikən, Qaqlıring Gilead teoqı baqırda yatkan bir top eqkilərdəktür. **2** Qixliring yengila yuyuluxtin qikkən kirkiləqan bir top koylardək; Ular ning həmmisi koxkezək tuoqşanlardın, Ular arisida heçbiri kam əməstur. **3** Ləwliring pərəng tal yiptək, Gəpliring yekimliklər; Qümbiling kəynidə qekiliring parqə anardur. **4** Boynung bolsa, Koralhana boluxka təyyarlıqan Dawutning munaridəktür, Uning üstigə ming kalkan esikliklər;

Ularning hämmissi palwanlarning siparliridur. **5** Ikkı keksüng huddi ikki maraldur, Nilupər arisida ozukliniwatqan jərənninq koxkezəkliridəktur; **6** Tang atkuqə, Kələnggilər kəqip yokiyoqə, Mən özümni murməkkə teojoqə, Məstiki dəngigə elip ketimən. **7** Sən pütünəy güzel, i seyümlüküm, Səndə həq daqı bir təxtək puraklıq eşümlitikəktür; Aynioqan yekimlik yoktur». **8** «Liwandın mən bilən kəlgin, i jerəm, Mən bilən Liwandın kəlgin — Amanah qoqqisidin kara, temitidü; **14** Uning kolları altun turubilar, Iqığa beril Senir həm Hərmon qoqqılıridin, Yəni xırlar uwiliridin, Yilpizlarning taqlırıdin kara!» **9** «Sən kənglümni alamat seyündürdüng, i singlim, i jerəm, Kəzüngning bir ləp kılıp karixi bilən, Boynungdiki marjanning bir tal halkisi bilən, Kənglümni seyündürdüng. **10** Sening muhəbbəting nemideğən güzel, i singlim, i jerəm! Sening muhəbbətliring xarabtin xunqa xerin! Sening ətərliringning purikı hərkəndək tetitkudin pəyzidur! **11** Ləwliring, i jerəm, hərə kənikidək temitidü, Tiling astida bal wə süt bar; Kiyim-keqəkliringning purikı Liwanning purikidur; **12** Sən peqətləngən bir baqdursən, i singlim, i jerəm! Etiklik bir bulak, yepiklik bir fontandursən. **13** Xahliring bolsa bir anarlık «Erəm baoqısı»dur; Uningda kimmətlik mewilər, Hena sumbul əşümülküli bilən, **14** Sumbullar wə iparlar, Kalamus wə kowzakdarqın, Hərhil məstiki dərəhliri, Murməkkə, muəttər bilən həmma esil tetitkular bar. **15** Baqlarda bir fontan sən, Hayatlık sulurini beridiojan, Liwandın akçıdojan bir bulakşan». **16** «Oyojan, ximaldiki xamal; Kəlgin, i janubtiki xamal! Mening beqim üstidin uquq etkay; Xuning bilən tetitkulurı sırtka purak qağıdu! Səyümlüküm ez beqioja kirsun! Əzining kimmətlik mewilirini yesun!»

ap'ak wə parkırak, yüreklik əzimət, On ming arisida tuğdak kərənlərkultur; **11** Uning bexi sap altundindur, Budur qaqları atning yayıldık, Taq əqəmisidək kara. **12** Uning kəzli ekinlar boyidiki pahtəklərdək, Süt bilən yuyulojan, Yarixıkida koyulojan; **13** Uning məngzillili Sən güllüktək; Uning lawlıri nilupər, Ular suyuk murməkkini güllüktək; **14** Uning kolları altun turubilar, Iqığa beril yakutlar kuyulojan. Korsikı naxixlik pil qixılırından yasalojan, Kək yakutlar bilən bezəlgən. **15** Uning putlari mərmər türükəklər, Altun üstiga tıtləngən. Uning salapiti Liwanningkidək, Kedir dərəhliridək kərkəm-həywətlirkultur. **16** Uning aqazı bəkmü xerindur; Bərhək, u pütünəy güzəldür; Bu menin seyümlüküm, — Bərhək, bu menin amrikim, i Yerusalem kızılır!»

6 «Sening seyümlüküng nəgə kətkəndü, Kız-ayallar arisida əng güzel boluoqı? Sening seyümlüküng kəyərgə burulup kətti? Biz sən bilən billa uni izdayıl!» **2** «Mening seyümlüküm ez beqioja qüxti, Tetitkü otyaxlıklarqa qüxti. Baqlarda ozuklinixkə, Nilupərlərni yiojixkə qüxti. **3** Mən menin seyümlükümningkidurmən, Wə seyümlüküm meningkidur; U ez padisini nilupərlər arisida bağıdu» **4** «Sən güzel, i seyümlüküm, Tirzah xəhəridək güzel; Yerusalemdek yekimlik, Tuqlarnı ketürgən bir koxundak həywətlirkursən; **5** Ah, kezliringni məndin kətküzgin! Qünki ular menin üstümdin oqalib kiliwatidu; Qaqliring Gilead teoqi baqrıda yatkan bir top əqkilərdəktur. **6** Qixliring yengila yuxuluxtin cikken kılıqlısan bir tan keyləndək; Ullarsıq hemmisi

5 «Mən ez beqiməqə kirdim, Mening singlim, meninjərəm; Murməkkənni tetikçülirim bilən yiqdım, Hərəkən kənikimni həsilim bilən yedim; Xarabimni sütlirim bilən iqtim». «Dostlirim, yənglər! Iqinglər, kənglünglər halıqanqə iqinglər, i axıx-məxūklar!» 2 «Mən uhlawatattim, birək kənglüm oyoqak idi: — — Seyümlükümning awazıl Mana, u ixikni kekiyatidu: — — «Manga eqip bər, i singlim, i amrikim; Mening pahtikim, meninjə qubarsızım; Qünki bexim xəbənmə bilən, Qaqlırim keqidiki nəmlik bilən həl-həl bolup kətt!» 3 «Mən təxək kiyimlirimni seliwtəkən, Kandakımı unı yəna kiyivaly! Mən putlirimi yudum, Kandakımı ularını yəna buloqay?» 4 Seyümlüküm kolini ixik texüigidin tikti; Mening iq-baqrılırim uningoja talmürüp kətti; 5 Seyümlükümgə eqixka köptüm; Kollirimdin murməkki, Barmaklırimdən suyuq murməkki temidi, Takakning tutkuqları üstigə temidi; 6 Seyümlükümgə aqtım; Birək seyümlüküm burulup, ketip kələqanıdır. U sez kiloqanda rohım qıkıp kətkəndi; Uni izdidim, birək tapalmıdim; Uni qakirdim, birək u jawab bərmidi; 7 Xəhərnı aylınidən jesakılər meni uqrıtip meni urdi, meni yarilandurdu; Sepillardıki kezətçilər qämpərdəməni məndin tartıwaldı. 8 I Yerusalem kızılər, seyümlükümni tapsanglar, Uningoja nemə dəysilər? Uningoja, səyginin: «Mən muhəbbəttin zəiplixip kəttim! — dedi, dənglər». 9 «Sening seyümlüküngning baxxa bir seyümlükintən kəndak artuk yeri bar, I, ayallar arisidiki əng güzili? Sening seyümlüküngning baxxa bir seyümlükintən kəndak artuk yeri bar? — Sən bizgə xundak tapilioqanqu?». 10 «Mening seyümlüküm

6 «Sening seyümlüküng näge kətkəndu, Kızayallar arisida əng güzel bolouqı? Sening seyümlükting kəyərgə burulup kətti? Biz sən bilən billə uni izdəyli!» **2** «Mening seyümlüküm ez beojoqa qüxti, Tetikči otyaxılıklärə qüxti. Baqlarda ozuklinixkə, Nilupərlərni yiqixka qüxti. **3** Mən mening seyümlükümningkidurmən, Wə seyümlüküm meningkidur; U ez padisini nilupərlər arisida bacıdu» **4** «San güzel, i seyümlüküm, Tirzah, xəhirişdək güzel; Yerusalemdaq yekimlik, Tuqlarını ketürən bir koxundək həywəltiktursən; **5** Ah, kezliringni məndin kətküzgin! Qünki ular mening üstündin ojalib keliwati; Qaqliring Gilead teoji baqrıda yatkan bir top eąkilerdəktur. **6** Qixliring yengila yuyuluxtin qıkkən kırkilojan bir top koylardak; Ularning həmmisi koxkezək tuşqanlardındırdı; Ular arisida həqbırı kam əməstur; **7** Qümbiling kəynida kəyilirinq parqa anardur. **8** Atmix hanix, sakson kenizkemu bar; Kızlar sanaksız; **9** Birak mening pahtikim, oqubarsızım bolsa birdinbirdur; Anisidin tuqulqanlar iqida təngdaxsız bolouqı, Özini tuşkuquning tallıqinidur. Kızlar uni kerüp, uni bəhtlik dəp ataxti, Hanixlar wə kenizəklərmə kerüp uni mahtaxtı. **10** «Tang səhər jahənoja karıoşandək, Aydək güzel, aydingdək roxən, illik kuyaxtək yoruk, Tuqlarını ketürən koxunlardək həywətlək bolouqı kimdir?» **11** «Meçizlər beojoqa qüxtüm, Jiloidiki gül-giyahlarıni kerütxə, Üzüm telining bihliojan-bihlimiojanlığının kerütxə, Anarlarning qəzəkligən-qəzəklimigənlilikini kerütxə; **12** Birak bila-bilməy, Jenim meni ketürüp, Esil həlkimning jəng hərwalılıri üstiga kopyonanıkan». **13** «Käytkin, käytkin, i Xulamit — Käytkin, käytkin, bizning sanga karıoqumız bardur!» «Sılər Xulamitning nemisigə karıoqunglar bar?» «İkki bargah» ussuləq qüxkən waktidikidək uningə qaraymız!»

7 «İ xahzadining kizi, Kəxliringdə sening kədəmlirin nemidegen güzəl! Tolqıojan yampaxliring gəhərlərdək, Qewər hünərwən kolining hüniridur. **2** Kindiking yumulak bir kədəltür; Uning əbjəx xarabi kəm əmas; Korsikinq buoqday dəwisdür, Ətrapıqa niluparlar olixidur. **3** İkki kəksüng ikki maraldək, jərənninq koxkezikidur; **4** Boynung pil qixliridin yasaloqan munardur; Kezliring Bat-Rabbim kowuki boyidiki Həxbən kəlqəkliridək, Burnung Dəməxkə karaydıcıqan Liwan munarıdkaktır; **5** Üstüngdə bexing

Karməl teojudək turidu; Bexingdiki ərümə qaqliring səsün rəngliktur, Padixah büdür qaqliringning məhbusidur. **6** I seyinim, huzurlar üçün xunqə güzəl, xunqə yekimliktrsən! **7** Sening boyung palma dərihidək, Kekstüng üzüm qonqılıridaktur. **8** Mən: — «Palma dərihi üstigə qikimən, Xahlirini tutup yamiximən; Keksiliring darwakə üzüm tal oqunqılıridak, Burnungning puriki almılardək, tanglayliringning təmi əng esil xarabdəktur...». **9** «...mening seyümlükümning gelidin silik ətüp, Ləwlər, qixlardın teyilip qüxsun...! **10** Mən mening seyümlükümningkidurmən, Uning təkazzasi manga karitilidu». **11** «I seyümlüküm, kəleyli, Etizlarqa qıkayılı; Yezilarda tünəp kəleyli, **12** Üzümzarlıkka qıkıxka baldur orundin turaylı, Üziim tallirinining bilihəjan-bihlimiojanlığını, Qeqəklərning eqilojan-eqilmiojanlığını, Anarlarning bərk uroqan-urmiyojanlığını kərəyli; Axu yərdə muhəbbətlirimni sanga beoqıxlayman. **13** Muhəbbətgüllər axu yərdə eż purikini puritudu; Ixiklirimiz üstida hərhil esil mewə-qiwilar bardur, Yengi həm konimu bardur; Sən üçün ularni toplap təyyarlıdım, i seyümlüküm!»

8 «Ah, apamning keksini xorıqan inimdək bolsang'idi! Seni talada uqrıtar bolsam, seyəttim, Wə heqkim meni kəmsitməytti. **2** Mən seni yetəklayttim, Apangning əyigə elip kirəttim; Sən manga təlim berətting; Mən sanga tetikə xarabidin iqtüzəttim; Anarlirimning xərbətidin iqtüzəttim. **3** Uning sol əcoli bexim astida bolatti, Uning ong əcoli meni silaytti!. **4** «Silərgə tapılaymanki, i Yerusalem kızılıri — «Uning wakıtsaiti bolmoquqa, Silər muhəbbətni oyqatmanglar, əzəzəjimanglar!» **5** «Daladin qikıwatqan bu zadi kim? Əz seyümlükigə yelinip?» «Mən alma dərihi astida seni oyqatkanıdim; Axu yərdə apang toloqak yəp seni dunyaqa qıçaroqanıdi; Axu yərdə seni tuoşkuqi toloqak yəp seni qıçaroqanıdi». **6** «Meni kənglüngə mehündək, Bilikinggə mehündək baskaysən; Qünki muhəbbətətələmdək küqlüktür; Muhəbbətning kızozınıxi təhtisaradək rəhimsiz; Uningdin qikkan ot uqqunları, — Yahning dəhxətlik bir yalkunidur! (**Sheol h7585**) **7** Kəp sular muhəbbətni əqirəlməydu; Kəlkünlər uni oşərk ələməydu; Birisi: «Əy-təəllukatlırimning həmmisini berip muhəbbətkə erixinən» desə, Undakta u adam kixinining nəziridin pütünley qüxüp ketidu». **8** «Bizning kiqik singlimiz bardur, Bırak uning keksi yoktur; Singlimizə əlqilər kəlgən künidə biz uning üçün nemə kılımımız?» **9** «Əgər u sepil bolsa, Biz uningoşa kümüx munar salımız; Əgər u ixik bolsa, Biz uni kədir tahtaylar bilən kaplaymınız». **10** «Əzüm bir sepidurmən, Həm mening keksilirim munarlardektr; Xunga mən uning kez alddıa hatırjəmlik tapkan birsidək boldum». **11** «Sulaymanning Baal-Həmonda üzümzari bar idi, Üzümzarını baqwənlərgə ijarığa bərdi; Ularning həmmisi mewisi üçün ming kümüx tənggə apirip berixi kerək idi; **12** Əzümninüzümzarım mana mening aldımızda turidu; Uning ming tənggisi sanga bolsun, i Sulayman, Xuningdək ikki yüz tənggə mewisini bakķuqılarqa bolsun». **13** «Həy baqılarda turoquqi, Həmrəhələr awazingni anglioysi bar; Mangimu uni anglatkuzoqaysən». **14** «I seyümlüküm, tez bolə, Jərən yaki yax buojudək bol, Tetiklərlə taoqları üstidə yığırılıp!»

Yəxaya

1 Uzziya, Yotam, Aħaz wə Həzkiyalar Yəħħudaqja padixha bolojan wakitlarda, Yerusalem wə Yəħħuda tooprisida, Amozning oοqli Yəxaya kergən oqayibana wəhiy-alamatlər: — **2** «İ asmanlar, anglanglar! I yər-zemin, kulaq sal! Qünki Pərwərdigar sez eyti: — «Mən balilarını bekipl qong kıldırmı, Birak, ular Manga asiylik, kıldı. **3** Kala bolsa igisini tonuydu, Exəkmü hojayinining okurioja [mangidiojan yolni] bilidu, Birak Israil bilmeydu, Ez həlkim həq yorutulogun əməs. **4** Ah, gunahkar «yat əł», Kəbîhlîkni toplap əziga yükligən həlk, Rəzillərning bir nəsl, Nijis bolup kətkən balilar! Ular Pərwərdigardin yıraklıxip, «Israildiki Mukaddas Boloquqını kezığa ilmedi, Ular kayniga yandi. **5** Nemixka yənə dumbalanoqunglar kelidi? Nemixka asiylik kiliwerisilər? Pütün baxlıringlar aqırıp, Yürikinglar pütünləy zəiplixip kətti, **6** Bexinglardın ayojinglaroqısa sak yeringlar kalmıdi, Pəkət yararəhat, ixxik, wa yiring bilən toldı, Ular tazilamıqan, tengilməqan yaki ularoqa həq məlhəm sürülmigan. **7** Wətininglar qəlləxti; Xəhərlirinqərlər keyüp wayrana boldı; Yər-zemininglərni bolsa, yatlar kez aldinglardıla yutuweliyatı; U yatlar təripidin dəpsəndə kılınip qəllixip kətti. **8** Əmdi üzümzaroqa selinojan qəllişək, Tərhəməkklikka selinojan kəpidək, Muhsirigə qüşkən xəhərdək, Zionning kizi zəip kəlduruldu. **9** Samawi xoxunlarning Sərdarı bolojan Pərwərdigar bizga azojina «qəldisi»ni kəldurmiojan bolsa, Biz Sodom xəhərigə ohxap ələtək, Gomorra xəhərinin halıqə qüşüp kələttük. **10** I Sodoming həkümranları, Pərwərdigarning sezinə anglap koyunglar, «I Gomorraning həlkı, Hudayimizning kanun-nasılıhıtəq kulaq selinglar! **11** Silər zadi nemə dəp Manga atap nuroqunlıqan kurbanlıqlarnı sunisilər? — dəydu Pərwərdigar. — «Mən keydürmə kəqkar kurbanlıqlardın, Bordak malning yaqlıridin toyup kəttim, Büklər, paklanlar, tekilərning ənənlərindən həq hursən əməsmən. **12** Silər Mening aldimoja kirip kəlgininglər, Silərdin həyla-aywanlırmı xundak dəssəp-qaylxəni kim tələp kılɔjan? **13** Biñħad axlık hədiyalırını elip kelixim boldi kilinglar, Huxbyu bolsa Manga yirginqlik bolup kəldi. «Yengi ay» heytliri wə «xabat kün»lirigə, Jamaat ibadət suronurlarıq qəkirilixlərə — Kışkıs, kəbîhlitə ətküziylən daşıduqılık, yiqənlilərə qidiqulqılık kalmıdi. **14** «Yengi ay» heytinglardın, bekitilgən heyt-bayriminglardın ələbim nəprətlinidü; Ular manga yük bolup kəldi; Ularnı kətürüp yürtüxtin qarqap kəttim. **15** Kəlulgarnı kətürüp duaqa yayojininglarda, Kezünni silerdin elip qaqımən; Bərħek, kepləp dualarnı kiliqininqarda, anglimaymən; Qünki kolliringlər kənoşa boyaldı. **16** Özünglərni yuyup, paklininglar; Kilmixliringlərning rəzillikini kez aldimdin neri kilinglar, Rəzilikni kiliixtin kəlulgarnı üzüngər; **17** Yahxilik kiliixni eginginlar; Adillikni izdəngər, Zomigərlərgə tənbih beringlar, Yetim-yesirlərni nahəkliklən halas kilinglar, Tul hotunlarning dəwasını soranglar. **18** Əmdi kelinglar, biz munazirə kiliçaylı, dəydu Pərwərdigar, Silərning gunahınglar Sən ularning kəddini ruslimaysən həm həq kəqürüm

kuruttək tok kizil bolsimu, Yungdək ap'aq bolidu. **19** Əger itaetmən bolup, anglisanglar, Zemindiki esil məhsulattin bəhriyən bolisilər; **20** Birak, rət kılıp yüz ərisəngər, Kiliq bilən ujukturululular — Qünki Pərwərdigar Ez aqzi bilən xundak degen. **21** Sadık xələr kandaqmu pañixa bolup kəldi! Əslidə u adalət bilən tolojanı, Həkkaniyilik uni makam kılıjanı, Birak hazır katillar uningda turuwati. **22** Kümüxtüng bolsa daxxaloja aylinip kəldi, Xarabingoja su arılıxip kəldi; **23** Əmriliring asiylik kılıquloqlar, Ooprilaroja ülpət boldi; Ularning hərbiri parioja amrak bolup, Sooja-salamlarnı kezlep yürüməktə; Ular yetim-yesirlər üçün adalət izdməydu; Tul hotunlarning dəwasi ularning aldişa yətməydu. **24** Xunga — dəydu samawi xoxunlarning Sərdarı bolojan Rəb Pərwərdigar — Yəni Israildiki kudrat Igisi eytidü: — Mən kütəndilirimmi [jazalap] puhadın qikimən, Düixmənlirimdin qıṣas alımən; **25** Kolumni üstüngə tagküzip, Seni tawlap, səndiki daxxalni təltəkə tazilaymən, Səndiki barlıq arilaxmilarnı elip taxlaymən. **26** Həkümran-sorakçıliringlərni awvalkıldək, Məslihətqiliringlərni dəsləptikidək hələqə kəltürimən. Keyin sən «Həkkaniyilikning Makani», «Sadiq Xəhər» — dap atilən. **27** Əmdi Zion adillik bilən, Wa uningoja kaytip kələgnər həkkaniyilik bilən kütkuzulup hər kılınidü. **28** Birak asıylar wə gunahkarlar birdək ujukturulidü, Pərwərdigardin yüz ərigüqilər bolsa hələk boldi. **29** Xu qəođda silər təxna bolojan dub dərəhliridin nomus kılısilər, Talliojan baqlardın hijil bolisilər. **30** Qünki eziüngərlər huddi yopurmaklıri kürup kətkən dub dərihidək, Susis kuruq bir baqdak bolisilər. **31** Xu künü kücki barlar otka xam piliki, Ularning ejri bolsa, uqğun boldi; Bular hər ikkisi təngla keyüp ketidü, Ularnı eqrürükə həqkim qıkmayıdu.

2 Bular Amozning oοqli Yəxaya Yerusalem wə Yəħħuda tooprisida kergən kalamdur: — **2** Ahir zamanlarda, Pərwərdigarning eyi jaylaçkan taq taqlarning bexi bolup bekitilidü, Həmmə dəng-egizlətin üstün kılıp kətürülidü; Barlıq, allər uningoja karap ekip kelixidü. **3** Silər Mening aldimoja kirip kəlgininglər, Silərdin Nuroqun həlk-millətlər qikip bir-biriga: — «Kelinglar, biz Pərwərdigarning teojoqa, Yakupning Hudasininə əyigə qikkayıfı, U Əz yollaridin bizgə egitidü, Biz Uning tərikiliridə mangımız» — deyixidü. — Qünki kanun-yolyoruk Ziondin, Pərwərdigarning səz-kalami Yeruselemdin qikidiojan bolidü. **4** U əllər arisida həküm qikiridü, Nuroqun həlkələrning hək-naħəklirigə kesim kılıdu; Buning bilən ular kiliqlirini sapan qıxlari, Nayzilirini oroq kılıp sokuxidü; Bir əl yənə bir əlgə huraplatlar bilən tolduruldu; Ular Filistiyərdək pal salidü; Ular qətəlliklər bilən kol tutuxidü; **7** Zemini bolsa altun-kümütxə tolup kətti; Bayılıkları tūğimas; Yər-zemini atlarcımu tolup kətti, Jəng hərviliri həm tūğimas; **8** Zemini butlar bilənlik bolup kətti; Ular ez kollırı bilən yasiqanlırioja, Barmaklıri bilən xəkilləndürəngərliriga səjdə kiliçidü. **9** Xuning bilən pukralar egildürülidü, Mətiwərlərmə təwən kılınidü; kip-kızıl bolsimu, Yənilə kardək akırıdu; Ular kızıl Sən ularning kəddini ruslimaysən həm həq kəqürüm

kilmaysən. **10** Əmdi Pərwərdigarning wəhxitidin, Qünki eż koli bilən kılənləri eżigə yanidi. **12** Mening Həywisining xan-xəripidin eżüngni қaqur, [Hada] həlkimdə bolsa, balılar ularını har kılıdu, Ayallar ularını taxlar iqigə kiriwal, Topa-qanglar iqigə məküwäl! **11** idarə kılıdu; I həlkim! Silərni yetəkləwətənələr silərni Qünki adəmning təkəbbur kezələri yergə karitilidu, azduridu, Ular mangidiçən yolliringlərni yok kılıdu. İnsanlarning həkawurlukı pas kılınidu; Xu künida **13** Parwərdigar Əz dawasını soraxkə orun alidu, Həlk-yalçın Pərwərdigarlara üstün dəp mədhiyilindu. **12** Qünki millətlər üstidin həküm qıkırıxka əra turidu; **14** samawi koxunlarning Sərdari boləjan Pərwərdigarning Pərwərdigar Əz həlkinqin akşakalları wə amirləri bilən xundak bir künü təyyar turidu: — Xu künini hərbir dəwələxip, ularoja: — Üzümüzən yəp tütgətlərə silər təkəbbur wə məmədanlarning üstügə, Aziz yukarı eżünglər, Ajiz məminlərənə alojan olja eyünglərda sənicioqların larning üstügə qüxicid (Xuning bilən ularning yatidi, daydu. **15** — Silərning həlkimni axundak ezip, Ajiz həmmisi pas kılınidu), **13** Xuningdak Liwandering Pərwərdigərənən yəziliqə dəssəp zadi nema kılçinqinər? egiz, pələkkə yetidiçən barlıq kədir dərəhlirinən — dəydi samawi koxunlarning Sərdari boləjan Rəb üstügə, Baxandiki barlık dub dərəhlirinən üstügə, **14** Egiz taqqlarning həmmisigə, Yukarı ketürülən barlık dənglərinən üstügə, **15** Hərbir həywətlik munarning jildirlitip mengip yürixidu; **17** Xunga Rəb Zion kız-hərbir soda kemisininən üstügə, Xundakla barlık güzəl ayallırınınə bax qoqqılırını taz kılıdu, Pərwərdigar kemə gəwdisining üstügə xu künini qüxtükə təyyar turidu. **18** Axu künini Rəb ularning uyat yərlərinə eqiwtetidu». **18** Axu künini Rəb **17** Adəmlərning kerənglikli təwən kılınip qüxtürülüp, ularını güzəllikdən məhrum kılıdu; — Ularning oxuk Insanlarning təkəbburlikli pas kılınidu, Xu künidə yalçın jildirəklini, Bax jiyəklini, ay xəkillik marjanlarını, **19** Pərwərdigarlara üstün dəp mədhiyilindu. **18** Butlar Həlkilərini, biləzükilərini, qümpərdə-qaqwanları, **20** bolsa həmmisi kezədin yokılıdu. **19** Pərwərdigar yərni dəhəxətlik silkindirəkxa ornidin turidiçən qaođa, Ular ezlərini Uning wəhxitidin, Uning həywisining xan-xəripidin қaqurup, Hada tax ojarlırinən iqigə, Yər yəzidiki əngkūrlərgə kiriwalıdu; **20** Xu künidə kixilər eżigə qoğunuxka yasiçən kümüx butlrı wə altun butlərini karioğu qaxqanlarqa wə xəpərənglərgə taxlap beridu; **21** Pərwərdigar yərni dəhəxətlik silkindirəkxa ornidin turidiçən qaođa, Ular ezlərini Uning wəhxitidin, Palqı wə aksaçal, 3 əlliçək bexi, metiwrə wə məslihətqi, Hünərəwən ustilar wə jadu kılıqulqlarını yok kılıdu. **4** «[Ularning orniqə] yaxlarnı əməldər kılımən, Bəthuy «Biz eż neminizni yəymiz, eż kiyim-keqəklərimizni kiyimiz; pəkət bizni rəswalıqtın halas kılıx üçün, wə yələnqük boləjan [barlık, nərsilərn] yok kılıdu, — Yəni kuvvet boləjan pütkül ax-nan, Yələnqük boləjan həmmə su, **2** Palwan wə ləxkər, Sotqi wə peyəməbər, Palqı wə aksaçal, 3 əlliçək bexi, metiwrə wə məslihətqi, bərgən mewə bolsa, Keçip kutulqan Israildikilərgə xəhrət wə güzəllik kəltüridu. **3** Həm xundak ix boliduki, Zionsda qalənlər, Yerusalemda tohitilojanlar, orniqa daqımal taməqisi bolidu. **25** Sening yigitlirinq Hünərəwən ustilar wə jadu kılıqulqlarını yok kılıdu. **26** [Zionning] kılıqlıni, Baturliring jəngdə yikılıdu. **26** [Zionning] kowukluları zar ketürüp matam tutidu; U yalingaqlanıq halda yergə olturup kılıdu.

3 Qünki, kəral Samawi koxunlarning Sərdari boləjan Rəb Pərwərdigar, Yerusalem wə Yəhudaçən kuvvət wə yələnqük boləjan [barlık, nərsilərn] yok kılıdu, — Yəni kuvvet boləjan pütkül ax-nan, Yələnqük boləjan həmmə su, **2** Palwan wə ləxkər, Sotqi wə peyəməbər, Palqı wə aksaçal, 3 əlliçək bexi, metiwrə wə məslihətqi, Hünərəwən ustilar wə jadu kılıqulqlarını yok kılıdu. **4** «[Ularning orniqə] yaxlarnı əməldər kılımən, Bəthuy, balılar ularning üstidin idarə kılıdu. **5** Pukralar bir-birini ezidu, Hərbiri koxnisi təripidin ezilidu; Balılar kərilərə, Muttəhəmlər metiwrələrgə adəpsizlik kılıdu; **6** Xu künini birsə ata jəmətiddiki kərindixini tutuwelip, uningdin: — «Sizning kiyim-keqikingiz bar; bizgə yetəkqi bolung, bu harabilər қolinqiz astida bolsun», — dəydu; U jawabən қolini ketürüp [kasəm iqip]: «Dərdinglərə dərman bolalmayman; Əyümdimə ya ax-nan ya kiyim-keqək yok; Meni həlkə yetəkqi kilməngər!» — dəydu. **8** Qünki Yerusalem putlixidü-qüxkünləxidü, Yəhuda bolsa yikılıdu; Səwəbi, ularning tili wə illətləri Pərwərdigaroja kərxi qıkip, Xərəp Iğisining kezəlri alıldı isyankarlik kıldı. **9** Ularning qırayı ezlərige karxi guwahlıq beridu; Ular Sodom xəhirdək gunahını həq yoxurhmay, Oquk-axkara jakarlaydu. Ularning Jenioja way! Ular yamanlıknı eż bexoja qüxtürgən! **10** Həkkaniylarəqə eytikinki, Ular aman-eşənlilikdə turidu, Ular eż əməllirinən mewisini yəydi; **11** Rəzillərgə way! Bexoja yamanlıq qüxicidu,

4 Xu künini yəttə ayal bir ərni tutuwelip, uningdin: — «Biz eż neminizni yəymiz, eż kiyim-keqəklərimizni kiyimiz; pəkət bizni rəswalıqtın halas kılıx üçün, bizni namingizə təwə kılıxingizni etünimiz!» — dəp yalwuridu. **2** Xu künini «Pərwərdigarning xəhi» uning güzəllikli həm xəripini kərsətküqi bolidu, Zemin Palqı wə aksaçal, 3 əlliçək bexi, metiwrə wə məslihətqi, bərgən mewə bolsa, Keçip kutulqan Israildikilərgə xəhrət wə güzəllik kəltüridu. **3** Həm xundak ix boliduki, Zionsda qalənlər, Yerusalemda tohitilojanlar, Yəni Yerusalemda həyat dəp tizimlanıqların həmmisi pak-mukaddas dəp atılıdu. **4** Xu qaođa Rəb ibadət sorunlarning üstügə is-tütək wə bulut, Kəqtə bolsa ot yalqunining julasını yarifidu; Qünki xan-xərəpninq üstüdə sayıwan bar bolidu. **6** Xu künini, kündüzdə tomuz issikka sayə kiliqiojan, Hətərdin panahlinidiojan, boran-yamoqlarəqə daldə bolidiojan bir sayıwənlilik kəpə bolidu».

5 Mən eż səyəgən yarımoja, Mening səyümlüküm üçün eż üzümüzərə toorluluk bir küy eytip berəy; Səyümlükümning munbat bir dəng üstidə üzümüzərə bar idi; **2** U həmmə yerini kolap taxlarnı elip taxlıdi, Əng esil üzüm teli tikti; U üzümüzərə otturisoja

kəzitix munari saldı, Üzümzar iqidimu xarap kəlqiki adalitini rət kılouqilaro way! 24 Xunga, ot yalkunlari kazdi, Andin üzümdin yahxi həsul kütti; Bırak buning samanlarnı yutuwatkəndək, Yalkunlarda mənggənlər orniqa, üzümzar aqqik üzümlərnələr bərdi. 3 Keni, solixip yokaloğandək, Ularning yiltizlili qırıp ketidü, i Yerusalemdikilər wə Yəhūdaning adəmləri, Mən Güllə-qəşəklili qang-tozangdək tozup ketidü; Qünki ular bilən üzümzarımnıOTTURISIDİN HƏKÜM QIKIRİNGLƏR! samawi köxunlarning Sərdarı bolovan Pərvərdigarning 4 Mening üzümzarımda kılıqudək yəna nema ixim yolyoruk-kanununu qətək əkkən, Israildiki Mükəddas kəldi? Yahxi üzümlərni kütkinimdə, Nemixə pəkət Boloquqining səz-kalamını kəzgə ilmiojanidi. 25 aqqik üzümlənilərini qıkırıp bərdi? 5 Əmdi hazır Oz Xunga Pərvərdigarning ożəzipi Oz həlkigə karap üzümzarınnı nema kılıdıcıınını silərgə eytip berəy: kaynaydu, U ularça karap kolını kətürüp, ularni urup — Uning qıtlıklarını elip taxlaymən, u yutuwetiliidü, yikitidü. Taqlar təwrinip ketidü; Əlüklər əhlətlərdək Uning tamlırını qekip oqulitimən, u qayılinidü. 6 kojılar otturisida dəwə-dəwə bolidü. Muxundak ixlar Man uni qellükək aylandırmış; Həqkim uni qatap-putap, pərwix kilmaydu; Jıoşanlar wə tikənlər uningda kolı yanila kayturulmay turidü. 26 U yıraktiki əsüp qıkıldı; Bulutlar oja uning üstigə heq yamoqur əllərni qakırıp tuojni kətüridü, U yər yüzining yaqdurmanglar dəp buyruymən. 7 Qünki samawi qat yakısidin bir alni ütxkirtip qakırıdu; Mana ular köxunlarning Sərdarı bolovan Pərvərdigarning üzümzarı tezdir aldirap kelidü! 27 Ulardın həqbiri qarqap — İsrail jəməti, Uning huxallıki bolovan esümlük bolsa kətməydu, Putlixipmu kətməydu. Həqbiri müddiməydu, — Yəhūdadikilərdür; U adalət mewisini kütkən, Bırak uhlimaydu, Baqlıqan bəlwaçlıridin həqbiri boximaydu, mana əmdi zulum kerdii; Həkkənaliylikni kütkən, Bırak Qoruklirining boqkuqlıridin həqbiri üzülməydu; 28 mana əmdi naşa-paryad boldi! 8 Həkələrə heq orun Ularning oklari itti, Barlik okyalirininq kırıqları tartılıp kədurməydi, etizni-eygə, uliojanlar oja way! 29 Ularning hərkiraxlıri xırningkidək bolidü, Ular təyyar turidü, Atlirining tuyakları qakmak texidək bolidü, Əzüngələrni yaloquz zemində kəldürməkqimisilər? 9 [Jəng hərwilirininq] qaklıri kuyuntazdək aylinidü; Samawi köxunlarning Sərdarı bolovan Pərvərdigar 29 Ularning hərkiraxlıri xırningkidək bolidü, Ular mening külükiməqə mundak dedi: — «Kəpligən eylər, arslanlardək hərkirixidü, Dərwəkə, ular owoja erixkəndə Dərwəkə həywətlik, həxmətlik eylər adamızatsız, harab oqaz-oquz kılıp həripiyixidü; Owni kütkuzqudək həqkim xarabmə bar; Bırak ular Pərvərdigarning kılıqanlıri oja bolmay, Ular uni elip ketidü. 30 Xu küni ular dengizlər wə kol ixilri oja heq etiwar kilmaydu. 13 Xu səwəbtin həlkim bilimdin həwərsiz bolovanlık tüپəylidin təpəylidin sürətli turidü; Esilzadılıri eqirkixip, Pukraları ussuzluktin kürup ketidü. 14 Xunga təhtisara nəpsini yoqinitip, Aqızini həng aqidü; Ularning xəhərlərini, top-top adəmləri, kikəs-sürən kettürgüçiləri wə nəşəmə oyniąqılırları birakla iğiqə qüxüp ketidü (Sheol h7585). 15 Pukralar egildürülidü, Mətiwərlərnu təwən kəlinidü, Təkəbburların kəzərləri yergə karıtilidü; 16 Bırak samawi köxunlarning Sərdarı bolovan Pərvərdigar adət yürgüzginidə üstün dəp mədhiyilinidü, Pak-mükəddas bolouqı Təngri həkkənaliylikindən pak-mükəddas dəp bilinidü. 17 Xu qədoja əzələr əz yayaqlırlar turojan dək otlaydu, Musapirların baylarning wəyrana eyliridə ozuklinidü. 18 Kəbihlikni aldamlıqılıq yipleri bilən, Gunahni hərwa aroqamqısı bilən tartəkənlər oja way! 19 Yəni: «[Huda] aldirisun! Ixlrını Ozi ittikräk ada kilsun, Xuning bilən biz uni kerələymiz! «Israildiki Mükəddas Bolouqı»ning niyat kılıqını yekinlixip ixka axuruləjəy, Biz uni biliwalaylı!» — degenlərgə way! 20 Yamanni yahxi, yahxini yaman degüqilərgə, Karangoşlukni nurning, nurni karangoşlukning orniqa koypuqilaro, Aqqikni tatlıknıng, tatlıknı aqqikning orniqa koypuqilaro way! 21 Əzlirini dana dəp qaoljiojanlar oja, Oz nəziridə əzlirini əkiliik dəp kariojanlar oja way! 22 Xarab iqxixə batur bolovanlar oja, Hərəkni abjax kılıxta kəhriman bolovanlar oja, 23 Yəni para üçün rəzillərni aklap, Xuning bilən həkkənaliyarning

6 Uzziya padixaq aləmdin ətkən yili mən Rəbni kərdüm; U intayın yukırı kətürülgən bir tahtə olturnattı; Uning toni ibadəthanı oja bir kəlgənidi. 2 Uning üstidə saraflar parwaz kılıp turattı; Hərbirininq altə tal əkanı bar idı; İkki əkanı bilən u yüzini yapatti, İkki əkanı bilən u putini yapatti, Wə ikki əkanı bilən u parwaz kılıp turattı. 3 Ulardın biri baxka birsigə: — «Samawi köxunlarning Sərdarı bolovan Pərvərdigar, mukəddas, mukəddəstur! Barlik yər yüzü uning xan-xəripiqə tolqan!» — dəp towlawattati. 4 Towliquning awazidin dərvazining kexaklıri təwrinip kətti, Oy is-tütək bilən kaplandı. 5 Xuning bilən mən: — «Əzümgə way! Mən tütəktim! Qünki mən ləwləri napak adəmmən həm napak ləwlilik həlk bilən arılıxip turup, əz kezüüm bilən Padixaqka, yəni samawi köxunlarning Sərdarı bolovan Pərvərdigaroja karıdim!» — dedim. 6 Xuning bilən saraflardın biri kolida kurbangaltıñ bir qoçoji lahxigiroja kisip elip, yeniməq uquq kəldi; 7 u uni aqzımoja təkliküp: — «Man, bu ləwliringgə təgdi; senin kəbihliking elip taxlandı, gunahinq kəfərat bilən kəqürüm kılindi!» — dedi. 8 Andin mən Rəbning: — «Mən kimni əwətimən? Kim Bizgə wəkil bolup baridu?» degen awazını anglidim. Xuning bilən mən: — «Mana man! Meni əwətəkəysən!» — dedim. 9 Wə U: «Baroqin; muxu həlkəkə mundak dəp eytkin: — «Silər anglaxni anglaysıller, bıraq qıxənməysilər; Kərəxni kərəsüller, bıraq bilip yətməysilər. 10 Muxu həlkinq yürükini tax kılıqin; Ularning kulaqlarını eoir, Kəzərləri kor kılıqin; Bolmisa, ular kəzərləri bilən kerələydiqən, Kələkli bilən angliyalaqdiqən, Kəngli bilən qúixinələydiqən kılınıp,

Yolidin yandurulup sakaytilojan bolatti». **11** Andin mən: hərbir araqlıroja, həmmə yantaklar oja wə həmmə — «Rəb, bu əħħwal qaqanojqa dawamlixidu?» — dəp yaylaklar ojuzzidə konuxidu. **20** Axu künü, Rəb Əfrat soriwidim, U jawabən: — «Ta xəħħərlər harab kılınip dəryasining nerisidin ijarigə alojan bir ustira bilən, aħħaliz, Əylər adəmzatsız, Zemin pütünley qelgə aylinip yəni Asuriya padixahı bilən qaq qüxtürdü; muxu ustira bolouqqa, **12** Pərwərdigar adəmlerini yiraklar oja yetkəp, baxning qeqini, putning tüklərini wə sakalnimu qixürüp Zemindiki taxliwetilgen yərlər kəp bolouqqa bolidu — ojirdaydu; **21** xu kūnlərdə bir kixi yax bir siyir wə ikki dedi. **13** «Halbuki, zeminda adəmlərinə ondın birila koy baki, **22** ularning xunqə kəp süt bərginidin u serik kəlidü; Ular [zəminoja] kəytip keliplə yənə yutuwetilidu, may yəydu; dərəwəkə, zeminda kalojanlarning həmmisi Kesişgen bir dub yaki arar dərihining kətkidək bolidu; serik may wə bal yəydu. **23** Wə xundak boliduki, hər Ketək bolsa «mukəddəs nəsil» bolur.

7 Yəħħuda padixahı Ahaz (Uzziyaning nəvrisi, Yotamning oqlı) təhtkə olturojan kūnlırıda, mundak ix boldi: — Suriyening padixahı Rəzin wə Israel padixahı Rəmaliyaning oqlı Pikaħ Yerusalemoja karxi jəng kildi, lekin iştünlükka eriħalmidi. **2** Dawutning jəmətiga: — «Suriya Əfraim bilən ittipaklixip birlaxmə koxun kurdı» — degən həwər kəldi. Xuning bilən padixah jəmətidikilərnəng kengli wə həlkinqin kengli ormanlar xamalda silkinip kətkəndək silkinip kətti. **3** Andin Pərwərdigar Yəħħayaçaq mundak dedi: — «San wə oqlung Xear-Jaxub qikip, kir yuquqıllarning etizining boyidiki yoloja, yukiri kələqə norininq bexi oja berip, axu yərda Ahaz bilən kərűxkin. **4** Sən uning oja: — «Sən ehtiyyat bilən kənglügnı tok tut! Bu ikki kəyməs otkaxning kətkidin, yəni Rəzin həm Suriyening wə Rəmaliyaning oqlining daxti-oqəzəpliridin korkma, yürəkzadi bolup kəlip, uningoja bir padixahını, yəni Tabəalning oqlınızı tikləyli!» degənidi. **5** Xunga Rəb Pərwərdigar mundak dəydi: — «Bu səz akəməydi, heq əməlgə axməydi; **8** Qünki Suriya, Əfraim wə Rəmaliyaning oqları qəzəplidim. **6** «Biz Yəħħudaqa besip kiri, parakəndiqılık tuqdurup, əzimiz üçün talan-taraj kəlip, uningoja bir padixahını, yəni Tabəalning oqlınızı tikləyli!» degənidi. **7** Xunga Rəb Pərwərdigar mundak dəydi: — «Bu səz akəməydi, heq əməlgə axməydi; **8** Qünki Suriyening bexi Dəməxk xəhiri wə Dəməxk xəhiringin bexi Rəzindur, halas; Wə atmix bəx yil iqida Əfraim xundak bitqit boliduki, ularni «bir həlk» degili bolmayıdu; **9** Wə Əfraimning bexi Samariya xəhirdir, Samariya xəhiringin bexi Rəmaliyaning oqlıdır, halas; Silər bularoja ixənmisəngər, mustəħkəmlənməsilsər — degin». **10** Pərwərdigar yənə Ahazoja səz kiliplə: — **11** «Əzüng üçün bexarət sora; məyli yərning tegidə yaki paləknininq kəridə bolsun sorawər» — dedi. (*Sheol h7585*) **12** Birak Ahaz jawabən: — «Mən həm sorimaymən həm Pərwərdigarnı sinakta koymaymən» — dedi. **13** Andin [Yəħħaya]: — Əmdi i Dawut jəmətidikilər, anglap koyungular, adəmlərning səwr-takıtını koymioqininqərən az dəp, silər Hudayimming səwr-takıtınımu koymioqiliwatamsılsırlar? **14** Xunga Rəb Əzi silərgə bir bexarət beridu: — Mana, pak kiz həmilidər bolup bir oqlu tuqidu; u uning ismini «Immanuel» dəp ataydu. **15** Yahxılıkñi tallap, yamanlıknı rət kılıxni bilgülə u pixlak wə bal yəydi. **16** Qünki bu yax bala yahxılıkñi tallap, yamanlıknı rət kılıxni bilgülə, sən nəprətlinidiojan bu ikki padixahning yər-zemindili taxlini kəlidü. **17** Qünki Pərwərdigar sening wa atangning jəmətiga Əfraim Yəħħudadin ayrılojan kündin buyan bolup bəkmiqojan kattik kūnlərni qüxtürdü. U kūnlər bolsa Asuriyening padixahidin ibarəttür! **18** Xu künü Pərwərdigar Misirning piňhan erikliridiki paxılarnı wə Asuriyədiki hərirləri üzkürtip qakırıdu; **19** ularning üçünmu kiltək wə tapantuzak bolidu; **15** Ulardin həmmisi keliplə hərbir hilwət jilojalar oja, taxlarning keplər [Uningoja] putlixip, yikilip, yanjılıp, kiltəkka dərəvətə qəzəplidim. **20** Axu künü, Rəb Əfrat soriwidim, U jawabən: — «Ta xəħħərlər harab kılınip dəryasining nerisidin ijarigə alojan bir ustira bilən, aħħaliz, Əylər adəmzatsız, Zemin pütünley qelgə aylinip yəni Asuriya padixahı bilən qaq qüxtürdü; muxu ustira bolouqqa, **12** Pərwərdigar adəmlerini yiraklar oja yetkəp, baxning qeqini, putning tüklərini wə sakalnimu qixürüp ojirdaydu; **21** xu kūnlərdə bir kixi yax bir siyir wə ikki dedi. **13** «Halbuki, zeminda adəmlərinə ondın birila koy baki, **22** ularning xunqə kəp süt bərginidin u serik kəlidü; Ular [zəminoja] kəytip keliplə yənə yutuwetilidu, may yəydu; dərəwəkə, zeminda kalojanlarning həmmisi Kesişgen bir dub yaki arar dərihining kətkidək bolidu; serik may wə bal yəydu. **23** Wə xundak boliduki, hər teli bir kümük tənggige yaraydiqan, ming teli bar üzümzarlık bolovan hərbir jay jiojanlıkkə wə tikkenlikkə aylinip ketidu; **24** Axu yergə adəmlər pəkət okyā ketürüp kelidu, qünki pütkül zemin jiojanlıkkə wə tikənlikkə aylinip ketidu. **25** Ilgiri kətmən qepilojan hərbir taqlıq jilojilar oja bolsa, — ular u yərlərgə jiojanlardın wə tikənlerdən körküp barmayıdu; Bu yərlər pəkət kaliları otlitidiojan, Koylar dəssəp-qəyləydiqan jaylar bolup kəlidü, halas.

8 Pərwərdigar manga: — «Qong bir tahtayni kolungoja elip, enik hərplər bilən: — «Mahar-Xalal-Hax-Baz» dəp yəzəjin» — dedi. **2** Mən xundak kiliplə eziymə «ixənqlik guwaħqıllar» süpitidə muxuni hatiriləxkə kahin bolovan Uriya wə Yərəbəkīyaning oqlı Zəkəriyani qakırıwaldim. **3** Andin mən ayal pəyəqəmbər bilən billə yattim. Xundak kiliplə u həmilidər bolup, bir oqlu tuqdzi. Xuning bilən Pərwərdigar manga: — kətməl **4** Qünki Suriya, Əfraim wə Rəmaliyaning «Uning ismini «Mahar-Xalal-Hax-Baz» dəp atıqin; oqlı seni kəstləp: — **6** «Biz Yəħħudaqa besip kiri, parakəndiqılık tuqdurup, əzimiz üçün talan-taraj kiliplə, uningoja bir padixahını, yəni Tabəalning oqlınızı tikləyli!» degənidi. **7** Xunga mana, Rəb ularning üstigə dolğunlap akidiojan, əlwək Əfrat dəryasining sulurunu, — **5** Pərwərdigar yənə manga səz kiliplə mundak dedi: — **6** «Muxu həlk Xiloah estingidiki lərzan ekıwətənən sulurnı rət kiliplə, Ularning ornında Razin wə Rəmaliyaning oqlınidin hursən bolovaqqa, **7** Xunga mana, Rəb ularning üstigə — **1** Yəni Asuriyening padixahını toluk həywə-xəhəriti bilən elip kelidu; U dəryadək barlıq erik-estəngiridin texip ketidu, Həmmə kiroqaklarını besip taxlaydu; **8** U takı Yəħħudaqa səz kiliplə bilən texip, hətta boyniqiça kiliplə; U kanatlarını yayoqanda pütkül zemining oja səz kiliplə, U kanatlarını yayoqanda pütkül zemining oja səz kiliplə; **9** — **10** Əzəpliniweringlər, i əllər, birak sundurulisilər! Jahanning barlıq qət jaylırları kulaq selinglər! [Jəng üçün] belinglərni baqlaweringlər, sundurulisilər! [Jəng üçün] belinglərni baqlaweringlər, sundurulisilər! **10** Pilanınglarnı tütüweringlər, u bikarəja ketidu; Maşlıħetinglarnı kiliweringlər, umu akəməydi; Səwəbi — Immanuel!. **11** Qünki Pərwərdigar küqlük kolini manga təqküzüp, Mening bu həlkinqin yolda mangmaslıqimoja yolyoruk berip, mundak səz kıldı: — **12** «Muxu kixilər kəp ixlarda «suyikəst bar» desə, silər bolsanglar «suyikəst bar» dəp yərməngərlər; Ularning korkkinidin silə korkmanglar, Yaki heq wəħħimigə qüxməngərlər; **13** Pəkət samawi koxunlarning Sərdarı bolovan Pərwərdigarnıla həmmidin üstün dəp bilinglər; U silerning Korkidiojinqıllar bolsun, Silerning wəħħiməngərlər bolsun! **14** U bir mukəddəs panahagħ bolidu, Hərnda Israeldiki ikki jəmət üçün putlikaxang tax, adəmni yiğitidiojan koram tax, Yerusalemdikilər wə Asuriyədiki hərirləri üzkürtip qakırıdu; **15** Ulardin həmmisi keliplə hərbir hilwət jilojalar oja, taxlarning keplər [Uningoja] putlixip, yikilip, yanjılıp, kiltəkka

qüxüp, əsirgə elinidu». **16** — «Bu guwahnamini düxmənlirini kozojıdi. **12** Xərkətin Suriyəliklər, oğrəbtə yeqəp, Təwrat ənənəni mening muhlislirim arısında Filistiyələr, Ular aqzını həngədək ekip İsrailni yutuwalidu. peqətləp kyojon. **17** Mən bolsam, yüzünü Yaqup Ixlər xundaq deyilgəndək bolsimu, Uning oğzıpi yənilə yoxuruwatqan Pərvərdigarnı küttimən; Wa yanmaydu, Sozojan koli yənilə katyurulmay turidu. mən Uni təlmürüp saklayman. **18** Karanglar, manga wə Parwərdigar manga bərgən balıclarqa, Biz Zion **13** Bırak halk əzəlirini Uroqunining yenişa tehi yenip kalmidi, Ular samawi əxunlarning Sərdarı bolən teojini Əz makani kıləjan samawi əxunlarning Sərdarı Pərvərdigarnı izdimaywatidu. **14** Xunga Parwərdigar bir bolən Pərvərdigar Israilda namayan kıləjan bəxərat wə kəramətlərning süpitidurmuz. **19** — Baxkilar silərgə: — kəmoxunu kəsim taxlaydu; **15** Moysipit wə məhtərəmlər «Biz wiqir-wiqir, gudung-kudung kılıdiqan ərwałahlarnı qakıroqquşular wə dahanlardın yol soraylı» — desə, — kuyrukturet. **16** Qünki muxu həlkning yetəkliyi siler jawab berip: — «Bir həlkning ez Hudasını izdəp ularnı azduridu, Yetəkləngütüqilər bolsa yutuvelinip yol sorixi kerək əməsmə? Tiriklarning əltükəldin yol yokıldı. **17** Xunga Rəb ularning yigitliridin hursənlik sorixi tooqrimu?!» — dənglər. **20** — Təwrat ənənəni wə guwahnamə asas kılinsun! Muxularnı asas kılıp söz kilməsi, ularqə tang nuri qüxməydi! **21** Əksiqə, ular kılıqları, aq haldə zəminni kezip yürixidu; aq kıləjan qəoşda, ular oqazəplinip asmanqa karap, padixahını həm Hudasını karəqəp tillaydu; **22** ular yergə karisa, mana, japa-muxəkkət, karangoşu-zulmat, həsrət-nadamət wə parakəndiqilik turidu; Ular kəp-karangoşulukka həydiwetildi.

9 Birak, həsrət-nadamətkə kıləjanlarqa zulmat boluwərməydi; U etkən zamanlarda Zəbulun zeminini wə Naftali zəminini hər kılduroqan; Birak kəlgüsidsə U muxu yərnə, yəni «yat əllərning makani» Galiliyəgə, jümlidin «dengiz yolu» boyidiki jaylar wə İordan daryasining karxi kiroqaklırija xan-xəhrət kəltiridu; **2** Karangoşulukta mengip yürgən kixilər zor bir nurni kerdilər; Ölüm sayisining yurtida turoquqularqa bolsa, Dəl ularning üstüga nur parlidi. **3** — Sən əlni awuttung, Ularning xadlığını ziyyədə kıldırdı; Həlkələr həsul waktida xadlanıqandək, Jəng oljisini ülxərtürgən wakıttıa huxallıkkə qəmgəndək, Ular aldingda xadlinip ketidu. **4** Qünki Midiyanning [üstidin qəlibə kıləjan] küngə ohxax, Sən uninguşa selinojan boyunturukni, Mürisiğə qüxkən əpkəxnı, Ularnı əzgüqininq tayıkini sundurup taxliwəting. **5** Qünki [ləxkərlərning] uruxta kiyən hərbir etükli, Kənoşa miləngən hərbir tonlırlı bolsa pəkətla ot üqün yekilişə bolidu. **6** Qünki biz üqün bir bala tuşuldu; Bizgə bir oqul ata kılındı; Həkimrənlik bolsa uning zimmisiga koyulidu; Uning nami: — «Karamət Məslihətqi, Kudratlık Təngri, Mənggülülik Ata, aman-hatirjəmlik Igisi Xəhzadə» dəp atılıdu. **7** U Dawutning tahtığa olturoqanda wə padixahlıkıja həkümranlıq kıləjanda, Xu qəoşdın baxlap ta əbadıl'əbadıqı, Uni adalət həm həkənənlilik bilən tikleydi, xundakla mazmut saklaydu, Uningenin kelidiojan həkümranlıq wə aman-hatirjəmliking exixi pütməs-tügiməs bolidu. Samawi əxunlarning Sərdarı bolən Pərvərdigarning otluk muhəbbiti muxulnarı ada kılıdu. **8** Rəb Yaqup jəmətgə bir söz əwtəri, U pat arida Israiloşa qıxiyu, **9** Barlık həlk, yəni Əfraim wə Samariyədikilər xu [səzni] toqriflikini bılgən bolsimu, Lekin kənglida təkəbburlıxip yoqanlıq kılıp, ular: — **10** — «Hixlər qüxüp kətti, Birak ularning ornişa yonuloğan taxlar bilən kəyta yasayımız; Erən dərəhliləri kesilip boldi, Birak ularning ornidə kədir dərəhliləri ixlitimiz» — deyixidu; **11** Xunga Pərvərdigar Rəzinning kükəndilirini [Israiloşa] karxi küqləndirdi, [Yaqupning]

düxmənlirini kozojıdi. **12** Xərkətin Suriyəliklər, oğrəbtə Filistiyələr, Ular aqzını həngədək ekip İsrailni yutuwalidu. Ixlər xundaq deyilgəndək bolsimu, Uning oğzıpi yənilə yanmaydu, Sozojan koli yənilə katyurulmay turidu. **13** Bırak əzəlirini Uroqunining yenişa tehi yenip kalmidi, Ular samawi əxunlarning Sərdarı bolən Pərvərdigarnı izdimaywatidu. **14** Xunga Parwərdigar bir kün iqidə Israillning bexi wə kuyrukını, Palma xehi wə karamətlərning süpitidurmuz. **15** — Baxkilar silərgə: — kəmoxunu kəsim taxlaydu; **16** Moysipit wə məhtərəmlər bolsa baxtur; Yaloqanlıq əgitidiojan pəyqəmbər — kuyrukturet. **17** Qünki muxu həlkning yetəkliyi kilmədi, Qünki hərbiri iplas wə rəzillik kıləqası, Həmmə eojızdın qıqqını pasılkıktır. Həmmisi xundak bolsimu, Uning oğzıpi yənilə yanmaydu, Sozojan koli yənilə katyurulmay turidu. **18** Qünki razillik ottak keyidü, U jiojan wə tikənlərin yutuvalidu; U ormanınñ baraksan jaylıri arısında tutixidü, Ular is-tütəkkil tütürük bolup pırkırup yukırıja ərləydi; **19** Samawi əxunlarning Sərdarı bolən Pərvərdigarning dərəqəzipi bilən zəmin kəydürüp taxlinidü, Həlk bolsa otning yekilişə bolidu, halas; Həqkim əz kərindixini ayap rəhəm kılmayıd. **20** Birsi ong tərəpta gəx kəsim yəp, toymayıdu, Sol tərəptin yalımap yəpmü, əkənətlənməydi; Həqkim əz bilikini yəydi; **21** Mənassəh, Əfraimini, Əfraim bolsa mənassəhini yəydi; Uning üstügə ikkisimə Yəhəudaqə karxi turidu. Həmmisi xundak bolsimu, Uning oğzıpi yənilə yanmaydu, Sozojan koli yənilə katyurulmay turidu.

10 Kəbəhlik ənənələrini tüzgüqilərgə, Azablıq pərman-həkümərni yazoquqilarqa way! **2** Tul hotunları olımız kılılayı, Yetim-yesirların bulap-talayı dəp, Ular miskinlərgə adalətni bərməy, Həkəmdikmi ajiz-beqarılərdin həkükni bulap ketidu. **3** Həsab alidiojan künidə, Yəni yırakın kəlgən tuyuksız balayı' apət künidə, Nəmə kılısilər? Kimdin baxpanahlıq izdəp yürüsilər? Bayılık-xəhriringlərni nəgə amanət koyisilər? **4** Ularqə asırlar arısında zongziyip olturuxtın, Yaki əltürülgənlər arısında yikilixtin baxkə həqnəma kalmıdı! Həmmisi xundak bolsimu, Uning oğzıpi yənilə yanmaydu, Sozojan koli yənilə katyurulmay turidu. **5** Kolioja oğzızipimning tokmikə tutkuzuləq, Əzümnin dərəqəzıpmının tayıki bolqan Asuriyəlikə way! **6** Mən uni hudasız bir «yat əl»ga, Dərəqəzipim karitiləqən həkəmə, zərbə berixkə əwətimən; Uningoja olja tutuwelixkə, Əjəniyətni bulaxkə, [Həkəmnii] koqılardiki lay-patəkəklərni dəssigəndək dəssəxkə buyruymən. **7** Birak [Asuriyəlikning] kəzdə tutkını muxu əməs, U xundak həq oyliqən əməs. Uning oyliqını wəyran kiliç, Kəp dəlatlərinə yokitixtin ibarəttür. **8** U: — «Mening sərdarlırimningmu həmmisi padixahlarqa barawət əməsmə? **9** Kalno xələri Karkemix xələrigə, Hamat xələri Arpad xələrigə, Samariyə xələri Dəməxk xələrigə ohxax əməsmə? **10** Məbədliri Samariyəning wə Yerusalemningkidin uluq bolqanı bilən, Mening kolum muxu məbədlikə təwə bolqan padixahlıklärə igə boluska yətküdək tursa, **11** Samariyə wə uning məbədlirini kəndak kıləjan bolsam, Yerusalem wə

uning məbədlini ohxaxla xundak kilmamdiman?» — dəydu. **12** Bırak Rəb Zion teoqi wə Yerusalemda pütktül jaza ixini pütküzüp bolqandan keyin, U: — «Mən Asuriya padixahının kənglidiyi baxbataqlığını akiwitini [uning oqa qüxürümən], Uning kezliridiki kibirlik nəzərlərini jazalaymən» dəydu. **13** Qünki u: — «Bu ixlarnı ez kolumning küpi bilən, Əz danalıkmı bilən mən kilojanmən; Qünki mən əkilliklətmən; Mən əllərnin pasilisini qoşttim, Ularning həzinilərini bülwaldım, Təhtə oltuqanları batur kəbi qüxtürüp taxlidim»; **14** Mən kolumnı bir kux uwisiqə uzatımdak əllərnin bayılıklıroja uzattım, Birsı taxliwetilən tuhumları tərgəndək mən pütktüi dunyani yioqanmən; Ulardin heqbirimi ənatlarını palaklatmida, Tumxukını aqmidi, Yaki quk-quk kılıp awaz qıqarmidi» — dəydu. **15** Palta ezzini ixlatküçisigə lap atsa bolandu? Hərə həridigüçigə poqılık kilsə bolandu? Xundak ix ikən, huddi tayaq ezzini ketürgüçisini oyntalisa bolidiqəndək, Huddi həsa yaşaq əmas bolquqını ketürgəndək bolattı əməsmu?! **16** Xunga samawi əxunlarning Sərdarı boローン Rəb Pərvərdigar xu [Asuriyəlikin] palwanlıri asırıja oruklıtix kesilini awatidu, Uning xan-xəripinin astida lawuldap yalkunlaydiqan bir otni yakıldı. **17** «İsrailning Nuri»ning Əzi ot, Uningdiki Muğaddəs Bolquqi yalkun bolidu, U bir kün iqida uning jiojanlıri wə tikənlərini kəydürüp, yutuwalidu. **18** Həm uning ormanzarlık, wə baq-etižirinining xan-xəripi, jan wə tenini kəydürüp kül kiliwetidü; Əlar bəəyni jüdəp ketiatiwətan kəsəl adəmdək bolup kəlidü. **19** Buning bilən ormanzarlıktı dərəhlərnəng kep kəloqını xunqa az boliduki, Kiçik bala ularını sanap hatiriliyəlyəndi. **20** Xu künri xundak boliduki, İsrailning kəldi həlkı, yəni Yakupning «kəldisi» կudratlık Təngriniring yenioqa kaytip kelidu. **21** Israil, həlkinq dengizdiki kumdaq kep bolojını bilən, Pəkət bir kəldisi kaytidu; [Qünki] həkkənaliyik bilən yürgüzlən, bir halakətning texip iştünglərə qüxiyi bekitiləndur; **23** Qünki bir halakətni — bekitilən bir halakətni samawi əxunlarning Sərdarı boローン Pərvərdigar pütktül yər yüzidə əməlgə axuridu. **24** Xunga samawi əxunlarning Sərdarı boローン Rəb Pərvərdigar mundak dəydi: — «— I Zion teoqidə turoqan həlkim, Asuriyədin korkma! U seni tayaq bilən uridiqan, Wə Misirliklərdək sanga karap həsini ketüridiğən bolsimu, **25** Pəkət azojına wakit etüxi bilənlə, Silərgə karatkan muxu dərojəzipim tütəp, Ožipimni ularoja halakət qüxsün dəp karitimən. **26** Samawi əxunlarning Sərdarı boローン Pərvərdigar bolsa, ularoja kamqa bilən hujum əzəzəydi; Ularning həli «Orəbnin koram texi»da boローン Midiyən kırqınçılığıdak haləttə bolidu; U həsini dengizəgo karitip, Uni Misirliklərinin tüstigə ketürgəndək ketüridü; **27** Andin xu künidə xundak boliduki, Uning yuki mürəngdin, Boyunturukı boynungdin elip taxlinidü; Mayliring sawabidin, Boyunturuk sundurup yoktilidü. **28** Mana, ular Ayatka yetip, Migrondin etkən, Mihmaxta yüksək-taklırını kopyup koyidü; **29** Əlar bosuqə-dawandin etkən, Gebada köməp koyidü;

kalidu; Ramah titrəp ketidu; Saulning yurti Gibeahdikilər bolsa əqip katkən; **30** I Gallimning kizi, pəryadıngni ketür! Həy Laix, anglap koy! I biqarə Anatot! **31** Madmənah bolsa qaqtı; Gebimdikilər bədər qaqtı; **32** Ku kün etmigüçə ular Nob dəngidə tohtap kalidu; Axu yərdə u Zion kızının teojoqa, Yeni Yerusalemdiki dəngə karap muxtini oyinitidu. **33** Mana, samawi qoxunlarning Sərdəri bolovan Rəb Pərvərdigar qong xalınları iddət bilən kesiwetidu; Xuning bilən egiz oşkınlər kesip yikitiliidu; Hali üstünlər pəsləxtürülidu. **34** U temür [körəllər] bilən ormanlığında Baraksan vərlirinə kesip kakaslıq kiliwetidu; Liwan bolsa uluoq pirsisi təripidin yikitiliidu.

11 Wə bir tal nota Yəssəninq dərihining kətikidin üntüp qıkıdu; Uning yiltizidin üntüp qıkkan bir xah kep mewə beridu. **2** Wə Pərvərdigarnıng Rohı, Yəni danalıqning wə yorutuxning Rohı, Nəsihət wə küq-şudrətninq Rohı, Bilim wə Pərvərdigardin ayminxning Rohı uning üstügə qırixup turidu; **3** Uning hursənləki bolsa Pərvərdigardin ayminxibarət bolidu; U kezi bilən kərginiga asasən həküm qıkarmaydu, Yaki qılıqlı bilən anglojinioja asasən kesim kilmaydu. **4** U hamratlarqa hakkaniyılık bilən həküm qıkırdu, Yər yıldızı miskin-məmənlər üçün adəlat bilən kesim kılıldı. U jahənni aqzidiki zakon tayıki bilmən uridu, Razillərnı ləwliridin qıkkan nəpisi bilən eltürdü. **5** Uning bələwojı hakkaniyılık, Qatraklıqlik bolsa sadıqlik polidu. **6** Bərə bolsa қoza bilən billə turidu, Yilpiz soqlak bilən billə, Mozay, arslan wə bordaş kala bilən billə yatıldı; Ularnı yetiligiçi qıqıq bir bala bolidu. **7** Kala eylik bilən billə ozuklinidu, Ularning baililiri billə yetixidu, Xir bolsa kalidek saman yeydi. **8** Emidiqan balə kobra yılanning teşükigə yekin oynaydu, Əməqətin mırilojan balə kolini zəhərlik yılanning uwisiqə tiküd; **9** Mening mukəddəs teojimning həmmə yerida qızılıyankəxlilik bolmaydu; Həq buzoqunçılıq bolmaydu; Qünki huddi sular dengizni kaplıqandək, Pütükil jahən Pərvərdigarnı bilix-tonux bilən kaplinidu. **10** Xu kündə Yəssəninq Yiltizi, hərkəysi əl-millətlər üçün tuş süpitidə ketürülüp turidu; Barlıq əllər Uni izdəp kelip yiojılıdu; Wə U aramagahqa tallıqan jay xan-xərəpkə polidu. **11** Xu künü Rəb ikkinqi qətim Əz həlkining sakənəqən qaldısını kəyturux üçün, yəni Asuriya, Misir, Patros, Kux, Elam, Xinar, Hamat wə dengizdiki yırak şəhərlərin kəyturux üçün Əz kolini yəna uzartıdu. **12** U şəhərlərinə qəkirix üçün bir tuş ketürilidu; xundak kılıp U vər yuzinçin qət-qətliridin Israilning oqeriblərinin jəməti, Yəhudənin tarkılıp katkənləri yiojıldı. **13** Xuning bilən Əfraiməqə bolovan əsərətliyən yoxdu, Yəhədanı marlıqanlarımı üzüp taxlinidu; Əfraim Yəhuda qənəhət kilmaydu, Yəhuda bolsa Əfraimini horlimaydu. **14** Birak ular oğrəb tərəptə Filistilərinə mürisigə uquq qüxicidu; Ular birlikdə xərkətki həkkələrin olja alıdu; Ular Edom wə Moab üstügə köllirini uzartıdu; Ammoniyaları ularqa bekinidu. **15** Parwərdigar Misirdiki dengizning "tili"ni yok kılıdu; U küçəli pizoqırın xamal bilən [Əfrat] dələryasının üstügə kolini beqorıltıp uqurdu, Uni adəm yiojı kuruk haldə mengip ətküdək yəttə erik kılıp uridu; **16** Xuning bilən Əz həlkining kaldısi üçün, Misirdin nikək kündə Israil üçün təvvarlıqan volonə ohxax

Asuriyədə қалоңanlar üçün axu yerdin kelidiojan bir kətürilən egiz yol bolidu.

12 — Wə xu künı sən: — — I Pərvərdigar, mən Seni mədhiyiləymən; Sən manga oqəzpləngininq bilən, Oğziping məndin yetkilip kətti, Wə sən manga təselli bording. **2** Mana, Təngri mening nijatimdur; Mən Uningoja tayinimən, körkməyən, Yaḥ Pərvərdigar mening küküm wə nahxamdur; U yəna mening nijatim boldi, — dəysən. **3** — Xadlik bilən silər nijatlık կudukliridin su tartisilər. **4** Xu künidə silər: — «Pərvərdigaroja rəhmət eytinglar, Uning namini qakırıp nida kilinglar; Uning əməllirini həlkələr arısida ayan kilinglar, Uning naminin zor abrū tapşanlığını jakarlanglar. **5** Pərvərdigaroja kiylər eytinglar, Qünki U uluq ixlərni kılıçan; Mana bu pütkül jahənəyə ayan kilsunsun! **6** Ziondikilər, təntənə kılıp jar selinglar; Qünki aranglarda turojan Israilli Mükəddəs Boloquji büyütür!» — dəysilər.

13 Amozning oqlı Yəxaya kərgən, xundakla uningoja yüksələnən Babil tooprisidi wəhīyi: — **2** [Babil] akşəngəklirininin kowuklardin etüp kirişü üçün, Kakaş taq üstidə tuqı kətürünglər, Ularnı yüksiri awazda qakırınglar, Kəlulgarnı pulanglıtip ixarət kilinglar. **3** Mən bolsam, məhsus talliqanlırmıraq buyruq qüxişəngmən, Əz palwanlırmınnı, yəni təkəbburluktin yayrap kətkən adəmlirimni oqəzipimni bəja kəltürüixa qakırdım. **4** Anglanglar, böyük bir əlinin adamlarındı top-top adamlərnin taoqlarda yanqratkan kiykas-sürənlərinin, Həmma əl-yurtları wə padixahlıklar [jənggə] yioçlip dolğunlatkan kaynam-taxkınlıknı! Samawi koxunlarning Sərdarı bolovan Pərvərdigar koxunlarnı jənggə yiojidu. **5** Ular, yəni Pərvərdigar wə Əz oqəzipininq kəralları, Yırak yurttin, hətta asmanlarning kəridinmə pütkül jahənni əhalək kiliçka kəlgən. **6** Pəryad qekip hulwıngalar! Qünki Pərvərdigarning künü yekinləxti; U Həmmiga əkdirin kəlidiojan halakəttək kəlidü. **7** Buningdin hərbər kol boxixip ketidü, Həmma adəmning yürüki erip ketidü. **8** Ular wəhümigə qüxicidü; Azab-əkubət wə kəyəq-həsrət ularını kaplaydu, Toloski tutkan ayaldak ular tolojinip ketidü, Ular bir-biriga wəhümə iqidə tikilip kərrixidü; Yüzürlər bolsa yalkundək kizirip ketidü. **9** Mana Pərvərdigarning künü kəlidü, Xu kün jimi yər-jahənni wəyrən kiliçka, Rəhimsiz bolup, oqəzap wə kəhr bilən toloqandur; U gunahkarları jahəndin yokıldı. **10** Qünki asmandiki yultuzlar həm yultuz türkümülli nurini bərməydü; Kuyax bolsa qıçıpla kərangoqulixidü, Aymu həq yorumayıdu. **11** Mən dunyani rəzzilliki üçün, Kəbihlərni gunahlırı üçün jazalayım; Həkawurlarning təkəbburlukını tugh yokitımın; Zorawanlarning kibirlirini pas kılımən. **12** Mən insanlarnı sap altundin az kılımən, Adəmni hətta Ofirdiki altundin az kılımən. **13** Xunga samawi koxunlarning Sərdarı bolovan Pərvərdigarning oqəzipida, Uning kayñoqan kəhrlik künidə, Mən [Huda] asmanlarnı təwritimən, Yer bolsa ez ornidin yetkilidü; **14** Xunga owlanojan bir jərəndək, Həqkim yioqməydiqan bir padidak, Hərbərmiş ez əl-jamatını izdəp kətməkqi bolidu, Hərbərmiş ez yurt-makanıja əqəmkəq bolidu; **15** Qekip tutuloqlanlarning həmmisi sanjip əltürülidü; Əsirgə

qüxkənlərə kılıqlınidü. **16** Ularning balılırimu kez alidda parə-parə kəlinidü; Ularning eylili bulang-talang kəlinidü, Ayallırımı ayaq astı kəlinidü. **17** Mana, Mən ularqa əksər turuxka Medialıklarını kozojaymən, Ular kümütxlərgə həq karımaydu, Altundin bolsa ular zoğ almayıdu. **18** Ularning okyalırı yigitlərni etmətəxüs kiliwtidü, Ular balyatktuning mewisiqə həq rəhəm kilmaydu, Kəzliyi balıları həq ayımaydu. **19** Padixahlıklärning gəhiri, Kaldıylərning pəhirlinidiojan güzəllikli bolovan Babil bolsa, Hudanıng Sodom wə Gomorra xəhərlirini erüwətkinigə ohxax bolidu. **20** U yərda həqkim hərgiz turmayıdu, Dəwrdin-dəwrgiqa wə adəmzsız kəlidü. Ərablar bolsa xu yərdə qədir tikməydi, Malqıllar padilirini xu yərdə yatkuzmaydı. **21** Birak qel-bayawandiki janiwarlar xu yərdə könidi, Ularning [harab] eylirigə hulvaydiqan məhluklar tolidi, Hulwıxlər xu yərdə makanlıxidü, «Əqək jinşərəsyna oynaklıxitidü. **22** Yawai itlər kələ-korojanlarda, Qilberilər uning həxəmətlək ordilirida hulvixidü, Bərəhək, uning wəkti toxuxka az kəldi, Uning künləri uzunoja barmayıdu.

14 Qünki Pərvərdigar Yakupka rəhimdillik kərsitudu, Yəna Israılını tallayıdu; U ularnı ez yurt-zemində makanlaştırdı. Xuning bilən yat adəmlər ular bilən birləşip, Yakup jəmatığa koxulidü. **2** Hərkəsisi əl-millətlər ularnı elip eż yurtioja apirdü; Israıl jəməti bolsa Pərvərdigarning zeminidə ularqa kül wə dedək süpitidə igidərqılık kiliđu; Ular ezelirini tutkun kiliçanlarnı tutidü; Əzilərini əzənlərning üstidin idarə kiliđu. **3** Wə xundak boliduki, Pərvərdigar silərgə azabtin, sarasimidin wə əsir bolup məjburlanıqan muxəkkətlək külükətin aramılık bərgən künidə, **4** Silər Babil padixahı tooprisida mundak məkal-təmsilni eytisilər: — «Kara, bu jazanıhor kəndək əhalək boldi, Talan-taraj kılıp altun toplıouqı kəndək yokaldı! **5** Pərvərdigar rəzillərning hasisini, Həkimlarning zakon tayıñını, **6** Yəni həlkə-milletlərni aqqıki bilən üzütsüz uroqanni, Əllərgə oqəzap kılıp tizginsiz ziyanəkəlik kiliçanni sunduruwətti. **7** Pütkül yər yüzü aran tepip tinqlinidü; Ular naħxa eytip təntənə kiliđidü. **8** Kəriçəylər bolsa halingdin xadlinidü, Liwandıki kediirlərə: — «Sən gerfüngdə yatkuzuləndin keyin, Heqbir kaskküqi bizni kərəkatmaydul» — daydu. **9** Sən qüxüyüng bilən tahtisaradikilər seni əksər elixka sarasımə bolup ketidü; Sən üçün əltüklərning rohlıları, Jahandiki jimiki «əqək jinşərə» kəzoxılıdü; Əllərning həmmə padixahlılı təhtliridin turoquluzidü; (**Sheol h7585**) **10** Ularning həmmisi sanga karap mundak daydu: — «Sening halingmu bizlərningkidək boxap kəttim? Bizga ohxax bolup kəldingmusən?!» **11** Sening xanu-həywiting qiltariliringning awazlıri bilən billə təhtisarəraqa qüxtürülüp tūğidi; Astingda qiwın kurti mizildəp ketidü, Üstüngni sazanglar kaplap ketidü. (**Sheol h7585**) **12** I Qolpan, Səhər balisi, Sən kəndək, kılıp asmandın yikilip qüxkənsən! I tehi etkendila əllərni yərəgə yikitküqi, Sən yər yüzigə taxliwtilding! **13** Sən əslidə kənglüngdə: — «Mən asmanlarqa qıkımən, Təhtimni Hudanıng yultuzlıridin üstün kılımən; Mən jamaətning teojida, Yəni ximal tərəplərdimə olтурımən; **14** Mən bulutlarning egiz jayliridin yuķırıqə ərləyimən; Həmmidin Aliy bilən

təng bolimən!» — deding. **15** Həlbuki sən təhtisaraq, Qongkūr həngning təglirigə qüxüründü. (Sheol h7585) **16** Seni kərgənlər sanga yekindin sinqlap karap: — «Jahənni zilziliga kəltürgən, padixahlıqlarını titrətən adam muxumidu? **17** Yər yüzünü qel-bayawan kılıp, Uningdiki xəhərlərni qusatlaşan, Tutkan əsirlərni ez yurtiqa həq koyup bərmigen muxumidu?» — deyixidu. **18** Mana əllərning xəhərləri birimə kalmay «xan-xərəp»tə, [karangoçulukti] əz eyidə yetixidu, **19** Birak sən kəmsitilən [qırıqən] bir xah kəbi, Əltürülənlərning dəwisi astida, Kiliq bilən sanjılıjan, həngning tahtığa qüxicidioşanlarqa oxhax, Ayaq astida dassap-qaylıqən ələktək, Əz gəründən məhərum bolup taxliwetilding. **20** Sən axu padixahlar bilən birgə dəpnə kılınmaysən, Qünki əz yurtungni wəyrən kılıqənsən, Əz həlkinqni əltürwətəksən; Rəzillik kılıquluları nəslə hərgiz yənə tiləqə elinməydi. **21** Ata-bowlirinən kəbihlikləri tüpəlidin, Uning oqçullarını kətl kiliqxə tayyar kilingər; Xundak kılıqanda, ular ornidin turup yər-jahənni ixojal kilməydi, Yər yüzünü xəhərgə toxkuzuwtəlməydi. **22** Qünki Mən ularça karxi qıkımən, — dəydu samawi koxunlarning Sərdarı boローン Pərwərdigar, — Mən Babildin uning namini wə uning kəldükərini, nəsil-perzantlınızı üzüp taxlayman, — dəydu Pərwərdigar, **23** — Wə uni huwkuxning makanoqa, sazlıklarqa aylandurımən; Həlakət sütpürgisi bilən uni sütpürüp taxlaymən, — dəydu samawi koxunlarning Sərdarı boローン Pərwərdigar. **24** Samawi koxunlarning Sərdarı boローン Pərwərdigar mundak, kəsəm iqtənki, — Mən kəndak oylisam, xundak bolidu; Kəndak məksətni kənglüməg püksəm, xu tiklinidu, **25** Məksitim Əz zemindim Asuriyəlikni kıyma-qiyima qılıxit ibarət; Əz təqılırında uni dəssap-qaylıyən; U saloşan boyunturuk həlkimning boynidin, U artıqan yük mürüsidiñ elip taxlinidu. **26** Mana bu pütkiil yər yəzi tooruluk iradə kiliqən maksəttur, Mana bu barlıq əllərning üstiğə uzartılıqan koldur. **27** Pərwərdigar mundak məksətni pückkənikən, Kim uni tosalisun? Uning koli uzartılıqanikən, kim uni yanduralisun? **28** Ahaz padixah əlgən yılıda mundak wəhiy yüksəldi: — **29** I Filistiya, həmminglər, «Bizni urojan tayaq sundı» dəp xadlanmangar; Qünki yılanning yiltizidin zəhərlik bir yılan qıkıdu, Uning nəslı bolsa dəhəxtəlik uğar yılan bolidu. **30** Xuning bilən yoksullarning tunji balılıri ozuklinidu, Məminlər bolsa tinq-amanlıktı yatidu; Birak Mən yiltizingni aqarqılık bilən yokitiman Kalqan kışmingmu və tərəptin əltürülidu. **31** Xunga i kowuk, nalə ketürgin, I xəhər, pəryad qəkkin! I Filistiya, sən bolsang erip kətkəsən! Qünki ximal tərəptin is-tütaklik bir türwük ərləydi; Uning yiqiloşan koxunlarda heqkim səpsiz kalməydi. **32** Əmdi bu əlning əlqilirigə kəndak jawab berix kerək? — «Zionni tikligiçi Pərwərdigardur; Uning həlkə iqidiki eziqliqilər uningdin baxpanah tapidu» — degin!

15 Moab tooprısında yüksəlgən wəhiy; Həlakətlik bir kəftila, Moabtiki Ar xəhəri wəyrən kilinidu; Həlakətlik bir kəftila, Moabtiki Kir xəhəri yok kilinidu; **2** Yioja-zarlar kətürüx üçün, Mana u buthanisoqa, Dibonoqa, xundakla [barlıq] egizliklirigə qıktı; Moab Nebo wə Mədəba xəhərləri üçün pəryad ketirdi;

Həmmə baxlar takır kərünidu, Jimiki sakallar kesilip qüxürüldi. **3** Koqılarda ular bəz kiyidu; Əgziliridə, məydanlıridə, hərbir adəm kəz yaxlılarını yaqdurdur pəryad ketirdi. **4** Həxbənoqa, Eleafə, xəhərlirigə yioja olıxdı, Awazlırlı Yahəz xəhərlimə yetip barıldı. Xunga Moabning əskərlərimə nida kılıdu; Uning wujud-baqrını titrək basıdu. **5** Mening kəlbimmi Moab üçün yioja-zar ketirdi; Ularning kaqqunlari Zoaroja həm əglət-Xeli-Xijaşa bədər qağıdı; Mana ular toplixip, yiojıqan peti Luhitka qikidioşan dawan yoli bilən yukırıqə mangidu, Horonaimoqa qüxicidioşan yolda turup həlakəttin nala-zar ketirdi. **6** Qünki Nimrimdiki sular kurup ketidu, Ot-qəplər solixip, Gülgiyah, tütəp ketidu; Həq yap-yexilliç kalmayıdu. **7** Xunga ular bayılıkları, tapkan-tərginini yiojip «Tərək wadisi»dən etməkqi bolidu; **8** Ularning kətürgən yiojisı Moabning qebrasioqa, Ahuzarlırları əglaimoqa, Pioqanlırları Bəer-elimoqa yetidu. **9** Dimonning suluri kənənə tolup ketidu, Qünki Dimonning üstiğə tehimu kep balayı-apətni toplaymən; Qünki Moabning kaqqunlari həm zeminidə kələşənlərinin müstigə bir xirni əwətimən.

16 «Əmdi [o]qəllə-parak] kəzisini Sela [rayondin] elip, Qel-bayawandin etüp zeminlarning həkümriñoqa, Yəni Zion kızının teojoqa əwətkin!» **2** Uwisidin quwulup patiparək bolup kətkən kuxlardək, Moab kızlırları Arnon dəryasının keqiklirida [alaklızadə] yürüridi. **3** «Parasət bilən həküm kilinglər!» **4** «[İ Zion kizi], sayingizni qüxtürp qüxtik yorulkən tün karangoçusidək kiling, Xu oqibrınları yoxurup koyqayısız; Kooqlanqanları axkarılap koymöqayısız! Mening Moabdiki musapırırimni ezingiz bilən billə turozqayısız, Ular üçün wəyrən kılıqulining alidda baxpanah bolqayısız!» **5** «[Ətünüxüngər topraq], qünki əzgüçi yokılıdu, Həlakət yok bolidu, Əzgülərning həmmisi zemindən yokılıdu. Əzgərməs mehîr-xəpkət bilən bir təht tiklinidu; «Dawutning qedir» iqidiki xu təht üstidə birsə olturıldı. U bolsa, həkikətən adalət yürgüzidioşan, xundakla adalətni izdəydiqən, Həkənaliylikni ilgili süridioşan bolidu. **6** — Biz Moabning həkawurluq tooprısında anglidük (u intayin hakawurlı), Yəni uning həkawurluq, təkkəbburluq, noqlıq kılıdıcınlığı tooprısında anglidük; Birak uning qong qaplıri bikar bolidu! **7** Xunga Moab üçün zar yiojlaydu; Ularning həmmisi zar-zar yiojlaydu; Kəyəq-həsrətka qəmüp Kir-Hərəsətning «kixmix poxkalları» üçün zar-zar yiojlangar! **8** Həxbən rayonidiki etizlər, Sibmahdiki üzüm tallırımı yigləp ketidu; Əllərning əmirləri uning sərhəl əşümütlüklerini buzup qaylaydu; Ular əslidə Yaazergiçə yetip, qel-dalalarını kazğanı; Pelakliri sozulup, «[Əlük] Dengiz»ning nerisiqə yotti. **9** Xunga Mən Yaazərning zar-yiojisı bilən billə Sibmahning üzüm teli üçün yiojlayman; I Həxbən, Eleafə, Əz kəz yaxlırlı bilən silərni suojiրıman! Qünki yazlık mewiliringgə, hosulung üstiğə tantənə bir sada yangritiliidu. **10** Huxalıック, mewilik baqlardın məhərum kilinip, Xadlikmu yok kilinidu; Üzümzarlıklarda nə nahxa awazlırlı anglanmayıdu, Nə təntənə kilinidəydi; Dəssigiqiqlər üzüm kələqələrini qaylimaydu. Qünki Mən üzüm kələqəliridiki huxal warķırxalrıni tohtattım. **11** Xunga iq-baqrılırım Moab üçün qaləjan qiltardək açırip mungluk yangraydu,

Iqim Kir-Hərəsdikilər üçünmu xundak; **12** Xundak boliduki, Moab əzini upritip dua kıləqli əzining «yükiri orni»qə qıkıp kəlgəndə, Yaki dua kıləqli «mukəddəs eyi»gə kirganda, U muwəppəkəytə erixaşmaya. **13** Mana muxu sezlərni Perwərdigar Moab toopruluk burun eytkan. **14** Biraq hazır Pərvərdigar xundak dəydə: — «Üq yil iqidə mədikar hesablıqandək, Moabning kepligən koxun-ahalisi bolqını bilən, Uning pəhirləngən xərhiti yəksan bolidu; Ularning kälđuklili bolsa intayıñ az wə halsiz bolidu».

17 Dəməxk toorluluk yüksəlgənən wəhiy: — Mana,
Dəməxk xəhər bolup turiwərməy, nəhayiti bir
dəwə harabilikkə aylandurulidü. **2** Aroərdiki xəhərlər
adəmzatsız bolup, Koy padilirioja kaldurulidü, Ular
tinq-aman yatidu, Ularnı körkütküdək həqbir adəmmü
korünmaydu. **3** Əfraimda bolsa, korojanlıq xəhərlər
yokılıdu, Dəməxknıng xəhana hökükü, Suriyəning
kaldulkırı yokılıdu; Ular «Israilning xəhriti»dak yok
bolidü. — dəydü samawi köxunlarning Sərdarıolojan
Pərvərdigar. **4** Xu künı xundak boliduki, Yakupning
xəhriti suslixip, Tenidiki semiz atlır sizip ketidü. **5**
Ularning hali bolsa ormiqi buğday orojandin keyin, Yəni biliki bilən yiçip orojandin keyin, Hətta Rofayim
jilojisida adamlar baxakları tərgəndin keyinkı halətkə
ohxax, [kəlçəjini yok deyərlik bolidü]; **6** Həlbuki, yənə
azrak tərgüdək baxak, Zəytun dərihi silkingəndin keyin,
Əng uqida ikki-üq tal mewə, Kep mewilige xahlırida
tət-bəx tal mewə kaldurulidü, — dəydü Israilning
Hudasiolojan Pərvərdigar. **7** — Xu künı insan bolsa
Yaratkuşisoja nəzirini tikidü, Kezi Israildiki Mükadəs
Boloquşuda bolidü. **8** Ular eż kurbangahlırioja, yəni
eż kəli bilən yasiyojanlırioja, Yaki barmaklıri bilən
xəkilləndürğənlərinə həq karimaydu, Nə «Axərah»laroja
na «kün tüvrükliri»gə həq ümid bacılımaydu. **9** Xu
künidə uning korojanlıq xəhərləri, əslidiki Israillarning
aldida qatkallıkkə wə takir taqılarda aylandurulojan
harabə xəhərlərdək, Həmmisi wəyrən bolup ketidü.
10 Qünki nijatingolojan Hudani untup қaldıng,
Küqüngolojan «Koram Tax Boloquşı»ni əslimidig;
Xunga sən «sarhil» esümlüklərni tikip koyojining
bilən, Wə yakə yurttiki üzüm tallırını tikkining
bilən, **11** Ularnı tikkən künili yaxartkining bilən,
Tikkən ətisila ularnı qeqəlkətkening bilən, Həsuliqa
erixkən künidə, u pəkət bir patman dawalıqusuz
kayıq-ħəsrət bolidü, halas! **12** Həy! Kep həlkələrinig
quşan-sürənləri! Ular dengiz-okeyanları urotidiojan
dolkunlardək xawkunları kətürüdü, Ah, əllərning
kaynam-taxkınları! Dolkunlanojan küqlük sulardək ular
kaynam-taxkınları kətürüdü. **13** Əller uluq sularning
kaynam-taxkınlıldak dolkunlinip ketidü; Bırak U
ularning dəkkisini berixi bilənla, ular yırakka bədər
keqip ketidü. Ular taqdiki ot-qəplərning topa-topanlıri
xamalda yıraklaroja uqruruwetilgəndək, Kara kuyun
aldida qang-tozanglar kuyun bolqandak həydiwetiliidü!
14 Kəqtə — wəhim! Tang sahərdə — yok birak! Mana
bizni bulap kətəknəlarning nesiwi, Bizdin olja-əqəniymət
eliwalojanlarning akiwitidur!

18 Ah, Efiopiya däryalirining boyliridiki қанatlarning wizildioqan awazliri bilen kaplanoqan yer-zemin!

— Sən kəməx kemilər üstidə əqlilərni dengizdən etküzüp əwətisən; — I yəl tapan həwərqıllar, Egiz boyluk həm siliq terilik bir əlgə, Yırak-yeğinlar oja qorkunq bolidiojan bir millətkə, Zemini dəryalar təripidin beliñgən, Kütlük, tajawuzqi bir algə [kayıtp] beringlar! 3 Jähanda turuwaqtınların hämmisi, Jimiki yər yüzidikilər! Taqlarda bir tuq ketürüləngildə, Kərunglar! Kanay qelinəqandila, Anglanglar! 4 Qünki Pərvərdigar manga mundak dedi: — Mən tinqılıqta turiman, Nur üstidə yalıldıq turoqan issiktək, Issik hoşul məzgildikidi xəbnəmlik buluttak, Əz turalıqmda kezitim; 5 Qünki hoşul elix alıldı, Üzüm qeqəkligindən keyin, Qeqəklər üzüm bozanda, U putiqojuq piqaklar bilən bıhlarnı kesip, Həm xahlirini kesip taxlaydu. 6 Ular yiqıxturulup taqdiki aloqur kuxlar oja, Yər yüzidiki həywanlar oja qalduruludu. Aloqur kuxlar ulardin ozuklinip yazni etküzidü, Yər yüzidiki həyvanlar ular bilən kixni etküzidü. 7 Xu künida samawi koxunlarning Sərdarı bozolan Pərvərdigar oja bir sowoqat elip kelinidü; Yəni egiz boyluk həm siliq terilik bir milləttin, Yırak-yeğinlar oja qorkunq bolidiojan bir aldin, Zemini dəryalar təripidin beliñgən, Kütlük, tajawuzqi bir milləttin berilidü; Samawi koxunlarning Sərdarı Pərvərdigarning nami bozulan jayşa, Yəni Zion teqioja elip kelinidü.

19 Misir toopruluk yükləngən wəhiy: — Mana, Pərvərdigar tez uqidıqan bulut üstiga minip, Misiroja yetip kelidü; Misirdiki butlar Uning alıldı təwrinip ketidü, Misirning yürüki bolsa iqidin erip ketidü. **2** — «Wə Mən Misirlıqlarnı bir-biriga қarxi kutritimən; Ularning həmmisi ez kərindaxlırlıq қarxi turixidü, Əz қoxnírları bilən sokxidü; Xəhər bilən xəhər, Padixaḥlıq bilən padixaḥlıq bir-biriga қarxi uruxidü; **3** Wə Misirning rohı ez iqidin yokap ketidü; Mən ularını məslihətsiz kəldürim; Xunga ular butlarnı wərəwahınlı, Ərəwahınlı qakırıquluları həm palqlarınlı idzəp maslıhat soraydu; **4** Mən Misirlıqlarnı rəhimsiz bir höküməranning kolıq tapxurımən; Əxəddiy bir padixaḥlıqların üstidin hökümərlikliliyidü» — dəp jəkarlaydu samawi қoxunlarning Sərdarı boloğan Rəb Pərvərdigar; **5** Həm sular «dengiz»dən yokaydu, Dəryası қaojirap pütünley kurup ketidü; **6** Dəryalarını sesiqilik kaplaydu, Misirning estang-kanalları қaojirap tütüydu; Komuxları həm yekanlar solixidü; **7** Nil dəryası boyidiki yərlər, Nil daryasining kuyulux aozıdiki yərlər gıyahızlı kəlidü, Nil dəryası boyidiki ziraatlərninğ həmmisi kurup, tozup, yokılıdu. **8** Beliklər bolsa zar kəkxaydu; Nil daryasında karmak taxlıouqıllarning həmmisi nala kətürüdu; Sularning üstigə tor yaylıouqıllarning bexi sanggilap ketidü. **9** Ziyoqıqlar həm libas tokuquqıllar hijalətqılıkta kəlidü, **10** jəmiyyətning «tüwrük»liri para-para bolup, Mədikarlarning kenglimu yerim bolidü. **11** Tolimu əhmək Zoan xəhərininə emaldarları! Pirəwnning eng dana məslihətləri idin əhmikəna məslihətlər qıkıldı! Silər kəndakmu Pirəwngə: — «Mən bəolsam danalarning əwlədi, Kədimlik padixaḥlarning nəslidurmanlı» — dəwətqansılar tehi? **12** [Misir], sening danixməni bolsa, samawi қoxunlarning Sərdarı boloğan Pərvərdigarning Misir toopruluk nemilərni kəngligə pückənlikini sanga ayan kilsun! **13** Zoan xəhərininə emaldarları!

nadanlaxti, Məmfis xəhiringinə əməldarları aldınip kətti; Misir қabililirinə «burjak tax»lırı bolsa ularını eziqturup koydı. **14** Pərvərdigar ularning arisoja bir kəymukturequqi rohni arilaxturuwatti; Xunga birsti mast bolup eż կusukida teyilip ələng-salang bolqandak, Ular Misirdikilerni hərbir ixida ələng-salang kiliwətti.

15 Xuning bilən Misiroqa, Bax, kuyruk, palma xehi yaki қomuxlar kılılojudak ھeqkandak amal қalmaydu. **16** Xu küni Misirdikilər kız-ayallaroja ohxap қalidu, Samawi қoxunlarning Sərdari bolqan Pərvərdigar қolini ularning üstügə tənglixi bilən titrap korkidu, **17** Həmdə Yəhuda zemini bolsa Misiroqa wahimə bolup қalidu; Qünki samawi қoxunlarning Sərdari bolqan Rəb Pərvərdigarnıng bekitkən iradisi tüpəylidi, Yəni Uning əzlirigə karitilojan iradisi tüpəylidi, Kimgə Yəhudanıng gəpi kılınsıla xu qeqyüdy. **18** Xu küni Kanaanning tili səzleydiqan, Wa samawi қoxunlarning Sərdari bolqan Pərvərdigaroja bekinip sadıklik, қəsimi kılıdojan Misirning bax xəhiri bolidu; Ulardın biri «Halak xəhiri» dəp atıldı. **19** Xu küni Misirning zemini otturısında Pərvərdigaroja atalojan bir kurbangah, Həm qebrasıda Pərvərdigaroja atalojan bir türvük bolidu. **20** Bular bolsa samawi қoxunlarning Sərdarı bolqan Pərvərdigaroja həm balğe həm xahit bolidu; Qünki əzgüqlər tüpəylidi ular Pərvərdigaroja nala kətürənə bolidu; U ularni ərkinlikq qırğındıqan bir kütküzəquqi həm koçqıdıcıqını əwətidü. **21** Pərvərdigar Misirlikləroja tonutulup ayan kılınidü; Xu küni Misir Pərvərdigarnı tonuydu; Ular uningoja қurbanlıq, axlıq hədiyələri bilən ibadat kılıdu; Ular Pərvərdigaroja қasam iqidu wa uningoja əməl kılıdu. **22** Pərvərdigar Misirni urudu; U ularni urudu həm sakayıtıdu; Xuning bilən ular Pərvərdigarnıng yenioja kayıtıdu, U ularning dua tilawitini kəbul kılıp ularını sakayıtıdu. **23** Xu küni Misir Asuriyəga mangidıqan, egiz kətürülən tüz yol eqilidü; Asuriyalıklar Misiroqa kiridu. Misirliklər Asuriyəga kiridu; Misir Asuriyə bilən billə [Hudanıng] hizmət-ibaditidə bolidu. **24** Xu küni Israıl Misir wə Asuriyə bilən bir bolup, Üqisi, yər yüzdikilərgə bəht yətküzügüllər bolidu. **25** Samawi қoxunlarning Sərdarı bolqan Pərvərdigar ularoja bəht ata kılıp: — «Həlkim bolqan Misiroqa, Əz kolumning ijadi bolqan Asuriyəga Wə Əz mirasım bolqan Israılqa bəht yar bolsun!» — dəydü.

20 Asuriyəning [sərdarı bolqan] «Tartan» Axdod xəhiringə kəlip muhasirə kılıqan yili Asuriyə padixahi Sargon uni əwətkən (u Axdodka karxi jəng kılıp uni ixoqal kıldı): — **2** — Xu qaçda Pərvərdigar Amozıng oqılı Yəxaya arkılık sez kılıqanidi. U uningoja: — «Qatrıkingdin bez iq tambilinqini siləvit, puttingdiki kəxinqini seliwt» — degənidü; U xundak kıldı; yalingaq wə yalang ayaq mengip yürüd. **3** Wə Pərvərdigar ahirida mundak dedi: — «Mening kulum Yəxaya Misir wə Efiopiya toqruvluk həvarə beridıqan bexarət həm karamət süpitidə bolux üçün yalingaq həm yalang ayaq iżi yil mengip yürgəndək, **4** Ohxaxla Misirlik əsirlər wə Efiopiyalık sürgünlər yax bolsun, keri bolsun, yalingaq həm yalang ayaq, kasisi oquk halda Asuriyə padixahi təripidin Misirni xərməndilikdə kəldurup, yalap epketildi. **5** Ular bolsa korkuxup, eż tayanqısı bolqan

Efiopiya wə pəhri bolqan Misirdin ümidsizlinip ketidü. **6** Xuning bilən bu dengiz boyidikilər: — «Mana bu Asuriyə padixahının wəswəsidin korkup baxpanahlıq idəp barojan tayanqımızı, bizlər əmdi қandakmu kütulalaymiz?» — deyixidü».

21 «Dengizning qəl-bayawani» toqrisida yükləngən bir wəhij: — «Janub tərəpta kuyuntazlar ətüp ketiwatqandək, Dəlhəxətlək zemindin bir nemilər keliwatidü!». **2** — Azablıq bir wəhij-kərünüx manga ayan kılındı; Hain hainlik kiliwati, Bulangqi bulangqılıq kiliwati. «I Elam, ornungdin tur, qıq! Media, muhəsərə kılıp körxiwal!» Uning sawəbidin kətürülən həmmə naşa-paryadırları tügitiwəttim. **3** — Xunga iq-baqrım aqırık-azab bilən toldı, Toloski tutkan ayalıng azablıridək, Kərgənlirimindən tolojınıp kəttim, Anglojinimindən parakəndə boldum. **4** Xunga kənglüm parakəndə bolup hasırıp kəttim, Meni dəhxət korkunq bastı; U man zoq alidıqan keqini sarasına bolidıqan keqiga aylandırdı. **5** Ular dastıhan wə giləmkərplərinimə salıdu; Ular yeyixidu, iqixidu; «Həy esilzadılər, ornunglardın turup kalkənni mayolanglar!» **6** Qünki Rəb manga: — «Barojin, kərgənlərini əyni boyiqə eytiqıdan bir kezətqini təhləp koyojin» — degənidü. **7** — «U jəng hərwilirini, jüp-jüp atlıq əskərlərni, Jəng hərwilirini exaklər bilən, Jəng hərwilirini tegilər bilən kərgəndə, U diqqət bilən, nahayiti diqqət bilən kəzətsun!» **8** U jawabən xirdək towlid: — «Rəb, mən kezət munarada üzlüksiz kün boyi turimən, Hər keqidə kezətə turimən; **9** — Wə mana, u jəng hərwiliri jüp-jüp atlıq əskərlər bilən keliwatidü!» Wa yanə jawab berip xundak deyən: — Babil bolsa yikıldı, yikilip qüxti, Wə U ularning ilahlırininə hərbir oyma məbəidlərini yərgə taxlap para-parə kiliwəttil! **10** — I Mening tepliğən danlırim, Mening hamimimdiyi buqdaylırim, Israılning Hudasi, samawi қoxunlarning Sərdarı bolqan Pərvərdigardin angloqannı silərgə eytip bordim! **11** «Dumah» toqruvluk yükləngən wəhij; Birsi Seirdin kəlip məndin: — «İ kezətqi, keqining ənqılıqliki etti? İ kezətqi, keqining ənqılıqliki etti?» — dəp soraydu. **12** Kezətqi jawabən mundak dəydi: — «Səhər kelidü, keqimini kelidü; Yəna soriqung bolsa, yəna kəlip sora; Yolungdin kaytip manga yekin kəl!» **13** Ərabiyəning keqisi toqruvluk yükləngən wəhij: — «Dedanlıklärin karwanlılı, silər ərabiyədiki janggalda konup kalisilər, **14** Ussap kətkənlərə su apirip beringlər! Temadikilər, nanlırlıqları elip қaçqanlarıñ kütüwelinglər! **15** Qünki ular kılıqlardın, Ojilaptin elinojan kılıqıtın, Kerilgən okyadın, Uruxning azabidin қaçıdu. **16** Qünki Rəb manga xundak deyən: — Bir yıl iqidə mədikar hesablıqandək, Andin Kedarning bar xəripi yokıldı, **17** Okyaqıllarning kəldüklləri, Yəni Kedarning palwan-batur bolqan oqulları az kəlidü; Qünki Pərvərdigar, Israılning Hudasi xundak sez kılıqan».

22 Alamat kərünüx berilgən jiloja toqrisida yükləngən wəhij: — Silər həmminqərələr əgizlərning üstügə qıkiwalıqning zadi nemə kılıqininglər? **2** Silər huxallıq, dəbdəbisini kətürüdiqan, Warang-qurungqa bolqan yurt, Xadlinidiojan xəhər; Silərdin əltürüləngələr kılıq bilən qepiləqənəməs, Yaki jənglərdə elənəməs;

3 Əmirliringlarning həmmisi bırakla keqixti; Ular kılıp bekitimən; U bolsa atisining jəməti üçün xərəplik okyasız əsir boldi; Yırakka qəqən bolsimu, Silerdin hökük-təht bolidu; 4 Əjmətining barlıq xəhrətlərini yükləydi; Yəni barlıq Xunga mən: — «Naziriringlarnı meningdin elinglər; Meni qəttik, yioqlaxka koyungalar; Həlkimning bulınıp ketixi toopruluk manga təsəlli berixkə aldirap ezinglarnı upratmanglar» — dedim. 5 Qünki samawi koxunlarning Sərdarı boloğan Rəb Pərvərdigardin «Alamat kərünüx berilgən jiloşa»ning bexioja bir kün qüxicid, U bolsa awariqilik bolidiçan, Ayaq astı kılınip petikdildiçan, Adəmlər kaymukturulidiçan, Sepil sokulup qekiliçiçan, Taçlarda karap yalwurup qırkırdiyiçan bir künə bolidu. 6 Elam jəng hərwiliri wə adəmləri bilən, atlıq əşkərləri bilən okdannı ketürüp kelidu, Kir bolsa kalkənni eiqip təyyar kılıdu. 7 Wə xundak boliduki, Əng güzəl jiloşliring jəng hərwiliri bilən tolup ketidu, Atlıq əşkərlər dərvazang aldida səp tartıp turidu. 8 Ular Yəhədaning üstdikə kalkənni elip taxlaydu; Birak sən [Zion] xu künidə «Orman sarayı»diki korallarqa ümid baqlıqansın; 9 Silər Dawutning xəhiringin besülgən jaylirinən kep ikenlikini kərüp, Pəstikə kəlqək sulurini bir yərəgə yioqip su ambiri kıldinglar; 10 Yerusaleməndiki oylarına sanap, ulardın bəzilərini buzup sepipli mustəhkənləx üçün ixlattinglar, 11 Xundakla kona kəlqəktiki sulurnı ikki sepi otturisiçə yioqip ambar kıldinglar; Birak muxulurnı Yaratkuçıqa heq karimidinglar, Burundın burun bularını Xəkilləndürüp Bekitküçigə heq ümid baqlımidinglar! 12 Xu künə samawi koxunlarning Sərdarı boloğan Rəb Pərvərdigar silerni yioqlap matəm tutuxqə, Qaqqıñ qüxiürüp paynəkbax boluxka, Bəz kiyim kiyixka murajaftı kıldı. 13 Birak bularning ornidə, mana huxallık wə xadlik, Kalilarını soyux, koylarnı boçqlaz, Gəlxərnı yeyix, xaraburnı iqix, «yaylı, iqaylı, qünki etə dunyadın ketimiz» — deyixər boldi! 14 Samawi koxunlarning Sərdarı boloğan Rəb Pərvərdigar taripidin külükiməqə ayan kılindiki, «Bərəkət, muxu gunah silər əlmigiqə kəqürüləməydu» — dəydu samawi koxunlarning Sərdarı boloğan Rəb Pərvərdigar. 15 Samawi koxunlarning Sərdarı boloğan Rəb Pərvərdigar mana xundak dəydu: — «Baroqin, muxu oyojidar, Ordini baxkəridiçan muxu Xəbnanıng yenoqə kirgin, uningoqə: — 16 Sanga muxu yərdə nemə bar? Yaki muxu yərdə kiminqi bar? Birsə egizlikkə ezi üçün bir gər kəzəandək, Əzzi koram taxtin bir kənalıqunu yonuoqandək, Əzüng üçün bir gər kolidingəm? 17 Mana həy palwan, Pərvərdigar seni ez qanggiləri elip, qing sikimdaq, 18 Andin pomdaktək seni bipayan, yiraq bir zeminoqə taxliwetidu. San axu yərdə elisən, Həm axu yərdə həywətlik jəng hərwiliringmu kəlidu, I oyojangning jəmatığə xərməndilik kəltürgüq! 19 Mən seni mənsipingdin eliwetimən, Xuning bilən seni ornungdin qüxiürüwetimən. 20 Xu künimə xundak boliduki, Mən Həlkıyanıq oqlı Əz kulum boloğan Eliakimni qakırırmən; 21 Sening tonunungi kiydürimən, Sening potang bilan uning belini qing kılımən; Həkümranlıqning uning koliqə tapxurimən; Xuning bilən Yerusaleməndikərgə wə Yəhəda jəmatığə ata bolidu. 22 Dawut jəmtənin aqkuqını mən uning mürüsidişə koyımən; U aqsa, heqkim etəlməydə, Ətsə, heqkim aqalmaydu. 23 Mən uni mukim bir jayoja kozuk

kılıp bekitimən; U bolsa atisining jəməti üçün xərəplik uruk-nəsillirini, Barlıq kiqik qəqa-kuqılarnı, Piyale-jamlardın tartıp barlıq küp-idixlaroqıqə asidu. 25 Xu kündə — dəydu samawi koxunlarning Sərdarı boloğan Pərvərdigar: — mukim jayoja bekitilən kozuk bolsa, egilip ketidu wə kesip taxlinidu; Uning üstigə esilojan yükər üzüp taxlinidu», — Qünki Pərvərdigar xundak degnənid.

23 Tur toopruluk yükləngən wəhiy: — — I Tarixtiki kemilər, ah-zar ketürüngər! Qünki u harab kılındı, Xu yərda ey yok, portmu yok, Siprus arılıdin bu həwər İkəmidikilərgə ayan kiliñidu. 2 Zidondiki sodigərlər dengizdən etüp silərni təminləp kəldi, i araldikilər, Əmdi xük bolungalar! 3 Xihordiki bipayan sular üstidin yətkigən danlar, Yəni Nil dəryasining həsəni Turning daramiti boloqanıdır; U əlləرنin bazırı boloqanıdır! 4 I Zidon, hijalat bol, Qünki dengiz — yəni Turoq koroqan boloğan dengiz dəyduki: — «Məndə heq toləjak bolmadi, heq tuqmidim, Yigitlərni yaki kızlarnı heq bakmioqandakmən!» 5 Muxu həwər Misiroja yətkəndə, Ular mu bəzək həwər huddi turoq kəlgəndək kəttik azablinidu. 6 — Silər dengizdən etüp Tarixkə ketingərlər! I dengiz boyidikilər, ah-zar ketürüngər! 7 Silərning kədim ayyamdan bar boloğan, Xad-huramlıqka toloqan xəhiringlər muxumu?! Mana ularning putliri ezlirini müsapir kılıkla yıraklıraqa ketürüp baridu! 8 Təjələrni iltipat kılıqıq boloğan, Sodigərləri əmirlər boloğan, Dəllalları jaħanda abruluklar hesablanıqan turning bu təkədrini kim bekitikən? 9 — Bularni bekitküqi samawi koxunlarning Sərdarı Pərvərdigardur! Məksiti bolsa xan-xəhrəttin keliq qıkkən jimi tekəbburluknı rəswa kiliç, Jahandiki jimiği yüz-abrulukları pəsləxtürüstən ibarət! 10 Tarixning kizi, Nil dəryasidək eż zeminingda ərkin-azada yayra! Qünki [Turdin] kəlgən tizgin hazır yok. 11 Qünki Pərvərdigar kolini dengiz üstigə uzitip, Delatlırni tawritidu. U Kanaan toopruluk əmr kılıqan, Uningdiki kələ-ə-korçənlərni yokitilsün dəp pərman qüxiṛgen. 12 Wa: — «İ baskünlilikka uqrijan Zidon kizi, Sən ikkinçi heq təntənə kilməysən, Ornunqdin turup, Siprus arilioqə etüp kətəkin, Hətta xu yərdə sən heq aram tapməsən» — dedi. 13 Karanglar, Babil-kaldıylərning zeminini! Bu yərning həlkə bolup bakmioqandək kılıdu; Asuriyə uni qəl-bayawan janıwarları üçün makan kılıqan; Potaylərni yasap, ularning saray-ordilirini wəyran kılıp, harabılıkka aylanduruwətəkn. 14 I Tarixtiki kemilər, ah-zar ketürüngər! Qünki koropininqəlar harab kılındı. 15 Wə xu künə boliduki, Padixahning kūnlərni hesablıqinidək, Tur yətmix yil untulidu. Yətmix yil etkəndin keyin, Turninq əhəwali paħixə ayalning nahxisidək bolidu; 16 Qiltarnı elip, xəhərnı aylınip yür, l'untulən paħixə ayal! Əzünggə yənə həkninq diqqətinə tartay desəng, Yekimlik bir pəda qelip, keprək nahxiłarnı eyt! 17 Əmdi xundak boliduki, Yətmix yilning etüxi bilən, Pərvərdigar Turni yoklaydu; Xuning bilən u yənə ezzini ijariqə berip, Yər yüzidikli həmmə padixahlıqlar bilən yənə buzukqılıq kılıdu; 18 Xuning bilən uning malları wə ezzini setip, tapkan puli bolsa Pərvərdigarə atılıp mukəddəs bolidu; U həzinigə selinmaydu yaki toplanmaydu, Qünki uning

muxu sodisi bolsa Pərvərdigarning aldida turojanlar üçün ayrim kılınidu; U ularoja қanojuqə yep-iqixkə, xundakla ularning esil kiyim-keşkləri üçün ixlitiliid.

24 Mana, Pərvərdigar yər yüzini bərbat, wəyran kilip, Uni astin-üstün kılıwetip, Uningda turuwatkanları tarəp-tarapka tarkitidu; **2** Xu wakıttı xundak boliduki, Halklar kəndak bolsa, kahin xundak bolidu; Kül kəndak bolsa, hojayini xundak bolidu; Dedək kəndak bolsa, ayal hojayini xundak bolidu; Setiwalouqı kəndak bolsa, setiwatküqi xundak bolidu; Ətnə aloquqi kəndak bolsa, ətnə bərgüqi xundak bolidu; Əsum aloquqi kəndak bolsa, əstüm bərgüqi xundaq bolidu. **3** Yər yüzü piitünləy bərbat kılınidu, Pütünləy bulang-talang kılınidu; Qünki Pərvərdigar muxu seznı kıldı. **4** Yər yüzü matəm tutidu, u ziplixidu, Jahan halsizlinip ziplixidu, Yər yüzidiki bəg-terilərmə halidin ketidu. **5** Yər-zemin eziđə turuwatkanlar təripidin bulqinidu; Qünki ular kərsətmə-kanundun qətligən; [Tabiatning] kanuniyət-tartipini eżgartiwtəkən, Mənggülliük ahdinimə yokka qıkırıwtəkən. **6** Xunga lənat yər yüzini yutuwalidu, Uningda turuwatkanlar «gunahı bar» dəp hesablinidu, Xunga yər yüzidikilər yutuwelinidu, İnsanlar az kalidu. **7** Yengi xarab tügenə dəp kaldi, Üzüm talları bolsa solixip ketidu; Kəypliktin kəngli hux adəmlərmə uh tartixidu; **8** Daplarning xoh sadaliri tohtaydu, Kəngül eqiwtakənlarning warang-qurunglirimə tügenəydü, Qiltarning xadlık munqlirimə tohtaydu. **9** Xarab iğkənlərningmuň nahxisi yokaydu; Hərək iğkənlərə hərək aqqıq tuyulidu. **10** Tərtipsiz, mənisiş xəhər buzulidu; Həqkim kirmisun dəp həmmə eylər etildi; **11** Koqlarda xarab üçün naş-pəryad kətürülidu; Bar xad-huramlıq tütəkkə aylinidu; Yər-zemindiki xadlık yokaydu. **12** Xəhərdə pakət wəyranqılıkla kəlidu, Dərwaza bolsa qekilojan, Həmmisi – harab bolidu! **13** Qünki həlk-millətlərning arısida, Yər-jahanning otturisida xundak boliduki, Zəytun dərihini kəkkəndin keyin kəp kalojan zayıtnardək, Üzüm həsolunu yiojıwalojandın keyin tərgüdək birnaqqıla üzüm kələndək, bir kəldisi kəldurulidu. **14** [Kaldilar] bolsa awazlırını yukarı kətürüdü; Pərvərdigarning həywısigə karap təntənə kıldı; Ular dengiz tərəptin sürən salidu. **15** Xunga Pərvərdigarnı xərkətimi, Israilning Hudasi Pərvərdigarning namini qərbətki yirak arallardımı uluqlaqlılar; **16** Jahanning qət-qətləridin biz nahxılarnı anglıdük; – «Həkkaniyi Bolqojuqa xan-xərəp bolsun!» Birək mən xundak dedim: – «Ah, mening yadangoşulukum! Mening yadangoşulukum! Əliməqə way! Qünki hainlar hainlik kiliwati; Bərhək, hainlar nomussızlarqə hainlik kiliwati! **17** I yər yüzida turuwatkan insanlar! Wahima, ora wə tuzak bexingoja qüxitidu; **18** Wə xundak boliduki, Wahima sadasədin qəkənərlər orıoja qüxitidu, Oridin qıkkən bolsa tuzakka tutulidu. Qünki asmandıki derizlər eqilidu, Yər ulları təwrəp ketidu. **19** Yər mutlək dəzlinip ketidu, Yər pütünləy par-parə bolup ketidu, Yər dəhəxətlik təvrinidu. **20** Yər məst adəmdək aləng-səlang mangidu; Huddi lapastək iroqangxip kəlidu. Qünki uningdiki asılık gunahı eżini kattık basidu, U yikilip, ikinçi turalmayıdu. **21** Xu künidə xundak boliduki, Pərvərdigar yüksirdə turojan koxunlarnı yüksirdi, Wə

yər yüzidiki padixaħıları yər yüzidə jazalaydu. **22** Ular orakkə yiojılıdiōjan bir top əsirlərdək yiojiewlinidu, Gundihanoja solap koyulidu. Nuroqun künlərdin keyin ular jazalinidu. **23** Ay uyatlıqta əkalidu; Künmu hijil bolup kərūnməydi; Qünki samawi koxunlarning Sərdarı bolqan Pərvərdigar Zion teojida, yanı Yerusalemda saltənitini yürügüzidu; Uning xan-xəripi Əz aksakallılır alılda parlaydu!

25 Pərvərdigar, Sən mening Hudayim; Mən Seni üstün dəp mədhiyiləyman, Mən Sening namıngni mubarəklaymən, Qünki San karamat ixları, Sadıklär wə həkikət iqidə kədimdən buyan kəlbingə pükənlirinğı boja kəltürgənsən. **2** Qünki Sən xəhərni harabilik, Kəl'ə-korəjanlıq yurtñi harab, Yatlarning ordisini xəhər bolalmas kılqansən, U ikinçi hərgiz kurulmaydu. **3** Xunga həlikı küküllik halk Seni uluqplaydu, Əxəddiyəllərning həlikı xəhəri Səndin korkıdu; **4** Qünki Sən miskinlərgə korojan, Yoksullarning dərdi-hajitigə korojan, Boranoja dalda, Issikə sayə bolqansən; Qünki əxəddiyələrinən zərbə dolkunu tamoja urulojan borandək, Kəoqıjrak yərni başkan issik həwadək boldi. Birək issik həwa bulut sayısi bilən tosuləndək, Sən yatlarning qukan-sürənlərini pasayıtsan; Əxəddiyələrinən ojeliba nahxisi pəs kılınidu. **6** Wə muxu taçda samawi koxunlarning Sərdarı bolqan Pərvərdigar barlık kowmlar üçün ziyapət kıldı – Maylik, yeməkliklər, Süzdürülən kona xarablar, Yılıki tək maylik yeməkliklər, Süzdürülən, yahsi saklanqan kona xarablardın bolqan ziyapət bolidu; **7** Wə U muxu taçda həmmə kowmlarını yapıdiōjan qümpərdini, Barlik əllərni yapıdiōjan yapkuqni yokitidu; **8** U əlümni mənggүə yutup yokitidu! Rəb Pərvərdigar hərbir yəzdiki yaxlarnı sürtüwetidu; Pütkiil yər-zemin aldida Əz həlkining xərməndilikini elip taxlaydu; Qünki Pərvərdigar xundak eytkən. **9** Wə xu künidə deyiliduki: – «Mana, Hudayimiz muxu, biz Uningoja təlmürüp kəlgən, U bizni kutkuzidu; Mana, muxu Pərvərdigardur, biz Uningoja təlmürüp kəlgən, Biz xadlinip Uning nijat-kutulduruxidin hursən bolimiz». **10** Qünki muxu taçqa Pərvərdigarning koli konup turidu; Wə saman azgaldala tezək bilən qaylıqəndək, Moab Uning putlur astida qaylinidu; **11** [Moab] axu [tezəklik] azgaldın üzüp qırix üçün kolını keridi, Birək uning koli qewar bolqonu bilən, [Rəb] uning təkəbburlukını pəs kıldı. **12** U sepilliringning egiz mudapiəlik korojanlarını qulitip, Yər bilən yəksən kiliп, Topa-qangoja aylanduridu.

26 Xu künidə Yəhūdaning zeminidə munu nahxa eytildi: – «Mustəhəkəm bir xəhərimiz bar; U nijatlıkni uningoja sepil wə tiraklər kiliп bekitip koyidu. **2** Wapadarlıktı qing turojan həkkənəli əlning kirixi üçün, Dərwazılarnı ekip beringlar! **3** Kim eżining əkida, oy-hiyali Sanga baqlıqojan bolsa, Sən uni mutlək hatırjəmlikta saklaysən; Qünki u Sanga ixənq-etikad baqlıqandur. **4** Mənggүə Pərvərdigaroja tayıninglar; Qünki Yaḥ Pərvərdigar həkkətən əbədil'əbdəlik bir kəram taxtur. **5** Qünki U yuķırıda turojanlarnı pəsək qüxiřidu; Axu aliy xəhərni, U pəs kıldı; Uni yərgə qüxiřip, Topa-qangoja aylanduridu. **6** U put bilən qaylinidu; U meminlərning putluri, Miskinlarning kədəmliri bilən qaylinidu! **7** Həkkaniyning yoli bolsa

tüzdür; I Əng Tüz Yolluk Bolouqı, Sən həkkaniy adəm hatırjəmlikə bolsun! **6** Kəlgüsü künlərdə, Yakup yiltiz üqün uning yolını ong kılısən. **8** I Pərvərdigar, biz tartıdu; Israil bihlinip, qeqəkləydi, Ular pütkül yər yüzini dərhəkikət Sening həkümürləring yolidə mengip, mewə-qewə bilən kəplaydu. **7** [Pərvərdigar Israilni] Seni kütüp kəldük; Jenimizning təxnalıki xudurki, uroqanları uroqanlıq [Israilni] urup bağcanmu? naming wə xəhrinqit axsun! **9** Wujudum bilən U kirojanlardək [Israil] kırılıp bağcanmu? **8** Sən kegilərdə Sanga təxna boldumman; Bərhək, tang ularnı əyibligəndə oləqəmdin təwən jazalap ularnı sehərlərdim; rohım bilən iq-iqimdin Seni izdidi; paliwətənsən; Xərk xamili qıckarı künida U Uning Qünki həkümürləring yər üzüda kərungən bolsa, Yər zərblik xamili bilən ularnı kooqliwətkən. **9** Əmdi xu yol yüzidikilər həkkaniyilikni eginidu. **10** Rəzil adəmə bilən Yakupning kəbilihi kəqürüm kılıniduki, — Uning rohım kərsitsilim, U yənilə həkkaniyilikni egnəməydü; gunahının elip taxlananlıkinin pixkən mewisi xu Hətta durusluq turoqan zemindimi U yənilə adilsizlik boliduki: — U kurbangahtiki həmmə taxlarnı kukum-kiliweridu, Pərvərdigarning xanu-xəwkötünü kərməydi.

11 I Pərvərdigar, kolung kətirüldi, Birak ular kərməydi. Halbuki, Əz həlkinqə boləjan otluk muhəbbitingni ular kəridü həm hijil bolidu; Kükəndiliring üçün [təyyarlanışan] ot ularnı bərhək yutuwetidu. **12** I Pərvərdigar, Sən bizgə hatırjəmlik nesip kılısan; Qünki bizning əməllirimizning həmmisini əzüng wujudka qıkarojansın. **13** Dərwəkə, i Pərvərdigar Hudayim, həlk; Xunga ularnı Yaratkuqi ularqa rohım kilməydi; ilgiri Səndin baxka «rəblər» üstümizindən həkümərənlək kılıqan; Əmdilikət pəkət Sanga tayiniplə namingni əsləp tiləja alımız. **14** Ular bolsa eldi, käytidin yaximəydi; Ərwah bolup kətti, käyta tirliməydi; Qünki Sən ularnı jazalap yokatting. Ularnı adəmlerlərning esidimə kılqə kəldurməding. **15** Sən əlni uloqaytkənsən, i Pərvərdigar; Əlni uloqaytkənsən, Əzüngə xanxərəp kəltürgənsən; Zeminning qegrəlirini hərtərəpkə uzartkənsən. **16** I Pərvərdigar, ular dərd-ələm iqidə kəloqanda, Seni izdi; Təriyilik jazalixing ularning bexioq qüxkəndə, Ular ah urup, piqirləp bir duani kıldı: — **17** «Boxinix alıda turoqan, tolojiki tutup, aqrıktın warkırıqan bir hamildər ayaldək, Biz Sening alındıga xundak bolduk, i Pərvərdigar. **18** Biz ikki kət bolup, Tolojakka qüxtük, Birkə pəkət yəlla qıvardı; Yər yüzidikilər üçün həq nijat-kütkuzuxni yətküzmədik; Dunyadiki adəmlər həq tuqulmadi». **19** «Sanga təwə eləgn adəmlər yaxaydu; Mening jasitimmüng [tirilixi bilən təng] ularmu tirlili. I topa-qangda yatkanlar, oyqınip nahxa yangritinglər! Xəbniming tang sahərəning xəbnimidəktur; Yər-zemin eziđə elgənlərni tuqup beridu. **20** I həlkim, kelinglər, Əyüngləroja kirip, kayninglardın ixiklərni etip köyunglər; Mening dərqəzimpiñ etküqə, əzüngni bir dəmlik yoxuruwal. **21** Qünki kara, Pərvərdigar Əz jayidin qikip, Yər yüzidikilərning gunahını ezlirigə kəyturmakçı; Yər bolsa üstügə təkülən kanlarnı axkarilaydu, Əzidə eltürülənlərni haman yepiwərməydi.

27 Xu künidə Pərvərdigar Əzinin dəhəxətlik, böyük wə kiütlük xəmxiri bilən uqkur yilan leviatanni, Yəni toloqanoqı yilan leviatanni jazalaydu; U yənə dengizdə turoqan ejdihani əltürüdü. **2** Xu künı sap xarab beridiojan bir üzümər bolidu! U toopruluq nahxa eytinglər! **3** Əzüm Pərvərdigar uni saklaymən; Mən hər dəkikə uni suojırimən; Birsı uninguşa ziyan yətküzmisən dəp keqə-kündüz saklaymən. **4** Ələzəp Məndə kalmıdı; Ah, Manga karxi jəng kılıdojan tikənlər yaki jıqanlar bolsaidı! Undak bolsa Mən ularqa karxi yürüx kılattım, Ularnı yioqixturup kəydürütüwəttəm! **5** Bolmisa u Meni baxpanahlıq kılıp tutsun; U Mən bilən birlikətə hatırjəmlikə bolsun, Dərhəkikət, u Mən bilən birlikətə hatırjəmlikə bolsun!

hatırjəmlikə bolsun, Dərhəkikət, u Mən bilən birlikətə hatırjəmlikə bolsun! 6 Kəlgüsü künlərdə, Yakup yiltiz üqün uning yolını ong kılısən. 8 I Pərvərdigar, biz tartıdu; Israil bihlinip, qeqəkləydi, Ular pütkül yər yüzini dərhəkikət Sening həkümürləring yolidə mengip, mewə-qewə bilən kəplaydu. 7 [Pərvərdigar Israilni] Seni kütüp kəldük; Jenimizning təxnalıki xudurki, uroqanları uroqanlıq [Israilni] urup bağcanmu? naming wə xəhrinqit axsun! 9 Wujudum bilən U kirojanlardək [Israil] kırılıp bağcanmu? 8 Sən kegilərdə Sanga təxna boldumman; Bərhək, tang ularnı əyibligəndə oləqəmdin təwən jazalap ularnı sehərlərdim; rohım bilən iq-iqimdin Seni izdidi; paliwətənsən; Xərk xamili qıckarı künida U Uning Qünki həkümürləring yər üzüda kərungən bolsa, Yər zərblik xamili bilən ularnı kooqliwətkən. 9 Əmdi xu yol yüzidikilər həkkaniyilikni eginidu. 10 Rəzil adəmə bilən Yakupning kəbilihi kəqürüm kılıniduki, — Uning rohım kərsitsilim, U yənilə həkkaniyilikni egnəməydü; gunahının elip taxlananlıkinin pixkən mewisi xu Hətta durusluq turoqan zemindimi U yənilə adilsizlik boliduki: — U kurbangahtiki həmmə taxlarnı kukum-kiliweridu, Pərvərdigarning xanu-xəwkötünü kərməydi. talkan kılıdu, «Axərahələrni wə «küñ tüvrükli»ni zadila turozmaydu. 10 Qünki mustəhkəmləngən xələr ojerib bolup kəlidü, Adəmətsiz makan həm taxliwetilgən bayawandək bolidü; Xu yərdə mozay ozuklinidü, Xu yərdə yetip, uning xahlırını yədyü. 11 Qünki xahlır solixix bilən üzüldü; Ayallar kelip ularnı otun kılıp keydürütüwətidi. Qünki bu bir yorutulmiojan qıkarojansın. 12 Wə xu künı xundak boliduki, Pərvərdigar Əfrət dəryasının ekimləridin tartıp Misir wadisioqə hər yərni silkiydi, Wə silar bir-birləp terip yioqivelinilər, I Israil balılırlı! 13 Wə xu künı xundak boliduki, Büyük kanay qelinidü; Xuning bilən Asuriya zeminidə tūgixəy dəp kəloqanlar, Wə Misir zeminidə musapir boləqanlar kelidü; Ular Yerusalemdə mükəddəs taqı üstidə Pərvərdigaroja ibadət kılıdu.

28 Əfraimdiki məyhorlarning bexidiki təkəbburluk bilən takıwalojan güllük tajioja way! Munbat jilojining bexioq takıwalojan, Yeni ularning solixip kılıqan «pəhri» boləjan gülögə way! I xarabning əsiri boləqanlar! 2 Mana, Rəb bir küq wə kudrat işisini hazırlıdı; U bolsa, məldürlük judun həm wəyrən kılıqı borandak, Dəhəxət bilən taxkən suluridək, Əxəddiyilərəq [tajini] yərgə uridü. 3 Əfraimdiki məyhorlarning bexidiki təkəbburluk bilən takıwalojan güllük tajı ayaq astida qaylinidü; 4 Wə munbat jilojining bexida takıwalojan, Ularning «pəhri» boləjan solixip kılıqan güli bolsa, Baldur pixkən ənjürdək bolidü; Uni kergən kixi kerüpla, Kolioja elip kap etip yutuvalidü. 5 Xu künidə, samawi xoxunlarning Sərdarı boləjan Pərvərdigar Əz həlkining kəldisi üçün xərəplik bir taj, Xundakla kərkəm bir qəmbirək bolidü. 6 U yənə həküm qıkırıxla olturoqanlarqa toorja həküm qıkarojuqi Roh, Wə dərwazida jəngni qekindürgüqigə küq bolidü. 7 Birak bularmu xarab arkılık hatalaxtı, Hərək bilən ezikip kətti: — Həm kahin həm peyəqəmbər hərək arkılık ezikip kətti; Ular xarab taripidin yutuvelinəqan; Ular hərək tūpayıldıñ aləng-salang bolup ezikip kətti; Ular aldin kəruxtın adaxti, Həküm kilixta ezikixti; 8 Qünki həmmə dastıhan box orun kalmay kusuk wə nijasət bilən toldı. 9 «U kimə bilim əgətməkqidü? U zadi kimiñ muxu həwərni qüxinidiojan kilməkqidü?» 10 Eojılanduruloqanlarqa əməsmə?! Əməqəktin ayrılojan bowaklarqa əməsmə?! Qünki həwər bolsa wəzmuwəz, wəzmuwəzdzur, Kurmuçur, kurmuçurdur, Bu yərdə azrak, Xu yərdə azrak bolidü... 11 Qünki duduqlaydiojan ləwlər wə yat bir til bilən U muxu həlkə səz kılıdu. 12 U ularqa: — «Mana, aram muxu yərdə, Həli

yoklarni aram aldurunqlar; Yengilinix muxudur» — degən, Birak ular heqnemini anganax halimiojan. **13** Xunga Pərvərdigarning səzi ularoja: — «Wəzmuwəz, wəzmuwəzdür, Kürmükür, kürmükurdur. Muxu yərgə azrak, Xu yərgə azrak bolidu; Xuning bilən ular aldiqo ketiwetip, Putlixip, onda qüxitidu, Sundurulup, Tuzakça qüxiüp tutulup kəlidu. **14** — Xunga həy silər mazak kiloquşilar, Yerusalemda turojan muxu həlkni idarə kiloquşilar, Pərvərdigarning sezini anglap koyungular! **15** Qünki sələr: — «Biz elüm bilən əhədə tütədük, Təhtisara bilən billa bir kelixim bekittük; Kəmqa taxkındək etüp kətkəndə, U bizgə təqmeydu; Qünki yalojanlıqlikni baxpanahımız kıldıuk, Yalojan səzlər astida məkünüwalduk» — dedinglar, (*Sheol h7585*) **16** Xunga Rəb Pərvərdigar mundak dəydu: — Mana, Zionda ul bolux üçün bir Tax, Sinakṭin etküzülgən bir tax, Kimmətlik bir burjək texi, İxənqlik həm mukim ul texini saloquşı Mana bolumən. Uningoja ixinip tayanojan kixi heq hədükmaydu, aldirimaydu. **17** Wə Mən adalətni ələqmə tanisi kılımən, Həkkaniylıknı bolsa tiki elçiqiüp yip kılımən; Məldür baxpanahı bolovan yalojanlıqliki süpürüp taxlaydu, Wə kalkün məkiwiləqan jayini texip apketidu. **18** Xuning bilən elüm bilən tüzğən əhdənglər bikar kiliwetiliidu; Silərning təhtisara bilən bekitkən keliximinqər akımaydu; Kəmqa taxkındək etüp kətkəndə, Silər uning bilən qayıliwetilisilər. (*Sheol h7585*) **19** U etüp ketixi bilənlə silərni tutidu; Həm səhər-səhərlərdə, Həm keqə-kündüzlərdim u etüp turidu, Bu həwərnə pəkət anglap qüxinixniñ eziла wəhimiq qüxiüp bolidu. **20** Qünki kariwat sozulup yetixka kışkılık kılıdu, Yotkən bolsa adəm tügülüp yatsımu tarlık kılıdu. **21** Qünki Pərvərdigar Əz ixini, Yəni Əzining oşayıriyə əmlilini yürgüzxış üçün, Əzığa yat bolovan ixni wujudka qırırix üçün, Pərazim teqido turojinidak ornidin turidu, U Gibeon jılıqisida qəzəplənginidak qəzəplinidu; **22** Xunga mazak kiloquşilar bolmanglar; Bolmisa, kixanlirinqər qing bolidu; Qünki mən samawi əxunlarning Sərdarı bolovan Rəb Pərvərdigardin bir əhaləkət tooprısında, Yəni pütktüllər yər yüzügə kət'iyilik bilən bekitkən bir əhaləkət tooprısidiki həvərnə angloqanman. **23** — Külaq selinglar, awazimni anglangalar; Tingxanglar, sezlirimni anglangalar. **24** Yər həydigiçi dehəkən terix tükün yərni kün boyı həydəmdə? U pütün kün yərni aqdurup, Qalmılarnı ezmədu? **25** U yərning yuzini təkxılığindən keyin, Karakez bədiyanni taxlap, Zirini qeqip, Buğdayını taplarda selip, Arpinli terixka bekitilən jayqa, Kara buğdayını etiz kırılırioja teriməndu? **26** Qünki uning Hudasi uni tooqra həküm kılıxka nəsihət kılıdu, U uningoja egitidu. **27** Bərhək, karakez bədiyan qılxıq tirna bilən tepilməydu; Tuluk zirə üstidə həydəlməydu; Bəlkı karakez bədiyan bolsa kəmqa bilən sokulidu, Zirə bolsa temür-tayak bilən urulup danğırlıdu. **28** Un tartıixa dənni ezik kerak, amma [dehəkan] uni mənggüę tepiwərməydu; U hərwa qaklıri yaki at tuyaklıri bilən uni mənggüę tepewərməydu; **29** Muxu ixmu samawi əxunlarning Sərdarı bolovan Pərvərdigardin kəlidu; U nəsihət berixtə karamat. Danalıktə uluqondur.

Ariəlgə kəltürimən; Dad-pəryadlar ketürütülpənglinidü; U Manga həqikətən bir «Ariəl» bolidu. **3** Qünki Mən seni kapsap qedirlər tiktilər, Seni kamal kılıp muhəsirə istihkamlarını salıman, Potəyliri bilən seni körxiyalıman. **4** Xuning bilən pas kiliñisən, Sən yər tegidin sezleydiqən, Gəplirinq pastin, yəni topa-qangdin kelidiqən, Awazing ərwałərləri qaqıroqcuqiningkidək yər tegidin qılıkdu, Səzlirinq topa-qangdin xiwirləp qılıkandə bolidu; **5** Xu qaçda dümənlirilirinqning topi huddi yumxak topa-qanglardak, Yawuzlarning topi xamal uqurup taxlaydiqən topandak tozup ketidu. Bu ix birdinla, tuyuksız bolidu! **6** Əmdı samawi əxunlarning Sərdarı bolovan Pərvərdigar sening yeningoja kəlidü; Güldürmama, yər təwrəx, kılıqlıq xawķun, kuyuntaz, boran wə yutuwalıqı ot yalkunlar bilən səndin hesab alidu. **7** Xundak kılıp Ariəlgə kərxi jəng kılıdiqən, Yəni uningoja wa kələ-ə-korqanlıq mudapijalerga jəng kiliwatkan barlıq əllərning nuroqunlıqan əxunluları keqisi kərgən qüxtiki kerünüxtək yoxqap ketidu. **8** Aq kələjan birsi qüx kərgəndə, Qüxicə bir nema yəydu; Birak oyqansa, mana korsiqli kırık turidu; Qangqıjan birsi qüx kərgəndə, Qüxicə su işqidu; Birak oyqansa, mana u halidin ketidu, U yənilə ussuzlukka təxna bolidu; Mana Zion teqioja kərxi jəng kiliwatkan əllərning nuroqunlıqan əxunluları dəl xundak bolidu. **9** Əmdı arisaldi boluwerip, Kəymüküp ketinglər! Əzunglarnı karioq kılıp, karioq bolunglar! Ular mast boldi, birak xarabtin əməs! Ular ilənglixp kaldi, birak hərəkətin əməs! **10** Qünki Pərvərdigar silergə oqəplət uykusı basquşı bir rohni teküp, Kəzünglarnı etiwti; U pəyərəmbərlər wə bax-kezünglər bolovan aldin kərgüqilərnimü qümkiwti. **11** Muxu kərgən pətülü wəhiy bolsa, silər üçün peqətləwetilən bir yegimə katabdak bolup kaldi; Hək kitabını sawatlıq birsiga berip: — «Okup berixingizni etünimən» — desə, u: — «Okupyalmayımən, qünki peqiti bar ikən» — dəydu. **12** Kitab sawatsız birsiga berilip: — «Okup berixingizni etünimən» — deyilsə, u: — «Mən sawatsız» — dəydu. **13** Wə Rəb mundak dəydu: — «Muxu həlk aqzı bilən Manga yekinlaxkanda, Tili bilən Meni həmrətligändə, Birak kəlbəi bolsa Məndin yırak turoqak, Məndin bolovan korkuxı bolsa, pəkət insan balisining patıwaliridinla bolidu, halas; **14** Xunga mana, Mən muxu həlk arısida yənə bir karamat kərsitiman; Karamat bir ixni karamat bilən kılımən; Xuning bilən əxunlarning danixmanlirinqən dənəlikli yoklulu; Əlarning akilliriniŋ əkilliliyi yoxurunuwalaqan bolidu». **15** Əzining pükkən niyətlərini Pərvərdigardin yoxurux üçün astın yərgə kiriwalojan, Əz ixlirini kərangojuluqta kılıdiqən, Wə «Bizzni kim kəridü» wə «Kim bizni bilgən» deyənlərgə way! **16** Ah, silərning tətülüküngər! Sapalqını seqiz layqa ohxatkili bolandu? Xundakla ix eziñi Ixligüçiqə: «U meni ixlimiğən», Yaki xəkilləndürülən eziñi Xəkilləndürtügcüqə: «Uning əkli yok» dessa bolandu?! **17** Qünki kışka wakıt iqidila, Liwan mewlik baqşa aylandurulmamdu? Mewlik baqşə bolsa orman hesablanmamdu? **18** Xu künidə gaslar, xu

29 Ariəlgə, Dawut eż makani ķilojan Ariəlgə way!

29 Aksaç, Davat ol makamı kırımları Aksaç way.
Yənə bir yıl yillaroqa köxulsun, Həyt-bayramlar
yənə avlinip kəlsün: 2 Birak Mən dard-əlamnı

уәнә аүлияр көлесүн, 2 Бирак Мән дәрі-Әлемниң

419

Yəxaya

hursən bolidu; İnsanlar arisidiki miskinlər Israildiki Muqəddəs Boluoqidin xadlinidu. **20** Rəhimsiz boluoqi yokaydu, Mazak kılıoqı qayıb bolidu; Kəbihlik pursitini kütidioqlanlarning həmmisi һalak kılınidu; **21** Mana [muxundak adəmlər] adəmni bir sez türünla jinayatqı atlarqa minip qaçılmış — dedinglar, Xunga silər rast tuzaq təyyarlap qoydu, Həkkanıj adəmning dəwəsini səwəbsiz bikar kiliwetidu. **22** Xunga İbrahim üçün bədəl tələp kutkuçoqan Pərvərdigar Yakupning jəmət tooquluk mundak dəydi: — «Həzir bolsa Yakup hijillikka kalmadu, Həzir bolsa u tit-tit bolup qırayı tatarıp kətməydi; **23** Qünki [Yakup] kolumning ixligen əmili boローン, ez arisida turoqan əwlədlirini kergən waktida, Ular namimni muqəddəs dəp uluqlaydioqan, Yakupning Muqəddəs Boluoqisini pak-muqəddəs dəp bilidioqan, Israilning Hudasidin körkədioqan bolidu. **24** Rohi ezip kətkənlər yorutulidioqan, Kəkxap yürgənlər nəsihət-bilim köbul kılıdioqan bolidu.

30 «Asiy oqullarning ehwalioja way!» — dəydi Pərvərdigar, — «Ular pilanlarnı tüzəmkəi, bırak Məndin almadu; Ular mudapiət tosukını bərpə kılıdu, Birak u Mening Rohim əməs; Xundak kılıp ular gunahı üstigə gunah koxuwalidu. **2** Ular Məndin heq sorimayla Misiroja yol aldı; Pirəwnning kaniti astidin panah izdəp, Misirning sayisiga ixinip tayinidu yənə! **3** Qünki Pirəwnning kaniti bolsa silərni yərgə taxlap lat kılıdu. Misirning sayisiga ixinip tayinix silərə bax kətiminqilik bolidu. **4** Pirəwnning əmirili Zoañ xəhiridə bolsimu, Uning əlqılıri Hanəs xəhirigə hərdaim kəlip tursimu, **5** Awam həmmisi əzığə paydisi bolmaydioqan, Heq yardımı wə paydisi təgmaydioqan, Bəlki lat kılıp yərgə taxlaydioqan, Hətta raswa kılıdioqan bir həlkətin nomus kılıdioqan bolidu. **6** Nəgəwdiki ulaqşalar toqrisida yüksəlgən wəhiy: — Ular jalalik, dərd-əlamlık zemindin etidü; Xu yərdin qixi xirlər wə ərkək xirlər, Qar yilan wə wəhxiy uşar yılanmu qıkıldı; Ular bayılıklarını exäklärning dümbisigə, Gəhərlərini təgə lokkilirioja yükələp, Əzılıriga heq payda yətküznaydiqan bir həlkəning yəniqə ketürüp baridu. **7** Misir! Ularning yardımını bikar həm kuruktur! Xunga Mən uni: «Həqənəmini kılıp bərməydiqan Rahab» dəp atıcınmən. **8** — Əmdi bu sezinən kəlgüsü zamanlır üçün, Guwahlık süpitidə əbədil'əbədgə turuwerixi üçün, Hazır berip buni həm tax tahtioja həm yegimə kitabka yezip koyojin. **9** Qünki bular bolsa asiy bir həlk, Naəqli oqullar, Pərvərdigarning Təwrat-terbiyisini anglaxni halimaydioqan oqullardur. **10** Ular aldin kərgüçilərgə: — «Wəhiyni kərmənglər!», Wə pəyoğambərlərgə: «Bizə toqra bexarətlərni kərsətmənglər; Bizə adəmni azada kılıdioqan, yaloqan bexarətlərni kərsitinglər; **11** Sanlar [durus] yoldın qıkix, [Toqra] tərikdirin ayrırlı! Israildiki Muqəddəs Boluoqını aldimiddin yok kılıx!» — dəydi. **12** — Əmdi Israildiki Muqəddəs Boluoqi mundak dəydi: — «Qünki silər muxu həwərni qətkə kekip, Zulumni yələnqük kılıp, burmilanoqan yoloja tayanojinqlar tüpəylidin, **13** Xunga muxu kəbihlik silərgə egiz tamning bir yerikidak bolidu, Tam pultiyiş kələpqanda, u birkəla uni qekiwetidu; **14** Huddi sapal qına heq ayimay qekiwetilgəndək U uni qekiwetidu; Uningdin hətta qoqaktion qooq alojudək, Baktin su usküdək birər parqisimu

kalmaydu». **15** Xunga Rəb Pərvərdigar, Israildiki Muqəddəs Boluoqi mundak dəydi: — «Yenimoja towa bilən kaytip kelip aram tapisilər, kutkuzulislər; Hatırjəmlikə həm aman-esənlikdə kütqalıslırlar!», — Birak silər rat kılıqansılar. **16** Silər: — «Yak, biz kılıdu, Dərvazida turup rəzzillikka tənbih bərgüqü üçün atlarqa minip qaçıımız» — dedinglar, Xunga silər rast kaqıslırlar! Wə «Bız qapkur ulaqşalarqa minip ketimiz» — dedinglar; — Xunga silərni kooqlıqulular qapkur bolidu. **17** Minginqlar birininq wəhimisidin kaqıslırlar; Bəxining wəhimisidə [həmminglər] kaqıslırlar; Kəqip, taqı üstidiki yeganə bayraq hadisidək, Deng üstdidiki tuğdək kaqıslırlar. **18** Wə xunga silərgə melhür-xapkət kərsitimen dəp, Pərvərdigar kütidü; Xunga U silərgə rəhimbən dəp ornidin kozojılıdu; Qünki Pərvərdigar həküm-həkikət qıqaroquqi Hudadur; Uni kütkənlərnəng həmmisi bəhtliklər! **19** Qünki halayık yənilə Zionda, yəni Yerusalemda turidu; Xu qəoqda silər yənə heq yiqəlimasılər; Kətürgən nalengə U Əzini sanga intayın xəpkətlək kərsitidək; U nałangni anglisila, jawab beridu. **20** Rəb silərgə nan üçün müxküllüknü, Su üçün azab-əkubətni bərsimu, Xu qəoqda sening Ustazing yənə yoxurunuwərməydi, Bəlki kezüng Ustazingini kəridü; **21** Silər ong tərəpkə burulsanglar, Yaki sol tərəpkə burulsanglar, Kuliking kayningdin: — «Yol mana muxu, uningda menginglər!» degən bir awazni anglaysən. **22** Xu qəoqda silər oyuşqan məbduliringlarqa berilgən kümük hələq, Kuyma məbduliringlarqa berilgən altun həlgimə daqı təgküzisilər; Silər ularni adət latisini taxlioqandək taxliwetip: — «Neri tur» — dəysilər. **23** U sən teriydioqan urukung üçün yamoqur əwtetidü; Yərdin qikidioqan axlik-mahsulat həm küt-kuwatlıq həm mol bolidu; Xu künü malliring kəng-azadə yaylaqlarda yaylaydudu; **24** Yər həydigən kala wə exäklär bolsa, Gürjək wə aran bilən soruşan, tuzlanıqan hələp yəydi. **25** Qong kiroqinqılık bolovan künini, Yəni munarlar erülgən künini, Hərbir uluq təqədə wə hərbir egiz dəngdə bolsa, ənħarlar wə eriklar bolidu. **26** Pərvərdigar Əz həlkənin jarahitini tangidioqan, Ularning əmək yarısını sakaytqan xu künidə, Ay xolisi kuyax nuridək bolidu, Kuyax nuri bolsa yəttə həssə kiqlik bolidu, Yəni yəttə kündiki nuroja barawər bolidu. **27** Mana, Pərvərdigarning nəmə yıraktın kılıdu, Uning kəhri yalkunlinip, Koyuk is-tütəkləri ketürülidü; Ləwliri oqəzəpkə tolup, Tili yutuwaluqı yanoqin ottək bolidu. **28** Uning nəpisi huddi texip boyunoja yetidiqan kəlkündək bolidu, Xuning bilən U allərnı biməniliknı yokatkuqi oqləwir bilən taskaydu, Kundakla həlk-millətlərning aqzioja ularıni azduridioqan yügen salidu. **29** Muqəddəs bir həyt etküzülgən keqidikidək, kənglünglardın nahxa uroqup qıkıldı, Israiloja uyultax bolqan Pərvərdigarning teojoja nəy nawasi bilən qıkqan birsining huxallıklıdək, kənglünglar huxal bolidu. **30** Pərvərdigar həywətlik awazını yangritidü; U kaynıyoran kəhri, yutuwaluqı yalkunluk ot, güldürməməlik yamoqur, boran-xawkun, məldürələr bilən Əz bilikini sozup kərsitidü. **31** Qünki Pərvərdigarning awazi bilən Asuriyə yanjılıdu, — Baxklärləri urux tayiki [bolovan Asuriyə] yanjılıdu! **32** Wə Pərvərdigar təyyarlıqan daplar həm qıltalar təngkəx kılınidu; U əkolini oyntıp zərb kılıp uning bilən kürəx

kılıdu. **33** Qünki Tofət kədimdin tartip təyyar turojanidi; Bərəhkək, padixah üçün təyyarlanan; [Pərvərdigar] uni qongkur həm kəng kilojan; Otunliri kəp yalkunluk bir gülhan bar, Pərvərdigarning nəpsi bolsa güngürt ekimidək uni tutaxturidu.

31 — Yardəm izdəp Misirəqə baroqanlarning halıja way! Ular atlarqa tayini, Kəp bozoqanlıigidin jəng hərwilirioja, İntayın küçük boloqanlıigidin atlık əskərlərgə ixinip kətti! Bırak Israildiki Muğəddəs Boluoqioja қarimaydu, Pərvərdigarnı izdimaydu. **2** Bırak Umu danadur! U külpet elip kelidu, Dəgənlirini kəyturualmadı; U buzuqlarning jamətiga, Xundakla қəbihlik kiloqulalarqa yardımında boloqanlarqa karxi ornidin kozojilidu. **3** Misirliklər Təngri əməs, adəmlər halas; Ularning atları bolsa rohtin əməs, əttin halas; Pərvərdigar bolsa əolini uzartıdı, Yardəm bərgüqi bolsa putlixidı; Yardəm berilgüqi bolsa yikilidı; Ular həmmisi birakla yokılıdu. **4** Qünki Pərvərdigar manga mundak deyən: «Owni tutuwalıjan xir yaki arslanni bir tərəp kılıxka top-top padiqlar qakiriloşanda, Xir yaki arslan ularning awazlıridin həq korkmay, Xawqunliridin həq hodukmay, Bəlkı owni astioja besiwlip ojar-oqur taliojinidək, Samawi қoxunlarning Sərdarı boloqan Pərvərdigarmu ohxaxla Zion teoji wə egiżlikləri üçün qüçüp jəng kılıdu. **5** Üstidə pərvəz kılıdiqan kuxlardək samawi қoxunlarning Sərdarı boloqan Pərvərdigar Ə kanitni astioja Yerusalemni alıdu; Kaniti astioja elip, Zionni kütküzidü; Uning «ötüp ketixi» bilən Zion nijatlıkka erixidu. **6** Silər dəhəxətlik asiylik kilojan Igənglarning yenoja towa kılıp kayingtlar, I Israel balılırlı! **7** Qünki xu kündiñ insanlar hərbiri ezi üçün eż koli bilən yasiyojan küümüx butlarnı wə altun butlarnı: — «Gunahtur!» dəp taxliwetidü». **8** «Xu qəoşa Asuriya kılıq bilən yikilidu, Bırak baturning kılıqi bilən əməs; Bir kılıq uni yutuwalıdu, bıraq kılıq adəttiki adəmningki bolmayıdu; U jenini elip kılıqtıqın kaqmaqçı bolidu, Arisidiki yığıltırı alwanqa selinidu. **9** Wəhimbən uning «ul texi» yokaydu; Uning sərdarları jəng tuşidin alakzadilixidu» — dəp jakarlaydu Zionda oti keyiwtəkən, Yerusalemda humdeni yalkunlawatkan Pərvərdigar.

32 Mana, həkkənliylik bilən həkümranlık kiloquı bir padixah qikidu; Əmirlər bolsa tooprak həküm qikirip idarə kılıdu. **2** Həm xamaloja dalda bolouđak, Boranoja panağ bolouđak, Kaojjirak, jaqoja erik-sulardak, Qangkap katkən zeminoja koram taxning sayisidək boloqan bir adəm qikidu. **3** Xuning bilən kergüçilərnin kəzləri həq torluxmaydu, Anglaydijoqanlarning kılıkli enik tingxaydu; **4** Bəngbxanıng kengli bilimni tonup yetidu, Kekənaqning tili təz həm enik sezlaydu. **5** Pasändilar amdi pazılıtlıq dəp atalmaydu, Pişik iplaslar amdi mərd dəp atalmaydu, **6** Qünki pəsəndə adəm pəslikni sezleydi, Uning kengli buzuqçılıq təyyarlaydu, Iplaslik kılıxka, Pərvərdigaroja daq kəltürükə, Aqlarning körsikini aq kəlduruxka, Qangqioqanlarning iqimlikini yokitiwetixka niyatlinidu. **7** Bərəhkək, iplas adəmning tədbirləri қəbihtür; U kəstələrni pəmləp olturnu, Məminlərni yaloqan gəp bilən, Yoksulning dəwasida gəp kılıp uni wəyran kılıxni pəmləp olturnu. **8** Pəzilətlilik adəmning kilojan niyatlıri bərəhkək pəzilətlitür; U pəziləttə mukim

turidu. **9** Ornunglardın turup, i hatırjəm ayallar, awazimni anglangalar! I əndixisiz kızlar, sezlirimə kulak selinglar! **10** Bir yil etə-ətməyla, i biçəm ayallar, Parakəndə kılınisilər! Qünki üzüm həsuli bikaroja ketidü, Mewə yioqix yok bolidu. **11** I hatırjəm ayallar, titrənglər! I əndixisiz kızlar, patiparak bolunglar! Kiyimlarning seliwinglər, ezunglərni yalang kilinglər, qatrikinglərə bəz baqılanglar! **12** Güzəl etiz-başqlar üçün, Mewlik üzüm talları üçün məydənglərə urup həsrət qekinqər! **13** Üstidə tikan-yantaklar esidiqən əz həlkimming zemini üçün, Xad-huram əylər, warang-qurqun kılıp oynaydiqan bu xəhər üçün kəyonurungular! **14** Qünki orda taxlinidü, Adəmlər bilən lılk tolojan xəhər adəmzsız bolidu, İstihkam wə kəzət munarlıri uzun zamanojıqə pəkətlə yawayi exəklər zoq alidiojan, Koy padiliri ozuklinidiojan boz yərlər bolidu. **15** Taki Roḥ bizgə yüksəridin tekülügəq, Dalalar mewlik baq-etişərələrə bolouqqa, Mewlik baq-etişərələr ormanzər dəp hesablanouqqa xu peti bolidu. **16** Xu qəoşa adəlat dalanı, Həkkənliylik mewlik baq-etişərlərə makan kılıdu. **17** Həkkənliylikin qikidiojanı hatırjəmlik bolidu, Hatırjəmlikning nətijisi bolsa mənggüləgə bolidiojan aram-tinqilək wə aman-esanlıq bolidu. **18** Xuning bilən meninq həlkim hatırjəm makanlarda, Ixənqlik turaloqlarda wə tinq aramgahlarda turidu. **19** Orman kesilip yikitiləjanda məldür yaqsımı, Xəhər pütünləy yər bilən yəksən kiliwetilsimu, **20** Su boyida uruk terioqulalar, Kala wə exəklərni kəng dalaqə koyuwestidiojanlar bəhəltiklər!

33 I ezung bulang-talang kiliñmiojan, baxkilarını bulang-talang kiloquı, Baxkilar sanga asiylik kilmiojan, Əzüng asiylik kiloquı, Sening əhalinqo way! Sən bulang-talangni boldi kılıxing bilən, Əzüng bulang-talang kiliñsən; Sən asiylikni boldi kılıxing bilən, Əzüng asiylikka uqraysən; **2** I Pərvərdigar, bizgə mehirkəpət kərsətkəysən; Biz Seni ümid bilən kütüp kəldük; Ətinimizki, Sən hər səhər [Israileşə] külçük bilək-kol, Kiyinçilik pəytliridə nijatımız bolayəsən. **3** Top-top adəmlərning oqwoqa-quqanlıridin həlkələr bədər qağıdu; Sən [Huda] kəddindən tik kılıxing bilən əllər pitirap ketidü; **4** Qekatka liqinkiləri ot-keklərni yioqip yəwəloqandek, Silərgə bekitip berilən olja yioqiwelinidü; Qekatkilər uyan-buyan yügürgəndək adəmlər olja üstidə uyan-buyan yügürtüdü. **5** Pərvərdigar üstün turidu, Bərəhkək, Uning turalojsu yüksərididur; U Ziona ja adət wə həkkənliylik toldurdı; **6** U bolsa künliringlarning tinq-amanlıqli, nijatlıq, danalık wə bilimning bayılıkları bolidu; Pərvərdigardin körküs Uning üçün gehərdur. **7** Mana, ularning palwanlıri sırtta turup nəls-pəryad kətirdi; Sülh-əhədə tüzənən əlqlər kattık yioqixidü; **8** Yollar adəmsiz kəldi; Ətkünqi yolqlar yok bolidu; U əhdini buzup taxlıdi; Xəhərlərni kezığa imaydu, Adəmlərni həq atıwarlimaydu. **9** Zemin matam tutidu, zəplixidü; Liwan hijalətin solixidü; Xaron qel-bayawanoja aylandı; Baxan wə Karmal bolsa qırıp taxlandı. **10** Mana hazır ornumdun turimən, — dəydi Pərvərdigar, — Hazır Əzümnin üstün kərsitimən, Hazır kəddimni kətürimən. **11** — Silərning boyunglarda kuruk ot-qepla bar, Pahal tuqisılər; **12** əllər bolsa hak kəydürüləndək kəydürilidü;

Orułojan jiçan-tikənlərdək otta kəydürüwetiliđu. **13** — I yıraktíkilər, Mening kilojanlırimni anglanglar; Yekindikilər, Mening küq-kudritimni tonup yetinglar. **14** Ziondiki gunahkarlar korkidu; Wəhimbə iplaslarnı besiwalidu. [Ular]: «Arimizdiki kim manggilük yutkүr Ot bilen bills turidu? Kim aəbdil'əbed yalkunlar bilen bir makanda bolidu?» — dəydu. **15** — «Häkçanılık yolda mangidiojan, Durus-lilla gəp kildiliojan, Zalimliktin kəlgən häram paydioja nəprətlindiojan, Parilarını sunoquqlarını kolını pulangxitip rət kildiliojan, Kannıng gepi bolsıla kılıkını yopurup anglımidiojan, Pəslıkrəzillikkə karaxnı rət kılıp, kezini qaquiridiojan; **16** U yukırını makan kılıdu; Koram taxlar uning korojını bolup, Yukırı uning baxpanahı bolidu; Ez riski uningoja berilidu, Uning süyi kapalətlilik bolidu». **17** — «Kəzliring Padixalnı güzəllikidə keridu; Kəzliring uzunoja sozulajan zeminoja nəzər salidu. **18** Kenglüng wəhimə tooqrisida qongkүr oyoja patidu; Royhətqi bəg kəni? Oljini elqəydiqan taraziqi bəg kəni? Istihkam-munarlarnı səninqi bəg kəni? **19** Kaytidin əxəddiy həlkni kerməysən, — Sən angkiralmayıqan, gəpinə boozuzında sezlaydiqan, Duduklap gəp kildiliojan, gəpinə qüsixinəlməydiqan bir həlkni ikkinçi kerməysən. **20** Ibadət həytirizim etküzüldiqlijan xəhər Zionoja şara; Sening kəzüng Yerusalemlarning tinq-aman makan bolələnlərini, Kozukluları hərgiz yulunmaydiqan, Tanılıri hərgiz üzülməydiqan, Ikkinçi yetkəlməydiqan qədir bolələnlərini keridu; **21** Xu yərdə Pərvərdigarning xan-xəripi bizə kerünidu, — U Əzi dəryalar, kəng əstənglər ekip turidiqan bir jay bolidu; Palaklars bilən həydəlgən həqkanda kemə u jayda katnimaydu, Wə yaki həq həywətlik kemə u jaydin etməydu; **22** Qünki Pərvərdigar bizning nijatkar-häkimiz, Pərvərdigar bizə kənun Bərgüçidur, Pərvərdigar — bizning Padixahımız, U bizni kütküzidul! **23** Sening tana-arqamqılırlıng boxiojan bolsımı, [İsrail] yəlkən hadisining turumını mustahkəm kılmalısımı, Yəlkənni yeyip qıçıqlamışımı, U qaođda zor bir olja üləxtürülidü; Hətta akşak-tokurlarmu oljini alidu. **24** Xu qaođda xu yərdə turqoju: «Mən kesəl» deməydu; Xu Jayni makan kilojan həlkəning gunahlırı kəqürüm kiliñidu.

bilən ozuklandurulojan; Qünki Pərvərdigarning Bozraq xəhəridə bir kurbanlık, Edomda zor bir kirojinçilik bar. **7** Muxu kirojinçiliklər bilən yawayi kalilar, Torpaklar wə küqlük bukūlarmu yikılıdu. Ularning zemini kənoja qəməlidü, Topa-qanglıri yaq bilən maylixip ketidü. **8** Qünki Pərvərdigarning kısas alidiojan bir künü, Zion dəwasidiki həsab alidiojan yili bar. **9** [Edomdiki] ekinlar karımayoja, Uning topilari güngürtkə aylandurulidü; Zemini bolsa keytiwtakarı karımay bolidu. **10** Uning oti keqə-kündüz eçqırılməydi; Is-tütəkləri mənggüga ərəlydu; U dəwrdin-dəwrgiqə harabilikə turidu; Həqkim ikkinçi u yərgə ayoja basmydu. **11** Qel həwkuxi wə qırkırioquji həwkuxlar uni igiliwalidu; Qong həwkux wa qəqa-kuzoğunlar xu yərdə uwilaydu; Huda uningoja «tərtipsizlik-bimənilikni elqəydiqan tana»ni, Wə «küp-kürukluknı elqəydiqan tik elqıqıq»ni tartidu. **12** Birsə kəlip [Edomning] esilzadılırını padixahlığını [idarə kılıxka] qakırsa, Ulardin həqkim bolmayıdu; Uning əmirləri yok kiliwetilən bolidu. **13** Ordiliridə tikenlər, Kal'a-korojanlıridə qakqak-jıoqanlar əsüb qıkıdu; U qılberilənring makani, «Həwkuxlarning ordisi» bolidu. **14** Xu yərdə qel-bayawandıki janıwarlar, yawayi itlər jəm bolidu; Hərbir «eqək jin» ez kerindixiə toowlaydu; Tün mahlukluları xu yərdə makanlıxidu, Uni ezigə aramagħ kılıp turidu. **15** «Ok yilan» xu yərdə uwilaydu, Uning sayisında tuhumlaydu, Balılırını yiçip bakiđu. Körultaz-tapkuxlardır hərbiri ez jüpi bilən xu yərdə toplinidü; **16** Pərvərdigarning yegima kitabidin izdəp okup bakkın; Ulardin heqbırı qüxüp kalmayıdu; Həqkəyasisining ez jorisi kəm bolmayıdu; Qünki Əzining aqzı ularoja buyruqjan; Uning Əz Rohı ularını topliojan. **17** Qünki [Pərvərdigar] Əzi ular üçün qək taxlap, Əz koli bilən zeminoja tana tartıp ularoja təkşim kılıp bərgən; Ular uningoja mənggüge iğidarlık kılıdu, Dəwrdin-dəwrgiqə xu yərnı makan kiliđu.

35 — Dala həm kəcijirap kətkən jaylar ular üçün huxal bolidu; Qel-bayawan xadlinip zəpirandək qeqəkləydu; **2** U bərk urup qeqəkləydi, Xadlikka xadlik koxulup təntənə kılıdu; Liwanning xan-xəripi, Karməl wə Xarondiki güzəllik wə sür uningoja berilidu; Ular

34 Yekin kelinglar, i ałlar, anglangalar! I köwm-hälkölär, kulałk selinglar! Yər-zemin wa uningdiki barlıq məwjudatlar, Jimi alam wə uning iqidin qıkkən həmmə məwjudatlar, Tingxanglar! **2** Qünki Pərvərdigarning barlıq ałlərgə karita oğzıpı bar, Uning dərəzıpı ularning barlıq köxunlirioja karxi turidu; Ularnı halakatka pütüp koyoşan, Ularnı kırqınçılıqlıka tapxuruwətken; **3** Ulardin eltürülgenler sırtka taxliwetili, Jasətliridin sesikqlik puraydu, Taqlar ularning keni bilən eritildi; **4** Asmanınlardıki jimiki jisim-koxunlar qırıp yok bolidu, Asmanlar yegimə kitabtdır türülidü; Üzüm telining yopurmakları hazan bolup, solixip qüxkändək, Yigləp katkan anjür xehidin qüxkändək, Ularning jimiki jisim-koxunlari yıklılıdu; **5** Qünki xəmxirim asmanlarda [kən bilən] suquruldi; Karanglar, xəmxirim Mening halakət lənitimə uqrıoşan hälkə, Yəni Edom üstiga jazalax üçün qüxitidu; **6** Pərvərdigarning bir xəmxiri bar; U kanoşa boyaldi; U yaqlıq nərsilərnin yeqi bilən, Əqə-kozılarning keni bilən, Koqkar bərikining yeqi

35 — Dala həm қaojirap kətkən jaylar ular üçün huxal bolidu; Qəl-bayawan xadlinip zəpirandək qeqəkləydu; **2** U bərk urup qeqəkləydi, Xadlıqka xadılık koxulup təntənə kılıdu; Liwanning xan-xəripi, Karməl wə Xarondiki güzəllik wə sür uningoşa berildi; Ular Pərvərdigarning xan-xəripi, Hudayimizning güzəlliki wə həywintini keridi. **3** Ajız kollarını kılqləndürüngələr, Egilip mangidiojan tizlərni qıgingitngələr, **4** Yürüki aqşanlarqa: «Qing turunglar! Korkmanglar! Mana, Hudayinglarqa қarap bekinglər; Kısas kelidu — Hudanıng həsab elix küni kelidu! U Əzi kelidu, silərni kutkuzidu!» — dəng! **5** Andin karıquning kezi eqiliidu, Gasning kulaklırları oquk kılınlıdu, **6** Andin aksak-tokurlar keyiktək oynaklap səkrəydu; Gaqining tili nahxa eytiidu; Qünki dalada sular, Qəl-bayawanlıarda dərya-ekinlər uruqop taxidu; **7** Pizoqırın qol-jazıra kelqəkkə, Qangkjojan yərlər bulaklarqa aylinidu; Qilberilärning makani — ular yatkan jay, Komux wə yekənlər eşüp, qımənlilikke aylinidu. **8** Xu yərdə egiz kətürülən bir yol, Tüptüz bir yol bolidu; U «pak-mukaddəslıñığın yolu» dəp atılıdu; Napaklar uningdin etüxka bolmayıdu, Xu yol məhsus xular üçün bekitilip yasaloqanki, — Hətta nadanlarımu uningda ezip kətməydi; **9** Xu yərdə xır bolmayıdu, Uning üstigə həq yirtküq haywan qıkmayıdu; (Ular xu yərdə həq tepilmaydu) — Nijat arkılık hərlükə qıkkınlar

xu yerdə mangidu! **10** Pərvərdigarning bədal tələp üzüm baringidin həm əzünglarning ənjür dərihidin kütküzənləri kätip kelidu, Küylərni eтип Zionçə yetip mewə yəysilər, hərbiringlər əz su kəlqikinglərin kelidu; Ularning baxlırioja mənggülük xad-huramlıq su iqisilər; **17** ta mən kelip silərni buçdaylıq həm konidu; Ular huxallıq wə xadılıkka qəmgən bolidu; xarablıq bir zeminoja, nenı bar həm üzümzərləri bar bir Kəyəq-häsrət həm uñ-nadamətlər bədər qağıdu. zeminoja, — zemininqləroja oxhax bir zeminoja apirip koycuq yəp-iqiweringlər!

36 Həzəkiyaning on tetinqi yili xundak boldiki, **18** Həzəkiyaning silrgə: Asuriya padixahı Sənnaherib Yəhədaning barlık — «Pərvərdigar bizni kütküzidu» dap ixandırıxiqə kəl'ə-korojanlıq xəhərlirigə hujum kılıp qıkıp, ularni yol koymanglar! Əl-yurtlarning ilah-butlirining biri əz ixojal kıldı. **2** Andin Asuriya padixahı «Rab-Xakəh» zeminin Asuriya padixahının kəlidin kütküzənlərini? [değən sərdarnı] qong bir koxun bilən Lakıx xəhəridin **19** Hamat wə Arpad degen yurtlarning ilah-butliri Yerusalemoja əwətti. U Kir yuqarıqlarning etizingin kənəti? Səfarwaim xəhərinin ilah-butliri kənəti? Ular boyidiki yolda, yukarı kəlqəkninq norininq bexioja kelip Samariyəni meninq kolumnin kütküzənlərmiş? **20** Muxu turdi. **3** Xuning bilən ordini baxkurdyiojan Eliakim, əl-yurtlarning ilah-butliridin əz zeminini kütküzənlərini ordining katibiolojan Xəbna wə Asafning oöli, orda təzkiricisiolojan Yoahlar uninq yenioja kəldi **4** wa sütük kılıp uninqoja jawabən həqkandak, bir səz Rab-Xakəh ularoja mundak dedi: — Silər Həzəkiyaqa: — kilmidi; qünki padixahının buyruki xuki: — «Uninqoja «Uluq padixah, yəni Asuriya padixahı sanga mundak jawab bərmənglər». **22** Andin Hılkıyaning oöli, dedi, dənglər: — «Səninq muxu ixəngən tayanganq zadi ordini baxkurdyiojan Eliakim, orda katibi Xəbna wə Asafning nemiti? Sən: (paşət gəpla, halası!) — «Urux kılıx tədbirməsləhitimiz həm küçümüz bar» — dəysən; sən zadi kimqə tayinip manga karxi ekta kopişən? **6** Mana, sən yerikı bar təzkiricisi Yoahlar kiyim-keqəklərinin yırtixip, axu komux həsa, yəni Misiroja tayinisən! Birsi uninqoja Həzəkiyaning yenioja kelip, Rab-Xakəhning gəplərinini yelənsə, uninq kolioja sanjip kiridu; mana Misir padixahı uninqoja ukturdu.

37 Xundak boldiki, Həzəkiya buni angloqanda, Pirəwngə tayanojanlarning həmmisi xundak bolidu! **7** Əgar sən manga: «Biz Hudayımızolojan Pərvərdigaroja Pərvərdigarning eyigə kirdi. **2** U ordini baxkurdyiojan tayinimiz» — desəng, Həzəkiya ezi Yəhədadikilərgə wə Eliakim, orda katibi Xəbna wə kəhinlarning akşakallırını Yerusaleməmdikilərgə: «Silər paşət Yerusaleməmki muxu bədətgah, aldidüla Pərvərdigaroja ibadət kılıxinglərəkerək» dəp, xu [Pərvərdigaroja] atalojan «yukarıkerək» dəp, xu [Pərvərdigaroja] atalojan «yukarı jaylar»ni həm kurbangahları yok kiliwəttiqən! Ular qaydaları? **8** Əmdi axu Pərvərdigarning yukarı jaylıri əməsmidi? **9** Əmdi hojam Asuriya padixahı bilən bir tohtamoja kəl: — «Əgər səndə atka minəliliğdək əskərlirinq bolsa, mən sanga ikki ming atni bikarəja berəy!» **9** Səndə undaklar bəzəp, hojamning əməldərlərinin əng kiqikiolojan bolmisa, əməldərlərinin əng kiqikiolojan bir ləxər bexini kandaqmu qekindürələysilər! Sən jəng hərwilirə wə atlarnı elix tükün Misiroja tayinisən tehi! **10** Mən əmdi muxu zəminni əhalək kılıx tükün Pərvərdigarsız kəldimmi? Pərvərdigər dərwəkə manga: «Muxu zəminni əhalək kılıxla qıkkın!» — dedi!» **11** Eliakim, Xəbna wə Yoah-Rab-Xakəhə: — «Pekirliroja aramıy tilida sezlisilə; biz buni qüixinimiz. Bizgə iibraniy tilida sezlisilə, gəpləri sepilda turojanlarning kəlikliqə kirmisən!» — dedi. **12** Bırak Rab-Xakəh: — «Hojam meni muxu gəpni hojanglaroja wə silərgila eytixkə əwətkənmə? Muxu gəpni silər bilən birlikta seplida olturojanlaroja deyixkə əwətkən əməsmə? Qünki ular silər bilən birlikte əz pokını yegüqi həm əz süydükini iqtküqi bolidul!» — dedi. **13** Andin Rab-Xakəh iibraniy tilida yukiri awaz bilən: — «Uluq padixah, yəni Asuriya padixahının sezlirini anglap koymanglar!» — dəp warkırıdi. **14** «Padixahı mundak dəydu: — «Həzəkiya silərni aldap koymisən! Qünki silərni kütküzənlərənə! **15** Uninq silərni: — «Pərvərdigər bizni jəzmən kütküzidu; muxu xəhər Asuriya padixahının kolioja qüxiyp kətməydu» dəp Pərvərdigaroja tayanduruxioja yol koymanglar!». **16** Həzəkiyaqə qulak salmanglar; qünki Asuriya padixahı mundak dəydu: — «Mən bilən sülhlixitip, mən tərəpkə təstüngler; xundak kilsanglar hərbiringlər əzünglarning

Lakıx xəhəridin qekinqənlərini anglap, uninq yenioja kəldi; Asuriya padixahı Libnah xəhərigə karxi jəng kiliwətəndi. **9** Andin padixah: «Efiopiya padixahı Tırhakah sizgə karxi jəng kilməkqi bolup yoloja qılıktı» degen həwərnı anglıdi. Xu həwərnı angloqanda u yənə Həzəkiyaqa əlqılerni mundak hət bilən əwətti: — **10** «Silər Yəhuda padixahı Həzəkiyaqa mundak dənglər: — «Sən tayinidən Hudayingin sangə: «Yerusalem Asuriya padixahının kolioja tapxurulmayıdu» deginigə aldanma; **11** Mana, sən Asuriya padixahının həmmə əl-yurtlarnı nəmə kiliqənlərini, ularni ilah-butlirioja atap hələk kiliqənlərini angloqansən; əmdi əzüng kandaqmu kütküzənlərmiş? **12** Ata-bowilirim əhalək kiliqənəllərni bolsa, ularning ilah-butliri kütküzənlərmiş? Gozan,

Haran, Rəzəf xəhirdikilərniqu? Telassarda turojan tikisilər; Ulardin qıkkan mewilərni yəysilər. **31** Yəhuda Edənlərniqu? **13** Hamat padixahı, Arpad padixahı, jəmətidiki kütuləjan kəldisi bolsa yənə təwəngə karap Səfarwaim, Hena həm Iwwah xəhərlirinə padixahlıri yiltiz tartıdu, Yukirioja karap mewə beridu; **32** kəni?». **14** Həzəkiya hətni əkgəlqılırnıng kəlidin Qünki Yerusalemın bir kəldisi, Zion teoqidin keqip elip okup qıktı. Andin u Pərvərdigarning eyiga kirip, kütuləjanlar qıkıldı; Samawi koxunlarning Sərdarı Pərvərdigarning aldiqa hətni yeyip koydı. **15** Həzəkiya bolovan Pərvərdigarning otluk muhəbbiti muxuni ada Pərvərdigaroja dua kılıp mundak dedi: — **16** «I kildi. **33** Xunga Pərvərdigar Asuriyə padixahı toqıruluk kerublar otturısida turojan, samawi koxunlarning mundak dəydi: — U nə muxu xəhərgə yetip kalmayıdu, Sərdarı bolovan Pərvərdigar, Israilning Hudasi: — Nə uningoja bir tal okmu atmaydu; Nə kalkanı ketürüp Sən Əzungdursən, jahandiki barlık əl-yurtlarning aldiqa kəlməydi, Nə uningoja karita kaxalnimu üstidiki Huda pakət Əzungdursən; asman-zemminni yasimaydu. **34** U kaysi yol bilən kalgən bolsa, Xu yol Yaratkūqışən. **17** I Pərvərdigar, külükinqni tewən bilən kəytiđi wə muxu xəhərgə kəlməydi, — dəydi kılıp anglioqaysən; kezüngni aqkaysən, i Pərvərdigar, Pərvərdigar. **35** — Qünki Əzüm üçün wə Mening kərgəysən; Sənnaheribniñ adəm əwətip mənggү kulum Dawut üçün bu xəhərnı ətrapidiki sepildək hayat Hudani həkərətləp eytkan həmmə gəplərinə qoçdap kütküzimən». **36** Xuning bilən Pərvərdigarning anglioqaysən! **18** I Pərvərdigar, Asuriyə padixahlıri həkikətən həmmə yurtlarnı wə xularqa bekindi bolovan yurtlarning harabə kılıp, **19** Ularning ilah-butlurını otka taxlıwətən; qünki ularning ilahlıri ilah əməs, balkı insan kəli bilan yasalojalar, yaqaq wə tax, halas; xunga Asuriyəliklər ularnı həlak kıldı. **20** Əmdi, i Pərvərdigar Hudayımız, jahandiki barlık əl-yurtlara Sening, pakət Seningla Pərvərdigar ikənlilikning bildürütx üçün, uni kiliqlap əltəriwətti; andin ular Ararat degen yurtkə bizni uning kəlidin kütküzəysən!». **21** Xuning bilən Amozning ooglı Yəxaya Həzəkiyaqa sez əwətip mundak dedi: — Israilning Hudasi Pərvərdigar mundak dəydi: — «Sən Manga Asuriyə padixahı Sənnaherib toqıruluk dua kılıxing bilən, **22** Pərvərdigarning uningoja karita degen sezi xudurki: — «Pak kiz, yəni Zionning kizi seni kəməstidü, Seni mazak kılıp külüdü; Yerusalemıñ kizi kəyningga karap bexini qaykaydu; **23** Sən kimini mazak kılıp kupurluk kıldığ? Sən kimə karxi axwazıññi ketürüp, Nəzirinüñ üstün kıldığ? Israildiki Mükəddəs Bolquqıja karxi! **24** Kulliring arkılık sən Rəbni mazak kılıp: — «Mən nuroqunlıqan jöng hərwilirim bilən taqı qokkılırioja, Liwan taqı baqırılırioja yetip kəldimki, Uning egiz kədir dərəhlirini, esil karıqayırlarını kesiwetimən; Mən uning əng yukarı egizlikigə yamxicip qıkip, Uning əng bükkabarşən ormanzarlıqıja kirip yetimən. **25** Əzüm kuduk kolap su iqtin; Putumning uqidila mən Misirning barlık dərya-estənglirini kurutuwəttim — deding, **26** — Sən xuni anglap bakmılqanmiding? Uzundın buyan Mən xuni bekitkənmənki, Kədimdin tartıp xəkilləndürğənmənki, Həzir uni əməlgə axurdumki, Mana, sən kələ-ə-korqanlıq xəhərlərni harabılarga aylandurdung; **27** Xuning bilən u yərdə turuwatkanlar küqsızliniñ, Yergə karitip koyuldi, xərməndə kılındı; Ular etizdiki ottək, Yumran kek qəplərdək, Əgzidiki ot-qəpler ezməy kürup kətkəndək boldi. **28** Birak sening olturoqiningni, ornungdin turoqiningni, qıkip-kirgininqni wə Manga karxi ojaljırlixip kətkininqni bilimən; **29** Manga karxi ojaljırlixip kətkənlilikning, həkawurlıixin kətkənlilikning kulinikimə yətkini tüpəylidin, Man kərmikimni burningdin etküzimən, Yüginimmi aczıngıja salımən, Əzung kələn yol bilən seni kəyturimən. **30** I [Həzəkiya], xu ix sangax alamat bəxərat boliduki, — Muxu yili ezlükidin əskən, İllkinin yili xulardin qıqqanlarmu rizkjıngılar bolidu; Üqinqi yili bolsa teriysilər, orisilər, üzüm kəqətlirini

38 Xu künlərdə Həzəkiya ejəl kəltürgüqi bir kesəlgə muptila boldi. Amozning ooglı Yəxaya pəyərəmber uning kexiqə berip, uningoja: — Pərvərdigar mundak dəydi: — — Öyüng toqıruluk wəsiyat kılıqin; qünki ejəl kəldi, yaximəysən, — dedi. **2** Həzəkiya yuzini tam tərəpkə kılıp Pərvərdigaroja dua kılıp: **3** — I Pərvərdigar, Sening aldingda həkikət wə pak dil bilən mengip yürgənlilikimni, nəzirin aldingda durus bolovan ixlarnı kılqanlıqimni əsləp koyqaysən, — dedi. Wə Həzəkiya yioqlap ekip kətti. **4** Andin Pərvərdigarning sezi Yəxayaqa yetip mundak degəndə: — **5** Berip Həzəkiyaqa mundak degin: — Pərvərdigar, atang Dawutning Hudasi mundak dəydi: — «Duayingni anglidim, kez yaxliringni kərdüm; mana, künliringgə yəna on bəx yil koxımən; **6** Xuning bilən Mən seni wə bu xəhərnı Asuriyə padixahının kəlidin kütküzimən; Mən sepił bolup bu xəhərnı kooçdaymən. **7** Xuning bilən Pərvərdigarning Əzi eytkan ixini jəzmən kılıdiqənlərini sanga ispatlaç üçün Pərvərdigardıñ mundak bəxəratlık alamat boliduki, **8** Mana, Mən kuyaxning Ahaz padixahı kurojan pələməpə üstigə qüxkən sayisini on kədəm kəynigə yandurimən». Xuning bilən kuyaxning qüxkən sayisi on baskuq kəynigə yandi. **9** Yəhuda padixahı Həzəkiya kesəl bolup, andin kesilidin əsligə kalgəndin keyin mundak hatirlərni yazdı: **10** — «Mən: «Əmrümning otturısida təhtisarənəng dərvazılırioja beriwtiman, Kəlojan yillirimdin məhrum boldum» — dedim. (**Sheol h7585**) **11** Mən: — «Tirikləرنin zeminida turup Hudayım Yahni, Yahni kərəlməydiqən, Xundakla «həmmə nərsə yok bolovan» jayda turojanlar bilən billə turup, insannıñ kərəlməydiqən boldum» — dedim. **12** Mening turalıom qarwiqininq qediridək eziümdin yetkilip kətti; Mən bapkar ez toküqinini türüwətkinidək hayatimni türüwəttim; U meni tokux dəstigahidin kesiwətti; Tang bilən kəq arılıkida Sən [Huda] jenimni

alisən; **13** Tang atkuqə mən kütüp, eziünni tinqlandurup yürimən, Birak U xiroja ohxax həmmə səngəklirimni sunduroqandək kılıdı; Tang bilən kəq arılıkida Sən [Huda] jenimni alısan. **14** Mən karlıoqaq yaki turnidək wiqirlap yürimən; Pahtəktək ah-uh urımən; Kəzərim yukirioqa karax bilən ajizlixip ketid; I Rəb, meni zulum bastıl! Jenimoja kepil bolojin! **15** Nema desəm bolar? Qünki U manga səz kıldı wə Əzi muxu ixni kıldı! Jenim tartkan azab tüpəylidin mən bar yillirimdə կədənlirimni sanap besip awaylap mangimən. **16** I Rəb, adamlar muxundak sawaklar bilən yaxixi kerək; Rojhım muxu sawaklardın həyatını tapid; Sən meni əslimgə kəltürüp, meni həyat kılding! **17** Mana, eziünninə baht-tinqlikim üçün azab üstigə azab tarttim; Manga bolojan seygüng tüpəylidin jenimni һalakət həngidin qıkardıngən; Sən həmmə gunahlırimni kəyningə qəriüwəttingsən. **18** Qünki tahtısara Sanga rəhmət eytalmaydu; Olüm Seni mədhiyiliyalmayıdu; Həngəqə qüxiwatqənlar Sening һəkikət-wapalıqningə ümidi baqlıyalımaydu. (**Sheol h7585**) **19** Əzüm bügün kılıçınındak Sanga rəhmət eytidiqonlar tırıklar, tırıklardır; Ata boluoqi oqullirioqa һəkikət-wapalıqningi bildürədi. **20** Pərvərdigar meni kütkuzuxka niyat baqlıqandur; Biz bəlsək, kəlojan əmrimizdə hər künı Pərvərdigarning eyidə saz qelip mədhiyə nahxırlırimni eytimiz!». **21** (Yəxaya bolsa: — «Ənjinjər poxkili təyyarlap, yarisoja qaplangalar, u əsligə kelid», degəndi **22** wə Həzəkiya: — «Mening Pərvərdigarning eyigə qikidioqanlıkimni ispatlaydiqan kəndək bəxərətlək alamat berildi?» dəp soriyanidi).

39 Xu pəyttə Baladanning ooji Babil padixahı Merodak-Balandan Həzəkiyanıng kesəl bolup yetip ələqənlilikini həm əsligə kəlgənlilikini anglioqək, Həzəkiyaqa hətlərni hədiyə bilən əwətti. **2** Həzəkiya əlqilərni huxallık bilən kütüp, uning həzinə-ambarlırida saklanoqan nərsilərini kərsətti; yanı kümüxnı, altunni, dora-dərmanları, sərhil maylarnı, sawut-koralları saklaydiqan eyninə həmmisini wə bayılırlırinən barlığını kərsətti; uning ordisi wə yaki pütkül padixahlıkı iqidiki nərsilərdin Həzəkiya ularoja kərsətmigən birimə kalmidi. **3** Andin Yəxaya pəyojəmbər Həzəkiyanıng aldiqə berip, uningdin: — «Muxu xixilər nema dedi? Ular seni yoklaxkə nədin kəlgən?» — dəp soridi. Həzəkiya: — «Ular yırak bir yurttin, yəni Babilin kəlgən», dedi. **4** Yəxaya yəna: — «Ular ordangda nemini kərdi?» — dəp soridi. Həzəkiya: — «Ordamda bar nərsilərni ular kərdi; bayılırlırinən arisidin ularoja kərsətmigən birimə kalmidi» — dedi. **5** Yəxaya Həzəkiyaqa mundak dedi: — Samawi қoxunlarning Sərdari bolojan Pərvərdigarning səzini anglap koyojin: — **6** — Mana xundak künələr kəlidik, ordangda bar nərsilər wə bügündə qədrət atabowliring toplap, saklap koyojan həmmə nərsə Babiloja elip ketiliid; heqnərsə kalmaydu — dəydu Pərvərdigar, **7** — həmdə [Babililiklər] oqulliringni, yəni ezüngdin bolojan əwladlıringni elip ketid; xuning bilən ular Babil padixahının ordısında aqswat bolidu. **8** Xuning bilən Həzəkiya eż-ezığ: «Əz künlirimdə bolsa amantinqlik, [Hudanıng] һəkikət-wapalıq bolidikənoju» dəp, Yəxayaqə: — «Siz eytkən Pərvərdigarning muxu səzi yahxi ikən» — dedi.

40 Həlkimgə təsəlli beringlar, təsəlli beringlar, dəpla yürüdu Hudayinglar; **2** Yerusalemning kəlbigə sez kılıp uningoja jakarlanglarki, Uning jəbir-japalıq wakti ahırlaxtı, Uning əbəhəlikli kəqürüm kılındı; Qünki u Pərvərdigarning kəlidin barlıq gunahlırinining orniqə iki həssiləp [mehr-xəpkitini] aldı. **3** Anglanglar, dalada birsining towlijan awazininə Pərvərdigarning yolını təyyarlanglar, Qəl-bayawanda Hudayimiz üçün bir yolni kətürüp tüptüz kilinglər! **4** Barlıq jilojalar kətürülidü, Barlıq taoq-dənglər pəs kılınidü; Əgri-tojkalar təxlinidü, Ongçıl-dongojul yərlər təxlinidü. **5** Pərvərdigarning xan-xəripi kərənidü, Wə barlık, tən igiliri uni tang kəridü; Qünki Pərvərdigarning Əz aqzi xundak səz kılıjan!». **6** — Anglanglar, bir awaz «jakarla» dəydi; Jakarlioquqi bolsa mundaq sorap: — «Mən nemini jakarlaymən?» — dedi. [jawab bolsa: —] «Barlıq tən igiliri ot-qəptur, halas; Wə ularning barlıq wapalıqı daladiki güləgə ohxax; **7** Ot-qəp solixidu, gül hazan bolidu, Qünki Pərvərdigarning Rohi üstiga püwlyadu; Bərhək, [barlıq] halkmu ot-qəptur! **8** Ot-qəp solixidu, gül hazan bolidu; Birak Hudayimizning kalam-səzi mənggüətə turidul! **9** — I Zionoja hux həwər elip kəlgüq, yukarı bir taoqka qıkkın; Yerusalemqa hux həwərni elip kəlgüq, Awazingni küqəp kəttürjin! Uni kəttürjin, korkməqin! Yəhulanıng xəhərlirigə: — «Mana, Hudayinglarqa kərəngər» degin! **10** Mana, Rəb Pərvərdigar küq-kudritidə keliwatidü, Uning biliki Əzi üçün həkük yürgüzidü; Mana, Uning alojan mukapati Əzi bilən billə, Uning Əzining in'ami Əzigə həmrəh bolidu. **11** Koyqidək U Əz padisini bakıdu; U қozılnarı bilək-koliqa yiyojidu, ularnı қuqaklap mangidu, Emitküqlərini U mulayimlik bilən yetəkləydi. **12** Kim dərya-oyanlarning sulurini oqumida ələqp belgilən, Asmlarını əfriqlap bekitkən, Jahanning topa-qanglirini miskallap saloqan, Taqlarını tarazida tarazilap, Dənglərni jingda tartıp ornatkan? **13** Kim Pərvərdigarning Rohioja yolyoruk bərgən? Kim Uningoja maslıhətqi bolup egətken? **14** U kim bilən maslıhətəlxəkən, Kim Uni ək illik kılıp tərbiyiləgən? Uningoja həküm-һəkikət qıkırıx yolidə kim yetəkləgən, Yaki Uningoja bilim egətken, Yaki Uningoja yorutulux yolunu kim kərsətkən? **15** Mana, Uning aldida əl-yurtlar Uningoja nisbətan qeləktə қalqanın bir tamqa sudək, Tarazida қalqan topa-qangdək hesablinidü; Mana, U arallarını zərriqə nərsidək koliqa alidü; **16** Pütkül Liwan bolsa [kurbangə] otioja, Uning hayvanlıri bolsa bir kəydürmə kurbanlığka yətməydi. **17** Əl-yurtlar uning aldida heqnərsə əməstür; Uningoja nisbətan ular yokning arılıkida, Kuruk-mənisiz dəp hesablinidü. **18** Əmdi silər Təngirini kimə ohxatmakçısırlar? Uni nemigə ohxitip selixturisilar? **19** [Bir butkımı?] Uni hünərəwən kəlipkə kuyup yasaydu; Zərgər uningoja altın həl beridu, Uningoja kümüx zənjirlerni soküp yasaydu. **20** Yoksullarning beoqılıqliqudak undak hədiyiliri bolmisa, qırımaydiqan bir dərahni tallaydu; U lingxip kalmıqqudak bir butni oyup yasaxka usta bir hünərəwən izdəp qakırıdu. **21** Silər bilməmsilər? Silər anglap bəkmiqəjanmusilər? Silərgə əzəldin eytilmiqəjanmidu? Yər-zemir apiridə boloqandın tartıp qüxənməywatamsırlar? **22** U yər-zemirin qəmbirikining üstidə olтурudu, Uningoja

turuwatqanlar uning aldida qakqikirlardək turidu; sanga karap ojaljirlixip kətkənlərning həmmisi hijil U asmanlarnı pərdidək tartidu, Ularnı huddi makan bolup xərməndə bolidu; Sanga xikayat kiloquşalar kılıdıcıqan qedirdək yayıdu; **23** U əmirlərni yokça yok deyərlək bolidu, əhalək bolidu. **12** Sən ularnı qikiridu; Jahandiki sotqi-bağlerni artukqə kıldı. **24** izdisəng, heq tapalımsən; Sən bilən dəwälaxkuşular — Ular tikildim? Ular terildim? Ularning ojoli yiltiz Sanga karxi urux kiloquşalar yok deyərlək, heq bolup tarittim? — Bırak U üstigilə püwlep, ular solixip ketidu, bakmioqandək turidu. **13** Qünki Mən Pərvərdigar Kuyun ularnı topandək elip taxlayıdu. **25** Əmdı Meni kimgə ohxatmaqçısılsə? Manga kim təngdax bolalısın?» — dəydi Muqəddəs Bolouqpi. **26** Kəzliringlarnı yükrijoşa kətirüp, karanglar! Muxu məjvudatları kim yarat�andu? Ular kim türküm-türküm koxunlar kılıp tertiplik əpqikidu? U həmmisini nami bilən bir-birləp qakiridu; Uning küqining uluoqluqı, kudritining zorluqı bilən, Ulardin birimü kəm kalmayıdu. **27** Nemixə xuni dəwerisən, i Yakup? Nemixə mundak səzləwerisən, i Israel: — «Mening yolum Pərvərdigardin yoxurundur, Hudayim menin dawayım oja erən kilmay etüweridul?» **28** Silər bilmigənmusilər? Anglap bakmioqammasilər? Bozəklər Pərvərdigar — Əbadıl'əbdilik Huda, Jahanning kərilirini wa yoksullar su izdeydi, lekin su yok; Ularning Yaratkuqidur! U ya həlsizlərən maydu, ya qarqımaydu; Uning oy-biliminin tegigə hərgiz yətkili bolmayıdu. **29** Əldilən kətkənlərgə kədrət beridu; Maqdursızlar oja U bərdaxlılıq həssiləp awitidu. **30** Hətta yigitlər həlidin ketip qarqap kətsim, Baturlar bolsa putlixip yikilsimu, **31** Bırak Pərvərdigardinə təlmürüp kütkənlərning küqi yengilinidu; Ular bürkütlərdək kanat kerip ərləydi; Ular yığırüp, qarqımaydu; Yolda mengip, həlidin kətməydi!

41 — «İ arallar, süküt kılıp Mening aldimoja kelinglar; Həlkələrə kükini yengilisən! Ular yekin kəlsən, söz kilsən; Toqra həküm kılıx üçün ezara yekinliyax!» **2** «Kim xərkətki birsini oyqıtip, Uni həkkaniyilik bilən Ə hizmitigə qakirdi? U əllərni uning kolioşa tapxuridu, Uni padixaşları üstidin həkümranlıq kıldırıdu; Ular ni uning kılıqioşa tapxurup topa-qangoşa aylanduridu. Ular ni uning ökyası aldida xamal uquroqan pahal-topandək kıldı. **3** U larını koojliwetip, Putini yərgə təkiküzməy degüdək mangidu, aman-esənlik iqida etüweridu; **4** Əlmisəktin tartip dawrləri «Barlıkka kal» dəp qakirip, Bularni bekitip ada kilojan kim? Mən Pərvərdigar Awwal Bolouqidurmən, Ahiri bolonlar bilənmə bille Bolouqidurmən; Mən degen «U»durmən. **5** Arallar xu ixlərini kərüp korkixidu; Jahanning qət-qətidikilə titrəp ketidu; Ular bir-biriga yekinlixip, aldişa kəlidü; **6** Ularning hərbəri eə koxnisioşa yardım kılıp, Ə kerindixioşa: «Yürəklik bol!» — dəydi. **7** Xuning bilən nəkkaxqi zərgərni riqəbatləndiridu, Metalni yapılaqlap bolka oynatkuşı səndənləi bazojan bilən sokkuşını riqəbatləndirüp: «Kəpxərligini yahxi!» dəydi; Xuning bilən uni lingxip kəlmisən dəp butning putini mihlər bilən bekitidi. **8** Bırak sən, i kulum Israel, İ Əzüm tallıqan Yakup, İbrahim Mening dostumning əwlədi: — **9** Mən jahanning kəridin elip kəlgən, Yərning əng qətliridin qakqirojinim sən ikənsən; Mən sanga «Sən menin kulumdursən, Mən seni tallıqan, Seni hərgiz qətkə kəkçəməyman» — deqanidim. **10** — Korkma; qünki Mən sən bilən billidurmən; Uyan-buyan karap hodukmanglar; Qünki Mən senin Hudayindurmən; Mən seni küqəytimən, Bərhək, Mən sanga yardımədək bolıman! Bərhək, Mən Əzümning həkkənliyikmi bildürgüqi ong kolum bilən seni yələymən. **11** Mana, Hudaying ong kolungni tutup turup, sanga: — «Körkma, Mən sanga yardımədə bolıman!» dəymən. **12** Körkma, sən kurt bolovan Yakup, Israilning balılır! Mən sanga yardımədə bolıman!» — dəydi Pərvərdigar, yəni senin Həmjəmat-Kutkuzoqinq, Israildiki Muqəddəs Bolouqpi. **15** Mana, Mən seni kep həm etkür qixlıq yengi bir dan ayrioluqi tirna kılımən; Sən taqları yanğıp, ularni parə-parə kiliwetisən, Dənglərnimə keküm-talkanoşa aylanduruwetisən. **16** Sən ularnı soruysən, Xamal ularnı uqurup ketidu, Kuyun ularnı tarkitiwetidu; Wə sən Pərvərdigar bilən xadlinisən, Israildiki Muqəddəs Bolouqini iptiharlinip mədhıyələysən. **17** Bozəklər Pərvərdigar — Əbadıl'əbdilik Huda, Jahanning kərilirini wa yoksullar su izdeydi, lekin su yok; Ularning Yaratkuqidur! U ya həlsizlərən maydu, ya qarqımaydu; Uning oy-biliminin tegigə hərgiz yətkili bolmayıdu. **29** Əldilən kətkənlərgə kədrət beridu; Maqdursızlar oja U bərdaxlılıq həssiləp awitidu. **30** Hətta yigitlər həlidin kətsim, Baturlar bolsa putlixip yikilsimu, **31** Bırak Pərvərdigardinə təlmürüp kütkənlərning küqi yengilinidu; Ular bürkütlərdək kanat kerip ərləydi; Ular yığırüp, qarqımaydu; Yolda mengip, həlidin kətməydi!

41 — «İ arallar, süküt kılıp Mening aldimoja kelinglar; Həlkələrə kükini yengilisən! Ular yekin kəlsən, söz kilsən; Toqra həküm kılıx üçün ezara yekinliyax!» **2** «Kim xərkətki birsini oyqıtip, Uni həkkaniyilik bilən Ə hizmitigə qakirdi? U əllərni uning kolioşa tapxuridu, Uni padixaşları üstidin həkümranlıq kıldırıdu; Ular ni uning kılıqioşa tapxurup topa-qangoşa aylanduridu. Ular ni uning ökyası aldida xamal uquroqan pahal-topandək kıldı. **3** U larını koojliwetip, Putini yərgə təkiküzməy degüdək mangidu, aman-esənlik iqida etüweridu; **4** Əlmisəktin tartip dawrləri «Barlıkka kal» dəp qakirip, Bularni bekitip ada kilojan kim? Mən Pərvərdigar Awwal Bolouqidurmən, Ahiri bolonlar bilənmə bille Bolouqidurmən; Mən degen «U»durmən. **5** Arallar xu ixlərini kərüp korkixidu; Jahanning qət-qətidikilə titrəp ketidu; Ular bir-biriga yekinlixip, aldişa kəlidü; **6** Ularning hərbəri eə koxnisioşa yardım kılıp, Ə kerindixioşa: «Yürəklik bol!» — dəydi. **7** Xuning bilən nəkkaxqi zərgərni riqəbatləndiridu, Metalni yapılaqlap bolka oynatkuşı səndənləi bazojan bilən sokkuşunu riqəbatləndirüp: «Kəpxərligini yahxi!» dəydi; Xuning bilən uni lingxip kəlmisən dəp butning putini mihlər bilən bekitidi. **8** Bırak sən, i kulum Israel, İ Əzüm tallıqan Yakup, İbrahim Mening dostumning əwlədi: — **9** Mən jahanning kəridin elip kəlgən, Yərning əng qətliridin qakqirojinim sən ikənsən; Mən sanga «Sən menin kulumdursən, Mən seni tallıqan, Seni hərgiz qətkə kəkçəməyman» — deqanidim. **10** — Korkma; qünki Mən sən bilən billidurmən; Uyan-buyan karap hodukmanglar; Qünki Mən senin Hudayindurmən; Mən seni küqəytimən, Bərhək, Mən sanga yardımədək bolıman! Bərhək, Mən Əzümning həkkənliyikmi bildürgüqi ong kolum bilən seni yələymən. **11** Mana, Silərning ilahilik ikənliklərini biliximiz üçün, Keyinki yüz beridioqan ixlərni bizə bayan kilingər; Kəndakla bolmışun, Bizni həng-tang kılıp uni təng keridioqan kılıx üçün, Birər yahxi ix yaki yaman bir ixni kilingər! **24** Mana, silər yokning arılıkda, Ixlığınınlarımı yok ixtur; Silərni tallıoluqı bir lənitidur. **25** Birsini ximal tərəptin qəkəjidim, u kəlidü; U künqikixtin Mening namimni jakarlap kəlidü; U birsə hak layni dəssigəndək, sapalçı lay qaylığındaqəməldərlarning üstigə hujum kıldı; **26** Bizə ugurux üçün, kim muqəddəmdən buyan buni eytikan? Yaki Bizni «U həkikəttər» degüzüp bu ixtin burun uni aldin'ala eytikan? Yak, heqkim eytməydü; Bərhək, heqkim bayan kılmayıdu; Səzünglərni angliyalıoluqı bərhək, yoktur! **27** Mən dəsləptə Zionoşa: — «Muxu ixlar oja kez tikip turunqlar! Kez tikip turunqlar!» dedim, Yerusalemə oja həwərnə yətküzgüqini əwətib bərdim. **28** Mən karışam, xular arisida heqkim yok — Məslihət bərgüdək heqkim yok, Xulardin sorisam, jawab bərgüdək heqkimmi yok. **29** Karanglar, ular həmmisi kuruk; Ularning yasoqanlıri yok ixtur, Kuyuma məbudişli kuruk xamaldək mənisizdur.

42 Karanglar, mana Mən yeləydiqan Əz kulumoja! talang kılınojan bir həlkət; Ularning həmmisi ora-
Jenimning huxallıki bolovan Mening talliojinim; tuzakta tutulojan, Gündihanılarda қamılıp oqayıb bolidü; Ular olja
Mən Əz Rohimni uning wujudioja kondurimən, bilən əllərgə həküm-həkikətni yetküzüp bolidü, Həqkim: «Käyturup berix!» deməydu. **23** Birak
Xuning bilən u əllərgə həküm-həkikətni yetküzüp beridü. **2** U nə warkirap-jarkırımaydu, nə qukan aranglarda kim buningqa կulaқ salsun? Kim bularni
ketürməydu nə awazını koqlarda anglatmaydu. **3** Taki anglap kalğısi zamanlaroja kəngül köysün? **24** Əmdı
u oqılıb bilan toqra həkümənləri qıkarojuq, Yanjilojan kim Yakupni olja kılıjan? Kim Israilini bulangqılaroja
komuxını sundurmadyu, Tütəp eqey dəp kalojan pilikni tapxurup bərgən? Buni kılıjonı bolsa, biz gunah kılıp
eqürməydu; **4** Həküm-həkikətni yer yızıdə tiklimigüsə, kəmsitkən Pərvərdigar əməsmüs? Qünki ular Uning
U һalsızlanmaydu, kengli yanmaydu; Arallarmı uning yollarında mengixni halimaytti; Yaki Uning қanuniyoja
pərman-kanununu təlmürüp kutidü. **5** Asmlarını itaat kilmaytti. **25** Xunga U ular üstiga oqazap-kəhrini,
yaritip ularını kərgən, Yer-zeminni həm uningdin Uruxning zorawanlığını təküp qüixirdi; Bular uning
qıkkalarını yayojan, Uningda turuwatkan həlkə nəpas, ətrapiyo ot tutaxturdu; Birak u tonup yətmidi; Bular uni
Uning üstidə mengiwatkanlaroja roh bərgüqi Təngri
kəydi, birak u həq sawak almadı.

43 Birak hazır i Yakup, seni Yaratkuqi Pərvərdigar, **1** Israel, seni Xəkilləndürgüqi mundak dəydu:
— «Korkma; qünki Mən sanga həmjəmet bolup seni kütküzəjan; Seni Əz namim bilən atıqanmən; Sən
Meningkidursən! **2** Sən sulardin etkinində, Mən sən bilən billə bolımən; Dəryalardın etkinində, ular seni
əjərk kilmaydu; Sən otta mengip yürginində, sən keyməysən; Yalkunlar üstündə ot almadı. **3** Qünki
Mən bolsam Hudaying Pərvərdigar, Israildiki Muğaddas Boluoqu, Kütküzəquqingdurmən; Seni kütuldürux üçün
Misirni bədəl kılıp bərdim, Ornumaqşa Efiopiya həm Sebani almaxturdum. **4** Sən nəzirimdə kimmətlək
bołożaqka, Mən sanga izzət-hərmət kəltürən həm seni seyqən; Xunga Mən yənə ornungoşa adamlarını, Jeningə
həlkələri tutup berimən; **5** Korkma, qünki Mən sən bilən billadurmən; Mən naslingen xərkətin, Seni əqrəbtin yioqip
əpkəlimən; **6** Mən ximaloja: — «Tapxur ularni!» Wə jənubka: — «Ularnı tutup kalma! Oqqullirimni yıraktın,
kızılırmı jahanning qət-qətləridin əpkəlip bər; **7** Mening namim bilən atalojan hərbərsini, Mən Əz xan-xəripim
arallardımu jakarlansun. **13** Pərvərdigar palwandək qıçıdu, Batur ləxkardək otluk muhəbbitini kozqoydu;
U warkiraydu, barhək xirdək hərkirəydi; Düxmənliri təstigə zor küq-kudritini kersitidü. **14** — «Mən əbdəl'əbad
süktütə turup kəldim; Jim turup əzümni besiwlip kəldim; Birak hazır tolojiki tutkən ayaldək inqiklap towlaymən; Həm hasıraymən həm ingraymən! **15** Mən
taqları həm dənglərni qəldəritimən, Ularning həmmə
yexilliklərini қurutuwetimən; Dəryalarını arallarоja
aylanduruwetimən; Kəlqəlkərnimə қaojirittimən. **16** Karioqlarını ezi bilmigən bir yol bilən apirip köymən,
Ularnı ular bilmigən yollarda yetəkləyəmən; Ularning
aldıda karangoçulukı nur, Əgri-tokay yərlərni tüptü
kilmən. Mən muxu ixlarnı kılım yaqlımaymən,
Ulardin həq waz kəqməyəm. **17** Oyma məbədлarоja
tayañojanlar, Kuyuma məbədлarоja: «Silər ilahlirimizdur»
değənlər bolsa, Ular yoldın yandurululmay kalmaydu,
Kattik xərməndə klinidü. **18** — «Anglanglar, i gaslar! Karioqlar, kərrix üçün karanglar! **19** Mening kulumdin
baxka yənə kim karioq? Mening awətkən «əlqim»dən
baxka yənə kim gaş? Kim Mən bilən ahdiləxkəndək
xunqə karioqudu? Kim Pərvərdigarning külidək xunqə
karioqudu? **20** Sən nuroqun ixlarnı kərgininq bilən, Birak
nəziringga heq almaysən; Uning kuliqi eqiləqini bilən, U
anglimaydu». **21** Pərvərdigar Əz həkəniliyi üçün layik
kərdiki, Təwrət-kanununu uluq həm xan-xəraplik dəp
kersetti. **22** Birak xular bolsa olja elinojan həm bulang-

bilən pəhirləngən kemilərgə olturuxka qüxtürütətimən. **15** Mən bolsam Pərvərdigar, silərgə Mukəddəs Boloquqi, Israilni Yaratkuqi, silərning Padixahinqlardurmən. **16** Dengizdən yolni qıkaroquqi, Dawaloquqan sulardın yol aqkuqı Pərvərdigar mundak, dəydu: — **17** (U jəng hərvisini wə atni, koxun-küqlərni qıkaroquqidur: — Ular birakla yikili, turlaymady; Ular eçip kalajan, qıraq olılıkda eçürütləgən) **18** — Muxu ətkən ixlarnı xəkilləndürənlərning həmmisining əhəmiyyəti yok; Ularning ətiwariqliq nərsilirinən həq paydzi yoktur; Muxularoja bolovan «guwahqıllar» bolsa, ezelri karioq, heqnenimi bilməs; Dərəvəkə nətijisi ularning ezelrigə xərməndilikr. **19** Qünki mana Mən yengi bir ixni kılımın; U hazırla barlıkkə kelid; Siler uni kərməy kalamışsılər?! Mən hətta dalalardımı yol aqımən, Qəl-bayawanda dəryalarını barlıkkə kəltürimən! **20** Daladiki həywənlər, qılberilər həm huwkuxlar Meni uluoqlaydu; Qünki Mən Əz həlkim, yəni Əz talliqinimoja iqimlik təminləxkə, Dalalarda sularını, Qəl-bayawanlırlarda dəryalarını qıkırıp berimən. **21** Mən muxu həlkəni Əzüm üçün xəkilləndürənmən; Ular Manga bolovan madhiylərnı eytip ayan kılıdu. **22** Birak, i Yakup, sən namimni qakirojininq bilən Əzümni izdimidim, I Israil, əksiqə sən Məndin kənglüng yenip hərsindisində; **23** Sən elip kəlgən «kəydürmə kurbanlık» koyliringni Manga kılajan əməs, «Inak kurbanlık»liring bilən Meni hərmətligən əməssən; Mən axlıq hədiyəsinə kılıx bilən seni «küllük»ka koymaqçı əməsmən, Huxbuy yekip seni hərsindurmakçı bolovan əməsmən! **24** Sən pulni hajlıp Manga həq eger elip kəlmigənsən, Sən «Inak kurbanlık»liringning yeçi bilən Meni razi kılıp kənaatländürən əməssən; Əksiqə sən gunahlırlıq bilən Meni kullukka koymakçı boləqsən, Itaətsizliking bilən Meni hərsindurdur. **25** Mən, Mən Əzüm üzürlə senin asiyılıklığını eçürüwtəklüqimən, sən senin gunahlıringni esiməgə kəltürməyən. **26** Əmədi etmüküng tooruluk Meni əslitip koyojın, Munazira kəlixaylı, Əzüngin akliqliqdak geping bolsa dəwərgin! **27** Birinqi atang gunah kılajan; Sening xərhqiliring bolsa Manga asiyılıq kıldı. **28** Xunga Mən ibadəthanamidki yetəklığıqlırnı napak kılımın, Həmdə Yakupni halak lənitigə uqraxkə, Israilni rəswaqılıqta kəlduruxkə bekittim.

44 Birak hazır, i Yakup Mening kulum, I Mening talliqinim Israil, angla! — **2** Seni yasojan, balyatqudin partipla seni xəkilləndürən, sanga yardımə bolouqu Pərvərdigar mundak, dəydu: — «Korkma, i Mening kulum Yakup, I Mening talliqinim «Yəxurun», korkma! **3** Qünki Mən ussap kətkənnin təstigə suni, Kaojirak yərning təstigə kəlkünlərni kuyup berimən; Naslıng təstigə Rohimni, Pərzəntliring təstigə bərikitimni kuyimən; **4** Ular yumran qəplər arısından, Erik-estangler boyidiki məjnun tallardək esidü; **5** Birsə: «Mən Pərvərdigarqa təwəmən» — dəydu, Yənə birsə bolsa Yakupning ismi bilən ezini ataydu; Yənə baxkə birsə koli bilən: «Mən Pərvərdigarqa təwəmən» dəp yazidı, Xundakla Israilning ismini ezining ismiga yandax koxidu. **6** Israilning padixahı Pərvərdigar, Yəni Israilning həmjəmat-kutkuzoquqisi, samawi koxunlarning Sərdarı bolovan Pərvərdigar mundak dəydu: — «Mən bolsam Tunji həm Ahiridurman; Məndin baxkə həq ilah yoktur. **7** Keni, kim Mening ətdimki həlkimni tikləp bekitinimdək bir ixni jakarlap, aldin'ala bayan kılıp, andin uni Mening aldimoja Məndək tikləp koyalaydu? Keni, kim keyinkı ixlarnı, kəlgüsida bolidioqan ixlarnı aldin'ala bayan kılalısun! **8** Korkmanglar, sarasimiqə qüxüp katmängər! Mən ilgiri muxularını silərgə anglitip, aldin bayan kılqan əməsmə? Muxu toopruluk siler Mening guwahqıllırdursılr. Məndin baxkə ilah barmu? Bərhək, baxkə Koram Tax yok; heqbiridin həwirin yoktur. **9** Oyułqan məbudni xəkilləndürənlərning həmmisining əhəmiyyəti yok; Ularning ətiwariqliq nərsilirinən həq paydzi yoktur; Muxularoja bolovan «guwahqıllar» bolsa, ezelri karioq, heqnenimi bilməs; Dərəvəkə nətijisi ularning ezelrigə xərməndilikr. **10** Kim bir «ilah»ni xəkilləndürən bolsa, Həq paydzi yok bir məbudni kuyojan, halas! **11** [Məbəudning] barlıq həmrəhlərini xərməndə bolidu; Məbəudni yasiqoquqlar bolsa adəmdur, halas; Ularning həmmisi yiqilip, ornidin turup kersun, Ular korkuxup, xərməndiqiliktə kəlidü. **12** Mana təmürqi saymanınrını [kölöja elip], Qooqlar üstida [muxu nərsini] bazojanlıri bilən sokup xəkilləndürüdu; Andin u küçükli koli bilən uningoja ixlaydu; Birak uning körsikli ekip maqdurdurin kəlidü; Su iqməy u həlsizlinip ketidü. **13** Yaqoqqı bolsa yaqaq təstigə elqəx yipini tartidü; U kəlam bilən təstigə endizə sizidü; Uni rəndə bilən rəndiləydu; U yəna pərkə bilən sizip jiyaydu; Ahirdə u uni adəmning güzəllikigə ohxitip insan tək-i-turkini xəkilləndürüdu; Xuning bilən u eydə turuxkə təyyar kəlinidü. **14** Mana u bir künə ezi üzünlə kədir dərəhəlirini kesixkə qıkıldı! (U əslidə arqa wə dub dərəhəlirini elip ezi üzünlər ormanlıq arisioja tikip qong kılqanidi; U karioqaymu tikkenidi, yamoqur uni tündirdi). **15** Muxu yaqoqlardın otun elinidü; Birsə uningdin elip, issinidü; Mana, u ot yekip, nan yekiyatitudü; U yənə uningdin elip bir ilahını yasaydu həm uningoja ibadət kəlidü; Uni oyuloğan məbəd kəlip uningoja bax urudu. **16** Demək, yerimini otta kəydürütəndi; Yerimi bilən gəx yaydı; U kawab kılıp kanquqa yaydı; Bərhək, u issinip, eż-eziga: — «Ah, rahətnilin issindimmən, otni kəriütatimən!» — dəydu. **17** Birak kəlojini bilən u bir ilahını yasaydu; Bu uning məbədi bolidu; U uning aldiqə yikliliq ibadət kəlidü; U uningoja dua kılıp: «Meni kutkuzoqaysən; Qünki sən menin ilahimdursən» — dəydu. **18** Bu [kixilər] həq bilməydi, həq qüxmənəydi; Qünki u ularnı kərmisun dəp kezlini, Ularnı qüxmənmiş dəp kənglini suwak bilən suwiwatkən. **19** Ulardın heqbiridə muxularını kəngliga kəltürüp: — «Yaoqaqning yerimini mən otta kəydürüm, Yerimining qoqları üstida mən nan yaktım; Mən kawabmu kılıp yəwəldim; Kəlojini bir lənetlik nərsə kılamtım! Mən bir parqə yaqaqka bax uramtim!» — degudək həq bilim yaki yorutulux yoktur. **20** Uning yegini külliərdür! Uning kəngli eziktəruləqən! U eż-ezini azdurdı! Xuning bilən u ezninən jenini kutkuzalmayıd, Yaki: «Mening ong kolumda bir sahitlik bar əməsmə?» — deyəlməydi. **21** Muxu ixlarnı esingə tut, i Yakup, I Israil, qünki sən Mening kulumdursən; Mən seni yasap xəkilləndürdüm; Sən Mening kulumdursən, i Israil, Sən Mening esimdin həq qıkmaysən! **22** Itaətsizliklirinən bulutni eçürüwtəkandək eçürüwtəttim; Mening yenimoja kaytip kal; Qünki Mən seni həmjəmatlık kılıp hərlükə setiwaldim. **23** I asmanlar, nahxa eytinglər, qünki aldin'ala bayan kılıp, andin uni Mening aldimoja

Pərvərdigar xu ixni kılajan! I yərning təqliri, uni Yasioquqi Pərvərdigar mundak dəydu: — Əmdi xadlinip, yangranglar! I taoqlar, ormanlar wə ulardiki kəlgüsü ixlar toqşruluk sorimakqimusilər yənə? Əz hərbir dərəhlər, Yangritip nahxilar eytingərlər! Qünki oqqullirim toqşruluk, Əz kolumna ixliginim toqşruluk Pərvərdigar Yaqupni həmjəmatlik kılıp hərlükkə Manga buyruk bərməkqimusilər! 12 Mən pəkətlə yərsetiwalı, U Israil arkılık güzəllikini kərsitidül». zemiñni yasiqan, uningoja insanni Yaratkuqidurmən, 24 «Sening Həmjəmat-Kutkuzoquqing bolajan, seni halas! Əz kolum bolsa asmanları kərgən; Ularning balyatlıkda yasap xəkilləndürğən Pərvərdigar samawi xoçunlınınu sepkə salqanınan. 13 Mən uni mundak dəydu: — Mən bolsam həmmini Yaratkuqi, həkkaniylık bilən turozujan, Uning barlık yollarını Asmanları yaloquz kərgənmən, Əz-əzümdinla tüt kıldım; U bolsa xəhirimni kırıdu, Nə hək nə yər-zeminni yayojan Pərvərdigardurmən; 25 (U in'am sorimay Manga təwə bolovan əsirləri koyup bolsa yaloqan [payəqəmbərlərning] bexarətlərini beridu) — daydu samawi xoçunlarning Sardarı bolovan bikar kıləquqi, Palqlınları käymüktoquqi, Danalarnı Pərvərdigar. 14 Pərvərdigar mundak dəydu: — yolidin yanduroquqi, Ularning bilimlərini nadanlıqka aylanduroquqi; 26 Əz kulininə səzini əməlgə axuroquqi, bolojan Sebaiylarning malliri sanga ətidü; Ular əzləri Rosul-əlqilirining nəsihətlərini muwəppəkliyətlik seningki bolidü, Sanga əgixip mangidü; Əzliyi kixənkıləquqi, Yerusaleməqə: «Sən ahalilik bolisən», Yəhədü xəhərlirigə: «Kəytidin kürulisilər; harabənglərni əslığa költürimən» — degüqi; 27 Qongkur dengizəqə: «Kuruq bol, Dəryaliringni kürutimən» — degüqi; 28 dəp etirap kildi. 15 «I Israilning Hudası, Nijatkar, Həm Körəx toorisi: «U Mening koy padıqım, u Mening könglümdikigə toluk əmal kılıp, Yerusaleməqə: «Kürulisən», Həm ibadəthaniqə: «Sening ulung selinidü» dəydu — degüqidür): —

45 Pərvərdigar Əzi «məsih, kılıjını»qə, Yəni əlləri uningoja bekindurux üçün Əzi ong kolidin tutup yeligen Körəxkə mundak dəydu: — (Bərhək, Mən uning alidda padixaħlarning tambilini yaxtürüp yalingaqlıtimən, «Kox əkanatlıq, darwazilar»nı uning alidda eiqip berimən, Xuning bilən kowuklar ikkinqi etilməydi) — 2 «Mən sening aldingdə mengip egizliklərni tüt kılımən; Mis dərwazilarını qekip taxlaymən, Təmür taħakklirini sunduruwetimən; 3 Wa sanga karangoqluqtıki geħərlərni, Məhpip jaylarda sakłanojan yoxurun baylkələrni berimən; Xuning bilən eżüngga isim koyup seni qakiroquqını, Yəni Mən Pərvərdigarnı Israilning Hudası dəp bilip yetisən. 4 Mən Əz kulum Yakup, Yəni Əz talliqojinim Israil üçün, Ismingni ezüm koyojan; Sən Meni bilmigining bilən, Mən yənilə sanga isim koydum. 5 Mən bolsam Pərvərdigar, Məndin baxka biri yok; Məndin baxka Huda yoktur; Sən Meni tonumiçinqing bilən, Mən belingni baqlap qingittimki, 6 Künpəqixtinxünpetixkışqə bolojanlarning həmmisi Məndin baxka həqkəndək birining yoklukını bilip yetidi; Mən bolsam Pərvərdigar, baxka biri yoktur. 7 Nurni xəkilləndürğüqi, karangoqluknı Yaratkuqidurmən, Bəht-hatırjəmlikni Yasioquqi, balayıpaqtıni Yaratkuqidurmən; Muxularning həmmisini kıləquqi Mən Pərvərdigardurmən». 8 — «I asmanlar, yukiridin yaqdırup beringlar, Bulutlarmu həkkaniylık teküp bərsün; Yər-zemini eqilsün; Nijat həm həkkaniylık mewə bərsün; Zemin ikkisini təng estürsun! Mən, Pərvərdigar, buni yaratmay koymaymən». 9 — «Əz Yaratkuqisining üstidin erz kilməkçi bolojanqa way! U yər-zemindəki qina parqları arisidiki bir parqısı, halas! Seqiz lay eziñi xəkilləndürğüqi sapalqıqə: — «Sən nemə yasawatisən?» desə, Yaki yasiqinjing sanga: «Sening kolung yok» desə bolamdu? 10 Əz atisəqə: «Sən nemə tuqdurmakçı?» Yaki bir ayalqə: — «Seni nemining toloqliki tutti?» — dəp soriojanqa way! 11 Israildiki Mukaddəs Bolouquqi, yəni

6 Bəl bolsa tiz pükti, Nebo engixiwatidu; Ularning məbədli uləqəlarning zemmisigə, kalilarning zimmisigə qüxti; Silər ketürgən narsılırlar amdi uləqələrə artiloqan bolup, Həlsiz uləqələrə eçir yük bolidu! 2 Ular engixidu, birliktə tiz pükitidu; Ular muxu yükni kutkuzalmayıdu, Bəlki əzləri əsirgə

qüxidu. **3** I Yakupning jəməti, Xundakla Israil jəmətining berilgүiçisən, Xuni anglap koy: — **9** «Dəl muxu kəldisi, Ananglarning körsikidiki qaoğdin tartip eztümgə ikki ix, — Balilardin məhrum bolux wə tulluk — artılojanlar, Balyatkudiki qaoğdin tartip kətürülüp Bir dəkikidə, bir kün iqidila bexingoja təng qüxidu; kəlgənlər, — Manga kulak selinglər! **4** Silər kerioquqimu Nuroqunlioqanjadugərlilikliring tüpəylidin, Bək kəp Mən yənilə xundakturmən, Qeqinglər akarоququmu Mən əpsunliring üçün ular toluk bexingoja kelidu. **10** Qünki silərnı yüdüp yürimən; Silərnı yasiqan Məndurmən, sən ezungning rəzillikingə tayanoqansən, Sən «Heqkim silərnı kətürimən; Silərnı yüdüp kütkuzımən. **5** Əmdi meni kərmeydu» — deding; Sening danalıq wə Meni kimgə ohxatmaqçı, Yaki kimni Manga təng biliming ezungni eziketurup, Sən kənglüngdə: — «Mənla kilmakçılislər? Uni Manga ohxax dəp, Silər kimni Mən bardurmən, məndin baxxa biri yoktur» — deding. **11** bilən selixturmakçılislər? **6** Ular bolsa həmyanidin Bırak bayılışapət seni besip kelidu; Sən uning kelip altunni qeqip berip, Kümüxnimü tarazioja salidu, Bir qiqixini bilməyəsan; Həlakət bexingoja qüxidu; Sən zərgərnı yallıwalıdu, U bir məbudiñi yasap beridu; Ular yikılıdu, dərwəkə qokunuñdu! **7** Ular uni mürisigə artidu, heq kütmigen wəyrənqılık tuyuksız seni besip qüxidu. Uni ketürüp, ez ornoja koyidu; Andin u axu yərdə əra turidu; U ornidin kozojıllalmayıdu; Birsı uningoja yelinip **12** Əmdi kəni, yaxlikingdin tartip ezungni upritip kəlgən tiləydi, Lekin u jawab bərməydi; U kixinı awariqılıkidan əpsunliringni, Xundakla ezinglərini hərəkətlərindən qazanıb. **8** Muxu ixlarnı esinglərdə tutunglar; kerüp kalamən? Birər nemini təwritip koyalarsən xələd, **9** İlgirici kətting; Əmdi aşmanlarqo karap təbir bərgüqlər, ixlarnı, yəni kədimdin bölojan ixlarnı esinglərə qəltürünglər; Qünki Mən Təngridurmən, baxxa biri yoxdur; Mən Hudadurmən, Manga ohxaxlar yoktur; **10** Mən: «Mening bekitimini orunlini, Kenglümgə barlıq kütkuzsun! **14** Mana, ular pahaldək bolup ketidu; Ot pükkanlərni əmalğa axurmay koymayman» dəp, Ixning nətijisini baxtila, Aldin'ala tehi kılınmioqan ixlarnı ayan kəlip eytkuqidurmən; **11** Künqikixtin yirtkən bir kuxni, Yəni kenglümgə pükkinimni ada kiloquçı bir adəmni yirak yurttin qakiroquqidurmən. Bərhək, Mən sez kilojan, Bərhək, Mən uni qökəm əmalğa axurimən; Bərhək, Mən uni wujudka kütkuzmən. **12** I həkkənaliyiktin yırak kətkən jahıllar, Manga kulak selinglər: — **13** Mən həkkənaliyikimi yekin kılıman, U yıraklıxamydu; Xuningdak Mening nijatı həm keqikməydi; Mən Zionoja nijat yətküzüp, Israeloja julalıq-güzəllikimni tikləp berimən».

47 «Babilning pak kizi, kelip topa-qangoja oltur; I kəldiyələرنing kizi, təhtsiz bolup yərə oltur! Qünki sən «latapətlək wə nazuk» dəp ikkinqi atalmaysən. **2** «Tügmən texini qorüp, un tart əmdi, Qümpərdəngini ekip taxla, Kənglikingni seliwt, Paqikingni yalingaqla, Dəryalardın su kecip et; **3** Uyatlıking eqilidi; Bərhək, nomusungoja tegiliid; Mən intikamı alıman, Heqkim Meni tosmaydu. **4** Bizning Həmjəmet-Kutkuzoquqımız bolsa, «Samawi koxunlarning Sərdarı bolovan Pərvərdigar» Uning nami; U Israildiki Mükəddəs Boloquqidur. **5** I kəldiyələرنing kizi, süküt kelip jim oltur, Kərangoçulukka kirip kat; Qünki buningdin keyin ikkinqi «saltənatləرنing hanixi» dəp atalmaysan. **6** Mən Əz həlkimdin oqəzpləndim, Xunga bilən ularını kolongoja tapxurup bərdim; Sən bolsang ularqa heqkəndək rəhim kərsətmişind; Yaxanojanlarning üstigim boyunturulkarnı intayin eoşır kəlip salding; **7** Xuning bilən sən: — «Mən məngügiga hanis boliman» dəp, Muxu ixlarnı kenglümgən heq etkizümid; Ularning akıvitini heq oylap bəkmidingsən. **8** Əmdi hazır, i əndixisiz yaxap kəlgüçi, Əz-ezığ: «Mənla bardurmən, məndin baxxa heqkim yoktur, Mən hərgiz tul ayalning japasını yaki balilardin məhrum boluxning japasını tartmaymən» — degüqi, I sən əyx-ixrətək

48 I Yakupning jəməti, «Israil»ning ismi bilən atalojanlar, «Yəhədü bulaklır»dən qıkkənsilər, Pərvərdigarning namini ixlitip kəsəm kiloquçılər, Israelning Hudasını tiləqə aloquçılər, Bırak bular həkikət həm həkkənaliyiktin əməs! Munularni anglap koynular: — **2** (Qünki ular «muqəddəs xəhər»ning namini ixlitip əzlirigə isim kıldı, Tehi Israilineg Hudasiya «tayinar»mix! Uning nami bolsa samawi koxunlarning Sərdarı bolovan Pərvərdigardur!) **3** Mən burunla «ilgiriki ixlər»ni aldin'ala bayan kıldım; Ular Əz aqzımdın qıkkən, Mən ularni anglatdım; Mən bularını tuyuksız wujudka qıkırıp, Ular əmalğa axuruldi; **4** Qünki Mən səning jahıllıkingni, boynungning pəyəririning təmür, Yüzüngning daptək ikənlikini bildim; **5** Sening: «Mening butum muxularni kıldı», Yaki «Oyma məbudem, kuyuma məbudem bularni buyrudi» — deməsliking üçün, Xunga Mən baldur muxularını sanga bayan kıldım; Ix yüz bərgüqə ularını sanga anglitip turдум. **6** Sən bularni anglioqansən; Əmdi ularning həmmisini kerüp bək! Buri rast dəp etirap kilməmsilər? Mən bayatin «yengi ixlər»ni, yəni saklinip yoxurunoqan ixlərin bayan kıldım, Sən bularni bilgən əməssən. **7** Sening: «Dərwəkə, mening ularların baldur həwirin bar id» deməsliking üçün, Ular burun əməs, hazırlıa yaritilidü; Muxu kündin ilgiri sən ularını anglap bəkməqənsən. **8** Bərhək, sən kulak salmid, Bərhək, sən həwərmə almid, Bərhək, səninq kəliking heli burunla eqilməy etiklik kəldi; Qünki Mən səning wapsızlıq kiliweridioqanlıkingni, Balyatkudiki qəoqingdin tartip «asıy» dəp atılıdıcıqanlıkingni bildim.

9 Óz namim üçün oqzipimni keqiktürimən, Xəhritim
üçün seni üzüp taxlimaymən dəp oqzipimni besiwaldim;
10 Kara, Mən seni tawlıdim, Bırak kümünxı tawlioqandək
tawlandurmıdim; Mən azab-ökubətninq humdanıda
seni tallıwaldim; **11** Óz sawəbimdin, Óz səwəbimdin
Mən muxuni kılıman; Mening namimoqə daqı tagsa
kəndək bolidi? Mən Ózümning xan-xəhritimini baxqa
birsigə etküzüp bərməymən. **12** I Yakup, I qakirojinim
İsrail! Manga kulak salojın; Mən «U»durmən; Mən
Tunjidurmən, bərhək həm Ahirkidurmən; **13** Mening
kolumn yar-zemining ulini saloqan, Ong kolumn
asmanları kərgən; Mən ularnı qakırsamlı, ular jəm
bolup ornidin turidi. **14** Həmminglər, jəm bolup
yiojilinglər, anglap koyunglar; [Butlar] arısında kəysisi
muxundak ixlarnı bayan kılōjan? Pərvərdigar yahxi
kərgən kixi bolsa uning kənglidiki ixlarnı Babiləda ada
kılıdu, Uning bilək-koli kaldıylarınğı üstığa zərb bilən
qüxidı; **15** Mən, Mən səz kılōjanım; Dərhəkikət, Nijat-ķutkuzulux yətküzüldidinqən bir kündə Mən
Mən uni qakırdım; Mən uni aldioq qikiriwaldim;
Sən Uning yoli muwəpskiyətlik bolidu. **16** — Manga
yekin kelinglər, muxuni anglap koyunglar; Mən əzəldin
səzümüzü yoxurun kılōjan əməs; [Səzüm] əməlgə
axurulqinidimən yənili xu yərdə boloqanım; Hazır
bolsa Rəb Pərvərdigar wə Uning Rohi Meni əwətli! **17**
Həmjəmət-nijatkarıng Pərvərdigar, Israildiki Mukaddəs
Boloquqi mundak dəydi: — «Ózünggə payda bolsun
dəp sanga Əgətküqi, Sanga tegixlik boloqan yolda seni
yetəkligiqi Mən Pərvərdigar Hudayingdurmən; **18** Sən
Mening permanırımoja kulaq saloqan bolsang idil! Undak
boloqanda bəht-hatırjomliking dəryadak, Həkkənəqliyik
dengiz dolkunlridək bolatti! **19** Sening nəslinq bolsa
uning qumlıridək, Iq-qarıningdin qıkkan pərzəntlirinq
kum danqlırıdək sansız bolatti! Ularning ismi
Mening alındıma hərgiz eqrütwetilməydiqən yaki
yokitiwtıləməydiqən bolatti! **20** Babilindən qıkqınlar,
kaldıyların keqip ketinglər! Nahxa awazlırları yangritip
muxuni jakarlanglar, Bu həwərnı anglinglər, Jahanning
qət-yakjılıriqiqə uni yətküziip mundak dənglər: —
«Pərvərdigar Óz kuli Yakupni həmjəmətlük kılıp
ķutkuzdi! **21** Ular qəl-bayawanlardın etkəndə heq ussap
kalmidi; U sularnı taxtin akkuzup bərdi; Bərhək, U taxni
yarouzdi, sular uningdin uroqup qılıtlı! **22** «Rəzillər
üçün» — dəydi Pərvərdigar, «bəht-hatırjomlik yoktur».

49 «I arallar, menin gepimni anglanglar, Yiraktiki
əl-yurtlar, manga kulak selinglər! Balyatkdiki
qeojimdin tartip Pərvərdigar meni qakıldı; Apamning
korsikidiki qeojimdin tartip U menin isimmi
tiləqə aldı; **2** U aozimni etkür kiliqtək kıldı; Óz
kəlininq sayisi astida meni yoxurup kəldi, Meni
siliklənoqan bir ok kıldı; U meni okdeniqə selip
saklıdı, **3** Wə manga: «Sən bolsang əzüngda
Mening güzəllilik-julalıqim ayan kilinidiqən Óz kulum
Israildursən» — dedi». **4** Əmma mən: — «Mening ajrim
bikarəja kətti, Həqənemiga erixmay küq-maqdurlumni
ķuruk sərp kıldı; Xundaktimu bahalinxim bolsa
Pərvərdigardindur, Mening ejrimnimü Hudayimoqə
tapxurdum» — dedim; **5** Əmdı meni Óz kuli boluxka,
Yakupni towa kılıp uning yenioqə kəyturuxka meni
balyatkuda xəkilləndürən Pərvərdigar mundak, dəydi:
— (İsrail kəyturulup yenioqə toplanmioqan bolsimu,

Mən yənilə Pərvərdigarning nəziridə xan-xərəpkə igə
boldum, Xuningdək Hudayim menin küqimdr) **6** — U
mundak dəydi: — «Sening Yakup kəbililirini [gunahın
ķutkuzup] turozuxşka, Həmdə Israildiki «səkələnoqan
sadıklär»ni bəhtka kəyturuxşka kulum boluxung sən
üçün zarriqılık bir ixtur; Mən tehi seni ellərgə nur
boluxşka, Yər yüzininq qət-yakjılıriqiqə nijatim boluxung
üçün seni atidim». **7** Əmdı Israildining həmjəmət-
kutkuzuqisi, uningdiki Muğaddəs Boloquqi Pərvərdigar
mundak dəydi: — Adəmlər iq-iqidin nəpratlinidioqan
kixığa, Yəni kəpçiklər lənitiy dəp karioqan, əmdalarlarqa
kul kiliñoqan kixığa mundak dəydi: — «Şəzidə turoquqı
Pərvərdigar, Yəni seni talloqan Israildiki Muğaddəs
Boloquqining səwəbidin, Padixahlar kəzlərini ekip
kerüp ornidin turidi, əmdalarlarmu bax urudu; **8**
Pərvərdigar mundak dəydi: — «Xapaət kərsitilidioqan
bir pəyttə duayıngni ijəbat kılınxı bekítkənmən,
Nijat-ķutkuzulux yətküzüldidinqən bir kündə Mən
Mən uni qakırdım; Mən uni aldioq qikiriwaldim;
sanga yardıməndə boluxnumi bekítkənmən; Mən seni
koçdaymən, Seni halkıngə əhədə süpitidə berimən;
Xundak kılıp sən zeminni əslığa kəltürisən, [Həlkimni]
harabə bolup kətkən miraslıriqə warislik kıldırıson, **9**
Sən məhbuslarqa: «Buyakka kelinglər», Kərangołukta
olturoqanlarqa: «Nuroqə qikinqlar» — daysan; Ular yollar
boyidumu otlap yürüdü, Hətta hərbir takir taqlardın
ozukluk tapıdu; **10** Ular aq kalmayıdu, ussap kətməyüdu;
Tomuz issikmü, kuyax təptimə ularnı urmaydu; Qünki
ularoq rəhəm Kiloquqi ularnı yetəkləydi, U ularoq
bulaklırları boylitip yol baxlaydu. **11** Xuningdək Mən
barlıq taqlırimi yol kiliñən, Mening yollırıım bolsa egiz
kötürlüdi. **12** Mana, muxu kixilar yıraktın keliwati,
Mana, bular bolsa ximəldin wə əqrəbin keliwati, Həm
muxular Siniñ zemindinim keliwati. **13** Huxallıktın
towlanglar, asmanlar; I yər-zemin, xadlan; Nahxilarnı
yangrtinglər, i taqlar; Qünki Pərvərdigar Óz həlkigə
tasallı bərdi, Əzininə har boloqan pekirk-məminlirigə
rəhəm kılıdu. **14** Bırak Zion bolsa: — «Pərvərdigar
məndin waz kəqtı, Rəbbim meni untup kəttıl» — dəydi.
15 Ana əzi emitiwatqan bowiğini untuyalamdu? Óz
korsiğidin tuşqan oqlıqə rəhəm kılmay turalamdu?
Hətta ular untoqan bolsimu, Mən seni untuyalmaymən.
16 Mana, Mən seni Óz alkənlərimoja oyup pütkənmən;
[Harabə] tamlıring hərdaim kez alındımdır. **17** Oql
balılıring [kaytixka] aldiriwatidu; Əslidə seni wəyrən
kiloqlar, harab kiloqlar seningdin yırak ketiwatidu;
18 Bexingni egiz kətürüp əstrapingoşa karap bək! Ularning
həmmisi jəm bolup kexinginqə kəytip keliwati! Óz
hayatım bilən əşəm kiliñənki, — dəydi Pərvərdigar,
Sən ularnı ezunggə zibu-zinnatlar kilipli kiyisan; Toyi
bolidioqan kizdak sən ularnı takəysən; **19** Qünki
harabə həm qəldərəp kətkən jayliring, Wəyrən kiliñoqan
zeminin, Həzir kelip, turmakçı boloqlar tüpəylidin
sanga tarqılık kılıdu; Əslidə seni yutuwaloqlar yıraklap
kətkən bolidi. **20** Seningdin juda kiliñoqan balılıring
bolsa sanga: — «Muxu jay turuxumqə bək tarqılık
kılıdu; Manga turoqdək bir jayni boxitip bərsəng!»
— dəydi; **21** Sən kənglüngdə: — «Mən balılırimdən
ayrilip kaloqan, Ojerib-musapır wə sürgün bolup,
uyanbuyan həydiwetilən tursam, Kim muxularını manga
tuqış bərdi? Kim ularnı bekip qong kıldı? Mana, mən

oerib-yaloquz qaldurulogjanmən; Əmdi muxular zadi nədin kəlgəndur?» — dəysən. **22** Rəb Pərvərdigar mundak dəydu: — «Mana, Mən əllergə kolumni kətürüp ixarət kılımən, Əl-millətlərgə kerinidioqan bir tuoqni tikləymən; Ular oqqulliringni կuqıkida elip kelixid; yatisılər!».

Ular kizliringni həpax kılıp kelidü. **23** Padixahlar bolsa, «Atak dadiliring,» Hanixlar bolsa inik anılırning bolidü; Ular sanga beinxin yərgə təgküzip təzim kılıp, Putliring alidiki qang-topinimu yayıldı; Xuning bilən sən Mening Pərvərdigar ikenlikimni biliq yetisən; Qünki Manga ümid baoşlap kütükənlər hərgiz yərgə karap kalmayıdu. **24** Oljini baturlardin eliwaloji bolamdu? Həkkəniyat jazası səwəbidin tutkun kılınoqan bolsa kutuldurojılı bolamdu? **25** Qünki Pərvərdigar mundak dəydu: — Hətta baturlardin əsirlərnimü kəyturuwaloji, Əxəddiyələrdin oljini kütüğüzuwaloji bolidü; Wə sən bilən dəwälaxanınlar bilən Mənmə dəwälaxımən, Xuning bilən baliliringni kutküzup azad kılımən. **26** Seni əzgütüllərni əz gəxi bilən əzini ozuklundurımən; Ular yengi xarab iğkəndək əz keni bilən məst bolup ketidü; Xundak kılıp barlıq ət igiliri Mən Pərvərdigarning sening Kutkuzoquqinq həm Həmjəmət-Nijatkaring, Yaquptiki kudrat Igisi ikenlikimni biliq yetidi.

50 Pərvərdigar mundak dəydu: — Man koyuwatkən ananglarning talak heti keni? Manga kərz bərgüçilərning kəsisiqə silərni setiwtəknəmən? Mana, silər əz gunahlırlıngar arkılık əz-əzunglarning setiwtəksilər; Silərning asylılırlıngar tüypəlidin ananglar koyuwetilgənidi. **2** Mən silərdinmə soraymən: Mən kəlginimdə, nemixka heq adəm qıkımı? Mən qakirojinimda, nemixka heqkim «Mana mən» dəp jawab bərmidi? Hərlükə qikirixka kolum kiskılık kılamdu? Kütkuzojudək küküm yok müdürü? Mana, Mən bir əyibləpla dengizni kürutup, Dəryalarını qələgə aylanduruwetimən; Su bolmioqaqka ularning beliklili sesip ketidü, Ussuzluktuñ əlidü; **3** Asmanları karılık bilən kiydürüman, Ularning kiyim-keçəklərinin [karal] bəzdiñ kılımən». **4** «Rəb Pərvərdigar mening japa qəkkənlərning kənglini yasaxni bilixim üçün manga telim-tarbiya aloquqlarining tilini təkdim kıldı; U meni hər səhər oyçıtip turidu, Terbiyləngənlərning qatarida mening küləkimiñ oyojitudu. **5** Rəb Pərvərdigar küləkimiñ aqtı; Mən bolsam itaətsizlik kılımidim, Yaki yoldıñ bax tartmidim. **6** Dübəməni sawloquqlarşa, Məngzirimni tük yuloquqlarşa tutup bərdim; Horluk həm tükürüxlərdin yüzümni qaqrımidim; **7** Birak Rəb Pərvərdigar yardımimdə bolidü; Xunga mən yərgə karap kalmamən; Xunga mən [niyitimmi kət'iy kılıp] yüzümüñ almastək qing qıldım; Hijilikka qaldurulmaydiqanlıqimni bilişim. **8** Meni Aklıqıraq yenimididur; Kim məngə ərz-xikayət kəlislən? Bar bolsa birləktə dəwälaxıyalı; Kim menin təstüdündə əyiblimaqçı bolsa, Aldimoqə kəlsün! **9** Manga yardımında boloquentı Rəb Pərvərdigardur; Əmdi meni ərz kılalaydıcıqan kimkən? Ularning həmmisi bir tal kiyimdək əskirəp ketidü; Pərvənilər ularni yutuwetidu». **10** — «Aranglarda Pərvərdigardin korkidioqan, Uning kulinining səziga itaət kılıdoqan kim bar? Karangoçuluqta mangidioqan, yorukluki bolmioqan kixi bolsa, Pərvərdigarning namioqan itixinip hatırjəmlənsün, Hudasoqə yələnsün! **11** Mana,

ezliri üçün ot yakidioqan, Ətrapinglarnı məx'əller bilən oraydioqan həmminglər! Keni, əz otunglarning nurida, Əzunglər yakıqan məx'əller arısida menginglər; Bırak silər xuni kolumnidin alisilərki: — «Azab-həsrət iqidə tikləymən; Ular oqqulliringni կuqıkida elip kelixid; yatisılər!».

51 «**1** həkkəniylikkə intilgütüllər, Pərvərdigarnı izdigüçilər, Manga kulaq selinglar: — Silərni yonup qıkarajan taxka, Silərni kolap qıkarajan orəkkə nəzər selinglar; **2** Atanglar İbrahimə, silərni tuoqup bərgən Sarahka nəzər selinglar; Qünki Mən uni yaloquz qeojida qakirdim, Uningça bəht ata kıldım, Həm uni awundurdum. **3** Qünki Pərvərdigar Zionqa təsəlli bərməy koymayıdu; Uning barlıq harabə yarlırigə qokum təsəlli beridü; U qokum uning janggallırını Erəm bağıqısidək, Uning qel-bayawarlarını Pərvərdigarning beoqidək kılıdu; Uningdin huxallıq həm xad-huramlik, Rəhmətlər həm nahxa awazlıri tepilidü. **4** Mening həlkim, gepimni anglangalar, Əz elim, manga kulaq selinglar; Qünki Məndin bir kanun-təlim kelidü, Wə Mən həküm-həkikitimni əl-yurtlar üçün bir nur kılıp tikləymən. **5** Mening həkkəniylikim silərgə yekin, Mening nijatim yoloq qıktı; Mening biləklirim əlyurtlarqa həküm-həkikətni elip kelidü; Arallar Meni kütüp umid baoqlaydu, Ular Mening bilikimə tayinidu. **6** Bexinglarnı kətürüp asmanlarqa, Astinglarda turoqan yər-zeminojumu karap bekinqər; Qünki asmanlar istütəktək əqayıb bolidü, Yər-zemini bolsa bir tal kiyimdək konırap ketidü; Uningda turuwtəkənlərmiş ohxaxla əlidü; Birak nijatim bolsa əbədil'əbədgıqidur, Mening həkkəniylikim hərgiz yanılmayıdu. **7** I həkkəniylikimmi bilgənlər, Kənglığa kanun-təlimimni pükkan həlk, Manga kulaq selinglar; İnsanlarning həkərətliridin körkmanglar, Ulardıki kupurluk wə qaljalırlardın patiparək bolup kətməngər; **8** Qünki kuyə ularni kiyimni yəwələqəndək yəwalidu, Kurt yung yəwələqəndək yəwalidu; Birak həkkəniylikim əbadıl'əbədgıqidur, Mening nijatim dəwrdin-dəwrgıqidur. **9** Oyoqan, oyoqan, künqi Əzungə kiyim kılıp kiygeysən, i Pərvərdigarning Bilik! Kədimki wakıtlarda, Ətkən zamanlardıki dəwrlərdə oyoqanojiningdək oyojan! Rahabın kiyima-qiyama kılıp qepiwətən, Əjdihəni sanjıp zəhimləndürən aslı Sən əməsmu? **10** Dengizni, dəhəxətlik həngərlərdiki sularını kürutuwetip, Dengizning təglirini Sən həmjəmətlik kılıp kütkuzoqanlarning etüx yoli kılajan Əzung əməsmu? **11** Xunga Pərvərdigar bədəl tələp kütkuzoqanlar kaytip kelidü, Ular nahxılarnı eytip Zioona yetip kelidü; Ularning baxlıriqə mənggülüük xad-huramlik konidü; Ular huxallıq wə xadılıqka erixidü; Kayoq-həsrət həm uñ-nadamətlər bədər kəqidü. **12** Silərgə təsəlli bərgüçü Əzüm, Əzümdurnan; Əlüx alıldı turoqan bir insandın, Teni ot-qəplərgə aylınip ketidiojan insan balisidin korkup kətkining nemisi? **13** Asmanlarnı kərgən, Yər-zemining ulini salojan Yaslıoquqinq Pərvərdigarnı untup yürisan, Xundaqla kün boyı halakət yürgüzəmkəi bolajan zalimning kəhridin tohtawsız korkup yürisan; Əmdi zalimning kəhri keni? **14** Bax əgəkən əsir bolsa tezdiñ boxitilidü; U həngəja qüxməydi, xuning bilən olməydi, Uning riskimü tügəp kalmayıdu. **15** Mən bolsam dengizni kozojap, dolğunlarnı həkirətküqi Pərvərdigar Hudayingdurmən; «Samawi

Koxunlarning Sərdarı boloqan Pərvərdigar» Mening namimdir; **16** Wə asmanlarnı tikləxkə, Yər-zemining ulını selixkə, Wə Zionoja: «Sən Mening həlkimdir» deyixkə, Mən səzünni aozzingə qızılqanmən, Sən [külmənni] kolumning sayısi bilən yapışınmən. **17** I Pərvərdigarning kolidiki kəhrlük kədəhnini iqiwətkən Yerusalem, Oyojan, oyojan, ornungdin tur; Adənni wəhimiş saloquqi jam-kədəhnini sən iqtinq, birakla kətürütwattıq; **18** Uning tuçup bərgən barlıq balılıri arısında uni yetəkligidək həqkim yok, Uning bekiq qong kılıqan barlıq balılıridır uning kolını tutup yəlqidək həqbirimə yok. **19** Bu ikki ix bexingə qüxti — (Kim sən üçün iq aqırıtip yiçərələr!?) — Bulanglılık ham wayranqılık, Aqarqılık ham kılıq; Mənnu sanga təsəlli beralaymənnikin? **20** Sening balılıiring həlsizlinip həoxidin kətti, Toroja qüvkən jərəndək hərbir koqining dokmuxida yatidu; Ular Pərvərdigarning kəhri bilən, Hudayingning tənbihli bilən tolduruldu; **21** Xunga hazır buni anglap koy, i har boloqan, — Məst boloqan, birak xarab bilən əmas: — **22** Əz həlkining dəwasını yürgütgüçi Rəbbing Parvərdigar, Yəni sening Hudaying mundak dəydü: — «Man, Mən kolundulin adənni wəhimişə salidiojan jam-kədəhnini, Yəni kəhriməga toləjan kədəhnini eliwalidim; Sən irlikinqi uningdin heq iqımsəsan; **23** Mən uni seni hərlikwətlənlarning kolioja tutkuziman; Ular sanga: «Biz üstündin dəssəp etimiz, egilip tur dedi; Xuning bilən sən teningni yar bilən tang kılıp, Üstündin etkiqıqlar üçün ezungüni koqidiki yol kıldıq».

52 — Oyojan, oyojan, i Zion, kūqüngni kiyiwal, komishtıda, ual amingdin yırıqasız, U kop dörləmlik adəm bolup, Uningoja azab-ökubat yar bolidu; Xuning bilan uningdin yuzlər qazurulidi; U kamıstılıdu, I Yerusalem, mukəddəs xələr, güzəl kiyim-keçəkliringni kiyiwal; Qünki bundin baxlap sünnət kılınmioşanlar yaki napaklar iqinggə ikkinçi kirməydu. **2** Topa-qangdin qıkıp ezungni silkiwət; Ornungdin tur, olturuwal, i Yerusalem; Əzungni boynungdiki zənjirlərdin boxitiwətkin, i tutkun bolqan Zion kizi! **3** Qünki Pərvərdigar mundak dəydu: — «Silə ezunglarnı pulsız setiwaqtənsilər; Pulsız kəyturup setiweiñisilər». **4** Qünki mundak dəydu Rab Pərvərdigar: — Həlkim dəsləptə Misiroja musapir süpitidə qızxanıken, Xundakla yekində Asuriya ularni ażgən yərdə, — (Əmdi həzir həlkim pulsız elip kelinginidə, — dəydu Pərvərdigar) Mening karim bolmamdiñən? Ular üstündin həkümranlıq kiloquqlar ularını zar kakxatkan, — dəydu Pərvərdigar, — Xundakla namim bolsa kün boyı tohtawsız haşkaratlangan tursa, Mening karim bolmamdiñən?!» **5** Xunga Əz həlkim Mening namimni bilidu; Xunga xu küni ular Mening «U» iğənlilikimi, xundakla ularoja: «Ker, Meni!» dəydiojanlıkimni bilidu. **6** Taoqlar üstüdə hux həwər elip kəlgüqininq ayaqları nemidegen güzəl-hə! U aram-hatırjəmlikni jakarlaydu, Bəthlik hux həwərni elip kelidu, Nijat-kutuluxni elan kiliidu, U Zionoja: «Hudaying həmmisiqə həküm süridül» **8** Kəzəqtıliringning awazini angla! Ular awazını kətirdi, Nahxıllarınyangritip towlaydu; Qünki Pərvərdigar Zionni elip kəytikanda, ular əz kəzi bilən keridu! **9** I Yerusalemning harabiliri, nahxıllarınyangritip təntənə kilingilar! Qünki Pərvərdigar Əz həlkigə tsəsəlli bərgən, U Yerusalemni həmjəmətlik kılıp kütküzən! **10** Pərvərdigar əllərning həmmisining aldida Əz mukəddəs Bilikini ekip ayan kilojan; Xuning bilən yər-

japaning mewisini körüp məmənun bolıdu; Həkkənayı
boloqı Mening kulum eżining bilimliri bilən nuroğun
kixilərgə həkkəniyliki yətküzidü. Qünki u ularning
kəbihliliklərini eżiga yükləwidualı. **12** Bu ixlri üçün Mən
xu «nuroğun kixilərnı unıngqa hədiya kılıp nesiwisi
kilimən», Xuning bilən u ezi küqlüklərni qənimət
süpitida üləxtürüp beridiqan bolıdu; Qünki u ta əlüxka
kədər «[xarab hədiyəsi]»ni təkkəndək, eż jenini tutup
bərdi, Xundakla eżining asiylik kılçoqlularıng katarıda
sanılıxişa yol koydı. Xuning bilən u nuroğun kixilərlərin
gunahını eż üstiga aldı, Əzini asiylik kılçoqlularıng
ornıqası koyup ular üçün dua kıldı».

54 — Тантенә кіл, і пәрзәнт көрмігән түсімас аyal!
Нахиларни yangrat, xadlinip towla, і толоқ түтүп
бакымшын аyal! — Qünki ojerib ayalning balilirli eri
bar ayalningkidin keptur! — дәйду Pərvərdigar, —
2 Qediringning ornini kengaytip, Turaloquliringning
etiklirini ular yaysun; Küqüngni heq аyимяд qedir
taniliringni uzartkin, Koçukliringni qingaytken; **3** Qünki
sən ong wə sol tərəpkə kengiyisən; Sening əwladding
başka əllərni igəlaydu; Ular ojerib xəhərlərni ahalilik
kiliidu. **4** Körkma, qünki sən heq hijalatə bolmaysən,
Heq uyatka kardulurmaysən, Qünki yergə heq karitilip
kalmaysən, Qünki yaxlikdiki hijilqarlıknı untusyan,
Tullukungning ahanitini heq esingga kälterəlməysən. **5**
Qünki seni yaritip Xəkilləndürgüqing bolsa sening ering,
Samawi koxunlarning Sərdari bolojan Pərvərdigar
Uning nomi; Həmjəmet-Kutkuzoquqing bolsa Israildiki
Mukəddas Boloquqi, U barlıq yər-zemminning Hudasi
dəp atılıdu. **6** Qünki Pərvərdigar seni qakirdi, —
Huddi eri əzidin waz kəqən, kəngli sunuk bir ayaldek,
Yaxlikda yatiłk bolup andın taxliwetilən bir ayalni
qakiroqandek qakirdı! — дәйdu sening Hudaying; **7** Mən
bir dəkikə sandın aylıplı kəttim, Birak zor keyümqanlıq
bilən seni yenimoja yiojimən; **8** Ojəzipimning texixi
bilən Mən bir dəkikə yüzümni sandın yoxurup
köydüm; Birak mənggülük mehîr-muhəbbitim bilən
sanga keyümqanlıq kərsitimən» — дәйdu Həmjəmet-
Kutkuzoquqing Pərvərdigar. **9** Muxu ixlar hudi
Nuh, [pəyoğəmbər] dəwriddiki topan suliridək bolidu
— Mən Nuh dəwriddiki sular ikkinçi yər yüzini besip
etməydu dəp kəsəm iqniniñdək, — Mən xundak
ķəsam iqtənməkki, Sandın ikkinçi oqəzəplənməyman,
Sanga ikkinçi tənbih bərməymən. **10** Qünki taqlar
yokıldı, Denglərmə yetkilip ketidü, Birak mehîr-
muhəbbitim sandın hərgiz kətməydu, Sanga aram-
hatırjəmlik bərgən əhdəmmü sandın neri bolmaydu»
— дәйdu sanga keyümqanlıq kılıquqi Pərvərdigar.
11 I har bolojan, boranda uyan-buyan qaykalojan,
heq təsəlli kiliñmiojan [kız], Mana, Man taxliringni
rəngdar semont lay bilən kirlayman, Kek yakutlar
bilən ulungın salımən; **12** Parkıraq munarlıringni
ləllərdin, Dərwazlıringni qaknak yakutlardin, Barlık
sepilliringni jawahıratlardın kılıp yasayman. **13** Sening
baliliringning həmmisi Pərvərdigar taripidin egitiliidu;
Baliliringning aram-hatırjəmlik zor bolidu! **14** Sən
həkkaniyilik bilən tiklinisən; Sən zulumdin yırak, (Qünki
sən heq korkmaysən) Wəhəxəttinmu yırak turoquqi
bolisən, Qünki u sanga heq yekin laxmaydu. **15** Mana,
birəsi həman yiojılıp sanga hujum kilsa, (Birak bu

japaning mewisini körüp məmnun bolıdu; Həkkaniy boluqpi Mening kulum ezingin bilimliri bilən nuroğun kixilergə həkkaniylıki yatkızıdu. Qünki u ularning kəbihiliklirini eziqə yıtlıwalıdu. **12** Bu ixliri üçün Mən xu «nuroqun kixilar»nı urinğışa hədiyyə kılıp nesiwiş kılımən, Xuning bilən u ezi küqlüklərni oğınımış süpitidə üləxtürüp beridiqon bolıdu; Qünki u tələküx kədər [[xarab hədiyasi]]nı tekkandek, ezi jenini tutup bərdi, Xundakla ezingin asiylik kiloquqlarının qatarida ix Mening iňtiyarımda bolqan əmas, Kimki yiojılıp sanga hujum kilsa sening səwəbingdin yikılıdu. **16** Mana, kemür otini yəlpütüp, Əzığa muwapiq bir koralıñ yasiöyüqi tömrinqini Mən yaratkanmən, Həm har kılıx üçün halak kiloquqınım Mən yaratkanmən; **17** Sanga karxi yasaloqan heqkandaq koral karçoja kəlməydü; Sanga ərz-xikayat kiloquqi hərbir tilni sən mat kılısın. Mən xular Pərvərdigarning kullirinining aliidoqan mirasıdır! Ularning həkkaniylıki bolsa Məndindur!

55 **H**oy! Barlıq ussap kətkənlər, Suşa kelinglər!
Puli yoklar, kelinglər, ax-nan setiwelip yəngərlər;
Mana kelinglər, nə pul nə bədəl təliməyə xarab
həm süt setiwinglər; **2** Nemixkə həkikiy ax-nan
bolmaydiqan nərsigə pul həjləysilər? Əjiringlərni
adəmni həq kənaatlındürmədiqan nəsirlər üçün sərp
kilisilər? Gepimni kəngül koyup anglangalar, yahxısından
yəngərlər, Kənglünglər molqlılıqtın kənaatlinidü; **3** Manga
kulak selinglər, yenimoja kelinglər; Anglangalar, jeninqlər
hayatka erixidü; **Wə** Mən silər üçün mənggülüllük bir
əhdə tütüp berimən: — Xu əhdə — Dawutka wədə
kilinoğan mehîr-xəpkətlərdür! **4** Mana, Mən uni əl-
yurtlarqa guwahçı süpitidü, əl-yurtlarqa yetəkçi həm
sərkərdə süpitidü təkdim kildim — **5** — «Mana, san
eziungə yat bin əlni qakırısan, Seni bilmigan bir al
yeningoja yürüüp kelidü; Səwəbi bolsa Pərvərdigar
Hudaying, Israildiki Mukəddəs Boloquqining Əzidur;
Qünki U seni uluqlap sanga güzəllik-julalıknı yar kıldı».
6 — Izdənglər Pərvərdigarnı, U Əzini tapkuzmakçı
bolojan pəyttə; U yekin turojan waktida uningoja nida
kilinglər! **7** Razil adəm ez yolını, Nahək adəm ez oy-
hiyallırını taxlisun, Pərvərdigarning yeniçoja kaytip
kəlsun, U uningoja rəhimdiliklilik kərsitudü; Hudayimizing
yeniçoja kaytip kəlsun, U zor kəqürüm kılıdu. **8** Qünki
Mening oyliqanlırmı silərninq oyliqanlırlırlar əməs,
Mening yollarım bolsa silərninq yollarınlardır aməstür; **9**
Qünki asmanın yərdin kənqə yukiri boloqinidek, Mana Əz
yollarım silərninq yollarınlardır, Mening oyliqanlırmı
silərninq oyliqanlırlırlardır xunqə yukiridur. **10**
Yamoğur həm kar asmandın qüxtüp, Yər yüzünü suojırıp
uni kekərtip, qeqəklitip, Terioquqoja uruknı, yegüqiga
ax-nanni təminlıtgıqə kaytmayıdılqandək, **11** Mana
Mening aqzımdın qıkqan söz-kalamımm xundaktrur;
Əz kenglündikini əməlgə axurmiqıqə, Uni awatix
məksitimgə toluk yətniqiqliqə, U Əzümgə bikardın-
bikar kaytmayıd. **12** Qünki silər xad-huram halda
qıķısilər; Aram-hatırjəmlikta yetəklinip qıķısilər; Taçlılar
həm dənglər silərninq alındılgarda nahxa yangritidü,
Dəlalardıki barlık dəl-dərəhələr qawak qelixinq tantanə
kılıdu; **13** Yantaklıknıng orniда karıqoja, Jıqanlıknıng
orniда hadas dərihi esidü; Muxular bolsa Pərvərdigarə
bir nam kəltüridü, Mənggüğə üzülməs karamət bolidü.

56 Pərvərdigar mundak dəydi: — Adalət həm hidayəttə qing turunqlar, Həkkənaliyikni yürgütüweringlar; Qünki Mening nijatim yekinlaştı, Həkkənaliyikim ayan kılınat dəwatidü, **2** Muxularni kılıqnuqı kixi, Muxularda qing turoquqı insan balisi — Xabat künini bulqımay pak-mukəddəs saklıqnuqı, Kolini hərkəndək rəzziliktin tartkuqı kixi nemideğən bəhtliktur! **3** Əzini Pərvərdigarqa baqlıqan yat

yurtluq adəm: — «Pərvərdigar qoşum meni eż həlkidin kenglüng qüxti, Sən ularda küq-hökükni kərüp ayriwetidul!», Yaki aqwat bolovan kixi: — «Mana, əkəxal əlding. **9** Sən zəytun meyi hədiyisini elip, ətirliringni bir dərəhmənlə!» degüqi bolmusun. **4** Qünki Pərvərdigar: — Mən Əz «xabat künürim»ni saklaydioqan, Kenglündiki ixlarnı tallıqan, əhdəmdə qing turadioqan aqwatlarqa ətibexingga boluxioqa qeqip, Padixaḥning aldioja barding; əlqılıringin yirakkə əwətip, Hətta tahtisaraqa yatkıqə ezüngni pəs əlding. (**Sheol h7585**) **10** Sən besip mangojan barlıq yollırında qarqiojining bilən, Əz tamlırim iqida orun həm nam-atak ata kılımən. **Yəni**: «Pök yəptiman, boldi bas!» dəp koymiding Muxu nam-atak oojul-kızlırları barlarningidin əwəzdür; tehi, Ezip yürütxə yənilə kütqüngni yiojdinq, Həq jak Mən ularoja üzülməs, mənggülük namni berimən. **6** toymiding. **11** Sən zadi kimdin yürəkzadə bolup, korkup Pərvərdigarning hizmitidə boluxka, Uning namiqə yurişən, Yalojan gəp kiliq, Meni esingə heq kəltirməy, seçinixkə, Uning kulları boluxka Pərvərdigaroqə ezini baqlıqan, Xabat künini buloqimay pak-mukəddəs saklıqan, əhdəmni qing tutkən yat yurtluğning pərzəntlirini bolsa, **7** Ularnımu Əz mukəddəs teoiməqə elip kelimən, Mening duagah bolovan əyümədə ularını huxal kılımən; Ularning kəydürmə kurbanlıkları həm taxakkürlər kurnanlıkları Mening kurbangahım üstidə əkbol kılınidu; Qünki Mening əyüm «Barlıq, əl-yurtlar üçün dua kılınıdoqan əy» dəp atıldı. **8** Israildin tarkılıp kətkən oqeriblərni yiojip kəyturadiojan Rəb, Pərvərdigar: — Mən yənə uningoja baxklärləni, Yəni yiojılıp bolovanlarqa baxklälnimü koxup yiojıman! — daydu. **9** — I dalalardıki barlıq həyvanlar, keliq ozuktin elinglər, Ormanlıktiki barlıq həyvanlar, kelinglər! **10** [Israilning] kəzətqiliri həmmisi karioq; Ular heq bilməydu; Həmmisi կաwaxni bilməydiqan gaşa itlar, Qüxəkəp yatiđioqan, uykuoja amraklar! **11** Muxu itlar bolsa nəpsi yaman, toyəqanni bilməydu, Ular bolsa [həlkimni] «bağkuqı»larmız tehi! Ular yorutuluxni heq bilməydu, Ularning həmmisi halıqanqə yol tallap keyip kətkən, Birsimiş ələmətini kəzələr yürgüçilər! **12** Ular: «Kəni, xarab kəltürimən, Hərəkəni kanouqə iqqılı; Ətimu bolsa bügüñikdək bolidu, Tehimü molqılıq bolidu yənəl!» — dəweridu.

57 Həkkənisi adəm aləmdin etidü, Həqkim buningə kəngül bilməydu; Mehriban adəmlər yiojip elip ketildi, Biraq həqkim oylap qixinalməydu, Həkkənisi adəmlər yaman künərnə kərmisun dəp yiojip elip ketildi. **2** U bolsa aram-hatırjəmlik iqqige kirdü; Yəni ezlirining durus yolidə mangojan hərbir kixi, Əz ornıda yetip aram alidi. **3** Biraq sənələr, i jagdər ayalning balılırı, Zinahor bilen paňıxa ayalning nəslı; Buyakka yekin kelinglər; **4** Silər kimni mazak kiliwatisilər? Yaki kimə karxi aqzınglarnı kalqayıtip, Tilinglarnı uzun qıkırisilər? Silər bolsanglar asılıktın teralgon balilar, Aldamqılıknıq nəslı əməsəmsilər? **5** Hərbir qong dərəh astida, Hərbir yexil dərəh astida xəhwaniqlik bilən kəyüp kətküqi, Kiqik balılbərni jilojılarqa həm hada taxlarning yerikliroqa elip soyquqisılər! **6** Eriktilki silikanqan taxlar arısında sening nesiwəng bardur; Xular, xularla sening təksimatingdur; Xundak, sən ularoja atap xarab hədiyəsinə kuyup, Ularoja axlık hədiyəsinimə sunup bərdingəq; Əmdi muxularoja razı bolup Əzünni besiwalSAM bolamtı? **7** Sən yukiri, egiz bir taq üstidə orun-kərpə selip koydung, Sən axu yərdimü kurbanlıkları kılıkxa qikting. **8** Ixiklarning kaynığı wə kəyni kexəklirigə «əslətmilirinq»ni bekitip koydung, Qünki sən Məndin ayrıldıng, Sən yalingaqlinip ornungə qikting; Orun-kərpəngni kengəytip [heridarlıring] bilən əzüng üçün əhdiləxting; Ularning orun-kərpisigə

kenglüng qüxti, Sən ularda küq-hökükni kərüp əlding. **9** Sən zəytun meyi hədiyisini elip, ətirliringni yatkıqə ezüngni pəs əlding. (**Sheol h7585**) **10** Sən besip mangojan barlıq yollırında qarqiojining bilən, Əz tamlırim iqida orun həm nam-atak ata kılımən. **Yəni**: «Pök yəptiman, boldi bas!» dəp koymiding Muxu nam-atak oojul-kızlırları barlarningidin əwəzdür; tehi, Ezip yürütxə yənilə kütqüngni yiojdinq, Həq jak Mən ularoja üzülməs, mənggülük namni berimən. **6** toymiding. **11** Sən zadi kimdin yürəkzadə bolup, korkup Pərvərdigarning hizmitidə boluxka, Uning namiqə yurişən, Yalojan gəp kiliq, Meni esingə heq kəltirməy, seçinixkə, Uning kulları boluxka Pərvərdigaroqə ezini baqlıqan, Xabat künini buloqimay pak-mukəddəs saklıqan, əhdəmni qing tutkən yat yurtluğning pərzəntlirini bolsa, **7** Ularnımu Əz mukəddəs teoiməqə elip kelimən, Mening duagah bolovan əyümədə ularını huxal kılımən; Ularning kəydürmə kurbanlıkları həm taxakkürlər kurnanlıkları Mening kurbangahım üstidə əkbol kılınidu; Qünki Mening əyüm «Barlıq, əl-yurtlar üçün dua kılınıdoqan əy» dəp atıldı. **8** Israildin tarkılıp kətkən oqeriblərni yiojip kəyturadiojan Rəb, Pərvərdigar: — Mən yənə uningoja baxklärləni, Yəni yiojılıp bolovanlarqa baxklälnimü koxup yiojıman! — daydu. **9** — I dalalardıki barlıq həyvanlar, keliq ozuktin elinglər, Ormanlıktiki barlıq həyvanlar, kelinglər! **10** [Israilning] kəzətqiliri həmmisi karioq; Ular heq bilməydu; Həmmisi կաwaxni bilməydiqan gaşa itlar, Qüxəkəp yatiđioqan, uykuoja amraklar! **11** Muxu itlar bolsa nəpsi yaman, toyəqanni bilməydu, Ular bolsa [həlkimni] «bağkuqı»larmız tehi! Ular yorutuluxni heq bilməydu, Ularning həmmisi halıqanqə yol tallap keyip kətkən, Birsimiş ələmətini kəzələr yürgüçilər! **12** Ular: «Kəni, xarab kəltürimən, Hərəkəni kanouqə iqqılı; Ətimu bolsa bügüñikdək bolidu, Tehimü molqılıq bolidu yənəl!» — dəweridu.

14 [Xu qaonda]: — «Yolni kətürünglər, kətürünglər, uni təyyarlanglar, Həkimming yolını boxitip barlıq ularının həmmisini uqrurup ketidü, Bir nəpəsla ularını elip ketidü; Biraq Manga tayanəqüzi zəminəqə miraslıq kılıdu, Mening mukəddəs teoiməqə igidarlilik kılıdu. **15** Qünki nami «Mukəddəs» Bolouqı, Yukarı həm Aliy Bolouqı, Əbadıl'əbadıqıqə həyat Bolouqı mundək daydu: — «Mən yukarı həmdə mukəddəs jayda, Həm xundakla rohı sunuk həm kiqik peil adəm bilən billa turimənki, Kiqik peil adəmning rohını yengilaymən, Dili sunukning kenglini yengilaymən. **16** Qünki Mən hərgiz mənggүüə ərz kiliq əyiblimaymən, Həm əbadıl'əbadıqıqə oqəzəplənməyən; Xundak kılsam insanning rohı Mening alımda suslixip yokaydu, Əzüüm yaratkan nəpəs igiliri tügixidü. **17** Uning əz nəpsaniyətlik kəbihlikidə Mən uningdin oqəzəplinip, uni urojanmən; Mən uningdin yoxurun turup, uningoja oqəzəpləngənlilikim bilən, U yənilə arkisiqə qekiniqinəqəz yoluñ mengiwardı; **18** Mən uning yollarını kərüp yətkən təkərdidim, Mən uni sakayıtmən; Mən uni yetəkləyəmən, Mən ləwlerning mewisini yaritimən, Uningəja wə uningdiki həsrət qəkküqilərgə yənə təsəlli berimən; Yirak turuwtəkənoja, yekin turuwtəkənoju mutlak aram-hatırjəmlik bolsun! Wə Mən uni sakayıtmən! **20** Biraq rəzillər bolsa tinqilinxi heq bilməydiqan, Dolğunları lay-latkiları uroqutuwtəkən, Dawaloquwtəkən dengizdəktur. **21** Rəzillərgə, — dəydu Hudayim — heq aram-hatırjəmlik bolmas.

58 — Nida kiliq jakarlioqin, Awazingni koyup berip boluxıqə towla, Awazingni kanaydək kətür, Mening həlkimqə ularning asılıkini, Yakupning jəmatığa gunahlıringin bayan kılqojin. **2** Biraq ular Meni hər kün iżdəydiqan, Həkkənisiyliknı yürgüzidiqan, Mening yollarımını bilixni huxallıq, dəp biliqiojan, Hudasininq həkimi-pərmanlırinı taxliwətməydiqan bir əlgə ohxaydu; Ular Məndin həkkənisiyliknı bekitidiqan həküm-pərmanlarnı soraydu; Ular Hudaqə yekinlixini hursənlilik dəp biliqdu. **3** [Andın ular]: — «Biz roza tuttuk, əmdi nemixkə sən kezünggə ilmiding? Biz jenimizni kiyindik, əmdi nemixkə buningdin həwiring yok?» — [dəp soraydu]. — Karanglar, roza künəi ez kenglünglardikini kiliwərisilər, Hizmətqilirinqələr kattik, ixlitilər; **4** Silərning roza tutuxliringlər

59 — Karanglar, Pərvərdigarning kolı kutkuzalmıqdak küqsiz bolup kalojan əməs; Yaki Uning əlikü anglimiqdak eçir bolup kalojan əməs; **2** Bırak silərnin qəbihiliklər silərni Hudayinglardın yıraklıxturdi, Gunahınglar Uning yüzini silərdin kaqurup Uningçə tiliklərləri anglatkuz müdidi. **3** Qünki kolliringlər qan bilən, Barmaklırlar qəbihlik bilən miləngən, Ləwlirinqlər yalojan gəp eytikan, Tilinglər kaldırılap kerixip səzligən; **4** Həkənliylik tərəptə səzliqüqi yoktur, Həkikət tərəptə turidiojan həküm soriyoquqı yoktur; Ular yok bir nərsiga tayınip, aldamaqılık kilmakta, Ularning korsikidikisi ziyanadx, Ularning tuquwatkını qəbihlik; **5** Ular qar yılanning tuhumlarını tərəldürudu, Əməqükning torini torlaydu, Kim uning tuhumlarını yesə olıdu; Ulardin biri qekilsə zəhərlik

Yəxaya

436

ketürüldi! 2 Qünki karangojuluq yər-zeminni, Kapkara sanga yorukluk bərməydi; Bəlkı Pərvərdigar sening zulmət əl-yurtlarnı basıdı; Birək Pərvərdigar üstündə mənggülüq nurung bolidu, Sening Hudaying güzəl ketürülidü, Uning xan-xəripi senində kərənidü; 3 əjalılıq bolidu. 20 Sening kuyaxing ikkinçi patmayıd, Həm əllər nurung bilən, Padixahalar sening ketürülən yoruklukun bilən mangidu. 4 Bexingni ketür, mənggülüq nurung bolidu, Həsrət-kayquluq künlirinqə ətrapingoja karap bak; Ularning həmmisi jəm bolup hatıra berilidü. 21 Sening həlkinqning həmmisi yiojılıdu; Ular yeningoja kelidi, - Oqulliring yıraktañ kəlidü, Kızlırlıq yanpaxlaroja artılıp ketürüp kelinidü. 5 Xu qaçda kerisən, Kəzlırlıq qaknap ketidü, Yürəklirinq tipqəkləp, iq-iqingga patmay kəlisən; Qünki dengizdiki baylıklar san tərəpəka burulup kelidi, əllərning mal-dunyalıri yeningoja kelidi. 6 Top-top bolup kətkən tegilər, Həm Midiyən həm Əfahdiki taylaqlar seni kaplayıd; Xebadikilerning həmmisi kəlidü; Ular altun həm huxbuy elip kəlidü, Pərvərdigarning mədhiyilirini jakarlaydu. 7 Kedarning barlık koy padılıri yeningoja yiojılıdu; Nebayotning koqkarlıri hizmitində bolidu; Ular Mening kəbul kilişiməqə erixip kurbangahımoja qikirildü; Xuning bilən güzəllik-julalıkmı ayan kılıdiyan eyümnı güzəlləxtürimən. 8 Kəptərhənilirioja kəytip kəlgən kəptərlərdək, Uquq keliwatkan bulutək keliwatkan kimdü? 9 Qünki arallar Meni kətidü; Xular arisidin oqulliringni yıraktañ elip keliixa, Əz altun-kümüxlərinini billə elip keliixa, Tarxixtiki kemilər birinqi bolidu. Ular Hudaying Pərvərdigarning namioja, Israildiki Mükađdəs Bolqoqining yenioja kəlidü; Qünki U sanga güzəllik-julalıq kəltürdi. 10 Yat adəmlərning balılıri sepilliringni kəridü, Ularning padixahlıri hizmitində bolidu; Qünki oqəzipimdə Mən seni urдум; Birək xapaitim bilən sanga rəhim-mehribanlıq kərsəttim. 11 Dərəwaziliring hərdaimən oquq turidü; (Ular keqə-kündüz etilməyidü) Xundak kələjanda əllərning baylıklarını sanga elip kəlgili, Ularning padixahlırını aldingoja yetəkləp kəlgili bolidu. 12 Qünki sanga hizmetə boluxni rət kılıdiyan əl yaki padixahlıq bolsa yokildü; Muxundak əllər pütünləy barbat bolidu. 13 Mening mukəddas jayimni güzəlləxtürükə, Liwanning xəripi, - Arqa, kariojaj wə boksus dərəhlirinən həmmisi sanga kəlidü; Xundak kəlip ayiojim turojan yərni xərəplik kılımən. 14 Seni harlıqanlarning balılıri bolsa aldingoja egilginiqə kəlidü; Seni kəmsitkənlərning həmmisi ayiojingoja bax uridü; Ular seni «Pərvərdigarning xəhiri», «Israildiki Mükađdəs Bolqoqining Zioni» dəp ataydu. 15 Sən taxliwetilən həm nəprətəkə uqrıjanlıqning üçün, Həqkim zeminingdin etmigən; Əmdilikə Mən seni mənggülüq bir xan-xəhrət, Əwləd-əwlədlərning bir hursənlik kılımən. 16 Əllərning sütini emisən, Padixahlarning əmqikidin əmgəndək [mehir-xapkılıq] erixən; Xuning bilən sən Mən Pərvərdigarnı ezungning Nijatkaring həm Həmjəmat-Kutkuşojuqıng, «Yakuptiki kudrat Igisi» dəp bilisən. 17 Misning ornioja altunni, Təmürning ornioja kümüxnii əpkəlip alməxturimən; Yaqaqning ornioja misni, Taxlarning ornioja təmürni əpkəlip alməxturimən; Sening həkimlirinqni bolsa tinq-araməlik, Bəgliringni həkkaniylik kılımən. 18 Zeminingda zorawanlıqning həq sadasi bolmaydu, Qəgraliring iqidə wəyrənqılıq wə halakətmə yok bolidu; Sən sepilliringni «nijat», Dərəwaziliringni «mədhiyə» dəp ataysən. 19 Nə kuyax kündüzə sanga nur bolmayıd, Nə aynıñ julası sanga yorukluk bərməydi; Bəlkı Pərvərdigar sening zulmət əl-yurtlarnı yanmayaq; Qünki Pərvərdigar sening Eying tolulukdından yanmayaq; Qünki Pərvərdigar sening mənggülüq nurung bolidu, Həsrət-kayquluq künlirinqə ətrapingoja karap bak; Ularning Mening güzəl əjalılıkını ayan kılıxi üçün, Ular Əz kolumn bilən tikkən maysa, Əz kolumn bilən ixtigim bolidu. 22 Sabiy bala bolsa mingoja, Əng kiqiqi bolsa uluq alğa aylinidü, Mənki Pərvərdigar bularını ez waktida tezdir əməlgə axuriman.

61 «Rəb Pərvərdigarning Rohı menin wujudumda, Qünki Pərvərdigar meni ajiz eziłgənlərgə hux həwərlər yətküütükə məsihliyən. U meni sunuk kəngüllərni yasap sakayıtxıq, Tutkunlaroja azadlıknı, Qüxəp köyuləşənlərə zindannıng eqiwtelidiləşənlərini jakarlaşka əwətti; 2 Pərvərdigarning xapaat kərsiti dijan yilini, Həm Hudayimizning kisaslık künini jakarlaşka, Barlık qayou-həsrət qəkkənlərgə təsəlli berixkə meni əwətti. 3 Ziondiki həsrət-qayou qəkkənlərgə, Külliarning ornioja güzəllikni, Həsrət-kayqoquning ornioja sürkəlidiojan xad-huramlıq meyini, Əşxlik-məyüslik rohining ornioja, Mədhiyə tonunu kiydürüükə meni əwətti; Xundak kəlip ular «həkkaniylikning qong dərəhlir», «Pərvərdigarning tikkan məsihliyi» dəp atılıdu, Ular arkılıq uning güzəllik-julalıq ayan kılımında. 4 Ular ədməkki harabəzərliklərni kəytidin kəridü, Əslidə wəyrən kılınojan jaylarnı kəytidin tikiyədu, Harabə xəhərlərni, dəwərdin-dəwərgə wəyrənlilikta yatkan jaylarnı yengibaxtin kəridü; 5 Yaka yurtluqlar turozulup, padiliringni bəkidi; Yatlar ning balılıri koxqılıringlar, üzümqılıringlar bolidu. 6 Birək silər bolsanglar, «Pərvərdigarning kahinliri» dəp atılısilər; Silər tooranglarda: «Ular Hudayimizning hizmatkarları» deyilidü; Ozuklırlıq əllərning baylıklarını bolidu, Silər ularning xan-xəraplıriga ortak bolisilər. 7 Horlinip, xərməndilikta əhalininqların ornioja ikki həssə nesiwəngələr berilidü; Rəswa kılınoşanlıqning ornioja ular təkşimatida xadlinip təntənə kəlidü; Xuning bilən ular zeminoja ikki həssiləp əgidərqlik kılımə; Mənggülüq xad-huramlıq ularningki bolidu. 8 Qünki Mən Pərvərdigar toqra həküm, həkikətni azıslaymən; Keydürmə kurbənlik kılıxta hərkəndək bulangqılıq wə aldəməqlikə nəprətlinimən; Mən ularqa həkikət bilən tegixlikini kəyturup berimən; Mən ular bilən mənggülüq bir əhdini tütimən. 9 Xundak kəlip ularning nəslinən dangçı əllər arisida, Pərzəntlirinən dangçı həkli-aləm arisida qıkıdu; Ələrni kergənlərning həmmisi ularını tonup etirap kılıduki, «Ular bolsa Pərvərdigar bəhətə kılıqan nəsildür». 10 — «Mən Pərvərdigarnı zor xad-huramlıq dəp bilip xadlinimən, Jenim Hudayim tūpəylidin huxallinidü; Qünki toy kılıdiyan yigit ezigə «kahinlik sellə» kiyiwaloqandak, Toy kılıdiyan kiz laəlyakutlar bilən ezinə pərdəzliqəndək, U nijatlıqning kiyim-keqikini manga kiydürüdü, Həkkəniylik tonı bilən meni pürkəndürdü. 11 Qünki zemin ezungini bihini qıkarojinidək, Baoj əzidə teriloqlanları ündürginidək, Rəb Pərvərdigar ohxaxla barlık əllərning alıda həkkəniylikni həm mədhiyini ündüridü».

— «Taki Zionning həkkaniyiliqi julaliniq qaknapsaq qıkkıqa, Uning nijati lawuldawatkan məxələdək qıkkıqa, Zion üçün heq aram almayımən, Yerusalem üçün hərgiz süküt kilmaymən; **2** Həm əllər sening həkkaniyilikni, Barlıq padixahlar xan-xəriplingni kəridü; Həm sən Pərvərdigar Əz aqzı bilən sanga koyidioğan yengi bir isim bilən atılısan, **3** Xundakla sən Pərvərdigarning kolida turoğan güzəl bir taj, Hudayingning kolidiki xalħana box qəmbirki bolısan. **4** Sən ikkinçi: «Ajraxķan, taxliwetilgən» dəp atalmaysan, Zemining ikkinçi: «Wəyrən kılıp taxliwetilgən» dəp atalmayıdu; Bəlkı san: «Mening huxallıkım dəl uningdal», dəp atılısan, Həm zemining: «Nikahlənqan» dəp atılıdu; Qünki Pərvərdigar səndin huxallık alıdu, Zemining bolsa yatlıq bolıdu. **5** Qünki yigit kızçıq baqlanoğandək, Oqqulliring sanga baqlınıdu; Toy yigitini kıldızın xadlanıqandək, Hudaying seningdin xadlinidu. **6** Mən sepillirində kezətqılerni bekitip koydum, i Yerusalem, Ular kündüzmə həm keqisumu aram almayıdu; I Pərvərdigarnı əslətküqi bolojanlar, süktük kilmangar! **7** U Yerusalemni tikligiçə, Uni yər jaħamning otturısida rəhmat-madhiylarıning səwabi kılıqıqa, Uningoja heq aram bərmənglər!». Pərvərdigar ong koli həm Əz kūqi bolojan biliki bilən mundak əksən iqtı: — «Mən ziraatlıringni dükşenliringga ożuk boluxka ikkinçi bərmənglər!»; Pərvərdigar ong koli həm Əz kūqi bolojan biliki bilən mundak əksən iqtı: — «Mən ziraatlıringni dükşenliringga ożuk boluxka ikkinçi bərmənglər!»; Jap tartıp ixılıqan yengi xarabımı yatlıringin pərzantılı ikkinçi iqiməydi; **9** Ziraatlırnı orup yioqanlar ezlirilə uni yəp Pərvərdigarnı madhiyiləydi; [Üzümlərnı] üzgənlər mukəddəs əyümning səynalırıda ulardin iqidü). **10** — Etünglər, dərwazılardın etünglər! Həlkning yolini tüz kılıp təyyarlangalar! Yolni ketürünglər, ketürünglər; Taxlarnı elip taxliwetinqlər; Həlk-milletlər üçün [yol kersitdioğan] bir tuqni ketürünglər. **11** Mana, Pərvərdigar jaħamning qat-yakılırioja mundak dəp jakarlıdı: — Zion kiziçəq mundak dəp eytkin: — «Kara, sening nijat-kutuluxung keliwatiud! Kara, Uning Əzi aloanı mukapiti Əzi bilən billə, Uning Əzining in'ami Əziga həmraḥ bolıdu. **12** Wə hekler ularını: «Pak-mukəddəs həlk», «Pərvərdigar həmjəmətlək kılıp kutkuzojanlar» dəydü; Sən bolsang: «İntilip izdəlgən», «Heq taxliwetilmigən xəhər» dəp atılısan.

əl-yurtlarnı qəzipimdə dəssiwətənmən, Kəhrimədə ularını məst kiliwəttim, Kanlırını yərgə teküwəttim». **7** «Mən Pərvərdigarning xəpkətliri tooruluk əslitip sezləyəm; Pərvərdigarning madhiyəgə layık kılıoŋları, Uning rəhəmdilliklirioja asasən, Uning nuroqunluqan xəpkətlirigə asasən, Pərvərdigarning bizgə kılıoŋ iltipatlırı, Israfil jəmətigə iltipat kılıoŋ zor yahxilikləri tooruluk əslitip sezləyəm; **8** U ularını: — «Ular Menig həlkim, Aldamqılık, kılımdayıqan bəlilar» dəp, Ularning Kutkuzojuqısı boldı. **9** Ularning barlıq dərdlirigə Umu dərdəndə idi; «Uning yüzidiki Pərixtisi» bolsa ularını kutkuzojan, U Əz muhabbiti həm rəhəmdilliği bilən ularını həmjəmətlək kılıp kutkuzojan; Axu kədimki barlık künlərdə ularını Əzığə artıp ketürəgən; **10** Birək ular asılık kılıp Uning Muqəddəs Rohiyoja azar bərdi; Xunga ulardin yüz ərəüp U ularning düxminigə aylinip, Ular oja karxi jəng kıldı. **11** Birək U: — «Musa pəyəqəmbirim! Menig həlkim!» dəp eyni künlərni əsləp tohtidi. Əmdi Əz [padisi bolqanınlı] padıqılıri bilən dengizdən qıkıriwalıqı keni? Əzining Muqəddəs Rohini ularning arisioqa turuzup koyeqsi keni? **12** Uning güzel xərəplik biliki Musanıng ong koli arkılık ularını yetəkliqüci boldı, Əzi üçün məngüllük bir namni tikləp, Ular alıldı sularını belaltıktı, **13** Ularnı dalada ərkin kezip yürüdiqan attak, Heq putlaxturnay ularını dengizning qongkur yərliridin etküzgüqi keni? **14** Mallar jilojıqa otlaşka qüxkəndək, Pərvərdigarning Rohi ularoja aram bərdi; Sən Əzüng güzəl-xərəplik bir namoja erixix üçün, Sən muxu yollar bilən həlkinqni yetəklidir. **15** Ah, asmanlardın nəzirinə qüxürgin, Sening pak-mukəddəsliking, güzəllik-xəripling turoğan makaningdin [halimizoja] qarap bak! Keni otluk muhəbbəting wə kük-qudritinq! İqinqni aqritixliring, rəhəmdilliklärin keni? Ular manga kəlgəndə besilip kälđidim? **16** Qünki gərqə İbrahim bizni tonumisumu, Yaki Israfil gərqə bizni etirap kilmisumu, Sən haman bizning Atimiz; Sən Pərvərdigar bizning Atimizdursən; Əzəldin tartıp «Həmjəmat-Kutkuzoquımız» Sening namingdur. **17** Pərvərdigar, nemixkə bizni yollırıngdin azduroqansan? Nemixkə Əzüngdin korkuxtın yandurup kənglimizni tax kılıoŋsan?! Kulliring üçün, Əz mirasing bolojan kəbililər üçün, Yenimizoja yenip kəlgəysən! **18** Muqəddəs

63 «Bozraň, xâhiridin qıkkı, üstibexi keniň kızıl rönglik, Kiyim-keqäkliriň kaltıs-karamat, Zor küq bilen kol selip mengiwatkan, Edomin muxu ýärge keliwatkuqi kim?» «Häkkaniylik bilen sezligüçi Mən, Kutkuzukça küç-küdratkä Igə Boloquqidurmən». **2** «Üstibexindikisi nemixka kızıl, Kandaşığı kiyim-keqäkliring xarab kəlqikini qaylıgıtının kığa ohxap kaldi?». **3** «Mən yalıoz xarab kəlqikini qaylıdim; Bar əl-yurtlardın heqkim Mən bilen billə bolojını yok; Mən ularnı ozejipimdə qaylıdim, Kəhrimdə ularnı dəssivəttim; Ularning kanlıri kiyim-keqäklirim üstiga qaqrıdi; Mening pütün üstibexim boyalı; **4** Qünki kəlbimgä kisas küni pükülgənidi, Xundakla Mən həmjəmatlırimni kutkuzidıjan yil keldi; **5** Mən karisam, yardəm kılıqudak heqkim yok idi; Heqkimning kollimaydijanlığını körüp azablinip kenglüm parakəndə boldi; Xunga Əz bilikim Əzümgə nijat kəltürdi; Əz kəhrim bolsa, Meni kollap Manga qıdam bərdi; **6** Xuning bilən

64 Ah, Sən asmanları yırtıwetip, Yərgə qüxkən bolsang'ıdı! Taoqlar bolsa yüzung aldida erip ketətti! Mana muxundakə bolqanda tuturukkə ot yakkandək, Ot suni kaynatkandək, Sən namingni dükxmənliringga ayan kılıqan bolatting, Əllər yüzüngindlə tirəp ketətti! **3** Sən biz kütmigən daxxətlik ixlənili kılıqan waktingda, Sən qüxkənidir; Yüzüngin taoqlar rastla erip kətti! **4** Səndin baxqə Əzığə təlmürüp tüktənərlə üqün ixlığıqi bir Hudani, Adamlar azaldın anglap bakmioqan, Kulakka yetip bakmioqan, Kəz körüp bakmioqandır! **5** Sən həkkəniliyikni yürgüzüxnı hursənlik dəp bilgən adamning, Yəni yolliringda mengip, Seni seqinjanlarning hajitidin qıkkuqi

hemrahıdursən; Bırak mana, Sən ojəzəptə boldung, Biz bolsaq gunahta bolduk; Undak ixlar uzun boluwərdi; Qünki Mən qakirdim, silər jawab bərmidinqlər; Mən Əmdi biz kütkuzulanduk? 6 Əmdi biz napak bir nərsigə ohxax bolduk, Kılıwatlıqan barlık «həkkaniyyətlərimiz» bolsa bir awrat latışçıqla ohxaydu, halas; Həmmimiz yopurmaktek hazar bolup kəttük, Kəbihliklirimiz — kıldı, Silərning həmmlinglər kirojinqlikta bax egisilər; Qünki Mən qakirdim, silər kulak salmidinqlər; Əksiqə nəzirimdə yaman bolojanni kiliwatisilər, Mən yakturmayıdıcıqları tallıqansıllar. 13 Xunga, Rəb Pərvərdigar mundak dəydi: — Mana, Mening küllirim yeydi, Silər aq kəlisilər; Mana, xamadak bizni uqurup taxliwətti. 7 Sening namıngini qakirip nida kiloquçı, İltipatingni tutuxka közəaloquçı heq yoktur; Qünki Sən yüzünginizi bızin qaqurup yoxurdung, Kəbihliklirimizdən bizni solaxturoquzung. 8 Bırak hazır, i Pərvərdigar, Sən bizning Atimizdursən; Biz seoiz lay, Sən bizning sapalqımızdursən; Həmmimiz bolsaq kolungda yasaloqandurmız; 9 I Pərvərdigar, bizgə karatkan oqəzipingni zor kilmiojasən, Kəbihlikni mənggügiqə əsləp yürmigin; Mana, kəriqin, həmmimiz Sening həlkinqurdurmız! 10 Muğaddəs xəhərliring janggal, 11 Ata-bowimiz Seni mədhiyilən jay, Pak-muğaddəslək, 12 Muxu ixlar aldida Əzüngini qətkə alamsən, i Pərvərdigar? Süküt kılıp turamsən? Bizni boluxıq har kılıp uruverəmsən?»

65 Əzəldin Meni izdimiganlərgə Meni sorax yolini aqtım; Mən Əzümgə intilmigənlərgə Əzümnii tapkuzdum. Mening namı bilən atalmıqan yat bir əlgə Mən: — «Manga kara, Manga kara» — dedim. 2 Bırak yaman yolda mangidiojan, Əzining pikir-hiyalıqə əgixip mangidiojan, Asiylik kiloquçı bir halkəqə bolsa Mən kün boyi kolumni uzitip intilip kıldı. 3 Yəni baoqlarda kürbanlıq kılıp, Ularnı hixlik supilar üstidimü kəydürüp, Kəz aldimdila zərdəməqə tegidiojan bir həlk; 4 Ular kəbrilər arısında olturudu, Məhpivi jaylardımı tünəp olturudu; Ular qoxqa gəxini yeydi, Kazan-kaqılırida hərkəndək yirginqlik nərsilərinə xorpisi bar. 5 Ular: «Əzüng bilən bol, Manga yekin laxküqi bolma; Qünki mən səndin pakmən» — dəydi; Muxular dimiojimoja kirəng is-tütək, Kün boyi eqməy turidiojan ottur! 6 Mana, Mening aldimda püttüklik turiduki: — Mən süküt kılıp turmaymən — dəydi Pərvərdigar — Bəlkı həm silərning kəbihliklirlərini, Xundakla taq qoçkılırida isrik yaklaş, Dəngər üstidimü Meni həkərətləgən ata-bowliringlərning kəbihliklirini birlikət kəyturimən, — Xularni ez kəqaklırioja kəyturimən; Bərəkət, Mən ilgiriki kələqənlərini ez kəqaklırioja elqəp kəyturimən. 8 Pərvərdigar mundak dəydi: — Sapak üzümüng «sarkındı xırna»si kərungənda, Həklərning: «Uni qaylıbetip wəyrən kilmisun, qünki uningda bərikət turidu» deginidək, Mən Əz külliirming səwəbindinla xundak kılıməni, Ularning həmmisini wəyrən kilmaymən. 9 Xundak kılıp Mən Yaqutqın bir nəsilni, Yəhudadinmə taqlırimoja bir igidarnı qikiriman; Xuning bilən Mening tallıqanlırim [zeminə] iga bolidu, Mening küllirim xı yerdə makanlıxidu. 10 Meni izdigən həlkim üçün, Xaron bolsa yəna koy padilirioja çotan, Ahor bolsa kala padilirioja kənalolu bolidu. 11 Bırak Pərvərdigarnı taxlap, Muğaddəs teoimni untuquqi, «Təkəy» [değən but] üçün dastihan salıqası, «Təkdir» [değən but] üçünmu abjəx xarabını kuyup qaqlarınlı toldurquqisılər, 12 Mən silerni kılıqka «təkdir»

kıldı, Silərning həmmlinglər kirojinqlikta bax egisilər; Qünki Mən qakirdim, silər kulak salmidinqlər; Əksiqə nəzirimdə yaman bolojanni kiliwatisilər, Mən yakturmayıdıcıqları tallıqansıllar. 13 Xunga, Rəb Pərvərdigar mundak dəydi: — Mana, Mening küllirim yeydi, Silər aq kəlisilər; Mana, xamadak bizni uqurup taxliwətti. 7 Sening namıngini qakirip nida kiloquçı, İltipatingni tutuxka közəaloquçı heq yoktur; Qünki Sən yüzünginizi bızin qaqurup yoxurdung, Kəbihliklirimizdən bizni solaxturoquzung. 8 Bırak hazır, i Pərvərdigar, Sən bizning Atimizdursən; Biz seoiz lay, Sən bizning sapalqımızdursən; Həmmimiz bolsaq kolungda yasaloqandurmız; 9 I Pərvərdigar, bizgə karatkan oqəzipingni zor kilmiojasən, Kəbihlikni mənggügiqə əsləp yürmigin; Mana, kəriqin, həmmimiz Sening həlkinqurdurmız! 10 Muğaddəs xəhərliring janggal, 11 Ata-bowimiz Seni mədhiyilən jay, Pak-muğaddəslək, 12 Muxu ixlar aldida Əzüngini qətkə alamsən, i Pərvərdigar? Süküt kılıp turamsən? Bizni boluxıq har kılıp uruverəmsən?»

Mening küllirim iqidu, Bırak silər ussuq kəlisilər; Mana, Mening küllirim xadlinidü, Silər xərməndilikət kəlisilər; 14 Mana, könglidiyi xad-huramlıktın küllirim naxha eyti, Silər kengüldiki azabtin zar-zar yioqlaysilər, Roh-kəlb sunukluklədindən nala-paryad ketürüsiler. 15 Ismingləri Mening tallıqanlırimoja lənat boluxkə kəldurisilər. Rəb Pərvərdigar seni eltüridi, Həm uning külliriqa baxka bir isimni koyup beridi. 16 Xuning üçün kimki əzığə bir bəhtni tilisə, «Amin» degüqi Hudanıng nami bilən kəzümdin yoxurdum. 17 Qünki karanglar, Mən yengi asmanları wə yengi zəmiñni yaritimən; Ilgiriki ixlar heq əslənməydi, Hətta əskə kəlməydi. 18 Əksiqə silər Mening yaritidiojanlıkimindən huxallininglər; Mənggülə xad-huramlıktə bolungalar, Qünki Mən Yerusalemni xad-huramlıq, Uning həlkini huxallık bərgüqi kılıp yaritimən. 19 Əzümmü Yerusalemın xad-huramlıqta bolimən, Xundakla Əz həlkimindən huxallinimən; Uningda nə yioja awazi, Nə nałə-pəryadlar ikkinçi anganmaydu; 20 Uningda yəna birnəqqə tönlük qaqrəp kətkən bowak bolmayıdu, Yaki waqtı toxmay wakıtsız kətkən boway bolmayıdu; Yüz yaxka kirəngə bolsa «yigit» sanılıdu, Xuningdak gunahkar yüz yaxka kirip olən bolsa «Hudanıng lənitigə uqriqən» dəp hesablinidü. 21 Ular eylərnə salıdu, ularda turidu; Ular üzümzərlərini bərpə kiliđu, ulardın mewə yəydi; 22 Ular yasiojan eylərdə, baxka birsi turmayıdu; Tikilən üzümzərlərdən, baxka birsi mewa elip yeməydi; Qünki həlkimning künli ri dərəhning emridək bolidu; Mening tallıqanlırim ezləri ez koli bilən yasiojanlıridən ez emridə toluk bahrimən bolidu. 23 Ularning kılıqan əməkki bikaroja kətməydi; Yaki ularning balılırıldı tuqulojanda keləqiki toorluluk wəhimə məwjuț bolmayıdu; Qünki ular Pərvərdigar bəht atı kılıqan nəsildür, Ularning pərzəntlırimi xundak, 24 Wə xundak boliduki, Ular nida kılıp qakırmastınla, Mən ijabət kılıman; Ular dua kılıp səzlwətəkini dila, Mən ularnı anglaymən. 25 Bərə həm paklan bilən billə ozuklinidü; Xir bolsa kalidək saman yəydi; Yilanning rizki bolsa topa-qangla bolidu. Mening muğaddəs teoimning həmmə yerida heq ziyanxəlik bolmayıdu; Heq buzoqunqlik bolmayıdu, dəydi Pərvərdigar.

66 «Pərvərdigar mundak dəydi: — «Asmanın tahtı, Zemin bolsa ayaqlırimoja tahtıpərimdur, Əmdi Manga կանդակ əy-imarət yasınraqisılər? Manga կանդակ յər araməgəh bolalaydu? 2 Bularning həmmisini Mening kolumn yaratıkan, ular xundak boləqəqılık barlıkça kəlgən əməsmidi? — dəydi Pərvərdigar, — Ləkin Mən nəzirimni xundak bir adəməqə salımən: — Məmin-kəmtər, rohı sunuk, Səzlerimni anglioanda korkup titrək basidiojan bir adəməqə nəzirimni salımən. 3 Kala soyoran kixi adəmnimən eltüridi, Kozini kürbanlıq kılıqan kixi itning

boynini sundurup oltırıdu; Manga hədiyə tutkuqı qoxka tikləymən; Həm ulardin keqip kütulojanlarnı əllərgə kəninimə tutup bərməkqidur; Duasını əslitixkə huxbuy əwətimən; Nam-xəhəritimni anglimiojan, xan-xəripimni yakkuqi məbdüküm mədhiyə okuydu; Bərəkət, ular kerüp bakmiojan Tarxixkə, Liwyəgə, okyaqılıqta dangki ezi yakturadiojan yollarını tallıqan, Kengli yirginqliq qıkkən Ludka, Tubal, Gretsiyagə həm yırak qətlərdiki nərsiliridin hursan bolidu. **4** Xunga Mənmu ularning arallarоja ularnı əwətimən; Əlar əllər arısında Mening külpetlirini tallaymən; Ular dəl korkdıcıqan wahimilərni xan-xəripimni jakarlaydu. **20** Xuning bilən Israillar bexiqə qüxüriman; Qünki Mən qakırojınımda, ular axlık hədiyəsinə pakız kaqlarоja koyup Pərvərdigarning jawab bərmidi; Mən səz kılçınimdə, ular kulak əyigə elip kəlgəndək, Xular bolsa, Pərvərdigarоja salımı; Əksiqə nəzirimdə yaman bolqənni kıldı, Mən atap beqixlıqan hədiyə süpitidə kerindaxliringlarning yakturmaydiojanni tallidi». **5** «İ Pərvərdigarning sezi həmmisini əllərdin elip kelidu; Əlarnı atlarоja, jəng aldida korkup titradıqanlar, Uning deqinimi anglangalar: hərwlirliqə, sayıwanlıq hərwa-zambilərgə, keqirlarоja — «Silərnı namimoja [sadık bolqənliliklər] tüpəylidin həm nar tegilergə mindürüp mükəddas teojojmoja, yəni qətkə kakşanlar bolsa, Yəni silərdin nəprətlindiqan Yerusalemıja elip kelidu, — dəydu Pərvərdigar. **21** əkerindaxliringlər silərgə: — «Kəni Pərvərdigarning Həm Mən ulardin bəzilirini kahinlər həm Lawıylar uluoğlu ayan kılınsun, Xuning bilən xadliklərləri həm yaritdiqan yengi asmanlar həm yengi zəmin kərləydiqan bolimiz!» — dedi; Birək xərməndilikə əzümmüng aldida daim turoqandak, Sening nasling həm quşan-sürənlər! Anglangalar! — ibadəthanidin qıkkən isming turup saklinidu. **23** Həm xundak boliduki, awaznı! Anglangalar! — Pərvərdigar Əz düxmənlirigə yengi aymu yengi ayda, Xabat künimə xabat künidə, [yamanınlıklarını] kəyturuwatiidlə! **7** — Tolojiki tutmayla u Barılık ət igiliri Mening aldimoja ibadət kılıçlı kelidu boxinidü; Aqırçı tutmayla, ooujı bala tuqıdu! **8** Kimning — dəydu Pərvərdigar. **24** — Xuning bilən ular sırtqa seygüqilər, uning üçün huxallininglər! Uning üçün əzümmüng aldida daim turoqandak, Sening nasling həm qumundak ix tooruluk həwiri bardu? Kim muxundak qıkip, Manga asiylik kılıqan adəmlərning jəsətləriginə ixlərni kerüp bakkən! Zəminin bir həlkəni bir kün iqidila karaydu; Qünki ularnı yəwətən kurtlar olməydi; Əlarnı tuqıdıqan ix barmu? Dəkikə iqidila bir əlning tuquluxi kəydürütəkən ot eqməydi; Ular barlık ət igilirigə mumkinnü? Qünki Zionning əmidilə tololiqi tutuxiqə, yirginqlik bilinidu.

u oouj balılırını tuqıdı! **9** Birsini boxinix halitigə kəltirgən bolsam, Mən balını qıkarouzmay kalamitm? — dəydu Pərvərdigar, Mən Əzüm tuqduruqı tursam, baliyatkunu etiwtəmdimən? — dəydu Hudaying. **10** Yerusalem bilən billə xad-huramlıqta bolunglar; Uni seygüqilər, uning üçün huxallininglər! Uning üçün kəyəq-häsrət qəkkənlər, Uning bilən billə xadlıq bilən xadlininglər! **11** Qünki silər uning təsəlli beridiojan əməqkliridin emip ənənətlinisilər; Qünki silər ənənətliqə iqip qikisilər, Uning xan-xəripining zorlukdından kənglünglər hursan bolidu». **12** Qünki Pərvərdigar mundak dəydu: — Mən uningoja taxşan dəryadək aram-hatırjəmlikni, Texip kətkən ekimdək əllərning xan-xərəplirini sunup berimən; Silər emisilər, Silər yanpaxxa elinip ketürülisilər, Etəktə əkilitilisilər. **13** Huddi ana balisiqə təsəlli bərgəndək, Mən xundak silərə tasəlli berimən; Silər Yerusalemında təsəlligə iğə bolisilər. **14** Silər bularnı kergəndə kənglünglər xadlinidu, Səngəkliringlər yumran ot-qəptək yaxnap ketidü; Xuning bilən Pərvərdigarning koli Əz kullirijoja ayan kılınidu, U düxmənlirigə kəhrini kərsitudü. **15** Qünki əqəzipini kəhr bilən, Tənbihini ot yalkunlari bilen qüxürüxi üçün, Mana, Pərvərdigar ot bilən kelidu, U jəng hərwiliri bilən kuyundak kelidu. **16** Qünki ot bilən həm kılıq bilən Pərvərdigar barlık ət igilirini sorak kılıp jazalaydu; Pərvərdigar əltürgənlər nuroqun bolidu. **17** «Baqqılar» oja kirix üçün pakizlinip, Əzlərini ayrim tutup, Otturida turquqining gepiga kırğənlər, Xundakla qoxqa gəxini, yirginqliq bolqənni, jümlidin qazkənlərni yəydiqanlar bolsa jımısi tang tūgixidu — daydu Pərvərdigar. **18** Qünki ularning kılıqanlıri həm oyliqanlıri Mening aldimdidur; Birək barlık əllər, həmmə tilda səzleydiqanlarning yiojılıdiojan wakti kelidu; Xuning bilən ular kəlip Mening xan-xəripimni kəridü; **19** Wə Mən ularning arısında bir karamət bəlgini

Yərəmiya

1 Binyamin kəbilisi zeminidiki Anatot yezisida turuwatkan kahinlardin bolqan Hılkiyaning oqlı Yərəmiyaning sezliri [təwəndə hatirilinidü]: — **2** Yəhuda padixağı, Amonning oqlı Yosiyaning künllirdə, yəni u təhtkə olturoqan on üçinqi yılıda [Yərəmiya] Pərvərdigarning sezi kəldi; **3** Yəhuda padixağı Yosiyaning oqlı Yəhəoakimning künllirdə həmdə Yəhuda padixağı Yosiyaning oqlı Zədəkiyaning on birinqi yilining ahiriqiç, yəni xu yilning bəxinqi eyida Yerusalemidikilər sürgün kılınırqə uningoşa Pərvərdigarning sezi yənə kelip turdi. **4** Pərvərdigarning sezi manga kelip mundak degəndə: **5** — Anangning körsikidə seni apıridə kılıxtın ilgirila Mən seni biləttim; sen balyatquđın qıkixtin burun seni Əzümgə atap, əllərgə pəyoğmərbər boluxka tiklidim. **6** Mən bolsam: — Apla, Pərvərdigar! Mən gəp kılıxni bilməyman; qünki mən gedək balidurmən, dedim. **7** Lekin Pərvərdigar manga: — Əzüngni gedək bala, demə; qünki Mən seni kimgə əwətsəm, sən xularoqa barışan; wə Mən seni nemə də dəp buyrusam, sən xuni dəysən. **8** Ulardın körkəmə; qünki seni kütkezux üçün Mən sən bilən billidurmən, — dedi. **9** Wə Pərvərdigar kolini sozup aqzimoja təgküzdü; Pərvərdigar manga: Mana, Əz sezlirimmi aqzingoja koydum; **10** Kara, muxu künə Mən seni yulux, seküx, halak kiliş wə erüx, kurux wə terip estürük üçün əller wə padixaqliklar üstigə tiklidim, — dedi. **11** Wə Pərvərdigarning sezi manga kelip mundak degəndə: «Yərəmiya, nemini kərūwatisən?». Mən: «Badam dərihining xehini kərūwatiñən» — dedim. **12** Parvərdigar manga: «Kərgining yaxhi boldi; qünki Mən sezürümning əməliylixini üçün sezümnı kezitip turımən» — dedi. **13** Wə Pərvərdigarning sezi manga ikkinqi kətim kelip mundak degəndə: «Nemini kərūwatisən?». Mən: «Poruk-poruk kəynawatkan, aqzı ximal təripidin kiysayoqan bir kazanni kərdüm» — dedim. **14** Pərvərdigar manga: — Külpət ximal təraptın kelip bu zemində turuwatkanlarning həmmisi üstigə besüp kelidi — dedi. **15** — Qünki mana, Mən ximaliy padixaqliklärning barlıq jəməthirini qakırıman, — daydu Pərvərdigar; — ular kelidi, padixaqlar hərbiri ez təhtini Yerusalem kowulkılı aldiqə selip, həmmə sepillarоja wə Yəhūdanıñ barlıq xəhərliriga hujumqa təyyarlındı; **16** xuning bilən Mən [Yəhūdadikilərning] barlıq rəzzilikliri üçün ularning üstidin həkümlərini jakarlayman; qünki ular Məndin waz keqip, baxka ilahlaroqa huxbuy yekip, ez kolliri yasılqanlıroja qoqundi. **17** Sən əmdi belingni baoqlap ornungdin turup, sanga buyruqanlırimming həmmisini ularoqa eyt; ular aldida həduküp kətmigin; bolmisa Mən seni ular aldida hədukturiman. **18** Kara, Mən bugün seni Yəhūdanıñ padixaqliroja, əmirliriga, kahinliricoja həm pütkül zemin həlkiga karxi turoqçı mustəhkəm xəhər, temür tüvrük wə mis sepillardək tiklidim. **19** Ular sanga karxi jəng kılıdu, lekin senin üstündigindən qoılıbə kılalmayıdu — Qünki Mən seni kütkezux üçün sən bilən billidurmən, — daydu Pərvərdigar.

2 Əmdi Pərvərdigarning sezi manga kelip mundak degəndə: — **2** Berip Yerusalemidikilərning kulaqlıroja mundak jar saloqin: — Pərvərdigar mundak dəydu: — Mən senin yax waqtindiki wapadarlıqningi, yəni kızning axıqıça bolqan muhəbbətidək senin qəlbayawanda, yəni terilməqən yərlərdə Manga əgixip yüksənlirinqni senin üçün əsləymən. **3** Xu qəsəda Israel həlkə Pərvərdigarоja pak, alahıda ataloqan, ular uning əz həsulining tunji mewisi dəp karalojanidi; ularını yəwalmakçıq bolqanlarning həmmisi gunahkar dəp həsablanqanidi həm ularning baxlıroja balayı apt qüxkanidi, — dəydu Pərvərdigar. **4** Pərvərdigarning sezinə anglangalar, i Yakupning jəmati, Israel jəmatining barlıq ailə-tawabiatlıri: — **5** Pərvərdigar mundak dəydu: — Ata-bowlırlıqlar Məndə zadi kəndək adalaştsızlıklarına baykaptı, ular Məndin xunqə yıraklıxıdu? Ular nemixkə bımənə butlaroqa bax urup, əzliyi bımənə bolup kətti? **6** Ular heqkəqan: «Bizni Misir zeminidin kütkezup qikirip, bayawandın, yəni qəl-dəxt wə tik azgallar bilan kaplanojan jaylardın, kurojakqılık wə elüm sayısı orap turoqan yərlərdin, adəmzat ətməydiqon həmdə insan turməydiqon xu bayawandın bizni etküzən Pərvərdigar kəni?» dəp sorap koyuxmapiqoju? **7** Mən silərnı mewisi həm molqılıkından huzurlinx üçün munbat bir zeminoja elip kəlgənmən; silər kelip zeminimni bulojdingilar, Mening mirasimini yirginqlik bir nərsigə aylandurup koydungalar. **8** Kahinlər: «Pərvərdigar kəni?» dəp heq sorap koymıldı; Təwrat-kanun ijrəqiləri meni heq tonumıldı; həlkə padıqılırları manga asılık kıldı; pəyoğmərbərlər bolsa Baalning namida bəxərat bərdi, ularning həmmisi heq paydisiz bımənə nərsilərgə əgixip kətti. **9** Xunga silər bilən dəwalaxmakqıman, balılırlar həm balılırlıqların bilalıri bilən dəwaliximən, — daydu Pərvərdigar; **10** — silər Siprustiki dengiz boyılırqa etüp bekinqilar, Kedaroja təkxürükə adam əwətip bekinqilar — muxundak bir ix zadi bolup bakkənmə-yok dəp kerüp bekinqilar — **11** Kəysi bir əl eż ilahlırını (ular heq ilah əməs, əlwəttə) eżgərtkənmə? Lekin Mening həlkim əzlinin xan-xəripi Boloquşısını bolsa paydisiz-bımənə bir nərsigə alməxturoqan. **12** Buningoşa ajəblininglər, i asmanlar; həng-tang bolungular! Sarasimigə qüxüngərlər! Qəqüngərlər! — daydu Pərvərdigar, **13** — qünki Mening həlkim ikki rəzil ixni kıldı; ular həyatlı su mənbəsi bolqan Məndin waz kəqtı; andin əzliyi üçün su azgallırınlı, yəni su turməydiqon yerik su azgallırını yonup qıktı. **14** Israel əslı kul müdidi? U həjaiyinning eyidə tuqulqan kul müdidi? Nemixkə əmdi u olıqo aylinip kəldi? **15** Yar xırlar uni olja kilip hərkiridi; ular awazını koyuwattı; ular [Israel] zeminini wəyrana kıldı; xəhərliri keydürüldü, adəmzsatsız kıldı. **16** Uning üstigə hətta Nof wə Tahpanəs xəhəridikilərmə qoqkangni yeriwətti. **17** Bu ixlərni əzüng kəltürüp qıkarojan əmasmı? — Qünki sanga yol baxlawatqınıda Pərvərdigar Hudayingdin waz qəkənəding. **18** Əmdi bugünkü kündə yəna Xıhor daryasining süyini iqix üçün Misirning yolini baskining nemisi? [Əfrat] döryasining süyini iqix üçün Asuriyəning yolini baskining nemisi? **19** Əz rəzziliklər eżünggə sawaş elip kelidi, eżüngning yenimdin qətnəp kətkining eżünggə tənbih bolıdu; əmdi senin Pərvərdigar Hudayingdin waz kəqkining wə

Mening korkunqumning səndə bolmaslikining intayin rəzil həmdə zərdapka tolojan ix ikanlikini bilip koy, bexingoja alojan peti qikisən; qünki Pərvərdigar sən — dəydu Rəb, samawi koxunlarning Sərdari bojon Pərvərdigar. 20 Qünki sən kədimindinla Mən sanga salojan boyunturukni buzup, uning rixtini üzüp taxliwatkənsən; sən: «Kullukunda bolmayman!» deding. Qünki barlik dəng-ezilikə wə barlık yexil dərəh astida sən pağıxa ayaldak kerilip yatkənsən. 21 Lekin Mən bolsam seni əsli esil sortluq özüm telidin, sərhil uruqtın tikkənidim; sən Manga nisbetən kəndakmu yat wə yawa bir sesik üzüm teliqə aylinip kalındı? 22 Qünki sən xulta bilən yuyunsangmu, kep akartkūq sopun ixletsongmu sening kəbihliking Mening aldimda tehi daqı bolup turidu, — dəydu Rəb Pərvərdigar. 23 Sən kəndakmu: «Mən həq buloqanən əməsmən, mən «Baallar»oja həq əgəxmidim!» deyəlysən? Jilojda mangojan yolungni kərüp bak, kilmixliringni ikrar kıl — sən ez yollarıda uyan-buyan kətrap yürüdiqan qakkaq hinggandursən! 24 Sən qəl-bayawanda adətləngən, həwisi kozələqanda xamalını purap yürüdiqan bir yawayı mada exaksarı! Külyigəndə kim uni tosalisun? Uni izdigən həngiğalar əzllarını həq upratmaydu; xu wakıtlarda uni izdəp tapmak asandır. 25 [İsraill], [bikar yügürüp], putungni ayaqsız, gelinini ussulusüz kılıp koyma! Lekin sən buningoja: «Yak! Ham hiyal kılma! Qünki mən bu yat [ilaħlarnı] yahxi kərüp kəldim, ularning kəynidin mangiman!» — deding. 26 Oopri tutulup kəlip hijalətkə kaloqandə, Israıl jəmətimi hijalətkə kəlidü — yəni əzlları wə ularning padixahlıları, kahınları wə pəyojəmbərləri — 27 ular yaqəq kətikiga: «Atam!» wə taxka: «Son meni tuqdurdurdung!» dəydu; qünki ular yüzünü Manga karatmay, əksiqə Manga arkısinı kıldı; lekin küləp bexoja qüxkəndə ular: «Ornungdin turup, bizni kütküzəysən!» dəydu. 28 Əmdi əzüngə yasoqan ilahlıring keni! Küləp bexojoqa qüxkəndə seni kütkuzalaydiqan bolsa, ular ornidin tursun! — Qünki xəhərlirinq kənqə kep bolsa butliringmu xunqə keptir, i Yəhəudə! 29 Nemixkə silər Mən bilən dəwaçqa qüxməkqisilər? Silər həmminglər Manga asiylik kılqansılar, — dəydu Pərvərdigar. 30 Baliliringni bikardin bikar urup koydum; ular həq təribyini köbul kilmidi. Əz kılıqinq yirtkuq xirdək pəyojəmbərlirinqni yewətti. 31 I bu dəwr kixilir! Pərvərdigarning sezığa kengül koyunqlar! Mən Israiloja qəl-bayawan yaki kapkarangoçuluq başkan zemin bolup bakkənmü! Mening həlkim nemixkə: «Nəgila barsak ez ərkimiz; əmdi yeningə yəna kəlməymiz!» — dəydu? 32 Kız zibu-zinnətlərini untuyalamdu? Toy kılıdıcıq kız toy kiyimlərini untuyalamdu? Lekin ez həlkim san-sanaqısz künliridə Meni untudi. 33 Sən ixk izdəp baridiojan yollarqa xunqə mahir bolup kətting! Bərəhkək, hətta əng buzuk ayallaroja yolliringni kərsətting. 34 Uning üstigə tonungning pəxliridə gunahsız namratlarning keni bar! Sən ularnı temingni texip ooprilikka kirgini üçün oltürdingmu?! Ixlarning həmmisi xundak tursımı, 35 sən tehi: «Mənə gunah yok; [Rəb] mandın rənjiwərməydil!» dəysən. Bilip koy! Mən üstüngdin həküm qikirimən, qünki sən: «Mən gunah sadir kilmidim!» — dəwerisən. 36 Sən nemixkə bunqıwala uyan-buyan kətrap ala kengilliük kılısan? San Asuriyə təripidin yərgə karitiloqandə Misir təripidinmu yərgə karitilisən. 37 Bərəhkək, sən Misirdin kolliringni yələnlək kılqanlarnı qətkə qakçı; sən ulardın həq payda kerməysən.

3 Xundak deyiliiduki, birsi ayalini koyuwətsə, ayal uningdin ajrasxa wə keyin u baxka ərgə yatlıq, bojon bolsa, birlinqi eri uning bilən kəyta yarixiwalsa bolamdu? Bundak ix bu zemini mutlək bulojimamdu? Lekin sən xunqə kep axniliring bilən buzukluk kılıp turup yəna yenimoja kəytay dəwatamsən tehi? 2 Bexingni ketürüp yukirioja ərap bak; — Sən zadi nədə yat ilahılar bilən buzukluk etküzmigənsən?! — Sən qəl-bayawanda kütüp olturojan ərəbdək ularnı yollar boyi kütüp olturoqansən; zeminni buzuklukliring wə razılıkking bilən buloqiansən. 3 Xuning üçün kattiki yamoqurlar tutup kəlinip sanga berilmidi həmdə «keyinki yamoqurlar» yaqmidi. Lekin səndə tehi pağıxə ayalning kelin yüzi bar, izə tartixni həq bilgüt yoxtur. 4 Hatta san bayatin Manga: «Atam, yaxlıkimdən baclap manga yetəkqi həmrəh bolup kelding!» — daysən, wa: — 5 «U hərdaim oqəzipini saklaşdu? U oqəzipini ahirojıqə tutamdu?» — dəysən. Mana, sən xundak deginin bilən, lekin sən kəlungdin kelixiqə razılık kılqansən. 6 Yosiya padixaħning künliridə Pərvərdigar manga: «Wapasiz Israılning nəmə kılqanlığını kerdüngmu? U barlik egiz taoqka qikip həm barlik yexil dərəh astıqə kirip xu yərlərdə pahxıdək buzukluk kılqan» — dedi. 7 — «Mən: U bularning həmmisini kılqandın keyin, qokum yenimoja kətip kəlidü, — dedim; lekin u kətip kəlmidi. Uning asiy singlis, yəni Yəhəuda buni kərdi; 8 lekin wapasiz Israılning barlik zina kılqanlırı tüpliyidin uningoja talak hetini berip uni koyuwətkinimni kərüp, asiy singlis Yəhəuda kərkmidi, bəlkı əzimu berip pahxilik kıldı. 9 Xundak boldiki, ez buzukqılıkini xunqə qikip ix dəp əkrioqka, u hətta tax wə yaqəq bilən zina kılıp zeminni buloqiwətti. 10 Bularning həmmisiqə karimatı Israılning asiy singlis Yəhəuda tehi pütün köngli bilən əməs, pəkət sahtılık bilən yenimoja kətip kəlgəndək boluwaldı, — dəydu Pərvərdigar. 11 Pərvərdigar manga mundak dedi: — «Wapasiz Israıl əzinisi asiy Yəhəudadın həkkənəyi kərsətti. 12 Barojin, ximaloja ərap bu səzlərni jakarlap mundak degin: — «Kəyatiq kəl, i yoldın qıkkuqı Israıl, — dəydu Pərvərdigar — wə Mən sanga kapiğimni kəyta türməyən; qünki Mən rəhimdil, — dəydu Pərvərdigar — Mən oqəzipimi mənggügə saklap turmayən. 13 Pəkət sening kəbihlikingni, — Pərvərdigar Hudayingoja asiylik kılqanlıkingni, uyan-buyan kətrap yürüp əzüngni hərbir yexil dərəh astida yat ilahılarqa beoqılxıqanlıkingni, xuningdək awazimoja həq kulak salıqoşanlıkingni ikrar kilsangla [Məndin rəhim-xəpəkət kərisən] — dəydu Pərvərdigar. 14 Kəyatiq kelinglər, i yoldın qıkkuqı balılar, — dəydu Pərvərdigar — qünki Mən silərnı həkkiyə seygiqidurmən; [silər xundak kilsanglarla] Mən silərdin tallıqanlarnı, yəni hərkəysi xəhərdin birdin, hərkəysi jəməttin ikkidin puqrani Zionoja kəyturup kelimən. 15 Mən silərgə kənglümdidikadək həlk padıqilirini təkşim kılıman; ular silərnı danalıq-bilim, əkil-parasət bilən bekip ozuklanduridu. 16 Xundak bolduki, xu künlərdə silər zemində kəpiyip,

kəp pərzəntlik bolojininglarda, — dəydu Pərvərdigar, qikti; u eż jayidin qikip zeminingni wəyrən kılıxka — silər: «Pərvərdigarning aħħda sandukji!» dəp yəna kelidu; xəħərliring wəyrən kiliñip, adəmzsatsiz bolidu. tiloja almaysilər; u hęq esinglaroja kəlməydu, uni 8 Bu səwəbtin eżliringlaroja bez kiyim oranglar, dad-ħeq ašlimaysilər wə uni hęq seojinimaysilər; silər pəryad ketürüp naħe kilinglar! Qünki Pərvərdigarning baxka bir sandukmu yasimaysilar. 17 Xu tapta ular kattik oqəzipi bizdin yanmidı! 9 Xu kūni xundak Yerusalemni «Pərvərdigarning təhti» dəp ataydu; boliduki, — dəydu Pərvərdigar, — padixalning yürüki, barlık, ellər uningoja yiyojılıd, — yəni Pərvərdigarning namioja, Yerusalemova yiyojılıd; ular kəlbiddiki rəzil jaħillikkioja käytidin hęq əgixip mangaydu. 18 Xu kūni xundak künnlərdə Yəħħuda jəmati Israel jəmati bilən birlikte mangidu; ular ximal zeminidin billə qikip Mən ata-bowlirijoqa miras boluxka taķidim kılıjan zeminoja kelidu. 19 Mən: «Mən seni balilirim katirijoqa koyp, sanga güzel zeminni, yəni kepligən əllərning zeminiñi arisidiki āng kerkəm jayni miras kılıp ata kılıxni xunqılık halayttim!» — dedim, wə: «Sən Meni «mening atam» daysan, wə Məndin yüz erütməysən!» — dedim. 20 Lekin qikidu; mana, Mən hazır ularoja jaza həkümürini bərħaq, asiylik kılıjan ayal eż jərisidin ayrıloqand, jakarlayman. 13 Mana, u top bulutlardək kelidu, silər Manga asiylik kılıqansilər, i Israel jəmati, — dəydu Pərvərdigar. 21 Yukiri jaylardın bir awaz anglinidu! U bolsa Israel jəmatidikilerning yiyo-pəryadlıri; qünki ular eż yolinin burmilqan, Pərvərdigar Hudasını untuojan. 22 — Käytip kelinglar, ay yoldin qikküqi balilar; Mən silərning yoldin qikip ketixinglaroja xipa bolimən. — «Mana, biz yeningoja barımız; qünki Sən Pərvərdigar Hudayimizdursən» — dəngler! 23 — Bərħaq, egizliklərde həm taoqlarda anglitilojan [butpərəslikning] kiykas-sürənləri bılıhudə ixtur! Bərħaq, Israelning kutkużuz-nijati Pərvərdigar Hudayimizdindilər. 24 Lekin yaxlıkimizdən tariplə, ata-bowlirimizning əjrini, yəni ularning kala-köy padilirini, kiz-oqçullirini axu uyat-nomus yap kətken; 25 Nətijidə biz uyat-hijilik iqidə yattuk, əlamymışqılık wə alakadılık bizni kaplıwaldı; qünki yaxlıkimizdən tariplə bügüñki künge kədər biz wə ata-bowlirimiz həmmimiz Pərvərdigar Hudayimiz aldida gunah sadir kılıp kəldük, Pərvərdigar Hudayimizning awazioja hęq kulak salmiduk.

4 — «Bu yollirimden burulay!» desəng, i Israel — dəydu Pərvərdigar — Əmdi Mening yenimoja burulup käytip kəl! Əgər bu yirginqlikliringni kəzümdin neri kılısang, wa xundakla yoldin yəna tenap kəmtsang. 2 — əgor san: «Pərvərdigarning hayatı bilən!» dəp kəsəm iqkininǵa, u kəsəm həkikət, adalət wə həkkaniyilik bilən bolsa, undakta yat əllərmü Uning namida eżliriga bəht tilixidu wə Uni eżining pəhir-xəhrəti kılıdu. 3 Qünki Pərvərdigar Yəħħudadikilər wə Yerusalem dikilərgə mundak dəydu: — «Boz yeringlarnı qepip aqđurunglar; tikanlık arisoja uruk qaqmangalar! 4 Eżliringlarnı Pərvərdigarning yolidə sünnet kilinglar; kəlbinglarnı sünnet kilinglar, i Yəħħudadikilər wə Yerusalemda turuwatkanlar! — Bolmisa, Mening kəhřim partlap ot bolup silərni keydürüwetidu; kilmixliringlarning rəzilliki tüpəylidin uni eqqüralaydiqan heqkim qıkmayıd. 5 — Yəħħudada muxularını elan kılıp, Yerusalemda: — «Zemin-zeminda kanay qelinglar!» — dəp jakarlanglar; «Yioqplinglar! Mustahkəm xəħərlərgə keqip kirayli!» — dəp nida kilinglar! 6 Zionni kərsitidiojan bir tuqni tiklənglar; dərħal keqinglar, keqikip kalmanglar! Qünki Mən külپ, yəni zor bir ħalakətni ximaldin elip keliman. 7 Xir eż qatħallikidin qikti, «əllərni yoķatkuqi» yoloja

8 Bu səwəbtin eżliringlaroja bez kiyim oranglar, dad-ħeq ašlimaysilər; silər pəryad ketürüp naħe kilinglar! Qünki Pərvərdigarning əmirlərinin yürüki su bopol ketidu, kahňalar alakzadə bolup, pəyojəmbərlər təajjuplinidu. 10 — Andin mən: — Ah, Rəb Pərvərdigar! Bərħaq Sən bu həlkni, jümlidin Yerusalemni: «Siler aman-tinq bolisilər» dəp aldition; əmaliyattə bolsa kılıq janşa yetip kəldi, dedim. 11 — Xu qaqoda bu həlkə wə Yerusalemova mundak deyilidu: «Qəl-bayawandiki egizliklərдин qikkan issik bir xamal həlkimming kizining yolioja қarap qüxitid; lekin u haman soruxka yaki dan ayrixka muwapik kəlməydu! 12 — Buningdin əxəddiy bir xamal Məndin qikidu; mana, Mən hazır ularoja jaza həkümürini bərħaq, asiylik kılıjan ayal eż jərisidin ayrıloqand, jakarlayman. 13 Mana, u top bulutlardək kelidu, bürkütüldən tezdar! — «Halimizoja way!» Qünki biz nabut bolduk!» 14 — «I Yerusalem, eż kutuluxung iż-żejja kəlbingni rəzilliktin yuyuwat; qaqqanojqış kenglüngə bılıhudə oy-hiyallarni pükip turisən?» 15 Qünki Dan diyaridin, Əfraimdiki egizliklərдин azab-külpətni elan kılıdiojan bir awaz anglitilidu: — 16 Ular: Əllərgə elan kılınglar, Yerusalemova anglinglar: — Mana, körkawoja aloquqilar yiraq yurttin keliwatidu! Ular Yəħħuda xəħərliriga қarxi jeng qukanırını kətürüxkə təyər! — dəydu. 17 Etizlikni mudapia kiliwatkanlarda, ular Yerusalemni körxiwalidu; qünki u Manga asiylik kılıjan, — dəydu Pərvərdigar. 18 Sening yolung wə kilmixliring muxularını eż bexingoja qüfürdi; bu rəzillikning akıvitidur; bərħaq, u azabliktur, yuriķingim suanjidu!» 19 — [Mən]: «Ah, iq-baqrim! Iq-baqrim! Tolopakka qüxtüm! Ah, kenglüm azabländi! Yürükim düpüldəwati, sükit kılıp turulmaymən; qünki mən kanayning awazini anglaymən; jeng qukanlıri jenimoja suanjidi. 20 Apət üstigə apet qüxti! Pütkül zemin wəyrən boldi; qedirlihim dəkikidə bərbət kılındı, pərdilirim həyt-huytning iqidə yirtip taxlandı! 21 Kaaqqanojqış tuoqua қarap turuxum, jeng awazlırını anglixim kerak?» — [dedim]. 22 — «Qünki Mening hälkim nadandur; ular Meni hęq tonumiojan; ular akli yok balilar, ular hęq yorutulmojan; rəzillikka nişbatən ular danadur, əmma yaħxilikka nişbatən ular bilimsizdür». 23 — «Mən yər yüziga karidim; mana, u xəkilsiz wə kupperkūru boldi; asmandarım kəridim, u nuris kəldi; 24 taoqlarоja kəridim, mana, ular zilziliga kəldi, barlıq dəngler əxəddiy silkinip kətti. 25 Қarap turiwərdim, wə mana, insan yok idi, asmandiki barlıq uqar-kanatlarımı eżlirini daldioja aldı. 26 Mən karidim, mana, baq-etiżlar qəl-bayawanoja aylandı, barlıq, xəħərlər Pərvərdigar alıldı, yəni uning kattik oqəzipi alidda wəyrən boldi. 27 Qünki Pərvərdigar mundak dəydu: — «Pütkül zemin wəyrən boldi; əmma Mən uni püttinley yokatmaymən. 28 Buning tüpəylidin pütkül yər yüzü matəm tutidu, yukiřida asman karılık bilən kaplinidu; qünki Mən xundak səz kıldı, Mən xundak niyatka kəlgənmən; Mən uningdin ekünmaymən, uningdin hęq yanmayımən; 29 atılıklar wə okyalıklarınawawku-sürəni bilən hərbir

xəhərdikilər keqip ketidü; ular qatqallılıqlar oja kirip məküwalidü, taxlar tüstigə qıkıwalidü; barlıq xəhərlər taxlinip adəmzatsız əlidü. **30** — Sən, i һalak boluqı, nemə kilməkqisən? Gərgə sən parəng kiyimlərni kiyğan bolsangmu, altın zibu-zinnatlərni takıqan bolsangmu, həsulingni wə neningni yap ketidü, oqul-kızlıringni kəz-kaxlıringni osma bilən pərdazlıqan bolsangmu, yəp ketidü, kala-koy padiliringni yap ketidü, üzüm əzüngi yasinojning bikardur; sening axılıring seni kəməstidü; ular jeninqni izdəwatidü. **31** Qünki mən toloqka qüxkən ayalningkidək bir awazni, tunji balını tuoqkandikidək azabada bolovan Zion kızining awazını angławatim; u kollirini sozup: «Halimoja way! Bu katıllar tüpəylidin halimdiñ kettim!» dəp həsimətakta.

5 [Pərvərdigar]: — Yerusaleminning rəsta-koqilirida uyan-buyan aylinip yügürünqlər, obdan kerüp biliwelinglər; məydənləridin izdəp kerünglər; adalet bilən ix keridiojan, wədisidə turuxka intilidiojan birlə adəmni tapsanglar, xunda mən bu [xəhərn] kəqürimən! **2** Gərgə ular: «Pərvərdigarning hayatı bilən!» dəp kəsəm iqkən bolsimu, ular yalqandın sezləydu, [dedi]. **3** — I Pərvərdigar, kəzüng adalet-bitəraplikni izdəp yürüdü əməsmü? Sən bularni urdung, lekin ular azablanmaydu; Sən ularni nabut kılıp tügəxtürdüng, lekin ular tərbiyə kobul kılıxni rət kılıp kəldi; ular yüzlərini taxtin qattık kıldı, ular yolidin yenixni rət kılıduş **4** — man: «Xülbisizki, bundak kılıqanlar pəkət namratlar, ular nadanlar; qünki ular Pərvərdigarning yolını, Hudasinin həküm-kərsətmilirini bilməydu» — dedim. **5** — «Mən metiwrələrinin yenioja berip ular oja sezləymən; qünki ular Pərvərdigarning yolını, Hudasinin həküm-kərsətmilirini biliđu.» Birək ularnu boyunturuknu üzüll-kesil buzup, rixtilirini üzüp taxlıqan. **6** — Xunga ormandın qıkkən bir xır ularni oltarıdu, bayawandin qıkkən bir bərə ularni wəyran kılıdu; yilpiz xəhərlərgə karap paylaydu; xəhərlərdin qıkkən hərbiri titma-titma kılınidü; qünki ularning asiylikləri kəpiyip, wapasızlıkları awuydu. **7** Mən zadi nemiga asasən seni kəqürimən? Sening balılıring Məndin waz keqip, Huda əməslərgə kəsəm iqmakta; Mən həmma hajətləridin qıkkən bolsammu, lekin ular zinahorluk kılıp, pahxilərning eyigə top-top bolup mengiwatidü. **8** Ular somrigən ixkwaz ayojırlar, ular hərbiri öz yekiniñin ayalıqə həwəs kılıp kinxnəwətidü. **9** Bu ixlar tüpəylidin ularını jazalımay koyamdim? — dəydu Pərvərdigar, — Mening jenim muxundak bir əldin kisas almay koyamdu? **10** Uning üzüm qünəkliridin etüp, tallırını wəyran kilinglər; lekin ularni pütünləy nabut kilmənglər; xahlırını kırıp taxlanglər, qünki ular Pərvərdigaroja təwə əməstür; **11** qünki Israil jəməti wə Yəhuda jəməti Manga mutlak wapasızlık kıldı, — dəydu Pərvərdigar. **12** Ular: «U heqnemə kilməydu! Bizgə heq apət qüxməydu; na kılıq nə kəhətqılıkni kərməymiz!» — dəp Pərvərdigardin tenip kətti. **13** Payoqəmbərlər bolsa pəkət bir xamaldın ibarət bolidü, halas; [Pərvərdigarning] söz-kalami ularda yoktur; ularning sözləri öz beixoja yansun! **14** Xunga Pərvərdigar, samawi koxunlarning Sərdarı bolovan Huda manga mundak daydu: — Bu һalq muxu seznı kılıqını üçün, mana, Mən aqzıngə salojan sözlərimi ot, bu һalqını otun kılıməni, ot ularni kəydürüp taxlaydu. **15** — Mana, Mən yıraktın bir əlni elip kelimən, i Israil jəməti, — dəydu

Pərvərdigar, — U küqlük bir əl, kədimiy bir əl, tilini sən bilməydiqan wə gəplərini sən heq qüxənməydiqan gərdür; ularning həmmisi batur palwanlardur. **17** Ular talliringni wə ənjur dərəhliringni yəp ketidü; ular sən tayanojan mustəhkəm xəhərliringni kılıq bilən wəyran kılıdu. **18** Halbuki, — dəydu Pərvərdigar, — xu künlərdimə silerni pütünləy tügəxtürməyən. **19** Xu qaçda [həlkinq]: «Pərvərdigar Hudayımız nemixə muxu ixlarning həmmisini beximizoja qüxürgən?» — dəp sorisa, əmdi sən [Yərəmiya] ular oja: «Silər Məndin yüz ərüp, ez zemininglərda yat ilahlarning küllükida bolojininglər, silər ez wətininglər bolmiojan bir zemində yat boloqanlarning küllükida bolisilər» — degin. **20** — Yakupning jəmatidə xuni jakarlıqinkı wə Yəhuda arısida xuni elan kılqinkı, **21** «Buni anglanglar, i nadan wə akli yok, kezi turup kerməydiqan, kılık turup anglimaydiqan bir halk; — **22** Məndin korkmamsırlar? — dəydu Pərvərdigar, — Dengiz süyi tükün sahlini mənggülüq qəklimə kılıp, «Bu yərdin etmə» dəp bekitikan Mening aldimda təwriməsiler? Mana, dolğunlari erkəxligini bilən ular sahil üstidin heq oqaliba kilməydu; xawqunlioni bilən bu qəktin hərgiz halkip etəlməydu. **23** Lekin bu halkning jahil wə asiylik kengli bardur; ular yoldin qikip öz beximqılık kılıp kətti. **24** Ular kenglida: «Əz waktida yamoqurları, yəni awwalkı həm keyinki yamoqurları Bərgüqi, bizgə həsul poşlunu bekitip aman-esən Saklıqıraq Pərvərdigar Hudayımızdır aymınaylı» deqənni heq deməydu. **25** Silərning kəbihlikliringlər muxu ixlarnı silərgə nesip kılımiojan; silərning gunahlıringlər silərdin bərikətni məhrum kılıqan. **26** Qünki həlkim arısida rəzzillər bardur; ular pistirmida yatkın kiltəkqlardək paylap yürüdü; ular tuzak selip, adəmlərni tutuwalidü. **27** Tutkən kuxlar oja tolojan kəpəstək, ularning eyliri aldamqılıkın erixən mallar bilən tolojan; ular xu yol bilən büyük həm bay bolup kətti. **28** Ular səmrıp, parkırap kətti; bərəhək, ular rəzil ixlarnı kılıxla mahir bolup kətti; ular öz mənpəətini kezləp həkələrning dəwasını, yetim-yesirələrning dəwasını sorımaydu; namratlarning həkükini kooqdaydiqan həkümü ular qıkmaydu. **29** Bu ixlar tüpəylidin ularını jazalımay koyamdim? — dəydu Pərvərdigar, — Mening jenim muxundak bir əldin kisas almay koyamdu? **30** Zemində intayın korkunluk, wə yirginqlik, bir ix sadir kılınoqankı — **31** Payoqəmbərlər yalojan-sahta bəxarətlərni bərməktə; kahınlar bolsa öz həkük dairisini kengaytip həkümranlıq kilməkta; Mening həlkimmü bu ixlarnı yakturidü. Lekin bularning akıvitidə kandak kılısilər?

6 Jeninglarnı kutkuzux üçün Yerusalem xəhəridin keqinglər, i Binyamin jəmətidikilər! Təkoşa yezisida kanay qelinglər! Bəyt-Hakkarəmdə is signalını kətürünglər! Qünki balayı'apet, yəni dəlxətlik һalakət ximal tərəptin pəyda bolidü. **2** Zion kizi, yəni nazinin sahibjamalnı, mən nabut kılımən. **3** Yerusalemoja қarxi qikiwatkan pada bəkəqülərəməzliq kilməkta; Mening həlkimmü ular Yerusaleminı körxawoja elip qedirlirini tikidü; ularning həmmisi özü igiligən jayda pada bəkədü. **4**[Ular]:

«Uningoja қарxi jenggə tayyarlininglar! Turunglar, qüx waktidin paydilinip hujum kılıylı!», «Apla! Kün patay dəp kaptu, kəqtiki sayılər uzirawatidul!» — [dəydu], salımən; xuning bilən həm atilar həm oğullar billə [andin]: 5 «Xunga, keqiqə hujum kılıp qıçayı, uning putlixidu; xoñnilar wə dostlar ohxaxla nabut bolidu. mustəhkəm ordilərini yokitaylı!» — dəydu. 6 — Qünki samawi қoxunlarning Sərdarı bolən Pərvərdigar ularqa mundak, dəydu: — Dərəhlərni kesip, ular bilən Yerusalemətərapida dəng-potəylərni yasanglar; qünki u jazalanmışa bolmaydiyan xəhərdür; uningdə barlıq ixlar zulum-zomigərliktür. 7 Kuduk ez sulurini uroqutup qıkarqandək, umu razilliklirini uroqutup qıkmakta; uningdin zulmət-zorawanlıq wə halakat sadalırı anglanmakta; menin kəz aldimda həmixinə aqırıq-kesəllər həm yarılançıqlar pəyda bolmaqta. 8 I Yerusalem, təlim-təribi yəkən kıl; bolmisa jenim səndin waz keqidü, — bolmisa, Mən seni harabilik, adəmzatsız bir zemindən kiliwetimən. 9 Samawi қoxunlarning Sərdarı bolən Pərvərdigar manga mundak dəydu: — Ular üzüm telini pasangdioquqlardək Israilning kəldisini pasangdaydu; xunga san üzüm üzgütqidək üzüm telidiki xahlar üstidin yənə bir kətim kolungını etküüzidur! 10 [Mən]: — Mən hazır kimgə söz kılıp agahlandur? Ulardin anglolıqadək zadi kim bar? Mana, ularning kulaklırları sünnet kılınmışdır, ular həq angliyalmayıdu. Mana, Pərvərdigarning sezi ularqa eojir kelidü; ularqa həq huxyakmayıdu, — [dedim]. 11 — Kəlbim, Pərvərdigarning oğəzəp otları bilən tolup taxtı; uni iqimə siqdəruxtın həlsirap kəttim; uni koqidiki balıclar, yigitlərning məxrəp sorunlarioja tekkəysən. Ər-ayallar, kərilar həm yaxanopanları buningdin mustəsna bolmısın! 12 — Ularning eyliri, etizliri ayalları bilən billə eżgilərgə tapxurulidi; qünki Mən kolumni zemindikilərgə sozimən, — dəydu Pərvərdigar. 13 — Qünki əng kiqikidin qongiojqə ularning həmmisi aqəzlilikkə berilgən; pəyəmərbərdin kahinojqə həmmisi ohxaxla aldamqılık kılıdu; 14 ular: «Aman-esənlik! Aman-esənlik!» dəp həlkimning kızının yarısını susluk bilən kol uqida qala tengip koydu. Lekin aman-esənlik yoktur! 15 Ular yirginqlik ixlarnı sadır kılıqinidin hijil boldim? — Yak, ular həq hijil bolmida, hətta kizirixnimə ular həq bilməydu. Xunga ular yikılıp elgənlər iqidə yikılıp olıdu; uların jazalaxka kalğınınmdə ular putlixip ketidü, — dəydu Pərvərdigar. 16 Xunga Pərvərdigar [Əz həlkigə] mundak dəydu: — Silər tət aqə yolda turuwaitisilər; xunga yolungarnı obdan kerüp koyunglar, kədimki, yahxılıkka elip barojan yollarnı sorap, ularda mənginglər; xundak kılıqanda jeninqər obdan aram tapidu. Lekin ular: «Biz xularda mangmaymiz!» — dəydu. 17 Mən: Silərgə «Kanayning agah sadasiqa kulak selinglər!» dəydioqan agah bərgüqi kezətqilərni tiklidim; lekin silər: «Kulak salmaymız» dedinglər. 18 Xunga i ellər, anglanglar; guwahqıllar bolup ular arısında bolidioqan ixlarnı bilip koyunglar! 19 Angla, i yər-zemin! Kara, Man bu həlkinqing bexioja külpat, yəni ularning oy-hiyallirining akiwitini qıxıfürimən; qünki ular sezlirimə kulak salmiojan; Mening Təwrat-kanunumni bolsa, ular qətkə kəkçən. 20 — Əmdi zadi nəma məksətə Xəbadın qıkkən huxbuy, yırak yurttin elip kelingən egiş Manga sunulıldı? Kəydürmə kurbənlilikliringlar kəbul kılalarlık, əməs, silərning «təxəkkür kurnanlıq»liringlar

Meni hursən kilməydi. 21 Xunga Pərvərdigar mundak dəydu: — Mana, Mən bu həlkələrni putlikaxanglarnı [andin]: 5 «Xunga, keqiqə hujum kılıp qıçayı, uning putlixidu; xoñnilar wə dostlar ohxaxla nabut bolidu. mustəhkəm ordilərini yokitaylı!» — dəydu. 6 — Qünki samawi қoxunlarning Sərdarı bolən Pərvərdigar zemindən bir həlkə kelidü, yer yuzinəng əng kəriliridin uluqə mundak, dəydu: — Dərəhlərni kesip, ular bilən Yerusalemətərapida dəng-potəylərni yasanglar; qünki u jazalanmışa bolmaydiyan xəhərdür; uningdə barlıq ixlar zulum-zomigərliktür. 7 Kuduk ez sulurini uroqutup qıkarqandək, umu razilliklirini uroqutup qıkmakta; uningdin zulmət-zorawanlıq wə halakat sadalırı anglanmakta; menin kəz aldimda həmixinə aqırıq-kesəllər həm yarılançıqlar pəyda bolmaqta. 8 I Yerusalem, təlim-təribi yəkən kıl; bolmisa jenim səndin waz keqidü, — bolmisa, Mən seni harabilik, adəmzatsız bir zemindən kiliwetimən. 9 Samawi қoxunlarning Sərdarı bolən Pərvərdigar manga mundak dəydu: — Ular üzüm telini pasangdioquqlardək Israilning kəldisini pasangdaydu; xunga san üzüm üzgütqidək üzüm telidiki xahlar üstidin yənə bir kətim kolungunu etküüzidur! 10 [Mən]: — Mən hazır kimgə söz kılıp agahlandur? Ulardin anglolıqadək zadi kim bar? Mana, ularning kulaklırları sünnet kılınmışdır, ular həq angliyalmayıdu. Mana, Pərvərdigarning sezi ularqa eojir kelidü; ularqa həq huxyakmayıdu, — [dedim]. 11 — Kəlbim, Pərvərdigarning oğəzəp otları bilən tolup taxtı; uni iqimə siqdəruxtın həlsirap kəttim; uni koqidiki balıclar, yigitlərning məxrəp sorunlarioja tekkəysən. Ər-ayallar, kərilar həm yaxanopanları buningdin mustəsna bolmısın! 12 — Ularning eyliri, etizliri ayalları bilən billə eżgilərgə tapxurulidi; qünki Mən kolumni zemindikilərgə sozimən, — dəydu Pərvərdigar. 13 — Qünki əng kiqikidin qongiojqə ularning həmmisi aqəzlilikkə berilgən; pəyəmərbərdin kahinojqə həmmisi ohxaxla aldamqılık kılıdu; 14 ular: «Aman-esənlik! Aman-esənlik!» dəp həlkimning kızının yarısını susluk bilən kol uqida qala tengip koydu. Lekin aman-esənlik yoktur! 15 Ular yirginqlik ixlarnı sadır kılıqinidin hijil boldim? — Yak, ular həq hijil bolmida, hətta kizirixnimə ular həq bilməydu. Xunga ular yikılıp elgənlər iqidə yikılıp olıdu; uların jazalaxka kalğınınmdə ular putlixip ketidü, — dəydu Pərvərdigar. 16 Xunga Pərvərdigar [Əz həlkigə] mundak dəydu: — Silər tət aqə yolda turuwaitisilər; xunga yolungarnı obdan kerüp koyunglar, kədimki, yahxılıkka elip barojan yollarnı sorap, ularda mənginglər; xundak kılıqanda jeninqər obdan aram tapidu. Lekin ular: «Biz xularda mangmaymiz!» — dəydu. 17 Mən: Silərgə «Kanayning agah sadasiqa kulak selinglər!» dəydioqan agah bərgüqi kezətqilərni tiklidim; lekin silər: «Kulak salmaymız» dedinglər. 18 Xunga i ellər, anglanglar; guwahqıllar bolup ular arısında bolidioqan ixlarnı bilip koyunglar! 19 Angla, i yər-zemin! Kara, Man bu həlkinqing bexioja külpat, yəni ularning oy-hiyallirining akiwitini qıxıfürimən; qünki ular sezlirimə kulak salmiojan; Mening Təwrat-kanunumni bolsa, ular qətkə kəkçən. 20 — Əmdi zadi nəma məksətə Xəbadın qıkkən huxbuy, yırak yurttin elip kelingən egiş Manga sunulıldı? Kəydürmə kurbənlilikliringlar kəbul kılalarlık, əməs, silərning «təxəkkür kurnanlıq»liringlar Meni hursən kilməydi. 21 Xunga Pərvərdigar mundak dəydu: — Mana, Mən bu həlkələrni putlikaxanglarnı korallinidü; ular zəlim, heq rəhəm kilməydu; ularning awazi dengiz dolkunidək xawqunlaydu; ular atlara minidü, jənggiwar adəmlərdək səp-səp bolup turidü; ular sanga қarxi jeng kılıxka kelidü, i Zion kizi! 24 «Biz ular toopruluk həwər anglidük; kolımız boxixip kətti; ojaxlıq, toloqta qalojan ayaldək azab bizni tutti» — [dedim]. 25 «Dalaqə qıqmanglar, yollar bilən mangmanglar, qünki dütəmənning kılıqi bar, tərəp-tərəplərni wəhimə basidü. 26 İ həlkimning kizi, sən ezingə bez kiyim kiyiwal, küller iqida eojinap yat; ezingning bir tal oqlungdin juda bolqandək kattik yiołap matəm tut; qünki bulang-talang kılıquçı bizgə karap tuyuksız kelidü. 27 [Pərvərdigar manga]: — Mən seni roda siniqliqi kılıp tiklidim, həlkim bolsa huddi təkxürlüdiyon rodidək bolidü; seni ularning yollarını kezitip sinaxka tiklidim, — [dedi]. 28 — Ularning hərbəri asiyinən asiyisi, ular təhmat qaplap uyan-buyan katrap yürməktə; ular mis wə temürning ezipidur, həmmisi qırıp kətkəndür; 29 temürqining kərükimə keyüp kətti, əqəzən bolsa otta yəm boldi; rodini eritip taw lax bikar boldi; həlkim yamanlardın haliy bolmidi. 30 Ular «daxkal kümüx» dəp atılıdu; qünki Pərvərdigar uların rət kıldı.

7 Pərvərdigardin Yərəmiyaqa mundak bir səz kəldi: — 2 Pərvərdigarning əyidiki dərwazidə turup muxu səzni jakarlap: «Pərvərdigarning səzini anganglar, i Pərvərdigarning sezi qızılık üçün muxu dərwazılardın kiriwatqan barlıq Yəhudalar!» — deqin. 3 — «Samawi қoxunlarning Sərdarı bolən Pərvərdigar — Israilining Hudasi mundak dəydu: — Yolliringlar həm kilmixliringlərni tütüzüngərlər; xundak bolojanda Mən silərnı muxu yərdə mukim turoquzimən. 4 «Pərvərdigarning ibadəthanisi, Pərvərdigarning ibadəthanisi, Parwərdigarning ibadəthanisi del muxudur!» dəp aldamqi səzlergə tayinip kətməngərlər. 5 Əger silər həkikətən yolliring həm kilmixliringlərni tütəzsənglər, — əger kixilər wə xoñnanglar arısında adət yürgüsənglər, 6 — əger silər musapir, yetimyesir həm tul hotunlarnı bozak kılıxtil, muxu yərdə gunahsız karınları teküxtin, — xundakla ezingələrə qızıyan yetküüt, baxqə ilahlarqa əgixip ketixtin kol üzsənglər, — 7 xundak kılıqinininglərda Mən silərnı muxu yərdə, yəni Mən ata-bowliringlərə qədimindən tərtip mənggүiqə təkdim kılıqon bu zemində mukim turidioqan kılımən. 8 Lekin mana, silər həqkəndək payda yetküzməydiyan aldamqi səzlergə tayinip katkansılar. 9 Əmdi nəma degülük?! Oqrılık, katılık, zinahorluq kılıp, sahta kəsəm iqip, Baaloja isrik yekip wə silər həq tonumiojan yat ilahlarqa əgixip, 10 andin Mening namimda atalojan muxu eygə kirip Mening aldimda turup: «Biz kutkuzuloqan!» dəmsilər?! Muxu lənatlık ixlarda turuwerix üçün kutkuzuloqanmışsilər?! 11 Mening namimda atalojan muxu ey silərning

nəzirinlərdə bulangqıllarning uwisim? Mana, Mən Əzüm bu ixlarnı kərgənmən, — dəydu Pərvərdigar. **12** Xunga, Mən əslidə Əz namimdə turaloq kılıqan Xiloh degen jayoq berip, həlkim Israılning razilliki tüpaylidin uni nema kiliwatkənlilikimi kerüp bekinglar! **13** Əmdi hazır, silər muxundak kilmixlarnı sadır kılıqininglar tüpaylidin, — dəydu Pərvərdigar, Mən silərgə tang səhərdə ornumdun turup söz kılıp kəldim, lekin silər həq kulak salmidingar; Mən siləri qakırdım, lekin silər Manga jawab bermidingar — **14** Əmdi Mən Xilohdiki eyni kəndak kılıqan bolsam, silər tayanoqan, xundakla namim koyulqan bu eyni wə Mən silərgə həm ata-bowliringlar oja təkdim kılıqan bu zeminnimə xundak kılımən; **15** Mən silərnin barlık kərindaxlırlıqlar, yəni əframning barlık nəslini həydiwatkinimdək silərnimü kezümdin yırak həydaymən. **16** Əmdi san, [Yərəmiyalı], bu həlk üçün dua kılma, ular üçün nala-paryad kətürmə yaki tilək tilimə, Mening aldimda turup ularning [gunahlırin] həq tilimə, qünki Mən sanga kulak salmaymən. **17** Ularning Yəhūda xəhərliridən ya Yerusalem koqilirida nəmə kılıqanlarını kerüwtammasan? **18** Bilalar otun teridü, atilar ot kəlaydu, ayallar kəstən Meni rənjitixka «Asmanning Hanixi» üçün poxkallarni selixkə hemirni yuqoridü, xuningdək yat ilahlar oja xarab hədiyəlirini kuyidü. **19** Azablınip oqezaqlınidiojını Mən mü? — dəydu Pərvərdigar; — Əz yüzlirigə xərm qaplap, azablınidiojını ezliri əməsmə? **20** Xunga Rob Pərvərdigar mundak dəydu: — Mana, Mening oqezipim wə kəhrim muxu jayoq tekülidü; insan üstigə, haywan üstigə, daladık dərəhlər üstigə, turpraktiki mewilər üstigə tekülidü, u həmmiini kəydürdü, uni həq eşqürəlməydi. **21** Samawi koxunlarning Sərdari bolovan Pərvərdigar — Israılning Hudasi mundak dəydu: — Beriwinglar, kəydürmə kurbanlıklırlarıngı baxşa kurbanlıklärəqə koxup koyunglar, barlık gəxlərini yəwelinglar! **22** Qünki Mən ularni Misir zeminidin kütükzup qıkarqan künidə ata-bowliringlar oja «kəydürmə kurbanlık»ları yaki baxşa kurbanlıklär toqorisida gəp kilmiojan wə yaki əm bərmigenidim; **23** bəlki Man ularcqı mundak əmr kılıp: «Awazimoja kulak selinglar, xundak kılıp Mən silərnin Hudayinglar bolimən, silər Mening həlkim bolisilər; Mən ezungular oja yahxılık bolsun dəp buyruqan barlık yolda menginglər» — dəp buyruqanidim. **24** Lekin ular həq anglimiojan, Manga həq kulak salmiqan, bəlki ez rəzil kənglidiki jahilli ki bilən ez hiyal-hahixlirioja ağıxip mengiwərgən; ular aldiqə əməs, bəlki kəyniqə mangojan. **25** Ata-bowliringlar Misir zeminidin qıkkandın tartip bügünkü küngə kədər Mən kullırım bolovan pəyoğəmbərləri yeninglərə awatip kəldim; Mən hərkəti tang səhərdə ornumdun turup ularını əwətip kəldim. **26** Lekin həlkim anglimiojan, həq kulak salmiqan; ular boynını kättik kılıqan; razillikətə-abowiliridin exip kətkən. **27** Sən bu səzərnəi ular oja eytisən; lekin ular sanga kulak salmaydu; sən ularni [towa kılıxka] qakırısan, lekin ular jawab bərməydu. **28** — Sən ularoja: — «Pərvərdigar Hudasinin awazini anglimiojan wə həq tüzitixni köbul kilmiojan həlk dəl muxul» — dəysən. Ulardin həkikət-wapalıq yokap kətti; bu ularning eqizidinmu üzülüp kətti. **29** Qeqinqni qüxirüp uni taxliwət; yukarı jaylarda bir mərsiyə okuojin; qünki Pərvərdigar Əz oqezipini qüxtürməkqi bolovan bu dəwrni rət kılıp, uningdin waz kəqtı. **30** Qünki Yəhūdadikilər kez aldımda rəzillik kılıqan, — dəydu Pərvərdigar, — ular Mening namimdə atalojan eyga yirginlik nəsrilərni əkirip uni bulqojan; **31** wə ez oqul-kızlırını otta kurbanlık kılıp keydürüx üçün «Hənnomning oqlı»ning jilojisidiki Tofatning yurkirdiki jaylarnı kırqan; bundak ixni Mən həq buyrumiojanmən, u yuymoja həq kırıp bakmioğandur. **32** Xunga, mana, xundak künər kəlidiki, — dəydu Pərvərdigar, — «Tofat» yaki «Ibn-Hənnomning jilojisı» əmdi həq tilə elinmaydu, bəlki «Kətl jilojisı» deyilidü; qünki ular Tofatə jəsətlərni yər kalmıouqə kemidü. **33** Bu həlkning jəsətləri asmandiki uqar-kanatlarning wə zemindiki janiwarlarning taami bolidü; ularni elitklerdin korkutup həydaydiqan həqkim bolmayıdu. **34** Mən Yəhūda xəhərliridin həm Yerusalem xəhərliridin oyuntaximating sadasını, xad-huramlik sadasını wə toyı boluwartan yigit-kızining awazini məhərəm kılımən; qünki zemin wayranə bolidü.

8 Xu qaçda, — dəydu Pərvərdigar, — ular Yəhūdaning padixa həlinin ustihanlırını, ularning əmirliklərinin ustihanlırını, kahinlarning ustihanlırını, pəyoğəmbərlərning ustihanlırını wə Yerusalemda turoqanlarning ustihanlırını gerləridin elip qırkırdı; **2** xundak kılıp ular bularını kuyax, ay wə asmanlardıki barlık jisimlər astida yayıldı; qünki ular bularını seyən, bularning kullukida bolovan, bularqa əgəxən, bularni izdигən, bularqa qokunojan; ularning jəsətləri bir yərgə həq yiqilmaydu, həq kəməlməydu; ular zemin yüzidə oqut bolup yatidü. **3** Mən buların kalqoqanlırını həydigən jaylarda, bu rəzil jəmətin barlık tırıl kaloqanlır hayatnatı orniqə mamətni tallayıdu, — dəydu samawi koxunlarning Sərdarı bolovan Pərvərdigar. **4** Əmdi sən ularoja mundak degin: Pərvərdigar mundak dəydi: — Adamlar yikilsa kaytidin turmadı? Birsə yoldın qikip kətsə kaytip kəlməməd? **5** Nemixkə Yerusalemidiki bu həlk hamixa yoldın qikix bilənla yenimdin yiraklap ketidü? Ular aldamqılıkni qing tutidü, yenimoja kaytip kelixni rət kılıdı. **6** Mən kəngül koyup anglıdım; lekin ular durusluğnu səzliməydi; ularning rəzzillikliridin: «Mən zadi nemilərni kılıp koydum!» dəp towa kılıdijojan həqkim yok; at jənggə burulup etiləndək hərbisri ez yoliqə burulup etildü. **7** Həttə asmandiki ləyləkmən eziqə bekitilən wəktlilərini biliidü; pahtək, karlıqaq wə turnilarımı kəqüp keliđiojan wəktlilərini esidə tutidü; lekim Mening həlkim Mən Pərvərdigarning ularoja bekitkənlirinmi həq bilməydi. **8** Silər kəndakmu: «Biz danadurmız, Pərvərdigarning Təwrat-kanunu bizdə bardur!» dəysilər? Mana, bərhək, əlima-keçqürgüçilərning yalqançı kəlimi uni burmilojan. **9** Danixmənlər hijil bolidü, ular yərgə karap kəldi; mana, ular Pərvərdigarning sezinə qatka kakķandın keyin, ularda zadi nema danalıq kəlidü? **10** Xunga Mən ularning ayallırını baxxılaraq, ularning etizlərinin yengi igilirigə tapxurup berimən; qünki əng kiqikidin qongiojqə ularning həmmisi aqkezlikkə berilgən; pəyoğəmbərdin kahiniojqə həmmisi sahta ix keridi. **11** Ular: «Aman-esanlı! Aman-esanlı!» dan

həlkimning kızining yarısını susluk bilən kol uqida qala tengip koydi. Lekin aman-esənlilik yoktur! **12** Ular yirginqlik ixlarnı sadır kılıqlarından hijil boldimus? — Yak, ular heq hijil bolmadi, hətta kızırıxnımı ular heq bilməydi. Xunga ular yikılıp elgənlər iqdə yikılıp olidü; uların jazalaxka kəlginimdə ular putlixip ketidü, — dəydu Pərvərdigar. **13** Mən ularning hoşulunu elip taxlaymən, — dəydu Pərvərdigar; üzüm telida üzümlər, anjür darihida anjürələr heq kalmidi; yopurmaklrı solixip kətti; Mən ularqa nema beqixılıqan bolsam, əmdi xular ulardin etküütüwelinidü. **14** «Biz nemixkə muxu yərdə bikar olturuwerimiz? Yiqilaylı, mustahkəm xəhərlərgə kirip xu yərlərdə [kürəx kılıp] tügxayı! Qünki Pərvərdigar Hudayımız bizni tığxatdır, bizgə et süyini bərdi; qünki biz Pərvərdigar aliddə gunah, sadır kildük. **15** Aman-tinqqlikini ümidi kılıp kütüp kəldük, lekin heq yahixlik bolmadi; xipa waktini küttük, lekin mana, wəhima bastı! **16** Dübمان atlırıñan hartildaşlıri Dan zeminidin tartıp anglanmakta; ayoqırınlıng kixnəlxiri pütkül zeminni körkütüp təwəratımkət. Ular zemini wə uningda turuwatkən hämmmini, xəhərnı wə uningda turuwatkənların hämmisini yokitixka kelidü!». **17** — Mana, Mən aranglarqa yılanları, yəni heqkim sehiyləymədiqan zəhərlik yılanları əwətimən, ular siləni qakıdu» — dəydu Pərvərdigar. **18** [Mən]: «Mening dərd-əlimim dawaliqusuz! Yürikim zayıplixip kətt!» — [dedim]. **19** «Mana, həlkimning kızining intayın yırak yurttin kətürülən pəryadının sadası! [Ular] — «Pərvərdigar Zionda əməsmü? Zionning padıxahı u yərdə turmadı?» — [daydu]. «Nemixkə əmdi ular Meni oyma məbdudlıri bilən, ərziməs yat nərsilər bilən oqəzəpləndirüdü?» **20** — «Orma wakti etüp kətti, yaz tündidi, lekin biz bolsaq yənilə kutkuzulmidük!» **21** «Həlkimning kızining sunuk yarisi tüpəylidin eżüm sunukmən; matəm tutımən; Dəkkə-dükkə meni besiwalı, — **22** Gileadta tutiya tepilməmdikən? U yərdə tewip yokmikan? Nemixkə əmdi menin həlkimning kizining dərəcəsi təmildi!» **23**

9 Ah, mening bexim suning bexi, Kezüm yaxning bulkiy bolsidi! Undakta həlkimning kizi arisidiki eltürülğenlər üçün keqə-kündüz yioylayttim! 2 Ah, mən üçün qəl-bayawanda yoluqlar qüxkidək bir turalqu bolsidi! Undakta həlkimni taxlap, ulardin ayrılojan bolattim! Qünki ularning həmmisi zinahorlar, Munapiklarning bir jamaitidur!» 3 — Ular okyaqi ləxkərlər okyayini egildürögəndək tilini yaloqanqılıkka egildürükə təyyarlıqan; ular zemində üstünlük kazanıqan, bırak bu səmimiyylik bilən bolqan əməs; ular rəzzilik üstügə rəzzilik kılqan, Meni həq tonup bilmigan» — daydu Pərvərdigar. 4 — Hərbirinqər əz yekininqərindən hezi bolungalar, kerindaxlırlarıqə həq tayanmangalar; qünki hərbir kerindax pəkətlə aldiçoqu, halas, hərbir yekinliring bolsa təhməthorlukta yürməktə. 5 Ular hərbəri əz yekinliriqə aldamqılık kılmakta, həqkim həkikətni seziyimədə; ular əz tilini yaloqan sozləxə egitidü, ular kəbihlikə ezlirini upritidü. 6 Ular jəbir-zulum üstügə jəbir-zulum kılmakta, aldamqılıkta yanə bir aldamqılıkka etməktə; ular Meni tonuxni rət kılıdu, — daydu Pərvərdigar. 7 Xunga samawi koxunlarning Sərdarı bolqan Pərvərdigar mundak daydu: — Mana,

Mən ularnı eritip tawlap sinaymən; həlkimning kızining rəzzilikigə Manga baxka yol kalmadımu? **8** Ularning ilili ejəl okıdır; u aldamqılıknı səzleydi; hərbir eoiz səzidə yekini bilən tinq-amanlıknı sezleydi, lekin kenglidə kiltək təyyarlaydı. **9** Bu ixlər tüpşyolidin ularnı jazalımay köyəmdim? — dəydi Pərvərdigar, — Mening jenim muxundak bir əldin qıṣas almayı köyəmdə? **10** «Taqlardiki yaylaklar üçün yioja wə hal-paryad ketüriman, Daladiki otlaqlar üçün mərsiyə qoquymən; Qünki ular keyüp kattiki, həqkim u yardin etməydi; Kalilarning hərkiraxlıri anglanmadı; Həm asmandikı uqar-kanatlar həm haywanatlarımı keqip, Xu yərdin kətt!». **11** — Mən Yerusalemni harabraxğan top-top dəwə, qılberilərning bir turaloqası kılımın; Vəhüda xəhərlirini adam turmaydiqan dərijidə wayranə kılımın. **12** — Kini bu ixlərni qıixinixə danıxmən polidü? Kim Pərvərdigarning aqzidin söz elip bularını qızəndürələydi? Nemiixkə zemin wəyrənə, həqkim etməgündü, keyüp qəl-bayawandək bolup kətt? **13** Pərvərdigar dəydi, — Qünki ular Mən ular aldioqə qoyan Təwrat-kanunni taxliwatkan, Mening awazimoja kulak salmışın wə uningda mangmiojan, **14** Bəlkı əz kəlbidiki jahillikka əgəxkən, ata-bowlirili ularoqa nəqətgətəndək Baallarning kəyniqə ağıxip kətkən, **15** Xunga Samawi əxunlarning Sərdarı bolovan Pərvərdigar, Israılning Hudasi mundak dəydu: — Mana, Mən bu ənəlkə kakrını yegüzimən, ularoqa et stüini iqtüzimən, **16** ularını yaki ata-bowlirili ilgiri heq tonumayıqan əmlər arisioja tarkitmən; Mən ularını yokatkuqə ularning kəynənidin koqlaxlaşka kılıqni əwətimən. **17** Samawi əxunlarning Sərdarı bolovan Pərvərdigar mundak dəydu: — Kəngil koyunglar, matəmgi ayallarnı kelikka qəkiringlar, yiqlaxla əng usta bolovan kız-ayallarnı qəkiring kelikxa adəm əwətinglər! **18** — Bərhək, ular tez kəlsun, biz üçün zor yioja kətürusunki, əzizning kezlirimizdinmə yaxlar taramlap təkəlsün, qanaklırimizdinmə yax tamqılıri aksun — **19** qünki Ziindin yioja awazi anglinip: — «Biz ənənlilik bulang-alang kılindı! Kanlıqlik xərməndə bolduk! Ular turaloqulurimusun əriüvəti, biz zeminiñimizi taxlıdük!» — deyildi. **20** Pərvərdigarning səzini anglangalar, i ayallar, uning aqzidiki səzgə kulak selinglər; Kizinglar oqıqlaxlısı eğitindər, Hərbiringlər yekinlərinə mərsiya qutunglar; **21** Qünki olüm bolsa derizilirimizdin yamixip kirgən, Orda-istihkamlırimizojumu kirgən; Uyapıları koqılardın, Yigitlərni rəstə-məydanlardın yulup taxlıqan. **22** [Yekinliringlar oqıqla] ukturup: «Pərvərdigar mundak dəydu: — Bərhək, jesatlar dalada tezətək yikılılı; Ələr orniqinən orojikinən astioja yikılışan, Lekin həqkim yiojomayıqdan baxaktak yergə qeqilidü!» — dənglər! **23** Pərvərdigar mundak dəydu: — Dana xixi danalıki bilən, kütlük xixi küqlükliki bilən, yar yüzidə mehîr-muhəbbət, adalaş wə həkkaniyiylən yürgütügkü Mən Pərvərdigarnı tonup yətkənlilikidin pəhəhirlinip mahtansun; qünki Mening hursənlilikim dəl muxu ixlərdindur, — dəydi Pərvərdigar. **25** Mana, mundak künələr kılindı, — dəydi Pərvərdigar, — Mən hətna kılımiojanları hətnə kılinojanlar bilən billə

jazalaymən; **26** yəni Misir, Yəhuda, Edom, Ammoniyalar wə Moabiyalar, jümlidin qəl-bayawanda turuwatkan, barlık tanılırim üzüldi; balılırim məndin juda bolup, qək qəqlirini qüxürütwətən əllərni jazalaymən; qünki bu əllərning həmmisi hətnisizdür; Israelning barlık jəmatimu kənglidə hətnisizdür.

10 Pərvərdigarning silərgə eytkan səziga կulak selinglar, i Israıl jəmati: — **2** Pərvərdigar mundak dəydu: — Əllərning yollarını egañməngərlər; gərqə əllər asmandıki hədise-alamətlərin körküp dəkkə-dükkigə qəmən bolsımı, silər bulardın həq qəqüp kətməngərlər. **3** Qünki əllərning қađa-yosunları biməniliktər; həmmisi ormanlıktıñ kesilgən dərəhtin, yaqəqqinqinən iskinisi bilən oyuloçan narsığa asaslanqandur. **4** Ular buni altun-kümüx bilən həlləydu; uni yikilmisən dəp ular bolka, mihlər bilən bekitidü. **5** Buradı butlar tərhəməliklətə turidiojan bir kərənquktur, halas; ular həq səzliyəlməydu; ular baxçılar təripidin kətürülüxi kerək, qünki ular mangalmaydu. Ulardın korknanglar; qünki ular rəzzilik kılalmayıdu, ularning kolidin yahxilik kilişmu kəlməydu. **6** — Sanga ohxaydiqojan həqkim yok, i Pərvərdigar; Sən uluq, küq-kudritinq bilən naming uluqndur. **7** Kim Səndin korkmay turalisun, i barlık əllər üstügə həkümran padixah!? Qünki bu Sanga tegixliktər; qünki əllərdiki danixmənlər arısında wə barlık padixahlıklar arısında Sanga ohxax həqkim yoktur. **8** [Əllərning] həmmisi istisnasız əkli yok, nadanlardur; bu ərziməslər yaqəqtur, halas! Ular təlim berənlədir? **9** Sokup yalpaqlançan kümük Tarxitin elip kelinidü; altumlu UFazdin elip kelinidü; andin hünərəwən wə zərgərlərning koli bu yasiqinoja kek wə səsün rəht bilən kiyim kiygiləzidü — bularning həmmisi xübhisizki, danixmən ustilarning ajridur!

10 Lekin Pərvərdigar Hudanıng Əzi həkikəttur; U hayat Hudadur, mənggültükning Padixahidur; Uning oğəzipi aldida yər-zemin titrəydu; əllər Uning kəhrini kətürəlməydu. **11** Ularqa mundak degin: «Asman bilən zeminiñ yaratmışqan ilahılar, ular zemin yüzidin wə asman astidiñ yokaydul». **12** [Pərvərdigar bolsa] yər-zeminiñ küq-kudrit bilən yasiqan, Aləmni danalıki bilən bərpa kılıqan, Asmanlarıñ əkil-parasiti bilən yaylıqidur. **13** U awaziniñ koyuwatsu, asmanlarda sular xawqunlaydu; U yər qotlıridin bulut-tumanları erlitidü; U yaməqurlarqa qakmaklärni həmrəh kılıp bekitidü, Wə xamalni ez həziniliridin qıkırıdu. **14** Muxu kixilərning əkilsiz, bilimdin məhrumillardur; Zərgərlərning hərbəri ezliri oyqan but təripidin xərməndığa ələndi; Qünki uning կuyma həykili yaloqanlıq, ularda həq tiniq yoktur. **15** Ular bimənilərdür, mazaq obyeqtidür; agixip mangojan; xuning bilən Mən bu əhdidiñi barlık Jazalinix wakti ularning üstügə kəlgändə, ular yoktilidü. **16** Yakupning Nesiwişi Boluoqı bulardak əməstur, Qünki barlık məwjudatni yasiqojuñ Xudur; Israel bolsa Uning Əz mirası bolən kəbilidur; Samawi қoxunlarning Sərdarı bolən Pərvərdigar Uning namidur. **17** Zemindin qıkışka yük-taķıngni yiqixtitur al, i muhsiriga elinoquqi kız; **18** qünki Pərvərdigar mundak dəydu: — «Mana, Mən bu wakitta zemindikilərni elip u kətti. Israel jəmati həm Yəhuda jəmati ata-bowliri bilən yərdin qərtwetimən wə ularning kengli tonup yətküqə tüzən əhdəmnii buzdu. **19** Xunga Pərvərdigar mundak azar berimən!». **20** Jarahitim üçün һalimoja way! dəydu: — Mana, Mən ularning üstügə həq kütulmas Mening yaram dawalıqusisdür! Bırak əslidə mən: «Bu pəkət bir kesəllik, halas, uningoja qidioqudəkmən»

— dəptikənmən. **20** Mening qədirim һalak boldi, ular yok boldi; qədirimni käytidin sozup tikkidüdək, qədir pərdilirini aşkudək həqkim kalmidi. **21** Qünki həlk padiqiliri akılsız bolup, Pərvərdigarnı izdəp yol sorimaydu; xunga ular danixmənlərdək ix kerəlməydi, ularning barlık padisi tarkılıp kətti. **22** Anglanglar! Bir gaپning xəpis! Mana, u kelidu, ximaliy zemindin qıkkın zor bir quşan-sürən! Yəhūdanıñ xəhərlirini bir wəyrəna, qilberlərning turaloqusıqə aylanduroqı keliwatidü! **23** Bilimənki, i Pərvərdigar, insanning ez yolini bekitixi eə կulda əməstur; mengiwtən adəmning əzidə kədamlarını haliojanqə taxlax kudriti bolmastur; **24** Pərvərdigar, meni tüzigəysən, lekin oğziping bilən əməs, adil həkümung bilən tüzigəysən; bolmisa Sən meni yokka barəvər kılısan. **25** Kəhřingni Seni tonumaydiqan əller həmdə namingənə nida kilmədiqan jəmatlər üstügə tekkəysən; qünki ular Yakupni yəp kətən; bərəhək, ular uni yutup tügəxtürüp, turojan jayini mutlak wəyrən kılıjan.

11 Yərəmiyaqə Pərvərdigardin kəlgən sez mundak idi: **2** — Bu əhdining səzlirigə կulak selinglar; xundakla Yəhuda kixilirigə, Yerusalemda turuwatkanlarqa ularni yətküzüngərlər, **3** — sən Yərəmiya ularqa mundaq eytkin: — — Pərvərdigar, Israelning Hudasi mundaq dəydu: — Bu əhdining səzlirigə kim boyusumma u lənəttə ələndi; **4** Mən bu əhdini ata-bowliringlərini Misir zeminiñin, yəni temür tawlaydiqan humandan kütküzup qıkarəjan kündə ularqa tapılrap: «Awazimoja կulak selip, bu sezlərgə, yəni Mən silərgə tapxurojan barlık, əmrlərə əmal kilingərlər; xundak kılıqininqarda, silər Mening həlkim bolisilər, Mən silərning Hudayinglər bolimən; **5** xundak bolojinida Mən ata-bowliringlərə: «Silərgə süt həm bal ekip turidiojan bir zemin təkədim kılımən» dəp iğkən kəsəmni əmalğa axuriman — degənidim. Silər bugünkü kündə dəl xu zemində turuwtasisilər! Mən bolsam jawabən «Amin, Pərvərdigar!» — dedim. **6** Pərvərdigar manga mundak dedi: — Yəhūdanıñ xəhərliride, Yerusalemning koqılırida bu sezlərni jakarla: — Bu əhdining barlık səzlirigə կulak selip əmələqə axurunglar! **7** Qünki Mən ata-bowliringlərə: «Silərgə süt həm bal ekip turidiojan kündən bugünkü künqiqə «Mening awazimoja կulak selinglar!» dəp jekiləp aqahlandurup keliwatımən; Mən tang sahərdə ornumdınıñ turup ularni aqahlandurup hərbəri ezliri oyqan but təripidin xərməndığa ələndi; kəldim. **8** Lekin ular həq anglimiojan yaki կulak salmiojan; ularning hərbəri rəzil kəngülliridiki jahillikka tiniq yoktur. **9** Əllərning əkili parasi bilən qoqılırida bu sezlərni jakarla: — Bu əhdining barlık səzlirigə կulak selip əmələqə axurunglar! **10** Qünki Mən ata-bowliringlərə: «Silərgə süt həm bal ekip turidiojan kəbəlihiklərə qaytip kətəndi; **11** Əllərning əkili parasi bilən qoqılırida əmələqə axurunglar! **12** Əllərning əkili parasi bilən qoqılırida əmələqə axurunglar! **13** Əllərning əkili parasi bilən qoqılırida əmələqə axurunglar! **14** Əllərning əkili parasi bilən qoqılırida əmələqə axurunglar! **15** Əllərning əkili parasi bilən qoqılırida əmələqə axurunglar! **16** Əllərning əkili parasi bilən qoqılırida əmələqə axurunglar! **17** Əllərning əkili parasi bilən qoqılırida əmələqə axurunglar! **18** Əllərning əkili parasi bilən qoqılırida əmələqə axurunglar! **19** Əllərning əkili parasi bilən qoqılırida əmələqə axurunglar! **20** Əllərning əkili parasi bilən qoqılırida əmələqə axurunglar! **21** Əllərning əkili parasi bilən qoqılırida əmələqə axurunglar! **22** Əllərning əkili parasi bilən qoqılırida əmələqə axurunglar! **23** Əllərning əkili parasi bilən qoqılırida əmələqə axurunglar! **24** Əllərning əkili parasi bilən qoqılırida əmələqə axurunglar! **25** Əllərning əkili parasi bilən qoqılırida əmələqə axurunglar!

wə Yerusalemda turuwatkanlar isrik yekip qoqunojan haləttə turidu? Zeminda turuwakanlarning rəzilliki butlarnı izdəp ularoja pəryad kətəridu; lekin apət tüpəylidin haywanlar həm uqar-kanatlar kaqanojıqə qüxkən waktida ular bularni heq kütkuzmaydu. **13** Qünki xəhərliring kənqə kep bolqanseri, butliring xunqə kep boldi, i Yəhuda; Yerusalemning koqiliri kənqə kep bolqanseri, silar «yirginlik bolquqıçoja xunqə bilen başlxasəng kəndak bolar? Sən pəkət aman-tinqlikta kurbangahları kurdunglar, yəni Baaloja isrik yekixi üçün kurbangahları bərpa kıldınglar. **14** Əmdi sən, [i Yərəmiya], bu həlk üçün dua kılma, ular üçün heq pəryad yaki tilawət kılma; qünki apət bexişa qüxtüxi bilən ular Manga nida kılajan waktida Man ularni silerdən elip taxliyalamdu? **15** Mening seyümlük həlkimmin eymidə turuxioja nemə həkk? Qünki kəpinqinglar «Yapexil, mol mewilik, baraksan zaytun dərihi» dəp atiqanidi; lekin [Pərvərdigar] dərhəkə xawqunlaydiqan zor bir otni salidu wa xahliri yok kilinidu. **17** Qünki seni tikkən samawi қoxunlarning Sərdari bolovan Pərvərdigar sanga karap küləpt bekitip jakarlıqan; səwəbi, Israil jəməti wa Yəhuda jəməti ezingin mənpətini kezlep rəzzillik kılıp, Baaloja isrik yekip, Mening oqəzipimni kəltürdü. **18** «Pərvərdigar manga həwər yətküzdü, xuning bilən mən qüxəndim; U manga ularning kilmixlirini ayan kıldı; **19** mən bolsam huddi boozulxaxka yetiləp mangojan kənük paklandək idim; mən aslı ularning manga karap: «Dərhən mewisi bilən yoxitayı, uning ismi kayaq aska heq kəltürümisün, uni tiriklər zeminidin üzüb taxlaylı» — dəp kəstlərinin heq bilməyytim; **20** lekin Sən, i adil heküm Qıkarouqı, adəmning wijdan-kəlbini Sinojuqı, samawi қoxunlarning Sərdari bolovan Pərvərdigar, Sening ularning üstügə qüxüradiojan kəsasinqni ez kezüm bilən kerükxa nesip kılqoyasan; qünki dəwayimmi Sangila ayan kılıp tapxurdum». **21** Xuning bilən Pərvərdigar [manga] mundak dedi: — «Pərvərdigarning namida beşarət bərmə, bolmisa jening kəlimizdə tügenid» — dəp sanga dok kılıp yürgən Anatottiki adəmlər jeningni izdəp yürüdu. Əmdi ular toqrisida mundak şəzüm bar: — **22** — bu ixka karap samawi қoxunlarning Sərdari bolovan Pərvərdigar mundak dedi: — Mana, Mən ularni jazalaymən; yigitlər kılıq bilən əlidu, ooulkızlıri bolsa kəhəqtılık bilən əlidu. **23** Ulardın heqbir kəldisi kalmayıdu; qünki Mən ular jazalınıdiqan yıldı, xu Anatottiki adəmlər üstügə apət qüxtürimən.

12 Mən dəwayimmi aldingoja elip kəlsəm, adil bolup kəlding, i Pərvərdigar; lekin Sən bilən Oz həkümliring tooruluq sezləxməkqimən; nemixkə rəzilləرنin yoli ronak tapidu? Asiylik kılouqıllarning həmmisi nemixkə kəngri-asadılıktə turidu? **2** Sən ularni yər yüzügə tikkənsən, ularmu yiltiz tartışan; ular əsüp güllinidu, ular mewiləydü; Sən ularning aqziyoja yekir oxhaysan, lekin wijdanidin yırakşən; **3** lekin Sən, i Pərvərdigar, meni bilisan; Sən meni kerüp kəlgənsən, Ozüngə bolovan sadıklikimni sinoqansən. Ələrni boozulxaxka bekitilən koylardak ayrip serəp qıkkəysən, ularni kətl küniga ayriqəysən. **4** Zemin kaqanojıqə kaqojiraydu, etizdiki ot-qəplər kaqanojıqə kurojan

haləttə turidu? Zeminda turuwakanlarning rəzilliki butlarnı izdəp ularoja pəryad kətəridu; lekin apət tüpəylidin haywanlar həm uqar-kanatlar kaqanojıqə qüxkən waktida ular bularni heq kütkuzmaydu. **5** — Sən yügürgən ləxkərlər bilən başlxakanda, ular seni həlsiratkan bolsa, əmdi sən atlar bilən başlxasəng kəndak bolar? Sən pəkət aman-tinqlikta turojan zemindilə hatırjən bolup [Manga] ixinən, əmdi lərən dərəsi boyidiki köyük qatqallılıklarda kəndak yürisən? **6** Qünki hətta eż kerindaxlirling, atangın jəmatməti sanga asiylik kılajan. Ularmu semi yokitix üçün awazını köypər bərən. Gərçə ular sanga mehərlilik sezlərni kılajan bolsımı, ularoja ixənməl» **7** — Ozüm ailəmdin waz keqimən, mirasimni taxliwetimən, jan-ezünglarning rəzil məksətlərində yetixə orunisilər; jigirimni dtxmənlirinining kolioja tapxurimən. **8** Mening silər rəzillikinglər əməlgə axkanda hursən bolsanglar, mirasim [bozulan həlk] bolsa Manga ormanlıktiki bir undakta «mukəddəs gəxlər» muxu asiyliklərni silerdən elip taxliyalamdu? **16** Pərvərdigar ismingni «Yapexil, mol mewilik, baraksan zaytun dərihi» dəp atiqanidi; lekin [Pərvərdigar] dərhəkə xawqunlaydiqan xirə ohxax bolup kəldi; ular Manga ərəxi awazini xetirdi; xunga Mən ularni yaman keriman. **9** Mening xırə ohxax bolup kəldi; ular Manga sar-bürküt yaki qılberidək bolup kəldi əməsmə! Lekin uning ətrapıqə baxka sar-bürkütlər olaxımkət! Beringlər, ularni yəwetixkə barlıq daladıki həyvanlarnı yiojip kelinglər! **10** Nuroqunlojan həlk padıqları üzümzarımı həlak kılıdu, ular Mening nesiwəmni ayaq astı kılıdu, ular Mening yekimlik nesiwəmni oqerib bir qəl-bayawanoja aylandurudu; **11** ular uni oqerib kiliwetidu; u Mening alimdə oqerib həm qaojirak turidu; pütkül zemin oqerib kəlidü; əmmə heq adam buningə kənglini bəlməydu. **12** Qəl-bayawandiki barlıq egizliklər üstügə həlak kılouqıllar oquzuldap qıkip kılıdu; qünki Pərvərdigarning kılıqi zəmının bir qətidin yənə bir qətiqiqə həmmini yutidu; heq bir işisining tinq-hatırjəmli bolmayıdu. **13** [Həlkim] deyən kəstlərinin heq bilməyytim; **20** lekin Sən, i adil buqdayını teriğən bolsımı, lekin tekənləri oriydu; ular eziñini upratığını bilən, payda kərməydu; xunga [naqar] məhsulatlırlar tüpəylidin, Pərvərdigarning qattık oqəzipi tüpəylidin, yərə karap kalisilər. **14** Mənki Pərvərdigar Oz həlkim Israilni waris kılajan miraska ganggal salojan, zəminimning həmmə rəzil қoxnliləri tooruluk mundak dəymən: — Mana, Mən ularni ez zeminidin yulup alımən, xuningdək Yəhuda jəmətinə ular arisidin yuluwalımən; **15** lekin xundak boliduki, ularni yuluwalojandın keyin Mən bu yoldın yenip, ularoja iğimini aqritimən, ularning hərbirini ez mirasiqa, hərbirini ez zeminiqə kəyturimən. **16** Xundak kılıp, əgər (ular etkəndə həlkiməgə Baalning ismioja əsəm iqxını eğətəndək) kəngül köypər həlkimming yollarını egenəsə, jümlidin Mening namımoja əsəm iqxını egenəsə, — əmdi ularoja həlkim arisidin [mukim] orun berilip, ular gülləndürülüdi. **17** Bırak ular anglimisa, Mən xələni mutlak yulup taxlaymən, — dəydi Pərvərdigar.

13 Pərvərdigar manga mundak dedi: — Baroqın, kanap iq tambalni al, belingga baoja; lekin uni suşa qılıma. **2** Xunga Pərvərdigar manga degəndək mən bir iq tambalni aldım wə beliməgə baojaləp koydum. **3** Əmdi Pərvərdigarning sezi ikkinçi kətim manga kəlip mundak degənde: — **4** «Sən puloja alojan, belingga baoqlanıqan iq tambalni elip, ornungdin tur, Fratka berip xu yərdə taxning yerikəyo yoxurup koy». **5** Xunga mən bardim wə Pərvərdigar manga buyruqandək uni Fratka yoxurup koydum. **6** Kəp künər etkəndin keyin, Pərvərdigar manga: «Ornungdin tur, Fratka berip,

Mən sanga xu yərgə yoxuruxkə buyruqan iq tambalni kolungoja al» — dedi. 7 Xunga mən Fratka bardim; mən yoxuroqan yərdin iq tambalni kolap qıkırıp kolumna aldım; mana, iq tambal sesip qırıp kətkəndi, pütünley kiygüsiz boloqanidi. 8 Pərvərdigarning sezi manga kelip mundak deyğenda: — 9 Pərvərdigar mundak dəydu: — Mən Yəhudanıng pəhrini wə Yerusalemning qong pəhrini muxi halda yokitmən; 10 Mening səzlimirni anglinxa rat kılıqan, konglidiki jahılıklıda mangidıqan, baxka ilahınlarning kullukında bolup, ularqa ibadət kilişkə intilidıqan bu razıl həlk pütünley kardin qıkkan bu iq tambaloja ohxax bolidu. 11 Qünki huddi iq tambal adəmning qatirikioja qing baqlanıqandək, ularmu Manga [yekin] bir həlk bolsun, Manga nam-abrui, mədhiyyə wə xan-xərəp kəltürsün dəp, Mən Israilning pütkül jəmatini wə Yəhudanıng pütkül jəmatını Ezümgə qing baqlanduroqanınman — daydu Pərvərdigar, — lekin ular həq kulaq salımıdi. 12 Ularqa muxu səzni degin: — Israilning Hudasi bolojan Pərvərdigar mundak dəydu: — «Həmmə xarab idixi xarab bilən toluxi kerək». Ular sanga: «Ejəba, həmmə xarab idixi xarab bilən toluxi kerəklikini obdan bilməndük?» — dəydu; 13 Sən ularqa mundak dəysən: «Pərvərdigar mundak dəydu: — Mana, Mən bu zemində barlık turuwtənənləri, Dawutka wəkil bolup uning təhtiga olturoqan padixahlarnı, kahinlarnı wə payənbərləri həmdə Yerusalemdə barlık turuwtənənləri məstlik-biḥoxluk bilən tolduriman. 14 Mən ularnı birbirigə, yəni ata bilən oozullırınımu ohxaxla birbirigə soxukxala salımən, — dəydu Pərvərdigar; — Mən ularqa iqimni aoritmayman, ularnı ayimayman, ularqa rəhəm kilməymən; ularnı nabut kilişkə heqnrəsa Meni tosmayıdu. 15 Anglangalar, kulaq selinglar, hali qong bolmanglar; qünki Pərvərdigar sez kılıqan. 16 Əmdi U bexinglarqa zulmat qüxürgiqə, putunglar zawal qüxkən taoqlarda putlaxkandək putlaxkuqə, U silər izdигən nurni elüm sayisoja, kəpkarangoşulukka aylanduroquqə, Pərvərdigar Hudayinglarqa layik xan-xərəp kəyturunqlar! 17 Buni anglimisanglar, silərning həkawurlukunqlar tüplüldin jenim yoxurunqə yioşlaydu; aqqık yioşlap kez yaxlirim ekip taxidu; qünki silər, i Pərvərdigarning padisi, sürgün klinisilər. 18 Padixa, wə hanixka: «Təhtingardin qüxiş yərgə olturunqlar; qünki kerkəm tajliringlar bexinglərin qüxürülüdü» — degin. 19 Jənubdiki xəhərlər körxiwelip takılıdu; ularnı aqidiojan heqkim bolmayıdu; pütkül Yəhuda sürgün bolidu; ularning həmmisi əsirgə qüxiş sürgün bolidu. 20 Bexingni ketür, [i Zion], ximaldin qıkkənlarqa kara; sanga tapxurulajan pada, yəni yekimlik padang naqə kətkəndu? 21 [Pərvərdigar] seni baxkurusuxkə dostliringni bekitimində sən nema deyələytting? Əslı Ezüng ularqa baxkurusuxni əgətkən tursang! Xu tapta tolqak tutkun ayaldak azabokubatlar seni tutmamdu? 22 Sən aqər kenglüngdə: Bu ixlar nemixkə beximoja qüxti? — dəp sorisang, bu ixlar kəbihliking intayın eoqır boloqanlığının boldı — kəyniking saldurup taxlandı, yotiliring zorawanlıqta axkarilandı. 23 Eftopiyalık kara terisini eżgərtələmdü? Yaki yilpiz qıpar tənggilirini eżgərtələmdü? Undak boloqanda silər rəzillikni kilişkə kəngənlərmü yahxilikni

kilaydiqjan bolisiler! **24** Əmdi qel-bayawandiki xamal həydiwətkən samandək Mən silərni həydəp qaqımən. **25** Bu sening akıwiting bolidu, Mən sanga bekitkən nesiwəng, — dəydü Pərvərdigar; qünki sən Meni untuqənsən, yaloqanlıqlika tayanoqənsən. **26** Xunga Mən keynikinqning pəxlrini yüzüng üstiga kətirüp taxlaman, nomusung kərlüdi. **27** Ah, sening zinaliring, ayoqırningkidək pohur kixnəxliring, egizliklərdə wə etizlərdə bozulan buzukqılıkliringning pəskəxlik! — Barlıq yirginqlikliringni kərdüm! Halingoşa way, i Yerusalem! Sən pak kılınixni қaçanojqıq rət kilmakqısan?!

14 Yərəmiyaqə qüixkən, Pərvərdigarning kurojaqlıklar toqıruluk sezi: — **2** Yəhuda matəm tutidu, uning dərvaziliri zawaloja yüz tutmakta, həlk yərgə qaplıxip karılık tutidu; Yerusalemdin nala-pəryad ketürlümkət. **3** Metiwarlıri qaparmənlirini su akılıkə əwətidü; ular su azzallırıoja baridu, lekin həq su tapalmayıdu; ularning küplüri kuruk kätiyp kəlidü; ular yərgə karap kalidu, sarasımıq qüxiidu; ular bexini yepip təwən sanggilitudu. **4** Həq yamoqur bolmioqqa yərən yəzerilip kətti; yərə həydiqülər yərgə karap bexini yepip təwən sanggilitudu. **5** Maral bolsa dalada bala koçozlaydu, andin kozsisdin waz keqidü; qünki ot-qəp yok. **6** Yawa exəklər egizliklərdə turup qılberilərdək hasırap ketidü; ozuk idzəp kezliyi karangojulixip ketidü, qünki ozuk yok. **7** — I Pərvərdigar, kəbihliklirimiz bizni eyleb guwahlıq bərgini bilən, Əzüngin naming üçün bir ixni kılıqəysən! Qünki bizning yolundun qıkıp ketiximiz intayn kəptür; biz Sening aldingda gunah, sadir kıldıq. **8** I Israilning Arzusi, küləp qüxkəndə ularning kütkuzoquqisi Boloquqi, Sən nemixkə bizə zəminimizdiki musapirdək, bir keqila komnakçı bozulan bit yoluqidək bolisan? **9** Nemixkə həq amalsız kixidək, həqkimni kutkuzalmayıqjan bir palwanoja oxhax bolisən? Lekin Sən, i Pərvərdigar, arimizda turisən, biz Sening naming bilən ataloqandurmız; bizdin waz keqip kətmə! **10** Pərvərdigar muxu həlkə mundak daydu: — Ular dərhəkikət [məndin] tezip, kezixka amräktür; ular kədəmlirini [yaman yoldin] həq tizginlimiyəd; Pərvərdigarning ularından heqkandur hursənləki yok; əmdi hazır ularning kəbihlikini esiq kəltirüp ularning gunahlarını jazalaydu. **11** Andin Pərvərdigar manga: — Bu həlkinqı bəht-bərikiti üçün dua kılma — dedi. **12** — Ular roza tutkanda, pəryadını anglimaymən; ular keydürüma kurbanlıklarını aqlik hədiyalı bilən sunoqanda, Mən ularni köbul kilmaymen; Mən ularni kılıqlik, kəhətqılık wə wabalar arkılık yokitmam. **13** Mən bolsam: — Ah, Rəb Pərvərdigar! Mana, pəyəqəmbərlər ulara: «Silər kılıqni həq kərməysilər, kəhətqılıkkimu duuq kəlməysilər; qünki Mən bu yerdə silərning əman-əsənliliklərə kapalatlık kılımam» daydu, — dedim. **14** Əmdi Pərvərdigar manga mundak dedi: — Pəyəqəmbərlər Mening namimdə yaloqan bexarətlər beridü; Mən ularni əwətmigənmən, ularni buyruqjan oşmasəm, wə ularqoja gəb kılıqınım yok. Ular silərgə sahta kərinün, palqlıq, ərziməs nərsilər toqırıqlar, eż kenglikidi ham hiyallarını eytip bexarət berməktə.

15 Xunga Pərvərdigar: — Mening namimdə bexarət beriwatkan, Mən əwətmigən, yəni: «Kılıq wə kəhətqılık

bu zeminoja heq kalmaydu» dəydişan pəyoqəmbərlər kuyaxi tuyuksız [məoqribkə] patidu; u xərməndə bolup toojruluk; — bu pəyoqəmbərlər kılıq wə kəhətqılık bilən horluk-hakarətlərgə uqrayıdu. Ulardin kalojanları bolsa yokitiliid; **16** ular bexarət bərgən həlkinqən bolsa, kılıq wə kəhətqılık tüپəylidin jəstləri Yerusalem koqilirioja taxliwetiliid; ularning ezlirini, ayllirini, kız-oqullirini kemgündək heqkim kalmaydu; Mən ularning rəzzilikini eoz bexioja tekimən. **17** Sən ularqa xu sezni eytisən: — «Kəzilimdin keqə-kündüz yax toxhtimisun; qünki menin pak kımız bołożan həlkim yarisi bəstülgəndək kəttik bir zarb yəp, intayin eoşir yarilandı», — dəydu. **18** Mən dalaqə qıksam, mana kılıqtin oltırılgənlər; xəhərgə kirschə, mana kəhətqılıktın solixip kətənərlər! Qünki pəyoqəmbər həm kahin hər ikkisila bilimsiz-nadan bolup, ular zemində eoz sodisi bilənla bolup kətti. **19** Sən Yəhudədinin nemixə waz kəqtinq? Jening Ziondin Zeriktimu? Sən nemixə bizni xunqə dawaliqusuz dərijidə uroqanidinq? Biz aram-tinqlikni küttük, lekin heq kütłük künərlər yoktur; xipalıq bit wakitni küttük, lekin mana dakkə-dükka iqididurmiz! **20** I Pərvərdigar, rəzzilikimizni, ata-bowlirrimizning kəbihlikini tonup ikrar kılımiz; qünki Sening aldingda gunah sadır kıldıq. **21** Əzungə naming üçün [Yerusalem] kəzüngə ilmay koymiqəysən; xan-xəraplıq thəting bolovan jayni rəswa kilmiqəysən; əhdəngni esingga kəltürgəysən, uni buzmiqəysən! **22** Əllər qoqunidiojan «ərziməslər» arısida yamojur yaqdurojuqi barmidu? Yeoqinni asmanlar əzlirila berəmdü? [Bularını əməldə kərsətküqi] Sən əməsmu, i Pərvərdigar Hudayimiz! Xunga Seni təlpünüp kütümiz; qünki Sənla bularını kiloquidursən.

15 Pərvərdigar manga mundak dedi: — «Musa yaki Samuil [pəyoqəmbərlər] aldimda turqən bolsimu, könglüm bu həlkəkə heq karimaytti. Ularnı kəz aldimdin kətkiüwət! Ular Məndin neri qikip kətsun! **2** Əgər ular səndin: «Biz nəgə qikip ketimiz?» desə, sən ularqa: «Pərvərdigar mundak dəydu: — Əlüməgə bekitilgənlər əlüməgə, kılıqka bekitilgənlər kılıqka, kəhətqılıkka bekitilgənlər kəhətqılıkka, sürgün boluxka bekitilgənlər sürgün boluxka ketidu» — dəysən. **3** Qünki Mən tət hil jaza bilən ularning üstigə qüxişən, — dəydu Pərvərdigar, — əltürük üçün kılıq, titma-titma kılıx üçün itlar, yutux wə əhalak kılıx üçün asmandığı uqar-kanatlar wə yər-zemindiki həywanatları jaza boluxka bekittim; **4** Yəhuda padixahi Həzəkianing oqlı Manassəhni Yerusalemda kilojanları tüپəylidin Mən ularnı yər yüzidiki barlıq padixahlıklär arısida wəhimişa salojuqi bir obyeqt kılımən. **5** Qünki kim sanga iqini aqritidu, i Yerusalem? Kim san üçün ah-zar uridu? Kim əhəwalingini soraxka yolda tohtap yeninqə baridu? **6** San Meni taxliwatkənsən, — dəydu Pərvərdigar, — sən qekinip kətting; Mən üstüngə kolumni sozup seni nabut kılıxka turdum; Mən [sanga] iqimini aqritixin halsırap kəttim. **7** Xunga Mən ularnı zemindəki xəhər kowuklırıda yəlpügüq bilən soruwetimən; Mən ularnı balıldırdın juda kılımən wə həlkimni nabut kılımən; ular eoz yollarından heq yanmadi. **8** Kəz aldimda ularning tul hotunlrı dengiz kumluridin kəpiyiip ketidu; qüx waqtida Mən ularqa, yəni yigitlərning anisioja bir əhalak kiloquqını elip kelimən; Mən uxturnut ularning bexioja dərd wə wəhimiə qüxürimən. **9** Yəttə balını tuqşan ana solixip tinikidin kəlay dəp kəlidü; küpkündüzdə bu anining kuyaxi tuyuksız [məoqribkə] patidu; u xərməndə bolup horluk-hakarətlərgə uqrayıdu. Ulardin kalojanları bolsa Mən dükxmənlər aldida kılıqka tapxurimən, — dəydu Pərvərdigar. **10** Ah, ana, halimoja way, qünki sən meni pütkül zemin bilən əkarixiliqidən bir adam, ular bilən elixidiojan bir adam stüpitidə tuqşansən! Mən ularqa eoz qəzinqə kərzmənə bərəmidim, yaki uların eozüngə kərzmənə alımidim; lekin ularning hərbiri meni kərəjayedü! **11** Pərvərdigar mundak dedi: — Bərhək, Mən bəhtingə kəttik bir zarb yəp, intayin eoşir yarilandı», — dəydu. **12** Mən dalaqə qıksam, mana kılıqtin oltırılgənlər; xəhərgə kirschə, mana kəhətqılıktın solixip kətənərlər! Qünki pəyoqəmbər həm kahin hər ikkisila bilimsiz-nadan bolup, ular zemində eoz sodisi bilənla bolup kətti. **13** Bəlkı kilojan barlıq gunahlıring tüپəylidin, u qetingdin bu qetinggiqə Mən bayılıkiring həm həzinilirinqni olja boluxka həksiz tapxurimən; **14** Mən seni dükxmənliring bilən bille sən heq bilmədiqən bir zeminə etküzimən; qünki əqzipimdə bir ot kozəqaldı, u üstüngə qüçüp seni keydürüdu. **15** I Pərvərdigar, Sən halimni bilisən; meni esingdə tutkəysən, manga yekin kelip məndin həvarələloşaysən wə manga ziyanıxalıq kılıqulqılardın intikamimni aləloşaysən; Sən ularqa səwr-təkət kərsətküngən bolismi, meni yokatmioşaysən! Mening Seni dəp horliniwayanlıqimni bilgəysən. **16** Sezliiringə erixip, ularni yewaldim; sezliiring həm meni xadlanduroquqı wə kəlbimning huxallıq bolən; qünki mən Sening naming bilən atalojanmən, i Pərvərdigar, samawi əxunlarning Sərdarı bolovan Huda! **17** Mən bəzəmə kılıqulqılarning sorunida oynap-külüp olurmıdim; Sening meni tutkən kolung tüپəylidin yalıqız olturdum; qünki Sən meni [ularning kilojanları bilən] kəttik əqzəpləndürdüng. **18** Mening azabım nemixə tohtimaydu, menin yaramning dawası yok, nemixə xipa tapmaydu? Sən manga huddi «aldamqı erik» wə tuyuksız oqayıb bolidiqən sulardək bolmakqısan! **19** Xunga Pərvərdigar mundak dəydu: — San hazırkı halitingdin yenip yenimoja kaytsang, Mən kaytidin seni alımdıki hisznətə turuxka yandurup kəlimən; sən kimmətlik [sezler] bilən ərzimas [sezlərn] pərkələndürəlisəng, sən yənə aqzımdək bolisən; bu həlk sən tərəpkə kəytip kəlsən, lekin sən ularning təripiga hərgiz kaytmışlıq kerək; **20** Wə Mən seni bu həlkəkə nişbətan mistin köpürulən, müstəhkəm bir sepi kılımən; ular sanga hujum kəlidü, lekin ular üstüngən oqlıba kılalmaydı; qünki Mən seni kutkuzuxka, ulardın halas kılıxka sən bilən billidurmən, — dəydu Pərvərdigar. **21** — Bərhək, Mən seni razillərning qanggilidin kutkuzimən; əxəddiyələrning qanggilidin kutkuzidiojan niyatkarlıq bolimən.

16 Pərvərdigarning səzi manga kelip mundak degəndə: — **2** Sən ayal zatini əmrinqə alməysən, xundakla muxu zemində oqul-kız parzənt tapməysən. **3** Qünki Pərvərdigar bu yərə tuqşolan oqul-kızlar, bu zemində ularnı tuqşan anilar wə ularnı tuqşurojan atilar tooprisida mundak dəydu: — **4** Ular ələmlik kesəllər bilən əlidü; ular üçün heq matən tutulmayıdu, ular kəmüləydi; elükləri tezəktək tıprak yüzidə yatıdu, ular kılıq, kəhətqılık bilən yəp ketiliidü; jəsetləri asmandığı uqar-kanatlar wə zemindiki həywanatlar üçün ozuk bolidü. **5** Qünki Pərvərdigar mundak dəydu: — Sən [Yərəmiya], həza boluwatkan heqbir eygə kirmə,

yaki elgənlər üçün ah-zar ketürüx yaki ekünüxkə barma; qünki Mən bu həlkətin hatırjəmlikimni, mehjir-muhəbbitimni wə rəhəmdilliklirimini elip taxlidim, — dəydu Pərvərdigar. **6** Uluqlardın tartip pəsləriqə bu zəminda olıd; ular yərgə kəmülməydi; həqkim ular üçün ah-zar ketürməydi, yaki ularnı dəp, ya atlırını tilməydi, ya qaçırları qüxtürüməydi; **7** ular karılık tutkənləri yoklap, nan oxumaydı, elgənlər üçün kəngül sorımaydı; ata-anisi elgənlər üçün həqkim təsəlli kədəhini sunmayıd. **8** Sən bolsang el-yurt bilən yəpiqikə toy-bəzma bolovan eyrimi kırma; **9** qünki samawi koxunlarning Sərdari bolovan Pərvərdigar, Israilning Hudasi mundak dəydu: — Mana, Mən ez künlliringlarda wə ez kez aldinglarda, bu yərdin tamaxining sadasını, xad-huramlıq sadasını wə toyi boluwatkan yigit-kızning awazlırını tohitimən. **10** Xundak boliduki, sən bu həlkə wə səzlərning həmmisini eytkinində, ular səndin: «Nemixkə Pərvərdigar muxundak zor bir küləptəni beximizə qüxtürükə bekitkən? Bizning kəbihlikimiz zadi nema? Pərvərdigar Hudayıımız aldida zadi sadır kılajan nemə gunahımız bardu?» — dəp soradı. **11** Əndi sən ularqa mundak dəysən: — Qünki ata-bowliringlar Məndin waz kəqkən, — dəydu Pərvərdigar, — həmdə baxka ilahlarqa əgixip ularning küllükida bolovan, ularqa qokunuqan; ular Məndin waz kəqkən, Təwrat-kanunumni həq tutmiojan; **12** silər bolsanglar, ata-bowliliringlardin tehimu bəttər kıləqansıllar; mana, hərbiringlar əz rəzil kənglidiki jahillikning kəyniqə kirip, Manga həq kulaq salmioqansıllar; **13** Xunga Mən silerni bu zemindin elip, silər yaki ata-bowliringlar həq bilmədiqən baxka bin zeminoja taxlaymən; silər xu yərda keşə-kündüz baxka ilahlarning küllükida bolisilər; qünki Mən silərgə həq mehərnı kərsətməyən. **14** Xunga mana, xu kün'lər kəldikü, — dəydu Pərvərdigar, — «Israillarnı Misir zeminidin kütkuzup qıkarojan Pərvərdigarning hayatı bilən!» deyən kəsəm kəytidin ixlitilməydi, **15** balkı [xu kün'lərde] «Israillarnı ximaliy zeminidin wə Əzi ularnı həydigən barlık zeminlərdin kütkuzup qıkarojan Pərvərdigarning hayatı bilən!» dəp kəsəm iqildi. Qünki Mən ularni ata-bowliriqa təkədm kılajan zeminoja kəyturiman. **16** Həlbuki, mana hazır bolsa, Mən nuroğun belikqılları əwətip ularni tutkuzuxkə qakırmən, — dəydu Pərvərdigar; — andin nuroğun owsıqları əwətip ularni kooqlap owlaxkə qakırmən; ular uların hərbir taqdın, hərbir egiqliktin, kiya taxlarning ojar-qışılqalıridin təpiyalıdu. **17** Qünki kezdirim ularning barlık yolları üstidə turidü; ular aldimda həq sukunalımdı, ularning kəbihlikli kezdirimden həq yoxurulmudi. **18** Lekin Mən awwal ularning kəbihlikini wə gunahını bexiqə həssiləp kəyturiman; qünki ular zeminiimni yırqınlıq nərsilərning elütikləri bilən bulojojan, Mening mirasimni lənətlilik nərsiləri bilən toldurojan. **19** — I Pərvərdigar, Sən menin küküm wə köröjinimsən, azab-ökubət künidə baxpanahımsən. Əllər bolsa yər yüzininq qət-qətliridin yeningoja kelidu wə: «Bərhək, ata-bowlirimiz yaloqanlıq həm bimənilikkə mirashorluk kılajan; bu nərsilərdə həq payda yoktur. **20** İnsanlar əz-eziqə hudalarnı yasiyalamdu? Lekin yasojını Huda əməstur!» — dəydu. **21** — Xunga, mana, Mən bu kətim [bu rəzil həlkə] xuni obdan bildürimən, — ularqa Mening kolumn wə küq-küdritimni obdan bildürimən; xuning bilən ular Mening namimning Pərvərdigar ikənlilikini biliidu!

17 Yəhudanıng gunahi almas uqluk təmür kələm bilən taxtahtay kəbi yürəklirigə wə kurbangahlıridiki münggüzlərə oyulojan; **2** balılırimu yexil dərəhlər boyida tikləngən, egiz dəngər üstidə yasojan [butlirining] kurbangahlırinini wa «Axərah»lirini hərdaim seoinidü. **3** Mən taqlıringlarda wə etizliringlarda, həm bayılıringni həm həziniliringni, — sening «yükiri jaylar»ıngmu buning sırtida əməs — bu qetingdin u qetingiqə bolovan gunahıng tüpəylidin olja boluxka tapxurimən; **4** Əzüngning xori, Mən sanga təkədm kılajan mirasing kələngdin ketidü; Mən sən tonumayıdıqan bir zemində seriñ düxmənlirinqning külükəja tapxurimən; qünki silər oqəzipimə ot yekip uni kozojiqansıllar; u mənggügə keyidü. **5** Pərvərdigar mundak dəydu: — — Adəmgə tayanojan, adəmən ətkünini tayangan kılajan, kəlbə Pərvərdigardin qətnigan adəmning həliqə lanət bolsun! **6** U qəl-bayawanda eskan kara arqa qatkılıd bolidu; bəht-yahxil kəlsimu u buni kərməydi; u bəlkı qəldiki əqojıraq yərlərda, adəmzsız xorluk bir zemində turidü. **7** Pərvərdigaroja tayanojan, Pərvərdigarnı tayangan kılajan adəm bətbərikətlək bolidü! **8** U sular boyida tikləngən, erik boyida kəng yiltiz tartkan dərəhtək; pizoğrım issiktiñ u korkməydi; uning yopurmaklıri həmixin yexildür; kuroqakıqılık yili u solaxməydi wə mewa berixtin kalmayıd. **9** Kəlb həmmidin aldamqı, uning dasıwy yoktur. Kimmi uni qüxinəlisün? **10** Mənki Pərvərdigar insan kəlbini kəzitip təkxürimən; hərbirsiga əz yolları boyiqə, kılajan əməllirining mewisi boyiqə təkşim kılıç üçün, insan wijdanını sinayman. **11** Huddi əzi tuqmiojan tuhumları besiwalıjan kəkliktək, həramdin bayılıklärə erixkən kiximu xundak bolidu; künllirining yerimi etməyla erixkinidin ayrılidü, u ahirida əhmək bolup qıçıdu. **12** Xan-xərəplik bir taht, əzəldin yüksəlioja tikləngən, dal bizning baxpanahımız bolovan jaydur; **13** i Pərvərdigar, San Israillning ümidişən! Səndin waz kəqkən həmməylər yərgə karap kalidü; Səndin yıraklıxanlar tırapça yatkanlar arısında tizimlinidü; qünki ular həyatlık sulurining mənbəsi bolovan Pərvərdigardin waz kəqkən. **14** Meni sakaytkın, i Pərvərdigar, mən xuning bilən jəzmən kütkuzulimən! Meni kutkuzeigen, xuning bilən jəzmən kütkuzulimən! — Qünki Əzüng menin mədhiyəmdursən! **15** Mana, ular manga: — Pərvərdigarning səz-bexariti kenisi?! Keni, u əməlgə axurulsun! — dəydu. **16** Lekin mən bolsam, Sanga əgəxkinimdə «pada bəkkəqi» boluxtın həq қaqkan əməsmən, wə ajəl künimi həq arzu kilmiojanmən, — Sən bilisən! Aqzımdın barlık qıkkənlər Sening yüz aldingda bolovan. **17** Manga wəhimə bolmioqaysən; küləptlik künidə Sən menin baxpanahımdursən. **18** Manga ziyanxəlxlik kılouqular yərgə karap kalsun, lekin meni yərgə karatmioqaysən! Ular dəkkə-dükkigə qüxsun, lekin meni dəkkə-dükkigə qüxfürmigəysən; ularning bexiqə küləpt künini qüxtürgəysən; ularnı ikki həssilik halakət bilən üzül-kesil paqqaklap taxliojasan! **19** Pərvərdigar manga mundak degən: — Barojin, Yəhuda padixaḥlıları xəhərgə kiridiqən wə qikidiojan «Həlkning

balılırı» degən dərwazida, həmdə Yerusalemning barlıq yamanlık təyyarlawatımən, silərgə karxi bir pilan dərwazılırıda turojin, ularoja mundak degin: — 20 tüzüwatımən; xunga hərbiringlər rəzil yolgulardın Pərvərdigarning səzini anganglar, i muxu dərwazılardın yeninglər, yolliringləri wə kilmixliringləri tüzitinglər. kirdiojan Yəhūdaning padixahlıri, barlıq Yəhūda wə 12 — Lekin ular: «Yak! Ham hiyal kılma! Biz eż Yerusalemda turuwatkən halayı! 21 Pərvərdigar pilanlırimizçə ağıxiverimiz, eż rəzil könglimizdiki mundak dəydu: — Ez jeninqarоja həzi bolunglar! jahillikimiz boyiqə qiliwerimiz» — dəydu. 13 Xunga «xabat» künidə heqkəndak yüksni kətürmənglər, Pərvərdigar mundak dəydu: — Əllər arisidin: «Kim Yerusalemning dərwazılırıdan heqnərsini epkirmənglər; muxundak ixni anglap bakkən!» dəp soranglar. «Pak 22 xabat künilridə eyliringlərin heq yüksni kətürüp kız» Israil dəlxəxtlik yirginqlik ixni kıləjan! 14 Liwan elip qıkınglər, wə heqkəndə əmgək kilmənglər; bəlkı karlırları aydaladiki kiyalıktın yokıp ketəmdü? Uning Mən ata-bowliringləroja buyruqinimdək, xabat künini yıraklıq qıxkən muzdak suluri kılurup ketəmdü? 15 Əzüməgə atalojan mukaddas bir kün dap karanglar. 23 Lekin Mening həlkim bolsa Meni untuojan; ular yok Lekin ular heq anglimiojan yaki kulak salmiojan, bəlkı bir nərsilərgə huxbuy yakıdu; mana, bular ularını anglimaslıkkə həm tərbiyi kobul kilməslikkə boynını yaxawatkan yolidin, yəni kədimdin bolovan yollardin kəttik kıləjan. 24 Xundak boliduki, silər awazimni putlaxturup, kətərülüp tüz kılınmiojan bir yolda kəngül koyup anglisanglar, — dəydu Pərvərdigar, — yəni xabat künidə xəhər dərwazılırıdan heq yüksni elip kirmənglər wə heq əmgək kilməslik arkilik xabat künini Manga pak-mukaddas bir kün hesablisanglar, 25 besip, beixin qaykixidu. 17 Mən huddi xərkətin qıkkən bu xəhər dərwazılırıdan Dawutning tahtığa olturadiojan xamaldak ularını dixmən alidda tarkitötətimən; Mən padixahlıri wə əmirliri jäng harwilirioja olтурup bayıldıq əməs, bəlkı arkamni wə atlaroja minip kiridi; ular, ularning əmirliri, kılımən». 18 Xixilər: «Kelinglər, Yərəmiyaqa kəst kılıayı; Yəhūdadikilər wə Yerusalemda turuwatkənlərmə kırıq-qıqıxitidu; bu xəhər məngügə awat bolidu. 26 Xundak kilsanglar, həlkələr Yəhūda xəhərlərinin, Yerusalem ətrapidiki yezilardın, Binyaminning zeminidin, xikayət kılıayı, uning səzlərinin heqkəysisiqə kulak [əqrəbti] «Xəfəlah» eziglikidin, jənubtiki [taqlıqtin], kılımən». 19 Kelinglər, Yərəmiyaqa kəst kılıayı; Yəhūdadikilər jənubiy bayawanlardın Pərvərdigarning qıqıxitidu; bu xəhər məngügə awat bolidu. 26 Xundak əkil-nasihət ya payqəmbərlərdin sez-bexarət kəmlik kilsanglar, həlkələr Yəhūda xəhərlərinin, Yerusalem kilmaydu. Kelinglər, tilimizni bir kılıp uning üstidin ərapidiki yezilardın, Binyaminning zeminidin, xikayət kılıayı, uning səzlərinin heqkəysisiqə kulak [əqrəbti] «Xəfəlah» eziglikidin, jənubtiki [taqlıqtin], salmayı» — deyixti. 19 — I Pərvərdigar, manga kulak Yəhūdadikilər wə Yerusalemda turuwatkənlərmə kırıq-qıqıxitidu; bu xəhər məngügə awat bolidu. 26 Xundak saloşəsən; manga karxılıxidiojanlarning dəwatkanlarını eyiga keydürümə kurbanlıklar, inaklıq kurbanlıkları, angloşaysən. 20 Yaxhılıkkə yamanlık kılıx bolandu? axılıq hədiyalıları wə huxbuyları tutup, [Pərvərdigaroja Qünki ular jenim üçün ora koliojan; mən ularoja yaxhi bolovan] rəhmətlərini eytixə kirdiojan bolidu. 27 bolsun dəp, oqəzipingi ulardın yandurux üçün Sening Lekin silər Manga kulak salmisanqlar, yəni xabat alındıqda [dua kılıp] turojanlığımı esində tutkaysən. 21 künini Əzüməgə pak-mukaddas hesəblimay, xabat künida Xunga balıiringni kəhətqəllikkə tapxuroşaysən, kılıqning Yerusalemning dərwazılırından yük kətürüp kirsənglər, bisiqə elip bərgəysən; ayalları balılıridin juda kılınip əmdi Mən dərwazilaroja bir ot yakıman, u Yerusalemidiki tul kalsun; ərləri waba-elüm bilən yokalsun, yigitlər ordılarnı yəwetidü, uni heq eqürəlməydi.

18 Bu sez Pərvərdigardin Yərəmiyaqa kelip, mundak deyildi: — 2 «Ornungdin tur, sapalqining eyiga qıxkin, Mən sanga səzlirmi anglıtimən». 3 Xunga mən sapalqining eyigə qıxtum; wə mana, sapalqı oqaltıq üstidə bir nərsini yasawatkanıdı. 4 U seqiz laydin yasawatkan qaqa turup-turup koli astida buzulatti. Xu qəoşa sapalqı xu laydin ezi layik kərgən baxka bir kəqinini yasayıtti. 5 Wə Pərvərdigarning sezi manga kelip mundak degəndə: — 6 I Israil jəməti, bu sapalqı kıləjəndək Mən sanga kılalmamdim? — dəydu Pərvərdigar. — Mana, seqiz layning sapalqining kolida bolqinoja ohxax, silər Mening kolumnisilər, i Israil jəməti. 7 Bəzidə Mən məlum bir əl, məlum bir məmlikət tooruluk, yəni uning yulunuksi, buzuluxi wə halak kılıñixi tooruluk səzləymən; 8 xu qəoş Mən agahlandurojan xu əl yamanlıqidin towa kılıp yansa, Mən ularoja kilməkqi bolovan yamanlıktın yanımən. 9 Mən yənə bəzidə məlum bir əl, malum bir məmlikət tooruluk, yəni uning kuruluxi wə tikiq estürültüxi tooruluk səzləymən; 10 xu qəoş xu əl kəz aldımda yamanlıq kılıp awazimni anglimisa, Mən yənə ularoja wədə kıləjan, ularını bərikətlitməkqi bolovan yaxhılıktın yanımən. 11 Əmdi hazır Yəhūdadikilərgə wə Yerusalemda turuwatkənlərə mundak degin: — Pərvərdigar mundak dəydu: — Mana, Mən silərgə

yamanlık təyyarlawatımən, silərgə karxi bir pilan dərwazılırıda turojin, ularoja mundak degin: — 20 tüzüwatımən; xunga hərbiringlər rəzil yolgulardın yeninglər, yolliringləri wə kilmixliringləri tüzitinglər. kirdiojan Yəhūdaning padixahlıri, barlıq Yəhūda wə 12 — Lekin ular: «Yak! Ham hiyal kılma! Biz eż Yerusalemda turuwatkən halayı! 21 Pərvərdigar pilanlırimizçə ağıxiverimiz, eż rəzil könglimizdiki mundak dəydu: — Ez jeninqarōja həzi bolunglar! jahillikimiz boyiqə qiliwerimiz» — dəydu. 13 Xunga «habat» künidə heqkəndak yüksni kətürmənglər, Pərvərdigar mundak dəydu: — Əllər arisidin: «Kim Yerusalemning dərwazılırıdan heqnərsini epkirmənglər; muxundak ixni anglap bakkən!» dəp soranglar. «Pak 22 xabat künilridə eyliringlərin heq yüksni kətürüp kız» Israil dəlxəxtlik yirginqlik ixni kıləjan! 14 Liwan elip qıkınglər, wə heqkəndə əmgək kilmənglər; bəlkı karlırları aydaladiki kiyalıktın yokıp ketəmdü? Uning Mən ata-bowliringləroja buyruqinimdək, xabat künini yıraklıq qıxkən muzdak suluri kılurup ketəmdü? 15 Əzüməgə atalojan mukaddas bir kün dap karanglar. 23 Lekin Mening həlkim bolsa Meni untuojan; ular yok Lekin ular heq anglimiojan yaki kulak salmiojan, bəlkı bir nərsilərgə huxbuy yakıdu; mana, bular ularını anglimaslıkkə həm tərbiyi kobul kilməslikkə boynını yaxawatkan yolidin, yəni kədimdin bolovan yollardin kəttik kıləjan. 24 Xundak boliduki, silər awazimni putlaxturup, kətərülüp tüz kılınmiojan bir yolda kəngül koyup anglisanglar, — dəydu Pərvərdigar, — yəni xabat künidə xəhər dərwazılırıdan heq yüksni elip kirmənglər wə heq əmgək kilməslik arkilik xabat künini Manga pak-mukaddas bir kün hesablisanglar, 25 besip, beixin qaykixidu. 17 Mən huddi xərkətin qıkkən bu xəhər dərwazılırıdan Dawutning tahtığa olturadiojan xamaldak ularını dixmən alidda tarkitötətimən; Mən padixahlıri wə əmirliri jäng harwilirioja olтурup bayıldıq əməs, bəlkı arkamni wə atlaroja minip kiridi; ular, ularning əmirliri, kılımən». 18 Xixilər: «Kelinglər, Yərəmiyaqa kəst kılıayı; qıqıxitidu; bu xəhər məngügə awat bolidu. 26 Xundak əkil-nasihət ya payqəmbərlərdin sez-bexarət kəmlik kilsanglar, həlkələr Yəhūda xəhərlərinin, Yerusalem kilmaydu. Kelinglər, tilimizni bir kılıp uning üstidin ərapidiki yezilardın, Binyaminning zeminidin, xikayət kılıayı, uning səzlərinin heqkəysisiqə kulak [əqrəbti] «Xəfəlah» eziglikidin, jənubtiki [taqlıqtin], salmayı» — deyixti. 19 — I Pərvərdigar, manga kulak Yəhūdadikilər wə Yerusalemda turuwatkənlərmə kırıq-qıqıxitidu; bu xəhər məngügə awat bolidu. 26 Xundak saloşəsən; manga karxılıxidiojanlarning dəwatkanlarını eyiga keydürümə kurbanlıklar, inaklıq kurbanlıkları, angloşaysən. 20 Yaxhılıkkə yamanlık kılıx bolandu? axılıq hədiyalıları wə huxbuyları tutup, [Pərvərdigaroja Qünki ular jenim üçün ora koliojan; mən ularoja yaxhi bolovan] rəhmətlərini eytixə kirdiojan bolidu. 27 bolsun dəp, oqəzipingi ulardın yandurux üçün Sening Lekin silər Manga kulak salmisanqlar, yəni xabat alındıqda [dua kılıp] turojanlığımı esində tutkaysən. 21 künini Əzüməgə pak-mukaddas hesəblimay, xabat künida Xunga balıringni kəhətqəllikkə tapxuroşaysən, kılıqning Yerusalemning dərwazılırından yük kətürüp kirsənglər, bisiqə elip bərgəysən; ayalları balılıridin juda kılınip əmdi Mən dərwazilaroja bir ot yakıman, u Yerusalemidiki tul kalsun; ərləri waba-elüm bilən yokalsun, yigitlər ordılarnı yəwetidü, uni heq eqürəlməydi.

19 Pərvərdigar mundak dəydu: — Baroqin, sapalqidin bir sapal kozini alojin; andin əlning akşakallırıdın wə kahinlarning akşakallırıdın birnəqqını apirip, 2 «Sapal parqılıri» dərwazisioja yekin bolovan «Hinnomming oqqlining jılıqisi»qa berip xu yərdə Mən sanga eytidiqan səzlərni jakarlıqin. 3 Mundak degin: — Pərvərdigarning sezin anglangalar, i Yəhūdaning padixahlıri wə Yerusalemidikilər! Samawi koxunlarning Sərdarı bolovan Pərvərdigar, Israileñ Hudası mundak dəydu: — Mana, Mən muxu yərgə bayıldıq əpətni qüxürimənki, kimki uni anglisila kulaklıri zingildap ketidü. 4 Qünki bu həlk Mandin waz keqip, bu yərni Manga «yat» kıləjan, uningda nə ezliri, nə ata-bowliri, nə Yəhūda padixahlıri heq tonumiojan baxka ilahılaroja huxbuy yakıyan; ular bu yərni gunahsızlarning ənənləri bilən tolduroqan. 5 Ular Baaləqə eż balılırini keydürmə

kurbanlıklar süpitidə keydürüx üçün Baalning «yukiri barlık həzinilirini düxmənlirining kolioşa tapxurımən; jaylar»ını kurojan; Mən bundak bir ixni heqqaqan ular ularnı olja kılıp buliwelip Babiloşa elip ketidü. buyrup bakiqoşan, heq eytmioşan, u hərgiz oyum oja **6** Sən bolsang, i Paxhur, həmmə eydikiliring birgə kirip bakiqoşan. **6** Xunga mana, xundak künflər keliduki, sürgün bolup ketisələr; sən Babiloşa kelisən; sən xu yərdə — dəydu Pərvərdigar, — bu yər kəlgüsida «Tofət», dunyadın ketisən, xu yərgə kemülisən; sən həm sening yaki «Hinnomning oqlining jilojsisi» dəp atalmayıdu, yaloqan bexarətlirringə kulağ saloqan aqiniliringmu bəlkəi «Kətl jilojsisi» dəp atılıdu. **7** Mən bu yərdə xundak bolidu. **7** I Pərvərdigar, Sən meni kayıf Yəhədua həm Yerusalemning pilan-tədbirlərinin kuruq kılıp [pəyojəmbərlilik] kəndürdüng, mən xundakla kiliwetimən; Mən ularnı düxmənlirining kiliqi bilən, kəndürdülm; Sən məndin zor kəlding, xundakla oqlıbə yəni janlırını izdigiqlırning kolida yiğitimən; Mən kilding; mən pütün kün tapa-tanining obyekti bolimən; jesətlərini asmandıki uqar-kənatlaroşa wa yər-zemindiki həmməna kixi meni mazak kılıdu. **8** Mən qəsaşla sez həyanatlaroşa ozuk boluxkə beriwtimən. **8** Mən bu kilsam, «Zorawanlıq həm bulangqılıq kılıdu» dəp xəhərni dəhxət basidioşan həm kixilər ux-ux kılıdiqan jakarlixim kerək; xunga Pərvərdigarning səzi meni obyekt kilişmən; uningdin etüwatçanlarning həmmisi pütün kün aləhanət wə məshirining obyekti kılıdu. **9** uning barlık yara-wabalıri tüpəylidin dəhxət besip Lekin mən: «Mən Uni tiloşa almamymən, wə yaki Uning ükörtidu. **9** Mən ularnı düxmənlirining həm janlırını nami bilən ikkinçi səz kilmaymən» desəm, Uning səzi izdigiqlırning kəttik kistaydiqan körxawining besimi astida oqullurının gəxini həm kizlirining gəxini bir yalkun bolidu; iqimqə siqduruxkə halim kalmay, yəydiqan kilişmən, ularning hərbiri ez yekinining eytməy qidap turalmaymən. **10** Xundak, kiliwetimən, gəxini yəydi. **10** Əmdi sən ezung bilən billə aparoşan gərgə man nurojan kixilərnin piqırlaxkən kəstlərini həmrəhlirringən kəz alıldı həlikə kozini qekiyətkin; anglisammu; tərəp-tərəplərni wəhima basılud! «Uning **11** xundak kılıp ularoşa mundak degin: — Samawi üstdidin ərz kılilingar! Uning üstdidin ərz kılaylıl» dəp, koxunlarning Sərdarı bolovan Pərvərdigar mundak barlık ilpət-həmrəhlirrim putlixip ketiximini paylap dəydu: — Birsi sapalqining kozisini kəytidin heq yürməkə; ular «U bəlkim alındınar, xundak bolovanda yasiyalımövdək dərijdə qekiyətkinidək Mənnu bu həlk wə bu xəhərni xundak qekiyətimən. Ular jəsətlərini Tofətə kəmidü, hətta kəmgüdək yər kalmıqoşq. **12** Mən bu yərni wə buningda turuwatçanlarnımu muxundak kilişmən, — dəydu Pərvərdigar, — bu xəhərni Tofətə ohxax kilişmən. **13** Yerusalemıki eylər wə Yəhədua padixaşlırinin eylili, — yəni ularning eyziliridə turup asmandıki barlık yultuz-səyyarılarga huxbu yäkən wə Məndin baxkə yat İləhərləroxa xarab hədiyilərini tekkən barlık eylili huddi Tofət degən jaydak buloqanoşan barlıq eyləri. **14** Wə Yərəmiya Pərvərdigar uni bexarət kəsasinqi manga kərgüzgəysən; qünki mən dəwayimni berixkə əwətkən Tofətin kəytip kəlip, Pərvərdigarning əyininq höylisiqə kirip turup barlık həlkəkə mundak dedi: **15** — Samawi koxunlarning Sərdarı bolovan Pərvərdigar, Israilning Hudasi mundak dəydu: — Mana, Mən bu xəhər wə uning barlık xəhərliriga karap eytən bayla'yapatninq həmmisini ularning bexioşa qıxırırmən; qünki ular boynunu kəttik kılıp Mening səzlərimni heqqaqan anglımoşan.

20 Əmdi Immərning oqlı, kahin Paxhur — u Pərvərdigarning eyidə «amanlıq saklaş begi»mu idi, Yərəmiyanıq bu bexarətlərni bərgənlilikini anglıdi. **2** Paxhur Yərəmiya pəyojəmbərini uroquzdi wə uning putini Pərvərdigarning eyidiki «Binyaminiñning yukiri dərəwazisi»ning yenidiki takakkə saldı. **3** İkkinçi kün, Paxhur Yərəmiyanı takakkıñ boxattı; Yərəmiya uning oja: — Pərvərdigar ismingni Paxhur əməs, bəlkı «Magor-missabib» dəp atidi, dedi. **4** — Qünki Pərvərdigar mundak dəydu: — Mana, Mən seni ezunggə wə barlık aqiniliringə wəhima saloqı obyekt kilişmən; ular düxmənlirining kiliqi bilən yikılıdu; sən ez kezüng bilən buni kərisən; Mən barlık Yəhəduanı Babil padixaşının kolioşa tapxurımən; u ularnı Babiloşa sürgün kılıp elip ketidü həmdə ularnı kiliq bilən uridu. **5** Mən bu xəhərning həmmə bayılıkleri — barlık məhsulatları, — Israilning Hudasi Pərvərdigar mundak dəydu: — barlık kimmət nərsiləri wə Yəhədua padixaşlırinin Mana, Mən kolliringlər tutkən, silərni körxiwaloşan

Maaseyahıng oqlı, kahin Zafaniyanı əwətkənda, Yərəmiya oja Pərvərdigardin təwəndiki munu bir səz kəldi: — **2** [Ular]: «Biz tıqın Pərvərdigardin yardım sorioşin; qünki Babil padixaşı Nebokadnəsər bizgə hujum kılıdu; Pərvərdigar Əzining [ətkənki] karamət kılıqan ixli boyiqə, bizgimu ohxax muamilə kılıp, uni yənimizdən yandurarmıkin?» — [dəp soridi]. **3** Yərəmiya ularoja: — Zədəkiyəqə mundak dəngər, — dedi) **4**

Padixaş Zədəkiyəqə mundak dəngər, — dedi) **4** — Israilning Hudasi Pərvərdigar mundak dəydu: — Mana, Mən kolliringlər tutkən, silərni körxiwaloşan

Babil padixahı həm kaldiyılğa sepi sırtida jəng adəmlər waz kəqkən xəhərlərdək kılımən. **7** Mən hərbiri kılıxka ixlidiojan, jəng köralliringləri kayriwetimən yahxi körallanojan wəyran kılıquqları sanga karxi wə bularını bu xəhərning otturisida yiojivalımən; **5** əwətimən; ular «esil kedirliringni» kesiwetip, otka Mən Əzümmü sozuləşən kolumn wə küqlük bilikim taxlaydu. **8** Nuroqun əllər bu xəhərdin etüp, hərbiri bilən, oqəzipim bilən, kəhrim bilən wə həssiləngən yekinidin: «Nemixə Pərvərdigar bu uluq xəhərni aqqikim bilən silərgə jəng kılımən! **6** Mən bu xəhərda bundak kılıqandu?» dap soraydu. **9** Wə ular jawabən: turuwtəkənləri, insan bolsun, həyvan bolsun uriman; «Qünki ular Pərvərdigar Hudasininə əhdisidinə waz ular dəhəxtlik bir waba bilən olidu. **7** Andin keyin, — kecip, baxxa ilahlaroja qokunup ularning kullukçıja dəydu Pərvərdigar, — Yəhuda padixahı Zədəkən, kirgən» — dəydu. **10** Əlginiqə yiojlimanglar, uning hizmetkarlarını, həlkəni, yəni bu xəhərdə wəbadın, kılıqtın üçün ah-zarlimanglar; bəlkı sürgün bolojini üçün wə kəhətqılıqtkin kelip kaloqlar bolsa, Mən ularını qattık yiojlanglar, qünki u ez yurtiqa heqkəqan kaytip Babil padixahı Nebokadnəsarning kolioja, ularning kəlməydi. **11** Qünki Yəhuda padixahı Yosiyaning oqlı, düxmənlərinin kolioja wə jenini izdigüqilərning kolioja yəni atisi Yosiyaning orniqa təhtigə olturoqan, bu yərdin tapxurimən; Nebokadnəsər ularını kılıq tioji bilən uridu; sürgün bolojan Xallum tooqruluk Pərvərdigar mundak u nə ularını ayımaydu, nə ularoja iqini heq aqırıtmaydu, dəydu: U hərgiz bu yərgə käytmaydu; **12** qünki u əsir nə rəhim kilməydi. **8** Lekin sən bu həlkəkə mundak kılınip apirləqan yurtta olidu, u bu zeminni ikkinqi deyixing kerək: «Pərvərdigar mundak dəydu: — Mana, kərməydi. **13** Əyini adilsizlik bilən, balihana-rəwaklırını Mən aldinglərdə hayat yoli wə mamat yolını saliman; adaletsizlik bilən kuroqanning həliqə way! U xoixisini **9** kim bu xəhərdə kalmakqı bolsa, kılıq, kəhətqılıq bilən kılıtılıp, əmgikigə heqkəndak hək bərməydi; **14** waba bilən olidu; lekin kim xəhərdin qikip, silərnin körxiwaləjan kaldiylərgə təslim bolsa, u hayat kəlidü; **15** Əyini qəzəbən kəngtəxə bir ordini, azada rawaklar bilən koxup saliman; tamlırıqə derizilərni kəng qikirimən; uning jeni eziqə aloqan oljidək bolidu. **10** Qünki Mən bu xəhərgə yahsilik üçün əməs, bəlkı yamanlık kılıx sirləyimən» — dəydu. [Uning həliqə way!] **15** Sən üçün yüzümü karatkəzudum, — dəydu Pərvərdigar; kedi yaqıcıdın yasalojan tahtaylarnı qaplap, [ata-u Babil padixahining kolioja tapxurulidi, u uni ot selip kəydürütəvitidu. **11** Wə Yəhuda padixahining jəməti tooqruluk Pərvərdigarning səzini anglangalar: — **12** I Dawutning jəməti, Pərvərdigar mundak dəydu: — hər atığında adalet bilən heküm qikirinqlər, namratlarning dawasını toqra soriqan; xunga həlkinqing bulanojan kixini əzgüqininq kolidin kütküzunglər; əhəwalı yahxi idi. Bundaq ix Meni tonuxtin ibarət bolımsa, kılıqlarınlıqların razılıklı tüپaylıdin, kəhrim partlap, ottak əmməni kəydüridi; uni əqürələdyojan kənglüng bolsa pəkət ez jazana-mənpəetingə erixix, heqkim bolmayıdu; **13** Mana, Mən sanga karxidurman, gunahsızlarning kenini teküx, zorluk-zumbuluk, wə i jiloja üstidə, tützləqliktiki kiyada olturoquqi, yəni «Kim üstimizgə qüxüp hujum kılalısun, kim eylirimizgə besip kırılisun?!» değidi, — dəydu Pərvərdigar. **14** toopruluk mundak dəydu: — Həlk, uning elümida: «Ah, akam! Ah, singlim!» dəp ah-zarlar ketürməydi; yaki uning üçün: «Ah, begin! Ah, uning həywisi!» dəp ah-zarlar ketürməydi; **19** u exəkninq dəpnisidək kəməlidi, jəsiti Yerusalem dərvazilərinin sirtiqa qərup taxlinidu. **20** Liwanoja qikip paryad kıl, Baxanda awazingni ketür, Abarimming qoçkılırıldımu nəle ketür; qünki sening «axniliringinən həmmisi nabut kılindi. **21** Mən aman-əsen turojinində sanga agahlandurdum; lekin sən: «Anglimayın!» — deding. Yaxlıkingdin tartipla bundak kılıp Mening awazimoja kulak salmaslamıdəl sening yoluñ bolup kələn. **22** Xamat barlık «bakkıqı»liringoja «bakkıqı» bolup ularını uqrurup ketidü, xuning bilən axniliring sürgün boluxka qikidu; bərəhək, sən xu qaşa barlık razilliking tüپaylıdin hijil bolup rəswa bolısan. **23** I «Liwan»da turoquqi, kədir dərhəliyi üstigə uwilioquqi, sən toloqat tutkan ayalning azablırıdək, dərd-ələmlər bexingoja qırixkəndə qanqılık ingrap ketərsən! **24** Əz hayatım bilən əşəm iqimənki, — dəydu Pərvərdigar, — sən Yəhəoakimning oqlı Koniya həttə ong kolumdiki mehürlük tütük bolsangnu, Mən seni xu yerdin yulup taxlaymən; **25** Mən seni jeninqinə izdigüqilərning kolioja wə sən korkkən adəmlərinən kolioja, yəni Babil padixahı Nebokadnəsarning kolioja wə kaldiylərning kolioja tapxurimən. **26** Mən seni həm seni tuoqjan bolojining bilən, bərəhək Mən seni bir qəl-bayawan,

anang ikkinglarnı özüngler tuqulmiojan yat bir yurtka ular Baalning namida bexarət berip, həlkim Israilni qərəwetimən; silər xu yerdə elisilər. **27** Jeninglar azdurojan; **14** birak Yerusalemidiki pəyoqəmbərlərdimu kaytip kelixkə xunqə təxna boローン bu zeminoja bolsa, yirginlik bir ixni kerdum; ular zinahorluq kılıdu, silər hərgiz kaytip keləlməsilsər. **28** Koniya degən bu yaloqanlıqta mangidu, rəzillik kılıqlarıarning kolını kixi qekilojan, nəzərgə elinmaydiqan sapal kozimusu? küküyətdi, nətijidə heqkəsisi razillikidin yanmaydu; Heqkim karimaydiqan bir qazimu? əmdi nemixkə ularning həmmisi Manga Sodomdək, [Yerusalemda] ular, yəni u wə uning nəslisi boローンlar qərəwetilən, turuwatkarları Manga Gomorradək boldi. **15** Xunga ular tonumaydiqan bir yurtka taxliwetilidü? **29** I samawi köxonunlarning Sərdarı boローン Pərvərdigar zemin, zemin, zemin, Pərvərdigarning sezinı angla! **30** Pəyoqəmbərlər toopruluk mundaq dəydu: — Mana, Pərvərdigar mundaq dəydu: — Bu adəm «pərzəntsiz, ez künidə heq oqalıba kılalmıqan bir adam» dəp yaqızın; qünki uning nəslidin heqkəndək adam oqalıba kilipli, Dawutning təhtigə olturup Yəhuda arisida həküm sürməydu.

23 Mening yaylikimdiki koylarnı halak kılıqı wə tarkitiwətküqi pada bakkıqlarıning həlioja way! — dəydu Pərvərdigar. **2** Xunga Israilning Hudasi boローン Pərvərdigar Əz həlkini xundak bekıwatkan bakkıqlarıraqa mundaq dəydu: «Silər Mening padamni tarkitiwətkənsilər, ularni həydiwətəkənsilər wə ularni izdimigənsilər wə ulardin heq həwər almiqənsilər; mana, Mən silərnin kilmixliringlarning rəzillikini əz bexinglaroja qixürimən, — dəydu Pərvərdigar — **3** wə padamning kəldisini bolsa, Mən ularni həydiwətəkən barlıq padixaḥlıklardın yiçimən, ularni ez yaylaklıriqa kayturımən; ular awup kəpiyidü. **4** Mən ularning üstügə ularni həkikiyə bakıdiojan bakkıqlarını tikləymən; xuning bilən ular ikkinçi korkməydu yaki parakəndə bolmayıdu, ulardin heqkəsisi kəm bolmayıdu, — dəydu Pərvərdigar. **5** Mana, xu künər keliduki, — dəydu Pərvərdigar, — Mən Dawut üçün bir «Həkkənəyi Xah»ni estürüp tikləymən; u padixaḥ bolup danalıq bilən həküm sürüp, zeminda adalət wə həkkənəyilik yürgüzu. **6** Uning künərlidə Yəhuda kütkuzulidu, Israil aman-tinqliqtə turidu; u xu nami bilən atılıduki — «Pərvərdigar Həkkənəyikimiz». **7** Xunga mana, xu künər keliduki, — dəydu Pərvərdigar, — «Israillarnı Misir zeminidin kütkuzup qıçıqoran Pərvərdigarning hayatı bilənlə!» degən kəsəm kaytidin ixilitlməydu, **8** bəlkı xu künərlərə «Israillarnı ximalidiki zemindin wə Əzi ularni həydigan barlıq padixaḥlıklardın kütkuzup qıçıqoran Pərvərdigarning hayatı bilənlə!» dəp kəsəm iqili. Andin ular əz yurtida turidu. **9** Pəyoqəmbərlər toopruluk: — Mening kenglüm iq-başırımda sunuktur; səngəklirimming həmmisi titrəydi; mən məst boローン adəm, xarab təripidin yengilgən adəməq ohxaymən; bundak boluxum Pərvərdigar wə Uning pak-mukəddəs sezliri tüpəylidindur; **10** qünki zemin bolsa zinahorlaroja toloqan; ularning yügürtülxili toqra yolda eməs; ularning hökükı həkkənəylik yolda eməs. Xunga [Pərvərdigarning] lənitit tüpəylidin zemin kəqojiraydu; daladiki ot-qəp solixidu; **11** qünki həm pəyoqəmbər həm kahin haram boldi; hətta Əz eyümdimə ularning rəzil kilmixlirini baykıdim, — dəydu Pərvərdigar. **12** — Xunga ularning yoli əzliyə qarangoşlukta mangidiojan, teyiloğak yollardak bolidu; ular bu yollarda putlixip, yikılıdu; qünki ular jazalinidiojan yıldı Mən ularning bexioja yamanlık qüxtürimən, — dəydu Pərvərdigar. **13** Mən awwal Samariyədiki pəyoqəmbərlərdə əhməklikni kərgənmən;

ular Baalning namida bexarət berip, həlkim Israilni qərəwetimən; silər xu yerdə elisilər. **27** Jeninglar azdurojan; **14** birak Yerusalemidiki pəyoqəmbərlərdimu kaytip kelixkə xunqə təxna boローン bu zeminoja bolsa, yirginlik bir ixni kerdum; ular zinahorluq kılıdu, silər hərgiz kaytip keləlməsilsər. **28** Koniya degən bu yaloqanlıqta mangidu, rəzillik kılıqlarıarning kolını kixi qekilojan, nəzərgə elinmaydiqan sapal kozimusu? küküyətdi, nətijidə heqkəsisi razillikidin yanmaydu; Heqkim karimaydiqan bir qazimu? əmdi nemixkə ularning həmmisi Manga Sodomdək, [Yerusalemda] ular, yəni u wə uning nəslisi boローンlar qərəwetilən, turuwatkarları Manga Gomorradək boldi. **15** Xunga ular tonumaydiqan bir yurtka taxliwetilidü? **29** I samawi köxonunlarning Sərdarı boローン Pərvərdigar pəyoqəmbərlər toopruluk mundaq dəydu: — Mana, Mən ularni əmən bilən ozuklandurımən, ularo et sünisi iküzimən; qünki Yerusalemidiki pəyoqəmbərlər həramlikning mənbəsi bolup, həramlik ulardın pütkül zeminoja tarkılıp kətti. **16** Samawi köxonunlarning Sərdarı boローン Pərvərdigar mundaq dəydu: — Silərgə bəxarət beriwtəkən pəyoqəmbərlərning sezlirigə kulaq salmanglar; ular silərni bimənilikkə yetəkləydu; ularning sezliri Pərvərdigarning aqzidin qıkqan eməs, bəlkı əz kenglidə tasəwwur kılıqan bir kerünüxni sezləwəti. **17** Ular Pərvərdigarning sezinı kezığa ilmaydiqanlaroja: «Silər aman-tinqliqtə turisilər» dəydu wə əz kenglining jahillikda mangidiojanlarning hərbirigə: «Heqkəndək yamanlık bexinglaroja qüxməydu» — dəydu. **18** Birak ulardın kəysi birsə Pərvərdigarning kengixida Uning sez-kalamini baykap qixinix wə anglax üçün turoqan? Ulardın kim Uning sezinizi kulaq selip anglojan? **19** Mana, Pərvərdigardin qıkqan bir boran-qapqun! Uningdin kəhr qıktı; bərhək, dəhəxətlik bir kara kuyun qıkıp kəldi; u pirkirap rəzillərning bexioja qüxidu. **20** Uning kenglidiki niyətlərini ada kəlip toluk əməl kılıqı, Pərvərdigarning oqazipı yanmayıdu; ahirkı künərlərdə silər buni obdan qüxinip yetisiler. **21** Mən bu pəyoqəmbərlərni əwətmigənəm, lekin ular həwərnin jar kiliixkə katriqan; Mən ularo saz kilmidim, lekin ular bəxarət bərgən. **22** Halbuki, ular Mening kengiximə turoqan bolsa, Mening həlkimə sezlirimni anglatkuzoqan bolsa, əmdi həlkimini razil yolidin wə kilmixlirining rəzillikidin yanduroqan bolatti. **23** Mən pəkət bir yərdila turidiojan Hudamu? — dəydu Pərvərdigar, — Mən yırak-yıraklırdiki hərjaya turidiojan Huda əməsmi? **24** Birsə yoxurun jaylarda məküwalsə Mən uni kerəlməmədim? — dəydu Pərvərdigar; — asman-zemir Mən bilən toldurulqan əməsmi? — dəydu Pərvərdigar. **25** Mən Mening namımdı yaloqan bəxarətlər beridiojan pəyoqəmbərlərning: «Bir qüx kərdüm! Bir qüx kərdüm!» degnərlərini anglidim; **26** bundak pəyoqəmbərlər yaloqan bəxarətlərni beridu, ular ezninə kenglidiki ezikətə tasəwwurlarıridən pəyoqəmbərlər boluxuwalqan. Əmdi ular bundak ixlarını qəqanoqıqə kengligə pükidü? **27** Ular hərbiri qəqanoqıqə əz yekiniqə eytən qüxləri arkılık (huddi ata-bowliririning Baaloja qoqunup namimni untuoqinoja ohxax) həlkimə namimni untilduruxni pəmləydi? **28** Qüxnı kərgən pəyoqəmbər, qüxnı eytip bərsən; Mening sezümni anglojan kixi bu sezümni astayıdılık bilən sezlisun; pahalning buqday bilən selixturoqılık nemisi bardu? — dəydu Pərvərdigar. **29** — Mening sezüm huddi keydürgüqə bir ot wə taxni qakidiojan bazoqan əməsmi? — dəydu Pərvərdigar. **30** Xunga mana, Mən pəyoqəmbərlərgə karxidurmən, — dəydu Pərvərdigar, — ularning hərbiri ez yekininidən «Mening sezlirim»ni oqırılap doramqılık kılıdu. **31**

Mana, Mən pəyəqəmbərlərgə karxidurmən, — dəydu naqar ənjürlər, yəni yegili bolmaydiqan, intayın naqar Pərvərdigar, — ular eż tillirini qaynap: «[Pərvərdigar] ənjürlər qandaq bolovan bolsa, — dəydu Pərvərdigar, dəydu...» dəp bexarət beridu. **32** Mana, yalojan — Bərəkə, Mən Yəhuda padixahı Zədəkiyanı, əmir-qüxlərini bexarət kılıp bularnı yətkütüp, yaloqanlılıq wə baxbaxtaqlıq bilən Mening həlkimni azdurojanlarqa karxidurmən, — dəydu Pərvərdigar; — Mən ularni əwətmigənmən, ularni buyruqan əməşman; ular bu həlkə həqkəndakı payda yətkütəməydü, — dəydu Pərvərdigar. **33** Əmdı yaki bu həlk, yaki pəyəqəmbər, yaki kahin səndin: «Pərvərdigarning sanga yükligən sezi nemə?» dəp sorisa, sən ularqa: «Kəysi yüksək? Mən silərni Əzümdin yırak taxlaymən, — dəydu Pərvərdigar. **34** «Pərvərdigarning yükligən sezi» dəydiqan hərkəysi pəyəqəmbər, kahin yaki həlk bolsa, Mən bu kixini əyidikilər bilən təng jazalaymən. **35** Əmdı silərning hərbiringlər eż yekinidin wə hərbiringlər eż kerindixidin muxundak: «Pərvərdigar nemə jawab bərdi?» wə «Pərvərdigar nemə dedi?» dəp sorixinglər kerək. **36** Silər «Pərvərdigarning yükligən sezi» degənni kəytidin aqzingilərə ailməsilər; qünki hərbiringlərning eż sezi əzizə yük bolidu; qünki silər Hudayımız, samawi əxunlarning Sərdarı bolovan Pərvərdigar, tirk Hudanıng sezlərini burmiliqənsilər. **37** Hərbiringlər pəyəqəmbərdin muxundak: «Pərvərdigar sanga nemə dəp jawab bərdi?» wə «Pərvərdigar nemə dedi?» dəp sorixing kerək. **38** Lekin silər: «Pərvərdigarning yükligən sezi» dəwərgininglər tüپəylidin, mana Pərvərdigar mundak dəydu: — Qünki silər: «Pərvərdigarning yükligən sezi» dəwərisilər wə Mən silərgə: ««Pərvərdigarning yükligən sezi» demənglər» dəp həvar əwətkənmən, **39** xunga mana, Mən silərni pütünley untuymən, Mən silərni silərgə wə ata-bowliringlərə təkdim kilojan xəhər bilən təng yüzündin yırak taxlaymən; **40** Mən üstüngilərə mənggül rəswaqılıq, wə hərgiz unutlmaydiqan mənggülük xərməndilikni qıxürimən!

24 Babil padixahı Nebokadnəsar Yerusalemın Yəhəoakimning oqlı, Yəhuda padixahı Yakoniyyah, Yəhuda əmir-xahzadiliri, hünərwanlər wə təmürqilərni əsirgə elip Babilə sərgün kılıqandan keyin, Pərvərdigar manga Əz ibadathanisi aliddiki ikki sewat anjürnü «mana ker» dəp kərsətkən. **2** Bir sewattə dəsləpki pişikan ənjürdek intayın yahxi ənjürlər bar idi; ikkinçi sewattə yegili bolmaydiqan, intayın naqar ənjürlər bar idi. **3** Andin Pərvərdigar manga: «Nemə kərdüng, Yərəmiya?» — dəp soridi. Mən: «Ənjürlərni kərdüm; yahxilər bolsa intayın yahxikən; naqarlıri yegili bolmaydiqan, intayın naqar ikən» — dedim. **4** Pərvərdigarning sezi manga kəlip mundak degənde: — **5** İsrailning Hudasi bolovan Pərvərdigar mundak daydu: — Mən Yəhudadın sərgün bolovanları, yəni Mening bu yerdin kəldiyələrinə zəminioja əwətkənlərimni bu yahxi ənjürlərdək yahxi dəp karaymən; **6** Mən ularqa yahxi bolsun dəp kəzümnii ularqa tikimən wə ularni bu zəminoja kəyturiman; Mən ularni qulitip taxlimaymən, bəlkı ularni kürimən; ularni yulup taxlimaymən, bəlkı tikip estüriman. **7** Mən ularqa Mening Pərvərdigar ikənlilikmni bilidiojan, Meni tonuydiqan bir kəlbni təkdim kılımən; xuning bilən ular Mening həlkim bolidu, Mən ularning Hudasi bolimən; qünki ular pütün kəlbini bilən yenimoja kəytidu. **8** Lekin Yərəmiyaning barlık əllərni ayıblıqən bəxarətlərinin

naqar ənjürlər, yəni yegili bolmaydiqan, intayın naqar Pərvərdigar, — Bərəkə, Mən Yəhuda padixahı Zədəkiyanı, əmir-qüxlərini bexarət kılıp bularnı wə Yerusalemınlərinə kələqan kışmini, bu zemində kələqanları wə Misirdə turuwatkanları xuningoja olhxax kılımən; **9** Mən ularni yər yüzidiki barlık padixahlıklärə wəhimiə saloquçı bir obyekt boluxka, küləptək qüçükkə tapxurimən; mən ularni həydiwətən barlık, jaylarda ularını rəswaqılıqning obyekti, səz-qəqək, tapa-təninə obyekti wə lənet sezləri boluxka tapxurimən. **10** Mən ularqa həm atabowliriloja təkdim kılıqan zemindən yokitılıqə ular arisioja kılıq, kəhətqılıq wə wabani əwətimən.

25 Yosianing oqlı, Yəhuda padixahı Yəhəoakimning tətinqi yıldı (yəni Babil padixahı Nebokadnəsarning birinqi yıldı) Yəhədaning barlık həlkə tooruluk Yərəmiyaça kəlgən sez, — **2** Bu sezni Yərəmiya payoqəmbər Yəhədaning barlık həlkə wə Yerusalemda barlık turuwatkanları eytip mundak dedi: — **3** Amonning oqlı, Yəhuda padixahı Yosianing on üçinqi yıldının baxlap bugünkü küngiçə, bu yigirmə üq yil Pərvərdigarning sezi manga kəlip turojan wə mən tang səhərdə ornumdin turup uni silərgə sezləp kəldim, lekin silər həq kulaq salmidınglar; **4** wə Pərvərdigar silərgə barlık hizmətkarları bolovan payoqəmbərləri əwətip kəlgən; U tang səhərdə ornidin turup ularını əwətip kəlgən; lekin silər kulaq salmay həq anglimidınglar. **5** Ular: «Silər hərbiringlər yaman yoluqlardın wə kılmlırlınlardırların rəzzilikidin towa kəlip yansanglar, Mən Pərvərdigar silərgə wə atabowliriloja kədimdin tartıp mangtgüçiqə təkdim kılıqan zemində turuwerisilər. **6** Baxka ilahlar ojağıxip ularning kullukida bolup qoqunmanglar; Meni kolliringlər yasojanlar bilən oqəzəpləndürmənglər; Mən silərgə həq yamanlıq kəltürməymən» — dəp jakarlıqan. **7** Lekin silər Manga kulaq salmidınglar, Meni kolliringlər yasojanlar bilən oqəzəpləndürüp eziüngilərə ziyan kəltürdünglər, — dəydu Pərvərdigar. **8** Xunga samawi əxunlarning Sərdarı bolovan Pərvərdigar mundak daydu: — «Silər Mening sezlərimə kulaq salmiojan bolqazqa, **9** mana, Mən ximaldi ki həmmə jəmatlərni wə Mening kulumni, yəni Babil padixahı Nebokadnəsarnı qakırtıman, ularını bu zəminoja, unında barlık turuwatkanları həmdə ətrapiki həmmə əllərgə karxilikxikə elip kılımən; Mən [muxu zemindikilər wə ətrapiki əllərnə] pütünley wəyrənə kəlip, ularını tolımı wəhimlik kılımən həm ux-ux obyekti, daimlik bir harabilik kılımən; **10** Mən ulardin tamaxining sadasını, xad-huramlıq sadasını, toyı boluwatkən yığıt-kızının awazını, tüğmən texining sadasını wə qıraqa nərini məhrum kılımən; **11** bu pütükəl zəmin wəyrənə wə dəhəxt saloquçı obyekti bolidu, wə bu əllər Babil padixahının yətmix yil kullukida bolidu. **12** Wə xundak boliduki, yətmix yil toxkənda, Mən Babil padixahının wə uning elining bəxişa, xundaqla Kaldıylərlərinə zemini üstigə eż əqibəlikini qüxürüp, uni mənggүə harabilik kılımən. **13** Xuning bilən Mən xu zəmin üstigə Mən uni ayıblıqən barlık sezlərimi, jümlidin bu kitabta yeziloqlanları, yəni

qüxürimən. **14** Qünki kep əllər həm uluoq padixahlar bir yergə yioqilmaydu; ular yər [bu padixah həm kowmlırınımu] kul kılıdu; Mən yüzidə tezəktək yatıdu. **34** I bakkuqıllar, zarlanglar, ularning kılıqan ixilri wə kolliri yasiqanlıri boyiqə nala kətürünglər! Topa-qang iqidə eojininglar, i pada ularni jazalaymən. **15** Qünki Israilning Hudasi yetəkqılırlı! Qünki kırqın kılınıx künlirinqlar yetip Pərvərdigar manga [alamet kerünüxtə] mundak dedi: kəldi, Mən silərni tarkitiwetimən; Siler erülgən esil — Mening kolumdiki oqazipimgə tolqan kədəhni elip, qiniqak parqə-parqə qekilisilər. **35** Pada bakkuqıllarının baxpanahı, Pada yetəkqılırların qaqar yoli yokap ketidi. **36** Bakkuqılların azablik pəryadı, Pada yetəkqılırların zarlangları anglinodu; Qünki Pərvərdigar ularning yaylaklarını wayran kılıy dəwatıdu; **37** Pərvərdigarning dəhəxətlilik oqazip tüpəylidin, Tinqliq kotonları haraba bolidu. **38** Pərvərdigar Əz uwisini taxlap qıkkən xirdəktur; Əzgütinqing wəhxiyili tüpəylidin, Wə [Pərvərdigarning] dəhəxətlilik oqazip tüpəylidin, Ularning zemini wayranə bolmay kalmayıdu.

19 Misir padixahı Pirəwngə, hizmətkarlıriqa, əmir-xahzadılıriqa ham halkiga iqtüzdiim; **20** barlık xalqut əller, uz zeminidiki barlık padixahlar, Filistiylerning zeminidiki barlık padixahlar, Axkelondikilər, Gazadikilər, Əkrondikilərgə wə Axodndinq kalduklırija iqtüzdiim; **21** Edomdikilər, Moabdikilər wə Ammoniyalar, **22** Turning barlık padixahları həm Zidonning barlık padixahlıri, dengiz boyidiki barlık padixahlar, **23** Dedandikilər, Temadikilər, Buzdikilər wə qəka qaqlırını qüxürüwtəkn əller, **24** Ərbəyiadıki barlık padixahlar wə qəl-bayawanda turuwatkan xalqut əllərning barlık padixahlıri, **25** Zimridiki barlık padixahlar, Elamidiki barlık padixahlar, Medialiklarning barlık padixahlıri, **26** xinaliddiki barlık padixahlarıqa, yıraklıki bolsun, yekindiki bolsun, bir-birləp iqtüzdiim; jahəndiki barlık padixahlıklarıja iqtüzdiim; ularning arkidin Xexakning padixahımı [kədəhnii] iqidü. **27** Andin sən ularoja: «Israilning Hudasi, samawi koxunlarning Sərdari bolovan Pərvərdigar mundak dəydi: — Iqinqlar, məst bolunglar, kusunglar, Mən aranglarlaq əwətəkn kılıq tüpəylidin yikilip kaytidin das turmanglar» — degin. **28** Wa xundak boliduki, ular kələngdin elip iqixi rət kilsa, san ularoja: «Samawi koxunlarning Sərdari bolovan Pərvərdigar mundak dəydi: — Silər qoqum iqisilər!» — degin. **29** Qünki mana, Mən Əz namim bilən atalojan xəhər üstığa apət qüxiyrgili turoqan yərde, silər jazalanmay կալաmisilər? Silər jazalanmay կաlmaysilər; qünki Mən yər yüzidə barlık turuwatkanlarning üstığa kılıqını qüxükə qakırıman, — dəydi samawi koxunlarning Sərdari bolovan Pərvərdigar. **30** Əmdi sən [Yərəmiya], ularoja muxu bəxərətning sezlirining həmmisini jakarliojin: — Pərvərdigar yüksəridin xirdək hərkirəydi, Əz mukəddas turalqusidin Üawazini koyuwetidü; U Əzi turuwatkan jay üstığa hərkirəydi; U üzüm qaylıgüçilər towlıqandak yər yüzidə barlık turuwatkanları ayıbləp towlaydu. **31** Sadasi yər yüzining qətlirigiqə yetidü; Qünki Pərvərdigarning barlık əllər bilən dəwasi bar; U at igilirining həmmisi üstığa həküm qıkırıldı; Rəzillərni bolsa, ularni kılıqka tapxuridu; — Pərvərdigar xundak dəydi. **32** Samawi koxunlarning Sərdari bolovan Pərvərdigar mundak dəydi: — Mana, balayı'apət aldın əlgə həmmisi üstığa qıkip tarkılıdu; Yər yüzining qət-qatlıridin dəhəxətlilik buran-qapqun qıkıldı. **33** Pərvərdigar əltürgonlar yərning bir qetidin yəna bir qetiqiqə yetidü; ularoja matəm tutulmayıdu, ular

26 Yəhuda padixahı Yosiyaning oöli Yəhoakim tahtka olturoqan məzgilning bexida xu sez Pərvərdigardin kelip mundak deyildi: — **2** Pərvərdigar mundak dəydi: — Sən Pərvərdigarning əyining həylisida turup ibadət kılıx üçün Pərvərdigarning əyigə kırğın Yəhudanıng barlık xəhərliridikilərgə Mən sanga buyruqan hərbir sezlərni jakarliojin; əynən eytkin! **3** Ular bəlkim anglap koyar, hərbiri ez rəzil yoldıñ yanar; xundak kilsa, Mən kilmixlirinin rəzzili tüpəylidin bexioja küləp qüxürməkqi bolovan niyitimdin yanımən. **4** Sən ularoja mundak degin: — «Pərvərdigar mundak dəydi: — Manga կulak salmay, Mən silərning aldinglaroja koyqan Təwrat-kanunumda mangmisanglar, **5** Mən tang sahərdə ornumdin turup əwətəkn hizmatkarlırim bolovan pəyəqəmbərlərning sezlərini anglimisanglar (silər ularoja həq kulak salmay kəlgənsilər!), **6** undakta, Mən Xilohni қandak kılıqan bolsam, əmdi bu əynimu xuningçoja ohxax kılımən, bu xəhərni yər yüzidiki barlık əllərə lənət sezi kılımən». **7** Xuning bilən kahinlər, pəyəqəmbərlər wə barlık həlk Yərəmiyaning bu sezlərini Pərvərdigarning eyidə jakarliojanlıknı anglıdi. **8** Xundak boldiki, Yərəmiya barlık həlkə Pərvərdigar uningoja tapılıqan bu sezlərning həmmisini etyp bərgəndin keyin, kahinlər wa pəyəqəmbərlər wə barlık həlk uni tutuwelip: «Sən qoqum elüxüng kerək! **9** Sən nemixkə Pərvərdigarning namida bexarət berip: «Bu ey Xilohdək bolidu, bu xəhər harabə, adəmzsatzis bolidu!» — deding? — dedi. Xuning bilən Pərvərdigarning əyidiki barlık həlk Yərəmiyoja dək kılıp uni oriwelixti. **10** Yəhuda əmirləri bu ixlarnı anglıdi; ular padixahlıq ordisidin qıkip Pərvərdigarning eyigə kirdi, Pərvərdigarning əyidiki «Yengi dərwaza»da sotka olturdu. **11** Kahinlər wə pəyəqəmbərlər əmirlərgə wə həllkə sezləp: «Bu adəm elümgə layik, qünki silər əz kulaklärınglar bilən angliojanıdak u muxu xəhərni ayıbləp bəxərat bərdi» — dedi. **12** Andin Yərəmiya barlık əmirlərgə wə barlık həlkə sezləp mundak dedi: — «Pərvərdigar meni bu əyni ayıbləp, bu xəhərni ayıbləp, silət angliojan bu barlık sezlər bilən bəxərat berixkə əwətəkn. **13** Həzir yolliringlarnı wə kilmixlarnı tützitinglər, Pərvərdigar Hudayinglarning awazini anglangalar! Xundak bolozanda, Pərvərdigar silərə jakarliojan küləttin yanidu. **14** Lekin mən bolsam, mana, kolliringlardımən; manga kezünglərgə nemə yahxi wə durus kerülsə xundaq kilinglar; **15**

pəkət xuni bilip koyunglarki, meni eltürüwətsənglər salidu. **8** Xundak boliduki, կaysı əl yaki padixahlıq gunahsız қanning jazasını ez bexinglaroja, bu xəhərgə Babil padixahı Nebokadnəsarning kullukida boluxni, wə uningda turuwatkanlarning bexioja qüxiirisilər; yəni boynini Babil padixahının boyunturuki astioja qünki deginim hək, Pərvərdigar həkikətən bu sezlerning koyuxni rət kilsa, Mən xu əlni Nebokadnəsarning koli həmmisini kulakliringlaroja deyixka meni əwətkən». **16** arkilik yoqtakuzoqça qılıq, kəhətqılıq wə waba bilən Əmirlər wə barlik həlkə kahinlərə wə pəyoqbərlərgə: jazalayman, — dəydi Pərvərdigar. **9** — Silər bolsanglar, «Bu adəm elümgə layık əməs; qünki u Pərvərdigar Hudayimizning namida bizgə səzliyi» — dedi. **17** degen pəyoqbərliringlaroja, palqiliringlaroja, qüx Andin zemindiki bəzi akşakallar ornidin turup həlkə kergünliringlaroja, rəm aqquqliringlaroja yaki kengixigə mundak dedi: — **18** «Moraxətlik Mikah,jadugərliringlaroja կulak salmanglar; **10** qünki ular Yəhūda padixahı Həzəkiyaning künliridə barlik Yəhūda silergə yaloqanlıq kılıp bexarət beridu; [gəplirigə halkiga bexarət berip: — «Samawi қoxunlarning Sərdari kirsanglar], silər ez yurtunglardın sürgün kılınidu; qünki bolqan Pərvərdigar mundak dəydu: — Zion teoji etizdək Əzüm silarni yurtunglardın həydəyman, silər nabut aqndurulidu, Yerusalem dəng-təpilər bolup əhalid, «Əy bolisilər. **11** Lekin կaysı el boynini Babil padixahının jaylaxkan taq» bolsa, Ormanlıqning otturisidiki yukiri əz yurtida turozimən, ular uningda terikqılıq kılıp Həzəkiya wə barlik, Yəhūda həlkə Mikahni elümgə yaxaydu. **12** — Mən Yəhūda padixahı Zədəkiyanı məhkum kılçanmu? Həzəkiya Pərvərdigardin korkup, xu sezlar boyiqə mundak dedim: «Boynunglarnı Babil Pərvərdigardin etüngən əməsmu? Wə Pərvərdigar padixahining boyunturuki astioja koyup uning wə uning ularoja kilmakçı bolup jakarliojan külپettin yançan həlkining kullukida bolsanglar, hayat kalisilər. **13** Əmdi əməsmu? Biz [bu yoldin yamnisak] əz jenimiz nemixkə Pərvərdigarning Babil padixahining kullukijoja üstigə zor bir külپetni qüxtürgən bolmamdimiz?». boyusnimojan hərkəysi əllər toorrisida deginidək, sən **20** (Pərvərdigarning namida Yərəmiyaning barlik wə həlkinq kılıq, kəhətqılıq wə waba bilən elməkqi degenliridək bu xəhərnı wə bu zeminni ayibləp bexarət bolisilər? **14** Pəyoqbərlərning: «Babilning kullukida bərgən, Kiriat-Yearimlik Xəməyaning oqlı Uriya isimlik əz yurtida turozimən, ular uningda terikqılıq kılıp yənə bir adəm bar idı. **21** Padixah Yəhəoakim wə barlik palwanlıri, barlik əmirliri uning səzlerini anglojanda, padixah uni əltürüvkə intilgən; lekin Uriya buni anglojanda korkup, Misiroja qaqtı. **22** Lekin Yəhəoakim qaparmənlərni, yəni Akborning oqlı Əlnatın wə baxkılarnı Misiroja əwətkən; **23** ular Uriyani Misirdin elip qikip padixah Yəhəoakimning aldioja apar'ojan; u uni kiliqlap, jəsittin pukralarning gerlikigə taxliwətkən). **24** — Hələk, xu qədoqa Xafanning oqlı Ahikam ularning Yərəmiyanı elümgə məhkum kılıp həlkinq kolioja tapxurmaslıq üçün, uni kollidi.

27 Yəhūda padixahı Yosiyaning oqlı Zədəkiyanıng təhtka olturojan dasləpki məzgilidə, xu sez Yərəmiyaqa Pərvərdigardin keliq mundak deyildi: — **2** Pərvərdigar manga mundak dedi: — Asarətlər wə boyunturuklarnı yasap ez boynungoja sal; **3** bu boyunturuklarnı Edomning padixahıqoja, Moabning padixahıqoja, Ammoniyarning padixahıqoja, Turning padixahıqoja wə Zidonning padixahıqoja Yerusalemıja, Yəhūda padixahining aldioja kəlgən ularning əz əlqılırinin koli arkilik əwətkin; **4** hərbirini əz hojayinlirioja xundak bir həwərnı yətküzükə buyruqin: — Samawi қoxunlarning Sərdari bolqan Pərvərdigar — Israilning Hudasi mundak dəydu: — **5** Əz hojayinlirioja mundak danglar: — Mən zemin wə zemin yüzidə turuwatkan adəmlər wə həywanlarnı zor əkdritim wə sozuloqan bilikim bilən yaratkanmən; wə kim kezümgə layık körünsə, bularını xularoja təkdim kılıman. **6** Hazır Mən bu zeminlarning həmmisini Babil padixahı, Məning kulum bolqan Nebokadnəsarning kolioja tapxurdum; hətta daladiki həywanlarnımu uning kullukida boluxka təkdim kıldı. **7** Barlik əllər uning, oqlining həm nəwrisininq kullukida bolidu; andin əz zeminining waqtı-saiti toxkanda, kəp əllər wə uluoq padixahlar unimu kullukka

wakıt kəlgəndə, Mən ularni elip bu yərgə kəyturup sən adamlarını Pərvərdigarə asiylik əlibət kələjənsən. 17 Hənaniya pəyoqəmbər dəl xu yili yəttinqi ayda oldu.

28 Xu yilda, Yəhuda padixahı Zəkəriya təhtkə olturojan dəsləpki məzgildə, yəni tətinqili, bəxinqi ayda, Azzurning oğlu, Gibeon xəhəridiki, Hənaniya pəyoqəmbər, kahinlər wə barlıq, halayık aldida Pərvədigarning eyidə manga: — 2 Samawi əksərlərini, koxunlarning Sərdarı bolovan Pərvərdigar — Israilning Hudasi mundak dəydi: — «Mən Babil padixahının boyunturukını sunduruwetim! 3 Babil padixahı Nebokadnəsar murxu yerdin epkətkən, Babilə aparojan, Pərvədigarning eyidiki qəqa-kuqılarning həmmisini bolsa, ikki yil etməylə Mən murxu yərgə kəyturup epkeliman; 4 wə Mən Yəhuda padixahı, Yəhəqikimning oğlu Yəkoniyahni Yəhudədən Babilə sürgün kəlinənlərinin həmmisi bilən təng murxu yərgə kəyturup berimən, — dəydi Pərvərdigar, — qünki Mən Babil padixahının boyunturukını sunduruwetimən!» — dedi. 5 Andin Yərəmiya pəyoqəmbər kahinlər wə Pərvədigarning eyidə turojan barlıq, halayık aldida Hənaniya pəyoqəmbərgə sez kıldı. 6 Yərəmiya pəyoqəmbər mundak dedi: «Amin! Pərvərdigar xundak kilsin! Pərvərdigar sening bəxarət bərgən sezlirinəni əmələgə axursunki, U Əzining eyidiki qəqa-kuqılalar wə Yəhudədən Babilə sürgün kəlinənlərinin həmmisini boynidiki boyunturukni elip uni sunduruwetdi. 11 Hənaniya həlkələldə sez kılıp: «Pərvərdigar mundak bu sezünni angla! 8 — Mening wə senindin burun, əldimindən tartıp bolovan pəyoqəmbərlərmə nuroqun padixahlıklar wə uluq dələtlər toopluluk, urux, apət wə wabalar toopluluk, bəxarət berip kəlgən; 9 tinqlik-awatlıq, toopluluk, bəxarət bərgən pəyoqəmbər bolsa, xu pəyoqəmbərnin sezi əmalgə axuruloqanda, u həkikətən Pərvərdigar əwətəkən pəyoqəmbər dəp tonulqandır!». 10 Andin Hənaniya pəyoqəmbər Yərəmiya pəyoqəmbərning boynidiki boyunturukni elip uni sunduruwetdi. 11 Hənaniya həlkələldə sez kılıp: «Pərvərdigar mundak dəydi: — Mən xuningçə ohxax, ikki yil etməylə Babil padixahı Nebokadnəsarning boyunturukını barlıq, əllərning boynidin elip sunduruwetimən!» — dedi. — dəydi Pərvərdigar. 12 Xuning bilən ilər Manga Xuning bilən Yərəmiya pəyoqəmbər qıçıq kətti. 12 Hənaniya pəyoqəmbər Yərəmiya pəyoqəmbərning boynidiki boyunturukni elip uni sunduruwetkəndin bir'az keyin, Pərvədigarning sezi Yərəmiya qəjə kelipləndən deydi: — 13 Barçın, Hananıya qəjə mundak degin: — Pərvərdigar mundak dəydi: — «Sən yaqəqtin yasaloqan boyunturukni sunduroqining bilən, lekin uning orniqə təmürdin bolovan boyunturukni selip koydung! 14 Qünki samawi koxunlarning Sərdarı bolovan Pərvərdigar — Israilning Hudasi mundak dəydi: — Mən xuningçə bu barlıq əllərning boyniqə təmürdin yasaloqan boyunturukni salımenki, ular Babil padixahı Nebokadnəsarning kəllükədə bolidu; bərəhək, ular uning kəllükədə bolidu; Mən uningçə hətta daladıki həyvanlarımına təkdim kələqənmən». 15 Andin Yərəmiya pəyoqəmbər Hananıya pəyoqəmbərgə: «Kulak, sal, Hananıya! Pərvərdigar seni əwətəkən əməs! Sən bu həlkəni yalqanqılıkkı ixənditirgənsən! 16 Xunga

sən adamlarını Pərvərdigarə asiylik əlibət kələjənsən. 17 Hənaniya pəyoqəmbər dəl xu yili yəttinqi ayda oldu. **29** Yərəmiyaning Yerusalemdin sürgün bolovanlar arisidiki həyat kəlojan akşakallarə, kahinlərə, pəyoqəmbərlərə wa Nebokadnəsar asır kılıp Babilə elip kətəkən barlıq, həlkələ Yerusalemdin yolliojan heti: — 2 (hat padixah Yəkoniyah, hanix, wəzirler, Yəhuda wa Yerusalemdiki xahzada-amirlər wə hümrəwənlər Yerusalemdin kətəkəndin keyin, 3 Xafanning oğlu Əlasahning wə Hılkıyaning oğlu Gəmariyaning kəli bilən yollanojan — Yəhuda padixahı Zədəkiya bu kixilərni Babil padixahı Nebokadnəsarning aldiqə yolliojan). Yolliojan hat mundak; — 4 Samawi koxunlarning Sərdarı bolovan Pərvərdigar — Israilning Hudasi Yerusalemdin Babilə sürgüngə əwətəkənlərinin həmmisigə mundak dəydi: — 5 Əylərni kürunglər, ularda turunglər; bəyənlərni bərpa kilinglər, uların mewisini yənglər; 6 eylininglər, oqul-kızılık, bolunglər; oqulliringlər üçün kızlarını elip beringlər, kizliringlərni ərlərge yatlık kilinglər; ularnu oqul-kızılık bolsun; xu yerdə kəpiyinglər, aziyip kətmənglər; 7 Mən silərni sürgüngə əwətəkən xəhərnin tinq-awatlığını izdənglər, uning üçün Pərvərdigarə dua kilinglər; qünki uning tinq-awatlıq bolsa, silərmə tinq-awat bolisilər. 8 Qünki samawi koxunlarning Sərdarı bolovan Pərvərdigar — Israilning Hudasi mundak dəydi: — Aranglardiki pəyoqəmbərlər wa silərning palqılıringlər silərni aldap koymisun; silər ularqa kərgüzən qüxlərgə külək salımgalar; 9 qünki ular Mening namımda yaloqandin bəxarət beridü; Mən ularni əwətəkən əməsmən, — dəydi Pərvərdigar. 10 Qünki Pərvərdigar mundak dəydi: — Babilə bekitilgən yatmix yil toxkanda, Mən silərning yeninglərə kelip silərgə iltipat kərsitmənki, silərni murxu yurtka kəyturuxum bilən silərgə kəlojan xapaətlik wədəmni ada kılıman; 11 Qünki Əzümning silər toopluluk pilanlırimni, apət elip kəlidiojan əməs, — dəydi Pərvərdigar. 12 Xuning bilən ilər Manga nida kılıp, yeniməqə kelip Manga dua kılısilər wə Mən silərni anglaymən. 13 Silər Meni izdəysilər wə Meni tapisilər, qünki silər pütün kəlbinqər bilən Manga intilidiojan bolisilər. 14 Mən Əzümni silərgə tapkuzımən, — dəydi Pərvərdigar — wə Mən silərni sürgünlükten kəyturup əsliga kəltürimən, Mən silərni həydiwətən barlıq əllərdin wə həydiwətən barlıq jaylardın yiqimən, — dəydi Pərvərdigar, — Mən silərni elip, əslı sürgün kılıp ayriqən yurtka kəyturimən. 15 Silər: «Pərvərdigar bizgə Babilə pəyoqəmbərlərni tikidi» desənglər, 16 əmdi Pərvərdigar Dawutning təhtigə olturojan padixah wa bu xəhərdə turuwaitkan barlıq həlk, yəni silər bilən billə sürgün kəlinmiojan kerindəxliringlər toopluluk xuni dəydi: — 17 Samawi koxunlarning Sərdarı bolovan Pərvərdigar mundak dəydi: — Mana, Mən ularni azablaydiqən kılıq, kəhətqılıq wə waba əwətimən; xuning bilən ularni huddi sesiylan, yegili bolmaydiqən naqar ənjiyrlərdək ənditirgənsən! 18 ularni kılıq, kəhətqılıq wə waba bilən yüzidin əwətiwetimən! Sən dəl muxu yilda elisən, qünki ənditirgənsən!

həyədəp apirəm; ularni xı əllərgə wəhimə, lənət, dəlxət, ux-ux kılınıdiqan wə rəswa kılınıdiqan obyekt kılımın. **19** qünki Mən tang səhərdə ornumdin turup, hizmetkarlırim boloğan pəyojəmbərlərni əwətip sezlirimni ularraq eytkinim bilən, ular külək salmöqan; silar [sürgün boloğanlarmı] heq külək salmöqansılar, — dəydə Pərvərdigar. **20** Lekin i silə sürgün boloğanlar, Mən Yerusalemidin Babiləqə əwətənlər, Pərvərdigarning sezinizi anglangalar: — **21** Samawi koxunlarning Sərdarı boloğan Pərvərdigar — Israilning Hudasi mundak dəydu: — Mening namimdə silərgə yaloqandin bexarət beridiojan Kolayaning oqlı Ahab tooruluk wə Maaseyahning oqlı Zədəkiya tooruluk mundak dəydu: — Mana, Mən ularni Babil padixahı Nebokadnəsarning koliqə tapxurimən, u ularni kez aldinglarda əltüngə məhküm kılıdu; **22** xuning bilən ular misal kılınip Babilə turoğan Yəhəudadiki barlık sürgün kılınoğanlarning aqzida: «Pərvərdigar seni Babil padixahı Nebokadnəsər otta kawab kılıqan Zədəkiya wə Ahabdək kilsün!» degən lənət sezi bolidu; **23** qünki ular Israil iqidə iplaslık kılıqan, koxnilarning ayalları bilən zina kılıqan wə Mening namimdə yaloqan sezlərni, Mən ularraq heq tapilmışan sezlərni kılıqan; Mən bularni Bilgүi wə guwah Bolquqidurmən, — dəydu Pərvərdigar. **24** «Sən Yərəmiya Nəhələmlık Xemayaqa mundak degin: — **25** Samawi koxunlarning Sərdarı boloğan Pərvərdigar — Israilning Hudasi mundak dəydu: — Qünki sən ez namingda Yerusalemidiki barlık həlkək, kahin boloğan Maaseyahning oqlı Zəfaniyaqa wə barlık kahinlərəqə hətlər yolliqininq tüpəylidin, — **26** [sən Zəfaniyaqa mundak yazoqan]: «Pərvərdigar seni kahin Yəhəyadaning orniqə kahin tılkıgan aməsmü? U seni Pərvərdigarning eyidə xuningiqa nazarətqi kılıqanki, bexarət beridiojan pəyojəmbər boluwalıqan hərbir təlwini besix üçün puti wə boyniqa taşaq selixing kerək. **27** Əmdi sən nemixə silərgə ezinə pəyojəmbər kiliwalıqan Anatotluk Yərəmiyanı əyiblimidim? **28** Qünki u həttə Babilda turuwatlıqan bizlərgimi: «Xu yerde boloğan waktinqilar uzun bolidu; xunga eylərni selinglar, ularda turungular, baqlarını bərpə kilinglər, ularning mewisini yangılar» dəp hət yollidi!» **29** — Zəfaniya muxu hətni Yərəmiya pəyojəmbər aldida okudu. **30** Andin Pərvərdigarning sezi Yərəmiyaqa kelip mundak degində: — **31** Barlık sürgün boloğanlarraqə hət yollap mundak degin: — Pərvərdigar Nəhələmlık Xəmaya tooruluk munak dəydu: Qünki Mən uni əwətmigən bolsammu, Xemayanıg silərgə bexarət berip, silərni yaloqanlılıqka ixəndürgənlikü tüpəylidin, **32** Xunga Pərvərdigar mundak dəydu: — Mana, Nəhələmlık Xəmaya nəslı bilən billə jazalaymən; muxu həlk arısında uning heqkandak nəsləi teplimiydu; u Mən Əz həlkim üçün kilmakqı boloğan yahxiliñi heq kərmeydə — dəydə Pərvərdigar: — qünki u adəmlərnəi Manga asılıllıka kuttratti.

uningi igə bolidu. **4** Pərvərdigarning Israil tooruluk wə Yəhuda tooruluk degən səzləri tewəndikidək: — **5** Qünki Pərvərdigar mundak dəydu: — Anglitilidə alakzadılık həm korkunqlukning awazi, Bolsun nədə aman-tinqlik! **6** Soranglar, xuni kəriüp bekinqlərki, ər bala tuoqamdu? Mən nemixə əmdi toləqəkkə qüxən ayaldak hərbir ər kixinıq qatırıñi koli bilən tutkunlığını kərimən? Nemixə yüzləri tatirip kətkəndü? **7** AYuhə, xu künii dəhəxtəliktr! Uninguja heqkandak kün oxhımaydu; u Yakupning azab-ökubat künidür; lekin u uningdin kütküzəlidi. **8** Xu künida əməlgə axuruliduki, — dəydə samawi koxunlarning Sərdarı boloğan Pərvərdigar, — Mən uning boyunturukini boynundin elip sunduruwetimən, asarətliringni buzup taxlaymən, yat adəmlər uni ikkinçi kullukka qüxürməydi. **9** Xuning ornida ular Pərvərdigar Hudasinin həmdə Mən ular üçün kaytidin tıkleydiqan Dawut padixahining kullukida bolidu. **10** Əmdi sən, i külülm Yakup, korkma, — dəydə Pərvərdigar; — alaçazda bolma, i Israel; qünki mana, Mən seni yırak yərlərdin, senin nəslinini sürgün boloğan zemindin kütküzimən; Yakup kaytip kelidü, aram tepiq azadə turidu wə heqkim uni körkütmaydu. **11** Qünki Mən seni kütkuzux üçün sən bilən billidurmən, — dəydə Pərvərdigar; — Mən seni tarkitiwətkən əllərning həmmisini tükəxtürsəm, lekin seni pütünley tükəxtürməyəm; pəkət üstündən həküm qılıkirip tarbiya-sawak berimən; seni jazalımay koyup koymaymən. **12** Qünki Pərvərdigar mundak dəydu: Sening zedəng dawaliqusuz, senin yarangən bolsa intayıq eqirdur. **13** Sening dəwayingni sorayıqan heqkim yok, yarangıni tangoqıqı yoktur, sanga xipalıq dorular yoktur; **14** sening barlık axnilirinq seni uituoqan; ular sening halinqni heq sorımaydu. Qünki Mən seni düxməndək zərb bilən uroqanmən, rəhimsiz bir zalimdək sanga sawak bolsun dəp uroqanmən; qünki sening kəbihliking həddi-hesabsız, gunahlıring həddidin ziyadə boloğan. **15** Nemixə zedəng tüpəylidin, dard-əliming dawaliqusuz boloğanlıki tüpəylidin peryad kətürisən? Kəbihlikinqning həddi-hesabsız boloğanlığının, gunahlıring həddidin ziyadə boloğanlığın, Mən xularni sanga kılıqanmən. **16** Lekin seni yutuwalıqların həmmisi yutuwelinidü; sening barlık kütəndilirinq bolsa sürgün bolidu; seni bulıqların həmmisi bolsa-talang kılınidü; seni ow kılıqların həmmisini owlindiojan kılıman. **17** Qünki Mən sanga tengik tengip koyımən wə yarılıringni sakayıtmən — dəydə Pərvərdigar; — qünki ular seni: «Qərib-biqara, heqkim halini sorımaydiojan Zion dəl muxudur» dəp həkərətligən. **18** Pərvərdigar mundak dəydu: — Mana, Mən Yakupning qedirlirini sürgünlükün kätürup əsligə kəltürimən, Uning turaloqları üstiga rəhim kılıman; Xələr harabılıri ul kılıpin kaytidin kürulidü, Orda-ķələ eż jayida yəna adəmzatlıq bolidü. **19** Xu, jaylardın taxəkkür küyləri wə xad-huramlıq

30 Pərvərdigardin Yərəmiyaqə kəlgən söz: — 2
İsrailning Hudasi Pərvərdigar mundak dəydu:
— Mən sanga hazır dəydioğan muxu barlıq sezlirimi yazmioqa yazojin; **3** Qünki mana, xundak künlər keliduki,
— dəydi Pərvərdigar, — Mən həlkim İsrail həm Yəhudani sürgünlüktn kəyturup əslığə kəltürimən, ularını ata-bowilirioja təkdim kiloğan zeminoqa kəyturimən, ular

461

Yərəmiya

xuning bilən u Manga yekin kelidu; Qünki yenimoja piçan kətüridu. **16** Pərwərdigar [uningoja] mundak kəlgüqi [jenini] təwəkkil kılouqı əməsmu? — dəydu dəydu: — Yioja-zaringni tohtat, kəzliringni yaxlardın Pərwərdigar. **22** — Xuning bilən silər Mening həlkim tart; qünki munu tartkan japayingdin mewə bolidu, bolisilər, Mən silərnin Hudayinglər boliman. **23** Mana, — dəydu Pərwərdigar; — ular dütixmənninq zeminidin Pərwərdigardin qıkkən bir boran-qapqun! Uningdin käytidü; **17** Bərhək, kəlaqiking ümidlik bolidu, — kəhr qıktı; Bərhək, dəhəxətlük bir kara kuyun qıkıp kəldi; — dəydu Pərwərdigar; — wə sening balılıring yəna eż U pirkirap razıllərning bexioja qüxicidu. **24** Kənglidiki niyatlırını ada kılıp toluk əməl kılouqı, Pərwərdigarning kattık, oqəzipi yanmaydu; Ahirki künnlərdə silər buni qüxinip yetisilər.

31 Xu wağıttı, — dəydu Pərwərdigar, — Mən Israilning jəmətlirining Hudasi boliman, ular Mening həlkim bolidu. **2** Pərwərdigar mundak dəydu: — Kılıqtın aman kələjan halk, yəni Israil, qəl-bayawanda iltipatka iğə boləjan; Mən kəlip ularını aram tapkuzımən. **3** Pərwərdigar yırak yurtta bizgə kerünüp: «Mən seni məngüg bir muhəbbət bilən seyüp kəldim; xunga Mən əzgərməs mehribanlıq bilən seni Əzümgə tartip kəlgənmən. **4** Mən seni kaytidin kuriman, xuning bilən sən kərulisen, i Israil kizi! Sən kaytidin daplıringni elip xad-huram kıləqlərlarning ussullirioqa qıksan. **5** Sən kaytidin Samariyəning taqlırı üstüg üzümzarlar tikisən; ularını tikküqilər əzləri tipik, mewisini əzləri yəydi. **6** Qünki Əfraimning egizlikidə turojan kəzətqilər: «Turunglar, Pərwərdigar Hudayimizoja ibadət kılıxka Zionqa qıkayıli» — dəp nida ketüridiyan künü kelidu. **7** Qünki Pərwərdigar mundak daydu: — Yakup üçün xad-huramlıq bilən naħxa eytinglər, Əllərinəng bexi bolouqı üçün aYuhay kətürünglər; Jakarlanglar, mədhiyə okup: «I Pərwərdigar, Sening həlkinqni, Yəni Israilning kəldisiñi kutkuzoqasən!» — dəngər! **8** Mana, Mən ularını ximaliy yurtlardın epkeliman, Yər yüzininq qət-qətləridin yiçimən; Ular arısida əmalar wa tokurlar bolidu; Həmilidər wa tuoqay degənlər billa bolidu; Ular uluoq bir jamaət bolup käytip kelidu. **9** Ular yioza-zarlar kətürüp kelidu, Ular dua-tilawət kıləqanda ularını yetəkləymən; Mən ularını erik-əstənglər boyida, heq putlaxmaydioqan tüz yol bilən yetəkləymən; Qünki Mən Israiloja ata boliman, Əfraim bolsa Mening tunji oqlundur. **10** Pərwərdigarning sezini anglangalar, i əllər, Dengiz boyidiki yırak yurtlaroji: — «Israılını tarkatkuqi uni kaytidin yiçidu, Pada bakkıqı padisini bakkandək U ularını bakıdu; **11** Qünki Pərwərdigar Yakupni bədəl tələp kütuldürüjan, Uningoja Həmjəmat bolup ezdin zor küglük bolouqining qanggilidin kutkuzoqan!» — dəp jakarlanglar. **12** Ular kəlip Ziondiki egizliklərdə xad-huramlıqta towlaydu, Pərwərdigarning iltipatidin, yəni yengi xarabtin, zəytun meyidin, mal-waranning əzənlərindən bərk urudu; Ularning jeni huddi mol suojırılojan baqdak bolidu, Ular ikkinçi heq solaxmaydu. **13** Xu qəqədə kızlar ussulda xadlinidu, Yıgtıtlar wə moysipitlarmu tang xundak bolidu; Qünki Mən ularının ah-zarlırını xad-huramlıqka aylandurıman; Mən ularoja təsəlli berip, dərd-əlimining orniyo ularını xadlikka qəmdürimən. **14** Mən kahinlərni molqılık bilən toyozızman, Həlkim iltipatimoja kanaat kılıdu, — dəydu Pərwərdigar. **15** Pərwərdigar mundak daydu: — Ramah xəhəridə bir sada, Aqqik yioja-zarning piçanı anglinidu, — Bu Rahiləning ez balılıri üçün kətürgən ah-zarlıri; Qünki u balılıri bolmiojaqka, təsəllini kobul kılmay

piojan kətüridu. **16** Pərwərdigar [uningoja] mundak kəlgüqi [jenini] təwəkkil kılouqı əməsmu? — dəydu — Yioja-zaringni tohtat, kəzliringni yaxlardın Pərwərdigar. **22** — Xuning bilən silər Mening həlkim tart; qünki munu tartkan japayingdin mewə bolidu, bolisilər, Mən silərnin Hudayinglər boliman. **23** Mana, — dəydu Pərwərdigar; — ular dütixmənninq zeminidin Pərwərdigardin qıkkən bir boran-qapqun! Uningdin käytidü; **17** Bərhək, kəlaqiking ümidlik bolidu, — kəhr qıktı; Bərhək, dəhəxətlük bir kara kuyun qıkıp kəldi; — dəydu Pərwərdigar; — wə sening balılıring yəna eż U pirkirap razıllərning bexioja qüxicidu. **24** Kənglidiki niyatlırını ada kılıp toluk əməl kılouqı, Pərwərdigarning kattık, oqəzipi yanmaydu; Ahirki künnlərdə silər buni qüxinip yetisilər.

Qünki biz towa kılduruluxımız bilən həkikətən towa kıldıkd; Biz əzimizni tonup yətkəndin keyin, yotimizni urdukd; Biz yaxlıkimizdiki [kilmixning] xərm-hayası təpəyidin nomus kılıp, hijalatə kəlduk! — degənləkini anglidim. **20** — Əfraim Manga nisbətən jan-jigər balam əməsmu? Qünki Mən uni əyibligən təkərdirdim, uni hərdaim kənglümədə seçinimən; Xunga iq-baqrıım uningoja aqırıwatidu; Mən uningoja rəhİM kilmisam bolmayıdu, — dəydu Pərwərdigar. **21** — Xunga eziungga yol bəlgilirini bekitip koyojin; Sən sürgüngə mangojan yoloja, xu kətürülgən yoloja kəngil koyup diķət kılıqin; Hazır xu yol bilən käytip kəl, i jan-jigirmış Israil kizi, Muxu xəhərliringga karap käytip kəl! **22** Sən kaqanojqıq tenəp yürisən, i yoldın qikkəqi kizim? Qünki Pərwərdigar yər yüzidə yengi ix yaritidu: — Ayal kixi baturning ətrapida yepip həwər alidu! **23** Samawi əxunlarning Sərdarı boləjan Pərwərdigar — Israilning Hudasi mundak dəydu: — Mən ularni sürgünlüktn kəyturup asliga kəltürginimda Yəhədaning zeminida wa xəhərliridə həkələr yəna [Yerusalem toqrukul]: «Pərwərdigar seni bəhətlük kıləj, i həkənəliylik turojan jay, pak-mükəddəslıking teoş!» dəydiojan bolidu. **24** Xu yərdə Yəhuda — xəhərliridikilər, dehəkanlar wə pada bəkəqüqi keqman qarwiqilar həmmisi billa turidu. **25** Qünki Mən herip katkən jan igilirining hajitidin qıkımən, hərbət halidin katkən jan igilirini yengiləndurimən. **26** — Mən [Yərəmiya] buni anglap oyoqandım, ətrapka karidim, nahayıti tatlık uhlaştırmən. **27** Mana, xu künnlər kəliduki, — dəydu Pərwərdigar, — Mən Israil jəmətidə wa Yəhuda jəmətidə insan nəslini wa həywənlarning nəslini terip estürimən. **28** Xundak boliduki, Mən ularını yulux, səkiň, halak kılıx, aqşdurux üçün, ularoja nəzirimni saloşandaq, Mən ularını kərux wa tipik əstərrix üçünüm ularoja nəzirimni salımən, — dəydu Pərwərdigar. **29** Xu künnlərdə ular yəna: «Atilar aqqik-qüyük üzümlərni yegən, xunga balırlarning qixi kərik sezikidu» degən muxu makalnı heq ixlətməydu. **30** Qünki hərbəsi ez gunahı üçün olidu; aqqik-qüyük üzümlərni yegənlərning bolsa, əzinin qixi kərik sezikidu. **31** Mana, xu künnlər kəliduki, — dəydu Pərwərdigar, — Mən Israil jəməti wə Yəhuda jəməti bilən yengi əhdə tüzimən; **32** bu əhdə ularning ata-bowlirili bilən tüzüxkən əhdigə oxhimaydu; xu əhdini Mən ata-bowlirilərini kolidin tutup Misirdin kutkuzup yetəkləginimda ular bilən tüzgenidim; gərqə Mən ularning yoldixi boləjan bolsammı, Mening xu əhdəmnı ular buzojan, — dəydu Pərwərdigar. **33** Qünki xu künnlərdin keyin, Mening Israil jəməti bilən tüzidiojan əhdəmən mana xuki: — Mən Əz Təwrat-kanunlirimni ularning iqiqə salımən,

Həmdə ularning kəlbigimu yazımən. Mən ularning ilahı bolımən, Ularmu Mening həlkim bolidu. **34** Xundin baxlap heqkim ez yekinqiqa yaki ez kerindixiqa: — «Pərvərdigarnı tonuqın» dəp eğitip yürməydi; qunki ularning ang kiçikidin qongioğıqə həmmisi Meni tonup bolovan bolidu; qunki Mən ularning kəbihlikini kəqürimən həmdə ularning gunahını hərgiz esiməg kəltirməymən, — dəydu Pərvərdigar. **35** Quyaxni kündüzdə nur bolsun dəp bərgan, ay-yultuzlarnı keqida nur bolsun dəp bəlgiligen, dolğunlurını xarkırıtip dengizni kozojaydioqan Pərvərdigar mundak dəydu (samawi köxunlarning Sərdarı bolovan Pərvərdigar Uning namidur): — **36** — Muxu bəlgiligənlirim Mening aldimdin yokap kətsə, — dəydu Pərvərdigar, — əmdı Israilning əwladlırımı Mening aldimdin bir əl boluxtin mənggügə kəlxili mumkin. **37** Pərvərdigar mundak dəydu: — Yukirdə asmanlar melqərlənsə, təwənda yər ullıri təkxürlülp bilinsə, əmdı Mən Israilning barlıq əwladlırinin kılqan həməmə kilmixliri tüpəylidin ulardin waz keçip taxliqiçə bolımən, — dəydu Pərvərdigar. **38** Mana, xu künlər keliduki, — dəydu Pərvərdigar, — xəhər məhsus Manga atılıp «Hənaniyəlning munari»dən «Dokmux dərvazısı»nıqə kaytidin kürülidü; **39** əlqam tanısı kaytidin elqəx üçün xu yərdin «Garəb dengi»nıqə, andin Goatka burulup sozulidu; **40** jəsatlər wə [kurbanlıq] külliiri taxlinidioqan pütküll jiloja, xundakla Kidron dəryasılıqə həm xərkəkə karaydiqan «At dərvazısı»ning dokməkxiyiçə yatkan etizlarning həmmisi Pərvərdigaroja pak-mükəddəs dəp hesablinidu; xəhər Kaytidin həq yulup taxlanmayıdu, hərgiz kaytidin aqdurup taxlanmayıdu.

yəttim. **9** Xunga mən taqəmanning oöli Hənaməldin Anatottiki bu etizni setiwaldim; pulni, yəni on yətta xəkəl kümünxü girgə selip əlgidim. **10** Mən tohtam hetigə imza koyp, üstiga mehñüri besip peqətlidim; buningə guwahqılları guwah, bərgüzdüm, kümünxü tarazişa saldım; **11** tohtam hetini kolumna aldim, — birsida soda tütümi wə xərtliri hatirilinip peqətləngən, yəna birsə peqətlənmigənidi — **12** wə mən taqəmanning oöli Hənaməlning kez alıldı, bu soda hetiga imza koypən guwahqıllar wə қarawullarning høylisidə olturojan Yəhudiylarning həmmisi aldıda hətlərni Maaseyahning nəvrisi, Nerianing oöli bolovan Barukka tapxurdum. **13** Ularning aldida mən Barukka mundak tapılrap dedim: — **14** Samawi köxunlarning Sərdarı bolovan Pərvərdigar — Israilning Hudasi mundak dəydu: — Bu hətlərni, yəni peqətləngən wə peqətlənmigən bu tohtam hatlırını elip, bular uzun wakitkiqə saklangsın də sapal idix iiqiğə salçıq; **15** Qünki samawi köxunlarning Sərdarı bolovan Pərvərdigar — Israilning Hudası mundak dəydu: — Kalğıüsədə bu zemində həm eylər, həm etizlər, həm üzümzarlar kaytidin setiwinidü. **16** Mən tohtam hetini Nerianing oöli bolovan Barukka tapxurojandın keyin, Pərvərdigaroja dua kılıp mundak dedim: — **17** «Ah, Rab Pərvərdigar! Mana, Sən asman-zeminni Əzüngning zor kudriting wə sozulən biliking bilən yasioqansan; Sanga heqkəndak ix təs əməstur; **18** Sən mingliqan kixilərgə rəhîm-xərpət kərsitisin həmdə atilarning kəbihlikinin jazasının keyin balılırinin koynıqə kəyturisən; ah, Sən uluoj, Kudrat İğisi Təngridürsən — Samawi köxunlarning Sərdarı bolovan Pərvərdigar Sening namingdur; **19** oy-nixanlıringda uluoj, kılçan

32 Yəhūda padixağı Zədəkiyaning oninqi yili, Yərəmiyaqa Pərvərdigardin kəlgən sez tewanda hatırıləngən (xu yil Neboqadnəsarning on səkkizinci yili idi; **2** Xu qaoqda Babil padixağının koxunu Yerusalemni körxuwalojanidi; Yərəmiya pəyəqəmbər bolsa Yəhūda padixağının ordısidiki karawullarning hoylisida kamap koyulojanidi. **3** Qünki Yəhūda padixağı Zədəkiya uni əyibləp: «Nemixqə san: «Manə, Mən bu xəhərnı Babil padixağının kolioja tapxurıman; u uni ixojal kılıdu; Yəhūda padixağı Zədəkiya kaldıylərnin kolidin keçip kütulalmyadu; qünki u Babil padixağının kolioja tapxurulmay kalmaydu; u uning bilən yüz turana seelixidü, eż kezi bilən uning kezığa kərəydu. U Zədəkiyanı Babil oja apiridü, u mən uningoşa yekinlixip toluk bir tərəp kiloqşa xu yərdə turidü, dəydu Pərvərdigar; silər kaldıylər bilən karxılxasxanglarmu oqlıba kılalmaysilar! — dəydu Pərvərdigar» — dəp bexarət berisən?» — dəp uni kamap koyojanidi). **6** Yərəmiya: — Pərvərdigarning sezi manga kelip mundak degən — dedi: — **7** Mana, taqəng Xallumning oqlı Hanaməəl yeningoşa kelip: «Əzüng üçün Anatottiki etizimni setiwal; qünki uni setiwellikə sening həmjəməlik hökükung bar» — dəydiqon bolidü. **8** Andin Pərvərdigarning deginidək taqəməning oqlı Hanaməəl, karawullarning hoylisida yenimoşa kelip manga: «Binyamınınning zeminidiki meninq Anatottiki etizimni setiwaloşaysən; qünki həmjəmət hökuki seningkidur; eżüng üçün setiwal» — dedi; andin mən buning həkjəkənə Pərvərdigarning sezi ikənlilikini bilip xəmliqda qədratlısan, kəzliniñ onları insan vəmənning iş yolları wə kələjanlırinin mewisi boyiqşa hərbiriga [inam yaki jaza] katurux tücki, ularning barlık yollırını kezliqçıqdursən; **20** — Sən bugünkü küngiqa Misir zeminida, Israfil iqidə həm barlik, insanlar arısida möjizilik alamatlərni həm karamatlərni ayan kılıp kəlgənsən; xunglaxka bügüngiqa Sening naming eqizdin-eqizoja tarkılıp kəlməktə. **21** Sən möjizilik alamatlər, karamatlər kədrətlək kolung, sozulajan biliking wə dəhəxtlik wəlhət arkılık Əz həlkinq Israillini Misir zeminindən qıkarqənsən; **22** Sən ularoşa atabowilirioqa təkdim kılımən dəp kəsəm kilojan, süt həm bar ekip tərədiqon bu zeminni təkdim kələjənsən. **23** Ular dərəwəkə zeminoşa kirip uningoşa iğə bołoqan; lekin ular Sening awazingoşa kulak salımojan, Təwrət-kanunundaga mangmiojan; ularoşa əmr kılqanlarning heqkaysisoşa əməl kilmiojan; xunga San bu küləptərlarning həmmisini ularning bəxişa qüxtürgənsən. **24** Mana, xəhərnı besip kirix tückün sepiiloja selip qıkırılojan dənglülpotəylərgə karioqəysən! Kiliq, kəhətqılık wə waba tüpəyildin xəhər hujum kiliwatkan kaldıylərning kolioja tapxurulmay kalmaydu; Sən aldın'ala eytkininq hazırlıq axuruldu; mana, Əzüng kerisən. **25** Lekin San, i Rab Pərvərdigar, gərqə xəhər kaldıylərning kolioja tapxuruldiqon bolsimus, manga: «Əzüng üçün etizini kümüxə setiwal wə buni guwahqılaroja kərgüzgin!?» — deding». **26** Andin Pərvərdigarning sezi Yərəmiyaqa kelip mundak degənda: — **27** Mana, Mən Pərvərdigar, barlik ət igilirining Hudasidurmən; Manga tas qüxdiojan

birər ix barmidu? **28** Xunga Pərvərdigar mundak daydu: — Mən bu xəhərni kaldıylerning koliqa wə Babil padixalı Nebokadnəsarning koliqa tapxurimən; ular uni igiliwalidu. **29** Bu xəhərgə hujum kılıvatkan kaldıylər uningoşa besip kirip tot koyup uni keydürüwetidü; ular xəhərdikilerning eylirinimi keydürüwetidü; ular bu eylerning egziliri üstüda Meni oşəzəpləndürüp Baaloja isrik yakkan, yat ilahlaroja xarab hədiyilərinin kuyqan. **30** Qünki Israillar wə Yəhūdalar yaxlıkidan tartip kəz aldimda pəkət rəzzilikla kılıp kəlməktə; Israillar pəkətə əz kolliri yasiqanlar bilən oşəzipimni kozojiqandan baxka ix kilməqan, — dəydu Pərvərdigar. **31** Qünki bu xəhər kurulqan kündin tartip bugünkü küngiqə Mening oşəzipim wə kəhərimini xundak kozojiquqi bolup kəldiki, Mən uni Əz yüzüm alddin yokatmisam bolmaydu. **32** Israillar wə Yəhūdalar — ular wə ularning padixalıları, əmirliri kahınları, pəyoğambərləri, Yəhūda adəmləri wə Yerusalemda turuwatkanlarning meni oşəzəpləndürən barlıq rəzzilliği tüpəylidin [xəhərni yokitiman]. **33** Ular Manga yüzünü kəratkən əməs, balkı Manga arkisini kılıp tətür karioqan; gərqa Mən tang səhərdə ornumdun turup ularoja eğətkən bolsammu, ular anglimay təlim-tərbiyini əkbul kılıxni rət kılqan. **34** Ular Əz namını bilən atalojan əydə yirginqlik butlirini selip uni buloqioqan; **35** ular əz oqul-kızlırını ottin etküütüp «Molək»kə atap kurbanlık kılıx üçün «Hinnomning oqlining jilojsi»diki, Baaloja beqixılanqan «yükiri jaylar»ni kırup qıkqan; Mən ularning bundak ix kılıxını zadi buyrup bakmioqanmən; ularning Yəhūdanı gunahqa patkuzup, muxundak lənətlək ix kilsun degn oy-niyatə heqqəqan bolup bakmioqanmən. **36** Silər muxu xəhər tooruluk: «Dərhəkikət, u kılıq, kəhətqılık wə waba arklığı Babil padixahining koliqa tapxurulidu!» — dəwətisilər; lekin Pərvərdigar — Israilning Hudasi muxu xəhər tooruluk hazırlı mundak dəydu: — **37** Məna, Mən ularını oşəzipim, kəhərim wə zor aqqikim bilən həydiwətən barlıq padixahlıklardın yiqimən; Mən ularını kaytidin muxu yərgə epkelimən, ularını aman-tinqlikə turozumən. **38** Ular Mening həlkim bolidu, Mən ularning Hudasi bolimən. **39** Mən ular wə ulardin keyin bołożan balılırını barlıq künləridə Məndin əyminip yahxılık kərsun dəp, ularoja bir kəlb, bir yolni ata kılımən. **40** Mən ularoja iłtipat kılıxtnı kolumnı ikkinçi üzməslilik üçün ular bilən mənggülüük bir ahəd tüzimən; ularning kaytidin yenimindin qətləməsləki üçün Mən kəlbığa korkunqumni salımanı. **41** Mən ularoja yahxılık ata kılıxtnı həzur elip xadlinimən wə pütün kəlbim, pütün jenim bilən ularını muxu zeminoja tikip turozumən! **42** Qünki Pərvərdigar mundak daydu: — Mən huddi bu həlkinqən bexiqə bu dəhəxtəlik külpatnəng həmmisini qüxtirginimdək, Mən ular tooruluk wəde kilojan barlıq bəht-bərikətləri ularning iştigə qüxtürimən; **43** Silər muxu zemin tooruluk: «U wəyrana, adəmzatsız wə haywanatsızdur; kəldiyələrning koliqa tapxuruləqən!» dəysilər. Lekin kəlgüsida uningoşa etizlər kaytidin setiwalinidu! **44** Binyaminning yurtida, Yerusalemning ətrapidiki yezilirida, Yəhūdaning xəhərləridə, [jənubtiki] təqəliq xəhərləridə, əqrəbtiki «Xəfələh» egizlikidiki xəhərlərda, [Yəhūdaning] jənubiy bayawanlıridiki xəhərlərdimə kixilər kaytidin kümüixə etizlərni

setiwalidu, tohtam hətlirigə imza koyidu, məhürləp, guwahqılları guwahqə hazırlı kılıdu; qünki Mən ularını sürgünlükten kəyturup əsligə kəltürimən — dəydu Pərvərdigar.

33 Yərəmiya tehi karawullarning höylisida kamap koyulqan waktida, Pərvərdigarning sezi uningoşa ikkinçi kətim kəlip mundak degənda: — **2** İxni kılıquçı Mən Pərvərdigar, ixni xəkilləndürögüçi həm uni bekitkicü Mənki Pərvərdigar mundak dəymən — Pərvərdigar Mening namimdur — **3** Manga iltija kıl, Mən sanga jawab kəyturimən, xundakla sən bilməydiqan, böyük həm tilsimat ixları sanga ayan kılımən. **4** Qünki [düxmənning] dəng-potayırlığa həm kiliqioqa takəbil turuxka istihkamlar kılıx üçün qekilojan bu xəhərdiki eylər wə Yəhūda padixalırinin ordiləri tooruluk Israilning Hudasi Pərvərdigar mundak dəydu: — **5** «Kaldıylər bilən əkarxiliximən» dəp xəhərgə kirgənlərning həmmisi, pəkat Mən oşəzipim wə kəhərimdə uruwaṭənlərning jəsətləri bilən bu eylərni toldurux üçün kəlgenlər, halas. Qünki Mən ularning barlıq rəzzilliği tüpəylidin yüzümni bu xəhərdin erüp yoxuroqanmən. **6** Həlbuki mana, Mən bu xəhərgə xipa kılıp dərdigə dərman bolimən; Mən ularını sakaytimən, ularoja qəksiz arambəhx həm həkikətni yexip ayan kılımən. **7** Mən Yəhūdanı həm Israillni sürgündin kəyturup əsligə kəltürimən; ularnı awwalkıdak kırup qıkımkən. **8** Mən ularını Mən bilən əkarxilixip gunahqa petip sadır kilojan barlıq, kəbühlikidin paklandurimən, Mening aldimda gunahqa petip, Manga asiylik kilojan barlıq, kəbühliklərini kəqürimən; **9** yər yuzidiki barlıq allər Mən ularoja yətküzən barlıq iłtipatni anglaydu, xuning bilən bu [xəhər] kixini xadlandurup, Əzümgə madhiyələrni kozoqap, xan-xərəp kəltürüp nam-xəhrət hasıl kılıdu; allər Mən ularoja yətküzən barlıq iłtipat wə arambəhxliktin [Məndin] körküp titrədiqən bolidu. **10** Pərvərdigar mundak dəydu: — Silər muxu yər tooruluk: «U bir harabilik, adəmzatsız wə haywanatsız boldı!» dəysilər — durus. Lekin harabə bołożan, adəmzatsız, aḥalısız, haywanatsız bołożan Yəhūdanı xəhərləridə wə Yerusalem koqılırda **11** yənə tamaxining sadası, xad-huramlıq sadası wə toyı boluwaṭkan yigit-kızınning awazi anglinidu, xundakla Pərvərdigarning eyigə «Təxəkkür kürbanlıkları»ni aparqanlarning «Samawi koxunlarning Sərdarı bołożan Pərvərdigaroja təxəkkür eytinglər, qünki Pərvərdigar məhribandur, uning muhəbbiti mənggülüktür» dəydiqən awazlırı kaytidin anglinidu; qünki Mən sürgün bołożanlarnı kəyturup zemindiki awatlıknı əsligə kəltürimən, — dəydu Pərvərdigar. **12** Qünki samawi koxunlarning Sərdarı bołożan Pərvərdigar mundak dəydu: — Harabə bołożan adəmzatsız wə haywanatsız bołożan bu yərə wə uning barlıq xəhərləridə koy bakqıqlıarning əz padilirini yatqızıdoqan kətanlırı kaytidin bar bolidu. **13** [Jənubiy] təqəliktiki xəhərlərda, [əqrəbtiki] Yəhūdanı «Xəfələh» egizlikidiki xəhərlərde, jənubiy bayawanlırdiki xəhərlərde, Binyaminning yurtida, Yerusalemning ətrapidiki yezilirida wə Yəhūdanı xəhərləridimə koy padiliri ularını sanıouqining koli astidin kaytidin etidi, — dəydu Pərvərdigar. **14** Məna, xu künlər keliduki, — dəydu Pərvərdigar, — Mən

Israel jəmətigə həm Yəhuda jəmətigə eytikan xəpkətlik wədəmgə əməl kılımın. **15** Xu künnlər wə u qəođda Mən Dawut nəslidin «Həkkaniy Xah»ni zemində əstürüp qıkırıman; U zemində toqra həküm wə həkkaniylik yürgüziđi. **16** Xu künnlərdə Yəhuda qutkuzuluđi, Yerusalem arambəhtə turidi; [xu qəođda] Yerusalem: «Pərvərdigar həkkaniylikimizdər» değən nam bilən atıldı. **17** Qünki Pərvərdigar mundak dəydi: — Dawutning Israel jəmatinin tətigə oltruxka layik nəslü üzüllüp kalmaydu, **18** yaki Lawiyardin bołożan kahinlardin, keydürümə kurbanlık, axtılık hədiyasi wə baxka kurbanlıklarnı Mening almışında daim sunidiojan adəm üzüllüp kalmaydu. **19** Pərvərdigarning sezi Yərəmiyaçə kelip mundak değəndə: — **20** Pərvərdigar mundak dəydi: — Silər Mening kündüz bilən tüzgən əhdəmni wə keqə bilən tüzgən əhdəmni buzup, kündüz wə keqini ez waktida kəlmədiqan kılıp koysanglar, **21** xu qəođda Mening Kulum Dawut bilən tüzgən əhdəm buzulup, uningoja: «Əz təhtingə həküm süridiojan bir oqlung daim bolidu» deginim əməlgə axurulmaydu wə hizmətkarlırim, kahinlар bołożan Lawiyalar bilən tüzgən əhdəm buzulqan bolidu. **22** Asmanlardıki koxunlar bołożan yultuzlarnı sanap bołoji bolmioqandək, dengizdiki kumlarnı elqəp bołoli bolmioqandək, mən kulum Dawutning nəslini wə Əzümgə hizmət kılıdiaojan Lawiyalarnı kəpəytimən. **23** Pərvərdigarning sezi Yərəmiyaçə kelip mundak değəndə: — **24** Bu həlkəning: «Pərvərdigar Əzi tallıqan bu ikki jəmatin waz keqip, ularnı taxlıdi» deginini baykimidimə? Xunga ular Mening həlkimini: «Kəlgüsida həd bir əl-dəlet bolmayıdu» dap kezgə ilmaydu. **25** Pərvərdigar mundak dəydi: — Mening kündüz wə keqini bekitkən əhdəm eżgirip kətsə, yaki asman-zemindiki əkanlıqları bekitmigən bolsam, **26** Mən Yakupning nəslidin wə Dawutning nəslidin waz keqip ularnı taxlaydiojan bolımən, xuningdak İbrahim, İshak wə Yakupning nəslü üstigə həküm sürix üçün [Dawutning] nəslidin adəm tallimaydiojan bolımən! Qünki bərəkət, Mən ularnı sürgünlükten kəyturup ularnı əsliga kəltürimən, ularqa rəhimdilliğ kərsitimən.

34 Babil padixahı Nebokadnəsar, pütün koxuni wə həkümranlıqoja bekinojan barlık padixahlıklär wə əllərning həmmisi Yerusaleməqə wa uning atrapidiki barlık xəhərlərgə jəng kılıqan waktida, Pərvərdigardin Yərəmiyaçə kəlgən sezi: — **2** Israilning Hudasi Pərvərdigar mundak dəydi: — Zədəkiyaning yenioja berip uningoja mundak degin: — Pərvərdigar mundak dəydi: — Mana, bu xəhərnı Babil padixahının kolioja tapxurimən, uningoja ot koyup keydürüwetidü. **3** Sən bolsang, uning kolidin qaqlımsən; belki sən tutulup uning kolioja tapxurulısan; sening kezlıring Babil padixahının kezlırigə karaydu, uning bilən yüz turana sezlxisən wə sən Babiloşa stürgün bolup ketisən. **4** Lekin, i Yəhuda padixahı Zədəkiyə, Pərvərdigarning sezinin angla; Pərvərdigar sening tuorqanda mundak dəydi: — Sən kiliq bilən elməysən; **5** sən aman-tinglikə elisən; ata-bowiliring bołożan əzüngdin ilgiriki padixahılar üçün matəm tutup huxbuy yaklaşdır ular oxhaxla sən üqünüm [huxbuy] yakıldı; ular sən üqün: «Ah, xahim!» dəp matəm tutidu; qünki Mən xundak wədə kılıqanmən, — dəydi Pərvərdigar. **6** Andin Yərəmiya pəyojembər bu səzlərinin həmmisini Yəhuda padixahı Zədəkiyə Yerusalemda eytti. **7** Xu qəođda Babil padixahının koxunu Yerusalemda wə Yəhudadiki kələqan xəhərlərdə, yəni Lakıxta wə Azikahta jəng kiliwatattı; qünki Yəhudadiki mustahkəm xəhərlər arısından pəkət bularla ixoql bolmioqanıdi. **8** Padixah, Zədəkiyə [küllirimizoja] azadlıq, jakarlaylı dəp Yerusaleməmdikilərning həmmisi bilən əhdiyi kesip tüzgəndin keyin, Pərvərdigardin təwəndiki bu söz Yərəmiyaçə kəldi **9** (əhədə boyiqə hərbiri ez ibranıy külərini, ər bolsun, kiz-ayal bolsun, koyuwetixi kerək idi; həqkəysisi ez kerindixi bołożan Yəhudiynı kullukta kəldürmaslılıkerək idi). **10** Əhdiga koxulqan barlık əmrilər wə barlık həlk xuningçoja, yəni hərkəysimiz ez kuli yaki dedikini koyuwetəyli, ularnı kullukta kəldürwərməli değən seziga boyusundi. Ular boyusunup ularnı koyuwəttü. **11** Lekin uningdin keyin ular bu yoldın yenip koyuwətəkən kul-dedəklerini əzığa kəyturuwaldı. Ular bularını kəytidin məjburiy kuledək kiliwaldi). **12** — Xu qəođda Pərvərdigarning sezi Yərəmiyaçə kelip mundak değəndə: — **13** Israilning Hudasi Pərvərdigar mundak dəydi: — Mən ata-bowiliringlərni Misirning zeminidin, yəni «küllük eyi»dən qıkarojinimda, ular bilən əhədə tüzgənidim; **14** [xu əhədə boyiqə] hərbiringlər yəttinqi yılıda silərgə əzini satkən hərkəysi kerindixinglər bołożan ibranıy kixilirini koyuwetixinglər kerək; u kullukunda altə yil bozqandın keyin, sən uni azadlıkkə koyuwetixing kerək, degenidim. Lekin ata-bowiliringlər bunı anglimay həq kulaq salmioqan. **15** Lekin silər bolsanglar, [xu yaman yoldın] yenip, kəz alımda durus ixni kərtüp, hərbiringlər ez yekinioja «azad bol» dəp jakarlıdinglər, xuningdək Əz namımlı bilən atalojan eydə əhədə tüzüdinglər; **16** lekin silər yənə yenip Mening namimoja daq kəltürüp, hərbiringlər ez rayığa koyuwətəkən kulin həm ihtiariyoja koyuwətəkən dedəknı kəyturuləlip kəytidin əzünglarqə kul-dedək boluxka məjburlidinglər. **17** Xunga Pərvərdigar mundak dəydi: — Silər manga kulaq salmidinglər, hərbiringlər ez kerindixinglər, hərbiringlər ez yekininqlərə azad bolunglar dəp həq jakarlımidinglər; mana, Mən silərgə bir hil azadlıknı — yəni kiliqkə, wabaqə wə kəhətqılıkkə bozqan bir azadlıknı jakarlaymən; silərnı yər yüzidiki barlık padixahlıklärə bir wəhəxət basqıq kılımın. **18** Xuning bilən Mən əhdəmni buzqan, kəz alımda kesip tüzgən əhdining sezlirigə əməl kılımioqan kixilirni bolsa, ular əzliyi soyup ikki parçə kılıp, otturisidin etkən heliki mozaydək kılımən; **19** Yəhudanıng əmirliri wə Yerusalemıng əmirliri, ordidiki əlamdarlar, kahinlər, xuningdək mozayning ikki parqisinin otturisidin etkən barlık həlkini bolsa, **20** Mən ularnı düxmənlirininq kolioja, jenini idzidögüqilərnin kolioja tapxurimən; xuning bilən jəsətləri asmandıki uqar-kanatlarqə wə zemindiki haywanlarqə oızuk bolidu; **21** Yəhuda padixahı Zədəkiyə wə uning əmirlirinini düxmənlirininq kolioja, jenini idzidögüqilərnin kolioja, xundakla silərgə hujum kilixtin qekinip turoğan Babil padixahının koxunining kolioja tapxurimən. **22** Mana, Mən əmr kılımən, — dəydi Pərvərdigar, wə ular bu xəhər aldiqə yənə kəlidü; ular uningoja hujum kılıp ot koyup keydürüwetidü; wə

Mən Yəhūdanıng xəhərlirini wəyrənə, həq adəmzatsız kılımən.

35 Yəhūda padixahı Yosiyaning oqlı Yəhəoakimning künliridə, Pərvərdigardin Yərəmiyaqa səz kəlip:

— 2 «Rəkabning jəmətidikilərning yenioja berip ular bilən sozləxip ularını Pərvərdigarning eyigə apirip, uning kiçik eylirineng biriğə təklip kılıp ularning aldiço xarab tutkın» — deyildi. 3 Xuning bilən mən Habazziniyanıñ nəwrisi, Yərəmiyanıñ oqlı Jaazaniyanı, uning ukilirini wa barlıq bala-qakılirini, xuningdək Rəkabning pütkül jəmətinə elip kelixkə qıktım; 4 Mən ularını Pərvərdigarning eyigə, Igdalıyanıñ oqlı, Hudanıng adımı bolovan Hənanning oquşullarıqıa təwəlifik eygə apardım; bu ey əmirlərinəng eyininq yenida, Xallumning oqlı, ixikbaçar Maaseyahıning eyininq üstida idi; 5 mən

Rəkabning jəmətidikilərning aldiço xarabka lik tolojan piyalılar wə kədəhələriñ koyup ularoja: «Xarabka eojiz teginglər» — dedim. 6 Ular manga mundak, dedi: «Biz xarabni iqəməyiz; qünki ajadımız Rəkabning oqlı Yonadab bizə: «Silar wə oqul-wvladlırlınglar zadi xarab iqəmənglər; 7 yənə kelip eylərni kürmənglər, nə uruk terimənglər, nə üzümzarlarıñ tıkmənglər, nə bulardın heqkəsisiqə zadi iğə bolmanglar; barlıq künliringlərda qedirlarda turungular; xuning bilən silər turuwtəkən zemində uzun künlərni kerisilər» — dəp rəzil yolidin yanarməkin; ular xundak kilsə, Mən əmr kəldi.

8 Xuning bilən bizning ajadımız xarab iqəmənglər» degən awaziqə kulaq selip, biz wə bizning ayallırıızıñ həm oqul-kjızlırimiz uning əmriqə toluk əməl kılıp kəlgənmiz; 9 biz yənə turovdak eylərni salımqan; bızda həq üzümzar, etiz, uruk, degnərlər yok; 10 bəlkı biz qedirlarda turup kəldik, ajadımız Yonadabning bizə barlıq əmr kilojanlırıqə emal kılıp kəldik. 11 Lekin Babil padixahı Nebokədnəsər, zeminoja besip kırğındə, xundak ix boldiki, biz: «Baraylı, Kaldıylərning koxunuñ həm Suriyəning koxunidin keqip Yerusalem xəhiriqə kirayı» — dedik. Mana xu səwəbtin Yerusalemda turuwtimiz». 12 Andin Parwərdigarning sezi Yərəmiyaqa kelip mundak degəndə: — 13 «Samawi koxunlarning Sərdarı bolovan Pərvərdigardin — Israilning Hudasi mundak dəydu: — Mana, Mən Yəhūdanıng koxunlarning Sərdarı bolovan Pərvərdigardin — Israilning Hudasi mundak dəydu: — Mana, Mən Yəhūdanıng tətigə Mən aldın'ala eytkən barlıq balayı'apətni qüxiřiman; qünki Mən ularoja səz kiloqan, lekin ular anglimiqoqan; Mən ularını qakiroqan, lekin ular jawab bərmigən». 14 Andin Yərəmiya Rəkab jəmətiqə mundak dedi: — Samawi koxunlarning Sərdarı bolovan Pərvərdigardin — Israilning Hudasi mundak dəydu: — Qünki silər atangalar Yonadabning əmriqə itaət kılıp, barlık yoloryuklurini tutup, silərgə tapiliojanlırinin həmmisi boyiqə ix kərçip kalgonsıllər, — 15 əmdi samawi koxunlarning Sərdarı bolovan Pərvərdigardin — Israilning Hudasi mundak dəydu: — Rəkabning oqlı Yonadabning nəslidin aldimda hizmət kılıquqi hərgiz üzülüp kalmayıdu.

36 Yəhūda padixahı Yosiyaning oqlı Yəhəoakimning tetinqi yili, Yərəmiyaqa Pərvərdigardin təwəndiki səz kəldi: — 2 Əzünggə oram kəoçəz alojin; uningoja Yosiyaning künliridə sanga səz kiloqinimdin tartip bugünkü küngiçə Mən Israilni əyibligen, Yəhūdanı əyibligen həm barlık əllərni əyibligen, sanga eytkən sezlərning həmmisini yazoqin.

3 Yəhūdanıng jəməti bəlkim Mən bexioja qüxiřməkqi bolovan barlıq balayı'apətni anglap, hərbiri əzlininə rəzil yolidin yanarməkin; ular xundak kilsə, Mən əmr kəldi. 4 Xuning bilən Yərəmiya Nəriyanıñ oqlı Barukni qakirdı; Baruk, Yərəmiyanıñ aqzidin qıkkənlərini anglap Pərvərdigarning uningoja eytkən sezlərining həmmisini ularning kəbihlikini wə gunahını kəqürüm kılımən. 5 Yərəmiya Barukka bir oram kəoçəzə yezip bərdi.

5 Yərəmiya Barukka tapılıp mundak, dedi: — Əzüm kəməp koyulqanmən; Pərvərdigarning eyigə kiriximə ruhsət yok; lekin əzüng berip kırığın; 6 Parwərdigarning eyidə roza tutkən bir künidə, sən aqzidin qıkkənlərini anglap yazoqan, Pərvərdigarning bu oram yazmında hatiriləngən sezlərini həlkning kulaqlarıqə yətküzgin; həmmə xəhərlərdin kəlgən Yəhūdadikilərning kulinqiqumu yətküzgin. 7 Ular bəlkim Pərvərdigardin aldiço dua-tilawitini kılıp hərbiri əzlininə rəzil yolidin yanarməkin; qünki Pərvərdigarning bu halkə agahlanduroqan oqəzipi wə kəhlri dəhəxtəltik. 8 Nəriyanıñ oqlı Baruk Yərəmiya pəyoğəmbər uningoja tapilioqinining həmmisini ada kılıp, Pərvərdigarning eyidə Pərvərdigarning sezlərini kəlgən Yəhūda xəhərliridin qıkip Yerusaleməqə kəlgən bu yazmının okup jakarlıdı. 9 Yəhūda padixahı Yosiyaning oqlı Yəhəoakim təhtka olтурqan bəxinqi yili tokkuzinqi ayda xundak boldiki, barlıq Yerusalemikilər Gəmariyanıñ eyidə turup, yazmından Yərəmiyanıñ sezlərini barlıq həlk tıqün, Pərvərdigarin alidda bir məzgil roza kılıqan. Lekin Mən tang sahərdə ornumdin turup silərgə tutuximiz kerək dəp elan kılındı. 10 Xu waqt Baruk sezi kılıp kəlgən bolsammu, silar Manga həq kulaq Pərvərdigarning eyigə kirip, pütükqi Xafanning oqlı salımqansıllər. 11 Mən tang sahərdə ornumdin turup kullırılm bolovan pəyoğəmbərləriñ əwətip: «Hərbiringə sezlərini barlıq həlkning kulinqiqə yətküzüp okudi; həmdə Yəhūda xəhərliridin qıkip Yerusaleməqə kəlgən bu ey Pərvərdigarning eyining yukiriki höylisidiki tütütinglər, baxka ilahlarıqə egiqip qoqunmanglar; «Yengi dərwaza»qə jaylaxqanidi. 12 Xafanning xundak kilsanglar Mən ata-bowlırınlərəqə təkđim Gəmariyanıñ oqlı Mikah bolsa yazmının kılıqan zemində turuwerisilər» dap kəlgəmnən; lekin Pərvərdigarning sezlərining həmmisiga kulaq saldı. silar Manga kulaq salmay həq anglimiqansıllər. 13 12 Andin u padixahıning ordisiqə qüxiř pütükqininq Bərhək, Rəkabning oqlı Yonadabning əwlədləri atisining eyigə kiriwidə, mana, əmirlərinəng həmmisi xu yərdə ularoja tapiliojan əmrigə əməl kılıqan; lekin bu həlk olturnattı; pütükqi Əlixama, Xemayanıñ oqlı Delaya,

Akborning oqlı əlnatan, Xafanning oqlı Gəmariya wə kırawda oquq yatidu. **31** Mən uning wə nəslining Hənaniyaning oqlı Zədəkiya qatarlıq barlıq əmirlər bexioja, hizmətkarlırinin bexioja kəbihlikining xu yerdə olturatti. **13** Xuning bilən Mikaḥ Barukning jazasını qüxürimən; Mən ularning üstigə, Yeruselemdə yazmidin okup həlkning külükçə yətküzginidə ezi anglıqan barlıq, sezlərni ularqa bayan kıldı. **14** Xuning turuwat-kanlarning üstigə həm Yəhudanıng adamları bilən barlıq əmirlər Kuxining əvrisi, Xələmiyaning qüxürimən; qünki ular Manga həq kulak salmışdır. **32** Xuning bilən Yərəmiya baxka bir oram əqəzni elip Nəriyanyan oqlı pütükqi Barukka bərdi; u Yərəmiyaning aqziqə karap Yəhuda padixahı Yəhəoakim otta kəydürütüwətən oram yazmida hatiriləngən həmmə sezlərni yazdı; ular bu sezlərgə oxhaydiqan baxka kep sezlərnimə koxup yazdı.

37 Babil padixahı Nebokadnəsar Zədəkiyanı Yəhudanıng zeminiqə padixah kıldı; xuning bilən u Yəsioyaning oqlı Yəhəoakimning oqlı Koniyanyı orniqə həküm sürdü. **2** U, yaki hizmətkarlır, yaki zemindiki həlk Pərvərdigarning Yərəmiya pəyoqbər arklılıq eytikan sezlərliga həq kulak salındı. **3** Padixah Zədəkiya Xələmiyaning oqlı Yəhəkalın həm kahin Maaseyahning oqlı Zəfaniyani Yərəmiya pəyoqbərning yenioja əwətip uningoja: «Pərvərdigar Hudayimizoja biz üçün dua kılqəysən» — degizdi **4** (xu qaşa Yərəmiya zindanda kamaklıq əməs idi; u həlk arisoja qıkıp-kirixkə ərkin idi). **5** Pirəvnning koxunu Misirdin qıkqanidi; Yeruselemni körxiwalıqan Kaldıylar bulnarıng həwirini anglap Yeruselemdin qekinip kətkənidir). **6** Andin Pərvərdigarning sezi Yərəmiya pəyoqbərə keliplə mundak degəndə: — **7** Israelning Hudasi Pərvərdigar mundak dəydu: — Silərni manga iltija kildurup izdəxkə əwətən Yəhuda padixahıqə mundak dəngərlər: — Mana, silərgə yardım berimiz dəp qıkıp kəlgən Pirəvnning koxunu bolsa, ez zeminiqə, yəni Misiroja kəytiplər ketidü. **8** Andin Kaldıylar bu xəhərgə kəytiplər keliplə jəng kılıp uni ixojal kılıdu, uni ot koyup kəydürütəwidü. **9** Pərvərdigar mundak dəydu: — Əz-əzünglərni aldap: «Kaldıylar bizdən qekinip kətkən» — deməngərlər; ular kətkən əməs! **10** Qünki gərqə silər əzünglərə jəng kılıdiqan Kaldıylərning toluk, koxunini uruwətənən bolsanglarımı wə ularningkidin pəkət yarılanqanlarla kələşən bolsimu, ularning hərbəri yonila ez qədiridin turup bu xəhərni ot koyup kəydürütəwətən bolatti. **11** Pirəvnning koxunu tüpəyəlidin Kaldıylərning koxunu Yeruselemdin qekinip turojan wakitta, xu wəkə yüz bərdi: — **12** Yərəmiya Binyamindiki zeminiqə yol elip, xu yerdiki yurdaxlıları arisidin ez nesiwisiñ igilex üçün Yeruselemdin qıkkanda, **13** u «Binyamin dərvazisi»nın yətkəndə, Hənaniyaning nərvisi, Xələmiyaning oqlı kezət begi Iriya xu yerdə turattı; u: «San Kaldıylərgə qekinip taslim bolmaqçısan!» dəp uni tutuwaldı. **14** Yərəmiya: «Yalqan! Mən Kaldıylər tərəpkə kecip taslim bolmaqçı əməsman!» — dedi. Lekin u uningoja kulak salındı; Iriya Yərəmiyanı koloja elip uni əmirlər aldiqə apardı. **15** Əmirlər bolsa Yərəmiyadın oqəzəplinən uni uruqrup, uni katibi Yonatanning eyidiki kamakhanıqə solidı; qünki ular xu eyni zindanıqə aylandıraqanıdi. **16** Yərəmiya zindandıki bir gundihaniqə kamılıp, xu yerdə uzun künlər yatkəndin keyin, **17** Zədəkiya padixah adəm əwətip xu yerdin ordisiqə elip kəldi. U xu yerdə astirtin uningdin: «Pərvərdigardin səz barmu?» dəp

soridi. Yərəmiya: «Bar; sən Babil padixahining koliqa hoylisida turdi. **14** Padixah Zədəkiya adəm əwətip tapxurulısən» — dedi. **18** Yərəmiya Zədəkiya padixahqə Yərəmiya pəyəğəmbərnı Pərvərdigarning eyidiki üçinqi iltija kılıp: — «Mən sanga yaki hiszətkarlıringoja yaki kirix ixikigə, eż yenioja aparouzdu. Padixah Yərəmiyaqa: bu həlkə nema gunah kılqınımə, bu zindanqa kamap — Mən səndin bir ixni sorımkıman; uni məndin əlüməngə qoydungular? **19** Silerga bexarət berip: «Babil padixahı yoxurmıqaysən — dedi. **15** Yərəmiya Zədəkiyaqa: sanga yaki bu zeminoja jəng kılıxka qıkınmayıd!» deyən «Mən uni sanga ayan kilsam, sən meni jəzmən elüməngə pəyəğəmbərlirinqlər keni?» — dedi **20** — «Əmdə i mahkum kilmənsən? Mən sanga maslıħat bərsəm, sən padixah təksir, səzlxımgə կulak selixingni etünimən; anglimaysən!» — dedi. **16** Padixah Zədəkiya Yərəmiyaqa iltiyam aldingda ijabət bolsun, dəp etünimən; katipi astirtin kəsəm iqip uningoja: «Bizgə jan-tinik ata kılqan Yonatanning eyigə meni kaytkuzmıqaysən; sən undak Pərvərdigarning hayatı bilən kəsəm iqimənki, mən kilsang, xu yərdə elimən». **21** Zədəkiya padixahı pərman qüxtürüp, Yərəmiyanı karawullarning hoylisida turozuxni, xuningdək xəhərdiki həmmə nan tūğəp kətmisila, uningoja hərkünü «Naway koqisi»dən bir nan berilixni tapılıdı; xuning bilən Yərəmiya karawullarning hoylisida turdu.

38 Məttanning oqlı Səfatiya, Paxhurning oqlı Gədaliya, Xəməliyanı oqlı Jukal wə Malkiyanı oqlı Paxhurlar bolsa Yərəmiyanıng həlkə: — **2** «Pərvərdigar mundak dəydu: — Bu xəhərdə kəlip kələjən adamlar bolsa kılıq, kəhəqtılık wə waba bilən əlidü; lekin kimki qikip Kaldıylarqa təslim bolsa hayat kəlidü; jeni əziga oljidək kəlidü; u hayat kəlidü. **3** Pərvərdigar mundak dəydu: — Bu xəhər qoqum Babil padixahining koxunining koliqa tapxurulidu, u uni ixojal kəlidü — dəwatkan səzlinini anglidi. **4** Əmirlər padixahqə: «Silidin etünizim, bu adəm elüməngə mahkum kılınsın; qünki nemixə uning bu xəhərdə kəlip kələjən jənggiwar ləxkələrinən kollırını wə həlkəning kollırını ajiz kılıxiqa yol koyulsun? Qünki bu adəm həlkəning mənpətəni əməs, bəlkı ziyyinini izdəydu» — dedi. **5** Zədəkiya padixah: «Man, u silarning kollırınlarıqo tapxuruldu; silarning yoluqlarıni toskudak mən padixah kənqılık bir adəm idim?» — dedi. **6** Xuning bilən ular Yərəmiyanı tutup karawullarning hoylisidiki xəhəzadə Malkiyanıng su azgilioja taxliwatti; ular Yərəmiyanı aroqamqlar bilən uningoja qüxtürdi; azgalda bolsa su bolmay, pəkət patkakla bar idi; Yərəmiya patkakka petip kətti. **7** Əmma padixahning ordisidiki bir aqowat Efiopiyalık Əbəd-Mələk Yərəmiyanıng su azgilioja kamap qoyulqanlığını anglidi (xu qəsədə padixahı bolsa «Binyamin dərvəzəsi»da olтурattı). **8** Əbəd-Mələk ordidin qikip padixahning yenioja berip uningoja: **9** «I padixahı'lam, bu adəmlərinən Yərəmiya payəğəmbarqə barlıq kılqını, uni su azgilioja taxliwatkını intayın əsabiy rəzzilliktir; u axu yərdə kəhəqtılıktañ əlüp kəlidü; qünki xəhərdə ozuk-tülik kalmidi» — dedi. **10** Padixah Efiopiyalık Əbəd-Mələkkə buyruk berip: «Muxu yərdin ottu adəmnii əzüng bilən elip berip, Yərəmiya pəyəğəmbərnı elip kətməsləki üçün su azgilidin elip qıkarojin» — dedi. **11** Xuning bilən Əbəd-Mələk adamlarını elip ularqa yetəkqılık kılıp, padixahning ordisidiki həzininiring astidiki eygə kirip xu yərdin lata-puta wə jul-jul kiyimlərini elip, xularını tanilar bilən azgalıq, Yərəmiyanıng yenioja qüxtürüp bərdi. **12** Efiopiyalık Əbəd-Mələk Yərəmiyaqa: — Bu lata-puta wə jondak kiyimlərini koltulkırlıq həm tanilar arisioja tikip koyojin — dedi. Yərəmiya xundak kıldı. **13** Xuning bilən ular Yərəmiyanı tanilar bilən tartip, su azgilidin qıkardı; Yərəmiya yənilə karawullarning

hoylisida turdu. **14** Padixah Zədəkiya adəm əwətip tapxurulısən — dedi. **18** Yərəmiya pəyəğəmbərnı Pərvərdigarning eyidiki üçinqi iltija kılıp: — Mən səndin bir ixni sorımkıman; uni məndin əlüməngə qoydungular? **19** Silerga bexarət berip: «Babil padixahı yoxurmıqaysən — dedi. **15** Yərəmiya Zədəkiyaqa: sən sanga ayan kilsam, sen meni jəzmən elüməngə pəyəğəmbərlirinqlər keni?» — dedi **20** — «Əmdə i mahkum kilmənsən? Mən sanga maslıħat bərsəm, sən padixah təksir, səzlxımgə կulak selixingni etünimən; anglimaysən!» — dedi. **16** Padixah Zədəkiya Yərəmiyaqa iltiyam aldingda ijabət bolsun, dəp etünimən; katipi astirtin kəsəm iqip uningoja: «Bizgə jan-tinik ata kılqan Yonatanning eyigə meni kaytkuzmıqaysən; sən undak Pərvərdigarning hayatı bilən kəsəm iqimənki, mən kilsang, xu yərdə elimən». **21** Zədəkiya padixahı pərman qüxtürüp, Yərəmiyanı karawullarning hoylisida turozuxni, xuningdək xəhərdiki həmmə nan tūğəp kətmisila, uningoja hərkünü «Naway koqisi»dən bir nan berilixni tapılıdı; xuning bilən Yərəmiya karawullarning hoylisida turdu.

17 Yərəmiya Zədəkiyaqa: Samawi koxunlarning Sərdarı boローン Pərvərdigar — Israilning Hudasi mundak dəydu: — Sən ihtiyarən Babil padixahining əmirlirining yenioja qikip təslim bolsang, jening hayat kəlidü wə bu xəhər otta keydürüwetilməydi; sən wa eydikiliring hayat kəlisilər. **18** Lekin sən qikip Babil padixahining əmirliriga təslim bolmısang, bu xəhər kəldiyələrinən koliqa tapxurulidu, ular uningoja ot koyup keydürüwetidü, sən ularning kəlidin kaqalmaysən — dedi. **19** Padixah Zədəkiya Yərəmiyaqa: «Mən Kaldıylərgə qikip təslim bolovan Yəhudiylardın korkımən; Kaldıylar balkim meni ularning koliqa tapxuruxi, ular meni kiyin-kıstak kılıxi mumkin» — dedi. **20** Yərəmiya mundak dədi: — Ular seni tapxurmaydu. Səndin etünimənki, gepiməgə kirip Pərvərdigarning awazioja itaət kələjənəsən; xundak kilsang sanga yahxi bolidu, jening hayat kəlidü. **21** Lekin sən qikip təslim boluxni rat kilsang, Pərvərdigar manga ayan kələjən ix mundak: — **22** mana, Yəhuda padixahining ordisida kələjən barlıq kız-ayallar Babil padixahining əmirlirining aldioja elip ketilidu. Xuning bilən bu [kız-ayallar] sanga [ənə kılıp]: «Sening jan dostliring seni ezikərdi; ular sening üstüngdin oqılıb kıldı; əməd hazır putliring patkakka pitip kətkəndə, ular yüz erüp sanga arkısını kıldı!» — dəydu. **23** Sening barlıq ayalliring həm balılıring kəldiyərgə elip ketilidu. Sən əzüng ularning kəlidin kaqalmaysən; qünki sən Babil padixahining kəli bilən tutuwelinisən, xundakla sən bu xəhərning otta keydürüwetilixigə səwəbqi bolisen. **24** Zədəkiya Yərəmiyaqa mundak dədi: — Sən bu sehəbitimizni baxkə heqkimə qandurmiojin, xundila sən olmaysan. **25** Əmirlər menin sən bilən səzlxəkinimni anglap yenioja kəlip səndin: «Sening padixahqə nema degənlirinən, xundakla uning sanga kəndak sezlərni kılqanlığını bizgə eyt; uni bəzidin yoxurma; xundak kilsang biz seni eltirməyimiz» desə, **26** undakta sən ularqa: «Mən padixahning aldioja: «Meni Yonatanning eyigə kaytkuzmıqaysən, bolmisa, mən xu yərdə elimən» — deyən iltijayimni koyojanmən» — dəysən. **27** Dərəvkə əmirlərning həmmisi Yərəmiyanıng yenioja kəlip xuni soridi; ularqa padixahı buyruqan bu barlıq sezlər boyiq jawab bardi. Xuning bilən ular jimiş kətib uning yenidin qikip kətti; qünki bu ix heqkimə qandurulmiojanı. **28** Xundak kılıp Yerusalem ixojal kiliñoqə Yərəmiya karawullarning hoylisida turdi.

39 Yerusalem ixojal kiliñoqanda təwəndiki ixlar yüz bərdi: — Yəhuda padixahı Zədəkiyanıng toküzünqi yili oninqi ayda, Babil padixahı Nebokadnəsar wə barlıq koxunu Yerusaleməqə jəng kılıxka kəlip uni

muħasirigə aldı; **2** Zədəkiyaning on birinqi yili, tətinqi ayning tokkuzinqi künidə, ular xəhər sepilidin bəsüp kirdi. **3** Xuning bilən Babil padixahining əmirlirinə həmmisi, yəni Samgarlıq Nərgal-Xarezər, bax həzininqi Nebu-Sarsekim, bax sehirgər Nərgal-Xarezər wə Babil padixahılığının baxka əməldarlıri kirip «Ottura Babil padixahı»da olturdu. **4** Yəhüda padixahı Zədəkiya wa barlıq jəngiwar ləxkərlər ularını kerüp əlaqmaqçı bolup, tün keşidə xəhərdin bədər tikiwetixti; u padixahning baoqlısı arklılıq, «ikki sepi» arılıkdidiki dərvazidin qıkip [İordan iləsiidik] «Arabaħ tūzlənglikiga karap keqixti. **5** Kaldıyların koxunu ularnı koçlap Yerihə tūzlənglikida Zədəkiyə yetixip uni koloja elip Hamat zeminidiki Riblah xəhərigə, Babil padixahı Nebokadnəsarning aldioja apardı; u xu yərdə uning xəhəridə Zədəkiyaning oqullarını kez aldida eltürüwətti. **6** Babil padixahı Riblah padixahı Yəhudadidi barlıq metivələrnimə desəng xu yərgə baroqin» — dedi. Xuning bilən əltürüwətti. **7** U Zədəkiyaning kezlerini oyup, uni Begi uningoja ozuk-tülük həmdə bir səwojat berip uni Babiloja apirix üçün mis kixənlər bilən kixənləp koydi. **8** Kaldıylar padixahının ordısını wə pukralarning eylirini ot koyup keydürüp Yerusalemning sepillirini kəmürüp taxladı. **9** Xəhənə karawul begi Nebuzar-Adan xəhərdə kəlip ələqənən baxka həlkəni, eziqə təslim, bolup qıqqənlərni, yəni ələqənən həlkəninə həmmisini ələqə elip, Babiloja sürgün kıldı. **10** Həlbuki, karawul begi Nebuzar-Adan arklılıq: «Uni tezip uningdin həwər al; uningoja heq ziyan yətküzəm; u nemini halisa xuni uningoja kiliq bər» — dəp pərmən qüxtürgəndi. **13** Xunga karawul begi Nebuzar-Adan, xundakla bax həzininqi Nebuxazban, bax sehirgər Nərgal-Xarezər wə Babil padixahının baxka bax əməldarlırinə həmmisi adam əwətip **14** Yərəmiyani «Karawullarning höylisi»dən kəməp koyuloqan waktida, Pərvərdigarning səzi uningoja kəlgən bolup mundak degəndə: — **16** Baroqin, Efiopiyalı Əbəd-Məlakka mundak degin: «Samawi əxunlarning Sərdarı bolovan Pərvərdig — Israılning Hudasi mundak dəydi: Mana, Mən ez sezlirmiñ muxu xəhər üstigə qüxtürim; awat-halawət əməs, bəlki bayılıpət qüxtürim; xu künü bu ixlar ez kezizəng aldida yüz beridi. **17** Lekin xu künü Mən seni kütkezimən, — dəydi Pərvərdig; — Sən körkədiqən adəmlərning koliqa tapxurulmaysən; **18** qunki Mən qökəm seni kütkezimən; sən kiliqlanmaysən, bəlki ez jening ezungə oljidək kəlidə; qunki sən Manga tayinip kəlgənsən — dəydi Pərvərdigə».

40 Karawul begi Nebuzar-Adan uni Ramah xəhəridin koyuwtəkəndə, Pərvərdigarning Yərəmiyəqə kəlgən səzi: — u qaoqda Nebuzar-Adan Yerusalem həm Yəhudadidi barlıq əsirləri elip Babiloja sürgün kilməkçı idi; Yərəmiyamu ularning arısında zənjir bilən baqlanənən həldə elip mengiloqanıdi. **2** Karawul begi Yərəmiyani bir qətkə tartip uningoja mundak

dedi: «Pərvərdigar Hudaying muxu yərgə balayı'apət qüxtürimən dəp agahlandırdı; **3** Mana, Pərvərdigar Əz degini boyiqə xundaq kilipli kəltərdi; qunki silər Pərvərdigar alddida gunah sadır kəloqansılr wə uning awaziqə kulək salimoqansılr; xunga bu ix bexinglarqa qüxti. **4** Lekin mən əkolungni ixbəlləngən zənjirlərdin dərəwaza»da olturdu. **5** Yəhüda padixahı Zədəkiya wa yexip seri koyuwtımən; mən bilən billə Babiloja berix sanga muwapik kərünsə, keni kəl, mən səndin həwər alımən; əmma mən bilən billə Babiloja berixni muwapik əməs dəp karışang, kerək yok. Mana, pütkül zemini aldingədə turidu; kəyərgə berix sanga layik, dorus kərünsə xu yərgə baroqin». **5** Yərəmiya tehi təhidi tüzlənglikdə Zədəkiyəqə yetixip uni koloja elip yenidin mangmay turup, Nebuzar-Adan uningoqə: «Boldi, Hamat Xafanning nəvrisi, Ahıkamning oqlu Gədəliyaning Nebokadnəsarning aldioja apardı; u xu yərdə uning həmən qayıt; Babil padixahı uni Yəhudadidi xəhərlərgə üstdin həkəti qıktı. **6** Babil padixahı Riblah həkümranlıq kiliqə bəlgililən; həlkə arısında uning xəhəridə Zədəkiyaning oqullarını kez aldida eltürüwətti; bilən billə turiwər, yaki hərkəndək baxka yərgə baray Babil padixahı Yəhudadidi barlıq metivələrnimə desəng xu yərgə baroqin» — dedi. Xuning bilən ələqə karawul əltürüwətti. **7** U Zədəkiyaning kezlerini oyup, uni begi uningoja ozuk-tülük həmdə bir səwojat berip uni Babiloja apirix üçün mis kixənlər bilən kixənləp koydi. **8** Kaldıylar padixahının ordısını wə pukralarning eylirini ot koyup keydürüp Yerusalemning sepillirini kəmürüp taxladı. **9** Xəhənə karawul begi Nebuzar-Adan xəhərdə kəlip ələqənən baxka həlkəni, eziqə təslim, bolup qıqqənlərni, yəni ələqənən həlkəninə həmmisini ələqə elip, Babiloja sürgün kıldı; **10** Xuning bilən Yərəmiya Mizpah xəhərigə, Xafanning nəvrisi, Ahıkamning oqlu Gədəliyaning yənioja kəldi; u uning bilən billə, pukralar arısında turdi. **7** Dalada kələqən Yəhudadidi ləxkar baxlıkları həm ləxkərləri Babil padixahının Xafanning nawrisi, Ahıkamning oqlu Gədəliyanı zemini üstigə həkümranlıq kiliqə bəlgililənlərini, xuningdək uningoja Babiloja sürgün bolmioqan zemindiki yokşul ər-ayallar bala-qakılırları bilən tapxuruləqənlərini anglap kıldı; **8** xuning bilən bu ləxkar baxlıkları adəmləri bilən Mizpah xəhərigə, Gədəliyaning yənioja kəldi; baxlıkları bolsa Nətanianing oqlu İxmail, Kareahning oqulları Yohanan həm Yonatan, Tanhumətninq oqlu Seraya, Nətofatlıq Əfənyin oqulları wə Maakatlıq birsining oqlu Yəzaniya id. **9** Xafanning nəvrisi, Ahıkamning oqlu Gədəliyanı ular wə adəmləri: «Kaldıylərgə bekincixtin körkməngərlər; zemində olturaklıxi Babil padixahıqə bekincinqlər, xundak kilsanglar silərgə yahxi bolidu. **10** Mən bolsam Kaldıylar zeminoja kəlgəndə [silərgə] wəkil bolup ularning alddida turux üçün Mizpah xəhəridə turimən; silər bolsanglar, xarab, ənjür-hormilar wə zəytun meyi məhsulatlarını elip küp-idixinqərlər qoyunlar, əzüngərlər tutkan xəhərlərdə turuwingərlər — dəp əsərən iqt. **11** Ohxaxla Moabda, Ammoniyalar arısida, Edomda həm baxxa hərbir yurtlarda turoqan Yəhudiylərmiş Babil padixahı Yəhudadada həlkəninə kəldisini kəldürənən wə ular üstigə həkümranlıq kiliqə Xafanning nəvrisi, Ahıkamning oqlu Gədəliyanı bəlgililən dəp anglıdi; **12** xuning bilən barlıq, Yəhudiylər həyətənərtikitiwetilənən həmmə jay-yurtlardın kaytip, Yəhüda zeminoja, Mizpah xəhərigə, Gədəliyaning yənioja kəldi. Ular xarab, ənjür-hormilərning məhsulatlarını zor kəngriqiliktə alıdı. **13** Kareahning oqlu Yohanan wə dalada kələqən ləxkərlərning barlıq baxlıkları Mizpah xəhərigə, Gədəliyaning yənioja kelipli uningoqə: **14** «San Ammoniyalar padixahı Baalis Nətanianing oqlu İxmailni seni əltürükə əwətkənlilikini bilməməsən?» — deyixti. Lekin Ahıkamning oqlu Gədəliyanı ularning gepigə ixənmidi. **15** Kareahning oqlu Yohanan Mizpahda Gədəliyəqə astirtin sez kiliplə: «Manga ruhsat kələqəysən, baxkilar uningdin həwər tapkuqə mən

berip Nətaniyaning oqlı Ixmailni əltürəy; heqkim buni bilməydu. Uning seni əltürüp, xuning bilən ətrapıngə yioqlojan Yəhudadikilərnin həmmisi tarkıtiwetilip, Yəhudanıng kəldisi yokitiwetili xining nemə hajiti bar? — dedi. **16** Bırak Gədaliya Kəraəhning oqlı Yohananoğlu: «San undak kılma; qünki sən Ixmail tooruluk yalojan eytiwatisan» — dedi.

41 Əmdi yəttinqi ayda xundak boldiki, xahzadə, xundakla padixahıning bax əməldarlıridin biri bolovan əlixamanıng nəvrısı, Nətaniyaning oqlı Ixmail on adəm elip Mizpahka, Ahikamning oqlı Gədaliyanıng yenioja kəldi; ular xu yərdə, yəni Mizpahda nan ox tup ojizalanqanda, **2** Nətaniyaning oqlı Ixmail həm u epkəlgən on adəm ornidin turup, Ahikamning oqlı Gədaliyaqə kılıq qaptı; ularning xundak kılıxi Babil padixahı Yəhuda zemini üstigə həkümrənlilikə bəlgiligənni əltürüxtin ibarət idi. **3** Ixmail Mizpahda Gədaliyaqə həmrəh bolovan barlik Yəhudiyilar wə xu yərdə turuwatkan barlik, Kaldiy jənggiwar ləxkərləri əltürüwtətti. **4** Xundak boldiki, Gədaliyanı əltürüwtəkəndin keyin, ikkinqi künigiqə heqkim tehi uningdin həwər tapmılqanidi, **5** mana Xəkəm, Xiloh həm Samariyadın saksan adəm yetip kəldi. Ular sakilini qüxürgən, kiyimlərini yırtkan, ətlirini tilojan, Pərvərdigarnıng eviga sunuxkə kolida hədiyələrni həm huxbuynı tutkun haldə kəlgənədi. **6** Nətaniyaning oqlı Ixmail ularını karxi elixkə mangojiniqə yioqlojanqa selip Mizpahdin qıktı; ularıq: «Marhamət, Ahikamning oqlı Gədaliya bilən kerütxükə apırmən» — dedi. **7** Xundak boldiki, ular xəhər otturisəqə yətkənda, Nətaniyaning oqlı Ixmail wə uning bilən billə bolovan adəmlər ularını əltürüp jəsətlərini su azgilıqə taxliwətti. **8** Halbuki, ular arisidin on adəm Ixmailıq: «Bizni əltürüwtəm, qünki dalada bizning yoxurup koyovan buğday, arpa, zəytun meyi wə həsəl qatarlıq ozukturkülümiz bar» — dedi. Xunga u kolini yioqip, buradərləri arisidin ularını əltürmədi. **9** Ixmail əltürən adamlərinin jəsətlərini taxliwətən bu azgal bolsa, intayın qong idi; uni əslisi padixah Asa Israel padixahı Baaxadin korkup kolap yasiqənədi. Nətaniyaning oqlı Ixmail bu azgalını jəsətlər bilən toldurdı. **10** Ixmail Mizpahta turojan həlkəning kəldisiniñ həmmisini, jümlidin karawul begi Nebuzar-Adan Ahikamning oqlı Gədaliyaqə tapxurqan padixahıning kızlıri wə Mizpahda kəlojan barlik xixlərni əsirə elip kətti; Nətaniyaning oqlı Ixmail ularını əsirə elip Ammoniyarning kəxiqə etüxkə yol aldı. **11** Kəraəhning oqlı Yohananañ wə uning kəxidiki həmma ləxkar baxlıkları Nətaniyaning oqlı Ixmail sadır kilojan barlik rəziliktin həwəraptı; **12** xuning bilən ular barlik adəmlərini elip Nətaniyaning oqlı Ixmailıqə jäŋ kılıxkə qıktı; ular Gibeondiki qong kel boyida uning bilən uqraxtı. **13** Ixmailyng kolida turojan barlik həlk Kəraəhning oqlı Yohananañ həm uning həmrəhlili bolovan barlik ləxkər baxlıklırını kərgənda huxal boldı. **14** Ixmail Mizpahdin elip kətkən barlik həlk yoldın yenip, Kəraəhning oqlı Yohanannıng yenioja kəldi. **15** Lekin Nətaniyaning oqlı Ixmail səkkiz adımı bilən Yohanandın keqip, Ammoniyalar təripigə etüp kətti. **16** Andin Kəraəhning oqlı Yohananañ həm uning həmrəhlili bolovan barlik, ləxkər baxlıklırı Nətaniyaning oqlı

Ixmail Ahikamning oqlı Gədaliyanı əltürgəndin keyin Mizpahdin elip kətkən həlkəning kəldisiniñ həmmisini əz kəxiqə aldi; uları, yəni jənggiwar ləxkərlər, kız-ayallar, balilar wə orda əməldarlırını Gibeondin elip kətti. **17** Ular Kaldiyılərdin ezlirini qaqrux üçün Misiroğlu karap yol elip Bayt-Ləhəmgə yekin bolovan Gerut-Kimhamda tohtap turdu. **18** Səwəbi bolsa, ular Kaldiyılərdin korkattı; qünki Babil padixahı zemin üstigə həkümrənlilikə bəlgililən Ahikamning oqlı Gədaliyanı Nətaniyaning oqlı Ixmail əltürüwtəkəndi.

42 Barlik ləxkər baxlıklırı, jümlidin Kəraəhning oqlı Yohananañ həm Hoxayanıng oqlı Yəzaniya wə əng kiqikidin qongioqıqə barlik həlk **2** Yərəmiya pəyoğəmbərnıng yenioja kelip uningdin: «Təlipimizni ijabat kəloşaysən, Pərvərdigar Hudayingoja həlkəning kəldisi bolovan bizlər üçün dua kəloşaysənki (kəzüng kərginidək burun kəp bolovan bizlər hazır intayın az kəldük), **3** Pərvərdigar Hudaying bizgə mangidiojan yol, kılıdıcıqın ixni kərsatkay» — dəp iltija kıldı. **4** Yərəmiya pəyoğəmbər ularıq: «Məkul! Mana, mən Pərvərdigar Hudayınglarıqə sezliringlər boyıqə dua kılımən; xundak boldiki, Pərvərdigar silərgə kəndak jawab bərsa, mən uni silərgə həqnemisini kəldurmay toluki bilən bayan kılımən» — dedi. **5** Ular Yərəmiyaqə: «Pərvərdigar Hudaying seni əwətip bizgə yətküzidiojan sezinin həmmisigə əməl kəlmisək, Pərvərdigar bizgə həkikiy, gepida turudiojan guvahqı bolup ayıblısun!» — dedi. **6** «Biz seni Pərvərdigar Hudayimizning yenioja əwətimiz; jawab yahxi bolsun yaman bolsun, uning awazioja itaət kılımımız; biz Hudayimizning awazioja itaət kəloşanda, bizgə yahxi boldu». **7** Xundak boldiki, on kündin keyin, Pərvərdigarning sezi Yərəmiyaqə kəldi. **8** U Kəraəhning oqlı Yohananañ, ləxkər baxlıklırının həmmisi wə əng kiqikidin qongioqıqə barlik həlkəni qakırıp **9** ularıq mundak dedi: — Silər meni təlipinglərni Israilning Hudasi Pərvərdigarning aldiqə yətküzükə əwətkənsilər. U mundak dedi: — **10** Silər yənilə muxu zemində turiwərsənglər, Mən silərni kurup qıkımən; silərni qulatmayıman; Mən silərni tikip estürimən, silərni yulmayañ; qünki Mən bexinglərə qüxtürgən balayıpəstəkə ekünişmən. **11** Silər korkidiojan Babil padixahıñdın korkmanglar; uningdin korkmanglar, — dəydi Pərvərdigar, — qünki Mən silərni kütłuzux üçün, uning kəlidin kütuldurux üçün silər bilən billa bolimən. **12** Mən silərgə xundak rəhimdilliñki kərsitimənki, u silərgə rəhim kılıdu, xuning bilən silərni əz zemininglərə qaytixkə yol koyidu. **13** Bırak silər Pərvərdigar Hudayınglarning awazioja kulaq salmay «Bu zemində kat'iy turmaymız» — desənglər **14** wə: «Yak, biz Misir zeminoja barayı; xu yərdə nə uruxni kerməymiz, nə kanay-agah signalını anglimaymız, nə nanoja zar bolmayımız; xu yərdə yaxaymız» — desənglər, **15** əmdi Pərvərdigarning sezinin anglangalar, i Yəhudanıng bu kəldisi bolovan silər: Samawi қoxunlarning Sərdarı bolovan Pərvərdigar — Israilning Hudasi mundak dəydi: — «Silər Misiroğlu kiriq, xu yərdə olturnaklixıxkə kat'iy niyetkə kəlgən bolsanglar, **16** əmdi xundak boldiki, silər korkidiojan kılıq Misirdə silərgə yetixiwalıdu, silər korkidiojan kəhəqtılıq Misirdə silərgə əgixip kooqlap barıdu; xu

yerdə silər elisilər. **17** Xundak boliduki, Misiroja kirip Nebokadnəsarnı qakirip epkelimən, u mən kəmüp xu yerdə turaylı dəp kət'iy niyat kılıqan adəmlərning yoxurojan bu taxlar tüstigə ez təhtini salidü; ularning həmmisi kılıq, kəhətqılık wə waba bilən elidü; ularning üstigə xəhanə qedirini yeyip tikidü. **18** Qünki qüxtüründiqan balayı-apəttin kütulalmaydu. **19** Qünki samawi köxonlarning Sərdarıolojan Pərvərdigar — qüxtüründiqan balayı-apəttin kütulalmaydu. **20** Qünki Misiroja kırkinginlarda, kəhərim bexinglaroja qüxtürlidü; silər lənətkə kələdiqan wə dəhəxat basidiqan obyeqt, silər sezi həm rəsəqəliknəng obyekti bolisilər wə silər bu zemininə kəytidin heq kərməysilər. **21** Pərvərdigar silər, yəni Yəhūdaninən kəldisi tooruluk: «Misiroja barmanglar!» — degen. — Əmdi xuni biliq köyunglarki, mən bugünkü künidə silərni agahlandurdum! **22** Silərning meni Pərvərdigar Hudayinglarning yenioja əwətkininqər «Pərvərdigar Hudayimizə biz tükün dua kılqaysan; Pərvərdigar Hudayimiz bizgə nəma desə, bizgə yətküzüp bərsəng biz xuning həmmisigə əməl kılımımız» deqützinqinqlər eziüngləriñi aldaq jeninqlaroja zamin boluxtan ibarət boldi, halas. **23** Mən bugünkü kündə silərgə Uning deginini etiyip bərdim; lekin silər Pərvərdigar Hudayinglarning awaziqə wə yaki Uning meni silərning yeninqlaroja əwətkən heqkəysi ixtə Uningoja itaat kilmidinglər. **24** Əmdi həzir xuni biliq köyunglarki, silər olturaklıxayı dəp baridiqan jayda kılıq, kəhətqılık wə waba bilən elisilər.

43 Xundak boldiki, Yərəmiya ularning Hudasi Pərvərdigarning həmma səzlərini barlıq həlkə etiyip tütətti (Hudasi Pərvərdigar Yərəmiyanı ularoja bu barlıq sezlərni eytiq tükün əwətkən), — **2** xuning bilən Həqiqiyaning oqli Azariya wə Kəraehning oqli Yohanan wə xundakla barlıq həli qong adəmlər Yərəmiyoja mundak dedi: — «Sən yalojan eytiwatisən! Hudayimiz Pərvərdigar seni bizgə: «Silər Misirda olturaklıxix üçün barmanglar!» deyixə əwətkən əməs; **3** bəlki Nəriyaning oqli Baruq qöküm seni bizgə ərəxilaxturup, bizni Kaldıylarning kılıqoja tapxuruxka kükürtməktə; xuning bilən ular bizni elüməgə məhkum kılıdu yaki bizni Babiloja sürgün kılıdu!». **4** Xuning bilən Kəraehning oqli Yohanan, ləxkar baxlıkrininq həmmisi wə barlıq həlkə Pərvərdigarning: «Yəhūda zeminidə turup kelinglər» degen awaziqə kulak salımı; **5** bəlki Kəraehning oqli Yohanan wə barlıq ləxkar baxlıkrılı həydiwetilgən barlıq əllərdin Yəhūda zeminidə olturaklıxixka kəytip kəlgən Yəhūdaning pütün kəldisini, **6** yəni ərlər, kız-ayallar, balilar wə padixaħning kızlırını, jümlidin karawul begi Nebuzar-Adan Ahikamning oqli itaat kəlmidi. Ular Taħpanəs xəhərigə yetip kəldi. **8** Pərvərdigarning sezi Yərəmiyoja Taħpanəst kez aliddila, kolungoja birməqqə qong taxlarnı elip Pirawnniñ yoldiki seoiz layoja kəmüp yoxurup, **10** ularoja mundak degin: — Samawi köxonlarning Sərdarıolojan Pərvərdigar — Israilning Hudasi mundak dəydu: — Samawi köxonlarning Sərdarıolojan Pərvərdigar — Israilning Hudasi mundak dəydu: — Mana, Mana bexinglaroja külpat qıxırup, barlıq Taħpanastiki ordisining kirix yolininq yenidiki hixlik yoldiki seoiz layoja kəmüp yoxurup, **11** U kət'iy niyat kılıqan Yəhūdaning kəldisiqə kol salımən, **12** Mən Misir zeminiqə xu yerdə olturaklıxayı dəp ularning həmmisi Misir zeminiqə tütixidü; Misir Mana, Mən Mening kulumolojan Babil padixaħi zeminidə yikiliidü; ularning əng kiqikidin qongiqiçə

kılıq bilən, kəhətqılık bilən əlidü; ular kılıq bilən Yəhuda Pərvərdigarning səzini anganglar! Mana, Mən wə kəhətqılık bilən əlidü, ular lənət okulidiojan Əzümning uluq namim bilən kəsəm kıləşənmənki, wə dəhxət basquqi obyekt, lənət səzi həm rəswa — dəydu Pərvərdigar, — Misirning barlıq zeminida kılınıcıqan bir obyekt bolidu. **13** Mən Misir zemininda turuwatkan Yəhūdəlik heqkəysi kixi Mening namimni turuwatkanları Yerusalemni jazalıqandak kılıq bilən, tiloja elip: «Rəb Pərvərdigarning hayatı bilənl!» dap kəhətqılık bilən wə waba bilən jazalymən; **14** xuning kaytidin kəsəm iqymədu. **27** Mana, Mən ularning bilən Misir zemininda olturaklıxayı dap xu yərəgə kirən üstiga awat-halawət əməs, bəlkı balayı'apət qüxtürük Yəhūdənaning kəldisidin Yəhuda zeminiqa kaytxık üçün ularını kezləwatiñən; xunga Misirdə turuwatkan heqkəysini kaqlamayı yaki heqkim kalmayıdu; xu yərəgə Yəhūdadiki barlıq kixilerning həmmisi tügigüp kılıq kaytip olturaklıxıka intizar bolsımı, kaqlıqan az bir wə kəhətqılık bilən əhalək bolidu. **28** Kılıqtin kutulup kışmidin baxxılır heqkəysisi kəytmaydu». **15** Andin qəqənələr bolsa intayin az bir top adəmlər bolup, eż ayallirining yat İləhələro huxbu yaktidiojanlıkinə bilgən barlıq ərlər, wə yenida turqan barlıq ayallar, — zor bir top adəmlər, yəni Misirning [ximaliy təripi wə jənubiy təripi] Patrostin kəlgən barlıq həlk Yərəmiyaqə mundak jawab bərdi: — **16** «Sən Pərvərdigarning namida bizga eytkən səzgə kəlsək, biz sanga heq kulak salmaymız! **17** Əksiqə biz qokum eż aqzımızdır qikkən barlıq sezlərgə əmal kılımımız; ezmiz, ata-bowlırimiz, padixahlırimiz wə əmirlirrimiz Yəhūdadiki xəhərlərdə həm Yerusalemıñki rəstə-koqılarda kılıqinidak bizlər «Asmanlarning hanixi»qə huxbu yekiverimiz wə uningoja xarab hədiyələrinə kuyuverimiz; qunki əyni qəqənələr qızılıqda bizning nemimiz pütün bolup, tokkuzımız təl, heq külpatni kərməy etkən. **18** Əmma «Asmanlarning hanixi»qə huxbu yekixni wə uningoja xarab hədiyələrinə kuyuxni tohtatkınimizdən baxlap, bizning həmmə nərsimiz kəm bolup, kılıq bilən həm kəhətqılık bilən əhalək bolup kəldik. **19** Biz ayallar «Asmanlarning hanixi»qə huxbu yakkınımızda wə uningoja xarab hədiyələrinə kuyujinimizdə, bizning uningoja oxhitip poxkallarnı etiximiz həm uningoja xarab hədiyələrinə kuyuximiz ərlirimiz kollimiqəməm? **20** Yərəmiya barlıq həlkə, həm ərlər həm ayallaro, muxundak jawabını bərgənlərning həmmisigə mundak dedi: — **21** — «Pərvərdigarning esidə kəlip kəngliga təkən ix dəl silər, ata-bowlıringlar, padixahlıringlar, əmirlirringlar xundakla zemindiki həlkinqən Yəhūdadiki xəhərlərdə həm Yerusalemıñki rəstə-koqılarda yaklaş huxbuysi əməsmə? **22** Ahirida Pərvərdigar silərninə kilmixinglərning rəzzilikigə həm sadır kılıqan yirginqlik ixlirinqələr qıdəp turalmıqan; xunga zemininglər bugünkü kündidikdə harabilik, adəmni dəlxət basquqi, lənət obyekti wə adəmzsatsız bolovan. **23** Səwəbi, silər huxbu yakkansırlar, Pərvərdigarning aliddə gunah sadır kılıp, Uning awazişa kulak salmy, Uning na Təwrat-kanunida, nə belgilimiliridə nə agah-guwahılıklıridə heq mangmioqansırlar; xunga bugünkü kündidikdə bu balayı'apət bexinglarqa qüxti». **24** Yərəmiya barlıq həlkə, bolupmu barlıq ayallaro mundak dedi: — «I Misirdə turojan barlıq Yəhuda Pərvərdigarning səzini anganglar! **25** Samawi koxunlarning Sərdarı bolovan Pərvərdigar — Israelning Hudasi mundak dəydu: — Silər ayallar eż aqzıngılar bilən: «Biz «Asmanlarning hanixi»qə huxbu yekix, uningoja xarab hədiyələrinə kuyux üçün iğən kəsəmlirimizgə qokum əməl kılımımız» degənsiñər wə uningoja eż kolliringlar bilən əməl kıləjansırlar. Əmdi əsərimlər qing turuwingler! Əsərimlər təqib kılıqansırlar! **26** Lekin xundak bolovan, i Misirdə turojan barlıq

Misir zeminiñin Yəhuda zeminiqa kaytip kelidü; xuning bilən Misir zeminiqa olturaklıxayı dəp kəlgən Yəhūdənaning kəldisi kimning səzining, Meningki yaki ularning inawətlək boləjanlıkinə ispatlap bilip yetidi.

29 Mening silərni bu yerdə jazalaydiojanlıqimoja, Mening sezlirinin qokum silergə küləpət kəltürmay koymaydiojanlıkinə biliñixlər üçün silergə xu aldin'ala baxarət boliduki, — dəydu Pərvərdigar. **30** — Mana, Mening Yəhuda padixahı Zədakiyani uning dükəmini, Mening Yəhuda padixahı Babil padixahı Nebokadnəsarnıñ jenini koojlap idzığın Babil padixahı Nebokadnəsarnıñ kolioja tapxurojinimdək Mən ohxaxla Misir padixahı Pirawn Hofrani eż dükəmənlirinining kolioja həmdə jenini idzığən kixilerning kolioja tapxurımən — dəydu Pərvərdigar».

45 Yəhuda padixahı Yəhəoakimning tətinqi yili, Neriyaning ooçı Baruk Yərəmiyaning aqzıqə karap bu sezlərni oram kəoçəzə yazojniñda, Yərəmiya pəyojəmbər uningoja bu səzni eytkən: — **2** «Israelning Hudasi Pərvərdigar sən Baruk toopruluk mundak dəydu: — **3** Sən: «Halimoja way! Qunki Pərvərdigar kəyəqəmə dərələmə koxup kəydi; man ah-zarlar kılıxtn qarğıdim, zadıla aram tapalmıdım!» — deding. **4** — [Yərəmiya], son uningoja mundak degin: — Pərvərdigar mundak dəydu: — Mana, Mən kurup qıqənəlirimni hazır oqulitımən, Mən tikkənlirimni, yəni bu pütktül jahannı hazır yulup taxlaymən. **5** Mən bundak kılıqan yerdə sən eżüng üçün uluq ixlərni idzixingga toqra keləmdü? Bularni idzimə; qunki mana, Mən barlıq ət igilri üstigə balayı'apət qüxtürimən, — dəydu Pərvərdigar, — lekin jeninqi sən baridiojan barlıq yərlərdə eżüngə olja kılıp berimən».

46 Yərəmiya pəyojəmbərgə kəlgən Pərvərdigarning əllər toopruluk sezi təwənda: — **2** Misir toopruluk; əfrat dəryası boyidiki Karkemix xəhiriniñ yəni turuwatkan, Pirawn-Nəkoning koxunu toopruluk (bu koxunni Babil padixahı Nebokadnəsər Yəhuda padixahı Yəhəoakimning tətinqi yili bitqit kılıqan): — **3** «Kalkan-siparları elip sapka qıxıngılar! Jəngə qırixka təyarlinıngılar! **4** Atlarını hərwilaroja ketinglər! Atlıringlarqa mininglər! Bexinglarqa dubulqa selip səptə turunqlar! Nəyziliringlərni biləp ittiklitinglər! Sawut-kuyaklarnı kiyiwelinglər! **5** Lekin Mən nemini kərimən?! — dəydu Pərvərdigar; — Mana, muxu [əlxəkarlar] dəkkə-dükkigə qıxıup qəkinidü; batur-palwanlıri bitqit kılınip kəyniqə karımay bədər qağıdu! Tərap-təraplərni wəhimi basıdu! — dəydu Pərvərdigar. **6** — Əmdi əng qəqənələrəm kəqənlərəm, batur-palwanlarmu aman-esən kutulup kəlməydu; mana, ximal təripidə, əfrat dəryası boyida ular putlixip yikılıdu!

7 Suliri dəryalardək əzlini dolğunlitip, Nil dəryası [kəlkün kəbi] kətürüləndək əzini kətürgən kimdir? 8 Suliri dəryalardək əzlini dolğunlitip, Nil dəryasındaq əzini kətürgən dal Misir ezdür; u: «Mən əzümni kətürüp pütkül yer yüzini kaplaymən; mən xəhərlər həm ularda turuwatqanları yokitmən!» — daydu. 9 Etilinglər, i atlar! Hə dəp aloşa besip qepinglər, i jeng harwilir! Kələkən kətürgən Efiopiya həm Liyviyədikilər, okyalırını egildürən Lidiyədikilər, palwan-baturlar jənggə qıksun! 10 Lekin bu kün bolsa samawi köxonunlarning Sərdarı bolovan Rəb Pərvərdigarning künidur; u kışaslık, bir kün, yəni Əz yawlıridin kışas alidioqan künü bolidu; Uning kiliqi kixılarnı toyquqə yutidu; u ənənəqə ularning ənənələrini iqidu; qünki samawi köxonunlarning Sərdarı bolovan Rəb Pərvərdigarning ximaliy zemində, Əfrat dəryası boyida kılmakçı bolovan bir kurbanlıkı bar! 11 Gileadka qıkıp tutiya izdəp tap, i Misirning kizi! Lekin sən əzüngə nuroqun dorilarını alsangmu bikar; sən üçün həq xipalik yoktur! 12 Əllər hijaliting tooruluk angladı; senin pərvadiliring pütkül yer yüzigə pur ketidü; palwan palwanıja putlixidü, ikkisi təng məoplup bolup yikılıdu! 13 Pərvərdigarning Babil padixahi Nebokadnəsarning Misir zeminiqə tajawuz kılıp kirixi tooruluk Yərəmiya pəyoqbərgə eytkən sezi: — 14 Misirdə jakarla, Mıgdolda elan kıl, Nofta wə Taḥpanəstimu elan kıl: Qing tur, jənggə bal baoḷa; qünki kiliq etrapingdikilərni yutuwatidu; 15 Sening baturliring nemixka süpürüp taxlinidu? Ular qing turalmaydu; qünki Pərvərdigər ularını səptin ittip yikitiwetidü. 16 U ulardin keplirini putlaxtridü; bərhək, ular əqəkanda bir-birigə putlixip yikılıdu; xuning bilən ular: «Bola, turaylı, zomigərnən kiliqidin qeqip ez həlkimizgə wa ana yurtmizoja kaytip ketəylı!» — daydu; 17 Xu yergə [kayıtkəndə] ular: «Misir padixahi Pirəwn pəkət bir kiyas-sürən, halas! U paytnı bilməy etküzüwəttil!» — daydu. 18 Əz hayatım bilən əsəm kılımənki, — daydu Padixah, nami samawi köxonunlarning Sərdarı bolovan Pərvərdigər, — təoqlar arisida Tabor teoji bolovanlək, Karməl teoji dengiz boyida [asmanoja takixip] turoqandək birsi kelidü. 19 Əmdəi sən, i Misirdə turuwatqan kız, sürgün boluxkə layik yüksəkənləri təyyarlap koy; qünki Nof harabə bolup keydiyərəldü, həq adəmətsiz bolidü. 20 Misir bolsa qiraylik bir inəktür; lekin uni nixan kılıqan bir kekүүn keliwati, ximaldin keliwati! 21 Uning arisidiki yallanma ləxkərlər bolsa bordak torpaklardak bolidü; ularmu arkıqə burulup, birlükə keqixidü; ular qing turuwalmaydu; qünki küləpəlik kün, yəni jazalinix künü ularning bexiqə qüzkən bolidü. 22 [Misirning] awazi yılanningkidək «küx-küx» kılıp anglinidu; qünki [dütənmən] köxonunlari bilən atlinip, otun kəsküqilərdək uningoja karxi paltılarnı kətürüp kelidü. 23 Ormanlıki koyuklukidin kırğısız bolsimu, ular uni kesip yikitàdü, — daydu Pərvərdigər, — qünki kəsküqilər qekatko topidin kep, san-sanaksız bolidü. 24 Misirning kizi hijalatça kəldurulidü; u ximaliy alninq kolioja tapxurulidü. 25 Samawi köxonunlarning Sərdarı bolovan Pərvərdigər — Israılning Hudasi mundak dəydu: — Mana, Mən No xəhəridiki but Amonni, Pirəwnni, xundakla Misir wa uning ilahlıları bilən padixahlarını jazalamən; bərhək, Pirəwn wə uningoja

tayanqanlarning həmmisini jazalamən; 26 Mən [kəlkün kəbi] kətürüləndək əzini kətürgən kimdir? 8 ularını ularning jenini izdiqıqlər, yəni Babil padixahi Nebokadnəsarning kolioja həm hizmetkarlırinin kolioja tapxurumən. Bırak keyin, [Misir] qədimki zamanlardək kəytidin ahəlilik bolidu — dəydu Pərvərdigər. 27 Lekin sən, i kulum Yakup, korkma, alaçəzə bolma, i Israil; qünki mana, Mən seni yırak yurttin, nəslinling sürgün bolovan zemindən kütküzup qıkrırmən; xuning bilən Yakup kayıtip, hatırçılık wə araməbhxtə turidü, həqkim uni körkütmaydu. 28 Korkma, i kulum Yakup, — dəydu Pərvərdigər, — qünki Mən sən bilən billidurmən; Mən seni tarkifitəwtən əllərinin həmmisini tügəxtürsəmmə, lekin seni pütünələy tügəxtürməmən; pəkət üstündən həküm qıkırıp tərbiyə-sawak berimən; seni jazalımay koymaymən.

47 Pirəwn Gaza xəhirigə zərbə berixtin ilgiri, Yərəmiya payqəmbərgə kəlgən, Pərvərdigarning Filistiyələr toqrisidiki sezi: — 2 Pərvərdigər mundak dəydu: — Mana, ximaldin [dolkunluk] sular ərləydi; ular texip bir kəlkün bolidü; u zemin wə unında turoqan həmmining üstdidin, xəhər wə unında turuwatqanlarning üstdidin taxkın bolup basidü; xuning bilən uning adəmliri nələ-pərvad kətiridü, zemindən barlıq turuwatqanlar [azabtin] nələ-zar kılındı; 3 tulparlırinin tuyaklının tarakxılxırını, jeng harwilirinən taraklxaxırını, qaklırinin güldürəlxırını anglap, atilar ez balılıridin həvar elixkumu kolları boxap, arkıjımı qarimaydu. 4 Qünki barlıq Filistiyənlər nabut kılıdiaoq kün, həm Tur wə Zidonnı ularqa yardımə boludukdak barlıq kələjan adəmlərdin məhrum kılıdiaoq kün yetip kəldi; qünki Pərvərdigər Filistiyənləri, yəni Kret arılıdin qıkıp kəlgənlərning kəldükünü nabut kılıdu. 5 Gazanıng üsti takırlıq bolidü; Axkelon xəhəridikilər dang ketip kəlidü; əqanənqə atlıringləri tilisilər, i Filistiyə küqliridin aman kələjanlar? 6 Apla, i Pərvərdigarning kiliqi, san əqanənqə tınmaysən! Əz kiningəqə kaytkın, aram elip tinglənojin! 7 Lekin u kəndakmu tohtiyalısun? Qünki Pərvərdigər uningoja pərman qüixürgən; Axkelon xəhirigə həm dengiz boyidikilərgə zərb kılıxka uni bekitkəndur!

48 Moab tooruluk; Samawi köxonunlarning Sərdarı bolovan Pərvərdigər — Israılning Hudasi mundak dəydu: — Neboniñ haliqə way! Qünki u harabə kılındı; Kiriyatayim hijalatça kəldurulup, ixoqə kılındı; yukarı korojan bolsa hijalatça kəldurulup alakzadə bolup kətti. 2 Moab yənə həq mahtalmaydu; Həxbonda kixılər uningoja: «Uni al kataridin yokitaylı» dəp suyikəst kılındı; sənmə, i Madmən, tügəxtürlisən; kiliq seni kəqo laydu. 3 Horonaimdin ah-zarlar kətürülidü: — «Ah, wayranlıq, dəhəxətlik patiparakqılıq!» 4 Moab bitqit kılındı! Uning kiqikliridin paryadlıri anglinidü. 5 Bərhək, Luhitka qikidioqan dawan yoldin tohitmay yioqilar kətürülidü; Horonaimoja qüxicidioqan yolda halakəttin azablık nələ-pərvadlar anglinidü. 6 Kəqinglər, jeninqləri elip yüksürgünlər! Qəldiki bir qatkal bolunglar! 7 Qünki sən əz kələjanlıringəqə wə bayılırlıringəqə tayanqanlıq tüpəylidin, sənmə asırga qüxisən; [butung] Kemox, uning kəhənlili həm əmiriləri bilən billa sürgün bolidü. 8 Wayran kələqüqi hərbir xəhərgə jəng kılındı; xəhərlərdin heqkaysı

keqip kutulalmyndu; Pərvərdigar degəndək jiilojumu harabə bolidi, tützlənglikmu halakətkə yüzlini. 9 Daldioqa berip keqix üçün Moabka қanatlarnı beringlar! Qünki uning xəhərliri harabilik, adəmzatsız bolıdu 10 (Pərvərdigarning hizmitini kengül koyup kılımçıqan kixi lənətəkə kalsun! Kılıqını kan teküxtin kaldoroqan kixi lənətəkə kalsun!). 11 Moab yaxlikidin tartip kəng-kuxada yaxap arzanglıri üstüda tinojan xarabətə andixisiz bolup kəlgən; u heqkən küpən kükpe kuyulqan əməs; xunga uning təmi birhil bolup, puriki heq ezsərmigən. 12 Xunga, — wa əglat-Xelixiyaqıq yetidi; hətta Niimridki sularmı dəydi Pərvərdigar, — Mən uning yeniçə ularını ez kürup ketidi. 13 Ətkəndə Israil jəməti ez tayansıqı bolovan Bayt-əl tüpaylidin yərgə karap kalojandak Moabmu Kemox tüpaylidin yərgə karap kəlidü. 14 Silər kəndakmu: «Biz batur, jənggiwər palwanımız!» — deyəlsəyilər? 15 Moabning zemini harabə klinilidü; [dütxmən] ularning xəhərlirininq [sepillirioja] qıkıdu; uning esil yigitliri kətl klinixkə qüxidü, — dəydi padixah, yəni name samawi koxunlarning Sərdarı bolovan Pərvərdigar. 16 — Moabning halakiti yekinlaxtı, uning külplü bexiqə qübüxkə aldiraydu. 17 Uning ətrapidiki həmməylən uning üçün ah-zar kətürünglər; uning nam-xəhəritini bilgənlər: «Küqlük xahəna həsisi, güzəl tayikumu xunqə sundurulduq!» — dənglər. 18 Xan-xəhəritingdin qırixıp əqojırap kətkən yərdə oltır, i Dibonda turuwatkan kiz; qünki Moabni halak kılıqouqı sanga jəng kiliqxı yetip kəldi; u istihkam-korqanlıringni bərbət kilidü. 19 Yol boyida kezət kıl, i Aroorda turuwatkan kiz; bədər tikiwatkan ardın wa kejiwatkan kızdır: «Nəma boldi?» — dəp sora; 20 «Moab hijalətkə kaldi, qünki u bitqit kılındı!» [dəp jawab berilidü]. Ah-zar tartip na-pəryad kətürünglər; Arnonda: «Moab halak kılındı» — dəp jakarlänglər. 21 Jaza həkümü tützlənglik jaylıri üstüga qıkırıldı; Holon, Yaħaż wa Məfaat üstüga, 22 Dibon, Nebo həm Bayt-Diblatıam üstüga, 23 Kiriatiyim, Bayt-Gamul həm Bayt-Meon üstüga, 24 Keriot, Bozrah, həm Moabdiyi yırak-yekin barlık xəhərlərinin üstüga qıkırıldı. 25 Moabning Münggüzi kesiwetiliidü, uning biliki sunduruldu, — dəydi Pərvərdigar. 26 — Uni mast kiliqlar, qünki u Pərvərdigaroqda alidda hakawurluk kılıqan; Moab ez kusukida eqinap yatsun, xuning bilən rəswa kiliinsun. 27 Qünki sən [Moab] Israilni mazak kılıqan əməsmu? U ooprilər katarida tutuwelinəqanmu, sən uni tiloja alsangla bexingni qayqaysən?! 28 Xəhərlərdin qıkıp tax-kiyalar arisesini turalıq kiliqlar, i Moabda turuwatkanlar; ojar aqzıda uwiliqan paftaktak bolunglar! 29 Biz Moabning hakawurluki (u intayıñ hakawurlı), yəni uning təkəbburlukı, hakawurlukı, kəngidiki məoqrur-kərənglikli tooprısida anglıdük. 30 Mən uning noqilık kiliqıçanlığının bilimən, — dəydi Pərvərdigar, — birak, [noqılıqlik] karoja yarimaydu; uning qong gaqlıri bikar bolıdu. 31 Xunga Mən Moab üçün zar yioqlaymən, Moabning həmmisi üçün zar-zar kətürimən; Kir-Harəsəttikilər üçün ah-piojan anglinidü. 32 I Sibmahtiki üzüm teli, Mən Yaazərnin zar-yiojisı bilən təng san üçün yioqlaymən; sening pelaklırlıq sozulup, aslida «Əlli Dengiz»ning nerioja yətkənidi; ular aslida Yaazer xəhərigiqimə yətkənidi. Lekin sening yazılıq mewiliringgə, üzüm hosulung üstüga buzoquqi besip kelidi. 33 Xuning bilən xadılık wə huxallıq Moabning baq-etişliridin wa zeminidin məhrum kilinidü; Mən üzüm kelqəklərdin xarabını yokitımən; üzüm qaylıqçılarning təntəna awazlırı kaytidin yangrimaydu; awazlar bolsa təntəna awazlırı əməs, jəng awazlırı bolidi. 34 Qünki nala-pəryadalar Həxbondin ketürülit, Yaħażoqja wə Elealəħojoqja yetidi; nala awazlırı Zoardin ketürülit, Horonaimoqja qışığı yetidi; hətta Niimridki sularmı dəydi Pərvərdigar, — wa əglat-Xelixiyaqıq yetidi; hətta Niimridki sularmı dəydi Pərvərdigar, — qırup ketidi. 35 Mən Moabta «yükiri jaylar»da kürbanlıq kılıqouqılları wə yat ilahlaroja huxbuq kılıqlarını kuruqdaydu, uning qəgnünlərini qekiyetidü. Xunga Məning kəlbim Moab üçün nəydək mungluk, marsiya ketüridü; Məning kəlbim Kir-Hərastikilər üçünə nəydək mungluk, mərsiya ketüridü; qünki u igiliwalıjan bayılık-həzirilər yokap ketidi. 37 Həmma bax takır kilduruloq, həmma saqlı qüxtürilən; həmma kol titma-titma kəsileşən, həmma qatırakka bəz kiyilən. 38 Moabning barlıq ey eżgiləri üstüda wə məyəndərlər matem tututxin baxla ix bolmaydu; qünki Mən Moabni heqkimə yakmaydiqan bir qağıdək qekip taxlaymən, — dəydi Pərvərdigar, 39 — ular pioqandin zarlıxidü; [Moab] xunqılıq parə-parə kiliwetiliidü, u hijaləttin keqılıkkə arkısını kilidü; Moab ətrapidiki həmma teripidin rəswa kilinidioqan, wəhimə saloquqı obyekt bolidi. 40 Qünki Pərvərdigar mundak dəydi: — Mana, birsə bürkütək kənatlırını kerip [pərvəz kılıp], Moab üstüga xungouq qüxidü. 41 Xəhərləri ixojal bolidi, istihkamları igiliwelinidü; xu künı Moabdiyi palwanlynıng yürükləri toloqkə qüvkən ayalning yürüki dək bolidü. 42 Moab əl kataridin yokitiliidü; qünki u Pərvərdigar aldida hakawurluk kılıqan; 43 wəħxət, ora wə kiltak bexinglaroja qübüxni kiitməktə, i Moabda turuwatkanlar, — dəydi Pərvərdigar. 44 — wəħxəttin qaqqan orioja yikiliidü; ordin qıkıqan kiltakka tutulidi; qünki uning üstüga, yəni Moab üstüga jazalinxı yilini qüxiřiman — dəydi Pərvərdigar. 45 Qaqqanlar Həxbon [sepilining] daldısında turup amalsız kəlidü; qünki Həxbondin ot, həm [məhrum] Siḥon [padixah]ning zemini otturisidin bir yalkun partlap qıkıdu wə Moabning qekilirini, sokuxkək halkning bax qokkilirini yutuwaliidü. 46 Halingoja way, i Moab! Kemoxka təwa bolovan el nabut boldi; oqulliring əsirgə qüxidü, kızlıring sürgün bolidü. 47 Lekin, ahiirkə zamanlarda Moabni sürgünlükidin käyturup əsligə kəltürimən, — dəydi Pərvərdigar. Moab üstüga qıkıradiojan həküm muxu yergiqa.

rəhtni baqlap matəm tutunglar; sepi iqida uyan-buyan patiparak yügürlüngərlər; qünki Milkom wə uning kahinliri, uningoja təwəlik əmirləri sürgün bolidu. **4** Nemixkə küq-həywitingni danglaysən? Sening küqüng ekip ketiwatidu, i: «Kim manga yekinlixikə petinalisun?» dəp ez bayılıkiringoja tayanojan, asiylik kılçuqi kizi! **5** Mana, Mən barlık, atrapindikilərdən wəhəxt qikirip tüstüngə qüxiürimən, — daydu samawi əxunlarning Sərdarı bolqan Rəb Pərvərdigar, — xuning bilən silər hərbiringlər həydiwetilisilər, aldi-kəyningga karımay əqasırlər; əqənənləri yəna yioqquq həqeqi bolmaydu. **6** Lekin keyinki künlərda, Ammoniyarını sürgünlüklidin kayturup əslığa kəltürimən, — daydu Pərvərdigar. **7** Edom tooqruluk; Samawi əxunlarning Sərdarı bolqan Pərvərdigar — Israilning Hudasi mundak dəydu: — Temanda hazır danalıq tepliməndə? Danixmənliridin nəsihət yokap kəttim? Ularning danalığını dat besip kalojanmu?! **8** Burulup keqinglər, piñhan jaylardın turaloju tepit turunglar, i Dedanda turuwtəkənlər! Qünki Mən Əsawoja tegixlik balayı'apətni, yəni uni jazalaydiqon künini bexioja qüxiürimən. **9** Üzüm üzgülərlə yeningoja kəlşimi, ular azrak wasanglarnı kəldürdüñən aməsmu? Oqırılar keqiləp yeningoja kirsimi, ular ezlirigə quxlukla buzup, oqırılaydu əməsmu? **10** Mən Əsawni yalingaqlıwetimən, u yoxurunqudək jay kalmıqouqə daldə jaylirini eqip taxlaymən; uning nəslisi, əkerindaxlıri həm əxunluları yokaydu; u ezi yok bolidu. **11** Lekin yetim-yesirliyngi kəldür, Mən ularning həyatını saklayman; tul hotunliring Manga tayansun. **12** Qünki Pərvərdigar mundak dəydu: — Mana, [qəzipimning] kədəhədin iqixka tegixlik bolmioşalar qoqum uningdən iqməy kalmayıqon yərdə, sən jazalanmay kələməsən? Sən jazalanmay kəlməysən; sən qoqum uningdən iqisan. **13** Qünki Əz namim bilən kəsəm iqtənənki, — daydu Pərvərdigar, — Bozrah, dəhəxt basidiqon həm rəswa kilinidiqan bir obyekti, harabilik wə lənət sezi bolidu; uning ətrapidiki xəhərləri daimlik harabilik bolidu. **14** Mən Pərvərdigardin xu bir həwərni anglaxka müvəssər boldum, — wə bir əlqi əllər arisioja əwətilgənidi — U: «Uningoja hujum kiliçka yioqilinglar! Uningoja jəng kiliçka ornunglardın turunglar!» — dəp həwərberidu. **15** Mana, Mən seni əllər arisida kiqik, İnsanlar arisida kəmsitilgən kilişən. **16** Sening ezelgilərgə dəhəxt salidiojanlıq, Kənglüngidiki təkəbburlukung özüñgi aldad koydi; Həy tik kiyanıng yerikli iqida turoquji, Turulogun ezigizliknən yukiri təripidə boluoq, Gərqə sən qanggangni bürküntüningkidək yukiri yasisangnu, Mən xu yərdin seni qüxiürüwetimən, — daydu Pərvərdigar. **17** — Wə Edom tolimu wəhəmilik bolidu; Edomdin etidiojanlarning həmmisi uning barlık yara-wabalıri tüpəylidin wəhəmigə qüxiüp, ux-ux kildidu. **18** Sodom, Gomorra wə ularning ətrapidiki xəhərləri bilən birgə erüwetilgəndək Edommu xundak bolidu, — daydu Pərvərdigar, — heqkim xu yərdə turmadı, insan balılıri xu yərdə oltrak laxmaydu. **19** Mana, lordan dəryasidiki qawar-qatkällikin qikip, daim ekip turidiojan xu sular boyidiki yaylaktiki [koylarını] tarkatkan bir xirdək Mən [Edomdikilərnii] bədər əqənənlərimən. Əmdidi kimni halisam Mən uni Edomning üstüga tikləyman; qünki Manga kim təng kelələydi? Kim Meningdin hesab elixika Meni qakıralaydu? Mening aldımda turalaydiqon pada bakkuqi barmu? **20** Xunga Pərvərdigarning Edomni jazalaxtiki məksitini, xuningdək Temandikilərni jazalax niyitini anglangalar; ularning pada kiqıqlırımı tartip epketilidu; bərəkət, kilmixləri tüpəylidin Pərvərdigar uning yayılığını wayranə kildidu. **21** Ularning yikilip kətkən sadasını anglap yər yüzidikilər təvrinip ketidu; nalə-pəryadlıri «Kızıl Dengiz» oqıqəngi anglinidu. **22** Mana, birsə bürkütük kanat yeyip pərvəz kılıp, Bozrah üstiga xungoçup qüxiüp. Xu künii Edomdiki palwanlarning yurılık toloqakka qüxən ayalıyng yurıkidek bolidu. **23** Dəməxk, toopruluk; — Hamat, Arpad xəhəridikilər hijalətka kəldurulidu; qünki ular xum həwər anglaydu; ularning yuriki su bolup ketidu; dawuloçup kətkən dengizdək ular həq tinqlinalmaydu. **24** Dəməxk zəipləxti, keqixkə burulidu; uni wəhəmə basidu; azablar tolçakka qüxən ayalni tutkandək, azab wə dərd-kəyəqə uni tutidu. **25** Nam-dangki qıkkən yurt, Mən həzur aləğən xəhər xu dərijidə taxliwetilən bolidu! **26** Xunga uning yigitli koqılırida yikilidu, jənggiwar palwanlar xu künii yokitilidu, — daydu samawi əxunlarning Sərdarı bolqan Pərvərdigar; **27** — həm Mən Dəməxkning sepiləgə bir ot yakıman, u Bən-Hadadning ordilirini yutuvalidu. **28** Babil padixahı Nebokadnəsar yənggən Kedar tooqruluk həm Hazorning padixahlıkları toopruluk sezi: — Pərvərdigar mundak dəydu: — «Ornungdin tur, Kedarqa hujum kılıp, xərkətki adəmlərni bulang-talang kıl!» — deyildidu; **29** Hujum kələşənlər ularning qedirliri həm padilirini elip ketidu; ularning qedir pərdiliri, barlık kaqa-kuqa, tegilirini bulap ketidu; hək ularqa: «Tərəptərəplərinə wəhəmə basidul» dəp warkiraydu. **30** Keqip ketinglər, bədər tipik piñhan jaylardın turaloju tepit turunglar, i Həzordikilər, — daydu Pərvərdigar, — qünki Babil padixahı Nebokadnəsar silərgə jəng kiliçkə kəst kilişən, silərkarap niyiti buzulqan. **31** — Ornungdin tur, sepil-derwazilarqa iga bolmioqan aramhuda yaxap, tinq-aman turojan ələgə jəng kiliçkə qik; ular yalçuz turidu — daydu Pərvərdigar, **32** — ularning tegilirini olja, top-top mal-waranalıri oqəniymət bolidu; Mən qekə qaqlırını qüxtürgənlərni tət xamaloja tərkitmən, ularning bexioja hər ətrapidin küləpət qüxiürimən, — daydu Pərvərdigar; **33** — Həzor bolsa qılberilərning turalojsu, mənggүügə wəyrana bolidu. Heqkim xu yərdə turmadı, insan balılıri xu yərdə oltrak laxmaydu. **34** Yəhüda padixahı Zədəkiya Təhtkə olturojan dəsləpki wakitliridə, Pərvərdigar Yərəmiya pəyəqəmbərgə Elam toopruluk, eytkən sezi: — **35** Samawi əxunlarning Sərdarı bolqan Pərvərdigar mundak dəydu: — Mana, Mən Elamning qolluk kücki bolqan okyasını sunduriman. **36** Asmanlarning tət qetidin tət xamalni qikirip Elamning üstüga qüxiürimən; Mən ularni bu tət xamaloja tərkitmən; xuning bilən Elamdin həydəlgənlərning barmayıqon el-məmlikətlər kəlməydi. **37** Mən Elamni dükənmələrli aliddə həm jenini izdigiçilərning aliddə dəkkə-dükkigə qüxiürimən; dəhəxtlik oqəzipimni bexioja teküp, küləpələrni qüxiürimən; ularını bərbət kilişən Mən kilişən ularning kəynidin koołaxka əwtiman. **38** Mən Əz tahtimni Elamda tikləyman, xu yərdin padixahı wə xahzadilirini yok kilişən, — daydu Pərvərdigar. **39**

— Lekin ahirkı zamanlarda, Mən Elamni sürgünlükidin
kayturup əsligə kəltürimən, — dəydu Pərvərdigar.

50 Pərvərdigar Yərəmiya pəyoqəmbər arkılık Babil
toopruluk, yəni Kaldıylerning zemini toopruluk
eytikan sez: — **2** Əllər arisida xu həwəri elan
kilip jakarlanglar, tuq kətürünglər; jakarlanglar, uni
yoxurmanglar! — «Babil ixçal kildi; Bəl bolsa hijalətkə
kalduruldi, Marduk patiparaş bolup kətti; Babilning
oyma butliri hijalətkə kalduruldi, yirginqlik narsiliri
patiparaklıqlıq qüxtıl!» — dəngərlər. **3** Qünki ximaldin
uning oja jəng kılmakçı bolovan bir əl kelidi; u uning
zemini wəyrən kildi, həqkim xu yərdə turmaydu;
insan həm həywanmu kəqip ketidü, ular yok bolidü.
4 Xu künlərda, xu qaçda, — dəydu Pərvərdigar,
— Israfil halkı kelidi, ular həm Yəhudə halkı bilən
billə kelidi, ular yioqlojan haldə mengip Pərvərdigar
Hudasını izdəxək kelidi. **5** Ular Zionning yolını soradı,
yüzlərinin uningoja karitip: «Hərgiz untilmas mənggülüklə
bir əhədə bilən ezmizni Pərvərdigaroja başaqlayıllı!» —
dəydu. **6** — Mening həlkim azoqan koylardur; ularning
bağlıqları ularnı azduruqan, ularnı taqlarda tenitip
yürgən; ular taqdın dəngəggə kezip yürüp, ez aramgahını
untuşandur. **7** Ularnı uqratkanlarning həmmisi ularnı
yəp kətkən, kükəndiliri ular toopruluk: «Bizdə [bu
ixlarda] həq gunah yok, qünki ular ata-bowliririn
ümidi bolovan Pərvərdigar, yəni həkənaliylikning yayla-
turaloşus bolovan Pərvərdigarning aliddə gunah sadır
kilojan!» — degen. **8** [İ həlkim], Babil otturisidin
keqinqərlər, kaldıylerning zeminini taxlap qıkinglər,
padini yetəkligiçi tekilərdək bolunglar. **9** — Qünki mana,
ximaliy zemindin Babilə hujum kılmakçı bolovan
zor bir top uluoq allarnı kozojayman; ular ezlirini
uning oja karxi sapka koxidu; xuning bilən Babil xu
yərdin qıkkənlər təripidin əsirga qüxitidu. Ularning
oklurinə həmmisi batur mərgənlərningkidək bolidü;
ularning həqkəysisi jəngdin kuruk kol kəlməydu. **10**
Kaldıya bolsa olja bolidü; olja alojan barlık bulioquşular
uningdin kənaəthlinidü, — dəydu Pərvərdigar; **11** —
Qünki silar xadlançansıllar, silar yayrap katkansıllar, i
mirasım bolovan [həlkimni] bulang-talang kiloquşular!
Qünki silar qiməndə turojan mozaylardək sakrigansıllar,
ayoqırlardək huxallıktın kixnigansıllar! **12** Əmdı ana
[yurtung] zor hijalətkə kaldurulidü; rəswaqlıq, seni
tuqokuqını kaplaydu; mana, u allərnin daxkili, — bir
janggal, kəoqıjrak yar wə qəl-bayawan bolup kildi. **13**
Pərvərdigarning oqəzipi tüpəylidin, uning həq ahalisi
bolmaydu, bəlkı toluk taxliwetilgən bolidü; Babildin
ətidiojanlarning həmmisi uning barlık yara-wabalıri
tüpəylidin wəhəmigə qüxüp ux-ux kildi. **14** Babilə
jeng kılıx üçün uning ətrapida səpka tizilinglər, barlık
oqaqlıqlar; uningoja etinglər, oklarnı həq ayımagınlar;
qünki u Pərvərdigar aliddə gunah sadır kilojan.
15 Uning ətrapida jəng qukanlırını kətürünglər; u
taslim bolup kol kətüridü; munarlari erülidü, sepilliri
əqlülidü; qünki bu Pərvərdigarning alojan kisasidur.
Uningdin kəsas elinglər; u baxxılar oja nemə kilojan bolsa
uning ojumu xuni kilinglər. **16** Babildin uruk terioqugi
həm həsul waktidiki oroqək salquqınları yok kilinglər;
zulumkarning kiliqining korkunqi tüpəylidin bularning
hərbiri ez eligə kaytip, hərbiri ez ana yurtiqa qaqsun!

17 Israel tarkitiwetilgən koy padisidur; xirlar ularını
həydiwətkən; dəsələpta Asuriyəning padixahı ularını
yəp kətkən, ahirda bu Babil padixahı Neboqadnəsar
uning ustihanlarını ezip oqajliojan. **18** Xunga samawi
köxonulnarıng Sərdarı bolovan Pərvərdigar — Israillning
Hudasi mundak dəydu: — Mana, Mən Asuriyəning
padixahının yenioja kelip, uni jazaliojinindək, mən
Babil padixahını həm zeminini jazalaməm. **19** Mən
Israillni kaytidin ez yaylıqoja kayturimən, u Karməl
teqədi, Baxan zeminida ozuklinidü, uning jeni Əfraim
teqə üstidə həm Gilead zeminida kənaəthlinidü. **20** Xu
künlərda, xu qaçda, — dəydu Pərvərdigar, — Israillning
kəbəhlili izdəlsə, həq tepilməydu; Yəhudanın gunahları
izdəlsə, həq tepilməydu; qünki Mən kaldurojan kəldisini
kəqürüm kilişən. **21** — Merataimning zemini oja zərb
bilən jəng kılıxka, Pekodta turuwtənərərimi jəng
kılıxka qıkinglər; uların wəyrən kilinglər, kaldukinim
halak kilinglər, — dəydu Pərvərdigar, — Mən nemini
sanga buyruqan bolsam xuni ada kilinglər. **22** Jəng
sadaları [Babil] zemində anglinidü; u zor əhalətinə
sadasıdır! **23** Əslidə pütkül yər yüzini uroqan bazoqan
xu dərijidə sundurup qəkiwetildiçə! Babil əllər arisida
xunqə bir dəhəxət basquqi bolup qıkkəntiqə! **24**
Mən sanga tuzak, kurdum; sən, i Babil, həq bilməyə
uning oja tutuldung; Pərvərdigar bilən kərxilixixing
tüpəylidin sən tepilip tutuldung. **25** Pərvərdigar
koral ambirini ekip, oqəzipidiki kərallarını elip qıçırdı;
qünki samawi köxonulnarıng Sərdarı bolovan Rəb
Pərvərdigar kaldıylerning zemində kiliqiojan ixi
bardur. **26** Uning hər qət-qətliridin kelip uningoja
hujum kilinglər, ambarlını eqiwetinglər; enqıllarını
dəwiləndək uni harabə-harabə kiliq dəwiləp wəyrən
kilinglər; uning həqne misini kəldurmanglar! **27** Uning
barlık torpaqlarını əltürtüwetinglər! Ular soyuluxka
qüxsun! Ularning həliqə way! Qünki ularning künii, yəni
jazalinis wəkti yetip kəldi. **28** Anglanglar! Zionqa kelip,
Pərvərdigar Hudayimizning kəsasını, yəni ibadəthanisini
tiqün alojan kəsasını jakarlaydiçən, Babil zeminidin
kaqşan panaq izdigiqilərning awazını anglanglar! **29**
Babilə hujum kılıx üçün oyaqıllarını, yəni barlık
kamannı aqküqilərni qakiringlər; Babilning ətrapida
bargah kürup kərxiwelinglər; həqkimni kaqkuzmanglar;
ez kılımxını ez bexiqə qıxtürünglər; u nemilərni kilojan
bolsa, uningoju xuni kilinglər; qünki u Pərvərdigaroja
— Israildiki Mukəddəs Boloquqioja karxi kərəngləp
kətkənidü. **30** Xunga uning yigitliyi koqılıridə yikiliđü;
xu künidə uning barlık jəngqi palwanlıri yoxılıđidü,
— dəydu Pərvərdigar. **31** Mana, Mən sanga kərxidurmən,
i kərəngləp kətküqi, — dəydu samawi köxonulnarıng
Sərdarı bolovan Pərvərdigar, — qünki sening kününg,
yəni Mən yening oja yekin kelip jazalaydiçən kün
yetip kəldi; **32** kərəngləp kətküqi putlixip yikiliđidü;
həqkim uni kaytidin yeləp turozmaydu; bərhək, Mən
uning xəhərlirigə ot yakiman, u uning ətrapidikilərning
həmmisini keydürüp yutup ketidü. **33** Samawi
köxonulnarıng Sərdarı bolovan Pərvərdigar — Israillning
Hudasi mundak dəydu: — Israillar Yəhudalar bilən billə
ezilip horlukni kərgən; ularını əsir kilojanlar ularını
kəttik qəmap tutkənidü; ularını koyuwetixin rət kilojan.
34 Lekin ularning Həmjəmət-Kutkuzoquqısi küqlükür;

samawi қoxunlarning Sərdari bolоjan Pərvərdigar taxliwetilgөn əməs; qünki [Babilning] zemini Israildiki ularning dəwasını əstayidillik bilən soraydu, xuning Mukaddəs Bolqoqı aldida sadır kılōjan gunah bilən U ularning zeminioja aramlıq beridu, Babil dikilergə bilən toloqandur. **6** [Barlıq əllər], Babil iqidin aramsızlık yətküzidü. **35** Kaldıylar üstiga, Babilda kəqingilar, eż jeninglarnı elip bədər kəqingilar! Uning turuwatkanlar üstiga həmdə Babilning əmirləri wə kəbihlikiga qetilip kəlip halak bolmanglar; qünki bu danixmanlır üstiga kılıq qüxicidü, — daydu Pərvərdigar; Pərvərdigarning kısas alidiqan waktidur; U kilmixini **36** kılıq palçılar üstiga qırixändə, ular həməkət-əhməklərdək kərənidü; kılıq ularning palwanlıri üstiga pütkül jaħamni məst kılōquqı altun kədəh, bolojan; qüçüp, ular patiparək bolup ketidü; **37** kılıq ularning atları üstiga, jəng harwiliri üstiga, ularning saplırıda turqan barlıq, yat laxkerlər üstiga qüxicidü, ular ayllardək bolidü; kılıq həziniliri üstiga qüxicidü, ular bulang-talang kılınlıdudur. **38** Kurojakqılıq ularning suliri üstiga qüçüp, ular kürup ketidü; bularning səwəbi zemini oyma butlaroja tolup, ular korkunqluk məbudular tüپəyəlidin təlwixip kətkən. **39** Xunga qeldiki janıwarlar wə qılberlərlə birlikdə xu yərdə turidu; xu yərdə һuwkuxlar makanlıxidü; u mənggügə adəmzatsız bolidü, dawrdin-dəwrgə həq ahalilik bolmayıdu. **40** Huda Sodom wə Gomorranı əstrapidiki xəşərləri bilən billa eritwatiñidak həqkim xu yərdə turmaydu, insan balılıri xu yərdə olturak laxmaydu, — daydu Pərvərdigar. **41** — Mana, ximaldin bir həlk, uluq bir əl qıkip kelidü; yər yüzininq atlatkan adəmlərdək səp-səp bolup, sanga hujum kılmakqi, i Babil kizi! **42** Ular okya həm nəyzini tutup korallinidü; ular wəhxi, həq rəhim kərsətməydiqan bolidü; atlirioja mingəndə ularning awazlırı dengizdək xawqunlaydu; ular jənggə yetip kəldi, jening elçinqip üzülliix wakti toxtı. **14** Samawi қoxunlarning Sərdari bolоjan Pərvərdigar Əzi uni besivalidü. **44** Mana, İordan dəryası boyidiki bilən kəsən kılıp: «Top-top qekətkilərdək Mən seni qawar-qatkallıktın qıkip, daim ekip turidiyon xu adamlar bilən toldurıman; ular sening üstündüngin oplıba təntənilirini kətirdürü» dedi. **15** — U bolsa yər-zeminni Mən [Babilidilərnı] bədər kaqquzıməm. Əmdi kimni halisam Mən uni uning üstiga tikləyman; qünki Manga sular boyidiki yaylaqtıki koylarnı tərkətən bir xirdə sular kılıp, Asmanını əkil-parasiti bilən yayquqidur; **16** U kim təng kelələydu? Kim Meningdin hesab elixka Meni qakiralaçdu? Mening aldimda turalaydiqan yər qətləridin bulut-tumanları erlitidü; U yamqırlarqa pada bakğuqi barmu? **45** Xunga Pərvərdigarning qakınlarnı həmrəh kılıp bekitidü, Xamalni Əz Babilni jazalaxtiki məksətini, xuningdək kaldıylərning həziniliridin qırixı. **17** Bu [butpərəslərning] hərbəri zərərini bilən təmənlərdür; Mən sening təntənilirini kətirdürü» dedi. **18** Ular bimənilərdür, mazak obyektidur; Ularning üstiga kılıp, Asmanını əkil-parasiti bilən yayquqidur; **18** Ular imənilərdür, mazak obyektidur; Ularning üstiga kılıp, Asmanını əkil-parasiti bilən yayquqidur; **19** Yakupning nevisi Boloqı bulardək əməstür; Qünki həmməni yasiqnu Xudur; Israil bolsa Uning Əz mirası bolovan kəbilisidur; Samawi қoxunlarning Sərdari bolоjan Pərvərdigar Uning namidur. **20** San [İsrail] Mening gəzəm, Mening jəng koralimdursən; Sening bilən Mən əllərni bitqit kılımən; Sening bilən padixaqliklarını tarmar kılımən; **21** Sening bilən həm at həm at mingüqini bitqit kılımən; Sening bilən həm jəng hərəsi həm həydigiqisini bitqit kılımən; **22** Sening bilən həm at həm ayalni bitqit kılımən; Sening bilən həm keri həm yaxlarnı bitqit kılımən; Sening bilən həm yigit həm kıznı bitqit kılımən; **23** Sening bilən həm padıqı həm koy padısını bitqit kılımən; Sening bilən həm dehkan həm boyunturukka kətiloqan kalılırini bitqit kılımən; Sening bilən həm waliylar həm həkümranları bitqit

51 Pərvərdigar mundak dəydu: — Mana, Mən Babilni sokidiojan həm «Ləb-kamay»da turuwatkanları sokidiojan bitqit kılōquqı xamalni kozojap qıkrırmə; **2** Mən Babiloja yat adəmlərni əwətimən; ular uni soruwetidü, zeminini yər bilən yəksən kiliwetidü; uning bəxioqa külət qüxken künidə ular uningoja tərap-tərəptin karxilikixka kelidü. **3** Uning okyaqılırioja kırıqni tartkudək, ornidin turqoqularoja dubuloja-sawut kiygüdək pursət bərmənglər; uning yigitlinin heqkəysisini ayap koymanglar; uning pütükil koxununu bitqit kilinglər. **4** Kaldıylərning zeminində sanjılıqlar, koqılırida kılıqlanoqlar yıqlılsın! **5** Qünki Israil yəki Yəhədamu eż Hudasi təripidin, yəni samawi қoxunlarning Sərdari bolоjan Pərvərdigar təripidin

kılımən. **24** — Mən kez aldinglarda Babilning həm barlıq kaldiylərning Zionda kılajan barlıq rəzzilikini ez bexioqa qüfürüp yandurımən, — dəydu Pərvərdigar. **25** — Mana, Mən sən [Babiloja] karxımən, i pütkül yər yüzünü həlak kılouqu tao; Mən kolumni üstüngə sozup, Seni tik yarlırdın oqulitip, Domilitip qüfürüp, seni keyüp tükigən bir yanar taq kılımən, — dəydu Pərvərdigar. **26** Xuning bilən ular səndin bürjək qikirix üqünmu tax tapalmarydu; Yaku il üqünmu heçyərdin tax tapalmarydu; Qünki sən mənggügə bir wayrənə bolısan, — dəydu Pərvərdigar. **27** — Zəminda jəng tuqını ketürünglər, əllər arısında kanay qelinglər; Babiloja jəng kılıxka əllərni təyyarlangılar; Ararat, Minni wə Axbınaz padixahlıklarını qakirip yioqıngılar; Uningoja hujum kılouqu koxunlar oja bir sərdar bekitinglər; Atlarnı top-top qekatkə leqinkiliridək zeminoğa türkümləp qıkırıngılar; **28** Uningoja jəng kılıxka əllərni təyyarlangılar, — Medialıklärning padixahlıları, waliyılıri wə barlıq həkündarlırını, xundakla u həküm sürgən zeminlarning barlıq adəmlarını təyyarlangılar! **29** Xuning bilən yər yüzü təwrinip azablınıdu; qünki Pərvərdigarning Babiloja karxi baqlıqan niyatlırı, yəni Babilning zeminiini həq adəm turmaydiqan qəl-bayawan kiliwetix niyiti əməlgə axmaya kalmayıdu. **30** Babilidiki palwanlar uruxtin kol üzidü; Əlar körənləridə amalsız olturnıdu; Ularning dərmanı kalmayıdu, Əlar ayallardək bolup kəlidü; Uning turaloqlarıraq ot koyulidü; Dərwaza salasunlari sundurulidü. **31** Yügürüp keliwatkan bir qaparman yəna bir qaparmangə, bir həwərqı yəna bir hawərqıqə Babil padixahının alddılıda uqrrixip kəlip uningoja: — «Silining pütkül xəhərləri uqtın bu qətkiqə ixəjal kılındı; **32** Dərya keqikləri igiliwəlini, Koxumulkular otta keydürüldi, Palwanlırlar dəkkə-dükkiga qübüxtü!» — dəp jakarlıxidü. **33** Qünki samawi koxunlarning Sərdarı bolovan Pərvərdigar — Israilning Hudasi mundak dəydu: — Babilning kizi təkxilinip qindilidiojan wakti bolovan hamandək besilidü; Birdəmdila, uning həsuli orulidiojan wakti yetip bolidü! **34** Zionda turoquqi kizi: — «Babil padixahi Nebokadnəsar meni yutup, Meni oqajılap əzgən; U iqimni boxitilojan qaqidək kəlip koyqan; U ajdihaçak meni yutup, Əzinə nazunəmatlırmı bilən toyuçoqan, Meni kurukdap pak-pak kiliwətən. Manga, mening tenimə kılajan zorawanlıkı Babilning bexoja qüfürülsün» — dəydu, Wa Yerusalem: «Mening ənənələr Kələyadə turoquqların bexoja tekülsün» — dəydu. **36** Xunga Pərvərdigar mundak dəydu: — Mana, Mən sening dəwayingni soraymən, Sən üçün kisas alımən; Mən uning dengizini kurutımən, bulığını kəqiriritmən. **37** Babil bolsa dəwədəwə harabilər, Qilberilərning turaloqları bolidü; Zemini adəmni dəlxət basidiqan həm daim ux-ux kılınidiojan obyekt bolidü, Həq adəm xu yərdə turmaydu. **38** Ularning həmmisi yax xırlardək həwlividü, Arslanlardək bir-birigə hiris kiliçidü; **39** Ularning kəypiyati kizip kətkəndə, Mən ularoja bər ziyanat təyyarlap koyımanı, ularını məst kiliwitimən; xuning bilən ular yayrap-yaxnap ketidü, — andin mənggügə uyuqşa oqərk bolup, kəytidin heq oyqanmadı, — dəydu Pərvərdigar. **40** Boozlaxlaqka yetiləgen kozillardək wə billə yetiləngən koqşalar həm tekilərdək Mən ularını boozlaxlaqka qüfürimən. **41** Xəxaqning ixəjal kılınoqlanlıqıja kara! Pütktül yər yüzining pəhrininq tutuloganlıqıja kara! Babilning əller arısında adəmni dəlxət basidiqan obyekti bolovanlıqıja kara! **42** Dengiz Babil üstidin ərləp kətti; U nuroqunlional dolğunlar bilən oqərk boldi. **43** Uning xəhərləri adəmni dəlxət basidiqan obyekti, Kaojirak yar, bir qəl, heqkim turmaydiqan zəmin boldi; Həqkandaqı insan balısı kəytidin xu yərlərdin etməydi. **44** Mən Babilda Bəlni jazalaymən; Mən uning aqzıdın yutuwalojını yandurulaliman; əllər kəytidin uningoja karap ekip kelixməydi; Bərəkət, Babilning sepili oqulap ketidü. **45** Uning otturisidin qıkingılar, i həlkim! Hərbiringlər Pərvərdigarning kattık oqzipidin ez jeningləri elip bədər keqingılar! **46** Silər zəminda angliniwatkan pitnə-iqwadın yürükingləri su kilmangılar wə korkmangılar; Bu yıl bir pitnə-iqwa, kelər yili yəna bir pitnə-iqwa qıkıdu; Zəminda zulum-zorawanlıq partlaydu, həkündarlar həkündarlar oja karxi qıkıdu. **47** Xunga mana, xu künər kəliduki, Mən Babildiki oyma məbudiarnı jazalaymən; Xuning bilən uning pütktül zemini hijalətkə kaldurulidü, Uningda eltürülənlər uning iqidə yikılıdu; **48** Xuning bilən asman wa zemini wa ularda bar bolonlər Babil üstidin xadiliktin yangraydu; Qünki ximaldin həlak kılouqlar uningoja jəng kılıxka kəlidü — dəydu Pərvərdigar. **49** Babil tüpəyidin pütktül yər yəzidiki eltürülənlər yikılıjandək, Babil Israilda eltürülənlər tüpəyidin Babil yikılmay kəlməydi. **50** Kılıqtin kaqqanlar, yırak ketinglər, həyal bolmangılar; Qət yərlərdin Pərvərdigarnı seqoqinqılar, Yerusalemı esingləroja kəltürünglər. **51** «Biz hijalətkə kəldük, qünki həkarətkə uqrıduk; Xərəməndiqlikintən yəyizim teküldü; Qünki yat adəmlər Pərvərdigarning əyidiki mukəddəs jaylar oja besip kirdi!». **52** Xunga xu künər kəliduki, — dəydu Pərvərdigar, — Mən uningdiki oyma məbudiarnı jazalaymən; Uning pütktül zemini boyida yarilinip jan həlkümida ingrixidü. **53** Babil asmanlar oja kəltürülənən bolsimu, Uning yukarı istihkam-korənini mustəhkəmləngən bolsimu, Ləkin Meningdin uningoja həlak kılouqlar yetip baridiqan boldi, — dəydu Pərvərdigar. **54** Babilidin nala-paryadıñıñ awazı, Kəldiyələrning zeminiidin zor həlakatıñıñ sadası kəltürülidü. **55** Qünki Pərvərdigar Babilni həlak kilməkqi bolidü; U uningdin warang-qurunglırını yokitidü; Sularıñıñ dolkunları erkəlwətənən sularək xarkiraydu, Ularning awazı xawkunlap kəlidü. **56** Qünki həlak kılouqları uningoja, yəni Babiloja jəng kılıxka kəlidü, Xuning bilən uning palwanlıri əsirgə qübüxtü; Ularning okyalıri sundurulidü; Qünki Pərvərdigar — kisaslar aloqarı Təngridir; U yamanlıknı yandurmay kəlməydi. **57** — Mən uning əmirləri, danixmənləri, waliyılıri, həkündarlıri wə palwanlırını məst kılımən; Əlar mənggügə uhləydi wə kəytidin heq oyqanmadı — dəydu Padixah, — Nami samawi koxunlarning Sərdarı bolovan Pərvərdigar. **58** Samawi koxunlarning Sərdarı bolovan Pərvərdigar mundak dəydu: — Babilning kəng sepilliri yə bilən yəksən kiliñidü, Uning egiz dərəwazılırı pütünləy keydürüldü; Xuning bilən əllərinin jan tikip tapkan məhnəti bihudə bolidü, Əl-yurtlarning eziñirinę japatlıq əjiri pəkət otka yekiliq bolidü. **59** Yəhuda padixahı Zədəkiya təhtə olturoqan tetinqi yili, Babiloja baroqınıda Mahsəyahning nəvrisi, Neriyaning oğlu

Seraya Zədəkiyəqə hämrəh bolup baroqan (Seraya bax oqojıdar idi). Yərəmiya pəyəqəmbər uningoşa səz tapilioqan. **60** Yərəmiya oram қəoşəzgə Babilning bexioqa qüxidioqan barlık külپatlərni, — yəni Babil toopluluk pütüllük bu barlık sezlərni yazoqanidi; **61** wə Yərəmiya Serayaqə mundak dedi: — Sən Babiləqə yetip baroqanda, bu sezlərning hämmisini okup qıkıp wa: — **62** «Pərvərdigar, Sən bu jay toopluluk: — Mən uni yeksan kılımənki, uningda həqkim, na insan nə haywan turmaydioqan, mənggüja bir wəyrənə bolidu — degənsən» — dəysən; **63** xundak kılıp bu yazminı okup qıkışdan keyin, uningoşa tax tengip, əfrat dəryasining otturisiqə qərtiwt, **64** wa: «Mən uning üstiga qüxiürməkqi boloqan külپatlər tüpaylidin, Babil [xu taxxə] ohxaxla oqrək bolup käytidin erlimiyedu; ular halidin ketidu» — dəysən. Yərəmiyanıgə sezləri muxu yərədə tütügidi.

52 Zədəkiya Yəhudaçə padixaḥ boloqanda yigirmə bir yexida idi; u Yerusalemda on bir yıl həküm sürdi. Uning anisi Libnahlıq Yərəmianing kizi bolup, ismi Həmatal idi. **2** U [padixah] Yəhoakimning kiloqinidək, Pərvərdigarning nəziridə rəzil ixlarnı kıldı. **3** Pərvərdigarning Yerusaleməqə həm Yəhudaçə karatkan oejzipi tüپylidin, Pərvərdigar ularnı Əz həzuridin həydiwətküqə bolovan arılıqtə, təwəndikli xilar yüz bərdi. Birinqidin, Zədəkiya Babil padixaḥıja isyan ketirdi. **4** Xundak boldiki, uning səltənitining tokkuzinqi yili oninqi ayning oninqi künidə Babil padixaḥı Nebokədnəsar pütkül koxunuqə yetəkqılık kılıp Yerusaleməqə hujum kılıxıq kəldi; ular uni koxxiwelip bargah kurup, uning ətrapida kaxapotayları küruxti. **5** Xuning bilən xəhər Zədəkiyaning on birinqi yilioqıqə muhasırda turdi. **6** Xu yili tetinqi ayning tokkuzinqi künü xəhərdə eçir kəhətqılık həmmmini başkan wə zəminidikələr üçünümü həq axozuk kalmıqanıdi. **7** Xəhər sepiلى bəsüldi; barlıq jənggiywər ləxkərlər qaçmaqçı bolup, tün keqidə xəhərdin bədər tikiwetixti. Ular padixaḥ, baoqışıqə yekin «ikki sepiл» arılıqdikidi darwazidin ketixti (Kaldıylər bolsa xəhərniñ həmmə təripidə bar idi). Ular [Iordan jılıqisidiki] «Arabalə tüzlənglikı»ni boylap qeqixti. **8** Lekin Kaldıylərning koxunu padixaḥını kooqlap Yeriko tüzlənglikidə Zədəkiyaçə yetixti; uning pütün koxunu uningdin taraklıp katkanıdi. **9** Wə ular padixaḥını tutup, Hamat zəminidiki Riblah xəhîrigə, Babil padixaḥının aldiqə apardı; u [xu yərdə] uning üstidin həküm qıckarıdı. **10** Babil padixaḥı Zədəkiyaning oquşullarını uning kez aldida kətl kıldı; u Yəhədaning barlık, əmirlirinimü Riblah xəhîridə kətl kıldı; **11** andın Zədəkiyaning kezəlirini oyuwətti; Babil padixaḥı uni mis kixənlər bilən baoqlap Babiləqə elip kelip, elgüqə zindanoqa kamap koydı. **12** Bəxinqi ayning oninqi künidə (bu Babil padixaḥı Nebokədnəsarning on tokkuzinqi yili idi) Babil padixaḥının hizmitidə bolqan, pasibən begi Nebuzar-Adan Yerusaleməqə yetip kəldi. **13** U Pərvərdigarning eyini, padixaḥının ordısını wə xəhərdiki barlıq eylərni keydürüwətti; barlıq, bəhəywət imarətlərgə u ot koypə keydürüwətti. **14** Wə pasibən begi yetəkqılıkdiki Kaldıylərning pütkül koxunu Yerusalemıñ ətrapidiki pütkül seplini erüwətti. **15**

Pasiban begi Nebuzar-Adan zemindiki ḥəng namrat kixilərdin bir kışmini, xələrdə qalojan baxka kixilərni, Babil padixaḥı tərəpkə կeqip təslim bolojanlarnı wə qalojan hünərəwənlərni asır kılıp ularnı elip kətti. **16** Lekin pasiban begi Nebuzar-Adan zemindiki ḥəng namratlarning bir kışmini üzümzariqlikları pərvix kiliçka wə terikqılık kiliçka կaldurdu. **17** Kaldıylər Pərvərdigarning eyidiki mistin yasalojan ikki tüwrükni, das təqliklərini wə Pərvərdigarning eyidiki mistin yasalojan «dengiz»ni qekip, barlıq mislirləri Babiloja elip kətti. **18** Ular yənə [ibadətta ixtililidiojan] idixlər, gürjək-bəlgürjəklər, lahxigirlar, kaçırlar, piyalətəhsilər həm mistin yasalojan barlıq əswablarını elip kətti; **19** daslar, huxbuydanlar, kaçırlar, küldənlar, qiraqdanlar, piyalilər wə jam-kədəhələrni bolsa, altundın yasalojan bolsimu, kümüxtin yasalojan bolsimu, ularning həmmisini pasiban begi elip kətti. **20** Sulayman padixaḥı Pərvərdigarning eyi üçün mistin yasatkan ikki tüwrük wə «dengiz», xundakla uning təgililikli bolojan on ikki bukını u elip kətti; qunki bu mis saymanlarning eojirənlikləri oləqəx mumkin əməs idi. **21** Ikki tüwrük bolsa, hərbirining egizlikli on səkkiz gez, aylanımı on iki gez kelətti; hərbirining iqi kawak bolup, misning kelinlikli tet barmak idi. **22** Tüwrükning üstdidiliyi bexi bolsa mis bolup, egizlikli bəx̄ gez idi; uning pütün aylanımı tor xəklidə həm anar nushisi bilən bezəlgənidi, həmmisi mistin idi; ikkinçi tüwrükmu uningoja ohxax bolup, umu anar nushisi bilən bezəlgənidi. **23** Hərbir tüwrükning bexining yanlırida toksan altə anar nushisi bar idi; torda jəməy bolup yüz anar nushisi bar idi. **24** Pasiban begi Nebuzar-Adan bolsa bax kahin Seraya, orunbasar kahin Zafaniya wə ibadəthanidiki üç nəpar ixikbakarnimu əsirgə aldi. **25** U xələrdin ləxkərlərni baxkurdiojan bir aqawat əməldərnə, xələrdin tapşın orda məsləhətlilərin yəttini, yərlik halxını ləxkərlükə tizimlişləri, yəni қoxunning sərdarining katipini wə xələrdin atmix napər yərlik kixini tutti. **26** Pasiban begi Nebuzar-Adan bularını Babil padixaḥının aldiqası, Riblahka elip bardı. **27** Babil padixaḥı Hamat zemindiki Riblahda bu kixilərni kılıqlap əltürtüwətti. Xu yol bilən Yəhudə əz zeminidin sürgün kılindi. **28** Nebokadınasər sürgün kilojan kixilərning sani mundak idi: — yəttinqi yili üç ming yığırma üç Yəhudiy; **29** Nebokadınasərning on səkkizinci yili u Yerusalemdañ səkkiz yüz ottuz ikki kixini sürgün kıldı; **30** Nebokadınasərning yığırma üçinqi yili pasiban begi Nebuzar-Adan Yəhudiyıldardin yətta yüz kırık bəx kixini sürgün kıldı; jəməy bolup sürgün kiliqoanların sani tet ming alta yüz kixi idi. **31** Xundak boldaklı, Yəhudə padixaḥı Yəhoakin sürgün bolojan ottuz yəttinqi yili on ikkinçi ayning yığırma bəxinçi künü xu ix yüz bərdi: Əwil-Merodaq Babiloja padixaḥı, bolojan birinqi yili, u Yəhudə padixaḥı Yəhoakinning kəddini kətürüp, uni zindandin qılıvardı; **32** u uningoja mulayim söz kılıp, uning ornını Babilda uning bilən birgə turojan baxka padixaḥlarning ornidin yukarı kıldı; **33** xuning bilən Yəhoakin zindandiki kiyimlirini seliwtip, emrinin qalojan hərbir kündə hərdaim padixaḥı bilən billə həmdastıhan boluxka tuyəssər boldı. **34** Uning nesiwişi bolsa, Babil padixaḥının uningoja beqoixılıqan daimlik iltipati idi; bu iltipat kündilik idi, yəni u uningoja

taki aləmdin etkiqə əmrining hərbir künü tuyəssər қılınoğan.

Yərəmiyaning yioqa-zarlırı

1 (Alaf) Ah! Ilgiri adamlar bilen lik toloqan xələr, Hazır xunqə yeganə olturnid! Əllər arısında katta bolquçı, Hazır tul hotundak boldı! Əlkilər üstdindən həküm sürgün məlikə, Həxarəqə tutuldi! **2** (Bət) U keqiqə aqiq yioqa kətürməktə; Məngzidə kez yaxlırı taramlıqta; Axnilirli arisidin, Uningoja təsəlli beridiojan heqbiri yoktur; Barlıq dostlıri uningoja satqunluk kıldı, Ular uningoja düxmən bolup kətti. **3** (Giməl) Yəhūda jəbir-japa həm eçir kulluk astida, Sürgünlükə qıktı; U əllər arısında musapir boldı, Heq aram tapmaydu; Uni köoqlıqarınlarning həmmisi, Uningoja yetixiwlip, uni tar yolda kıştaydu; **4** (Dalət) Həqkim həytlaroja kəlmigənliki tüpəylidin, Zioñoja baridiojan yollar matəm tutmaka. Barlıq kowuklular qeldərap kıldı, Kəhinlili ah-zar kətürməktə, Kızılırlı dərd-əlam iqidiidur; Əzi bolsa, Kəttik azablanmakta. **5** (He) Kütəndiliri uningoja hojayın boldı, Düxmənliri ronak tapmaqtə; Qünki uningə pliglən asiyliklari tüpəylidin, Pərvərdigar unı jəbir-japaqə koydı. Uning balılırları kalmaskə kətti, Kütəndisigə əsir bolup sürgün boldı. **6** (Waw) Barlıq hərmət-xəhrəti Zionning kizidin kətti; Əmirlili yaylaqni tapalmıqjan keyiklərdək boldı; Ularning owqidin əzini qaquarejdək heq dərmanı kalmidi. **7** (Zain) Harlanojan, sərgərdan bolovan künnləridə, Həlkı kütəndisining kolioja qüvkən, Həqkim yardımə kolini sozmiqjan qaoqda, Yerusalem kədimdə eziqə təwa bolovanlirini, Kimmətlilik bayılıkrını yadiqə kətürməktə; Kütəndiliri uningoja məshirilik kəratty; Kütəndiliri uning nabut bolovanlığını məshirə kilixti. **8** (Hət) Yerusalımdən əxəddi eçir gunah sadır kilojan; Xuning bilən u haram boldı; Uning yalingaqlıığını kərgəqkə, Uni həmatlıqanlar hazır uni kamshitidu; Uyatta, uñ tartıqniqə u kəyniga buruldu. **9** (Tət) Uning ez həyzləri etəklərini bulojiwətti; U akiwitini heq oylımıqandur; Uning yikilixi ajayib boldı; Uningoja təsəlli bərgüqi yoktur; — «Ah Pərvərdigar, harlanojinimoja kəral! Qünki düxmən [halimdin] mahtinip kəttıl!» **10** (Yod) Kütəndisi kolini uning kimmətlilik nərsiliri tüstigə sozdi; Özining mukəddas jayiqə əllərning besip kirgenlikini kərdi; Sən əslı ularnı ibadət jamaitinggə «kirixə bolmuydu» dəp məri' kilojanou! **11** (Kaf) Bir qixləm nan izdəp, Uning həlkinqing həmmisi uñ tartaqtə; Jenini saklap kelix üqünla, Ular kimmətlilik nərsilirini axlıkkə tegixti. «Ah Pərvərdigar, kəral! Man arzımas salndım. **12** (Laməd) Eh etüp ketiwatqanlar, Bu silər üqün heq ix ənəsməsu? Karap bak, menin dərd-əlimimdək baxka dərd-əlam barmidu? Pərvərdigar otluk əqzipini qüxtürgən künidə, Uni menin üstümgə yüklidi. **13** (Məm) U yukiridin ot yaqdurdı, ot səngəklirimdən etüp keydirdi. U ularning üstdindən əqlibə kıldı. U putlirim üqün tortuzakni koyup koydı, Meni kəyninqə yandurdi, U meni nabut kıldı, Kün boyi U meni zəiplaxturdy. **14** (Nun) Asiyliklirim boyunturuk bolup boynumojə baqalandı; Kolliri tanını qing qıçıq qəmbərqas kiliwətti; Asiyliklirim boynumojə artıldı; U dərmanimini məndin kətküzdi;

Rəb meni mən karxılık kərsitəlməydiojanlarning kolilriqə tapxurdi. **15** (Samək) Rəb barlıq baturlirimni otturumdila yərgə uruwətti; U menin hil yigitlirimni ezixkə, Üstümdin həküm qıkırrixkə kengəx qakırdı. Rəb goya üzüm kelqikidiki üzümlərnı qayligandək, Yəhūdaning pak kizini qaylıwətti. **16** (Ayin) Muxular tüpəylidin taramlap yioqlimaktım; Mening kəzlirim, menin kəzlirimdən su ekwitatidu; Manga təsəlli bərgüqi, jenimjə əsligə kəltürgüqi məndin yıraktr; Balılırning kengli sunuktur, Qünki düxmən əqilibə kıldı. **17** (Pe) Zion kolini sozmaqtə, Lekin uningoja təsəlli bərgüqi yok; Pərvərdigar Yakup toooruluk pərman qüxürdi — Koxnlılıri uning kütəndilili bolsun! Yerusalem ular arısında nijis nərsə dəp kəraldi. **18** (Tsadə) Pərvərdigar həkkəniyidur; Qünki mən Uning əmrigə hilaplık kıldı! Eh, barlıq həlkələr, anglangalar! Dərdilirməq kəranglar! Pak kəzlirim, yax yigitlirim sürgün boldı! **19** (Kof) Axnilirrimni qakırdım, Lekin ular meni aldiqonanı; Jan saklıqıudak ozuk-tülük izdəp yürüp, Kəhinlirim həm aksakallırmı xəhərdə nəpəstin kıldı. **20** (Rəx) Kara, i Pərvərdigar, qünki azar qekiyatımən! Həddidin ziyyadə asiylik kılıqinim tüpəylidin, Iq-baçrım kiyinliyatidu, Yürikim ərtliplik kətti. Sirtta kılıq [anisini balisidin] juda kıldı, Əylirimdə bolsa elüm-waba həküm sürməktə! **21** (Xiyn) [Həkələr] ah-zarlırimni anglıdi; Lekin təsəlli bərgüqm yoktur; Düxmənlirimning həmmisi külpitimdən həwərdar bolup, Bu kılıqinindən huxal boldı; Sən jakarlıqan künni ularning bexioja qüxtürgəsən, Xu qaçda ularning həli meninqidak bolidu. **22** (Taw) Ularning barlıq razillikini kez aldingə qəltürgəsən, Barlıq asiyliklirim üçün meni kəndək kılıqon bolsang, Ularojumu xundak kılıqaysən; Qünki ah-zarlırim nuroqundur, Kəlbim azabtin zəplixip kətti!

2 (Alaf) Rəb əqəzəp buluti bilən Zion kizini xundak kəplidilə! U Israilning xərəp-julasını asmandın yərgə qəriüwətti, Olaşipi qıixkən künidə Ez təhtipərini heq esida, kəldurmıdi. **2** (Bət) Rəb Yakupning barlıq turaloqlurunu yutuwətti, heq ayimidi; U kəhri bilən Yəhūdaning kizining kəl'ə-korojanlırinə həmmisini əqlətti; U padixaḥlıknı əmirliri bilən nomuska koyup, Yər bilən yəksən kiliwətti. **3** (Giməl) U kəttik əqəzəpta Israilning həmmə münggüzlərini kesiwətti; Düxmənni tosuqan ong kolini Uning aliddin tartiwaldı; Lawuldap keygən ez ətrapini yəp kətküqi ottək, U Yakupni kəydirüwətti. **4** (Dalət) Düxməndək U okyasını kərdi; Uning ong koli etixkə təyyarlanıdı; Kəzığə issik, kərüngənlərning həmmisini kütəndisi kəbi kirdi; Zion kizining qediri iqida, Kəhriyi ottək yaqdurdı; **5** (He) Rəb düxməndək boldı; U Israilni yutuwəaldi, Ordilirining həmmisini yutuwəldi; Uning kəl'ə-korojanlırını yokatti, Yəhūdaning kizida matəm wə yioqa-zarlarnı kəpəyətti. **6** (Waw) U Uning kəpisini baqını paqaklıqandək paqaklıtti; U ibadət suronlını yokiwitətti; Pərvərdigar Zionda həyt-bayramlar həm xabatlarnı [həlkinqing] esidin qırkırwətti; Olaşəp oti bilən padixaḥ, həm kəhinni qətkə kəkwiwətti. **7** (Zain) Rəb kurbangahını taxliwətti, Mukəddəs jayidin waz kəqtı; U Zionski ordilarning sepillirini düxmənning kolioja tapxurdi; Hətta Pərvərdigarning əyidə, Ular həyt-

ayəm künidikidək təntənə kılıxtı! **8** (Hət) Pərvərdigar Zion kızining sepilini qekiqiwtixni karar kılōjan; U uningoja [halak] olğam tanisını tartip koyōjan; U kolini qekixtin həq üzənid; U həm istihkamlarnı həm sepilni zarlaçı; İkkisi təng halsirap kayoqurmakta. **9** (Tət) Uning dərvazılıri yar tegigə qərk bolup kətti; U uning temürataklärlərinə parə-parə kiliwətti. Padixaḥi həm əmirləri əllər arisoja palandı; Təwrattiki təribiya-yolyoruk yokap kətti, Pəyojəmbərliri Pərvərdigardin wəhiykerüñülxərnə izdəp tapalmyadı. **10** (Yod) Zion kızining aksakalları, Yerdə zuwan sürməy olturmakta; Ular baxlıriqə topa-qang qeqixti; Ular beliga bez yegiwelixti; Yerusalemning pak kızlirinə baxlıri yərgə kirip kətkükədək boldı. **11** (Kaf) Mening kezəlirim taramlıqan yaxlırimdən həlidin kətti; Iqi-baqrılırim zərdapka toldı; Jigirim yər yüzügə tekülüp parə-parə boldı, Qünki həlkimnəng kizi nabut kılındı, Qünki xəhər koqiliridə narsidələr həm bowaklar hoxsiz yatma. **12** (Laməd) Ular xəhər koqiliridə yarılanoqanlardək həlidin katkanda, Anilirinən kəqiqikida yetip jan talaxkanda, Amlirioja: «Yemək-iqmək nədə?» dəp yalwuruxmakta. **13** (Məm) Mən dərdingga guwahqı bolup, seni nemigə ohxitərmən? Seni nemigə selixtərərmən, i Yerusalem kizi? Sanga təsəlli berixtə, nemini sanga təng kılarmən, i Zionning pak kizi? Qünki sening yarang dengizdək qəksizdir; Kim seni sakaytalısun? **14** (Nun) Pəyojəmbərlirinən sən üçün kərgənləri bimanılık həm əhməklilik; Ular sening kəbəhlikinqi həq axkarə kilmidi, Xundak kılıp ular sürgün boluxnung aldını almidi. Əksiqə ularının sən üçün kərgənləri yaloqan bexarətlər həm ezitkuluklardur. **15** (Samək) Yenidinən etüwətənələrinən həmmisi sanga karap qawaklixid; Ular üixkirtip Yerusalemning kiziəbaş qaykaxmakta: — «Güzəllikning jəwhiri, pütkül jahanning hursənləki» dəp atalojan xəhər muxumidu? **16** (Pe) Barlıq düxmənlirinə sanga karap aqızını yooqan ekip [mazak kilmakta], Ux-ux kiliçip, qixlirini oququrlatmakta; Ular: «Biz uni yutuwaldık! Bu bərhək biz kütükən kündür! Biz buni ez kezimiz bilən kərűxkə tuyəssər bolduk!» — deməktə. **17** (Ayin) Pərvərdigar Əz niyətlərini ixka axurdi; Kədimdən tartip Əzining bekikən seziqə əməl kıldı; U həq rəhim kilmay qulətti; U düxmənni üstüngdin xadlandurdi; Kükəndilirinən münggüzini yükiri kötürdi. **18** (Tsada) Ularınən kəngli Rəbəga nida kılmakta! I Zion kızining sepili! Yaxlıring dəryadək keqə-kündüz aksun! Əzüngə aram bərəmə; Yax tamqılıring taramlaxtın aram almışın! **19** (Kof) Tün keqidə ornungdin tur, Kaqtə jesək baxlinixi bilən nida kıl! Kənglüngi Rəbning aldiqə sudək tək; Narsidilirinən həyatı üçün uningoja kolliringni kötür! Ular barlıq koqiliring dokmoxida kəhətqılıktın həlidin kətməktə. **20** (Rəx) Kara, i Pərvərdigar, oylap bəkkəysən, Sən kimə muxundak muamila kılıp bakşan?! Ayallar ez mewiliri — ərəkə bowaklınıri yeyixkə bolandı? Kəhin həm payoqəmbərnı Rəbning mukəddəs jayida oltırückə bolandı?! **21** (Xiyən) Yaxlar həm kərilər koqlarda yetixməktə; Pak kızlirim wə yax yigitlirim kiliqlinip yikildi; Ular尼 oqəziping qükən künidə kirdingsən; Ular尼 həq aymay soydungsən. **22** (Taw) San heyət-bayram künidə jamaətni qakırqandak, Meni tərəp-tərəplərdin besixkə wəhimiərni qakirding;

Pərvərdigarning oqəzəp künidə qakqanlar yaki tirik kalojanlar yok idi; Əzüm ərkililip qong kilojanlarnı düxminim yəp kətti.

3 (Aləf) Mən uning oqəzəp tayıkini yəp jəbir-zulum kərgən adəmdurmən. **2** Meni U həydiwətti, Nuroja amas, bəlkı karangoşulukça mangdurdi; **3** Bərhək, U kün boyi kolini manga käyta-käyta hujum kildirdi; **4** (Bət) Ətlirimmə wə terilirimmi kąkxal kiliwətti, Səngəklirimmi sunduruwətti. **5** U manga muhəsərə kurdı, Ət süyi wə japa bilən meni kapsıwaldı. **6** U meni elgili uzun bolojanlardək kapkarangoju jaylarda turuxka mejbür kıldı. **7** (Giməl) U meni qıkalmaidoqan kılıp qitlap körxiwaldı; Zənjirimmi eojir kıldı. **8** Mən warkirap nida kilsammı, U duayimmi həq ixtimidi. **9** U yollarırimni jipsilaxkan tax tam bilən tosuwaldı, Qioqır yollarırimni əgrı-tokay kiliwətti. **10** (Dalət) U manga paylap yatkən eyikət, Pıstirmida yatkən xirdəktur. **11** Meni yollarımdın burap titma-titma kıldı; Meni tığxərtidə. **12** U okyasını kerip, Meni okining karisi kıldı. **13** (He) Okdenidiki oklarnı berəklirimə sanjıtkuzdi. **14** Mən ez həlkimə raswa obyekti, Kün boyi ularning məşhıra nahxisinə nixani boldum. **15** U manga zərdabni toyoluqə yutkuzup, Kəkrə süyini toyoluqə iqtikuzdi. **16** (Waw) U qıxlırimni xeçil taxlar bilən qekiqət, Meni küllərdə tığıldırdı; **17** Jenim tin-hatırjəmləktin yıraklıxturuldu; Arambəhxning nemə ikanlığınıntut uput kettim. **18** Mən: «Dərmanım kalmidi, Pərvərdigardin ümidiñ kalmidi» — dedim. **19** (Zain) Mening har kılınojanlırimmi, sərgordan bolojanlırimmi, Əmən wə et süyini [yəp-iqkinimmi] esingga kəltürgəysən! **20** Jenim bularını hərdaim asləwatıdu, Yərgə kirip kətkükəd bolmakta. **21** Lekin xuni kənglümgə kultürüp əsləyənki, Xuning bilən ümid käytidin yanidi, — **22** (Hət) Mana, Pərvərdigarning ezzərməs mehribanlıklırlı! Xunga biz tığxəmidük; Qünki Əzining rəhimbilliliklərinən ayoqı yoktur; **23** Ular hər səhərdə yengilinidü; Sening həkikət-sadiqlikinqi tolimu moldur! **24** Əz-əzümgə: «Pərvərdigar mening nesiwəndur; Xunga mən Uningoja ümid baoqlaymən» — daymən. **25** (Tət) Pərvərdigar Əzini kütənərlərgə, Əzini izdigen jan iğisiga mehribandur; **26** Pərvərdigarning nijatini kütüx, Uni sükit iğida kütüx yahixdur. **27** Adəmning yax waktida boyunturukni kətürüxi yahixdur. **28** (Yod) U yeganə bolup süküt kılıp oltursun; Qünki Rəb buni uningoja yüklidi. **29** Yüzini topa-tuprakka təkgiüssün, — Ehətimal, ümid bolup kalar? **30** Məngzini uroqıqıja tutup bərsün; Til-əhənətlərni toyoluqə ixtisus! **31** (Kaf) Qünki Rəb əbədil-əbəd insandin waz kəqməydi; **32** Azar bərgən bolsımı, Əzgərməs mehribanlıklırların mollukı bilən iğini aqpritidü; **33** Qünki U insan balılırını har kılıxni yaki azabraxni halojan əməstur. **34** (Laməd) Yər yuzidiki barlık, asırlərni ayoq astida yanjixkə, **35** Həmmidin Aliy Boloquqining aldiça adəmni ez həkkidin məhṛum kiliçkə, **36** İnsanoqa ez dəwasıda uwal kiliçkə, — Rəb bularının həmmisiqə guwahqı əməsmə? **37** (Məm) Rəb uni buyrumıqan bolsa, Kim deginini əməlgə axuralısun? **38** Külpətərərəbolsun, bəht-saadat bolsun, həmmisi Həmmidin Aliy Boloquqining aqzidin kelgən əməsmə? **39** Əmdi tirik bir insan nema dəp aqprinidü, Adəm balisi gunahlırinən jazasidin nemə dəp waysaydu? **40** (Nun) Yollarımızni təkxürüp sinap biləyli, Pərvərdigarning

yenioja yənə kaytaylı; **41** Kollirimizni kenglimiz bilən kixilər tonuyalmıqdək bolup qaldı; Bir terə-bir ustihan billa ərxtiki Təngriğə kətürəylı! **42** Biz itaətsizlik kılıp bolup qaldı; U qakxallixip yaqşaqtak bolup kətti. **9** (Tət) səndin yüz eriduk; Sən kəqrüm kilmiding. **43** (Samək) Kiliqta əltürülgənlər kəhətqılıkta əlgənlərdən bəhtliklər; Sən ezungni oqəzəp bilən kaplap, bizni kooqlıding; Qünki ular qakxal bolup kətməktə, Tupräkninq mewiliri San əltürdüng, heq rahim kilmiding. **44** San Ezungni bulut bilən kaplıqansənki, Dua-tilawat uningdin heq bolmioqqa yikitilmakta. **10** (Yod) Baqrı yumxaq etəlməs. **45** Sən bizni həlkər arısida daxkal wə nijasət ayallar ez kolliri bilən balılırini kənənitip pixurdi; Həlkimning kizi nabut kiliqinidən balılar ularning gəxi kıldığ. **46** (Pe) Barlık dūxmənlirimiz bizgə karap bolup qaldı. **11** (Kaf) Pərwərdigar kəhərini qüxürüp aozını yoqan eqip [mazak kıldı]; **47** Üstümizgə qüxti piojandin qikti, Otluk oqəzipini tekti; Zionda bir ot alakazadılık wə ora-tuzak, Wəyrənqılık həm halakət. yekip, Uning ullurini yutuwatti. **12** (Laməd) Yər **48** Həlkimning kizi nabut bolopjin üqün, Kezümdin yüzidiki padixahlar wə jahanda barlık turuwaṭkanlar yaxlar estang bolup akmakta. **49** (Ayin) Kezüm yaxłarnı bolsa, Nə kükəndə na dūxmanning Yerusalemning üzülməy teküwati, Ular heq tohiyalmaydu, **50** kowukliridin bəsüp kiridiqanlıqıqa ixənməyttı. **13** Taki Pərwərdigar asmanlardın təwəngə nəzər selip (Məm) Halbüki, pəyoqəmbərlirinining gunahlıri tüپəylidin, [ḥalimizoja] karioquqə. **51** Mening kəzüm Rohimoja Kahnlırının kəbihlikləri tüپəylidin, Ularning [Zionda] azab yətküzməktə, Xəhərimning barlık kızlırinin həkkaniylarning kanlırını təkkənləki tüپəylidin, — Bu Həli tüپəylidin. **52** (Tsada) Manga səwəbsiz dūxmən ix [bəxioja] qıxtı! **14** (Nun) Hazır ular qarouqlardək bołożanlar, Meni kükət hədəp owlap kəldi. **53** Ular koqılarda tenəp yürməktə, Ular kənoja buloqançankı, orida jenimmi üzmkəqi bolup, Üstümgə taxni qeridi. **54** Heqkim kiyimlrigə tagķuki bolmaydu. **15** (Samək) Sular beximdin texip aktı; Mən: «Üzüp taxlandım!» — Hək ularoja: «Yokulux! Napaklar! Yokulux! Yokulux, dedim. **55** (Kof) Həngning təwürlidin namingni qakirip bizgə tagķuki boluxmal!» dəp warkirixmakta. Ular nida kildim, i Pərwərdigar; **56** Sən awazimni angildig; keqip tərəp-tərəpkə sərgərdan bolup kətti; Lekin Kutulduruxka nidaiyiqə kulikinqi yopuruwalmöqin! əllər: «ularning arimizda turuxioja bolmaydu!» — **57** Sanga nida kılıqan kürnidə manga yekin kəlding, dəwatidu. **16** (Pe) Pərwərdigar Əzi ularni tarkitiwətti; U «Korkma» — deding. **58** (Rəx) I Rəb, jenimning dəwəsini Əziung soriding; Sən manga həmjəmət bolup hayatimni kütküzdung. **59** I Pərwərdigar, manga bołożan uwallikni kərdüngəsən; Mən üçün həküm qıkarəqəysən; **60** Sən ularning manga kılıqan barlık eqmənliklərini, Barlık kəstlərini kerdüngəsən. **61** (Xiy) I Pərwərdigar, ularning ahənətlərini, Meni barlık kəstligənlərini angildigənsən, **62** Manga karxi turojanlarning xiwirlaxlırını, Ularning kün boyı kəynimdindən kusur-kusur kiliqxanlırını angildigənsən. **63** Olturojanlırda, turojanlırda ularoja karioqəysən! Mən ularning [məshirə] nahxısı boldum. **64** (Taw) Ularning kolliri kılıqanlır boylıq, i Pərwərdigar, bexioja jaza yanduroqəysən; **65** Ularning kengüllərini kaj kılıqəysən! Bu sening ularoja qüxicidən lənitig bolidu! **66** Əzəp bilən ularni kooqlıqəysən, ularni Pərwərdigarning asmanlıri astidin yokatqəysən!

4 (Alof) Ah! Altur xunqə julasız bolup kətti! Sap altun xunqə tutuk bolup kətti! Muqəddəs əydiki taxlar hərbir koqining bexioja təkəlülər qeqildi! **2** (Bət) Zionning oqulları xunqə kimimatlık, Sap altunoja tegixküsis idı, Həzir sapal kozılardək, Sapalqınıng kolı yasioqanlıqılıkmu [kimmiti yok] dəp kəriliyatidu! **3** (Gimel) Hətta qılberilər əməkqini tutup berip balılırını emitidu; Lekin menin həlkim qəldiki tegiküxlərə qədər oxhax rəhimsiz boldi. **4** (Dalət) Bowakninq tili ussuşluqtın tanglıyiqə qaplıxiyatidu; Kiqik balılar nan tiliməktə, Həqkim ularoja oxxtup bərməyatidu. **5** (He) Nazunəmatlərnı yəp kəngərlər koqlarda sarqıyip yürüridü; Səsün kiyim kiydtürülüp qong kiliqanlır tezəklənikni kuqaklap yetiwtidu. **6** (Waw) Həlkimning kizining kəbihlikigə qüxkən jaza Sodomning gunahının jazasidin eqirdur; Qünki Sodom biraqla erüwetilgənidi, heq adəmning kolı uni kiyimlioqanı. **7** (Zain) Həlkimning «Nazariy»liri bolsa kardin sap, süttin ak, teni kizıl yakutlardın parkırak idi, Tək-i-turki kək yakuttək idi. **8** (Hət) Həzir qıraylıri kurumdin kara; Koqılarda

kixilər tonuyalmıqdək bolup qaldı; Bir terə-bir ustihan kiliqta əltürülgənlər kəhətqılıkta əlgənlərdən bəhtliklər; Qünki ular qakxal bolup kətməktə, Tupräkninq mewiliri bolmioqqa yikitilmakta. **10** (Yod) Baqrı yumxaq ayallar ez kolliri bilən balılırini kənənitip pixurdi; Həlkimning kizi nabut kiliqinidən balılar ularning gəxi kıldığ. **11** (Kaf) Pərwərdigar kəhərini qüxürüp aozını yoqan eqip [mazak kıldı]; **12** Üstümizgə qüxti piojandin qikti, Otluk oqəzipini tekti; Zionda bir ot alakazadılık wə ora-tuzak, Wəyrənqılık həm halakət. yekip, Uning ullurini yutuwatti. **13** (Laməd) Yər **14** Həlkimning kəhərini qəbiləlikləri tüپəylidin, Ularning [Zionda] azab yətküzməktə, Xəhərimning barlık kızlırinin həkkaniylarning kanlırını təkkənləki tüپəylidin, — Bu Həli tüپəylidin. **15** (Məm) Halbüki, pəyoqəmbərlirinining gunahlıri tüپəylidin, — Bu Həli tüپəylidin. **16** (Pe) Pərwərdigar Əzi ularni tarkitiwətti; Ular qoqılarda tenəp yürməktə, Ular kənoja buloqançankı, orida jenimmi üzmkəqi bolup, Üstümgə taxni qeridi. **17** (Məm) Halbüki, pəyoqəmbərlirinining gunahlıri tüپəylidin, — Bu Həli tüپəylidin. **18** (Tsada) Dūxmanlırmızı kiliqimidi, Yaxanojanlarımı heq mehribanlıq kermidi. **19** (Kof) Peyimizgə qüxkənlər asmandıki bürkültlərdin ittik; Taqlardımı bizni koçlap yığırdı, Bayawandımı bizni bəktürmidə paylaxtı. **20** (Rəx) Jenimizning nəpisi bołożan, Pərwərdigarning Məsih kılıqını ularning ora-tuzaklırida tutuldu; Biz u toqrisida: «uning sayısında əllər arısida yaxayımız» dəp oyliduk! **21** (Xiy) I uz zeminida turoqqu, Edomning kizi, huxal-huram yayrioqin! Lekin bu [jaza] kədəhə sangımu etidü; Sənmu məst bolisən, yalingaqlınisən! **22** (Taw) Kəbihlikingning jazasında Hatimə berilidü, i Zion kizi; U seni sürgünlükə kaya təkərək kətəydi; Lekin, i Edom kizi, u sening kəbihlikingin jazalaydu; U gunahlıringni eqip taxlaydu!

asti kılındı. **12** Əmirlər kolidin daroja esip koyuldu; Akşakallarning hərəmti həq kılınmadi. **13** Yax yigitlər yarğunqakta japa tartmaqta, Oçul balılırimiz otun yüksəkəni yüdüp daldəngxip mangmakta. **14** Akşakallar xəhər dərvazısında olturmas boldı; Yigitlər nəoymana wadın қaldı. **15** Xad-huramlık kenglimizdin kətti, Ussul oyniximiz matamgə aylandı. **16** Beximizdin taj yıkıldı; Halimizoja way! Qünki biz gunah sadir kıldı! **17** Buning tüpəylidin yürəklirimiz mujuldi; Bular tüpəylidin kezlinrimiz қarangoçulaxtı — **18** — Zion teojoja karap kezlinrimiz қarangoçulaxtı, Qünki u qəldərap kətti, Qilberə uningda paylap yürməktə. **19** San, i Pərwərdigar, mənggüğə həküm sürisən; Təhting dəwrdin-dəwrgə dawamlıxit. **20** San nemixkə bizni daim untusən? Nemixkə xunqə uzunojqə bizdin waz keqisən? **21** Bizni yeningoja kayturoqaysən, i Pərwərdigar! Xundak bolonanda biz kaytalaymız! Künlirimizni կədimkidək əsligə kəltürgəysən, **22** — Əgar san bizni mutlak qətkə қakmiojan bolsang, əgar bizdin qəksiz oqəzəplənmigən bolsang!

Əzakiyal

1 Ottuzinqi yili, tətinqi ayning bəxinqi künidə, mən Kewar dəryasında sürgün kılınoanlar arısında turojan məzgildə, mana asmanlar eqilip, mən Hudanıng alamat kerünüülxirini kərdüm. **2** Tətinqi ayning bəxinqi kün — Yəhoo kinning sürgün bolovanlıkinin bəxinqi yili idi — **3** Kaldılylarning zeminidə, Kewar dəryası boyida, Buzining oqlı Əzakiyal kahinoşa Pərvərdigarning sezi oquq kəldi — xu yərda Pərvərdigarning koli uning wujudioja kəndi. **4** Mən kərdüm, mana! Ximaldin boran-qapqun ketürüldi; yoqan bir bulut wə uni orap turojan bir ot, uning ətrapida bir yorukluk julalınip turattı; otturisidin, yəni xu ot işqidin, issiktiñ julalanıjan parkırak, mistək bir kerünüük kərdi. **5** Yəna uning otturisidin, tət hayat məhluk kərində; ularning kerünüüxi xundak idiki: — ularda insanning kiyapiti bar idi; **6** ularning hərbirining təttin yüzü bar idi; hərbirining təttin kanitı bar idi. **7** Ularning tüptüt putlıri bar idi; tapanlıri bolsa mozayning tuyaklırişa ohxayıttı; ular parkırılıqan mistək parlap turattı. **8** Tet yenida, ənatlırları astida insanningkidək birdin koli bar idi; tətininqin hərbirining təttin yüzü wə təttin kanitı bar idi; **9** ularning ənatlırları bir-biriga tutax idi; ular yürgəndə həqyakka burulmayıttı; ular həmmisi udul aldiqa yürürtti. **10** Ularning yüz kerünüülxiri insanningkidək idi; u tətininqin ong ətrapida xırningkidək yüzü bar idi; tətininqin sol ətrapida bukiningkidək yüzü bar idi; tətininqin bürküntüningkidək yüzümü bar idi. **11** Ularning yüzləri ənə xundak idi. Ənatlırları yırkırdıa kerilip turattı; hərbirining ikki kaniti ikki ətrapidiki məhlukning kanitoja tutixatti; yəna ikki kaniti ez tenini yepip turattı. **12** Ularning hərbiri udulqə şarap mangattı; ularda bolqan roh nəğə bariman desə, ular xu yərgə mangattı; ular mangojanda həqkaysı tərəpkə burulmayıttı. **13** Həyat məhluklarning kiyapiti bolsa, keytip yalkunlap turojan otning qoojidək, məxəllərdək idi; muxu ot uyan-buyan aylınip məhluklar arısında yürürtti; ot intayın yalkunluk idi, ottin qakmaklar qekip turattı; **14** həyat məhluklar qakmaktaq pal-pul kılıp uyaktnı-buyakça yüksürüp turattı. **15** Mən həyat məhluklaroja kəridim, mana həyat məhluklarning hərbirining yenida yərda turidiqan, ularning yüziqə udullanoanın birdin qak turattı; **16** qaklarning xəkli wə yasılıxi beril yakutning kerünüixidə idi; tətininqin birlilla kerünüüxi bar idi; ularning xəkli wə yasılıxi bolsa, qakning iqidə qak bardak idi. **17** Məhluklar mangojanda, ular yüzləngən tət ətrapipin həmmisigə udul mangattı; mangojanda ular həq burulmayıttı. **18** Qaklarning ultanglıri bolsa, intayın egiz həm dəlxətlik idi; ular tətininqin ultanglırinin pütün ətrapı kezəl bilən toloqanı. **19** Həyat məhluklar mangojanda, qaklar ularoja yandixip mangattı; həyat məhluklar yərdin ketürülгənde, qaklarmu ketürülətti. **20** Roh, nəğə mang desə, ular xu yərgə mangattı — demək, ularning rohi [Rohka] ağıxip mangattı. Qaklar ular bilən təng ketürülətti; qənki məhluklarning rohi qaklırlıda idi. **21** Məhluklar mangojanda, qaklarmu mangattı; məhluklar tohtiqanda, qaklarmu tohtayttı; ular yərdin ketürülginidə, qaklarmu ularoja koxulup təng ketürülətti; qənki həyat məhluklarning rohi

qaklarda idi. **22** Həyat məhluklarning baxlırı üstidə bir yoojan kəz yətküsüz gümbəzgə ohxaydiqan bir nərsə turattı; u hrustaldək dəhxətlik parkırıp, ularning bexi üstidə yeyilip turattı. **23** Bu gümbəzdək nərsinинг astida ularning ənatlırları kerilip, bir-biriga tegixip turattı; hərbir məhlukning ez tenining ikki yenini yapıdiqan ikkidiñ kanitı bar idi. **24** Ular mangojanda, mana ənatlırlarının sadasını anglidim — u uluq sularning xarkırıjan sadasıdək, Həmmigə Kadirning awazidək — xoşuning yürüx kılıwtakın qaodqısi suran-xawqunlının sadasıdək idi; ular tohtap turojan qaqlarda, ular ənatlırlarını təwəngə qüxürətti. **25** Wə ularning bexi üstidiki gümbəzdək nərsə üstidə, kək yakut kəbi bir tahtning siyasi turattı; bu taht siyasiñin üstidə, tolimu yükirdi, insan kiyapitida kərtingən bir zat turattı. **27** Wə mana bu zatni belinen üsti ətrapipin turki mistək parkırıjan, ətrapını ot orap turojan kiyapatçı bir kerünüüxtə kərdüm; wə belinen asti ətrapipin turki, otning kiyapitida idi, uning ətrapida küçük yorukluk turattı. **28** Bu ətrapida turojan küçük yoruklukning kerünüüxi bolsa, yamoqurluk künidiki bulutta peydə bolqan həsən-hesənnin kerünüüxdək idi. Bu bolsa Pərvərdigarning xan-xəripinining kiyapitining kerünüüxi idi. Buni kəriplə mən düm yığıldım; wə mən sezləwatqan birsining awazini anglidim.

2 Wə U manga: I insan oqlı, ornungdin dəs tur, wə Mən sanga sez kılımən, — dedi. **2** U manga sez kılıqanda, Roh manga kirip, meni dəs turoquzdi; wə mən manga sez Kılıquqining awazını anglap turдум. **3** Wə U manga: — «I insan oqlı, Mən seni Israil balılırioja, yəni Manga asiylik kılıqan asiy «yat ellər»gə əwətimən; bügüngə kədər həm ular həm ularning ata-bowliri Manga yüz ərüp asiylik kılıp kəlməktə», — dedi. **4** — «Bu balilar bolsa nomüssiz wə kəngli kəttiktür; Mən seni ularoja əwətimən; son ularoja: «Rəb Pərvərdigar xundak dəydlə!» — degin — **5** xuning bilən ular məyli külək salısun, salısun (qənki ular asiylik kılıdiqan bir jəmat) — əzliyi arısında həkikiy bir payojambərnıng turojanlığını tonup yetidi. **6** Əmdı sən, i insan oqlı, gərqə sanga tikən-jioqanlar həmrəh bolsimus, wə son qayanlarning arısında tursangmu, ulardın korkma, wə sezləridin korkma; xundak, ularning sezləridin korkma, wə zərdilik şaraxlıridin dəkkə-dükkigə qüxmə; qənki ular asiy bir jəmatdır. **7** Sən ular tingxisun, tingximisun Mening sezlərimi ularoja yətküz; qənki ular asiylik kılıqulılardur. **8** Wə sən, i insan oqlı, sanga etykan sezlərimə qulak sal; bu asiy jemattək tatır bolmiojin; aqzıqını eqip, Mən sanga bərginimni yegin». **9** — Mən kərisam, mana manga sozulənən bir kol turutu; wə mana, uningda bir oram yazma turuptu. **10** U kəz alımda uni eqip yeyip koydi; uningaldi-kayninanıñ hamma yeriga hat yezilojanidi; uningoja yezilojanlıri mərsiya, matəm sezləri wə dərd-ələmlərdin ibarət idi.

3 Wə U manga: — I insan oqlı, erixkinin ni yegin; bu yazmını yep, berip Israil jəmatığa sez kılıqin, dedi. **2** Xuning bilən mən aqzımnı aqtım, U manga yazmını

yegüzdi. **3** U manga: — I insan oοqli, qorsikinqni tok yerdə sən bilən səzliximən, — dedi. **23** Xuning bilən kılıp, iqi-baοringni Mən sanga bərgən bu oram yazma mən ornumdin turup, tüzlənglikkə qıktım; wə mana, bilən tolduroqin, — dedi. Xuning bilən mən yedim, mən Kewar dəryası boyida turup kərgən xan-xərəptək, aqzimdə u həsəldək tatlıq idi. **4** Wə U manga mundak Pərvərdigarning xan-xəripi xu yerdə turatti; kərəpla dedi: «I insan oοqli, baroqin, Israil jəmətiga baroqin, mən düm yikıldım. **24** Wə Roh iqimqə kırıp meni tik Mening sezlirimiñ ularoja yatküzin. **5** Qünki sən oqayıri turquzdu; U manga sez kılıp mundak dedi: — «Baroqin, yeziktiñi yaki tili tas bir əlgə əməs, balki Israil jəmətiga eygə kirip eziñgi band kılıqın. **25** Wə sən, i insan əwətilding; **6** — oqayıri yeziktiñi həm tili təs, sezlirini oοqli, mana, ular aroqamqılarnı üstünggə selip, ular qüxəngil bolmaydioqan kəp əllərgə əwətildim; Mən bilən seni baοqlaydu; buning bilən sən talaoja qıkalmayıñ, seni xularoja əwətkən bolsam, ular sanga kulak salatti! **7** əl-yurt iqiqə həq kirəlməysən. **26** Kundakla ularoja Birak Israil jəməti sanga kulak salmaydu, qünki ularning tənbih bərgügi bolmaslıking üçün, Man seni gaqa kılıp, heqbiri Manga kulak selixni halimaydu; qünki pütüt bir jəməttur. **27** Wə Mən sən bilən sezləxkinimə, ular asiy Israil jəmətining kapıki tong wa kengli kəttiktür. **8** bir jəməttur. **27** Wə Mən sən bilən sezləxkinimə, Mana, Mən yüzüñgni ularning yüzlirigə əxarı taxtək, wə sening pezanəngni ularning pezanilirioq əxarı taxtək kıldı. **9** Bərlək, sening pezanəngni qakmak texidin kəttik, hətta almastək kıldı. Ulardin körkəma, wə ular tüpəylidin dekkə-dükkigə qüxmə; qünki ular asiy bir tüpəylidin dekkə-dükkigə qüxmə; qünki ular asiy bir jəməttur». **10** Wə U manga: — I insan oοqli, Mening sanga eytməkçi boloqan hamma sezlirimiñ kenglüngə püküp koyojin, ularni kəngül koyup anglioqin. **11** Wə hazır baroqin, sürgün boloqanlaroja, yəni ez elindikilərə sez kıl, ular anglisun, anglimisun ularoja: «Rəb Pərvərdigar xundak dəydu! — degin! — dedi. **12** Xuning bilən Roh meni ketürdi, mən arkamdin zor xarkiriqan bir awazni anglidim — «Pərvərdigarning xan-xəripigə təxəkkür-mədhiyə ez jaylırida okulsun!» — **13** — Həyat məhluklarning kanatlırinin bir-biriga tegixkən awazi, wə ularning yenidiki qakqlarlung awazlıri bəhəywat xarkirak bir sada idi. **14** Wə Roh meni ketürüp, yirakka apardı; wə man kattik azab, rohimdiki oqəzəp bilən bardim, wə Pərvərdigarning koli menin wujudumda külliük idi. **15** Xuning bilən man Təl-Abib xəhirdə sürgün boloqanlar, yəni Kewar dəryası boyida turoqanlarning yəniqə yetip kəldim; mən ular turoqan jaya olturnurdum; ularning arısında yətə kün həng-tang ketip olturnurdum. **16** Mana yətə kün toxup, Pərvərdigarning sezi manga kelip mundak degəndə: — **17** «I insan oοqli, Mən seni Israil jəməti üçün kəzətqi kılıp tiklidim; sən Mening aqzimdən seznı anglap, ularoja Məndin boloqan agahni yatküzin. **18** Mən rəzillərgə: «Sən jəzmən elisən» — desəm, bərak, sən uni agahlandurmışang — yəni bu rəzil adəmni həyatka erixsun dəp razil yolidin yandurup, uni həyatka erixsun dəp agahlandurmışang, xu rəzil adəm ez kəbihlikidə olidü; bərak Mən uning keni üçün səndin hesab alıman. **19** Bərak sən axı rəzil adəmni agahlandursangmu, u rəzillikidin, yəni ez rəzil yolidin yamısa, u ez kəbihlikidə olidü; lekin sən ez jeningni kutkuzup kalısən. **20** Yaki bolmisa bir həkkaniy adəm ez həkkaniyliqidin yenip, kəbihlik kılıdioqan bolsa, uning aldiqə qomak salsaş, u olidü; qünki sən uni agahlandurmiding, u ez gunahıda olidü, wə u kılıqan həkkaniy ixlar aslanmeydu; bərak uning keni üçün səndin hesab alıman. **21** Wə əgar sən həkkaniy adəmni gunah sadir kılma dəp agahlandurup tursang, wə u gunah sadir kılmisa, u qəsəda u jəzmən həyat kəlidü, qünki u agahka kəngül koydi; xuning bilən sən ez jeningni kutkuzup kalısən». **22** Wə Pərvərdigarning koli menin wujudumda turatti; U manga: — Ornundigin tur, tüzlənglikkə baroqin, Mən xu

4 Əmədi sən, i insan oοqli, bir kesəknə elip ez aldingoja koyojin; uning üstügə bir xəhərni — yəni Yerusalemni oyup koyojin. **2** Andin uni muhasırıga elip, uningoja potaylərni kurup, sepiçoq qıkıdiaoqan bir dənglük yasap, uning ətrapıqə bargahları tikip wa sepihli bəsküqi bəzəjanlarnı tikləp koyojin. **3** Bir təmür tahtını elip, uni eziñgi bilən xəhərning arisoqə tiklə; yüzüñgni uningoja əkarıtip tiklə; u muhasırıga elinidü, sən eziñgi uni muhasırıga alısan; bu ixning ezi Israil jəmətiga bexarət bolidu. **4** Wə sən, sol yeningoja yanpaxlap yatqın; Israil jəmətining kəbihlikini ez üstünggə koy; soloja yanpaxlap kənqə kün yatsang, sən xunqə kün ularning kəbihlikini kətürisən. **5** Mən sən yetix kerək boloqan künlərni ularning kəbihlik kılıqan yilliri boyiqə, yəni üq yüz tokşan kün kılıp bekitkənmən; xuning bilən sən Israil jəmətining kəbihlikini kətürisən. **6** Bu künlər tütigindən keyin, sən yəni ong yanpaxlap yetip, Yəhūda jəmətining kəbihlikini kətürisən; sən qırı kününü bekitkənmən, hərbir kün bir yilni ipadıləydu. **7** Wə sən yüzüñgni Yerusalemning muhasırısgə əkarıtip, yengingni türğən haldə, uni əyibləp bexarət berisən; **8** wə mana, Mən üstünggə aroqamqılarnı salımanki, sən muhasırının künlərinin tütəməgiqə uyan-buyanqa həq ərtilməysən. **9** Wə sən eziñgi buoçday, arpa, purqak, kizıl max terik wə kara buoçdaylarnı elip bir idix iqiqə sal; wə buningdin eziñgi üçün tamak təyyarlaysən; sən buniyanpaxlap yatkən künlərdə, yəni üq yüz tokşan kündə yaysan; **10** sən yəydiqən tamak bolsa miqdarı boyiqə hər künü yigirmə xəkaldin boluxi kerək; sən uni bəlgiləngən waktılarda yəysən; **11** wə [hər kün] sunimu norma boyiqə, yəni altidin bir hın iqisən; [hər kündiki] bəlgiləngən waktılarda iqisən. **12** Sən uni arpa kəmiqi xəklidə kılıp yəysən; sən uni ularning kəz aldida insan nijasiti üstidə pixurisən». **13** Pərvərdigar: «Israillar Mən ularni həydəp qıkırıdoqan əllər arısında turup xu haram yolda ez nenini haram yəydi» — dedi. **14** Andin man: «! Pərvərdigar! Mən eziñmi həqçaqan buloçap koymidim, wə yaxlıkimdən tartıp bütüngə kədər mən ezi elgəndin, yaki yirtkəqlər boopup koyojan nərsidin həq yemigənəm; həqkəndək yirginqlik gexkə aqçın tegip bakmioqan!» — dedim. **15** Wə U manga: «Mana, Mən sən sən nineni xuning nijasitining orniqə kalining tezikini bərdim; sən nineni xuning üstidə pixurisən» — dedi.

16 Wə U manga: «I insan oqlı, mana Mən Yerusalemda əllergə horluk wə tapa-tənininq obyekti, bir ibrat həm ularoja yelənqük bolovan nanni kürutuwetimən; ular alakzadılık qıkarouqı bolisən; qünki Mən Pərvərdigar nanni tarazioja selip, uni təxwix iqidə yeydu, suni xundak səz kıldı! **16** Mən ularoja ھالاكەt elip kəlgüqi, elqəm bilən alakzadılık iqidə iqidu; **17** Qünki nan wə su aqarlıq zəhərlilik okşırını yaqduruqinimda, silərning ulardın kälidü; ular bir-biriga қarixip dəhəxət basıdu, ez üstünglardiki aqarlıklı küçətymən, wə yelənqük kəbəhlikidin kürup ketidu».

5 «Wə sən, i insan oqlı, ezung etkür bir kılıqni al; uni ustira süpitidə ixlitip, qeqing wə saklıingoja sürtüp koy; andin tarazini elip aloqan qaqlarını təng bəlgin. **2** Muħasirə künliri tūgigändə, üqtin birini xəhər iqidə keydiürgin; yənə üqtin birini elip xəhər ətrapıqə qepiwtəkin; yənə üqtin birini xamaloja soruwtəkin; Mən bir kılıqni suorup uların koqlayman. **3** Sən yənə ulardin birnəqqəs talni elip tonungning pexigə tikip koyojin; **4** bulardın yəna nəqqə talni elip ot iqigə taxlap kəydürüwətkin; bulardin pütün Israel jəmatiqət ot tutixip ketidu». **5** Rəb Pərvərdigar mundak dəydu: — Mana, bu Yerusalem; Mən uni əllərning dal otturisişa orunlaxturдум; baxka məmlikətlər uning epqərisida turidu; **6** Birak u Mening həkümlirimə kərəxilixip rəzilliktə əllərdinmu axuruwətti, bəlgilimilirimə kərəxilixista epqərisidiki məmlikətlərdinmu axuruwətti; qünki Mening həkümlirimni ular rat kıldı, Mening bəlgiliimilirim bolsa, ularda akımaydu. **7** Xunga Rəb Pərvərdigar mundak dəydu: — Qünki silər epqərənglərdiki əllərdinmu bəkrək baxbaxtakılık kəlojanlıkinglardın, Mening bəlgiliimilirimde mangmaslikinglardın wə həkümlirimini tutmaslikinglardın, hətta epqərənglərdiki əllərning həkümlirimidi mangmaslikinglar tüpəylidin, **8** Əmdi Rəb Pərvərdigar mundak dəydu: — «Mana, Mən Əzümki sanga karxımən, [i Yerusalem]; sening arangoja əllərning kəz alidila jazalarnı yürgüzimən; **9** Wə sening barlık yirginqlikiring tüpəylidin arangda Əzüm kılıp bəkməqən həmdə kəlgüsü ikkinçi kilməydiyan ixni kilmən. **10** Xuning bilən atilar ez balılırinı yəydiqən bolidu, bəllər ez atılırını yəydiqən bolidu; wə Mən sanga jazalarnı yürgüzimən, wə sening barlık əloqanlıringning həmmisini hər tərapṭin qıkkan xamaloja soruwtimən. **11** Xunga, Mən hayatım bilən kəsəm kilməmki, — dəydu Rəb Pərvərdigar — qünki san Mening mukəddəs jayimni ezungning barlık lənatlık narsiliring həm barlık yirginqlikiring bilən bulojojining tüpəylidin, bərhək, Mən silərni kiroqın kilmən; kəzüm sanga rəhəm kilməydu, iqimnimə sanga aqoritmaymən. **12** Xəhərdikilərdin üqtin bir kismi waba kesili bilən elidü həmdə aranglarda bolidiojan aqarlıqiktin bexini yeydu; üqtin bir kismi epqərənglerda kılıqlinidu; wə Mən üqtin bir kismını hər tərapṭin qıkkan xamaloja soruwtimən, andin bir kılıqni qılaptın suorup ularını koqlaymən. **13** Xuning bilən Mənim oqəzipim besikidü, Mening kəhrimni ularning üstigə qüsürüp konojuzup, pioqandın qikimən; Mən Əz kəhrimni ular üstigə teküp tūgatkəndin keyin, ular Mən Pərvərdigarning rəzillikkə qidiməydiyan otumdin sez kəlojanlıkimni tonup yetidi. **14** Wə Mən sening epqərəngdiki əllər arısida həmdə etüp ketiwatqanlarning kəz aldida seni wəyrana kilmən wə məshirə obyekti kilmən; **15** sening üstüngə oqəzəp həm kəhər wə kəhərlıq əyiblər bilən jazalarnı yürgüzginimda sən epqərəngdiki

əllergə horluk wə tapa-tənininq obyekti, bir ibrat həm alakzadılık qıkarouqı bolisən; qünki Mən Pərvərdigar xundak səz kıldı! **16** Mən ularoja ھalakət elip kəlgüqi, aqarlıq zəhərlilik okşırını yaqduruqinimda, silərning üstünglardiki aqarlıklı küçətymən, wə yelənqük bolqarı neningni kürutuwetimən. **17** Wə üstünglarqa ez ballırlıgınları ezunglardın juda kılıldıqın aqarlıq həm yirtkən qaywanları əwətimən; waba kesilliri wə kan təkküqilər aranglarqa yamrap ketidu; üstünglarqa kılıq qüsürimən; Mənki Pərvərdigar səz kıldı!».

6 Pərvərdigarning sezi manga kelip mundak degəndə: **2** I insan oqlı, Israilning taqlıriqə yüzüngni karitip ularni əyibləp mundak dəp bexarət bərgin: **3** «Israilning taqlıri, Rəb Pərvərdigarning sezinı anglaq koyunqlar: Rab Pərvərdigarning taqlıriqə, wadılar wa jilojalarqa mundak dəydu: — Mana, Mən üstünglarqa bir kılıqni qüsürüp, «yukarı jay»liringləri wəyrən kilmən. **4** Xuning bilən silrning kurbangahlıringlar wəyrana bolidu, «kün tūtrük»liringlər buzulidu; silərdin əltürülənlərni butliringlarning aldioja taxlaymən. **5** Israilliardın bolovan olıklärni ez butliri aldioja yatkuzimən; kurbangahlıringlar ətrapıqə ustıhanlarını qeqiwtimən. **6** Silər turoqan barlık jaylarda xəhərlər yə bilən yəksən kılindı, «yukarı jaylar» wəyrənə bolidu; xuning bilən kurbangahlıringlar ھalak bolidu, butliringlər qekiliq yokildi, «kün tūtrük»liringlər kesiliq oulıtilidü, wə həmmə yəsiojininglar yok kiliwtidili; **7** Wə əltürülənlər aranglarda yikilixi bilən, silər Mening Pərvərdigar ikənlilikmi tonup yetisilər. **8** Birak Mən silərdin bir kəldini kəldürimən; qünki yat məmlikətlərə tarkıtiwtılığında, silərdin əllər arısida kılıqtiñ kutulup əloqanlar bolidu. **9** Wə silərdin [kılıqtiñ] kutulup əloqanlar sürgün kılinojan məmlikətlərde Məndin yanojan wapasız kəbliri wə butliriqə paħixiwazlardək həwəs kəlojan kezli bilən baqrımmi parə-parə kəlojanlıqını esigə kəltüridü; xuning bilən ular kəlojan razılıllıkları həm yirginqlik kilmixlili tüpəylidin ez-ezliridin nəprətlidü. **10** Wə ular Mening Pərvərdigar ikənlilikmi tonup yetidi; Mən muxu küləptni silrning bexinglarqa qüsürimən degenlikim bikardin-bikar əməs». **11** Rəb Pərvərdigar mundak dəydi: «Alikininqni-alikininqoja urup, putung bilən yərni təpkin: «Israil jəmatining barlık kəbih, yirginqlik kilmixlili üçün way! Qünki ular kılıq, aqarlıq wə waba kesili bilən yikilidu» — degin! **12** Yirakta turoqan wabadin elidü; yekinda turoqan kılıq bilən yikilidu; həm tirik əloqan, yəni muħasiriga qüsükən kixi aqarlıqiktin elidü; xuning bilən menin ularoja bolovan kəhrimni qüsürüp pioqandın qikimən. **13** Əmdi ularların əltürülənlər ez butliri arısida, ularning kurbangahlıri ətrapida, ez butliriqə huxbuq yaklaşan hər bir ezig dəng üstidə, taq qokkiliridə, barlık yexil dərəh wə baraksan dub astida yatkən qaoqda, ular Mening Pərvərdigar ikənlilikmi tonup yetidi. **14** Wə Mən Əz kolumni ularning üstigə sozimən, ular hər turoqan jaylirdala zeminni Diblattiq qəl-bayawandin battar wəyrən kiliwtimən. Andin ular Mening Pərvərdigar ikənlilikmi tonup yetidi».

7 Pərvərdigarning sezi manga kelip mundak degəndə: — 2 «Sən angla, i insan oοlı, Rəb Pərvərdigar Israil zemini oja mundaq dedi: Hatimə! Zeminning tət bulungıoja hatimə berilidü! 3 Sanga hazır hatimə berilidü! Əz oqzipimni bexingıoja qüxürimən, ez yolliring boyiqə üstüngə həküm qıkırıp jazalap, əzüngning barlıq yırqınlıq ixlirinqni ez bexingıoja yandurımən. 4 Mening kezüm sanga rəhimbə kilmaydu həm iqimnimü sanga aqırıtmaymən; aksıqə ez yollirinqni bexingıoja yandurımən, ez yırqınlıklıring ez arangda bolidu; andin silər Mening Pərvərdigar ikənlilikmi tonup yetisilər». 5 Rəb Pərvərdigar mundaq dəydü: — Balayı! apət! Həq bolup bəkmioğan balayı! apət keliidü! Mana, u kəldi! 6 Hatimə, hatimə! U sanga karxi kəzəqlədi! Mana, u keliwatidü! 7 Halakət yeningıoja kəldi, i zemində turquqı; wakit-saiti toxtı, axu kün yekinləxti; huxallıq warkırxılxı əməs, belki dawaloşuluk bir kiyqas-sürən taoqlarda anglinidü. 8 Mən tezla kəhrimni üstüngə teküp, sanga karatqan oqzipim bilən pioqandın oqınimat kılıp yər yüzidiki rəzzillərgə tapxurımən; ular buni buloqaydu. 22 Mən yüzümni ulardin erüyəmən, wə kixılər Mening əziz jayimni buloqaydu; zorawanlar kirip u yərni buloqaydu. 23 Zənjirni təyyarlangalar; qünki zemin kanlılıq jinayatlərgə, xəhər zorawanlıkkı tolojan. 24 Xunga Mən ellər iqidiki əng rəzilini kəltürimən, ular ularning eylirigə iğə bolidu; Mən zomigərlərinə hakawurlukını yokitmam; ularning «mukəddəs jaylıri» buloqinidü. 25 Wəhəxət keliwatidü Ular tinq-amanlıknı izdəydiqən bolidu, birak heq tapalmaydu. 26 Apat üstügə apət, xum həwər üstügə xum həwər keldi; ular pəyoğambərdin bəxarət soraydu, birak kahinlərdin Təwratning bilimi, aksakkallardın, moysisitlərdin nəsihət yoklap ketidü. 27 Padixaḥ matəm tutidü, xahzadə ümidsizlikka qəmiliidü, zemindiki həklərning kollırı titrapsaq ketidü; Mən ularını ez yolliri boyiqə bir tərəp kılımən, ez həkümləri boyiqə ularqa həküm qıkırıp jazalamyən; xuning bilən ular Mening Pərvərdigar ikənlilikmi tonup yetidi.

qikimən; Mən ez yolliring boyıqa tüstünggə həkim qıkırıp jazalap, ezungıng barlıq yirginqliklirinqi bexingoja katurdur qüxürimən. **9** Mening kezüm sanga rəhim kilmaydu həm iqimnimü sanga aqırtılmaymən; Mən ez yolliringni bexingoja yandurımən, wə ez yirginqlik ixiliring ez arangoja qüxitdu; xuning bilən silər ezungınları uroquniqing Mən Pərvardigar ikənlilikmiñ tonup yetisilər. **10** Mana, axu kün! Mana u kəldi! Halakət qıkıp yürüwatindl! – tayağ bihlandı, həkawurluk qeqəklidi! **11** Zorawanlıq yetilip razillik tayıki bolup qıkıti; ularningkidin heqnərsə kalmaydu – ularning adəmlər topidin, delət-baylıklıridin yaki həywısidin heqnemə kalmaydu. **12** Wakıt-saiti kəldi, tüni yekinlaxtı; aloquqi huxal bolup kətmisün, satkuqi matəm tutmisün; qünki kattık oqəzəp muxu bir top kixılerning həmmisining tüstiga qüxitdu. **13** Qünki gerqə aloquqi bilən satkuqi tirik kalsımı, satkuqi ezi setiwatkinigə käytidin iga bolmaydu; qünki bu top kixılər toopruluk kərtingən bəxarət inawatsız bolmaydu; ulardin heqkəysisi kəbihliki bilən ez hayatını saklıyalımadı. **14** Ular kanayını qelip həmmini təyyarlıdı, biraq heqkim jengə qıkmadı; qünki Mening oqəzipim muxu bir top kixılerning həmmisigə karitilən. **15** Talada kılıq, iqida waba wə aqarçılıq turidu; dalada bołożan kixini kılıq, xəhərdə bołożan kixini bolsa, waba wə aqarçılıq uni yutuwetidu. **16** Wə ulardin kütulup əlip bulardin qaqqanlar taqlarda yürüp hərbiri ez kəbihliki üçün jiloqidiki pahtəklərdək buküldap matəm tutidu. **17** Hərbirinin kolı dərmansızlini, tizliri süydük bilən qılıq-qılıq həl bolup ketidu; **18** Ular eziğə bəz kiyimini baqlaydu, wəhxət ularını basıldı; hərkəysineng yüzida hijalət, baxlırı takır kərənidü. **19** Ular ez kümxüllərini koqilaroja taxlaydu, ularning altunluları buloqanojan nərsidək bolidu; ularning altunmüxləri Pərvardigar oqəzipini kersətən künidə ularını kütküzməydu; ular bulardin aqlılıkını kanduralmaydu, korsikını toldurulməydi, qünki bu nərsilər ularoja adəmlərni putlaxturidiojan kəbihliki boldı. **20** U Uning güzəl bezəkini həywə bilən tikildi; biraq ular uning iqida yirginqlik məbədulları həmdə lənatlık nərsilirini yasidi; xunga Mən uni ular üçün paskinqılıkka aylandurımən. **21** Mən uni olja süpitidə yat adəmlərning kolıqə,

8 Altinqi yili, altinqi ayning bəxinqi künidə xundak
əməlgə axuruldiki, mən ez eyümdə olturoqınımda,
Israilning aksakallırımı menin alındımda olturoqınıda,
Rəb Pərvərdigarning koli wujudumqa qüxti. **2**
Mən əridim, mana, otning kiyapitidə bir zatning
kərünüxi turatti; belining təwini ot turkida turatti;
belining üstü bolsa julalıqan yorulkük, kızılıqan mis
parkırıqandek kərünüx turatti. **3** U əolning kərünüxidək
bir xəkilni sozup, beximdiki bir tutam qaqqı tutti;
Roh meni asman bilən zemini otturisoqə kətürüp,
Hudanıng alamat kərünüxliridə Yerusalemqa, yəni
ibadəthanining ximaloja karaydiqan iqliki dərwazisining
bosuqisoja apardı. Axi yər «pak-mukəddəslilik
karxlaxkən məbəd», yəni Hudanıng pak-mukəddəs
oqəzipini kozoqaydiqan məbəd turqan jay idi. **4**
Mana, mən tüzünglikdə kərgən alamat kərünüxtək,
Israilning Hudasining xan-xəripi xu yərdə turatti. **5**
U manga: — I insan oqlı, bexingni kətürüp ximal
tərəpkə karap bak, dedi. Mən beximni kətürüp ximal
tərəpkə əridim, mana, kurbangahning dərwazisining
ximaliy təripidə, bosuqida xu «pak-mukəddəslilik
karxilaxkən məbəd» turatti. **6** Wə U manga: — I insan
oqlı, ularning bundak kilmixlirini — Israil jəmatining
Meni mukəddəs jayimdin yırak kətküzidioqan, muxu
yərdə kılqan intayın yirginqlik ixlirini kərdüngən?
Bırak sən tehimu yirginqlik ixlarnı kərisən, — dedi.
7 Wə U meni ibadəthana həylisining kirix eqizijoja
apardi, mən əridim, mana, tamda bir texük turatti.
8 U manga: — I insan oqlı, tamni kolap taxkin, dedi.
Mən tamni kolap taxtim, mana, bir ixik turatti. **9** U
manga: — Kırigin, ularning muxu yərdə kılqan rəzil
yirginqlik ixlirini kərüp bak, dedi. **10** Mən kirip əridim,
mana, ətrapidiki tamlaroja nəkix kılınoqan hərhil
əmilibığı həm yirginqlik haywanları, Israil jəmatining
həmmə butlirini kerdüm. **11** Wə bularning alındı Israil
jəmatining yətmix aksaklı turatti. Ularning otturisida
Xafanning oqlı Jaazaniya turattı; ularning hərbiri
kolida ez huxbuydanını tutup turatti; huxbuynuyuk
bulutluk erləq qıktı. **12** Wə U manga: — I insan oqlı,
Israil jəmatidiki aksakallarning ərəngəlülükta, yəni
hərbirinəqəz məbəd nəkix kılınoqan hujrisida nemə

kilojanlığını kerdüngmu? Qünki ular: «Pərvərdigar bizni kermeydu; Pərvərdigar zeminni taxlap ketti» — dəydi, — dedi. **13** Wə U manga: — Bırak sən ularning tehimu yirginqlik kilmixlirini kərisən, dedi. **14** U meni Pərvərdigarning eyining ximaliy darwazisining bosuojsioqa apardı; mana, xu yarda «Tammuz üçün matəm tutup» yioławatkan ayallar olturatti. **15** Wə U manga: — I insan oqlı, sən muxularni kerdungmu? Bırak sən tehimu yirginqlik ixlarnı kərisən, — dedi. **16** Wə U meni Pərvərdigarning eyining iqki høylişioqa apardı. Mana, Pərvərdigarning ibadəthanisining kirix yolidə, pexaywan wa kurbangahning otturisida, yigirmə bəx adəm, Pərvərdigarning ibadəthanisioqa arkısını kılıp xərkəq kərap kuyaxka qoqunuwatattı. **17** Wə U manga: — I insan oqlı, sən muxularni kerdungmu? Yəhədu jəməti ezi muxu yərde kilojan yirginqlik kilmixlirini yenik dəp, ular yənə buning üstiga zeminni jəbir-zulum bilən toldurup menin aqqikimni kaya-kaya kozotatsu bolamıdu? Wə mana, ularning yənə xəhni burnioqa tutuwatkinoqa kəral! **18** Xunga Mən kəhr bilən ularnı bir tərəp kılımən; Mening kəzüm ularoqa rəhİM kilmaydu, iqimnim ularoqa aqritmaymən; ular külükimoja yukiri awazda nida kilsimu, ularnı anglimaymən, — dedi.

9 U külükimoja kütlük bir awazda towlap: — Yekin kelinglər, xəhərgə məs'ul boluoqilar, hərbiringlər eż əhalakət қoralinglarnı kolunglarqa tutunglar, — dedi. **2** Wə mana, altə kixining [ibadəthanining] ximalioqa karaydiqan «Yukiri darwaza» taraptin keliwatkinini kerdilim. Hərbirisi əolidə bitqit kilojuqı koralını tutkən; ularning otturisida yenoqa pütükqining siyahəndi esiklik turojan, kanap kiyimlərni kiyən kixinı qakirip uningoqa: — **4** Xəhərnin otturisidin, yəni Yerusalemıng otturisidin etüp, xəhər iqida etkütülgən barlıq yirginqlik ixlər tüpöylidin ah-nadamət qəkkən kixilerning pehanlıriga bir bəlgə salojın, — dedi. **5** Wə manga anglitip baxxa kixilergə: — Bu kixining kəynidin xəhərni kezip, adəmlərni kirişlər; kezünglər rəhİM kilmisun, ularoqa iqinglarnı aqritmanglar! **6** Birnimü koymay həmmini — kərilər, yax yigit-kızlar, bowak-balilar wə ayallarnı koymay oltürüwetlinglər; pekət bəlgə qoyulajan kixilergə yekinlxmanglar; bu ixni eż mukəddəs jayımdın baxlangalar, — dedi. Xunga ular Hudanıng eyi alıldı turojan heliki aksakallardın baxlıqan. **7** Wə U ularoja: — Oynı buloşanglar, høylişini oltürülgənlər bilən toldurunglar; əmdi beringlər! — dedi. Xuning bilən qikip xəhər boyiqə adəmlərni kirişxə baxlıdi. **8** Wə xundak boldiki, ular adəmlərni kiroqında, mən yalouz kaldım; eżümni yergə düm taxlidim wə: — Ah, Rəb Pərvərdigar! Sən Yerusalemıja karitiləjan kəhringni tekkəndə Israilning barlıq kəldisini halak kılamsən? — dedim. **9** Wə U manga: — Israel wə Yəhədu jəmətinin kəbihliki intayın rəzil; qünki ular: «Pərvərdigar zeminni taxlap ketti; Pərvərdigar bizni kermeydu» — daydu. **10** Wə bolsam, Mening kəzüm ularoqa rəhİM kilmaydu,

iqimnim ularoqa aqritmaymən; Mən ularning yolını eż bexoja qüxürimən, — dedi. **11** Wə mana, yenoqa pütükqining siyahəndenini aşkan, kanap kiyimlərni kiygən kixi kilojan ixni məlum kılıp: «Manga Sən buyruqan ixni orundidim» — dedi.

10 Mən karidim, mana, kerublarning bexi üstdidik gümbəz üstdidə, kek yakutning kiyapitidək bir tahtning kərünüxi turattı; **2** Wə [təhtka Olturoquqi] kanap kiyimlərni kiyən kixığa: «Kerublarning astidiki qaklarning arisoqa kir, kolliringni kerublar arisida keytiwtək qooqlarqa toldurup, ularnı xəhər üstigə qeqiwət» — dedi. Mən karidim, u xundak kılıxka baxlıdi. **3** Bu kixi kırğanda kerublar eyning ong təripida turattı; [xan-xərəplik] bulut eyning iqki høylisini toldurdu. **4** Wə Pərvərdigarning xan-xarıpi kerub üstdidin qikip, eyning bosuojsioqa kəlgənidı; ey bulutka toldı, həyla bolsa Pərvərdigarning xan-xəripining julalikioqa qəmən. **5** Kerublarning kanatlinining sadasi həmmidin kədirning sezligən qaqidiki awazidək bolup, sırttiki høylioqa anglinip turattı. **6** Wə xundak boldiki, [Rəb] kanap kiyimlərni kiyən kixığa: «Qaqlar arisidin, yəni kerublar arisidin ot alojin» — dəp buyruqinida, u kirip bir qakning yenida turdi. **7** Wə kerublardın biri eż kolını kerublar otturisidiki otka sozup uningdin ot elip, kanap kiyimlərni kiyən kixinin qollırıqı saldı; u buni elip qikip kətti **8** (kerublarning kanatlıri astida, adəmning qollırıning kiyapiti kərünüp turattı). **9** Mən karidim, mana, kerublarning yenida tet qak bar idı, bir kerubning yenida bir qak, yənə bir kerubning yenida yənə bir qak turattı; qaklarning kiyapiti bolsa beril yakutning kərünüxida idi. **10** Ularning xəkli bolsa, tetilisinin ohxax idı, yəni qak iqida qak bardək kərünətti. **11** Kerublar mangojanda, ular yüzləngən tətila tərəpkə udul kərap mangatti; mangojanda ular heq burulmayıttı, bəlkı bexi kaysı tərəpkə kariojan bolsa, ular xu tərəpkə mangatti; ular mangojanda heq burulmayıttı. **12** Ularning pütün teni, düməllili, kolları, kanatları wə ularning qaklırimu, yəni tetisigə təwə qaklarning ətri piçlər kezər bilən tolojanidi. **13** Qaklarnı bolsa: «pirkiraydiqan qaklar!» — dəp atiojinini eż külük bilən anglidim. **14** Hərbir kerubuning tet yüzi bar idı; birinqisi kerubning yüzi, ikkinqisi adəmning yüzi, üçinqisi xırıngı yüzi, tətinqisi bürkütning yüzi idi. **15** Kerublar yukirioqa ərlidi. Bular dəl mən Kewar dəryası boyida kərgən hayatı məhluklar idı. **16** Kerublar mangojanda, qaklarmu ularoqa yandixip mangatti; kerublar yərdin ərləxkə kanatlinini kətürögündə, qaklarmu ularning yenidin burulup kətməytti. **17** Ular turojanda, qaklarmu turattı; ular kətürilgənde, qaklarmu ular bilən kətürülətti; qünki hayatı məhluklarning rohi qaklarda idi. **18** Wə Pərvərdigarning xan-xarıpi eyning bosuojsio üstdidin qikip, kerublar üstdidə turdu; **19** Kerublar kanatlinini kərip, kez aldimda yərdin kətürüldi; ular eydin qıkkanda, qaklarmu ularning yenida idı; ular Pərvərdigarning eyining xərkəy darwazisida turattı; Israilning Hudasining xan-xarıpi ularning üstdidə yukiri turattı. **20** Bular bolsa dəl mən Kewar dəryası boyida kərgən, Israil Hudasining astida turojan məhluklar idı; ularning kerublar ikənlilikini bildim. **21** Ularning hərbirinining təttin yüzü, hərbirinining təttin kanitı, kanatlıri astida insan koli siyakidiki kolları

bar idi. **22** Ularning yüzlerinin kiyapiti bolsa, ular mən Kewar dəryası boyında kərgən yüzlər idi; ularning turki wə yüzleri mən kərgəngə oħħax idi; ularning hərbiri ez ululioqa қarap mangatti.

11 Roh meni ketürüp, Pərvərdigarning eyining xərkjy, yəni xərkkə karaydiojan dərwazisiga apardı; wə mana, dərwazining bosuojsida yığırma bəx adəm turatti; mən ularning otturisida awamning aksakili bolojan, Azzurning oοlı Jaazaniya həm Bənayanining oοlı Pilatiyi kərdüm. **2** Wə U manga: — I insan oοlı, kəbihlikni oylap qikkuqi, muxu xəhərdə rəzil məslihət bərgüqi adəmlər del bulardur. **3** Əlar: «Əylərni selix wəkti yekinlaxtı əməsmə? Bu xəhər bolsa kazan, biz bolsak, iqidiki gəx» — dəydu. **4** Xunga ularnı ayıbləp bexarat bargin; — Bexarat bərgin, i insan oοlı! — dedi. **5** Xuning bilən Pərvərdigarning Rohı wujudumoa urulup qüxtip, manga söz kilojan: «Pərvərdigar mundak, dəydu» — degin. «Silerning xundak degininglarnı, i Israil jəməti; kənglünlərgə pükken oy-pikringlarnı, Mən bilimən. **6** Silər muxu xəhərdə adəm əltürüxnı kepatkansılar; silər rəstə-koqılları əltürülgənlər bilən tolduroqansılar». **7** Xunga Rəb Pərvərdigar mundak dəydu: — «Silər əltürən kixılər bolsa, dəl xu gəxtur, xəhər bolsa, kazandur; birak silərni bolsa uningdin tartıwalımən. **8** Silər kılıqlıñ körküp kəlgansılar, wə Mən üstüngərlərə bir kılıq qüxtürimən» — dəydu Rəb Parwərdigar. **9** «Xuning bilən Mən silərni xəhərdin tartıwəlip, yet adamların qolıja tapxurıman, silərning üstüngəldin həküm qikirip jazalaymən. **10** Silər kılıqlıñ yikilisilər; Israil qəralırıda üstüngərlərə həküm qikirip jazalaymən; wə silər Mening Pərvərdigar ikənlilikmi tonup yetisilər. **11** Bu xəhər silər üçün «kazan» bolmayıdu, həm silərmə uningki «gəx»i bolmaysılər; Mən Israil qəralırıda üstüngəldin həküm qikirip jazalaymən. **12** Wə silər Mening Pərvərdigar ikənlilikmi tonup yetisilər; silər Mening bəlgilimilirimdə yürmigən, həkümlirim boyıqə mangmiojansılar, bəlli epqerənglərdiki allənning həkümləri boyıqə mangmiojansılar». **13** Xundak boldiki, Mən bexarat beriwtəkinimdə, Bənayaning oοlı Pilatiya jan üzdi. Mən düm yıldım: «Ah, Rəb Pərvərdigar! Sən Israillinq kəldisini pütünləy yokatmakqıimusə?» — dəp kəttik awazda nida kıldı. **14** Pərvərdigarning sezi manga kelip mundak degəndə: — **15** I insan oοlı, Yerusalemda turuwatqanıning: «Pərvərdigardin yırak ketinglər! Qünki muxu zemin bizgila miras kılıp təkdim kılınojan!» degən gepli, sening kerindaxliring, yəni sening kerindaxliring bolojan sürgünlərgə həm Israillinq pütük jəmatığə karitip etyilojan. **16** Xunga ularoja mundak degin: «Rəb Pərvərdigar mundak dəydu: Garqə Mən ularni yırak yərlərgə, əllər arisioja yətkiwətən həm məmlikətlər iqtığa tərkitiwətən bolsammu, ular baroqan yərlərdim. Mən Əzüm ularoja kiqikkinə bir pak-muqaddəs baxpanah bolimən». **17** Xunga mundak degin: «Rəb Pərvərdigar mundak dəydu: «Mən silərni əllərdin yiqtıman, tərkitiwətən məmlikətlərdin silərni jəm kılıman, andin Israil zemini silərgə kayturup təkdim kılımən. **18** Xuning bilən ular u yərgə kaytip kelidu, ular barlıq lənətlilik nərsilərni kələbni berimən, iqingləroja yengi bir

rohni salımən; Mən ularning tenidin taxtək kəlbni elip taxlaymən, ularoja mehrlik bir kəlbni berimən. **20** Xuning bilən ular Mening bəlgilimilirimdə yürüdü, Mening həkümrimni qing tutup ularoja əmel kıldı. Ular Mening həlkim bolidu, Mən ularning Hudasi bolimən. **21** Birak kengülleri lanətlilik nərsilərgə wə yirginqlik kilmixliröja beqixlanəjanlar bolsa, Mən ularning yollarını əz bexoja qüxtürimən», — dəydu Rəb Pərvərdigar». **22** Kerublar kanatlarını yaydı, ularning qaklırı əz yenida turatti; Israillinq Hudasinin xanəripi ular üstidə yukarı turatti; **23** wə Pərvərdigarning xanəripi xəhərning otturisidin qikip, xəhərning xərk təripidiki taq üstidə tohtidi. **24** Xuning bilən Roh meni ketürüp, Hudanıng Rohı bərgən bu kərənütəxə meni Kaldıyəgə, yəni sürgün bolojanlaroja apardi; xuan mən kərgən bu kərənütəxə məndin kətti. **25** Xuning bilən mən sürgün bolojanlaroja Pərvərdigar manga kərsətkən barlıq ixlarnı sezlep bərdim.

12 Pərvərdigarning sezi manga kelip mundak degəndə: — **2** I insan oοlı, sən asiy bir jəmət arisida turisən; ularning kərəxka kezi bar əmma kərməydu, anglaxka kulik bar, əmma anglimaydu, qünki ular asiy bir jəməttur. **3** Wə sən, i insan oοlı, sürgün boloquqining yük-taklirini təyyarlap koyojin; wə kündüzdə ularning kez aldida sürgün boloquqidak kılıq qüxtürimən» — dəydu Rəb Parwərdigar. **9** «Xuning bilən Mən silərni xəhərdin tartıwəlip, yet adamların jəmat bolsimu, ehtimallıki yok əməski, ular qüxinip kılıqda tapxurıman, silərning üstüngəldin həküm qikirip jazalaymən. **10** Silər kılıqlıñ yikilisilər; Israil qəralırıda üstüngərlərə həküm qikirip jazalaymən; wə silər Mening Pərvərdigar ikənlilikmi tonup yetisilər. **11** Bu xəhər silər üçün «kazan» bolmayıdu, həm silərmə uningki «gəx»i bolmaysılər; Mən Israil qəralırıda üstüngəldin həküm qikirip jazalaymən. **12** Wə silər Mening Pərvərdigar ikənlilikmi tonup yetisilər; silər Mening bəlgilimilirimdə yürmigən, həkümlirim boyıqə mangmiojansılar, bəlli epqerənglərdiki allənning həkümləri boyıqə mangmiojansılar». **13** Xundak boldiki, Mən bexarat beriwtəkinimdə, Bənayaning oοlı Pilatiya jan üzdi. Mən düm yıldım: «Ah, Rəb Pərvərdigar! Sən Israillinq kəldisini pütünləy yokatmakqıimusə?» — dəp kəttik awazda nida kıldı. **14** Pərvərdigarning sezi manga kelip mundak degəndə: — **9** «I insan oοlı, Israil jəməti, yəni asiy bir jəmət, səndin: «Bu nemə kılıqining» dəp soriqan əməsmə? **10** Ularoja: «Rəb Pərvərdigar mundak dəydu: Bu yükləngən wəhiy Yerusalemıñ xalzadə həm xu yerdiki barlıq Israil təkdim kılınojan!» degən gepli, sening kerindaxliring, yəni sening kerindaxliring bolojan sürgünlərgə həm Israillinq pütük jəmatığə karitip etyilojan. **15** I insan oοlı, Yerusalemda turuwatqanıning: «Pərvərdigardin yırak ketinglər! Qünki muxu zemin bizgila miras kılıp təkdim kılınojan!» degən gepli, sening kerindaxliring, yəni sening kerindaxliring bolojan sürgünlərgə həm Israillinq pütük jəmatığə karitip etyilojan. **16** Xunga ularoja kiqikkinə bir pak-muqaddəs baxpanah bolimən». **17** Xuning bilən Əz torumni uning tütigə yayımən, u Mening kiltikimda tutulıdu; Mən uni Kaldıyələrinə zemini bolojan Babiloja apırıman, birak u yərni əz kezi bilən kərməydu; u xu yərdə elidu. **14** Uningoja yətkiwətən məmlikətlərinə qılıqni qılıqaptıñ suçurup ularını qooqlaymən. **15** Mən ularıñ əllər arisioja tərkitiwətəkinimdə, məmlikətlər

iqigə taratkinimda ular Mening Pərvərdigar ikənlilikimi tonup yetidi. **16** Birak ularning iqidiki az bir kismini, silergə қарximən, — dəydu Rəb Pərvərdigar, **9** — Mening kılıq, aqarqlik həm waba kesilidin halas kılımən; məksitim xuki, ularqa əzliyi baridıqan əllərde əzlirigə yirginqlik kılmixlirini etirap kilduruxtin ibarət; xuning bilan ular Mening Pərvərdigar ikənlilikimi tonup yetidi. **17** Pərvərdigarning sezi manga kelip mundak degəndə: — **18** Insan oοqli, ez neningni titrigən haldə yegin, stüyngi dir-dir kılıp ənsirigən haldə iqqin; **19** həm xu zemindiki xixilərgə mundak dəp eytkin: — jar sel, həlkimni ezikturuqanlıq üçün, biri nepiz ara Rəb Pərvərdigar Yerusalemidikilar wə Israfil zeminida turuwatkanlar toopruluk mundak dəydu: «Ular ez nenini ənsirəq iqida yəydi, süyini dəkkə-dükkidə iqidi; qünki zemində turuwatkanlarning jəbir-zulumi tütəpəlidin, u yer həmmisi yəksan kılınidu. **20** Aħalilik xəhərlər harabə bolup, zemin wəyrənə bolidu; xuning bilan silər Mening Pərvərdigar ikənlilikimi tonup yetisilər». **21** Pərvərdigarning sezi manga kelip mundak degəndə: — **22** «I insan oοqli, Israfil zeminida: «Künlər uzartılıdu, hərbir alamat kərənűx bikaroja ketidü» degen makənli eytkini nemisi? **23** Əmdi ularoja: — yaqdı. Rəb Pərvərdigar mundak dəydu: «Mən bu makənli yox kılımən; Israilda bu mağal ikkinqi ixtililməydi; yər bilən yəksan kılımən; u qulap qüxkəndə, silər san aksiqa ularoja: «Künlər yekinlaxtı, hərbir alamat kərənűxning əməlgə axuruluximu yekinlaxtı» — degin. **24** Qünki Israfil jəmətidə yalojan «alamət kərənűx» yaki adəmni uqrudilojan palqılıklar kaya bolmayıdu. **25** Qünki Mən Pərvərdigardurmən; Mən sez kılımən, həm kılıqan sezüm qokum əməlgə axurulidu, yənə keqiktürülməydi. Qünki silərning künlüringlarda, i asiy jəmət, Mən sez kılımən həm uni əməlgə axurımən — dəydu Rəb Pərvərdigar. **26** Pərvərdigarning sezi manga kelip mundak degəndə: — **27** «I insan oοqli, mana, Israfil jəmətidikilər sening toopruluk: «U kərgən alamat kərənűxler uzun künlərdin keyinkı wakıtları kersətidü, u bizgə yırak kəlgüsü toopruluk bexarət beridu» — dəydu. **28** Xunga ularoja: — Rəb Pərvərdigar mundak dəydu: «Mening sezlirimdin heçqəsisi yənə keqiktürülməydi, bəlkı kılıqan sezüm əməlgə axurulidu, dəydu Rəb Pərvərdigar» — degin».

13 Pərvərdigarning sezi manga kelip mundak degəndə: — **21** insan oοqli, sən Israillning bərgüqi pəyoğəmbərləri, yəni ez təsəwwuri bilən bərgüqlərni əyibləp bəxarət berip: «Pərvərdigarning sezin anglanglar!» — degin. **3** Rəb Pərvərdigar mundak dəydu: — Oz rohıqə ağıcip mangidiojan, həq wəhiyini kərmigən hamakət pəyoğəmbərlərning halıqə way! **4** Israfil, sening pəyoğəmbərliring huddi harabilər arısında yürüwatkan tülkilərdək boldi. **5** Silər bəstülgən jaylaroja qıkmıqansılar, uning Pərvərdigarning künidə bolidiojan jöngdə puhta turuxi üçün Israfil jəmətinin buzulqan temini həq yasimidindərlər. **6** «Pərvərdigar mundak dəydu» degüqlər bolsa pəkət sahta bir kərənűxni wə yalojan palni kərgənlərdin ibarəttür; Pərvərdigar ularını əwətmigən; birak ular ez sezinin əməlgə axuruluxini ümid kılıdu. **7** Silər «Pərvərdigar mundak dəydu» deginglərdə, Mən həq sez kılıqıqan tursam, silər sahta bir «alamət kərənűx»ni kərgən, yalojan palni eytkən əməsmə? **8** Xunga Rəb Pərvərdigar mundak dəydu: — Silər oydurma səzligininglər, yalojan «alamət

kərənűx»lərni kərgininqər tütəpəlidin, əmdi mana, Mən kolumna sahta «alamət kərənűx»ni kərgən wə yalojan palni eytkən pəyoğəmbərlər bilən əxarxılıxdu; ular ez həlkimning kengixidə olturnuydu, ular Israfil jəmətinin nəsəbnamışında hatirlanməydu; ular Israillning zeminiqə həq kırğızılmayıdu; xuning bilən silər Mening Rəb Pərvərdigar ikənlilikimi tonup yetisilər. **10** Bərhək, uların tinq-amanlıq bolmioğandimu «tinq-amanlıq!» dəp həmkimni ezikturuqanlıq üçün, biri nepiz ara tamni kopursa, ular kelip pəkət uni hək suwak bilən akartıp koyqanlıq üçün — **11** Tamni hək suwak bilən akartıwatkanlaroja: «Bu tam yikilidub» degin! Kəlkündək bir yamoqur yaqdı! I yoqan məldürlər, silər qüxisilər! Dəhəxətlik bir xamal qıkıdıcı; **12** wə mana, tam ərülüp qüxkəndə, hək silər: «Silər bu tamni suwiqan hək suwak kənə!» dəp sorimadu? **13** Xunga Rəb Pərvərdigar mundak dəydu: — Oz kəhrim bilən dəhəxətlik bir xamal partlitip qıkırimən; Mening aqqikimdin kəlkündək bir yamoqur wə həmmini əhalak kılıdıcıqan kəhrilik məldürlər degən makənli eytkini nemisi? **14** Xuning bilən Mən silər hək suwak bilən akartıqan tamni qoqlitip, uning ulini axkarə kılıp, uni yok kılımən; Israilda bu mağal ikkinqi ixtililməydi; yər bilən yəksan kılımən; u qulap qüxkəndə, silər uning arısında əhalak bolisilər; wə Mening Pərvərdigar kərənűxning əməlgə axuruluximu yekinlaxtı» — degin. **15** Xundak kılıp Mən kəhrimini tam həm uni hək suwak bilən akartıqanlarning üstigə qüxürüp pioqandın qıkırimən; wə: «Tam yok boldı, xundakla uni hək suwak bilən akartıqanlar, yəni Yerusalem toopruluk bəxarət bərgüqi, həq tinq-amanlıq bolmioğandimu u toopruluk tinq-amanlıqını kərsətkən «alamət kərənűx»ni kərgən Israillning pəyoğəmbərlirimə yok boldı» — dəymən. **17** «Əmdi sən, i insan oοqli, ez təsəwwuri boyıqə bəxarət bərgüqi oz həlkinqing kızlırlarıqə yüzüngi karıtip, ularını ayıbləp bəxarət berip mundak degin: — **18** Rəb Pərvərdigar mundak dəydu: — Oz beqixırlininə hərbirigə [sehirlilik] biləzükələrni kədəp, janları tuzakka elix üçün hərkəndək egiz-pakar adəmlərning bəxioja pərenqini yasiqanlaroja way! Əmdi silər oz həlkimning janlırını tuzakka qüxirüp, janlırları sakaldurımız dəwatamsılər? **19** Nəqqə tutam arpa, nəqqə qıxləm nanni dəp silər Manga kupurluk kılıp, yalojan sezgə կulaq salidiqan Mening həlkimqə yalojanqılıqlıqlar arkılıq elməskə tegixliklərinə əltütüp, tirik əlmaslıq kətixliklərinə əhat kəldürməkqimisilər? **20** Xunga Rəb Pərvərdigar mundak dəydu: «Mən, Mən silərning kuxlarnı tuzakka qüxirändək kixilərnı tuzakka qüxirängi sehirlilik «tengiklirinqərəqə қarximən, Mən ularını bilikinglərin yirtip taxlaymən; xuning bilən silər kuxlarnı tuzakka qüxirängəndək tutkən kixilərnı ərkinlikə uquruwtimən. **21** Mən silərning pərənjiliqinqərəqə ərkinlikə uquruwtimən. **22** Silər yalojanqılıq bilən, əzüm azar bərmigən həkənəni adəmlərning kəngligə azar bərgənliliklər üçün, xundakla rəzil adəmlərning əhatatını saklap kutkuzuxka ularını rəzil yolidin yandurmaydu; xuning bilən silər Mening Pərvərdigar ikənlilikimi tonup yetisilər. **23** Silər kuruq «alamət kərənűx»lərni ikkinqi bolup kərməsilər,

yaki yalojan palqılık kılmaysılär; Mən Əz həlkimni qolunglardın kutkuzımən; xuning bilən silər Mening Pərvərdigar ikanlikimni tonup yetisilər».

14 Israel aksaqqallırining bəziliri menin yəniməqə kelip alındıma olturuxti. **2** Wə Pərvərdigarning sezi manga kelip mundak degəndə: — **3** «I insan oqlı, muxu adəmlər ez butlirini kengligə tikləp, adəmlərni putlaxturidıqan ez kəbihlikini kez aldiqa koyojanidi. Əmdi ularning Meni izdəp Məndin yol sorixini kəbul kılamdimən? **4** Əmdi ularoja söz kılıp mundak degin: — Rəb Pərvərdigar mundak dəydu: «Israel jəmtidiki kenglidə ez butlirini tikləp, adəmlərni putlaxturidıqan ez kəbihlikini kez aldiqa koyup, andin pəyojəmbər aldiqa kelidiojan hərbir adamnı bolsa, Mənki Pərvərdigar uningoja butlirininqe keplit boyiąqə jawab kəyturimən. **5** Xundak kılıp Mən Israel jəmtininqe kenglini Əzümgə ığildürümən; qünki ular barlıq butliri bilən Manga yat bolup kəttি. **6** — Xunga Israel jəmtiqə mundak degin: — Rəb Parvərdigar mundak, dəydu: «Towa kilinglar! Butliringlardın yenip [yəniməqə] kaytip kelinglar! Barlıq yirğınqlik kilmixinglardın yüzunglərini ərünkərlər! **7** Qünki Israel jəmtidiki ezlirini Məndin ayrip, ez butlirini kenglidə tikləp, adəmlərni putlaxturidıqan ez kəbihlikini kez aldiqa koyup, andin Məndin sorax üçün pəyojəmbərnin aldiqa kelidiojan hərkəysi adam yaki xuningəqə ohxax Israilda turuwatkan hərkəysi musapırlar bolsa, Mənki Pərvərdigar Əzüm ularoja jawab kəyturimən; **8** Mən muxu xikin bir ağah bexariti kılıp uni söz-qəqəkkə qalduruxka yüzünni uningoja ərəxi kılımın; Mən həlkimning arisidin uni üzüb taxlaymən; xuning bilən silər Mening Pərvərdigar ikanlikimni tonup yetisilər. **9** Bırak pəyojəmbər ezi eziketurulup, bir bexarətlik söz kılıqan bolsa, u qəqədə Əzüm Pərvərdigar xu pəyojəmbərnı eziktuqo uqratkanmən; Mən uningoja ərəxi kolumni uzartıp, uni həlkim arisidin əhalak kılımın. **10** Ular kəbihlikining jazasını tartıdı; pəyojəmbərgə berilidiojan jaza bilən soriqnuqoja berilidiojan jaza ohxax bolıdu. **11** Xuning bilən Israıl jəmeti yəna Məndin qətnəp kətməydi, yaki yəna asiylikləri bilən ezlirini bulojmaydı; ular Mening həlkim, wə Mən ularning Hudasi bolimən» — dəydu Rəb Pərvərdigar. **12** Wə Pərvərdigarning sezi manga kelip mundak degəndə: — **13** «I insan oqlı, ot uning etküzsəm, ular uni balılıridin juda kilsə, haywanlar tüpəylidin uningojdə etküqi heqbir adam bolmay, u wəyrana bolsa, **16** əmdi Mən ez hayatım bilən kəsəm kılımənki, — dəydu Rəb Pərvərdigar — muxu üç həzərət uningoja turuwatkan bolsimu, ular na ez ooulları na kızlırını kutkuzalmayıttı; ular pəkət ez janlırını kutkuzalaytti, zeminning ezi wəyrənə peti əkalətti. **17** Yaki bolmisa Mən xu zeminoja kılıqni qüfürup, uningoja insan hem

haywanni üzüwətkən bolsam, **18** əmdi hayatım bilən kəsəm kılımənki, — dəydu Rəb Pərvərdigar — muxu üç həzərət uningoja turuwatkan bolsimu, ular nə ez ooulları na kızlırını kutkuzalaytti. **19** Yaki bolmisa Mən xu zeminoja waba kesilini qüxtürup, Əz kəhrimni qan tektürülükə bilən üstigə teksəm, uningoja insan hem haywanni üzüwətkən bolsam, **20** əmdi hayatım bilən kəsəm kılımənki, — dəydu Rəb Pərvərdigar — Nuh, Daniyal wə Ayuptin ibarət üç həzərət uningoja turuwatkan bolsimu, ular nə ez oqlını nə kızını kutkuzalmayıttı; ular pəkət ezi həkkəniliyi bilən ezi janlırını kutkuzalaytti. **21** əmdi Rəb Pərvərdigar mundak dəydu: — Əmdi xundak bolqəndin keyin, insan hem haywanni üzüwetix üçün Yerusaleməqə tət jazayimni, yəni kılıq, aqarqılıq, yirtkəqə haywan wə waba kesilini qüxtürsəm kəndək bolar? **22** Bırak mana, uningoja kelip kalqənlar bolidu, yəni oqlı-kızlar uningoja qıkırılıp kutkuzulidü; mana, ular silərning yeninglərə qıkıp, silər ularning yolları hem kilmixlərini kərmiş yetisilər; xuning bilən silər Mən Yerusaleməqə qüxtürən küləp, yəni uningoja qüxtürülgən barlıq ixlar tooprukluq təsəlli alisilər; **23** əmdi silər ularning yolları hem kilmixlərini kərgininqərdə, ular silərgə təsəlli epkelidü; silər Mening uningoja barlıq kılıqan ixlirimmi bikardin-bikar kilmiojanlıqimni tonup yetisilər, — dəydu Rəb Pərvərdigar».

15 Wə Pərvərdigarning sezi manga kelip mundak degəndə: — **2** «I insan oqlı, üzüm teli yaqıqininqe baxşa dərəh yaqəqliridin nemə artukqılık bar, uning xehininq ormandıki dərəhlər arisida nemə alahidilikli bar? **3** Uningoja birər jabduknı yasaxka materialıyal alojanning paydisi barmu? Uningoja qinilərini askudak kozuknu yasojılı bolandu? **4** Mana, u otka yekiloju bolqəndə, ot uning ikki uqını keydürgəndə, otturisimu yerim keygəndə, əmdi uni birər ixka ixlətkili bolandu? **5** Mana, u sak bolqəndə, həqkəndək ixka ixlətkili bolmiojan yərda, əmdi ot uni keydürüp yep kəkəndə, uni birər ixka ixlətkili bolandu? **6** Xunga Rəb Parvərdigar mundak dəydu: «Mən ormandıki dərəhlər arisidiki üzüm telining yaqıqini otka tapxuroqınımdək, Yerusaleməda turuwatkanları otka tapxurimən. **7** Yüzünni ularoja ərəxi kılıp karitəmən; ular bir ottin qıksa, baxşa bir ot ularını yəwetidü. Əz yüzünni ularoja ərəxi bolup karatkəndə, silər Mening Pərvərdigar ikanlikimni tonup yetisilər. **8** Ularning kılıqan wapasızlıkları tüpəylidin man zeminni wəyrənə kılımən» — dəydu Rəb Pərvərdigar».

16 Wə Pərvərdigarning sezi manga kelip mundak degəndə: — **2** I insan oqlı, ezingin yirğınqlik kilmixlərini Yerusaleməqə yüzüqə selip mundak degin: — **3** Rəb Pərvərdigar Yerusaleməqə mundak dəydu: «Sening aslıy zating wə tuquluxung Kəana niylarının zeminida bolqən; sening atang Amoriy, apang Hittiy kiz idi. **4** Sening tuquluxuoja kəlsək, sən tuquloxan kününgdə kindiking kesilmigən, sən suda yuyulup pakız kilmiojan; həqkim sanga tuz sürkmigən yaki seni zakilimiojan. **5** Həqkimning kezi muxu ixlar üçün sanga rəhəm kilmiojan yaki içini sanga aqırmitloqan; aksıqə sən dalaqə taxliwetilgənsən, qünki tuquloxan kününgdə kəmsitilgənsən. **6** Xu qəqədə Mən yeningdin

ötüp ketiwetip, seni ez keningda eojinap yatkiningni kəpaytting. **27** Wə mana, Mən Əz kolumni üstünggə kərgən; wə Mən ez keningda yatkən halitingdə sanga: uzartip, sening nesiwəngni azaytip koydum. Mən «Yaxiqin!» — dedim. Bərəkət, sən ez keningda yatkən halitingdə Mən sanga: «Yaxiqin!» — dedim. **7** Mən seni daladiki ot-qəplərdək aynittim; sən ətüp heli boy tartip qiraylik bezilip wayloq yattıq; keksiliring beziləndi, qaqlıring üzün esti; birak sən tehi tuqoma-yalingaq iding. **8** Mən yənə yeningdin etüwetip, sən sanga karıdım; mana, ixk-muhəbbət məzgilinq yetip kəldi; Mən tonumning pexini üstünggə yeyip koyup, yalingaqlıkingni ettim; Mən sanga kəsam ijp, sən kələdi; Mən seni su bilən yuyup, keningni tenindin yuyuwetip, sanga puraqlıq mayni sürttüm. **10** Mən sanga kəxtilik kəngləknı kiygüzüüp, ayiojingga bilən orap, yipək bilən yepip koydum. **11** Səni zibuzinnatlırlar bilən pərdəzalımdı, kollarıngıqə biləzükllərin, boynunoğra marjannı takıp koydum; **12** burnungıqə həlkini, kulaklıringıqə zırılerni, bexingoja güzəl tajrı kiygüzendum. **13** Xundak kılıp sən altun-kümük bilən pərdəzalındı; kiymı-keqəklirinqə nepis kapap, yipək wə kəxtilik rəhəttin idi. Yegining ak un, bal həm zəytün meyi idi; sən intayıñ güzel bolup, hanix mərtiwişiga paydilinip pahıxa boldung; sən hərbir etküqi kixığa pahıxa muhəbbatlıringni tektüng; güzəlliking uning boldı! **16** Sən kiymı-keqəklirinqən elip ezüng üçün rənggarəng bezəlgən «yukarı jaylar»ni yasap, andın ularning üstüdə buzukluk kılıqansən. Bundaq ixlan yüz berip bəkmiojan, wə ikkinçi yüz bərməydi! **17** Sən Mən sanga beqixılıqan güzəl zibu-zinnatlırlırm wə altun-kümüküm bilən ərkək məbudiłarnı yasap ular bilən buzukluk kılıqansən. **18** Sən ez kəxtilik kiymiliringni elip ularoja kiygüzdüng; Mening meyim wə Mening huxbuyumni ularoja sunup beqixılıding; **19** Mən ezünggə bərgən nenimni, Mən sanga ozukka bərgən ak an, zəytün meyi wə balını bolsa, sən ularning aldişa huxpurak hədiyə stüptidə atap sundung; ixlar del xundak idi! — dəydu Rab Pərvərdigar. **20** — Uning üstügə sən Əzümgə tuşup bərgən kız-oqullirinqən elip, məbudiłarning ozukı bolsun dəp ularni kurbanlıq kıldıng; Sening buzuklukung azılık kılıqandak, **21** sən Mening balılırimmi soyup ularni ottin etküqi məbudiłarə atap koydungou? **22** Sening barlık yirginqlik kilmixliring həm pahıxa buzuklukliringda, san yaxlıkingda tuqma-yalingaq bolup ez keningda eojinap yatkən künllirinqni sən ez güzəllikingni yirginqlik kilipl, teningni hərbir etküqigə tutup, putungni eqip ezüngni berip pahıxa buzuklukungni kəpaytting. **26** Sən ixwaz ərliki qong deqan bir makalnı tilə alidu. **45** Sən ez eri həm koxnang boləjan Misirliklərlə bilən buzukluk etküzdüng; Mening aqqikimni kozojap, pahıxa buzuklukungni kəpəyting. **27** Wə mana, Mən Əz kolumni üstünggə senindin nəprətlindiojan, buzuk yolundın nomus kılıp qeqiqanlırların, yəni Filistilərlərin kızlırinin kolioja tapxurdum. **28** Sən yəna kanmay yəna Asuryliklərlə bilən buzukluk etküzdüng; buzukluk etküzgəndin keyin yəna kanaat kılımid. **29** Xunga sən sodigerning zemini, yəni Kaldıyə bilən boləjan buzuklukungni kəpəytip, buningdin yəna kanaat kılımid. **30** Muxundak bilən bir əhədə tüzədum, daydu Rab Pərvərdigar, wə sən Pərvərdigar, **31** Əzüngning pəxtikinqni hər koqining bexida kuridiojan, hərbir məydanda «yukarı jay»ıngni yasaydiojan! Uning üstügə sən pahıxa ayaldaq əməs iding, qünki sən həkni nəziringga almaytting! **32** I dəlfin terisidin tikkən kəxlərnı saptım; seni nepis kanap bilən wapasız ayal, erinin ornida yat adəmlərgə kengül beridiqən! **33** Həkələr pahıxa ayalqa həmixinə hək beridu; birak sən axniliringni buzukluk muhəbbətlərinin həzur elixka həryandın yeningoja kəlsun dəp ularning həmmisiiga üstək berip in'əm kilişən; **34** buzuklukta sən baxka ayallarning əksisən, qünki həqkim sening buzuk muhəbbitningi idzəp kəlmidi; sən üstək bərding, həq hək sənəgə berilmidi — sən həkikətən ularning əksisən! **35** Xunga, i pahıxa ayal, Pərvərdigarning sezin angla! **36** — Rab Parvərdigar mundak dəydu: — Sening tənggilirinq tekütlüp, axniliring bilən boləjan buzuklukliring bilən sening uyat yering axkarlanojanlıq təpəylidin, barlık yirginqlik məbudiłiring təpəylidin, ularoja atap sunoqan balılıringning keni təpəylidin — **37** xunga mana, Mən sening ezünggə axy-ixrat mənbəsi kılıqan, barlık seyğən həm barlıq naprətləngən axniliringni yiojimən — Mən ularni sanga karxi qikirət ətrapıngdin yiojip, sening uyat yeringin ularoja aksara kılımən, ular sening barlık uyat yeringni keridu. **38** Xuning bilən seni buzukluk kılıqan həm kan tekkən ayallarnı jazalıqandak jazalayman; Mən kəhr bilən, ottak oqəzipimning təlipi bilən üstünggə kanlıq jazani qüxiüriman; **39** Wə Mən seni ularning koliqa tapxuriman; ular sening pəxtakliringni oqulitidu, sening «yukarı jay»ıringni qekip taxlaydu; ular kiymı-keqəkingni üstüngdən saldurup taxlap, güzəl zibu-zinnatlıringni bulap-talap, seni tuqma-yalingaq kəldiridu. **40** Ular sanga karxi bir top kixilərni yiojip epkelidu, ular seni qalma-kesək kılıdu həm seni kiliqları bilən qepiwtidu. **41** Ular eyliringni ot bilən kəydüridu, kəp ayallarning kez alıda üstünggə jazalarını qüxiüridu; xuning bilən Mən seni pahıxa ayal boluxtan kəldiriman; sən yəna həqkandak «muhəbbət həkkı»ni bərməysən. **42** Xuning bilən Mən sanga kəratkan kəhrimmi tohitimən, Mening mukəddəsləklimdin qikkan oqəzəp səndin ketidü; Mən tinqlinip kayta aqqıqlanmayıman. **43** Sən həqkaqan esingga kəltürmid. **23** Əmdi sening bu yaxlık künllirinqni esingga kəltürmid, əksiqə muxu rəzillikliringdin keyin — (Way, halıngıq way!) — dəydu Rab Pərvərdigar. **24** sən yəna ezüng üçün bir pəxtak əz yoluñni əz bexingoja kəyturiman, — dəydu Rab kırup, hərbir məydənoqə bir «yukarı jay»ni yasidı; **25** Pərvərdigar, — xuning bilən bu buzuklukni baxka sən hərbir koqining bexida «yukarı jay»ıngni salındı; yirginqlik kilmixliring üstügə koxup ikkinçi kilməysən. sən ez güzəllikingni yirginqlik kilipl, teningni hərbir **44** Mana, makallarnı ixlidiojanlarning həmmisi sən etküqigə tutup, putungni eqip ezüngni berip pahıxa tooruluk: «Anisi kəndək bolsa, kizi xundak bolar» buzuklukungni kəpəyting. **26** Sən ixwaz ərliki qong deqan bir makalnı tilə alidu. **45** Sən ez eri həm koxnang boləjan Misirliklərlə bilən buzukluk etküzdüng; ərliri həm balılıridin naprətləngən anangning kizidursən; həm ez Mening aqqikimni kozojap, pahıxa buzuklukungni

arılık idikisən; sening anang bolsa Hıttiy, sening atang degin: — 3 Rəb Pərvərdigar mundaq dəydu: — «Kəng Amorı yidi. 46 Sening aqang bolsa sol təripingdə turojan əməkli, ziq rənggarəng uzun pəylilik qong bir bürküt Samariyə, yəni u wə uning kızlıri; singling bolsa ong təripingdə turojan Sodom wə uning kızlıri. 47 Sən nə xahni aldi; 4 U əng yukarı yumranbihini üzüwelib, uni ularning yollırıldıda mangmioğan, na ularning yirginqlik Liwanqa kelip, xu yərdiki egiz kədir dərihining uqidiki sodigerning zeminiqə apirip, tijarətqilərning xəhiriga kilmixlili boyıqə ix kilmiojansı; Yak! Bəlkı kışkıroqna tiki. 5 U yəna zemindin baxka urukni elip baqlıq bir wakit iqida son barlıq yollırıngda ulardın buzuk bir etizoja tiki; uni mol sular boyida selip, sügət bolup kətting. 48 Əz hayatım bilən əsəm kılımənki, — telidək tiklidi. 6 U əsüp, kəng yeyilib, pəs boyulk dəydu Rəb Pərvərdigar, — singling Sodom, yəni u yaki üzüm teli bolup qıktı; uning xahliri [bürküt] tərəpkə kızlıri sən yaki sening kızlırlıqning kilmixlirdək kilmidi; karap osti, yiltizlirimu uning astioja sozldı. Xu yəl 49 Mana, muxu singling Sodomning kəbihlikı — u wə bilən u üzüm teli bolup, xahlandı, bıhləndi. 7 Əmdi kızlırlıqna təkəbbuluk, nanlırlı mol, əndixisiz azadılık kəng ənatlıq, ziq paylıq yəna bir qong bürküt pəyda künllirdə ajiz-namratlarning kolini heq küqəytmişənlik boldı; wə mana, bu üzüm teli «U meni suçarsun» idi. 50 Ular təkəbburlıxip, Mening aldimda yirginqlik dəp, tikilən qənəkliridin yiltizlirini uningoja karap ixlarnı kıldı; Mən buni kərginimdə, ularını yokattım. 51 tarttı, xahlırını uningoja karap sozdi; 8 Mana, u obdan Samariyə bolsa sening gunahlırlıqning yerimidəkmən xahlap mewə bərsun, esil üzüm teli bolsun dəp munbat gunah sadır kilmidi; halbuki, sən bolsang yirginqlik etizda, mol sular boyıqə tikilənidi». 9 Əmdi Rəb kilmixlirinə ularningkidin kəp awutup kıldığ; Pərvərdigar mundaq dəydu: — «U ronak tapamdu? xundak kılıp sən yirginqlik kilmixlirin təpəylidin aq- Uni əkəxal kiliwetix üçün [bürküt] yiltizlirini yulup, singlingni huddi həkkaniydək keründürgənidi. 52 mewisini kesiwatnamdu? Uning yumran yopurmaklıri Sən əslidə əz aqa-singlingning üstidin həküm kılıoquqı iding; əmdi sənmə, əz xərməndilikning kətürüp yür! 53 11 Wa Pərvərdigarning sezi manga kelip mundaq deyəndə: — 12 Asiy jəməttin: «Muxu ixlarning mənisini biləmsilər?» dəp sorap, ularqa mundaq degin: «Mana, Babil padixağı Yerusaleməqə kelip, uning padixağı həm sürgünlüktn əslığa kəltürimən; 54 xuning bilən ularqa xahzadılırını elip ezi bilən Babiləq qayteturup apardı. təsəlli bərginində, sən əz xərməndilikning kətürüsən, 13 Xu wakitta u padixaḥınınənəsliđin bir kixini elip sening barlıq kilmixlirin təpəylidin hijalətkə kəlisən. uning bilən əhdə tütüp uningoja əsəm iqtüzdi. U yəna 55 Sening aqa-singling, Sodom həm kızlıri əslı həlioja, zəmindi kiş-metiwar boļojañarnı uning bilən elip Samariyə həm kızlırimu əslı həlioja kelidü; sənmə kətti; 14 məksət, padixaḥılıqning təwən ajiz əhalətə wə sening kızlırlıq əslı həlinərəqə kəlisər. 56 bolup, kəddini rusliyalmay, pəkət uning əhdidinə tutuxi Sening rəzillikin pax kılınmay, təkəbburluqta yürgən bilən jenini jan etkütüx üçün idi. 15 Birak u Misir kününgdə, singling Sodom aqzıngda söz-qəqək boļojañar bizə atlar həm qong koxunni təminlisun dəp əlqılırını əməsəmidi? Əmdi hazır sən ezung Suriyə kızlıri wə xu yərgə əwətip, uningoja asiylik kıldı. Əmdi u ronak uning ətrapidikilərninən həmmisi həmdə Filistiya kızlıri, tapamdu? Mundaq ixlarnı kılıoquqı tirik əlamdu? U yəni seni kezgə ilmaydiqan ətrapidikilərninən mazak əhdini buzup tirik əlamdu? 16 Mən hayatım bilən obyekti bolup kıldığ; 58 Sən buzulukung, yirginqlik əsəm kılımənki, — dəydu Rəb Pərvərdigar, — bərəkət u kilmixlirinən jazasını kətürisən, dəydu Pərvərdigar. ezini padixaḥ kılıojañ padixaḥınınənəsliđinə, — yəni 59 Qünki Rəb Pərvərdigar mundaq dəydu: — Əz uning əsəmimini kəmsitkən, əhdidini buzojan helikə kılıojañar, yəni iqtən əsəmimni kəmsitip, əhdini padixaḥınınənəsliđinə, — uning yenida, Babilning buzojanlıq boyıqə seni bir tərəp kılımən; 60 Əlbuki, otturısında olidu. 17 Bolidiojan jəngdə, ular keliplə nuroqun Mən sening bilən yaxılık künllirinənənəsliđinə tütüp əhdəmni kixilerni kırıx üçün [sepiloja] qıkıdıcıqan dənglüklərni əsləymən, həm sən bilən mənggülük bir əhdə tütimən. selip, potaylərni kırıqanda, Pirawın küləqlük koxun həm 61 Xuning bilən sən ezungdin qong aqılırlıq həmdə nuroqunlıqan əskərlərni baxlap kəlsimə, uning üçün seningdin qıqıq singillirinənənəsliđinə, heqnema kılıp berəlməydi. 18 U əsəmim kəmsitip, sən yollırıqni esingga kəltürüp hijalətkə kəlisən; əhdini buzdı; mana, u kol elixip söz bərdi, birak u muxu qünki muxu [aqa-singillirinənənəsliđinə] sənqəjərəq kılıojañar, — dəydu Rəb Pərvərdigar.

17 Wa Pərvərdigarning sezi manga kelip mundaq degəndə: — 21 insan oqlı, bir tepixmakni otturıja koyup, Israil jəmətigə bir təmsilni sözlər berip mundaq

degin: — 3 Rəb Pərvərdigar mundaq dəydu: — «Kəng Amorı yidi. 46 Sening aqang bolsa sol təripingdə turojan əməkli, ziq rənggarəng uzun pəylilik qong bir bürküt Samariyə, yəni u wə uning kızlıri; singling bolsa ong təripingdə turojan Sodom wə uning kızlıri. 47 Sən nə xahni aldi; 4 U əng yukarı yumranbihini üzüwelib, uni ularning yollırıldıda mangmioğan, na ularning yirginqlik Liwanqa kelip, xu yərdiki egiz kədir dərihining uqidiki sodigerning zeminiqə apirip, tijarətqilərning xəhiraga kilmixlili boyıqə ix kilmiojansı; Yak! Bəlkı kışkıroqna tiki. 5 U yəna zemindin baxka urukni elip baqlıq bir wakit iqida son barlıq yollırıngda ulardın buzuk bir etizoja tiki; uni mol sular boyida selip, sügət bolup kətting. 48 Əz hayatım bilən əsəm kılımənki, — telidək tiklidi. 6 U əsüp, kəng yeyilib, pəs boyulk dəydu Rəb Pərvərdigar, — singling Sodom, yəni u yaki üzüm teli bolup qıktı; uning xahliri [bürküt] tərəpkə kızlıri sən yaki sening kızlırlıqning kilmixlirdək kilmidi; karap osti, yiltizlirimu uning astioja sozldı. Xu yəl 49 Mana, muxu singling Sodomning kəbihlikı — u wə bilən u üzüm teli bolup, xahlandı, bıhləndi. 7 Əmdi kızlırlıqna təkəbbuluk, nanlırlı mol, əndixisiz azadılık kəng ənatlıq, ziq paylıq yəna bir qong bürküt pəyda künllirdə ajiz-namratlarning kolini heq küqəytmişənlik boldı; wə mana, bu üzüm teli «U meni suçarsun» idi. 50 Ular təkəbburlıxip, Mening aldimda yirginqlik dəp, tikilən qənəkliridin yiltizlirini uningoja karap ixlarnı kıldı; Mən buni kərginimdə, ularını yokattım. 51 tarttı, xahlırını uningoja karap sozdi; 8 Mana, u obdan Samariyə bolsa sening gunahlırlıqning yerimidəkmən xahlap mewə bərsun, esil üzüm teli bolsun dəp munbat gunah sadır kilmidi; halbuki, sən bolsang yirginqlik etizda, mol sular boyıqə tikilənidi». 9 Əmdi Rəb kilmixlirinə ularningkidin kəp awutup kıldığ; Pərvərdigar mundaq dəydu: — «U ronak tapamdu? Uni əkəxal kiliwetix üçün [bürküt] yiltizlirini yulup, mewisini kesiwatnamdu? Uning yumran yopurmaklıri Sən əslidə əz aqa-singlingning üstidin həküm kılıoquqı iding; əmdi sənmə, əz xərməndilikning kətürüp yür! 52 11 Wa Pərvərdigarning sezi manga kelip mundaq deyəndə: — 12 Asiy jəməttin: «Muxu ixlarning mənisini biləmsilər?» dəp sorap, ularqa mundaq degin: «Mana, Babil padixağı Yerusaleməqə kelip, uning padixağı həm sürgünlüktn əslığa kəltürimən; 54 xuning bilən ularqa xahzadılırını elip ezi bilən Babiləq qayteturup apardı. təsəlli bərginində, sən əz xərməndilikning kətürüsən, 13 Xu wakitta u padixaḥınınənəsliđin bir kixini elip sening barlıq kilmixlirin təpəylidin hijalətkə kəlisən. uning bilən əhdə tütüp uningoja əsəm iqtüzdi. U yəna 55 Sening aqa-singling, Sodom həm kızlıri əslı həlioja, zəmindi kiş-metiwar boļojañarnı uning bilən elip Samariyə həm kızlırimu əslı həlioja kelidü; sənmə kətti; 14 məksət, padixaḥılıqning təwən ajiz əhalətə wə sening kızlırlıq əslı həlinərəqə kəlisər. 56 bolup, kəddini rusliyalmay, pəkət uning əhdidinə tutuxi Sening rəzillikin pax kılınmay, təkəbburluqta yürgən bilən jenini jan etkütüx üçün idi. 15 Birak u Misir kününgdə, singling Sodom aqzıngda söz-qəqək boļojañar bizə atlar həm qong koxunni təminlisun dəp əlqılırını əməsəmidi? Əmdi hazır sən ezung Suriyə kızlıri wə xu yərgə əwətip, uningoja asiylik kıldı. Əmdi u ronak uning ətrapidikilərninən həmmisi həmdə Filistiya kızlıri, tapamdu? Mundaq ixlarnı kılıoquqı tirik əlamdu? U yəni seni kezgə ilmaydiqan ətrapidikilərninən mazak əhdini buzup tirik əlamdu? 16 Mən hayatım bilən obyekti bolup kıldığ; 58 Sən buzulukung, yirginqlik əsəm kılımənki, — dəydu Rəb Pərvərdigar, — bərəkət u kilmixlirinən jazasını kətürisən, dəydu Pərvərdigar.

20 Mən əz torumını üstiga yeyip taxlaymən, u Mening kiltikimdə tutulidu; Mən um Babiləq apırmən həmdə xu yərdə Manga kılıojañ mutlak wapasızlıq üçün uning ətigətə həküm qıkırıp jazalaymən. 21 Uning bilən billə barlık, qəqənər, barlık koxunlular kılıq bilən yikılıdu; buların kalojanlar hərbir xamaloja tarkitilidu; uning

bilən silər Mənki Pərvərdigarning söz kıləjanlığını tonup yetisilər». **22** Rəb Pərvərdigar mundak dəydu: «Mənmu egiz kədirning uqidin bih elip tikimən; uning yappyax xahqılırinin uqidin yumran bırsini üzüp, egiz həywətlük taq üstigə tikimən; **23** Israil egizlikidiki təoqka Mən uni tikiman; u obdan xahlap, mewə berip, esil kedin darihi bolidu; uning astioja hərkəndək uqar ənatlars konidu; uning xahlirining sayısında ular konup turidu; **24** xuning bilən daladıki barlıq dərəhlər bilidü, Mənki Pərvərdigar egiz dərhəni pəs kildim, pəs dərhəni egiz kildim, yexil dərhəni qəçirəttim, kaçkal dərhəni kekərtip baraksan kildim; Mənki Pərvərdigar mundak söz kildim wə xuni ada kılımən».

18 Wə Pərvərdigarning sözü manga kelip mundak degəndə. — **2** Israil zemini toopruluk silər: «Atilar aqqıq-qüqük üzümlərni yesə, balıldarın qixi kərik sezildidü» degen muxu makalnı ixlətildiqən xikilər zadi nema deməkqisilər? **3** Mən hayatım bilən kəsəm kılımənki, dəydu Rəb Pərvərdigar, silər Israil iqida muxu makalnı käytidin ixlətməysilər. **4** Mana, barlık janlar Meningkidur; atining jeni Meningkidək, balıning jenimu Meningkidur; gunah sadır kılıquçı jan igisi bolsa, u elidu. **5** Birsi həkkənəyi bolsa, adillik wə adalət yürüzidiqən bolsa, **6** — u nə təoqlar üstidə butkə atalojan taamni yemigən, nə Israil jəmetidiki butlarqa bax kətürüp ulardın tilimigən, nə koxnisining ayalını həq buzmiojan, nə ay kərgəndə ayoja yekin kəlmigən **7** nə həqbirigə zulum-zumbuluk ixlətmigən, bəlkı kərzədardın kapalət aloğanni käyturidiqən, bulangqlik kılımiojan, **8** nenini aq kələjanlarqa təkşim kiliplər bərgən, yeling-yalingaqka kiyim kiygüzən; **8** pulni eşümə bərməydiqən, jazana almayıdinqən, bəlkı kolini kəbəlhəltin tartip, ikki adəm arısında durus həküm qıkırıdinqən; **9** Mening bəlgilimilirimdə mangidiojan, baxxılarqa adil muamilə kılıx üçün həkümlirimni tutidiqən bolsa — mana muxu kixi həkkənəyi, u jəzmən hayatı bolidu, dəydu Rəb Pərvərdigar. **10** Əgərdə ez puxti boləqən, zorawanlıq kılıquçı, kan tekküqi boləqən, xundak yamanlıklarının birini əz kerindixioja kılıqən, həmdə yukirkiri yahxiliğin həqkisini kılımiojan, bir oqlı bolsa, — yəni təoqlar üstidə butkə atalojan taamni yegan, koxnisining ayalını buzqojan, **12** ajız-namratlarqa zulum-zumbuluk ixlətkən, bulangqlik kılıqən, kərzədardın kapalət aloğanni käyturmiqən, butlarqa bax kətürüp ulardın tiligən, yirginqlik ixlərni kılıqən, **13** pulni eşümə bərgən, jazanə aloqən bir oqlı bolsa — əmdi u hayatı kələmdə? U hayatı kəlməydə; u muxundak yirginqlik kılımxınları kılıqını tügen u jəzmən elidu; uning əz kəni əz bexi üstigə qüixidu. **14** Bırak, mana, muxu kiximə bir oqlu tapsa, u atisining sadır kılıqən barlık gunahlarını kərgən bolsımı, həm kərgəni bilən xundak kilmisa **15** — yəni təoqlar üstidə butkə atalojan taamni yemigən, Israil jəmetidiki butlarqa bax kətürüp ulardın tilimigən, koxnisining ayalını buzqojan, **16** həqbirigə zulum-zumbuluk ixlətmigən, kərzədardın kapalət elixni həq eziqə tutmiqən, bulangqlik kılımiojan, **17** nenini aq kələjanlarqa təkşim kiliplər bərgən, yeling-yalingaqka kiyim kiygüzən, **17** əz kolini kəbəlhəltin tartidiqən, pulni eşümə bərmigən, eşüm-jazanə almıqən, bəlkı Mening həkümlirimə əməl kılıdıcıqən, bəlgilimilirimdə

mangidiojan bolsa — u əz atisining kəbəlhəli tüpəylidin əlməydi, u jəzmən hayatı bolidu. **18** Uning atisi bolsa, zulum-zumbuluk ixlətkən, əz kerindixioja bulangqlik kılıqən, əz həlkə arısında natooqra ixlərni kıləjanlığı tüpəylidin, mana u əz kəbəlhəli iqida elidu. **19** Silər: «Nemixə oqlu atisining kəbəlhəlinin jazasını ketürməydu?» dəp soraysilər, bırak oqlu adillik həm adalətni yürgüzidiqən, Mening barlıq bəlgilimilirimni tutup ularoja əmal kılıqən; u jəzmən hayatı bolidu; **20** gunah sadır kılıquçı jan igisi elidu. Oqlu atisining kəbəlhəlinin jazasını ketürməydu, wə yaki ata oqlining kəbəlhəlinin jazasını ketürməydu həkkənəyi kixining həkkənəyliki əz üstidə turidu, rəzil kixining rəzziliyi əz üstidə turidu; **21** wə rəzil kixi barlıq sadır kılıqən gunahlıridin yenip towa kılıp, Mening barlıq bəlgilimilirimni tutup, adillik həm adalətni yürgüzidiqən bolsa, u jəzmən hayatı bolidu, u əlməydi. **22** Uning sadır kılıqən barlıq itaatsizlikləri uning hesabiqə aslanməydi; u kılıqən həkkənəyliki bilən hayatı bolidu. **23** Mən rəzil adəmning olümündən həzur almadımın? — dəydu Rəb Pərvərdigar. Əksiqə, məndikli həzur uning əz yoldıñ yenip towa kılıqənliliklərinə əməsmə? **24** Həkkənəyi kixi əz həkkənəyliki dən yenip, kəbəlhəli kılıqən, razıl adəmlərinin yirginqlik kılımixləri boyiqə iz kılıqən bolsa, u hayatı kələmdə? Uning kılıqən həkkənəyliki dən həqkəyisini aslanməydi; etküzən asiylik, sadır kılıqən gunah iqida, u elidu. **25** Əmma silər: «Rəbning yoli adil əməs» dəysilər; əmdi, i Israil jəmeti, anglangalar; Mening yolum adil əməsmə? Silərnəng yolliringələr adilsizlik əməsmə? **26** Həkkənəyi kixi həkkənəyliki dən yenip, kəbəlhəli etküzən bolsa, u elidu; etküzən kəbəlhəli bilən u elidu. **27** Həm rəzil adəm etküzən razılık dən yenip towa kılıp, adillik həm adalət yürgüzidiqən bolsa, u əz jenini hayatı saklaydu. **28** Qünki u oylinip, barlıq etküzən itaatsizliklərinə yandı; u jəzmən hayatı bolidu, u əlməydi. **29** Ləkin Israil jəmeti; «Rəbning yoli adil əməs» dəydu; i Israil jəmeti, Mening yollırıñ adil əməsmə? Adil bolmiojını silərnəng yolliringələr əməsmə? **30** Xunga Mən üstüngələrə, yəni hərbəringələrni əz yolliringələr boyiqə həküm qıkırıp jazalaymən, i Israil jəmeti, dəydu Rəb Pərvərdigar. Käytip yenimoja kelingələr, barlıq itaatsizliklərlərdən yenip towa kılıngələr; xuning bilən kəbəlhəli silərgə kiltək bolmayıd. **31** Əzüngələrdən barlıq etküzən itaatsizliklərlərinə taxliwetinqələr, ezungələrə yengi kəlb wə yengi rohni tılkıngələr; nemixə əlməkqisilər, i Israil jəmeti? **32** Qünki elidiqən kixining olümündən manga həzur yoktur, dəydu Rəb Pərvərdigar; xunga yollungələrdən yenip towa kılıp hayatı bolungələr!

19 — «Əmdi sən, Israil xahzadılırigə bir mərsiyəni aqzinqoja elip mundak dəp okuojin: — **2** «Xıllar arısında anang kəndək bir qixi xır id! U yax xıllar arısında yatkan, u arslanlırları bekip kuvvətəldi. **3** U arslanlırlarından birini qong kıldı, u yax xır bolup qıktı; U owni tutup yirtixni eğəndi; U adəmlərinimə yəwetətti. **4** Əllər uningdən həwər anglıdi; U ularning ora tozikəda tutuwelindi; Ular uning burnıqə ilməknə selip, Misir zeminiqə epkətti. **5** Qix xır ezining arminini bikar kütkinini, Ümidning yokalqanlığını kərəp, U baxxa bir arslanını elip, Uni bekip yax xır kıldı; **6** U xıllar arısında uyan-buyan kəzdi; U yax xır bolup, Owni

20 Yëttingi yili, baxinqı ayning oninqi künü xundak boldiki, Israilning bəzi aksaqlarlı Pərvərdigarnı izdəp uningdin soriçılı mening aldimoja kelip olturdu. **2** Wə Pərvərdigarning sezi manga kelip mundak degəndə: — **3** I insan oqlı, Israilning aksaqlarlıroja söz kılıp mundak degin: — Rab Pərvərdigar mundak dəydu: — Silar Məndin soriçılı keldinglər? Əz həyatım bilən kəsəm kılımənki, — dəydu Rab Pərvərdigar — Mən silərninq Məndin sorixinglarqa yoloja koymayman. **4** Əmdı ularning iştigə həküm qikiramsın, i adəm balisi, həküm qikiramsən? Ularqa ata-bowlirininq yırqınlıq kilmixlirini ayan kılıp ularqa mundak degin: — **5** Rab Pərvərdigar mundak dəydu: — Mən Israilni tallıqan künidə, Yakup jəmətining nəsligə kol kətürüp kəsəm kılıp, Misir zeminidə Əzümnı ularqa ayan kılqonimda, yəni ularqa kol kətürüp kəsəm kılıp ularqa: «Mən Pərvərdigar sening Hudayingdurmən» deginimdə **6** — xu künü Mən ularını Misir zeminidin qıkırıp ular üçün alahidə izdəp tapkan süt həm bal ekip turidiqan, həmmə zemin arisidiki əng güzel zeminning güli bolqan zeminoja kürügzü üzün, kol kətürüp kəsəm kildim; **7** Mən ularqa: «Hərbiringlar ez kezünglar aliddiki nəprətlik narsılerni taxliwetinqar, Misirning butliri bilən ezunglarnı bulojımaglar; Mən Pərvərdigar Hudayinglardurmən» — dedim. **8** Lekin ular Manga asiylik kılıp Manga kulaq selixni halimayti; heqkaysisi nə ez kezi aliddiki nəprətlik narsılerni taxliwetmidi, nə Misirning butlirindən heq ayrılmidi. Andin Mən kəhrimni Misir zemini iqidə ularqa töktüp, ularoja karatqan aqqıkmını basımin, dedim — **9** əlbuki, namımin ular turqan allar arısida buloşanmaslıq üçün, Əz namı üfür hərikət kildim; qırkı Mən bu əllərnəng kez alidda ularını Misirdin qıkırıxm bilən Əzümnı ayan kılqonidim; **10** xunga Mən ularını Misir zeminidin [toluk] qıkırıp, qəl-bayawanoja apardım. **11** Wə Mən

Əzakiyal

baraşsan dərəhni kəriplə xu jaylarda ular kurbanlıklarını kılıp, Meni aqqıqlanduridiojan hədiyələrni kılatti; ular xu yərdimə «hxupurak hədiyə»lirini puritip, xarab hədiyələrini təkətti; **29** xuning bilən Mən ulardin: «Silər qıkıldığın bu yukarı jay degən nema?» dəp sordim; xunga bügüngə kədər uning ismi «Bamaḥ»dur. **30** Xunga Israil jəmətigə mundak deyin: — Rəb Pərvərdigar mundak dəydu: «Silər ata-bowiliringlarning yolda oźlirınlarını bulojımaqçımusılər! Ularning nəprətlik kilmixlirliqə ağıxip buzukluk kılmakçımusılər! **31** Əmdi silər hədiyəlirlərin sunup, ez oquqlırlırları ottin etküzgəndə, silər yənilə bügüngə kədər ezunglarnı barlıq butliringlər bilən buloqawatisılər; əmdı Mən silərning Meni izdəp sorixinglərə yol köyəmdimən, i Israil jəməti?! Mən hayatım bilən kəsəm kılımənki, — dəydu Rəb Pərvərdigar, — Mən silərning Meni izdəp sorixinglərə yol koymaymən! **32** Xuningdək silərning keŋlünglərdiki «Biz yat allərdək, baxka yurtlardiki jəmətlərdək yaşaq həm tax məbudişlərə qoқunımız» degən koyunglar əməlgə axurulmaydır; **33** Mən hayatım bilən kəsəm kılımənki, — dəydu Rəb Pərvərdigar, Mən bərhək küçük kol, uzartkan bilikim həm teküp yaqduruşan kəhrim bilən üstünglardin həkümranlıq kılımən. **34** Mən külliük kol, uzartkan bilikim həm teküp yaqduruşan kəhr bilən silərni əllərdin qıkırıp epkelimən, tarkitilojan məmlikətlərdin silərni yiçimən; **35** silərni əllərgə təwə bolovan qel-bayawanoja kirgüzüp, xu yərda üstünglardin yüz turanə həküm qıkırıp jazalaymən; **36** ata-bowiliringlarning üstidin Misir zeminidiki qel-bayawanoja həküm qıkırıp jazalojnimindək, silərning üstünglardin yüz turanə həküm qıkırıp jazalaymən, dəydu Rəb Pərvərdigar. **37** Mən silərni həsa astidin etküzüp, əhdining rixtisiqə baqlandurimən. **38** Mən aranglandıñ Manga wapasızılık kilojan asıylarını xallap qıkırımən; ularnı turuwtakın jaylardin qıkırımən, birak ular Israil zeminiqə kirməydu; xuning bilən silər Pərvərdigar ikənlikimni tonup yetisilər. **39** — Əmdi silər bolsanglar, i Israil jəməti, Rəb Pərvərdigar silərgə mundak dəydu: — Manga kulaq salmaymız desənglər, beriwinglər, hərbiringlər ez butliringlərə qoқunuweringlər! Bırak silər yəna hədiyəlirlər həm məbudişlərlər bilən Mening namimni ikkinqi bulojımaqçımusılər! **40** Qünki Mening mukəddas teçimda, yəni Israîlning egizlikidiki taqda, — dəydu Rəb Pərvərdigar, — barlıq Israil jəməti, ularning həmmisi Manga zemində turup hiszat kılıdu; Mən u yərda ularnı köbul kılımən wə u yərda Mən silərdin «kötürmə hədiyə»lirlərlərini, tunji həsol bolovan köktat-mewilişlərlərni, xundakla barlıq mukəddəs dəp ayırıp beqixlıqın nəsriliringlərni tələp kılımən. **41** Mən silərni əller arisidin qıkırıp, məmlikətlərdin elip yiçkinimda, esil huxbuydək silərni köbul kılımən; xuning bilən əllərning kezaldida aranglarda Əzümmüng pak-mukəddəs ikənlikimni kersitiman. **42** Ata-bowiliringlərə kolumni ketürüp: «Muxu zeminni silərgə berimən» dəp kəsəm kilojan Israil zeminiqə silərni kirgüzginimda, silər Mening Pərvərdigar ikənlikimni bilip yetisilər. **43** Silər u yərda ez yollarınglərni wə ezunglərni bulojıjan barlıq kilmixlirınglərni əsləysilər; xuning bilən etküzən rəzil ixliringlər tüpəylidin silər ez-ezunglərni kezgə

İlmisiler, ez-ezunglardın neprəlinisilər. **44** Mən rəzil vollarınglaroja asasən əməs, yaki buzuk kilmixliringlaroja asasən əməs, bəlkı Əz namim üçün silərgə xəpkətlilik müamilə kılqandın keyin, i Israel jəməti, silər Mening Pərvərdigar ikənlikimni bilip yetisilər, — dəydu Rəb Pərvərdigar. **45** Pərvərdigarning sezi manga kelip mundak değanda: — **46** I insan oqlı, yüzüngni Teman xəhəriqə karitip, jənubtikilərni ayıblılap, Nəgaw ormanlık dalasını ayıblayıdoqan bexarət berip, — **47** Yəni Nəgaw ormanlık dalasioqan mundak degin: — Pərvərdigarning sezinə angla; Rəb Pərvərdigar mundak dəydu: «Man, Mən sanga bir ot yakımən; u səndiki həmmə yexil dərəhni həmdə həmmə kaçxal dərəhni yəwetidü; vərunkunluk ot həq eqməydi, jənubtin ximaloqış pütkül yər yüzü uning bilən keyüp ketidü; **48** barlıq at igilirli Mənki Pərvərdigar uni yakkanlıkimni körüp yetidü; u heqkəqan eeqürtülməydi!». **49** Wə mən: — Ah, Pərvərdigar! Ular mən toqurluluk; «U pəkət təmsillərnələ sezləwatidü» dəydi! — dedim.

21 Wa Pərvərdigarning səzi manga kelip mundak degəndə: — **2** 1 insan oqlı, yüzüngini Yerusalemoqə şaritip, «mukəddəs jaylar»ni əyibləp, Israil zeminiini qılıblap bexarət berip, **3** Yəni Israil zeminiqə mundak degin: — Pərvərdigar mundak dəydu: «Mana, Mən sanga kərxdürmən; kılıqimni qılaptın suçurup, səndin həm həkkanıylar həm rəzillərni üzüp taxlaymən. **4** Mən səndin həm həkkanıylar həm rəzillərni üzüp taxlimaqçı bolojinim üçün, kılıqim barlıq ət igiliri, Yəni jənobtin ximaloqışa bolojan həmməylən bilən xarxilixiqə qılaptın qıkıdır; **5** xuning bilən barlıq ət igiliri Mənki Pərvərdigarning Əz kılıqimni qılaptın suçurqənlilikini tonup yetidi; kılıq qılalıqka käytidin yenip kirməydi. **6** Əmdı uğ tartıqin, i insan oqlı; q-baqırıq eqixküdək dərd-eləm bilən ularning kezaldıda uğ-zar kıl. **7** Wə xundak boliduki, ular səndim: «Nemixka uğ tartisən?» dəp soriqanda, sən ularqa: «Bolojan xum həwər tüpəylidin! Mana, u keliidü! Barlık vürəklər erip, barlıq kollar boxap ketidü, barlıq rohlar ziəliplix, barlıq, tizlər siyidük bilən qılıq-qılıq həl bolup ketidü; mana u keliwatidü! U yetip kəldi! — dəydu Rəb Pərvərdigar — degin. **8** Wə Pərvərdigarning səzi manga kelip mundak degəndə: — **9** 1 insan oqlı, bexarət berip mundak degin: — Rəb Pərvərdigar mundak dəydu: — Mana, bir kılıq, bir kılıq, bislanqan, parkiritojan! **10** U zor kiroinqılıq, üqün bislanqan, un yaltıraxka parkiratkan; Əz oqlumning xahana hasisi hərkəndək addiy tayakni kamstikənlilik tüpəylidin, huxal bolup etkiximizgə tooraq keləmdü! **11** U kılıqni parkiritojlxıka, qol bilən tutuxkə bekitkən; Kılıq biləngən, parkiritojan, kətl kılıquning kolioja tutkuzuxkə təyyarlanqandur! **12** Nala-paryad kətürüp pişən qəkkin, i insan oqlı, Qırkı [kılıq] Mening həlkimgə karxi qıkkan; U Israilning barlıq xahzadilirigə karxi qıkkan; Əlar Əz həlkim bilən təng kılıqka tapxurulqan; Xunga yanpixingoja kattik urup kyojon! **13** Qırkı sinək kəldi; əmdı bu «xahana qasası» baxka yaqaqlarını kamstikini bilən, u bəribir təpəxidümu eməsmü?! — dəydu Rəb Pərvərdigar. **14** — Əmdı sən, i insan oqlı, bexarət bərgin, qawak qalojin! Kılıq ikki ketim, üç ketim urup kırsun! U kiroquqı kılıq, ularını hər tərəptin korxiwalojan zor kətl kılıqarı

zeminſen. **25** Өз旣isini titma kılıdiqan, hərkirəydiqan xirdək ularning pəyojəmbərliri uningda suyiqəst ixitidu; ular janlarnı yəwetidü; həzinilərni, kimmatlık nərsilirini buliwalidü; ular uning otturisidiki tul hotunlarnı kəpəytəməktə. **26** Uning kahinliri Təwrat-kanunumni buzup taxlap, pak-mukaddas nərsilirimni bulojoqan; ular pak-mukaddas bilən addiy nərsilirni perk kilmaydu; ular «xabat kün» lirimgə kəzini yumup yürüdü; xuning bilən ular arısida Manga bətnam qaplindiu. **27** Uning iqidikə xahzadilər huddi oljisini titma kılıdiqan berilərdək; ular kən tekxixidü, janlarnı nabut kiliçidü, həram mənpəstni bulixidü. **28** Uning payojsəmbərliri ularning [kilmixirini] «ħak suwak» bilən akartıqan, «Rəb Pərvərdigar mundak dəydu!» dəp sahta kərətinüxlərni kərtüwelip, pal selip yaloqanqılık yətküzidü; lekin Pərvərdigar ularoja söz kılıqan əməs. **29** Zemindiki addiy pukralarmu jəbir-zulum kiliçip, bulang-talang kiliđü; ular ajiz-namratları bozək kiliп, musapirlarqa zulum selip uwal kiliđü. **30** Mən ular arısından tamni kaytidin yaſitip beridiojan, Meni ularning zeminini wayran kiliçimdin yanduridiojan, uning yerikini atıkdü; Mening aldimda turidiojan ariqi bir əzimətni izdəp kəldim; birək həqibirni tapalmışdım. **31** Xunga Mən kəhrimini üstigə tekiman; oqazipimning otı bilən Mən ularını həlak kiliđəm; Mən ularning yollarını ez bexoja kəyturiman, — dəydu Rəb Pərvərdigar.

23 Pərvərdigarning səzi manga kelip mundak degəndə: — **2** I insan oοqli, bir anidin tuqulmuş ikki ayal bar iken; **3** ular Misir zeminida pañixilik kılıqan; ular yaxlıkta pañixlik kılıqan; xu yərda ularning keksiliri mijiklinip, kızılık, əmqək topqılıri silanopan. **4** ularning isimləri bolsa, qongining Oholah, kiqikininq Oholibah idi; ular Meningki idi; ular oouq-kızlarını tuqışkan. Samariya bolsa Oholah, Yerusalem Oholibahdır. **5** Oholah Meningki bolovan təkdirdimən yənə buzukluk kılıqan — u axıklırıq, yəni koxnlirini bolovan Asuriylərgə pəs arzu-həwəslərdə bolovan; **6** kək kiyim kiygən, əməldar-həkümdarlar, həmmisi kelixkən yigitlər, atka mingən qəwəndəzərlər idi. **7** U ez buzuklukunu ularning üstigə beoqixlıqan; ularning həmmisi Asuriyəning esilzadılıri idi; ez arzu-həwəslirini barlıq kəzəbatkarlar bilən wə ularning barlıq məbudişli bilən u ezini bulojoqan. **8** U yənə Misirdə bolovan pañixilikliridin waz kəqmidi; qünkü uning yaxlıkda axu yərdikilər uning bilən billə yatti, kızılık keksilirini silap, ez buzukluklirini uning üstigə tekti. **9** Xunga Mən uni ez axnilirinin, yəni uning arzu-həwəslirini kəzəbatkan Asuriylərning kolioja tapxurdum; **10** ular uning nomusunu axkarilap, uning oouq-kızlarını elip ketip, uni kiliqlap əltürüwətti; u ayallar arısida [yaman] atakkə kaldi; uning üstigə həküm qıkırılıp jazalandı. **11** Uning singlesi Oholibah, buni kerüp turupmu, arzu-həwəsliridə hədisidin tehimu buzuk, pañixilikli hədisininqidin kəp bolup kətti. **12** U ez koxnlirini bolovan Asuriylərgə pəs arzu-həwəslərni kəzəbatkan; ular əməldar-həkümdarlar, həxəmətlik sawut, formilarnı kiygən, atka mingən qəwəndəzərlər, ularning həmmisi kelixkən yigitlər idi. **13** Mən uning bulojonip kətənləkini kərdum; ular ikkilisi bir yolluk idi. **14** U uning pañixiliklirini axurdi; qünkü u tamda pərəng bilən sürətləngən adəmlərni, yəni Kaldiyılerning rəsimlərini kərdi; **15** ularning bəlliri potilar bilən oralojan, bexoja kuyrukluq səllilər kiyilgən; ularning həmmisi ləxkər bəxidək, yəni tuqulmuş yurti Kaldiyədiki Babilliklarning kiyapitidə idi. **16** U xuan ularoja karap ularning xəhwani həwasını kəzəbojoqan, xuning bilən ularni izdəp Kaldiyəgə əlgilərni əwətkən. **17** Xuning bilən Babilliklər uningoja, yəni uning axnilik orun-kəpilirigə yekin kelip, uni ez zinaliri bilən bulojoqan; u əzini ular bilən billə bulojoqandın keyin ulardin bizar boldi. **18** U ez buzukluklirini oouq kiliп, nomusunu axkarilixi bilən, jenim hədisidin yirgəngändək uningdinmə yirgəndi. **19** Bırak u yəna əzining yaxlık künllirini, yəni Misir zeminida buzukluk pañixilik kılıqan künllirini esigo kəltürtüp ez buzukluklirini tehimu kəpəytti. **20** Uning ərlikli exək mədəkliridək, məniysi atlarningkidək bolovan Babilning pañixiwaz ərkəkliriga karap həwəsliri kəzəldi. **21** Sən yaxlıkingdiki buzuklukliringoja, yəni yaxlıkingdiki Misirliklarning əməqəkliringni siliqinioja yəna təxna bolup təlmürdüng. **22** Xunga, i Oholibah, — dəydu Rəb Pərvərdigar — Mana, Mən jeninq hazır bizar bolovan axnilirinqni əzüngə karxi kəzəqitimən, ularını sən bilən karxilixkə həmmə təripindən elip kelimən; **23** Babiliklər, barlıq Kaldıylər, Pekodalar, Xoalar, Koallar həmdə Asuriylərning həmmisini ular bilən təng kəzəqitmən; ularning həmmisi kelixkən yigitlər, əməldar-həkümdarlar, uluoq bəglər wə janablar, həmmisi atka mingən qəwəndəzərlər; **24** ular koral-yaraklar, jəng hərwiliri, yüksək hərwiliri, həm zor bir top həlkələr bilən sanga karxi qıkıldı; ular əzilirini həmmə təripindən sıpar-kalkanlar wə dubuləqlərənə kəyip sanga karxi supras bolidu; bexingoja qükidiqan tegixlik jazanı ularoja tapxurimən, ular ez həkümləri boyiqə jazalandı. **25** Mən mukaddəslilikimdən qıkkən əqəzpəni sanga karitimən; xuning bilən ular kəhr bilən seni bir tərəp kiliđü. Ular senin burnung wə kulaklıringni kesiwetidü; sandin ahirki kəlojanlar kiliçlinidü; ular oouq-kızlıringni elip ketidü, sandin yənilə kəlojanlar otta yutuwetiliđü. **26** Ular sandin kiyim-keqəkliringni eliweiip, güzel zibu-zinnətliringni bulaydu. **27** Xuning bilən Mən sandə Misir zeminida baxlanopan buzuklukliringni wə pañixilikliringni tohtitimən; sən bu ixlaroja yəna təlmürməysən, Misirni kəyata asliməysən. **28** — Qünki Rəb Pərvərdigar mundak dəydu: — Mana, Mən seni əzüng nəprətləngənlərning kolioja, yəni jeninq yirgəngənlərning kolioja tapxurimən; **29** ular seni əqmənlək bilən bir tərəp kiliп, barlıq ajiriringni elip ketip, seni tuqma-yalingaq kəldurup, pañixilikliringning nomusunu axkarilaydu. Sən əllər bilən pañixilik kılıqanlıking, ularning məbudişli bilən əzüngni bulojoqanlıking tüpəylidin, senin buzuklukliring həm pañixilikliring bularni bexingoja qükürdi. **31** Hədəngning yolidə əzüng mangojansən; xunga Mən uningdiki kədəhnini senin kolungojumu tutkuzdum. **32** — Rəb Pərvərdigar mundak daydu: — Hədəngning kədəhnini, qongkər wə qong bir kədəhnini sənmə iqisən; sən rəswa bolup mazak kiliñisən, qünkü uning hajimi qongdur; **33** sən dəhəxətlik wə halakət kədəhə, yəni hədəng Samariyəning kədəhnə bilən məstlik həm dərələngə toldurulison; **34** sən uni iqipetip yəna yalaysən, hətta uning parqılırinimə oqjalısayən, andin

keksilirningim yulup taxlaysən; qünki Mən xundak səz kıldı, dəydi Rəb Pərvərdigar. **35** Xuning üçün Rəb Pərvərdigar mundak dəydi: — Qünki sən Meni untup arkəgoja taxliwətənliking üçün, xunga ez buzuklukung həm pahixiliklirining jazasını kətürisən.

36 Wa Pərvərdigar manga mundak dedi: — I insan oöqli, sən Oholah wa Oholibaməh üstiga həküm qıkırmasan? Əmdi ularoja ez yirginqlik kilmixlini ayan kılıp kərsətkin. **37** Qünki ular buzukluk kıldı; kolliri kan boldı; ular ez butliri bilən buzukluk kılıp, uning üstigə Manga tuşqanın ez balılırını ularning ozukı süpitidə kurbanlıq kılıp etkütüzip beqixılıdi. **38** Uning üstigə ular Manga xundak ix kılqankı, ohxax bir kündə ular Mening mukəddəs jayimni buloçap, «xabat kün» lirimni buzojan.

39 Qünki ular ez balılırimini butlirioja soyovan qaşa, ular ohxax bir kündə mukəddəs jayimni buloçaxkā kirdi; mana, ular Mening eyüm otturısında xundak kılqan.

40 Uning üstigə adamlarını yıraklıq qakirdı, ularni elip kelikxā əlqi əvvəti; mana, ular kaldi; sən ularni dəp yuyunup, kəz-ķaxliringoja osma koyup, eziüngi zibuzinnatlar bilən pərdəzlidi; **41** həxəmatlık bir diwanda olturdung, uning aliqoja üstiga Mening huxbuyum həm zəytun meymən qoyulğan dastihanni koydung;

42 qəmsiz yürgən bir top kixilərning awazi uningda anglandı; qüpərəndə adamlar bilən billa qəl-bayawandin Sebaiylarmu elip kelindi; ular [hədə-singilning] kollirioja biləzülklər, bexioja qıraylık tajlarnı saldı. **43** Əmdi Mən zina-buzukluklar bilən uprap kəriqan pahixə toorrluk; «Ular əmdi uning bilən buzukluk kiliwərsün; qünki u həkikətən [pahixa]» — dedim. **44** — Xuning bilən ular pahixə ayalıqə yekin laxkandak uningoja yekin berip billa yatti; ular xundak kılıp Oholah wə Oholibaməh bu ikki buzuk ayalıqə yekinlixip billa yatti. **45** Bırak həkənəyi adamlar ularını zinahor ayallarını wə kan təkkütiyə ayallarını jazalıqanoja ohxax, ularning üstiga həkium qıkırıp jazalaydu; qünki ular zinahor ayallar, ularning kolliri kəndur. **46** Qünki Rəb Pərvərdigar mundak daydu: — Bir top adamlarını ularoja қarxi qıkırıp elip kelimən, ularni həryanoja həydiwetixkə wə bulangqlik kılıxka tapxurımən. **47** Bu top kixilər ularni taxlar bilən qalma-kesək kılıp, kılıqları bilən qepip soyidu; ular ularning oonul-kızlılarını eltüridü, eylirini ot bilən keydürüwetidə.

48 Xuning bilən Mən zeminda buzuklukka hatima berimən; xuning bilən barlık ayallar silərdin sawak elip silərning buzukluklirining dorimaydu. **49** Ular buzuklukungni ez bexingga käyturup qüxtürü, wə silər məbduliringlarqa qetixlik bolovan gunahları kətürisilər; silər Mening Rəb Pərvərdigar ikənlikimni tonup yetisilər.

elinglar; ustihanları pixuruxkə uning astioqa otun toplap köyungalar; uni qattık käyningitlar, uningdiki ustihanlar obdan käynisun. **6** — Xunga Rəb Pərvərdigar mundak dəydi: — Kanhor xəhərninq həlioja, yəni dat başkan kazanqa, heq deti katməydiqan kazanqa way! Uningdiki həmmini birdin-birdin al; uningoja nesiw qeki taxlanmışsun! **7** Qünki u təkkən kan uning otturısida turidu; u kannı topa bilən kemgili boluduk yergə emas, bəlkı takır tax üstigə tekti. **8** Kəhrimni kozoqax, intikam elix üçün, u tekkan känninq yepilmaslık üçün takır tax üstigə kaldurdum. **9** Xunga Rəb Pərvərdigar mundak daydu: — Kanhor xəhərninq həlioja way! Mənmu uning otun dewisiyi yoqan kılıman!

10 Otunni dəwilənglər, otni yekip quhqılangalar, gəx obdan pixsun, dora-dərməklərni koxungalar, ustihanlar keyüp kətsun! **11** Andin kazanni kizitip, uningdiki misni kipkızıl kilinglər, iqidiki daq-kırlar eritilip, uning deti qıkırıwtelix üçün uni kuruk peti qoqlar üstigə koyungalar! **12** Uning kılqan awarıqılıkları Meni uprattı; Ləkin uning kelin deti uningdin kətmidi; Xunga uning deti otta turiwərsün! **13** Sening paskiniqliklingdə buzuk pahixilik bardur; Mən seni pakizlimaqi boldum, lekin sen paskiniqliklin pakizlandurulmayıman dedim; əmdi kəhrimni üstüngə teküp tohtatmioquqə sən paskiniqliklin pakizlandurulmaysən. **14** Mənki Pərvərdigar xundak səz kıldı; u əməlgə axurulidu, Mən uni ada kılıman; Mən nə buningdin yanmamən, nə heq sanga iqimini aqpritmaymən, nə uningdin ekünənməmən; ular sening yollırıng wa kilmixliring boyiqə üstüngə həküm qıkırıp jazalaydu — daydu Rəb Pərvərdigar.

15 Wa Pərvərdigarning sezi manga kəlip mundak degəndə: — **16** «I insan oöqli, Mən sening səyümilik kəz qarşıqungını bir urux bilən səndin elip ketimən; bıraq sən heq matəm tutma, heq yiqlima, heq kəz yexi kılma; **17** 11 süküt iqida uh-zar tartısan; elgılıq üçün heq haza tutma; səlləngni bexingəq orap, kaxliringni putungəqə baoļiojin; yüzüngning təwinini yepiwtərə, adamlar epbərgən nandin yemə». **18** Xuning bilən Mən ətigəndə həlkəkə səz kıldı; kəqkuruńda ayalım əldi. İkkinci künü ətigəndə mən buyruqlını boyiqə ix kildim. **19** Əmdi halayık manga: «Sening bu kılqan ixliringning nemini kərsətənlikini deməmsən?» dedi. **20** Mən ularoja mundak dedim: — Pərvərdigarning sezi manga kəlip mundak degəndə: — **21** Israel jəmatığa mundak degin: — Rəb Pərvərdigar mundak dəydu: — «Mən Əz mukəddəs jayimni, yəni sən pəhirləngən kük-tayanganqını, kezünglərni huxal kılqayı, jeninqər təxna bolovan nərsini buloqay dəwatiyim; silərning kəyninglarda kalojan kız-oqqular kılıq bilən yokılıdu.

24 Tokkuzinqi yili, oninqi ayning oninqi künida,
Pərvərdigarning səzi manga kelip mundak,
degəndə: — 2 I insan oqlı, bu künni, dəl muxu
künninq qıslasını yeziwalıqın; qunkı dəl muxu kündə
Babilinq padixahı Yerusalemni mühəsirigə aldı. 3
Asiy jəmətning addıqı bir təmsilni koyup mundak,
degin: — Rab Pərvərdigar mundak dəydü: — «Kazannı
otning üstügə koyunqlar, ot üstügə koyunqlar, uningoja
su kuyunqlar; 4 gəx parqılır, hərbir esil gəx
parqılırını, put wə kolini uningoja yioqip selinglər; esil
ustiħanlarnimu koxunglar; 5 koy padisidin əng esillirini

elinglar; ustihanlarni pixuruxka uning astioja otun toplap koyunglar; uni kattik kaynitinglar, uningdiki ustihanlar obdan kaynisun. **6** — Xunga Rəb Pərvərdigar mundak dəydu: — Kanhor xəhərning həlioja, yəni dat başkan kazanoja, heq deti kətmədiqan kazanoja way! Uningdiki həmmini birdin-birdin al; uningoja nesiwə qeki taxlanmisun! **7** Qünki u tekkən kan uning otturisasi turidu; u kanni topa bilən köməgli boluqlaq yərgə amas, bəlkı takır tax üstüga tekti. **8** Kəhrimni kozçojax, intikam elix üçün, u tekkən kanning yepilməslikü üçün takır tax üstüga qaldurdum. **9** Xunga Rəb Pərvərdigar mundak dəydu: — Kanhor xəhərning həlioja way! Mənmu uning otun dəwisiyi yoojan kılıman! **10** Otunni dəwilənglar, otni yekip quhqıolanglar, gəx obdan pixsun, dora-dərməklərnı köxunglar, ustihanlar keyüp kətsun! **11** Andin kazannı kizitip, uningdiki misni kıpıriz kılınqlar, iqidiki daqı-kırlar eritilip, uning deti qıkırivetiliş üçün uni kuruk peti qooqlar üstüga koyunglar! **12** Uning kılıqan awarıqlıkları Meni uprattı; Ləkin uning kelin deti uningdin kətmidi; Xunga uning deti otta turiwərsun! **13** Sening paskiniqlikində buzuk pañixilik bardur; Mən seni pakızlımakaq boldum, lekin sən paskiniqliktin pakızlandurulmayıman deding; əmdi kəhrimni üstüngə teküp tohatmioquqə sən paskiniqliktin pakızlandurulmaysən. **14** Mənki Pərvərdigar xundak söz kildim; u əməlgə axurulidu, Mən uni ada kılıman; Mən nə buningdin yanmamışın, nə heq sanga iqimni aqoritmışın, nə uningdin ekünməyən; ular sening yollırıng wa kilmixlirinq boyığa üstüngə heküm qıkırıp jazalaydu — dəydu Rəb Pərvərdigar. **15** Wa Pərvərdigarning sezi manga kelip mundak, degənda: — **16** «İ insan oqlı, Mən sening soyümlük kez kəriqunkunı bir urux bilən səndin elip ketimən; bıraq sən heq matəm tutma, heq yiqlima, heq kez yexi kilma; **17** süküt iqida uh-zar tartışan; olğığı üçün heq haza tutma; səlləngni bexinqoja orap, kəxliringni putungoja baoļiojin; yüzüngning təwinini yepiwtəmə, adamlar epbərgən nandin yemə». **18** Xuning bilən Mən atığında həlkə sez kildim; kaqqurunda ayalım eldi, ikkinçi künü atığında man buyruqlını boyığa ix kildim. **19** Əmdi halayık manga: «Sening bu kılıqan ixlirinqning nemini kersətənlikini deməmsən?» dedi. **20** Mən ularoja mundak dedim: — Pərvərdigarning sezi manga kelip mundak degənda: — **21** Israel jamatiga mundak degin: — Rəb Pərvərdigar mundak dəydu: — «Mən Əz mukəddəs jayimni, yəni sən pohirləngən küq-tayanqingni, kəzünglarnı huxal kılıquqi, jeninqlar təxna bolovan nərsini buloqay dəwatişən; silərnin kəyninglarda kəlojan kız-oqullar kılıq bilən yokılıdu. **22** Xu tapta silər mən [Əzakiyal] hazırlı kılıqınımdak kılısilər; silər yüzünglarning təwinini yapmaysılar, adamlar epbərgən nandin yeməsiyilər; **23** səllənglar bexinqlarda, kəxinglər ayaqlırlıngda boluweridu; silər heq matəm tutmaysılar yaki heq yiqlimaysılar; silər kəbihiliklirlər iqidə solixip, bir-biringlərə qarixip uh-zar tartısırlər. **24** Xundak kılıp Əzakiyalıng ezi silərgə bexarət bolidu; u kəndak kılıqan bolsa, silər xundak kılısilər; bu ix əməlgə axuruloqanda, silər Mening Rəb Pərvərdigar ikanlıkimni tonup yetisilər. **25** — Wə sən, i insan oqlı, Mən ulardin küq-

istiħkamini, ular pəħrılengen güzel għeħrini, səy়ümlük kəz қарықларını, jan-jigħi bolojan kiz-oqqułlirini ulardin məħrum kılıdiqan kūnidə, **26** — yəni xu kūnidə, sanga bu hawerni kulekkingo ja tkuxxix tħixx. Yeningoja kəlməndu? **27** Xu kūnidə aqżing eqiżo ja bolidu, sən bu kaqkun bilən sezlxisan, yəna heq gaqa bolmaysan; xundak, kılıp sən ularoja bexarət bolisian; wa ular Mening Pərwərdigar ikənlilikimni tonup yetidu.

25 Pərwərdigarning səzi manga kelip mundak degħanda: — **2** I īnsan oqli, yüzungni Ammoniyalarqa karitip, ularni əyibləp bexarət berip mundak degin: — **3** — Ammoniyalarqa mundak degin — Rəb Pərwərdigarning sezini anglanglar! Rəb Pərwərdigar mundak dəydu: — Mening mukaddas jayim buloñaqanda, Israil zemini wayran kiliñaqanda. Yəħuda jemäti sürgün kiliñaqanda sən ularoja kārap: «Wah! Yahxi boldi!» degining tüpəylidin, **4** ēmди mana, Mən seni xərk̄tiki allərnin igidarcılıkqo tapxuriman; ular sening arangda bargħ kuruup, arangda qeddirilini tikidu; ular mewiliringni yəp, sütungni iqidu. **5** Mən Rabbah, xəhirini teğieler üçün otlak, Ammoniyalarning yerini koy padiliri üçün aramgħaq kiliñan; xuning bilan silət Mening Pərwərdigar ikənlilikimni tonup yetisilər. **6** — Qünki Rab Pərwərdigar mundak dəydu: — Qünki sən Israil zeminiqo kārap qawak qelip, putungni teppakkitip, kəlbingdiki pütün eqmənlik bilən hux boloquentılık tüpəylidin, **7** ēmди mana, Mən üstüngə kolumni uzartip, seni allarga olja boluķa tapxuriman; Mən seni həkkler iqidin üzimən, məmlikətlər iqidin yokitiman; Mən seni halak kiliñan; xuning bilan sən Mening Pərwərdigar ikənlilikimni tonup yetisən. **8** Rəb Pərwərdigar mundak dəydu: — Qünki Moab wə Seirning: «Yəħuda pəkət barlıq baxxa əllər bilən ohxax, halas» degini tüpəylidin, **9** xunga mana, Mən Moabning yenini — qerasidiki xəhərlərni, zeminining pohri bolojan Bəyt-Yəximot, Baal-Meon wə Kiriatayn xəhərləridin baxlap yerip aqīmən; **10** ularni Ammoniyalarning zemini bilən bille xərk̄tiki əllərgə tapxuriman; Mən Ammoniyalarning yəna əllər arısida əslənməsli üçün, ularning igidarlaklıqo tapxuriman; **11** wə Moab üstigə həküm qik̄irip jazalayman; ular Mening Pərwərdigar ikənlilikimni tonup yetidu. **12** Rəb Pərwərdigar mundak dəydu: — qünki Edom Yəħuda jemätidin eq elip yamanlik kılıp, xuningdək eoqir gunahkar bolojini tüpəylidin, intikam alojini tüpəylidin, **13** — ēmди Rəb Pərwərdigar mundak dəydu: — Mən Edomqa kolumni soziman; xuning bilən uni zeminiñ adamlar həm haywanlardın məħrum kiliñan; Mən uni Teman xəhīridin tartip wəyran kiliñan; ular Dedan xəhīrigiqə kiliq bilən yik̄ildi. **14** Xuning bilən Mən həkkim Israelinning kolı arkılık Edom üstidin Əz intikamimni alımən; ular Mening aqqikim həm kəħrim boyiqiñ Edomda ix kiliđu; Edomiyalar Mening intikamimning nema ikənlilikini bilip yetidu, — dəydu Rəb Pərwərdigar. **15** Rəb Pərwərdigar mundak dəydu: — Filistylər intikam niyiti bilən hərikət kılıp, kona eqmənlik bilən Yəħudani yokitayli dəp iq-iqidin eq alojini tüpəylidin, **16** Xunga Rəb Pərwərdigar mundak dəydu: — Mana, Mən Filistiyaniñ üstigə kolumni uzartimən; Mən Kərətiylərni kiriwetimən, dengiz boyidikilərning kalduklırinim u wəyran kiliñan. **17** Mən

ularning üstigə kəħrilik tənbihlərni qüxürüp kattik intikam alimən; ularning üstidin intikam alojinimda ular Mening Pərwərdigar ikənlilikimni tonup yetidu.

26 On birinqi yili, ayning birinqi kūnidə xundak boldiki, Pərwərdigarning səzi manga kelip mundak degħanda: — **2** I īnsan oqli, Turning Yerusalem tooruluk: «Wah! Yahxi boldi! əllərnin dərvazisi boloquqi wəyran boldi! U manga karap kayrilip eqildi; uning wəyran kiliñixi bilən eżummi toyozumian!» degini tüpəylidin, **3** — Xunga Rəb Pərwərdigar mundak dəydu: — Mana, i Tur, Mən sanga karximən, dengiz dolkuñlarni kozojoqandek, kəp əllərni sən bilən kərxilixir kozojoymən; **4** ular Turning sepiillirini bərbət kılıp, uning munarlrini qekip yokitidu. Uning üstidiki topilirini kırıp taxlap, uni takir tax kılıp koyimən. **5** U pəkət dengiz otturisidki torlar yeyiliđiojan jay bolidu; qünki Mən xundak səz kıldim, dəydu Rəb Pərwərdigar; u əllər üçün olja bolup kəlidid. **6** Uning kuruqlukta kalojan kızılqız kiliq bilən kiriñidu; xuning bilən ular Mening Pərwərdigar ikənlilikimni tonup yetidu. **7** — Qünki Rəb Pərwərdigar mundak dəydu: — Mana, Mən Tur bilən kərxilixir Babil padixahı Nebokadnəsar, yəni «padixahlarning padixahı»ni, atlar, jəng hərwilir bilən, atlıq qəwəndazlar, koxun wə zor bir top adəmlər bilən ximal təripidin qik̄irip epkelimən. **8** U kuruqlukta kalojan kızılqız kiliq bilən soyidu, sənha muħasira potayırlarini kuridu, sepiollo qik̄idiojan dəngliknı yasaydu, sənha kārap kalkanlırini kətüriddi. **9** U sepiillirin qəsəkügi bəzəjnarni karitip tiklaydu, koral-paltılır bilən munarlrıngni qekip oqlitidu. **10** Uning atlirining keplükidin ularning kətürəq qang-topisi seni kaplaydu; sepiilli besülgən bir xəhərgə besüp kərgəndek u sening kowukliringdin kırğında, sepiillirin atlıq əskərlərning, qaklarning həm jəng hərwilirinə sadasi bilən təwrinip ketidu. **11** Atlirining tuyaklıri bilən u barlıq rəstə-koqılıringni qəyləydi; u pukraliringni kiliq bilən kiriðu, küqlük tüwrukliring yərgə yik̄ildi. **12** Ular bayıkliringni olja, mal-tawarlıringni oqənimət kiliði; ular sepiillirin qəsəkügi buzup oqlitip, həxəmətlik eyliringni haraba kiliði; ular sening taxliring, yaqaq-aimliring wə topa-qangliringni dengiz suluri iqīga taxlaydu. **13** Mən nahxlıringning sadasını tütimən, qiltarlıringning awazı käytidin anglanmaydu. **14** Mən seni takir tax kiliñan; sən torlar yeyiliđiojan bir jay bolisian, halas; sən käytidin kūrulmaysan; qünki Mənki Pərwərdigar xundak degeñmən, dəydu Rəb Pərwərdigar. **15** Rəb Pərwərdigar Turoq mundak dəydu: — Sən oqulap kətkinidə, yarilanojanlar ah-zarliojinida, otturunda kirojin-qapkuñ kiliñaqanda, dengizning qət yakılırı təwrinip kətməndu? **16** Dengizdiki xəhəzadılər tahtlıridin qüxiip, tonlirini bireyakkà taxlap, kəxtilik kiyim-keqaklirları seliweiñ; ular eżlirini korkunkıttırak bilən pürkəydi; ular yərgə olturnup, heq tohtawsız titrəp, sənha kārap sarasimigo qüxitidu. **17** Ular sən üçün bir mərsiyanı okup sənha mundak dəydu: — «İ ahaləng dengizdikilərdin bolojan, dangki qik̄an, Dengiz üstidin küləlkük həküm sürgən, Əz wəħxatlıringni barlıq dengizda turuwaṭkanlaro salojan xəhər! Sən wə sənda turuwaṭkanlar nəkədər halak bolojan! **18** Hazir sening oqulap kətkən künitungdə, Dengiz boyidikilər titrəp ketidu; Dengizdiki arallar wə kiroqaktiklər sening

yük bolup kətkiningdin dəkkə-dükkigə qüxüp қaldı». Hərhil bayılırlıring tüpəylidin sanga heridar bolup 19 — Qünki Rəb Pərvərdigar mundak dəydu: — «Mən sanga Halbonning xarablırını, ak yunglarnı tegixip seni adəmzatsız xəhərlərdək, harabə xəhər kılıqınımda, bərgən. 19 Wedan wə Uzaldın qıkkan Jawandikilər Mən üstünggə dengiz qongkurluklarını qıkırıp seni məhsulatliringoja sokülojan temür, kowzaqdarqın, egrini qəkürğinimdə, Uluq sular seni besip yapkında, 20 Xu tegixkənidi. 20 Deden sanga at tokümlerini tegixip tapta Mən seni həngəqə qüxkənlər bilən billa qüxiürimən, bərgən; 21 Ərəbistan wə Kedardiki barlıq xəhzadılər Kədimki zamandikilərininq kətarıqə qüxiürimən; Seni sanga heridar boldı; Sanga pahlanılar, kəqçarlar wə yərning təgliridə turoquzımən; Seningdə kaytidin əqklərini tegixip bərgən. 22 Xeba həm Raamahdiki adəmzat bolmaslıq üçün, Seni kədimki harabilər arisioja, sədigərlər sən bilən tijarət kılıqan; Məhsulatliringoja Həngəqə qüxkənlər bilən billa boluxka qüxiürimən; Birək tırıklarıning zeminidə bolsa güzəllik tikləp koyımən; 21 ular hərhil sərhil tetiktlər, kimmətlilik jawahıratlar wa altun almaxturup bərgən. 23 Həran, Kannəh, Edəndikilət wə Xeba, Axur, Hilmadtiki sədigerlər sən bilən tijarət kılıqan; 24 Ular sanga həxəmətlilik kiyim-keşq, səsün rahtlər wə kəxtilər, rəngmurang giləmlərni tegixip bərgən; Bularning həmmisi tügünqəklini tana-aroqamıqlar bilən qing baqlınıp, bazarıngoja kirdi. 25

27 Pərvərdigarning səzi manga kelip mundak degəndə: — 2 Sən, i insan oqlı, Tur toopruluk bir mərsiyəni aqzingoja elip uningqə mundaq degin: — 3 I dengizlarning kirix aqzida turukluk, dengiz boyılıriddiki kəp əllər bilən sodilaxkuqi, Rəb Pərvərdigar mundak dəydu: — 1 Tur, sən «Mening güzəllikim kamalətəkə yəttıl» deding. 4 Sening qəralıring bolsa dengizlarning otturisida idi; Seni yasiojanlar güzəllikingni kamalətəkə yətküzdi. 5 Ular barlıq tahtayırlıringni Senirdiki karioqaylardın yasiojan; Sanga moma üçün ular Liwandin kədir dərihini epkələn; 6 Palakliringni Baxandı dub dərəhliridin yasiojan; Palubangni səmxit dərəhliridin yasap, Kupros dengiz boyidiki pil qixı bilən nəkixligən. 7 Yəlkining Misirdin kəltürülən kəxtilik libastın yasaloqan, u sanga tuq bolovan; Sayiwining bolsa dengiz boyidiki Elixahdiki kek wa sesün rahtlərdin idi; 8 Zidondikilər həm Arwadtikilər sening palak uroqulırlıring idi; Səndə bolovan danixmənlər, i Tur, sening yol baxlıqulırlıring idi. 9 Gəbaldiki akşakallar wə uning danixmənləri səndə bolup, kawakliringni etətti; Dengiz-okyandiki barlıq kemilər wə ularning dengizqılıri mal almaxturuxka yeningqə kelətti. 10 Parslar, Lutdikilər, Liwiyadikilər koxunqə tizimlinij, sening ləkkərliring bolovan; Ular kalkan-dubuloqlırlarını üstünggə esip, seni həywətlik kılıqan; 11 Arwadtikilər koxuning bilən hər təripində sepliirlinguşa turup kəzəttə bolovan; Gammadikilərə munarlırlarda turojan; Ular kalkan-korallarını atrapingoja, sepliirlinguşa esip koyojan; Ular güzəllikingni kamalətəkə yətküzən; 12 Tawarlıringning mol bolovanlıqidin Tarxix sanga heridar bolovan; Məhsulatliringoja ular kümüx, temür, kələy, kojuşun tegixip bərgən. 13 Jawan, Tubal wə Məxək sən bilən soda kılıqan; Ular tawarlıringoja adəmlərninjan janlıri, mis ķaqa-ķazanınları tegixkən. 14 Togarmah jəmətidikilər məhsulatliring üçün atlar, jəng atlari wə keşirlərni tegixip bərgən. 15 Dedandikilər sən bilən sodilaxkan; Dengiz boyılıriddiki kəp həlk sanga heridar bolovan; Ular sanga dəndən, əbnus yaqıqın teligən; 16 Suriya kol hünərliringning mol bolovanlıqidin sanga heridar bolovan; Ular məhsulatliringoja mawi yakutlar, sesün rahtlərni, kəxtılərni, nəpis kanap rahtlərni, marjanları, kızıl yakutları tegixip bərgən. 17 Yəhuda wə Israel zemindikilərdinmə sən bilən sodilaxkuqlar bolovan; Tawarlıringoja ular Minnitning buqdaylıri, peqinilər, həsəl, zəytun meyi, məlhəm dorilarnı tegixip bərgən. 18 Dəməxk kol hünərliringning mol bolovanlıqidin,

sanga heridar boldı; Sanga pahlanılar, kəqçarlar wə əqklərini tegixip bərgən. 22 Xeba həm Raamahdiki adəmzat bolmaslıq üçün, Seni kədimki harabilər arisioja, sədigərlər sən bilən tijarət kılıqan; Məhsulatliringoja ular hərhil sərhil tetiktlər, kimmətlilik jawahıratlar wa altun almaxturup bərgən. 23 Həran, Kannəh, Edəndikilət wə Xeba, Axur, Hilmadtiki sədigerlər sən bilən tijarət kılıqan; 24 Ular sanga həxəmətlilik kiyim-keşq, səsün rahtlər wə kəxtilər, rəngmurang giləmlərni tegixip bərgən; Bularning həmmisi tügünqəklini tana-aroqamıqlar bilən qing baqlınıp, bazarıngoja kirdi. 25 Tarxixtiki kemilər tawarlıringni ketürgən karwanıldarkə boloqan; Xuning bilən sən dengiz-okyannıng baqrıda mal bilən toldurulup, intayın eqirlixip kətkənsən; 26 Sening palak uroqulırlıring seni uluq sularıja apardı; Xərk xamili sən dengiz-okyannıng baqrıda parə-parə kiliwətti; 27 Sening mal-mülükliking, bazarlıring, dengizqılırlıring wə yol baxlıqulırlıring, Kawakliringni atküqiler, sən bilən sodilaxkən sədigerlər, səndə bolovan barlıq ləkkərliring, Jümlidin arangda toplanıq adəmlərning həmmisi sən ərəlitip kətkən kiünündə ərəlitip dengiz-okyannıng koynıqə oqrək bolup ketidü. 28 Yol baxlıqulırlıringning ah-zarlıridin daladikilər təwrəp ketidü. 29 Palak oruçqıllarınq həmmisi, Dengizqıllar, dengizdə barlıq wə yol baxlıqulıqlar ez kemiləridin qixidü; Ular kurukulukta turidü; 30 Ular sanga karap awazını anglitip, Kəttik ah-zar ketürüdü; Ular topa-qang qıkırıp bexioja qaçıdu; Ular küllər iqida eojinaydu. 31 Ular sən dəp qaqlırını qüxürüp əzllırını taz kılıp, bəz kiyimlərgə oradyı; Ular kəttik matəm tutup sən üçün zor dərd-ələm iqida yioqlaydu. 32 Ular ah-zarlırını ketürginidə sən üçün bir mərsiyəni okup, sən toopruluk haza kılıp mundak dəydu: — «Tur dengiz-okyanılsıda otturisida, hazır jıjmıt kiliqən! Əsl kim uningqə təng keləlaytti? 33 Məhsulatliring dengiz-okyanıldarın etüp kətkəndə, sən kəp həlkərni qanaatləndürən; Baylikliring wə tawarlıringning molluqı bilən yər yüzidiki padixahlarnı beyitkənsən. 34 Sən sularlung qongkur tegida dengiz-okyanılar təripindən parə-parə kiliqənəndə, Tawarlıring həm arangda bolovan top-top adəmliringmu ərəlitip oqrək bolup kətti. 35 Barlıq dengiz boyidikilər sanga karap alakzada bolovan; Ularning padixahları dəhxət körküp, ularning yüzürlərini sur başkan. 36 Həlkər arisidiki sədigerlər sanga karap «ux-ux» kıldı; Sən eziung bir wəhəx iding, əndi kaytidin bolmaysən».

28 Pərvərdigarning səzi manga kelip mundak degəndə: — 21 insan oqlı, Turning xəhzadisigə mundak degin: — Rəb Pərvərdigar mundak dəydu: — «Sening eziungni qong tutup: «Man bir ilahıtmən; Man Hudanıng tahtığa, yeni dengiz-okyanılnarınq baqrıda olтурımən», degarsən; (Birək sən insan, Huda əməssən!) Sən ez kənglüngi Hudanıng kəngli dəp oylap kılding. 3 Mana, sən Daniyalın danasən; Həqkandaq sər səndin yoxurun əməs; 4 Danalikinq wə əkling bilən sən bayılıqlarıja igə boldung, Altun-kümüxni həziniliringə

toplak koydung; **5** Tijarətta bolqan zor danalikŋ bilən baylikliringni awuttung; Baylikliring tüpəylidin ezungni qong tuttug: — **6** Xunga Rəb Pərvərdigar mundak dəydu: — Sən ez kenglüngni Hudanıng kengli dəp oylap katkənlikingdin, **7** Əmdi mana, Mən yat adəmlər, Yəni əllarning daşxitini üstünggə epkeliman; Ular danalikning parlaqlılıkini yokitixka kiliqlırını suçurup, Xan-xarıpingni buloqaydu; **8** Ular seni həngəqə qızırıldı; Xuning bilən sən dengiz-ökyanınlarning koynında eltürülgənlərning elümida elisən. **9** Əmdi seni eltürgüqininqaldıda: «Mən Huda» — dəmsən? Birkə sən ezungni sanjip eltüridiqanning koli astida Təngri əməs, insan bolup qıkışan. **10** Sən yat adəmlərinə kolidə hətnə kılınmıcıqlarəqə layik bolqan elüm bilən elisən; Qünki Mən xundak səz kiloqan», — dəydu Rəb Pərvərdigar. **11** Pərvərdigarning sezi manga kelip mundak degənda: — **12** I insan oqlı, Turning padixağı toopruluk awazingni kətürüp bu mərsiyəni aozingəqə elip uningoja mundak degin: — Rəb Pərvərdigar mundak dəydu: — «Sən, kamalətning jəwhiri bolqan, Danalikə bolqan, güzəllikdə kamalatka yetkənid; **13** Sən Erəm bacıqısı, yeni Hudanıng bacıqısında bolqanşan; Hərbin kimmatlıq taxlar, yeni kızıl yakut, serik gehər wə almas, beril yakut, ak həkik, anartax, kək yakut, zumrat wə kək қaxtax sanga yeqək bolqan; Yakut kezliring wə nəkkaxliring altın iqiqə yasaloqan; Sən yaritiloqan künündə ular təyyarlanıjanıdi. **14** Sən bolsang məsihləngən muhəqipətqı kerub idingsən, Qünki Mən seni xundak bekitkənidim; Sən Hudanıng mukəddəs teojida bolqanşan; Sən otluk taxlar arısında yürürtting; **15** Sən yaritiloqan kündin beri, səndən kəbihlik pəyda boluoq, yollırında mukəmməl bolup kalgaradıng. **16** Kiloqan sodilirıning kəp bolqanlıqidin sən zorluk-zumbuluk bilən tolup, gunah sadir kiloqan; Xunga Mən seni Hudanıng teojidin haram nərsə dəp taxliwətkənmən; Mən seni, i muhəqipətqı kerub, otluk taxlar arısından həydəp yokatkənmən; **17** Sening kenglüng güzəllilikin bilən takəbburlixip kətti; Parlaqlıking tüpəylidin sən danalikning buloqıqansan; Mən seni yərəq taxliwəttim; Padixaḥərlər seni kətiqip yetixi üçün Mən seni ular alidda yatkuzdum. **18** Sening kəbihlikliringning keplikli tüpəylidin, Kiloqan sodangning adilsizlikli tüpəylidin, Əz mukəddəs jayliringni buloqıqansan; Mən ezungdin bir otnı qıvardım, U seni keydürüp yəwattı; Xuning bilən sanga karap turoqanlarning həmmisining kez aldida, Mən seni yərdə kaloqan küllərgə aylanduruwəttim. **19** Seni tonuqanlarning həmmisi sanga karap sarasımıda əkalid; Sən ezung bir wəhəxət bolup əkaldıng, əmdi kaytidin bolmaysan». **20** Pərvərdigarning sezi manga kelip mundak degənda: — **21** I insan oqlı, yüzüngni Zidonqa karitip uni əyiqləp bexarət berip mundak degin: — **22** Rəb Pərvərdigar mundak dəydu: — «Məna, Mən sanga karxi, i Zidon; Əzüm arangda uluqolinimən; Mən uning əstığıng həküm qıkırıp jazalıqınımda, Əzümni uningda pək-mukəddəs ikənləmni kərsətkinimə, Ular Menig Pərvərdigar ikanlıkimni tonup yetidi. **23** Mən ularça wabani əwitip, rəstə-koqılırida kan akkuzimən; Uningoja karxi qıkkən kiliqninq hər ətrapida bolqanlıqidin otturısında eltürülgənlər yikılıdu; Xuning bilən ular

Mening Pərvərdigar ikənlikimni tonup yetidi; **24**
Ular yənə Israil jəmatini kezgə ilmiojan ətrapidikilər
arısında, Israil üçün adəmni sanjioquji qıçan yaki dərd-
ələmlək tikən bolmayıdu; Xuning bilən ular Mening
Rəb Pərvərdigar ikənlikimni tonup yetidi». **25** Rəb
Pərvərdigar mundaq dəydi: «Mən ular tarklıtılıqan
əllər arısından Israil jəmatini qayıtidin yioğキンimdə,
ularda əllərning kez alındıda Əzümning pak-mukğdəs
ikənlikimni kərsətkinimdə, əndi ular Mən Əz kulum
bołożan Yakupka təkdim kilojan, əzininə zeminida
olturudu; **26** ular uningda tinq-amanalıq iqida yaxap,
eylərnri selip üzümzarlarını tikidi; Mən ularını kezgə
ilmaydiqan ətrapidikilərin həmmisining üstügə
həküm qıkırıp jazalıqinimdə, ular tinq-amanalıq iqida
turidi; xuning bilən ular Mening Pərvərdigar, ularning
Hudasi ikənlikimni biliq yetidi».

29 Oninqi yili, oninqi ayning on ikkinqi künida Pərvərdigarning sözü manga kelip mundak degändə: — **2** 1 insan oqlı, yüzüngni Misir padixahı Pirəwngə karitip uni wə Misirning barlıq əhlini əyibləp bexarət berip munu sözlərini degin: — **3** Rəb Pərvərdigar mundak dəydu: — «**İ** əz-əziga: «Bu dərya əzümningki, mən uni əzüm üçün yaratkanmən» değiqi boləjan, əz dəryalırı otturisida yatkan yoqan ajdiha Misir padixahı Pirəwn, mana, Mən sanga kärximan! **4** Mən kərmaklarnı engakliringə selip, dəryaliringdiki beliklərni ez əsirakliringoja qaplaqturup seni dəryalıring otturisidin qıkırımnı; dəryaliringdiki barlıq beliklər əsirakliringoja qaplıxıdu. **5** Mən seni, yəni sən wə dəryaliringdiki barlıq beliklərni qel-bayawanoqa taxlaymən; sən dalaqa qüxiüp yikilisən. Həqkim seni yioqmayıd, dəpnə kılmayıd; Mən seni yar yüzidiki həyvanlar, asmandiki uqar-kanatlarning ozukı boluxka təkdim kılımən. **6** Xuning bilən Misirdə barlıq turuwatkanlar Mening Pərvərdigar ikənlikimni tonup yetidi; qünki ular Israil jəmtəgə «kəmox həsa» boləjan. **7** Ular seni kol bilən tutkanda, sən yerilip, ularning pütkül mürilirini tiliwätting; ular sanga tayanoqanda, sən sunup, pütkül bəllirini mitkut kiliwätting». **8** Əmdı Rəb Pərvərdigar mundak dəydu: — Mana, Mən iştünggə bir kılıq qıkırıp, səndikti insan wə həywamları kırıwetimən. **9** Misir zemini wəyrana wə harabılər bولup kəlidü; xuning bilən ular Mening Pərvərdigar ikənlikimni tonup yetidi; qünki Pirəwn: «Nil dəryası meningki, mən uni yaratkanmən» değəndi. **10** Xunga mana, Mən sanga həm sening dəryaliringoja kärximan; Mən Misir zeminini Migoldin Səwəngiqə, yəni Efiopiyanı qebrasijoja pütünləy harabə-wəyrana kiliwetimən. **11** Kırık yıl iqidə, insanning yaki həywanning ayoji uni besip etməydi wə uningda həq adəm turmadı. **12** Mən Misir zeminini wəyrən kiliqojan zemindar arısında wayran kılımın; wə uning xəhərləri harabə kiliqojan xəhərlər arısında kırık yıl wəyrən bolidu; Mən Misirliliklərni əller arisoja tarkitiwetimən, ularını məmlikətlər arisoja taritimən. **13** Birak Rəb Pərvərdigar mundak dəydu: «Kırık yılning ahiridə Mən Misirliliklərni tarkitilojan allardın yioqip kätürimən; **14** Mən Misirini sürgündün asığa kəltürüp, ularını Patros zeminiqə, yəni tuquqluqan zemində qätürimən; ular xu yərdə tewən dərijiliklər məmlikət bolidu. **15** U məmlikətlər arısında əng təwən

turidu; u kaytidin eżini baxka əllər üstigə ketürməydu; Mən ularnı pəsəytimənki, ular kaytidin baxka əllər üstidin həküm sürməydu. **16** [Misir] kaytidin Israil jəmətinin tayangısı bolmayıdu; əksiqə ular daim Israil üçün uningdin panağ ızdax gunahining əslətmisi bolidu; andin ular Mening Rəb Pərvərdigar ikanlikimni bilip yetidi». **17** Yigirmə yəttinqi yili, birinqi ayning birinqi künida xundak boldiki, Pərvərdigarning sezi manga kelip mundaq degəndə: — **18** I insan oqlı, Babil padixahı Nebokadnəsərən Turoqa jəng kılıxta koxununu kattıq japalıq əmgakka saldı; xuning bilən hərbir bax takır bolup katti, hərbir müra sürkilip yeçir bolup kətti; birak nə u nə koxunu Tur bilən karxilaxkən əmgəktə həqkəndək hək almidi; **19** xunga Rəb Pərvərdigar mundak dəydi: — Mana, Mən Misir zeminini Babil padixahı Nebokadnəsərəqə təkdim kılımən; u uning bayliklirini elip, oljisini bulap, oğenimittini tutup elip ketidu; bular uning koxunu üçün ix həkkə bolidu. **20** Mən uningoşa [Turoqa] jəng kılıqanning ix həkkə üçün Misir zeminini təkdim kıldı; qünki ular Meni dəp ajir kıldı, — dəydi Rəb Pərvərdigar. **21** — Mən xu kündə Israil jəməti üçün bir münggüz əstürüp qikirəmən, wə san [Əzakiyalning] aqoçzıngılar arısında aqiman; xuning bilən ular Mening Pərvərdigar ikanlikimni bilip yetidi.

30 Pərvərdigarning sezi manga kelip mundak degəndə: — **2** I insan oqlı, bexarət berip: — Rəb Pərvərdigar mundak dəydi: — «Silər dad-pəryad selip: «Way xu künil!» — dənglər!» — degin. **3** Qünki kün yekinləxti; bərhək, Pərvərdigarning künə, bulutlar kaplıcanoan kün yekinləxti; u əllərning bexioja qüxicidən kündür. **4** Xuning bilən bir kılıq Misir üstigə qüxicidü; eltürülənlər Misirdə yikiloqanda, uning zor baylikliri bulunip kətkəndə, uning ulları eritləp qüxicidə, Efiopiyalıklar dard-ələm tartıdu. **5** Efiopiya, Put, Lud, barlıq Ərəbiya, Liwiya wə əhdə kılınojan zemindikilərmə Misir bilən bille kılıqlınidu. **6** Rəb Pərvərdigar mundak dəydi: — Misirni kollaydiqanlar yikilidu; uning küqidin boləjan pəhri yərgə qüxicidü; Migoldölin Səwəngiqa boləjan həlkə kılıqlınidu, — dəydi Rəb Pərvərdigar. **7** — Ular wəyran kılınojan zeminlər arısında wəyran kılınidu; uning xəhərləri haraba kılınojan xəhərlər arısında yatıdu. **8** Xuning bilən, Mən Misiroja ot salojinimda, uning yardımında bolanşalar sunduruloqanda, ular Mening Pərvərdigar ikanlikimni tonup yetidi; **9** Xu künü elqıljalı Efiopiyanı körkütər üzqün kemilərdə olturup Məndin qikidü; Misirning bexioja qüxcən kündək ularqımına azab-ökubet qüxicidü; mana, u keliwatidü! **10** Rəb Pərvərdigar mundak dəydi: «Mən yənə Misirning top-top adamlarını Babil padixahı Nebokadnəsərnin qoli bilən tütgitimən. **11** U wə uning bilən kəlgən həlkə, yəni əllərning arısındaki əng dəhəxətlikli zeminin halak kılıxkə elip kəlinidu; ular Misir bilən karxilixkə kılıqlarını suqurup, zeminiñ əltürülgənlər bilən tolduridu. **12** Mən Nil dəryalırını kurutıman, Wa zeminini razıl adamlarının qolioja setiwtimən; Zemin wə uningda turojan həmmini yet adamlarının qolida wəyran kılımən; Mənki Pərvərdigar xundak sez kılıqan». **13** Rəb Pərvərdigar mundak dəydi: «Man Nof xəhəridin butlarnı yokitimən, oyqan məbusdlnımu yokitimən; Misir zeminidin kaytidin xəhzədə bolmas; Mən Misir zeminini

korkunqka qüxicimən. **14** Mən Patros xəhərinə wəyranə kılıp, Zolan xəhəridə ot salıman, No xəhəri üstidin həküm qikirip jazalamən. **15** Misirning istihkamı boləjan Sin xəhərinin üstigə kəhrimni tekimən; No xəhərinin top-top adamlarını kiriwtimən. **16** Mən Misirdə bir ot salıman; Sin azablardın tolqinip ketidu; No xəhəri bəsüldü, Nof xəhəri hər kün yawlarqa yüzlindü. **17** Awən wə Pibəsat xəhərliridiki yigitlər kılıqlınidu; bu xəhərlər sürgün kəlinidu. **18** Mening xu yərdə Misirning boyunturulklärini sundurojinimda, Taḥpanas xəhəridə kün karangoqluxidu; uningda ez küqidin boləjan pahri yokılıdu; bir bulut uni kaplaydu; uning kızılıri sürgün kəlinidu. **19** Mən xundak kılıp Misir üstidin həküm qikirip jazalamən; wə xular Mening Pərvərdigar ikənlilikimni tonup yetidi». **20** On birinqi yili, birinqi ayning yəttinqi künidə xundak boldiki, Pərvərdigarning sezi manga kelip mundaq degəndə: — **21** I insan oqlı, Mən Misir padixahı Pirəwngə karximən; Mən uning biləklərini, həm külətlək bolqonını həm sundurulojan bilikini üzüwtimən; xuning bilən kılıqını kolidin qüxicimən; **23** Misirlükənlər əllərgə tarkitiwtimən, məmlikətlər arisioq taritimən. **24** Mən Babil padixahının qolını küqəytip, kılıqimni uning qolioja tutkuzimən; Mən Pirəwnning biləklərini sundurimənki, u Babil padixahı aldida ejili toxkan yarlanıjan adəmdək ah-zarlar bilən ingraydu. **25** Mən Babil padixahının biləklərini küqəytimən, wə Pirəwnning biləkləri sanggilap kalidu; Mən Əz kılıqimni Babil padixahının qolioja tutkuzojinimda, u uni Misir zemini üstigə sozojinida, ular Mening Pərvərdigar ikənlilikni tonup yetidi; **26** wə Mən Misirlükənlər əllər arisioq tarkitiman, məmlikətlər iqiga taritimən; wə ular Mening Pərvərdigar ikənlilikni tonup yetidi».

31 On birinqi yili, üzqinqi ayning birinqi künidə xundak boldiki, Pərvərdigarning sezi manga kelip mundak degəndə: — **2** I insan oqlı, Misir padixahı Pirəwngə wə uning top-top adamlıraqa mundak degin: — Əmədi san büyüklükündə kim san bilən tang bolalaydu? **3** Mana, Asuriyəmu Liwandiki bir kədir dərihi idi; uning ormanlıkka sayə bərgən güzəl xahlıri bolup, u intayın egiz boyluq idi; uning uqi bulutlarqa təkaxkanıdı; **4** Sular uni yojan kılıp, qongkər bulaklar uni egiz kılıp əstürgəndi; erikləri uning túwidin, ətrapidin ekip etəti, ular ez əstənglirini daladiki barlıq dərəhlərgiça əwətkəndi. **5** Xuning bilən, u bıhlanıjan wakıttı, mol sular bilən egizlikli barlıq dərəhlərdin egiz boləjan, uning xahlıri kəpəyən wə xahqılıri uzun boləjan; **6** asmandıki barlıq uqar-kanatlar uning xahlırida uwıliojan, xahqılıri astida daladiki barlıq janıwarlar baliliojan; uning sayısı astida barlıq uluq əllər yaxıqan. **7** Xundak bolup uning xahlıri kengiyip, u büyüklükida güzəlləşkən; qünki uning yiltizliri mol sularqa yətkən. **8** Hudanıng baqqisidiki kədir dərahələrmə uni tosalmayıttı; karıojaylar uning xahlıridək, qınar dərahəlhəri uning xahqılıridək kəlməyətti; Hudanıng baqqisidiki həqkəndək dərəh güzəllikə uningqə ohxiymayıttı. **9** Mən uni xahlırinin kəplüki bilən güzəl kılıqanmən;

Hudaning baqiqisida bolqan barlik derahlər, yəni keningning ekixliri bilən zeminni hətta taoqlar ojıqimu Erəmdiki derahlər uningdin həsat kilonjanidi. **10** Xunga suojirimən; jiralar sən bilən toxup ketidu. **7** Nurungni Rəb Pərvərdigar mundak dəydu: — Qünki u ezzini egiz eögürjinimdə, Mən asmanlarnı tosuwetimən, yultuzlarnı kətürüp, uqını bulutlarqa takaxturup uzartkanlıkı, kara kılımən; kuyaxnı bulut bilən kaplaymən, ay egizlikidin kenglininq takabburlaxkanlıkı tüpaylidin, nur bərməydi. **8** Asmanlardiki barlik parlaydıcıjan **11** əmdi Mən uni üzül-kesil bir tərap kilişkə uni nurlarnı üstündə qara kılıp, zemininggə karangoçuluknı əllərning arisidiki mustabitning kolıq tapxurdum; Mən uni rəzilliki tüpaylidin həydəp qətkə kəkkənidim, kaplaymən, dəydu Rəb Pərvərdigar. **9** Mən əllər Mən uni qikip uningdin həydiq qətkə kəkkənidim, arisoja, yəni sən tonumiojan məmlikətlər arisoja **12** Yat adəmlər, yəni əllər arisidiki əng wəhxiylər sening halaktın [kələqan adəmlirinə] elip katkinimda, əllərning yürükini biaram kılımən; **10** Mən yikilip, uning xahqılıri zemindiki barlik, jiralarqa kep əllərni sən bilən alaçzadə kılımən, ularning sundurulup yatidu; yər yüzidiki həlkələr uning sayisidin padixaħlılıri sanga karap dəhəxətlik korkixidu; Mən qikip uningdin neri kətti. **13** Uning yikilojan oqoli kılıqimni ularning kez aldida oynatkinimda, yəni sening üstigə asmandiki barlik uqar-kanatlar könup yaxaydu; yikilojan künində ularning hərbəri ez jan կայուսida daladiki barlik janiwarlar xahları üstidə turidu. **14** hər dəkikə təwrinidu. **11** — Qünki Rəb Pərvərdigar Buning məksiti, sulardin suojirildıcıjan dərəhlərnin qeqbiri ezzini egiz kətürmisun, yaki uqını bulutlarqa takaxturmışun, yahxi suojirildiqan dərəhlərnin qeqbiri undak egizlikkə kətürülmişin üçündür; qünki ularning həmmisi elümğa bekitilgən — yərning təglirigə qixıxkə bekitilgənlərnin, əlidiqan adəm balılırinin, həngəja qüxicidiojanlarning katarididur. **15** — Xunga Rəb Pərvərdigar mundak dəydu: — U tahtisaraqa qüvkən künida, Mən uning üçün bir matam tutkuzaqınmən; qongkür sularnı etiwetip uning bulak-eriklərini tosuwatkənmən; xuning bilən uning uluoq suliri tizginləngən. Mən Liwanni uning üçün əqrəlik kiyğzdıtm; uning üçün daladiki barlik dərəhlər solixip kotti. (*Sheol h7585*) **16** Mən uni həngəja qüxicidiojanlar bilən billə tahtisaraqa taxliwətkinimdə, uning yikilojan qaoqdiski sadasi bilən əllərni təwritiwtəmm; xuning bilən Erəm baqiqisidiki barlik dərəhlər, Liwandiki sərhil wə əng esil dərəhlər, yahxi suojirilojan həmma dərəhlər yər təgliridə turup təsəlli tapkan. (*Sheol h7585*) **17** Uning sayisida turoqanlar wə əllər arisida uni kəllaydıcıjanlar uning bilən təng tahtisaraqa, kiliq bilən eltürülənlərinə yəniqə qüvkən. (*Sheol h7585*) **18** Keni eytə, Erəm baqiqisidiki dərəhlərnin kəysisi xan-xərəp wə güzəlliktə sən [Misiroqa] təng keləleyitti? Bırak sənmu Erəm baqiqisidiki dərəhlər bilən təng yər taglirigə qüxtürüləsən; sən hətnə kiliñmiojanlar arisida, kiliq bilən eltürülənlər bilən billə yatisən; mana bu Pirawn wə uning top-top adəmlirinə həmmisinən nesiwişidur, dəydu Rəb Pərvərdigar.

32 On ikkinqi yili, on ikkinqi ayning birinqi künida xundak boldiki, Pərvərdigarning səzi manga kəlip mundak degəndə: — **2** I insan oqlı, Misir padixaħı Pirawn üçün bir mərsiyəni aqzinqoja elip uningoja mundak degin: — Sən eziñgni əllər arisida bir xırıq oħxatkaşən, bırak sən dengiz-ökyanlar arisidiki bir ajdihəsən, halas; sən palaklixip erikliringni exip taxturup, sulirini ayoqlıring bilən qalojtip, dəryalırını leyitip koydung. **3** — Əmdi Rəb Pərvərdigar mundak dəydu: — Kəp əllərning top-top adəmləri aldida Ə torumni üstüngə yeyip taxlayman; ular seni torumda tutup tartixidu. **4** Mən seni kuruqlukta kaldurup, dalaşa taxlaymən; asmandiki barlik uqar-kanatlarnı üstüngə kondurup, yər yüzidiki janiwarları senindin toyundurimən; **5** gəxüngni təqələr üstigə koyımən, jilojılarnı pütkül əzaying bilən toldurimən; **6** Mən keningning ekixliri bilən zeminni hətta taoqlar ojıqimu suojirimən; jiralar sən bilən toxup ketidu. **7** Nurungni Rəb Pərvərdigar mundak dəydu: — Babil padixaħının qılıqı üstüngə qikidu. **12** Palwanlarning kiliqiləri bilən Mən sening top-top adəmlirin qılıqı; ularning həmmisi əllər arisidiki mustəbitlərdür; ular Misirning pəhrin yokitidur, uning top-top adəmləri kurututvəlidü. **13** Mən zor sular boyidin barlik haywanlırinimə halak kılımən; insan ayioji kaytidin ularları qəloplatmaydu, haywanlarning tuyaklı kaytidin ularını leytimaydu. **14** Xuning bilən Mən ularning sulurını tindurimən; ularning eriklərini süpsüzük maydak akturimən, dəydu Rəb Pərvərdigar. **15** — Mən Misir zeminini wəyrənə kılıqinimdə, zemin ezzining barlikidin məhərum bolqinida, Mən uningdiki barlik turuwatkanlarnı uruwətkinimdə, əmdi ular Mening Pərvərdigar ikeñlikimni tonup yetidu. **16** — Bu bir mərsiya; ular uni okuydu — Əllərning kızılıri matəm kiliq uni okuydu; mərsiyəni ular Misir wə uning barlik top-top adəmləri okuydu, — dəydu Rəb Pərvərdigar. **17** On ikkinqi yili, ayning on baxinqi künida [yənə] xundak boldiki, Pərvərdigarning səzi manga kəlip mundak degəndə: — **18** I insan oqlı, Misirning top-top adəmləri üçün ah-zar qəkkin; xuningdək ularını, yəni uni küçükliq əllərning kızılıri bilən billə tewəngə, həngəja qüxicidiojanlarqa həmrəh boluxka yər təglirigə qüxtürüp taxliwət; **19** güzəlliktə sən kimdin artuk iding? Əmdi qüxüp, hətnə kiliñmiojan bilən billə yat! **20** Ular kiliq bilən eltürülənlər arisoja yikildi; kiliq suquruldu; u wə uning top-top adəmlirinə həmmisi sərəp apiriwetsilsən! **21** Əmdi palwanlarning arisidiki batur-əzimatlər tahtisaraning otturisida turup [Misir] wə uni kolliojanlarqa səz kıldı: —«Mana, ular qüxti, ular jim yatiđu — hətnə kiliñmiojanlar, kiliq bilən eltürülənlərlə!». (*Sheol h7585*) **22** — Mana, xu yərididur Asuriya wə uning yiojilojan koxunu; uning gerliri ez ətrapididur; mana ularning həmmisi eltürülən, kiliqlanojan. **23** Ularning gerliri qongkür həngning tegididur; uning yiojilojan koxunu ez gəri ətrapida turidu; ular tiriklərning zeminida adəmlərgə wəhəxət salojoşalar — bularning həmmisi eltürülən, kiliqlanojan. **24** Mana Elam wə uning gerinining ətrapida turoqan uning barlik top-top adəmləri; ularning həmmisi eltürülən, kiliqlanojan, ular hətnə kiliñmiojan peti yər təglirigə qüvkənər — yəni tiriklərning zeminidə adəmlərgə ez wəhəxitini salojoşalar! Bırak hazır ular həngəja qüvkənər bilən billə iza-ahənətə qəmidü. **25** Kixılər uning üçün eltürülənlər arisida, top-top adəmləri arisida

bir orun rasliojan; hälkining gərliri uning ətrapididur; wə gunahlırimiz beximizdidur, biz ular bilən zəiplixip ularning həmmisi hətnə kılınmıqanlar, kılıqlanojanlar; ketiwatımız; əmdi biz qandakmə hayatka eriximiz?» xunga ular hangoja qüxkənlər bilən billə izə-ahənatək dəysilər. **11** Ularqa səzünni yətküzüp: «Mən hayatım əldid; ular əltürulgənlər arisoja yatçuzulidu — gərqə bilən kəsəm kılımənki, — dəydu Rəb Pərvərdigar, — tirikləarning zemində ularning wəhxitə adamlərgə Mən rəzil adəmnin olümidin həq hursənlilikim yoktur; selinəjan bolsimu! **12** Mana xu yərdə Məxək bilən Tubal pəkət uların rəzil yolidin yenip hayatka erixsun dəymən; barlıq top-top adamları bilən turidu; ularning gərliri rəzil yolliringlardın yeninglər, yeninglər! Nemixkə ez ətrapididur; ularning həmmisi hətnə kılınmıqanlar, əlgüngərlər kəlidü, i Israil jəmati?!» — deydi. **13** Wə kılıqlanojanlar — gərqə ular tirk turuwatkanlarning zemində ez wəhxitini adamlərgə salojan bolsimu! **14** Ular jəng körəllili bilən təhtisəraşa qızıkan, kılıqlıri ez əz rəzillikdən yanqan künidə rezillikdən yikilmayıd; ular küqlük bolsimu, kılıqlanojanlar rəzilgə: «Sən qokum əlisən» desəm, birək u gunahının bilən billə yatçuzulidu; ular hətnə kılınmıqanlar yenip, kəz aldimda adalət wa həkkəniylikni yürgürsə arısında, hangoja qüxicidəjanlar bilən billə yatiđu. **15** Rəzil adəm kərzəgə kapalətkə alojan nərsini Mana ximaldiki xahzadılı, həmmisi; mana barlıq, katyurup bərsə, — bulanglılıktə alojannı katyurup bərsə Zidondikilər, əltürulgənlər bilən billə qızıkan; gərqə ez — kəbihlik sadir kilmay, hayat bəlgilimilirdə manga — kükü bilən wəhxitə salojan bolsimu, ular hazır hijaləttə əmdi u bərhək hayatka igə bolidu, u elməydi. **16** Uning kəldi; ular hətnə kılınmıqan bolup, kılıqlanojanlar sadir kilojan gunahlıridin həqkəsi əslanmayıd; u arısında yetip, hangoja qüxicidəjanlar bilən bills hıjalətkə adalət wa həkkəniylikni yürgürən — u bərhək hayatka əz rəzillikdən yikilmayıd; ular qüxicidəjanlar bilən bills hıjalətkə adalət wa həkkəniylik yürgürsə, bu ixardin hayatka igə bolidu. **17** Birək əl-yurtungdikilər: «Rəbning yoli kılıqlanojan top-top adamları toorluluk, yəni ezi wə əz rəzillikdən yikilmayıd; ular qüxicidəjanlar bilən bills hıjalətkə adalət wa həkkəniylik yürgürsə, bu ixardin hayatka igə bolidu. **18** Birək əl-yurtungdikilər: «Rəbning yoli kılıqlanojan top-top adamları toorluluk, yəni ezi wə əz rəzillikdən yikilmayıd; ular qüxicidəjanlar bilən bills hıjalətkə adalət wa həkkəniylik yürgürsə, bu ixardin hayatka igə bolidu. **19** Lekin silər: «Rəbning yoli həmmigə barawər əməs» dəydi; əməliyətə ularning yoli bolsa həmmigə barawər əməs. **20** Həkkəniy adəm Pərvərdigar. **21** — Gərqə Mən uning wəhxitini tirk turuwatkanlarning zeminoja saldurojan bolşamı, buningda olidu. **22** Rəzil adəm əz rəzillikdən yikilmayıd; ular qüxicidəjanlar bilən bills hıjalətkə adalət wa həkkəniylik yürgürsə, bu ixardin hayatka igə bolidu. **23** Lekin silər: «Rəbning yoli həmmigə barawər əməs» dəydi; i Israil jəmati, Mən hərkaysinglarqa əz yolliringər boyığa üstüngərlərə qəküm qırırmən!

33 Wə Pərvərdigarning səzi manga kelip mundak degəndə: — **24** 1 insan oqlı, əl-yurtungdikilərgə səz yətküzüp ularqa mundak əz rəzillikdən yikilmayıd; — Mən kılıqını malum bir zemin üstügə qıkarojinimdə, zemindəki həlk əz arısından bir adəmni tepiş uni kəzətqi bekitse, — **25** 3 u kılıqning zemin üstügə qıkqanlığını kərüp, kanay qelip həlkni agaḥlandursa, **26** 4 kimidikim kanay awazını anglap, agahni almışan, kılıq kelip uni elip kətsə, əmdi uning kəni əz bexi üstügə bolidu. **27** 5 U kanay awazını anglap, agahni almışan; xunga uning kəni eziğə bolidu; u agah alojan bolsa, jenini kutkuçojan bolatti. **28** Birək kəzətqi kılıqning keliwatkinini kərüp, kanay qalmay, həlkni agaḥlandurmışa, əmdi kılıq kelip ular arısından birawıni elip kətsə, undakta u əz kəbihlikidə elip ketiliđid; birək uning kəni üçün Mən kəzətqidin hesab alımən. **29** 7 Əmdi, i insan oqlı, Mən seni Israil jəmati üçün kəzətqi dəp bekitkənmən; sən Məning aqzımdın həvar anglap, ularqa Məndin agah yətküzisən. **30** 8 Mən rəzil adəməg: «I rəzil adəm, sən qokum əlisən» desəm, wə eziğüng bu rəzilni yolidin yanduruxka səz kilmay uni agaḥlandurmışang, u rəzil əz kəbihlikidə olidu; birək uning kəni üçün səndin hesab alımən. **31** 9 Birək, sən rəzilni yolidin yenix toorluluk agaḥlandursang, u yolidin yanmisa, u əz kəbihlikidə olidu; birək eziğüng əz jeninqni kutkuzup kəlisən. **32** 10 Əmdi sən, i insan oqlı, Israil jəmati səz kəlip: — Silər: «Bizning itaətsizliklirimiz

kılımən; uning küqidin bolğan pehri yokıldı; Israilning taqlırları wəyrana boliduki, ulardin ətküqi heqbir adəm bolmayıdu. **29** Ularning yürgüzgən yirginqlik kilmixliri tüpəylidin Mən zeminni wəyrana wə qel-bayawan kılqınımda ular Mening Pərvərdigar ikənlilikimi tonup yetidi. **30** — Əmdi sən bolsang, i insan oqlı, el-yurtungdikilər hərdaim seni aqzıqə elip əylirinen tamlırınen yenida wa dərvazılarda sezləp bir-biriga həm hərbiri ez əkerindioxqa sən toorluluk: «Kəni berip, Pərvərdigardın nemə səz barkin, anglap kəleyli!» — daydu. **31** Ular jamaat süpitidə yeningəqə kelip, Mening halkının süpitidə aldingda olturnıdu; ular sezliringni anglaydu, birək ularqa əmal kilmaydu; ular aqzı bilən sanga muhəbbət kərsitudu, birək kəngli həram mənpəətəkə tartıdu; **32** mana, sən ular üçün pəkət yekimlik awaz bilən, sazlıri obdan təngxilip eytilənən muhəbbət nahxisiən, halas; ular sezliringni anglaydu, birək ularqa əmal kilmaydu. **33** Əmdi buning həmmisi əmalga axurulojınıda (u bərhək əmalga axurulidul) ular bir payəmərninq ularning arısında bolğanlıkinə tonup yetidi.

34 Wə Pərvərdigarning səzi manga kelip mundak degəndə: — **2** I insan oqlı, bexarət berip Israilni bakkıqı padıqlarını əyiblər mundak degin: — Padıqlarqa mundak degin: — Rab Pərvərdigar mundak daydu: — Əzlinilə bekiwətən Israilning padıqirining həlioja way! Padıqlarning padisini ozuklandurux kerək əməsmə? **3** Silər yeqini eziüngər yəysilər, yungini eziüngər kiysiər; bordalənən esil malni soyisilər; lekin köylərinə bakmaysilər. **4** Ajızlarnı küçeytmidüngər, kesəllərni sakaytmidüngər, zəhimləngənlərni tengip koymidüngər, tarkılıp kətkənlərni kıyturup əkalmidüngər, ezip kətkənlərni izdəp barmidüngər; əksiqə silər zorluk-zumbuluk wə rəhimsizlik bilən ular üstidin həküm sürüp kəlgənsilər. **5** Ular padıqisiz bolup tarkılıp kətti; ular tarkılıp ketip daladiki barlık hayvanları ozuq bolup kətti. **6** Mening köylirim barlık taojar arısindan, hər yukiri egizlik üstidə tenəp kətti; Mening köylirim pütükül yər yüzügə tərkip kətti, birək ularnı təpixkə tirixküqi yaki ididigi yok idi. **7** Xunga, i padıqlar, Pərvərdigarning sezini anglangalar: — **8** Mən həyatım bilən kəsəm kılımənki, — daydu Rab Parvardigar, — Köylirimning padıqisi bolmioqka, ular ow bolup kaldi, daladiki hərbir haywanı ozuq boldi; qünki Mening padıqilirim Ez padamni izdimayıdu, ular pəkət əzlirini bakıdu, Mening köylirimni bakmayıdu. **9** — Xunga, i padıqlar, Pərvərdigarning sezini anglangalar! **10** Rab Pərvərdigar mundak daydu: — Mana, Mən padıqlarqa kərximan; Mən Ez köylirimmin hesabını ulardin alımen, wə ularını padını bekixtin tohitimən; xuning bilən padıqlar ezlirinimə bakmayıdu; wə Mən köylirimni ularça yəna ozuq bolmısın üçün ularning aqzıdını kutuldurımən. **11** Qünki Rab Parvardigar mundak daydu: — Mana, Mən Əzüm ez köylirimni izdəp ularning halini sorayman; **12** padıqi ezining köyliri arısında, tarap kətkən köylərni tətip bakğandək, Mənmə köylirimni izdəp bakıman; ular bulutluq ərəngə kündə tarilip kətkən hərbir jaylardın Mən ularını kutuldurımən. **13** Mən ularını həlkərdin epkelimən, ularını məmlikətlərdin yioqimən,

ez zeminoja apirimən; Mən ularını Israil taoqları üstidə, erik-üstənglər boyida wə zemindiki barlik turaloju jaylarda bakıman; **14** Mən ularını esil qimənzarda bakıman; Israil taoqları ularning yaylıqi bolidu; ular xu yərdə obdan yaylaqtı yatiđu; Israil taoqları üstidə, munbat qimənzarda ozuklinidu. **15** Mən Əzüm Ez padamni bakıman, ularını yatkuzımən, — daydu Rab Pərvərdigar. **16** — Mən yoldın tenəp kətkənlərni izdəyman, tarkılıp kətkənlərni kıyturıman; zəhimləngənlərni tengip koymam, ajızlarnı küçəytiđam; birək səmrıgənlər wə küqlükлərni yoxitıman; padamni adəlat bilən bakıman. **17** Əmdi silərgə kalsəm, i Mening padam, Rab Pərvərdigar mundak daydu: — Mana, Mən köy wə köy arısida, koqkarlar wə tekilər arısında həküm qıkırıman. **18** Əmdi silərning yahxi qimənzarnı yegininglər azlıq kılıp, qiməndiki kalojan ot-qəplərni ayaqlıringər bilən qaylıwetixingər kerəkmu? Silər süpsüzük sulardin iğkəndin keyin, kalojinini ayaqlıringər bilən leyitiwetixingər kerəkmu? **19** Xunga Mening köyliriməja silərning ayaqlıringər qaylıwətənni yeyixtin, ayaqlıringər dəssəp leyitiwetkənni iqixtin baxxa amal yok. **20** Xunga Rab Pərvərdigar ularqa mundak daydu: — Mana Mən, Mən Əzüm səmrıgən köylər wə oruk köylər arısında həküm qıkırıman. **21** Qünki silər mürə-yanpaxlıringər bilən ittririp, münggüzləringər bilən ularını tərəp-tərəpkə tarkitiwətküqə üsisilər, **22** — Mən ularını yəna ow obyekti bolmısın dəp Ez padamni kutkuzımən; wə Mən köy wə köy arısında həküm qıkırıman. **23** Mən ularning üstigə bir padıqini tikləyimən, u ularını bakıdu; u bolsa Mening kulum Dawut; u ularını bekip, ularqa padıqi bolidu; **24** wə Mənki Pərvərdigər ularning Hudasi bolidən, Mening kulum Dawut ular arısında əmir bolidu; Mənki Pərvərdigar xundak səz kildim. **25** Mən ular bilən aman-hatırjəmlik beqixlaydiqən əhdini tütüp, yirtküq həyvanları zemindin tütigitimən; ular bihətar bolup jangaldala turidu, ormanınlıklarda konup uhhaydu. **26** Mən ularını həm egizlikim etrapidiki jaylarnı bərikətlik kılımən; yamoqur-yeojinlərni ez pəslidə yaqdurdırimən; bular bərikətlik yamoqurlar bolidu. **27** Daladiki dərəhlər mewilirini, tutrak ündürmilişini beridu; ular ez zeminida bihətar turidu; Mən ularning boyunturuq-asarətlərini sundurup, ularını küllükka tutqanlarning kəlidin kutuldurojınımda, ular Mening Pərvərdigər ikənlilikimi bilip yetidi. **28** Ular yəna əllərgə o bolmayıdu, yər yüzüdiki həyvanlar yəna ularını yəwətməydü; ular bihətar turidu, həqkim ularını körkətməydü. **29** Mən ular üçün dangı qıkkən alahidə bir bostanlık jayni təminləyəmən; ular kaytidin zemində aqarcılıqta yigləp kalmayıdu, yaki kaytidin əllərinə mazaq obyekti bolmayıdu. **30** Andin ular Mənki Pərvərdigər Hudasiñinə ular bilən billa bolidəqənlikim wə əzlirining, yəni Israil jəmatining Mening həlkəm bolidəqənlikini bilip yetidi, — daydu Rab Pərvərdigar. **31** — Əmdi silər bolsanglar, i Mening köylirim, Mening qimənzərindəki köylirim, insanlardursilər, halas; Mən bolsam silərning Hudayinglardurmən» — daydu Rab Pərvərdigar.

35 Wə Pərvərdigarning səzi manga kelip mundak degəndə: — **2** I insan oqlı, yüzüngə Seir teojoja karitip, bexarət berip uni əyiblər mundak degin: — **3** Rab

Pərvərdigar mundak dəydu: — Mana, i Seir teoqi, Mən sanga əxarımən; Mən kolumni üstüngə uzartıp, seni bir wəyrana wə qəl-bayawan kılımən. **4** Mən xəhərliringni harabə kiliwetimən, wə sən wəyrana bolisən; andin sən Mening Pərvərdigar ikanlıkimi tonup yetisən. **5** Qünki sən mənggügə eğmənlik saklap kalğansın, Israillarning bexiqə külپat qüxkən künidə, əbəhlilikning jazalinxı wakti-saiti toxkanda, ularni kiliq kükiga tapxurup bərgənlilikng tüپaylidin, **6** xunga Mən həyatım bilən kəsəm kılımənki, — dəydu Rəb Pərvərdigar, — Mən sanga kan tekülxni bekitim; kan seni kooşlaydu. Sən kan teküxtin nəprətlənmigənlilikng tüپaylidin, əmdi kan seni koşlaş yürüdu. **7** Mən Seir teoqini wəyrana wə qəl-bayawan kiliip, uningdin besip etkiqi həm uningçə kaytqıqını üzüp taxlaymən. **8** Mən uning taqlırını əltürüləgnəri bilən toldurımən; sening egizlikliringdə, sening jiloqliringdə, sening barlıq jiraliringda kiliq bilən əltürüləgnər yikildi. **9** Mən seni mənggügə wəyrana kiliən; sening xəhərliring adəmzatsız bolidu; wə silər Mening Pərvərdigar ikanlıkimi tonup yetisilər. **10** — Qünki sən: «Bu ikki əl, ikki məmlikət Meningki bolidu, biz ularoja işə bolimiz» deqinig tüپaylidin — gərqə Mən Pərvərdigar xu yərdə bołożan bolsammu —, **11** əmdi Mən həyatım bilən kəsəm kılımənki, — dəydu Rəb Pərvərdigar, — Mən sening nəpritingdin qıkkən aqqliq boyığa wə həsitting boyığa sanga muamila kiliən; Mən üstüngə həküm qıkırıp jazalixim bilən, Mən ular arısında Əzümnı kərsitmən. **12** Xuning bilən sening Israil taqlırıqə şarap: «Ular wəyrən boldı, ular bizə yəm boluxka təkədim kılındı» degən barlıq həkarətliringni Mən Pərvərdigarning angliojinimni sənələr tonup yetisilər. **13** Uning üstigə aqzinglarda silər, Manga karxi qıkıp eziünglarnı qong kersitip, Manga kupurluk kılqan sezunglarnı keşpətənsilər; ularni angiildim. **14** Xunga Rəb Parvardigar mundak dəydu: — Pütkül yər yüzü xadlinip kətkinidə, Mən seni wəyrana kılımən. **15** Israil jəmatining mirası wəyrən kılınoqanda buningdin sən xadlanqoningdək, Mənmu sanga xundak kiliən; sənnum, i Seir teoqi wa barlıq, Edom — silərnin barliklaringlar wəyrana bolidu; wə [Edomiyalar] Mening Pərvərdigar ikanlıkimi tonup yetidi.

Edomdikilərning həmmisigə bərhək, Mən [Əz halkımgə] bołożan kızojinlikimdin qıkkən aqqik otida səz kıldı: **6** Israil zemini toopruluk bexarət berip, taoqlar, egizliklər, jiralar wə jilojilaroja səz kiliп mundak degin: — Rəb Pərvərdigar mundak dəydu: — Mana, Mən Əz [həlkımgə bołożan] kızojinlikimdin kəhrim bilən səz kıldı — qünki silər əllərnəng mazak-ahənatlarını yegənsilər. **7** — Xunga Rəb Pərvərdigar mundak daydu: — Mən kolumni ketürüp xundak kəsəm iğənki, bərhək, ətrapinglardiki əllər özinin mazak-ahənatlarını ezi ixitud. **8** Lekin silər, i Israil taqlırı, xahlinisilər, həlkim Israiloja mewa berisilər; qünki ular pat arıda kaytip kelidü. **9** Qünki mana, Mən silər taripinglardidurmən; Mən silərgə karaymən, silər yumxitilisilər həm terilisilər. **10** — Wa Mən üstünglarda adəmlərni, yəni Israilning pütkül jəmatini, ularning barlıkını keşpətimən; xəhərlər ahəlilik bolidu, harabilar kaytidin kərulidü. **11** Mən üstünglarda adəm həm həywani kəşpətimən, ular awup nəsil keridü; Mən etkən zamanlardıkidək silərni olturnaklık kiliən; bərhək, əhalilər qələmənək kiliən; silər Mening Pərvərdigar ikanlıkimi bilip yetisilər. **12** Mən üstüngləroja adəmlərni, yəni həlkim Israelni mangdurımən; ular silərgə igidərçilik kiliən, silər ularning mirası bolisilər; silər yəna ularni balılıridin juda kilməsiler. **13** Rəb Pərvərdigar mundak dəydu: — Qünki ularning silergə: «Silər adəmlərni yəsilsər, ez elinglarnı balılardın juda kılıqənsilər» deqini tüپaylidin, **14** əmdi silər yəna adəmlərni yeməsilsər, ez elinglarnı balılıridin yəna juda kilməsilsər, dəydu Rəb Pərvərdigar. **15** — Mən silərgə yəna əllərnəng mazak-ahənatını anglatkuzmymən; silər əllərnəng tapa-tənisini yəna ketürməsilsər, silər ez elinglarnı kaytidin yikitməsilsər, — dəydu Rəb Pərvərdigar. **16** Pərvərdigarning sezi manga kelip mundak deqendə: — **17** I insan oqlı, Israel jəmati ez zeminidə turojan qaoqlarda, ular ez yoli həm kilmixliri bilən uni bulojojan; Mening aldimda ularning yoli ay kərgən ayaling napaklikçıqə oxħax. **18** Xunga zeminoqa təkkən kan iquin, zeminni məbdudlu bilən bulojoşanlıkı üçün, Mən kəhrimini ular üstigə təktum; **19** ularni əller arısığa tarkitiwəttim, ular məmlikətlər iqiqə tarilib kətti; Mən ularning

36 Əmdi sən, i insan oqlı, Israil təqqliriqə bexarət berip mundak degin: — Israil təqqliri, Pərvərdigarning sezinə anganglalar: — **2** Rəb Pərvərdigər mundak dəydu: — Düxmənning silərgə karap: «Wah! Mənggү yukarı jaylar bizgə təəllük boldil!» degini tüpəylidin, **3** xunga bexarət berip mundak degin: — Rəb Pərvərdigar mundak dəydu: — Bərhək, qünkü ular siləni wəyrana kılıp, əllərdin kəlojanlırlıqə təwə kılıxka həryandın silarını əzgənlilik tütəylidin, wə silər əllər arısida səz-qeçək wə tehmət obyekti bolup kəlojanlıklıqlardın, **4** əmdi xunga, i Israil təqqliri, Rəb Pərvərdigarning sezinə anganglalar: — Rəb Pərvərdigar əllərdin kəlojanlırlıqə olja həm mazak obyekti bolup kəlojan təqlər, egezliliklər, jiralar wə jılıqlarıqə, wəyrən bolqan harabılər wə taxliwetilgən xəhərlərgə mundak dəydu: — **5** Xunga Rəb Pərvərdigar mundak dəydu: — Huxal boluxup kəlbidiki püttün əqmənlikli bilən Mening zeminimni əzlirigə təəllük boluxkə bekitip, uni bulang-talang kiliwalaylı degen əllərdin kəlojanlırlıqə wə

36 Əmdi sən, i insan ooplı, Israil taoqlırıqa bexarət berip mundak degin: — Israil taoqlırı, Pərvərdigarning sözünü anglangılar: — Rəb Pərvərdigar mundak dəydu: — Düxmənning silərgə қarap: «Wah! Mənggү yukiri jaylar bizgə təəllük boldil!» deginin tüpəylidin, **3** xunga bexarət berip mundak degin: — Rəb Pərvərdigar mundak dəydu: — Bərhək, qünki ular silərni wəyrənə kılıp, allerdin kalqanlırlıqa təwəkilikxä həryandın silərni əzgənlilik tüpəylidin, wə silər allər arısında sez-qeqək wə təhəmet obyekti bolup kalqanlılıq lardın, **4** əmdi xunga, i Israil taoqlırı, Rəb Pərvərdigarning sözünü anglangılar: — Rəb Pərvərdigar allerdin kalqanlırlıqa olja həm mazak obyekti bolup kalqan taoqlar, egizliklər, jiralar wə jılıqlar oqa, wəyrənə boloğan harabilar wə taxliwetilən xəhərlərgə mundak dəydu: — **5** Xunga Rəb Pərvərdigar mundak dəydu: — Huxal boluxup kəlbidiki pütün eqmənlikli bilən Mening zeminimni ezlirigə təəllük boluxka bekitip, uni bulang-talang kiliwalayı degən allerdin kalqanlırlıqa wə yolları həm kılmixləri boyığa ularınğın ustığa hökum qıklärıdim. **20** Ular baridiojan hərkəysi allərgə kəlgəndə, ular tooprisidə: «Bular Pərvərdigarning həlkə, birək ular Uning zeminindin qıqqan!» — deyildəndə, ular yənilə Mening pak-mukəddas namimni bulojoqan; **21** birək Mən Israil jəmati barojan hərkəysi allər arısında buloqanojan pak-mukəddas namim üçün kəngül boldüm. **22** Xunga Israil jəmatığə mundak degin: — Rəb Pərvərdigar mundak dəydu: — Mən bu ixni silərni dəp əməs, i Israil jəmati, bəski silər barojan hərkəysi allər arısında silər bulojojan ez pak-mukəddas namim üçün kılımən. **23** Mən allər arısında buloqanojan, Əzümmüng bütiyik namimni pak-mukəddas dəp kərsitimən; namimni del silər ular arısında bulojojan; ularınğın kez aldıda Mən Əzümmüni silərning aranglarda pak-mukəddas kərsatkinimdə, allər Mening Pərvərdigar ikənlilikimi bilip yetidi, — dəydu Rəb Pərvərdigar. **24** Mən silərni allər arisidin elip, məmlikətlər iqidin yiqip, silərni ez zemininglərə qayturmam. **25** — Mən süpsüzük suni üstünglərə

qaqımən, buning bilən silər pak bolisilər. Silərni həmmə paskiniliğlardin wə butliringlardin paklaymən. **26** üstigə kelip ularni kaplıdı; birak ularda həq roh-nəpəs Mən silərgə yengi kəlb berimən, iqinglarqa yengi bir roh salımən; teninglardiki tax yürəkni elip taxlap, mehrlük bir kəlbni ata kılıman. **27** Mening Rohimni iqinglarqa kırğızüp, silərni əmr-pərmanlırim boyıqə mangozuzımən, həkümərimini tutkuzımən, xuning bilən ularoja əməl kılısilər; **28** silər Mən ata-bowliringlarqa təkdiim kilojan zemində yaxaysılər; Mening kowmim bolisilər, Mən silərni Hudayinglar bolimən. **29** dedi: — I insan oqlı, bu səngəklər bolsa Israilning pütün Mən silərni barlıq paskiniliğin kütküzimən; Mən buqdayını awun boluxka buyruymən; üstünglarqa həq aqarqılıkni koymaymən; **30** Mən dərhələrning mewisini wə etizdiki məhsətulərni awutimənki, silər aqarqılık tüpəylidin əllər arısında xərməndə bolmaysılər. **31** Silər rəzil yolliringlar wə naqar kılmixliringləri aslap, kəbihlikliringlar wa yirginqlik kılçanlıringlar, üqün ez-ezünglardin yirginisilər. **32** Silərgə məlmən bolsunki, bu ixni kılıxım silər üçün əməs, — dəydu Rəb Pərvərdigar, — ez yolliringlar üçün hijil bolup xərməndə bolungalar, i Israil jəməti. **33** — Rəb Pərvərdigar mundak dəydu: — Mən kəbihliklardin pakliojan künidə, Mən xəhərlərni ahalilik kılıman, harabə kalojan jaylarmu kəytidin kürulidü. **34** Wəyrən kılınojan zemin etüp ketiwatkan hərbirinən kez aldida wəyrana kerünsimu, u kəytidin terilidü. **35** Xuning bilən ular: «Bu wəyrən kılınojan zemin huddi Erəm baoqışidak boldi; harabə, wəyrən kılınojan xəhərlər hazır mustəhkəmləndi, ahalilik boldi» — dəydu. **36** Wə ətrapida kalojan əllər Mənki Pərvərdigarning buzulqan jaylarnı kuroquçı həm wəyrən kılınojan yərlərni kəytidin teriqişi, ikənlilikmi bilip yetidü; Mənki Pərvərdigar sez kıldı, buningça əməl kılımən. **37** Rəb Pərvərdigar mundak dəydu: — Mən yənilə Israilning jəmətinən bu ixlarnı tiləydiqən dua-tıləwətlirigə ijabət kiloquçı bolimən; **38** Mən koy padisidək ularning adəmlərini awutimən; mukaddəs dəp ayrılojan kurbanlık koy padisidək, bekitilgən heyt-bayramlıroqa beqixlanojan koy padisi Yerusalemə qəza toldurulqandək, harabə bolovan xəhərlər kəytidin adəm padilili bilən toldurulidü; ular Mening Pərvərdigar ikənlilikmi bilip yetidü.

37 Pərvərdigarning kolı wujudumoja kəndi; Pərvərdigar meni Rohi bilən ketürüp qıkıp, bir jılıqining otturisioja turoqzidi; u yər səngəklərə toldi. **2** U meni səngəklər ətrapidin uyak-buyakka etküzdi; mana, bu oquq jılıqda [səngəklər] intayın nuroqun idi; wə mana, ular intayın kürup kətkənidi. **3** U məndin: — I insan oqlı, bu səngəklər kəytidin yaxnamdu? — dəp soridi. Mən: — I Rəb Pərvərdigar, sən bilisən, — dedim. **4** U manga mundak, dedi: I insan oqlı, bu səngəklər üstigə bəxarət berip mundak dəgin: «I kürük səngəklər, Pərvərdigarning sezinə anglangalar! **5** Rəb Pərvərdigar bu səngəklərgə mundak dəydu: — Mana, Mən silərgə bir roh-nəpəs kırğızımən, wə silər həyat bolisilər. **6** Mən üstünglarqa pəy-singirlərni salımən, silərni terə bilən yapımən, silərgə roh-nəpəs kırğızımən; wə silər Mening Pərvərdigar ikənlilikmi bilip yetisilər». **7** Xunga mən buyrulqını boyıqə bəxarət bərdim; mən bəxarət beriximə, bir xawķun ketürüldi, mana jalak-julak bir awaz anglandı, səngəklər jipsilixip, bir-birigə koxuldi.

turaloju jayim ularda bolidu; Mən ularning Hudasi bolimən, ular Mening hälkim bolidu. **28** Mening pak-mukəddəs jayim ular arisida mənggүü tikləngəndə, əmdi əller Özüm Pərvərdigarning Israilni pak-mukəddəs kıloluqı ikənlilikimi bilip yetidu.

38 Pərvərdigarning sezi manga kelip mundak degəndə: — **2** İnsan oοlı, yüzüngni Magog zeminidiki Rox, Məxək wə Tubalning əmiri Gogka karitip uni eyibləp bexarət berip xundak degin: — **3** Rəb Pərvərdigar xundak dəydu: — Mana, i Gog, — Rox, Məxək wə Tubalning əmiri, Mən sanga ərkiximən; **4** Mən seni arkangoja yandurup, engikinggə ilməklərni selip, sən wə pütün koxunungni — atlar wə atlık əşkarlərni, həmmisi toluk korallanıjan, sıpar-kalkanlarnı ketürən, kılıq tutkən top-top kixilərni jənggə qıkırıımən; **5** Pars, Efiopiya wə Put, həmmisi kalkan-dubulçşa bilən korallinidu **6** — Gomer wə uning barlik top-top adəmləri, ximalning əng kəridin kəlgən Togarmah, jəməti wə uning barlik top-top adəmləri, bu kep əller sanga həmrəh bolup billə bolidu. **7** Əzüngni təyyarla; sən wə sanga yiojolojan barlik top-top adəmliring təyyarlanıjan petida bol; sən ularoja nazarətqılık kılısən. **8** Kep künlərdin keyin sən [jənggə] qákırılısan; sən ahirki yillarda kılıqtın kütküzuləqan, kep əllərdin yiojolojan hälkninq zeminoja, yəni uzundın beri wəyrən kəlinip kəlgən Israil taqlırıqa hujum kılısən; uning hälki əllərdin yiojolojan bolup, ularning həmmisi aman-esən turuweridu; **9** sən, barlik top adəmliring wə sanga həmrəh bolojan nuroqun əller bilən billə aloja besip, boran-qapkundak kelisən; sən yər yəzini kaplıqojan buluttak bolisən. **10** — Rəb Pərvərdigar mundak dəydu: — Xu künü xundak boliduki, kenglünggə baxkıqıhiyallar kirip, sən rəzil hıylə-nəyrəngni oylap qikisən; **11** sən: «Mən sepişsiz yezə-kəntlər jaylaxkan zeminoja besip kirimən; mən aman-esən turuwatkan bir həlkəye yekinliximən — ularning həmmisi sepişsiz, takakşız wə dərwazisiz turuwatidu», dəysən, — **12** «Xuning bilən oljıları elip, bulang-talang kılımən; kolumni əslidə wəyrən bolup əmdiliktə makanlık bolojan jaylarqa, əllərdin yiojolojan, mal-dunyaşa igə bolojan, dunyaning kindikdə yawaxatqan həlkə kərxi kılımən; **13** Xu tapta Xeba, Dedan, Tarixitiki sodigərlər barlik yax xırılı bilən səndin: «Sən olja elixkə kıldığmu? Sən top-top adəmliringni bulang-talang kiliwelikx — altın-kümüxnı elip ketixkə, mal-dunyanı elip ketixkə, zor bir oljiqa erixiwelikx yioğdingmu?» — dəp soraydu. **14** Xunga bexarət bərgin, i insan oοlı, Gogka xundak degin: — Rəb Pərvərdigar xundak dəydu: — Mening hälkim Israil aman-esən bolidojan künini, sən bilip yətməsən? **15** Sən ez jayingdin, yəni ximalning əng qət jayidin qikisən, sən wə sanga həmrəh bolojan nuroqun əller, həmmisi atlık bolup, top-top adəmlər, qong koxun bolisən. **16** Sən yər yəzini kaplıqojan buluttək hälkim Israiloja kərxi qikisən — bu ahirki zamanlarda bolidu — Mən seni ez zemini moja karxilixikx qıkırıımən; xundak kılıp Mən san arkılık, i Gog, əllərning kez alıda Özümming pak-mukəddəs ikənlilikimi kərsətkəndə, ular Meni tonuydu. **17** Rəb Pərvərdigar xundak dəydu: — Mən kədəmkim zamanlarda küllirim bolojan Israildiki pəyoğəmbərlər arkılık bexarət kılolojan birsi sən əməsmu? Ular xu künlərdə, xundakla kəp yillardın beri, Mening

seni hälkimə karxilixikx qıkırıdiojanlıkim tooqruluk bəxarət bərgən əməsmu? **18** Wə xu künü, yəni Gog Israil zeminoja kərxi qikkan künii xundak boliduki, — dəydu Rəb Pərvərdigar, — oqzipim bilən Mening kəhrim erləp qikidu. **19** Mening [ez hälkimə] bolovan kızojinlikimdin, oqzap bilən xundak sez kılɔjanmenki, Israil zeminida zor yər təwrx bolidu; **20** xuning bilən dengizdiki beliklər, asmandiki uqar-kanatlar, daladiki haywanlar, yər yəzidiki emilihüqi haywanlar wə yər yəzidə turojan barlik insanlar Mening yüzüm aldida təwrinip ketidü; taqlar erüllü, tik yarlar qulap ketidü, barlik tamlar yərgə erüllüp qıxıdu. **21** Mən barlik taqlırımda uning bilən karxilixikx bir kılıq qákırıımən, — dəydu Rəb Pərvərdigar, — hərbirsining kılıqı eż kerindixiga kərxi qikidu. **22** Mən waba kesili wə kan teküx bilən uningoja həküm qıkırıp jazalaxka kirişimən; Mən uningoja, uning koxunlari üstigə, uningoja həmrəh bolovan nuroqun əller üstigə daxhətlik yamoqur, zor məldür taxliri, ot wə güngürt yaqdurıımən; **23** Mən Özümni uluqlap, Özümni pak-mukəddəs dəp kərsətimən; wə nuroqun əllərning kez alıda namayan bolimən, ular Mening Pərvərdigar ikənlilikmi tonup yetidu.

39 — əmdi sən, i insan oοlı, Gogni eyibləp bexarət berip xundak degin: — Rəb Pərvərdigar xundak dəydu: — Mana, i Gog, — Rox, Məxək wə Tubalning əmiri, Mən sanga ərkiximən; **2** Mən seni arkangoja yandurup, yetəkləp, seni ximalning əng kəridin qıkırıımən, Israilning taqları üstigə tajawuz kılduriman; **3** Mən okyayingni sol kolungdin urup taxlıqozuwetimən, okliringni ong kolungdin qıxürüwetimən; **4** sən Israil taqlırıning üstigə yikilisən; sən wə sening barlik koxunliring, sanga həmrəh bolovan əller yikilisələr; Mən seni barlik yırకıqı uqar-kanatlar oja, daladiki barlik haywanlar oja boluxka təkdim kıldım. **5** Sən dalada yikilisən; qunki Mən xundak sez kıldım, — dəydu Rəb Pərvərdigar. **6** Mən Magog üstigə wə dengiz boyida aman-esən turoqanlar oja yaqdurıımən; ular Mening Pərvərdigar ikənlilikmi tonup yetidu. **7** Mening pak-mukəddəs namimmi hälkim Israil arisida tonutımən; pak-mukəddəs namimning kaytidin bulojinxıka kət'iy yol koymayman; əllər Mening Pərvərdigar, Israilda turoqan Mukəddəs Boluoqası ikənlilikimi bilip yetidu. **8** Mana, u kelidu! Bu ixlar qokum bolidu, — dəydu Rəb Pərvərdigar, — bu dəl Mən eytən künidur. **9** Israil xəhərliridə turuwatkanlar qikip korallarnı, jümlidin sıpar-kalkanlar, okyalar, tokmaklar wə nəyzilərni keydirüp ot kələydu — ular bular bilən yəttə yil ot kələydu. **10** Daladin həq otun elinmaydu, ormanlardın heq yaqaq kesilməydu; qunki ular korallarnı ot kalaxka ixitidü; ular ezliridin olja tutkənlarnı olja tutidi, ezlirini bulang-talang kiloqlanınları bulang-talang kıldı, — dəydu Rəb Pərvərdigar. **11** Wə xu künidə xundak boliduki, Israil zemini din, yəni dengizning xərkiv kiroqigidin etidiojanlarning jilojsidin Gogka bir yərlik boluxi üçün bir orunni beriman; bu yərlik bolsa ətkügilərning yolinı tosidu; ular xu yərda Gog wə uning barlik top-top adəmlerini kəmidü; u «Hamon-Gog jilojsi» dəp atıldı. **12** Israil jəməti zeminini həlal kılıx üçün, ularını yərlikkə koyidu; **13** zemindiki barlik həlk ularını yərlikkə koyidu; xuning bilən Özüm uluqlanojan

muxu künidə bu ix ularoqa xərəp bolidu, — dəydu misning kərənütixdə bolovan bir kixi; u dərwazida Rəb Pərvərdigar. **14** Ular birnəqqə adəmni zeminni turattı. **4** Bu kixi manga: «İnsan oqlı, kezliring bilən dawamlik arılap, tajawuzqılarning zemin yüzidə қalovan jəsətlərini kümüxtək alahidə ixni kılıx üçün ayriydu; ular xu yətə ay tūğigəndə, andin jəsətlərni izdəx hizmitini baxlaydu. **15** Bu «zemindin etküqilər» aylinip yürüdü; əgər birsi adamning ustihinini kərgən bolsa, uning yenioja bir bəlgə tıklaydu; «izdəp kemtgüçilər» uni Hamon-Gog ilojişioşa dəpnən kılıquça bəlgə turidu. **16** ([Jiloqida] «Hamonah» dəp atalojan bir xəhər bolidu). Ular xu yol bilən zeminni paklaydu. **17** — Wə san, i insan oqlı, Rəb Pərvərdigar xundak dəydu: — Hərkəndək uqar-kanatlar, daladiki barlık hayvanlaroqa mundak degin: «Yiojılıxip kelinglər, Mən silergə kilmakçı bolovan kurbanlıkimo, yəni Israil taqlırları üstidə kılınojan qong kurbanlıkka həryandın jəm bolunglar! Silər xu yərde gəx yap, qan iqisilər. **18** Silər baturların gəxini, yer yüzdikizi xahzadilarning kənini — koqkarlarning, eçkilarning, torpaqlarning kənini iqisilər — ularning həmmisi Baxandıki bordalojan mallardur! **19** Silər Mən silergə kilmakçı bolovan kurbanlıkmdın, toyquqə may yəp, toyquqə kan iqisilər! **20** Silər dasthiniimdə atlar wə jəng hərwişidikilər, baturlar, barlık jəngqi palwanlar bilən toyunisilər» — dəydu Rəb Pərvərdigar. **21** — wa Mən Əz xan-xəripimni əllər arisoja kərsitmən, barlık əllər Mening yürgüzgən jazalırımı wə ularning üstiga koyojan kolumni kəridu. **22** Wə xu kündin tartip Israil jəməti Mening Pərvərdigar, ularning Hudasi ikənlilikmi bilip yetidi. **23** Əllər Israil jəmətinin kəbihliki, Manga asiylik kılıqanlıkı tüpəylidin sürgün bolovanlığını bilip yetidi; mana, Mən yüzümni ulardin yoxurup, ularni düxmənlirinining koliqə tapxurdum; ularning həmmisi kiliqlinin yikildi. **24** Ularning paskininqiliyi wa asiylikini boyiqə Mən ularni bər tərəp kıldırm, yüzümni ulardin yoxurdum. **25** Xunga Rəb Pərvərdigar xundak dəydu: — Mən hazır Yakupni sürgün bolovanlığından əslığa kəyturup, pütkül Israil jəməti üstigə rəhîm kılıp, Əz pak-mukəddəs namim üçün otluk kizojinilikimi kərsitmən. **26** Əz zeminida aman-esən turoqinida, həqkim ularni körkütmaydiyan qaoq kəlgəndə, Mən ularni əllərdin kəyturup, düxmənlirinining zeminiqidən yioqinimdə, wə kəp əllerning kez alidda Əzülməning pak-mukəddəs ikənlilikmi kərsatkimdə, xu qaçda ular hijalitini wə Məndin yüz örüp kılıqan asiylikinən barlıq gunahını kəttiridu; **28** ular Mening ularni əllər arisoja sürgün kildürənlikim tüpəylidin, wə andin ulardin həqkəysini xu yərde kəldürmay ez zeminiqə yioqkanlıkim tüpəylidin, ular Mening Pərvərdigar ikənlilikimi bilip yetidi; **29** wə Mən yüzümni ulardin kəytə heq yoxurmamış; qənki Mən Israil jəməti üstige Əz Rohimni kuyojan bolımən, — dəydu Rəb Pərvərdigar.

40 Bizning sürgün bolovanlıkimizning yigirmə bəixinqi yili, yilning beşida, ayning oninqi künidə, yəni xəhər besülgəndin on tət yil keyin — dal axu künidə Pərvərdigarning koli menin wujudumqə kondı, wə U meni [xəhərgə] apardı. **2** Hudanıng alamət kərənütixləridə U meni Israil zeminiqə apırıp, intayın egiz taqı üstigə orunlaxturdu; taqning jənubiy təripida xəhərdək bir kürulux turattı. **3** U meni xu yərgə apardı; mana kəlidə kanap tanisi wə əlqəm hadisini tutkan,

misning kərənütixdə bolovan bir kixi; u dərwazida kərüp, kuliking bilən anglap, kənglüngi mən sanga kərsitidiojan barlık, ixlaroqa baqlıqin; qənki buning sanga kərsitilixi üçün sən muxu yərgə elip kelində. **5** Israil jəmətigə barlık kərgininqni ayan kıl» — dedi. **6** Wə mana, ibadəthanıng həməma təripida tam bar idi. U kixinin kəlidə altə əzəlik əlqəm hadisi bar idı; xu qəojudiki «bir gəz» bir gəz bir alikanoja toqra kelətti. U tamning kənglikini olqidi, bir «hada» qıktı; egizlik bolsa, bir «hada» qıktı. **6** U xərkəkə karaydiyan dərwazinoja kelip, uning palampəyilirə qıktı; uning bosuqisining kənglikini olqidi, u bir hada qıktı. Yənə bir təripinə qıktı. **7** [Dərwazining iqidiki] hərbir «oyuk əy»ning uzunluğuna bir hada, kənglikli bir hada idi; oyuk eylərning arılık bəxəsə gəz idı; dərwazining iqidiki bosuqə, yəni iqtirigə karaydiyan dəhlizninə alididiki bosuqının [ikki təripinə] uzunluğunu [ayrim-ayrim] bir «hada» qıktı; **8** U dərwazining iqtirigə karaydiyan dəhlizni olqidi, [uzunluğunu] bir hada qıktı. **9** U dərwazining dalinining uzunlukunu olqidi, səkkiz gəz qıktı; uning kexikinən yenidiki tamning kelinlikini ikki gəz qıktı. Muxu dalan iqtirigə karaytdı. **10** Xərkəkə kəriqan dərwazining iqida, u təripida üqtin, bu təripidə üqtin oyuk eylər bar idi. Üqilisi ohxax əlqəmdə idi; üq eyninə ikki yan temi ohxax kəlinlikdə idi. **11** U dərwazining «kirix eqizisi»ni olqidi, kənglikli on gəz qıktı; uning jəməyi uzunluğuna üq gəz idı. **12** Bu yandiki oyuk eylərning aldida bir gəz kəlinlikdə bir tosma tam bar idi, wə u yandığı oyuk eylərning aldida bir gəz kəlinlikdə bir tosma tam bar idi; həryəndiksi oyuk eylərning kənglikli altə gəz idı. **13** U dərwazining jəməyi kənglikini, yəni bu tərəptiki oyuk eyninə egzisining [arka lewidin] u tərəptiki oyuk eyninə egzisining [arka lewiojqə] olqidi; yigirmə bəxəsə gəz qıktı; bu tərəptiki oyuk eyninə ixiki bilən u tərəptiki oyuk eyninə ixiki bir-biriga karixattı. **14** U iqki høyliqə kirix eqizidiki tüvrüklerni olqidi; ularning egizlikli atmix gəz qıktı; dərwaza temi bu høylining tüvrüklerini orap turoqanı. **15** Dərwazining tüwidin dalanining iqki eqiziqi ollichkeit gəz qıktı. **16** Oyuk eylərning hərbirinən udul temida, xundakla oyuk eylərning arılıkida, dalanining yəniha ohxaxla rojaklər bar idi; muxu rojəklər sırtıqə karap tariyp mangonq idı; hərbir arılıktiki tam-tüvrüklerə palma dərəhləri nəkkixləngəndi. **17** U meni sırtkı høyliqə apardı; mana, kiqik hanilar, wə sırtkı høylini qəridəp yasalıqan tax tahtaylıq supa; supinən təstigə ottuz kiqik hana selinoqan. **18** Bu tax tahtaylıq supa høyliküdə dərwazalaroqa tutaxkən, uning kənglikli ularning uzunluqına barawər idi; bu «pəs tax supa» idi. **19** U təwənki dərwazining iqı təripidin iqki høylining sırtkı temiqiqliqə bolovan arılıkni olqidi; xərk wə ximal tərəplərningmu yüz gəz qıktı. **20** Andin sırtkı høyliqə kiridiyan, ximaloqa karaydiyan dərwazining uzunluğunu kənglikini olqidi. **21** Uning bu təripida üqtin oyuk ey, u təripida üqtin oyuk ey, ey bar idı; uning tüvrükli, danlıları birinqi dərwaziningkiə ohxax idı; uning uzunluğunu əllik gəz, kənglikli yigirmə bəxəsə gəz. **22** Uning derizili, danlıları, palma dərəh nəkixləri xərkəkə karaydiyan dərwaziningkiə ohxax idı;

kixilar uning yøtta baskuqluk pølømpiyi bilen qikatti; wæ iqliki dørwazining sirtida mædhiyæ nahxiqilari üçün uning dalini iqlikirigø karaytti. **23** Iqliki høyilda ximal wæ ikki qikik øy bar idı; biri ximaliy dørwazining yenida, xärktiki dørwazilaroja uldu bardin dørwaza turatti; u jenubka yüzløngøn; yønæ biri jenubiy dørwazining dørwazidin dørwaziqiqe olqidi, yüz gøz qikti. **24** U meni yenida, ximaloja yüzløngøn ey kahinlar, yøni ibadethaniqø mas'ullar dørwaza bar idı; u uning tüwrükliri, dalanlrini olqidi, üqündür. **46** Jenubka yüzløngøn ey kahinlar, yøni ular basxilirioja ohxax idı. **25** Dørwazining wæ dalinining kurbangah wazpisigø mas'ullar üqündür. Bular bolsa ətrapidiki derizilar basxilirioja ohxax idı; uning uzunluki Zadokning jämätining oçul pərzəntliri; xularla Lawiy əllik gøz, kænglikli yigirmä bæx gøz idı. **26** Uningoja jämätidil arisidin Pərwərdigarning yenioja himzitidə qikidiojan yøtta basküq bar idı; uning dalini iqlikirigø boluxka kirəleydü» — dedi. **47** U høylini elqidi; karaytti; uning tüwrükliride palma dærihining naçkixi bar uzunluki yüz gøz, kænglikli yüz gøz, tet qasılık idı; idı, u tærapta biri, bu tærapta biri bar idı. **27** Iqliki høylioja kurbungah, bolsa muqaddashana alidda turatti. **48** kiridiojan, jenubka karaydiojan bir dørwaza bar idı; u jenubiy tærapta dørwazidin dørwaziqø olqidi, yüz gøz qikti. **28** U meni iqliki høylioja jenubiy dørwazidin əkirdi; wæ jenubiy dørwazini olqidi; uning elqømliri baxka dørwazilarningkiga ohxax idı. **29** Uning oyuk eylili, arilik tamliri, dalinining elqømliri baxkilirininkiga ohxax idı; uning wæ dalinining ətraplirida derizilar bar idı; uning uzunluki əllik gøz, kænglikli yigirmä bæx gøz idı. **30** Ətrapida uzunluki yigirmä bæx gøz, kænglikli bæx gøz ətrapida dalini bar idı. **31** Uning dalini bolsa sirtki høylioja karaytti; uning kirix eojizidiki ikki yan tüwrükida palma dærahlerning naçkixi bar idı; uning qikix yolinining sækkit baskuqluk pølømpiyi bar idı. **32** U meni iqliki høyilda xärk tærapkä apardi; u tærapptiki dørwazini olqidi; uning elqømliri baxkilirioja ohxax idı. **33** Uning oyuk eylili, arilik tamliri, dalinining elqømliri baxkilirininkiga ohxax idı; uning wæ dalinining ətraplirida derizilar bar idı; uning uzunluki əllik gøz, kænglikli yigirmä bæx gøz idı. **34** Uning dalini bolsa sirtki høylioja karaytti; uning [kirix eojizining] u wæ bu taripidiki tüwrükida palma dærahlerning naçkixi bar idı; uning qikix yolinining sækkit baskuqluk pølømpiyi bar idı. **35** U meni ximaliy dørwaziqø apardi, wæ uni elqidi; uning elqømliri baxkilirioja ohxax idı. **36** Uning oyuk eylili, arilik tamliri, dalanlari [baxkilirioja] ohxax idı; ətrapida derizilar bar idı. Uning uzunluki əllik gøz, uning kænglikli yigirmä bæx gøz idı. **37** Uning dalinidiki tüwrüklər sirtki høylioja karaytti; uning [kirix eojizidiki] ikki yan tüwrükida palma dærahlerning naçkixi bar idı; uning qikix yolinining sækkit baskuqluk pølømpiyi bar idı. **38** Hərbir dørwaza [ikki] tüwrükining yenida ixilik qikik øy bar idı; ular xu eylərdə keydtürmə kürbanlıklärni yuyattı. **39** Dørwazining dalinida uyanda ikkiden xira, buyanda ikkiden xira bar idı; ular xirələrning üstide keydtürmə kürbanlık, gunah kürbanlık wæ itatsizlik kürbanlıklärini soyidu. **40** Ximaliy dørwazining dalinining kirix eojizidiki pølømpayning bir yenida ikki xira bar idı; dalanning kirix eojizining yønæ bir yenida ikki xira bar idı. **41** Xuningdak dørwazining u yenida tet xira, bu yenida tet xira bar idı — jəmiy sækkit joza bar idı; ular ularning üstide kürbanlıklärni soyidu. **42** Yønæ taxtin yonup yasalojan, uzunluki bir yerim gøz, kænglikli bir yerim gøz, egizlikli bir gøz kelidiojan tet xira bar idı; ularning üstigə keydtürmə kürbanlıklär wæ baxka kürbanlıklärni soyidiojan koral-əswalar koyulidu. **43** Dørwaza iqida, tamliri üstigə bir alikan uzunlukti jüp ilməkkil kanarlar bekitilgən. Xiralar üstigə kürbanlık gexliri koyulidu. **44** Iqliki høyla iqida

41 U meni [muqaddashanidiki] muqaddəs jayning alioja apardi; u jayning kirix eojizining ikki tæripidiki yan tamni olqidi, hər ikkisinin kelinlikli altə gøz qikti. Mana ibadethanining eojizi. **2** Kirix eojizining kænglikli bolsa on gøz idı; muqaddəs jayning kirix eojizidiki toqra tamning iqliki tæripining kænglikini olqidi, hər ikkisi bæx gøz qikti; u muqaddəs jayning uzunlukeni olqidi, kırık gøz qikti; uning kænglikli yigirmä gøz qikti. **3** U iqlikirigø karap mangdi, əng muqaddəs jayqa kirix eojizidiki toqra tamning kænglikli ikki gøz; eojizining kænglikli altə gøz idı; [ikki tærapptiki] toqra tamning uzunluki bolsa, yøtə gøz idı. **4** U muqaddəs jayning kəynidiki «əng muqaddəs jay»ning uzunlukeni olqidi, yigirmä gøz qikti; kænglikimu yigirmä gøz idı. U manga: «Bu əng muqaddəs jay» — dedi. **5** U muqaddashanining temini olqidi, kelinlikli altə gøz qikti; yandiki qikik hanilarning bolsa, kænglikli tet gøz idı; qikik hanilar muqaddashanını qəridəp selinojanidi. **6** Yenidiki qikik hanilar üç kəwətlik, bir-birigə tüstülləklik idı, hər kəwətta ottuzdan hana bar idı; qikik hanilarning limliri muqaddashanining temioja qikip kalmasılık üçün, limlar qikik hanilarning sirtki temioja bekitilgənidi. **7** Yukirilioqanseri muqaddashanining ətrapidiki qikik hanilar kengiyip baroqanidi; qünki muqaddashanining ətrapida kürulux bozoqanlıktın bina egizligənsəri hanilar kengaygən. Xu sawəbtin muqaddashanımı egizligənsəri kengaygən. Təwəndiki kəwəttin yüksəridiki kəwətkiqa otturidiki kəwət arkılık qikidiojan pølømpay bar idı. **8** Mən muqaddashanining egiz ulluk, supisi barlığını kerdum; u həm yenidiki qikik hanilarning ulı idı; uning egizlikli toptooqra bir «hada» idı, yøni altə «qong gøz» idı. **9** Yenidiki hanilarning sirtki teminin kelinlikli bæx gøz idı. Muqaddashanining yenidiki qikik hanilar bilən [kahinlarning] hujrlılıarı arılıkiddiki box yərning kænglikli yigirmä gøz idı; bu box yər muqaddashanining həmmə təripidə bar idı. **11** Yenidiki qikik hanilaroja kirix eojizi bolsa box yərgə karaytti; bir kirix eojizi ximaloja, yønæ biri jenubka karaytti. Supa üstidiki hanilarni qəridigən box yərning kænglikli bæx gøz idı. **12** Oşerbə

jaylaxkan, box yərgə karaydiqan binanıng uzunluķı yətmix gəz idi; binanıng sirtki teminiñ kelinlikı bəx gəz; uning kənglikli toksan gəz idi. **13** Həlikı kixi mukəddəshanining eziñi elqidı; uning uzunluķı yüz gəz idi. Box yərnin kənglikli [yüz gəz idi], binanıng tamlılıri koxulup jənity kənglikli yüz gəz idi. **14** Mukəddəshanining aldi təripi wə xərkə jaylaxkan høylisining kənglikli yüz gəz idi. **15** U [mukəddəshanining] kəynidiki box yərgə karaydiqan binanıng kənglikini, jümlidin u wə bu təripidiki karidorni elqidı, yüz gəz qıktı. Mukəddəshanining «mukəddəs jay»ı bilən iqliki «əng mukəddəs jay»ı wə sirtka karaydiqan dalını bolsa, yaqaq tahtalar bilən bezəlgən; uning bosuojılıri, iqidiki üq jayning atrapidiki rojəklılıri həm dəhlizlili bolsa, bosuojısından tartip həmmə yər, poldin derizilərgiqa yaqaq tahtalar bilən bezəlgən (derizilər ezi rojəklilik idi). **17** Dalandın iqliki «əng mukəddəs jay»ıqıqə bolğan torus, iqliki wə sirtki «mukəddəs jay»ıning tamlırınıñ həmmə yeri kerub wə palma dərəhlili bilən əlqəmlik nəkixləngənidir. Hər ikki kerub arısida bir palma dərəhi nəkixləngənidir; hərbür kerubning ikki yüzü bar idi. **19** Kerubuning insan yüzü bu tərəptiki palma dərihi nəkixiga karaytti; xir yüzü u tərəptiki palma dərihi nəkixiga karaytti; pütkül mukəddəshanining [iqliki] həmmə təripi xundak idi; **20** dalanning poldin tartip torusiojqıqə, xuningdək «mukəddəs jay»ıning tamlırıqə kerublar wə palma dərəhlili nəkix kılınoqan. **21** «[Mukəddəs jay]»ıning ixik kexəklirimi oħħax idi. **22** «[Mukəddəs jay]»ıning egizlikli üq gəz, uzunluķı ikki gəz boloğan kurbangahı yaqaqtin yasaloqan; uning burjaklıri, yüzü wə tamlırınıñ həmmisi yaqaqtin yasaloqan; həlikı kixi manga: «Bu bolsa Pərvərdigarning alidda turidiqan xırədүr» — dedi. **23** [Mukəddəshanining] «mukəddəs jay» həm «əng mukəddəs jay»ıning hərbirininq kox қanatlıq ixiki bar idi. **24** Hərbür қanitining ikki katlimi bar idi; bu ikki katlam katlinatti; bu tərəptiki қanitining ikki katlimi bar idi; u tərəptikisiningmu ikki katlimi bar idi. **25** Ularning üstiga, yəni «mukəddəs jay»ıning ixikliri üstigə, tamlarning üstini nəkixligendək, kerublar wə palma dərəhlili nəkixləngənidir; sirtki dalanning alidda yaqaqtin yasaloqan bir aywan bar idi. **26** Dalanning u wə bu təripida rojəklər wə palma dərah nəkixliri bar idi. Mukəddəshanining yenidiki kiqıl hanilar wə aliddiki aywanning xəklimi xundak idi.

42 U meni sirtki høylioqa, ximal təripigə apardı; u meni yəna «box yər»ga tutaxkan, ibadəthanining ximaliy udulioqa jaylaxkan kiqik hanilaroqa apardi. **2** Hanilarning jəmiy uzunluğى yüz gəz idi; ularning kirix yoli ximaloşa karaytti; [hanilarning] jəmiy kənglikli əllik gəz idi. **3** Hanilar iqliki høylioqa təwa yigirme gaz kəngliktili «box yər»ga karaytti, xundakla sirtki høylioqa təwa «tax tahtaylıq supa»ning udulida idi. Üq kəwətlik hanilarning karidorining bir təripidiki hanilar yəna bir təripidiki hanilarning udulida idi. **4** Hanilarning alıldı on gəz kənglikta, yüz gəz uzunluğta bir karidor bar idi. Hanilarning ixiklili ximaloşa karaytti; **5** yukiridiki hanilar təwandiki wa otturisdiki eylərdin tar idi; qünki karidorlar kəp orunni igiliwaloqanıdı. **6** Hanilar üq kəwətlik idi; bırak høylioqa tutax hanilarningkidək

üvrükli bolmioqaq, üçinqi kəwəttiki hanilar astinki kəwəttiki wə otturidiki hanilardin tar idi. **7** Sirttiki hanilarning yenidiki, yəni höylini hanilardin ayrip turidıqan sırtki tamning uzunlukı əllik gəz idi. **8** Sırtki höyliqa tutaxşan hanilarning bolsa, jəmiy uzunlukı əllik gəz idi; mana, mukəddashınoqa karaydiojan təripining uzunlukı yüz gəz idi. **9** Bu hanilar astida, sırtki höylidin kiridiojan, xərk tərəpkə karaydiojan bir kirix yoli bar idi. **10** İbadəthanining janubiy təripida, xərkjy təripigə karaydiojan iqki höyliidi tamning kəngəlikli bilən təng boローン, «box yer»ga tutaxşan, ibadəthanining eziqə karaydiojan hanilar bar idi; **11** Ularning aliddimə bir karidor bar idi; ular ximaloşa karaydiojan hanilaroğa ohxaytti. Ularning uzunlukı wə kəngəlikli, barlıq qıqxı yollırı, xəkli wə ixikliri ohxax idi. **12** Janubkə karaydiojan bir yürüx hanilarning ixiki aliddidiki karidorning bexida bir kirix yoli bar idi; bu kirix volımı xərkkə karaydiojan tamning yenida idi. **13** Wə u mənə: «[ibadəthanining höyliidi] «box yer»ga tutaxşık və ximaliy wə janubiy yürüx hanilar bolsa, mukəddəs hanilardur; Pərvərdigar oqa yekinlixləsaydojan kahinlər xu yərlərdə «əng mukəddəs hədiyələr»ni yəyəd. Əlar xu yərlərdə «əng mukəddəs hədiyələr»ni, yəni ixılık hədiyəlini, gunah kurbanlıklarını wə itaatsizlik kurbanlıklärini koyıdu; qünki xu yərlər mukəddəstür. **14** Kahinlər Huda aldiqa kirgəndin keyin, ular «mukəddəs ay»dın biwasıtə sırtki höyliqa qıxmayıdu, bəlkı xu vərgə himzə kiyimini selip koyıdu, qünki bu kiyimlər mukəddəstür. Əlar pəkət baxxa kiyimlərni kiyip, andin amaaət turojan vərgə qıkıdu — dedi. **15** U xundak kılıp ibadəthanining iqki kelimini elqığından keyin, u meni xərkkə karaydiojan darwazidin qıkırdı wa atrapidiki amni elqidi. **16** U xərkjy təripini olqam hadisi bilən olqıldı; u bəx yüz hada qıktı. **17** U ximaliy təripini olqam hadisi bilən olqidi; u bəx yüz hada qıktı. **18** U janubiy təripini olqam hadisi bilən olqidi; u bəx yüz hada qıktı. **19** U qərbəyi təripiga burulup, elqam hadisi bilən olqidi; u bəx yüz hada qıktı. **20** U tət təripini olqidi; atrapida awam bilən pak-mukəddəs boローン jaylarına turidıqan, uzunlukı bəx yüz [hada], kəngəlikli bəx yüz [hada] tam bar idi.

43 U meni dərwazioqa, yəni xərkə karaydiqan dərwazioja apardi; **2** Mana, Israilning Hudasining xan-xəripi xərk tərəptin kəldi; Uning awazi uluqularning xarkiriojan sadasidak idi; yər yüzü uning xan-xəripi bilen yorutuldi. **3** Man kərgən bu alamat kərinüxbolsa, u xəhərnı halak kılıxka kəlgən kətimdə kərgən alamat kərinüxtək boldi; alamat kərinütxilər yəna mən Kewar dərsayı boyida turup kərgən alamat kərinüxtək boldi; mən dünə yikildim. **4** Pərvərdigarning xan-xəripi xərkə karaydiqan dərwaza arklılıq ibadəthanıqoşkırdı; **5** Roh meni kötürüp, iqliq höyləyoja apardi; mana, Pərvərdigarning xan-xəripi ibadəthanını toldurdu. **6** Həlikı kixi yemidə turoqanda, ibadəthanining iqidin Birsining sezlığın awazını anglıdim; **7** U manga: — I insan oqlı, bu Mening tahtım selinojan jay, Man ayaq basidiqan, Mən Israillar arısında mənggüğə turidiojan aydur; Israil jəmətidikilər — ularning ezlizli yaki adixaşlılı buzuluklu bilan yəki «yukarıjıylar»da adixaşning jəstlili bilən Mening pak-mukaddəs

namimni yənə heq bulojimaydu. **8** Ular eż bosuojisini Mening bosuojimning yenioja, iixik kexikini Mening iixik kexikimning yenioja salojan, ular bilən Meni pəkət bir tamla ayrip turatti, ular Mening pak-mukəddəs namimmi yirginqlilərini bilən bulojıjan. Xunga Mən ojəzipim bilən ularını yokitiwəttim. **9** Əmdi həzir ular buzuluklını, padıxalıarning jaşetlirini Mandın yırak kilsun; wə Mən ular arısında mənggüga turımən. **10** — Əmdi sən, i insan oqlı, Israil jəmətinin eż əkbəhlilikliridin hijalet boluxı üçün bu eyni ularoja kərsitip bərgin; ular kallisiida ibadəthaninə elçap baksun. **11** Əgerdə ular eż kılqanlıridin hijil bolsa, əmdi sən muxxi eyning xəklini, uning selininxini, qikix yollarını, kirix yollarını wə barlık layihisini wə barlık bəlgilimilirini, — xundak, barlık xəklini wə barlık kanunlarını ayan kılıp bərgin; ularning pütküł xəklini esidə tutuxi həm uning bəlgilimilirigə əmal kılıxi üçün, uni ularning kez aldiqə yazoqin. **12** Ibadəthanining əkanunu xundak bolidu: U turojan taqning qokkisinin bekitilən pasilojqa bolon dairisi «əng mukəddəs» bolidu; mana, bu ibadəthanining əkanudur. **13** Kurbangahning «[qong] gəz»də əlqəngən əlqəmliyi xundak idi: — bu gəz bolsa bir gəz koxulojan bir alikan bolidu. Kurbangahning ətrapidiki ulining egizliki bir göz, kənglikli bir göz, ətrapidiki girwiki bolsa bir alikan idi. Mana bu kurbangahning uli idi. **14** Uning ulidin astinkı təkqiqiqə ikki göz, kənglikli bir göz idi; bu «kiqik təkqə»dən «qong təkqə»giqə tet göz, kənglikli bir göz idi; **15** kurbangahning ot supisining egizliki tet göz idi; ot supisida tet münggüz qokqiyip qikip turatti. **16** Kurbangahning ot supisining uzunluğu on ikki göz, kənglikli on ikki göz bolup, u tət qasılık idi. **17** Yukarı təkqiqiqumu tət qasılık idi, uzunluğu on tet göz, kənglikli on tet göz; ətrapidiki girwiki bolsa yerim göz idi; astininq kənglikli bir göz idi; uningoja qikidiojan pələməpiyi xərkək kəratty. **18** U manga xundak dedi: — I insan oqlı, Rab Pərvərdigar xundak dəydu: Bu kurbangah, üstiga kəydürmə kurbanlıklärini sunux wə üstiga əkan sepiş üçün uni yasiqjan künidə, xular uning bəlgilimiliri bolidu: — **19** sən Lawiy əkbəlisidin bolojan, yəni Mening hizmitimdə bolux üçün Manga yekinlixidiojan Zadok nəslidiliklərdin bolojan kahinlərəqan gunah kurbanlık süpitidə yax bir torpaknı berisən; **20** sən uning kənidin azrak elip kurbangahning münggüzlirigə, qong təkqining tet burjikige həm ətrapidiki girwəkləri üstigə sürisən; xuning bilən sən uni pakızlap wə uningoja kəfərat kilişən. **21** Sən gunah kurbanlık bolojan torpaknı elip uning jaşitini «mukəddəs jayning sırtida bolojan, ibadəthanidiki alahidə bekitilən jayda kəydürisən; **22** ikkinçi künidə sən gunah kurbanlık süpitidə bejirim bir tekini sunisən; ular kurbangahı torpak bilən paklanduroqandək teka bilən uni paklaydu. **23** Sən uni paklıqandan keyin, sən bejirim yax bir torpak, koy padisidin bejirim bir koqkarnı sunisən; **24** sən ularını Pərvərdigarning aldiqə sunisən; kahinlər ularının üstiga tuz sepidü wə ularını Pərvərdigarəqə atap kəydürmə kurbanlık süpitidə sunidu. **25** Yəttə kün sən hər künü gunah kurbanlık süpitidə bir tekini sunisən; ular bejirim yax bir torpaknı, koy padisidin bejirim bir koqkarnımu sunidu. **26** Ular yəttə kün kurbangah üçün kəfərat kılıp uni paklaydu;

xuning bilən ular uni pak-mukəddəs dəp ayrıdyu. **27** Bu künlər tütigəndə, səkkizinqi künü wə xu kündin keyin, kahinlər silərning kəydürmə kurbanlıklärinqlərini wə inaqlıq kurbanlıklärinqlərini kurbangah, üstiga sunidu; xuning bilən Mən silərni əbəl kılımən, — dəydu Rab Pərvərdigar.

44 Wə U meni ibadəthanining xərkək kərəydiqan dərwazisijoja apardı; u etiklik idi. **2** Wə Pərvərdigar manga: — Bu dərwaza etiklik turidu; u eqilməydi, əhəkim uningdin kirməydi; qünki Pərvərdigar, Israfilning Hudasi uningdin kırğon; xunga u etiklik kalidu. **3** Pakət xahzada, xahzadılık süpitidə bilən xu dərwazining [karidorida] olturup Pərvərdigar alıldı nan yeyixkə bolidu; u [dərwazının] dalinidin kirdi wə xu yoldın qıkıldı, — dedi. **4** U meni ximaliy dərwazidin qıkırıp ibadəthanining aldiqə apardı; mən kerdum, mana, Pərvərdigarning xan-xəripi Pərvərdigarning eyini toldurdı; mən düm yikildim. **5** Wə Pərvərdigar manga xundak dedi: — İnsan oqlı, Mening sanga Pərvərdigarning əyining barlık bəlgilimiliri həm əkanunları toorluluk, eytidiojanlırmının həmmisini kəngül köyup kezüng bilən kər, kulinqlıq bilən angla; ibadəthanining kirix yoli wə mukəddəs jayning qikix yollarını kəngül köyup esində tut. **6** Andin asıylarqa, yəni Israil jəmətigə xundak degin: «Rəb Pərvərdigar mundak dəydu: — Yirginqlik kilmixlirlərinə boldı bəs, i Israil jəmət! **7** Silər barlık yirginqlik kilmixlirlərinə sirt, Manga nan, kurbanlık meyi wə əkenini sunoqininglarda, silər yat adəmlərni, kəlbidə hətna klinimiqən, tenidə hətna klinimiqənlərni mening mukəddəs jayimdə, yəni Mening əyündə turup uni bulojaxka kirgüzdunglar; ular əhədəmni buzdu. **8** Silər Mening pak-mukəddəs nərsilirimgə məs'uliyət bilən sadık bolmay, bəlkı mukəddəs jayimdə ezunglarning orniqə məs'ul boluxka [yat adəmlərni] ixka kəydungular». **9** Rəb Pərvərdigar mundak dəydu: — Israil arısında turojan yat adəmlərdir, yəni kəlbidə hətna klinimiqən, tenidə hətna klinimiqən hərkəndək yat adəmning Mening mukəddəs jayimoja kirixiqə bolmayıdu. **10** Ləkin Israillinq Məndin ezip ketixi bilən, Məndin yıraklıxip azojan, məbədliroja intilgən Lawiy jəmatidikilər eż əkbəhlilikinə jazasını tartıdu; **11** halbuki, ular yenilə mukəddəs ornumda, ey dərwazılıridə nazarətqılık kılıdiqan wə ey hizmitidə bolidiojan hizmətkarlar bolidu; ular həlk üçün kəydürmə wə baxxa kurbanlıklärni soyudu; ular həlkinqing hizmitidə bolup ularning aliddə turidu. **12** Əmma həlk məbədliroja qoqunqanda, ular həlkinqing xu ixlirida, ularning hizmitidə bolojanlık, xuning bilən Israil jəmətini əkbəhlilikə elip baridiqan putlikaxang bolojanlık tütəylidin, xunga Mən ularoja kolumni kətürüp kəsəm iqtənmənki, — dəydu Rab Pərvərdigar, — ular əkbəhlilikinə jazasını tartıdu. **13** Xunga ular Mən üçün kahinlik wəzipisini etaxka Mening yenimoja yekin kəlməydi, yəki Mening mukəddəs nərsilirimgə «əng mukəddəs» nərsilirimgə yekin kəlməydi; ular bəlkı eż hijalitini wə yirginqlik kilmixlirlərinə jazasını tartixi kerək. **14** Birək Mən ularını əyning əzininə mulazimitiqə, uning barlık hizmitiqə wə uningda klinidiojan barlık ixlərəqə məs'ul kılımən. **15** Birək Israil

Məndin ezip kətkəndə, Əz mukəddəs jayimoja karaxka kəngliktiki tət qasılık yər mukəddəs jayoja ayrılidü; sadık kahinlər, yəni Lawıylar bolqan Zadokning əwləldirli uning ətrapida box yər bolux üçün əllik gözlük kəngliktiki – ular hizmitimdə boluxka yenimoja yekin kelidü; ular yər belünidü. **3** Bu ülüxtin sən uzunluk yigirmə kurbanlıklarıning meyini wə kənini sunuxka Mening bəx ming [hada], kənglikli on ming [hada] bolqan aldimda turidu, — dəydu Rəb Pərvərdigar. **16** Ular yəni əlçəp bəlisən; buning işi mukəddəs jay, əng mukəddəs jayimoja kirdü, Mening hizmitimdə boluxka mukəddəs jay bolidü. **4** Bu yər zemimining mukəddəs dastılınimə yekin kelidü; ular Mening tapxurukumoja üzüxi bolidü; u mukəddəs jayning hizmitidə bolqan, məs'ul bolidü. **17** Wə xundak bolididü, ular iqliki həyla dərwaziliridin kırğəndə, kanap kiyimni kiyixi kerək; iqliki həyla dərwazılırida yaki mukəddəshana aldida hizmətə bolqanda, ularda hərkəndak yungdin bolqan nərsə bolmaydu; **18** bexiqə kanaptin tikilgən səlla, bəx ming göz, kənglikli on ming göz bolqan yər, eyning belining təwinigo kanaptin tambal kiyidü; ular adəmni hizmitidə bolidiqən Lawıyların igiliyi, yəni ezləri tərlitidiqən həqkəndək nərsini kiyimslıkerək. **19** turidiqən xəhərləri üçün bolidü. **6** Silər bu «ketürmə Ular həlkəning aldioja sırtkı həyliqə qıkkanda, ular hədiyyə» bolqan mukəddəs tülüxning yenidin xəhər hizmət kiyimlirini seliwtip, ularını mukəddəs «kiqiq üzün kənglikli bəx ming [hada], uzunluk yigirmə bəx hanilar»qə koyup koyidü; ular həlkəning bu kiyimlirinin ming [hada] yəni belüp bekitsilər. Bu pütkül Israel pak-mukəddəslilikiga tegip ketip ziyanqa uqrımasılık jəmati üçün bolidü. **7** Xəhzadining tülüxi bolsa, bu üçün baxxka kiyimlərni kiyixi kerək. **20** Ular qaqlırını mukəddəs tülüxning ikki təripiga tutixidu, xundakla qıxtırıwətməslisi, yaki qaqlırını uzun koyuwətməslisi xəhərgə təwa jayning ikki təripiga tutixidu, yəni lazımlı; ular pəkət kişi qaq koyuxi kerək. **21** Iqliki həyliqə ojarbı təripi ojarbıka karaydıcıqan, xərk təripi xərkə kırğəndə həqkəysəi kahin xarab iqəməslıkerək. **22** karaydıcıqan ikki parqə yər bolidü; bu parqə yərlərnin Ular tul yaki ajraxkən ayalni ez əmrigə almasılıkerək; jəmiy uzunluk kəbililərning tülüxining uzunluk bilən ular Israel nəslidin bolqan pak kıznı, yaki kahindin parallel bolidü. **8** Bu yər xəhzadining Israel zeminidiki tul kalojan ayalni elixkə bolidü. **23** Ular həlkiməgə igiliyi bolidü; wə Mening xəhzadilirin həlkimni yənə pak-mukəddəs bilən addiyning pərkini eğitidü, ularıqə həq əzməydu; zəmin Israel jəmətigə, kəbililiri boyiqə halal bilən həramni kəndək pərk etixni kərsitudu. **24** belüp təkşim kilinidü. **9** Rəb Pərvərdigar xundak dəydi: Ərz-dəwalarda ular həküm qıkırıx ornida bolidü; ular Boldi bəs, i Israel xəhzadiliri! Jəbir-zulum wə bulang-bularning üstügə ez həkümlirim boyiqə həküm qıkırıdu; talangni ezunglardın neri kilipl, toqra həküm qıkırı Mən bekikən barlıq, həyt-bayramlırim toorisidiki ədalət yürgüzüngərlər; Mening həlkimni kışta yeridin ənənə-bəlgilimilimini tutidü; ular Mening «xəbat həydiyatküqi bolmanglar, — dəydu Rəb Pərvərdigar. **10** kün»lirimni pak-mukəddəs dəp atıwarlıxi kerək. **25** Silərda toqra mizan, toqra əfəh, toqra «bat» bolsun. Özini napak kılmasılık üçün ular elükninq yəniqən 11 «əfəh» wə «bat» bolsa bir elçəmə bilsen; xuning bilən həq barmaslıkerək; həlbul, elgən atisi, anisi, oqlı, kizi, aka-ukisi yaki eri yok aqa-singlisli üçün ular eziñi əlqəmnapak kılıxkə bolidü. **26** Əzini paklanduroqandan keyin, 25 Silərda toqra mizan, toqra əfəh, toqra «bat» bolsun. Yigirmə xəkəl, yigirmə bəx xəkəl, on bəx xəkəl koxulup jayojə kırğəndə, yəni mukəddəs jayda hizmətə boluxka silərgə «mina» bolidü. **13** Bu silərnin [xəhzadə üçün] iqliki həyliqə kirgən xu künidə, u əzi üçün gunah əltidin birə, əfəh homirning ondən birigə kurbanlıklarıning yəyidü; Israilda məhsus Hudaşa atalojan bat homirning ondən birigə, əfəh homirning ondən birigə hərkəndək nərsə ularningki bolidü. **30** Tunji qıkkən altidin bir əfəh buqday, bir «homir» arpidin altidin bir təkşim kilməsilər; Mən ularning igiliyi boliman. **29** «kor» on «bat» yaki bir «homir» bolidü, qünki on bat Ular axlık, hədiyyəsi, gunah, kurbanlıq wə itaatsizlik, kurbanlıklarından yəyidü; Israilda məhsus Hudaşa atalojan hərkəndək nərsə ularningki bolidü. **30** Tunji qıkkən hərkəndək məhsulatarning esili, barlıq wə hərkəndək «ketürmə hədiyyə»lər kahinlər üçün bolidü. Silər [arpa-buojdıyinglarning] hoşulining tunji hemirini kahinoja bular bolsa, axlık, hədiyyəsi, keydürmə kurbanlık, inaklık kurbanlıkları bolup, Israillar üçün kefarət kılıx təkdim kılıxinglar kerək; xuning bilən bəht-bərikət üçün bolidü, — dəydu Rəb Pərvərdigar. **16** Zemindiki əlqinidü, hərbir «kor»dən ondən bir bat sunisilər (bir təkşim kılımaya bilər); Mən ularning igiliyi boliman. **29** «kor» on «bat» yaki bir «homir» bolidü, qünki on bat həlkəning həmmisining Israillning xəhzadisəgə sunoqan bu «ketürmə hədiyyə»ga təhpisi bolidü. **17** Xəhzadining wəzipisi bolsa, həytlərgə, «yengi ay»laroja, «xəbat kün»lərgə, jümlidin Israel jəmətining barlıq «ibadət sorun»larioja keydürmə kurbanlıklar, axlık, hədiyyələri wə xarab hədiyalarını təminləxtin ibarət; Israel jəmati üçün kefarət elip kelidiqən gunah kurbanlık, axlık, hədiyyəsi, keydürmə kurbanlıq wə inaklık kurbanlıklarını təminligüqi dəl xu bolidü. **18** Rəb Pərvərdigar xundak dəydi: — Birinqi aynıng birinqi künidə sən bejirim yax bir torpaqni alısan, uning bilən sən mukəddəs jayni paklaysən. **19** Kahin bu gunah kurbanlıklının kənidin

45 Silər zeminni miras kılıp bəltix üçün qək taxlap təkşim kılıjininglarda, silər «ketürmə hədiyyə» stüpitidə zemindiki mukəddəs bir tülüxni Pərvərdigarçı atap sunisilər. Uning uzunluk yigirmə bəx ming [hada], kənglikli yigirmə ming [hada] bolidü. Bu parqə yər hər tərəptiki qəgrisiqə mukəddəs həsablinidü. **2** U yərdin bəx ming [hada] uzunluktiki, bəx ming [hada]

elip ibadəthanining ixik kexəklirigə, kurbangahning kurbanlıqlarını sunıdu; u kaytip qikidu; qikkandın keyin yükiri təkqisidiki tət burjəkkə wə iqliki høylining dərwaza etilidü. **13** Hər kündə sən Pərvərdigar oja kəydürmə kurbanlıq şüpitidə bir yaxlıq bejirim pahlanni sunisən; sən hər atığını təyyarlap berisən. **14** Hər aynıqı yəttinqi künida ohxax ix klixing kerək; xuning atığında san uning oja koxup axlıq hədiyəsi, yəni undin bilən sən ibadəthana üçün kafarət kilişən. **21** Birinqi altidin bir əfəh wə unni maylaxka zaytun meyidin aynıqı on tətinqi künida silər «ötük ketix» heyti, yətta üqtin bir hın təyyarlaysən; bu Pərvərdigar oja əbədiy künlük bir həytni etküzisilər; petir nanni yeyix kerək. **22** Xu künii xahzadə ezi wə zemindiki barlıq halq üçün bəlgilimə bilən bekitilgən axlıq hədiyəsi bolidü. **15** Ular hər atığında pahlanni, uning axlıq hədiyəsini gunah kurbanlıq şüpitidə bir torpaknı sunıldı. **23** Həytnıqı aynıqı künning hərbiridə u Pərvərdigar oja kəydürmə kurbanlıknı, yəni yəttə künning hərbiridə yətta torpak wə yətta koqkarnı, həmmisini bejirim haldə sunıldı; hər künii gunah kurbanlıq üçün bir tekini sunıldı. **24** U hərbir torpakça bir əfəh axlıq hədiyəsini, hərbir koqkaroja bir əfəh axlıq hədiyəsini koxup sunıldı; hərbir əfəh unoşa u bir hın zaytun meyini koxup sunıldı. **25** Yəttinqi aynıqı on boxinqi künida baxlançan həytta, yətta künning hərbiridə u muxundakı gunah jəbir-zulum selip, ularni mirasının həydiwətməydi; u kurbanlıkları, kəydürmə kurbanlıkları, axlıq hədiyələrini wə zaytun meyi qatarlıqlarını ohxax sunuxi kerək.

46 Rəb Pərvərdigar mundak dəydi: — Iqli høylining xərkəkə karaydıcıqan dərwazisi altə «ix künii»də etiklik bolidü; biraq xabat künida u eqilidü; wə «yengi ay» bolqan künləridə u eqilidü. **2** Xahzadə sırttın xu dərwazining dalinini yoli bilən kiridi, u kirix eoqızining keşək temi tüwidə turidi; kahinlər bolsa uning üçün kəydürmə kurbanlıknı, inaklık kurbanlıklärını sunıldı; u dərwazining bosuojsıda səjdə kilişən andin qikidü; biraq dərwaza kəqkiqə etilməydi. **3** Zemindiki həlkəmu xabat künləridə wə «yengi ay»larda xu dərwazining kirix eoqızining tüwidə turup Pərvərdigar alıldı səjdə kilişə. **4** Xabat künida xahzadə Pərvərdigar oja sunoqan kurbanlıq bolsa altə bejirim pahlani, bir bejirim koqkarək bolidü. **5** Bularoja qoxulidıcıqan axlıq hədiyələri koqkaroja bir əfəh, pahlalaroja bolsa qamining yetixiqə bolidü; hərbir əfəh unoşa u bir hın zaytun meyini koxup sunıldı. **6** «Yengi ay»ning künida u sunoqan kurbanlıq yax bir bejirim torpak, altə pahlani, bir koqkarək bolidü; ularning həmmisi bejirim bolidü. **7** Bularoja axlıq hədiyələrini koxup sunıldı; torpakça bir əfəh, koqkaroja bir əfəh, pahlalaroja qamining yetixiqə bolidü; hərbir əfəh unoşa bir hın zaytun meyini koxup sunıldı. **8** Xahzadə kirgəndə, dərwazining dalını bilən kiridi, wə xu yol bilən qikidü. **9** Zemindiki həlk həyt künləridə bekitilgən «ibadət sorun»lıq oja Pərvərdigar aldiqə kirgəndə, səjdə klixıq ximaliy dərwazidin kirgən kixi janubiy darwazidin qikidü; janubiy dərwazidin kirgən kixi ximaliy darwazidin qikidü; u kirgən dərwazidin qiknaydü, bəlki udulıqə mengip qikidü. **10** Həlk kirgəndə xahzadə ular bilən billə kiridi; ular qıkkanda, billə qikidü. **11** Həyt-bayramlarda wə «ibadət sorun»lıridə bolsa, u koxumqə sunoqan axlıq hədiyələri torpakça bir əfəh, koqkaroja bir əfəh, pahlalaroja bolsa qamining yetixiqə bolidü; hərbir əfəh unoşa u bir hın zaytun meyini koxup sunıldı. **12** Xahzadə Pərvərdigar oja halis kəydürmə kurbanlıknı yaki halis inaklık kurbanlıklärını sunmakçı bolsa, əmdi xərkəkə karaydıcıqan dərwaza uning üçün eqilidü; xabat künida kılıqlandı, u əz kəydürmə kurbanlıknı wə inaklık

kurbanlıqlarını sunıdu; u kaytip qikidu; qikkandın keyin sunisən; sən hər atığını təyyarlap berisən. **14** Hər aynıqı tətinqi künida silər «ötük ketix» heyti, yətta üqtin bir hın təyyarlaysən; bu Pərvərdigar oja əbədiy künlük bir həytni etküzisilər; petir nanni yeyix kerək. **22** Xu künii xahzadə ezi wə zemindiki barlıq halq üçün bəlgilimə bilən bekitilgən axlıq hədiyəsi bolidü. **15** Ular hər atığında pahlanni, uning axlıq hədiyəsini gunah kurbanlıq şüpitidə bir torpaknı sunıldı. **16** Rəb Parvərdigar mundak dəydi: — Xahzadə kəydürmə kurbanlıknı, yəni yəttə künning hərbiridə yətta torpak wə yətta koqkarnı, həmmisini bejirim haldə sunıldı; hər künii gunah kurbanlıq üçün bir tekini sunıldı. **23** Həytnıqı aynıqı boxinqi künida baxlançan həytta, yətta künning hərbiridə u muxundakı gunah jəbir-zulum selip, ularni mirasının həydiwətməydi; u kurbanlıkları, kəydürmə kurbanlıkları, axlıq hədiyələrini wə zaytun meyi qatarlıqlarını ohxax sunuxi kerək.

47 [Həlik kixi] meni eyning dərwazisıqə kayta apardı. Mana, ibadəthanining bosuojsıdına sular xərkəkə karap ekip qikiatatı; qunki eyning aldı xərkəkə karayıtti. Sular eyning astidin, ong təripidin, kurbangahning jənubiy təripidin ekip qızxətti. **2** U meni ximaloja karaydıcıqan dərwazisidin qikardi; u meni aylandurup xərkəkə karaydıcıqan dərwazining sırtıqə apardı; mana, sular ong təripidin ekip turatti. **3** Həlik kixi kolida əlqıqıq tanını tutup, xərkəkə karap mangdı; u ming gəz əlqıdı, andin meni sulardın etküzidü; sular adəmning oxukıqə qıkattı. **4** U yənə ming gəz əlqıdı; andin meni sulardın etküzidü; sular adəmning tizliriqə yətti. U yənə ming gəz əlqıdı; andin meni sulardın etküzidü; sular adəmning beliqə qıkattı. **5** U yənə ming gəz əlqıdı; u mən ətəlməydiqən dərya bolup qıkçı; qunki sular erləp kəttə; uningda su üzgili bolatti, u etkili bolmayıdıcıqan dərya bolup qıkçı. **6** U məndin: «İnsan oqlı, bunı kərgənsən?» dəp soridi; andin meni dəryanıq kirojıqə kəyturup apardı. **7** Kirojıqə kəyttim, mana, dəryanıq kirojıqida, u wə bu kətidə,

intayın kəp dərahılar bar idi. **8** U manga mundak dedi: «Bu sular yurtnıng xərkigə qıkıldı; xu yərdin ular Arabah tüzlənglikigə qüxüp, andın dengizə qırıldı. Ular dengizə qırıcı bilən, dengiz sulurı sakayıtlıdu. **9** Wə xundak boliduki, bu «küp dərya» kəysi yergə ekip kəlsə, xu yərdiki barlıq, su üzidiçən janıwarlar yaxaydu; dengizdə nuroqun beliklər bolidi; qünki sular xu yərgə ekip kelidü, wə dengiz sulurı sakayıtlıdu; dərəna nəqə akşa, xu yərning həmmisi həyatka iğə bolidu. **10** Wə xundak boliduki, beliklər dengiz boyida turidu; Ən-Ğadidin Ən-Əglaimiqə ularning torlari yeyiliçiçən jaylıri bolidu; dengiz beliklərinin «Ottura dengiz»dikidək bək kəp sortlıri bolidu; **11** birak uning zəy-sazlıkları sakayıtlımadı; ular xorluk boluxka tapxurulidi. **12** Dərya boyida, u wə bu ketida, ozuk bolidiçən hərhil dərahılar esidü. Ularning yopurmaklırları solaxmaydu, ular mewisiz kalmaydu; ular hər ayda yengidin mewilaydu; qünki uni suçqırıcıçən sular mukəddəs jaydin qıkıldı; ularning mewisiz ozuk, ularning yopurmaklırları dora-dərmənlar bolidu. **13** Rəb Pərvərdigar mundak dəydü: — Tewanda Israilning on ikki kəbilisiga zemin miras süpitidə bəlinünp təksim kilinip qegralar ayrıldı; Yüsüpnıng kəbilisigə ikki tülük bəlinüni. **14** Mən kolumni ketürüp ata-bowlirinqlar oja kəsəm iqtändək, silər bir-biringlərə barawərlik bilən zeminni miras boluxka belisilər; u silərgə miras bolidu. **15** Zeminning [tət] təripining qegrasi mundak: Ximaliy təripi, «Ottura dengiz»dən baxlinip Hatlonning yolını boylap, Zədad xəhiriñin kirix eqiziqiçə bolidu; **16** u Hamat, Berotat, Sibraim (Dəməxk bilən Hamatning qegrisinin otturısında), Hawranning qegrısında bolovan Hazar-Hattikon xəhərlərini eż iqığa alıdu; **17** xuningdək «Ottura dengiz»dən baxlaçan qegra Hazar-Enanoqığa sozulidi; u Dəməxkning qegrisini boylap, Hamatning ximaliy rayonining qegrisiçə tutixidu; bu bolsa ximaliy təripi bolidu. **18** Xərk təripining qegrisi, Hawran bilən Dəməxkning otturısından baxlinip, Gilead wə Israil zeminiñi bəliüp turidiçən İordan dəryası bolidu. Silər buningdən «Əltük Dengiz»ojaqə miraslarnı bəliüp elqəysilər. Bu bolsa xərk təripi bolidu. **19** Janubiy təripi bolsa, Tamar xəhəridin Meribah-Kədəx dəryasının ekinlirojiqə, andın Misir wadisindən «Ottura dengiz»ojaqə sozulidi. Bu janubiy qogra bolidu. **20** Qərbəyi təripi bolsa «Ottura dengiz»ning ezi, Hamat rayonıçə kirix eqiziqiçə bolidu; bu qərbəyi qegrisi bolidu. **21** Silər bu zeminni Israilning kəbililəri boyiąqə eż-aranglarda tülütüxüngəler kerək. **22** Xundak bolux kerəkki, silər eż-aranglar wə aranglarda olturak laxkan, aranglarda balılık bolovan musapirlərə uni miras boluxka qək taxlap belisilər; ular silərgə nisbətən wətinində tuquqlanan Israillərə oħħax bolux kerək. Ular silər bilən tang qək taxlap Israil kəbililəri arisindən miras alsun. **23** Musapir kəysi kəbila arisida olturak laxkan bolsa, silər xu yərdin uningəndə miras təksim kılışılardı. Davdu Rab Pərvərdigar, ximaliy təripidiki Hamat xəhiriñin yenidə. Uning tülüxi xərkten ojərbkiçə sozuləqandur. **2** Danning qegrisiçə yandax bolovan, xərkten ojərbə sozuləqən zemin Axır kəbilisining bir tülüxidur. **3** Axırning qegrisiçə yandax bolovan, xərkfin ojərbə sozuləqən zemin Naftali kəbilisining bir tülüxidur. **4** Naftalining qegrisiçə yandax bolovan, xərkten ojərbə sozuləqən zemin Manassəh kəbilisining bir tülüxidur. **5** Manassəhning qegrisiçə yandax bolovan, xərkten ojərbə sozuləqən zemin Əfraim kəbilisining bir tülüxidur. **6** Əfrainning qegrisiçə yandax bolovan, xərkten ojərbə sozuləqən zemin Rubən kəbilisining bir tülüxidur. **7** Rubənning qegrisiçə yandax bolovan, xərkten ojərbə sozuləqən zemin Yəħuda kəbilisining bir tülüxidur. **8** Yəħudanıng qegrisiçə tutaxkan, xərkten ojərbkiçə sozuləqən zemin, silerning «ketürma hədiyyə»ngələr bolidu; uning kənglikli yigirmə bəx ming [hada], uning uzunluklu kəbililərgə təksim kilinojan tülüxtikidək bolidu; mukəddəs jay uning dəl otturısında bolidu. **9** Siler Pərvərdigar oja alahidə atiojan «ketürma hədiyyə» bolsa, uzunluklu yigirmə bəx ming [hada], kənglikli on ming [hada] bolidu. **10** Bu mukəddəs «ketürma hədiyyə» kahılar üçün bolidu. Ximaliy təripining uzunluklu yigirmə bəx ming [hada], qərbəyi təripining kənglikli on ming [hada], xərkjy təripining kənglikli on ming [hada], janubiy təripining uzunluklu yigirmə bəx ming [hada] bolidu; Pərvərdigarning «mukəddəs jay»ı uning dəl otturısında bolidu. **11** Bu yər Zadok awladlıridən bolovan, pak-mukəddəs dəp ayrıloqan kahınlar üçün bolidu. Israil ezip kətkəndə, ular Lawiyalar ezip kətkəndək ezip katmığın, bəlkı Mən tapxurojan mas'uliyətə sadık bolovanı. **12** Xuning bilən bu alahidə «ketürma hədiyyə» bolovan yər bolsa pütün «ketürma hədiyyə» bolovan zeminning iqidin bolup, ularqa nisbətən «əng mukəddəs bir nərsə» dəp bilinsun. U Lawiyalarning tülüxigə tutaxkan bolidu. **13** Kahınlarning tülüxinin qegrisiçə tutax bolovan yər Lawiyalarning tülüxi bolidu. Uning uzunluklu yigirmə bəx ming [hada], kənglikli on ming [hada]. Pütküllü uzunluklu yigirmə bəx ming [hada], kənglikli on ming [hada] bolidu. **14** Ular uningdən yərni həq satmayıdə yaki almaxturmayıd. Ular bu zeminning esilini baxxilaroja həq etküzmaydu; qünki u Pərvərdigar oja mukəddəs dəp ataloqan. **15** Kalojan yər, kənglikli bəx ming [hada], uzunluklu yigirmə bəx ming [hada], adəttiki yər bolup, xəhər üçün, yəni eylər wə ortak box yər üçün bolidu. Xəhər uning otturısında bolidu. **16** Xəhərnıng elqəmliri mundak bolidu; ximaliy təripi tət ming bəx yüz [hada], janubiy təripi tət ming bəx yüz [hada], xərkjy təripi tət ming bəx yüz [hada], wə qərbəyi təripi tət ming bəx yüz [hada] bolidu. **17** Xəhərnıng box yərlili bolsa, ximaliya karaydiçən təripi ikki yüz [hada] kəngliklə, janubkaya karaydiçən təripi ikki yüz əlliçək [hada] kəngliklə, xərkkaya karaydiçən təripi ikki yüz əlliçək [hada] kəngliklə, qərbəka karaydiçən təripi ikki yüz allıçək [hada] kəngliklə.

48 Tewändə qəbililər nami boyiqə tizimlinidü; ximal təripidə Dan qəbilisining bir ülüxi bar. Uning qebrisı Isrləl zeminining ximaliy qebrisimu bolidü; u Həttonning yolinı boylap, Hamat rayonıqa kırıx eçiqiziqiğə wə Həzar-Enan xəhirigiqə sozuloqan (Həzar-Enan Dəməxk qebrisıqə vandax bolup, Dəməxkninq

517

Əzakiyal

bolojanlarni ozuklanduridu. **19** Uni teriydiojanlar, yəni xəhərning hizmitidə bolojanlar Israilning barlık kəbililili iqidin bolidu. **20** Pütkül «ketürmə hədiyə» bolsa uzunluki yigirmə bəx ming [hada], kənglikli yigirmə bəx ming [hada] bolidu; silər bu tət qasılık mukəddəs «ketürmə hədiyə»gə xəhərgə təwəjaylarnimu koxup sunisilər. **21** Mükəddəs «ketürmə hədiyə» bilən xəhərning igidərqılıkiddiki yərning u wə bu təripidiki kalojan zeminlər xahzadə üçün bolidu. «Ketürmə hədiyə»gə yandax xərkətin xərkəkə sozulojan yigirmə bəx ming [hada] kənglikləki yar wə qərbəkə sozulojan yigirmə bəx ming [hada] kənglikləki yar [kəbililərning] ülüxliriga parallel bolup, bular xahzadə üzündür; mukəddəs «ketürmə hədiyə», jümlidin ibadəthanining mukəddəs jayı ularning otturisida, **22** xuningdək Lawiyarning ülüxi wə xəhərning igilikimu xahzadining təwəlikining otturisida bolidu. Yəhudanıng qebrisı wə Binyaminning qebrisining otturisida bolojan bu zeminlər xahzadə üçün bolidu. **23** Kalojan kəbililərning ülüxliri bolsa: — Binyamin kəbilisi üçün xərkətin qərbə tərəpkə sozulojan bir ülüxi bolidu. **24** Binyaminning qebrisioja yandax bolojan, xərkətin qərbəkə sozulojan zemin Ximeon kəbilisining bir ülüxidur. **25** Ximeonning qebrisioja yandax bolojan, xərkətin qərbəkə sozulojan zemin Gad kəbilisining bir ülüxidur. **26** Issakarning qebrisioja yandax bolojan, xərkətin qərbəkə sozulojan zemin Zəbulun kəbilisining bir ülüxidur. **27** Zəbulunning qebrisioja yandax bolojan, xərkətin qərbəkə sozulojan zemin Gad kəbilisining bir ülüxidur. **28** Gadning yan təripi, yəni jənubiy təripi, pütkül zeminniñ janubiy qebrisı Tamar xəhəridin Meribah-Kədəx dəryasining ekinliroqıqə, andin [Misir] wadisini boylap «Ottura dengiz»qıçıqə sozulidu. **29** Bu silər Israilning kəbililirigə miras boluxka qək taxlap belidiojan zemin bolidu; bular ularning ülüxləri, — dəydu Rab Pərvərdigar. **30** Təwəndə xəhərning qıqxı yollılı bolidu; uning ximaliy təripining kənglikli tət yüz əllik [hada] bolidu; **31** xəhərning kowuklını Israîlning kəbililirinинг nami boyıqə bolidu; ximaliy təripidə üq kowuk bolidu; biri Rubənning kowukı bolidu; biri Yəhudanıng kowukı bolidu; biri Lawiyning kowukı bolidu; **32** xərkəy təripining kənglikli tət yüz əllik [hada], uningda üq kowuk bolidu; biri Yüstpüning kowukı bolidu; biri Binyaminning kowukı bolidu; biri Danning kowukı bolidu. **33** Jənubiy təripining kənglikli tət yüz əllik [hada], uningda üq kowuk bolidu; biri Ximeonning kowukı bolidu; biri Issakarning kowukı bolidu; biri Zəbulunning kowukı bolidu. **34** Xərkəy təripining kənglikli tət yüz əllik [hada], uningda üq kowuk bolidu; biri Gadning kowukı bolidu; biri Axirning kowukı bolidu; biri Naftalining kowukı bolidu. **35** Jəmiy bolup uning aylanımı on səkkiz ming [hada] bolidu; xu kündin baxlap xəhərning nami: «Pərvərdigar xu yərdə» bolidu.

Daniyal

1 Yəhūda padixahı Yəhoyakim təhtkə olturup üçinqi yili, Babil padixahı Nebokadnəsar Yerusaləmə qəlujum kılıp uni mühəsirə kılıwaldi. **2** Rəb Yəhūdanıng padixahı Yəhuyakimni, xundakla Hudanıng eyidiki қaqa-қuqılarning bir kısmini uning kolıqə tapxurup bərdi. U əsirlərni Xinar zeminiqə, ezi qoqunidioqan məbudning buthanisioqa elip bardı wə bulap kəlgən қaqa-қuqılarnı buthanining həzinisiga köydi. **3** Padixah Nebokadnəsar bax aqwat oqojidarı Axpınazə oşirgə qüvkən İsraillar iqidin han jəmətidikilərdin wə esilzadə yigitlərdin bürnəqqidin tallap elip qıkixni buyrudi. **4** Bu yaxlar nuksansız, kelişkən, danixmən-ukumuxluk, mol bilmilik, mütəppəkkur, orda hizmitidə boluxka layakətlilik, yəna kelip kəldiylöرنin ilim-pənlərinə həm tilini əginəleydiqan boluxi kerək idi. **5** Padixah, ular toqrisida ular üç yiloqıqə hər künü padixah yədidiqan nazu-nemətlər wə xarabalar bilan ozuklandurulsun, muddat toxkanda padixahning alidda hizmatta bolsun dəp bekitti. **6** Tallanıqan Yəhūda kəbilisidiki yaxlardın Daniyal, Hananiya, Mixael wə Azariyalar bar idi. **7** Aqwat bexi ularoja yengi isimlər, yəni Daniyal oja Bəltəxasar, Hananiyoja Xadrak, Mixael oja Mixak, Azariyoja əbədnego degən isimlərni köydi. **8** Daniyal padixah bəlgililən nazu-nemətlər wə xahənə xarabları bilən özini [Huda aliddə] napak kilməslikkə bəl bəqqli; xunga u aqwat bexidin əzininə napak kilməslikkə yol köyuxini iltimas kıldı. **9** Əmədi Huda aqwat bexini Daniyal oja iltipat wə xapaət kərsitidioqan kılıqanıdi. **10** Lekin aqwat bexi Daniyal oja: — Mən ez oqojam padixahṭın körkimən. Silerning yemək-iqmikinglərni u ezi bəlgililən; u əgar silərnəi baxka kurdax yigitlərdək saoqlam qıray əməs ikən dəp karisa, undakta silə padixahka meninq kallamni alduroqı bolisilər, — dedi. **11** Xuning bilən Daniyal kelip aqwat bexi eziqə wə Hananiya, Mixael wə Azariyalar oja təyinləgən oqojidardin talap kılıp: **12** — Kəminilərini umaq, kektat wə su bilənlə bekip on künülük sinək kilsila. **13** Andin bizning qırayıımız bilən padixahning esil tamikini yegən yigitlərning qırayıni selixturup baxsıla, andin kezitixliri boyıqə kəminilirigə ix kərgəyla! — dedi. **14** Oqojidər ularning gepigə kirip, ularni on kün sinap kərűxə makul boldi. **15** On kündin keyin karışa, ularning qırayılıri padixahning nazu-nemətlərini yegən yigitlərningkidinmə nurluk wə tolojan kəründi. **16** Xuningdin keyin oqojidər ularoja padixah bəlgililən nazu-nemətlərni wə iqixka bəlgililən xarabni bərməy, ularning ornida umaq, kektatları berixkə baxlıdı. **17** Bu tət yigitni bolsa, Huda ularni hərhil adəbiyat wə ilim-məripəttə danixmən wə ukumuxluk kıldı. Daniyalımu barlıq oqayıbanə alamatlar bilən qüxlərgə təbir berixkə parəsatlıq boldi. **18** Padixah bəlgililən muddət toxķınıda, aqwat bexi yigitlərning həmmisini Nebokadnəsarnıng aldioja elip bardı. **19** Padixah ular bilən bir-birləp səzləxti; yax yigitlərning heqkəysisi Daniyal, Hananiya, Mixael wə Azariyalar oja yetmədi. Xunga bu tətəylən padixahning hizmətidə kəldi. **20** Padixahka danalıq-həkmət kerak bologında yaki yorutux kerək bolovan hərkəndək məsiliyə jawab izdiğəndə, ularning jawabi uning səltənitidiki barlıq

rəmqi-palqi yaki pir-ustazlırininə qidakın on həssə tooqra qıktı. **21** Daniyal Pars padixahı Körəx tahtkə olturojan birinci yiloqıqə ordida dawamılık turdi.

2 Nebokadnəsar təhtkə olturup ikkinqi yili, bürnəqqə qüx kərdi; uning rohi parakəndə bolup, uykusi qaqçı. **2** Xunga padixah, rəmqi-palqi, pir-ustaz, jadugər wə kəldiyi munajjimlərni qüxlərigə təbir berixkə qakırıxnı buyrudi. Ular kelip padixahning alidda turdi. **3** Padixah ularoja: — Mən bir qüx kərdüm, bu qüxning mənisini bilikxə kənglüm nahayiti tit-tit boluwatidu, — dedi. **4** Andin kəldiyilər padixahka (aramiy tilida): — Aliyli mənggü yaxıqşayla! Kəni kəminlirigə qüxlərini eytkayla, biz təbir berimiz, — dedi. **5** Padixah, kəldiyilər: — Mandin buyruk! Silər awwal kergən qüxünni eytip andin təbir berixlingərlə kerək. Undak kilmisanglar kiyma-qıyma kılıwetlisilər, öyunglar həjəthənlioja aylanduruwetiliidu! **6** Lekin qüxünni eytip, uningoja təbir berəlisənglər məndin sowoqtalar, inamlar wə aliy izzəttin müvəssər bolisilər. Əmədi qüxünni eytingər, təbir beringərlə! — dedi. **7** Ular padixahka yənə bir kətim: — Aliyli qüxlərini eytkayla, andin əzəlirigə təbirini eytip berimiz, — dedi. **8** Bu qaoqda padixah jawabən: — Xübhəsizkizi, silər pərmanımdın kaytmaydiqinimni bilgəqək, waqtını kəynigə sürüwatisilər. **9** Lekin qüxünni eytip bərmisənglər, silərə pekət buyrukumla kəlidü. Qünki silər wakıt əhəwalni ezsərtidü, dəp biliq ezara til biriktürüp, yaloqanlıq kılıp meni aldımakçıq bolisilər. Xunga qüxünni eytsanglar, andin qüxtüngə həkikətən təbir berələydiqonliklərini xu qaoqda bilmən, — dedi. **10** Kəldiyilər padixahka jawabən: — Dunyada aliylinirin soriqan ixini eytip berələydiqan heqbir adam yoktur. Heqkəndək padixah, uning kandaq uluq yaki kütüllük boluxidin kət-iynəzər, rəmqi-palqi, pir-ustaz yaki kəldiyi munajjimlərgə mundak tələpni koyqan əməs. **11** Qünki aliylinirin soriqanlıri həkikətən alamat müxkiil, ilahələrdin baxka heqkim uni ayan kılalmayıd. Lekin ilahələrinə makani insanlar arısında əməs, — dedi. **12** Padixah kəttik oqəzəplinip aqqıqlanıqan haldə, Babil ordisidiki barlıq danixmənərni əltürükni əmr kıldı. **13** Xuning bilən padixahning barlıq danixmənərni əltürük təpərisidiki buyruki qüxtürüldi. Xunga [hizmatkarlırlı] Daniyal wə uning dostlirlərinə əltürük üçün izdiidi. **14** Xuning bilən Daniyal Babilidiki danixmənərni əltürük əmrini ijra kıljılı qikkən padixahning hususiy muhəpəzətlər baxlılı Ariokka akılanga wə danixmənərəqə jawab kəyturup **15** uningdin: — Padixahning qüxtüngə pərmanı nəmə üçün xunqə jiddiy? — dəp soridi. Ariok əhəwalni Daniyal oja eytip bərdi. **16** Daniyal dərəhal padixah aldioja kirip, padixahṭın qüxigə təbir bərgüdək wakıt berixni tələp kıldı. **17** Andin Daniyal eyigə kəytip, əhəwalni dostlrları Hananiya, Mixael wə Azariyalar oja eytip bərdi. **18** U ularındı arxtiki Hudadin bu qüxning siri toqrluluk rəhîm-xərpət iltija kılıp, mən Daniyal wə dostlirlim tətimizning Babilidiki baxka danixmənər bilən billə halak kilməslikimizi tiləngərlər, dəp tələp kıldı. **19** Andin keçidə Daniyal oja oqayıbanə kərənütəxə xu sırnıq yeximi wəhiy kılındı. Xuning bilən Daniyal arxtiki Huda oja həmdusənalar okup mundak dedi: **20** «Hudanıng nami əbədil-əbəd mədhiyiləngəy! Qünki danalıq wə kütüq-kudrat Uningkidur. **21** U wakit, pəsilərni

Əzgərtkүqidur; U padixahlarnı yıkitidu, Wə padixahlarnı qekiyetip boyasduroqjinidək, xuningoja ohxax bu tıklaydu; U danalaroja danalık, akılanilaroja hekmət təmür padixahlıq eż aldinkı padixahlarning həmmisini beridu. **22** U qongkır wə sirlıq ixlarnı axkarlılıquqidur, ezip qekiyetidu. **41** Əzliri kergəndək təmür bilən seqiz Kərangoçulukka yoxurunojan ixlarnı yahxi bilsüqidur, layning arilaxmısından yasalojan put wə barmaqlar bu Nur həmixinə Uning bilən billidur. **23** I manga danalık padixahlıqning belünma bolup ketidiçinini kərsitudu. wə küq bərgən ata-bowlirimming Hudasi, Sanga xüktür Bırak bu padixahlıq təmürdək küqkə igə bolidu, qünki wə həmdusənalar eytay! San hazırlıq biz duası kılqan sili kergəndək, təmür bilən lay arilaxkən. **42** Təmür ixni manga axkarlılıding, Padixahning soriqan ixini bilən layning arilaxmısından yasalojan putning barmakları bizgə kərsitip bərding. **24** Andin Danyal padixah u padixahlıqning bir kışmining küqiyidioqanlığını, Babildiki danixmənlərni əltürükə təyinligən Ariokning bir kışmining ajizlxidioqanlığını kərsitudu. **43** Əzliri aldiqə berip uningoja: — Babildiki danixmənlərni təmür bilən layning arilaxkənlikini kərdilə. Bu u əltürmigəyla. Meni padixahning aldiqə baxlap kirgəylə, [padixahlıqning həkimdarları padixahlıqning] pukraları mən padixahning qüxicə təbir berəy, — dedi. **25** Ariok bilən ittipaklaşmakçı bolqarlıqını kərsitudu. Lekin xuan Danyalı padixah Nebokadnəsarning aldiqə təmür lay bilən arilaxmioqandək, birləşip ketəlməydi. baxlap kirip, padixahka: — «Mən Yəhədiy əsirlər **44** U [ahirkı] padixahlar təhtə olturojan məzgildə, iqidin aliyirining qüxicə təbir berələdiqan bir kixini ərxtiki Huda yimirilməs bir padixahlıq bərpa kılıdu. taptım» — dedi. **26** Padixah Danyal (Bəltəxasar Bu padixahlıq hərgiz baxka bir həlkə etməydi; aksıq dəpmu atılıdu)qa: «Sən menin kərgən qüxünni ayan u bu baxka padixahlıqlarını üzül-kesil gumanan kılıp, kılıp, uningoja təbir berələmsən? — dedi. **27** Danyal ezi mənggü məzmut turidu. **45** Əzliri adəm koli padixahning alddıa turup xundak jawa'b bordı: — I bilən kezilməqan bir taxning taqdın qıkqınıñ wə aliyılıri, sili soriqan bu sırni danixmən, pir-ustaz, rəmqi-palqi wə munəjijimərlər əzlirigə yexip berəlməydi. **28** Bırak ərxtə sirlərni axkarlılıqu bir Huda bar. U bolsa qılgüsidsə yüz beridiqan ixlarnı bildürgən. Kərgən aliyirioja ahiirkı zamanning künllirdə nemə ixlarning qüxləri qoşum əməlgə axıdu, berilgən təbir mutlak bolidioqanlıqını ayan kıldı. Əmdi əzlinin qızıñi, yəni ixənqliktur. **46** Andin padixah Nebokadnəsər eziñ yərgə aliyılıri uhlawatkanda kərgən qayıbana alamətlərni eytip etip Danyalıça sajdə kıldı wə uningoja hədiya berip berəy: — **29** — I aliyılıri, sili uhlaxkə yatkanda kılgüsidsi huxpurak-isrik selixni əmr kıldı. **47** Padixah uningoja: ixlarnı oylap yattıla. Sirlərni birdinbir Axkarlılıquqi — Dərvəkə, sening Hudaying ilahılar iqidə əng uluoq əzlirigə yüz beridioqan ixlarnı kərsətti. **30** Manga kəlsək, Ilah, padixahlarning hojisı wə sirlərni axkarlılıquqı ikən, bu sınrıñ manga ayan kılinojını mening baxka jan qünki sən bu sırnı yaxting! — dedi. **48** Andin padixah igiliridin artuk hekmətkə igə bolqarlılıqimdən əməs, Daniyalning mərtiwişini yukiri kılıp, uningoja nuroqun bəlki bu qüxing təbərin, xundakla xah aliyirininqəngülliridik yoluñri əzlirigə malum kılıx üzündür. **31** — Əy aliyılıri, sili qayıbana alaməttə əzlinin esil səwoyatları təkdüm kıldı. U uni pütkü'l Babil elkisiğə kəngülliridik yoluñri əzlirigə urulup uning təmür bilən layning arilaxmısından yasalojan putini qekiyətti. **35** Uningdiki təmür, lay, mis, kümük, altunlar xuan parqə-parqə qılınip, xamal ularnı bəsyni yazlıq hamandıki topılları uquroqandak, käyta həq teplimiqudək kılıp uqurovattı. Lekin həlikə tax yooqınap, pütkü'l jahanni kaplıqan qayıt zor bir təqəqə yalandı. **36** Kərgən qıxlıri mana xudur. Əmdi biz əzlirigə bu qıxnıng menisini yexip berimiz. **37** Əy aliyılıri, əzli pütkü'l padixahlarning bir padixahi, ərxtiki Huda siligə padixahlıq, nopuz, küq wə xəhərət ata kıldı. **38** İnsan balılıri, haywanatlar, uqar-kanatlar məylı kəyərdə tursun, Huda ularnı kollirioja tapxurup silini ularning həmmisigə həkim kıldı. Sili u həykəlninq altun bexidursila. **39** Əzliridin keyin yənə bir padixahlıq kelidi. Lekin u silinen padixahlıklarıqa yətməydü. Uningdin keyin tıqinqi bir padixahlıq, yəni mis padixahlıq kelip pütkü'l yər yüziqə həkim bolidu. **40** Uningdin keyinki tətininqi padixahlıq bolsa təmürdək mustəhkəm bolidu. Təmür barlıq baxka nərsilərni

3 Padixah Nebokadnəsər altundın egizlikli atmış gəz, kənglikli altə gəz kelidiqan bir həykəl yasap, Babil elkisiñin Dura tülənglikə ornattı. **2** Padixah barlıq, wazır, waliy, həkim, məslihətqı, həzininqi, sotqı, sorakqlarıñ xundakla hərkəysi elkilərdiki baxka əməldərlarning həmmisini padixah, Nebokadnəsər ornatıqan bu altun həykəlni eż ilahioja atax murasimoja katnixixka pərman qüixürdü. **3** Xuning bilən wəzirlər, waliylar, həkimlər, məslihətqılar, həzininqi, sotqılar, sorakqlılar, xundakla hərkəysi elkilərdiki baxka əməldərlarning həmmisi atax murasimoja jem boldi. Ular həykəlninq alddıa turdi. **4** Jakarçı yukiri awaz bilən: — Əy hərkəysi əl-yurt, hərkəysi taipilərdin kəlgənər, hər hil tilda sezlixidioqan kowmlar, **5** silər sunay, nay, kalun, lira, ziltar, bulman wə baxka hərhil sazlarning awazını anglioqan həman, yərgə bax urup padixah Nebokadnəsər ornatıqan altun həykələgə sajdə kilingər. **6** Kimki bax urup sajdə kılmissa, xuan dəlhəxətlik yalkunlap turojan humdanıq taxlinidu, — dəp jakarlıdı. **7** Xunga, sunay, nay, kalun, lira, ziltar, bulman wə baxka hərhil sazlarning awazını anglioqan həman hərkəysi əl-yurt, hərkəysi taipilərdin kəlgən, hərhil tilda sezlixidioqan kowm yərgə bax urup Nebokadnəsər ornatıqan altun

həykəlgə səjdə kilixti. **8** U qəoşda, bəzi kaldiylər aldioğa İləhning külliri, qıqinglar, mayakka kelinglər! — dəp qıkıp Yəhudiylar üstidin ərz kıldı. **9** Ular padixah towlidi. Xuning bilən Xadrak, Mixak wə Əbədnego Neboğadnəsəro: — I aliyliri, mənggү yaxiqayla! **10** Aliyliri sunay, nəy, kalun, lira, ziltar, bulman wə baxka hərhil sazlarning awazını anglojan haman həmməyələn yərgə bax urup altun həykəlgə səjdə kilsən, **11** xundakla padixahning məslihətqi wəzirləri yiqölip kelixip bu üqayınlenga tikiliçip karaxtı; ularning kilqə keygan yeri yok idi, qaq-sakallırımı keymiga, kiyim-keqklirrimu kimki yərgə bax urup səjdə kilmisə, u dəhxətlik yalkunlap idi. **12** Sili Babil elkisining məmuriy ixilirini baxxuruxka təyinligən birnəqqə Yəhudi, yəni Xadrak, Mixak, U Əz pərixtisini əwətip, Əziga təyanoşan kullirini Əbədnegolar bar; i aliyliri, bu adamlar siliq hərmətsizlik kiliwatidü. Ular padixahning iləhlirinin ibaditida kılıwtidü. Ular padixahning iləhlirinin ibaditida bolmida yaki padixah ornatkan altun həykəlgimən səjdə kilməydi, — dedi. **13** Xuni anglap padixah Neboğadnəsər dərəqəzəp bolup, Xadrak, Mixak, Əbədnegolarnı ez aldioğa kəltürüxnı əmr kıldı. Xuning bilən ular bu üqayılnı padixah aldioğa əpkaldi. **14** Neboğadnəsər ularıq: — Xadrak, Mixak, Əbədnego, silər rasttin menin iləhliriming hizmitidə bolmidinglarmu həm mən ornatkan altun həykəlgə səjdə kilmindiglarmu? **15** Həzir silər sunay, nəy, kalun, lira, ziltar, bulman wə baxka hərhil sazlarning awazını anglojan haman, mən yasatkan həykalga səjdə kiliçka tayyar tursanglar, yahxi. Lekin səjdə kilmisanglar, silər dərəhəl dəhxətlik yalkunlap turoqan humdanoqa taxlinisilər. Xu qəoşda kəndak iləh keliplərini qanggilimdin kutkuzuwalidikin, kəni?! — dedi. **16** Xadrak, Mixak, Əbədnegolar padixahka jawabən: — I Neboğadnəsər, bu ixtə biz ezipimiz aklihimiz hajətsiz. **17** Biz səjdə kiliç keliwatkan Hudayimiz bizni dəhxətlik yalkunlap turoqan humdandan kutkuzalaydu; i aliyliri, U qokum eziñinilən ilkidin bizni kutkuzidu. **18** Lekin bizni kutkuzmiojan takdirdim, aliylığa malum bolsunki, biz yənilə iləhliriming hizmitidə bolmaymiz wə sili ornatkan altun həykəlgə səjdə kilmaymiz, — dedi. **19** Buni anglojan haman padixah Neboğadnəsərinin təri buzulup, Xadrak, Mixak, Əbədnegolarnı qattik oqəzəpləndi. Xuning bilən adəmliriga humdanni adəttikidin yətə həssə qattik kizitixni buyrudi. **20** U koxunidiki əng kawul palwanlarqa Xadrak, Mixak, Əbədnegolarnı baqlap, dəhxətlik yalkunlap turoqan humdanoqa taxlxanı buyrudi. **21** Xuning bilən ular tonlıri, ixtanlıri, salılıri wə baxka libas kiyimlri selinmiojan haldə baqlınip dəhxətlik yalkunlap turoqan humdanoqa taxlandı. **22** Padixahning əmriniring qattikkiliq bilən humdandik ot intayın yalkunlap yenip turatti, xunglaşka humdandan qıçıwtakən yalkun Xadrak, Mixak, Əbədnegolarnı ketürgən askarlarını keydürüp taxlıdi. **23** Xundak kiliç Xadrak, Mixak, Əbədnego üqayılan baqlaklıklı haldə dəhxətlik yalkunlap turoqan humdanoqa qüxp kətti. **24** Andin Neboğadnəsər qəqügen haldə ornidin qaqrəp turup, məslihətqi wəzirləridin: — Biz baqlap ot iqığə taxliojimiz üç adəm əməsmə? — dəp soridi. — Ular jawabən «Xundak, i aliyliri! — dedi. **25** Padixah jawabən: — Mana, mən tət adəmning baqlaksız haldə ot iqığə ərkin mengip yürüwatkinini kerüwatiñəmən, ular kılqə keygəndək əməs; həmdə tətinqi kixi iləhərlarning oqlıdak turidu! — dedi. **26** Xuning bilən Neboğadnəsər dəhxətlik yalkunlap turoqan humdanning aqzıja yekin keliç: — Xadrak, Mixak, Əbədnegol! Həmmidin Aliy Iləhning külliri, qıqinglar, mayakka kelinglər! — dəp ottin qıktı. **27** Barlıq wəzirlər, waliylar, hakimlər wə padixahning məslihətqi wəzirləri yiqölip kelixip bu üqayınlenga tikiliçip karaxtı; ularning kilqə keygan yeri xu peti idi, üstü-bexidim is-tütünnüng puriki yok turoqan humdanoqa taxlansın dəp pərman kılıqanıdila. idı. **28** Neboğadnəsər mundak dedi: — Xadrak, Mixak, Əbədnegolarning Hudasiqa xükür-sanalar bolayı! təyinligən birnəqqə Yəhudi, yəni Xadrak, Mixak, U Əz pərixtisini əwətip, Əziga təyanoşan kullirini Əbədnegolar bar; i aliyliri, bu adamlar siliq hərmətsizlik kütkuzuwalid. Ular eziñinilən iləhlidin baxxaxa həqkəndək iləhəkə hizmat kilməslik üçün wə yaki bax urup səjdə kilməslik üçün, pəkət ez Hudayimizning ibaditidə bolimiz dəp padixahning pərmanıqə hilaplık kiliç hayatini təwəkkul kıldı. **29** Əmdid mən xundak pərman qüxiñmənki: Kəysi əl-yurt bolsun, kəysi taipilərdin kəlgən bolsun, kəysi tilda sezliñidiojanlar bolsun, Xadrak, Mixak, Əbədnegolarning Hudasiqa kara qaplaydikən, pütün teni kiyma-qiyima kilişnsən, eyliri hajəthaniqə ayandurulsun! Qıñkı bundak kutkuzalaydiçən baxka iləh yok. **30** Xuning bilən padixah Xadrak, Mixak, Əbədnego üqayınlən əstürüp, Babil əlkisidə yüksək təyinlidi.

4 «Mənki padixaḥ, Neboğadnəsardin yər yüzidiki həbir əl-yurtka, hərkəysi taipilərgə, hərhil tillarda sezliñidiojan kowmlaroja aman-esənlilik exip-texip turoqay! **2** Həmmidin Aliy Huda mängə kərsətkən alamətlərni wə karamətlərni jakarlaxni layık taptim. **3** Uning kərsətkən mejiziliklə alamətləri nemideğən uluŋ! Uning karamətləri nemadəgen kaltış! Uning padixahlıki pütməs-tügiməstür, Uning həkimliklə dəwrdin-dəwrgiqə dawamlıxit! **4** Mənki Neboğadnəsər əyündə biharaman olturoqınımda, ordamda bayaxat turmux keqirüwatkinimdə, **5** meni intayın qorkutuwətən bir qüxnı kerdüm, ornumda yatkınımda beximdiki oylar wə kallamdiq oqayıbanə alamətlər meni alakzadə kıldı. **6** Babildiki barlıq danixmənlərini aldimoja qakirixka pərman berip, uların qüxümgə təbir berixinı buyrudi. **7** Xuning bilən barlıq rəmqi-palqi, pirustaz, kaldiylər wə munajimilər kelixti. Mən qüxiñni ettip bərdim, lekin ular mängə tabirini bəraldı. **8** Lekin ahirda Daniyal kirdi (uning yənə bir ismi Bəltəxasar bolup, menin iləhəminning namiqə asasən koyulən). Mükəddəs iləhəlarning rohi uninguñda ikən. Mən qüxiñni ettip, uningoja: **9** — Əy palqılarning baxlılıq Bəltəxasar, mükəddəs iləhəlarning rohi sandə ikənləkini, sanga həqkəndək sir tas kəlməydiçənlikini bildim, xunga menin kərgən qüxiñdikliq oqayıbanə alamətlərni qüxiñdürügəsən, xundaka uningoja təbir bərgəysən, — dedim. **10** — Mən ornumda yatkınımda kallamda mundak oqayıbanə alamətlərni kerdüm: Mana, yər yüzining otturısida bir tüp dərəh bar ikən; u tolımı egizmix. **11** U barçanseri qong həm məzmut əstüp, asmanoja takixipti, u dunyaning qətlirigimə kərtünidikən. **12** Uning yopurmaklıri qıraylık, mewisi intayın mol ikən. Uningda pütktül dunyaşa yətküdək ozuk bar ikən. Uning astida daladiki həywanlar sayidaxidikən, xahlırıda asmandikı uqar-kanatlar makan kılıdikən; mewisidin barlıq ət igilrimu ozuklinidikən. **13** Ornumda yetip, kallamda kərgən oqayıbanə alamətlərni

kəriüwatimən, mana, asmandin bir kəzətqi muəkkəl, «Dərəhninq ketikini yiltizi bilən yerdə qaldurunglar» yəni mukəddəs bir pərixtə qüxüp, 14 mundak jakarlıdı: dəp buyruloqanıkən, ezliri ərxlərning həmmmini idarə — «Dərəhnı kesip, xahlırını kırkıp, yopurmaklını kılıdiqanlığını bilip yətkəndin keyin padixahlıkları wə mewilirini keçip qüxürüp qeqiwetinglar. Dərəh ezliriga kəyturuldu. 27 Xunga i aliyli, mening tūwidiki yawayı hayvanlar uningdin yıraklıxsun, nəsihitim siligə layık kərilgəy, gunahlıridin kol uning xahlırıldıki kuxlar tezip kətsün. 15 Yərdə pəkət üzgaya, ixta həkkənarı bolqayla, kəbihəlkiridin tohtap kətükini yiltizi bilən, mis wə təmür bilən qəmbərləp, kəmbəqəllərgə rəhilmənlilik kılıqayla. Xundaq kələmdən yumran ot-qəplər bilən billa dalaqla qaldurunglar. U bəlkim dawamlıq güllep yaxnimamdı? 28 Bu ixlarning asmandiki xəbnəmdin qılıq-qılıq həl bolup tursun. 29 Həmmisi padixah Nebokadnəsarning bexioja qüxti. Uning nesiwisi ot-qəp yəydiqan yawayı hayvanlar On ikki aydın keyin, u Babilidiki padixahlıq ordisinin bilən billa bolsun. 16 Adəmiy əklidin məhrum kılınip, egzisidə səylə kiliwetip: 30 — Kəranglar, mən ez uningoşa yawayı hayvanlarning əkli berilsun, xundakla izzitim wə xan-xəhrətim namayan kılınsun dəp, xahəna xu halətə «yəttə wakıt» tursun. 17 Dunyadiki ordamning jaylixixi üçün zor küqüm bilən yasiojan jan igiliri Həmmidin Aliy Boloquqining insanlarning həywətlək Babil xəhiri muxu əməsmu? — dedi. 31 padixahlıkinin həmmisini idarə kılıdiqanlık, xundakla Uning sözü aqzidin tehi üzülməyla, asmandin bir awaz uning padixahlıq hökümkünü ezi tallıqan kixi (məyli u qüxpü: — Əy padixah Nebokadnəsar, bu söz sanga heqnemiga ərzimas adəm bolsimu)ga beridioqanlıkinə kəldi: Padixahlıq sandın elindi. 32 Sən kixilar arisidin bilsun dəp, bu höküm karioquqı müakkallerning pərmanı həydiwetilip, yawayı hayvanlar bilən billa makan bilən, yəni mukəddəs pərixtılerning karar buyruki bilən kilişen wə kalılardək ot-qəp yəysən; sən Həmmidin Aliy bəlgiləngəndür». 18 — Mən padixah Nebokadnəsar Boloquqining insan padixahlıkinin idarə kılıdiqanlıkinə mana xundak qüxnı kerdum. Əy Bəltəxasar, qüxiümgə wə Uning hökükünü Əzi tallıqan hərkəndək kixığa təbir bərgəysən. Padixahlıqimdiki danixmənər iqidə tutkuzidioqanlıkinin bilip yətkiqa yəttə wakıt bexindin mən üçün buningə təbir beraləydiqan birmü adəm etüp ketidi — deyildi. 33 Bu sez Nebokadnəsara qıkmidi. Lekin sən təbir bərələysən, qünki əng mukəddəs xuan əməlgə axtı. U kixilar arisidin həydiwetilip, ilahıllarning rohi sənəd ikən. 19 Xuning bilən Bəltəxasar kalılardək ot-qəp yəp, teni xəbnəmdin qılıq-qılıq dəpmu ataloqan Daniyal bir haza həyranlılıqta alaşzadə həl bolup kətti. Uning qaqları bürkütning pəyəliridək, boldi wə qüx tooprısida oylap tolimu biaram boldi. tirnaklıları kuxning tirnaklıridək əsüb kətti. 34 Əmdi Padixah: — Əy Bəltəxasar, bu qüx wə uning təbiri seni xu künələr toxkanda, mən Nebokadnəsar asmanoşa alaşzadə kilmisün, — dedi. Bəltəxasar jawabən: — I kez tikip kəriwidim, əkil-hoxum əsligə kəldi. Mən aliyli, bu qüx sildin nəprətləngənlərgə bolsun, uning Həmmidin Aliy Boloquqıqa həmdusana eytip, Mənggü tabiri ezliriga əməs, düxmənlirigə qüxpü! 20 Barqanseri Hayat Turququnu madhıyıləp, hərmət əylidim. Uning əsüb məzmüt bolqan, egizlikli asmanoşa takixidioqan, həkimlikli mənggülüük həkimliktur; Uning padixahlıqli pütkül dunyoşa kərənidioqan, yopurmaklrı qayrılık, əwləndiñ-əwlədkidjur. 35 Uning əldidə yər yüzidiki barlıq mewisi intayın mol bolqan, pütkül dunyoşa yətküdək insanlar heqnemə həsablanmaydu; Ərxtiki koxunlar ozuk bolidioqan, sayısıda yawayı hayvanlar turidioqan, wə zəməndikin insanlar arisida U nəmə kilişni halisa xahlırida uqar kuxlar makan kılıdiqan dərəh bolsa, xuni kiliđi; Uning kəlini kim tosalisun yaki Uningdin yəni sən kərgən dərəh — dal ezliridur, i aliyli! — «Nəmə kilişən?» dəp soraxka jür'ət kılalısun? 36 Qünki sili qong wə məzmüt estila; silining həywətləri Xuanla əkil-hoxum əsligə kəldi; padixahlıkimning xan-exip pələkkə yətti; hökümrənlilikləri yər yüzining xəripi, izzitim, padixahlıq həywəmmü əsligə kəltürüldi. qətlirigə yetip bardı. 22 — Qünki sili qong wə Məslihətqi wəzirlirim wə əmir-esilzadilirim meni izdəp məzmüt estila; silining həywətləri exip pələkkə yətti; kəldi. Padixahlıkim mustəhələmləndi; burunkidinmu hökümrənlilikləri yər yüzining qətlirigə yetip bardı. zor həywığa yengibaxtin işə boldum. 37 Əmdi mənki 23 Aliyli karap turoqan wəkiliyirdi asmandin bir Nebokadnəsar ərxtiki Padixahka həmdusana okuymən, karioquqı, yəni bir mukəddəs pərixtə qüxpü: «Bu Uni tehimu uluqolymən wə Uni izzətlyymən: — dərəhni kesip, harab kilingərlər. Halbüki, yərdə kətikinila Uning kılıqları həktur, Uning yolları toqridur; Uning yiltizi bilən kəldurup, mis wə təmür bilən qəmbərləp, təkabburluk yolda mangonallarning həywisi qüxürük yumran ot-qəplər bilən billa dalaqla qaldurunglar. U kədridi bardur!». asmandiki xəbnəmdin qılıq-qılıq həl bolup tursun.

«Yəttə wakıt» bexidin etkiqə uning nesiwisi ot-qəp yəydiqan yawayı hayvanlar bilən billa bolsun, — daptu. 24 — I aliyli, qüxlirinə mənisi mana xu — Bular bolsa Həmmidin Aliy Boloquqining pərmani bilən hojam padixahning bexioja qüxicidioqan ixlar — 25 Əzliri kixilər arisidin həydiwetilip, yawayı hayvanlar bilən billa yaxaydıl, kalılardak ot-qəp bilən ozuklandurulidilə, dalada asmandiki xəbnəmdin qılıq-qılıq həl bolup turidilə. Taki sili Həmmidin Aliy Boloquqining pütkül insan padixahlıkinin idarə kılıdiqanlığını wə Uning hökümkünü Əzi tallıqan hərkəndək kixığa beridioqanlıkinin bilip yətkiqa, yəttə wakıt baxlıridin etidi. 26

Bir künü padixah Bəlxazar əmir-esilzadılərdin ming kixini təkliplə kılıp katta ziyanat berip, ularning alıdida xarab işip, əyx-ixrət kəypini sürdü. 2 Padixah Bəlxazar xarabnı tetip kərəüp, əzi, əmir-esilzadılıri, əz hotun-kenizəklirinq xarabnı atisi Nebokadnəsar Yerusalemidki ibadəthanidin oljioqa alojan altun-kümüxtin yasalojan jam-kaqılarda iqixığa xu jam-kaqılarnı elip qikixni buyrudi. 3 [Nəwkərlər] dərhal berip Hudanıng Yerusalemidki ibadəthanisindən elip kelingən altun jam-kaqılarnı elip qikti; padixahning əzi, əmir-esilzadılıri, uning hotunları wə kenizəkləri ularda xarab iqtı. 4 Ular xarab iqkəq, altın, kümüx, mis, təmür, yaqaq wə taxlardin yasalojan butlarnı mədhiyiləxti. 5

Del xu peyttə adəm kölining bəx barmikı pəyda bolup, **21** U kixilər arisidin həydiwetilip, uningoja yawayi qırıqdanning udulidiki ordining tam suwikioja hət həywamlarning əkli berildi. U yawa exaklər bilən yezixkə baxlıdı. Padixaḥ hət yazojan kolning kerüngən kışmini kerüp, **6** qırayı tatarip, kənglidə intayın alakzadə bolup kətti. Put-kolları boxixip, putlrı titrəp kətti. **7** Padixaḥ kattık warkirap, pir-ustazlar, kaldıylər wə munajjimləri qakırıxnı buyrudi. Babilidiki danixmənlər kixığa beridiqanlığını bilip yətküq xu halatə boldi. kəlgən həman padixaḥ ularoja: — Kimki tamdiki bu **22** Ə Bəlxazar, Nebokadnəsarnıq oqlı turup əzləri hətlərni okup mənisiñ manga dəp berəlisə, uningoja bularning həmmisindən həwərləri bolsımı, lekin əzlərinə səstün rənglik bir ton kiygüzütlüp, boynioja altun zənjir təwən kilmidila. **23** Əksiqə təkəbburlixip ərxılı Rəbə esilip, padixaḥlıktı üçinqi mərtiwa berilidü, — dedi. **8** Əksiqə turıldı. Sili Uning ibadethanisidin olja alojan Padixaḥlıqdan danixmənlirin həmmisi ordıqə hazır jam-kaqılları elip kelip, əzləri, əmir-esilzadılırı, əz boldi; lekin ular nə hətlərni okuyalmayıttı nə padixaḥla mənisiñ qixəndürüp berəlməyetti. **9** Bəlxazar tehimu əndin kərməydiojan, anglimaydiojan wə həqnemini alakzadə bolup, qirayı tehimu tatirip kətti. Əmir- taxlardın yasalojan butlarnı mədhiyilidə. Həlbuki, əsizadılərmə kəndak kılıxını biləlməy kəldi. **10** Padixaḥ wə əmir-əsizadılərnin warkiraxkən awazını angliqə hanix ziyatp zaliqə kirip, padixaḥla mundak dedi: — I silining nəpsərlərini Əz kəlida tutkən wə silining barlıq əliyli, məngüy yaxıqayla! Alakzadə bolup kətmigəyla, Xunga, Huda bu kolning kerüngən kışmini əwətib hətərlərni yazdırıldı. **25** Bu hətlər: «Mene, mene, təkəl, upharsin» degəndən ibarət. **26** Buning qixəndürülüxi: — «Mene» — Huda silining padixaḥlıklarının hesabını kəlip, uni ayaqlaxturdı. **27** «Tekəl» — sili tarazida tartılıwidila, kəm qıktı. **28** «Pəras» — padixaḥlıkları parqılınip, Medialiklər bilən Parslaroja təwə kılındı. **29** Xuning bilən Bəlxazar dərəhəl nəwkərlirigə əmr kiliwidə, ular Daniyal oja səstün rənglik tonni kiydürüp, boynioja altun zənjirni esip koydi; u u tooruluk: «Padixaḥlıq iqidə üçinqi dərijilik mərtiwigə igə bolsun» dəp jakarlıdı. **30** Xu keçə kəldiyələrning padixaḥı Bəlxazar əltürüldi. **31** Padixaḥlık bolsa Medialik Dariusning koliqə etti. U təhmənin atmix ikki yaxta idi.

6 Padixaḥ, Darius pütün padixaḥlıknı idarə kılıx üçün bir yüz yığırma wəzirni hərkəysi yurtlarnı baxkuruxka təyinəxni muwapik kərdi. **2** Buningdin baxka u bu wəzirlərni nazarət kəlip, bu wəzirlərning hesabını elix, xundakla padixaḥning həkük-mənpəeti ziyanıq uqrımisun dəp Daniyal wə baxka ikki kixini nazarətqılıkkə təyinli. **3** Daniyalda alahidə bir rohıhususiyət bar bolоaqka, u baxka nazarətqılardın wə wəzirlərindən iktidarlər qıktı. Xunga padixaḥ, uni pütkül padixaḥlıknı idarə kılıxka təyinliməkqi boldi. **4** Xuning bilən baxka nazarətqi wə wəzirlər uning padixaḥlıktı məməryi ixliridən səwənlilik izdiidi. Lekin ular ərz kılçudək həqkandak, bahanə-sawəb yaki səwənlilik tapalmıdi. Qırkı Daniyal diyanətlək wə ixənqlik bolup, uningdin kılqə kəməqlik yaki səwənlilik qıkıralmiojanı. **5** Xunga xu adəmlər əzara: — Daniyalning Hudasinən qanuniqə munasiwbəlik ixliridən baxka, uningdin əyibligidək həqkandak bahanə tapalmayımız, — deyixti. **6** Xunga ular əzara til birkirtürap padixaḥning aldiqə kirip: — Padixaḥ, Darius əliyli məngüy yaxıqayla! **7** Əliylinin padixaḥlıklaridəki barlıq nazarətqi, waliy, wəzir, məslihətqi, həkim wə əməldarlar birlikdə məslihətləxtük; hərkəndək kixi ottuz kün iqidə hərkəndək ilahka hərkəndək dualitəlatlı kılıxka wə yaki hərkəndək kixidin bir nərsə tiləxka ruhsət bolmışın, i əliyli, pakət silindinə tilixi ruhsət bolsun deyən xahanə yarlılıq qixərülüxini layik kərdük. Bu pərman kət'iy bolsun, kimki bu

pərmanoşa hilaplıq kıldı, u xırlar engürigə taxlansun! etilip kelip, ularning ustihanlinim qaynap kiyma-
8 Əmdı, i alıyları bu pərmanı bekitip qübürgəyə, uning qıyma kılıwətti. **25** Xu ixtin keyin Darius padixah yər əzgərtilməsli üçün yarlıqnamığa imza koyışdı; yüzidə turuwtan hərkəysi əl-yurt, həmmə taipilər, qənki Media və Pars ənənəni boyiq, pərman qırılxılıq hər tildə sezlidiqan kowmların həmmisigə mundak bilənlə əzgərtixka bolmayıdu, — dedi. **9** Xuning bilən pütük qıxırdı: — «Həmminglərə amanlıq exip-Darius pərmanı bekitip yarlıqnamığa kol kıldı. **10** Texip turoyal! **26** Mən uxbu yarlıqni qüxiürimənki, Daniyalı bu yarlıqnamığa imza koyulqanlığını anglaş, padixahlıqlımdıki hərbir yurttiki pukralar Daniyalıning əyigə kaytı. Uning eyininqe egsizdə bir balıhana bolup, Hudasi alıldı titrəp körksün! — Qənki U Mənggü derizisi Yerusalemə qəraydiojan bolup, oquq turattı. U Hayat Hudadur, Mənggü mustəhkəm əzgərməstur, aditi boyiqə derizining alıda tizlinil olтурut, hər künü Uning padixahlıqlik halak kılımas, Uning hakimiyəti üq kətim Hudaqa dua-tilawat kılıp xükür etti. **11** Əbədi'l-əbədgıqə boludu. **27** U bala-kazadın kənqdaydu Lekin həlikə adəmlər billə kelip Daniyalıning Hudaqa wa kütküzidü, U asmanlardımu, yer yüzdimidən alamət-dua və tilawat kılıwatınını kerdidi. **12** Andin ular karamətlərini yaritdi, U Daniyalı xırların qanggilidin birlikə padixahning aldioja berip pərman toqşısında kütküzdi». **28** Daniyalıning bolsa xu ixlardın keyin Darius adı boyiqə derizining alıda tizlinil olтурut, hər künü həküm sürgən məzgildə, xundakla Pars padixahı Kurəx baxka hərkəndək ilahdindən yaki hərkəndək insandan birər nemini tiligən hərkəndək xixi xırlar engürigə taxlansun, degen bir pərmanoşa imza koyışan əməsmə? — dəp soridi. Padixah: — Dərvəzə xundak kıldım, Media wa Pars ənənəni boyiq pərmanı əzgərtkili bolmayıdu, — dedi. **13** Andin ular padixahıqə jawabən: — Yəhəudadın əsir elip kelingən xiliklərdən həlikə Daniyal, i alıyları, silini və sili imza koyışan pərmanı kəzgə ilmaydu, bəlkı hər kündə üq kətim eż dua-tilawitini kılıwatıdu, — deyixti. **14** Buni angliojan padixah eż-ezığə kayip, kəngül koyup Daniyalıni kütkuxuxka amal tapmakçı bolup, u kün patkənə hərhil kütkuxuz amali üstidə izdinip yürüdi. **15** Lekin ahirdə u xixilər yənə əzəra til biriktürüp padixahning aldioja jəm bolup uningoşa: — I alıyları, eżlirigə malumki, Medialar wa Parslarning ənənəni dəl xuki, padixahning bekikən hərkəndək ənənəyi yaki pərmanını əzgərtixka bolmayıdu, — deyixti. **16** Xuning bilən padixahning əmr xiliyi bilən Daniyal tutup kelinip, xırlar engürigə taxlandı. Padixah Daniyalıqə: — Sən üzüldürməy ibadət kılıdiojan Hudaying seni kütkuzuwalıdu! — dedi. **17** Bir tax elinin, engürünning aqzı uning bilən etildi; Daniyalıning ixliriqə heqkim arılamışın dəp uni padixah eż mehüri və uning əmir-əməldərlərinin möhürləri bilən möhürlərdi. **18** Andin padixah ordioja kəytip kelip keşini roza tutup etküzdi; ezininq tokal-kenizəkləridən heqkaysisini ez yəniqə kultürmədi, u keqiqə uhiyalımadı. **19** Tang etixi bilənlə padixah, ornidin turup, aldırıp xırlar engürigə bardi. **20** Padixah engürügə yekinlixip azablanıqan haldə Daniyalı qakırıp: — Əy Daniyal, Mənggü Hayat Hudanıng kuli, sən üzülməs ibadət kılıdiojan Hudaying seni xırlardın kütkuzuwalımidimu? — dəp towlidı. **21** Daniyal jawabən: — I alıyları, mənggü yaxıqayla! **22** Hudayimning pərixtisini əwtətip xırların aqzını yumduruxi bilən ular manga heq ziyan-zəhmət yətküzəlmidi; qənki U məndin heqkandak ziyan yətküzungüdək ix kilmidim, — dedi. **23** Buni anglap padixah intayın huxal bolup, adəmlərini Daniyalı engürürdən elip qırixı buyrudi. Xuning bilən ular Daniyalı engürürdən elip qıktı. Uningdən kılqə zədə-zəhmət tapalmıdi; qənki u Hudasiqə tayanojanı. **24** Andin padixah buyruk qüxürdi, [nəwkərləri] Daniyalıning üstidin xikayət kılıqların həmmisini tutup, ularını bala-qakılırı wa hotunları bilən koxup xırlar engürigə taxliwətti. Ular engür tegigə qüxüp bolmayıla xırlar

12 Kalojan üq məhlük bolsa, hakimiyitidin məhrum kılındı, lekin ularning emri yənə bir məzgil uzartıldı. **13** Keqidiki oqayıbanə kerüntüxlərdə mana, mən goya İnsan Ooqliqa ohxax bir zatning asmandığı bulutlar bilən kalğınıñ kerdüm. U «Əzəldin Bar Bolouqı»ning yeniçə berip, uning aldioja hazır kılındı. **14** Hər əl-yurt, hər taipa, hər hil tilda sezlixidiojan köwmərlər uning hizmitidə bolsun dəp, səltənat, xəhrət wə padixahlıq höküklər uningoja berildi. Uning səltənəti mənggү solaxmas səltənəttür, uning padixahlıq mənggү halak kılınnı. **15** Mənki Daniyalning wujudum, dil-rohİM bək biaramlıkq qərmedi, kallamđiki oqayıbanə alamətlər meni intayın alakzadə kıldı. **16** Mən yekin turquqılardın birining aldioja berip, bu oqayıbanə alamətlərning həkikiti toopruluk soridim. U manga təbir berip qüxəndürüp mundak dedi: — **17** «Bu tət zor məhlük kəlgüsida dunyada bax kətüridiqan tət padixahnı kersitudu. **18** Lekin Həmmidin Aliy Bolouqıning mukəddas bəndilirli padixahlıq hökükməni köbul kılındı, ular uningoja mənggү igidarıqlıq kılındı, abədi'l-abədgıqə xundak bolidi. **19** Mən baxka üq məhlükə ohximaydıqan tətinqi mahluk, yəni zor körkənqlük, təmür qıxlıq, mis tırnaklıq, ownı qaynap ezip yutup, andin kəlduklınıri ayaqlıları bilən dəssəp-qəyleydiqan həlikə mahluk tooprısidiki həkikətni, **20** xundakla uning bexidiki on münggüzünən wə keyin əsüb qıkkən kıqık münggüz tooprısidiki həkikətni tehimu enik bilməkqi boldum — uning, yəni həlikə kıqıkining alidda əslidə bar bolovan baxka üq münggüz yuluwetilən, kezliyi wə yoqan gəp kildiojan aqzı bar bolup, ona baxka münggülərgə kəriqanda tehimu həywətlik idi. **21** Karap turoqınımda, u kıqık münggüz Hudanıng mukəddas bəndilirli bilən jəng kılıp ulardın üstünlükke iğə boldi; **22** «Əzəldin Bar Bolouqı» kəlgəndə, həküm kılıç höküklər Həmmidin Aliy Bolouqıning mukəddas bandiliriga berildi. Xuning bilən bekitilən wəkti kəlip, [Hudanıng] mukəddas bəndilirli padixahlıq hökümkəni etküzüwaldi. **23** [Təbir bərgüqı] qüxəndürüp yənə mundak dedi: — «Tətinqi məhlük kəlgüsü dunyada bax kətüridiqan tətinqi bir padixahlıq bolup, u baxka hərkəndək padixahlıklärəqə ohximaydu. U pütkül dunyani yutup, uni ayaq astı kılıp, kum-talkan kılındı. **24** On münggüz bolsa, bu padixahlıqın qılıkdiqan hökümranlıq kılıdıcı on padixahnı kersitudu. Keyin yənə bir padixaħ, məydanoqə qıkidı, u ilgiriki padixaħlarəqə ohximaydu; u üq padixahnı eziqə boyusunduridu. **25** U Həmmidin Aliy Bolouqıja karxi kupurluk sezlərini kılındı həmdə Həmmidin Aliy Bolouqıning mukəddas bəndilirini həlsizlənduridu. U kalendarnı, heyt-ayəmlərni wə mukəddas kanunları eżgərtiwişini kəstləydi. Hudanıng mukəddas bəndilirli «üq yerim wəkit» uning hökümranlıqı tapxurulidu. **26** Andin Hudanıng sotı eqilidu, buning bilən uning idarə kılıç höküklər tariqwelinip, mənggülük üzüll-kesil yoxitildi. **27** Lekin uning padixahlıqining höküklər, yəni dunyadiki hərkəysi padixaħlıklärning səltənəti wə xələhti Həmmidin Aliy Bolouqıning mukəddas bəndilirigə, yəni Hudanıng Əz həlkigə etküzülidü. Uning padixahlıq mənggү bir padixaħlıqtır, dunyadiki pütüm hökümdarlar Uning hizmitidə bolup uningoja itaat kılındı». **28** Bu ix mana muxu yərgiqə boldi. Mənki Daniyal, eż oylirim əzümnı alakzadə kıldı, qirayım tatirip kətti. Birak bu ixni kəlbimdə püküp saklıdim.

8 Padixah Bəlxazar tahtka olturup üçinqi yili, mənki Daniyal ikkinçi bir oqayıbanə alamətni kerdüm. **2** Oqayıbanə kerünüxtə, əzümnı Elam əlkisidisi Xuxan kəl'sidə kerdüm. Kerünüxtə mən Ulay qong əstingi boyida idim. **3** Beximni ketürüp karışam, ikki münggüzə bar bir koqkarning qong əstəng alidda turoqanlığını kerdüm. Uning münggüzü egiz bolup, bir münggüz yənə biridin egiz idi; egizrak bolovan münggüz yənə bırsidin keyinrək əsüb qıkkənidir. **4** Mən koqkarning əqrəb, ximal wə janub tərəplərgə əsüwtatığını kerdüm. Həqkəndək hayvan uningoja təng keləlməytti wə həqkim həqkimni uning qanggilidin kutkuzalmayıttı. U nemə klixni halisa, xuni kılatti, baroqanseri həywətlik bolup ketiwaqtattı. **5** Mən bu toopruluk oylawatattım, mana, əqrəb tərəptin bir tekə putliri yərgə təməgicən hələ pütür jaħanni kezip yürüüp kəldi. Uning ikki kezi arisoja kerünərlik qong bir münggüz əsüb qıkkənidir. **6** U mən daslap kərgən həlikə estəng boyida turoqan ikki münggüzük koqkaroja karap kəhri bilən xiiddətlik etildi. **7** Mən uning koqkaroja yekin kəlip, əqrəb bilən koqkarnı tüsپ ikki münggüzünü sunduruwətənəklini kerdüm. Koqkarning karxılık kərsətküdək madarı kalmiojanidi, tekə uni yərgə yikitip, dəssəp-qəylidi, tekining qanggilidin uni kutkuzuwalidiojan adam qıkmidi. **8** Teka baroqanseri həywətlik bolup kətti; lekin u heli kückiyip bolovanda, qong münggüzü sunup qüxüp, əslidiki jaŷindən asmandığı tət xamaloja karap turidiojan, kezgə kerünərlik tət münggüz əsüb qıktı. **9** Bu tət münggüzünən iqidiki biridin yənə bir münggüz əsüb qıktı. U kıqık münggüz əsüb intayın həywətlik boldi, janub, xark tərəplərgə wə «gızal zemir»a karap tasır kückini kengəyti. **10** U intayın həywətlik bolup, hətta samawiy koxundikilərgə hujum kılopardak dərijigə yətti, samawiy koxundikilərdin wə yultuzlardın birmunqisini yərgə taxlap, ularning üstigə dəssidi **11** (u tolimu məqrurlinip, hətta samawiy koxununing Sərdarı bilən təng bolmakçı bolup, ibadəthanıda Sərdaroja atap kündilik kurbanlıq sunuxni əməldin kəldirdi, həmdə Sərdarning ibadəthanisidiki «mukəddas jaŷ»nı weyrən kiliwətti. **12** Asiylik tüpylidin Hudanıng həlikə wə kündilik kurbanlıq qong münggüzə tapxurulidu). U həlikətni ayaq astı kılındı; uning barlıq ixliyi nahayıt ongxuluk boldi. **13** Kəynidin, bir mukəddəs [pərixtining] sez kılçanlığının anglidim, xuning bilən yənə bir mukəddəs [parixta] sez kılçan [pərixtidin]: — Oqayıbanə alaməttə kerüngən bu wəkələr, yəni «wəyran kılçouqı» asiylik, kündilik kurbanlığının əməldin kəlduruluxi, həmdə ibadəthanidiki «mukəddəs jaŷ»ning həm Hudanıng həlkjining ayaq astı kılınixi kənqılık wəkit dawamlıxitu? — dəp soriqanlığını anglidim. **14** Həlikə pərixtə manga jawabən: — Bu ixlar ikki ming üq yüz keqə-kündüz dawamlıxitu. Bu məzgildin keyin ibadəthanidiki «mukəddəs jaŷ» pakızlinip əslığa kəltürülidu, — dedi. **15** Bu oqayıbanə kerünüxnü kərgəndin keyin, mənki Daniyal uning manisini oylawatığınımda, mana, aldimda adəmning kiyapitida bırsi pəyda bolup ərə turdi. **16** Ulay əstinginən otturisidin: — Əy Jebrail, bu adəmənə oqayıbanə alamətni qüxəndürüp bər, — degən bir

adəmning küqlük awazini anglidim. **17** [Jəbrail] yenimoja bolajan pəyojəmbərlərgə zadi կulak salmiduk. **7** I kəldi. Kəlgəndə, mən nəhayiti korkup ketip yərgə yikilip Rəb, həkkaniyat Səndila tepili, lekin Sanga asiylik düm qıxtüm. U manga: — Əy insan oqlı, sən xuni wə wapasılık kılajanlıkimiz tüpəylidin, bizgə, yəni qüxinixing kerəkki, bu əqayibana alamat ahir zaman Yəhədalaroqa, Yerusalemidikilərgə wə barlıq Israillarоqa, toqrisididur, — dedi. **18** U gəp kiliwatkanda mən bığox yekində bolsun, yırakta bolsun, Sən bızlərni sürgünlükka halda yərdə düm yatattim. Lekin u manga xundak həydiwetkən barlıq yurtlarda bolsun, pəkət bütüñidək bir yenik tegiplə meni turozdu wə manga mundak yüzimini kətürəlmigüdək xərməndilikla kaldi. **8** dedi: — **19** «Mən hazır sanga [Hudanıng] ożipizi kəlgən məzgildə keyinkı ixlarning kəndə bolidiojanlıkinə kərsitip beray. Qünki bu əqayibana alamat zamanlarning bektilgən ahirki nuktisi toqrisididur. **20** San kərgən ikki münggüzlük koqqa Media bilən Pars padixaḥlirini kərsitidu. **21** Yawa tekə bolsa Gretsiyə padixaḥliki bolup, kəzining otturisidki kezgə kərünərlək münggüz bolsa, uning birlinqi padixaḥlıdur. **22** U münggüz sunup kətkəndin keyin ornidin esüp qıkkən həlikə tət münggüz bu əlning tət padixaḥlilikə belənidiojanlıkinə kərsitidu. Bırak ularning küqi birlinqi padixaḥlıkkə yətməydu. **23** Bu padixaḥliliklarning ahirki məzgilidə, kulung Musaqa qüxtürülən Təwrat-kanunida pütülgən asiylik kılıquqlarıning gunahı toxuxi bilən tolimu lənat həmdə uning kəsəmyadidiki jazalar üstimizgə nomussız, qıxış məsililərni bir tərəp kılalaydiojan bir yaqduruldu; qünki biz Sening aldingda gunah sadir padixaḥ məydanıq qıkidu. **24** Uning küqi heli zor boldu, kıldıq. **12** Sən Əzüng bizgə wə üstimizdən həkümdarlıq lekin əməliyətə bu küq ezlükidin qıkımaydu; u misli kılıquqlıqımızda karita deşəniringgə əməl kılıp bizgə kərəlmigən wəyranglıqni kəltəriüp qıkıridu. Uning ixliri zor eçir külpatni kəltürdüng; qünki Yerusalemda jəzmən onguxluk bolup, nemini halısa xuni kılalaydu. U küqlüklerni wə [Hudanıng] mukəddəs məmin həlkini yoktitidu. **25** Əz ustatlıkı bilən uning nazariti astida hərkəndək hıylə-mikirlik heli ronak tapidi. U kənglidə takəbburlıxiq ezzini qong tutidu; baxxılarning ezzirini bihətar hes kılajan waqtidin paydilinip tuyuksız zarb kılıp nuroqun kixilərni halak kıldı; u hətta oquqtın oquq «Əmrilərnəng Əmri»ga karxi qıkıdu. Lekin u ahirdə insanlarning kolisiz halak kılınidu. **26** Sanga ayan kılınojan, axhamdin etiğəngiçə davamlıxan bu əyayibana alamat əməlgə axmay kalmayıdu. Lekin sən uni waktinqə möhpiy tut. Qünki u kəp künər keyinkı kəlgüsü həkkididur». **27** Mənki Daniyal məqdürumidin kəlip, birnəqqə kün aqrip yetip kəldim. Keyin ornumdını turup yənilə padixaḥning ixlirida boldum. Lekin bu əyayibana alamat kənglümni parakəndə kiliwatkənidi. Uning mənisini yexləydiojan adəm yok idi.

9 Medialik Ahaxweroxning oqli Dariusning birlinqi yıldida (u kəldiyələrin zeminiqə padixaḥ kılındı) **2** Yəni tahtka olturoqan birlinqi yili mənki Daniyal mukəddəs yazmilarnı okuxum bilən Pərvərdigarning Yərəmiya pəyojəmbərgə yətküzən kalam-bəxaritı boyıqə, Yerusalemıng harab bolidiojan jaza məzgilə yətmix yil ikənləkini qüxinip yəttim. **3** Xuning üçün man Rəb Hudayimoja roza tutup, bez rəhtə yeginip, kül-topida olturup, uningoja yelinip dua-tilawət kılıx bilən izdinxə bəl baqlıdım. **4** Mən Pərvərdigar Hudayimoja dua kılıp, gunahlırimizni ikrar kılıp mundak dedim: — «Ah Rəb, i Seni Əz əmərliringgə itaat kılıquqlarə wədə-əhdəngdə wapadar bolup, eżgərməs mehriqni üzlüksiz kersətküqi uluoq, sürülk Təngrim! **5** Biz gunah, sadir kıldıq, kəbihlik kıldıq; rəzillik bilən Sening əmr-həkümlirindən waz keqip, Sanga asiylik kıldıq, **6** Xundakla Sening naming bilən padixaḥlirimiz, əmirlirimiz, ata-bowlirimiz wə pütükil zemindiki həlkə səz-kalamingni yəküzgən kulliring bolınojan kılıqasən dəp tehiqə Səndin iltipatingni yetidiqən kılıqasən dəp tehiqə Səndin iltipatingni etümünidək. **14** Dərwəkə Sən Pərvərdigar xu külpatni təyyarlap saklap, bizning üstimizgə qüxtürdung; qünki Sən Pərvərdigar Hudayimiz, barlıq kılajan ixlirində adil bolup kəlding; bıraq awazingoja kulaq salmidik. **15** Əmdi, Əz küqlük kolung bilən həlkəngni Misirdin elip qıkıting, xunglaxka bütüñidək Əzüngga naməxəhərət tikliding, i Rəb Hudayimiz, — biz gunah sadir kıldıq, biz rəzillik kıldıq! **16** Ətünimən, i Rəb, pütükil həkkaniylikinqə uyğun, Yerusalem xəhiringgə, yəni mukəddəs teqiqinqə bolajan kəhr-əqəzipingni tohtatkəsən! Qünki bizning etkizən gunahlırimiz wə ata-bowlirimizning kılajan kəbihliklirinən wəjidi, Yerusalem wə həlkəng barlıq etrapaktivrimizning həkərət obyekti bolup kıldıq. **17** Əmdi i Hudayimiz, külungning dua wə tələplirige kulaq saloqasən, Əzüng üçün wəyrən kılınojan mukəddəs jayingni jamalingni kərsitip yorutkəsən. **18** I Hudayim, kulaq selip angloqasən! Bizning wə Sening naming bilən atalojan xəhərning bəxiqə kəlgən külpatlərgə nazər saloqasən! Bizning Sanga iltiha kılajinimiz eziimizning kandaktur həkkənəyi ix kılajanlıkimizdən əməs, bəlkı Sening zor rəhəməndiliklirinqə təyanojanlıkımız səwibidindur. **19** I Rəb, angloqasən! I Rəb, kəqürgəsən! I Rəb, kulaq selip anglap amal kılqasən! Əzüngning nam-xəhiringtən əmdi təhir kilmioqasən! Qünki Sening bu xəhiring wə bu həlkəng Əz naming asasida ataloqanırdı! **20** Mən duyimni dawamlaxturup, eżüm wə həlkim Israilning gunahlırını ikrar kılıp həmdə Hudayimning mukəddəs teqiqi üçün Pərvərdigar Hudayimoja yelinip, **21** tehi dua kiliwatkınınında, dəsləptə manga əqayibana alamətə

kerüngən Jəbrail degən zat yenimoja kelip manga қolini əşayibanə kerünüxnı kerdüm. Kılqə maqdurum kalmidi, təgküzdi. Mən xu qaqşa tolimu qarqap kətkənidim. U qirayim kattik eżgirip əlük adəmdək bolup қaldım, kəqlik kurbanlıq sunux waqtı idi. **22** Jəbrail manga əkil put-kollirimda bir'azmu maqdur kalmidi. **9** Lekin berip mundak dedi: — «I Daniyal, mən seni yorutup, uning awazini anglojan haman ixlarni qongkur qüxinələydiqan kilişkə kaldım. **23** Sən yərgə yikilip dum qüxtüm, hoxumdin kettim. **10** Hudaşa iltija kilişkə baxlıxing bilənlə, jawab-kalam Mana, tuyuksız bir kol manga təgdi, meni xuan yələp berildi; sən intayın seyülən adəm boloşaqka, mən sanga yərgə tət putluk kılıp turoquzdi. **11** Xu zat manga: uning jawab-kalamini yətküzgili kaldım. Əmdi bu jawab — əy Daniyal, intayın seyülən adəm! Səzlirmi kalam üstidə puhta oylanoğan, əqayibana kerünüxnı kəngül koyup qüxəngin: **24** — «[Huda] təripidin qəxtmix Manə sening yeningəqə əwətildim, — dedi. U bu seznı həssə «yəttə wakıt» sening həlkinq bilən mukəddəs xəhiring üstiga bekitilgən. Bu wakıtlar itaətsizliklərni tizginləx, gunahlarını tügitix, kəbihlik üçün kafrət kəltürüx, mənggülük həkkəniylikni üstün orunoja koyux, bu əqayibana alamat bilən pəyəmbərlərning kəndin buyan sening dua-tilawiting ijabət kılındı; söz-kalamlarını əməlgə axurux həmdə ibadəthanidiki «əng mukəddəs jay» yengibaxtin məsihlinix üçün bekitilgəndur. **25** Xuni bilixing wə qüxinixing kerakki, eytəniring üçün mən yəzdi. **26** Yerusalemni yengibaxtin əsligə kəltürüp bina kilişkə yigirma bir kün tosuwaldı. Mən Pars padixaşlırinin bu buyrukı jakarlanojandın tartıp, Məsih, degən əmir Mikail manga yardım kılıjlı kəldi. **14** Mən sanga maydanəqə qikkəqə yəttə həssə «yəttə wakıt» koxulajan atmix ikki həssə «yəttə wakıt» etdi. Yerusalem xəhiri yigibaxtin bina kiliñip, maydan-koqilar wə sepi- qandaqıma qədəm kəndin buyan sening dua-tilawiting ijabət kılındı; istihkəm barlıqka kəltürülidü, əmma bu bisəramjan künlərdə bolidu. **27** Bu atmix ikki «yəttə wakıt» məzgili ətkəndin keyin Məsih, üzüp taxlinidu, uningda həqnərsə qandaqıma sili təksirim bilən sezlixikə petinalayıttım? kəlməydu. Kəlgüsədə bolidiqan əmrinəng həlkə bu xəhər Qünki hazırlı maqdurum tügəp, napisim üzüldü, — bilən mukəddəs ibadəthaninini gumran kiliđu. Bu akıwət bu əqayibana kerünüxtin iq-iqimdin azablinimən, kəlkündək besip keliđi; ahırıqə jenglər dawamlixdı; qandaqıma sili təksirim bilən sezlixikə petinalayıttım? u yərdə bolidiqan wayranqılıklar bekitilgəndur. **28** U [əmir Hudanıñ] həlkining kep kismi bilən ahırkı bir Qünki hazırlı maqdurum tügəp, napisim üzüldü, — «yəttə wakıt»ta bir [dostluk] əhədini takamul kiliđu, dədim. **18** Andin goya adəmgə ohxaydiqan biri meni lekin bu «yəttə wakıt»ning yemimoja kəlgəndə, u yənə bir ketim silap, maqdur kirgüzdi. **19** wə: — I [ibadəthanidik] kurbanlıq wə axılık hədiyələrini sunuxni əməldin kardurdu. U qaqşa «wayran kiloquqi yirginlik intayın seyülən adəm, korkma! Sanga aman-hatırjəmlik ənomussızılık» [mukəddəs ibadəthanining] əng egez bołqayı. Oλyəratlık bol, əmdi əqayiratlık bol! — dedi. U jayıqə koyuludu. Taki balayı'apət, [yəni Huda] bekitkən külpat wəyrən kiloquqi kixining bexioja yaqduruļoqə xu seznı deyixi bilənlə manga tehimə maqdur kirdi. **20** Mən: — Təksir yənə söz kilojaya, qünki sili manga maqdur kirgüzdi, — dedim. **21** U mundak dedi: — «Mening kəxinqə nemigə kəlgənlikimi biləmsən? Mən əmdi kaytip berip, «Parstiki əmir» bilən jəng kiliñən; mən u yergə baroqandan keyin, «Gretsiyədiki əmir» məydanəqə qikidu. **22** Lekin mən berixtin awwal həkikətning kitabida pütləğə wəhiylərni mən sanga bayan kiliñən. Bu ixlarda silərlərə əmiringlər Mikaildindən baxka, manga yardım beridiqan həqkim yok.

10 Korəx Parska səltənət kilojan üçinqi yili, Daniyal (yənə bir ismi Bəltaxasar boloqan)ja bir həwər wəhiy kiliñdi. U həwər ixənqliktur — lekin nahayiti kəttik jəng judunluları toqrisididur. Daniyal bu həwərnin qüxəndi wə əqayibana alamat toqrisidə qüxəngiqə iga boldi. **2** U qaqşa manki Daniyal toluk üq həptə ah-zar kəltürüp matam tuttum. **3** Üq həptiqə həqkəndək nazu-nemət yemidim, gəx yemidim, xarab iqmidim wə tenimə puraklıq may sürmidim. **4** Birinqi ayning yigirmə tətinqi künü, mən uluoq dərya, yəni Dijlə dəryasining boyida turup, **5** beximni kətürüp kezümni asmanoja tiktim, kanap kiyip, belığa Ufazdiki sap altun kamar baqlıqan bir adəmnı kerdüm. **6** Uning teni serik yakuttək julalinip, yüzüri qakməktək yaltırlap, kezliyi yenip turojan ottək qaknaytti; uning put-kolları parkırap turidiqan mistək waliddayı; awazi zor bir top adəmning awazidək jaranglaytti. **7** Əqayibana kerünüxnı yaloquz manki Daniylla kerdüm, yenimdikilər alamatını kermigənədi. Əmma zor bir wəhlimə ularını besip, intayın titrəp ketixti, məküntüwaloquđək yərni izdəp keqip kətti. **8** U yərdə əzüm yaloquz kəlip bu karamət

əşayibanə kerünüxnı kerdüm. Kılqə maqdurum kalmidi, qirayim kattik eżgirip əlük adəmdək bolup қaldım, uning awazini anglojan haman ixlarni qongkur qüxinələydiqan kilişkə kaldım. **9** Lekin berip mundak dedi: — «I Daniyal, intayın seyülən adəm! Səzlirmi kəngül koyup anglop qüxəngin, ərə turojin! Qünki mən sening yeningəqə əwətildim, — dedi. U bu seznı kilişkə bilən, man titrigan həlda ornumdin turdum. **12** Xuning bilən u manga mundak dedi: — «Əy Daniyal, tizginləx, gunahlarını tügitix, kəbihlik üçün kafrət kəltürüx, mənggülük həkkəniylikni üstün orunoja koyux, bu əqayibana alamat bilən pəyəmbərlərning kəndin buyan sening dua-tilawiting ijabət kılındı; söz-kalamlarını əməlgə axurux həmdə ibadəthanidiki «əng mukəddəs jay» yengibaxtin məsihlinix üçün bekitilgəndur. **25** Xuni bilixing wə qüxinixing kerakki, yigirma bir kün tosuwaldı. Mən Pars padixaşlırinin bu buyrukı jakarlanojandın tartıp, Məsih, degən əmir Mikail manga yardım kılıjlı kəldi. **14** Mən sanga ahirkı zamanlarda həlkinqning bexioja kəlidiqan ixlarnı qüxəndürgili kəldim. Qünki bu əqayibana alamat kep künlər keyinkı kəlgüsü toqrisididur». **15** U manga bu gəpnı kiliwatkanda, pəkətlə yergə karojinimə zuwan sürəlməy turup қaldım. **16** Mana, goya adəmgə ohxaydiqan birsi kolini üzitip ləwlirimni silap koywidi, mən aqzimni ekip alımda turoquçıqa: — Təksir, bu əqayibana kerünüxtin iq-iqimdin azablinimən, maqdurumdin kettim. **17** Təksirimning kəminə külleri qandaqıma sili təksirim bilən sezlixikə petinalayıttım? Qünki hazırlı maqdurum tügəp, napisim üzüldü, — **18** Andin goya adəmgə ohxaydiqan biri meni yənə bir ketim silap, maqdur kirgüzdi. **19** wə: — I intayın seyülən adəm, korkma! Sanga aman-hatırjəmlik bołqayı. Oλyəratlık bol, əmdi əqayiratlık bol! — dedi. U xu seznı deyixi bilənlə manga tehimə maqdur kirdi. **20** Mən: — Təksir yənə söz kilojaya, qünki sili manga maqdur kirgüzdi, — dedim. **21** U mundak dedi: — «Mening kəxinqə nemigə kəlgənlikimi biləmsən? Mən əmdi kaytip berip, «Parstiki əmir» bilən jəng kiliñən; mən u yergə baroqandan keyin, «Gretsiyədiki əmir» məydanəqə qikidu. **22** Lekin mən berixtin awwal həkikətning kitabida pütləğə wəhiylərni mən sanga bayan kiliñən. Bu ixlarda silərlərə əmiringlər Mikaildindən baxka, manga yardım beridiqan həqkim yok.

11 Mən Medialik Darius padixaş boloqan birinqi yilidilə, uni mustəhəkəmləx həm küçəytiq üçün ornumdin kozqalqanıdim. **2** Əmdi mən sanga həkikətni etiyip berəy: — Buningdin keyin Parska yəna üq padixaş həkümərnlilikka qikidu; keyin tətininq padixaş qikip, baxka padixaşlıardinmu keptin kep mal-dunyanı toplaydu; u mal-dunyanıridin kudrat tepit, həmmə yurtları Gretsiyəqə jəng kilişkə kozqaydu. **3** Uningdin keyin küqlüök bir padixaş məydanəqə qikidu. U zor padixaşlıknı idarə kılıp, nemini halisa xuni kiliđu. **4** Lekin u hökük yürgütüwatkında, padixaşlık parqılınip asmannıng tət xamal təripigə belünüp ketidü. Uning titqiqə əwlədləri warislik kılalmayı, keyinkı padixaşlık u höküm sürgən waktidikidək küllük bolmayıd; qünki uning padixaşlık aqdurulup, baxxılarqa təwə

bolup ketidu. **5** Uningdiki sərdarlarning iqidin biri bolmay oltırılıdu». **21** — «Xuningdin keyin pəs «jənubiy padixah» bolup küqiyidu; lekin yənə bir sərdar bir adəm uning ornişa qikip ximaliy padixahlığını uningdinmu küqlük bolidu wə əzining tehimu qong alidi; əmma padixahlığının hərmət-xəhrəti uningoşa padixahlığını soraydu. **6** Birnəqqə yil etkəndin keyin, həq təwə bolmayıdu, dəp karlıdı; lekin u həlkəning [jənubiy padixah ximaliy padixah] bilən ittipak tüzüd; asayılxılk paytidin paydilinip, yalakqılık wasitiliri bilən jənubiy padixahının kizi xu ittipakni mustəhkəmləx həkimiyətni tartıwalıdu. **22** Zeminişa kəlkündək besip üqin ximaliy padixahının yenioşa baridu. Lekin keyin bu kirən küqlərni u həm kəlkündək hujum kılıp yokitidu, kiz erixən hökükidin məhrum kılınidu; ximaliy padixah xuningdak həttatki [[Hudanıng] əhdisidə bekitilgən əzim] hökükini kələdə tutulmay, məzmut turulmaydu. əmir»nu məyitidu. **23** Xərtnamə tütür arkılık u Bu kız wə uni elip kəlgənlər, uning balisi həm xu baxxa yurtlarnı aldaydu; adəmləri kiçik bir koxun waqtılarda uni kollıquqların hemmisişə satkunluk bolsimu, lekin uning küqi awup-awup, kudrat tapidu. kılınidu. **7** Halbuki, uning [ata jamat] tuşqinidin **24** U halayığının asayılxılk paytidin paydilinip, əng biri koxunning hökükini kolişa elip [padixah bolup], bay əlkilərgə tajawuz kılıp kirip, atılıri yaki atılırinin ximaliy padixahının koroqinoşa besip kirip, ularoşa atılıri zadi kılıp bakmioqan ixlarnı kılıdu, yəni u oljini, karxi hujum kılıp qong oqəlibə kılıdu. **8** U ularning qənimətlərni wə nuroqun bayılıqlarını kol astidikilirigə iləh-butlari, kuyuma məbdulrini wə buthaniliridiki altun-üləxtürüp beridu; məlum bir məzgilgişə koroqanlarojumu kümüxtin yasaloqan jam-qaşılarnı Misiroşa elip ketidu. **25** U eż küqini ixtə selip hujum kılıx kəstidə bolidu. **26** U eż küqini ixtə selip qong qeyrət bilən kozojilip, zor koxunni baxlap, jənubiy Ximaliy padixah jənubiy padixahının zeminişa besip padixahla hujum kılıdu. Jənubiy padixahınu nahayiti kırıdu, lekin ahiri eż yurtioşa qekinidu. **10** Ximaliy zor kudratlılık bir koxun bilən jənggə atlınıdu. Lekin padixahının xəhzadılri kozojilip, zor koxun təxkillyedu. **11** Jənubiy padixahla hainlarning yoxurun suyikəstigə uqrap, Xəhzadılérden biri kəlkündək keliplə jənubka besip kırıdu. muvəppəkliyət kəzinalmaydu. **26** Qünki uning nazu-Keyin u yəna jəng kılıp, diixmən koroqinoçığını besip nematlırını yeganor uni yikiitidu. Uning koxunu həmmə kırıdu. **11** Jənubiy padixah kəttik qəzəpta koxun yərgə tarkılıdu; nuroqunları oltırılıdu. **27** Keyin, bu tartip jənggə atlınip, ximaliy padixahla hujum kılıdu. ikki padixah, bir-birini kəstli xip, yaman niyat bilən Ximaliy padixah zor bir koxunni jənggə salidu, lekin bir dastihanda tamak yeyixin, bir-birigə yaloqan gəp uning xu zor koxunni məoqlup bolup əsirgə elinidu. **12** Xu zor koxunning əsirgə elinixi bilən jənubiy kılıx idu; lekin bu ixlar həqkimigə payda yətküzməydi, qünki bu ixlarning ahiri pekət bölgiləngən waqtilla padixah intayın məoqrurlarınıdu. U tümənligən adamlarını bolidu. **28** [Ximaliy padixah] nuroqun mal-mülliklərni yokitidu, bıraq uning oqəlibisi uzun dawamlaxmaydu. **13** elip eż yurtioşa kaytıdu. U kenglidə Hudanıng həlkə bilən Qünki ximaliy padixah yurtioşa kaytip, burunkidinmu tüzəng mukəddəs əhdigə karxi turidu; xuning bilən u kəp wə küqlük koxun təxkillyedu. Bekitilgən yillar əhdigə karxi həkətlərni kılıp, andin eż yurtioşa kaytıdu. toxkandın keyin u zor kudratlık koxunni kep təminatlar **29** Bəlgiləngən waqtta ximaliy padixah yənilə jənubka bilən koxup baxlap kəlidu. **14** U qəoşa nuroqun tajawuz kılıdu; lekin bu kətimkəi əhwal iləgirkigə wə yənə kixilər jənubiy padixahla karxi turup uningoşa karxi keliplə əng ahirkə kətimkəsidiki bilənmə oxımaydu. **30** kozojılang kətürividu. [İ Daniyal —] sening həlkinq Qünki Kittiim arılıdin qıkkən kemilər hujum kılıp kelidu. iqidiki zorawanlar muxu oqayıbanə alaməttiki bexarətni Xunga u dərd-ələm bilən qekinidu wə [Hudanıng] Əz əməlgə axurmakçı bolup, yoqanqlik kılıdu, lekin həlkə bilən tüzəng mukəddəs əhdisigə karap intayın ular məoqlup bolidu. **15** Ximaliy padixah potəy selip oqəzəplinidu, uningoşa karxi haliojinini kılıdu; xundaqla mustəhkəm xəhərnı muhəsirə hujumi kılıp besiwalidu. qekinip yanqanda mukəddəs əhdigə asiylik kılıquqlarını Jənubidiki küqlər, hətta əng hil koxunlarmu bardaxlıq atıwarlaydu. **31** Uning təripida turoqan birnəqqə küqlər berəlməydi, ularning karxılık kılıqudək küqi kalmayıdu. koroqan bolovan mukəddəs ibadəthanini buloqaydu, **16** Ximalidiki tajawuzçı bolsa ezi halıqanqə ix kılıdu, «kündilik kurbanlıq»ni əməldin kalduridu wə «wayran uningoşa heqkim karxılık kılalmayıdu. **17** [Ximaliy padixah] bəl başlap padixahlıq kılıdu, «güzəl zemində»ni kılıqı yirginlik nomussızlıq»nu uning ornişa koyidu. ixojal kılıdu; uning kolida uni wayran kılıqı kılıq kılıdu. **32** U mukəddəs əhdigə hainlik kılıquqlarını huxamətbolidu. **18** Keyin u dengiz boyidiki yurtlarqa hujum kılıp, həyliqərlilik bilən qırıqlıxtırıldı; lekin eż Hudasını barlıq küqlərni səparwər kılıp [Misiroşa] yol alidi; dost tutkuqı həlk bolsa kəysərlik bilən hərəkət kılıdu. u [Misir] bilən əhədə tüzüd, ezi əhdidə turoqandək **33** Həlk, iqidiki akıllar nuroqun kerindaxlıriqa təlim kılıdu. Bıraq [Misir] həkimiyitini aqdrurux üçün yətküzdü; lekin birnəqqə künərlər ularning bəziləri u ayallırıning bir kızını [Misir] padixahıqə beridu. kılıqta yikılıdu, otta kəydürülü oltırılıdu, zindanoja Lekin [kızı] atisi tərəpta turmadu, uni kollımaydu. qüxicidu yaki bulang-talangoşa uqraydu. **34** Yıkilojan **19** U eż yurtidiki Lekin ularning yikiliyi ezlirinin sinilixi, tawlinix koroqanlarqa qekinip kəlidu. Lekin ahirida u putlinip tazlinixi, kiyamat künigiqə paklinixi üçündür. Qünki yokılıp ketidu. **20** Keyin uning ornişa yənə bir ahirat Huda bəlgililən waqtitta kəlidu. **35** Ximaliy padixah təhtkə olturdu; u padixahlıqlıq əng xan-padixah, eż məyliqə kılıweridu; u təkəbburlix, ezzini xərəplik jayıqə bir zalim alwangbegini əwtidu. Lekin hərkəndək ilahılardınmu uluqlap üstün koyup, hətta u uzun etməyla, malimanqılıkmu bolmay, jəngmu həmmə ilahılarinqıqə ajayıb kupurluk səz

kılıdu; taki Hudanining oqəzipi toluk təkülgən künigiqə u dawamlıq zor ronaq tapıdu. Qünki Hudanining bekitkini qoқunojan ilahlarojimu pisənt kilmaydu, ayallarojimu heqkəndək həwəs kilmaydu. Əmaliyətta u hərkəndək ilahni hərmətliməydi, qünki u ezini hərkəndək ilahın uluq dəp karaydu. 38 Bularning orında u «küqlər ilahı»nın hərmətləydi; uning ata-bowlirimu əzəldin qoқunmijoan bu ilahını bolsa u altun, kümüx, yaqut wə baxxa kimmətlik sowoqtalarını təkdim kılıp hərmətləydi. 39 U əng mustəhkəm korojanları xundak, bir oqayıry ilahka tayinip igilaydu. Kimki uning həkümərənlilikə qoja bekinsa, u xularoja xərəplik mənsəp beridu, ularını kəpçilikni baxkəridiojan kılıdu wə in'am süpitidə yər-zeminni təkşim kılıp beridu. 40 Ahir zaman kəlgəndə, jənubiy padixaḥ əskər qıkırıp uningoja hujum kılıdu. Ximaliy padixaḥ jəng hərwiliri, atlıq əskərlər wə nuroqun kemilər bilən kuyundək uningoja qayturma zərbə beridu. U barlıq yurtlaroja tajawuz kılıp, kəlkündək texip kəng yar-zeminnarı basıldı. 41 U hətta «güzel zemin»ça besip kiridu; nuroqun əllər azdurlulup yikitildi. Lekin bular, yəni Edomlar, Moablar wə Ammonlarning qongları uning kolidin kütulup kılıdu. 42 Ximaliy padixaḥ barlıq dələtlərgə kolini sozidu, Misir zeminimü keqip kütulalmaydu. 43 U Misirning altun-kümüx bayılıkları wə baxxa kimmət bahalıq buyumlırını talan-taraj kılıdu. Liwiyalıklar wə Efiopiylıklar uningoja boy sunup əgixidu. 44 Keyin xərk wə ximaldin kəlgən xəpilər uni alaķazda kılıdu. U tehimü dərəqəzəp bolup nuroqun kixinı kiroqinqılık kılıp əltüriman dəp jeng kozqaydu 45 Wə dengizlarning otturisida, kərkəm mukəddas taoq təripigə orda qedirlirini tikidu. Lekin uning ejili xu yerdə toxidu wə heqkim uni kutkuzmaydu».

12 — «U qaonda, kərindaxliringni «köçdiənəqi uluq əmir» Mikail məydanoja qıkıldı. Bir azablıq məzgil bolidu; yurt-dələt barlıkka kəlgəndin buyan, xundak qong balayı'apətlük məzgil bolup bəkmiojan. Biraq xu qaonda həlkinq kütkuzuludu; ularning iqidiki nami həyatlıq dəptiriga piütülgənlərning həmmisi nijatlılıkka erixidu. 2 Tuprakta yatkan əliklərdin nuroqunları tirlidu. Ular mənggülük həyatının bəhrimən bolidu; ələqlənləri nomusta həm mənggülük rəswaqılıkka tirlidu. 3 Akıllar asman gümbəzidək parlak julalını; nuroqun kixilərni həkkaniyilik yoluqa baxlap kırğonlər yultuzlaroqa ohxax əbadıl'əbad parlap turidu». 4 U manga yənə: — I Daniyal, sən əndi bu sezlərni tohtat; məzkur kitabning taki dunyaning ahirkı künlirigiqə xu peti turuxi üçün uni piqətləp mehəürlüwətkin. Nuroqun kixilər uyan-buyan yürüdü wə bilmən axidu, — dedi. 5 Mənki Daniyal kərdiimki, mana ikki zat, biri dəryanıng bu təripidə, yəna biri dəryanıng u təripidə turuptu. 6 Ulardın biri dərya süyi üstidə turojan ak kanap kiyim kiyən zattin: — Bu karamət ixlar tütigiqə ənqılık wakıt ketidü? — dəp soridi. 7 U dərya süyi üstidə turojan, kanap kiyim kiyən zat ong wə sol kolını asmanoja əkarıtip kətürüp, Mənggү Hayat Bolonquining nami bilən kəsəm kılıp: — Bir wakıt, ikki wakıt, koxumqə yerim wakıt ketidü. [Hudanining] mukəddəs həlkini parqılıqıq horluk ahirlaxkanda, bu ixlar tügəydi, — dedi. 8 Uning sezinə anglojan bolsammu, mənisini

qüxənmidim. Xunga mən: — Təksir, bu ixlarning akiwiti qandaq bolidu? — dəp soridim. 9 U manga mundak əməlgə axmay kalmaydu. 10 Bu padixaḥ ata-bowliri dedi: — «Əy Daniyal, yolungoja mang, qünki bu sezlər ahir zamanıqə məhpip tutulup yepiklik turidu. 10 Nuroqun kixilər tazilinidu, paklinidu wə tawlinidu. Rəzzillər bolsa, dawamlıq razillilik kiliweridu; uların heqkim buni qüxinəlmeydu, birək əkillər qüxinidu. 11 Kündilik kurbanlıq sunuxni əməldin kəldurojan kündin tartip, yəni «wəyəran kılıqıq virginqlik nomusuzlıq» koyulmuş wakittin baxlap, bir ming ikki yüz töksən kün etidü. 12 Ahiroqıqə sadık bolup, bir ming üç yüz ottuz baxx künni kütüp ətküzənlər nemidegen bəhtlik-hə! 13 Əmma sən bolsang, ahiroqıqə yolunda mengiwərgin. Sən aram tapisən, wə künlərning ahirida nesiwənggə müvəssər boluxka çayta tirlisən».

Hoxiya

1 Pərvərdigarning kalami — Uzziya, Yotam, Ahaz wə Həzəkziyalar Yəhudaqa, Yoaxning oqlı Yəroboam Israiloşa padixaḥ bolovan waqtılarda, kalam Bəərining oqlı Hoxiyaqa kəldi; **2** Pərvərdigarning Hoxiya arkılık kəlgən sezininq baxlinixi — Pərvərdigar Hoxiyaqa: «Barojin, pahixilikke berilən bir ayalni əmringə alojin, pahixiliktin bolovan balilarnı ez kolungoja alojin; qünki zemin Pərvərdigardin waz keqip pahixilikke püttünləy berildi» dedi. **3** Xuning bilən u berip Diblaimning kizi Gomərnı əmrigə aldı; ayal uningdin həmilidar bolup bir oqul tuoqdi. **4** Pərvərdigar uningoşa: «Uning ismini «Yızrəel» dəp koyoqin; qünki yənə azojına waqt etkəndə, Mən «Yızrəel»ning kənininq intikəmini Yəhuning jəməti üstiga koyiman wə Israfil jəmətining padixaḥlılıqoşa hatimə berimən. **5** Wə xu kündə əməlgə axuruliduki, Mən Israilning okyasını Yızrəel jilojisida sunduruwetimən». **6** [Gomər] yənə həmilidar bolup, kiz tuoqdi. Pərvərdigar Hoxiyaqa: «Uning ismini «Lo-ruhəməh» dəp koyoqin; qünki Mən Israfil jəmətigə ikkinqi rəhim kilmayman, ularni kət'iy kəqürüm kilmaymən; **7** Birak Yəhuda jəmətigə rəhim kilmən wə ularning Hudasi bolovan Pərvərdigar arkılık ularni kutkuzimən; ularni okyaszı, kılıqsız, jəngsiz, atlarsız wə atlıq əskərsiz kutkuzimən» — dedi. **8** Gomer Lo-ruhəməhni əməqaktın ayrıoqandın keyin yənə həmilidar bolup oqul tuoqdi; **9** [Rab]: «Uning ismini: «Lo-ammi» dəp koyoqin; qünki silər Mening həlkim əməs wə Mən silərgə [Pərvərdigar] bolmayımən» dedi. **10** — Biraq Israilning balılırinining sani dengizdiki kumdaş bolup, uni elqigili yaki saniojılı bolmayıd; «Silər menin həlkim amassılar» deyilgən jayda xu əməlgə axuruliduki, ularqa: «[Silər] tırık Təngrining oqulları!» — deyildi. **11** Israfil balılıri wə Yəhuda balılıri bırgə yiojılıdu, ezlirigə birlər baxnı tikləydi wə turoqan zemindin qıkıldı; qünki «Yızrəelning künü» uluqdır! Aka-ukiliringlarqa «Ammi! [Mening həlkim!]» wə singilliringlarqa «Ruhamah! [rəhim kılınoqan!]» — dənglər!

2 — Ananglaroşa dəwayımni yətküzüp, uning bilən dəwalixinglar; qünki u Mening ayalım əməs wə Mən uning eri əməs; u pahixilik turkini qirayidin, zinahorluq əhalətlərini keksininq arisidin yakatsun! **3** Bolmisa, Mən uni kip-yalingaq kılıp koyimən, tuqulovan kündidikdik anidin tuqma kılıp koyimən; Mən uni huddi qəl-bayawanoqa ohxax kılımən, Uni bir kənqirak yərgə aylandurımən, Uni ussuzluk bilən əltürümən; **4** Uning balılıriqa rəhim kilmaymən, Qünki ular pahixiliklərdin tərəlgən ballardır. **5** Qünki ularning anisi pahixilik kılıqan, Ularnı əhərnida ketürgüqi nomussızlık kılıqan; Qünki u: «Mən manga nan wə stüyümni, yung wə kanapimni, zəytun meyim wə iqimlik-xarablırmınnı təminliqüqi axnilırırmıqə intilip ularni kooqlıxiyimən» — dedi. **6** — Xunga mana, Mən yoluñgi tikən-jiojanlıklär bilən qitlap körxiwalıman, [Israilning] ətrapını tam bilən tosimən, u qioqır yollarını tapalmaydiçən bolidu. **7** Xuning bilən u axnilırını kooqlaydu, birak ularqa yetixəlməydi; ularni izdəydi, tapalmaydu; Xunglağka u: «Mən berip birinqi erimni tezip, uning yenioşa

kaytimən; qünki əhwalım bugünkündin yahxi idi» — dəydu. **8** — U ziraatlərni, yengi xarab wə zəytun meyini təminliqüning Mən ikənlilikimi, Əzləri «Baal» butlarnı yasaxka ixlətkən kümük-altunni kep kıloloqininq Mən ikənlilikimi zadi bilmidi. **9** Xunga Mən kaytip kelimən, uningdiki ziraatlırimni ez waktida, Yengi xarablırimni ez paslıda elip ketimən, Əzümdik ularning yalingaqliğını yepixa kerəklik yung-kanaplırımlı bərməy kəyturup ketimən; **10** Hazır Mən uning nomusssızlıqını axnilırıning kez aldida axkarılaymam, Həqkim uni kolumnın kutkuzalmaydu. **11** Xundak kılıp uning tamaxalırıqoşa hatimə berimən; Uning həytliroqal Uning «yengi ay»lırioqal Uning «xəbat»lırioqal Kiskisi, uning barlıq «jamaət ibadət sorun»lırioqoşa hatimə berimən! **12** Wə Mən uning üzüm tallırını wə ənjür dərəhlərini wəyrən kılımən; U bularnı: «Bular bolsa axnilırırm manga bərgən ix həkkilirimdu!» degenidi; Mən bularnı janggalıqə aylandurıman, yawayı hayvanlar ularını yəp ketidü. **13** Mən uning bexioşa «Baal»larning künürünü qüxtürimən; Qünki u [xu künürlidə] ularqa isrik salatı, U ezini üzükləri wə zibü-zinnatlırları bilən pərdəzlap, Axnilirin kooqlıxip, Meni tutudi — dəydu Pərvərdigar. **14** Xunga mana, Mən uning kenglini alımən, Uni dalaqə elip keliman, kengligə sezlymən. **15** Xundak kılıp Mən uningoşa xu yərda üzümzarlarını kəyturimən, «Akor jilojisini «ümid ixiki» kılıp berimən; Andin u xu yərda yaxlık künürlidikidək, Misir zeminidin qıkkən künidək kütü-nahxa eytidü. **16** Wə xu künü əməlgə axuruliduki, — dəydu Pərvərdigar — «Sən Meni «erim» dəp qakırısan, İkkinçi Meni «Baal»ım deməysən. **17** Qünki Mən «Baal»larning namlırını sening aqzıngidin elip taxlaymən, Ular bu nami bilən ikkinçi həq-kəndək əslənməydi. **18** Xuning bilən Mən ular üçün daladiki hayvanlar, asmandiki uqar-kanatlar wə yər yəzidiki emilihüqilər bilən əhdə tütimən; Mən okya, kılıq wə jəngni sundurup zemindin elip taxlaymən; [həlkimni] aman-esən yatkuzimən. **19** Xundak kılıp Mən seni əbadıl-əbad Əzümgə baqlaymən; həkkaniylikta, məhîr-muhəbbətə, rəhîm-xəpətlərdə seni Əzümgə baqlaymən; **20** Sadakətlikdə seni Əzümgə baqlaymən, xuning bilən sən Pərvərdigarnı bilip yetisən. **21** Wə xu kündə əməlgə axuruliduki, «Mən anglayman» — dəydu Pərvərdigar, — «Mən aşmanların təlipini anglaymən, bular yər-zemindin təlipini anglaydu; **22** Yər-zemində ziraatlırning, yengi xarab wə zəytun meyining təlipini anglaydu; wə bular «Yızrəel»ning təlipini anglaydu! **23** Wə Mən Əzümgə üqün uni zemində teriyəmən; Mən «Lo-ruhəməh»qa rəhim kilmən; Mən «Lo-ammi»qa: «Mening həlkim!» dəymən; wə ular Meni: «Mening Hudayim!» — dəydi.

3 Wə Pərvərdigar manga: — Yənə barojin, axnisı təripidin seyüləgən, zinahor bir ayalni seygin; gərqə Israillar yat ilahlar təripigə eçıq kətkən, «kixmix pokxalı»larnı seygen bolsımı, [Man] Parvardigar ularqa kərsətkən seygündək san uni seygin, — dedi **2** (xunga man on bəx kümük tənggə, bir homir buoqday wə yerim homir arpıqə uni əzümgə kəyturuwaldım; **3** Mən uningoşa: «Sən mən üqün uzun künər kütisən; sən pahixilik kilməsən, sən baxqə ərningki bolməsən; mənmu sən üqün ohxaxla seni kütimən» — dedim). **4**

— «Qünki Israillar uzun künlər padixahsız, xahzadisiz, kürbanlıksız, «tüwürük»siz, «əfod»siz wə həq əy butlirisiz kütüp turidu. **5** Wə keyinrək, Israil balılıri kätip kelidu wə Pərvərdigar bolən Hudasını həm Dawut padixahını izdəydi; künlərning ahirida ular tawrinip əyminip Pərvərdigarning yeniçə, xundakla Uning mehribanlıçıqa karap kelidu».

4 Pərvərdigarning səzini anglangalar, i Israil balılıri; qünki Pərvərdigarning zemində turuwatkanlar bilən kılıdioğan dəwasi bar; qünki zemində həq həkikət, həq mehribanlıq, Hudani həq bilix-tonuz yoktur; **2** Kəroqax-tillax, yalqanqılık, katılık, oqrılık, zinahorluk — bular zemində yamrap kətti; kan iüstiga kan teküldü. **3** Mana xu səwəbtin zemin matəm tutidu, uningda turuwatkanların həmmisi jüdəp ketidu; ular daladıki həyvanlar həm asmandıki uqar-kanatlar bilən billə jüdəp ketidu; berhək, dengizdiki beliklərən yəp ketilidü. **4** Əmdi həqkim dəwa kılıxmisun, həqkim əyibləxmisun; qünki Mening dəwayim dəl sən bilən, i kahin! **5** Sən kündüzə putlixip yikılısan; pəyəğəmbərmə sən bilən keqidə təng putlixip yikılıdu; wə Mən anangni halak kilmən. **6** Mening həlkim bilimsizliktin halak kildi; wə sənmə bilimni qətkə kəkkəmanıksan, Mənmə seni qətkə kəkkəmanıki, sən Manga yənə həq kahin bolmaysən; Hudayingning kənun-kərsətmisini untuqanlıq tüpəylidin, Mənmə sening balılırınıntı untuyımən. **7** Ular kəpəyəngəseri, Manga karxi kəp gunah, sadır kıldı; Ən uların xanxaripini xərmandıqılıkkə aylanduruwetimən. **8** Ular həlkimning gunahını yəydiqan boləqəqə, Əlarning jeni [həlkimning] kəbihlikiga intizar bolidu. **9** Wə həlkim kəndak bolsa, kahinlərən xundak bolidu; Mən [kahinlərən] tutğan yollarını ez üstigə qüxirimən, ez kilmixlərini bexioğa käyturimən. **10** Ular yəydu, birək toymaydu, Ular pahixilik kildi, birək həq kəpəymaydu; Qünki ular Pərvərdigarnı tingxaxni taxlap ketti, **11** Əzlirini pahixilik, xarab wə yengi xarabka beojaxidi; Bu ixlar adəmning əkil-zehnini bulap ketidu. **12** Həlkim ez tayıkdirin yolyoruk soraydu, Əlarning hasası ularoşa yol kəsirətməx! Qünki pahixilikning rohi uları azduridu, Əlar Hudasingin hüməyi astidin pahixilikkə qıkip, **13** Taç qoqqılırida kürbanlık kildi, Dəng-egizliklərdə, xundakla sayısı yahxi boləqəqə dub wə terək wə kariyaqəqlər astidimu isrik salidu; Xunga kızliringlər pahixilik, kelinliringlərən zinahorluk kildi. **14** Mən kızliringlərni pahixilikləri üçün, Yaki kelinliringlərni zinahorlukları üçün jazalımayan; Qünki [atılırı] ezlirimi pahixilər bilən sırtka qıkıldı, «Buthana pahixə»liri bilən billə kürbanlık kildi; Xuning bilən yorutulmuşqan bir halk yiktilidü. **15** Sən, i Israil, pahixilik kılıxıq bilən, Yəhuda gunahqə qetiliq kalmışın! Nə Gilgaləja kəlməngərlər, nə «Bəyt-Awən»ga qıkmangərlər, Nə «Pərvərdigarning hayatı bilənlə» dəp kəsəm kıl mangərlər. **16** Qünki tərsa bir kisir inəktək, Israil tərsəlik kildi; Pərvərdigar kəndakmə pahlanni bakçandək, ularını kəng bir yaylaqtı ozuqlandursun? **17** Əfraim butlaroşa qaplaxtı; Uning bilən həqkimming kari bolmışın! **18** Əlarning xarabı tügixi bilənlə, Əlar əzlirini pahixilikkə beojaxılaydu; Əlarning esilzadılıri nomussızlıqka əsəbiylərqə məptun boldi. **19** Bir xamal-

roh ularını kənatlıri iqiqə oriwaldı, Əlar kürbanlıkları tüpəylidin iza-ahənətkə kalıldı.

5 Buni anglangalar, i kahinlər, Tingxanglar, i Israil jəməti, Kulak selinglər, i padixaḥning jəməti; Qünki bu həküm silərgə bekitilgən; Qünki silər Mizpah, xəhirdə bir kiltək, Tabor teoçida yeyilojan bir tor bolqənsilər. **2** Asiy adəmlərən kirojin-qapqunoqa qeküp kətti; Bırak Ən uların həmmisinin jalıqınuqı bolimən. **3** Əfraimni biliman, Israil məndin yoxurun əməs; Qünki i Əfraim, sən hazır pahixilik kildind, Israil buloqanoğandur. **4** Ularning kilmixləri ularını Hudasingin yenioğa käytixiqa koymayıdu; Qünki pahixilikning rohi ular arisididur, Əlar Pərvərdigarnı həq bilməydu. **5** Israilning takəbburluq eziqə karxi guwahlıq bərməktə; Israil wə Əfraim ez kəbihlikli bilən yikılıp ketidü; Yəhudamarı ular bilən təng yikılıdu. **6** Əlar koy padılıri wə kala padılırını elip Pərvərdigarnı izdəxəbə baridu; Bırak ular Uni tapalmaydı; qünki U Əzini tartıp uların yıraklıxtı. **7** Əlar Pərvərdigaroşa asılık kıldı, Qünki ular balılları həramdən tuqduroqan; Əmdi «yengi ay» ularını nesilivili bilən yəp ketidü. **8** Gibealıta sunaynı, Ramahda kanayını qelinglər; Bəyt-awəndə aqah signalını anglinglər; Kəyniŋdə! Kara, i Binyamin! **9** Əfraim əyiblinidən künidə wəyrənə bolidu; Mən, Israil kəbililəri arısında bekitilgən ixni ayan kıldım! **10** Yəhudanıng əmriləri pasıl taxlarnı yetkigiñiqə oxhaxtar; Mən ular üstigə əqəzipimni sudək tektüwetimən. **11** Əfraim horlanojan, jazayimdə eziłgən, Qünki u əz bexminçilik kılıp «paskinilik»nı koçlap yürüd. **12** Xunga Mən Əfraimoja kiyə kurti, Yəhuda jəmətigə qiritküq bolimən. **13** Əmdi Əfraim ezinjing kesilini, Yəhuda ez yarısını kerganda, Əfraim Asuriyalıknı idzəp bardı, «Jedəlhər padixaḥ»qə telipini yollidi; Bırak u həm silərnı sakaytalmayıttı, Həm yaranglarnımu dawaliyalmayıttı. **14** Qünki Mən Əfraimoja xirdək, Yəhuda jəmətigə arslandək bolimən; Mən, yəni Mənki, ularını titma-titma kılıwetip, ketip kəlimən; Əlarnı elip ketimən, kutkuzalaydieqən həqkim qıkmayıdu; **15** Mən ketimən, ular gunahını tonup yetip, yüzungni izdimiqiğə Əz jayimoja käytip turimən; Bexioğa kün qüxkəndə ular Meni intilip izdayd.

6 «Kelinglər, Pərvərdigarning yenioğa käytayı; Qünki U titma-titma kılıwətti, birək sakaytidu; Uruwətti, birək bizni tengip köyidu. **2** U ikki kündin keyin bizni janlanduridu; Üqinqi kün U bizni tirildüridu, Biz Uning yüzü aliddə, hayat yaxaymıl! **3** Wə biz Uni bilidioğan bolimiz! Biz Pərvərdigarnı tonux həm bilix tūqün intilip koşlaymız! Uning bizni kutkuzuxka qıkixi tang səhərning boluxidək mukərrər; U yemizməza yamoqurdək, yar-zeminni suoqırıdoğan «keyinkı yamoqurxək qırixıp kelidu!». **4** Əfraim, seni kəndak kılsam bolar? I Yəhuda, seni kəndak kılsam bolar? Qünki yahxılıkinqərlər səhərdiki bi parqa buluttək, Tezdirin yokap ketidioğan xəbnəmdəktür. **5** Xunga Mən pəyəğəmbərlər arkılık ularını qepiwətəkən; Aqzimdi kişələr bilən ularını eltürüwətəkənmən; Mening həkümüm tang nuridək qıkıldı. **6** Qünki Mən kürbanlıklärən əməs, bəlkı mehîr-muhəbbəttin, Kəydürmə kürbanlıklärən kərə, Hudani tonux həm bilixtin hursanlıq tapıman. **7** Bırak ular Adəm'atidək əhdigə itaatsizlik kılqən; Əlar

mana xu yol bilen Manga asiylik kilojan. **8** Gilead bolsa həlkı Seni tonumiz!» dəp warkiraydu. **3** Israil kəbəlhik kiloqıqların xəhiri; U kan bilən boyalojan. **9** yahxilik-mehribanlılı taxliwətkən; Xunga diuxmən uni Karakqıqlar adəmni paylioqandək, Kəhinlər topi Xəkəmgə baridiojan yolda qatılık kilmakta; Bərhək, ular iplaslik kilmakta. **10** Israil jəmətində yirginqlik bir ixni kerdüm; həririm yok; Ular ez Jenioja zamin bolux üçün, Ezliriga Əfraimning pahixilikli xu yarda tepilidü, Israil buloqandi. **11** Yəna sangımı, i Yəhuda, teriəjan [gunahlıringning] həsənlə bekitilgəndür!

7 Mən Əz həlkimning asaritini buzup taxlap, azadlikka erixtūray deganda, Mən Israilini sakaytay deganda, Əmdi Əfraimning kəbəlhiliyi, Samariyəning raziliklimum axkarlinidü; Qünki ular aldamlıq kildi; Oqrırlar bolsa bəsiüp kiriwatidü, Karakqıqlar topi sırtta bulangqılık kiliwati. **2** Ular kənglidə Mening ularıng barlık raziliklilərini esimdə tutkənlilikmi oylayıdu; Həzir ularıng kılmixlili rəzilliklili bilən, əmirlərni yalojan gapları bilən hursən kildi; **4** Ularning həmmisi zinahorlar; Ular naway ot salojan tonurdək; Naway hemirni yuqurup, hemir bołoqqa uning otini yəna uloqaytmayıdu; **5** Padixahımız [təbrikləngən] künidə, əmirlər xarabninq kəypi bilən ezlirini zaipəxtirdü; [Padixah] bolsa mazak kiloqıqlar bilən kol elixikə intildi! **6** Qünki ular kənglini tonurdək kizitip suyikəst püküp kyoqanıdi; Keçiqa ularıng oşzipi qoçqılıp turidu; Səhərdila u yanqın ottek yalkunlap ketidü. **7** Ularning həmmisi tonurdək kiziktür, ular ez sorakqılırını yap ketidü; Ularning barlık padixahlıri yikıldı — Ulardin heqkim meni nida kılıp qakırmayıdu! **8** Əfraim yat kowmlar bilən arilixip kətti; U «ərəlmigen» bir kotorurmaq»dəktür. **9** Yat adəmlər uning küqini yap kətti, birak u heq səzməydu; Bərhək, [bexining] u yər-bu yerida ak qaqlar kərinidü, birak u heq bilməydu; **10** Xuning bilən Israilıng təkəbburluklı eziqə karxi guwah beridü; Ular Pərvərdigər Hudasinəng yenioja kätymayıdu; Yaki xundak ixlar [bexioja] qüxkən bolsimu, yənilə Uni izdimayıdu. **11** Əfraim heq əklı yok nadan bir pahtətək; Misiroja əkarap sayraydu, Asuriyəni izdəp baridü; **12** Ular baroqanda, ularıng üstığa torunuñ taxlaymən; Huddi asmandiki uqar-kanatlarnı toroja qırixürgəndək ularını qüxürümən; [Bu həvarə] ularıng jamaitiqə yetixi bilənla, ularını jazalaymən. **13** Ular oja way! Qünki ular Məndin yıraklıxip tenip kətti! Ular halak bolsun! Qünki ular Manga wapasızlıq kildi! Mən ularını kütküzup hərlükka qıkıray degəndə, Ular Mən tooruluk yalojan gəp kildi! **14** Ular ornida yetip naş kılqanda, Manga kənglidə heq nida kilmidi; Ularning jamaətə yiojılıxi pəkət ax wə yengi xarab tıqındır, halas; Ular Məndin qətləp kətti. **15** Bərhək, Mən əslı ularını tərbiyiləngənmən, Ularning biləklərini qeniktitur kütqaytkütqəznidim; Birak ular Manga karxi yamanlık kəstləwati. **16** Ular buruldi — birak buruluxı Həmmidin Aliy Boluoqıqa kaxtış üçün əməs; Ular aldamqı bir okyaqə oxhax. Ularning əmirləri ezelirinen ojalıjarına til-ahənatlıri wəjidiñ kılıqlınıdu; Bu ix Misir zeminida ularını məshirigə kaldırıdu.

8 Kanayni aqzingoja saloqın! Pərvərdigarning eyi üstida bir körəltəz aylınip yürüdü! Qünki ular Mening əhdənni buzoqan, Təwrat-kanunumoja itətsizlik kilojan. **2** Ular Manga: «I Hudayim, biz Israil sening moziying seni taxliwəttil! Mening oşzipim ularıq kozojaldi; Ular qaqanojqə paklıqtın yırak turidu? **6** Xu nərsə Israildin qıqqano — Uni bir hünərwən yasojan, halas; u Huda əməs; Samariyəning moziyi dərvəzə para-parə qekjwetiliidü! **7** Qünki ular xamal teridi, xunga kara kuyunni oridü! Ularıng xədisidə heq baxaklar yok, u heq ax bərməydu; Hətta ax bərgən bolsimu, yat adəmlər uni yutuwalojan bolatti. **8** Israil yutuwelindi; Ular yat əllər arısida yarimas bir qaqa bolup kəldi; **9** Qünki ular yaloquz yürgən yawayi exəktək Asuriyəni izdəp qıktı; Əfraim «axna»larnı yalliwaldı. **10** Gərqə ular əllər arısının «yalliwalojan» bolsimu, əmdi Mən ularını yiojip bir tərəp kılımən; Ular tezla «əmirlərning xahi»ning besimi astida tolojinip ketidü. **11** Əfraim «gunah kurbanlık»liri üçün kurbangahılnı keşəvtikni bilən, Bular gunah kozojaydiojan kurbangahılar bolup kəldi. **12** Mən uning üçün Təwrat-kanunumda kep tarəplimə nərsilərni yazğan bolsammu, Ular yat bir nərsə dəp hesablanmakta. **13** Ular kurbanlıqlarqa amrak! Ular Manga kurbanlıqlarnı kılıp, gəxidin yəydi, Birak Pərvərdigər bulardın heq hursənlik almayıdu; Ularıng kəbəlhiliyini hazır esigə kəltürip, Gunahılrını ez bəxioja qüxürüdu; Ular Misiroja kätitudü! **14** Qünki Israil ez Yasojuqisınıntu, «ibadəthana»larnı küridü; Yəhuda bolsa istiħkamlaxturulqan xəhərlərni keşəvtikən; Birak Mən ularıng xəhərləri üstiga ot əwətimən, Ot bularıng kələ-ordilirini yap ketidü.

9 **1** Israil, yat əl-yurtlardək huxal bolup xadlinip kətməngər; Qünki sən Hudayingdin qətnəp paħixilikkə berilding; Hərbir hamanda sən paħixə həkkigə amrak bolup kətting. **2** Haman wə xarab kelqiki ularını bakalımydu; Yengi xarab uni yərgə karitip koyidü. **3** Ular Pərvərdigarning zeminidə tiwərməydi; Əfraim bəlki Misiroja kätitudü, Ular Asuriyədə həram tamakni yəydi. **4** Ular Pərvərdigarqa heq xarab hədiyalırını kuymayıdu, Ularning kurbanlıkları uningoja heq hursənlik bolmayıdu; ularıng neni matəm tutkūqırların nənidək bolidü; Uni yegan hərkim «napak» bolidü; Bu nan hərgiz Pərvərdigarning eyigə kirməydu. **5** Əmdi «jamaətlərning [ibadət] sorunları» künidə, «Pərvərdigarning həyeti» boləjan künidə kəndak kılarsılar? **6** Qünki mana, ular hətta halakətin qaqqan bolsimu, Misir ularını yiojivelip, Andin Memfis xəhiri ularını kemtiip koyidü. Ularning kədirlik kümüx buyumlırını bolsa, qakqəklər igiliwalidü; Ularning qədirlərini yantak-tikenlər basıdu. **7** Əmdi hesablıxix künli kəldi, Yamanlık kayturidiojan künli kəldi; Israil buni bilip yatsun! Sening kəbəlhikingning kəplüki tütəylidin, Zor nəpriting bolojini tütəylidin, Pəyəqəmbər «əhmək», rohka təwa boluoqı «sarang» dəp hesablinidü. **8** Pəyəqəmbər bolsa Əfraim üstiga Hudayim bilən billsa turojan kezətqidur; Birak uningoja barlık yollırıda kiltaklar koyulojan, Hudasinəng əyidimə nəprət uni kütməktə. **9** Gibeahning künliridikidək

ular eziżini qongkur bulojojan, U ularning kəbiħlikini kowmlar ularqa hujum kılıxka yiojılıdu. **11** Əfraim esigə kəltüridu, Ularning gunahlarını jazalaydu. **10** bolsa kendürülən bir inaktur, U haman tepixkə amrak; — Qəl-bayawanda üzüm uqrəp қalojandək, Mən sən Mən uning qiraylik gədinini upraxtin ayap kəldim; Israilni tapkan; Ənjud dərihida tunji pişkan mewini Bırak һazır uningoja boyunturuk selip həydaymən; kergandək, ata-bowliringlarnı yahxi kərgənəmən; Andin Yəhuda yər həydisun! Yəkup ezi üqün yərni tirmilixi ular «Baal-Peor»ni izdəp bardi, Əzlirini axu nomusluq kerək. **12** Əzünglarqa həkkaniyilik bilən teringlar, narsiga beçiqıldı, Ular eziżinining «seygүişi»ga ohxax Mehir-muhəbbət işjədə hosul alısilər; Boz yeringləri yirginqlik boldi. **11** Əfraimning bolsa, xan-xəripi kuxtək qanap eqinglər; Qünki Pərvərdigarnı izdəx wakti kəldi, uqup ketidü — Huddi tuqulux bolup bakiqojoandək, — Ta U üstünglarqa həkkaniyilikni yaqdurduruqsa! **13** Əmələ bolup bakiqojoandək, Boyida apirdə bolux [Bırak] sələr rəzillikni aqdurdungular, Kəbiħlik həsulini bolup bakiqojoandək! **12** Hətta ular pərzəntilrini qong ordunglar, Yəloqanlıqlıqning mewisini yedinglər; Qünki kılqan bolsimu, Mən lekin ularını birini kəldürməy sən ez yolunga, yəni baturliringning keplükigə juda kılımın; Bərhək, ulardin ayrılip kətkinimdir ixinip tayanding; **14** Kowmliring arısında quşan-sürən keyin, ularning həlioja way! **13** Mən kərginimdə, kətürülidü; Xalman jəng künidə Bəyt-Arbəlni bərbat Əfraimning əhwali qımənzarda tikləngən bir «Tur kılqandək, Barlıq қorənliring bərbat kılınidü; (xu xəhiri)daq idi; Bırak Əfraim balilirini kətl kılqoqıja qıkırıp beridü. **14** Ularqa bərgin, i Parvərdigar — zadi nema bərgininq tüzük? — Ularqa bala qüxiüp ketidiqan balyatqı, kuruq əməqəklərni bərgin! **15** Ularning tüyəlidin, bərlik rəzillikini Gilgaldin tapkili bolidü; Qünki Mən xu yərde ularların nəprətləndim; Ularning kilmixlirininq rəzillikli tüyəlidin, Ularnı əytümdin həydiwetimən; Mən ularını yəna seymaymən; Ularning əmirlirininq həmmisi tərsalik kılıdu. **16** Əfraim əmədi uruwetildi; Ularning yiltizi қaojirap kətti, ular həq mewə bərməydu; Hətta ular mewə bərsimu, Balyatqusuning seyümüllük mewilirini əltürütüwetimən. **17** Mening Hudayim ularını qətkə qəkti, Qünki ular uningoja kulaq salmıldı; Ular ellər arısında sərsan bolidü.

10 Israel barəksən bir üzüm telidur; U ezi üqün mewə qıkırıdu; Mewisi կəpəyənseri u kurbangahınlımu kəpəytən; Zeminining esilliğindən ular «esil» but tüwrüklərini yasidi. **2** Ularning kəngli ala; Ularning gunahkarlılıq һazır axkarlinidü; U ularning kurbangahınlını qekip oqulitidü, Ularning but tüwrüklərini buzuwetidü. **3** Qünki ular pat arida: «Bizdə padixah yok, qünki Parvərdigardin korkmındı; Padixahımız bar bolsimu, u bizgə nema kılıp beridü? — dəydiqən bolidü. **4** Ular gəplərni kiliweridü, əhdəni tüzüp koyup yalojandın қəsəm iqidü; Xunga ular arısındaki dawalixixlər etizidiki qənaklarga xumbuya ünüp kətkəndək bolidü. **5** Samariyəda turuwatqanlar «Bəyt-Awən»ning moziyi üçün oşəm-andixigə qüxicidü; «[Bəyt-Awən]»[dikilər] dərwəkə uning üstigə matəm tutidü, Uning «butpərəs kahin»lirimu uning üçün xundak kılıdu; Ular «Bəyt-Awən»ning «xan-xəripi» üçün azablınıdu, Qünki u sürgün kılındı! **6** Bərhək, xu narsa «Jedəlhor padixah» üçün hədiya kılınip, Asuriyaga kətürülüp ketilidü; Əfraim iza-ahənatək kəlidü, Israel ezi «əkli»din hijil bolidü. **7** Samariyəning bolsa, padixahı dengiz dolğunları üstidiki həxəktək yoklip kətti; **8** əlfiləri oşərbtin titrigən haldə kelidü; **11** Ular Misirdin «Awən»diki «yukarı jaylar», yəni «Israilning gunahı» bitqit kılınidü; Kurbangahınlını tikən-jioqanlar basıldı; Ular taqlarqa: «Üstimizni yepinglər!», dəngliklər: «Üstimizgə erütlüp qüxiüngərlər!» — dəydu. **9** — I Israel, Gibeahning künlliridin baxlap sən gunah kılıp kəlding; Ixlər xu peti turiwərdi; Rəzillikning baliliri üstigə kılınojan jəng ularını Gibeahṭa besiwtəmidimən? **10** Mən haliojinimdə ularını jazalaymən; Ular ikki gunahı tüyəlidin əsirgə qüxiükə toqra kəlgəndə, Yat mangidü; U xirdək hərkirayədu; U hərkirigändə, əmədi əlfiləri oşərbtin titrigən haldə kelidü; **11** Ular Misirdin kuxtək, Asuriyə zeminidin pahtəktək titrigən haldə qıkıp kelidü; Xuning bilən ularını ezi əylirigə makanluxurimən, — daydu Parvərdigar. **12** Əfraim Meni yalojan gaplıri bilən kemüwetidü; Yəhudadumu Təngrigə, yəni ixənqlik, Pak-Mukəddas Boluqçıqa tuturaksız boldi.

12 Əfraimning yegini xamaldur, U xərək xamilini koojlap yürüdü; U künləp yaloqanlıq, zulum-zorluqnu kəpəytməktə; Ular Asuriyə bilən əhədə təzidü,

Xuningdak Misiroja may «soojiliri» keturnüp apirlidu. 2 Pərvərdigarning Yəhuda bilənmə bir dəwasi bar; U Yakupni yolları boyıq jazalayıdu; Uning kilmixlirini tapinidin tutuwaloqan, Əz kuiq bilən Huda bilən elixən; 4 U bərəhək Pərixtə bilən elixip, oqılıb kıldı; U yoxıldı, Uningçoja dua-tılawət kıldı; [Huda] uni Bayt-Əldə tepiwaldi, Wə xu yərdə bizgə səz kıldı; 5 — Yəni Pərvərdigar, samawi köxunlarning Sərdəri bolovan Huda, — «Pərvərdigar» bolsa Uning hatırına nadır! 6 Xunga sən, Hudaying arkılık, Uning yəniqə şay; Mehribanlık wa adaletni kolungdin bärma, Hudayingoja ümid baqılap, Uni izqıl kütkin. 7 Mana bu sodigə! Uning əolidə aldamqılık tarazisi bar; U bozək kılıxka amraktur. 8 Əfraim: «Mən dərwəkə beyidim, Əzümgə kəp bayılıkları toplidim; Bırak ular barlıq ajırırmıda məndin həq gunahıq kəbihlikni tapalımaydul!» — dəydi. 9 Birak Misir zeminidin tartıp Mən Pərvərdigar sening Hudaying bolovanmən, Mən seni yənə «[kəpilər] heyt!» dijidak qedirlarda turozızmanı! 10 «Mən pəyoğambərlərgə səz kılıqanmən, Alamət kerünüxlərni kəpəyətkənmən, Xundakla pəyoğambərlər arkılık, təmsillərni kərsətkənmən. 11 Gilead kəbihim? Ular bərəhək pəkət yarimaslardur! Ular Gilgalda torpaqlarını kürbanlıq kılıdu; Ularning kürbungahlırı dərwəkə etiz kırılırdıki tax dəwiliridək keptur! 12 (Yakup Suriyəgə kəqip kətti, Xu yərdə Israel hotun elix üçün ixligən; Bərəhək, hotun elix üçün u köylərinin bakğanını). 13 Pərvərdigar yənə pəyoğambər arkılık Israfilni Misirdin qırkıp kütkozən, Pəyoğambər arkılık uningdən həwərməlu alıjan. 14 Əfraim [Hudanıng] kəhrimi intayın kəttik kəzəqiojan; Uning Rəbbi u təkkən kan kərznı uning gədiniqə artıdu, Xərməndilik-aħanatını öz bexioja keturnurdu.

13 [Burun] Əfraim səz kılıqanda, kixilər hərmətləp titrəp ketətti; U Israel kəbihiliyi arısında kettürülən; Birak u Baal arkılık gunah kılıp əldi. 2 Ular hazır gunahning üstügə gunah sadir kilməktə! Əzilrigə kümülxiridin kuyuna məbdullarını, Əz əkli oylap qıkkən butlарını yasidi; Buların həmmisi hünərəwənninq ejri, halas; Bu kixilər tooruluk: «Həy, insan kürbanlığını kılıqulalar, mozaylarnı seyüp koyungular!» deyildi. 3 Xunga ular səhərdiki bir parqə buluttak, Tezdirin qayip bolidiojan tang səhərdiki xəbənmədək, Hamandın kara kuyunda uqkan pahaldək, Tünglüktin qıkkən is-tütəktək [tezdirin] yokəp ketidi. 4 Birak Misir zeminidin tartıp Mən Pərvərdigar sening Hudaying bolovanmən; Sən Məndin baxka həq İləhini bilməydiqən bolisən; Məndin baxka kütközəqəsi yoktur. 5 Mən qəl-bayawanda, kuroqakqılıknıng zemində sən bilən tonuxustum; 6 Ular ozuklandurulup, toyunojan, Toyunojanın keyin kənglidə təkəbburlixip kətkən; Xunga ular Meni untuojan. 7 Əmdi Mən ularqa xirdək bolimən; Yilpizdək ularni yol boyida paylap kütimən; 8 Küçükliridin məhrum bolovan eyikətək Mən ularqa uqrəp, Yürək qawisini titiwtimən; Ələrni qixi xirdək nək maydanda yəwetimən; Daladiki həyanlar ularni yırtıwtidü. 9 Sening əhalikting, i Israel, dəl Manga karxi qıkkənlilik, Yəni Yardəmqingə karxi qıkkənlilikdən ibarəttür. 10 Əmdi barlık xəhərliringdə sanga kütközəqəsi bolidiojan

padixahıq keni? Sening sorakqi-häkimliring keni? 2 Sən bular tooruluk; «Manga padixah wə xahzadilarını təkdim kılıqoysən!» dəp tiligən əməsmə? — 11 Mən qəzipim bilən sanga padixahı təkdim kılıqanmən, əmdə uni qəzipim bilən elip taxlidim. 12 Əfraimning kəbihlikli qıng orap-kaqılanqan; Uning gunahı juoqlınıp sakənəjan; 13 Toləjak başkan ayalning azablıri uningoja qüxicü; U əkəlsiz bir oquldur; Qünki baliyatquning aqzi eqiloqanda, u həzir bolmiojan! 14 Mən bədəl tələp ularını təhtisaranıng küqidin kutuldurımən; Ularqa həmjəmat bolup elümdin kütküzimən; Əy, elüm, sening wabaliring keni?! Əy, tahtisara, sening əhalikliring keni?! Mən buningdin puxayman kılmaymən! (**Sheol h7585**) 15 [Əfraim] kerindaxlıri arısida «mewilik» bolsımı, Xərkətin bir xamal qıkıdu, Yəni Pərvərdigarning qəl-bayawandin qıkkən bir xamili kelid; [Əfraimning] buluki kurup ketidü, uning su bexi kəqojirap ketidü; U [xamal] həzinisidiki barlıq nəpis kaqa-kuqıllarını bulang-talang kıldı. 16 Samariyəning ez gunahı ez zimmisiga koyuldu; Qünki u ez Hudasiya boynunu kattik kılıqan; Ular kiliq bilən yikilidu, Bowaklırları parə-parə kılıp qekiyetilidu, Həmiliđar ayalları yeriwetilidu.

14 I Israel, Pərvərdigar Hudayingning yəniqə ikkilənməy kətip kəll! Qünki ez kəbihliking bilən putlixip yikilojsən. 2 Əzüngələr bilən billəsəzlərni epkelinglər, Pərvərdigarning yəniqə kayinglar; Uningçoja: — «Barlıq kəbihlikni kəqürgəysən, Xapaət bilən bizni köbul kılıqoysan, Xuning bilən biz Sanga ləwlirimizdiki «buka [kürbanlıqlar]»ni tutımız — dəngər. 3 — «Asuriya bizni kütküzmaydu, Atlarqa minməymiz; Biz hərgiz ez kolimiz yasiojinəqə: — «Hudayimiz!» deməymiz; Qünki Səndinlin yetim-yesirlar rəhim-xəpkət tapıdu». 4 — Mən ularni «arkioja qekinixliri»din sakaytimən, Mən ularni qin kənglümdin halap seyimən; Qünki Mening oqəzipim uningdin yandı. 5 Mən Israelə qəbənamədək bolimən; U nilupardək bərk uridu, Yiltizlili Liwan [kədir] dərihidək yiltiz tartıdu; 6 Uning bihiləri xahlap yeyildi, Uning güzəlliği zəytun dərihidək, Puriki Liwan [kədiriningkidək] bolidu. 7 Həlk kətip kəlip, uning sayısi astida olturıldı; Ular ziraətlərdək yaxnaydu, Üzüm telidək qeqəkləydi; Liwanın xarəbləri [aoqzida kaloqandək], esidə xərin kəlidü. 8 Əfraim: «Mening butlar bilən yənə nemə karim!» — dəydiqən bolidu. «Mən uningoja jawab berimən, uningdin həwər alımən! «Mən yappyexil bir kəriqaydurmən». «Sening mewäng Məndindur!» 9 Kim dana bolup, bu ixlərni qüxinər? Qeqən bolup, bularını bilər? Qünki Pərvərdigarning yolları durustur, Həkkaniylar ularda mangidu; Birak itaətsizlər ularda putlixip yikilidu.

Yo'el

1 Pərvərdigarning Petuelning oöli Yoeloja kəlgən sezi: — 2 — I kerilar, anglanglar; Zeminda barlıq turuwatlıq həmməylən, kulaq selinglər; Əz künli ringlarda yaki ata-bowliringlarning künli ridimə xundak bir ix bolup bağkanmu? 3 Baliliringlar oja xuni eytip beringlar, Baliliringlar əz balılıri oja eysun, Ular mu kelar dəwrgə eysun: — 4 «Qıxılıgıcı kurt» kəlduroqanni qekətkə yəp boldi, Qekətkə kəlduroqanni qekətkə liqinkiliri yəp boldi, Qekətkə liqinkiliri kəlduroqanni «wəyrançı kurt»lar yəp boldi. 5 Əy, əharakkəxlər, oyoxinip kəttik yioqlanglar, Huwilixinglar, i xarab iqtüqilər, Yengi xarab tıpaylidin — Qünki u aqzinqdin elip taxlandı. 6 Qünki bir həlk, küqlük, sansizliqan həlk, Zeminim üstiga besip kəldi; Uning qixliri bolsa xirning qixliri, Uningda xirning hinggang qixliri bardur; 7 U Mening üzüm tallırımnı wəyrana kiliwətti, Ənjiyr dərihimming kowzaklırını siyriwatti, Ularını yalingaqlap, taxlıwətti; Ularning xahlıri aklıwetildi. 8 Yaxlıkiddiki eri üçün matəm tutup bəz kiyimlərgə oranqan nəwjuwandak kəttik piçan qekinqilar; 9 Pərvərdigarning eyi axılıq hədiyəsidin həm xarab hədiyəliridin məhrum kılındı; Kahınlar, yəni Pərvərdigarning hizmətqiləri matəm tutidu. 10 Etizlər qeldərəp kətti, Zemin matəm tutidu; Qünki ziraətlər oqazan boldi, Yengi xarab kərəp kətti, Zəytun meyi kəoqjiridi. 11 Həy dehkanlar, uyulungular; Buqdaylar həm arpilar üçün yalwurungular, i üzümqilər, Qünki etizlarning hossulları kərəp kətti. 12 Üzüm teli kəoqjirap kətti, Ənjiyr dərihi solixip kəldi, Anar dərihi, horma palmisi həm alma dərihim, Daladılık barlıq dərəhlər solixip kətti; Bərhək, xadlikmu adəm balılırida solixip kətti. 13 Belinglarnı baqlanglar, pəryad okungalar, i kahınlar; Huwlanglar, i kurbangahıning hizmətqiləri; Keqiqə bəz kiyimlərni kiyip düm yetinglar, i Hudaning hizmətqiləri; Qünki Hudayinglarning eyidin axılıq hədiyəsi həm xarab hədiyəsi üzütlip kəldi. 14 «Roza tutaylı» dəp [Hudaqa] məhsus bir məzgilni ayıringlar, Jamaətka məhsus yioqılımız, dəp jakarlanglar; Aksakallarnı, zemində turuwatlınlarning həmmisini Pərvərdigar Hudayinglarning eýiga yioqip, Pərvərdigaroja nala ketürünglər! 15 — Ah, xu kün! Qünki Pərvərdigarning künı yekinləxti, U Həmmigə Kadır təripidin halakət bolup kəlidi. 16 Mana, ojiza kez aldimizdən elip taxlandı əməsmu? Xadlik, huxallık Hudayimizning eyidin elip taxlandı əməsmu? 17 Urukclar topa-qalmıllar astida qırıp kətti, Ambarlar harabiləxti, Boozuzhanilar oqulap qüxti; Qünki ziraətlər oqazang boldi. 18 Qarpaylar xundak hərkirixip kətti! Kala padilirli patiparak boldi, Otlaklı tapalımcıq; Koy padilirimə ezi «gunahımız bar» degəndək mayüslandı; 19 Ah, Pərvərdigar, nida kılımən Sanga; Qünki ot yalkunlular jangaldiki ot-qeplərni yəwətti, Yalkun daladılık barlıq, dərəhlərin kəydürülətti. 20 Daladılık haywanlarmu Sanga nida kılındı, Qünki erik-əstənglər kərəp kətti, Ot-yalkun jangaldiki ot-qeplərni yəwətti.

2 Zion teojudə kanay qelinglar, Mukəddəs teojimdə agah signalını anglinglar; Zeminda turoquqi həmməylən dir-dir titrisun; Qünki Pərvərdigarning künı kelidi, u yekindidur. 2 U kün bolsa kərangoju həm sür kün, Bulutlar kaplanqan həm qapkarangoju zulmət kün, — tang sahər taqlar üstiga yeyiloqandək, Zor həm küqlük bir həlk kəlidi; Ular ojax bolquqilar bolup bəkmiojan, Ulardın keyinmu, dəwrdin-dəwrgə yanə bolmayıd. 3 Ularning aliddə kəydürgüci o mangidu, Ularning kiyinə bolsa bir yalkun kəydürüp etidü; Kelixit bin burun zemin «Erəm baqqısı»dək, Birak ularning tapini təgkəndin keyin gül-giyahısız qel-bayawan bolidü; Bərhək, ulardin həqnemə keçip kütulalmayıdu. 4 Ularning kiyapiti atka ohxaydu, Atlık laxkardak qapıdu. 5 Jəng hərwilirli güdürlülgəndək sada bilən ular taq qoqqılıridin səkrəp etidü; Pahalni paraslap kəydürgən ot awazidək taraslap mangidu, Dəbdəbilik səp tüzəp turoqan küqlük koxundək yürüdi, 6 Ularning aliddə əller kəttik azablınidu, Həmmə qiray tatirip ketidü. 7 Ular palvanlardək yürüridü; Jəngqilərdək sepildin artilip etidü; Həmmisi ez aldiqa karap yürüx kılındı; Səplirini həq buzmayıdu. 8 Həcqəkəsiyi ez kərindixini kistimaydu; Hərkəkəsiyi ez yolda mangidu; Korallaroja etilsimi, yaranılmış etüp mangidu; 9 Xəhərninq həmmə yerigə qepixidü; Sepil üstidə yügüüp yürüdi; Əylərgə yamixip qıkıldı; Derizilərdin oqırıdək kirdü. 10 Ular aliddə yər-zeminni titrək basıldı, Asmanlar təwrinip ketidü; Kuyax həm ay kərangojuluxip ketidü, Yultuzlar julasını kəyturulualidü. 11 Pərvərdigar Əz koxunu aliddə awazını koyuwetidü, Qünki Uning bargahı payansızdır; Uning sezini orunluqı küqlükür; Qünki Pərvərdigarning künini uluq, intayın dəhəxtliklər; Kim uni kətürəlisün? 12 Birak hətta hazırlı, — dəydi Pərvərdigar, — Qin könglünglər bilən, rozilar bilən, yiojular bilən matəm tutup Mening yenimoja kəytip kelinglər; 13 Kiyim-keqikinglarnı əməs, bəlki yürək-baqringlarnı tilip, Pərvərdigar Hudayinglarning yenioja kəytip beringlar; Qünki U mehîr-xapkətlək həm rəhîmdil, Asan oqazplanmayıdu, zor mehîrmuhəbbətlilik, Yamanlıktın yanidiqan [Huda]dur. 14 Kim biliidü, U jazalaxtin yenip, rəhîm kılıp birər bərikətni, Pərvərdigar Hudayinglar oja sunuqdək birər axılıq hədiyəsi həm xarab hədiyəsinə kəldurup ketəndü təhi? 15 Zion teojudə kanay qelinglar, «Roza tutaylı» dəp [Hudaqa] məhsus bir məzgilni ayıringlar, Jamaətka məhsus yioqılımız, dəp jakarlanglar; 16 Əlni yioqıngalar, jamaətni paklândurungalar, Aksakallarnı jəm kilinglər, balınları, emiwtaklarnımlı yioqıngalar; Toy kiliwatkən yigit ez eyidin, Yatlık bolidiqan kız hujrisindən qıksun; 17 Kahınlar, yəni Pərvərdigarning hizmətqiləri aywan bilən kurbangah ottorisida yioqə-zar kətərsün, Ular eysunki, «I Pərvərdigar, Əz halkıngə iqinqni aqritkəysən, Əz mirasinqni horluktin saklap, Ularını əllərgə səz-qeqək boluxka koymioqaysən; Əl-yurtlar arisida: «Ularning Hudasi kəni?» deyilmisün». 18 Andin Pərvərdigar Əz zeminoja otluk muhəbbətinə, Əz həlkigə rəhîm-xapkətni kərsətti; 19 Pərvərdigar jawabən Əz halkığa mundak dedi: — «Mana, Mən silərgə buoqday, yengi xarab wə zəytun meyiñi əwətimən, Silər bulardın kəndurululislər; Wə Mən silərni kəytiyindən əllər arisida xərməndə kılıp koymayman; 20 Həm ximaldin kəlgüqini silərdin yırak kılıp, Uning aldi kışmisi xərkij dengizoja, Kəyni kışmisi

øjərbiy dengizə qoçlıwetimən; Uni qel bir zeminoja jayda ornidin turozumən, Həmdə kılqininqlarnı eż həydiwetimən; Uning sesliklikı purap turidu, Pasik bexinglaroqa կայturimən. **8** Ooqlı-kızlıringlarnı Yəhuda hidi qıçıdu; Qünki «qong ixlarnı kılıquqiman» dəp balılırinin qılıqı setiwetimən, Ular xularını yıraktiki əzinı uluq kılmakqı bolidu. **21** Korkma, i zemin; bir əlgə, yəni Xebayılaroqa setiwetidü; Qünki Pərvərdigar Xadlinip huxal bol; Qünki Pərvərdigar uluq ixlarnı sez kılıqan. **9** Xuni əllər arısida jakarlanglarki, «Jənggə kılıqan. **22** I daladiki hayvanlar, korkmanglar; Qünki təyyarlininglar, Palwanlarnı kozojanglar, Jənggiləرنin qəllüktili ot-qeplər bərk urmaqtı; Dərəh mewisini həmmisi yekinlausun, Jənggə hazır bolsun; **10** Sapan bərməktə, Ənjiür dərihi, üzüm teli toluk həsol beridu. qixlirini kılıq kılıp, Oraqaklırların nəyzə kılıp **23** Həm silər, Zionning balılıri, xadlinip Pərvərdigar sokuxunglar; Ajiz adəmmü: «Mən küqlük» desün; **11** Hudayinglardin hursan bolunglar; Qünki U həkəkənlilik ətraptıktı həmma əllər, tezdin kelinglar, Həmminglər boyıqə silərgə «awwallıki yamoqurlar»ni beridu; U silərgə xu yərgə jəmə bolunglar!», «Əzüngning küqlükliiringni həl-yeoñin beridu, Yəni baxta bolqandək «awwallıki əxu yərgə qüxiürgaysan, ah Pərvərdigar!» **12** «Əllər yamoqurlar» həm «keyinkı yamoqurlar»ni yaqduridu. kozojilip «Yəhəoxafat jilojisi» oqa kəlsun; Qünki Mən **24** Hamanlar buojdəyoja toloqan bolidu, İdix-küpələr xu yərda oltrur ətraptıktı həmmə əllərni sorakka yengi xarab həm maylaroja tolup taxidu. **25** Wə Mən tartımən. **13** Oraqknı selinglar, Qünki ziraət pixti; silərgə qektkilər, qektkə liqinkilər, «wayranqi kurt»lar, Kelinglər, qüçüp qəylənglər, Qünki xarab kəlqəkləri «qixligüqi kurt»lar, Yəni Mən aranglaroqa əwətəkan lıq tuxuktur, İdix-küpələr tolup taxidu. Qünki ularning uluoq əxoxunum yegən yillarnı կայturup berimən; **26** rəzziliki zordur» **14** Ah, nuroqun, nuroqun kixiler Silər boluxiqə yəp, kəndurulisilər, Xuningdək silərgə «Karar jilojisi»dal Qünki Pərvərdigarning künı «Karar karamat ixlarnı kərsətən Pərvərdigar Hudayinglarning jilojisi» oqa yekinlaxtı. **15** Kuyax həm ay karangoçulixip namini mədhiyiləysilər; Xuning bilən Mening həlkim ketidü, Yutuzlar eż julasını կայturuwalıdu. **16** hərgiz yənə hijalətkə kalmaydu. **27** Silər Mening Israıl Pərvərdigar Zionində hərkirəydi, Yerusalemın awazını iqida turoqanlıkimni, Xundakla Mənki Pərvərdigar koyuwetidü; Asmanınlar, zeminiłar silkinidü; Lekin silərnin Hudayinglər ikənlilikmi, Mendin baxka Pərvərdigar Əz həlkigə baxpanal, Israıl balılırioja heqkim bolmayıqoşanlığını bilisilər; Xuning bilən küq-himaya bolidu. **17** Xuning bilən silər Mənki Mening həlkim hərgiz yənə hijalətkə kalmaydu. **28** Həm Pərvərdigarning silərnin Hudayinglər ikənlilikmi, keyin, Mən Əz Rohimmi barlıq at ığılıri üstigə kuyimən; Əz mükəddəs teojim Zionda turidioşanlıkimni bilisilər; Silərnin ooqlı-kızlıringlər bəxərət beridu, Kəriliringlər Yerusalem pak-muğaddəs bolidu, Uningdin həq yat alamət qıxlərni keridu, Yigitliringlər qayibana alamat adəmlər yəna etməydi. **18** Həm xu künü əməlgə kerünüxlərni keridu; **29** Borhək, xu künlərdə կullar axuruliduki, Taqlar yengi xarabni temitidü, Dəngüstigimə, dedəklər üstigimə Rohimmi kuyimən. **30** egizliklərdən süt akıdu, Yəhəudadiki barlıq erik-Mən asmanlarda, zeminda karamətlərni, Kan, ot, estənglərdə lıq su akıdu; Pərvərdigarning eyidin bir tütük türvüklərini kərsitəmən. **31** Pərvərdigarning uluoq bulak qıçıdu, Xittim jilojisinə suçırıdu. **19** Misir bolsa həm dəhxətlik künı kəlmigüqə, Kuyax karangoçuluğu, bir qəllük, Edom adəmzsatsı bir qəl-bayawan bolidu, Ay kanoşa aylanduruldu. **32** Həm xundak əməlgə Ularning Yəhuda balılırioqa kılıqan zulum-zorawanlığı axuruliduki, Pərvərdigarning namini qakirip nida tūpəylidin, Ular bularning zeminiña bigunah կanınları kılıqanlarning həmmisi kutkuşulidu; Qünki Pərvərdigar təkkənləri tūpəylidin. **20** Birak Yəhuda mənggügə deqinidək, Zion teojida həm Yerusalemda, Həmdə turidi, Yerusalem dəwrdin-dəwrgiqə կalidu; **21** Həm Pərvərdigar qakırmakqı boloqan «kaldisi»lar üçün Mən ularni təkkən կanınlarning paklandurulmiojan gunahlıridin paklandurimən; Qünki Pərvərdigar Zionda makanlaxkandur.

3 Qünki mana, xu künlərdə, xu pəyttə, Mən Yəhuda həm Yerusalemini asarəttin kutuldurup, azadlıqka erixtürjinimə, **2** Mən barlıq əllərnimə yioqip, Ularını «Yəhəoxafat jilojisi» oqa qıxiürimən; Xuning bilən ularning həlkimni əllər arısığa tarkitiwətənlilikidin, Zeminiñni belüp parqılıwətənlilikidin, Ularını axu yərde Mening mirasim, yəni həlkim Israıl tūpəylidin sorakka tartımən. **3** Uning üstigə ular Mening həlkimni doqə tikip qək taxlıqan; Bir yigitni bir pağıxa ayalqa almaxturoqan, Bir kıznı «xarab iqimiz» dəp xarab üçün almaxturoqan. **4** Həy, Tur həm Zidon, Filistiyaning barlıq rayonlari, Mən ularını nemə կiliptimən? Silər Məndin eż almakqimusilər? (Birak Məndin eż alimiz desənglər, egnı tezla eż bexinglaroqa կayturup berimən!) **5** Kümülxirim, altunlirimنى بولىۋالۇنىڭلار تۇپەيلىدۇن، غۈزەل گەھەرلىرىمنى eż buthanilaringlaroqa aparqojininglar tūpəylidin, **6** Yəhuda balılıri həm Yerusalemning balılırını eż qerasidin yirak kılmak üçün ularni Greklaroqa setiwetkininglar tūpəylidin, **7** Mana, Mən ularni silər setiwətkən

Amos

1 Uzziya Yəhudaqə, Yoaxning oqlı Yəroboam Israiloşa padixah bolən wakitlarda, yər təwrəxtin ikki yil ilgiri, Təkoadiki qarwiqilar arisidiki Amosning Israil tooruluk eytkan sözüri: — **2** U: «Pərvərdigar Zion teqidin hərkirəydi, Yerusalemın awazını qoyuwetidü; Padıqlarning otlaqları matəm tutidü, Karmal qoqqisi qəzanglıxidü» — dedi. **3** Pərvərdigar mundak dəydu: — «Dəməxkning üç gunahı, bərhək tət gunahı üçün, uningoşa qüxicidən jazani yandurmamın, Qünki ular Gileadtiliklərni təmür tırnılık sərəmlər bilən sokkəndi; **4** Xundakla Həzaşalıng eyigə bir ot əwətimən, U Bən-Hədadning ordilirini yutuwalidu. **5** Dəməxk derwazisidiki təmür baldaknı sunduruwetimən, Awən jilojisida turquqını, Bəyt-Edənda xəhanə həsini tutkuqını üzüp taxlaymən; Suriyəning həlkə əsirgə qüçüp kiroja elip ketildi, — dəydu Pərvərdigar. **6** Pərvərdigar mundak dəydu: — «Gaza xəhiring üç gunahı, bərhək tət gunahı üçün, uningoşa qüxicidən jazani yandurmamın, Qünki ular Edomoşa tapxurup berixka, barlıq tutkuqları əsir kılıp elip kətti. **7** Həm Mən Gazanıng sepilioqa ot əwətimən, U uning ordilirini yutuwalidu; **8** Mən Axdochta turquqını, Axkelonda xəhanə həsini tutkuqını üzüp taxlaymən, Əkrən xəhirişə karxi kol kətürimən; Filistylərning kəlduki yokılıdu, — dəydu Rəb Pərvərdigar. **9** Pərvərdigar mundak dəydu: — «Turning üç gunahı, bərhək tət gunahı üçün, uningoşa qüxicidən jazani yandurmamın, Qünki ular Edomoşa tapxuruwətti, Xundakla kərindaxlık əhdisini esiqgə almıdı. **10** Həm Mən Turning sepilioqa ot əwətimən, Ot uning ordilirini yutuwalidu. **11** Pərvərdigar mundak dəydu: — «Edomning üç gunahı, bərhək tət gunahı üçün, uningoşa qüxicidən jazani yandurmamın, Qünki ular barlıq rəhim-xəpkətni taxliwetip, Kiliq bilən eż kərindixini kəqlojən; U yırılıqdək oğzəptə bolup, Dərəqəzəptə bolən halitini həmixinə saklaydu; **12** Həm Mən Teman xəhirişə ot əwətimən, Ot Bozrahıng ordilirini yutuwalidu». **13** Pərvərdigar mundak dəydu: — «Ammonning üç gunahı, bərhək tət gunahı üçün, uningoşa qüxicidən jazani yandurmamın, Qünki ular qəgrimizni kengəytimiz dəp, Gileadtili hamilərdir ayallarning korsaklarını yeriwəti. **14** Həm Mən Rabbahıng sepilioqa ot yakıman, Jəng künidə kiya-qiyalar iqidə, Kara kuyunning künidə kattik boran iqidə, Ot uning ordilirini yutuwalidu; **15** Həm ularning padixahı əsirgə qüxicidü, — U əmirləri bilən billə əsirgə qüxicidü, — dəydu Pərvərdigar.

2 Pərvərdigar mundak dəydu: — «Moabning üç gunahı, bərhək tət gunahı üçün, uningoşa qüxicidən jazani yandurmamın, Qünki u Edomning padixahının ustıhanırını keydürüp hək kiliwətti. **2** Həm Mən Moab üstügə ot əwətimən, Ot Keriotning ordilirini yutuwalidu; Wə Moab quşan-sürənlər bilən, kiya-qiyalar bilən, kanay sadası bilən olidu. **3** Wə Mən ularning həkimini arisidin üzüp taxlaymən, Uning əmirlərini uning bilən billə eltürüwetimən, — dəydu Pərvərdigar. **4** Pərvərdigar mundak dəydu: — «Yəhūdanıng üç gunahı, bərhək tət gunahı üçün, uningoşa qüxicidən

jazani yandurmamın, Qünki ular Pərvərdigarning Təwrat-kanununu kəmsitti, Uningdiki bəlgilimilərgə əməl kilmidi; Ularning sahililikləri əzəlirini adaxturup köydi; ularning ata-bowlirimu bularoja əqip mangonanı. **5** Həm Mən Yəhūda tüstügə ot əwətimən, Ot Yerusalemning ordilirini yutuwalidu. **6** Pərvərdigar mundak dəydu: — Israilning üç gunahı, bərhək tət gunahı üçün, uningoşa qüxicidən jazasiñ əzəlir, Qünki ular həkənayınlarnı kümükə setiwtə, Yoxşul adəmni bir jüp qorukça setiwtə; **7** Ular namratlarning bexidiki qang-topilirini box qoyuwətməydi, Ajız meminlərinin nesiwisini kəyriwalidu; Ata-bala ikkisi Mening mukəddəs namimni buloşap, ohxax bir kızning yenioşa təng baridu. **8** Ular [kızlarnı] həmmə kərbəngahıning yenioşa elip berip, Kərəzə rənigə koyovan kiyim-keçəklər üstidə ular bilən yatiid; Ular eż ilahining eyidə jərimənə bilən alojan xarabını iqimkətə. **9** Bırak Mən Amoriylarını ularning aliddin halak kılıqanmən, Amoriylar kədir darihədək ezig, dub dərihidək küqlük bolən bolsimu, Mən üstidin uning mewisini, astidin yiltizilərini halak kıldırmı. **10** Həm Amoriylarning zeminini igilixinglər üçün, Silərni Misir zeminidin elip qıçıq, Kırıq yil qəl-bayawanda yetəklidim. **11** Silerning oqullirlingardın bəzilərini pəyoqəmbər boluxka, Yigitliringardın bəzilərini «Nazariy» boluxka turquzdum. Xundak əməsmü, i Israil balılırı? — dəydu Pərvərdigar. **12** Bırak silər Nazariylarоja xarab iqtüzdunglar, Həm pəyoqəmbərlərge: «pəyoqəmbərlik kilmanglar» — dəp buyrudunglar. **13** Mana, Mən silərni basıman, Huddi lik enqə besilojan hərwa yərni baskandak, silərni besip turiman; **14** Həm qapkurlarınım qəzar yoli yokaşdu, Palwan eż küqini ixlitalməydi, Zəbərdas batur eż jenini kütküzəlməydi. **15** Okyanı tutkuqi tik turalmayıd, Yalıtapan qaşalmayıd, Atka mingiqi eż jenini kütküzəlməydi. **16** Palwanlar arisidiki əng jigərlək baturmu xu künidə yalingaq keşip ketidü, — dəydu Pərvərdigar.

3 Pərvərdigar silərni əyibləp eytkan bu sez-kalamni anglangalar, i Israil balılırı, Yəni Mən Misir zeminidin elip qıcaroşan bu pütkül jəmat: — **2** «Yər yəzidiki barlıq jəmatlər arisidin pəkət silərni tonup kəldim; Xunga üstüngərləroja barlıq, kəbihlikliringlarning [jazasını] qüxürimən». **3** İki kixi bir niyatə bolmisa, kəndakmu billə mangalisun? **4** Oljisi yok xır ormandə hərkirəmdü? Arslan heqnemini almışın bolsa uvisida huwlamdu? **5** Tuzakta yəmqük bolmisa kux yərgə yikilamdu? Alojudək nərsə bolmisa, kışmak yərdin etlip qıksamdu? **6** Xəhərdə [ağah] kaniyi qelinsa, həlk körkməndü? Pərvərdigar kilmiojan bolsa, xəhərgə yamanlıq qüxəmdü? **7** Rəb Pərvərdigar Əz kulları bolən pəyoqəmbərlərə awalı axkarılım yurup, U heq ix kilməydi. **8** Xir hərkirigən tursa, kim körkməydi? Rəb Pərvərdigar sez kılıqanda, kim [Uning] bearxitini yətküzəməy turalaydu? **9** Axdochdiki kələ-ə-ordılarda, Xundakla Misirdiki kələ-ə-ordılarda elan kılıp: — «Samariya taqolrıri üstidə yiojilinglar, Uning otturisidiki zor kiykas-sürənlərni, Uning iqidiki jabır-zulumlarnı kerüp bekinglər» — dəngər. **10** — Ular hək ix kilişni bilməydi — dəydu Pərvərdigar, — Ular ordilirioja zulum-zorawanlıq bilən tariyalıqlarınlıni həm oljilarnı juoqliquqlar! **11** Xunga Pərvərdigar mundak dəydu: — «Mana bir yaw! U

zeminni körxiwaldi! U mudapiengni elip taxlaydu, buni sanga kılıdiojanlıklı tüpeylidin, Hudaying bilən Kələ-ordiliring bulang-talang kılınıdu. **12** Pərvərdigar kerüüxkə təyyarlan, i Israel! **13** Qünki mana, taqlarnı mundak dəydu: — Padiqi xirning aqzidin koyning ikki putini yaki kılıkının bir parqısını kütkuzup aloğandək, Samariyida olturoqan Israillarmu xundak kütkuzuldu, — Xəhərdə pəkət kariwatning bir burjiki, Diwandiki bir parqə Dəməxk libasila kälidi! **13** — Anglanglar, Yakupning jəmatida guwahlıq beringlər, — dəydu Rəb Pərvərdigar, samawi köxonunlarning Sərdarı boローン Huda Uning namidur!

Huda, **14** — Mən Israelning asiyliklərini ez bexişa qüixürgən künida, Bayt-əl xəhərinin kurbangahlırinumu jazalayman; Kurbangahning burjekliridiki münggizlər kesiwetilip yərgə qüixürülidu. **15** Mən «Kıxlık Sarayı» wə «Yazlık Sarayı»nı birakla uruwetimən; Pil qixi eylərmə yoklip ketidü, Kəpligən eylər tükixidü, — dəydu Pərvərdigar.

4 I Baxandiki inəklər, Samariyə teqida turup, namratlarnı harlawatkan, miskinlərni eziyatkanlar, Hojilirioja: «[Xarabni] elip kelinglər, biz iqimiz» dəydiqənlər, Bu seznı anglanglar: — **2** Rəb Pərvərdigar Öz pak-mükəddəsləki bilən kəsəm iğkənki, Mana, bexinglərə xundak, künər qüxicidü, U silərni ilmkənlər bilən, Nəslinqələrni qanggaklar bilən elip ketidü. **3** Həm silər [ayallar] hərbiringlər sepilning xoralırıdin kisilip etüb, Üdul mengip tikiwtisilər; Wə silər Harmon tərəpkə qorüwtelisilər, — dəydu Pərvərdigar. **4** Əmdı Bayt-əlgə kelinglər, asiylik kilinglər! Gilgaldimu asiylikni kəşfeytinglər! Ətigändə kurbanlırlıringlər, Hət-üñinqi künə silərning «ondin bir» tilüx exrilirınglərni elip kelinglər, **5** «Təxəkkür kurbanlığının hemirturub qılınbilə kəydürünglər — Silər «halis kurbanlıqlar»ınglərni jakarlap mahtinip yürünglər; Qünki bundak kılıxka amraksılər, i Israillar! — dəydu Rəb Pərvərdigar. **6** «Mən həmmə xəhərliringlərdə «qıxnıng pakızlığının qüixürdüm, Həmmə yeringlərdə silərni ax-nanoqa boローン hajətmən kıldım; Birək silər yənilə yenimoqa kaytmidinqənlər, — dəydu Pərvərdigar; **7** Hosuloja üq ayla kəloqan bolsimu, silərdin yaməqurnı tartiwləp bərmidim; Bir xəhər üstigə yaməqur yaqdurdum, Yənə bir xəhərgə yaqdurdurdum; Bir parqə yər üstigə yaməqur yaqdı; Yənə bir parqə yər yaməqurşız kəoqırap kıldı; **8** Xuning bilən ikki, üt xəhərning [puçraları] su tiləp baxka bir xəhərgə ələngxip bardı, Lekin kanımı; Birək silər yenimoqa yənilə kaytmidinqənlər, — dəydu Pərvərdigar; **9** Mən silərni judun həm hal apiti bilən urdum; «Ojaliqloquqı kurt»lar nuroqunlioqan beoqinglər, üzümzarlıringlər, ənjür dərəhliringlər həm zaytın dərəhliringlərni yəp kətti; Birək silər yenimoqa yənilə kaytmidinqənlər, — dəydu Pərvərdigar; **10** Mən aranglaroja Misiroja qüxtürəlgən apətlərdək apətni əwəttim; Yigitliringlərni kılıq bilən eltürgüzdüm, Atliringlərni olja boluxka կoyuwattim; Mən karargahınglardın [ʃəsatlərnin] sesikqılıkını purutuwattim, Uni dimioqinglarojumu kırğızdum, Birək silər yenimoqa yənilə kaytmidinqənlər, — dəydu Pərvərdigar; **11** Mən aranglardın bəzilərni Huda Sodom wə Gomorra xəhərlərini erüwətkinidək ərūwattim, Xuning bilən silər ottin tartiwellinojan bir quqla otundək bolup kaldınglər; Birək yenimoqa yənilə kaytmidinqənlər, — dəydu Pərvərdigar; **12** Xunga Mən sanga xundak kılıxim kerək dəwatimən, i Israel; Mən

5 I Israel jəmati, bu seznı, Yəni Mən sən tooqruluk okuydiqən bir mərsiyanı anglap koy: — **2** «Pak qısqıraq Israıl yıklıldı; U qayıtdıñ ornidin turmadı; U ez tupriqıja taxlañojan, Uni turozup yeligiçi yoktur». **3** Qünki Rəb Pərvərdigar mundak dəydu: — [Israelning] ming [ləxkər] qıkqan bir xəhərinin yüz [ləxkərila] tirik kälidi; Yüz ləxkar qıkqan bir xəhərinin Israıl jəmati üçün on [ləxkərila] tirik kälidi; **4** Qünki Pərvərdigar Israıl jəmatığa mundak dəydu: — Meni izdənglər, həyatka erixisilər; **5** Bayt-əlni izdimənglər, Gilgalojumu barmanglər, Bər-Xebəoja səpər kilmanglər; Qünki Gilgal əsirgə elinip sürgün kılınmay kalmadı, Bayt-əl yokça qıkıldı. **6** Pərvərdigarnı izdənglər, həyatka erixisilər; Bolmisa U Yüstüp jəmati iqida ot kəbi partlap, uni yap ketidü, Həm Bayt-əldə otnı eqürgüdək adəm tepliməydi. **7** I adalatlı əmənəngə aylanduroquqı, Həkəcanlılıkni yərgə taxlıoquqlar, **8** Silər Orion yultuz türkümi wə Kəlb yultuz topini Yaratkuqi, Əlüm kələnggisini tang nuriqə Aylanduroquqı, Kündüzni kərangoşuluk bilən keqiga Aylanduroquqı, Dengizdiki sularını qakırıp, ularını yer yüziga Kuyquqını izdənglər; Pərvərdigar Uning namidur. **9** U baturlar üstigə tuyuksız əhalətini partlitidü, İstihkam üstigə əhalət qüixürdü. **10** Xu [Israillar] xəhər dərwazisida tənbih beridiojanlaroja əq, Durus səzleydiqənlərdin yirginidü. **11** Əmdı silər namratlarnı ezip, Ulardın buqday «ħadīya»lərni alındıqları, Oyulqan taxlardın eylərni saldıqları, Birək ularda turmaysılər; Silər güzəl üzümzarları bərpa kılıqansıllər, Birək ularıng xarabını iqəlməysilər. **12** Qünki silərning asiylikliringlərning kənqılık keplətikini, Silərning gunahıngləringlərning kənqılık zor ikənlilikini obdan bilimən; Ular həkəcanlı adəmni ezidü, Ular para yəydi, Xəhər dərwazisida miskinlərning həkkini kəyriwalıdu. **13** Xunga bundak dəwrə «pəmlik adam» süküt kılıdı; Qünki u rəzil bir dəwrdur. **14** Həyat yaxax üçün yamanlıknı əməs, mehribanlıq-yahxılıkni izdənglər; Xundak boローンda silər degininglərək, Samawi köxonunlarning Sərdarı boローン Pərvərdigar həkikətən silər bilən billə boldı. **15** Yamanlıktın nəpratlininqənlər, mehribanlıq-yahxılıkni seyünglər, Xəhər dərwazisida adalatlı ornitinqənlər; Xundak kılıqanda Pərvərdigar, samawi köxonunlarning Sərdarı boローン Huda bəlkim Yüsüpning əldisi oja xapaət kərsitər. **16** Xunga Pərvərdigar, samawi köxonunlarning Sərdarı boローン Huda Rəb mundak dəydu: — «Barlıq kəng rəsta-bazarlarda ah-zarlar anglinidü; Ular həmmə koqılarda «Way... way!...» dəp awazını kətiridü; Ular dehəkanlarnı matəm tutuxkə, Ah-zarlar kətürgüqi «ustilar»ni yioqlaxka qakırıdu. **17** Həm barlıq üzümzarlardımı ah-zarlar kətirildidü; Qünki Mən Əzüm aranglardın etüp ketimən» — dəydu Pərvərdigar. **18** Pərvərdigarning künigə təkəzzər boローン silərgə way! Pərvərdigarning künigə

silergə կանակ ակիաթլերնi կէլtürər? U yorukluk əməs, tax üstidə qapalamdu? Adəmlər axu yərni kalilar bəlkı կarangojuluq elip kelidu. **19** U kün i birsi bilən aqduralamdu? Bırak silər adalətni et süyigə, xirdin կeqip, eyikə uqrəp, Andin əyigə kirip, kəli bilən taməja yeləngəndə, Yilan uni qaqkəndək bir ix bolidu! **20** Pərvərdigarning kün i yorukluk əməs, bəlkı կarangojuluqla elip kelidu əməsmu? Uningda pekət կarangojuluqla bolup, yorukluk heq bolmaydiyu? **21** Həytliiringlarqa nəprətlinimən, ulardin bizar boldum, İbadət sorunliringlarning purikini puriqum yok. **22** Hamat xəhərinining dawinidin Arabəl ekimiojıq silərni Qünki silər Manga kəydürmə կurbanlıklar həm axılık hədiyaliringlarnı sunup atisanglarmu, Mən ularni köbul kilmaymən; Silərning bordak malliringlar bilən kilojan inaklik կurbanlıkliringlarqa karimaymən. **23** Məndin munajatliringlarning sadalirini epketinglar, Qiltarlıringlarning küylirini anglimaymən; **24** Buning ornida adalət huddi xarkiratmidak, Həkkaniyilik, əbədiy akidən ekmidək dolğunlusun! **25** Silər qel-bayawandiki kırık yilda kilojan կurbanlık-hədiylərnəi Manga elip kaldınlarmu, i Israel jəməti?! **26** Bərhək, silər «Sukkot» degən padixahınglar, həm «Küjn» degən butliringlarnı, yəni «Yultuz ilahi»-nları kətürüp mangdinglər! **27** Əmdi Mən silərni əsir kiliç, Dəməxkətin yıraklarqa sürgün kildurimən, — dəydu «Samawi կoxunlarning Sərdari bolojan Huda» degən nam bilən atalojan Pərvərdigar.

6 I Zionda hatırjəm olturoqanlar həm Samariə teoqıja tayinip aman-esan yaxıqanlar! I ellərning kattisining ərbabları! Israel jəməti silərni izdəp kelidu — — Silərning halinglaringə way! **2** [Silər həlkə]: — «Kəlnəh xəhərigə berip kərtünglər; Xu yərdin «büyük Hamat» xəhərigə beringlər, Andin Filistilərlərning xəhəri Gatka qıxıüp bekinqlər; Bular silərning ikki padixahlıkinglardın awzalma? Ularning qəgrisi silərningkidin kəngmə?» — [dap mahtinip sezləsilsəl]. **3** I yaman künni keşiktürməkqi bolojanlar! Silər jəbir-zulumning həkümranlığını ornitip, uni əzüngləroja yekin kilməkqi bolisilər, **4** Pil qixida nəkjixləngən kariwatlar üstidə yatisilər, Diwanlıringlar üstidə kerilip yatisilər, Pada topidin pahlamlarını, Kala qotanlıridin mozayni tallap yəysilər, **5** Qiltar ahəngiqa tangkax kiliç eytisilər, Dawuttak əzüngləroja sazları ijad kilişilər, **6** Xarabını qiniłap-qiniłəp işisilər, Əzüngləroja sərhil maylıq ətirlərni sürisilər, — Birak kənglünglər Yüsüp jəmatining ziyan-zəhmiti üçün heq azablanmaydu! **7** Xunga ular tunji asırga qüzxənlər arısida asırga elinidü; Kerilip yatkanlarning ayx-ixriti ahirlixidu. **8** Rəb Pərvərdigar Əz hayatı bilən kəsam kılıqanki, — dəydu Pərvərdigar, samawi կoxunlarning Sərdari bolojan Huda, — Mən Yakupning oğururidin bizar boldum, Uning orda-istiḥkamlıridin nəprətlinimən; Mən bu xəhərni, xundakla uningdiki həmməni dütəmxəngə təngla etküzüp berimən; **9** Wə əməlgə axuruliduki, Bir eydən on adəm bolup kalsa, bu onəylənmə elidu. **10** Əgər məlum bir əlgüqineng tuqkini, yəni əlgüqineng jəsitini kəydürükə məs'ul kixi ustihanları kətürüp eydin qikiwetip, ey iqidiki yənə birsidin: — «Kəxingidə yənə borsi barmu?» dəp sorisa, u «Yok» dəydu, Andin [tuqkini] yənə: «Süküüt! Pərvərdigarning namini tiləq eliximizə bolmaydu!» — dəydu. **11** Səwəbi, Pərvərdigar buyruk qüxüridü, Wə qong əyni parə-parə kiliwetidü, Kiqik əynimu qak-qekidin yerip qekiwetidü. **12** Atlar

Həkkaniyilikning mewisini əməngə aylanduroqansılər — **13** «Lo-dəbar xəhərinə elip xadlanqaniduk, Karnaım xəhərinimə eż küzimizə tayinip aldukkə?» — degənsilər. **14** Qünki mana, i Israel jəməti, — dəydu Pərvərdigar, samawi կoxunlarning Sərdari bolojan Huda, — Mən silər bilən կarxılıxidiojan bir əlni turoquzimən; Ular İbadət sorunliringlarning purikini puriqum yok. **15** Hamat xəhərinining dawinidin Arabəl ekimiojıq silərni harlaydu.

7 Rəb Pərvərdigar manga kərsəttiki — Keyinki ot-qep bax tartkən waqtida, mana U qekətkilərni yasidi (bu padixah ezığa ot-qep orojandın keyinkı, ikkinçi ketimlik ot-qep eskan wakıt idi) **2** həm xundak boldiki, qekətkilər zemindiki ot-qepni kaltdurmay yəwətkəndin keyin, mən: — «İ Rəb Pərvərdigar, etünüp kələy, kəqürgəysən! Yakup қandaqmı qidiyalaydu? U kiqik tursa!» — dedim. **3** Pərvərdigar əmdi undak kilixitin yandi: «Əmdi undak bolmayıdu» — dedi Pərvərdigar. **4** Rəb Pərvərdigar manga kərsətti — Mana, Rəb Pərvərdigar [həlkə] bilən kürəx kiliixa otni qakirdı; Ot hətta qongqur dengiznimə kurutti, Miras bolojan zeminnimə yep kətti; **5** Əmdi mən: — «İ Rəb Pərvərdigar, etünüp kələy, tohtiqəysən! Yakup қandaqmı qidiyalaydu? U kiqik tursa!» — dedim.

6 Pərvərdigar xundak kilixitin yandi: «Əmdi undak bolmayıdu» — dedi Rəb Pərvərdigar. **7** Əmdi U manga [mundak bi ixni] kərsətti — Wə mana, Rəb tik əlqıqıq yip bilən kopurulən tam tüwida, Kolida tik əlqıqıq yipni tutkınıq turatti; **8** wə Pərvərdigar məndin: — «Amos, nemini kərdung?» dəp soridi. Mən: «Tik əlqıqıq yipni» — dedim. Rəb: «Mən yənə Əz həlkim Israil otturisioqa tik əlqıqıq yipni tiklaymən; Mən yənə ularını jazalımay etüp kətməyən; **9** Həm İshəknıng «yüküri jaylırı» һalak bolidu, Israilning tawapqahlıri wəyrən kiliñidu; Yərobojam jəmətigə kiliç bilən hujum kiliixa ornumdin turimən» — dedi. **10** Xuning bilən Bəyt-əldiki kahin Amaziya Israil padixahı Yəroboamoja həwər yollap: — «Amos Israil jəməti arısida turupmu siliga suyikast kıldı; zəmin uning kilojan barlık qaplırını kətürəlməydu. **11** Qünki Amos: — «Yərobojam kiliqta elidü, Israil əsirga elinip eż zemindin sürgün bolmay kalmaydu!» — dəydu» — dedi. **12** Andin Amaziya Amoska: — Həy aldin kərgüçil! Bəs, yokal, Yəhuda zeminoja kəq, axu yərdə bexarət berip, xu yərdə nan tepiy yə! **13** Birak Bəyt-əldə yənə bexarət bərmə; qünki u padixahıng tawapqahı, xəqliq eydur, — dedi.

14 Amos Amaziyaqa jawab berip mundak dedi: — «Mən əslı pəyoğəmbər əməs idim, yaki pəyoğəmbərninq oqlımu əməsmən; bəlkı mən bir qarwiqi, xundakla erən dərəhlirineng mewisini tərgüqi idim. **15** Birak pada bekıwatkan qeojında Pərvərdigar meni Əz ilkığa aldi wə məngə: «Barçın, həlkim Israileşa bexarət bər» — dedi. **16** Əmdi, i Amaziya, Pərvərdigarning səziga kulaq sal! Sən məngə: «Israeline əyibləydiyən bexarətlərni bərmə, İshək jəmatini əyibləydiyən səzərni eytma», deding. **17** Xunga Pərvərdigar mundak dəydi: — «Sening ayaling xəhərdə pahıxa bolidu, oqlul-kızılıring kiliç bilən kiriñidu wə zemining əlqəx tanisi tartılıxi bilən parqılınidu; sən napak bir zemində elisən; wə Israile əsirga elinip eż zemindin sürgün bolmay kalmaydu»».

8 Rəb Pərvərdigar manga mundak bir ixni kərsətti; qüvkən bolsimu, Mən xu yərdə kılıqni buyruymən, u mana, bir sewət yazılık mewə. **2** Andin U ularnı əltüridü; Mən yahxılıknı əməs, bəlki yamanlıknı məndin: Amos, nemini kərdung? — dəp soridi. Mən: yətküzüük üçün kəzlimini ularqa tikimən. **5** Samawi «Bir sewət yazılık mewini» — dedim. Pərvərdigar əxunlarning Sərdarı bolovan Rəb Pərvərdigar, Zeminoja manga: Əmdi həlkim Israiloja zaval yətti; Mən təgküqi bolsa dal Uning Əzidur; U tegixi bilənlə, zemin yəna ularnı jazalımay etüp kətməymən, — dedi. erip ketidü, uningda turuwatqanlarning həmmisi matəm **3** — Xu künı ordidiki kızlarning nahxılıri kiyatıldı; Zemin Nil dəryasidak ərləp ketidü — Misirning qiyalaroja aylinidü, — dəydu Rəb Pərvərdigar; — dəryasidak [ərkəxləp], andin qeküp ketidü. **6** Rawaklirini Jəsətlər kəp bolidü; ular jay-jaylarda sırtqa taxlinidü. ərxlərgə selip, asman gümbizini yər yüzigə bekitiküqi Süktü! **4** Buni anglanglar, həy miskinlərni əzgüqilər, Xudur; Dengizdiki sularını qakırıp, ularnı yər yüzigə Zemindiki ajiz meminlərni yokatmaqçı bolovanlar kuyquqı Udur; Pərvərdigar Uning namidur. **7** Silər — **5** «Axlıkimizni satmakçı iduk, yengi ay qaşanmu Manga nisbətən Efiopiya balılıriqa ohxax əməsmü, ahirlıkar, Buğday yayımısını aqattuk, xabat künı qaşan i Israil balılıri? Mən Israilni Misirdin elip qikarоan tügər?» — dəydiojanlar, — Xundakla «əfah»ni kiqik əməsmü? Filistylərni Kret arildin, Suriyeliklərni kılıp, «xəkəl»ni qong elip, Aldamqılık üçün tarazını Kir xəhəridin qikarоan əməsmü? **8** Қaranglar, Rəb yalojan kılıqanlar! **6** — Namratlarnı kümüxkə, Miskin Pərvərdigarning kezi «gunahkar padixaḥılık» üstigə adəmni bir jüp qorukka setiwalımkçı bolovanlar, qüxti — Mən yər yüzidin uni yokitımən; Lekin Mən Yakup Buğdaynı süpüründisi bilən koxup satmakçı bolovanlar! jəmatini toluk yokitıwatməymən, — daydu Pərvərdigar. **7** Pərvərdigar Yaqupning oqururi bilən xundak əsəm **9** Qünki қaranglar, Mən buyruk qüxiürimən, Xuning bilən kıldıki, — Bərhək, Mən hərgiz ularının kılıqanlıridin hudi birsə dannı əqlwirdə taskıçəndək, Israil jəmatini heqbirini untumaymən! **8** Zemin bu ixlardın təwrinip əllər arısida taskaymən, Birak ulardin əng kiqikim kətməmdü? Wə uningda turuwatqanlarning həmmisi yərəq qüxiüp kətməydu. **10** [Halbüki], həlkimming barlık matəm tutmamdu? U Nil dəryasidak ərləp ketidü, gunahkarları, yəni: «Külpət bizə hərgiz yekinlaxmaydu, U Misir dəryasidak ərkəxləp, andin qeküp ketidü. **11** **9** Xu künı xundak əməlgə axuruliduki, — dəydu Xu künı Mən Dawutning yikilojan kəpisiini yengibaxtin Rəb Pərvərdigar, — Kuyaxni qüxtə patkuzimən, tikiłymən, Uning yeriklärini etimən; Uni harabiliktin Zeminni xu oquq kündə қarangojaluxturimən. **10** ongxap, Əyni zamandiki petidək kurimən. **12** Xuning Heytliringlarnı musibətkə, Həmmə nahxılırları ah- bilənlər Edoming kəldisiqə həmdə namim bilən zarlarqa aylandırıwetimən; Həmmə adəmning qatriki atalojan barlık allərgə igidarqılık kılıdu, — dəydu üstini bəzərət bilən orıouzırmən, Hərbir adəmning bunı bejirgüqi Pərvərdigar. **13** Mana xundak künələr bexida takırlık pəyda kılıman; Bu matəmni yakkə-yeganə kəliduki, — dəydu Pərvərdigar, — Yər həydügüqi hosul bir oqulning matimidək, Heytning ahirini dərd-ələmlək yiojkuqıja yetixiwalidu, Üzümlərni qəylığıqi uruk bir kün kiliwetimən. **11** Mana, xundak künələr kəliduki, qaqkuqıja yetixiwalidu; Taqlar yengi xarabını temitip, — dəydu Rəb Pərvərdigar, Zeminoja қəhətqılıkni Barlık dəng-egizliklər erip ketidü. **14** Wə həlkim əwətimən, — — Nanoja bolovan қəhətqılık əməs, yaki Israelni asarəttin kutuldurup, azadlıqka erixtürimən; suqə bolovan qangkaxmu əməs, bəlki Pərvərdigarning Ular harab xəhərlərni kəyta kurup, ularda makanlıxidü; sez-kalamini anglaxka bolovan қəhətqılıkni əwətimən. Ular üzüñzarları tikip, ularning xarabını işqudu; Ular **12** Xuning bilənlər dengizdən dengizdoja, ximaldin baqlarınlı bərpa kılıp, mewisini yəydu. **15** Mən ularnı xərkəkə kezip mangidü, Ular Pərvərdigarning sez- əz zemini əstigə tikimən, Ular Mən ularqa ata kılıqan kalamini izdəp uyan-buyan yürüp, uni tapalmaydu. **13** zemindən hərgiz kəytidin yuluwetilməydu — dəydu Pərvərdigar sening Hudaying.

Xu künı güzəl kızlar həm yigitlərəm ussuzlukṭın həlidin ketidü; **14** Həm Samariyaning gunahının [nami] bilən əsəm iqlikənlər, Yəni «llahinqning tirikliki bilən, i Dan», yaki «Bəər-Xebadiki [ilahiy] tirik yol bilən!» dəp əsəm iqlikənlər bolsa — Ular yikiliđu, ornidin hərgiz kəytidin turalmaydu.

9 Mən Rəbning kurbangahning yenida turqinini kərdüm; U mundak dedi: — — Tüvrüklerning baxlırını urunglar, bosuojılar silkingiqə urunglar, Ularnı [ibadəthanidikilərning] baxlıriqa qüxürüp, paraparə kiliŋlər! Mən xu [butpərəslər]dən əng ahirda kalojanlırinimi kılıq bilən əltürimən; Ulardin kaqay degenlər qaqlamayıdu, Ulardin kutulay degenlər kutulup qikalmayıdu. **2** Ular təhtisara işığa texip kirsə, kolum axu yərdin ularnı tartıp qikiridü; Ular asmanoja yamixip qikşa, Mən xu yərdin ularnı tartıp qüxiürimən; (**Sheol h7585**) **3** Ular Karməl qoikkisiqə məkəwalsımı, Mən ularnı izdəp xu yərdin alımən; Ular dengiz tegidə nəzirimden yoxurunuwalovan bolsimu, Mən yilanni buyruymən, u ularnı qakıdu; **4** Düxmənlırigə əsirgə

Obadiya

1 Obadiya kərgən alamat kərünük: — Rəb Pərvərdigar Edom toqrluk mundaq dəydu: — (Biz Pərvərdigardin bu həwərni anglaçka müvəssər bolduk) — «Bir elqi əllər arisioqa əwtildi; U: «Ornunglardın turungalar, biz uningoja karxi jəng kılıx tütün turaylı!» — dəp həwər beridu. **2** Mən, Mən seni əllər arisida kiqik kildim; Sən [əllər arisida] qattik kəmsitilgən həlk bolisən! **3** Həy tik kiyanıng yerikliri iqida turoquqi, Turaloquisi yukiri bolquqı, Kənglüngdə: «Kim meni yərgə qüixürəlisun?! degişi, Kənglüngdiki təkəbburluq əzüngni aldap koydi! **4** Sən bürkütük əzüngni yukiri keftürsəngmu, Qanggangnu yultuzlar arisioqa tızsangmu, Mən xu yərdin seni qüixürüwetimən, — dəydu Pərvərdigar. **5** Bulangqılar kəxingoja kəlsimu, Oqrılar keqıləp yeningoja kirsimu, (Həy, xunqə üzüp taxlinisən!) Ular ezlirigə quxluqla oqrılaytta əməsmə? Üzüm üzgüqilər yeningoja kəlsimu, azrak wasanglarnı əldəndirdi əməsmə? **6** Birək Əsawning təllukatı kəndək ahturuldu! Uning yoxurun bayılıkları kəndək teip qıqıldı! **7** Barlıq ittipakdaxliring seni qegrayingoqə həydiwetidu; Sən bilən inək etkənlər seni aldap, üstündən oğalıb kılıdu; Neningni yegənlər sanga kiltək kırıdu; [Sən] dərwəkə yorutulmioqandursən! **8** Mən xu künü, — dəydu Pərvərdigar, — Edomdin danixmənlərni, Əsawdin əkil-parasətni yokatmadıman? **9** Xuning bilən palwanlıring parakanda bolidu, i Teman, Xuning bilən Əsawning teojidiki hərbir adam kiroqinqılıkta kətl kılınidu. **10** Ukang Yakupkə kilojan zulum-zorawanlıking tüpəylidin, Iza-ahənat seni kaplaydu; Sən mənggügə üzüp taxlinisən. **11** Sən bir qatə [pərvəsiz] karap turojan künü, Yəni yaka yurttiliklər [buradırıngning] mülkini bulap kətkən künü, Taipilər uning dərvazılıridin kirip Yerusalem tüstigə qək taxlıjan künü, Sən ularning bir əzasiqa ohxax bolğansən. **12** Birək kərindixingning apətlilik künigə pərvəsiz karap turmaslıking kerək idi, Yəhūdaning balılırinin əhalət künidə huxal bolup kətməsliking kerək idi; Külpətlilik künidə aozzingni yoojan kilməsliking kerək idi; **13** Əz həlkimni apət başkan künidə, ularning dərvazisioja kirməsliking kerək idi; Ularnı apət başkan künidə ularning dərdələmigə erənsiz karap turmaslıking kerək idi, Apət başkan künidə kolungni mal-mülkigə sozmaslıking kerək idi; **14** Sən xəhərdin keqip kutluqanları üzüp taxlax tütün aqa yolda turmaslıking kerək idi; Külpət başkan künidə uningdin kutulup kalqanları düxməngə tapxurmaslıking kerək idi. **15** Qünki Pərvərdigarning künü barlıq, əllər tüstigə qüixükə yekin kaloqandur; Sening baxçılarqa kılıqiningdək, sangimu xundak kılınidu; Sanga tegixlik jaza eż bexingoja qüixidu; **16** Qünki sən Əz mukəddas teojimda [oqəzipimmi] iqlikiningdək, Barlıq əllərmə xundak tohtawsız iqidu; Bərhək, ular iqidu, yutidu, Andin ular həq məwjuṭ əməstək yokap ketidu. **17** Birək Zion teoji tüstidə panah-kutkuzelulx bolidu, Taq pak-mukəddəs bolidu; Yakup jəmatining təllukatlıri eziqə tawa bolidu; **18** Wa Yakup jəmati ot, Yüsüp jəmati yalkun, Əsaw jəmati ularqa pahal bolidu; [Ot wə yalkun] Əsaw jəmati iqidə yekiliş, ularni yutup ketidu; Əsaw jəmatidin heqbirsı kalmayıdu;

Qünki Pərvərdigar xundaq səz kilojan. **19** [Yəhūdaning] jənubidikilər Əsawning teojiqə igə bolidu; Xəfəlah tüzlənglikidikilər Filistilərning zeminoja igə bolidu, Bərhək, ular Əfraimning dalası həm Samariyəning dalasıqə igə bolidu; Binyamin Gileadka igə bolidu; **20** Sürgün bolqanlardın kəlip kalojan Israillardin tərkib tapkanı bu koxun Kanaandikilərgə təwə bolqan zeminoja Zarəfatlıqə igə bolidu; Səfaradta sürgündə turojan Yerusalemdikilər bolsa jənubtiki xəhərlərgə igə bolidu. **21** Andin Zion teoji tüstigə kutkuzoqıllar qıkidu, Ular əsaw teoji tüstidin həküm süridi; Xuning bilən padixaqlik Pərvərdigaroja təwə bolidu!

Yunus

1 Pərvərdigarning sezi Amittayning oqlı Yunuska yetip kəlip mundaq degəndə: — **2** «Ornungdin tur, dərhal Ninəwə degən axu böyük xəhərgə berip, awazingni kətürüp y yerdikilərni aqahlandurojin; qünki ularning rəzillilikli Mening kezümgə qadılıp turidu». **3** Birak Yunus ornidin turup Pərvərdigarning yüzidin əzini qaqrux üçün Tarxix degən yurtka katmakçı boldi. Xunga u Yoppa xəhərigə berip, Tarxixkə baridiojan kema tepip, kirasını tələp uningoja qüxti wə kəmisiqlər bilən birlikə Tarxixkə berip, Pərvərdigarning yüzidin əzini qaqrurmakçı boldi. **4** Pərvərdigar bolsa zor bir boranni dengizəqə taxlıdı; xunga dengizdə dəhəxətlək kara boran qıkip, kəmə parqlılinip kətkili tas kəldi. **5** Kəmisiqlər bolsa bək korkup ketip, hərkəyassisı ez ilahlıriqa hitab kılıp dues kılıxtı; ular kemini yeniklusun dəp uningidiki yüksəkliklərni dengizəqə taxliwətti. Birak Yunus bolsa, kemining astı kəwtigəti qıxuwelip, xu yərdə olıktak uhlawatkanıdi. **6** Kəma baxlıkı uning yenioja kəlip uningoja: «Əy, uhlawatkan kixi, bu kandak kılıqojining? Ornungdin tur, ilahıngını seqoqınip nida kıl! Kim biliđu, ilahıngning nəziri qıxüp bizni halakəttin kütküzup kəlamdu tehi?» — dedi. **7** Ular bir-biriga: — Kelinglər, bu külplətning kimning wajidin beximizoja qüxkənləkini bekitix üçün qək taxlaylı, — deyixti. Xundak kılıp ular qək taxlaştı; ahirda qəkta Yunus qıkip kəldi. **8** Ular uningdin: — Keni, eyt, beximizoja qıxkən bu külplət kimning səwəbidin boluwatidu? Sening tirikqlikinq nəmə? Nədən kəlding? Kəysi əl, kəysi milləttin sən? — dəp soridi. **9** U ularoja: — Mən bolsam ibranıy millitidin, ərxlardıki Hudadin, yanı dengizni, yar-zeminni yaratkan Pərvərdigardin körkəkqimən, dedi. **10** Bu sez ularni intayın körkutuwatti. Ular: «Sən zadi nemə ix kılıqan?» — dəp soridi (qünki ular uning Pərvərdigarning yüzidin qaqqanlığını bilgənidi, qünki ular buni uning ez aqzidin anglojanidi). **11** Ular uningdin: — Əmdi biz seni kandak əksək dengiz biz üçün tinqlinidu? — dəp soridi; qünki dengiz dolkunu baroqanseri əwji elip ketiwattati. **12** U ularoja: — Meni kətürüp dengizəqə taxliwetinqlər, xu qaçda dengiz silər üçün tinqlinidu; qünki bilimənki, bu zor boran mening səwəbimidin silərgə qüxti, — dedi. **13** Birak bu adəmlər küqə palak urup kırqakka yetixka tirixti; əmma yetəlmidi, qünki dengiz kərixkəndək tehimu dolğunlap ketiwattati. **14** Ular Pərvərdigarçoja iltija kılıp pəryad kətürüp: — Ah! Pərvərdigar, Sandin etünimiz, bu adəmning jenini alojanlığımızni bizdin kərmigəysən! Bigunañ bir adəmning kənini təkəxuning gunahını üstimizgə koymıqəysən! Qünki Sən Pərvərdigar Əzüngning halıqojiningni kılding! — dəp nida kıldı. **15** Xuning bilən ular Yunusun kətürüp elip dengizəqə taxliwətti; dengiz dolğunlinixin xuan tohtidi. **16** Xuning bilən bu adəmlər Pərvərdigardin kəttik körkəti; ular Pərvərdigarçoja atap kurbanlıq kılıp kəsəm iqixti. **17** Birak Pərvərdigar Yunusunu yutuwelixka yoɔjan bir belikni əwətkənidi. Yunus bolsa bu belikning kərnida üq keqə-kündüz turdi.

2 Yunus belikning kərnida turup Pərvərdigarçoja mundaq dua kıldı: — **2** «Mən dərd-əlimimdin

Pərvərdigarçoja pəryad kətürdum, U manga ijabət kıldı. Mən tahtisaraning təktidin pəryad kıldı, Sən awazimoja kulaq salding. (*Sheol h7585*) **3** Qünki Sən meni dengiz təktigə, dengiz kərnioja taxliwəting, Kalkün ekinləri meni arisoja eliwaldi, Sening barlık dolğunliring həm erkəxliring üstümdin etüp kətti; **4** Wə mən: «Mən nəzirindən taxliwetlənmən; Birak mən yənilə mukəddəs ibadəthanangoja karap təmid bilən təlmürimən» — dedim. **5** Sular meni yutup kətküdək dərijidə oriwaldi, Dengiz təkti meni kapsıwaldi; Dengiz qəplili beximoja qırmixiwaldi. **6** Mən taqların tagligrığa qıxüp kəttim; Yər-zemin tegidiki taqaklar meni əbədil'əbədkiqə kamap kəydi; Həlbuki, Sənjenimni həng iqidin qıkardıng, i Pərvərdigar Hudayim. **7** Jenim iqimda halidin kətkəndə Pərvərdigarnı esiməg kəltürdum, Duayım Sanga yetip, Mükəddəs ibadəthanangoja kirip kəldi. **8** Bimənə ərziməs butlarqa qoqunçanılar əzığə nesip bolovan mehribanlıktın məhrum bolidu. **9** Birak mən bolsam təxəkkür sadayım bilən Sanga kurbanlıq kılımən; Mən iqtən kəsəmlirimi Sening aldingda ada kılımən. Nijat-kütkuzx Pərvərdigardindur!» **10** Pərvərdigar belikça buyrudi, belik Yunusni kuruqlukka kəy kıldı.

3 Pərvərdigarning sezi ikkinçi ketim Yunuska yetip mundaq degəndə: — **2** «Ornungdin tur, Ninəwə degən axu böyük xəhərgə berip, Mən sanga tapxurojan həwərnı ularoja jakarla». **3** Yunus ornidin turup Pərvərdigarning sezi boyığa Ninəwə xəhərigə bardi. Ninəwə bolsa nahayıti böyük bir xəhər bolup, xəhərning ezilə üq künlik yol idi. **4** Yunus xəhər iqığa kirip bir kün mangdi, u: — Kırık kündin keyin, Ninəwə xəhəri wəyrən kılınidu! — dəp jakarlıdi. **5** Ninəwədikilər Hudanıng səziga ixəndi. Ular roza tutulsun dəp elan kılıp, mətiwərlərdin tartıp əng kəkiqigiqə ularning həmmisi bez kiyim kiydi. **6** Bu sez padixahka yetkənde, umu tahtidin turup, tonini taxlap bəz kiyim kiyip külliükə kirip olturdu. **7** U yənə əmri arkılık pütkül Ninəwə xəhərigə munularını jakarlıdı: — «Padixah həm akşəngəklərning yarlıq boyığa, Ninəwə xəhəridiki heqkəndak adəm, at-ulaq, kala, koy padılırı heqnərsiga eqiz təqmisin; heqnərsini yemisun, sumu iqmisun. **8** Hərbir adəm wə haywan bez kiyisun, hərbiri Hudaqa kəttik pəryad kətürsun; hərbiri yaman yoldın yansun, hərbiri kolını zorawanlıktın üzsun; **9** kim biliđu, buning bilən Huda kəttik oqəzipidin yenip bizni halak kılmasmakin?» **10** Xuning bilən Huda ularning əməllirini, yəni yaman yollardin yanəqanlığını kərüp, ularoja kəratkan bala-ķazani qıxırıxtın yenip, xu baliyakazanı qıxırmıdi.

4 Əmma bu ix Yunusni intayın narazi kılıp, uni kəttik oqəzpləndirdi. **2** U Pərvərdigarçoja: — «Ah, Pərvərdigar, ez yurtumdiki qaçda Sening xundak kılıdojanlığının demigənmidi? Xunga mən əslidə Tarxixkə qaqmakçı bolovanmən; qünki mən bilimənki, Sən mehribanlıq, rəhimbil, asan oqəzplənmaydiqan, qongkər mehribanlıkkə tolqan, kixilərning bexioja külplət qıxırıxtın yanəqanıqı Hudadursan. **3** Əmdi Pərvərdigar, jenimni məndin elip kət, elüm mən üçün yaxaxtin əwzal» — dedi. **4** Pərvərdigar uningdin: — Bundak aqqıqlanojining

toɔrımı? — dəp soridi. **5** Andin keyin Yunus xəhərdin qıkip, xəhərninq xərkij təripigə berip olturdu. U xu yərdə ezigə bir qallə yasap, xəhərdə zadi nemə ixlar bolarkin dəp uning sayısında olturdu. **6** Pərvərdigar Huda Yunusni ez parakəndiqiliqidin kütkuzux üçün, uning bəxiqə sayə qüxsün dəp uningoja bir kiqik dərəhni əstürüp təyyarlıdı. Yunus kiqik dərəhtin intayın hursən boldi. **7** Bırak ikkinçi kün tang atkanda Huda bir kurtñi təyyarlap əwətti. Kurt bu kiqik dərəhni pilikigə zərbə kılıp uni kurutuwətti. **8** Kün kizaroqanda, Huda intayın issiğ bir xərk xamilini təyyarlıdı; kün təptini Yunusning bəxiqə qüxürdü, uni halidin kətküzdi. U ezigə ölüm tiləp: — Ölüm mən üçün yaxaxtin əwzəl, — dedi. **9** Bırak Huda uningdin: — Sening axu kiqik dərəh səwəbidin xundak aqqıqlinxing toɔrımı? — dəp soridi. U jawab berip: — Həə, hətta əlgüdək aqqıkim kəlgini tooridur, — dedi. **10** Pərvərdigar uningoja mundak dedi: — «Şən heq ajiringni singdurmigan həm ezung əstürmigən bu kiqik dərəhkə iqingni aqritting; bıraq u bir keqidila ezi əsüp, bir keqidila kurup kattı; **11** Əmdi Mening ong koli bilən sol kolini pərk etəlməydiçən yüz yigirmə ming adəm olturak laxkan, xundakla nuroğun mal-waranolrimu boローン Niñəwədək bundak böyük xəhərdikilərgə iqimni aqritip rəhİM kılıximoja toqra kəlməmdu?».

Mikah

1 Pərvərdigarning sezi — Yotam, Ahaz wə Həzəkiya Yəhudələrə padıxah bolğan künlərdə Morəxətlik Mikahçı kəlgən: — U bularnı Samariya wə Yerusalem tooprisidə kərgən. **2** Anglanglar, i həlkələr, həmmüng'lər Kulak sal, i yər yüzü wə unında bolğan həmmüng'lər: — Rəb Pərvərdigar silərni ayıbləp guwahlıq bərsun, Rəb mukəddas ibadəthanisidin silərni ayıbləp guwahlıq bərsun! **3** Qünki mana, Pərvərdigar Ez jayidin qıkıdu; U qüxüp, yər yüzdikidi yukırı jaylarnı qəylyədu; **4** Uning astida taoqlar erip ketidü, Jilojılar yerilidü, Huddi mom otnıng aldida erigəndək, Sular tik yardin tekulgəndək bolidü. **5** Buning həmmisi Yakupning itaatsizlikı, Israıl jəmətidiki gunaḥalar tüپayıldıñ bolıdu; Yakupning itaatsizlikı nədin baxlanıjan? U Samariyədən baxlanıjan əməsmə? Yəhudədadiki «yukırı jaylar»[ni yasax] nədin baxlanıjan? Ular Yerusalemın baxlanıjan əməsmə? **6** Xunga Mən Samariyəni etizdiki tax dəvisidək, Üzüm talları tikiñə layik jay kiliwetimən; Mən uning taxlırını jilojıça domilitip taxlaymən, Uning ullırını yalingaqlaymən; **7** Uning barlıq oyma məbudişiri para-parə qekiyetiliđü; Uning pañixiliktin erixkən barlık hədiyələri ot bilən keydürülidü; Barlık butlırını wəyrana kılımən; Qünki u pañixə ayalning həkkə bilən bularnı yioçip toplidi; Ular yənə pañixə ayalning həkkə bolup kətip ketidü. **8** Bular üçün man ah-zar ketürimən, Mən huwlaymən; Yalingayak, yalingaq değüđək yürimən; Mən qilberlərdək huwlaymən; Huwkuxlardak matəm tutup yürimən. **9** Qünki uning yarılırı dawalıqusızdır, U hətta Yəhudəoqımu yetip, Həlkimning dərwazısıja, yəni Yerusalemıqıja yamridi. **10** Bu [apətni] Gat xəhirdə sezlimənglər, Kət'iy yioqlımlılar; Bayt-la-Afrəh xəhirdə topa-qangda eqinanglar! **11** I Xafirda turuwatkan kız, yalingaqlik wə xərməndilik iqida [əsirlikkə] et; Zaananda turuwatkan kızlar talaşa qəq qılıqan əməs; Bayt-Ezəl ah-zarlar ketürməktə; «[Huda] səndin mukim jayingni elip ketidü!» **12** Marotta turuwatkan kız yahxılıkka talmürüp tit-tit boluwatidü; Birak yamanlık Pərvərdigardin Yerusalem dərwazısıqa qüxti. **13** Tulparnı jəng hərəsiçəjə kat, i Ləkixta turuwatkan kız; (Ləkix bolsa, Zion kiziçəjə gunahıning baxlanıjan yeri idi!) Qünki səndə Israelning itaatsizlikı tepilidü. **14** Xunga sən huxlixix hədiyilərini Morəxət-Gat xəhirişə berisən; Akzibininq dukandarları Israıl padixahlıriço yaloqanlıq yətküzidü; **15** Mən tehi sanga bir «mirashor» epkelimən, i Marəxəh xəhirdə turuwatkan kız; Israelning xan-xəripi Adullamıqımu qüxüp kelidü. **16** Əzüngni taķırbax kıl, Zokung bolğan balılar üçün qeqinqni qüxürüb; Körultazdak aydingbaxlıqını kengəyt, Qünki ular səndin ayrılip sürgün boluxka kətti.

2 Ornidə yetip kəbihlikni oylayıldıjanlarocha wə yamanlıq aylığıqılırəgə way! Pəkət ularning kolidin kəlsila, ular tang etixi bilənlə uni ada kılıdu; **2** Ularning aqkez kəzə etizləroja qüxsila, ular zorawanlıq kılıp buliwalidü; Əylərgimu kiziçipla kalsa, bularnimu elip ketidü; ular batur kixinimü jəməti bilən bulaydu, Adəmnı ez miraslıri bilən koxup qanggilioja kirgüzüwalidü. **3**

Xunga Pərvərdigar mundaq dəydu: — Mana, Mən bu ailigə karap, boyunliringlardın qıkıralmaydıjan yaman bir [boyuntururkni] oylap təyyarliwatımən; Silər əmdi gidiyip mangmaysırlər; Qünki xu künlər yaman künlər bolidü. **4** Xu künü ular silər tooprangarda tamislı tiloja elip, Eqinixlik bir zar bilən zarlaydu: — «Biz pütünley bulang-talang kılınduk! U həlkimning nesiwişini baxxilaroja belüwətti; Uni məndin xunqə dəhxətlik məhrum kıldı! U etizlirimizni munapikka təksim kılıp bərdi! **5** Xunga Pərvərdigarning jamaiti arisidin, Silərə qək taxlap zemin üstügə tana tartıp nesiwa bəlgiqidin bısimu kalmayıdu. **6** Ular: «Bexarət bərməngərlər» — dap bexarət beridü! Əgor [pəyəqəmbərlər] bu ixlar toopruluk bexarət bərmisə, əmdi bu ar-nomus bizdin hərgiz kətməydu! **7** I Yaçup jəməti, «Pərvərdigarning Rohı səwr-taqtısızmu? Bu ixlar rast Uning kıləjanlırimu?» — degili bolandu! Mening sözlirim durus mangouqıja yahxılık kəltürməndü? **8** Birak tünügünlə Mening həlkim hətta düxməndək ornidin kozojaldı; Silər hatırjamlıka yoldın etüp ketiwatkənlərin tonini iq kiyimləri bilən salduruwalisırkı, Ularnı huddi uruxtin käytkənlərdək [kiyimsiz] kəldürisilər. **9** Həlkim arisidiki ayallarını ezlirining illik eyliridin kooqlaysırlər; Ularning yax balılırını silər Mening güzel gehirimdin məngügü məhrum kılısilər. **10** Ornunqlardın turup neri ketinglər; Qünki halakətni, Yəni azablık bir halakətni kəltürməndən napaklık tüپayıldıñ, Bu yər silərgə təwə aramgah bolmayıdu. **11** Əgor bihüdilikte, yaloqanlılıqta yürgən bısi yalojan gəp kılıp: — «Mən xarab wə hərəkkə tayinip silərgə bexarət berimən» — desə, Mana, u xu həlkəkə pəyəqəmbər bolup kılıdu! **12** Mən qokum seni bir pütün kılıp uyuxturiman, i Yaçup; Mən qokum Israilning kəldisini yiojiman; Mən ularnı Bozrahıdiki koylardək, Ez yayılıkda yiojılıqan bir padidək jəm kılımən; Ular adimininq keplükidin warang-qurunglukka tolidü. **13** Bir «bəsüp etküqi» ularning aldiqə qikip mangidü; Ular bəsüp qikti, Yəni kowukka yetip berip, uningdin qikti; Ularning Padixahı ularning aldida, Pərvərdigar ularning aldiqə etüp mangidü.

3 Mən mundak dedim: «Anglanglar, i Yakupning hakimləri, Israıl jəmətinin əmirləri! Adil həkümni bilix silərgə has əməsmə? **2** I yahxılıkni eq kergüçqi, Yamanlıqlik yahxi kergüçilər — Silər Ez həlkimindən terisini, Ustihanlıridin gəxini yulidijan, Ularning gəxini yaydıjan, Terisi soyulmuşa üstidin sawadyıjan, Ustihanlırinı qakıdıjan, Ularnı kazanoja təyyarlıqandək, Daxkəzandıki gəxni tooprıqandək toopraysırlər! **4** Buningdin keyin ular Pərvərdigaroja nida kılıdu, Birak U ularnı anglimaydu; Ularning kilmixliridiki hər türülü kəbihlikli üçün, U qəsədə U yuzini ulardın kaqurup yoxuridu!». **5** Pərvərdigar Ez həlkini azduroquçı pəyəqəmbərlər toopruluk mundak dəydu: — (Ular qıxları bilən qıxləydi, «Aman-tinqlik!» dəp warkırayı, Kimərkim ularning gelini maylimisa, Xularqa karxı urux hazırlaydu!) **6** — Xunga silərni «alamət kerünüxni kerməydijan bir keqə, Pal salqılı bolmayıdijan karangoçuluk basıldı; Pəyəqəmbərlər üçün kuyax patidu, Kün ular üstidə kara bolidu; **7** «Alamət kerünüxni kergüçilər» xərməndə bolidu, Palqılar yərgə

karitilidu; Ularning həmmisi kalpuklirini tosup yürüdu; Qünki Hudadin həq jawab kəlməydi. **8** Bırak mən bərlək Pərvərdigarning Rohidin kükə tolojanmən, Yakupka ezinin itaətsizlikini, Israiloşa uning gunahını jakarlax üqün, Toorqa həkümünlərgə həm kudratka tolojanman.

9 Buni anglanglar, ettinimən, i Yakup jəmətining həkimili, Israil jəmətinin əmirləri! Adil hekümə eəq bolojanlar, Barlıq adaletni burmilyadıojanlar, **10** Zionni kan təküx bilən, Yerusalemni həkəkaniyətsizlik bilən küradiojanlar! **11** [Zionning] həkimli parilar üçün həküm qıkırıdu, Kəhinlər «ix həkkini üçün talim beridu; «Payəqəmbərlər» pul üçün pälqılık kildi; Birak ular «Pərvərdigarço tayinar»mix tehi, Wə: — «Pərvərdigar arımızda əməsmə? Bizgə həq yamanlık qüxməydi» — deyixidu. **12** Xunga silərning wəjənglardın Zion teoqi etizdək aqdurulidu, Yerusalem dəng-tepilik bolup kəlidü, «Əy jaylaxkən taoq bolsa ormanlıknıq otturisidiki yukarı jaylardəkla bolidu, halas.

4 Birak ahirkı zamanda, Pərvərdigarning eyi jaylaxkən taoq larning bexi bolup bekitilidu, Həmma dəng-egizliktin üstün kılınip kötürülidu; Barlıq həlkələr uningoja karap ekip kelixidu. **2** Nuroğun kowm-millətlər qıkıp bir-birigə: — «kelinglar, biz Pərvərdigarning teoqi, Yakupning Hudasining əyigə qıkıp keləlyi; U ez yollırıdin bizgə egitidu, Wə biz uning izlirida mangımız» — deyixidu. Qünki ənənə-yolşoruk, Ziöndin, Pərvərdigarning səz-kalamı Yerusalemənin qikidiojan bolidu. **3** U bolsa kəp həlk-millətlər arısında həküm qıkırıdu, U kütəqlik əllər, yirakta turqan əllərning hək-nahəklirigə kesim kılıdu; Buning bilən ular ez kılıqlarını sapan qıxları, Nayzilərini orçak kılıp sokuxidu; Bir al yənə bir algə kılıq ketürməydi, Ular həm yənə urux kılıxni eğənməydi; **4** Bəlkı ularning hərbiri ez üzüm teli wə ez ənjür dərihi astida olturidu, Wə heqkim ularını körkətməydi; Qünki samawiy koxunlarning Sərdarı bolojan Pərvərdigar Əz aqzi bilən xundak, eytti. **5** Barlıq həlkələr ez «ilah»ining namida mangsimu, Birak biz Hudayımız Pərvərdigarning namida əbadıl/əbadığına mangımız. **6** Xu kündə, — dəydu Pərvərdigar, — Mən meyip bolujuqları, Həydiwetilgənlərini wə Əzüm azar bərgənlərni yiojiman; **7** Wə meyip bolujuqını bir «kaldı», Həydiwetilgənنىن kükütlük bir əl kılımən; Xuning bilən Pərvərdigar Zion teoçida ular üstidin həküm sürüdü, Xu kündin baxlap manggūgiqə. **8** Wə sən, i padini kezətkülli munar, — Zion kızının egizlikli, [padixahlıq] sanga kelidü: — Bərhək, sanga aslıdiki hökük-həkümranlıq kelidü; Padixahlıq Yerusalem kızıçoja kelidü. **9** Əmdi sən həzir nemixkə nida kılıp nalə kötürisən? Səndə padixah yoqmidi? Sening muxawiringmu əhalak bolojanmidi, Ayalni tolojak tutkandək azablar seni tutuwalojanmidi? **10** Azabka qıx, tolojak tutkən ayladək tuquxka tolojinip tirixkin, i Zion kizi; Qünki sən hazır xəhərdin qikisən, Həzir dalada turisən, Sən hətta Babiloju qikisən. Sən axu yərdə kutkuzulışən; Axu yərdə Pərvərdigar sanga həmjəmət bolup düxmənliringdin kutkuzidu. **11** Wə həzir nuroğun əllər: — «U ayaq astı kılınip buloqansın! Kezimiz Zionning [izasını] kersən!» — dəp sanga karxi jəng kılıxka yiqılıdu; **12** Bırak ular Pərvərdigarning oylarını bilməydi, Uning nixanını qüxənməydi; Qünki ənqılərni hamanoja yioqkandək U ularını yioqip koydi.

13 Ornungdin turup hamanni təp, i Zion kizi, Qünki Mən münggüzungni təmür, tuyaklıringni mis kılımən; Nuroğun əllərni sokup parə-parə kiliwetisən; Mən ularning əqənimitini Pərvərdigarço, Ularning mal-dunyalırını pütük yər-zemin Igisiga beoqxılaymən.

5 Əmdi əzüngərər koxun-koxun bolup yiçilinglar, i koxun kizi; Qünki birsi bizni mühasirəgə aldı; Ular Israilning həkim-sorakçısının məngzigə həsa bilən uridu; **2** (Sən, i Bəyt-Ləhəm-Əfratah, Yəhudadiki mingliqən [xəhər-yezilər] arısında intayin qıkıp bolojan bolsangmu, Səndin Mən üçün Israiloşa Həkim Boluqı qıkıdu; Uning [huzurumdin] qıkixlıri kədimidin, Yəni əzəldin bar idi) **3** Xunga tolojak tutkən ayal tuçup boluoqqa, U ularını [düxmənlirigə] taxlap koyidu; Xu qaçıda Uning kerindaxlıri bolojan kəldisi Israillarning yenioja kaytip kelidu. **4** U bolsa Pərvərdigarning kükı bilən, Pərvərdigar Hudasining naminin həywitidə padisini bekixka ornidin turidu; Xundak, kılıp ular məzmut turup kəlidü; Qünki U xu qaçıda yər yüzinən kərilirigə uluq dəp bilinidu. **5** Wə bu adəm aram-hatırjəmlikimiz bolidu; Asuriyəlik zeminimizə bəsüp kırğəndə, Ordilirimizni dəssəp qaylıgəndə, Biz uningoja karxi yəttə həlk padıqisini, Səkkiz kəbiləliyatlık yetəkqini qıkırırmış; **6** Ular Asuriya zeminini kılıq bilən, Nimrodnı zeminini etkəlliridə harabə kəlidü; Wə Asuriyəlik zeminimizə bəsüp kırğəndə, Qegrimiz iqini qaylıgəndə, U adəm bizni uning kəlidin kutkuzidu. **7** Wə Yakupning kəldisi nuroğun həlkələr arısında Pərvərdigardin güxkən xəbənəmdək bolidu, Qəp üstügə yaqşan yamoqlardək bolidu; Bular insan üçün keşikməydü, Adəm balılırinin [əjirini] küttüp turmadı. **8** Yakupning kəldisi əllər arısında, Yəni nuroğun həlkələr arısında ormandiki həyvanlar arisidiki xirdək bolidu, Koy padılıri arisidiki arslandək bolidu; Xir etkəndə ularning arisidin, Heqkim kutkuzup alalnıcıjudak qaylap dəssəydi, Titma-tit kılıp yırtıwtıldı. **9** Kolung kükəndilirirgə üstigə ketürülidu, Barlıq düxmənlirigə üzüp taxlinidu. **10** Xu kündə xundak bolidu, — dəydu Pərvərdigar, Mən aranglardın barlıq atliringni üzüp taxlaymən, Jəng hərwilirinqi əhalak kılımən. **11** Zemindikə xəhərliringni yoxitimən, Barlıq istihkamliringni əqlitimən. **12** Şehirlərni kolungdin üzüp taxlaymən; Silarda palqılar bolmayıdu. **13** Mən oyma məbduliringni, «But tüwürük»liringlərni otturungdin üzüp taxlaymən; Sən ez kolungning yasiyojinoja ikkinçi bax urmaysən. **14** Arangdin «Axerəh»liringni yuluwetimən, Wə xəhərliringni əhalak kılımən; **15** Wə [Manga] əhalak salmöjan əllərning üstigə aqqık wə dərəqəzəp bilən intikəmni yürgüzimən.

6 Pərvərdigarning nemə dəwatqinini hazır anglanglar: — «Ornungdin tur, taoqlar aliddə dəwayingni bayan kıl, Egizliklərgə awazingni anglatkın». **2** «I taoqlar, Wə silər, yər-zeminning eżgərməs ulları, Pərvərdigarning dəwasını anglanglar; Qünki Pərvərdigarning Əz həlkə bilən bir davası bar, U Israil bilən munazilixip ayibini kəsətməkqı; **3** I həlkim, Mən sanga zadi nemə kıldım? Seni nemə ixtaizar kılıplıtmən? Mening hatalikim toopruluk guwahlılk berixkin! **4** Qünki Mən seni Misir zeminidin elip qıvardım, Seni kulluk makanidin hərlükə

7 Mening häliməqə way! Qünki mən huddi yazdiki
mewiər yioçılıp, Üzüm həsulidin keyinkı wasangdin
keyin aq kələqən birsiga ohxaymən, Yegiüdək sapak
yoktur; Jenim təxna boloqan tunji ənjür yoktur! **2**
İhlasmən kixi zemindin yokap kətti, Adəmlər arisida
durus birsimi yoktur; Ularning həmmisi kan təkükxə
paylimakta, Hərbiri eż kerindixini tor bilən owlaydu.
3 Rəzillikni puhta kılıx üçün, Ikki koli uningoşa
təyyarlanıqan; Əmir «inam»ni soraydu, Sorakqimu
xundak; Metiwar janab bolsa eż jenining nəpsini axkara
eytip beridu; Ular jəm bolup rəzillikni toküxməkta. **4**
Ularning əng esili huddi jioçandək, Əng durusı bolsa,
xohilik tosuktin bəttərdür. Əmdi kezətqiliring [körkup]
kütkən kün, Yəni [Huda] sanga yekinlap jazalaydiqan
küni yetip kəldi; Ularning alakəzadə bolup ketidiojan
waktu hazır keldi. **5** Ülpitingga ixənma, Jan dostungoşa
tayanma; Aqzinqning ixiñini kujikinqda yatkıqıldıñ
yepip yür. **6** Qünki oqul atisioşa bihərəmatlık kılıdu,
Kız anisioşa, Kelin keyn anisioşa karxi kəzoxılıdu;

Kixining düxmənliri ez əyidiki adəmleridin ibarət bolidu. 7 Birak mən bolsam, Pərvərdigarə qarap ümid baqlaymən; Nijatimni bərgüqi Hudani kütimən; Mening Hudayim manga kulak salıdu. 8 Manga qarap hux bolup kətəm, i düxminim; Gərçə man yikilip kətsəmmu, yanə kopımən; Karangoçulukta oltursam, Parwərdigar manga yorukluk bolidu. 9 Mən Pərvərdigarning oqəzipiğə qidap turimən — Qünki mən Uning aldida gunah sadır kildim — U mening dəwayimni sorap, man üçün həküm qıkırıp yürgüzgüqə kütimən; U meni yoruklukka qıkırıdu; Mən Uning həkənqanılıkini kərimən. 10 Wə mening düxminim buni kəridü, Xuning bilən manga: «Pərvərdigar Hudayinq keni» degən ayalni xərməndilik basıdu; Mening kəzüm uning [məqəlibiyitini] kəridü; U koqidiki patqaktaş dəssəp qaylinidu. 11 — Sening tam-sepillirinq kurulidiqən künidə, Xu künidə sanga bekitilgən pasiling yıraklarqa yetkilidü. 12 Xu künidə ular yeninqoja kelidü; — Asuriyadın, Misir xəhərliridin, Misirdin [əfrat] dəryasinqiçə, dengizdin dengizinqiçə wə taqdın taqılıqə ular yeninqoja kelidü. 13 Birak yər yüzü bolsa əzining üstüdə turuwatqanlar tüpəylidin, Yəni ularning kilmixlirining mewisi tüpəylidin harabə bolidu. 14 — Əz halkıngni, yəni ormanda, Karməl otturısında yaloquz turuwatqan Əz mirasing bołożan padını, Tayak-ħasang bilən ozuklanduroqaysən; Kədinkı künlərdikidək, Ular Baxan həm Gilead qimenzarlırida kaytidin ozulkansun! 15 — San Misir zeminidin qıkkən künlərdə bolossenək, Mən ularqa karamət ixlarnı kərsitip berimən. 16 Əllər buni körüp barlık həywisidin hijil bolidu; Kolinli aqzı üstügə yapıldı, Kulaklılı gas bolidu; 17 Ular yılandək topa-qangni yayıldı; Yər yəzidiki əmiliqüilərdək ez toxikliridin titrişən peti qikidu; Ular körkup Pərvərdigar Hudayimizning yeninqoja kelidü, Wə sening tüpəylindinmu korkidu. 18 Kəbihlikni kəqüradiojan, Əz mirasi bolossenlarning kəldisinin itaətsizlikidin etidiojan Təngridursən, U aqqiqliki mənggüga sakławərməydü, Qünki U mehür-muhəbbətni huxallıq dəp bolidu. Kim sanga təngdax ilahdur? 19 — U yanə bizgə qarap iqini aqritidü; Kəbihliklirimizi U dəssəp qayıladı; San ularning barlıq gunahlarını dengiz təglirigə taxlaysən. 20 — San kədinkı künlərdin beri ata-bowlirimizə qəsəm kılçan həkikət-sadaqətni Yakupka, Ətzgərməs muhəbbətni İbrahimıqə yatküziş kərsitisen.

Nahum

1 Ninəwə xəhiri toqrisida yüksəlgən wəhiy – elkoxluk Nahum kərgən alamət körünüx hatiriləngən kitab. **2** Pərvərdigar otluq mühəbbətlək, intikam aloquqi bir Hudadur; Bərəhkək, Pərvərdigar bir intikam aloquqi, Dərojəzəp Igisidur; Pərvərdigar yawliridin intikam alidi, Düxmənlili üçün adawat saklaydu. **3** Pərvərdigar asanlıqqa aqqiklanmaydu, Küç-kudrətə uluəndür, Gunahı barnı həq aklimaydu; Pərvərdigar – Uning yoli kara kuyunda wə borandidur, Bulutlar Uning ayaqları purkıratkan qang-tozangdur. **4** U dengizəja tənbih berip uni kuruq kılıdu, Barlıq dəryalarını kərətuwetidü; Baxan əqojirap ketidü, Karməlmə ham xundak bolidü; Liwandiki gül-giyahmū əqojiraydu. **5** Taqlar uning aldida titrəp ketidü, Dəngler erip ketidü, Yər yüzü Uning huzuri aldioq kətürülidü, Jahən həm uningda barlıq yaxawatkanlarını xundak bolidü. **6** Kim Uning əqəzipi aldida tık turalisun? Kim Uning aqqikining dəhxtidə kəddini kerip turalisun? Uning dərojəzipi ottak təkəlidü, Uning aldida taxlar yerilidü. **7** Pərvərdigar mehribandur, külpətlük kündə baxpanahdur; Əzığo təyanojanları U bilidü. **8** Birak exip taxşan kəltün bilən xu yərni pütünləy tügəxtüridü, Karangoçuluq Uning düxmənlərini kooqlaydu. **9** Silər Pərvərdigar bilən xárçılıxip nemə oylawatisilər? U ixliringləri pütürələy tügəxtüridü; Yamanlıq silərdin ikkinçi ketim qıkmayıdu. **10** Ular kaməqətək bir-birigə qirmiziwaloqan bolsimus, Əz hərakələridin süzümə bolup kətkən bolsimu, Ular kuruq pahaldək pütünləy yəp ketidü. **11** Səndin Pərvərdigarə rəzzillik oylioquqi qıkkəndi, Iblisning bir nasihətqisidur. **12** Pərvərdigar mundak dəydi: – «Ularning təyyarlıkları toluk, sani zor kep bolsimu, Ular ohxaxla üzüp taxlinidü, Xundakla kalməskə ketidü; Mən sanga azar kılqınım bilən, [i həlkim], Kəytidin sanga azar kılmaymən. **13** Hazır Mən uning boyunturukını boynungdin sundurup eliwatimən, Wə asarətlirinqni besüp taxlayman. **14** Pərvərdigar sən toqrouluk pərman qüxtürgənki, Sening naming kəytidin terilməydu; Butungning eyidin Mən oyma həykal, kuyuma həykalni yokitimən; Mən kəbrəngni təyyarlawatimən, Qünki sən pəsəndidursən. **15** Mana taqlar üstidə, hux həwərni elip kəlgüqininq ayaqlırıq, Aram-hatırjəmlikni jakarlıqunuqning ayaqlırıqına qara! Heytiringni təbrikə, i Yəhuda, iğkən əsəmlirinqin ada kıl; Qünki u rəzil boluoquzi zeminingdin ikkinçi etməydu; U pütünləy üzüp taxlanqan bolidü.

2 Bitqit kılıdıcıqan birsi kəz aldingoja kəldi; Əmdi istihkam üstidə kezət kıl, Yoloja kara, belingni baoqla, küqliringni yioqip tehimu küqəyt! **2** (Qünki Pərvərdigar Yaqupning xan-xəripini əsligə kəltirdi, Uni Israilning xan-xəripəgə layık dərijidə əsligə kəltirdi; Qünki kuruqdıcıqlıqlar ularını kuruqdap koyoqanidi, Ularning üzüm tal xahlirini wəyran kılqanıdı). **3** [Bitqit kılıdıcıqin] palwanlırinin qalxanlırları kızıl boyaldi, Uning baturılı pərəngdə kiyigüzdü; Təyyarlık künidə, jəng hərwilirli polatning julasıda yaltırıp ketidü, Nəyzilər oynitilidü; **4** Jəng hərwilirli koqlarda güldürlixip qepixiwalıd; Kəng yollarda bir-birigə

sokulidü; Ularning kiyapiti məx'əllərdək bolidü, Ular qakımkardək yığırxidü. **5** [Sərdar] əmirlirigə əmr qüxiridü; Ular yürüx kılqinida aldırıqinidin bir-birigə putlixip mangidü; Ninəwəning sepiloqə karap aldiraydu, [Baxlırioqə] bolsa «muħasirə kalkını» təyyarlinidü. **6** «Deryalarning dərvazılırı» eqilidü, [Padixahning] ordisi erip ketidü. **7** Huzzabning bolsa uyatlı eqilidü – [Düxmən] təripidin yalap epketilidü, Dedəkləri huddi pahtəklərnin sadasidək ah-uş tartip, Məydirilini urup ketidü. **8** Ninawa apirdə bolqandan beri kel sıuyidak [ting] bolup kəldi, Bırak ular hazır keqip ketidü... Əy tohta! Əy tohta! – Bırak həqkim kəyniga kərimaydu. **9** Kümxülxəni buliwinglar, altunları buliwinglar; Qünki uning xəwkətlik həzinisidiki kimmat əqakuqılırinin sani yoktur. **10** U kuruqdaloqan, wəyran kılınoqan, bərbat boloqan! Yüriki erip ketidü, Tizliri bir-biriga jalaklap təgnaktə; Ballırı toləqak tutkəndək tolojinidü, Barlıq, yuzlər tatirip ketidü. **11** Kəni, xirlarning uwisi? Yax xirlar ozuklinidicən jay, Xir, qixi xir, xir arslını həqkimdən korkməy vürgən jay kəni? **12** Xir ez arslanlarını kənduruxka ovlarnı titma-titma kılqonanı, Qixi xirləri üçün ovlarnı boqkanidi; Əngkürlərini wə bilən, uwilirini olja bilən toxkuzoqanidi. **13** Mana, Mən sanga xárxisman, – dəydi samawi koxunlarning Sərdari boloqan Pərvərdigar; Mən sening jəng hərwilirinqni is-tütükə aylandurup keydürüwetimən; Kiliq yax xirliringni yəwatidü, Owangni yər yüzidin elip taxlaymən; Əlqiliringning awazlırı çayta həq anglanmayıdu.

3 Kanlık xəhərgə way! U yaloqanlıq, zulum-zorawanlıq bilən toloqan, U olja elixtin həq kol üzgən əməs! **2** Ah, kamqining kərsildaxlırlı! Qaklının dağangxiwatkan, Atlarning qapqıwatkan, Pingildap ketiwaterən jəng hərwilirining sadalırı! **3** Kara, atlık ləxkələrning kəngixləri, Kiliqlarning waliddaxlırlı, Nəyzilərning paliddaxlırlı, Əltürülgənlərning kepluki, Əlüklər dəwə-dəwə! Jəsatlərning sani yoktur; Ular jəsatlərgə putlixidü. **4** – Sehirlərning piri u, – Əllərni pahixiwazlıq, Jəmatlərni sehirləri bilən setiwetidü; Sən xerinsuhən pahixininq nuroqun pahixilikləri tayıplidin, **5** Mana, Mən sanga xárçılıxip qıkkənmən, – – daydu samawiy koxunlarning Sərdari boloqan Pərvərdigar, Kənglikləring etikini kayrip yüzüngə yepip, seni axkarılaymən, Əllərgə uyat yərliringni, Padixahlıqlarə nomusungni kərsitimən. **6** Üstüngə nijsətni taxlaymən, Seni xərməndiqiliktə kəldürimən, Seni rəswa kılımən. **7** Wə xundak boliduki, Seni kərgənlərning həmmisi sandın keqip: – «Ninəwə wəyran kılındı! Uning üçün kim həza tutidü?» – dəydi; Mən sanga təsəlli bargıqlılarını nadın tepip berimən? **8** Sən dəryalarning otturısida turojan, Ətrapida sular boloqan, İstihkami dengiz boloqan, Sepili dengiz boloqan No-Amon xəhəridin əwzəlmusən? **9** Efiopiyanı, Misirmu uning küç-kudriti idi, Ularning küqi qəksiz idi; Put həm Liwyeliklər uningoja yardımçı idi; **10** Umu elip ketilip, əsirlikkə qüxkən; Barlıq koqa bexida bowaklırları qərəp taxliwetildi; Ular uning mətiwərləri üçün qək taxlidi, Uning barlıq ərbablıri zənjirdə baqlanoqanidi. **11** Sənmə məst bolisən; Sən mekiñüwalısan; Sən düxməndin hımaya izdəp yürisən;

12 Sening barlıq istihkamliring huddi tunji mewigə kirgən ənjür dərihining ənjürlirigə ohxaydu; Birla silkisə, ular yegüqining aqzioja qüxitdu. **13** Mana, həlkinq xəhiringdə kız-ayallardək bolup kaldi; Zeminingning қowuklırı düxmanliringgə kəng iqiliidu; Ot temür takakliringni yəp ketidu. **14** Əmdi muhasirigə təyyarlık kılıp su tartıp koy! Korojanliringni mustahkamlı! Seojuz topidin lay etip, Hək layni qəyləp koy! Humdanı raslap koy! **15** Ot seni xu yərdə yəp ketidu; Kılıq seni üzüp taxlaydu; U seni qekətkə liqinkisidək yəwatidu; Əmdi ezüngni qekətkə liqinkilirdək kəp kıl, Qekatkidak əzüngni zor kəp kıl! **16** Sən sodigorliringni asmandiki yultuzlardın kep kilding; Mana, qekətkə liqinkisi kanat qikirip, uqup ketidu! **17** Sening ərbabliring qekətkilərdək, Sərdarliring mijir-mijir qakqikjızlardək bolidu; Mana ular soouk künidə qitlar iqigə kiriwelip makan kılıdu; Kuyax qıkkanda, ular keçip ketidu, Barqan yerini tapkılı bolmayıdu. **18** Qopanliring mügdəp kaldi, i Asuriyəning padixahı; Sening aksəngəkliring jim yatidu; Həlkinq taoqlar üstiga tarkılıp kətti, Həçkim ularni yiommaydu; **19** Sening yarang dawasız, Sening zəhming eojirdur; Həwiringni angliojanlarning həmmisi üstüngdin qawak qalidu; Qünki tohtawsız rəzillilikng kimning bexioja kəlmigəndu?

Habakkuk

1 Habakkuk pəyəqəmbər kərgən, uningçə yükləngən wəhiy: — 2 Ah Pərvərdigar, qəqanojqə mən Sanga nida kılımən, Sən anglimaysən? Mən Sanga: «Zulum-zorawanlıq!» dəp nal-pəryad ketürimən, Birak Sən kütkuzmaysən. **3** Sən nemixkə manga kəbihlikni kergüzisən, Nemixkə japa-zulumçə qarap turisən? Qünki bulangçılık, zulum-zorawanlıq kez aldimididur; Jənggi-jedəllər bar, Dəwalar keşəyməktə. **4** Xunga əkanun paləq bolup kəldi, Adalət məydançə həq qıkmayıdu; Qünki rəzillər həkkaniy adəmni kıstımkət; Xunga həkiimlər burmilinip qıkırılıdu. **5** Əllər arısında bolidiojan bir ixni kərüp bekinqərlər, obdan əkarqlar, həyranılaş kelinglər! Qünki silərnəng dəwringlərda bir ix kılıməni, Birsə silərgə bayan kılçan təkdirdimə silər ixənməyttinglər. **6** Qünki mana, Mən həlikə mijəzə osal həm aldıraksan el kaldiylərni ornidin turozımım; Əslə eziqə təwə əməs makənləri igiləx üçün, Ular yer yüzining kəngri jaylırını besip mangidu; **7** Ular əzlirinən degininini hesab kılıdu həm ezzini haliojançə yukarı tutidu; **8** Ularning atlırı yilpizlərdin ittik, Kəqətə owoja qıkıldiojan berilərdin əxəddiyidur; Atlık ləxkərlər atlırını məqrurana qapqıtidu; Atlık ləxkərlər yıraktın kəlidü, Ular owoja xungoqojan bürkütək uquq yürüdü. **9** Ularning həmmisi zulum-zorawanlıkka kəlidü; Ularning top-top adəmləri yüzlərini aldiçə bekitip, aloja basıdu, əsirlərni kumdək kep yiotidu. **10** Bərhək, u padixaħlarnı mazak kılıdu, Əmrirlərinəni nəzirigə almaydu; U həmmə istiħkamları məshira kılıdu, Qünki u topa-tuprakları dəwa-dəwa kılıp, ularnı ixojal kılıdu. **11** Xundak kılıp u xamaldak oquyuldap etidu, Həddidin exip gunahkar bolidü; Uning bu küq-kudriti eziqə iləh bolup sanılıdu. **12** Sən Əzaldın Bar Bolouqi əməsmə, i Pərvərdigar Hudayim, mening Mükəddəs Bolouqim! Biz əlməymiz, i Pərvərdigar; Sən uni jazayingni bəjə kəltürüx üçün bekitkənsən; Sən, i Koram Tax Bolouqi, uni [bizgə] ibrat kılıp tüzitixkə bəlgiligənsən. **13** Sening kezüng xunqə oqubarsız idiki, Rəzillikkə karap turmayttı; Əmdi nemixkə Sən munapiplik kılıojarloraqa karap turisən, Rəzillər ezzidin adıl bolovan kixini yutuwalojinida, nemixkə süküüt kılısən? **14** Sən adəmlərni huddi dengizdiki beliklərdək, Huddi ezliri üstidə heq yetəkligüqisi yok emiligiçi hayvanlarloraqa ohxax kılısan; **15** Xu [kaldıy kixi] ularning həmmisini qanggikioja ilindiridu, ularnı ez tori bilən tutuwalidu, ularnı yiohma torioja yioqidu; Xuning bilən huxal bolup xadlinidu; **16** Wə torioja kurbanlıq sunidu, Yiohma torioja isrik salidu, Qünki xular arkılık uning nesiwişi mol, Nemətliri ləzzətlik boldi. **17** Əmdi u xu tarikdə torini tohtawsız boxitiwersə, Xu tarikdə əllərni heq rəhəm kilmay kırıwərsə bolandu?

2 «Əmdi mən ez kezitimdə turuwerimən, Əzümnı munar üstidə dəs tikləymən, Uning manga nema dəydiqənlilikini, Xuningdək əzüm bu dad-pəryadim toqıruluk kəndak tegixlik jawab tepixim kerəklilikini bilixni kütüp turimən». **2** Həm Pərvərdigar jawabən manga mundaq dedi: — «Okuqanlar yığırsun üçün, Bu kərungən alamatni yeziwal; Uni tahtaylor üstiga

eniq oyup qik; **3** Qünki bu kərungən alamat kəlgüsidi ki bekitilgən bir wəkit üçün, U adəmlərgə ahirətni təlpündüridu, U yalojan gəp kilmaydu; Uzunojqə kəlməy kalsimu, uni kütkin; Qünki u jəzmən yetip kəlidü, heq keqikməydi. **4** Kara, təkəbburlixip kətküqini! Uning kəlbə ez iqida tüz emas; Birak həkkaniy adəm ez etikəd-sadiqlik bilən həyat yaxaydu. **5** Bərhək, xarab uningçə satqunluk kəlidü, — — U təkəbbur adəm, eydə tinim tapmaydu, Həwisiñi təhtisaradək yoqan kılıdu; U elümdək heqkəqan kanmaydu; Əzığa barlıq əllərni yiojidu, Həmmə həlkəni eziqə karitivalidu. (*Sheol h7585*)
6 Buların həmmisi keyin u toqıruluk təmsilini sezlep, Kinayilik bir tepiximkni tiləp ali: — «Əzining əməsnı mening dəp қoxuwaloquqioja way! ([Bundak ixlar] qəqanojqə bolidu?) Gərigə koyojan nərsilər bilən ezzini qinqidioquqioja way!» **7** Səndin jazan-ķərz aloquqlar bırakla kozqoalmamdu? Seni titrətküqilər bırakla oyovanmamdu? Andin san ularqa olja bolmamsən? **8** Sən nuroqun əllərni bulang-talang kılıoanlıq tüpəylidin, Həm kixilərning əkanlı, zemin, xəhər həm uningda turuwatkan həmməyləngə kılıoan zulum-zorawanlıq tüpəylidin, Saklinip kalojan əllər seni bulang-talang kılıdu; **9** Əhalət qangglidin kutulux üçün, Uwamni yukarıqə salay dəp, Nəpsi yooqinap ez jəmatığə haram mənpət yioqquqioja way! **10** Nurqun həlkələriñ wayran kılıp, Əz jəmattingə ahanət kəltürdüng, Əz jeningoja karxi gunah sadir kılding. **11** Qünki tamdin tax nida kılıdu, Yaqəqlardın lim jawab beridu: — **12** Yurtnı kan bilən, Xəhərni kəbihlik bilən kuroquqioja way!» **13** Mana, həlkələrinjan titkəp tapkən məhnitinin pəkət otka yekiloju kiliqənlik, əl-yurtlarning əzlərini bılıdu həlsiratçanlıq, Samawi koxuruların Sərdərə bolovan Pərvərdigardin əməsmə? **14** Qünki huddi sular dengizni kəpliçəndək, Pütün yər yəzi Pərvərdigarnı bilip-tonux bilən kaplinidu. **15** Əz yekininqə häraknı iqtüzgüqigə — — Uning uyat yeriqə karixing üçün, Tulumungdin kuyup, uni mast kılıoqu sanga way! **16** Xan-xərəpnıñ ornda xərməndiqililik tolisən; Əzüngmu iq, Hətniliking ayan bolsun! Pərvərdigarning ong kəlidiki kədəh sən tərəpkə burulidu, Xan-xəripingning üstini rəswayipaslık basıdu. **17** Liwanqə kılıoan zulum-zorawanlıq, Xundakla həyvanlarıñ körkütup ularqa yətküzən wəyrənqılıkmu. Xixilərning əkanlı, zemin, xəhər həm uningda turuwatkan həmməyləngə kılıoan zulum-zorawanlıq tüpəylidin, Bular sening mijikigni qıkırıdu. **18** Oyma məbuding nemə paydisi, Uni uning yasiyoquqisi oyup qıkqan tursa? Kuyuma məbudingmu wə uningçə təwə sahta talim bərgüqininq nemə paydisi — — Qünki uni yasiyoquqı ezi yasiyoqinoja tayinidu, Demək, zuwansız «yok bolovan nərsilər»ni yasaydu? **19** Yaqəqka «Oyojan!» degən adəmgə, Zuwansız taxka «Tur!» degəngə way! U wəz eytamdu? Mana, u altun-kümük bilən həlləndi, Uning iqida heq nəpəs yoktur. **20** Birak Pərvərdigar Əz mukəddəs ibadəthanisididur! Pütükül yər yəni Uning aliddə stükük kilsən!

3 Habakkuk pəyəqəmbərning duası, «Xiggaon» ahəngida: — **2** «Pərvərdigar, man həwiringni anglidim, əyminip körküt. I Pərvərdigar, yillar arısında ixingni kaytidin janlanduroğaysən, Yillar arısında ixingni tonutkəysən; Dərəqəzəptə bolojiningda rəhəimdilliğni

esingga kəltürgəysən! **3** Təngri Temandin, Pak-Muqəddəs Bolğuqi Paran teojidin kəldi; (Selah) Uning xan-xəripi asmanlarnı kaplıdı, Yer yüzü uning mədhiyiliri bilən toldı; **4** Uning parkıraklı tang nuridak boldı, Kolidin qakmaq qakkandək ikki nur qıktı; Xu yerdə uning küq-kudriti yoxurunup turidu. **5** Uning alididin waba, Putliridin qoqdək yalkun qıkmakta idi; **6** U turup yer yüzünü məlqərlidi; U kəriwidi, əllərni dəkkə-dükkigə saldı; «mənggütənələr» parə-parə kılındı, «əbədiy dəng-egizliklər» egildürüldi, Uning yolları bolsa əbadiyidur. **7** Mən Kuxan kəbilisining qedirlirinən parakəndiqılıkta bolənənlərini, Midyan zeminidiki pərdilərni titrək başkanlığını kərdüm. **8** Pərvərdigar dəryalaroja aqqıqləndimikin? Sening oqəziping dəryalaroja karitildimikin? Kəhring dengizənə karitildimikin? Atliringoja, nijat-kutkuzuxni epkelidiqan jəng hərwiliringoja minip kəlgənələsən! **9** Sening okyaying ayan kılındı, Sezüng boyıqə, [İsrail] kəbililirigə iqrən kəsəmliring üçün ayan kılındı! (Selah) Sən yer yüzünü dərya-kəlkünər bilən ayriwətting. **10** Taqlar Seni kərüp, azablinip tolqınip kətti; Dolğunlap akkən sular kəlkündək etüp kətti; Qongur dengizini awazını koyuwetip, Kollırımı yüksəriqə erlətti. **11** Etiloqan okliringning parkırak nurunu kərüp, Palildioqan nəyzəngin yoruklukını kərüp, Kuyax həm ay əz turaləsədə jim turdi. **12** Sən aqqıqingda yer üzidin etüp yürüx kıldırdı; Əllərni oqəzipingdə ziraətni sokkandək soktung; **13** Əz həlkinqning nijat-kutkuzuluxi üçün, Sən Əz Məsihinq bilən billə nijat-kutkuzux üçün qıktı; Ulini boynioqə eqip taxlap, Rezilning jemətinə bexini urup-yanıp, uningdin ayriwətting; (Selah) **14** Sən uning nəyziləri bilən sərdarlırinə bexiąja sanjidinq; Ular dəhəxtəlik kara kuyundək meni tarkitiwetixkə qıktı, Ularning huxallılık ajız məminlərni yoxurun jayda yalmap yutuxtin ibarəttür! **15** Sən atliring bilən dengizdən, Yəni dəwə-dewə kılınoqan uluq sulardın etüp mangding! **16** Mən bularni anglidim, iqibaşrimni titrək bastı; Awazni anglap kalpuklirim dirdir kıldı, Ustihanlırim qırıp kətkəndək boldı, Putlirimni titrək bastı; Qünki mən küləpətlək künidə, Yəni əz həlkimə tajawuz kılouqi besip kirgən künidim, Səwr-hatırjomılıkta turuxum kerak. **17** Qünki ənjür dərihi qəqəklimisimus, Üzüm tallırıda mewə bolmısım, Zəytun dərihiga kılıqan ejir yokka qıkqan bolsımu, Etizlər heq həsul bərmigən bolsımu, Kotandan köy padısı üzülgən bolsımu, Eqıldı kala padısı yok bolsımu, **18** Mən haman Pərvərdigardin xadlinimən, Manga nijatimmi bərgüqi Hudayımdın xadlikka qəməlimən, **19** Pərvərdigar, Rəb, mening küq-kudritimdir; U mening putlirimni keyikningkidək kılıdu; Meni yüksəri jaylırimda mangozuzidul! (Bu kütü nəoymıqılerning bexiąja tapxurulup, tarlıq sazlar bilən okulsun).

Zəfaniya

1 Amonning oöli Yosiya Yəhudaşa padixah bolğan waqtılarda, Həzəkiyaning qəwrisi, Amariyaning əwrisi, Gədalıyaning nəvrisi, Kuxining oöli Zəfaniyaşa yətkən Pərvərdigarning sezi: — **2** Mən yər yüzidin həmmimi kürutuwetimən, — dəydu Pərvərdigar; **3** — İnsan həm haywanni kürutuwetimən, üstünglaro qüxküqə, **4** Pərvərdigarnı izdangler, i Asmandiki uqar-kanatlar həm dengizdiki beliklərni, Barlıq putlikaxanglarnı rəzil adəmlər bilən təng kürutuwetimən, İnsaniyətni yər yüzidin üzüp taxlaymən, — dəydu Pərvərdigar. **5** — Xuning bilən Mən Yəhuda üstigə, Barlıq Yerusalemidikilər üstigə kolumni sozimən; Muxu yərdə «Baal»ning kälдukini, «Kemar»larning namini kahınlar bilən billa üzüp taxlaymən; **6** Xundakla egzidə turup asmandiki jisimlərə bax uridioqanları, Pərvərdigaroja bax urup, xundakla Uning nami bilən kəsəm kılıp turup, «Malkam»ning nami bilənmə kəsəm kılıdiqanları, **7** Pərvərdigardin təzgənləri, Pərvərdigarnı izdimaydiqan yaki Uningdin yol sorimiqanlarını üzüp taxlayman. **8** Rəb Pərvərdigarning hüzuri aldida stüküt kilinglər; Qünki Pərvərdigarning küni yekindur; Qünki Pərvərdigar kurbanlıknı təyyarlıdı, U mehmanları «təhərat kıldurup» halal kıldı; **9** Pərvərdigarning kurbanlığının künidə xundak boliduki, Mən əmirləri, padixahların oqullırını wə yat əllərning kiyimlərini kiyiwaloqlarına həmmisini jazalaymən; **10** Xu künü Mən bosuqidin dəssiməy atlaydioqanları, Yəni zulum-zorawanlık həm aldamqılıkka tayinip, hojayinlirinə eylirini tolurdioqanları jazalaymən. **11** Xu kündə, — dəydu Pərvərdigar, «Belik, dərvəzisi»dən, «Waydad», «İkkinqi məhəllədən hərkirəxələr, Dengəgizliklərdən oqayıt zor «gum-gum» kılıp wəyrən kılınojan awazlar anglinidu. **12** «Hərkirəngərlər, i «Oymanlık məhəllisi»dikilər; Qünki «sodigər həlk»ning həmmisi kiliqləndi, Kümüx bilən qingdalıqlar kırıldı! **13** — Wa xu qaoğda xundak boliduki, Mən Yerusalemni qıraqalar bilən ahturiman, Arzanglıri üstüdə tinojan xarabət turoqan andixisiz adəmlərini, Yəni kenglidə: «Pərvərdigar heq yaxılıknı kılımday, yamanıknımı kılımdaydu» degənlərni jazalaymən. **14** — Əmdi bayılıkları olja, Əyliri bərbət bolidu; Ular əylərnə saloqını bilən, Ularda turmaydu; Üzümzərlərni bərpa kılıqını bilən, Uların xarabını iqəməydu. **15** Xu künü kəhr elip kəlidiqan bir kün, Külpətlək həm dərd-ələmlək bir kün, Wəyrənqılık həm bərbətlik qüxicidən kəlgəndə palwanmu ələmlək warkiraydu. **16** — Xu kündə palwanmu ələmlək warkiraydu. **17** Mən adəmlər üstigə külptələrni qüxtürimən, — Ular karioqlardək yürüdə; Qünki ular Pərvərdigaroja karxi gunah kıldı; Ularning ənənləri topa-qangdək, Ularning üçəy-kerinləri poktək tekili; **18** Pərvərdigarning kəhri qüxkən künidə altun-kümüxləri ularni kütkuzalmaydu; Bəlki pütkül hujum kiliidiqan, Karay qelinidiqan, agah signalı ketürüli dijən bir kün bolidu. **19** Mən adəmlər üstigə külptələrni qüxtürimən, — Ular karioqlardək yürüdə; Qünki ular Pərvərdigarnı qarxi gunah kıldı; Ularning ənənləri topa-qangdək, Ularning üçəy-kerinləri poktək tekili; **20** Pərvərdigarning kəhri qüxkən künidə altun-kümüxləri ularni kütkuzalmaydu; Bəlki pütkül hujum kiliidiqan, Karay qelinidiqan, agah signalı ketürüli dijən bir kün bolidu.

jahan Uning oqəzəp oti təripidin yəwetilidu; Qünki U barlıq yər yüzidikilərning üstigə mutlak bir əhalakət, dəhəxətlik bir əhalakət qüxtürüdə.

2 Yiojilinglar, ezunglarnı yiojinglar, i nomussız «yat əl», **3** Yarlıq qıkkıqə, Kün topandək tez etüp kətküqə, Pərvərdigarning aqqık oqəzipi üstünglərgə qükküqə, Pərvərdigarning oqəzipini elip kelidiqan kün Uning həkümələrini ada kılınan zəmindi ki məntərlər; Həkkənəliyikni izdangler, kəmtərləknin izdangler; Ehətimal silər Pərvərdigarning oqəzipi bolğan künidə panah tapkan bolisilər. **4** Qünki Gaza taxlanıqan bolidu, Axkelon wəyrəna bolidu; Ular Axdodtilərni qüx bolmayıla həydiwetidü; Əkron yulup taxlinidu. **5** Dengiz boyidikilər, yeni Kərət elidiliklərgə way! Pərvərdigarning sezi sanga karxidur, i Kanaan, Filistiyələrinə zəminil Ahaləng kalmıqoqə Mən seni halak kılımın. **6** Dengiz boyi padıqular üçün qımənzər, Koy padılırları üçün kotanlar bolidu; **7** Dengiz boyi Yahuda jamətinin kəldisi igidərqlikida bolidu; Axu yarда ular ozuklinidu; **8** Mən Pərvərdigar kurbanlıknı təyyarlıdı, U mehmanları Axbərənning dəxnimini, Ammoniyların həkərətlərini anglıdim; Ular xundak kılıp Menin həlkimni mazak kılıp, Uların qəralarını paymal kılıp mahtinip kətt. **9** Xunga Mən Əz həyatım bilən kəsəm kılımankı, — dəydu samawi koxunlarning Sərdarı bolğan Pərvərdigar, Israfilning Hudasi, Moab jəzmən huddi Sodomədək, Ammoniylar huddi Gomorradək bolidu — Yəni qəkkəklər wə xorluklar kaplanıqan jay, daim bir qəl-jəzirə bolidu; Həm həlkimning kəldisi ulardın oja alidu, Kəwmimning kələqənləri bularqa iga bolidu. **10** Uların təkəbburlukdən bu ix bəxioja kelidu, Qünki ular samawi koxunlarning Sərdarı bolğan Pərvərdigarning həlkini mazak kılıp mahtinip kətt. **11** Pərvərdigar ularoja dəhəxətlik bolidu; Qünki U yər yüzidiki butlarning həmmisini kürutuwetidü; Xuning bilən əllər, barlıq qət araldikilər hərbəri ez Jayda Uningoja ibadət kıldı. **12** I Efiopiylər, silərmə Menin kılıqim bilən əltürlüslər. **13** U kolini sozup ximaloja təqküzip, Asuriyəni halak kıldı, Ninəwə xəhərinə wəyrənə, qəl-bayawandək kəhətqılık jay kıldı. **14** Uning otturısında qarwa padılırlı, Xundakla hayvanlarning hər hillilli yatiidu; Qəl həwkuxi, qırkiriqəni həwkuxlər uning tüvürək baxlırida konidu; Deriziliridin sayraxlar anglinidu; Bosuoqlırida wəyrənlik turidu; Qünki U buning kədir yaqəq nəxixlərini oquqçılıqta kəlduridu; **15** Mana bu andixisiz yaxap kəlgüqi xad-huram xəhər, Kenglidə: «Mənla bardurmən, məndin baxxa biri yoktur» deyən bir kün, Zulmətlək həm sürlük bir kün, Bulutlar xəhər — U xungılık bir wəyrənə, hayvanlarning bir həm kəp-karangoqluk bilən kaplanıqan bir kün, **16** kənələnəsi bolup kəldiyo! Uningdin ettiwətənlərning İstihkamlaxkən xəhərlərgə, sepilnəng egiz potəylirigə həmmisi üzkirtidu, Kolini silkiydi.

3 Asiylik kılıqoqı, buloqan, jəbir-zulum yətkügüqi xəhərgə way! **2** U awazni anglimidi, tərbivini kəbul kılımadi; Pərvərdigaroja tayanmadi, Hudasiya yekinləxəndi. **3** Uning otturısında bolğan əmirlərinin həmmisi hərkirəydiqan xırlar, Uning sorakqılırları bolsa kəqqliki owləydiqan, etigini oqajlıqjudək

heqnərsə қaldurmaydioqan bərilərdur; **4** Uning xəhrətlik, [Əzəməgə] mədhiyə kəltürgüqi kilmən, — pəyojəmbərliri wəzinsiz, asiy kixilər; Uning kahınları dəydu Pərvərdigar.

mukəddəs ibadəthanini buloqaydioqanlar, Təwrat-kanuniqa buzoqunqılık kılıdioqanlar. **5** Həkkaniy Pərvərdigar uning ottorisididur; U həq həkkaniyatsızlıq kilməydi; Hər ətigəndə adıl həküməni ayan kildi; Həkümədə kəməqilik yoktur; Bırak namərd adəm həq nomusni bilməydi. **6** — Mən əllərni üzüp taxliwətənmən, Ularning istihkam potəyləri wəyranidur; Koqilirini heqbir adəm etmigüdək kılıp harabə kilojanın; Xəhərləri adamzatsız, həq turquqisi yok kilinip əhalək bolovan. **7** Mən: «Pəkət Məndin korkunglar, tərbiyini köbul kilinglər» — dedim. Xundak bolovanında uningoja həmmə bekithənlirim qüxtürüləməy, makani həq haniwəyran bolmas. Bırak ular baldurla ornidin turup, həmmə ixilərini haram kiliwətti. **8** Xunga Meni kütünglər, — dəydu Pərvərdigar, Mən guvahlıq berixə ornumdin kozojaləqə küngiqə — Qünki Mening kararım — əllərni yioqix, Padixaqliklərni jəm kilixtin ibarətki. Ularning üstügə kəhrimini, Həmmə dahxətlik aqqikimni bəxioja təkət üqündür. Qünki yər yüzining həmmisi aqqik oqəzipimning otı bilən keydürüwetildi. **9** Qünki xu tapta barlıq, əllərning Pərvərdigarının namioqa nida kılıp qakırıxi üçün, Uning hizmitidə bir jan bir tən boluxi üçün, Mən ularning tilini sap bir tiləqə aylandurımən, **10** Qünki Efiopiya dəryalırının nerisidin Mening dua-tilawətqilirim, Yəni Mən tarkatqamların kizi, Manga sunulojan hədiyəni epkelidu. **11** Xu künü sən Manga asiylik kılıqan barlıq kilmixliring tūpəylidin iza tartıp kalmaysən; Qünki xu tapta Mən takəbburlukündin huxallinip kətkənlərni arangdin elip taxlaymən, Xuning bilən sən mukəddəs teoqim tūpəylidin hələngni ikkinçi qong kilməysən; **12** Wə Mən arangda kəmtər həm miskin bir həlkəni қaldurımən, Ular Pərvərdigarının namioqa tayinidu. **13** Israilning kəldisi na kəbihlik kilməydi, Na yalojan səzliməydi, Nə ularning aqzidin aldamqi til tepilməydi; Ular bəlkı ozuklinip, yatidu, Həqkim ularni körkütəydi. **14** Yayrap-yaxna, i Zion kizi! Təntənə kılıp warkıra, i Israfil! Pütün kəlbinq bilən huxal bolup xadlan, i Yerusalemning kizi! **15** Pərvərdigar seni jazalaydioqan həkümərni elip taxlıdi, Düixminingni kayturuwətti; Israilning padixaqli Pərvərdigar arangdidur; Yamanlıknı ikkinçi kerməysən. **16** Xu künü Yerusaleməqə eytiliduki, «Körkəma, i Zion! Kolliring boxap, sanggilap kətmisun! **17** Pərvərdigar Hudayıng arangda, Kutkuzidioqan kudrat Iğisidur! U xadlıq bilən üstündə xadlinidu; Əz mehîr-muhəbbitidə aram alidu; Üstüngədə nahxilar eytip yayrap-yaxnaydu. **18** Jəmiyat sorunlıridiki nomussız ibadət tūpəylidin aranglardın azablanqanları yioqımən; Bularning xərməndilikləri ularqa eoşır kelətti. **19** Mana, Mən xu tapta seni harlıqanlarning həmmisini bir tərəp kilmən, Aksak bolovan kızını kutkuziman; Talaşa həydiwetilən kızını yioqiman; Dəl ular horlanqan barlıq zemindarda ularnı [Əzümgə] mədhiyə kəltürgüqi, xəhrət boluqı kılıp tikləyəmən. **20** Mən xu tapta, yəni silərni yioqlan wakğıt, silərni [eygə] epkelimən; Qünki Mən kəz aldinglarda silərni asarəttin azadlikə qıçarojniimdə, Silərni yar yüzidiki barlıq, əllər arısida

Hagay

1 Darius padixaḥning ikkinqi yili, altinqi ayning birinqi kуни, Pərvərdigarning sezi Hagay pəyojember arkılık Xealtılnıng oqlı, Yəhūdanıng walyisi Zərubbabəlgə həm Yəhəzadakning oqlı, bax kahın Yəxuaqa kelip mundak degəndə: — **2** Samawi қoxunlarning Sərdari boローン Pərvərdigar mundak dəydu: — Bu həlk: «Waktu kəlmidi, Pərvərdigarning eyini kurux wakti tehi kəlmidi» — dəydu. **3** Wə Pərvərdigarning sezi Hagay pəyojember arkılık kelip mundak degəndə: — **4** Bu ey tehiqila harabə tursa, bu silər tahtaydin bezəlgən eyliringlarda yaxaydiojan wakıtmu? **5** Mana, Pərvərdigar mundak dəydu: — Kiliwatkininqlar üstidə kəngül koyup oylininqlar! **6** Teriqininqilar kep, yiojwaliđiojininqlar az; Yəsılər, bıraq toymaysılər; Iqisilər, bıraq qanımayıslər; Kiyisilər, bıraq heqkandak illimaysılər; İx həkkə aloquqı bolsa, Huddi ix həkkini texük həmyanoşa salqanoşa oxhaxtur. **7** — Samawi қoxunlarning Sərdari boローン Pərvərdigar mundak dəydu: — Kiliwatkininqlar üstidə kəngül koyup oylininqlar! **8** Taqqa qikip, yaqaqni elip kelinglar, eyni kürunglar; xundak қılsanglar Mən uningdin hursən bolımən, xan-xərəpkə eriximən, — dəydu Pərvərdigar. **9** — Silər kəpni küttünglər, mana, erixkininqlar az boldi; uni eygə epkəlgininglarda, Mən uni püwələp yokattım; bu nemə tūqün? — dəydu samawi қoxunlarning Sərdari boローン Pərvərdigar — Qünki Mening eyümninharabə bolöniqə karımay, ez eyünglarnı [selixkə] yügürütüp yürüwatisilər. **10** Xunga tüstünglarda asmanlar xəbnəmni bərməydi, zemineni həsolunu bərməydi; **11** Mən zeminoja, taqqa, ziraətlərgə, yengi xarablara, zəytun meyiqa, turakning ündürmiliğe, insanlarqa, mal-waralarqa wə kəllardiki barlık ejirlərgə kurojakqılıkni qakırdım. **12** Xuning bilən Xealtılnıng oqlı Zərubbabəl həm Yəhəzadakning oqlı bax kahın Yəxua wə həlkning kəldisinin həmmisi Pərvərdigar Hudasinıng awaçığa, xuningdək Pərvərdigar Hudasinıng Hagay pəyojemberni əwtixi bilən, uning sezliriga կulak saldı; həlk Pərvərdigar aldida körkti. **13** Andin Pərvərdigarning əlqisi Hagay Pərvərdigarning həwirini həlkə yətküzip: — «Mən silər bilən billidurmən» — dəydu Pərvərdigar, — dedi. **14** Wə Pərvərdigar Xealtılnıng oqlı, Yəhūdanıng walyisi Zərubbabəlnıng rohını, xundaqla Yəhəzadakning oqlı, bax kahın Yəxuaning rohını həm həlk kəldisinin hərbirining rohını kəzəjidi; ular samawi қoxunlarning Sərdari boローン Pərvərdigar Hudasinıng eygə kelip ixliidi. **15** Bu Darius padixaḥning ikkinqi yili, altinqi ayning yigirmə tətinqi künü idi.

2 Yətinqi ayning yigirmə birinqi künü, Pərvərdigarning sezi Hagay pəyojember arkılık kelip mundak degəndə: **2** — «Xealtılnıng oqlı, Yəhūdanıng walyisi Zərubbabəlgə, Yəhəzadakning oqlı, bax kahın Yəxuaqa həmdə həlkning kəldisiqa söz kılıp ulardin: — **3** «Aranglardın əyni qaodıki xan-xərəpta boローン bu əyni kərgənlərdin kim bar? Silər hazır uningoşa kəndək ərəysilər? Nəzirinqlarda u heqnemigə ərziməydu, xundaqmı?» — dəp soriqin. **4**

— Birak hazır, i Zərubbabəl, jasarətlik bol, — dəydu Pərvərdigar, — Yəhəzadakning oqlı, bax kahın Yəxua, jasarətlik bol; zemindiki barlıq, həlk, jasarətlik bolup ixlənglər, — dəydu Pərvərdigar. — qünki Mən silər bilən billidurmən, — dəydu samawi қoxunlarning Sərdari boローン Pərvərdigar. **5** — Misirdin qıkqan wakıtinglarda silərgə ahəd kılıqan sezüm wa Mening Rohum aranglarda turup kəldi; hərgiz körkmanglar. **6** Qünki samawi қoxunlarning Sərdari boローン Pərvərdigar mundak dəydu: — Yəna paşat azojina wakıttin keyin Mən asmanlar, yər yəzi, dengiz həm kuruşuklunu tawritimən; **7** Mən barlıq əllərni tawritimən; nətijidə əllərning sərhil etiwar narsiləri elip kelinidu. Mən muxu eyni xan-xərəpkə toldurimən, — dəydu samawi қoxunlarning Sərdari boローン Pərvərdigar. **8** — Kümtüx Meningki, altun Meningki, — dəydu samawi қoxunlarning Sərdari boローン Pərvərdigar. **9** — Bu eynin keyinkı xan-xərəpi əslidikidin zor bolidu, — dəydu samawi қoxunlarning Sərdari boローン Pərvərdigar, — wə Mən muxu yarda aramlıq-hatırjamlıknı ata kılımanı, — dəydu samawi қoxunlarning Sərdari boローン Pərvərdigar. **10** Darius padixaḥning ikkinqi yili, tokuzqızı ayning yigirmə tətinqi künü, Pərvərdigarning sezi Hagay pəyojember arkılık kelip mundak degəndə: — **11** Samawi қoxunlarning Sərdari boローン Pərvərdigar mundak dəydu: — Kahinlarqa söz kılıp ulardin Təwrat-kanunu töörlük; — **12** «Birsi tonining etikidə «[Hudaqa] atalojan gəx»ni ketürüp ketiwatkınıda, uning etiki nanoşa, umaqqa, xarabka, zəytun mayoşa yaki hərkəndək ax-ozukqa mundakla tegip kətsə, undakta u nərsilər «[Hudaqa] atalojan» bolamdu?» — dəp soriqin». Kahinlar jawabən: «Yak» — dedi. **13** Wə Hagay: «Birsi jəsətkə tegip «napak» boローン bolsa, u bu ax-ozukning kəysibirəgə təgsə, undakta ax-ozuk napak bolamdu?» — dəp sori. Kahinlar jawabən: «U napak bolidu» — dedi. **14** Andin Hagay jawabən mundak dedi: —«Pərvərdigar: «Əmdi bu halk, bu «yat əl» Mening aldimdimu xundaktur, ularning kollarıda ixləngənlərinin həmmisimu xundaktur, xuningdək ularning xu yərdə Manga hərbir sunoqanlırumu napaktur» — dəydu. **15** — «Əmdi hazır kəngül koyup oylininqlar — Büğündin baxlap, muxu wakıttin tartip kərtinqlər — taki Pərvərdigarning ibadəthanisidiki tax iştigə yənə bir tal tax koyulmuşqə, **16** xuningdin ilgiriki künlərə, birsi «yigirmə kürə»lik bir dəwə axılıkni aloliyi kəlgəndə, mana paşat on kürə qıktı; birsi xarab küpüdin əllik komżek aloliyi kəlsə, mana paşat yigirmə komžek qıktı. **17** Mən kolliringlər bilən ixligən barlıq ixliringlarda silərni judun, hal wə məldür apətləri bilən urup kəldim; bıraq silər yenimoşa käytmidinqlər. **18** Əmdi ətünimənki, kəngül koyup oylininqlar — bu kün, yəni tokkuzinqi ayning yigirmə tətinqi künindin baxlap, muxu wakıttin tartip, — yəni Pərvərdigarning ibadəthanisining kaya kuruluxini baxlıqan künindin keyinkı ixlarqa kəngül koyup oylininqlar; **19** ambarda danlar kəldim? Üzüm talları, ənjür, anar həm zəytun dərəhliri həq mewə bərmədi. Birak Mən bu kündin baxlap silərni bərikətləyəm». **20** Wə Pərvərdigarning sezi xu ayning yigirmə tətinqi künü Hagayqa ikkinqi ketim kelip mundak degəndə: — **21** — Yəhəudaqa walyi

bolojan Zərubbabəlgə sez kılıp mundak degin: — — «Mən asmanlarnı, zeminni təwritixkə təmxiliwatımən; **22** Padixahlıklarning təhtini ərüwetimən, əllərning padixahlıklırının küqini yokıtımən; jəng hərwiliri həm uning üstidə olturoqanları ərüwetimən; atlar wə atlıq əskərlər, ularning hərbiri ez kerindixinin qılıqi bilən mollak atkuzulidu. **23** Xu künida — dəydu samawi қoxunlarning Sərdarı bolojan Pərvərdigar — Mən seni, yəni Xealtıelning oqlu Zərubbabəlni alımən, — dəydu Pərvərdigar — andin seni huddi mehürlük üzükündək kılımən; qünkü Men seni talliwaldım, — dəydu samawi қoxunlarning Sərdarı bolojan Pərvərdigar.

Zəkəriya

1 Darius padixahning ikkinqi yili səkkizinci ayda, Pərvərdigarning sezi İddoning nəvrisi, Bərəkiyaning oöqli Zəkəriya pəyojəmbərgə kelip mundak deyəndə: — 2 — «Pərvərdigar ata-bowliringlardin intayın kattik oqəzəpləndi. 3 Xunga sən ularoqa: «Samawi қoxunlarning Sərdari bolovan Pərvərdigar: — «Mening yenimoja қaytip kelinglar, Mən silorning yeninglaroja қaytip kelimən» dəydu», — degin. 4 — Ata-bowliringlardək bolmanglar; qünki ilgiriki pəyojəmbərlər ularoqa: «Samawi қoxunlarning Sərdari bolovan Pərvərdigar: — Rəzil yolliringlardin, rəzil kilmixliringlardin yenip towa kilinglar, degan», — dəp jakarliojan. Bırak ular Manga kulak salmışan, boyusunuşan, — dəydu Pərvərdigar. 5 — Silərninq ata-bowliringlalar hazır kəni? Pəyojəmbərlər bolsa, mənggü yaxamdu? 6 Lekin Mening pəyojəmbərlərgə buyruqan sezlirin wə bəlgilişimrim, ata-bowliringlarning bexiojumu qükkan əməsmidi?». Xuning bilan ular yolidin yenip: — «Samawi қoxunlarning Sərdari bolovan Pərvərdigar yollirimiz wə kilmixlirimiz boyiqə bizni կandak kilmən desə, xundak կildi» — degən. 7 Darius padixahning ikkinqi yili, on birinqi ay, yəni «Xebat eyi»ning yigirmə tətinqi künü, Pərvərdigarning kalami İddoning nəvrisi, Bərəkiyaning oöqli Zəkəriya pəyojəmbərgə kəldi. U mundak bexarətni kərdi: — 8 Mən keçida [alamət kerünüxlərni] kərdüm; mana, toruk atka mingən bir adamni kərdüm; u qongkur oymanlıktiki hadas dərəhlili arısida turatti; uning kəynidə toruk, alataqıl wə ak atlar bar idi. 9 Mən uningdin: «Təksir, bular nema?» — dəp soridim. Mən bilən sezlixiwatkan pərixta manga: «Mən sanga bularning nema ikenlikini kərsitmən» — dedi. 10 Hadas dərəhlili arısida turoqan zat jawabən: «Bular Pərvərdigarning yər yüzünü uyanbuyan kezixka əwətkənləri» — dedi. 11 Bu atlar hadas dərəhlili arısida turoqan Pərvərdigarning Pərixtisiqə jawab kılıp: «Biz yər yüzidə uyan-buyan kezip kəldik; mana, pütkül yər yüzü tiptinq, aramlıktə turuwatidu» — dedi. 12 Pərvərdigarning Pərixtisi jawabən: «I samawi қoxunlarning Sərdari bolovan Pərvərdigar, қaqanoğış sən bu yətmix yıldın beri aqqlikləp keliwatqan Yerusalem wə Yəhūdaning xəhərlirigə rəhim kilməysən?» — dedi. 13 Pərvərdigar man bilən sezlixiwatkan pərixtığa yekimlik sezlər, təselli bərgügi sezlər bilən jawab bərdi. 14 Xuning bilən mən bilən sezlixiwatkan pərixtə manga mundak dedi: — Sən mundak jakarliojin: — Samawi қoxunlarning Sərdari bolovan Pərvərdigar: «Yerusalem wə Zionoja bolovan otluq muhəbbitimdin yürikim lawildap keyid! 15 Xuning bilən Mən ərkən-azadılıkta yaxawatqan əllərgə kattik, oqəzəpliniman; qünki Mən [həlkimga] səlla oqəzəplinip köyuwidim, ular həddidin exip [həlkimgə] zor azar կildi», dəydu. 16 Xunga Pərvərdigar mundak dəydu: «Mən Yerusalem oja rəhim-xəpkətlər bilən қaytip kəldim; Mening eyüm uning iqidə kurulidu» — dəydu samawi қoxunlarning Sərdari bolovan Pərvərdigar, — «wə Yerusalem üstiga «əlgəm tanısı» yənə tartılıdu». 17 — Yənə mundak jakarliojin: «Samawi қoxunlarning Sərdari bolovan Pərvərdigar mundak dəydu: Mening

xəhərlirim yənə awatlixidu, Pərvərdigar yənə Zionoja təsəlli beridu wə Yerusalemni yənə talliwalidu». 18 Andin mən beximni ketürüm, mana tət münggüzni kərdüm. 19 Mən bilən sezlixiwatkan pərixtidin: «Bular nema?» — dəp soridim. U manga: «Bu Yəhūda, Israil wə Yerusalemni tarkitiwatkan münggüzlərdür» — dedi. 20 Wə Pərvərdigar manga tət hünərvənni kərsətti. 21 Mən: «Bu [hünərvənlər] nema ix kilojılı kəldi?» — dəp soridim. U: «Mana bular bolsa Yəhūdadikilərni heqkim kəddini ruslyalmışudak dərijidə tarkitiwatkan münggüzlər; bırak bu [hünərvənlər münggüzləni] dəkka-dükkigə qüixürgili, yəni əllərning Yəhūdaning zeminini tarkitiwetix üçün ketürgən münggüzlərini yergə taxliwatkili kəldil!» — dedi.

2 Andin mən beximni ketürüp, mana kolida əlgəm tanisini tutkən bir adəmni kərdüm 2 wə uningdin: «Nəga barisən?» — dəp soridim. U manga: «Mən Yerusalemni əlqigili, uning kənglikli wə uzunlukını [əlqəp] bilgili barımən» — dedi. 3 Mana, mən bilən sezlixiwatkan pərixtə qıktı; yənə bir pərixtə uning bilən kəruxiixkə qıktı 4 wə uningoja mundak dedi: — Yügür, bu yax yigitə sez կil, uningoja mundak degin: — «Yerusalem ezidə turuwatkan adamlarının wə mallarının keplükidin sepilsiz xəhərlərdək bolidu. 5 — wə Mən Pərvərdigar uning atrapiqə ot-yalkun sepiyi, uning iqidiki xan-xəripi bolımən. 6 — Hoy! Hoy! Ximaliy zemindin qeqinglər, — dəydu Pərvərdigar, — qünki Mən silörni asmandığı tət taroştın qikkən xamaldak tarkitiwatkən, dəydu Pərvərdigar». 7 — «Həy! I Babil kizi bilən turoquqi Zion, kaqqın! 8 Qünki samawi қoxunlarning Sərdari bolovan Pərvərdigar mundak dəydu: — Ez xan-xəripi dəp U Meni silərni bulangtalang kılajan əllərgə əwətti; qünki kim silərgə qekilsə, xu Əzining kəz kəriqəkəjə qekilojan bolidu. 9 Qünki mana, Mən Əz kolumnu ularning üstigə silkiymən, ular əzlirigə կul kılinoğuqlarıraq olja bolidu; xuning bilən silər samawi қoxunlarning Sərdari bolovan Pərvərdigarning Meni əwətkənləkini bilisilər. 10 Nahxılları yangritip xadlan, i Zion kizi; qünki mana, keliwatiyən, arangda makanihximən, dəydu Pərvərdigar, 11 — wə xu künida kep eller Pərvərdigar oja baqlinidu. Manga bir həlk bolidu; arangda makanihximən wə silər samawi қoxunlarning Sərdari bolovan Pərvərdigarning Meni əwətkənləkini bilisilər; 12 xuningdək Pərvərdigar Yəhūdanı Əzining «mukəddəs zemini»da nesiwisi boluxka miras kılıdu wə yənə Yerusalemni talliwalidu. 13 Barlıq, ət igiliri Pərvərdigar alıda süküt kılısun! Qünki U Əzining mukəddəs makənidin koçozaldıl!

3 Andin u manga Pərvərdigarning Pərixtisi aldida turuwatkan bax kahın Yəxuanı, xuningdək Yəxuanı ong təripida uning bilən düxmənlilikxə turoqan Xəytannı kərsətti. 2 Pərvərdigar Xəytanoja: «Pərvərdigar seni əyiblisun, i Xaytan! Bərhək, Yerusalemni talliwalajan Pərvərdigar seni əyiblisun! Bu [kixi] ottin tərtiwiwinojan bir ququla otun əməsmi?» — dedi. 3 Yəxua bolsa paskina kiyimlərini kiyən halda Pərixtining aldida turattı. 4 U Nuning aldida turuwatqanlarojə: «Bu paskina kiyimni uningdin salduruwetinglər» — dedi wə uningoja: «Kara, Mən

кәбілікінгі сәндін еlip көттім, сanga һeytlik kiyim kigüzdüm» — dedi. **5** Mən: «Ular bexiょа pakiz bir səllini orisun!» — dedim. Xuning bilən ular pakiz bir səllini uning bexiょа orap, uningoja kiyim kiydürdi; Pərvərdigarning Parixtisi bir yanda turattı.

6 Wə Pərvərdigarning Pərixtisi Yəxuaqa mundak jekiliдi: — **7** «Samawi koxunlarning Sərdari bolоjan Pərvərdigar mundak dəydu: — Əgər yollarımda mangsang, tapiliojimni qing tutşang, Mening eyünni baxkurusın, høyilirimoja қaraydiqan bolisən; sanga yenimda turuwatçılarning arısında turux hökükini berimən. **8** — I bax kahin Yəxua, sən wə sening aldingda olturojan həmrəhliring anglanglar (qünki ular bexarətlik adəmlər): — Mana, Mən «Xah» dəp atalojan қulumni məydanqa qıkırımən. **9** Mana, Mən Yəxuaning aldiqoja koyojan taxka qara! — Bu bir taxning üstidə yəttə kez bar; mana, Mən uning nakixilərini Əzium oyımən, — daydu samawi koxunlarning Sərdari bolоjan Pərvərdigar, — wə Mən bu zemining қәбілікini bir kün iqidila elip taxlaymən. **10** Xu künü, — daydu samawi koxunlarning Sərdari bolоjan Pərvərdigar, — hərbiringlər ye yekiningləri tütüm teli wə ənjür dərihi astioja olturuxka taklip kılısilər».

4 Andin mən bilən sezlxiwatkan pərixtə kaytip kelip meni oyojitiwətti. Mən huddi uyķusidin oyojitiwetilgən adəmdək bolup kəldim; **2** U məndin: «Nemin ikerding?» dəp soridi. Mən: «Mana, mən pütünlay altundın yasalojan bir qiraqdanni kerdüüm; uning üsti təripida bir қaqa, yəttə qirioqı wə yəttə qiraqka tutixidiqan yəttə nəyqə bar ikən; **3** uning yenida ikki zəytun dərihi bar, birsti ong tərəptə, birsti sol tərəptə», dedim. **4** Andin jawabən mən bilən sezlxiwatkan pərixtidin: «I təksir, bular nemə?» — dəp soridim. **5** Mən bilən sezlxiwatkan pərixtə manga jawabən: «Bularning nemə ikənlikini bilmənsən?» — dedi. Mən: «Yak, təksir» — dedim. **6** Andin u manga jawabən mundak dedi: — Mana samawi koxunlarning Sərdari bolоjan Pərvərdigarning Zərubbabəlgə kilojan sezi: «Ix kiq-kudrat bilən əməs, iktidár bilən əməs, bəlli Mening Rohim arkilik pütiidü! — daydu samawi koxunlarning Sərdari bolоjan Pərvərdigar. **7** — I büyük taq, sən zadi kim? Zərubbabəl alidda sən tüzlənglik bolisən; u [ibadəthanining] əng üstigə jipsima taxni koyidu, xuning bilən uningoja: «İltipatlık bolsun! İltipat uningojal» degen towlaxlar yangrap anglinidu». **8** Andin Pərvərdigarning sezi manga kelip mundak deganda: — **9** «Zərubbabəlnıng koli muxu eyning ulini saldı wə uning kollırı uni püttürüdu; xuning bilən silor samawi koxunlarning Sərdari bolоjan Pərvərdigarning Meni əwətkənlilikini bilisilər. **10** Kim əmdi muxu «kiqik ixlar bolоjan kün»ni kezgə ilmisun? Qünki bular xadlinidu, — bərhək, bu «yəttə» xadlinidu, — Zərubbabəlnıng koli tutkən tik olqan texini kərgəndə xadlinidu; bu, «[yəttə]» bolsa Pərvərdigarning pütküл yər yüzigə səpselip қarawatkan kezlidir». **11** Mən jawabən pərixtidin: «Qiraqdanning ong wə sol təripida turojan ikki zəytun dərihi nemə?» — dəp soridim; **12** wə ikkinqi ketim soalni koyup uningdir: «Ularning yenidiki ikki zəytun xehi nemə?» — dəp soridim. **13** U məndin:

«Bularning nemə ikənlikini bilməmsən?» — dəp soridi. Mən: «Yak, təksir» — dedim. **14** U manga: «Bular pütküл yər-zeminning Igisi alıldı turuwatçan «zəytun meyida məsih kılinojan» ikki oqlu balidur» — dedi.

5 Andin mən yənə beximni kətürüp, mana bir uqar oram yazmini kerdüüm. **2** U məndin: «Nemin ikerding?» — dəp soridi. Mən: «Bir uqar oram yazmini kerdüüm; uzunluki yigirmə gəz, kənglikli on gəz ikən» — dedim. **3** U manga: «Bu bolsa pütün zemin üstigə qıkırılojan lənəttür; qünki hərbir oqrılık kılouqı bu təripigə yezilərini boyiqə üzüp taxlinidu; wə kəsəm iqtüqilərning hərbiri u təripigə yezilərini boyiqə üzüp taxlinidu» — dedi. **4** — «Mən bu [yazminini] qıkırımən» — daydu samawi koxunlarning Sərdari bolоjan Pərvərdigar, «wə u oqrınıning eyiga həmdə namim bilən yaloğundan kəsəm iqtüqining eyigə kiridu wə xu eydə könup uni yaqaq-taxlırlı bilən koxupla yəwetidü». **5** Andin mən bilən sezlxiwatkan pərixtə qıkırı mangə: «Əmdi bexingni ketürigin, nemining qıkıwatkinini kerüp bək» — dedi. **6** Mən: «U nemə?» — dəp soridim. U manga: «Bu qıkıwatkan «əfah» sewitidür», wə: «Bu bolsa [xu rəzillərning] pütün zemindiki kiyapitidür» — dedi. **7** Əfah sewitining aqzidin dumilək bir kooqxun kətürüldi, mana, əfah sewiti iqida bir ayal olturatı. **8** U: «Bu bolsa, razılık» — dəp, uni əfah sewiti iqığa kəyturup taxlap, əfahning aqzioja eojir kooqxunni taxlap koydi. **9** Beximni kətürüp, mana ikki ayalning qıkkənlilikini kerdüüm; xamal ularning kanatlarını yəlpütüp turattı (ularning ləyləknəngidək kanatları bar idi); ular əfahı asman bilən zemining otturisioja kətürüldi. **10** Mən bilən sezlxiwatkan pərixtidin: «Ular əfahı nağə kətürüp mangidu?» — dəp soridim. **11** U manga: «Ular əfah ütqin «Xinar zemini»da bir ey selixkə kətti; ey bərpa kılinoğandan keyin, əfah sewiti xu yərdə eż turaloqusioja koyulidu» — dəp jawab bərdi.

6 Andin mana, mən yənə beximni kətürüp, ikki taqı otturisidin tət jəng hərvisining qıkkənlilikini kerdüüm. Taqlar bolsa mis taqlar idi. **2** Birinqi jəng hərvisidiki kizil atlar idi; ikkinqi jəng hərvisidiki kara atlar idi; **3** üçinqi jəng hərvisidiki ak atlar, tötinqi jəng hərvisidiki küqlük qipar atlar idi. **4** Mən jawabən mən bilən sezlxiwatkan pərixtidin: «Təksir, bular nemə?» — dəp soridim. **5** Pərixtə manga jawabən: «Bular pütküл yər-zeminning Igisinin huzuridin qıkkən asmanlarning tət rohi. **6** Kara atlar ketiliqən hərwa ximaliy zeminlər tərəpkə kiridü; aklar ularning kaynidin mangidü; qiparlar bolsa jənubiy zeminlər tərəpkə mangidü. **7** Andin muxu küqlük atlar qıkır yər yüzidə uyak-buyak, kezixkə alırdayıdu» — dedi. U ularoja: «Menginglər, yər yüzidə uyak-buyak menginglər» — dedi; ular yər yüzidə uyak-buyak mangidü. **8** Wə U manga ünlük awazda: «Kara, ximaliy yər-zeminlər tərəpkə mangojanlar Mening Rohimdiki aqqınik ximaliy zemin tərəptə besikturdu» — dedi. **9** Pərvərdigarning sezi manga kelip mundak degəndə: — **10** Sürgün bolup kalğanlardın, yəni Həlday, Tobiya wə Yədayadin sowoqatlarnı kobul kılɔjin; xu kün ular Babildin kelip qüxkən eygə, yəni Zəfaniyaning ikki zəytun xehi nemə?» — dəp soridim. **11** xundak, kümüx

wə altunni köbul kılɔjin, bulardin qəmbərsiman bir tajni tokup wə tajni Yəhəzadakning oqlı bax kahin Yəxuaning bexiqa kiygüzgin; **12** wə Yəxuaqa: «Samawi koxunlarning Sərdari boローン Pərvərdigar mundak dəydu: Karanglar, «Xah» dəp atalojan insan! U ez tūwidin ornida xahlinip, Pərvərdigarning ibadəthanisini kürid» — degin. **13** «Bərəkət, Pərvərdigarning ibadəthanisini kurojuqi dal xu bolidu; u xu xahanə xan-xərəpni zimmisə elip, ez təhtiga olturup həküm süridü; u təhtkə olturidiqan kahin bolidu; hatırjəmlik-aramlıknı elip kelidiqan həmkarlık ular ikkisi arısida bolidu. **14** Muxu qəmbərsiman taj Parwərdigarning ibadəthanisida Hələm, Tobiya, Yədayalaroqa wə Zəfaniyaning oqlining mehribanlıqıqa bir əslətmə üçün koyulidu. **15** Wə yirakta turuwatkanlar kelip Pərvərdigarning ibadəthanisini kuruş hizmitidə bolidu; xuning bilən silər samawi koxunlarning Sərdari boローン Pərvərdigarning Meni əwətkənlikini bilisilər; əgər Pərvərdigarning awazını kəngül koyup anglisanglar bu ix əməlgə axurulidu».

7 Darius padixahning tətinqi yili tokkuzinqi ay, yəni «Hisləw»ning tətinqi künü, Pərvərdigarning səzi Zəkəriyaqa kəldi. **2** Xu qaçda Bəyt-Əl xəhiridikilər Xerezar wə Rəğəm-Mələklərni Pərvərdigardin iltipat soraxka əwətkənidi. **3** Bəyt-Əldikilər: «Samawi koxunlarning Sərdari boローン Pərvərdigarning eyidiki kahinlardin, xuningdək pəyəğəmbərlərdin: «Hərbirimiz kəp yillardın beri kılıqinimizdək, bəxinqi ayda hərbirimiz yənəli ezmizmizi baxkılardın ayrip, yioğazaroqa olturuximiz kərəkmə?» — dəp soranglar» dəp tapiliojanidi. **4** Pərvərdigarning səzi manga kelip mundak degəndə: — **5** Zemindiki barlıq turuwatkan həlkək həm kahinlar oqa sez kılıp mundak soriojin: — Silər muxu yətmix yıldın beri bəxinqi ay wə yəttinqi aylarda roza tutup yioğ-zar kılıqinингlarda, silər manga, həkikətən manga roza tuttunglarmu? **6** Yegininglər, iqtininqlər, bu pəkət əzünglər üçünlə yep-iqtininqlərdin ibarət boldi əməsmu? **7** Bular Yerusalem wə uning etrapidiki xəhərliri ahəlilik boローン, taza awatlxakan qaoqlarda, jənubiy Yəhəuda wə təwən tūzlanglık ahəlilik boローン qaoqlarda, Pərvərdigar burunkı pəyəğəmbərlər arkılık jakarlıqan sezlər əməsmu? **8** Pərvərdigarning səzi Zəkəriyaqa kelip mundak degəndə: — **9** Samawi koxunlarning Sərdari boローン Pərvərdigar mundak dəydu: — «Həkikiy adalətni, yürgütünglər, bir-biringləroqa mehîr-muhəbbət wə rəhîm-xəpkət kərsitinglər, **10** tul hotun wə yetim-yesirlərni, yat adəmlər wə namratları bozak kilmanglar; heqkim ez kerindixiqa kənglidə yamanlıq olylimisun. **11** Bırak [ata-bowliringlar] anglaxni rət kılıqan, ular jaħillik bilən boynını tolojap, anglimaska kulaklarını eojir kılıqan; **12** ular Təwrat kənunini wə samawi koxunlarning Sərdari boローン Pərvərdigarning Əz Rohi bilən burunkı pəyəğəmbərlər arkılık əwətkən sezlərini anglimaslıq üçün kənglini almastak kəttik kılıqanidi; xunga samawi koxunlarning Sərdari boローン Pərvərdigardin intayin kəttik əqəzəp qüxən; **13** yolidin yanmiojinimdək — dəydu samawi koxunlarning Sərdari boローン Pərvərdigar — **15** Mən hazır, muxu rət kılıqandək, ular qakırojanda ular anglaxni rət kılınsın! **14** Qünki samawi koxunlarning Sərdari boローン Parwərdigarin mundak dəydu: — Silarning ata-bowliringlar Mening əqəzipimni kozojiqanda Mening silerga yamanlıq yətkütüx oyida bolöjinim wə xu [jaza] Pərvərdigardin intayin kəttik əqəzəp qüxən; **13** yolidin yanmiojinimdək — dəydu samawi koxunlarning Sərdari boローン Pərvərdigar — **15** Mən hazır, muxu künldə yənə Yerusalem wə Yəhəuda jəmatigə yahxılıq kildim» — dəydu samawi koxunlarning Sərdari boローン

Pərvərdigar, **14** — «wə Mən ularni ular tonumaydiqan barlıq əllər arisoja kara kuyun bilən tarkitiwəttim; ularning ketixi bilən zemin wəyrən boローン, andin uningdin etkənlərmə, kəytənənlər boローン eməs; qünki ularning səwəbənidin illik zemin wəyrəna kılınojan».

8 Wə samawi koxunlarning Sərdari boローン Pərvərdigarning sezi manga kelip mundak degəndə:

— **2** Samawi koxunlarning Sərdari boローン Pərvərdigar mundak dəydu: «Mening Zionqa baqlıqan otluk muhəbbətit kəynap taxtı; Mening uningoja baqlıqan otluk muhəbbətit tüpəylidin [uning dükənənliriga] əqəzipim kəynap taxtı». **3** Pərvərdigar mundak dəydu: «Mən Zionqa kəytip kəldim, Yerusalemıng otturisida makanliximən; Yerusalem «Həkikət xəhiri» dəp atıldı, samawi koxunlarning Sərdari boローン Pərvərdigarning teoji «Mukəddəs Taq» dəp atıldı». **4** Samawi koxunlarning Sərdari boローン Pərvərdigar mundak dəydu: «Kəri boway-momaylar yənə Yerusalemıng koqılırida olturidiqan bolidu; künləri uzun bolup, hərbəri həsisiyi kolida tutup olturidu; **5** xəhərninq koqılıri oynawatkan oğul-kız balılar bilən lık tolidu».

6 Samawi koxunlarning Sərdari boローン Pərvərdigar mundak dəydu: — «Bu ix xu künlərdə bu həlkinqaldısının kezığa ajayıb karamət kərünidinqini bilən, u Mening kezümgə karamət kərünəmdü?» — dəydu samawi koxunlarning Sərdari boローン Pərvərdigar. **7** Samawi koxunlarning Sərdari boローン Pərvərdigar mundak dəydu: — «Man, Mən Əz həlkimini xərkij zəminlardin, əqrəb zəminlardin kutkuzimən; **8** Mən ularını elip kələmən, ular Yerusalemda makanlixidü; ular Mening həlkim, Mən həkikət wə həkkənəqliyikə ularning Hudasi bolimən». **9** Samawi koxunlarning Sərdari boローン Pərvərdigar mundak dəydu: — «Samawi koxunlarning Sərdari boローン Pərvərdigarning eyining uli selinojan künidə hazır boローン pəyəğəmbərlərinə aqzidin muxu künldə bayan kılıniwatkən munu sezlərni ixitiwatisilər, ibadəthanining kuruluxiqa kələnglər küçlük kılınsın! **10** Qünki xu künlərdən ilgiri insan üçün ix həkki yok, at-ulaq üçünmxu ix həkki yok id; jəbir-zulum tüpəylidin qikquqı yaki kirgüçi üçün aman-esanlık yok id; qünki Mən hərbir adəmni ez yekiniqə dükənənləxtirdüm; **11** bıraq Mən bu həlkinqaldısiqə burunkı künldərdikidək bolmayıman, dəydu samawi koxunlarning Sərdari boローン Pərvərdigar;

12 qünki uruk həsulluk bolidu, üzüm teli mewiləydu, tuprak ündürməlini beridu, asmanlar xəbnəmlərini beridu; xuning bilən mən bu həlkinqaldısiqə murxularning həmmisini igə kilduriman. **13** Xundak əməlgə axuruliduki, silər əllər arısida lanət bolup kələjiniqənarning əksiqə, i Yəhəuda jəmati wə Israel jəmati, Mən silərni kutkuzimən, silər [ularqa] bəht-bərikət bolisilər; körkmanglar, kolliringlar küçlük kılınsın! **14** Qünki samawi koxunlarning Sərdari boローン Parwərdigarin mundak dəydu: — Silarning ata-bowliringlar Mening əqəzipimni kozojiqanda Mening silerga yamanlıq yətkütüx oyida bolöjinim wə xu [jaza] Pərvərdigardin intayin kəttik əqəzəp qüxən; **13** yolidin yanmiojinimdək — dəydu samawi koxunlarning Sərdari bo\$_['jaza] Pərvərdigar — **15** Mən hazır, muxu künldə yənə Yerusalem wə Yəhəuda jəmatigə yahxılıq kildim» — dəydu samawi koxunlarning Sərdari bo\$_['jaza]

əməl kilinglər: — Hərbiringlər ez yekininglərə sanga qüxürlülgən əhədə keni tüpəylidin, Mən arangdi həkikətni səzlənglər; dərvaziliringlərdə həkikətkə, mahbuslarnı susis orəktin azadlıqka qıkırımən. 12 aman-tinqılıqka uyoğun həkmülməni yürgütünglər; 17 Mustəhkəm jayqa kayıtip kelinglər, i arzu-ümidning həqkim kənglidə ez yekiniqoşa yamanlık oylimisun; mahbuslur! Bügün Mən jakarlap eytimənki, tartqan həqkandak yalojan kəsəmgə xerik bolmanglar; qünki jazaliringning əksini ikki həssiləp sanga kayturımən. Mən dal bularning həmmisiqə nəprətlinimən, dəydu 13 Qünki Özüm üçün Yəhudani okyadək egildürdüm, Pərvərdigar». 18 Wə samawi koxunlarning Sərdarı əfraimni ok kilip okyoşa saldım; Mən oqul balılıringni bołożan Pərvərdigarning sezi manga kelip mundak ornidin turqozumızın, i Zion — ular sening oqul degənda: — 19 Samawi koxunlarning Sərdarı bołożan balılıringoşa karxi jəng kılıdu, i Gretsisi! 1 Zion, Pərvərdigar mundak dəydu: — «Tətinqi aydiki roza, Mən seni palwanning kolidiki kılıqtək kılımən. 14 bəxinqi aydiki roza, yəttinqi aydiki roza wə oninqi aydiki roza Yəhudə jamatığa huxullik wə xad-huramlıq, bəthlik Pərvərdigar ularning üstidə kərənidü; Uning oki ibadət sorunluri bolidu; xunga həkikət wə hatirjəmlilik qakmaqtək etilip uqidu. Rəb Pərvərdigar kananayı tinqılıqni seyünglər». 20 Samawi koxunlarning Sərdarı galidü; U jənubtiki dağxatlıq kara kuyunlarnı billə elip bołożan Pərvərdigar mundak dəydu: — «Nuroqun yürüx kılıdu. 15 Samawi koxunlarning Sərdarı bołożan kowmlar wə kəp xəhərlərninə ahalisi yənə muxu yərgə Pərvərdigar ular üçün mudapiə bolidu; ular saloşa kelidu; 21 bir xəhərdə turuwatqanlar baxxa bir xəhərgə taxlırını kukum kılıp, dəssəp qəyleydü; ular iqiwelip, berip ularoja: «Pərvərdigardin iltipat tiləxkə, samawi xarab kəypini stürgənlərdək kiykas-stürən ketürüdü; koxunlarning Sərdarı bołożan Pərvərdigarnı izdəxkə tez ular [kənoq] miləngən kurbangahının bürjəkliridək, barayı; mənmə bariman!» — dəydiojan bolidu. 22 Kəp [kənoq] toldurulmuş qaqılardək bolidu. 16 Xu kimi kowmlar wə kiçiliq əllər Pərvərdigardin iltipat tiləxkə, Pərvərdigar bołożan ularning Hudasi ularını Özüm taxlırını kukum kılıp, dəssəp qəyleydü; ular iqiwelip, bakşan padam bołożan həlkim dəp bilip kütküzidü; qünki samawi koxunlarning Sərdarı bołożan Pərvərdigarnı ular taj gəhərliridək Uning zemini üstidə ketürülidü. izdəxkə Yerusalemoja kelidu». 23 Samawi koxunlarning 17 Xunqə zordur Uning məhrəbanlıq, xunqə kaltıstır Sərdarı bołożan Pərvərdigar mundak dəydu: — «Xu Uning güzəllik! Ziraətlər yigitlərni, yengi xarab kızlarını künlərdə hərəhil tilda sezəlyidojan əllərdən on nəpər yaxnitidu!

9 Pərvərdigarning sezidin yükləngən bexarət —
Hadrak zemini wə Dəməxk tüstiga konidu (qünki Pərvərdigarning nəziri adəmlər wə Israilning barlıq kəbililəri təstidi); **2** U bularoq qegridax bolovan Hamatka, Tur wə Zidon tüstigimu konidu. Tur tolimu «dana» bolojaqka, **3** ezi üçün korojan korojan, kümüxnı topidək, sap altunni koqlardıki patkaktak dəwiləp koyojan. **4** Mana, Rab uni mal-dunyasidin ayriwetidü, uning küçünü dengizdə yok kılıdu; u ot təripidin yəp ketilidü. **5** Axkelon buni kərüp körküdü; Gazamu kərüp azablinip toloqjinip ketidü; Əkronmu xundak, qünki uning arzu-ümidi tozup ketidü; padixaḥ Gazadin yokşap ketidü, Axkelon adəmzatsız kılıdu. **6** Xuning bilən Axdođda haramdin bolovan birsı turidü; Mən Filistilərinin məqrurlukı wə pəhrini yokşitimən. **7** Mən aqzidin kanlarnı, uning haram yegan yirginlik nərsilərni qixılıri arisidin elip ketimən; andin kelip kələşanlar bolsa, ular Hudayimizoja təwə bolup, Yəhəudada yolbaxqi bolidü; Əkronning orni Yəbus kəbilisidikilərgə oxhax bolidü. **8** Mən köxun tüpəylidin, yəni etüp kətküqi wə kaytip kəlgüqi tüpəylidin Əz eyüm ətrapida qedirimni tiktilrimən; əzgüqi kaytdın uningdin etməydi; qünki Əz kezüm bilən kezitimən. **9** Zor xadlan, i Zion kizi! Təntənəlik nida kıl, i Yerusalem kizi! Kəranglar, padixaḥing yeningoja kelidü; U həkkənligi wə nijatlık bolidü; Kəmər-momin bolup, Mada exakkə, yəni exək təhiyigə minip kelidü; **10** Xuning bilən Mən jəng hərwilirini Əfraimdin, Atlarnı Yerusalemın mahrum kiliwetimən; Jəng okyasımı elip taxlinidü. U bolsa əllərgə hatırjömlük-tinqqliknı jakarlap yatkızidü; Uning həkümranlıq dengizdin dengizojiqa, [Əfrat] dəryasidin yər yüzining qətlirigiqa bolidü. **11** Əmdi seni bolsa,

10 Pərvərdigardin «keyinki yamoqur» pəslidə yamoqurnı tələp kılıngılar; Pərvərdigar qakmaqlarını qakturup, ularıqə mol yamoqurlarını, xuningdək hərbirigə etizda ot-qəplərni beridu. **2** Qünki «ey butlırix» bimənə qəplərni eytikan, palçılar yaloqan «alamat»lərni kərgən, tuturksız qüxlərni səzligən; ular kuruk təsəlli beridu. Xunga həlk koy padisidək tenəp kətti; ular padıqisi bolmiojaqka, azar yeməktə. **3** Mening oqızıpm padıqırları qozqaldı; Mən muxu «tekə» [yetəkçilərni] jazalayım; qünki samawi xoşunlarning Sərdarə boloğan Pərvərdigar Əz padisidin, yəni Yəhədu jəmatidin həwər elixkə kəldi; U jəngdə ularnı Əzining həywətlək etidək kılıdu. **4** Uningdin [yəni Yəhəudadın] «Burjək Texi», uningdin «Kozuk», uningdin «Jəng Okyasi», uningdin «Həmmigə həkümranlıq Kiloquqi» qızıdu. **5** Xuning bilən ular jəngdə, [düxmənlərni] koqlardıki patkaknı dəssigəndək qəyləydiqən palwanlardək bolidu; ular jəng kılıdu, qünki Pərvərdigar ular bilən billidur; ular atılıq əskərlərinimə yərəgə karıtip koyidu. **6** Mən Yəhədu jəmatini küqayıtmış, Yüsünping jəmatini kutkuzımən; Mən ularını kaytidin olturaklıxıkkə kayturıman; qünki Mən ularıqə rəhimbə-xəpkətni kərsitimən. Ular Mən heqkəqan taxlıwətmigəndək bolidu; qünki Mən ularning Hudasi Pərvərdigarmən; Mən ularıqə jawab berimən. **7** Əfraimdikilər palwandək bolidu, kəngülliri xarab kəypini sürgənlərdək huxallinidu; ularning balılıri buni kərüp huxallinidu; ularning kəngli Pərvərdigardin xadlinidu. **8** Mən ütkirtip, ularını yiqimən; qünki Mən ularını bədal tələp hərlükə qıkırıman; ular ilgiri kəpiyip kətəndək kəpiyidu. **9** Mən ularını əllər arısında urukturak qaqımən; andin ular Meni yırak jaylarda aslaydu; xuning bilən ular balılıri bilən həyat kəlip, kaytip kılıdu. **10** Mən ularını kaytidin Misir zeminidin elip kelimən, Asuriyədinmə qıkırıp yiqimən; ularını

Gilead wə Liwan zeminiçə elip kırğızımən; yər-zemin ularni patkuzalmay қalıdu. **11** Xundak қılıp, U jəbir-japa dengizidin etüp, dengizdiki dolkulnarnı uridu; biliki wə ong kezige qüxicidu; uning biliki pütünləy

Nil dəryasining təgliri kürup ketidu; Asuriyəning məqrururluqı wə pəhri pəs kılındı, Misirdiki xahanə həsimi yokıldı. **12** Mən ularni Pərvərdigar arkılık kükəytiñim; ular Uning namida mangidu, dəydu Pərvərdigar.

11 I Liwan, ot sening kədir dərəhliringni yəp ketixi üçün, dərwaziliringni aq! **2** Waysanglar, i karioqlayalar, qünki kədin yikildi, esil dərəhələr wəyrən kılındı; waysanglar, i Baxandiki dub dərəhliri, qünki baraksan orman yikitildi! **3** Padiqilararning waysıqıñı awazını angla! Qünki ularning xəripi [bozojan qımənyayla] wəyrən kılındı; arslanlarning hərkirigan awazını angla! Qünki İordan daryasining pəhri bozojan [bükk-baraksanlıq] wəyrən kılındı. **4** Pərvərdigar Hudayim mundak dəydu: — Boozulaxka bekitilgən padini bakkın! **5** Ularnı setiwaloşanlar ularni boozulıwtəkəndə heq gunahkar dəp қaralmaydu; ularni setiwtəkənlər: «Pərvərdigaroja xükr! Qünki beypip kəttim!» — dəydu; ularning ez padiqılıri ularqa iqtini heq aqritmaydu. **6** Qünki Mən zemində turuwatkanlarqa yəna iqimni heq aqritmaymən, dəydu Pərvərdigar; — wə mana, Mən adəmlərni, hərbirini ez yekinining kolioja wə ez padixahining kolioja tapxurımən; mana, bular zeminni harab kılıdu, Mən ularni bularning kolidin heq kütküzmaymən. **7** Xunga mən «boozulaxka bekitilgən pada»ni bekiş turdum, bolupmu padining arisidiki miskin meminlərni baktım. Mən ezmügə ikki tayakni aldim; birinqisini «xapaət», ikkinqisini «rixtə» dəp atıdım; xuning bilən mən padini baktım. **8** Xuningdək Mən bir ay iqidə üq padiqini һalak kıldım; Mening jenim bu [həlkətin] bizar boldı wə ularning jeni Meni eq kerdi. **9** Mən: «Man silərni bakmymən; əley dəp kalojanları olıup kətsən; һalak bolay dəp kalojanları һalak bolsun; tirik kalojanlarning həmmisi bir-birineng gexini yesun» — dedim. **10** Mən «xapaət» degən tayıkmnı elip sunduruwəttim, xuningdək Mening barlık əllər bilən bozojan olğamını sunduruwəttim. **11** Əldə xu künı bikar kiliwetildi; xunga pada arisidiki manga dikkət kilojan miskin məminlər buning Pərvərdigarning sezi ikənləkini bilip yətti. **12** Wə mən ularqa: «Muwapık kərsənglər, menin ix həkkimni beringlər; bolmisa boldi kilinglər» — dedim. Xunga ular menin ix həkkiməngə ottuz kümüx tənggini tarazioja saldı. **13** Wə Pərvərdigar manga: «Mana bu ular Manga bekitkən kəltis bah! Uni sapalqining aldişa taxlap bər!» dedi. Xuning bilən mən ottuz kümüx tənggini elip bularına Pərvərdigarning eyidə, sapalqining aldişa qəriwəttim. **14** Andin mən Yəhuda bilən Israilning kerindaxlığını üzüx üçün, ikkinqi tayıkmnı, yəni «rixtə»ni sunduruwəttim. **15** Andin Pərvərdigar manga mundak dedi: «Sən əmdi yəna ərzimas padiqining körallarını al. **16** Qünki mana, Mən zemində bir padiqini ornidin turoqızımənki, u һalak bolay degenlərdin həwər almayıdu, tenəp kətkənlərni izdiməydi, yarilanoşanları sakıtmayıdu, saqlamlarınımı bəkməydi; u bəlki səmrigənlərning gexini yəydi, hətta tuyaklarını yırıp yəydi. **17** Padini taxliwətən ərzimas padiqining һaliqa way! Kılıq uning

yigiləydi, uning ong kezə pütünləy қarangoqulixip ketidu.

12 Pərvərdigarning Israil toojrluk səzidin yüksəlgən bəxarət: — Asmanlarnı yayoquqı, yərning ulını saloquqı, adəmning rohını uning iqidə Yasoquqı Pərvərdigar mundak dəydu: — **2** Mana, Mən Yerusalemı ətrapidiki barlık, əllərgə kixilərnı dəkkə-dükkigə salidiojan apkur kılımən; Yerusalemıqı qüxicidiojan muhəsirə Yəhudaşımı qüxicidu. **3** Xu künı emalga axuruliduki, Mən Yerusalemı barlık əllərgə eojir yük bozojan tax kılımən; kim uni eziqə yüksəsə yarılanmay қalmaçdı; yər yüzidiki barlık əllər uningqə jəng kılıxka yiojılıdu. **4** Xu künı Mən həmmə atlarnı sarasımöqə selip, atlıklarını sarang kılıp urımən; birək Yəhuda jəmətini kəzümdə tutımən; əllərdiki hərbir atni bolsa korluk bilən uruwetimən. **5** Xuning bilən Yəhudanıng yolbaşqılıri kəngliđə: «Yerusalemda turuwatkanlar samawi koxunlarning Sərdarı bozojan Pərvərdigar, ularning Hudasi arkılık manga kükə bolidu» dəydu. **6** Xu künı Mən Yəhudanıng yolbaşqılırını otunlar arisidiki otdandək, ənqılər arisidiki məx'əldək kılımən; ular ətrapidiki barlık əllərni, yəni ong wə sol təripidikilərni yəwetidu; Yerusalemidikilər yəna ez jayida, yəni Yerusalem xəhiriđə turidiqən bolidu. **7** Pərvərdigar awwal Yəhudanıng qedirlirini kütküzidü; səwəbi — Dawut jəmətining xan-xəripi həm Yerusalemda turuwatkanlarning xan-xəripi Yəhudanıngidin uluğlanmaslıqı üçündür. **8** Xu künı Pərvərdigar Yerusalemda turuwatkanlarnı koçqayıdu; ularning arisidiki ələngxip kalojanlarmu xu künı Dawuttak palwan bolidu; Dawut jəməti bolsa Hudadək, yəni ularning aliddiki Pərvərdigarning Pərixtisidək küqlük bolidu. **9** Xu künı emalga axuruliduki, Yerusalemıqı jəng kılıxka kəlgən barlık əllərni һalak kılıxka kiriximən. **10** Wə Mən Dawut jəməti wə Yerusalemda turuwatkanlar üstügə xapaət yətküzgüqı wə xapaət tiliqügi Rohni kuyimən; xuning bilən ular əzli ri sanjip eltürən Manga yəna karaydu; birsininq tunji oqlı üçün matəm tutup yiçə-zar ketürgəndək ular Uning üçün yiçə-zar ketüridü; yekla-yeganə oqlidin juda bozoquning dərd-əlam tartıkindək ular Uning üçün dərd-əlam tartıdu. **11** Xu künı Yerusalemda əqəyt zor yiçə-zar ketürlidü, u Məgidddo jılıqsidiki «Hadad-Rimmon»da ketürlən yiçə-zardək bolidu. **12** Zemin yiçə-zar ketüridü; hərbir ailə ayrim halda yiçə-zar ketüridü. Dawut jəməti ayrim halda, ularning ayalları ayrim halda, Natan jəməti ayrim halda, ularning ayalları ayrim halda; **13** Lawiy jəməti ayrim halda, ularning ayalları ayrim halda; Ximay jəməti ayrim halda, ularning ayalları ayrim halda; **14** barlık tirik kalojan aililər, yəni hərbir ailə ayrim-ayrim halda wə ularning ayalları ayrim halda yiçə-zar ketüridü.

13 Xu künı Dawut jəməti həm Yerusalemda turuwatkanlar üçün gunahnı wə paskinilikni yuyidiojan bir bulak eqilidu. **2** Xu künı xundak boliduki, — dəydu samawi koxunlarning Sərdarı bozojan Pərvərdigar, — Mən məbudiłarning namırlarını zemindən yokitmənki, ular yəna heq əslənməydu; wə

Mən pəyojəmbərlərni wə paskina rohnimu zemindin tuzlänglikkə aylandurulidu; Yerusalem bolsa «Binyamin qikirip yətkiwetimən. **3** Xundak əməlgə axuruliduki, dərvazisi»dən «Birinqi dərvaza»oçıqə wə yənə biraylən yənilə pəyojəmbərqilik kılıp bexarət berəy desə, uning eżini tuşqan ata-anisi uningoja: «Sən hayat padixaħning xarab kəlqəklirigiqə yukarı ketürülidu, əlməysən; qünki Pərvərdigarning namida yalojan lekin xəhər yenila ez jayida xu peti turidu; **11** gəp kiliwatisan» dəydu; andin eżini tuşqan ata-anisi uni bexarət beriwtaqnidilə sanjip eltürirdü. **4** heq qüxürülməydu; Yerusalem hatırjəmlikti turidu. Xu künii xundak boliduki, pəyojəmbərlərning hərbiri əzləri bexarət beriwtakında kərgən kerüntüxtin hijil bolidu; ular həkni aldad üçün ikinqin qupurluk qapanni kiyiməydi; **5** U: «Man pəyojəmbər əməs, mən pəkət terikqiman; qünki yaxlıkimdən tartip tuprak bilət xundak boliduki, ularning arisioja Pərvərdigardin tirikqlik kiliwatiñəm» — dəydu. **6** Əmdi birsı uningdin: zor bir alakəzadılık qüxicidu; ular hərbiri ez yekinining «Həy, əmdi sening məydəngdiki bu zəhmətlər nema?» əlləri uruxka ixlətkən waba xundak boliduki, ular əra bolsila gəxliri qırıp ketidi; kəzləri qanaklırlıda qırıp ketidi; tilliri aqzıda qırıp ketidi. **13** Xu künii — desə, u: «Dostlirimning eyidə yarilinip kıldım» — desə — dəp jawab beridu. **7** Oyojan, i kılıq, Mening kılıdu; etrapidiki barlıq əllərning mal-mülükliyi jəm padıqımoja, yəni Mening xerikim bolovan adəmə qarxi kılıp yioqılıdu — san-sanaksız altun-kümüx wə kiyim-qik, — dəydu samawi əxoxunlarning Sərdarı bolovan keçəklər bolidu. **15** At, qeçir, tegə, exək, xundakla Pərvərdigar; — Padiqını uruwat, köylər patiparak bolup ularning bargahlırida bolovan barlıq mal-waranlar tarkitüwtelidü; Mən kolumnni kicik peyllarınıñ üstiga qüxkən waba yukirik wabaqoja ohxax bolidu. **16** qüxürüp turozuzimən. **8** Zeminda xundak əməlgə axuruliduki, Yerusalemə moja jəng kiliixka əllərni uruxka ixlətkən waba xundak boliduki, ular hərbiri ez yekinining qolunu tutuxidu, hərbirininq koli yekinining kolioja — Yəhədamu Yerusalemda jəng — dəp jawab beridu. **9** Andin Man üçinqi kışmini otka kırğızıman, ularını kümüx tawlıqandak tawlaymən, altın sinaloandək əllərni sinaymən; ular Mening namimni qakirip nida kılıdu wə Mən ularqa jawab berimən; Mən: «Bu Mening həlkim» dəymən; ular: «Pərvərdigar menin Hudayim» — dəydu.

14 Mana, Pərvərdigarə has kün kelidu; [u künii] arangdin mal-mülküng bulang-talang kılınip bəlüxütwelinidu. **2** Mən barlıq əllərni Yerusalemə moja jəng kiliixka yioqımən; xəhər ixojal kılınidu, eylər bulang-talang kılınip, kiz-ayallar ayaq-astı kılınidu; xəhərning yerimi asırga qüxiip sürgün kılınidu; tirk kalojan həlk xəhərdin elip ketilməydi. **3** Andin Pərvərdigar qikip xu əllər bilən uruxidu; U Nuning jəng kılıqan kündikidək uruxidu. **4** Uning putliri xu künii Yerusalemning xərkij təripining əng aldi bolovan Zəytun teoʒıda turidu; xuning bilən Zəytun teoʒı otturidin xərk wə ojarb tarapka yerildi; zor yoqan bir jiloja pəyda bolidu; taoqning yerimi ximal tarəpkə, yerimi janub tərəpkə yətkili. **5** Wə silər Mening taqqlırının dal muxu jilojisi bilən kaqisilər; qünki taqqların jilojisi Azəlgiqə baridu; silər Yəhuda padixaħi Uzzıyanıñ künnlidə bolovan yər təwrəxtə kaqqininqlardək kaqisilər. Andin Pərvərdigar Hudayim kelidu; həmdə Sən bilən barlıq «muğəddəs bolouqilar»mu keliidu! **6** Xu künii xundak boliduki, nü tohtap kəlidü; parlak yultuzlarmu karangojulixip ketidi; **7** Biraq u Pərvərdigarə moja məlum bolovan alaħidə bir kün, ya keqə ya kündüz bolmaydu; xundak əməlgə axuruliduki, kəq kırğındə, əlam yorutulidu. **8** Xu künii xundak boliduki, həyatlıq suluri Yerusalemıñ ekip qikidu; ularning yerimi xərkij dengizəja, yerimi ojarbiy dengizəja karap akidu; yazda wə kıxta xundak bolidu. **9** Pərvərdigar pütkül yər yüzü üstidə padixaħ bolidu; xu künii pəkət bir «Pərvərdigar» bolidu, [yər yüzidə] birdinbir Uningla nami bolidu. **10** Gebadin Yerusalemning jənubidiki Rimmonoqıqə bolovan pütün zemin «Arabah»dək

tuzlänglikkə aylandurulidu; Yerusalem bolsa «Binyamin qikirip yətkiwetimən. **3** Xundak əməlgə axuruliduki, dərvazisi»dən «Birinqi dərvaza»oçıqə wə yənə biraylən yənilə pəyojəmbərqilik kılıp bexarət berəy desə, uning eżini tuşqan ata-anisi uningoja: «Sən hayat padixaħning xarab kəlqəklirigiqə yukarı ketürülidu, əlməysən; qünki Pərvərdigarning namida yalojan lekin xəhər yenila ez jayida xu peti turidu; **11** Adəmlər yənə uningda turidu. «Halak pərmanı» yənə əra bolsila gəxliri qırıp ketidi; kəzləri qanaklırlıda qırıp ketidi; tilliri aqzıda qırıp ketidi. **13** Xu künii əlləri uruxka ixlətkən waba xundak boliduki, ular əra bolsila gəxliri qırıp ketidi; kəzləri qanaklırlıda qırıp ketidi; tilliri aqzıda qırıp ketidi. **14** Yəhədamu Yerusalemda jəng — dəp jawab beridu. **7** Oyojan, i kılıq, Mening kılıdu; etrapidiki barlıq əllərning mal-mülükliyi jəm padıqımoja, yəni Mening xerikim bolovan adəmə qarxi kılıp yioqılıdu — san-sanaksız altun-kümüx wə kiyim-qik, — dəydu samawi əxoxunlarning Sərdarı bolovan keçəklər bolidu. **15** At, qeçir, tegə, exək, xundakla Pərvərdigar; — Padiqını uruwat, köylər patiparak bolup ularning bargahlırida bolovan barlıq mal-waranlar tarkitüwtelidü; Mən kolumnni kicik peyllarınıñ üstiga qüxkən waba yukirik wabaqoja ohxax bolidu. **16** qüxürüp turozuzimən. **8** Zeminda xundak əməlgə axuruliduki, Yerusalemə moja jəng kiliixka əllərni uruxka ixlətkən waba xundak boliduki, ular hərbiri ez yekinining qolunu tutuxidu, hərbirininq koli yekinining kolioja — Yəhədamu, padixaħka, yəni samawi əxoxunlarning Sərdarı bolovan Pərvərdigarə ibadət kiliixka wə «kapılar heyi»ni tabriklexkə qikidu. **17** Xundak boliduki, yər yəzidiki əkmən-jəmətlərin padixaħka, yəni samawi əxoxunlarning Sərdarı bolovan Pərvərdigarə ibadət kə qikmioqanlar bolsa, əmdi ularning üstiga yamoqur yaomqaydu. **18** Misir jəmeti qikip hazır bolmisa, ularoji mu yamoqur bolmaydu; biraq Pərvərdigar «kapılar heyi»ni tabriklexkə qikmədijoan barlıq əllər üstigə qüxüridiqan waba ularoji mu qüxürüldü. **19** Bu Misirning jazası, xundakla «kapılar heyi»ni tabriklexkə qikmədijoan barlıq əllərning jazası bolidu. **20** Xu künii atlanıraq kəngərəkərləri üstiga «Pərvərdigarə atılıp pak-mukəddəs bolsun!» dəp yezilidu; Pərvərdigarning eyidiki barlıq qaqa-kuqılarmu kurbangal aliddiki qaqlarıqə ohxax hesablinidu; **21** Yerusalemıñ kənaanlıq-sodiger» ikinqi bolmaydu.

Malaki

arisida hərmətlinidioğan bolidu, — dəydu samawi қoxunlarning Sərdarı bolğan Pərvərdigar.

1 Pərvərdigardin Malakoşa yükləngən wəhiy, u arkılık Israiloşa kəlgən: — **2** — Mən silərni seyüp kəldim — dəydu Pərvərdigar, — birak siler: «Sən bizni kəndakmə seyüp kəlding?» — dəysilər. Əsav Yakupka aka boləjan əməsmə? — dəydu Pərvərdigar, — birak Yakupni seydüm, **3** Əsavəqə napratlındım; uning taqlırını qəl kıldımdı, mirasını qəl-bayawandıki qılberlərgə tapxurup bərdim. **4** Edom: «Biz wəyrən kılınlıdık, birak biz harabıləxkən jaylarnı kəytidin kurup qikimiz» — desə, samawi koxunlarning Sərdarı boləjan Pərvərdigar mundak dəydi: — Ular küridü, birak Man erüyən; həlkələr uların «Rəzzillikin zemini», «Pərvərdigar mənggügə oęzəplinidiojan el» dap ataydu.

5 Silərning kəzliringlar buni kərüp: «Pərvərdigar Israfil qebrasining sırtida uluoğlandıl!» — dəysilər. **6** — Ooql atisini, kül igisini hərmətləydi; əmdi Mən ata bolsam, hərmətim keni? Igə bolsam, Məndin boləjan aymixin keni? — samawi koxunlarning Sərdarı boləjan Pərvərdigar silərge xundak dəydi, i Mening namımnı kəmsitkən kahınlar! Birak silar: «Biz nəma kılıp namıning kəmsitiptuk?» — dəysilər. **7** Silər kurbangahın üstüngə bulojojan ozuknı sunisilər; andin silar: «Biz nəma kılıp seni buloqap koyduk?» — dəysilər; aməliyətə silər: «Pərvərdigarning dastihinining tayini yoktur» — dəysilər. **8** Kor malni kurbanlıkkə sunsanglar, bu kəbəlihlik əməsmə? Tokur yaki kesəl malni kurbanlıkkə sunsanglar, bu kəbəlihlik əməsmə? Hazır buni sening waliyingə sumup bak; u səndin hursən bolamdu? Sanga yüz-hatırə kılamdu? — dəydu samawi koxunlarning Sərdarı boləjan Pərvərdigar. **9** — Əmdi, keni, silər Təngridin bizə xəpkət kərsətkəsan dəp etfünpə bekinqələr; kolunglardın muxular kəlgəndin keyin, U silərdin hərkəndikinqələrni kəbul kılandu? — dəydu samawi koxunlarning Sərdarı boləjan Pərvərdigar. **10** — Aranglardın dərvazilərni etip kyojudak birsə qıkmadı! Xundak boləjan silər kurbangahında bikardin-bikar ot kalap yürməytingələr. Mening silərdin heq hursənlilikim yok, — dəydu samawi koxunlarning Sərdarı boləjan Pərvərdigar, — wə kolunglardın heqkəndək axlık hədiyəsinə kəbul kılmayıbmə. **11** Kün qıqardın kün pataroja Mening namim əllər arisida uluoq dəp kərlili; hərbir jayda namimoja huxbuy selinidiojan bolidu, pak bir axlık hədiyəsi sunulidu; qıñki namim əllər arisida uluoq dəp kərlili, — dəydu samawi koxunlarning Sərdarı boləjan Pərvərdigar. **12** Birak silar bolsanglar: «Pərvərdigarning dastihini bulojojan, uning mewisi, yəni ax-ozukı nəprətlitkər! — deqininqələr, silər uni haram kilişilər; **13** wə silər: «Mana, nemidegən awariqılık!» dəysilər wə Manga karap dimioqingələrni kəqisilər, — dəydu samawi koxunlarning Sərdarı boləjan Pərvərdigar, — silər yarılanojan, tokur həm kesəl mallarnı elip kelişilər. Kurbanlık-hədiyilərni xu peti elip kelişilər; Mən buni kolunglardın kəbul kılamdimən? — dəydu Pərvərdigar. **14** Bərhək, padisida koqkar turup, Rəbgə kələjən kəsimini ada kılıx üçün bulojojan nərsini kurbanlık kılıdıcıyan aldamqi lənətə kəlidü; qıñki Mən uluoq Padixaḥdurmən, namim əllər 2 — əmdi, həy kahınlar, bu əmr-pərman silərge qüxti: — **2** Silər anglimisanglar, namimoja xanxərəp kəltütürkə kəngül koymisanglar, — dəydu samawi koxunlarning Sərdarı boləjan Pərvərdigar, — Mən aranglarqa lənətni qüxtürüp əwətimən; silərning bərikətlirinqələrimə lənət kılımən. Bərhək, Man alliqاقan ularoja lənət okudum, qıñki silər [xəripimqə] kəngül koymidinqələr. **3** Mana, Mən urukliringələroja tənbil beriman, silərning yüzüngərəgə pok, heytinglardıki pokni stirimən; bırsi siləri xu pok, bilən billə apırıp taxlaydu. **4** Xuning bilən silər Mening silərge bu əmrni əwətkənlikimni bilsilər, məksət, Mening Lawiy bilən tützən əhdəmnin sakliniwerixi üçündür, — dəydu samawi koxunlarning Sərdarı boləjan Pərvərdigar. **5** — Mening uning bilən tützən əhdəm hayatıq həm aram-hatırjəmlik elip kelidi; uni Məndin körksün dəp bularnı uningə bərdim; u Məndin körkup namımlı alıda titrığınədi. **6** Aqzidin həkikətnin təlim-təbriyisi qıxmığın, ləwliridin naħħəlik təpilmiqən; u aramlıq-hatırjəmlik həm durusluqtə Man bilən billə mangojan, nuroqun kixilərnı kəbihlikin yanduroqan. **7** Qıñki kahıning ləwliri ilim-bilimni saklıxi kerək, həlkələr uning aqzidin Təwrat-kanununu iddixi lazım; qıñki u samawi koxunlarning Sərdarı boləjan Pərvərdigarning alqisidur. **8** — Birak silar yoldın qətnəp kəttingələr; silər nuroqun kixilər üçün Təwrat-kanununu putlikaxangoja aylanduruwättingələr; silər Lawiy bilən tützülgən əhdini buzqansıslər — dəydu samawi koxunlarning Sərdarı boləjan Pərvərdigar, **9** — xunga Mən silərnimə pütün həlkələdida nəprətlək wə pəskəx kıldım, qıñki silər yollırımnı tutmiojan, xundakla Təwrat-kanununu işra kılıqanda bir tarəpək yan başkan. **10** — Bizda bir ata bar əməsmə? Bizni Yaratkuqı pəkət birlə Təngri əməsmə? Əmdi nemixka hərbirimiz eż kerindiximizə wapasızılık kılıp, ata-bowlırımlı bilən tützən əhdisini buloqaymınız? **11** Yəhəuda wapasızılık kıldı, İsrailda həm Yerusalemda yirginqlik bir ix sadır kılındı; qıñki Yəhəuda Pərvərdigar seyən mukaddəs jayını buloqap, yat bir ilahıng kızını əmrəgo aldı. **12** Undak, kiloqqu, yəni azduruloqı bilsən, azduruloqı bilsən, samawi koxunlarning Sərdarı boləjan Pərvərdigaroja axlık hədiyəsinə elip kəlgəqü bilsən, Pərvərdigar ularını Yakupning qedirliridin üzüp taxlaydu. **13** Silər xuningdak xundak kilişilərki, kurbangahı kez yaxlırı, yığa, ah-zarlar bilən kaplaysıslər — qıñki U kurbanlık-hədiyilərə heq karimiyəcən boldı, uningindən heq razı bolmay kolunglardın kəbul kilməydiçən boldı. **14** Birak silər: «Nemixka?» dəp soraysıslər. — Qıñki Pərvərdigar sən wə yaxlıkingda alojan ayalıng otturisida guwahqı boləqanidi; sən uningə wapasızılık kilding, gərqə u senin həmrəhing wə sən ahda tützən ayalıng bilsimə. **15** Huda [ər-ayaln] bir kiloqan əməsmə? Xundakla, buningə Rojhı kəlduroqan əməsmə? [Huda] nemixka ularını bir kıldı? Qıñki U uların ihlasmən pərzənt kütənədi. Əmdi hərbiringələr eż kəlb-rohinqələroja dikkət kilingələr, heqkəysisi yaxlıktə alojan ayalıqə wapasızılık kilmisən! **16** Qıñki Mən talak kılıxıq efturmən, dəydi

zomburluk qaplaxturuwalıoluqıja əqmən, — dəydu bolidu, — dəydu samawi қoxunlarning Sərdari bolqan samawi қoxunlarning Sərdari bolqan Pərvərdigar. — Pərvərdigar. **13** — Silərning sezliringlar Manga kattik xunga kəlb-rohinglaroja dikkət kilinglar, həqkaysinglar təgdi, dəydu Pərvərdigar, — birak silər yənə: «Biz sən wapazılık kilmangler! **17** — Silər sezliringlar bilən bilən karxilixidiojan nemə sez kıldı?» — dəysilər. Pərvərdigarning sawr-takıtını koymidinglar, andin silər: **14** — Silər: «Hudanıng hizmitidə bolux bılıhudiliktr» «Biz nemə kılıp Uning sawr-takıtını koymaptuk?» — həm: «Uning tapxurukını qıng tutuxımız wə samawi dəysilər. Sawr-takıtını koymıjanlıqlıqlar bolsa dəl: koxunlarning Sərdari bolqan Pərvərdigar alidda matəm «Rəzillik kılıoluqi Pərvərdigarning nəziridə yahxidir; U ulardın hursən bolidu»; yaki «Adalətni yürgüzgüqi tutkan kixilərdək yürüximizning nemə paydisi?» — dəysilər, **15** həm xuningdək: «Təkəbburlarnı bəhtlik dəp atayınız; rəzillik kılıoluqlar ronak tapidu; ular bərhək Huda zadi nədidur?» — deqininglərdə bolmamdu!

3 — Mana əmdi Mən Əz əlgimni əwətimən, u Mening aldimda yol təyyarlaydu; silər izdigen Rəb, yəni silər hursənlək dəp bilgən ahədə Əlqisi Əz ibadəthanisioja tuyuksız kırıdu; mana, U keliwatidu, — dəydu samawi қoxunlarning Sərdari bolqan Pərvərdigar. **2** — Bırak Uning kəlgən künidə kim qidiyalısun? U kərtüngəndə kim turalısun? Qünki U tawlıloquqin oti, kirqininq akratkuq xoltisidə bolidu; **3** U kümüñxiñi tawlıloquqi həm eriqdiqojuqidak tawlap olтурudu; Lawiynning balılırini saplaxturidu, ularnı altun-kümüñxiñi tawlıloquandək tawlaydu; xuning bilən ular Pərvərdigaroja həkkaniylıkta kılınoqan kurbanlıq-hədiyəni sunidu. **4** Andin Yəhuda həm Yerusalemning kurbanlıq-hədiyili Pərvərdigaroja kona zamanlardıdık, ilgiriki wakıtlardıdık xerin bolidu. **5** Mən hesab elixə silərgə yekin kelimən; Mən sehırgərlərgə, zinahorlaroja, yalojan əsəm iqliküilərgə, mədiklarning həkkini tutuwelip bozak kılıoluqlarıja, tul hotunlar həm yetim-yesirənlər harlioquqlarıja, yat adamlarını eż həkkidin ayriwətküilərgə, xuningdək Məndin həq korkmiojanlaroja tezdin ayıblığıqi guwahqı bolimən, — dəydu samawi қoxunlarning Sərdari bolqan Pərvərdigar. **6** Qünki Mənki Pərvərdigar eżgərməsturmən; xunga silər, i Yakupning oçulları, tüğəxmigənsilər. **7** — Ata-bowliringlarning künlüridin tartip silər bəlgilimilimirdin qətnəp, ularnı həq tutmiqənsilər. Mening yenimoja kaytip kelinglər, Mən yeningləroja kaytimən, — dəydu samawi қoxunlarning Sərdari bolqan Pərvərdigar, — birak silər: «Biz kandağmu kaytip kelimiz?» — dəysilər. **8** Adəm Hudanıngkini bulısa bolandu! — Bırak Manga Meningkini bulap keldinglər. Silər yənə: «Biz kandağsığa Sanga bulangqılık kiliwatımız» — dəysilər. Silər «ondin bir» ülüx əxriliringlərni həm «kəttürmə hədiyələr»ni sunojininglarda xundak kılısilər! **9** Silər eojir bir lənətəkə kaldınglar, qünki Manga bulangqılık kiliwatisilər — silər bu pütkül «yat əl» xundak kiliwatisilər! **10** Əmdi eyümdə axlık bolux üçün pütkül «ondin bir» ülüx əxrini ambaroja elip kelinglər wə xundakla Meni sinap bekinqlər, — dəydu samawi қoxunlarning Sərdari bolqan Pərvərdigar — Man asmannıng derizilərini qong eqip silərgə patkuzalmıqoudək bir bərikətni teküp beridiojanlıkmıni kərtüp bəkmamsilər? **11** Xundak bolqandila Mən silərni dəp yənə yalmioquqını əyibləymən, u topriqinglardiki mewilərni wəyran kilməyən; silərning baq-etižirinqlardiki tal tütümlər wakıtsız təkülüp kətməydu, — dəydu samawi қoxunlarning Sərdari bolqan Pərvərdigar. **12** — Xuning bilən barlıq əllər silərni bəhtlik dəp ataydu, qünki yeringlər adəmni həzurlanduridiojan bir zemin

təgdi, dəydu Pərvərdigar, — birak silər yənə: «Biz sən wapazılık kilmangler! **17** — Silər sezliringlar bilən karxilixidiojan nemə sez kıldı?» — dəysilər. **14** — Silər: «Hudanıng hizmitidə bolux bılıhudiliktr» «Uning tapxurukunu qıng tutuxımız wə samawi қoxunlarning Sərdari bolqan Pərvərdigar alidda matəm tutkan kixilərdək yürüximizning nemə paydisi?» — dəysilər, **15** həm xuningdək: «Təkəbburlarnı bəhtlik dəp atayınız; rəzillik kılıoluqlar ronak tapidu; ular bərhək Hudanı sinaydu, birak kutulup ketidu» — dəysilər. **16** Pərvərdigardin əymindidiqənlər [buni anglap] pat-pat bir-biri bilən mungdaxtı; Pərvərdigar uni nəziriga aldı, sezlirini angldi. Xuning bilən Pərvərdigarning aldida Uningdin korkup, Uning namini seçinqoşanlar üçün əslətmə bolqan bir hatıra kitab yezildi. **17** — Bu kixilər bolsa Əzümninə alahidə gəhərimni yioşan künida Meningki bolidu — dəydu samawi қoxunlarning Sərdari bolqan Pərvərdigar — wə Mən huddi adəm eż hizmitidə bolqan oçlıqa iqimi aqritkəndək ularoja iqimni aqritimən. **18** Silər kaytip kəlisilər wə həkkaniylar bilən rəzillərni, Hudanıng hizmitidə bolqanlar bilən bolmioşanları park etəlysilər.

4 — Qünki mana xu kün, humdandas keydürgüqi kün kelidu; hərbir təkəbburluk kılıoluqi həm hərbir rəzillik kılıoluqi pahaldək bolidu; xu kelidiqan kün ularnı kəydirüwetidu, — dəydu samawi қoxunlarning Sərdari bolqan Parwərdigar, — ularoja na yiltız nə xah kaldurulmadı. **2** Ləkin namimdin əymindidiqən silər üçün, ənatlırida xipa-dərman elip kelidiqan, həkkaniylıknı parlitidiojan Kuyax ornidin turidu; silər talaoja qıkıp bordak mozaylardək kiyəqitip oynasılər; **3** silər rəzillərni qaylep dəssiwetisilər; ular Mən təyyarlıqan künida tapininglər astıda kül bolidu, — dəydu samawi қoxunlarning Sərdari bolqan Pərvərdigar. **4** — Mən Hərəb teojudı pütkül Israil üçün kulum Musaşa buyruqjan kanununu, yəni balgilimilər həm həkümlərni yadınglarda tutunglar. **5** — Mana, Pərvərdigarning uluq həm dəhəxtlik künə kelixitin awwal Mən silərgə İlyas pəyojəmbərnı əwətimən. **6** U atilarning kənglini balılaroja mayıl, balılarning kənglini atılaroja mayıl kildidu; undak bolmioşanda Mən kelip yər yüzini karqax bilən uruwetimən.

NEW TESTAMENT

Əysə: — I Ata, ularnı kəqürgin, qünki ular əzinining nemə kiliwatkanlığını bilməydu, — dedi.

[Ləxkərlər] qək taxlap, uning kiyimlirini bəlüxüwaldı.

Luğa 23:34

Matta

1 Bu İbrahimning oqlı wə Dawutning oqlı bołqan Əysa Məsihning nəsəbnamə kitabidur: — **2** İbrahimidin İshak tərəldi, İshakın Yakup tərəldi, Yakup Yəhuda wə uning aka-ukilirining atisi boldi; **3** Yəhudadin Tamar arkılık Pərez wə Zərah tərəldi; Pərzdin Həzron tərəldi, Həzrondin Ram tərəldi, **4** Ramdin Amminadab tərəldi, Amminadabdin Nahxon tərəldi, Nahxondin Salmon tərəldi, **5** Salmonдин Raħab arkılık Boaz tərəldi, Boazdin Rut arkılık Obəd tərəldi, Obədtin Yəssə tərəldi, **6** Yəssədin Dawut padixah tərəldi. Dawuttin Uriyaning ayali arkılık Sulayman tərəldi, **7** Sulaymandın Rəhboam tərəldi, Rəhboamdin Abiya tərəldi, Abiyadin Asa tərəldi, **8** Asadin Yəħoħafat tərəldi, Yəħoħafattin Yəħoram tərəldi, Yəħoramdin Uzziya tərəldi, **9** Uzziyadın Yotam tərəldi, Yotamdin Aħaż tərəldi, Aħażdin Həzəkiya tərəldi, **10** Həzəkiyadın Manassətərəldi, Manassəhtin Amon tərəldi, Amondin Yoxiya tərəldi; **11** Babiloşa sürgün kılınoqanda Yoxiyadın Yəħoniyah, wə uning aka-ukiliri tərəldi. **12** Babiloşa sürgün bołqandin keyin, Yəħoniyahdin Xealtiāl tərəldi, Xealtiāldin Zərubbabəl tərəldi, **13** Zərubbabəldin Abiħud tərəldi, Abiħuddin Eliakim tərəldi, Eliakimdin Azor tərəldi, **14** Azordin Zadok tərəldi, Zadoktin Akim tərəldi, Akimdin Əliħud tərəldi, **15** Əliħudtin Əliazar tərəldi, Əliazardin Mattan tərəldi, Mattandin Yakup tərəldi, **16** Yakuptin Məryəmning eri bołqan Yüſüp tərəldi; Məryəm arkılık Məsih ataloğan Əysa tuquldi. **17** Xundak bolup, İbrahimidin Dawutkiqə bołqan arılıktə jəmiy on tət əwləd bołqan; Dawuttin Babiloşa sürgün kılınoqə jəmiy on tət əwləd bołqan; wə Babiloşa sürgün kılınixtin Məsih kəlgiliqə jəmiy on tət əwləd bołqan. **18** Əysa Məsihning dunyaoqa kelixi mundak boldi: — Uning anisi Məryəm Yüſüpke yetlik boluxka wədə kılınojanidi; lekin tehi nikah kılınmayla, uning Muķaddəs Roħtin ħamildar bołqanlıki məlum boldi. **19** Lekin uning [bołqusı] eri Yüſüp, durus kixi bolup, uni jəmiyat alıldı hijalətkə kälđuruxni halimay, uningdin astirtin ajrixip ketixni niyat kıldı. **20** Əmma u muxu ixlarnı oylap yürginide, mana Pərwərdigarning bir pərixtisi uning qüxiðə kərünüp uningoja: — Əy Dawutning oqlı Yüſüp, ayaling Məryəmni əz əmriringgə elixtin korkma; qünki uningda bołqan ħamile Muķaddəs Roħtin kəlgən. **21** U bir oqul tuqıldı, sen uning ismini Əysa dəp koyojin; qünki u ez həlkini gunahlıridin kutkuzidu — dedi. **22** Mana bularning həmmisi Pərwərdigarning pəyəqəmbər arkılık deqənlirining əməlgə axurulux üçün bołqan, demək: — **23** «Pak kız ħamildar bolup bir oqul tuqıldı; ular uning ismini Immanuel (mənisi «Huda biz bilen billə») dəp ataydu». **24** Yüſüp oyοjini, Pərwərdigarning xu pərixtisinə degini boyiqə kılıp, Məryəmni əmrigə aldi. **25** Lekin Məryəm boxanısqə u uningoja yekin laxımıdi. Bu Məryəmning turjisı idi; Yüſüp uningoja Əysa dəp isim koydı.

2 Əysa Herod padixah həküm sürgən kün'lərda Yəħudiya elkişinin Bəyt-Ləħəm yezisidə dunyaoqa kəlgəndin keyin, mana bəzi danixmənlər məxriktin Yerusalemə yətip keliplər, pukralardın: **2** Yəħudiylarning

[yengidin] tuqulqan padixahı kəyərdə? Qünki biz uning yultuzining kötürülgənlilikini kerdük. Xunga, uningoja səjdə kılıqli kəldük, — deyixti. **3** Buni anglıjan Herod padixah, xuningdək pütktül Yerusalem həlkımı alaķazılılık qıxtı. **4** U pütktül bax kahınlar wə həlkinqən Təwrat ustazlırını qakırıp, ulardın «Məsih, kəyərdə tuquluxi kerək?» — dəp soridi. **5** Ular: «Yəħudiyyədik Bəyt-Ləħəm yezisidə boluxi kerak, — qünki pəyəqəmbər arkılık xundak pütülgən: — **6** «*«K* Yəħudiya zeminidiki Bəyt-Ləħəm, Həlkinqə Yəħudiya yetəqkilirinin arisida əng kiqiki bolmayıdu; Qünki sandın bir yetəkqi qikidu, U həlkim Israillarning bəkəküsi bolidu» — deyixti. **7** Buning bilən, Herod danixmənlərini məhpiy qakırtıp, yultuzning қaqqan pəyda bołqanlığını sürüxtürüp biliwaldı. **8** Andin: «Berip balını sürüxtə kılıp tepinglar. Tapkən həman kaytip manga həwər kilinglər, mənmu uning aldiçə berip səjdə kılıp keləy» — dəp, ularnı Bəyt-Ləħəmə yoloja saldı. **9** Danixmənlər padixahning sezinə anglat yoloja qikti; wə mana, ular xərkətə kərgən həlikə yultuz ularning alıldı yol baxlap mangdi wə bala turoqan yərgə kəlip tohtidi. **10** Ular həlikə yultuzni kərginidin intayin kəttik xadlinixti **11** həm eygə kirip, balını anisi Məryəm bilən kərüp, yərgə yikilip uningoja səjdə kılıxtı. Andin, həzinilərini ekip, altun, məstiki, murməkki qatarlık sowqatlarını sunuxti. **12** Ular oqa qüxiðə Herodning yəniqə barmaşlık toqrisidiki wəhiy kəlgənləki üçün, ular baxxaq yol bilən eż yurtiqa kəyti. **13** Ular yoloja kətkəndin keyin, Pərwərdigarning bir pərixtisi Yüsüpnin qüxiðə kərünüp: Ornundin tur! Bala wə anisi ikkisini elip Misiroqa kąq. Mən sanga ukturoqqa u yərdə turojin. Qünki Herod balını yokitizka izdəp kəlidü — dedi. **14** Xuning bilən u ornidin turup, xu keqila bala wə anisi ikkisini elip Misiroqa kərap yoloja qikti. **15** U Herod elgüzə xu yərdə turdi. Xundaq boldiki, Pərwərdigarning pəyəqəmbər arkılık aldin eytikan: «Oqlumni Misirdin Mən qakırdım» degen sezi əməlgə axuruldu. **16** Herod bolsa danixmənlərdin aldanqanlığını bilip, kəttik oqəzəpləndi. U danixmənlərdin eniqlijan wakitka asasən, adamlərni əwətip Bəyt-Ləħəm yezisi wə ətrapidiki ikki yax wə uningdin təwən yaxtiki oqul balilarning həmmisini eltürguzdu. **17** Xu qaqda Yəħərija pəyəqəmbər arkılık eytılıqan munu sez əməlgə axuruldu: — **18** «Ramaħ, xəhiriðə bir sada, Aqqiķ yioqa-zarning piçani anglinar, Bu Raħilaning balilari üçün kətürgən ah-zarlırları; Balilirining yok kiliwetilgini tüpyleđin, Təsallini kobul kilmər piçan kətürudu». **19** Əmdi Herod elgəndin keyin, Hudanıng bir pərixtisi Misirda turoqan Yüsüpnin qüxiðə kərünüp uningoja: — **20** Ornundin tur! Bala wə anisini elip Israil zeminiqa kəyti! Qünki balining jenini almakçı bołqanlar əldi, — dedi. **21** Buning bilən Yüſüp ornidin turup bala wə anisini elip Israil zeminiqa kəyti. **22** U Arhelausning atisi Herod padixahning orniqa tahtka olturnup Yəħudiya əlkisiqə həkümranlıq kiliwatkıñının həwər teipi, u yərgə kəytiqtin korkktı; wə qüxiðə uningoja bir wəhiy kəlip, Galiliyə zeminiqa berip, **23** Nasarət dəp atılıdışın bir yezida olturaklıxtı. Xuning bilən pəyəqəmbərlər arkılık: «U Nasarətlik dəp atılıdu» deyilgini əməlgə axuruldu.

3 Xu qaqlarda, qemüldürgüqi Yəhya Yəhudiyyədik qələbəyawanoja kəlip 2 kixilərge: — Towa kilinglər! Qünki ərx padixalıq yekinlixip kəldi! — dəp jakar laxka baxlıdi.

3 Qünki [qemüldürgüqi Yəhya] bolsa ilgiri Yəxaya pəyojəmbar bəxaritida kərsatkan kixinining dal ezi bolup: — «Bayawanda towlaydiqan bir kixinining Rəhbərin yolini təyyarlanglar, Uning qioşir yollarını tüptüt kilinglər! — uning qioşir azəri anglinidü». **4** Yəhya [pəyojəmbar] təgə yungidin kiliñoqan kiyim kiyğan, beligə kən tasma bəqliqanıdi. Yəydiqini bolsa qekətlər bilən wəsha həsili idi. **5** Əmdı Yerusalem xəhiri, pütün Yəhudiya əlkisi wa pütükəl lordan dəryə wadisining ətrapidiki kixilər uning aldiqa kelixip, **6** gunahlarını ikrar kilixti wə uning əzllarını Iordan dəryasında qemüldürüxini kobul kilixti. **7** Ləkin Pərisiy wə Sadukiy məzhipidiliklərdin keplirininq uning qemüldürüxini kobul kılıqlı kəlgənlikini kərginidə u ularqa: — əy yilanlarning balılırlı! Kim silərnı [Hudanıng] qürixü alıldı turqan oqazipidin keçinqilər dəp agahlandurdu?!

8 Əmdı toviqə layik mewini kəltürünglər! **9** Wə ez iqizinglərda: «Bizning atımız bolsa İbrahimidur!» dəp hiyal kılıp yürümənglər; qünki mən xuni silərgə eytip boyayki, Huda İbrahimə mövətəxər taxlardinmu pərzəntlərni apırıda kılalayıb.

10 Palta allikəqan dərəhlərning yiltiziqa tənglap koyuldu; yahxi mewə bərməydiqan hərkəysi dərəhərlər kesilip otka taxlinidü.

11 Mən dərəwəkə silərnı towa kiliñixlər üçün suşa qemüldürimən. Ləkin məndin keyin kəlgüqi zat məndin կուրդəliklər. Mən hətta uning kəxini ketüriiximən layik əməsman; u silərnı Mukəddəs Rohka həm otka qemüldüriridü.

12 Uning soruqojuq kürkü kolida turidü; u ez haminiñ [topa-samandan] tələteküs tazilaydu, sap bujdəni ambaroja yiqojudu, əmma topa-samanni əqməs otta kəydtürüwtidü, — dedi.

13 Xu wakıttı, əysə Yəhyəadin qemüldürülüxni kobul kiliç üçün Galiliya elxisidin Iordan dəryası boyoja, uning yəniqə kəldi.

14 Bırak Yəhya qemüldürülxə unimay uni tosus: — əsl qemüldürülüxni man səndin kobul kiliçim kerək idi, bıraq sən mening aldimoja kəpsənoju? — dedi.

15 Ləkin əysə uningoja jawabən: — Həzirqa xuningəqə yəl koyojin; qünki həkkəniyilikning barlık [tələplərinin] əmləgə axurux üçün, xundak kiliçimizə toqraq kəlidü, — dedi.

Xuning bilən, Yəhya uningoja yəl koydi.

16 Wə əysə qemüldürülüp bolupla, sudin qıktı; u sudin qıqxı bilən mana, ərxələr uningoja eqilib, Hudanıng Rohı kəptər kiyapitidə ərxtin qüçüp, üstığa konuwat-kanlılığını kərdi.

17 Wə mana, ərxtin bir awaz: — «Bu Mening seyümlik oqlum, Mən uningdin toluk hursənman!» — dəp angländi.

[Təwratta]: «[Huda] Əz pərixtilirigə sening həkkində əmr kılıdu;» wə «putungning taxka urulup kətməsləki üçün, ular seni kollırıda kətürüp yürüdü» dəp pütülgən — dedi.

8 Andin, Iblis uni nahayıti egiz bir taqqa qikirip, uningoja dunyadıki barlıq padixahlıklarını xərəpliri bilən kərsitip: **9** Yərəq yikilp manga ibadət kilsang, bulnarıng həmmisini sanga beriwtimən, — dedi.

Andin əysə uningoja: — Yəkəl, Xəytan! Qünki [Təwratta]: «Pərvərdigar Hudayingoqıla ibadət kıl, pəkət Uninglə ibadət-hizmitidə bold!» dəp pütülgən, — dedi.

11 Buning bilən Iblis uni taxlap ketip kəldi, wə mana, pərixtlər kələp uning hizmitidə boldi.

12 Əmdı [əysə] Yəhyanıng tutküñ kiliñoqanlığını anglap, Galiliyəgə yol aldı.

13 U Nasarət yezisini taxlap, Zəbulun wə Naftali rayonidiki [Galiliya] dengizi boyidi ki Kəpərnəhəm xəhiriqa kələp orunlaştı.

14 Xundak kılıp, Yəxaya pəyojəmbar arklıq, etyilojan xu bəxərət əmləgə axuruldi, demək: — **15** «Zəbulun zemini wə Naftali zemini, lordan dəryasining neriki təripidiki «dengiz yoli» boyida, «Yat əllərnin makani» bołqan Galiliyada, **16** Kərangoçuluqtə yaxıqən həlk parlak, bir nurnı kərdi; Yəni əlüm kələnggisininq yurtida oltuqoqlarıraq, Del ularning üstiga nur qüxti».

17 Xu wakıttın baxlap, əysə: «Towa kilinglər! Qünki ərx padixahlıq yekinlixip kəldi!» — dəp jar kiliçxa baxlıdi.

18 [Bir kün], u Galiliyə dengizi boyida ketiwetip, ikki aka-uka, yəni Petrus dəpmu atilojan Simon isimlik bir kixinı wa uning inisi Andırıyasını kərdi. Ular belikqi bolup, dengizəqə tor taxlawatattı;

19 U ularqa: — Mening kəynimdin menginglər — Mən silərnı adam tutkuqı belikqi kilişim! — dedi.

20 Ular xuan belik torlurını taxlap, uningoja əgixip mangdi.

21 U xu yərdinətib, ikkinçi bir aka-uka, yəni Zəbadıyning oqulları Yaqub wə inisi Yuhannani kərdi. Bu ikkisi kemida atisi Zəbadıy bilən torlurını ongxawatattı. U ularnimu qakirdı.

22 Ular dərəhal kemini atisi bilən qaldurup uningoja əgixip mangdi.

23 Wə əysə Galiliyəning həmmə yerini kezip, ularning sinagoglurunda təlim berip, Hudanıng padixahlıqining hux həwirini jakarlaytı, həlk arısida hərhil kəsəllərni wə ajız-meyiplərni sakayıdı.

24 U toqrułuk həwər pütükəl Suriya əlkisiga tarkaldı; u yərdiki halayıq hərhil bimarlarnı, yəni hərtürlük kəsəllər wə aqır-siləklərni həmdə jin qaplaxkənlərni, tutkaklıq wə paləq kəsilgə giriptar bolonlarnı uning aldiqa elip kelixti; u ułarnı sakayıdı.

25 Galiliyə, «on xəhər» rayoni, Yerusalem, Yəhudiyyə wə Iordan dəryasining u ketidin kəlgən top-top adamlar uningoja əgixip mangdi.

4 Andin əysə Roħning yetəkqılıkida Iblisning sinak-azduruxlirioja yüzlinix üçün qəl-bayawanoja elip berildi. **2** U kırıq keqə-kündüz roza tutķandin keyin, uning körsikı ekip kətənədi. **3** Əmdı azduroquçı uning yenoja kelip uningoja: —Əgər sən rasttinla Hudanıng Ooqli bolsang, muxu taxlarnı nanoqa aylinxıka buyruqın! — dedi. **4** Lekin u jawabəni: —[Təwrattaj]: «İnsan pəkət hanınlıha əməs, bəlkı Hudanıng aqzıdının qikkən hərbir sez bilanımlı yaxaydu» dəp pütiľğən, — dedi. **5** Andin Iblis uni mukaddas xəhərgə elip berip, ibadəthanining əng egiz jayıja turozup uningoja: **6** — Hudanıng Ooqli bolsang, əzüngni pəsək taxlap bak्कı! Qünki

5 Muxu top-top adamları körüp u bir taqqa qıktı; u u yərda olturojinida, muhlisliri uning yenoja kəldi. **2** U aqzını ekip ularoja təlim berixkə baxlıdı: — **3** Mubarək, rohta namrat bolqanlar! Qünki arx padixaqlik ularoja təwədər. **4** Mubarək, piçan qəkkənlər! Qünki ular tasallı tapıdu. **5** Mubarək, yawax-məminlər! Qünki ular yər yüzügə mirashordur. **6** Mubarək, həkkənaliylikka aq wə təxnlar! Qünki ular toluk toyunidi. **7** Mubarək, rəhəmdillər! Qünki ular rəhəm kəridü. **8** Mubarək, kälbi pak bolqanlar! Qünki ular Hudanı kəridü. **9** Mubarək, tinqlıq tərəpdarlırlı! Qünki ular Hudanıng pərzəntliyi dəp atılıdu. **10** Mubarək, həkkənaliylik yolda ziyan kəllikkə

uqriojanlar! Qünki ərx padixahlıki ularoja təwədürü. **11** Mubarək, mən üçün baxkılarning hakarət, ziyanxəlik wə hərtürlük təhmitigə uqrısanqlar; **12** xad-huram bolup yayrangler! Qünki ərxlarda katta in'am silər üçün saklanmaqtı; qünki silərdin ilgiriki payəməbərlərgimiz ular muxundak ziyanxəliklərni kılıqan. **13** Silər yər yüzidiki tuzdursılar. Həlbuki, əgər tuz ez təminini yokşata, uningoja kaytidin tuz təminini qandaqmı kirgüzli bolidu? U qəoadı, u heqnemigə yarimas bolup, taxlinip kixilərnin ayoqi astıda dəssilixin təbəxka həq ixka yarımdaydı. **14** Silər dunyaning nuridursılar. Taq üstigə selinəjan xəhər yoxurunalmayıdu. **15** Həqkim qıraqnı yekip koyup, üstigə sewatını comunitàüp koymas, bəlkı qıraqdanning üstigə koyidü; buning bilən, u ey iqidiki həmmə adəmlərgə yorukluk beridü. **16** Xu tərikidə, silər nurunglarnı insanlar aldida xundak qəkninglərki, ular yahxi əməlliringlarnı kerüp, ərxtiki atanglarnı uluqolisun. **17** Meni Təwrat əkanununu yaki pəyəməbərlərinə yazojanlarını bikar kılıqlı kəldi, dəp oylap kilmangalar. Mən ularını bikar kılıqlı əməs, bəlkı əməlgə axurojılı kəldim. **18** Qünki mən silərgə xuni bərhək eytip koyayki, asman-zemin yokimiqoq, unında pütlügənlər əməlgə axurulmioqqa Təvrattiki «yod» bir hərəq, hətta birər qekitmu bikar kılınmayıdu. **19** Xu səwəbtin, Təwrat əkanunining əkidlilikrigə, hətta uning əng kiqikləridin birini bikar kılıp, wə baxkılara qırixınlı əgitidiojan hərkim ərx padixahlıkida əng kiqik həsablinidü. Əmma əksiqə, Təwrat əkanuni əkidlilikrigə əməl kılıjanlar wə baxkılara qırixınlı əgitiküçüllər bolsa ərx padixahlıkida uluq həsablinidü. **20** Qünki mən silərgə xuni eytip koyayki, həkkaniqlikinqə Təwrat ustazlırı wə Pərisiyələrinə kəndim. **21** Burunkılara qırxınlı heqkəqan kırılmaysılar. **22** Birunkılara «Kətillik kılma, kətillik kılıqan hərkəndək adəm sorakqa tartılıdu» dəp buyurulonanlıkini anglioqansılar. **23** Birak mən əzüm xuni silərgə eytip koyayki, ez kerindixiqa bikardin-bikar aqqılqanojanlarning hərbirimü surakqa tartılıdu. Əz kerindixini «əhmək» dəp tilliojan hərkim aliy kengəxmida sorakqa tartılıdu; əmma kerindaxlınıri «təlwə» dəp həkərətləğen hərkim dozahning otioja layik bolidü. (**Geenna g1067**) **23** Xuning üçün, sən kurbangaq, aldişa kəlip [Hudaqə] hədiya atımaqçı bolojiningda, kerindixingning seningdin aqriñojan yeri barlıkı yadingoja kəlsa, **24** hədiyəngni kurbangaq, aldişa koyup turup, awwlə kerindixing bilən yarixiwal, andin kəlip hədiyəngni ata. **25** Əgər üstüngdin dawa kilmakçı bolajan birsə bolsa, uning bilən birgə yolda bolojiningda uning bilən tezdir yarixip, dost bolojin. Bolmişa, u seni sorakçıqa, sorakçı bolsa gundipayqa tapxuridu, sən zindanıqə solitiwetilisən. **26** Mən sanga xuni bərhək eytip koyayki, [kərzinqning] əng ahirki bir tiyininimü koymay telimigüq, xu yərdin qıqalmaysən. **27** Silər «Zina kilmangalar» dəp buyurulonanlıkini anglioqansılar. **28** Birak mən əzüm xuni silərgə eytip koyayki, birər ayalıqə xəhwaniyi niyət bilən kəriqan kixi kenglida u ayal bilən allıqanız zina kılıqan bolidü. **29** Əgər əmdi əng kezüng seni gunahqə azdursa, uni oyup taxliwət. Qünki pütün bədiningning dozahqə taxlanıjinidin kəra, bədiningdiki bir əzaying yok kılınojini kəp əzwəl. (**Geenna g1067**) **30** Əgər ong kılung seni gunahqə azdursa, uni kesip taxliwət. Qünki pütün bədiningning dozahqə taxlanıjinidin kəra, bədiningdiki bir əzaying yok kılınojini kəp əzwəl. (**Geenna g1067**) **31** Yəna: — «Kimdikim ayalını talak kilsa, uningoja talak hetini bərsən» dəpmu buyrulojan. **32** Birak mən əzüm xuni silərgə eytip koyayki, kimdikim ez ayalining buzuqluk kılımidin baxka [hərkəndək ixni bahana kılıp] uni talak kilsa, əmdi uni zinaqə tutup bərgən bolidu; talak kılınojan ayalı əmrığa alojan kixim zina kılıqan bolidü. **33** Silər yənə burunkılaraq «Kəsimindin yanna, Pərvərdigarqa kılıqan kəsimində əməl kıl» dəp buyurulonanlıkini anglioqansılar. **34** Birak mən əzüm xuni silərgə eytip koyayki, kətiy kəsəm kilmangalar; ərxni tiləqə elip kəsəm kilmangalar, qünki ərx Hudanıng təhtidür; **35** yəni tiləqə elip kəsəm kilmangalar, qünki yər yüzü Hudanıng təhtipəridür. Yerusalemni tiləqə elipmu kəsəm kilmangalar, qünki u yər uluq padixahning xəhəridür. **36** Hətta ez bexinglarnı tiləqə elipmu kəsəm kilmangalar, qünki silərning qeqinglarning bir telinimü ak yaki kara rənggə eżgərtix kolumngardın kəlməydi. **37** Pəkət degininqlər «Bolidu», «bolidu», yaki «Yak, yak, bolmayıdu» bolsun. Buningdin ziyadisi rəzil boluquzidin kəlidü. **38** Silər «Kəzəgə qız, qixqa qız» dəp buyurulonanlıkini anglioqansılar. **39** Birak mən əzüm xuni silərgə eytip koyayki, əski bilən təng bolmangalar. Kimdəkim ong məngzinggə ursa, sol məngzingnimü tutup bər; **40** wə birsi üstüngdin dəwa kılıp, kənglikinqni almakçı bolsa, qapiningnimü bər. **41** Birsi sanga [lyük-takını yüdküzip] ming kədəm yol yürüxə zorlisa, uning bilən ikki ming kədəm mang. **42** Birsi sandın tilisə, uningoja bar. Birsi sandın etnəyim kilmakçı bolsa, uningoja boynungni tolójima. **43** Silər «Koxnangni seygin, düxmininggə nəprətlən» dəp eytılıqanni anglioqan. **44** Birak mən əzüm xuni silərgə eytip koyayki, silərgə düxmənlək bolonlarqa mehri-muhəbbət kərsitinglər, silərdin nəprətləngənlərgə yahxilik kilinglər, silərgə ziyanxəlik kılıqanlarqa dua kilinglər. **45** Xundak kılıqanda, ərxtiki Atanglarning pərzəntliridin bolisilər. Qünki U kuyaxining nurunu yahxilarojumu wə yamanlarojumu qıxüridi, yamqurnimü həkkaniylarojumu, həkkaniyətsizlərgimü yaqduridi. **46** Əgər silər əzünglərə muhəbbət kərsətkənlərgila mehri-muhəbbət kərsətsanglar, buning kandaqmı in'amoja erixküqiliği bolsun? Hətta bajirlarmı xundak kılıwatmamdu? **47** Əgər silər pəkət kerindaxliringlər bilənlə salam-səhət kilixsanglar, buning nemə pəzilili bar? Hətta yat əlliklärəmə xundak kılıdiq! **48** Xunga, ərxtiki Atanglar mukəmməl bolojinidak, silərə mukəmməl bolunglar.

6 Hezi bolunglarki, həyr-sahawatlik ixliringləri baxkılarning aliddə kez-kez kilmangalar. Bundaq kilsanglar, ərxtiki Atanglarning in'amoja erixəlməysilər.

2 Xunga həyr-sahawat kılıqiningda, dawrung salma. Sahtipəzlərlə sinagoglarda wə koqlarda adamların mahitiqə erixix üçün xundak kılıdu. Mən silərgə xuni bərhək eytip koyayki, ular kezliqən in'amoja erixəkən bolidü. **3** Lekin sən, həyr-sahawat kılıqiningda ong kolungning nema kiliwatkinini sol kolung bilmisun.

4 Xuning bilən həyr-sahawiting yoxurun bolidu wə yoxurun ixlərini kərgüqi Atang sanga buni käyturidi. **5**

Dua kılıqan waktingda, sahitpəzlərdək bolma; qünki ular baxkılarda kəz-kez kılıx üçün sinagoglar yaki tət koqa eojizida turuwelip dua kılıxka amraktır. Mən silərgə xuni 6 Lekin sən bolsang, dua kılıqan waktingda, iğkiri eygə kirip, ixikni yepip, yoxurun turoquqi Atangoşa 7 Dua-tilawət kılıqanda, [butpərəs] yat Qünki ular degənlirimiz kəp bolsa [Huda] tiligimizni kılımganglar. 8 Xunga, siler ularını 9 Xuning üçün, mundak 10 Padixahlıking 11 Bügündü nenimizni bugün bizga bərgəysən. 12 Bizgə kərzədar bolqanları kəqürjinimizdək, Sənmu kəzrlirimizni kəqürğəysən. 13 Bizi azduruluxlara quratkuzmiojaysan, Bəlkı bizni rəzil bolquqidin kutulduroqaysən». 14 Qünki siler baxkılarning gunah-səwənliliklərini kəqürşənglər, ərxtiki Atanglarmu silərni kəzüridü. 15 Bırak baxkılarning gunah-səwənliliklərini kəqürmişənglər, ərxtiki Atanglarmu gunah-səwənliliklirlərini kəqürməydi. 16 Roza tutkən waktinglarda, sahitpəzlərdək tatirangoju kiyapətəkə kiriwalmanglar. Ular roza tutkının kəz-kez kılıx üçün qırayırlarını solğun kiyapəttə kersitidü. Mən silərgə xuni bərhək eytip koyayki, ular kezligən in'amiqə erixkən bolidü. 17 Əmdi san, roza tutkiningda, qaqlıringni maylap, yüzüngü yuyup yür. 18 Xu qəoqla, roza tutkining insanlarqa əməs, bəlkı pəkət yoxurun turoquqi Atangoşa kərənidü; wə yoxurun kərgüqi Atang uni sanga kayturidü. 19 Yer üzüzdə eziüngalarqa bayılıkları toplımlanglar. Qünki bu yərde ya küyə yap ketidü, ya dat basidü yaki ooprilər tam texip oopriləp ketidü. 20 Əksiqə, ərxtə eziüngalarqa bayılıklar toplanglar. U yərde küyə yeməydi, dat basmaydu, ooprimu tam texip ooprilimaydu. 21 Qünki bayılıking kəyərdə bolsa, kəlbinqmu xu yərdə bolidü. 22 Tənnin qırıqi kəzdur. Xunga ağor kezüng sap bolsa, pütün wujudung yorutulidü. 23 Lekin ağor kezüng yaman bolsa pütün wujudung karangoşluq bolidü. Ağor wujudungdiki «yorukluk» əmaliyyətə karangoşluq bolsa, u karangoşluq nemidegən körkənqlük-hə! 24 Həqkim [birla wakıtta] ikki hojayinning kullukda bolmayıd. Qünki u yaki buni yaman kərəüp, uni yahxi kəridü; yaki buningça baçlinip, uningoşa etibarsız karaydu, [xuningça ohxax], silərning həm Hudanıng, həm mal-dunyanıng kullukda boluxunglar mumkin əməs. 25 Xunga mən silərgə xuni eytip koyayki, hayatingalarqa kerəklik yemək-iqmək yaki uqangalarqa kiyidiqan kiyim-keqəkninq oeməmini kılımganglar. Hayatlık ozuktur, tən kiyim-keqəktin əziz əməsmü? 26 Asmandıki uqar-kanatlarqa karanglar! Ular terimaydu, ormaydu, ambarlarqa yioymaydu, lekin ərxtiki Atanglar ularnimu ozuklunduridü. Silər axu kuxlardın kəp əziz əməsmü? 27 Aranglarda kaysinglars oqəm-ķayçou bilən emriüngləri birər saat uzartalaysilar? 28 Silərning kiyim-keqəkninq oeməmini kiliqxıllarning nəmə hajiti? 29 lekin silərgə xuni eytayki, hətta Sulayman toluk bərhək eytip koyayki, ular kezligən in'amiqə erixkən xan-xərapətə turoqandimu uning kiyinixi nilupərlərning bolidü. 30 Əmdi Huda daladiki gül-giyahları xunqə bezigən yərda, silərni tehimu kəyturidü. 31 Xunga «nəmə əlliklərdikidək kərəpələri təkrarlawərməngərlər. yəymiz», «nəmə iqimiz», «nəmə kiyimiz?» dəp oqəm Qünki ular kəgənlirimiz kəp bolsa [Huda] tiligimizni kılımganglar. 32 Qünki yat əldikilər mana xundak qoqum ijabət kildü, dəp oylaydu. 33 Xunga, siler ularını həmmə nərsigə intiliidü, əmma arxtiki Atanglar silərning dorimanglar. Qünki Atanglar silərning eltiyajinglərni bu həmmə nərsilərgə möhtəjalıqqları bilidü; 34 Xuning üçün, ətinin kəlgay, İradəng ərxtə ada kılınoğandək yər yüzidimə ada kılınoy. 35 Baxkılarning üstidin həküm kılıp yurmənglər. Xundakta [Hudanıng] həkümigə uqrımaysılar. 36 Qünki siler baxkılalar üstidin kandaq baha bilən həküm kilsanglar, [Hudamu] silərning üstünglardın xundak baha bilən həküm qıkırıdu. Silər baxkılarnı kandaq elqəm bilən elqisənglər, [Hudamu] silərni xundak elqəm bilən elqəydi. 37 Əmdi nemə üçün buradiringning kəzidiki kılni kərəüp, ez kezüngdiki limni baykiyalmasan?! 4 San kandaqmu buradiringə: «Keni, kezüngdiki kılni eliwtəy!» deyələysən? Qünki mana, eziüngning kəzidə lim turidü? 5 Əy sahitpəzəl! 48 Əy sahitpəzəl! 59 Əy sahitpəzəl! 60 Əy sahitpəzəl! 61 Əy sahitpəzəl! 62 Əy sahitpəzəl! 63 Əy sahitpəzəl! 64 Əy sahitpəzəl! 65 Əy sahitpəzəl! 66 Əy sahitpəzəl! 67 Əy sahitpəzəl! 68 Əy sahitpəzəl! 69 Əy sahitpəzəl! 70 Əy sahitpəzəl! 71 Əy sahitpəzəl! 72 Əy sahitpəzəl! 73 Əy sahitpəzəl! 74 Əy sahitpəzəl! 75 Əy sahitpəzəl! 76 Əy sahitpəzəl! 77 Əy sahitpəzəl! 78 Əy sahitpəzəl! 79 Əy sahitpəzəl! 80 Əy sahitpəzəl! 81 Əy sahitpəzəl! 82 Əy sahitpəzəl! 83 Əy sahitpəzəl! 84 Əy sahitpəzəl! 85 Əy sahitpəzəl! 86 Əy sahitpəzəl! 87 Əy sahitpəzəl! 88 Əy sahitpəzəl! 89 Əy sahitpəzəl! 90 Əy sahitpəzəl! 91 Əy sahitpəzəl! 92 Əy sahitpəzəl! 93 Əy sahitpəzəl! 94 Əy sahitpəzəl! 95 Əy sahitpəzəl! 96 Əy sahitpəzəl! 97 Əy sahitpəzəl! 98 Əy sahitpəzəl! 99 Əy sahitpəzəl! 100 Əy sahitpəzəl!

mewiliridin tonuwalalaysilər. **21** Manga «Rəbbim, U bir eojiz söz bilənla jinlarnı həydiwətti wə barlıq Rəbbim» degənlərning həmmisilə ərx padixaḥlıkiçə kesəllərni sakayttı. **17** Buning bilən, Yəxaya pəyəməbər kirəlməydu, bəlkı ərxət turoquji Atamning iradisini ada kılıqanlarla kirələydu. **22** Xu künidə nuroqun kixilər manga: «Robbim, Rəbbim, biz sening naming bilən **18** Əysə, ezzini orivaloqan top-top kixilərni kerüp, wəhiy-bexarətlərni yətküzdük, sening naming bilən [muhlisliroq] dengizning u ketiqə etüp ketixni əmr jinlərni koçlıqdır, wa naming bilən nuroqun mejiziləri kərsəttük» dəydu. **23** Halbuki, u qəoşa mən ularoja: «Silərni əzəldin tonumaymən. Kəzümdin yokilinglər, əy itaətsizlər!» dəp elan kılımən. **24** Əmdi hərbəri bu sezlirimni anglap əmal kılıqan bolsa, u ez eyini koram taxıning üstigə saloqan pəm-parasətlik kixığa ohxaydu. **25** Yamoqur yeoqip, kəlkün kelip, boran qikip soksimu, u ey ərüləmidi; qünki uning uli koram taxıning üstigə selinojan. **26** Birak səzlirimni anglap turup, əmal kilmədioqan hərbəri eyini kumning üstigə kuroqan əhməkə ohxaydu. **27** Yamoqur yaqıkanda, kəlkün kəlgändə, boran qikkanda xu ey ərülüp kətti; uning ərülüxi intayin dəhəxtlik boldi! **28** Wə xundak boldiki, əysə bu sezlirini ahrılxarturoqandın keyin, bu top-top halayık uning təlimlirigə həyranuňas boluxti. **29** Qünki uning təlimliri Təwrat ustazlırininkigə ohximayıttı, bəlkı tolımınopuzluq idi.

8 U taqdılın quxkanda, top-top kixilər uningoja əgixip mangdi. **2** Wə mana, mahaw kesili bar bołożan bir kixi uning aldioja kelip, bexini yərgə urup tizlinip: — Təksir, əgar halisinqiz, meni kesilimdin pak kılalaysız! — dedi. **3** Əysə uningoja kolını təgküziş turup: — Halayman, pak bołożin! — dewidi, bu adəmning mahaw kesili xuan pak bolup sakayıdı. **4** Əysə uningoja: — Həzin bu ixni həqkiməgə eytma, bəlkı udul berip kahinoja eziñgni kərsitip, ularda bir guwahlıq bolux üçün, Musa bu ixta əmr kılıqan hədiyə-kurbanlıknı sunojuń, — dedi. **5** U Kəpernalıum xəhiriğə baroqanda, [rimlik] bir yüzbəxi uning aldioja kelip, uningdin yelinip: **6** — Təksir, qakırim palaq bolup kelip, bək azablinip eydə yatiđı, — dedi. **7** Mən berip uni sakayıtip koyay, — dedi əysə. **8** Yüzbəxi jawabən: — Təksir, torusumming astioja kirixingizgə layık əməsəm. Pəkət bir eojizla söz kılıp koysingiz, qakırim sakayıp ketidü. **9** Qünki mənəmə baxka birsincə höküki astidiki adəmman, mening kol astimda ləxkərlirim bar. Birigə bar desəm baridu, birigə kəl desəm, kelidu. Kulumqa bu ixni kıl desəm, u xu ixni kıldı, — dedi. **10** Əysə bu gəplərnəi anglap, həyran boldı. Əzi billə kəlgənlərgə: — Mən silərgə xuni berhək eytip koyayki, bundak ixənqi hətta Israillar arisidimə tapalminoqanıdim. **11** Silərgə xuni eytayki, nuroqun kixilər künqikiz wə künpetixtin kelip, ərx padixaḥlıkida İbrahim, İshak wə Yakuplar bilən bir daştıhanda olturıldı. **12** Lekin bu padixaḥlıklıqning əz pərəntələri bolsa, sırtta karangoçulukça taxlinip, u yərdə yiloğa-zarlar kətürəlidü, qıxları oquqlarydu, — dedi. **13** Andin, əysə yüzbəxiqə: — Əyüngə kayt, ixənginindək san üçün xundak kılınidü, dedi. Həlikə qakarning kesili xu peyttə sakayıldı. **14** Əysə Petrusning eyiga baroqanda, Petrusning keynanisining kiziç orun tutup yetip kalojinini kərdi. **15** U uning kolını tutuwidi, uning kizitmisi yandi. [Ayal] dərhəl ornidin turup, əysani kütiixkə baxlıdı. **16** Kəq kirgəndə, kixilər jin qaplaqkan nuroqun adəmlərni uning aldioja elip kelixti.

U bir eojiz söz bilənla jinlarnı həydiwətti wə barlıq arkılık yətküzülgən: «U ezi aqırıq-silaklırimizni ketürdi, kesəllirrimizni üstigə aldı» deyən söz əməlgə axurului. **17** Buning bilən, Yəxaya pəyəməbər [muhlisliroq] dengizning u ketiqə etüp ketixni əmr kıldı. **18** Xu qəoşa, Təwrat ustazlıridin biri kelip, uningoja: — Ustaz, sən kəyərgə barsaq, mənmə sanga əgixip xu yərgə barımən, — dedi. **20** Əysə uningoja: — Silərni əzəldin tonumaymən. Kəzümdin yokilinglər, əy itaətsizlər!» dəp elan kılımən. **21** Əmdi hərbəri bu sezlirimni anglap əmal kılıqan bolsa, u ez eyini koram taxıning üstigə saloqan pəm-parasətlik kixığa ohxaydu. **22** Birak əhsənəni bar; biraq İnsən'oqlining bexini koyçudak yerimə yok, — dedi. **21** Muhlisliroqun yəna biri uningoja: — Manga əgəxkin, wə əltüklər əz əltüklərini yərlikkə koysun, — dedi. **23** U kemigə qüxti, muhlislirimu qüxiüp billsə mangdi. **24** Wə mana, dengiz üstidə kəttik boran qikip kətti; xuning bilən dolğunlar keminidən ijazət bərgəysən, — dedi. **22** Birak əysə uningoja: — Rəb, mening awwal berip atamni yərlikkə koyxuməq — dedi. **23** U kemigə qüxti, muhlislirimu qüxiüp billsə mangdi. **24** Wə mana, dengiz üstidə kəttik boran qikip kətti; xuning bilən dolğunlar keminidən hələk kemini əqrək kiliwetəy dəp kaldi. Lekin u uhlawatattı. **25** Muhlisliar kelip uni oyçıtip: — I ustaz, bizni kütulduroqasən! Biz əhaləkət alıda turizim — dedi. **26** Nemixə korkısilər, i ixənqi ajizlar! — dedi u wa ornidin turup, boran-qapqunoja wa dengizə qapqunoja tanbih beriwidı, həmmisi birdinla tingidi. **27** Muhlisliar intayin həyran bolup, bir-birigə: — Bu zadi əkəndə adamdu? Hətta boran-qapqunlar wə dengizmu uningoja boy sunidikən-hə! — dəp ketixti. **28** Əysə dengizning u ketidiki Gadaralıklärning yurtioja baroqinida, jin qaplaqkan ikki kixi gerliridin qikip uningoja aldioja kəldi. Ular xunqa wəhxiy idiki, həqkim bu yardım etükkə jür'ət kılalmayıttı. **29** Uni kərgəndə ular: — I Hudanıng Ooļı, sening biz bilən nemə karing! Sən wəkət-saiti kəlməyə bizni kiyiniojili kəldingmu? — dəp towlıdi. **30** Xu yərdin heli yırakta qong bir top tonguz padisi otlap yürüttü. **31** Jinlar əmdi uningoja: — Əger sən bizni koqlıwatməkqı bolsang, bizni tonguz padisi iqığa kırğızıwtəkəsən, — dəp yalwuruxti. **32** U ularoja: — Qikinglər! — dewidi, jinlar qikip, tonguzlarning tenigə kiriwaldı. Mana, pütküül tonguz padisi tik yərdin etilip qüxiüp, sularda əqrək boldı. **33** Lekin tonguz bəkəqüqlər bədar kəqip, xəhərgə kirip, bu ixning bax-əhərinə, jümlidin jin qaplaqkan kixilərning kəyürmixlərini halayıkça eytip berixti. **34** Wə mana, pütün xəhərdikilər əysə bilən kərükxili qıktı. Ular uni kərgəndə, uning əzlirinin xu rayonidin ayrılip ketixni etündü.

9 Xuning bilən u kemigə qüxiüp dengizdin etüp, ezi turoqan xəhərgə kaytip kəldi. **2** Wə mana, kixilər zəmbilgə yətküzelən bir paləqnı uning aldioja elip kəldi. Əysə ularning ixənqini kerüp həlikə paləqə: — Oqlum, yürəklik bol, gunaħliring kəqürüm kılındı, — dedi. **3** Andin mana, Təwrat ustazlıridin beziliri kəngliđa: «Bu adəm kupurluk kılıwitatidul» dəp oyıldı. **4** Ularning kəngliđa nema oylawatqanlıklını bilgən əysə ularoja: — Nema üçün kənglünglərdə rəzil oylarda bolisilər? **5** «Gunahlıring kəqürüm kılındı» deyix asanmu yaki «Ornungdin tur, mang!» deyixmu? — dedi wə yəna ularoja: — **6** Əmma hazır silərning İnsən'oqlining yər yəzidə gunahlarnı kəqürüm klix həkukiçə igə ikənlikini bilixinglər üçün, — u paləq kesəlgə: —

Ornungdin tur, orun-kərpəngni yioqixturup eyünggə ularning kezlirigə təgküzip turup: — Ixənqınglar boyiqə käyt, — dedi. **7** Həlikə adəm ornidin turup eyiga käytti. Boolsun! dewidi, **30** Ularning kezliri eqildi. Əysa ularoja: **8** Buni kərgən top-top adəmlər körkuxup, insanlar ola Bu ixni həqkimə eymanglar! dəp qattik tapilidi. **31** bundak həkükni bərgən Hudani uluqlaxtı. **9** Əysa u Lekin ular u yərdin qıçıpla, uning nam-xəhrətinini pütkül yərdin qıçıq aldiqə ketiwetip, bəy qıçıqıjan orunda yurtka yeyiwatti. **32** Ular qıçıq ketiwatqanda, xixilər olturoman, Matta isimlik bir [bajgirni] kərdi. U uningoja: jin qaplaxkan bir gaqını uning aldiqə elip kəldi. **33** — Manga əgəxkin! — dedi. **Wə** Matta ornidin turup, Uningoja qaplaxkan jinnin həydilixi bilənlə, heliki uningoja əgəxti. **10** Wə xundak boldiki, əysa [Mattanıng] adəm zuwanoja kəldi. Halayıq intayın həyranuňəs bolup: eyidə məhmən bolup dastihanda olturoman, nuroqan — Bundaq ix Israılda zadi kərtilüp bakmioqan, — deyixti. bajgırlar wə gunahkarlarımı kirip, əysa wə uning **34** Lekin Pərisiyələr: — U jinlarnı jinlarning amırığa muhlisliри bilan həmdastihan boldi. **11** Buni kərgən tayinip koçluydikan, deyixti. **35** Wə əysa barlıq, xəhər Pərisiyələr uning muhlisliri: — Ustazinglar nemixka wa yeza-kıxlaklarnı kezip, ularning sinagoglırda tolıq bajgir wə gunahkarlar bilən bir dastihanda yəp-iqip berip, arx padixahlıqidiki hux həwərnı jakarlıdı wə oltrurdu?! — dedi. **12** Bu gəpni anglojən əysa: — Saoqlam hərhil kesəllerni wə hərhil meyip-ajızlarnı sakaytti. adəmlər əməs, bəlkı bimarlar tewipkə mohtajdur. **13** **36** Lekin u top-top adəmlərni körüp ularoja iq aoritti, Silər berip [mukəddəs yazmilardıki]: «İzdəydiqinim qırbanlıklar əməs, bəlkı rəhîm-xəpkət» deyilgən xu sezninq mənisiini egininqlər; qünki man həkkəniylərni əməs, bəlkı gunahkarları qakıroqları kəldim, dedi. **14** Xu wakıtlarda, Yəhya [şeyxəmbərning] muhlisliři əysanıng yenioja kelip uningoja: — Nemixka biz wə Pərisiyələr pat-pat roza tutimiz, lekin siznig muhlisliřingiz tutmaydu? — dəp soraxtı. **15** Əysa jawabən: — Toyi boluwatqan yigit tehi toyda həmdastihan olturoman qaçında, toy məhmənləri həza tutup oltursa կandak boluidu! Əmma xu künələr keliduki, yigit ulardin elip ketilidu, ular xu kündə roza tutidu. **16** Həqkim kona kəngləkkə yengi rəhəttin yamaq salmaydu. Undak kılısa, yengi yamak [kirixip], kiyimni tartıp yirtiwiđidu. Nətijidə, yirtik tehimü yooqınap ketidu. **17** Xuningdək, həqkim yengi xarabını konu tulumlar ola qaqılımadyu. Əgər undak kılısa, [xarabning eqiqi bilən] tulumlara yerilip ketidü-də, xarabmu tektilüp ketidü həm tulumlarmu kardin qıkıldı. Xuning üçün kixilar yengi xarabını yengi tulumlar ola qaqılaydu; xundak kılqanda, hər ikillisi saklinip kalidu. **18** U [Yəhyanıng muhlisliri] bu sezlərni kılıwatqan waktida, mana bir həkümüzdar kelip, uning aldiqə bax urup: — Mening kizim hazırla elüp kətti; əmma siz berip uningoja қolinqizni təgküzip koysingiz, u tirlidü, dedi. **19** Əysa ornidin turup, muhlisliři bilən billə uning kəynidin mangdi. **20** Wə mana, yolda hun təwrx kesiligə giriptar bolqinoja on iki yil bolqan bir ayal əysanıng arkısından kelip, uning tonunuñ pexini silidi. **21** Qünki u iqida «Uning tonunuñ silisəm, qoqum sakayıp ketimən» dəp oyliqanıdır. **22** Əmma əysa kəynığa burulup, uni kərüp: — Kizim, yürəklək bol, ixənqıng seni sakaytti! dedi. Xuning bilən u ayal xu saätə şaydı. **23** Əmdi əysa həlikə həkümüzdarının eyiga kirganda, nəy qeliwatqan wə həza tutup waysawatqan kixilər topını kərüp, **24** ularoja: — Qıçıq ketinglər, bu kiz əlmidi, bəlkı uhlawatidu, dedi. [Xuni anglap] kəpçilik uni məshirə kıldı. **25** Kixilər qıkıriwetilgəndin keyin, u kizning yenioja kirip, uning kolını tutuwidi, kiz ornidin turdi. **26** Bu toqrisidiki hawər pütün yurtta pur kətti. **27** Əysa u yərdin qıkkanda, iki karioqı uning kaynidin kelip: — I Dawutning oolı, bizə rəhîm kılqoysız! — dəp nida kılıxtı. **28** U eygə kirgəndin keyin, xu iki karioqı uning aldiqə kəldi. Əysa ulardin: — Silər menin bu ikkə kadir ikənlilikməgaixinəmsilər? — dəp soridi. — I Rəbbim, ixinimiz, — dəp jawab bərdi ular. **29** U kolinı ularning kezlirigə təgküzip turup: — Ixənqınglar boyiqə käyt, — dedi.

tapxurup beridu, sinagoglarda kamqilaydu. **18** Ular wə qinə soşuk su bərgən kiximu jəzmən əzигə layik xundakla yat əlliklər üçün bir guwahlıq boluxka, silər menin səwəbimdin əmirlər wə padixahlar aldişa elip berilip sorakka tartılısilər. **19** Lekin ular silərni sorakka tartkan waqtida, kəndak jawab berix yaki nemə jawab berixtin ənsirap kətmanglar. Qünki xu waqtı-saitida eytix tegixlik sezlər silərgə təminlinidu. **20** Qünki səzligüqi ezunglar əməs, bəlkı Atanglarning rohi silər arkılık sezləydu. **21** Kərindaxa kərindixioşa, ata balisioşa hainlik kılıp, elümäge tutup beridu. Balilarmu atanisişa əksəri qıkip, ularni elümäge məhkum kilduridu. **22** Xundakla silər menin namım tüpəylidin həmma adəmning nəpritigə uqraysılər. Lekin ahiroqıça bərdaxlıq bərgənlər bolsa kütkuzulidu. **23** Ular silərgə bu xəhərdə ziyanxəlik kilsə, yənə bir xəhərgə keçip beringlar. Qünki mən silərgə xuni bərhək eytip koyayki, Insan'ooqlı kaytip kəlgiqə silər Israilning barlıq xəhərlərini arı lax [wazipinglər] tütgimaydu. **24** Muhlis ustazidin, kul hojayinidin üstün turmaydu. **25** Muhlis ustazioşa ohxax bolsa, kul hojayinioşa ohxax bolsa razi bolsun. Ular əynin işigisini «Bəelzibul» dəp tilliojan yərdə, uning eyidikilərini tehimu kəttik həkərətləməndə? **26** Xunga ulardın korkmanglar; qünki heqkəndək yepik koyuloq ix axkarilanmay kalmayıdu, wə heqkəndək məhpipi ix ayan bolmay kalmayıdu. **27** Mening silərgə ərəngənjudu eytidiojanlırmını yorukta eytiewinglar. Külikingləroja piqirlap eytilojanlarnı egzilərdə jakarlanglar. **28** Tənni əltürsimu, lekin adəmning jan-rohını əltürəlmədiqənlərdin korkmanglar; əksiqə, tən wə jan-rohni dozahtə halak kılıxka kadir bolouqvidin korkungular. (**Geenna g1067**) **29** İkki kuxkaqni bir tiyingu setiwalılıq boliduq? Lekin ulardın birimü Atanglarsız yergə qúxməydi. **30** Əmma silər bolsangur, hətta hərbir tal qeqinglərni sanaloqandur. **31** Xunga, korkmanglar. Silər nuroqunlıqan kuxkaqtımnı kimmətləktursilər! **32** Xunga, meni insanlarning alidda etirap kılqanlarning hərbirini mənəmə ərxtiki Atamning alidda etirap kılıman; **33** Birakınsanlarning alidda məndin tanojanlarning hərbiridin mənəmə ərxtiki Atam alidda tanişmən. **34** Mening dunyoqa keliximni tinqqlik elip kelix üçündür, dəp oylap kalmanglar. Mən tinqqlik əməs, bəlkı kılıqni yürügürxə kəldim. **35** Qünki menin kelixim «Ooqlu atisioşa, kizni anisioşa, kelinni keynanisioşa əksəri qıqırıx» üçün bolidu. **36** Xuning bilən «Adəmning dükəmənləri əz ailisidiki kixilər bolidu». **37** Ata-anisini məndinməm əziz kəridiojanlar manga munasip əməstür. Əz ooql-kızını məndinməm əziz kəridiojanlarlu manga munasip əməs. **38** Əzining krestini kətürüp, manga əgəxmiğənlərməm manga munasip əməs. **39** Əz hayatini ayadıqan kixi uningdin məhərum bolidu; mən üçün əz hayatidin məhərum bolovan kixi uningoşa erixidu. **40** Silərni kəbul kılqanlar menim kəbul kılqan bolidu; meni kəbul kılqanlar bolsa meni əwətküçinim kəbul kılqan bolidu. **41** Bir pəyəqəmbərnin pəyəqəmbərlilik salahiyitidə kəbul kılqan kixi pəyəqəmbərgə has bolovan in'amoja erixidu. Həkkənai adəmni u həkkənai ikən dəp bilip kəbul kılqanlar həkkənai adəmgə has bolovan in'amoja erixidu. **42** Mən silərgə xuni bərhək eytip koyayki, menin bu xakiqiklirimdin əng kiçiki birini menin muhlisim dəp bilip uningoşa hətta pəkət birər

qinə soşuk su bərgən kiximu jəzmən əzigə layik in'amdin məhərum bolmaydu.

11 Əysə on ikki muhlisioşa bu ixlarnı tıplap bozouqdan keyin, əzizim xu yərdiki hərkəysi xəhərlərdə təlim berix wə [Hudanıng kalamını] jakar lax üçün u yərdin kətti. **2** Zindanoja solanojan Yəhya [pəyəqəmbər] Məsihning kılıqan əməllərini anglap, muhlisilərini əwətib, ular arkılık əysədən: **3** «Kelixi mukərrər zat ezungmu, yaki baxxa birsini kütximiz kerəkmə?» — dəp soridi. **4** Əysə ularoja jawab berip mundak dedi: — Yəhyaning yenioşa kaytip berip, əz anglatatqanlırlıqları wə kəruwatqanlırlıqları bayan kılıp — **5** Korlar kerələydiqan wə tokurlar mangalaydiqan boldi, mahaw kesili bolovanlar sakayıldı, gaslar angliyalaydiqan boldi, elqanlırmı tırlıtdırıldı wə kəmbəcəllərgə hux həwər jakarlandı — dəp eytinglar **6** wə [uningoşa yənə]: «Məndin gumanlanmay putlixip kətmigən kixi bolsa bəhəltiklər!» dəp koyunglar, — dedi. **7** Ular kətkəndə, əysə top-top adəmlərgə Yəhya toqroluk, səzəlxəkə baxlıdı: — «Silar əslİ [Yəhyani izdəp] qelgə barojininglərda, zadi nemini kərgili bardinglar? Xamalda yəlpünüp turojan komuxnimu? **8** Yaki esil kiyinən bir ərbəbnim? Mana, esil kiyimlərni kiyənənlər han ordiliridin tepiliçi! **9** Əmdi silər nemə kərgili bardinglar? Bir pəyəqəmbərnim? Durus, əmma mən xuni silərgə eytip koyayki, [bu bolsa] pəyəqəmbərdinmə üstün bət bolouqidur. **10** Qünki [mukəddəs yaznilardıki]: — «Mana, yüz aldingoşa əlqimini əwətəmən; U sening alındığda yolunungi təyyarlaydu» — dəp pütülgən səz dəl uning tooprısında pütülgəndür. **11** Mən silərgə xuni bərhək eytip koyayki, ayallardin tuquşulənlər arısida qəmildürgüqi Yəhyədinmə uluqı turozulərini yok; əmma ərx padixahlıklıdiki əng kiçik bolovnimə uningdin uluq turidu. **12** Əmma qəmildürgüqi Yəhya otturioşa qıkkən künlərdin bugünkü küngiçə, ərx padixahlıklıja kırıx yoli xiddət bilən eqildi wə kixilər uni xiddət bilən tutuvalidu. **13** Qünki barlıq pəyəqəmbərlərinin bəxərat berix hizmiti, xundakla Təwrattiki yazmilar arkılık bəxərat yətküzülük hizmiti Yəhya bilən ahirlividü. **14** Wə əger xu səzni kəbul kılalısanqlar, «[kayıtip] kelixi mukərrər bolovan İlyas [pəyəqəmbər]» bolsa, [Yəhyaning] əzidur. **15** Anglıqdək külük barlar buni anglisün! **16** Lekin bu dərwdiki kixilərni zadi kimlərgə ohxit? Ular huddi rasta-bazarlarda olturwelip, bir-birigə: **17** «Biz silərgə sunay qelip bərsəkmə, ussul oynimidinqlar», «Matəm padisigə qelip bərsəkmə, yioşa-zar kilmidinqlar» dəp [kəkxaydiojan tuturuksız] balilaroja ohxaydu. **18** Qünki Yəhya kəlip ziyanətə olturmayıttı, [xarab] iqmayıttı. Xuning bilən, ular: «Uningoşa jin qaplixiptu» deyixidu. **19** İnsan'ooqlı bolsa kəlip həm yaydu həm iqidu wə mana, ular: «Taza bir toymas wə bir mayhor ikən. U bajgırlar wə gunahkarlarning dosti» deyixidu. Lekin danalıq bolsa əz parzəntili arkılık durus dəp tonulidu. **20** Andin u ezi kəp möjizilərni kərsətkən xəhərlərdə turuwtənənlərni towa kilməqənlək üçün əyibləp, mundak dedi: — **21** Halinglaroja way, əy Bəyt-Saidalıklär! Qünki silərdə kərsitilgən möjizilər Tur wə Zidon xəhərliridə kərsitilgən bolsa, u yərlərdikilər heli burunla

bez kiyimiga yeginip, külge milinip towa kılajan bolatti. **22** Mən silərgə xuni eytip koyayki, kiyamət künidə Tur wə Zidondikilərning kəridiqini silərninqidin yenik bolidu. **23** Əy ərkə ketürülən Kapernahumluklar! Silə tahtisaraşa qıxırılısilər. Qünki aranglarda yaritilojan mejizilət Sodomda yaritilojan bolsa, u xəhər bügüngiqa halak bolminojan bolatti. (**Hadəs g88**) **24** Əmma mən silərgə xuni eytip koyayki, kiyamət künidə Sodom zeminidikilərning kəridiqini silərninqidin yenik bolidu. **25** Xu waqtılarda, əysa bu ixlaroja karap mundak dedi: — Asman-zemİN İgisi i Ata! San bu [həkikətlərni] danixmən wə əkilliklardin yoxurup, sebiy balilaroja axkarlıqanlıking üçün Sanga mədhiyiler okuyenan! **26** Bərhək, i Ata, nəzirində bundak klix rawa idi. **27** Həmmə manga Atamdin təkdim kılindi; Ooqulni Atidin baxka həqkim tonumaydu, wə Atinimu Ooqul wə Ooqul axkarilaxni layik kergən kixilərdin baxka həqkim tonumaydu. **28** Əy japaqəxlər wa eojar yüksəkləngən həmminglər! Mening yenimoja kelinglər, man silərgə aramlık beray. **29** Mening boyunturukumni kiyip, məndin əginiŋgr; qünki mən məmin wə kəmtərmən; xundak kılənda, kənglüngələr aram tapidu. **30** Qünki menin boyunturukumda bolux asan, menin artidiojan yüküm yeniktur.

12 Xu qaqlarda bir xabat künü, əysa buqdaylıklardın etüp ketiwatattı. Korsiki ekip kətkən muhlisliri baxaklıları üzüp, yeyixka baxlıdı. **2** Lekin buni kərgən Pərisiyər uningoja: — Kara, muhlislirlər xabat künü Təwratta qəkələngən ixni kiliwatidu, deyixti. **3** Birak u ularoja: — Dawut wə uning həmrəhlirinin aq kalojanda nemə kıləolanlıknı [mukəddəs yazmılardın] okumiojanmusıslar? **4** U Hudanıng eyiga kirip, [Hudanıq] atalojan, xundakla ezi wə həmrəhliroiqə nisbetən Təwrat əkanuni boyiqə yeyixka bolmayıdion «təkdim nanlar»ni [sorap elip], ularını [həmrəhli] bilən billa yegən. Əslida bu nanlarnı pəkət kahinlarning yeyixigələ bolatti. **5** Silər Təwrattın xuni okup bəkmioqansırları, ibadəthanıda ixleydiqən kahinlər xabat künliri ixlep xabat tərtipini buzsimu, gunahka buyrulmaydu. **6** Birak mən xuni silərgə eytip koyayki, bu yərdə ibadəthanından uluoq birsə bar. **7** Əmdilikta əgor silər [Hudanıq] «[mukəddəs yazmılarda]: «İzdəydiqinim kurbanlıklar əməs, bəlkı rəhəm-xəpkət» deyilgən xu sezinin mənisi bilən bolsanglar, bigunah, kixilərni gunahkar dəp bekitməytinglər. **8** Qünki İnsan-oqlu xabat küninig İgisidur. **9** U yərdin ayrılip, ularning sinagogiqa kirdi. **10** Wə mana, u yərdə bir koli yegiləp kalojan bir adam bar idi. Ular uning üstidin ərz klixıqə səwəb tapmakçı bolup uningdin: — Xabat künü kesəl sakayıtx Təwrat əkanıqə uyğunmu? — dəp soridi. **11** Lekin ularoja mundak jawab bərdi: — Birərsinglarning koyı xabat künü orioja qüxüp kətsə, uni dərəhal tartip qıkirıwalımdıqan adəm barmidü? **12** İnsan bolsa koydun xunqə ətibarlıktur! Xunga, xabat künü yahxılık klix Təwrat əkanıqə uyğundur. **13** Andin u həlikə kesəlgə: — Kolungını uzat, — dedi. U kolını uzitxi bilənla koli ikkinçi koliqa ohxax əslığa kəltürüldi. **14** Birak Pərisiyərlər taxkiriqə qıkip, uni kəndak yokitix həkkidə maslıhat klixitti. **15** Əmma əysa buni biliwelip u yərdin ayrıldı. Top-top kixilər uningoja əgixip mangdi. U ularning

həmmisini sakayıttı; **16** andin ularoja əzinin salahiyitini axkarlımaslıqliki qatıkkı tapılıdi. **17** Buning bilən Yəxaya pəyoqəmbər arkılık yətkütülgən munu sözər əməlgə axuruldu: **18** — «Kərənglər, mana Mən tallıqan Əz kulum! Mening seyümlüküm, dilimning seyüngini! Man Əz Rohimni uning wujudioja konduriman, Xuning bilən u əllərgə həküm-həkikətni jakarlaydu. **19** U nə talax-tartix kilmaydu nə quşan ketürməydi, Koqılarda uning kətirgən awazını həq angliojuqi bolmayıdu. **20** Taki u qəlibə bilən toopra həkümərəni qıkaroquqə, Yanjilojan komuxni sundurməydi, Tütəp eqay dəp kalojan pilikni eqürməydi; **21** Wə əllər uning namıqə ümidi baqlaydu». **22** Xu qaoqda, uning aldioja jin qaplixivalıqan kor wə gaqa biri elip kelindi. U uni sakayıttı, kor gaqını səzliyəleydiqən wə kərəleydiqən kıldı. **23** Barlıq halayıq həyran boluxup: — Əjəba, bu Dawutning oqlımidu? — deyixti. **24** Lekin Parisiyərlər bu seznı anglap: — U pəkət jinlarning əməri bolqan Bəəlzbubkə tayinip jinlarnı kooqlıwtetidikən, deyixti. **25** Lekin u ularning nəmə oylawtqanlıkını bilip ularoja mundak dedi: — Əz iqidin bəlinüp əzara sokuxan hərkəndək padixahlık wəyrən bolidü; hərkəndək xəhər yaki ailə əz iqidin bəlinüp əzara sokuxsa zawallikkə yüz tutidu. **26** Əger Xaytan Xaytannı kooqlısa, u əz-ezığa kərxi qıkkan bolidu. Undakta, uning padixahlık kəndaknu put tirəp turalisun? **27** Əger mən jinlarnı Bəəlzbulqə tayinip kooqlısam, silərning pərzəntlirinqlər kimə tayinip jinlarnı kooqlaydu?! Xunga ular silər toopruluk həküm qikarsun! **28** Lekin mən Hudanıng Rohıqə tayinip jinlarnı kooqlojan bolsam, undakta Hudanıng padixahlık darwəkə üstüngələr qüxüp namayan boldı. **29** Bir kixi kütünggür birsinig əyiga kirip, uning mal-mülküni kəndak bulap ketəlisün? Pəkət u xu kütünggürni awwlə baqlıyalısa, andin əyni bulang-talang kılalaydu. **30** Mən tərəptə turmiojanlar manga kərxi turoquqidur. Mən tərəpkə [adamlarını] yiçimiqoquqlar bolsa tozutuwatküüqidur. **31** Xuning üçün mən silərgə xuni eytip koyayki, insanlarning etküzən hərtürlük gunahları wə kilojan kupurluklının həmmisini kəqürükə bolidu. Birak Mukəddəs Rohka kupurluk klix həq kəqürüməydi. **32** İnsan-oqlıqa kərxi sez kilojan kimdəkim bolsa kəqürümə erixəlyodu; lekin Mukəddəs Rohka kərxi gəp kilojanlar bolsa bu dunyadımı, u dunyadımı kəqürümə erixəlməydi. (**aiön g165**) **33** Dərəh yahxi bolsa, mewisimə yahxi bolidu — yaki dərəh por bolsa, mewisimə naqr bolidu; qünki hərkəndək dərəh ez mewisidin bilinidü. **34** Əy yılanlarning pərzəntlirli! Silər rəzil tursanglar, aqzinqələrin kəndaknu yahxi sez qıksun? Qünki adəmning kəlbidə nəmə tolup taxkən bolsa eojizdin xu qıkjidi. **35** Yahxi adəm ez yahxi həzinisidin yahxi nərsilərni qıkjiridü. Yaman adəm yaman həzinisidin yaman nərsilərni qıkjiridü. **36** Mən silərgə xuni eytip koyayki, insanlar kilojan hərbir eojiz kuruq, sezi üçün sorak künü hesab beridu. **37** Qünki ez sezliring bilən ya həkkani ispatlinişen, ya sezliringlar bilən gunahkar dəp bektilisən. **38** Xu qaoqda bəzi Təwrat ustazlıri wə Pərisiyərlər uningoja jawabən: Ustaz, səndin bir mejizilik aləmət kərgümüz bar, — dedi. **39** Lekin ularoja mundak jawab bərdi: — Razıl həm zinahor bu dəwr bir «alamət»ning kəristilişini istəp

yürüdü. Biraq bu dəwrlikilərgə «Yunus pəyərəmbərdə kərülən mejizilik alamət»tin baxka həqkandak mejirilik yoojan beliğininq körsikida üq keşə-kündüz yatkandak, İnsan'ıqlımı oxhaxla üq keşə-kündüz yərning baçrında yatidu. **41** Soraq kün Niñəwa xələridikilər bu dəwrlikilər bilən təng kopup, bu dəwrlikilərinin gunahlarını bekitidu. Qünki ular Yunus [pəyərəmbər] jakarlıqın həwərnini anglap, [yamanlıkeiten] towa kılıqan; wə mana, muxu yərdə Yunus [pəyərəmbər]dinmu uluoq birsi turidu! **42** Soraq künü «Jənubtiki ayal padixahımu bu dəwrlikilər bilən təng tırılıp, ularının gunahlarını bekitidu. Qünki u Sulaymannı dana sezlərini angla üçün yər yüzining qetidin kəlgən; wə mana, hazır muxu yərdə Sulaymandinmu uluoq birsi turidu. **43** Napak roh birawning tenidin qıkırıwtılğandın keyin, u kurojak dalalarını qərgiləp yürüp, birər aramalıni izdəydi, biraq tapalmayıdu **44** wə: «Man qıkkan makanimoja kayıt» daydu. Xuning bilən kaytip kelip, xu xakaninanı yanila box turojanlığını, xundakla pakız tazilənojanlığını wa rətləngənlərini baykadıyu-də, **45** berip ezdinmu bəttər yəttə jinni baxlap kəlidü; ular kirip billə turidu. Buning bilən həlikə adəmning keyinkı hali burunkidinmu tehimu yaman bolidu. Bu razıl dəwrlikilərinin həlimu mana xundak bolidu. **46** U toplaxkan halayıkça dawamılık sezləwatlıkanda, mana, anisi bilən iniliri kelip, uning bilən sezləxməkqi bolup taxkırıda turuxti. **47** Xuning bilən birəylan uningoja: — Aningiz wə iniliringiz siz bilən sezləximiz dəp taxkırıda turidu, — dedi. **48** Lekin u jawabın xu həwərnı yetküzən kixinidin: «Kim menin anam, kim menin inilirim?» — dəp soridi. **49** Andin u əlini sozup muhlisilrinin körsitip: — Mana menin anam, mana menin inilirim! **50** Qünki kim arxtiki Atamning iradisini ada kilsə, xu menin aka-inim, aqasınglim wə anamdur, — dedi.

13 Xu künü əysə eydin qıkıp, dengiz boyida olturnattı. **2** Ətrəpiqa top-top adamlar olixıwalqaqka, u bir kemig qıkıp olturnurdu. Pütkül halayıq bolsa dengiz boyida turuxtə. **3** U ularoşa təmsillər bilən nuroqun hekmətlərni etiyip birip, mundak dedi: — Mana, uruk qaqkuqi uruk qaqkili [etiziqə] qıkıptu. **4** Uruk qaqkanda uruklardın bəziləri qioqır yol üstügə qüxiptu, kuxlar kelip ularını yap ketip. **5** Bəziləri texi kep, topisi az yərlərgə qüxiptu. Tuprik qongkur bolmioqaqka, tezla ünüp qıkıptu, **6** lekin kün qıkixi bilənlə aptaptə keyüp, yiltizi bolmioqaqka kürup ketip. **7** Bəziləri tikənlərning arisoja qüxiptu, tikanlar əsüb maysilarnı boquwaptu. **8** Bəziləri bolsa yahxi tuprakqa qüxiptu. Ularning bəziləri yüz həssə, bəziləri atmix həssə, yəna bəziləri ottuz həssə həsol berip. **9** Külikli barlar buni anglisun! **10** Muhlisilri kelip, uningdin: — Sən nema üçün ularoşa təmsillər aqrılık təlim berisən? — dəp soridi. **11** U ularoşa mundak jawab bərdi: — Silər ərx padixahlığının sirilərini bilişkə tuyassar kılindıqlar, lekin ularoşa nesip kılınmadi. **12** Qünki kimdə bar bolsa, uningoja tehimü kep berilidü, uningu molqılık bolidü; əmma kimdə yok bolsa, hətta uninguja barolojanlırimu uningdin məhərum kılınıdu. **13** Ularoşa təmsil bilən sezləximning səwəbi xuki, ular karışımı kerməydi, anglisumu tingximaydı həm həkikiy qüxənməydi. **14**

Buning bilən Yəxaya pəyərəmbər eytən bexarəttiki munu sezlər əməlgə axuruldu: — «Silər anglaçni anglaysılər, biraq qüxənməsilər; Karaxni karaysılər, biraq kerməsilər. **15** Qünki muxu həlkning yürükini may kaplap katkan, Ular anglioşanda kulaklını eqir kiliwalqan, Ular kezlini uhliqandək yumuwalqan; Undak bolmisi, ular kezliyi bilən körüp, Külikli bilən anglap, Kəngli bilər qüxinip, Əz yolidin yanduruluxi bilən, Mən ularını sakəytən bolattım. **16** Lekin, kezlininglər bəhtliklər! Qünki ular kəridü; küliklər bəhtliklər! Qünki ular anglaydı. **17** Mən silərə xuni bərhək etyp koyayki, burunki nuroqun pəyərəmbərlər wə həkkaniy adamlar silərning kərgininqərini kərrixkə intizarolojan bolsimu ularını kərmigən; silərning anglojininglərini anglaçka intizarolojan bolsimu ularını anglimiojan. **18** Əmdı uruk qaqquqi toorpisidiki təmsilning mənisi anglangalar: **19** Əgər biri [ərx] padixahlığının sez-kalamını anglap turup qüxənmisə, Xəytan kelip uning kəngləgə qeqilojan seznı elip ketidü. Bu dəl qioqır yol üstügə qeqilojan uruklardur. **20** Taxlıq yərlərgə qeqilojan uruklar bolsa, ular sez-kalamını anglap, huxallı bilən dərhal kobul kılıqlarını körsitudu. **21** Halbuki, kəlbida heq yiltiz bolmioqaqka, pəkət wakitlik məwjuṭ bolup turidu; sez-kalamning wəjədin kiyingilik yaki ziyanəkəllikə ugriqanda, ular xuan yoldin qətnəp ketidü. **22** Tikənlərning arisoja qeqilojan xundak adamları körsətkənki, ular sez-kalamını anglojini bilən, lekin bu dunyaning andixiləri wə baylikning eziqturuxi [kəlbidik] sez-kalamını boquwetidu-də, ular həsəlsiz kəlidü. (**a10n g165**) **23** Lekin yahxi yərgə qeqilojan uruklar bolsa — sez-kalamını anglap qüxəngən adamları körsitudu. Bundaq adamlar həsol beridü, birsə yüz həssə, birsə atmix həssə, yəna birsə ottuz həssə həsol beridü. **24** U ularının aliddə yənə bir təmsilni həsol kıldı: — Ərx padixahlıki huddi etiziqə yahxi urukni qaqkan bir adamə oħxaydu. **25** Əmma kixilar uykuja qəmən qaqda, diximini kelip buqday arisoja kürmək uruklınıni qeqiwetip, ketip. **26** Əmdı maysilar əsüb, baxaq qıraqanda, kürməkmə axkarlinixka baxlap. **27** Hojayinning qakarlıri kelip uningoja: — «Əpəndi, siz etizingizə yahxi uruk qaqkan əməsmidindiz? Kürmaklər nadın kelip kəldi?» dəptu. **28** Hojayin: «Buni bir düxmen kılıqan» — dəptu. Qakarlar uningdin: «Siz bizni berip ularını otiviwinglar deməkqimus?» — dəp soraptu. **29** «Yak...» — dəptu hojayin, «undak kılıqanda kürmaklərni yulqanda, buqdaylarnımu yuluwetixinglar mumkin. **30** Bu ikkisi orma waktiqiğə billə əssun, orma waktida, mən orniqılarqa: — Aldı bilən kürməklərni ayrip yioqip, baqlap keydürütxə koyungular, andin buqdaylarnı yioqip ambirimoja əkirinqlər, daymən» — dəptu hojayin. **31** U ularoşa yənə bir təmsilni etti: — Ərx padixahlıki huddi bir adəm koliqa elip etiziqə qaqkan kiqa urukqa oħxaydu. **32** Kiqa urukı dərvəkə barlıq uruklarning iqida əng ciqik bolsimu, u hərkəndək ziraattin egiz əsüb, dərəh bolidü, hətta asmandıki kuxlarmu kelip uning xahlırida uwilaydu. **33** U ularoşa yənə bir təmsilni etti: — Ərx padixahlıki huddi bir ayal koliqa elip üç jawur unning arisoja yoxurup, takı pütün hemir bolqoqə saklıqan eqitküqa oħxaydu. **34** Əysə bu ixlarning həmmisini təmsillər bilən kəpçilikkə

bayanıldı. U təməlsiz heqkandak təlim bərməytti. **35** Buning bilən pəyəmər arkılıq aldin'ala eytilojan munu sezlər əməlgə axurului: — «Aqzimmi təmsil sezləx bilən aqımən, Aləm apirida bolojandin beri yoxurunup kələğən ixlarnı elan kiliman». **36** Xuningdin keyin, u keçqiliknı yoloja seliwtip eygə kirdi. Muhlisliri yenioqa kelip uningdin: — Etizlikliki kürmək tooprısidiki təmsilini bizgə xərhələp bərsəng, — dəp etündi. **37** U əmdı ularqa jawab berip mundak dedi: — Yaxı urukni qaqqan kixi Insan'ooqlıdır. **38** Etizlik bolsa — dunya. Yaxı uruk bolsa [ərx] padixahlıkinin pərzəntliridur, lekin kürmək rəzil boluquning pərzəntliridur. **39** Kürmək qaqqan düxman — İblistur. Orma orux wəkti — zaman ahiridur. Ormılqlar — pərixtılərdür. (**aiən g165**) **40** Kürməklər yulunup, otta kəydürüwtelginidək, zaman ahiridimə ənə xundak bolidu. (**aiən g165**) **41** İnsan'ooqli perixtilirini əwətip, ular insanları gunahqə azduruqulıarning həmmisini, xundakla barlıq itaətsizlik kılıqulınları ez padixahlıkindin xallap qikip, **42** humdanning lawuldap turojan otioja taxlaydu. U yərdə yioja-zarlar kətürülidü, qıxlari oququrlaydu. **43** U qəoda hakkənlər Atisinin padixahlıkıda huddi kuyaxtək julalinidü. Anglojudək kuliki barlar buni anglisün! **44** — Ərx padixahlıki huddi etizda yoxurulojan bir həzinigə oxhaydu. Uni tepiwalıqı həzinini kəytidin yoxurup, həzinining xad-huramılıq iqidə bar-yokını setiwetip, xu etizni setiwalidü. **45** Yənə kəlip, ərx padixahlıki dengizə taxlinip toxkanda, [belikqlar] unı kiroqakka tartip qırırdı. Andin oltrurup, yahxi beliklərni iloqiwelip, qəqalaro qaqılap, arzımlərlərni taxliwetidü. **49** Zaman ahiridə xundak bolidu. Pərixtilar qikip, rəzil kixilerni hakkaniy kixilər arisidin ayriydu (**aiən g165**). **50** wə humdanning lawuldap turojan otioja taxlaydu. U yərdə yioja-zarlar kətürülidü, qıxlari oququrlaydu. **51** Əysə ulardin: — Bu ixlarning həmmisini qüxəndinqlarmu? dəp soridi. Qüxəndük, — dəp jawab bərdi ular. **52** Andin u ularqa: — Xunga, ərx padixahlıkinin təlimiga müyassar bolup muhlis bolqan hərbir Təwrat ustazı huddi həzinisindən yengi həm kona nəsrilərni elip qikip tərkətqıqı ey hojayinoja oxhaydu, — dedi. **53** Əysə bu təmsillərni sezləp bolqandın keyin, xundak bolidu, u yərdə ayrılip, **54** ez yurtiqa kətti wə əz yurtidiki sinagogta həlkə təlim berixkə kirixti. Buni anglojan halayıq intayın həyran boluxup: — Bu adəmning bunqıwala danalığı wə mejizə-karamatlırı nədin kəlgəndü? **55** U pəkət həlik yaoaqqining ooqli əməsmu? Uning anisining ismi Məryəm, Yakup, Yüsüp, Simon wə Yəhudalar uning iniliri əməsmu? **56** Uning singillirinə həmmisi bizning arimizdiqou? Xundak ikan, uningdiki bu ixlarning yürgənidi, lekin xamal karxi yenilikidin qikiwatqəqə, həmmisi zadi nədin kəlgəndü? — deyixatti. **57** Xuning kəmə dolğunlar iqida qaykılıp turattı. **23** Halayıqni yoloja seliwtəkəndin keyin, u dua kılıx üçün Məryəm, Yakup, Yüsüp, Simon wə Yəhudalar uning əzi hilwət taqqa qıktı. Kəq kırğəndimə u yərdə yaloquz iniliri əməsmu? **56** Uning singillirinə həmmisi bizning kəmə qiroqaktın heli kep qakırim arimizdiqou? Xundak ikan, uningdiki bu ixlarning yürgənidi, lekin xamal karxi yenilikidin qikiwatqəqə, həmmisi zadi nədin kəlgəndü? — deyixatti. **57** Xuning kəmə dolğunlar iqida qaykılıp turattı. **23** Kəqə tətingə bilən ular uningoja həsat-bizar bilən karidi. Xunga əysə jesək wəktida, u dengizning üstidə mengip, muhlisliri ularqa mundak dedi: — Hərkəndək pəyəmər baxqa tərəpkə kəldi. **26** Muhlislər uning dengizning üstidə yərlərdə hərmətsiz kalmaydu. **58** Ularning iman-ixənsizlikidin u yərdə kəp mejizə kərsətmidi.

14 U qaoqlarda, Herod hakim əysanıng nam-xəhridiñin həwər teipi, **2** hizmatkarlırişa: — Bu adəm qəmüldürgüqi Yəhya bolidu, u olümđin tirilən bolsa kerək. Xuning üçün muxu alahidə kudratlər uningda küqini kərsətməkta, — dedi. **3** Herodning bundak deyixininə sawəbi, u [egay] akisi Filipning ayali Herodiyəning wəjidiñ Yəhyani tutküñ kılıp, zindanoja taxlıjanıdi. **4** Qünki Yəhya Herodka [tənbih berip]: «Bu ayalni partiwiñ Təwrat kənuniyoja hilaptur» dəp kəlgənidi. **5** Herod [xu səwəbtin] Yəhyani eltürməkqi bolqan bolsimu, birək halayıktın korkkənidi, qünki ular Yəhyani pəyəmər, dəp bilətti. **6** Əmma Herodning tuquluojan künü təbrikləngəndə, ayali Herodiyəning kizi otturioja qikip ussul oynap bərdi. Bu Herodka bək yaktı; **7** xuning üçün u uningoja: — Hərnemə tilisəng xuni sanga berəy, dəp kəsəm kıldı. **8** Lekin kız anisining kükkürtüxi bilən: — Qəmüldürgüqi Yəhyanıng kallisini elip, bir təhsigə koyup ekalsila, — dedi. **9** Padixah, buningə qəsət qəkkən bolsimu, kəsəmləri təpəylidin wə dəstidənə olturojanlar wəjidiñ, [kallisini] elip kelinglər, dəp buyrudi. **10** U adəm əwətip, zindanda Yəhyanıng kallisini alurdı. **11** Xuning bilən kallisi bir təhsigə koyulup, kızının aldiqə elip kelindi. Kız buni anisining aldiqə apardı. **12** [Yəhyanıng] muhlisliri bolsa berip, jəsətni elip dəpnə kıldı; andin berip əysə oja bu ixlarnı həwər kıldı. **13** Əysə bu həwərni anglap, ezi yaloquz piňhan bir jayoja ketəy dəp bir kemigə oltrup u yərdin ayrıldı. Halayıq buning həvirini tapkanda, etrapptiki xəhərlərden kəlixip, uning kəynidin piyada mangdi. **14** U [kiroqakka] qikip katkınıda, zor bir top adamları kerüwidü, ularqa iq aqşritip, ularning aqşırılığını sakayı. **15** Kəq kırğəndə, muhlisliri uning yenioja kəlip: — Bu qəl bir jay ikan, wakıtmu bir yərgə berip kaldi. Halayıqni yoloja seliwtəkən bolsang, andin ular kəntlərgə berip ezeliriga ozuk setiwalısun, — dedi. **16** Lekin əysə ularqa: — Ularning ketixining hajiti yok, ezungular ularqa ozuk beringlər, — dedi. **17** Lekin muhlislar: — Bizdə bəx nan bilən ikki danə beliktin baxqa həq nərsə yok, — deyixti. **18** U: — Ularnı manga elip kelinglər, dedi. **19** U halayıqni qəplükning üstidə oltruxkə buyruqəndən keyin, bəx nan bilən ikki belikni kolioja elip, asmanoja karap [Hudaqla] təxakkür etti. Andin nanlarnı oxtup muhlisliroja bərdi, muhlisliri halayıqka ülxəttürüp bərdi. **20** Həmməyələn yəp toyundi. [Muhlislər] exip kalojan parqıllarınlı lik on iki sewatkə teriwaldı. **21** Ozuklanojanların sanı ayallar wə balıldarin baxqa təhminən bəx ming kixi idi. **22** Arkidinla, u muhlislirini kemigə oltruroquzup: Əzüm bu halayıqni yoloja seliwtimən, silər angloqə dengizning karxi kiroqiqoja etüp turunglar, dəp buyrudi. **23** Halayıqni yoloja seliwtəkəndin keyin, u dua kılıx üçün əzi hilwət taqqa qıktı. Kəq kırğəndimə u yərdə yaloquz iniliri əməsmu? **24** Bu qəoda, kəmə kiroqaktın heli kep qakırim əydi. **25** Keqə tətingə bilən ular uningoja həsat-bizar bilən karidi. Xunga əysə jesək wəktida, u dengizning üstidə mengip, muhlisliri ularqa mundak dedi: — Hərkəndək pəyəmər baxqa tərəpkə kəldi. **26** Muhlislər uning dengizning üstidə yərlərdə hərmətsiz kalmaydu. **27** Lekin əysə dərħal ularqa: — Yürəklilik bolunglar, bu mən,

korkmanglar! — dedi. **28** Petrus buningça jawabən: tamak yeyix insanni napak kılmaydu. **21** Əysa u yərdin — I Rəb, bu sən bolsang, su üstidə mengip yeningçə qıkip, Tur wə Zidon xəhərlirinинг ətrapidiki yurtlarqa beriximçə əmr kılqaysən, — dedi. **29** Kəl, — dedi u. Petrus kemidin qüxüp, su üstidə mengip, əysaçə karap uning aldioqə kelip: — I Rəb! Dawutning oqlı, əhalimoja ketiwatatti; **30** lekin boranning kattik qikiwatkənlilikini, kerüp korkup, suçə qəkükə baxlıdi: — Rəb, meni kılınılıp ketiwatidu! — dəp uningoja nida kılıp zarlıdi. **23** Lekin u ayaloja bir eoqızmu jawab bərmidi. Muhlisilri uning yenioja kelip: — Bu ayalni yoloja salsang! Qünki u kəynimizdən əgixip yalwurup nida kiliwatidu, — dedi. **24** Əmdə u jawab berip: — Mən pakət yoldin tenigən köy padilirli bolovan Israel jəmətidikilərgə əwətilgənmən, — dedi. **25** Əmma helikə ayal uning aldioqə kelip sajdə kılıp: — Rəb, manga yardım kılqaysən! — dəp yalwurdu. **26** U uningoja: — Balilarning nemini kiqik itlarqa taxlap berix yahxi əməs, — dedi. **27** Lekin helikə ayal: — Durus, i Rəb, bırak hətta itlarmu hojayinining dastihinidin qüxkən uwaklarnı yəydiqə, — dedi. **28** Xuning bilən əysa uningoja: — Əy hanım, ixənqinq küqlük iken! Tiliginingdək bolsun! — dedi. U ayalning kizi xuan sakıjip kətti. **29** Əysa u yərdin qıkip, Galiliya dengizində boyidin etüp, taoqka kiqip olturdu. **30** Uning aldioqə top-top halayıq yiojıldı. Ular tokur, karioq, gaqa, qolak wə nuroqun baxka hil kesəllərinim elip kelip, uning ayiojı aldioqə koyuxti; u ularını sakayıtti. **31** Xuning bilən halayıq gaqların seziyələydiqən bolovanlığını, qolaklarning sakayojinini, tokurların mangajanlığını wə karioquların kəridiyojan bolovanlığını kerüp, həyran boldı wə Israelning Hudasını uluqladı. **32** Andin əysa muhlisilrini yenioja qakırıp: — Bu halayıqka iqim aqriydu; qünki ular üç kündin beri yenimə boldı, yegüdək bir nərsisimə kalmadı. Ularnı eylirigə aq katuruxnu halimaymən, yolda halidin ketixi mumkin, — dedi. **33** Muhlislar uningoja: — Bu qəldə bunqıwala adəmni toyozquşudək kəp nanni nədin tapımız? — deyixti. **34** Əysa ulardın: Kanqə neninqlər bar? — dəp soridi. — Yətə nan bilən birnaqqə tal kiqik belik bar, — deyixti ular. **35** Buning bilən u halayıqni yərdə olтурuxka buyrudi. **36** Andin, yətə nan bilən beliklərni kolioja elip [Hudaşa] təxəkkür eytip, ularını oxutup muhlisliroja bərdi, muhlislar halayıqka üləxtürdi. **37** Həmmayən toyoluqə yedi; andin [muhlislar] exip kələqən parqlarıni yiojip yətə qong sewətni toxkuzdı. **38** Tamaq yegənlərinə sani balılar wə ayallardın baxka tət ming kixi idi. **39** U halayıqni yoloja saloqandın keyin, kəmığa qüxüp, Magadan yurtining qət yərlirigə bardi.

15 Bu qəqəda, Təwrat ustazlıridin wə Pərisiyələrin bəzili Yerusalemın kelip əysanıq aldioqə berip: **2** — Muhlisilring nemixə ata-bowlirimizning ən'ənilirigə hilaplık kılıdu? Qünki ular kollarını yumay tamak yəydikənə, — dedi. **3** Lekin u ularoja mundak jawab bərdi: — Silərqu, silər nemixə ən'ənimizni saklayımız dəp Hudanıq əmrigə hilaplık kılısilər? **4** Qünki Hud: «Atı-anıqni hərmət kıl» wə «Atisi yaki anisini həkərətlənlər elüməgə məhkum kılınsun» dəp əmr kılqan. **5** Lekin siler: — Hərkəndək kixi «Atisi yaki anisioja: — Mən silərgə yardımən bərgüdək nərsilərni allikaqan [Hudaşa] atiwtəttim — desila, **6** uning ata-anisioja hərmət-wapadarlık kılıx məjburiyyəti kalmaydu, — dəysilər. Buning bilən ən'ənənglərni dəp, Hudanıq əmrini yokqa qikiwättingər. **7** Əy sahiptəzərlər! Yəxaya pəyəğəmbər bərgən muxu bəxərət toptoqra silər toqırılk ikən: — **8** «Muxu həlk aqzıda meni hərmətligini bilən, Birak kəlbə mandin yirək. **9** Ular manga bihüdə ibadət kılıdu. Ularning eğətkən təlimləri pakət insanlardın qıkkən pətiwalarla, halas». **10** Andin u halayıqni yenioja qakırıp, ularoja: — Kulak sənglər həm xuni qüxininqlərki, **11** İnsanni napak kılıdıcıını aqzidin kırıldığını əməs, bəlkı aqzidin qikiqidənidir, — dedi. **12** Keyin muhlisilri uning aldioqə kelip: — Sening bu sezinənli Pərisiyələr anglap, uningdin bizar bolup rənjigənlikini bildingmu? — dedi. **13** Lekin u mundak jawab kəyturdu: — Ərxtiki Atam tıkmigən hərkəndək esümlük yiltizidin yulunup taxlinidu. **14** Silər ularoja pisənt kilmanglar; ular korlaroja yol baxlaydiqən korlardur. Əger kor korəqə yol baxlısa, hər ikkisi orioqa qüxüp ketidü. **15** Lekin Petrus uningoja: — Baya eytən təmsilni bizə qüxəndürüp bərgəysən, — dedi. **16** Lekin u: — Silərmu tehiqə qüxənqiqə eriximdingərlər! — dedi. **17** Eqizəqə kirəng barlıq nərsilərinən akkazan arkılık tarat bolup qıkip ketidioqənlikini tehi qüxənməsilsər? **18** Lekin eqizidin qikiqidəqini kəlbətin qıkidu, insanni napak kılıdıcıını xudur. **19** Qünki yaman oylar, katillik, zinahorluk, buzukqılık, oorqılık, yalojan guwahlıq wə təhmət qatarlıklar kəlbətin qıkidu. **20** İnsanni napak kılıdıcıları mana xulardur; yuyulmioqan kollar bilən

untuojanidi. **6** Əysa ularoja: — Hoxyar bolunglar, jəzmən İnsan'ooqlining eż padixaħlıki bilən kəlgənlikini Pərisiyər bilən Sadukjylarning eqitküsidiñ ehtiyat kəridiojanlar bardur.

kilinglar, — dedi. **7** [Muhlislar] əzara mulahızilixip:

— Nan əkəlmigənlilikimiz üçün buni dəwatsa kerək, — deyixti. **8** Əysa ularning nemə [deyixiwaħtanlıknı] bilip mundaq dedi: — Əy ixənqi ajizlar! Nemə üçün nan əkəlmigənliliklər tooprisida mulahızə kılısilər?

9 Tehiqə qüxənmidigmurları: Bəx nan bilən bəx ming kixinin [toyqozuləqanlıkj], kənqə sewət ozuk yioqwaləqanlıkjılar esinglardın qıktımı? **10** Yəttə nan bilən tət ming kixinin [toyqozuləqanlıkj], yəna kənqə qong sewət ozuk yioqwaləqanlıkjılar esinglardın qıktımı? **11** Silər kəndakmū mening silərgə: «Pərisiyər bilən Sadukjylarning eqitküsidiñ ehtiyat kilinglar» deginimning nan toopruluk əməslikini qüxənmaysılər?

12 Muhlislar xundila uning nandiki eqitkudin əməs, bəlkı Parisiyər bilən Sadukjylarning təlimidin ehtiyat kilixnı eytkanlıknı qüxinip yətti. **13** Əysa Kəysəriya-Filippi rayonıqa kəlginidə, u muhlisliridin: Kixilər mən İnsan'ooqlını kim dəp biliðikən? — dəp soridi.

14 Muhlisliri: — Bəzilər seni qəmüldürküqi Yəhəya, bəzilər Ilyas [pəyoqəmbər] wə yəna bəzilər Yərəmiya yaki baxka pəyoqəmbərlərdən biri dəp biliðikən, — dəp jawab bərdi. **15** U ularind; — Əmdə silərqu? Silər meni kim dəp bilişilər? — dəp soridi. **16** Simon Petrus: — Sən Məsih, mənggülükt həyat Hudanıng Ooqli ikənsən, — dəp jawab bərdi. **17** Əysa uningoja: — Bəhtliksən, i Yunus ooğlu Simon! Buni sanga ayan kılıquçı heq at-kan igisi əməs, bəlkı ərxtiki Atamdur. **18** Mən sanga xuni eytayki, sən bolsang Petrusdursən. Mən jamaitimni bu uyultax təstigə kürimən. Uning ixtidin təhtisaranieñ dərwazilirumu ojalıb keləlməydi. (**Hadəs g86**) **19** Ərx padixaħlıkinin aqquqlarını sanga tapxuriman; sən yər yüzidə nemini baqlısanq ərxtimu baqlanojan bolidu, sən yər yüzidə nemini koyup bərsəng, ərxtimu koyup berilgən bolidu, — dedi. **20** Bu sezlərni eytip bolup, u muhlislirıqa ezininq Məsih, ikənlilikini heqkimga tinmaslıknı tapılıdi. **21** Xu wakıttin baxlap, əysa muhlislirıqa ezininq Yerusaleməqə ketixi, aksakallar, bax kahınlar wə Təwrat ustazlırları təripidin kəp azab-əkubət tartixi, əltürülüxi mukərrər boləqanlıknı, xundakla üçinqi künü tirildürülidinqanlıknı ayan kılıxqa baxıldı. **22** Xuning bilən Petrus uni bir qətəkə tartip, uni ayıblep:

— Ya Rəb, sanga rəhəm kılınoq! Bexingoja bundak ixlar kət'iy qüxməydu! — dedi. **23** Lekin u burulup Petruska karap: — Arkamoja et, Xəytan! San manga putlikaxangsən, seninq oyliqanlıring Hudanıng ixliri əməs, insanning ixliridur, — dedi. **24** Andin əysa muhlislirıqa mundak dedit Kimdəkim manga aqixixni halisa, eziñin waz keçip, ezininq krestini ketürüp manga əgəxsun! **25** Qünki eż jenini kütkuzmakçı boləjan kixi qokum jenidin məħrum bolidu, lekin mən üçün eż jenidin məħrum boləjan kixi uningoja erixidu. **26** Qünki bir adam pütün dunyaoja igə bolup jenidin məħrum kalsa, buning nemə paydisi bolsun?! U nemisini jenioja tegiñsün?! **27** Qünki İnsan'ooqlı Atisining xanxəripi iqida pərixtitili bilən kelix alidda turidu; wə u həmmə adəmning eż əməllirigə tuxluk jawab kəyturidu. **28** Mən silərgə xuni bərħak eytip koyayki, bu yərda turoqanlarning arisidin əlümning təmimi tetixtin burun

17 Wə altə kündin keyin, əysa Petrus, Yakup wə

Yakupning inisi Yuhanannı ayrip elip, egiz bir taqqa qılıqtı. **2** U yərdə uning siyäki ularning kəz alıldı ożgırıp, yüzü kuyaxtək parlıdı, kiyimlri nurdık ap'ak bolup qaknidi. **3** Wə mana, [muhlislaroja] Musa wə Ilyas [pəyoqəmbərlər] uning bilən sezlixiwaħtan halda kərindi. **4** Xuning bilən Petrus əysaşa: — I Rəb, bu yərdə bolojinimiz nemidegen yahx! Halisang, birini sanga, birini Musaşa, yəna birini Ilyaska atap bu yərgə üq kəpə yasayı! — dedi. **5** Uning gəpi tütiməyla, mana nurluk bir bulut ularni kaplıwaldı. Mana, buluttin: «Bu Mening seyümlük Oqlundur, Mən uningdin hursəmən. Uningoja kulaq selingarl» debyn awaz anglandı. **6** Muhlislar buni anglap ezsirini yərgə taxlap düm yetip wəhimbə qüxti. **7** Birak əysa kelip, ularoja қolini təkgüzüp: Kopunglar, korkmanglar, — dedi. **8** Ular bexini ketürüp kariwidi, əysadın baxka heqkimni kermidi. **9** Taqđin qüxiwwetip, əysa ularoja:

— İnsan'ooqlı elümdin tirildürümiglüqə, bu alamət kərinünxni heqkimə eyt manglar, — dəp tapılıdi. **10** Andin muhlisliri uningdin: — Təwrat ustazlırları nemə üçün: «Ilyas [pəyoqəmbər Məsih, kelixtin] awwal kaytip kelixi kerək» deyixidu? — dəp soraxti. **11** U ularoja jawabən: — Ilyas [pəyoqəmbər] darwəkə [Məsihətin] awwal kelidu, həmmə ixni orniqa kəltüridü. **12** Əməma mən silərgə xuni eytip koyayki, ilyas allikaqan kəldi, lekin kixilər uni tonumidi, bəlkı uningoja halioqanqə muamilə kıldı. Xuning oħħax, İnsan'ooqlumu ularning kollirida azab qekix alidda turidu, — dedi. **13** Xu qaodqa muhlislar uning qemüldürküqi Yəhəya tooprisida sezləwətqanlıknı qüxəndi. **14** Ular halayıknıqning yenoja barojinida, bir kixi uning aldiqə kelip, tizlini: **15** Rəb, ooħħumoja iqingni aqritkaysən! Qünki uning tutkaklık kesili bar boloqaqka, zor azab qekiwatidu; qünki u daim otning yaki suning iqiga qüxüp ketidu. **16** Uni muhlisliringoja elip kəlgənidim, sakytalmidi, — dedi. **17** Əysa jawabən: — Əy etikədsiz wə tatür dəwr, silər bilən qaqanoqıqə turay?! Mən silərgə yəna qaqanoqıqə səwr kiley? — Balin aldimoja elip kelinglar — dedi. **18** Xuning bilən əysa [jinoqa] tənbih beriwidı, jin balidin qikip kətti, balimu xuan sakaydi. **19** Keyin, əysa ayrim kalqanda, muhlislar uning yenoja kelip: — Biz nemə üçün jinni kooplitelmidük? — dəp soraxti. **20** U ularoja: — İxəninqlər bolmöqanlıkjı üçün. Mən silərgə xuni bərħak eytip koyayki, silarda kipa urukidək zəriqə ixənq bolsila, silər awu taqqa: «Bu yərdin u yərgə kəq» desənglər, kəqidü; xundakla silərgə mumkin bolmaydioqan heq ix bolmayıdu. **21** Birak, bundak jinlarnı dua kılıx wə roza tutux bilən bolmisa həydigili bolmayıdu — dedi. **22** Ular Galiliyə elkisida aylınip yürginidə, əysa ularoja: — İnsan'ooqlı [satkunluktin] insanlarning kolijoja tapxurulidu; **23** ular uni eltüridu, lekin üçinqi künü u tirilidu, — dedi. Buni anglap muhlislar eoġir oqəm-kayoqoja qəmüp kətti. **24** Andin ular Kəpərnəhüm xəhîrigə kəlginidə, [ibadathəna] «ikkı drakma» [bejini] yiğiqquqlar Petrusning yenoja kelip: — Ustazinglər «ikkı drakma»ni tələmdü? — dəp soridi. **25** Tələydi, — dedi Petrus. Lekin u eygə kirkixigila,

tehi bir nemə deməstila Əysa uningdin: — Simon, yənə xuni silərgə bərəhkək eytip koyayki, yər yüzidə seninqə bu dunyadiki padixahlar kimlərdin baj alid? aranglardın ikkisi ezləri tiligən bir ix toqıruluk kəlbi Əz pərzəntliridinmu, yaki yatlardınmu, — dəp soridi. **26** bir bolup hərkəndək nərsini tiləp dua kilsə, ərxtiki Petrus uningoja: Yatlardın, — dewidi, Əysa uningoja: — Undakta, pərzəntlər [bəjdin] haliy bolidu. **27** Birək, [baj yiçkūqilaroq] putlikaxang bolmaslıkımız üçün, man xu yarda ularının arısında bolımən. **21** Andin dengizə qəriş kərməknı taxla. Tutkan birinqi belikni elip, aqzını aqsang, tət drakmılık bir təngə pul qidik. Uni elip mən wə sən ikkimizning [bej] üçün ularoq a bər, — dedi.

18 Bu qəqəda, muhlislar Əysanıq yenioja kelip: — Erx padixahlıkıda kim aŋg uluoq? — dəp soridi. **2** Əysa yenioja kiqik bir balını qakırıp, uni otturıda turozup, mundak dedi: **3** — Mən silərgə xuni bərəhkək eytip koyayki, ez yolunglardın yenip, kiqil balılardak sabiy bolmışanglar, erx padixahlıkıqa hərgiz kiralmayıslar. **4** Əmdi kim özini bu kiqik balidak kiqik peil tutsa, u erx padixahlıkıda aŋg uluoq bolidu. **5** Bundak kiqik bir balını mening namımda kobul kilsə, u meni kobul kılajan bolidu. **6** Lekin manga etikəd kılajan bundak kiqiklərdin birini [gunahq] putlaxturojan hərkəndək adəmni, u boynıqə yoqan tüğmən texi esilojan haldə dengizning tegigə qektrüwetilgini əwzal bolatti. **7** İnsanni gunahqə putlaxturidiojan ixlar tüpəylidin bu dunyadikilərning həlija way! Putlaxturidiojan ixlar mukərrər bolidu; lekin xu putlaxturoquqı adəmning həlija way! **8** Əgər əmdi kolung yaki putung seni gunahqə putlaxtursa, uni kesip taxliwət. Qünki ikki kolung yaki ikki putung bar halda dozahtiki otka taxlanqınındın kəra, qolak yaki tokur haldə hayatlıkkə kirgining əwzəldür. (*aionios g166*) **9** Əgər kezüng seni gunahqə putlaxtursa, uni oyup eziñgindin nerı taxliwət. İkki kezüng bar haldə dozahtiki otka taxlanqınındın kəra, birlə kezüng bilən bolsimu hayatlıkkə kirgining əwzəldür. (*Geenna g1067*) **10** — Bu səbiy kiqiklərning heqbirigimə səl karaxtin hezi bolunglar. Qünki xuni silərgə eytayki, ularının ərxtiki pərixtilləri ərxtiki Atamning jamalını hərdaim kərəp turidu. **11** Qünki İnsan'ıqlı həlakətkə azojanları kutkuzoqılı kəldi. **12** Kəndak, karaysılər? Birawıng yüz tuyak koyı bolup, uningdin biri ezip toptin qüxüp kəlsa, u tokşan tokşuz koyını taçlaroja koyup koyup, hələki azojan koyını izdəydiq? **13** Wə əgər uni tepiwalsa, mən silərgə xuni bərəhkək eytip koyayki, u koy üçün bolən huxallıki azmiojan tokşan tokkuzuningkidin zor bolidu. **14** Xuningə qəhxax, bu sabiy kiqiklərning hərkəndikining halakətkə ezip kələxi ərxtiki Atanglarning iradisi əməstur. **15** — Əmdi əgər kərindixing sanga ziyan selip gunah kilsə, uning yenioja berip ikkinglər haliy qaqəda səwənlükini kersitip koy. Kərindixing səzüngni anglısa, uni [fezixtin] qayturulənən bolısan. **16** Lekin anglimisa, yənə bir-ikki [guwahqını] elip, uning yenioja baroqın. Xundak kılıp, həmmə ix iki-iüq guwahqınıng səzi bilən kılinsun. **17** Lekin əgər [kərindixing] ularının sezikimə kulak salımısa, əhwalı jamaətkə yətkütüp eytik. Əgər u jamaətkiliklərgə kulak salımısa, uni yat əllik yaki bajır kətarida kərənglər. **18** Mən silərgə xuni bərəhkək eytip koyayki, silər yər üzüzdə nemini baqlısanglar, ərxtimu xu baqlanıjan bolidu wə silər yər üzüzdə nemini koyup əz ayaloja talak hetini bərsila andin uni koyuwetixə bərsənglər, ərxtimu koyup berilgən bolidu. **19** Mən Atam ularının tiliqini ijabət kıldı. **20** Qünki ikki yaki üçəylən mening namımlı bilən kəyərdə yiojloqan bolsa, kəqürüküm kerək? Yətə ketimmi? — dedi. **22** Əysa uningoja mundaq dedi: — Mən sanga xuni eytip koyayki, yətə ketim əmas, yətmix həssa yətə ketim! **23** Erx padixahlıqliq qakarları bilən hesab-kitab kılınmakçı bolən bir padixahka oxhaydu. **24** Hesab-kitabını baxlıqınıda, uningoja on ming talant pul kərzədar bolən bir qakar kəltürültüptü. **25** Qakarning təlögündək heqnrəsisi bolmioqaqka, hojisi qakarning ezini, hotun bala-qakisi wa bar-yokını setip, kərzini teləxini buyruptu. **26** Xunga qakar uning aldida yergə yikilip bax urup: «Hojam, manga kəngqilik kılqayla, mən pütün kərzimni qöküm tələyman» dəp yalwuruptu. **27** Qakarning hojisi uningoja iq aqritip, uni koyup berip, kərzini kəqürüküm kılıptı. **28** Lekin qakar u yərdin qikip, eziqə yüz dinar kərzədar bolən yanə bir qakar buradırının qırıptı. Uni tutuwelip, boynunu boqup turup: «Kərzini telə!» daptu. **29** Buning bilən bu qakar buradırı yergə yikilip uningdin: «Manga kəngqilik kıl, kərzni qöküm kəyturimən» dəp yalwuruptu. **30** Lekin u unimaptu wə: «Pütün kərzini təlimiğiqə zindanda yatisən» dəp uni zindanoja taxlıtiptü. **31** Bundaq ixning yüz bərgənləkini kərgən baxxa qakarlar intayın azablinip hojisining aldioja berip, əhwalı baxtın-ahir sezləp beriptu. **32** Buning bilən hojisi hələki qakarnı qakirtip: «Əy rəzil qakar! Manga yelinəjanlılıq üçün xunqə kəp kərzinqing həmmisini kəqürdüm. **33** Mən sanga iq aqritkinimdək, sənmə qakar buradırıngga iq aqritixinəqə toqra kəlməməd!» dəptu. **34** Buning bilən hojisi oqəzəplinip uni pütün kərzini tələp boluqqa adam kiyinəqü gundipayırlarıng kələdi turuxka tapxurup beriptu. **35** Xuningə qəhxax, əgər hərbiringlər əz kərindaxliringləri qin dilinglərdin kəqürmişənglər, ərxtiki Atammu silərgə oxhax muamilə kəlidü.

19 Xundak boldiki, Əysa bu səzlərni eytip boləqändin keyin, Galiliya əlkisidin ayrılip, Yəhudiyə əlkisining qət yərlirigə, yəni İordan dəryasının u ketidiki yurtlaroja bardı. **2** Top-top adamlar uningoja əgixip kalğan bolup, u ularını xu yərdila sakaytti. **3** Əmdi bəzi Pərisiyər uning yenioja kelip uni kiltakkə qüxürük məksətidə uningdin: — Bir adəmning hərkəndək səwəbtin ayalını koyuwetixi Təwrat qanuniqə uyğunmu? — dəp soridi. **4** Xuning bilən u jawabən mundak, dedi: — [Təwrattin] xuni okumıdındırmalu, mukəddəmədə insanları Yaratğuçı ularını «Ər wə ayal kılıp yarattı» wə **5** «Xu səwəbtin ər kixi ata-anisidin ayrıldı, ayalı bilən birləşip ikkisi bir tən bolidu». **6** Xundak ikən, ər-ayal əmədi ikki tən əmas, bəlkı bir tən bolidu. Xuning üçün, Huda koxkənni insan ayrimisun. **7** Pərisiyər uningdin yəna: — Undakta, Musa [payəqəmbər] nəma üçün [Təwrat qanununda] ər kixi əz ayaloja talak hetini bərsila andin uni koyuwetixə bolidu, dəp buyruqan? — dəp soraxtı. **8** U ularoja: —

Tax yürəkliklindən Musa [پیغمبر] ayallırıqları talak kılıxka ruhsət kılınan; lakin əlmənning baxlımında bunda əməs idi. **9** Əndi xuni silərgə eytip koyayki, ayalını buzukluktin baxka birər səwəb bilən talak kılıp, baxka birini əmrigə aloğan hərkəndək kixi zina kılınan bolidu. **10** Muhlislər uningoja: — Əger ər bilən ayalı otturisidiki əhəwal xundak bolsa, undakta eylənməsilik yahxi ikən, — dedi. **11** U ularoja: — Bu sezni həmməl adəm əməs, pəkət nesip kılinojanlarla kobul kılalaydu. **12** Qünki anisining balyatqüsündin tuqma bəzi aqwatlar bar; wə insan təripindən ahta kılınan bəzi aqwatlarunu bar; wə ərx padixaḥlılıq üçün ezini aqwat kılınanlarunu bar. Bu sezni kobul kılalaydiqanlar kobul kilsən! — dedi. **13** Əkolungi tək Küzüüp dua kıləyəşən dəp, bəzilər kılıq balılırını uning aldişa elip kəldi. Bırak muhlislər elip kəlgənlərni əyiblidi. **14** Əmma Əysa: — Balilar menin aldımıqa kəltürünsün, ularını tosmanglar. Qünki ərx padixaḥlılıq dəl muxundaklarqa tawadur, — dedi. **15** Wə kollarını ularoq təgħiżgħandin keyin, u yərdin ayyildi. **16** Mana, bir küni birsı uning aldişa kəlip: — Ustaz, mən kəndək yahxi ixni kilsəm, mənggülüx həyatka eriximən? — dəp soridi. (**aiōnios g166**) **17** U uningoja: — Nemixka məndin yahxilik toorpisidə soraysan? «Yahxi bolquqilar» bolsa pəkət birila bar. Əmma həyatlıkkə kiriman desəng, əmrərgə əməl kıl, — dedi. **18** Kaysi əmrərgə dəysən? — dəp soridi u. Əysa uningoja: — «Qatillik kılma, zina kılma, oqırılık kılma, yaloğan guvahlik bərma, **19** atanangoja hərmət kıl wə koxnangni eziungni seyğəndək sey» — dedi. **20** Yax yigit uningoja: — Bularning yok! Sən bilən bir kümüx dinaroja kelixmişənmidük? həmmisigə əməl kılip keliwatiman. Əndi manga yənə nema kam? — dedi. **21** Əysa uningoja: — Əger mukəmməl boluxni halisang, berip bar-yokungni setip, pulini kəmbəqəllərə bərgin. Xuning bilən ərxtə həzinəng kezüng kiziriyatmadu? **22** Yigit turoqanlar arkıja etidü, arkıda turoqanlar aldişa etidü; muxu sezni anglap, kəyçoqua qəməp u yərdin ketip kəldi. Qünki uning mal-mülki nahayıti kəp idi. **23** Əysa buning bilən Petrus uningdir: — Mana, biz baylarning ərx padixaḥlılıqoja kirixi təslikti bolidu. **24** Wə yənə xuni silərgə eytayki, təgining yingninin karap: — Bu ix insan bilən wujudka qıkixi mumkin əməs, lakin Hudaşa nisbətən həmmət ix mumkin bolidu. **25** Muhlislər buni anglap yər-zemindən waz keqip sanga əgəxkən silər on ikki təhttə olturup, Israillarning on ikki kəbilisigə həküm qırışılər. **26** Mening namim dəp eylər, aksa, aqa-singil kerindaxlırlı, ata-anisi, ayali, balılırı yaki yüz həssə artuk erixidu wə mənggülüx həyatka miras bolidu. (**aiōnios g166**) **30** Lekin xu qaçda nuroğun alıda turoqanlar arkıja etidü, nuroğun arkıda turoqanlar aldişa etidü.

20 — Qünki ərx padixaḥlılıq bir yər igisiga ohxaydu. Igisi üzümzarlıkıda ixləkə adəmlərni yallax üçün tang səhərdə sırtka qıçıptu. **2** U ixləmqilər bilən künlükü üçün bir kümüx dinardin berixkə kelixip, ularını üzümzarlıkıja əwətiptu. **3** Saat təkəuzlarda u yəna sirtka qıçıp, bazarada bikar turoqan baxka kixilərni kərəpti. **4** Ularoja: «Silərmə üzümzarlıklımoja beringlar, həkkingləroja tegixlikini berimən» — dəptu. **5** Ular üzümzarlıkıja beriptu. Qüxtə wə saət üqtiməti u yəna qıçıp yəna xundak kılıptu. **6** Lekin [kəqkurun] saət bəxşlərdə qıqqanda u yərdə turqan yəna baxkılarnı kərəp, ulardin: «Nema üçün bu yərdə kün boyi bikar turisilər?» dəp soraptu. **7** Ular: «Bizni həqkim yallimidi» dəp jawab kəyturuptu. U ularoja: «Undakta, silərmə üzümzarlıklımoja berip ixlənglər» — dəptu. **8** Kəq bolşanda, üzümzarlıq igisi oqojidarioja: «Ixlamqılerni qakırıp, əng ahirida kəlgənlərden baxlap əng awwal kəlgənlərgiçə həmmisining ix həkkini bər» dəptu. **9** Awwal kəqkurun saət bəxtə ixka kəlgənlər kəlip, hərbiri bir kümüx dinardin eliptu. **10** Əng awwal yallap kelinqənlərning nəwiti kəlgəndə, ular: Tehimə kəp ix həkki alımızıq, dəp oylixiptu; bırak ularmu bir kümüx dinardin eliptu. **11** Ular ix həkkini aloğunu bilən yər igisidin aqrınip: **12** «Bu ahrirda kəlgənlər pəkət bir saətla ixliyi, bırak siz ularını kün boyi jalapılık wə kəttik issikni qəkkən bizlər bilən barawər hesablıdingizə, dəp oqdurixiptu. **13** Lekin [yər igisi] ularning biriğə jawab kəyturup: «Buradər, sanga nahəklik kılınım sey» — dedi. **14** Həkkingni elip kəytip kətkin. Bu ahrirda kəlgəngimə sanga ohxax bərgüm bar. **15** Əzümningkini ezüm bilgənqə ilixlitix həkükum yokmuş? Sehiy bolojanlılıqoja kəzüng kiziriyatmadu? **16** Xundak, kılıp «Aldida bolidu. Andin kəlip manga əgəxkən, — dedi. **22** Yigit turoqanlar arkıja etidü, arkıda turoqanlar aldişa etidü; qünki qakırıloqlar kəp, əmma tallanoqlar as bolidu. **17** Əysa Yerusalemə moja qikiwetip, yolda on ikki muhlisini muhlisliroja: — Mən silərgə xuni bərhək eytip koyayki, bir qətək tartip, ularoq mundak dedi: **18** — Mana biz hazır Yerusalemə moja qıçıp ketiwatımız. İnsan'oqli bax kəhənlərinə qədəhliyin kətənə, əzümningkini etidü, arkıda turoqanlar tapxurulidu. Ular uni əlüməgə məhkum kılıdu **19** andin uni məshirə kılıp, kəmçiqil wə krestləkə yat əlliklärə tapxuridu. Lekin intayin bək həyran boluxup: — Undakta, kim nijatka u üçinqi küni kəytə tirili. **20** Xu qaçda, Zəbədiyin qədəhliyin oqullurining anisi ikki oqlını elip, əysanın aldişa kəlip uningdin bir ixni tələp kılınaqçı bolup səjdə kıldı. **21** Nəmə taliping bar? — dəp soridi u. Ayal uningoja: — dədi. **22** U ularoja: — Silər əmr kılqoysənki, sening padixaḥlılıqında bu ikki oqlumdin biri ong yeningda, biri sol yeningda oltursun, — dedi. **23** U ularoja jawabən: — Silər nema tələp kiliwatkininqlərni bilmaywatisilər. Mən iqixə təmxəlgən kədəhni iqələnsilər? — dedi. Iqləyimiz, — deyixti ular. **23** U ularoja: — Silər həkikətənmə mening kədəhəmdən ortak iqisilər. Bırak ong yaki sol yenimdə olturux nesiwisi mening ihtiyyarında əməs, bəlkı Atam kimlərgə təyyarlıqan bolsa, xularoq nesip bolidu. **24** [Kılınan] on muhlis buningdin həvar tapkanda, ikki kerindixidin hapa boldi. **25** Lekin əysa ularını yenioja qakırıp, mundak dedi: — Silərgə məlumuk, əllərdiki həkümranlar kol astidikidikilər üstidin buyrukwazlıq kılıp həkimiyyət yürüyüdü, wə ularning həkükdarlırı ularını hojayinlarqə idarə kılıdu. **26** Bırak silərning

aranglarda xundak bolmisun; bəlkı silərdin kim üstün boluxni halisa, silərning hizmitinglarda bolsun; **27** wə kim aranglardikilərning aldinkisi boluxni halisa, silərning қulunglar bolsun. **28** Insan'oqlumu dərwəkə xu yolda kəpqilik hizmitimdə bolsun deməy, bəlkı kəpqilikning hizmitida bolay wə jenimni pida kılıx bədilige nuroqun adamlarını hərlükke erixtirəy dəp kəldi. **29** Ular Yerihə xəhəridin qıkkanda, zor bir top adamlar uningoja əgixip mangdi. **30** Wə mana, yol boyida olturoqan ikki əma əysanıng u yərdin etüp ketiwatqınıni anglap: — I Rəb, Dawutning oqlı, bizga rəhim kilojaysən, — dəp towlidi. **31** Kəpqilik ularını «Ün qıqarmanglar!» dəp əyibildi. Lekin, ular: — Ya Rəb, i Dawutning oqlı, bizgə rəhim kilojaysən! — dəp tehimu kattik towlidi. **32** Əysa ədəmimi tohtitip, ularını qaqqırıp: — Silər üçün nemə ix kılıp beriximni halaysılər? — dəp soridi. **33** Ya Rəb, kəzərlərimiz eqilsən! — deyixti ular. **34** Əysa ularqa iq aqritip, kolını ularning kəzərligə təkəzüdüwidi, kəzərləri xuan əslığa kelip kəridiqən boldi; ular dərhal uningoja əgixip mangdi.

21 Ular Yerusalemoja yekinlixip, Zeytun teoqinинг etikidiki Bəyt-Fagi yezisioja kəlginiñä, əysa ikki muhlislerə munularını tapılal aldin əwətti: **2** — Silər udululgardiki yeziqə beringlar. Barsanglerla, bəqləklilik bir exak wə uning yenidiki bir təhəyni kerisiler. Ularnı yexip aldimoq yetiləp kelinglar. **3** Əger birsi silərgə bir nemə desə, «Rəbning bularqa hajiti qüxti» dəngərlər, u dərhal ularını koyup beridü. **4** Bu pütün wəkə pəyoqəmbər arkılık eytılıq manu sezləriñä amələgə axurux üçün boldi: — **5** «Zion kizioja eytinglar: — Mana, Padixahing keliyatidu, Kəmtər-məmən bolup, minip bir exakka, Boyunturukluq exakning təhiyigə, Keliyatidu yeningoja sening». **6** Əmdı həliki ikki muhlis berip əysanıng tapiliojinidək kıldı. **7** Exək bilən təhəyni yetiləp kelip, üstigə yepinqa-qapanlarını saldı wə u üstigə mindi. **8** Əmdı top-top kixılər yepinqa-qapanlarını yoloja payandaz kılıp saldı; yənə bir kismi dərah xahlırını kesip yoloja yayatti. **9** Aldida mangojan wə kəynidin əgəxkən top-top halayıq: — «Dawutning oqlıqə həsanna bolqay! Pərvənidigarning namida kəlgüçigə mubarak bolsun! Ərxıləda təxakkür-həsannalar okulsun!» — dəp warķirixatti. **10** U Yerusalemoja kırğändə, pütkül xələr lərzığa kəldi. Kixılər: — Bu zadi kimdu? — deyixatti. **11** Halayik: — Bu Galiliye əlkisidiki Nasarətlik pəyoqəmbər əysa, dəp jawab berixatti. **12** Əmdı əysa ibadəthana həylilirioja kirip, u yərdə elim-setim kiliyatkanlarning həmmisini həydəp qıckardı. Pul tegixküqilərning xırələrini wə pahtək-kaptar satkuqıllarning orunduklirini ərüp, **13** ularqa: — [Mukəddas yazmilarda] [Hudarıning]: «Menin eyüm dua-tilawəthana dəp atılıdu» degən sezi pütilgən; lekin silər uni bulangqıllarning uwisiqə aylanduruapsılar! — dedi. **14** İbadəthana həylilirida boləqanda əkarıqoju wə tokurlar uning aldiqə kəldi, u ularını sakatty. **15** Lekin bax kahınlar bilən Təwrat ustazlıri uning yaratkan möjizilirini kerüp wə balıllarning ibadəthanida: «Dawutning oqlıqə həsanna-təxəkkürler bolqay!» dəp towliqinini anglap oqəzəpləndi. **16** Ular uningoja: — Bu balıllarning nemə dəwatəkanlığını angławatamsən? — dəp soridi. U ularqa: — Angławatımən! Silər [mukəddəs yazmilardin] xuni okup bakmioqanki, «Əzünggə kiqik balilar wə bowaklarning tilliridin mədhiyə sezlərinə mukəmməl kılding» dedi. **17** Andin u ulardin ayrılıp, xəhərdin qıqip Bəyt-Aniya yezisioja berip, xu yərdə kəndi. **18** Əmdı sahərdə, xəhərgə kəytip ketiwatqında, uning korsiki aqanidi. **19** U yol boyidiki bir tüp ənjür dərihini körüp, uning yəniqə bardı. Lekin dərəhtin yopurmaktın baxka heq nərsə tapalmay, uningoja karap: — Həzirdin baxlap səndin mənggü mewə bolmsun! — dedi, ənjür dərihi xuan kurup kəttı. (**a10n g165**) **20** Muhlisler buni kerüp təsjülinip: — Ənjür dərihi nemənqə tezla kurup kətt! — dedi. **21** Əysa ularqa jawab bərdi: — Mən silərgə xuni bərhək eytip koyayki, əgər heq guman bolmay ixənqıngalar bar bolsa, ənjür dərihidə boləjan ixlar bolupla kalmay, bəlkı silər hətta bu taqqa: «Bu yərdin kətürülüp dengizə taxlanı» desənglər, u xundak bolidu. **22** Dua kılıp nemini tilisanglar, ixənqıngalar bolsila, xularqa erixisilər, dedi. **23** U ibadəthana həylilirioja kırğändin keyin, kixılərgə talim beriwayatqında, bax kahınlar wə aksakallar uning aldiqə kəlip: — Sən kiliwatqan bu ixlarnı kaysi həkukkə tayinip kiliwatisən? Sanga bu həkuknı kim bərgən? — dəp soraxtı. **24** Əysa ularqa jawab berip: — Mən awwal silərgə bir soal koyay. Əger silər jawab bərsənglər, mənmü bu ixlarnı kaysi həkukkə tayinip kiliwatqanlığımı eytimən. **25** Yəhya yürgüzən qəmildürük nədin kəlgən? Ərxtinmə, yaki insanlardınmə? — dəp soridi. Ular əzara mulahızə kılıxip: — Əger «Ərxtin kəlgən» desək, u bizə: «Undakta, silər nemə üçün uningoja ixənmidinglər?» daydu. **26** Əger: «İnsanlardın kəlgən» desək, həllətin korkımız, qünki ular həmmisi Yəhyani pəyoqəmbər dəp biliđ — deyixti. **27** Buning bilən, ular əysaçaq: Bilməymiz, — dəp jawab berixti. — Undakta, mənmü bu ixlarnı kaysi həkukkə tayinip kiliwatqanlığımı eyməymən, — dedi ularqa. **28** Əmdı bu ixkə kandaq karaysılar? Bir adamning ikki oqlı bar ikən. U birinqi oqlining yəniqə kəlip: «Oqlum, bugün üzümzarlıkıma berip ixligin» dəptü. **29** «Barmaymən» dəptü u, lekin keyin puxayman kılıp yənilə beriptü. **30** U ikkinçi oqlining yəniqə kelip uningoju xundak dəptü. U: «Hop apandım, baray» dəptü-yu, lekin barmaptu. **31** Bu ikkiylənən kəysisi atisining iradisini ada kılıqan bolidu? — Birinqi oqlı, — dəp jawab bərdi ular. Əysa ularqa mundak dedi: — Mən silərgə xuni bərhək eytip koyayki, bajgırlar bilən pahixılər Hudanıng padixahlıqıja silərdin burun kirməktə. **32** Qünki gərqə Yəhya [pəyoqəmbər] silərgə həkkənəyət yolini ayan kılıqlı kəlgən bolsımı, silər uningoja ixənmidinglər; lekin bajgırlar bilən pahixılər uningoja ixəndi. Silər buni kerüp turup, hətta keyinkı wakitlarda yoluqlardın puxayman kilməy uningoja ixənmidinglər. **33** Yənə bir təmsilni anglangalar: Bir yər igisi bir üzümzarlıq bərpa kılıp, astrapini qitlapçı. U uningda bir xarab kəlqiki keziquştu wə bir kəzət munarı yasaptu. Andin u üzümzarlıki baqwənlərgə ijarığa berip, ezi yaka yurtka ketipə. **34** Üzüm paslı yekinlaxkanda, əzığə tegixlik həsulları eliwellix üçün küllirini baqwənlərnəring yəniqə əwətiptü. **35** Lekin baqwənlər küllirini tutup, binrini dumbalaptu, binrini əltürütəwiptü, yənə binri qalma-kesək kılıptu. **36** U

yənə bir ketim aldinkidinmu kəp küllirini əwətiptu, yüz-hatırə kılmay həqkimə yan basmaydu, dəp bilimiz. birək baqwənlər ularojumu ohxax muamilə kılıptu. **17** Keni, kəndak oylayla? [Rim imperatori] Kəysərgə **37** Ahirda, u «Oqlumnioqı hərmət kılarsı» dəp, oqlını baj-selik tapxurux Təwrat kanuniqa uyğunmu-yok? — əwətiptu. **38** Lekin baqwənlər oqlunı kəriip, eżara: «Bu bolsa mirashor; kelinglər, uni əltürüwetip mırasını əgiliwalaylı» deyixiptu. **39** Xuning bilən ular uni tutup deyixi. **18** Lekin əysa ularning rəzil niyitini bilip: — əy sahihpəzərlər, meni nemixə siniməkçisilər? **19** Keni, bəj-selik tapxurulidiojan bir tənggə manga kərsitinglar, üzümzərlilikning sirtiqə taxlap əltürüwetiptu. **40** Əmdı bəj-selik tapxurulidiojan bir tənggə manga kərsitinglar, üzümzərlilikning igisi kəlgəndə, xu baqwənlərni kəndak — dedi. Ular bir dinar pulini əkəldi. **20** U ularindı: kılarsı? **41** Ular uningoşa: — Bu rəzil adəmlərni wəhxiylik — Buning üstdidiyi sürət wə nam-isim kimning? — əy tapxurulidiojan bir tənggə manga kərsitinglar, — dəp soridi. **21** Kəysərnin, — dəp jawab bərdi ular. U bilən yokıldı. Üzümzərlilikni bolsa mewilirini ez waktida əziga tapxurulidiojan baxka baqwənlərə ijariga beridu, ularıq: — Undak bolsa, Kəysərnin həkkini Kəysərgə, — dəp jawab berixti. **42** Əysa uların soridi: — Mükəddas Hudanining həkkini Hudaqə tapxurunglar, — dedi. **22** yazmılardiki munu sezlərni okup bəkməqənmişilər?: Ular bu sözni anglap, həyran bolup kəlixtilə, uning — «Təmqıllar taxliwətkən tax bolsa, Burjək texi bolup dəydiqən Sadukıylar uning aldioja kəlip kistap soal tikləndi. Bu ix Pərvərdigardindur, Bu kəzimiz aldida kərəmət bir ixtur». **43** Xu səwəbtin silərgə xuni eytip əydi: **24** — Ustaz, Musa [pəyəqəmbər Təwratt]: «Bir kixi koyayki, Hudanining padixaqliki silərdin tartiwəlini, pərzəntsiz olüp kətsə, uning aka yaki inisi tul yənggisiyi — uningoşa muwapik, mewilirəni beridiojan baxka bir əmriqə elip, kerindixi türqün nəsil qalduruxi lazımlı» dəp əlgə ata kılınidı. **44** Bu «tax»ka yikilojan kixi parə — taplıqon. **25** Burun arımızda yəttə aka-uka bar idı. Qongı parəparə bolup ketidü; lekin bu tax hərkimminən üstiğə eyləngəndin keyin olüp kətti. Pərzənt kərmigənliktin, qüxsə, uni kukum-talqan kılıwetidü. **45** Bax kaḥinlərə əyalini ikkinçi kerindixinən əmriqə qaldurdu. **26** Birak wə Pərisiyələr uning eytkən təmsilirini anglap, ularını əzliyigə karıtip eytkənlilikni qüxəndi. **46** Uni tutux dəyinəndən keyin olüp kətti. **27** Ahirda, u əyalmu olüp kətti. **28** Əmdı yolını izdигən bolsımı, lekin halayık uni pəyəqəmbər əyliki: **29** Əysa ularıq mundaq jawab bərdi: — Silər nə mukəddəs dəp karioqaqka, uların korkuxtı.

22 Əysa ularıq yənə təmsillər bilən mundak dedi: **2** Ərx padixaqliki huddı ez oqlı türqün toy ziyanitini təyyarlıqan bir padixaqlika ohxaydu. **3** U qakarlırını toy ziyanitiga təklip qakirloqanları qakirixka əwətiptu, lekin ular kelixkə unimaptu. **4** U yənə baxka qakarlırını əwətipti, ularıq tapılap: «Qakirloqanlarıq: — Mana, man ziyanitimi təyyar kıldım; menin torpaklırim, bordak mallırımları soyuldu, həmmə nərəsə təyyar. Ziyanatka mərhəmət kılqayı, dəydu, dəp eytinglər, — dəptu. **5** Birak ular təklipini etibarəqə almay, birsə etizlikliqə kətsə, yənə biri sodisoja ketip. **6** Qakirloqanlı bolsa [padixaqhəning] qakarlırını tutuwelip, horlap əltürüwetiptu. **7** Padixaq, buni anglap qattık, oqəzəplənilip, əskərlərini qikirip, u katillarnı yoktip, ularıng xəhirigə ot koyuwestiptu. **8** Andin u qakarlıriq: «Toy ziyaniti təyyar boldı, lekin qakirloqanlar [mehmanlıkkə] munasip kəlmədi. **9** Əmdı silər aqə yollarıqə berip, udul kəlgən adəmlərning həmmisini toy ziyanitiga təklip kilinglər» dəptu. **10** Buning bilən qakarlır yollarıqə qikip, yahxi bolsun, yaman bolsun, udul kəlgənlikli adəmlərning həmmisini yioqip əkəptu. Toy sorunu mehmanlar bilən lıq tolup. **11** Padixaq mehmanlar bilən kərtüxkili kirgəndə, u yərdə ziyanat kiyimi kiyimən bir kixini kərəptu. **12** Padixaq uningdin: «Buradər, ziyanat kiyimi kiyimə, bu yərgə kəndak kirding?» dəp soraptu, birək u kixi jawab berəlməy kaptu. **13** Padixaq qakarlıriq: «Uni put-kolliridin baqlap, texidiki əşarələrlikləkka aqikip taxlangılar! U yərdə yioq-zarlar kəttürülidü, qixlari oquqlaydu» dəptu. **14** Qünki qakirloqanlar kəp, lekin tallanoqanlar azdur. **15** Buning bilən Pərisiyələr u yərdən qikip, kəndak kılıp uni ez sezi bilən tuzakka qüxürü həkkidə maslıhətləxti. **16** Ular muhlislirini Herodning tərapdarları bilən billə uning yenioja əwətipti: — Ustaz, silini səmimi adəm, kixılərgə Hudanining yolinə sadıqlik bilən əgitip keliwatidu wə adəmlərgə kət'iy

— deyixi. **18** Lekin əysa ularning rəzil niyitini bilip: — əy sahihpəzərlər, meni nemixə siniməkçisilər? **19** Keni, bəj-selik tapxurulidiojan bir tənggə manga kərsitinglar, — dedi. **20** U ularindı: — Buning üstdidiyi sürət wə nam-isim kimning? — əy tapxurulidiojan bir tənggə manga kərsitinglar, — dəp soridi. **21** Kəysərnin, — dəp jawab bərdi ular. U ularıq: — Undak bolsa, Kəysərnin həkkini Kəysərgə, Hudanining həkkini Hudaqə tapxurunglar, — dedi. **22** Ular bu sözni anglap, həyran bolup kəlixtilə, uning yenidin ketip kəldi. **23** Xu kün, «Əlgənlər tirilməydi» dəydiqən Sadukıylar uning aldioja kəlip kistap soal əyliki: **24** — Ustaz, Musa [pəyəqəmbər Təwratt]: «Bir kixi pərzəntsiz olüp kətsə, uning aka yaki inisi tul yənggisiyi — əmriqə elip, kerindixi türqün nəsil qalduruxi lazımlı» dəp taplıqon. **25** Burun arımızda yəttə aka-uka bar idı. Qongı eyləngəndin keyin olüp kətti. Pərzənt kərmigənliktin, ayalini ikkinçi kerindixinən əmriqə qaldurdu. **26** Birak ikkinçisidiki əhəwalmu uningkigə ohxax boldı, andin bu ix üçinqisidə təki yəttinqi kerindaxkigə ohxax dawamlaxtı. **27** Ahirda, u əyalmu olüp kətti. **28** Əmdı təriliy künidə bu ayal yəttə aka-ukining kəysisining ayali bolidu? Qünki uni həmmisi əmriqə aloqan-də! **29** Əysa ularıq mundaq jawab bərdi: — Silər nə mukəddəs yazmılarnı nə Hudanining əkərditini bilmigənlikinglər türqün azojansılər. **30** Qünki ölümündən təriliyəndə insanlar eylənməydu, ergə təqməydu, bəlkı Hudanining əxtiki pərixtiliyigə ohxax boldı. **31** Əmdı ölümündən təriliyəndən məslisi həkkidə Hudanining silərgə eytkən: **32** «Mən İbrahim, İshək wə Yakuplarning Hudasidurman!» degən xu sezinə okumıdinglərmə? Huda elüklərinən əməs, bəlkı təriliyəndən Hudasidurl». **33** Bu sözni angliogən həlk təlidimindən həyranlıq kəlixtilə. **34** Pərisiyələr uning Sadukıyların aqızını tuwaklıqənlikini anglap, bir yərgə jəm boluxtı. **35** Ularning arisidiki bir Təwrat-kanun ustazı uni sinax məkəstidə uningdin: **36** — Ustaz, Təwrat kanunidiki əng mühim əmr kəysi? — dəp kistap soridi. **37** U uningoşa mundaq dedi: — «Pərvərdigar Hudayengni pütün kəlbing, pütün jening, pütün zehning bilən seygin» **38** — əng uluq, birinqi orunda turidiqən əmr mana xu. **39** Uningoşa ohxaydiqan ikkinçi əmr bolsa «Koxnangni eziüngni seygəndək sey». **40** Pütün Təwrat-kanuni wə pəyəqəmbərlərning sezləri bu ikki əmriqə esilən halda mangidu. **41** Pərisiyələr jəm bolup turoqan wakitta, əysa ularıq: **42** — Məsih toqrisidə kəndak oylawatisilər? U kinninə oqlı? — dəp soridi. Dawutning oqlı, — deyixi ular. **43** U ularıq mundaq dedi: Undakta, nemə türqün [Zəburda] Dawut uni Rohta «Rəbbim» dəp atap, — **44** «Pərvərdigar menin Rəbbimə eyttiki: — «Mən sening düxmənlirinən ayoqing astida dəssətkiqə, Ong yenimədən oltruqin!» — dəydu? **45** Dawut [Məsihni] xundak «Rəbbim» dəp atıqan tursa, əmdı u kəndakmu Dawutning oqlı bolidu? **46** Wə həqkim uningoşa jawabən bir eçizmu sez kəyturalmındı; xu kündin etibarən, həqkim uningdin soal soraxkımı petinalmıldı.

23 Bu sezlərdin keyin, əysa top-top halayıkka wə muhlislirinə mundaq dedi: **2** — Təwrat ustazlıri wə Pərisiyələr Musa pəyəqəmbərning [həküm qikirix]

ornıda olturoqan bolidu. **3** Xunga, ularning silergə eytken hamma sezliriga kengül koyup, degənlirini kilinglar. Lekin ularning kılqanlıridək kılmanglar; qünki ular əzlirining deginigə ezliri əməl kılmaydu, **4** Bəlkı ular ketürəlmigüdək eojir yüksəlni bəqləp adəmlərnəng zimmissə artip koyidu. Əmma əzliri bu yüksəlni kətürükə birmu barmikini midirlitixni huxyakmaydu. **5** Ular həmmə əməllirini insanlarqa kez-kez kılıx üçünla kılıdu; qünki ular «ayət kaplırını» kəng kılıp qigiwelip, tonlurining quqılırını uzun sanggilitip koyidu; **6** ular ziyanatlarda tərdə, sinagoglarda aldinkı orunlarda oltruxka, **7** bazarlarda xikilərnəng ularqa bołożan [uzun] salamlırioja wə əzlini «Ustaz, ustaz» dəp ataxlrijoa amrak kelidu. **8** Birək silər bolsanglar «Ustaz» dəp atilixni köbul kılmanglar; qünki silərning yalouz birla ustazinglar bar wə hamminglar kərindaxtursılar. **9** Yər yüzidə heqkandak kixini «Atam» demənglər, qünki pəkət birla Atangılar, yəni ərxta Turquji bardur. **10** Silər «muəllim» dəp atilixni köbul kılmanglar, qünki pəkət birla muəllim, yəni Məsihning əzi bərə; **11** bəlkı aranglarda əng mərtviliyk bołożan kixi silərning hizmitinglərə bolidu. **12** Əzini yukarı tutmaqçı bolossen təwən kılınidu, ezinə təwən tutkını yukarı kılınidu. **13** Birək halinglarqa way, əy Təwrat ustazlıri wə Pərisiyər, sahitpəzərlə! Silər ərx padixaḥlıkining ixiñini insanlarqa takap keliwatisiler! Ya eziñgələr kirməsilər, ya kixixni istigənlərning kirixığa yol koymaysılar. **14** Halinglarqa way, əy Təwrat ustazlıri wə Pərisiyər, sahitpəzərlə! Silər tul ayallarının mal-dunyasını yawatıslər, xundaktimu baxxıclar alıldı təkəwadər kərinəsən dəp, uzundın-uzun dua kılısilər. Xunga, silər tehimu eojir jazaqə tartılısilər. **15** Halinglarqa way, əy Təwrat ustazlıri wə Pərisiyər, sahitpəzərlə! Silər birla adəmi etikadıngalarqa kirgüzüx üçün, dengiz wə kurukluknı kezip qikisilər. Birək, u kixi kirgüzülgəndin keyin, silər uni əziliringlərdin ikki həssə bəttər bołożan dozahning pərzənti kılıp yetixtirüp qikisilər. (**Geenna g1067**) **16** Halinglarqa way, əy karioq yolbaxıqlar! Silər: «Hərkandak kixi ibadəthanə bilən kəsəm kilsə, heqnemisi yok, birək ibadəthanidiki altunni tiləja elip kəsəm kılıqanlar kəsimidə turuxka kərzdər bolidu» dəysilər. **17** Əy əhməklər, korlar! Altun uluojmı yaki altunni mukəddəs kılıqan ibadəthanımı? **18** Silər yəna: «Hərkim kurbangah bilən kəsəm kilsə, heqnemisi yok, birək kurbangah üstidiki hədiyani tiləja elip kəsəm kılıqanlar kəsimidə turuxka kərzdər bolidu» dəysilər. **19** Əy korlar! Hədiyə uluojmı yaki hədiyini mukəddəs kılıqan kurbangahımu? **20** Xunga, kurbangahını tiləja elip kəsəm kılıquqi bolsa həm kurbangah bilən həm uning üstidiki barlık, nərsilər bilən kəsəm kılıqan bolidu. **21** Ibadəthanini tiləja elip kəsəm kılıquqımı həm ibadəthanini, həm «ibadəthanida Turquqıoni tiləja elip kəsəm kılıqan bolidu. **22** Ərxni tiləja elip kəsəm kılıquqi Hudanıng tahtı wə təhtətə olturoquinən nami bilən kəsəm kılıqan bolidu. **23** Halinglarqa way, əy Təwrat ustazlıri wə Pərisiyər, sahitpəzərlə! Qünki silər hətta yalpuz, arpıbadıyan wə zirilerning ondin bir ülüxini əxra kılıp Hudaşa ataysılar-yu, birək Təwrat əkanunining tehimu wəziniñkələrə boloğan adalət, rəhimbillik wə sadıqlikni etibarəja heq almaysılar. Awwal muxu ixınləri orundixinglər kerək, andin xu ixınlərimu ada kilmay koymasılıqılar kerək. **24** Əy karioq yolbaxıqlar! Silər [qızıngıldırkı] paxini süziüp eliwtisilər, lekin birər tegini pütün peti yutuwetisilər! **25** Halinglarqa way, əy Təwrat ustazlıri wə Pərisiyər, sahitpəzərlə! Silər qına-qaqıarning texinilə yuyup pakızlıqinjınlər bilən ularning iqi həftürlik herislik wə ixrətpərəslikka tolojan. **26** Əy karioq Pərisiy! Awwal qına-qaqıning iqiňi pakla, xundakta texim pak bolidu! **27** Halinglarqa way, əy Təwrat ustazlıri wə Pərisiyər, sahitpəzərlə! Silər akartıp koyuloqan, sirti qıraylık kərənidiqən lekin iqi elüklərning ustıhanlıri wə hərhil napak nərsilərə tolojan kəbrilərgə oxhaysılar. **28** Xuningdak texinglardın insanlarning aldida həkkaniyə adəmlərdək kərənisilər, lekin iqinglər sahitpəzlik wə itaətsizlik bilən tolojan. **29** Halinglarqa way, əy Təwrat ustazlıri wə Pərisiyər, sahitpəzərlə! Qünki silər pəyoqəmbərlərning kəbrilərini yasap keliwatisiler, həkkaniylərning mazarlını bezəp keliwatisiler **30** wə silər: «Ata-bowiliirimizning zamanında yaxıqan bolsaq idük, ularning pəyoqəmbərlərning kenini tektürligə xerik bolmayıttuk» — dəysilər. **31** Xunga silər eż özüngələr bilən eziñgələrning pəyoqəmbərlərni eltürgənlərning əwlədləri ikenliklərə qawağılık bərdinglər. **32** Undakta, ata-bowiliirinqər baxlıqan kilmixlərini toluklangal! **33** Əy yilanlar! Zəhərlik yilanlarning nəsilliri! Dozah jazasidin kəndakmu kətulalısları? (**Geenna g1067**) **34** Xunga mana, silergə pəyoqəmbərlər, danixmənər wə alimlərni əwətip turiman. Silər ularning bəzilərini krestləp eltürisilər, bəzilərini sinagogliringlərdə dərrigə basisilər, xəhərdin xəhərgə kooqlayışlırlər. **35** Xundak kılıp, həkkaniyə Həbilinçin kan kərzidin tartip taki silər ibadəthanidiki mukəddəs jay bilən kurbangahıning arılıkda əltürgən Bərəkianying oqlu Zəkəriyaning kan kərzigiqə, həkkaniylərning yər yüzidə ekitilojan barlık kan kərzili silərning bexioq qüxtürilidü. **36** Mən silergə bərhək xuni eytip koyayki, xu kilmixlərning jazasining həmmisi muxu dəwrning bexioq qüxitidü. **37** Əy Yerusalem, Yerusalem! Pəyoqəmbərlərni əltüridiqən, eziqə əvatilənən əlqılırni qalma-kesək kılıdiqən xəhər! Mekian qüjilişini kanat astioqə yiçəndək pərzəntlirinqni kənqə ketim koynuməqə almakçı boldum, lekin silər unimidinqərlər! **38** Mana, əmədi ezyüngələr silergə harabə bolup kəlidü! **39** Qünki mən xuni silərə eytip koyayki, silər: «Parwərdigarning namida kalğıqığa mubarək bolsun!» demigüqə, silər meni kaytidin heq kerəlməsiliər.

Q1

Matta

kəp adəmlərni azduridu. **6** Silər urux həwərliri wə urux xəpilirini anglaysılər, buların alakzadə bolup kərgininqarda, uning yekinlap kaloqanlığını, hətta kətməngərlər; qünki bu ixlarning yüz berixi mukərrər. **7** Qünki bir millət yənəbir millət ixik aldida turuwatkanlığını biliwelinglar. **34** Mən Lekin bular ahirat eməs. **8** Qünki bir millət yənəbir millət silərgə bərəkə xuni eytip koyayki, bu alamatlərning bilən uruxka qıkıdu, bir padixahlıq yənə bir padixahlıq həmmisi əməlgə axurulmay turup, bu dəwr etməydi. **35** Asman-zemİN yokılıdu, bırak mening sezlirim hərgiz bilən uruxka qıkıdu. Jay-jaylarda aqarqılık, wabalar wə yər tawrəxələr yüz beridi. **9** Lekin bu ixlarning yüz berixi «tuquṭutning tolojikining baxlinxi» boludu, həwirini bolsa, heqkim bilməydi — hətta ərxтика halas. **10** Andin kixılər silərni tutup azab-okubətkə selip, pərixtilərmər bilməydi, uni pəkət Atamla biliđ. **37** Əltüridü, mening namim wajidin pütküllərə silərdin Əmdi Nuh pəyojəmbərninq künfliridə qandak bolovan nəprətlindidu. **11** Xuning bilən nuroqunlar etikədidin bolsa, İnsan'ıqlı [kayıtip] kəlgəndimu xundak boludu. tanidu, bir-birini tutup beridu wə bir-birigə eçmənlik 38 Qünki topan kelixidin ilgiriki künfleridə, Nuh kemigə kılıdu. **12** Itaatsizlik- kırıp olturojan küngiçə, [xu zamandıki] kixılər yəp-qikip, nuroqun kixılərni azduridu. **13** Ləkin ahırojqa rəzilliklərning kəpiyixi tüpəylidin, nuroqun kixılərdiki bu hux həwər pütküllər dunyaqa jakarlinidu; andin mehîr-muhəbbət sowup ketidu. **14** Barlıq allarga agah-guwahlıq bolsun üçün, [Hudanıŋ] padixahlıqı həkkidiki bu hux həwər pütküllər dunyaqa jakarlinidu; andin zaman ahiri bolidu. **15** Dariyal pəyojəmbər kəyt kılıjan «wəyrən kılıoqı yirginlik nomüssizlik»ning muqəddəs jayda turoqinini kərgininqarda (kitabhanı bu səzəninq manisini qüxəngəy), **16** Yahudiə işkisidə turuwatkanlar taqlarоja kaqsun; **17** eñzida turoqan kixi eyidiki narsa-kerəklərini alojılı qüxməyla [kaqsun]. **18** Etizlikta turoqan kiximu qapınıni alojılı eyiga yannısun. **19** U künflərdə hamildər ayallar wə bala emitiwatkanlarning həlioja way! **20** Kəqidiojan waktinglarning kix yaki xabat künige toqra kəlip kalmaslıqı üçün dua kılınqlar. **21** Qünki u qaçdır dunya apırida boloqandın muxu qaqqıqə kərəlülər bakmiojan həm kəlgüsidimü kərülmediyojan dəhxətlik azab-okubət bolidu. **22** U künflər azaytilmişa, heqkəndət işığı kutulalımayıttı; lekin [Hudanıŋ] əz tallıqanlırı üçün u künflər azaytilidü. **23** Əgər u qaçdır birsi silərə: «Kəranganlar, bu yərdə Məsih, bar!» yaki «[Məsih] əna u yarad!» desə, ixənməngər. **24** Qünki sahta məsihlər wə sahta pəyojəmbərlər məydanıq qıkıdu, kəltis möjizilik alamatlər wə karamatlərni kərsitudu; xuning bilən əger mumkin bolidiojan bolsa, hətta [Huda] tallıqanlarnımu azdurattı. **25** Mana, mən bu ixlər yüz berixtin burun silərgə uiteturup koydum. **26** Xuning üçün, birsi silərə: «Kəranganlar, u qəl-baywanda!» desə, u yərgə barmaqlar. «Kəranganlar, u iqlikiridiki eylərdə!» desə, ixənməngər. **27** Qünki qakmak xərktin oşerbəkə yalt-yult kəlip qandak qakkən bolsa, İnsan'ıqlının kəlixı xundak bolidu. **28** Qünki jəset kəysi yərda bolsa, u yərdimli kuzoqunlar toplıxidu. **29** U künflərdəki azab-okubətlər etüp kətkən haman, kuyax kariyidu, ay yorulkulunu bərməydü, yultuzlar asmandın tekülpət qüxicidu, asmandıki küqlər lərzigə kəlidü. **30** Andin İnsan'ıqlının alamiti asmandın kərənidü; yər yəzidiki pütküllər kəbililər yioqa-zar kətürüxidü. Ular İnsan'ıqlının kütq-kudrat wə uluoq xan-xərəp iqida asmandıki bulutlar üstüda keliwatkanlığını kəridü. **31** U pərixtilərini zor jaranglıq bir kanay sadası bilən əwətidü, ular uning tallıqanlırını dunyanıng tet bulungidin, asmanın bir qetidin yənə bir qətigiqə həryərdin yioip bir yərgə jəm kılıdu. **32** Ənjiür dərihidin mundak təmsilihi biliwelingər: — Uning xahlıri kekirip yopurmak qıkarqanda, yazning yekinlap kaloqanlığını bilişilər. **33** Huddi xuningdək, [mən baya degənlirimning] həmmisini kərgininqarda, uning yekinlap kaloqanlığını, hətta kətməngərlər; qünki bu ixlarning yüz berixi mukərrər. **34** Mən Lekin bular ahirat eməs. **35** Asman-zemİN yokılıdu, bırak mening sezlirim hərgiz wə yər tawrəxələr yüz beridi. **36** Lekin xu künü wə wakit-saitining yüz berixi «tuquṭutning tolojikining baxlinxi» boludu, həwirini bolsa, heqkim bilməydi — hətta ərxтика halas. **37** Əltüridü, mening namim wajidin pütküllərə silərdin Əmdi Nuh pəyojəmbərninq künfliridə qandak bolovan bolsa, İnsan'ıqlı [kayıtip] kəlgəndimu xundak boludu. **38** Qünki topan kelixidin ilgiriki künfleridə, Nuh kemigə kirip olturojan küngiçə, [xu zamandıki] kixılər yəp-iqip, eylinip wə yatlıq bolup kəlgəndi. **39** Topan tuyuksız kəlip həmmisini oşark kılıqıqə, kixılər bu ixning uningdin həwərsiz bolup turoqanoja oxhax, İnsan'ıqlının kəytip kəliximə xundak boludu. **40** U künü, etizda ikki kixi turoqan bolidu; ulardın biri elip ketilidü, yənə biri qaldurulidu; **41** ikki ayal tüğmən bəxida turup tərtiwartkan bolidu; ulardın biri elip ketilidü, yənə biri qaldurulidu. **42** Xuning üçün, hoxyar bolunglar, qünki Rəbbinglarning kəytip kəlidiojan wakti-mənisini qüxəngəy, **43** Ləkin xuni bilinglərki, əgər ey işisi ooprıning keqisi kəysi jesəkta keliwatkanlığını bilən bolsa, səgək turup ooprıning eyni texip kirixığa hərgiz yol koymayıttı. **44** Xuningda oxhax, silərmə təyyar turunglar. Qünki İnsan'ıqlı silər oylimiojan saitini bilməysilər. **45** Ləkin xuni bilinglərki, əgər mas'ul kəlip, ularqə ozuq-tülüükini wakti-waktida təkşim kəlip berixkə təyinligən ixənglik wə pəmlik qakar kim bolidu? **46** Hojayıñ [eyiga] kəytikanda, qakirining xundak dəhxətlik azab-okubət bolidu. **22** U künflər azaytilmişa, kiliwatkininéstigə kəlsa, bu qakarning bəhtidur! heqkəndət işığı kutulalımayıttı; lekin [Hudanıŋ] əz silərə: «Kəranganlar, u yərdə Məsih, bar!» desə, ixənməngər. **47** Mən silərgə bərəkə xuni eytip koyayki, hojayıñ uni pütün igiliklini baxkəruxka koyidu. **48** Ləkin mubada xu qakar rəzil bolup kenglidle: «Hojayıñın həyal bolup kəlidü» dəp oylap, **49** baxkə qakar buradərlərini bozak kiliixa wə hərəkkəlxərgə həmrəh bolup yəp-iqixkə baxlısa, **50** xu qakarning hojayıñi kütiülmigən bir künü, oylimiojan bir wakitta kəytip kəlidü **51** wə uni kesip ikki parqə kəlip, uning nesiwisini sahıtpəzələr bilən oxhax təkdiridə bekitidü. Xu yərdə yioqa-zarlar kətürüldü, qılxırı oququrlaydu.

25 U wakitta, ərx padixahlıqı huddi kollirioja qiraqları elip toyı boloğan yigitni kərxi elixkə qıkkən on kiz koldaxka oxhaydu. **2** Bu kizlarning bəxi pəmlik, bəxi bolsa pəmsiz. **3** Pəmsiz kizlar qiraqlarını alojan bəlsimə, yenioja may eliwalıaptu. **4** Pəmlik kizlar bolsa qiraqları bilən billə qəqiliridə maymu eliwalıaptu. **5** Yigit keqikip kəlgəngə, ularning həmmisini uyku besip ühlap kəptü. **6** Yerim keqidə: «Mana, yigit kəldi, kərxi elixkə qıkinglar!» degən awaz angliniuptu. **7** Buning bilən bu kizlarning həmmisi ornidin turup qiraqlarını pərləptü. **8** Pəmsiz kizlar pəmlik kizlar: «Qiraqlırimiz eqüp kələqliliyatidü, meyinglərin beringlərqu» dəptü. **9** Bırak pəmlik kizlar: «Yak, bolmaydul Bərsək, bizgimə həm silərgimə yatməsləki mümkün. Yahxisi, ezunglar [may] satkəqilarning yenioja berip setiwingelar!» dəptü. **10** Ləkin ular may setiwalıjılı kətiwatkanda, yigit kəlip kəptü, təyyar bolup boloğan kizlar uning bilən birliktə toy ziyyapitigə kiriptü. Ixik takılıptü. **11** Keyin kəloqan

kızlar kayıtip kelip: «Ojojam, ojojam, ixikni egiwətkəylə!» 12 Birak u: «Silərgə bərəkət eytayki, mən silərnı tonumaymən» dəp jawab beriptu. 13 Xuning üçün səgək bolunglar, qünkü nə Insan'ooqlining kelidiojan künini nə saitini bilməsilsələr. 14 [Ərx padixaqlik] huddi yaka yurtka qıkmakçı bolup, ez qakarlırları qakirip dunyasını ularoğa taxpurojan adamqo ohxaydu. 15 U adəm hərbir qakarning kabiliyyitiga karap, birsigə bəx talant, birsigə ikki talant, yənə birsiga bir talant kümük tənggə berip, yaka yurtka yol aptu. 16 Bəx talant tənggə alojan qakar berip okat kılıp, yənə bəx talant tənggə payda tepiptu. 17 Xu yolda ikki talant tənggə alojinumu yənə ikki talant tənggə payda aptu. 18 Lekin bir talant tənggə alojını bolsa berip yərni kolap, hojayini bərgən pulni kəmüp yoxurup koyuptu. 19 Əmdi uzun wakit etkəndin keyin, bu qakarlarning ojojisı kayıtip kelip, ular bilən hesablıxiptu. 20 Bax talant tənggə alojını yənə bəx talant tənggənini koxup elip kelip: «Ojojam, sili manga bəx talant tənggə taxpurojandıla. Karsila, yənə bəx talant tənggə payda aldim» dəptu. 21 Hojayini uningoja: Obdan boptu! Yahxi wə ixənqlik qakar ikənsən! Mən sanga həwələ kılajan kiqikkinə ixta ixənqlik bolup qıktıng, seni kep ixlaroja koyımən. Kal, hojayiningning huxallikiqə ortak boll» dəptu. 22 İkki talant tənggə alojinumu kelip: «Ojojam, sili manga ikki talant tənggə taxpurojandıla. Karsila, yənə ikki talant tənggə payda aldim» dəptu. 23 Hojayini uningoja: «Obdan boptu! Yahxi wə ixənqlik qakar ikənsən! Mən sanga həwələ kılajan kiqikkinə ixta ixənqlik bolup qıktıng, seni kep ixlaroja koyımən. Kəl, hojayiningning huxallikiqə ortak boll» dəptu. 24 Andin, bir talant tənggə alojinumu kelip: «Ojojam, silining qing adəm ikenliklirini bəlləttim, qünki əzliyi terimiqən yərdin həsolnu oruwalalayla, həmdə uruk qaqqıçıyan yərdinmə haman alila. 25 Xunga korkup, silining bərgən bir talant tənggilirini yərge kəmüp yoxurup koyqanıdım. Mana pullirini alsıla» dəptu. 26 Ojojisı uningoja: «Əy, rəzil, hurun qakar! Sən meni terimiqən yərdin oruvalidiojan, uruk qaqqıçıyan yərdin haman alidiojan adəm dəp bilip, 27 həq bolmioqanda pulumni jazanıhorlaroja amanət koyuxung kerək idioş! Xundak kılajan bolsang mən kayıtip kəlgənda pulumni esümi bilən alojan bolnamtımlı? 28 Xunga, uning əklidiki talant tənggini elip, on talant tənggə bar bolqanoja beringlar! 29 Qünki kimda bar bolsa, uningoja tehimu kep berilidu, uningga molqılık bolidu; əmmə kimdə yok bolsa, hətta uningga bar bolqanırimu uningdin məhrum kılınidu. 30 Bu yaramsız qakarnı texidiki əkarangçulukka aqikip taxlanglar! U yarda yiço-zarlar ketürülidü, qixlıri qoquqlaydu» dəptu. 31 Insan'ooqlı ez xan-xarıpi iqida barlıq pərixtılı bilən billa kəlgini, xərəplik təhtidə olturidu. 32 Barlıq əllər uning aldişa yiçilidu. Padiqi koylarnı eçkilərdin ayrıojinidək ələrni ayriydu; 33 u koylarnı ong yenioqa, eçkilərni sol yenioqa ayriydu. 34 Andin Padixaḥ, ong yenidikilərge: «Ey Atam bəht ata kılajanlar, kelinglar! Aləm apiridə bolqandan beri silər üçün təyyarlanıjan padixaqlikka waris bolup işə bolunglar! 35 Qünki aq kalojinimda silər manga yeməklik bərdinglər, ussuz kalojinimda ussuluk bərdinglər, musapır bolup yürginimdə ez eyünglaroja aldinglər, 36 yalingaq kalojinimda kiydürüdünglər, kesel bolup kalojinimda halimdin həwər aldinglər, zindanda yatkınimda yoklap turdunglar» — dəydu. 37 U qaoqda, həkkaniy adəmlər uningoja: «I Rəb, biz Seni qasaq aq kerüp ozuk bərdük yaki ussuz kerüp ussuluk barduk? 38 Seni qasaq musapır kerüp eyümizgə alduk yaki yalingaq kerüp kiygüzduk? 39 Sening qasaq kesel bolojiningni yaki zindanda yatkıninigi kerüp yoklap barduk?» dəp sorayı. 40 Wə Padixaḥ ularoja: «Mən silərgə bərəkət xuni eytayki, muxu kərindaxlırimdən ong kiqikkidin birərsigə xularını kılojininglərmə, dal manga kılajan boldunglar» dəp jawab beridu. 41 Andin u sol yenidikilərge: «Əy lənitilər, kezümdin yokilinglər! Xəytan bilən uning pərixtılırigə hazırlanıjan mənggü eqməs otka kiringlər! (aiōnios g166) 42 Qünki aq kalojinimda manga ozuk bərmidinqələr, ussuz kalojinimda ussuluk bərmidinqələr; 43 musapır bolup yürginimdə ez eyünglaroja almındıqlar, yalingaq kalojinimda kiydürümidinqələr, kesel bolojinimda wə zindanda yatkınimda yoklimidinqələr» — dəydu. 44 U qaoqda, ular: «I Rəb, Seni qasaq aq, ussuz, musapır, yalingaq, kesel yaki zindanda kerüp turup hizmitində bolmidük?» — dəydu. 45 Andin padixaḥ ularoja: «Mən silərgə bərəkət xuni eytayki, muxulardın ong kiqikkidin birərsigə xundak kilmiojininglar mangımı kilmioqan boldunglar» — dəp jawab beridu. 46 Buning bilən ular mənggülük jazaqə kirip ketidü, lekin həkkaniyalar bolsa mənggülük hayatka kirdü. (aiōnios g166)

26 Əysə bu sözələrni kılıp bolqandan keyin, muhlislirioja: 2 — Silərgə məlumki, ikki kündin keyin «etüp ketix heyti» bolidu, xu qaoqda Insan'ooqli krestlinix üçün tutup berilidu, — dedi. 3 Bax kahinlər wə aksakkallar Kayafa isimlik bax kahinning sariyida jəm boluxti. 4 Ular əysani kandak kılıp hıyla-nayrəng bilən tutup əltürtüx tooprısında məslilət kılıxtı. 5 Birak ular: — Bu ix heyti-ayəm künliyi kılınmışın. Bolmisa, həlk arısida malimanlıq qıçıxi mumkin, — deyixti. 6 Əmdi əysə Bəyt-Aniya yezisidə, «Simon mahaw»ning eyidi bolqojinida, 7 bir ayal uning yenioqa kirdi. U ak kaxtexi xəxidə nəhayiti kimmətlik ətirni elip kəlgən bolup, əysə dastihanda olturoqanda, ətirni uning bexoja kuydi. 8 Lekin muhlislər buni kerüp hapa boluxup: — Zadi nemixkə bundak israpqılık kılınidü? 9 Qünki bu ətirni kep puloja setip, pulini kəmbəqəllərgə sədikə kilsə bolattıq! — deyixti. 10 Lekin əysə ularning kənglidikini bilip ularoja: — Bu ayalning kənglini nemə dəp aqorisilər? Qünki u mən üçün yahxi bir ixni kıldı. 11 Qünki kəmbəqəllər daim silərning aranglarda bolidu, lekin mening aranglarda boluxum silərgə daim nesip boluwərməydi! 12 Bu ayalning bu ətirni bədinimə kuyuxi mening dəpnə kılınimimo təyyar boluxum üçün boldı. 13 Mən silərgə bərəkət xuni eytip koyayki, bu hux həwər pütkül dünyanıng kəyeridə jakarlansa, bu ayal əslinip, uning kılajan bu ixi təriplinidü, — dedi. 14 Bu ixtin keyin, on ikkiyindən Yəhuda İxkəriyot isimlik biri bax kahinlarning aldişa berip: 15 — Uni tutup bərsəm, manga nema berisiler? — dedi. Ular uning aldişa ottu kümük tənggə koydu. 16 Yəhuda xuningdin etibarən uni tutup berixkə muwapık pursət izdəxkə baxlıdı. 17 Petir nan heytingin birinqi künü, muhlislər əysanıng yenioqa kelip: — Ətüp ketix heytingin tamikini yeyixing

üqün kəyərdə təyyarliximizi halaysən? — dəp soridi. Ezikturuluxtin saklinix üçün, oyoqak turup dua kılınlar. **18** U ularoja: — Xəhərgə kirip palanqining eyigə berip Roh pidakar bolsimu, lekin kixininə ətləri ajizdur, — dedi. uningoja: «Ustaz: — Wakıt-saitim yekinlixip kaldi, etüp **42** U ikkinçi ketim berip, yənə dua kılıp: — I Atam, əgər ketix həytini muhlisilrim bilən birlikdə sening eyüngdə mən bu kədəhnini iqmisəm u məndin kətmisə, undakta ətküzay — dəydə» dap eytinglar, — dedi. **19** Muhlisilar sening iradang ada kılınsun, — dedi. **43** U ularning əysanıng tapiliojinidək etüp ketix həytinə tamikini yenioja [kayıtip] kalginidə, yənə uhlap kalojanlığını xu yərdə təyyarlıdı. **20** Kəqkuron, u on ikkiylən bilən kərdi, qünki ularning kəzləri uykuqa ilinojanıdi. **44** dastılında olturdu. **21** Ular ojızaliniwatqanda u: — Mən Xuning bilən u ulardin ayrılip üqinqi ketim berip, yənə silərgə bərhək xuni eytip koyayki, aranglardiki biraylən xu sözər bilən dala kıldı. **45** Andin u muhlislarning manga satkunluk kılıdu, — dedi. **22** [Buni anglap] ular yenioja kelip ularoja: — Silər tehiqə uhlawatamsırlər, intayın kəyəqoşa qomüp, bir-birləp uningdin: — Ya tehiqə dam eliwatamsırlər? Mana, wakıt-saiti yekinlxat; Rəb, man əməstiman? — dəp soraxkə baxlıdi. **23** U Insan'ooqli gunahkarlarning kolioqa tapxuruludu. **46** jawabən: — Kolidiki nanni mən bilən təng tawakkə tegürgən kixi, manga satkunluk kiloquçı xu bolidu. **24** xuning bilən u ulardin ayrılip üqinqi ketim berip, yənə xunuqda: — Salam, ustaz! — dəp uni səyüp kətti. **47** Uning sezi tehiqiməyla, on ikkiyləndən biri bolovan Yəhədua kəldi; uning yenida pütülgini dək [əlümge] ketidü; birək Insan'ooqlining tutup bax kahinlər wə həlkə akşakalları təripidin əwətilgən, beriliğə wasitiqi bolovan adamning həlioqa way! U adəm kiliq-tokmaqları ketürgən zor bir top adəm bar idi. **25** Uningoja **48** Uningoja satkunluk kiloquçı ular bilən alliburun tuqulmiojan bolsa yahsi bolattı! — dedi. **26** Ular ojızaliniwatqanda, əysa bir nanni kolioqa elip [Hudaqə] təxəkkür-həmdusana eytəkəndin keyin, **50** Əysa uningoja: — Aqınəm, nemə dəp kəlding? — uni oxup, muhlisirliqə üləxtürüp bardı wə: — Elinglər, dedi. Xuning bilən, həliki adamlar yopurulup keliplə, yənglər, bu mening tenim, — dedi. **27** Andin, kolioqa **51** Wə mana, jamni elip [Hudaqə] təxəkkür-həmdusana eytip, uni muhlisirliqə tutup: — Həmməylən buningdin iqinglər. **28** Bu mening nuroğun adəmlərning gunahlırininə kəqürüm kiliñixi üçün təkəlidiojan, yengi əhdini tüzidiojan kənimdir. **29** Ləkin mən xuni silərgə eytəki, meni Atisoja nida kılalmadiojan boldı, — dəp oylap Atamning padixahlılıkda silər bilən birlikdə yengidin xarabtin iqimiqiğə, üzüm telining xərbətinə hərgiz kisimdan artuk pərixtə mangdurmamdu? **30** Birak iqməymən, — dedi. **31** Ular mədhiyyə kəyini eytəkəndin keyin talaqə qıkıp, Zəytun teojoja karap ketixti. **32** Ləkin mən xuni silərgə eytəkəndin keyin Galiliyəgə silərdin burun barımən, — dedi. **33** Petrus uningoja jawabən: — Həmməylən sening tüpəylindən təndurulup putlaxsimu, mən hərgiz putlaxmaymən, dedi. **34** Əysa uningoja: — Mən sanga bərhək xuni eytip koyayki, bugün keçə horaz qillaxtin burun, sən məndin üq ketim tanışın, — dedi. **35** Petrus uningoja: — Sən bilən billə silərdin burun barımən, — dedi. **36** Andin əysa ular bilən billə Getsimana deyin yərəgə kələpərək, kənətli tolimu pərixtən boluxka baxlıdi. **38** U ularoja: — Jenim əlidiojan dək bəkmə azablanmakta. Silər bu yərdə keliplə, mən bilən birlikdə oyoqak turunglar, — dedidi, — **39** Wə sal nerirək kənətli tolimu pərixtən boluxka baxlıdi. **40** U muhlislarning yenioja kaytip kəlginidə, — dedi. **41** Əysa uningoja: — [Manggū] hayat bolouqı Huda bilən sening bilən billə birər saatmu oyoqak turalmidinqarmu? — **42** U ularoja: — Salam, ustaz! — dəp uni səyüp kətti. **43** U ularoja: — Salam, ustaz! — dəp uni səyüp kətti. **44** U ularoja: — Salam, ustaz! — dəp uni səyüp kətti. **45** Əysa uningoja: — Aqınəm, nemə dəp kəlding? — uni tutunglar» dap kelişkənidi. **46** U udul əysanıng aldiqə berip: — Salam, ustaz! — dəp uni səyüp kətti. **47** Uning sezi tehiqiməyla, on ikkiyləndən biri bolovan Yəhədua kəldi; uning yenida ixətnəti bekitip: «Mən kimni seysəm, u dal xudur. Silər — dəp soridi. U uningoja: — Əzüng deding jumu, — uni tutunglar» dap kelişkənidi. **49** U udul əysanıng dedi. **50** Əysa uningoja: — Aqınəm, nemə dəp kəlding? — uni tutunglar» dap kelişkənidi. **49** U udul əysanıng dedi. **51** Wə mana, əməstiman? — dəp soraxkə baxlıdi. **52** Əysa uningoja: — Kiliqinqni kinoja sal, kiliq kətürgənlər kiliq astida həlak bolidu. **53** Yaki təsdiq etdi. **54** Birak iqməymən, — dedi. Xuning bilən, həliki adamlar yopurulup keliplə, yənglər, bu mening tenim, — dedi. **27** Andin, kolioqa **55** Xu pəyttə əysa toplaxkan mədhiyyə kəyini eytəkəndin keyin talaqə qıkıp, Zəytun teojoja karap ketixti. **56** Ləkin bu pütün ixlarning yüz berixi pəyəməbərlərning **56** silərdin burun barımən, — dedi. **33** Petrus uningoja **57** Əmdi əysanıng həmmisi uni taxlap kəqip ketixti. **58** Petrus uningoja takı bax kahinning berättim, lekin silər u qaçda meni tutmidinglar. **59** Bax kahinlər bilən akşakallarını u yərdə jəm **57** Əmdi əysanıng həmmisi uni taxlap kəqip ketixti. **58** Petrus uningoja takı bax kahinning berättim, lekin silər u qaçda meni tutmidinglar. **59** Bax kahinlər bilən akşakallarını u yərdə jəm **60** Nuroğun yərəgə kələpərək, kənətli tolimu pərixtən boluxkanidi. **61** — Bu adəm: «Mən Hudanıng **60** Nuroğun yərəgə kələpərək, kənətli tolimu pərixtən boluxkanidi. **61** — Bu adəm: «Mən Hudanıng **62** Bax kahin ornidin turup, **63** Ləkin əysa uningoja: — Kəni, jawab bərməmsən? Bular sening **62** Bax kahin ornidin turup, **63** Ləkin əysa uningoja: — Kəni, jawab bərməmsən? Bular sening **64** uningoja: — Salam, ustaz! — dəp uni səyüp kətti. **65** Bax kahinlər, akşakallar wə pütün aliy **64** uningoja: — Salam, ustaz! — dəp uni səyüp kətti. **65** Bax kahinlər, akşakallar wə pütün aliy **66** uningoja: — Salam, ustaz! — dəp uni səyüp kətti. **67** Bax kahinlər, akşakallar wə pütün aliy **66** uningoja: — Salam, ustaz! — dəp uni səyüp kətti. **67** Bax kahinlər, akşakallar wə pütün aliy **68** uningoja: — Salam, ustaz! — dəp uni səyüp kətti. **69** Bax kahinlər, akşakallar wə pütün aliy **68** uningoja: — Salam, ustaz! — dəp uni səyüp kətti. **69** Bax kahinlər, akşakallar wə pütün aliy **70** uningoja: — Salam, ustaz! — dəp uni səyüp kətti. **71** Bax kahinlər, akşakallar wə pütün aliy **70** uningoja: — Salam, ustaz! — dəp uni səyüp kətti. **71** Bax kahinlər, akşakallar wə pütün aliy **72** uningoja: — Salam, ustaz! — dəp uni səyüp kətti. **73** Bax kahinlər, akşakallar wə pütün aliy **72** uningoja: — Salam, ustaz! — dəp uni səyüp kətti. **73** Bax kahinlər, akşakallar wə pütün aliy **74** uningoja: — Salam, ustaz! — dəp uni səyüp kətti. **75** Bax kahinlər, akşakallar wə pütün aliy **74** uningoja: — Salam, ustaz! — dəp uni səyüp kətti. **75** Bax kahinlər, akşakallar wə pütün aliy **76** uningoja: — Salam, ustaz! — dəp uni səyüp kətti. **77** Bax kahinlər, akşakallar wə pütün aliy **76** uningoja: — Salam, ustaz! — dəp uni səyüp kətti. **77** Bax kahinlər, akşakallar wə pütün aliy **78** uningoja: — Salam, ustaz! — dəp uni səyüp kətti. **79** Bax kahinlər, akşakallar wə pütün aliy **78** uningoja: — Salam, ustaz! — dəp uni səyüp kətti. **79** Bax kahinlər, akşakallar wə pütün aliy **80** uningoja: — Salam, ustaz! — dəp uni səyüp kətti. **81** Bax kahinlər, akşakallar wə pütün aliy **80** uningoja: — Salam, ustaz! — dəp uni səyüp kətti. **81** Bax kahinlər, akşakallar wə pütün aliy **82** uningoja: — Salam, ustaz! — dəp uni səyüp kətti. **83** Bax kahinlər, akşakallar wə pütün aliy **82** uningoja: — Salam, ustaz! — dəp uni səyüp kətti. **83** Bax kahinlər, akşakallar wə pütün aliy **84** uningoja: — Salam, ustaz! — dəp uni səyüp kətti. **85** Bax kahinlər, akşakallar wə pütün aliy **84** uningoja: — Salam, ustaz! — dəp uni səyüp kətti. **85** Bax kahinlər, akşakallar wə pütün aliy **86** uningoja: — Salam, ustaz! — dəp uni səyüp kətti. **87** Bax kahinlər, akşakallar wə pütün aliy **86** uningoja: — Salam, ustaz! — dəp uni səyüp kətti. **87** Bax kahinlər, akşakallar wə pütün aliy **88** uningoja: — Salam, ustaz! — dəp uni səyüp kətti. **89** Bax kahinlər, akşakallar wə pütün aliy **88** uningoja: — Salam, ustaz! — dəp uni səyüp kətti. **89** Bax kahinlər, akşakallar wə pütün aliy **90** uningoja: — Salam, ustaz! — dəp uni səyüp kətti. **91** Bax kahinlər, akşakallar wə pütün aliy **90** uningoja: — Salam, ustaz! — dəp uni səyüp kətti. **91** Bax kahinlər, akşakallar wə pütün aliy **92** uningoja: — Salam, ustaz! — dəp uni səyüp kətti. **93** Bax kahinlər, akşakallar wə pütün aliy **92** uningoja: — Salam, ustaz! — dəp uni səyüp kətti. **93** Bax kahinlər, akşakallar wə pütün aliy **94** uningoja: — Salam, ustaz! — dəp uni səyüp kətti. **95** Bax kahinlər, akşakallar wə pütün aliy **94** uningoja: — Salam, ustaz! — dəp uni səyüp kətti. **95** Bax kahinlər, akşakallar wə pütün aliy **96** uningoja: — Salam, ustaz! — dəp uni səyüp kətti. **97** Bax kahinlər, akşakallar wə pütün aliy **96** uningoja: — Salam, ustaz! — dəp uni səyüp kətti. **97** Bax kahinlər, akşakallar wə pütün aliy **98** uningoja: — Salam, ustaz! — dəp uni səyüp kətti. **99** Bax kahinlər, akşakallar wə pütün aliy **98** uningoja: — Salam, ustaz! — dəp uni səyüp kətti. **99** Bax kahinlər, akşakallar wə pütün aliy **100** uningoja: — Salam, ustaz! — dəp uni səyüp kətti. **101** Bax kahinlər, akşakallar wə pütün aliy **100** uningoja: — Salam, ustaz! — dəp uni səyüp kətti. **101** Bax kahinlər, akşakallar wə pütün aliy **102** uningoja: — Salam, ustaz! — dəp uni səyüp kətti. **103** Bax kahinlər, akşakallar wə pütün aliy **102** uningoja: — Salam, ustaz! — dəp uni səyüp kətti. **103** Bax kahinlər, akşakallar wə pütün aliy **104** uningoja: — Salam, ustaz! — dəp uni səyüp kətti. **105** Bax kahinlər, akşakallar wə pütün aliy **104** uningoja: — Salam, ustaz! — dəp uni səyüp kətti. **105** Bax kahinlər, akşakallar wə pütün aliy **106** uningoja: — Salam, ustaz! — dəp uni səyüp kətti. **107** Bax kahinlər, akşakallar wə pütün aliy **106** uningoja: — Salam, ustaz! — dəp uni səyüp kətti. **107** Bax kahinlər, akşakallar wə pütün aliy **108** uningoja: — Salam, ustaz! — dəp uni səyüp kətti. **109** Bax kahinlər, akşakallar wə pütün aliy **108** uningoja: — Salam, ustaz! — dəp uni səyüp kətti. **109** Bax kahinlər, akşakallar wə pütün aliy **110** uningoja: — Salam, ustaz! — dəp uni səyüp kətti. **111** Bax kahinlər, akşakallar wə pütün aliy **110** uningoja: — Salam, ustaz! — dəp uni səyüp kətti. **111** Bax kahinlər, akşakallar wə pütün aliy **112** uningoja: — Salam, ustaz! — dəp uni səyüp kətti. **113** Bax kahinlər, akşakallar wə pütün aliy **112** uningoja: — Salam, ustaz! — dəp uni səyüp kətti. **113** Bax kahinlər, akşakallar wə pütün aliy **114** uningoja: — Salam, ustaz! — dəp uni səyüp kətti. **115** Bax kahinlər, akşakallar wə pütün aliy **114** uningoja: — Salam, ustaz! — dəp uni səyüp kətti. **115** Bax kahinlər, akşakallar wə pütün aliy **116** uningoja: — Salam, ustaz! — dəp uni səyüp kətti. **117** Bax kahinlər, akşakallar wə pütün aliy **116** uningoja: — Salam, ustaz! — dəp uni səyüp kətti. **117** Bax kahinlər, akşakallar wə pütün aliy **118** uningoja: — Salam, ustaz! — dəp uni səyüp kətti. **119** Bax kahinlər, akşakallar wə pütün aliy **118** uningoja: — Salam, ustaz! — dəp uni səyüp kətti. **119** Bax kahinlər, akşakallar wə pütün aliy **120** uningoja: — Salam, ustaz! — dəp uni səyüp kətti. **121** Bax kahinlər, akşakallar wə pütün aliy **120** uningoja: — Salam, ustaz! — dəp uni səyüp kətti. **121** Bax kahinlər, akşakallar wə pütün aliy **122** uningoja: — Salam, ustaz! — dəp uni səyüp kətti. **123** Bax kahinlər, akşakallar wə pütün aliy **122** uningoja: — Salam, ustaz! — dəp uni səyüp kətti. **123** Bax kahinlər, akşakallar wə pütün aliy **124** uningoja: — Salam, ustaz! — dəp uni səyüp kətti. **125** Bax kahinlər, akşakallar wə pütün aliy **124** uningoja: — Salam, ustaz! — dəp uni səyüp kətti. **125** Bax kahinlər, akşakallar wə pütün aliy **126** uningoja: — Salam, ustaz! — dəp uni səyüp kətti. **127** Bax kahinlər, akşakallar wə pütün aliy **126** uningoja: — Salam, ustaz! — dəp uni səyüp kətti. **127** Bax kahinlər, akşakallar wə pütün aliy **128** uningoja: — Salam, ustaz! — dəp uni səyüp kətti. **129** Bax kahinlər, akşakallar wə pütün aliy **128** uningoja: — Salam, ustaz! — dəp uni səyüp kətti. **129** Bax kahinlər, akşakallar wə pütün aliy **130** uningoja: — Salam, ustaz! — dəp uni səyüp kətti. **131** Bax kahinlər, akşakallar wə pütün aliy **130** uningoja: — Salam, ustaz! — dəp uni səyüp kətti. **131** Bax kahinlər, akşakallar wə pütün aliy **132** uningoja: — Salam, ustaz! — dəp uni səyüp kətti. **133** Bax kahinlər, akşakallar wə pütün aliy **132** uningoja: — Salam, ustaz! — dəp uni səyüp kətti. **133** Bax kahinlər, akşakallar wə pütün aliy **134** uningoja: — Salam, ustaz! — dəp uni səyüp kətti. **135** Bax kahinlər, akşakallar wə pütün aliy **134** uningoja: — Salam, ustaz! — dəp uni səyüp kətti. **135** Bax kahinlər, akşakallar wə pütün aliy **136** uningoja: — Salam, ustaz! — dəp uni səyüp kətti. **137** Bax kahinlər, akşakallar wə pütün aliy **136** uningoja: — Salam, ustaz! — dəp uni səyüp kətti. **137** Bax kahinlər, akşakallar wə pütün aliy **138** uningoja: — Salam, ustaz! — dəp uni səyüp kətti. **139** Bax kahinlər, akşakallar wə pütün aliy **138** uningoja: — Salam, ustaz! — dəp uni səyüp kətti. **139** Bax kahinlər, akşakallar wə pütün aliy **140** uningoja: — Salam, ustaz! — dəp uni səyüp kətti. **141** Bax kahinlər, akşakallar wə pütün aliy **140** uningoja: — Salam, ustaz! — dəp uni səyüp kətti. **141** Bax kahinlər, akşakallar wə pütün aliy **142** uningoja: — Salam, ustaz! — dəp uni səyüp kətti. **143** Bax kahinlər, akşakallar wə pütün aliy **142** uningoja: — Salam, ustaz! — dəp uni səyüp kətti. **143** Bax kahinlər, akşakallar wə pütün aliy **144** uningoja: — Salam, ustaz! — dəp uni səyüp kətti. **145** Bax kahinlər, akşakallar wə pütün aliy **144** uningoja: — Salam, ustaz! — dəp uni səyüp kətti. **145** Bax kahinlər, akşakallar wə pütün aliy **146** uningoja: — Salam, ustaz! — dəp uni səyüp kətti. **147** Bax kahinlər, akşakallar wə pütün aliy **146** uningoja: — Salam, ustaz! — dəp uni səyüp kətti. **147** Bax kahinlər, akşakallar wə pütün aliy **148** uningoja: — Salam, ustaz! — dəp uni səyüp kətti. **149** Bax kahinlər, akşakallar wə pütün aliy **148** uningoja: — Salam, ustaz! — dəp uni səyüp kətti. **149** Bax kahinlər, akşakallar wə pütün aliy **150** uningoja: — Salam, ustaz! — dəp uni səyüp kətti. **151** Bax kahinlər, akşakallar wə pütün aliy **150** uningoja: — Salam, ustaz! — dəp uni səyüp kətti. **151** Bax kahinlər, akşakallar wə pütün aliy **152** uningoja: — Salam, ustaz! — dəp uni səyüp kətti. **153** Bax kahinlər, akşakallar wə pütün aliy **152** uningoja: — Salam, ustaz! — dəp uni səyüp kətti. **153** Bax kahinlər, akşakallar wə pütün aliy **154** uningoja: — Salam, ustaz! — dəp uni səyüp kətti. **155** Bax kahinlər, akşakallar wə pütün aliy **154** uningoja: — Salam, ustaz! — dəp uni səyüp kətti. **155** Bax kahinlər, akşakallar wə pütün aliy **156** uningoja: — Salam, ustaz! — dəp uni səyüp kətti. **157** Bax kahinlər, akşakallar wə pütün aliy **156** uningoja: — Salam, ustaz! — dəp uni səyüp kətti. **157** Bax kahinlər, akşakallar wə pütün aliy **158** uningoja: — Salam, ustaz! — dəp uni səyüp kətti. **159** Bax kahinlər, akşakallar wə pütün aliy **158** uningoja: — Salam, ustaz! — dəp uni səyüp kətti. **159** Bax kahinlər, akşakallar wə pütün aliy **160** uningoja: — Salam, ustaz! — dəp uni səyüp kətti. **161** Bax kahinlər, akşakallar wə pütün aliy **160** uningoja: — Salam, ustaz! — dəp uni səyüp kətti. **161** Bax kahinlər, akşakallar wə pütün aliy **162** uningoja: — Salam, ustaz! — dəp uni səyüp kətti. **163** Bax kahinlər, akşakallar wə pütün aliy **162** uningoja: — Salam, ustaz! — dəp uni səyüp kətti. **163** Bax kahinlər, akşakallar wə pütün aliy **164** uningoja: — Salam, ustaz! — dəp uni səyüp kətti. **165** Bax kahinlər, akşakallar wə pütün aliy **164** uningoja: — Salam, ustaz! — dəp uni səyüp kətti. **165** Bax kahinlər, akşakallar wə pütün aliy **166** uningoja: — Salam, ustaz! — dəp uni səyüp kətti. **167** Bax kahinlər, akşakallar wə pütün aliy **166** uningoja: — Salam, ustaz! — dəp uni səyüp kətti. **167** Bax kahinlər, akşakallar wə pütün aliy **168** uningoja: — Salam, ustaz! — dəp uni səyüp kətti. **169** Bax kahinlər, akşakallar wə pütün aliy **168** uningoja: — Salam, ustaz! — dəp uni səyüp kətti. **169** Bax kahinlər, akşakallar wə pütün aliy **170** uningoja: — Salam, ustaz! — dəp uni səyüp kətti. **171** Bax kahinlər, akşakallar wə pütün aliy **170** uningoja: — Salam, ustaz! — dəp uni səyüp kətti. **171** Bax kahinlər, akşakallar wə pütün aliy **172** uningoja: — Salam, ustaz! — dəp uni səyüp kətti. **173** Bax kahinlər, akşakallar wə pütün aliy **172** uningoja: — Salam, ustaz! — dəp uni səyüp kətti. **173** Bax kahinlər, akşakallar wə pütün aliy **174** uningoja: — Salam, ustaz! — dəp uni səyüp kətti. **175** Bax kahinlər, akşakallar wə pütün aliy **174** uningoja: — Salam, ustaz! — dəp uni səyüp kətti. **175** Bax kahinlər, akşakallar wə pütün aliy **176** uningoja: — Salam, ustaz! — dəp uni səyüp kətti. **177** Bax kahinlər, akşakallar wə pütün aliy **176** uningoja: — Salam, ustaz! — dəp uni səyüp kətti. **177** Bax kahinlər, akşakallar wə pütün aliy **178** uningoja: — Salam, ustaz! — dəp uni səyüp kətti. **179** Bax kahinlər, akşakallar wə pütün aliy **178** uningoja: — Salam, ustaz! — dəp uni səyüp kətti. **179** Bax kahinlər, akşakallar wə pütün aliy **180** uningoja: — Salam, ustaz! — dəp uni səyüp kətti. **181** Bax kahinlər, akşakallar wə pütün aliy **180** uningoja: — Salam, ustaz! — dəp uni səyüp kətti. **181** Bax kahinlər, akşakallar wə pütün aliy **182** uningoja: — Salam, ustaz! — dəp uni səyüp kətti. **183** Bax kahinlər, akşakallar wə pütün aliy **182** uningoja: — Salam, ustaz! — dəp uni səyüp kətti. **183** Bax kahinlər, akşakallar wə pütün aliy **184** uningoja: — Salam, ustaz! — dəp uni səyüp kətti. **185** Bax kahinlər, akşakallar wə pütün aliy **184** uningoja: — Salam, ustaz! — dəp uni səyüp kətti. **185** Bax kahinlər, akşakallar wə pütün aliy **186** uningoja: — Salam, ustaz! — dəp uni səyüp kətti. **187** Bax kahinlər, akşakallar wə pütün aliy **186** uningoja: — Salam, ustaz! — dəp uni səyüp kətti. **187** Bax kahinlər, akşakallar wə pütün aliy **188** uningoja: — Salam, ustaz! — dəp uni səyüp kətti. **189** Bax kahinlər, akşakallar wə pütün aliy **188** uningoja: — Salam, ustaz! — dəp uni səyüp kətti. **189** Bax kahinlər, akşakallar wə pütün aliy **190** uningoja: — Salam, ustaz! — dəp uni səyüp kətti. **191** Bax kahinlər, akşakallar wə pütün aliy **190** uningoja: — Salam, ustaz! — dəp uni səyüp kətti. **191** Bax kahinlər, akşakallar wə pütün aliy **192** uningoja: — Salam, ustaz! — dəp uni səyüp kətti. **193** Bax kahinlər, akşakallar wə pütün aliy **192** uningoja: — Salam, ustaz! — dəp uni səyüp kətti. **193** Bax kahinlər, akşakallar wə pütün aliy **194** uningoja: — Salam, ustaz! — dəp uni səyüp kətti. **195** Bax kahinlər, akşakallar wə pütün aliy **194** uningoja: — Salam, ustaz! — dəp uni səyüp kətti. **195** Bax kahinlər, akşakallar wə pütün aliy **196** uningoja: — Salam, ustaz! — dəp uni səyüp kətti. **197** Bax kahinlər, akşakallar wə pütün aliy **196** uningoja: — Salam, ustaz! — dəp uni səyüp kətti. **197** Bax kahinlər, akşakallar wə pütün aliy **198** uningoja: — Salam, ustaz! — dəp uni səyüp kətti. **199** Bax kahinlər, akşakallar wə pütün aliy **198** uningoja: — Salam, ustaz! — dəp uni səyüp kətti. **199** Bax kahinlər, akşakallar wə pütün aliy **200** uningoja: — Salam, ustaz! — dəp uni səyüp kətti. **201** Bax kahinlər, akşakallar wə pütün aliy **200** uningoja: — Salam, ustaz! — dəp uni səyüp kətti. **201** Bax kahinlər, akşakallar wə pütün aliy **202** uningoja: — Salam, ustaz! — dəp uni səyüp kətti. **203** Bax kahinlər, akşakallar wə pütün aliy **202** uningoja: — Salam, ustaz! — dəp uni səyüp kətti. **203** Bax kahinlər, akşakallar wə pütün aliy **204** uningoja: — Salam, ustaz! — dəp uni səyüp kətti. **205** Bax kahinlər, akşakallar wə pütün aliy **204** uningoja: — Salam, ustaz! — dəp uni səyüp kətti. **205** Bax kahinlər, akşakallar wə pütün aliy **206** uningoja: — Salam, ustaz! — dəp uni səyüp kətti. **207** Bax kahinlər, akşakallar wə pütün aliy **206** uningoja: — Salam, ustaz! — dəp uni səyüp kətti. **207** Bax kahinlər, akşakallar wə pütün aliy **208** uningoja: — Salam, ustaz! — dəp uni səyüp kətti. **209** Bax kahinlər, akşakallar wə pütün aliy **208** uningoja: — Salam, ustaz! — dəp uni səyüp kətti. **209** Bax kahinlər, akşakallar wə pütün aliy **210** uningoja: — Salam, ustaz! — dəp uni səyüp kətti. **211** Bax kahinlər, akşakallar wə pütün aliy **210** uningoja: — Salam, ustaz! — dəp uni s

Ooqli Məsih sənmu?» — dedi. **64** Əysa mundak jawab kayturdı: — Xundak, sening deginigdək. Lekin xunimu bax kahin tonlarını yırtıp taxlap: — U kupurluk kıldı! Əmdi baxka hərkəndak guwahqinə nema hajiti? Mana, ezunglar bu kupurluknı angildinglər! **66** Buningoja nema dəysilər? — dedi. — U élüm jazasılaya likitür! — dəp jawab käyturuxti ular. **67** Buning bilən ular uning yüzügə tükrürüp, uningoja muxt atkıli turdi. Bazılırları uni kaatlap: **68** — Əy Məsih, pəyoqbərqlilik kilmamsan, eytip bakkına, seni kim urdi? — deyixti. **69** Əmdi Petrus sarayning taxkırıki höylisidə olturatti. Bir dedək uning yenioja kelip: — Sən Galiliyəlik Əysa bilən birgə idinoğu, — dedi. **70** Lekin u həmməylənnəng aldida inkar kılıp: — Sening nema dəwətqənlilikən qüxanmidim! — dedi. **71** Yənə: — Silərgə bu ikkisinin kaysisini koyup beriximni halayışılər? — dəp soridi. Barabbasnı, — deyixti ular. yərdə turojanları: — Bu adəmənu Nasarətlük Əysa bilən birgə idi, — dedi. **72** U yənə inkar kılıp: — Mən u adəmni tonumamın! — dəp kəsəm iqtı. **73** Bir'azdin keyin, u yərdə turojanlar Petrusun yenioja kelip uningoja: — Xübhisizki, sən ularning biri ikənsən, qünki taləppuzung seni pax kılıdu, — deyixti. **74** [Petrus] kattik karopjaxlar bilən kəsəm kılıp: — U adəmni zadi tonumamın! — deyixigila horaz qillidi. **75** Petrus Əysanıng: «Horaz qillaxtin burun, sən məndin üq kətim tanışın!» degən səzini esiga aldı. U taxkırıqa qıkıp, kattik yioqa-zar ketürdü.

27 Tang atkandila, pütün bax kahinlər bilən halk aksakalları Əysani elümgə məhkum kıldurux üçün məslilətləxti. **2** Əlar uni baoçlap apirip, waliy Pontius Pilatuska tapxurup bərdi. **3** Uningoja satkunluk kılıjan Yəhuda uning elümgə həküm kılınojanlığını kərəp, bu ixlar oja puxayman kıldı wə bax kahinlər bilən aksakallar oottu kümük tangını käyturup berip: **4** — Man bigunah bir janning keni tekülükə satkunluk kılıp gunah etküzdür, — dedi. Buningoja bizning nema karımız? Əz ixingni bil! — deyixti ular. **5** Yəhuda kümük tənggilərnəni ibadəthanining iqigə qərəwətli wə u yərdin ketip, talaşa qıkıp, esilip elüwaldi. **6** Bax kahinlər kümük tənggilərnəni yiqiwləip: — Bu hun telimi bolqan [tənggilərdür], ularnı ibadəthanining həzinisiga қoyux haram, — deyixti. **7** Əlar əzara məslilətləxip, bu pullar bilən yaka yurtluqlar oja yərlik bolsun dəp, sapalqininq bir parqə etizlikini setiwaldi. **8** Xunga bu yər əzəriqə «çənlik etiz» dəp atılıp kəlməktə. **9** Xu ix bilən Yərəmiya pəyoqbər təripidin burun eytılıqan munu bexarət əməlgə axuruldu: — «İsrail halkı uning üçün bəhalap bekiktən bahasını, Yəni ottuz kümük tənggini ular elixti, **10** Wə Pərvərdigar manga kərsətkəndək, Sapalqininq etizini setiwelixkə həjləxti». **11** Əmdi Əysa waliyning aldiqa turozuldu. Waliy uningdin: — Sən Yəhudiyəlarning padixahımı? — dəp soridi. Eytqininqdək, — dedi Əysa. **12** Lekin bax kahinlər wə aksakallar uning üstidin ərz-xikayət kılıqanda, u bir eozizmu jawab bərmədi. **13** Buning bilən Pilatus uningoja: — Ularning sening üstüngdin kılıjan xunqə kəp xikayətlərini anglimaywatamsən? — dedi. **14** Bırak u [Pilatuska] jawabən [xikayətlərning] birsigimu

jawab bərmədi. Waliy buningoja intayın həyran kıldı. **15** Hər kətimlik [ətəp ketix] heytidə, waliyning halayıq tələp kılıjan bir məhbusu ular oja koyup berix aditi bar idi. **16** Əyni wakıttı, [rimliklarning] Barabbas isimlik atiki qıkkan bir məhbusi [zindanda] idi. **17** Halayıq jamolojanda, Pilatus ularından: — Kimni silərgə koyup beriximni halayışılər? Barabbasnı yaki Məsih dəp atalojan əlysənim? — dəp soridi **18** (qünki u [bax kahin kətarlıklärning] həsəthorluq tūpəlidin uni tutup bərgənlilikini bili). **19** Pilatus «sorak, təhti» də olturojanda, ayali uningoja adəm əwətip: — U həkkəniy kixirin ixioja arılxamıojın. Qünki tünütün keqə uning səwəbidin qüxündə kəp azab qəktim, — dəp həwər yətküzdü. **20** Lekin bax kahinlər wə aksakallar bolsa halayıqni makul kılıp, Barabbasnı koyup berixni wə Əysanı yokitixni tələp kıldırdı. **21** Waliy jawabən uların yənə: — Silərgə bu ikkisinin kaysisini koyup beriximni halayışılər? — dəp soridi. Barabbasnı, — deyixti ular. **22** Pilatus əmdi: — Undak bolsa, Məsih, dəp atalojan birgə idi, — dedi. **72** U yənə inkar kılıp: — Mən u adəmni tonumamın! — dəp kəsəm iqtı. **73** Bir'azdin keyin, u yərdə turojanlar Petrusun yenioja kelip uningoja: — Xübhisizki, sən ularning biri ikənsən, qünki taləppuzung seni pax kılıdu, — deyixti. **74** [Petrus] kattik karopjaxlar bilən kəsəm kılıp: — U adəmni zadi tonumamın! — deyixigila horaz qillidi. **75** Petrus Əysanıng: «Horaz qillaxtin burun, sən məndin üq kətim tanışın!» degən səzini esiga aldı. U taxkırıqa qıkıp, kattik yioqa-zar ketürdü.

23 Pilatus: — Nemixka? U zadi nəmə yamanlıq etküzüptü? — dəp soridi. Birək ular tehimu kattik warkırıxp: U krestlənsün! — dəp turuvelixti. **24** Pilatus səzləwerixning bılıhdə ikənlilikini, bəlkı buning orniqa malimanqılıq, qıkidojanlılığını kərəp, su elip, kepqılıknıng aldida kolını yuoqaq: — Bu həkkəniy adəmning ənənəvi qəsihliyi: U krestlənsün! — dəp əzülfət. **25** Pütün hələk jawabən: — Uning keni bizning üstimizgə wə balıririmizning üstigə qıxsun! — deyixti. **26** Buning bilən Pilatus Barabbasnı ular oja qıkırıp bərdi. Əysanı bolsa kattik kamqılataqdan keyin, krestləxkə [ləxkərlirigə] tapxurdu. **27** Andin waliyning ləxkərlər topini bu yərə uning ordisoja elip kirip, pütün ləxkərlər topini bu yərə uning ətrapıqa yioqdu. **28** Əlar Əysanı yalingaqlap, uqisoja pərəng rənglik ton kiydiürüxti. **29** Tikanlık xahqılları ərüp bir taj yasap, bexioja kiydiürüdə wə onq kolioja bir komuxni tutkuzdu. Andin uning aldioja tiziñip: «Yaxioyalı, Yəhudiyəlarning padixahıl!» dəp mazak kilişti. **30** Uningoja tükrürüxti, komuxni elip uning bexioja uruxti. **31** Uni xundak mazak kılıqandın keyin, tonni saldurup, uqisoja ez kiyimlirini kiydiürüdə wə krestləx üçün elip mengixti. **32** Əlar taxkırıqa qıkkinida, Kurini xəhərilik Simon isimlik bir kixinı qurıtip, uni tutup kelip Əysanıng krestlini uningoja möjburiy kətürbüzdü. **33** Əlar Golgota, yəni «Bax şəngək» degen yərə kəlgəndə, **34** [Əysa] iqx üçün kəkər süy arılxaturluqan aqqık xarab bərdi; lekin u uni tetip bəkkəndin keyin, iqliki unimidi. **35** Ləxkərlər uni krestligəndin keyin, qək taxlixip kiyimlirini əzara belüxtüwaldi. **36** Andin u yərdə olturup uningoja kəzətqılık kıldı. **37** Əlar uning bexinin yukiri təripigə «Bu Əysa, Yəhudiyəlarning padixahıdır» dəp yezilojan xikayətnamə tahtiyini biki. **38** [Əysa] bilən tang ikki karakqımını krestkə mihiləncəri bolup, biri ong təripida, yənə biri sol təripida idi. **39** Bu yərdin etkənlər baxlırını qaykixip, uni həkarətləp: **40** — Kəni, sən ibadəthanini buzup taxlap, üq kün iqidə käytidin yasap qıkidojan adəm, əmdi əzüngni kütküz! Hudaning Ooqli bolsang, kresttin qüxüp bakkına! — deyixti. **41** Bax kahinlarmu, Təwrat

ustazliri wə aksakallar bilən birgə uni məshirə kılıp: **42** bir pərixtisi asmandın qüxüp, [kəbrigə] berip, taxni — Baxçılarnı kütkuzuptikən, əzini kütkuzalmayıd. U bir qətkə domilitip, üstidə olturojanıdi. **3** Pərixtining Isrlaining padixahımız! Əmdi kresttin qüxüp baksunqu, kiyapiti qakmaktək, kiyimliri kardək ap'ak idi. **4** andin uningoşa etikad kılımiz. **43** U Hudaoja tayanojan! Kəzətqılər uningdin xunqə korkuxtiki, titrixi, elüktək Huda uni eziqlişə, hazır kütkuzup bakkay! Qünki u: «Mən ketiplə kaldı. **5** Pərixtə ayallarqa ərap: — Korkmanglar! Hudanıng Ooqlı» degənidi, — deyixti. **44** Uning bilən Silərning krestləngən əysani izdəwatkinqilərni bilimən, tang krestləngən karaqıllarını uni xundak həkərtəltəxi. **6** U bu yərdə eməs; u əzi eytkandək tirildürüldi. Kelinglər, **45** Əmdi künning altıncı saitidin tokkuzinqi saatigiqə pütkülmə zeminni ərəngələkuluk bastı. **46** Tokkuzinqi Rəb yatkan jayni kerünglər; **7** andin dərhal berip uning muhlisliroja: «U olümündin tiriilipti. Wə mana, u silərdin saätlərdə əysa yukarı awazda: «Eli, eli, ləmə sawaktan?» dəngələr. Mana mən bularını silərgə eytip bərdim, — dəp kattik nida kıldı. **47** U yerdə turoqanlarning bəziliyi buni anglap: Bu adəm Ilyas [payəqəmbər]gə murajət kiliwatidü, — deyixti. **48** Ularning iqidin bıräylən dərhal yügüürüp berip bir parqə bulutni əkelip, uni aqqık xarabka qılın, komuxning uqioşa selip uningoşa iqtüüp koydi. **49** Bırak baxçılar: — Tohtal! Karap bəkaylı, Ilyas silərgə — dedi. Ularmu aldioqa berip, uning putioğa kəridilər. **50** Əysa yukarı awaz bilən yəna bi warkırıcıdı, rohını beringlər, dəp ukturungular, ular meni xu yərdə koyuwatti. **51** Wə mana, xu dəkikidə ibadəthəninə kəridi, — dedi. **11** Ayallar tehi yolda ketiwtəkanda, [iqtikir] pərdisi yukiridin təwəngə ikki parqə belüp yirtildi. Yər-zemin təwrinip, taxlar yerilip, **52** Kəbrilər eqildi (U tirligəndin keyin, [elümdə] uhlawatqan nuroqun mukəddəs bəndiləرنin tanlırimu tirlidi; ular kəbrilərdin qıktı wə mukəddəs xəhərgə kirip, u yərdə nuroqun kixilərgə kərindü). **54** Əmdi əysani kəzət kiliwatqan yüzbexi həm yenidiki ləxkərlər yərning təwrixini wə baxka yüz bərgən hədilərnə kərüp, intayın körkuxup: — U həkikətən Hudanıng Ooqlı ikən! — deyixti. **55** U yərdə yəna bu ixlarqa yıraktın karap turoqan nuroqun ayallarmu bar idi. Ular aslıda əysanıng hizmitidə bolup, Galiliyədən uningoşa əgixip kəlgənidi. **56** Ularning arısında Magdallik Məryəm, Yakup bilən Yüşünping anisi Məryəm, Zəbdəiyin oqullurining anisımı bar idi. **57** Kəqkurun, Arimatiyalıq. Yüsüp işimlik bir bay kəldi. Umu əysanıng muhlisliridin idi. **58** U Pilatusning kəbrinining aqzıqə yooqan bir taxni domilitip koyup, ketip kıldı **61** (xu qaçqıda Magdallik Məryəm bilən yənə bir Məryəmmü və yərdə, kəbrininq uludulılı olturatti). **62** Əmdi atisi, yəni «Təyyarlxar künix» etkəndin keyin, bax kahınları bilən Pərisiyər jəmə boluxup Pilatusning aldioja keli: **63** — Janablıri, hələki aldamaqning hayat waktida: «Mən elüp türinqi künii tirlimən» degini esimizdə bar. **64** Xuning türün, kəbri türinqi künigiqə məhkəm kəqədilixi üçün əmr bərgəysiz. Undak kılınmisa, muhlisliri keli jəsətni oqırılap ketip, andin halkı: «U olümündin tirlidi» deyixi mumkin. Bundak aldamaqılık alındıqısidinmu bəttər bolidu, — deyixti. **65** Pilatus ularoja: — Bir guruppa kəzətqi ləxkərni silərgə tapxurdum. Kəbrini kürbinglarning yetxiqə məhkəm kəqədangler, — dedi. **66** Xuning bilən ular [kəzətqi ləxkərlər] bilən bills berip, taxni peqətləp, kəbrini muhəşpiyat astıqə koydi.

28 Xabat künii etüp, həptining birinqi künii tang atay degəndə, Magdallik Məryəm bilən yəna bir Məryəm kəbrini kərükə kəldi. **2** Wə mana, yərlər tuyuksız kattik təvrəp kətti; qünki Pərvərdigarning

Markus

1 Hudaning oqlı Əysa Məsihning hux həwirining baxlinixi: **2** Yəxaya pəyəqəmbərning yazmısında hatırılığandek: — «Man, aldingda əlqimni əwtimim. U senin yolungni aldin'ala təyyarlaydu. **3** Anglanglar, dalada birsining towlıqan awazını! U: «Pərvərdigarning yolunu təyyarlanglar, Uning üçün qioş yollarını tüptüz kilinglər! — daydu». **4** Kixilerni qəmüldürürə elip baridiojan Yəhya [pəyəqəmbər] qəl-bayawanda payda bolup, gunahlarqa kəqürüm elip kelidiojan, towa kılıxni bildüridiqan [suoja] «qəmüldürütə» ni jakarlaxka baxlıdi. **5** Pütün Yəhudiylər elkisidikilər wə pütküll Yerusalem xəhirdikilər uning aldioja qikip, gunahlarını ikrar kiliyi bilən uning taripidin İordan dəryasında qəmüldürüldi. **6** Yəhya bolsa tegə yungidin kılınoqan kiyim kiygən, beliga kən tasma baqlıqanındı; yeməkləki qekətə bilən yawa hərə həsili idi. **7** U mundak dəp jakarlaytti: — Məndin kudratlı bol岀an biri mandın keyin keliud. Mən hətta engixip kəxlirining boqkuqını yexixkimü layik əmosmən! **8** Men silərni suojla qəmüldürimən, lekin u silərni Mükəddəs Rohka qəmüldürdü. **9** Xu künlərde xundak boldiki, Əysa Galiliya elkisinining Nasarat xəhirdidin keling, Yəhya təripidin İordan dəryasında qəmüldürüldi. **10** U sudin qikqandila, asmanlarning yerilip, Rohning kaptar kiyapitidə qıxıp, ez üstügə konuwartkanlığını kerdidi. **11** Xuning bilən asmanlardın: «Sən Mening seyümülük Oqlum, Mən səndin toluk hursanmən!» degən bir awaz anglandı. **12** Wə Roh dərhal uni qəl-bayawanoşa süyləp qikardi. **13** U qəldə kırık, kün turup, Xəyətan təripidin sinilip turattı. U xu yərdə yawayi haywanları bilən billa idi; xu künlərdə pərixtılər uning hizmitini kıldı. **14** Əmdi Yəhya solanoqandın keyin, Əysa Galiliya elkisiqə berip: «Wakıt-saiti toxtı, Hudanıng padixaqliki yekinlaştı! Towa kilinglər, hux həwərgə ixininglər!» dəp Hudanıng padixaqlikingin hux həwirini jakarlaxka baxlıdi. **16** [Xu künlərdə] u Galiliyə dengizi boyida ketiwişti, Simon bilən inisi Andriyasını kerdidi. Ular belikqi bolup, dengizə tor taxlawatatti. **17** Əysa ularoja: — Mening kaynımızın menginglər, men silərni adəm tutküqi belikqi kılımən! — dedi. **18** Ular xuan torlirləri taxlap, uningoşa ağıxip mangdi. **19** U xu yərdin bir'az etüp Zəbadiyining oqlı Yakupni inisi Yuhanna bilən kerdidi. Bu ikkisi kemidə turup torlirləri ongxawatatti. **20** U xuan ularnimu qakirdi. Ular atisi Zəbadiyini mədikarlar bilən billa kemidə kəldurup, ezliri uning bilən mangdi. **21** Ular KəperNahum xəhirişə kirdi. Xabat künə u uldu sinagogka kirip, təlim berixka baxlıdi. **22** Halayık uning təlimigə həyranuňas boluxtı. Qünki uning təlimləri Təwrat ustazlırinin kığa ohxiyattı, bəlkı tolimu nopuzluq idi. **23** Sinagoga napak roh qaplaçkan bir adam bar idi. U: **24** — I Nasarətlük Əysa, biz bilən karing bolmısın! Sən bizni yokatlılı kəldingmu? Mən senin kimlikinə bilmən, sən Hudanıng Mükəddəs bolouqsisən! — dəp towlaysı. **25** Lekin Əysa [jinoja] tənbilə berip: — Aqzinqni yum, bu adəmdin qik! — dedi. **26** Napak roh həlikə adəmnin teninini tartıxtırup, kattik warķırıqınıqə uningdin qikip ketti. **27** Halayık həmmisi buningdin intayın həyran bolup, ezara oqlıqla kılıxip: — Bu kəndak ix? Yengi bir təlimən! Qünki u hökük kılındı! — deyix asanmu, yaki «Ornungdin tur, zəmbil-

bilən hətta napak rohlarojumu buyruk kılalaydikən, ularmu uning seziga boysunidikən, — deyixti. **28** Buningdin uning xəhəriti xu həman pütün Galiliyə elkisininə atrapişa pur kətti. **29** Ular sinagogin qikipla, Yaqup wə Yuhanna bilən Simon wə Andriyasının eyigə bardi. **30** Əmma Simonning keynanisi kizitmə iqidə yetip kalojanidi. Ular dərhal uning əhwalını [əysaçə] etti. **31** U ayalning kəxiqə berip, kolidin tutup, yələp ərə turoquzı. Uning kizitməsi dərhal yandi wə u ularni tüktükə kiriixti. **32** Kəqkərun kün patkanda, kixilər barlıq aqırıqları wə jin qaplaçkanları uning aldioja elip keliixti. **33** Pütün xəhdikilər ixik aldioja toplaxkənidi. **34** Xuning bilən u hər türlik kesəllərgə giriptar bolovan nuroğun kixilərni sakayıttı wə nuroğun jinlərindən həydiwətti. Lekin u jinlarning gəp kılıxka yol koymidi, qünki ular uning kim ikənlilikini bilişətti. **35** Ətisi atığən tang tehi atmastınula, u ornidin turup, [xəhdədin] qikip, hilwat bir jayqa berip dua-tilawat kıldı. **36** Simon bilən uning həmrəhləri uni izdəp qikti. **37** Uni tapkanda: — Həmmə adəm seni idzixiwatıdu! — deyixti. **38** Ularoja: — Baxka yərlərgə, atraptiki yezilarojumu sez-kalamni jakarlıxım üçün barayı. Qünki mən dəl muxu ix üçün kelimix, — dedi. **39** Xundak kılıp, u pütküll Galiliyə elkisini aylınip, sinagoglurda söz-kalamni jakarlaytti həmdə jinlərni kixilərindən həydiwətətti. **40** Mahaw kesili bar bir kixi uning aldioja keling yelinip, tizlinip turup: — Əgər halisingiz, meni kesilimden pak kılalaysız! — dəp etündi. **41** Əysa işi aqırıqə qolini sozup uningoşa təkfüzüp turup: — Halaymən, pak kılınoqin! — dedi, **42** xu sez bilənlə mahaw kesili dərhal bimardin ketip, u pak kılındı. **43** U uningoşa: — Hazır bu ixni həqkiməgə eytma, bəlkı udul berip [məs'ul] kahinoja özüngi kərsitip, kahinlarda bulux həqkiməgə üçün, Musa bu kesəldən paklanojanlaroça əmr kılɔjan [kurbanlıqlarını] sunoqin, — dəp uni kattiklə agahalandurup yoloja saldı. **45** Birak u adəm qikip, bu ixni kəp yarlırdə jar selip, kəng yeyiwətti. Xuning bilən Əysa həqkəndək xəhərgə oquk-axkara kirəlməy, bəlkı xəhərlər sırtidiki hilwat jaylarda turuxka məjbur boldı; halayık hər tərəptin uning yenioşa toplixatti.

2 Birnaqqə kündin keyin u kaytidin Kəpərnəhümənoja kirdi. U eydikən, degən həwər tarkiliwidi, **2** xunqə kəp adəm u yərəgə yioqlidiki, hətta ixik aldidimə put dəssigüdək yər kalmıqanidi. U ularoja söz-kalam yətküzüwatatti. **3** Mana xu əsnadə, birnaqqə adəm uning aldioja bir paləqnı elip kəldi; uni ulardin təti kətürüp əkəlgənidi. **4** Adəmning kəplükidin uningoşa yekinlixalmay, ular uning üstidin eğzini texip, təxük aqkandin keyin paləqnı zəmbil bilən [Əysanıng aldioja] qüxürdi. **5** Əmdi Əysa ularning ixənqini kerüp palaqə: — Balam, gunahlırlıq kəqürüm kılındı, — dedi. **6** Lekin u yərdə olturoqan bazi Təwrat ustazlırları kənglidə gumanıy soallarnı koyup: **7** «Bu adəm nemə üçün mundak dəydü? U kupurluk kiliwatiidə! Hudadin baxka kimmə gunahları kəqürüm kılısalısun?» deyixti. **8** Əysa xuan rohida ularning kengülliridə xundak gumanıy soallarnı koyuwatkanlığını bilip yetip, ularoja mundak dedi: — Silər kəngüldə nemixkə xundaq soallarnı koyisilər? **9** Muxu paləqə: «Gunahlıring kəqürüm — Bu kəndak ix? Yengi bir təlimən! Qünki u hökük kılındı!» deyix asanmu, yaki «Ornungdin tur, zəmbil-

kərpəngni yiojixturup mang!» deyix asanmu? **10** Əmma sakaytmaydiojanlığını paylap yürətti. **3** Əysa kəli hazır silərning Insan'ooqlining yər yüzidə gunahları yigiləp kətkən adəməgə: — Ornundin turup, otturioja kəqürüm kılıx həkükioja iğə ikənlərini bilixinglər üçün, qıkkıñ! — dedi. **4** Andin, sinagogdikilərdin: — Təwrat — U paləq kesəlgə: **11** — Sanga eytayki, ornundin tur, kanunişa uyğun bolqını xabat künü yahxılık kılıxmu, zəmbil-kərpəngni yiojixturup eyüngə käyt! — dedi. **12** yaki yamanlık kılıxmu? Janni kütkuzuxmu yaki əhalak U dərhəl ornidin dəs turup, zəmbil-kərpisini yiojixturdı kılıxmu? — dəp soridi. Lekin ular zuwan sürtüxmidi. wə həmmayloñning kəz alidda [eydin] qıkip kətti. **5** U oqzəp bilən ətrapioja nəzər selip ularoja kez Həmmaylən kəttik, həyrən kəlip Hudani uluoqxııp: — yığırtüp, ularning tax yürəkligidin kəyəqurdi. Andin u Muxundak ixni əzəldindən kərəp bakmiojaniduk, — deyixti. kesəlgə: — Kolumgni uzat, — dedi. U əlini uzitidiwi, **13** U yəna dengiz boyioja karap mangdi. Xixilər topı kəli əsligə kəltüründi. **6** Əmdi Parisiyələr dərhəl sirtkə uning ətrapioja olixiwaldı. U ularoja təlim bardı. **14** U qıkip, uni kəndak yokitix tooprısında Herod [padixahning] yoldın etüp ketiwatkanda, baj aliðiojan orunda olturoqan tərəfdarları bilən məslihət kılıxka baxlıdı. **7** Andin əysa Alfayning oqlı Lawiyini kərəp, uningoja: — Manga muhlisliarı bilən billa u yerdin ayrıril dengiz boyioja əgəxkin, — dedi. U ornidin turup, uningoja əgəxti. **15** kətti; Galiliya əlkisidin qong bir top adəmlər uningoja Wə xundak boldiki, u [Lawiyining] eyidə dastihanda əgixip bardi; xundakla uning kiloqan əməllirini anglojan olturoqanda, nuroqun bajgırlar wə gunahkarlar əysa həman, pütün Yəhudiya əlkisidin, Yerusalem xəhəridin, wə uning muhlisliarı bilən həmdastihan boldı. Bündək Idumiya əlkisidin, Iordan dəryasining karxı təripidin, kixilər heli kəp idi, ularmu uningoja əgəxkənidı. **16** Tur wə Zidon xəhərlirinən ətrapidiki jaylardın zor bir əmdi Təwrat ustazlırı wə Pərisiyələr uning gunahkarlar top adəmlərmə uning yenioja kəlixti. **9** U adəmlərning wə bajgırlar bilən bir dastihanda olturoqanlığını kərəp, kəplikidin özini kistap koymışın dəp muhlislirioja muhlislirioja: — U nemixkə bajgır wə gunahkarlar kəpik bir kemining uningoja yekin turuxını tapılıdi. bilən bir dastihanda yəp-iqip olturuldu! — deyixti. **17** **10** Qunki u nuroqun bimarlarnı sakaytını tüpəyildin Buni anglojan əysa ularoja: — Saqlam adəm əməs, hərkəndək waba-kesəlliklərgə giriptar boloqanlarning bəlkı bimarlар tewirkə mohtajdır. Mən həkkəniylərnı həmmisi uningoja [kolumnı] bir tək Küzüwalsam dəp əməs, bəlkı gunahkarları qəkinqili kəldim, — dedi. **18** Əmdi Yəhyaning muhlisliarı bilən Pərisiyələr roza kistixip kelixkanıdi. **11** Napak rohlar [qaplıxiyalıqlar] tutuwatattı. Bəzilər uning aldioja kəlip: — Nemixkə qaonda, mehmanlıri roza tutup oltursa kəndak bolidu! kəşənlərini uni kərsə, uning aldioja yikiliq: «Sən Hudanıq Oqlısan!» dəp wərkirixatti. **12** Lekin u [napak rohlar oja] Yəhyaning muhlisliarı wə Pərisiyələrning muhlisliarı əzinin kim ikənlərini axkarlımaslıkka kəttik tənbil roza tutidu, lekin sening muhlisliring tutmayıdu? — berip agahlanduratti. **13** U taoqka qıkip, ezi haliojan dəp soraxtı. **19** Əysa jawabən mundak dedi: — Toyı kixilərni yenioja qaqıldı; ular uning yenioja kəlixti. **14** U boluwatkan yigit tehi toyda həmdastihan olturoqan ulardın on ikkisini ezi bilən billə boluxkə, sez-kalamni qəođa, mehmanlıri roza tutup oltursa kəndak bolidu! jakar laxxa, **15** kesəllərnəni sakaytix wə jinlərinə həydəx Toyı boluwatkan yigit toyda bolsıla, ular heqkəndək həkükioja iğə boluxkə tallap bekitti. **16** U [bekitkən on roza tutalmayıdu. **20** Əmma xu künər kəlidi, yigit ikki kixi]: Simon (u uningoja Petrus dəp isim koyojan), ulardin elip ketildi, ular xu kündə roza tutidu. **21** **17** Zəbədiyin oqlı Yakup wə uning inisi Yəhənna, Heqkim kona kənglakka yengi rahttin yamaq salmadyu. (u ularnı «Binni-Ragaz», yəni «Güldürmama oqulları») Undak kilsə, yengi yamak [kirixip], kona kiyimni tartixtur yirtiwetidu. Nətijidə, yirtik tehimu yoqınap ailsidikilər buni anglap, uni tutup kelixkə berixti. Qünki xundaq boldiki, u buqdayliklardın etüp ketiwatati. ular uni «əklini yoxitiptu» deyənidi. **22** Yerusalemdin Uning muhlisliarı yolda mengivatkanda baxaqlarını qızıxın Təwrat ustazlırı bolsa: «Uningga Bəəlzbub üzükkə baxlıdı. **24** Pərisiyələr uningoja: — Kara, ular bar, wə «U pəkət jinlarning əmiriga tayinip jinlərni nemixkə xabat künü [Təwratta] qəklangan ixni kılıdu? — kooqlıwetidikən», deyixətti. **23** Xuning üçün u [Təwrat deyixti. **25** U ularoja: — [Padixah] Dawutning ezi wə ustazlırimı! yənioja qakırıp, ularoja təmsillərni ixlitip həmrəhləri həjətman boloqanda, yəni aq kaloqanda nema kəndakmə dədi: — Xəytan Xaytanni kəndakmə kooqlısun? kılıqanlığını [mukəddəs yazmilardin] okumiojanmusılər? **24** Əgər padixahlıq ez iqidin belünüp əzara sokuxkan **26** — Demək, Abiyatar bax kahin boloqan wəkətida, u bolsa xu padixahlıq put tırap turalmayıdu; **25** xuningdək Hudanıq eyigə kirip, Hudaqə atalojan, Təwratta pəkət əgər bir ailə ez iqidin belünüp əzara sokuxsa xu ailə put kahinlarning yeyixigila bolidiojan nanlarnı [sorap] tırap turalmayıdu. **26** Əgər Xəytan ez-ezığa karxi qıkip yegən, xundakla həmrəhlərijoimu bərgən? — dedi. **27** U ələinsə, u put tırap turalmay, yokalmay kalmaydu. **27** ularoja yəna: — İnsan xabat künü üçün əməs, xabat künü Həqkim kütqütinggür birsining eyigə kirip, uning mal-insan üçün yaritildi. **28** Xuning üçün, İnsan'ooqlı xabat mülkini bulap kətəlməydu — pekət u xu kütqütinggürni küniningmu Igisidur, — dedi.

3 U yəna sinagogka kirdi. Xu yərdə bir kəli yigiləp kətkən bir adəm bar idi. **2** [Pərisiyələr] Əysanıng üstidin ərz kılıyli dəp xabat künidə kesəl sakaytidiojan-

29 Biraq kimdikim Mukəddəs Rohka kupurluk kilsa, əbədil'əbədgıqə həq kəqürülməydi, bəlkı mənggülük bir gunahning həkümi astida turidu. (**aïön g165, aïnios g166**) **30** [Əysanıng bu sezi] ularning «uningço napak roh qaplıxipti» degini üçün [eytiloqanıdi]. **31** Xu wakitta uning anisi bilən iniliri kaldı. Ular sirtida turup, uni qakirixka adəm kırğızdi. **32** Bir top halayıq uning ətrapida olturattı. Ular: — Mana, aningiz, inilirinizi sizni izdəp sırtta turidu, — deyixti. **33** Əysa ularoja jawaban: — Kim menin anam, kim menin inilirim? — dedi. **34** Andin, u epqürisidi olturoqanlaroja karap mundak dedi: Mana bular menin anam wə inilirim! **35** Qünki kimki Hudanıng iradisini ada kilsa, xu menin aka-inim, aqa-singlim wə anamdur.

4 U yənə dengiz boyida [həlkə] təlim berixə baxlıdı. **1** Uning ətrapıqə zor bir top adamlar olixiyalıqsaqka, u bir kemigə qıkıp dengizda olturdı; pütkül halayıq bolsa dengiz kirojıkida turuxatti. **2** U ularoja təmsil bilən nuroqun ixlarnı egətti. U təlim berip mundak dedi: **3** — Kulaq selinglar! Uruk qaqquqi uruk qaqqılık [etizoja] qikiptu. **4** Uruk qaqqanda uruklardın bəzilirili qıçıq yol boyioja qüxtüptü, kuxlar kelip ularni yəp ketiplti. **5** Bəzilirili tupriki az taxlıq, yərgə qıxtüptü. Topisi qongçur bolmiojanlıqtı, tezla tünüp qikiptu, **6** lekin kün qıqxı bilənla aptaptı keyüp, yiltizi bolmiojanqa kürup ketiplti. **7** Bəzilirili tikənlərning arisoja qıxtüptü, tikənlər əsüb maysılarnı boquwetilip, ular həq hosul bərməpti. **8** Bəzilirili bolsa, yahxi tıprakqa qıxtüptü. Ular əsüb awup qong bolqanda hosul beripti. Ularning bəzilirili ottu həssə, bəzilirili atmix həssə, yəna bəzilirili yüz həssə hosul beripti. **9** — Anglolıqdaq kulinçi barlar buni anglisun! — dedi u. **10** U uning ətrapidikilər həm on ikkiylən bilən yaloquz kalojanda, ular uningdin təmsillər tooruluk soraxtı. **11** U ularoja mundak dedi: — Hudanıng padixaqlikiniń sirini bilixka silər nesip boldungular. Lekin sırttikilərgə həmmə ix təmsillər bilən uitkəruludu; **12** buning bilən: «Ular қaraxnı қaraydu, birak kərməydu; Anglaxnı anglaydu, birak qıxənməydu; Xundak bolmisi, ular yoldıñ yanduruluxi bilən, Kaqürüm kılınatı» [degən söz əməlgə axuruldu]. **13** Andin u ularoja: — Silar muxu təmsilimü qıxənmindıqlarımı? Undakta, kandaqnu baxka hərhil təmsillərni qıxinələysilər? — dedi. **14** Uruk qaqquqi sez-kalam qaqidu. **15** Üstigə sez-kalam qeqilojan qiojır yol boyi xundak adəmlərni kərsətkənki, ular söz-kalamnı anglıqan həman Xəytan dərəhal kelip ularning kəlbığa qeqilojan sez-kalamnını elip ketidu. **16** Buningço oxhax, taxlıq yarlırla qeqilojan uruklar bolsa, sez-kalamnı anglıqan həman huxallıq bilən kəbul kılqanlarıń kərsitudu. **17** Halbüklə, kəlbida həq yiltız bolmiojaqka, pakət waqtılık turidu; söz-kalamning wajidin kiyinqlik yaki ziyanxəllikkə uqrıqanda, ular xuan yoldın qətnəp ketidu. **18** Tikanlarning arisoja qeqilojanı xundak bəzi adəmlərni kərsətkənki, bu adəmlər sez-kalamnı anglıqını bilən, **19** lekin kəngligə bu dunyanıng əndixiliri, bayılıqlarning eziketuruxi wə baxka nəsilərgə bolqan həwəslər kiriwetip, söz-kalamnı boquwetidə, u həq hosul qıckarmaydu. (**aïön g165**) **20** Lekin yahxi tıprakqa qeqilojan uruklar bolsa — söz-kalamnı anglıxi bilən uni kəbul kılqan adəmlərni kərsitudu. Bundak

adamlar həsul beridu, birsi ottuz həssə, birsi atmix həssə, yənə birsi yüz həssə həsul beridu. **21** U ularoja yənə mundaq dedi: — Qiraq sewət yaki kariwat astioja koyulux üçün kaltırlımdı? U qiraqdannıng üstigə koyulux üçün kaltırlımlımdı? **22** Qünki yoxurulqan heqkandak ix axkarilanmay kalmayıdu, xuningdək hərkəndək məhpəli ix yüz bərgəndin keyin ayan bolmayı kalmayıdu. **23** Anglolıqdaq kulinçi barlar buni anglisun! **24** Anglojanlırları郎 gəngilərlər! Qünki silər [baxxılar] qandaq elqəm bilən elqisənglər, silərgimu xundak elqəm bilən elqəp berildi, hətta uningdinmu kəp koxup berildi. **25** Qünki kimdə bar bolsa, uningço tehimu kəp berildi; əmma kimdə yok bolsa, hətta uningda bar bolqanlırimu uningdin məhrum kılınidu.

26 U yənə mundaq dedi: — Hudanıng padixaqlikı yənə birsining tuprakka uruk qaqqıniça oxhaydu: **27** u uhlaydu, orundın turidu, keqə-kündüzər etüwerip, uruk bih urup esidu. Lekin qaqquqi kandaq yol bilən esidiojanlıqını bilməydi. **28** Tuprak əzlükidin hosul beridu; uruk awval bih uridu, keyin bax qikiridu, ahirda baxaqlar toluk dan tutidu. **29** Dan pixkanda, [qaqquqi] dərəhal orojak salidu, qünki hosul wakti kələgen bolidu. **30** U yənə mundaq dedi: — Hudanıng padixaqlikını nemigə oxhitimiz? Yaki kandaq bir təmsil bilən sürətləp berələyimiz? **31** U goya bir tal kişa urukçuoja oxhaydu. U yərgə terilojanda, gərqə yər yüzdikidi barlık uruklarning iqidə əng kiqiki bolsimu, **32** terilojandin keyin, hərkəndək ziraəttin egiş əsüb xundak qong xahlayduki, asmandıki ķıxlarmu uning sayısigə konidu. **33** U xuningço olhxax halayıq anglap qıixinələgündək nuroqun təmsillər bilən sez-kalamnı yətküzdi. **34** Lekin təmsil kəltirməy turup ularoja heqkandak sez kilmayıttı. Lekin eż muhlisili bilən yaloquz kalojınıda, ularoja ҳəmmiñi qıxəndürüp berətti. **35** Xu kün i qırğonda, u ularoja: — Dengizning u ketioja ətəlyi, — dedi. **36** Ular halayıknı yoloja seliwtəkəndin keyin, uni kemida olturoqan peti elip yürüp ketixti. Ular bilən billə mangojan baxka kemilərmə bar idi. **37** Wə mana, əxəddiy kara kuyun qıkıp kətti; xuning bilən dolğunlar kemini urup, su halkıp kirip, kemigə toxay dəp kalojanidi. **38** Lekin u kemining ayaq təripidə yastukka bax koyup uykuqası kətkənidi. Ular uni oyqıtıp: — I ustaz, ħalak boluwtəkinińməzə karing yokmu? — dedi. **39** U ornidin turup, boranoja tanbih berip, dengizə: «Tinqlan! Jim bol!» dedi, boran tohbat, qongçur bir jimjilik həkümü sündü. **40** — Nemixkə xunqə korkisiler? Silərdə kandaqışa tehiqə ixənq bolmayıdu? — dedi u ularoja. **41** Ularnı intayın zor bir korkunkı bastı, ular bir-biriga: — Bu adəm zadi kimdu? Hətta xamat wə dengizmu uningço itaat kılıdlıq-ħə! — dəp ketixti.

5 Ular dengizning u ketioja, Gadaralıklärning yurtioja yetip bardı. **2** U kemidin qıxtı bilənla, napak roh qaplaçkan bir adəm gər engükləridin qıkıp, uning aldiqası kaldi. **3** U adam engükləriń makan kılqan bolup, uni heqkim hətta zənjirlər bilənmə baqlılyalmayıttı. **4** Qünki kəp ketim put-kolları kixan-zənjirlər bilən baqlaçan bolsimu, u zənjirlərni üzüwetip, kixənlərni qekiyətəkəndi; heqkim uni boysunduralmiojanıdi. **5** U keqə-kündüz mazarlıqta wə taqlar arısida tohtawsız warkirap-jarkirap yürətti, əz-əzini taxlar bilən kesip

yarilanduratti. **6** Lekin u Əysani yıraktın kərüp, uning yüz bərgənlikini səzgən ayal korkup-titrigən haldə aldişa yügürtip berip, səjdə kıldı **7** wə kəttik awazda kelip uning aldişa yıkıldı wə uningoja həkkiyə əhwalını warkirap: — Həmmidin aliy Hudanıng Ooqli Əysa, sening pütünləy etti. **34** U uningoja: — Kızım, ixənqinq menin bilən nemə karing! Huda həkkə, sandın ətinün əwətinq qonginq qongiq: — Kızım, ixənqinq seni sakayttı! Tinq-hatırjəmlikdə kəyt! Kesilingning ələy, meni kiynimə! — dedi. **8** (qünki Əysa uningoja: — Isming nemə? — dəp sordı. — Ismindim «köxonun» — Kizingiz oldu. Əmdə ustazını nemixkə yənə awara kılısız!?) qünki sanımız kəp, — dəp jawab bərdi. **10** Wə u Əysadin ularını bu yurttin həydiwətmigəysən, dəp kəp deyixti. **36** Lekin Əysa bu sözlərni anglap dərhal ətinün yalwurdu. **11** Taqı bağırdıa qong bir top tonguzzı padisi otlap yürütti. **12** Jinlar uningoja: — Bizni muxu tonguzzılarqo əwətkin, ularning iğiga kirip ketixkə yol koyqaysın, — dəp yalwuruxti. **13** Əysa dərhal yol koydi. Xuning bilən napak rohlar qıkıp, tonguzzıarning koydı. Xuning bilən napak rohlar qıkıp, tonguzzıarning ətinün yalwurdu. **11** Taqı bağırdıa qong bir top tonguzzı tenigə kirixi bilənla, tonguzzılar tik yardin etilip qıxıüp, kirip ularqa: — Nemixkə kiykas-quşan wə ah-zar dengizə qoşqı boldı. Ular ikki mingoja yekin idi. **14** Ular kətürisilər? Balıa elməptü, uhlap kaptı, — dedi. **40** Ular Tonguzzı bakkıqlılar bolsa u yerdin kəqip, xəhər-uni məshıra kılıxtı; lekin u həmmayılənni taxkırıraq yezılarda bu ixlarnı pur kıldı. Xu yordikilər nemə ix yüz qıkırıwtıp, balining ata-anisini wə ez həmrəhəllərini bərgənlikini kərgili qırixı. **15** Ular Əysanıng yəniqənəliyi qaplaçkən xu adəmni kərüp, korkup elip, bala yatkan eygə kirdi. **41** U balining kolini tutup, kəldi wə ilgiri jinlar qaplixıwəlcən heliki adəmni qaplaçkən uningoja: «Talita kumi» dedi. Bu seznıng manisi «Kızım, kiyimlərni kiyip, əs-hoxi Jayida olturoqını — yəni sanga eytimənki, ornungdin tur» deyənlək idi. **42** Kız «köxonun jinlar» qaplaçkən xu adəmni kərüp, korkup elip, bala yatkan eygə kirdi. **43** Ular ketixti. **16** Bu wəkəni kərgənlər jinlar qaplaçkən adəmdə bu ixka mutlak həyran kələxti. **43** Ularqa bu ixni nemə yüz bərgənlikini wə tonguzzınlarning akıwtitini həlkə bayan kiliplər. **17** Buning bilən halayıq yegidək birnemə berixni etti.

Əysaqa: Yurtlirimizdən qıkıp kətkəysən, dəp yalwuruxa baxlıdı. **18** U kemigə qıkıwatlıqda, ilgiri jinlar qaplaçkən heliki adəm uningdin: Mənmu sən bilən billa baray, dəp etləndi. **19** Lekin u buningda unimay: — Ez əydikiliring wə yurdaxlıringning yəniqə berip, ularqa Pərvəndigarning sanga xunqılık uluq ixlarnı kiliplər. Bərgənlikini, Xuning sanga rəhəm-xəpkət kərsətənləkini həwərləndirdi, — dedi. **20** U kəytip berip, Əysanıng eziqə kəndak uluq ixlarnı kılıqənlilikini «On xəhər rayonında jar kılıixa baxlıdı. Buni angloqlanınlarning həmmisi tolımı həyran kələxti. **21** Əysa kəytidin kəma bilən dengizning u ketiqa etkəndə, zor bir top halayıq uning yəniqə yioqlidi; u dengiz boyida turattı. **22** Mana, məlum bir sinagogning qongı Yairus isimlik bir kixi kəldi. U uni kərüp ayiojoja yikilipli: — Kiqik kızım əley dəp kəldi. Berip uningoja kollirinqizni tagķizüp koysingiz, u sakıçıp yaxıqı! — dəp kəttik yelindi. **24** Əysa uning bilən billa bardı. Zor bir top halayıqunu olıxp kistaxkən haldə kəynidin mengixti. **25** Hun təwrəx kesilige giriptar bolqinoja on ikki yil bolən bir ayal bar bolup, **26** u nuroqun tewiplarning kolida kep azab tartıp, bar-yokını hajlər tügətkən bolsimus, heqkəndak ünümü bolmam, tehimu eqiqlixip kətkəndi. **27** Bu ayal Əysa həkkiyidiki gəplərnəi anglap, halayıqning otturisidin kistilip keliplər, arka tərəptin uning tonini silidi. **28** Qünki u kənglidə: «Uning tonini silisamlı sakaymay kəlməymən» dəp oylioqanıdi. **29** Hun xuan tohtap, ayal kesal azabidin sakayıtlıqənlilikini ez tenidə səzdi. **30** Əysa dərhal wujudidin kudratıning qıkkənlilikini sezip, halayıqning işqida kəyniga burulup: — Kiyimimni siliojan kim? — dəp sordı. **31** Muhlisliri uningoja: — Halayıqning eziqını kıştar mengiwaytanlıqını kərüp turuluklub, yənə: «Meni siliojan kim?» dəp soraysənəq? — deyixti. **32** Birak, Əysa ezini siliojuqını təpix üçün tehiqə ətrapıqə karawatattı. **33** Əzidə nemə ixning

6 U yerdin ketip, ez yurtiqa kəldi. Uning muhlislirimu uningoja egiçip bardi. **2** Xabat künə kəlgəndə, u sinagogta təlim berixkə kirixti. Talimini angloqlanınlardın kep adəm intayın həyran boluxup: — Bu adəm bularoja nadın erixkənd? Uningoja muxundak dənəlilik kəndak berilgen? Uning kolida muxundak möjizilər kəndak yaritildiğini? **3** U heliki yaşaqqı əməsmu, Məryəmning oğlu, xundakla Yakup, Yosə, Yəhūda wə Simonlarning akisiq? Uning singillirimi bu yərdə arimizda turuwatmamdu? — deyixti. Xuning bilən ular uningoja həsət-bizarlık bilən kəridi. **4** Xuning bilən Əysa ularqa: — Hərkəndək pəyoqəmbər baxkə yərlərdə hərmətsiz kəlməydi, pəkət ez yurti, ez uruk-tuqşanlırları arısında wə ez eyidə hərmətka sazawər bolmayıdu, — dedi. **5** Xuning bilən kollırını birkənqə bimarning üstügə tagķizüp, ularını sakaytqəndən baxkə, xu yərdə u heqkəndak möjizə yaritalmadi. **6** Wə u ularning iman-ixənqəsizlikindən həyran kəldi. **7** Andin ətrapıki yəza-kantənləri aylınp talim bardı. U on ikiylənni yəniqə qakırdı wə [həlk arisoja] ikki-ikkidin əwətixkə baxlıdı. U ularqa napak rohları həydax həkükini bərdi; **8** wə ularqa: — Səpərdə yeninqərlərə həsidi baxkə nərsə eliwalımlar, nə hurjun nə nan eliwalımlar, bələwəqə pulmu salımlar, **9** putunglarqa kəxlərni kiyıngalar, biraq ikki yəktək kiyiwalımlar, — dəp tapılıdi. **10** U yənə: — [Bir yurtkə barqıninglarda], kimning eziqə [köbul kılınip] kirsəngalar, u yurttin kətküq xu eydila turunglar. **11** Kəysi yərdikilər silərni köbul kılımsa, xundakla sezunglarnı anglimisa, u yerdin kətkinenglarda, ularqa agha-guwaħ bolsun üçün ayioqınglardı topını kekjwetinglər! — dedi. **12** Xuning bilən ular yoloja qıkıp, kixilerni gunahlırlarıqə towa kılıixa jar selip tündidi. **13** Ular nuroqun jinlarnı həyddi, nuroqun bimarlarnı zəytun meyi bilən məsih kiliplə sakaytti. **14** Uning nami məxhur bolqəqə, Herod

padixaḥ, uning həkkidə anglap: «Bu adəm [qokum] əlümdin tirligən Qəmündürgüqi Yəhəyadur. Xuning üçün muxu alahidə կұdratlər uningda kūqını kərsitidu» dəyitti. **15** Baxçılar: «U Ilyas [pəyojəmbər]» desə, yənə bəzilər: «Burunki pəyojəmberlərdək bir pəyojəmbar bolsa kerək» deyixətti. **16** Bırak bularını anglojan Hərod: — Mən kallisini alojan Yəhəyanıng ezi xu — u əlümdin tirlipilti — dedi. **17** Herodning bundaqlı deyixining səwəbi, u [əgəy] akisi Filipning ayalı Herodiyəning wajidin adəm əwətip Yəhəyani tutup, zindanoja taxlıqozanıdi. Qünki u xu ayal bilən nikahlanıqanıdi; Yəhəya Herodka [tanbih berip]: «Akangning ayalını tartıwielixing Təwrat қanuniçqa hilap» dəp käyta-käyta degənədi. **19** Xuning üçün Herodiyə Yəhəyaoja adawət saklayttı; uni əltürməkqi boloğan bolsımı, lekin xundak kılalmayıttı. **20** Qünki Hərod Yəhəyani diyanətlilik wə mukaddəs adəm dəp bilip, uningdin korkattı, xunglaşka uni kəoşdayttı; u uning səzlərini anglojan qaqlırlıda alakəzədə bolup ketətti, lekin yənilən səzlərini anglaşka amrak idi. **21** Əmma [Herodiyə kütkən] payt ahiir yetip kəldi; Hərod tuqulügen künidə öz əməldarlırı, mingbexilirli wə Galiliyə elkisidik katta ərbablarıni ziyanat bilən kütüwaldı; **22** heliki Herodiyəning kizi soruna qıxıüp ussul oynap bardı. Bu Hərod wə həmdastıhanə boloğanlarla bəkmə yarap kətti. Padixaḥ kızıza: — Məndin nəmə tələp kilsang, xuni berimən, — dedi. **23** Andin u kəsəm kılıp yəna: — Məndin nəmə tələp kilsang, hətta padixaḥlıkimning yerimini desəngmu xuni berimən, — dedi. **24** Kız sırtka qıkip, anisidin: — Nəmə tələp kilay? — dəp sorıwidı, anisi: — Qəmündürgüqi Yəhəyanıng kallisini tələp kıl, — dedi. **25** Kız dərhal padixaḥning aldiqə aldırıp kirip: — Qəmündürgüqi Yəhəyanıng kallisini hazırlıra bir təhsigə koyup aklılıklarını halaymən, — dedi. **26** Padixaḥ, buningqə naħayiti həsrət qəkkən bolsımı, կəsmələri tüpəylidin wə dastihanda olturoqanlar wəjidin, uningoja bərgən sezinən yanəousi kəlmidi. **27** Xunga padixaḥ, dərhal bir jallat əwətip, uning kallisini elip kelixni əmr kıldı. Jallat zindanoja berip Yəhəyanıng kallisini elip, **28** uni bir təhsigə koyup, kizning aldiqə elip kelip uningoja bərdi. Kız unı anisioja tapxurdi. **29** Bu ixni anglojan Yəhəyanıng muhlislişli kəlip, jaştını elip ketip bir kəbriga koydı. **30** Kaytip kəlgən rosullar əysanıng yenioja yiojıldı, nəmə kəlojanlırı həm nəmə təlim bərgənlərini uningoja məlüm kilixti. **31** Kəlip-ketiwtəkənlər naħayiti kəplikidin ularqa tamaklinixkumu wakit qıkmıdı. Xunga u ularqa: — Yürüngərlər, mən bilən hilwət bir jayçoja berip, birdəm aranı elinglər, — dedi. **32** Buning bilən ular kemigə qüxiip, hilwət bir qəl yərgə karap mangdi. **33** Bırak nuroqın kixilər ularning ketiwatkanlığını baykap, ularnı tonuweliwidi, atraptiki barlıq xəhərlərindən piyadə yoloja qıkip, yığırıcıp, ulardın burun u yərgə berip yiojılıxtı. **34** Əysə kemidin qüxiip, zor bir top adəmni kərüp, ularning padığısız koy padışidak boloğanlıqıja iq aqrittı. Xunga u ularqa kep ixlarnı eğitikə baxlıdı. **35** Kəq kirip kalojanda, muhlislişli uning yenioja kəlip: — Bu qəl bir jay ikən, kəq kirip kətti. **36** Halayiknı yoloja seliwtikan bolsang, ular atraptiki kant-çiklaklarqa berip, ezliriga nan setiwalısun; qünki ularda yegüdək nərsə yok, — dedi. **37** Lekin u ularqa jawaban: — Ularqa ezungılar ozuk beringlər, — dedi. Muhlislar uningdin:

— İkki yüz kümüx dinarqa ularqa nan əkelip ularını ozkılanduramduq? — dəp soridi. **38** Əysa ularqa: — Kanqa neninglar bar? Berip karap bekinqilar, — dedi. Ular karap bakkandin keyin: — Bəxi bar ikən, yənə ikki beliknə bar ikən, — deyixti. **39** U ularqa xixilərni top-top tılıp yexil qımanda olturoquzuxni buyrudi. **40** Halayık yüzдин, əlliktin səp-səp bolup olturuxti. **41** U bəx nan bilən ikki beliknə kolioja elip, asmanoja karap [Hudaqaj] taxakkür-madhiya eytti, andin lanlarnı oxup, keçpilikka tutup berix üçün muhlisilrija berip surattı; ikki beliknemu həmmayləngə tarkitip bardi. **42** Həmmaylən yep toyundi. **43** [Muhlislar] exip kalojan han wə belik parqlırını lik on ikki sewatka teriwaldi. **44** Nanlarnı yegan ərlərning sanila bəx mingqı idı. **45** Bu xtin keyinla, u muhlisilrini kemigə olturoquzup: Əzüm bu halayikni yoloja seliwtiman, silər angıçıq dengizning karxi kırıjkıdiki Bayt-Saida yezişioja etüp turunqlar, dəp buyrudi. **46** Ularни yoloja seliwtəkändin keyin, u dua-ilavət kılıx üçün taoğa qıktı. **47** Kəq kirgəndə, kema dengizning otursıqo yətkanlı, u ezi yaloqz kuruqlukla di. **48** U muhlisilrinin palaknı küqəp uruwatqanlığını kərdi; qünki xamal tətür yenilixtə qıkkənidi. Keqə tətinqi jesək waktida, u dengizning üstida mengip, muhlisilri tərəpkə kəldi wə ularning yenidin etüp ketidioqandək kılatti. **49** Lekin ular uning dengizning əsistidə mengip keliwatqanlığını kerüp, uni alwasti phayxdı, dəp oylap qukan selixti. **50** Qünki ularning həmmisi uni kerüp sarasimiga qüxti. Lekin u dərħal ularqa: — Yürəklük bolungalar, bu mən, korkmanglar! — dedi. **51** U kemigə, ularning yeniqə qıkkəndlə, xamal sohtidi. Ular buningdin hoxidin katkündə darijida kəttik qayran kelixip, nemini oylaxni bilməytti; **52** qünki ularnan berix [mejizisini] tehiqə qüxənmigənidi, ularning qəlbi bihud haləttə turattı. **53** Ular dengizning karxi təripiga etüp, Ginnisarət degən yurtta [kuruqlukka] qıkip, kemini baqlap koydı. **54** Ular kemidin qırixıxi qəməmma jaylarqa yürüyüüp bardı wə «U palanqi yərgə qüxpüxt» dəp anglıxi bilənla, bimarlarnı zəmbilgə selip, kuya yərgə [uning aldiqə] elip berixti. **55** U maylı yezə, maylı xəhər yaki kıxlaklarqa barsun, həlk aqrıklärını pazarlarqa elip qıkip yatkızıttı; ular uningdin aqrıklärın qəq bolmığında seniŋ yepinqangnung pexiga bolsimus qolını tək Küzüwalsak, dəp etündi. Uninguşa qolını tək Küzənlərning həmmisi sakayıd.

— Yəxaya pəyəqəmbər silər sahitpəzlər toorqlardarda xəhirining ətrapidiki rayonlardın qıçıp, «On xəhər» aldin'ala toptooqra bexarət bərgən! [uning] yazmısında rayoni otturisidin etüp, yənə Galiliyə dengizləri kəldi. pütləğəndək: — «Muxu həlk aqzida Meni hərmətlərini 32 Halayık uning aldiqa tili eçir, gas bir adəmni elip bilən, Bırak կəlbı Məndin yırak; 7 Ular Manga kelip, uning uqisioqa қolungni təgküzüp koysang, dəp bihüdə ibadət kıldı. Ularning eğətkən təlimləri pəkət etünüxti. 33 U adəmni halayıktın ayrip bir qətkə inşanlardın qıckan pətiwalarla, halas». 8 Qünki silər tartip, barmaklarını uning կուլակլրօյա tiktı, tükrür, Hudanıng əmrini taxlap koyp, insanlarning an'ənisini qing tutuwalıdikənsilər — das-qeqn, piyalə-kadəhlərni yuyux wə xuningəja ohxap ketidiqan nurojan baxxa 34 Andin u asmanoja [barmikim] uning tilioqa təgküzdi. 34 Andin u asmanoja yuxarı u hərtip horsinojandın keyin, u adəmə: «Əffətə» yuxarı u xuningəja ohxap ketidiqan nurojan baxxa 35 U adəmən կուլակlrlr dərhal eqilip, tilimü eqilip rawan gəp klixixa baxlıdı. 36 Əysə dedi: — Silər eziplinglarning an'ənisini qing tutumiz dəp Hudanıng əmrini əpqillik bilən bir qətkə kayrip koydunglar! 10 Qünki Musa [pəyəqəmbər]: «Ata-anangni hərmət kıl» wə «Atisi yaki anisini haqqarətliglərə əlüməgə məhkum kılınsun» dəp əmr kılōjan. 11 Lekin ularəqə buni həqkimə eytmaslıknı tapılıdı. Lekin ularəqə silər: — Birsi «Atisi yaki anisioqa: — Mən silərgə yardım bərgüdək nərsilərni allıqاقan «kurban kılıp» Hudaqa atiwtim — desilə, 12 xu kixining ata-anisining halidin həwər elixa bolmayıdu, dəp egitsilər. 13 Xundak kılıp, silər [əwlədlirinqlar] tapxurojan an'ənənglərni dəp Hudanıng əmrini yokka qikiriwettinglar, wə xuningəja ohxax kəp ixlarnı kılısilər. 14 Andin halayıñki yənə yenoja qakirip, ularəqə: — Həmminglər manga կուլակ selinglər wə xuni qüixinələr, 15 insanning sırtidin iqığa kiridiqan nərsilərning həqkəndikı uni napak kilməydu, belki eż iqidin qikidiqan nərsilər bolsa, ular insanni napak kıldı. 16 Angloqdək կուլuk barlar buni anglisun! — dedi. 17 U halayıktın ayrılip əyga kırğənda, muhlisliarı uningdin bu təmsil həkkidə soridi. 18 U ularəqə: — Silərmə tehiqə qüxənməy yürüwətamsılər?! Sırttin insanning iqığa kiridiqan hərkəndək nərsisining uni napak կiləmdiyədoqanlıqını tonup yətməywətamsılər? 19 [Sırttin kirğən narsə] insanning kəlbigə əməs, axkazinoja kirdü, andin u yərdin tərət bolup taxlinidü, — dedi (u bu gəpni deyix bilən, həmmə yeməkliklərni halal kiliwatti). 20 U yənə sez kılıp mundak dedi: — Insanning iqidin qikidiqinilə, insanni napak kıldı. 21 Qünki xular — yaman niyətlər, zinahorluk, jinsiy buzuqluklar, katılıllik, oqrılık, aqkezlük, rəzzilliklär, aldamqılık, xəhwaniyilik, həsəthorluk, tilahənat, təkəbburluk wə haməkətləklər insanning iqidin, yəni uning կəlbidin qikidü 23 — bu rəzil ixlarning həmmisi insanning iqidin qıçıp, eżini napak kıldı. 24 U ornidin turup u yərdin ayrılip, Tur wə Zidon ətrapidiki rayonlarəja bardi wə bir əyga kirdi. Gərqə u buni həqkim bilimsün degen bolsimus, lekin yoxurup kələlmədi. 25 Dərvəkə, napak roh qaplaxkan qikik bir kizning anisi uning tooprısidiki həwərni anglıqan haman yetip kelip, uning ayojoqa yıklidi 26 (ayal Yunanlıq bolup, Suriə əlkisidiki Fənikiy millitidin idi). U uningdin kizidin jinni həydiwetinxı etündi. 27 Lekin əysə uningoja: — Aldi bilən balilar korsikini toyozusun; qünki balilararning nenini qikik itlarəqə taxlap berix toopra əməs, — dedi. 28 Lekin u buningəja jawabən: — Durus, i Rob, bırak հəttə itlərni üstəl astıda turup balılardın qüxən nan uwaklırını yaydıou, — dedi. 29 Əysə uningoja: — Sening muxu səzüng tüpəylidin yolungoja käyt, jin kizingdin qikip kätti, — dedi. 30 Ayal əyiga käytip kəlgəndə, mana kız kariwatta yattati, jin uningdin qikip kətkənidi. 31 Əysə yənə Tur wə Zidon

xəhirining ətrapidiki rayonlardın qıçıp, «On xəhər» rayoni otturisidin etüp, yənə Galiliyə dengizləri kəldi.

32 Halayık uning aldiqa tili eçir, gas bir adəmni elip

33 U adəmni halayıktın ayrip bir qətkə

34 Andin u asmanoja [barmikim] uning tilioqa təgküzdi.

35 U adəmən կուլակlrlr dərhal

36 Əysə

37 Halayık [bu ixkə] mutlak həyran

38 Xu künlərdə, yənə zor bir top halayık yiojilojanidi.

39 Ularning yegüdək həqnemisi bolmioqka, u muhlisliırını yenoja qakirip: 2 — Bu halayıqka iqim aorriydu. Qünki ular mening yenimdə turoqli tūq kün boldi, ularda yegüdək həqnərsimə kalmidi. 3 Ularnı eyliriga aq korsak käytursam, yolda əhalidin ketixi mumkin. Qünki bəziləri yıraktın kələnəkən, — dedi.

4 Muhlisliarı buningəja jawabən: — Bundak hilwət bir

5 — Kənqə neninglər bar? — dəp

6 Buning bilən u həlkni soridi u. Yətə, — deyixti ular.

7 Muhlisliarıda yənə birkənqə qikiq belikmu bar idı. U Hudaqa təxakkür eytip ularını bərikətləp,

8 Halayık toyuqça yedi; ular exip kələjan parqıları yətə sewətə teriwaldi.

9 Yegənlər tət mingqə kixi idı. U ularını yoloja saldı,

10 andin muhlisliarı bilən billə dərhal kemigə qüxiüp,

11 Pərisiylər qıçıp, uni sinax məksitidə uningdin bizə asmandın bir mejizilik alamət kərsətsəng, dəp taləp kələxip, uning bilən munaziriləkli tirdi.

12 U iqidə bir uluq-qikiq tinip: — Bu dawr

nəmikkə bir «mejizilik alamət»ni istəp yürüdü? Xuni silərgə bərəkət eytip koyayki, bu dəwrgə həqkəndək

13 Andin ulardın mejizilik alamat kərsitilməydu, — dedi.

14 Muhlisliarın elip kelixni untuqan bolup,

15 U ularını agahlandıurup: — Ehtiyat kilinglar, Pərisiylərning

16 Muhlisliar əzara mulahiziləxip: — Uning bundak

deyixi nan əkəlmigənlikimizdən bolsa kerək, — deyixti.

17 Əysə ularning nemə [deyixiwatqanlıqını] bilip: —

Nemikkə nan yokluğlu tooprısida mulahizə kılısilər? Silər

tehiqə pəm-parasət yaki qüxənqığa igə bolmidinglərə?

18 Kələbringilər tehimu bılıhdixip ketiwatamdı?

Kəzünglər turup kərməywətamsılər? Kulikinglər turup

19 Əysə ming kixiga bəx nanni oxtuqonimda, parqılarqa lıq toləjan

20 — Yətə nanni tət ming kixiga

oxtuqonimda, parqılarqa lıq toləjan kənqə sewətni

yiqiwaldinglar? — dedi u. — Yättini, — Jawab bərdi ular. **21** U ularoja: — Undakta, kəndakşıqə silər tehi qüxənməsilər? — dedi. **22** Ular Bəyt-Saida yezisioja kəldi; halayık bir kor adamnı uning aldiçoja elip kəlip, uningoja əqlungni tək Küzülp koysang, dəp etti. **23** U kor adamning kolidin tutup yezininq sirtiqə yetiləp bardi; uning kezlirigə tükürüp, üstügə kollırını tək Küzülp: — Birə nərsə kerüwatomam — dəp soridi. **24** U beixini kətürüp: — Kixilerni kerüwatomam; ular huddi mengip yürüwatlıq dərahlerdək kerünütüyatıldı, — dedi. **25** Andin u kaytidin kollırını u adəmniñ kezlirigə tagküzdi. U kezlirini eqiwidı, kezliyi aslıgo kəlip, həmmə nərsini enik kərdi. **26** Əysa uni əyigə kəyturup: — Yeziqimə kirmə, yaki yezidiki heqkimə bu ixni ukturma, — dəp tapılıdı. **27** Əysa muhlisliri bilən qıkıp Kəysəriyyə-Filippi rayonıqa қaraxlık kənt-yezilərəqə bardi. Yolda u muhlisliridin: — Kixilar meni kim dəydu? — dəp soridi. **28** Ular uningoja: — Bəzilər seni Qəmildürkügi Yəhya, bəzilər Ilyas [pəyoğəmbər] wə yəna bəzilər ilgiriki pəyoğəmbərlərdin biri dəp karaydikən, — dəp jawab berixti. **29** U ulardin: — Əmdi silərqə, siler meni kim dəp bilisilər? — dəp soridi. Petrus jawabən: — Sən Məsihdursən, — dedi. **30** U ularoja əzi tooruluk heqkimə timmaslıkni jiddiy tapılıdı. **31** Xuning bilən u İnsan'ooqlining nuroqun azab-əkubət tartixi, aksakallar, bax kahinlar wə Təwrat ustazlıri taripidin qətkə keklixi, eltürlüxi wə üq kiündin keyin tirildürülüxi mukərrər ikanlikini [muhlisliroja] egitixə baxlıdı. **32** U bu ixni oquk-axkara sezləp bərdi. Buning bilən Petrus uni bir qətkə tartip, uni əyibləxkə baxlıdı. **33** Lekin u burulup muhlislirijoja karap, Petrusun əyibləp: — Ar kaməja et, Xəytan! Sening oylioqanlıring Hudanıng ixliyi əməs, insanning ixlidir, — dedi. **34** Andin muhlisliri bilən halayık nimu qakirip mundaq dedi: — Kimdəkim manga əgixixni niyət kilsə, əzidin keqip, əzininq krestini kətürüp manga əgəxsun! **35** Qünki kimdəkim əz jenini kutkuzay desə, qokum uningdin məhrum bolidu; lekin kimdəkim mən üqün wə hux həwar üqün əz jenidin məhrum bolsa, uni kutkuzidu. **36** Qünki bir adam pütkül dunyaçığa iga bolup, jenidin məhrum kalsə, buning nemə paydisi bolsun?! **37** U nemisini jenioja tegixsun?! **38** Qünki kimdəkim zinahor wə gunahkar bı dəwr alıldı məndin wə menin sezlirimdin nomus kilsə, İnsan'ooqlumu atisining xan-xəripi iqidə mukəddəs pərixtılər bilən billa kəlgini, uningdin nomus kildi. korkunkə qəmüp kətkənid). **7** Tuyuksız bir parqə bulut ularni kaplıwaldı wə buluttin: «Bu Mening seyümlük Oqlumdur; uningoja kulak selinglər» degən awaz anglandı. **8** Ular lappida atrapiçoja karixiwidi, lekin yəna heqkimmi kermidi, ez yenida pəkət əysanila kerdil. **9** Ular taqdın qüxiwatlıqanda, əysa ularoja, İnsan'ooqli olümündin tirildürümüşqə, kərgənlirini heqkimə eytməslikni əmr kəlip tapılıdı. **10** Ular uning wə səzini kəngliga öküp, (indimdir tirliliç) degənəning zadi nəma ikanlıki həkkidə ezara mulahiziləxti. **11** Ular uningdin yanə: — Təwrat ustazlıri nəma üçün: «Ilyas [pəyoğəmbər Məsih kəlixint] awwal kaytip kelixi kerək» deyixidu? — dəp soraxti. **12** U ularoja jawabən: — Ilyas [pəyoğəmbər] dərwəkə [Məsihətin] awwal kelidu, andin həmmə ixni orniqə kaltırıldı; əmdi nemixqə mukəddəs yazmilarda İnsan'ooqli kep azab-əkubət qekidu wə horlinidu, dəp pütülgən? **13** Lekin mən silərgə xuni eytayki, Ilyas [pəyoğəmbər] dərhəkikət kəldi wə dal mukəddəs yazmilarda u həkkidə pütülgəndək, kixilar uningoja nemini halisa xundak kıldı. **14** Ular muhlislarning yəniqə kaytip baronjinə, zor bir top adəmlarının ularning atrapiçoja olixıwalqanlığını, birnəqə Təwrat ustazlırinin ular bilən munazira kilixiwatlınlığını kərdi. **15** Uni kərgən pütün halayık intayın həyran boluxti wə yığırüp kəlip uning bilən salamlaxtı. **16** U ulardin: — Ular bilən nemə tooruluk munazira kilixiatisilər, — dəp soridi. **17** Halayıktın bireylən uningoja: — Ustaz, mən oqlumnu sening aldingoja elip kəldim, qünki uningoja gaqa kiloquqi bir roh qaplıxiyalojan. **18** Hər kətim roh, uni qirmiwalşa, uni tartixturup yikitudi, xuning bilən balining aqzı kepüklixi, qıxları kirixip ketidü; kəkxal bolup kəlidü. Muhlisliringdin jinni həydiwatkəysilər dəp tilidim, birək ular kılalmidi, — dedi. **19** U jawabən: — Əy etikadsız dəwr, silər bilən qaqanojqıqturay?! Mən silərgə yəna qaqanojqısa səwr kılay? — Balını aldimoja elip kelenglər — dedi. **20** Ular balını uning aldiçoja elip kəldi. Əysani kerüx bilənlə roh, balining pütün badınını tartixturuwattı. Bala yikilip, aqzidin keptik qıkkən peti yərdə yumilap kətti. **21** U balining atisidin: — Bu ix bexiqə kəlginiqə kənqə uzun boldi? — dəp soridi. U: — Kiqikidin tartip xundak, **22** jin uni halak kılıx üqün kep kətim otka wə suqoja taxlıdi. Əmdi bır amal kılalısan, bizəq iq aqritip xapaət kılqaysan! — dedi. **23** Əysa uningoja: — «Kılalısan!» dəysanəqə! İxənqətə bolovan adərnəqə

9 U ularoja yənə: — Mən silərgə xuni bərhək eytip koyayki, bu yərdə turojanlarning arisidin elümmüng təmini tetixtin burun jəzmən Hudanıng padixaḥlıkinin küq-kudrat bilən kəlgənlikini keridiojanlar bardur. **2** Wa alta kündin keyin, Əysə Petrus, Yakup wə Yuhannanı ayriplip, egiz bir taçqa qıktı. U yərdə uning siyakı ularning kez alındıla ezsirip, **3** kiymılıri yer yüzidiki heqbir akartıkuşunu akartalmışudak dərijida parkırıp kardək ap'ak boldi. **4** Ularning kez altıda Musa wə İlyas [pəyojəmbərlər] tuyuksız kəründi; ular əysə bilən sezlifixatqanıdi. **5** Petrus bu ixka jawabən Əysəoşa: — Ustaz, bu yərdə bolojinimiz intayın yahxi boldi! Birini sanga, birini Musaçı, yənə birini İlyaskə atap bu yərgə üq kəpə yasaylı! — dedi **6** (qünki Petrus nemə deyixini bilməy kələjanıdi, qünki ular həmə ix mumkindür!) — dedi. **24** Balining atisi dərhal: — Mən ixnimən; ixəngsilikimə mədət kılqıjasan! — dedi yiçlap nida kılıp. **25** Əmdı Əysə kəpqılıknıng yürüküüp kəlgənlikini kerüp, həlikı napak rohka tənbil, berip: — Əy adəmnı gas wə gaqa kılıquçı roh! Buyruk kılımənki, uningdin qık, ikkinçi kırğıçı bolma! — dedi. **26** Xu əhaman jin bir qırķırıcıda, balını dəhəxtlik tartıxtıturup, uningdin qıkıp kətti. Bala əlkütək yetip kaldi, halayıknıng kepinqisi «U əldi!» deyixti. **27** Lekin Əysə balını kolidin tutup yelidi, bala ornidin turdi. **28** Əysə əyga kırğandin keyin, muhlisliri uning bilən yaloquz kalojanda uningdin: — Biz nemə üçün jinni həydiwetəlmidük? — dəp soraxtı. **29** U ularoja: — Bu hil [jin] dua wə rozidin baxka yol bilən qıkırılmış, — dedi. **30** Ular xu yərdin ayrılip, Galiliyədən etüp

ketiwatatti. Biraq u buni heqkimning bilixini halimaytti. **3** Lekin u jawabən: — Musa [pəyərəmbər] silərgə nemə **31** Qünki u muhlisliroja: — Insan'oojı insanlarning dəp buyruqan? — dedi. **4** Ular: — Musa [pəyərəmbər] kolioja tapxurulup, ular uni əltüridü. Əltürülüp üç kixining ayalini bir parqə talak heti yezipla talak kündin keyin tırılıdu, — degen təlimni beriwatatti. **32** Kiliçioja ruhsət kılıqan, — deyixti. **5** Əysə ularoja: — Lekin [muhlislar] bu seznı qızxənmidi həmdə uningdin Tax yürəkliklindən u silərgə bu əmrni pütkən; **6** soraxkımı petinalmirdi. **33** U KəpərNağum xəhirişa lekin Huda aləm apirdə bolqinida [insanları] «Ər wə kəldi. Əyyə kirganda u ulardin: — Yolda nemə toorfrisidə ayal kilip yarattı». **7** «Xu səwəbtin ər kixi ata-anisidin mulahiziləxtinqular? — dəp soridi. **34** Lekin ular xük turdi, ayrılıdu, ayali bilən birlixip **8** ikkilisi bir tən boldiu», qünki ular yolda kaysımız əng uluq dəp bir-biri bilən Xundak ikən, ər-ayal əmdi ikki tən əməs, bəlkı bir tən mulahiziləxkəndi. **35** U oltrup, on ikkəylənni yenioja boldi. **9** Xuning üçün, Huda қoxxanni insan ayrimisun, qakırıp, ularoja: — Kim birinqi boluxni istigən bolsa, — dedi. **10** Ular əyga kəytip kelip kirganda, muhlisliri uningdin bu həkətə soridi. **11** U ularoja: — Ayalini talak kiliplə, baxxa birini əmrige aloqan kixi ayalıqə gunah kiliplə zina kılıqan boldi. **12** Erini koyuwetip, baxxa ərgə təkən ayalmu zina kılıqan boldi, — dedi. **13** Kəlunqni təküzgəysən dəp, xixilər kiqik balılırını uning aldiqə elip keliwatatti. Biraq muhlislar elip kəlgənləri ayiblidi. **14** Buni kərgən əysə aqqiklinip, muhlisliroja: Balilar aldiməq kəlsən, ularını tosmanglar. Qünki Hudanıg padixaqliki dəl muxundaklarojə təwədүr. **15** Mən silərgə xuni bərhək etiyip koyayki, Hudanıg padixaqlikini səbiy balidak kəlmisə, uningoja hərgiz kirəlməydi, — dedi. **16** Xuning bilən u balılları kuyukioja elip, ularoja kollirini təküzüp bəht tilidi. **17** U yoloja qıkkanda, birsi uning aldiqə yığırüp kelip, uning aldida tiziñip uningdin: — I yahxi ustaz, mən kəndək kəlsəm mənggülü həyatqa miraslık kılımən? — dəp soridi. (*aiōnios g166*) **18** Lekin əysə uningoja: — Meni nemixə yahxi dəysən? Paşət biridin, yəni Hudadin baxxa heqkim yahxi əməstür. **19** Sən Təwrattiki «Zina kılma, katılıllıq kılma, oqrılıq kılma, yaloqan guwahlik bərmə, hiyanet kılma, ata-anangni hərmət kıl» degen pərhiz-pərzələri bilisən, — dedi. **20** U adəm jawabən: — Ustaz, buların həmmisigə kiqikimdin tartıp əməl kilipl keliwatımən, — dedi. **21** Əysəning uningoja karap muhəbbiti kəzəjaldı wa uningoja: — Səndə yəna bir ix kam. Berip pütün mal-mülkingni setip, pulini yüksəllərə bərgin wə xundak kilsəng, ərxtə həzinəng boldi. Andin kelip krestni kətürüp manga əgəxkin! — dedi. **22** Lekin muxu seznı anglap, uning qırayı tutulup, kəyəqoja qəmüp u yərdin ketti. Qünki uning mal-dunyasi naħayiti kəp idi. **23** Andin əysə qərisiga səpselip karap, muhlisliroja: — Mal-dunyasi keplerning Hudanıg padixaqlikoja kirixi nemideqan təslitə boldu-hə! — dedi. **24** Muhlislar uning sezlirigə intayın həyran boluxti, lekin əysə ularoja yəna jawabən: — Balılırm, mal-mülükə tayanoşanlar üçün Hudanıg padixaqlikoja kirixi nemideqan təs-hə! **25** Təgining yinginining kəzidin etüxi bay adəmning Hudanıg padixaqlikoja kirixidin asandur! — dedi. **26** Ular buni anglap intayın bək həyran boluxup, bir-biridin: Undakta, kim nijatka erixəleydə? — dəp soraxti. **27** Əysə ularoja karap: — Bu ix insan bilən wujudka qixixi mumkin əməs, lekin Huda üçün mumkin əməs bolmayıd; qünki Huda oja nisbatən həmmə ix mumkin boldi, — dedi. **28** Buning bilən Petrus uningoja: — Mana, biz bolsak, həmməni taxlap sanga əgəxtulk? — degili turdi. **29** Əysə uningoja jawabən mundak dedi: — Mən silərgə bərhək xuni etiyip koyayki, mən üçün wə hux hawar üçün eyi, aka-ukiliri, aqa-singilliri, atisi, anisi, ayali, baliliri yaki yər-zeminləridin waz

10 U yərdin kəzəjilip, Yəħudiya əlkisi tərəpliridin etüp, lordan dəryasining u ketidiki rayonlarojumu bardi. Top-top adəmlər yənə uning ətrapıqə olixiwaləjanidi. U aditi boyiqə ularoja təlim berixkə baxlıdı. **2** Bəzi Pərisiyalar uning yenioja kelip uni kiltəkkə qüfürük məksitidə uningdin: — Bir adəmning ayalını talak kiliçi Təwrat kanuniqə uyğunmu? — dəp soridi.

kəqkənlərning həmmisi **30** bu zamanda bularning yüz həssisigə, yəni ey, aka-uka, aqa-singil, ana, balilar wə yər-zeminlar oja (ziyankəxliliklər koxulojan haldə) tuyassər bolmay kalmayıd wə kelidiojan zamandimu mənggülük həyatka erixməy kalmaydu. (**aiōn g165, aiōnos g166**) **31** Lekin xu qəoqda nuroqun alidda turoqanlar arkioja etidi, nuroqun arkıda turoqanlar alidioja etidi. **32** Ular Yerusalem oja qılıcidiojan yolda idi, əsya həmmiminqaldida ketiwatati. [Muhlisliri] bək həyran idi həmdə uningoja əgəxkənlərmə korķunq iqidə ketiwatati. Əysa on ikkaylannı yəna ez yenioja tartıp, ularoja ez bexiqə qüxicidiojanlarını ukturuxka baxlap: **33** — Mana biz həzir Yerusalem oja qikip ketiwatimiz. İnsan'ooqlı bax kahınlar wə Təwrat ustazlırioja tapxurulidu. Ular uni elümge məhkum kildi wə yat əlliklərgə tapxurudu. **34** Ular bolsa uni məshirə kılıp, kamqılap, uning üstigə tükürüd wə uni eltürüd. Lekin üq kündün keyin u qaya tirilidu, — dedi. **35** Zəbədiyinin oqulları Yakup bilən Yuhənnanın uning alidioja kılıp: — Ustaz, səndin nema tilisək orundap bərsəng, dəp etünimiz, — deyixti. **36** U ularoja: — Silərgə nemə kılıp beriximni halaysıl? — dedi. **37** — Sən xan-xəripingdə bolojiningda, birimizni ong yeningdə, birimizni sol yeningdə olturoquzoşaysan, — deyixti ular. **38** Əysa ularoja jawabən: — Nema tələp kılıqanlıqlarını bilmeywatisilər. Mən iqidiojan kədəhənmə iqələmsilər? Mən kobul kılıcidiojan qəmüldürüxnı silermü kobul kılalamsilər? **39** — Kılalaymiz, — deyixti ular. Əysa ularoja: — Dərvəkə, mən iqidiojan kədəhənmə silermü iqisilər wə man kobul kılıcidiojan qəmüldürülük bilən qəmüldürüsilsilər. **40** Bırak ong yaki sol yenimdə olturuxka nesip bolux menin ilikimdə əməs; bəlkı kimi lərgə təyyarlanqan bolsa, xularoja berilidu, — dedi. **41** Buningdən həwər tapkan [kalojan] on [muhlis] Yakup bilən Yuhənnadin hapa boluxka baxlıdı. **42** Lekin əysa ularni yenioja qakırıp, mundak, dedi: — Silərgə məlumki, yat əllər təstidiki həkümran, dəp həsablanoqanlar kol astidiki həlk təstidin buyrukəwazlık kılıp həkimiyət yürgütüdü, wə həkukdarları ularni hojayinlarqə idarə kılıdı. **43** Bırak silərnin aranglarda bundak ix bolmayıd; bəlkı silərdin kim mərtiwlilik boluxni halisa, u silərnin hizmitinglarda bolsun; **44** wə kim aranglarda birinqi boluxni istisə, u həmmə adəmning kuli bolsun. **45** Qünki İnsan'ooqlumu dərwəkə xu yolda kəpqılık menin hizmitimdə bolsun deməy, bəlkı kəpqılıknıg hizmitidə bolay wə jenimini pida kılıx bədiləq nuroqun adəmlərni hərlükə qikiray dəp kəldi. **46** Ular Yerihə xəhiringə kəldi. [Əysa] muhlisliri wə zor bir top adəmlər bilən billə Yerihodin qıkkən wakitta, Timayning Bartimay isimlik karıoju ooqlı yol boyida olturup, tiləmqılık kiliwatatti. **47** U «Nasarətlək əysa»ning u yərdə ikənlikini anglap: — I Dawutning ooqlı əysa, manga rəhim kılıqaysən! — dəp towlaxka baxlıdı. **48** Nuroqun adəmlər uni «Ün qıkarma» dəp əyiblidi. Lekin u: — I Dawutning ooqlı, manga rəhim kılıqaysan, — dəp tehimə ünlük towlidi. **49** Əysa tohtap: Uni qakirinqalar, — dedi. Xuning bilən ular karıoju qakirip uningoja: — Yürəklik bol! Ornungdin tur, u seni qakiriatidu! — deyixti. **50** U adam qapınını selip taxlap, ornidin das turup əysanıng alidioja kəldi. **51** Əysa jawabən uningdin: — Sən meni nemə kıl dəysən? — dəp

soridi. Karioju: — I igəm, qaya kəridiojan bolsam'idi! — dedi. **52** Əysa uningoja: — Yolungoja kaytsang bolidu, etikadıng seni sakayıtti, — dewidi, u xuan kərələydiqə boldi wə yol boyı əysa oja agixip mangdi.

11 Ular Yerusalem oja yekinlixip, Zəytun teoqininq etikidiki Bayt-Fagi wə Bayt-Aniya yezilirioja yekin kəlgini, u ikki muhlisi oja aldın mangdurup ularoja: — Silər udululgardıki yezioja beringlar. Yezioja kiripla, adəm balisi minip bakmiojan, baqlaklık bir təhəyni kərisilər. Uni yexip bu yərgə yetiləp kelinglər. **3** Əger birsi silərdin: «Nemixkə bundak kılısilər?» dəp sorap əlsa, «Rəbning buningoja hajiti qüxti wə u helila uni bu yərgə əwətip beridu» — dəngər, — dəp tapıldı. **4** Ular ketip aqa yol təstidiki əynin dərvazisi sırtında baqlaklık turoqan bir təhəyni kərdi. Ular tanını yəxti. **5** U yərdə turoqanlardan bəzilər: — Təhəyni yexip nemə kılısilər? — deyixti. **6** Muhlislər əysanıng buyruqonidak jawaħ bərdi, həlikı kixilər ularoja yol koydi. **7** Muhlislər təhəyni əysanıng alidioja yetiləp kılıp, üstigə ez yepinqə-qapanırinı taxlıdi; u üstigə mindi. **8** Əmdi nuroqun kixilər yepinqə-qapanırinı yoloja payandaz kılıp saldı; baxkılırlı dərəhələrdin xahxumbilarnı kesip yoloja yaydı. **9** Aldida mangojan wə kəynidin əgəxkənlər: «Hosanna! Pərvərdigarning namida kəlgüqığa mubarak bolsun! **10** Atimiz Dawutning keliidiojan padixahlılıqoja mubarak bolsun! Ərxıəlada təxəkkür-hosannalar okulsun!» — dəp warkirixatti. **11** U Yerusalem oja berip ibadəthana høyilirioja kirdi; wə ətrapidiki həmmini kezdiñ kəqürəndin keyin, wakit bir yərgə berip kələqəqə, on ikkaylən bilən billə yəna Bəyt-Aniya oja qıktı. **12** Ətisi, ular Bayt-Aniyadın qıkkənda, uning korsiki ekip kətkənidi. **13** Yırakaltı yopurmaklıq bir tüp ənjür darihini baykap, uningdin birər mewə tapalar mənmikin dəp yenioja bardı; lekin tūwigə kəlgəndə yopurmakṭın baxka həq nərsə tapalmıdi. Qünki bu ənjür pixidiojan pəsil əməs idi. **14** U dərəhəkə sez kılıp: — Buningdin keyin mənggü həqkim səndin mewə yemigə! — dedi. Muhlislrimu buni anglidi. (**aiōn g165**) **15** Ular Yerusalem oja kəldi; u ibadəthana høyilirioja kirip, u yərdə elim-setim kiliwatçınları häydəxkə baxlıdı wə pul tegixküqilərnin xırəlini, pahtək-kəptər satqıqınlırin orunduklını erüwətti; **16** wə həqkimin həqkəndək mal-buyumlari ibadəthana høyiliridin kətürüp etüxiga yol köymidi. **17** U həlkə: — Mukaddas yazmilarda: «Mening eyüm barlıq əllər üçün dua-tilawəthana dəp atılıdu» dəp pütülgən əməsmü? Lekin silər uni bulangqınlarning uwisi oja aylanduruwättinglər! — dəp təlim baxlıdı. **18** Bax kahınlar wə Təwrat ustazlırları buni anglap, uni yokitixning qarışını izdəxkə baxlıdı; pitkül halayık uning təlimigə təəjjuplinip kələqəqə, ular uningdin korkattı. **19** Kəqkərun, u [muhlisliri] [bilən] xəhərninq sirtioja qikip kətti. **20** Ətisi səhərdə, ular ənjür dərihiñin yenidin etüp ketiwetip, dərəhning yiltizidin kurup kətkənlilikini bayxaxtı. **21** [Dərəhni halitini] esiga kəltürgən Petrus: — Ustaz, kara, son karıojoan ənjür dərihi kurup ketipstu! — dedi. **22** Əysa ularoja jawabən mundak dedi: — Hudanıng ixənqıda bolunglar. **23** Mən silərgə xuni bərhək eytip koyayki, kimdəkim bu taqıq: Bu yərdin kətürülp dengizə taxlan!» desə wə xundakla kəlbidə həq guman

kilmay, bəlkı eytkinining əməlgə exixioa ixənq bar bolsa, u eytkən ix uning üçün əməlgə axidu. **24** Xəsəwətin mən silərgə xuni eytimənki, dua bilən tiligən hərbir nərsə bolsa, xuningəqə erixtim, dəp ixininglər. Xunda, tiligininglər əməlgə axidu. **25** Wə ornunglardın turup dua kılçıninqlarda, bürəsiqə oquminglər bolsa, uni kəqrünglər. Xuning bilən ərxtiki Atanglarımı silörning gunahlırlıqlarını kəqürüm kıldı. **26** Lekin silər baxxılarnı kəqürüm kilmisənglər, ərxtiki Atanglarımı silörning gunahlırlıqlarını kəqürüm kilməydu. **27** Ular Yerusaleməqə kaytidin kirdi. Ü ibadəthana həylilirdə aylınip yürgəndə, bax kahinlər, Təwrat ustazlıri wə aksakallar uning yeniqə kelip: **28** — San kiliwatqan bu ixlarnı kəysi hökükə tayinip kiliwatisən? Sanga bu ixlarnı kılıx hökükini kim bərgən? — dəp soridi. **29** Əysə ularoja jawabən: — Mənmu silərdin bir soal soray. Silər uningoja jawab bərsənglər, mənmu bu ixlarnı kəysi hökükə tayinip kiliwatqanlığımı eytip berimən: **30** — Yəhya yürgüzən qəmildürütərə bolsa, ərxtinmu, yaki insanlardınım? Manga jawab barsənglərə! **31** Ular əzara mulahizə kılıxip: — Əgər «Ərxtin kalğan» desək, u bizə: «Undakta, silər nemə üçün Yəhyaçıqə ixənmidirlər?» dəydu. **32** Əgər: «İnsanlardın kəlğan» desək, ... bolmayıdul — deyixti (qünki barlıq həlkə Yəhyani pəyojəmbar dəp karioňaqka, ular həlkətin korkattı). **33** Buning bilən, ular əysəsaq: — Bilməymiz, — dəp jawab berixti. — Undakta, mənmu bu ixlarnı kəysi hökükə tayinip kiliwatqanlığımı eytməymən, — dedi ularoja.

12 Andin, u ularoja təmssillər bilən sezləkə baxıldı: — Bir kixi bir üzümzarlıq bərpa kılıp, ətrapını qitlapı; u bir xarab kəlqiki kezipti wə bir kezət munarini yasaptı. Andin üzümzarlıknı baqwənlərgə ijarigə berip, ezi yakə yurtka ketiptu. **2** Üzüm pəslə kəlgəndə, baqwənlərdin üzümzarlıktıki mewilərdin [tegixliklini] akelix üçün bir kulini ularning yenoja əwətiptu. **3** Lekin ular uni tutuwelip dumbalap, kuruk kol kəyturuptu. **4** Hojayın yənə bir kulni ularning yenoja əwətiptu. Uni bolsa ular qalma-kesək kılıp, bax-kəzini yerip, həkarətləp kəyturuptu. **5** Hojayın yənə birsini əwətiptu. Lekin uni ular eltürüptu. U yənə tola kullarnı əwətiptu, lekin ular bəzilirini dumbalap, bəzilirini eltürüptu. **6** Hojayının yenida pəkət uning seyümlük bir oqlıla kəloqaqka, ular oqlumluqı hərmət kilar dəp, u uni əng ahiri bolup baqwənlərning yenoja əwətiptu. **7** Lekin xu baqwənlər əzara: «Bu bolsa mirashor; kelinglər, uni eltürüwetəylı, xuning bilən mirasi bizningki bolidul» deyixiptu. **8** Xunga ular uni tutup eltürüp, üzümzarlıknıng sırtıqə taxliwetiptu. **9** Əmdı üzümzarlıknıng hojayını kəndak, kılıdu! U ezi kelip baqwənlərnı eltürirdi wə üzümzarlıknı baxkilaroja beridur. **10** Əmdı silər mukaddəs yazmilardın munu ayətni okup bakmılqanmusılər? — «Tamqılar taxliwətəkn tax bolsa, Burjək texi bolup titikləndi. **11** Bu ix Pərvərdigardindur, Kəzimiz alidda karamat bir ixtur!» **12** Ular uning bu təmsilni əzlirigə karıtip eytkənlilikini qıxəndi; xunga ular uni tutux yolini izdəxti; həlbuki, halayıktın körkuxup, uni taxlap ketip kəldi. **13** Xuningdin keyin, ular birnəqqə Pərisiy wə Herodning tərəpdarlarını uni eż sezi bilən kiltakka qüxürüt makşitidə uning aldiqə əwətti. **14** Ular kelip uningoja: —

Ustaz, silini səmimiy adəm, adamlırgə kət'iy yüz-hatira kılmayıdu, heqkimə yan basmaydu, bəlkı kixilərgə Hudanıng yolini sadıqlıq bilən eğitip keliwatidü, dəp bilimiz. [Siliqə], [Rim imperatoru] Kəysərəgə baj-selik tapxurux Təwrat ənunioqə uyğunmu-yoq? **15** Zadi baj tapxuramduk-tapxuramduk? — deyixti. Lekin u ularning sahihpəzlilikini biliplərə: — Nemixə meni siniməqçisilər? Manga bir «dinar» pulni əkelinglər, mən kerüp bakay, — dedi. **16** Ular pulni elip kəldi, u ulardin: — Buning üstdiğində sūrat wə nam-isim kimming? — dəp soridi. — Kəysərning, — deyixti ular. **17** Əysə ularə jawabən: — [Undak bolsa], Kəysərning həkkini Kəysərəgə, Hudanıng həkkini Hudaqə tapxurungalar, — dedi. Xuning bilən ular uningoja intayın həyran kəlxisti. **18** Andin «Əlgənlər tirləməydu» dəydiyən Sadukiylar uning aldiqə kəlip kistap soal koydı: **19** — Ustaz, Musa [payəqəmbar] Təwratta bizgə: «Bir kixi elüp ketip, ayali tul kəlip, pərzənt kermigən bolsa, uning aka yaki inisi tul kələqən yənggisini əmriga elip, kərindixi üçün nəsil kəldüruxi lazım» dəp yəzəqən. **20** Burun yətə aka-uka bar idı. Qongı eylinip pərzənt kəldürməyə öldi. **21** İkkinqi kərindixi yənggisini əmriga elip, umu pərzənt kərməyə öldi. Üqinqisining əhəwalımı uningkığa ohxax boldı. **22** Xu tarikiyyətində ohxaxla uni elip pərzənt kərməyə kotti. Ahirdə, u ayalma aləmdin ötti. **23** Əmdi tirlili künidə ular tirligəndə, bu ayal əyassisining ayali bolidü? Qünki yəttisining həmmisi uni hotunluqka aloqan-də! — deyixti. **24** Əysə ularə jawab mundak yəttisini: — Silər nə mükəddəs yazmılarnı nə Hudanıng kudritini bilmigənliklər sawəbidiñin muxundak azojan əməsəsüslər? **25** Qünki elümdin tirligəndə insanlar eylənmeydü, ərgə təgənneydü, bəlkı ərxtiki pərixtilərgə ohxax bolidü. **26** Əmdi əlgənlərin tirlili məsilisli həkkidə [Təwratta], yəni Musaqa qızırüləğən kitabitki «tikənlik» wəkəsidi, Hudanıng uningoja kəndak eytkinini, yəni: «Mən İbrahimning Hudasi, Ishəkninq Hudasi wə Yaqupning Hudasidurman!» deginini okumidinglərmi? **27** U elülklərinin Hudasi əməs, bəlkı tirkilərinin Hudasidur! Xunga silər kəttik ezip kətkənsilər! **28** Ularə yekin kəlgən, munaziriləxkənlərini anglıqan wə əysanıng ularə yahxi jawab bərəqənlilikini kərgən bir Təwrat ustazı uningdin: — Pütün əmrlerning iqidə əng mulhimi əyssi? — dəp soridi. **29** Əysə mundak jawab bərdi: — Əng mulhim əmr xuki, «Angliojin, ay Israfil! Pərvərdigar Hudayimiz bölojan Rəb bırdur. **30** Pərvərdigar Hudayingni pütün kəlbinq, pütün jeninq, pütün zehning wə pütün küküting bilən seygin». Mana bu əng mulhim əmr. **31** Uningoja ohxayıqan ikkinqi əmər bolsa: — «Koxnangni ezişnigi seygəndək sey». Heqkəndək əmr bulardın üstün turmaydu. **32** Təwrat ustazı uningoja: — Toqraq eyttingiz, ustaz, həkikət boyiqə sezlidinqiz; qünki U bırdur, Uningdin baxxısı yoktur; **33** insanning Uni pütün kəlbini, pütün əkli, pütün jeni wə pütün kiiqi bilən seyxi həm koxnisinimü ezzini seygəndək seyxi barlıq keydürmə kurbanlıklar həm baxxə kurbanlıq-hədiyalərdinmü arktuktur. **34** Əysə uning akıllılık bilən jawab bərginini kərüp: — Sən Hudanıng padixahlıqidin yırak əməssən, — dedi. Xuningdin keyin, heqkim uningdin soal soraxka petinalmıldı. **35** Ibadəthana höylilirida təlim bərgəndə,

Dysa bularoja jawabən mundak soalni otturiqə koydi: Təwrat ustazlirining Məsihni «Dawutning oqlı» deginini qandak qixinisilər? **36** Qünki Dawut ezi Muğaddəs Rohta mundak degənozu: — «Pərvərdigar menin Rəbbimə eyttiki: — «Mən sening düxmanlıringni tətipəring kılouqə, Menin ong yenimda olturoqın!». **37** Dawut [Məsihni] xundak «Rabbim» dəp atıqan tursa, əmdi [Məsih] kandaqmu [Dawutning] oqlı bolidu? U yərdiki top-top həlk uring sezinı hursənlilik bilən anglaytti. **38** Əularoja təlim bərginidə mundak dedi: — Təwrat ustazlirinden höxyar bolunlar. Ular uzun tonlarnı kiyıwalıqan haldə kerilip yürtükə, bazarlarda kixilerning ularoja bolçan [uzun] salamlırıqqa, **39** sinagoglarda aldinkı orunlarda, ziyanatlarda terdə olturuxka amraq kelidi. **40** Ular tul ayallarning barlıq ey-besatlırını yəwaliđu wə kez-kez kılıp yaloqandan uzundin-uzun dualar kildi. Ularning tartidiojan jazası tehimu eçir bolidu! **41** U ibadəthanidiki sədikə sandukının uludıla olturup, uningoja pullerini taxlawatkən halayıkkə karap turatti. Nurqun baylar uningoja heli kep pul taxlaxti. **42** Namrat bir tul ayalmu kelim, tiyinining təttin biri kimmitidiki ikki ləptənni taxlıdı. **43** U muhlislini yenoja qakırıp, ularoja mundak dedi: — Mən silərgə bərhək xuni eytip koyayki, bu namrat tul ayalning ianə sandukıqa taxlıqını baxşılıarning həmmisinin taxlıqanlıridin keptur. **44** Qünki baxşilar ezlirininq exip taxşanlıridin sədikə kıldı; lekin bu ayal namrat turupmu, ezingin bar-yokını — tirikqılık kılıdıcıının həmmisinin sədikə kılıp taxlıdı.

nə mulahizə kılmangalar, bəlkı xu wakit-saitida silərgə kəysi gəp berilsə, xuni eytinglər; qünki sezligiçi silə əməs, Mükəddəs Rohtur. **12** Kərindaxx kərindixioja, ata balisioja hainlik kılıp elümə tutup beridu. Balılarımı ata-anisi bilən zitlixip, ularını elümə məhkum kıldırdıu. **13** Xundakla silər menin namırm tüpeylidin həmmə adəmning nəpritiqə uqraysıllər, lekin ahırojıqə bərdaxlık bərgənlər kütkuzuldu. **14** «Wəyrən kılouqı virginqlik nomusuzlığının ezi turuxka tegixlik bolmioqan yarada turujinini kergininglarda, (kitabhanı bu sözning mənisiనı qüxəngəy) Yəhudiya elxisidə turuwatkanlar taqlarqa kaqsun. **15** Əgzcida turojan kixi eyiga qüxməy yaki eyidiki birər nemini alçılı iqiqə kirməy [kaqsun]. **16** Etizlarda turuwatkan kixi bolsa qapinini aloqli eyiga yanmisun. **17** U künlərde həmildər ayallar wə bala emitiwatkanlarning həlioja way! **18** [Kaçıdıcıjan] waktinglarning kixka toqra kelip kalmalışı üçün dua kilinglar. **19** Qünki u qaçqanda Huda yaratkan dunyaning apiridə kılınoqandın buyan muxu qaçqıqə kərülüp bakmioqan həm kəlgüsündim kərilmədyiojan zor azab-ökubat bolidu. **20** Əger Pərvardigar u künlərni azaytmisa, heqkandak ət işığı kutulalmayıdu. Lekin U Əz tallıqanlıri üçün u künlərni azaytidu. **21** Əger u qaçqanda birsi silərgə: «Kəranglar, bu yərda Məsih bar!» yaki «Kəranglar, u ənə u yərdəl» desə, ixənmənglər. **22** Qünki sahta məsihərlər wa sahta peyəmbərlər maydanqo qikidü, mejizilik alamətlər wə karamətlərni kərsitudu; xuning bilən əger mumkin bolidiqan bolsa, ular hətta [Huda] tallıqanlarnı həm azduridu. **23** Xuning üçün, silər hoxyar bolunglar. Mana, mən bən ixlarning həmmisi silərgə aldın'la uitkurtur koydum. **24** Əmdini xu künlərde, xu azab-ökubat etüp kətkən həman, kuyax kariyidu, ay yoruklukını bərməydi, **25** yultuzlar asmandın tekütlüp qüxicidü, asmandiki küqlər lərzığa kelidu. **26** Andin kixilər İnsan'oqlining uluq kük-kudrat wə xan-xərəp bilən bulutlar iqidə keliwatkanlığını kəridu. **27** U ez pərixtillirini əwətiidu, ular uning tallıqanlırını dunyaning tətəripidin, zeminning qətliridin asmanınning qətlirigiqə yiçip jəm kılıdu. **28**
— Ənjür dərihidin mundak təmsilini biliwelinglar: — Uning xahliri kekirip yopurmak qıkarojanda, yazning yekinlap kalovanlığını bilisilər. **29** Huddi xuningdək, [mən baya degenlirimning] yüz beriwtatkanlığını kergininglarda, uning yekinlap kalovanlığını, hətta ixik alidda turuwatkanlığını biliwelinglar. **30** Mən silərgə bərhək xuni eytip koyayki, bu alamətlərning həmmisi əməlgə axurulmay turup, bu dəwr etməydi. **31** Asman-zemir yokılıdu, biraq menin sezlirim hərgiz yokalmayıdu. **32** Lekin xu küni yaki wakitsaiti toqıruluk həwərnı heqkim bilməydi — hətta nə ərxtiki pərixtilərmə bilməydi, nə oqul bilməydi, uni pəkət Atila bilidu. **33** Hoxyar bolunglar, səgək bolup dua kilinglar, qünki u wakit-saättning qaçan kelidiojanlığını bilməsilər. **34** Bu huddi yaka yurtkə qıkmakçı bolojan adəmning əhwalıqə oxhaydu. Yoloq qıkıcıjan qaçqanda, u küllirioja ez hökükini bekítip, hərbirigə ez wəzipisini tapxuridu wə dərəwazıwənningmu səgək boluxini tapilaydu. **35** Xuningdək, silərmə səgək bolunglar; qünki əynin işgisiñin [kayıtip] kelidiqan waktingin — kəqkurunmu, tün yerimimi, horaz qilliçian

wakitmu yaki səhər wakitmu — uni biləlməysilər; **36** u tuyuksız kəlgəndə, silərnin uhlawatkininqlarning üstiga qüxmisin! **37** Silərgə eytkinimni mən həmməyləngə eytimən: Səgək turunglar!

14 «Otüp ketix» heyti wə «petir nan heyti»qə ikki kün kəlojanidi. Bax kahinlər wə Təwrat ustazlıri uni hıylə-nayrəng bilət tutup əltürünxing qarısını izdəyti. **2** Qünki ular: — Bu ix heyti-ayəm künləri kılınmışın. Bolmisa, həlk arısında malimanqlıq qikixi mumkin, — deyixətti. **3** Əmdı u Bayt-Aniya yezisidə, «Simon mahaw»ning eyidə dastihanda olturojanda, ak qaxtexi xixida nahayıti kimmətlək sap sumbul ətirni ketürüp kəlgən bir ayal uning yenioja kirdi. Ayal ak qaxtexi xexini qekip, ətirni əysanıng bexiqə kuydi. **4** Lekin bəzilər buningə qapa boluxup, bir-biriga: — Bu ətir nema dəp xundak israp kılınlı? **5** Qünki bu ətirni üq yüz dinardin artuk puloja sataklı bolatti, puli kəmbəqəllərgə sadık kılınsa bolmamti! — deyixti. Ular ayalqa xundak tapa-tənə kılıqlı turdi. **6** Lekin əysa ularqa: — Uning ihtiariqa koyunqlar, nema dəp uning kənglini aqrıritisilər? U meninq üstümgə yahxi ix kıldı. **7** Qünki kəmbəqəllərlər daim aranglarda bolidu, haliojan wakitinglarda ularqa həyr-sahawat kərsitələysilər; lekin meninq aranglarda boluxum silərgə daim nesip boluwarmayıd! **8** Ayal qamining yetixiqə kıldı; u meninq bədinimning dərnə kılınlıqda aldin'ala təyyarlık kılıp, uningə qatır-may kuyup koydi. **9** Mən silərgə bərhək xuni eytip koyayki, bu hux həwər pütkül dunyanıng kəyeridə jakarlansa, bu ayal əslinip, uning kəlojan bu ixi təriplinidü, — dedi. **10** Xu waqitta, on ikkiyləndin biri bolovan Yəhudə İxkariyot uni ularqa tutup berix məksitidə bax kahinlarning aldioja bardı. **11** Ular buni anglap huxal bolup kətti wə uningə pul berixkə wəda kılıxtı. Yəhudə uni tutup berixkə muwapik pulsat izdəp yürürtti. **12** Petir nan heytingin birinqi künü, yəni otüp ketix heytingin kurbanlıq [kəzəsi] soyulidıqan künü, muhlislar uningdin: — Otüp ketix heytingin [tamikini] yeyixing üçün bizning kəyergə berip təyyarliximizni halasən? — dəp soridi. **13** U muhlisliridin ikkiylənni aldin mangozup ularqa: — Xəhərgə kiringlər, u yərdə kozida su kətürülwalojan bir ar xixi silərgə ugraydu. Uning kəynidin menginglər. **14** U adəm nəgə kirsə xu eyninig işigisiga: «Ustaz: Muhlislirim bilən otüp ketix heytingin tamikini yedyidən mehmanhana kəyerdə? — dəp sorawatidu» — danglar. **15** U silərni baxlap üstünki kəwəttiki rətləngən sərəmjanluxturułojan qong bir eojuz eyni kərsitudu. Mana xu yərdə bizgə təyyarlık kılıp turunglar, — dedi. **16** Muhlislar yoloja qikip xəhərgə kirip, yolukkan ixalning həmmisi u eytkəndək boldi. Xu yərdə ular otüp ketix heytingin tamikini təyyarlxsti. **17** Kəq kərgəndə, u on ikkaylən bilən eygə kəldi. **18** Ular dastihanda olturup ojizalanqanda əysa: — Mən silərgə bərhək xuni eytip koyayki, aranglardiki biraylən, mən bilən billsə ojizalinwatqan birsi manga satkunluk kılıdu, — dedi. **19** Ular [bu sezdin] kayoqqa qəmipi, bir-birləp uningdin: — Mən əməstimin? — dəp soridi. Yəna birsə: — Mən əməstimin? — dedi. **20** Lekin u ularqa: — [Xu kixi] on ikkaylənnin biri, yəni kolidiki nanni mən bilən təng tawakkə tegürgüqi boldu. **21** Insan-oqlı dərwəkə ezi tooprısida [mukəddəs yazmilarda]

pütülgəndək aləmdin ketidü; birək İnsan-oqlining tutup beriliğə wasitiqi bolovan adəmning halioja way! U adəm tuqulmiojan bolsa uningoja yahsi bolatti! — dedi. **22** Ular ojizalinwatqanda, əysa bir nanni kəlioja elip taxəkkür eytkəndin keyin, uni oxup, muhlislirioja üləxtürüp bərdi wə: — Elinglar, bu meninq tenim, — dedi. **23** Andin u kəlioja jamni elip [Hudaşa] təxəkkür eytkəndin keyin, uni muhlislirioja sundı. Ularning həmmisi uningdin iqixti. **24** U ularqa: — Bu meninq tenim, nuroqun adəmlər üçün tekəlidiojan, yengi əhdini tüzidiojan kənimdir. **25** Mən silərgə bərhək xuni eytip koyayki, Hudanıng padixaḥəlikidə yengidin xarabtin iqidiqan küngiqa, üzüm telining xərbətini hərgiz iqəməymən, — dedi. **26** Ular bir mədhiyə kuyunu eytkəndin keyin taloja qikip, Zəytun teojoja karap ketixti. **27** Andin əysa ularqa: Silər həmminglər tandurulup putlixisilər, qünki [mukəddəs yazmilarda]: «Men padiqini uruwetimən, Koyalı patiparak bolup tarķitiwetiliđu» dəp pütlügən. **28** Lekin mən tirilgəndin keyin Galiliyəga silərdin burun bariman, — dedi. **29** Lekin Petrus uningoja: — Həmməylən tandurulup putlaxsimu, mən hərgiz putlaxmaymən, dedi. **30** Əysa uningoja: — Men sanga bərhək xuni eytip koyayki, bugün, yəni bugün keşə horaz ikki ketim qilliquqə, sən məndin üq ketim tanisən, — dedi. **31** Lekin Petrus tehimu kət'iylək bilən uningoja: — Sən bilən billə əlidiojan ix kerək bolsimu, səndin hərgiz tanmaymən, — dedi. Kəlojan həmmisimə xundak deyixti. **32** Andin ular Getsimana degen bir jayoja kəldi. U muhlislarqa: — Mən dua-tilawat kılıp kəlgüçə, muxu yərdə olтурup turunglar, dedi. **33** U Petrus, Yəkup wə Yuhannanı birga elip mangdi wə sür besip, roh-kəlbida tolımı pərixan boluxka baxlıdı. **34** U ularqa: — Jenim əlidiojandək bəkmə azəblanmakta. Silər bu yərdə kəlip, oyojak turunglar, — dedi. **35** U səl nerirək berip, eziyi yərgə etip düm yatti wə mumkin bolsa, u dəkikining ez bexiqə qüxmə etüp ketixi üçün dua kılıp: **36** — I Abba Ata, Sanga həmmə ix mumkindür; bu kədəhəni məndin ətkiżiżwətəksən! Lekin bu ix mən haliojandək əməs, sən haliojandək bolsun, — dedi. **37** U [üqəylənning] yenioja kaytip kəlginidə, ularning uhlap kəlojanlığını kərüp, Petruska: — Əy Simon, uhlawatamsən?! Bir saatmu oyojak turalmidingumü? **38** Ezikṭuruluxtin saklinix üçün, oyojak turup dua kilinglər. Roh pidakar bolsimu, lekin kixining atlırı ajizdur, — dedi. **39** Andin u yəna berip, ohxax sezlər bilən kaytidin dua kıldı. **40** U ularning yenioja kaytip kəlginidə, ularning yəna uhlap kəlojanlığını kərdi, qünki ularning kezliyi uykuqə ilinojanidi. Ular uningoja nəmə deyixinini bilməy kaldi. **41** U üçinqi ketim ularning yenioja kaytip ularqa: — Silər tehiqə uhlawatamsılər, tehiqə dəm eliwatamsılər? Əmdı boldi bəs! Wakıt-saiti kəldi; mana, İnsan-oqlı gunahkarlarning kəlioja tapxuruldi! **42** Kopunglar, ketaylı; mana, manga satkunluk kılıdiaojan kixi yekin kəldi! — dedi. **43** Wa xu dəkikidə, uning sezi tehi tütiməyla, mana, on ikkayləndin biri bolovan Yəhudə kəldi; uning yenida bax kahinlər, Təwrat ustazlıri wə aksakallar təripidin əwətilgən kılıq-tokmaqlarını kətürgən zor bir top adəm bar idi. **44** Uningoja satkunluk kiloquqı ular bilən alliburun ixarətni bekitip: «Mən

kimni seysəm, u dəl xudur. Silər uni tutup, yalap elip ketinglər» dəp kelixkənidi. **45** U kelip udul [Əysaning] aldişa berip: — Ustaz, ustaz! — dəp uni səyüp kətti. **46** Ular uningoja kol selip, uni tutkun kıldı. **47** Wa uning yenida turoqanlardın biraylan kılıqını suqurup, bax kahinning qakırıqa uruwidi, uning kulikini xilip quşturuwitti. **48** Əysa jawabən ularqa: — Bir kərakqını tutidiojandək kılıq-tökəmkələrni kətürüp meni tutkili kəpsiləroq? **49** Mən hər künü ibadəthana höylilirdə silər bilən billə bolup təlim berəttim, lekin silər u qəoqda meni tutmidinglər. Lekin bu ixlarning yüz berixi mukəddəs yazmılarda aldın pütülgənlərinə əmələgə axuruluxi üçün boldı, — dedi. **50** Bu qəoqda, həmməylən uni taxlap keçip ketixti. **51** Pəkət uqisioja kanap rəht yepinqəqliwaləqən bir yigit uning kəynidin əgixip mangdi. Yax əskərlər uni tutuweliwidi, **52** lekin u kanap rahttin boxinip, yalingaq peti ulardin keçip kətti. **53** Əmdi ular əysani bax kahinning aldişa elip berixti. Bax kahinlər, barlıq aksakkalar bilən Təwrat ustazlırimu u yərgə uning yenioja yiojildi. **54** Petrus uningoja taki bax kahinning sarayidiki höylining iqiqiqə yirakṭın əgixip kəldi; u қarawullar bilən billə otnıng nurida otsinip olturdu. **55** Bax kahinlər wə pütün ali kengəxma əzalıri əysani olüməgə məhkum kılıq üçün, guwahl-ispat izdidi, əmma tapalmıdi. **56** Qünki nuroqun kixiler uni ərz kılıp yaloqan guwahlıqlıq bərgən bolsimu, ularning guwahlıkları bir-birigə udul kəlməydi. **57** Bəzi ədəmlər ornidin turup, uning üstidin ərz kılıp yaloqan guwahlıq berip: **58** — Biz uning: «İnsan koli bilən yasaloqan bu ibadəthanıri búzup taxlap, insan koli bilən yasalıqan baxka bir ibadəthanını üq kün iqida yasap qıkımən» degənlilikini anglıdug, — dedi. **59** Hətta ularning bu həktiki guwahlıklırimu bir-birigə mas kalmidi. **60** Andin bax kahin həmməylənnəng aldida ornidin turup, əysadin: — Keni, jawab bərməmsən? Bular senin tüstüldindən zadi kəndak guwahlıklärni beriwtatidu? — dəp soridi. **61** Lekin əysa xitə turup, həqkəndak jawab barmidi. Bax kahin uni kıştap yəna uningdin: — Sən Mubarək Bolojuqining Oqlı Məsihəmusən? — dəp soridi. **62** Xundak, mən ezüm, — dedi əysa, — wə silər keyin Insan-oqlining Kudrat Igisining ong yenida olturidiojanlığını wə asmandığı bulutlar bilən kelidiojanlığını kərisilər. **63** Xuning bilən bax kahin tonliniri yirtip taxlap: — Əmdi baxka hərkəndək guwahlıqning nema hajiti? **64** Əzunglər bu kupurlukni anglıdinglər! Əmdi buningə nema dəysilər? — dedi. Ularning həmmisi u olüm jəzəsiə buyrulsun, dəp həküm qıkırıxtı. **65** Andin bəziləri uningoja tükürükə baxlıdı, yəna uning kezlerini tengip, muxtlap: «Keni, [pəyoqəmbərqilik kılıp] bexarət beral» deyixti. Қarawullarunu uni xapılıq bilən kaqtatlidi. **66** Petrus sarayning təwənki höylisidə turoqanda, bax kahinning dedəkliridin biri kelip, **67** issinip olturoqan Petrusni kərüp, uningoja tikilip қarap: — Sənmə Nasarətlik əysa bilən billə idinqoq, — dedi. **68** Lekin u tenip: — Sening nəmə dəvətəkənlilikni bilmidim həm qıxənmidim, — dedi-də, taxkiriqa, dərvazining aywiniə qıkıp turdi. Xu əsnada horaz bir qillidi. **69** Uni yəna kərgən həlikə dedək yəna u yərdə turoqanlarla: — Bu ulardin biri, — degili turdi. **70** [Petrus] yəna inkar kıldı. Bir'azdin keyin, u yərdə turoqanlar Petruska

yəna: — Bərhək, sən ularning birisən. Qünki sənəmu Galiliyəlik ikənsənəqə?! — deyixti. **71** Lekin u kattik қaroxaxlar bilən kəsəm kılıp: — Silər dəwətəkən həlikə adəmni tonumaymən! — dedi. **72** Dəl xu qəoqda horaz ikkinqi ketim qillidi. Petrus əysanıñ eziq: «Horaz ikki ketim qilliqcuqə, sən məndin üq ketim tanışan» degen sezinı esiga aldı; wə bularni oylap yioqlap kətti.

15 Ətisi tang etixi bilənla, bax kahinlər aksakkallar, Təwrat ustazlırları wə pütükül ali kengəxmidikilər bilən məslihətlixip, əysani baqlap apirip, [wali] Pilatuska tapxurup bərdi. **2** Pilatus uningdin: — Sən Yəhudiyların padixahımı? — dəp soridi. U jawabən: — Eytkiningdək, — dedi. **3** Bax kahinlər uning üstidin käfta-kayıtidin ərz-xikayətlərni kılıxtı. **4** Pilatus uningdin yəna: — Jawab bərməmsən? Kara, ular üstüngdiñ xunqıwala xikayət kılıwitatidu? — dəp soridi. **5** Bırak, əysa yənilə heq jawab bərmidi; Pilatus buningə intiyin həyran kəldi. **6** Hər ketimlik [etüp ketix] heytidə, halayık kaysibin məhəbusu tələp kilsə, waliy uni koyup berətti. **7** Əyni waqitta, zindanda Barabbas isimlik bir məhəbus bar idi. U ezi bilən billə topilang ketürgən həmdə topilangda katılıllıq kılıqan nəqqəyən bilən təng solanoqanıdi. **8** Halayık, qukan-sürən selip waliydiñ burun həmixinə ularqa kılıqinidək yəna xundak kılıxını tiləxti. **9** Pilatus ularqa: — Silər Yəhudiyların padixahını koyup beriximni halamsıllar? — dedi **10** (qünki u bax kahinlərinə hösəthorluq tüpəylidin uni tutup bərgənləkini bilətti). **11** Lekin bax kahinlər halayıku: «Buning orñoja, Barabbasni koyup bər» dəp tələp kılıxka kükürdü. **12** Pilatus jawabən ulardin yəna: — Undak bolsa, silər «Yəhudiyların padixahı» dəp atıqan kixini kəndək bir tərəp kıl dəwətəsisiłr? — dedi. **13** — Ular yəna awazini kətürüp: — Uni krestligin! — dəp warkirixatti. **14** Pilatus ularqa: — Nemixka? U nemə razillik etküzüptü? — dedi. Bırak ular tehimu ojaljirixip: — Uni krestligin! — dəp warkiraxtı. **15** Xunga Pilatus, halayıkna razi kilməkçi bolup, Barabbasni ularqa qıkırıp bərdi. Əysani bolsa kamqılatakdın keyin, krestləx üçün [ləxkərlirigə] tapxurdi. **16** Andin ləxkərlər əysani waliy ordisidiki səynaqə elip kirip, pütün ləxkərlər topını bu yərgə jam boluxka qakirdı. **17** Ular uning uqisioja sesün rənglik ton kiydürüxti, andin ular tikənlik xahqılardın tokuqan bir tajni bexioqa kiyüzdi. **18** Andin uni mubarəkləp: «Yaxioqayla, i Yəhudiyların padixahı!» deyixti. **19** Andin bexioqa komux bilən hədəp urup, uningoja karap tükürüxti wə uning aldida tiz püküp, səjdə kılıxtı. **20** Ular uni xundak mazak kılıqandın keyin, uningdin sesün tonni salduruweti, uqisioja eż kiyimlərini kiydürüd; andin ular uni krestləx üçün elip qılıxtı. **21** Kurini xəhəridin boləşən, Simon isimlik bir kixi yezidin kelip, u yərdin etüp ketiwatati (bu kixi İskəndər bilən Rufusning atisi idi). [Ləxkərlər] uni tutup kelip, [əysanıñ] krestini uningoja məjburiy kətürgüzdü. **22** Ular əysani Golgota (tərijimi, «bax səngək») degen yərgə elip kəldi; **23** andin ular uningoja iqix üçün murməkki arilaxturuləşən aqqık xarab bərdi; lekin u uni köbul kılmidi. **24** Ular uni krestligəndən keyin, kiyimlərini əzara bellüxüwelik üçün, hərkəysisinin ilüxini bekitixkə hərbir kiyimning üstüge qək taxlıdi. **25** Uni krestligən wakıt künning

üqinqi saiti idi. **26** Uni əyibləğen xikayətnamida «Yəhudiylarning padixahı» dəp pütülgənidi. **27** Ular uning bilən təng ikki karakqinimu krestlidi, biri ong təripidə, yənə biri sol təripidə idi. **28** Xundak kılıp, mukəddas yazmilardiki: «U jinayeqtlərning qatarida sanalди» debyn söz əməlgə axurului. **29** U yordın etkənlər baxlırını qaykixip, uni häkarətləp: — Uhuy, sən ibadəthanini buzup taxlap, üq kün iqidə käytidin yasap qikidiojan adam, **30** əmdi əzüngini kutkuzup kresttin qüxüp bakkına! — deyixti. **31** Bax kahınlar bilən Təwrat ustazlırimu ezara xundak mashira kılıp: — U baxklarını kutkuzuptikən, ezini kutkuzalmayıdu. **32** Israilning padixahı bolən Məsih əmdi kresttin qüxüp baksunu, xuni kərsəkla uningoja etikad kılımız! — deyixti. Uning bilən təng krestləngənlərmə uni xundak häkarəltəxti. **33** Əmdi [künnining] altınçı saiti kəlgəndə, pütküll zeminni karangoçuluk kaplıdi wə tokkuzinqi saatigiqə dawam kıldı. **34** Tokkuzinqi saettə əysa yukiri awaz bilən: «Eloi, Eloi, lama xawaktan?», manisi: — «Hudayim, Hudayim, meni nemixika taxliwätting?» dəp qattik nida kıldı. **35** U yərdə turuwartıqların bəziləri buni anglap: — Mana, u İlyas pəyoqəmbərgə nida kiliwati, — deyixti. **36** Ulardın birayən yürüp berip, bir parqə bulutni aqqık xarabka qılın, komuxning uqıqə selip uningoja iqtüzip: — Tohtap turungular! Karap bakanlı, İlyas [pəyoqəmber] uni qüixürgili kelərmikin? — dedi. **37** Əysa qattik warkırıdida, rohını koyuwətti. **38** Wə [xu əsnada] ibadəthanining iqtiri pərdisi yukiridin təwəngə ikki parqığa belüp yirtildi. **39** Əmdi uning udulidə turoqan yüzbəxi uning kəndak nida kılıp rohini koyuwətənlikini körüp: — Bu adəm həkikətən Hudanıng oqlı iken! — dedi. **40** U yərdə yənə bəi ixlarqa yırakṭın karap turuwtəkən birnəqqə ayallarmu bar idı. Ularning arısida Magdallik Məryəm, kiqik Yakup bilən Yosəning anisi Məryəm wə Salomilar bar idı. **41** Ular əslidə əysa Galiliya elksidə turoqan wakitta uningoja aqixip, uning hizmitidə boloqanlar idi; bulardın baxqə uning bilən Yerusaleməqə birgə kəlgən yənə nuroqun ayallarmu [uning əhəwaliqə] karap turatti. **42** Kəqkuron kirip kələqanda («təyyarlarx künü», yəni xabat künining aldinkı künü boloqaqka), **43** aliy kengəxmining tolimu metiwr azası, Arimatiyalıq Yusüp bar idı. Umu Hudanıng padixahlığını kütatqan bolup, jür'at kılıp [waly] Pilatusning aldiqə karip, uningdin əysanıng jasitini berixni təlap kıldı. **44** Pilatus əysanıng allıqاقan olğanlığıga häyrən boldi; u yüzbəxin qakirip, uningdin əysanıng elginiqə heli wakıt boldimu, dəp soridi. **45** Yüz beixinidən əhəwali ukkəndin keyin, Yüsüpə jaşətni bərdi. **46** Yüsüp esil kanap raht setiwlip, jaşatni [kresttin] qüxtürüp kanap rahtta kepənlidi wə uni kiyada oyułoqan bir əkbərigə koydi; andin əkbərinin aqzıqə bir taxni domilitip koydi. **47** Wə Magdallik Məryəm bilən Yosəning anisi Məryəm uning koyuloqan yerini keraldi. kərdi — əslidə u tax nahayıti yoqan idi. **5** Ular əkbərigə kirgənda, ong tərəpta olturoqan, ak ton kiyən, yax bir adəmni kərdi, wə kättik dəkkə-dükkə qüxti. **6** Lekin u ularqa: — Dəkkə-dükkə qüxməngərlər. Silər krestləngiqli Nasarətlik əysani izdawatisiler. U tirildi, u bu yərdə əmas. Mana ular uni koyoqan jay! **7** Lekin beringlar, uning muhlisliroqə wə Petruska: «U Galiliyəgə silərdin awwal baridikən; u silərgə eytkinidək, silər uni xu yərdə keridikənsilər» dəngər, — dedi. **8** Ular əkbəridin qikipla bədər qaqtı. Ularını titrək besip hoxini yokitay degənidi; bək korkup kətəkəqka, heqimqə heqneqəmini eytmidi. **9** (note: The most reliable and earliest manuscripts do not include Mark 16:9-20) Əysa həptinining birinqi kiuni tang sahərdə tirləndin keyin, awwal Magdallik Məryəmə köründi. U əslidə uningdin yəttə jinni həydəwtəkənidi. **10** Məryəm qikip, matəm tutup yiqlixip turoqan, burun uning bilən billa boloqanlarqa hawər bardı. **11** Uning titrik ikanlılığını wə Məryəmə körüngənlilikini anglıqanda, ular ixənmidi. **12** Bu ixlardın keyin, ularning iqdikini yeziqəni kətiwətən iktiyənləngə baxqə siyakta köründi. **13** Bularnu kələqanlarının yenioja käytip, ularqa həwər kələqan bolsımı, lekin ular bularojumu ixənmidi. **14** Andin on birayən dastılıhanda olturup oqızalınıwatqanda, u ularqa köründi wə ularının etikadsızlıkı wə tax yüreklikli üçün ularını tanbih berip aysiibildi; qunki ular ezining tırılğınını kərgənlərgə ixənmigənidi. **15** U ularqa mundak dedi: — Pütküll jahənoja berip, yaritiloquqılların hərbirigə hux həwərni jakarlangalar. **16** Etikad kılıp, qəmtildürəxni kobul kələqanlar qutkuzuldu. Etikad kılımcıqanlar bolsa gunahqə bekitilidu. **17** Etikad kələqanlarning izliroqə muxundak mejizilik alamətlər egiqip həmrəh boldu: — ular Mening namim bilən jinlarnı həydəwtetidü; ular yengi tillarda sezləydi, **18** ular yılanları kollırıda tutidü, hərkəndək zəhərlik nərsini iqsim, ularqa zərər yətküzməydi; kollırını bimərlərə qatqüzip koysa, kesallılıri sakçıp ketidü. **19** Xunga Rəb ularqa bu sezlərni kılıp boloqandan keyin, asmanoja köttürildi, Hudanıng ong yenida olturdu. **20** Muhlisler qikip, hər yərgə berip hux həwərni jakarlap yürdü. Rəb ular bilən təng ixlep, söz-kalamıqə həmrəh bolup əgəxən mejizilik alamətlər bilən uningoja ispat bərdi.

16 Xabat kün etüxi bilənlə, Magdallik Məryəm, Yakupning anisi Məryəm wə Salomilar berip Əysanıng jəsitigə sürütü üçün huxpuraklıq buyumlarıni setiwaldi. **2** Həptining birinqi kün ular bək baldur, tang səhərdə ornidin turup, kün qıkixi bilən kəbriga bardı. **3** Ular əzara: «Bizgə kəbrinə aqzidiki taxni kim domilitixip berər?» deyixti. **4** Lekin ular baxlırını kətürüp kəriwidi, taxning bir yanoğlu domiliwiteliginini

(note: The most reliable and earliest manuscripts do not include Mark 16:9-20.) Ýðýsa hæptining birinqi künü tang səhərdə tirligindən keyin, awwal Magdallik Məryəmgə kəründi. U əslidə uningdin yəttə jinni həydiwətkanıdı. **10** Məryəm qikip, matam tutup yiöplixip turoqan, burun uning bilən billə kələşənlərə həwər bərdi. **11** Uning tirik ikenlikini wə Məryəmgə kerüngənlilikini angloqlanda, ular ixənmidi. **12** Bu ixlardın keyin, u ularning iqidiki yezişa ketiwtəkən ikkiyləngə baxğı sıyakta kəründi. **13** Bularmu kələşənlarning yenioja kątip, ularoja həwər kələşən bolsimu, lekin ular bularoju ixənmidi. **14** Andin on biraylan dastihanda olturup ojizalıniwatkəndə, u ularoja kəründi wə ularning etikadsızlıqı wə taz yürəklili üçün ularni tənbih berip ayıblıdı; qünki ular ezinin tırılğınını kərgənlərgə ixənmigənidi. **15** U ularoja mundak dedi: — Pütktül jahanoja berip, yaritiloquqıllarning hərbirigə hux həwərni jakarlanglar. **16** Etikad kılıp, qəmündürükni kəbul kələşənlər kütkəzuldu. Etikad kılımçılanlar bolsa gunahka bekitilidü. **17** Etikad kələşənlarning izliroja muxundak mejizilik alamatları eğixip həmrəh bolidü: — ular Mening namim bilən jinlarnı həydiwetidü; ular yengi tillarda sezləyədü. **18** ular yilanları kollırıda tutidü, hərkəndək zəhərlilik nərsini işsim, ularoja zərər yətküzməydü; kollırını bimarlara qətgüzüp koysa, kesəlliri sakıyip ketidü. **19** Xunga Rəb ularoja bu sezlərni kılıp boloqandın keyin, asmanoja ketürildi, Hudanıng ong yenida olturdu. **20** Muhlislər qikip, hər yergə berip hux həwərni jakarlap yürdü. Rəb ular bilən tang ixlep, səz-kalamıqə həmrəh bolup ağəxkən mejizilik alamatları bilən uningoja ispat bərdi.

Luka

1 Gərgə nuroqun adəmlər arımızda mutlak ixənqlik dəp karalojan ixlarnı toplap yezixka kirixkən bolsimu, **2** (huddi sez-kalamoja baxtin-ahir eż kezi bilən guwahqı bolqanlar, xundakla uni saklap yətküzgüçilərləring bizgə amanət kilojan bayanlırdək), **3** mənəmə barlık ixlarnı baxtin təpsiliy taxxürüp enikliqəndin keyin, i hərmətlək Teofilus janablırı, siligə bu ixlarnı tərtipi boyiqə yezixni layik taptim. **4** Buningdin maksət, sili kəbul kilojan təlimlərning mutlak həkikət ikənlilikiga jəzm kılıxları üzündür. **5** Yəhudiya əlkisigə padixaḥ bolojan Ḥerod səltənat kilojan künliridə, «Abiya» kahinlik nəwitiñin bir kahin bar bolup, ismi Zəkeriya idi. Uning ayalımı Ḥarunning əwlədiñin bolup, ismi Elizabit idi. **6** Ular ikkisi Hudanıg alidida həkkənisi kixilər bolup, Pərvərdigarning pütün əmr-bəlgilimiləri boyiqə əyibsz mangatı. **7** Əmma Elizabit tuoqmas boloqaqı, ular parzənt kərmigonidi. Uning üstiğə ular ikkisi heliha yaxınıp kalojanı. **8** U eż türkümidiñi kahinlər arısında [ibadəthanıda] nəwətqılık wəzipisini Huda alidda ada kılıwatqanda, **9** [xu qaojdiki] kahinlik aditi boyiqə, ular Pərvərdigarning «mukəddəs jay»ıja kirip huxbuy selixka tuyassər boluxka qək taxlıqanda xundak boldiki, qək uningoja qılıtı. **10** Əmdi u huxbuy seliwaqtı waqtida, jamaət taxkırıda turup dua kılıxiwatatti. **11** Tuyuksız Pərvərdigarning bir pərixtisi uningoja huxbuylığının ong təripida keründi. **12** Uni kergən Zəkeriya hodukup korkunqə qəməti kətti. **13** Birak pərixtə uningoja: — Əy Zəkeriya, korkmiojin! Qünki tiliking ijabət kılındı, ayaling Elizabit sanga bir oqul tuoqup beridu, sən uning ismini Yəhəyo koypoin. **14** U sanga xad-huramlıq elip kelidi, uning dunyəqə kelixi bilən nuroqun kixilər xadlinidu. **15** Qünki u Pərvərdigarning nəziridə uluq bolidu. U heqkəndak hərək-xarab iqəmsəliki kerək; hətta anisining korsiķidiki waqtidin tartipmu Mukəddəs Rohka toldurulojan bolidu. **16** U Israillardin nuroqunlınızı Pərvərdigar Hudasingin yenioja kəyturidu. **17** U [Rəbning] alidda İlyas pəyəvəmbərgə has bolovan roh wə kük-qudrəttə bolup, atılarning kəlbilərini ballaroja mayıl kılıp, itaatsizlərni həkkənisiylərlərin aklanılıklıqə kırğızıp, Rəb üçün təyyarlanan bir həlkni hazır kılıx üçün uning aldida mangidi, — dedi. **18** Zəkeriya bolsa pərixtidin: Manım kərip kalojan, ayalımmu heli yaxınıp kalojan tursa, bu ixni kandak jəzm kılalaman? — dəp soridi. **19** Pərixtə jawabən: — Mən Hudanıg huzurida turoquçı Jəbrailmən. Sanga sez kılıxka, bu hux həwərni sanga yətküzükə mən əwətildim. **20** Waqt-saiti kəlgəndə qoqum əməlgə axurulidıqan bu səzlirimə ixənmigənliking tüpaylidin, bu ixlar əməlgə axurulıqan künigiqə mana san tiling tutulup, zuwanıqə keləlməysən, — dedi. **21** Əmdi jamaət Zəkeriyani küttip turattı; ular u mukəddəs jayda nema üçün bunqıwala həyal boldı, dəp həyrən kalojili turdi. **22** U qıkkanda ularoja gəp kılalmıdı; uning ularoja kəl ixarətlərini kılıxidin, xundakla zuwan sürləmigənlikidin ular uning mukəddəs jayda birər alamət kərənűxni kərgənlilikin qüxinip yətti. **23** Xundak boldiki, uning [ibadəthanıdik] hizmət mudditi toxuxi bilənla, u eyigə kəytti. **24**

Dərvəkə, birnəqqə kündin keyin uning ayalı Elizabit hamilidər boldı; u bəx ayoqıqə tala-tüzgə qıkmayı: **25** «Əmdi Pərvərdigar menin həliməja nəzirini qüxtürüp, meni halayık arısında nomuska kəlixtin halas kılıp, manga bu künlerdə xunqılık xapaat kərsətti» — dedi. **26** [Elizabit hamilidər bolup] altə ay bolqanda, pərixtə Jabrail Huda təripidin Galiliyə əlkisidiki Nasaret deşən bir xəhərgə, pak bir kızınzıng kəxiqə əwtəldi. Kız bolsa Dawut [padixaḥning] jəmatidin bolovan Yüsüp isimli bir kixığa deyixip koyulqanı; kızınzıng ismi bolsa Məryəm idi. **28** Jabrail uning aldiqə kirip uningoja: — Salam sanga, ay xəpkətə mayassər bolovan kizi! Pərvərdigar sanga yardım! — dedi. **29** U pərixtini kərgəndə, uning sezidin bək hodukup kətti, kəngliqə bundak salam sezi zadi nemini kərsitidioqandı, dəp oylap kəldi. **30** Pərixtə uningoja: — Əy Məryəm, korkmiojin. Sən Huda alidda xəpkətə tapkənsən. **31** Mana, sən hamilidər bolup bir oqul tuoqisən, sən uning ismini Əysə dəp koyisən. **32** Uluq bolidu, Həmmidin Aliy Boloquning oqılı dəp atıldı; wə Pərvərdigar Huda uningoja atisi Dawutuning tahtını atı kılıdu. **33** U Yakupning jəmati üstiğə məngəgi səltənat kılıdu, uning padixaḥlılıq tügiməstur, — dedi. **(aiōn g165)** **34** Məryəm əmdi pərixtidin: — Mən tehi ər kixığa təqmiqən tursam, bu ix kəndakmu mumkin bolsun? — dəp soridi. **35** Pərixtə uningoja jawabən: — Mukəddəs Roh sening wujudungeja qüxidu wə Həmmidin Aliy Boloquning kük-qudriti sanga sayə bolup yekinlixdı. Xunga, səndin tuoqulidioqan mukəddəs [pərzənt] Hudanıg Oqılı dəp atıldı. **36** Wə mana, tuoquning Elizabitmu yaxınıp kalojan bolsimu, oqulqoja hamilidər boldı; tuoqmas deyilgütüninq korsak kətərginiga hazır altə ay bolup kəldi. **37** Qünki Huda bilən heqkəndak ix mumkin bolmay kalmayıd, — dedi. **38** Məryəm: — Mana Pərvərdigarning dedikimən; manga sezüng boyiqə bolsun, — dedi. Xuning bilən pərixtə uning yenidin kətti. **39** Məryəm xu künlərdə ornidin kopup aldirap Yəhudiya taoqlik rayonidiki bir xəhərgə bardi. **40** U Zəkeriyaning eyigə kirip, Elizabitka salam bərdi. **41** Wə xundak boldiki, Elizabit Məryəmning salimini anglioqandıla, korsiķidiki bowak oynaklap kətti. Elizabit bolsa Mukəddəs Rohka toldurulup, yukiri awaz bilən təntənə kılıp mundak dedi: — Kiz-ayallar iqidə bəhtliktursən, korsiķingdiki mewimu bəhtliktur! **43** Manga xundak [xərəp] nadın kəldikin, Rəbbimning anisi boluoqı meni yoklap kəldi! **44** Qünki mana, saliminq kuliqimoja kırğındıla, korsiķidiki bowak seyinüp oynaklap kətti. **45** Ixəngən kiz nəkədər bəhtliktur; qünki uningoja Pərvərdigar təripidin eytılıqan söz jəzənən əməlgə axurulidu! **46** Məryəmmu hux bolup mundak dedi: — «Jenim Rəbni uluq laydu, **47** rohim Kütkuzoqıim Hudadin xadlandı, **48** Qünki U dedikining miskin həliqə nəzər saldı; Qünki mana, xundin baxlap barlıq dəwrər meni bəhtlik dəp ataydu; **49** Qünki Kadir Boloquçı man üçün uluq ixlarnı əməlgə axurdi; Mukəddəstən Uning nami. **50** Uning rəhîm-xəpkəti dərədin-dəwrgiqa Əzidin korkidioqanlarning üstididur, **51** U biliki bilən kük-qudritini namayan kıldı, U takəbburları kəngliyidə niyat-hiyalları iqidila tarmar kıldı. **52** U küçük həkümədlərni tahtıñin qüxtürdi, Pekirlərni egiz kətfirdi. **53** U aqlarnı nazi-nemətlər bilən

toyundurdi, Lekin baylarnı kuruık kol kıyturdu. **55** U kerək boldi. **4** Yusüpmu Dawut [padixahning] jəmətidin ata-bowlirimizə eytkinidək, Yəni İbrahim həm uning boloqąqka, xundakla uning biwasitə əwladi boloqąqka, nəsligə mənggү wədə kılqinidək, U Əz rəhîm-xəpkitini Galılıyə elkisidiki Nasarət xəhirdin ayrılip, Yəhudiyyə esidə tutup, Kuli Israfilə yardımga kəldi». (*aïn g165*) **56** elkisidiki, Dawutning yurti Bəyt-Ləhəm degən xəhərgə Məryəm Elizabitning yenida üq ayqə turup, ez eyigə kıytti. **57** Elizabitning tuqutining ay-küni toxup, bir oqul tuqıldı. **58** Əmdi uning kolumn-köxnliləri wə uruk-tuoqlanlı Pərvərdigarning uningoja kərsətkən mehriş-xəpkitini xunqə uloqaytkanlığını anglap, uning bilən təng xadlandı. **59** Wə xundak boldiki, bowak tuqulup səkkiz kün bolqanda, halayıq balining hətnisini kılqılı kəldi. Ular uningoja Zəkeriya dəp atisining ismini koymakçı boluxtı. **60** Lekin anisi jawabən: — Yak! Ismi Yəhya atalsun — dedi. **61** Ular uningoja: — Birak uruk-jəmətingiz iqidə bundak isimdikilər yokmuş! — deyixti. **62** Xuning bilən ular balining atisindan pərzəntingizə nemə isim koyuxnu halaysız, dəp ixarət bilən soraxtı. **63** U bir parçə [mom] tahtayni əkilixni teləp kılıp: «Uning ismi Yəhyadur» dəp yazdı. Həmmeylən intayin həyran kəlxi. **64** Xuan uning aqzı eqildi, uning tili yexilip, zuwanoja kəldi wə xuning bilən Hudaqa təxəkkür-mədhiyə eytti. **65** Ularning epqürisidikilərning həmmisini körküng bastı; Yəhudiyyə taqılık rayonlarında toldurulup, wəhiy-beşarətni yetkişüp, mundak dedi: — **66** «İsrailning Hudasi Pərvərdigarətə təxəkkür-mədhiyə okulsun! Qünki U Əz həlkini yoklap, ulardin həvar elip, bədəl tələp ularını hər kıldı. **70** U əkdimidin beri mukəddəs pəyəvəmbarlırinin aqzı arkılık wədə kılqinidək, Kuli boloğan Dawutning jəməti iqidin biz üçün bir nijat müngüzzini estürüp turquzdu; Bu zat bizni dükxmənlirimizdən wə bizni eq keridioqanlarning kolidin kütküzənqini nijattur. (*aïn g165*) **72** U xu yol bilən ata-bowlirimizə iiltipat ayləp, Mukəddəs əhədisini əməlgə axurux üçün, Yəni atımız İbrahimə boloğan kəsimini esidə tutup, Bizni dükxmənlirin kolidin azad kılıp, Barlık künlürimizdə həqkimidin körkməy, Əz aldida iħlasmanlıq wə həkkaniyilik bilən, Hizmet-ibaditidə bolidiqan kıldı. **76** Əmdi sən, i balam, Həmmidin Aliy Bolqozuning pəyəvəmbəri dəp atılısan; Qünki sən Rəbning yollarını təyarraxlaq üçün Uning aldida mangisən. **77** Wəzipəng uning həlkigə gunahlırinin kəqürüm kılınixi arkılık bolidiqan nijatning həwirini bildürütür; **78** Qünki Hudayimizning iqı-baçpridin uroqup qıkkən xəpkətlər wajidin, Kərangoqluk wə ölüm kələnggisi iqidə olтурqanları yorutus üçün, Putlirimizni amanlıq yolioq abxalax üçün, ərxtin tang xəpikü üstimizgə qüsüpx yokladı. **80** Bala bolsa esüp, rohta küqləndürdü. U Israfil jamaitining aldida namayan kılinoqqa qellərdə yaxap kəldi.

2 Əmdi xu künlərdə, [Rim imperatori] Kəysər Awoqustustin barlıq həlkətin baj elix üçün ularning rohəti tizimlənsün dəp pərman qüxti. **2** Tunji ketimlik bu nopus tizimləx Kiriniyüs Suriya elkisini idarə kılıp turoqan waktida elip berilənəndi. **3** Xuning bilən həmma adəm nopuska tizimlinix üçün eż yurtlirioja kıytix

elip, Hudaqa təxəkkür-mədhiyə okup mundaq dedi: — **29** «Əmdi, i Igəm, hazır sezüng boyiqə կulungning bu aləmdin hatırjəmlik bilən ketixigə yol koyojasən; **30** Qünki ez kezüm Sening niyatinqni kərdi, **31** Uni barlıq həlkələr aldida hazırlıqansən; **32** U əllergə wəhij bolidiçən nur, Wə həlkinq Isralining xan-xəripidur!» **33** Balining ata-anisi bala həkkidə eytılıqlarıqı intayın həyran kəlxiyi. **34** Simeon ularoja böht tiləp, apisi Məryəməgə mundaq dedi: — Mana! Bu bala Israildiki nuroqun kixilərnin yikilixi wa nuroqun kixilərnin ketürilixi üçün təyinləndi, xundakla kixılər qarxi qıkıp hakarətləydiçən, [Hudanıng] bexarətlik alamiti bolidu. **35** Xuning bilən nuroqun kixilərnin kənglidiki oqərzəlri axkarlinidu — wə bir kılıqmu sening kənglüngə sanjılıdu! **36** Xu yərda Axır qəbilisindən boloğan Fanuilning kizi Anna isimlik heli yaxanəqan bir ayal pəyoqəmbərmə bar idı. U kiz waktında ərgə təgkəndin keyin uning bilən yətə yillə billya yaxap, **37** andin səksən tət yil tul turjan idı. U ibadəthana həyliliridin qıkmay, keqə-kündüz roza tutuxlar wa dualar bilən Hudaqa ibadət kılitti. **38** U dal xu pəyyata yetip kəlip Parwərdigarəja təxəkkür eytti, həmdə Yerusalemda niyat-hərlükni kütütkən barlıq halayıkka bala tooprısında sez kıldı. **39** [Yübütp] bilən [Məryəmə] Təwrattı bekitilgən barlıq ixlarnı ada kələqəndin keyin, Galiliyəgə, eż xəhəri Nasarətkə qayıtti. **40** Bala bolsa esüp, dana-əkilanılık bilən tolup, rohta küqləndürdüldi, Hudanıng mehriñ-xəpkitimi uning tüstüdə idi. **41** Uning ata-anisi hər yili «ötüp ketix heyti»da Yerusaleməqə baratti. **42** Əysə on ikki yaxka kirşən yili, ular uni elip, heytning aditi boyiqə yənə qıkip bardı. **43** Heyt künərinini etküzgəndin keyin, ular eyığa karap kətiwatkanda, bala əysə Yerusalemda kıldı. Ata-anisining bi ixtin həwiri yok idı, **44** balkı uni səpərdax-həmrəhələri bilən billə keliwatidu, dəp oylap, bir kün yol yürüdi. Andin ular uni uruk-tuoqanları wə dostburadərləri arisidin izdəxək baxlıdı; **45** izdəp tapalmay, ular kaynığa yenip Yerusaleməqə berip yənə izdidi. **46** Wa xundak boldıki, üqinqi künü ular uni ibadəthana həyolisidə Təwrat ustazlırinin arisida olturup, ularning telimlirini anglatwatkən həm ulardın soal sorawatçanning tüstüdə taptı. **47** Uning sezlərini anglıqanlarning həmmisi uning qüxənqisiga wə bərgən jawablırıqı intayın həyran kəlxiyi. **48** Ata-anisi uni kerüp nahayıti həyranulğəs boluxtı, uning anisi uningoja: — Way balam! Nemixə bizə xundak muamila kıldığ? Atang ikkimiz parakəndə bolup seni izdəp kəldək! — dedi. **49** U ularoja: — Nemixə meni izdiändigər? Əjbə, menin Atamning ixliridə boluxum kərəklikimni bilməmtinqər? — dedi. **50** Lekin ular uning ularoja eytkinini qüxənmidi. **51** Andin u ular bilən Nasarətkə qayıtti wa ularning gepigə izqıl boysunattı. Lekin anisi bu ixlarning həmmisini kəngliqə piüküp koydi. **52** Xundak kılıp, əysə əkilanılıkdanalıktı wə qəmətə yetilip, Huda wə kixılər aldida baroqanseri sevilməkəti idı.

kətiwatkanda, Hudanıng sez-kalami qəldə yaxwatkan Zəkəriyaning oqlı Yahyaqə kıldı. **3** U İordan dəryası wadisidiki barlıq rayonlarnı kezip, kixilərgə gunahlarojə kəqürüm elip kelidiçən, towa kılıxni bildüridiçən [suqə] «qəmildürүү»ni jakarlxnı baxlıdı. **4** Huddi Təwrattı Yəxaya pəyoqəmbərnin sezləri hatırılenga kisimda pütlüngəndək: «Bayawanda towlioquçı bir kixinin: Rəbning yolini təyyarlangalar, Uning yollarını tüt kilinglər! — deqən awazi anglındı. **5** Barlıq, jılıqlar toldurulidü, Barlıq taoq-denglər poslitiliidü; Əgri-tokay jaylar tüzlinidü, Ongouq-dongoqlu yollar takxi yollar kılınidü. **6** Xundak kılıp, barlıq at igiliri Hudanıng nijatini kərələydiçən bolidu! — dəp towlaydu. **7** Yəhya əmdi aldiqə qəmildürüxnı kəbul kılıxka qıkkən top-top halayıkkə: — Əy zəhərlik yılan balılırlı! Kim silərni [Hudanıng] qırixıxaldida turoqan oqəzipidin keqinglər dəp agaḥlandurdu?! **8** Əmdi towişa layik mewilərni kəltürtünglər! Wə ez iqinqlarda: «Bizning atımız bolsa Ibrahimdur!» dəp hiyal aylımgərlər; qünki mən xuni silərgə eytip koyayki, Huda İbrahimoja muxu taxlardinu pərəzənləri yaritip beralıydı. **9** Palta allıqəqan dərəhlərning yiltiziqa təngləp koyuldı; yahxi mewə bərməydiçən hərkəndək dərəhlər kesip otka taxlinidü! — dedi. **10** [Uning ətrapiqə] toplaxkan kixılə əmdi uningdin: — Undakta, biz kəndak kılıxımız kerək? — dəp soridi. **11** U jawabən: — İkki kur qapını bar kixi birini yok kixığa bərsün, yəydiçini bar kixımı xundak kılısun, — dedi. **12** Bəzi bajğırlarını qəmildürüxnı kəbul kılıqlı uning aldiqə kəlip: — Ustaz, biz kəndak kılımımız? — dəp soridi. **13** U ularoja: — Bəlgiləndəndin artuk baj almangər, — dedi. **14** Andin bəzi laxkarlarmu uningdin: — Bizqu, kəndak kılıxımız kerək? — dəp soraxtı. U ularoja: — Baxkılarning pulini zorawanlıq bilən eliwal manglar, heçkimə yalojandın xikayət kılmanglar wə ix həkkingləroja razi bolunglar, — dedi. **15** Əmdi həlk təkəzzalıktə bolup həmməylən kənglide Yəhya toopruluk, «Masih, muxu kiximidi?» dəp oylaxtı. **16** Yəhya həmməyləngə jawabən: — Mən silərni dərvəkə suça qəmildüriman. Lekin məndin kudratlıq bolən birsə kəlidü; mən həttə kəxlirinin boqıqujni yexikkimə layik əməsmən! U silərni Müqəddəs Rohka həm otka qəmildürüdi. **17** Uning soruqıqı kürkü kolida turidü; u ez hamininin topa-samanidin taltekiş tazilaydu, sap buqdaynı ambaroja yioqidu, əmma topa-samanı eqməs otta kəydütretidü, — dedi. **18** Əmdi xundak kəp baxka nasihətlər bilən Yəhya hux həwərnı həlkə yətkizdi. **19** [Keyin], həkim Herod [Egəy] akisining ayali Herodiyanı [tartıwaloqanlıq] tüpəylidin wə xuningdak uning barlıq baxka razıl kılımxılırı üçün Yəhya təripidin ayıblangan, **20** Herod bu barlıq rəzilininkin tüstigə yənə xuni kıldıki, Yəhyani zindançıya taxlidü. **21** Xundak boldiki, həmmə həlk Yəhyanı qəmildürüxnı kəbul kılıqonda, əysamu qəmildürüxnı kəbul kıldı. U dia kiliwatkanda, asmanlar verilip, **22** Mukaddəs Roh kəptər sıvıkada qüxüñ uning

3 Rim imperatori Tiberius Kəysərning səltənətinin on böxtinqi yili, Pontius Pilatus Yəhudiya elkisining waliysi, Hərod han Galiliyə elkisining hakimi, Hərod hanning inisi Filip han İturiyə və Trahonit is elkisining hakimi, Lisanyas han Abiliniyə elkisining hakimi boloqanda, **2** Hannas həm Kayafa bax kahinlik

603

Məlkiy Yannayning oqlı, Yannay Yüsüpning oqlı, Hudayingni sinioquqi bolma!» dəpmu yezilojan, — dedi. **25** Yüsüp Mattatiyaning oqlı, Mattatiya Amosning **13** İblis barlıq sinaxlarnı ixlitip qıkkandin keyin, uni oqlı, Amos Nahumning oqlı, Nahum Heslining oqlı, waktingə taxlap ketip kıldı. **14** Əysa Rohning küq-Hesli Naggayning oqlı, **26** Naggay Mahatning oqlı, կudriti iqida Galiliya əlkisigə käytip kıldı. Xuning Mahat Mattatiyaning oqlı, Mattatiya Semøyning oqlı, bilən uning həwər-xəhriti ətraptiki hərbir yurtlarqa Semøy Yüsüpning oqlı, Yüsüp Yudanining oqlı, **27** tarkaldi. **15** U ularning sinagoglırıda təlim bergili turdi Yuda Yoananning oqlı, Yoanan Resanıng oqlı Resa wa ularning uluqlaxlirijo sazawar boldi. **16** U ezi Zərubbabəlnıng oqlı, Zərubbabəl Salatiyəlnıng oqlı, bekip qong kılınojan yurti Nasarətkə kəlip, xabat künü Salatiyəl Neriying oqlı, **28** Neri Məlkiyinng oqlı, adattikidə sinagogka kirdi wa xundakla [mukəddəs Məlkiy Addining oqlı, Addi Kosamning oqlı, Kosam yazmılarnı] okuxka erə turdi **17** wa Təwrattiki «Yəxaya» Elmadamning oqlı, Elmadam Erning oqlı, **29** Er degen kışım uningoja tapxuruldi. U oram yazmını Yosəning oqlı, Yosə Əliezərnıng oqlı, Əliezər Yorimning eqip, munı sezlez yezilojan yərni tezip okudi: **18** — oqlı, Yorim Mattatıning oqlı, Mattat Lawiynıng oqlı, «Pərvərdigarning Rohı mening wujudunda, Qünki U **30** Lawiy Simeonning oqlı, Simeon Yəhūdanıning oqlı, meni yokşullarıja hux həwərlər yətküzüxkə məsih kıldı. Yəhūda Yüsüpning oqlı, Yüsüp Yonanning oqlı, Yonan Tutkunlarqa azadlıknı, Wə korlarqa kərrix xipasını Əliajimming oqlı, **31** Əliajim Meleahning oqlı, Meleah jakarlaxka, Ezilgənlərni halas kilişkə, Pərvərdigarning Mannanıning oqlı, Monna Mattatınanıng oqlı, Mattata xapaat kersitidiojan yilini jakarlaxka meni əwətti». **20** Natanıning oqlı, Natan Dawutıning oqlı, **32** Dawut U yazmını türetip, sinagog hizmatqisigə käyturup berip, Yəssənning oqlı, Yəssə Obadıning oqlı, Obad Boazning olturdu. Sinagoga olturomanıların həmmisining kezliyi oqlı, Boaz Salmonıning oqlı, Salmon Nahxonning oqlı, uningoja tikilip turatti. **21** U keçpilikke: — Mana bu ayat Nahxon Amminadabning oqlı, **33** Amminadab Aramning bügün kulinqlarqa anglojanında əməlgə axurulmakta, oqlı, Aram Həzronıning oqlı, Həzron Pərəznıng oqlı, — dedi. **22** Həmmisi uning yahxi gəpini kilişip, uning Pərəz Yəhūdanıning oqlı, **34** Yəhūda Yakupning oqlı, aqzidin qikiwatkan xapaətlik sezlirigə həyran kelişip: Yakup Ishakıning oqlı, Ishak İbrahimming oqlı, İbrahim — Bu Yüsüpning oqlı əməsmə? — deyixti. **23** U Tərahıning oqlı, Tərah Nahorıning oqlı, **35** Nahor ularqa: — Xübhisizki, silər manga «Əy tewip, awwal Serugning oqlı, Serug Raquning oqlı, Raqı Pələgnıng oqlı, Pələg Ebərning oqlı, Ebər Xeləhıning oqlı, **36** Xeləh tapkinimizdək, Kəpərnəhüm xəhiri idə nemə ixlar yüz Kainanıning oqlı, Kainan Arpahxadıning oqlı, Arpahxad bərgən bolsa, muxu yərdim, ez yurtungidim xularnı əkerətəməsən?» dəwatisiler, — dedi. **24** — Bırak xuni **37** Lemah Mətuxələhnıng oqlı, Mətuxələh Hənohning silərgə bərhək eytip koyayki, heqkandak pəyəqəmbər oqlı, Hənoh Yəredıning oqlı, Yərad Maḥalalınilıng oqlı, ez yurti təripindən kəbul kılınojan əməs. **25** Mən Maḥalalıken Kenanning oqlı, **38** Kənan Enoxning oqlı, Ilyas [pəyəqəmbər]ning Enox Setning oqlı, Set Adəm'atining oqlı, Adəm'ata bolsa, Hudanıning oqlı idi.

4 Andin əysa Muğaddəs Rohka tolup, Iordan dəryasının kəytip kelip, Roh təripidin qəl-bayawanoja elip berildi. **2** U yərda kırık kün İblis təripidin sinaldı. U bu künlərdə heqnərsə yemidi. Künlərə aqəqlaxlaşkında, uning qorsıki taza aqəkanıdı. **3** Əmdı İblis uningoja: — Sən ağar Hudanıng Oqlı bolsang, muxu taxka: «Nanoja aylan!» dəp buyruqıñ — dedi. **4** Əysa uningoja jawabı: — [Təwrattı]: «İnsan pəkət nan bilənlə əməs, bəlkı Hudanıning hərbir sezi bilənmə yaxaydu» dəp yezilojan, — dedi. **5** İblis yənə uni egiz bir taqqa baxlap qikiplər, bir dəkikə iqida dunyadıki barlıq delətlərni uningoja kərsətti. **6** İblis uningoja: — Mən bu həkimiyətning həmmisini wə uningoja təwə barlıq xanu-xəwəkətlərni sanga təkdim kılımın; qünki bular manga tapxuruləjan, mən uni kimşa berixni halısam, xuning oja berimən. **7** Əgar bax qopyup manga səjdə kilsəng, bularıning həmmisi seningki bolidu, — dedi. **8** Əysa uningoja jawab berip: — [Təwrattı]: «Pərvərdigar Hudayingoja ibadət kıl, pəkət Unıngla kullukıda bol!» dəp yezilojan, — dedi. **9** Andin İblis uni Yerusalemıqə elip bardı wə uni ibadəthanıning əng egiz jayıqə turouzup: — Hudanıng Oqlı bolsang, əzüngni paska taxlap bəkkin! **10** Qünki [Təwrattı]: «[Huda] Ər pərixtılıriga seni kəoqdax həkkidə əmr kılıdu!»; **11** wə, «Putungning taxka urulup kətməsləki üçün, ular seni kollarıda kətürüp yürüdү» dəp yezilojan, — dedi. **12** Əysa uningoja: — [Təwrattı]: «Pərvərdigar

37 Xuning bilən uning həwər-xələrti ətraplıki hərbir yurtlarqa tarkaldo. **38** Əysa sinagogtin qıkıp, Simonning əyiga kirdi. Lekin Simonning keynanisi eojir təp kesili bolup kələşəndi; ular əysadın uning həjtidin qıkixini etündi. **39** U ayalning bexida turup, təpkə tənbih beridi, təp xuan uningdin kətti. U dərhal ornidin turup, ularni küttüxka baxladı. **40** Kün petxi bilən, kixilər hərhil kesəllərgə giriştərən bolovan yekinləri bolsila, ularni uning aldioja elip kelixti. U ularqa bir-birlər kolını tagközüp, ularni sakayı. **41** Kixilərgə qaplaçkən nuroqun jinlar ulardin qıkıp: «Sən Hudaning Ooqlı!» dəp towlap ketətti. Lekin ularqa tənbih berip, söz kılıxiqə yol koymidi; qünki ular uning Məsih ikanlıkini bilətti. **42** Kün qıkixi bilən, u xəhərdin qıkıp, piňhan bir jayqa kətti. Birak top-top halayıq uni izdəp yürətti; ular uni tapkanda aldioja kelip, uni arimizda қalsun dəp ketixidin tosmakçı boluxtı. **43** Lekin u ularqa: — Hudaning padixahlıqining hux həwirini baxxa xəhər-yezilarojumu yətküzüxüm kerək; qünki mən dal bu ixşa əvatilgənmən, — dedi. **44** Xuning bilən u Galiliyədiki sinagoglarda təlim berip yürüwərdi.

5 Xundak boldiki, u Ginnisarət kəlinən boyida turoqanda, halayıq Hudaning sez-kalamını anglaq üqün uning ətrapıqə olixip kistilişip turatti. **2** U kel boyida turoqan ikki kemini kerdil. Belikqıllar bolsa kemidin qüxüp, [kıroqta] torlurini yuyuxuwatattı. **3** U kemilərdin birigə, yəni Simonningqə qıkıp, uningdin kemini kiroqaktın sal yıraklıtxını iłtimas kıldı. Andin u kemidə olтурup top-top halayıkkə təlim bərdi. **4** Sezi tügigəndin keyin, u Simonoqa: — Kemini qongqurraq yergə həydəp berip, beliklərni tutuxka torliringlərni selinglər, — dedi. **5** Simon uningoja jawabən: — Ustaz, biz pütün keçiqa japa tartip heq nərsə tutalmıduk. Birak sening sözüng bilən torni salsam salay, dedi. **6** Ular xundak kılıwidı, nuroqun beliklər toroja qıxtı; tor səkültükə baxladı. **7** Xuning bilən ular baxxa kemidikü xeriklərini yardamğa kelixa ixarət kıldı. Ular kelip, [beliklərn] ikki kemigə lik kağılıwidı, kemilər qəktüp ketəy dəp kaldi. **8** Simon Petrus bu ixni kerüp, əysanıng tizliri alidda yiqlip: — Məndin yıraklıxəysən, i Rəb! Qünki mən gunahkarmam! — dedi. **9** Qünki bunaqə kəp belik tutulqonaklıdından u wə uningoja həmrəh bolovanlarını həyranlıq başkanıdi. **10** Wə Simonning xerikləri — Zəbədiyning oquulları Yakup bilən Yuhanñamu həm xundak həyran kaldı. Əmdı əysa Simonoqa: — Körkməqin, buningdin keyin sən adəm tutkuqı bolisən — dedi. **11** Ular kemilərni kiroqakka qıkırıp, həmmə nərsini taxlap koyp, uningoja ağıxip mangdi. **12** Xundak boldiki, u xəhər-yezilarning biridə bolqanda, manz xu yərdə, pütün bədinin mahaw besip kətkən bir adəm bar idı; u əysani kərüləpla uning ayiojoja ezzini etip uningdin: — Təksir, ağar sən halisang, meni sakayıp pak kılalaysən! — dəp yalwurdu. **13** Əysa kolını sozup uningoja tagközüp turup: — Halayman, paklanqın! — dewidi, bu adəmning mahaw kesili dərhal uningdin kətti. **14** Əysa uningoja: — Hazır bu ixni heqkimə eytma, bəlki udul berip kahinoja ezzüngni kərsitip, ularda bir guwahlıq bolux üçün, Musa bu ixta əmr kılqandək ezzüngning sakayıtiloqining üçün bir [kurbanlıknı] sunoqın, — dedi. **15** Lekin u tooprisidiki həwər tehimu tarkılıp pur kətti; xuning bilən top-top həlk uning səzini anglaq wə eə aqırıq-kesəllərini sakayıtxi üçün uning aldioja yiojılıp kelətti. **16** Həlbuki, u pat-pat ulardin qekinip qellük yərlərgə berip dua kılattı. **17** Xu künlərning biridə xundak boldiki, u talim beriwaqtında, yenida Pərisiyər wə Təwrat əhlilili olturattı. Ular Galiliyə, Yəhudiya əlkilirinə hərkəysi yeza-kıxlaklırları wə Yerusalemın kəlgənidi. Pərvərdigarnıng kesəllərni sakayıtx kük-qudriti uningoja yar boldı. **18** Xu pəyttə, mana birkəngə kixi zəmbilgə yatkuzuloğan bir paləqni kətürüp kəldi. Ular uni uning aldioja akirixka intilixti. **19** Birak adəmlərning tolilikidin kesəlni akirixka amal tapalmay, ular eğzığa elip qıkıp, eğzidiki kahixlərni eqip, kesəlni eyning iqığa zəmbildə yatkən haldə halayıqning otturisioja, əysanıng aldioja qüxürdü. **20** U ularning ixənqını kerüp [paləqkə]: — Buradər, gunahlıring kəqrürüm kılındı! — dedi. **21** Təwrat ustazlırı bilən Pərisiyər kengülliridə: — Bundak kupurluk sezligin bu adəm kimdir?! Hudadin baxxa gunahları kəqürəlaydiqan kim bar? — dəp oylaxtı. **22** Birak əysa ularning kənglidə əyib izdəxlini bilip yetip, jawabən: — Silər kənglüngələr nemixə əyib izdəysilər? **23** «Gunahlıring kəqrürüm kılındı!» deyix asanum yaki «Ornungdin tur, mang!» deyixmə? **24** Əmma hazır silərning İnsanoqlining yər yüzidə gunahları kəqrürüm kılıx həkükinqə igə ikanlıkini bilixinglər üçün, — U paləq kesəlgə: — Sanga eytayki, ornungdin tur, ornungni yiojixturup əyünggə käyt! — dəp buyrudi. **25** Həlikə adəm dərhal ularning aliddə ornidin dəs turup, ezi yatkən zəmbilni elip, Hudanı uluoqlıqınıqə əyiga käytti. **26** Həmməylənni dəlhəxətlik həyranlıq bastı; ular Hudanı uluoqlıxip, körkənqə qəməngən haldə: — Biz bügün tilsinat ixləri kerdik! — deyixti. **27** Bu ixlərdin keyin, u yoloja qıkıp, Lawiy isimlik bir bajırıñı kerdil. U baj yiojidojan orunda olтурattı. U uningoja: — Manga əgəxkin! — dedi. **28** U ornidin turup, həmməni taxlap, uningoja əgəxti. **29** Lawiy eyidə uningoja katta bir ziyanat bərdi. Ular bilən zor bir top bajıqlar wə baxkılarmu xu yərdə həmdastıhan bolovanıdi. **30** Birak Pərisiyər wə ularning ekimidiki Təwrat ustazlırı ojudungxup uning muhlisliroq: — Silər nemixə bajır wə gunahkarlar bilən bir dastıhanda yəp-iqip olтурisilər?! — dəp aqırinxıti. **31** Əysə ularqa jawabən: — Saqləm adəmlər əməs, bəlki kesəl adəmlər tewirkə mohtajdır. **32** Mən həkkənlərinə əməs, bəlki gunahkarlarını towişa qakırılı kəldim, — dedi. **33** Andin ular uningdin: — Nemixə Yəhyanıng muhlislişəri daim roza tutup dua-tilawət kılıdu, Pərisiyələrinə muhlislişrimu xundak kılıdu, lekin sening muhlislişir yəp-iqipla yürüdiqo! — dəp soraxtı. **34** U ularqa: — Toyi boluwatkan yigit toyda toy mehmanlırı bilən həmdastıhan olturoqan qoşa ularnı roza tutkuzalamışılər? **35** Əmma xu künlər keliduki, yigit ulardin elip ketili, ular xu künlərdə roza tutidu. **36** U ularqa bir təmsilimə kəltürdi: — Heqkim yengi kəngləktin yırtıp, uni kona kəngləkkə yamaq kilməydi. Undak kilsə, yengi kəngləknimə yırtkan bolidu, xundakla yengidin alojan yamaqmə kona kəngləkkə mas kəlməydi. **37** Xuningdək, heqkim yengi xarabnı kona tulumlarqa qaqlımaydı. Undak kilsə, yengi xarabning [kəpəxüi bilən] tulumlar yerildi-də,

xarabmu təkilişlər ketidü; tulumlar mu kardin qıçıdu. **38** İnsan' oqlining wəjidin silərdin nəprətlənsə, silərni Xunga yengi xarab yengi tulumlar oqa qaqilinix kerək, əzliridin qətkə kəksə, silərgə təhmət-həkərət kilsə, xundaqta ikkilisil saklinip kəlidü. **39** Uning üstigə, naminglarnı rəzil dəp karojisa, silərgə mubarək! **23** Xu həqkim kona xarabtin keyin yengisini iqixni halimaydu, qünki mana, qünki u: «Boldi, konisi yahxıl» dəydu.

6 İkkinqi «muhüm xabat künü», u buğdaylıklardın etüp ketiwatattı. Uning muhlislirli baxaklılarını üzüweliş, alıkınıda uwulap yewatatattı. **2** Lekin buni kərgən bəzi Pərisiyərlər ularoja: — Silər nemixkə xabat künü Təwratta qəkləngən ixni kılısilər? — deyixti. **3** Əysə ularoja jawabən: — Silər hətta Dawut [pəyoğəmbar] wə uning həmrəhlirinin aq kəloqanda nemə kəloqanlığını [mukaddəs yazmılardın] okumiojanmusilər? **4** Demək, u Hudanıng eyiga kirip, [Hudaşa] atalojan, [Təwratta] kahlinlərdin baxka hərkəndak adəmning yeyexi qəkləngən «təkdim nanları»ni [sorap] elip yegan wə həmrəhliroiqimu bərgən — dap jawab bərdi. **5** Ahirida u ularoja: — İnsan' oqlı xabat küninigmə Igisidur, — dedi. **6** Yənə bir xabat künü xundak boldiki, u sinagogka kirip təlim beriwatattı. Sinagogta ong koli yigiləp kətkən bir adəm bar idi. **7** Əmdi Təwrat ustazlıri bilən Pərisiyərlər uning üstidin ərz kılıqḍuk birər ixni izdəp tapaylı dəp, uning xabat künimə kesə sakayıtdiojan-sakaytmayıdionqanlığını paylap yürüxətti. **8** Birək əysə ularning kənglidikini bilip, koli yigiləp kətkən adəmə: — Ornungdin tur, otturioja qıkkı! — dewidi, heliki adəm ornidin kopup xu yərdə turdi. **9** Andin əysə ularoja: — Silərdin sorap bəkayqu, Təwratka uyğun bolonu xabat künü yahxilik kılıxmu, yaki yamanlık kılıxmu? Janni kətkəzuxmu yaki janəqə zəmin boluxmu? — dap soridi. **10** Ətrapidikilərning həmmisigə nəzər saloqandın keyin, u heliki adəmə: — Kəlulgə uzat, — dedi. U xundak kılıxi bilənla koli əslığa kəltürülüp ikkinçi kəlioja ohxax boldi. **11** Lekin ular oqəzəptin hoxını yokitip, əysə qəna qəndək taqabil turux töfrisida maslıhətliyixkə baxlıdi. **12** Xu künnlərə xundak boldiki, u dua kılıxkə taqəqə qıktı wə u yərdə Hudaşa keqiqə duq kıldı. **13** Tang atkanda, muhlislirini aldioja qakirip, ularning iqidin on ikkiylənni tallap, ularni rosul dəp atidi. **14** Ular: Simon (əysə uni Petrus dəpmu atıqən) wə uning inisi Andiriyas; Yakup wə Yuhanна, Filip wə Bartolomay, **15** Matta wə Tomas, Alfayning oqlı Yakup wə millətpərvər dəp atalojan Simon, **16** Yakupning oqlı Yəhudə wə keyin uningoja satqunluq kəloqan Yəhudə Ixkariyotları idi. **17** Əysə [rosulları] bilən taqdın qüxtüp, bir tüzlənglikə turatti. Xu yərdə nuroqun muhlislirli həmdə pütkül Yəhudiyə əlkisidin wə Yerusaleməndin, Tur wə Zidon xəhərlirigə karayioqan dengiz boyidiki yurtlərdin top-top kixilar yiqiliştii. Ular uning talimlirini anglax wə kessallırıga xipalıq izdəx üçün kəlgənidi. **18** Napak rohlardın azablanqanlarunu xipalıq tepixti. **19** Bu top-top adəmlərning həmmisi kollirini uningoja tagküziwelikə intilətti; qünki kük-kudrat uning wujudidin qıkip ularning həmmisigə xipalıq beriwatattı. **20** Xuning bilən u bexini kətirüp muhlislirioja karap mundak dedi: — «Mubarək, ay yokollar! Qünki Hudanıng padixaşlılık silərningkidur. **21** Mubarək, ay hazır aq kəloqanlar! Qünki silər toluk toyunisilər. Mubarək, ay yioqlawatkanlar! Qünki külüdioxan bolisilər. **22** Kixilər

ərxtə boloxan in'aminglər zordur. Qünki ularning atabowlılıri [burunkı] pəyoğəmbərlərgimə ohxax ixlərni kılıqən. **24** — Lekin halinglar oqa way, ay baylar! Qünki silər alliqaqan rahət-paraoqitinqlar oqa iğə boldunglar! **25** Halinglar oqa way, ay kərni toyunoqanlar! Qünki silər aq kəlisilər. Halinglar oqa way, ay kəlliwtikanlar! Qünki həza tutup yiçlaysilar. **26** Həmməyələn silərni yahxi degəndə, halinglar oqa way! Qünki ularning atabowlılırimu [burunkı] sahta pəyoğəmbərlərgə xundak kılıqən. **27** — Birək manga kulaq saloqan silərgə xuni eytip koyayki, düxmənlirinqlar oqa mehər-muhəbbət kərsitinglar; silərgə eq boloqanlar oqa yahxilik kilinglar. **28** Silərni kəroqiojanlar oqa boht tilanglar; silərgə yaman müamilidə boloqanlar ojmı dua kilinglar. **29** Birsə məngzinggə ursa, ikkinçi məngzingnimə tutup bər; birsə qapınını eliwalılmən desə, kənglikingnimə ayımay bərgin. **30** Birsə səndin birnemə tilisə, uningoja bərgin. Birsə sening birər nərsəngi elip kətsə, uni kəyturup berinxni sorima. **31** Baxxılarning ezunglar oqa kəndək müamilə kılıxını ümid kilsəngər, silərnu ular oqa xundak müamilə kilinglar. **32** Əgər silər ezunglar oqa yahxi kərgənlərgələr mehər-muhəbbət kərsətsəngər, undakta silərdə nemə xapaqtı bolsun? Qünki hətta gunahkarlarmu özini yahxi kərgənlərgə mehər-muhəbbət kərsitidioq. **33** Əgər silər ezunglar oqa yahxilik kəloqanlar ojılə yahxilik kilsəngər, undakta silərdə nemə xapaqtı bolsun? Qünki hətta gunahkarlarmu xundak kiliqidioq! **34** Əgər silər kərzini «qöküm kəyturup beridü» dəp oylıqanlar oja bərsəngər, undakta silərdə nemə xapaqtı bolsun? Qünki hətta gunahkarlarmu əynən kəyturup alımız dəp baxka gunahkarlar oqa kərz beridioq! **35** Lekin silər bolsəngər, düxmininqlar ojmı mehər-muhəbbət kərsitinglar, yahxilik kilinglar, baxxılər oja etna beringlar wə «Ular bizgə bernemə kəyturidü» dəp oylıqanlar. Xu qaoqda, in'aminglər zor bolidu wə silər Həmmənidin Aliy Bolqoqininq pərzəntliyi bolisilər. Qünki u tuzkorlar oqa wə razillərgimə mehribanlıq kili. **36** Atanglar mehriban bolqinidək silərnu mehriban bolungalar. **37** — Baxxılarning üstidin həküm kiliq yürməngər. Bolmisa, silər [Hudanıng] həkümigə uqraysilər. Baxxılarnı gunahka bekitməngər wə silərnu gunahka bekitilməysilər. Baxxılarnı kaqürünqər wə silərnu kaqürüm kiliñisilər. **38** Beringlar wə silərgimə berilidü — hətta qong olqıqıqə lık qıngdap, silikp toldurulup üstidin texip qüxtidək dərijidə koynunglar oqa teküp berilidü. Silər baxxılər oqa kəndək əlgəm bilər əlgəp bərsəngər, silərgimə xundak əlgəm bilər əlgəp berilidü. **39** Andin u ular oqa təmsil eytip mundak dedi: — Kərioju kərioju yetiləp mangaladu? Undak kilsə, hər ikkisi orəkkə qüxtüp kətməndü? **40** Muhlis ustazidin üstün turmadı; lekin takamullaxturulojını ustazioja ohxax boldı. **41** Əmdi nemə üçün buradiringning kəzidiki kılını kərüp, eż kəzüngidiki limni baykiyalmasən?! **42** Sən kəndakmu eż kezüngidə turojan limni kermay turup buradiringoja: «Kəni, kəzüngidiki kılını eliwtəy!»

deyələysən?! Əy sahtipəz! Awwal ezungning kəzidiki limni eliwət, andin enik kərüp, buradiringning kəzidiki kılñi eliwetələysən. **43** Qünki həqkandak yahxi dərəh yaman mewə bərməydü, həqkandak yaman dərəhmu yahxi mewə bərməydü. **44** Hərkandak dərəhni bərgən mewisidin pərk etkili bolidü. Qünki tikəndin ənjürni üzgili bolmas, yantaktın üzüm üzgili bolmas. **45** Yahxi adəm kəlbidiki yahxılık həzinisidin yahxılık qırıdır; rəzil adəm kəlbidiki rəzzilik həzinisidin rəzzilknı qırıdır. Qünki kəlb nemiga toldurloqan bolsa, eojudzin xu qıçıdu. **46** — Silar nemixə meni «Rəb! Rəb!» daysılyu, birək silərgə eytkanlırimoşa əmal kilməsiler? **47** — Əmisa, mening aldimoşa kelip, səzlirimni anglap əmal kilojan hərkimning kimgə ohxıqanlığını silərgə kərsitip berəy. **48** U huddi qongkər kolap, ulini қoram taxning üstigə selip ey salojan kixığa ohxaydu. Kəlkün kalğändə, su ekimi u eyning üstigə zərb bilən urulojını bilən, uni midir-sidir kılalmıd, qünki u puhta selinojan. **49** Lekin səzlirimni anglap turup, əmal kilmədiqan kixi bolsa, kuruk yarınıng üstigə ulsız ey salojan kixığa ohxaydu. [Kəlkün] ekimi xu eyning üstigə uruluxi bilən u ərəlüp kətti; uning ərtülüxi intayın dəhəxatlık boldi!

7 Əysa kəpqılıkkə bu səzlərinin həmmisini kiliplə bohirdən keyin, Kəpərnəkum xəhiriğa [kaya] kirdi. **2** U yərdə mələm bir yüzbeinxin atıwarlık kuli eojar kesəl bolup, səkratta yatayttı. **3** Yüzbexi əysanıng həwirini anglap, birnəqqə Əyhudiy aksakalnı uning yenioja berip, uning kelip kulinı kütükuzu üçün etünükə əwətti. **4** Ular əysanıng aldioqa kəlgəndə uningoşa: — Bu ixni tiliqügi bolsa, tilikini ijabət kilixingizə qəhkəkətən ərzidiqan adəm. **5** Qünki u bizning [Yəhyudiy] elimizni yahxi kəridü wə hətta biz üçün bir sinagogmu selip bərdi, — dəp jiddiy kiyapəttə etünüxti. **6** Əysa ular bilən billə bardı. Birək eyiga az kəlojanda, yüzbexi əysanıng aldioqa birnaqqə dostini əwətip uningoşa mundak degizdi: — «Təksir, əzlirini awara kilmisila, əzlirinin torusuning astioja kililixiriga arzımayın. **7** Xunga əzümnimü siliniləndiriləriqə berixkə layik hesablimidim. Sili pəkət bir eoqış səz kılıp koysila, qakırim sakıyip ketidü. **8** Qünki mənəmu baxşə birsininq hökükü astidiki adəmman, kəl astımdimu ləkəkläririm bar. Biriga bar desəm baridu, biriga kəl desəm, kelidü; kulumqə bu ixni kıl desəm, u xu ixni kılıdu». **9** Əysa bu gəpnı anglap [yüzbexiqə] təəjjüpləndi. U burulup kəynigə əgəxkən halayıkka: Dərwəkə, hətta Israildimu bundak, zor ixənqni tapalıqolanıdim! — dedi. **10** Yüzbexi əwətkən kixiler kayıtip baroqanda, kesəl bohojan kulning sallimaza sakıyınanlığını kərdi. **11** Bu ixtin keyin u Nain degen bir xəhərə bardı. Uning muhlisilri wə yəna top-top kixilar uningoşa əgixip mangdi. **12** U xəhər kowukioja yekinlaxkanda, mana kixilər jinaza kətürüp qıkiwatkanı. Olgıqı anisining yakkə-yeganə oqlı idi, uning üstigə anisi tul ayal idi. Xəhərdin qong bər top adəm ayalqa həmrəh bolup qıkkənidü. **13** Rəb uni kərüp, uningoşa iqini aqırıtip: — Yioqlimiqin, — dedi. **14** Xuning bilən u ətüp, tawutka kolini təqküziwidü, tawut kətürgənlər tohtidi. U: — Yigit, sanga eytimən, oyojan! — dedi. **15** Əlgüqi bolsa ruslinip tik olturdı wə gəp kilihxə baxlıdi. [Əysa] uni anisoja tapxurup bərdi. **16** Həmməylənni körkənq besip, ular Hudani

uloqlap: — «Arimizda uluoq bir pəyəqəmbər turqozuldu!» wə «Huda Əz həlkini yoklap kəldi!» — deyixti. **17** Uning tooprısidiki bu həwər pütün Yəhədiyə zemini wə ətrapıktı rayonlarqa tarkılıp kətti. **18** Yəhəyanı muhlisilri emdi bu barlıq ixlarning hawirini uningoşa yətküzdü. Yəhya muhlisilridin ikkiylənni ezığa qakırıp, 19 Ularrı Əysanıng aldioqa əwətip: «Kelixi mükərrər zat ezungmu, yaki baxşə birsinci kütxüsimiz kerəkmu?» dəp sorap kəlixkə əwətti. **20** Ular əysanıng aldioqa berip: — Qəməldürgüqi Yəhya bizni səndin: «Kelixi mükərrər zat ezungmu, yaki baxşə birsinci kütxüsimiz kerəkmu?» dəp sorap kəlixkə yeningoşa əwətti — dedi. **21** Del xu wakitta [Əysa] aqrik-silak wə kesəlwaba başkan wə yaman rohlar qaplaxkən nuroqun kixilərni sakayıttı wə nuroqun karioqlularni kəridiojan kıldı. **22** Xuning bilən u [Yəhəyanı muhlisilriqə]: — Silər kaytip berip, Yəhyaoşa əz anglojan wə kərgənlirinqlər toopruluk həwər yətküzip — «Korlar kərəleydiqan wə tokurlar mangaladyiojan boldi, mahaw kesili bohojanlar sakayıltı, gaslar angliyaliyadıqan boldi, əlgənlərmə tirildürüldi wə kəmbəqəllərgə hux həwər jakarlandı» — dəp eytinglər. **23** [Uningoşa yənə]: «Məndin gumanlanmay putlixip katmığan kixi bolsa bəhəltliktr!» dəp koyungalar, — dedi. **24** Yəhəyanı əqliliri kətkəndin keyin, u top-top adəmlərgə Yəhya toopruluk səz eqip: — «Silər [burun Yəhyani izdəp] qələbə baroqininqlarda, zadi nemini kərgili bardinglər? Xamalda yəlpinüp turoqan komuxnimu? **25** Yaki esil kiyim kiyən bir ərbəbnim? Mana, esil kiyimlərni kiyən, ayx-ixrət iqidə yaxaydiqoşular padixaqların ordiliridin teplidiləri! **26** Əmdi silər nemə kərgili bardinglər? Bir pəyəqəmbərnim? Durus, əmma mən xuni silərgə eytip koyayki, [bu bolsa] pəyəqəmbərdinmü üstün bir bolquqidur. **27** Qünki [mükəddəs yazmilardığı]: — «Mana, yüz aldingoşa əlqimini əwətimən; U sening aldingda yolułnı tayyarlaydu» — dəp yeziləşən söz mana dal uning tooprısa yeziləşəndur. **28** Qünki mən silərgə xuni eytip koyayki, ayallardin tuşquloşanlar arısında Yəhyadınmı uluoqı yok; əmma Hudanıng padixaqlıklıdiki əng kiqik bohojinumu uningdin uluoq turidü **29** (əmdi [Yəhyani] anglojan pukralar, hətta bajgırlarmu Hudanıng yolinı toqra dəp Yəhəyanı qəməldürüxi bilən qəmtildürilənəndi. **30** Lekin Pərisiyalar wə Təwratxunəslar Yəhəyanı qəməldürüxini kobul kilmay, Hudanıng əzlirigə bohojan məksət-iradisini qatka kəkkənəndi). **31** Lekin bu zəmənnin kixilərini zadi kimişərə ohxit? Ular kimişərə ohxaydu? **32** Ular huddi rəstə-bazarlarda olturnuwləp, bir-birigə: «Biz silərgə sunay qelip bərsəkmə, ussul oynimidinglər», «Matəm pədisigə qelip bərsəkmə, yioja-zar kilmidinqə» dəp [kəkxaydiqan tuturuksız] balılarqa ohxaydu. **33** Qünki Qəməldürgüqi Yəhya kelip ziyanəttə olturnmayıttı, [xarab] iqymayıttı. Xuning bilən silər: «Uningoşa jin qaplıxipti» deyixisilər. **34** İnsan'oqlı bolsa kelip həm yəydi həm iqidü wə mana silər: «Taza bir toymas wə mayhor ikən. U bajgırlar wə gunaħkarlarning dostidur» deyixisilər. **35** Lekin danalıq bolsa əzininən barlıq pərəzəntliyi arklıq durus dəp tonulidu». **36** Pərisiyələrdin biri uningdin eyündə məhəmmən bolsinqiz dəp etündi. Əmdi u Pərisiyining eyigə kirip dastihanda olturndı. **37**

Wə mana, u xəhərdə buzuk dəp tonuloğan bir ayal əysanıng bu Pərisiyning eyidə dastihanda olturojanlığını anglap, ak qaxtexidin yasaloğan bir kutida murməkki elip kəldi. **38** U yiqlioğan peti uning kəynidə, putlioqan yekin turup, kez yaxlirları kılıp, putlınıri həl kılıwattı; andin qaqlıri bilən uning putlınıri ertip kürutti həm putlınıri tohitmay seyüp, üstigə ətir sündü. **39** Əmdı uni qakırojan Pərisiy bi ixni kərüp, iqidə: «Bu adəm rast pəyərəmbar bolovan bolsa, eziqə tegiwatçan bu ayalning kim wə kəndak ikənlilikini bilətti. Qünki u bir buzuk!» dəp oylidi. **40** Xuning bilən əysa uningoja jawabən: — Simon, sanga dəydioğan bir gepim bar, — dedi. — Eytinq, ustaz, — dedi Simon. **41** — İkki adəm məlum bir kərz işigisə kərzdər ikən. Biri bəx yüz kümtüx dinarə, yənə biri bolsa allik kümtüx dinarə kərzdər ikən. **42** Lekin hər ikkisinin kərznı kəyturoqlı həqnərsisi bolmioğaqka, kərz işisi mehrəbanlıq kılıp hər ikkisinin kərznini kaqürüüm kipti. Seningqə, ularning kəyisisi uni bəkrək seyidü? — dəp soridi əysa. **43** Simon jawabən: — Meningqə, [kərzi] kəprək kaqürüüm kiliñojan kixi, — dedi. — Toorja həküm kıldığ, — dedi əysa. **44** Andin həlikəi ayaləja burulup, Simonqa: — Bu ayalni kərdüngmə! Mən əyünggə kirginim bilən, sən putlirimmi yuyuxka su bərmigənidin; lekin u kez yexi bilən putlirimmi yudi wə qəqi bilən ertip kürutti. **45** Sən meni salam berip seymiding; lekin u mən kirgəndin tartip putlirimmi seyüxtin tohitimi. **46** Sən beximojimu may sürkimigənidin; biraq u menin putliriməja murməkkini sürkəp koydi. **47** Xunga xuni sanga eytip koyayki, uning nuroqun gunahlıri kaqürüüm kiliñi. Qünki mana, uning kərsətkən mehîr-muhəbbətli qongkur əməsmə? Əmma kaqürüüm az bolovanlarning mehîr-muhəbbətni kərsətixim az bolidu, — dedi. **48** Andin u ayaləja: — Gunahlıring kəqürüüm kiliñi, — dedi. **49** Ular bilən həmdəstihan olturojanlar kənglidə: «Kixilərnəng gunahlırinim kəqürüüm kılıquçı bi adəm zadi kimdu?» deyixti. **50** Əysa həlikəi ayaləja: — Etikadıng seni kətəkzidi; aman-hatırjəmlik bilən kəytikin! — dedi.

8 Keyin, [əysa] xu yurtlarnı kezip, xəhərmiş-xəhər, yezimus-yeza Hudanıng padixahlıkinin hux həwirini elan kılıp jakaqlıdi; on ikiylənən uning bilən bırgə bardı. **2** Uning bilən billa baroqanlardın yəna yaman rohəldardin wə aqırıq-silaklıların sakayıloğan bəzi ayallarmı bar idi; ularning arısında ezidin yəttə jin həydəp qıkırloğan Məryəm (Magdallıq dəp ataloğan), **3** Hərod [han]ning saray oyojidarı Huzanıng yəli Yoanna, Suzanna wə baxka nuroqun ayallarmı bar idi. Bular eə mal-mülüklli ki bilən u [wə uning muhlislırının] hajətliridin qıktı. **4** Qong bir top adamlar yiqiiloqanda, xundakla hərkəsisi xəhərlərdin kixılər uning yenioja kəlgəndə, u ularça bir təmsil səzlep bərdi: **5** — «Uruk qaqlıqı uruk qaqlıq [etizoja] qıktı. Uruk qaqlıqanda, uruklarda bəziləri qiojır yol üstigə qüxüp, dəssilip ketipstu wə asmandıkları uqar-kanatalar kılıp ulurnı yəp ketipstu. **6** Baxka bəziləri taxlıq yərgə qüxiuptı. Yərdə nəmlik bolmioğaqka, ünüp qıkkını bilən kurup ketipstu. **7** Baxka bəziləri tikənlərning arısıqa qüxiuptı, tikənlər maysilar bilən təng esüp maysılarnı boquwaptı. **8** Baxka bəziləri bolsa yahxi turşakka qüxiuptı. Üngəndən keyin, yüz həssə həsol beripstu». Bularni degəndin keyin u yukarı awaz bilən: — Angloqudək külük barlar buni anglisun! dəp towldi. **9** Keyin uning muhlislırı uningdin: — Bu təmsilning mənisi nema? — dəp soridi. **10** U ularça mundak dedi: — Hudanıng padixahlıkinin sirlərini bilix silərgə nesip kılındı. Biraq bu ixlar kələşen baxxılarda təmsillər bilənlə eytilidü. Məksiti xuki, «Ular karisumu kərməydi, anglisumu qüxənməydi». **11** Əmdı təmsilning mənisi mundak: — Uruk bolsa, Hudanıng söz-kalamidur. **12** Qiojır yol boyidikər bolsa muxular: Ular söz-kalamni anglaydu; lekin İblis kılıp, ularning ixinip kütküzeluxinching aldını elixi üçün ularning kəlbiddiki sezni elip ketidü. **13** Taxlıq yərgə qüxken uruklar söz-kalamni angloğan haman huxallıq bilən kəbul kılıqanlarça təmsil kılınoğan. Ularda yiltiz bolmioğaqka, pəkət bir məhəl ixinip, andin sinək-müküllük wəkti kəlgəndə, [etiqədən] teyilip ketidü. **14** Təkənlikkə qüxkən uruklar bolsa xundak adəmlərni kərsətkənki, sözni angloğan bolsımı, yoloja qıkkandin keyin bu panıy hayattıki andixilər, bayılıklar wa əhalətlərning eziketuruxlari bilən boqulup, uruk pixmay həsol bərməydi. **15** Lekin yahxi turşakka qeqiçən uruklar bolsa — söz-kalamni anglap, səmimiyyət wə yahxi kəbil bilən uni tutidioğanlarını kərsitidü; bundak adəmlər səwrəqanlıq bilən həsol beridü. **16** Həqkim qiraqəni yekip koyup üstigə idixni kəmtürüp köyməs yaki kariwat astioq turquzmas, bəlkı qiraqədənning üstigə koyidü; buning bilən əygə kirgənlər yoruklukunu kəridü. **17** Qünki yoxurulən həqkəndək ix axkarılanmay kalmayıdú, wə həqkəndək məhpiv ix ayan bolmay, yoruklukka qıkmay kalmayıdú. **18** Xuning üqün, anglixinglarning kəndak ikənlilikə kəngül koyungalar! Qünki kimdə bar bolsa, uningoja tehimə kəp berilidü; əmma kimdə yok bolsa, hətta bar dəp hesablıqını uningdin məhrum kiliñidü. **19** Əmdı uning anisi wə inilirli uning bilən kərrixkili kəldi. Lekin adəm nuroqun boloqqa, yəniqə keləlmigənidi. **20** Xuning bilən birsini uningoja: — Aningiz wə iniliriniz siz bilən kərriximiz dəp, sırtta turidü, — dedi. **21** Lekin u jawabən: — Mening anam wə aka-uka kerindaxlırim bolsa Hudanıng sezini anglap, uningoja əməl kılıquqlardur, dedi. **22** Wə xundak boldiki, xu künəldən biri, u muhlislırı bilən bir kemigə qüxüp, ularça: — Kəlning u ketioja baraylı, — dedi. Xuning bilən ular yoloja qıktı. **23** Kema ketiwatkanda u uyuqoja kətəkəndi. Kelgə tuyuksız qara boran keliplə, kemigə su toxup ketip, ular həwpətə kəldi. **24** Muhlislər kəlip uni oyoqitip: — Ustaz, ustaz, tütigidiqən bolduk! — dedi. Lekin u ornidin turup, boronə wə dawaloğoujan dolğunlarça tənbilə bordı; həmmisi tohəpt, tinq boldi. **25** U muhlislırıqə karap: — Ixənqınglar nəgə kətt! — dedi. Ular həm körkuxup, həm bəkmə häyrən bolup, bır-bırıq: — Bu adəm zadi kimdu, buyruk kilsə, hətta xamallar wə dolğunlarmı uningoja boysunidikən-hə! — dəp ketixti. **26** Xuning bilən ular Galiliyəning udulidiki Gerasalıqlarning yurtioja yetip bardı. **27** U kırçakka qıkxi bilənlə, uzundın beri jinlar qaplaxkən, xəhərdin kəlgən məlum adəm uning aldiqə kəldi. Bu adəm kiyim kiyim, həq eydə turmay, gərlər arısında yaxayıdı. **28** Lekin u əysanı kərəpla warkırap, uning ayiojoqa yikilip kəttik awaz bilən: — Həmmidin Aliy Hudanıng Oqlı əysa, səninqə mən bilən nemə karing! Səndin etünimənki,

meni kijnima! — dəp towlap kətti. **29** Qünki Əysa napak rohning uningdin qikixini buyruwatatti (qünki jin nuroqun ketim uni tutuwaloqanidi; u qaqlarda kixilər uning put-kollirini kixən-zənjirlər bilən baqlap uni kəməp kyojan bolsimu, u zənjirlərni üzüp keqip qikkan wə jin taripidin qəl-bayawarlarqa həydiwetilgəndi). **30** Əysa bu adəmdin: — Isming nema! — dəp soriwidı, u: — Ismin «Koxun», — dedi. Qünki nuroqun jinlar uning iqigə kirip qaplixiwaloqanidi. **31** Əmdi ular Əysadin ezlirini tegil yox, həngə qatkuzməsləki ettinüp yalwurdu. (*Abyssos g12*) **32** Xu yərdə taqı baçırıda qong bir top tonguzz padisi ozukliniwatattı. Jinlar Əysaqa yalwurup, tonguzzlarning tenigə kirixə ijazət berixini etti. U ularoqa ijazət bərdi. **33** Jinlar xu adəmdin qikip, tonguzzlarning tenigə kiriwaldı; xuning bilən pütküll tonguzz padisi tik yardin etilip qüxüp, kelgə oşqr boldı. **34** Tonguzzlarnı bakkuqıllarmu bu wakəni kerip u yardin keqip, xəhər-yezilarda bu həwərnı tarkatti. **35** Halayık zadi nemə ix bolqanlıkinı kergili qikti; Əysanıng aldiqə kalganda, xu yərdə əzidin jinlar qikkan həlikə adəmning kiyim-keqəknı kiyip, əs-hoxi jayida haldə Əysanıng ayioji alıldı olturojinini kərdi; ular körkup ketixti. **36** Bu wakəni kergənlərmi jinlar qaplaxkən adəmning kəndək sakayılojinini keqpılıkkə təswirləp bərdi. **37** Andin Gerasalıklärning yurtidikilər wə ətrapidiki barlık kixilər uning ularning arisidin ketixini ettinüxti. Qünki dəhəxətlik körkənq ularni başkanıdı. Xunga u kemigo qüxüp, kəytixka yol aldı. **38** Əmma jinlar əzidin qikip kətkən həlikə adəm uningoja, Mən sən bilən billa ketəy, — dəp yalwurdu. Lekin u uni yoloja selip: **39** — Ətyüngə kəytip berip, Hudanıng sanga xunqa qong ixlarnı kiliplə bərgənləkinə yətkütüzgin, — dedi. U adəm kəytip berip, pütküll xəhərni arılap, Əysanıng eziqə xunqa qong ixlarnı kiliplə bərgənləkinə elan kıldı. **40** Əysa kəytip kəlgini, xundak boldiki, halayık uni huxallık bilən karxi elixti; qünki həmmaylon uning kəytip kelixini kütüp turattı. **41** Wa mana, bir kixi, sinagogning qongı bolqan Yairus isimlik kiximu Əysanıng aldiqə keliplə ayiojoja əzini etip, uning əyigə berixini etti. **42** Qünki uning on ikki yaxlıq yaloquz kizi səkratta idi. Əysa u yərə barojınıda, top-top kixilər uning ətrapioja ziq olıxp uni kistixatti. **43** Arisida hun təwrəx kesiligə griptar bolqinoja on ikki yil bolqan bir ayal bar idi; u bar-yokını tewiplaroja həjlep tütəkən bolsimu, həqkaysisidin xipa tapmiojanıkan. **44** U [Əysanıng] arkisidin keliplə, uning tonining pexini siliwidı, xuan hun tohtidi. **45** Əysa: — Manga kol təgküzən kim? — dəp soridi. Həmmaylon inkar kılqanda, Petrusmu wə uning bilən bolqanlırmu: — Ustaz, halayık top-top bolup tet ətrapinqi olıxp, seni kistixiwatkan yərdə, sən «Manga təgkən kim?», dəp soraysəno? — dedi. **46** Lekin Əysa: — Yak! Birsə manga təgdi; qünki wujudumdin kudrətninq qikip ketiwatkinini sazdım, — dedi. **47** Həlikə ayal ezinin yoxurup kalalmaydiqanlıkinı biliplə, titrigən haldə uning aldiqə yikildi wə kepqılık alidda ezinin nema səwəbtin Əysaqa kol təgküzənlikini, xundakla xuan kəndək sakayqoşanlıkinı etti. **48** Əysa uningoja: — Yürəklək bol, kizim, ixənqinq seni sakayttı! Aman-hatırjomlık bilən mangojı! — dedi. **49** U sez kiliwatkanda, sinagog qongining əyidin qikkan birayən kelip sinagog qongioja: — Kizingiz jan üzdi. Əmdi ustaznı kayitmiojin, — dedi. **50** Lekin Əysa buni anglap uningoja: — Körkmiojin! Pəkət ixənqətə bol, u sakiyip ketidü, — dedi. **51** U eygə baroqanda Petrus, Yuhanna, Yakup wə kizning ata-anisidin baxqa həqkimning ezi bilən billə eygə kirixiga ruhsət kilmidi. **52** U yerdikilər həmmisi kizə matam tutup yiloza-zar ketürüwatattı. Lekin u: — Boldı, yiqlimanglar! Qünki kiz elmidi, pəkət uhlap kaptı! — dedi. **53** Ular bolsa kizning allıqاقan jan üzdi dəp bilgəqə, uni məshirə kıldı. **54** Lekin u ularni qikirietip, kizning kolidin tərtip: — Balam, ornungdin tur, — dəp qakirdı. **55** [Kizning] rohi kəytip keliplə, u dərəhal ornidin turdu. U kizə yegüdək birnemə berixni etti. **56** Kizning ata-anisi intayın həyran kəlxitti. Lekin u ularoqa bu ixni həqkimə eytməsləki tapılıdı.

9 Əysa on ikkiylənni qakirip, ularoqa barlık jinlərni həydiwetix wə kesəllərni sakayıtxıq kudrat wə hökük bərdi. **2** Andin ularni Hudanıng padixahlıkinı jar kılıx wə kesəllərni sakayıtxıq əwətti. **3** Ularoqa: — Silər səpər üçün həq nərsə almanglar, nə hasa, nə hurjun, nə nan, nə pul eliwalımlar; birər artuk yəktəkmə eliwalımlar. **4** Wa kəysi eygə [köbul kılınıp] kirsənglər, u yurttin kətküçə xu eydə turunglar. **5** Əmdi kəysi yərdiki kixilər silərni kobul kılınısa, u xəhərdin qikkinqindərən ularoqa agah-guwaḥ bolsun üçün ayiojinqlardıki topinimü kəkiwetinglər! — dedi. **6** Mühlislar yoloja qikip, yeza-kıxlaklarnı arılap hux həwərnı elan kiliplə, həmmə yərdə kesəllərni sakayttı. **7** Əmdi Hərod hakim uning barlık kılqanlıridin həwar tepip, kəymükup kıldı. Qünki bəzilər: «Mana Yəhya elümən tiriliptü!» desə, **8** yənə bəzilər: «İlyas pəyoqəmbər [kayta] pəyda boldı» wə yənə baxkilar: «Kədimki pəyoqəmbərlərdin biri kəytidin tiriliptü!» dəyitti. **9** Hərod: «Mən Yəhyanıng kallisini alduruqanıdım, əmdi mən muxu gepini anglatatkan zat zadi kimdü?» — dedi. Xuning bilən u uni kerüx pursistini izdi. **10** Rosullar bolsa kəytip keliplə, ezlirinən kılqan ixlirinən həmmisini Əysəoja malum kıldı. U ularni elip, hupiyanı haldə Bəyt-Saida degən xəhərdiki hilwət bir yərgə kıldı. **11** Bırak halayık buningdin həwər tepip uningoja ağıxip kıldı. U ularni karxi elip, ularoqa Hudanıng padixahlıki toqrisida sezlidi wə xipaşa möhtajlarnı sakayttı. **12** Kün olturay değəndə, on ikkiylən uning aldiqə keliplə uningoja: — Halayıkni yoloja salsang, ular ətrapiki yeza-kıxlaklarqa wə etizlaroja berip konoqudək jaylar wə ozuk-tülük tapsun; qünki muxu yər qellük ikən, — dedi. **13** Lekin u ularoqa: — Ularoqa ezungılar ozuk beringlər, — dedi. — Bizdə pəkət bəx nan bilən ikki beliktin baxqa nərsə yok. Bu barlık həlkə ozuk-tülük setiwilə keləndük?! — deyixti ular. **14** Qünki xu yərdə yiojılan arlərninəla sanı bəx mingqə idı. U muhlislaroqa: — Halayıkni əlliktin-əlliktin belüp olturozunqlar, — dedi. **15** Ular uning deginiqə kiliplə həmmaylonınlı olturozuzdi. **16** Əysa bəx nan bilən ikki belikni koliqə elip, asmanqə karap [Hudaqə] təxəkküri eytip buları berikətlidi. Andin ularni oxup, halayıkka sunup berix üçün muhlisliroja bərdi. **17** Həmmaylon yəp toyundi. Andin xulardin exip kələjan parqılırını on ikki sewətə yiojip qaqlıdı. **18** Wə xundak boldiki, u ezi yaloquz dua kiliwatkanda, muhlisliри yenida turattı. U ulardin: — Halayık meni kim dəydi? — dəp

soridi. **19** Ular jawabən: — Bəzilər seni Qəmildürgüqi dəwr, silər bilən қақанојиқ туруп, silərgə səwr kılıay? Yəhya, bəzilər Ilyas [pəyəjəmbər], wə yənə bəzilər — Oqlungni aldimoja elip kəlgin — dedi. **42** Bala tehi kədəmki pəyəjəmbərlərdin biri tirilipti dəydu, — dedi. yolda keliwatkanda, jin uni yikitip, pütün bədinini **20** Ulardın: — Silerqu? Silər meni kim dəp bilisilər? tartixturdı. Əysa napak rohka tənbih berip, balını — dəp soridi. Petrus jawab berip: — San Hudanıng sakayıttı wə uni atisoja kəyturup bərdi. **43** Həmməylən Məsihidsən, — dedi. **21** U ularoja kattik jekiləp, bi Hudanıng xərəplik küq-kudritiğə kİN-kİNİOJA patmaya ixni həqkimə tımmanglar, dəp tapılıdi. **22** — Qünki təjjüpləndi. Həmmisi Əysanıng kılçanlıriça qayranın İnsanoqlining nuroqun azab-əkubət tartixi, akşakallar, kelixip turoqanda, u muhlisliroja mundak etti: **44** — Bu bax kahinlər wə Təwrat ustazlıri təripidin qətkə kekilixi, səzləri küləklirinqlaroja obdan singidlür köyunglar. Əltürülüxi wə tıq kündin keyin tirdürülüxi mükərrər, Qünki İnsan'oqli pat arıda [satkunlukṭın] insanlarning — dedi. **23** Andin u ularning həmmisiga mundak dedi: kolioja tapxurup berilidu, — dedi. **45** Birak, ular bu sezni — Kimdəkim manga ağıxixni niyet kilsa, ezdin keqip, qüxinəlmidi. Buning menisi ular qüxinip yətmisün üçün hər künü ezining krestini kətürüp manga əgəxsun! **24** ulardin yoxurulqanıdi. ular uningdin bu sez toopruluk Qünki kimdəkim əz həyatını kütküzimən dəydikən, soraxkımı petinalmidi. **46** Əmdid muhlislar arısida qoqum uningdin məhərum bolidu, lekin mən tıqın əz ulardin kimning əng uluq bolidiojanlıkı toopruluk həyatidin məhərum bolovan kixi həyatını kütküzidü. talax-tartix pəyda boldi. **47** Əmma Əysa ularning **25** Qünki bir adəm pütün dunyaqa iğə bolup, ezzini kenglidiki oylarnı kərüp yetip, kiqik bir balını elip əhalak kilsa yaki ezdin məhərum kalsa, buning nemə yenida turqozup, **48** ularoja: — Kim menin namimda paydisi bolsun?! **26** Qünki kimdəkim mandin wə menin bu kiqik balını kobul kilsa, meni kobul kılıjan bolidu wə sezlirindin nomus kilsa, İnsan'oqli ezining xan-xəripi kim meni kobul kilsa, meni əwətküqini kobul kılıjan iqida, uning Atisining wə muqəddəs pərixtılerning xan-xəripi iqida kəytip kəlgindən uningdinnomus kıldı. **27** Lekin mən dərhəkikət silergə xuni eytip köyayki, bu bolidu. Aranglarda ezzini əng təwən tutkını bolsa uluq xəripi iqida kəytip kəlgindən uningdinnomus kıldı. **28** Bu səzlərin təhminən səkkiz kün keyin bolidi, — dedi. **49** Yuhanna jawabən uningoja: — Ustaz, sening naming bilən jinlərni həydəwatkan birsini yərdə turoqanlarning arısından olümning tamini tetixtin kərdük. Lekin u biz bilən birgə sanga əgəxmigənləki burun jəzmən Hudanıng padixahlığını keridiojanlar tüpəylin, uni tostuk, — dedi. **50** Lekin Əysa uningoja: bardur. **29** Bu səzlərin təhminən səkkiz kün keyin — Uni tosmanglar. Qünki kim silərgə karxi turmisa xundak boldiki, u Petrus, Yuhanna wə Yakupni elip, silərni kolliojanlardindur, — dedi. **51** Wə xundak boldiki, dua kilixir üçün bir taoqka qıktı. **29** U dua kılıwatkında, uning asmanoja elip ketilidiojan künlərinining toxuxioja uning yüzining kiyapiti eżgərdi wə kiyimliri ap'aq bolup az kaloqanda, u kat'iylik bilən yüzini Yerusaleməmoja qəkməktək qəknidi. **30** Wə mana, ikki adəm pəyda berixkə karatti. **52** [Xuning tıqün] u aldın əlqılırni bolup uning bilən sezlixiwaqtkanıdi; ular Musa wə Ilyas əwətti. Ular yoloja qıkıp, uning kelixığa təyyarlık kiliç [pəyəjəmbərlər] idi. **31** Ular parlak jula iqida ayan bolup, tıqün Samariyə əlkisidibir yezişa kirdi. **53** Bırak u uning bilən Yerusaleməda ada kılıdiojan «dunyadın yüzini Yerusalemə karatkanlıkı tüpəylinin yezidikilər etüp ketix» tooprisida sehəbtəlxəti. **32** Əmdid Petrus Əysanı kobul kılımadi. **54** Uning muhlislerindən Yakup wə uning hamrahlarını heli ügidək başkanıdi; lekin bilən Yuhanna bu ixni kərüp: — 1 Rəb, ularni kəydürüp ularning uyğusı toluk eqiloqanda ular uning xan-xəripiనi yokitix tıqün İliyas pəyəjəmbərdək asmandan ot yezişini wə uning bilən billa turoqan ikki adəmzatni kərdi. **33** qikiriximizni halamsan? — dedi. **55** Lekin u burulup Wə xundak boldiki, bu ikkisi Əysadin ayrılıwatkanda, ularni əyibləp: «Silər qandaq rohlin bolovanlıkinglarnı Petrus əzining nemini dəwətənlikini bilmigən haldə bilməydiqənsilər» — dedi. **56** Andin ular baxxa bir Əysaşa: — Ustaz, bu yərdə bolovinimiz intayin yahxi yezişa etüp kətti. **57** Wə xundak boldiki, ular yolda boldi! Birini sanga, birini Musaşa, yənə birini Ilyaska ketiwatkanda, birsı uningoja: — 1 Rəb, sən kəyərgə barma, atap bu yərgə tıq kəpə yasaylı, — dedi. **34** Lekin u bu man sanga ağıxip mangımən, — dedi. **58** Əysa uningoja: gəplərni kılıwatkanda, bir parqə bulut pəyda bolup — Tükkilərning engürkərli, asmandiki kuxlarning uwilirli ularını kaplıwaldı; ular bulut iqığa kirip kaloqınını bar. Birak İnsan'oqlining bexini koyqudak yerimə yok, körkuxup kətti. **35** Buluttin tuyuksız bir awaz anglinip: — dedi. **59** U yənə baxxa birsigə: — Manga əgəxkin! — Bu Mening seyümlük Oqlundur. Uningoja kulak — dedi. Lekin u: — Rəb, awwal berip atamni yərlikkə selinglər! — dedi. **36** Awaz angloqandan keyin, karisa, koyçılılı ijazət bərgəysən, — dedi. **60** Lekin Əysa uningoja Əysa ezi yaloqz kaloqanıdi. Ular sükit kiliç kelixti — Ölükler əz olüklerini kəmsün! Bırak sən bolsang, wə xu kiinlərda ezliri kergən ixlardın həqkaysisini berip Hudanıng padixahlığını jakarliojin, — dedi. **61** həqkimə eytmidi. **37** Ətisi, ular taqdın qüxkən waktida, Yənə birsı: — Əy Rəb, mən sanga əgiximən, lekin awwal zor bir top kixilər uni karxi aldı. **38** Mana, topning əyümə berip, əydiķilirim bilən hoxliximoja ijazət arısından birəylən warkırap: — Ustaz, etünüp kəlav, bərgəysən, — dedi. **62** — Kim kolida koxning tutkuqını oqluməmoja iqingni aqırıtip kərəp koyqaysan! Qünki u tutup turup kəyniqə karisa, u Hudanıng padixahlıkoja menin birlə balam idi. **39** Mana, uni daim bir roh layik əməstur, — dedi.

tutuwelip, u eziqila warkırap-jarkırap ketidiojan bolup kəldi; u uning bedinini tartixturuq, aqzidin ak kepük kəltürütəvitidü. [Jin] uni daim degidək kiynap, uningoja həq aram bərməydü. **40** Mən muhlislerindən rohni həydiwetixini etürniwidim, birak ular undak kılalmıdı, — dedi. **41** Əysa jawabən: — Əy etikadsız wə tətür

10 Bu ixlardın keyin, Rəb muhlislerindən yənə yətmixini təyinləp, ezi barmaqçı bolovan barlıq xəhərəyezilərəq iki-ikkindin ezdin burun əwətti. **2** U ularoja mundak tapılıdi: — Yiqılıdqan həsol dərwəkə kəp, lekin həsolun yiqoqlu ixləmçilərəq ikən. Xunga həsol Igisidin kəprək ixləmçilərni Əz həsolungni yiqiñxə əwətkəysən,

dəp tilənglər. **3** Menginglar! Mən közilarnı bərilərning arisioja əwətkəndək silərni əwətimən. **4** Həmyan, hurjun wə kəxlər almanglar; yolda kixilər bilən salamlixixka [tohtimanglar]. **5** Kaysı eygə kirsənglər, aldi bilən: «Muxu eydikilərgə aramlıq bolqay!» dənglər. **6** U eydə «aramlıq igisi» bolsa, tiligan aramlıqlıqlar xu eygə konidu; əgor bolmisa, u aramlıq ezungalarqa yanidi. **7** Andin qüxkən eydə turup yətkəlmənglər, xu eydikilərlərning bərginini yəp-iqinqər, qünki ixləməqi ez ix həkkini elixka həkliliklət. U eydin bu eygə yetkilip yürmənglər. **8** Silər kayısı xəhərgə kirsənglər, ular silərni köbul kilsə, ular aldingalarqa nema koysa xuni yangılar. **9** U yərdiki kesəllərni sakayıtip, ularoqa: «Hudanıng padixahlıqlik silərgə yekinlxatlı!» dənglər. **10** Bırak silər kayısı xəhərgə kirsənglər, ular silərni köbul kilmisa, ularning rəstəkoqılırioja qıkıp kepqılıkka: **11** «Silərgə aghə bolsun üqün hətta xəhiringlarning ayojımızqa qaplaxkan topisiniñi kəkip qıxırıwtımış! Halbuki, xuni bilip əyqoyunglarki, Hudanıng padixahlıqlik silərgə [rasttinla] yekinlxatlı!» — dənglər. **12** Mən silərgə eytip koçayki, xu kün hətta Sodom xəhirdikilərlərning kəridiojini bu xəhərdikilərlərinən yenik bolidu. **13** Halinglarqa way, ay korazinliklər! Halinglarqa way, ay Bayt-Saidaliklər! Qünki silərdə kərsitilən möjizilər Tur wə Zidon xəhərləridə kərsitilən bolsa, u yərlərdikilər heli burunla bəzgə yəginip, küləgə milinip towa kilojan bolatti. **14** Kiyamət künidə Tur wə Zidondikilərlərning kəridiojini silərningkidin yenik bolidu. **15** Əy ərxək kətürulgən Kəpərnəhəmlüklərlər! Silər təhətisaraqa qıxırılıslıslar! [Hadəs g86]. **16** [U muhlislirioja yəna]: — Kimdəkim silərni tingxisa, menimü tingxiqan bolidu; kimdəkim silərni qətkə kaşsa, menimü qətkə əkkən bolidu; kim meni qətkə əkkən bolsa, meni əwətküqini mu qətkə əkkən bolidu. — dedi. **17** Yətmix muhlis huxal-huramlıq iqidə kərtip kelip: — I Rab! Hətta jinlarmu naming naming bilan bizgə boy sunnidikən! — dəp məlum kildi. **18** U ularoqa: — Mən Xəytanning asmandın qakmaktək qüxüp kətkənlilikini kərgənmən. **19** Mana, mən silərgə yilan-qayanları dəssəp yanjixka wə düxmənning barlık küq-kudritini besip taxlaxka həqkuk bərdim. Həqqaqan həqkəndək nərsə silərgə zərər yətküzəlməydi. **20** Ləkin silər rohələrning silərgə boy sunqoşanlığı tüپylidin xadlanmanglar, bəlkı naminglarning ərxlerdə pütülgənləri tüپylidin xadlininqlər, — dedi. **21** Xu wakitta, əysa rohta huxallıq mundak dedi: «Asman-zemin Igisi i At! Sən bu həkikətlərni danixnam wə əkilliliklərindən yoxurup, səbiy balilarqa axkarilioqlarıñıq üqün seni mədhiyiyləymən! Bərəkə, i Ata, nəzirində bundaç kılıx rawı idi. **22** Həmmə manga Atamdin təkdir kılındı; Oqulning kimlikini Atidin baxka həqkim bilməydi, wə Atiningmu kimlikini Oqul wə Oqul axkarilaxni layik kərgən kixilərdin baxka həqkim bilməydi. **23** Andin u muhlislirioja burulup, ularoqa astiqinə: Silər kerüwtəkən ixlarnı kərgən kezər nəkədər bahtılıktur! **24** Qünki mən silərgə xuni eytip koçayki, nuroqun pəyəqəmberlər wə padixahlar silər kərgən ixlarnı kərrixkə intizar bolqını bilən ularını kermigən; wə silər angławatəkən ixlarnı anglaxka intizar bolqını bilən, ularını anglap bakmioğan, — dedi. **25** Wə mana, Təwrat ustazlıridən biri ornidin turup əysani siniməkqi bolup: — Ustaz, mənggültük hayatı waris bolmak üçün nəmə ixni kılıxım kerək? — dəp soridi. (aiōnios g166)

26 U jawabən: — Təwrat ənənədə nemə pütülgən? Buningə ozung kəndək karaysən? — dedi. **27** Həlikə kixi jawabən: — «Pərvərdigar Hudayingni pütün kəlbinq, igisi» pütün jening, pütün kütüng wə pütün zehning bilən seygin»; wə «Koxnangni ezungni seygəndək sey» — dedi. **28** Əysa uningoja: — Toorja jawab bərding. Mana xundak qılsang həyat bolisən, — dedi. **29** Ləkin eziñi həkkənəy dəp ispatlımkən bolup, əysadin yənə sorap: — Əmdi «Mening koxnam» kimdir? — dedi. **30** Əysa jawabən mundak dedi: — Bir adam Yerusaleməndən Yerilo xəhiriqə qüxüwetip, yolda karakqılarning kolıq qüxüp kaptı. Karakqılar uning kiyim-keqəklirini salduruwelip, uni yarilandurup, qala elüt həldə taxlap ketiptu. **31** Wə xundak boldiki, məlum bir kahin xu yoldın qüxüwetip, həlikə adamni kətiüp, yolning u qeti bilən mengip etüp ketiptu. **32** Xuningdək bir Lawiylik [rohaniyl] bu yərgə kəlgəndə, yenioja kelip kərap koyp, yolning u qeti bilən mengip etüp ketiptu. **33** Ləkin səpərdə bolqan bir Samariyəlik həlikə adəmning yenioja kəlgəndə, uni kətiüp iq aqriptip. **34** wə aldioja berip, jarahətlirigə may wə xarab kuyup, təngip koypustu. Andin uni əz uliojikə mindürüp, bir sarayoja elip berip, u yərdə halidin həwər aptu. **35** Ətisi yoloja qıkkanda, ikki kümüx dinarnı elip saraywəngə berip: «Uningoja kərap koypung, buningdin artuk qikim bolsa, kaytiximda sizgə təlyəmən» dəptu. **36** [Əmdi əysa həlikə ustazdin]: — Seningqe, bu üq adam iqidə kəysisi karakqılarning kolıq qüxkən həlikə kixiga [həkkiy] koxna bolqan? — dəp soridi. **37** — Uningoja mehribanlık kərsətkən kixi, — dəp jawab bərdi u. Əysa uningoja: — Undak bolsa, san həm berip xuningə oħħax kilojin, — dedi. **38** Wə xundak boldiki, u [muhlisliри bilən bille] yolda ketiwetip, məlum bir yezişa kirdi. U yərdə Marta isimlik bir ayal uni eygə qakirip mehman kıldı. **39** Martanıg Məryəm isimlik bir singlisi bar idi. U əysanıg ayoji alidda olturup, uning söz-kalamını tingxiwatattı. **40** Əmdi mehmanlarını kütük ixlirining keplükidin kengli belünüp kətkən Marta əysanıg aldioja kelip: — I Rab, singlimming meni mehman kütkili yalçuz taxlap koypinqiça karing bolmamdu? Uni manga yardımlixixka buyruqin! — dedi. **41** Ləkin əysa uningoja jawabən: — Əy Marta, Marta, sən kep ixlarning öjemini yəp awara bolup yürüwatisen. **42** Bırak birlə ix zərürdər; wə Məryəm xuningdin eziqə nesiwə bolidəqan yahxi ilüxni tallidi; bu hərgiz uningdin tartiwinənmaydu — dedi.

11 Əmdi xundak boldiki, u bir yərdə dua kiliwatatti; dua ayaqlaxkanda, muhlisliridin biri uningdin: — I Rab, Yəhya ez muhlislirioja ega tkiniñdek, sənmə bizgə dua kılıxını egtasəng, — dedi. **2** U ularoqa mundak dedi: — Dua kiliqinələrda, mundak dənglər: «Ata, Sening naming mukəddəs dəp uluqlanoqay. Sening padixahlıq kəlgəy. **3** Hər künlik nərimizini bizgə hərküni bargoysən. **4** Bizgə kərzədar bolqan hərkimni kəqürğinimizdək, Sənmə gunahlırimizni kəqürğəysən. Biziñi azduruluxlaroja uqratkuzmioqaysən». **5** U sezinə [dawam kiliç] ularoqa mundak dedi: — Silərning iqxınlardın biringlarning bir dosti bolup, yerim keqidə uning kexioja berip: Əy dostum, manga üq nan ətnə bərgin; **6** qünki manga

səpərdin bir dostum kəldi wə uning aldiqə koyqudək
bir nərsəm kəlməpti, desə, 7 u eyining iqida turup:
«Meni awara kilmioqın, ixik taşaklıq, balilar orunda
yenimdə yatıdu. Sanga elip berixkə kopalmaymən»,
deyixi mumkin. 8 Silergə xuni eytimənki, gərqə u uning
dostı bolus süpiti bilen berixkə ornidin turmisi, uning hijil bolmay kəytə-kaya yalwuruxi bilən u qokum
ornidin turup, kənqə lazım bolsa uningoja beridu.
9 Xuning üçün mən silergə eytayki, tiləngərlər, silergə ata
kılınlı, izdəngərlər, tapisilər. Ixikni qekinqilər, eqilidü.
10 Qünki hərbir tiligüqi tiligininə eridi; idzidigüqi
izdiginini tapıdu; ixikni qəkküqilərgə ixik eqildi. 11 Aranglarda ata boloquqlar ez oqlı nan tələp kilsə,
uningoja tax beridiojanlar barmu?! Yaki belik tələp
kilsə, yilan beridiojanlar barmu? 12 Tuhum tələp
kilsə, qayan beridiojanlar barmu? 13 Əmdi silər rəzil
turup ez pərzantlırlıqlarqa yahxi iłtipatlırnı berixni
bilən yərdə, orxtiki Ata Əzidin tiligənlərgə Mükəddəs
Rohni tehimata kilməsmə? 14 Əmdi u bir kixidin
«adəmni gaqa kiloquqi» jinni həydiwatkəndə, xundak
boldiki, jin unindin qıkkanda, gaqa zuwanoja kəldi.
Halayık, buningə intayın həyran boluxı. 15 Birak
ulardin bəziləri: «U jinlarnı jinlarning əmiri boloqan
Bəlzəbuluqa tayinip həydiwetidu» — dedi. 16 Wə baxka
bəzilər uni sinax məksitidə uningdin bizə asmandın bir
məjizilik alamat kərsətsəng, dəp tələp kılqılı tirdi. 17 Lakin u ularning nemə oylatışkanlıqını bilip ularqa
mundak dedi: — Əz iqidin belünüp eżara sokuxkən
hərkəndək padixahlıq wayran bolidu; wə hərkəndək
ailə ez iqidin belünüp eżara sokuxsa zawallikkə yüz
tutidi. 18 Xuningə oħħax, əgər Xeytan ez-eziga karşı
qıkkən bolsa, undakta, uning padixahlıq kəndakmu put
tirəp turalısın? Qünki silər meni, «Jinlarnı Bəlzəbuluqa
tayinip həydiyidikən» dəysilər. 19 Əgər mən jinlarnı
Bəlzəbuluqa tayinip koqlısam, silarıngə pərzantlırlıqlar
kimə tayinip jinlarnı koqlaydu?! Xunga ular silər
toqıruluk həküm qıqarsun! 20 Lakin mən Hudanıng
barmiķi bilən jinlarnı koqlısam, undakta Hudanıng
padixahlıq üstüngərlərə qüxüp namayan boloqan bolidu.
21 Toluk korallanojan kütütinggür ez eyini koqdap
turoqanda, uning mal-mülli ki aman kəlidü; 22 lekin
uningdin kütütinggür biri uning üstiga hujum kılıp
uni yəngəs, uning tayanojan korallırını tariyalıdu
wə mal-mülli kırını olja kılıp ezdikilərgə təkşim kılıp
beridu. 23 Mən tərətpə tarimojanlar manga karxi
turoquqidur. Mən tərəpkə [adəmlərnı] yiqmioquqılar
bolsa tozutuwaqtıqidur. 24 Napak hor birawning tenidin
qıkkiriyetiliyi bilən, u kırçaq jaylarnı qergiləp yürüp
birər aramgañı izdaydu; birak tapalmaqandın keyin,
«mən qıkkən makani moja käytay!» dəydu. 25 Xuning
bilən kaytip keli, xu makaniñing pakiz tazilanjanlıqını
wə rətləngənləkini baykaydu-də, 26 berip ezdinmə
bəttər yətə rohni baxlap kəlidü; ular kirip billə turidu.
Buning bilən həliki adəmning keyinkı hali burunkidinmə
tehimata yaman bolidu. 27 Wə xundak boldiki, u bu
gəplərni kiliwatkəndə, kəpçiliklər arısida bir ayal awazını
kötürüp: — Seni kətürən korsak wə emitken əməqə
bəhtliklər! — dedi. 28 Birak u jawabən: — Bəlkı
Hudanıng sezini anglap, Uningoja itaat kılıdiqanlar
bəhtliklər! — dedi. 29 Xu qaçıda, top-tap adəmlər
uning ətrapiqə olaxkanda, u mundak sezləxkə baxlıdı:
— Bu dəwr dərwəkə rəzil bir dəwrdür; u məjizilik bir
alamətninq keristilixni istəp yürüdü. Birak buningə
yenimdə yatıdu. Sanga elip berixkə kopalmaymən»,
deyixi mumkin. 8 Silergə xuni eytimənki, gərqə u uning
dostı bolus süpiti bilen berixkə ornidin turmisi, uning hijil bolmay kəytə-kaya yalwuruxi bilən u qokum
ornidin turup, kənqə lazım bolsa uningoja beridu.
9 Xuning üçün mən silergə eytayki, tiləngərlər, silergə ata
kılınlı, izdəngərlər, tapisilər. Ixikni qekinqilər, eqilidü.
10 Qünki hərbir tiligüqi tiligininə eridi; idzidigüqi
izdiginini tapıdu; ixikni qəkküqilərgə ixik eqildi. 11 wa mana, Sulaymandinmə uluq birsı muxu yərdə turidu.
Qünki Yunus pəyojəmbərinə ezi Ninawa xəhəridikilərgə
amat-karamət bolojinoja oħħax, İnsan'ooqlumu bu
wərəqə yənə xundak bolidu. 31 Kiyamat küni «Jənubtin
kəlgən ayal padixah» mu bu dəwrdikilər bilən təng tirlip,
ularning gunahlarını bekitidu. Qünki u Sulaymannıng
dana sezlini anglax üçün yər zəyininq qətidin kəlgən;
32 Kiyamat küni Ninəwaliklər bu dəwrdikilər bilən təng
kopup, bu dəwrdikilərning gunahlarını bekitidu. Qünki
Ninəwaliklər Yunus pəyojəmbər jakarlıqan həwərni
anglap towa kılqan; wə mana, Yunus pəyojəmbərdinmə
uluq birsı muxu yərdə turidu! 33 Həqkim qiraqni
yekip koyup, uni yoxurun jayda koymas, yaki üstiga
sewətni kəmtürüp koymas, belki qiraqdənninq üstiga
koyidü; buning bilən eygə kırqənlər yoruklukni kəridü.
34 Tənning qırıoji kezərd. Xunga əgər kezüng sap bolsa,
pütün wujudung yorutulidu. Lekin əgər kezüng hunük
bolsa pütün wujudung karangoju bolidu. 35 Xuning üçün
hezə bolojinki, wujudungdiki «yorukluk» karangojułuk
bolmisun! 36 Əmdi əgər barqə wujudung yoruk bolsa
wa uning heq yeri karangoju bolmisa, wujudung huddi
qiraq parlak nuri bilən seni yorutkandək tamamən
ayding bolidu. 37 Əysə səz kiliwatkənda, bir Pərisiy
uni eygə oqızaqa taklip kıldı. Xuning bilən u eygə
kirip, dastıhanda olturdu. 38 Lekin həliki Pərisiy uning
tamakṭın ilgiri kol yumiojinini kərüp, intayın həyran
boldi. 39 Lekin Rəb uningoja: — Əmdi silər ay Pərisiyələr,
qına-qaqırların texinila yuyup pakizlioqininq bilən
iqinglər hərtürlük herislik wə rəzillikə tolqandur.
40 Əy nadanlar, texini Yaratkuqi iqinimə yaratkən
əməsmu?! 41 Əmdi ez iq-iqinglərdin həyrəhəlik kılıngalar
wa mana, həmmə nərsa silergə pakiz bolidu. 42
Halingləroja way, ay Pərisiyələr! Qünki silər hətta yalpu
bilən suzapning wə hərəhil dora-dərmanlarning ondind
birini exrə kılıp Hudaşa ataysılər-yu, birak adalət wə
Hudanıng muhəbbətini heq etibarəqə almay ketiwerisilər.
Dərwəkə, awwl muxu ixlarnı orundixingələr kərək,
andın xu ixlarnıma ada kilmay koymaslıqinqalar kərək. 43
Halingləroja way, ay pərisiyələr! Qünki silər sinagoglarda
aldıñki orunlarda olturnuxka, bazarlarda xixilərnəng
silergə boloqan [hərmətlik] salamlırioja amraksılar.
44 Silergə way! Qünki silər huddi kixilar ketiwetip,
üstiga dassəp selipmu səzəməy etüp kətkən gərlərgə
ohxasırlər! — dedi. 45 Təwrat əhliliridin biri uningoja:
— Ustaz, bularnı eytkinqən bizgimə häkarət boldi! —
dedi. 46 U uningoja mundak jawab bərdi: — Silərgimə
way, ay Təwrat əhliliril! Qünki silər ketürəlmigüdək
eqir yüksəkləri adəmlərning zimmisə artıp koysiər-
yu, əmma eziüngələr bu yüksəkləri kətürətxka birmə
barmıqıqları təqküzneyəsərlər! 47 Silergə way! Qünki
pəyojəmbərlərning kəbrilirini yasap keliwatisilər, lekin
ata-bowliringələr ularnı eltirdi. 48 Xuning bilən silər
ata-bowliringələr kələqanlırioja razı bolonqılıqlarə
guwahıberisilər. Qünki ular pəyojəmbərlərni eltürdi
wa silər ularning kəbrilirini yasavisilər. 49 Bu səwəbtinmu

Hudaning danalıki däyduki: «Mən ularqa pəyoqəmbərlər wə rosullarını əwətimən wə bulardın bəzilirini ular eltüridü wə bəzilirini ziyankəxlük bilən koolıwiştidü». **50** Xuning bilən dunya apiridə boloqandın buyankı barlık pəyoqəmberlərinin tekülgən kan kərzilri, yəni Habilning tekülgən kənidin tartip taki [ibadəthanidik] kurbangah bilən mukəddəs iş arılıkida kətl kılınojan [kahin] Zəkəriyaning tekülgən kəninoçı barlık kan kərzilər üçün muxu dəwrədiklərdən hesab elinidü. Mən silərgə bərhək xuni eytip koyayki, bularning həmmisi muxu dəwrədin elinidioğan bolidü! **52** Halinglarqa way, ay Təwrat əhliliril! Qünki həkmət həzinisining aqquqını elip turup, əzüngərlər uning iqiqə kirmidinglər wə kırəy deganlərinimü kırğızmıdinglər. **53** U xu yerdin qıkkəndin keyin, Təwrat ustazlırları bilən Pərisiylər uning bilən kattik kərxilixir, uningoşa kep ixərnə muzakirilixikə kistidi **54** wə uning üstdiñin xikayat kılıxka sezidin birər əyib tepiwelikə paylap yürütti.

12 Xu qaqlarda, mingliqan kixilar yioqilip, bir-birini dəssiwatküdək kısta-ķıstang boluxup kətkəndə, u awwal muhlislırıqa söz kılıp mundak dedi: — Pərisiylerning eйткүsidiñ, ýoni sahtipzlikidin hoxyar bolunglar. **2** Qünki yoxurulojan heqkandaq ix axkarilanmay қalmaydu, wə heqkandaq məhpiy ix ayan bolmay қalmaydu. **3** Xunga silərning karangojudə eytkanliringlar yorukta anglinidu; eyning iqtırıda hupiyañ piçirlaxkanlırlarıngırmı egzılarda jakarlinidu. **4** Mən silər dostlirlimoja xuni eytimankı, tənni oltırıup, baxka heq ix қılalmaydiqanlardın korkmanglar. **5** Lekin mən silərgə kimdin korkuxunglar keräklikini kersitip koyay: Öltürgändin keyin, dozahı taxlaşka hokukluk bolouqividin korkunglar; bərhək silərgə eytay — Uningdin korkunglar! (**Geenna g1067**) **6** Bəx kuxkaq ikki tiyingə setilidio? Lekin ularning heqbirimü Huda təripidin untulup қalojını yok. **7** Lekin hətta hərbir tal qeqinglarmu sanalojandur. Xundak ikən, korkmanglar; silər nuroqunlıqan kuxkaqtıñ kimmiətlisilər! **8** — Birak mən silərgə xuni eytip koyayki, kim meni insanlarning aldida etirap kilsa, İnsan-oqlımu uni Hudanıng pərixtiliri aldida etirap kılıdu. **9** Birak ınsanlarning aldida meni tonumıqan kixi, Hudanıng pərixtiliri aliddimu tonulmaydu. **10** İnsan-oqlıja karxi söz klojan hərkəndək kixi kəqürümäge erixałeydu; lekin Muqaddas Rohka kupurluk, kloqıqlı bolsa kəqürümäge erixałmadyu. **11** Lekin kixilar silərni sinagoglarıqa yaki hökümdarlar wə əmaldarlarning aldiqa elip berip sorakka tartkanda, «Ərzga! kəndak jawab bərsəm?» yaki «Nema desəm bolar?» dəp əndixa kılmanglar. **12** Qünki nema deyix keräklikini xu waqtı-saitida Muqaddas Roh silərgə egitudu. **13** Kəpqılık arisidin birsi uningoşa: — Ustaz, akaməqa [atimizdin] [kalojan] mirasni mən bilən tang ülixikxə buyruqayla — dedi. **14** Lekin u uningoşa jawabən: — Buradər, kim meni silərning üstünglərə sotqi yaki üləxtürgiqi kildi? — dedi. **15** U kəpqılıkka қarap: — Pəhəs bolup ezunglarnı hərhil tamahorluktin saklangalar. Qünki insanning hayatı uning mal-mülüklerinining keplikiga baqılık amastur, dedi. **16** Andin u ularoja mundak bir təmsilni eytip bardı: — «Bir bayning yeri mol həsul beriptu. **17** U kenglidə «Kəndak kiliy? Qünki bungiwala həsulni koyoudək yerim yok»

— dəp oylaptu. **18** Andun u: — «Mundak kılay: — Həzirki ambarırimni quwuwetip, tehimu qongını yasap, barlıq məhsulatlırim wə baxka mal-mülüklerimni xu vərgə yeqip saklay! **19** Andin eż-eżümge: «Əy Jenim, yeqip sakliojan, kəp yil yətküdək nemətliring bar, rəhət qida yəp-iyip hux bolqın!» dəydiojan bolımen» dəp oylaptu. **20** Lekin Huda uningoşa: «Əy əhmək, bütün keçiqi jeninq səndin tələp kılıp elinidü; undakta bu qropliojining kimqə kəlidü?» dəptü. **21** Hudanıng alıldı dələtmən bolmay, eziqə həzinə yioğanning hali xundak boşalar. **22** Andin u muhlislırıqa mundak dedi: — Xuning üçün mən silərgə xuni eytip koyayki, turmxuxunglar coğruluk, nema yərmiz yaki nema kiyarımız, dəp endixa kilmanglar. **23** Qünki hayatıq yeməkliktin, tən kiyim-keşqəktin əzizdir. **24** Kuzojuñlarqa karanglar! Ular terimaydu wə yioğmaydu, ularning ambar, iskilatlırimu yok. Lekin Huda ularnimu ozuklaşdırıldı. Silər kuxlardın kəşqənlilik aziz-hə! **25** Aranglarda kaysinglar ojam-kayyuq olılan emrünglərini birər saat uzartalasilar? **26** Əgər qünkilik kiqikkina ixmu kolunglardın kalmisa, nema üçün qalajan ixlar tooqrisida ojam-əndixa kilişilsə? **27** Neluperlərinə kəndak, esidiqanlıkiqa karap beklər! Ular əmgəkmü kilmaydu, qakmu egirməydu; lekin silərgə xuni eytayki, həftə Suleyman toluk xan-karäpa turoqandimu uning kiyinixi niluperlənən bi gülügilikimü yok idi. **28** Əy ixənqi ajizlar! Əmdı Huda daladiki bütün eqilsa, etisi kurup oqakqa selinidiojan axu gül-giyahları xunqə bezigən yərdə, silərnə tehimu kiyindürməsmü?! **29** Xundak ikən, nema yəymiz, nema iqimiz dəp bax kəturmanglar, qəgnemidin endixa kilmanglar. **30** Qünki hərkəysi oldıklılar mana xundak həmma nərsilərgə intillidü. Bırak Atanglar silərnəng bu nərsilərgə möhtəjliklərini bildü; **31** xundak ikən, Uning padixaḥlıkiqa intilinglər wə u qaoda, bularning həmmisi silərgə koxulup nəsib bolidu. **32** Korkmanglar, i kiqik pada! Qünki Atanglar padixaḥlıki silərgə ata kılıxni hux kerdə. **33** Mal-mülkünglərini setip, [kəmbəqəllərgə] həyrhahlik kilinglar. Əzunglarqa uprimayıdojan həmyan, ərxlərdə nərgiz tütəp kətməydiqan bir həzinə hazırlanglar; — xu yərdə oqri yekin kalməydu, kütü yəp yokap kətməydu. **34** Qünki bayılıqlar kəyərdə bolsa, qalblinglərnu xu yərdə bolidu. **35** Silər belinglərni qıqıq baqlap, qiraqlırlıqları yandurup turunglar; **36** huiddi hojayininin toy ziyanıtdın kayıtip keliixini küütüp turojan qakarlardək, hərdaim təyyar turunglar. Xuning bilən hojayin keliip ixnikıkkanda, qakarlar dərhal qiqip ixnikıq adıqıdan bolidu. **37** Hojayin kayıtip kəlgändə, qakarlırinin oyojak, təyyar turoqanlığını kersə, bu qakarlırinin bəhtidir! Mən silərgə bərhək xuni eytip koyayki, hojayin ezi belini baqlap, ularını dəstidhanqa olturoquzup, ularning aldiqa keliip xəhsən ezi ularını küttüwalidu! **38** Wə əgər hojayin ikkinçi yaki üçinqi jesəktə kəlsimə, qakarlırinin xundak oyojaklığını kersə, bu ularning bəhtidir! **39** Lekin xuni qılıp koyunglarki, əgər ey igisi oqırının keqida kəysisi wakitta keliidiojanlığını bilgən bolsa, u oyojak turup oqırının eygə texip kirixığa nərgiz yol koymaytti! **40** Xuning üçün silərmə hərdaim təyyar turunglar; qünki nəsən'ooqli silər oylimöjan wakıt-saättə kayıtip kelidü.

41 Petrus uningdin: — I Rəb, sən bu təmsilni bizgila baxklardin kəbih, dəp қaramsilər? **5** Mən silergə қaritip eyttingmu yaki həmməyləngə қaritipmu? — dəp eytayki, undak əməs! Bəlkı silər towa kilmisanglar, soridi. **42** Rəb mundak dedi: — Hojayini ez eyidikilərgə həmmünglərmə oxhax akiwəttə həlak bolisilər. **6** Andin məs'ul kılıp, ularoja tegixlik bolovan axlıknı wakğıt waktida təksim kılıp berixkə təyinlaydiqan ixənlilik wə U bu təmsilni sezləp bərdi: — Məlum bir kixinin düzümzarlıkıda tikilgən bir tüp anjür dərihi bar ikən. pəmlik ojşidər kim bolidu? **43** Hojayin eyigə kaytkanda, U u dərəhtin mewə izdəp kəptü, lekin heq mewə qakirinin xundak kiliwatçınınin üstiga kəlsa, bu tapalmaaptu. **7** U baoqwəngə: «Kara, üç yıldın beri bu qakarning bəhtidur! **44** Mən silərgə bərhək xuni eytip ənjür dərihidin mewə izdəp keliwatımın, birək bir koyayki, hojayin uni pütün igilimini baxkuxukə koyidü. **8** Lekin baoqwəngə: «Kara, üç yıldın beri bu talmu mewə tapalmidim. Uni kesiwət! U nəmə dəp yərni bikardın-bikar igiləp turidu?» dəptü. **9** Lekin baoqwəngə: «Hojayin, uningoja yana bir yil tagmigayla. Bu wakit kiliixka wə yəp-iqip, məst boluxkə baxlısa, **46** Xu iqidə uning tüwidiki topılarnı boxitip, oqutlap bakay. **9** qakarning hojayini kütülmigən bir küni, oylimiojan bir əğər kelər yili mewə bərsa, yahxi hop! Birək bərmisə, wakğıtta kaytip kelidü wə uni kesip ikki parqə kılıp, uning kesiwətçayla» dəptü baoqwəngə. **10** Bir xabat küni, u nesiwisini etikədsizlər bilən oxhax təkdirdə bekitidü. **11** Mana xu yərdə on səkkiz yıldın beri zəipləxtürgüqi bir jin təripidin **47** Əmdi hojayinining iradisini biliplə turup, təyyarlinip tutulup, demqiyip erə turalmayıqan bir ayal bar idı. turmiqan wə hojayinining iradisi boyiq kilmiojan qakar **12** Əysə uni kergəndə, yenioja qakirip: — Hanim, son boluxioqa tayaq yaydu. **48** Birək hojayinining iradisini bilməy turup, tayaq yeyixkə tegixlik ixlarnı kılıqan bu zəiplikingdin azad boldung! — dedi. **13** Andin u qakar azrak tayaq yaydu. Kimgə kəp berilsə, uningdin kolını uning ucisioja koyuwidi, ayal dərəhal ruslinip tik tələp kilinidiojinə kəp bolidu. Qünki adamlər kimgə kəp turup, Hudanı uluqladı. **14** Birək sinagogning qongi amanət koyojan bolsa, uningdin tələp kilinidiojinə kəp bolidu. **49** Mən yər yüzügə ot taxlap tutaxturuxkə kaldim əysənən xabat küni kesəl sakaytkinidin oqəzəplinip, keqplikke: — Adamlar ix kiliix kerak bolovan alta kün wə bu otning tutixixioqa nəkədət təkəzzamən! **50** Lekin bar, xu künnlərdə kəlip sakaytilinglər; lekin xabat künində mən aldi bilən bir qəmündürük bilən qəmündürülüxüm undak kilmanglar, — dedi. **15** Xunga Rəb uningoja kerək wə bu qəmündürülüxüm əməlgə axuruloquqə mundak jawab bərdi: — Əy sahitpəzlər! Hərbiringlar intayın kijnilimən! **51** Silər meni yər yüzügə tinqlik elip xabat künində bəs sirtməktin boxitilsa, bu tələp kilinidiojinə kəp bolidu. **52** Səkkiz yil boqup kələn, İbrahimıng bir kizi bolovan Qünki buningdin keyin, bir eydik bəx kixi belənidü; bu ayal dəl xabat künində bəs sirtməktin boxitilsa, bu üqi ikkisiqə kərsi wə ikkisi üçiqə ərəxi belənidü. **53** Ata oqılıqə wə oqul atisioja, ana kiziçioja wə kiz kiliqanda, uningoja ərəxi qikkənlər hijalatkə kəldi; birək anisioja, keynana kelinigə wə kelin keynanisioja ərəxi halaylı uning kiliwatkan həmma ajayıb ixlidirin xadlinip turidu. **54** Əysə yənə toplaxkən adəmlərgə mundak yayridi. **18** U səzini [dawamlaxturup] mundak dedi: — dedi: — Silər künpetix tərəptin bulutlung qılıkınıni Hudanıng padixahlılıki nemigə oxhaydu? Mən uni nemigə kərsənglər, dərəhal «yamənər yaqıdu» dəysilər, wə ohxitay? **19** U goya bir tal kığa urukçioja oxhaydu; birsi dərəwəkə xundak bolidu. **55** Jənub tərəptin xamalning uni elip ez beoında teriqənəndi; u əsüb yooqan dərəh qılıkınıni kərsənglər, «Hawa issiydu» dəysilər wə boldi; asmandiki uqar-kanatlar kəlip uning xahlırida dərəwəkə xundak bolidu. **56** Əy sahitpəzlər! Silər yər uwulidi. **20** U yənə: — Hudanıng padixahlılıki nemigə bilən kəkning rənggini pərk etələysilər-yu, kəndəksigə səpərini dawamlaxturup, besip etkən hərkəyisi xəhər- bu zamanni pərk etəlməysilər?! **57** Əmdi nemixka aldioja baroqinəndə, uning bilən yolda ketiwatkininə, yezildərə təlim berip mangdi. **23** Birəyən uningdin: — I təksir, kutkuzulidiojanların sani azmu? — dəp sətqioja, sotqı bolsa gundipayqa taxpuridu wə gundipayqa taxlaydu. **59** Mən sanga xuni eytip sotqı, — Əysə keqplikke mundak jawab bərdi: **24** — Silər seni zindançıya taxlaydu. **58** Qünki dəwagiring bilən birga sotqı səpərini dawamlaxturup, besip etkən hərkəyisi xəhər- aldioja baroqinəndə, uning bilən arını oquk kiliixkə intilgın; bolmisa, u seni — Əysə keqplikke mundak jawab bərdi: **25** — Oyning igisi ornidin turup ixikni təkəzəndən keyin, silər taxkirida turup ixikni kekip: **26** — Silər, bizgə aqkın! — dəp yalwurojili turojininglarda, u silərgə jawabən: «Silərning nəlikinqlərni bilməymən» — dəydi. **27** Andin silər: «Biz sening aldingda yegan, iqlik, sənmu bizning koqilirrimizda təlim bərgan» desənglər, — Əy silər, — Əysə keqplikke mundak jawab bərdi: **28** — Silər İbrahim, İshək, Yakup wə barlıq pəyəməbərlərinən Hudanıng padixahlılıki iqidə ikenlikini, ezunglarning sirkə taxliwetilginqarnı kergininqarda, yioja-zarlar kətürülidü, qixlar oququrlaydu. **29** U qaoqda, kixilər telimiqiçə, xu yərdin hərgiz qıkalmaysan.

13 Xu qaoqda, birnəqqə adam uningoja [waliy] Pilatusning bir kisi Galiliyəliklərinən kenini teküp, ularning ənənəvi ular kiliwatkan [ibadəthanidik] kürbanlıknıñ ənənəvi bilən arılaştıroqanlıknıñ məlum kıldı. **2** U ularoja jawabən mundak dedi: — Ularning bu azablarnı tartkını üqün bən Galiliyəliklərinən baxkə Galiliyəliklərdin gunahı eçir dəp ərəməs! **3** Mən silərgə eytayki, undak əməs! Bəlkı silər towa kilmisanglar, həmmünglərmə oxhax akiwəttə həlak bolisilər. **4** Siləm məhəllişidiki munar ərəltüp qüxtüp, on səkkiz kixininə besip əltürüp koyojan, silər ularni Yerusalemda turuwatkan

məxrik bilən məqrıbtıñ wə ximal bilən jənubtin kelixip, u uningoja jawabən mundak dedi: — Bir kixi katta Hudanıng padixaḥlıkında dastihanda olturidu. **30** Xuning ziyanatka tutux kılıp, nuroğun mehmanları qakırıp bilən mana, xu qaođa aldiça turojanlardın arkıja etidiçanlar, arkıda turojanlardın aldioja etidiçanlar bar bolidu. **31** Del xu wakıtta birnəqqə Parisiylər əysanıng aldioja kelip uningoja: — Muxu yərdin qıkıp ezsüngni neriqə al. Qünki Herod seni oltürməkqi, — dedi. **32** U ularoja: — Berip xu tülkügə eytinglər: Mana mən jınlarnı həydiwetip, bügün wə ətə xipa berərmən wə üqinqi künü takamullaxturliman, dəngərlər. **33** Həlbuki, bügün wə ətə wə egiünlükə mengip yürixiüm kerəktür; qünki həq payoğəmberning oltürülüxi Yerusalemın baxka həqkandaq jayda məmkin bolmas. **34** Əy Yerusalem, Yerusalem! Pəyoğəmbərlərni oltüridiçan wə sanga əwətilgənlərni qalma-kesək kılıdiçan xəhər! Mən kənqə kətimlap mekiyan eż qüjilirini ənat astıja aloşandək sənəning balılıringni koynumqa almakqi boldum, lekin silər halimindılar. **35** Mana eyünglər taxlinip wayranə bolup əhalidü; wə men silərgə xuni eytip koyayki, silər «Pərvərdigarning nami bilən kalğıqıqə mubarək boløy!» demigüqə, meni yəna kərəlməysilər.

14 Wə xundak boldiki, bir xabat künü i Pərisiyəldərin bolən bir hökümdarının eygə oqızaqə bardı; əndi ular uni paylap yürüwatattı. **2** Wə mana, u yerdə suluk ixxiķ kesiləq giriptar bolən bir adəm bar idi. **3** Əysə Təwrat əhliliri wə Pərisiyəldən: — Xabat künü kesəl sakayıtx Təwrat kanunioja uyğunmu-yok? — dəp soridi. **4** Birək ular lam-jim demidi. U hələki kesəlgə kolini təgküzüp, sakayıtip yoloja saldı. **5** Andin u ulardin yənə: — Aranglardın biringlarning mubada xabat künida exiki ya kalisi kudukka qüxüp kətsə, uni dərəhal tartip qıckarmaydiçan zadi kim bar? — dəp soridi. **6** Wə ular uning bu səzlirigə həq jawab berəlmidi. **7** Əysə qakırılıq mehmanınlıq ezlirigə tərdin orunları kəndak talliqinini kərəp, ularoja mundak bir təmsilni eytip bardı: **8** — Birsi seni toy ziyanitiga təklip kilsə, tərd olturmojoñ. Bolmisa, səndin hərmətlikrak birsi təklip kiliñoran bolsa, **9** U qaođa seni wə uni qakırıqan sahibhana kelip salsa: «Bu kixığa orun bərgəyəsiz» dəp kalsa, sun hijalatə kelip pəgahəja qüxüp kəlisan. **10** Lekin san qakırılıqanda, berip pagahə olturojin. Xuning bilən seni qakırıqan sahibhana kelip: «Əy dostum, yukirioja qikinq» deyixi mumkin wə xuning bilən sening bilən dastihanda olturojanınlıq həmmisining aldiça sanga izzət bolidu. **11** Qünki hərkim əzini üstün tutsa təwən kiliñidu wə kimdəkim əzini təwən tutsa üstün kiliñidu. **12** U əzini mehmanı qakırıqan sahibhanoja mundak dedi: — Mehmanni tamakka yaki ziyanatka qakırıqinində, dəst-buradər, kerindax, uruk-tuoqcan yaki bay kolumn-koxniliřingni qakirmiqin. Qünki ularmu seni mehmanı qakırıq, mərhəmitingni karyturuxi mumkin. **13** Xuning üçün ziyanat berəy desəng, oqerib-oqurwa, meyip-nakar, aksak-qolak, kor-amaları qakırıqin. **14** Wə bəht-bərikət kərisən; qünki u kixılerning yahxılıkingni karyturuxning amali yoktur. Xuning bilən həkkaniylarning käytä tirilgən künidə kılıjining ezsünggə käyturulidu. **15** Uning bilən həmdastihanı olturojanlardın biri bu səzlərni anglap, uningoja: — Hudanıng padixaḥlıkında

u uningoja jawabən mundak dedi: — Bir kixi katta Hudanıng padixaḥlıkında dastihanda olturidu. **17** Dastihan selinojan xu saettə, qakırını əwətip, qakırılıq mehmanıraqa: «Mərhəmət, həmmə nərsə təyyar boldil!» dəp eytipti. **18** Birək, mehmanınlıq həmmisi barmaslıqqa bir-birləp ezsə-bəhanə kərsətkili turuptu. Birincisi uningoja: «Mən həllə bir parqə yər setiwalojanıdım, berip kərüp kəlmisəm bolmayıdu. Meni əpu kılıçlayla, baralmaymən» dəpti. **19** Yəna biri: «Mən bəx koxluk əküz setiwalıdım, hazır berip ularını sinap kərəxiüm kerak. Meni əpu kılıçlayla, baralmaymən» dəpti. **20** Yəna biri: «Mən yengi eyləngən, xunga baralmaymən» dəpti. **21** Qakar käytip kılıp, bu ixlarnı həjəyinioja məlum kipti. Həjəyin oqəzəpləngən haldə qakırıq: «Dərəhəl xəhərning qong-kiqik koqılırioja kirip, oqerib-oqurwa, meyip-nakar, aksak-qolak wə kor-amaları muxu yərgə yioqip kələ dəpti. **22** Andin qakar käytip kılıp: «Həjəyin, əmr bərginindək ada kılındı, wə yəna box orun bar!» dəpti. **23** Xuning bilən həjəyin qakırıq: — «Öyüm mehmanılarım toluq üçün yezildikli qong-kiqik yollarını, məhəlliñilərin arılap, udul kəlgən adımingni zorlap elip kəlgin! **24** Qünki mən silərgə xuni eytayki, baxta qakırılıqdan adəmlərinin həqkayısı dastihinimden tetimdaydu», dəpti. **25** Əndi top-top adamlar uningoja həmrah bolup ketiwatatti. U burulup ularoja karap mundak dedi: **26** — Manga əgəxənələr [manga bolən səyülxirdin] ez atisi wə anisi, ayalı wə balılıri, aka-ukiliri wə aqa-singilliri, hətta əz jeninimu yaman kermisə manga muhlis bolalmas. **27** Kimdəkim əzinin krestini yüdüp manga əgəxənəs u manga muhlis bolalmas. **28** Aranglardın birsi munar salmaqqi bolsa, aldi bilən olturup bu küruluxni pütküzügdək hirajət əzündə barmu-yok, dəp hesab kılmasmu? **29** Undak kilmiojanda, ulni selip pütküzülmisə, kərgənlərin həmmisi mazak kılıp: «Bu adəm binani baxlap koyup pütküzülmədi» — deməy kalmayıdu. **31** Yəki bir padixaḥ, yəna bir padixaḥ, bilən jəng kılıçlı qıksa aldı bilən olturup: — Mening üstümgə kəlidiojan yigirmə ming kixilik koxun igisigə mən on ming əskirim bilən takəbil turalarmənmə? dəp melqərləp kərməndü? **32** Əgər u «Sokuxalmaymən» dəp oylisa, dükənən tehi yıraklığı qəqədə alqı əwətip, sulh xərtlərini soraydu. **33** Xuning qəoħħax, silərdin kimdəkim [kengħidə] əzinin bar-yoki bilən hoxlamisa, manga muhlis bolalmas. **34** Tuz yahxi nərsidur; həlbuki, tuz əz təminyi yokatsa, uningoja käytidin tuz təminini kəndakmu kırğuzlılı bolidu? **35** U tuperkək ixtitixə yaki oqutka arilaxturuxkjumu yarımay, talaşa taxlinidu. Angloqudək külüli barlar buni anglisun!

15 Əndi bajırlar wə baxka gunahkarlarning həmmisi uning seziñi anglaxka uning ətrapija olaxmakta idi. **2** Lekin Pərisiyələr bilən Təwrat ustazlıri oqudungxup: — Bu adəm gunahkarlarnı karxı alıdu wə uları həmdastihanı olturidu! — deyixti. **3** Xunga u ularoja munu təmsilni sezeləp bardı: **4** — Əgər aranglarda biraylənninq yüz tuyak koyı bolup, ulardin biri yitip kətsə, toksan tokkuzunu qəldə koyup koyup yitip kətkinini tapkuqə izdiməsmə? **5** Uni tepiwalojanда, xadlanojan haldə mürisigə artıdu; **6** andin eygə elip kılıp, yar-buradərləri bilən kolumn-koxniliřini qakırıq,

ularoja: «Mən yitkən köyümüzni tepiwaldim, mening bilən təng xadlininqlar!» dəydu. **7** Mən silərgə xuni eytayki, xuningəqə ohxax, towa kılıvatkan bir gunahkar üçün əxtə zor hursənlilik bolidu; bu hursənlilik towıqa möhtəj bolmioqan toksan tokkuz həkkaniy kixidin bolojan hursənlilikin kəp artıktur. **8** — Yaki bir ayalning on kümüñ dinarı bolup, bir dinarnı yoktip koyası, qiraqını yekip, taki uni tapkuqə eyni sütpürüp, zən koyup izdiməsmi? **9** Uni tapkanda yar-buradır, kolumn-koxnırını qakırıp, ularoja: «Mening bilən təng xadlininqlar, qünki mən yoktip koyoqan dinarimni tepiwaldim» — dəydu. **10** Mən silərgə xuni eytayki, xuningəqə ohxax towa kılıvatkan bir gunahkar üçün Hudanıng pərixtılırinə arısida hursənlilik bolidu. **11**

U səzini dawam kılıp mundak dedi: — Məlum bir adəmning ikki oqlı bar ikən. **12** Kiçik oqlı atisioja: «Əy ata, mal-mülükfin tegixlik lülüxümni hazırla manga bərgin» dəp ettipti. Wə u ez mal-mülüklinəni ikkisiga təksim kılıp beripti. **13** Uzun ətməyla, kiçik oqlı bar-yokinı yioşixturup, yırak bir yurtka səpar kılıptu. U yərdə əyx-ixratlıq iqida turmuz kəqürüp mal-dunyasını buzup-qeqipti. **14** Dal ə bar-yokinı sərp kılıp tütəktən waktida, u yurtta kattık aqarqılıq bolup, u heliya kisilqılıqta kaptu. **15** Xuning bilən u berip, xu yurtnıng bir pukrasıqə mədikar bolup yallinip; u uni etizlikioja qoxqə bekixqə əwətipti. **16** U hətta korsikini qoxqların yemi bolojan purqək posti bilən toyozuxkə təkəzza boptu; lekin heqkim uningoja heqnərsə bərməptu. **17** Ahir berip u hoxını teipi: «Atamning xunqə kəp mədikarlının aliddin yemək-ıqmak exip-texip turidu; lekin mən bolsam bu yərdə aqlılıkın ələy dəp kəldim! **18** Ornumdun turup, atamning aldiqja berip uningoja: «Əy ata, mən ərxning aliddimu wə sening aldingdimu gunah kıldı. **19** Əmdi sening oqlung atılıxkə layık əməsmən». Meni mədikarliring süpitidə kəbul kılqoysan! — dəymən» dəp oylaptu.

20 Xuning bilən ornidin turup atisining aldiqja kaytip mengiuptu. Lekin atisi yiraktınla uni kerüp uningoja iqı aqritip, aldiqja yüksürüp qikip, uning boynıqə esilip uni seyüp ketiptu. **21** Oqlı: «Ata, mən ərxning aliddimu, sening aldingdimu gunah kıldı. Əmdi sening oqlung atılıxkə layık əməsmən» — dəptu. **22** Bırak atisi qakarlırıq: «Dərhal əng esil tonni akelip uningoja kiydürünglər, kolicə üzük selinglər, putlurioja ayaq kiydürünglər; **23** wə bordak torpaqni akelip soyunglar; andin obdan yəp, rawurus təbrikliyli! **24** Qünki mening bu oqlum elgənidi, tirildi, yitip kətkanidi, tepildi!» — dəptu. Andin ular təbriklxkili baxlaptu. **25** Əmdi qong oqlı etizoja kətkanikən. U kaytip keliwetip eygə yekin kəlgəndə nəqomə-nawa bilən ussulnung awazını anglaptu. **26** U qakarlardın birini qakırıp, uningdin nemə ix boluwatkinini soraptu. **27** Qakar uningoja: Ukang kəldi wə atang uni sak-salamət tepiwaloqanlıq üçün bordak torpaqni soydi» dəptu. **28** Lekin [qong oqlı] hapa bolup, eygə kirgili unimaptu. Wə atisi qikip uning eygə kirixinə etünüptü. **29** Əmma u atisioja jawab berip: «Kara! Mən xunqə yıldın beri kuldək hizmitində boldum, əsla heqbir əmrindən qikip bacımidim. Bırak sən manga al-aqinilirim bilən hux kılqılı heqkəqan biror oqlakmu bərmiding! **30** Lekin sening mal-mülükliningi

pahixilərgə həjləp tütəktən bu oqlung kaytip kəlgəndə, sən uning üçün bordak torpaqni soyupsən» — dəptu. **31** Bırak atisi yənə uningoja: «Əy oqlum, sən hərdaim mening yenimdəsan wə mening barlıkim seningkidur. **32** Əmdi təbriklap xadlininxə layiktur; qünki bu sening ukang elgənidi, tirildi, yoklip kətkanidi, tepildi» — dəptu.

16 U muhlisliroja yənə mundak dedi: — Bir bayning bir oqojidarı bar ikən. Birsə bayoja: «Bu oqojidaringiz mal-mülkingizni buzup qaqtı» dəp xikayət kiptu. **2** U oqojidarnı qakırıp, uningoja: «Mening sening toozrangda angloqanlırim zadi kandaq gəp? Olojidarlıqindiki hesab-kitabni enik tapxur; qünki mundin keyin sən oqojidar bolmaysən» — dəptu. **3** Olojidar əmdi eż idiq: «Nəma kilay? Qünki hojayının meni oqojidarlıqın mahrum kılıdı. Kətmən qapay desəm unqılıq maqdurdur yok, tiləmqılık kılay desəm nomus kılıman. **4** Ha,aptim! Olojidarlıqin kalojinimda kixilərnin meni eylirigə karxi elixi üçün, nemə kılıximni əmdi bildim» dəp **5** eż hojayinoja kərzədar bolojanları bardin-bardin qakırıp kəlip, birinqisidin: «Hojayinimoja kənqılık kərzengiz bar?» dəp soraptu. **6** Wə kərzədar: «Yüz tung zəytun meyi» dəp jawab beripti. Olojidar uningoja: «Mana, hesabat dəptiringizni elip, bu yərdə olтурup allik tungsə eżgertiwing!» dəptu. **7** Andin u yənə birığ: «Sizqu, kənqılık kərz boldingiz?» dəp soraptu. U: «Yüz kürə buğday» dəp jawab beripti. Olojidar uningoja: «Hesabat dəptiringizni elip saksan kürigə eżgertiwing!» dəptu. **8** Xuning bilən uning hojayini samimiyətsiz oqojidarning bu ixtiki pəmliklikü üçün uningoja kayıl bolup mahtaptu. Qünki bu dunyanın pərzəntliri eż dəwrədə nuring pərzəntliridin pəmliklər. (**aiən g165**) **9** Wə mən silərgə xuni eytip koyayı, «Nahək dunyaqə təwə mal-dunya» arkılıq ezungalaroja dost tutunglar; xundak kilsanglar, mal-dunya karçıq kalməydiqan bolojan [künidə] xu dostlar silərni əbədiy makanlarqa karxi alıdu. (**aiənios g166**) **10** Kimki kiqikkina ixta sadık bolsa, qong ixtimu sadık bolidu; wə kimki kiqikkina ixta səmimiyətsiz bolsa, qong ixtimu səmimiyətsiz bolidu. **11** Xunga ağar «nahək dunyaqə təwə bolojan mal-dunya»da sadık bolmisanglar, kim silərgə həkkikiy bayılıklärni tapxursun? **12** Wə baxxılarning nərsilirdə sadık bolmisanglar kim silərgə ezunglarning nərsisini bərsun?

13 Heqkim ikki hojayinoja təng hizmat kılalmayıdu. Qünki u yaki buni yaman kerüp, uni yahxi kəridü; yaki bunoqoja əzini pütünləy beqixlap, uningoja etibarsız kəraydu. [Xuningəqə ohxax], silərningmu birlə wakitta həm Hudanıng, həm mal-dunyanın kullukida boluxungular mumkin əməs. **14** Əmdi Pərisiylər (ular pulşa amrak id) bularning həmmisini anglap əysani məshirə kılıxtı. **15** Wə u ularoja mundak dedi: — «Silər ezunglarnı adəmlərning alidda həkkaniy kılıp kəsətküküdursilər; lekin Huda kəlbinqarnı biliđu. Qünki adəmlərning arısida kədirlinidəjini Hudanıng nəziridə yirginqliktur. **16** Təwrat kanunu wə pəyəqəmberlərning yazmılıri [qəmildürgüqi] Yəhyaoğlıqə hidayət bolup kəldi; xu wakittin baxlap Hudanıng padixahlıqining hux həwiri jakarlinip keliwatiđid; [padixahlıqka] kirməkqi bolojanlarning hərbiri uningoja bəsüp kiriwelixi keraktur. **17** Lekin asman bilən zeminning yok kiliwetilixi

Təwratning bir qekiti bikar kılınixtin asandur. **18** — Hər kim əz ayalini talak kılıp baxka birini alsə zina kılıqan bolidu wə kimki əz eridin talak kılınoğannı alsə zina kılıqan bolidu». **19** — Burun bir bay adam bar id; u sesün ranglıq ton wə kanap kiyimlərni kiyip, hərküni ayx-ixrat iqidə təntənə kılətti. **20** Wə pütür əzəyini qaka-jaharət besip katkən Lazarus isimlik bir yoksul bar id; u bayning dərvazisining aldiqa [hərküni] atykuzup koyulətti. **21** Uning dastihinidin qüxüp kılıqan parçı-puratlardın korsikini toyozuqxıxa təxna idi. Həlbuki, itlər kəlip uning yarılırları yalaytə. **22** Əmdi xundak boldiki, yoksul əldi wə pərixtər uni İbrahimning kujikiqə apardı. Bay həm elüp dərnə kılındı; **23** wə tahtisarada kattik kiyinilip, bexini kətərəp, yirəktin İbrahimni wə uning kujikidiki Lazarusni kərəp: (*Hadəs g86*) **24** «Əy ata İbrahim, manga rəhim kılıqaysən! Lazarusni əwətkəysən, u barmikininq uqını suçna qılap, tilimoja temitip sowutkay. Qünki mən bu ot yalkunida kattik azabliniwatiman!» dəp warkirap yalwurdu. **25** Lekin İbrahim mundak dedi: «Əy oqlum, hayat waktində halawatını yətküqa kərgininqini wa Lazarusning dərd-bala tərtikinini yadingə qəltürgin. Həzir u təsəlli taptı, əmma sən azab tariwtisən. **26** Wə bulardın baxka, biz bilən silerning arılıkımızda yooqan bir həq bekitilgəndurki, bu yordin silər tarapka etəyli degənərlər etəlməs wə andin biz tərəpkə etimiz degənərlər etəlməs». **27** Əmdi bay yənə: «Undakta, i ata, səndin [Lazarusni] atamning eygə əwətixingni etünimən. **28** Qünki meninq bəx aka-ukam bar; ularning bu azab-ökubətlək yergə kəlməsləki üçün [Lazarus] ularını kattik agahlındurup koysun» — dedi. **29** Bırak İbrahim jawab berip uningoja: «Ularda Musa wə [baxka] pəyojəmbərlərning [agah-guwaqlik] bar; ular xularını anglisün» — dedi. **30** Lekin u: «Yak, i İbrahim ata, əgər elgənlərdin biri tırılıp ularning aldiqa barsa, ular towa kılıdu» — dedi. **31** Əmma İbrahim uningoja: «Əgər ular Musa wə [baxka] pəyojəmbərlərning [guwaqlikini] anglimisa, hətta elgənlərdin birsti tırılsimu, ular yanılı ixinixi rət kılıdu» — dedi.

17 U muhlisliroja mundak dedi: — Insanni putlaxturidiojan ixlar bolmay kalmayıdu; lekin xu putlaxturux wasitiqisi bolən adəmninə haliqə way! **2** Bundaq adəmnin bu kiqik balılardın birini [gunahka] putlaxtuqan bolsa, boynıqə tügmən texi esilojan haldə dengizə qəzi taxliwetilgini əwəzəl bolətti. **3** Əzünglaroja agah bolungalar! Əgər kərindixing gunah kılıqan bolsa, uningoja tənbil-nəsihət kılıqin. U towa kilsə uni əpu kılıqin. **4** Mubada u bir kün iqidə sanga yəttə mərtiwa gunah kilsə wə yəttə mərtiwa yeningə qəliq: Towa kildim, desə, uni yənilə əpu kılıqin. **5** Xuning bilən rosullar Rəbgə. Ixənq-etişkədizimini axurqojin, — deyixti. **6** Wə Rəb ularoja mundak dedi: — Silərdə kiqə urukidək zərriqə ixənq bolsa idi, silər awu işmə dərihiga: «Yiltizingidin komurulup, dengizə qəqüp tikil!» desənglər, u sözünglərni anglap keçətti. **7** Lekin aranglardın kimning yər həydaydiojan yaki mal bəkidiqojan bir kuli bolsa wə u etizliktin kaytip kəlgəndə, uningoja: «Tezrək kəlip dastihanda olturoqin», dəydiojanlar barmu? **8** U bəlkı uningoja: «Mening tamikimni təyyar kıl, mən yəp-iqip bolquqə belingni bəqəlap meni kütkin, andin əzüng yəp-iqkin, deməsmə?

9 Kül əmr kılınoğinidək kılıqını üçün hojayin uningoja rəhmət eytamdu? Meningə, eytməydu. **10** Xuningə qohxas, silərmə əzünglaroja əmr kılınoğanning həmmisini ada kılıqininglardın keyin: Biz ərziməs kullarmız; biz pəkət tegixilik burjimizni ada kıldıq, halas», dəydiojan bolisilər. **11** Wə xundak boldiki, u Yerusalemə qıkıp ketiwtəkənda, Samariya bilən Galiliyəning otturisidin etüp, **12** bir kəntəkə kərginidə mahaw kesiligə giriptar bolənən on adam uningoja uqrəp, yirəktə tohtə **13** awazlırları kətərəp: Əy əysə, ustaz, bizgə rəhim kılıqaysən, dəp etündi. **14** Ularnı kərgəndə ularoja: Berip əzünglərni kahinlərə qərsitinglər, dedi. Wə xundak boldiki, ular yolda ketiwtəkənda, [mahawdin] paklandı. **15** Ulardin birəylən əzining sakəyinini kərgəndə yüksəri awaz bilən Hudani uluqlap, kəynigə burulup, kəytti. **16** U kəlip əysəning ayioqioja yikilip düm yetip təxəkkür etti. U Samariyalı id. **17** Əysə bu ixəkə karap: Pak kılınoğanlar on kixi əməsmidi? Kılıqan tokkuzaylər kəni? **18** Bu yət ellik müsapirdin baxka, Hudaqə həmdusana okujili həqkim kəytip kəlməptiyo! — dedi. **19** Andin u həlikə adəmə: — «Ornumgindin tur, yolungə mangojin! Etikadıng seni sakayıtlı!» — dedi. **20** [Bir kün] Pərisiyələr uningdin: «Hudanıng padixahlıkı kaqan kelidu?» dəp soriqanda u ularoja jawab berip mundak dedi: — Hudanıng padixahlıkinə kələxini kəz bilən kərgili bolmas; **21** kixilər: «Kərənglər, u mana bu yərdə!» yaki «U yərdə!» deyəlməydi. Qünki mana, Hudanıng padixahlıkı aranglardıdur. **22** Keyin muhlisliroja yəna mundak dedi: — «Xundak künərlər kələdi, silər İnsan'ooqlining künərlərinin birər künini bolsimus kərrixə taxna bolisilər, lekin kərəlməysilər. **23** Xu qaoşa kixilər silərgə: «Mana u bu yərdə!» wə yaki «Mana u yərdə!» dəydü; silər nu bərmanglar nə ularning kəynidin yügürmənglər. **24** Qünki goya asmanıning bir qətidin qakmək qəkip yəna bir qətigiqə yorutidiqəndək, İnsan'ooqlining ez künidə həm xundak bolidu. **25** Lekin u awwal kəp azab-ökubətlərni tartixi bu dəwdikilər təripidin qətək kekilixi mükərrərdür. **26** Wə Nuh [pəyojəmbərnin] künərlidə kəndək bolən bolsa, İnsan'ooqlining künərlidə həm xundak bolidu. **27** Təki Nuh kemigə kirip olturoqan künigiqə, kixilər yəp-iqip, eylinip wə yatişk bolup keliwtəkənid; andin topan kəlip həmmisini hələk kıldı. **28** Həm yəna, Lutning künərlidə kəndək bolən bolsa xundak bolidu — kixilər yəp-iqip, soda-setik kəlip, terikqılık kılaltı wə eylərni salatı. **29** Lekin Lut Sodom xəhəridin qıkkən künə, asmandan ot bilən güngürt yeqip, [bu xəhərdikilərnin] həmmisini hələk kıldı. **30** Əmdi İnsan'ooqli axkara bolidiojan kündə anə xundak bolidu. **31** Xu künə, hərkim egyptə turup, nərsə-kerəkləri əyidə bolsimu, alolılı qüxmisin; wə xuningə qohxas kimki etizlikta bolsa [eyiga] həq yanmisin. **32** Lutning ayalını yadınglaroja kəltürlüngərlər! **33** Kimki əz hayatini kutkuzmakçı bolsa, uningdin məhrum bolidu, lekin əz hayatının məhrum bolən kixi uningoja erixidu. **34** Silərgə xuni eytayki, u keqidə ikki adam bir orunda yatıdu; ulardın biri elip ketili, yəna biri kəldurulidu. **35** Ikki ayal yaroqunqak bexida turup un tartıwatıqan bolidu; ulardın biri elip ketili, yəna biri kəldurulidu. **37** Wə ular uningoja jawabən: Əy Rəb, bu ixlar kəyərdə

yüz beridu? — dəp soridi. U ularoja: Jəsət kaysi yərda bolsa, kuzojuṇular xu yərgə topılıxidu!

18 Wə u ularoja, boxaxmay, hərdaim dua kılıp turux kerəklikı tooprısında bir təmsil kəltürüp mundak dedi: **2** — «Məlum xəhərdə bir sotqı bar iken. U Hudadinmu korkmයidikən, adamlırgımı pərwa kilmaydikən. **3** Xu xəhərdə bir tul ayal bar iken wə u daim sotqining aldiqə keliq: «Əyibkardin həkkimni elip bərgin» dəp tələp kılıdikən. **4** U heli wakitiqə uni rat kiptu; birak keyin kənglida: Hudadinmu korkmayañ, adamlırgımı pərwa kilmaymən, **5** lekin bu tul hotun meni awarə kılıp ketiwatidu, uning manga qaplıxiwelip meni həlimdin kətküwətməsləki üçün hərhalda uning dəwayini sorap koyay!» — dəp oylaptu». **6** Rəb: Karanglar, adalətsiz bu sotqining nema deqənlirigə! **7** U xundak kılıqan yərde, Huda Öziga keqə-kündütz nida kiliwatqan tallıqan bəndilirigə kəndak kilar? Gərqə Huda Öz bəndilirigə həmdərd bolux bilən birgə [razıllikkə] uzunoñiqə sowr-taqt kılısmış, ahiråda bəndilirininq dərdigə yətməsmə? **8** Mən silərgə eytayki: U ularning dərdigə yetip nahayıti tezla həkkini elip beridu! Lekin İnsan'oqlı kəlgəndə yer yüzida iman-ixənq tapalamdu? — dedi. **9** U ezlirini həkkaniy dəp karap, baxıqlarını kezığa ilmaydıqan bəzilərgə karitip, mundak bir təmsilni etti: **10** — İkki adam dua kılıqli ibadəthəniqə berip. Biri Parisiy, yəna biri bajır iken. **11** Parisiy əra turup əz-əzığ mundak dua kilipti: — «Əy Huda, mening baxka adamlardak bulangçı, adalətsiz, zinahor wa həttə bu bajırdak bolmiqinim üçün sanga xüükür! **12** Hər həftidə ikki kətim roza tutımən wə tapşanırımmıng ondin bir ülüxini sadık kılımən». **13** Birak həlikə bajır yırakta turup beixini kətürüp asmanoja karaxkımı petinalmay məydisiga urup turup: «Əy Huda, mən muxu gunahkarqa rəhimbən kılıqaysən!» — dəptu. **14** Mən silərgə xuni eytayki, bu ikkiyləndin [Parisiy] əməs, bəlkı [bajır] kəqürümə erixip əyigə käytiptu. Qünki hərkim ezini üstün tutsa təwən kılınar, lekin kimki ezini təwən tutsa üstün kətürülər. **15** Əmdi kolını tagküzsən dəp, kixilar kiçik balılırinimu uning aldiqə elip kelətti. Lekin buni kərgən muhlislar ularıñ əyiiblidı. **16** Əmma Əysa baliłarını yenioja qakırıp: Kiçik baliłarını aldimoja kəlgili konyunglar, ularnı tosuxmanglar. Qünki Hudanıng padixaḥlıki dəl muxundaklardın tərkib tapkandur. **17** Mən silərgə bərlək xuni eytip koyayki: Kimki Hudanıng padixaḥlıkını sabiy balıdək kobul kılmissa, uningoja hərgiz kirəlməydi, — dedi. **18** Məlum bir həkimdar Əysadin: I yahxi ustaz, mənggülük hayatka waris bolmak üçün nema ixni kılıxım kerək, — dəp soridi. (**aiōnos g166**) **19** Lekin Əysa: Meni nema üçün yahxi dəysən? Yahxi boloquçı pəkət birlə, yəni Hudadur. **20** Əmrələrni bilisən: — «Zina kılma, qatillik kılma, oqırılık kılma, yalqan guwahlıq bərma, atangni wə anangni hərmət kıl!» — dedi. **21** — Bularning həmmisigə kiqikimdin tartıp əməl kılıp keliwatiñan, — dedi u. **22** Əysa buri anglap uningoja: — Səndə yəna bir ix kəm. Pütktül mal-mülkingni setip, pulini yokşullaraq üzəxtürüp bərgin wə xundak kılsang, arxta hazırlanq bolidu; andin keliq manga əgəxkin! — dedi. **23** Əmma u bu gapni anglap tolimu kayqoqa qəmüp kətəkənlilikini kərgən Əysa: —

Mal-dunyasi keplərninq Hudanıng padixaḥlıkıja kirixi nemidegən təs-hə! **25** Tegining yingniñing kəzidin ətxi bay adəmning Hudanıng padixaḥlıkıja kirixidin asandur! — dedi. **26** Buni anglojanlar: — Undak bolsa, kim nijatka erixəlisün? — deyixti. **27** Əmma u jawabən: — İnsanlarqa mumkin bolmöqan ixlar Hudaşa mumkindür — dedi. **28** Əmdi Petrus: — Mana, biz bar-yokimizni taxlap sanga əgəxtük! — dedi. **29** U ularoja: — Mən silərgə bərlək xuni eytayki, Hudanıng padixaḥlıki üçün ey-wak ya ata-anisi ya kərindəxliyi ya ayali ya balılıridin waz kaqkanınlarning hərbiri **30** bu zamanda bularoja kəp həssiləp tuyassar bolidu wə kelidiojan zamandımu mənggülük hayatka erixməy kalmaydu. — dedi. (**aiōn g165, aiōnos g166**) **31** Andin u on ikkəylənni əz yenioja elip ularoja mundak dedi: — Mana, biz hazır Yerusalemqa qıkıwatımız wə pəyoqəmbərlərinən İnsan'oqlı tooprısında pütkanlırinən həmmisi [xu yərde] əmalgə axurulidu. **32** Qünki u yat əllərning kolioja tapxurulidu wə ular uni məshirə kılıp, harlaydu, uning tüstügə tükürüdu; **33** ular uni kamqılıqanın keyin əltürütüwetidu; wə u üçinqi künii käyta tirilidu, — dedi. **34** Birak ular bu səzəldən həqənemini qüxənmidi. Bu sezinin manisi ularların yoxurulojan bolup, uning nəmə eytkinini biləlməy kaldi. **35** Wə xundak ix boldiki, u Yeriko xəhərigə yekinləxkanda, bir kor kixi yolning boyida olturup tiləməqilək kiliwatattı. **36** U kəpqılıkning etüp ketiwatqanlığını anglap: — Nemə ix bolqandu? — dəp soridi. **37** Hək uningoja: — Nasarətlük Əysa bu yərdin etüp ketiwatidu, — dəp həwər bərdi. **38** — I Dawutning oqlı Əysa, manga rəhimbən kılıqaysən! — dəp warkırap kətti u. **39** Wə Əysanıng alıda mengiwaterqanlar uni: — Xüük olтур! dəp əyibləxti. Birak u: — I Dawutning oqlı, manga rəhimbən kılıqaysən! — dəp tehimu kəttik warkıridi. **40** Əysa ədəminin tohitip, uni aldiqə baxlap kelixni buyrudi. Karioq uningoja yekin kəlgəndə u uningdin: **41** — Sən meni nema kılıp bar, dəysən? — dəp soridi. — I Rəbbim, käyta kəridiqan bolsam'idi! — dedi u. **42** Əysa uningoja: — Kəridiqan bolojin! Etikəding seni sakayıttı, — dedi. **43** Wə uning kezi xuan eqildi; u Əysaşa əgixip, yol boyı Hudani uluɔjlap mangdi. Wə barlıq halayıkmu buni kəriq Hudaşa mədliyə okudu.

19 U Yeriko xəhərigə kirip uningdin etüp ketiwatattı. **2** Mana xu yərde Zakay isimlik bir kixi bar idi. U «bax bajır» bolup, intayın bay idi. **3** U Əysanıng kəndak adəm ikanlıklını kərükə pursət izdəwatatti, lekin boyı pakar boləqə, həlkning tolilikdən uni kərəlməytti. **4** Xunga u aldi tərəpkə yügürtip berip, uni kərük üçün bir tüp üjmə dərihiga yamixip qıktı; qünki Əysa u yol bilən etətti. **5** Wə Əysa u yərgə kəlgəndə yukirioja karap uni kəriq uningoja: — Zakay, qapsan qüxkin! Qünki mən bugün sening əyüngdə konuxum kerək, — dedi. **6** U aldirap qüxüp, huxallıq bilən uni [eyidə] mehman kıldı. **7** Bu ixni kərgən halayıknıng həmmisi: U gunahkar kixiningkida konojiلى kirip kətti! — dəp oqtuldixip kətti. **8** Lekin Zakay ornidin turup Rəbgə: — I Rəbbim, mana, mülkümninq yerimini yokşullaraq berimən; əgar birawni yalqandıñ xikayət kılıp uningdin birnemə ündürüwalojan bolsam birığa tətni käyturiman, — dedi. **9** Buning bilən Əysa uningoja [karap]: — Bugün nijat bu əygə kirdi. Qünki bu kixi həm İbrahimning oqlıdır! **10**

Qünki İnsan'oojlı ezip kətkənlərni izdəp kütküzəjili kəldi, — dedi. **11** Halayıq bu sezlərni tingxawatkanda u yənə söz kılıp bir təmsilni koxup eytti. Qünki u Yerusalemə moja yeñinlaşkanıdı wə ular: «Hudanıng padixaħlılıq dərħal, namayan bolidiqul?» — dəp oylaxkəndi. **12** Xunga u mundak dedi: Bir aksəngək padixaħlılıq tahtığa erixip kelix üçün yırak, bir yurtkə karap yoloja qikiptu. **13** [Awwal] u özining on kulinı qakirip, ularoja on tillani üləxtürüp berip: «Mən kayıtip kəlgüqə [buning bilən] okət kilinglər» — dəptu. **14** Bırak ez yurt pukraları uningoja eq boloqaqka, kəynidin əlqilərini əwəti: «Bu kixining üstimizgə padixaħlı boluxını halimaymıl!» — dəptu. **15** Wə u padixaħlılı mənsipigə erixip kayıtip kəlgəndə xundak boldiki, hərbirinən tijarət bilən kənqə payda tapkınıni bilməkqi bolup, pulini tapxurojan həliki kullurini ez aldioqa qakiriptu. **16** Wə awwalkisi kelip: «İ hojam, sili bərgən tillə on tillə payda kıldı» — dəptu. **17** «Yaraysən, ay yahxi kul! Sən kiqikkina ixta ixənqliq qılqanlıking üçün on xəhərgə hakim bolοjin» — dəptu hojayin uningoja. **18** İkkinqisi kelip: «İ hojam, sili bərgən tillə bəx tillə payda kıldı» — dəptu. **19** Hojayin uningoja həm: «Sən həm bəx xəhərgə hakim bolοjin» — dəptu. **20** Lekin yənə birsə kelip: «İ hojam, mana sili bərgən tillə! Buni yaqılıkka qıqip bir jayda koyup saklıdim. **21** Qünki sili kattık adəm ikanla, sili amanət kilmioqlanıridin payda ündürüp, əzliyi terimioqlanıridin həsul yioqla. Xuning üçün silidin korktum» — dəptu. **22** Əmma [hojayini] uningoja: «Əy əski kul, sanga ez aqzindən qıqan sozliring boyiqə heküm kılay. Sən menin amanət kilmay ündürüwalidioqan, terimay turup yioqlivalidioqan kattik adəm ikanlıkimi bilip turup, **23** nema üçün menin pulumni həziniqilərgə amanət koymidinq? Mən kayıtip kəlgəndə, uni esümü bilən almasmidim?» — dəptu. **24** Andin u yenidikilərgə: «Uningdi tillani elip on tillə tapkən kuloja beringlar!» — dəp buyruptu. **25** Ular uningoja: «İ hoja, uning on tillasi tursa!» — dəptikən, **26** [hojayin yənə mundak dəptu]: «— Qünki mən silərgə xuni eytayki, kimdə bar bolsa, uningoja tehimu kəp berilidü; əmma kimdə yok bolsa, hətta uningu da bar boloqlanırim umingdin məhrum kılınidü. **27** Əmdi üstiga padixaħ bolup heküm sürüxünni halimoqan düxmənlirimmi bolsa, ularını kəltürüp, menin aldimdə kətl kilinglər». **28** U bu ixlərni eytkəndin keyin, Yerusalemə moja qıqıxka aldioqa karap mangdi. **29** Wə xundak boldiki, u Zəytun teojining etikidiki Bayt-Faqi wə Bayt-Aniya yezilirioja yeñin kəlgənidə, ikki muhlisiçə munularını tapılap aldin əwətti: **30** — Silər udulunglardiki yezioja beringlar. U yergə kiriplə həq adəm balisi minip bakmioqan, baqlaklıq bir təhəyni kərisilər. Uni yexip bu yergə yetiləp kelinglər. **31** Əger birsə silərdin: «Nemixə buni yexisilər?» — dəp sorap kəlsa, silər uningoja: «Rəbning buningdoja hajiti qüxti», — dəngərlər. **32** Xuning bilən əwətilgənlər beriwidi, ix dal u ularoja eytkəndək boldi. **33** Ular təhəyni yexiwatkanda, uning işgili ulardın: — Təhəyni nemixə yexisilər? — dəp soridi. **34** Ular: — Rəbning uningoja hajiti qüxti, — dedi. **35** Ular uni əysanıng aldioja yetiləp kəldi; wa yepinqa-qapanlırını təhəyning üstığa selip, əysani yələp əstigə mindürdi. **36** U ketip baroqında, həlkər yepinqa-qapanlırını yoloja payandaz kılıp saldı. **37** Wə u Zəytun

teojin qüxiix yolioja yekinlaşkınida, pütkül muhlisler — jamaiti xadlinip, ez kezi bilən kərgən kudratlıq mejizilər üçün awazını kətürüp: «Pərvərdigarning namida kəlgən padixaħ mubarəktür! Asmanınla tinq-inaklıq tikləngəy, axıllada xan-xərap ayan bolοjayı» — dəp towlixip Hudaşa madhiyyə okuxka baxlıdı. **39** Lekin topning iqidə bəzi Pərisiylər uningoja: — Əy ustaz, muhlislirinə [muxu gəpləri üçün] tənbəl bər! — deyixti. **40** Bırak u ularoja jawabən: — Silərgə xuni eytayki, bular jım turojan bolsa, hətta bu taxlarmu qıqan selixən bolatti, — dedi. **41** Əmdi u xəhərgə yekinlixipli uni kerüp, uning üçün yioqlap mundak dedi: **42** — [I Yerusalem!] Sən bugün, bu künündə, tinq-amalılik üçün nemə kerək bolοjinini bilsəng id! Kaxki, bu ixlar hazır kezlirindən yoxurundur. **43** Qünki xundak künərlər bexingoja keliduki, düxmənlirinə atrapinqni kaxa-istihkam bilən körxpə seni kəməp tət tərəftin kıştaydu. **44** Ular seni wə [sepiling]ning iqingdiki balılıringni yər bilən yəksən kılıp, hətta taxni taxning üstidimə kaldurmadyu; qünki [Huda]ning seni yoklojan pəytiyi bilip yətmidi. **45** Wə u ibadəthanə həylilirioja kırıp, u yərdə elim-setim kiliwatqanları həydəp qıqırip, **46** ularoja: — Muqəddəs yaznilarda: «Mərin eyüm dua-tilawathana bolidu» — dəp püttülgən bolsımı, lekin silər uni «bulanggilarning uwisi» kiliwaldinglər! — dedi. **47** Xu waktılarda u hərkəni ibadəthanada təlim berətti. Bax kahinlər, Təwrat ustazları wə yurt qongləri uni yokitixə amal izdidi. **48** Lekin ular qandaq kol selixni bilməydi, qünki barlıq həlkə uning sözünü tingxax üçün uningoja kattik, yepixənədi. **20** Wə xu künərlərin bir künü u ibadəthanining həylilirida həlkə təlim berip hux həwərnə elan kiliwatkanda, bax kahinlər wə Təwrat ustazları bilən akşəkallar uning aldioja kelip uningdin: **2** — Bizə eytkin: Sən kiliwatqan bu ixlərni kəysi həqəkkə asasən kiliwatisən? Sanga bu həqəkkü kim bərgən? — dəp soridi. **3** U ularoja jawab berip: — Mənmu silərdin bir ixni soray; silər məngə eytip beringlarqu, **4** — Yəhya yürügüzən qəmildürütix ərxintim, yaki insanlardınımnu? — dəp soridi. **5** Ular əzəra mulahizə kiliqip: — Əger «Ərxtin kəlgən» desək, u bizgə: «Undakta, silər nemə üçün [Yəhya]qəjə ixəmmindərlər?» daydu. **6** Əgar: «İnsanlardın kəlgən» desək, bu barlıq halayıq bizni qalma-kesək kılıp əltürirdi. Qünki ular Yəhəyanıng pəyoğembər ikanlılığıq ixəndürülgən, — deyixti. **7** Wə ular: — [Uning] [həqəkkining] kəyərdin kəlgənlilikini bilməyimiz, — dəp jawab berixti. **8** Əysə ularoja: — Undakta, mənmu bu ixlərni kəysi həqəkkə asasən kiliwatqanlığımı etymaymən, — dedi. **9** U halayıqka munu təmsilni sezləxka baxlıdı: — «Bir kixi bir üzümzarlıq bərpə kılıp, uni baqwənlərə ijariqə berip, ezi yaka yurtkə berip u yərdə uzun wakit turuptu. **10** Üzümlərni yioqidiojan məzgil kəlgəndə baqwənlərning üzümzarlıktiki mewidin uningoja berixkə kullırıldı birinə ularının yenoja əwətipti. Lekin baqwənlər uni urup-dumbalap kuruş kol yanduruwetiptu. **11** U yənə baxkə bir kulin əwətipti. Lekin ular unimu dumbalap, harlap, yənə kuruş kol kayturuwetiptu. **12** U yənə üqininqisini əwətipti; ular unimu urup yarilandurup, talaqə həydəp qıqıriwetiptu. **13** [Ahirda] üzümzarlığının hojayını: «Kəndək kilsəm bolar? Seyümlük oqlumni əwətəy; ular

uni kersa, heq bolmioqanda uning hərmitini kilar?» Ishaqning Hudasi wə Yakupning Hudasi» dəp bayan dəptu. **14** Birak baqwənlər uning oqlını kerüp bir-biri kılıjan. **38** U əlülklərning Hudasi əməs, bəlkı tiriklərning Hudasidur; qünki uningoja nisbətən həmməylən tiriktur! bilən məslihətləxip: «Bu bolsa mirashor; kelinglar, uni jayliwetaylı, andin miras bizningki bolidu» deyixiptu. **15** Xuning bilən ular uni üzümzarlıknıgı sirtioja aqıkip əltürütweipti. Əmdi bundak əhwaldə üzümzarlıknıgı hojayınlı ularnı kandak kılıdu? **16** U kelip u baqwənlərni yokitip üzümzarlıknıgı baxıklärəja tapxuridu». Halayık buni anglap: — Bundak ixlar hərgiz bolmisun! — deyixti. **17** Lekin u ularoja kezlinirini tipik mundak dedi: — Undak bolsa, mukaddəs yazmılarda «Tamqılar taxliwətkən tax bolsa, Burjak texi bolup tikləndi» dəp yeziləjan sez zadi nemini kersitudi? **18** Bu «tax»ka yikiləjan kixi para-para bolup ketidü; lekin bu tax hərkimminig üstigə qıxsə, uni kukum-talkan kiliwetidü. **19** Bax kahinlər wə Təwrat ustazlıri uning bu təmsili ezlirigə karitip eytkanlığını bilip xu həman uningoja kol selix yolinı izdi; lekin ular halayıktın körkuxtı. **20** Xunga ular uning kaynidıñ marap, uni [Rim] waliyisining həkümranlıkıda sorakka tartıxka tapxurux üçün birləşqədə adamlarını setiwelliñ sokunup kırıxkə əwətti. Ular səmimiyy kiyapətka kiriwelip, uning sezin yonük izdəp yürətti. **21** Ular uningoja mundak soal koydı: — Əy ustaz, silini durus sez kılıdiqan wə durus talim beridiojan, əqəmkəndək adəmning yüz-hatirisini [kət'iy] kilmədiqan, bəlkı Hudanıñ yolinı sadıklik bilən eğitip keliwatkən adəm dəp bilimiz. **22** [Rim imperatorı] Kəysərgə baj-selik tapxurux Təwrat kənuniyoja uyğunmu-yok?». **23** Əmma u ularning hıylisini kerüp yetip ularoja: — Nemixka meni siniməkçisiler? **24** Manga bir kümüx dinar kərsitinglər. Buning üstidiki sürət wə nam-isim kimning? — dedi. Ular uningoja: Kəysərningki, — dedi. **25** Wə u ularoja: — Undak bolsa, Kəysərning həkkini Kəysərgə, Hudanıñ həkkini Hudaşa tapxurungalar, — dedi. **26** Ular halayıknıgı alidda uning sezliridin uni tutuwalıqduñ əqəmkəndək yonük tapalmidi. Ular uning bu jawabıqə həyranuňas bolup, zuwani tutuldu. **27** Wə «elgənlər tirilməydi» dəp inkar kılıdiqan Saduqıylarning bəzili uning aldiqə kelip soal koyup mundak dedi: **28** — Ustaz, Musa [pəyojəmbər Təwratta] bizə: «Ayalı bar, əmma pərzənt kermigən kixi elüp kətsə, elgūqininq aka yaki inisi tul əqləjan yanggisini əmrigə elip, kerindixi üçün nəsil əldələrə kerak» — dəp yazojan. **29** Əmdi yətta aka-uka bar idi. Qongı eyləngəndin keyin pərzənt kerməy aləmdin etti. **30** İkkinqi kerindixi ayalını əmrigə elip, pərzənt kerməy aləmdin etti. **31** Andin ülqinqi uni aldı; xundak kılıp, yəttisi uni əmrigə elip pərzənt kərməy eldi. **32** Həmmisidin keyin ayalmu eldi. **33** Əmdi tirilik künidə bu ayal ularning kəsisiñigki bolar? Qünki yəttisi uni hotunlukla alojan-də?! **34** Əysə ularoja mundak jawab bərdi: — Bu əlamning pərzəntləri eynilidü, yatlık bolidü. **35** Lekin u aləmdin nesiňa boluxka, xundakla elüklərden tirilikxə layik sanaloqanlar eylənniyedu, yatlık bolmaydu. **(aiən g165)**

36 Qünki ular yəna elmeydü, pərixtılərgə ohxax bolidü; «əlündin tirilixtin tuqulqoq parzəntlər» boloqka, ular Hudanıñ oqçullarıridur. **37** Əmdi elgənlərning tirildürülükini hətta Musa [pəyojəmbər] ezmisu ayan kılıjan; qünki [Təwrattikil] «tikənlilik» deyən wəkəning hatirisidə u Pərvərdigarnı: «Ibrahimning Hudasi,

Ishaqning Hudasi wə Yakupning Hudasi» dəp bayan kılıjan. **38** U əlülklərning Hudasi əməs, bəlkı tiriklərning Hudasidur; qünki uningoja nisbətən həmməylən tiriktur! **39** Xuning bilən Təwrat ustazlıridin birqanqısı bahə berip: — Ustaz, yahxi eytting, — dedi. **40** Qünki ulardın əqəmkəm yənə uningdin soal soraxka jür'ət kılımıldı. **41** Əmdi u ularoja soal koydı: — Kixilə Məsihni kandaksıgı Dawutning oqlı dəydi? **42** Qünki Dawut ezi Zəburda: Pərvərdigar mening Rəbbiməga eyttiki: — «Mən sening düxmənlirinini təhtipəring kılıqoqa, Mening ong yenimdə olturoqın!» — deyənəq? **44** Əmma Dawut uni «Rəbbim» dəp qakıroqan yərda, undakta u kandakmu uning oqlı bolidu? **45** Wə barlık halayık əzili selip anglawatkanda, u muhlisirioja mundak dedi: — **46** — Təwrat ustazlıridin hoxyar bolunglar. Ular uzun tonları kiyiwalojan həlda oqayıp yürüxkə, bazarlarda kixilərlərning ularoja bolojan salamlıriqə, sinagoglarda aldinkı orunlarda, ziyanatlırdimu tərəfə olturuxkə amrak kəlidü. **47** Ular tul ayalların barlık əy-besatırını yəwalidu wa kez-kez kılıp yaloqandin uzundin-uzun duala kılıdu. Ularning tartidiojan jazası tehimu eqir bolidu!

21 U bexini kətürüp kəriwidi, baylarning ez sadikilərini [ibadəthanidik] iana sanduqioja taxliqinə kərdi. **2** U yənə sanduqkə ikki tiyinni taxlawatkən bir namrat tul ayalnimu kərdi. **3** Xuning bilən u: — Mən silərgə bərəkə xuni eytip koyayki, bu namrat tul ayalning taxliqini həmmaylannıngkidin keptür. **4** Qünki ularning həmmisi ezlirining akşanlıridin iana kılıp, Hudaşa atiojan sadikilərgə koxup taxlıdi; lekin bu ayal namratlıqıja karımay, ezining tirikilik kılıdiqinining həmmisini ianə kılıp taxlıdi. **5** Wə bəzilər ibadəthanining nəpis taxlar wə Hudaşa sunulqan hədiyələr bilən kandak bezəlgənlikli toqrisida sezlixiwatatti. U: **6** — Silər kerüwatkən bu barlık nərsilərgə nisbətən, xu künlər kəliduki, hətta bir tal taxmu tax təsəddüf kəldərək, həmmisi gurmən kılındı, — dedi. **7** Ular uningdin: — Ustaz, bu deyənlirin qəqən yüz beridü? Bu ixlarning yüz beridiojanıqını ayan kılıdiqan kandak alamət bolidu? — dəp soridi. **8** U mundak dedi: — Azdurulup ketixtin həzi bolunglar. Qünki tola kixilər mening namimmı setip: «Manə eziüm xudurmən!» wə «Axu wakit yekinləxit!» dəydi. Xunga ularning kəynığa kirmənglər. **9** Silər urux wə topılanglarning həwirini angliojan waktinglardımı wəhümigə qıxmənglər; qünki bu ixlarning awwal yüz berixi mükərrər. Lekin bular, zaman ahiri yetip kəldi, deyənlək əməs. **10** Andin u yəna mundak dedi: — Bir millət yəna bir millət bilən uruxka qılıdı, bir padixaqlik, yəna bir padixaqlik bilən uruxka qılıdı. **11** Jay-jaylarda xiddətlik yər təwrəxlər, aqarqılıqlar wə wabalər bolidü, [yənə] wəhəxtələr wə asmandan həywətlik alamətlər kərənidü. **12** Birak, bu hərbir wəkələr yüz berixtin ilgiri, kixilər silərgə kol selip tutkun kılıdu wə silərgə ziyanəkxilik kılıp, silərni sinagoglarning soraklırlıq tapxuridu, zindanlar oja taxlaydu; ular mening namim tıbüyilidin silərni padixaqlik wə həkümətlərinin aldiqə elip baridü, **13** wə buning bilən [ularning alidda] guwahlıq berix pursitinglar qılıdu. **14** Uning üçün ərzəgə kandak jawab berix

tooqrisida aldin'ala heq oylanmaslikka kəlbinglarda Təwrat ustazliri uni əlümğə məhkum kılıxka amal kət'iy niyət kilinglar. **15** Qünki mən silərgə barlıq izdəp yürətti; qünki ular həlkətin körkətti. **3** Xu pəyytə dütixmənlirinqələr rəddiyə wə rət kılalmıqdək pasahətlək on ikkiyləndin biri bolqan, Ixkariyot dəp atalojan til wə danixmənlilik ata kılımən. **16** Hətta ata-ana, aka-uka, Yəhəudanıng kəngligə Xəytan kirdi. **4** U berip bax uruk-tuqşan wə yar-buradərliringlərmə silərgə hainlik kahinlər wə ibadəthana pasiban bağlıri bilən əysani kılıp tutup beridu wə ular aranglardiki bəziliringlərnə ləndək kılıp ularqa tutup berix üzüdə məsləhətləxti. **17** Silər meninq namıñ tüpəylidin həmma **5** Ular intayın hux bolup, Yəhəudaqə pul berixkə adəmning nəpritigə uqraysıllər. **18** Həlbuki, beinxinglərdikələk. **6** Yəhəuda makul bolup, uni halayıktıñ ayrim bir tal qaqqmu halak bolmaydu! **19** Səwr-qidamlıq ələqəndə ularqa tutup berixkə muwapiq pərsət idzəxkə bolqininglərdə, jeninglarqa iğə bolalaysıllər. **20** — kirixti. **7** Əmdi petir nan həytininq [birinqi] künü Lekin Yerusalemning [düxmən] koxunlular taripidin yetip kəlgənidi. Xu künü «etüp ketix həytii»qə atap körxiwelinoqanlığını kərgininqələrdə, uning wəyran kürbanlıq [közə] soyulatti. **8** Xuning bilən əysa Petrus bolux wakti yekinlixip kaptu, dəp bilinglər. **21** U qəoşda bilən Yuhanınnaqə: — Berip bizgə etüp ketix həytininq Yəhəudiyə əlkisidə turuwatkanlar taoqlarqa əqəqsun, [közüsini] birgə yegili təyyarlangalar, — dəp ularni xəhər iqidə turuwatkanlar uningdin qıkıp kətsün, əwətti. **9** — Kəyərdə təyyarliximizni halaysan? — dəp yezilərdə turuwatkanlar xəhərgə kirmisun. **22** Qünki xu soridi ular. **10** U ularqa mundak dedi: — Xəhərgə qəq «intikam jazasını tartıdıcıqan künərlərdür; xuning kirsənglər, mana u yerdə kozida su kətürüwələqən bilən [mukaddəs yazmilərdə] barlıq pütülgənər əməlgə bir ər kixi silərgə uqrayıdu. Uning kəynidin mengip axurulidi. **23** Əmdi xu künərlərdə hamildər ayallar wə bala u kirgən eygə kiringlar. **11** Wə ey iğisigə: «Ustaz: emidiqənlərin həlioja way! Qünki bu zəminda eojir — Muhlisilirim bilən etüp ketix həytininq tamikini kışqılıq bolidu wə [ərxtiki] oğzəp bu həlkəning bəxioja yəydiqən mehmanhana ey kəyərdə? — dəp sorawatidu» qüxitü; **24** Ular kılıqning bəsida yikitiliidu wə tutkun kılınip, barlıq allərgə elip ketiliidu; «yat əllərning wakti» sarəmjanlaxturuloqən qong bir eojiz eyni kərsidü. Mana toxküqə, Yerusalem yat əllərning ayaq astıda kəlidü. **25** — Kuyax, ay, yultuzlardımı alamətlər bolidu; yər yəzidiki əllər arısında dengiz-ökyanlarning güldürlixdin wə dolğunlarning dawaloqxılxırdın parakəndiqılıq bolidu. **26** Adəmlər körküp, yər yüzügə kelidiojan apətlərni wəhima iqidə küttip as-hoxini yokıldı; qünki ularqa: — Mən azab qekixtin ilgiri, silar bilən etüp asmandıki küqələr lərzigə kəlidü. **27** Andin kixilər ketix həytininq bu tamikiqə həmdastıhan boluxka Insan oqqlining kük-kudrət wə uluq xan-xərəp bilən tolumu intizar bolup kəlgənidim. **16** Qünki silərgə bir bulut iqidə keliwatkanlığını kəridü. **28** Lekin bu eytayki, bu həyt ziyapıtının [əhəmiyyəti] Hudanıng alamətlər kətürütxək baxlıqanda, kəddinglərni ruslap padixahlıklıda əməlgə axurulmioqquş, man buningdin bexinglərni kətürüngələr, qünki bu silərni azad kılıxtki kətəydiqənər. **17** Andin u bir jamni kəlioja nijat yekinləxti, deqənləktür. **29** U ularqa mundak bir elip, taxəkkür eyti wə muhlisilriqə: — Buni elip təmsilini sezləp bərdi: — Ənjiyə darihi wə baxkə barlıq aranglarda təkşim kılıp [iqinglər]. **18** Qünki xuni eytayki, dərəhlərgə karanglar. **30** Ularning yengidin bıhlənoqanda mundin keyin Hudanıng padixahlıklı kəlmigüqə, hərgiz ularqa karap, əzüngər yazning yetip kelixiga az üzüm xərbətidin kət'iy iqəməymən, — dedi. **19** Andin ələqənlərinə bilisıllər. **31** Xuningdək, baya deyilgən u bir nanni kəlioja elip, Hədəoja təxəkkür eyti alamətlərning yüz beri watkanlığını kərgininqələrdə, wə uni oxut, ularqa üləxtürüp berip: — Bu meninq Hudanıng padixahlıkinən yekin kələşənlərini bilinglər. silər üçün pida bolidiojan tenimdir. Meni əsləp turux **32** Mən silərgə bərhək xuni eytip koyayki, bu üçün buningdin yəngər, — dedi. **20** U xuningdək alamətlərning həmimisi əməlgə axurulməy turup, bu tamakṭın keyinkı jamni kəlioja elip mundak dedi: — Bu dəwr ətməydi. **33** Asman-zemir yoxılıdu, bıraq meninq jamdikı xarab meninq silər üçün teküldiojan kəniməda səzilrim hərgiz yoxkalmadı. **34** — Lekin əzüngərələrə bołojan yəngi əhənidür. **21** Lekin mana, meni tutup agah bolunglərki, kəngülləringlər əyx-ixrət, mayhorluk bərgüqininq koli meninq bilən bir dastihandır. **22** wə tirikqılıknıq oqəm-andixiliri bilən bıhudaxmısın, Wə Insan'oqlı derwəkə ezi toorisiда kebitikləndək xu künü üstüngərələrə tuyuksız qüxmisin. **35** Qünki u goya [ələmdin] ketidi; bıraq Insan'oqqlining tutup berilixigə tuzaktaq barlıq yər yüzdə hərbər turuwatkanlarning wasitiqi bolqan adamning həlioja way! **23** Andin bexioja qüxitü. **36** Xunga hərkəndək wakitlarda hoxyar bolunglər, yüz berix aldida turuwatkan bu ixlardın hərəkəti, ahxamları xəhərdin qıkıp, keqini Zaytun teoju dəp atalojan taçda etküzətti. **38** Wə barlıq həlk uning təlimini anglojili tang səhərdə ibadəthanoja kirip, uning yenioja kelətti.

22 Əmdi petir nan həytii («etüp ketix həytii» dəpmu atılıdu) yekinlixip kələşənləri. **2** Bax kahinlər wə

əzüngərələrə kəsənlər. **39** U ularqa mundak dedi: — Əllərdiki padixahlər kələşənlər kətəydiqənər. **24** Üstidən buyrukwazählək kılıp idarə kılıdu, ularning üstidiki hokukdarları «həllkəpərəwə» dəp atılıdu. **26** Bıraq silər xundak bolmangalar; bəlkı aranglardiki əng mərtiwilki əzinin əng qıçıqidakı həsablısun wə yetəkqi bolqanlar [hammaylanga] hiszmatkardək bolsun. **27** Kim mərtiwilik, dastihanda olturojanmu yaki dastihandiki küküqim?

Dastihanda olturojini əməsmu? Birak, mən bolsam aranglarda hizmitinglarda bolouqju kütükqidakturmən. **28** Silər bolsanglar, beximqə sinaklar kəlgəndə baxtın ahir mən bilən billə həmrəh bolqansıller. **29** Wa huddi Atam manga padixahlıq hökümi bekitkəndək, mən silərgimi xundak bekitimən. **30** Xuning bilən silər meninq padixahlıqında mən bilən bir dastihanda yəpəqisilər wə tahtlərdə olтурup, Isralınlıng on ikki kəbilisi üstdin həküm qırırisıller. **31** Rab yəna [Petruska]: — «Əy Simon, Simon! Mana, Xəyəntən həmmünglarnı huddi buqday taskılıqandək təskap sinaxni tiligən. **32** Lekin etikadıng yokimusun dəp sanga dua kildim. Əmdi sən towa kilip tüz yoloja kaytqəndin keyin, kərindaxliringni mustəhkəmligin» — dedi. **33** — I Rab, — dedi Petrus, — Mən sən bilən billə zindanoja taxlinip, billə ölümə berixkə təyyarman! **34** U uningoja: — I Petrus, sanga eytayki, bugün horaz qilliquşq, san «Uni tonumayan!» — dəp məndin üç ketim tanışən, dedi. **35** Andin, u ulardin: — Silərnı həmyansız, hurjunsız wə kəksiz [səpərgə] əwətkinimdə silranging birər nərsəngərlər kəm bolup kaloqanmu? — dəp soridi. Ular: — Yak, dedi. **36** Xuning bilən u ularqa: — Lekin hazır hər kimning həmyani bolsa, uni alsun; xundak həm hurjuni bolsa, uni alsun wə bir kimning kiliqi bolmisa, qapinini setip birdin kiliq alsun. **37** Qünki mən silərgə xuni eytayki, [mukəddəs yazmilarda]: «U jinayatqılər qatarida sanılıdu» dəp pütləğən söz məndə qöküm əməlgə axurulidu. Qünki meninq toopramdiki barlıq ixlar toluk əməlgə axmay kalmaydu — dedi. **38** — I Rab, əqarion, bu yərdə ikki kiliq bar ikən, dedi ular. — Boldi, yetidü! — dedi u ularqa. **39** Andin u qıçıq, aditi boyiqşa Zaytun teojoşa yol aldı; uning muhlisləri uningoja əgixip bardı. **40** U yərəgə yetip baroqanda u ularqa: — Azdurulmaslikınglar üçün dua kilinglər, — dedi. **41** Andin, ulardin bir tax etimiqə nerirək berip, tizlinip turup: **42** — I Ata, halisang, bu kədəhnı məndin elip kətkəysən. Lekin meninq əməs, bəlkı Sening iradəng ada kılınsın — dəp dua kıldı; **43** wə asmandın bir pərixtə uningoja körünüp uni kuvvətləndirdü. **44** U kattik azabta tolojinip tehimu iħlaslik bilən dua kılıwərdi. Buning bilən uning tərliri yərəgə təkulgən kan tamqılıridək qüxtükə baxlıdi. **45** Andin duasını tütip, ornidin turup, muhlislərinin yeniqə kaldi. Ularning qəməgə qeküp həlsizlinip müjdəp kaloqanlığını kəruwidı, ularqa: **46** — Uhlap kalojininglər nemisi? Azduruluxtin saklinix üçün kopup dua kilinglər, — dedi. **47** Uning sözü tehi ayaqlaxmastınlıq, bir top adamlar pəyda boldı. Ularnı baxlap kəlgüçi on ikkəyləndin biri bolojan Yəħuda degen kixi idi; u əysaqa [salam berip] seyigli kexioja bardı. **48** Əysa uningoja: — Əy Yəħuda, bir seyül bilən Insan oqollı tutup berarsənmü? — dedi. **49** Wa əysanıng ətrapidikilər nemə ix yüz beridiojanlığını biliq yetip: — I Rab, kiliq bilən uraylim! — dedi. **50** Wa ulardin biri [kiliqini kətürüp], bax kahinning qakirioja urup, on kulkikini xiliwətti. **51** Birək əysa buningoja jawabən: — Boldi, tohta! — dedi; u kolini uzitip kılıkioja təkgüzüp, uni sakayıtti. **52** Əysa ezini tutkili kəlgən bax kahinlər, pasiban bağlırı wə aksakallaroja karap: — Bir karəkqını tutdijoqandək kiliq-toqmaklarnı kətürüp kəpsiləroq? **53** İbadəthanıda hər künı silər bilən billə idim, silər kol salmidinglər. Həzir bu silərgə təwə bołożan wakit-saettur wə karangojulukning həküm sürütüxidur — dedi. **54** Ular əysani tutuwelip, bax kahinning əyigə elip kelixti. Petrus yiraktıñ əgixip mangdi. **55** Əmdi ular höylining otturisida ot yekip qərisidə [issinip] olturoqanda, Petrus ularning arısıqı kirip olturdu. **56** Andin otnıng nurida uning olturojinini kərgən bir dedək uningoja tikilip karap turup: — Bu adəmmü əysa bilən billə idi, — dedi. **57** Lekin u tenip: — Əy hotun, uni tonumayan! — dedi. **58** Andin uzun etməy yəna bıraylañ uni kərüp: — Sənəmə ulardin ikənsən, — dedi. Lekin Petrus: — Əy buradər, undak əməssən! — dedi. **59** Andin bir saətqə etkəndə baxkə bıreylən: — Dərhəkikət, bu həm uning bilən billə idi; qünki umu Galiliyəliklər, — dəp qing turuwaldi. **60** Lekin Petrus: — Həy buradər, nemə dəwatkinqinini bilməymən! — dedi. Wə uning sözü ayaqlaxmastınlı, horaz qillidi. **61** Əmdi Rab kəynığa burulup, Petruska tikilip karap koydı. Xuning bilən Petrus Rəbning sözünü, yəni: «Bugün horaz qillaxtin ilgiri sən məndin üç ketim tanışın» degenlikini yadioja kəltirdi. **62** Wə u taxkırıoja qıkıp kattık yiojlap kətti. **63** Əmdi əysani tutup turuwatkanlar uni məşhıra kılıxka wə sawap-dumbilaxka baxlıdi; **64** uning kezlini tengip uningdin: — Seni urojan kimdu? Kəni, bexarət bərgin! — dəp soraxtı **65** wə uningoja buningdin baxkə yənə nuroqun həkəratlərni yaqdurdı. **66** Tang atkanda, həlk aksakalları, yəni bax kahinlər wə Təwrat ustazlıri yiqilixti. Ular uni ez kengəxmisisə elip berip **67** uningdin: — Eytə, san Məsihənu? — dəp soraxtı. U ularqa jawabən: — Silərgə eytksam, kət'iy ixənməsilsər. **68** Silərdin birər soal sorısim, heq jawab bərməsilsər. **69** Lekin bu wakittin baxlap Insan-oqlu Həmmiga Kadirniñ ong yenida olturudu, — dedi. **70** — Undakta, san Hudanıng Oqlu ikənsən-də? — deyixti ular. U: — Deginilərdək mən xudurmən! — dəp jawab bardı. **71** Xuning bilən ular: — Əmdi baxkə guwahqılıkning bizə nemə hajiti? Qünki əzimiz uning ez aqzidin qıkkınıni anglıdık! — deyixti.

23 Andin [kengəxmidikilərning] həmmisi ornidin turuxup, uni [waliy] Pilatusning aldiqə elip berixti. **2** U yərdə ular uning üstdin xikayət kiliplər: — Özini Məsih, yəni padixah, dəp atiwlip, həlkimizni azdurup wə kütritip, Kəysərgə baj-selik tapxuruxni toşkan bu adəmni baykap uni tuttuk, — deyixti. **3** Pilatus uningdin: — Sən Yəħudiylarning padixahimusun? — dəp soridi. U: — Eytkinqindək, — dəp jawab bardı. **4** Andin Pilatus bax kahinlərin bilən kəpqılıkkə: — Bu adəmdin birər xikayət kılıqudak ixiñ tapalmıdim, — dedi. **5** Lekin ular tehimu kət'iy halda: — U Galiliyədin tartip takı bu yərqiçə, pütkül Yəħudiylərimi təlim berix bilən həlkni kütritidu. **6** Pilatus «Galiliyə» degən sözni anglap: — Bu kixi Galiliyəlikmu? — dəp soridi **7** wə uning Herod [hanning] idarə kilojan əlkidin kəlgənləkividin həwər tezip, uni Herodka yollar bərdi (u künnlərdə Herodmu Yerusalemda idi). **8** Herod əysani kərgəndə intayın huxal boldı. Qünki u uzundın beri uningoja dair kəp ixlarrı anglap, uningindən bir mejizə kərrix ümidişə, mən, kərrix pursitini izdəwatalati. **9** U əysadin kep soallarını soridi, lekin u Herodka bir eoizmu jawab bərmidi. **10** Bax kahinlər wə Təwrat ustazlıri vəkin

turup uning üstidin hə dəp ərz-xikayət kiliwatatti. talliwalojını bolsa, əzini kutkuzup baksun! — deyixti. **36**

11 Herod han wə uning ləxkərliri uni harlap məshirə kılıxip, uningoja xahənə ton-kiyim kiydürüp, uni yənə Pilatusning aldiqa kəyturup yollidi. **12** Mana xu kündin baxlap, Pilatus bilən Herod dost bolup kəldi; qünki ilgiri ular arısında adawət bolqanıdi. **13** Waliy Pilatus bax kahınları, [Yəhudiy] həkümətlərinə wə halayıkni yioşip, **14** ularoja: — Silər bu adəmning üstidin «Həlkni azdurdu wə kütritidü» dəp xikayət kılıp uni aldiməjə tartip kəldinglər. Mana, mən silərnəng aldinglarda uni sorak kılıqinim bilən, uningdin silər xikayət kılıqan jinayetlərdin birinim tapalmidim. **15** Herodunu tapmida; qünki mən silərnə uning aldiqa əwəttim. Mana, uningda əlüməgə layık heqkəndək jinayət yok ikən. **16** Xunga mən uni jazalap, andin koyup berimən, — dedi **17** (uning hər kətimlik, [ətəp ketix] heytidə, [Yəhudiy] [məhbəuslardın] birini ularoja koyup berix majburiyiti bar idi). **18** Ləkin kepqılık tənglən qukan selixip: — Buni jannətə bolisen, — dedi. **19** Bizgə Barabbasını koyup bering! — deyixti (Barabbas bolsa xəhərdə topilang kətürənləki wa katillik kılıqanlıq üçün zindançı taxlanovan məhəbus idi). **20** Xuning bilən Pilatus əysani koyup berixni halap, kepqılıkkə yənə sez kılıqli turdı. **21** Ləkin ular yawabın yənə qukan selixip: — Krestligin, uni krestligin! — dəp warkiraxti. **22** [Pilatus] üqinqi kətim ularoja: — Nemixə? U zadi nema yamanlık kılıqan? Mən uningdin əlüməgə layık heq jinayət tapalmidim. Xuning üçün mən uni jazalap, koyup berimən, — dedi. **23** Birək ular yənilə hə dəp qukan selixip: «U krestlənsən!» — dəp tələp kılıp qing turuwaldı. Ularning həmdə bax kahınlarning qukanları ahir küqlük kəldi. **24** Pilatus ularning təlipi boyiqə ada kılinsun dəp həküm qıckırdı. **25** Wə ularning tilinjini, yəni topilang kətürüx wə katillik üçün zindançı taxlanovanı koyup berip, əysani ularning həhixiqa tapxurup bərdi. **26** Wə ular uni elip kətiwatkanda, yolda Kurini xəhərlik Simon isimli bir kiliwatatti. **28** Ləkin əysa kəynigə burulup ularoja: — Əy Yerusalemming kızılıri! Mən üqün yioğlamlar, bəlki əzüngərələr wə balılırlıqlar üçün yioqlanglar! **29** Qünki silərgə xundak eojir künərlər keliduki, kixilər: «Tuğmaslar, bala kəturmigən korsaklar wə emitmigən əməqklər bohtıltır!» — deyixidi. **30** Xu qəoşa kixilər taşlaroja: «Üstimirəz erül!», dənglüklərgə: «üstimirizni yap!» — dəp nida kılıxidi. **31** Qünki adamlar yapışexil dərəhka xundak ixlərni kılıqan yərə, kurup kətkən dərəhka nema ixlər bolar?! — dedi. **32** İki jinayətqimu əlüməgə məhkum kılınojılı uning bilən təng elip kelingənidi. **33** Wə ular «bax səngək» dəp atalojan jayoja kəlgəndə, u yərədə uni wə yənə iki jinayətqini, birini uning ong yenida wə yənə birini sol yenida krestkə tarttı. **34** Əysa: — I Ata, ularnı kaqürgin, qünki ular əzininə nema kiliwatkanlıqini bilmeydə, — dedi. [Ləxkərlər] qək taxlap, uning kiyimlirini belüxtüwaldi. **35** Halayık karap turatı, Yəhudiy həkümətlərəmən yenida turup uningoja dimiqinizi kekip mashıra kılıp. Baxxılarnı kutkuzuptikən! Əgər u rasttin Hudanıgə Məsihi, Uning

Ləxkərlərmən uni məshirə kılıxip, yenoja berip uningoja sırkə təngləp: **37** — Əgər sən Yəhudiyaların Padixahı bolsang, əzüngni kutkuzup bak! — deyixti. **38** Uning üstidiki [tahtayəqə] grekçə, latinqə wa ibranıqə hərplər bilər: «Bu xixi Yəhudiyaların Padixahıdır» dəp yezip koyulqanıdi. **39** Uning bilən billa krestkə tartılıqan ikki jinayətqining biri uni həkarətləp: — Sən Məsih əməsmidinq — Əmdi əzüngnimü, biznimü kutkuzə! — dedi. **40** Bırak yənə biri uning pepigə tənbələr: — Sən əzüng olhxax həküməning tegidə turup Hudadin korkmamsən? **41** Bizning jazafiniximiz həklik, qünki əz kilmixlirimizning tegixlik jazasını tarttuk; lekin bu kixi heqkəndək natooqra ix kilməqanı! — dəp jawab bərdi. **42** Andin, u əysəqə: — I Rəb, padixahlıking bilən kəlginingdə, meni yad kılıqin, — dedi. **43** Əysa uningoja: — Bərəkə, man sanga eytayki, bugün sən mən bilən billa kəttik, awaz bilən nida kılıqandın keyin: — I Atal Rohimni kolungə tapxurdum, — dedi-də, tiniñi tohtap, jan üzdi. **47** U yərda turoqan yüzbəxi yüz bərgən ixlərni kərüp: — Bu adəm həqikətən durus adəm iken! — dəp Hudani uluqlıdi. **48** Wə bu mənzirinə kərükə yioqilojan barlıq həlk yüz bərgən ixlərni kərüp kekrəklirigə urup əylirigə kävtixti. **49** Wə uni tonuydiqən barlıq kixilər wə Galiliyədən uningoja əgixip kəlgən ayallar tosattin otturisidin yirtılıp ikki parqə bolup kətti. **46** Əysa kəttik, awaz bilən nida kılıqandın keyin: — I Atal Rohimni kolungə tapxurdum, — dedi-də, tiniñi tohtap, jan üzdi. **47** U yərda turoqan yüzbəxi yüz bərgən ixlərni kərüp: — Bu adəm həqikətən durus adəm iken! — dəp Hudani uluqlıdi. **48** Wə bu mənzirinə kərükə yioqilojan barlıq həlk yüz bərgən ixlərni kərüp kekrəklirigə urup əylirigə kävtixti. **49** Wə uni tonuydiqən barlıq məsləhətigə wə kılıqinə qoxulməqanıdi. Əzi Yəhudiyə əlkisidiki Arimatiya degən bir xəhərdin bolup, Hudanıgə padixahlıking təlmürüp kütətti. **52** U ezi Pilatusning aldiqa berip əysanıng jəsətini berixni talap kıldı; **53** Wə uni kresttin qütürüp kanap bilən kepənələp, koram taxtin oyup yasalojan, heqkim koyulməqan bir kəbrigə dəpnə kıldı. **54** Bu «təyyarlık künü» bolup, xabat künə yekinlixip kələqanıdi. **55** Wə uning bilən Galiliyədən kəlgən ayallar [yüstpəkə] əgixip, kəbrini wə uning jəsətiniñ kəndək koyulməqanını kərdi. **56** Andin yenip berip atırlar wə hux puraklıq buyumlarnı təyyar kıldı wə [Təwrattik] əmr boyiqə xabat künə aram elixti.

24 Əmdi həptining birinqi künidə tang yuray dəp kələqanda, ayallar əzli təyyarlıqan atırlərni elip, kəbrigə kəldi. **2** Ular kəbrininq aqzidiki taxning domilitiwtelgilənkini kərdi; **3** wə kəbriga kirip kariwidə, Rəb əysanıng jəsəti yok turatti. **4** Wə xundak boldiki, ular buningdin patiparak bolup turoqanda, mana, nur qaknap turidiojan kiyimlərni kiyən ikki zat ularning yenida tuyuksız pəyda boldı. **5** Ayallar kəttik wəhīmgə qüxpü, yuzlərini yərgə yekixti. İkki zat ularoja: — Nəma üqün tırık boluqçunu əlgənlərning arisidin izdəysilər? **6** U bu yərədə əmas, bəlkı u tırıldıl! U tehi Galiliyədə turoqan waqtida, uning silərgə nemini eytikini, yəni: «İnsan»oqlining gunahkar adəmlərning koliqə tapxurulup, krestlinip, üqinqi künü käpta tirilixi mukərrərdür» deyənlərini əsləp bekinqələr! — dedi. **8** Wə ular uning [dal] xundak deginini esigə elixti; **9** wə

ķabridin kayıtip, bu ixlarning həmmisini on birəyləngə, U Simonoqa kərünüptul» deyixiwatatti. **35** Xuning xundakla ķalajan muhlislarning həmmisigə yətküzdi. bilən ular ikkiylənmə yolda yüz bərgən ixlarnı wə u **10** Rosullarоja bu ixlarnı yətkütgüçilər bolsa Magdallik nanni oxtuatıkanda uning ezlirigə ķandak tonulqinini Məryəm, Yoanna wə Yakupning anisi Məryəm həmdə ķepqılıkkə sezləp bərdi. **36** Wə ular bu ixlar üstida ular bilən billə bolojan baxka ayallar idi. **11** Lekin sezlixiwtakanda, [Əysа] ezi tosattın ularning otturisida [ayallarning bu eytikanlırı] ularqa əpsanidak bilindi, pəyda bolup: — Silərgə aman-hatirjemlik bolqay! — ular ularning səzlirigə ixənmidi. **12** Birak Petrus dedi. **37** Ular birer rohni uqrattukmu nema, dəp hiyal ornidin turup, ķabrigə yügürüp bardi. U engixip ķabrä kılıp, alakzadə boluxup wəhimiğə qüxti. **38** Ular oqa: iqiga kariwidi, yaloqzanan kepənlilikning tilim-tilim — Nemigə xunqə alakzadə bolup kəttingilar? Nemixka parqılırinı kəriup, yüz bərgən ixlara təcijüplinip eygə kəlbinqarda xək-guman qikip turidu? **39** Kollırımoqa wə kayıtip kətti. **13** Wa mana, xu kündə ulardin ikkiylən putliriməqə karap bekinqilar! Mening eżüm ikanlikimni Yerusalemdir on bir qakırmı yıraklıktiki Emayus degən bilinglər! Meni tutup kerünglər, rohning ət bilən kəntkə ketip baratti. **14** Ular yüz bərgən barlıq ixlar səngiki yok, lekin məndə barlıkını kərisilər, — dedi. tooprısında səzlixinip ketiwatatti. **15** Wə xundak boldiki, **40** Wə xundak degəq ularqa put-kolını kersətti. **41** ular səzlixinip-mulahızılıxip ketiwatkanda, mana Əysа Ular huxluktin [kezlirigə] ixəngüsü kəlməy həyranuňas ezi ularqa yekinlixip kılıp, ular bilən billə mangdi; turojniida ulardin: — Silərning bu yərdə yegüdək **16** lekin ularning kezliyi uni tonuxtın tutuldi. **17** U nərsənglər barmu? — dəp soridi. **42** Ular bir parqə belik ulardin: — Ketiwtip nemə ixlar toopruluk munazirə kawipi wa bir parqə həsəl kəninkini uningçə sunuwidi, **43** kiliçiwatisilər? — dəp soridi. Ular kayoqluk kiyapətə u elip ularning aliddə yedi. **44** Andin u ularoqa: — Mana tohtap, **18** ulardin Kliyopas isimlik biri jawab berip: bu man silər bilən bolejan waqtimdə silərgə eytkan: — Yerusalemda turupmu, muxu künlərdə xu yərdə «Musa hatirilıgən Təwrat kanunu, pəyojəmbərlərning yüz bərgən wəkələrdin baxlinib həwər tapmijoq yazmiliri wə Zəburda menin tooprama pütülgənning musapir şan ohxımaşsan?! — dedi. **19** Wə u ulardin: həmmisi qoķum əmələgə axurulmay kalmayıd» degən — Nemə wəkələr boldi? — dəp soridi. «Nasarətlük səzlirim əməsmənu? — dedi. **45** Xuning bilən u mukəddəs Əysəqa munasiwətlik wəkələrlə!» — dedi ular, — «U ezi yazmilarnı qüxinixi üçün ularning zehinlirini aqtı **46** Hudanıgaldidimu, barlıq həlkəning aliddimu əməldə wə wə ularqa mundak dedi: — [Mukəddəs yazmilarda] sezdə կudratlık bir pəyojəmbər bolup, **20** bax kañinlar xundak aldin pütülgənki wə xu ix Məsihning ezigə toqra wə həkümdarlırimiz uni əlüm həkümigə tapxurup, kəldiki, u azab qekip, üqinqi künidə elgənlər arisidin krestləti. **21** Biz əslidə uni İsrailqa həmjəmat bolup azad tirildi, **47** andin uning nami bilən «Towa kilinglar, kılıdioqan zat ikən, dəp ümid ķilojanıdu. Lekin ixlar gunahlarning kağırımıga müyəssər bolungalar» degən xundak boldi, hazır bu wəkələr yüz bərginiga üqinqi kün həwər Yerusalemdirin baxlap barlıq əllərgə jakarlinidu. boldi; **22** yəna kelipl, arimizdiki birnəqqə ayal həm bizni **48** Silər əmədi bu ixlaraq guwahqıdursilər. **49** Wə hang tang kalduruwətti. Qünki ular bügün tanq sahərdə kəbrigə beriptikən, **23** uning jəsətin tapalmay kətəpəti əwətimən. Lekin silər yukiridin qüxicidən kūq-ķudrat kelip: «Bizgə birnəqqə pərixtə qayibanə kərünüxtə ayan bilən kiygüzülgüqə, xəhərdə kütüp turunglar». **50** Wə u bolup, «U tirik!» dedi, dap eytipti. **24** Buning bilən uları Bəyt-Anriya yezisioqə baxlap bardi wə kolirini arimizdən birnəqqəylən ķabrigə berip, əhwalıng dal kettürüp uları bərikətlədi. **51** Wə xundak boldiki, uları ayallarning eytkinidək ikenlikini baykaptı. Lekin uni bərikətligində u ulardin ayrılip asmanoqa kətürildi. **52** ularmu kərməptü». **25** Əysə ularoqa: — Əy nadanlar, ular uningoşa səjəd ķilixti wə zor huxal-huramlıq iqidə pəyojəmbərlərning eytikanlırinining həmmisigə ixinixə Yerusalemıqə käytip kelip, **53** hərdaim ibadəthanıda kəlbi gallar! **26** Məsihning ezigə has xan-xəripiqə kirixtin burun, muxu japa-muxəkkətlərni bexidin etküzüxi mukərrər əməsmidi? — dedi. **27** Andin pütün Təwrat-Zəburdin, Musa wə baxka barlıq pəyojəmbərlərning yazmiliridin baxlap wə ezi həkkidə aldin pütülgənlərinə ularoja xərh berip qıxəndürdi. **28** Ular baridioqan kəntkə yekin laxkanda, u yırakraq bir yərgə baridioqandak turattı. **29** Lekin ular uni tutuwelip: — Kəq kirip kəldi, həlila kün olтурdu. Biz bilən billə könup ķoljin, — dəp etti. Xuning bilən u ular bilən könqili əyga kirdi. **30** Wə xundak boldiki, u ular bilən dastılıhanda olturojanda, nanni ķoljoa elip, Hudaşa təxəkkür eytti, andin nanni oxtup ularoja tutti. **31** Ularning kezliyi xuan eqilib, uni tonudi; xuning bilən u ularning aliddin qayayıb boldi. **32** Ular bir-biriga: — U yolda biz bilən paranglixip, bizgə mukəddəs yazmilərə xərh bərgənda, yürək-başımız goya ottək yanmidim? — deyixti. **33** Wə ular xu həman turup Yerusalemıqə käytip kəldi. Ular ikkisi on birayən bilən ularning həmrəhlirinining bir yərgə yiçilip turoqinining üstigila qüxti, ular: «Rəb rasttin tiriliptu.

Yuhanna

1 Mukaddəmdə «Kalam» bar idi; Kalam Huda bilən billə idı həm Kalam Huda idı. **2** U mukəddəmdə Huda bilən billə idı. **3** U arkılık barlıq məwjudatlar yaritildi wə barlıq yaritilənlarning heqbirı uningsiz yaritiləşən əməs. **4** Uningda hayatlıq bar idi wə xu hayatıq insanlar oja nur elip kəldi. **5** Wə nur karangoçuluktə parladyu wə karangoçuluk bolsa nurni həq besip qüxalıqən əməs. **6** Bir adəm Hudadin kəldi. Uning ismi Yəhya idi. **7** U guwahlıq berix üçün, yəni həmmə insan ezi arkılık ixəndürüsən, dəp nuroja guwahlıq boluxka kəlgənidi. **8** [Yəhyaning] ezi xu nur əməs, bəlki pəkət xu nuroja guwahlıq berixkə kəlgənidi. **9** Həkikiyənur, yəni pütkül insanını yorutkuqı nur dunyayaqə keliwatkanıdı. **10** U dunyada bolən wə dunya u arkılık barlıkkə kəltürulgən bolsımu, lekin dunya uni tonumudi. **11** U əziningkilərgə kəlgən bolsımu, birak uni ez həlkə kəbul kıldı. **12** Xundaktımu, u ezini kəbul kələnlər, yəni ez namioja etikəd kələnlənlarning həmmisiga Hudanıng pərzənti bolux həkukunu ata kıldı. **13** Uni kəbul kələn muxular ya kəndin, ya ətlərdin, ya insan iradisidin əməs, bəlki Hudadin tərəlgən bolidu. **14** Kalam insan boldı həm arımidə makanlaştı wə biz uning xan-xəripə karıduk; u xan-xərəp bolsa, Atining yenidin kəlgən, mehîr-xəpkət wə həkikətkə toloqan birdinbir yegana Oqliningkidur. **15** (Yəhya uningoja guwahlıq berip: — Mana, mən [silergə]: «Məndin keyin kalğırı məndin üstündür, qünki u mən dunyaoja kelixinin burunla boləjanidi» deginim dəl muxu kixidur! — dəp jar kıldı) **16** Qünki həmmimiz uningdi ki tolup taxkənlərin iłtipat üstigə iłtipat alduk, **17** Qünki Tawrat kanunu Musa [pəyoğambər] arkılık yətküzülgənidir; lekin mehîr-xəpkət wə həkikət Əysə Məsih arkılık yətküzüldi. **18** Hudani həqkim kərüp bakşan əməs; birak Atining կուզիda turoquçı, yəni birdinbir Oqlu Uni ayan kıldı. **19** Yerusalemidiki Yəhudiylar Yəhyədin «Sən kimsən?» dəp sürüxtə kılıxka kahjinlar bilən Lawiyarlarnı uning yəniqə əwətkəndə, uning ularoja jawabən bərgən guwahlıq mundağı idi: **20** U etirap kiliq, həq ikkilənməy: — «Mən Məsih əməsmən» — dəp enik etirap kıldı. **21** Ular uningdin: — Undakta ezung kim bolisən? İlyas [pəyoğambər]musən? — dəp soridi. — Yak, mən u əməsmən, — dedi. — Əmisiə, sən həlkə pəyoğambərmusən? — dəp soridi ular. U yəna: — Yak! — dedi. **22** Xunga ular uningdin: — Undakta, san zadi kim bolisən? Bizni əwətkənlərgə jawab beriximiz üçün, [biz] eytikin, ezung toorluluk nemə dəysən? — dəp soridi. **23** Yəhya mundak jawab bərdi: — Yəxaya pəyoğambər burun eytkəndək, qolda «Rəbning yolunu tüz kiliqlər» dəp towlaydiojan awazdurımn! **24** Əmdi [Yerusalemidin] əwətilgənlər Parisiyıldırın idi. Ular yəna Yəhyədin: — Sən ya Məsih, ya İlyas yaki həlkə pəyoğambər bolımsang, nemə dəp kixiləni suoja qəmildürisən? — dəp soridi. **25** Yəhya ularoja mundak dəp jawab bərdi: — Man kixiləni suoja qəmildürimən, lekin aranglarda turoquçı silər tonumıqan birsı bar; **27** u məndin keyin kalğırı bolup, mən hətə uning kəxining boqķıqını yexiximü layık əməsmən! **28** Bu ixlar lordan daryasining xərkjy ketidiki Bəyt-Aniya yezisida, yəni Yəhya pəyoğambər kixiləni [suoja] qəmildürüwatkan yərdə yüz bərgənidi. **29** Ətisi,

Yəhya Əysanıng ezigə karap keliwatkanlığını kərüp mundak dedi: — Mana, pütkül dunyaning gunahlarını elip taxlaydiojan Hudanıng kozisi! **30** Mana, mən [silergə]: «Məndin keyin kalğırı birsi bar, u məndin üstündür, qünki u mən dunyada boluxtın burunla boləjanidi» deginim dal muxu kixidur! **31** Mən burun uni bilmışım, lekin uni Israelqa ayan bolsun dəp, kixiləri suoja qəmildürürgili kəldim. **32** Yəhya yənə guwahlıq berip mundak dedi: — Mən Rohning pahtək halitidə asmandın qüxüp, uning üstigə kənojanlığını kərdim. **33** Mən aslidə uni bilmigənidim; lekin meni kixiləri suoja qəmildürükə əwətküqi manga: «Sən Rohning qüxüp, kimning üstigə kənojanlığını kərsəng, u kixiləri Muqaddəs Rohka qəmildürügü bolidu!» degenidi. **34** Mən dərvəkə xu ixni kərdüm, xunga uning həkikətən Hudanıng Oqlı ikənlilikə guwahlıq bərdim! **35** Ətisi, Yəhya ikki muhlisi bilən yənə xu yərdə turattı. **36** U [u yərdin] mengip ketiwatkan Əysanı kərüp: — Karanglar! Hudanıng kozisi! — dedi. **37** Uning bu sezini anglojan ikki muhlis Əysanıng kəynidin mengixti. **38** Əysa kəynigə burulup, ularning ağıxip keliwatkinini kərüp uların: — Nemə izdəysilər? — dəp soridi. Ular: — Rabbi (bu [ibraniyqa sez bolup], «ustaz» degen manıda), kəyərdə turisan? — dedi. **39** — Berip kerünglər, — dedi u. Xuning bilən, ular berip uning kəyərdə turidən qənəcənlikini kərdi wə u küni uning bilən billə turdi (bu wakıt xu künning oninqi saiti idi). **40** Yəhya [pəyoğambərnin] yuqirki sözünü anglap, Əysanıng kəynidin mangojan ikkiylənnəng biri Simon Petrusning inisi Andriyas idi. **41** Andriyas awal ez akisi Simonni tezip, uningoja: — Biz «Məsih»niaptuk! — dedi («Məsih» iibraniyqa sez bolup, grek tilida «Hristos» dəp tərjimə kılınlıdu) **42** wə akisini Əysanıng aldiqə elip bardi. Əysa uningoja karap: Sən Yunusning oqlı Simon; buningin keyin «Kifas» dəp atılısan, — dedi (manisi «tax»tur). **43** Ətisi, Əysa Galiliya elkişigə yol almaqçı idi. U Filipni tezip, uningoja: — Manga ağıxip mang! — dedi **44** (Filip Bəyt-Saidalıq bolup, Andriyas bilən Petrusning yurtdixi idi). **45** Filip Nataniyəlni tezip, uningoja: — Musa pəyoğambər Təwratta wə baxkə pəyoğambərlərmə [yazmılırida] bəxarət kiliq yəzənən zətniaptuk. U bolsa Yüsüpnıng oqlı Nasarətlək Əysa ikan! — dedi. **46** Birak Nataniyəl: — Nasarət degən jaydin yahxi birnəmə qıkmadı?! — dedi. Kelip kərüp bak! — dedi Filip. **47** Əysa Nataniyəlnıng ezingin aldiqə keliwatkanlığını kərüp, u toorluluk: — Mana, iqida kılıq hıylə-mikrisi yok həkikiyə bir Israilliş! — dedi. **48** Nataniyəl: — Meni kəyerimdin bilding? — dəp soridi. Əysa uningoja jawab berip: — Filip seni qakirixtin awwal, senin enjür dərihining tüwidə olturoqanlığının kərgənidim, — dedi. **49** Nataniyəl jawabən: — Ustaz, sən Hudanıng Oqlı, Israilning Padixahısan! — dedi. **50** Əysa uningoja jawabən: — Seni ənjür dərihining tüwidə kərgənlilikmi eytkənlilik üçün ixiniwatasən? Buningdimu qong ixlarnı kərisən! — dedi **51** wə yəna: — Bərhək, bərhək silərgə eytip koyayki, silər aşınanlar eqilip, Hudanıng pərixtılırinin İnsan' oqlining üstidin qikip-qüxüp yuridən qənəcənlikini kərisilər! — dedi.

2 Üinqi küni, Galiliyədiki Kana yezisida bir toy boldi. Əysanıng anisi [Məryəm] u yərdə idi **2** həm Əysa wə uning muhlislirumu toyqa təklip kılınlənən. **3** Toyda

xarab tūgəp kaloqanda, Əysanıng anisi uningoja: — Qünki Huda uning bilən billə bolmisa, həqkimning Ularning xarablıri tūgəp kaptı, — dedi. **4** Əysa uningoja: sən kərsətkən bu mejizilik alamətlərni kərsitixi kət'iy — Hanim, menin sən bilən nemə karim? Mening mumkin əməs, — dedi. **3** Əysa uningoja jawabən: wakti-saitim tehi kalmidi, — dedi. **5** Anisi qakarlarqa: — Bərhək, bərhək, mən sanga xuni eytip koyayki, — U silərgə nema kıl desə, xuni kilinglar, — dedi. **6** həqkim yukiridin tuqulmioqıq, Hudanıng padixaḥlıkını Əmdi xu yerdə Yəhudiylarning taħarət aditi boyiqə kərəlməs! — dedi. **4** Nikodim: — Adəm kəriqinida ixılıtlıqan, hərbiriga ikki-üq tungdin su sıfırıqan altə kəndakmu kaytidin tuqulsun? Anisining korsikioja tax küp koyulənənidir. **7** Əysa qakarlarqa: — Küplərgə su kəyta kirip tuquluxi mumkinmu?! — dəp sordi. **5** Əysa toldurunglar, — dedi. Ular küplərni aqziojqıq tolduruxti. mundak jawab bərdi: — Bərhək, bərhək, mən sanga xuni **8** Andin u ularoja vənə: — Əmdi buningdin usup eytip koyayki, həm sudin, həm Roħtin tuqulmioqıq, toy baxkuroquqıja beringlar, — dedi. Ular uni apirip həqkim Hudanıng padixaḥlıkijoja kərəlməs! **6** Əttin bərdi. **9** Toy baxkuroquqı xarabka aylandurulən sudin tetip kərgəndə (u uning kəyərdin kəltürulgənlərini bilmidi, əmma buni su toxuqan qakarlar bilətti) **7** Sanga: «Yukiridin tuquluxunglar kerək» deginimə toy baxkuroquqı toyi boluwaṭkan yigitni qakirip, **10** qəqkiqə saklapsan! — dedi. **11** Bu bolsa, Əysa kərsətkənjawabən mundak dedi: — «Sən Israilning eliması turup, mejizilik alamətlərinin dasləpkisi bolup, Galiliyəning Kana yezisidə kərsitligənidi. Buning bilən u əzinin xanxərinə ayan kıldı, wə uning muhlisləri uningoja etikəd kıldı. **12** Bu ixtin keyin u, anisi, iniliri wə muhlisləri bilən Kəpənəkləm xəhirigə qıxiş, u yerdə bərnəqqə kün turdi. **13** Yəhudiylarning «etip ketix heytı»ya yekin kaloqanda, Əysa Yerusalemıja bardi. **14** U ibadəthana [höyliliridə] kala, koy wə kəptər-pahtək satkūqılarnı həm u yerdə olturoqan pul tegixküqilərni kərdi. **15** U tanidin kamqa yasap, ularning həmmisini koy-kalılıri bilən koxup ibadəthanidin həydəp qıkardı. Pul tegixküqilerning pullarını qeqip, xırıldırını erüwətti **16** wə pahtək-kəptər satkūqilarqa: — Bu nəsirlərni bə yərdin elip ketix! Atamning eyini soda-setik eyi kiliwilama! — dedi. **17** Buni kərgən muhlisləri [Zəburda] mundak pütülgünini esiga elisti: «Sening [mukəddəs] eyüngə bołojan otluk **18** Xuning bilən gunahqə bekitix üçün amas, bəlkı ularning u arkılık Yəhudiylar u ixlaroja inkas bildürüp uningdin: — Bundaq ixları kəloqanıkənsən, kəni, bizgə nemə mejizilik etikəd kəloqıqı bolsa, gunahqə bekitilməydi; lekin alamətni kərsitip berisən?! — dəp sordi. **19** Əysa ularoja etikəd kilmioqıq bolsa allıqاقan gunahqə bekitilgəndür, jawab berip: — Uxbu ibadəthanini quwuwaṭsənglər, qünki u Hudanıng yakkə-yeganə Oqlining namioja mən üq kün iqida uni yengiwaxtin kurup qıkımən, — etikəd kilmioqan. **19** Wə gunahqə bekitix səwabi mana dedi. **20** Xuning bilən bu Yəhudiylar yənə uningoja: — Bu ibadəthanını yasawatlılıq hazırlıq qırıq, altə yil boloğan tursa, sən uni kandaqsığa üq kündüla kurup qıkalaysən?! — dedi. **21** Halbüki, uning «ibadəthana» yaman kərəp wə əzinin kəloqan-ətkənlərinin axkara degini uning ez tenimi kərsətkəndi. **22** Xunga, u elümdin kılımlımaslıq üçün nuroja kəlməydi; **21** lekin həkikətini tırılğandın keyin, muhlisləri uning bu deginini esiga yürgütüqüqı bolsa, əməllərini Huda oja tayinip kəloqanlığı aldi wə xundakla mükəddəs yazmilardıki bu həktiki ayan bolsun dəp, nuroja kelidi. **22** Bu ixlardın keyin, bəxərətkə həmdə Əysanıng eytən sezigə ixəndi. **23** Əysa muhlisləri bilən Yəhudiyo zəminicə bardi; u u Ətüp ketix heytida, nuroğun kixilar uning Yerusalemda yerdə ular bilən billə turup, kixiləri qəmildürdü. **23** Xu kərsətkən mejizilik alamətlərni kərgən bolup, uning qəoqda Yəhəya [pəyəqəmbarmu] Salim yezisining yenidiki namioja etikəd kiliixti. **24** Ləkin Əysa pütükli insanlarning Aynon degən yerdə kixiləri qəmildürütüwatatti. Qünki [kəlbining] kəndak ikənlikini bilgəqə, ezini ularoja u yərning siyi mol idi. Kixilər uning aldiqə kelixip, tapxurmaytti. **25** İnsan toopruluk həqkimning uningoja qəmildürüxnı kəbul kiliixti **24** (qünki xu qəoqda Yəhəya guwahlıq berixinin hajiti yok idi; qünki u insanlarning kəlbidə nema bar ikənlikini ezi bilətti).

3 Yəhudiylar [kengəxmisin] Pərisiyəldən bołojan Nikodim isimlik bir yolbaxqısı bar idi. **2** Bu adəm bir keqisi Əysanıng aldiqə kelip: — Ustaz, sening Hudadin kəlgən təlim bərgüqi ikənlikini bilimiz.

kixilərni qəmündürüwatidu, wə həmmə adəm uning ayal. — Erim yok dəp, rast eytting. **18** Qünki bəx ərgə yenioja ketixiwatidu, — dedi. **27** Yəhya mundak jawab təqding wə hazır səndə bolojini sening ering əməs. bərdi: — Əgər uningoja ərxtin ata kılınmiojan bolsa, Buni toopra eytting! — dedi Əysa. **19** Ayal uningoja: — Təksir, əmdi kerdümki, siz əslidə pəyərəmbər ikənsiz! «Mən Masih əməs, pəkət uning aliddə əwətləgnəm» **20** Ata-bowilirimiz bu təqədə ibadət kılıp kalğan, lekin silər [Yəhudiylər] «ibadətni Yerusalemda kılıx kerək!» deñinimə eziñgərlər guwahqisilər. **21** Kelinqəknı əmriga aloquçı yigittur; koldixi yigintin awazını kütidü; koldax uning awazını anglap, kəlbida tolimu hursən bolidu. Xuningoja ohxax, məndimü hursənlək tolup taxidu. **30** Uning yüksilixi, menin ajizlixim mukərrərdür. **31** Üstündən kəlgüçi həmmidin üstündür. Zemindin kəlgüçi bu təqədə yaxı na Yerusalemda boluxlungarning hajiti kalmayıdu. **22** Silar ibadət kılıqininglərni bilməysilər; birak biz kimqə ibadət kılıqininizi bilimiz. Qünki nijat-kəlgüçi həmmidin üstündür; **32** ezinin [ərxta] kərgən wa angliqanlır bolsa, u bular toopluluk guwahlıq beridü; birak heqkim uning guwahlıqını kobul kilmaydu. **33** [Həlbuki], kimki uning guwahlıqını kobul kılıqan bolsa, Hudanıng həq ikanlıqığımı möhürünü başcan bolidu. **34** Qünki Huda əwətkini Hudanıng sezlini sezlaydu; qünki Huda Roñhi [uningoja] elqəm bilən kəmləp bərməs. **35** Ata Oqulni seyidü wə həmmə ixlarnı uning koliqo tapxuroqandur. **36** Oquloja etikad kılıqı mənggülük həyatka igitdir. Lekin Oquloja itaat kilmioquçı həyatni heq kerməydü, bəlkı Hudanıng oqəzipi xundaklarning üstidə turidu. (aiōnios g166)

4 Əmdi Pərisiylerning «Əysanıng muhlis kılıp qəmündürənləri Yəhyanıngkidiñ kəp ikən» degən hawərnı angliqinini Rəb ukğandin keyin **2** (əməliyəttə Əysa ezi əməs, muhlisliri qəmündürətti) **3** u Yəhudiya əlkisidin qikip yəna Galiliyə kətti. **4** Əmdi u yol üstidə Samariyə əlkisidin etüxi kerək idi. **5** Xuning bilən u Yakup eż oqlı Yüstpəkə bərgən yərgə yekin bolojan Samariyoning Sihar degən bir xəhiriş kaldi. **6** Xu yərdə «Yakupning kudukı» bar idi. Əysa sapırıdə qarqiojinidin kudukning kəxiqə kelip olturdi. Bu təhminan altinqı saat idi. **7** Əysanıng muhlisliri yeməklik setiwellix üçün xəhərgə kirip kətkənidü. Xu qəođa, Samariyəlik bir ayal su alojılı kəldi. Əysa uningoja: — Manga iqliki su bərgin, — dedi. **9** Ayal uningdin: — Əzingiz Yəhudi tursingiz, məndək Samariyəlik bir ayaldın əndəklərinqə iqliki su tələp kılıp käldingiz? — dəp soridi (qünki Yəhudiylər Samariyəliklər bilən heqkəndə bardı-kaldi kilmayti). **10** Əysa uningoja jawabən: — Əgər sən Hudanıng sorojitingin nemilik wə səndin su sorojuqining kim ənkənləri bilsəngidi, undakta sən uningdin tilaytting wə u sanga həyatlıq süyini berətti. **11** Ayal uningdin: — Təksir, su tartıkuđek heqnarsingiz bolmisa, uning ütüstə kuduk qongkur tursa, həyatlıq süyini nədin alisiz? **12** Əjəba, bu kuduknı bizgə [miras] kəldurojan atımız Yakuptin uluojmusuz? Bu kuduktin ezi, oqulları wə mal-waralırımu su iqlikən — dedi. **13** Əysa uningoja jawabən: — Bu suni iqlikən hərkim yəna ussaydu. **14** Əmma man beridiojan suni iqliküçi hərkim mənggügo ussimaydiojan bolidu wə bəlkı mən uningoja beridiojan su uning iqida uni mənggülük həyatlıkka elip baridiojan, urojup qılıkdiqan bir bulak bolidu, — dedi. (aiōn g165, aiōnios g166) **15** Ayal: — Təksir, manga bu sudin bərgəysizki, man yəna ussimaydiojan wə muxu yergə su tartıklı ikkinçi kəlgüçi bolmaydiojan bolay! — dedi. **16** Əysa: — Berip eringni bu yərgə qakırıp kəlgin, — dedi. **17** — Erim yok, — dəp jawab bərdi

ayal. — Erim yok dəp, rast eytting. **18** Qünki bəx ərgə yenioja ketixiwatidu, — dedi. **27** Yəhya mundak jawab təqding wə hazır səndə bolojini sening ering əməs. Buni toopra eytting! — dedi Əysa. **19** Ayal uningoja: — Təksir, əmdi kerdümki, siz əslidə pəyərəmbər ikənsiz! «Mən Masih əməs, pəkət uning aliddə əwətləgnəm» **20** Ata-bowilirimiz bu təqədə ibadət kılıp kalğan, lekin silər [Yəhudiylər] «ibadətni Yerusalemda kılıx kerək!» deñinimə eziñgərlər guwahqisilər; birak biz kimqə ibadət kılıqininizi bilimiz. Qünki nijat-kəlgüçi həmmidin üstündür; **32** ezinin [ərxta] kərgən wa angliqanlır bolsa, u bular toopluluk guwahlıq beridü; birak heqkim uning guwahlıqını kobul kilmaydu. **33** [Həlbuki], kimki uning guwahlıqını kobul kılıqan bolsa, Hudanıng həq ikanlıqığımı möhürünü başcan bolidu. **34** Lekin xundak bir waqt kelidü — wə xundakla hazır kəldiki, həqkiy ibadət kılıquçular Atioja roh wə həqkiyət bilən ibadət kılıdu. Ata Əzığa anə xundak həqkiy ibadət kılıquçuları izdiməktə. **24** Huda rohət wə uningoja ibadət kılıquçular roh wə həqkiyət bilən Uningoja ibadət kılıxi keraktur. **25** Ayal uningoja: — Məsihning, yəni «Hristos» deñəggənning kəliqanlıqını bilimən. U kəlgəndə, bizgə həmmə ixlarnı eytip beridü — dedi. **26** Əysa uningoja: — Sən bilən səzlixiwatıkuçı mən dəl xudurmən! — dedi. **27** Xu qəođa uning muhlisləri kayıtip kəldi. Ular uning bir ayal bilən səzlixiwatıqanlıqqa həng-tang kəlixti; lekin heqkəysisi uningdin: «Uningdin nemə izdəysən?» yaxı «Nemixkə uning bilən səzlixisən?» dəpmu sorimidi. **28** Xuning bilən ayal kozisini taxlap koyup, xəhərgə kayıtip berip, kixilərgə: **29** — Yürüngələr, həyatimdə kılıqanlırimmən həmmisini manga eytip bərgən bir kixini kərüp kelinglər. Əjəba, Məsih xumidu? — dedi. **30** Buning bilən halayık xəhərdin qikip, Əysanıng aldiqə kəlixti. **31** Xu arılıqta muhlisliri uningoja: — Ustaz, bir nərsə yəwalsangqu? — dəp etüñüxti. **32** Lekin u ularoja: — Mening silər bilməydiqan bir yeməklikim bar, — dedi. **33** Muhlislər bir-biriga: — Əjəba, birsi uningoja yegili bir nərsə akelip bərgənmədi? — deyixti. **34** Əysa ularça mundak dedi: — Mening yeməklikim — meni əwətküqining iradisini əməlgə axurux wə uning [manga tapxurojan] hizmitini tamamlaxtur. **35** — Silər: «Həsul yeojıxka yənə tət ay kəldi» dəwətməmsilər? Mana, silərgə eytayki, bexinglarnı ketürüp etizləroja karanglar, ziraatlər sarcojiyip oruxka təyyar boldil! **36** Wə ormiqi ix həkkini alidu wə mənggülük həyatka toplanqan həsolnı yiojidu, xuning bilən terioquçı bilən ormiqi təng xadlinidu. (aiōnios g166) **37** Qünki bu ixta «biri teriydi, yəna biri yiojidu» degən söz əməlgə axurulidu. **38** Mən silərni eziñgərlər əmgək singdürmigən həsolnı yiojıxka əwəttim; baxkilar əmgək kıldı wə silər ularning əməklinin meweisini elixkə nesip boldunglar. **39** Xu xəhərdiki nuroqun Samariyəliklər həlikə ayalning: «U həyatimdə kılıqanlırimmən həmmisini manga eytip bərdi» degən guwahlıq sezini anglap, Əysaşa etikad kıldı. **40** Xunga, ular uning aldiqə kelip, uning ezliri bilən billə turuxini etüñüxkili turdi; xuning bilən u u yərdə ikki kün turdi. **41** Uning söz-kalamı arkılık tehimü kəp adəm uningoja etikad kıldı. **42** Ular ayalıja: — Bizning etikad kılıxımız əmdi sening səzliring səwəbidiñ əməs, qünki ezmiz uni anglidük wə bildükki, dunyanıng Kütkuzzuqası dal xu kixidur! — deyixti. **43** Bu ikki kündin keyin u xu yərdin qikip Galiliyəgə karap

mangdi **44** (qünki Əysa ezi: «Həeqbir pəyoqəmbərninq yurtida izziti yoktur» dəp guwahlıq bərgənidi). **45** bexingoja tehimu eçir külət qüxüp qalmışın! — Xuning bilən u Galiliyəgə kəlginidə, Galiliyəliklər uning [etüp ketix] heytida Yerusalemda kılıqan əməllirininq həmmisini kərgəqkə, uni karxi elixti (qünki ularmu heytə qıqqanıdı). **46** Əmdi Əysa bu ketim Galiliyedikə Kana yezisiqə yənə bardi (u dəl xu yərdə sum xarabka aylandurojanıdır). [Xu kün'lərdə], Kəpərnəhüm xəhirdə oqlı kesəl bolup yatkən bir orda əməldər bar idı. **47** U Əysanıng Yəhudiyyədində Galiliyəgə kəlgənlükini anglap, uning aldiqə bardi wə: — [Əyümga] qüxüp, səkratə yatkən oqlumni sakayıp bərgəylə! — dəp tohitmay iltija kıldı. **48** Xuning bilən, Əysa uningoja: — Silər [Galiliyəliklər] mejizilik alamatlər wə karamətlərni kərmigüqə, həq etikəd kilməsilər! — dedi. **49** Orda əməldər Əysaqa: — Təksir, balam əlməstə qüxkəylə! — dedi. **50** Əysa uningoja: — Baroqın, oqlung hayatı kəldi! — dedi. Həlik adəm Əysanıng eytkən sezığa ixinip, eyigə karap mangdi. **51** Yolda ketip barojında, uning külləri aldiqə qıkıp, balılıri hayat, dəp ukturdu. **52** Əməldər ulardin oqlining kayısı saettin baxlap yahxilinixkə yüzləngələkini soriwidı, ular: — Tünüğün yəttinqi saetta kizitmisi yandi, — deyixti. **53** Balining atisi buning dəl Əysanıng eziqə: «Oqlung hayatı kəldi!» degen saat ikənlilikini bilip yətti. Xuning bilən ezi pütkül ailsidikilər bilən billə etikəd kilixti. **54** Bu Əysanıng Yəhudiyyədində Galiliyəgə kəlgəndin keyinki kərsətkən ikkinqi mejizilik alamiti idi.

5 Bu ixlardın keyin, Yəhudiylarning bir həyeti yetip kəldi wə Əysa Yerusalemoja qıktı. **2** Yerusalemıcki «Koy dərvazisi»ning yenida ibraniy tilida «Bəyt-Əsda» dəp atılıdiaojan bir kəlqək bolup, uning ətrapida bəx pexaywan bar idı. **3** Bu pexaywanlar astida bir top bimərlər, yəni karioq, tokur wə paləqlər yetixatti. Ular u yərdə yetip kəlqəkninq süyining qayqılıxını kütətti. **4** Qünki bir perixta məlum wakıtlarda kəlqəkkə qüxüp suni urqutidikan; su urquqanda kəlqəkkə birinqi bolup qüxkən kixi eznini başkan hərkəndək, kesəldin sakiyidikan. **5** Əmdi u yərdə ottuz səkkiz yıldın beri aqırıq azabi tərtəkən bir bimər bar idı. **6** Əysa bu adəməng xu yərdə yatkənni kerdil wə uning uzundan xu əhalətə ikənlilikini bilip, uningdin: — Sakiyinxin halamsan? — dap soridi. **7** Birər uningoja jawabən: — Təksir, su qaykalojanda meni suoja qüxürədiaojan adımlım yok. Mən qüxəy degüqə, baxkilar meninq aldimda qüxüwalidu, — dedi. **8** Əysa uningoja: — Ornundin tur, orun-kərpəngni yioqixturup mangonjin! — dedi. **9** Həlik adəm xuan sakiyip, orun-kərpisini yioqixturup kətürüp mangdi. Xu künü xabat künü idi. **10** Xunga [bəzi] Yəhudiylər sakayqan kixığa: — Bügün xabat künü tursa, orun-kərpəngni kətürük [Təwrattal] sanga mən'i kılinoqan! — dedi. **11** Lekin u ularoja jawabən: — Meni sakaytən kixi ezi manga: «Orun-kərpəngni yioqixturup mangonjin» degenidil! — dedi. **12** Ular uningdin: — Əmdi sanga: «Orun-kərpəngni yioqixturup mangonjin» degen kixi kim ikən? — dəp soraxtı. **13** Birək sakayqan adəm uning kim ikənlilikini bilməytti. Qünki u yərdə adəm kəp bozojanlıktın, Əysa eznini daldıqə elip, astiqinə ketip kəldi. **14** Bu ixlardın keyin Əysa həlik adəməni ibadəthanıda teip uningoja:

— Mana, sakayding. Əmdi kəyta gunah sadir kılma, eż yurtida izziti yoktur» dəp guwahlıq bərgənidi). **15** Həlik adəm Yəhudiylarning kəxioja berip, eznini sakaytən Əysa ikenlikini ukturdu. **16** Əysa bu ixlarnı xabat künü kılıqanlıq üçün, Yəhudiylar uningoja ziyankəxlik kılıxkə baxlıdı. **17** Lekin Əysa ularoja: — Atam ta həzir oqıqə tohitimastın ix kılıp kalmakte, məmənu ixlymən! — dedi. **18** Xu səwəbtin Yəhudiylar uni əltürükə tehimu urunatti; qünki u xabat künininq kaidisini buzupla kalmastın, yənə Hudani «Atam» dəp qakırıq, eznini Hudəoja barawər kılıqanıdı. **19** Xunga Əysa ularoja jawaban mundak dedi: — Bərhək, bərhək, mən silərgə xuni eytip koyayki, Oqlu əzlikidin heqnemə kılalmayıdu, bəlkı pəkət Atining nemə kiliwatkanlığını kərəp, andin xu ixni kildi. Ata nemə ix kılsa, Oqlulmu xu ixni oxhaxla kildi. **20** Qünki Ata Oqlulni seyidu wə Əzinin qılıdıcıq barlık ixlərini uningoja ayan kildi həm silərni həyran kəlduruxka bulardın tehimu zor wə uluq ixlərni uningoja ayan kildi. **21** Qünki əlgənlərni Ata kəndək tirildürüp, ularoja həyatlıq ata kılıqan bolsa, Oqlulmu xuningə oxhax ezi həliqan kixilərgə həyatlıq ata kildi. **22** Xuningdək, Ata Əzi həqkimning üstündin həküm qıkarmayıdu, bəlkı barlık, həküm ixlərini Oqluqə tapxuroqan. **23** Buningdin məksət, — insanlarning həmmisi Atıqə hərmət kılıqandak, Oqlulmuşu oxhaxla hərmət kılıxi türkəndür. Kimki Oqlulni hərmətlimisə, uni əwətküqi Atinimu hərmətlimigənlərdin bolidu. **24** — Bərhək, bərhək, mən silərgə xuni eytip koyayki, səzümnii anglap, meni əwətküqigə ixəngən hərkim manggülüük həyatka erixən bolidu; u adəm sorakka tartılmayıdu, bəlkı əltümdin həyatlıkka etkən bolidu. (*aīnios g166*) **25** — Bərhək, bərhək, mən silərgə xuni eytip koyayki, əlkilərning Hudanıq Oqlining awazını anglaydiaojan wakit-saiti yetip kəlməktə, xundakla hazır kəldiki, anglıqanlar həyatlıkka iğə bolidu. **26** Qünki Ata Əzidə kəndək həyatlıkka iğə bolsa, Oqlulmuşu ezidə xundak həyatlıkka iğə boluxni ata kıldı **27** wə yənə uningoja sorak kılıx həküklinimə bərdi, qünki u İnsan'ooqlıdır. **28** Buningə təəjjüp kılımganlar; qünki barlık gərdə yatkənlər uning awazını anglaydiaojan wakit kelidu **29** wə ular xuan yərlikliridin qıkixidu, yahxılık kılıqanlar həyatka tirili, yamanlık kılıqanlar sorakka tartılıxkə tirili. **30** Mən əzlikümdin heqnemə kılalmayım, pəkət [Atamdin] anglıqinim boyıqə həküm kılımın; wə menin həküküm həkkənidiyur, qünki menin idzidiginim əzümmüng idası əməs, bəlkı meni əwətküqininq idasıını əməlgə axuruxt. **31** — Əgər əzüm üçün əzüm guwahlıq bərsəm guwahlıq həkikət hesablanmayıdu. **32** Lekin mən üçün guwahlıq beridiojan baxka birsi bar. Uning manga beridiojan guwahlıqininq rastlığını bilimən. **33** Silər Yəhyaqa əlqi əwətkininqlarda, u həkikətkə guwahlıq bərgən **34** ([əməliyətə]), manga insanning guwahlıqini kobul kılıximning keriki yok; menin [Yəhya tooruluk] xundak eytiwakının pakətə silərning kutkuzuluxunglar türkəndür). **35** [Yəhya] bolsa kəyüp nur qeqip turoqan bir qiraq idı wə silər uning yorukida bir məzgil xadlinixkə razi boldunglar. **36** Lekin Yəhyanıng mən üçün bərgən guwahlıqidinmu uluq bir guwahlıq bar. U bolsımı, Ata manga ada kılıxkə tapxuroqan əməllər, yəni mən kiliwatkan əməllər, bular

mening tooqramda Atining meni əwətkinigə guwahlıq beridu. **37** Wə meni əwətkən Ata Əzimu mən üçün guwahlıq bərgəndur. Silər həqqaqan uning awazını anglimidinglər, kiyapitini kermidindinglər **38** wə uning sezkalamı silerning iqinglardın orun almidi; qünki Uning əwətkini bolsa, uningoşa ixənməysilər. **39** Mükəddəs yazmılarnı kətirəneni okup olturisilər; qünki ulardın mənggülük həyatka igə bolduk, dəp karaysılər. Dəl bu yazmilar mən üçün guwahlıq bərgüqidür. (**aiənios g166**) **40** Xundaktimu silər yəniha həyatlıkə erixiñ üçün mening yenimoşa kelixni haliməysilər. **41** Mən inşanlarning mahtixini kobul kilmayman; **42** lekin mən silərni bilimənki, iqinglarda Hudanıng muhəbbiti yok. **43** Mən Atamning nami bilən kəlgənəmən, əmma silər meni kobul kilməysilər. Həlbuki, baxxə birsi ez nami bilən kəlsə, silər uni kobul kılısilər. **44** Silər bir-biringlardın izzət-xəhrət kobul kılısilər-yu, yeganə Hudadin kəlgən izzət-xəhrətkə intilmisənglər, undakta silər kəndakmu etikad kılalınsırlar?! **45** Bırak meni üstimizdən Atioşa xikayət kılıdı, dəp oylımlangar. Üstünlardın xikayət kılıoquçı mən əməs, bəlkı silər ümid baqlıqan Musa [pəyojəmbərdur]. **46** Qünki əgər silər rasttin Musa [pəyojəmbərgə] ixəngən bolsanglar, mangımı ixəngən bolattinglar. Qünki u [mükəddəs yazmılarda] mən tooqruluk pütkəndur. **47** Lekin uning pütkənliriga ixənmisənglər, mening sezlirimə kəndakmu ixinisilər?!

6 Bu ixlardın keyin, Əysə Galiliyə dengizi (Tiberiyas dengizi dəpmu atıldı)ning u kətişa etti. **2** Zor bir top halayıq u kesəllərni sakıytkan möjizilərini kərdi wə uning kəynidin əgixip mangdi. **3** Əysə taqşa qıkıp, u yərdə muhlisləri bilən billa olturdu. **4** U qaodja Yəhudiylarning həyeti, yəni «ötüp ketix həyeti»qə az kələqan wakıt idi. **5** Əysə bexini kətürüp, zor bir top halayıknıq ezininq aldioja keliwatqanlığını kərət, Filiptin: — Bularqa yəydiqənoşa nanni nədin alımız? — dəp soridi **6** (lekin u bu səzni Filipni sinax üçün eytkəndi). Qünki u ezininq nəmə kılıdıcıqlıqını bilətti. **7** Filip jawabən: — İkki yüz dinarə şan alsakmu, hərbiriga kiqikkınna bir qixlamdır yeyixkimu yətməydil! **8** Muhlislardın biri, yəni Simon Petrusuning inisi Andriyas Əysəsa: **9** — Bu yərdə kiqik bir oçul balə bar, uningda bəx arpa nan bilən ikki kiqik belə bar. Lekin xunqə kəp halkəbə nu nemə boludu?! — dedi. **10** Əysə: — Kəpənləkli olturoquzunglar, — dedi (u yərdə ot-qəp mol eskənidə). Xuning bilər ər kixilər olturdu; ularning sani bəx mingqə bar idi. **11** Əysə nanlarnı kolioşa elip, [Hudaşa] təxəkkür eytkəndin keyin, olturoqanlarqa üləxtürüp bərdi. Beliklərinim u xundak kıldı; kəpənlək halıqanqə yedi. **12** Həmməylən yəp toyunoqanda, u muhlisliroqa: — Axkən parqılları yioqıqlar, həq nərsə zaya bolmısın, — dedi. **13** Xuning bilən ular bəx arpa nenidin yəp axkən parqıllarını on ikki sewətə toldurup yioqıwaldı. **14** Əmdə halayıq Əysanıng kərsətkən bu möjizilik alamitini kərəp: «Dunyaşa kelixi mukarrərə boləqan pəyojəmbər həqikətən muxu ikən!» deyixti. **15** Xuning bilən Əysə ularning kelip ezini padixaḥ boluxka zorlimaqçı bolqanlığını bilip, ularların ayrılip, kaytidin taqşa yaloqz qıkıp kətti. **16** Kəqkurun, Əysanıng muhlisləri dengiz boyioşa qüxiştii. **17** Ular bir kemigə olтурup, dengizning u kətidiki Kəpərnahum xəhiriğə karap yol elixti (karangoşa qüxtüp kətkənidi wə Əysə tehiqə ularning yenimoşa kəlmigənidi). **18** Kəttik boran qıkıp, dengiz dolğunlap kətürülüwatattı. **19** Muhlislər palak urup on-on bir qakırimqə mangozanda, Əysanıng dengizning üstidə mengip kemigə yekinlixiwatqanlığını kərət, korkuxup kətti. **20** Lekin u ularqa: — Bu mən, korkmanglar! — dedi. **21** Xuni anglap ular uni kemigə qikirwalosu kəldi; u kemigə qıkıpla, kemərə dhərəl ular baridiojan yərgə yetip bardi. **22** Ətisi dengizning u təripidə kələqan halayıq [aldıñki kün] u yərdə Əysanıng muhlisləri qikkən kemidin baxxə keminiñ yoklukını, Əysanıng muhlisləri xu kemigə qikkanda, Əysanıng ular billə qikmiojanlığını, bəlkı muhlislərinin ezlirila kətkənlikini kərgənidi. **23** Həlbuki, birnəqqə keməkolwak Tiberiyas xəhiriñin Rab təxəkkür eytkəndin keyin həlk nan yegən yərgə yekin kelip tohtidi. **24** Xuning bilən halayıq Əysanıng wə muhlislərinin u yərdə yoklukını kərəpla, kemilərgə olтурup, Əysanı izdigili Kəpərnahum xəhiriğə mangdi. **25** Ular uni dengizning u taripidə tərip uningoşa: — Ustaz, bu yərgə qəagan kəlding? — dəp soraxtı. **26** Əysə ularqa jawabən: — Bərhək, bərhək, mən silərgə xuni eytip koyayki, silər meni möjizilik alamətlərni kərgənliliklər üçün əməs, bəlkı nanlardın yəp toyunoqininglar üçün izdəysilər. **27** Buzulup ketidiqan paniy ozuklukka əməs, bəlkı mənggü həyatlıkkə bacıq kəlidiqan ozuklukka intilip ixlənglər; buni İnsan'oolı silərgə beridu; qünki uni Ata, yəni Huda Əzi məhəlləp təstikliqan, — dedi. (**aiənios g166**) **28** Xuning bilən ular uningdin: — Nemiga intilip ixlisək andin Hudanıng ix-hizmitidə ixligən bolimiz? — dəp soraxtı. **29** Əysə ularqa jawab berip: — Hudanıng ixhizmiti dəl xuki, U əwətkinigə etikad kılixinglardur, — dedi. **30** Xuning bilən ular yənə: — Undak bolsa sən bizni kərəp əzüngga ixəndürküdək kəndak möjizilik alamət yarışın? Zadi nema ix kiliplə berisan? **31** Ata-bowlirimiz qəldə yürganda, [Zəburda]: «U ularqa ərxtin qüxtürülən nan təkdim kıldı» dəp pütülgəndək, «mannanəni yegən — deyixti. **32** Əysə ularqa mundaq dedi: — Bərhək, bərhək, mən silərgə xuni eytip koyayki, silərgə asmandın qüxkən nanni bərgüqi Musa əməs, bəlkı menin Atamdur; U [həzirmü] silərgə asmandın qüxkən həkkiy nanni beriwateridu. **33** Qünki Hudanıng neni bolsa pütküll dünayaşa həyatlıq ata kiliqən, ərxtin qüxtükiqidur. **34** — Təksir, həmixə bizgə xu nanni berip turqəysən! — deyixti ular. **35** Əysə ularqa mundaq dedi: — Həyatlıq neni əzümdürmən! Mening yenimoşa kəlgən hərkim həqqaqan aq kalmayıd, manga etikad kələqan hərkim həqqaqan ussimaydu. **36** Lekin silərgə eytkinimdək, silər meni kərgən bolsanglarmu, etikad kilmaywatisilər. **37** Ata manga tapxurqanlarning hərbiri yemimoşa kelidu wə menin yenimoşa kəlgənlərdin həqkəyisini hərgiz taxliwətməymən. **38** Qünki ez iradəmni əməs, bəlkı meni əwətküqininq iradisini əmalğa axurux üçün ərxtin qüxtüm. **39** Meni əwətküqininq iradisi bolsa dəl xuki, uning manga tapxurqanlıridin həqbirini yittürməy, bəlkı ahirkı kün ularning həmmisini tirildürükündin ibarət. **40** Qünki menin Atamning iradisi xuki, Oçoqluşa kez tipik karap, uningoşa etikad kələqanlarning hərbirini manggilük həyatka erixtürüxtür; wə mən ahirkı kün ularını tirildürimən. (**aiənios g166**) **41**

Əmdi Yəhudiylar Əysanıng: «Ərxtin qüxkən nan boldı. **67** Xunga Əysa on ikkiyləndin: — Silərmə, həm əzümdurmən!» degini üçün uningoja narazi bolup [məndin] ketixni halamsıslər? — dəp soridi. **68** Simon Petrus uningoja jawab kılıp: — I Rəb, biz kimning yenioja ketəttük? Mənggү hayatıq sezləri səndildidur! (**aiənios g166**) **69** Wə xuningəqə ixanduk, wə xuni bilip yəttsukki, sən Hudanıng Muqəddəs Bolquqisidursən! — dedi. **70** Əysa ularoja jawabən: — Mən silər on ikkinglərni tallidim əməsmə, birək aranglarda birsə iblistür! — dedi **71** (uning bu degini Ixkəriyotluq Simonning oqlı Yəhudiəni kərsətkənidi, qünki Yəhuda on ikkiylənnəng biri bolqını bilən, keyin əziga satkunluq kılıdu).

7 Bu ixlardın keyin, Əysa Galiliyədə aylinip yürüdi. U Yəhudiyyədə aylinip yürüxni halimaytti, qünki [xu yərdik] Yəhudiylar uningoja kəst kılmaqçı idi. **2** Bu qəsədə, Yəhudiylarning «kapılər həytixəqə az kaləjanidi.

3 Xunga Əysanıng inilirli uningoja: — Muxu yərdin ayrlıp Yəhudiyyə barojin, xuning bilən muhlisliringmu [karamət] əməllirringni kərələydi! **4** Qünki əzini həlk-aləngə tonutmaqçı bolqan həqkim yoxurun jayda ix kilmaydu. Bu əməllərni kiliwatkanikənsən, əzüngni dunyaqə kərsət! — deyixti. **5** Qünki uning inilirrimə uningoja etikad kilməqənidi. **6** Xunga Əysa ularoja:

— Mening wakıt-saitim tehi kəlmidi. Lekin silərgə nisbətən hərəkətli munasiptur. **7** Bu dunyadiki xixilər silərgə hərgiz eq bolmayıdu; lekin meni eq keridü. Qünki mən ularning kilmixlirini rəzil dəp guvahlıq beriwtiman. **8** Silər bu həytəkə beriwingler. Mən bu həytəkə barmaymən, qünki menin wakıt-saitim tehi yetip kəlmidi, — dedi. **9** Əysa bu sezlərni kılıp, Galiliyədə kaldı. **10** Əysanıng inilirli həytəkə qıkqəndin keyin, u ezimə uningoja bardi. Əmma axkara əməs, yoxurun bardi. **11** Heyttə Yəhudiylar uni izdəp: «U kəyərdirid?» — dəp sorawatatti. **12** Kixilər arısida uning tooprısında kep əşulqula boldı. Bəzilər uni: «Yahxi adəm!» desə, yənə bəzilər: «Yak, u halayıñki azduruwatidul!» deyixti. **13** Birək Yəhudi [**qongliridin**] korkup, həqkim oquk-axkarə uning gepini kilmaytti. **14** Həytning yerimi etkəndə, Əysa ibadəthana höylilirəq kirip həlkə talim berixkə baxlıdi. **15** Yəhudiylar: — Bu adəm həqkəndək, təlim almıojan turulkul, uning kəndakmu munqə kep bilimi bolsun! — dəp həng-tang kəlixti. **16** Əysa ularoja: — Bu təlimlər menin əməs, bəlki meni əwətküqininqidur. **17** Uning iradisəgə əməl kiliçkə ez iradisini baoqliqan həkrim bu talim toopruluq — uning Hudadın kəlgənlilikini yaki əzlikümdürin etiyatiqanlıqını biliđu. **18** Əz aldişa sezligən kixi ez xan-xəripini izdəydi, lekin əzini əwətküqininq xan-xəripini izdəydiqən kixi hək-sadiqtur, uningda həkkaniyisizlik yoktur. **19** Musa [**pəyoğəmbər**] silərgə Təwrat kanununu tapxuroqan əməsmə? Lekin həqiqaysınglar bu կանոնա əməl kilmaywatisiſer! Nemixa meni oltürməkqi bolisilar? — dedi. **20** Kepqılık: — Sanga jin qaplixiptu! Seni oltürməkqi bolqan kim ikən? — deyixti. **21** Əysa ularoja mundak jawab bərdi: — Mən bir karamətin yaritixim bilən həmmüngər həng-tang kəlixtingər. **22** — Əmdi Musa [**pəyoğəmbər**] silərgə hətnə kiliç toopruluq əmr kəlduroqan (əməliyətə bolsa hətnə kiliç Musa pəyoğəmbərdin əməs, ata-bowlardin kalojan), xunga silər xabat küniga [**toqra** kəlip kəlsimə] xu künidə adəmning hətnisini kiliwerisilər. **23** Əmdi Təwrat կանոնա hilalıq kiliimisun dəp xabat künidə

adəm hətnə kılinojan yerdə, mən xabat künidə bir adəmni səllimaza sakayıtsam, silər nemə dəp manga kilmangalar, bəlkı həkkənli həküm kilinglər! 25 U wakitta Yerusalemiklärning bəziliri: — [Qonglar] əltürməkqi bolovan kixi bu əməsmidi? 26 Axkarə sezləwatsımı, uningoja əqrxi həq nrəsə demidiqə! Dərvəzə, aksakallarning uning Məsih ikənlilikini bilip yətkənmə? 27 Halbuki, bu adəmning kəyərdin əməsmidi? 28 Xunga əysa ibadəthana höylisidə talim beriwetip, yüksəri azaw bilən mundak dedi: — Silər meni tonuymız həmdə mening kəyərdin kəlgənliliknimiz bilimiz, [dəwətisilər]?! Birək mən əzlükümdən əməs, mən meni əwətküqidin [kəldim], U həktur; biraq silər Uni tonumaysıllar. 29 Mən Uni tonuymən. Qünki mən Uning yenidin kəldim, meni U əwətti. 30 Xunga ular uni tutux yolini izdəyti, lekin həqkim uningoja kol saldı: qünki uning wakit-saiti tehi yetip kalmığanıdi. 31 Lekin halayık arisidiki nuroqun kixilər uningoja etikad kıldı. Ular: «Məsih kəlgəndə bu kixi kərsətkən məjizilik alamətlərdən artuk [məjizəl] yaritalarmu!» deyixti. 32 Parisiyələr halayıkning u tooprułuk oquloqla boluwatqan bu gap-səzlərini anglıdı; xuning bilən Pərisiyələr bilən bax kahinlər uni tutux üçün bırnəqqə əkarawullarnı əwətti. 33 Xuning bilən əysa: — Yənə bir'az wakit silər bilən billə bolimən, andin meni əwətküqining yenoja ketimən. 34 Meni izdəysilər, lekin tapalmaysıllar. Mən baridiojan yərə baralmaysıllar, — dedi. 35 Buning bilən, Yəhudiyalar bir-biriga: — U biz tapalıqıduşak əqrxi lərə barar? Greklər arisidiki tarkək Yəhudiyələr həqkimlərinning yenoja berip, greklərə talim berəmdiojanıdu? 36 «Meni izdəysilər, lekin tapalmaysıllar. Mən baridiojan yərə baralmaysıllar» degini nemisidü? — deyixti. 37 Heytning ahrirkı həm əng katta künü, əysa ornidin turup, yüksəri azaw bilən: — Kimdəkim ussisa, mening yenoja kəlip iqşun! 38 Manga etikad kılıquçı kixining huddi mükəddəs yazmilarda eytiloqinidək, iq-baqridin həyatlık süyining dəryalırı ekip qıkıldı! — dəp jakarlıdı 39 (u bu sözni ezişa etikad kılıqlarıla ata kiliñidiojan Mükəddəs Rohka əqrita eytikanıdi. [Hudanıng] Rohi tehi həqkimgə ata kiliñimiqojanmıdi, qünki əysa tehi xan-xəripiqə kirmigənidi). 40 Halayık iqidə bəzilər bu sözni anglap: — [Kelixi mükərrər bolovan] pəyoğombər həkikətən muxu ikan! — deyixti. 41 Bəzilər: «Bu Məsih ikan!» deyixti. Yənə bəzilər bolsa: «Yak, Məsih Galiliyədin keləttimi? 42 Mükəddəs yazmilarda, Məsih, [padixah] Dawutning nəslidin həm Dawutning yurti Bəyt-Ləhəm yezisidin kelidu, deyilməgənmidü?» — deyixti. 43 Buning bilən, halayık uning wəjidiñ ikkige belünüp kətti. 44 Bəziliri uni tutaylı degən bolsimu, lekin həqkim uningoja kol saldı. 45 Əkarawullar [ibadəthanidin] bax kahinlər bilən Pərisiyələrning yenoja kəyərdin kəlgəndə, ular əkarawullarqa: — Nəmə üçün uni tutup kəlmidinqələr? — dəp soraxti. 46 Əkarawullar: — Həqkim həqkaqan bu adəmdək səzilən əməs! — dəp jawab berixti. 47 Pərisiyələr ularqa jawabən: — Silormu azduruldunglarmu? 48 Aksakallardın yaki Pərisiyələrdin uningoja etikad kılıqları bolovanmu? 49

Lekin Təwrat kanununu bilməydiqən bu qüprəndilər yəni burun ahxamda əysanıñ aldioja kəlgən Nikodim ularoja: 51 — Təwrat kanunimiz awwal kixining nəmə kılıqınıñ ezdin anglap bilməy turup, uningoja həküm qıkırmadı! 52 Ular jawab kılıp: — Sənmu Galiliyədin mi? [Mükəddəs yazmilarnı] ker, ketirkinip okup bak, Galiliyədin həqkəndək pəyoğombər qıkırmayıd! — dedi. 53 Xuning bilən [ularning] hərbiri əz eygə kəlgənlilikini biz enik bilimiz. Lekin Məsih kəlgəndə, kətti.

8 əysa bolsa Zəytun teojoja qıkıp kətti. 2 ətisi səhərdə, u yanə ibadəthana höylilriqə kirdi wə halayıqning həmmisi uning yenoja keliçkənidi. U olturup, ularqa talim berixkə baxlıdı. 3 [Xu qaçqıdə], Təwrat ustazlırları bilən Parisiyələr zina kılıp tutulup kılıqan bir ayalnı uning aldioja elip ketixti. Ular ayalnı otturiqə qırıqip, 4 uningdin: — Ustaz, bu ayal dəl zina üstidə tutuwelindi. 5 Musa [pəyoğombər] Təwrat kanununda bizgə muxundak ayallarını qalma-kesək kılıp əltürküni emr kılıqan. Əmdi sənqə, uni kəndək kılıx kerak? — dəp soraxti. 6 Əmdi ularning bundak deyixtiyi niyyiti, uni tuzakqə qüsürüp, uning üstidin ərz kılıqıduşak birər bahana izdəx idi. Əmma əysa engixip, barmiki bilən yərgə bir nemilərni yazojılı turdi. 7 Ular xu soalni tohtimay sorawatatti, u ruslinip ularoja: — Aranglardıki kim gunahsız bolsa, [bu] [ayaqoja] birinqi taxni atsun! — dedi. 8 Andin u yənə engixip, yərgə yezixni dawamlaxturdu. 9 Ular bu sözni anglap, aldi bilən yaxançanlıri, andin kələqanlıri bir-birləp [həmmisi] u yərdin qıkıp ketixti. Ahirida əysa otturuda əra turoqan həlikə ayal bilən yaloquz kıldı. 10 Əysa ruslinip turup, xu ayaldın baxxa həqkimni kərmigən bolup, uningdin: Hanım, sanga həlikə xikayat kılıqanlar kəni? Seni gunahqə bekitidiojan həqkim qıkımidimu? — dəp soriwidi, 11 — Həzrətlili, həqkim qıkımidı, — dedi ayal. əysa: — Mənmu seni gunahqə bekitməyən. Barojin, buningdin keyin yənə gunah kılımiojin! — dedi. 12 Xunga əysa yənə kəpqılıkkə söz kılıp: — Dunyaning nuri əzümdürmən. Manga əgəxənlər karangçolukta mangnaydu, əksiqə həyatlık nuriqə erixidü, — dedi. 13 Pərisiyələr: — San eziingga eziüng guwahlıq beriwtasən. Xunga serinq guwahlıq rast hesablannımyadu, — deyixti. 14 əysa ularoja jawabən mundak dedi: — Hətta mən əzümgə guwahlıq bərsəmmü, guwahlıkim həktur, qünki mən əzünnüng kəyərdin kəlgənlilikimi wə kəyərgə baridiojanlıqimni bilimən. Lekin silər kəyərdin kəlgənlilikimi wə kəyərgə baridiojanlıqimni bilməsilər. 15 Silər at igilirininq olqımı boyiqə həküm kılışılırlar. Birək mən həqkimning üstigə həküm kilməyən. 16 Mən həküm kılıssam, həkümüm həkikiyidur; qünki mən yaloquz əməs, bəlkı meni əwətkən Ata [bu ixta] mən bilən billidur. 17 Silergə təwə bolovan Təwrat kanunida: «İkki adəmning guwahlıqı bolsa rast hesablinidu» dəp pütülgəndür. 18 Rast, mən əzüm toopramda əzüm guwahlıq berimən, wə meni əwətkən Atımı mening toopramda guwahlıq beridü. 19 Ular uningdin: — Atang kəyərdə? — dəp soraxti. əysa ularoja jawab berip: — Silər ya meni tonumaysıllar, ya Atamını tonumaysıllar; meni tonuqan bolsanglar, Atamnímu tonuyttunglar, — dedi. 20 əysa bu səzlərni ibadəthanida təlim bərginidə, sadıkə sandukining alidda turup eytikanıdi. Birək həqkim uni

tutmazı, qünki uning wakıt-saiti tehi yetip kəlmigənidi. katil idi wə uningda həkikət bolmioqakqa, həkikəttə 21 Xuning bilən ularoja yənə: Mən bu yərində ketimən; turmiojan. U yalojan səzligəndə, eż təbiitidin səzleydi, silər meni izdəysilər, lekin eż gunahınglar iqida elisilər. qünki u yalojançı wə xundakla yalojanlıqning atisidur. Mən ketidiojan yərgə silər baralmaysilər, — dedi. 45 Lakin mən həkikətni səzliginim üçün, manga 22 Buning bilən Yəhudiylər: — U: «Mən ketidiojan ixənməysilər. 46 Kaysinglər meni gunahı bar dap yərgə silər baralmaysilər» dəydi. Bu uning ezzini dəlliliyeləysilər, kəni? Həkikətni səzləsim, nəmə üçün əltürküwaliman deginimidi? — deyixti. 23 Əysə ularoja: manga ixənməysilər? 47 Hudadin bolqarı kixi Hudanıng — Silər təwəndindursılər, mən yukiridindurmən. Silər səzlini anglaydu; silər ularni anglimaysilər, qünki silər bu dunyadindursılər, mən bu dunyadın əməsmən. 24 Hudadin bolqan əməssilər! 48 Yəhudiylər uningoja Xuning üçün silergə: «Gunahlırlıqlar iqida elisilər» jawabən: — Əjəba, bizning seni: «Samariyalık həm jin dedim. Qünki silər menin: «[Əzəldin] Bar Bolouqi» qaplaçxan adəm»san deginimiz toqra əməsmə? — ikanlıkingə ixənmisənglər, gunahlırlıqlar iqida elisilər, — dedi. 25 Sən zadi kim? — dəp soraxtı ular. Əysə ularoja: — Baxta silərgə nəmə degən bolsam, mən xu. 26 Özümmüng silərning tooranglarda wə üstünglardin həküm kılıdiojan nuroqun səzlrəm bar; lekin meni əwətküqi həktur wə mən Uningdin nemini anglojan bolsa, bularnila dunyadikilərgə ukturup eytimən, — dedi. 27 Ular uning ezlirigə eytkanlırinin Ata tooruluk ikanlıkini qüxinəlmidi. 28 Xunga Əysə mundak dedi: Silər İnsan'oojnı ketürgəndin keyin, menin: «[Əzəldin] Bar Bolouqi» ikanlıkimi bilisilər wə xundakla həq ixni ezlükündüm kılımioqanlığımı, pəkət Atining manga əgətkininila səzligənlilikimmi bilisilər. 29 Meni əwətküqi mən bilən billidur, U meni əsla yalojuz koymidi, qünki mən həmixə Uni hursən kılıdiojan ixlərni kılımən. 30 Əysə bu səzlərni kiliwatqan qaoqning əzidə, nuroqun kixilər uningoja etikət kıldı. 31 Əysə əzığa etikət kilojan Yəhudiyləroja: — Əgar menin səz-kalamimdin qıkmay, tursanglar, menin həkikiyi muhlisilərni bolqan bolisilər, 32 wə həkikətni bilisilər wə həkikət silərni azadlikka erixtiridü, — dedi. 33 Ular jawabən: — Biz İbrahimimnəslim, — heqkəqan heqkimming kullukında bolmiduk. Sən kandaşığa: Azadlikka erixsilər, dəysən? — dedi. 34 Əysə ularoja jawab berip: — Bərhək, bərhək, mən silərgə xuni eytip koyayki, gunah, sadir kilojan kixi gunahning kulidur. 35 Kul ailidə mənggü turmaydu, lekin oqul mənggü turidu. (aiōn g165) 36 Xuning üçün Ooqul silərni azad kilsə, həkikiyi azad bolisilər. 37 Silərning İbrahimimning nəslili ikanlıkinglərni bilimən. Bırak meni əltürməkqi boluwatisilər, qünki menin sezüm iqinqlardin orun almidi. 38 Mən Atamning yenida kərgənlilikimi eytiyatım; silər bolsanglar ez atanglardin kərgənliringlərni kiliwatisilər! 39 Ular jawab berip: — Bizning atımız İbrahimidur, — dedi. Əysə ularoja: — Əgar İbrahimim parzəntliri bolsanglar, İbrahimimning əməllirini kilojan bolattinglər! 40 Bırak hazır əksiqə meni, yəni Hudadin anglojan həkikətni silərgə yətküzgən adəmni əltürükə kəstlaysilər. İbrahim undak ixni kilmiojan. 41 Silər ez atanglarning kilojonini kiliwatisilər! — dedi. — Biz həramdin bolqan əməsmiz! Bizning pəkət birlə atımız bar, U bolsa Hudadur! — deyixti ular. 42 Əysə ularoja: — Atanglar Huda bolqan bolsa, meni seyqən bolattinglər; qünki mən Hudanıng baqrıdin qikip, bu yergə kaldım. Mən ezlükündən kəlgən əməsmən, balkı Uning taripidin əwətilgənəm. 43 Səzlerimni nemixək qüxənməysilər? Enikki, menin səz-kalamam külükinqləroja kirməywatidu! 44 Silər atanglar İblisin bolqansılər wə uning arzu-həwəsliriga əməl kiliixni halaysilər. U aləm apirdə bolqandin tartip

9 Wə u yolda ketiwetip, tuqma karioqu bir adəmni kərdi. 2 Muhlisliyi uningdin: — Ustaz, kim gunah kilip uning karioqu tuqulqınıqə sawəb bolqan? U ezmə ya ata-anisim? — dəp soraxtı. 3 Əysə mundak jawab bərdi: — Əzi yaki ata-anisining gunah, sadir kilojanlığının əməs, bəlkı Hudanıng Əz əməlliri uningda ayan kılınsun dəp xundak bolqan. 4 Künnüng yorukida, meni əwətküqinən əməllirini ada kilişim kerak. Kəq kirsə, xu qaşaqla heqkim ix kılalmaydu. 5 Mən dunyada turqan waktimdə, dunyanıng nuri eziündurmən. 6 Bu səzlərni kilojandın keyin, u yərgə tükürüp, tükürüktilən lay kiliplər, layni heliki adəmning kezlirigə sürüp koydi 7 wə uningoja: «Siloam kelqiki»ga berip yuyuwtəkin» dedi («Siloam» [ibraniyqə səz bolup], «əwətilgən» degen mənimini bildürdü). Xuning bilən heliki adam berip yuyuwidi, kezə keridiqan bolup kaytip kəldi. 8 Koxnlılırlar wə ilgiri tiləmqılık kilojonunda uni kərgənlər: — Bu olturup tiləmqılık kılıdiojan heliki adəm əməsmə? — deyixip kətti. 9 Bəzilər: «Həə, xu ikən» desə, yənə bəzilər:

«Yak, u əməs, lekin uningə oħxaydikən» deyixti. Birak u ezi: — Mən dəl xu kixi bolımən! — dedi. **10** — Undakta kezlıring qandak eqildi? — dəp soraxtı ular. **11** U jawabən mundak dedi: — Əysa isimlik bir kixi [tütürükidin] lay kılıp kezlerimə sürüp koyuwidi, manga: «Siloam kełqiqigə berip yuyuwatkin» deganidi. Mən berip yuyuwidiim, kerələydiqan boldum. **12** — U hazır kəyərda? — dəp soraxtı ular. — Bilməymən, — dedi u. **13** Halayıq ilgiri karioqı boloan bu adəmni Pərisiyılerning aldioqa elip berixti **14** (aslida əysa lay kılıp bu adəmning kezlerini aqkan kün dal xabat künü idi). **15** Xuning bilən Pərisiyılern kəytidin bu adəmdin qandak kerələydiqan bołojinini soriwidi, u ularqa: — U kezlerimə lay [sürüp] koydi, mən yuyuwidiim wə mana, kerələydiqan boldum! — dedi. **16** Xuning bilən Pərisiyılernin bəziləri: — U adəm Hudanıng yenidin kəlgən əməs, qünki u xabat künini tutmayıdu, — deyixti. Yəna bəziləri: — U gunahkar adəm bolsa, kandaqlarqə bundak mejizilik alamatlərni yaritalaytti? — deyixti. Buning bilən ularning arısında beliniñ payda boldi. **17** Ular karioqı adəmdin yəna: — U kezleringni eqipti, əmdi sən u tooçruluk nema dəysən? — dəp soraxtı. U: — U bir pəyoqəmbər ikən, — dedi. **18** Yəhudiyilar kerələydiqan kılınoqan kixinining ata-anisini tezip kəlmigüq, burun uning karioqı ikenlikigə wə hazır kerələydiqan kılınoqanlıqqa ixənməyti. Xunga ular uning ata-anisini qakirtip, **19** ulardin: — Bu silərning oqlunglarmu? Tuğma karioqı, dəwətattinglar? Əmdi hazır qandaklarqə kerələydiqan bolup kaldi? — dəp soraxtı. **20** Ata-anisi ularqa: — Uning bizning oqlımız ikənlilik, xundakla tuquluxidinla karioqı ikenlikini bilimiz; **21** lekin hazır qandaklarqə kerələydiqan bolup kəlojanlıkını, kezlerini kim aqşanlıkini bilməymiz. U qong adəm tursa, [buni] əzidin soranglar, u ezi dəp bərsun, — dəp jawab bərdi. **22** Ata-anisining xundak deyixi Yəhudiyılernin körkənlik üçün idi; qünki Yəhudiyilar kimdəkim əysani Məsih dəp etirap kilsə, u sinagog jamaitidin koqlap qikirilsən dəp karar kəlojanidi. **23** Xu səwəbtin uning ata-anisi: «U qong adəm tursa, [buni] əzidin soranglar» degəndi. **24** Pərisiyılər əslidə karioqı boloan adəmni yəna qakirip uningə: — Hudaqa xan-xərap berip [kəsəm kıl]. Biz bu adəmning gunahkar ikənlilikini bilimiz, — deyixti. **25** U mundak jawab bərdi: — U gunahkarmu, əməsmu, bilməymən. Birak mən xu birlə ixni bilmənki, karioqı idim, hazır kerələydiqan boldum. **26** Ular uningdən yəna bir kətim: — U seni kandak kıldı? Kezleringni kandak aqtı? — dəp soraxtı. **27** U jawabən: — Silərgə allıkaqan eyttim, birak külək salmidinglar. Silər nema dəp kəytidin anganaxni halap käldinglər? Silərmə uning muhlisləri bolay dəwətamsıller?! — dedi. **28** Buning bilən, ular uni kəttik tillap: — Sən həlikining muhlisi! Biz bolsak Musa [pəyoqəmbərnin] muhlislirimiz. **29** Hudanıng Musaqa sežliganlıkini bilimiz; lekin bu nemining bolsa kəyərdin kəlgənlikinimə bilməymiz, — deyixti. **30** Həlikı adəm ularqa mundak jawab kəytirdi: — Ajayıp ixtu bu! Gərqə silər uning kəyərdin kəlgənlikini bilməgininglər bilən, u mening kezlerimni aqtı. **31** Biz bilmizki, Huda gunahkarlarning tiləklərinə anglimaydu; birak Əziga iħlasman bolup iradisiga əmal kılıquqlarlunginkini anglaydu. **32** Dunya apiridə bolqandan tartip, birərsininq

tuğma karioquning kəzini aqkanlığını anglap bakkən əməs. (**aioñ g165**) **33** Əgər bu adəm Hudadin kalmığın bolsa, həqnemə kılalmıqan bolatti. **34** Ular uni: — Sən tüptin gunah iqidə tuquloqan turukluk, bizgə təlim bərməkqimüsən? — deyixip, uni [sinagogtin] koqlap qikirietixti. **35** Əysa ularning uni [sinagogtin] koqlap qikirənlikini anglap, uni izdəp tezip: San, Hudanıng Ooqlija etikəd kılımsən? — dəp soridi. **36** U jawabən: — Təksir, u kim? Mən uningə otkəd kılıy, — dedi. **37** — San həm uni kərdüng həm mana, hazır san bilən sezlixiwatkən dal xuning ezi, — dedi əysa uningə. **38** Heliki adam: — I Rab, etikəd kılımen! — dəp, uningə sejda kıldı. **39** — Mən korlarnı kərdiçoqan bolsun, kərdiçoqanları kor bolsun dəp bu dunyəqə həküm qikirixə kəldim, — dedi əysa. **40** Uning yenidiki bəzi Pərisiyılər bu sezlərni anglap uningdin: — Bizmu kormu? — dəp soraxtı. **41** Əysa ularqa: — Kor bołojan bolsanglar, gunahınglar bolmayıttı; lekin silər hazır «keriwiyatımız» deñinqlər üçün silərgə gunah həsabliniweridü, — dedi.

10 Bərhək, bərhək, mən silərgə xuni eytip koyayki, koy kötinioqa ixiktin kirməy, baxka yerdin yamixip kırğın kixi oqrı wə karakqidur. **2** Ixiktin kiridiçoqan kixi bolsa koyların padıqisidur. **3** Ixik bacar uningə ixtikni ekip beridu wə koylar uning awazını anglap tonuydu; u ez koylirinin isimlərini bir-birləp qakirip ularni sırtqa baxlap qikidu. **4** U koylirinin həmmisini sırtqa qakirip bolup, ularning alidda mangidu, koylar mu uning kəynidin eğixip mengixidu; qünki ular uning awazını tonuydu. **5** Lekin ular yat adəmning kəynidin mangnaydu, bəlkı uningdin kəqidü; qünki ular yatlarning awazını tonumaydu. **6** Əysa bu təmsilni ularqa sezləp bərgini bilən, lekin ular uning əzlirigə nemə dəwətənəlikini həq qızxənmidi. **7** Xunga əysa ularqa yəna mundak dedi: — Bərhək, bərhək, mən silərgə xuni eytip koyayki, koyların ixiki əzümdürmən. **8** Məndin ilgiri kəlgənlərning həmmisi oqrı wə karakqidur, lekin koylar ularqa kulaq salmida. **9** Ixik əzümdürmən. Mən arkılık kırğını kutkuzuldu həm kirip-qikip, ot-qeplərni tezip yeyələydi. **10** Oqrı bolsa pəkət oorırla, oltırıtx wə buzux üzünləri kəlidü. Mən bolsam ularını hayatıqla erixsun wə xu hayatıqlı mol bolsun dəp kəldim. **11** Yahxi padıqi əzümdürmən. Yahxi padıqi koylar üçün ez jenini pida kıldı. **12** Lekin mədikar undak kilməydi. U bəlkı na koyların igisi nə padıqisi bolmioqak, berininq kəlgənin kərsə, koyların taxlap qağıdu wə bərə kelip koylarını titip tiripirən kiliwetidü. **13** Əmdi mədikar bolsa pəkət həkkini dəp ixlap, koylarqa kengül bəlməy bədər qağıdu. **14** Yahxi padıqi əzümdürmən. Ata meni toniqinidək mən atını tonuqinimdək, mən əzümmüngkilərni tonuymən wə əzümmüngkilərnu meni tonuydu; koylar üçün jenim pida. **15** Bu ətəndən bolmioqan baxka koylirimmu bar. Ularnımu elip baxlixim kerak wə ularmı awazimni anglaydu; xuning bilən bir pada bolidu, xundakla ularning bir padıqisi bolidu. **17** Ata meni xu səwəbtin seyiduki, mən jenimmi kəyturuwelixim üçün uni pida kılımən. **18** Jenimmi həqkim məndin alalmaydu, mən uni ezi iħtiyarim bilən pida kılımən. Mən uni pida kılıxka həküklikmən wə xundakla uni kəyturuwelixim

hökükluğmən; bu əmrni Atamdin tapxuruwaloşanmən. Rəb, mana sən seygən [dostung] kesel bolup kəldi» dəp 19 Bu səzlər tütpəylidin Yəhudiylar arısında yənə belünük yətküzdi. 4 Lekin Əysa buni anglap: — Bu kesəldin əlit pəyda boldi. 20 Ulardın kəp adəmlər: — Uningoja jin kətməydi, bəlkı bu arkılık Hudanıng Oqlı uluqlılinip, qaplıxipti, u jeylüwatidu, nəmə üçün uning sezikə Hudanıng xan-xəripi ayan kılınıdu — dedi. 5 Əysa կulaқ salqudakıslar? — deyixti. 21 Yənə bazılar bolsa: Marta, singlisi wə Lazarusni tolimu seyetti. 6 Xunga — Jin qaplağın adəmning sezləri bundak bolmayıdu. Jin u Lazarusning kesel ikənlilikini angliojan bolsımı, ezi kandaqmū kariqularning kəzilərini aqalısun? — deyixti. turuwatkan jayda yənə ikki kün turdi. 7 Andin keyin 22 Kix pəslı bolup, Yerusalemda «Käyta beqixlax həyti» u muhlislirioqa: — Yəhudiyyəgə käyta barayı! — dedi. ətküzilüwattat. 23 Əysa ibadəthanidiki «Sulaymanning 8 Muhlisliri uningoja: — Ustaz, yekindila [u yerdik] pexawywini»da aylinip yürətti. 24 Yəhudiylar uning Yəhudiylar seni qalma-kesək kilməkçi bolqan tursa, ətrapıq olixewlip: — Bizni qəzanojığa tit-tit kılıp yənə u yərgə käyta baramsan? — deyixti. 9 Əysa mundak, tutuklukta kəldurmakqısan? Əgar Masih bolsang, bizə dedi: — Kündütədə on ikki saat bar emasmu? Kündüzi oquķını eyt, — deyixti. 25 Əysa mundak jawab bərdi: yol mangojan kixi putlaxmas, qunki u bu dunyaning — Mən silərgə eyttim, lekin ixənməysilər. Atamning yorukını kəridi. 10 Lekin keçisi yol mangojan kixi nami bilən kılıqan əməllirrimning ezi manga guwahlıq putlخار, qunki uningda yorukluk yoktur. 11 Bu səzlərni beridu. 26 Bırak mən silərgə eytkinimdək, siler etikəd kılımidınglar, qunki mening köylirimdən əmassıllər. 27 mən uni uykuşidin oyoqatkılı barıman, — dəp koxup Mening köylirim mening awazimni anglaydu, mən kəydi. 12 Xunga muhlislər uningoja: — I Rəb, uhliojan ularını tonuyəm wə ular manga əgixidu. 28 Mən bolsa, yahxi bolup kəlidü, — dedi. 13 Halbuki, Əysa ularoja mənggülük hayat ata kılımın; ular əsلاh halak Lazarusning elümü toopruluk eytkarındı, lekin ular u bolmayıdu. Həqkim ularni kolumnidin tartiwalalmayıdu. 29 Əysa ularoja: — Atamdin kəlgən nuroqun yahxi dəm elixtni uykuni dəwatidu, dəp oylaxtı. 14 Xunga (aiən g165, aiənios g166) 30 Mən wə Ata [əslidinla] [uning kəxida] bolmiojanlıklımoja huxalmən. Əmdi uning atam həmmidin üstündür wə həqkim ularni atamning kəlidin tartiwalalmayıdu. 31 Buning bilən Yəhudiylar yənə uni qalma-kesək kılıxmakçı bolup, yərdin kollirioqa tax elixti. 32 Əysa ularoja: — Atamdin kəlgən nuroqun yahxi yəniço barayı, — dedi. 16 «Koxkezək» dəp atılıdiqan Tomas baxka muhlisdaxlirioqa: — Bizmu uning bilən 33 Əysa ularoja: — Atamdin kəlgən nuroqun yahxi yəniço barayı, — dedi. 17 Əysa əməllərni silərgə kərsəttim. Bu əməllərning kəsəsi — Bırak silərni dəp, silörning etikəd kılıxingərlər üçün, kəlidin tartiwalalmayıdu. 34 Əysa ularoja: — Atamdin kəlgən nuroqun yahxi yəniço barayı, — dedi. 18 Bəyt-Aniya Yerusalemə qılıqining üçün qalma-kesək kılımımız. Qunki sən bir yekin bolup, uningdin alta qakırımqə yıraklıqta idı, 19 insan turukluk, ezungni Huda kılıp kərsəttəng! — dedi. 20 Marta əmədi əysanıng kiliwatkinini anglapı, uning Yəhudiylar jawabən. 35 Huda silər ilahılsırlər» dəp pütilgən amasmu? 36 Huda əz sez-kalamini yətküzgənlərni «ilahılar» dəp atıqan Marta əmədi əysaqa: — I Rəb, bu yərda bolqan bolsang, yərda (wə mukəddəs yazmilarda eytılıjını hərgiz küqtin inim əlmigən bolatti. 22 Həlihəm Hudadin nemini kəlməydi) 36 nemə üçün Ata Əzığa has-mukəddəs tilisəng. Uning sanga xuni beridiojanlığını bilimən, — kılıp panıy dunyaqə əwətkən zat «Mən Hudanıng dedi. 23 — Ining käyta tirilidü, — dedi Əysa. 24 Marta: Oqlımlən» desə, u toopruluk «kupurluk kilding!» — Ahirkı künidə, yənə tirilix künidə uning jəzmən dəysilər? 37 Əger Atamning əməllirini kilmisəm, Tirilix wə həyatlık man ezümdurmən; manga etikəd kılıqoqı kixi əlsim, həyat bolidü; 26 wə həyat turup, kələmən? (aiən g165) 27 U uningoja: — İxinimən, i bilən ular yənə uni tutmaqçı boldi, bıraq u ularning kollırıdin kütulup, u yərdin kətti. 40 Andin u yənə İordan dəryasının u kətiqə, yəni Yəhya [pəyəqəmər] dəslipidə adəmlərni qəmildürən jayoja berip, u yərda turdi. 41 Nuroqun kixilər uning yəniço kəldi. Ular: — Yəhya həq möjizilik alamat kərsətmən, lekin uning bu 42 Xuning bilən nuroqunluqan kixilər bu yərde uningoja Rəb; sening dunyaqə kelxi mukərrər bolqan Məsih, Hudanıng Oqlı ikenlikingga ixinimən. 28 Buni dəp kətkinini kərəp, uni kəbriga berip xu yərda yiçə-zar kətkinili kətti, dəp oylap, uning käynidin mengixti. 32 mayni sürkigən, putlurini ez qaqlıri bilən ertip kürutkən Məryəm əmdi Əysa bar yərgə barqanda uni kərəp, ayiojoqa ezzini etip: — I Rəb, bu yərda bolqan bolsang, həlik Məryəm idi; kesel bolup yatkan Lazarus uning inisi inim əlmigən bolatti! — dedi. 33 Əysa Məryəmning idi. 3 Lazarusning hədilirli Əysaqa həwərqı əwətip: «I anglap, dərhal ornidin turup, uning aldioja bardı (xu pəyttə Əysa tehi yezioja kirmigən bolup, Marta uning aldioja mengip, uqrıxp kələjan yərdə idi). 31 Əmdi [Məryəmə] tasəlli beriwaṭkan, eydə uning bilən oltruojan Yəhudiylar uning aldirap kəpup sırtka qıkıp kətkinini kərəp, uni kəbriga berip xu yərda yiçə-zar kətkinili kətti, dəp oylap, uning käynidin mengixti. 32 Məryəm əmdi Əysa bar yərgə barqanda uni kərəp, ayiojoqa ezzini etip: — I Rəb, bu yərda bolqan bolsang, həlik Məryəm idi; kesel bolup yatkan Lazarus uning inisi inim əlmigən bolatti! — dedi. 33 Əysa Məryəmning yiçə-zar kətkinini, xundakla uning bilən billə kəlgən idi.

11 Lazarus degən bir adam kesel bolup kələjanidi. U Məryəm wə hədisi Marta turoqan, Bəyt-Aniya degən kənttə turattı. 2 (bu Məryəm bolsa, Rəbgə huxbuy mayni sürkigən, putlurini ez qaqlıri bilən ertip kürutkən həlik Məryəm idi; kesel bolup yatkan Lazarus uning inisi idi.) 3 Lazarusning hədilirli Əysaqa həwərqı əwətip: «I

Yəhudiylər həlkəning yioşa-zar kılıxkınıni kərgəndə, rohida ziyapət bərdi. Marta mehmanları kütüwatattı; Lazarus kəttik piojan qekip, kəngli tolimu biaram boldı wə: bolsa Əysa bilən həmdastıhan bolqanlarning biri idi.

34 — Uni kəyərgə köydunglar? — dəp soridi. — I **3** Məryəm əmdi nahayiti kimmət bahalı sap sumbul Rəb, kelip kərgin, — deyixti ular. **35** Əysa kez yexi atirdin bir կադак əkilip, əysanıng putlirioja kuydi kıldı. **36** Yəhudiylər həlkə: — Kərangular, u uni kənqilik andın qaqları bilən putlirini ertip kurutti. Ətinning hux seygon! — deyixti. **37** Wə ulardin bəziliri: — Kariquning puriki eyni bir aldı. **4** Lekin uning muhlisleridin biri, kezini aqşan bu kixi kesel adəmni elümdin saklap yəni uningoja pat arıda satkunluq kılıqnu, Simonning əkalmasmədi? — deyixti. **38** Əysa iqidə yəna kəttik oqlı Yəhuda İxkariyot: **5** — Nemixka bu [kimmət piojan qekip, kəbrininq aldioja bardi. Kəbri bir ojar bahalı] atır kəmbəoşəllərgə sədikə kılıp berilixkə idi; uning kirix aqzoja qong bir tax koçukluk id. **39** üq yüz dinarqa setilmidi? — dedi **6** (u bu seznı Əysa: — Taxni eliwetinglar! — dedi. Əlgüqining hadisi kəmbəoşəllərning ojemini yeganlıki üçün əməs, bəlkı Marta: — I Rəb, yarlıkkı kəyoqılı tət kün boldı, hazır oqri bolqanlıki üçün deganidi; qünki u [muhlislarning u purap kətkəndü, — dedi. **40** Əysa uningoja: — Mən ortak] həmyanını saklıqnuqı bolup, daim uningoja sanga: «Etiqad kilsang, Hudanıng xan-xəripini kərisən» selinojinidin oqrlıwaliatti). **7** Əmdi Əysa: — Ayalni degənidimə! — dedi. **41** Buning bilən halayıq taxni — I Ata, tilikimni anglojioning üçün sanga taxəkkür eytiman. **42** Tiləklirimmi həmixə anglaydıcıqanlıkingni kəmbəoşəllər həmixə silə bilən billə bolidu, lekin mən eytiman. **43** Bu səzlərni kılıqandin keyin, u yukarı bilimən; lekin xundak bolsimu, ətrapimdiki muxu top Yəhudiylar uning xu yərda ikenlikidin həvarə teipi, halayıq sening meni əwtəkənlilikgə ixənsün dəp, buni xu yərgə kəldi. Ularning kelixi yalozuz Əysani dəpla eytıwati! **44** Bu əsərlərni kılıqandin keyin, u yukarı awazda: — Lazarus, taxkiriqə qık! — dəp towldi. **45** Əysa ularqa qılqı! — dəp towldi. **46** Lekin ularning iqidə bəziliri Pərisiyəlarning yenioja berip, əysanıng nuroğunlari uningoja etiqad kıldı. **47** Xunga bax kahinlər top Yəhudiylar uning xu yərda ikenlikidin həvarə teipi, halayıq sening meni əwtəkənlilikgə ixənsün dəp, buni xu yərgə kəldi. Ularning kelixi yalozuz Əysani dəpla eytıwati! **48** Bu səzlərni kılıqandin keyin, u yukarı awazda: — Lazarus, taxkiriqə qık! — dəp towldi. **49** Əysa ularqa qılqı! — dəp towldi. **50** Lekin ularning iqidə bəziliri Pərisiyəlarning yenioja berip, əysanıng nuroğun Yəhudiylar uning xu yərda ikenlikidin həvarə teipi, halayıq sening meni əwtəkənlilikgə ixənsün dəp, buni xu yərgə kəldi. Ularning kelixi yalozuz Əysani dəpla eytıwati! **51** Bu səznı u əzlligidin eytımojanidi; bəlkı xu yili bax kahin bolqan Kayafa: — Kəndən kəndən, xundakla pəkət u həlk üqinələ əməs, bəlkı Hudanıng hər yanoja tarkilip kətkən perzontlininq həmmisini bir kılıp uyuxturux üçün elidiqanlıkidan aldın bəxarət berip xundak degənidə! **52** Xuning bilən ular məslihətləxip, xu kündin baxlap Əysani eltürəwetixinı kəstədi. **53** Xuning üqin Əysa əmdi Yəhudiylar arısida axkara yürməytti, u yordin ayrılip qələqə yekin rayondiki Əfram isimlik bir xəhiringə berip, muhlisli bilən u yərdə turdi. **54** Xuning üqin Əysa əmdi Yəhudiylar arısida axkara yürməytti, u yordin ayrılip qələqə yekin rayondiki Əfram isimlik bir xəhiringə berip, muhlisli bilən u yərdə turdi. **55** Əmdi kəndən kəndən, xundakla pəkət u həlk üqinələ əməs, bəlkı Hudanıng hər yanoja tarkilip kətkən perzontlininq həmmisini bir kılıp uyuxturux üçün elidiqanlıkidan aldın bəxarət berip xundak degənidə! **56** Xuning bilən billə xu kixilər təhərətni ada kılıx üçün, həytiin ilgiri yezilardın Yerusaleməqə kəlxıti. **57** Xuning bilən billə xu kixilər Əysani izdəxti. Ular ibadəthanıda yiojılqanda bir-birigə: — Kəndək oylawatisiler? U həyt etküzgili kəlməsmə? — deyixti. **58** Bax kahinlər bilən Pərisiyəlarning biləsə, məlum kılıxi tooruluk pərman qıkarojanıdi.

12 Ətüp ketix həytiidin altə kün ilgiri, Əysa ezi elümdin tirildürgən Lazarus turuwatqan jay — Bəyt-Aniyaqə kəldi. **2** Xu wəjidiin ular u yərdə uningoja

Kemdəkim mening hizmitimdə bolsa, Ata uningoja izzət kıldı. **27** Həzir jenim qattık azablınıwatidu. Mən nemə deyixim kerək? «Ata, meni bu saettin qutkuzojin!» dəymə? Lakin mən dəl muxu wakıt-saät üzün kıldı. **28** Ata, namingoja xan-xərəp kəltürgin!». Xuan, asmandın bir awaz anglinip: — Uningoja xan-xərəp kəltürdüm wə yənə uningoja xan-xərəp kəltürimən!» — deyildi. **29** Buni angliojan xu yərdə turoqan halayı; — Hawa güldürli, — deyixti. Yənə bəzilər bolsa: — Bir perixta uningoja gəp kıldı, — deyixti. **30** Əysə bolsa jawabən: — Bu awaz meni dəp əməs, silerni dəp qüxti. **31** Əmdı dunyaning üstigə heküm qikirili wakti kəldi; hazır bu dunyaning hökümdarining taxkiriqa қooqlinix wakti kəldi. **32** Wə mən bolsam, yərning üstidin kətürülginimdə, pütkül insanlarnı ezmüngə jəlp kılıp tartımən, — dedi **33** (uning buni degini əzinin qandak olum bilən əlidiojanlığını kərsətkini idi). **34** Halayık buningoja jawaben uningində: — Biz mukəddəs kanundan Məsilning əbdəgiqə kalidiqinini angliojan; sən qandaksıgo «İnsan'oojı kətürüllixi kerək» dəysən?! Bu qandakmu «İnsan'oojı» bolsun? — dəp soridi. (**aiōn 165**) **35** Xunga əysə ularoja: — Nurning aranglarda bolidiojan wakti uzun bolmayıdu. Xunga karangoçuluğunu silerni besiwalmaslıq üçün, nur bar waktida [uningda] menginglar; karangoçuluğta mangojan kixi əzining kəyərgə ketiwatqanlığını bilməydi. **36** Nur aranglarda bar wakitta, uningoja ixininglar; buning bilən nurning pərzəntliri bolisilər, — dedi. Əysə bu sezlərni kılıqandın keyin, ulardın ayrılip yoxurunuwaldı. **37** Gərqə u ularning kez aldı xungu tola mejizilik alamət kərsətkən bolsimu, ular tehi uningoja etikad kılımdı. **38** Xuning bilən Yəxaya pəyojəmbərnıng yazımıda aldın'ala kərsitlənən beşərət dəl əməlgə axurdi: «I Pərvərdigar, bizning yətküzən həwirimizgə kimmi ixəngən? Həm «Pərvərdigarning biliki» Boloquçı kimgium ayan kiliñoran?» **39** Halayıkning etikad kılımçıqinining səwəbi dəl xuki (huddi Yəxaya pəyojəmbər yənə aldın'ala eytkəndək): «[Pərvərdigar] ularning kəzlini kor, Kəlbini tax kıldı; Məksət, ularning kəzlinining kərəp, Kəlbining qüxinip, [Gunañlıridin] yenixinining aldını elix üqfındur; Bolmisa, Mən ularni sakayıtkan bolattım, — [dəydü Pərvərdigar]». **41** Bu sezlərni Yəxaya [pəyojəmbər] [Məsihning] xan-xəripini kərəp uningoja karita aldın'ala sez kılıqınıda eytkənidi. **42** Wəhəlanı, gərqə hətta Yəhuditı akşakallırıdinumu nuroquliojan adamlar uningoja etikad kılıqan bolsimu, ular Pərişiyər wəjidiñ körkup, əzlriniring sinagogtin qooqlap qikirietilməsləki üçün uni etirap kılımdı. **43** Buning səwəbi, ular insarlardın kelidiojan izzət-xəhrətni Hudadin kelidiojan izzət-xəhrəttin yahxi kərətti. **44** Bırak əysə yüksəri awaz bilən mundak dedi: — Manga etikad kılıqı mangila əməs, bəlkı meni əwətküqiqə etikad kılıquqidur. **45** Kimki meni kərgüqi bolsa, meni əwətküqini kergüqi bolidu. **46** Mən manga etikad kılıqıqlar karangoçuluğta kalmışın dəp, nur süpitidə dunyaqə kəldim. **47** Birsə sezlrimini anglap, ularni tutmisa, uni sorakqa tartmaymən; qunki mən dunyadikilərni sorakqa tarkılı əməs, bəlkı dunyadikilərni kutkuzojili kəldim. **48** Bırak meni qəftəkakkuqını, xundakla sezlrimini kobul kılımçıqanni bolsa,

uni sorakqa tartkuqi birsi bar. U bolsimu, mən eytkən söz-kalamimdur. U ahirkı küni uni sorakqa tartidu. **49** Qunki mən əzlükümdin səzliginim yok, bəlkı meni əwətkən Ata menin nemini deyixim wə qandak səzlixim keraklikiga əmr bərgən. **50** Uning emrinining manggüllük hayatıq ikenlikini biliman. Xungu nemini sezlisəm, Ata mangə buyruqınındak səzleyəm. (**aiōnios g166**)

13 Ətüp ketix həytidin ilgiri, əysə bu dunyadın ayrılıp, Atining yenioja baridiojan wakıt-saätning yetip kəlgənləkini bildi wə xuning üçün bu dunyadiki əz adəmlirigə kərsitip kəlgən mehribəbitini ahiroqıqə toluk kərsitip turdi. **2** Əmdı kaqlıq tamak yeyiliwatqanidi; Iblis alliburon Simonning oojli Yəhuda Ixkariyotning kəngliga əysəqə satqunluk kılıx wəswəsini saloqanidi. **3** Əysə Atining hər ixni uning kolioja tapxurojinini, wə əzining Hudanıng yenidin kelip, Hudanıng yenioja kəytidiojanlığını bilaqka, **4** dastihandan turup, ton-kənglikini yexip, bir lənggə bilən belini baqlıdı. **5** Andin jawuroja su kuyup, muhlislarning putlirini yuyuxka wə belığa baqlıqan lənggə bilən sürtüp kürutuxka baxlıdı. **6** Nəwət Simon Petruska kəlgəndə, Petrus uningoja: — I Rəb, putumni sən yusang qandak bolojni?! — dedi. **7** Əysə uningoja: — Nema kiliwatqinimni hazırlıbməsan, lekin keyin bilsan, — dedi. **8** Petrus: — Sən menin putumni yusang hərgiz bolmayıdu! — dedi. Əysə uningoja jawaben: — Seni yumisam, menin bilən təng nesiwang bolmayıdu, — dedi. (**aiōn 165**) **9** Simon Petrus: — I Rəb, undakta pəkət putlirimnilə masas, kollirimnim, beximnim yuqaysən! — dedi. **10** Əysə uningoja: — Bədini yuyulup, tamamən pakız boloqan adəm pəkət putlirini yusila kaya yuyunuxining hajiti bolmayıdu. Silər pakız, lekin həmmimlingər əməs, — dedi **11** (qunki u əzini kimming tutup beridiojanlığını bilətti; xuning üçün u «Həmmimlingərə pakız əməs» deyəndi). **12** Xuning bilət u ularning putlirini yuyup boloqandın keyin, ton-kənglikini kiyip, yənə dastihanoja olturnup ularoja mundak dedi: — Silərgə nema kılıqınımni uitkünglərmə? **13** Silər meni «Ustaz» wə «Rəb» dəsilər wə rast eytilər, mən xundakturman. **14** Əgər mən Rəb u stuzalingər turukluk, putliringləri yuqanıkmən, silərəm bir-birinqlarning putlirini yuyuxungular kerək. **15** Mən silərgə kılıqandək silərningmu həm xundak kılıxinglər üçün bu ülgini kəldurdum. **16** Bərhək, bərhək, mən silərgə xuni eytip koyayki, kul hojayinidin üstün turmaydu, əlqimə əzini əwətküqidin üstün turmaydu. **17** Bu ixlarnı bilgənəsilər, xundak kılısanglar bəhtlisilər! **18** Mən bularını həmmimlingərə karitip eytmidim. Mən talliojanlırmınnı bilmən, lekin [mukəddəs yazımlarda] aldın pütülgən: «Mən bilən həmdastihən bolup nenimni yegənmə manga put attı!» deyən bu sez əməlgə axurulmay kalmayıdu. **19** Mən bu ix yüz berixtin awval uni silərgə eytip koyayki, u ixlar yüz bərgəndə menin «Bar Boloquçi» ikenlikimə ixinisi. **20** Bərhək, bərhək, silərgə xuni eytip koyayki, kimki mən əwətkən hərkəndək bırsini kobul kılıqan bolsa, meni kobul kılıqan bolidu; wə meni kobul kılıqıqlar meni əwətküqini kobul kılıqan bolidu. **21** Əysə bu sezlərni eytkəndin keyin, rohta qattık piçan qekip, mundak guwahlıq bərdi: — Bərhək, bərhək, mən silərgə xuni eytip koyayki, aranglarda bırasılna manga satqunluk kılıdu!

22 Muhlislar kimni dəwatkənlərini biləlməy, bir-birigə karaxtı. **23** Əmdi dastıhanda muhlisleridin biri Əysanın qızılındır. **24** Simon Petrus uningdin [Əysanın] kimni dəwatkənlərini sorap bekixini ixarət kıldı. **25** Xuning bilən əysanın məydisiqə yelinip turup uningdin: — I Rəb, u kimdir? — dap soridi. **26** Əysa jawab berip: — Bu bir qıxləm nanni axka tegürüp kimqə sunsam, xudur, — dedi. Xuning bilən u bir qıxləm nanni [axka] tegürüp, Simonning oqğı Yəhūda İxkəriyotka sundı. **27** Yəhūda nanni eliwidı, Xəytan uning iqığa kirdi. — Kılıdılınğının qapsan kıl, — dedi Əysa uningoja. **28** (Əmdi dastıhanda olturnaqnarlarning həqkəsi) uning [Yəhūda] bu, səzlərni nemə təqün deginini bilmidi. **29** Yəhūda ularning ortak həmyanını tutkını təqün, bəzilər Əysa uningoja: «Bizga kerəklək həytlik nərsilərni elip kəl» yaki «Kəmbəqəllərgə birər narsa bər» dəwatsa kerək, dap oylaxtı. **30** Yəhūda bu bir qıxləm nanni elipla taxkırıq qıkıp kətti (bu qaoq keşə idi). **31** Yəhūda taxkırıq qıkıp kətkəndin keyin, Əysa mundak dedi: — Əmdi İnsan oqğı uluoqlınidən wakıt-saät yetip kəldi wə Huda u arxılık uluoqlınidü. **32** Wə əgər Huda uningda uluoqlansa, Hudamu Əzida uni uluoqlaydu, xundakla derhal uni uluoqlaydu. **33** Balılırim, silər bilən billə bolıdılınğınə azojina waktim kaldi. Silər meni idzəysilər, lekin meni Yəhūdiylərə: «Mən baridılınğın yərgə silər baralmaysılər» dəp eytkinimdək, buni silərgimi eytimən. **34** Silərgə yengi bir əmr tapxurimənki, «bir-biringlərni seyঁngırlar». Silərni seyginimdək, silərmə bir-biringlərni seyঁngırlar. **35** Aranglarda bir-biringlərə mehîr-muhəbbitlər bolsa, həmmə adam silərnən menin mühlislerim ikenliklərini bilidü. **36** Simon Petrus uningdin: — I Rəb, kəyərgə barışən? — dap soridi. Əysa jawabən: — Mən ketidilən yərgə hazırlıq əgixip baralmaysən, lekin keyin manga əgixip barışən, — dedi. **37** Petrus uningoja: — I Rəb, nəmə təqün hazır sening kəynindən əgixip baralmaymən? Sən təqün jenimni pida kılayı! — dedi. **38** Əysa jawabən mundak dedi: — Mən təqün rasttinla jeninqni pida kılamsən! Bərhək, bərhək, sanga eytip koyayki, horaz qilliqənqə, sən məndin təqün ketim tanışən!

14 Kənglünglərni parakəndə kilmanglar! Huda oqğı ixinisilər, mangımı ixininglər. **2** Atamning eyidə nuroqun makanları bar. Bolıdılınğın bolsa, buni silərgə eytkən bolattım; qunki mən hərbiringlərə orun təyyar lax təqün xu yərgə ketip barımən. **3** Mən silərgə orun təyyarlıqılı baridılınğınən, qoşum kəyərək kələp, silərni eziümgə alıman; xuning bilən, mən kəyərədə bolsam, silərmə xu yərdə bolisilər. **4** Silər menin kəyərgə ketidilənlikimni wə u yərgə baridılınğın yolni bilisilər. **5** Tomas uningoja: — I Rəb, senin kəyərgə ketidilənlikimni bilməymiz. Xundak ikən, yolni kəndək bilimiz? — dedi. **6** Əysa uningoja: — Yol, həkikət wə hayatlı eziündürmən. Meningsiz həqkim Atining yenioja baralmaydı. **7** Əgər meni tonuqan bolsanglar, Atamının tonuqan bolattinglər. Hazirdın baxlap uni tonudunglar həm uni kərdünglər, — dedi. **8** — I Rəb, Atini bizgə kərsitip koysangla, xu kupaya, — dedi Filip. **9** Əysa uningoja mundak dedi: — «I Filip, silər bilən birgə bolıjinimə xunqə wakıt boldi,

meni tehiqə tonumidingmu? Meni kərgən kixi Atini kərəxti. **10** Mən Atida, Ata məndə ikənlilikgə ixənməmsən? Silərgə eytkən sezlərimni ezlükümdin eytkinim yok; bəlkı məndə turuwatlıq Ata Əzəməllirini kiliwatdı. **11** Mening Atida bolıjanlıkimə, Atining məndə bolıjanlıqliqə ixininglər. Yəki heqbolmioqanda, menin kılıqan əməllirimindən manga ixininglər. **12** Bərhək, bərhək, mən silərgə xuni eytip koyayki, manga ixəngən kixi menin kiliwatlıq əməllirimini kılalaydu; wa bularınmına tehimü uluoq əməllərni kılıdu, qunki mən Atining yenioja [kayıtp] ketimən. **13** Wə Atining Oqulda uluoqlınıxi təqün, hərənemini menin namim bilən tilisənglər, xularını ijabət kılımən. **14** Mening namim bilən hərkəndək nərsini tilisənglər, mən silərgə xuni ijabət kılımən. **15** — «Meni seysənglər, əmərlirimə əmal kılısilər. **16** Mənmə Atidin tilayən wə U silərgə baxxə bir Yardəmçi ata kılıdu. U silər bilən əbədgə birgə bolidu. **(aiən g165)** **17** U bolsimu Həqiqətning Rohidür. Uni bu dunyadikilər köbul kılalmayıdu, qunki Uni nə kerməydi, nə tonumaydu. Birək silər Uni tonuysılər, qunki U silər bilən billə turuwatlıq həm sildərə makən kılıdu. **18** Mən silərni yetim kəldurmamış, yeninqərə yənə azojina waktim kaldi. Silər meni idzəysilər, yənə kaytip kelimən. **19** Azojina wakıttın keyin, bu dunyada meni kerməydi, lekin silər kərəsilsər. Mən həyat bolıjanlıkim təqün, silərmə həyat bolisilər. **20** Xu kündə menin Atamda bolıjanlıkim, silərning məndə bolıjanlıkinglər wə mənmə həm silərdə bolıjanlıkimni bilisilər. **21** Kim əmərlirimə igə bolup ularını tutsa, meni seygüçü xu kılıdu. Meni seygüçini Atamnu seyid, mənmə uni seyimən wə eziümnin uningoja ayan kılımən. **22** Yəhūda (Yəhūda İxkəriyot əməs) uningdin: — I Rəb, sən eziüngni bu dunyadikilərgə ayan kılmay, bizgələ ayan kilişim kəndək ix? — dap soridi. **23** Əysa uningoja jawabən mundak dedi: — «Birkim meni seysə, seziünni tutidu; Atamnu uni seyid wə [Atam] bilən ikkimiz uning yenioja berip, uning bilən billə makən kılımımız. **24** Meni seyməydilən kixi sezlərimni tutmayıdu; wə silər angławatlıq bu sezə bolsa menin əməs, bəlkı meni əwətkən Atiningkidür. **25** Mən silər bilən billə boluwatlıq qəqiməda, bularını silərgə eyttim. **26** Lekin Ata menin namim bilən əwətidilən Yardəmçi, yəni Muqəddas Roh, silərgə həmməni eğitidü həm menin silərgə eytkən həmmə sezlərimni esinglərə kəltürdü. **27** Silərgə hətirjəmlik kəldüriman, ez hətirjəmlilikməni silərgə beriman; menin silərgə bərginim bu dunyadikilərning bərginidək əməstur. Kənglünglərni parakəndə kilmanglar wə jür'ətsiz bolmanglar. **28** Silər menin: «Mən [silərdin] ayrılip ketimən, keyin yeninqərə yənə kaytip kelimən» deginimni anglidilər. Meni seyqən bolsanglar, Atining yenioja ketidilənlikim təqün hursən bolattinglər. Qunki Ata məndin uluoqdır. **29** Silərning bu ixlər yüz bərginidə ixininglər təqün bu [ixlər] yüz berixtin awwal silərgə eyttim. **30** Mundin keyin silər bilən keş sezləxməymən; qunki bu dunyanın həkümədəri kelix alıda turidü wə məndin kırğıdək həq yoqış tapalmaydu. **31** Lekin bu dunyanın adamlırinə menin Atini seyidilənlikimni

bilixi üçün Ata manga nemə əmr kılıqan bolsa, mən dol
xuni əməlgə axurimən. Turunglar, bu jaydin ketəylı». Kilmiojan bolsam, ularda gunah yok dəp hesablinatti.

15 — «Həqiqiy üzüm teli» eziümdurmən, Atam
bolsa baqwəndur. **2** Baqwən məndiki mewə
bərməydiqan hərbir xahni kesip taxlaydu. Mewə
bərgənlirini bolsa tehimü kep mewə borsun dəp, pak
kilip putap turidi. **3** Əmdi silər mən silərgə yətküzən
sezüm arkılıq alliburun pak boldunglar. **4** Silər məndə
izqil turunglar, mənmə silərdə izqil turiman. Xah
talda turmay, əzi mewə berəlməydiqinidək, silərmə
məndə izqil turmisanglar, mewə berəlməysilər. **5** «Üzüm
teli» eziümdurmən, silər bolsanglar xahliridursilər.
Kim məndə izqil tursa, mənmə xundakla uningda
turojinimda, u kep mewə beridu. Qünki mənsiz
həqəməni kılalımsılar. **6** Birsə məndə turmişa
u [kerəksiz] xahtək taxlinip, kurup ketidu. Bundaq
xahtar yioqip kelinip otka taxlinidu. **7** Silər məndə
izqil tursanglar wə sezlirim silərdə izqil tursa,
nemini tələp kılısanglar, silərgə xu ijabət bolidu. **8**
Silərning kep mewi berixinglar, xundakla mening
muhlislerim ikənliklərləri ispatlixinglar bilən xan-
xərəp Atamoja kəltürülidu. **9** Atam meni seyginidək,
mənmə silərni seydidüm; mening mehîr-muhəbbitmədə
izqil turunglar. **10** Əgər əmərlirimni tutsanglar, huddi
mən Atamning əmərlirini tutkən wə həmixinə uning mehîr-
muhəbbitmədə turojinimdək, silərmə həmixinə mening
mehîr-muhəbbitmədə turisilər. **11** Mening huxallikim
silərdə bolsun wə xuningdak huxallığınlar tolup taxsun
dəp, mən bularnı silərgə eyttim. **12** Mening əmərim
xuki, mən silərni seyginidək, silərmə bir-biringlərni
seyüngər. **13** İnsanlarning əz dostlular üçün jenini pida
kılıxtın qongır mehîr-muhəbbiti yoktur. **14** Silərgə
buyruqan əmərlirimni ada kılısanglar, mening dostlirim
bolisilər. **15** Əmdi mundin keyin mən silərni «kul» dəp
atimaymən. Qünki kul hojayinining nemə kiliwatqınıni
bilməydu. Uning orniqə silərni «dost» dəp atidim,
qünki Atamdin angloqanlırmının həmmisini silərgə
yətküzəm. **16** Silər meni talliojining yok, aksiqə mən
silərni tallidim wə silərni berip mewə borsun həmdə
mewiliringlar daim saklansun, mening namim bilən
Atidin nemə tilisanglar, u silərgə borsun dəp silərni
tiklidim. **17** Silərgə xuni əmr kilmənki, bir-biringlərni
seyüngər. **18** Bu dunyadikilər silərdin nəprətlənsə,
silərdin awwl məndin nəprətləngənləkini bilinglar.
19 Silərmə bu dunyadikilərdin bolqan bolsanglar,
bu dunyadikilər silərni əzimizningki dəp, seyqən
bolatti. Bırak silər bu dunyadın bolmioqəqə, bəlkı mən
silərni bu dunyadın ayriq talliojanlıkim üçün, əmdi
bu dunyadikilər silərdin nəprətlənilidu. **20** Mən silərgə
eytikan səzni esinglarda tutunglar: «Kul hojayinidin
üstün turmaydu». Ular manga ziyanəxlik kılıqan bolsa,
silərgimi ziyanəxlik kılıdu. Mening sezümni tutkən
bolsa, ular silərningkinim tutidu. **21** Bırak mening
namim tūpaylidin ular silərgimi xu ixlarning həmmisini
kılıdu, qünki ular meni əwətküqini tonumaydu. **22**
Əgər mən kelip ularqə sez kilmiojan bolsam, ularda
gunah yok dəp hesablinatti. Lekin hazır gunahı üçün
ularning həq bahanisi yoktur. **23** Kimdakim məndin
nəprətlənsə Atamdinmu nəprətləngən bolidu. **24** Mən
ularning arisida baxlaşa həqkim kılıp bakiqoqan əməllərni

kilmiojan bolsam, ularda gunah yok dəp hesablinatti.
Lekin ular hazır [əməllirimni] kərgən turukluk, yənilə
həm məndin həm Atamdin nəprətləndi. **25** Lekin bu
ixlər ularqə təwə bolqan Təwrat ənanıda: «Həqkandaq
səwəbsizlə məndin nəprətləndi» dəp piitülgən sez
əmalgə axuruluxi üçün xundak yüz bərdi. **26** Lekin
mən silərgə Atining yenidin əwətidiojan Yardəmçi, yəni
Atining yenidin qikquqi Həqiqətning Rohi kəlgəndə, U
manga guwahlıq beridu. **27** Silərmə manga guwahlıq
berisilər, qünki silər baxtin tartip mən bilən billə
boldunglar.

16 Silərning putlixip kətməslikinglar üçün bularnı
silərgə eyttim. **2** Ular silərni sinagoglarning
jamaatlıridin qoqlap qikirriwetidü; həmdə xundak bir
wakit-saqt keliduki, silərni əltürgüqi əzini Hudaşa
hizmət kiliwatişan, dəp hesablaydu. **3** Ular bularnı ya
Atini, ya meni tonumqanlıq üçün kılıdu. **4** Lekin mən
bu ixlərni silərgə eyttimki, wakit-saiti kəlgəndə, mən
xundak aldın'ala eytkinimni esinglərə qəltürələyisilər.
5 — Mən baxta bularnı silərgə eytmidim, qünki mən
silər bilən billə idim. Lekin əmdi meni əwətküqinining
yenioqa kaytip ketimən. Xundak turukluk, aranglardın
həqkim məndin: «Nəgə ketisən?» dəp sorimayatidu.
6 Əksiqə, silərgə bularnı eytkinim üçün, kəlbinglər
kayıqoqə qəmüp kətti. **7** Əmma mən silərgə həkikətni
eytip koyayki, mening ketixim silərgə paydılıktur.
Qünki əgər kətmisəm, Yardəmçi silərgə kalmayıdu.
Əmma kətsəm, Üni silərgə əwətimən. **8** U kəlgəndə, bu
dunyadikilərə gunah tooprısida, həkkaniyilik tooprısida
wə ahirət sorikı tooprısida həkikətni bilgizidu. **9** U ularni
gunah, tooprısida bilgizidu, qünki ular manga etikad
kilmidi. **10** U ularni həkkaniyilik, tooprısida [bilgizidu],
qünki Atamning yenioqa kaytip barımən wə silər meni
yənə kərəlməysilər. **11** U ularni ahirət sorikı tooprısida
[bilgizidu], qünki bu dunyaning həküməndən üstigə
həküm qikirildi. **12** Silərgə eytiqidən yənə kep sezlirim
kar idı; lekin silər ularni hazırla ketürəlməysilər. **13**
Lekin U, yəni Həqiqətning Rohi kəlgəndə, U silərni barlıq
həkikətka baxlaş baridu. Qünki U əzlikdən sezlimeydi,
bəlkı nemini angloqan bolsa, xuni sezləydi wə kəlgüsidsə
bolidiğən ixlərdən silərgə həwər beridu. **14** U meni
ululçaydu; qünki U məndə bar bolqanı tapxuruwelip,
silərgə jakarlaydu. **15** Atida bar bolqanning həmmisi
həm meningkidir; mana xuning üçün mən: «U məndə
bar bolqanı tapxuruwelip, silərgə jakarlaydu» dəp
eyttim. **16** Az wakittin keyin, meni kərməysilər; wə
yənə bir'az wakit ətkəndin keyin, meni käpta kərisilər,
qünki mən Atamning yenioqa ketimən». **17** Xunga
muhlislarning bəziliri bir-birigə: — Bizlərgə: — «Az
wakittin keyin, meni kərməysilər; yənə bir'az wakit
ətkəndin keyin, meni käpta kərisilər» wə yənə «Qünki
mən Atamning yenioqa ketimən» degini nemə deginidü?
18 «Az wakittin keyin» deqən sezininə mənisi nema?
Uning nemilərni dəwtəqənlərini bilmidük, — deyixidü.
19 Əysə ularning əzidin nemini sorımkı bolqınıni bilip
ularqə mundak dedi: — «Mening «Az wakittin keyin,
meni kərməysilər; yənə bir'az wakit ətkəndin keyin,
meni kərisilər» degininə mənisi bir-biringlərin
sorawatamsilər? **20** Bərəkət, bərəkət, mən silərgə xuni
eytip koyayki, silər yioqə-zar ketürəsilər, lekin bu

dunyadikilər huxal boluxup ketidü; silər kayqurisilər, lekin kayquliringlar xadılıkqa aylinidü. **21** Ayal kixi tuqutta azablinidü, qünki uning wakıt-saiti yetip kəlgən; lekin bowiKİ tuqulup bolqandan keyin, bir pərzəntning dunyaoja kəlgənlilikining xadılık bilən tərtəkən azabini untup ketidü. **22** Xuningçoja ohxax, silərmə hazır azabliniwartsıslər, lekin mən silər bilən qayta kerüximən, kəlblingar xadlinidü wə xadlıkinglarnı həqkim silərdin tartıwalmayıdu. **23** Xu kündə silər məndin həqnarsa sorimayılər. Bərhək, bərhək, mən silərgə xuni eytip koyayki, menin namim bilən Atidin nemini tilisənglər, u xuni silərgə beridü. **24** Hazirojqa menin namim bilən həqneme tilimindinglər. Əmdi tilənglər, erixisilər, buning bilən xadlıkinglər tolup taxidü! **25** Silərgə bularnı təməllər bilən eytip bərdim. Bırak xundak bir wakıt keliduki, u qaçda silərgə yənə təməllər bilən sezlimayman, Ata toorluluk silərgə oquk eytimən. **26** Xu künü tiləklirilərni menin namim bilən iltija kılısilər. Mən silər üçün Atidin tiləp kılımən, dəp eytmaymən; **27** qünki Ata ezməsi silərnı seyidü; qünki silər meni seyisilər wə menin Hudanıng yenidin kəlgənlilikmə ixəndinglər. **28** Mən Atining yenidin qıpış bu dunyaoja kəldim; əmdi mən yənə bu dunyadın ketip Atining yenioja barımən». **29** Mühlisliri: — Mana sən hazır oquk eytiwatisən, təmsil kəltürüp sözləmiding! **30** Biz sening həmmimi bilginingni, xundakla həqkimning səndin soal sorixining hajiti yoklukını əmdi bilip yəttük. Xuningdin sening Hudanıng yenidin kəlgənlilikmə ixəndük, — deyixti. **31** Əysə jawabən ularoja: — Həzir ixəndinglərmiş? **32** Mana, xundak wakıt-saiti kəlay dəp kəldi, xundakla kəlip kəldiki, həmmiŋlər meni yaloquz taxlap hərbiringlər ez yollırınglaroja tarkılıp ketisilər. Bırak mən yaloquz əməsmən, qünki Ata mən bilən billidur. **33** Silərlər məndə hatirjəmlikkə iğə boluxungular üçün bularını silərgə eyttim. Bu dunyada turup azab-əkubət tartsıslər, əmma qayırtılık bolunglar! Mana bu dunya üstidin qəlibə kildim!

17 Ýðysa bu sezlerni kïloqandin keyin, kezlerini arxak tikiip, mundak dua kıldı: — I Ata, wakit-saat yetip këldi; Sən Ooqlungni uluoqlatkuzoýasın; buning bilən Ooqlungmu Seni uluoqlatkuzidu; **2** yəni, uning Sən uningoja tapxurojan insanlaroja mənggülük hayat ata kilixi üçün, uningoja pütükül ət igiliridin üstün hökük ata kiloqiningdək, uni uluoqlatkuzoýasın. (*aiñios g166*) **3** Mənggülük hayat xuki, birdinbir həkkiy Huda — Seni wə Sən əwətkən Ýðysa Məsihni tonuxtin ibarəttür. (*aiñios g166*) **4** Man Sening əmal kılıxim üçün tapxurojan ixningi orundixim bilən Seni yer yüzidə uluoqlatkuzдум. **5** **1** Ata, Sening aləm apirida boluxtin burun man Əzüngning yeningda iğə bołożan xan-xərəp bilən meni Əzüngning yeningda uluoqlatkuzoýasın. **6** Sən bu dunyadın manga tallap bərgən adamlərgə Sening namingni ayan kildim. Ular Seningki idi, Sən ularni manga bərding wa ular Sening sez-kalamingni tutup kıldı. **7** Ular hazır Sən manga bərgən həmmə narsılarning Seningdin kəlgənlilikini bildi. **8** Qünki Sən manga tapxurojan sezlerni ularoja yəkti кудüm; ularmu bularnı köbul kıldı, xuning bilən Səndin qıkkınınmı həkikətən bilip yətti həmdə Sening meni əwətkənlilikgimu ixəndi. **9** Bularoja dua kılımən; bu dunyadiki adamlərgə əməs, bəlkı Sən manga

bərgən adamlarəqə dua kılıman; qünki ular Seningkidur. **10** Mening barlıkim Seningkidur wə Sening barlıkğıgıoolsa meningkidur wə mən ularda xərəp taptım. **11** Mən öndü bu dunyada turiwərməymən; lekin ular bu dunyada qaldı wə mən Sening yeningoşa ketiwatiman. I mukəddəs Ata, Sən manga bərgən naming arkılık ularını saklıqıpinki, biz ikkimiz bir bolqojinimizdək, ularmu bir bolqay. **12** Mən ular bilən billə bolqan waktimdə, Sən manga bərgən naming bilən ularını saklıdim həm koşqidim; wə mukəddəs yazmilardiki bexarətninq əməlgə axuruluxi yolda, ularning iqidin halakətkə has bolqan kixidin tapxâka birimi yokalmidi. **13** Mana əmdi sening yeningoşa parıman. Mening xadlıkim ularda tolup taxsun dap, bu sezlərni dunyadiki waktimdə sezlidim. **14** Mən ularqa sez-kalamingni tapxurdum. Mən bu dunyadın bolmiojinimdək, ularmu bu dunyadın bolmiojini üçün, bu dunyaning adəmları ulardin nəprətlənilidü. **15** Ularnı bu dunyadın ayrıwətəkəysən dəp tiliməymən, bəlkı ularını təzil bolqoquđin saklıqaysən, dəp tiləymən. **16** Mən bu dunyadın bolmiojinimdək, ularmu bu dunyadın məməstür. **17** Ularnı həkikət arkılık Əzüngə mukəddəs həkikilip atıcıqızoşaysən, qünki sez-kalaming həkikəttür. **18** Sən meni dunyaçqa əwətəkinindək, mənmə ularını dunyaçqa əwəttim. **19** Ularnı həkikəttə mukəddəs kilinip Əzüngə atalsun dəp, ezmünni Sanga has atayamen. **20** Mən yalojuz ular üçünla əməs, yəna ularning sez-i arkılık manga etikəd kılıdıcıqların üçünmü dua kılımən. **21** Ularning həmmisi bir bolqay; i Ata, Sən məndə, mən Səndə bolqandək, ularmu Bizdə bir bolqay; xundak bolqanda, bu dunyadikilər meni Sening əwətəkənlilikingga ixinidü. **22** Sən manga ata kılıqan xan-xərəpni ularqa ata kıldımki, biz ikkimiz bir bolqandək, ularmu bir bolqay; **23** yəni mən ularda, sən məndə bolup, ular birləktə kamıl kılınoqay. Xu həkikilik bu dunyadikilər meni əwətəkənlilikinə həm meni seygingindək ularnimu seyğənlilikini bildi. **24** I Ata, Sən manga bərgənlirininq həmmisining mən bolqan yərdə mən bilən birgə boluxini, xundakla menin xan-xəripimni, yəni Sən aləm apırıda boluxtin burun meni seyğənlilik üçün, manga bərgən xan-xərəpni ularning xərəxini halaymən. **25** I həkikəni Ata, bu dunyadikilər Seni tonumiojan, əmma mən Seni tonuyam wə bularmu meni Sening əwətəkənlilikini bildi. **26** Wa mən Sening namingni ularqa ayan kıldırm wə yəna dawamılık ayan kılıman. Xuning bilən, Sening manga kərsətkən mehri-nuñħəbbiting ularda bolidu wə mənmə ularda bolay.

18 Əysə bularni eytkəndin keyin, muhlisliri bilən billə taxkirişə qıkıp Kidron jılıqisining u ketiqə etti. U yərdə bir bacqə bar idi. Əysə bilən muhlisliri u baqqığa kirdi. **2** Uningoşa satkunluk kılıdıcıqan Yəhədamu u yərni bilətti, qünki Əysə muhlisliri bilən pat-pat u yərdə yiçilip olturatti. **3** Xuning bilən Yəhəda bir top Rim ləxkarları bilən bax kahınlar həm Pərisiyələr əwətəkən karavulları baxlap bu yergə kaldi. Ularning qollırıda panus, məx'el wə korollar bar idi. **4** Əysə qəxioja qüxicidıcıqlarının həmmisini biliq, ularning kılıdıcıq qıkıp: — Kimni izdəysilər? — dəp soridi. **5** Nasarətlik Əysəni, — dəp jawab berixti ular. Əysə ularqa: — Mana mən boliman, — dedi. (Uningoşa satkunluk kılıqan Yəhədamu ularning arısında turattı). **6** Əysə:

«Mən mən bolımən» dewidi, ular arkısiqa yenip yərgə yikilixti. **7** Xuning bilən əysa ulardin yənə bir ketim: — Kimni izdəysilər? — dəp soridi. — Nasarətlik əysani, — deyixti ular. **8** Əysa: — Silərgə eyttimoq, mən xu bolımən. Əgar izdigininqlər mən bolsam, bularını katkılı koyunqlar, — dedi. **9** Buning bilən eziniq: «[Ata], Sən manga bərgənlərdin həqkəyisini yittürmidim» degən səzi əməlgə axuruldi. **10** Simon Petrusning yenida bir kılıq bolopaq, u xuan uni suojurup, bax kahının qakirioqa birni urup, ong kulikini xilip qüxtürüwətti. Qakarning ismi Malkus idi. **11** Əysa Petruska: — Kılıqni ojlapka sal! Ata manga tapxurojan kədəhni iqməmdim? — dedi. **12** Xuning bilən, ləxkərlər topi bilən mingbəxi həm Yəhudiylarning karawulları əysani tutup baqlaxtı. **13** Andin uni aldi bilən Annasning aldiqa elip berixti. Annas bolsa xu yili bax kahin bolup turojan Kayafaning keynatisi idi. **14** Burun Yəhudiylər kengəxmisidikilərgə: «Pütün halqning [halak boluxining] orniqə, birlə adəmning ular üçün halak boluxi yahxi» dəp məslihət bərgən kixi dal xu Kayafa idi. **15** Əndi Simon Petrus bilən yənə bir muhlis əysanıgə kəynidin egiqip baroqanidi. U muhlis bax kahinoja tonux bolopaqka, bax kahının sariyoqa əysa bilən təng kirdi. **16** Lekin Petrus bolsa dərwazining sırtida kaldi. Xunga bax kahinoja tonux bolopən həlki muhlis taxkiriqa qikip, dərwaziwən kiz bilən sezlixip, Petrusni iqtiriga baxlap kirdi. **17** Dərwaziwən bolopən xu dedək Petrustin: — Sənmə bu adəmniñ muhlisliridin əməsmə? — dəp soridi. Yak, əməs, — dedi Petrus. **18** Əndi həwa soooq boloqanlıq üçün, qakarlar wə karawullar xəhərdin gülnən yakən bolup, uning qerisidə issinip turuxattı. Petrusmu ularning yenida turup issindi. **19** Bax kahin bolsa əysadın muhlisliri toorpruluk wə təlimi toorpruluk soal soraxka baxlıdı. **20** Əysa uningoja jawabən mundaq bərdi: — Mən həlk-aləm alidda axkara sez kıləjanmən, barlık Yəhudiylər yiojılıdoqan sinagoglarda wə ibadəthanıda daim təlim berip kəldim, mən yoxurun həqnəmə demidim. **21** Bularını nemikə mandın soraysan? Eytqən sezlirimiñ anglioqanlardın soriqin; mana, ular nəmə degənlikimni bildi. **22** Əysa bu sezlərni kıləjanda, yenida turojan karawullardın biri uni bir kaqat urup: — Bax kahinoja muxundak, jawab kəyturamsan? — dedi. **23** — Əger yaman sez kıləjan bolsam, uning yaman ikanlikini kepqılıkning alidda kərsətkin. Əmma eytqənlərim durus bolsa, meni nəmə üçün urisən? — dedi Əysa uningoja. **24** Buning bilən Annas uni baoqlaklıq peti bax kahin Kayafoja yollidi. **25** Simon Petrus [otning] alidda issinip turuwatkanidi. [Yenidikilər]: — Sənmə uning muhlisliridin əməsmidinq? — deyixti. — Yak, əməsmən, — dəp təndi Petrus. **26** U yərda bax kahının qakarlıridin, Petrus kulinikini kəsip taxliqən kixığə tuoğan birsə bar idi. U Petruska: — Baqçıda seni uning bilən bilsə kərgənidim? — dedi. **27** Petrus yənə təndi. Dəl xu qaçda horaz qillidi. **28** Andin ular əysani Kayafaning yenidin rımlıq waliyning ordisiqa elip kəldi (xu qaçda tang atkanidi). Uni elip kəlgən [Yəhudiylər] bolsa əzizimizni napak kılıp bulqımaylı dəp, ordioqa kirmidi. Bolmisa etüp ketix həytininq dastlıhinidin qızılalınlımyatti. **29** Xunga [wali] Pilatus sirtka qikip, ularning aldiqa berip ularqa: — Bu adəmning üstidin nema ərz kılısilər? — dəp soridi. **30** Ular: — Bu adəm jinayətqi bolmisa, uni sizgə tapxurmıqan bolattuk, — dəp jawab berixti. **31** — Uni eziüngələr elip ketip, eż əkanununqlar boyiqə həküm qıkırıngılar! — dedi Pilatus ularqa. Yəhudiylər: — Bizning həqkimni ölümə məhkəm kılıx həkükimiz yok tursa, — deyixti. **32** Bu ixlar əysanıgə ezi kəndək elüm bilən elüdiqinə toorisidikidə aldin eytqən bəxarətlək əsəzinəgə axuruluxi üçün yüz bərdi. **33** Andin Pilatus yənə ordisiqa kirip, əysani qakirtip, uningdin: — San Yəhudiylarning padixahımı? — dəp soridi. **34** Əysa uningoja: — Bu soalni eziüng sorawatamaşən, yaki baxxıklär mən toorpruluk sanga xundak eytqənmu? — dedi. **35** — Mən bir Yəhudiymu?! Seni manga tapxuroqanlar eż həlkinq wə bax kahinləroq! Nemə [jinayət] etküzganıdig? — dedi Pilatus. **36** Əysa jawabən: — Mening padixahlıkim bu dunyaoqa təwə əməstür. Əgar bu dunyaoqa təwə bolopən bolsa, hizmətqılırim mening Yəhudiyləroq tapxurulmaslıkim üçün jəng kiliwətən bolattı. Həlbuki, menin padixahlıkim bu yərgə təwə əməstür, — dedi. **37** Xunga Pilatus uningoja: — Undakta, sən padixahımu? — dedi. Əysa jawabən: — Xundak, eytqəningdək, padixahımen. Mən xuningəqə tuqulqoqənən, wa xuningəqə dunyaoqa kəldim: — həqiqətkə guwahlıq berixim üçündin ibarəttür. Həqiqətkə təwə bolopən hərbir kixi bolsa menin awazimoja կulak salidu, — dedi. **38** Pilatus uningdin: — «Həqiqət» degen nəmə? — dəp soridi. Pilatus murxuları dəp, yənə taxkiriqa, Yəhudiylarning aldiqa qikip ularqa: — Mən uningdin həqkəndək jinayət tapalımidim. **39** Lekin hər yili etüp ketix həytidə silər üçün [məhbuslardın] birni koyup berix kəidəm bar. Xunga bu «Yəhudiylarning padixahı»ni silərgə koyup beriximni halamsılsırlər? — dedi. **40** Ularning həmmisi jawab berip: — Bu adəmni əməs, Barabbasni koyup bering! — dəp kiyqas-sürən selixti (Barabbas bolsa bir karakçı idi).

xundakla krestləxkimu həküküm barlığını bilməməsən? — dedi. **11** Əysə jawabən: — Sanga ərxtin berilmigən bolsa, menin üstündin həqkəndə həkükung bolmiojan bolatti. Xuning üçün meni sanga tapxurup bərgən adamning gunahı tehimu eqiirdur, — dedi. **12** Xu qəqdin tartip, Pilatus uni koyuwetixkə amal izdəyti. Lekin Yəhudiylar warkırıxp: — Bu adəmin koyuwatsingiz, siz Kəysərning dosti bolmiojan bolisilə! Əzini padixañ, deqən hərbir kixi Kəysərgə karxi qıkkan bolidu! — dəp qukan selixti. **13** Pilatus bu səzlərni anglap, əysani taxkırıraq qıkardı wə «tax tahtaylıq, höyla» dəp atalojan, ibranıy tilida «Gabbata» dəp atalojan yarda «sorak tahti»ga olturdu **14** (u wakit ettip ketix heytining təyyarlık künining altınqi saiti ətrapida idi). Pilatus Yəhudiylarqa: Mana bu silərning padixañinglardur! — dedi. **15** Lekin ular warkırıxp: — Yökiting, yokiting, uni krestləng! — dedi. Pilatus ularqa: — Meni padixañinglarnı krestligin, dəmsilər? — dedi. Bax kahinlar jawaban: — Kəysərdin ketixni tələp kıldı (Yüsüp əysanıñ muhlisliridin baxka həqkəndak padixañımız yoktur! — dəp [towlaxtı]. idı, lekin Yəhudiylardin korkkını üçün buni məhpipi Buning bilən Pilatus uni krestləxka ularoja tapxurup bərdi. **16** [Ləxkərlər] əysani elip mangdi. U eż krestini yüdüp, «Bax səngək jayı» (ibranıy tilida «Golgota») deqən yergə bardi. **17** Ular uni xu yarda yəna ikki kixi bilən tang krestkə tarttı; bu təripidə birsi, u təripidə birsi wə əysa ularning otturısında krestkə tartıldı. **18** Pilatus tahtıqə elan yezip krestkə bekitip koydi. Uningoja: — «Nasarətlək əysa — Yəhudiylarning padixahi» dəp yeziłojanidi. **19** Əysa krestlinidəjan yər xəhərgə yekin bolöąqka, nuroqun Yəhudiylar tahtidiki səzləri okudu. Tahtidiki səzlər ibranıyqa, latinə wə grekə yezikta yeziłojanidi. **20** Xunga Yəhudiylarning bax kahinliri Pilatuska: — «Yəhudiylarning padixahi» dəp yazmang, bəlkı «U eżini mən Yəhudiylarning padixahi, deqən» dəp yezing, — deyixti. **21** Bırak Pilatus jawabən: — Yazidioqanni yezip boldum! — dedi. **22** Ləxkərlər əysani krestligändin keyin, uning kiyimlərini elip, tətka belüp, hərbir ləxkər bir tülüxtin elixti; ular həm iqidiki uzun kəngləknimə elixti; lekin bu kənglək tikilmigən, üstidin ayiojioqə bir pütün tokulojanidi. **23** Xuning üçün ləxkərlər bir-biriga: — Buni yırtmaylı, bəlkı qək tartixaylı, kimqə qıksa xu alsun, — deyixti. Bu ixlar mukəddas yazmilardiki munu səzər əməlgə axurulux üçün yüz bardi: — «Ular menin kiyimlərimni eż arisida üləxti, Mening kənglikimə erixix üçün qək taxlaxtı». Dərwałək, ləxkərlər xundak kılıxtı. **24** Əysanıñ krestining yenida anisi, anisining singlis, Klopsning ayali Məryəm wə Magdallik Məryamlar turatti. **25** Əysa anisi bilən eżi seyidiojan muhlisinən birgə turojanlığını kərüp, anisoja: — Hanım, mana sening oqlung! — dedi. **26** Andin u bu muhliskə: — Mana sening anang! — dedi. Xundin etibarən, u muhlis uni əzininə eyidə turozdu. **27** Andin əysa həmmə ixlarning tamam boļojinini bilip (mukəddas yazmilardiki bəxarət əməlgə axurulux üçün): — Ussap kəttim! — dedi. **28** U yərdə sirkə xarab bilən toldurulmuş bir koza bar idi. Ular bir parçə bulutنى sirkə xarabka qılın, bir lepəkgül qolıcıq baqılap, əysanıñ aqzıqə təngildi. **29** Əysa sirkə xarabni iqtəndin keyin: — Tamam boldı! — dedi-də, bexini təwən kılıp, rohını tapxurup bərdi. **30** U künı [ettip ketix heytining] təyyarlık künini bolöąqka, krestləngənlərning jəsətlərini xəbat künidə kresttə qaldururmaslıq üçün (xəbat kün — dedi. **31** Əysə jawabən: — Sanga ərxtin berilmigən krestləngənlərning putlularını qekip andin jəsətlərini kresttin tezrək qixürüwetixni tələp kıldı. **32** Xuning bilən ləxkərlər berip əysa bilən billa krestləngən birinqi andin ikkinçi adamning putlularını qakçı. **33** Lekin əysə qələngəndə, uning allıqəqan eləşlikini kərdi, xuning bilən uning putini qakçıdı. **34** Əmma ləxkərlərdin biri uning biķinioja nəyzini sanjiwidı, xuan kan wə su ekip qıkçı. **35** Buni kərgügi silərning inixinixinglər üçün guwahlıq beridu; kərgüning guwahlıq häktur, u əzininə eytkarlılarını häk dəp bildi. **36** Bu ixlarning həmmisi mukəddəs yazmilarda: «Uning bir tal səngikmu sundurulmuydu» wə yəna bir bəxarətə: «Ular əzliyi sanjojan adəmgə karaydu» dəp aldin eytilojanlarnı əməlgə axurux üçün yüz bərdi. **37** Bu ixlardin keyin, əysanıñ jəsətinə elip, Aramatiyalıq Yüsüp Pilatustın əysanıñ jəsətini elip dəmsilər? — dedi. Bax kahinlar jawaban: — Kəysərdin ketixni tələp kıldı (Yüsüp əysanıñ muhlisliridin tutatti); Pilatus ruhsət bərdi, xuning bilən Buning bilən əysanıñ jəsətini elip kətti. **38** Burun bir keqisi əysanıñ yəniqə kəlgən həlikı Nikodimmu murməkkə bilən səbər arılastırulmuş huxbuy dora-dərməndindən yüz jingqə elip, [uning] [bilən billə] kəldi. **39** İkkiylər əysanıñ jəsətini Yəhudiylarning dəpnə kılıx adı boyiąq dora-dərmənlərini qeqip, kanap rəhətlər bilən orap kepənlidi. **40** Əysa krestləngən yərdə bir baqı bolup, baqının iqidə tehi həqkim yərlənmigə yengi bir box yərlik bar idi. **41** Əysa krestləngən yərdə bir baqı bolup, baqının iqidə tehi həqkim yərlənmigə yengi bir box yərlik bar idi. **42** Bu Yəhudiylarning heytining təyyarlık künini bolöąqka həm bu yərlik yekin jayda boļojanlıq üçün, ular əysanı xu yərlikkə koydı.

20 Həptining birinqi kün tang səhər, Magdallik Məryəm kəbriga bardi wə kəbrining aqzidikə taxning eliwtılğanlıqini kərdi. **21** Xunga u yügürgininqə kelip Simon Petrus wə əysa seyğən həlikı muhlisning yəniqə kelip, ularqa: — Ular Rəbni kəbridin yetkiwetipti, uni kəyərgə koyojinini bilmidük! — dedi. **22** Petrus bilən həlikı muhlis taxkırıraq qıkçı, kəbriga kərəp yol aldı. **23** İkkiylən tang yügürüp mangdi, lekin həlikı muhlis Petrustin tez yügürüp, kəbriga birinqi bolup yetip bardi. **24** U engixip iqiqə karap, kanap kepənlərning u yərdə yeyiklik turojanlığını kərdi, lekin iqkirigə kirmidi. **25** 6 Uningoja eğıxip kəlgən Simon Petrus yetip kelip, kəbriga kirdi wə u yərdə yeyiklik turojan kanap kepənlərni, **26** xundakla əysanıñ bexiqə oralojan yaqılıkını kərdi. Yaqılık kepənlər bilən bir yərdə əməs, bəlkı ayrim yərdə yeqəklilik turatti. **27** Andin kəbriga awwal kəlgən həlikı muhlismu kəbriga kirip, əhwalı kərüp ixəndi. **28** (qünki ular uning əlümdin kayta tiriliñine mukərrərləki həkkidə mukəddəs yazmilardiki bəxarətni tehiqə qıxənməydi). **29** Xuning bilən ikkiylən eż turalojuñlıraqa kaytixti. **30** Əmma Məryəm bolsa kəbrining sırtida turup yioqlawattati. U yioqlap turup kəbrining iqiqə engixip kariwidı, **31** mana ak kiyim kiyən ikti pərixtə turatti; ularıñ biri əysanıñ jəsəti koyulmuş yərning bax təripidə, yəna biri ayoq təripidə olтурustur. **32** Ular Məryamdin: — Hanım, nemixka yioqlaysən? — dəp soridi. — Rəbbimini elip ketip, uni nəqə koypolanlıqını biləlməyətəm, — dedi u ularqa. **33** U xu səzlərni kılıpla, kəynigə buruluwidi,

Əysanıng xu yerdə turojanlığını kərdi. Lekin u uning Əysa kiroqakta turattı, biraq muhlislar uning Əysa ikənlikini ikənlikini bilmidi. **15** Əysa uningdin — Hanim, nemixkə bilmidi. **5** Xunga Əysa: — Balılar, silərdə yegüdək bir yioqlaysən, kimni izdəysən? — dəp soridi. Məryəm nərsə yokğu? — dəp soridi. — Yok, — dəp jawab bərdi uni baqwən xu, dəp oylap: — Təksir, ağar uni siz xu ular. **6** Əysa ularqa — Torni kemining ong taripiga yərdin yetkiwətən bolsingiz, kəyərgə kyojanlığınızı taxlanglar, xundak kılışangalar tutisilər, — dedi. Xuning eytip bərgəsiz. Mən uni elip ketimən, — dedi. **16** bilən ular torni [xi yakka] taxlap, xundak kəp belik Məryəm! — dedi Əysa uningoja. Məryəm burulupla, tuttiki, hətta torni tartip qıkıralmam kaldi. **7** Əysa seygon ibranıy tilida: — Rabboni! — dedi (bu səz «ustaz» muhlis Petruska: — Bu Rəbəkl! — dedi. Simon Petrus debyn mənidə). **17** Əysa uningoja: — Manga esilmiojin! uning Əysa ikənlikini anglap, tonini əzizə yegəp (qünki Qünki mən tehi atamning yenioja qıkmadım. Berip [belinqin astı] yalingaq idı) ezzini dengizə taxlıdi. **8** kerindaxlimoqa: Meni «Silerningmu Atanglarning, Kiroqaktın anqa yırak əməs bolup, təhminən ikki yüz yəni menin Atamning, silerning Hudayınglarning, yəni gəz yıraklığa bolоraqqa, kələjan muhlislar belik bilən menin Hudayimning yenioja qıkmam!» dəydi, — dəp toloqan torni tartip qızik kemisi bilən kiroqakka kəldi. Yətküzgin, dedi. **18** Xuning bilən Magdallik Məryəm **9** Ular kiroqakka qıkkanda, xahardin yekilojan, üstidə muhlislarning yenioja berip, ularqa: «Rəbni kərdüm!» belik koyukluk gülhanni wə nannı kərdi. **10** Əysa: — dedi wə xundakla Əysa əzizə eytkən u sezlərni ularqa Əmdi tutkən beliqlərindən əkelinglar, — dedi. **11** Simon yətküzdi. **19** Xu künə kəqtə, yəni həptinинг biringi Petrus [kemigə] qıkip, torni kiroqakka tartip qıvardı. künə kəqtə, Yəhudiylardın korkxanlıq üçün muhlislar Tor qong beliklər bilən toloqan bolup, jəmiy bir yüz yioqlıqan eydə ixiklərini him takıwalıjanıdi; xu wakitta, əllik üq belik bar idi. Belik xunqə kəp bolojını bilən, tor Əysa kelip ularning otturisida [kərürüt], orə turojan yirtilmiojanidi. **12** Əysa: — Kelinglər, naxta kilinglər, — halda ularqa: — Silərgə aman-hatırjəmlik boløy! — dedi. Muhlislarning iqidin həqkim uningdin: — Sən kim dədi. **20** Buni dəp, kollarını wə bikinini ularqa kərsətti. **21** Rab ikənlikini bildi. **13** Əysa nannı akılıp ularqa bərdi Xuning bilən muhlislar Rəbni kərginidin xadlandı. **22** Bu səzni eytkəndin keyin, u ularning yəni kəltərmişdir. **23** Kimning gunahlılarını kəqürsənglər, uning gunahı **24** Əmma on Petrus. Əysa uningoja: Undakta, kəzilirimni otlıtip bakı ikkiliyənning biri, yəni «köxkezək» dəp atalojan Tomas — dedi. **16** U əkininqi ketim yəna uningdin: — Yunusning Əysa kəlgəndə ularning yenida əməs idi. **25** Xunga baxxa ooli Simon, sən meni muhlislar uningoja: — Biz Rəbni kerdük! — deyixti. — Xundak, Rəb, menin seyidiojanlığımı sən bilisən! — dedi Lekin Tomas ularqa: — Uning kollarında mihlarning izini — dedi. **17** Üqinqi ketim uningdin yəna: — Yunusning kərmigüç, mihlarning iziəz barmikimni wə bikiñiəzə — dedi. **18** Üqinqi ketim uningdin yəna: — Yunusning əz kolumni tipik bakmioquq, hərgiz ixənmaymən, — ooli Simon, meni seyəmsən? — dəp soridi. Petrus yəna: muhlislar uningoja: — Məni kərgənliklər yəna xu ey iqida — dedi. **26** Səkkiz kündin keyin, muhlislar yəna xu ey iqida Əysanıng üqinqi ketim ezidin: «Meni seyəmsən?» dəp jəm bolqanda, Tomasmu ular bilən billə idi. Ixiklər səriqənliklər kengli yerim bolup: — Rəb, sən həmmimi takaklıq tursımı, Əysa kelip ularning arısında turup: — dedi. **19** Əysa uningoja: Undakta, kəyliyimni bak, — dedi. **27** Andin u uningoja: — Undakta, kəyliyimni otlat. **18** Bərhək, Tomaska: — Barmikinqni bu yərgə təvküüp, kollarımıqə — dedi. **28** Tomas uningoja: — Mening bərhək, sanga xuni eytip koyayki, yax waktingda kara. Kolungni uzitip, bikiñiəzə tikip, gumanda bolmay, belingni ezung baoqlap, kəyərgə baray desəng xu yərgə ixəngüçə bolojin! — dedi. **29** Əysa uningoja: — Meni kərgənliklər üçün ixəndindən. — dedi. **20** Əysa uningoja: — Kərməy turup ixəngüçilər bəhtliktür! — dedi. **30** Əysa muhlislirinindən alıda bu kitabta hatırılənməgən baxxa əliyə arkılıq Hudaşa xan-xərəp kəltüridiqənlikini enik nuroqun möjizilik alamatlırinimi kərsətti. **31** Lekin mangatting; lekin yaxaçqanda, kolliringni uzitisan wə muxular silərni Əysanıng Məsih, xundakla Hudanıng Oqlı ikənlilikə ixənsun həm bu arkılık [uningoja] etikad kılıp, uning nami arkılık hayatılkə eriksən, dəp yezildi.

21 Bu ixlardın keyin, Əysa Tiberiyas dengizinin boyida muhlisliroja yəna bir ketim kərdi. Uning bu ketimkə kerünüxi mundak boldı: **2** Simon Petrus, «köxkezək» dəp atalojan Tomas, Galiliyadiki Kanalıq Nataniyəl, Zəbediyning oqulları wə baxxa ikki muhlis billə idi. **3** Simon Petrus: Mən belik tutkili barıma, — dedi. Kəpinqilik: Bizmu sən bilən billə barımız, — deyixti. Ular taxkiriə qıkip, kemigə olturdı, lekin xu bir keqə heqnərsə tutalmıdı. **4** Tang atay deginidə, Əysa

kiroqakta turattı, biraq muhlislar uning Əysa ikənlikini kələgiqə uning turup kelixini halisammu, sening buning bilən nemə karing?! Manga əgəkxüçi bolojin, — dedi. **23** Buning bilən kerindaxlar arısında «Həlliqi muhlis olməydi» debyn gəp tarkaldı. Lekin Əysa Petruska: «U olməydi» demiganidi, bəlkı pəkət: «Əgər mən kaya kələgiqə uning turup kelixini halisammu, sening buning bilən

nemə karing?!» degənidi. **24** Bu ixlar oja guwahlıq bərgüqi həmdə bu ixlarnı hatirilığıqi ənə xu muhlistur. Uning guwahlıqının həkikət ikənlikini bilimiz. **25** Əysə bulardın baxqə nuroqun ixlarnımu kılqanıdı; əgər ularning həmmisi bir-birləp yeziloğan bolsa, meninqə yeziloğan kitablar pütkül aləmning əzигə siqmaytti!

Rosullarning paaliyatlari

1 I [hərmətlik] Teofilos, mən dəsləp yazojan bayan Əysə ezi tallıqan rosullarqa Mükəddas Roh, arklılıq əmrlərni tapxurup asmanoja ketürulgən küngüqə bołoļan uning barlıq əməlliri həm barlıq təlim berixlirineng baxlanmisi töoprisida idi. **3** U azab-okubətlərni tartkandın keyin, ularqa kəp ispatlardan bilən eźining tirik ikenlikini kərsətkən; u ularqa qırıq kün iqidə kerüngən bolup, Hudanıng padixahlılıqo ait ixlar toopruluk sezləp bərgən; **4** wə ular bilən jəm kiliqanda mundak əmr kıldı: — «Yerusalemdin ayrılmay, silər məndin anglojan, Atining wədisinini kütingüŋler. **5** Qünki Yəhya suda qəmildürgən, lekin silər bolsanglar kəp künler etməy Mükəddas Rohla qəmildürülüsilər». **6** Rosullar [uning bilən] jəm kiliqanda, uningdin: — I

Rəb, sən muxu wakıta Israılınng padixahlılığını əslığə kəltürməkqimisən? — dəp soraxğa baxlıdi. **7** U ularqa mundak dedi: — Ata Əz hökükioja asasən bekitkən wakıt-pəytələrni silərning bilix nesiwəngər yok. **8** Birək Mükəddas Roh, üstüngərəjən qızıkdən silər kütük-dudratka iğə bolisilər, Yerusalem, pütün Yəhudiya wə Samariya boyiqə həm jahənninq qətlirigiqə manga guwahiqi bolisilər. **9** U bu səzlərni kılıp bolup, ular karap turojanda ketürüldi, bir parqə bulut uni arija aldi-də, u ularning nəziridin oqayıb boldi. **10** U asmanoja ketürülgəndə, ular kezələrini kəkkə tipik қaraxkanda, mana tuyuksız ularning yenida akläk kiyim kiyən ikki adəm pəydə bolup: **11** — Əy Galiliyəliklər, nemixka əra turojininglərə asmanoja karap kälđinglər? Silər silərdin ayrılip ərxə ketürulgən xu Əysanıng asmanoja kəndək ketürülgənini kərgən bolsanglar, yənə xu halda kəytip kelidi, — dedi. **12** Andin ular Yerusaleməyo yekin, uningdin bir qakırımqə yıraklıktıki Zaytun teojudin Yerusaleməja kəytip kıldı. **13** Ular xəhərgə kirip, ezləri turuwatkanı eyning üstünki kəwitiidiki bir eygə qıktı. Xu yərdə Petrus, Yuhanna, Yakup, Andiriyas, Filip, Tomas, Bartolomay, Matta, Alfayning oqlı Yakup, «millətpərvər» Simon wə [yənə bir] Yakupning oqlı Yəhudə bar idi. **14** Bular bir jan bir dil bolup üzüldürməy berilip dua-tilawət kılıxtı; bu ixtə bir yərgə jəm boləjanlardın birkənqə ayal, jümlidin Əysanıng anisi Məryəm həmdə Əysanıng inilirməsi bar idi. **15** Xu künlərning biridə, Petrus kerindaxlar ottorisida əra turup (jəm boluxkənlar bir yüz yigirmiçə yekin idi) mundak dedi: **16** — Kerindaxlar, Əysani tutkənlaroja yol baxlıqojuqı boləjan Yəhudə həkkidə Mükəddəs Rohning burun Dawut arklılıq aldin eytkən mukəddəs yazmilardiki səzləri əmələgə exixi mukərrər idi. **17** Qünki [Yəhudə]mu arimizdin biri hesablanojan wə [Hudanıng] bu hizmitidin nesiwisi bar idi **18** (u kələjan kəbihlikning in'amidin erixkən puloja bir parqə yər setiwaləjanidi, u xu yərdə bexiqilap yikiliip, üqəy-kerəni quwulup kəttı; **19** bu ix pütküll Yerusalemədikilərgə məlum bolup, ular u yərni ez tili bilən «Həkəldəma» dəp ataxti. Buning mənisi «qən tekülgən yər» degenliktr) **20** Qünki Zəburda [Yəhudə] [karitilojan] munu səzlər

pütülgən: — «Uning turaloqası qəlgə aylansun, Uningda heq turoqıqı bolmisun!» Wə: — «Uning yetəkqilik orniqə baxxa birsı qıqsun!» **21** Xuning üçün, Rəb Əysanıng tirilganlığıbız bilən təng guwahlıq berixi üçün, bir kixini talliximiz kerək. Bu kixi Əysə arimizda yürgən künlərda, Yəhya [pəyojəmbər]din qəmildürükni kobul kıləjan kündin baxlap takı asmanoja ketürulgən künqıqə biz bilən baxtin-ahir billə boləjan xixlərdin boluxi kerək, — dedi. **23** Xuning bilən ular Yüstp (yənə Barsabas dəpmu atalojan, yənə bir ismi Yustus) bilən Mattiyas degen ikki kixini bekitip, mundak dua kilixti: **24** — Sən, i həmmə adəmning kəlbini bilgüyü Pərvərdigar! Yəhuda teyilip bu hizmet wə rosulluktin məhrum bolup əzığə has boləjan yərgə kətti. Əmdi u taxlap koyojan hizmet wə rosullukning nesiwisiqə igə boluxka bu ikkiyləndin kəyisisini tallıqanlığında kərsətkəysən! **26** Andin ular bu ikki kixiga qək taxliwidə, qək Mattiyaska qıktı. Xuning bilən u on bir rosul bilən bir katardın orun alojan hesablandı.

2 Əmdi «orma heyt» künining waqtı-saiti toxkanda, bularning həmmisi Yerusalemda bir yərgə jəm boləjanidi. **2** Asmandın tuyuksız küqlük xamal sokkandək bir awaz anglinip, ular olturuwatkan eyni bir aldı. **3** Ot yalkunidək tillar ularqa kerünüp, ularning hərbirinən üstigə tarkılıp kəndi. **4** Ularning həmmisi Mükəddəs Rohla toldurulup, Roh ularqa səz ata kılıxi bilən ular naməlum tillarda səzilihili turdu. **5** U qəođa, asman astidiķi barlıq əllərdin kəlgən nuroqun ilhamən Yəhudiylərlər Məhrum Yerusalemda turuwatkanidi. **6** Əmdi [etikadqılarning] bu awazi anglinip, top-top adəmər xu yərgə jəm boluxti həmdə [etikadqılarning] ezləri turuxluk jaydiki tillarda səzlixiwatkanlığını anglap, tengirkəp kelixti. **7** Ular həyran bolup təəjjüplənib: — Karanglar, səzlixiwatkanlılarının həmmisi Galiliyəliklərə? **8** Kəndaklarqə ularning bizning ana yurtimizdikti tillirimizdə səzlixiwatkanlığını anglawatkandımız? **9** Arimizda Partiyalar, Medialar, Elamlar, xundakla Mesopotamiya, Yəhudiya, Kapadokiya, Pontus, Asiya, **10** Frigiya həm Pamfiliya, Misir, Liwyeninq Kurinığə yekin jaylıridin kəlgənər, xuningdək muxu yərdə musapir bolup turuwatkan Rim xəhəridin kəlgənər — Yəhudiylər bolsun, Təwrat etikadija kırğənlər bolsun, Kretlər wə ərabələr bolsun, həmmimiz ularning Hudanıng kələjan uluu əmallarını bizning ana tillirimizdə səzlixiwatkanlığını anglawatımız! — deyixti. **12** Ular həng-tang kəlip alakzadılık bilən bir-birigə: — Bu zadi kəndək ixtu? — deyixti. **13** Əmma bəzilər: — Bular yengi xarab bilən obdanla mast bolup kaptu! — dəp məshire kilixti. **14** Əmma Petrus kələjan on bireyən bilən ornidin turup, awazını ketürüp kepqılıkka mundak dedi: — Əy Yəhudiyyadikilər wə Yerusalemda barlıq turuwatkanlar! Bu ix silərgə məlum boləyəki, səzlirimə kulak selinglər! **15** Bular silər oyliqandək mast əmas, qünki hazır pəkət atığən saat tokkuz boldi. **16** Əmaliyyatı bu dal Yoel pəyojəmbər arklılıq aldin eytiləjan xu ixtur: **17** — «Huda mundak dedi: «Mən ahırkı künlərdə Əz Rohimni barlıq ət igiliri üstigə kuyımən; Silərning oqlul-kızlıringər wəhiylik bexarət yətküzidü, Silərning yigitliringər oqayıbanə alamət

kerünüxlərni kəridü; Silərnin qərilirinqələr alamat qüxlərni kəridü; **18** Bərhək, xu künlərdə küllirim üstigimu, dedəklirim üstigimu Rohimni կuyiman, ular bəxarət yətküzidü. **19** Mən yukirida asmanlarda karamət ixlar, təwəndə, zemində mejizilik alamatları, Kan, ot, is-tütük tütürüklini kərsitiman. **20** Rəbning uluoq həm karamət-xərəplik küni bolmioquqə, Kuyax կarangoçulukka, Ay kanoja aylanduruldu. **21** Həm xu qəoşa xundak əməlgə axuruliduki, Rəbning namini qakırıp nida kəloqlanlarning həmmisi kutkuzulidü». **22** Əy Israillar, muxu sözləri anglangalar. Nasaratlıq əysa bolsa, Huda aranglarda u arkılık kərsətkən կudratlık əməllər, karamətlər wə mejizilik alamatları bilən silərgə təstiklijan bir zat – bu ixlar həmmingləroja məlum – **23** u kixi Hudanıng bekitkən məksiti wə aldın'ala bilixi boyiqə satkunlukka uqrap tutup berilgəndin keyin, silər uni Təwrat kanunisiz yürgən adamların koli arkılık krestlap előtərgüdüngələr. **24** Lekin Huda uni elümüning azabəlarning ilkidin azad kılıp käyta tirlidürtü. Qünki elümüning uni tutkun kılıxi hərgiz mumkin əməs. **25** Dawut [Zəburda] u toopruluk mundak aldın eytkən: «Mən Pərvərdigarnı hərdaim kez aldımda kerüp keliwitatım; U ong yenimda boloaqqa, Mən hərgiz təvrənməyən. **26** Xunga menin kəlbim huxallandı, Mening tilim xadlinip yayrıdı; Mening tenim ümid-arzu iqidə turidi; **27** Qünki Sən jenimni təhtisarada kaldurmaysən, Xundaqla Sening Muğəddəs Boloququngoja qırıxlərni kergüzəməysən. (**Hadəs g86**) **28** Sən manga həyat yollırını kərsətkənsən; Huzurung bilən meni xad-huramlikça tolup taxkuzısan». **29** Kerindaxlar, mən atimiz [padixah] Dawut toopruluk həq ikekkilənməy xuni eytimənik, u eldi wə uning kəbrisi bügüñki künqiqə arımidza bar. **30** Əmdi u pəyəqəmber bolup, Hudanıng uning təhtigə olturuxka ez puxtidin biraylənni turozuzuxka կəsəm bilən wəda bərgənlilikini bilətti. **31** U Məsihinq [əlgəndin keyin] tirlidürülidiqinini aldın'ala kerüp yətkən wə bu munasiyat bilən Məsihinq təhtisarada kaldurulmaydiqinini wə tenining qırımyədiqinini tiləja alojan. (**Hadəs g86**) **32** Huda dal bu əysani elümündin tirlidürtü, wə həmmimiz bu ixning guwahqılırlırmız. **33** U Hudanıng ong yenida xan-xərəp iqidə olturoqzulup, xundakla Ata wəda kəloqan Muğəddəs Rohni kobul kılıp, hazır kerüwatkan həm angławatkanlıringləri teküp [bizlərgə] qüxiirdü. **34** Qünki Dawut ezi arxaq qikkan əmas; lekin u munu sözləri [Zəburda] eytkən: «Pərvərdigar menin Rəbbiməqə eyttiki: «Mən senin döixmənliringni təhətipəring kilmioquqə, Mening ong yenimda olturoqjin!». **36** Xuning üçün, pütkül Israil jəmətidikilər xuni kətiy bilsunki, Huda silər krestləğən dal uxbu əysani həm Rab həm Məsih kılıp tikildi!». **37** Bu sezler angliojanlarning yürikə sanjılıqandək qattık təkən bolup ular Petrus wə baxka rosullardin: – I kerindaxlar, undakta biz nəma kılıxımız kerək? – dəp soraxtı. **38** Petrus ularoja: – Towa kilinglər, hərbiringlər əysa Məsihinq namida gunahlıringlarning kəqürüm kılıxinii üçün qəməldürüxiñ kobul kilinglər wə xundak kilsanglar Hudanıng iltipati bolqan Muğəddəs Roh silərgə ata kilinidü. **39** Qünki bu wəda silərgə wə silərning balılıringləroja, yırakta turuwatkanlarning həmmisiqə, yəni Pərvərdigar Hudayımız ezigə qakıroqlanlarning

həmmisigə ata kılınidu. **40** Petrus yənə nuroqun baxğı sezələr bilən ularını agaqlandurup ularoqa: — Silər eziünglərni bu iplas dəwrdin kütküzunglər! — dəp jekili. **41** Xuning bilən uning səzini kəbul kılınanlar qəməldürülüxti. Xu künisi [jamaətəkə] koxulqanlar tıq mingqə kixi idi. **42** Ular ezişinizi izqıl haldə rosullarning təlimiga, [etikadqılların] birləş-həmdəmlikigə, nannı oxutxıq wə dualarqa beoqxılıdi. **43** Wə körkənq uların hərbirinin üstüq qıxtı wə rosullarning wasitisi bilən nuroqun karamətlər wə möjəklilik alamətlər yüz bərdi. **44** Pütün etikadqıllar dawamlıq jəm bolup bille yaxap, barlıqını ortak tutuxtı. **45** Ular məməlülüklerini setip, pulını hərkimming ehtiyajıqa karap həmmisigə taşım kılıxatti. **46** Ular hər künisi ibadəthana høylişioqa bir niyyatla jəm boluxatti, ey-eylərdə huxal-hurşamlıq wə ak kengüllük bilən ortak ojazalinixinip, nanni oxutp yeypip, **47** Hudaqə mədhiyə okuxatti; ular pütkül halayıqning izzitigə sazawər boldı. Rəb hər künisi kütküzuluwatçıları jamaətəkə koxattı.

3 Bir kün ibadəthanida dua kılınıdoğan wakıtta, yəni qüxtin keyin saat işqətə, Petrus bilən Yuhannamı ibadəthanıqə qıkıp baroqanıdı. **2** Xu pəytta bir tuoqma tokur adəməm bu yərgə elip keliniwatkənidi. Hər kün, xixilər uni ibadəthanıqə kirgənlərdin sədikə tilisun dəp, ibadəthanidiki «Güzəl dərwaza» aldiqa əkelip koyattı. **3** U Petrus bilən Yuhannanıng ibadəthanıqə kirip ketiwatqınıni kerüp, ulardin sədikə tilidi. **4** Petrus bilən Yuhanna uningoşa nəzirini saldı. Petrus uningoşa: — Bizgo şara! — dedi. **5** U ulardin bir nərsəs kütüp, kezlini üzməy karap turattı. **6** Bırak Petrus uningoşa: — Məndə altun yaki kümüx yok; lekin kolumnada barını sanga beray. Nasarətlük Əysə Məsihning nami bilən, ornungdin turup mang! — dewidi, **7** uni ong qolidin tartıp, yeləp turozdu. U adəmning put wə oxuk beqixılı xuan küqləndürülüp, **8** ornidin dəs turup mengixkə baxlıdı. U mengip wə sakrəp, Hudaşa mədhijə okuqan haldə ular bilən billə ibadəthana høylişioqa kirdi. **9** Barlık halayık uning mengip Hudaşa mədhijə okuqanlığını kerüp **10** uning ibadəthanidiki «güzəl dərwaza» aldida sədikə tilap olturıldıqan həlikə adəm ikənlilikini tonup, uningda yüz bərgininqə həyranuñas bolup dang ketip kelixti. **11** [Sakəyojan kixi] Petrus bilən Yuhannaoja qing esilip turuwaloında, həyran boluxkan barlık halk ularning yeniyoqa [ibadəthanidiki] «Sulayman peyxawini» degen yərgə yügüürüp kelixti. **12** Bu əhwalını kərgən Petrus halayıkkə mundağ dedi: — I Israillar! Bu ixka nemanqə həyran bolisilər? Biz huddi ez küq-kudritimiz yaki ihlasmənlilikimizgə tayinip bu adəmni mangduroqandek bizgə nemanqə tikilip karaysılər? **13** Əməliyəttə bolsa, ata-bowlirimizning Hudasi, yəni İbrahim, İshək wə Yakupning Hudası Əz hizmətkarı bolqan Əysani xanxərəp bilən uluqloqan. Bırak siler bolsanglar uni [rimliklərə] tutup bardıngalar; andin [walyı] Pilatus uni kopyup berixni həküm kıləjəndin keyin, silar Pilatusning aldida uningdin tenip rət kilixtıngalar. **14** Mana siler Mükəddəs wə Həkkəyanı Boluoquđının tenip, uni rət kilipli [Pilatustin] uning orniqə bir katılınlı kopyup berixni teləp kildinglər. **15** Xundak kilipli, həyatlıknı barlıkkə Kəltürgüñini eltürdünglər! Bırak Huda uni elümdin tirildürdi, biz mana buningdoğa guwahqidurmız. **16** Mana

uning namioja kilojan etikad arkilik, uning nomi silər bolsa, [mukəddəs yazmilarda] [püttülgəndək], dəl silər kərəwətən wə tonuydiyan bu adəmgə dərman kirgüzdi; tamqılar etibarsız dəp taxliwətkən, birak burjək texi uning arkilik boローン etikad u kixini kez aldinglarda sellimaza sak-salamət kıldı. **17** Əmdi kərindaxlar, nijatlık yok, qünki pütküllə asman astida insanlar arisoja silərning wə xuningdək silərning baxliklirinqəlarningmu təkədim kilinojan, Əysadın baxka bizni kütküzidiojan bu ixni qəplətə kilojanlıqları bilimən. **18** Lekin heqkəndək bir nam yoktur. **19** Petrus bilən Yuhannanıgən Huda barlıq peyəjəmbərlərinən aqzı bilən aldın ala jakariojanlırını, yəni uning Məsihinqən azab-ökubət tartidiojanlığını xu yox bilən əmələk axurdu. **20** Xuning üçün gunahıqların eşqirüwetiliyi üçün hazır towa kılıp yolliringlardın burulungular! Xundak, kilojanla, insanların jenini yengiləndirdiğən pəsil-künflər Pərvərdigarning huzuridin qıkıp kelidü **21** wə u silər üqün aldın tikləngən Məsih, yəni Əysani kəxinqələrə qaytidin əwətidü. **22** Hazırqə bolsa, Hudanıgən dəsləptiki zamanlardın tartip mukəddəs peyəjəmbərlərinən aqzı bilən eytkinidək, həmmə məwjudatlar yengiləndiğən wakıt kalmığıq, ərxler uni köbul kılıp, uningoja makai bolodu. (**aiən g165**) **23** Qünki bu peyəjəmbərninən sezinı anglimaydiqənlərinən hərbiri həlk qataridin üzüp taxlinidü». **24** Dərwəkə, Samuil [peyəjəmbər] wə uningdin keyin kılıp bexarətlərni yətküzgən peyəjəmbərlərinən həmmisi bu künflər tooprısında aldın eytkən. **25** Silər bu peyəjəmbərlərinən pərzəntlirilsilər wə Huda ata-bowanglar bilən tüzgən əhdinən pərzəntliridilsilər — bu əhdə boyiqə Huda İbrahiməqə: «Sening nəslinə arkilik yər yüzdikidən barlıq ailə-jəmətlərgə bəht-bərikət ata kılınidü» dəp wədə bərgən. **26** Xunga Huda hərbiringlərini ez rəzziliklirinqələrinə qayturup, silərə bəht-bərikət ata kılıx üçün, hizmətkarı Əysani turozup, uni awwal silərə əwətti.

4 Petrus bilən Yuhanna halayıkkə gəp kiliwatkanda, kahinlər, ibadəthana əkarawullürinən baxlılıq wə Sadukiyalar ularning yenioja kılıp kıldı. **2** Ular [rosullarning] halayıkkə talim berixi, jümlidin «Əysanıqən wasitisi bilən elgənlər tirildürülidü» dəp jakarijojni üçün intayın əsəbilyaşlığı. **3** Ular ularını tutkun kılıp, atisigəqə türmögə solap koydi, qünki kaq kirip kələnənə. **4** Lekin jar kilinojan söz-kalamnı angliojanlarning kepi etikad kıldı; xuning bilən etikad kilojan ərlərning sanila bəx mingə yətti. **5** Ətisi, [Yəhədiylarning kengəxmisidikə] baxlıklär, akşakallar wə Təwrət ustazlırı Yerusalemda toplandı. **6** Ularning arisida bax kahin Annas, Kayaflas, Yuhanna, İskəndər wə bax kahınınə baxka jəmətidikilər bar idi. **7** Ular [Petrus bilən Yuhannanı] arisioja turozup: — Silər bu ixni kəyik-kudrətə tayinip yaki kimmingən nami bilən kıldinglər? — dəp soridi. **8** Petrus Muğəddəs Rohka toldurulmuş halda ularoja mundak dedi: Həlkinqən həkümənərləri wə Israillingən akşakalları! **9** Əgar biz bugün bu tokur adəmgə kərsətkən yahxi əmal həm uning kəndək sakayıtojanlıkə səwəblilik sorakka tartilojan bolsak, **10** silər wə pütküllə Israel həlkə xuni bilsunki, silər kreştligən, əmma Huda əlümdin tirildürən Nasarətlək Əysa Məsihinqən nami bilən, uning [küq-kudriti] arkilik bu kixi muxu yərədə aldinglarda pütünley sak-salamət turidu! **11** Bu [Əysa]

idi. **33** Rosullar zor küq-kudrət bilən Rəb Əysanıng jakarlanglar — dəp tapılıdi. **21** Rosullar bu səzni anglap, tırılğınlığigə guwahlıq berətti. Hudanıng zor mehîr xəpküti ularning həmmisining üstiga qondı. **34** Ularning arisidikiləرنin həqənemigə hajiti qüxməytti. Qünki yer-zemin, ey-jay igidarlari boloğanlar ularni setip, pulini elip kelip **35** rosullarning ayiojı aldiqə koyattı; andin hərkimming etliyajıqə karap təksim kliniattı. **36** Ularning iqidə Lawiy kəbilisindən boloğan, Siprusta tuqulojan Yüsüp isimlik birsı bar idı (rosullar uni Barnabas, yəni «Riobətləndürküqi oqlu bala» — dəp atiojan); **37** uningmu bir parqə etizi bar idı; u xu yolda uni setip, pulini elip rosullarning ayiojı aldiqə tapxurdu.

5 Əmdi Ananiyas isimlik yənə bir adəmnu ayalı Safira bilən bir parqə yerini satti. **2** Ananiyas pulning bir kışminı eziqə kaldurdı, yəni bir kışminı elip kelip, rosullarning ayiojı aldiqə koydi. Ayalimu buningin toluk həvərdar idı. **3** Birək Petrus uningoja: — Ananiyas, nemixkə kəlbingni Xəytanning ilkiqə tapxurup, Mukəddəs Rohka yalojan eytip, yer satkan pulning bir kışminı eziunggə kaldurdung? **4** Yər setilmiojanda, seningki əməmənidir? Setilojandin keyin, pulmu əz ihtiyaringga bolmamtı? Xundak turuqluk, nemixkə kəlbingdə bu ixni niyət kıldıng? Sən insanlaroja əməs, bəlkı Hudaqa yalojan eyttıng! — dedi. **5** Ananiyas bu sezlərni angliojan həman yiklip jan üzdi. Bu ixni anglioqılları kəttik korkunq bastı. **6** Əmdi yax yigitlər ornidin turup jəsətni keçirləp, sırtka apirip dəpnə kıldı. **7** Təhminən üq saettin keyin, [Ananiyasının] ayali kirip kəldi; birək u boloğan wəkədin həwərsiz idi. **8** Petrus uningində: — Manga eytkin, silər yənə muxu puloja sattinglarmu? — dəp soridi. — Xundak, muxunqılık puloja sattuk, — dəp jawab bərdi u. **9** Petrus: — Silər nema üqün Mukəddəs Rohnu sinaxka til biriktürdüngərlər? Kara, eringni dəpnə kiliq kəlgənlərnin putluları iixik tūwidə turidu, ular senimu əketidü! — dedi. **10** Umu xuan uning ayaqları aldiqə yiklip, jan bardi. Həliki yax yigitlər kirip, uning elgənləkini kerdı; ular unumu elip berip erining yenioja dəpnə kıldı. **11** Pütün jamaətni, xundakla bu ixni angliojanlararning hərbirini kəttik korkunq bastı. **12** Rosullarning kolı arkılık halk, iqida nuroqun mojizilik alamətlər wə karamətlər kəsittildi. (Barlık [etiğadqlar] bir niyətə bolup ibadəthanidiki «Sulayman pexaywini»da daim jəm bolatti. **13** Birək baxlaş kixılalar olaqə koxuluxka jür'at kılalmayıttı; əmma halayık ularni intayın hərmətləyitti. **14** Xundaktımu, etikad kiloquşalar baroqanseri kepiyip, həm ərlər həm ayallar top-top bolup Rəbgə koxulujılı turdi). **15** Xuning bilən kixılər hətta Petrus etüp ketiwatkanda heqbolmiojanda uning sayisi bolsimus tütigə qıxsun dəp, kesəllərni koqilaroja elip qikip kerpa wə zəmbillərgə yatkuçup koyattı. **16** Yənə top-top kixılər Yerusalem ətrapidiki xəhər-yezildərin kesəllərni wə napak rohlar qaplıxiwaloqan kixılərni elip kələtti. Ularning həmmisi sakıyip kəytixatti. **17** Bax kahin wə uning tərəpdarları, yəni Sadüük mazħapidikilər koqılıp bu ixlaroja oqəzəplinip, **18** rosullarnı tutkun kiliq, kamakhanıqə əmədi. **19** Lekin xu keqə, Rəbməng bir pərixtisi kamakhanining dərwazilərini ekip, rosullarnı elip qikip, ularoja: **20** — Silər ibadəthana həylisiqə kirip, halayıkka bu həyatlık tooprısidiki həmmə sezlərni

təlim berixkə baxıldı. Bax kahin wə uning tərəpdarları kəlgəndə, aliy kengəxmidikilər wə Israillarning barlıq aksakallarını jəm boluxkə qakirdı. Andin [rosullarnı] elip kalsun dəp kamakhanıqə adam əwətti. **22** Lekin sipaḥılar zindanoja yetip barçanda, rosullarning u yərə yoklukını baykap kəytip berip, kengəxmidikilərə: **23** — Biz barsak, zindan məhkəm takəklük turuptu, karawullarunu dərwaziləridə kəzəttə turuptu. Lekin dərwazilərni ekip karisak, iqidə birmu adam yok! — dəp məlumat bərdi. **24** Bu həwərni angliojan ibadəthanidiki [mas'ul] kahin həm karawullarning baxlıkı wə bax kahinlər: — «Əmdi bu ix zadi kəndək bolup ketər?» deyixip alakzadılıkkə qəmdi. **25** Dəl xu qaoqda, bir kixi kirip: — Karanglar, silər zindanoja kamiojan adamlar ibadəthana həylisida turup halayıkka təlim beriwtidioq! — dəp həvar kıldı. **26** Buning bilən, həliki karawullar baxlıkı sipaḥılarını baclap berip, [rosullarnı] elip kəldi. Birək ular halayık bizni qalma-kesək kılıxi mumkin dəp körküp, ularoja zorluk ixlətmidi. **27** Ular [rosullarnı] elip kəlgəndən keyin, ularni kengəxmidikilər alılda turoquzdi. Bax kahin ularını sorak kiliq: **28** — Biz əsli silərni bu namda kixılərgə təlim bərmənglər, dəp kətikti agahlanduroqanıduq. Lekin mana, silər yənə xu taliminglər bilən pütkül Yerusalemni kaplıdinglər həmdə bu kixinin qan kərzini bizgə artmakçı boluwatisilər! — dedi. **29** Lekin Petrus wə [baxxə] rosullar jawab berip mundak dedi: — Insanoja əməs, Hudaqa itəat kılıx kerak! **30** Silər tutup yaqənqə eisp eltürən Əysani, atabowimizing Hudasi titirdürtü. **31** Huda Israıl həlkini towa kılıxka wə gunahlırinin kəqürülilikə müyəssər kılıx üqün, uni uluolap Yetəkqi həm Kutkuçouqı süpitidə Əzinin on yenioja kətürüp olturoquzdi. **32** Buz ixləroja guwahqıllarımız; xundakla Huda Əzığə itəat kiloquşalaroja ata kılıqan Mukəddəs Rohnu bu ixləroja guwahqıqdır. **33** Ular bu sezlərni anglap kəlbigə sanjılıqdan bolup [rosullarnı] eltürükə məslihətləxti. **34** Lekin kengəxmə iqidə pütün həlkinqə hərmitigə sazawər boloğan Parisiy məzhipidiki Gamaliyəl isimlik bir Tawrat elimosu bar idı. U ornidin turup: — Ularnı bırdam sırtka qikirip turunglar, — dəp buyrudi. **35** Andin u [kengəxmidikilərə] mundak dedi: — Əy Israillar, silər bu kixılərni bir tərəp kılıxta eziunglaroja ehtiyat kılıngılar! **36** Ilgiri, həliki Təwdəs isimlik əzini qong tutup otturişa qıkkanıdi. Uningoja təhminən tət yəz adəm koxuldu. Birək u əzi eltürüldi wə barlık aqəxküqiləri tarkılıp ketip, uning ixi yokka qikti. **37** Andin keyin nopus tizimlər künərlidirə, Galiliyalık Yəhüdamu bax kətürüp qikip, bir top kixini toplap eziqə aqəxtürgən. Umu yoktitlip, barlık aqəxküqilərimu tarkıtılıwtılən. **38** Əmdi silərgə nəsihətim xuki: Bu kixılər bilən karinglar bolmısın! Ularnı ihtiyyarıqə koyup beringlər. Qünki əgar bu ekim yaki bu ix pəkət insandın kələn bolsa, jəzmən yokka qikidü. **39** Lekin əgar Hudadin bolsa, silər uların yokitalmaysılər! Hətta eziunglar Hudaqa hujum kiloquşalar bolup qıkışılər! **40** Aliy kengəxmidikilər nəsihətni kobul kıldı; ular rosullarnı qakırtıp kırıp, ularni kamıqlıtip, ularoja hərgiz Əysanıng namida sezləməslikni agahlandırdı. Andin ularni koyup bərdi. **41** Rosullar

əmdı kengəxmining otturisidin qikip, ezlirining mubarək nam üçün horluk azabi qekixkə layık kərülənlilikdən xadlandı. **42** Ular yənilə hər künü ibadəthana höylisida wə eymü-ey berip təlim berixtin wə «Əysə — Məsihdür!» deyən hux həwərnı jakarlaxtin həq tohtimidi.

6 Xu kün'lərdə, muhlislarning sanı barqanseri kepiyip, gerekqə səzleydiqan Yəhudiylar yərlik ibranıy kerindaxlaroşa: — Kündilik ozuk-tülüklük təksim kılınixta arımızdiki tul ayallar etibarəna elinmidi, dəp narazılık bildürüxti. **2** Xunga, on ikkiylən pütkü'l muhlislarnı qakırıp yioşip, ularoşa mundak dedi: — Bizning Hudanıng sez-kalamını yətküzüx hiszmitini taxlap koyup, ozuktur-lük təksim kılıx bilən bolup ketiximiz tövərən bolmayıdu. **3** Xuning üçün, i kerindaxlar, aranglardiki nam-abruyi bar, Mükəddəs Rohka wə danalıkkə tolojan yətə kixini iloşap tallanglar, wə biz ularni bu ixşa mə'sul kılımımız. **4** Biz bolsak, ezmizimiz dua kılıx wə sez-kalamanning hiszmitidə boluxka beqixlaymız. **5** Bu məslihət halayıkning həmmisini hux kıldı. Xuning bilən ular iman-ixənqə wə rohka tolojan Istipan isimlik bir adəmni tallidi, wə yənə Filip, Prokorus, Nikanor, Timon, Parmenas həmdə burun Təwrat etikadija kırğın Antalyalıq Nikolasnı tallap, **6** ularmı rosullarning aldiqa elip qıktı. Rosullar ularning [bu hizmətni kılıxi üçün] kollırını ularning üstigə tagküzüüp turup, dua kılıxti. **7** Wə Hudanıng sez-kalami dawamlıq tarkaldi; Yerusalemidki muhlislarning sanımı barqanseri zor dərijida kəpəydi. Nurojun kahınlarunu [Məsih] etikadija itaat kılıxka kirixiwattı. **8** Wə Istipan [Hudanıng] mehîr-xəpkötü wə küq-kudritigə tolojan bolup, həlk iqidə karamatərlər wə zor məjizilik alamatərləri kersətti. **9** Bırak «Kulluktın qıkqan hərlər» dəp atalojan sinagogtiki bəzilər, yəni Kurini wə İskəndəriyə xəhərləri wə Kılıkiyə həm Asiya əlkiliridin kəlgən bəzi [Yəhudiylar] Istipanoşa ərəxi qikip, uning bilən munazirə kılıxka baxlıdı. **10** Lekin ular u sez kılonda uningda bolovan danalıq wə rohka takabıl turuxka amalsız kıldı. **11** Buning bilən ular bəzi adamlərinə aqzını maylap: — Biz bu adəmning Musa wə Hudaçşa ərəti kupyurluq sezligənlilikini anglıdük, — degənni ularning aqzıçıja saldı. **12** Ular muxundak kılıp halayıknı, aksakallarını wə Təwrat ustələrinini kutrattı; andin Istipanning aldını tosus upi tutkun kılıp, aliy kengəxmigə elip bardı. **13** Ular sahta guwahlıqları otturıçı qıkırıp mundaq degüzdü: — Bu adəm bu mukəddəs jayoşa wə Təwrat ənənəvi ərəxi sezlərini kılıxtın tohitmaydu. **14** Qünki biz uning heliki Nasarətlük Əysə tövəruluk: «U bu jayni wəyrən kılıdu wə Musa pəyəqəmər bizgə tapxurojan ən'əniwi kaidə-yosunlurimizni ezsərtidil!» deyənlərini anglıdük. **15** Kengəxmida olturojanların həmmisi Istipanoşa kez tikiq kariojnında, uning qirayının pərixtiningkidək parkıraq ikanlılini kordı.

7 Bax kahın Istipandin: — Bularning eytkənləri rastmu? — dəp soridi. **2** Istipan mundaq jawab bərdi: — Kərindaxlar wə ata-bowlar, səzüiməgə kulaq selinglər! Atımız İbrahim tehi Mesopotamiyə rayonında turuwatkanda, yəni Həran xəhərigə kəqüp makanlıxitin ilgiri, xan-xərəpninq Igisi Huda uningoşa ayan bolup: **3** «Sən ez yurtung wə uruk-jamətingdin ayrılip qikip,

Mən sanga kərsitidiojan zeminoşa barojin» deyəndi. **4** Buning bilən u Kaldıylərning zeminini taxlap, Həran xəhərigə berip oltraraklxatı. Atisi əlgəndin keyin, Huda uni bu zeminoşa, yəni silət həzir turuwatkən zeminoşa yətkəp kəldi. **5** U wakıttı, [Huda] uningoşa bu zemindin miras bərmidi, hətta uningoşa təwə put koyqudakmu bir yer bərmigəndi. Gərqə u təhiqə pərzənt kərmigen bolsımı, [Huda] bu zeminni uningoşa wə uning nəsligə əigliklə bolux üçün berixkə wədə kıldı. **6** Andin Huda uningoşa mundak dedi: «Sening nasilliring yakə yurtta musapir bolup turudu, xu yurttikilər ularni kül kılıp tət yüz yil horlaydu. **7** Bırak ularni küllükə saloqan əlni jazalaymən», dedi Huda, «wə uningdin keyin, [nəsilliring] u yərdin qikip, bu yərdə Meniŋ ibadət-hizmitidə bolidu». **8** Keyin Huda İbrahim bilən bəlgisi hətnə bolovan əhdini tüzgən, xuning bilən İshək uningdin terəldi; [İbrahim] uni sakkizingi künü hətnə kıldı; xundak kılıp İshəktin Yakup [terəldi], Yakuptin on ikki «kəbilə atisi» [terəldi]. **9** Keyin, «kəbilə atılırix» inisi Yusüpə həsat kılıp, uni Misiroşa küllükə setiwtə. Lekin Huda uning bilən billə bolup, **10** uni barlıq jəbir-japalardin kütkuzup, uni Misir padixahı Pirəvnning nəziridə iltipatka igə kılıp, uningoşa danixşənlik ata kıldı. Padixah uni Misiroşa bax wəzir, ordisiqa bax oojidər kıldı. **11** Keyin, eojir aqarqılıq pütkü'l Misir wə Kanaan yərələrini besip, zor kiyinqılıq boldi. Ata-bowlirimiz ozuktur-lük tapalmıdi. **12** Yakup əmdı Misirdə axlıq barlığını anglıqan bolup, [oqqullırını], yəni ata-bowlirimizni u yərgə birinqi ketim əwətti. **13** Ikkinqi ketim baroşanda, Yusüp akilirioqa ezzini axkarılıdı. Xuning bilən Yusüpning jənətədikilər Pirəvn padixahka məlum boldı. **14** Andin Yusüp atisi Yakupning aldiqa həwər yətküzüp, uni pütün ailə jaməti bilən, jəmiy yətmix bax kixini Misiroşa eziqə qakırdı. **15** Xuning bilən Yakup Misiroşa qıxtı wə xu yərdə eldi; keyin [uningdin bolovan] ata-bowlirimizmu xu yərdə eldi. **16** ularning jasətləri keyin Xəkəm xəhərigə qayturulup, İbrahim burun Hamorning oqqullırıdin məlum puloşa setiwaləjan, Xəkəmdiki bir yərlikkə koyuldu. **17** Lekin Huda İbrahimə əslı kılıjan wədining waqtı yekin laxkanda, Misirdə turuwatkən [İsrail] həlkining nopusu heli kəpəyganidi. **18** U wakıttı, Yusüpən həwiri bolmiojan yengi bir padixah Misirdə təhtə qıktı. **19** Bu padixah, kowmimizəqə hıylə-mikirler bilən muamıl kılıp, ata-bowlirimizni ezip horıldı, hətta ularnı eż bowlaklınıri hayat kəldürmaslıq üçün taxliwetixkə məjbur kıldı. **20** Musa mana xu qaçılarda tuqulqanlıdı. U Hudanıng aldıda alahidə yekimlik bala bolup, atisinin eyidə üq ay bekildi. **21** Keyin u sırtka koyup koyulqanda, Pirəvnning kizi uni [sudin] elip, eż oqlı kılıp qong kıldı. **22** Musa Misirliliklarning barlıq bilim-həkməti bilən tərbiyilinip, səzdə wə əməldə intayın kabiliyyətlək adəm bolup qıktı. **23** Lekin uning tuqulqınıqə kırıq yil toxkanda, eż kerindaxlıri bolovan Israillarning həlioşa yetix niyitiqə kəldi. **24** U ulardın birinin uwal kılıniq bozak kılıniwatqanlılığını kerüp, uni koşqadap, harlanqan kixi üçün intikam elip harlıqıraq Misirlilikni öltürdü. **25** Qünki u eż kerindaxlırını: — Huda menin kolumn arklıq bizgə kütkuzux yolinı aqşan dəp qıixinidioju, dəp oylioqanıdı. Lekin ular buni qırxanıdı. **26** Ətisi, Musa ularning arisidiki bir

urux-jedəlni körüp, arisioqa kirip yaraxturmakçı bolup: Silər kərindax turup, nemixkə bir-biringlaroqa yolsızlık qılıwatisilər? — dedi. 27 Bırak kərindixini yolsız bozək kilojan kixi uni qatka ittiwetip: — Kim seni bizgə bax həm sorakçı bolsun dəptü?! 28 Menimu tünüğüñki Misirlikni oltürgəndək oltürməkqımusan? — dedi. 29 Dawutning zamaniçoqə turojan. 46 Dawut Hudanıng Musa bu sözni anglap korkup, Misirdin keçip Midyan zeminiçoqə berip, u yərdə musapır bolup turup kaldı. U xu yərdə ikki oqul pərvəntə kerdı. 30 Kırık yıl toxkandın keyin, Sinay teojining yenidiki qolda, keyüwatkan bir qatkallıknıng ot yalkunida bir pərixtə uningoja keründi. 31 Bu oqayıbanı kerünüxnı kergən Musa uningoja intayın həyran bolup kaldı; buning kəndak ix ikenlikini biləy dəp yekinrək baroqanda Pərvərdigarning awazi anglinip: 32 «Mən sening ata-bowliringning Hudasi, yəni İbrahim, Ishak wə Yaqupning Hudasidurmən» dedi. Musa körkunqta titrap, karaxkımı jür'ət kılalmıdı. 33 Pərvərdigar uningoja yəna: — Ayojıngnı seliwt; qünki sən turuatıqan yar mukəddəstür. 34 Mən dərhəkikət Misirda turuatıqan halkımnıng harliniwatkarlığını kərdüm, ularning nələ-pəryadlırınıng aliğim. Xunga mən ularnı elip qıqqılı qıxtüm. Əmdi baroqın, mən seni Misiroja əwətəylə» dedi. 35 Mana həlki kixilər: «Kim seni bizgə bax həm sorakçı bolsun dəptü?» kəlgəndə, silət uningoja satkunluk kılıquçı wa katıl bolup dəp rət kilojan dəl muxu Musani, Huda uningoja qatkallıktı korüngən pərixtining koli bilən Israillarıqa həm bax həm kütkəzəqəsi boluxka əwətti. 36 Ənə xu Musa həlkə yetəqqlik kılıp, ularnı [Misirdin] qıqardı həmdə Misir zeminida, Kızıl Dengizning boyida wə kırık yılın etküzən qeldə karamətlərni wə məjizilik alamətlərni kərsətti. 37 Ənə xu Musa əzi Israillarıqa: «Huda kərindaxliringlar arisidin manga ohxax bir pəyəmberəni tikləydi» degenidi. 38 Qəl-bayawanda jamaətkə həmrəh boloqan, Sinay teojida eziqə söz kilojan pərixtə bilən billə boloqan, ata-bowlirimiz bilən billə boloqan həmrəh, dəl ənə xu idi; həyatlı bəhə yətküzidiqan wəhiylərni bizgə yətküzük tıqün köbul kılıquçı boloqan dəl ənə xu idi; 39 xundak bəlsim, ata-bowlirimiz uningoja itaət kılıxni halimay, uni qatka keçip, kənglidə Misiroja käytixni arzu kıldı; 40 xunga ular Harunoqa: — «Bizgə yol baxlaydıcıq ilahıları yasap bərgin! Qünki bizni Misir zeminidin elip qıqqınlı həlki Musanıng nema bolup kətənləkini biləlmidük» dedi. 41 Xuning bilən xu künlərə ular mozay xəklidə bir but yasap, bu məbdudka atap kurbanlık sundı. Xundak kılıp ular eż kollırı bilən yasiojan bir nərsini huxal-huramlıq bilən təbrikəlxə kirişti. 42 Lekin Huda uların yüzünü erüp, ularnı asmandıki yultuz қoxunlırıqə qoqunuxka koyup bərdi. Xuning bilən pəyəmberlarning mukəddəs yazmısında pütülgədək, [Huda ularnı mundak əyibildi]: — «Silər qəl-bayawanda boloqan kırık yıl jəryənida kilojan kurbanlıq-hədiyələrni həkikətən Manga elip kəlgənmişilər, i Israel jəməti? 43 Bərhək, silər qoqunux tıqün yasiojan məbdudlar, yəni «Molok»ning qediri həm butung boloqan «Rəmfan»ning yultuz bəlgisini kətürüp mangdinglar; əmdi Mən silərni əsir kılıp Babildin yirakşa sürgün kıldırımən». 44 Ata-bowlirimiz qoldın kəzgən waktida, «həküm-guwalılıq» qediri ularning otturısında tiklangənidı; u dəl Musaoqa söz-kalam Yətküzgüqininq buyruqonındak, kərsitilgən ərnək boyiqə yasaloqanıdi. 45 Xu ibadət tapxurup, Yəxuanıng yetəkqılıkda, Huda ularning alidilə kooqlıqan əllərning zeminiñini besiwaloqınıda, uni bu yergə elip kəlgən; qedir xundaqla [padixah] Dawutning zamaniçoqə turojan. 46 Dawut Hudanıng xapağıraq erixip, Yakupning Hudasi üçün bir mukim makən selixkə ijazət soriqan. 47 Bırak keyin, [Huda] üçün ibadəthana salaqan [Dawut əməs], əməliyətə Sulayman boldı. 48 Halbuki, Həmmidin Aliy Boluoqı insanning kölliри bilən yasiojan makanlarda turmadı; buddi pəyəmber mundak deginidək: — 49 «Asmanlar Mening tahtım, Zemini bolsa ayaqlırımoja tətipərdür, Əmdi Manga kəndak ey-imarət yasimakçısilər? Manga kəndak yər aramagħa bolalaydu? 50 Bularning həmmisini Mening kolumna yaratkañ əməsmidi?» 51 — Əy, boynı kattik, yürüki wə əkuliki hətnisiz bolonlar! Siler Mukəddas Roh bilən daim kərxilixisilər; silər ata-bowliringlər nema kilojan bolsa, xuni ohxax kılıwatisilər! 52 Pəyəmberlərdin zadi kəysisioja ata-bowliringlər ziyankəxlək kılıp bakmıqən? Xundak kılıp ular «Həkkənli Boloquqı»ning kəlidiozanlığını aldin jakarlıquluları oltürtürxən. Əmdi u əzi hazır qıktıqlar, 53 I silər Təwrat kanununu pərixtılərning əmri-tapiliojanlırları bilən tapxuruwelip turup, uningoja əmal kılımioqular!» 54 [Istipanning] bu sözlerini anglojan [aliy kengəxmidikilər] yürükgə [hənjər] sanjılıqandək bolup, uningoja qıxlırını oqıqlıqtı. 55 Lekin u bolsa Mukəddas Rohka turojan, kezlişini kəkkə tikip, Hudanıng julusını, xundakla uning ong yenida əysanıng turojanlığını körüp, 56 — Karanglar! Asmanlar eqilip, İnsan-oçlıning Hudanıng ong yenida turojanlığını kərəwitatıman! — dedi. 57 Ular buningə qulaqlarını kolları bilən etiwlip, awazını kattik, kətürüp warkırıxp birlikdə uningoja yopurulup keliwidi, 58 uni xəhərning sirtioja ittipr qıqırıp, qalma-kesək kılıxka baxlıdı. [Uni ərz kılıqan] guwahqıllar [uni qalma-kesək kılıxtn awwl] qapanılrını Saul isimlik bir yaxning puti alıdida koyup koyuxti. 59 Ular Istipanni qalma-kesək kılıqında u: — I Rəb Əysa, menin rohənni köbul kılıqaysən! — dəp nida kıldı. 60 Andin u tizlinip turup kattik awaz bilən: — I Rəb, bu gunahtıng həsabını ulardin almioqaysən, — dedi. U bu sözni kılıp bolupla jan üzüp uhlap kətti.

8 Istipanning oltürlüxini Saulmu kollayıttı. Xu kündin baxlap, Yerusalemdeki jamaətkə kərítılıqan dəhəxətlik ziyankəxlək kozovaldı. Rosullardin baxka barlık jamaətliklər Yəhudiya wə Samariyəning hərkəysi yurtliriqə tarkılıp ketixti. 2 Bəzi iħlasman kixilər Istipanni dəpnə kılıp, uningoja kattik yioja-zarlarıni kətürüxti. 3 Lekin Saul jamaətkə wəyrənqılık selip, eymü-ey ahturup, ər-ayaloja karımay ularnı sərəp qıkip zindanqa taxlıdı. 4 Əmdi tarkılıp kətənlər tarkalıqan yurtlarda kezip söz-kalamnıng huz hawirini jakarlıdı. 5 Ularning iqidin Filip bolsa Samariyəning malum bir xəhīrigə berip, yərlik kixilərgə Məslihni jakarlıdı. 6 Top-top kixilər uni anglap həmdə u kərsətkən məjizilik alamətlərni körüp, bir jan bir dili bilən uning sözleriniqə külək saldı. 7 Qünki napak rohlar bolsa, qaplıxiwaloqan kixilərdin kattik warkırıqıniqə qıkip kətti. Nuroqun

paləq, tokurlarmu saqayıltıdı; **8** zor xad-huramlıq xu — dəp, Filipni hərvisioqa qikip yenida olturuxka etündi. xəhərni қaplidi. **9** U xahərdə əslı jadugər-sehircərlik **32** U okuwatkan yazma kismi bolsa: «U goya boozulaxka bilən xuqulliniwatçan Simon isimlik bir adam bar yetiləp mengiloğan köydək boozulaxka elip mengildi, idı; u xu yol bilən pütktül Samariyədikilərni həng-tang Kırkıouqı aldida ün-tinsiz yatkan kozidək, u zadila kaldurup, ezini kaltıs zat kərsətməkqi bolup kəlganidi. eñiz aqmidi. **33** U horlinidu, u hək soraktin məhrum **10** Pejkirdin tartip ambaloiqı ularning həmmisi uningoqa boldı, əmdı uning əwlədini kimmu bayan kılalısun?! ihlas kılıp қaraytı wə «Hudanıng uluq kūq-kudriti Qünki hayatı yər yüzindən elip ketildi». **34** Aqwat mana xul!» deyixətti. **11** Halayık uningoqa xundak ihlas Filiptin: — Dəp bərsingiz, pəyoqəmbərninq bu səzi kılıxi uning uzundan beri jadugər-sehircərlik bilən kimga karitip ettiloğan? Əzigmı yaki baxka birsigim? ularını həng-tang kaldurup kəlgənlilik tüpəylidin idi. — dəp soridi. **35** Filip aqzını ekip xu yazmining xu **12** Lekin əmdı Filip Hudanıng padixaqliki wə əysa kismidin baxlap, uningoqa əysa tooprısidiki hux həwərni Məsihning nami tooprısidiki hux həwərni jakarlıqında jakarlap bərdi. **36** Ular yolda ketiwetip, su bar bir yergə ular uning səzlirigə ixəndi wə ərlər bolsun, ayallar kəlgəndə, aqwat: — Mana bu yərda su bar ikən. [Muxu bolsun qəmündürütxni köbul kıldı. **13** Simon ezmü yərdilə] qəmündürülxümgə kəndək tosalıq bar? — ixəndi. U qəmündürülgən bolup, həmixə Filipning dedi. **37** Filip: Pütün kəlbing bilən ixəngən bolsang, yenida yürdi həmdə [Filip] kərsitiwatçan məjizilik qəmündürulgili bolidu, dedi. U jawabən: Ixiniñənki, əysa alamətlər wə կudratlık ixlərə qarap, intayın həyrən boldi. **14** Yerusaleməndiki rosullar Samariyəliklerning buyrudi. Filip wa aqwat ikkisi billa suqqa qüxüp, uni Hudanıng sezini köbul kılıqanlığını anglap, Petrus bilən Yuhanannı ularoqa əwətti; **15** ikkiylən u yərgə qüxüxi bilənla, uları Mukəddəs Rohning ata kılınoqusı bolsun dəp dua kıldı. **16** Qünki Mukəddəs Roh tehi ularning Axdod xəhiriđe pəyad boldi; u xu yurtni kezip, xu yərdin həqkəyəsiqə qüxməgnəndi; ular pəkət Rəb Əysanıng Қaysarıya xəhirigə kalğıqə bolovan həmmə xəhərlərdə nami bilən qəmündürülgənidi. **17** Petrus bilən Yuhananna ularning üstigə kolini təgküzüxi bilən, Mukəddəs Roh ularoqa ata kılındı. **18** Lekin Simon Mukəddəs Rohning rosullarning kolini təgküzüp koyuxi bilən ata kılınoqanlığını kərəp, ularoqa pul təngləp: **19** — Bu kūq-ķudrəttin mangımı beringlarki, mənmə hərkimmüng üstigə kollirimmi təgküzsəm, uningoqa Mukəddəs Roh ata kılınsın, — dedi. **20** Lekin Petrus uningoqa mundak jawab bərdi: — Hudanıng biltipatın puloja setiwalojlı bolidu, dəp oyliqinjing üçün, pulung sən bilən təng halakatə barsun! **21** Sening bu ixta həq həssəng yaki nesiwatqı yoktur! Qünki sening niyiting Huda aldida durus əməs! **22** Xunga, bu rəzillilikdən towa kılıp, Rəbtin, mumkin bolsa kənglüməndik bi niyitim kaqürüm kılınoqay, dəp ettin! **23** Qünki sening aqqık həsətkə tolup, həkkənisiyəszlikning asaritida ikənliking manga məlum. **24** Simon ularoqa: — Mən üçün Rəbdin etününglərki, siler eytkən ixlardın həqbırı beximoja kəlmigay! — dedi. **25** Petrus bilən Yuhananna yənə xu yərda agah-guwaqlik berip Rəbning sez-kalamını yətküzgəndin keyin, Samariyəning nuroqun yeza-kəntlirigə berip hux həwər yətküzgəq, Yerusaleməmoja katıyp kətti. **26** Xu wakıtta, Hudanıng bir pərixtisi Filipka: — Ornungdin turup jənubka karap Yerusalemən Gaza xəhirigə mangidioqan yol bilən mang! — dedi (xu yol qəldiki yoldur). **27** Xunga Filip ornidin turup yoloja qıktı. Wa mana, yolda Efiopiya ayal padixaħi Kandasning bir əməldarı, pütktül həzinigə məs'ul Efiopiyaşək aqwat wəzir turatti. U Yerusaleməmoja Hudaşa ibadət kələjili baroqanidi; həzir қaytix yolda ezining jəng hərvisida olturnup, Yəxaya pəyoqəmbərninq yazmısını okuwatattı. **29** Roh Filipka: — Bu hərvining yenioqa berip uningoqa yekinlaxkin, — dedi. **30** Filip yürüüp berip, [wazirning] Yəxaya pəyoqəmbərninq yazmısından okuwatkarlılarını anglap, uningdin: — Okuwatkininzingi qüxinəlatməsiz? — dəp soridi. **31** Wazir uningoqa: — Biri manga qüxəndürüp bərmisə, mən kəndakmu qüxinələymən?! —

— dəp, Filipni hərvisioqa qikip yenida olturuxka etündi. **32** U okuwatkan yazma kismi bolsa: «U goya boozulaxka bilən xuqulliniwatçan Simon isimlik bir adam bar yetiləp mengiloğan köydək boozulaxka elip mengildi, idı; u xu yol bilən pütktül Samariyədikilərni həng-tang Kırkıouqı aldida ün-tinsiz yatkan kozidək, u zadila kaldurup, ezini kaltıs zat kərsətməkqi bolup kəlganidi. eñiz aqmidi. **33** U horlinidu, u hək soraktin məhrum **10** Pejkirdin tartip ambaloiqı ularning həmmisi uningoqa boldı, əmdı uning əwlədini kimmu bayan kılalısun?! ihlas kılıp қaraytı wə «Hudanıng uluq kūq-kudriti Qünki hayatı yər yüzindən elip ketildi». **34** Aqwat mana xul!» deyixətti. **11** Halayık uningoqa xundak ihlas Filiptin: — Dəp bərsingiz, pəyoqəmbərninq bu səzi kılıxi uning uzundan beri jadugər-sehircərlik bilən kimga karitip ettiloğan? Əzigmı yaki baxka birsigim? — dəp soridi. **35** Filip aqzını ekip xu yazmining xu **12** Lekin əmdı Filip Hudanıng padixaqliki wə əysa kismidin baxlap, uningoqa əysa tooprısidiki hux həwərni Məsihning nami tooprısidiki hux həwərni jakarlıqında jakarlap bərdi. **36** Ular yolda ketiwetip, su bar bir yergə ular uning səzlirigə ixəndi wə ərlər bolsun, ayallar kəlgəndə, aqwat: — Mana bu yərda su bar ikən. [Muxu bolsun qəmündürütxni köbul kıldı. **13** Simon ezmü yərdilə] qəmündürülxümgə kəndək tosalıq bar? — ixəndi. U qəmündürülgən bolup, həmixə Filipning dedi. **37** Filip: Pütün kəlbing bilən ixəngən bolsang, yenida yürdi həmdə [Filip] kərsitiwatçan məjizilik qəmündürulgili bolidu, dedi. U jawabən: Ixiniñənki, əysa alamətlər wə կudratlık ixlərə qarap, intayın həyrən boldi. **14** Yerusaleməndiki rosullar Samariyəliklerning buyrudi. Filip wa aqwat ikkisi billa suqqa qüxüp, uni Hudanıng sezini köbul kılıqanlığını anglap, Petrus bilən Yuhananna ularoqa əwətti; **15** ikkiylən u yərgə qüxüxi bilənla, uları Mukəddəs Roh tehi ularning Axdod xəhiriđe pəyad boldi; u xu yurtni kezip, xu yərdin həqkəyəsiqə qüxməgnəndi; ular pəkət Rəb Əysanıng Қaysarıya xəhirigə kalğıqə bolovan həmmə xəhərlərdə nami bilən qəmündürülgənidi. **17** Petrus bilən Yuhananna Filipti ketürüp elip kətti. Aqwat uni қayta kermidi, əmma u xadlinip yolinin dawamlaxturdu. **40** Filip bolsa dəp dua kıldı. **16** Qünki Mukəddəs Roh tehi ularning Axdod xəhiriđe pəyad boldi; u xu yurtni kezip, xu yərdin həqkəyəsiqə qüxməgnəndi; ular pəkət Rəb Əysanıng Қaysarıya xəhirigə kalğıqə bolovan həmmə xəhərlərdə hux həwər jakarlıdi.

9 Əmma [xu qaoqlar] Saul hər nəpisidə Rəbning muhlisliroqa tehiqə izqıl kiroqinqılık təhditləri seliwaitkan payt idi. U Bax kahinning aldıqə berip, **2** Dəməxkə xəhiridəki sinagoglarqa təwsiyə heti yezip berixni soridi. Xundak boloğanda, u Dəməxkətə [Məsih] yolidikilərdin bərisini, məyli ər bolsun, ayal bolsun tepiwilsala, baqlap tutkun kılıp, Yerusaleməmoja elip kelixka ruhsat bolattı. **3** Saul yoloja qikip, Dəməxkə xəhirigə yekinlaxkanda, tuyuksız asmandın külliük bir nur qüxüp, uning atrapını yorutuwətti. **4** U yərgə yikıldı wə eziqə: — Saul, Saul! Manga nemixkə ziyanəxlik kılısən? — degən bir awazni anglidi. **5** — I Rəb, sən kimsən? — dəp soridi u. Awaz: — Mən sən ziyanəxlik kiliwatkan əysadurmən. **6** Ornundin tur, xəhərgə kir, nema kılıxing kərəkliki sanga eytip berilidü» — dedi. **7** Uning bilən billə mangojan adamlar awazni anglisimu, həkimi kərəlmıqəqkə, xu yərda ün qikiralmay turupla kıldı. **8** Saul yərdin turup, kəzlini ekip kəridi, lekin həq nərsini kərəlmidi. Həmrəhliarı uni kəlidin yetiləp Dəməxkə elip kirdi. **9** U iqt künqinqə kezi kərməsəs bolup nə yemidi nə iqmidı. **10** Dəməxkətə Ananiyas isimlik malum bir muhlis bar idi. Rəb uningoqa bir qayibanə kərtünüxtə kərənünip uni: — Ananiyas! — dəp qakirdi. — Mana mən, i Rəb, — dəp jawab bərdi u. **11** Rəb uningoja: — Sən dərhal «Tüz» dəp atalojan koqioqa berip, Yəhudanıng əyidin Tarsusluq Saul isimlik birləri sorap tap; qünki mana, u dua-tilawət kiliwatidü. **12** U dua kiliwatkinida, qayibanə kərtünüxtə Ananiyas isimlik bir kixining kelip, kəzini kəridoqan kılıx üçün üstigə kolini təgküzgenlikini kərdi, — dedi. **13** Ananiyas: — I Rəb, mən bu adəmnıng həwirini nuroqun kixilərdin anglidim, u Yerusaleməndiki mukəddəs bəndilirinqə xunqə kəp ziyan-zəhmət yətküzgən! **14** Hazır u muxu yərda namingoqa nişa kələjənlərinin həmmisini tutup baqlax üçün bax kəhinlərdin hökük aptu — dedi. **15** Lekin Rəb uningoja: — Bariwar! Qünki u

namimni əllərning wə ularning padixaqlırining həm Israillarning aldida ayan kılıx üçün əzümgə alahıda talliojan bir əswabtur. **16** Qünki mən uningoja namim üçün ənqılık azab-əkubətlərni tartixining mukərrər ikənlilikini ayan kılıman, — dedi. **17** Buning bilən Ananiyas berip, xu eygə kirdi; u kollarını Saulning üstiga təkfüzüp uningoja: — Kerindax Saul, Rəb, yəni bu yergə keliwatqan yolunda sanga körtingən Əysə, kezlinqni kərələydiqan bolsun dəw wə sening Mükəddəs Rohka tolduruluxung üçün meni xəhsən ezi əwətti, — dedi. **18** Saulning kezlinridin huddi belik əsirikidək bolqan bir nəsilsər qüxüp, kezli eqilip kərələydiqan boldi. **U** ornidin turup, qəmildürxni kobul əldi. **19** U əqizalanəqandin keyin, əkwəwtlinip maqduroja kirdi. **20** [Saul] Dəməxktiki muhlislarning yenida birnəqqə kün turdi wə wakitni etküzməy sinagoglarqa kirip, «U kixi Hudanıng Ooqlıdır» dəp Əysani jakar laxka baxlıdı. **21** Uni angloqanlar sezliridin intayın həyran bolup: — Bu adam Yerusalemda bu namoja nida kılıquşılarnı kəttik wəyran kilojan həlikə adəm əməsmi? Bu yərgimu muxundakınları baqlap bax kahinlarqa tutup berix məksitidə kəlgənmidü? — deyixti. **22** Lekin Saulning kayıl kılıx küqi barqanseri exip, Əysanıng Məsih ikenlikini ispatlap Dəməxktiki Yəhudiylarını parakəndiqılıkka qəmərdi. **23** Kep kün'lərdin keyin, Yəhudiylar Saulni yoqatmaqqa kəst kilməkqi boldi. **24** Lekin Saul ularning suyikəstidin həwər taptı; uni tutup eltürük üçün ular keqə-kündüz xəhərning kowuklırıda paylap yıldı. **25** Lekin muhlislər bir kuni keqidə uni qong sewatka oltorquzup, sepil [kamaridin] qüxtirdi. **26** Saul Yerusalemda yetip berip, u yərdiki muhlislərə qoxulməkqi boldi, lekin ularning həmmisi uning muhlis ikənlilikə ixənməy, uningdin körkti. **27** Birək Barnabas uni elip berip, rosullar bilən körxtürdü. U ularqa Saulning Dəməxkning yolidə Rəbbni kəndək kərgənlikini, Rəbningmu uningoja gap kılıqanlığını qüxəndirdi wə uning Dəməxkətə Əysanıng namida kandaq jür'ətlək bilən söz-kalam yətküzgənlilikini ukturdu. **28** Buning bilən, Saul Yerusalemda rosullar bilən billsə oquq-axkarə yürüp, yürəklək haldə Rəbning namida söz-kalam yetküzətti. **29** U yəna grekqə sezlidiqan Yəhudiylar bilənmə sezlrixip munaziriliğət; nətijisi, ular uningoja kəst kilməkqi boldi. **30** Kerindaxlar bu ixtin həwər tepip, uni Əyəsəriyə xəhərigə elip berip, andin u yərdin Tarsus degən xəhərgə yoloja saldı. **31** U qəoja, pütkül Yəhudiyi, Galiliyə wə Samariyədiki jamaətləri [bir məzgil] tinqlikə erip, [etikadta] kuruldu; Rəbning korkunkıqda mengip, Mükəddəs Rohlu riqbət-tasallisi bilən ularning sanlırimu barqanseri kəpəyməktə idi. **32** Xu waktılarda xundak boldiki, Petrus hərkəyisi jayları arılap yürgəndə, Lidda xəhəridiki mukəddəs bəndilərnimə yoklaxka qüxti. **33** U yərdə u əneyas isimlik bir adəmni uqrattı. Bu adəm palaq bolup, orun tutup yatlılı səkkiz yil bolqanıkan. **34** Petrus uningoja: — Əneyas, Əysə, yəni Masih bolqoqı seni sakayıtdı. Ornungdin turup, palisengni yioqixtur! — dedi. U dərhal ornidin turdi. **35** [Əneyəsmi] kərgən Lidda xəhəridiki wə Xaron rayonidikilərnəng həmmisi towa kılıp Rəbəgə baqlandı. **36** Yoppa xəhəridə bolsa Tabita isimlik bir ayal muhlis bar idi (uning ismi grekqidə «Dorkas»

idi). U hərdaim yahxi əməller wə həyr-sahawətlək ixlarqa berilətti. **37** Xu kün'lərdə xundak boldiki, u kesəl bolup, elüp kətti. Kixilər jəsətni yuyup, üstünki kəwəttiki bir eygə yatkuzup koydi. **38** Yoppa xəhəri Lidda xəhərigə yekin bolqoqka, Yoppadiki muhlislər Petrusning Liddada ikenlikini anglap, uning aldiqo ikki adam əwətti. Ular: «Həyl bolnay yenimizə qəlsəng!» — dəp yelindi. **39** Petrus ornidin turup ular bilən billsə Yoppaqa bardi. Yoppaqa yetip kelixi bilən ular uni üstünki kəwəttiki eygə baxlap qıktı. Barlıq tul ayallar Petrusning ətrafiqo olixip, yioza-zar kılıxip uningoja Dorkasning ular bilən billsə bolqan waktida əzəlirigə tipik bərgən könglək-kiyimlirini kərsitixti. **40** Lekin Petrus həmməylənni qıkırıwetip, tizlinip olтурup dua kıldı. Andin u jəsətkə ətarap: — Tabita, ornungdin tur! — dedi. Tabita kezini eqip, Petrusni kərüp, ornidə olturdu. **41** Petrus uningoja kolını uzitip uni yəlep turquzdu wə mukəddəs bəndilər bilən tul ayallarını qakirip, Dorkasni ularqa tirk tapxurup bərdi. **42** Bu həwər pütkül Yoppaqa tarkılıp, nuroqun kixilər Rəbəgə etikad kıldı. **43** Xundak boldiki, Petrus Yoppada Simon isimlik bir ənqininqeyidə uzun kün'lər turdu.

10 Kəysəriyə xəhəridə Korniliy isimlik bir adəm bolup, u [Rim] əxunidiki «İtaliyalıklar» əsərindən yüzbəxi idi. **2** U ihlasmən adəm bolup, ezi wə pütkül əyidikiləri Hudadin körkətti. U mərdlik bilən namratlarla həyr-sahawət kılıp, daim Hudaqa dua tilawat kılattı. **3** Bir kün qüxtin keyin saat işlərdə, u əqayibanə bir kerinüxtə Hudanıng bir parixtisining əzinin yeniqə kalğınlığını oquk kərdi. Pərixtə uni: — Korniliy! — dəp qakirdi. **4** Korniliy uningoja kezlinrini tipik kəttik qeqüp: — Təksir, nemə ix? — dəp soridi. Pərixtə uningoja: — Sening dualiring wə həyr-sahawətlək ixliring Huda aldiqə əslətmə kurbanlıqtək berip yətti. **5** Əmdi sən Yoppaqa adəm əwətip, Petrus dəpmu atılıdiqan Simon isimlik adəmni qakirtip kəl. **6** U Simon isimlik bir ənqininqeyidə uzun kün'lər turuwaitidu. Simonning eyi dengiz boyida, — dedi. **7** Uningoja sezlığın pərixtə kəkəndin keyin, Korniliy əydiyi hizmətqılardan inkini wə daim yenida turup hizmət kılıquşılardıq ididə iħlasman bir laxkarnı qakirdi. **8** Barlıq ixlarnı qüxəndürğəndin keyin, ularna Yoppaqa əwətti. **9** Ətisi ular səpər kılıp xəhərgə yekin laxkanda, qüx wəkili bolup, Petrus dua kılıx üçün eżigə qıktı. **10** Uning korsikə eqip ketip, bir nərsə yəy dedi. Birək ular əqiza təyyarliwətqanda, əqayibanə bir alamət Petrusni oruwalı. **11** U asman eqilip, tət burjikidin baqlanojan haldə yər yüzüq qüxürlüwətqan kəng dastihandək bir nərsini kərdi. **12** Dastihanda hərhal tət putluk hayvanlar, yər beojarlıqçıqlar, asmandığı uqar-kanatlırmaları bar idi. **13** Uningoja bir awaz angləndi: — «Ornungdin tur, Petrus, ulardin soyup yəl» — **14** — Yak, Rəb, hərgiz bolmayıdu! Mən heqkəqan heqkəndək napak yəki haram nərsini yegən əməsman! — dedi Petrus. **15** Awaz inkinqi ketim kılıp uningoja: — Huda halal dəp paklioqannı sən haram deməl — deyildi. **16** Bu ix tüt ketim yüz berip, andin dastihandək bolqan xu nərsə dərhal asmanoja elip qikip ketildi. **17** Petrus kərgən əqayibanə alamətning mənisi toqrisida kaymuqup turqanda, mana Korniliy əwətkən kixilər Simonning eyini tezip,

dərwaza aldida turattı. **18** Ular birləri qakırıp, uningdin bardur. Qünki Huda uning bilən billə idi. **39** Bismu uning Petrus dəpmu atılıdiqan Simon degən birsi bu yerdə həm Yəhudiyarlarning zeminida həm Yeruselemdə kılɔjan turamdu? — dəp soridi. **19** Petrus tehiqə xu oqayıbanə pütün əməllirining guwahqılıri. Ular uni yaqəqkə alamətninq mənisi üstüda oyliniwatkanda, Roḥ uningqo: esixi bilənmə eltilərdi. **40** Birək üçinqi küni, Huda — Mana, seni tıq adəm izdəp kıldı. **20** Ornunqdin tur, uni kaya tirildürüp namayan kıldı. Birək həmmə pəşkə qüx, heq ikkilənməyə ular bilən billə baroqin. kixilərgə əmas, pakət Huda Əzi aldı bilən talliqan Qünki ularını əwətküqi Man! — dedi. **21** Petrus pəşkə guwahqıllar, yəni u olümündin tirligindən keyin uning qüxüp, həlik adəmlərə: — Silər izdigən kixi mana bilən həmdastihənən bołożan bızlərnən arımidə namayan mən bolimən. Bu yərgəkəxə səwbəinglər nemikin? kıldı. **42** U bizə həlkəkə hux həwər yətküzüxnı wə — dedi. **22** Ular jawabən: — Həkkaniy bir adəm, ezingin Huda təripidin tırıklar wə elgənlərnən sorakçısi Hudadin korkidiojan, xundakla pütükil Yəhudiyə həlkə kiliñip tayınlangıqı ikanlıkini jakarlxanı əmr kıldı. təripligən Korniliy isimliq rimlik yüzbəxi mukəddəs bir pərixtə təripidin sizni əyığa qakırtıp, sizdən sez-kalam anglaxka əmr kiliñən! — dedi. **23** Xunga Petrus ularını əyığa təklip kiliç, kondurup mehman kıldı. Ətisi ornidin turup u ular bilən billə yoloq qıktı. Yoppadiki kərindaxlardın bəziləri ularqa həmrah bolup mangdi. **24** İkkinqi küni, ular Kəysəriyə yetip bardi. Əmdi Korniliy tuqışkanlıri wa yekin yar-buradərlərini əyığa qakırıp, Petruslarnı təkkəzərlilik bilən kütüp turattı. **25** Petrus əyığa kırğandır, Korniliy adlıqı qikip, ayiojı oızını etip sejdə kıldı. **26** Lekin Petrus [dərhal] uni yəlep turozup: — Ornunqdin turoqin! Mənəm bir insan, halas! — dedi. **27** U Korniliy bilən gəp kılıqaq əyığa kiriwidi, eynin iqığa yiqılıqan top-top adamlarını kərdi. **28** U ularqo: — Silərgə məlumki, biz Yəhudiyarlarning yat əlliklärdirin birsi bilən bardi-kəldi kiliçini yaktı. Eylirigə kirixi Təwrət ətan-əkidlirimizə hilap. Lekin Huda manga heqkəndək adəmni napak yaki haram deməsləkim kerəklikini ayan kıldı. **29** Xuning tıqün silə adam əwətip meni qakıroqanda, heq rət kilmay aldinglarqa kəldim. Əmdi soray, meni nəmə dəp qakirdinglər? — dedi. **30** Korniliy mundak dedi: — Tet künning alıldı bügündü muxu wakitkəqə roza tutqanidim; saat üqlərdə mən eyda dua kiliwatattım. Tuyuksız kiyimləridin nur qaknap turidiojan bir adəm alındımda pəyda bolup era turdi: **31** «Korniliy! Duaying ijabət kılındı wa hayr-sahawətlək ixliring Huda aldiqə əslətma kurbanlıqtək yətti. **32** Xunga Yoppaqa adəm əwətip, Petrus dəpmu atılıdiqan Simon isimlik adəmni qakırtıp kəl. U dengiz boyida oltrəkliklə Simon isimlik bir kənqininq eyida mehman bolup turutuvidü» dedi. **33** Xuning tıqün, dərhal ezlərinə qakırıp kelixkə adam əwətkənidim. Əzliyi külbəmgə kelip yahxi kıldıla! Əmdi biz həmməylən Huda ezlirigə əmr kılıqan barlık sezlərni anglax tıqün Hudanıng alıda hazır turutuwimiz. **34** Petrus aqzını eqip mundak dedi: — Bərhək, mən Hudanı heqkəndək adəmə yuzhatırə kilməydi, dəp qüxinip yattım; belki hər əldin bołożanlar iqidə Uningdin korkidiojan wə həkkaniyat yürgüzidiojan kixi bolsila, Uning aldida məkbuldur. **35** Huda Israil həlkigə yətküzən səz-kalam, yəni Əysə Məsih ərkilik (u pütükil məwjudalarqa Rəbdur) inak-hatırjəmlik jakarlanıqan hux həwar silərgə məlumoq; **37** Silərlərini Yəhya [pəyənəmbar] qəmildürüxi qakırıkinı yətküzəndən tartıp, Galiliyədən baxlap pütükil Yəhudiyə zeminlirida Nasarətlük Əysə tooruluk guwahqliktin — yəni Hudanıng kəndək kiliç uni Mükəddəs Roḥ wə küq-kudrat bilən məsihənlilik, xuning bilən u həmmə yərni kezip, yahxi əməllərni kiliç, Iblisning ilkida bołożanlarning həmmisini sakaytqanlıigidin həwiringlər bardur. Qünki Huda uning bilən billə idi. **39** Bismu uning Petrus dəpmu atılıdiqan Simon degən birsi bu yerdə həm Yəhudiyarlarning zeminida həm Yeruselemdə kılɔjan turamdu? — dəp soridi. **19** Petrus tehiqə xu oqayıbanə pütün əməllirining guwahqılıri. Ular uni yaqəqkə alamətninq mənisi üstüda oyliniwatkanda, Roḥ uningqo: esixi bilənmə eltilərdi. **40** Birək üçinqi küni, Huda — Mana, seni tıq adəm izdəp kıldı. **20** Ornunqdin tur, uni kaya tirildürüp namayan kıldı. Birək həmmə pəşkə qüx, heq ikkilənməyə ular bilən billə baroqin. kixilərgə əmas, pakət Huda Əzi aldı bilən talliqan Qünki ularını əwətküqi Man! — dedi. **21** Petrus pəşkə guwahqıllar, yəni u olümündin tirligindən keyin uning qüxüp, həlik adəmlərə: — Silər izdigən kixi mana bilən həmdastihənən bołożan bızlərnən arımidə namayan mən bolimən. Bu yərgəkəxə səwbəinglər nemikin? kıldı. **42** U bizə həlkəkə hux həwər yətküzüxnı wə — dedi. **22** Ular jawabən: — Həkkaniy bir adəm, ezingin Huda təripidin tırıklar wə elgənlərnən sorakçısi Hudadin korkidiojan, xundakla pütükil Yəhudiyə həlkə kiliñip tayınlangıqı ikanlıkini jakarlxanı əmr kıldı. **43** Barlık pəyənəmbarlər uningqo guwahqlik beriduki, hərkim uningqo etikad kılıqan bolsa uning nami ərkilik gunahları kəqürüm kiliñidu. **44** Petrus tehi bu sezlərni kiliwatkanda, Mükəddəs Roḥ səz-kalamni anglawatkan həmmə kixigə qüxti. **45** Petrus bilən billə kəlgən hətnilik bołożan ixəngüqilərnən hərbəri Mükəddəs Roḥning yat əllərdikilərgimə ata kiliñip təkülənglikini kərüp bək həyran boluxti. **46** Qünki ularning [karamət naməlum] tillarda səzlixip Hudanı uluqılıqanlığını anglıdi. Xunga Petrus: **47** — Muxu kixilər bizə oxhax Mükəddəs Roḥni kobul kılıqquqı bołożan bolsa, kim ularning suşa qəmildürüxi kobil kiliçinə solusisini?! — dedi. **48** Xuning bilər u ularning Robning namida qəmildürülxini buyrudi. Andin ular Petrusning ular bilən birnəqqə kün turuxini ettiindi.

11 Rosullar wə pütükil Yəhudiyədiki baxka kərindaxlar [yat] əlliklärinən Hudanıng sez-kalamını kobul kiliçanlığını anglıdi. **2** Xunga, Petrus Yeruselemoja kəytikanda, hətnilik bołożan [ixəngüqilər] uni əyibkə buyrup: **3** — Sən hətnə kiliñimiqən adəmlərinən eyida mehman bolup, ular bilən həmdastihənən boldung?! — dedi. **4** Birək Petrus pütün ixni baxtin-ahriqıqə ularqa bir-birləp qüxəndürüp **5** mundak dedi: — Yoppa xəhərirdə dua kiliwatkinimdə, oqayıbanə kərənək meni oriwelip, bir alamatnə kərdüm. Kəng dastihandək bir nərsə tət burjikidin baqlanoqan haldə asmandın qüxüp, menin yenimda tohtidi. **6** Uningqo kəz tipik karisam, iqida hərhil tət putluk həyvanları, yawayı həyvanatlar, yər beojırılıqıqlar, asmandiki uqar-kanatlarımı bar ikən. **7** Andin: «Ornunqdin tur Petrus, ularının soyup yəl» degən bir awazni anglidim. **8** Mən: «Yak Rəb, hərçiz bolmayıdu! Mən heqkəqan həqkəndək napak yaki haram nərsini aqzimoja aloqan əməsman!» dedim. **9** Birək manga yənə: «Huda halal dəp paklıqan nərsini sən haram deməl!» degən awaz anglandı. **10** Bu ix tıq ketim xundak təkrarlinip, ahir buların həmmisi asmanoja kəytidin tartip ketildi. **11** Mana dəl xu qaçqı, Kəysəriyədən meni qakırıxka əwətilən üq kixi mən turoqan eyininq alıqə kıldı. **12** Mükəddəs Roḥ meni heq ikkilənməyə ular bilən billə berixkə buyrudi. Muxu alta kərindaxmu mən bilən billə bardı. [Kəysəriyə yetip kelip], həlik adəmning eyiga kirdik. **13** Bu kixi bizə ezingin eyida payda bolup turoqan bir pərixtini kəndək kərgənlilikini etti. Pərixtə uningqo: «sən Yoppaqa adəm əwətip, Petrus dəpmu atılıdiqan Simon isimlik bir adəmni qakırtıp kəl, **14** u sanga seni wə pütükil ailəngə nijatlık yətküzidiojan bir həwərnı etip beridu» degenikən. **15** Mən gəpnı baxlıqinimdə, Mükəddəs Roḥ huddi baxta bizning üstümüzə qüxkinidək, ularojumu

güxti. **16** Xu qaoqda, Rəbning söz-kalamini, yəni: «Yəhya boxap qüxüp kətti. **8** Pərixtə uningoja: — Belingni kixılerni suyu qəmildürəlilər» deginini esimə mang! — dedi. Petrus uning deginini Muqəddəs Rohka qəmildürəlilər» deginini esimə kıldı. Andin u: — Qapiningni yepinqaklap kəynimdin aldim. **17** Xunga, əgər Huda əmdi muxularoja biz qıktı. Birak u pərixtinинг wasitisi bilən boluwatkan bu bərgən iltipatqa oxhax iltipat ata kılıqan bolsa, Hudanı ixlarning rastlığını bilməy, bəlkı bir oqayıbanə kerünük tosalojudak man zadi kim idim? **18** Ular bu sözlərni kərüptim, dap oylawatattı. **10** Ular birinqi wə ikininqi anglojanda, əyibləxtin tohtap, Hudaqə mədhiyə okup: — Bərhək, Huda əllərgimu hayatlikə elip baridiojan towa kılıxni nesip kılıptı! — deyixti. **19** U qaoqda, eqilip kətti. Ular qıkıp, bir koqidin etkəndə, pərixtə istipanning ixi bilən ziyanxalikka uqrıp hərkəyasi jaylaroja tarkılıp kətkənlər Fenikiya rayoni, Siprus arili wə Antakya xəhiri katarlıq jaylarojiqə yetip berip, bu jaylarda söz-kalamni pəkət Yəhudiylarоılа yətküzətti. **20** Lekin ulardin Siprus arili wə Kurini xəhiriñin kəlgən bəzilər Antakya xəhiriñə baroqanda, Rəb əysanıng hux həwirini Greklərginu yətküzdi. **21** Rəbning koli ular bilən billə bolup, tolimu nuroqun kixilar ixinip towa kılıp Rəbga baqlandı. **22** Bu həvar Yerusalemdeki jamaatning kılıkçıja yetip kəldi. Xuning bilən ular Barnabasını Antakyaçığqə arılap etüxkə əwətti. **23** Barnabas yetip berip, Hudanıng mehîr-xəpkötini kərüp, huxal boldi. **24** Qünki u Mukəddəs Rəbga qıng baqlınixkə riqəbatləndirdi. **25** Xuning bilən Barnabas Tarsus xəhiriñə tang boluxti. **26** Uni tepip Antakyaçığqə arılap etüxkə əwətti. **27** Künlərdə bəzi pəyojəmbərlər Yerusalemın Antakyaçığqə qıng kəldi. **28** Bulardın Agabus isimlik biraylañ oturıraq qıkıp, Rohning wəhiyini yətküzüp, kattik bir aqarqılıkning pütükül dunyani basidiqanlığını aldin etti (bu aqarqılık darwəkə «Klawdiyus Kəysər» həkim sürgən wakıttı yüz bərdi). **29** Buning bilən [Antakyaçığqə] muhlislarning hərbiri əz kurbioja karap pul yioqip, Yəhudiyyədə turuwatkan kərindaxlaroja yardım berixni karar kıldı. **30** Ular bu kararnı ada kılıp, ianini Barnabas wə Saulning koli arkılık [Yəhudiyyədiki jamaat] akşakallılıroja yətküzüp bərdi.

12 Xu qaoqlarda, Herod padixañ jamaatlıklırdın bəzilirigə ziyanxalik kilməkçi bolup ularoja kol saldı. **2** U Yuhanınanıq akisi Yakupni kılıqlap oltırıldı. **3** Əzining bu kılıqan ixining Yəhudiylarоılа yakınlığını kərüp, u Petrusnemu tutkun kildurudi (xu qaoqda «petir nan həyeti» məzgili idi). **4** Petrusni tutkandın keyin, uni zindançı taxlap, tət ləxkər bir guruppa kılınlıqan tət karawwul topioja tapxurdi. Pasha həytin keyin, Herod uni halayık aldida sorak kilməkçi idi. **5** Xunga Petrus zindanda tutup kəlindi. Lekin jamaat Hudaçığqə jan-dil bilən uning üçün dua kılıxiwatatti. **6** Əmdi Herod uni elip qıkıp sot kılıxning aldinkı keqisi, Petrus ikki zənjir bilən baqlıqlıq peti, ikki karawulning otturısida uhlawatattı; ixikning sırtidimü birnəqqə karawul zindannı kezət kiliwatattı. **7** Wə tuyuksız Rəbning bir pərixtisi kərinüp, bir nur kamerni yorutti. Pərixtə Petrusnemu bikinioja noqup: — Tez tur! — dəp oyqətəti. Uning kolliridiki zənjir xu həman

baqlıwal! Kəxingnimu kiy! — dedi. Petrus uning deginini xıllarıñı qılıqlap kəynimdin aldim. **8** Pərixtə uningoja: — Belingni kəzəttin etüp, zindanning xəhərgə qikidiojan təmür dərvazisoja baroqanda, dərvaza ular üçün ezlükidin kütənlərinin həmmisindin kütkuzuptu, dəp bildim» — dedi. **11** Xu qaoqda, Petrus esiga kelip, əz-əzığa: «Dərvəkə əmdi Rəb Əz pərixtisini əwətip, meni Herodning kolidin wə Yəhudiylər həlkinin kütənlərinin həmmisindin kütkuzuptu, dəp bildim» — dedi. **12** Həkikiyə əhwalını qıixinip yətkəndə, u Markus dəpmu atildiojan Yuhanınanıq anisi Məryəmning əyığa bardı. U yərda nuroqun kixilar yioqılıp dua-tilawat kiliwatattı. **13** U dərvazining ixikini çakqanda, Roda isimlik bir dedək awazni anglap qıktı. **14** U Petrusnemu awazını tonup, huxaliğindin ixikni eqixkımıq ilgürməy yürüüp kelip, həmməyləngə: — Petrus dərvaza aldida turidü — dəp həvar kıldı. **15** Lekin ular: — Sarang bolup käldingən! — deyixti. Birak u: — Rast xundak, dəp turuwaldı. Ular: — U uning pərixtisi bolsa kerak! — deyixti. **16** Birak Petrus dərvazını kekjəwərdi. Ular qıkıp adəm idi. Xuning bilən zor bir top adəmlər Rəbga dərvazını eqip, uning əzini kərgəndə həmməylən həngəkoxuldu. **17** Petrus ularoja ün qıqarmaslıqka kol Saulni izdəp bardı. **18** Tang atkanda, ixariti kılıp, ularoja Rəbning əzini zindandin kəndək elip xundak boldiki, ikkiylən jamaat bilən billə sak bir yil qıqənlığını eytip bərdi. Andin keyin, u: — Bu həwərnı yioqılıp, nuroqun adəməq talım bərdi. Muhlislarning Yakupka wə kerindaxlaroja yətküzüp koyunglar, — «Hristianlar» dəp tuniñ atılıxi Antakyañin baxlındı. **27** U dəp, əzi u yərdin baxkə yergə kətti. **19** Herod uni izdəp uning iz-derikini tapalımojaqka, kərindaxlaroja yətküzüp koyunglar, — «Hristianlar» dəp tuniñ atılıxi Antakyañin baxlındı. **20** Lekin ular: — Sarang kərindaxlaroja yətküzüp koyunglar, — deyixti. Birak u: — Rast xundak, dəp turuwaldı. Ular: — U uning pərixtisi bolsa kerak! — deyixti. **16** Birak Petrus dərvazını kekjəwərdi. Ular qıkıp adəm idi. Xuning bilən zor bir top adəmlər Rəbga dərvazını eqip, uning əzini kərgəndə həmməylən həngəkoxuldu. **17** Petrus ularoja ün qıqarmaslıqka kol Saulni izdəp bardı. **18** Tang atkanda, kərindaxlaroja yətküzüp koyunglar, — «Hristianlar» dəp tuniñ atılıxi Antakyañin baxlındı. **19** Herod uni izdəp uning iz-derikini tapalımojaqka, kərindaxlaroja yətküzüp koyunglar, — «Hristianlar» dəp tuniñ atılıxi Antakyañin baxlındı. **20** Lekin ular: — Sarang kərindaxlaroja yətküzüp koyunglar, — deyixti. Birak u: — Rast xundak, dəp turuwaldı. Ular: — U uning pərixtisi bolsa kerak! — deyixti. **16** Birak Petrus dərvazını kekjəwərdi. Ular qıkıp adəm idi. Xuning bilən zor bir top adəmlər Rəbga dərvazını eqip, uning əzini kərgəndə həmməylən həngəkoxuldu. **17** Petrus ularoja ün qıqarmaslıqka kol Saulni izdəp bardı. **18** Tang atkanda, kərindaxlaroja yətküzüp koyunglar, — «Hristianlar» dəp tuniñ atılıxi Antakyañin baxlındı. **19** Herod uni izdəp uning iz-derikini tapalımojaqka, kərindaxlaroja yətküzüp koyunglar, — «Hristianlar» dəp tuniñ atılıxi Antakyañin baxlındı. **20** Lekin ular: — Sarang kərindaxlaroja yətküzüp koyunglar, — deyixti. Birak u: — Rast xundak, dəp turuwaldı. Ular: — U uning pərixtisi bolsa kerak! — deyixti. **16** Birak Petrus dərvazını kekjəwərdi. Ular qıkıp adəm idi. Xuning bilən zor bir top adəmlər Rəbga dərvazını eqip, uning əzini kərgəndə həmməylən həngəkoxuldu. **17** Petrus ularoja ün qıqarmaslıqka kol Saulni izdəp bardı. **18** Tang atkanda, kərindaxlaroja yətküzüp koyunglar, — «Hristianlar» dəp tuniñ atılıxi Antakyañin baxlındı. **19** Herod uni izdəp uning iz-derikini tapalımojaqka, kərindaxlaroja yətküzüp koyunglar, — «Hristianlar» dəp tuniñ atılıxi Antakyañin baxlındı. **20** Lekin ular: — Sarang kərindaxlaroja yətküzüp koyunglar, — deyixti. Birak u: — Rast xundak, dəp turuwaldı. Ular: — U uning pərixtisi bolsa kerak! — deyixti. **16** Birak Petrus dərvazını kekjəwərdi. Ular qıkıp adəm idi. Xuning bilən zor bir top adəmlər Rəbga dərvazını eqip, uning əzini kərgəndə həmməylən həngəkoxuldu. **17** Petrus ularoja ün qıqarmaslıqka kol Saulni izdəp bardı. **18** Tang atkanda, kərindaxlaroja yətküzüp koyunglar, — «Hristianlar» dəp tuniñ atılıxi Antakyañin baxlındı. **19** Herod uni izdəp uning iz-derikini tapalımojaqka, kərindaxlaroja yətküzüp koyunglar, — «Hristianlar» dəp tuniñ atılıxi Antakyañin baxlındı. **20** Lekin ular: — Sarang kərindaxlaroja yətküzüp koyunglar, — deyixti. Birak u: — Rast xundak, dəp turuwaldı. Ular: — U uning pərixtisi bolsa kerak! — deyixti. **16** Birak Petrus dərvazını kekjəwərdi. Ular qıkıp adəm idi. Xuning bilən zor bir top adəmlər Rəbga dərvazını eqip, uning əzini kərgəndə həmməylən həngəkoxuldu. **17** Petrus ularoja ün qıqarmaslıqka kol Saulni izdəp bardı. **18** Tang atkanda, kərindaxlaroja yətküzüp koyunglar, — «Hristianlar» dəp tuniñ atılıxi Antakyañin baxlındı. **19** Herod uni izdəp uning iz-derikini tapalımojaqka, kərindaxlaroja yətküzüp koyunglar, — «Hristianlar» dəp tuniñ atılıxi Antakyañin baxlındı. **20** Lekin ular: — Sarang kərindaxlaroja yətküzüp koyunglar, — deyixti. Birak u: — Rast xundak, dəp turuwaldı. Ular: — U uning pərixtisi bolsa kerak! — deyixti. **16** Birak Petrus dərvazını kekjəwərdi. Ular qıkıp adəm idi. Xuning bilən zor bir top adəmlər Rəbga dərvazını eqip, uning əzini kərgəndə həmməylən həngəkoxuldu. **17** Petrus ularoja ün qıqarmaslıqka kol Saulni izdəp bardı. **18** Tang atkanda, kərindaxlaroja yətküzüp koyunglar, — «Hristianlar» dəp tuniñ atılıxi Antakyañin baxlındı. **19** Herod uni izdəp uning iz-derikini tapalımojaqka, kərindaxlaroja yətküzüp koyunglar, — «Hristianlar» dəp tuniñ atılıxi Antakyañin baxlındı. **20** Lekin ular: — Sarang kərindaxlaroja yətküzüp koyunglar, — deyixti. Birak u: — Rast xundak, dəp turuwaldı. Ular: — U uning pərixtisi bolsa kerak! — deyixti. **16** Birak Petrus dərvazını kekjəwərdi. Ular qıkıp adəm idi. Xuning bilən zor bir top adəmlər Rəbga dərvazını eqip, uning əzini kərgəndə həmməylən həngəkoxuldu. **17** Petrus ularoja ün qıqarmaslıqka kol Saulni izdəp bardı. **18** Tang atkanda, kərindaxlaroja yətküzüp koyunglar, — «Hristianlar» dəp tuniñ atılıxi Antakyañin baxlındı. **19** Herod uni izdəp uning iz-derikini tapalımojaqka, kərindaxlaroja yətküzüp koyunglar, — «Hristianlar» dəp tuniñ atılıxi Antakyañin baxlındı. **20** Lekin ular: — Sarang kərindaxlaroja yətküzüp koyunglar, — deyixti. Birak u: — Rast xundak, dəp turuwaldı. Ular: — U uning pərixtisi bolsa kerak! — deyixti. **16** Birak Petrus dərvazını kekjəwərdi. Ular qıkıp adəm idi. Xuning bilən zor bir top adəmlər Rəbga dərvazını eqip, uning əzini kərgəndə həmməylən həngəkoxuldu. **17** Petrus ularoja ün qıqarmaslıqka kol Saulni izdəp bardı. **18** Tang atkanda, kərindaxlaroja yətküzüp koyunglar, — «Hristianlar» dəp tuniñ atılıxi Antakyañin baxlındı. **19** Herod uni izdəp uning iz-derikini tapalımojaqka, kərindaxlaroja yətküzüp koyunglar, — «Hristianlar» dəp tuniñ atılıxi Antakyañin baxlındı. **20** Lekin ular: — Sarang kərindaxlaroja yətküzüp koyunglar, — deyixti. Birak u: — Rast xundak, dəp turuwaldı. Ular: — U uning pərixtisi bolsa kerak! — deyixti. **16** Birak Petrus dərvazını kekjəwərdi. Ular qıkıp adəm idi. Xuning bilən zor bir top adəmlər Rəbga dərvazını eqip, uning əzini kərgəndə həmməylən həngəkoxuldu. **17** Petrus ularoja ün qıqarmaslıqka kol Saulni izdəp bardı. **18** Tang atkanda, kərindaxlaroja yətküzüp koyunglar, — «Hristianlar» dəp tuniñ atılıxi Antakyañin baxlındı. **19** Herod uni izdəp uning iz-derikini tapalımojaqka, kərindaxlaroja yətküzüp koyunglar, — «Hristianlar» dəp tuniñ atılıxi Antakyañin baxlındı. **20** Lekin ular: — Sarang kərindaxlaroja yətküzüp koyunglar, — deyixti. Birak u: — Rast xundak, dəp turuwaldı. Ular: — U uning pərixtisi bolsa kerak! — deyixti. **16** Birak Petrus dərvazını kekjəwərdi. Ular qıkıp adəm idi. Xuning bilən zor bir top adəmlər Rəbga dərvazını eqip, uning əzini kərgəndə həmməylən həngəkoxuldu. **17** Petrus ularoja ün qıqarmaslıqka kol Saulni izdəp bardı. **18** Tang atkanda, kərindaxlaroja yətküzüp koyunglar, — «Hristianlar» dəp tuniñ atılıxi Antakyañin baxlındı. **19** Herod uni izdəp uning iz-derikini tapalımojaqka, kərindaxlaroja yətküzüp koyunglar, — «Hristianlar» dəp tuniñ atılıxi Antakyañin baxlındı. **20** Lekin ular: — Sarang kərindaxlaroja yətküzüp koyunglar, — deyixti. Birak u: — Rast xundak, dəp turuwaldı. Ular: — U uning pərixtisi bolsa kerak! — deyixti. **16** Birak Petrus dərvazını kekjəwərdi. Ular qıkıp adəm idi. Xuning bilən zor bir top adəmlər Rəbga dərvazını eqip, uning əzini kərgəndə həmməylən həngəkoxuldu. **17** Petrus ularoja ün qıqarmaslıqka kol Saulni izdəp bardı. **18** Tang atkanda, kərindaxlaroja yətküzüp koyunglar, — «Hristianlar» dəp tuniñ atılıxi Antakyañin baxlındı. **19** Herod uni izdəp uning iz-derikini tapalımojaqka, kərindaxlaroja yətküzüp koyunglar, — «Hristianlar» dəp tuniñ atılıxi Antakyañin baxlındı. **20** Lekin ular: — Sarang kərindaxlaroja yətküzüp koyunglar, — deyixti. Birak u: — Rast xundak, dəp turuwaldı. Ular: — U uning pərixtisi bolsa kerak! — deyixti. **16** Birak Petrus dərvazını kekjəwərdi. Ular qıkıp adəm idi. Xuning bilən zor bir top adəmlər Rəbga dərvazını eqip, uning əzini kərgəndə həmməylən həngəkoxuldu. **17** Petrus ularoja ün qıqarmaslıqka kol Saulni izdəp bardı. **18** Tang atkanda, kərindaxlaroja yətküzüp koyunglar, — «Hristianlar» dəp tuniñ atılıxi Antakyañin baxlındı. **19** Herod uni izdəp uning iz-derikini tapalımojaqka, kərindaxlaroja yətküzüp koyunglar, — «Hristianlar» dəp tuniñ atılıxi Antakyañin baxlındı. **20** Lekin ular: — Sarang kərindaxlaroja yətküzüp koyunglar, — deyixti. Birak u: — Rast xundak, dəp turuwaldı. Ular: — U uning pərixtisi bolsa kerak! — deyixti. **16** Birak Petrus dərvazını kekjəwərdi. Ular qıkıp adəm idi. Xuning bilən zor bir top adəmlər Rəbga dərvazını eqip, uning əzini kərgəndə həmməylən həngəkoxuldu. **17** Petrus ularoja ün qıqarmaslıqka kol Saulni izdəp bardı. **18** Tang atkanda, kərindaxlaroja yətküzüp koyunglar, — «Hristianlar» dəp tuniñ atılıxi Antakyañin baxlındı. **19** Herod uni izdəp uning iz-derikini tapalımojaqka, kərindaxlaroja yətküzüp koyunglar, — «Hristianlar» dəp tuniñ atılıxi Antakyañin baxlındı. **20** Lekin ular: — Sarang kərindaxlaroja yətküzüp koyunglar, — deyixti. Birak u: — Rast xundak, dəp turuwaldı. Ular: — U uning pərixtisi bolsa kerak! — deyixti. **16** Birak Petrus dərvazını kekjəwərdi. Ular qıkıp adəm idi. Xuning bilən zor bir top adəmlər Rəbga dərvazını eqip, uning əzini kərgəndə həmməylən həngəkoxuldu. **17** Petrus ularoja ün qıqarmaslıqka kol Saulni izdəp bardı. **18** Tang atkanda, kərindaxlaroja yətküzüp koyunglar, — «Hristianlar» dəp tuniñ atılıxi Antakyañin baxlındı. **19** Herod uni izdəp uning iz-derikini tapalımojaqka, kərindaxlaroja yətküzüp koyunglar, — «Hristianlar» dəp tuniñ atılıxi Antakyañin baxlındı. **20** Lekin ular: — Sarang kərindaxlaroja yətküzüp koyunglar, — deyixti. Birak u: — Rast xundak, dəp turuwaldı. Ular: — U uning pərixtisi bolsa kerak! — deyixti. **16** Birak Petrus dərvazını kekjəwərdi. Ular qıkıp adəm idi. Xuning bilən zor bir top adəmlər Rəbga dərvazını eqip, uning əzini kərgəndə həmməylən həngəkoxuldu. **17** Petrus ularoja ün qıqarmaslıqka kol Saulni izdəp bardı. **18** Tang atkanda, kərindaxlaroja yətküzüp koyunglar, — «Hristianlar» dəp tuniñ atılıxi Antakyañin baxlındı. **19** Herod uni izdəp uning iz-derikini tapalımojaqka, kərindaxlaroja yətküzüp koyunglar, — «Hristianlar» dəp tuniñ atılıxi Antakyañin baxlındı. **20** Lekin ular: — Sarang kərindaxlaroja yətküzüp koyunglar, — deyixti. Birak u: — Rast xundak, dəp turuwaldı. Ular: — U uning pərixtisi bolsa kerak! — deyixti. **16** Birak Petrus dərvazını kekjəwərdi. Ular qıkıp adəm idi. Xuning bilən zor bir top adəmlər Rəbga dərvazını eqip, uning əzini kərgəndə həmməylən həngəkoxuldu. **17** Petrus ularoja ün qıqarmaslıqka kol Saulni izdəp bardı. **18** Tang atkanda, kərindaxlaroja yətküzüp koyunglar, — «Hristianlar» dəp tuniñ atılıxi Antakyañin baxlındı. **19** Herod uni izdəp uning iz-derikini tapalımojaqka, kərindaxlaroja yətküzüp koyunglar, — «Hristianlar» dəp tuniñ atılıxi Antakyañin baxlındı. **20** Lekin ular: — Sarang kərindaxlaroja yətküzüp koyunglar, — deyixti. Birak u: — Rast xundak, dəp turuwaldı. Ular: — U uning pərixtisi bolsa kerak! — deyixti. **16** Birak Petrus dərvazını kekjəwərdi. Ular qıkıp adəm idi. Xuning bilən zor bir top adəmlər Rəbga dərvazını eqip, uning əzini kərgəndə həmməylən həngəkoxuldu. **17** Petrus ularoja ün qıqarmaslıqka kol Saulni izdəp bardı. **18** Tang atkanda, kərindaxlaroja yətküzüp koyunglar, — «Hristianlar» dəp tuniñ atılıxi Antakyañin baxlındı. **19** Herod uni izdəp uning iz-derikini tapalımojaqka, kərindaxlaroja yətküzüp koyunglar, — «Hristianlar» dəp tuniñ atılıxi Antakyañin baxlındı. **20** Lekin ular: — Sarang kərindaxlaroja yətküzüp koyunglar, — deyixti. Birak u: — Rast xundak, dəp turuwaldı. Ular: — U uning pərixtisi bolsa kerak! — deyixti. **16** Birak Petrus dərvazını kekjəwərdi. Ular qıkıp adəm idi. Xuning bilən zor bir top adəmlər Rəbga dərvazını eqip, uning əzini kərgəndə həmməylən həngəkoxuldu. **17** Petrus ularoja ün qıqarmaslıqka kol Saulni izdəp bardı. **18** Tang atkanda, kərindaxlaroja yətküzüp koyunglar, — «Hristianlar» dəp tuniñ atılıxi Antakyañin baxlındı. **19** Herod uni izdəp uning iz-derikini tapalımojaqka, kərindaxlaroja yətküzüp koyunglar, — «Hristianlar» dəp tuniñ atılıxi Antakyañin baxlındı. **20** Lekin ular: — Sarang kərindaxlaroja yətküzüp koyunglar, — deyixti. Birak u: — Rast xundak, dəp turuwaldı. Ular: — U uning pərixtisi bolsa kerak! — deyixti. **16** Birak Petrus dərvazını kekjəwərdi. Ular qıkıp adəm idi. Xuning bilən zor bir top adəmlər Rəbga dərvazını eqip, uning əzini kərgəndə həmməylən həngəkoxuldu. **17** Petrus ularoja ün qıqarmaslıqka kol Saulni izdəp bardı. **18** Tang atkanda, kərindaxlaroja yətküzüp koyunglar, — «Hristianlar» dəp tuniñ atılıxi Antakyañin baxlındı. **19** Herod uni izdəp uning iz-derikini tapalımojaqka, kərindaxlaroja yətküzüp koyunglar, — «Hristianlar» dəp tuniñ atılıxi Antakyañin baxlındı. **20** Lekin ular: — Sarang kərindaxlaroja yətküzüp koyunglar, — deyixti. Birak u: — Rast xundak, dəp turuwaldı. Ular: — U uning pərixtisi bolsa kerak! — deyixti. **16** Birak Petrus dərvazını kekjəwərdi. Ular qıkıp adəm idi. Xuning bilən zor bir top adəmlər Rəbga dərvazını eqip, uning əzini kərgəndə həmməylən həngəkoxuldu. **17** Petrus ularoja ün qıqarmaslıqka kol Saulni izdəp bardı. **18** Tang atkanda, kərindaxlaroja yətküzüp koyunglar, — «Hristianlar» dəp tuniñ atılıxi Antakyañin baxlındı. **19** Herod uni izdəp uning iz-derikini tapalımojaqka, kərindaxlaroja yətküzüp koyunglar, — «Hristianlar» dəp tuniñ atılıxi Antakyañin baxlındı. **20** Lekin ular: — Sarang kərindaxlaroja yətküzüp koyunglar, — deyixti. Birak u: — Rast xundak, dəp turuwaldı. Ular: — U uning pərixtisi bolsa kerak! — deyixti. **16** Birak Petrus dərvazını kekjəwərdi. Ular qıkıp adəm idi. Xuning bilən zor bir top adəmlər Rəbga dərvazını eqip, uning əzini kərgəndə həmməylən həngəkoxuldu. **17** Petrus ularoja ün qıqarmaslıqka kol Saulni izdəp bardı. **18** Tang atkanda, kərindaxlaroja yətküzüp koyunglar, — «Hristianlar» dəp tuniñ atılıxi Antakyañin baxlındı. **19** Herod uni izdəp uning iz-derikini tapalımojaqka, kərindaxlaroja yətküzüp koyunglar, — «Hristianlar» dəp tuniñ atılıxi Antakyañin baxlındı. **20** Lekin ular: — Sarang kərindaxlaroja yətküzüp koyunglar, — deyixti. Birak u: — Rast xundak, dəp turuwaldı. Ular: — U uning pərixtisi bolsa kerak! — deyixti. **16** Birak Petrus dərvazını kekjəwərdi. Ular qıkıp adəm idi. Xuning bilən zor bir top adəmlər Rəbga dərvazını eqip, uning əzini kərgəndə həmməylən həngəkoxuldu. **17** Petrus ularoja ün qıqarmaslıqka kol Saulni izdəp bardı. **18** Tang atkanda, kərindaxlaroja yətküzüp koyunglar, — «Hristianlar» dəp tuniñ atılıxi Antakyañin baxlındı. **19** Herod uni izdəp uning iz-derikini tapalımojaqka, kərindaxlaroja yətküzüp koyunglar, — «Hristianlar» dəp tuniñ atılıxi Antakyañin baxlındı. **20** Lekin ular: — Sarang kərindaxlaroja yətküzüp koyunglar, — deyixti. Birak u: — Rast xundak, dəp turuwaldı. Ular: — U uning pərixtisi bolsa kerak! — deyixti. **16** Birak Petrus dərvazını kekjəwərdi. Ular qıkıp adəm idi. Xuning bilən zor bir top adəmlər Rəbga dərvazını eqip, uning əzini kərgəndə həmməylən həngəkoxuldu. **17** Petrus ularoja ün qıqarmaslıqka kol Saulni izdəp bardı. **18** Tang atkanda, kərindaxlaroja yətküzüp koyunglar, — «Hristianlar» dəp tuniñ atılıxi Antakyañin baxlındı. **19** Herod uni izdəp uning iz-derikini tapalımojaqka, kərindaxlaroja yətküzüp koyunglar, — «Hristianlar» dəp tuniñ atılıxi Antakyañin baxlındı. **20** Lekin ular: — Sarang kərindaxlaroja yətküzüp koyunglar, — deyixti. Birak u: — Rast xundak, dəp turuwaldı. Ular: — U uning pərixtisi bolsa kerak! — deyixti. **16** Birak Petrus dərvazını kekjəwərdi. Ular qıkıp adəm idi. Xuning bilən zor bir top adəmlər Rəbga dərvazını eqip, uning əzini kərgəndə həmməylən həngəkoxuldu. **17** Petrus ularoja ün qıqarmaslıqka kol Saulni izdəp bardı. **18** Tang atkanda, kərindaxlaroja yətküzüp koyunglar, — «Hristianlar» dəp tuniñ atılıxi Antakyañin baxlındı. **19** Herod uni izdəp uning iz-derikini tapalımojaqka, kərindaxlaroja yətküzüp koyunglar, — «Hristianlar» dəp tuniñ atılıxi Antakyañin baxlındı. **20** Lekin ular: — Sarang kərindaxlaroja yətküzüp koyunglar, — deyixti. Birak u: — Rast xundak, dəp turuwaldı. Ular: — U uning pərixtisi bolsa kerak! — deyixti. **16** Birak Petrus dərvazını kekjəwərdi. Ular qıkıp adəm idi. Xuning bilən zor bir top adəmlər Rəbga dərvazını eqip, uning əzini kərgəndə həmməylən həngəkoxuldu. **17** Petrus ularoja ün qıqarmaslıqka kol Saulni izdəp bardı. **18** Tang atkanda, kərindaxlaroja yətküzüp koyunglar, — «Hristianlar» dəp tuniñ atılıxi Antakyañin baxlındı. **19** Herod uni izdəp uning iz-derikini tapalımojaqka, kərindaxlaroja yətküzüp koyunglar, — «Hristianlar» dəp tuniñ atılıxi Antakyañin baxlındı. **20** Lekin ular: — Sarang kərindaxlaroja yətküzüp koyunglar, — deyixti. Birak u: — Rast xundak, dəp turuwaldı. Ular: — U uning pərixtisi bolsa kerak! — deyixti. **16** Birak Petrus dərvazını kekjəwərdi. Ular qıkıp adəm idi. Xuning bilən zor bir top adəmlər Rəbga dərvazını eqip, uning əzini kərgəndə həmməylən həngəkoxuldu. **17** Petrus ularoja ün qıqarmaslıqka kol Saulni izdəp bardı. **18** Tang atkanda, kərindaxlaroja yətküzüp koyunglar, — «Hristianlar» dəp tuniñ atılıxi Antakyañin baxlındı. **19** Herod uni izdəp uning iz-derikini tapalımojaqka, kərindaxlaroja yətküzüp koyunglar, — «Hristianlar» dəp tuniñ atılıxi Antakyañin baxlındı. **20** Lekin ular: — Sarang kərindaxlaroja yətküzüp koyunglar, — deyixti. Birak u: — Rast xundak, dəp turuwaldı. Ular: — U uning pərixtisi bolsa kerak! — deyixti. **16** Birak Petrus dərvazını kekjəwərdi. Ular qıkıp adəm idi. Xuning bilən zor bir top adəmlər Rəbga dərvazını eqip, uning əzini kərgəndə həmməylən həngəkoxuldu. **17** Petrus ularoja ün qıqarmaslıqka kol Saulni izdəp bardı. **18** Tang atkanda, kərindaxlaroja yətküzüp koyunglar, — «Hristianlar» dəp tuniñ atılıxi Antakyañin baxlındı. **19** Herod uni izdəp uning iz-derikini tapalımojaqka, kərindaxlaroja yətküzüp koyunglar, — «Hristianlar» dəp tuniñ atılıxi Antakyañin baxlındı. **20** Lekin ular: — Sarang kərindaxlaroja yətküzüp koyunglar, — deyixti. Birak u: — Rast xundak, dəp turuwaldı. Ular: — U uning pərixtisi bolsa kerak! — deyixti. **16** Birak Petrus dərvazını kekjəwərdi. Ular qıkıp adəm idi. Xuning bilən zor bir top adəmlər Rəbga dərvazını eqip, uning əzini kərgəndə həmməylən həngəkoxuldu. **17** Petrus ularoja ün qıqarmaslıqka kol Saulni izdəp bardı. **18** Tang atkanda, kərindaxlaroja yətküzüp koyunglar, — «Hristianlar» dəp tuniñ atılıxi Antakyañin baxlındı. **19** Herod uni izdəp uning iz-derikini tapalımojaqka, kərindaxlaroja yətküzüp koyunglar, — «Hristianlar» dəp tuniñ atılıxi Antakyañin baxlındı. **20** Lekin ular: — Sarang kərindaxlaroja yətküzüp koyunglar, — deyixti. Birak u: — Rast xundak, dəp turuwaldı. Ular: — U uning pərixtisi bolsa kerak! — deyixti. **16** Birak Petrus dərvazını kekjəwərdi. Ular qıkıp adəm idi. Xuning bilən zor bir top adəml

roza tutup dua kılğından keyin, ikkiylənninq üstigə həlkini towa kılıxni [bildüridiojan] qəmildürütxni köbul kollarını təkgüzüp uzitip köydi. **4** Ular Mükəddəs kjinglər, dəp jakarlıdı. **25** Yəhya [pəyoqəmbər] wəzipini Roh təripidin əwətilgən bolup, Səlyukiya xəhirigə tamamlioqanda, halayıkqə mundak degənidə: «Silər berip, u yərdin kemigə qikip Siprus arilioja karap meni kim dəp bilisilər? Mən silər kütkən zat əməsmən. yoloq qikti. **5** Salamis xəhirigə yetip kelip, ular Birək mana, məndin keyin birsə kelidi, man hətta Yəhudiylarning sinagoglırıda Hudanıng sez-kalamını uning ayaq kəxlirini yexixkumu layik əməsmən!» **26** yətküzükə baxlıdı. Yuhanına ularning yardımçısı idi. **6** Ular pütün aralnı arılap qikip, Pafos xəhirigə kəldi. aranglardıki Hudadin korkşanlar, bu nijatlıqning sez- Ular u yərdə Baryoxua isimləri bixi bilən uqrrixip kalmaları silergə əwətildi! **27** Yerusalemda turuwatşanlar kəldi. U sehişgər bolup, sahta pəyoqəmbər bolovan bir wə ularning həkimləri [əysani] tonumay, uning üstdin Yəhudü idı. **7** U kixi bu [aralninq] rımlıq waliysi gunahkar dəp həküm qıkarojını bilən, hər xabat künə Sergiyus Pawlusning həmrəhidi. Waliy ukumuxluq bir okulidiojan pəyoqəmbərlərning aldın eytkan sezlirini kixi bolup, Barnabas bilən Saulni qakirtip, Hudanıng əmalgə axurdi. **28** Gərqə ular uningdin ölüm jazasıqa sez-kalamını anglimaqçı boldi. **8** Lekin hələki sehişgər həküm kılıxka tegixlik birər gunah tapalmıjan bolsimu, (uning grekqə ismi əlimas bolup, «sehişgər» degən waliy Pilatustın yənilə uni elümgə məhkum kılıxni mənیدə) ularoja karxi qikip, waliyning rayını etikadın etündi. **29** Ular [bu] [ixlarnı kılıp] mükəddəs yazmilarda kayıturuuxni urunmakta idi. **9** Birək Mükəddəs Rohka uning həkkidə aldın pütfülgənlərning həmmisini [əzli] toldurulqarı Saul (yənə «Pawlus» dəpmü atılıdu) hələki bilmigən haldə] əmalgə axuroqandan keyin, uning sehişgərgə tikiliq karap **10** uningoşa: — Əy, kəlbinq hərəhil jəsittini kresttin qüxürüp, bir kəbriga köydi. **30** Lekin hıyligərlik wə aldamlıqlik bilən tolojan İblisinin oqlı, Huda uni elümdin tirildürdü! **31** Tirilgəndin keyin, həmmə həkəkaniylikning düxmini! Pərvərdigarning burun ezi bilən Galiliyədən Yerusalemıqə əgixip tüz yollırını burmilxanı zadi tohtatmamsən?! **11** Əmdi kəlgənlərgə kəp künər iqidə [nəqqə ketim] kərənünüp Rəbning koli üstüngə qüxti! Kəzrliring kor bolup, bir turdi. Bu kixilər hazır [İsrail] halkığa uning guwahqlılırı məzgil künning yorukini keralməysən! — dedi. Xuan, bir boluwatidu. **32** Bizmu ata-bowlirimizçoja kılınoqan hil tuman wə karangoquluk uni bastı. U yolni silaxturup, wadining hux həwirini silergə hazır jakarlaymız — kixilərdin meni kolumnidin yetilənglər, dəp iltija kılatti. Huda əysani [arımızda] tikləp, bu wədini ularning **12** Yüz bərgən ixni kərgən waliy Rəbning təlimiğə əwlədləri bolovan bizlərgə əmalgə axurdi. Bu həktə kəttik həyran bolup, Uningoşa etikad kıldı. **13** Pawlus Zəburning ikkinçi kiyidə aldın'ala mundak pütfülgən: bilən uning həmrəhili kemigə qikip, Pafostin Pamfiliyə «Sən Mening Oqlum, Əzüm seni bugünkü künida əlkisidiki Pərgə xəhirigə bardi. U yərdə Yuhanına ulardın tuqundurdum». **34** Əmdilikta Hudanıng əysəqə qırıxnı ayrılip Yerusalemıqə qayıtti. **14** Pawluslar bolsa Pərgə kətə kərgüzməy elümdin tirildüridiojanlıq həkkidə u xəhiridin qikip, dawamılık mengip Pisidiyə rayonidiki [mükəddəs yazmilarda] mundak aldın eytkan: «Dawutka Antakya xəhirigə berip, xabat künə sinagogka kirdi. **15** wada kılqan mehîr-xəpkətləri silergə ata kılıman!» Təwrat kisimləridin wə pəyoqəmbərlərning yazniləridin **35** Xunga yənə bu həktə yənə bir ayətə: — «[i Huda], okulopəndin keyin, sinagogning qongləri ularnı qakırtip: Sening mükəddəs Bolququngoja tenining qırıxnı — Kərindaxlar, ağar halayıkqə birar nasihət sezünglər kərgüzməysən». **36** Qünki Dawut dərwəkə Hudanıng bolsa, eytinglər, — dedi. **16** Pawlus ornidin turup, kol iradisi boyiqə ez dawri üçün hizmat kilipli, ez ataxiriti kilipli, halayıkqə mundak dedi: — Əy Israillar bowliriloja koxulup elümdə uhlap uning teni qirip wə Hudadin korkşanlar, kulaq selinglər! **17** Bu Israel kətkənəni. **37** Lekin Huda elümdin tirildürügüi bolsa həlkining Hudasi ata-bowlirimizni tallidi; ular Misirdə sələr halas bolalmaywatkan ixlardın uningoşa etikad əlni yokpit, ularning zeminlərini ularoja miras kilipl kılıqulqlar u arkılık halas kılınlıq həkəkaniy kılınlıdu! bərdi. **20** Bu ixlaroja aldi-kəyni bolup təhmininən tət Musa pəyoqəmbərgə qüxtürülən Təwrat kanunu bilən əylik yil kətti. Keyin, taki Samuil pəyoqəmbər silər halas bolalmaywatkan ixlardın uningoşa etikad otururiso qikkıqə, u ularoja batur hakimləri tikləp «Karanglar, i mazaq kılıqulqlar, həyranlışas bolup bərdi. **21** Andin ular bizgə bir padixahı bərsikən, dəp halak bolunglar! Qünki silərning künliringlərə bir [Samuil pəyoqəmbərdin] tilidi. Xuning bilən Huda ularoja ix kılımənki, Uni birsə silergə elan kılısimu silər xu Binyamin kəbilisidin Kix isimlik adəmning oqlı Saulni ixşa hərgiz ixənməysilər!» **42** Pawlus bilən Barnabas tikləp bərdi. U kırık yil həküm sürdi. **22** Birək [Huda] sinagogdın qıkıwtakanda, jamaət ularoja keləkki xabat Saulni səltənitidin qüxürüp, ularoja Dawutni padixa, künə bu ixlar həkkidə yənə səzəlxni yelindi. **43** kilipl turoquzup bərdi. Huda uning həkkidə guwahlıq Sinagogtiki jamaət tərkələqanda, nuroqun Yəhudiylar berip: «Kənglümdikidək bir adammı, yəni Yassanıng oqlı wa Hudadin korkşan Təwratka etikad kılqan Yəhudiyl Dawutni taptım. U Mening toluk iradəmgə əmal kılıduv, əmaslərmən Pawlus bilən Barnabaska əgəxti. Ikkisi — dedi. **23** Əzi wəda kılqandək Huda bu adəmning ularoja səz kilipl, ularni Hudanıng mehîr-xəpkətidə qing nəslidin Israil həlkigə bir Kütkuzuquji tikləp bərdi — turuxka dəwət kıldı. **44** Keyinki xabat künə, pütün u bolsa əysanıng ezidur! **24** U həlkning otturisoqa xəhrə həlkı değidək Hudanıng sez-kalamını angliqili qikixtin alwwal, Yəhya [pəyoqəmbər] qikip, barlıq Israil kelixti. **45** Birək bundak top-top adəmlərini kərgən

Yəhudiylar həsətkə qəmüp, Pawlusning sezlirigə қарxi tətür gəp kılıp, uningoja təhmət kıldı. **46** Əmdi Pawlus bilən Barnabas tehimu yürəklik haldə mundaq dedi: — Hudanıng söz-kalamını aldı bilən silər [Yəhudiylar həlkigə] yetkütür kerək idi. Lekin silər uni qətəkə kekip ezunglarnı manggülük həyatka layık kərmigəndin keyin, mana biz [silərdin] burulup allərgə yüzlənimizi! **(aionios g166)** **47** Qünki Pərvərdigar [mukaddəs yazılarda] bizgə mundaq buyrusoq: «Mən Seni [yat] allərgə nur boluxka, Yər yüzining qat-yakılırlıqıq nijatlık boluxung üçün Seni atidim». **48** Əllərdikilər bu seznı anglap, huxal boluxup Rəbniñg söz-kalamını uluqlaxtı; manggülük həyatka erixixkə bekitilgənlərning həmmisi etikəd kıldı. **(aionios g166)** **49** Xundak kılıp, Rəbniñg söz-kalamı pütkül zeminoqə tərkəldi. **50** Birak Yəhudiylar Hudadin körkən yüksiri təbəklik ayallarnı həm xəhər mətiwərlərini kutritip, Pawlus bilən Barnabasqa ziyanxaxlık kılouzup, ular ikisini ez yurtlıridin koqlap qıçırdı. **51** Əmma Pawlus bilən Barnabas ularoq karap ayaqlıridiki topını kəkixturuwetip, Konya xəhərığa karap mangdi. **52** [Antakyadik] muhlislar bolsa huxallıkkə həmdə Mükaddəs Rohka tolduruldi.

14 Konya xəhərığda xundak boldiki, Pawlus bilən Barnabas Yəhudiylarning sinagogiqə kırğəndə, jamaətəkə xundak səzlədir, nətijidə Yəhudiylar wə Greklərdinmu nurojan kixılər etikəd kıldı **2** (halbüki, ixənmigən Yəhudiylar [yat] əlliklərning kəngüllərini zəhərləp, ularını kərindaxlaroq karxi turuğa kutrattı). **3** Xunga [Pawlus bilən Barnabas] u yərdə heli uzun turup, Rəbgə tayinip yürəklik haldə [hux həwərn] jakarlıdı; Rəb ularning kolları bilən möjizilik alamatları wə karamətlərni kərsitip ez mehîr-xəpkitining söz-kalamıqə guwahlıq bərdi. **4** Buning bilən xəhər həlkı ikkigə belənünəp ketip, bəzili Yəhudiylar tərəptə, bəzilirosa bolsa rosullar tərəptə turdu. **5** Ahirda, bir kisim yat əlliklər bilən Yəhudiylar arisida (ez baxlıkları bilən birlikte) rosullarnı kiynap, qalma-kesək kılıx kutratkuluk bax kıldırdı. **6** Lekin ular bu ixtin həwər tətip, xu yərdin keçip Likawunya rayonidiki Listra wə Dərbə xəhərləri həmdə atraptiki yurtlaroq karap mangdi. Ular xu yərlərdə hux həwərn dawamlıq jakarlawardı. **8** Xu qaçda, Listra xəhərığda puttlırıda maqduri yok, heq mengip bəkməqən bir tuqma paləq olтурattı. **9** Pawlus söz kiliwatkanda, bu adəm uningoja kulak selip olтурattı. Pawlus uningoja kəz tipkən uning sakayıtilixoja ixənqi barlığını kerüp yetip, **10** yüksiri awaz bilən: — Ornundın das tur! — dedi. Həlikə adam xuan ornidin das turup mengixkə baxlıdı. **11** Lekin Pawlusning bu ixini kərgən top-top adamlar Likawunya tili bilən: — İlahılar insan kiyapıtığa kirip arimizoja qüixüptü! — dəp warķixip kətti. **12** Ular Barnabasni «İlah Zeüs» dəp ataxtı wə Pawlusun sözəlxəta baxlamıq boloqakə uni «İlah Hermis» dəp ataxtı. **13** Xəhərning sırtında «Zeüs İlah»ning buthanisi bar idi. Xu [buthanidik] kahin xəhər dərvazisoja eküz wə gül qəmbirəklərni elip kelip, həlk bilən billə rosullaroq atap kürbanlık kilməkqı boldi. **14** Lekin rosullar Barnabas bilən Pawlus bu ixni anglap, kiyim-keqəklirini yirtkən haldə, kəpqılıknıq arisioja yığıriup kirip, warķırap mundaq dedi: **15** — Halayık, bu ixlarnı nemə dəp kiliwatisilar?! Biz

silərgə ohxax həssiyattıki insanlarımız! Biz silərgə bu ərziməs nərsilərni taxlap, asman-zemin, dengiz-okyan wə ulardiki barlık məhlulkərni Yaratkuqı hayat Hudaqılı ibadət kılıxinglər kerək dəp jakarlawatımız! **16** Burunki dəwrərlərdə, u hərkəyasi əllərni ez yollarında mengixka yol koyojan. **17** Xundak bolsimu, U Əzini ispatlaydiqan guwahlıknı kəldurməqən əməs. Qünki U həmixinə silərgə xapaat kərsitip, yamojurnı ez waktida örtxin yaqdurdurup mol həsol ata kılıp, ax-tamak bilən silərni toyozup, kəlbinqarnı huxallıkkə qəmdürüp kəldi. **18** Həttə ular bu sezlerni kiloqan bolsimu, halayıkning ularoq atap kurbanlık kılıxını aranla tosuwalıdı. **19** Lekin Antakya wə Konya xəhərləridin bəzi Yəhudiylar kılıp, kixilərni əzliyigə käyl kılıxı bilən, həlk Pawlusni qalma-kesək kıldı, andin uni əldi dəp karap, xəhər sırtıqə sərep aqıkip taxliwətti. **20** Lekin muhlislar uning ətrəpiqə olaxkanda, Pawlus ornidin turup, xəhərəgə kaytip kirdi. Ətisi, u Barnabas bilən billə Darba xəhərığa kətti. **21** Əmdi ular Dərbə xəhərığda hux həwər jakarlap, nuroqun adamları [Masılınkə] muhlis boluxka kırğızəndin keyin, ikkiylən Listra, Konya wə Antakya xəhərlərige kaytip bardi. **22** Ular u yərlərdə muhlislarning kəlbilərini küqayıp, ularını etikədə qing turuxka riqəbatlındırıp, xundakla: — Biz Hudanıng padıxahlıkıqə kirixtə nuroqun japa-muxəkkətlərini beximizdin etküzüximiz mükərrər bolidu, — dəp nəsihət kıldı. **23** Ular yənə hərkəyasi jamaət iqidə aksakalları tallap bəlgiləp, dua kılıx wə roza tutux arkılık ularını əzli etikəd baqlıqan Rəbgə tapxurdi. **24** İkkiylən Pisidiyə rayonidin etüp Pamfiliyə əlkisiqə kəldi. **25** Ular Pərgə xəhərığda söz-kalamını yəktüzəndin keyin, Attala xəhərığa bardi. **26** Andin u yərdin kemiga qıçıq, [Suriyadik] Antakyaqa karap kətti. Ular əslida xu yərdə əzliyi hazır tamamiliojan bu wəzipini ada kılıxka [jamaətkilər təripidin] Hudanıng mehîr-xəpkitigə tapxurulojanı. **27** Kaytip kəlgəndə, ular jamaətni bir yərgə jam kılıqanda, ularoq Hudanıng əzli arkılık kılıqan barlık əməllərini, xundakla Hudanıng kəndək kılıp allərgə etikədning bir ixiğini aqşanılığını sezlep bərdi. **28** Ular u yərdə muhlislar bilən billə uzun məzgil turdi.

15 Xu qaoqlarda bəzilər Yəhudiya əlkisidin kılıp, [Antakyadik] kərindaxlaroq: — Silər Musa [pəyoqəmbərgə] tapxurulojan yosun boyığa hətnə kiliñinxı qobul kilmisanglar, kütkuzulmaysılər! — dəp telim berixkə baxlıdı. **2** Bu ix tooprısında qong majira qıckan bolup, Pawlus bilən Barnabas ikkiylən xu kixılər bilən kəskin munazırə kılıxkandın keyin, [kərindaxlar] Pawlusni, Barnabasni, xundakla ularning arisidin birnəqqəylənni bu məsələ tooprısında rosullar wə aksakallar bilən kəriñüxkə Yerusaleməqə barsun dəp bekitkən. **3** Xundak kılıp ular jamaət təripidin yoloja selinip, səpiridə Fənikiyə rayonı wə Samariyə əlkisini besip etüp, baroqanla yeridə allərningmə towa kılıp [etikəd] yolioja kırqənlilikini təpsiliy sézli. Bu həwər barlık kərindaxlarnı zor xadlikça qəmgüzdi. **4** Pawluslar Yerusaleməqə kəlgindinə, ular jamaətkilər, rosullar wə aksakallar təripidin karxi elinip, kəpqılıkka Hudanıng əzli arkılık barlık kılıqan əməllərini bayan kılıp bərdi. **5** Lekin Pərisiyə məzhəpidikilərdin etikəd yolioja kırqən bəzilər ornidin turuxup: — Muxu

[yat əlliklerni] hətnə kılıx kerək, xundakla ularoja tallanojan birnəqqaylınni seyümlük Barnabas wə Musaçoja qüxtürülən Təwrat kənuniqə əməl kılıxi Pawlusımız bilən billə yeninglaroja əwətixni karar kerəklikini jekiləx kerək! — dedi. **6** Xunga rosullar kıldı. **26** Bu ikkiylən Rəbbimiz Əysə Məsihning nami bilən aksakallar bu məsilini muzakirə kılıx üçün jəm üçün hətərgə təwəkkül kılıqan kixilərdur. boluxti. **7** Uzun səhbətləixixin keyin, Petrus ornidin **27** Xunga biz Yəhūda bilən Silasni yazəqlərimizni turup mundaq dedi: — Kərindaxlar, dəsləptiki künərlərə silərgə ez aqzı bilənmən sezləp bərsun dap, yeninglaroja Hudanıng iqinglərin meni tallap mening aqzın arklılıq əwəttük. **28** Gəprinən poskallisiqə kəlsək, Mukəddəs hux həwərdikə sez-kalamni yet əlliklərgə anglitip Rohka, xundakla bizlərgimu xu layık kərüngənki, ularning etikəd kılıxida wasita kılıxka bekitkənləklikin təwəndikə zərürə bolğan ixlardın sirt, silərgə heqkandaq həwiringlər bar. **8** Wə insanlarning kəlbini bilgili Huda baxxı ixni yükləmislikimiz kerək: **29** — Butlaroja atalojan Mukəddəs Rohni bizgə ata kılıqınıdək, ularojuñu ata kıldı. **9** Xundak kılıp, Huda ularını biz bilən heqkandak nərsilərdin, qənni wə boqıp soyulojan həyanlarning pərkəndürməy, ularning kəlbilərini etikəd arklılık pak gəlxiridin yeyixtin wə jinsiy buzukluktin neri bolux — sələr muxu birnəqqə ixtin sakłansanglar, yahxi kılıqan kıldı. **10** [Əhəwal mana xundak ikən], əmdi sələr nemə bolisilər. Aman-hatırjəm bolunglar!» **30** Xundak kılıp, üqün ezmiz wə ata-bowlirimizmu kətürəlmigən bir ular [kerindaxlar] təripidin yoloja selinip, Antakyaoja boyunturukni muhlislarning boynıqə artmakçı bolup, bardı. U yərdə pütün jamaətikilərni yioşip, hətni ularoja Hudani siniməkçı bolisilər?! **11** Əmdiliklə, biz bolsaq tapxurdi. **31** Ular hətni okup, uningdin bolğan riqəbat-Rəb əysanıng mehîr-xəpkitigə tayinip ularoja ohxax təsəlliđin zor xadlandı. **32** Yəhūda wə Silaslar ezīrimi kətkuzulimiz, dəp ixinimiz. **12** [Bu sözün keyin], pəyoqəmbərlərdin bolup, kərindaxlarni nuroqun sez-Barnabas bilən Pawlus qıçıq, Huda əzliri arklıq yet nəsihətlər bilən riqəbat-ləndürüp, ularını կսաւալունդürdi. əlliklərning arısında kərsətən barlıq möjizilək alamətlərni **33** [Yəhūda wə Silaslar] u yərdə bir məzgilini etküzgəndin wə karamətlərni bayan kılıp bərdi; kəpqılık ularoja keyin, Antakyadikə kərindaxlarning səpəriqə amanlıq kulağ selip süktə turdi. **13** Ularning sezi tügicəndən tiligən həldə uzitixi bilən, ular əzliini əwətkən keyin, Yaküp mundaq dedi: — Kərindaxlar, manga kulağ [Yerusalem dikilərning] kəxiqə kaytti. **34** Lekin selinglar! **14** Bayatin Ximeon Hudanıng yet əlliklərinə Pawlus wə Barnabas Antakyada kılıp, baxxı nuroqun baxtinla xapaət bilən yoklap, ularning arisidin Əz tərəfəndən kərindaxlarning həmkarlıkında talim berip Rəbning nami üçün bir həlk qıçıridiqənlikini qüxəndürüp etti. **35** Yəhūda wə Silaslar] u yərdə bir məzgilini etküzgəndin kurup tikləymən, Uning harabiliklərini çaya bina kılıp, (Markusum deyilidə)ni billə elip barmakçı bolğanidi. əsligə kəltürimən. **15** Xundak kılıp, jahəndiki baxxı **36** Lekin Meni izdəp tapidüx dəydü bu ixərni əməlgə Biz burun Rəbning sez-kalamini yətküzgən həmmə əllər Meni izdəp tapidüx dəydü bu ixərni əməlgə xəhər-yezilaroja berip, kərindaxlarning yenioja berip, kurup tikləymən, Uning harabiliklərini çaya bina kılıp, halını sorap kəlyəli, — dedi. **37** Barnabas bolsa Yuhanna (Markusum deyilidə)ni billə elip barmakçı bolğanidi. **16** Xundak kılıp, jahəndiki baxxı **38** Birək Pawlus alındıñ ketim Pamfiliyə elksisidə ulardın xəhər-yezilaroja berip, kərindaxlarning yenioja berip, ayırilip kətən, Rəbning hizmitidə ular bilən billə əllər Meni izdəp tapidüx dəydü bu ixərni əməlgə [dawamlıq] səpər kılminoqan Markusni yəna elip berixni akılaniñlik emas dəp karidi. **39** Xuning bilən ikkiylən oturisida bək kəskin ihtiłap bolup, ahir berip ular bir-biridən ayrılip ketixti. Barnabas Markusni elip, kemigə xəhər-yezilaroja berip, kərindaxlarning ikkiylənmi Hudanıng xapaitigə əmanət kılıxi bilən u ikkisi yoloja qıktı. **40** U əmdi Suriya wa Kilikiya əlkilərini arılap etüp, [hərkəysi jaylarda] jamaətikilərni կսաւալունդürdi.

16 Andin u Dərbə wə Listra xəhərlirigimə bardi. Mana, xu yərdə etikədqı Yəhudiyyi bir ayalning ooli, Timotiy isimlik bir muhlis bar idi. Uning atisi bolsa grek idi. **2** Listra wə Konya xəhərliridiki kərindaxlarning həmmisi uning toqqruluk yahxi guwahlıq berətti. **3** Pawlus uni ezi bilən billə elip mangmakçı boldi. Birək bu yərdikli Yəhudiyların həmmisi [Timotiyning] atisinin grek ikənlərini bilgəqka, Pawlus uni elip hətnə kıldurdı. **4** Ular xəhər-yezilərdin etkəq, Yerusalemidiki rosullar bilən aksakallar [yat əllərgə] bekitkən bəlgilimilərni ularıng riaya kılıxi üçün tapxurdi. **5** Xundak kılıp, jamaətikilər etikədə küçəytilip, sanlırımı kündin-küngə kepeydi. **6** Mukəddəs Roh ularning Asiya elksisidə sez-kalamni jakarlixiqə yol koymioqan bolup, Pawluslar əmdi Frigiya wə Galatiya rayonliridin etüp, **7** Misiyə rayoniqə kəlgəndin keyin, Bitiniyə əlkisigə kirməkçı boldi. Birək əysanıng Rohi ularoja bundak kılıxikimə salam! **24** Arimizdin bəzi kixilər qıçıq yeninglaroja berip, sezləri bilən silərni biaramlıqka selip kənglünglərni parakanda kılıp koymaşlıklığı anglıdik. Lekin biz ularoja heqkandak sez-əmr kılımidük. **25** Xu sawəbtin, biz bu ixta oylırimiz bir yərdin qıkkandin keyin, arimizdin

yal koymidi. **8** Xuning bilən ular Misiyədin etti, dengiz boyidiki Troas xəhiriqə qüxti. **9** Xu künü kəqtə, Pawluska bir oqayıbanə kerünük kerünüp, Makedoniyəlik bir kixi uning aldida əra turup: — [Dengizdin] etti, titrigən haldə Pawlus bilən Silasning ayioqla yikildi. Makedoniyəgə kelip, bizə yardım bərgəysən! — dəp warkiridi. **10** U bu kerünükni kergəndin keyin, Rəb bizni jəzmən u kixilərning kexişə berip, ularqa hux həwər jakar laxka qakırojan, degən hulasıqə kelip, dərəhal Makedoniyəgə berixkə təyyarlanduk. **11** Biz kemigə qikip, Troastin yoloja qikip, Samodrak arilioqa karap yol aldı, wa atisi [Makedoniyədiki] Neapolis xəhiriqə yetip barduk. **12** U yerdin Makedoniyəning xu rayonidiki Filippi degən mühüm xəhiriqə ettuk. Bumu Rimdiki bir mustəmlilik xəhər idi. Biz bu yerdə birnəqqə kün turduk. **13** Xabat künü, [xəhər] dərwazisidin qikip dərya sahiləgə barduk; qünki biz u yerdə dua-tilawat kılıdiqan bir jay bar dəp oyliduk; dərwəkə xundak boldi. Biz olturnup, u yarga yiojilojan ayallarqa sezləkə baxliduk. **14** Ularning iqidə səsün rəht sodisi kılıdiqan, Tiyatira xəhiriilik, Hudadin korkidiojan Lidyə isimlik bərəyilər bar idı. Rəb uning kəlbini Pawlusning eytkənlərinini kobul kılıixaq aqti. **15** U ailisidikilər bilən qəmildüriləngən bolup bizzin etünüp: — Əgar siler meni [həkikətəni] Rəbə etikad kiloqları dəp bilsənglər, menin eyümgə berip turunglar! — dəp qing turup bizni makullatti. **16** Bir künü biz xu dua kılıdiqan jayoja ketip baroqinimizda, bir dedək bizə yoluqtı; bu kizoja pal saloquqi bir jin qaplıxiwalojanidi; dedək hojayinlirioja pal selix yoli bilən nuroqun payda tezip bərgənidii. **17** U yol boyi Pawlus wə bizə aqixip: — Bu kixilar Həmmidin aliy Hudanıng küllüri, ular silərgə nijatlıq bir yolini jakarlaydu! — dəp warkirap mangdi. **18** U uda kep künülər xundak warkiridi. Bu ix Pawlusun kəlbini azablap, u kizoja burulup, jinoja: — Əysə Məsihning namı bilən buyruymənki, uningdin qik! — deyixigila, jin xuan qikip kətti. **19** Dedəkning hojayinliri uningənə baqlıqan pul tepix ümidiñin yokka qikkənlilikin kəriüp, Pawlus bilən Silaska kəl selip, ularni bazar məydaniqə sərəp, həktümdarlarning aldioja elip bardi. **20** Ular ikkiylənni sorakqi əməldarlarlarning aldioja qikirip: — Bu adamlar Yəhudiylar bolup, xəhiriñizni əlamətlənləxtruruvatməkta. **21** Biz bolsaq rımlıklärımız, ular kanunimizə hilap bolovan wə kobul kılıixa yaki yüргüзүкə bolmaydiqan kaidə-yosunları tərəqib kiliwati! — dəp xikayət kıldı. **22** Toplanıqan halayıkmu ularoja hujum kılıixa kəzoxaldi; sorakqi əməldarlar ularning kiyimlirini yırtıp yalingalap, kaltək bilən dumbilaxkə əmr qüxtürdi. **23** Ikkiylənni kaltək bilən kep dumbilinqandın keyin, ularni zindanqa taxlıdi wə xundakla gundipayını kəttik kezitixka buyrudi. **24** U buyrukni tapxuruwelik bilən ularni zindanning iqkiridi ki kamerəja solap, putlirioja ixkəl saldi. **25** Tün yerimda, Pawlus bilən Silas dua kılıp, Hudaqa məhdijə küləyirini etiyiwattati. Baxka məhbuslar bolsa kulaq selip angławatatti. **26** Tuyuksız kəttik yar təwrx yüz bardi; zindanning ullırımı təwrinip kətti wə zindanning həmmə iixkili xuan eqilip, hərbir məhbusning kixənlirimi qüxtüp kətti. **27** Gundipay uyğudin oyojinip, zindanning iixkiliñin oquq, turoqanlığını kərüp, məhbuslar keçip ketip dəp oylap, kılıqını suoqurup elip, ezzini əltürüwalmakçı boldi. **28** Lekin Pawlus kəttik awazda: — Əzünggə zərər Qiraqlarla kəltürlüngər dəp towlap iqkirigə etlip kirip, kətkizmə, həmmimiz bar! — dəp warkiridi. **29** Gundipay: bir titrigən haldə Pawlus bilən Silasning ayioqla yikildi. **30** Andin ularni taxkiriqa elip qikip: — Kütkuzuluxum üçün nemə kilişim kerək? — dəp soridi. **31** Rəb əysəqə etikad kiloqin, wə xundak kilsang, əzüng həm ailəngdikilərmə kütkuzulidu! — dedi ular. **32** Xuning bilən, ikkiylən uningoja wə uning barlıq ailisidikilərgə Rəbning səz-kalamını yetküzdi. **33** Keqə xu saätning əzidilə [gundipay] ularni baxlap qikip, yarılini yuyup tazilidi; andin u dərəhal ailisidikilər bilən qəmildürüxnı kobul kıldı; **34** ikkiylənni əz eyiga baxlap kelip, ularning aldioja dastihan saldı. U pütküll ailisidikilər bilən Hudaqa etikad kiloqanlıqtin zor xadlandı. **35** Ətisi ətigəndə, sorakqi əməldarlar yasawullarnı zindanqa əwətip: — U ikkiylənni koyuwetinglar! — dəp buyrudi. **36** Gundipay Pawluska bu səzni yətküzüp: — Sorakqi əməldarlar ikkingləri koyuwetix yarlıklını qüxtürdi. Silər əmdi zindandin qikip, tinq-aman yolunglaroja qikinqilar, — dedi. **37** Birak, Pawlus yasawullaroja: — Biz Rim pukraları bolsakmü, əməldarlar bizni sorak kilmaya halayıkning aldişa kaltak bilən dumbalap, zindanqa taxlıdi. Əmdi ular hazır bizni yoxurunqə koqlıqimqımı? Yak, bundak kilsa bolmayıdlı əməldarlar əzliyi keli pəzən! — dedi. **38** Yasawullar bu səzərni sorakqi əməldarlar oja yətküzdi. Ular ikkiylənni Rim pukrası ikenlikini anglap körküp kətti; **39** ularning köngəlini elixka [zindanqa] berip, ularni zindandin elip qikqəndin keyin, xəhərdin qikip ketixni kaya-taya etündü. **40** İkkiylən zindandin qikixi bilən Lidyaning əyiga bardi; andin u yerdə keridxaxlıri bilən kərtüxüp, ularni riobətləndürögəndin keyin, yoloja qikip kətti.

17 Ular səpərini dawam kılıp Amfipolis wə Apolloniya xəhərliridin etti, Tesalonika xəhiriqə kəldi. U yerdə Yəhudiyların sinagogi bar idi. **2** Pawlus aditi boyiqə ularning arisioja kirip, uda üq xabat künü u yerdə jəm bolovanlar bilən mukəddəs yazmiları xərəhələp munazirilixip, **3** ularoja Məsihning azab-əkubətlər tartkəndin keyin əlüməndin tirlixi mukərrər dəp qüxəndürdi həm ispatlıdı wə: — Mən silərgə jakarlıqan muxu əysə dəl Məsihning Əzi xu! — dedi. **4** [Yəhudiyların] iqidin bəzilər kəyil bolup ixinip, Pawlus bilən Silaska koxuldı; xundakla Hudadin korkidiojan Greklərdin zor bir top adamlar wə az bolmiqan yukarı tabikidiki grek ayallarmı xundak ixindi. **5** Birak Yəhudiylar buningəja həsət kılıp, birnəqqə kəbih adamları yiojip, bir top kixilərni toplap, xəhərnı astin-üstün kiliwətti. Yəhudiylar Pawlus bilən Silasni xəhər həlk [kengəxmisiqə] tapxurup berix üçün ularni tutux məksitidə Yason isimlik birsining eyiga basturup bardi. **6** Lekin ular ikkiylənni tapalmaryalar Yason wə baxka birnəqqə keridxaxlı xəhər əməldarlarlının aldioja tartip apirip: — Jahanni astin-üstün kiliwətən axu adamlar muxu yərgimi yetip kıldı; **7** Yason ularını eyidə kobul kıldı. Ular əysə isimlik baxıq bir padixah, bar dəp jakarlap, Kəysərning pərmanlırioja karxi qikiyatidu! — dəp quqan selixti. **8** Ular bu səzər bilən halayıkni wə xəhər əməldarlarını dəkkə-dükkigə selip koydı. **9** Əməldarlar Yason wə baxka tutup kelingənlərdin

kapalat puli alojandin keyin, ularni koyuwetti. **10** məksiti «Insanlar meni izdisun, bəlkim silaxturup Kerindaxlar häyal bolmay Pawlus bilən Silasni xu küni tapsun» degənlilik. Əməliyəttə, u həqkəyisimizdən keqidə Beriya xəhirigə əwətiwətti. Ular u yərgə yetip yırak əməs. **28** Qünki biz Uningda yaxayımız, hərikət baroqanda, Yəhədiylarning sinagogiqə kirdi. **11** U kılımiz wə Uningda wujudimiz bardur; aranglardiki bəzi yərdiki [sinagogdikilər] Tesalonikadikilərgə qarlıqanda xairlar eytkinidək: «Biz Uning nəslidurmız!». **29** Xunga, esil hislətlilik bolup, səz-kalamnı kızıkiq anglıdi wə Hudanıng naslı bolоqaqka, bizi Təngri Bolоquqını altun-ularning eytkanlırinin toqra yaki hatalıkını enikalap kümüx yaki taxtın yasaloqan, hünərwənninq mahəriti bilix üçün, hərkünü mükəddəs yazmılarnı ketirkinip wə təsəwwuri bilən oyuloon birər nərsigə oxhaydu, izləndi. **12** Nətijidə, ulardın nuroqun Yəhədiylar, dəp oylimaslıkimiz kerək. **30** Xunga Huda burunki esilzadə grek ayallardın bir kismi wə xundakla heli zamanlardikilərnin xundak oşpətlik wakitlirini kəp grec ərlər etikəd kıldı. **13** Lekin Tesalonikadikı Yəhədiylar Hudanıng sez-kalamining Pawlus arkılıq kəmmlə yerdə pütür insanları gunahlıriqə towa Beriyadımu jakarliniwatkını anglap, u yərgimə berip kiliçka əmr kilməktə! **31** Qünki U Əzi tkiligen insan topilang kətürməkqi bolup, ammini küttratti. **14** arkılıq pütükəl dunyani həkkənaliylik bilən sorak kılıdıcıq Xuning bilən kerindaxlar Pawlusni dərəhal dengiz bir künini bəlgilidi; U uni elümdin tirildürgənlik bilən boyıqə əwətiwətti. Silas bilən Timotiy bolsa Beriyada bu ixning mukərrər ikanlılığı ispat bərgənidi. **32** əldə. **15** Pawlusni uzitip mangajanlar uni Afina [Pawlusning] «ələgnələrnin tırılıxi» həkkidə eytkanlırinı xəhəriqiqə elip bardı. Andin ular Pawlusning: — anglıqanda bəzilər uni məshıra kiliçka baxlıdı. Yənə «Silər Silas bilən Timotiyə mumkinkədər mening bəzilər: — Bu ix həkkidə səndin yanə anglayı, — dedi. yenimoja tezrak kalsun dəp yətküzüp koyunglar» **33** Buning bilən, Pawlus məydandın qıkıp kətti. **34** degən tapxurukını elip, [Beriyaoja] katipəkəldi. **16** Birak bəzilər uningoja koxulup, etikəd kıldı. Bularning Pawlus Afina xəhəri Silas bilən Timotiyini kütüp turqanda, pütükəl xəhərdikilərnin butparaslıkkə berilip Diyonisiyus wə Damaris isimlik bir ayal, xuningdək kətənəlikini körüp, rohi kəttik azablandı. **17** Xunga u sinagogta Yəhədiylar wə Hudadin korkidioqanlar bilən həm xuningdək hərkünü bazarda uqriqanla kixılər bilən munazirilixətti. **18** «Epikurlar» wə «Stoiklar» dəp ataloqan bəzi pəyləsoplarmı uning bilən munazirilixəkə baxlıdı. Ulardın bəzilər: — Bu bilməmən poqı nemə dəp jeyliwati? — deyixti. Yənə bəzilər Pawlusning əysə wə adamlıñən olımdın tirildürülidioqanlıq həkkidikə hux həwərni jakarlıqanlığının: — U yat ilahıarning tərəjibatçısı oxhaydu! — deyixti. **19** Xunga, ular Pawlusni elip «Arepagus» deqən [kengəx] məydaniqə apırıp: — Sən tərkitwətən yengi təlimingning nəma ikanlıkını bizmə bilsək կəndak? **20** Qünki sən bəzi oğayıriy ixlarnı kulikimizə yətküzzüwatisen, biz ularning mənisi zadi nemə ikanlıkını bilgümüz bar, — deyixti **21** (əmdı Afinalıklar wə u yərde turuwatqan qətallıkların həmmisi wəqtini birər yengilki yətküziü yakı anglaxtın baxka ixtə sərp kilməytti). **22** Xunga Pawlus Areopagus məydaniñ otturüşən qıkıp mundaq dedi: — Afina həlk! Silərnin hər jəhəttin jin-ilahılarca qoqunuxka qattak berilgənliklərni kerdum. **23** Qünki həmmə yərni arılap, silərnin tawapgahlıringlərni kezdiñ keqürginimdə, üstügə «Naməlum bir Hudaqə ataloqan» dəp pütülgən beqixlimisi bar yənə bir kurbangahni kerdüm. Əmdı mən silər tonumay turup ibadət kiliwatqan xu [Hudanı] mana həzir silərgə tonuxturup jakarlay. **24** Pütükəl aləmni wə uningdiki barlıq məwjudatlarnı yaratqan Huda asman-zeminning Igisi bolup, insanlarning koli bilən yasaloqan ibadəthanılarda turmaydu, **25** yəki birər nərsigə həjiti qızıkdək insanlarning əqlilirinin ejrigə mohtaj əməstur, qünki U Əzi həmmə janıwarça häyatlıq, nəpəs, xundakla [ehtiyajlıq bolovan] həmmə nərsini ata kıldı. **26** U birlə adəmdin insaniyətiki barlıq, millətlərni barlıqla kəltirdi, ularnı pütün yər yüzigə orunluxturup, ularqa has bolovan payt-pasıllar hämdə turidioqan jaylırinin pasillirini aldin bəlgiləp bərdi. **27** Bularning məksiti «İnsanlar meni izdisun, bəlkim silaxturup tapsun» degənlilik. Əməliyəttə, u həqkəyisimizdən keqidə Beriya xəhirigə əwətiwətti. Ular u yərgə yetip yırak əməs. **28** Qünki biz Uningda yaxayımız, hərikət baroqanda, Yəhədiylarning sinagogiqə kirdi. **11** U kılımiz wə Uningda wujudimiz bardur; aranglardiki bəzi yərdiki [sinagogdikilər] Tesalonikadikilərgə qarlıqanda xairlar eytkinidək: «Biz Uning nəslidurmız!». **29** Xunga, esil hislətlilik bolup, səz-kalamnı kızıkiq anglıdi wə Hudanıng naslı bolоqaqka, bizi Təngri Bolоquqını altun-ularning eytkanlırinin toqra yaki hatalıkını enikalap kümüx yaki taxtın yasaloqan, hünərwənninq mahəriti bilix üçün, hərkünü mükəddəs yazmılarnı ketirkinip wə təsəwwuri bilən oyuloon birər nərsigə oxhaydu, izləndi. **12** Nətijidə, ulardın nuroqun Yəhədiylar, dəp oylimaslıkimiz kerək. **30** Xunga Huda burunki esilzadə grek ayallardın bir kismi wə xundakla heli zamanlardikilərnin xundak oşpətlik wakitlirini kəp grec ərlər etikəd kıldı. **13** Lekin Tesalonikadikı Yəhədiylar Hudanıng sez-kalamining Pawlus arkılıq kəmmlə yerdə pütür insanları gunahlıriqə towa Beriyadımu jakarliniwatkını anglap, u yərgimə berip kiliçka əmr kilməktə! **31** Qünki U Əzi tkiligen insan topilang kətürməkqi bolup, ammini küttratti. **14** arkılıq pütükəl dunyani həkkənaliylik bilən sorak kılıdıcıq Xuning bilən kerindaxlar Pawlusni dərəhal dengiz bir künini bəlgilidi; U uni elümdin tirildürgənlik bilən boyıqə əwətiwətti. Silas bilən Timotiy bolsa Beriyada bu ixning mukərrər ikanlılığı ispat bərgənidi. **32** əldə. **15** Pawlusni uzitip mangajanlar uni Afina [Pawlusning] «ələgnələrnin tırılıxi» həkkidə eytkanlırinı xəhəriqiqə elip bardı. Andin ular Pawlusning: — anglıqanda bəzilər uni məshıra kiliçka baxlıdı. Yənə «Silər Silas bilən Timotiyə mumkinkədər mening bəzilər: — Bu ix həkkidə səndin yanə anglayı, — dedi. yenimoja tezrak kalsun dəp yətküzüp koyunglar» **33** Buning bilən, Pawlus məydandın qıkıp kətti. **34** degən tapxurukunu elip, [Beriyaoja] katipəkəldi. **16** Birak bəzilər uningoja koxulup, etikəd kıldı. Bularning Pawlus Afina xəhəri Silas bilən Timotiyini kütüp turqanda, pütükəl xəhərdikilərnin butparaslıkkə berilip Diyonisiyus wə Damaris isimlik bir ayal, xuningdək kətənəlikini körüp, rohi kəttik azablandı. **17** Xunga u sinagogta Yəhədiylar wə Hudadin korkidioqanlar bilən həm xuningdək hərkünü bazarda uqriqanla kixılər bilən munazirilixətti. **18** «Epikurlar» wə «Stoiklar» dəp ataloqan bəzi pəyləsoplarmı uning bilən munazirilixəkə baxlıdı. Ulardın bəzilər: — Bu bilməmən poqı nemə dəp jeyliwati? — deyixti. Yənə bəzilər Pawlusning əysə wə adamlıñən olımdın tirildürülidioqanlıq həkkidikə hux həwərni jakarlıqanlığının: — U yat ilahıarning tərəjibatçısı oxhaydu! — deyixti. **19** Xunga, ular Pawlusni elip «Arepagus» deqən [kengəx] məydaniqə apırıp: — Sən tərkitwətən yengi təlimingning nəma ikanlıkını bizmə bilsək կəndak? **20** Qünki sən bəzi oğayıriy ixlarnı kulikimizə yətküzzüwatisen, biz ularning mənisi zadi nemə ikanlıkını bilgümüz bar, — deyixti **21** (əmdı Afinalıklar wə u yərde turuwatqan qətallıkların həmmisi wəqtini birər yengilki yətküziü yakı anglaxtın baxka ixtə sərp kilməytti). **22** Xunga Pawlus Areopagus məydaniñ otturüşən qıkıp mundaq dedi: — Afina həlk! Silərnin hər jəhəttin jin-ilahılarca qoqunuxka qattak berilgənliklərni kerdum. **23** Qünki həmmə yərni arılap, silərnin tawapgahlıringlərni kezdiñ keqürginimdə, üstügə «Naməlum bir Hudaqə ataloqan» dəp pütülgən beqixlimisi bar yənə bir kurbangahni kerdüm. Əmdı mən silər tonumay turup ibadət kiliwatqan xu [Hudanı] mana həzir silərgə tonuxturup jakarlay. **24** Pütükəl aləmni wə uningdiki barlıq məwjudatlarnı yaratqan Huda asman-zeminning Igisi bolup, insanlarning koli bilən yasaloqan ibadəthanılarda turmaydu, **25** yəki birər nərsigə həjiti qızıkdək insanlarning əqlilirinin ejrigə mohtaj əməstur, qünki U Əzi həmmə janıwarça häyatlıq, nəpəs, xundakla [ehtiyajlıq bolovan] həmmə nərsini ata kıldı. **26** U birlə adəmdin insaniyətiki barlıq, millətlərni barlıqla kəltirdi, ularnı pütün yər yüzigə orunluxturup, ularqa has bolovan payt-pasıllar hämdə turidioqan jaylırinin pasillirini aldin bəlgiləp bərdi. **27** Bularning 18 Bu ixlardın keyin, Pawlus Afina xəhəridin ayrılip Korint xəhəriqə bardi. **2** U u yərde Pontus elkisida tuquloqan Akwila isimlik bir Yəhədiyl bilən uning ayali Priskillani uqrattı. Ular [Rim] [imperator] Klawdiyusning barlıq Yəhədiylar Rim xəhəridin qıkıp ketixi kerək, degən yarlıqlik səwəblilik yekində İtalyədən kəlgəndi. Pawlus ular bilən tonuxup, **3** ular bilən kəsipdax bolоqaq, billə turup ixliди (qünki ular qədirqılıq bilən xuqullinatti). **4** Hərbir xəbat künidə u Yəhədiylarning sinagogiqə kirip, Yəhədiylar wə greklər bilən munazirilixip ularnı [Hudanıng sez-kalamıqə] kayıl kiliçka tixrətti. **5** Birak Silas bilən Timotiy Makedoniyədən kəlgəndin keyin, Pawlus sez-kalamnı yətküzxəkə alırdı, jan keydürüp Yəhədiylarqa: — Əysə — Məsihning Əzidur, dəp guvahlıq bərdi. **6** Lekin, ular uningoja ərəxi qıkıp uni häkarətlidi. Buning bilən Pawlus pəxini kekip, ularqa: — Əz kəninqələr ez bexinglərə qüsəx! Mən buningə jawabkar əməsmən! Bügündin baxlap, mən [silərdən burulup] yat əlliklärə barımən, — dedi. **7** Buning bilən Pawlus ulardın ayrılip, Titiyus Yustus isimlik, Hudadin korkidioqan bir kixinxin eviga berip turdu. Uning eyi sinagogning yenida idi. **8** Əmdı sinagogning qongi Krispus pütün ailisidikilər bilən Rəbgə etikəd kıldı. Nuroqun Korintliklərnu bu həwərni anglap, etikəd kılıp qəmtildürüxnı kobul kıldı. **9** Rəb keqidə Pawluska bir oğayıbanə kərənək arkılıq wəhiy yətküziü uningoja: — Qorkma, süküt kilməy sezlə, **10** qünki Mən sən bilən billə. Həqkim sanga kol selip zərər yətküzməydü, qünki Mening bu xəhərdə nuroqun kixilirim bar, — dedi. **11** Xuning bilən Pawlus u yərde bir yil altə ay turup, u yərdiki kixılər arısında Hudanıng sez-kalamını egətti. **12** Əmma Galliyo Ahaya əlkisining walisi bolovan waktida, Yəhədiylar birləşip Pawlusni tutup Galliying «sərək tahtı»ning aldiqə apırıp, uning üstidin: Bu adəm kixılərni kanunoqa hilap haldə Hudaqə ibadət kiliçka kayıl kiliwatidu! — dəp xikayət kıldı.

14 Pawlus aqzini aqay dəp turuxioja, waliy Galliyo etikad klix kerəklikini tapılıqanıdi, — dedi. **5** Ular Yəhudiylarоja: — Dərwaqə, i Yəhudiylar, bu xikayitinglar buni anglap, Rəb Əysanıng namida qəmüldürültixni birər nahəklilik yaki eojir jinayət tooprısında bolovan kobul kıldı. **6** Pawlus əolini ularning üstigə təkfüzüp bolsa, səwrqanlıq bilən silərgə կulak salsam orunluk turuxi bilən, Mukəddas Roh ularoja qüxti. Buning bilən bolatti. **15** Birak bu ix [pakət] bəzi nam-isimlər, sezlər ular naməlüm tillarda sezləxkə həm pəyoğəmbərlərqə wa ezunglarning [Təwrat] kanuninglar üstida talax- wəhiy-beşarətlərni yetkiyüzxə baxlıdı. **7** Ular təhminin tartixlərə qetixlik ikən, uni ezunglər bir tərəp kılıngılar! on ikki erkək kixi idi. **8** Pawlus üq ay dawamıda Mən bundak ixlaroja sorakçı bolmayımlı! — dedi. **16** [Əfəsus xəhiriidiki] sinagogka kirip, yəvrəlik bilən Xuning bilən və ularını sorak təhti aldidin həydəp qıkardı. sez klip, ular bilən Hudanıng padixaḥlıkjidi ixlar təqrisidə munazirilixip kayıl kiliñkə tirixti. **9** Lekin 17 Halayik sinagogning qongi Sostenisi tutuwelip, sorak bəzilili jahilliç kiliñ ipixinixni rət klip, halayik, alidda təhtining alidda kattik urojlı turdi. Birak [waliy] Galliyo [Rəbning] yoliqə hakəret kəltürgəndə, Pawlus uların bu ixlarning heqkəysisəqə kılqə pisənt kilmidi. **18** Pawlus qikip, muhlislarnımı ayrip qıktı. U hərküni Tirannus Korint xəhiriđə yəna kep künərnə etküzgəndin keyin, əsimlik adəmning leksiyahanısa munazirə-muzakiro əsimlər bilən hoxlixip, Priskilla wa Akwilalarning həmrəhlikida kemigə olturnup, Suriyəga қarap kətti. ətküzdi. **10** Bu ix ikki yil dawamlaxtı. Nətijidə, Asiya [Yoloja qikixtin ilgiri] u Kənkriya xəhiriđə Hudaoja iğkan bir əsərimidin qaqlırını qüxürüwətəkənidi. **19** Ular Əfəsus xəhiriđə barəqəndin keyin, u Priskilla wa Akwilani əldürürək koyup ezi [xu yərdiki] sinagogka kirip, 20 Ular uni uzunrak turuxkə tələp kiliñidi, u xoşulmay, **21** «Mən qandakla bolmışın keler heytni Yerusalemda etküzimən; andin Huda buyrusu, silənning yeningləroja yəna keliman», — dəp ular bilən hoxlixip, əfasustin kema bilən yoloja qıktı. **22** U Kəysəriyyə xəhiriđə kemidin qüxüp, [Yerusalemqa] qikip jamaət bilən hal soraxkəndin keyin, Antakya xəhiriđə qüxüp kətti. **23** Antakyada bir məzgil turojandın keyin, u yəna yoloja qikip Galatiya wə Frigiya yurtlarını bir-birləp arılap, baroçanla yeridə barlıq muhlislarnıng etikadını kuvvətlidi. **24** Bu arida, İskəndəriya xəhiriđə tuqulqan Apollos əsimlik bir Yəhudi Əfəsus xəhiriđə kəldi. U natik adəm bolup, mükəddəs yazmılardın heliya qongqur sawati bar adəm idi. **25** U Rəbning yoli toopruluk telimənələnən bolup, otluk roh bilən Əysa həkkidə əynən sezləp talim berətti. Birak uning həwiri pakət Yəhya [pəyoğəmbər]ning yürgütən qəmüldürütixi bilən qaklinətti. **26** U sinagogta yəvrəlik sezləxkə baxlıdi. Uni anglojan Priskilla bilən Akwila uni eyiga elip berip, uningoja Hudanıng yolunu tehimu təpsiliy qüxəndürdi. **27** Keyin, Apollos Ahaya elkisiqə barmaqçı bolovananda, [Əfəsusluk] kerindaxlar [Ahayadiki] muhlisləroja hət yezip, uların Apollosni karxi elixni bəkmə tulap kıldı. U xu yərgə berip, Hudanıng mehîr-xəpkiti arkılık etikad kilojanlaroja koxulup, ularoja zor yordamda boldi. **28** Qünki u həlk-aləm alidda Yəhudiylar bilən munazirilixip, ularoja külgül rəddiyə berip, mukəddəs yilmazlarnı xərhlixi bilən Məsihning əysa ikenlikini ispatlaşdırıcı. etikad klix kerəklikini tapılıqanıdi, — dedi. **5** Ular buni anglap, Rəb Əysanıng namida qəmüldürütixni kobul kıldı. **6** Pawlus əolini ularning üstigə təkfüzüp turuxi bilən, Mukəddas Roh ularoja qüxti. Buning bilən ular naməlüm tillarda sezləxkə həm pəyoğəmbərlərqə wəhiy-beşarətlərni yetkiyüzxə baxlıdı. **7** Ular təhminin on ikki erkək kixi idi. **8** Pawlus üq ay dawamıda əfəsus xəhiriidiki] sinagogka kirip, yəvrəlik bilən əsərimidin qaqlırını qüxürüwətəkənidi. **9** Lekin əsimlər bilən Hudanıng padixaḥlıkjidi ixlar təqrisidə munazirilixip kayıl kiliñkə tirixti. **10** Lekin bəzilili jahilliç kiliñ ipixinixni rət klip, halayik, alidda əsimlər bilən Hudanıng padixaḥlıkjidi ixlar təqrisidə munazirilixip kayıl kiliñkə tirixti. **11** Lekin əsimlər bilən Hudanıng padixaḥlıkjidi ixlar təqrisidə munazirilixip kayıl kiliñkə tirixti. **12** Kixilar hətta kol yaqşılık wə pərtulkarlı Pawlusning tenigə tagküzüp, andin kesəllərnin yeniqə apırıp, ularning üstigə yapatti. Nətijidə, kesəllər sakıyp, yamanlar uların qikip ketətti. **13** Lekin xu straptı yürüdiqən, «jinjək» Yəhudiyların bezilirmə Rəb Əysanıng namini ixtlitip bakğusı kəlip, jin qaplaxkənlər üstida turup jinlaroja: «Pawlus jakarlawatkan Əysanıng namının sanga kattik buyruk berimən!» dəydiojan boldı. **14** Bu ixni kiliñiqənlərning arısında Skewa əsimlik bir Yəhudi bax kahınının yetə oqlımu bar idi. **15** Lekin [ular koqlıwətməkçı bolovan] yaman Roh ularoja jawaben: — Əysani tonuymən, Pawlustin həwirinən bar, birak ezunglər kim bolisilər?! — dedi. **16** yaman Roh, qaplaxiwalqan kixi ularoja etilip qikip, ularını urup xama kiliç, ularning üstidin qəlib kəldi. Ular yalingaqə wə yarilanqan əldə hədən qeyip qikip kətti. **17** Bu ix Əfəsus xəhiriđə turuwatkən barlıq Yəhudiylar wa Greklərgimə malum bolup, korkunq əmmisini bastı wə Rəb Əysanıng nami uluqları. **18** Nətijidə, nuroqun etikadqılar burunki kiliñinqənlərini ikrar kiliç, aldiqə qıktı. **19** Sehircərlik kiliñinqənlərindən nuroqun adamlar əzlinin sehircərlik kitab-palnamilirini ekəlip [bir yərgə dəwiləp], kəqəliklərinə alıda kəydürütü. Bu kitablarining kimimti jəmiy allik ming kümük tənggigə yetətti. **20** Xundak kiliç, Rəbning sezləxkə kiliç kələk, bərk urup üstünlükke etti. **21** Bu ixlər yüz bərgəndin keyin, Pawlus kenglidə, Makedoniya wə Ahaya elkisidin etüp Yerusalemqa berixka niyat başaçıdı. U: — U yərgə barəqəndin kevin,

19 Apollos Korint xəhîridiki waktida, Pawlus səpər kılıp, iqliki kuruqluk arklılıq, əfəsus xəhirigə kəldi. U yərdə bəzi muhlislar bilən uşrixip, **2** ularından: — Silər etikad kıləjininglarda, Mükəddəs Röh silərgə ata kılınoğanmu? — dəp soridi. — Yak, biz hətta Mükəddəs Röh bar değənni zədi anglimaptikənmiz, — dəp jawab bərdi ular. **3** Pawlus yənə: — Undakətə, silər kandak, qəmildürülüxtə qəmildürüləngənsilər? — dəp soridi. — Biz Yəhya [pəyoğəmbər] yətküzən qəmildürülüxni köbul kıldıq, — dedi ular. **4** Pawlus: — Yəhya [pəyoğəmbər] həlkə yətküzən qəmildürülürək bolsa gunahlaroja towa kılıxni bildüridioğan qəmildürülük bolup, ularoja əzidin keyin kəlgüçigə, yəni Əysaçə

659

Rosullarning paaliyatliri

angliojan həm kərgən boluxunglar kerək. U: «Kol əlkisidin Tikikus bilən Trofimuslar idi. **5** Ular awwal bilən yasiwalojan nərsilər ilahılar əməs» deyix bilən, Troas xəhiriqə berip, bizning yetip beriximizni kütip pəkət Əfəsusta əməs, bəlkı pütkül Asiya əlkisidə turdi. **6** Biz bolsak «petir nan heyt» künlirlidin keyin, degündək nuroqunliojan kixilerni կayıl kılıp, azdurup Filippi xəhiridin kemigə olurup, bəx kündin keyin burawatidu. **27** Əndi hazır bizning bu sodimizoja Troasqa kelip, ular bilən uqraxtuk wə u yərdə yəttə kün bətnam qaplax həwpı bolupla կalmay, bəlkı büyük ayal turduk, **7** Həptining birinqi künü, biz nan oxutuxka jəm ilah. Artemisining buthanisumu ərziməs dəp karılıp, hətta Asiya əlkisi wə pütkül jahən ibadət kılıdiqan [bu ayal ilahımızning] xan-xəripimu yokılıx həwpigə duq keliwidatı — dedi. **28** Bu səzlərni angliojan kepçilik əzəzəpkə qəmüp, käyta-käyta: — Əfəsuslusulkarlung Artemisimiz bütüyktür! — dəp quşan kətürükə baxlıdi. **29** Buning bilən pütkül xəhər malimatang bolup kətti. Halayıq Pawlusning səpərdaxlıridin dərzi dərzi olturojanidi. Pawlus səzləp heli bir yərəngə baroqanda, uni müğdak besi wətənədi. Andin u oşək qırıqlar yenip turatti. **9** Əwtikus isimlik bir yigit qıraqçılar qıraqçılar — dedi. **10** Makedoniyalı Gayus wə Aristarhulularni tutup sərəp, Pawlus pəskə qüxiüp, uning üstigə etilip, kuqaklap turup: serk məydanoja təngla yopurulup mangdi. **30** Pawlus halayıq arisioja kirməkçi bojanıdi, lekin muhlislar uning kirixığa yol koymidi. **31** Hətta Pawlusning dəstləri bojan oləkə əməldərlərinin bezilirimə uningoja həvar yətkütüp, uni serk məydanoja berixkə təwakkə kilməlkə kılıdı. **32** Əndi bəzilər buni dəp warkirisa, bəzilər uni dəp warkirixip, pütün sorun warang-qurungoja toldı; kixilerning kepinqisi ezlirinə nemigə yioqiloqanlığını bilməytti. **33** Yəhudiylar Iskəndər isimlik adəmni aldiqə ittip qıkıriwidı, kepçilik uni aldiqə turoquzdi. Iskəndər kepçilikkə kəl ixaritı kılıp, əfəsuslusulkarlar! Biz əfəsuslusulkarlung xəhiriñin büyüt Artemisining buthanisining wə uning asmandın qızxən sürütinən qooqduqısi ikənləkinə bilməydiqan kim bar! **36** Bu ixlərni inkar kılalmajanıkən, eżüngərlərni besi wətənədi, baxbaxtaklıq kilməslikinqərlər kerək. **37** Qünki silər bu kixilərni bu yergə [sorakqa tartıtxa] elip kəldinglər; lekin ular ya buthanıları buloquqları ya bizning ayal ilahımızıja kupurluk kılıquqlardın əməs. **38** Əgər Dimitriy wə uningoja қoxulqan hünərəwənlərinə məlum bir kixining üstidin xikayiti bolsa, sorakhanılar oquq turmaqtə wə sorakçı waliylərmə bar. Ular xu yərlərə bir-biri bilən dalaqxusun; **39** wə baxqa birər məsililiringər bolsa, rəsmiy suronda bir tərəp kiliñinə lazımlı. **40** Biz əndi yənə bugünkü wəkəni topilang dəp arz kiliñin həwpida turuwatımız; qünki bu malimanlıqning həq səwəbi kərsitilməqəkə, hesabınımu berəlməyməzdəl. **41** Bu səzlərni kılıp bolup, u yioqiloqan halayıknı tərkitivətəti.

20 Topilang besikkəndin keyin, Pawlus muhlislərni qakırıp, ularını riqbətləndirdi wə ular bilən hoxlixip, Makedoniyaqə karap kətti. **2** U xu əstrapiki yurtlərni arılap, etikadqılları nuroqun səz-təlimlər bilən riqbətləndirdikeyin, Yunanıga berip, **3** u yərdə üq ay turdu. Pawlus kemigə olurup Suriyəgə mangy dəp turoqanda, Yəhudiyların unı eltürtüx suyikəsti bilinip kılıp, u Makedoniya arkılıq [kürukluq bilən] kaytip ketix kararioqa kəldi. **4** Uningoja həmrəh bojanılar Beriyalik Pirrusning oqlı Sopater, Tesalonikalıklärin Aristarhulularni bilən Sekundus, Dərbəlik Gayus, Timotiy wə Asiya əlkisidin Tikikus bilən Trofimuslar idi. **5** Ular awwal bilən yasiwalojan nərsilər ilahılar əməs» deyix bilən, Troas xəhiriqə berip, bizning yetip beriximizni kütip turdu, **7** Həptining birinqi künü, biz nan oxutuxka jəm ilah. Artemisining buthanisumu ərziməs dəp karılıp, hətta Asiya əlkisi wə pütkül jahən ibadət kılıdiqan [bu ayal ilahımızning] xan-xəripimu yokılıx həwpigə duq keliwidatı — dedi. **28** Bu səzlərni angliojan kepçilik əzəzəpkə qəmüp, käyta-käyta: — Əfəsuslusulkarlung Artemisimiz bütüyktür! — dəp quşan kətürükə baxlıdi. **29** Buning bilən pütkül xəhər malimatang bolup kətti. Halayıq Pawlusning səpərdaxlıridin dərzi dərzi olturojanidi. Pawlus səzləp heli bir yərəngə baroqanda, uni müğdak besi wətənədi. Andin u oşək qırıqlar yenip turatti. **9** Əwtikus isimlik bir yigit qıraqçılar qıraqçılar — dedi. **10** Makedoniyalı Gayus wə Aristarhulularni tutup sərəp, Pawlus pəskə qüxiüp, uning üstigə etilip, kuqaklap turup: serk məydanoja təngla yopurulup mangdi. **30** Pawlus halayıq arisioja kirməkçi bojanıdi, lekin muhlislar uning kirixığa yol koymidi. **31** Hətta Pawlusning dəstləri bojan oləkə əməldərlərinin bezilirimə uningoja həvar yətkütüp, uni serk məydanoja berixkə təwakkə kilməlkə kılıdı. **32** Əndi bəzilər buni dəp warkirisa, bəzilər uni dəp warkirixip, pütün sorun warang-qurungoja toldı; kixilerning kepinqisi ezlirinə nemigə yioqiloqanlığını bilməytti. **33** Yəhudiylar Iskəndər isimlik adəmni aldiqə ittip qıkıriwidı, kepçilik uni aldiqə turoquzdi. Iskəndər kepçilikkə kəl ixaritı kılıp, əfəsuslusulkarlar! Biz əfəsuslusulkarlung xəhiriñin büyüt Artemisining buthanisining wə uning asmandın qızxən sürütinən qooqduqısi ikənləkinə bilməydiqan kim bar! **36** Bu ixlərni inkar kılalmajanıkən, eżüngərlərni besi wətənədi, baxbaxtaklıq kilməslikinqərlər kerək. **37** Qünki silər bu kixilərni bu yergə [sorakqa tartıtxa] elip kəldinglər; lekin ular ya buthanıları buloquqları ya bizning ayal ilahımızıja kupurluk kılıquqlardın əməs. **38** Əgər Dimitriy wə uningoja қoxulqan hünərəwənlərinə məlum bir kixining üstidin xikayiti bolsa, sorakhanılar oquq turmaqtə wə sorakçı waliylərmə bar. Ular xu yərlərə bir-biri bilən dalaqxusun; **39** wə baxqa birər məsililiringər bolsa, rəsmiy suronda bir tərəp kiliñinə lazımlı. **40** Biz əndi yənə bugünkü wəkəni topilang dəp arz kiliñin həwpida turuwatımız; qünki bu malimanlıqning həq səwəbi kərsitilməqəkə, hesabınımu berəlməyməzdəl. **41** Bu səzlərni kılıp bolup, u yioqiloqan halayıknı tərkitivətəti.

20 Topilang besikkəndin keyin, Pawlus muhlislərni qakırıp, ularını riqbətləndirdi wə ular bilən hoxlixip, Makedoniyaqə karap kətti. **2** U xu əstrapiki yurtlərni arılap, etikadqılları nuroqun səz-təlimlər bilən riqbətləndirdikeyin, Yunanıga berip, **3** u yərdə üq ay turdu. Pawlus kemigə olurup Suriyəgə mangy dəp turoqanda, Yəhudiyların unı eltürtüx suyikəsti bilinip kılıp, u Makedoniya arkılıq [kürukluq bilən] kaytip ketix kararioqa kəldi. **4** Uningoja həmrəh bojanılar Beriyalik Pirrusning oqlı Sopater, Tesalonikalıklärin Aristarhulularni bilən Sekundus, Dərbəlik Gayus, Timotiy wə Asiya

kilip eytip koyayki, mən həqbirining kənioja kərzdar kolioja elip, əzining put-kolini baoqlap: — Muqaddəs Roh əməsmən. **27** Qünki mən Hudanıng toluk məksət- iradisini kılqə elip kalmay silərgə bayan kılıp yatküxtin bax tartmidim. **28** Muqaddəs Roh, silərni Hudanıng jamaitini beşik üçün Uning padisi iqidə yetəkqi kılıp tikligənidir; əmdi ezunglaroja həm Əz Oqlining keni bilən setiwalıjan barlıq padisioja səgək bolunglar! **29** Qünki manga ayanki, mən kətkəndin keyin, qılıberilər aranglaroja kirip, padini həq aymaydu, **30** həmdə hətta aranglardinnu bəzilər muhlislərni əzlirigə tartwilix üçün həkikətni burmiliqən türlik ixlərni sezleydi. **31** Xunga, səgək bolunglar, meninq üq yil keqə-kündüz deməy, hərbiringlaroja kez yaxlirim bilən tohtimay nəsihət berip turojanlıkmı esinglarda tutunglar. **32** Əmdi mən silərni Hudaşa wə Uning mehîr-xəpkət yatküzdidiqan söz-kalamioja tapxurimən. Bu söz-kalam etikədinglərni küruxka həm pak-muqaddəs kılınojan barlıq həlkə arısında iltipat kılınidiqan mirastın silərni nesip kılıixa qadirdur. **33** Mən heqqaqın həqkimdindən kiyim-keçək yaki altun-kümük tama kılıp bağımcıyanın. **34** Silərgə malumki, mən ikki kilmətgə tayınip, əzümning wə həmrəhlirrimming hajitidin qıktım. **35** Bunda kılıp hərbir ixlarda mən silərgə muxundak əjir-əmgək arklıq ajız-hajətmənlərgə yardım berix lazımlığını, xundakla Rəb Əysə əzi eytkən: «Bərmək almaktınmı bəhtliktür» deginini esinglardin qıqarmaslıkinglar kerəklini kərsəttim. **36** Bu sezlərni kılıp bolup, u həmməylən bilən birlikə tizlinip olturnup dua kıldı. **37** Həmməylən kəttik yioqlixip kətti; Pawlusning boynioja esilip kuqaklap, kizojin seyxti. **38** Ularını əng azbləqojını Pawlusning, «Buningdin keyin yüzümüzü kəytərəlməsilsər» degen sezi boldi. Keyin, ular uni kemiga qıkırıp üzütip koydi.

21 Andin biz ulardın aqrilip qıkkəndin keyin, kema bilən udul Kəs arilioja karap yol aldı. Ətisi, Rodos arilioja, u yərdin Patara xəhiringə barduk. **2** Patarada Fənikiya rayonioja baridiqan bir kemini tezip, uningoja olturnup yoloja qıktuk. **3** Siprus arili kerüngəndin keyin, uni sol taripimizdə kəldurup etüp, Suriyə karap mengip, Tur xəhiriđə kuruqlukka qıktuk. Qünki kema bu yərdə yük qürixməkçi idi. **4** U yarda muhlislərni tezip, ularning yenida yəttə kün turduk. Ularoja Muqaddəs Rohning wəhiyişi keli, ular Pawluska ayoqing Yerusaleməmoja basmışın, dəp nəsihət kıldı. **5** Birak biz u yərdə turus waktimiz toxkanda, sapirimizni dawamlaxturduk. ularning həmmisi, jümlidin hotun-balılıri bizni xəhərninq sırtiqoqça üzütip qıktı. Həmmimiz dengiz boyida tizlinip olturnup billə dua kıldı. **6** Kuqaklıxip hoxlaxkəndin keyin, biz kemiga qıktuk, ular eylirigə kəytixti. **7** Tur xəhiriđin dengiz sapirimizni dawamlaxturup, ahiyida Pitolimays xəhiringə kəldük. U yərdiki kərindaxlar bilən kərəküüp, ularning yenida bir kün turduk. **8** Ətisi, u yərdin ayrılıp, Kəysəriya xəhiringə kəldük. Biz burun [Yerusaleməmək] «yəttə hizmetkar»dən biri bołovan, hux həwərqi Filipning eyigə berip kəndük. **9** Bu kixinining tehi yetlik kılınidiqan, bəxərat-wəhüylərni yatküzdidiqan tet kizi bar idi. **10** Biz u yərdə birnəqqə kün turojanın keyin, Agabus isimlik bir pəyoqbər Yəhudiyyə elksidin qüxti. **11** Bu kixi bizning aldımızıqa kelip, Pawlusning bəlweojını

köndək dəydu: — Yəhudiylar bu bəlwaqning igisini Yerusalemda muxundak baoqlap, yat alliklərning kolioja tapxuridu! — dedi. **12** Bularni anglap, həm biz həm xu yərlik kixilar bilən birlikə Pawlustin Yerusaleməmoja barmiqin dəp etündük. **13** Lekin Pawlus jawaban: — Silər nemixə bunqıwala yioqlap, yürükimni ezisilər? Mən Yerusalemda Rəb Əysanıng namı üçün tutkun boluxla əməs, xu yərdə əlüxkumu təyyarmən, — dedi. **14** Biz uni aranglardinnu bəzilər muhlislərni əzlirigə tartwilix kayıf kılalmay, ahirdə süküt kılıp; — Rəbning iradisi ada kılınsun! — deduk. **15** Bu künıldırın keyin, yüksəkəmizni birgə elip mangdi; bu kixi Siprusluk, keri muhlis idi. **17** Yerusaleməmoja yatkəndə kərindaxlar bizni huxallıq bilən kərxi aldı. **18** Ətisi, Pawlus biz bilən billə Yakupni kərgili bardi. Yakup bilən aksakkallarning həmmisi u minason isimlik bir kixinining əyidə könəmiz dəp uni yərəq yioqləqənidi. **19** Pawlus ular bilən salamlaşkəndin keyin, Hudanıng əzinin hizmiti arkılık əllər arısında kılıqan ixlərini bir-birləp ularoja təpsiliy ettip bərdi. **20** Bularni angloqanda, ular Hudaşa mədhiyə okudu, andin Pawluska: — Kərülwatisən, i kerindixim, Yəhudiylar iqidə kənqə mingliqən etikəd kılıquqlar bar! Ularning həmmisi Təwrat kənuniqə [əməl kılıxka] intayın kızozın ikən. **21** Ular sening toorxanda: «U əllərning arısında yaxiojan pütün Yəhudiylar oja Musa [pəyoqbərə] tapxurulujinidin yenixni, yəni balılırini hətnə kildurmaslıknı, Yəhudiylarının ən'ənlirigə riaya kılımsılkıñ eğitidü» dəp anglidi. **22** Əmdi kəndək kılıx kerək? Qünki halayık qoqum sening bu yərəq kəlgənlikning anglap kəlidü. **23** Xunga bizning deginimizdək kılıqon: Arimizda kəsəm iğkən tədəm bar. **24** Sən ularını elip, ular bilən birlikə [Təwrattiki] tazilinix kəidisidin etüp, ularning [kurbanlıq] qıkimlarını əzüng ketürgin, andin ular qaqlırını qüxürələydi. Buning bilən, həmməylən sən toorxuluk anglioqanlırinin həmmisining rast əməslikini wə sening əzüng Təwratka tərtipi boyiqə riaya kılıwatlıkingni bilip yetidü. **25** Əmma əllərdin bołovan etikədqilaroja kalsək, biz ularoja peşətlətə butlaroja atalojan nərsilərni yeməslik, ənni wa boqup soyulujan haywanning gəxinimə yeyixtin wə jinsiy buzuqluktin ezlirini sak lax toorxuluk kararımızni etkənki hət arkılık ukturduk. **26** Buning bilən, Pawlus u kixilərni elip, ətisi əzi ular bilən billə tazilinix kəidisini etküzüxti; andin u ibadəthaniça kiriq, [kahınlar oja] əzlrininq paklinix mudditining kəqan toxudioqanlıki, yəni hərkəysisi üçün kurbanlıq kılınilixning kəysi künbi bolidiqanlığını ukturup koydi. **27** Yəttə kənltük muddət toxuxka az kələjanda, Asiya əlkisidin kəlgən bəzi Yəhudiylar Pawlusni ibadəthaniça kərüp, halayıkni kutritip, uningoja kol selip: **28** — Əy Israillar, yardımə bolunglar! Həmmə yərdila, həmmə adəmə həlkimizə, Təwrat kənuniqə wə ibadəthaniça karxi sezlərni eğitiwatkan adam dal xu. Uning üstiga, u yəna Greklərni ibadəthanimizəqə baxlap kiriq, bu muqaddəs jayni bulqoidi! — dəp qukan kətürdi **29** (ularning bunda tətəxixining səwəbi, əslidə ular xəhərdə Əfasusluq Trofimusning Pawlus bilən boloqanlıkını kərgənidi wə Pawlus uni ibadəthaniça

baxlap kırğıñ, dəp oyliqanıdi). **30** Xuning bilən, pütün xəhər zılzılıgə kəldi. Halayıq tərəp-tərəptin yürüüp kelip, Pawlusni tutup, ibadəthanidin sərəp elip qıktı. **31** Bu top adam Pawlusni [urup] eltürüwətməkqı bolup turqanda, pütküll Yerusalemni malimanqlıq klapla kətkənlili tooprisidiki bi həwar u yərdə turuxluk [Rim] kışmining mingbexioja yatkiziildi. **32** Mingbexi dərhal ləxkə wə birnəqqə yüzbexiyi elip, top-top adamları basturuxka yürüüp kəldi. Mingbexi wə əskərlərni kərgən halayıq Pawlusni uruxtin tohtidi. **33** Mingbexi aldiqə etüp, ləxkərlərni Pawlusni tutup ikki zənjir bilən baqlaxka buyrudi. Andin u: — Bu adam kim? U nema gunah kıldı? — dəp soridi. **34** Lekin [topilangqıllarning] iqidə bəzilər uni desə, bəzilər buni deyixip warkırıxatti. Malimanqlıq tüپylidin mingbexi həqiqiy əhəwalı eniklaxka amalsız kelip, ahir Pawlusni kəl'əgə elip ketixini buyrudi. **35** Lekin Pawlus kəl'əning pələməpiygə kəlgənde, topilangqıllar tehimu zorawanlıxip kətkəqə, topilangqıllar tehimu zorawanlıxip kətkəqə, ibadəthanada dua kiliwatkinimdə, bir qayibana kerünüx ləxkarlar uni ketürükə məjbur boldı. **36** Qünki ularning Pawlus mingbexioja: — Sizgə bir eojiz sez kilsəm bolandıkin? — dəp soridi. Mingbexi: — Grekqə biləmsən? **38** Undakta, ilgiri isyan ketürüp, «hənjərqi katillər»dən tət ming adəmni baxlap qəlgə keçip kətkən həlikə Misirliq əməsəmusən? — dəp soridi. **39** Lekin Pawlus: — Mən Yəhudi, Kiliyiə elxisidiki uluq xəhər Tarsusning pukrasıımın. Halayıqka birnəqqə eojiz sez kilixliməjə iżjazet kilixingizni etünimən, — dedi. **40** [Mingbexi] iżjazət beriwidi, Pawlus pələmpəyədə turup, halayıqka kol ixariti kıldı. Kəttik jimjittlik baskanda, uibraniy tilida sezləxkə baxlap:

22 — Kərindaxlar wə ata-bowlar! Əmdi ezzünni aklax sezlirimə gülək saloşaysılər, — dedi. **2** Ular Pawlusning iibraniy tilida sezliginini anglap, tehimu jim boluxti. U sezinə dawam kıldı: **3** — Mən bir Yəhudi, Kiliyiədiki Tarsus xəhəridə tuquuldum; lekin bu xəhərdə bekipl qong kılındım, Gamalyalıng kol astıda atabowlırlımoja tapxurulqan Təwrat kanuninzing zirzəvarlırını koymay eginip təlim-tərbiyə aldım. Mən silörning bügün boļojingləroja ohxax, Huda yolioja intayın kizoqın idim. **4** Mən bu yoldikilərni hətta əltürükinqə ziyankexlilik kilipli, ularını ər-ayal deməy tutkun kilipli zindanqa saldurдум. **5** Bu tooruluk bax kahin wə aliy kengəxmidiki barlıq aksaqlallarmu manga guwahqıdurl. Mən ulardin Dəməxkəti [Yəhudi] kərindaxlar oja yezilojan hətlərni tapxuruwelip, xu yərdə turuwtəkan bu [yoldikilərni] jazalax üçün, ularını tutkun kilipli Yerusaleməja apırıman dəp yoloja qıkkənidim. **6** Əmdi xundak boldiki, səpar kilipli Dəməxkəka yekinləxkanda, qüxkə yekin, tuyuksız asmandın küqlük bir nur qüxtip, ətrapimni yorutuwətti. **7** Mən yərgə yikilipli kəttim, andin manga: «Saul, Saul, Manga nemixkə ziyankexlilik kilişən?» degən awazni anglidim. **8** «I Rəb, sən kimsən?» dəp sorisim, U manga: — «Mən sən ziyankexlilik kiliwatlı Nasarətlək əysadurmən!» dedi. **9** Mən bilən billə mengiwatkanlar u nurni kərgən bolsımı, lekin manga kılıqan sezlərni qüxənmidi. **10** Mən yənə, «I Rəb, nema kilişim kerək?»

dəp sorisam, Rəb manga, «Ornungdin tur, Dəməxkə kir, xu yərdə sən ada kılıx bekitilgən ixlarning həmmisi tooprułuk sanga eytip berilidul» dedi. **11** Həlikə nuring julalıqidin kezərim kərməs bolup kəldi. Yenimdikilər kolumdin yetəkləp, Dəməxkə elip kirdi. **12** U yərdə Təwrat ətanıqə iħlas baqlıqan, Dəməxkətiki barlıq Yəhudiylarning hərmitigə sazawər boləjan Ananiyas isimlik bir kixi bar idi. **13** U kelip, yenimda turup: «Kərindax Saul, bexingni ketürüp kara!» dedi. Mən xuan bexiimni ketürüp karaq uni kerdum. **14** U manga: «Ata-bowlırlıminizing Hudasi seni iradisini biliq, Həkkiyə Bolqoqunu körüväng wa uning aqzidin qıkkən awazni anglixing üçün allikəqan tallidi. **15** Qünki sən pütün insanlar alidda kərgən-angliojanlıringoja Uning guwahqısı bolisən! **16** Xundak ikən, sən yənə nemigə həyal bolisən? Ornungdin turup, Uning namıqə nida kilip qəməldürülüp, gunahlıringni uyozuqojıñ» dedi. **17** Kətixini buyrudi. **18** Lekin Pawlus kəl'əning pələməpiygə Xundak boldiki, Yerusaleməja qaytip kəlginimindən keyin, kəlgənde, topilangqıllar tehimu zorawanlıxip kətkəqə, ibadəthanada dua kiliwatkinimdə, bir qayibana kerünüx ləxkarlar uni ketürükə məjbur boldı. **19** Mən, «I Rəb, ular meni oruwaldı **18** wa [Rəbning] manga: «Qapsan bol, kətixindən top-top adəmlər aqixip mengip: — U yokitilsən! — dəp warkırıxatti. **37** Kələgə əkririxigə az qəloqanda, Pawlus mingbexioja: — Sizgə bir eojiz sez kilsəm bolandıkin? — dəp soridi. Mingbexi: — Grekqə biləmsən? Pawlus muxu səzni degüqə halayıq uningoja kulak seliwaitatti. Lekin buni anglap ular awazını ketürüp: — Undak bir kixi yər yüzidin yokitilsən! U tirik turuwxə layık eməs! — dəp qukan selixti. **23** Ular qırkırixip, qapan-yeplinqilərini selip taxlap, topa-qang soruwtakanda, **24** mingbexi Pawlusni kəl'əgə elip kiripli kətixə əmr kılındı, halayıqning uningoja nema üçün bundak qukan salidiojanlıqını eniklax üçün ləxkərlirigə uni kamqılap sorak kiliqini buyrudi. **25** Lekin ular Pawlusni kamqılx üçün oqlaqlıtip baqlıqanda, u yenida turojan yüzbexiyoja: — Bir Rim pukrasını jinayıti bekitilməyə kamqılixinglar kanunoja uyğunmu? — dedi. **26** Bu sezni anglojan yüzbexi mingbexining aldiqə berip: — Siz nema ix kılıy dəwatisiz? Qünki u kixi Rim pukrası ikən! — dedi. **27** Mingbexi Pawlusning aldiqə berip, uningdin: — Manga eytikin, sən rasttinla Rim pukrasımı? — dəp soridi. — Rast, dedi u. **28** — Mən nahayıti yukarı bahadə muxu pukralıkkə igo boldum, — dedi mingbexi. Pawlus: Əmma man tuquluxumdnıla xundak! — dedi. **29** Xuning bilən, uni sorakka tartmakçı boləjan ləxkərlər dərhal uningdin ezlirini qətkə aldi. Mingbeximu uning Rim pukrası ikənlilikini bilip, uni baqlatkanlıq tüپylidin korkup kətti. **30** Mingbexi Yəhudiylarning Pawlusning üstidin kılıqan xikayitinin həqiqiy sawabını bilix üçün, atisi uni yexip, bax kahınlar wa pütün aliy kengəxmidikilərinə bir yərgə yiqilişini buyrudi. Andin Pawlusni elip kelip, ularning aldiqə turoquzdu.

23 Pawlus aliy kengəxmə həy'ətlirigə tikilipli turup: Kərindaxlar, mən bügüniqə Hudanıng alidda pak wijdanda mengip kəldim, — dedi. **2** Buni anglojan

bax kahin Ananiyas [Pawlusning] yeneda turoqanlaroga iqmaymiz, degon qarojix kəsimigə baqliniptu. Ular uning aqzioja uruxni buyrudi. **3** Pawlus uningoja: — Huda seni uridu, aq akartilojan tam! Sən u yerdə meni Təwrat ənənəsi boyiqə sorakqa tartixkə olтурısan, lekin Təwrat ənənəsi hilap haldə meni urunglar dəp buyrudingə?! — dedi. **4** — Sən Hudanıgə — Sən u yerdə meni Təwrat ənənəsi boyiqə sorakqa tartixkə olтурısan, lekin Təwrat ənənəsi hilap haldə meni urunglar dəp buyrudingə?! — dedi. **5** Pawlus: — I kerindaxlar, məlum kılqanlığınıqneqimə tinmal — dəp tapilap, kütüphane turidi. **22** Mingbexi uningoja: — Bu ixni manga xəhiringə karap yoloja qikixə həzirlanglar! **23** Mingbexi yüzbehədini ikkini qakirtip: — İki yüz piyada ləxkər, yətmix atlık ləxkər wə ikki yüz nəzvizi ləxkərni bügün keçə saat tokkuzda Kəysarıya deyixti yeneda turoqanlar. **24** Xuning bilən billa, Pawlusni waliy Feliksning yeniçiga sak-salamat Təwrattı: «Həlkingini idarə kələqünining yaman gepini yətküzük üçün, uning minixiga ulaqlarnı təyyarlanglar! kılma!» deyilgən, — dedi. **6** Lekin Pawlus ularning bir kışmining Saduki, yəna bir kışmining Pərisiyələr ikənlikini bilip, aliy kengəxmida yüksək awaz bilən: — Kərindaxlar, mən bolsam Pərisiyələrdin bolimən wə Pərisiyələrin pərzəntimən. Mən əlgənlər kəyata tirilişkə baqlıqan ümidi toqruşuk bu yerdə sorakqa tartiliwatım! — dəp warkiridi. **7** Bu sezni deyixi bilənla, Pərisiyələr bilən Sadukiylar arisida jedəl-oqwoja əməkdaşlığı, kəngəxməkikər ikkigə belünüp kətti **8** (qunki Sadukiylar əlgənlərinin kəyata tiriliş, yaki parixta yaki rohlar məwjuṭ əməs, dəydu. Lekin Pərisiyələr həmmisinini etirap kıldı). **9** Buning bilən kəttik bir qukan-sürən ketürülüp, Pərisiyə tərədpəri bolovan bəzi Təwrat ustazlırları ornidin turup: — Biz bu adəmdin həqkəndək əyib tapalımidik! Bir roh yaki pərixtə uningoja söz kılqan bolsa nema boptu! — dəp kəttik munaziriləxti. **10** Qukan-sürən tehimu küqiyip kətkəqə, mingbexi [Yəhudiyələrinin] Pawlusni tartixtərur titma-titma kiliwetixinin körküp, kışimoza zalqa qızxıp uni ularning arisidin zorluk bilən tartip qıkıp, kələgə akririp ketixini buyrudi. **11** Xu künü keçisi, Rəb Pawlusning yeneda turup: — Jasəratlık bol! Qünki Yerusalemda Mən toqramdiki ixlarə toluq guwahılık bərginindək, Rim xəhirdimən xundak guwahılık kilixing mukərrər bolud! — dedi. **12** Ətisi atığında, Yəhudiyələr Pawlusni eltürixiyi kəstləp, uni eltürmigə qəheqnərsə yeməymiz, iqməymiz, dəp ezlirigə ləniti bir kəsənni kılıxtı. **13** Bu suyikəst kəsimini iqtənlər kırıq nəqqə kixi idi. **14** Ular bax kahinlər wa aksakallarning aldiqə berip: — Biz Pawlusni eltürmigə qəheqnərsə tetimaslıkkə kəttik kəsəm iqtuk. **15** Hazır silar wə aliy kengəxma uning ixlirini tehimu təpsiliy takxürünə bahənə kılıp, wəkil ewtitp uni kengəxmigə elip kelixni mingbexidin tələp kilinglər. U bu yergə yekin kəlməyə uni jayliwetixa təyyar turımız, — dedi. **16** Lekin Pawlusning singlisining oqlı bəktürmidin həvar tepit kələgə kırıp, Pawluskə malum kılıp koydi. **17** Buning bilən Pawlus yüzbehəlidən birini qakirtip, uningoja: — Bu balını mingbexi bilən kərüxtürüp koyingiz. Qunki uningoja məlum kılqanlıqan ixi bar iken, — dedi. **18** Yüzbehə uni elip mingbexining aldiqə baxlap kırıp: — Məhəbus Pawlus meni qakirtip, bu balını siz bilən kərüxtürüp koyuxumni tələp kıldı. Qunki uning sızğə məlum kılqanlıqan ixi bar iken, — dedi. **19** Mingbexi uni kəlidin tutup, bir qətək tartip: — Manga məlum kılqanlıqan nema ixtix bar? — dəp soridi. **20** Ujawabən mundak dedi: — Yəhudiyələr Pawlusning ixlirini təpsiliy takxürəyi dəp səwəb kərsitip ezliridin ətə uni aliy kengəxmigə elip berixni tələp kılıx üçün til birkürüxti. **21** Ular oja kayıl bolmöqayla, qunki kırıqtın artıq adəm uni paylap turidu. Ular Pawlusni eltürmigə qəheqnərsə yeməymiz, — dəp yazdı: — **26** «Hərəmetli waliy Feliks janablriqə Klawdiyus Lisiyastın salam! **27** Uxbu adəmni Yəhudiyələr tutuwaloqan bolup, uni eltürməkqı bologanda, uning Rim pukrası ikənlikini bilip yetip, kisimni baxlap berip uni kütkəzdüm. **28** Mən ularning bu kixi üstidin kılqan xikayitining nema ikənlikini eniklimaqı bolup, uni Yəhudiyələrinin aliy kengəxmisigə elip bardim. **29** Əməliyyətə ularning uning üstidin kılqan xikayitining ezlirinə Təwrat ənənəsi dair datalax məsillərgə munasiwbəlik ikənlikini baykım, birək uningdin ölüm jazası berixkə yaki zindanqa taxlaşka layik birər xikayət kılqəndək ixni tapalımidim. **30** Keyin, Yəhudiyələrinin uni eltürüyüötix kəstidə yürüwatlılıq həkəkiddi ahbarat manga məlum kılınçanda, dərhal uni siligə yollattım wə xuning bilən billa, uningoja ərz kılqanlıqların ezlirinə aldida xikayətlərini eytixini buyrudum. Həyrl!». **31** Ləxkərlər əmdi buyruk boyiqə Pawlusni keqiləp Antipatris xəhiringə yətküzdü. **32** Ətisi, atlık ləxkərlər Pawlusni elip mengixkə kəldurulup, kələqan ləxkərlər [Yerusaleməmdik] kələgə kəytip kəldi. **33** Atlıklar Kəysəriyəgə kırıp, hətni waliyoja tapxurdi wə Pawlusnimü uning aldida hazır kıldı. **34** Waliy hətni okçugəndin keyin, Pawlusun kəysi əlkidin ikənlikini sorap, uning Kiliyədən kəlgənlilikini bilip, **35** Uningoja: — Üştündən ərz kılqanlıqlar kəlgəndə ixlirinə toluq anglayman, — dedi wə uni Hərod hanning ordisida nəzərbənd kılıp koyuxnu buyrudi.

24 Bəx kündin keyin, bax kahin Ananiyas akşakallardin birnəqqəylən wə Tərtullus isimlik bir adəvətə bilən Kəysəriyəgə qızxıp, Pawlus toqrisidiki rəsmiy xikayətlərini waliyoja sundı. **2** Pawlus qakirtılıp, Tərtullus uning üstidin xikayət kılıp mundak dedi: — Hərəmetli Feliks janablri! Biz ezlirinən kol astılırida hər tərəptin aman-əsənlikkə nesip bolup kəlməktimiz wə aldın kerərliliklər bilən həlkimiz arisida dana islahatlar barlıqqa kəltürüləmkə, biz bu ixlardan hər wəkət, hər jadə toluq minnətdarlıq bilən bəhriman boluwatımız. **4** Birək eż wəkiliyini kəp elip koymaslık üçün, xəpkətləri bilən sezimizni kişiklə angloxalxlarını etünüp soraymən. **5** Qunki biz xuni tonup yətükki, bu adəm balohar bolup, pütkül jahəndikli Yəhudiyələr arisida majira-topilang pəydə kılıxni küxkürtküqi, xundakla «Nasəratlıklar» dəp atalojan məzəhəpning kattiwaxlıridin biridur. **6** U bizning ibadəthanimiznemu buloqimakçı bologanidi. Xunga, biz uni tutuwalduk wə uni eż ənənəmiz boyiqə sotlayttuk, Lekin mingbexi Lisiyəs əxəddiy zorluk bilən uni kollirimizdən tartıwaldi wə uningoja ərz kılqanlıqları ezlirinən aldiqə kelişkə buyruqanidi. **8** Uni sorak kılıp kərsilə, bizning uningoja

kilojan ərzlirimizning tooprılıkini bilip yetidilə! **9** Sorunda bolojan Yəhudiylarmu uning eytkanlıriqa koxulup: Rast, rast, dəp xikayətni küqətti. **10** Walij Pawluska sez kilojin dəp kol ixaritini kilojanda, u mundak dedi: — Mən silinğ uzun yillardın beri bu həlkəni sorap kəlgənliliklərini bilgəqə, hatirjamlik bilən aldılırida eziim tooprampa jawab berimən. **11** Asanla biləydiлиki, mən Yerusalemə ibadət kılıxça barojinimində həzirojıq pəkət on ikki künla otti. **12** Ular menin ibadəthanida birər adəm bilən munaziriləxkinimni kərmigən, yaki sinagoglarda yaki xəhərdə amminni topilangoşa kutratkanlıklımmu həq kermidi. **13** Ular yənə hazır janablirioqa menin tüstümdin kilojan xikayətlirigə həq ispatmu kəltürəlməydu. **14** Birkə siligə xuni etirap kılımənki, mən ular «məzəhpə» dəp atiojan yol bilən mengip, Təwratta wə pəyəqəmbərlərning yazmırırdı pütilganlərningmə həmmisigə ixinip, atabowilirimməng Hudasiya ibadət kılıman. **15** Mening Hudaqa baqlıqon ümidiim barkı (bu kixilərmə bu ümidiin titidi), kəlgüsida həm həkkəniylarning həm həkkəniysizlarning olümdin tirilixi bolidu. **16** Xu səwəbtin, eziim həmixə Huda aldimidə, insanlar aliddimə pak wijdanlık boluxka intilimən. **17** Mən [Yerusalemə] ayrılojlı heli yillar bolojan bolup, bu ketim u yərgə eəz həlkiməgə həyr-sədikə yətküzüp bərgili wə Huda aldioja hədiyə sunoqları barojanidim. **18** Mən bu ixlarda boluwatattım, bəzilər meni tazilinix kəidisini ada kılıp bolojan qaođa ibadəthana həylişidən uqrattı; lekin mən atrapimoja adəm toploqinimmi yok, malimançılıq qıkarojinimmi yok. **19** Əməliyəttə meni uqratkanlır bolsa Asiya elxisidir kəlgən bəzi Yəhudiylar idı; ularning tüstümdin xikayətləri bar bolsa, əslİ ular əzliri kelip, silinğ aldılıridə ərz kilikxa toqra kelətti. **20** Bolmisa, muxu sorundikilar ali kengəxma alidda turoqınımda, menindin kəndək jinayat tapkanlıkini eytip bəksun! **21** Pəkət mundak bir ix bolojanidi: — Mən ularning alidda, «Bütüngü kündə elgənlərning käyta tirilixi toopruluk silərning sorikinqalaroja tartiloqanmə» dəp warkiriojanidim. **22** [Rəbning] yoli toopruluk təpsiliy həwiri bar bolojan Feliks soraknı tohitip, ularqə: — Mingbəxi Lisiyas kəlgənda dəwayinglər tooprısidiki həkmüni qikirinən, — dedi. **23** U yuzbəxiyoa Pawlusni nəzərbənd astioja elip, əmma uningoja bir'az kəngəqlik kılıp, dost-buradırılının hərkəsisinining uning hajətləridin qıkixini tosmiqin, dəp buyrudi. **24** Birnəqqə kündin keyin, walij Feliks ayali Drusila bilən billə kaldi (Drusila Yəhudit idi). U Pawlusni qakirtip, uningdin Məsih Əysəsa etikad kılıx yoli toopruluk angldi. **25** Pawlus həkkən yaxax, əzini tutuwelix, kiyamat kinidiki soal-sorak kiliñixlar tooprısında səzlewətəkəndə, Feliks wəhliməq qüxüp uningoja: — Həzirqa kaytip tursang bolidu. Keyin manga peyt kəlgənda, yənə qakırtıman, — dedi. **26** U xuning bilən bir wakıttı Pawlusning para berixinə ümid kılatti. Xuning üçün, uni imkanədər pat-pat qakırtıp, uning bilən səzlixəti. **27** Lekin ikki yıl toxkanda, Feliksning orniçoja Porkiyus Festus waliy boldi. Feliks Yəhudiylərəqə iiltipat kərsitip ularning kenglini elix üçün Pawlusni solakta kəldurdur.

25 Festus [Yəhudiya] elksığa kirip, üq kündin keyin Kəysəriyədən qıkıp Yerusalemə barojanidi. **2** Bax kahinlər bilən Yəhudiylarning metiwlərli uning alıldı Pawlusning üstidin rəsmiy xikayət kılıp, uningdin iiltipat sorap, adam awitip Pawlusni **3** Yerusalemə elip kelixni etündi. Məksiti, ular yol üstidə bəktürmə təyyarlap Pawlusni eltürtüx idi. **4** Festus buni anglap ularqə: — Pawlus hazır Kəysəriyədə solakta turiwəsən. Mən yekində u yergə kaytip kətməkqimən. **5** Aranglardın uning birər ayibi bolsa, ular xu yərdə xikayət kilsə bolidu, — dəp jawab bardı. **6** Festus ularning iqida səkkiz-on kündin artuk turmay, Kəysəriyəgə kaytip qüxti. Ətisi sorak təhtigə olturup, Pawlusni elip kelixni buyrudi. **7** Pawlus kəlgəndə, Yerusalemən qüxkən Yəhudiylar uning ətrapiqa olixip, uningəqə nuroğun eoñir jinayetlər bilən karılap xikayətlərni kıldı. Birkə bularning həqkəyisioja ispat kərsiti beralımdı. **8** Pawlus ezini aklap: — Mən həqkəysi ixtə Yəhudiylarning kanuniyoja, ibadəthanisoja yoki [imperator] Kəysərə qarxi birər jinayetmə sadır kilmidim, — dedi. **9** Lekin, Festus Yəhudiylarning kenglini elixa, ularqə iiltipat kərsətməkqi bolup Pawlustin: — Yerusalemə berip, u yərdə menin alımda bu xikayətlərə asasən sotlinixkə razi bolamsən? — dəp soridi. **10** Lekin Pawlus jawab berip mundak dedi: — Mən hazır Kəysərnin sorak təhti alıda turimən. Meni sorak kılıxka tegixlik yər mana muxu. Əzlirigə eniç malum boloqandək, mən Yəhudiylərəqə heqkəndək nəhəklik kilmidim. **11** Əgər jinayitim bolsa, xundakla elüngə layik birər ix kılıjan bolsam, mən eziimən olümdin kaqurmayımən. Birkə ularning menin tüstümdin kilojan xikayətlirinən asası bolmisa, həqkiminq meni ularqə tapxurup berixkə həkki yok. Mən Kəysərə murajiat kılıman! **12** Andin Festus məsliləqtılṛılı bilən sezlexkəndin keyin, Pawluska: — Sən Kəysərə murajiat kılding — uning aldioja amdi barisən! — dedi. **13** Birnəqqə kündin keyin, Agrippa han bilən [singlisli] Bərniki Festuska təbrik-salamoja Kəysəriyəgə kəldi. **14** U yərdə uzun künələr turoqandın keyin, Festus Pawlusning ixini hanoja malum kılıp: — Bu yərdə Feliks kəldurup kətkən bir məhbus bar. **15** Mən Yerusalemə barojinimda, Yəhuditı bay kaḥinləri bilən aksakalları uning üstidin xikayət kılıp, məndin uni jazaqə məhküm kılıximni təlap kılıxtı. **16** Mən ularqa, ərz kılınoqı ərz kılıoqular bilən yüzləxtürülüp, uningoja ezini aklax purısı berilmigəqə, uni jazaqə tapxurux rimliklarning aditi əməstür, dəp eyttim. **17** Xunga ular mən bilən billə bu yərgə kəlgəndin keyin, mən wakıtnı kəynigə sozmay, otisila sorak təhtigə olturup u kixinı əkilixnı buyrudum. **18** Ərz kılıoqular orunlıridin turoqanda, ularning uning üstidin xikayət kılıqanlıri menin oyliqinimdək razil ixlar əməs idi, **19** Bəlkı ularning ez ibadət tüzümi toopruluk wə Əysə isimlik bir xixi həkkidə məlum talax-tartix məsililəri bar iken. U xixi oləgn bolup, Pawlus bolsa u tirildi dəydikən. **20** Bu məslilərni zədi kəndək eniklärxi biləlməy, mən Pawlustin Yerusalemə berip, u yərdə bu ixlar toopruluk sorakka tartılışkə razi bolux-bolmaslıkini soriqanıdım. **21** Pawlus solakta turup imperator janablirinən sorak

Kəysərninq aldiqə əwətküqə, solakta tutup turuxni buyrudum. **22** Agrippa Festuska: — Meningmu bu kixining sözlirini anglap bəkkum bar, — dedi. — Ətə anglaysız, — dedi u. **23** Xuning bilən atisi, Agrippa bilən Bərniki həywət bilən ammiyi yiojn zalıqə kirip kəldi, mingbexilar wə xəhər kattiwaxlırimu ular bilən billa kirip kelixti. Festus əmr kiliwidı, Pawlus elip kirildi. **24** Festus mundak dedi: — Agrippa padixah aliyliri wə muxu sorunqa yicilqan janablar! Bu kixinı kerüwtasisilər. Həm Yerusalemda həm bu yərdə pütün Yəhudiy ahalisi uning tooruluk ərz kılıp manga murajıst kılıp, u tirik kəlduruxkə bolmaydu! — dəp qırqıraxğanidi. **25** Lekin mən uningdin əlüm jazası berixkə tegixlik birəjinayət tapalmidim. Həzir bu kixi imperator janablirioja murajıst kıldı. Xuning bilən uni [Rimoq] əwətixni karar kıldırmış. **26** Birak uning həkkidə oyojaməq məlum kılıp yazojudək ix yok. Xuning bilən ahwalını rəsmiy takxürüp birət yazojudək məlumatka iğə bolux məksitidə uni hərbirlirinin aldiqə, bolupmu sili, Agrippa padixah, aliylirineng aldiqə elip kəldim. **27** Qunki məhbusını sotka əwətkəndə, uning üstidin kılıqınan xikayətlərni enik kərsətməslik manga nisbətən orunluk əməstək bilinidu.

26 Xuning bilən, Agrippa Pawluska: — Əzüngning gepingni kılıxingoja ruhsət, — dedi. Pawlus əolini sozup özini aklaxka baxlıdı: **2** — I Agrippa han, bugün aldılırında Yəhudiylar mening üstümdin xikayet kılqan pütün ixlar toopruluk jawab berix pursitiga nesip bolqanlıkm üçün, bolupmu ezlirininq Yəhudiylarning adətləri wə ularning arisidiki talax-tartixliridin həwərliri bolqanlık üçün özümni bəhtlik hesablaşın! Xuning üçün deganlırimنى səwrqanlıq bilən anglap bekixilərini ettiünimən. **4** Mening dəsləpkı wakitlirimda, yəni kiqikimdin tartip ez elimda, Yerusalemda yürüx-turuxumning kandak ikənləki Yəhudiylarning həmmisigə ayan. **5** Ular xu dəsləpkı waktimdin beri meni tonuqaqka (əgər halisaidi, xuningoja guwahlıq berətti), mening ibadət tüzümidiki ang tələpinqan məzəhpəning xərtliri boyiqə yaxap, yəni Pərisiy bolup əmrümni etküzginiñimi biliđu. **6** Əmdi man Huda ata-bowlirrimiz oja kılqan wədiga baqılıqan ümidiñ tüpşyolidin hazır sorak kılıniwatımən. **7** Xu [wədining] nesiwisigə yetixin bizning pütktül on ikki kəbilimiz keqə-kündüld tohtawsız Hudaoja ibadət kılıp ümid kilmakta. I aliyili, Yəhudiylarning mening üstümdin kılqan xikayatlıri del xu ümидкə baqılıktır! **8** [Halayık], Huda əlgənlərni tirildirsa, nemə üçün ixinixkə bolmayıdu, dəp karaysıller? **9** Dərwəkə, özümü əslidə Nasarətlik əysanıng namioja ərəxi nuroqun ixlarnı kılıxim kerək dəp kayıl idim **10** wə Yerusalemda ənə xundak ixlarnı kılıqanıdim. Bax kahinlardin hökük elip, özüm Hudanıng nuroqun mukəddas bəndilirini zindanıqa tutup bərgən, ular elümğə həküm kılınoqandım, həkümğə awaz koxkanıdim. **11** Mən həmmə sinagoglarda kəp ketim ularnı idzəp tepit jazalap, kupertulk gəp kılıxka zorlıqanıdim. Mən ularoja təwilərqə eq bolup, hətta yaka yurttiki xəhərlərə berk, ularoja ziyanxaklı kılıqanıdim. **12** Bu ixlarda bolup bax kahinlər bərgən toluk wakillik hökükü bilən Dəməxk, xəhərığa karap səpər kiliwatattim. **13** Qız waktida yolda ketiwetip, asmandıñ

küxkən, kuyax nuridinunu küçük bir nuring etrapimنى
wə billə ketiwatqanlarnı yorutuwətqanlıñikini kərdüm. **14** Həmmimiz yərgə yikilojan bolup mən ibranıñ tilida
eytiloqan: «Əy Saul, Saul! Manga nemixka ziyanxəlik
kilisən? Seni zihlxalarqa qarxi təpmiking sən üçün
təs kəlidü!» degən bir awazni anglidim. **15** Mən: — «I
Rəb, sən kimsən?» dəp sorisam, Rəb manga: «Mən sən
ziyanxəlik kiliwatqan əysadurmən! **16** Əmdı ornungdin
tur; qünki Mən seni san kergən ixlarqa həmdə Əzüm
sanga ayan kılınoqınımda keridiojan ixlarqa həzininqi
oqojıdan wə guwahlıq bərgüqi boluxka tikləx üçün,
sanga ayan boldum. **17** Mən seni ez həlkinqning həm
əllərning kolidin kütküzimən — qünki mən seni yat
əlliklərning kəzlərini ekip, ularning ərəngəpələktilin
yorulkulukka, Xəytanning ilkidin Hudaoja baqlınınxı
buruluxi üçün ularning arisijoja əwatiñən. Xuning
bilən ular gunahlırinining kəqürümigə, xundakla Manga
etikad kılıx arkılık pak-mukəddəs kılınojanlarning
arisida miraska tuyəssər bolidu» — dedi. **19** Xunga,
i Agrippa alyiliri, mən ərxtin kəlgən bu qayıbanə
kərünükxa itaatsizlik kilmidim. **20** Bəlkı aldi bilən
Dəməxk həlkiga, andin Yerusalem xəhidiliklərgə, pütün
Yəhudiyə elksidiliklərgə həmdə yat əlliklərgimi, «Towa
kılıp, Hudaoja baqlininglər, xundakla towa kılıxka
uyğun əmallərni kərsitinglər» dəp jakarlap həvər
yatküzüp kəldim. **21** Bu ixlar tüpəylidin Yəhudiyalar meni
ibadəthana həyolisidə tutup, muxflap elftürüwətəmkə
boluxti. **22** Lekin bügüngiqa Hudanıng yardəm-maditigə
muyəssər bolup mən qing turuwaitimən, təwəndikilər
bolsun yukiřidiliklər bolsun həmməyləngə guwahlıq
berip kəldim. Guwahlıqın dəl pəyəmənbərlər həm
Musa ezi bexarət kılıp eytqanlıridin baxka narsa əməs
— **23** demək, Məsih jəzəmən azab-əkubət qekip, tunji
bolup əlümdin tırılıgı bolup [Yəhudiy] həlkiga həm
pütkül əllərgimi yorulkuluk jakarlaydu. **24** Pawlus bu
ixlarnı eytip əzini xundak aklax jawabını bərgəndə,
Festus yüksəri awaz bilən uningoja: — Pawlus, sarang
bolupsan! Bilimning kepliki əklingni azduruptu!
— dedi. **25** Lekin Pawlus: — Sarang əməsmən, i
Festus janabliri, mən bəlkı həkikətə uyğun həm
salmışki bar sezlərni jar kılımım. **26** Qünki [Agrippa]
alyilirining bu ixlardın həwiri bar. Mən uningoja
yürəklək bilən oquq sezləwətimən, qünki bu ixlarning
heqkəsisining uningdin yoxurun əmaslığiga ixinimən.
Qünki bu ix bulung-puqkəklarda kılınojan əməs! **27** — Əy
Agrippa alyiliri, əzli pəyəməbərlərning eytqanlırija
ixinəmdilə? Mən ixinidiojanlıklarını bilimən! — dedi. **28**
Agrippa Pawluska: — San meni muxunqılık kışqıñına
wakitta hristian boluxka kayıl kılmaqçıimusən? — dedi.
29 Pawlus: — Məylı kışqa wakit iqide yaki uzun wakitta
bolsun, pəkət əzlirinən əməs, bəlkı bütün sezünni
anglioquqlarning həmmisi manga ohxax bolojay (pəkət
məndikli zənjirlər silərdə bolmışsun!) dəp Hudadin
tiləyman, — dedi. **30** Xuning bilən [Agrippa] han,
xundakla waliy, Bərniki wə ular bilən bills olturojanlar
orunliridin turup, **31** [zaldın] qikip, bir-birigə: — Bu
kixining əlümgə yaki türmigə solaxka tegixlik heqbir
jinayiti yok ikən! — deyixti. **32** Agrippa Festuska: — Bu
adəm Kəysərgə murajıat kılımcıjan bolsa, koyup berilsə
boldikəntük! — dedi.

27 Bىزning Italiyaga dengiz yoli bilen beriximiz karar kilinojadandıñ keyin, əmäldarlar Pawlus bilen baxka birnəqqə məhbusni «Awojustus kismi»diki Yuliyus isimlik bir yüzbezinqə tapxurdi. **2** Biz Adramittumning bir kemisiqa qıktuk. Kema Asiya olksining dengiz boyliridiki xəhərlərgə baratti. Tesalonika xəhiridinə bolqan Makedoniyalık, Aristarhus isimlik bir kixi biz bilen həmsəpər boldi. **3** Ətisi biz Zidon xəhərigə yetip kəldük. Yuliyus Pawluska kəngəklilip, xu yərdiki dost-buradərlirinə yenoja berip ularning əqməhorlıklını kobul kiliqəna ruhsat kıldı. **4** Biz u yərdin yənə dengizə qıktuk. Xamallar kerixkandakarxi taripimizdən qıkkənlilik üçün, Siprus arilining xamaloja daldə təripi bilən mangduk. **5** Kılıkiya wa Pamfiliyə əlkilirinə udulidiki dengizdən etüp, Likiya əlkisidiki Mira xəhərigə kəldük. **6** Xu yərdə yüzbezinqə Iskandariya xəhiridiki Italiyaga baridiqan baxka bir kemini təpi, bizni uninqoja qıkırıp koydı. **7** Dengizdə kəp kürnlər nahayiti asta mengip, təslitka Kinidən xəhərinəng uduliqə kəldük. Xamat mingix yenilikimizni tosuqqaq, Kret arilining xamaldın daldə təripi bilən mengip, Salmoniy [yerim arılıd]ın etüp, **8** dengizdə taslıtka ilgiriləp kiroqakni boylap, Laseya xəhərigə yekin bolqan «Güzel aramgah» dəp atılıqdan bir yərgə kəldük. **9** Səpər bilən heli wakıtlar etüp, roza künü allıkaqan etkən bolqaqka, dengizdə səpər kiliç hətərlik idi. Xunga Pawlus kəpqılıkkə nəsihət kiliç: **10** — Buradərlər, bu səpərnin balayı'pat wə eojir ziyan bilən tügəydiqənlilikini kerüwatiman; mal wə kemidin mahrum bolupla kalmay, səpər eż jenimizojumu zamin bolidu! — dəp aqahandurdı. **11** Birak yüzbezinqə Pawlusning səzığa ixənməy, kema baxlıklı bilən kema igisining səzığa ixəndi. **12** Uning üstügə, bu portmu kıxlaxqa muwapik, jay bolmioqaqka, kəpqılık yənə dengizə qıkip, mumkinkəndər Feniks xəhərigə yetip berip, xu yərdə kıxlaxni կuwawatlıdi. Feniks bolsa Kret arılıdiki bir dengiz porti bolup, bir təripi ojarbiy jənubka wa bir təripi ojarbiy ximaloja қaraytti. **13** Jənubtin məyin xamat qikiwatatti, kəpqılık nixanimizojə yetidiqan bolduk dəp, lənggərni eliwişip, kemini Kret arilining kiroqikini boylap həydəp mangdi. **14** Lekin uzun etməy, araldın kəttik «xərkii ximaldin kəlgügi» dəp atılıqdan əxəddiy kara boran qıkip kətti. **15** Kema buranning kamallılıkida kalqoqka, uni xamaloja yüzləndürəlmən, boranning məylinqə mengixioja koyup bərdük. **16** Klawda degen qıkip bir aralnigh xamaloja daldə taripiə ettiweliip, kolwakni kemiga qikiqweliip, aranla uni saklap kalaliduk. Andin kemiqiñ kemini aroqamqlar bilən sırtidin orap baqlıwaldı. Kemining Sirtsiz dəp atalojan dengiz astidiki tax-kum dəwilirigə kəkilipli petip kelixidin korkup, tormuz lənggərlirini qıxtırıip, kemini xamalning həydixiga koyup bərdi. **18** Boran üstimizgə xiddətlik sokqoqka, etisi malni dengizə taxlaxka baxlıdi. **19** Üçinqi künidə ular eż kölləri bilən kemidiki koral-jabdulkırını dengizə taxliwətti. **20** Kəp kürnlərgiça ya kün ya yultuzlar kərürmən, boran-qapqun yənilə xiddətlik üstimizgə tohitmay sokuwaqqaq, ahirda kutulup keliç ümidiımız yoxka qıkkənləri. **21** Kemidikilar birnərsa yemiginigə kəp kürnlər bolqandan keyin, Pawlus ularning arısında turup: — Buradərlər, silər baldurla meninq gəpmigə külək selip Krettin dengizə qıkmışlıqları kerək idi. Xundak kılıqan bolsanglar bu balayı'pat wə ziyan-zəhmətlərgə ugrimöjan bolattinglar. **22** Lekin əmdi silərnı qayratlı boluxka dawat kılıman. Qünki aranglarda heqkaysinglər jenidin ayrılojini yok, pakət kemidinla mahrum kalisilar. **23** Qünki mən təwa bolqan wə ibadət-hizmitini kiliç kəlgən Hədənən bir pərixtisi tünütün keqə yəniməja keliç **24** manga: «Pawlus, korkma! San Kəysərnin aldişa berip turuxung kerək; wə mana, Huda xapaət kiliç sən bilən billsəpər kılıqanlarning hammisining jenini tiliginingni sanga ijabət kıldı!» dedi. **25** Xuning üçün əy əpəndilər, qayratlı bolunglar; qünki Hudaşa ixinimənki, manga қandak eytilqan bolsa xundak əməlgə axurulidu. **26** Birak biz məlum aralnigh kiroqikə ulup ketiximiz mükərrər bolidu. **27** Səpirimizning on təfinqi künı keqisi, kema Adriatik dengizdə laylap yürüwatkan bolup, tün nispida, kemiqiñ kürulkulkə yekinlap keliptik, dəp oylidi. **28** Ular qongqurluknı oləqəx aroqamqisini dengizə qıxtırıip, suning qongqurluknını oləqəx kərənidə, yığırmaq oqluq qıktı. Səl aldişa mengip yənə olıqividı, on bəx oqluq qıktı. **29** Ular kemining hada taxlaxqa ulup ketixidin korkup, kemining kəynidin tət langgarni taxliweti, tang etixni təlmürit kütüp turdu. **30** Lekin kemiqiñ kemidin qaqqmakçı bolup kemining bexidinmu lənggərni elip taxliwətyi dəp bahana kərsitip, kəlwaknı dengizə qıxtırı. **31** Pawlus yüzbezinqə wə ləkərlərgə: — Bu [kemiqiñ] kemidə kalmisa, silər kutulalmaysilər! — dedi. **32** Buning bilən ləxkərlər kemidiki kəlwakninq aroqamqilərini kesip, uni laylitip kəydi. **33** Tang atay degəndə, Pawlus həmmayəlnəni bir'az oqızaliniwelikə dawat kıldı. U: — Silərnən dəkədükkə iqidə həqnəma yəməy turoqinqləroja on tət kün boldi. **34** Əmdı bir'az oqızalinxingələri tətinimən. Qünki hayat kelixinglər üçün muxundak kiliçka toora kelidü; qünki heqkaysinglərning bexidiki bir tal moyumu ziyanqa ugriymadı! — dedi. **35** Bu sezni kiliç bolup, u kəlioja bir parqə nannı elip, kəpqılıknıq alıda Hudaşa təxəkkür eytip oxut yedi. **36** Xuning bilən həmmayələn qayratlinip oqızalinxıq baxlıdi **37** (kemidə biz jəməy ikki yüz yətmix altə kixi idük). **38** Həmmayələn korsaklırını toklöqandin keyin, kemini yeniklilik üçün, kemidiki buqdaylarnımu dengizə taxliwətti. **39** Tang atkanda, kemiqiñ kürulkulkıning na ikənlilikini tonumudi. Lekin uningdiki bir kumluq koltuknı baykap, kemini bir amal kiliç xu yərdə uruldurup kürulkulkə qırmakçı boldı. **40** Ular aldi bilən lənggərlərni boxiwit, ularnı dengizə taxliwətti. Xuning bilən bir wakitta, kemining ikki yenilik palikining baqlırını boxitip, ularnı qıxtırıwətti. Andin kemining bexidiki yəlkənni xamaloja qıkitirip, kemini kumluqning kiroqikə qaritip mangdurdı. **41** Əmdı ikki ekim bir-birigə ugrraxkan yərgə kirip keliç, ular kemini kırakka sokturuwaldı; kemining bexi dengiz tegiga urulup petip, midirlimay қaldı, lekin kemining arkə taripi dolunklarning zərbisi bilən quwulup ketixa baxlıdi. **42** Ləxkərlər mahbuslarning suşa sakrap keqip ketixinin aldını elix üçün, hammisini əltütürwotməkçi boldı. **43** Lekin yüzbezinqə Pawlusni kütkuzuxni halijoan bolup, ləxkərlarning bundak kiliçiqə yol koymidi. U aldi bilən su üzixinli bilidioqanlarning suşa qıxtırıq kiroqakka

qıqxını, **44** qaloqlarning bəzilirini tahtaylarqa, bəzilirini kemining quwulup kətkən parqılırioja esilip, kiroqakqa qıqxını buyrudi. Xundak boldiki, həmməylən kutulup sak-salamət kurukulukqa qıktı.

28 Biz kutulup sak-salamət kiroqakqa qıkkandan keyin, u aralning Malta dəp atılıdıcınlığını bildük. **2** Yerlik həlk bizgə intayın mehribanlıq bilən muamila kıldı; qünki u qaçda yamoqr yeqip, hawa soouq boloqakqa, ular gülhan yekip bizni küttüwaldi. **3** Pawlus bir baoqlam otun terip kelip otka taxliwidi, issiktin etilip qıkkan bir zəhərlik yılan uning kolını qixliginiqə qaplıxiwaldı. **4** Xu yerliklər Pawlusning kolioja yepip turoqan yılanni kerüp, bir-birigə: — Bu adəm qokum bir katil ikən! Dengizdin kutulup qıkkan bolsimus, «Adillik» uning tırık keliçioja yol koymidi, — deyixti. **5** Lekin Pawlus yılanni otning iqığa silkip attı, ozi bolsa heqkandak zəhim yemidi. **6** Həlk uningoja bədini ixxip ketidü yaki u tuyuksız yikılıp elidü dəp kərap turattı. Lekin uzun wakıt kərap turup, uningda heqkandak binormal halatning bolmiojanlığını kerüp, oyliojinidin yenip: — Bu bir ilah bolsa kerək! — deyixti. **7** U yörning ətrapidiki yurtta, aral baxlıqli (Publius dəp atalojan)ning birnəqqə yər-etizliri bar idi. U bizni eyiga baxlap, üç kün kizojin mehman kılıp kütti. **8** U qaçda xundak boldiki, Publiusuning atisining kizitmisi ərləp, toloq bolup yetip kalojaniken. Pawlus uning yenioja kirip, dua kılıp üstügə kolini tagküzü, uni sakayıp koydi. **9** Xuningdin keyin araldiki kalojan kesəllərning həmmisi uning aldioja kelip, sakayıtlı. **10** Ular bizning hərmitimizgə nuroqun sowoqtamları beqoixlioqan bolup, ahirda bu yerdin yənə yoloja qıkkan waktimizdə, bizni yoloja lazımlıq narsa-keraklər bilən təminlidi. **11** Malta arılıda İskəndəriyədinin kəlgən, bexioja «Samawiy Koxkezək» ilahılinining nəkixliri oyulojan bir kema kixliojanidi. Aralda üç ay turojandin keyin, bu kema bilən yoloja qıktuk. **12** Sirakoza xəhirigə kelip, u yerdə üç kün turduk. **13** Andin aylinip mengip, [İtaliyədiki] Regiyum xəhirigə kəldük. Ətisi xamat yenilixi ezcigirip janubtin qıxıxi bilən, ikkinqi künü Puteoli xəhirigə yetip kəldük. **14** U yərdə birnəqqə kerindaxnlarıaptuk, ularning etünüxləri bilən bizi ularda bir həptə turduk. Xundak kılıp biz Rim xəhirigə yetip kəldük. **15** Keliwat-kanlıklımızdır həvar tapşan xu yərdiki kerindaxnları bizni karxi elix üçün xəhərdin qıkip hətta «Apiyus baziri»oqıqə, [bəzilir] «Üç Saray»oqıqə kəlgənidi. Pawlus ularni kərgəndə, Hudaşa rəhmat eytip, oqeyrətləndi. **16** Rim xəhirigə kirginimizdə, yüzbəxi məhəbuslarnı orda karawul begigə tapxurdi; lekin Pawlusning birlə kezətküqi laxkar bilən bir eydə ayrı turuxioja ruhsət kılındı. **17** Üç kündin keyin, u u yərdiki Yəhudiyların kattiwaxlını ezi bilən kerütxükə qakirdı. Ular jom boloquenta, u mundak dedi: — Kərindaxlar! Mən həlkimizgə yaki ata-bowlirimizdən kaldurulojan erpadatlarqə karxi heqkandak ix kilmiojan bolsammu, Yerusalemda turojinimda tutkun klinip rimliklarning kolioja tapxuruldum. **18** Rimliklər meni sorakqa tartıp, məndə olüm jazasiqa məhkum kılqudək birar jinayət bolmiojqakqa, meni köyuvətməkqi boldi. **19** Lekin Yəhudiylar buningəja karxilik bildürgəqkə, Kəysərgə murajat kılıxkə məjbur boldum. Bularni deginim bilən,

bu mening eż həlkim üstidin xikayitim bar degənlikim əməs. **20** Xu səwəbtin mən silər bilən yüz kerütxükə wə bu həktə silergə eytix üçün silərni bu yərgə qakirdı. Qünki bu zənjir bilən baqlınxıng səwəbi del Israelning kətkən ümidiidur. **21** Ular Pawluska: — Biz bolsaq Yəhudiylərin sən tooruluk hat almiduk, yaki u yardım kəlgen kərindaxnlarning heqkayisimusu sən tooruluk birər yaman həwər əkalmidi yaki yaman gepingni kilmidi. **22** Lekin sening pikkirlirngin angliqumuz bar. Qünki həmmə yərdə kixilerning [sən təwə bolojan] bu mazhapkə karxi səzləwətqanlığının həwirimiz bar! — deyixti. **23** Xuning bilən ular Pawlus bilən kerütxükə bir künni bekitti. U kuni nuroqun kixilər uning turaloqusıqa kəlgonidi; u tang atkəndin kəqkiqə ularqa [sez-kalamni] xərləp, Hudanıng padixaḥlılıq həkkidə toluk guwahlıq berip, Təwrat həm pəyoqbərlərnin yazmılıridin nəkil kəltürüp, ularını əysə tooruluk kayıl kılıxka küqidı. **24** Uning səzlirigə bəzilər ixəndürüldi, bəzilər ixinxiyi rət kıldı. **25** Ular Pawlusning mundak bir səzni kılıxi bilən əzara kelixilməy kätip kətti. U mundak dedi: — Mukəddəs Roh Yəxaya pəyoqbər arkılıqlı ata-bowlirimizə munu səzni dəl jayda eytkən: **26** — «Baroq; muxu həlkəkə mundak, dəp eytkin: — «Sələr anglaxni anglaysılər, biraq qüxənməysilər; Kerüxnı kerüsilər, biraq bilip yətməysilər. **27** Qünki muxu həlkning yürikini may kaplap kətkən, Ular angliqanda kulaklärləri eçir kiliwalojan, Ular kezlini yumuwalojan; Undak bolmisiidi, ular kezli bilən kerüp, Kuliki bilən anglap, Kengli bilən qixinip, Əz yolidin yanduruluxi bilən, Mən ularni sakaytqan bolattım». **28** Xunga bilixinglər kerakki, Hudanıng bu nijatlığı yat əlliklərgə əwətiliwatiidu. Ular bolsa uningoja kulaş salmay kalmaydu! — dedi. U bu səzlərni eytkənda Yəhudiylar əz-ara kəttik talax-tartix kılıxip kətti. **30** [Pawlus] ezi ijarığa alojan eydə toluk ikki yil turdi wə bu yərdə uning bilən kerütxükə kəlgen həmma kixilərnı kəbul kılıp, **31** tolimu yürəklik bilən həm həq tosaluoqa uqrımay, Hudanıng padixaḥlılıqini jar kılıp, Rəb əysə Məsihə dair həkikətlərni yətküzüp təlim bərdi.

Rimliklaroja

1 Rosullukka tallap qakirilojan, Hudaning hux həwirini jakarlaxka ayrip tayinləngən, Məsih Əysanıng kuli bolovan mənki Pawlustin salam! **2** Huda bu hux həwirning kelixini heli burunla pəyərəmbərliri arkılık mukəddəs yazmilarda wədə kılōjanidi. **3** Bu hux həwər Əz Oqlı, yani Rəbbimiz əysa Məsih tooprısididur; jisməniy jaħettin U Dawutning nəslidin tuqulolojan; birdinbir pak-mukəddəs Roh, təripidin elümdin tirildürülük arkılık «küq-kudrat Igisi Hudaning Oqlış dəp kərsitilip bekitilgən; **5** U arkılık, xundakla Uning nami üçün barlıq əllər arısida Hudaqə etikədən bolovan itaətmənlək wujudka kəltürülülxə bız mehîr-xəpkətə wa rosullukka müvəssər bolduk; **6** Silər ular arısida, əysa Məsih təripidin qakirilojanıslər. **7** Xunga, Huda seygen wə U «mukəddəs bəndilirim» dəp qakirilojan Rim xəhəridiki həmmiñglarоja, Atimiz Hudadin wə Rəbbimiz əysa Məsihtin mehîr-xəpkətə wə aman-hatırjəmlik boløy!

8 Aldi bilən mən əysa Məsih, arkılık, həmmiñglar üçün Hudayimoja təxəkkür eytimən; qunki silərninq etikədinglər pütkül aləmgə pur kətti. **9** Əz Oqlı tooprısidiki hux həwərdə qin roh-ķəlbim bilən mən hizmitini kiliwatkan Huda Əzi mening dualırımda silərni xunqə üzütlüsiz əsləp turoqanlıqmoja guwahtur. **10** Mən dualırımda, mumkin կədər Hudanıñ iradisi bilən silərninq yeninqlaroja berixka aħir müvəssər boluxka həmxiça etünimən. **11** Qunki mən silərni birar rohiy iltipatka igə kiliç arkılık mustahkəməlx üqün silər bilən kərűtxəkə intayin təkəzzəmən; **12** yəni, mən aranglarda bolsam, bir-birimizning etikədinin əzəra tasallı wə ilham alalymız deməkqiman. **13** Kərindaxlar, mən silərninq xuni bilixinglərni halaymənki, baxka yərdiki ellikklerning arısida hizmitim mewə bərgəndək, silərninq aranglardımu hizmitimning mewə berixi üqün yeninqlaroja berixni kəp ketim niyat kıldırm, lekin bügüngiçə tosaloloja uqrəp keliwatiñmən. **14** Mən hərkəndək adəmlərgə, maylı Yunanlıklar wə yat taipilərgə, danixmən wə nadanlaroja bolsun, həmmisigə kərzədərnəm. **15** Xuning üqün imkaniyət manga yar bərsila mən Rimdiki silərgimu hux həwərni yətkütüp bayan kiliçka kizojniñmən. **16** Qunki mən Məsih tooprısidiki bu hux həwərdin hərgiz hijil bolmaymən! Qunki u uningoja ixəngüqilirininq həmmisini, aldi bilən Yəħudiylarını, andin keyin Greklərni nijatka erixtüradiojan Hudaning küq-kudritidur! **17** Qunki [hux həwərdə] etikədək asaslanojan, Hudaning birhil həkkəniyətli etikəd kılıquqilaroja wəhiy kılınoandur. [Mukəddəs yazmilarda] yezilojinidək: — «Həkkəniyət adəm ixənq-etikədi bilən həyat bolidu». **18** Qunki həkkəniyətsizlik bilən həkkətni basidojan insənlarning barlıq iplasliqoja wə həkkəniyətsizlikiga nisbətan Hudaning қaratkan oqazipı ərxtin oquk wəhiy kılınmakta. **19** Qunki insanlar Huda tooprıside biləydiqən ixlar ularning kəz alidda turidu; qunki Huda həmmimini ularoja oquk kərsitip bərgən **20** (qunki dunya apirida bololandın beri Hudaning kezgə kerünməs ezgiqlikləri, yəni menggülük kudritti wə birdinbir Huda ikənləki Əzi yaratkan məwjudatlar arkılık oquk kərəlməktə, xundakla buni qüxinip yətkili bolidu. Xu səwəbtin

insanlar həq bahana kərsitəlməydu) (**aiddios g126**) **21** — qunki insanlar Hudani bilsimu, uni Huda dəp uluqlımidı, Uningoja təxəkkür eytmidi; əksiqə, ularning oy-pikirləri bimənə bolup, nadan կəlbı қarangoqluxip kətti. **22** Əzlirin danixmən kiliç kərsəsimə, lekin əkilsiz bolup qıktı; **23** qırımas Hudanıñ uluqluqining orniyoja qırıp elidiqən adəmzatka, uqar-kanatlaroja, tət ayaqlıq hayvanlaroja wə yər beoqırılıqulqilaroja ohxaydiojan buttlarnı alməxturup koyojanidi. **24** Xunga Huda ularını kəlbidiyi xəhwaniy həwəsləri bilən iplaslik kiliçka, xundakla bir-birininq tənlirini nomuska kalduruxka koyup bərdi. **25** Ular Huda tooprısidiki həkikətni yaloqanıja aylandurdu, Yaratkuqining orniyoja yaritilojan nərsilərgə qoqunup, tawap-taət kılōjanidi. Halbuki, Yaratkuqioja təxəkkür-mədhiyə mənggүüga okulmakta! Amin! (**aiōn g165**) **26** Mana xuning üçün, Huda ularını pəskəx xəhwaniy həwəslərgə koyup bərdi. Hətta ayallarmu təbiy ijsiyy munasiwətni qəyriy munasiwətkə aylandurdu; **27** xuningdək, ərlərəmə ayallar bilən bolidiojan təbiy ijsiyy munasiwətlərni taxlap, baxka ərlərgə xəhwaniy həwəslər bilən keyüp pixidiqən boldi. Ərlər ərlər bilən xərməndilikkə kiriixi wə natijidə ularning muhalip kılımxılıri ez bexiyoja qıktı. **28** Ular Hudanı bilixtin waz keqixni layık kərgənlikli taliqojanlıq üçün, Huda ularını buzuk niyetlərgə wə nalayıq ixlarnı kiliçka koyup bərdi. **29** Ular hərhil həkkəniyətsizlik, rəzillik, nəpsaniyətqılık, əqmənlilik qəməüp, həsəthorluk, katillik, jedəlhorluk, məkkarlık wə hərhil bətniyətlər bilən toldi. Ular ijswager, **30** teħnaħθor, Hudaqə napratliniñdən, kibirlük, mahtanqak, qongqi, hərhil rəzilliklərni oylap qikiridiojan, ata-anisining sezini anglimaydiqən, **31** yorutulmiojan, wədəsida turmaydiqən, keyümsiz wə rəhimsiz insanlardır. **32** Ular Hudanıñ xularoja bolovan adil həkümünü, yani xundak ixlarnı kılıquqilarning elümgə layık ikənləkini enik bilsimu, bu ixlarnı ezləri kilipla kalmay, bəlkı xundak kiliđiojan baxķılardın seyünüp ularını alkışlaydu.

2 Əmdı əy baxķılarning üstidin həküm kiliđiojan insan, kim boluxungdin kət'iyənəzər bahana kərsitəlməyən; qunki baxķılarsı üstidin kəysi ixta həküm kilsang, xu ixta ez gunahingni bekitisən. Qunki əy həkümqi, sən eżiñgmu ularoja ohxax ixlarnı kiliwatisən. **2** Bizgə melumki, Hudanıñ undak ixlarnı kılıoŋanlar üstidin həküm qikirixi [*mutlak*] həkikətkə asaslanoqandur. **3** Xunga, i xundak, ixlarnı kılıoŋanlar üstidin həküm qikarlıq, xundakla xuningoja ohxax ixlarnı kılıquqı insən, eżiñg Hudanıñ həkümidin қaqalaymən dap hiyal kılamsən? **4** Yaki Hudanıñ meħribanlıqining seni towa kiliç yiloja baxlaydiqənlikini həq bilməy, uning meħribanlık, kəng korsaklik wə səwr-takitining mollukioja sel karawatamsən? **5** Əksiqə, towa kilməydiqən jahilliking wə tax yürəklikingdin, Huda adil həkümmini ayan kiliđiojan oqəzəplik künü üçün san ez bexingoja qüxiđiojan oqəzipini toplawatisən. **6** Huda hərkimgə ez əməllirigə yarixa ix keridu. **7** Yahxi ixlarnı səwrqanlıq bilən kiliç, xan-xərəp, hərmət-əħtiram wə baxķılıkni izdigañlərgə U mənggülük həyat ata kiliđi; (**aiōnios g166**) **8** lekin xəhsiyətqilərgə, həkikətkə tən bərməy, əksiqə həkkəniyətsizlikə əgərxənlərgə

oqazəp-kəhər yaqduruludu; **9** yamanlıq kılıdioğan barlık paydisi bar? **2** Əməliyətə, ularning hər jəhəttin kəp jan igisiga, aldi bilən Yəhudiylarqa, andin Greklərgə artukqılık bar. Birinqidin, Hudanıng bəxarətlük sözləri küləp wə dərd-ələm qüxitu; **10** birak, barlık yahxılık Yəhudiylarqa amanət kılınoğan. **3** Əmdi gərqə ulardın kiloquqlarıraq, aldi bilən Yəhudiylarqa, andin Greklərgə bəziləri ixənqısız qıkkən bolsimu, buningçə nemə bolatti? xan-xərəp, hərmət-ehtiram wə aman-hatırjəmlik təkdim Ularning ixənqsizlik Hudanıng ixənqlikləkini yokça kılınidu. **11** Qünki Hudada adərnıng yüz-hatirisini qıkirietərmə? **4** Hərgiz undak kılmaydu! Huda rastqıl kılıx yoktur. **12** — qünki Təwrat əkanununu bilməy hesablinip, həmmə adəm yalojançı hesablansın! Huddi gunah sadir kiloqlanırların hərbiri Təwrat əkanunining [mukəddəs yazmilarda Huda həkkidə] yezilojinidək: həkümügə uqrımisimu, [əyibkə uqrəp] halak bolidu; — «Səzliginində adıl dəp ispatlanıqəysən, Xikayətkə Təwrat əkanununu bilipli turup gunah sadir kiloqlanırların uqrıqinoində oqalıb kıləyəsən». **5** Lekin bizning hərbiri bu əkanun boyiąq sorakka tartılıdu. **13** (qünki həkkənisiyizsizlikimiz arkılık, Hudanıng həkkəniliyi) Hudanıng aldida əkanunni angloqlanılar əməs, bəlkı əkanunoğası əməl kiloquqlar həkkəniliy hesablinidu. **14** Həkkənisiyizsizlik üstigə oqazəp tekidiqən Hudanı həkkəniliy Qünki Təwrat əkanununu bilməydiqən əlliklər təbiyi əməs dəymizmu (mən insanqə sezləymən)? **6** Mundak əhalıda bu əkanunoğası uyğun ixlarnı kilsə, gərqə bu tehimu enik kərsitilsə, buningçə nemə dəymiz? əkanunoğası əməl kiloquqlar həkkəniliy hesablinidu. **15** Ularning bu kiloqlanırları ez kəblərligə «Menin yalojanqılıkımızın Hudanıng həkikəatliki tehimu əkanun tələplirinən pütütlük ikənlilikini kərsitidü; oquq kılinsa, xundakla uluolułkı tehimu yorutulsə, xuningdək, ularning wijdanlırlımu əzlirigə həkikətning əmdi mən yəna nemə üçün gunahkar dəp karılıp guwahlıqısı bolup, oy-pikirləri əzini ayıbləydi yaki sorakka tartılıman?» [deyixi mumkin]. **8** Undak əzini aklaydu) **16** — mən yətküzüp keliwatıqan bu bozğında nemixə (bəzilər bizgə tehmət qaplımkən) «Yamanlıq kılıyli, hux həwərgə asasən Hudanıng əysə Məsih arkılık bolup, qaplırimızını buriwətəndək) «Yamanlıq kılıyli, ənsanlarning kəlbida pürkən məhpiy ixlər üstidin buningdin yahxılıq qıkip kalar» — deyixək bolmaydu? həküm qıkiridiqən künidə [yükirida eytılıqan ixlər Bundaq degiqlirlərinən jazalinixi həkliklər! **9** Əmdi nemə qoķum yüz beridu]. **17** Sənqı, əgər ezungni Yəhudi deyix kerək? Biz [Yəhudiylar] [Yəhudi əməslərindən] dəp atap, Təwrat əkanunioğası ümid baqlap, Hudaqə üstün turamdu? Yak, hərgiz! Qünki biz yükurida təwəmən dəp mahtansang, **18** əkanundan eginip uning Yəhudiylar bolsun, Greklər bolsun həmmisining iradisini bilip, esil bilən pəsnə pərk ətkən bolsang, **19** gunahning ilkida ikənlilikini ispatlap ayıblıduk. **10** Təwrat əkanunidin bilim wə həkikətning jəvhərigrə iğə Dərvəkə, mukəddəs yazmilarda yezilojinidək: — boldum dəp karap, ezungni korlarlaqə yol baxlıqnuqı, «Həkkəniliy adəm yok, həttə birmi yoxdur, **11** Yorutuloğan əkanangoğuda kalqlanırlaqa mayak, nadanırlaqa eştəküqi, kixi yoktur, Hudanı izdiginim yoxdur. **12** Həmmə gədəklərgə ustaz dəp ixıngənən bolsang — **21** Əmdi adəm yoldin qətnidi, Ularning barlık ərziməs bolup sən baxxırlaqa təlim berisən, ezungga bərməmsən? qıktı. Mehribanlıq kiloquqı yok, həttə birmi yoxdur. Ooprilik kılmanglar dəp wəz eytisənə, ezung ooprilik **13** Ularning geli eçıloqan kəbridək sesikərt, Tilliri kılamsən? **22** «Zina kılmanglar» — dəp wəz eytisənə, kazzaplık kılmakta; Kobra yılanning zəhiri ləwləri ezung zina kılamsən? Butlardın nəprətlinisənə, ezung astida turidu; **14** Ularning uzwani karoxaq həm buthanillardıki nərsilərni bulang-talang kılamsən? zərdigə tolqan. **15** «Putlıri əkan toküxkə aldiraydu; **23** Təwrat əkanuni bilən mahtinisənə, ezung xu **16** Baroqanla yeridə wəyrənqılık wə pajəlilik ixlər əkanunoğası hiləplik kılıp, Hudaqə daq kəltürəməsən?! **24** bardur. **17** Tinqliq-aramlıq yolini ular həq tonuqan Huddi [mukəddəs yazmilarda] yezilojinidək: «Silərning əməs». **18** «Ularning nəziridə Hudadin korkidioğan kılmlıxıqlar tūpəylidin Hudanıng nəmi taipilər arısında ix yoxdur». **19** Təwrattiki barlık sezlərning Təwrat kupurlukka uqrımaqta». **25** Təwrat əkanunioğası əməl əkanunu astida yaxaydiqənlərə qarita eytılıqanlıq kılısgən, hətnə kılınoğininqning əhəmiyyəti bolidu, lekin biziqə ayan. Bularning məksəti, hər ənsanının aqzı uningoğası hiləplik kılısgən, hətnə kılınoğininq hətnə bahənə kərsitəlməy tuwaqlinip, pütkül durnyadılıklar kılınlıqandək hesablinidu. **26** Əmdi əhatnislər Hudanıng sorikida əyibkar ikən dəp ayan kılınsun, əkanuning tələpligə əməl kilsə, gərqə əhatnısız bolsimu, deganlıktur. **20** Xunga, həqkəndək et işisi Təwrat-Huda təripidin hətnilik hesablanımadu? **27** Təwrat əkanunioğası əməl həkəniliy hesablanımadu; qünki Təwrat əkanunioğası əməl kılıxka intilixləri bilən [Hudanıng] alıda əkanun dəsturidin həwdərə wə hətnilik turukluk həkəniliy hesablanımadu; qünki Təwrat əkanun arkılık əkanunoğası hiləplik kiloquqı, i Yəhudi, əkanunoğası əməl əzə gunahını tonup yetidi. **21** Birak, hazır əkanun kılıdiqən jisməni hətnislər təripidin sening gunahıq əyibkar iken dəp ayan kılınsun, əkanuning tələpligə əməl kilsə, gərqə əhatnısız bolsimu, deganlıktur. **20** Xunga, həqkəndək et işisi Təwrat-Huda təripidin hətnilik hesablanımadu? **27** Təwrat əkanun dəsturidin həwdərə wə hətnilik turukluk həkəniliy hesablanımadu; qünki Təwrat əkanun arkılık əkanunoğası hiləplik kiloquqı, i Yəhudi, əkanunoğası əməl əzə gunahını tonup yetidi. **21** Birak, hazır əkanun kılıdiqən jisməni hətnislər təripidin sening gunahıq əyibkar iken dəp ayan kılınsun, əkanuning tələpligə əməl kilsə, gərqə əhatnısız bolsimu, deganlıktur. **20** Xunga, həqkəndək et işisi Təwrat-Huda təripidin hətnilik hesablanımadu? **27** Təwrat əkanun dəsturidin həwdərə wə hətnilik turukluk həkəniliy hesablanımadu; qünki Təwrat əkanun arkılık əkanunoğası hiləplik kiloquqı, i Yəhudi, əkanunoğası əməl əzə gunahını tonup yetidi. **21** Birak, hazır əkanun kılıdiqən jisməni hətnislər təripidin sening gunahıq əyibkar iken dəp ayan kılınsun, əkanuning tələpligə əməl kilsə, gərqə əhatnısız bolsimu, deganlıktur. **20** Xunga, həqkəndək et işisi Təwrat-Huda təripidin hətnilik hesablanımadu? **27** Təwrat əkanun dəsturidin həwdərə wə hətnilik turukluk həkəniliy hesablanımadu; qünki Təwrat əkanun arkılık əkanunoğası hiləplik kiloquqı, i Yəhudi, əkanunoğası əməl əzə gunahını tonup yetidi. **21** Birak, hazır əkanun kılıdiqən jisməni hətnislər təripidin sening gunahıq əyibkar iken dəp ayan kılınsun, əkanuning tələpligə əməl kilsə, gərqə əhatnısız bolsimu, deganlıktur. **20** Xunga, həqkəndək et işisi Təwrat-Huda təripidin hətnilik hesablanımadu? **27** Təwrat əkanun dəsturidin həwdərə wə hətnilik turukluk həkəniliy hesablanımadu; qünki Təwrat əkanun arkılık əkanunoğası hiləplik kiloquqı, i Yəhudi, əkanunoğası əməl əzə gunahını tonup yetidi. **21** Birak, hazır əkanun kılıdiqən jisməni hətnislər təripidin sening gunahıq əyibkar iken dəp ayan kılınsun, əkanuning tələpligə əməl kilsə, gərqə əhatnısız bolsimu, deganlıktur. **20** Xunga, həqkəndək et işisi Təwrat-Huda təripidin hətnilik hesablanımadu? **27** Təwrat əkanun dəsturidin həwdərə wə hətnilik turukluk həkəniliy hesablanımadu; qünki Təwrat əkanun arkılık əkanunoğası hiləplik kiloquqı, i Yəhudi, əkanunoğası əməl əzə gunahını tonup yetidi. **21** Birak, hazır əkanun kılıdiqən jisməni hətnislər təripidin sening gunahıq əyibkar iken dəp ayan kılınsun, əkanuning tələpligə əməl kilsə, gərqə əhatnısız bolsimu, deganlıktur. **20** Xunga, həqkəndək et işisi Təwrat-Huda təripidin hətnilik hesablanımadu? **27** Təwrat əkanun dəsturidin həwdərə wə hətnilik turukluk həkəniliy hesablanımadu; qünki Təwrat əkanun arkılık əkanunoğası hiləplik kiloquqı, i Yəhudi, əkanunoğası əməl əzə gunahını tonup yetidi. **21** Birak, hazır əkanun kılıdiqən jisməni hətnislər təripidin sening gunahıq əyibkar iken dəp ayan kılınsun, əkanuning tələpligə əməl kilsə, gərqə əhatnısız bolsimu, deganlıktur. **20** Xunga, həqkəndək et işisi Təwrat-Huda təripidin hətnilik hesablanımadu? **27** Təwrat əkanun dəsturidin həwdərə wə hətnilik turukluk həkəniliy hesablanımadu; qünki Təwrat əkanun arkılık əkanunoğası hiləplik kiloquqı, i Yəhudi, əkanunoğası əməl əzə gunahını tonup yetidi. **21** Birak, hazır əkanun kılıdiqən jisməni hətnislər təripidin sening gunahıq əyibkar iken dəp ayan kılınsun, əkanuning tələpligə əməl kilsə, gərqə əhatnısız bolsimu, deganlıktur. **20** Xunga, həqkəndək et işisi Təwrat-Huda təripidin hətnilik hesablanımadu? **27** Təwrat əkanun dəsturidin həwdərə wə hətnilik turukluk həkəniliy hesablanımadu; qünki Təwrat əkanun arkılık əkanunoğası hiləplik kiloquqı, i Yəhudi, əkanunoğası əməl əzə gunahını tonup yetidi. **21** Birak, hazır əkanun kılıdiqən jisməni hətnislər təripidin sening gunahıq əyibkar iken dəp ayan kılınsun, əkanuning tələpligə əməl kilsə, gərqə əhatnısız bolsimu, deganlıktur. **20** Xunga, həqkəndək et işisi Təwrat-Huda təripidin hətnilik hesablanımadu? **27** Təwrat əkanun dəsturidin həwdərə wə hətnilik turukluk həkəniliy hesablanımadu; qünki Təwrat əkanun arkılık əkanunoğası hiləplik kiloquqı, i Yəhudi, əkanunoğası əməl əzə gunahını tonup yetidi. **21** Birak, hazır əkanun kılıdiqən jisməni hətnislər təripidin sening gunahıq əyibkar iken dəp ayan kılınsun, əkanuning tələpligə əməl kilsə, gərqə əhatnısız bolsimu, deganlıktur. **20** Xunga, həqkəndək et işisi Təwrat-Huda təripidin hətnilik hesablanımadu? **27** Təwrat əkanun dəsturidin həwdərə wə hətnilik turukluk həkəniliy hesablanımadu; qünki Təwrat əkanun arkılık əkanunoğası hiləplik kiloquqı, i Yəhudi, əkanunoğası əməl əzə gunahını tonup yetidi. **21** Birak, hazır əkanun kılıdiqən jisməni hətnislər təripidin sening gunahıq əyibkar iken dəp ayan kılınsun, əkanuning tələpligə əməl kilsə, gərqə əhatnısız bolsimu, deganlıktur. **20** Xunga, həqkəndək et işisi Təwrat-Huda təripidin hətnilik hesablanımadu? **27** Təwrat əkanun dəsturidin həwdərə wə hətnilik turukluk həkəniliy hesablanımadu; qünki Təwrat əkanun arkılık əkanunoğası hiləplik kiloquqı, i Yəhudi, əkanunoğası əməl əzə gunahını tonup yetidi. **21** Birak, hazır əkanun kılıdiqən jisməni hətnislər təripidin sening gunahıq əyibkar iken dəp ayan kılınsun, əkanuning tələpligə əməl kilsə, gərqə əhatnısız bolsimu, deganlıktur. **20** Xunga, həqkəndək et işisi Təwrat-Huda təripidin hətnilik hesablanımadu? **27** Təwrat əkanun dəsturidin həwdərə wə hətnilik turukluk həkəniliy hesablanımadu; qünki Təwrat əkanun arkılık əkanunoğası hiləplik kiloquqı, i Yəhudi, əkanunoğası əməl əzə gunahını tonup yetidi. **21** Birak, hazır əkanun kılıdiqən jisməni hətnislər təripidin sening gunahıq əyibkar iken dəp ayan kılınsun, əkanuning tələpligə əməl kilsə, gərqə əhatnısız bolsimu, deganlıktur. **20** Xunga, həqkəndək et işisi Təwrat-Huda təripidin hətnilik hesablanımadu? **27** Təwrat əkanun dəsturidin həwdərə wə hətnilik turukluk həkəniliy hesablanımadu; qünki Təwrat əkanun arkılık əkanunoğası hiləplik kiloquqı, i Yəhudi, əkanunoğası əməl əzə gunahını tonup yetidi. **21** Birak, hazır əkanun kılıdiqən jisməni hətnislər təripidin sening gunahıq əyibkar iken dəp ayan kılınsun, əkanuning tələpligə əməl kilsə, gərqə əhatnısız bolsimu, deganlıktur. **20** Xunga, həqkəndək et işisi Təwrat-Huda təripidin hətnilik hesablanımadu? **27** Təwrat əkanun dəsturidin həwdərə wə hətnilik turukluk həkəniliy hesablanımadu; qünki Təwrat əkanun arkılık əkanunoğası hiləplik kiloquqı, i Yəhudi, əkanunoğası əməl əzə gunahını tonup yetidi. **21** Birak, hazır əkanun kılıdiqən jisməni hətnislər təripidin sening gunahıq əyibkar iken dəp ayan kılınsun, əkanuning tələpligə əməl kilsə, gərqə əhatnısız bolsimu, deganlıktur. **20** Xunga, həqkəndək et işisi Təwrat-Huda təripidin hətnilik hesablanımadu? **27** Təwrat əkanun dəsturidin həwdərə wə hətnilik turukluk həkəniliy hesablanımadu; qünki Təwrat əkanun arkılık əkanunoğası hiləplik kiloquqı, i Yəhudi, əkanunoğası əməl əzə gunahını tonup yetidi. **21** Birak, hazır əkanun kılıdiqən jisməni hətnislər təripidin sening gunahıq əyibkar iken dəp ayan kılınsun, əkanuning tələpligə əməl kilsə, gərqə əhatnısız bolsimu, deganlıktur. **20** Xunga, həqkəndək et işisi Təwrat-Huda təripidin hətnilik hesablanımadu? **27** Təwrat əkanun dəsturidin həwdərə wə hətnilik turukluk həkəniliy hesablanımadu; qünki Təwrat əkanun arkılık əkanunoğası hiləplik kiloquqı, i Yəhudi, əkanunoğası əməl əzə gunahını tonup yetidi. **21** Birak, hazır əkanun kılıdiqən jisməni hətnislər təripidin sening gunahıq əyibkar iken dəp ayan kılınsun, əkanuning tələpligə əməl kilsə, gərqə əhatnısız bolsimu, deganlıktur. **20** Xunga, həqkəndək et işisi Təwrat-Huda təripidin hətnilik hesablanımadu? **27** Təwrat əkanun dəsturidin həwdərə wə hətnilik turukluk həkəniliy hesablanımadu; qünki Təwrat əkanun arkılık əkanunoğası hiləplik kiloquqı, i Yəhudi, əkanunoğası əməl əzə gunahını tonup yetidi. **21** Birak, hazır əkanun kılıdiqən jisməni hətnislər təripidin sening gunahıq əyibkar iken dəp ayan kılınsun, əkanuning tələpligə əməl kilsə, gərqə əhatnısız bolsimu, deganlıktur. **20** Xunga, həqkəndək et işisi Təwrat-Huda təripidin hətnilik hesablanımadu? **27** Təwrat əkanun dəsturidin həwdərə wə hətnilik turukluk həkəniliy hesablanımadu; qünki Təwrat əkanun arkılık əkanunoğası hiləplik kiloquqı, i Yəhudi, əkanunoğası əməl əzə gunahını tonup yetidi. **21** Birak, hazır əkanun kılıdiqən jisməni hətnislər təripidin sening gunahıq əyibkar iken dəp ayan kılınsun, əkanuning tələpligə əməl kilsə, gərqə əhatnısız bolsimu, deganlıktur. **20** Xunga, həqkəndək et işisi Təwrat-Huda təripidin hətnilik hesablanımadu? **27** Təwrat əkanun dəsturidin həwdərə wə hətnilik turukluk həkəniliy hesablanımadu; qünki Təwrat əkanun arkılık əkanunoğası hiləplik kiloquqı, i Yəhudi, əkanunoğası əməl əzə gunahını tonup yetidi. **21** Birak, hazır əkanun kılıdiqən jisməni hətnislər təripidin sening gunahıq əyibkar iken dəp ayan kılınsun, əkanuning tələpligə əməl kilsə, gərqə əhatnısız bolsimu, deganlıktur. **20** Xunga, həqkəndək et işisi Təwrat-Huda təripidin hətnilik hesablanımadu? **27** Təwrat əkanun dəsturidin həwdərə wə hətnilik turukluk həkəniliy hesablanımadu; qünki Təwrat əkanun arkılık əkanunoğası hiləplik kiloquqı, i Yəhudi, əkanunoğası əməl əzə gunahını tonup yetidi. **21** Birak, hazır əkanun kılıdiqən jisməni hətnislər təripidin sening gunahıq əyibkar iken dəp ayan kılınsun, əkanuning tələpligə əməl kilsə, gərqə əhatnısız bolsimu, deganlıktur. **20** Xunga, həqkəndək et işisi Təwrat-Huda təripidin hətnilik hesablanımadu? **27** Təwrat əkanun dəsturidin həwdərə wə hətnilik turukluk həkəniliy hesablanımadu; qünki Təwrat əkanun arkılık əkanunoğası hiləplik kiloquqı, i Yəhudi, əkanunoğası əməl əzə gunahını tonup yetidi. **21** Birak, hazır əkanun kılıdiqən jisməni hətnislər təripidin sening gunahıq əyibkar iken dəp ayan kılınsun, əkanuning tələpligə əməl kilsə, gərqə əhatnısız bolsimu, deganlıktur. **20** Xunga, həqkəndək et işisi Təwrat-Huda təripidin hətnilik hesablanımadu? **27** Təwrat əkanun dəsturidin həwdərə wə hətnilik turukluk həkəniliy hesablanımadu; qünki Təwrat əkanun arkılık əkanunoğası hiləplik kiloquqı, i Yəhudi, əkanunoğası əməl əzə gunahını tonup yetidi. **21** Birak, hazır əkanun kılıdiqən jisməni hətnislər təripidin sening gunahıq əyibkar iken dəp ayan kılınsun, əkanuning tələpligə əməl kilsə, gərqə əhatnısız bolsimu, deganlıktur. **20** Xunga, həqkəndək et işisi Təwrat-Huda təripidin hətnilik hesablanımadu? **27** Təwrat əkanun dəsturidin həwdərə wə hətnilik turukluk həkəniliy hesablanımadu; qünki Təwrat əkanun arkılık əkanunoğası hiləplik kiloquqı, i Yəhudi, əkanunoğası əməl əzə gunahını tonup yetidi. **21** Birak, hazır əkanun kılıdiqən jisməni hətnislər təripidin sening gunahıq əyibkar iken dəp ayan kılınsun, əkanuning tələpligə əməl kilsə, gərqə əhatnısız bolsimu, deganlıktur. **20** Xunga, həqkəndək et işisi Təwrat-Huda təripidin hətnilik hesablanımadu? **27** Təwrat əkanun dəsturidin həwdərə wə hətnilik turukluk həkəniliy hesablanımadu; qünki Təwrat əkanun arkılık əkanunoğası hiləplik kiloquqı, i Yəhudi, əkanunoğası əməl əzə gunahını tonup yetidi. **21** Birak, hazır əkanun kılıdiqən jisməni hətnislər təripidin sening gunahıq əyibkar iken dəp ayan kılınsun, əkanuning tələpligə əməl kilsə, gərqə əhatnısız bolsimu, deganlıktur. **20** Xunga, həqkəndək et işisi Təwrat-Huda təripidin hətnilik hesablanımadu? **27** Təwrat əkanun dəsturidin həwdərə wə hətnilik turukluk həkəniliy hesablanımadu; qünki Təwrat əkanun arkılık əkanunoğası hiləplik kiloquqı, i Yəhudi, əkanunoğası əməl əzə gunahını tonup yetidi. **21** Birak, hazır əkanun kılıdiqən jisməni hətnislər təripidin sening gunahıq əyibkar iken dəp ayan kılınsun, əkanuning tələpligə əməl kilsə, gərqə əhatnısız bolsimu, deganlıktur. **20** Xunga, həqkəndək et işisi Təwrat-Huda təripidin hətnilik hesablanımadu? **27** Təwrat əkanun dəsturidin həwdərə wə hətnilik turukluk həkəniliy hesablanımadu; qünki Təwrat əkanun arkılık əkanunoğası hiləplik kiloquqı, i Yəhudi, əkanunoğası əməl əzə gunahını tonup yetidi. **21** Birak, hazır əkanun kılıdiqən jisməni hətnislər təripidin sening gunahıq əyibkar iken dəp ayan kılınsun, əkanuning tələpligə əməl kilsə, gərqə əhatnısız bolsimu, deganlıktur. **20** Xunga, həqkəndək et işisi Təwrat-Huda təripidin hətnilik hesablanımadu? **27** Təwrat əkanun dəsturidin həwdərə wə hətnilik turukluk həkəniliy hesablanımadu; qünki Təwrat əkanun arkılık əkanunoğası hiləplik kiloquqı, i Yəhudi, əkanunoğası əməl əzə gunahını tonup yetidi. **21** Birak, hazır əkanun kılıdiqən jisməni hətnislər təripidin sening gunahıq əyibkar iken dəp ayan kılınsun, əkanuning tələpligə əməl kilsə, gərqə əhatnısız bolsimu, deganlıktur. **20** Xunga, həqkəndək et işisi Təwrat-Huda təripidin hətnilik hesablanımadu? **27** Təwrat əkanun dəsturidin həwdərə wə hətnilik turukluk həkəniliy hesablanımadu; qünki Təwrat əkanun arkılık əkanunoğası hiləplik kiloquqı, i Yəhudi, əkanunoğası əməl əzə gunahını tonup yetidi. **21** Birak, hazır əkanun kılıdiqən jisməni hətnislər təripidin sening gunahıq əyibkar iken dəp ayan kılınsun, əkanuning tələpligə əməl kilsə, gərqə əhatnısız bolsimu, deganlıktur. **20** Xunga, həqkəndək et işisi Təwrat-Huda təripidin hətnilik hesablanımadu? **27** Təwrat əkanun dəsturidin həwdərə wə hətnilik turukluk həkəniliy hesablanımadu; qünki Təwrat əkanun arkılık əkanunoğası hiləplik kiloquqı, i Yəhudi, əkanunoğası əməl əzə gunahını tonup yetidi. **21** Birak, hazır əkanun kılıdiqən jisməni hətnislər təripidin sening gunahıq əyibkar iken dəp ayan kılınsun, əkanuning tələpligə əməl kilsə, gərqə əhatnısız bolsimu, deganlıktur. **20** Xunga, həqkəndək et işisi Təwrat-Huda təripidin hətnilik hesablanımadu? **27** Təwrat əkanun dəsturidin həwdərə wə hətnilik turukluk həkəniliy hesablanımadu; qünki Təwrat əkanun arkılık əkanunoğası hiləplik kiloquqı, i Yəhudi, əkanunoğası əməl əzə gunahını tonup yetidi. **21** Birak, hazır əkanun kılıdiqən jisməni hətnislər təripidin sening gunahıq əyibkar iken dəp ayan kılınsun, əkanuning tələpligə əməl kilsə, gərqə əhatnısız bolsimu, deganlıktur. **20** Xunga, həqkəndək et işisi Təwrat-Huda təripidin hətnilik hesablanımadu? **27** Təwrat əkanun dəsturidin həwdərə wə hətnilik turukluk həkəniliy hesablanımadu; qünki Təwrat əkanun arkılık əkanunoğası hiləplik kiloquqı, i Yəhudi, əkanunoğası əməl əzə gunahını tonup yetidi. **21** Birak, hazır əkanun kılıdiqən jisməni hətnislər təripidin sening gunahıq əyibkar iken dəp ayan kılınsun, əkanuning tələpligə əməl kilsə, gərqə əhatnısız bolsimu, deganlıktur. **20** Xunga, həqkəndək et işisi Təwrat-Huda təripidin hətnilik hesablanımadu? **27** Təwrat əkanun dəsturidin həwdərə wə hətnilik turukluk həkəniliy hesablanımadu; qünki Təwrat əkanun arkılık əkanunoğası hiləplik kiloquqı, i Yəhudi, əkanunoğası əməl əzə gunahını tonup yetidi. **21** Birak, hazır əkanun kılıdiqən jisməni hətnislər təripidin sening gunahıq əyibkar iken dəp ayan kılınsun, əkanuning tələpligə əməl kilsə, gərqə əhatnısız bolsimu, deganlıktur. **20** Xunga, həqkəndək et işisi Təwrat-Huda təripidin hətnilik hesablanımadu? **27** Təwrat əkanun dəsturidin həwdərə wə hətnilik turukluk həkəniliy hesablanımadu; qünki Təwrat əkanun arkılık əkanunoğası hiləplik kiloquqı, i Yəhudi, əkanunoğası əməl əzə gunahını tonup yetidi. **21** Birak, hazır əkanun kılıdiqən jisməni hətnislər təripidin sening gunahıq əyibkar iken dəp ayan kılınsun, əkanuning tələpligə əməl kilsə, gərqə əhatnısız bolsimu, deganlıktur. **20** Xunga, həqkəndək et işisi Təwrat-Huda təripidin hətnilik hesablanımadu? **27** Təwrat əkanun dəsturidin həwdərə wə hətnilik turukluk həkəniliy hesablanımadu; qünki Təwrat əkanun arkılık əkanunoğası hiləplik kiloquqı, i Yəhudi, əkanunoğası əməl əzə gunahını tonup yetidi. **21** Birak, hazır əkanun kılıdiqən jisməni hətnislər təripidin sening gunahıq əyibkar iken dəp ayan kılınsun, əkanuning tələpligə əməl kilsə, gərqə əhatnısız bolsimu, deganlıktur. **20** Xunga, həqkəndək et işisi Təwrat-Huda təripidin hətnilik hesablanımadu? **27** Təwrat əkanun dəsturidin həwdərə wə hətnilik turukluk həkəniliy hesablanımadu; qünki Təwrat əkanun arkılık əkanunoğası hiləplik kiloquqı, i Yəhudi, əkanunoğası əməl əzə gunahını tonup yetidi. **21** Birak, hazır əkanun kılıdiqən jisməni hətnislər təripidin sening gunahıq əyibkar iken dəp ayan kılınsun, əkanuning tələpligə əməl kilsə, gərqə əhatnısız bolsimu, deganlıktur. **20** Xunga, həqkəndək et işisi Təwrat-Huda təripidin hətnilik hesablanımadu? **27** Təwrat əkanun dəsturidin həwdərə wə hətnilik turukluk həkəniliy hesablanımadu; qünki Təwrat əkanun arkılık əkanunoğası hiləplik kiloquqı, i Yəhudi, əkanunoğası əməl əzə gunahını tonup yetidi. **21** Birak, hazır əkanun kılıdiqən jisməni hətnislər təripidin sening gunahıq əyibkar iken dəp ayan kılınsun, əkanuning tələpligə əməl kilsə, gərqə əhatnısız bolsimu, deganlıktur. **20** Xunga, həqkəndək et işisi Təwrat-Huda təripidin hətnilik hesablanımadu? **27** Təwrat əkanun dəsturidin həwdərə wə hətnilik turukluk həkəniliy hesablanımadu; qünki Təwrat əkanun arkılık əkanunoğası hiləplik kiloquqı, i Yəhudi, əkanunoğası əməl əzə gunahını tonup yetidi. **21** Birak, hazır əkanun kılıdiqən jisməni hətnislər təripidin sening gunahıq əyibkar iken dəp ayan kılınsun, əkanuning tələpligə əməl kilsə, gərqə əhatnısız bolsimu, deganlıktur. **20** Xunga, həqkəndək et işisi Təwrat-Huda tə

Huda Uni gunahlarning jazasini këtürgüqi këfarət etikədinin bolovan həkkaniyılıktın kələğən. **14** Qünki əgər kürbanlıq süpitidə təyinlidir; [insanlarning] Uning қanunoja intiliqiojanlar mirashor bolidiojan bolsa etikəd [kurbanlıq] kenijo ixənq baoļixi bilən [kurbanlıq] bikar nərsə bolup kələtti, Hudanıng wədismu yokça inawətliktur. Huda bu arkılık burunkı zamandılkörperning qırkırojan bolattı. **15** Qünki Təwrat қanunu [Hudanıng] sadır kilojan gunahlıriqə sawr-takətlək bolup, jazalımay oqazipini elip kelidi; qünki қanun bolmisa, itaatsizlik etküzüwtexining adilliğ ikənlilikini kərsətti. **26** Buningçə degen ixmu bolmayıdu. **16** Xuning üçün, Hudanıng oxħax bi [kurbanlıq] arkılık U hazırlıki zamanda bolovan həkkaniyılıkinu kərsətkən. Xundak kılıp U Əziniŋ axuruluxi üçün, etikədkilə asaslinidir. Buning bilən həm həkkaniyılıkinu kəsən, etikədada bolouqını həkkaniyılıkinu namayan kıldı. **27** Undak bolsa, insanning nəmə mahtanquqlılıki bar? Mahtinix yok kılındı! — Nəmə prinsipka asasan? Kanunoja intiliq prinsipi bilənmə? — Yak! «Etikəd» prinsipi bilən! **28** Qünki «İnsan Təwrat қanunioja əməl kılıxka intilixləri bilən əməs, bəlkı etikəd bilən həkkaniyılıkinu kəsən» dəp hesablaşmır! **29** Əjəba, Huda pəkətə Yəhudiylarningla Hudasımu? U əlləرنinǵmu Hudasi əməsmə? Xundak, u əlləرنinǵmu Hudasıdur. **30** Huda bolsa birdur, U hətnə kılınojanları etikəd bilən həmdə hətnə kılınlıqınları etikəd bilən həkkaniyılıklı. **31** Əmədi etikəd prinsipi bilən Təwrat қanununu bikar kılıwetimiz? Yak, dəl buning əksiqə, uni kiükə igə kılımımız.

4 Undakta, biz [Yəhudiylarning] jisməniy jəhətəlli atımız İbrahimning erixkini tooprısında nəmə dəymiz? **2** Əgər İbrahim əməlləri bilən həkkaniyılıklı dəp jakarlanıjan bolsa, uningda mahtanquqdək ix bolatti (bəribir Hudanıng aldida uning mahtinix həkkı yok idi). **3** Qünki mukaddəs yazmilarda nəmə deyilgən? — «İbrahim Hudaqa etikəd kıldı; Bu uning həkkaniyılıklı hesablandı» deyildi. **4** Ixligicqıqə berilidiojan hək «mehir-xəpkət» hesablanmayıdu, bəlkı birhil «kərz kayturux» hesablinidü. **5** Birak, həq ix-əməl kılımaya, pəkət nomussız gunahkarları həkkaniyılıkları hesablıq Hudaqa etikəd kilidiojan kixinıng bolsa, uning etikədi həkkaniyılıklı dəp hesablinidü! **6** Huda kilojan emallırığa karımay, həkkaniyılıklı dəp hesablıq kixinıng bəhti toopluluk Dawut [pəyojəmbərmə] mundak degen: — **7** «İtaatsizliklər kəqürüm kılınojan, Gunahlıri yepiloqan kixi nemidegen bəhtliklər! **8** Pərvəndigar gunahlıri bilən həq hesabläxmaydiojanlar nemidegen bəhtliklər!». **9** Əmədi bəht yalıoz hətnə kılınojanlaroji mənsup bolamdu, yaki hətnə kılınlıqınlarıjomu mənsup bolamdu? Qünki: «İbrahimning etikədi uning həkkaniyılıklı dəp hesablandı» dəwətimiz. **10** Həkkaniyılık kəndək əhwalda uningçə hesablandı? Hətnə kılınlıqın ilgirimi yaki hətnə kılınlıqın keyimmi? U hətnə kılınojan halda əməs, bəlkı hətnə kılınlıqın halda hesablandı! **11** Uning hətnimini kəbul kilojanı bolsa, uni hətnə kılınlıqın burunla etikədi arkılık, iğə bolovan həkkaniyılıklı meşhür bəlgisi süpitidə bolovanıdi. Demək, U hətnisiz turup Hudaqa etikəd kilojuqlırların həmmisining atisi boldı — uların [etikədi bilən] həkkaniyılıklı hesablinidü! **12** U yənə hətnə kılınojanlarningmu atisidur; demək, hətnə kılınojan boluxi bilən təngla hətnə kılınlıqın waktidimə etikədlək yol mangojan atımız İbrahimning izlirini besip mangojanlarningmu atisi bolqandur. **13** Qünki [Hudanıng] İbrahimə wə nəsligə dunyaçə mirashor bolux tooprısidiki wədə berixi İbrahimning Təwrat қanunioja əməl kılıxka intilginidin əməs, bəlkı

etiğədinin bolovan həkkaniyılıktın kələğən. **14** Qünki əgər kürbanlıq süpitidə təyinlidir; [insanlarning] əməl qırkırojan bolattı, Hudanıng wədismu yokça inawətliktur. **15** Qünki Təwrat қanunu [Hudanıng] opazipini elip kelidi; qünki қanun bolmisa, itaatsizlik etküzüwtexining adilliğ ikənlilikini kərsətti. **26** Buningçə degen ixmu bolmayıdu. **16** Xuning üçün, Hudanıng wədisineng [pəkət] Θə mehir-xəpkəti arkılık əmələgə axuruluxi üçün, etikədkilə asaslinidir. Buning bilən u wədə İbrahimning barlıq əwlədlirioja, pəkət Təwrat əməl əmələgə axuruluxi üçün, etikədkilə asaslinidir. Dərhəkikət, u elüklərni tirildüradiojan, məwjud bolmiojanni bar dəp məwjud kılıdıcıq, ezi etikəd kılıdıcıqların həmmisigimə kapalatlık kılınojan. Qünki mukaddəs yazmilarda: «Seni nuroqun kowmning atisi kildim» dəp yezilojniidək, İbrahim həmmimizning atisidur. Dərhəkikət, u elüklərni tirildüradiojan, məwjud bolmiojanni bar dəp məwjud kılıdıcıq, ezi etikəd kılıdıcıqların Huda alddıa həmmimizning atisi boldı. **18** Həqkəndək ümid kalmışımı u yənilə ümidi etikəd kıldı wa xuning bilən uningoja: «Seniñ naşling [san-sanaksız] bolidü» dəp aldin eytiloqandək nuroqun kowmning atisi boldı. **19** U yüz yaxka yekinlap, tenini olğan hesablısimu, xundakla ayali Sarahningmu balyatqusunu əldi dəp karışımı, yənilə etikədət aqizlaxmazı; **20** Hudanıng wədisiñ nisbətən etikədsizlik kılıp həq ikkilənəmədi, əksiqə u etikədi arkılık küpəytildi wa Hudanı uluqlıdı, **21** «U nemini wədə kilojan bolsa xuni əmələgə axurux kudritiqə Igidur» dəp toluk ixəndürüldi. **22** Xuning bilən bu «uning həkkaniyılıklı hesablandı». **23** Bu, «uning həkkaniyılıklı hesablandı» degen söz yaloquz uning üçünə əməs, **24** bəlkı Rəbbimiz Əysani elümdin tirildürən Hudaqa etikəd kılıxımız bilən həkkaniyılıklı hesablinidiojan biziñ üzünnü yezilojan; **25** [Məsih] bolsa itaatsizliklərimiz üçün pida yolioja tapxuruldu wə həkkaniyılıklı hesablandı.

5 Xunga etikəd bilən həkkaniyılıklı kılınojan ikənmiş, Rəbbimiz Əysa Məsih arkılık Huda bilən inak munasibəttə bolılimiz. **2** U arkılık etikəd yolidə bizni qing turozidiojan bu mehir-xəpkətinin iqigə kirix hukukiqla müvəssər bolduk, xuningdak Hudanıng xəxəripiga baqılıqlar ümidiimizdən xad-huram bolılimiz. **3** Xundak bolupla kalmay, müxküllər əhwallar iqidə xadlinimiz, qünki müxküllük sawrqlanlıknı, sawrqlanlıq qıdamlıknı, qıdamlıq ümidiñ elip kelidi, dəp bilimiz. **5** Wə bu ümid bizni yərgə karıtip koymayıdu, qünki bizgə ata kılınojan Mükəddəs Rəh arkılık Hudanıng mehir-muhəbbətini alliburun kəlbimizgə kuyulup exip taxtı. **6** Qünki biz pəkət amalsız kələğimizda, Məsih biz ihlassızlar üçün [Huda] bekitkən wakıttı əzini pida kıldı. **7** Birsining həkkaniyılıklı adəm üçün jenini pida kılıxi nahayıti az uqrayıdıcıqan ix; bəzidə yahxi adəm üçün birsini pida boluxkə jür'ət kılıxımı mumkin; **8** lekin Huda Θə mehir-muhəbbətinimiz bizgə xuningda kərsitiduki, biz tehi gunahkar wəktimizda, Məsih, biz üçün jenini pida kıldı. **9** Hazır biz Uning keni bilən həkkaniyılıklı kılınojan ikənmiş, əmədi U arkılık [kilidiojan] opazipin kutuluximiz tehimu jəzməndür. **10** Qünki burun Hudaqa düxmən bolovan bolsakmu, Oqlıning elümi arkılık bizni Uning bilən inaklaxturojan yerdə, Uning bilən inaklaxturuļoqandin keyin, əmədi [Oqlıning] hayatı arkılık, biz tehimu kutuldurulmamışdır?! **11** Buning bilənlə kalmayı, hazır biz Rəbbimiz Əysa Məsih arkılık Huda bilən inaklaxturuļoq,

U arkılıkmu Hudanıng Өздін xadlinimiz. **12** Xuningdək, gunahning dunyaqa kirixi birla adəm arkılık boldı, əlümning dunyaqa kirixi gunah arkılık boldı; xuning bilən gunah arkılık əlüm həmmə adəməgə tarkaldı; qünkü həmmə adəm gunah sadır kıldı **13** (qünkü Təwrat kanunidin ilgirimi gunah dunyada bar idi, əlwətə; halbuki, kanun bolmisa gunahning hesabi elimmaydu). **14** Xundakıtmı, əlüm Adəm'ata waqtidin Musa pəyojəmbər wəktiqiçəq insanlarojumu həküm sürdü; ular gorqə Adəm'atining sadır kılıqan itaatsizlikidək gunah sadır kilməqan bolsımı, bu insanlarmu əlüm həkümündin hali bolmadi). Adəm'atining ezi – keyin kelidiqan Məsihning bir bexarətlik ülgisidur; **15** halbuki, [Hudanıng] xapaətlik sowoji Adəm'atining itaatsizlikining pütünləy aksidur. Qünkü birla adəmning itaatsizliki bilən nuroqun adəm əlgən bolsa, əmdi Hudanıng mehîr-xəpkəti wə xuningdək birla adəm, yani Əysə Məsihning mehîr-xəpkəti arkılık kəlgən sowoqat exip-texip turoqaqşa, nuroqun adəməga yətküzüllü tehimu zor natijsə hasil kıldı! **16** Xu xapaətlik sowoqatning natijsisi bolsa, xu bir adəmning gunahining akıwigitə pütünləy oxhimaydu. Qünkü bir adəmning bir kətim etküzən itaatsizlikidin qıkraqan həküm insanları gunahkar dəp bekitkən bolsımı, əmma xu xapaətlik sowoqat bolsa kepligən kixilərning nuroqun itaatsizliklridin «həkkaniyət kılıniş»ka elip baridu. **17** Əmdi bir adəmning itaatsizliki tüpəylidin, ənə xu bir adəm arkılık əlüm həkümran bolən yərdə, [Hudanıng] mol mehîr-xəpkətinini, xundakla həkkaniyətlik bolən xapaətlik sowoqıtını köbul kılıqanlar bir adəm, yani xu Əysə Məsih arkılık hayatta xunqa qalibana həkümranlıq kılıqular bolmamdu! **18** Xunga, bir kətimlik itaatsizlik tüpəylidin barlıq insanlar gunahning jazasiqa məhkəm kılıqınan bolsa, ohxaxla bir kətimlik həkkaniyət əməl bilən hayatlık elip kelediğən həkkaniyətlik pütükli insanlarqa yətküzülgən. **19** Bir adəmning bir kətimlik itaatsizlik arkılık nuroqun kixilər dərvəkə gunahkar kılınip bekitilgəndək, bir adəmning bir kətimlik itaətmənliliyi bilənmə nuroqun kixilər həkkaniyət kılınip bekitildi. **20** Əmdi Təwrat kanunu insanning itaatsizlikliri keprək axkarlinip bilinsun dəp kərgüzlilənidi. Lekin gunah kəyərdə keşəyən bolsa, [Hudanıng] mehîr-xəpkətinim xu yərdə tehimu exip taxtı. **21** Xuningdək, gunah [insaniyətning] üstidin həkümranlıq kılıp [ularını] əlüməgə elip barqonidək, [Hudanıng] mehîr-xəpkəti həkkaniyətlikə asaslinip həkümranlıq kılıp, insanni Rəbbimiz Əysə Məsih arkılık mənggülük hayatlıkqə erixtirdi. (əsəriñiñ q166)

bilimizki, gunahning makani bolən teniniz kardin qırırilip, gunahning küllükida yənə bolmaslıkimiz üçün, «kona adəm»imiz Məsih bilən billə krestlinip əlgən **7** (qünkü əlgən kixi gunahṭın halas bolən bolidu).

8 Məsih bilən billə əlgən bolsak, uning bilən təng yaxaydiqanlıkimizimizini ixinimiz. **9** Qünkü Məsihning əlümündin tirilgəndin keyin kayta əlməydiqanlıki, əlümning əmdi Uning üstidin yənə həkümranlık kılalmayıqanlıki bizgə məlum. **10** Qünkü Uning əlümü, U gunahlı bir tərəp kılıx üçün pəkət bir kətimlik oldu; Uning hazır yaxawatkan hayatı bolsa, U Hudaqa yüzlinip yaxawatkan hayatıttur. **11** Xuningda oxhax, silərmə özünglarnı gunahka nisbətən əlgən, əmma Məsih Əysəda bolup Hudaqa yüzlinip tirik dəp həsablalar. **12** Xunga gunahning əlidiojan teninglarda həkümranlıq kılıxiçəq yol koymanglar, uning rəzil arzu-hawaslırigə boy sunmanglar, **13** xuningdək teninglarning heq əzəsini həkkaniyətsizlikə koral kılıp gunahka tutup bərmənglər. Əksiqə, əlümündin tirildürilgənlərdək, özünglarnı Hudaqa atanglar həmdə teninglardıki əzalarnı həkkaniyətning korali kılıp Hudaqa atanglar. **14** Gunah, silərlərin üstüngləroq heq həkümranlıq kılımdaydu; qünkü silər Təwrat kanunining astida əməs, bəlkı Hudanıng mehîr-xəpkəti astida yaxawatisilər. **15** Undakta, kandak kılıx kerək? Kanunning astida əməs, mehîr-xəpkət astida bolənlikimiz üçün gunah sadır kılıwərsək bolamdu? Yak, hərgiz! **16** Əzliringlarnı itaətmən kəllardək biriga tutup bərsənglər, xu kixining kuli bolənliklərinə bilmənsilər – yaki əlüməgə elip baridiqan gunahning kulları, yaki Huda aliddə həkkaniyətlikə elip baridiqan itaətmənlilikning kulları boluxunglar mukərrərə? **17** Hudaqa təxəkkür! Burun gunahning kuli boləqansılər, birək [Məsihning] talımına baxlinip, bə təlim kərsətən nəmuniyə qın dilinglərdin itaət kıldindalar. **18** Silər gunahning küqidin kütuldürülüp, həkkaniyətlikning kulları boldunglar. **19** Ətliringlər ajız bolqaqşa, silərgə insanqa səzəwətimən: – ilgiri silər tən əzayınglarnı napak ixlərə wə əhləksizlikə kəllardək tutup berixinglər bilən tehimu əhləksizliklərni kılıqandak, əmdi hazır tən-əzaliringlərni pak-mükəddəslilikka baxlaydiqan həkkaniyətlikə kəllardək tutup beringlər. **20** Silər gunahning kulları bolən wəktinqarda, həkkaniyətlikning ilkida əməs idinglər. **21** Hazır nomus dəp kariojan burunki ixlərdin xu qəoşa silər zədə kandak mewa kerdünglər? U ilxarning akıweti əliümdür. **22** Birak, hazır silər gunahṭin ərkin kılıniñ, Hudanıng kulları

6 Undakta, nemə degiliük? Hudanıng mehîr-xəpkiti
tehimu axsun dəp gunah iqidə yaxawerəmduk? **2**
Yak, hərgiz! Gunahqı nisbətən elgən bizlər qandakmu
uning iqidə yaxawerimiz? **3** Yaki silər bilməmsilər?
Hərkəyəsimiz Məsih Əysaçə kirixkə qəmündürülən
bolsaq, Uning elümi iqigə qəmündürildik? **4** Biz
qəmündürük arkılık Uning elümi iqigə kirip, Uning bilən
billə kəmündük; buning məksiti, Məsih Atining xan-
xarıpi arkılık elümdin tırılığınidak, bizning yengi
hayatta mengiximiz tüqündür. **5** Qünki [Məsih]ning
elümiqə ohxax bir elümdə Uning bilən birgə
baqlanışınakənmiz, əmdi biz qoşum Uning tırılıxığa
ohxax bir tırılıxtimu Uning bilən birgə bolimiz. **6** Xuni

bolojan ikənisi, silərdə ezungıların pak-mükəddəslikə elip baridiqon mewə bar, uning nətijisi mənggülük hayattur. (**aiənios g166**) 23 Qünki gunahning iş həkki yənilə olendumur, birak Hudanıng Rəbbimiz Məsilə Əysada bolojan sowojiți bolsa mənggülük hayattur. (**aiənios g166**)

7 I kerindaxlar, mən hazır Təwrat kənununu bilgənlərgə sözləwatiñən; silər kənunning pəkət hayat waktidə insan üstüga hekümran bolidioqanlığını bilməsilsərlər? 2 Məsilən, eri bar ayal, eri hayatla bolidikən, kənun boyiqə eriga baqlanıqan; lekin eri olüp kətsə, [ezini eriga baqlıqan] nikah kənunidin azad kılınıdu. 3 Xuning üçün, bu ayal eri hayat waktida baxxə bir ərgə baqlansa, zinahor ayal dəp atılıdu. Lekin eri olüp kətsə, u [nikah]

kanunidin ərkin bolidu; xu qaođa baxka bir ərgə təgsə, zina kılajan bolmaydu. **4** Huddi xuningdak, kərindaxlar, silər Əysə Məsihning [kurbanlıq] teni arkılık Təwrat kanunioja nisbətən eldięnglar. Buning məksəti silərning baxka birsiga, yəni elümdin Tirilgütigə baqlinxinglar wə xuning bilən Hudaqa mewa berixinglardın ibarəttur. **5** Qünki biz «et»ning ilkida waktimizda, Təwrat kanuni gunahning arzu-həwəslərinin tehimü kozojap, tenimizdiki əzalarda elümgə elip baridięan mewini qıkarojanıdi; **6** lekin, hazır biz Təwrat kanunining ilkidin ərkin bolduk, Qünki ezmizini boqup turidięan bu kanunoja nisbətən əlgən bolup, kanunning dasturining kona yolda əməs, bəlkı Rohning yengi yolda [Hudaning] küllükida bolimiz. **7** Undakta nemə degiltük? Təwrat kanunining ezi gunahmu? Hərgiz undak əməs! Dərwəkə, kanunning kərsətmiliri bolmisa, gunahning nema ikenlikini bilməyttim. Kanun «nəpsaniyatqılık kılma» demigən bolsa, nəpsaniyatqılıkının nema ikenlikini bilmigən bolattim. **8** Lekin gunah kanunning əmri arkılık pursat tepi, iqimda hərhil nəpsaniyatqılıkları kozojidi. Təwrat kanuni bolmisa, gunahmu oləktək jansız bolatti. **9** Bir qaođlarda kanunning sirtida yaxiqinimdə həyat idim, lekin kanun əmrini bilixim bilənilə, gunahmu janlinip, meni elümgə elip bardı. **10** Əsildə kixigə həyatlık, elip kəlsun dəp buyrulajan kanunining əmri əksiqə manga ölüm elip kəldi. **11** Qünki gunah, kanunning əmri bilən hujum pursitini tepi, meni azdurdi wə əmr arkılık meni oltürdü. **12** Buningdin kariojanda kanun həkikətən pak-mukəddəstur, uning əmrimi mukəddəs, toqra-adalaşlık wə yahxidur. **13** Undakta, yahxi bolojını manga ölüm boldim! Hərgiz undak əməs! Bəlkı, gunahning kəwətla kəbih ikenlik əmri arkılık oquq aksarilinixi üçün, bu yahxi əmrning wasitisi bilən gunah məndə ölüm pəyda kıldı. **14** Təwrat kanunining «rohka təwə» ikenlikini bilimiz. Bırak mən bolsam «ətək təwə»durmən, demək gunahkə kuldək setilojanmən. **15** Qünki nemə kiliwatkinimni özümmü bilmeymən. Qünki eztüm niyat kılajan ixlarnı kılmayıbmən; əksiqə, nəprətliniidiojinimni kılımən. **16** Lekin əgər eztüm halimojan ixlarnı kılsam, eztüm kanunning yahxi ikenlikini etirap kılajan boliman. **17** Xundak, ikən, bu ixlarnı mən əməs, bəlkı iqimda məwjuṭ bolojan gunah kildiridu. **18** Iqimda, yəni menin atlırimda heq yahxilikning məwjuṭ əməslikini bilimən; qünki yahxilik kılıx niyitim bar bolsimu, uni kılalmaymən. **19** Xuning üçün eztüm halijojan yahxilikni kılmay, əksiqə halimojan yamanlıknı kılımən. **20** Əztüm niyat kılmojan ixni kılsam, buni kılıdięan mən əməs, bəlkı iqimda makan kılajan gunahetur. **21** Buningdin eztümdiki xundak bir kanuniyetni baykaymənki, yahxilikni kilməkqi bolojinimda, yamanlık haman iqimda manga həmrəh boldidu. **22** Kəlbimdə Hudaning kanunidin seyünimən; **23** bıraq, tenimdiki əzalırımda baxka bir kanuniyətni seziman. Bu kanuniyet kəlbimdiki kanun bilən jəng kılıp, meni tenimdiki əzalırımdiki gunah sadır kıldurojuqi kanuniyətkə asır kılıdu. **24** Nemidegen dərdmən adəmmən-hə! Elümgə elip baridięan bu tenimdən kimmü meni kütküzər? **25** Rəbbimiz Əysə Məsih, arkılık Hudaqa taxəkkür bolsun! Xundak kılıp, kəlbim bilən Hudaning kanunioja itaət kılımən, lekin atlirimdə gunah sadır kıldurojuqi kanuniyətkə itaət kılımən.

8 Hulasılısak, Məsih Əysəda bolojanlar gunahning jazasiqə məhkum bolmaydu. **2** Qünki Məsih Əysəda bolojan həyatlıknı bəhx etdięan Rohning kanuniyiti adəmni gunahkə wə elümgə elip baridięan kanuniyəti silərni halas kıldı. **3** Qünki [gunahlık] at elip kelidięan ajızhı tüپayıldın Təwrat kanuni kılalmıqənni Hudaning Ezi [kildi]; U Əz Ooçlini gunahkar atlık kiyapatə gunahni bir tərəp kılıxka əwətip, əttiki məwjuṭ gunahni [elümgə] məhkum kılıwtı; **4** buning bilən [mukəddəs] kanunining həkkaniy təlipi atka əgəxməydięan, bəlkı Rohka əgixip mangidięan bızıldarda əməlgə axurulidu. **5** Qünki atka təwə bolojanlar atka has ixlarning oyida yürüdü; Mukəddəs Rohka təwə bolojanlar bolsa, xu Rohka ait ixlarning oyida yürüdü. **6** Əttiki oy-niyətlər adəmni elümgə elip baridu; Mukəddəs Rohka ait oy-niyətlər həyatlık wə hatırjəm-amanlıktur; **7** qünki əttiki oy-niyətlər Hudaqa düixmənliktur; qünki at Hudaning kanunioja boy sunmuyadı həm hətta uningoja boy sunuxi mümkün əməs; **8** ətta bolojanlar Hudanı hursan kılalmaydu. **9** Əmma silərgə kəlsək, pəkət Hudaning Rohi dərwəkə iqinglarda yaxawatkan bolsa, silər ətta əməs, bəlkı Rohka yaxaysılar. Əmma Məsihning Rohioja iğə bolmiojan adam bolsa, u Məsihə mənsuplardın əməs. **10** Lekin Məsih kəlbinglarda bolsa, teninglar gunah tüپayıldın elümninq ilkidə bolsımı, həkkaniylik tüپayıldın rohinglər həyatı. **11** Halbuki, əlgən Əysəni elümdin Tirildürgütigining Əzidiki Roh silərdə yaxisa, Məsihni elümdin tirildürgüqi kəlbinglarda yaxawatkan Rohi arkılık elidiyion teninglarnımu hayatı kükəq iğə kılıdu. **12** Xuning üçün, kərindaxlar, biz atka kərzdar əməs, yəni uningoja əgixip yaxaxkə kərzdar əməsmiz. **13** Qünki atka əgixip yaxisanglar, həlak bolisılər; lekin Mukəddəs Rohka tayinip əttiki kılmixlərni elümgə məhkum kilsanglar, yaxaysılar. **14** Qünki kimlərki Hudaning Rohining yetəkqılıkida yaxisa, xularning həmmisi Hudaning pərzəntlıridur. **15** Qünki silər kəbul kılajan roh kullukkə ait əməs, xundakla silərni kəytə korkunqə salojuqi birhil roh əməs, bəlkı silər oqullukkə elip baridięan Rohni kəbul kılajanıslər; U arkılık «Abba, ata!» dəp nida kılımız. **16** Roh, bizning əz rohımız bilən billə bizning Hudanıng balılıri ikenlikimizgə guwaqlik beridu. **17** Hudanıng balılıri ikenimiz, əmdi mirashorlarmu bolimiz – Hudanıng mirashorlari həmdə Məsih bilən təng mirashor bolimiz – pakətlə uning bilən təng azab-ökubət tartsakla, uning bilən xan-xərəptin təng bəhrimən bolimiz. **18** Qünki mən həzirki azab-ökubətlərning kalğısında bizdə aksarilinidiojan xan-xərəplərgə heq selixturoquqliki yok dəp hesəbləymən. **19** Qünki pütkül kainat Hudanıng oqullurının ayan kiliñinini intizarlıq bilən kütmtəktə. **20** Qünki yaritiləjan kainat [Hudanıng] [lənəti astida kəlip], bimənilikkə qəktürüldi. Bu, kainatning ez ihtiyyarı bilən əməs, bəlkı uni qekürtigütigining iradisi bilən boldı wə xundak ümidi bilən boldiki, kainat ezmü qırıxtın bolojan kulluktin kütküzulup, Hudanıng perzantlırigə beqixlinidiojan xan-xərəpkə təwə bolojan hərlükka erixtülüxtin ibarət idi. **22** Qünki pütkül kainatning hazırlıqə nał-pəryad kətürüp, tuşut tolojikinən azabını birlikə

tartiwatkanlığını bilimiz. **23** Yalojuz kainat əməs, razi idim; ular Israiller! — ularqa oozulluk höküğü, hətta bizmu, yəni [mukəddəs] Rohning tunji qıkarojan [Hudanıng] xan-xəripining ayan kılınıxi, əhdiliri, mewisidin bəhrimən bolovan bizlərnu dilimizda nałə-pəryad kətürməktimiz həmdə [Hudanıng] oozulları süpitidə kəbul kılıniximizi, yəni tenimizning nijatıning hərlükigə qırırilixini intizarlıq bilən kütməktimiz. **24** Biz ümidi kəbaqlanıraqça təkuzulqanıkmız. Lekin ümid kılınojan nərsə kerülgən bolsa, u yəna ümid bolandı? Kimmu kez alındığı nərsini ümid kılışun? **25** Birak, tehi kərmiginimizə ümid baqlıqanıkmız, uni sawrqnalıq bilən kütiüximiz keraktur. **26** Xuningdak, insaniy ajizlikimizda [Mukəddəs] Roh kelip bizgə yardım kılıdu; qünki kandaq dua kılıxımız keraklıkini bilməymiz. Lekin Rohning Əzi ipadılıgınız nałə-pəryad bilən biz üçün [Hudanıng aldida] turup dua-tilawət kılmakta. **27** Insanlarning kəlbini inqikilep kəzitip Karlıoqužı bolsa, [Mukəddəs] Rohning oy-niyətlirinən nema ikənləkini biliđu; qünki U Hudanıng iradisi boyiqə mukəddəs bəndilri üçün [Hudanıng aldida] dua kılıp, etümnekta. **28** Xurdakla xuni bilmizki, pütküli ixlar Hudani seyidiojanlarning, yəni Uning məksət-muddiasi boyiqə qakırilojanlarning bəht-bərkitigə birlikə hizmət kilmakta. **29** Qünki Huda aldin kengligə pükkənkılırları, ularning kəlgüsidesə Əz Oqlining obrazioja ohxax bolidiojinini, Oqlining nuroqun kérindaxlıri arisidiki tunji ooqli bolidiojinini aldin balgilıgən. **30** Aldin bekitkən kixilərni U qakırı, qakırilojan kixilərni U həkkənayı kıldı; həkkənayı kəlojanlarqa U xan-xərəp ata kıldı. **31** Undakta, bu ixlarqa yəna nema dəylə? Huda biz tarəptə turojanıkan, kimmu bizgə karxi qikalısun?! **32** Əz Oqlinumu ayimay, Uni hammimiz üçün pidə yolioja tapxurojan [Huda], Uningoja koxup həmmimini biziğə xərttsiz atı kılınay kalarımı? **33** Kimmu Hudanıng tallıqanlıri üstidin xikayət kılalısun?! Huda həkkənayı kəlojan yərda, **34** kimmu gunahka məhkum kılalısun? Əlgən, xundakla tirilgən wə Hudanıng ong yenida turuwatkan, həmdə biz üçün [Hudanıng aldida] turup dua-tilawət kiliwatkan Məsih xundak kılarmu?! **35** Kim bizni Məsihning mehîr-muhəbbitudin ayriwetəlisun? Japa-muxəkkətmi, dərd-ələmmu, ziyankəxlıkmu, aqarqlikmu, yalingaqlıkmu, heyim-hətarmu yaki kiliqmu? **36** [Mukəddəs yazmilarda] eytilojinidək: — «Seni dəp kün boyi kırılmaktım, Boquzlininxin kütüp turojan koylardak hesablanımaktırmı». **37** Birak bizni Səygüçigə tayinip bularning hammisidə oqalıplarning oqalipi bolmaktımız; **38** Xuningə şəf'i'y kayı kılındımkı, məyli elüm bolsun hayatlıq bolsun, pərixtılər bolsun jin-xəytan həkümənlər bolsun, hazırlıki ixlar yaki kalğısidiği ixlar bolsun, hərkəndək rohıq küqlər bolsun, **39** pələk bolsun hang bolsun, xundakla pütküll kainattı yaritilojan hərkəndək baxxə bir xəy'i bolsun, bizni Rəbbimiz Məsih Əysada bolovan Hudanıng mehîr-muhəbbitudin həqqaqan ayrıwatküqi bolamaydu.

9 Mən Məsilətə həkikətni sezləymən, yalojan gəp eytməyman, wijdanim Mukəddəs Rohning ilkida bolup əzəmgə guwaqlik kılmaqtı — **2** Kəlbimdə zor dərd-ələm wə tügiməs azab bar. **3** Qünki mening buradərlirim, yəni jisməniy jəhətətiki kérindaxlırim bolovan Israillarnı [nijat tapkuzañışam] [Hudanıng] lənitigə kəlip Məsilətin məhərum kılıniximni tiləxkə

[Hudanıng] xan-xəripining ayan kılınıxi, əhdiliri, Təwrat kanunining amanət boluxi, ibadət hizmətləri wə [Təwrat] wədiliri nesiwə kılindi. **5** Uluq [ibraniy] atabowiliri ularningkidur; jisməniy jəhətət Məsih ularning ejadidur. U barlıq məwjudat üstidin həküm sürgüqi, mənggü mubarək Hudadur. Amin! (**aion g165**) **6** — Birak Hudanıng [Israiloja bolovan] səzi bikar boldi, deməyən; qünki Israildən bolovanlarning hammisilə həkikiyi Israil hesablanmaydu; **7** xuningdək, İbrahimimMING əwlədləri bəlsimə, hammisilə uning pərzəntliri hesablanmaydu. Qünki [mukəddəs yazmilarda İbrahimə]: «İshəktin tərəlgənlərlə sening nəslinq hesablinidu» — deyilgən. **8** Demək, jisməniy jəhətət [İbrahimə] tərəlgən pərzəntlər Hudanıng pərzəntliri boluwərməydu, bəlkı [Hudanıng] wədisi arkilik tərəlgənlər [İbrahimimMING] həkikiy nəslə hesablinidu. **9** Qünki Hudanıng bərgən wədisi mundak idi: «[Kələr yili] muxu qaçda kəytip kelimən, Sarah bir oozuloja ana boludu». **10** Uning üstiğə, Riwkah bir ardın, yəni ejadidimiz İshəktin [kökəzəkka] hamilədir bolovan, **11** Pərzəntlər tehi tuqulmiojanda, həqkəndək yaxhi yaki yaman ixnimü kilməstə, Huda Əzinin adamlarını tallaxtiki muddiasiñning ularning kılıqan ix-əməllirigə əməs, pakət Qakırəoqužı bolqanning iradisigə asasənəqanlığını kərsitix üçün, Riwkah: «Qongi kiqikining hizmitini kılıdu» — deyilgənidə. **13** Huddi yəna mukəddəs yazmilarda eytilojinidək: «Yakupni seydium, Əswadın nəpratləndim». **14** Undakta, bularqa nema dəylə? Hudada adalaşsılık barmu? Hərgiz yok! **15** Qünki Huda Musaçə mundaq degen: — «Kimgə rəhim kılıqom kəlsə, xuningə şəhəm kılımın, Kimga iq yolioja tapxurojan [Huda], Uningoja koxup həmmimini aqritkum kəlsə, xuningə iq aqritimən». **16** Demək, bu ix insanıñ iradisigə yəki ularning tırixqanlıqıja əməs, bəlkı rəhəmdilliğ kərsətküqi Hudaqa baqlıktur. **17** Qünki Huda mukəddəs yazmilarda Pirawnga mundak degen: — «Mening seni tiklixiydiki məksət dal xuki, kudritimni üstündə kərsitix həmdə namımnıñ pütküll jahanoja jakarlinixi». **18** Demək, Huda haliojninoja rəhim kılıdu, haliojnini tax yürək kılıdu. **19** Əmdı bəlkim sən manga: «Hudanıng iradisigə həqkim karxi qıkalmađiojan tursa, undakta Huda nema üçün insanni əyibləydi?» — deyixing mümkün. **20** Birak, ey insan, Huda bilən takıllaxkudək kimsən? Kelipta xəkilləndürbüllüwətən nərsə əzini xəkilləndürbülgigə: — «Meni nema üçün bundak yasidinq?» — deyələməd? **21** Humdanıning ohxax bir kallak laydin esil orunoja ixlitidiojan kəqimə, xundakla adəttiki orunoja ixlitidiojan kəqimə yasax höküğü yokmu? **22** Huda Əz oqazipini kərsitixni wə küq-kudritini tonutuxni niyat kəlojan bolsa, oqazipigə layik bolovan, halakətkə təyyarlanıjan «kaqılar»qa adəttin taxkırı səwrqnalıq bilən keksi-kərnini kəng kılıp kəlgən bolsa, uningoja nema boptu? **23** Wə xuning bilən Əzinin rəhim-xərpkətinin nixani kəlojan wə xan-xərəpkə müvəssər boluxka aldin'ala təyyarlıqan «kaqılar»da, yəni Əz Yəhudiylər arisidinə əməs, bəlkı əllər arisidinə qakırilojan bizlərdə xan-xəripining qəksizlikini namayan kılıx üçün xundak kılıxını haliojan bolsa, buningə nema boptu? **25** Bu huddi Hudanıng Hoxiya payənəmər arkilik, eytkinidək: — «Əsl həlkim hesablanmiojan həlkni həlkim, əsl həyəmənlərni

seygənlirim dəymən»; **26** wə yənə: — «Burun ularoja: hux həwərni kəndakmu yətküzəlisun? Muqəddəs «Silər Mening həlkim əməssilər» deyilgən jayda, yazmilarda yezilojindək: «Aman-hatirjəmlik toopruluk Kəlgüsədə dəl xu jayda ularoja «Tirik Hudanıng oqullur!» hux həwərni, bəht-saadət toopruluk hux həwərni degən nam berildidü». **27** Yəxaya pəyojəmbərmü Israil toopruluk mundak jakarlıqanıdi: — «İsraillarning sani Birak, huddi Yəxaya [pəyojəmbərning] «Pərvərdigar, dengiz sahilidiki kumdək kep bolsimu, lekin pəkət bizning həririmizə kimmü ixəndi?» deginidək həmmə birlə «qaldı» kutkuşulidü; **28** qünki, Pərvərdigar Əz adəm hux həvrəgə ita kılıqarı əməs. **17** Xunga etikad ixini tütigətəcip, həkkənaliylik bilən tezdir uni ijra həwərni anglaxtin kelidu wə xu həvrə Məsih toopruluk kılıdu; qünki U yər yəzidə həkümini təltəküs wə səzdə anglıtilidü. **18** Lekin xuni soraymənki, ular xu tez ijra kılıdu. **29** Yəxaya pəyojəmbər yənə aldın həvrən anglimiqənmidi? Əlvətə anglıldı: — «Ularning etyklənidək: — «Əgər samawi koxunlarning Sərdarı sadasi pütkül dunyaqa, Səzləri yar yüzining karlırlığa bolən Pərvərdigar bizgə bir nəsil kəldurmıqan bolsa, Sodom xəhirdik, Gomorra xəhirdik [yokalqan] wakip bolmiojanmıdu? Aldı bilən, Musa [Israilqa] bolattuk». **30** Undakta, bularoja nema deyiximiz kerək? Həkkənaliylikka intilmigən əlliklər həkkənaliylikka, yəni etikadka asaslanan bir hil həkkənaliylikka erixti. **31** Lekin Israil həkkənaliylikni kərsətkən Tawrat kanuniqa intilgini bilən kanunning təlipiq yətəlmidi. **32** Nema üqin? — «Əzümgə intilmigənlərgə Əzümnı tapkuzdum, Meni Qünki ularning [həkkənaliylik] intilixi etikad bilən əməs. bəlli «sawablık ixlər» bilən idi. Ular «putlikaxang taxxa» putlixip yikilip qüxti; **33** huddi [muqəddəs yazmilarda] yezilojindək: «Həlkənlər putlikidən putlikaxang taxni, Adəmni yikiştidən koranı taxni Zionqa koydum, Uningə qa etikad kılıquçı hərgiz yərgə karitilip kalmas».

10 Kərindaxlar, yürək intizarım, xundakla Hudaqa yelinimiz Israillarning kutkuşuluxi türündür. **2** Qünki xuningə qa guwahlıq berimənki, ularning Hudaqa həkkəntəməni kizojn intilixi bar, birək ularning intilixi həkkikiy bilim üstügə kuruqlan əməs. **3** Qünki ular Hudanıng həkkənaliylikini bilməqkə, uning orniqa əzlinirin həkkənaliylikini tıkləkə tirixip, Hudanıng həkkənaliylikə boyusun müdidi. **4** Qünki Tawrat kanunining nixan-məksiti Məsihəng Əzidur; xuning bilən etikad kılıquqların hərbiri üçün həkkənaliylik bar boldi. **5** Qünki Təwrat kanuniqa əməl kılıxitin kəlgən həkkənaliylik həkkidə Musa pəyojəmbər mundak yazojan; «Kanunning əmrlirigə əməl kılıqanlar xu ixliridin həyatlık tapıldı». **6** Lekin etikadın bolən həkkənaliylik mundak dəydü: — «Kənglüngdə: — «Kim asmanoja qıkar?» (yəni «Kim Məsihni asmandın elip qıxırır?») **7** wə yaki «Hang tegigə kim qıxır?» (yəni «Məsihni elümdin kim kəyturar?») — demigin». (*Abyssos g12*) **8** Əmdi xu [həkkənaliylik] nema dəydü? — «Səz-kalam sanga yekindür, tilingda wə dilingdidür!» — bu səz-kalam dəl biz jakarlaydıcıon etikadning sezdür. **9** Demək, «Əysanıng Rəb ikanlıkini aqzıng bilən etirap kilsəng wə kəlbinqədə Hudanıng uni ölütlər arisidin tirildürənlikiga ixənsəng, kutkuşulısən!» **10** Qünki insan kəlbidə etikad kılıx bilən həkkəniy kılınidu, eoziżida etirap kılıx bilən nijatka erixidu. **11** Muqəddəs yazmilarda deyilgəndək; «Uningə qa etikad kılıquqinin hərbiri hərgiz yərgə karitilmas». **12** Qünki bu jahətə Yəhudiyalar bilən Greklarning pəki yok; hər ikkisinin Rəbbi həmmiñin Rəbbidur wə Əziga nida kılıqanlarning həmmisiğə mol bayılıklarını ayımadı. **13** Qünki: «Kimidikim Rəbning namini qakırıp nida kilsə kutkuşulidü». **14** Lekin Rəbəgə ixənmigən kixi kəndakmu Uningə qa nida kilaşun? U toopruluk anglimiqən kixi kəndakmu Uningə qa ixənsun? Hux həvrə jakarlıqoju bolmisa, ular uni kəndakmu angliyalısun? **15** Xu jakarlıqojuqilar əwətilmigən bolsa,

11 undakta, xuni soraymənki: — Huda Əz həlkidin waz kağıtmış? Hərgiz undak əməs! Mənmu İbrahim əwlədin, Binyamin kəbilisidin bolən bir Israilio! **2** Huda aldın kengligə pükkən Əz həlkidin waz kəkini yok, Muqəddəs yazmilarda Ilyas [pəyojəmbər] həkkidə nemə deyilgənlikli silərgə ayan əməsmış? U Israillardin azar qekip Hudaqa yelinip: — **3** «Pərvərdigar, ular Sening pəyojəmbərliringni eltürüxti, kurbangahlıringni qekixti. Pəkət eziü yalozla kəldim, ular yəna meninigmə jenimni almakçı boluxuatidu», deyən. **4** Hudanıng uningoja kayturojan kalamı kəndak boldi? U: «Baaloja tiz pükmiğən yətə ming adəmni Əzümgə elip kəldim» — deyən. **5** Huddi xuningdək, bugünkü kündimü Hudanıng xapaiti bilən [Israildin] Əzi tallıqan bir «qaldı» bar. **6** [Ularning tallinixi] xapaat bilən bolən bolsa, undakta əzlinirin ajır-əmili bilən bolən əməs. Əməllərdin bolən bolsa, xapaat xapaat bolmayı kalatti. **7** Natijidə kəndak boldı? Israillar izdiginigə erixəlmidi, lekin ulardın tallanoqların erixti. Kələqlərlərinən bolsa, kengüllüri bihudlaxturıldı. **8** Huddi muqəddəs yazmilarda etylojindək: — «Huda ularning roh-kəlbini qəplətkə saldı. Bügüngə kədər kezlini kərməs, Kulaklırını anglimas kıldı». **9** Xuningdək Dawut [pəyojəmbərmü] mundak deyən: «Ularning dastihini əzlirigə qapkan wə tuzak bolup, Ularnı putlaxturup, kılmlıxırını ez bəxioja qüxürsun! **10** Kezliyi karangoqulijixip, kerəlmisün; Bəllirini məngüy ruslatmay püküldürgeysən!» **11** Undakta, xunumu sorayki: [Israillar] yikilip kaytidin turqozulmasılikka putlaxkanmu? Hərgiz undak əməs! Lekin ularning teyilip itaətsizlik kılıqanlığının nijat yat əlliklərgə yətküziidü. Buningdin məksət Israillarnı həsətkə kozqaxtın ibarəttür. **12** Əmdi ularning teyilip itaətsizlik kılıxi dunyaqa asayıxılık bəlx atkən bolsa, xundakla ularning ziyan tartkını əllərni beyitkən bolsa, undakta kəlgüsədə ularning həmmisining toluk nijatlıqka erixişi dunyaqa tehimu zor bəht elip kəlməndü?! **13** Əmdi silər əlliklərgə səzləwətimən; mən əlliklərgə rosul süpitidə bekitilgəndin keyin, wəzipəmni xan-xərəplik dəp

uluqlaymənki, **14** janjigərlirim bolqanlarning həsитини қозоqap, ularning bəzilirini kutulduramənmikin degən ümidi təbəlin. **15** Qünki ularning taxliwetilgənlilikininq natijsisi dunyadiki əllərni Huda bilən inaklaxtuxur bolsa, undakta ularning köbul kılınixi elümdin tirilix bolmay nema? **16** Həsuldin tunji bolup qıkkən hemirdiki kallək muqaddas həsablansıa, pütün hemin muqaddas dəp həsablinid. Dərəhning yiltizi muqaddas bolsa, xahlırımı muqaddas bolidu. **17** Zəytun dərihining birnəqqə xehi dərəwəkə sunduruwetilgənid, wa sən yawa zəytun keşiti bolup, ularning orniqa ulanding. Mana əmdi dərəh yiltizidin ozulkuk elip, mol xirnisidin bəhrimən bolquqi bolqanıkənsən, **18** əmdi sunduruwetilgen axu xahlardın ezungni üstün kılıp mahtanma. Mahtansang, xuni untumiojinki, sən yiltizni əməs, yiltiz seni kətürüp կuwwətləwatidu. **19** Sən əmdi: «Xahlar mening ulinixim üçün sunduruwetildi» — deyixing mumkin. **20** Toqra, ular etikadsızlıktın sunduruldu; sən bolsang, etikading bilən tik turisən; biraq unindin məoqrurulanma, əksiqə [Hudadın] kork! **21** Qünki Huda əyni waktida bu dərihning ez xahlırını ayimiqanıkən, senimu ayimaslıki mumkin. **22** Mana, [bu ixlarda] Hudanıg mehribanlıqıa həmdə kattik kol ikanlılığı kara. U Əz yoldın yikilip qüxkənlərgə kattik, kol idi, lekin sanga (mehribanlıqida dawamlıq tursangla) mehribanlık kərsətməktə. Undak bolmioqanda, sənmü kesip taxlinisən. **23** [Yəhudiylarmu] etikadsızlıqta qing turuwalımsa, əslidiki dərəhkə ulinidu. Qünki Huda ularnı käyta ulaxka ədirdur. **24** Qünki əger sən yawa zəytun dərihidin kesip elinip, təbiy ənanıyyatka hilap əldə [baqdıki] yaxı zəytun dərihigə ulançan yərdə, əslidiki bu təbiy xahlarning ez dərihikə ulinixi tehimu mumkinə? **25** Kərindaxlar, ezunglarnı üstün wa əklliq qaoqlaxtin saklinixinglar üçün, wəhiy kılınoqan xu sirdin həwərsiz kelinglarnı haliməymənki, ta [Huda tallıqan] Yəhudiyy əməslarlung sanı toluklanouqə, Israilning bir kismi tax yürüklükə kalduruludu; **26** andin pütkül Israil kütkuzuludu. Bu tooruluk muqaddas yazmilarda mundak yezilojan: — «Kutkuzoqı Ziöndin kelip, Iplaslıkni Yakuptin yok kılıdi. **27** Mən ularning gunahlarını elip taxliwətkinimda, Mana bu ular bilən tüzidiqan əhdəm bolidu». **28** Əmdi hux həwər jəhəttin karioqanda, silərnin bəhtinglər üçün Yəhudiyy həlkə [hux həwərgə] düxmən kılıp bekitilgən; biraq Hudanıg tallixi jəhəttin karioqanda, ata-bowlırlırmız səwəbidiñ seyülgəndür. **29** Qünki Huda Əzi bərgəlinirini wa qakırıkinı kayturuwalmayıd. **30** Silər əlliklərmə bir qaoqlarda Hudaoja itaat kilmioqan bolsanglarmu, [Yəhudiylarning] itaatsizlikining natijsisidə hazır rəhim-xəpkətə erixtinglar. **31** Yəhudiylar bolsa itaat kilmay keliwətidu; [Hudanıg] buningdiki məksiti, silərgə kərsətkən rəhim-xəpkət arklılıq ularnimu rəhim-xəpkətə erixtirüxtin ibarəttür. **32** Qünki Huda pütkül insanoq a rəhim-xəpkət kersitix tügen, həmməylənni itaatsizlikka solap koydi. (eleese g1653) **33** — Ah! Hudanıg danalıki wa ilim-həkmətinig bibəha bayılıkları həm həsabsız qongqurluk! Uning hekümilirininq tegiga yətkili bolmas! Uning yolları idzəp tepixtin xunqə yıraktır! **34** «Kimmu Parwərdigarning oy-muddialırını qüxinip yətti? Kimmu Uningoja məslihətqi bolalidi?»

35 «Uningoja kim awwal bir nərsə berip, Keyin uni kəyturup bər deyəldi?». **36** Qünki barlıq məwjudatlar Uningdin kəlgən, U arqlik məwjuṭ bolup turidu, Həm Uning üçün məwjuṭ bolup turidu. [Barlıq] xan-xərəp əbadiqə Uningoja bolqay! Amin. (aiōn g165)

12 Xunga, əy kərindaxlar, Hudanıg rəhimbillik bilən silərdin xuni etünimənki, teninglarnı muqaddas, Hudani hursən kılıdiqan, tirik kurbanlıq süpitidə Uningoja beqıxləngər. Mana bu silərnin [Hudaoja] kılıdiqan həkkiy ibaditinglardur. **2** Bu dunyaning kelipioqa kirip kalmanglar, bəlkı oy-pikringlarning yengilinixi bilən eżgərtilemlər; undak kılonda Hudanıg yahxi, köbul kilarlik wa mukamməl iradisining nema ikanlıkini ispatlıq bilələysilər. (aiōn g165) **3** Manga atı kılınoqan xapaqtə asasan hərbiringlərə xuni eytimənki, ezunglər tooruluk eżəngərlərə bar bolqinidin artuk oylim, bəlkı Huda hərbiringlərə təkşis kilən ixənqning miqdariqə asasan salmaklıq bilən ezunglarnı dəngəp körüngər. **4** Qünki tenimiz kepligan azalardin tərkib tapkan həmdə hərbir eżayimizning ohxax bolmioqan roli bolqandək, **5** bizmə kəp bolqinimiz bilən Məsihətə bir tən bolup bir-birimizgə baqlinixlik əza bolimiz. **6** Xuning üçün bizgə atı kılınoqan mehrib-xəpkət boyiqə, həhil rohiy iłtipatlırimizə bar boldi. Birsigə atı kılınoqan iłtipat wəhiyini yətküütərən, ixənqisining dairisidə wəhiyini yətküzsün; **7** baxxılarning hizmitini kılıx bolsa, hizmet kilsün; təlim berix bolsa, talim bərsün; **8** riğətənləndirüx bolsa, riğətənləndürsün; sadicə berix bolsa, mərdlik bilən sədikə bərsün; yetəkəxərə Bolsa, astayidillik bilən yetəklisün; həyrəhəlik kərsitix bolsa, huxal-huramlıq bilən kilsün. **9** Mehrib-muhəbbitingər sahta bolmisun; rəzilliktin nəprətliningər, yahxılıkqa qing baqliningər; **10** Bir-biringlərni kərindaxlarqə kizojin mehrib-muhəbbət bilən seyüngər; bir-biringlərni hərmətləp yüksəri orunoja koyunglar. **11** İntiliqinglarda eriməngər, roh-kəlbingər yalkunlap keyüp turup, Rəbəqə kullarqə hizmat kılıngər. **12** Ümidi təbolup xadlinip yürüngər; muxəkkət-kiyinqılıqlarqa səwr-təkatlıq bolunglar; duyinglarnı hərkəndək wakitta tohtatmangər. **13** Muqaddəs bəndilərning ehtiyyajın qıkingər; mehməndostluqka intilingər; **14** Silərgə ziyanxılık kılıqınlaraqə bəht tiləngər; pəkət boht tilənglərki, ularnı kəroqımları. **15** Xadlanıqanlar bilən billa xadlininqər; kayoqurup yoqloqanlar bilən billə kayoqurup yoqloqanlar. **16** Bir-biringlər bilən inak etüp ohxax oy-pikirdə bolunglar; nəzirinqərni üstün kılımangər, bəlkı təwən təbikidiki kixilər bilən berix-kelix kılıngər. Ezunglarnı danımən dəp qaoqlıqər. **17** Həqkimning yamanlıqıa yamanlıq bilən jawab kəytur mangər. Barlıq kixining aliddə ixliringər pəzüllətlik boluxka kəngül koyunglar. **18** Imkaniyatınqər bariqə kepçilik bilən inak etüngər; **19** intikam alımgər, i seyümlüklərim; uni Hudaoja tapxurup Uning oqzipiça yol koyunglar, qünki [muqaddəs yazmilarda] mundak yezilojan: «Pərvərdigar dayduki, intikam Meningkidur, [yamanlıq] Man kəyturimən». **20** Xunga əksiqə «Düxmining aq bolsa, uni toydur, ussiqan bolsa, kandur. Bundak kılıx bilən «uning bexiqə kəmür qoçını toplap salçan bolisən». **21** Yamanlıq aliddə bax əgməngər, bəlkı yamanlıqni yahxılıq bilən yengingər.

13 Həmmə adəm ezlirini idarə kılouqı hökük igilirigə yənə bir kündin üstün kəridü, yənə birsi həmmə künni boyunsun. Qünki Huda tiklimigən həkümət yok; ohxax dəp karaydu. Hərkim özining kezkarixioja toluk kəysi hökük-həkümət məwjuṭ bolsila Huda təripidin ixənqi bolsun. **6** Məlum künni kədirleydiqan kixi tikləngendur. **2** Xuning üçün, hökük-həkümətə buning bilən Rəbbining hərmitidə uni kədirleydi. Bir kərəxilik kılouqı kixi Hudanıng orunlaxturuxioja kərəxilik nərsini yəydiqan kiximu Rəbbining hərmitidə yeydi, kılouqan bolidü. Kərəxilik kılouqular sorakka tartılıdu qünki u ez rizki üçün Hudaqə təxakkür eytidü. Məlum **3** (qünki həkümənlər yahxılık kılouqilaroja əməs, nərsini yeməydiqan kixi yeməydiqanlıq bilən özining bəlkı yamanlıq kılouqilaroja körkunq kəltirirdü). Rəbbining hərmitidə yeməydü, umu xundakla Hudaqə Həkümənlərinin körkuxni haliməmən desəng, undakta təxakkür eytidü. **7** Qünki həqkaysımız özümüz üçün yahxi əməl kıl. U qəoşda həkümət təripidin yaximayız wə həqkaysımız özümüz üçün olmamız; təriplinisən. **4** Qünki həkümənlər sening mənpəiting **8** Bəlkı əgar yaxisak, Rəbbimiz üçün yaxasakmu, əlsəkmə üqün Hudanıng hizmətqisidur. Lekin yamanlıq kilsang, Rəbbimiz üçün elimiz. Xuning üçün yaxisakmu, əlsəkmə uningdin körkuxung kerək! [Həkümən] kılıqni Rəbbimizgə mənsupturmiz. **9** Qünki Məsihning əltüxi wə bikarəroja esivalmaydu, u yamanlıq kılouqioja Hudanıng tirilixi dəl xu məksət bilər boldiki, Uning əltüklərning oğəzipini kərsitidiqan jaza bərgüci süpitidə Hudanıng həm təriplərning Rəbbi boluxi üqündür. **10** Undakta, hizmətqisidur. **5** Xuning üçün, həkümənlərə sən nemə üçün kərindixing üstidin həküm kılışən? boyunux kerək. Bu, pəkət jazalinxin saklinix Yaki nemə üçün kərindixingni mənsitməysən? Qünki üqünlə əməs, bəlkı pak wijdarılık bolux üqündür. **6** Əmmimiz Hudanıng sorak tahti alındı turimiz kerək. Muxu səwəbtinmə baj tapxurunglar; həkümənlər bolidü. **11** Qünki [mukəddəs yazmilarda] etiloqinidək: bolsa, Hudanıng məhsus bu ixlarnı baxkurusux — «Parwərdigar dəyduki: — Ez hayatım bilən kəsəm bekitkən hizmətkarlıridur. **7** Hərkimgə ez tegixliklə iqimənki, Manga barlıq tizlər püküldü, Barlıq tillar Meni həkkini tələnglər; əqəllə-parak tapxuruwalouqioja etirap kılıp mədhiyə okuydu». **12** Xunga, hərbirimiz əqəllə-paraknı, baj yələkəqilaroja bajnı tapxurunglar; Huda alıldı özümüz toqıruluk hesab berimiz. **13** ehtiramət tegixliklə boloqlarıqə ehtiram kilinglar, Xuning üçün, bir-birimizning üstidin həküm kılouqı hərmət kılıxka tegixliklə bolqannı hərmət kilinglar. **8** İkkinçi biri bolmayılı. Buning ornoja xundak həküm-Bir-biringlərni səyiüxtin baxka, həqkimgə heqnərsidin kararəroja kelinglərki, hərkəndək kərindaxka gunahka kərzədar bolmanglar. Qünki baxxılarnı seygən kixi yikidioqan bir nərsini yaki tuzaknı koymaslıq kerək. Təwrat kanunining təlipini əməlgə axurojan bolidü. **14** Rəbbimiz əysada boloqlanlıqimdin xuningə qəti'iy **9** Qünki «zina kılma, katılık kılma, oqırılık kılma, ixəndürülüb bilimənki, hərkəndək nərsə ezlidiqin həram nəpsaniyyətqılık kılma» deyən pərhizlər wə bulardin əməstur; lekin bir nərsini həram dəp kəriqan kixi baxka hərkəndək pərlərmə, «köxonangni eziüngi üqün, un uningə qəramadur. **15** Əgar yeməkliking seygəndək seygin» deyən bu əmrəgə yiqininqəklənəjan. təpəylidin kərindixingin azabka koyojan bolsang, mehîr-**10** Mehîr-muhəbbətə berilgən [kixi] ez keyinjə muhabbat yolidə mangmiqan bolisən. Məsih uning heqkəndək yamanlıq yürgüzməydu; xuning üçün, üqün Ez janini pida kılıp əlgən, bu [kərindixingni] mehîr-muhəbbət Təwrat kanunining təlipini əməlgə yeməkliking bilən nabut kılma! **16** Əmdi silər yahxi axuroquqidur. **11** Hazırkı wakitning jiddiylikini bilip, dəp kəriqan ixlarning yaman deyilixiga sawabqı xularını kilinglar. Qünki biz üçün allikaqan uyķudin bolup kalmanglar. **17** Qünki Hudanıng padixahlıqlik oyoqinix wakit-saiti yetip kəldi. Qünki dəsləkpi etikad kəliqan waktimizənə nisbətən nijatımız tehimən yekinlap kəyp-sapaqa, jedəl-majira wə həsəthrəlkə berilməyli; **18** kəaldi. **12** Keqə etütxə az kəldi, kündüz yekinlaştı. Xunga, Bularda yaxap Məsihə hizmət kılouqı kixi Hudanı əksiqə eziüngləroja Rəb əysa Məsihni kiyiwingelər hursən kılıdu wə insənlərning təriplixığa sazawər bolidü. **13** Kündüzgə muwapik diyanətlək **19** Xuning üçün özümüz inaqlıknı ilgiri süridiqan həyət kəqüraylı, ayx-ixrət wə xarabhorluqka, zina wə wa bir-birimizning etikadını kurup qıçıdoqan ixlaroja kəyp-sapaqa, jedəl-majira wə həsəthrəlkə berilməyli; atayı. **20** Yeməklikni dəp Hudanıng əjrini nabut **14** əksiqə eziüngləroja Rəb əysa Məsihni kiyiwingelər kilmanglar. Həmmə nərsə dərəvəkə halaldur; birək birsi wə gunahkar əttik arzu-həwəslərini kəndak kanduruxni yegini bilən [etikadıda] putlxasa, un uningə yaman həq oylimanglar. **21** Xuning üçün gəx yeyix, xarab iqix, **15** Etiqadı ajızlarnı kobul kilinglar, lekin ular bilən pikirdə talax-tartix kilmanglar. **2** Birsi hərkəndək yeməklikni yeyixkə bolidiqliqinə ixinidü; lekin yənə etikadı ajiz birsi pəkət kektatlarnıla yeydi. **3** Hərkəndək yeməkliklərni yeydiqan kixi yeməydiqan kixini kəmsitmışın; həmdə [bəzi nərsini] yeməydiqan kixi hərkəndək yeməkliklərni yeydiqan kixi üstidin həküm kilmisən. Qünki Huda uni kobul kılouqan. **4** Baxxa birsinin hizmətkarı üstidin həküm kılouqı sən kimi iding? Hizmətkarning tik turuxi yaki yikiliq ketixığə pəkətə ez hojayini mas'ıldur. Həmdə [xu hizmətkarmu] tik turidioqan kılınidü — qünki [hojayini] Rəb uni tik turoluqzuxka kədirdur. **5** Məlum birsi malum bir künni

14 Etiqadı ajızlarnı kobul kilinglar, lekin ular bilən pikirdə talax-tartix kilmanglar. **2** Birsi hərkəndək yeməklikni yeyixkə bolidiqliqinə ixinidü; lekin yənə etikadı ajiz birsi pəkət kektatlarnıla yeydi. **3** Hərkəndək yeməkliklərni yeydiqan kixi yeməydiqan kixini kəmsitmışın; həmdə [bəzi nərsini] yeməydiqan kixi hərkəndək yeməkliklərni yeydiqan kixi üstidin həküm kilmisən. Qünki Huda uni kobul kılouqan. **4** Baxxa birsinin hizmətkarı üstidin həküm kılouqı sən kimi iding? Hizmətkarning tik turuxi yaki yikiliq ketixığə pəkətə ez hojayini mas'ıldur. Həmdə [xu hizmətkarmu] tik turidioqan kılınidü — qünki [hojayini] Rəb uni tik turoluqzuxka kədirdur. **5** Məlum birsi malum bir künni

gunahka teyildüridiqan, azabka koyidioqan yaki uni ajızlaxturidiqan bolsa, bularını kilmiojining tüzük. **22** Sening [məlum bir ixni kılıxka] ixənqing barmu? Əmdi bu ixənq Huda bilən sening arangidiki ixtur. Əzi kiliwatqan ixni toqra dəp kəriqan, xuningdin wijdanımı ayibkə buyrulmioqan kixi nemidegen bəhtlik-hə! **23** Lekin [yeməklikin] gumanlinip turup yənə xuni yegan kixi ayibkə buyruldu, qünki buni ixənq bilən yemigən. Ixənqın bolmioqan hərkəndək ix gunahlıtur. **15** Əmdi etikadımız küqlük boloqan bizlər özümüzni kənaətləndürünxilə oylimay, bəlkı etikadı ajızlarningmu ajızlıklarını kətürriximiz kerək. **2**

Hərbimiz eż yekinimizning etikadını kurup qıqxı üçün, uning bəht-bərikitini kezləp, uni hursən kılıxka intilip kəldim. **21** Bu toqrisida [mukəddəs yazmilarda] eytilojinidək: — «Uningdin həwərsiz bolojanlar Uni kəridü, Anglimiojanlar anglap qüxinidü». **22** Mana, xu [hizmətlirim] səwəbidin yeninglaroja berixni kəp ketim oylıqan bolsammu, lekin tosulqularoja uğrap baralımdım. **23** Ləkin hazır muxu ətraplardə [hux həwər yətküziülmigən] yörəl manga kalmiojanlıktın, həmdə kəp yillardın beri silən yoklap berix arzuyum bolojanlıktın, İspaniyəgə beriximdə silərnim yoklap etməkqiman. Səpirimdə aldi bilən silə bilən kerüüp, bir mazgil həmrəhliklərindən toluk huxallinip, andin silərnim yaradımlarda səpirimni dawamlaxtuxumni ümid kılımın. **25** Bırak hazır bolsa Yerusaleməməjə **26** Qünki Makedoniyə wə kəndilər arisidiki yoksullarоja iana toplap yardım boluxka kətiyatimən. **27** Bu ixni ular bərəkət layık kərdi; **28** mədhiyə okuymən, Wə Sening namingni küyləymən» — dəp yezilojanidi. **10** Wə U yənə: — «Əy əllər, [Huda]ning həlkə bilən billə xad-huram bolunglar!» — dəydi. **11** Wə yənə U: — «Əy barlıq əllər, Pərvərdigarnı mədhiyilənglər, əy pütküllər kowmlar, Uni uluqlangalar!» — dəydi. **12** Yənə, Yəxaya [peyəyəmbərməl] mundak dəydi: — «Yəssənəng yiltizi bolojan kixi məydanoja qikidu, əllərgə hakimlik kiliđiojan zat ornidin turidü; əllər dərwəkə Uningoja ümid başaþaydu». **13** Əmdə ümidning Igisi Huda Əziga ixiniwatkanlıklıqlardın kəlbinglərni toluk xad-huramlıq wə tinq-hatırjomlikka toldurojat, xuning bilən Mukəddəs Rohning kütq-kudriti bilən ümidkə tolup taxkaysılər. **14** I kərindaxlirim, kənglüglərinin mehribanlıq bilən tolojanlıqqa, mol bilimlər bilən toluk bezəlgənlilikgə, xundakla bir-biringlərə ezara jekiləp beraþaydiolanlıklarıqonuñ kayılımən. **15** Xundak bolismu, Huda manga ata kılıqan xapaat tütþiyidin mən silərgə bir kısım tərəplərdin nəqqəx ixləri əslitip koyuxkə şəh jür'ətlik bolup ubxu hətni yazmak Timan. **16** Xu xapaat bilən mən Hudanıñ hux həwirini yətküzip kahindək Uning ibaditini həmmə yərdə wujudka kəltürük hizmitidə [Yəhədiyə əməs] əllərgə Məsih Əysanıñ hizmətkarı bolup təyinləndim. Bu hizmitimning məksəti əllərning Hudəoja sunidiojan ibaditi Mukəddəs Roh arkılık pak-mukəddəs kiliñip, Hudaniñ hursən kiliđiojan kurbanlıqtək Uning kobul kılıxiqə layık bolux üçündür. **17** Xuning üçün Məsih Əysada bolojanlığında Hudanıñ manga tapxurojanlıridin pəhirlinimən. **18** Qünki əllərning Hudəoja itaat kılıxi üçün Məsihning manga kildurojanlıridin baxka həqəminini tiləq elixha həddim emas. Sez wə əməllər arkılık, alamatlık möjizilər wə karamətlər arkılık, Mukəddəs Rohning kütq-kudriti bilən Yerusalemədin baxlap illirikon olıksigiqə aylinip həmmə yərdə Məsihning hux həwirini toluk jakarlidim. **20** Xundak kılıp baxkilar salojan ulning üstigə bina salmaslıq üçün, əzəldin Məsihning namı anglanmiojan yərlərdə bu hux həwərnı jakarlaxka intilip kəldim. **21** Bu toqrisida [mukəddəs yazmilarda] eytilojinidək: — «Uningdin həwərsiz bolojanlar Uni kəridü, Anglimiojanlar anglap qüxinidü». **22** Mana, xu [hizmətlirim] səwəbidin yeninglaroja berixni kəp ketim oylıqan bolsammu, lekin tosulqularoja uğrap baralımdım. **23** Ləkin hazır muxu ətraplardə [hux həwər yətküziülmigən] yörəl manga kalmiojanlıktın, həmdə kəp yillardın beri silən yoklap berix arzuyum bolojanlıktın, İspaniyəgə beriximdə silərnim yoklap etməkqiman. Səpirimdə aldi bilən silə bilən kerüüp, bir mazgil həmrəhliklərindən toluk huxallinip, andin silərnim yaradımlarda səpirimni dawamlaxtuxumni ümid kılımın. **25** Bırak hazır bolsa Yerusaleməməjə **26** Ahaya elkiliridiki jamaatlar Yerusaleməməjə mukəddəs bəndilər arisidiki yoksullarоja iana toplap yardım boluxka kətiyatimən. **27** Bu ixni ular bərəkət layık kərdi; **28** əməliyətə bolsa ular Yerusaleməməjiklərə kərzəddardur. Qünki əllər [Yəhədiyə kərindaxlarning] yətküzüñi hizmətkar süpitidə təyinləndi. Bu huddi [mukəddəs yazmilarda]: — «Xunga Sanga əllər arisida jəhəttin ularoja yardım berixka toqra kelidu. **29** Mən bu ixni püttürgəndin keyin, yəni [Yerusaleməməjə] barojinında, Məsihning toluk baht-bərikitini silərgə elip baridiqanlıkimini bilimən. **30** Kərindaxlalar, Rəbbimiz Əysə Məsih wə [Mukəddəs] Rohning mehrij-muhəbbəti bilən silərdin etünimənki, mən üçün Hudəoja dua kılıp mən bilən birliklə kürax kılıqayışılər — **31** mening Yəhədiyə elkisidiki etikad kılımiojanlarning yaman niyətliridin saklinixim, xuningdak Yerusalemənda in'amni yətküzük hizmitimning xu yərdiki mukəddəs bəndilərning kobul kılıxiqə erixxi üçün **32** həmdə ahirdə Huda buyrusu, pekirning xad-huramlıq bilən yeninglaroja berip, silər bilən ortak istirahət kılıxımız üçünmu dua kılıqayışılər. **33** Amanlıq-hatırjomlik Igisi bolojan Huda həmminglər bilən billa bolojat! Amin!

hizmətdiximiz Urbanus wə seyümlüküm Stahuslarqa salam eytkaysilər. **10** Sinaklardin ətkən, Məsihə sadik ispatlinip kəlgən Apeliska salam eytkaysilər. Aristowulusning ailisidikilərgə salam eytkaysilər. **11** Yəhudi kerindixim Herodiyonqa, Narkisning ailisidikilərdin Rəbdə boloqanlarqa salam eytkaysilər. **12** Rəbning hizmitidə japa tartıwatqan Trifena wə Trifosa hanimoja salam eytkaysilər. Rəbning hizmitidə nuroqun japa tartıkan səyümlük [singlim] Pərsiskə salam eytkaysilər. **13** Rəbdə tallanoqan Rufuska wə uning mangimu ana boloqan anisişa salam eytkaysilər. **14** Asinkritus, Filigon, Hərmis, Patrobas, Hərmas wə ularning yenidiki kerindaxlarqa salam eytkaysilər. **15** Filologus wə Yulyaşa, Nerius wə singlisioşa, Olimpas wə ularning yenidiki barlıq mukəddəs bəndilərgə salam eytkaysilər. **16** Bir-biringlər bilən pak seyüxlər bilən salamlıxinglər. Məsihning həmmə jamaatlıridin silərgə salam! **17** Kerindaxlar, silerdin xuni etünimənki, silər əgəngən təlimə karxi qıkkən, aranglarda ihtilaplarnı pəyda kılıdiojan wa adəmni etikəd yolidin teyilduridiqan kixilərdin pəhəs bolunglar, ulardin neri bolunglar. **18** Bundak kixilər Rəbbimiz Məsihkə əməs, bəlkı əz karniqə kul bolidu; ular silik-sipaya gəplər wa huxamat sezləri bilən saddilarning kəlbini azduridu. **19** Silərning Rəbgə boloqan itaətmənliklərdin həmməylən həwərapti. Xunga əhwalinglərdin xadlinimən; xundaktimu, yahxi ixlar jəhəttə akıl boluxunglarnı, yaman ixlarqa nisbətən nadan boluxunglarnı halaymən. **20** Amanlıq-hatırjəmlik Igisi boloqan Huda uzun etməy Xəytanni ayaq astınglarda yanğıyüd. Rəbbimiz Əysanıng mehîr-xəpkiti silərgə yar boloqay! **21** Hizmətdixim Timotiy, Yəhudi kerindaxlırım Lukyus, Yason wə Sospatirlardin silərgə salam. **22** (uxbu hətkə kələm təwrətküqi mənki Tərtiyumu Rəbdə silərgə salam yollaymən). **23** Manga wə eyidə daim yiqilidiojan pütün jamaatkə sahibhanlık kılıdiojan Gayustin silərgə salam. Xəhərning həziniqisi Erastus silərgə salam yollaydu, kerindixim Kuwartusmu xundak. **24** Rəbbimiz Əysa Məsihning mehîr-xəpkiti həmmimgərlərə yar boloqay! Amin! **25** Uzun zamanlardın buyan siüküttə saklinip kəlgən sirning wəhiy kiliñixi boyiqə, meninq arkılık yətküzülgən bu hux həwar, yəni Əysa Məsihning jakarlinixi bilən silərni mustahkəmləkə kədir Boloquçıqa [xan-xərəp boloqay]! (aiōnios g166) **26** Sir bolsa insanları etikədtiki itaətmənlik yolioja elip berix üçün, mənggü hayat Hudanıng əmriga binaən həm biwasitə həm burunkı pəyojəmbərlərning yezip kalduroqanlıri arkılık, hazır barlıq əllərgə wəhiy kılındı; (aiōnios g166) **27** xundak kılıqan birdinbir dana Boloquqi Hudaqa Əysa Məsih, arkılık xan-xərəp əbadil'əbad boloqay! Amin! (aiōn g165)

Korintliklarqa 1

1 Hudaning iradisi bilən Məsih Əysanıng rosuli dəp qakırilojan mənki Pawlustin wə kerindiximiz Sostenistin Korint xəhirdidiki jamaətə, Məsih Əysada pak-mukəddəs kılınip, «mukəddəs bəndilirim» dəp qakırilojanlarqa wə xuningdək hər yərlərdə Rəb Əysa Məsihning (U ularqa wə bizgə mənsup!) namiəqə nida kılqılıarning həmmisigə salam! **3** Atımız Huda həm Rəb Əysa Məsihətin silərgə mehir-xəpkət wə hatirjəmlik bolоqay! **4** Hudanıng Məsih Əysada silərgə ata kılınojan mehir-xəpkəti tüپaylidin Hudayimoja hərdaim təxəkkür eytimən; **5** buning bilən silər Uninguñda hər tarəptə, hərkəndək sezdə, hər tarəptiki bilimlarda bay kılınojansıllar, **6** huddi Məsihning guwahlıki silərdə təstiklənəndək. **7** Xuning bilən silərdə hərkəndək rohiy iłtipat kamlik kilmastan, Rəbbimiz Əysa Məsihning ayan kılınimixini kütisilər; **8** U yəna siləni ahiroqə mustəhkəmləyduki, Rəb Əysa Məsihning künii kəlgüqə aýibszı saklinisilər; **9** Huda sezdə turqoqıdır – silərni Əz Oqlı Rəb Əysa Məsihning sirdax-həmdəmlikigə qakiroquqi dəl Uning Əzidur. **10** Əmdi mən silərdin Rəbbimiz Əysa Məsihning namı bilən xuni etünimənki, i kerindaxlar, gepinglar bir yərdin qıksun, aranglarda bəlgünqılık bolmisun, bir pikirdə, bir niyəttə kamıl birləxtirüllüngər; **11** Qünki Klowining ailisidikilərnin mangə silər toooranglarda eytixiqə, i kerindaxlirim, aranglarda talax-tartıxlardar bərikən. **12** Deməkqi boloninim xuki, hərbiringlar: «Mən Pawlusning tarəpdarı», «Mən Apollosning tarəpdarı», «Mən Kefasning tarəpdarı» wə «Mən Məsihning tarəpdarı» dəwatisilər. **13** Əjaba, Məsih beliñgəmikan? Silər tıqın krestlangən adəm Pawlusmidir? Silər Pawlusning namiəqə qəmündürdüngələrmə? **14** Mən Hudaqa taxəkkür eytimənki, aranglardın Krispus bilən Gayustin baxka heqkaysinglarnı qəmündürmidim; **15** xuning bilən heqkim meni özining namida adəmlərnin qəmündürdi, deyəlməydu. **16** Durus, mən yəna İstifasnasing eyidikilərnimə qəmündürdüm; baxka birawni qəmündürğinimə əsliyəlməymən. **17** Qünki Məsih, meni adamlərnin qəmündürükə aməs, balkı hux həwərnin jakarlaşxa əwətti; uni jakarlaş bolsa insanning hekmətlək sezləri bilən bolmaslıkerək; undak bolənda Məsihning kresttiki [kurbanlıkinin] kuiqi yokitılıqan bolidi. **18** Qünki kresttiki kurbanlıki toqıruluk sezkalam halakətka ketiwatkanlarqa əhməklilik, əmma kütuldürüluwatqan bızlərgə Hudanıng küq-kudritidur. **19** Qünki mundak pütülgənki, «Mən danixmənlərning danixmənləkini yokitımən, akıllarning akıllığını qətkə kağımən». **20** Undakta, danixmənlər kəni? Təwrat əlimalır kəni? Bu dunyadiki bəs-munazirə kılqılıqlar kəni? Huda bu dunyadiki danalıknı əhməklilik dəp kərsətkən əməsmu? (**aiən g165**) **21** Qünki Huda danalıki bilən bekítikini boyiqə, dunya eż danalıki arkılık Hudani tonumiojan, xunga Huda əhmikana dəp kəralojan, jakarlini watqan sezkalam arkılık uninguñda ixanglıqlarıga nijatlık yetkizüñxi layık kərgən. **22** Qünki Yəhudiylar mejizilik alamatlərni, greklər bolsa «danalıklärı» tələp kıldı; **23** əmma biz bolsak Məsihni, yəni krestlangən Məsihni jakarlaymız; bu

Yəhudiylarqa nisbətənizarlık ix, əllərgə nisbətən əhmikənlilik dəp kərildi; **24** əmma qakırilojanlar üçün eytkənda, məyli Yəhudiylar bolsun yaki greklər bolsun, Məsih Hudanıng küq-kudriti wə Hudanıng danalıqidur. **25** Qünki Hudanıng əhmikənlilikı insanlarning danalıqidin üstündür, Hudanıng ajizlıqli insanlarning kuiqidin üstündür. **26** Qünki, i kerindaxlar, silərning qakırilojan wakittiki halıngalar üzdi oyluinip bekinglər; qakırilojanlar arısında insaniy tərəptin dana karalojanlar anqə kep əməs, küq-hökükə iğə boləolanlar anqə kep əməs, aksengəklər anqə kep əməs idi; **27** bəlkı Huda danalarnı hijalətkə kəldurux üçün bu dunyadiki əhmək sanalojanları talliwaldı; küqlüklərni hijalətkə kəldurux üçün bu dunyadiki ajiz sanalojanları talliwaldı; **28** U yəna bu dunyadiki kədirsişlərni, pəs kerüliqojanları talliwaldı, «yoğ boləjan nərsilər»ni məwjuıt xayılərni yokka qikirriwetix üçün talliwaldı. **29** Uning maksiti Huda alıldı həq at igisi mahtanmaslıq üçündür. **30** Əmma Uning taripidin silər Məsih Əysada turisilər; U bizgə Hudadin kalgen danalıq, həkkəniyilik, pak-mukəddəslik wə hərlük-azadlıq kılınojandur; **31** xuningdək [Təwratta] pütülgəndək: «Pəhirlinip mahiqliqu Bolsa Rəbdin pəhirlinip mahtisun!».

2 Mən bolsam, i kerindaxlar, yeninglarqa barojinimdə, Hudanıng guwahlıkıni jakarlaş üçün həq gəpdanlıq yaki əkil-danalıq ixlitip kalğən əməsmən; **2** qünki mən aranglarda Əysa Məsihətin baxka, yəni krestlangən Məsihətin baxka heqnemini bilməskikkə bel baqlıqojanidim; **3** mən aranglarda boləjan waktimdə ajizlikta, korkunqta wə titrigən həlettə bolattim; **4** mening sezlərim həm jakarlixim bolsa adəmni kayıl kılqdək insaniy danalıq sezlər bilən əməs, bəlkı Rohning alamət kərsitxılıri wə küq-kudrət bilən boləjan idi. **5** Buningdin məksət silərning etikadinglər insaniy danalıkkə əməs, bəlkı Hudanıng küq-kudritigə baojlansun degəndin ibarət idi. **6** Halbüki, kamalatka yətkənlər arısında biz danalıqni bayan kılımımız; bu danalıq bu dəvrədiki danalıq əməs, yaki bu dəvrədiki həkətmənlərin danalıq əməs (ular zavallıkkı yüz tutkəndur); (**aiən g165**) **7** Əmma biz bir sırni axkarılap, Hudanıng bir danalıqını bayan kılımımız; Huda əslidə axkarə kılınmıqan bu danalıqni barlıq dəwrlərdin burun bizning xan-xərapkə müyəssər boluximiz üçün bekitkənidi. (**aiən g165**) **8** Bu danalıqni bu dəvrədiki həkətmənlərin həqkəysisi qüxinip yətmigənidi; uni qüxinip yətkən bolsa, xan-xərapının Igisi boləjan Rəbni krestlimiğən bolatti. (**aiən g165**) **9** Halbüki, [Təwratta] pütülgəndək: «Əzini seyənələrgə Hudanıng təyyarlıqanları – Dəl heqkəndək kez kərmigan, Heqkəndək kulaç anglimiojan, Heqkəndək kəngəl oylap bakmiojan nərsilərdür». **10** Əmma bu nərsilərni Huda Rohi arkılık ayan kıldı; qünki Roh, bolsa hammə ixələri, hətta Hudanıng qongkür taglırını inqilikəp izligiçidur; **11** Qünki insanlarda, insanning kəngliyidək bilgisi xu insanning rohidiñ baxka nərsə barmu? Xuningə oħxax, Hudanıng Rohidin baxka, Hudanıng kəngliyidək bilgisi yoktur. **12** Əmma bizning köbul kılıqinimiz bolsa bu dunyadiki roh əməs, bəlkı Hudadin kəlgən Rohut; dəl xundaq boləqəkə biz Huda taripidin bizgə sehiylik bilən ata kılınojan

nərsilərni bilip yetələymiz. **13** Bu ix-xəy ilərni insanıqdanalıktın egitilgən sezlər bilən əməs, bəlkı [Muğəddas] Rohtin egitilgən sezlər bilən, rohiy ixlarnı rohiy sezlər bilən qızxandırıtip sezləyimiz. **14** Əmma «janəqə təwə» kixi Hudanıng Rohining ixlərini kobul kılmayıdu, qünki bu ixlar uningçə nisbətən əhəmkəniliklər; u ularnı heq qüxinip yetəlməydi, qünki ular roh bilən pərk etilip bahalinxı kerəktür. **15** Rohka təwə kixi həmmə ixlar oja başa berəleydi; əmma uningçə bolsa heqkim başa berəlməydi. **16** Qünki kim Rəbning oy-kenglini qüxinip yetip, Uningçə maslıhətqi bolalısın? Əmma biz bolsak Məsihning oy-kengliga igimiz.

3 Lekin mən, i kərindaxlar, Rohka təwə kixilərgə sez kiloqandək silərgə səz kılalmay keliwatiñem; əksiqə silərni etkə təwə kixilər, Məsihədə bolajan bowak hesablıp silərgə sezləkə məjbur boldum. **2** Mən silərgə süt iqtüzdüm, gəxni yegüzmidim; qünki silər gəxni həzim kılalmayıtinglar, xundakla hazırlımu tehi həzim kılalmayısilər; **3** Qünki silər yənilə etkə təwədursilər. Aranglarda həsəthorluk wə talax-tartıxlardar bololoqqaq, silər etkə təwə əməsmi, insanlıqlarə mengiyatmamsısilər? **4** Qünki birsi «Mən Pawlus tərəpdarı», baxxa birsi «Mən Apollos tərəpdarı» desə, silər pəkət insanlarning yolidə mangojan bolup kəlməmsiñər? **5** Apollos degen kim? Pawlus kim idi? Biz pəkət silərlərin etikəndərlərə wasitiqi bolduk, halas; hərbirimiz pəkət Rəb bizgə təkşim kılıjını boyiqə wəzipə ada kılıdıcıq hizmətkarlar, halas, xundak əməsmi? **6** Mən tiktim, Apollos suyojardı; əmma əstürgüqi bolsa Hudadur. **7** Xunga tikküqi heqnemiga hesab əməs, suyojarouqumu heqnemigə hesab əməs, pəkət əstürgüqi Huda Əzî həmmidür. **8** Əmma tikküqi wə osa kılıqıqi bolsa bir məksəttidur; xundaktimu hərbiri əz ajrı boyiqə in'əmni kobul kılıdu. **9** Qünki biz Hudaqə təwə məhnətdaxturmız; silər bolsanglar Hudanıng bajetizi, Hudanıng küruluxisilər. **10** Hudanıng mangə təkşim kılıjan mehîr-xəpkəti boyiqə, huddi usta memardək ul saldım, andin baxxa birsi uning üstigə kuruwatidu. Əmma hərbir kuroqçı kandak kuruwatkənlilikə ehtiyat kilsun. **11** Qünki selinoqan ulnı, yəni Əysə Məsihətin baxxa heqkəndak ulnı selixkə bolmaydu. **12** Əmdi birsi bu ul üstigə altun, kümüx, kimmtölik taxlar, yaşaq, qəpler, saman salsa, **13** hərbirininq singdürən ajrining kandaklılıkerənidü; qünki xu künini uni axkarə kılıdu, qünki uning mahiyəti otta kərəlidü; ot hərbir kixininq əjrini, kandak mahiyəttin bolajanlıklını sinaydu. **14** Birsininq ul üstigə kuroqan ixi puhta saklinip kalsa, u in'amoja erixidu; **15** birsininq kuroqını keyüp kətsə, u ziyan tartidu; u əzi əkululidu, əmma goya ottin etüp kütuləqan birsiga oxhap kılıdu. **16** Əjəba, ezunglarning Hudanıng ibadəthanisi ikənliliklərini wə Hudanıng Rohining silərdə turozanlıklını bilməmsiñər? **17** Birsı Hudanıng ibadəthanisini harab kilsə, Huda uni harab kılıdu; qünki Hudanıng ibadəthanisini pak-mükəddəstur, silər dəl xundakşilar. **18** Heqkim əz-əzinə aldimisun; birsı əzinəni bu dəwrə dana dəp sanisa, nadan bolup kalsun; xuning bilen u dana bolidu. (**aİN g165**) **19** Qünki bu dunyadiki danalıq Hudaqə nisbətən əhməkliklər; qünki: — «U danixmənlərni əz hiyligərlilikining tuzikijo alidu», dəp wə yənə: «Rəb danixmənlərning oy-hiyallirining tutamı yoklukını bilidu» dəp pütkülləktür. **21** Xunga

heqkim insan degənlərni pəhirlinip danglimisun; qünki həmmə məwjudatlar silərgə təwədər; **22** Pawlus bolsun, Apollos bolsun, Kefas bolsun, dunya-jahən bolsun, hayat bolsun, əlüm bolsun, hazırlıki ixlar bolsun, kəlgüsü ixlar bolsun, həmmisi silərgə mənsuptur; **23** silər bolsanglar Məsihning, Məsih bolsa Hudanıngidur.

4 Birsı biz toopruluk birnəmə deməkqi bolsa, bizni Məsihning hizmətkarları wə Hudanıng sirləri amanət kiliñojan oqojidarlar dəp bilsun. **2** Əmdi oqojidar degənlərдин tələp kilinidöjni xuki, ular wapadar-sadiq boluxi kerəktür. **3** Əmma mən silər təripinglardın yaki baxxa hərkəndək insanıq sot təripidin sürüxtürüp bahalansam, bu mən üçün ziojirqlik ix; mən hətta ezüm toopruluk sürüxtürüp olтурmaymən. **4** Qünki wijdanim əyiblədijan heqkəndək ixlirimindən həwirim yok; əmma bu ixning əzi meni həkkaniy dəp aklimaydu; meni sürüxtürüp bahalıqquji bolsa Rebdur. **5** Xunga waktisaiti kəlmigüqə, yəni Rəb kəlmigüqə heq ix toopruluk həküm qıqarmanglar; Rəb kəlgəndə u əkarangoquluktiki yoxurun ixlarnı axfordılaydu, kəlb-dillardiki barlıq oyniyyətləri ayan kılıdu; xu qaçda hərbiri Huda təripidin təriplinidu. **6** Əmma, i kərindaxlar, bu ixlarnı silərlər manpətinglərni dəp ezungə wə Apolloska təbiklidim; məksət silər biz arkılık «pütülgənning dairisidin həlkip kərməngələr» degen sawakni əginixinglar, xundakla heqkəysinglərning məlum birsini baxxa birsidin üstün dəp pəhirlinip təkəbburlixip kətməsliklər üqündür. **7** Qünki kim seni baxxa birsidin üstün kılıdu? Sanga ata kiliñojan nərsidin baxxa səndə yənə nemə bar? Həmmə sanga berilgan tursa, nemixkə «Məndə əslə bar idı» dəp pəhirlinip kərəngləp ketisən? **8** Silər allığaçon toyunup kəttinglər! Allığaçon beyip kəttinglər! Silər bızsız padixaħħalar bolup həküm sürdunglar! Kaxxi silər həkikətən həküm sürgən bolsanglaridi — undakta biz silər bilən billə həküm sürgən bolattuk! **9** Qünki Huda rosullar bolajan bizlərni elümgə məhkum bolojan adəmlərdək əng ahiroja koyup sazayı kılıp otturioja qıkarojan, dəp oylaymən; qünki biz pütükül aləmgə, yəni həm pərixtılərgə həm insanlıqları bir hil tamaxa bolduk. **10** Biz Məsih üçün əhmək sanaloqlarımız, əmma silər Məsihəda danasıñ! Biz ajız, əmma silər küqliksilər; silər izzətlik, əmma biz har; **11** Hazırkı dakikigiqə aq-yalingaq, qangkap yürməktimiz, dumbalinip, sərgərdan, makansız bolup yürməktimiz; **12** əz əkolimiz bilən ixləp japa tartmaqtımız; əhanətək kəlojanda yahxılık tiləwatımız; ziyankəxlikkə uqriqanda, qidawatımız; **13** təhmətəkə uqriqanda, [biz ularni] qırayılkəqə [towiqə] ündəyimiz; biz jahənning daxkılı, insanların süpüründisi dəp karlıwatiñimiz, ta həziryojqə xundak. **14** Bu ixlarnı yezixim, silərni hijalətək kəldurux tıqün əməs, bəlkı seyümlük balılırim süpitidə silərgə nəsihət kiliwatiñem; **15** qünki silərlər Məsihədə təmənləğən tərbiyiliqüqilirinqərələrini bolsımı, silərlərin atanglar kep əməstur; qünki mən Məsih əysada bolup silərni hux hawər arkılık terəldürüp ata boldum. **16** Xunga mən silərdin etünimənki, meni üləgo kilinglər. **17** Dəl bu səwəbtin mən Rəbdə bolajan əz seyümlük wə ixənqılık oozlum Timotiyni yeninglaroja əwəttim; hərkəyasi jaylardiki jamaətə əgətəknərliməgə agixip, u silərgə Məsihəda bolajan yollirim toopruluk

əslitudu. **18** Əmma bəziliringlar, «Pawlusni yenimizoja kalmayıdu», dəp kərəngləp kəttinglar; **19** birək Rəb əjəba, aranglarda eż kerindaxlıri otturısida həküm buyrusu mən pat arıda yeningləroja barımən; xu qəqda mən kərəngləp kətənlərning sezlərini əməs, bəlkı ularda bolən küq-kudrətni kərüp bacay. **20** Qünki Uning ornidə, kerindax bilən kerindax dəwalixiati, — wə kapırlar aldida xundak kılıdıl! **7** Əməliyəttə eż aranglarda dəwalarning boloşanlıkinin ezi silərgə nisbatın bir ayıbtur. Nemixkə uwalqlılkə qidiməsilər? Nemixkə naħaqqlikka yol koymasılər? **8** Əksiqə, silər naħaqqlik kiliwatisilər, hiyanət kiliwatisilər, yəna kəlip kerindaxliringlaroja xundak kılısılər! **9** Həkkənisiżlarning Hudanıng padixahlıkişa warislik kılalmayıdıcıqlığını bilməmsilər? Aldınıp kətməngərlər! Buzukqlik kılıquqlar, butpərəslər, zina kılıquqlar, bəqqiwazlar, baxxə ərlər bilən buzukluk kılıquqlar, **10** ooprilər, nəpsaniyətqılər, hərəkkəxlər, təhməthorlar yaki aldamqi-kazzaplar Hudanıng padixahlıkişa warislik kılalmayıdu; **11** bazinglar dərwəkə xundak bołqansılər; əmma silər Rəb Əysə Məsihning namida wə Hudayimizning Rohi bilən yuyuldunglar, pak-mukəddəs kiliindinglar, həkkənij kiliindinglar. **12** «Həmmə nərsə manga halaldur», əmma həmmə nərsə payidlık boluwarımaydu; «həmmə nərsə manga halaldur», əmma mən həqkandak nərsinинг humarioja kül bolmayımen. **13** «Yeməklilər axkazan üçün, axkazan bolsa yeməklilər üçündür»; əmma Huda u wə bu hər ikkisini yokça qırırdı; tən bolsa buzukqlik üçün əməs, bəlkı Rəb üçündür; Rəb tən üçündür. **14** Huda Rəbni tirildürdi, xuningdək biznimü Əz kudriti bilən elümdin tirildürdi. **15** Teninglarning Məsihning əzalırı ikanıklını bilməmsilər? Undakta, Məsihning əzalırını elip, pahixə ayalning əzalırı kilsəm bolamıdu? Hərgiz bolmayıdu! **16** Kim pahixə ayal bilən baqlanojan bolsa uning bilən bir tan bolidu, dəp bilməmsilər? Qünki «ər-ayal» ikkisi bir tən bolidu» — deyilgəndi. **17** Əmma Rəbgə baqlanojuqi bolsa Uning bilən bir rohət. **18** Buzukluktin qeinqiqlər. «İnsanlarning hərbir sadır kilojan gunahı eż tenining sırtında bolidu!» — əmma buzukluk, sadir kiloquçı eż tenigə karxi gunah kılıdu. **19** Silərning teninglər silərni turalıq kilojan, Huda təripidin silərgə iltipat kiliyojan Mukəddəs Rohning ibadəthanisi, silər eżünglərni eżümninKİ əməs dəp bilməmsilər? **20** Qünki silər qong bədəl bilən setiwinloqansılər; xunga teninglarda Hudanı uluqlaqlılar.

5 Hərtərəptin xu angliniwatiduki, aranglarda buzukqlik bar ikən — bundak buzukqlik hətta taipilər arisidimu tiləja elinmaydu — u bolsimu birsining eż atisining ayalioja qekilixtin ibarət. **2** Əmma silər yoqınap kərəngləp kəttinglar! Bu rəzil ixni sadır kilojan kixi arımidin kəqliwetilsün dəp əktünüxünglərə toqra kəlməndə! **3** Qünki gərqə təndə silər bilən billə bolmısammu, əmma rohət silər bilən billə bolux süpitidə allıqaqan xundak mən xu həkümü qıqardımkı, **4** (həmmüngler Rəb Əysə Məsihning namida jəm bolğanda, eżümnin rohım silər bilən bolup, Rəbbimiz Əysə Məsihning küq-kudritığa tayinip) — **5** xundak kilojan kixininə ətləri hələk kılınsun, xuning bilən uning rohi Rəb Əysanıng künida kutkuzuluxi üçün Xəytanning ilkigə tapxurulsun. **6** Silərning qongqlik kılıqininglər yahxi əməs. «Kiçikkinə hemirturuq pütkül hemirni boldurup yoqinitidu» dəp bilməmsilər? **7** Kona hemirturuqni qıqiriwetinglar; xuning bilən silər aslı hemirturuqsız hemirdək yengi bir zuwula bolisilər; qünki «ətəp ketix heyti»[diki kozimiz] bolən Məsih kurbanlıq kılındı; **8** xunga heytni yaman niyatlık wə rəzilik bolən hemirturuq bilən əməs, bəlkı samimiylik wə həqikət bolən petir nan bilən tantana kılıp etküzəylə. **9** Man [aldinkı] hətta silərgə buzukqlik kılıquqlar bilən arı lax mangalar dəp yazoqanidim; **10** əmma bu deginim bu dunyadıki buzukqlik kılıquqlar, yaki nəpsaniyətqılər, yaki kazzaplar yaki butpərəslər bilən arı lax mangalar deginim əməs; undak bolğanda dunyadın ayrılxıq məjbur bolattinglar; **11** əmma həzirki bu hetimdə yazoqinim xuki, eżini «kerindax» dəp atıwalqan əmma xundakla buzukluk kılıquçı, nəpsaniyətqi, butpərəs, hərəkkəx yaki kazzap bolsa, undak bir kixi bilən arı lax mangalar, hətta uning bilən həmdastıhanımlı bolmanglar. **12** Sırttikilərni həküm qıqırıp bir tərəp kiliixing mən bilən nəma munasiwit? Ləkin iqinglardikilərni eżünglər həküm qıqırıp bir tərəp kiliix silərning ixinglər əməsmu? **13** Ləkin sırttikilərnin üstügə bolsa Huda Əzzi həküm qıqırıdu. Xunga «bu rəzil adəmni aranglardin qıqiriwetinglar».

6 Silərning aranglarda eżara arazlik ix bolsa, uni mukəddəs bəndilərning bir tərəp kiliixia tapxurmay, həkkənisiżlarning alidda dəwalixixa petinalamsılər? **2** Mukəddəs bəndilərning dunyani sorak kiliqiojanlıkinə bilməmsilər? Əgər dunyani silər sorak kiliqiojan ix bolsa, əmdi ziqirqlik ixlarnı həl kiliixka yarimamsılər? **3** Pərixti xüstdidimən həküm qıqırıdojanlıkimizi bilməmsilər? Xundak bolənən, bu həyattiki ixlarnı həl kiliix ənqılık ix idi? **4** Silərdə muxi həyattiki ixlər üstdidin həküm kiliix zərür tepliqanda, jamaat arisida həl kiliix ənqılık ix idi? **5** Silərdə muxi həyattiki ixlər üstdidin həküm kiliix zərür tepliqanda, jamaat arisida həl kiliix ənqılık ix idi? **6** Əmma mundak deyixim buyruk yolidə əməs, bəlkı məslihət

Muxularni silərni hijalətkə kaldurox üçün dəwatimən. əjəba, aranglarda eż kerindaxlıri otturısida həküm qıqaroquđak dana kixi yokmu, hətta birimu yokmu? **6** Uning ornidə, kerindax bilən kerindax dəwalixiati, — wə kapırlar aldida xundak kılıdıl! **7** Əməliyəttə eż aranglarda dəwalarning boloşanlıkinin ezi silərgə nisbatın bir ayıbtur. Nemixkə uwalqlılkə qidiməsilər? Nemixkə naħaqqlikka yol koymasılər? **8** Əksiqə, silər naħaqqlik kiliwatisilər, hiyanət kiliwatisilər, yəna kəlip kerindaxliringlaroja xundak kılısılər! **9** Həkkənisiżlarning Hudanıng padixahlıkişa warislik kılalmayıdıcıqlığını bilməmsilər? Aldınıp kətməngərlər! Buzukqlik kılıquqlar, butpərəslər, zina kılıquqlar, bəqqiwazlar, baxxə ərlər bilən buzukluk kılıquqlar, **10** ooprilər, nəpsaniyətqılər, hərəkkəxlər, təhməthorlar yaki aldamqi-kazzaplar Hudanıng padixahlıkişa warislik kılalmayıdu; **11** bazinglar dərwəkə xundak bołqansılər; əmma silər Rəb Əysə Məsihning namida wə Hudayimizning Rohi bilən yuyuldunglar, pak-mukəddəs kiliindinglar, həkkənij kiliindinglar. **12** «Həmmə nərsə manga halaldur», əmma həmmə nərsə payidlık boluwarımaydu; «həmmə nərsə manga halaldur», əmma mən həqkandak nərsinинг humarioja kül bolmayımen. **13** «Yeməklilər axkazan üçün, axkazan bolsa yeməklilər üçündür»; əmma Huda u wə bu hər ikkisini yokça qırırdı; tən bolsa buzukqlik üçün əməs, bəlkı Rəb üçündür; Rəb tən üçündür. **14** Huda Rəbni tirildürdi, xuningdək biznimü Əz kudriti bilən elümdin tirildürdi. **15** Teninglarning Məsihning əzalırı ikanıklını bilməmsilər? Undakta, Məsihning əzalırını elip, pahixə ayalning əzalırı kilsəm bolamıdu? Hərgiz bolmayıdu! **16** Kim pahixə ayal bilən baqlanojan bolsa uning bilən bir tan bolidu, dəp bilməmsilər? Qünki «ər-ayal» ikkisi bir tən bolidu» — deyilgəndi. **17** Əmma Rəbgə baqlanojuqi bolsa Uning bilən bir rohət. **18** Buzukluktin qeinqiqlər. «İnsanlarning hərbir sadır kilojan gunahı eż tenining sırtında bolidu!» — əmma buzukluk, sadir kiloquçı eż tenigə karxi gunah kılıdu. **19** Silərning teninglər silərni turalıq kilojan, Huda təripidin silərgə iltipat kiliyojan Mukəddəs Rohning ibadəthanisi, silər eżünglərni eżümninKİ əməs dəp bilməmsilər? **20** Qünki silər qong bədəl bilən setiwinloqansılər; xunga teninglarda Hudanı uluqlaqlılar.

7 Əmədi hazır silər hətinglarda otturıoja koyojan soallarоja kelyeli, — «ər ayal zatining tenigə təqmisi yahxidur». **2** Durus. Əmma buzukqlik lər saklinix üçün, hərbir ərkəkninə eżining ayali bolsun, hərbir ayalning eżining eri bolsun. **3** Ər ayalioja nisbətən ərlik məjburiyitini ada kilsən, ayalınu eriğə nisbətən ayallık məjburiyitini ada kilsən. **4** Ayal eż teninig igisi əməs, bəlkı eri uning igisidur; xuning qəxalxa, ər eż teninig igisi əməs, bəlkı ayali uning igisidur. **5** Pəkət pütün zehninglər bilən dualarоja berilix məksitidə eż makulluklunger bilən waqtinqə birgə yatmasılıkka keliixkəndinla baxxə, er-ayal eżara bir-birininq jinsi hək-təlipini rət kilmisən. Xundak alahidə məzgildin keyin yəna birgə bolunglar. Bolmisa, eżünglərni tutuwalalmaydiqojanlıkinglardın Xəytan silərni azdurux pursitini tepixi mumkin. **6** Əmma mundak deyixim buyruk yolidə əməs, bəlkı məslihət

yolididur. **7** Əmdi mən barlıq adamların manga oxax [boytak] boluxini halayttim; lekin bu ixta Hudanıng həmmə adəməgə bərgən ez iltipati bar; bırsi undak, yənə bırsi bundak. **8** Əmma man jorisız tənha yaxıqanlar wa tullaroja xuni eytimənki, məndək tənha turiwərsə wə yahxi bolidu; **9** Əmma eżünglarnı tutuwalımsıngalar nikahlinilərlər; qünki [ixk] otida kəygəndin kəra nikahlıq bolovan yahxi. **10** Əmma nikahlanıjanlarla kəlsək, mən xuni eytimənki (bu Rəbning eytkini əməs), kərindaxning etikadsız ayali bolsa wə ayali uning bilən turuwerixkə razi bolsa, u uni koyup bərmisun; **11** [etikadqı] ayalning etikadsız eri bolsa wə eri uning bilən turuwerixkə razi yatlıq bolovan ayal kəndak kılıp erini hursan kılıx bolsa, u eridin ajrixip katmisun. **12** Qıñki etikadsız ər bolsa etikad kılıjan ayalda pak dəp həsablinidu; etikadsız ayal bolsa [etikad kılıjan] kərindaxta pak dəp həsablinidu; bolmisa, pərəntilirinqərələr həramdin bolovan bolatti; əmma ular əmdi pak boldi. **13** Lekin etikadsız bolovan tarəpninq kətküsü bolsa, u ajrixip kətsun; bundak əhwallarda kərindax aka-ukilar, hədə-singillar [nikah məjburiyyitigə] baqlinip qalajan bolmayıdu; kəndakla bolmisun Huda bizni inaқ-hatırjəmlikta yaxaxka qakıroqandur. **14** Əy [etikadqı] ayal, eringni [etikad kildürup] kutulduralaydiqanlıqını nadin bilisən? Əy [etikadqı] ər, hotunungni [etikad kildürup] kutulduralaydiqanlıqını nadin bilisən? **15** Halbüki, Rəb hərkəsimizə qəndak taşkim kılıjan bolsa, kəndak halətə qakıroqan bolsa, u xuningda mengiwsun; mən həmma jamaatlərdə xundak yolyorukni tapılaymən. **16** Əy qakıroqan kılınmış; birsi sünnetlək halətə qakırıldımu? U əmdi sünnet kılınmış. **17** Sünnetlik bolux heqnərsə hesablanması, sünnetlək boluxmu heqnərsə hesablanmas; [hesab bolidiqini] Hudanıng əmərlirigə amal kilixtin ibarəttür. **18** Hərkim kəysi halətə qakırılojan bolsa, xu halətə kəlsun. **19** San qakırıloqanda kül halitidə idingmu? Uning bilən karing bolmisun; lekin əger hərliklə pürsüti kəlsə, uni əkolungdin bərmə. **20** Əy qakıroqan kül bolsa Rəbning hər adimidür; uningoja oxax, qakırılıp hər bolququmu Məsihliqə kulidur. **21** Silər qong bədal bilən setiwlindinglar; insanlar oja kül bolmanglar. **22** Əy qakıroqan kül bolsang, undakta, uning bilən ajrixixni oylıma; ayalingdin ajrixip kəttingmu? Undakta yənə eylinixni oylıma. **23** Lekin eylənsəng, san gunah kılıjan bolmaysən; wə nikahlanıjanlar nikahlanşa, ularmu gunah kılıjan bolmaydu. Əmma xundak kilsə ular jismaniy jəhətə japaqə uqrayıdu; meninq silərni uningdin haliq kılıqm bar. **24** Əmma xuni degüm barki, i kərindaxlar — wəkit kiskidur. Xunga ayallık bolovanlar ayalsızlardək bolsun; **25** matəm tutkanlar matəm tutmiojanlardək bolsun; bəht-huxallıqtə bolovanlar bəht-huxallıqtə bolmiojanlardək bolsun; mal-mülük setiwalıjanlar mal-mülükiszlərdək bolsun; **26** bu dunyadiki bayılıklardın bəhriyən bolovanlar dunyani eżining təəllükati dəp bilmisun; qünki bu dunyadiki hazırlıq halət etüp ketidur. **27** Əmma silərninq oğomsız boluxlungarnı halaymən. Ayalsız kixi bolsa Rəbning ixlirini oylaydu, kəndak kılıp Rəbni hursan kılıxning ojemidə bolidu. **28** Əmma ayallık kixi kəndak kılıp ayalını hursan kılıx üçün bu dunyadiki ixlarning ojemidə bolidu; **29** Yənə keliplə ayal wə nikahlanıjan kızning otturisida pərk bar; nikahlanıjan kız bolsa Rəbning ixlirining, kəndak kılıp həm təndə həm rohla pak-mukəddəs boluxning ojemidə bolidu; əmma etikadsız eri bolsa wə eri uning bilən turuwerixkə razi yatlıq bolovan ayal kəndak kılıp erini hursan kılıx üçün, bu dunyadiki ixlarning ojemidə bolidu. **30** Əmma mən bu seznı silərninq mənpəätinqarnı kezde tutup dəwatiñən; boynunglar oja sırtmək selix üçün əmas, bəlkı ixlirinqərin güzel boluxı, kenglüngərələlməq halda Rəbəgə berilip Uni kütiyüngələr üçün dəwatiñən. **31** Əmma əgər birsi niyat kılıjan kizəq nisbətən muamiləmının durus bolmiojan yeri bar dəp karisa, u kiz yaxlıq baharıdin etüp kətkən bolsa, ikkisi əzinə tutuwalalmışa, u halıqonun kılısun, u gunah kılıjan bolmayıdu; ular nikah kılısun. **32** Birək, birsi ez kenglidə mukim turup, həqkəndak ixtə besimi astida bolmayı, bəlkı ez iradisini baxkırup, kenglidə niyat kılıjan kizini əmrigə almaslıknı karar kılıjan bolsa, yahxi kılıjan bolidu. **33** Kışkıri, eyləngənninq eyləngənninq yahxi ix, eylənmigənninq eylənmigənninq tehimu yahxi ix. **34** Eri hayat qaçda ayali uningə qapılanıqandur; əmma eri elimdə ulhiqan bolsa, u halıqan kixığa (paqət Rəbdə, əlwəttə) nikahlinixkə ərkin bolidu. **35** Lekin kariximə u tul kəlsa, tehimu bəhətlək bolidu; məndimu Hudanıng Rohi bar, dəp ixinimən!

8 Əmdi «butlarqa atap nəzir kilinoqan taamlar» məsilisigə kəleyi. «Həmmimizdə bilim bar» dəp bilimiz. Hox, birak bilim bolsa adəmni kərənglitidü; mehri-muğabbət bolsa adəmni küridü. **2** «Mening bilimim bar» dəp hesablıqan xixi, əməliyəttə həqnemini tehi bilixkə tegixlik dərijidə bilmigən bolidü. **3** Əmma Hudani seyğən xixi bolsa, u Nuning taripidin tonulidü. **4** Hox, əmdi «butlarqa atap nəzir kilinoqan taamlar» toopruk — bizgə məlumki, «Jahanda but deyən həqnemə həsablanmaydu», wə «birlə Hudadin baxxa həq ilə yoxtur». **5** Gərqə nuroqun atalmış ilahılar bar bolısimu — maylı ular zemində yaki asmandan turidü dəp kərilixidin kat'iyinəzər (dərvəzə «ilahılar» kəp, wə «rab»lər keptur) **6** biraq biz üçün pəkətlə bir Huda, yəni Ata bardur. Uningdin barlıq məwjudatlar apirida bolqan, bizmə Nuning üçün məwjut bolqanımız; [xuningdək], birlə Rab, yəni Əysə Məsih bardur. Pütkül məwjudatlar U arkılık məwjut, bizmə U arkılık həyatmiz. **7** Əmma bundak bilim həmmimizdə tehi yoxtur; tehi butlarqa kəndürülginidin halas bolmioqan bəzi [ixəngtűqilər] bolsa muxundak taamlarını «butkə atap nəzir kilinoqan» dəp bilip yəydi; xundakla ularning wijdanı ajiz bolonaqka bulmannaqən bolidü. **8** Əmalivatfa taamlarının

ezliri bizni Huda bilen yaraxturalmaydu; yemisək bizning kəməqlikımız hesablanmaydu, yegən bolsak artukqlikmu hesablanmaydu. **9** Bırak hərhalda [yeyix] ərkinliklarning ajizlarqa putlikaxang bolmaslıqıça kengül koyunqlar. **10** Qünki ajiz bir bənda biliyi bar bolqan sening buthanidiki dastihanda olturup yegənlilikin kərsə, undakta u ez ajiz wijdanıoja karxi halda butlaroja atap nəzir kılınoş taamlarnı yeyixa «kərulup kùçqytılıdıcıjan» bolmandu? **11** Xuning bilən Məsih uning nijati üçün əlgən, sening kerindixing bolqan bu ajiz bənda sening bilməng wajidin halak bolidu. **12** Xu yol bilən kerindaxlarqa ziyan yatküziş gunah kılıp, ularning ajiz wijdanını zəhimləndürüp, Məsihkar karxi gunah kılıwatisilər. **13** Xunga, əgər birər taam ez kerindiximni yikitidıcıjan kiltək bolsa, kerindiximni yikitmaslıkım üçün mən mənggügiqə gəxni kətiy yeməymən. (**aiən g165**)

9 Mən ərkin əməsmu? Mən rosul əməsmu? Mən Robbimiz Əysə Məsihni kergən əməsmu? Silər ezungular menin Rəbdə bolqan ejrim əməsmu? **2** Əgər baxkilaroja nisbətən rosul dap hesablanmışsam, mən heq bolmioqanda silərgə rosul boldum; qünki ezungular Rəbdə menin rosul bolqanlıqimni təstikliqan məhərdürsilsər. **3** Meni sürüxtə kilməkqı bolqanlarqa bolqan jawabım mundak: — **4** Bılzerning yəp-iqixə həkükimiz bar əməsmu? **5** Bizning baxka rosullar, Robninq Ez iniliri wa Kefasning kılıqinidək, etikadqı bir singilin əmrinigə elip səpərdə hamrah kılıp yürüş həkkimiz yokmu? **6** Əjəba, pəkət Barnabas bilən meninglə əmək kilməslək həkükimiz yokmu? **7** Kim hirajəni ezi tələf [əskər bolup] jənggə qıkıldı? Kim üzümzar bina kılıp uning mewisidiñ yeməydi? Kaysi pada baxkuqi padinin sütitdin iqmaydu? **8** Bu deqənlirim pəkət insaniy kezkarax boyiqə eytiloqanmu? Təwrat-kanunining əzidimu ohxax deyilgən əməsmu?! **9** Qünki Musaqa qüsürtülgən kanunda: «Haman təpkən ekütninq aqzıja kəxək salma» dəp pütülgəndür. Huda eküzlərgila keyüngənmu, **10** yaki buni pəkət bızlərni dap eytkənmu? Xübhisizki, bu sezlər bızlər üçün pütülgəndür; xuning üçün yər həydigiçi ümidiñ həydixiga tegixlik, xundakla haman təpküqimü həsuldin bəhriman bolux ümidiñ ixləxkə tegixlikтур. **11** Biz silərgə rohiy bəht-bərikətlərni terip, silərdin maddiy jəhəttin yiojwalsak bu qəktin exip katkənlilik bolandu? **12** Baxka [hizmetçilər] silərdə muxu həkükni ixlətkən yərdə, biz xundak kılısa tehimu bolidiqou? Əmma Məsihning hux həwirigə heq tosaloju bolmisun dap, biz bu həkükni heqkəqan ixlitip bağımiduk; əksiqə, hərkəndək ixlərə qidap keliwativimiz. **13** İbadəthanidiki mukəddəs ixlər üçün ixligüqilərninq ibadəthəniçə ataloqan hədiyelərdin yəydiqənlilikini, kurbangahə hizmet kiliwatçılarnıñ kurbanlıklardın tülüxini alidiqənlilikini bilməmsilər? **14** Xuningqa ohxax, Rəb hux həwərni jakarlıqıqlarıñ jeni hux həwərdin bekilsun dap bekittəndür. **15** Əmma mən bolsam bu həkükklärning heqkəysisini ixlitip bağımidim. Həm hazırlımu muxu həküktin padilinş dəp muxularını yeziwatkinim yok! Qünki mən baxkilarıñ meni bu pəhirliniñiqənlardıñ məhrum kılıqinidin kerə elginiñ tütük! **16** Qünki menin hux həwərni jakarlıximda pəhirləngüdək ix yok; qünki uning məjburiyyiti meni

besip turidu; hux həwərni jakarlimisam həliməqə way! **17** Qünki əgər uni halis kılısam, buningdin manga in'am bolidu; əmma ez ihtiyyarım bilən bolmisa, bu pəkət menin oqojıdarlıq burqını ada kılıqinim bolidu, halas. **18** Xundaq ikən, menin in'amim dəl xuki, hux həvar jakarlıqinimda mən hux həwərgə xixlərni həksiz erixtürimən — demək, in'amim hux həvar yətkütüxtiki tegixlik [həq elix] həküklirimiñ heq ixlətməsləkimidin ibarəttür. **19** Qünki həmmə adəmning ididin ərkin bolup, əzünni kepçilikə kul kıldım; xu yol bilən tehimu keprək adəmlərni kayıl kılıp kutkuzsam dəymən. **20** Yəhudiylərni kayıl kılıp kutkuzux üçün Yəhudiylərə nisbətən Yəhudiyoja ohxax boldum; Təwrat ənənə astida turoqanları kayıl kılıp kutkuzux üçün (Təwrat ənənə astida turoqanlarqa nisbətən Təwrat ənənə astida turoqanoja ohxax boldum; **21** Təwrat ənənə astida bolmioqanları kayıl kılıp kutkuzux üçün Təwrat ənənə astida bolmioqanlarqa nisbətən (Huda aliddə ənənəsiz bolmay, bəlkı Məsihning ənənəsiz bilən) mən Təwrat ənənə astida bolmioqanlarqa ohxax boldum; **22** ajizlarnı kayıl kılıp kutkuzux üçün ajizlarqa əzünni keprək boldum; mumkin kədər keprək adəmni kutkuzux üçün mən hərkəndək adəməq karita xundak adəm boldum. **23** Əzümninq hux həwərdin nesivəm boluxi üçün uni dəp həmmə ixni kılımən. **24** Bəygigə qüixkənlərning həmmisi yığırixdı, əmma pəkət birilə mukapatka erixidiojinini bilməmsilər? Ojəlibə əzümninq üçün yığırüngərlər. **25** Musabikədə elixküqilərinin həmmisi əzinə hər jəhəttin tizginleydi; ular pəkət bir qırıp ketidicən tajəqərəq erixix üçün xundak kılıdu, əmma biz bolsak qırımas taj üçün xundak kılımımız. **26** Xunga mən nixansız adəmdək yığırüwütmaymən; muxt atsəm həwaqə atidiojan adəmdək bolmayaq. **27** Uning orniçə man ez tenimmi urup əzümgə kəndürüp, uni əzümgə kül kılımən; undak kılımioqanda, baxkilaroja təlim jakarlap turup əzülmə layakətlək bolmay kəlixim mumkin.

10 Qünki, i kerindaxlar, mən silənning atası bowilirimizning həmmisinin bulut astida yürgənlilikidin wə həmmisinin dengizdən etüp mangoojanlığidin həwərsiz yürüyüngərləri haliməyəm; **2** ularning həmmisi bulutta həm dengizdə Musanıng [yətəkqılıkige] qəməldürülgən; **3** ularning həmmisi ohxax rohiy taamni yegən, **4** həmmisi ohxax rohiy iqimlikni iqtən; qünki ular ezeliriga [hamrahp, bolup] əgixip yığışın rohiy uyultaxtın iqattı (əmaliyyətə, muxu uyultax Məsihning Əzii idi); **5** xundaktımı, Huda ularning kepinqisidin razi bolmioqanı; qünki «Ular[ning jaşlıları] qəl-bayawanda qeqilə kalojan». **6** Əmma bu ixlər ularning bexiqə bızlərgə sawak-bəxarət bolsun üçün qüxkənidə; buningdin məksət, ularning ularıñ yaman ixlərə həwəs kılıqinidək həwəs kilməsləkımız tütündür. **7** Silət yəna ularning bəzilirigə ohxax butkə qokunidioqanlardın bolmangalar; bular toorluluk: «Həlk yəp-iqixə olturdı, andın kəyp-sapaoja turdi» dəp pütülgən. **8** Biz yəna ularning bəzilirininq buzukqılık kılıqinidək buzukqılık kilmayıli; qünki xu wajidin ulardin yigirmə üç ming kixi bir kündila oldu. **9** Yənə ularning bəzilirininq Məsihni

siniojinidək Məsihni sinimaylı; qünki xu səwəbtin ular yılanlar qekisi bilən һalak boldı. **10** Yənə ularning bəziləri aqrinojandək aqrınip kakximanglar – natijidə, ular jan aloquqi [parixta] təripidin eltürildi. **11** Əmdi bu wəkələrning həmmisi ularning bexioja bexarətlik misallar süpitidə qüxkən wə ahirki zamanlar beximizə keliwətqan biziñning ulardin sawaқ-ibrət eliximiz üçün hatiriləngəndi. (**aiōn g165**) **12** Xuning bilən «Mən [etiçadta] qing tirəp turmaktım» degen kixi ezinin yikiliп ketixidin həzi bolsun! **13** Silər duq kəlgən sinaklarning həmmisiga baxxə adəmlərəm oxhax duq kəlgən. Wə Huda bolsa wədisiđa turquqidur, U silərni kətürəlmigüdək sinaklaroja uqratmaydu, bəlkı sinak bexinglaroja qüxkəndə, xuning bilən təng uningdin etüb kütulux yolini yaritip beridü; silər xuning bilən uningoja bərdaxlık beridiojan bolisiler. **14** Xu səwəbtin, seyümlüklirim, butpərəsləktin keqinglər! **15** Silərni əkil-həxi jayida kixilər dəp karap xuni eytiwatiñan; sözligənlərimini bəhalap bekinqəlar:

— **16** Biz bərikətlik bolsun dəp tiligən, bərikətlik jamdiçi xarabni iqtinimiz, Məsihning kenidin ortak bəhirlənginimiz əməsmü? Bizning oxutkan nanni yeginimiz, Məsihning tenidin ortak bəhirlənginimiz əməsmü? **17** Biz nuroqun bolsakmu bir nan, bir təndurmiz; qünki həmmimiz xu bir nandin nesiwa alimiz. **18** Jismaniy Israliloja қaranglar; kurbanlıqlarını yegənlər kurbangahka nesipadxalar əməsmü? **19** Əmdi nemə deməkqimən? Butka atap sunulojan kurbanlıqning birər əhəmiyyəti barmidü? Butning birər əhəmiyyəti barmidü? **20** Yak, bırak, kapırlar butlaroja sunojoan kurbanlıqlarını Hudaşa əməs, bəlkı jinlaroja ataydu. Mən silərning jinlar bilən ortak nesipadx boluxunglarnı halimaymam. **21** Rəbning jamidin wə jinlarning jamidin təng iqtüqi bolsanglar bolmayıdu; Rəbning dastihinioja wə jinlarning dastihinioja təng dahil bolsanglar bolmayıdu. **22** Rabning həsət-əşəpini kozojımaqqımızmu? Biz Uningdin küqlükmu-ya? **23** «Həmmə nərsə halaldur», əmma həmmə nərsə paydilik boluwərməydu; «həmmə nərsə halaldur», əmma həmmə nərsə adəmning [etiçadını] kuralmaydu. **24** Əmdi heqkim ez mənpəətinizi izdimisun, bəlkı eżgilərinningkini izdisin. **25** Gəx bazırıda setilojan hərbərnərsini wijdanınları dəp olturnay, heqnenimi sürüxtə kilmay yəweringlər. **26** Qünki «Jahān wə uningoja tolöjan həmmə məwjudatlar Pərvəndigarəja mənsüptür» [dəp pütülgən]. **27** Əmma etikad kilmiojanlarning bırsə seni ziyanətək təklip kilsə wə kenglüng tartsa, aldingoja koyulqan həmmini wijdanıngni dəp olturnay yawər; **28** əmma bırsi sanga: «Bu butlaroja atalojan kurbanlık taamiş» desə, undakta uni yemə; nemixkə desəng, bu ixni sanga eytkan adəmning səwəbi üçün, xundakla wijdanning səwəbi üqündür; **29** mən degən wijdan seningki əməs, bəlkı həlikə kixinin wijdani; mening ərkinlikimə baxkılarning wijdani təripidin yaman dəp bəha berilixini hajiti barmu? **30** Mən təxəkkür eytip yesəm, təxəkkür eytkan nərsini durus yeginim tüpəylidin yaman dəp karliximning nemə hajiti? **31** Xunga silər nemini yesəngər, nemini iqşəngər yaki hərkəndək baxxə ixlarnı kılısangular, həmmə ixlarnı Hudaşa xan-xərəp kəltürülsün dəp kilingəlar.

32 Mən eżüm həmməylənni həmmə ixta məmmun klijikə intilginimdək, ez mənpəətim üçün əməs, bəlkı kəpəlikning mənpəəti, ularning kütkuzuluxi üçün intilginimdək, heqkimning aldioja – Yəhudiyilar bolsun, greklar bolsun, Hudanıng jamaitidikilər bolsun aldioja putlikaxang bolmanglar. Mən Məsihni ülga kilojinimdək, silərnu meni ülga kilingər.

11 Əmdi silərni xuning üçün təripləymənki, i kerindaxlar, həmmə ixlarda silər meni aslep turuwtisiler, mən silərgə tapxurçinimdək, kəsətmilərni tutup keliwatisilər. **3** Əmma mən silərning hər ərning bexi Məsihdur, ayalning bexi ərdur wə Məsihning bexi Hudadur dəp bilixinglarnı halaymən. **4** Xunga, [ibadətə katnaxkanda], hərkəndək ər bexioja birnərəsə artkan halda dua kilsə yaki bexarət bərsə, u ez bexioja hərmətsizlik kılajan bolidu. **5** Əmma [ibadətə katnaxkanda], hərkəndək, ayal bexioja birər nərsə artmiojan halda dua kilsə yaki bexarət bərsə, u ez bexioja hərmətsizlik kılajan bolidu; bundək ayalning qeqi qüxürüwetilgən, [rəswa ķilinojan] ayaldın pərkə yoktur. **6** Ayal kixinin bexioja artkını yok bolsa, qaqlıri qüxürüwetilsün; ayalqa nisbətən qaqlırının kesiwetiliyi yaki qırixürüwetiliyi uyatlık iş bolsa, əmdi uning bexioja birər artkını bolsun. **7** Qünki ər kixi bolsa bexini yapsalıki kerək; qünki u Hudanıng sürət-obrazi wə xan-xəripidur; əmma ayal kixi bolsa ərning xan-xəripidur. **8** Qünki ər bolsa ayaldın əməs, bəlkı ayal ardindur. **9** Xuningdək ər kixi ayal üçün əməs, ayal kixi ər üçün yaritiloğandur. **10** Bu sawabtin, həm parixtilərning səwəbidin ayal kixi bexida hökük[ning] [bağışığa] iğə boluxi kerək. **11** Halbuki, Rəbdə ayal ərsiz bolmas wə ər aysız bolmas; **12** qünki ayal ardın qıkırılıqinidak, ər ayal arkılık [tuqulidu]; lekin həmmə ix Hudadindur. **13** Əz kənglünglarda baha beringlər; ayallarning bexioja birnərəsə artmay turup Hudaşa dua kılıxi muwapikü? **14** Təbiətning ezi silərgə ər kixinin uzun qaqlıri bolsa uningoja uyat ikanlığını egətmidimü? **15** Əmma ayal kixinin uzun qaqlıri bolsa, bu uningoja xan-xərəp bolidu; qünki uning uzun qaqlıri uningoja bezək-yepinqə bolsun dəp təkdim kılınojan. **16** [Birsining bu ixlar tooruluk] talax-tartix kılıqası bolsa, [xuni bilsunki], bizerlərə həm Hudanıng jamaatlıridumu xulardın baxxə heq kəidilər yoktur. **17** Əmma hazır deməkqi bolqan ix, yəni silər yiqilojan sorunlaroja kəlsək, uningda silərni təripliməymən; qünki yiqilojininglarning natijisə paydilik əməs, bəlkı ziyanlık boluwatidu. **18** Qünki biringidin, silər jamaatə yiqilojininglarda, aranglarda guruhlaroja belünüxlər bolqanlığını anglidim; bu gəpkə kismən ixəndim. **19** Aranglarda belünüxlər pəydə bolmay kalmayıd. Undak bolmioqanda aranglarda kimning layakətlik bolqanlığını kərtüwalojili bolmayıddı. **20** Silər bir yərgə jəm bolqoninglarda, silər [həqiqətən] «Rəbning ziyanı»dın yeməysilər. **21** Qünki yegininglarda hərbəringər baxkılarning yeyixini kütməyla ezungər elip kəlgən ojızan yəwerisilər-də, bırsi aq kalidu, yəna bırsi məst bolup ketidü. **22** Yəp-iqixə ez eyliringər yokmu? Hudanıng jamaitini kəzgə ilmay, yoksullarını hijalətkə koymaqqimusilər? Silərgə nemə desəm bolar? Silərni təripləmdimən? Yak, silərni təripliməymən. **23** Qünki mən silərgə [Rəbning ziyanı] tooruluk]

yətküzgənlərimni özüm Rəbdin tapxuruwalojanmən; tən bolqandək, Məsih Əzimu həm xundaktur. **13** demək, Rəb Əysəqa satqunluk kılınoğan keqidə u koliqa Qünki həmmimiz, məyli Yəhudiyalar bolsakmə, Greklər nan elip, **24** təxəkkür eytkəndin keyin uni oxup: «Mana, silərgə ataloğan Mening tenim; buni Meni bir təngə kirixka qəmündürildik wə bir Rohtin iqixə əsləp turux üçün muxundak kilinglar» — dedi. **25** nesip kılindı. **14** Qünki tan birlə əzadın əmas, balki Xuningdək, ojızadın keyin u jamni koliqa elip: «Mana, kəp əzalardin tərkib tapidu. **15** Əgər put: «Mən kol bu jamdiki xarab əkinəndən bolqan «yengi əhə»dur; hər ketim buningdin iqtininqlarda, Meni əsləp turux üçün xundak kilinglar» — dedi. **26** Qünki silər hər kətim bu nandin yegən, bu jamdin iqtənən bolsanglar, taki Uning kaytip kelixiqisə silar Rəbning elüminin jakarlıqan bolisilər. **27** Xuning üçün, kimki layakətsiz haldə bu nanni yesə yaki Rəbning jamidin iqsa, Rəbning teni həm əkinəq nisbətən gunahkar bolidu. **28** Xuning üçün hərbiri bu ixlar üstidə əz-əzinə təkxürtüp, andin nandin yesun, jamdin iqsun. **29** Qünki [Rəbning] tenini park ətməy turup yegüqi wə iqtküqi hərkim əzığa həküm-jazani yətküzip yəp-iqidü. **30** Bu səwəbtin aranglardı nuroqun adəmlər zəiplixip kesə boldi, hətta heli bir kismi [əlümdə] uşlap kaldı. **31** Lekin əgər əz üstünməni təkxürtüp həküm qıkarajan bolsak, beximizə [Rəbning] həküm-jazası qüxtürümədiqan bolidu. **32** Əmma gərgə üstünməzə Rəb təripidin həküm-jazalar qüxtürülən bolsumu, əmaliyyətə bu Uning bizgə qüxtürən «tərbiya jazası»dır; buningdin məksət, bizning bu dunya bilən birləktə halakətə həküm kılınmaslıkımız üçündür. **33** Xunga, i kerindaxlar, [Rəbning ziyanitidə] yeyikə jəm bolqininglarda, [həmməylən toluk kalgüqə] bir-biringləri kütünglər. **34** Birsə aq qɔrsak bolsa awval eyidə yəp kəlsün; xundak kılıp silərnin jəm boluxunglar ezüngərlərə həküm-jaza yətküzəmədiqan bolidu. Kələjan baxxə məsililərni bolsa, mən barojinimdə tərtipkə salıman.

12 Əmma i kerindaxlar, rohiy iltipatlarə qəlsək, silərnin ular toorluluk bilməy kelixinglərni halimaymən. **2** Silər taipilərning arisida bolqan waqtinqlarda hərhil yollarqa baxlinip, gas-gaqə butlarqa [qoqunuxkə] azdurulup kətkininqlərni bilişilər. **3** Xunga mən silərgə ukturımənki, heqkim Hudanıng Rohida turup: «Əysəqa lənat!» deməydu wə hərkəndən biri Müqəddəs Rohita bolmary turup «Əysə Rəbdur!» dəp eytalmaydu. **4** Əmma iltipatlar hilmuhil, lekin Roh bolsa birdur. **5** Hizmətlər bolsa hərhil, əmma [biz hizmitini kılıdılqan] Rəb birdur. **6** Ixləx yolları hərhil, əmma həmməyləndə həmmə ixni wujudka qıkarouqı Huda bider. **7** Əmma həmməylərning mənpəti üçün hərbirigə Rohning namayan boluxi beqixlinidu. **8** Qünki Roh arkılık birigə danalıq yətküzgüqi sez, yənə birigə xu ohxax Roh arkılık həwər yətküzgüqi sez təkşim kılınıdu; **9** yənə ohxax Roh arkılık baxxə birigə alahida ixanq, yənə birigə ohxax Roh arkılık [kesəllərin] sakaytix iltipatlari, **10** birawoqa mejizilərni yaritix təkşim kılınıdu; birawoja wəhij-bexarət berix; birawoja hərhil rohları pərk etix, birawoja naməlum tillarda sezləx, yənə birawoja naməlum tillarnı tərjimə kılıx iltipati təkşim kılınıdu. **11** Əmma bu ixlərning həmmisini yürgüzgüqi ohxax xu bir Rohtur, U hərbirigə Əzi layik kərüp, ayrim-ayrim təkşim kılıp beridu. **12** Qünki insaniy tən bir bolsumu nuroqun əzalırı bolqinidək, xundakla əzalırı nuroqun bolsumu əzara əxulup bir

tən bolqandək, Məsih Əzimu həm xundaktur. **13** demək, Rəb Əysəqa satqunluk kılınoğan keqidə u koliqa Qünki həmmimiz, məyli Yəhudiyalar bolsakmə, Greklər nan elip, **24** təxəkkür eytkəndin keyin uni oxup: «Mana, kəp əzalardin tərkib tapidu. **15** Əgər put: «Mən kol bolmiojinim üçün mən təngə təwə əməsmən» desila, undakta u həkikətən təngə təwə əməs bolamdu? **16** Qünki silər hər kətim bu nandin yegən, bu jamdin iqtənən bolsanglar, taki Uning kaytip kelixiqisə silar Rəbning elüminin jakarlıqan bolisilər. **27** Xuning üçün, kimki layakətsiz haldə bu nanni yesə yaki Rəbning jamidin iqsa, Rəbning teni həm əkinəq nisbətən gunahkar bolidu. **28** Xuning üçün hərbiri bu ixlar üstidə əz-əzinə təkxürtüp, andin nandin yesun, jamdin iqsun. **29** Qünki [Rəbning] tenini park ətməy turup yegüqi wə iqtküqi hərkim əzığa həküm-jazani yətküzip yəp-iqidü. **30** Bu səwəbtin aranglardı nuroqun adəmlər zəiplixip kesə boldi, hətta heli bir kismi [əlümdə] uşlap kaldı. **31** Lekin əgər əz üstünməni təkxürtüp həküm qıkarajan bolsak, beximizə [Rəbning] həküm-jazası qüxtürümədiqan bolidu. **32** Əmma gərgə üstünməzə Rəb təripidin həküm-jazalar qüxtürülən bolsumu, əmaliyyətə bu Uning bizgə qüxtürən «tərbiya jazası»dır; buningdin məksət, bizning bu dunya bilən birləktə halakətə həküm kılınmaslıkımız üçündür. **33** Xunga, i kerindaxlar, [Rəbning ziyanitidə] yeyikə jəm bolqininglarda, [həmməylən toluk kalgüqə] bir-biringləri kütünglər. **34** Birsə aq qɔrsak bolsa awval eyidə yəp kəlsün; xundak kılıp silərnin jəm boluxunglar ezüngərlərə həküm-jaza yətküzəmədiqan bolidu. Kələjan baxxə məsililərni bolsa, mən barojinimdə tərtipkə salıman.

17 Pütün tan kezla bolsa, undakta anganax sezimiz nədin bolidu? Pütün tan kulaklı bolsa, undakta purax sezimiz nədin bolidu? **18** Həlbuki, Huda Əzigə layik kərgən tən əzalırının hərbirini ayrim-ayrim əz jayioğa orunlaxturoman; **19** Əgər ularning həmmisi ohxax əza bolsa, undakta uni əzalakmu tən degili bolatti? **20** Əmdilikdə azalar kep, tən bolsa birdur. **21** Kez əloqa: «Mening sanga ehtiyajım qüxməydül» deyəlməydi; aranglardı nuroqun adəmlər zəiplixip kesə boldi, yəki bas bolsa putlarə: «Mening silərgə ehtiyajım qüxməydül» deyəlməydi. **22** Dəl aksiąq, təndik ajiz-ərziməs dəp kərungən əzalar kəm bolsa bolmayıdu; **23** wə həm təndikli biz etiwarlısız dəp hesablanoğan əzalarəja bolsa, tehimu kəprak etiwar kılımımız; xundakla iskətsiz dəp karaloğan əzalırımız tehimu iskətlik kılınidu; **24** əslidə yariximlik bolqan əzalırımoja bolsa xundak kılınxıng hajiti yok, əmma Huda pütün tənni xundak birləxtürgənki, U etiwarlısız dəp hesablanoğan əzalarəja tehimu kəp etiwar beridu. **25** Buningdin məksət təndə həq belünüxlər bolmaslık, bəlkı barlıq əzalar əzara ohxax keyümqanlıqta boluxi üçündür. **26** Bir aza japa-dard tartsa, barlıq əzalar uning bilan təng japa-dard tartıldı; bir əzəqə xərap kəlsa, barlıq əzalar uning bilən təng xadlinidu. **27** Əmdi silər Məsihning tenidursilər, hərbiringlər Uning ayrim-ayrim əzəsidursilər. **28** Huda jamaatə muxundaklarını orunlaxturoman: — awval rosullarnı, andin pəyəyəmbərlərni, üçinqi bolup təlim bərgüilərni; andin möjizə kərsətküqlərni, andin türlik kesəlləri sakaytix iltipatlırişa iğə bolqanları, yardım bərgüilərni, yetəkçilik kələquqları, hərhil naməlum tillarda sezləydiqənlərni təyinləp orunlaxturomanı. **29** Həmməylən rosulmu? Həmməylən pəyəyəmbərmə? Həmməylən təlim bərgüqimə? Həmməylən möjizə kərsətküqmə? **30** Həmməyləndə sakaytix iltipatlıri barmu? Həmməylən naməlum tillarda sezləmədu? Həmməylən naməlum tillarnı tərjimə kılalımdu? **31** Əmma silər qonraq iltipatlarnı təkəzzə bolup կօղլանլار; həlbuki, mən hazır silərgə həmmidin əswəl bir yolu kərsitip berəy.

13 Mən əgərdə bu dunyadiki kixilər sezləwatkan hərhil tillar hətta pərixtılerning tilları bilənmə sezləyəldiqliqan bolsammu, birək mən mehirmühəbbətsiz bolsam, u qaoqda mən pəkət bir «dang-dang» kılıdıcıqan mis dang, bir «jang-jang» kılıdıcıqan jang bolup kəlimən, halas. **2** Əger mən pəyəyəmbərlik kəlisəm, barlıq sirlər, barlıq bilimlərni qüxinip bolqan bolsammu, həm xuning bilən bir wakıttı taqlarınlı yətkiyəlgidük toluk ixənqətə bolsammu, əmma məndə mehirmühəbbət bolmisa, undakta mən həqnərsə atap həm tenimni [Hudanıng yolidə] kurbanlıq süpitidə

keytىرۈلۈخە sunqan tەkdiрdim, emma mەndä yenila meھir-muھabbet bolmisa, undakta menig heqkandak paydam yok bolqan bolidu. **4** Muھabbet sêwr-taکtlik bolux hem meھribanliktut; Muھabbet haسatheroluk kilmaydu: Muھabbet ezini mahtimaydu, Tەkabburluk kilmaydu, **5** Nomussizlik kilmaydu, ئۆz mەnpaھti kezelip yurmaydu, Terikتürümeydu, Kenglidä eQMänlik saklimaydu; **6** Hەkkaniyisziliktin huxal bolmaydu, Baklı emaliyottin, hەkikötün huxal bolidu; **7** hemma ixta korsiki kenglilik lidi, hemmigə yüzelini [Hudaqa] ixinidü, hemma ixka ümid baqplaydu, hemmigə qidaydu. **8** Meھir-muھabbet hەrgiz ahirlaxmaydu. Bexarætlar bolsa, karqa kalmaydu: «naməlum tillar» bolsa, tiيagaydu: [mejizilik] bilimlermü karqa kalmaydu. **9** Qünki bizning bilidioqanlirimiz kismen, bexaræt beridioqanlirimiz kismen; **10** lekin mukamмallik kalganda, kismanlik yokludu. **11** Mən kiqikimda balilarqə sezildim, balilarqə oylidim, balilarqə hesablidim; qong bolqojinimda, mən balilikni taxlidim. **12** Qünki biz hazır bir tutuk derizidün müjməl halda kerimiz, lekin xu qaçدا yüzümuy kerimiz: Hazır mən kisman tonuyman, xu qaçda man [Huda] meni tonup kiliwatqandak tonuyman. **13** Hazır ixanq, ümid, meھir-muھabbettin ibarat bu üq narsa turuptu; bulardin aң üstün turidioqini meھir-muھabbettur.

kılıdu, lekin aҝıl-idrakimdin bolsa mewa qikmaydu. **15** Undakta kandak kılıx kerék? Mən bəzidə rohîm bilən dua kılıman, hem bəzidə aҝıl-idrakim bilənmü dua kılıman; mən bəzidə rohîm bilən mədhiya nahxilirini eytimən, hem bəzidə aҝıl-idrakim bilənmü mədhiya nahxilirini eytimən; **16** bolmisa, pəkət rohing bilənlə mədhiya okusang, ixlətkən [tilingni] bilmigañlerning katarida olturopqı təxəkkürunggə kandakmu «Amin» deyilisün? Qünki u eytikiningi qۇxınmaydu. **17** Sən dərhəkikət təxəkkürni yahxi eytisən, emma yenigidiki angloqyuning etikadi kurulopqı yok. **18** Mən bundak naməlum tillarda xəhsan hemminglardın kep sezləydiqanlıkim üçün Hudaqa təxəkkür eytimən; **19** ھalbuki, jamaətta bolqanda, naməlum tilda tūmən eqiz sezligininmdin kərə, baxkilaroja təlim-tərbiyə berəligidük qüixinixlik sezdir bəx eqizla seziyilişəm daymən. **20** Kərindaxlar, aҝıl-hoxunglarda bala bolmanglar; yamanlık, jehatida bowaq bolunglar, emma aҝıl-hoxunglarda pixkədəm bolunglar. **21** Təwrettä: «Qət tilliklarning sezi wə yat adəmlərnəng ləwliri arkilik Mən muxu həlkə gəp kılıman; lekin xundak bolsimu ular yenila Manga kulak salmydu – daydu Pərvardigar» dəp pütülgəndür. **22** Xunga «naməlum tillar» bolsa bir alamat balgidur; etikadqilaroja emas, bəlkı etikadsızlaroja alamat balgidur; wahiy-bexarætlər

14 Mehîr-muhabbatka intilip uni koqlıxinglar wə həm rohij intipatlaroja, bolupmu bexarət berixkə intizar bolunglar. **2** Qünki naməlum tilda sezlaydiqan kixi adəmlərgə əməs, bəlkı Hudaçşa sezleydu; angloquşılardın həqkim uni qıxanməydi, amma u Rohta sirlək ixlarnı eytip beridü. **3** Lekin bexarət beridiqan kixi bolsa adəmlərin etikadını küruxkə, ularnı rıqbətləndürükə wə təsəlli berixkə sezleydü. **4** Naməlum tilda səzligüqi ez rohini kuridü; amma bexarət bərgüqi jamaətning [etikadını] kuridü. **5** Əmdilikdə mən silərnin hammıngılların naməlum tillarda səzliyəlixinglarnı ümid kılımın, lekin bexarət berixinglarnı tehimü ümid kılımın. Naməlum tilda səzligüqi səzini tərjimə kılınsa, jamaətning etikad küruluxida bexarət bərgüqi uningdin uluq bolidü. **6** Kerindaxlar, mən yeninqərəqə kelip, naməlum tillardıla səzliginim bilən məlum wəhiy, bilim, bexarət takı taliynnı yətküzmisəm, mən silərgə nəmə payda tagküzmər? **7** Hətta awaz qıkıralaydiqan jansız nərsilər, məylı nəy bolsun, qıltar bolsun xundak; ularning ahənglinirin bir-biridin parkı bolmasa, ularda qelinoğan padə qandağın pərk etilsün? **8** [Jəng] kaniyimu baqlılık bir ahəngda qelinmişə, kim jənggə hazırlansun? **9** Xuningdək silər tilda eniç qüxinəlidük sez kılmisanglar, nemə deməkqi bolqojininglarnı kim qüxinəleydü? Silər həwəqə gəp kiloqändək bolisilər. **10** Jahanda, xübhisizki, hilmuhil tilawazlar bar wə ularning həqkəysisi mənişiz əməs; **11** əgər əmdi mən məlum awaz-tılning mənisini bilmisəm, mən səzligüqə nişbətən yat wə u mangu nişbətən yat bolidü. **12** Əhəwal silərdimə xundak, Xunga, silər rohij intipatlaroja kızozinlik bilən intilqonikansırlar, jamaətning etikadını kuridiqan intipatlaroja bay boluxkə intilinglar. **13** Xunga, naməlum tilda sezlaydiqan kixi səzligənlərini tərjimə kılıp berələydiqan bolsam dəp dua kilsun. **14** Qünki naməlum tilda dua kilojinimda, rohım dua

Korintlıklar ola 1

686

bolsa, eyidə eż ərliridin sorisun; ayalning jamaətə sözlixi uyatlıq ixtur. **36** Hudanining söz-kalami silerdin baxlanoğanmu?! Yaki yaloquz silergila yetip kəlgənmu?! **37** Birsı əzinə wəhiy-bexarətqi yaki rohiy kixi dəp sanisa, u silergə həzir yazoğan bu seziñning həkikətən Rebninq əmri ikənlilikini etirap kilsun. **38** Birsı buni etirap kiliñxi halimisa, u etirap kiliñmady. **39** Xuning üçün, i kerindaxlar, wəhiy-bexarətləri yətküütixka təlmürüp tilinglər, xundakla naməlum tillarda sezləxni qəklimənglər. **40** [Hulasə kılıp eytəkanda], hərbir ix qıraylık, tərtiplik kilsunsun.

15 Əmma, i kerindaxlar, mən silergə əslidə yətküzən hux həwərnı bayan kılmakqiman; silər bu hux həwərnı köbul kilojan wə unında qing turuwatisiler; **2** mən silergə yətküzən hux hewer bolajan kalamda qing turojan bolsanglar, — (ixənginqlər bikaroja kətmigən bolsa) — silər uning arkılık kutkuzuluwatisiler. **3** Qünki mən əzümgə amanət kılınoğanlarını əng zərir ix süpitidə silergimu tapxurdum; yəni, Təwrat-Zəburda aldin eytilojinidək, Məsih gunahlırimiz üçün əldi; **4** U dəpnə kılındı; wə üqinqi künü yəna Təwrat-Zəburda aldin eytilojinidək tirildürüldi; **5** U Kefaska, andin on ikkiyləngə kərndi; **6** andin U bir sorunda bəx yüzdin artuk kerindaxka kərndi; ularning kepinqisi bugünkü kündə tırık, əmma bəziliri elümde uhlawatidu; **7** U Yakupka, andin rosullarning əmmisigə kərndi; **8** Əmmisidin keyin U huddi wakitsiz tuquloqan bowakştek bolajan mangımı kərndi. **9** Qünki mən rosullar arisidiki əng təwinimən, rosul dəp atılıxka layik əməsmən; qünki mən Hudanining jamaitiga ziyançılık kılqanınan. **10** Lekin hazır nemila bolsam Hudanining mehîr-xəpkiti arkılık boldum; Uning manga kərsətkən xu mehîr-xəpkiti bikaroja kətmidi; qünki mən [Hudanining hizmitidə] barlıq rosullardin bəkrak japalik ixligənmən; əməliyətta ixligiçi mən əməs, bəlkı mən bilən billə bolajan Hudanining mehîr-xəpkitidur. **11** Demək, məyli mən yaki baxka [rosullar] bolsun, əmmiminizing yətküzənləri ohxax bolup, u dəl silər ixinip köbul kilojan hux həwərdur. **12** Əmma Məsih, əlgənər iqidin tirildürülən dəp jakarlanoğan bolsa, kəndakmū aranglardiki bəzilər əlgənlərinin tirilixi değən yok ix, dəydi? **13** Əmma əlgənlərinin tirilixi değən yok ix bolsa, Məsihning tirilixi yox ix bolajan bolatti. **14** Xuningdakı əgər Məsih elümđin tirilən bolmisa, jakarlıqan həwirimiñ bihüda bolajan, silərlərin etikadıngalarını bihüda bolajan bolatti. **15** Hətta bizmə Huda toorjisidiki yalojan guwahqılar bolajan bolattuq — qünki biz Hudanining Məsihini elümđin tirildürənlikigə guwahlıq bərdük. Əgər həkikətən elümđin tiriliq bolmisa, Huda Məsihniñ elümđin tirildürmigən bolatti. **16** Qünki əlgənər kaya tirildürülmisə, Məsihniñ tirilmigən bolatti. **17** Mubada Məsih tirilmigən bolsa, etikadıngalar kerəksiz bolajan, silər tehiqə gunahlırlınlarda yürüwatkan bolattinglar, **18** xundakla Məsihətə elümđa uhlawatqanlarmu halakətkə yüz tutğan bolatti. **19** Əgər türnidimizni pakət bu dunyadiki həyatımız üçünla Məsihka baqlıqan bolsak, biz insanlar arisidiki əng biqarə adəmlərdin bolajan bolımız. **20** Əmma əməliyətə, Məsih elümđə uhlioğanlar iqida «hosulning tunji mewisi» bolup, elümđin tirilgəndur; **21** Qünki bir insan arkılık elüm [aləmdə] pəyda bolojinidək, elümđin tirilixmə bir insan arkılık [aləmdə] pəyda boldı. **22** Adamatımızdin bolajanlarning əmmisi [uning tüpəlyidin] elümge məhkum bolajanlıqı oħxax, Məsihətə bolajanlarning əmmisi [Uning tüpəlyidin] elümđin həyatka erixidu. **23** Əmma əmmaylən eż nəwt-katarida tirilidu; tunji hosulning mewisi bolajan Məsih, biringi; ikkinqilər bolsa Məsihning dunyaoja kätip kəlginidə ezigə təwə bolajanlar. **24** Andin ahirət bolidi; xu qaçda U barlıq həkümranlıknı, barlıq hökük wə hərhil küqlərni əməldin kəldurup, padixaḥlıknı Huda-Atıqə tapxuridu. **25** Qünki U barlıq düxmənlərni [məoqlup kılıp] ayiojı astida kiloquşə həküm sürüxi keraktur; **26** Əng ahirki yokitiliđıqan düxmən bolsa elüm əzidur. **27** Qünki [Zəburda] «[Huda] pütkül məwjudatni Uning ayiojı astioja boysunduroğan» [dəp pütülkültür]. Əmma «pütkül məwjudat Uningoja boysunduroğan» deyilginidə, roxənki, xu «pütkül» degen sez «həmmmini Uningoja Boysunduroğozuqojuqıning eżini iqığa alojan əməstur. **28** Əmma əmmə Uningoja boysunduroğolandın keyin, Ooqlı əmməni ezigə boysunduroğuqıyo boysunidu; xuning bilən Huda əmmiñin əmmisi bolidi. **29** Elümđin tiriliq bolmisa, bəzilərning əlgənlər üçün qəməldürülülxini kəndak qüixinix kerak? Əlgənlər zadi tirilmisə, kixilər ular üçün nemə dəp qəməldürüləridü? **30** Bizlər nemə dəp [hər künü] hər saatə həwp-hətərgə duq kelip yürümisə? **31** Rəbbimiz Məsih, əysada silərdin pəhirlinixim rast bolojandək, [i kerindaxlırım], mən hərküni elümga duq kelimən. **32** Əgər ınsanlarning nukti'inəziridin eytəkanda «Əfəsus xəhirdə wəhxiy həywanlar bilən elixitm» desəm, əlgənlər elümđin tirilmisə, buning manga nemə paydisı? «Ətə bəribir elüp ketidiqan bolojandin keyin, yəp-iqip yürüwalayı» degen sez yollarıq bolmamış? **33** Aldanmanglar; qünki «Yaman əmrərlər əhləkni buzid». **34** Həkkaniy bolux üçün oyqininqilar, gunahıñ kol üzüngər; qünki bəziliringlərda Huda tooruluk, həwər yoktur — buni eytsam silər üçün uyat əməsmu? **35** Bəlkim birsi: «Əlüklər kəndak tirildürilər? Ular kəndak tən bilən tirilər?» — dəp sorixi mumkin. **36** I əhmək kixi, sening teriqinqin, əlməy turup käytidin tirilməydu. **37** Həm sening teriqinqin, esümlükünən teni əməs, bəlkı uning yalingaq deni — məsilən, buqdayıning yaki baxka birər ziraətning deni, halas. **38** Wə keyin Huda Əz həhixi boyığa uningoja məlum bir tənni beridu; xundakla uruk danlırinin hərbirigə ezinin tenini ata kılıdu. **39** Janiwarlarning ətləri bolsa birbirigə oħximəydu; ınsanlarning ezigə has ətləri bar, həywanlarning ezigə has ətləri bar, uqar-kanatlarningmu bar, beliklarningmu bar. **40** Asmando jisimlər bar, yər yəzidimə jisimlər bar; əmma asmandikisining jula-xarıpi baxkıqə, yər yəzidikisiningmu baxkıqə bolidu; **41** Қуякxning xan-xarıpi bir hil, aynıñ xarıpi yəna bir hil, yultuzlarning xan-xarıpi yəna bir hildur; qünki yultuzlar xan-xərəplidirə bir-biridin parklinidu. **42** Elümđin tiriliq həm xundaktur. [Tən] qırıx həlitidə terilidu, qırımas haləttə tirildürüləridü; **43** Uyatlıq haləttə terilidu, xan-xərap bilən tirildürüləridü; ajız haləttə terilidu, əmma kük-kudrat bilən tirildürüləridü. **44** U təbiətkə təwə bir tən

süpitidə terildi; rohka təwə bir tən bolup tirildürülüd; karxi qikkuqıllar mu kəp. **10** Timotiy yeninglar oja əslidə təbiətək təwə bir «janlıq» tən bolovan bolsa, əmdi berip tursa, uning aranglarda körkməy ərkən-azadə rohiy bir tən bolidu. **45** Xunga [Təwratta] mundak yürüxigə kəngül belünglər. Qünki umu manga ohxax pütülgənki: «Tunji insan Adəm’atımız tirik bir jan Rəbning hizmitini ixləwatidu. **11** Xunga həqkim uni kılıp yaritildi; əmma «ahirki Adəm’ata» bolsa hayatıq təwən kərmisun; bəlkı uni meninq yeniməqə kelixi bərgügi Roh boldi. **46** Əmma awwal kəlgini rohiy adəm üçün aman-əsan uzitip yoloq selip köyungalar; qünki əməs, bəlkı «təbiatik təwə boluoqı» adəm idi, keyin uning kerindaxlar bilən billə kelixini kütməktimən. «rohiy adəm» kəldi. **47** Dəsləpkı insan bolsa yərdən, **12** əmma kerindiximiz Apolloska kəlsəm, uningdin turpraktin apiridə kılınoqan; ikkinçi insan bolsa asmandın kerindaxlar bilən billə silərninq yeninglar oja berixni kəlgəndur; **48** Turpraktin apiridə kılınoqını kəndak kəp etündüm. Lekin uning hazırlaqə baroqası yok, bolovan bolsa, [uningdin] [bolovan] «turpraklık»lar mu Keyin pursat pixip yetilgəndə baridu. **13** Həqyar xundak bolidu; asmandın kəlgini kəndak bolsa, bolunglar, etikadta qing turunglar; mardanə ərdak uningdin bolovan «asmanlıqlar»mu xundak bolidu. bolunglar! Kəysər bolunglar! **14** Silərninq kiloqan həmmə **49** Bizlər «turpraklık adəm» süritidə bolojinimizdək, ixinglar mehribən-mühəbbət bilən kılınsun. **15** Əmdi, i «asmanlık adəm» süritidimə bolalaymiz. **50** Əmma kerindaxlar, Ahaya elxisidiki əng dəsləpkı etikad mewisi xuni eytimənki, i kerindaxlar, at wə kəndin terəlgənlər bolovan Istifanas wə uning alisidikilərni, xundakla Hudaninq padixaşlıqıq warışlıq, kılalmayıd; qırığıqı ularning Hudaninq mukəddas bandılirininq hizmitida qırımaydioqanoq warışlıq, kılalmayıd. **51** Mana, mən boluxka kəndak əzlini atioqanlıqını obdan bilişilər; silərgə bir sırni eytip beriman; biz həmmimizlə mən silərdin etünimənki, muxundak kixilərning wə ular [elümüdə] uhləydişənlərdin bolmayıüz; bıräk həmmimiz bilən birlikə hizmettə hərbir japa tartıwatkarlarning əzgərtılımiz! **52** Bir dəkkidilə, kəzni bir yumup səzliq kiringlar. **17** Əmma [yeninglardın] Istifanas, aqıqə, əng ahirkı kanay qeleninqəndə əzgərtılımiz; qünki Fortunatus wə Akayikusning bu yərgə meni yoklap kanay qelinsilə elgənlər qırımas hayatka tirdürülüd, kəlgənlükidin xadlandım; qünki ular silar tarəptin kəm xundakla əzgərtılımiz; **53** Qünki bu qırıp kətküqi qırımas bolovanlarını toluklap bərdi. **18** Qünki ular meninq hayatını kiyiwelixi, bu əlgüqı əlməsləknı kiyiwelixi rohiyini wə həm silərninqinimə yengilandurdu; xunga kerək; **54** Əmma qırıp kətküqi qırımas hayatını kiygəndə, xundak adəmlərni ətiwarlap hərmətlənglər. **19** Asiyadiki bu əlgüqı əlməsləknı kiygəndə, xu qaoqda bu səz jamaətlərdin silərgə salam. Akwila wə Priskilla həm əməlgə axurulidu: «Əlüm əqəlibə təripidin yutulup ularning eyidə jəm bolidioqan jamaəttinmu Rəbdə yokitilidu!». **55** «Ah, elüm, sening nəxtiring keni?!» silərgə kızqın salam yollaydu. **20** Kerindaxlarning Ah, elüm, sening əqəlibəng keni?!» (**Hadəs g86**) **56** həmmisi silərgə salam yollaydu. Bir-biringlar bilən pak Əlümüdiki nəxtər — gunahetur, gunahning küqi bolsa, seyüxlər bilən salamlixinglar. **21** Mana, mənki Pawlus Təwrat kanunu arkılıq namayan bolidu. **57** Lekin ez kolumn bilən salam yeziyatimə! **22** Hərkim Rəb bizni Rəbbimiz Əysə Məsih arkılık bularning üstidin Əysə Məsihni seygüqi bolmisa, uningoja lənat bolsun! əqəlibigə erixtürgüq Hudaqə təxəkkür! **58** Xuning Rəbbimiz, kəlgəysən! **23** Rəb Əysə Məsihning mehribən, seyümlük kerindaxlirim, qing turup təvrənməs xəpkəti həmminglərə yar bolqay! **24** Mening Məsih bolunglar, Rəbning hizmitidiki ixliringlar həmixinə kəng əysada bolovan muhəbbətim həmminglər bilən billə ziyadılaxsun; qünki Rəbdə bolovan ajir-japayinglar bolqay. Amin!

16 Əmdi mukəddəs bəndilər üçün ianə toplax toopruluk, silərnu Galatiya elxisidiki jamaətlərgə tapilioqinimdək kılıngalar. **2** Hər həptining birinqi künidə hərbiringlar tapawitinglarning bərikiti boyiqə uningdin bir ültixini ajritip ez yeninglarda saklap köyungalar; xundak kılsanglar, kəlgən waktimdə ianə toplax hajət bolmayıdu. **3** Mən kəlginimdə, silar kəysi adəmlərni layık kərəp tallisanglar, mən xularqa [tonuxturux] hatlırinı yezip berip muxu ianə-xəpkitinglarnı Yerusaleməqə apirip berixkə awatimən. **4** Meningmə berixim muwapıq kərəlsə, ular manga həmrəh bolup baridu. **5** Əmma mən Makedoniya elxisidin etkəndin keyin yeninglar oja kelimən — qünki mən Makedoniyədən etməkqimən — **6** bəlkim mən silar bilən billə bir məzgil turuxum mumkin, hətta yeninglarda kıxlap kəliximəm mumkin; xuningdək andin kəyarga barmaqçı bolsam, silar yardəm kılıp, meni yoloq selip köyarsılar. **7** Qünki bu kətim silərni yol üstidilə kərəp ettip ketixni halimaymən, bəlkı Rəb buyrusu, silar bilən billə uzunrək bir məzgil turoqum bar. **8** Əmma mən əfəsus xəhirdə orma həytiqiqə turmakqimən. **9** Qünki [muxu yerdə] manga ajayib qong, utuk-mewa beriwaqtən bir ixik kəng eqildi, xuningdək

Korintliklaroja 2

1 Hudaning iradisi bilen bekitilgən, Məsih Əysanıng rosuli manki Pawlus wə kerindax bolovan Timotiydin Korint xəhiri idə turuwatkan, Hudaning jamaitigə wə xuningdək pütküll Ahaya olksidiki barlıq mukəddəs bəndilergə salam! **2** Atimiz Huda həm Rab Əysa Məsihfin silərgə mehîr-xəpkət wə hatirjəmlik bolqay! **3** Rəbbimiz Əysa Məsihning Atisi, rəhimdilliklarning igisi Ata, barlıq riqbət-təsəllining Igisi bolovan Hudaqa təxəkkür-mədhiyə okuloqay! **4** Biz uqrıqan hərkəndak japa-muxakkəttə U bizgə riqbət-təsəlli beriwiatidu, xuning bilən biz Huda təripidin riqbətləndirülgən bolup U yətküzən riqbət-təsəlli bilən hərkəndak baxka japa-muxakkətkə uqrıqanlar oja riqbət-təsəlli berələydiqən bolduk. **5** Qünki, Məsihning azab-ökubətləri biz tərəpkə exip taxkəndək, Məsih arklılık bolovan riqbət-təsəllimizmu exip taxidu. **6** Əmma biz japa-muxakkəttə kalsakmu bi silörning riqbət-təsəlli wə nijat tepixinglər üçün bolidu; bular silörning biz tartkən azab-ökubətlərgə ohxax azab-ökubətlərgə qidixinglər bilən silərdimu hasil kılınidu; biz riqbət-təsəlli tapsakmu u silörning riqbət-təsəlliringlər wə nijatinglər üçün bolidu; xunga bizning silərgə baqlıqan ümidişimiz mustəhkəmdür; qünki silər azab-ökubətlərdin ortak nesiwilik bolsanglar, ohxaxla riqbət-təsəllidin ortak nesiwilik bolisilər dəp bilişimiz. **8** Qünki, i kerindaxlar, silörning Asiyada duq kəlgən japa-muxakkəttin həwərsiz yürüxtünglərini halimaymız; u wakıtlarda biz qidiqusuz eojir besiməsə duq kəldək, hətta hayatning eziidin ümid üzgündək bolovanıniduk. **9** Əmma ezmizgə əməs, bəlkı elgənlərin tirdildiğisi Hudaqa tayinimiz üçün kəlbimizdə elüməgə məhkum kılınoqandak yürətük. **10** U bizni bundak dəlxətlik bir elümdin kütközən wə hazır kütkuzmakta, wə bizni yənilə kütkuzidu, dəp uningoja ümid baqlıduk; **11** silərmə buningda həm biz üçün dual-tılawałtər bilən mədət beriwiatisilər; xundak kılıp talay adəmlərning wasitisi arklılık bizgə kersitilgən iltipat tüپəylidin tələy adəmlər [Hudaqa] rəhmətlər eyidiqən bolidu. **12** Qünki pəhrimiz, yəni wijdanımızın guwahlılık xuki, Hudaning alidda sap niyatlar wə səmimiyyilik bilər (insaniy parəsat bilən əməs, bəlkı Hudaning mehîr-xəpkəti bilən) biz bu dunyoqa nisbətən wə bolupmu silərgə nisbətən ezmizni tutuwalidioqan bolduk, **13** Qünki silərgə yəzəqinimiz okuyałydiqən wə tonup yetəleydiqəndən baxka həq narsə əməs; lekin mən silörning bizni kışmən tonup yətkininqər boyiqə Rab Əysanıng künidə silər bizning pəhrimiz bolidioqinglərdək biziłnırnu silörning pəhringlər bolidu dəp bizni toluk tonup yetixinglərni ümid kılımən. **15** Xuning bilən muxundak ixənqə bolup mən əslidə ikkinçi kətim silərgə mehîr-xəpkəti yətküzüixa awwal silörning kəxinqlar oja barmakqidim; **16** yəni, kəxinqlardın Makedoniyağa etüp, andin Makedoniyadın yəna kəxinqlar oja kelixni, xundakla silər təripinglərdin Yəhudiya əlkisigə uzitilixminni ümid kılıqanidim. **17** Mənda xundak niyat bolqanda, mən uni yeniklik bilən əkar kılıqanmu? Mən niyat kılıqanda, mənda «ətlik» kixılardikidək: birdəm «bərəhək, bərəhək» wə birdəm «yak, yak» deyix barmu? **18** Əmma Əz seziđə turoqinidək, bizning silərgə eytən səzimiz birdəm «bərəhək» wə birdəm «yak» bolmayıdu; **19** Qünki biz (mən wə Silwanus wə Timotiy)ning aranglarda jakarlıqinimiz – Hudaning Oqlı, Əysa Məsih, birdəm «bərəhək» wə birdəm «yak» əməstür; bəlkı Uningda «bərəhək»la bardur. **20** Qünki Hudaning ənqılık wədiliri boluxidin kət'iynəzər, ular Uningda «bərəhək»tur, wə biz arklılık Uningdimu Hudaqa xan-xərəp kəltürdiqən «Amin» bardur. **21** Əmdi bizlərni silər bilən billə Məsihə qing turoqozuqı boloini həm bizni məsihligini bolsa Hudadur. **22** U yəna üstimizgə mehîr besip, kəlbimizgə Əz Rohini «kapalət» boluxka ata kıldı. **23** Əmma Hudani əz jenimoşa guwahlıq boluxka qakırımanı, Korintka tebi barmıjanlıqımının səwəbi kenglunglarnı axay üçün idi. **24** Biz hərgiz iman-etikadıngər üstigə həkium sürgüqilər əməsiz, bəlkı silərning xad-huramlıqları axuruxka silərgə həmkarlaqxuqılarımız; qünki silər etikəd arklılıkla məzmut turisilər.

2 Lekin mən iqimda, kəxinqlar oja barsam yəna azar elip barmaymən degən əkar oja kəldim. **2** Qünki əgar mən silərgə azar bərsəm, menin tüپəylidin azar yegənlərdin baxka kəsibiri meni xadlanduralisun?

3 Mən əslı meni xadlanduruxi tegixlik bolovanlardın əksiqə azar yəp kalmayı degən məksətə xu hətni yazdım; qünki menin xadlikim silər həmmimgərlarningmu xadlikidur dəp silər həmmimgərlər oja ixənq baqlıdim. **4** Qünki əslidə ezmə eojir azab iqida kəlbimidiki dərd-ələmdin kep kez yaxlırimi tekküüp turup silərgə xu hətni yəzəqənidim; məksitim silərgə azar berix əməs, bəlkı silərgə qongqur baqlanojan, exip taxkən muhəbbəttimini bilişinglər üçün idi. **5** Əmma birəsi azar yətküzən bolsa, uning azar yətküzəni mən əməs daymən, u bəlkı məlum dərijida (bu ixni ziyyədə eojir kılıqum yok) həmmimgərlər oja azar yətküzdi. **6** Bundak adəmning kəpinqinglər təripidin tənbihləngini yetərliktür; **7** Xunga hazır əksiqə, silər uningoja mehîr-xəpkət kersitip riqbət-təsəlli berixinglər oja toqra kelidü; bolmisa bundak bir kixi bəlkim oqayıt zor dərd-ələmdin ezinini yokitiximə mumkin. **8** Xunga mən silərgə uningoja muhəbbətingləri ispatlixinglərni guwahlılık xuki, Hudaning alidda sap niyatlar wə jekileymən. **9** Xu hetimni yəna bir məksətə, yəni səmimiyyilik bilər (insaniy parəsat bilən əməs, bəlkı Hudaning mehîr-xəpkəti bilən) biz bu dunyoqa nisbətən wə bolupmu silərgə nisbətən ezmizni tutuwalidioqan bolduk, **10** Lekin silər kəsibirini məlum ix üçün kəqürüm kılıqan bolsanglar, mənəm həm uni xundak kılıqan bolimən; mənəm məlum bir ixni kəqürüm kılıqinimda (birər ixni kəqürüm kılıqan bolsam), mən silərnə dəp Məsihning həzurında xundak kıldı. **11** Xuning bilən Xəytan bidzin həq üstünlükkə erixəlməydi; qünki biz uning hıyləmikiriridin bihəwər əməsmiz. **12** Əmdi Məsihning hux həvirini jakarlaqxə Troas xəhiriqə galginimə wə xundakla Rab təripidin [purəsə] ixiki manga egilöjini bilən, **13** kərindixim Titusin tapalmiojinim tüپəylidin rohım aram tapmədi; xuning bilən mən xu yərdikilər bilən hoxlixip, Makedoniyağa səpər aldım. **14** Əmma bizni Məsihə həmixə təntənə bilən qalıbanə baxlaydiqən, biz arklılık hər yərdə Əziga dost tərtkəvə huxpurakı qaqquqı Hudaqa təxəkkür! **15** Qünki biz Hudaqa yətküzüliwatkan Məsihning huxpurikidurmiz, həm kütkuzuluwatkanlar arisida həm halakətə

ketiwatkanlar arisida xundakmiz; **16** keyinkilergə əlümgə bolğan əlümning purik, aldinkilaroja həyatlikka bolğan həyatlikning purikidurmiz; əmdi muxundak ixlarning həddisidin kim qikalaydu? **17** Qünki biz kep kixilerning kılıqınıdak Hudanining kalam-sezini suda-setik ixi kilmaymiz; əksiqə biz səmimiyyilik bilen Huda alidda Hudadin [əwətilgənlər] süpitida Masihədə sezləyimiz.

3 Biz yənə ezmizni təwsiyə kıloli turuwatamdu? Yaki baxqa bəzilərgə kerək bolqandək, silərgə yezilojan yaki siler yazojan təwsiyinamılər bizgə kerəkmü? **2** Silar ezinglər bizning təwsiyinamımdzsurşılər, kəlbimizdə pütülgən, hər insanqa tonux bolğan wə okulidiojan. **3** Silərnin biz təripimizdin pərvix kiliqojan, Masihning məktupi ikənliliklər ayan boldi (bu maktup siyah bilən əməs, bəlkı tırık Hudanining Rohi bilən yezilojan; tax tahtaylaroja əməs, bəlkı kəlbning ətlik tahtaylirioja pütüklükür). **4** Əmdi bizning Məsih arkılık Hudaqə karadıqan xunqə zor ixənqımız bar; **5** ezmizni birənərsini kılıqjudak iktidarımız bar dəp qaojliojinimiz yoktur; iktidarlıkimiz bolsa bəlkı Hudadindur. **6** U bizni yengi əhdinin hizmətkarları boluxka iktidarlık kıldı; bu əhdə pütüklük səz-jümlilərgə əməs, bəlkı Rohka asaslanojan. Qünki pütüklük səz-jümlilər adəmni əltüründü; lekin Roh, bolsa adəməgə həyat kəltüründü. **7** Əmma səz-jümlilər bilən taxlaroja oyułojan, əlüm kəltüridiojan hizmət xan-xərəp bilən bolğan wə xundakla Israillar Musaning yüzidə julalanqan xan-xərapın yüziga kezlini tikip kariyalıqan yerdə (gərgə xu xan-xərəp hazır əməldin kəldurulqan bolsimu), **8** Roh, bilən yürgüzlidiqan hizmət tehimu xan-xəraplik bolmamdu? **9** Qünki adəmning gunahını bekitidiojan hizmət xəraplik bolğan yerdə, insanni həkkəniy kılıqidiojan hizmətninq xəripi tehimu exip taxmamdu? **10** Qünki əslidə xan-xəraplik bolğan ixning həzirki qayıt zor xan-xəraplik ixning alidda heqkəndak xan-xəraplikliyi yoktur; **11** qünki əməldin kəldurulqan ix əslidə xan-xərəp bilən kəltürülən yerdə, hazır ornini başkan ix tehimu xan-xəraplik bolidu. **12** Bizzda xunqə zor xundak bir ümid bolqanıkan, biz tolumu yürəklək bolimiz. **13** Buz Israillarnı əməldin kəlduruldiqan [əhdining] parlak nuriqə kezini tikip karaxning akiwitigə uqrəp katmisun dəp yüziga qümpərdə tartıwalqan Musaşa ohximaymiz. **14** Əmma ularning oy-kəngüllüri kədaklaxkanıdi; qünki bügüngə kədər kona əhdini okujojinida muxu qümpərdə eliwtileməy kəldi; qünki pəkət Məsihədə bolqandila u elip taxliwetili. **15** Əmma bügüngə kədər, Musaning yazmılıri okulojonida xu qümpərdə yanıla kəlbini yepiwalmağı. **16** Əmma hərkim Rəbgə karap burulsu, qümpərdə elip taxlinidu. **17** Əmma Rəb xu Rohtur; wə Rəbning Rohi kəyərdə bolsa, xu yerdə hərlətik bolidu. **18** Wə biz həmmimizning yüzümüz qümpərdisiz haldə Rəbning xan-xəripiqə kariojinida, Uning ohxax süritidə boluxka Roh bolğan Rəb təripidin xan-xərəp üstigə xan-xərəp koxulup eżgərtilməktimiz.

4 Xunga [Huda] bizgə rəhîm-xəpkət kərsətkəndək, bu hizmət bizgə amanət kiliqojanıkan, biz bal koyuwtməymiz; **2** əmdilikte xərməndilikkə ait yoxurun ixlarnı taxlap, nə aldamqılıkta mangmay, nə Hudaning

səzini burmiliy, bəlkı həkikətni əynən ayan qılıx bilən Huda alidda durusluqımızni hər adəmning wijdanoja kərsitimiz. **3** Əmma hux həwirimiz qümkgələn bolsimu, u halak boluwatkanlaroja nisbətən qümklədi; **4** Qünki Hudanining sürət-obrazı bolğan Masihning xan-xəripi toqrisidiki hux həwərninq nuri ularning üstidə yorusunis dəp, bu zamanning ilahi etikadsızlarning oy-zehinlirini kor kıldı. (**aioñ g165**) **5** Qünki biz ezmizni əməs, bəlkı Məsih əysani Rəb, xuningdək ezmizni əysa üçün silərnin hizmətkarinqlar dəp elan kılımiz. **6** Qünki «karangoçuluktin nur yorusun» dəp buyruqan Huda, Masihning didaridin Əzining xan-xəripi tonutuxka bolğan yoruklukning [biz arkılık] qeqiliyi üçün, bizning kəlbimizni yorutkandur. **7** Əmma kudratning qayıt zorlukı bizdin əməs, bəlkı Hudadin bolğanlık kərünsün dəp bu gehərgə sapal idixlarda қaqılaklıq haldə igidarlıq kılımiz. **8** Mana biz hərtərəptə kistilip kəldük, əmma yənjilmidük; tamtirəp kəldük, əmma ümidsizlənmidük; **9** ziyanxəlikkə uqravatimiz, əmma həndəmsiz kəlmidük; yikitildük, əmma halak bolmildük; **10** Əysanın hayatı tenimizdə ayan kılınsun dəp, hərdaim tenimizdə Əysanın əlüminə kətürüp yürümüz. **11** Qünki Əysanın hayatı elidiojan atlırimizdə ayan kılınsun üçün, tırık kaloqan bizlər hərdaim əlümgə tapxurulmaktimiz. **12** Xuning bilən bizdə elüm ixəlwətidü, əmma həyat silərdə ixəlwətidü. **13** Wə «Mən ixəndim, xunga səz kıldı» dəp yezilojandikidək iman-ixənqtiki rohka iğə bolup, bizmu ixəndük wə xuning bilən səz kılımiz; **14** qünki Rəb Əysani tirildürən [Huda] bizni Əysa bilən birgə tirildürüd, xundakla bizni siler bilən birgə Əz aldiqə hazır kılıdu, dəp bilimiz. **15** Qünki [bu] əmmə ixlar siler üqündürk, tehimu kep kixilerning wujudida exip taxkuqə beoçixlanojan mehîr-xəpkət səwəbidiñ kep kixilerningu Hudan uluqlap eytkən təxəkkürlü exip taxidü. **16** Xunga biz bal koyuwtməymiz; gərgə taxki insanlığımız solaxsimu, dərhəkikət iqliki insanlığımız kündin-künga yengilanmakta. **17** Qünki bizning bir dəkikilik wə yenik japa-muxəkətlirimiz biz üçün exip taxkan, mənggülüük, zor wəzinlik xan-xərapni hasil kılıdu. (**aioñios g166**) **18** Xunga biz kərungən ixlaroja əməs, bəlkı kərünməs ixlaroja kez tikimiz; qünki kərungən ixlar wakıtlılik, əmma kərünməs ixlar mənggülüktür. (**aioñios g166**)

5 Qünki bu zeminə təwə eyimiz, yəni bu qedirimiz yokitilsimu, Huda təripidin bolğan, insan əcoli bilən yasalmıqan bir ey, yəni asmanlarda əbədiy bir makanımız bardur dəp bilimiz. (**aioñios g166**) **2** Əmdi bu [kona eyimizdə] turoqinimizda asmandiki eyimizni kiyiwellixkə zor intizar bilən ah, urmaktımız 3 (bərhək, [asmandiki eyimizni] kiyiwalıq yalingaq kalmaymaz). **4** Qünki muxu qədrirdə turoqinimizdə, eçirqlikət aḥ urmaktımız; bu bizning yalingaqlıqinxı həlqinimiz əməs, bəlkı kiyindürülüxni, yəni bizdə elidiojan nemə bolsa, uning həyat təripidin yutuluxını halaymiz. **5** Əmdi bizni dəl muxu ixtə təyyarlıqnuqı bolsa Hudadur; U bizgə «kapalət» bolğan Əz Rohinimə ata kıldı. **6** Xuning bilən biz həmixə yurəklik bolimiz; həmdə tenimizdə makan tutkınimizdə Rəbdin neri bolğan musapir bolimiz dəp bilimiz **7** (qünki biz kərəx sezimi bilən əməs, etikad bilən mangmiz); **8** biz yurəklik

bulup, xuningdək təndin neri bolup Rəb bilən billə bir makanda boluxka tehimu hursanız. **9** Xuning bilən, məyli təndə bolaylı, təndin neri bolaylı, uni hursən kılıxni istək-nixan kılıp intilimiz. **10** Qünki təndə kılıqan əməllirimizi, yahxilik bolsun, yamanlık bolsun, hərbərimizgə qayturuluxi üçün Məsihning sorak təhti alıda hazır boluxımız lazımlıdı. **11** Xuning bilən Rəbning dəhxitin bilənglikimiz üçün, insanların ixəndürütxə tiriximiz; lekin biz Hudəqa oquq-axkarımız, xuningdək silərning wijdanınlardımı axkarə tonulساq dəp ümidi kılımın. **12** Buz-hazır ezimizni kaydılın silərgə təwsiyə kılıqinimiz yok, bəlkı pəkət silərdə kəlbədik ixlardın əməs, taxki kiyapəttin pəhirlinidioqanlarqa bərgüdək jawab bolsun dəp, silərgə bizlərdin pəhirlinx imkaniyyitini yaritip beriわtımız. **13** Qünki iq-iqimizgə səoqmay kılıqan bolsakmu Huda alıda xundak bolduk, salmak bolsakmu silər üçün xundak bolımız. **14** Qünki Məsihning muhəbbiti bizni [xundak kılıxka] ündəydi; qünki biz birsti həmmayələn üçün eldi, xunga həmmayəlnənimə eldi, dəp hesablaymız. **15** Wə U həmmayəlnəni dəp eldi, buningdin məksət, hayat bolanalar özləri üçün əməs, bəlkı ularını dəp elüp tırlığı üçün yaxixi üzündür. **16** Xuning bilən biz buningdin keyin heqkimni insanlarqa tonumaymız; hətta biz Məsihni insanlarqa tonuqan bolsak, buningdin keyin uni yənə xundak tonumaymız. **17** Xunga əmədi birsti Məsihədə bolsa, u yengi bir yaritiləşqividur! Kona ixlər ettiп, mana, həmma ix yengi boldi! **18** Wə barlıq ixlər Hudadindur; U bizni Məsih, arkılık Əzığə inaklaxturdı, xundakla bizgə inaklaxturuх hiszimini tapxurdu: — **19** demək, Huda Məsihədə adamların itəatsizliklərini ularning ayibi bilən hesablaşmaya, aləmni Əzığə inaklaxturdı; xuningdək bizgə inaklaxturuх həwirinini amanət kılıp tapxurdu. **20** Xunga huddi Huda biz arkılık [adamların inaklıq kılıxını] ettiğinidək, biz Məsihkə wakalitan elqılərdurmız; Məsihning ornida «Hudəqa inaklaxturułaysırlı» dəp ettinimiz. **21** Gunahkə heq tonux bolmioqan kixini Huda bizni dəp gunahning ezi kıldı; məksəti xuki, bizning Uningda Hudanıng həkkəniliyi boluxımız üzündür.

həm həkərət iqida, təhəmet həm təriplinixlər iqida [ezimizni Hudanıng hizməkarları süpitidə namayan kıldıq]; yaloqanqılar dəp kəraloqan bolsakmu səmimiyyəsadık bolup, **9** namsız bolduk-yu, əmma məxhurmız; əley dəp kıldıq-yu, əmma mana, həyatatturmız; tərbiyidə jazalanduk-yu, əmma elüməgə məhkum kılınmıdık; **10** dard-ələm tarttuk-yu, əmma daim xad-huramlıktə turımız; namrat bolojinimiz bilən, əmma kep adamları bay kılıqıqımız; heqnemimiz yok bolojini bilən, əmma həmmigə igidarmız. **11** Silərgə oquq-yoruk şəhidlik, əy Korintliklər, bizning baqrızmış silərgə kəng eqildi! **12** Silər biz tərəptin kılıqolan əməs, lekin ez iq-baqrıngırların tarlıqidin kılısilər; **13** əmdi adil alməxturuxta bolup — (ez perzəntliriməgə sezligəndək sezləymən) — baqrıngırları bizgimu kəng eqinglər. **14** Etikadsızlar bilən bir boyunturukka qetilip təngsizlikə bolmanglar; qünki həkkəniliylik wə kəbiləlik otturısında kəndakmu ortaklıq bolsun? Yoruklukning kərangoçuluq bilən kəndak həmrəhlikı bolsun? **15** Məsihning Belial bilən nəmə inaklılıq bolsun? Ixəngüqininq ixənmigüq i bilən kəndak ortak nesivişi bolsun? **16** Hudanıng ibadəthanisining butlar bilən kəndak birlikə bolsun? Qünki silər tirk Hudanıng ibadəthanisidursılar — Hudanıng: «Mən ularda turımən, ularning arısida yürimən; ularning Hudasi boliman wə ular Mening həlkim boluduq» deginidək [silər Uning ibadəthanisidursılar]; **17** Xuning üçün «Ularning arısının qıçıq ketinglər, Manga ayrırlıqlar», — dəydi Rəb, — «heq napak nərsigə təqküqi bolmanglar», «xundila Mən silərnəi köbul kılımın», **18** wə: «Mən silərgə Ata boliman, silər Manga oquq-kızlırim bolisişər» — dəydi Həmmigə Kədir boluoq Rəb.

6 əmdi [Hudanıng] həmkarlırı süpitidə silərdin Unıng
mehir-xəpkitini köbul kilip turup uni bikarqo
kətküzmənglər dəp ətümimiz **2** (qünki u: «Xapaət
kərsitilidiojan bir pəyttə duayingni ijabət kılıxni
bekitkənmən, nijat-kutulux yətküzülidiojan bir künida
Mən sanga yardıməda boluxumni bekitkənmən» — dedi.
Mana, hazır bolsa «xapaət kərsitilidiojan yahxi pəyt»;
mana, hazır «nijat-kutulux künidur!». **3** [Rəbning]
hizmitigə daq kəltürümüşn dəp heqkəndək ixta
heqkimning imaniqə tosalıqluk kilmaymız; **4** bəlkı
hərbir ixta əzimizni Hudanıng hizmetkarlırı süpitidə
nəmuna kilip yürürim; zor qidamlıq bilən, jəbir-
zulumlarda, japa-muxəkkətlərdə, besim-kistaklarda, **5**
kamqa yarılırında, zindanlıarda, kəzəqilang-topilanglar
iqida, eçir mehnətlərdə, tünəxənlərdə, roza tutuxlarda,
6 paklık bilən, bilmirlər bilən, səwr-taşətlik bilən,
mehribanlıklär bilən, Mukaddəs Röh bilən, sahilikləsiz
mehir-muhəbbət bilən, **7** həkikatıng sez-kalamı bilən,
Hudanıng küq-kudriti bilən, həkkənliyliknəng ong-
sol kollardıki koralları bilən, **8** həm izzət-xəhrəttə
bəyimliyliq imanı, qazan mövzularından cətəmliydi,
silər əlbimizdiddursıllıker, bizer silər bilən billə olıtx,
silər bilən billə yaxaxqə təyyarmız. **4** Silergə
baqlılojan ixənqim zor, silərdin bolojan pahrim zor;
xuning üçün riqəbat-təsəlligə tolduruldum, barlıq japa-
mükünliliklirimizdə huxallıkim exip taxti. **5** Qünki
bərhək, Makedoniyagə kırğınimizdimu atlımızıq heq
aram tapalmay, hərtərəptin kisilip kılduk; sırtımızda
qədək-kürəxlər, iqimizdə körkünqlər bar idi. **6** Əmmə
qədəklərləriq riqəbat-təsəlli börgüqi Huda bizgə Titusning
kelixi arkılık riqəbat-təsəlli bərdi; **7** tapkan riqəbat-
təsəllimiz pəkət uning kelixi arkılıklı əməs, bəlkı
uning silərdin tapkan riqəbat-təsəllişli arkılıklımu boldi;
qünki u silərninq [bizgə] zarıkıp təlmürgininqlarnı,
silərninq həsrtinglarnı, silərninq manga bolojan kızçıqın
əqəmhorluqunglarnı ettip bərdi; xuning bilən mən
tehimu huxallandim. **8** Qünki gərqə mən silərnı
hemit bilən azablılojan bolsamuu, mən hazır uningdin
puxayan kilmayman; lekin aslıda mən xu hetimning
silərnı azablıloqınıni kerüp puxayman kılqanadım
(əməliyəttə, silərninq azablininxinglər kiskiqına bir

məzgilla bolqan). **9** Əmma hazır xadlinimən — azablanojininglardın əməs, bəlkı xu azabning silərni towa kıldıroqanlığından xadlinimən; qünki silərning azablinixinglar Hudanıng yolidə idi; xuning bilən silər bızdın heq ziyan tartmidinglər. **10** Qünki Hudanıng yolidə bolqan azab-kaçqı adəmni hərgiz puxayman kilmədiyən nijatka baxlaydiyən tovişa elip baridu; əmma bu dunyadiki azab-kaçqı adəmni elümgə elip baridu. **11** Qünki mana, dəl muxu ix, yəni Hudanıng yolidə azablinixinglər, silərgə xunqə kep əstayidlilik, ezlirinqlərni əyibtin nəkədər halas kiliş, xunqə kep oqəzəp, xunqə kep korkunq, xunqə kep təkəzzərlək, xunqə kep kizojinlik wə jazalaxka xunqə təyyar boluxni elip kəldi! Silər bu ixning hər təripidə əzünglarning əyibtin halas boluxunglərni ispatlıdinglər. **12** Əmdi silərgə [xu] hatnı yəzəqən bolsammu, u hətni ziyan-zəhmət kılıqnuqi kixi üçün əməs, yaki ziyan-zəhmət kılıqnuqi kixi üçün əməs, bəlkı Huda alidda bizgə bolqan kənglünglardıki kizojinlikning aranglarda ayan boluxi üçün təlim. **13** Bu səwəbtin biz riqəbat-təsəlligə erixtuk. Wə riqəbat-təsəllimiz üstügə titusning həxallıki tüpəylidin tehimu zor xadlanduk; qünki uning rohı silər təripinglardın yengiləndi. **14** Qünki mən silər toqəranginglarda birər ixta pəhirlinip mahtiqan bolsam, u ixta heq hijil kəldurulmidim; bəlkı silərgə eytənərimizning həmmisi həkikət bolqinidək, bizning Tituska silərni pəhirlinip mahtiximizmu həkikət bolup ispatlandı. **15** U silərning itəətmənliliklərini, silərning uningdin kəndak əyməngən wə titrigen halda uni karxi alojinqınlarnı əsliginidə, uning silərgə baqlıqan iş-qaçıpridiki muhəbbətliri tehimu exip taxidi. **16** Mən silərgə hərbir ixta ixənqim kamıl bolqanlığından xadlinimən.

irada baoqlaxta yahxi baxlıdinglər. **11** Əmdi hazır uni ada kılıngılar; kizojin irada baoqlıqinənlərdək, bar dunyayıngılar bilən xu ixə əməl kılıngılar. **12** Qünki [həyr-sahawətkə] bəl baqlıqıqıja nisbatən, sowojining Hudaqə yarioğudək boluxı kolida yokqə amas, bəlkı kolida bariqə baqlıktır. **13** Qünki bu baxxılarning yükünü yeniklitimən dəp, ezungınları kiyangalar degimin əməs, **14** bəlkı silərdə artuk bolqını hazırlıq ularning kam yerini toldurqınidak, [künlərnəng biridə] ularda artuk, bolqını silərning kam yeringlərni tolduridu; xuning bilən tənglixi. **15** Huddi [mukəddəs yazımlarda]: «Kep yoqənlarningkidin exip kalmidi, az yoqənlarningin kəmlik kilmidi» dəp yeziloğandək boloqay. **16** Əmma Titusning kəlbığa silərgə bolqan keyümüngə oxhax keyünni saloqan Hudaqə təxəkkürler boloqay; **17** qünki u dərhəkikət bizning iltimasımızı kəbul kılıqını bilən, əzinin silərgə küqlük keyumi bolqaqka, u ezlükidin yeninglərə qarda; **18** əmma biz uningoja barlıq jamaətlər arısida hux həwər hizmitidə təripləngən kərindaxni həmrəh kılıp əwəttük; **19** xuningdək u pəkət xu terəptili əməs, bəlkı jamaətlər təripidin bu həyrlik ixta bizgə həmsəpar boluxkə talliwellinqanıdır. Əmdi biz bu həyr-sahawətni bolsa, Rəbning xan-xərəpinə həm yardıməndik kizojinlikimizni kərsitix üçün uni yətküziñ hizmitidə bolimiz; **20** xundak kılıp biz bu mol sowojini mə'sul bolup yətküzüxtə hərkəndək adəmninq bizning üstümdən tehmət kılmaslıkı üçün ehtiyat kilişimiz. **21** Qünki biz pəkət Rəbning aliddilə əməs, bəlkı insanlarning kez aliddimiz iximizni durus kilişkə kəngül bələüp keliwatımız. **22** Biz yənə ular bilən billə kep ixlarda intayın əstayidliliklə nuroqun ketim ispatlanıq kərindaxni əwətməkqimiz; hazır uning silərgə baqlıqan zor ixənqı tüpəylidin uning intayın əstayidlilikli tehimü

8 Əmma, i kərindaxlar, biz silərgə Hudanıng Makedoniyadıki jamaatlärgə beqixliqan mehîr-xəpkitini ayan kılmakqımız; **2** ular zor eoşir japa-muxəkkətə sinaloqınıda, qattık namrat əhwaldə exip taxşan xadlıqi bilən ularning oquk kollukining bayılıkı uroqup qikti; **3** qünki ularning küqininq bariq, hətta küqidin artuk həyr-sahawət kılqanlılıqı oezüm guwah. Ular ihtiyyarı bilən xundak kılıp, **4** bizdən mukəddas bəndilərgə xu yardımında boluxning bəhtigə wə xeriklikigə müyəssər boluxni qattık etündü; **5** xundak kılıp, ular kütkinimizdək əməs, ümid kılqinimizdən exip ezlirini awwal Rəbəgə, andın Hudanıng iradisi bilən bizgimi beqixıldı; **6** xunga, Titus silərdə [bu] mehribanlıknı baxlıqanıkan, biz Titustin silərnı buningə nesipdax kılıp uni ada kılıxka etündük. **7** Əmma silər hər tərəptə, yəni ixənqə, sezdə, bilmədə, toluk astayidilliğtə həm bizgə bolojan mehîr-muhəbbitinglarda awzəl bolojininglardək, muxu mehîrlik ixtimu eziüngləri awzəl kərsitinglər. **8** Mən bu gəp bilən silərgə buyruk kılmakçı əməsmən, bəlkı baxlıarning kızojınlıki arkılık muhəbbitinglarning həkikiyilikini ispatlılmakqiman. **9** Qünki silər Rəbbimiz dəysə Məsihning mehîr-xəpkitini bilişilər — gərqə u bay bolsimu, silərnı dəp yoksul boldiki, silər uning yoksulluğu arkılık beyitilisilər. **10** Mən bu toqruvluk pikrimmi otturioja koyımən — bu silərgə paydılık, qünki silər aldinkı yılıla ianə kılıxta wə xuningənə

küçük böldi. **23** Titus toorjutuk soalar boşa u mening həmrəhəm wə hizmitlərindən bəloğan həmkarimdir; baxşka ikki kerindiximiz bolsa, ular jamaatlərning əqlilari, Məsihning xan-xəripidur. **24** Xunga, jamaatlərning kez aldida mühəbbitlərlərin ispatını, xundakla bizning silərdin pəhirlini xirimizning bikar əməslikini ularça kərsitinglər.

9 Qünki mükəddəs bəndilərning bu yardım hizmiti toorjuluk silərgə yəna yeziximning hajiti yok. **2** Qünki mən silərning bu ixşa qattık bəl bəqəliojininqlərni bilimən; mən bu toorjuluk; Ahayadikilər etkən yıldın beri hayr-sədikə berizka təyyar turuwatıdu, dəp Makedoniyədik [kerindaxlarqa] pəhirlinip mahtap kəlməktimən, xuning bilən silərning kizojinliklər ularning kəpinqisining [hayr-sədikə] [berixigə] türkə boldi. **3** Lekin kerindaxlarnı əwətixtiki məksitim silərning toorjanglerda pəhirlinip mahtiximning bu ixlarda bılıhudə ix bolup kalmalılığı, silərning deginimdək təyyar bolup turuxungular təqindür. **4** Mubada Makedoniyədikilər mən bilən billə barojinida, silər təyyarlılışı bolsanglar, bu ixənqımız wajidin biz hijalətkə kəldurulımız, silə sözsiz xundak bolisilir. **5** Xu səwəbtin mən kerindaxlardın yeninqarəqə berip silərdin bu wədə kılçan həyrlək ixni aldin'ala təyyarlap püttürüxini ettinüxni zərir dəp hesablidim; xundakla bu silərdin birər nərsə ündürütwelik bolmisun, bəlkı mehribanlıqlardan bolsun. **6** Əmmə buni

[əslənglər]: Behillik bilən az teriojan az alidu, oquq bilip koysunki, biz yırakta bolojinimizda hətlərdiki kolluk bilən teriojini mol alidu. **7** Hər adəm həq sezimiz kəndak bolojan bolsa biz yetip barojnimizda kiyinilip kalmay yaki məğburən əməs, bəlkı əz kənglidə pükkiniqə bərsun; qünki Huda huxallıq bilən bərgüqini yahxi keridu. **8** Əmma Huda hərbir iltipat-xapaətni silərgə exip taxtuxrukə ədərəktər; xuning bilən silər silərini ezlirinən elqimi bilən əlqəp, ezlirini ezliri hərdaim hərtəraptə hər eltiyajkə tayyar kuvvətinisilər, kəngriqiliqtə turup kolliringlar hərhil güzel ixqə yetidi. **9** [Muğaddas yazmılarda] pütlügindək: — «U ezniningkini tərkətən, U yokşullarəja sədikə bərgən; Uning həkəkənlilik mənggügə turidu». (*aion g10*) **10** Əmdi terioquçıqa teriojili uruk, yegili nan ata kılıquçı silərning teriydiojan urukliringlərni təminləp mol kildi, həkəkənliliklərinən həsul-mewilirini kəpəytidu. **11** Xuning bilən silər hərkəndək əhəwalda koli oquq boluxka hər tərəptə beiyitilisilər, xuningdək bu ix biz arkılıq Hudaqə kəp taxakkürlərni elip baridu; **12** qünki bu həyrlik hizmətni ada kılıx pəkət mukəddəs bandılerning həjetlərini əndurup kalmay, kəp kixilərning Hudaqə yatküzgən taxakkürlərini exip taxtuxridu. **13** Bu yardım hizmiti ezlirinərlərinə Məsihning hux həwirini etirap kiliçlərdikə mewə bolojan itaətmənliklərlərə dələl-ispat bolidu, xundakla silərning muxu [həjətmən] bandılergə, xundakla barlıq adəmlərgə kərsətkən oquq kolluk sehiyliklərdin ular Hudani uluoqlaydu. **14** Wə Hudanı silərda taxkjınlatkan ajayib mehîr-xəpkəti tütəylidin, ular silər üçün dua-tilawət kılɔjinida, ular silərgə təlpünüp kattik seqoñinip əsləydi. **15** Uning til bilən ipadılığız ajayib sowoñisi üçün Hudaqə təxəkkür boloqay!

10 Əmma eżüm, silər bilən billə bolojanda muamilisi yumxak, lekin silərdin ayrılojanda silərgə karita kattik kolluk dəp karalojan mənki Pawlus Məsihning yuwxar-məminlikli wə mulayimliki bilən silərdin etünümən, **2** – xuni teləp kılımənki, yeninqərəqə baroqinimdə, bizni «ətlər boyığa mangojanlar!» dəp guman bilən karaydiqan bəzilərgə karita oylarıjnimdək kattik kolluk kılıxka meni məjbur kilmanglar; **3** gərqə biz insaniy ətlərdə yürəksmu, biz ətlər boyığa jəng kilmaymız. **4** Qünki jəng korallımızı etkə təwərə korallar əməs, bəlkı Huda təripidin korojan-istihkamlarını gumran kılıx kükiga iğə kılınojan korallardur; **5** biz ular bilən bəs-munazirilərni wə Hudani tonuxka ərəxiliçixkə turojan hərkəndək həkawur tosaləqünü gumran kılımımız, xundakla hərbir oy-hiyallarnı Məsihə bekindurup itaət kılıxka kəltürümüz; **6** silər toluk itaət kılıqandan keyin, [ərangarda] kəndak itaatsizlik kalojan bolsa bularnı jazalaxkə təyyarmız. **7** Silər pəkət kez aldinglərdikə ixlərojala karaydikənsilər. Əger birsi eżini Məsihə təwəmən dəp karışa, u yəna xuning iştigə oylansunki, u Məsihə təwə bolojinoja ohxax, bizmu Uningoja təwdürmiz. **8** Qünki, Rəb təripidin silərni nabut kılıx üçün əməs, bəlkı etikadinglərni kurux üçün bizgə amanət kiliqojan həkükimiz tooruluk tehimu kəp ziyadırək mahtansammu, buningda həq yərgə karap kalmaymən; **9** Əmdi mən pəkət hətlərdilə silərni korkatmaqçı əməsmən; **10** qünki bəzilər: «Uning hətləri dərwəkə wəzinlik həm küqlük; lekin u yetip kəlgəndə salapətsiz, gepininq tutamı yok bolidu» deyixidu. **11** Əmdi bundak hiyal kılıquqlar xuni

11 [Mahtanojan] bu azojnə ahməklikimə səwrəqan boloqaysırlər! Əmdi silər manga səwriqanlıklı kılıp keliwatisilər. **2** Qünki mən Hudadin kəlgən otluk muhəbbət bilən silərni [azduruxlardın] həsat kılımən; qünki kizni bir ərgila yatlık kılıqandək, mən silərni Məsihkəla pak kız süpitidə həzir boluxka wədiləxtürgənmən. **3** Əmma yilan Həwa'animizni hılyigörlü bilən azduroqandək, oy-kənglünglər Məsihə baqlanıqan səmimi, sap wapalıktın ezip buloqinixi mümkün dəp ənsiraymən. **4** Qünki birsi kəlip biz silərgə həq jakarlap bəkməqjan baxkə bir əysani jakarlısa, yaki kəlbinglərdin orun bərgən Roħning orniqə baxkə bir rohka orun bərsənglər wə silər kəbul kılıqan hux həwərdin baxkə bir «hux həwər»ni kəbul kılıqlar, silər bu ixlarəja ajayib səwr-takət bilən etüwerixinglər mumkin! **5** Əlbuki, mən eżümni hərkəndək ixta axu «kəltis uluoj rosullar»dırın kəm sanimaymən! **6** Gərqə mening gəp-səzlərim addiy bolsımı, bilim jəhəttə mən undak əməs; biz kəliwətən hərbir əməllirimizdə buni silərgə hər jəhəttin ispatlaproxən kıldıq. **7** Əmdi mən silərni kətürülsün dəp eżümni tewən tutup, Hudanı hux hawirini hək tələp kilmay jakarlap gunah kildimmi? **8** Mən silərning hizmitinglərdə bolojkə baxkə jamaətlərdin bulap-talap, ularning yardımını kəbul kildim. **9** Silər bilən billə bolojan wakitlirimdə, həjətmən bolojan bolsammu, mən heqkimə egorimini saloqan əməs (qünki Makedoniyədən kəlgən kerindaxlar mening kəm-kütəmni toluklap bərdi); hərkəndək ixta eżümni silərgə yüksək kəlixtin saklap kəldim wə buningdin keyinmu xundak kılımən. **10** Məsihning həkikiti məndə rast boloqandək, Ahaya yurtlırıda heqkimmü meni muxu mahtinixtin tosmaydu! **11** Nəmə üçün? Silərni yahxi kərməngənlilikin

üünmu?! Huda biliid! **12** Lekin [bizgə ohxax həsablinix] pursitini izdögüqilərning pursitini məhrum kılıx üçün, xuningdək ular mahtinidioqan ixlarda həkjətən bizgə ohxax bolsun dəp, mən nəmə kiliwatkan bolsam xuni kiliwerimən. **13** Qünki bundak kixilər sahta rosullar, aldamqi hizmətkarlar, Məsilinqing rosullirining kiyapitiga kiriwaloqanlardur. **14** Bu ix ajəblinərlik əməs, qünki Xəyətan əzimə nurluk bir pərixtinig kiyapitiga kiriwalidu. **15** Xunga uning hizmətlirinining ezlirini həkkaniylıking hizmətlirili kiyapitiga kırğızüwelixi ajəblinərlik ix əməs; lekin ularning akiwiti ezlirining ixlığınlıriga layık bolidu. **16** Yənə xuni eytimənki, həqkim meni əhmək dəp hesablimisun; hətta əgar meni xundak dəp karisanglarmu, əmdi məndək əhməknı səwr kilip köbul kılqayısilər, xuning bilən əzümmu azojinə mahtiniyalay. **17** Mening hazır bulnarı sezlixim Rəb təripidin əməs, balkı əzümnin əhməklərqə yürəklik po etip mahtinixim, halas. **18** Nuroqun adamlar insanlarqə po etip mahtanojadinkin, mənmə mahtinip bacayı. **19** Qünki ezungular xunqə dana bolqandın keyin, silər əhməklərgə səwr-taqət kiliixa razi bolisilər! **20** Məsilən birsi silərni kıl kiliwalsə, birsi silərni yutuwalsa, birsi silərdin nəp alsa, birsi aldinglarda qongqılıq kilsə yaki yüzüngalarqa kaqat salsa, silə uningoja yol koyisilər. **21** Əpsus, nomus kılıp eytimənki, biz undak ixlaraq ajiżlkı kıldıq! Əmma ular birar ixta mahtinikə petinqan yərda (əhməklərqə sezləwatiiman!) mənmə xu ixta [mahtinixka] petinimən. **22** Ular ibranıylarmu? Mənmə xundak, Ular Israillarmu? Mənmə xundak, Ular İbrahimimng nəslimi? Mənmə xundak, **23** Ular Məsilinqin hizmətkarlırimu? (man akıldın azoqanlardak sezləwatiiman!) mən tehimu xundak; ziyyadə kəp zorukup ixlidim, intayin kəp dərriləndim, intayin kəp ketim kamaldim, kəp ketim elüm həwplirigə duq kıldıq; **24** Yəhudiylarning «bir kəm kırıq kamqa» jazasiqa bəx ketim tartildim, **25** üq ketim tikanlık kamqa jazasını yedim, bir ketim qalma-kesək kılındım, üq ketim kema hadisisigə uqrıdim, bir keqə-kündüzni dengizdə etküdüzdə. **26** Daim səpərlərə boliman; dərəyalarning həwplirini, karakqlarınning həwplirini, yurdtdaxlıriming həwplirini, yat allıklärının həwplirini, mejizilər bilən əməldə kərsitilən. **13** Silərni baxka xəhərninq həwplini, bayawanning həwplirini, dengizning saha kərindaxlar arisidiki həwplirini baxtın pat-pat tünəklərdə, aqliktə wə ussuzlukta, daim roza tutuxlarda, soouqklarda wə yeling-yalingaqliqtə yürüp kıldıq; **27** əmgəklər wə japa ixlarda zorukup, koymiojinim bilənmu?! Mening bu adalətsizlikimni pəkətla əzünni silərnin üstüngalarqa yüksək artıp kəqürdüq; **28** Bu sırttiki ixlardin baxka, iq-başqırımda barlıq jamaətlər üçün hər künü üstünni besip keliwatkan oğamları yəwatiymən. **29** Hərkim ajızlisa, mən ajızlimidimmi? Hərkim ezip putlaxkən bolsa, mən ərtənmidimmi?! **30** Əmdi əgar mahtinixim zerür bolsa, eż ajızlıkmı kərsitidioqan ixta bilən mahtinimən. **31** Rəb əysanıng Huda-Atisi, manggü təxakkür-mədhiyilərgə layık Bolquqıqa ayanki, mən yalojan eytimidim. (**aioñ g165**) **32** Dəməxk xəhîridə padixah Aretasning kol astidiki waliy meni tutux üçün, pütün Dəməxk xəhîrinini kattik təkib astıqə aloqanidi. **33** Lekin mən sepildiki bir kamardın sewət bilən pəskə qüsürülüp, uning kolidin kutulup qaqtıq.

12 [əpsus], mahtiniwerixning zərüriyiti bar. Gərgə uning paydısı bolmismı, mən Rəbdin kəlgən alamat kərənüşlər wə wəhilyər üstidə tohilay. **2** Məsihədə bolqan bir adamni tonymən; u on tət yil ilgiri (təndə bolqan haldimu, yaki təndin taxkirimu bilməyən, Huda biliid) üçinqi kat asmanoja ketürüldi. **3** Mən xundak bir kixini bilmən (təndə bolqan haldimu, yaki təndin taxkirimu bilməyən, Huda biliid) — **4** u jənnətə kərətülüp, xu yərdə tə bilən ipadılıgli bolmaydiqan, insanların deyixi mən'i kiliqoqan ajayıp ixlarnı anglıdi. **5** Xundak bir adəm bilən mahtinimən, əzüm həkkida bolsa ajızlıkmdın baxka birər ix bilən mahtanmymən. **6** Hətta mahtinay desəmmu əhmək həsablanmymən; qünki mən həkjətni eytən bolattım; emma birsi məndə kərginidin yaki mən toqruulk anglıqinidin meni (manga axkarlanqan wəhilyərlarning əqəyat zor uluqluklu tüpəylidin) yukarı oylap kalmışın dəp əzünni mahtinixit yiğidim. Muxu wəhilyərlarning atlırmıq sanlıjoloq bir tikən, yəni meni urup tursun dəp əzünni mahtinixit yiğidim. Xaya wəhilyərlarning atlırmıq tüpəylidin kərəngləp kətməslimik üçün Xəytanning bir əlgisi manga təkşim kiliqoqan; buning maksiti, menin kərəngləp kətməslimik üqündür. **8** Buning toqrisida u məndin kətsun dəp Rəbəgə üq ketim yelindim; **9** lekin U manga: «Mening mehribən xəpkitim sanga yetərlək; qünki Mening kütüq-Kudritim insanning ajızlıkida toluk əmləgə axuruludu» — dedi. Xungu mən Məsilinqin kütüq-Kudriti wujudunda tursun dəp ajızlıklırimdən mahtinixni tehimu huxluk bilən təlliwalımen; **10** xunga mən Məsih, üqün ajızlıklarnı, həkərətlərni, kiyinqılıqlarını, ziyanqaxılıqlarını wə azab-əkəbatları hursənlük dəp bilimən. Qünki qaçan ajız bolsam, xu qəoşa küqlük bolimən. **11** Mən [mahtinip] dərəwəkə əhmək bolup kıldıq! Lekin ezungular meni buningə məjbur kıldıngalar. Əməliyyətə əslidə mən silər təriplinglardin təriplinixim kerək bolatti; qünki həq ərziməs bolsammu, mən həlikı «kəltis uluq rosulların dəp tərəptə həq ixta kəm əməsmən. **12** Dərəwəkə mən aranglarda bolqan qəoşa rosulning beşərəlik alamatlıri, hərtərəplik qidam-səwrqanlıq iqidə mejizilik alamatlır, karamətlər həm kudratlıq mejizilər bilən əməldə kərsitilən. **13** Silərni baxka xəhərninq həwplini, bayawanning həwplirini, dengizning jamaətlərinin kəsi tərəptə tewan orunoja koydum? — həwplirini, saha kərindaxlar arisidiki həwplirini baxtın pəkətla əzünni silərnin üstüngalarqa yüksək artıp kəqürdüq; **15** Əmdi jeninqər üçün igilimidən huxluk bilən sərp kilişən həmdə əzünni sərp kilişən — gərgə mən silərni kanqə seyğənsəri mən xungu az seyüləsəmmə. **16** Əmdi xundak bolqonu bilən, mən silərə həq yüksək bolqan əməsməm; birək həligərlik kılıp, mən silərni bablap koydum! **17** Əjəba, mən silərə əwətkən adəmlərning birərsi arkılıq silərdin nəp aldimmu?! **18** Mən Titusni silərnin yeningləroqə berixə ündidim wə yənə həlikə kərindaxnimu uning bilən billə əwəttim. Titusning silərdin nəp elip bakşan yeri barımı? Biz əlliñən olşan kəsətə müəyyən təxəllüsəm. **2** Dizəmən

başkanımız ohxax əməsmikən? **19** Yəki silər əzəldin bizni «Ular aldımızda ezlirini aklap keliwatidü» dəp oylawatamsılər? [Ix undak əməs]. Biz pəkət Məsihədə bolup Huda aldida sezləwətimiz; kiliwatlıq həmməixlər, i seyüməliklərim, silərning etikədinglərni kurux üqündür. **20** Qünki mən yeninglərə baroqinimda, silərning ümid kilojan yerimdin qıkmay kelixinglərdin, özüümningmu silərning ümid kilojan yeringlərin qıkmay kelixlimdin, yəni aranglarda ojwoqa-jedəl, həsəthorluk, ojəzəpnərət, mənmənqılık, təhməthorluk, ojəywəthorluk, takəbburluq wə parakəndiqılıklar bolarəmkəin dəp ənsirəymən; **21** — bu ketim silərning yeninglərə baroqinimda, aranglardıki gunah sadır kılıp, taki bügüngə kədər ətküzən napaklıq, buzukluk wə xəhwaniy ixlərdin tehi towa kilmiojan nuroğun adəmlərning səwəbidin Hudayım meni aldinglarda təwən kılıp koyarmikin, xularning kilmixləri tüpəylidin matəm tutmay turalmaymənəkin, dəp ənsirəymən.

13 Bu yeninglərə üqinqi ketim berixim bolidu. **«Hər bir həküm ikki-üq guvahqininq aqzida ispatlinixi kerək».** **2** Mən ilgiri ikkinqi ketim yeninglərdə boloqinimda burun gunaş sadır kilojanlarə həm kalojan həmminglərə xundak eytən, hazırlanma silərdin neri bolsamı qayıtdın aldın'ala agahlaşdurup eytimənki (silər Məsihəning mən arkılık sezləgənlilikə ispat tələp kılıp keliwatlıqları tüpəylidin), mən baroqinimda əqkimni ayırmamən; dərvəkə mən arkılık sezləwatlıq Məsih, silərgə nişbatən ajiz əməs, bəlkı aldinglarda intayın կudrətlitkər; **4** U dərvəkə ajizlıqta krestləngən bolsimu, lekin Hudanıng կudriti bilən yənilə hayat. Bizmə Uninguñda ajiz bolsakmə, Hudanıng silərgə karatən կudriti bilən, Uninguqə baojlinip hayat yaxayməz. **5** Əmdı ezunglarnı etikədət barmu-yok dəp təkxürüp körünglər; ezunglarnı sinap bekinglər! Silər Əysə Məsihəning ezunglarda boloqanlığını (sinakṭin xallinip կalmışanglar!) bilip yətməmsilər? **6** Əmdı silərning bizning sinakṭin xallinip կalmiojanlığımızı bilip kelixinglərni ümid kilişən. **7** Silərning əqkandak razilik kilməsliklər üçün Hudaçə dua kilişim; bu, bizning sinakṭin etti dəp kariliximiz üçün əməs — həttə sinakṭin etmədi, dəp karalsakmə, məyli — muhümü silərning durus boloqanni kelixinglər. **8** Qünki biz həkikətkə karxi həq ix kılalmayməz; nemila kilsək u bəribir həkikətni ayan kılıdu, halas. **9** Qünki biz ajiz bolsakmə, silərning küqlük boloqininqlardın xadlinimiz. Xuningdək biz yanə xuningqə dua kilişimiz, silər kamalətkə yətküzülgəsənilər. **10** Silərning yeninglərə baroqinimda Rəb manga oqulitix üçün əməs, bəlkı etikədnə kurux üçün amanət kilojan həqküməni ixlitip silərgə kəttik köllükni kərsətməslikim üçün, mən silərdin yırakta boloqinimda muxularını yazdim. **11** Əng ahirdə, əkerindaxlar, xadlininqlər; kamalətkə yətküzülünglər, riqbat-təsəlliđə küçəytilinglər; bir oy, bir pikirdə bolunglər; inak-hatırjəmlikta etünglər; wə mehîr-muhəbbət wə inak-hatırjəmlikning Igisi Huda silər bilən billə bolidu. **12** Bir-biringlər bilən pak seyüxlər bilən salamlıxinglər. **13** Barlıq mükəddəs bəndilərdin silərgə salam. **14** Rəbbimiz Əysə Məsihəning xapaiti, Hudanıng mehîr-muhəbbəti wə Muğəddəs Rohning həmrəh-həmdəmlikli silərgə yar bolojə!

Galatiyalıklaroja

1 Mənki Pawlus, rosul bolqan (insanlar təripidin əməs yaki insanlarning wasitisi bilən əməs, bəlkı Əysa Məsih wə Uni əlgənlərdin tirildürgüqi Huda'Ata təripidin təyinləngən) **2** wə mən bilən billa turuwatkan barlıq əkerindaxlardın Galatiya elksidiki jamaatlərgə salam. **3** Huda'Ata wə Rəbbimiz Əysa Masihiñ silərgə mehîr-xəpkət wə hatirjəmlik bolqay! **4** U Huda'Atimizning iradisi boyiqə bizni bu hazırlı razıl zamandin kütkuzuxka Əzini gunahlırimiz üçün pidə kıldı; (**aïön g165**) **5** Hudaçar barlıq xan-xərəp əbədil-əbədgıqə bolqay, amin! (**aïön g165**) **6** Silər ezunglarnı Məsihning mehîr-xəpkəti arklılıq Qakiroquning yenidin xunqa tez yırakluxturup baxkığa bit hil «hux həwərgə əgixip ketiwatkininglaroja intayın həyran kalmaktımən! **7** Əməliyyəttə heqkəndak baxka «hux həwər» əməstur — pəkətlə bəzi kixilər silərnı käyməkturup, Məsihning hux hawirini burmilimakçı bolqan, halas. **8** Lekin hətta bizi özimiz bolaylı yaki asmandın qüxkan perixta bolsun, birsı bizning silərgə jakarlıqınımızqa ohximaydiqan baxka bir «hux həwər»ni silrga jakarlisa, bexiqə lənat yaqsusun! **9** Biz burun eytkinimizdək, hazırlımı mən xuni eytimənki, birsı silərninə kəbul kılıqininglaroja ohximaydiqan baxka bir hux həwərni jakarlisa, bexiqə lənat yaqsusun! **10** Mən Hudani ixəndürüküm kerəkmə yaki insanları ixəndürüküm kerəkmə? Yaki insanları hursən kılıxını kerəkmə? Mən insanları hursən kılıxını nixan kılıqan bolsam, Məsihning kuli bolmiojan bolattim. **11** Əmdi, i əkerindaxlar, silərgə xuni uitkuturımnı, mən jakarlaydiqan hux həwər insanlardın kalgan əməs. **12** Qünki mən uni insandın kəbul kılıqinim yok, yaki birər kixi uni manga əgətkini yok, bəlkı Əysa Məsih manga wəhij arklılıq yətküzəngən. **13** Qünki silər mening Yəhudiylarning diniy yolda qəndək, hayat kəqürgənlilik toopruluk — mening Hudanıng jamaitiga əxəddiy ziyankəxlilik kılıp uningoja buzqunqılık kılıqanlıkımız angliqansıslar. **14** Həmdə mən Yəhudiylarning diniy yolda elimizdiki nuroqun təngtuxlirimden helila aldida turattim wə ata-bowilirimning ən'ənilirini saklaqxə pawkul' adda kizojin idim. **15** Əmma anañning körsikidin tartip meni Əzi üçün ayrip, mehîr-xəpkəti arklılıq meni qakiroqan Huda Əz Oqlını əllər arısida jakarlax üçün manda uni axkarluxni layik kərginidə, mən heqkəndak kan-ət igisi bilən məslıhətləxməy, **17** yaki Yerusalemoja məndin ilgiri rosul bolqanlar bilən körütxükə barmay, bəlkı udul Ərəbistanoja atlandim. Keyin Dəməxkəkə kaytip kəldim. **18** Andin üç yıldın keyin Yerusalemoja Petrus bilən tonuxuxka bardim wə uning kəxida on bax kün turдум. **19** Əmma xu qaçda Rəbning inisi Yakuptin baxka rosullarning heqkaysisi bilən körüxmidi. **20** Mana, mening silərgə hazır yazojinim Huda aldida heq yalojan əməs! **21** Keyin, mən Suriya wə Kilikıə əlkilirigə bardim. **22** Əmma Yəhudiylədiki Məsihədə bolqan jamaatlər meni qirayimdin tonumayıtti. **23** Ular pəkət burun bızgə ziyanxaxlıq kılıqan adamning ezi xu qaçda yokatmakçı bolqan etikədnin hazır hux hawar dəp jakarlimakta, dəp angliqanidi; **24** xuningdak ular mening səwəbimdin Hudani uluoqlidi.

2 Yənə buningdin on tet yil keyin, mən Barnabas bilən Yerusalemoja qıktım; Titusnimu həmrəh kılıp bardim. **2** Mən bir wəhijəgə binaən xu yərgə baroqanidim; wə mən bikar qapmioqinimni yaki bikar qapmaywatkinimni jəzmləxtürəx üçün [Yerusalem dikilərnin] alidda (emaliyəttə pəkət «jamaatnən türvürlüri») dəklərgə ayrim haldə əllər arısida jakarlaydiqan hux həwərni bayan kıldırm. **3** Nətəjidə, hətta manga həmrəh bolqan Titus Yunanlık bolsimus, hətnini kobul kılıxka məjburlanmadi; **4** [xu qaçdiki «hətnə» məsiliş] bolsa, bizning Məsih əysada tuyessər bolqan hərlükümüzni nazarət kılıx üçün arimizoja sokunup kiriwaloqan, bizni kullukka qüixürüməkqi bolup, yaloqanqılık kılıqan sahta əkerindaxlar tüpəylidin bolqanidi. **5** Lekin biz hux həwərning həkikiti silərdin məhərrum kılınmışın dəp ularoja hətta bir saatqımu yol koyojinimiz yok; **6** ləkin abruyluk həsəblənojan adəmlərdin bolsa (mening ularning nemə ikənlikli bilən karim yok; Huda heqkəndak insanning yüz hatirisini kılımdaydı) — muxu abruyluk, [ərbablar] dəp sanaləqnlarning məndiki [hux həwərgə] koxkını yok idi. **7** Del əksiqə, hux həwərni hətnə kılıqoqanlaroja yətküzük wəzipisi Petruska tapxurulqandək, hətnisizlergə yətküzük wəzipisi manga tapxurulqan dəp tonup yetip **8** (qünki Petrusni hətnililiklərgə rosullukka Küqləndürgüqi bolsa, menimə əllərgə [rosul boluxka] küqləndürgənidi), **9** manga ata kılıqoqan xu mehîr-xəpkətni tonup yətkən «jamaatnən türvürlüri» həsəblənojan Yakup, Kefas wə Yuğannalar bolsa, silər əllərgə beringlər, biz hətnililiklərgə barayı dəp Barnabas bilən ikkimizgə həmdəmlik ong kolini berixti. **10** Ularning bizgə pəkət kəmbəoqəllərni untumanglar degeñ birlə təlipi bar idı; mən del bu ixqə kizojin bolup keliwattıttim. **11** Birak, keyin Petrus Antakya xəhirigə kalgändə, uning ayıbilə ikənlikli enik bolqaqka, mən uni yüzturana ayıblıdım. **12** Qünki Yakupunıng yenidin bəzi adəmlər kelixtin ilgiri u yat əlliklər bilən həmdastıhan bolqanidi; birək ular kəlgəndə, hətnililiklərdin korkup [xu əkerindaxlardın] əzini ayrip tarttı. **13** Hətta baxka Yəhudiylər [əkerindaxlar] uning bu sahtılıqoja koxulup kəttı; hətta Barnabasın azdurulup ularning sahitpəzlilikigə xərik boldı. **14** Əmma mən ularning hux həwərning həkikiti boyiqə durus mangmioqanlığını kərüp, həmməylənning aliddilə Petruska: «Sən Yəhudi turup, Yəhudiylarning adətləri boyiqə yaximay, bəlkı yat əlliklərdək yaxawatisən; xundak turulkul, nemikə sen yat əlliklərni Yəhudiylərdək yaxaxka zorlimaq qimüsən?» — dedim, **15** wə yənə: «Biz [ikkimiz] tuquluxımızdırın əməsmiz, **16** ləkin insanning həkkənəyi kılınxını Təwrat kanuniça əməl kılıxka intilixləri bilən əməs, bəlkı Əysa Məsihning etikəd-sadakətliki bilən bolidu, dəp bilimiz. Xunga Təwrat kanuniça əməl kılıxka intilixlə bilən əməs, bəlkı Məsihədə baqlənojan etikəd bilən həkkənəyi kılınxımız üçün bizmə Məsih əysəqə etikəd kılduk — qünki heq ət igisi Təwrat kanuniça əməl kılıxka intilixləri bilən həkkənəyi kılınmayıdu» — dedim. **17** Əmma Məsihətə həkkənəyi kılınxıça izdənginimizdə, bizmə «gunahkar» dəp ispatlanoqan bolsakmə, Məsih əmədi gunahning hizmitidə bolqoqimə?! Yak, hərgiz!

18 Əməmə mən əslidə əqulatkan nərsilərni kaytidin kürsam, əzümnı [Təwrat ənənəvi] hilalik kılıquçı dəp ispatlap kərsətkən bolımən. **19** Qünki mən Təwrat ənənəvi bilən Təwrat ənənəvi nisbətən əldüm; nətijidə, mən Hudaqə yüzlinip yaxawatımən. **20** Mən Məsih bilən billə krestlangənmən, lekin mana, yaxawatımən! Lekin yaxawatığını mən əməs, bəlkı məndə turuwatlı Məsihdur. Wə menin hazırlıq təlimimdə yaxawatlıq hayat bolsa, meni səyən wə mən üçün Əzinə pida kılıqan Hudanıng Oqlining iman-etiğadindir. **21** Mən Hudanıng mehîr-xəpkitini bikar kiliwətməymən; qünki həkkaniyilik, Təwrat ənənəvi arkılık kelidiqan bolsa, Məsihning elüxi bikardin-bikar bolup kaləti.

3 Əkilsiz Galatiyalıklar, kez aldinglarda Əysə Məsih, enik, süratləngən, aranglarda krestlangəndək körüngənikən, kim silərni həkkiqtə itəət kilixtin azdurup sehirlidi? **2** Mən pəkət xunila silərdin sorap bilayki: — Silə Rohni Təwrat ənənəvi intilix arkılık kəbul kildinglərmiş, yaki [hux həwərnii] anglap, etikad arkılık kəbul kildinglərmiş? **3** Silər xunqə əkilsizmi? Rohka tayinip [hayatnı] baxlıqanıksıllar, əmdilikdət arkılık kamalətkə yətməkqim? **4** Silər [etikad yolidə] bolovan xunqə kep azab-ökubətlərni bikarşa tartıtgılmış? Dərvəqə bikarşa kəttiqo?! **5** Silərgə Rohni Teminligüçü, aranglarda möjizilərni yaritiwatıqası bu karamətlərni silərning Təwrat ənənəvi intilip tayanojininglardın kılamdu, yaki anglijan həwərgə bəqəlijan ixənq-etiğadınlardın kılamdu? **6** [Mukəddəs yazmilarda deyilgəndək]: «İbrahim Hudaqə etikad kıldı; bu uning həkkaniyilik hesablandı». **7** Xuning üçün, xuni qüixinixinglər kerəkki, etikadın tuqulmuşularla İbrahimning həkkiliyə pərzəntliridur. **8** Mukəddəs yazmilarda Hudanıng yat əlliklərni Əzığa etikad kiliyi arkılık ularni həkkaniy kiliqanlıkı aldin'ala kərülüp, Hudanıng İbrahimə: «Səndə barlık əl-millatlärgə bəht ata kilinidü» dəp hux həwərnii aldin eytkanlılıq hatırılängəndi. **9** Xuning bilən, etikadın bolovanlar etikad kılıquçı İbrahim bilən təng bəht tapıdu. **10** Lekin Təwrat ənənəvi əməl kılımımız dəp yürgənlər bolsa həmmisi lənətkə kılalı. Qünki [mukəddəs yazmilarda] mundak yezilojan: «Təwrat ənənəvi yezilojan həmmə əmrlərə üzlüksüz əməl kilmaywatlıq hərbir kixi lənətkə kılalı». **11** Yənə roxənki, həqkim Hudanıng aliddə ənənəvi intilix arkılık həkkaniy kiliñmaydu; qünki [mukəddəs kitabta yezilojinidək]: — «Həkkaniy adəm ixənq-etiğadi bilən hayat bolidu». **12** Əməmə ənənəvi yoli etikad yoliqa asaslanıqan əməs, bəlkı [mukəddəs kitabta]: — «Kanunun əmərlirigə əməl kılıquçı xu ixilar bilən hayat bolidu» deyilgəndəktür. **13** Halbüki, Məsih bizni Təwrat ənənəvdikə lənəttin hər kılıx üçün ornimizdə lənət bolup bədəl təlidid. Bu həktə [mukəddəs yazmilarda]: «Yaoqaqka esilojan hərbir kixi lənətkə kəlojan hesablansun» dəp yezilojan. **14** Xuning bilən Məsih əysə arkılık İbrahimə ata kiliñojan bəht yat əlliklərimü kəltürülüp, biz wəda kiliñojan Rohni etikad arkılık kəbul kılalaymır. **15** Kərindaxlar, mən insanlarqə sezləymən; hətta insanlar arısida ezara əhdə tütülsim, baxşə həqkim uni yokka qıqiriwetəlməydü yaki uningoja birər nərsə əkəməydi. **16** Xuningdək, [Hudanıng əhdəsidik] wədilər İbrahim wə uning nəsligə eytilən.

[Mukəddəs kitabta] U: «wə sening nəsilliringgə», (yəni, kep kixilərgə) deməydü, bəlkı «sening nəslingga», (yəni yaloqz bir kixigila), dəydu — bu «nəsil» Məsihdur. **17** Mən xuni deməkqimənki, Hudanıng Məsihkə aldin tütəqən bir əhdisini tet yüz ottu yıldın keyin qıxırurlıq Təwrat ənənəvi əməldin kəlduralmayıd, Hudanıng bu wədisini heq bikar kılalımadı. **18** Qünki [wəda kiliñojan] miras ənənəvi asaslanıqan bolsa, mana u Hudanıng wədisigə asaslanıqan bolmayıdı; lekin Huda xapaət bilən uni İbrahimə wəde arkılık ata kılıqan. **19** Undakta, Təwrat ənənəvi qıxırıxtıki məksət nəmə? U bolsa, insanlarning itaatsizliklri tüpəylidin, Hudanıng mirası wəda Kiliñoqu, yəni İbrahimning nəslı dunyaqə kalğıqə əkəməq kılıp berilgən; u pərixtılər arkılık bir wasitiqinən koli bilən bekitilip yoloja koyulən. **20** Əməmə «wasitiqi» bir tərəpninqə wasitiqisi əməs (bəlkı ikki tərəpninqidur), lekin Huda Əzi pəkət birdur. **21** Undakta, Təwrat ənənəvi Hudanıng wədilirigə zitmə? Yak, hərgiz! Əger birər ənənəvi insanların hayatıllikka erixtürəlydiqan bolsa, undakta həkkaniyilik jəzmən xu ənənəvi asaslanıqan bolatti. **22** Halbüki, mukəddəs yazmilər pütükələmni gunahning ilkigə kamap koyoqan; buningdiki məksət, əysə Məsihning sadəkət-etiğadi arkılık wadining etikad kılıquqlarıqə berilixi üqündür. **23** Lekin etikad yoli kəlip axkara boluoq, biz Təwrat ənənəvi təripidin koçqınlıq, axkara bolidiojan etikadını kütükə kamap koyulənidanı. **24** Xu tərikidə, bizning etikad arkılık həkkaniy kiliñimiz üçün Təwrat ənənəvi bizgə «tarbiyiliqü» bolup, bizni Məsihkə yetəklidi. **25** Lekin etikad yoli axkara bolup, biz əmdi yanə «tarbiyiliqü»nin nazaritidə əməsizmiz. **26** Qünki həmminglər Məsih əysə ənənəvi etikad kılıx arkılık Hudanıng oqulları boldunglar. **27** Qünki hərkəsinglər Məsihkə kirixkə qəməldürülənqən bolsanglar, Məsihli kiyiwalıqan boldunglar. **28** Məsihə nə Yəhuditə bolmayıdu nə Grek bolmayıdu, nə kül bolmayıdu nə hər bolmayıdu, nə ər bolmayıdu nə ayal bolmayıdu, həmminglər Məsih əysəda bir bolisilər. **29** Silər Məsihkə mənsup bolovanıksıllar, silərmə İbrahimning nəslı bolisilər wə uningoja wəda kiliñojan [bəht-saadətkə] mirashordursilər.

4 Yənə xuni eytimənki: Gərqə bir bala pütün mülükning igisi bolsimu, mirashor gedək wakıtlırda taki atisi bəlgiliginən wakıt toxmioq, u eż eyidiki kuldin pərki bolmayıdu. Qünki u yenila hojidarlar wə bala bakkıqıllarınq baxçuruxıda bolıdu. **3** Xuningqə oxhax, bizmu gedək waktimizda, bu dunyadıki «asasiy қaidə-ənənəvityatlar» astida kül bolovanıdu. **4** Lekin, wakıt-saiti toluk toxkanda, Huda Əz Oqlını [bu dunyaqə] əwətti. U bir ayal kixidin tuqulmuşan, xuningdək Təwrat ənənəvi astida tuqulmuşanı. **5** Buningdiki məksət, Huda Təwrat ənənəvi astida yaxioqan [bizlərnı] bədal teləp hərətlükə qıkirip, bizning oqullukka kəbul kiliñimiz üqündür. **6** Həm silər Uning oqulları bolovanlıqlıqlar üçün, Huda Əz Oqlining: «Abba! Atam!» dəp qakıroq, Rohni əwətip kəlbimizgə saldı. **7** Xuning üçün, silər hazır kül əməs, bəlkı oqullarıdursilər; oqulları bolovanıksıllar, Huda arkılık Əziga mirashor bolisilər. **8** Burun, Hudanıng tonuqan waktinglarda dərvəqə yalojan ilahıllarning kullukqıja tutulmuşansıllar. **9** Əmdilikdə, hazır [həkkiliy] Hudanıng tonuqanıksıllar, — yaki enikräk kılıp eytkanda,

Huda təripidin tonulojanıkənsilər, əmdi silər nemə dəp bu dunyadiki küqsiz, əbjək ərziməs «asasıq kaidə-kanuniyyətlər»ga əkarap yanısılər? Ularning kullukçıja yengiwaxtin käytixni halamsıslar? **10** Silər alahidə kün, ay, pasıl wə yillarnı etiwarıqə elip hatirilekə baxlıdinglar! **11** Mən ilgiri silergə singdtürgən ajrim bikar ketərmikin, dəp silər üçün ənsirəvatiman. **12** Kərindaxlar, mən xuni silərdin ətünimənki, manga ohxax bolungular; qünki mən silergə ohxax boldum. Silər əslidə manga həq azaṛ yətküzümgənidinqlər. **13** Əmma silergə malumki, ətlirimdiki bir zəiqlik tüpəylidin, mən hux hawarnı silergə birinqi ketim yətküzəngənidim. **14** U qaođda, ətlirimdiki bu zəiqlik silergə nisbətən sinəktə bolsimu, lekin silər meni kəmsitmədinglər yaki qətək əkəmədinglər. Əksiqə, meni Huda əwətkən bir pərixtini, hətta Məsih əysə ezini kütükəndək kütüwaldinglar. **15** U qaođdiki bəht-bərikitinglər əmdi nəqə kəttisi?! Mən silergə guvahqı bolup eytalaymənki, u qaođda silər mumkin bolsa, manga kezliringlərni oyup berixkumu razı idinglər! **16** Əmdiliik, silergə həkikətni səzligənlilik üqün düxmininglərə aylınip kallidim? **17** [Mən etyip etkən] həlikə adəmlər silergə kizojinlik kəsitsidü, əmma niyiti durus əməs; ular pəkət silərni [nijatninq] sırtıqə qıkırıp, kizojinliklərni əzllırıq əkaritivalmakçı. **18** Əmma mən silər bilən birgə bolovan wakıtlardıla əməs, bəlkı hərdaim güzel ixka kizojinlik kiliçning ezi yahxidur, əlwəttə. **19** Seyümlük balılırim! Məsih silərdə tərəldürülögə mən silər üçün toloqazablınızı yəna bir ketim tərtiatiyim! **20** Mening hazırlıa yeningləriqə berip, silergə baxkığış tələppuz bilən sezligüm keliwatiydü; qünki bu əhwalınglar tooruluk nemə kiliçni zadıla bilməywatiyim! **21** I Təwrat kanunining ilkida yaxaxın halaydiŋanlar, silərdin xuni sorap bacayı, silər Təwratning əzidə nemə deyilgənlilikə kulağ salımsıslar? **22** Təwratta, İbrahimıng ikki oqlı bolup, biri dedəktin, yəna biri hər ayalidin bolovan, dəp hatiriləngən. **23** Dedəktin bolovan oqlı «at bilən» tuquşulən; hər ayalidin bolovan oqlı bolsa Hudanıng wədisi arklıq tuquşuləndür. **24** Bu ikki ixni bir ohxitix degili bolidu. Bu ikki ayal [Hudanıng insanlar bilən] tüzən ikki eldisinining wakildidur. Birinqi əhədə Sinay [teqəidin] kelip, dərhəkikət balılırını kullukta boluxka tuqujdu; mana Həjar uninqoşa wakildur; **25** demək, Həjar bolsa ərəbistandıki Sinay teqioşa simwol kiliñip, yəni bügüñki Yerusalemə oja ohxitiliidü; qünki u xəhər wə uning balılıri kullukta turmaka. **26** Əmma yukturidin bolovan Yerusalem hərdür, u hammimizning anisidur; **27** Qünki, [mukəddəs yazmilarda] mundak yezilojan: — «Huxal bol, i pərzənt kərmigan tuqmas ayal! Təntana kiliç yangrat, towla, i toloqak tutup bakımıqojan! — Qünki ojerib ayalning balılıri eri bar ayalningkidin keptur!» **28** Əmdi i kərindaxlar, İshək Hudanıng wədisidin tuquşuləndək bizmü Hudanıng wədisi boyiąq tuquşulən parzəntlərmiz. **29** Lekin u qaođda «ətlərdin tuquşulən» bala «rohıtın tuquşulən» baliqə ziyankəxlik kiliçinidək, hazır xundak bolidu. **30** Lekin mukəddəs yazmilarda nemə deyilgən? Uningda: «Sən bu dedikingin oqlı bilən koxup həydiwət! Qünki dedəktin tapkan oqlı hərgiz hər ayalıngdin bolovan oqlı bilən miraska ortak bolmayıdu!» dəp pütülgən. **31** Əmdi, kərindaxlar, biz

dedəkninq əməs, bəlkı hər ayalning pərzəntliridurmiz. Məsih bizni hərlükə yaxisun dəp hər kıldı. Xuning bilən uningda tapan tirəp turunglar wə kullukning boyunturukçıja käytidiñ kisilip kalmanglar.

5 Mana, mənki Pawlus silergə xuni eytip koyayki, əgər silər hətna kəbul kılışanglar, u qaođda Masihninq silergə heqkəndək paydısı kalmayıdu. **3** Mən hətnini kəbul kılıçan hərbir kixığa yəna agaḥlandurup həkikətni eytip koyayki, ularning Təwrattiki barlıq əmr-bəlgilimilərgə [toluk əməl kiliç] məjburiyyiti bardur. **4** Əy Təwrat kanunu arklıq ezünni həkkənəyi adəm kiliay degenlər, hərbiringlər Masihtin ayrılip, məhrum bolup, [Hudanıng] xapaitidin qıkıp, yikilip uningdin kıldinglar. **5** Qünki Rohka tayinip həkkənilylikqə baqılanıq arzuarmanın etikəd bilən tələpünü kötməktimiz. **6** Qünki Məsih əysə hətnilik küqkə igə əməs, hətnisizlikmu küqkə igə əməs, küqkə igə bolojini pəkət muhəbbət arklıq ix kılıdiqən etikətdür. **7** Silər obdan qepip mengiwtənədinglər; birək kim silərni həkikətkə itaat kiliçtin tosuwalıdı? **8** Bundaq kayıl kiliç amili silərni Qaqiroquqidin bolovan əməs! **9** «Kiqikkina hemirturuq pütükəl hemirni boldurup yoojinitudi!» **10** Əzüm Rəbgə əkarap kayıl boldumki, silərmə bu ixta həq baxkığə oyda bolmaysıslər. Əmma silərni käyməkturuwatqan kim boluxidin kət'inyəzər, u qoķum tegixlik jazasını tartıdu. **11** Kərindaxlar, əgər mən «hətnə kiliñiz kerək» dəp jakarlap yürgən bolsam, undakta mən bugünkü küngiçə yəna nemə üqün [Yəhudiyardın] ziyankəxlikkə uqrəp kelimən? Əgər xundak kiliçan bolsam, «krest bizarlıq» yok kiliñati! **12** Silərni kütüritwətən bu adəmlər ezlirini ahta kiliwətsun daymən! **13** Qünki kərindaxlar, silər ərkinlikkə qakırıldinglər. Lekin ərkinliklərni ətlərning arzu-həwəslirigə kanduruxning bahanisi kilmanglar, bəlkı mehîr-muhəbbət bilən bir-biringlarning kullukda bolungular. **14** Qünki pütükəl Təwrat kanunu «Koxnangni özüngni seygəndək seygin» degən birlə əmrədə əməl kiliñidi. **15** Lekin pəhəs bolunglarki, bir-biringlarning qıxləp tartip yalınap yürüp, bir-biringlardin yutulup kətməngər yəna! **16** Əmma xuni dəymənki – [Mukəddəs] Rohta mənginglər, wə xu qaođda silər ətlərning arzu-həwəslirigə yol koymaysıslər. **17** Qünki ət Rohka zit bolovan ixlərni arzu kiliđu, wə Roh, ətək zit bolovan ixlərni arzu kiliđu. Ular ikkisi bir-biriga karımukarxidur; nətiyidə, əzüngər arzu kiliçan ixlərni kılalmaysıslər. **18** Wəhalənki, silər Rohning yetəkqılıkida bolsanglar, u qaođda Təwrat kanunining ilkida bolmaysıslər. **19** Əmdi ətning əməlliri roxənki – zinahorluk, buzukluk, napaklık, xəhwaniyilik, **20** butpərəslik, sehırgərlik, eqmanlıklər, jedellər, kizojanqılkulular, oqəzəplər, rikabətlixişlər, belgünliliklər, guruhwazlıklar, **21** həsəthonluqlar, katılıllar, hərakkəxliliklər, ayx-ixrətlər katarlıq ixlərdür; bu ixlər tooruluk burunki eytənimdək hazır yəna bir ketim agaḥlandurimənki, bundak ixlərni kiliçuqlar Hudanıng padixaḥlıçıja miraslık kilmayıdu. **22** Wəhalənki, Rohning mewisi bolsa mehîr-muhəbbət, xad-huramlıq, hətirjəmlik, səwr-takət, məhrəbanlıq, yahxılık, ixaq-sadıqılık, **23** məmin-mulayimlik wə əzini tutuwelixtin ibarət. Muxundak ixlərni tosidiqən heqkəndək kanun yoktur. **24** Lekin Məsihəkə mənsup bolovanlar ətlərini, xundakla uningdiki ixlər wə həm

həwəslərni təng krestligən bolidu. **25** Rohta yaxawatqan bolsak, Rohka əgixip mangayli. **26** Bir-birimizni rənjitip, bir-birimizgə həsət kılıp, həkawur xəhrətpərəslərdin bolmayı.

6 Kərindaxlar, aranglardın birsining hazırlı bir gunah-sawənlık sadır kiliwatqanlıkı baykalıqan bolsa, aranglardıki rohiy kixilar yuwxar-mulayimlik rohi bilən uni yoldıñ kayturup kelinglər. Xuning bilən bir wakitta, ezungırlarınǵımu azdurulup kətməslikinqlaroja dikkət kilinglər. **2** Bir-biringlarning eoqırqılığını ketürünqlər. Xundak kılsanglar, Məsihning kanuniqa əməl kılqan bolisiler. **3** Qünki birsining taraziqa tohtıqıudək ixi bolmay turup eznini taraziqa tohtıqıudək dəp qaqlısa, u eż-ezini aldiqanlık, halas. **4** Lekin hərkim eż əmalıytığa karap təkxtürüp baxsun; xuning bilən baxqlarınǵıdin əməs, bəlkı eż əməlliridinla pəhirləngiudək ix bolsa, pəhirlənsə bolidu. **5** Qünki hərbir adəm eż yükini ketürüxi kerək. **6** Hudanıñ sez-kalamıdın təlim aloqası eziǵa təlim bərgüqini eziǵa bar bolqan yahxi nərsilərdin ortak bəhrimən kilsun. **7** Əz-ezungırları aldimanglar — Hudanı aldaپ əhmək kılqıqları bolmaydu; qünki kim nemə terisa, xuni alıdu. **8** Əz ətlirinin arzu-həwəslərini kanduruxka uruk qaqqan kixi eż ətliridin qırıklıq həsulunu alıdu. Lekin Rohnıı hursən kılıx üçün uruk qaqqan kixi bolsa Rohnıı manggülük hayat alıdu. (**aīōnios g166**) **9** Xunga, yahxi ixlarnı kilixtin hərmayli. Uningoja erinmisək wakti-saiti toxkanda qoqum həsol alalaymız. **10** Xu səwəbtin, bizada pursat bolsila, həmməyləngə, bolupmu etikadıtki ailigə mənsup bolqanlaroja yahxi ixlarnı kılıp berəyli. **11** Mana, eż ələm bilən xunqə qong hərplər bilən yazoqınımoja karanglar! **12** Silərgə hətnini kəbul kılıxni məjburlimaqçı bolqanlar, ularning hərbiri pəkət əzlirinǵı taxkı kiyapıtını pərdəzlap kərsətməkçı bolqan, halas; ularning bu məksiti pəkət «Məsihning kresti» tüpəylidin bolqan ziyankəxlıktın ķeqixtin ibarət, halas. **13** Qünki ular əzlirimu hətnə kılınojını bilən Təwrat kanuniqa əməl kılmayıdu; lekin ular atlırlıqardın mahtinix üçün bəribir silərnı hətnini kəbul kıldurmakçı bolidu. **14** Əzümni elip eytsam, Rəbbimiz Əysə Məsihning kresttiki [əltümij]din baxqa həq ix bilən mahtanlıqaymən! Qünki Uning kresti wasitisiđin bu dunya manga nisbatən krestləngən wə mənəmə bu dunyaqa nisbatən krestləngənmən. **15** Qünki Məsih Əysada nə hətnilik nə hətnisizlik deqanlər küqkə igə əməstur; birdinbir küqkə igə bolidiojını pəkət yengi bir yaraloquçudur! **16** Bu kaidə boyiqə mangidiojanlaroja, ularning həmmisigə wə Hudanıñ Israiliqa hatırjəmlik wə rəhim-xəpkət bolqay! **17** Buningdin keyin həqkim bu ixlər bilən yənə meni awarə kilmisun! Qünki mən eż bədinimdə Əysanıñ yara izlirini ketürimən! **18** Kərindaxlar, Rəbbimiz Əysə Məsihning mehîr-xəpkəti rohinglaroja yar bolqay! Amin!

Əfəsuslusluqlarоја

1 Hudanıng iradisi bilən, Məsih Əysanıng rosulu bolovan mənki Pawlustin Əfəsususta turuwatkan mukəddəs bəndilərgə, yəni Məsih Əysada ihlasmən bolovanlarоја salam! **2** Atimiz Huda həm Rəb Əysa Məsihlin silərgə mehîr-xəpkət wə hatırjəmlik bolојay! **3** Bizni Məsihə, ərxlarda barlık rohiy bəht-barikətlər bilən bərikətləğen, Rəbbimiz Əysa Məsihning Hudası həm Atisi mubarək bolојay! **4** Qünki U bizni, muhəbbət iqida bolup Əzining alidda pak-mukəddəs, daqsız turuxımız üçün aləm apiridə kılınmay turupla tallıwalıqanıdi; **5** U Əz iradisiga yakıñını boyiqə bizni aldın'ala Əysa Məsih, arkilik Əziga oqullukka kobul kiliñkə bekitkənidi; **6** bu itxa Uning mehîr-xəpkitining uluolukioja madhiya okulidur; qünki U mehîr-xəpkiti bilən bizni Əz seyginidə xapaetləndürögənidir. **7** Biz Uningda [Atining] mehîr-xəpkitining mollukı bilən Uning kəni arkilik kulluktin hər klinixkə, itaetsizliklirimizgə karıta kaqırümgə müyəssər bolduk; **8** U [bu mehîr-xəpkətni] barlık danalıq həm pəm-parasət bilən bizga zor tartsıklığı, **9** – U Əz kəngligə pütkən güzəl hahixi boyiqə iradisidiki sirni, yəni waqt-zamanlarning pixip yetilixinini idarə kilixi bilən barlık məwjudatlarоја, yəni ərxlarda bolqanning həmmisigə, zemində bolqanning həmmisigə Məsihni bax kılıp ularni Məsihə jəm kiliç məksitini bizgə ayan kıldı; **11** Uningda bizmu Hudaoja miras kiliñqan; biz xu məksətə barlık ixlanı aklı-iradisi boyiqə idarə Kılqıçuning nixani bilən xu ixka aldın'ala bekitilənidik; **12** xuning bilən Məsihni awwal tayanq kılıqan bizlər Uning xan-xəripining uluolukını namayan kılıqquçı bolduk; **13** həkikətning kalam-sezni, yəni nijatinglardiki hux həwerni anglap silormu Uningoja tayandinglar – wə Uningoja ixəngininqarda, silər wada kiliñqan Mükəddəs Roh bilən məhürləndinglər. **14** Hudanıng xan-xəripining uluolukı namayan kiliñip, igiliki üzül-kesil hər-nijat kiliñquqə, Mükəddəs Roh mirasimizning «kapalət» iolidu. **15** Xuning bilən, silərning Roh Əysəsaqa baqlıqan etikadinglər wə barlık mukəddəs bəndilərgə bolovan mühəbbitinglər toqrułuk angloqandın tartıp, **16** dualırmada silərni əsləp, silər üçün rəhmət eytixni tohatmidim; **17** tilaydiqinim xuki, Rəbbimiz Əysa Məsihning Hudası, xan-xərepinqi Igisi bolovan Ata silərning Uni toluk bixilinglarоја danalıq həm wəhijini ezelxətürkügi rohni ata kiliqay, **18** xuning bilən silərning əkbətbiki kezlerinqərlər roxənlıqip, Uning qakırıkoja baoqlanojan ümidiñing nemilikini, Uning mukəddəs bəndiləridə bolovan xərəplik mirasining kimmatlıklığını **19** wə Uning ixəngüqi bizlərgə zor küqi bilən karatkan kudritinining hesabsız bütünlükini biliq yətkəysilər; **20** dəl xu kudratni U Məsihni elümdin tirildürüp, ərxlarda Əzining ong yenida olturozuqojunda Uningda yürgüzgənidi; **21** paqət bu zamandila əməs, bəlkı kəlgüsü zamandimu Ürii barlık həkümranlıqtin, hokuktin, küq-kudrattin, hojayinliktin wə barlık tiləja elinidiojan hərkəndək nam-xərapṭin kep üstün koyojan; (**aiən g165**) **22** barlık məwjudatları Uning putliri astioja koyup, jamaət üçün Uni həmmigə bax boluxkə ata kılıqan. **23** Jamaast bolsa Uning teni, yəni həmmimini həmma jəhəttin Toldurozuqining mukəmməl jəwhiridur.

2 Wə silər bolsanglar, kəbihlikliringlar həm gunahlıringlarda əlgən bolup, **2** bu dunyanıng dəwrigə aqixip, hawaning hökükjini tutkan həkündarоја, yəni bugünkü kiñde itaetsizliktin bolovan pərzəntlərni kutritiwatkan rohka aqixip, bu ixlarda ilgiri mangɔansıller; (**aiən g165**) **3** biz hərbirimizmu ilgiri xularning arisida ətlirimidiki xəhwət-həwəslerdə hayat etküzgənmiş, ətlirimus həm əz oy-hiyalimizning hahixliriqə əməl kılıp, baxkilaroja ohxax, mahiyəttə «ozejəptiki pərzəntlər» bolozammız; **4** birək Huda, mol rəhîm-xəpkətni kərsətküqi bolup, bizni seyğanda bizgə kərsətkən aləmbəhix mehîr-muhabbiti tüpəylidin, — **5** hətta itaetsizliklərdə əlgən waktimizdim, bizgə Məsih bilən billə jan kirgüzüp (mehîr-xəpkət bilən kütkuzuldunglar!), **6** bizni Uning bilən billə tirildürüp, ərxlarda Məsih Əysa bilən billə olturozuqojan; **7** məksəti kəlgüsü zamanlarda Uning Məsih Əysada bizgə karıtiloqan mehribanlıq bilən ipadıləngən xapaitinim xunqa oqayət zor ikənlilikini kərsətixtin ibarəttür; (**aiən g165**) **8** qünki silər xəpkət bilənla ixənq arkilik kütkuzuldunglar. Bu ix əzünglardin kəlgən ix əməs, bəlkı Hudadin kəlgən iltipat, **9** u zdiləda adamlərinə əməl-ajridin kəlməydi, bu həm həqkimning mahtanmaslıqı üqəndür. **10** Qünki biz Hudanıng ixləgen hüniridurmız, həyrhah ixlar üçün Məsih Əysada yaritiloqanımız; Huda əslı bizning ularda mengiximiz üçün bu ixlarnı aldın'ala təyyarlıqanıdi. **11** Xunga silər əslidə ətliringlarоја asasən «yat əllər» dəp hesablanqıninglərini, — insanning əcoli bilən ətlirida «hətnə kiliñqanlar» dəp atalojanlar təripidin «hatnısız» dəp atalojanlıqinqərlərini, **12** xundakla xu qaçda Məsihsiz bolup, Israılning puçralıqining sırtida turup, wədilərnə elip kəlgüçi əhdilərni yat bilip, bu dunyada ümidsiz həm hudasız yaxiqinqıningləri esinglarda tutunglar; **13** lekin əslı yıraklıarda bolovan silər həzir Məsihning kəni arkilik yekin kiliñdinglər; **14** qünki U bizning inaqlıklımızdır, U ikki tərəpnı bir kılıp otturidiki ara tamni qekiwətti; **15** yəni, Əz ətliri arkilik əqmənlikni tügitip, bəlgilimilərni kərsətkən, əmrlərni yətküzgən kanunni bikar kılıp, ikki tərəpnı Əzidə yengi bir adəm kılıp yarattı, xuning bilən inaqlıknı apiridə kıldı; **16** kreştə mihilinip muxuning wasitisi bilən əqmənlikni kətl kılıp, ikkisini bir tənda Huda bilən əpləxtürdi; **17** andın U kelip, yıraklıarda turojan silərgimu inaqlıq hux həwirini jakarlıdı, yekindikilərgimu inaqlıknı jakarlıdı. **18** Qünki hər ikkimizning Uning arkilik bir Rohta Ata aldiqia kirix hökükimiz bardur. **19** Xunga xuningdin baxlaşp silər musapırlar, yakə yurtikilər əməs, bəlkı mukəddəs bəndilərgə wətandax bolisilər, Hudanıng eyidikiliridin bolisilər; **20** silər rosullar wə pəyoğembərlər bolovan ulning üstigə kurulmaqtisılər; binanıng «burjək texi» bolsa Əysa Məsih Əzidur; **21** Uningda pütküll bina puhta jijsilaxturulup, Rəbdə mukəddəs bir ibadəthana boluxkə esüb barmaqta. **22** Silərmi [koxulup] Uningda Hudanıng bir turaloqusı boluxkə Rohta birləxtürlülp kürulmaqtisılər.

3 Xu səwəbtin silər «yat əldikilər» üçün Məsih Əysanıng məhbusi bolovan mənki Pawlus — **2** (silər bəlkim manga tapxurulojan, silərgə Hudanıng xəpkətini elip baridiojan oqıidarlıqım toqrułuk, **3** yəni Uning

manga wəhiy bilən sirni ayan kılıqanlıki toopruluk Məsihning iltipatining olqimi boyiqə xəpkət təkdim həwərdar boluxunglar mumkin (mən bu tooprısında kılınoğandur; **8** xunga, mukəddəs kitabta [Huda] ilgiri az-paz yazojanıdım; **4** silər uni okuojininglarda, eytkinidək: «U yukırişa kətürüldi, [İnsanları] tutğun Məsihning siri toopruluk yorutulqanlıkmını bilip kılıquqları U Əzî əsir kılıp elip ketti, Həm insanlarqa yetisilər) **5** ilgiriki dawrlarda bu sir insan balılırişa iltipatlarnı təkdim kıldı». **9** Əmdi «kətürüləngə» zat Uning mukəddəs rosulları wa pəyojəmbərlirigə Roh bolsa, [awwal] yörning tegiga qüxkən zatning Əzi arkılık hazırlıkdə enik wəhiy kılınoğandak, ayan kılınoğan əməs. **6** Demək, hux həwər arkılık «yat yukarıqa kətürüləngənnəng dal Əzidur; kətürülükning əldikilərin» din bolqanınlırmı ortak mirashorlar, təndiki məksiti, aləmning barlığını tolduruxtın ibarət; **11** ortak əzalar, Məsih əysada bolqan wədidin ortak Xunga, bəzilərni rosullar, bəzilərni pəyojəmbərlər, bəhriman bolqanıllar bolidu; **7** Hudanıng xərpkti bəzilərni hux həwərqilər, bəzilərni bakkıqi wə manga elip kalğan iltipat bilən, Uning küç-kudritininq yürgütülxü bilən, mən bu ixka hizmətkar kılıp yaki təlim bərgüqilər kılıp təyinligən dal Əzidur. **12** Bularning məksiti mukəddəs bəndilərni hizmet wəzipisigə, jümlidin Məsihning tenini kurup qikixka korallandurup kamalətkə yatküzüxtin ibarət; **13** wəzipə həmmimizning etikadta həm Hudanıng Oqlını toluk tonuxta birlikkə keliximizgiqə, kamıl adəm bolup yetixip qikiximizqiqə, — yəni Məsihning mukammal jəwhiri gəwdiləngən kəddi-kamət olqımığa yetiximizgiqə dawamlaxturulmaqtə; **14** xundak bolqanda, yənə gedək bənilardin bolmay, adəmlərning կուլուkından oylap qikkan aldamqı niyat-pilanlımlı, ularning hiylə-nəyrindin qikkan təlimatining dolqunlıridin urulup, uning hərhil xamilida uyaq-buyakka uqrurulup kətmeyimiz; **15** eksiqə, mehîr-muhəbbət iqida turup həkikətkə berilip ix kəritip, beximiz bolqan Məsihə baqlınıxta hər jəhəttin esüp yetiliđiojan bolımız; **16** Uningdin pütktüllə tən, əzaliri bir-biriga jipsilaxturulup, ozukluk təminligüqi hərbir ügə arkılık bir-biriga tutaxturulup, hərbir əzanıng eziqə has elqəngən wəzipini etxi bilən baroqanqə estürülüp, muhəbbət iqida ez-ezini kurup qikixka ixliməktə. **17** Xunga xuni eytimənki, Rəbtə uni tapilaymənki, yat əllərningkidak, yəni ularning ez oy-pikiririnən bimanılıkida mangojinidə mengiwrəmsliklər kerək; **18** ular kəlbining kattıkkılıkından kılıp qikkan bilimsizlik tüپəylidin, Hudanıng hayatının ada-juda kılınip, qüxənqisi karangoqulixip kətkən, **19** ar-nomusni taxliwetip, nəpsariyətqılıki awup hərhil iplaslıklarını yürgütüvkə, kəyp-sapaqa berilgən. **20** Əmma silər bolsanglar, Məsihni xundak yolda əginip tonuqan eməssilər — **21** (həkikətnin əysada bolqonidək, uni həkikətən anglojan, uningda eğitilgən bolsanglar) — **22** demək, ilgiriki turmuxunglarqa has bolqan, aldamqı arzu-həwaslərgə əgixip ezzini bulojoqqu «kona adəm»ni seliwetip, **23** oy-zehninglarning rohida yengilinip, **24** Hudanıng oxhaxlıkoja asasan, həkikəttin qikkan həkkaniylikta wa pak-mukəddəsləktə yaritilojan «yengi adəməni kiyiwelixinglər kerəktür. **25** Xuning bilən yalqanlılıknı seliwetip, hərbirimiz ez yekinlirimiz bilən həkikətni sezlixiyli; qünki biz bir-birimizgə nisbatən bir tənnin əzalırıdurmız. **26** «Aqqılkinglər, əmma gunah kilmanglar»; oqəzipinglər kün patkuqə dawam etiwrəmis; **27** yaki İblisə həq orun koyup bərmanglar. **28** Oopri ikkinçi ooprilik kilmisün; eksiqə u mehnət kılıp ikki kəliçə tayınipl halal ix kilsunki, hajiti bolqanlarojunu belüp bərgüdək ez tapkını bolsun. **29** Aozinglardin heqkandak iplas sez qikmisün, pəkət anglioqıllarqa xəpkət yətsun üçün, ethiyajka uyğun wa adəmni kurup qikidiqan sezlərni eytinglər. **30** Hudanıng Mukəddəs Rohışa azab bərmənglər; qünki

4 Əmdi xu səwəblərdin, Rəbning məhbusi bolqan mənki, [Hudanıng] silərni qakıroqan [büyük] qakırıkoja layık əhənda mengixliringləri etüniimən, **2** həmmə ixta komətlik wə yuwxar-mulayimlik bilən, sawrənəlik bilən, bir-biringlərə muhəbbət iqida kəng qorsak bolup, **3** inak-hatirjəmlilikning rixtisi bilən, Rohla bolqan birılıknı tutuxka intilixingləri [etüniimən]. **4** Tən birdur, Roh birdur, — huddi qakırıloqininglarda, ohxax bir arzu-ümidək qakırıloqininglardək, — **5** Rəb birdur, iman-etikad birdur, qəməldürülük birdur, **6** həmmiñin Huda'Atisi birdur; U bolsa həmmidin üstün turoquqi, həmmiñi yürgütügqi wə həmmimizning iqidə Bolqoqidur. **7** Xundaktimu həzir hərbirimizgə

silər Uning bilən hər-nijat kün üqün məhürləngənsilər; söz-kalam bilən yuyup paklandurux üqündür, **27**
31 əzünglardın hərkəndək əq-adawət, aqqık-ojəzəp, xuningdək jamaətni xərəplik haldə Əzigə hazır kılıp, kəhr, jedəl-majiralar, til-ahənət həmdə hərhil kara niyətlərni neri kilinglar; **32** bir-biringləroqa məhrəban, yumxak dilliç bolup, Huda Məsihə silərni kəqürüm kılıqinidək bir-birininglərni kəqürüm kilinglar.

5 Xunga Hudaning seyümlük pərzəntliridin bolup,

Uni ülgə kilinglar; həmdə Məsih bizni seyüp, Əzini biz üqün Hudaqə huxpurak süpitidə hədiyyə-kurbanlıq boluxka atap pida kılqandək silərmə muhəbbət iqidə menginglər. **3** Əmma mukəddəs bəndilərgə layık haldə, buzukluk, hərkəndək paskinilik yaki nəpsaniyatqılık aranglarda hətta tilojumu eliminisun; **4** Xundakla iplaslış, əhmikənə paranglar yaki qakına qakqlarlu tilinglərə eliminisun – bularmu muwapik əməstür – bəlkı aqzinqardın təxəkkürlər qıksun. **5** Qünki xuningdin həwərdərsilərki, hərkəndək buzukluk kılıquçı, napak bolouçı yaki nəpsaniyatçı kixi (bundak kixi əməliyyətə bir butpərəskə barawər) Məsih wə Hudaning padixahlıqliqə mirashor bolalmayıdu. **6** Həqkimə əzünglərni kuruq gəplər bilən aldatmanglar; qünki bu ixlar tüpəylidin Hudaning oqzıpı itaətsizlikinə bolovan pərzənlərinə bexioqa qüxicid. **7** Xunga ularoqa muxu ixlarda xerik bolmanglar; **8** qünki silər əslı karangoçuluk idinglər, lekin hazır Rəbdə yorukluksilər; yoruklukning pərzəntlirigə layık menginglər **9** (qünki yoruklukning mewisi toluk məhrəbanlıq, həkənaliylik wə həkikətin tərkib tapkəndur), **10** nemə ixlarning Rəbni hursən kılıdiqanlığını eginip ispatlanglar. **11** Karangoçuluktıki mewisiz ixlar bilən cətilip kalmanglar; əksiqə, ularni ekip əyibləngərlər; **12** qünki ularning yoxurunqə ixligənlərinə hətta tiloşa elixmu nomus ixtur. **13** Əmma yorukluk bilən əyibləp axkarılanqan hərkəndək nərsə oquq kerənidü; yorukluk axkarilioğan həmmə nərsə yoruklukka aylindü. **14** Xuning üqün U mundak dəydi: – «Oyoqan, ay uykuq! Tiril elüklər arisdin! Wə Məsih seni parlap yoritidü». **15** Xuning üqün silərning mengiyatkan yolunglaroja ehtiyat bilən dikkət kilinglar; yolunglar nadanlarningidək əməs, danalarningidək bolsun; **16** wakıt-pursətni oşeniyatmə bilip tutuwelingər; qünki muxu dəwr razıldır. **17** Bu səwəbtin nadan bolmanglar, bəlkı Rəbning iradisining nemə ikenlikini qüxəngüçi bolunglar; **18** Hərak-xarab iqip məst bolmanglar; xundak kılık adəmni xallaklaxturidü; buning orniqə Roħka toldurulmuşu bolunglar, **19** bir-biringləroqa zəbur-nəoqmilər, mədhiya küyləri wə rohiy nahxilar eytixip, kəlbinqarda nahxa-nəoqmilər yangritip Rəbni mədhiyyilənglər; **20** hərdaim həmmə ixlar üçün Rəb əysə Məsihning namida Huda həm Ata Bolouqioqa taxəkkür-rahmat eytinglər, **21** Məsihən əyminip, bir-biringləroqa boyusununglar. **22** Silər ayallar, Rəbgə boyusunoqdanck əzərliringləroqa boyusununglar; **23** qünki Məsih jamaətninə bexi bolqandək, ar ayalingən bexidur; Məsih, yənə tangə kutkuzoqasıdır. **24** Əmdililikə jamaət Məsihə boyusuoqandək, ayallar ərlirigə həmmə ixta boyusunsun. **25** Ərlər ayalliringlərni seyünglər, huddi Məsihningmu jamaətni seyüp, uning üqün Əzini pida kılıqinidək seyünglər; **26** [Məsihning jamaət üqün] xundak kılıxi jamaətni mukəddəs kılıp, «dasning sıyi» bolovan

səz-kalam bilən yuyup paklandurux üqündür, **27** uni həq daq, korusk yaki bularoqa ohxax hərkəndək nərsilərdin haliy kılıp, toluk mukəddəs wə əyibsziz kilixtin ibarəttür. **28** Xuningdoja ohxax, ərlər ez ayallırını ez tenini seygəndək seyxi kəretür; ez ayalini seyğən kixi ezini seyğən bilən barawər. **29** Qünki heqkimə əsla əzinin etidin nəprətləngən əməs, əksiqə uni ozuklanduridu həm asraydu; bu huddi Məsihning jamaətni [ozuklanduridioqinoja həm uni asraydiqinoja] ohxaydu. **30** Qünki biz Uning tenininə azalırıdurımız: – **31** «Xu səwəbtin ər ata-anisining yenidin ayrılp, ez ayalıqə baqlınıdu; ikkisi bir tən bolidu». **32** Bu sir intayın qongķurdur; əmma mən hazır Məsih wə jamaət tooruluk sezləwatımən. **33** Əmma silərmə hərbiringlər ez ayalinglərni əzünglərni seygəndək seyünglər; ayal bolsa, eridin əyminip, uni hərmətlisun.

6 Balilar, Rəbdə ata-anilirilingləroqa itaət kilinglar; qünki bu durusdur. **2** «Atangni wə anangni hərmətə» – bu bolsa ez iqığa wadini alojan birinqi əmrdrur – **3** «Xuning bilən seniŋ ixliring kutluq bolidu, zemində uzun emür kərisən» – [dəp wədə kiliqojan]. **4** Silər atilar, baliliringlərni hapa kılmanglar, bəlkı ularni Rəbning təbəyişi həm kəsətməsidi bekinqlər. **5** Silər kullar, əttin bolovan hojayiningləroqa Məsihə kəitat kılıqininglərdək qin kənglünglərdin əyminix wa titrəx bilən itaət kilinglar; **6** pəkət kəz aliddila hizmət kılıp, adəmni hux kılıquçı kullardin bolmanglar, bəlkı Məsihning kullirinəng süpitidə Hudaning iradisini jan-dil bilən bəja kəltürünglər, **7** adəmlərgə əməs, bəlkı Rəbgə qin dilinglərdin hizmət kilinglar; **8** xuni bilgənki, hərkəndək adam birər yahxılık kılısə, maylı u kul bolsun yaki hər bolsun, xu ix Rəbdin uninqoja yanidu. **9** Silər hojayinlar, kulliringləroqumu ohxax yol bilən muamilə kılıp, ularoqa həywə kilixtin kol üzüngərlər; qünki ularningmu wə silərningmu hojayininglər ərxtidur, Uningda hərkəndək adəmning yüz-hatirisini kılıx degənning yoklukını bilişilər. **10** Ahirda, kerindaxlar, Rəbdə wə Uning küq-kudritidə küqləndürülünglər; **11** Iblisning hiylə-nayrənglirigə takəbil turuxunglar üçün Hudaning pütük sawut-yariojini kiywelingər; **12** qünki elixidojınimiz ət wə kan igiliri əməs, bəlkı həkümranlar, hökümdarlar, bu dunyadiki karangoçulukni baxkuroquçi dunyawı əmirlər, yəni orxlərdə turuwaterən rəzil rohiy küqlərdür. (**a165**) **13** Muxu wəjidiñ əzüngləroqa Hudaning pütün sawut-yarıkını elip artınglərki, rəzillik künida bərdaxlıq bilən kattik turidiojan, ahir həmmə ixni ada kılıp, yərni qing dəssəp turidiojan bolisilər. **14** Əmdi qing turunglar – həkikət bələwojini belingləroqa baoqlap, məydənglərgə həkənaliylik sawutunu kiyip, putungləroqa hatirjom-inaklıq hux həwirini yetküzükə təyyarlıq, qorukını kiyip, yərni qing dəssəp turunglar. **16** Bu ixlarning həmmisidə iman-ixənqning kalkınını koloja elinglər; uning bilən silər rəzil bolouqinining barlıq ot oklirini əqrürütələydiqən bolisilər. **17** Həmdə bexingləroja niyatning dubulqosunu kiyip, Hudaning səz-kalamını, yəni Roħning kılıqını elinglər; **18** həmmə wakıt-pasilda Roħta hərhil dua-tilawət həm iltija bilən dua kilinglər; dəl bu ixta kət'iy hoxyar turup barlıq mukəddəs bəndilər üçün hər təraplimə dua-iltijalar kilinglər;

19 mən üçünmə dua kilinglarki, — eñiz aqkinimda manga sözlər kəlsün, hux həwərning sirini dadillik bilən axkarə kılay. **20** Mən dəl xu ixka zənjirlər bilən baoqlanıqan əlqimən; xunga kılıxka tegixlikim boyıqə, [hux həwər yətküzüxtə] dadillik bilən söz kılıxımqa [dua kilinglar]. **21** Əmdi menin toqramdiki ixlardin, menin qandak etüwatçarlıkından həwerlininxıngılar üçün, səyümlük kerindax həm Rəbdə sadık hizmətkar bolovan Tikikus silergə həmmə ixlarnı məlum kıldı. **22** Menin uni dəl muxu ix üçün yeninglaroqa əwətixim, silerning ixlirimizdən həwərdar boluxıngılar wə uning kenglüngılaroqa təsallı wə ilham berixi üqündür. **23** Kerindaxlaroqa hatırjəmlik, muhəbbət həm iman-ixənq Huda'Ata wə Rəb Əysə Məsihətin boløy! **24** Rəb Əysə Məsihni əlməs-qırımas seygü bilən seygüqilərgə mehîr-xəpkət yar boløy!

Filippiliklaroja

1 Əysa Məsihning kulları bolğan Pavlus wə Timotiydin, Filippida turuwatkan, Məsih Əysada bolğan barlık mukəddəs bəndilərgə, yetəkqılər wə hizmətqılərgə salam! **2** Silərgo Huda'Atimiz wə Rəb Əysa Məsihini mehîr-xəpkət wə hatırjəmlik ata kılınoqay! **3** Hərkətim silərni əsliginimdə man Hudayımoja taxəkkür eytimən, **4** hərkətim dua kılçojinimdə, silərning birinqi künidin tartip bügüngə kədər hux həwər hizmitigə bolğan həmkarlıqlıqlar tüpəylidin tohitimay xad-huramlıq bilən silərgə dua-tilawət kiliwatiñmən; **6** qünki menin dəl xuningə oja ixənqim kamikli, silərdə yahxi ixni Baxlıoqu bu ixni taki Əysa Məsihning künigiqə kamalatka yətküçüp tamamlaydu; **7** menin həmminglər toopruluk xundak oylıxım toçridur; qünki mən kəlbinqardıldırmən; mən zindanda zənjirlənginimdəm wə hux həwərni akliojinimdəm, dəllilliginimdəm [Huda manga yətküçən] mehîr-xəpkəttin silərni ortak bəhrimən bolisiñlər. **8** Mening Məsih Əysanıq iq-baqrıda bolup silərni xunqılık təlpünüp seçinqoqənlilikmə oja Huda Əzi guwahqıdur. **9** Mening dua-tilawitim bolsa, silərning muhəbbitinglarning hərtərəplima bilim wə etraplik sawat bilən yorutulup tehimu exip taxkayki, **10** silər nəmə ixlarning əwzal ikanlıkini pərk etəlye dijan bolup, Məsihning künidə pak-diyanoñlıq, əyibszı bolisiñlər **11** həmdə Əysa Məsih, arkilik bolğan, Hudanıñ xanxəripi həm mədhiyisini elip keliðiñən həkkəyanılyığın mewisi bilən toldurulisiñlər. **12** Birak silərgə xuni həwərləndürməkqimənki, i kerindaxlar, menin bu əhəwalıñ əməliyətə hux həwərning tehimu kəng tarkılıxi üçün türkə boldi; **13** Qünki menin kamilixmin Məsih, üçün ikanlıki imператор ordisidiki karawulhanidilərgə wə baxka həmməylənga ayan boldi. **14** Xuning bilən kerindaxlarning kepinqisi menin kamilixmin tüpəylidin Rəbgə tayinip [Hudanıñ] söz-kalamını körkməy sezləxkə tehimu jür'ətlək boldi; **15** dərwəkə, bəziləri həsat kılıp yaki rikəbatlıxip, bəziləri ak kengülliük bilən Məsihni jakarlaydu; **16** keyinkiləri bolsa bərhək muhəbbəttin, menin hux həwərni aklap ispatlixim üçün muxu yarga koyulqanlıklıñi bilgənlilikdən xundak kilmakta; **17** Aldinkiləri bolsa qin kənglidin əməs, bəlkı xəhsiyətqılıkidan, menin zənjirləngən dərdiməgə dərd koxmakçı bolup xundak kilmakta. **18** Əmdi bularoja nema degülük? Kəndakla bolmisun, toqra niyəttin bolsun sahililiktin bolsun, ohxaxla Məsih jakarlinidu; mən xuningə oja xadlinimən; bərhək, dawamlıq xadliniwerimən. **19** Qünki dualiringlər wə Məsih Əysanıng Rohining kuwwatlıxi arkilik bu ixlar niyat-kütçuzuluxumoja mədət boldı dəp bilimən, **20** — demək, təkəzzalıkim wə ümid-istikim boyiqə həq ixta hijalətqılıkta kalmastın, tirik yaki eliñə bolay, hərdaim bolojinidak həzirmu toluk jasarat bilən Məsih tenimədə uluojansun! **21** Qünki manga nisbətən həyatimning ezi Məsihdur, olıñx bolsa tehimu paydılıkturet. **22** Jenim tenimədə kalsa, əmdi nesiwəm yəna mewilik hizmat boldı; lekin kaysisini əwzal bilip talliwelliximni bilməywatiñmən; **23** mən həyat bilən mamat otturisida kisilip kaldım; qünki bu dunyadın ayrılip, Məsih bilən billə boluxkə intizarmən — bu ix ziyyadə əwzəldur; **24**

əmma silər üçün jenimning tenimdə kəlxi tehimu zərürəqə dəymən. **25** Əmdi buningə oja ixənqim kamil bolup, silərning etikadta aloja ilgirilixinglər həm xad-huram boluxunglar üçün mən silər bilən billə kəlip dawamlıq turimən dəp bilimən; **26** xuning bilən menin silərgə yəna həmrəh, bolojinim wajidin mən arkilik Məsih Əysada pəhirlinip tətənə kiliçinxılar tehimu ziyadılıxidu! **27** Pəkət ezunglarnı Məsihning hux həwirigə layik tutulgarki, mən yeningləroja berip silər bilən didarlaçandimu, silərdin ayriçəndim, ixlinglardin anglaydiqinim silərning bir roh, bir janda bolup qing dassap turup, hux həwərdiki etikadning yolda kürəkə intiliwatkininglər, **28** xundakla kərxi qıqqıqların heqkəndək wəhəmiliridin patiparək bolup kətmigininqlər bolsun; silərdiki bu ojyarat, ularoja həlakətnəng bəlgisi, silərgə bolsa kütçuzuluxunglarning alamit, xuningdək alayitan Hudadin kəlgən bir alaməttür; **29** Qünki Məsihning yolda silərgə pəkət Uningə ojxinixnilə əməs, yəna Uning üçün horlukça uqraxmu nesiwə kiliçinqandur. **30** Qünki silər ilgiri məndə kərgininqardak wə xuningdək hazır angliqinqardak mən yolukkən kürəkə silərmi yolukməktisilər.

2 Əger əmdi Məsihə riqəbət bar deyilsə, muhəbbətning təsəllisi bar deyilsə, Rohning sirdaxlıqı bar deyilsə, kəlbədə iq aqritixlər həm rəhəimdilliç bar deyilsə, **2** — əmdi ohxax bir oy-pikirdə bolup, bir-biringləroja ohxax muhəbbətə baqlınip, bir jan bir niyətə bolup, aranglarda heq ix rikəbəttin yaki kuruk xəhratparaslıktın bolmisun; əksiqə, oy-hiyalinglarda kigiq peillik bolup hərbiringlər baxkiları ezunglardin yukiři dəp bilinglər; xundak bolqanda xad-huramlıqını kamil kılısilər. **4** Hərbiringlər pəkət ezi ixlingləroja kəngül belüp kalmay, bəlkı baxkiların kigimə kəngül bəlünqlər. **5** Məsih Əysada bolğan oy-positsiya silərdimən bolsun: — **6** U Hudanıñ tip-xaklıda bolsımı, Əzini Huda bilən tang kılıxni olja kılıp tutuwalımdı; **7** Əksiqə, U Əzidin həmmini kurukdidi, Əzigə kulinəng xəklini elip, İnsanlarning siyakıja kirip, insaniy tabiəttin ortakdax bolup, **8** Əzini təwən kılıp, Hətta əlümgiqə, yəni kresttiki əlümgiqə itaətmən boldi; **9** Xunga Huda Uni intayın yukiři ketürüp mərtiwiilik kıldı, Uningə hərkəndək namdin üstün bolğan namni beçiqixidiki, **10** Əysanıng namıqə asmanlarda, yər yüzidə həm yər astida barlık tizlər püküllüp, **11** Huda'Atioja xan-xərəp kəltürüp hərbir til əysa Məsihning Rəb ikanlıkini etirap kıldı. **12** Xuning bilən, əy seyümlüklirim, silər həmixinə itaət kiliçinqardak, pəkət mən yeninglərdə bolojinimdir əməs, bəlkı həzirkidək mən silərdin neri bolqanda tehimu xundak itaət bilən əyminxə, titrigən halda ezi nijatinglərin hərtərəpkə tətbiklaxka intillinglər. **13** Qünki Hudanıñ güzel hahixi boyiqə silərning iradə tiklixingləroja wə xuningdək uni əməlgə axuruxunglarda iqinglarda ixligüqi Uning Əzidur. **14** Həmmə xılxarı qıdungximay yaki talax-tartix kılmay kılıqlar; **15** xuning bilən silər əyibszı, sap dillik bolup, bu dəwrdiki tətər, əsəbbiy adamlar otturisida yaxap, ularning arısında dunyoja yorukluk bərgüqilərdək parlap, Hudanıñ daqsız pərzəntlili bolisiñlər; **16** xuningdək həyatın səzkalamını sunup bərgüqı bolqininqlər tüpəylidin, mən silərdin Məsihning künidə bikar yügürməptimən, bikar

japa tartmaptim dəp pəhirlinip təntənə kılaylaydiqan bolimən. **17** Hətta mən «xarab hədiyəsi» süpitidə etikadınglardıki kurbanlıq həm hizmət-ibadətninq üstigə kuyulsammı, mən xadlinimən, xundakla silər bilən billə ortak xadlinimən. **18** Silərmə oxhax yolda xadlinisilər wə mən bilən billə ortak xadlinixinglar kerək. **19** Lekin mən Rəbdə pat arıda Timotiyini yeninqlaroja əwətixni ümid kılımənki, əhwalinglarnı anglap məmənu hux bolsam; **20** qünki yenimda uningoja oxhax, dilimiz bir bołożan, ixliringlaroja qin dilidin kengül belgügi baxka adam yoktur. **21** Qünki həmmə adəm əysə Məsihning ixlirioja əməs, bəlkı ezining ixliri bilən xuqullinixkə intilidü; **22** Əməmma silər uning salahiyitini, uning hux həwərninq hizmitidə huddi atisioja həmrəh bolup ixlaydiqan balidək mən bilən birgə mehnət singdürgənləkini bilisilər. **23** Əmdi akıvitimning kəndak bolidioqanlığını enik bilgən һaman, uni dərhal mangduruwetixni ümid kılımən; **24** Əməmma əzümnüng yeninqlaroja pat arıda baridioqanlığımıq Rəb arkılık ixənqim bar. **25** Əməmma buningdin awwl mening kərindixim, hizmətdixim həm səpdxim bolossen, silərninq aloeinqilar həm hajitimindən qıkkən kurbanlıq yardıminglarnı yətküzügi Epafroditini yeninqlaroja əwətixni zərir taptım, **26** qünki u həmminqlaroja seqinip təlpüngənidi həm silərninq uning kesəl halidin həwər tapkininglar tüpəylidin azablandı. **27** U dərwəkə kesəl bolup əjalgə yekinlixip kıldı; lekin Huda uningoja rəhîm kıldı; həm mening dərdimning üstigə dərd bolmisun dəp yalozu uningojila əməs, bəlkı mangimus rəhîm kildi. **28** Xuningdak uning bilən yənə kerüxp xadlinixinglar wə xundakla əzümgə nisbətən dardlırimini azaytix üçün uni tehimu jiddiy yoloq salmaqımən. **29** Əmdi uni xad-huramlıq bilən Rəbdə kobul kilinglar həm uningdək adamlırgə hərmət kilinglar; **30** qünki u Məsihning hizmətin dəp, silərninq manga kilmakçı bolossen yardıminglarnı bejirixtə yolukkan boxluknu toldurur əjalgə vüzlinip, ez jenini tawakkül kıldı.

həkkaniyilik (Təwrat qanunidin qıkkən həkkaniyilik)tin waz keqip, Məsihning etikad-sadıqlikli arkılık bolossen həkkaniyilik, yəni etikad arkılık Hudadin bolossen həkkaniyılıkka erixaşlaşdırır; **10** muddiayim Uni tonuxtur, — yəni Uning eliip tirlixininə kütq-kudritidə yaxap, Uning azablirioja sirdax-həmdəmliklə bolup, Uning elümüni ülgə kılıp eżgərtilip, **11** xundakla mumkin ədər elümündin tirlixinək yetixni muddia kılımən. **12** Ularoja erixtim yaki kamalətə yəttim deməkçi əməsman; lekin Məsih əysanıng meni tutuwelixida bolossen muddianixanını əzüüm tutuwalısam dəp qepip yürməktimən. **13** Kərindaxlar, mən əzümnü uni tutuwaldım dəp karımayman. Pəkət xu bir ixnila kılımənki, etüp kətkən ixlarnı untup, aldimdiki ixlaroja intilip, **14** nixanını kooqlap, Hudanıng Məsih əysada bolossen böyük qakırıkdığı in'amişa karap qepip yürməktimən. **15** Əmdi arımızdan kimki pixip yetilən bolsa xu oy-məksətə bolayıy. Əgər baxkışqa oy-məksətə bolsanglar, Huda buniunu silergə kərsitip beridü. **16** Kəndakla bolmisun, kəndak elqəməgə yətkən bolsak, xu elqəm boyığa ədəm besiwerəlyi. **17** Meni ülgə kılıp eżixingilar, ey kərindaxlar, xundakla bizi silraqa tiklap bərgən nəməna boyığa oxhax yolda mangojanlarojumu kəzünglarnı tikip, ularındı egininqlər. **18** Qünki silərgə kəp ketim etykinimded, wə əhəzirmə kəz yaxlırim bilən kayta etymənki, nuroğun kixılər Məsihning krestioja düxmən bolup mangmakta. **19** Ularning akıvitı halakəttür, hudası ezining Karnidur, xəripi kılıp mahtanojını ez nomussızlığıdır, oylioqanları paşət bu dunyadiki ixlardur. **20** Halbuki, bizning pukralıklımız bolsa ərxtidur, biz dəl xu yərdin Nijatkarning qızıbüxini intizarlıq bilən kütümkəmiz — U bolsa Rabbimiz əysə Məsihədur. **21** U barlıq məwjudatlarını Əziga boysunduridioqan kudriti boyığa bizning əbgər bu tenimizni eżgərtip, Əzininə xan-xəraplık tenigə oxhax həloja kolturıdu.

3 Ahirida, əy kərindaxlırim, Rəbdə xadlininqlər! Bularni silərgə kəyta yezix mən üçün awariqlilik əməs, bəlkı silərgə amanlıq elip kelidü. **2** Itlardın həzi bolunglar, yamanlıq kələmələrdən həzi bolunglar, «tilim-tilim kəsküqilər»din həzi bolunglar! **3** Qünki həkkiyik sümətliklər bolsa Hudanıng Rohı arkılıq ibadət kələməqi, Məsih əysadın pəhərlinip tantənə kələməqi, ətəkə tayanımdıqan bizlərdürümüz. **4** Meningmə ətəkə tayanıçılıkım bar! Baxxılard «əz atlirıma tayansam bolidu» desə, mən tehimu xundak; **5** sümətlik kəlsək, mən tuqulup səkkizinqi künü sümət kılındım; Israil millitidin, Binyamimning kəbilisidinmən, «ibraniylarning ibraniyisi»mən; Təwrat-kanunu tərəptin eytkənda, «Pərisiy» məzhipidimu boloğanmən; **6** Hudaşa boloğan kizozinlik möqə kəlsək, jamaətə ziyankaxılık kələməti idim; Təwrat ənənəni tələp kələmət həkkiyilikka kəlsək, əyibisiz idim; **7** əməma manga nema ix «paydılık» bolsa, bularını Məsih səwəbidin ziyanlıq dəp hesablıdim; **8** Məsih əysa Rəbbimmi tonuxning əzwəlliği wəjidiñ, man baxxə həmmə ixini xyanlıq dəp hesablaşmən; mən dərwəkə Uning üçünüm həmmidin məhərum boloğan; bərhək, Məsihək erixim üqün bularni nijsət dəp hesablaşmənki, **9** Məsihətə bolup, əzümdiki qandaktur

həkkaniylik (Təwrat kənunidin qıkkən həkkaniylik)tin waz keqip, Məsihning etikad-sadıqlıki arkılık bolovan həkkaniylik, yəni etikad arkılık Hudadin bolovan həkkaniylikka erixaçayman; **10** muddaiyim Uni tonuxtur, — yəni Uning elüp tirlilixinin kütq-kudritidə yaxap, Uning azablıriqə sirdax-həmdəmləti bolup, Uning elümini ilgə kılıp eżgərtilip, **11** xundakla mumkin kədər elümdin tirlilikə yetixni muddia kılınım. **12** Ularça extixim yaki kamalatka yətmiş deməkçi əməsən; lekin Məsih Əysanıng meni tutuwelixida bolovan muddanıxanını özüm tutuwalısam dəp qepip yürməktimən. **13** Kerindaxlar, mən özümni uni tutuwaldım dəp karımaymən. Pəkət xu bir ixnilə kılımənki, etüp kətkən ixlarnı untup, aldimdiki ixlarqa intilip, **14** nixanni kooşlap, Hudanıng Məsih Əysada bolovan büyük qakırıkdıki in'amişa kərap qepip yürməktimən. **15** Əmdı arımdızın kimki pixip yetilgən bolsa xu oy-məksətta bolayıy. Əgar baxkıqə oy-məksətta bolsanglar, Huda bunumu silərgə kərsitip beridü. **16** Kəndakla bolmısın, kəndak əlqəməgə yətkən bolsak, xu əlqəm boyıqə kədəm besiverəlyi. **17** Meni ilgə kılıp eğixinglar, ey kerindaxlar, xundakla biz silərgə tikləp bərgən nəmuna boyıqə ohxax yolda mangajanlarojumu kezünglərni tikip, ulardin egininqlər. **18** Qünki silərgə kəp ketim eytkinimdək, wə əhəzirmü kəz yaxlırim bilən kəyta etymənki, nuroqun kixılər Məsihning krestioja düxmən bolup mangamakta. **19** Ularning akiwiti əhalakəttür, hudası əzininə kərnidur, xəripi kılıp mahtanqını ez nomussızlıkidur, oylıqanlıri pakət bu dunyadı ixlardur. **20** Halbuki, bizning pukralıkimiz bolsa ərxtidur, bizi dəl xu yərdin Nijatkarning qızıtxını intizarlık bilən kütməktimiz — U bolsa Rəbbimiz Əysa Məsihdir. **21** U barlıq məwjudatlarıñ Əziga boysunduridiqən kudriti boyıqə bizning əbgar bu tenimizni eżgərtip, Əzining xan-xəräplik teniğə ohxax haloja kəltüridü.

4 Әmdi, ай кериндaxlirim, seygənlirim wə talpüngənlirim, menin xad-huramlıkim, menin beximning tajı bolouqilar, Rəbdə qing turunglar, i seygənlirim! **2** Ewodiyadin etünimən, wə Suntihadın etünimənki, Rəbdə bir oy, bir pikirdə bolunglar! **3** Durus, mən səndinmə tələp kılımankı, i həkkiy həmboyunturukluk hizmətdixim, bu ayallarning yardımında boloin; mana ular mən wə Klimant bilən billə, xundakla namları «hayatlık daptrix»ga hatirilən baxka hizmətdaxlirlər bilən billə hux həwər hizmitini ilgiri sürüxtə birge kürəx kılqan. **4** Rəbdə xadlininger; mən yənə eytimənki, xadlininger! **5** Silərning mulayimliklər pütkül insanoğa ayan bolsun; Rəb yekindur! **6** Həq ix toopruluk əndixa kıl manglar; bəlkı hərbir ixta təxəkkür eytip tilikinglərni Hudaoja dua həm iltija arklılıq malum kilinglar; **7** xu qəođda adamning oylıqinidin exip qüxicidən, Huda iğə bolovan hatırjəmlik kəlbinglərin wə oy-pikringlərin Məsih Əysada koordaydu. **8** Ahirida, ey kerindaxlirim, nemə ixlar həkikət, nemə ixlar aliyanab, nemə ixlar həkkaniy, nemə ixlar pak, nemə ixlar hux-yekimlik, nemə ixlar xan-xəhrətlik bolsa, kisksisi hərkəndək, ixlarda ahlak-pəzilət yaki mahtaxka layik tarəplər bar bolsa, xu ixlarqa köngül koyup oylininglar. **9** Məndin eğəngən, kəbul kılqan, anglıqan wə məndə kərgənlərning

hərkəndikj bolsa, silər xularoja əməl kılınqlar; xundak kılıqanda hatırjəmlik Igisi bolovan Huda silərgə yar bolidu. **10** Əmdi mən Rəbdə ziyadə xadlandimki, silər hazır ahirdə manga bolovan keyümqanlıqlıqlarıni kaytidin kərsəttinglar (bilimənki, manga daim keyünüp kəldinglar, əmma pəkətlə kərsitix pursiti qıkmidi).

11 Mən bu gepimni, birer mohtajılıktın eytiwatkinim yok; qünki əhwalim əndəkla boluxidin kət'iyənəzər, barioja kanaət kiliixni eginivaldim. **12** Mən osal əhwalda yaxaxni bilimən, həm kəngriqılıktə yaxaxnimu bilimən. Hər ixta, hər əhwalda, həm toklukta həm aqlicta, həm bayaxatqılıktə həm mohtajılıktə yaxaxning sirini eginivaldim. **13** Manga կudrət Bərgüqigə tayinip həmmə ixni kılalaydiqan boldum. **14** Հalbuki, menin kiyinqılıkimo ortak boluxunglar bilən yahxi kildinglar. **15** Silərgimu məlumki, əy Filippiliklar, mən Makedoniə əlkisidin ayrılip qıkkınımda, hux həwərni baxka yərlərgə yatküzgən daşlaştıki waktılarda, silərdin baxka heqkandak jamaət berix wə kobul kiliç ixlirida mən bilən həmkar laxmiojan. **16** Qünki Tesalonika xəhiri idiki waktindim ehtiyajım qüxkəndə silər manga birnəqqə ketim yardəm əwəttinglar. **17** Mening bundak deyixim, silərdin birar sowoqatni izdəp soriqinim əməstur, izdiginim bolsa həsawatinglar oja [rohiy] mewining kəp toplinixinidin ibarəttür. **18** Lekim məndə həmmə nərsə bar, hətta yetip axkudək bar; silər əwətkənlirinqələri Epafrodittin tapxuruwelip terəmgə siqmay қaldım wə molqılıkka qəmdum. Bu əwətkininglar intayin huxbuyl, Hudaoja kobul bolqudək, xundakla Uni hursən kılıdiqan bir kurbanlıktək idi. **19** Wə menin Hudayim silər mohtaj bolovan həmmə nərsini Məsih Əysada bolovan xan-xəripidiki bayılıqlar oja asasən mol təminləydi. **20** Əmdi Hudayımız həm Atimiz oja əbədil'əbədgiqə xan-xərəp boləjay! Amin. (*aিন g165*)

21 Məsih Əysada bolovan barlık mukəddəs bəndilərgə salam yatküzunglar. Yenimdiki kerindaxlardınmu silərgə salam! **22** Barlık mukəddəs bəndilərdin, bolupmu Kəysər [imperatorning] ordisida bolovanlardın silərgə salam! **23** Rəbbimiz Əysa Məsihning mehîr-xəpkəti rohinglar oja yar boləjay!

Kolossalıklergə

1 Hudanıng iradisi bilən Məsih, Əysanıng rosuli bolovan mənki Pawlustin wə kerindax Timotiydin, Kolossi xəhirişdə turuwatkan mukəddəs bəndilərgə, yəni sadık kerindaxlar oja salam! Huda Atimizdin mehîr-xəpkət wə hatırjəmlik silərgə bolqay! **3** Biz Məsih, Əysa oja baqlıqan etikadıngılar wə barlıq mukəddəs bəndilərgə baqlıqan muhəbbitinglər toopruluk anglioqandın keyin, silər üçün dua kılqınımizda silər üçün ərxlərdə saklaklık ümid tüpyelidin Rəb Əysa Məsihning Huda-Atisioja üzlüksiz rəhmət eytimiz; **5** Silər ilgiri bu ümid tooprısında hux həwərdiki həkikət sezləri arkilik anglioqansıslər; **6** bu hux həwər pütkül jahanoja yetip kelip mewə berip awumakta, xundakla silərgimü yetip kelip, silər uni anglap Hudanıng mehîr-xəpkətinə həkikətən bilip yətkən birinci kündin baxlap wə silərdimü mewə berip awup barmakta; **7** silər hux həwərnı seyümlliğ ixidixim Əpafrastın egenqənsi; u yardımımızda Məsihning sadık hizmətqisidur; **8** u bizgə silərning Rohta bolovan muhəbbitinglərni ayan qıldı. **9** Bu səwəbtin bizmü buning tooprısında anglioqan kündin baxlap silər üçün dua kılıp iltija kılıxni tohatatmidük; tiləydiqinişim xuki, Hudanıng iradisi hərtərəplik danalıq wə rohiy yorutulux bilən silərdə toluk bildürilsün. **10** Xundak bolqanda silər Rəbəga layik haldə hərtərəptə Hudani hursan kılıp, hərkəndək güzəl ixlarda mewə bərgənda, Hudanı həkikiy biliqinqər arkilik əstüp yetilisilər; **11** bizni mukəddəs bəndilərnəng yoruklukta bolovan mirasişa tuyəssər boluxka layik kılqan Atioja təxəkkür eytip, Uning xan-xərəplik kudriti boyiqə hərtərəplik kük bilən hər ixlarda xadılıkka tolup qidamlıq, wa sawr-takətlək boluxka kügləndürülüsilsər. **13** U bizni қarangoşulukning həkümranlığının azad kılıp, seyqən Ooqlining padixahlıqıja yetkəp koydi; **14** Uningda hərlük-azadlıqka, yəni gunahlırimizdən kəqürüməgə tuyəssər bolduk. **15** U bolsa kərūnməs Hudanıng sürət-obrazıdır, pütkül kainattiki tunjidur; **16** qünki Uningda barlıq məwjudatlar, asmandıki bolsun, zemindiki bolsun, kərənidiqan bolsun, kərūnməs bolsun, məyli tahtlər, hojayınlar, həkümranlıqlar, hökümdarlar bolsun, barlıq həmma Uning təripidin wə Uning üçün yaritiloqandur. **17** U həmmidin burundur, wə həmma məwjudatlar Uningda bir-birigə baqlınip turmaqtə; **18** U yəna tənning, yəni jamaətninq beqidur; u baxlinixtər, ełgənlərdin tunji bolup tirilgütqidur; buningdiki maksət, Uning pütkül məwjudatlar işqədə hər jəhəttin əng üstün orunda turuxi üqündür. **19** Qünki Huda Əzining mukəmməl jəwħirini Uningda turojuzuxka, **20** wə Uning arkilik barlıq məwjudatları Əzi bilən aplaxtürüxkə layik kərgənidı, yəni, Uning krestə tekulgən qəni arkilik inaqlıq elip kalğəndin keyin, — U arkilik məyli zemində bolsun, ərxlarda bolsun barlıq məwjudatları Əzi bilən aplaxtürüxkə layik kərgənidı; **21** wə asilda rəzil əməlliringlər tüpəylidin Əzığə yat kılqan, kənglüngərlər dixmənlək bolovan silərnimə, U Əz atılık tenidə olıim arkilik Əzığə pak-mukəddəs, ayibisz wə daqsız hazır kılıx üçün Əzi bilən əp kılqan; **23** (əger silər etikadı ul selinip mustahkəm turup, hux həwərdiki ümidin neri kılınmışanglar); bu hux həwər pütkül

asman astidiki kainatta jakarlanıjan; mənki Pawlus Uningoja hizmətqi kılindim. **24** Əmdi mən silər üçün tartıkan jopalırim üçün xadlinimən, wə xuningdək Məsihning jopalırıda kəm bolovanırinı ez atlırimdə Uning teni, yəni jamaət üçün toluklayman; **25** mən [jamaət] üçün Hudanıng sez-kalamıqə əməl kılıx üçün Uning manga silərni dəp tapxurojan ojoidarlıki boyiqə hizmətqi kılindim; **26** bu sez-kalamadıki sir barlıq əsirlərin wə dəwrəldin yoxurun tutulogun, əmma hazır mukəddəs bəndiliriga axkarlandı; (*aïən g165*) **27** qünki Huda ularqa əller arisida əmələgə axuruluwatkən bu silərning xərəplik bayılıklarını bildürüxnə halidi; bu sir bolsa xan-xərəpəkə elip baroquqı ümid bolovan, silərdə turuwatkan Məsihning Əzidur. **28** Biz uni jakarlaymız, hərbir adəmni Məsihə kamalətkə yətkən haldə Huda alıldı hazır kılıx üçün barlıq, danalıq bilən hərbir adəməgə jekiləymiz, hərbir adəməgə talim berimiz. **29** Mən xuningoja intiliq, Uning wujudumda ixligini boyiqə kürəx kılıp japa tartımən; Uning wujudumda ixligini dərvəkə tolimu zordur.

2 Qünki məndə silər üçün, Laodikiyadikilər üçün, xuningdək didarımni kərmigənlərning həmmisi üçün nəkədər zor kürəxning boluwatkanlığını silərgə bilgizməkqıman; **2** kürriximning nixani, həmməylənnəng mehîr-muhəabbətətə bir-birigə baqlınip, kəblirinən rıojəbtənləndürültüxi, Hudanıng sirini, yəni Məsihni qüixinixtə wə toluk bilixtə bolovan ixənq-hatırjəmlikə erixişi üqündür; **3** qünki Uningda danalıqning wə bilimning barlıq bayılıkları yoxurunoqandur. **4** Mening buni deyixim, heqkimning silərni kayıl kilarlık silik-sipaya gəpləri bilən aldimaslıki üqündür; **5** qünki gərqə tən jəhətidin silərdin neri bolsammu, roh jəhətidin mən silər bilən billimən, silərning səpətə turuwatkininqlərə wə Məsihə baqlıqan etikadıngırların qinglikıja karap xadlinimən. **6** Məsih, Rəb Əysani qəndək kəbul kılqan bolsanglar, xu haldə Uningda menginglər, **7** silər talim berilgəndək Uningda yiltiz tartıp, etikadıngılar küruluvatkan haldə, etikadta hatırjəm kılınip, rəhmət eytixlər bilən taxkınlap turoquçı bolunglar; **8** heqkimming Məsih boyiqə bolmiojan, paylasopluk yaki bimənə aldamqılık bilən, insanların kəlgən təlimlər, yəni bu dunyadıki «asasısi qaidakanuniyətlər» boyiqə silərni ez olısi kılıp azdurməsliki üçün hezi bolunglar; **9** qünki Uningda, yəni Məsihə, Hudanıng barlıq mukəmməl jəwhiri tən xəklidə turidu; **10** wə silər Uningda, yəni barlıq hökümdarlırların həm hökümdarlırların bexi Boloquqida mukəmməldürsiler; **11** silər Uningda adəmning kəlisiz bolovan sünnet bilən sünnet kılınoqansıslər; demək, Məsihning sünneti bilən [gunahlık] atəkə baqlanıjan təndin halas kılınoqansıslər; **12** Uning bilən təng qəmildürülüxtə dəpnə kılınoqansıslər; silər yənə Uni ölümündən tirdürəng Hudanıng wujudulgarda ixleydiqanlıqıja ixənq baqlax bilən Uning bilən təng tirligənlər; **13** Əmdi gərqə itaətsizlikinqər wə atlıringlardıki sünnetsizlikinqər tüpəylidin ełgən bolsanglarmu, U silərni Məsih bilən bille janlandurdu; həmmə itaətsizliklirimizni kəqürüm kılıp, **14** bəlgilimlərdə ez iqiqə elinəqən üstimizdən ərz kılıdiqan, bizni əyibləydiqən pütküklərni əqürüp taxlıdi; U ularni bizdin neri kıldı, krestə mihlatkuzdu.

15 U həkimdarlardın wa həkükdarlardın olja elip, [krestə] ularni rəswa kılıp ularning üstidin təntənə bilən oqlıba қildi. **16** Əmdi həqkimning yemək-iqmək, həyt-bayramlar, «yengi ay» yaki xabat künlər jəhətliridə silərnin üstüngardın həküm qırixıqa yol koymanglar; **17** bu ixlar bolsa bir kelənge, halas; uning jismi bolsa Məsihningkidur! **18** Həqkimning silərnı «kiqik peilikk» wa pərixtılərgə ibadat kılıxka dəwət kılıp in'amingardın məhrum kılıxıqa yol koymanglar; muxundak kixilər [gunahlık] ətliridiki oy-pikirləri bilən həkawurluxip, kərgən kerinülxərgə esil-wilmaktıdır; **19** **19** Ular «bax»ni qing tutkını yoktur; lekin baxtin ügə wa singirlar arkılık pütkül tən kluwwatlinidü wə bir-biriga baoçlinip, Hudadin kələn awux bilən axmakta. **20** Əgər Məsih bilən bu dunyadiki kaidə-kanuniyyətlərgə nisbətən elgən bolsanglar, nemixka (bu dunyada yaxıojanlardak) «Tutmal» «Tetimal» «Tagmal» degəndək bəlgiliimilərgə riaya kılısilər **22** (bundak [bəlgiliimilər ilkidiki] nərsilərnin həmmisi istəmə kılıninib bilən yokılıdu!) Muxundak bəlgiliimilər pəkət insanlardın qıkkən kərsətmilər wə təlimlərdin ibarət, halas; **23** ularda dərwəkə birhil pidaiylarqa ibadat, kiqik peilik wə ez tenigə karita kattık kolluk boluxni dəwət kılıx boloxaqqa, ularda danalıqning kerinüxi bar; əmaliyyətə [bundak danalıqning] paydisi yoktur – ular pəkət əttiki həwəslərgə yol koyidula, halas.

kəlbinglarda həküm sürsün (silər bir tən bolup bu hatirjəmlikə boluxqa qəkqırılojan ikənsilər) wə xundakla rəhmət eytilxarda bolunglar. **16** Məsihning söz-kalamını əzünglarda baylık hasil kılıp turoquzunglar, barlik danalıq bilən bir-biringlarqa əğitinglər, jekilanglar, qın kəlbinglarda zabur-naqomilər, mədhiya küylüri wə rohij nahxilarnı yangritip Hudanı qıraylık medhiyilənglər; **17** wə həmmə ixlarda, söz bolsun, əməl bolsun, həmmisini Rəb əysanıng namida kılıp, uning arklılık Huda'Atığa rəhmət eytinglər. **18** Silər ayallar, Rəbdə bolovan süpitinglarqa layik ez ərlirilərəqə boy sununglar; **19** silər ərlər, ez ayallirilərəqə muhəbbət kersitinglər; ularqa aqiq kılmanglar. **20** Silər balilar, ata-ananglarqa həmmə ixlarda itaat kilinglar; qünki bundak kılıx Rəbdə bolovan güzəl ixtur. **21** Silər atilar, baliliringlarning kəngligə azar bərmənglər; undak kılısanglar kəngli yara bolidu. **22** Silər ķullar, əttin bolovan hojayininglarqa həmmə ixta itaat kilinglar; pəkət kez alididilə hizmat kılıp, insanlarnı hux kiloquçı ķullardin bol manglar, bəlkı Rəbdən əymənip qın kənglüngardın ix kərənglər. **23** Nəmə ixni kiliwatkan bolsanglar, uningda insanlar alidda əmas, bəlkı Rab alidda kılıqandak jan-dil bilən uningə ixlenglər; **24** qünki mirasning in'amıqə Rəbdin müyəssər kiliñojanlıq larning bilisilər; qünki silər Rəb Məsihning ibadət-kulluk ididilsilər. **25** Əmma kim həkkaniyisizlik kilsə kılıqan həkkaniyisizlikə ez bexiqə

3 Silər Məsih bilən təng tirildürülgən bolsanglar, emdi yüksəridiki ixlar oqa intilip izdininglər; Məsih,

— emdi yukiridiki ixlarqa intilip idzininqlar; Masih, xu yerdə Hudanong yenida olturidu. **2** Kengülzehninglarni yordiki ixlarqa emas, bälki yukirik ixlara qoyungular; **3** qünki silär elgänsilär, wə hayattingalar Masih, bilan billa Hudada yoxurun turidu. **4** Əmma həyatımız bolqan Masih axkarilanıqan qaçıda, xuan silär uning bilən billa xan-xərəptə axkarilanıdoqan bolisilər. **5** Xunga yərgə təwə ixlarnı kılouqı hərkəndək əzaliringlarnı, yəni buzukluk, napaklik, iplas həssiyatlar, rəzil hahixlар wə nəpsaniyatlılıq (u butpərəslilikə barawerdür)ni olumgə məhküm kilinglar; **6** qünki bu ixlar tüpeylidin Hudanong opezipi itaatsiz pərzəntlərə qüxicidü. **7** Silər bular arısında yaqıxın waktinglarda, bundak ixlardımı mangopansırlar. **8** Əmma hazır silər muxularning mühmisiini ezunglardın seliwetinglər — yəni oqzəp, kəhr-səpərə, yaman niyətlər, thəmət, aqzinglardın qıkıdıcıq iplas sezlənimü siliwetinglər. **9** Bir-biringlarqa yalqan səzlimənglər; qünki silər kona adəmni kilmixliri bilən seliwtəkənsilər, **10** wə yengi adəmni kiygənsilər; yengi adam bolsa özini Yaratkuqining sürət-obrazi boyiqə toluk bılıxtə daim yengilimakta; **11** uningda həqkəndək yunanlıq yaki Yəhudit, sünnatlıq yaki sünnetəsiz, yet mədiniyətlik, Skit, kül yaki hərlər məwjuqt əməstur; bälki Masih, həmmidur, wə həmmididur. **12** Xunga, Hudanong tallıwalqanlıriqa, pak-mukəddəs wə seyüngənlərə layik, adamga iq aqpridiqan baqırımları, məhrəbanlık, kigil peillik, meminlik wə sawr-takətləkini kiyiwelinglər; **13** bir-biringlarqa yol köyunglar, narazılık ix bolsa bir-biringlarnı kəqürüm kilinglar; Məsih silərni kəndək kəqürüm kılqan bolsa silərmi xundak kilinglar. **14** Muxu ixlarning üstügə kamil birlikning rixtisi bolqan məhriməhəbbətni koxup beringlar. **15** Məsihning hatırjəmlikı

4 Silər hojayınlar, kulliliringlar oja adıl wə tooqra muamılə kilinglər; qünki ərxta ezel hojayinginlarning barlıklını bilisilər. **2** Dua-tilawətkə hərkəndək wakitta berilinglar, buningda rəhmətlər eytixip hoxyar turunglar; **3** xuning bilən biz tıqünmu dua kılqasılärki, Huda bizga Məsihning sirini jakar lax tıqün Əz seziga iixik aqşun; mən dəl sir tıqün zanjırlar bilən bacılıqanınmən; **4** xunga kılıxka tegixlikim boyiqş, sırni axkarlıxımışa (dua kilinglər). **5** Sırttilikərgə nisbatən danalıq bilən menginglər, pursatlır qıkkanda köngül koyup koldın böhrəmənglər. **6** Silərning gəp-səzliiringlər hərdaim mehri-xəpkət bilən bolsun, tuz bilən tetilişun; xuning bilən silər hərbir adəmga kəndak jawab berixinli bilisilər. **7** Seyümlük kərindəx həm Rəbdə sadık hizmətkar, idiximiz boローン Tikikus silərgə mən tooruluk həmmə ixılxarnı məlum kılıdu. **8** Mən uni dəl muxu ix tıqün yeninqlar oja əwətixim, silərning əhwalinglarnı biliwelixi wə xundakla köngünglər oja ilham-riyəbət berixi üqündür. **9** Mən ezi silərdin boローン, sadık wə seyümlük kərindiximiz Onesimusni uning bilən əwəttim; ular silərgə muxu yərdiki barlıq ixılxarnı məlum kılıdu. **10** Türmidixim boローン Aristarthus silərgə salam yollaydu; Barnabasınən nəvrin inisi Markusmu xundak (silər uning tooruluk tapxuruklarına tapxurul枉ıldılar, u yeninqlar oja kəlsa, uni kubol kilinglər); **11** Yustus dəpataloqan Yexamu salam yollaydu. Hudanıng padixaḥlıkı tıqün manga hizmatdax boローン sünnət kılıqanlardın pəkət muxular bardur; ular manga təsallı boローン. **12** Silərdin boローン, Məsih əysanıng kuli Əpafras silərgə salam yollaydu; u silərning Hudanıng pütkül iradisidə mukəmməl, kamalətkə yetip qing turuxunglar üçün hərdaim silər tıqün dualarda kürəx kılıdu. **13** Qünki mən uningoja guwahlıqimanı, u silər tıqün, Laodikiyadikilər

üqün wə Heyrapolistikilər üçünmu kəp japa tartıdu.
14 Səyümlük tewip bolğan Lukədin silərgə salam, Demastinmu xundak. **15** Laodikiyadiki ərindaxlar oja bizdin salam, Nimfaşa həm uning eyi də yiqilidiojan jamaətkimu salam eytinglər. **16** Bu hət aranglarda okulqandın keyin, silər uni Laodikiyadiki jamaəttimü okutunglar, wə Laodikiyadikilərgə yazənən hətni silərmü okunglar; **17** wə Arkippuska: «Sən Rəbdə tapxuruwalıqan hizmitinggə, toluk əməl kılıxing üqün kəngül koyojın» — dənglər. **18** Mənki Pawlustin ez kolumn bilən yazənən salam. Mening kixənlini ip qənap koyuloqanlığımı — aslənglər. Silərgə mehîr-xəpkət bolğay!

Tesalonikalıklarqa 1

1 Mənki Pawlus, Silas həmdə Timotiydin Huda'Atimiz wə Rəbbimiz Əysa Məsihədə bolqan, Tesalonika xəhəridiki jamaətəkə salam. Silərgə mehîr-xəpkət wə hatırjömlük bolqay! **2** Biz dualırimizda silərnı yad etip turup, Hudaqa silər üçün hərdaim təxəkkür eytimiz; **3** Huda Atimizning alidda etikadınglardın bolqan əməllirinqlarnı, mehîr-muhəbbəttin qikkan japalıq ejiringlarnı, Rəbbimiz Əysa Məsihə baqşlıqan ümidi təbəqə bolqan qidamlıqları izqıl asləp turuwaitimiz. **4** Qünki ay kərindaxlar, Huda seygənlər, Uning silərnı talliqanlıqliki bizgə ayan. **5** Qünki hux həwirimiz silərgə yətküzülginiñə sezlər bilənlə əməs, bəlkı küç-kudrat bilən, Mukəddəs Roḥ, bilən, mutlak jəzmiləxtürülən halda silərgə yətküzülgən; uning üstigə, bizning silərnəng aranglarda bolqinimizdə silərnı dəp əzimizni kəndək tutkənlilikimizi obdan bilisilər. **6** Xuning bilən silər ejir azab-əkubət iqidə turulkulmu, Mukəddəs Rohning xadılık bilən sez-kalamni kobul kılıp, bizni, xundakla Rəbning Əzini ülgə kılıp əgəxtinglər, **7** xuning bilən silər Makedoniya wə Ahaya elkliliridi barlik etikadınglarqa ülgə bolup qiktinglər; **8** qünki Rəbning sez-kalamı silərdin pəkət Makedoniya wə Ahayaqıla yangrap kalmastın, bəlkı həmmə yərgə Hudaqa baqşlıqan etikadınglar toqqruluk həmmə yərgə həwər tərkilipti; nətijidə, bizning [xu yərlərdə hux həwər toqqruluk] heqnəmə deyiximizning hajiti kalmidi. **9** Qünki [biz barojanlıqliki jaydiki] kixilər silərnin bizni kəndək xarxi alojanlıqları, silərnin butlardin kəndək waz kecip tirk wə həkkiyət Hudanıng hizmitidə boluxka, xundakla Uning Oqlining, yəni U elümdin tirdildürgən, kəlgüsida kelidiqan oqəzəptin bizni kütükzəvəq qıysasında kelişimi kütüxkə Hudaqa bakkənliliklarnı bayan kılıxidu.

2 Qünki, i kərindaxlar, bizning aranglara qırığınız toqqruluk bilisilərki, u bikarqa kətmidi. **2** Silərgə yənə xumu məlum kılın, gərqə ilgiri Filippi xəhəridə kiyin-kistək wə harlikqə uqrıqan bolsakmu, zor qattık karxılıqlik qarımayı Hudanıng hux həwirini silərgə yətküzüxkə Hudanıning mədət berixi bilən yürüklük bolduk. **3** Qünki bizning etünüx-jekiləxlirimizdə heqkandak aldamqılık, napak niyət yaki hiyligərlək yoktur. **4** Əksiqə, biz Huda təripidin hux həwərnin amanət kılınışka layık kərülən adəmlər süpitidə biz xuningqo munasip əhalədə adəmlərni əməs, bəlkı kəlbimizni siniqənuqı Hudani hursan kılıx üçün [hux həwərn] jakarlaymır. **5** Qünki silər bilgəndək biz heqkayi wakitta aranglara huxamətqılık bilən wə yaki tamahorluqka nikab takəp kəlmidük — (bu ixta Huda bizgə guwahqıdur) — **6** gərgə biz Məsihning rosullırının süpitidə tələp yüklüyələydiqan bolsakmu, məyli silər bolunglar yaki baxlıklar bolsun, heqbir insandın birar izzət-xəhrət idzidən əməs idük. **7** Əksiqə biz aranglarda huddi bala imitidiqan ana ez bowaqlını kəyünüp asriojandək silərgə mulayim muamilida bolduk. **8** Xu qəođa, silərgə xundak təlpüngənidük, silərgə pəkət Hudanıng hux həwərini tapxuruxnilə əməs, hətta ez jenimizni tapxuruxkımı razımız; qünki silər bizgə

intayın kədirlik idinglər. **9** Qünki, i kərindaxlar, bizning kəndək japalıq əməkq kılɔjinimiz esinqlarda bardur; heqkaysinglara eoçirimizni salmaslıq üçün keq-kündüzləp mehnət kıldıq, Hudanıng hux həwirini silərgə yetkiüzduk. **10** Etikadınglardın bolqan silərnin aranglardi ki əməliyətlirimizning kəndək ihlasmən, həkkanı wə əyişsiz ikənlilikqə ezungular wə Hudanıng Əzimu guwahqıdur. **11** Wə yənə silər bilgininglərə, atining ez pərzəntlirigə nəsihət bərginidək biz hərbiringlara xundak jekiləp, riçbət-təsəlli berip, silərnı ez padixaħlılıqıja wə xan-xarıpiqə qakırıwatkan Hudaqa layık əhalə mengixka dəwət kıldıq. **13** Hudaqa yənə xu səwəbtin tohtawsız təxəkkür eytimizki, silərnin bizdin angloqan Hudanıng sez-kalamıqə kulak salojininglarda, uni insanlardın kəlgən sez süpitidə əməs, bəlkı uning əməliy süpitidə, yəni Hudadin kəlgən sez-kalam dəp uni kobul kıldinglər; u [sez-kalam] hazır ixəngüq i silərdə ixliməktə. **14** Qünki silər, i kərindaxlar, Yəhədiyə elkisidiki Məsih Əysada bolqan jamaətlərdin ülgə alındıqlar; ular [xu yərde] Yəhədiyələr təripidin kəndək harliklara uqrıqan bolsa, silərmə ez yurdaxlırlıqlar təripidin ohxax harliklara uqrıdinglər. **15** Ular, yənə xu Yəhədiyələr, əslidə Rab Əysani wə pəyənəmbərlərni eltürgən wə biznimə ziyanqaxlıq kılıp koqlıwətəknəndi. Ular Hudanı narazi kılıp, wə həmmə insan bilən kərixip, **16** «yat alliklər»ning nijatlılıqə erixixi türün ularoja sezliximizgə tosğunluk kiliwati. Xuning bilən ular gunahlarını üzlüksiz qekiga yətküzməktə; lekin oqəzəp ularning bexiqə tolukı bilən qüxürülüx alıddə turidu. **17** Lekin biz, i kərindaxlar, amalsız silərdin intayın kışka wakıt judalaxkən bolsakmu (təndə bolsımı, kəlbədə əməs), silər bilən yənə didar kerüxiykə kəwətələ intizarlılıqımızdın yeninglara berixikə tehimü bək intildük! **18** Xuningdək yeninglara baroqumız bar idi — əməliyətə mənki Pawlus kəyata-kəyata tixip bakıtmı; birək buningqo Xəytən tosğunluk kıldı. **19** Qünki bizning istək-arzuyimiz, xadılıkımız wə Rəbbimiz Əysə kaytip kəlgəndə pəhirlinidioqan tajimiz nemə bolidü? Bu dəl silər ezungular əməsmü? **20** Qünki silər bizning pəhrimiz, bizning xadılıkımız!

3 Xuning bilən biz [silərdin həwərsiz] takıtimiz tak bolup, əzimiz Afina xəhəridə yaloquz kəlip, **2** alındıqlarqa kərindiximiz həm Huda yolda Məsihning hux həwiridə boluwaitkan hizmətdiximiz Timotiyi silərnı etikadta mustəhkəməx-küqəytix wə riçbətləndürük üçün əwətixni karar kıldıq; **3** [bizning uni əwətixtiki] məksitimidə, heqkimning bexinqlara qüxkən muxu zəhmət-kiyinqılıqlar səwəbidin [etikadta] təwərinip kəlməsləri üçündür. Qünki ezungular bundak işlərə uqraxka alındın'ala bekitilən, dəp bilisilər. **4** Qünki biz silər bilən billa bolqan wəkifimizdə, silərgə həmmimiz azab-kiyinqılıqlikka uqrımay kalmayıbmız dəp alındın'ala eytənidük. Əməliyətə hazırlıq deginimizdək boldı, dəp bilisilər. **5** Xu səwəbtin takıtim tak bolup, etikadınglarning zadi kəndək ikənlikini bilix üçün, azduruqnuqı silərnı azdurup bizning silərgə singdürügən ərimiz bikarqa kəttimikin dəp ənsirap, Timotiyi yeninglara əwətəknədim. **6** Lekin Timotiyi baya yeninglardin kayıtip kəlgəndə, etikadınglar wə mehîr-muhəbbətinglər toqrisida bizgə yahxi həwər elip kəlip,

silärning bizni hərdaim seojinip turoqanlıqlıqları wə huddi biz silər bilən didarlixixkə təlpünginimizdək, silörningmu bizni kərgünglər kəlgənlilikini etti. **7** Xuningdek, ay kerindaxlar, beximizoja qúxkən muxundak barlıq azab-əkubət wə eojırılıq iqidə turuwatkinimizdə silərdin, yəni qing etikadınglardın riqəbət-tasallı taptuk; **8** Qünki Rəbdə qing turoqan bolsanglar, biz [əlməy], hayat kalmış! **9** Əmdi silər üçün, Hidayımız alındıda silörning wajinglardın tolimu xadlanduk, bu zor xadlıkımızdın silər üçün Hudaqa kəngiliklə dərijdə təxəkkür eytsək bolar?! **10** Silər bilən didar kərüxiş wə etikadınglardıki yetərsizliklərni mukəmməl kılıxka müvəssər bolux imkaniyiți üçün, keqə-kündüz Hudaqa zor təlmürüp yelinməktimiz. **11** Əmdi bizning Huda'Atımızning Əzi həm Rəbbimiz əysə bizning yolimizni yeninqərləroqə baxlıqayı; **12** Əmdi mehîr-muhəbbətimiz silərgə tolojandək, Rəb silörning bir-birinqləroqə wə həmma adəmlərgə bołożan mehîr-muhəbbətinglərni axurup, tołup taxturoqay; **13** həm xundak bolossen, Rəbbimiz əysə Əzining barlıq mukəddas bəndilirili bilən billə kaytip kəlgəndə kəlbinglər bizning Huda'Atımız alındıda pak-mukəddəslikə nuksansız boluxkə mustəhəkəmlinidü!

biz əysanıng elüp tirilgənlilikiga ixəngənikanımız, [əysa] qayta kəlgindələ, elümdə Uningda uhlap kələşənlərni Huda Uning bilən billə elip kelidioşanlılıqıja ixinimiz. **15** Qünki Rəbning səz-kalami boyiqə silərgə xuni eytimizki, Rəb qayta kəlgiliqə tirik kələşən bizlər uning aldiqə qılıxımız jəzənən elümdə uhlap kələşənlərningkidiñ awwal bolmaydu; **16** Qünki Rəb kəttik bir nərə tartıp, bax pərixtiniñ awazı wə Hudanıng kanay sadası iqida asmandın qızıxıdu wə Məsihədə bolup elgənlər awwal tırılıdu; **17** andin tirik kələşən bizlər ular bilən birgə Rəb bilən həwadə körüküx üçün, bulutlular arisioqa elinip ketürülümiz; xuning bilən biz Rəb bilən mənggү birgə bolimiz. **18** Xunga, bir-biringlərə bu səzlər bilən riorjət-təsallı beringlər.

5 Lekin i kerindaxlar, silorga xu ixlarning wakitliri
wə zamanlılı tooqrisida yeziximning hajiti yok. **2**
Qünki əzüngler obdan bilisilər, Rəbning küni huddi
keqida kirğan oqrining kelixiga ohxax [tuyuksız] kelidu.
3 Əmdi kixilar «[Dunya] tinq-aman boluwatidu» dap
turoqanda, huddi əhamilər ayalning tolojiki uxxtumtut
tutkinidək, həlakat ularning bevişa tuyusks qüxið;
xuning bilən ular uningdin keqip kutulalşydy. **4**
Lekin silər, i kerindaxlar, karangoçuluqta turoquqlar

əməssilər; xuning bilən u kün silərni oqırıdək qeqütüy kəlməydu. **5** Qünki silər həmminglər yoruklukning pərzəntliyi, kündüzning pərzəntlidürsillər; biz keqiga tawa yaki karangoçuluğka mənsup əməsizim. **6** Xuning üçün baxka həmmisidək uhlimaylı, bəlkı səgək wə salmak bolaylı. **7** Qünki uhlaydiqanlar keqisi uhlaydu, məst bolidiojanlarmu keqisi məst bolidu. **8** Birak eşimiz kündüzgə mənsup bołożandin keyin, salmak bolaylı, kekrkimizgə etikad wə mehîr-muhabbətini sawut kilip, beximizoqa nijatka baqlanqan ümidiñi dubuloqa kılıp kiyiwalayı; **9** qünki Huda bizni Əz oqəzipgə uqrıtit üçün amas, bəlkı Rəbbimiz Əysə Məsih arkılık nijatka erixtirüx üçün tallap bekitkən. **10** U biz üçün eldi — məksiti, hayat kəlip oyoqak tursakmu yaki [əlümdə] uhlioqan bolsakmu, bizning Uning bilən billsa həyattı boluximiz üqindür. **11** Xuning üçün, hazır kiliwatkinqinlar oqxas, bir-biringləriñ dawamılıkla hərəkət etdirək hərəkət etdirək, təhlükələrə qarşı

riqobatlındırıup, bir-biringlarning letikadını kurunglar. **12** Əmdi i kerindaxlar, aranglarda jalapık ixlewatkən wa Rəbdə silərgə yetəqkılıq kılıp, nəsihət beriwtakənlarnı qədirlixinglarnı etünimiz. **13** Bu hizmətləri üçün ularnı qongırıq herəmt wə mehri-muhəbbət bilən qədirləngələr. Bir-biringlar bilən inak, etüngələr. **14** Əmma, i kerindaxlar, silərdin xunimı etünimizki, tərtipsiz yürgənlərgə nəsihət beringlər, yürəksizlərni riqobatlındırıngalar, ajızlarqa yar-yəlek bolunglar wə həmmə adəmgə səwriqan bolunglar. **15** Həqkaysinglar yamanlıkkə yamanlık kılmaslıkkə kəngül belitunglar, bir-biringlarqa wə barlıq kixilərgə həmixinə yahxilik kılıxka intilingər. **16** Hərdaim xadlininqalar. **17** Tohtimay dua kiliŋlar. **18** Hərkəndək ixta taxəkkür eytingər. Qünki mana bular Hudanıng Məsih Əysada silərgə karatən iradisidur. **19** Rohning otini eşqürməngələr. **20** Aranglarda pəyoqəmberlərə yəktüzləngən bəxarətkilək sezlerini komititməngələr; **21** həmmə gəpnı təkxürüp ispatlap kerüngələr; durus bolsa uni qing tutup [köldin bərməngələr]. **22** Yamanlıkning hərkəndək xəklidin

əzünglarnı yırak tutunglar. **23** Hatırjəmlıkning Igisi bolğan Huda Əzi silərni əzül-kesil pak-mukəddəs kılçay, Rəbbimiz Əysə Məsih qayta kəlgüqə pütktül rohinglər, jeninglər wə teninglarnı əyibsiz saklıqay. **24** Silərni Qakçıroquqı bolsa sadık-wapadur, U uni jezmən ada kilmay kalmayıdu. **25** Kərindaxlar, biz üçün dua kilinglər. **26** Həmmə kerindaxlar bilən pak seyüixlər bilən salamlıxinglər. **27** Mən Rəbdə silərgə xuni jiddiy tapılıymənki, bu hətni [xu yərdiki] həmmə mukəddəs kərindaxlarqa okup beringlar! **28** Rəbbimiz Əysə Məsihning mehîr-xəpkiti silərgə yar bolçay!

Tesalonikalıklarqa 2

1 Mənki Pawlus, Silas həmdə Timotiydən Huda'Atimiz wə Rəbbimiz Əysa Məsihədə bolğan, Tesalonika xəhiri diki jamaətə salam. **2** Huda'Atimiz wə Rəb Əysa Məsihətin silərgə mehîr-xəpkət wə hatirjömlük atə kılınoqay! **3** Silər üçün Hudaoja hərdaim təxəkkür eytiximizə toqra kelidü (həmdə xundak kılıx tolımı layiklər), i kerindaxlar, — qünki etikadıngılar küqlük əsməktə həmdə bir-biringlərə bolğan mehîr-muhəbbitinglərmə exip taxmakta. **4** Xuning bilən biz əzimiz silərning bexinglərə qızıxan, xundakla bərdaxlıq beri watkan barlıq ziyankəxlilik wə japa-eçiqırılıqlar işqida kərsətkən səwr-qidamlıq, wə etikadıngılar üçün, Hudanıng hərkəysi jamaətləridə silərdin pəhirlinimiz; **5** bu ixlar Hudanıng kelidiqan adıl həkümünü kərsitidioqan roxan bir alaməttür wə xundakla, bu ixlar silərning Hudanıng padixa həlikioja layık hesablinixingər üçün bolidu; silər mana xu padixa həlik üçün zulum-zahmət qəkiwatisilər; **6** xundak ikən, silərgə eçiqırılıq salojuqılları Huda eçiqırılıqı salsa, həm xundakla Rəb Əysa kudratlıq pərixtiləri bilən erxtin kəyata kərungən qaojda, eçiqırılıkka uqrıqan silərgə biz bilən təng aramlıq bərsə durus ix bolmadu? **8** Xu qaojda U Hudani tonumayıdionlarda, xundakla Rəbbimiz Əysa Məsihning hux həwirigə itaat kılmayıdionlarda yalkunluk, ot bilən intikam alidu. **9** Bunda kixilər Rəbning huzuridin wə kūq-kudritininq xan-xəripidin məhərum kılınip, mənggülük həlakət jazasını tartıdu. (*aiōnios g166*) **10** U waqıtta U Əzining barlık mukəddəs bəndiliridə uluoqlıni, xu künidə barlık ixəngandırular (silər dərwaşka bizning guwahlıkmızıqə ixəngandırular) Əzining karamətləkini kərsitip, mədhiyləngili kelidü. **11** Xuning üçün, biz silər üçün daim xundak, dua kılımizki, silərni qakıroqan bizning Hudayimiz silərni Əz [uluoq] qakırıkoja layık hesablaş, yahxılıkka intilgən barlık güzəl məksət-muddialiringlərni wə etikadıngıldın qıkkən barlık hiszmatlırlınları kūq-kudriti bilən əmələgə axuroqay. **12** Xuning bilən, Hudayimizning wə Rəbbimiz Əysa Məsihning mehîr-xəpkəti arkılıq Rəbbimiz Əysa Məsihning nami silərdə xan-xərap bolup uluoqlınidu wə silərmi Uningda xan-xərəpkə erixisilər.

2 I kerindaxlar, Rəbbimiz Əysa Məsihning kəyata kelixi, xundakla bizning Uning bilən bir yərgə jəm kılınxımız toorisidə silərdin xuni etünümizki, **2** Əgər silər «məlum rohıtın kəlgən wəhij»din bolsun, birsinən söz-talimidin bolsun yaki «bizning namimizdə» yezilənən melum hətərləndən bolsun «Rəbning künü yetip kaldi» deyən sözni anglısanlar, jiddilixip hədükup kətməngər yaki dakkə-dükkigə qüxməngərlər! **3** Bu ixlarda hərkəndək adəmning hərkəndək usul bilən silərni aldixiyoja yol koymangalar; qünki awwal «[qong] yenix» bolup, andin «gunahçı adam», yəni «həlakətə məhəkum kılınoqı adəm» axkarilanmışlıq, axu kün kalmeydi. **4** Xu adəm huda dəp ataloqanə yaki kixilər qoqunidioqan hərkəndək nərsilərgə karxi qıkip, əzini həmmidin üstün kılıp kərsitidü; u xundak kılıp Hudanıng ibadəthanısında olturuwelip, əzini Huda dəp kərsitip jakarlaydı. **5** Mən silər bilən billə bolğan waktimdə

bularni silərgə eytkinim esinglarda bardu? **6** Wə uning bəlgiləngən wakti-saiti kəlmigüqə axkarılanmaslığı üçün, nemining uni tosup turuwatkanlıq silərgə məlum.

7 Qünki «qanunni yokatkuqi sirlək, kūq» allıqən yoxurun hərikət kilməktə; lekin bu ixları hazırlıq tosup keliwatkan birsə bardur; U otturidin qıkkıqə xundak tosuskılık peti turidu; **8** andin axu «qanunni yokatkuqi» axkarlinidü; birək Rəb Əysa aqzidiki nəpisi bilənlə uni yutuwetidü, kəlgən qaojıdiki parlak nuri bilən uni yok kiliwetidü. **9** «Qanunni yokatkuqi»ning maydanoqə qıqıxi Xəytanning pantlıri bilən boldıu, u hər türlik kūq-kudrat, mejizə wə yalqan karamətlərni kərsitip, **10** halakətka yüzləngənlərni azduridiojan hərhlə kəbəh hıylə-mikirlərni ixiltidü. Ularning halakət alıldı turuwatkanlıqının səwəbi əzlini nijatka yetəkləydiqan həkikətni seyməy, uningoja kəlbidin orun bərməsligidindür. **11** Xu səwəbtin, Huda ularqa yalqanlıqka ixənsur dep həkikəttin qətnitidiqan bir kūq əwətidü. **12** Nətijidə, həkikətə ixənməy, bəlkı kəbəhləknin hursənlək dəp bilgənlərinin həmmisi jazaşa məhəkum kılınidü. **13** Lekin, əy, Rəb seyən kerindaxlar, biz silər üçün hərdaim Hudaoja təxəkkür eytiximizə toqra keliduki, Huda Rohning wasitidisə pak-mukəddəs kılıningxıllar wə həkikətə ixininxıllar arkılıq silərni nijatka erixixə mukəddəmdilə tallıwaldı. **14** U biz yətküzgən hux həwər arkılıq silərni xu nijatka, yəni Rəbbimiz Əysa Məsihning xan-xəripigə erixixə qakırdı. **15** Xuning üçün, əy kerindaxlar, tapan tirəp turunglar, biz silərgə eçiqızqa yaki hət arkılık, yətküzgən talimni qıng tutunglar! **16** Əmdi Rəbbimiz Əysa Məsihning Əzi wə bizni seyən, mehîr-xəpkət bilən mənggülük riqbat-səssali həm güzəl ümidi atə kılıjan Huda'Atimiz (*aiōnios g166*) **17** kəlbinglərni riqbatləndürəy həmdə silərni hərbir güzel ix kılıxta, hərbir yahxi sözlərni yətküzüxtə kūqləndürəy!

3 Ahirida, i kerindaxlar, biz üçün dua kilinglərki, Rəbning sezi huddi silərgə yetkin qəqdikigə oxhax, [hərkəndək yərde] tez tarkalsun wə xan-xəraplik dəp uluoqlansun; **2** xuningdək bizning kəbəh wə rəzil adəmlərdin kütuluximiz üçünümdu da kilinglər. Qünki həmmilə adəm ixənq-etikadlık boluwarmayıd.

3 Əmma Rəb Əzi ixənqliklər; U silərni mustəhkəm kılıdu həm rəzil boluoquqıdin saklaydu. **4** Əmma Rəbdə, silərgə tapilioqinimizi kılıwatisilər, xundakla dawamlik kılıweridü, dəp hatırjəmmiz. **5** Əmdi Rəb kəlbinglərni Hudanıng mehîr-muhəbbitigə həm Məsihning səwr-qidamlıkoja qəmkəxə yetəkligəy. **6** Əmdi kerindaxlar, Rəbbimiz Əysa Məsihning namida xuni tapilayımızki, bizdin alojan talimlərgə riaya kilmay, tərtipsiz yürügənlərdin eziüngləri neri tutunglar. **7** Bizdən kəndək ülgə elixinqərəklikləri eziünglər bilisilər; qünki biz silər bilən billə bolğanda tərtipsiz yürmənidik. **8** Həqkiminqənenin bicarşa yeməyttük; bəlkı biz həqkaysınlıqları eçirimizni salmaslıq üçün, keqə-kündüzləp tırixip-tirmixip japhalıq ixlyattuk. **9** Bunda kılıxımız, silərdin yardım kütüxkə həklik bolmioqanlıqımızdır əməs, bəlkı əzimizni silərgə bizdin yahxi ülgə kaldurup, silərning bizgə ağıxixinglər üçün idi. **10** Qünki biz silərning yeninglarda bolqınımizda silərgə: «Birsi ixliməymən desə, u yemisən!» dəp

tapiliojaniduk. **11** Qünki biz aranglarda bəzilərning tərtipsiz laqaylap, həq ixliməy baxkılarning ixliriqa arılıxip yürüdijanlığını angliduk. **12** Biz muxundaklarqa Rəb Əysə Məsihə xundağ buyruymız wə ulardin etünüp sorayımızki, tinq yaxap, əmgikinqlar bilən ez neninglarnı tezip yanglar. **13** Lekin silər, i kərindaxlar, yahxi ixlarnı kilixtin erinmanglar. **14** Əmma əger uxbu hetimizdiki sezlərgə itaat kilməydiqan birsi bolsa, uningdin həzər əylənglər wə uni hijalətkə kaldurux üçün uning bilən bardı-kəldi kilmanglar. **15** Birak, uni düxmen katarida kərmay, aksiqə uningoja bir kərindax süpitidə nəsihat kilinglar. **16** Hatırjəmlik Igisi bolqan Rəb hər wakit hər yolda xəhsən silərgə hatırjəmlik ata kılqay. Rəb həmmünglər bilən billə bolqay! **17** Mənki Pawlus bu ahirki salimimni ez қolum bilən yazdim; bu, menin həmmə hətlirimning əzığə has bəlgisidur. Mana bu menin ez kəlimimindur. **18** Rəbbimiz Əysə Məsihning mehîr-xəpkəti həmmünglərə yar bolqay!

Timotiyoja 1

1 Kütkuzoquqimiz Hudanining wa ümidimiz Məsih Əysanıng emri bilən Əysa Məsihning rosuli kılıp təyinləngən mənki Pawlustin **2** etikad yolidiki eziymming sadık oqlum bolğan Timotiyoja salam. Huda'Amiz wə Rəbbimiz Məsih Əysadin sanga mehîr-xəpkət, rəhimdillişlik wə hətirjəmlik bolqay! **3** Makedoniya əlkisigə baroqanda, sandin etünginiimdək [xuni yəna etünümənki], [xu yərdiki] bəzi kixilərgə bid'at təlimlərni egətməngəlar dəp tapılıxing üçün sən dawamlik Əfəsəs xəhirdə kəlojin; **4** ularning əpsanilər wə ayoji yok nəsəbnamilərgə bənd bolmaslıkını tapiliojin; bular Hudanining etikad arkiliklə əməlgə axurulidiyan. Əzeyigə bolğan pilanını ilgiri sürməydi, bəlkı pakət bimənə talax-tartılxınları kəltürp qıkırıdu, halas. **5** Əmdidlikə bizgə tapılanojan təlimning muddiasi sap kəlb, pak wijdan wə sahilihəsiz etikadtn kəlip qıkıldığın mehîr-muhəbbətin ibarattu. **6** Bu ixlarda bəzi kixilər qətnəp, bimənə gəplərni kılıkla burulup kətti. **7** Ularning Təwrat əkanunining əliması bolqası bar; birak ular əzlirinə nemə dəvətənəklərini yaki əzlirinə hədəp kəyt kiliwatlıqən səzlərinə nemə ikanlıkını qüxənməydi. **8** Əmdi bizgə məlumki, əger kixilər Təwrat əkanunini aynı muddiasıda kollansa, u paydılıktur. **9** Qünki biz yənə xuni bilimizki, Təwrat əkanunu həkkaniy adamlar üçün tüzülgən əməs, bəlkı əkanuṇa hiləplik kılıqular wə boyını kattıklär üçün, ihlassızlar wə gunahkarlar üçün, iplaslar wə kupurluk kılıqular üçün, atisini eltürgüçilər wə anisini eltürgüçilər üçün, katıllar, **10** buzukluk kılıqular, bəqqiwazlar, adamlərni kullukka bulıqular, yaloqanıqlar, kəsəmhorlar üçün wə yaki saqlam təlimlərgə zit bolğan baxka hərkəndək kilmixlarda bolğanlar üçün tüzülgən. **11** Bu təlimlər təxəkkür-mubarəkkə layik Bolqoqı Hudanining manga amanət kılıqan xan-xəripini ayan kılıqan hux həwərgə asaslıqan. **12** Manga küq-kudrat bərgən, meni ixənqlik dəp karap, Əz hizmitigə təyinligən Rəbbimiz Məsih Əysaqa taxəkkür eytimənki, **13** U meni təyinlidil! — burun kupurluk wə ziyanxəlik kılıqulı, zalim bir adəm bolsammu, manga rəhîm kərsitildi; qünki mən bu ixlarnı nadanlık wə etikadsızlıqtıñ kılıqanıdim. **14** Halbuki, Rəbbimizning manga kərsətkən mehîr-xəpkəti ziyyadılıxip, Məsih Əysada bolğan etikad wə mehîr-muhəbbət wujudumqo elip kirilixi bilən exip taxtı. **15** Muxu sez ixənqlik wə hər adəm uni kəbul kılıxi tegixlikтур — «Məsih Əysa gunahkarlarıñ kutkuzux üçün dunyoqə kəldi!». Mən gunahkarlar iqidiki əng əxəddiyisidurmən! Lekin dəl xu səwəbtin Məsih Əysanıng əng əxəddiy gunahkar bolğan meni, keyin Əzige etikad kılıp, manggülüük həyatka erixidiojanlaro misal kılıp mənda Əzinin barlık, səwr-takitini ayan kılıxi üçün, manga rəhîm-xəpkət kərsitilgəndür (**aiənios g166**). **17** Əmdi mənggülüük Padixahķa, yəni əlməydiyanı wə kez bilən kərgili bolmaydiojan, birdinbir Hudaoja əbədil'əbədgıqə hərmət-izzət wə xan-xərap bolqay! Amin! (**aiən g165**) **18** Əy, oqlum Timotiy, burun sən toozuluk eytilojan bexarətlək wəhīylərgə asasən bu buyrukni sanga tapxurımən. Bu wəhīylərni koral kılıp, etikadta wə pak wijdanıngda qing turup, güzəl urux

kılıqaysən. Bəzilər wijdanida pak turuxtın qətnəp kətti, nətijidə ularning etikadi huddi hada taxka urulup oqərk bolğan kemidək wəyran boldi. **20** Humeneus wə İskəndərlər mana xundak kixilərdindur. Ularnı kupurluk kılmaslıknı əgənsün dəp, Xəytanning ilkiqə tapxurdum.

2 Mən həmmidin awwal, [etikadqılaro] pütkül insanlar üçün Hudadin tiliklər tilixini, dua-tilawət kılıxını, baxkilar üçün murajət kılıxını wə təxəkkürlər eytixini, **3** bolupmu padixaḥalar wə barlık əməldarlar üçün dua-tilawət kılıxını jekiləymən. Xundak kılıqanda, biz toluk iħlaşmənlık wə salmaklik bilən tinq wə amansəsan həyat kəqürələyim. **3** Bundaq dua-tilawət kılıx güzel ixtur, Kütkuzoquqimiz Hudani hursən kildi. **4** Qünki U pütkül insanning kutkuzuluxi wə ularning həkkiştəni tonup yetixini halaydu. **5** Qünki birla Huda bardur, Huda bilən insanlar arısida bir kelixtirgütümü bar, U bolsimu Əzi insan bolup kəlgən Məsih Əysadur. **6** U barlık insanları hər kılıx üçün Əzini kurban kılıp bədal təlidid; xundak kılıp bekitilgen wakit-saitidə Hudanining nijatişa guwahlik berildi. **7** Mən bu guwahlikni yətküzüx üçün jakarqi wə rosul boluxka təyinlinip (mening bu sezlərimning həmmisi rast, mən yalojan gəp kılımidim), yat allılıkərə etikad wə həkkiştən yolda əgətküqi bolup tikiplədim. **8** Xunga, mən xuni halaymənki, ərlər kəyərdə bolsun, duaça jəm bolğanda opeżapsiz wə dətalaxsiz halda, halal əməlliik kollarını kətürüp dua kilsun. **9** Ohxax yolda ayallarmu muwapiq kiyinip, əzlini ar-nomus wə salmaklik bilən pərdəz kilsun. Ularning əzlini pərdəzax, qaqlırları alahidə yasax wə altun, ünqəmərwayit wə esil kimmet kiyim-keşqələr bilən əməs, **10** bəlkı güzel əməlliiri bilən pərdəzaxını halayman. Bu, Huda yolda təkwadar bolay degen ayallaroja yarixidu. **11** [Jamaət sorunlırıda], ayallar tinq olturnup, toluk itaətmənlilik bilən təlim alsun. **12** Lekin ayallarning ərlərgə təlim berixi yaki ular üstidin həküm sürütüxəgə yol koymaymən. Əksiqə, ular tinq bolsun. **13** Qünki awwal Adəm'ata, keyin Əhəwə'ana yaritilqan. **14** Awwil aldinip azdurulqanımu Adəm'ata əməs, bəlkı [Əhəwə'ana] idi. U tolimu aldanojanlığının ularning itaətsizlikə qüxtüp kəlojanıdi. **15** Lekin ayallar etikadta, mehîr-muhəbbət wə pak-mukəddəslikə salmaklik bilən turidiqanla bolsa, ular tuqutta sak-salamət kütulidu.

3 «Əger birsi jamaətkə yetəkqi boluxka intilsə, u güzəl bir wəzipini arzu kılıqan bolidu» degen bu söz həktrur. **2** Əmdi yetəkqi bolsa əyibsz, bir hoturluk, salmak, pəmlik, adəplik, mehəmandost, Huda tooprisidə təlim berələydiyan boluxi, **3** xundakla hərakək wə zorawan bolmaslık, mulayim boluxi, səpra, nəşəpaniyətqi bolmaslık, **4** əz ailisini yahxi baxkuralaydiyan boluxi, tolimu salapətlik bilən pərzəntlirini ata-anisoja boysunidiojan kılıp tərbiyiliyələydiyan kixi boluxi kerək. **5** Qünki birsi əz ailisini baxkuruqxı bilmisə, u Hudanining jamaitidin kəndakmu həwər alalısun? **6** [Yetəkqi] yengi etikadqıldardin bolmisun; undak bolsa, u təkəbburlıxip ketixi mumkin, xuningdək Xəytanning əyibigə kirip, u uqrıqan həkümət qüxitdu. **7** U [jamaətning] sirtidikilər təripidinmu obdan təriplinidiojan boluxi kerək; xundak bolğanda, u baxkılarning kərilixioja uqrımaydu, Xəytanning kiltikioja qüxməydi. **8** Huddi

[yetekqilergə] ohxax, jamaətning hizmətkarlırimu arkılık sanga ata kılınıxi bilən səndə bolğan iltipatka salmak, ikki hil gəp kilmaydiqan, hərak-xarabka biperwalık kılma. **15** Bu ixlaroja berilip, ezungni ularoja berilməydiqan, nəpsaniyətqi bolmiojan kixilerdin boluxi, **9** pak wijdani bilən etikadning sirini qing tutidiqan boluxi lazımlı. **10** Bundaq adəmlərnimü aldi bilən sinap kərüp, əyib tarəpliri bolmisa, andın hizmet wəzipisigə koyuxkə bolidü. **11** Xuningdək, bu hizmətkarlungay ayallırımı təmkin, pitnə-pasat kilmaydiqan, salmak wə hərkəndək ixta ixənqlik bolğanlardın boluxi lazımlı. **12** Hizmətkarlar bir hotunluk, eż parzantlıri wa ailisini yahxi baxxuridiojan kixilerdin bolsun. **13** Hizmətkarnıng wəzipisini obdan orunoqanlar ezi üçün yahxi nam-atəkkə sazawər bolidü wə Məsih Əysada bolğan etikadta zor jür'ət-ixənqə erixidü. **14** Mən gərqə pat arıda yeningoja yetip berixni arzu kilsammı, yənilə bu hətni yazdım; **15** Mubada mən həyal bolup kalsam, həttin Hudanıng ailisi arısida ezungni kandak tutux keraklıkları bilisen. Bu ailə bolsa tirk Hudanıng jamaiti, həkikətning türvüki wə taglıkdır. **16** Həmməyənlə etirap kilmay turalmayıdu, ihlasmənlükning siri büyütür: — «Əzi insan tenidə ayan boldı, Roh Uning həkkəniylikini ispatlıdı, Pərixitlərgə u kəründü, Uning həwiri pütküllərəllərə jakarlandı, Jahanda Uningoja iman kəltürildi, U xan-xərap iqidə ərxəkə kətürüldi».

4 Əmdi Roh xuni alahıda eytidiki, ahir zamanlarda bəzilər etikadın yenip, aldamqı rohlaroja wə jinlarning təlimlirigə berilip ağıxidü. **2** Bundaq [təlim bərgüçilər] sahiltikət yaloqanlıq kılıp, huddi daqomallap keydürüwətkəndək eż wijdanini yokitip koyojan; **3** ular nikahlinixni wə bəzi yeməkliliklərni istemal kılınxı man'i kılıdu. Əmma [ular man'i kılıdiojan] yeməkliliklərni Huda Əzığa etikad kılajan həm həkikətni bilgənlərning təxəkkür eytip kobul kılıxi üçün yaratkanıdi. **4** Qünki Huda yaratkan həmmə nərsə yahxidur, ular təxəkkür bilən kobul kılınsa, ularning həqkəyisini qəkləp rət kılıxka bolmayıdu. **5** Qünki ular Hudanıng söz-kalamı wə insanlarning duası bilən halal kılınidü. **6** Bu nəsihətlərni kərindaxlarning samığa salsang, Məsih Əysanıng yahxi hizmətkarı bolğan bolisən. Xundakla, ezungning əstayıdlı ağıxən etikadıtki wə saqlam təlimlərdiki sezlər bilən kuuwətləndürüləngənlilik yaranıb. **7** Əmma ihlassızlarning wə momylarning əpsanlırinı qətkə kekij, ezungni ihlasmənlək yolda qeniktərurup yetixtürjin. **8** Qünki «Bədənni qeniktəruxning azraq paydisi bar, lekin ihlasmənləktə intiliqxıng hərtərəplik paydisi bar; u hazırlıka wə kəlgüsü hayat üçün bəht elip kelidü» **9** — bu söz həktur wə uni kobul kılıxka pütünləy ərziydu. **10** Əməliyəttə biz buning üçün japhalıq ajir singdürüwətimiz wə har kılıniwatımız. Qünki ümidiimiziñ pütküllərinsalnarning, bolupmu etikad kılqoqıllarning Kütkozmuşqisi — mənggü hayat Hudaqə baqlıduk. **11** Bu ixlarnı [jamaətkə] tohitimay tapiliojan wə egaetkin. **12** Heqkimning sening yaxlıkingoja sal karixioja yol koyma; bəlkı sezliringdə, əməlliringdə, mehîr-muhabbat, etikad wə paklıcta etikadqılaroja nəmuna bol. **13** Men yeningoja baroqça, ezungni jamaətkə [mukəddəs yazmilarını] okup berix, jekilek wə təlim berixkə beoixliojin. **14** [Jamaaitingning] aksakalları kollırını uqangoja koyojanda, [Hudanıng] wəhiyi

5 Yaxanojan ərlərni ayılibləndə kəttik sezləmigin, bəlkı ularoja atang süpitidə nəsilət bərgin. Xuningdək, yigitlərgə kərindaxliring süpitidə sezligin. **2** Yaxanojan ayallaroja anang süpitidə, yax ayallaroja aqa-singilliring süpitidə hər ixta pak kəlb bilən muamile kiloqin. **3** Həkikiy tul ayallarnı hərmətləp, ularning əhalidin həwər al. **4** Lekin, tul ayallarning pərzəntliyi yaki nəvrilirli bolsa, ular aldi bilən eż ailisigə nisbətən ihlasmənlükni eginip, eż ata-anisining ejirini yandursun; qünki bu ix Hudanı hursən kılıdu. **5** Əmdi həkikiy tul etüwətəkən, yaloquz kaloqan ayallar bolsa, ümidini Hudaqə baqlıqan bolup, keqə-kündüz dua-tilawatə bolidü. **6** Lekin huzur-halawatə berilgən tul hotun hayat bolsimu, əlgəngə barawərdur. **7** Əmdi baxxiklar təripidin əyiblinidiojan əhəwalıja qırixup kalmalılığı üçün sən ularoja bu ixlarnı jekiləp tapiliojan. **8** Lekin birsi eż tuqşanlıridin, bolupmu eż ailisidikilərden həwər almışa, u etikadıtan tanqan dəp kərilip, kapırlardın bəttər bolidü. **9** Tul ayal tizimoja elinsa, yexi atmixin təwən bolmaslıq, birlə ərning ayali bolğan boluxi kerək, **10** yənə güzel əməlləri bilən təripləngən boluxi, balılırını yahxi tərbiyiləp qong kaloqan, müsapırlarоja mehməndostluq kərsətkən, mukəddəs bəndilərning putlunu yuyup koyojan, kiyinqılıkta kaloqanlaroja yardım kolını uzartkan, ezzini hərhil həyr-sahawət ixliroja beoixliojanlar boluxi kerək. **11** Lekin yax tul ayallarnı [tizimlikkə] kırğızmə. Qünki ularning ixk həwəsləri қozojılıp Məsihətin tenip, kayaşa nikahlinixni arzu kılıdu; **12** xuning bilən, ular dəsləp bərgən wədisiga hiləplik kılıx sawəblik əyiblik bolidü. **13** Uning üstigə ular hürunluknı adət kılıwelip, eymü-ey dokurup yürüxnü eginidü; xundakla hürun bolupla kalmayı, oşayat kılıp, baxxiklarning ixliroja qepiloqak bolup nalayıq ixlaroja walaqlaydiqanlardın bolup kəlxi mumkin. **14** Xuning üçün, bundakla yax tul ayallarning nikahlinip, pərzənt kərüp, eż ixliri bilən xuqullinixini halaymən. Xundak kılıqanda, bizgə karxi turoqquqioja bizni hərkəndək əyibləp-hakarətləx pursiti qıkmayıdu. **15** Qünki xundak bəzi tul ayallar allıqاقan etikadıtenip Xəytanning kəynigə kirip kətti. **16** Əgər etikadı bar bir ər yaki ayal kixining tul kaloqan tuqşanlıri bolsa, u ezi ularoja yardım bərsün, yükü jamaətkə qıxmışın. Xundak bolğannda, jamaət həkikiy iğə-qakısız tul ayallaroja yardım kılalaydu. **17** Jamaətni yahxi yetəkleydiqan aksakallar, bolupmu Hudanıng söz-kalamını yətkütüx wə təlim berixtə ajir singdürənlər ikki həssə hərmətkə sazawər kılınsın. **18** Qünki mukəddəs yazmılarda: «Haman tapkan ekizning aqzını boqma» wə «Medikar eż həkkini elixkə həkliklətir» deyilən. **19** İkki yaki üç guwaħqı hazır bolmioquq, aksakal üstdin kılınojan ərzni kobul kılma. **20** Əgər [aksakallardin] birsi gunah sadır kaloqan bolsa, baxxiklarningmu buningdin ibrət elip korkuxi üçün, jamaət aldida tənbilə berip əyibligin. **21** Hudanıng, Məsih Əysanıng wə Huda talliojan

pərixtılerning aldida xuni sanga agah kılıp tapılaymənki, sən bu əmrlərgə həq ayrımiqlik kılmayı, həqkandak ixta bir tərəpkə yan basmay kət'iy əməl kılolin. **22** Birawning uqisioşa kəlungni koyuxka aldırıp kətmə; baxxılarning gunahlılıqça xerik bolma. Əzüngni pak tutkın **23** (axkazininq yahxi bolmioqanlıq, xundakla sən daim aqriydiqan bolojaqkə, sula iqıwərməy, bir az xarabmü iqip bərgin). **24** Bəzi kixılerning gunahlıları buruluna enik, xundakla sorak künigiqə saklinidü; lekin bəzilerningki ularning kəynidin agixip baridü, keyin axkara bolidü. **25** Huddi xuningqo ohxax, bəzi kixılerning güzel əməllirini asanla kərtüwəlçili bolidü; hazır axkara bolmisa keyin axkarilanmay kalmaydu.

6 Kulluk boyunturuk astida bolojanlarning həmmisi **ez** hojayinlirini hər tərəptə hərmətlisun. Xundak kılɔjanda, Hudaning nami wə Uning təlimining həkəratkə uqrıxidin saklanıqılı bolidü. **2** Hojayinliri etikadqıı bolsa, kulliri: «Biz həmmimiz ohxaxla kərindaxlarqu» dəp, ularqa hərmətsizlik kilmisun. Əksiqə, ularqa tehimə əstayıdıl hizmat kilsun. Qünki ularning yahxi hizmitidin bəhrimən bolidiqanlar dəl sadık etikadqıılar həm seyümlük bəndilərdür. Sən bu təlimlərni egtikin wə jekiligin. **3** Ohximiqan təlimlərni tərojib kılɔjan wə saqlam sezlərni (yəni Rəbbimiz Əysə Məsihning həq sezlərini), xundakla ihlasmənlilikə yetəkləydiqan təlimni kobul kilmioqan kixi bolsa, **4** undaklar dəwəkə kərəngləp kətkən, həqnemə qüxənməydiqan kixilərdindür. Ular nizamunazıra pəyda kilişkə wə gəp talixixkə hərismən; bundak, ixlardın həsatlırluk, jedəl-majira, təhmət, razıl gumanhorluk hasil bolidü, **5** həmdə niyyiti qırıklaxkon, həkikəttin məhrum bolojan kixılər arısida daimlik sūrkiliş kəltürüp qikiridü. Bundaq kixılər ihlasmənlilikni payda-tapawətning bir yoli dəp karaydu. **6** Dərwəkə, [Hudaqə] ihlasmən wə razımən bolux oqayət zor paydidur. **7** Qünki biz bu dunyoqə həqnemə elip kalmıdük, xuningdəl uningdin həqneminimə elip ketəlməymiz. **8** Xunga, yemək-iqmək wə kiyim-keqik yetərlilik bolsıla bulardın qanaət kılımiz. **9** Lekin bay boluxni oylaydiqanlar bolsa haman azduruluxlarqa uqrıp, tuzakka wə xundakla insanları wəyrəngilikə wə həlakətkə qəktüridiqan nuroqun əhmikana həm ziyanlıq arzu-həwəslərning ilkığa teyilip ketidü. **10** Qünki pulpəraslıq hərhil rəzilliklərning yiltizidur. Bəzilər buningqo intilixi bilən etikadtin qətnəp, əzlirini nuroqun dərd-ķayoqlar bilən sanıldı. **11** Əmma sən, əy Hudaning adımı, bundaq ixlardın yırak ķaq; həkkaniyilik, ihlasmənlilik, ixənq-etikad, mehîr-muhəbbət, sawr-takət wə memin-mulayimlikni intiliq kooqla. **12** Etikadlığı güzel kürəxtə kükəp kürəx kıl. Mənggülük həyatını qıng tutkın. Sən dəl buningqo qaķırıldığın həmdə uning yolidə nuroqunlioqan guwahqıllar aldıda bu etikadning güzel xahitlikini kılding. (**aiōnios g166**) **13** Həmmigə həyatlıq beriwtəkən Hudaning aldida, xundakla Pontius Pilatus aldida güzel xahitlikni kılıp guwahlıq bərgən Məsih Əysanıng aldida sanga xuni tapılaymənki, **14** Rəbbimiz Əysə Məsih, qayta ayan bolojuqə, [Hudaning] bu əmrigə həq kusursız wə daqısqız əməl kılɔjin. **16** Uning ayan boluxını waqt-saiti kəlgəndə birdinbir mənggү elmigüqü, insan yekinlixalmaydiqan nur iqida

yaxaydiqan, həqkim kermigən wə kərəlməydiqan mubarəkəlxəkə layık bolojan birdinbir Həkümlər, yəni padixaqlarning Padixaḥi, rəblərning Rəbbi əməlgə axuridu. Uningqo izzət-hərmət wə əbadıl'əbəd kütükəudrat boloqay, amin! (**aiōnios g166**) **17** Bu zamanda bay bolojanlarqo maqrurlanmaslıknı, tayanoúsız etkünqi bayılıkqə əməs, balkı biz bəhrimən boluxka həmmini bizge sehiylik bilən tolup taxşan haldə təminligüqi Hudaqə tayinip ümid baqlaxni tapilioqin; (**aiōn g165**) **18** ularqa yahxi əməllərni kilixta [həkikiy] bay bolungalar, həyər-sahawatlık ixlarda mərd, baxxılar bilən ortak bəhrininxə koli oquk bolungalar dəp tapilioqin. **19** Ular bundak kılɔjanda, həkikiy həyatını tutux üçün kələqəktə əzlirigə puhta bir asas-ul bolidiqan bir həzinə topliyalaydu. **20** Əy Timotiy, sanga amanət kiliqən [həkikətlərni] қoçqad. Əzüngni ihlassız, kuruk gəplərden həmdə atalmix ilimning talax-tartixləridin neri tutkın. **21** Bəzilər muxundak bimənə [ilimgə] egimən dəp jakarlap, etikadtin qətnidi. Mehîr-xəpkət silərgə yar boloqay!

Timotiyqa 2

1 Məsih Əysada wadə kılınoğan hayatıni elip berix üçün, Hudanıng iradisi bilən Əysa Məsihning rosuli bolovan mənki Pawlustin səyümlük balaş Timotiyqa salam; Huda Atimizdən wə Rəbbimiz Məsih, Əysadin sanga mehîr-xapkət, rəhîmdilliş wə hatırjəmlik bolayı! **3** Mən ata-bowlırlımmıngızı besip sap wijdanım bilən hizmitini kılıwatlıqan Hudaqa taxəkkür eytimən, qünki keqə-kündüz dualırmıda seni tohtawsız əsləp turıman; **4** kez yaxlıringinə əsliginimdə, xadılıq qəmüxtüm üçün sən bilən yənə didarlixıxka kattik təlpünüp yürməktimən; **5** qünki seningədə bolovan sahtiliksiz etikad esimdin qıkmayıdu. Bu etikad əng awwal momang Loista, andın anang Ewnikida bar bolovan, əmdi hazır səndimə bar ikən də hatırjəmdurmən. **6** Xuning üçün mən xuni kaytidin sanga əslitimənki, kollırımnı uçangoşa köyuxum bilən səndə bolovan, [Huda] sanga təkdim kılıjan iltipatnı kaytidin yalkunlitip jarı kılıojin. **7** Qünki Huda bizgə körkünqazıklılığın rohını əməs, bəlkı bizgə küq-kudratlıning, mehîr-muhəbbətinən salmakılığın Rohını təkdim kildi. **8** Xunga Rəbbimiz həkkidiki həwərguwahlıktın, yaki Uning məhbusi bolovan məndin nomus kılma. Əksiqə, Hudanıng kiçiq-kudriti bilən hux həwərnı jakar lax yolidiki harlik-muxəkkətni ez həssəng boyığa ortak tartkın; **9** Huda bizni ez əməllirrimizə asasən əməs, bəlkı ez muddiasi wə mehîr-xapkitiga asasən kütkuzup, pak-mukəddas qəkirki bilən qakırdı; Uning bu mehîr-xapkəti həmmə dəwr-zamanlardın ilgirila Məsih Əysada bizgə beqixlanıqandır; (**aionios g166**) **10** lekin bu mehîr-xapkət Kütkuzoquşumıq əysa Məsihning kelixi bilən hazır ayan boldı; U élümnı bikar kılıwetip, hux hawar arkılık həyatlıq wə qırımaslıknı yoruklukta ayan kıldı. **11** Mən bolsam əllərgə bu hux həwərning jakarcısı, rosulu wə təlim bərgüqisi bolup təyinləngən. **12** Mən xu səwəbtin hazırlıku bu harlik-muxəkkətlərni tartmağımın. Lekin buningdin nomus kılmaymən; qünki mən kimgə etikad kılıqanlığımı bilimən həmdə Uning manga tapxuroğan amanitini xu küngiğə saklıyalaydiqlanlılığıqa կادر iکənlilikgə ixəndüründüm. **13** Məndin angloqan saqlamə təlim səzlinirinə namurulik bir üzindisini saklap, Məsih Əysada bolovan muhəbbət wə etikad bilən qing tutkın; **14** bizdə makanlaxın Mukəddas Rohka tayinip sanga tapxuruluoğan xu güzəl amanatı sakla. **15** San bilginingdək, Asiya elxisidiki [etikadqların] həmmisi [değidək] məndin yüz eridi. Ularning arısında Figelus wə Hermogenesmu bar. **16** Rəb Onesiforning ailisidikilirigə rəhîm-xapkət kərsətkəy. Qünki u menin məhbüs bolovanlığımın həq nomus kılmay kep ketim meni yoklap seyündürdi. **17** U Rim xəhîrigə kəlginiñə meni tapkuqə kep izdəp awara boluptu. **18** Rəb xu künidə uni Əzidin rəhîm-xapkətkə tuyessər kılıqay; uning Əfəsus xəhîridə mangə kərsətkən hizmətlirinəng kənqılık iکənlilikini obdan bilisən.

2 Xunga əy oqlum, sən Məsih Əysada bolovan mehîr-xapkətkə tayinip külliük bol; **2** wə sən kep guwahqıllar aldida mandin angloqanlıringni həm ixənqlik həmdə baxıqlarımu talim bəralaydiqan adəmlərgə amanat kılıqin. **3** Əysa Məsihning yahxi jəngqisi bolux süpitidə,

harlik-muxəkkətni ez həssəng boyığa ortak tartkın. **4** Jəngqi bolovan kixi əzini əskərlikkə tizimlioğan sərdarını razi kılıx üçün adəttiki turmux ixlirini əzığə hələk kılıwalmasılı kerək. **5** Musabıkığa katnaxıkan tənəhərikətqumu musabikə kaidilirigə riaya kilmisa, əqalıbu tajioşa erixałmeydu. **6** Əjir singdürgən dehkan hosulidin birinqi bolup bəhrimən bolux tegixliklər. **7** Bu səzlimim üstidə yahxi oyla, xuning bilən Rəb sanga həmmə ixta yorutudur. **8** Sən Dawutning nəslə bolovan, elümdin tirligən əysa Məsihni mən yatküzuwbatlıqan hux həwər boyığa esində qing tut. **9** Bu hux həwərnı dap kep harlik-muxəkkət qekip, hətta jinayətqi həsablınip kixənlinip yatiman. Halbuki, Hudanıng sez-kalami həq kixənlenməydu! **10** Əmdid mən dal xu səwəbtin, [Huda] tallioğan bəndilərning Məsih Əysada bolovan nijatka mənggülək xan-xərəp bilən erixxi üçün həmmə ixka bərdaxlıq berimən. (**aionios g166**) **11** Təwəndiki bu sözlər ixənqliktür: — «Uning bilən billa elgənikənmiz, Uning bilən həyatta billa yaxaymız. **12** Kiyinqlilikləroja bərdaxlık bərsək, Uning bilən bilsə həküm süririmiz. Biz uningdin tansak, Umu bizdin tanidu. **13** Biz Uningoja sadaqətsizlik kılıskımı, U yənilə sadəqətlirkutur; Qünki U Əzidin həq tanałmaydu». **14** Bu ixlarnı dawamlıq [kerindaxlarning] samığa selip, ularnı Rəb aldida biməna sözlər üstidə talax-tartix kılmaslıknı əstayedillik bilən agahlaşdırıq. Bundaq talax-tartixlarning heqkəndak paydısı bolmayla kalmayı, bəlkı angloqıqları nabut kılıdu. **15** Usta tikimqi rəhətni tooraq piqkəndək həkikət sezinı durus qixəndürüp, ezungni Huda aldida təstiklənəudək, yərgə karap kalmayıqdan mahir bir hizmatkar kılıp kərsitixka intilip kəngül koyojin; **16** lekin iplas, kuruk gəplərдин neri tur. Qünki bundaq gəplərni kılıqıqlar bəzibir tehimu ihlassızlıkka qəməp ketidü. **17** Muxundaklarning gəpləri huddi mərəzdək tezla yamrap ketidü. Himeneyus wə Filetoslar mana xundaklarning iqidiki ikkisidur; **18** ular həkikəttin qətnap, elgənlərinin tirilixi degər bu ix allıqاقan yüz berip boldı, dəydu, xundakla bəzilərning etikadını oqlitidü. **19** Halbuki, Hudanıng məzmut uli qing turmağta. Uning üstigə mehîr bilən: «Rəb Əzigə təwə bolovanları tonuydu» wə «Rəbning mubarak namını ləwzığa alidioğanlarning həmmisi rəzilliktin kol üzsun» dap mehîrləngandur. **20** Bay-bayaxat adəmning eyidə pekət altun wə kümüx kaqa-kuqıllarla əməs, yaşaq, sapal kaqıllarla bolidü. Kaqa-kuqıllarning bəziləri ətiwarlini, bəziləri pəs kərili. **21** Əgər bir xiki əzini undaklarning kirdinə tazilap haliy kılısa, u mukəddas kılınoğan, hojayinimizə yaradıqan kağıdak, hərkəndək güzel ixlarqa təyyar bolidü. **22** Xunglaxka, yaxlıqning arzu-həwaslıridin ezungni kaqurojin, pak kəlb bilən Rəbgə nida kılıqıqlar bilən bilsə həkkənliylik, ixənq-etikad, mehîr-muhəbbət wə tinq-hatırjəmlikni kooqlıxit ipzə. **23** Lekin əhmikəna, bilimsizlikinti qıkkən talax-tartixləroja arilixixni rat kıl, qünki bundaq ixlarning jedəl teriydiqanlığını bilisən. **24** Əmdililikə Rəbning kuli jedallaxmaslıki, bəlkı həmmə kixilərgə mulayim-mehriban, təlim berixkə mahir, səwrataktəlik boluxi kerək; **25** xuning bilən əz-əzığə kərxi bolovanlar oja u Huda bəlkim ularoja həkikətni tonup yetixigə towa kılıdiqan kəlbni berər dap, memin-mulayimlik bilən nəsihət kılısun; **26** bundaq bologanda

ular uyķusunu eqip, ezelirini eż muddiasi oja ēməl kilişka tutkun kılıqan İblisning tuzikidin kutulalaydu.

3 Əmma xunimu bilginki, ahir zamanlarda eojar künlər bolidu. **2** U qədidiqi insanlar ezinila oylayıdojan, pulpərəs, mənmənqi, həkawur, kupurluk kılıdiojan, ata-anisining sezinı tingximaydiyan, tuzkor, iplas, **3** keyümsiz, kəqürümisz, tehməthor, ezinil tutalmaydiyan, wəhxiy, həyr-sahawatlıkkə dixmən, **4** satkun, təlwə, xəhrətporas, huzur-həlawətni Hudadin yahxi keridiojan, **5** sırtkı kiyapetta ihlasmən boluwelip, ēmaliyätta ihlasmənlilikning kudritini inkar kılıdiojan bolidu. Bundaqlardın yırak tur. **6** Qünki ularning arisidiki baziłar eymu-ey soküñup kirip, gunahlar bilen besilojan, hərhil xəhwət-həwəslərning kuli bolup kılıqan nadan ayallarını azdurup eziǵa asır kildi. **7** Bundaq ayallar daim təlim alsimu, hərgiz həkikətni tonup yetəlməydu. **8** Əmdi Yannis bilən Yambris Musa pəyojəmbərgə kəndak karxi qıkkan bolsa, bu [azdurojuqilarmu] həkikətkə xundak karxi qıkdu. Ular zehim-kəngülleri qırıqan, etikad jəhəttə daxkal dap ispatlanıjan kixilərdür. **9** Lekin əmdi ular bu yolda alopqı ilgiriliyelməydu; qünki [Yannis bilən Yambris]ning hamakətlili okuk körüngəndək, bularningmu həmmigə kərənidü. **10** Lekin sən bolsang mening təlimim, yürüx-turuxum, məksət-iradilirim, ixənq-etikadim, səwr-takıtim, mehri-muhəbbitim, qidamlıkim, mən uqrıqan ziyanxəliklər wə azab-ökubətlərgə, jümlidin Antakya, Koniya wə Listra xəhərlirdə yüz bərgənlərgə tolumu kengül bəlüp kelding, xundakla mən bərdaxlıq bərgən xunqə ziyanxəliklərdin toluk həwiring bar; Rəb ularning həmmisindən meni kütküzdi. **12** Dərwəkə, Məsih Əysada ihlasmən hayat kaqırıtxa irada tikilişlarning həmmisi ziyanxəlikka uqradı. **13** Lekin rəzil adəmlər wə ezitkə-kazzaplar beribir baxxılarnı aldad, ezymi aldinip, barqanseri əsəbiylixdı. **14** Lekin sən bolsang, eğəngən wə toluk ixəndürülən həkikətlərdə qing tur; qünki bularni kimdin eğəngənlikning bilisən, **15** həmdə balılık qaolıringdin tariplə mukəddas yazmılarnı bilip kelding; bularning sanga Məsih Əysaqa baqlanıjan etikad arkılık bolovan nijat toopruluk, seni dana kılalaydiojanlığını bilisən. **16** Pütkül mukəddas yazmılarning həmmisi Hudanıng Rohining yolyoruk-ilhamı bilən yeziļojan bolup, u təlim berix, tənbih berix, hatalıklärni tütixit wə kixilərni həkikəniyat yoliqa baxlaşka paydılıktır. **17** Bular arkılık Hudanıng adımı toluk korallınıp, barlıq yahxi ēməllərni kilişka təyyar bolalaydu.

4 Mən Huda həmdə tirkilər bilən elüklərni sorak kilişka təyyar turidiojan Məsih Əysanıng alidda, xundakla Uning kaya ayan boluxi wə Uning Əz padixaħlıki bilən sanga xundak agah kiliq tapilayməni, **2** [Hudanıng] səz-kalamini jakarla; wakit-pursat yar bersun-barmisun, uninqoja jiddiy kara. Toluk sawratkaqt wə təlim-əkida bilən nəsihət kılıqin, tənbih bərgin, riqbətləndiřgin. **3** Qünki xundak bir zaman keliduki, insanlar saqlam təlimmi anglaxka qidimay, bəlkı kulaqlırioja hux yakıdijojan sezlərni anglax üqün astrapioja eż xəhwət-həwəslirigə uyğun təlim bərgüçilərni toplaydu. **4** Ular həkikətkə kulaq salmay, əpsanılerni tingxaxka burmilinip ketidu. **5** Lekin sən

hərkandaq əlhwalda oyqak tur, harlik-muxəkkətlərgə bərdaxlıq bər, hux həwərqining wəzipisini orunda, tapxurulojan hiszmitingni hər tərəptin toluk ada kılıqin.

6 Qünki eziúmgə kəlsəm, jenim kürbanlığının «xarab hədiyi»dak tekülüdijojan wakti yetip kıldı, menig bu dunyadın ketix waktimmu yekinlxasti. **7** Güzəl kürəxnı mən kiliq boldum, yügürük musabikisining mənzilini besip boldum, birdinbir etikadını qing saklap kəldim. **8** Hazır həkkəniliyikning [əqəlibə] tajı mən üçün saklinip turmakta. Uni, həkkənli sorakçı bolovan Rəb xu künidə manga, xundakla yalojuz mangila ēmas, Uning kelip ayan boluxıqa talpünüp turoqanlarning həmmisigə in'am kiliq kiyigüzdü. **9** İmkaniyətning bariqə yeniməqə tezdir yetip kal. **10** Qünki Demas bu hazırlıky dunyani tama kılıqanlıq üçün meni taxlap Tesalonika xəhiriğə kətti. Krisik Galatiya elkisiqə, Titus Dalmatiya elkisiqə kətti. **11** Yenimda yalojuz Luğa kəldi. Markusni eziúng bilən birgə elip kəl, qünki u hizmətlirimdə manga kəp əskatidu. **12** Tikitusni bolsa əfəsus xəhiriğə əwətiwəttim. **13** Kelixingda Troas xəhiriða Karpusuning yenoja қaldırup koyojan yepinqam bilən kitablarnı, boluplu oram terə yazmılarnı billə aloqa kəlgin. **14** Miskar Iskandar manga tola əskilik kildi. Rəb uningoja kilmixliroja layik yandurmay kalmayıdu. **15** Sən həm uningdin həqyar bol; qünki u biz yətküzgən sezlirimizgə kəttik ərəvənlilik kərsətti. **16** Tunji ketimlik sorakta mening akliniximoja yardım kılıdiojan həqkim qıkmidi, həmmisi meni taxlap kətti. Bu ix ularoja həsablanmioqay! **17** Lekin Rəb mening bilən billə turup, mən arkılık Injil jakarı toluk kilinip, bu yerdiki barlıq yat əlliklärin bölgənlarning anglıxi üçün meni küqləndirdi; xuning bilən mən xirning aqzidin kütkuzuvelindim. **18** Rəb meni barlık rəzil ixtin kütküzup, ərətiki padixaħlıkiyoja sak yətküzidü! Xan-xərəp Uningoja əbədil'əbədgiqə manusup boloqay! Amin! **19** Priska bilən Akwilaoja wə Onesiforming ailisidikilergə mandin salam eyt. **20** Erastus Korint xəhiriða kəldi. Lekin Trofimus kesəl bolup kaloqanlıktın, uni Miletus xəhiriða kaldurup koydum. **21** Kix qüxtip kətküqə imkaniyətning bariqə bu yərgə kəlgin. Yubulus, Pudis, Linos, Klawdiya wə barlıq kərindaxlardın sanga salam. **22** Rəb Əysa Məsih rohing bilən billə boloqay! Mehri-xəpkət silər bilən billə boloqay!

Tituska

1 Hudaning talliqanlırioqa amanət bolğan etikad wə iħlasmənlikke elip baridioqan həkikətnəng bildürülüxi üçün, əysa Məsihning rosuli kılıp tayınləngən, Hudanıng kuli bolğan mənki Pawlustin sanga salam — **2** (bu etikad wə həkikət mənggülük hayatıq baqlanojan ümidiñi elip kelidü; bu manggülülik hayatı mutlak yaloqan eytmaydioqan Huda həmmə dawr-zamanlardın ilgirila wədə kılıjanidi; (**aīōnios g166**) **3** lekin [həzir] wədisining waqtı kelip Kutkuçoquqımız Huda buning kalam-həwirini Əz əmri bilən manga tapxurojan jakar arkılık, axkarılıdı) **4** — ortak etikadımızda ez oqlum bolğan Tituska salam! Huda'Atimiz wə nijatkarımız Məsih əysadin sanga mehîr-xəpkət wə hatırjəmlik boløy! **5** Seni Kret arılıda kaldurxutki sawəb, orundilip bolmiojan ixlarnı bir tərəp kılıxing üçün wə hər xəhərdə sanga tapiliojinimdək jamaətkə akşakallarnı təyinlixing üçün idi. **6** Aksakallıkka təyinlinidiojan kixi əyibsiz boluxi, bir ayallık, parzəntliri bolsa etikad kılıquqı boluxi wə ixlirdə xallakkılık kılıdiqan yaki [ata-anisoja] boysunmaydioqan əyibləri bolmiojan boluxi kerək. **7** Qünki jamaətninq yetəkqisi Hudanıng [ailisiga] oqojdar bolux süpitidə, əyibsiz boluxi kerək; baxbaxtaq əməs, terikkəq əməs, hərak-xarabka berilgən əməs, zorawan əməs, nəpsaniyətqi əməs, **8** bəlkı mehməndost, sahawətlük, yahxilikni seyidioqan, salmak, adıl, iħlasmən wə eziñi tutuwaloqan boluxi lazım. **9** U yənə saqlam təlim bilən rioqbət-təsallı berix üçün wə karxi qikküqarıroqa rəddiyə berix üçün, tapxurulojan təlimdi ki xənqlik kalam-səzdə qing turuxi kerək. **10** Qünki həzir biməna sez kılıdiqan, xixilarning kənglini owlap ezițkülük kılıdiqan, ez beşimliklik kılıdiqan kepligən kixilar bar, bolupmu hətniliklərdin qikkənlər bar. **11** Ularning aqızını etix kerək; qünki ular haram dunyani dəp egitixkə tegixlik bolmiojan təlimlərni egitip, hətta pütün aililərni nabut kilmakta. **12** Xulardın biri, yəni [Kret arılıdikilərning] eziñin bir pəyqəmbəri: «Kretlər həmixin yaloqan sezlaydioqanlar, wəhxiy hayvanlar wə hurun toymaslardur» deyən. **13** Bu guwahlık həkkəttür; xungu ularning etikadta saqlam turuxi üçün, xundakla Yəhudiy əpsanilərgə wə həkikəttin qətniğənlər toküwaloqan insanı kaidə-bəlgilimilərgə kulak salmaslıkı üçün ularını kattik əyibləp agahlandurojin. **14** Pak kixilar üçün həmmə nərsə pak; lekin buloqanojan napaklar wə etikadsızlar üçün heqkandaq nərsə pak əməstur. Qünki ularning oy-pikrlirimi, wijdanimu buloqinip kətkən. **15** Ular Hudani tonuyımız dəp dawrang kilsimü, lekin əməllirida Uningdin tanidi; qünki ular yirginqliklər, heqqəp anglimaydioqanlar, heqkandaq yahxi ixlarnı kılıxka yarimaydioqanlardur.

2 Lekin sən bolsang saqlam təlimgə kəndak uyojun yaxaxni egitixing kerək. **2** Yaxanojan ərlargə, hoxyar, salmak, təmkin, etikadta, mehîr-muhəbbətə wə səwr-takəttə saqlam boluxni tapilioqin. **3** Xuningdək, yaxanojan ayallaroqa yürüx-turuxta iħlas-mukaddəslükə layık boluxni, qekimqılık kılmaslıknı, hərak-xarabka berilmaydioqan boluxni, güzel ixlarnı egətiküqilər

boluxni tapilioqin. **4** Buning bilən ular yax ayallaroja ərlirigə keyünüx, balılırioqa keyünüx, salmak bolux, pak bolux, ey ixlirini puhta kılıx, mehriban bolux wə ez ərlirigə boysunuxni egitəlaydu. Xundak bolğanda Hudanıng sezi karılamaydu. **6** Xuningdək yax ərlərnimü salmak boluxka jekiligin. **7** Əzüngmu həmmə ixta güzel əməlliring bilən ularqa ilgə boloji; təlim bərginində pak-diyənatlık, eçir-besik bolup, **8** heqkim ķusur tapalmaydioqan, saqlam sezlərni yətküzgin; buning bilən, karxi qikküqilar biz toqoruluk yaman gəp kılıdiqan yərni tapalmay hijil bolidu. **9** Kullarоja ez hojayinlirini həmmə ixta kanaətləndürüp ularqa boysunuxni egetkin. Ular gəp yandurmay, **10** oqrılık kılmay, ezlirining hər jəhəttə ixənqlik ikənlikini kərsətsun. Ular buning bilən Kutkuçoquqımız Hudanıng təlimatiqə hər jəhəttin zinnət bolidu. **11** Qünki Hudanıng nijatni barlıq insanlarqa elip kılıdiqan mehîr-xəpkəti ayan boldi; **12** U bizgə iħlassızlıq wə bu dunyaning arzu-həwəslirini rət kılıp, hazırlıki zamanda salmak, həkkəniy, iħlasmən hayatıq etküzüximiz bilən, (**aīōn g165**) **13** uluq Huda, nijatkarımız əysa Məsihning xan-xərəp bilən kılıdiqanlıqqa bolğan mubarək ümidiñizning əməlgə exixini intizarlık bilən kütüxni egitidu. **14** U bədal teləp bizni həmmə itaətsizliklərdin azad kılıx həmdə bizni ezi üçün pak kılıp, Əziga mənsup bolğan, yahxi əməllərgə kizojin intiliđioqan həlk kılıxka biz üçün kurban boldi. **15** Barlıq həküküngni ixli tip bu ixlarnı jakarlap eytikin, nəsihət berip jekiligin wə agahlandurojin. Heqkim seni kəmsitmisin.

3 [Jamaəttikilərgə] xuni əslitip turojinki, ular həkümranlarqa wə həkükdarlarqa boysunup, xularning sezin anglisun, hərkəndək yahxi əməllərni kılıxka təyyar tursun, **2** heqkimning yaman gepini kilmisun, jedəlhor bolmisun, mulayim bolsun, həmmə adəməq hər jəhəttə meminlik kərsətsun. **3** Qünki biz ezipimiz muələdə nadan bolup, itaətsiz, azdurulqan, hərhil xəhwət-həwəslərinin həm lazzətlərning kuli bolğan, razıllik wə həsəthorluq iqidə yaxioqan, nəprətlük bolğan həm bir-birimizdən nəprətlindioqanlardın idük. **4** Birak Kutkuçoquqımız Hudanıng insanlarqa bolğan mehribanlılıq wə mehîr-muhəbbəti ayan boluxi bilən, **5** (ezimizning kəndaktır həkkəniy emallırımız bilən əməs, bəlkı Uning rəhîm-xəpkəti bilən) yengidin tuquluxta yuyuxliri wə Mukaddəs Rohta yengilixi arkılık U bizni kutkuzdi; **6** bu Roħni Huda Nijatkarımız əysa Məsih arkılık wujudimizə mol kuydi. **7** Bu arkılık, Hudanıng mehîr-xəpkəti bilən həkkəniy kılınip, mənggülülik hayatıq erixix ümidiñi tutkən mirashorlar bolduk. (**aīōnios g166**) **8** Bu sezler ixənliklər wə bu həkikətlərni alahidə takitlixingi tələp kılımən. Xundak kılıjinqında, Hudaqə etikad kılıjanlar ezlirini yahxi əməllərni kılıxka berilxka kəngül belidü. Bu ixlar insanlar üçün güzel wə paydılık. **9** Birak elhəmkənə munazirilər, nəsəbnamılardiki [kuruk gəpler], jedəl-majralar, Tawrat kanuniqə munasibətlük talax-tartixlardın ezungni neri tutkin; qünki bular paydisiz wə biməniliktür. **10** Ariqə bəlgünqılık kılıquqı adəmni bolsa bir-ikki ketim agahlandurojandın keyin uning bilən bolğan bardı-keldini üzüwət; **11** qünki bundak adəmni həkikəttin qətnidi, gunah sadir kılıwatidü, xundakla ezi

jazaqşa məhkum kılçan dəp bilisən. **12** Artemasni yaki Tikikusni sanga mangduroğanda, mumkin қədər tezrək Nikopolis xəhərigə mening yenimoja kəlgin, qünki u yerdə kixlimakqi boluwatimən. **13** Adwokat Zenas bilan Apolloşning səpiriga köngül beliüp hımmitingning bariqə uzatkıñ; kam-kütülliri bolsa, ularning hajitidin qıkkın. **14** Bizning կowmımız mewisiz kalmasılık üçün hajətmənlərgə yardım kılıp, ezlirini güzəl əməllərni kilişkə beoqxı laxni əgənsun. **15** Yenimdikilərning həmmisidin sanga salam. Etikadta bizni səyidioqlar oja salam eyt. Mehîr-xəpəkət həmmiñglar oja yar bolqay!

Filemonoja

1 Məsih Əysanıng məhbusi mənki Pawlus wə kərindiximiz Timotiydin seyümlükümüz wə hizmətdiximiz Filemonoja 2 wə singlimiz Afiyaşa, səpdiximiz Arkippuska wə eyüngdə yiojılıdiqan jamaətkə salam! 3 Huda'Atımız wə Rəbbimiz Əysa Məsihün silərgə mehîr-xəpkət wə hatirjəmlik bolqay! **4** Rəbbimiz Əysaşa wə barlık mukaddəs bəndilərgə bolqan mehîr-muhəbbiting wə ixənq-etikadingni anglap, mən dualırımda həmixə seni yad etip turuwatımən, sən üçün təxəkkür eytimən; **6** Bizgə nesip bolqan, Məsihni uluoqlaydiqan barlık yahxi iltipatni toluk tonup yetixing bilən, sening etikadning əməllirdə mardlərqə ortaklixixing küçəytilsün dəp dua kılımən. **7** Qünki sening mehîr-muhəbbiting manga zor huxallık wə rişbat elip kəldi; qünki i kərindixim, mukaddəs bəndilərninq iq-baçırları sening arkılık kəp seyündürüldi. **8** Xunga, gərqə seni layık ixni kilişkə buyruxkə Məsihdə jür'ətlük bolalısammu, **9** lekin yenila muhəbbətninq türkisi bilən mənki kəri Pawlus həmdə hazırlı Əysa Məsihning məhbusi bolux süpitidə sanga iltimas kılıp ettinüxnı layık kərdum — **10** kixənlərdə turup tuşqan balam, yəni Onesimus toqıruluk iltimasım bar. **11** U burun sanga paydisiz bolqan bolsimu, əmma hazır sangimu, mangimu paydılıktur. **12** Mən hazır uni — janjigirimni sening yeningoja kəyturup əwətimən. **13** Huz hawarnı dəp kixənlərdə turqinimdə uni sening ornungda mening hizmitimdə boluxkə yenimda kəldurup kələqmən bar idi; **14** birək sening razılıkingni almay həqnemini kələqm yok; xundak kələqanda sening manga kələqan yahxilikinq məjburiy əmas, bəlkı razimənlik bilən bolidu. **15** Qünki sening Onesimustın wakıtlıq məhərum bolqiningning səwəbi, bəlkim dəl sening uningoja əbədil'əbədgıqə nesiwə boluxung üçün idi. (aiōnios g166) **16** Mening xundak deginim, uningoja kül kətarida əməs, bəlkı kuldin kəp üstün — manga nəkədar seyümlük, xundakla sanga tehimu xundak bolidiqan (insaniy munasiwətlər bilən həm Rəbdə bolqan munasiwət bilən), seyümlük kərindax kətarida iga bolisən; **17** xuning üçün, əgor sən meni həmdax kətarida kərsəng, uni meni köbul kələqandək köbul kələqin. **18** Əgor burun u sanga birər yolsızlıq kələqan bolsa yaki sanga kərzədar bolqan bolsa, buni mening hesabimoja yazojin. **19** Mana mənki Pawlus bu sezlərni ez kolumn bilən yeziwatımən: kərzi bolsa əzüm kəyturimən; lekin mən sanga əzüngning jeninq bilən manga kərzədar bolqiningni tiləqə almamışmən. **20** Xunga, əy kərindixim, mən Rəbdə səndin mənpəətkə erixməkqimən; iq-baçırlırimni Məsihdə seyündürgin. **21** Ixənim sezümmi anglaydiqanlıkingoja kamil bolup wə soriqanlırimdən artuk orunlaydiqanlıkingni bilip, sanga muxundak yazdim. **22** Bulardin baxka, manga turaloju jay təyyarlap koyojin. Qünki dualırınglar arkılık mening silərgə kəyturup beriliximni ümid kılımən. **23** Əysa Məsihə hizmət kələqanlıkı üçün zindandixim bolqan əpafras, **24** hizmətdaxlırim Markus, Aristarhus, Demas wə Lukalardin sanga salam. **25** Rəbbimiz Əysa Məsihning mehîr-xəpkəti rohinglaroja yar bolqay!

Ibraniylarqa

1 Huda burunki zamanlarda ata-bowlarqa pəyərəmbərlər arklılıq türküm-türküm boyıqə wa nuroğun yollar bilən səz kılajan bolup, **2** muxu ahirki künslərdə bolsa bizgə Oqlı arklılıq sezlidi. U Oqlını pütkül məwjudatning mirashori kılıp bekətən, Uning arklılık kainatları yaratıqan. (**aiōn g165**) **3** U Hudanıng xan-xarıpidin parlıqan nur, Uning əyniyitining ipadisidur, U կudratlık səz-kalami bilən pütkül kainattiki məwjudatni eż ornida turozuvatkan bolup, U gunahları tazilax hizmitini ada kılolandın keyin, ərxtiki xanu-xəwkət igisining ong yenida olturdi. **4** Xuningdək, U perixtilərdin kəp üstün nam-mərtiwigə miras bolup, uların xunqə yüksəks turdu. **5** Qünki Huda [mukəddəs yazmılarda] perixtilərinin kəsisiqə: «Sən Mening Oqlumduşən, bütüñ Mən Seni tuoğdurdu», wa yənə: «Mən Uningoja Ata boliman, Umu Manga Oojul bolidü» degnənidir? **6** Uning üstiga, U Əzining turjisini yer yüzügə əwətkəndə, «Barlıq perixtilər Uningoja sajdə kilsən» degan. **7** U perixtilər toqıruluk: — «U perixtilərini xamallar, Hizmatkarlarını ot yalkuni kılıdu», degnənidir; **8** lekin Oojlı həkkidə bolsa Uningoja mundak degen: — «Sening təhting, i Huda, əbədil'əbədkültür; Sening padixahlıkingdiki xahənə həsang adalatning həsisidur. (**aiōn g165**) **9** Sən həkkaniyətni seyüp, razillikkə nəprətlinip kəlgənsən; Xunga Huda, yəni Sening Hudaying Seni həmrəhlilirdən üstün kılıp xadlıq meyi bilən məsih kıldı». **10** Huda Oqlıqə yənə mundak degen: — «Sən, i Rəb, həmmidin burun zeminning ulini salding, Asmanları bolsa kolliring yasoqandur; **11** Ular yok, bolup ketidir, Lekin Sən mənggü turisən; Ularning həmmisi kiyimdək konırap ketidir; **12** Sən ularını ton kəbi yeqəp koyisən, Xunda ular kiyim-keçək yənggüxləngəndək yənggüxlinidur. Birak Sən mənggü əzgərmigüqidursən, Yilliringning tamamı yoktur». **13** Yənə, U kəysibir perixtiqə: — «Mən Sening dükənlərləriňna tahtıparıng kilmisənqə, Mening ong yenimda olturisan» — degnənidir? **14** Xundak ikən, perixtilərinin həmmisi pəkət nijatka miraslık kılıdiyanlar üçün hizmet kılıxka [Huda təripidin] əwətilən hizmetqi rohlar əməsmü?

2 Bu səwəbtin, allikandak yol bilən [həkkiy yoldin] teyilip kətməslikimiz üçün, anglojan həkikətlərgə tehimu etibar kılıxımız lazım. **2** Qünki perixtilər arklılık yətkütülgən səz-kalamning turaklıq ikənləki ispatlanıjan həmdə uningoja hərbir boy sunmaslıq wa itaatsizlik kılıx tegixlik jazaqə tartılıdiyan yerdə, **3** xunqə uluq kətkuzux-nijatka etibar barmışək, biz qandaqmı [jazadin] keçip kütulalaymazı?! Qünki bu nijatning həwiri dəslətpə Rəb arklılıq ukturulojan, həm uning həklikini biwasıt anglojanlarım bızgə təstikliqən; **4** uning üstiğə Huda bexarətlək alamatlar, karamatlar wa hərhil կudratlık möjizilər arklılıq, xundakla Əz iradisi boyıqə Mukəddəs Roħning ata kılajan iltipatlari bilən təng buningoja guwahlıq bərgən. **5** Biz dəwətən kəlgüsü dunyani Huda perixtilərinin baxkurusu xıja etküzip bərgini yok; **6** bəlkı bu həktə [mukəddəs yazmılarning] bir yeridə bərəylən mundak guwahlıq qing tutsak, dərwəkə Hudanıng axu ailisigə təwə bolən

bərgəndur: — «[İ Huda], insan degən nemidi, Sən uni seqjinidikənsən? Adəm balisi nemidi, Sən uning yenioja kelip yoklaydikənsən? **7** Qünki Sən uning ornini pərixtılerningkidin azojinə təwə bekitkənsən, Sən uningoja xan-xərəp wə xəhrətlərni taj kılıp kiydürdüngən; Uni kolung yasoqanları idarə kiliçka tikildig; **8** Sən barlıq, məwjudatları uning puti astida boy sunduroğansən». Əmdi «barlıq məwjudatları uning puti astida boy sunduroğansən» degini, əhəkəndən nərsə uningoja boy sunmasılık kəldurulmiojan, deqənlirkut. Birak, həzırqə məwjudatlırların həmmisindən uningoja boy sunoqanlığını tehi kərməyətəmiz. **9** Lekin biz üçün perixtilərdin «azojina wakıt təwə kilinoğan», əltüm azablarını tartıkanlıq üçün hazır xan-xərəp wə hərmət təji kiydürülgən əysani kərgüqə bolduk; qünki U Hudanıng mehîr-xəpkıti bilən həmməylən üçün elümining tamini tetidi. **10** Qünki pütkül məwjudatlar Əzi üçünüm həm Əzi arklılık məwjudat bolup turuwatkan Hudaqa nisbətən, nuroğun oğulları xan-xərəpkə baxlıqında, ularning nijatining yol baxlıquisini azab-əkubətlər arklılık kamalətkə yətkütülxə layık kəldi. **11** Qünki pak-mukəddəs Kılöquçı bilən pak-mukəddəs kilinoğanlarning həmmisi dərwəkə ohxax Birsidin kələndür; xuning bilən ularını «kerindəx» deyixtin nomus kılmayıdu. **12** Huddi U [Hudaqa (mukəddəs yazmılarda yeziloğandək)]: «Nəmingni kərindaxlırimoja jakarlaymən, Jamaat iqida Seni nahxılarda küyləyəmən» degen. **13** U yənə: «Mən sanga tayinimən» wə «Karanglar, mana Mən bu yerdə Huda Manga ata kılajan pərzəntlər bilən billə» degen. **14** Pərzəntlər bolsa at bilən kəndin tənlik boloqąq, Oqlumu [xu pərzəntlərinin kığına] ohxaxla at wə kəndin tənlik boldi. Bundaq kılıxitti məksət, U əltüm arklılıq əltüm hökükini tutkən İblisning kühünini bikar kılıp, **15** əmür boyi əltüm körkünqidin kullaqlı tutuloğanlarning həmmisini azadlıqka qıkırıx üçün idi. **16** Qünki U dərwəkə perixtilərgə əmas, bəlkı İbrahimning əwlədlirioja tutixid; **17** Xuning üçün, U Hudaqa ait ixarda rəhimidl wə sadik bax kəhin boluxi üçün, həlkəning gunahlırinin kəqürüm kurbanlığını berəlixi üçün, U hər jəhəttin kərindaxlırioja ohxax kiliñixi kerək idi. **18** Qünki Əzi sinakları Əz bexidin kəqürüp, azab-əkubət qəkkən boloqąq, U sinaklarə duq kalqanlərgimən yardım berəlaydu.

3 Xundak ikən, əy mukəddəs kərindaxlar, ərxtin bolojan qakırıqka ortak nesip bolojanlar, əzimiz etirap kılajan Rosul wə Bax Kəhən, yəni Əysəoja kəngül koyup karanglar. **2** Huddi Musa [pəyərəmbər] Hudanıng pütkün ailisidə hizmat kılonda Hudaqa sadik boloqandak, umu ezini tayinlap hizmatka Կօյօսqioja sadık boldı. **3** Lekin eyni bərpa kıləcəsi əzi bərpa kılajan eydimən artuk xəhrətəkə sazawər bolojniidək, Umu Musadın artuk xan-xərəpkə layiktr. **4** Qünki həmmə eyning bərpa kıləcəsi bardur; lekin pütün məwjudatning bərpa kıləcəsi bolsa Hudadur. **5** Musa bolsa hizmatkar salahiyiti bilən Hudanıng pütkün ailisidə sadıklik bilən keyinkı axkarlinidən qılxıcları gəwahlıq berix hizmitini kılajan. **6** Lekin Məsih bolsa Hudanıng ailisigə Oojlı salahiyiti bilən həküm süridü; wə əgər biz jasartımız wə ümidişidən bolojan iptiharlıknı ahırojqa yazmılarning] bir yeridə bərəylən mundak guwahlıq qing tutsak, dərwəkə Hudanıng axu ailisigə təwə bolojan

bolimiz. 7 Xunga, [mukaddes yazımlarda] Mukaddes Rohning deginidək, Bugün, ağar silər [Hudanıng] awazını anglisanglar, 8 Ýyni qaoqlarda Uni oþəpləndürüp, qel-bayawanda Uni siniojan künidikidək, Yürikinglarnı kattik kilmanglar! 9 Mana xu yörda ata-bowliringlar Meni sinidi, ispatlıdı həm Mening kılqanlırimni kırık yil körüp kəlgənidi. 10 Mən xu dəwərdin bizar bolup: — «Bular kenglidə daim adaxkanlar, Mening yollarımı həq bilip yətmigan! 11 Xunga Man oþəzlinip kəsəm iqi: — «Ular Mening aramılıkımoja kat'iy kirmayıdu» dedim». 12 Əmdi kərindaxlar, heqkaysinglarda yaman niyatlık wə etikədsiz kəlb bolmisun, xundakla uning mənggү hayat Hudadin yüz ərüməslikigə köngül bəltünglər; 13 pəkət «bugün»la bolidikan, heqkaysinglar gunahning azduruxları bilan kenglünglarning kattiklaxmaslıkı üçün hər künı bir-biringlarnı jekilanglar. 14 Dəsləptik hatırjəmlikimini ahiryoqa qing tutsakla, dərvəzə Məsih bilən xerə bolqan bolimiz. 15 Yukarıda eytılıqinidək: — «Bugün, ağar silər [Hudanıng] awazını anglisanglar, ïyni qaoqlarda [Uni] oþəzpləndürən künidikidək, Yürikinglarnı kattik kilmanglar!» 16 (Əmdi Uning awazını anglap turup, Uni oþəpləndirgənlər kimlər idi?) Musa pəyəombərnıng yetəkçilikidə Misirdin [kütlülp] qıkkən axu [Israillarning] hammişi əməsmu? 17 U kırık yil kimlərgə oþəzpləndi? Yənilə xu gunah əftəküzip, yikilip jəsatlıri qəldə kaloqanlaroja əməsmu? 18 Xundakla U kimlərgə Ü aramılıkımoja kat'iy kirmayıslər dəp kəsəm kildi? Əzığa itaat kilmioqanlarnı əməsmu? 19 Xunga bulardın kerüwalalaymizki, ularning [aramılık] kirməslili etikədsizlikli tüpəylidin idi).

əməl-ixliridin aram aloqan»dək, ezlirining ixliridin aram alidu. 11 Xunga heqkaysimizning ənə xu [Israillardək] itaətsizlik kılqan həlitidə yikilip qıxməsliki üçün, hərbirimiz bu aramlıkkə kirixkə intilaylı. 12 Qünki Hudanıng sez-kalamı janlıktur wə kükqə igidur, hətta jan bilən rohni, yilik bilən booomularını bir-birdin ayriwetliyidək dərijidə, hərkəndək qox bislik kiliqinittiktur, kəlbəldən oy-pikir wə arzu-niyatlırların üstündin həküm qıkarıcıqdır. 13 Uning alidda heqkandak, mawjudat oqayıp əməstur; bəlkı bızdın hesab Alopeqininq kəzliyi alidda həmmə ix oquq-axkaridur. 14 Xundak boloqanıkan, xundakla ərx-asmanlardın ettip qıkkən uluq Bax Kəhjinimiz, yəni Hudanıng Ooqli Əysa boloqanıkan, biz etirap kılqan etikadımızda qing turaylı. 15 Qünki bizga təyinləngən bax kahinimiz ajizliklirimizə həsdxalıq kilmioquqi əməs, bəlkı bizgə ohxax hərhil azdurux-sinaklaroja duq kəlgən, lekin gunah sadır kəlip bakiñoquqidur. 16 Xunga yürükimiz tok haldə rəhîm-xəpkətə erixik wə yاردامىغا ehtiyajlıq waktimizda xapaat tepix üçün mehir-xəpkət [ayan kılınoquqi] təhtəkə yekinlixayı.

5 Hər ketimlik bax kahin insanlar arisidin tallinip, həlkəkə wakalitən Hudaqa hizmət kiliqxä, yəni həlkning atıcıqan hədiyalırını wə gunahlar üçün kılqan kurbanlıklarını Hudaqa sunuxka təyinlinidu. 2 Uning hərtərəpləp ajizlikliri boloqaqka, bilimsizlər wə yoldın qətnigənlərgə mulayimlik bilən muamilə kılalaydu. 3 Xu ajizlikli üçün u həlkning gunahlıları hesabiqça kurbanlıq sunoþandək, ez gunahlıları üçünmu kəsəm kildi. 4 Uning hərtərəpləp ajizlikliri üçün həl-

4 Əmdi Uning aramlikijoja kirip bəhriman bolux tooprısidiki wədisi [bzığa] қaldurulqandın keyin, aranglardıki birərsinigmə uning nesiwisidin qüxüp kəlixidin qorkunqta ehtiyyat kılayı. **2** Qünki hux həwər huddi [qəldiki Israillarоја] anglitiloqandək bızlərgimə anglitildi. Lekin ularning anglojanlıri etikəd bilən yuqurulmiojanlıktın, sez-kalanning ularoja həqkandak paydisi bolmiqanıdır. **3** Qünki bu aramlikka kırğınərlər bolsa - etikəd kılıqan bızlərmiz. Huddi Hudanıng eytkinidək: «Xunga mən oqəzəplinip kəsəm iqiþ: — «Ular Mening aramlikimoja kət'iy kirməydu — degən». Hudanıng əməlliri bolsa dunya apirdə bolqandıla həmmisi tamamlanojanıdi; **4** qünki yaritilişning yəttinqi küni həkkidə mükəddas yazmılarning bir yeridə mundak deyilgən: «Yəttinqi küni kəlgəndə, Huda həmmə əməlliridin aram aldı». **5** Yənə kelip yukarıda eytılıqandək Huda: «Ular Mening aramlikimoja kət'iy kirməydu» degeñidi. **6** Buningdin kərünərlilikki, Hudanıng aramlikijoja kırəlyediqlənlər bar, emma uning tooprısidiki hux həwərnı awwal anglojanlar itaətsizlik kılıqanlıkı üçün, uningoja kirəlmidi. **7** Xuning üçün, Huda ənə xu [aramlık tooprısidə] uzak wakittin keyinki malum bir künni «bügün» dəp bekitip, Dawut [pəyoqəmbər] arkılık yənə xundak eytkən: — «Bugün uning awazini anglisanglar, Yürükinqləri kattık kilmanglar!» **8** Əger Yəxua [pəyoqəmbər] [Israillarını] aramlikka kırğızgən bolsa idi, Huda keyin yənə bir [aramlık] küni toorluluk demigən bolatti. **9** Kıskısı, xabat künidiki bir aramlik Hudanıng həlkini kütməktə. **10** Qünki Hudanıng aramlikijoja kırğızıllər huddi Huda «Əz

5 Hər ketimlik bax kahin insanlar arisidin tallinip, halkka wakalitən Hudaqa hizmet kılıxka, yəni halkning atiojan hədiyəlirini wə gunahlar üçün kılıqan kurbanlıklarını Hudaqa sunuxka təyinlinidu. **2** Uning härtərəpləp ajizlikləri boloşaqka, bilimsizlər wə yoldın qətnigənlərgə mulayimlik bilən muamila kılalaydu. **3** Xu ajizlik üçün u həlkəning gunahları hesablaşqurbanlıq sunoqandək, eż gunahları üçünmü kurbanlıq sunuxka töprü kelidu. **4** Həqbiş kixi bu xərəplik mərtəvini əzlükidin almadı, pəkət Həruna oňoxha, Huda təripidin qakıriloqlandı uni alıdu. **5** Huddi xuningdəc Məsimli bax kahin martwişiga Əzini uluoqlap ezlükidin erixkən əməs, bəlkı Uni [uluoqliquq Huda] Əzi idi; U Uningoşa: — «Sən Mening Oqlumudursən, bugün Mən Seni tuopardurdum» deyən. **6** U [mukəddəs yazmılarning] yənə bir yerida Uningoşa: — «Sən əbədil əbədgiqə Məlkizədəkninq tipidiki bir kahindursan» deyən. (**aiən g165**) **7** [Masil] yar yüzidiki künndlərdə, Əzinin elümdin kütkuzuvelixka kədir Boluqçıqa kattik nidalar wə kez yaxlırlı bilən dua tilawatlırlar wə yilinlxarnı kətirdi. Uning ihsəmənlilikidin duaları ijabat kılındı. **8** Gərqə U [Hudanıng] Oqlı bolsimusu, azab qekixliri arkılık itaatmən boluxnı əgəndi. **9** U mana muxundakı mükəmməl kılınojan boloşaqka, barlıq Əzığa itaat kılıqulılarqa mənggülük nijatni barlıkkə kəltürgüçü bolup, (**aiənios g166**) **10** Huda təripidin «Məlkizədəkninq kahinlik tütümü tərtipidə bax kahin» dəp jakarlandı. **11** Bu ix toqruluk eytiqojan nuroqun sezlərimiz bar, lekin kulaklırlıqlar pang bolup kətkaqka, bularını silərgə enik qüxəndirüx tas. **12** Qünki silar alliburun talim bərgüçi boluxka tegixlik boloşan qaoğdimu, əməliyəttə silar yənilən Hudanıng sez-kalamining asasıy həkikətlirineng nəmə ikənlilikini baxxıllarınq yengiwaxtin egitixiga mohtasılər; silərgə yırıq yeməklik əməs, bəlkı yənilə sit kerəktür. **13** Qünki pəkət süt biliñla ozuklinidiojanlarning bowaktin parkı yoktur, ular həkkənmiş kalamıqça pixxiq bolmiojan qoridur, halas. **14** Bırak yeməklik bolsa yetilgənlər,

yəni ez ang-zehinlirini yahxi-yamanni pərk etixkə yetildürənlər üçündür.

6 2 Xuning üçün, Məsih tooprısidiki dəsləpkı asası talimdə tohtap kalmay, — yəni kaytidin «əltük ixlar»dın towa kılıx wə Huda oğlu etikad baxlaç, qomüldürülüxlər, «kol tagküzüx», olğonlarning tirildürülüxi wə mənggülük həkim-sorak tooprısidiki talimlərdin ul salayı dəp olturmay, mukəmməllikkə karap mangaylı. (aiōnios g166) 3 Huda halıqanıkon, biz xundak kılımımız. 5 Qünki əslidə yorutulup, ərxтика iltipattın tetiqən, Mükəddəs Rohtin nesip bolojan, Hudanıng səz-kalamining yahxılığını həm kəlgüsü zamanda ayan kılınidıqan kudrətlərni həs kılıp bəkkənlər ağər yoldın qətnigan bolsa, ularını kaytidin towa kıldurux hərgiz məmən əməs. Qünki ular ez-əziga kılıp Hudanıng Oqlıjni kaytidin krestlap rəswa kılımaka. (aiōn g165) 7 Qünki kəp ketimləp ez tüstigə yaqışan yamoqur süyini iğkən, əzidə terioqlularoja mənpətlik ziraətlərini estürüp bərgən yor bolsa Hudadın berikət almaka. 8 Birək tikan wə əmələkəstürgən bolsa, u ərzimas bolup, lənətəkə yekin bolup, akjiviti kəydürültüxtin ibarət bolidu. 9 Lekin ey seyümlüklirim, gərqə yukırkı ixlərni tiləqə alojan bolsakmu, silərdə buningdinmu əwzəl ixlar, xundakla nijatlıknıng elip baridıqan ixləri bar dəp kəyil bolduk. 10 Qünki Huda kılıqan əməllirinqələrni wa Nuning mükəddəs bəndiliriga kılıqan wə hazırlımu kiliwatqan hizmitinglər arkılık Nuning nami üçün kərsətkən mehir-muhəbbitinglərni untup kəlidiojan adalətsizlərdin əməs. 11 Əmmə silərninq ümidiñgərlərning toluk jəzm-hatırjəmlik bilən boluxi üçün, hərbiringlərning ahırojqə xundak qəyərat kilixinglərəqə intizəmiz; 12 xundakla seralımlərdin bolmay, bəlkı etikad wə səwrqanlıq arkılık Hudanıng wədiliriga warislik kılıqanlarnı üləq kəlidiojanlardın boloysılsırlar. 13 Qünki Huda İbrahimoja wədə kılıqanda, Əzidin üstün turidiojan həqkim bolmioqaqka, Əzi bilən kəsəm kılıp: 14 «Sanga qokum bəht ata kılımən, seni qokum keşəytip berimən» — dedi. 15 Xuning bilən, [İbrahim] uzun wakıt səwr-təkət bilən kütüp, Hudanıng wədisigə erixti. 16 Qünki insanlar əzliridin üstün turidiojan birini tiləqə elip kəsəm kılıdu; ularning arısında kəsəm ispat-təstik hesablinip, hər hil talax-tartıxlərəqə hatima beridu. 17 Xuningdək Huda, Əz wədisigə warislik kılıqanlaroja Əz nixan-məksitining eżgərmədiqanlıknı tehimu oqukrak bildürük üçün, kəsəm kılıp wədə bardı. 18 Xuning bilən kət'iy eżgərməsikki ix arkılık, kez aldimizda koyulqan ümidiñi qing tutux üçün [halakəttin] ezmizmizi kaqurup uni baxpanah kılıqan bizlər kütlük riöqbət-ilhamoja erixələymiz (bu ikki ixta Hudanıng yalojan eytixi kət'iy mumkin əməs, əlwətta). 19 Bu ümid jenimizqə qing baqlanqan kema lənggirdik xübhisiş həm mustahkəm bolup, [ərxтика] ibadəthanining [iqlik] pərdisidin etüp bizni xu yərgə tutaxtıridur. 20 U yərgə biz üçün yol eqip mangojıqə əysə bizdin awwal kirgən bolup, Məlkizədəkninq kahinlik tütümü tərtipidə mənggülük təyinləngən Bax Kahin boldı. (aiōn g165)

7 Qünki bu Məlkizədək Salem xəhiringin padixaḥı, xundakla Əng Aliy Boluoqi Hudanıng kahini bolup,

İbrahim padixaḥlarnı yengip jəngdin kaytkanda, uning aldıcı qıkkan wə uningoja bəht tiligənidi. 2 İbrahim bolsa erixkən barlıq [oljisining] ondin bir ülüxini uningoja atiojanidi. [Məlkizədək degen isimning] birinqi mənisi «həkkaniyat padixaḥı» degenliklər; uning yəna bir nami «Salemning padixaḥı» bolup, buning mənisi «amanlıq padixaḥı» degenliklər; 3 uning atisi yok, anisi yok, nəsəbnəmisi yok, künlərinin baxlinixi wə hayatining aħirlixxi yoktur, bəlkı u Hudanıng Oqlıqə ohxax kılınip, mənggülük kahin bolup turidu. 4 Əmdi karanglar, bu Melkizədək nemideğən uluq adam-hə! Hətta ata-bowilirimizning qongi İbrahimımmu oljisining ondin birini uningoja atiojan. 5 Dərwəkə Lawiyning əwlədləridin kahinlikni zimmisigə alojanlar Təwrat kanunu boyiqə həlkətin, yəni ez kərindaxlıridin İbrahimning puxtidin bolojinoqa karımay tapkıninə ondin bir ülüxini yişixi əmr kılıqan. 6 Lekin bularning kəbələ-urukidin bolmiojan Məlkizədək bolsa İbrahimidin «ondin bir ülüxi»ni kobul kılıqan andin Hudanıng wədiliriga iğə boloquçı İbrahiməja bəht tiligən. 7 Xübhəsizki, bəht tiligüçi bəhtkə erixküqidin üstündür. 8 Bu yərdiki «ondin bir ülüx»ni kobul kılıqoqlular əlidiojan adamlardındır; u yərdiki «ondin bir ülüx»ni kobul kılıqoqı tooprısidə [mukəddəs yazmılarda] «U hayat yaxıloquqı» dəp guvahlıq berilgəndur. 9 Hətta mundak deyixkə boliduki, ondin bir ülüxni alidiojan Lawiymu [əjdadi] İbrahim arkılık [Məlkizədəkkə] ondin bir ülüxni bərgən. 10 Qünki Məlkizədək İbrahimni kərxi alojanda, Lawiyni [kəlgüsidi ki puxti bolus süpitidə] yenili İbrahimının tenida idi, dəp hesablaxkə bolidu. 11 Əmdi Lawi kəbilisinin kahinlik tütümü arkılık mukəmməl həkkaniyilik keləlyediojan bolsa (qünki xu tütüməgə asaslinip Təwrat kanunu Israil həlkəgə qüxtürögənidi), keyinki wakıtlarda ḥarunning kahinlik tütümü boyiqə əməs, bəlkı Məlkizədəkninq kahinlik tütümü boyiqə baxxə bir kahinning qikixinin nemə hajiti bolatti? 12 Əmdi kahinlik tütümü eżgərtılıqan bolsa, uningoja [munasiyatlık] kanun-tütümmü eżgərtılıxkə toopra kelidu. 13 Qünki bu eytiliwaytqan sözər karitolajan zat bolsa baxxə bir kəbilidin bolup, bu kəbilidin həqkim kurbangahla hizmettə bolup bəkmiojan. 14 Qünki Rəbbimizning Yəhūda kəbilisidin qıkkanlıq eni; Musa bu kəbələ tooprısidə kahinlikkə munasiyatlıq həqbir nərsə demigənidi. 15 Əmdi Məlkizədəktək baxxə bir kahin qıkkan bolup, bu eżgixirə munulardın tehimu roxan bolidu; 16 uning [kahinlikkə] tayinlinixi at iligirəqə baqlıq əmr bilən əməs, bəlkı pütməs-tügiməs hayatning kudritidin boloqandur. 17 Qünki bu həktə [mukəddəs yazmılarda]: «Şən əbadıl'əbadıqı Məlkizədəkninq tipidiki bir kahindursən» dəp guvahlıq berilgən. (aiōn g165) 18 Qünki aldinkı əmr-tütüm ajızlıq wə ünūmsızlıqı tütəpəlidin kütqidin kälđurulqan 19 (—qünki Təwrat kanunu həq ixni kamalətkə yətküzəlmədi). Nuning ornoja bizni Hudaqə yekinlaxturidiojan, uningdin əwzəl ümid elip kelindi. 21 Nuning tüstigə, bu ix [Hudanıng] kəsimi bilən kapalatka iğə bolmay kalmıdı (ilgiri etkən kahinlar [Hudanıng] kəsimizmiş kahin bolojanı); lekin, əysə bolsa Əzığa: — «Pərvəndigar xundak kəsəm iqtı, həm hərgiz buningdin yanmayıdu: — «Şən əbadıl'əbadıqı kahindursən»» Degüqining kəsimi bilən kahin boldı).

(aiōn g165) 22 Əmdi əysa xundak uluoq ix bilən əwzəl bir əhdining kepili kılindi. 23 Yənə kelip, ilgiri etkən kahinlar kep boluxi kerək idi; qünki ularning [hərbiri] ölüm tüyəlidin wəzipisini dawamlaxturalmay kalossen. 24 Lekin [əysa] mənggүə turoqaqka, Uning kahinlikı hərgiz ezbərtilməstur. (aiōn g165) 25 Xu səwəbtin, U Əzi arxilik Hudanıng aldiçoq kalgoñerni üzül-kesil kutkuşukça əkdir; qünki U ular üçün Hudaşa murajət kılıxka mənggүə hayattur. 26 Muxundak bir bax kahin dəl bizning hajitimidən qikidiojan — mukəddəs, əyibisz, oqubarsız, gunahkarlardın nerii kılınojan, erxlərdin yukarı elip ketürulgən kahindur. 27 U axu bax kahinlərdək hər künä aldi bilən eż gunahlıri üçün, andin həlkning gunahlıri üçün kurbanlık sunuxka möhtəj əməs. Qünki U Əzini kurbanlık süpitidə sunoqanda, həmmayən üçün buni bir yolila ada kıldı. 28 Qünki Təwrat kənunı ajiz bənda bolqan insanları bax kahin kılıp təyinləydi, lekin Təwrat kənunidin keyin kalgon Hudanıng kəsamalami mənggүə kamalətkə yetküzülgən Ooqulni bax kahin kılıp təyinlidi. (aiōn g165)

8 Eytqənlirizmizning bax nuktisi xuki: Ərxtiki uluoq Boluoqining təhtining ong təripidə olturoqan xundak bir Bax Kahinimiz bar. 2 U mukəddəs jaylarda, xundakla insan əməs, bəlkı Pərvərdigar tikkən həkikiyi ibadət qədirinən həmmisidə kahinlik hizmitini kılouquşdur. 3 Hərbir bax kahin hədiyə həm kurbanlıqlar sunux üçün təyinlinidü. Xuning üçün, [bizning bu bax kahinimizningmu] bırər sunidiojini bolux kerək idi. 4 Dərwəkə əger U yər yəzidə bolsidi, hərgiz kahin bolmayıttı; qünki bu yərde Təwrat kənun-tüzümi boyiqə hədiya sunidiojan kahinlər alliburunla bardur. 5 (bu [kahinlər] hizmət kılıdiojan [ibadət qədiri] pəkətələ ərxtiki ixlarning keçürülməsi wə kələnggisidur. Musa dəl bu ibadət qədirini kıruxka baxlıqanda, Hudanıng wəhiysi uningoja kelip: «Ehtiyyat kilojinki, bularning həmmisini sanga taqda kərsitləgən ərnək boyiqə yasiqin» dəp agaḥlanduroqan). 6 Lekin hazır U ([kona əhdiga ait] wədilərdin swəl wədilər üstigə bekitilgeq) tehimu yahxi bir əhdining wasitisiqisini boloqaqka, Uningoja berilgən kahinlik hizmiti baxlaşa kahinlarningkidin xunqə əwzəl turidü. 7 Əger xu dəsləkpi əhədə kəm-kütisiz bolsa idi, keyinkisi üçün orun izdəxning həqkəndək hajiti bolmiojan bolatti. 8 Lekin, Huda kona əhdini yetərsiz dəp karap, [Israillaroja] mundak degən: — «Man, xu künər kəliduki, — dəydə Pərvərdigar, — Mən Israil jəməti wə Yəhūda jəməti üçün yengi bir əhdini əməlgə axurimən. 9 Bu əhdə ularning atabowlılıri bilən tüzgən əhdiga ohximaydu; xu əhdini Man atabowlılırını kolidin tutup Misirdin kutkuşup yetəkliginimdə ular bilən tüzgənidim; qünki ular Mən bilən tüzükən əhdəmdə turmidi, mən ulardın nəzirimni yetəktidim, — dəydə Pərvərdigar. 10 Qünki xu künərləndin keyin, Mening Israil jəməti bilən tüzidiojan əhdəmən manaxuki: — «Mən Əz təwrat-kanunlrimi ularning zehin-əkligə salıman, həmdə ularning kəlbigimu pütimən; Mən ularning Hudasi bolımen, ularmı Mening həlkim bolidü. 11 Xundin baxlap həqkim eż yurtdíxioja, yaki eż kərindixioja: — «Pərvərdigarnı tonuqin» dəp əgitixininə hajiti kalmaydu; qünki ularning həmmisi, əng kiqikidin qongiojqə Meni bilip bolqan bolidü; 12 wəsiyat kükqə igə bolmaydu. 13 [Kona əhdə dəwrinde] əqəkə wə bukilarning keni həm inəkninq külliri napak bolovanlarning üstigə sepişə, ularnı ət jəhətidin tazilap pak kılajan yərdə, 14 undakta, mənggültük Roh arxilik ezini oqubarsız kurbanlık süpitidə Hudaşa atiojan Məsihning keni wijdanınglarnı əllik ixlardin pak kılıp, bizni mənggүə həyat Hudaşa ibadət kılıxka tehimu yetəkliməndü?!

(aiōnios g166) 15 Xuning üçün u yengi ahđining wasitisiqisidur. Buning bilən (insanlarning awwaliyi əhədə astida sadır kılajan itaətsizlikliri üçün azadlıq bədili süpitidə xundak, bir élüm bolovanıkən) Huda təripidin qakırıloqanlar wədə kılınojan manggültük mirasqa erixələydu. (aiōnios g166) 16 Əgər wəsiyat kälđurulsa, wəsiyat kälđuroquninq əlüxi təstiklənoqə, 17 Qünki wəsiyat pəkət

qünki mən ularning kəbihliklirigə rəhîm kılımən həmdə ularning gunahlıri wə itaətsizlikini mənggүə esimdin qikirwetimən». 13 Əmdi Hudanıng bu əhdini «yengi» deyixi burunkisini «kona» degeñlikidur; əmdi wəkti etkən, koniriojan ix bolsa uzun etməy yokıldı.

9 Birinqi əhdidə munasiwətlik ibadət bəlgilimiliri wə yər yəziga təwa bolqan bir mukəddəs ibadət jayı bar idi. 2 Buningoja bir ibadət qediri tikilgənidi; uning mukəddəs jay dəp atalojan birinqi belümidə qiraodan, xırə həm xırə üstidə rətləngən nanlar bolatti. 3 Uning ikkinqi, [yəni ikiq] pərdisining kaynida əng mukəddəs jay dəp atalojan yənə bir qədir belümi bar idi. 4 Xu yərgə təwa bolqan altun huxbugah wə pütünley altun bilən kaplanojan əhədə sandukı bar idi. Sandukning iqidə altundın yasalojan, manna selinojan komzək, Harunring bih sürgən həsisi wə ikki əhədə [tax] tahtiyisi bar idi. 5 [Sanduk] üstidiki «kəfarət təhtı»ning üstigə xan-xəraplıq «kerub»lar ornitilojan bolup, ənatlıri bilən uni yepip turattı. Əmdi bular tooprukluq təpsiliy tohilixning həzir wəkti əməs. 6 Bu nərsilər mana xundak orunlaxturulmuşdan keyinla, kahinlar qədirinən birinqi belümiqə ([yəni «mukəddəs jay»oja]) hərdaim kırıp, ibadət hizmitini kılıdı. 7 Birak, [«əng mukəddəs jay» dəp atalojan] ikkinqi belümgə pəkət bax kahin yıldı bi kətimla kırıdı. KAHİN U YƏRGƏ EZ GUNAHLARI WƏ həlkning nadanlıktın etküzgən gunahlıri üçün atalojan [kurbanlıq] kənini almay kirməydi. 8 Bu ixlar arxilik Mukəddəs Roh xuni kərsitip bərməktiki, bıbirinqi ibadət qədiridilək tütüm inawətlik bolup tursila, əng mukəddəs jayqa baridiojan yol yənilə eqilməydi. 9 Mana bular rasimdək həzirki zamanni roxənlaxtüridiqan bir hil obraz, halas. Buningdin xuni kəriüwelikxə boliduki, bu qedirdə sunulidiojan hədiyə wə kurbanlıqlar ibadət kılouquşunu wijdanında pak-kamil kılalmayıdı. 10 Ular pəkət yemək-iqməklər wə boyini suoja selixning türlik rəsmiyətlirigə baqılıq bolup, [kənun-tüzüm] tütütlüx wəsiyat kəlgüçilik kükqə igə kılınojan, ularning ətlirigilə baqılıq bolqan bəlgilimə-nizamlardur. 11 Lekin Məsih bolsa kəlgüsidi karamət yahxi ixalrı elip baroquqi bax kahin bolup, adəm koli bilən yasalıqan, bu dunyoqə mansup bolmiojan, tehimu uluoq wə tehimu mukəmməl ibadət qedirioja kirdi; 12 əqəkə yaki mozaylarning [kurbanlıq] kənini əməs, bəlkı Əzining [kurbanlıq] kəni arxilik U (Əzilə mənggültük hərlük-nijatni igiligen bolup) bir yolila mənggүə əng mukəddəs jayqa kirdi. (aiōnios g166) 13 [Kona əhdə dəwrinde] əqəkə wə bukilarning keni həm inəkninq külliri napak bolovanlarning üstigə sepişə, ularnı ət jəhətidin tazilap pak kılajan yərdə, 14 undakta, mənggültük Roh arxilik ezini oqubarsız kurbanlık süpitidə Hudaşa atiojan Məsihning keni wijdanınglarnı əllik ixlardin pak kılıp, bizni mənggүə həyat Hudaşa ibadət kılıxka tehimu yetəkliməndü?

(aiōnios g166) 15 Xuning üçün u yengi ahđining wasitisiqisidur. Buning bilən (insanlarning awwaliyi əhədə astida sadır kılajan itaətsizlikliri üçün azadlıq bədili süpitidə xundak, bir élüm bolovanıkən) Huda təripidin qakırıloqanlar wədə kılınojan manggültük mirasqa erixələydu. (aiōnios g166) 16 Əgər wəsiyat kükqə igə bolmaydu. 17 Qünki wəsiyat pəkət

ölümdeñ keyin küqkə igə bolidu. Wəsiyət qalduroquqi hayatla bolsa, wəsiyitining heqkəndak küqi bolmaydu. **18** Xuningoja ohxax, dəsləki əhdimə kən ekitiləqandila, andin küqkə igə bolqan. **19** Qünki Musa Təwrat kanunu boyiqə hərbir əmrini pütün həlkə ukturoqandan keyin, mozay wə eqliklərning suşa arilaxturulqan kənini kizıl yung yipta bəqlojanın zofa bilən kanun dəsturiqa wə pütün həlkə sepiş, ularoja: **20** «Mana, bu Huda silərning əməl kiliçixinglaroja əmr kilojan əhdining kənidür» — dedi. **21** U yənə ohxax yolda ibadət qədirioja wə qedirdik ibadətə munasiibatlı pütküll saymanlarning üstiga kən səpti. **22** Dərwəkə, Təwrat kanunu boyiqə həmmə nərsa degiðük kən bilən paklinidi; [kurbanlıklar] kəni tekülmüqə, gunahlar kəqürüm kiliñinmaydu. **23** Hox, yazmılarda] [pütülgəndək], Mükəddəs Rohmu bu ərxtigə təklid kiliplə yasalojan bu buyumlar muxundak jayçoja əməs, balkı Hudanıng huzurında bizgə wakillik kiliplə həzir bolux üçün ərxning ezigə kirip boldi. **25** [Yər yüzidik] bax kahinjıng yilmuyıl əz kənini əməs, balkı [kurbanlıklärının] kənini elip, əng mükəddəs jayçoja kaya-kaya kirip turoqınıdək, u kurbanlık süpitida əzini kaya-kaya atax üçün kırğını yok. **26** Əgər xundak kiliçinxning zəriyiyiti bolojan bolsa, dunya apirida boloqandan beri Uning kaya-kaya azab qekixigə tooqra kelətti. Lekin U mana zamanlarning ahirida gunahını yok kılık üçün, bir yola Əzini kurban kiliçkə otturioja qıktı. (aiən g165) **27** Həmmə adəmning bir ketim elüxi wə eləgindən keyin sorakka tartılıxi bekitilgəngə ohxax, **28** Məsihənu nurojun kixilerning gunahlarını Əz üstigə elix üçün birlə kətim kurbanlık süpitidə sunulqandan keyin, Əzini təlpünüp kütkənlərgə gunahını yok kilojan halda nijat kəltürüñkə ikkinçi ketim axkarə bolidu.

10 Təwrat kanunu kəlgüsida elip kelinidiojan güzel ixlarning əz əynini əməs, bəlkı ularning kelengisiniñ sürətləp bərgəqkə, u təlap kiliñin, yilmuyıl sunulup keliwatkan ohxax kurbanlıklar arkılık [Hudaqa] yekeñin laxmacıqı boloqlarını hərgizmə mukəmməl kiliñinmaydu. **2** Bolmisa, muxu kurbanlıklärning sunuluxi ahirlixatti, qünki ibadət kiloqular pak kiliñip, wijdani yanə əz gunahları tüpəyidin azablanmayıttı. **3** Həlbuki, muxu kurbanlıklär yilmuyıl əz gunahlarını ezelirigə aslitip turidu. **4** Qünki buka wə eqliklərning kəni gunahları hərgiz elip taxliyalmaydu. **5** Xuning üçün, U dunyoqa kalğanda mundak degən: — «Nə kurbanlık, nə atiojan axlik hədiyəliri bolsa Sening təlap-arzuyung əməs, Bırak Sən Mən üçün bir tən tayyarlıp bərding; **6** Nə keydürmə kurbanlıklär, nə gunah kurbanlıklıdnıñ seyünmidiñ; **7** Xunga jawab bərdimki — «Mana Mən kəldim! — Kanun dəsturunda Mən toqruulk pütülgəndək — I Huda, iradəngni əməlgə axurux üçün kəldim». **8** U yukirida: «Nə kurbanlık, nə axlik hədiyəliri, nə keydürmə kurbanlıklär nə gunahını tiligügi kurbanlıklär Sening təlap-arzuyung əməs, Sən ulardınmu seyünmidiñ» (bu kurbanlıklär Təwrat kanunining talipi boyiqə sunuluxi kerək idi) deginidin keyin **9** yəna: «Sening iradəngni əməlgə axurux üçün kəldim» degən. Demək,

[Huda] keyinkisini küqkə igə kiliç üçün, aldinkisini əməldin kılduridu. **10** Hudanıng bu iradisi boyiqə əysa Məsihning tenining bir yolila kurban kiliñin arkılık biz gunahıtn paklinip, [Hudaqa] ataldı. **11** Hər kahin hər künü ibadət hisznitidə turidu, xundakla gunahları hərgiz sakit kılalmayıqdan ohxax hildiki kurbanlıkları [Hudaqa] kaya-kaya sunidu. **12** Birak, bu [kahin] bolsa gunahlar üçün birlə ketimlik mənggü inawatlık bir kurbanlıknı sunoqandan keyin, Hudanıng ong yenida olturdı; **13** U xu yərda «düxmənləri Əz ayıoji astida tahtıpar kiliñinqə» kütidü. **14** U muxu birlə kurbanlık bilən Hudaqa atap pak-mukəddəs kiliñinqlarını məngkügə mukəmməl kıldı. **15** [Mukəddəs tekülmüqə, gunahlar kəqürüm kiliñinmaydu. **23** Hox, yazmılarda] [pütülgəndək], Mükəddəs Rohmu bu həkətə bizgə guwahlıq beridu. Qünki U awwal: — **16** [kurbanlıklär] bilən paklinixi kerək idi. Bırak ərxtiki «U künlərdin keyin, Mening ular bilən tüzidiojan narsılarning ezi bulardin esil kurbanlıklär bilən paklinixi əhdəm mana xuki, daydu Pərvərdigar; Man Əz təwratkerək. **24** Qünki Məsih ərxtiki həkikiy ibadət jayçoja təklid kiliñin, adam koli bilən yasalojan mükəddəs jayçoja kaya-kaya kirip turoqınıdək, u kurbanlık süpitida əzini kaya-kaya atax üçün kırğını yok. **25** Əgər xundak kiliçinxning zəriyiyiti bolojan bolsa, dunya apirida boloqandan beri Uning kaya-kaya azab qekixigə tooqra kelətti. Lekin U mana zamanlarning ahirida gunahını yok kılık üçün, bir yola Əzini kurban kiliçkə otturioja qıktı. (aiən g165) **27** Həmmə adəmning bir ketim elüxi wə eləgindən keyin sorakka tartılıxi bekitilgəngə ohxax, **28** Məsihənu nurojun kixilerning gunahlarını Əz üstigə elix üçün birlə kətim kurbanlık süpitidə sunulqandan keyin, Əzini təlpünüp kütkənlərgə gunahını yok kilojan halda nijat kəltürüñkə ikkinçi ketim axkarə bolidu.

17 «Ularning gunahları wa itaatsizlikirini məngkügə esimdin qıkırıwetimə» — degən. **18** Əmdi xu yolda gunahlar kəqürüm kiliñinqləkən, gunahlar üçün kurbanlık kiliçinxning hajitimi kalmaydu. **19** Xuning üçün, ey kerindaxlar, Əysanıng kəni arkılık əng mükəddəs jayçoja kirixka jür'ətlik bolup, **20** (U bizgə ekip bərgən, ibadəthanining pərdisidin (yəni, Uning ətənidin) etidiojan xu yipyengi, həyatlık yoli bilən) **21** xundakla Hudanıng ailisini baxkəridiojan bizning uluq kahinimiz boloqları bilən, **22** dillirimiz wijdandiki buloqunuxlardın sepilix bilən paklinojan wə badınımız sap si bilen yuyulqandək tazilanqan haldə etikadning toluk jəzm-hatırjəmliklə wə səmimiyl kəlb bilən Hudaqa yekinlixaylı! **23** Əmdi etirap kiliçan ümidiimdə təvrənməy qing turaylı (qünki wədə Bərgüqi bolsa sezdə turoquqidur) **24** wə mehîr-muhəbbət kərsitix wə güzel ix kiliçkə bir-birimiziñ kəndək kozopax wə riqəbtəndürüñkən olaylı. **25** Bəzilər adat kiliwalqandək, jamaətə jəm boluxtin bax tartmaylı, bəlkı bir-birimiziñ jekiləp-ilhəmləndurayı; bolupmu xu künining yekinlaxşanlıqını baykəqininqarda, tehimu xundak kiliaylı. **26** Həkikətni tonuxka nesip boloqandan keyin, yəni kəstan gunah etkiliwərsək, u qaçda gunahlar üçün sunulidiojan baxka bir kurbanlık bolmas, **27** bəlkı bizgə kəlidiojinı pekət sorak, xundakla Huda bilən karxilixidiojanları yəp tütixikə təyyar turidiojan yalkulunk otñi korkunkı iqida kütüxlə, halas, **28** Əmdi Musaqa qıxürülən Təwrat kanununu kəzgə ilmiqan hərkəndək kixi iki yaki üç qıx guwahqınıng ispatı bolsa, kənggilik kiliñinmayla oltürülətti. **29** Undakta, bir kixi Hudanıng Oqlını dəpsənda kilsa, Hudanıng əhdisinin qəniqə, yəni əzini pak kiliçan kənoja napak dəp karisa, xəpkət kiloqası Rohni həkərət kilsa, buningdin tehimu eçir jazaqə layik hesablinidu, dəp oylimamışılə? **30** Qünki [Təwratt] «İntikam Meningkidur, kixininq kilmixlirini əz bexiqə eżüm yandırıman, daydu Pərvərdigar» wə «Pərvərdigar Əz halkını sorakka tartıdı» degiqini bilimiz. **31** Məngkü həyat Hudanıng kolliroja qüxüp jazalinix nəkədər dəhəxətlik ix-hə! **32** Əmdi silər yorutuluxtin keyin, azab-ökubatlık, kattik kürəxlərgə bərdaxlık bərgən axu burunki künlərnə

esinglarda tutunglar. **33** Bəzi wakıtlarda rəswa kılınilip kalojan bir adəmdin asmandığı yultuzlardak kəp, dengiz həkərətləx wə harlinlxarəja uqrıdinglar wə bəzi sahilidiki kumdək sansız əwlədlər barlıqka kəldi. **13** wakıtlarda muxundak muamililərgə uqrıjanlarəja dərddax boldunglar. **34** Qünki sılər həm məhbuslarning dərdigə ortak boldunglar həm mal-mülküngələr bulançolandımu, kəlgüsidi tehimə esil həm yokap kətmədiyən bakıj təsllükatqə iğə bolidiojanlıqningləri bilən kütken wə ezlirini yər yüzidə müsapir wə yoluqı bilgəqəkh, huxallıq bilən bu ixni kəbul kıldıqlar. **35** Xuning üçün, jasartinglarnı yokatmanglar, uningdin kixilerning bir wətənni təxna bolup izdəwətqənlilikini etti. Bırak ular hayat waktida bularning kəlgüsidiə əmləgə axurulidiqənlilikini yırakın kerüp, kuşaq eqip hursənlilik dəp axkarə eytkən. **14** Bu bundak səzələri kilojan ətt. **15** Dərəvəkə, ular ez yurtini seinojıqan Xuning üçün, qasırıtinglarnı yokatmanglar, uningdin kixilerning bir wətənni təxna bolup izdəwətqənlilikini enik ipadileydu. **16** Lekin ular üqün, səwr-qıdam kiliqxınglarəja toqra kəlidü. **37** Dərəvəkə, ular ez yurtini seinojıqan əməl kilipl, Uning wəda kilojanıqə müvəssər bolux bola, kayıtp ketix pursuti qıkkən bolatti. **17** Ibrahım Huda təripidin əməl kilipl, Uning wəda kilojanıqə müvəssər bolux bola, kayıtp ketix pursuti qıkkən bolatti. **18** Lekin ular üqün, səwr-qıdam kiliqxınglarəja toqra kəlidü. **37** Dərəvəkə, ular ez yurtini seinojıqan əməl kilipl, Uning wəda kilojanıqə müvəssər bolux bola, kayıtp ketix pursuti qıkkən bolatti. **19** Qünki [mukəddəs yazmılarda] [Huda] mundak degen: — «Pəkət azojina wakıttın keyinlä», «Kəlgüqi dərvəzə yetip kəlidü, U keqikməydu. **38** Birək həkkəniyə boloquqı etikəd bilən yaxaydu; Lekin u kəynigə qekinsə, Jenim uningdin seyüməydu». **39** Halbuki, biz bolsaq kəynigə qekinip halak bolidiojanlardın əməs, bəlkı etikəd bilən əz jenimizni igilgənlərdindurmır.

11 Etikəd bolsa ümid kalojan ixlarning reallikaltı ipadisi wə kərənmədiyən xəy'ilərning dəlilidür. **2** Qünki burunkı metiəvrərimiz kədimdə mana xu etikəd bilən [Hudadin kəlgən] yahxi guwahlıknı alojan. **3** Biz etikəd arkılık kainatning Hudanıng səzkalamı bilən ornitılıqənlilikini, xundakla biz keriwtəkən məwjudatlarning kergili bolidiojan xəy'ilərdin qıkkən əməsləkini qıixinələyimiz. (**a10n g165**) **4** Etikədə boloraqqa Həbil Kabilningkidiunu əwzəl bir kurbanlıknı Hudaşa atıqan; etikədə boloraqqa Huda uning atıqanlırını təriplə, uningoja həkkəniyə dəp guwahlık bərdi. Gərgənə olğan bolsimu, etikədə bilən u yanılı bizgə gap kilmakta. **5** Etikədə boloraqqa, Hənoh əltünni kərməyla [**ərxəkə**] kətürüldi; Huda uni kətürüp elip kətəqək, u yər yüzidə heq tepilmidi. Səwəbi u elip ketilixtin ilgiri, Hudani hursən kalojan adəm dəp təripləngənidi. **6** Əmdilikdə etikəd bolmay turup, Hudani hursən kiliç mumkin əməs; qünki Hudanıng aldiqə baridiojan kixi Uning barlıqıqə, xundakla Uning Əzinizi izdığənlərgə əjrini kəyturquqı ikənlilikə iixinixi kerək. **7** Etikədə boloraqqa, Nuh tehi kərətlüp bakmiojan wəkələr həkkidə Huda təripidin agahlandurulugo, ihlasmənlilik korkunçı bilən ailisidikilərni kütküzük üçün yoqan bir kəma yasıdı; həmdə etikədə arkılık xundak kilipl pütküllə dunyadikilərning gunahlıları üstidin həküm qıckardı, xundakla etikədtin bolojan həkkənlilikka mirashor boldı. **8** Etikədə boloraqqa, Huda İbrahimni uningoja miras süpitidə bərməkqı bolojan zeminoja berixkə qakıroqanda, u itaat kıldı; u kəyərgə baridiojanlıqını bilməy turup yoloja qıktı. **9** Etikədə boloraqqa u wəda kiliñojan zəməndə, huddi yaka yurtta turqandək müsapir bolup qedirlərni makan kilipl yaxidi. Hudanıng uningoja kalojan wədisining ortak mirashorlari bolojan İshak wə Yaquplarmu uning bilən birgə xuningoja ohxax yaxidi. **10** İbrahimının xundak kiliçidiki səwəb, u ulları mustəhəkəm bolojan xəhərnı kütkənidə; xəhərning layihiliqüni həm kuroquqısı Huda Əzidur. **11** Etikədə boloraqqa Sarah gərgə yaxinip kalojan, tuqut yexidin etkən bolsimu, hamildar bolux iktidarioja iğə boldi; qünki u wəda kalojan Hudani ixənqlik dəp karayıttı. **12** Buning bilən birlə adəmdin, yəni olğan adəmdək bolup

kalojan bir adəmdin asmandığı yultuzlardak kəp, dengiz Bu kixilerning həmmisi Hudanıng wədə kilojanlıriqə müvəssər bolmay turupla etikədi bolojan haldə aləmdin ətti. Bırak ular hayat waktida bularning kəlgüsidiə əmləgə xuning üçün, jasartinglarnı yokatmanglar, uningdin kixilerning bir wətənni təxna bolup izdəwətqənlilikini əmək dəp axkarə eytkən. **14** Bu bundak səzələri kilojan əmək ipadileydu. **15** Dərəvəkə, ular ez yurtini seinojıqan əmək dəp axkarə eytkən. **16** Lekin ular üqün, səwr-qıdam kiliqxınglarəja toqra kəlidü. **37** Dərəvəkə, ular ez yurtini seinojıqan əmək dəp axkarə eytkən. **17** Ibrahım Huda təripidin əmək dəp axkarə eytkən. **18** Lekin ular üqün, səwr-qıdam kiliqxınglarəja toqra kəlidü. **37** Dərəvəkə, ular ez yurtini seinojıqan əmək dəp axkarə eytkən. **19** Qünki [mukəddəs yazmılarda] [Huda] mundak degen: — «Pəkət azojina wakıttın keyinlä», «Kəlgüqi dərvəzə yetip kəlidü, U keqikməydu. **38** Birək həkkəniyə boloquqı etikəd bilən yaxaydu; Lekin u kəynigə qekinsə, Jenim uningdin seyüməydu». **39** Halbuki, biz bolsaq kəynigə qekinip halak bolidiojanlardın əməs, bəlkı etikəd bilən əz jenimizni igilgənlərdindurmır.

20 Etikədə boloraqqa, İshək oğulları Yakup bilən əsawning kəlgüsü ixlirioja həyrlilik tiləp dua kıldı. **21** Etikədə boloraqqa, Yakup aləmdin etüx alıldı Yüsüpnıng ikki oğlining hərbiri üqün həyrlilik dua kilipl, hasisoja tayinip turup Hudaşa səjdə kıldı. **22** Etikədə boloraqqa, Yüsüp sakratka qıxp kalojanda, bəni Israilning Misirdin qıkip ketidiqənlilikini tiləp dua kilipl, hasisoja tayinip turup Hudaşa səjdə kıldı. **23** Etikədə boloraqqa, Musa tuqulmuşında, uning atanisi uni üq ay yoxurdy; qünki ular Musanıng yekimlik bilən billə azab qekixni əwzəl kərdi. **24** U Məsihəkə karitilojan həkərətkə uqraxnı Misirning həzinisidiki bayılıklärəja iğə boluxtınmu əwzəl bildi. Qünki kezlrini [**ərxətikə**] in amoja tikiwatattı. **25** Etikədə boloraqqa, u padixaħning oqazipidinən korkməy Misirdin qıkip kətti. [Japa-muxəkkətkə] qididi, qünki Kezgə Kərənmigüqi uning keziqə kerənpiñ turojandək idi. **26** U Məsihəkə boloraqqa, u tunji oqlining jenini alojuqı [**pərixtining**] [İsraillarəja] təqməsləki üqün [tunji] «etüp ketix» həyətini ornitip, xuningoja munasiwətlik kənni [buyrulojını boyiqəl] sepip-sürkidi. **27** Etikədə boloraqqa, [İsraillar] Kızıl Dengizdən huddi kurukulukta mangonandək mengip etti. Bırak [ularnı koçlap kəlgən] Misirliklər etməkqı bolojanda suoja oqərk boldi. **30** Etikədə boloraqqa, həlk yətə kün Yerihə xəhərinin sepilini aylanojandin keyin sepil erüldi. **31** Etikədə boloraqqa, pahixa ayal Rahab İsrail qarlıoquqlarını dostlarqa kütiwaləraqa, itaatsızlılar [bolojan ez xəhəridikilər] bilən birlikə halak bolmındı. **32** Mən yəna nemixkə sezləp olтурay? Gideon, Barak, Ximxon, Yəftah, Dawut, Samuil wə kalojan baxxa payəqəmbərlər tooprısında eytip kəlsəm wakıt yətməydu. **33** Ular etikədə bilən əllərning üstidin

oqalib kəldi, adalət yürgüzdi, [Huda] wədə kılıqanlar oqa erixti, xirlarning aqzilirini etip köydi, **34** dəlxətlik otning yalkunini eqrirdi, kılıqning tiojidin keqip kutuldı, ajizliktin küqəydi, jenglərda baturluk kərsətti, yat əllərning koxunlarını teri-pirang kıldı. **35** [Etikadi boloqçaq], ayallar elgən uruk-tuoqanlarını elümtdin tirildürküp kayturuwaldı; birək baxxılardı kəlgüsida tehimu yahxi haldə elümtdin tırılıyı dəp, kutulux yolinin rət kılıp kiyinilikxā bərdaxlıq bərdi. **36** Yənə bəzilər sinilip har-məshirilərgə uqrıp kamçılandı, bəzilər hətta kixanlınp zindanoqa taxlandı; **37** ular qalma-kesək kılıp elürtüldi, hərə bilən həriliñip parçılındı, sinaklarnı bexidin etküzdi, kılıqlınıp elürtüldi; ular koy-eqka terilirini yepinqə kılıqan haldə sərsan bolup yürüdi, namratlıqta yaxidi, kiyin-kıstakqā uqrıdi, horlandı **38** (ular bu dunyaqa zaya kətkənid), qəllərdə, taoqlarda, əngürkürlərdə wə gamılarda sərgərdən bolup yürüdi. **39** Bularning həmmisi etikadi bilən Hudanıng Əz guwahı bilən təripləngən bolsimu, Hudanıng wədə kılıqinioqa əyni boyiqə erixkini yok, **40** Əmdilikdə Huda bizişlə üçün tehimu əwzəl bir nixan-məksətni bekitkən bolup, ular bızsız kamalətkə yətkütülməydi.

12 Əmdi etrapımızda guwahqılar xunqə qong buluttakı bizni oruwaləojaq, hərhil eçir yül həm bizgə asanla qirmixivalidiojan gunahnı qərüp taxlap, aldimizoşa koyulojan yügürük yolinin qidamlıq bilən besip yügürayı; buningda kezimizni etikadıminzing Yol Baxlıqıqısi wa Takamullaxturoqıqısi bolojan əysəoşa tikaylı. U Əzini kütkən huxallık üçün kresttiki azabka bərdaxlıq bərdi həm uningda bolojan hakarətka pisənt kilmidi. Xuning bilən U Hudanıng təhtining ong təripida olturnuzıldı. **3** Kənglünglərning hərəp sowup kətməsləki üçün, gunahkarlarning xunqə kəttik horlxırıjoja bərdaxlıq Bərgüqini kəngül koyup oylanglar. **4** Gunahqa karxi kürəxlərdə tehi kan akkuzux dərijsisə berip yətmidinlar. **5** Hudanıng silərgə Əz pərzəntlirim dəp jekilaylıqın [mukəddas yazmılardı] munu səzlini untudunglar: «— İ! oqlum, Pərvərdigarning tərbiyisiga səl karıma, əyiblənginində kənglüng sowup kətmisun, **6** Qünki Pərvərdigar seyginiga tərbiya beridu, Mening oqlum dəp kəbul kılıqanlarning həmmisini dərrilaydu». **7** Azab qəkkininglərni Hudanıng tərbiyi dəp biliq, uningoşa bərdaxlıq beringlər. Qünki silarning tərbiya elixinglarning ezi Hudanıng silərnı oqlum dəp muamilə kılıqanlığını kərsitudu. Kəysi pərzənt atisi təripidin tərbiyilənməydi? **8** Əmdi [Hudanıng] tərbiyilixidə hərbir pərzəntining ez ülüxi bar; lekin bu ix silərdə kam bolsa həkkijy oqullırıdin əmas, bəlkı haramdin bolojan pərzənti bolup qıqışlar. **9** Uning üstügə həmmimizning ezmizığa tərbiyə bərgən at jəhəttiki atılırimiz bar, biz ularnimu hərmətləp kəldik. Xundak ikən, rohlararning atisioqa tehimu itəat kilməndük? Xundakta həyatımız yaxnimamıdu? **10** Ət jəhəttiki atılırimiz bərhək pekət ezi muwapik kərgən yol boyiqə azojinə wakit bizni tərbiyiləğən. Lekin U bolsa bizgə paydılık bolsun dəp, pak-mukəddəslilikdən müvəssər boluxımız üçün tərbiyiləydi. **11** Əmdi kəttik tərbiyə berilgən waktida adəmni hux kilməydi, əksiqə adəmni kəyəqənə qəmdüridu; birək buning bilən tüzəlgənlərgə u keyin həkkəniliyiktin zərijirləngəndək yad etinglər. Horlanqanları qıckan tinq-hatırjomlikning mewisini beridu. **12** Əzünglərnu tənda turuatkan bəndə süpitidə yad etip

Xuning üçün, «Telip sanggiliojan қolunglarnı, zəiplixip kətkən tizinglarnı ruslanglar» **13** wə «aksaş»larning pükilüp kalmay, bəlkı xipa tepixi üçün pütliringlarnı tüz yollarda mangdurunglar. **14** Barlıq kixilər bilən inək etükkə wə pak-mukəddas yaxaxqa intilinglər; mukəddəs bolmiojan kixi hərgiz Rəbnı kərəlməydi. **15** Oyçək turunglarkı, heçkim Hudanıng mehir-xəpkətidin məhrum kalmışın; aranglarda silərgə ix tapkuzup silərni kəydüridiqan, xundakla kep adəmlərinə bulojax napak boluxqa səwəb bolidiojan birər eq-adawat yiltizi ünmisin. **16** Aranglarda həqbiş buzulkuluk kılıqnuji yaki eziñin tunji oqulluk həkukjini bir wah tamakka setiwtəkən əsawdək ihlassız kixi bolmisin. **17** Qünki silərgə malumki, əsaw keyin [atisiñin] həyrlik duasını elixni oyliojan bolsimu, xundakla uningoja intilip kəz yaxlırını ekitiq yalwurojan bolsimu, u [bu ixləri orniqə] [kəltüridiqan] towa klix yolinin tapalmay, rət kılındı. **18** Qünki silər kol bilən tutkılı bolidiojan, yalkunlap ot yenip turutatkan həmdə sūrlük bulut, karangoşluq wə kara kuyun kaplıcığın axu taşqə kalmıdinglər — **19** (u jayda kanay sadası bilən səzliqan awaz yətkütülgəndə, bularını anglıqanlar: «Bizgə yənə sez kılınmışsun!» dəp [Hudaqə] yalwuruxti; **20** qünki ular kılınojan əmrni kətərəlmidi. «Eger bu taşqə hətta birar haywanning ayojo təgsimu, qalma-kesək kılıp elürtülsün» [dəp tapilançojanidi]; **21** u kərənix xundak korkunkuluk idiki, Musamu: «Bək kəttik korkup ojal-ojal titrəp kəttim» degonidi). **22** — Silər bəlkı Zion teqioja, yəni mənggü hayat Hudanıng xəhiri — ərxtiki Yerusaleməqə, tūmənligən parixtilergə, **23** isimliri ərxtə pütulgən tunji tuqulqojanlarning həyt-mərikə huxallıkida jəm kılınojan jamaitiqə, həmməylənnəng sorakqısı Hudaqə, takamullaxturluqan həkkənliy kixilərning rohliroja **24** wə yengi əhdining wasitiqisi əysəoşa, xundakla həm Uning sepişgan kenioja kəldinglər. Bu kan Habilningkidiñ əwzəl sez kildi. **25** Bu səzni kılıqunuji rət kılımsıliklər üçün dikət kilinglər. Qünki yər yəzida əzlirigə wəhiy yətkütüp agahlanduroquqını rət kılıqanlar jazadin keqip kutilalmiojan yərdə, ərxtə bizni agahlanduroquqının yüz ərősək, halımız tehimu xundak bolmamdu? **26** Əmdi xu qaçda Hudanıng awazı zəminni təwrítətəkənid; lekin əmdi U: «Əzüm yəna bir ketim zəminnilə əmas, asmannı təwrítiman» dəp wədə kıldı. **27** «Yəna bir ketim» dejan bu səz təwrítidiojanlarning, yəni yaritilojan nərsilərning təwrítılıxi bilən yoxitildiçənlilikini, təwrətkili bolmayıdiqan nərsilərning mənggü mukim bolidiojanlığının ibarət mənini bildürudu. **28** Xuning üçün, təwrətkili bolmayıdiqan bir padixaḥlıkka müvəssər bolup, mehir-xəpkətni qing tutup bu arklıq ihlasmənlik wə əyminix-korkunq bilən Hudanı hursən kılıdiqan ibadətlərni kılıyli. **29** Qünki Hudayımız həmmini yəwətküqi bir ottur.

13 Aranglarda kərindaxlıq mehir-muhəbbət tohitmisun. **2** Natonux kixilərgə mehməndost boluxni untumanglar. Qünki bəzilər xu yol bilən bilməstin pərixtılərnı mehman kılıqan. **3** Zindanoqa taxlanqanları ular bilən billə [zindanda] tənda turuatkan bəndə süpitidə yad etip

turunglar. **4** Həmmə adəm nikahka hərmət kilsun, wə barlıq mukəddəs bəndilərgə salam eytkaysılər. ər-hotunlarning yatidiojan yeri daqsız bolsun; qünki İtaliyədin kəlgənlər silərgə salam yollidi. **25** Mehir-Huda buzukqılık kiloquqlar wə zina kiloquqılardın xəpkət həmmingləroja yar boløy! Amin!

hesab alidu. **5** Mengix-turuxunglar pulpərəsliktin haliy bolsun, bariçə qanaət kilinglar. Qünki Huda mundak degən: «Səndin əsla ayrılmaymən, Seni əsla taxlimaymən». **6** Xunga, yürəklik bilən eytalaymizki, «Pərvərdigar meninq Yardəmqimdir, həq korkmaymən, Kixilər meni nema kılalısun?» **7** Silərgə Hudanıng söz-kalamını yətküzgən, silərning yetəkqiliringləri esinglarda tutunglar. Ularning mengix-turuxuning mewə-nətijisigə kengül koyup karap, ularning etikadını ülgə kilinglar: — **8** Əysə Məsih tünüğün, bugün wə əbədil'əbədgıqə əzgərməydi! (**aiōn g165**) **9** Xuning üçün, hərhil oqayıriy təlimlər bilən ezikturulup kətmənglər; qünki insanning kəlbə [kurbanlıkkə has] yeməkliliklər bilən əməs, balki Hudanıng mehri-xəpkəti bilən կսահանդիւրլինi əwzal. Qünki bundak yeməkliliklərgə berilip keliwatkanlar ularlardın heqkandak payda kərgən əməs. **10** Bizlərning xundak bir kurbangahımız barkı, ibadət qədiridə hizmətə bolğanlarning uningdin yeyix həkuki yoktur. **11** Qünki gunah tiləx süpitidə soyuloğan, keni bax kahin təripidin əng mukəddas jayqa elip kirilən kurbanlıq həywanlarning teni bolsa karargahning sirtiqa elip qikilip keydürütlətti. **12** Xunga Əysamu Əz keni bilən haləknı paklap Hudaşa atax üçün, xəhər dərvazisining sirtida azab qekip əldi. **13** Xundak ikən, bizmu karargahning sirtiqa qikip, Uning yenioğa berip, Uningoşa ərəfitləşən həkərətkə ortaş bardaxlıq bərəyli. **14** Qünki yer üzidə mənggü məwjuṭ turidiojan xəhərimiz yok, bəlkı kəlgüsidi ki xəhərgə intilməktimiz. **15** Xunga, Məsih arkılık Hudaşa kurbanlıq süpitidə mədhiyilirimizi tohtawsız ataylı, yəni əz ləwlirimizning mewisi süpitidə Uning namini etirap kılayı. **16** Əmdi həyr-sahawət kilişni wə baringlardin ortak təksimləxni untumanglar. Qünki Huda bundak kurbanlıklardın hursən bolidu. **17** Yetəkqiliringlərə itaət kılıp, ularoşa boysumunglar. Qünki ular əz hizmitidin Hudaşa hesab beridiojanlar bolup, həmixin jeninqlardin həwər elixə oyoqak turidu. Ularning bu ixi kayoğu-ələm bilən əməs (qünki undak bolsa silərgə həq payda yətküzülməydi) bəlkı huxal-huramlıq bilən elip berilsun. **18** Biz üçün dua kılıp turunglar; qünki wijdanimizning pak ikenlikigə, hərbir ixlarda tooqra yolda mengixni halaydiqanlıqmızıqa kayıl kılınduk. **19** Yeninglərə patrak, kəytip berixim üçün, dua kilişimlərini alahidə etünimən. **20** Əmdi mangüllük əhdining keni bilən koy padisining katta padığısı bolqan Rəbbimiz Əysani olümdin tirildürgüqi, hatırjəmlikning Igisi bolqan Huda (**aiōnios g166**) **21** Əysə Məsih arkılık silərgə Əzini hursən kılıdiojan ixlarnı kıldurup, silərni hərbir yahxi əməldə takamullaxururup iradisining ijraqılıri kiloqay! Məsihəkə əbədil'əbədgıqə xan-xərəp bolqay! Amin! (**aiōn g165**) **22** Silərdin etünimənki, i kərindəxlirim, bu nəsihət sezümgə eçir kərməy kulaq saloqaysilər; silərgə muxunqılıkla sezlərni yazdim, halas. **23** Kərindiximiz Timotiyning zindandan koyup berilgənlikidin həwərdar bolqaysilər. Yekında yəniməyə keliplərə kəlsa, man silərni yoklap baroqimda u mən bilən billə baridu. **24** Barlık yetəkqiliringlar

Yakup

1 Hudaning wə Rəbbimiz Əysə Məsihning kuli bolovan mənki Yakuptin tarkək turuwatqan muhajir on ikki əkbilige salam! **2** 1 kerindaxlirim, hərkəndək sinaklarqa duq kəlsənglər, buni zor huxallıq dəp bilinglər. **3** Qünki silərgə məlumki, bundaq etikadıqların sinilixi silərdə sawr-qidamlıq xəkilləndürudu; **4** sawr-qidamlıqning hisli kəlbinglarda turup xundak pixip yetilsunki, xuning bilən silər pixşan, mukəmmal wə kəm-kutisiz bolisilər. **5** Birak əger aranglardiki birsı danalıqka möhtaj bolsa, həmmigə sehiylik bilən beridiojan xundakla əyibliməydiojan Huddadin tilisun. Xuning bilən uningoja qokum ata kilinidü. **6** Birak u heq deliqul bolmay ixəng bilən tilisun; qünki deliqul kixi huddi xamalda urulup uyan-buyan yəlpüngən dengiz dolkunqoja ohxaydu. **7** Undak kixi Rəbdin birər nərsiga eriximən, dəp heq hiyal kilmisun; **8** undaklar üjmə kəngül bolup, barlik yollarında tutamı yok adımdur. **9** Namrat bolovan kerindax ezininq yukirişa ketürülənlikiga təntəna kilsun; bay bolovan kerindax bolsa, ezininq təwən kılınoşanlıqışa təntəna kilsun, qünki u ot-qeplərning qeqəkliridək tozup ketidü. **11** Kuyax qikip kiziçanda, ot-qeplərni kürutidü, gülləri tozup ketidü-də, uning güzelliği yokıldı; bay adəmlər huddi xuningojə ohxax, eż hələkqılıkida yokıldı. **12** Sinaklarqa [sawr-qanlıq bilən] bərdaxlık bərgən kixi nəkədət bahtlik-hə! Qünki u sinaktin etkendin keyin, [Huda] Əzini seyqənlərgə wədə kəlajan hayat tajioja tuyəssər bolidü. **13** Adəm azduruluxka duq kəlgəndə «Huda meni azduruvatidü» demisun. Qünki Huda yaman ixilar bilən azduruluxi mümkün amas həm baxklärləni azdurmaydu. **14** Bəlkı birsı azdurulənqanda, eż həwəs-nəpsi kozqlıq, ularning kəynığa kırğın bolidü; **15** andin həwəs-nəps hamildər bolup gunahni tuşıldı; gunahı əsüb yetilip, elümğə elip baridü. **16** Xunga seyümlük kerindaxlirim, aldinip kalmanglar! **17** Barlıq yüksək sehiylik wə hərbir mukəmmal iłtipat yükirdidin, yəni [asmandıki] [barlıq] yorukluklarının Atisidin qızıüp kelidi; Uningda hərkəndək əzgirix bolmayı yaki Uningda «aylinix» bilən hasil bolidiojan kələnggilərmi bolmayıdu. **18** U bizni [θizi yaratkan barlıq] məwjudatların iqidə Əziga dəsləp pixşan mewidət bolsun dəp, Əz iradisi boyiqə bizni həkikətninq sez-kalami arxılıq tuqdurdı. **19** Xuning bilən, i seyümlük kerindaxlirim, hər adəm anglaxka tez tayyar tursun, sezləxkə aldirimisun, oqazplinixka aldimisun. **20** Qünki insanning oğəzipi Hudaning həkəmənlilikini elip kəlməydi. **21** Xuning üçün, barlıq iplaslıqlarnı wə kininglarqa patməywatqan razıllıknı taxlanglar, [kəlblinglarda] yiltiz tarkuzulqan, silərni kütküzeləydiqan sez-kalammı kəmərlik-məminlik bilən kəbul kilinglər. **22** Əmma eż-ezünglarnı aldad pekət sez-kalammı angloqulardın bolmanglar, bəlkı uni ijra kələqünlərdin bolunglar. **23** Qünki birsı sez-kalammı anglap koyupla, uni ijra kilmisa, u huddi əynəktə ezininq aynı kiyapitiga karap koyup, ketip kəlajan kixiga ohxaydu; qünki u eż turkiyoja karap bolup, qikipla, xu həman ezininq əndək ikonlınıkini untuydu. **25** Lekin axu kixilərni ərkinlikə erixtüridiqan mukəmmal kanunoja əstayidillik bilən dawamlik karap, untuojak angloqulı

bolmay, bəlkı uning iqidə yaxap ijra kılouqi bolovan kixi ixlirida bəhtlik kilinidü. **26** Birsi əzini ihləsmən adəmmən dəp hesablıqan, lekin tilini tizginlimigən bolsa, eżini ezi aldaydu; bundak kixininq ihləsmənlilikə biihdilidik. **27** Huda'timizning naziridiki pak wə daqsız ihləsmənlilik xuki, kiyinqılıqta kələqan yetimyəsir, tul hotunları yoklap, ularqa oşəmhorluq klix wə əzini bu dunyaning bulqixidin daqsız saklaxtur.

2 Kerindaxlirim, xan-xərəp Igisi bolovan Rəbbimiz Əysə Məsihning etikad yolunu tutkənlikənsilər, adəmning taxki kiyapitiga karap muamilə kılıdiqanlardın bolmanglar. **2** Qünki sinagogingləroja altın üzük takıqan, esil kiyinən bir bay bilən təng jul-jul kiyinən bir kəmbəoşəl kirsə, **3** silər esil kiyinənni atıwarlap «Tergə qikip oltsursa!» desənglər, kəmbəoşələgə, «U yərədə tur!» yaki «Ayaq təripimdə oltsur!» desənglər, **4** əzəra ayrimiqiliq kələqan wə insanlar üstidin yaman niyat həküm qıcarcqoqlardın bolovan bolmamsırlə? **5** Kulak selinglər, i seyümlük kerindaxlirim — Huda bu dunyadiki kəmbəoşəllərni etikadta bay bolux həmdə ularni Əzini seyqənlərgə berixə wədə kələqan padixahlıqıja mirashor boluxka tallıqan əməsmü? **6** Birak silər kəmbəoşəllərni kezgə ilmidinglər! Baylar silərni əzən wə sot-soraklarqa seriqən əməsmü? **7** Üstüngləroja koyulən axu mubarək naməja kupurluk kılıvatqanlar yənə xu [baylar] əməsmü? **8** Muqəddəs yazmilardiki «köxəngani əzüngini seyqəndək sey» degen xahənə kanunoja həkikiy amal kılışalar, yahxi kələqan bolisilər. **9** Lekin kixilergə ikki hil kəz bilən karışanglar, gunah kələqan bolisilər, Təwrat kanunu təripidin hilalıq kələqüflər dəp bektilisilər. **10** Qünki bir kixi pütün Təwrat kanunioja əməl kıldım dəp turup, [hətta] uningdi ki birlə əmrəgə hilalıq kılışa, u pütün kanunoja hilalıq kələqü həsablinidü. **11** Qünki: «zina kılma» Degügi həm «katillik kılma»mu degen. Xunga, zina kilmisanglar, lekin katillik kələqan bolsanglar, yenila [pütün] Təwrat kanunioja hilalıq kələqan bilən barawər bolisilər. **12** Xunga səz-əməllirinqələr adəmni ərkinlikə erixtüridiqan kanun alıldı sorak kəlinidioqların salahiyitiga uyğun bolsun. **13** Qünki baxklärlərə rəhimbə kilmioqlarınlarıning üstidin qıkırıcıqan həküm rəhimsiz bolidü. Əmdi «rəhimbə kılıx» «həküm qıkırıx»ning üstidin əşəlibə kılıp təntəna kiliidü. **14** I kerindaxlirim! Birsi aqzida, «Məndə etikad bar» dəp turup, əmma [uningda] [munasip] əməlliiri bolmisa, uning nemə paydisi? [Bundak] etikad umi kutkuzalamdu? **15** Əmdi əger akəuka yaki aqa-singillardın biri yalingaq kalsa yaki kündilik yeməklikli kəm bolsa, silərdin biri ularqa: «[Huda]qə] amanət, kiyimlərin pütün, korsiqinglər tok kiliñoqayı!» dəp koyupla, tenininq hajitidin qıkımsa, buning nemə paydisi? **17** Xuningojə ohxax yalozuz etikadla bolup, [uningojə] [munasip] əməlliiri bolmisa, [bundak etikad] əlük etikadtr. **18** Lekin bəzibir adamlar: «Səndə etikad bar, məndə bolsa əmal bar» dəp [talixidu]. Lekin mən: «Əməlsiz bolovan etikadıngni manga kərsita kəni?!», «Mən etikadimni əməllər bilən kərsitmən» dəymən. **19** — Sən «Huda bir» dəp ixinisən — Barikalla! Lekin hətta jinlərni xuningojə ixinidü, xundakla korkup dirdir titraydiqan! **20** Əy, kuruq hiyal adəm! Əməlliiri yok etikadning əlük etikad iκənlilikini qaçanmu bilərsən?

21 Atimiz İbrahim eż oqlı Işħakni kurbangah üstigə sunojanda eż əmili arkılık həkkaniy dəp jakarlanojan əməsməsu? **22** Əmdi xuni kərūwelixkə boliduki, uning etikədi munasip əməlləriñ kıldı wə etikədi əməller arkılık mukəmmal kılındı. **23** Mana bu ix [Təwrettik]: «İbrahim Hudaşa etikəd kıldı. Bu uning həkkaniyliki həsablandı» debyn yazmını ispatlaydu, xundakla u «Hudanıng dosti» dəp ataldi. **24** Buningdin xuni kərələysilərki, insanlar etikədi bilənlər əməs, bəlkı əməlləri bilən həkkaniy dəp jakarlinidü. **25** Muxuningoşa ohxax, pahixə ayal Rab [İsrail] qarlıqquqılırını eż eyidə küütüp, ularını baxka yol bilən qaqruruwetkanlıki üçün, u ohxaxla ix-əmili bilən həkkaniy dəp jakarlanojan bolmamdu? **26** Tən roh bolmisa əlük bololandək, əməlliri yok etikədmə elüktür.

3 Kərindaxlirim, aranglardın kəp kixi təlim borgügi boluwalmanglar! Qünki silərgə məlumki, biz [təlim borgügi] baxkılardın tehimü kattik sorakka tartılımiz. **2** Qünki həmmimiz kəp ixlarda hatalixip putlifiximiz. [Halbuki], əgər birsi tilda hatalaxmisa, u kamalatka yətkən, pütkül tenini tizginliyliğen adəm bolidu. **3** Mana, biz atlarnı əzimizgə bekindurux üçün aqzişa yügen salımız; buning bilən pütkül tənlərini [Haliojan tərəpkə] buriyalaymiz. **4** Mana, kemilərgimu karanglar, xunqılık yoqan bolsımı, yənə kelp dəlxətlik xamallar təripidin urulup həydilidinqan bolsımı, lekin rolqi kəyərgə ularnı həydəy desə, u kiqikkina bir rol arklılık uni haliojan tərəpkə buraduy. **5** Xuningoşa ohxax, gərqə til [teminizning] kiqik bir əzası bolsımı, lekin tolimu yoqan sezleydü. Kiqikkina bir ot uqquningar qong ormanoşa ot tutaxturalaydiqanlıkini oylap bekinqilar! **6** Til – dərwəkə bir ottur; u əzəlirimiz arisidin orun elip kəbihlikkə tolojan bir aləm bolidu. U pütkül tənni bulojoquqidur; u dozah otidin tutaxturulup, pütkül təbiətning qakıja ot tutaxturidu! (**Geenna g1067**) **7** Qünki hərtürlük həyanlar həm uqar-kanatlar, emiliğüqi hayvanlar həm dengizdiki məhlulkar insaniyət təripidin kəndürülməktə həmdə kəndürüləngəndi. **8** Əmma tili heqkim kəndürüləməydu; u tinimsiz rəzil bir nərsə bolup, janoşa zamin bolidiqan zəhərgə tolojandur. **9** Biz tilişim bilən Pərvərdigar Atimizoşa xanu-təxəkkür kayturmız, wa yənə uning bilən Hudanıng obrazida yaritilojan insanları karopaymiz. **10** Demak, ohxax bir eqizdin həm təxəkkür-mubarək həm lənat-karojax qikidu. I kərindaxlirim, bundak bolmaslıki kerək! **11** Bir bulaq ohxax bir kezdirin birlə wakitta tatlık həm kirtak su qikiramu? **12** I kərindaxlirim, ənjür dərihi zəytunning mewisini bərməydu, yaki üzüm teli ənjürning mewisini bərələmdü? Həm tuzluk [bulak] tatlı sunumu qikiralmaydu. **13** Aranglarda kim dana wə pəmlik? Pəzilətlək yürüx-turuxidin u dənalıkkə has bolovan məmin-kəmtərlək bilən əməllərinin kərsətsun! **14** Lekin əgər kəlbinglarda aqqik həsəthonruk wə jedəl-majira bolsa, əmdi yalojan sezlər bilən həkikətni yokka qikarmanglar, mahtanmanglar. **15** Bundaq «danalıq» ərxtin əməs, bəlkı dunyoqa, insan təbiyyitigə has bolup, jin-xəytandin kalğındur. **16** Qünki həsəthonruk wə jedəl-majira bolojanla yərdə əkalymikanqılık wə hərhil rəzilliklər bolidu. **17** Lekin ərxtin kəlgən danalik bolsa, u aldi bilən paktur, u yənə tinqlikpərvər, hux gəxinqlarnı otta kəydürülgəndək yəwetidu. Silərninq peil, baxkılarning pikrigə kuliki oquk, rəhəmdil bilup, yahxi mewilər bilən tolojan, uningda tərəpbazlıq yaki sahitpəzlik yoktur. **18** Həkkaniylik uruklari tinqlikpərvərələr arısida qeqilip, tinqlik iqidə mewə beridu.

4 Aranglardiki urux wə majiralar nədin kelin qikidu? Bu dəl tən əzalırınglar iqidə jəng kiliwatqan arzu-həwaslırlıqardin əməsmə? **2** Sılər arzu-həwaslılısılər, lekin arzu-həwaslırlıqlar oja erixməsılər; adəm olturisılər, həsat kilişilər, lekin erixəlməsılər; jedəl-majira qikirip jəng kilişilər. Erixməsılər, qünki tilişməsılər. **3** Tilsənglarmu erixəlməsılər, qünki eż arzu-həwaslırlıqları kandurux üçün razıl niyətlər bilən tiləysilər. **4** Əy zinahorlar! Bu dunya bilən dostlixinxing əmaliyyətə Huda bilən düxmənlıxix ikanılıkını bilməntinglər? Kimdikim bu dunyani dost tutmaqqi bolsa, əzini Hudanıng düxmini kılıdu. **5** Mükəddəs yazmilarda: «[Huda] kəlbimizgə maken kildurojan Roh, naqar arzu-həwaslırəni kılamdu?», degen sez silarqə bikar deyilgənmə? **6** Lekin [Huda] bərgən mehîr-xəpkət buningdin üstün turidu. Xuning tüpəlyidin mükəddəs yazmilarda: «Huda təkəbburlar oja əkarxidur, lekin məmin-kəmtərlərgə xəpkət kılıdu» dəp yeziloqandur. **7** Xuning üçün, Hudaşa boyusunqlar. Xəytanoja əxarı turunglar; [xundak kılısanglar] u silərdin əqidi. **8** Hudaşa yekinlixinglar, Hudamusu silərgə yekinlixidü. Əy gunahkarlar, [gunahıtin] kolunglarnı yuyunqlar; əy ijmə kəngüllər, kəlbinglarnı pak kilinglər. **9** [Gunahlırlırlar oja] kəyəq-häsrət qekinqilar, həza tutup yioqlanglar, külükganlı matəmgə, huxallıqinglarnı kəyəqoşa aylandurunqlar. **10** Rəbning aliddə əzüngünləri təwən tutunqlar wə xundak kılıqanda U silərni üstün kılıdu. **11** I kərindaxlar, bir-biringlarnı sekəmənglər. Kimdikim kerindixini sekəsə yaki uning üstünidin həküm kilsə, Təwrat kanuninimu sekəkən wə uning üstünidin həküm kılıqan bolidu. Xundak kılıp kanun üstünidin [toora-natoqra dəp] həküm kilsang, kanunoşa əməl kiliqoqu əməs, bəlkı əzüngni [uning üstünidin] həküm kiliqoqu kiliwalojan bolisen. **12** Kütküzuxkə wə əhalə kilişikə kadir bolojan, kanun Tüzgüqi wə həküm Kılıqoqu pəkət birdur! Xundak ikən, sən baxkılardı həküm kılıqojuduk zadi kimsən? **13** Həy, «Bügün yaki atə palan-püküni xəhərgə barımız, u yerdə bir yıl turup, tijarat kılıp payda tapımız» degüqilər buningoşa kulaq selinglər! **14** Əy atə nemə bolidiqanlıkini bilmədiqanlar, həyatinqar nemigə ohxaydu? U huddi qıl-pal pəyda bolup yokap ketidiqan bir parqə tuman, halas. **15** Buning ornioqa, «Rəb buyrusu, həyat bolsak, umi kılımımız, buni kılımımız» deyixinglar kerək. **16** Lekin əmdi silər hazırlı undak yoqan gəplirinqə bilən mahtinisiłər. Bundak mahtinixlarning həmmisi rəzil ixtur. **17** Xuningdak kimdikim məlum yaxni ixni kilişikə tegixlik dəp bilip turup kılımqojan bolsa, gunah kılıqan bolidu.

5 Əy baylar, kulaq selinglər! Bexinglar oja qüixidiojan küləptələr üçün dad-pəryad kətürüp yioqlanglar. **2** Baylikinqələr qırıp kətti, kiyim-keqikinglarnı kuyə yəp kətti, **3** altun-kümüxliringlarnı bolsa dat bastı, bu dat [kiyaməttə] əzünglər oja karxi guwahlıq berip, bayliklarnı toplixinglar ahirkı künnlərdə boldi! **4**

Mana, etizlikinqlarda ixləp həsul yioqanlarqa hiyanət kılıp ix həklini bərməy kəldinglər. Bu tutuwelinən hək üstünglardin pəryad kətürməktə, xuningdək ormiqilarning naş-pəryadlıri samawi қoxunlarning Sardari bolqan Pərvərdigarning қulkiqə yətti.

5 Silər bu dunyada həxəmetçilik wə əyx-ixrət iqidə yaxap keliwatisilər. [Köylər] boozulax künigə təyyarlanıqandaq, silərmü boozulxin künigə əzünglərni bordap keliwatisilər. **6** Silər həkkaniy bolouqını gunahkə məhkum kılıp, eltürüp kəldinglər; u silərgə қarxılık kərsətməydi. **7** Xunga, kərindaxlar, Rəbning käyta kəlidiqən künigiqə səwr-takət kılıp turunglar. Mana, dehkan kixi yərning esil mewisini kütidi; yər dəsləpkı wə keyinkı yamoqurlarqa tuyəssər bolouqə uni intizarlıq bilən səwr-takət iqidə kütidi. Silərmü səwr-takət kılıp kəlbinqlərni mustəhkəm kılınqlar. Qırkı Rəbning käyta kelixi yekinlap kəldi.

9 Kərindaxlar, əzünglər sorakka tartımaslikinqlər üçün bir-biringlardin aqırınmanglar; mana, Sorak Kılıqıqi ixik aldida turidü. **10** Pərvərdigarning namida səzliqən burunkı pəyoqəmbərlərning kəndak azab-okubət tartkanlıkı, xundakla səwr-takət kılıqanlığını ülgə kilinglər. **11** Biz mana muxundak [səwr-takət bilən] bərdaxlıq bərgənlərni bəhtlik dəp hesablaymır. Ayupning azab-okubətkə kəndak səwr-takət bilən bərdaxlıq bərgənlərini anglioqansılar wə Pərvərdigarning uningoja ahirkı kılıqinini, xundakla «Pərvərdigarning iq-başrı xəpkət wə rəhimdillik bilən tolojan»lıkinə kərgənsilər. **12** Əmdi i kərindaxlırim, əng muhimimi, kəsəm kılımanglar – nə asman nə zemin nə həckandaq baxqa nərsilərning nami bilən kəsəm kılıqıqi bolmanglar, bəlki «boldıu» desənglər həkikiy «boldıu» bolsun, «yak» desənglər həkikiy «yak» bolsun. Xundak kılıqanda, [Hudanıng] jazasioja qüxməysilər.

13 Aranglarda azab tartkuqi kixi barmu? U dua kilsun. Huxal yürüwatçınlar barmu? U küy-mədhiyə nahxilirini eytsun. **14** Aranglarda aqırık-silaklar barmu? Ular jamaətning aksakallırını qakirtip kəlsun; ular Rəbning namida uning [bəxioqa] may sürüp məsih kılıp dua kilsun. **15** Xundak kılıp iman-ixənq bilən kılıqən dua bimarni sakayıtidü, Rəb uni ornidin turquzidü. Əgar bimar gunahları kılıqan bolsa, bular kaqrürüm kılınidü. **16** Xuning üçün etküzgən gunahliringlərni bir-biringlərə ikrar kilinglər wə xipalıq tepixinglər üçün bir-biringlərə dua kilinglər. Həkkaniy adəmning duasi zor kük wə qong ünüməgə igidur. **17** Ilyas pəyoqəmbərmü bizgə ohxaxla insaniy tabiatlıq idi. U yamoqur yaomisun dəp ihlas bilən dua kıldı; nətijidə, zeminoqa üç yil altə ay heq yamoqur yaomidi. **18** Andin u yənə dua kıldı wə yamoqur käyta yaqdı, yərmü həsul-mewisini yənə bərdi. **19** Kərindaxlırim, aranglarda birsi həkikəttin qətnigən bolsa, wə yənə birsi uni [həkikətkə] kəytursa, **20** Muxundak kixi xuni bilsunki, gunahkar kixini azoqan yolidin kəyturup əkalgüqi xu kixinining jenining elümdin kütuluxioja wə nuroqun gunahlarning yepip koyuluxioja səwəbqi bolidü.

Petrus 1

1 Əysa Məsihning rosuli bolğan mənki Petrustin Pontus, Galatiya, Kapadokiya, Asiya wə Bitiniya əlkiliridə tarkək yaxawatkan musapir bəndilərgə salam. **2** Silər Huda'Atining aldin bilgini boyiqə tallinip, Roh təripidin pak-mukəddəs kılindinglər. Buningdin məksət, silerning Əysa Məsihning itaitida boluxungular wə əkenining üstünglərəq sepilixi üçündür. Mehir-xəpkət wə hatırjəmlik silərgə həssiləp ata kılınoqay! **3** Əzininə zor rəhimdilliği bilən, Əysa Məsihning elümdin tirilixi arklıq bizni yengidin tuqdurup, əlməs ümidiqə nesiwə kılqan Rəbbimiz Əysa Məsihning Huda'Atisioja mubarək-mədhiyiler okuloqay! **4** Demək, silər üçün qırımas, daqsız wə solmas miras ərxələrdə saklanmakta. **5** Ahir zamanda axkarlinixka təyyarlanan nijat üçün, silər etikadınglar bilən Hudanıng ədrətli arklıq kööjdalmaktsıslər. **6** Silər bu [nijattin] zor xadlinişlər — gərgə hazır zərir təpiloqlunda silerning hərhil sinaklar tüپaylıdır kışka wakıt azab-okubət qekixinglərəqə toqra kəlsimü. **7** Altun haman yokılıp ketdiqən nərsə bolsimu, saplıq ot bilən simili. Xuningə oħxax altundın tolimu əmmətlik boloğan etikadınglar sinilip ispatlinidü. Buning bilən Əysa Məsih [kayta] axkarlanan waktida mədhiyə, xan-xərəp wə izzət-hərmət kəltüridi. **8** Əysa Məsihni ilgiri kerüp bakmıcıqan bolsanglarmu, Uni seyüp kəldinglər; wə həzirmu Uni kərməsilsər, lekin Uningə oja yənilə etikət kılıp kəlbinglər ipadiğlisüz xan-xərəpə toloğan huxallık bilən yayradı. **9** Xuning bilən silər etikadınglarning nixani, yəni jeninqlarning nijatiqa müvəssər boluwatisıslər. **10** Silərə ata kılınoqan bu mehir-xəpkətni aldin eytən [ilgiriki] payqambarlar bu nijat-kütküzelülx tooprısında təpsiliy izdəngən, uni qüxinixka tirişkanı. **11** Ularda bolğan Məsihning Rohi ularoja Məsih kəlgüsidsə tartidioqan azab-okubətlər wə bulardın keyinkı kelidioqan xan-xərəplər tooprısında aldin'ala məlumat berip bexarət kəltürginidə, ular bu ixlarning qandak yol bilən wə qaysi zamanda yüz beridioqanlığı üstüda izdəngən. **12** Xuning bilən ularoja bu ixlarnı aldin eytixi ular eżliri üçün əməs, bəlkı silerning hizmitinglarda boləq, dəp ayan kılınoqan. Əmdi bugünkü kündə bu ixlar ərxtin əwətləgən Mukəddəs Rohning kütqi bilən silərgə hux həwərnı yatküzgüqilər arklıq silərgə jakarlandı. Hətta parixtülərmə bu ixlarning tegi-tektini səpselpi qüxiniwelixkə təlpünməktə. **13** Xunga, zehinlirinqlarning belini baçılap, ezunglarnı səgək-salmaq tutunglar, ümидinglarnı Əysa Məsih kayta kərüngən künidə silərgə elip kelidioqan bəht-xapaqtə pütünləy baçlangılar. **14** [Hudanıng] itaətmən pərzəntliyi süpitidə, ilgiriki qəpəllik qəqərliringlərdikidək həwaiy-həwaslərgə berilmənglər. **15** Əksiqə, silərni qakıroqı pak-mukəddəs boləqan oħxax barlıq yürüxturuxinglarda ezunglarnı pak-mukəddəs tutunglar. **16** Qünki [mukəddəs yazmilarda]: «Pak-mukəddəs bolunglar, qünki Mən pak-mukəddəsturmən» dəp hatırılangən. **17** Silər dua kılqınlığında xikilerning həbirining ix-hərkitigə karap yüz-hatırə kılmay Sorak Kılqınuqını «Ata» dəp qakıridikənsilər, undakta bu dunyada musapir bolup yaxawatkan waktinglarnı burun [Hudanıng] rəhim-xəpkətiqə erixmiganıdinglər, [Uning] korkunqida etkütünglər. **18** Qünki silərgə lekin hazır erixtinglər.

malumki, silər ata-bowliringlər təripidin silərgə əldən ulanıb. Bu, kımmitini haman yokitidioqan altun yaki kümüxtək nərsilərning təlimi bilən bolğan əməs, **19** bəlkı əmmətlik kəni bilən, yəni kəm-kütisiz wə daqsız kəza kəbi Məsihning əmmətlik əkenining bədiligə keldi. **20** U dərəvədə dənya apiridə kılınixtin ilgirila [Huda təripidin] xu süpitidə tonuloqan, hazır U zamanıñning muxu ahrirkı wakitləridə silər üçün [bu dunyadoqə əwətilip] axkara kılındı. **21** Silər Uning arkılıq Uni elümdin tirildiür, Uningə xan-xərəp bərgən Hudaqə etikət kılıwatisıslər. Hudanıng [xuni kılıqını] etikadınglar wə ümiderler Əzığə baçlansun tüqündür. **22** Silər həqiqətkə itaət kılqanlıq lərindən kəlbingləri paklap, kərindaxlarnı seyidioqan sahtisiz mehir-muhəbbətəkə kiriştinglər; xunga, bir-biringlərni qin kəlbinglərin kızçoqın seyünglər. **23** Qünki silər yengiwaxtin tuquqludunglar — bu qırıp ketdiqən uruk arklıq əməs, bəlkı qırımas uruk, yəni Hudanıng hayatiy kükke igə wə mənggү turidioqan söz-kalamı arklıq boldi. (**aিন g165**) **24** Qünki [huddi mukəddəs yazmilarda yezilqinidək]: «Barlıq at ığılıri ot-qeptur, halas, Ularning barlıq xan-xərəpi daldakı gülğa oħxax; Ot-qep solixidü, gül hazan bolidu, **25** Birək Rəbniñ söz-kalamı mənggү turidü!» Silərgə yətküzülgən hux həwərdə jakarlanan söz-kalam dal xudur. (**aিন g165**)

2 Xuning üçün silər barlıq rəzillik, barlıq məkkərlilik, sahtipezlilik, həsəthorluk wə həmmə təhməthorluklarnı taxlap, **2** Rəbniñ mehribanlığını tetip bilgənənsilər, huddi yengi tuquqlarıñ bowaklardək bolup [Hudanıng] söz-kalamidiki sap sütkə təxna bolunglar. Buning bilən, silər nijatrinaq [kamalitigə] yetip əsisi. **4** Əmdi silər Uningə oja, yəni adəmlər təripidin ərzimas dəp taxlinip, lekin Huda təripidin tallanqan wə qədirləngən tirik tax Bolquqining yenioja kəlip **5** silər ezunglarmu tirik taxlar süpitidə bir rohiy ibadəthana kılıniqxka, Əysa Məsih arklıq Hudanı hursan kılıdiqan rohiy kürbanlıqlarını sunidioqan mukəddəs kahin kataridikilər boluxka kuruluwatisıslər; **6** Qünki mukəddəs yazmilarda mundak deyilgən: — «Man, tallanqan, kədirləngən bürjak ul texini Zionja koydum. Uningə oja etikət kılıqıçi hərkim hərgiz yergə karap kalmayıdu». **7** Əmdi etikət kılıqıçi boləqan silərgə nisbətən [taxning] kədiri bolidu. Lekin [Uningə oja] etikət kilmədiqənlərəqə nisbətən U [mukəddəs yazmilarda deyilgini] boldi: — «Təmşalar ərzimas dəp taxliwətən bu tax, Burjək [ul] texi bolup tikləndi!», Wa: — «[Bu tax] kixilərgə putlikaxang tax, Adəmni yikitidioqan koram tax bolidu». Qünki [muxundak kixilər] [Hudanıng] söz-kalamıqə itaət kılmaslıkı tüpeylidin putlixip yikili; ularning bundak boluxi aldin bekitilgəndür. **9** Lekin silər bolsanglar [Huda] tallıqan bir jəmat, xahana bir kahinlik, pak-mukəddəs bir el, xundakla Əzığə alahidə has boləqan bir həlkəsilər; buning məksəti, silərni karangoçuluktın Əzinin tilsimat yoruklukıqə qakıroqıqining pəzilətlərini namayan kılıxinglərin ibarət. **10** Burun silər bir həlkə hesablanmayıttınglər, lekin hazır Hudanıng həlkəsilər; [Uning] korkunqida etkütünglər.

bu dunyaçoja musapir wə mehməndursılər, silərdin 6 Dəl muxundak yolda Sarah İbrahimni «ojoram» etünümənki, roh-kəlbinglər bilən ərxılıxidiojan dəp atap, uning səzlirigə boysunattı. Silər həqkandak ətliringlardiki nəps-xəhwatlardin əzünglarnı yırak wəswəsildən korkmay ixlarnı durus kılışanglar, silərmə tutunglar. 12 Yürüx-turuxunglar etikədsizlər arısida [Sarahning] pərzəntliri bolqan bolisilər. 7 Xuningoja esil-pazılıtlıq bolsun. Muxundak kılıqanda, gərqə ular [Sarahning] pərzəntliri bolqan həmənglərə qızılıq olhxax, ay ərlər, silərmə ayalları ilə turuxta, ularını silərgə yamanlıq kılıqular dəp təhmət kılısimu, dəl ayal kixilər bizzindən ajiz bəndilər dəp bilip ularını qüxinip təhmət kılıqan ixlarda silərnəng yahxi əməlliringlərə yetinglər; silər ular bilən [Huda] xapaət kılıqan həyatka kərap, [Hudanı] ularını [oyojitip] yoklaydijojan kündinə ortak mirashor bolup, ularını həmət kiliqnlar. Xundak uni uluqlıxi mumkin. 13 Xunga Rəbning hərmitidə kılışanglar, dualiringlər talosaloquna uqrımadı. 8 AHIRİDƏ, insanlar arisidiki hərbir həkimiyətninq tütümigə, həmmenglər bir niyat bir məksətə, bir-biringlərə qızılıq məyli əng yukarı mənsəptiki padixahqə bolsun yaki həmdərdə bolup, bir-biringlərini kerindaxlarqə seyünglər, u təyinləgən həkukdarlarlaqə bolsun boy sununglar. Qünki bu həkukdarlar [padixah] təripidin yaman ix kılıqularını jazaqə tartix, yahxi ix kılıqularını hərəmtəkə sazawər kılıx üçün təyinləngəndur. 15 Qünki Hudanıng iradisi xundakki, yahxi əməlliringlər bilən nadan adamların orunsız xikayətlərini tuwaklxatxur. 16 Silər ərkin-azad bolqininqər bilən, bu ərkinliklərni yamanlıq kılıxning bəhanisi kiliwalmanglar, bəlkı Hudanıng kuli süpitidə bolup, 17 Barlıq insanları hərmətləngərlər, [etiqadqı] kerindaxliringlərə mehribət kərsitinglər, Hudanıñ körkungular, padixahni hərmətləngərlər. 18 Kullar, hojayinliringlərə toluk korkunq bilən boy sununglar — yalozuz mehriban yürüş; Aman-hatişəmləknı izdəp, uni koçlap yürüş. 19 Qünki əgər birsi Huda aliddə pak wijdanlıq bolux üçün nahək azab-okubət qəksə həmdə bularqa səwr-takət kilsə, bu Hudanı hursan kılıdu. 20 Qünki əgər silər gunah, etküzüp, tegixlik urulqininqərələr, uningoja bərdaxlıq bərsanglar, buning mahtanıdək nemisi bar! Lekin yahxi ixlarnı kılıp azab-okubət qəksərlər həmdə uningoja bərdaxlıq bərsanglar, u Hudanı hursan kılıdu. 21 Qünki silər dəl xuningoja qakırıldığlar. Qünki Məsihəmu silər üçün azab-okubət qekip, silərni Əzining izidin mangsun dəp, silərgə üləq kəldirdi; 22 «U gunah, sadir kılıp bakmıcıqan, Uning aqzidin həqkandak, aldamqılıq-yalqanqılıkmu tepilmas». 23 U həkərətlənginidə, til kəyturməytti. Azab-okubət qəkkəndə, U həq təhdit 18 Qünki Məsih bizni Huda bilən yaraxturux üçün, salmaytti; əksiqə, Əzini adil həküm qıçaroquqining yəni Həkənali Bolqoqı həkənaliyəməslərni dəp, kollırıqoja tapxuratti. 24 U Əzi bizning gunahqə birlə ketimlik azab-okubət qəkti; gərqə U tən jəhəttə nisbətən elüp, həkənaliylikə nisbətən yaxiximiz üçün tütəylidin azab-okubət qəkkininglərinə əwzal, [əlwattə]. yaqəq türükətə gunahlırimizni zimmisiga aldı; silər U solap koyulqan rohlar ning yəniqə muxu rohiy Uning yarılırları bilən xipa taptinglər. 25 Qünki burun silər koylardək yoldın ezip kətənsilər, lekin hazır jeninqlarning padicisi həm yetəkqisinin yəniqə kəytip kəldinglər.

3 Xumingoja ohxax, i ayallar, silər ərliringlərə boy sununglar. Xundak kılışanglar, hətta səz-kalaməja itaət kılımədijojan erlər bolsa, eż ayalining bu pəzilitidin təsirlinip, ihlasmənlək bilən etküzən pak yürüxturuxinglərə kərap, gap-səzsizla kayıł kilinidü. 3 Güzəlliliklər sırtkı kərənütüxtin, yəni alahidə erüwaləjan qeqinglər wə takıqojan altun zibü-zinnətlərdin yaki esil kiyimlərdən bolmisun, 4 bəlkı «kəlblinglardiki əzünglər», yəni memin wə tinq rohətin bolqan qırımas güzəlliktin bolsun; bundak [güzəllik] Hudanıng allidə intayın kimmətləktur. 5 Qünki burunkı qaqılarda, Hudaqə ümidiñi baqlıqan ihlasmən ayallar dəl muxundak [güzəllik bilən] əzlərini zinnətləp, ərlirigə itaət kılatti.

6 Dəl muxundak yolda Sarah İbrahimni «ojoram» dəp atap, uning səzlirigə boysunattı. Silər həqkandak ətliringlardiki nəps-xəhwatlardin əzünglarnı yırak wəswəsildən korkmay ixlarnı durus kılışanglar, silərmə tutunglar. 12 Yürüx-turuxunglar etikədsizlər arısida [Sarahning] pərzəntliri bolqan bolisilər. 7 Xuningoja esil-pazılıtlıq bolsun. Muxundak kılıqanda, gərqə ular [Sarahning] pərzəntliri bolqan həmənglərə qızılıq olhxax, ay ərlər, silərmə ayalları ilə turuxta, ularını silərgə yamanlıq kılıqular dəp təhmət kılısimu, dəl ayal kixilər bizzindən ajiz bəndilər dəp bilip ularını qüxinip təhmət kılıqan ixlarda silərnəng yahxi əməlliringlərə yetinglər; silər ular bilən [Huda] xapaət kılıqan həyatka kərap, [Hudanı] ularını [oyojitip] yoklaydijojan kündinə ortak mirashor bolup, ularını həmət kiliqnlar. Xundak uni uluqlıxi mumkin. 13 Xunga Rəbning hərmitidə kılışanglar, dualiringlər talosaloquna uqrımadı. 8 AHIRİDƏ, insanlar arisidiki hərbir həkimiyətninq tütümigə, həmmenglər bir niyat bir məksətə, bir-biringlərə qızılıq həmdərdə bolup, bir-biringlərini kerindaxlarqə seyünglər, iq-baqqri yumxak wə kəmtər bolunglar. 9 Yamanlıqka yamanlıq, ahanetkə ahanət bilən əməs, əksiqə, baht tiləx bilən jawab kəyturunglar. Qünki silər dəl bu ixqə qakırıqansılər; xuning bilən əzünglər bəhtkə mirashor bolisilər. 10 Qünki [mukəddəs yazmılarda yezilojinidək]: «Kimki həyatni seyüp, yahxi kün kergüqi bolay desə, Tilini yamanlıqtañ tartsun, Ləwliri məkkərləktin neri bəs; 11 Yamanlıqtañ ezini tartip, Güzel əməllərni kılıp yürüş; Aman-hatişəmləknı izdəp, uni koçlap yürüş. 12 Qünki Pərvərdigarnı kezi həkənaliyaların üstidə turidu, Uning kuliği ularning iltijalırıqo oquk turidu; Lekin Pərvərdigarnıñ yürüzi raziñliq yürgütüqilərgə karxi turidu». 13 Əgər silər daim yahxi ixlarnı kılıqka intilsənglər, kim silərgə yamanlıq kilar? 14 Lekin hətta həkənaliylik yolida azab-okubət qəksənglər, ohxaxla bəhlilişlər! Lekin ularning wəhimisidin korkmanglar wə alakzadə bolmanglar; 15 bəlkı kəlblinglərə Rəb Məsihni hursan kılıdu. 16 Qünki əgər silər gunah, etküzüp, həmmənidin üstün dəp bilinglər; silərdə bolqan ümidiñin səwəbini soriqanlıqda memin-mulayimlik wə iħlaslik bilən jawab berixkə həmimə təyyar turunglar. 17 Hərdaim wijidəninqərələr, pak tutunglər; xuning bilən silərgə «yamanlıq kılıqular» dəp təhmət kılıqanlar silərnəng wəjəhdə bolqan pəzilətlik yürüx-turuxunglari kərəp, eżləri kılıqan tehmətlərdin hijil bəs; 18 Qünki Əzini adil həküm qıçaroquqining yəni Həkənali Bolqoqı həkənaliyəməslərni dəp, kollırıqoja tapxuratti. 19 Qünki Məsih bizni Huda bilən yaraxturux üçün, salmaytti; əksiqə, Əzini adil həküm qıçaroquqining yəni Həkənali Bolqoqı həkənaliyəməslərni dəp, kollırıqoja tapxuratti. 20 [solap koyulqan] rohlar burunkı zamanda, yəni Nuh [pəyənəmbər]ning künnilridə, kəma yasiliwatqan məzgildə Huda səwrqanlıq bilən [kixiləرنin towa kılıxını] kütkinidə, Uningqə itaətsizlik kıldı. Pəkət xu kemigə kirğan birkənqisi, yəni jəmij səkkiz jan su arkılık kutkuzuldi. 21 Mana bu «suşa qəmüldürük»ning bəxəriti bolqan. Əmdi qəmüldürük — bədənning kirdin tazilinixi əməs, bəlkı adəmning pak wijdan bilən əysə Məsihning tirildürülüxi arkılık Hudadin tiligan təlipi — bizni hazır kutkuzuwatidu 22 (Masih [tirilip] ərkəkə qikip, pərixtiələr, barlıq rohiy həkukdarlar wə kütlükler Uningqə boysunduruldu wə u Hudanıng ong yenida turmakta).

4 Əmdi Məsih tenidə azab-okubət qəkkənikən, silərmə xundak iradə bilən əzünglərni korallandurungular (qünki [Huda yolidə] əz tenidə azab-okubət qəkkən kixi

gunahṭin kol üzgən bolidu; **2** undak kixi tenidə kalojan yetəkqılık hizmitidə bolup, uni məjburən əməs, bəlki həyatını yənə insaniy nəps-həwəslərgə berilix bilən ihtiyyarən zimminglaroja elinglar; pul-dunya üçün əməs, əməs, bəlki Hudanıng iradisigə muwapık etküzidü). **3** bəlkı huxallıq bilən kilinglar. **3** Hudanıng padisişa Qünki künlürimizni yat əllik etikadsızlarning iradisigə oqojining ez təəllükatlırıcıja bolojniidək bolmay, bəlki əməl kiliç bilən, yəni hərtürlük buzukqılık-xəhənənlilik, ularoja ülğə bolunglar. **4** Xundak kilsanglar, Bax nəps-həwəslər, hərəkəxlik, ayx-ixrət, mayhorluk wə Padıçı axkarə bolojanda, mənggü tozumas xan-xərap yirginqlik butpərəsliklər iqidə etkuizginimiz əmdi tajıça erixisilər. **5** Əy yaxlar, qonglaroja boyusununglar. kupaya kilar! **6** Bu ixlarda ular silerning ularoja Xuningdək, həmminglər bir-biringlaroja nisbətən kiçik həmrəh bolup xundak iplassılkə yügürmənliliklərə peillikli üstünglaroja oriwinglar. Qünki: «Huda əjəblini, silərni həkarətlitməktə. **5** Ular haman həm təkkəbburlarоja kárnidur, lekin memin-kəmtərlərgə tırıklarıni wə elgənlərni sorak kiliçka tayyar Turquqıja xəpkət kıldılı. **6** Əzünglarnı Hudanıng kudratlık koli hesab bərməy kalmayıdu. **6** Xunga dəl xu səwəbtin, astida tewən tutunglar. Xundak kilsanglar, wakğıt-əlgənlər ette yaxawatkan insanlar [sorak kiliñidiojan]dak saiti kəlgəndə Huda silərni yüksəri ketüridi; **7** Barlık sorak kiliñip, Huda oja nisbətən rohta yaxisun dəp, əjom-kaçoyuliringlarnı Uning üstığa taxlap koyunglar. ularojumu hux həwər yətküzülgən. **7** Əmdi barlık Qünki U silerning əjeminglarnı kıldılı. **8** Əzünglarnı ixlarning ahirlixidiojan künü yekin laxmakta; xunga, hoxyar wə səgək tutunglar. Qünki düxmininglər bolojan salmak bolunglar wə dua kiliçka səgək turunglar. **8** Ləkin həmmidin mühimi, bir-biringlaroja kizojin mehîr-muhəbbətə turuweringlar. Qünki «mehîr-muhəbbət nuroqunilojan gunahlarnı yapar». **9** Bir-biringlardın aqırınməy əzəra mehməndost bolunglar. **10** Huda təripidin hərbiringlaroja ata kiliñidən iltipatka binaən, uning hərətəplik mehîr-xəpkəntini kixilərgə yətküzidiojan yahxi oqojidarlar süpitidə, bu iltipat bilən bir-biringlaroja hizmat kilinglar. **11** Kim sez kilsa, u Hudanıng kalam-bexarətlərini yətküzgüqə süpitidə sezlisin. Kim baxxılara hizmat kilsa, u Huda ata kiliçan küq-kudriti bilən hizmat kilsun. Xundak bolojanda, Huda həmmə itxa Əysə Məsih arxılık uluqlonidu. Barlık xan-xərap wə küq-kudrat Uningoja əbadıl'əbediqə mənsuptur, amin! (**aiōnios g165**) **12** Səyümlüklikim, otluk sinakning bexinglaroja qüxkənlilikə karap, ajayıb ixka yoluşup kaldım, dər həyrəm kalmangalar. **13** Bəlki, Məsihning azab-okubətlirigə kandak ortak bolojan silwanusning wasitisi bilən silərgə yollidim. Uxbu hətni yeziximming maksiti, silərgə jekiləx wə silərni riqəbtələndirüix, xundakla Hudanıng həkikiyə mehîr-yoluk kəldim, dər həyrəm kalmangalar. **13** Silər, xəpkətininənə xundak ikənlilikə guwahlıq berixtin ibarəttür. Bu mehîr-xəpkəttə qing turunglar. **13** Silər bolsanglar, silər xundak xadlininqlar. Xuning bilən Uning xan-xəripi ayan kiliñinidə, silermu yayrap oqlum Markustin silərgə salam. **14** Bir-biringlar bilən xadlinisilər. **14** Silər Məsihning nami tüpaylidin mehribanlarqə seyüxtip salamlixinglar. Silərgə, yəni Məsihdə bolojan həmminglərə amanlıq-hatırjəmlik tapxursun.

5 Əmdi mən aranglardiki akşakallardin (Məsihning azab-okubətlirinig guwahlığı, namayan kiliñidiojan xan-xərəpkə nesip bolojuqi wə silərgə oxhax bir akşakal süpitidə) xuni etünimənki, **2** — Hudanıng silerning aranglardiki padisini obdan bekinglar; ularoja

Petrus 2

1 Əysə Məsihning kuli wə rosuli boləjan mənki Simeon Petrustin Hudayimiz wə Kütküzəquqimiz Əysə Məsihning həkkaniyılık arkılık biz bilən ohxax kimmətlik bir etikadqa müyəssər kılınojanlarşa salam! **2** Silər Hudanı wə Rəbbimiz Əysəni qongkür tonuqanseri, mehîr-xəpkət wə hatırjəmlik silərgə həssiləp axkay!

3 Bu [duyayımlı] asası — biz bizni Əzining xanxəripi wə esil pəzilintininq təsiri arkılık Qaqiroquqını qongkür tonuqanlıkimiz üçün, Uning ilahiy küçəkdən qayğılılığına və ihlasmənlilikə mengiximizə kerəklik boləjan həmmimini ata گıldı. **4** U muxu pəzilətləri arkılık bizə kimmətlik, əng uluq wadılerni bardı, bular bilən silər bu dunyadıki həwaii-həwəslərdin boləjan iplaslıktın kutulup, Hudalıq təbiətkə ortak nesip bolalaysılr. **5** Dəl muxu səwəbtin, silər pütnüüt külənglər bilən etikadınglarşa esil pəzilətni, esil pəzilintilərlərə bilimli, **6** bilimlərə tamkinlikni, tamkinliklərinə qidamlıknı, qidamlıkinglarşa ihlasmənlilikni, **7** ihlasmənlikinglarşa kərindaxlik mehribanlıknı, kərindaxlik mehribanlıkinglarşa mehîr-muhəbbətni kərsitixni koxuxka intilinglar. **8** Qünki bu hususiyətlər silərdə bar bolsa, xundakla exip beriwaqtan bolsa, bular silərnı Rəbbimiz Əysə Məsihni qongkür tonuqxə [intilixtə] ix-əməlsiz wə mewisiz қaldurmaydu. **9** Əmma əgər birsidə bular kam bolsa, u kor adəmdur — u burnining uqınıla kəralaydiqan, ilgiriki gunahlıridin pak kılınojinini untuqan bolidu. **10** Xuning üçün, ikerindaxlar, silər [Huda təripidin] qakirilojanlıkinglərini, xundakla tallanojanlıkinglərini jazməltürükə intilinglar. Xundak kilsanglar, həqiqən teyilip kətməysilər. **11** Xundak boləjanda Rəbbimiz wə Kütküzəquqimiz Əysə Məsihning mangüllük padixaşlıklıdimu kızojin қarxi elinisiilər. (aiōnios g166) **12** Xunga, gərqə silər bu ixlarnı bilgən bolsanglarmu, xundakla bizgə igə kılınojan həkikəttə mustəhkəmləngən bolsanglarmu, mən yanılı hərdaim bu ixlarnı esinglarşa salmaqçımañ. **13** Dərwəkə, mən muxu qedirimdə bolsamla, bularını səminglarşa selip, silərni oyotip turuxni layık kərimən. **14** Qünki Rəbbimiz Əysə Məsihning burun manga ayan kılıjinidak, mening bu qedirim pat arida uqamdin seliwtelidilojanlıknı bilip turuptiman. **15** Bərhək, mən silərnəng bu ixlarnı mən bu dunyadın kətkinimdi keyimmu hərwakıt esinglarşa kəltürtüxüngər üçün küqümning bariqə intilimən. **16** Qünki biz silərgə Rəbbimiz Əysə Məsihning küçəkdəti wə həzir boluxini ukıturojinimizda hərgizmə hıyligərləktin oydurup qıkılıjan riwayətlərgə əgəxmədik, bəlkı biz Uning həywətlik xan-xəhrətigə ez kezimiz bilən guwahqımız. **17** Qünki U muğəddas taqda Huda'Atidin xan-xəhrət wə uluqlukka erixkəndə, axı uluq xanxərəplik yərdin: «Bu Mening seyümlük Ooqlum, Mən Uningdın hursənmən» deyən xundak zor bir awaz Uningəja yətküziiltüp anglidən. **18** Muğəddas taqda biz Uningəja həmrəh bolup billə turoqan boloqaqka, ərxtin bu awaz anglanqojinida bizmə ez kulikimiz bilən uni angliduk. **19** Uning üstügə həmmimizdə payəmbərlər yətküzən tolimu ixənqlik bəxarətlik söz-kalam bardur; silər tang süzülgüqə, tang yultuzi kəlbinqarnı toluk

yorutkuqə bu söz-kalamıqə kulaq salsanglar, yahxi kılıjan bolisilər (bu söz-kalam huddi karangoquda qaknap turidiqan qırıqşa oxhaxtur). **20** Xuni həmmidin muhüm dəp bilinxıllar kerəkki, mukəddəs yazmilardiki həqkaysı wəhiy payəmbərlərinəq ez qıxıqənisi boyiqə yətküziiltənəməs. **21** Qünki həqkandaq wəhiy-bexarət insanlarning iradisidin kələgen eməs, u bəlkı Hudanıgə mukəddəs adəmləri Mükəddəs Roh təripidin yetəklərinip, Uning türkisi bilən eytən söz-kalamdır.

2 Lekin burun halk iqidə sahta payəmbərlər qikkan, xuningdək aranglardımı sahta təlim bərgüqilər məydanoja qikidu. Ular soğunup kirip, əhalətəkə elip baridiqan bidət təlimlərni aranglarşa astirtin kırğızüp, hətta eziyinə hər klixıqə setiwaləjan işiśidinmu tenip, buning bilən ez bəxiqə tezla əhalətəkə qixarıridü. **2** Nuroqun kixilər ularning xərməndiliğə əgixip ketidü, xuningdək ularning səwəbidin həkikət yoli həkərətəkə uqrayıdu. **3** Ular əqəzliyikdən oydurma sezlər bilən silərnı satidiqan meli kildi. Əmdi ularning bəxiqə heli burunla bekitilənən jaza bikar olturmaydu, ularning əhalətəkə bolsa uhlap yatmadu. **4** Qünki Huda gunah sadir kılıjan pərixtılerni ayap olturmay, bəlkı ularni təhətisaraning həngiə taxlap, sorakka tarkıqə zulmətlik karangoşuluqtıki zənjirlər bilən solap koyqan yərdə, (Tartaroō g5020) **5** xundakla kədimki dunyadikilərnimə ayap koymay, hudasızlıkka berilgən dəvət kılıqı Nuñi baxka yättisi bilən saklap kalojan yərdə — **6** Əmdə keyin Sodom wə Gomorra xəhərlərini keyinkı dəwərlərdiki hudasızlıkka berilgənələrgə iibrət bolsun dəp bekitip, bəxiqə küləptlik jazanı qixürüp kül kılıjan, **7** xuning bilən birgə muxu ahlaksızlarning buzukqılıklıridin yirginip azablanqan, həkənəyə bilən Lutni ular arisidin kutuldurojan yərdə — **8** (ən) xundak kixilərning iqidə yaxiojan həkənəyə bilən həkənəy kəlbə hər künə angliqən wə kərgən itaatsizliklər tūpəlyidin azablinatti) **9** Əmdi xuni kərūwalalaymizki, Rab ihlasmənlərni duq kəlgən sinaklıardin qandak kütükuzuxni wə xuningdək həkənəyisizlərni sorak künigiqə jazalinixka saklap koyuxni bili. **10** Bularning arisidiki ez ətlirigə əgixip pasık həwəslərgə berilgən, xundakla həkək igilirigə səl kəriqənlərinən jazasi tehimü xundak bolidu. Muxundak kixilər həli qong, məmənqılərdür, ular «[rohıy] uluqlar»qə həkərət kılıxın həq korkmaydiqanlardur. **11** Hətta ularndan küqəkudrətə üstün turidiqan pərixtılerni Perwərdigarning alidda bu «[uluqlar]-[ni]» həkərət bilən ərz kilmaydu. **12** Əmma bular huddi owlınip boozulxinix üçün tuquləjan yawayı əkəlsiz həywənlərdək kelip, əzliyi qixənməydiqan ixlər üstidə həkərətlik söz kildi wə xundakla əzliyinə hələkət ixləri bilən toluk əhalət bolidu, **13** xundakla ez həkənəyisizlikə tuxlük jazanıgə mewisini yeydi. Ular hətta kündüzi oquklar, aysx-ixrət kiliixnimə ləzzət dəp hesablaydu; ular [silərgə] nomus wə daqı kəltürüp silər bilən bir dastihanda olturup, ez məkkarəklərindən zoklinidü. **14** Ələrning zinahorluk bilən toləjan kezli rüyənə qədir kılıxın tūləməydi; ular tutamı yok kixilərni eziqturdu; ular kəlbini əqəzliyikə kəndtürgən, lənətəkə yekin bilalırdur! **15** Ular toqra yoldın qətnəp, Bosorning

oçlı Balaamning yoliqa əgixip kətti. U kixi haram ətküzip, **12** Hudanıng künini təlmürüp kütüp, u künning yolda tapkan həkni yahxi kərgüqi idi, **16** lekin u tezrək kelixi üçün intilixinglar kerək əməsmə? U kılolan kəbihlikli tüpəylidin tənbihini yedi (zuwansız künning kelixi bilən pütün asmanlar otta yokap tügenydu exək insanning awazı bilən sezləp pəyərəmberning wə kainatning barlık kurulmiliri xiddətlilik otta erip əhmikəna ixini tosti). **17** Mana muxundak kixilər kürup kətənən bulaklar, borandin həydilip yüksən tumanlarla ohxaydu; ularqa mönggülük zulmətning qapkarangojulukida jay hazırlap koypulojan. (**questioned**) **18** Qünki ular yalojan-yawidak, yoqon sezlər bilən mahtimip, adamning ətlik həwəslərini koçot tip əyx-ixrat idilri bilən ezitkuluk yolidə mengiwatqanlardın ezlirini yengila qəfurqanları azduridu. **19** Ular muxu kixilərgə «Silərni ərkinlikkə erixtirümüz» dəp wəda kılıdu, lekin əzlirı əməliyəttə buzuklukning kulliridur. Qünki adəm nemə təripidin boysundurulujan bolsa, xuning küli bolidu. **20** Qünki əgar ular Rəbbimiz wə Kütküzələqimiz Əysə Məsihni tonux arkılık bu dunyaning pasiklikləridin kutulup, keyin xularqa yənə bacılınip, boysundurulujan bolsa, ularning keyinkı hali dəsləpkisidimən bəttər bolidu. **21** Qünki həkkaniyilik yolını biliş turup, eziqə yətküzülgən mukəddəs əmrindin yüz erügəndin kərə, bu yolinə əslindən bilmigini əwzəl bolatti. **22** Muxu ixənqlik həkmətlik sezlər ularda əməlgə axurulidu: — «It aylinip ez kusukını yər» wə yənə «Qoxka yuyunup qikipli kaytidin patkakta eojarə».

15 wə Rəbbimizning səwr-tağıtını nijat dəp bilinglar, dəl səyümlük kərindiximiz Pawlusmu eziqə ata kılınoğan danalıq bilən bu ixlar tooruluk silərgə yazçısan; **16** barlık hətliridim u bu ixlar həkkidə tohtılıdu. Uning hətliridə qüixinix təs bolovan bəzi ixlar bar; bu ixlarnı təlim almıqan wə tutami yok kixilər mukəddəs yazmılarning baxka kişiimlərini burmilioğandək, burmilap qüxəndüridu **17** Xuning bilən ez bexiqə həlakət elip kelidə. **18** Xuning bilən, i səyümlüklerim, [mən eytən] bu ixlarnı aldın'ala bilgənikənsilər, bu əhlaksızların şəpsətləri bilən azdurulup, mustəhkəm turuxunglarnı yokitip koyuxtin həxyar bolunglar. **19** Əksiqə, [Hudanıng] mehrə-xəpkiftidə həm Rəbbimiz wə Kütküzələqimiz Əysə Məsihə bolovan bilixtə dawamlıq, esünglər. Uningənə həm həzir həm axu əbəd künigiqə barlık xan-xərəp mənsup bolmayı! Amin! (**aiən g165**)

3 I səyümlüklerim, həzir silərgə bu yeziwatkinim ikkinçi hetimdir. Hər ikki hetimdə silərning sap kənglünglərni oyojtıp, xu ixlarnı aslitikə intildimki, **2** mukəddəs pəyərəmbərlər burun eytən sezlərgə wə Rəbbimiz həm Kütküzələqimizning rosulliringlar arkılık yətküzənən əmriqə kəngül belüxünglərni etüünmən. **3** Əng muhimi xuni bilixinglər kerəkki, künlerning ahırda ezining həwayı-həwəslərinin kaynığı kirdiğən, məshira kılıdıcıq mazakqlar qıkıp: **4** «Keni, Uning kaytip kelimən degən wədisi?! Ata-bowlırimiz [əlümdə] uhlap kələqəndin taki həziroqə həmmə ixlar dunya apiridə bolovan wakittiki bilən ohxax hələttə ketiwiyatidə» dəp meshira kiliqidu. **5** Həlbuki, ular əng kədimki zamanda Hudanıng sezi bilən asmanlarning yaritiloğanlığını wə xuningdək yərning sudin qıqqan həm suning wasitisi bilən barlıqka kəgənlilikini etay untuydu; **6** xu amillarning wasitiləri bilən xu zamandiki dunya kəlkündin qərkələp yoxaldı. **7** Əmma həzirki asmanlar bilən zəmin ohxaxla xu sez bilən ihləssiz adamlar sorakka tartılıp həlak kılınidıcıq anu kündə otta kəydürülükə saklinip, ta xu künigiqə həlidin həwər elinip turidi. **8** Əmdi i səyümlüklerim, xu ix nəzirinqərdin qaçmışunki, Rəbgə nisbətən bir kün ming yıldək wə ming yıl bir kündəktur. **9** Rəb Əz wədisini [orundaxni] (bəzilərning «keqiktürdi» dəp oyliqinidək) keqiktürgini yok, bəlkı heqkimming hələk boluxını halımay, həmmə insanning towa kilixiqa kirixini arzulap, silərgə kəngqılık kılıp [wakitni sozmakta]. **10** Lekin Rəbning künü huddi oqırının kelixidək [kütlümigən wakıttı] bolidu. U künə asmanlar xiddətlək güldürilənən awaz bilən əqayib bolup, kainatning barlık kurulmiliri xiddətlilik otta erip tügenydu; zemin wə uningdiki pütküll nərsilərmə keyüp ketidu. **11** Həmmə nərəsə mana xundaq erip yokılıdıcıq yərə, silər kəndək adəmlərdin boluxunglər kerək? — hayatinglərni pak-mukəddəsliktə wə ihsəmənlilikə

Yuhanna 1

1 Əzəldin bar bolouqı, əzimiz anglojan, ez kezlimiz tiklip kariojan wə köllirimiz bilən tutup siliojan həyatlık Kalamı tooprısında [silərgə bayan kılımımız] **2** (bu həyatlık bizgə ayan bolup, biz uni kerdük, Xuning bilən bu həkətə guwahlıq berimiz həmdə Ata bilən bille bolup, keyin bizgə ayan bolojan xu mənggültük həyatni silərgə bayan kılımımız) (*aiōnios g166*) **3** — silərnimə biz bilən sirdax-həmdəmliktə bolsun dəp biz kərgənlirimizi wə anglojanlırimizni silərgə bayan kılımımız. Bizning sirdax-həmdəmlikimiz Ata wə Nuning Ooqli Əysə Məsih biləndur. **4** Silərning huxallıqınglar tolup taxsun dəp, bularni silərgə yeziwatimiz. **5** Wə biz Nuningdin anglojan ham silərgə bayan kılıdıcıq hawirimiz manı xudurki, Huda nurdur wə Nuningda heqkandakar kərangojuluk bolmayıdu. **6** Əgər biz Nuning bilən sirdax-həmdəmlikimiz bar dəp turup, yənilə karangojulukta yürsək, yalojan eytikan wə həkikətkə əməl kilmiojan bolimiz. **7** Lekin U Əzi nurdə bolqojindək bizmu nurdə mangsak, undakta bizning bir-birimiz bilən sirdax-həmdəmlikimiz bolup, Nuning Ooqli Əysə Məsihning keni bizni barlık gunahtın paklaydu. **8** Əgər gunahımız yok desək, ez əzimizni aldiojan bolimiz həmdə bize həkikət turmaydu. **9** Gunahlırimizni ikrar kilsək, U bizning gunahlırimizni kəqürüm kılıp, bizni barlık həkkaniyisizliktin pak kılıxka ixənqlik həm adildur. **10** Əgər gunah kilmidük desək, Uni yalçançıq kılıp koypojan bolimiz wə Nuning sez-kalamı bizdin orun almiojan bolidu.

2 I əziz balilirim, mən silərni gunah sadir kilmisun dəp, bu sezlərni yeziwatimən. Mubada birsi gunah sadir kilsə, Atining yenida bir yardımçı wəkilimiz, yəni Həkkaniy Bolouqı Əysə Məsih bardur. **2** U Əzi gunahlırimiz üçün [jazani ketürgüq] kəfarəttür; muxu kafarət pəkət bizning gunahlırimiz üçünla əməs, bəlkı pütkül dunyadikilərinin gunahlıri üçündür. **3** Bizning uni tonuqanlıkimizni biləlximiz — Nuning əmrlirigə əməl kılıximizdindur. **4** «Uni tonuyman» dəp turup, Nuning əmrlirigə əməl kilmioquçı kixi yalçanqidur, uningda həkikət yoktur. **5** Lekin kimki Nuning sezığa əməl kilsə, əmdi uningda Hudanıng mehîr-muhəbbəti həkikətən kamalatka yətkən bolidu. Biz əzimizning Nuningda bolqojanlıkimizni ənə xuningdin bilimiz. **6** «Hudada turup yaxaymən» degişi bolsa [Əysanıng] mangojindək ohxax mengixi kerək. **7** 1 seyümlüklirim, silərgə [burun anglap bakmiojan] yengi bir əmrni əməs, bəlkı daşlıptin tartıp silər tapxuruwalojan kona əmrni yeziwatimən. Uxbu əmr silər burundinla anglap keliwatkan şək-kalardur. **8** Lekin yəna kəlip manı silərgə yeziwatkınınnı yengi əmr [desəkmə bolidu]; bu əmr Məsihədə həm silərdimə əməl kiliñməktə, qünki karangojuluk etüp kətnəktə, wə həkikiy nur alliqəqan qeqilixkə baxlıdi. **9** Kimdəkim əzini «nurda yaxawatimən» dəp turup, kərindixini eq kersə, u bügüngiçə karangojulukta turuwatkan bolidu. **10** Kərindixioja mehîr-muhəbbət kərsətkən kixi yorulkulğa turmakta, uningda gunahka putlaxturidiojan həqnemə kalmayıdu. **11** Lekin kərindixini eq kərgən kixi karangojuluktidur; u karangojulukta mangidu wə kəyərgə ketiwatkanlığını bilməydi, qünki karangojuluk

uning kezlini karioju kiliwətkən. **12** Mən bularni silərgə yeziwatimən, i əziz balilirim, qünki gunahlıringər Nuning nami üçün kəqürüm kılındı. **13** Mən buni silərgə yeziwatimən, i atilar, qünki silər əzəldin Bar Bolouqını tonudunglar. Mən buni silərgə yeziwatimən, i yigitlər, qünki silər u rəzil üstdin oqlıbə kıldınglar. **14** Mən buni silərgə yeziwatimən, i əziz balilirim, qünki silər Atini tonudunglar. Mən buni silərgə yeziwatimən, i atilar, qünki silər əzəldin Bar Bolouqını tonudunglar. Mən buni silərgə yeziwatimən, i yigitlər, qünki silər küglüksilər, Hudanıng sez-kalamı silərdə turidu wə silər u rəzil üstdin oqlıbə kıldınglar. **15** Bu dunyani wə bu dunyadiki ixlərni seyməngərlər. Hərkim bu dunyani seysə, Atining seyğüsü uningda yoktur. **16** Qünki bu dunyadiki barlık ixlər, yəni əttiki həwəs, kəzərdiki həwəs wə həyatiqa bolojan məqrurlukning həmmisi Atidin kəlgən əməs, bəlkı bu dunyadın bolqandur, halas; **17** wə bu dunya wə uningdi ki həwəslərning həmmisi etüb ketidü. Lekin Hudanıng iradisiga əməl kiloquçı kixi məngüy yaxaydu. (*aiōn g165*) **18** Əziz balilirim, zamanning ahirki saiti yetip kaldi; wə silər dəjjalning [ahir zamanda] kelidiqanlığını anglojininglardək, əməliyyətə bolsa hazırlıning ezdilə nuroqun dəjjallar maydanoja qıktı; buningdin zamanning ahirki saiti bolup kələqanlıki bizgə malum. **19** Ular arımidzin qıktı, lekin ular əslidə bizişlərdin əməs idi. Qünki əgər bizişlərdin bolojan bolsa, arımidza turiwərgən bolatti. Lekin ularning həqkaysisinən əslidə bizişkilərdin bolqojanlıkı pax kəlinənənlik üçün ular arımidzin qıkip ketti. **20** Həlbuki, silər bolsanglar Mukəddəs Bolouqının kəlgən məsihliyiqi Rohtın nesip boldunglar wə xuning üçün silər həmmə ixni bilişlər. **21** Silərgə bu hətni yiziximdiki səwəb, silərning həkikətni bilmənliklər üçün əməs, bəlkı həkikətni bilip, yalojanlıqılık həkikəttin kelip qıkmaydiqanlığını bilgənliklər tütündür. **22** Əmisə, kim yalojançı? Əysanıng Məsih ikonlini inkar kiloquçı kixi bulsa, u yalojanqidur. Ata wə Ooqlu ni inkar kiloquçı kixi ezi bir dejjaldur. **23** Kimdəkim Ooqlu rəq kilsə uningda Ata bolmayıdu. Lekin Ooqlu etirap kilsə, uningda Ata bolidu. **24** Silər bolsanglar, burundin anglap keliwatkınınglarnı ezinglərdə dawamlık, turozquzuweringərlər. Burundin anglap keliwatkınınglarnı silərdə dawamlık turiwərsə, silərmə dawamlıq Ooqlı wa Atida yaxawatkan bolisilər; **25** wə Uning bizgə kilojan wədisi bolsa dəl xu — məngüy həyatlıktır. (*aiōnios g166*) **26** Silərni azdurmakçı bolqojanlırnarı nəzərdə tutup, bularni silərgə yazardı; **27** Silər bolsanglar, silər Nuningdən köbul kilojan məsihliyiqi Roq silərdə turuweridu, silər həqkimning eğitixigə möhtaj əməssilər; bəlkı ənə xu məsihliyiqi Roq silərgə barlık ixlər toqrouluk eğitiwatkandək (U həktür, həq yalojan əməstür!) — həm əgətkəndək, silər dawamlıq Nuningda yaxaydiqan bolisilər. **28** Əmisə, i əziz balilirim, dawamlıq Nuningda turup yaxaweringərlər. Xundak kilsanglar, U hərkəqan kaytidin ayan bolqanda korkmas bolimiz həm U kəlgənidə Nuning aldida həq hijalat bolup kalmaymiz. **29** [Hudanıng] həkkaniy ikənlilikini bilgənliknisi, həkkaniyılıkça əməl kiloquqların hərbərinin uning təripidin tuqulmuşuqı ikənlilikinimə bilsanglar kerak.

3 Karanglar, Ata bizgə xundak qongkur mehîr-muhâbbat kersâtkenki, biz «Hudanıng əziz balılırı» etikad kılıxımız həmdə Uning bizgə tapiliojiniñidək bir-dəp ataldık — wə biz həqîkətənmü xundak. Bu dunya xı səwəbtin bizni tonup yətməydi, qünki bu dunya Uni tonumidi. **2** Seyümlüklirim, biz hazır Hudanıng yaxaydiojan wə [Hudamu] uningda yaxaydiojan bolidu. əziz balılıridurmız; kəlgüsidi qandak bolidiojanlıkımız tehi oquq ayan kılıniojan. Bırak U [kayıtidin] ayan kılınoanda, Uningoja ohxax bolidiojanlıkımızni bilimiz; qünki xu qaçda biz Uning əynəni kərimiz. **3** Wə [Məsihə] ümidi baqılıqan hərbir kixi U pak bolqanda eziñ paklimakta. **4** Gunah sadir kılıjan kixi [Hudanıng] kanuniça hilalıq kılıjan bolidu. Qünki gunah, sadir kılıjanlıq [Hudanıng] kanuniça hilalıq kılıjanlıktur. **5** Halbuki, silər Uni gunahlarını elip taxlax üçün dunyaça kelip ayan kılınojan wə xundakla Uningda həqkandaq gunah yoktur, dəp bilisilər. **6** Uningda yaxawatkan hərbir kixi gunah sadir kilmaydu; kimdəkim gunah sadir kilsa, Uni kərmigən wə Uni tonumiojan bolidu. **7** Əziz balılırim, həqkimning silərnı aldiçioya yol koymanglar. Həkkaniylıqka əməl kılıquçı kixi U həkkaniy bolqinidək həkkaniyidur. **8** Lekin gunah sadir kılıquçı iblistindur. Qünki Iblis əlmışaktın tارتip gunah, sadir kılıp kalmakta. Hudanıng Oqlining dunyada ayan kılınidikidi maksat Iblisning əməllirini yokitixtar. **9** Hudadin tuquluoqu gunah sadir kilmaydu; Hudanıng urukı uningda orun aloqaqka, u gunah sadir kılıxi mumkin əməs, qünki u Hudadin tuquluojandur. **10** Hudanıng balılıri bilən Iblisning balılıri xuning bilən pərkliniduki, kimdəkim həkkaniylıqka əməl kilmisa wə yaki əz kərindixioqa mehîr-muhâbbat kersatmışa Hudadin əməstür. **11** Qünki silər dəsləptin anglap keliwatkan həwər mana dal xuki, bir-birimizgə mehîr-muhâbbat kersitixim keraktur. **12** U raziñdin bolajan, inisini əltürgən Kəbiloja ohxax bolmaslıkımız kerək; u nemixkə inisini kətl kıldı? Uning ezinjing kılıqanlıri rəzil, inisining kılıqanlıri həkkaniy boloqanlıq üçün xundak kılıjan. **13** Xunga, i kerindaxlar, bu dunya silərnı eç kərsə, buningoja həyran kalmanglar. **14** Biz kərindaxlarnı seyğanlıkımızdan, əlümdin hayatlikka ətkənlilikimizni bilimiz. Əz kərindixini seymigüçı tehi əlümde turuwaitidu. **15** Kərindixioqa eqmənlik kılıjan kixi katıldır wə həqkandaq katilda məngüllük hayatning bolmaydiojanlıkını bilisilər. (aiónios g166) **16** Biz xuning bilən mehîr-muhâbbatning nema ikənlilikini bilimizki, u biz üçün Əz jenini pida kıldı; xuningdək bizmu kərindaxlımız üçün ez jenimizni pida kılıxka kərzardurmız. **17** Əmma kimki bu dunyada mal-mülki turup, kərindixining möhtajılıkını kerüp turup, uningoja keksi-kärminı aqmisa, bundak kixida nədimu Hudanıng mehîr-muhâbbiti bolusun? **18** Əziz balılırim, sez bilən wə til bilən əməs, bəlki əməldə wə həqîkətə mehîr-muhâbbat kersitəyli. **19** Biz xundak ixlar bilən əzimizning həqîkəttin boloqanlıkımızni biləlayımız wə [Hudanıng] alidda kəlbimizni hatırjəm kılalayımız. **20** Xundaktimu, mubadə kəlbimiz bizni əyibləsə, Huda bolsa kəlbimizdən yənə üstündür, həmmiñi bilgiləqidur. **21** Seyümlüklirim, əgər kəlbimiz bizni əyibləmisə, Hudanıng alidda yürəklik turımız **22** wə xundakla Uningdin nemini tilişik xuningoja erixəlayımız; qünki biz Uning amrliriga əməl kılıp, Uni hursən kılıdiojan ixlarıni kılımiz. **23** Wə

Uning əmri xuki, uning Oqlı Əysa Məsihning namioja etikad kılıxımız həmdə Uning bizgə tapiliojinidək bir-birimizgə mehîr-muhâbbat kersitiximizdin ibarəttur. **24** Uning əmrlirigə əməl kılıdiojan kixi [Hudada] əziz balılıridurmız; kəlgüsidi qandak bolidiojanlıkımız tehi oquq ayan kılıniojan. Bırak U [kayıtidin] ayan kılınoanda, Uningoja ohxax bolidiojanlıkımızni bilimiz; qünki xu qaçda biz Uning əynəni kərimiz. **3** Wə [Məsihə] ümidi baqılıqan hərbir kixi U pak bolqanda eziñ paklimakta. **4** Gunah sadir kılıjan kixi [Hudanıng] kanuniça hilalıq kılıjan bolidu. Qünki gunah, sadir kılıjanlıq [Hudanıng] kanuniça hilalıq kılıjanlıktur. **5** Halbuki, silər Uni gunahlarını elip taxlax üçün dunyaça kelip ayan kılınojan wə xundakla Uningda həqkandaq gunah yoktur, dəp bilisilər. **6** Uningda yaxawatkan hərbir kixi gunah sadir kilmaydu; kimdəkim gunah sadir kilsa, Uni kərmigən wə Uni tonumiojan bolidu. **7** Əziz balılırim, həqkimning silərnı aldiçioya yol koymanglar. Həkkaniylıqka əməl kılıquçı kixi U həkkaniy bolqinidək həkkaniyidur. **8** Lekin gunah sadir kılıquçı iblistindur. Qünki Iblis əlmışaktın tارتip gunah, sadir kılıp kalmakta. Hudanıng Oqlining dunyada ayan kılınidikidi maksat Iblisning əməllirini yokitixtar. **9** Hudadin tuquluoqu gunah sadir kilmaydu; Hudanıng urukı uningda orun aloqaqka, u gunah sadir kılıxi mumkin əməs, qünki u Hudadin tuquluojandur. **10** Hudanıng balılıri bilən Iblisning balılıri xuning bilən pərkliniduki, kimdəkim həkkaniylıqka əməl kilmisa wə yaki əz kərindixioqa mehîr-muhâbbat kersatmışa Hudadin əməstür. **11** Qünki silər dəsləptin anglap keliwatkan həwər mana dal xuki, bir-birimizgə mehîr-muhâbbat kersitixim keraktur. **12** U raziñdin bolajan, inisini əltürgən Kəbiloja ohxax bolmaslıkımız kerək; u nemixkə inisini kətl kıldı? Uning ezinjing kılıqanlıri rəzil, inisining kılıqanlıri həkkaniy boloqanlıq üçün xundak kılıjan. **13** Xunga, i kerindaxlar, bu dunya silərnı eç kərsə, buningoja həyran kalmanglar. **14** Biz kərindaxlarnı seyğanlıkımızdan, əlümdin hayatlikka ətkənlilikimizni bilimiz. Əz kərindixini seymigüçı tehi əlümde turuwaitidu. **15** Kərindixioqa eqmənlik kılıjan kixi katıldır wə həqkandaq katilda məngüllük hayatning bolmaydiojanlıkını bilisilər. (aiónios g166) **16** Biz xuning bilən mehîr-muhâbbatning nema ikənlilikini bilimizki, u biz üçün Əz jenini pida kıldı; xuningdək bizmu kərindaxlımız üçün ez jenimizni pida kılıxka kərzardurmız. **17** Əmma kimki bu dunyada mal-mülki turup, kərindixining möhtajılıkını kerüp turup, uningoja keksi-kärminı aqmisa, bundak kixida nədimu Hudanıng mehîr-muhâbbiti bolusun? **18** Əziz balılırim, sez bilən wə til bilən əməs, bəlki əməldə wə həqîkətə mehîr-muhâbbat kersitəyli. **19** Biz xundak ixlar bilən əzimizning həqîkəttin boloqanlıkımızni biləlayımız wə [Hudanıng] alidda kəlbimizni hatırjəm kılalayımız. **20** Xundaktimu, mubadə kəlbimiz bizni əyibləsə, Huda bolsa kəlbimizdən yənə üstündür, həmmiñi bilgiləqidur. **21** Seyümlüklirim, əgər kəlbimiz bizni əyibləmisə, Hudanıng alidda yürəklik turımız **22** wə xundakla Uningdin nemini tilişik xuningoja erixəlayımız; qünki biz Uning amrliriga əməl kılıp, Uni hursən kılıdiojan ixlarıni kılımiz. **23** Wə

Uning əmri xuki, uning Oqlı Əysa Məsihning namioja etikad kılıxımız həmdə Uning bizgə tapiliojinidək bir-birimizgə mehîr-muhâbbat kersitiximizdin ibarəttur. **24** Uning əmrlirigə əməl kılıdiojan kixi [Hudada] əziz balılıridurmız; kəlgüsidi qandak bolidiojanlıkımız tehi oquq ayan kılıniojan. Bırak U [kayıtidin] ayan kılınoanda, Uningoja ohxax bolidiojanlıkımızni bilimiz; qünki xu qaçda biz Uning əynəni kərimiz. **3** Wə [Məsihə] ümidi baqılıqan hərbir kixi U pak bolqanda eziñ paklimakta. **4** Gunah sadir kılıjan kixi [Hudanıng] kanuniça hilalıq kılıjan bolidu. Qünki gunah, sadir kılıjanlıq [Hudanıng] kanuniça hilalıq kılıjanlıktur. **5** Halbuki, silər Uni gunahlarını elip taxlax üçün dunyaça kelip ayan kılınojan wə xundakla Uningda həqkandaq gunah yoktur, dəp bilisilər. **6** Uningda yaxawatkan hərbir kixi gunah sadir kilmaydu; kimdəkim gunah sadir kilsa, Uni kərmigən wə Uni tonumiojan bolidu. **7** Əziz balılırim, həqkimning silərnı aldiçioya yol koymanglar. Həkkaniylıqka əməl kılıquçı kixi U həkkaniy bolqinidək həkkaniyidur. **8** Lekin gunah sadir kılıquçı iblistindur. Qünki Iblis əlmışaktın tارتip gunah, sadir kılıp kalmakta. Hudanıng Oqlining dunyada ayan kılınidikidi maksat Iblisning əməllirini yokitixtar. **9** Hudadin tuquluoqu gunah sadir kilmaydu; Hudanıng urukı uningda orun aloqaqka, u gunah sadir kılıxi mumkin əməs, qünki u Hudadin tuquluojandur. **10** Hudanıng balılıri bilən Iblisning balılıri xuning bilən pərkliniduki, kimdəkim həkkaniylıqka əməl kilmisa wə yaki əz kərindixioqa mehîr-muhâbbat kersatmışa Hudadin əməstür. **11** Qünki silər dəsləptin anglap keliwatkan həwər mana dal xuki, bir-birimizgə mehîr-muhâbbat kersitixim keraktur. **12** U raziñdin bolajan, inisini əltürgən Kəbiloja ohxax bolmaslıkımız kerək; u nemixkə inisini kətl kıldı? Uning ezinjing kılıqanlıri rəzil, inisining kılıqanlıri həkkaniy boloqanlıq üçün xundak kılıjan. **13** Xunga, i kerindaxlar, bu dunya silərnı eç kərsə, buningoja həyran kalmanglar. **14** Biz kərindaxlarnı seyğanlıkımızdan, əlümdin hayatlikka ətkənlilikimizni bilimiz. Əz kərindixini seymigüçı tehi əlümde turuwaitidu. **15** Kərindixioqa eqmənlik kılıjan kixi katıldır wə həqkandaq katilda məngüllük hayatning bolmaydiojanlıkını bilisilər. (aiónios g166) **16** Biz xuning bilən mehîr-muhâbbatning nema ikənlilikini bilimizki, u biz üçün Əz jenini pida kıldı; xuningdək bizmu kərindaxlımız üçün ez jenimizni pida kılıxka kərzardurmız. **17** Əmma kimki bu dunyada mal-mülki turup, kərindixining möhtajılıkını kerüp turup, uningoja keksi-kärminı aqmisa, bundak kixida nədimu Hudanıng mehîr-muhâbbiti bolusun? **18** Əziz balılırim, sez bilən wə til bilən əməs, bəlki əməldə wə həqîkətə mehîr-muhâbbat kersitəyli. **19** Biz xundak ixlar bilən əzimizning həqîkəttin boloqanlıkımızni biləlayımız wə [Hudanıng] alidda kəlbimizni hatırjəm kılalayımız. **20** Xundaktimu, mubadə kəlbimiz bizni əyibləsə, Huda bolsa kəlbimizdən yənə üstündür, həmmiñi bilgiləqidur. **21** Seyümlüklirim, əgər kəlbimiz bizni əyibləmisə, Hudanıng alidda yürəklik turımız **22** wə xundakla Uningdin nemini tilişik xuningoja erixəlayımız; qünki biz Uning amrliriga əməl kılıp, Uni hursən kılıdiojan ixlarıni kılımiz. **23** Wə

xundak boluwatimiz. **18** Meھir-muھebbettə korkunq yoktur; kamil meھir-muھebbət korkunqni həydəp yokqa qıkırıdu. Qünki korkunq Hudanıng jazası bilən baoqlınlıktır; korkunqı bar kixi meھir-muھebbətə kamalatka yetkizülgən eməstur. **19** Biz meھir-muھebbətə kersitimiz, qünki Huda aldi bilən bizga meھir-muھebbətə kersetti. **20** Əger birsı «Hudani seymən» dəp turup, kerindixio qəmənlilik kilsə, u yalojanqdır. Qünki kəz aldidi ki kerindixini seymigən yərdə, kərüp bakmiojan Hudani kandaqum seysun? **21** Xunga bizdə Uningdin: «Hudani seyqən kixi kerindixinimi seysun» değən əmr bardur.

5 Əysanıg Məsih, ikənlikigə ixəngən hərbir kixi Hudadin tuqulqan bolid; wə tuqulqanlıq [Atini] seyidiojan hərbir kixi Uningdin tuqulqanlıqını seyid. **2** Biz ezmizning Hudanıng balılırını seyidiojanlıkimizni xuningdin bilimizki, Hudani seyüp, Uning əmrlirigə əmal kliximizdindur. **3** Hudani seyüp, Uning əmrlirigə əmal klix deməktür; wə Uning əmrliridə turmak eojir ix eməstur. **4** Qünki Hudadin tuqulqanlarning həmmisi bu dunya üstidin ojəlibə kılıdu; wə dunyaning üstidin ojəlibə kiloquqi tütq — dəl bizning etikadımızdur. **5** Bu dunyaning üstidin ojəlibə kiloquqi zadi kimlər? Pəkət əysani Hudanıng Ooqli dəp etikad kiloquqlar əməsmə? **6** U bolsa su wə kan arkılık kəlgən zat, yəni Əysa Məsihđur; Uning kelixi pəkət su bilənla əməs, bəlkı kan bilənmə idi. Wə bu ixlaroja guwahlıq bərgüqi bolsa Rohtur, qünki Roh Əzi həkikəttur. **7** Qünki Uning toqrluk, üç guwahlıq bərgüqi bar: — **8** bular Roh, su wə kəndin ibarəttür. Bu üqining [guwahlıq] birdur. **9** Əger biz insanlarning guwahlıqını kobul kilsak, Hudanıng guwahlıqı bularningkidin üstündür. Huda Əz Ooqli tooprısında xundak guwahlıq bərgən — **10** (Hudanıng Ooqli) etikad kilojan kixinin iqidə xu guwahlıq bardur; birək Hudaşa ixənmigən kixi Uni yalojanqi kilojan bolidu, qünki U Hudanıng Əz Ooqlini testikliojan guwahliqoja ixənmigan) **11** guwahlıq, dal xudurki, Huda bizga mənggülükhayatnı ata kıldı wə bu hayatlıq Uning Ooqlididur. (**aioñios g166**) **12** Xunga Ooquloja igə bolajan kixi hayatılkə igə bolajan bolidu; Hudanıng Ooqlija igə bolmiojan kixi hayatılkə igə bolmiojan bolidu. **13** Mən bularni Hudanıng Ooqlining namioja etikad kilojan silergə silərnin mənggülükhayatka igə bolajanliklarnı bilixinglər üçün yazdım. (**aioñios g166**) **14** Wə bizning Uningoja bolajan toluk ixəng-hatirjəmlimiz xundakki, Uning iradisiga muwapik hərkəndak bir ixni tilisək, U bizni anglaydu. **15** Uni hərnemə tiliginimizni anglaydu dəp bilgonikənmiz, duayımdıza Uningdin tiliginimizgə erixtuk, dəp bilimiz. **16** Birsi kerindixinin elümgə məhkum kilmaydiqan bir gunah sadır kılqanlığını kersə, uning üçün dua kilsun; wə Huda elümgə məhkum kilmaydiqan gunah sadır kılqanlar üçün uningoja hayatılkə atə kılıdu. Elümgə məhkum gunahmu bardur. Uning tooprısından tilisun, demaymən. **17** Həmmə həkkəniyətsizlik gunahı tur; wə elümgə məhkum kilmaydiqan gunahmu bar. **18** Hudadin tuqulqanlıqını gunah sadır kilmaydiqanlığını bilimiz; qünki əslidə Hudadin tuqulqan Zat bundak kixini koçdap kəlidü wə axu rəzil uningoja tegəlməydi. **19** Əmdi ezmizning Hudadin bolajanlıkimiz ezmizgə

məlum; əmma pütkül dunya bolsa u rəzilning ilkididur. **20** Yənə bizgə məlumki, Hudanıng Ooqli dunyaçıja kaldi wə Həkikiy Boloquqını tonuxımız tiqün kenglimizni yorutti; wə biz Həkikiy Boloquqining Əzidə, yəni Uning Ooqli əysa Masihdə yaxawatımız. U bolsa həkikiy Huda wə mənggülükhayatlıktır! (**aioñios g166**) **21** Əziz balilirim, əzüngləri hərkəndak butlardın saklangalar.

Yuḥanna 2

1 2 Mənki aksakaldın [Huda təripidin] tallanojan hanimoja wə uning əziz balılıriqa salam! Mən silərni həkikəttə seyimən wə yaloquz mənla əməs, yənə həkikətni tonuqanlarning həmmisi bizdə yaxawatkan wə xundakla əbədgıqə bizgə yar bolidoqan həkikətni dəp silərni seyidü. (aiōn 9165) 3 Huda'atidin wə Atining Ooqli Rəb Əysə Masihtin xapaat, rəhim-xəpkət wə hatirjəmlik silərgə həkikət wə mehîr-muhəbbət iqida bolidu! 4 Baliliringning arısida biz Atidin əmr tapxuruwalojandək həkikəttə mangojanlarnı kərginim üçün intayın hursən boldum. 5 Əmdi, hərmətlik hanım, mən səndin bir-birimizgə mehîr-muhəbbət kərsitəyli, dəp etünimən. Mening sanga yezip etünginim yengi bir əmr əməs, balki dəsləptin tartip bizdə bar əmrdrur 6 (mehîr-muhəbbət xuki, uning əmrlirigə əməl kılıp mengixtur). Mana bu əmr silər burundin tartip anglap keliwatkandək, uningga mengixinglər üçün silərgə tapilanoqandur. 7 Qünki nuroqun aldamqlar dunyaning jay-jaylırida qıktı. Ular Əysanıng dunyaqə insaniy təndə kəlgən Məsih ikənlikini etirap kilmaydu. Bundaklar dəl aldamqi wə dajjalıdur. 8 Biz wə ezunglar singdürgən ejirni yokötip կöymay, bəlkı toluk in'amoja iğə boluxunglar üçün, ezunglaroja agah bolunglar. 9 Kimki Məsihning təlimidin halkıp qikip, uningga qing turmisa, Huda uningoja iğə bolmaydu. Lekin Uning təlimidə qing turquqı bolsa, Ata həm Ooqlu uningoja iğə bolidu. 10 Əgor birsi Uning talimini elip kalməy silərning yeninglaroja kəlsə, uni eyünglaroja baxlimanglar həm uningoja salammu bərmənglər. 11 Qünki undak adəmgə salam bərgən kixi uning razıl aməlliriga xerik bolquqıdur. 12 Silərgə pütidiqan yanə kep sezlirim bar idi; lekin қəoqaz bilen siyahını ixlətkəndin kərə, huxallıkimizning tolup texixi üçün yeninglaroja berip didar körüxtüp sezlixixni arzu kılımən. 13 Huda təripidin tallanojan hədəngning baliliridin sanga salam!

Yuḥanna 3

1 Mənki aksaқal өзүм һәкікәттә сөyғan сeyümlük Gayusқa salam! **2** I сeyümkүk [dostum], jening gülləngəndək, həmmə ixliringning güllinixigə wə teningning salamat boluxioja tiləkdaxmən. **3** Kərindaxlar kelip, səndə bolovan һәkikət tooqruluk guwahlıq bərgəndə, mən intayın bək huxallandim; qünki sən һәkikətta dawamlıq mengiwatisən. **4** Manga nisbətən, əziz balılırimning һәkikətta mengiwatqanlığını anglatxinmu qong huxallıq yoktur. **5** Seyümlük [dostum], yeningoja barojan kərindaxlaroja (gərqə ular sanga natonux bolsimu) kıləqlanlıringning həmmisidə iħlasmañlıking ispatlinidu. **6** Ular jamaət aldida sening bu meħġir-muħabbiting tooqrısida guwahlıq bardı. Ularnı yənə Hudanıng yoliqa layık səpirigə uzitip koysang, yahxi kilojan bolisən. **7** Qünki ular [səpərdə] yat allik [etikadsızlardın] heq nemə almay, xu mubarək nam üqün yoloja qikti. **8** Xunga, һәkikət bilən hizmətdax bolup təng ixlığıqi bolux üqün biz xundaqlarnı kollap-kuwwatlıxımızgə tooqra kelidi. **9** Bu tooqruluk jamaətkə məktüp yazdim. Lekin ularning arisida өzini qong tutup, jamaətkə bax bolux təməsida bolovan Diotrəpəs bizni kəbul kılmaydu. **10** Xuning üqün mən baroqanda, uning kilojan aşkiliklərini, yənə uning bizning üstimizdin kilojan razil sezləri bilən oqeywitini yüzigə salımən; u uninglik bilənlə tohtap kalmayıd, yənə [səpərdik] kərindaxlarnı kəbul kılmayla kalmayı, kəbul kilməkqi bolovanlarnımu tosidu wə hətta ularnı jamaəttin kooqlap qikiriwatidu. **11** I seyümlük [dostum], yamanlıqtın əməs, yahxiliktin ülgə alojın. Yahxilik kiloquqi Hudadindur. Yamanlık kiloquqi Hudani heq kermigəndur. **12** Demitriusni bolsa həmməylən, hətta Həkikətning əzi yahxi guwahlıq berip təripləydi. Bizmu uningoja guwahlıq berimiz wə guwahlıkimizning һәkikət ikənlikini sənmə bilisən. **13** Sanga yazidiojan yənə kəp sezlirim bar idi; lekin kələm bilən siyahıni ixlətkəndin kərə, **14** Sən bilən pat arida didar kərüxüxnı arzu klimən; xu qaoqda dərkəmdə sezliximiz. Sanga hatırjamlik yar bolqay! Dostlardın sanga salam. Sənmə [u yərdiki] dostlaroja isim-famililəri boyiqə məndin salam eytkaysən.

Yəhuda

1 Əysa Məsihning kuli, Yaqupning inisi mənki Yəhudadın qakiriloqlarında, yəni Huda'Atimiz təripidin seytılğan, Əysa Məsih təripidin koojdilip kəlgənlərgə salam. **2** Silərgə rəhīmdilliğ, amanlıq-hatırjamıq wə mehîr-muhəbbət həssiləp ata kılınoqay! **3** I səyümütlüklerim, man əslı silergə ortak bəhrimən boluwatkan nijatımız tooprısında hat yezixka zor ixtiyakım bolsimu, lekin hazır buning ornioja silerni mukəddəs bəndilərgə bir yolila amanət kılınoqan etikadını qolunglardın bərməslilikcə jiddiy kürəx kılıxka jekiləp uxbu hətni yazmışm bolmədi. **4** Qünki məlum kixiler – ihlassız adəmlər, heli burunla munu sorakka tartılıxka pütülgənərlə aranglarqa sukunup kiriwaloqan. Ular Hudanıng mehîr-xəpkitini buzuqluk kılıxning bahanişioja aylanduruwaloqan, birdinbir İgimiz wə Rəbbimiz Əysa Məsihətin tanoqan adəmlərdur. **5** Xuning üçün mən silərgə xuni esinglarqa kaytidin selixni halymənki (gərqə silər burun həmmə ixlardın həvarləndürülənən bolsanglarmu), burun Rəb [əzi üçün] bir həlkəni Misirdin kütkuzoqan bolsimu, ularning iqidiki [Əzığə] ixənmigənlərni keyin həlak kıldı. **6** [Wə silər xunimə bilisilərki], əslidiki ornida turmay, ez makanını taxlap kətkən pərixtilərni Rəb uluoq [kiyamət] künining sorikioqiçə mənggүi kixənləp mudhix kərangoqulukta solap saklimakta. (*aïdios g126*) **7** Sodom wə Gomorra wə ularning ətrapidiki xəhərlərdikilərə mu xu ohxax yolda, yəni xu [pərixtilərgə] ohxax uqioqə qıkkan buzuqçılıkka wə oqøyriy xəhəwtərgə berilip kətkən, [keyinkı dəwrələr] ularning akıvitidin iibrət alsun üçün manggililik ot jazasişa ernak kılınip keydirülgən. (*aïdios g166*) **8** Lekin muxu «qüx kərgüqilər» xu ohxax yol bilən adəmlərning tənlərinimə buloqımaqta, ular hökük igilirigə sal karıqoqulardın bolup, [ərxəkti] uluoqlarımı həkarət kılıxmakta. **9** Lekin hətta bax pərixtə Mikailmu Musanıng jəsiti tooprısında İblis bilən muzakirə kılıp talax-tartix kılıqanda, uni həkarətlik səzlər bilən əyibləkə petinalmioqan, pəkət «Sanga Pərvərdigarnıñ Əzi tənbih bərsun» dəpla koyojan. **10** Lekin bu kixilər ezliri qüxənməydiqən ixlər üstüda kupurluk kıldı. Biraq ular hətta əkilsiz haywanlardak ez təbiitining inkaslırı boyiqə qüxənginiqə yaxap, xu arkılıq ezlirini həlak kıldı. **11** Bularning həlioqə way! Qünki ular Kəbilning yoli bilən mangdi, mal-mülükni dəp Balaamning azoqan yolioqə ezini attı wə ular Korahning asiylik kılıqınıqə [ohxax] əhir həlak bolidi. **12** Ular mehîr-muhəbbətni təbriklik ziyapətlirinqərəqə həq tartınmay silər bilən billə dahil bolidioqan, ezlirinilə bakidioqan hətərlik hada taxlardur. Ular xamallardin həydilip kəlgən yamoqursız bulut, yiltizidin komurup taxlanıqan, kəq küzdiki mewisiz dərəhlər, ikki ketim elgənlər! **13** Ular dengiznəng dawaloquwatkan, buzqonluk dolğunları, ular ez xərməndiqiliğini kusmaqta; ular ezip kətkən yultular bolup, ularqa mənggililik kapkarangoqulukning zulmiti hazırlap koyuloqandur. (*aïön g165*) **14** Adəm'atining yəttinqi awladı boloqan Hənoh bu kixilər tooprısında mundak bexarat bərgən: — «Manə, Rəb tūmənningliqən mukəddəsləri bilən kelidu, **15** U pütkül insanların sorak kılıp, barlıq ihlassızlarning ihlassızlarqə yürgüzgən

barlıq ihlassızlıklarıqə asasən, xundakla ihlassız gunahkarlarning Əzini həkarətləğən barlıq əsəbiy səzlrigə asasən ularnı əyibkə buyruyu». **16** Bu kixilər həman oqtuldap, aqrınip yürüdü, ez həwəslərinin kəyniga kirdi; aqzıda yoqanqılıq kıldı, ez mənpətinini kezələp baxxılarqa huxamatqılıq kıldı. **17** Lekin, i səyümütlüklerim, Rəbbimiz Əysa Məsihəting rosullarınınaldın eytən səzlini esinglarda tutunglarki, **18** ular silərgə: «Ahir zamanda, əzinin ihlassız həwəslərinin kəyniga kirip, mazak kılıqulular məydanıq qıkıdu» deyəndi. **19** Müxundak kixilər bəlgünqılıq pəyda kılıdioqan, ez təbiitiga əgərkən, Rohkə iğə bolmioqan adəmlərdür. **20** Lekin silər, i səyümütlüklerim, əng mukəddəs boloqan etikadınglarnı ul kılıp, əzünglarnı kırup qıkıngılar, Mükəddəs Rohətə dua kılıp, **21** adəmnı mənggülük həyatka elip baridioqan Rəbbimiz Əysa Məsihəning rəhīmdilliğinə talmürüp kütüp, əzünglarnı Hudanıng mehîr-muhəbbəti iqidə tutunglar (*aïönios g166*) **22** İkkilinip kələqanlarqa rahim kilinglər; **23** bəzilərni ot iqidin yuluwelip kutulduruwelinqlər; bəzilərgə hətta ətliridin nijasət qüxtüp buloqonən kiyim-keqikigimə nəprətləngən həldə korkunk iqidə rəhīm kilinglər. **24** Əmma silərni yolda teyilip ketixin saklap, eqlip-yeylim əzinin xəraplık həzurında əyibsiz turqozuzxə Kədir Boloqulıqə, yəni Kütkuzoqumız birdinbir Hudaşa Rəbbimiz Əysa Məsih arkılık xan-xərəp, **25** həywət-ulusluq, kudrat wə hökük əzəldin burun, hazırlanma ta barlıq zamanlarçıqə bolologay! Amin! (*aïön g165*)

Wəhij

1 Bu kitab Əysə Məsihning wəhisi, yeni Huda Uningoşa Əz kül-hizmətkarlıraqa yekin kəlgüsidiə yüz berixi mukərrər bolovan ixlarnı kərsitxi üçün tapxurojan wəhiyidur. Məsih buni Əz pərixtisini əwətiq kuli Yuhannanın alamətlər bilən ayan kıldı. **2** Yuhannanı bolsa Hudaning söz-kalami həmdə Əysə Məsih tövrisidiki guwahlıkkə kərgənlirinining həmmisigə guwahlıq bərdi. **3** Bu bəxərətni okup bərgüqi wə uning sezlirini anglap, uningda yeziləşənlərə itaat kılıquçı bəhtliktur! Qünki wəhiyining wəkti yekindur. **4** Mənki Yuhannadın Asiya [əlkisidiki] yəttə jamaətkə salam! Hazır bar bolovan, ətkəndimə bolovan həm kəlgüsidiə Kəlgüqidin, Uning tahtining aliddikı yəttə Rohtin **5** wə sadık Guwahqı, əlündürün tunji Tirilgüqi, jahandiki padixaħħalarning Həkümətnarı bolovan Əysə Məsihthin silərgə mehîr-xəpkət wə hatırjəmlik boløy. Əmdi bizni səygüqi, yəni Əz keni bilən binzi gunahlırlarımızın yuqan **6** wə bizni bir padixaħħikkə uyuxturup, Əz Atisi Hudaqən kahınlar kılıqanoşa barlıq xan-xərəp wə küq-kudrat əbədil'əbədginqə boløy, amin! (**aiən g165**) **7** Mana, U bulutlar bilən kelidu, xundakla hər bir kez, hətta Uni sanjiojanlarmu Uni kəridü. Yər yüzdikli pütkül kəbile-həlk U səwəblik ah-zar kətiridü. Xundak bolidu, amin! **8** Mən «Alfa» wə «Omega», Muqəddimə wə Hatimə Əzümdurmən, hazır bar bolovan, burunmu bar bolovan həm kəlgüsidimü bar Bolqoqidurmən, xundakla Həmmigə Kədirdurmən, dəydə Pərvərdigar Huda. **9** Silərnin kərindixinglər həm silər bilən birgə Əysəda bolovan azab-əkubət, padixaħħlik wə səwr-takəttin ortak nesipdixinglər bolovan mənki Yuhannan Hudaning söz-kalami wə Əysanıng guwahlıki wəjidiñ Patmos degən aralda [məħbus] bolup turup kaloqandim. **10** «Rəbniñ künü»də mən Rohning ilkigə elinixim bilən, kəynimdən kanay awazidək küqlük bir awazni kimnuniñ ikenlikini kerüx üçün kəyniməgo buruldum. Burulojinimdə, kezümgə yəttə altun qiraqdən **13** wə unarning otturisida uqisijoja putlirioqiça qüxüp turidiqən ton kiyğan, keksiga altun kəmər baoqlojan İnsan'oqloja ohxayıdışaq biri kərundi. **14** Uning bax-qeqi ak yungdək, hətta kərdək ap'ak idi wə kezliри goya yalkunlap turoqan ottək idi. **15** Putliri humdanda tawlinip parkiriojan tuqqa ohxayıtti, awazi xarkirap ekiwatqan nuroqun sularning awazidək idi. **16** U ong kolida yəttə yultuz tutkən bolup, aqzidin iki bislik etkür kiliq qikip turatti. Qirayi huddi kuyaxning toluk küqida parlioqandək yarkın idi. **17** Uni kərginimdə, ayojoja olıuktək yikildim. U ong kolini üstümgə təgküzüp mundak dedi: — Körkma, Awwalkisi wə Ahirkisi **18** həmdə hayat Bolqoqi Əzümdurmən. Mən elənidim, əmma mana, Mən əbədil'əbədginqə hayatturman, əlüm wə tahtisaranan aqkuqları kolumnidur! (**aiən g165, Hadəs g86**) **19** Xuning üçün, kərgən ixlarnı, hazır boluwatqan ixlarnı wə bulardın keyin bolidiqən ixlarnı yezip kıldur. **20** Sən ong kolumda kərgən yəttə yultuzning wə yəttə

altun qiraqdanning siri mana mundak — yəttə yultuz yəttə jamaətning əlqiliri wə yəttə qiraqdən bolsa yəttə jamaəttur.

2 — Əfəsustiki jamaətning əlqisigə mundak yazojin: «Ong kolida yəttə yultuzni tutup, yəttə altun qiraqdanning otturisida Mangopuqi mundak dəydu: **2** — Sening ajir-əməllirinqni, tartqan jopalirinqni həm səwr-takıtingni, rəzil adəmlərning kilmixliρıqə qidap turalmaydiqənlikingni, xundakla rosul bolmismu əzlirini rosul dəp atiwalojanlarnı sinap, ularning yalojançı boloqanlıqını tonuojanlıkingnimə bilimən. **3** Xundak, sening səwr-takət kiliwatqanlıkingni, Mening namim wəjidiñ japa-muxəkətka bərdaxlıq bərgənlilikning əməmma erinmigənlikingni bilimən. **4** Lekin sanga xu bir etirazım barkı, son ezungidiki dasləpki mehîr-muhabəbbtin waz kəqting. **5** Xunga kayısı haləttin yikilip qüxkənlilikning esingga elip towa kilojin, awwalkı əməllərni kəytə kilojin. Bolmisa yeningoşa kəlmən wə towa kilmisang qiraqdənleningni jayidin yetkiwetimən. **6** Birak, sening xu artukqılıkqı barkı, Mən Əzüm nəprətlinidiqən Nikolas tarəpdarlırinə kilmixliridin sənmə nəprətlinisən. **7** Kullik barlar Rohning jamaətlərgə degənlirini anglisun! Ojelibə kılıqoqları Hudaning jənnitining otturisidiki həyatlıq dərihining mewiliridin yeyixkə müvəssər kilmən». **8** — Izmirdiki jamaətning əlqisigə mundak yazojin: — «Awwalkisi wə Ahirkisi, eləgən wə Tirilgüqi mundak dəydu: **9** — Sening azab-əkubətlirinqni wə namratlıkingni bilimən (lekin sən bay!), Yəhədiy əməs turup əzliniñ Yəhədiy tələmətlərinimə bilimən. **10** Aldingda qekidiqən azab-əkubətlərdin korkma. Mana, Iblis aranglardın bəziliringlərni similişinglər üçün yekində zindanoğa taxlitidü. Silər on kün kiynilisilər. Taki olğuşə sadık bolojin, Mən sanga həyatlıq tajini kiydtürimən. **11** Kullik barlar Rohning jamaətlərgə degənlirini anglisun! Ojelibə kılıqoqlar ikkinçi olıtməning ziyanıqə hərgiz uqrımaydul». **12** — Pergamundiki jamaətning əlqisigə mundak yazojin: — «İkki bislik etkür kiliqi bar Bolqoqi mundak dəydu: **13** — Mən sən olturoqan yərni, yəni Xəytanning təhti bolovan Jayni bilimən. Xundaktımı, sən Mening namimni qing tutup, hətta sadık guwahqıñ Antipas makanıngda, yəni Xəytən turoqan jayda kətl kiliñojan künüldürüm. Manga kılıqan etikadıngın tenip kətmidinq. **14** Lekin sanga xu birnəqəq etirazım barkı, aranglarda Balaamning təlimiñ əgəxkənlərdin bəzilər bolmakta — Balaam bolsa Balakka Israillarnı butka atap kurbanlıq kiliñojan gəxni yeyix wə jinsiy buzukluk kiliçka azduruxni egətkənidi. **15** Xuningoşa ohxax, silərning aranglarda Nikolas tarəpdarlırinə talimini tutkənlarmu bar. **16** Xuning üçün, towa kıl! Undak kilmisang, yeningoşa tez arıda berip, aqzimdiñ kiliqim bilən xularoja hujum kilmən. **17** Kullik barlar Rohning jamaətlərgə degənlirini anglisun! Ojelibə kılıqoqlar bolsa yoxurup koypən mannadın berimən wə hərbirigə birdin ak tax berimən. Tax üstdə yengi bir isim pütütlük bolidu, xu isimni uni köbul kılıqan kixidin baxxa həqkim bilməydu». **18** — Tiyatiradiki jamaətning əlqisigə mundak yazojin: — «Kəzliyi yalkunlıqan otka wə putliri parkirak tuqqa ohxayıdışaq Hudaning

Tet hayat məhlukning hərbirining altidin kaniti bar idi; ularning pütün bədinin qərisi hətta iq təripimu kezələr bilən tolojanidi; ular keqə-kündüz tohitimay: — «Mukəddəs, mukəddəs, mukəddəstur, Barolojan, hazırlı bar həm kələsidi mu Boluquqi, Həmmigə Kadir Perwərdigar Hudal» — deyixətti. **9** Hayat məhlukları təhtə olturoqan əbəd'əbəd hayat Boluquını uluqlap, Uningəja hərmət-xəwkət wə təxəkkür izħar kiloqinida, (**aīn g165**) **10** yigirmə tet aksakal təhtə olturoquning ayiojoqa yiklip əbəd'əbəd hayat Boluquqo bax əkoyup sejda kılattı, tajlirini tahtının aldişa taxlap əkoyup, mundak deyixətti: — (**aīn g165**) **11** «San, i Perwərdigarımız wə Hudayimiz, Xan-xərəp, hərmət-xəhrət wə կուրդական լայıktrsən. Qünki Өzüng həmmimi yaratting, Ularning həmmisi iradəng bilən məwjuṭ idi wə yaritildi!»

5 Andin təhtə olturoquning ong kolida iq wə tax təripiga hat pütilgən wə yəttə mehür bilən peqətləngən bir oram yazmini kerdüm. **2** Yukarı awaz bilən: «Oram yazmini eqip, peqətlərni yexixə kim layiktr?» dəp towliojan kawul bir pərixtinimu kerdüm. **3** Lekin nə ərxta nə yer yüzidə nə yer astida oram yazmini aqalaydiqan yaki iqığə kariyalaydiqan heqkim qıkmidi. **4** Oram yazmini eqixə yaki iqığə karaxka layik birərsi teplimiqəqə, kattik yioqliwəttim. **5** Andin aksakallardın biri manga: — Yiolima! Kara, Yəhuda կəbilisidin boloan xır — Dawutning yiltizi Boluquqi əqəlibə kıldı; xunga oram yazmini wə uning yəttə peqətinini eqixə U kadir, — dedi. **6** Andin kərəsən, təht bilən tet hayat məhlukning arılıkida, aksakallar otturisida bir Koza ərə turatti. U yengila boozuzlanojandək kılattı; Uning yəttə müngügi wə yəttə kezi bolup, bu kezələ Hudanıng pütküll yer yüzigə əwətkən yəttə Rohi idi. **7** Koza berip, təhtə olturoquning ong kolidin oram yazmini aldı. **8** Yazmini aloqanda, tet hayat məhluk wə yigirmə tet aksakal kozining ayiojoqa yikıldı; ularning hərbirining qiltarı wə huxbuy bilən tolojan altun qiniliri bar idi (bu huxbuy mukəddəs bəndilərinə dualıri idi). **9** Ular yengi bir kiyi eytixti: — «Oram yazmini elixə, Wə peqətlərni eqixə layiksən; Qünki boozuzlandıq Wə hər կəbilidin, hər tildin, hər milləttin, hər əldin boloan insanlarnı Өz kəning badılı bilən setiwelip, Hudaqə mənsup kıldıng. **10** Ularни Hudayimiz üçün bir padixaqlika uyxuturup, Kahinlar kıldıng. Ular yer yüzidə həküm süridü». **11** Andin kerdüm wə mana, təhtining, hayat məhluklarning wə aksakallarning ətrapida nuroqunlıqın pərixtilərinə awazını anglidim. Ularning sani tūmən ming-tūmən ming, milyon-milyon idi. **12** Ular yukarı awaz bilən: — «Boozuzlanojan koza կudrat, dələt, danalıq, kük-kuwwat, hərmət, xan-xərəp Wə mədhiyigə layiktr» deyixətti. **13** Andin mən ərx, yer yəzi, yer astı wə dengizdiki hərbir mahluk wə ularning iqidə bar boloanlarning həmmisinə: — «Təhtə Olturoqunjoja wə Kozişa Mədhiya, hərmət, xan-xərəp wə հօնութ-կudrat əbəd'əbədgəqə mənsup boløy!» deginini anglidim. (**aīn g165**) **14** Tet hayat məhluk «Amin!» dəp jawab kəyturatti, aksakallar yərgə yiklip sejda kılattı.

6 Andin Koza yəttə peqətninə birini aqkanda, mən karap turdum. Tet hayat məhluktin birining güldürmənidək awaz bilən: «Kəll!» deginini anglidim. **2** Kerdümki, mana bir aq at kəldi! Atka mingüqinə kolida bir ok-ya bar idi; uningəja bir taj berildi. U əqəlibə kiloquqi süpitidə zəpar kuqux üçün jənggə atləndi. **3** Koza ikkinçi peqətni aqkanda, ikkinçi hayat məhlukning: «Kəll!» deginini anglidim. **4** Yənə bir at otturioja qıktı, uning rənggi kipkızıl idi. Atka mingüqiqə yər yüzidiki tinqılıkni elip ketix wə insanlarnı ezara kiroqinqılıkça selix հօնութ berildi. Uningəja yəna qong bir kılıq berildi. **5** Koza üçinqi peqətni aqkanda, üçinqi hayat məhlukning: «Kəll!» deginini anglidim. Mən kerdümki, mana bir kara at kəldi. Atka mingüqinə kolida bir taraza bar idi. **6** Tet hayat məhlukning arisidin: — «Bir tawak buoqday bir dinarius puloja, Üq tawak arpa bir dinarius puloja setiliđ. Əmma zayıt yeojoja wə xarabka zərər yətküzmigin!» — degəndək bir awazını anglidim. **7** Koza tətinçi peqətni aqkanda, tətinçi hayat məhlukning: «Kəll!» degen awazını anglidim. **8** Kerdümki, mana bir tatirang atni kerdüm. Atka mingüqinən ismi «Өlüm» idi. Uning kəynidin təhtisara əgixip keliwəttəti. Ularça yər yüzinən tətin biriğə հəkimrənlik kılıp, kılıq, aqarqılık, waba wə yer yüzidiki yirtküş haywarılar arkılık adəmni əltürük həkuki berildi. (**Hadəs g86**) **9** Koza bəxinqi peqətni aqkanda, Hudanıng sez-kalami üçün wə izqıl guwahlıq bərgənləki wəjədin əltürülənlərning janlırını kurbangahının tegidə kerdüm. **10** Ular kəttik awaz bilən nida selixip: — Əy həkimmütlək İğimiz, mukəddəs wə həkikiy Boluquq! Sən կəqənəqə yər yüzidə turuwtənələrni sorak kilmay, ulardın kənimizning intikamını almaysən! — deyixətti. **11** Ularning hərbirəqə birdin ak ton berildi. Ularça, əzüngalarça ohxax əltürülidiojan kul-buradərlərlər həm kezindəlxirinqlərinə sanı toxkuqə azoqənə wəkət aram elixinglər kerək, dəp eytildi. **12** Andin mən Koza altinqi peqətni aqkənidək kerdümki, mana dəhəxətlək bir yər təwrəx yüz bərdi, kuyax bəyəni kara yungdin tokulojan bezdək kapkara rənggə, tolun ay bolsa қənninə rənggə kirdi. **13** Ənjür dərihiminə kəttik boranda silkinixinidən ənjür əqrəriləri yərgə tekülgəndək, asmandıki yultuzlarmu yər yüzigə teküldi. **14** Asman huddi oram yazmining türülənidək qayib boldi, hərbir taq wə aral ornidin yətkəldi; **15** həmdə dunyadıki padixaqlar, metiwrələr, sərdarlar, bayarlar, külliylər, kollar wə hərlərning həmmisi engürülərgə wə taqların kamarlırioja yoxurundi. **16** Ular taqlarça wə կəram taxlarça mundak dəp jar saldı: — «Üstimizgə qüxüngərl! Bizni təhtə Olturoquning siyəsədindən həm Kozininə əqəzipidin yoxurunglar wə saklangalar! **17** Qünki Ularning dəhəxətlək əqəzəp künü kəldi, əmdi kim put tırap turalisun?!».

7 Uningdin keyin mən kerdümki, tet pərixtə yər yüzinən tet bulungında turatti. Ular hərkəndək xamalning kuruqluk, dengiz həm dəl-dərəhlərgə urulmaslıq üçün yər yüzinən tet təripidin qıkidıqan xamalni tizgınləp turatti. **2** Mən hayat Hudanıng məhürünü aloqan, kün qırixın ketürlüwətən baxxa bir pərixtini kerdüm. U kəttik awaz bilən kuruqluk wə dengizlərni wəyran kılıx հօնութ berilgən axu

tet pərixtigə: **3** «Biz Hudanıng kıl-hızımtkarlırinining pexanısığa məhür basquqa, kuruqluk, dengiz wə dəl-dərəhlərni wəyran kılmangalar!» dəp towldı. **4** Mən məhürləngənlərinin sanını anglidim — Israillarning hərkəsi kəbililiridin bir yüz kırık tet ming kixi, yəni: — **5** Yəhuda kəbilisidin on ikki ming kixi, Rubən kəbilisidin on ikki ming kixi, Gad kəbilisidin on ikki ming kixi, **6** Axır kəbilisidin on ikki ming kixi, Naftali kəbilisidin on ikki ming kixi, Manassəh kəbilisidin on ikki ming kixi, **7** Ximeon kəbilisidin on ikki ming kixi, Lawiy kəbilisidin on ikki ming kixi, Issakar kəbilisidin on ikki ming kixi, **8** Zəbulun kəbilisidin on ikki ming kixi, Yüsüp kəbilisidin on ikki ming kixi, Binyamin kəbilisidin on ikki ming kixi məhürləngəndi. **9** Bu ixlardın keyin kərdümki, mana hər əl, hər kəbila, hər milləttin bolоjan, hər hil tillarda səzlidiqan san-sanaksız zor bir top halayıq tahtning wə Kozining aldıda turattı; ularning həmmisigə ak ton kiydürülgən bolup, kollırıda horma xahlıri tutkanıdi. **10** Ular yukarı awaz bilən: — «Nijat tahtə olturoqujı Hudayimizoja wə Kozioja mənsup boløy!» dəp warkirixatti. **11** Barlık pərixtılər tahtning, aksakallarning wə tət həyat məhlükning atrapiqə olaxkanıdi. Ular tahtning alidda yikılıp, Hudaqə sajda kılıp mundak deyixətti: — **12** «Amin! Həmd-mədhiyyə, xan-xərəp, Danalıq wə təxəkkür, Hərmət wə küq-kudrat Hudayimizoja əbdil-əbdəginqə mənsup boløy, amin!» (**aioñ g165**) **13** Əmdi aksakallardin biri məndin: — Bu ak ton kiydürülgən kixılər kim bolidu, kəyərdin kəldi? — dəp soridi. **14** — Teşşir, bu ezişlərə məlumdur, — dedim. U manga: — Bular dəhəxətlək azab-ökubətni bexidin etküzip kəlgənlər. Ular tonlarını Kozining kenida yuyup ap'ak kılıqan. **15** Xunga ular Hudanıng tahtining alidda turup, ibadəthanisidə keçə-kündüz Uning hizmitidə bolidu; təhtə Olturoqujı bolsa ularning üstigə qedirini sayıwən kılıdu. **16** Ular yəna heq aq kalmayıdu, heq ussimayıdu, ularqə nə aptap, nə piziqoırım issik heq urmaydu. **17** Qünki ularnı təhtning otturisidiki Koza bakıdu wə həyatlık stiysi bulaklıriqə elip baridu; wə Huda ularning hərbir kəz yexini sürtidu, — dedi.

8 Koza yəttinqi peqətni aqkanda, ərxtə yerim saatqa jumjutlik həküm sürdi. **2** Andin Hudanıng alidda turıqən yətta pərixtini kərdüm. Ularqə yətta kanay berildi. **3** Altun huxbuydan tutkən yəna bir pərixtə kelip, huxbuygahıng alidda turdu. Barlık mukəddəs bəndilərnin dualıri bilən birlikə tahtning aliddiki altun huxbuygah üstidə [Hudaqə] atap sunuxka uningoşa kep huxbuy berildi. **4** Wə huxbuynıg tütünləri mukəddəs bəndilərnin dualıri bilən billə pərixtining kolidin Hudanıng aldioja ketürüldi. **5** Andin pərixtə huxbuydanni kolioja elip, uni kurbangağdıki ot bilən toldurup, yər yəziga attı; xuning bilən türlik awazlar, güldürməmilar anglandı, qakımkalar qekildi wə bir yər təwrəx boldı. **6** Andin kollarıraq birdin kanay tutkan yətta pərixtə kanayırını qelikxə hazırlandı. **7** Birinqi pərixtə kaniyini qaldı; xuning bilən məldür wə ot kan arılx payda bolup yər yəziga taxlandı, zeminning üqtin biri keydürüldi, dəl-dərəhlərning üqtin biri keydürüldi wə pütükü yexil ot-qəpler keydürüldi. **8** İkkinci pərixtə kaniyini qaldı; xuning bilən goyaki lawuldap keyiwatkan yooqan bir taqdak əyayət zor [bir jisim] dengizə

taxlandı. Dengizning üqtin biri қanoja aylandı **9** wə dengizdiki janiwarlarning üqtin biri əldi; kemilərnin xuning bilən asmandın məx'əldək yalkunlap yanoqan qong bir yultuz qıxtı; u daryalarning üqtin birininq wə bulaklarning suluri üstigə qıxtı. **11** Yultuzning ismi «Kəkrə» idi. Sularning üqtin biri kekridak bolup kətti, sular aqqık bolup kətkəqkə nuroqun adəm sudin əldi. **12** Tətinqi pərixtə kaniyini qaldı; xuning bilən kuyaxning üqtin biri, aynıqən üqtin biri wə yultuzlarning üqtin biri uruldi. Nətijidə, kuyax, ay wə yultuzlarning yoruklukining üqtin biri қarangooulaxtı, kündüzning üqtin biridə yorukluk yokıldı, keqining üqtin biridimu xundak boldı. **13** Yəna kərdümki, asmannıng otturisida uqup ketiwatkan bir bürkütning kattık awaz bilən: — «Kanayni qelikxə təmxəlgən kaloqan üç pərixtining kanay awazlıri anglangsə yər yüzidə turuwtəkənlarning həlioqa way, way, way!» deginini anglidim.

9 Bəxinqi pərixtə kaniyini qaldı; mən asmandın yərgə qıxpı kəkən bir yultuzni kerdüm. Təgi yok həngə baridiqən kuduqning aqkuqı uningoşa berildi, (**Abyssos g12**) **2** U tegi yok həngən quduqını aqtı. Kuduqtin yoqan humdanning isidək tütün ərləp qıktı. Həngən quduqning tütünidin kuyax wə keknə қarangoouluk bastı. (**Abyssos g12**) **3** Tütünnin iqidin yər yəziga qekətka yaqdı. Ularqə yər yəzidiki qayanlardək qekix kūqi berilganidi. **4** Ularqə yər yəzidiki ot-qəplərgə wə hərkəndək esümlik yaki dal-dərəhlərgə zərər yətküzməngələr, pəkət pexanisidə Hudanıng məhüri bolmiojan adəmlərgila zərər kilingər, dəp eytildi. **5** Ularqə adəmlərni eltürükə əməs, bəlkı bəx ayoqıq kiyimaxxə yol koymıldı; ular yətküzidiqən azab adəmni qayan qakəndikidək azab idı. **6** Xu künlərdə, insanlar əlümni izdəydi, lekin tapalmaydı; əlümni seqinidü, lekin əlüm ulardin qaçıdu. **7** Qekətkilərning kiyapiti huddi jənggə hazırlanmış atlarqə ohxayttdı. Baxlırida bolsa altun tajka ohxaydiqən bir nərsə bolup, qirayı adəmningkigə ohxayttdı. **8** Qaqılıri ayallarning qeqiqə, qixılı xırıngı qixıqa ohxayttdı. **9** Ularning kekrikidiki sawuti temür sawutlarqə ohxayttdı; kanatlırinin awazı jənggə atlanojan nuroqun at-hərwilarning awazıqə ohxayttdı. **10** Qayanlarningkigə ohxax kuyrukları wə nəxtərləri bar idı. Adəmni bəx ay azabka salidioqan kūqı bolsa kuyruklıridə idı. **11** Ularnı idarə kılıdılqan padixağı, yəni tegi yok həngən pərixtisi bar idı. Uning ibraniyqə ismi Awaddon; grekqə ismi Apolion idı. (**Abyssos g12**) **12** Birinqi «way» etüp kətti. Mana, buningdin keyin yəna ikki «way» kılıdu. **13** Altinqi pərixtə kaniyini qaldı; mən Hudanıng aliddiki altun kurbangahıng tət münggüzidin qıkkən bir awazni anglidim, bu awaz kanaynı tutkən altinqi parıxtığa: — Qong əfrat dəryasının yenida baqlaklık tət pərixtini boxat, dedi. **15** Dəl xu saat, xu kün, xu ay, xu yıl üçün hazırlıq koyulojan bu tət pərixtə insanlarning üqtin birləri hələk kılıx üçün baqlaklıqın boxitildi. **16** Bularning atlık ləxkərlər koxunining səni ikki yüz milyon idı. Ularning sanining jakarlanqanlığını anglidim. **17** Olayıbanə kerünütxə kezümgə kerüngən at wə üstigə mingənlər mana mundak idı: atlıklarning kəkrikidiki sawuti qooqdək kizıl, kek yakuttək kek wə güngürttək

serik idi. Atlarning baxliri xirning bexidək idi; ularning eojizliridin ot, tütün wə güngürt qıkıp turatti. **18** Bu üq baladin, yəni atlarning aqzidin qıkkan ot wə tütün wə güngürttin insanlarning iqtin biri əltürüldi. **19** Qünki atlarning küqi eojizlirida wə kuyruklırida idi; ularning kuyruklırinin yilanlarqa ohxax bexi bolup, bular bilən adəmni zəhimləndürətti. **20** Kalojan insanlar, yəni bu balayı'apətlərdin əltürülməy kalojanlar ez kollarının əməllirigə towa kilmidi, yəni jinlarqa, kerəlməs, angliyalmas wə mangalmas altun, kümüx, tuq wə yaqaq butularqa qoşunuxtin waz kəqmidi. **21** Ular katılıllik, sehırgarlık, jinsiy buzukluk wə ooprılıklarıqımı towa kilmidi.

10 Andin keyin, ərxtin qüxiwatqan yənə bir küqlük pərixtini kərdüm. U bir parqə bulut bilən yepinojan bolup, bexining üstidə bir həsən-hüsən bar idi. Qirayi kuyaxka, putliri ot türvürkə ohxayttı; **2** əkolida bir kiqik epiqlik oram yazma bar idi. U ong putini dengiz tüstigə, sol putini kuruqlukka koypur turup, **3** xirning hərkirixığa ohxax kattıq awaz bilən warkırıcı. U warkırıqanda, yətə güldürmama ez awazlırını anglitip söz kıldı. **4** Yətə güldürmama söz kiloqanda, degənlərini hatırılıwalmakçı bolup turattim. Bırak asmandın: — «Yətə güldürmaminin eytkanlırını məhərləp, ularnı hatırılıma» deyən awazni anglidim. **5** Dengiz həm kuruqlukning üstidə turojan, mən kərgən u pərixtə ong kolını asmanqa kötürüp, **6** asmanları həm ular bolovanlarning həmmisini, yər-zemini həm uningda bolovanlarning həmmisini, dengiz həm uningda bolovan həmmisini Yaratıqı, yəni əbədil'əbədgıqə həyat Yaxıloqı bilən kəsəm kılıp: — Wakıt yənə kaynığa sürülməydu; (*aİN g165*) **7** bəlkı yəttinqi pərixtə kanay qelix aldida, yəni awazi anglinix aliddiki künlərdə, Hudanıng Əz kıl-hizmətkarlıri bolovan pəyojəmbərlərə hux həwirini yətküzginidək Uning siri tığellinip, əməlgə axıdu, — dedi. **8** Mən asmandın anglijan awaz manga yənə sezlop: — Berip, dengiz həm kuruqlukning üstidə turojan pərixtining kolidiki epiqlik oram yazmını alojin, dedi. **9** Mən berip, pərixtining kiqik oram yazmını manga berixini soridim. U manga: — Buni elip yə! Axaqzinining zərdab kılıdu, bıraқ aqzıng həsəldək tatlık boludu, dedi. **10** Mən xuning bilən kiqik oram yazmını pərixtining kolidin elip yedim; dərwəkə aqzımoja həsəldək tatlık tetidi, lekin yegəndin keyin axaqzinim zərdab boldi. **11** Xuning bilən manga: — Sən kəp millətlər, əllər wə hər hil tillarda səzlixicidənlar wə padixahlar toorisidiki wəhiy-bexarətləri yənə jakarlixing lazım, deyildi.

11 Manga əlgiqtiq həsidək bir komux berilip, mundak deyildi: «Baroqın, Hudanıng ibadəthanisi, kurbangahı wə u yərdə ibadət kılıvatqanları olqığın. **2** Lekin ibadəthanining taxkiriki hoiylisini elqiməy koy, qünki u yər yat taipilərgə berildi, xuning bilən mukəddəs xəhər kırıq ikki ay dəpsəndə kılınidu. **3** Mən ikki guwahlımoja kudrat berimən, xuning bilən ular bez kiyim kiyip, wəhiy-bexarətləri bir ming ikki yüz atmix kün yətküzidü» **4** (bular yər-zemining Rəbbi aldida turojan ikki tüp zaytun dərihi wə ikki qıraqdandur). **5** Birərsi ularnı zəhimləndürməkçı bolsa, eojizliridin ot pürkütlüp qıkıp, düxmənlirini yəp

tügitidu. Ularnı zəhimləndürməkçı bolovanlar mana xundak əltürülidü. **6** Ular bexarət-wəhiyni yətküzən künlərdə yamojar yaqdurmışlıqka asmannı etiwetix kudritigə iga; sularni əcanoja aylandurux wə hərhil bala-waba bilən yar-zeminni haloqan wakitta urux kudritigimu iga. **7** Ularning guwahlıq wəzipisi ayaqlıqxı bilən, tegi yok hangın qıkıdışan diwə ular bilən elixidu wə ularnı yenigip əltüridü. (*Abyssos g12*) **8** Jəsətləri rohı jəhəttin Sodom wə Misir dəp atılıdiqan xu katta xəhərnıq oqlı koqısida yatıdu; xu yərdə ularning Rəbbimü krestləngənədi. **9** Hər millətin, hər kəbilidin wə hər hil tilda səzlixicidənlar, hər əldin bolovan adəmlər ularning jəsətlərigə üç yerim kün tikilip karaydu wə jəsətlərning yərlikkə koyuluxıq yol koymaydu. **10** Yər yüzidə turuwatqanlar ularning bu halidin huxallinip, təbriklixip, bir-birigə hədiyələr əwətixidü; qünki bu ikki pəyojəmbər yar yüzidikilərni kiyinaytti. **11** Lekin üç yerim kündin keyin, Hudadin kəlgən hayatlı nəpsi ikkiyləngə kirdi, ular ornidin put tirə turdu; ulara karawatqanlarning tüstigə qong bir körkunq qüxti. **12** Andin ular ikkəyləngə ərxtin kəlgən: — «Bu yakka qık!» deyən yuqırı bir awazni anglıdi; xuning bilən ular düxmənlirinin kez aldıda bir bulut iqidə asmanqa kötürüldi. **13** Dəl xu saat iqidə xiddətlik yər təwərx yüz bərdi, xəhərnıq ondin biri gumran bolup, yətə ming kixi halak boldi. Kalojanlıri dəkkə-dükkigə qəmipi, ərxtiki Hudani uluoqlaxtı. **14** İkkinçi «way» etüp kətti; mana, üzinqi «way» kelixə az kəldi. **15** Andin yəttinqi pərixtə kaniyini qaldı; ərxtə yukırı awazlar anglinip mundak deyildi: — «Dunyaning padixahlıqı Pərvərdigarımız Wə uning Məsihining padixahlıqı boldi, U əbədil'əbədgıqə həküm sürdü». (*aİN g165*) **16** Hudanıng aldida ez təhtliridə olturojan yigirmə tət akşakal yərəq yikilip bax koyp, Hudaşa sejdə kılıp mundak deyixti: — **17** «Xüklərlər eytimiz sanga, I bar Boluoqı wə bar bolovan Həmmigə Kadir Pərvərdigar Huda, Qünki uluq kudritingni kolumqoja elip, Həkümüngüyü yürgütüxkə baxlıding. **18** Əllər ojəzəpləngənidi, Əmdi Sening oqəziping yetip kəldi! Əlgənlərni sorak kılıx, Kul-hizmətkarlıring bolovan pəyojəmbərlərni, Mukəddas bəndilərni, Tewən yaki katta bolsun namingdin körkənənləri in'amıqə iga kılıx, Yər yüzünü halak kılıqanları halak kılıx wəkti kəldi». **19** Andin Hudanıng ərxtiki ibadəthanisi eqildi wə uning əhədə sandukı ibadəthanında kərundi; qakmaklar, türlik awazlar, güldürmamilər, yər təwərx wə dəhəxətlək məldür boldi.

12 U qəoşa, ərxtə ajayıp bir karamət pəyda boldi — u kuyaxni yepinəqəqliqan, putlirining astida ay, beixa on ikki yultuzluq taj bar bir ayal idi. **2** U hamildar bolup, tolouq, yəp tuqux azabida dad-pəryad kətirdi. **3** Andin ərxtə yəna bir alamat kərundi — mana, yətə baxlık, on münggüzlük, yətə beixa yətə taj bar bolovan qong bir kızıl əjdihə turatti. **4** U kuyruki bilən asmandı yultuzlarning iqtin birini süpürüp, ularnı yər yüzüqə qərtüwətti. Əjdihə tuqay dəp kalojan ayal youngıqən haman uning balısını yalmap yutuwətməkçı bolup uning aldida turdi. **5** Ayal bir bala, yəni pütün əllərni temür həsisi bilən padıqidək bakıdiqan bir oqul tuoqdi. Bala bolsa Hudanıng wə

Uning təhtining aldişa oqaqqıdə elip qıkıldı. **6** Ayal qəlgə kəqtı; u yerdə uning 1260 kün bekilixi üçün uningoşa Huda təripidin hazırlap köyulqan bir jay bar idi. **7** Andin ərxtə jəng boldi. [Bax pərixtə] Mikail wə uning perixtileri ajdihə bilən jəng kılıqlı turdu; ajdihamu eż perixtileri bilən ularqa etildi. **8** Lekin u üstünlük kazinalmida, uningoşa wə perixtilirigə ərxtə turuxka orun kalmıdı. **9** Xuning bilən zor ajdihə, yəni Iblis wə Xəytan dəp ataloqan, pütün jahanni azdurloqı həlki kədimiyil yan yəzüigə taxlandı. Uning perixtilirumu uning bilən təng taxlandı. **10** Andin man ərxtə yuxarı bir awazning mundak degənlikini anglidim: — «Koldi Hudayimizning nijatlıkı, kudriti, padixaqlikı wə Uning Məsihining höküğü! Qünki kerindaxlirimizning üstidin Hudayimizning aldida keqə-kündüz xikayat kılıp turoqan xikayat kılıqları ərtətin taxliwetildi; **11** kərindaxlar uning üstidin Kożining kəni wə ularning guwahlıq sezi bilən oqalib kəldi; Ular hətta ölümüni kezığə ilmay eż jenini eżiz kərmidi. **12** Xuning üçün, xadlininqar, əy ərxlar wə ularda turuwatklärər! Lekin halınglarqa way, əy yər wə dengizlər! Qünki Iblis üstünglarqa qüxti; Waktingin az kələjanlığını bilməq, Ojəzəp-kəhri bilən kəldil». **13** Ajdihə eżining yər yəzüigə taxlanoqanlığını körüp, oqul balını tuqşan ayalnı koqlaxkə baxlıdı. **14** Ayalning yılanning yüzidin daldilinixi, qəldə ezi [üçün hazırlanınan] makanişa berip bir məzgil, ikki məzgil wə yerim məzgil bekilsün dəp xu yərgə uqup ketisi üçün, uningoşa yoojan bir bürkütnüng ikki ənənəti berildi. **15**

Andin yılın ayalının arkısından aqzı bilən dəryadak su pürküp, uni səl bilən ekitip yokatmakçı boldi. **16** Lekin zemin ayalqa yardım kılıp, aqzını ekip, ajdihə aqzıdan pürküp qıkarajan dəryani yutuwətti. **17** Buning bilən ajdihənan ayalqa kattık, oqzıpi kılıp, uning kələjan nəslı, yəni Hudanıng əmrərlirigə əməl kılıp, əysanıng guwahlıqini tutkan pərzəntləri bilən jəng kılıqlı kətti; u dengiz sahili üstidə turatti.

13 Andin, dengizdin on münggülük, yətə baxlık bir diwingin qikiwatkanlığını kərdüm. Uning hərbər münggüzidə birdin taj bar idi, hərbər bexida kupurluk namlıri yeziklik idi. **2** Mən kərgən bu diwa yilpiçoza ohxayıttı, putluri eyikning putluriqa, aozı bolsa xırning aqzıqa ohxayıttı. Ajdihə uningoşa eż kudriti, tahti wə zor hökükini bərdi. **3** Diwingin baxlıridin biri əjəllik yarılanqandək turatti. Lekin, bu əjəllik yara sakayoqanıdi. Pütkül dunya diwigə həyranuňas bolup uningoşa [əgəxti]. **4** Ajdihə diwigə [səltənətlik] hökük bərgəqə ular ajdihəqa qokunuxtı. Ular yəna diwigimu qokunuپ: — Diwingin təngdixi barmu? Uning bilən kimmu elixalisun? — dedi. **5** Diwigə takəbburluk wə kupurluk kılıdlıqan eozı berildi; uningoşa kırıq ikki ay ix kərinxə hökük berildi. **6** U Hudaqa kupurluk kılıqları — Uning namioja wə Uning dərgahıqa, xundakla ərxni makan kıləjanlarropa kupurluk kılıqlı aqzını aqtı. **7** Uning mukəddas bandilergə kərxi jəng kılıp, ularning üstidin oqalib kelixiga yol koyuldu; hər kəbilə, hər millət, hər hil tilda sezlixidiojan əllərgə həkümənlilik kılıx hökükü uningoşa berildi. **8** Yər yəzidikilərning həmmisi — ələm apiridə bolqandan buyan boozulnip bolqan Kožining həyatlı dəptirigə nami yeziqliqanlar bolsa, uningoşa səjdə kılıdu. **9** Kələkli barlar, buni

anglisun! **10** ««Tutkun bolidu» dəp bekitilgənlər qokum tutkun bolidu, «kılıqlınidu» dəp bekitilgənlər qokum kılıqlınidə olıdu». Mukəddəs bəndilirinən səwritaklığı wə etikədi mana xu ixlarda məlum bolidu. **11** Mən yərdin qikiwatkan yənə bir diwini kerdüm. Uning kožiningkidək kiçik ikki münggüzi bar idi, lekin awazı ajdihəningkidək qıkattı. **12** U awwalki diwigə wakalitən uning pütün hökükini yürgüzüp, yər yuzini wə uningda turuwatkanlarnı əjəllik yarisi sakayoqan awwalki diwigə qokundurdu. **13** U zor mejizilik alamatları kərsiştəti, hətta kixiləرنing kəz aldida asmandın yər yuziga ot yaqdurattı. **14** U awwalki diwigə wakalitən kərsiştikə höküklandurulojan alamatlar bilən yər yuzida turuwatkanlarnı azdurup, ularqa «kılıq bilən yarilanoqan, lekin tirk kələjan» değən awwalki diwigə atap bir but-həykel yasap tikləxnı tapılıdi. **15** Diwingin but-həykiligə nəpas kırğızıüp, uningoşa uni sezlıyləydiqan kılıx wə uningoşa qokunmioqanlarning həmmisini eltürgüzxiz kudriti berildi. **16** U təwən wə katta, bay wə kəmbəçəl, hər wə küllarning həmmisini ong kəli yaki pexanisigə taməqa basturuxka məjburlidi. **17** U yənə bu tamoqa, yəni diwingin nami yaki uning namidiki rakəm besilənlərindən baxka həqkim bir nərsə setiwalalmayıd yaki salatmaydu, dəp bekitti. **18** Mana bu yərdə həkmət bar. Əkil-parasiti barlıki kixilər diwingin rəkəmini hesablap baxsun; qünki bu rəkəm bir adəmning rəkəmi bolidu. Uning rəkəmi 666dur.

14 Andin man kərdümki, mana, Koza Zion teoji üstidə turatti. Uning yenida pexanisigə Əz nami wə Atisining nami yeziqliqan bir yüz kırık tət ming kixi bar idi. **2** Asmandın huddi [xarkirap ekiwatkan] nuroqun sularning awazidək wə kəttik güldürməmining awazidək bir awazni anglidim. Mən anglıojan awaz yənə qiltarqlar qiltarqları qalojan awazoja ohxayıttı; **3** əhelik kixilər təhtining, tət həyat məhlukinq wə akşakallarning alidda yengi bir künyi eytixti. Bu künyi [gunahlırinin] bədili telinip bu dunyadın azad kılınoqan kixilərdin bir yüz kırık tət mingdin baxka həqkim eginəlməydi. **4** Ular ayallar təripidin gunahta bulqanmioqan, qünki ular pak adəmlərdür. Koza nəgə barsa, ularımı Uningoşa egişip xu yərgə barıdu. Ular bədəl bilən insanlı arisidin Hudaqa wə Kožioşa hoşulning tunji mewisidək bolux üçün setiwelinoqan. **5** Ular aýibsiz bolup, aqzıdının həq yalojan sez qıkmayıdu. **6** Andin mən asmanınOTTURISIDA UQUP YÜRGƏN BAXKA BIR PERİXTINI KƏRDÜM. Uningoşa yər yəzidə turuwatkanlarqa, yəni hərbər əl, kəbilə, hər hil tilda sezlixidiojanlar, hər millətlərgə elip yətküzüxi üçün mənggülük hux həwər tapxuruldi. (aiónios g166) **7** U yükri awaz bilən: — Hudadin korkunglar, Uni uluoşlanglar! Qünki Uning sof kılıx saiti yetip kəldi; asmannı, zemini, dengizni wə su bulaklarını Yaratkuqıqa səjdə kılıngılar! — dəyti. **8** Uning kəynidin ikkinçi pərixtə keliip mundak dedi: «Ojulidi! Katta xəhər Babil qulidi, u ez zina-buzuklukining sawdalıq xarabını pütkülləllərgə iqküzgən». **9** Aldinkı ikki pərixtininq kəynidin yənə bir pərixtə, yəni üçinqi pərixtə yükri awaz bilən mundak dedi: — «Kimdikim diwigə wə uning but-həykiligə qokunsa, uning taməqisini pexanisigə yaki kəlioşa kobul kilsə, **10** Hudanıng kəhrininq əbjəx kılınmioqan sap xarabını Uning oqzıpi bilən

tolojan kədəhtə iqidu. U muğaddəs pərixtılerning wə Қозining aldida ot wə güngürtta qıynılıdu. **11** Ularning qıynılıxlıridin qıkkan is-tütəklər əbədil'əbəd purkırıp turidu; diwigə wə uning but-häykiləgə qoqunçoşanlar yaki uning namining tamoşisini kubul kılqanlar oqaq keçəkündüz aramlıq bolmayıdu». (**aioñ g165**) **12** Muğaddəs bandılırinin səwri-takiti wə etikədi mana xu ixlarda məlum bolidu. **13** Mən yənə asmandan mundak bir awazni anglidim: — «Bu səzni yaz: «Buningdin keyin Rəbdə wapat bolup elənlər bəhtliktur! — Durus, dəydü Roh, — ular hazır ez ixliridin tohtap aram alalaydu. Qünki kılqan əməllili ularoqa egiçip kelidu». **14** Mən kərdümki, mana bir parqə ak bulut, bulutning üstidə bexioja altun taj kiygən, kolida ətkür bir orojak tutkən İnsan-oqlıqə oxhaydiojan birsi olturatti. **15** İbadəthanidin baxka bir pərixtə qıkıp, bulutning üstidə Olturoquçıqə yukarı awaz bilən: — Oraqıkingni sal wə oruxkaq baxla! Qünki orma wakti keldi, yər yüzidiki ziraətlər pixip yetildi, dedi. **16** Bulut üstidə Olturoquçıqı orojıqını yər yüziga saldı wə yər yüzidiki ziraətlər oruldi. **17** Ərxtə bolojan ibadəthanidin yənə bir pərixtə qıkçı. Uningu ətkür bir orojiki bar id. **18** Arķidinla, otni baxkurdiojan yənə bir pərixtə kurbangaqtın qıkıp, ətkür orojak tutkən pərixtığa yukarı awaz bilən: — Ətkür orojıqını selip, yər yüzidiki üzüm telining sapaklırını yioqıwal, qünki üzümürləri pixip yetildi, — dedi. **19** Buning bilən pərixtə orojıqını yər yüziga saldı wə yərdiki üzüm telining mewilirini yioqip, Hudanıng kəhrininq qong xarab kelqikigə taxidi. **20** Xəhərninq sırtidiki xarab kelqidikidi üzümlər dəssilip, xərbətləri kan bolup, atning tizginigə qıçıqiojan egiçlikə üq yüz qakırmı yıraklıqka aktı.

15 Asmando zor həm karamatlık yənə bir alamatni, yəni ahirkı yətta balayı-apətni tutup turojan yətta pərixtini kerdüm (ahirkı balayı-apət deyilixtiki səwəb, Hudanıng oqəzipi bular bilən ahirlividü). **2** Mən yənə ot arılxı əynək dengizidək bir kerünbüxi həm əynək dengizning üstidə turojan, diwa wə uning but-häykili wə namining rəkimi üstidin qalib kəlgənlərni kerdüm. Ularning kollarında Huda bərgən qıltarlar bolup, **3** ular Hudanıng kül-hizmətkarı bolojan Musanıng kuyını həm Қozining kuyunu eytixatti: — «Uluq wə karamet Sening kılqanlıring, I Həmmigə Ədir Pərvərdigar Huda, Yolliring adıl wə həkktur, I pütkül əllərning Padıxahı! **4** I Pərvərdigar, kim Səndin korkmaydiojan, Nämningi uluoqlımaydiojan bolalısın? Qünki birdinbir muğaddəs Əzungörsən; Barlıq əllər aldingoja kelidu, Sanga sejda kılıdu; Qünki həkkənqı kılqanlıring axkarə boldı». **5** Bu ixlardın keyin, mən kərdümki, mana ərxtiki ibadəthana, yəni həküm-guwahlıq qediri eqildi! **6** Yətta balayı-apətni ez ilkidə tutkən yətta pərixtə pakız, parkırıp turidiojan libas kiygən, keksiga altun komar baqlılıqan halda ibadəthanidin qıktı. **7** Tət hayat məhlükinq biri yətta pərixtığa əbadıl'əbad yaxaydiojan Hudanıng kəhrini bilən tolojan yətta altun qinini bərdi. (**aioñ g165**) **8** İbadəthana Hudanıng xan-xəripi wə kudritindən tütün bilən lıq toldı. Yətta pərixtinxin yətta balayı-apiti ayaqlaxmioşqua, həqkim ibadəthanıqə kirəlmidi.

16 Xuningdin keyin, ibadəthanidin kötürülən yukarı bir awazning yətta pərixtığa: «Beringlar, Hudanıng kəhri tolojan yətta qinini yər yüzigə tekünglar!» deganlıkini anglidim. **2** Birinqisi berip qenidikini yər-zeminoja tekti. Buning bilən diwinining tamoşisi besilqan wə uning but-häykiləgə qoqunçoşanlarda birhil yirginqliq həm azabılıq qaka-jahərat pəyda boldı. **3** İkkinisi qinidikini dengizoja tekti; dengiz siyi əliükning kənioja oxhax kənoja aylandı wə iqidiki pütün janlıqlar oldu. **4** Üqinqisi qinidikini dərya wə bulaklarning suliroja tekti; ularning sıvımı kənoja aylandı. **5** Andin mən sularning perixtisinin mundak deganlıkini anglidim: — «Muxundak həkümlərni qikirixingda adıl boloqansən, I hazır bar Bolojuqi, bar bolojan Muğaddəs Bolojuqi! **6** Muxu adəmlər muğaddəs bəndilər wə pəyoqləmbərlərinə kənini təkkənlikli wəjidiin, Sən ularoqa iqliki kan bərding. Ular xuningəja layiklər! **7** Andin kurbangalıning jawaben: — «Xundak, i Həmmigə Ədir Pərvərdigar Huda, Həkümliring hək wə adildur» — deganlıkini anglidim. **8** Tətinqisi qinidikini kuyaxning üstigə tekti; buning bilən kuyaxka insanlarıni ot bilən ərtigili kudrat berildi. **9** Xuning bilən insanlar dahxətlik kızıktı ərtəldi; birək ular heq towa kilmidi wə bu balayı-apətlərinin Igisi bolojan Hudani uluoqlaxning orniqə Uningu namini karoqaxtı. **10** Bəxinqisi qinidikini diwinining təhtigə tekti; diwinining padıxahlıqını karangoşuluq bastı, kixılər azabtin tillirini qılxətti **11** wə aqırıq-azabi wə qaka-jahətlərinin dəstidin ərxtiki Hudani kupurluk kılıp karqıxitip, kilmixliriqə heq towa kilixmidi. **12** Altinqisi qinidikini uluoq əfrat dərəsiəja tekti; xu haman künqikixtin kelidiojan padıxahınlarning yolinin hazırlanxə dərəyaning siyi küridi. **13** Andin mən əjdihənin diwinining wə sahə pəyoqləmbərnin eojızliridin qıkkən pakıçıqə oxhaydiojan üq napak rohni kerdüm. **14** Bular mejizilik alamatlarını kərsitidilən jınların rohları bolup, pütkül yər yüzidiki padıxahınları Həmmigə Ədir Hudanıng dahxətlik künidiki jənggə jəm kiliqka ularning yenioja qıkıp ketiwattı **15** («mana, Mən oopridək kelimən! Yalingaq mangmaslik, nomusi kerünməslək üçün, kiyimlirini qing saklap, səgək turoqanlar bəhtlikturl!»). **16** Əmdi [napak rohlar] [padıxahınları] ibranıqə «Harmageddon» deyili diojan yergə jəm kıldı. **17** Yəttinqisi qinidikini həwəqəja tekti; ərxtiki ibadəthanidin, təhittin yukarı bir awaz kətürülüp: «Ix tamam boldıl!» deyildi. **18** Xuan qaknaklar qıckıldı, türliklər awazlar wə güldürməmilar anglandı wə dahxətlik bir yər təwrxə yüz bərdi; insanlar yər yüzidə apırıda bolqandın beri bunqlik dahxətlik yər təwrxə heq bolup bəkmioşanı. **19** Katta xəhər üçkə bəlündi; hərkəysi əllərdiki xəhərlərə qulitildi. Xuning bilən katta xəhər Babil Hudanıng yadioja kecip uning əxəddiy kəhrlilik xarabı bilən tolojan kədəh uningoja berildi. **20** Barlıq arallar ezzini kaqurup oqayıb boldı, taqlarmu yok boldı; **21** İnsanlarning üstigə hərbir danisi bir talant eçırlıqla kelidiojan məldür asmandın yaqdı. Məldür apiti xundak dahxətlik boldiki, adəmlər apətnin dəstidin Hudani kupurluk kılıp karqıxitı.

17 Yətta qinisi bar yətta pərixtinxin biri kılıp, manga sezləp: — Bu yergə kəl, nuroqun sular üstidə olturojan qong pahıxə ayalning tartidiojan jazasını sanga

kərsitip koyay. **2** Yər yüzidiki padixahlar uning bilən uning zina-buzuklukining səwdalıq xarabidin iqixti; buzukluk ətküzdi, yər yüzidikilər uning buzuklukining Yər yüzidiki barlıq padixahlar uning bilən buzukluk xarabidin məst boluxti, — dedi. **3** Xuning bilən uning zina-buzuklukining əlküzüxti, Yər yüzidiki sodigərlər uning əyx-ixritining pərixtə meni Rohning ilkidiki əhalətə bir qelgə elip əlwəqşilikidin beyixti». **4** Asmandın yənə bir awazni bardi. U yerdə yetta baxlıq, on münggüzlük, pütün anglidim: — «Mening həlkim, uning gunahlıriqa xerik əzayını kupurluk namları kaplıqan bir toq kızıl diwining bolmaslıqlıqlar üçün, Həm uning bexioja qüxiciojan üstida olturoqan bir ayalını kərdüm. **4** Ayal sesiñ wə toq kızıl kiyim kiygən bolup, altun, kimmətlək balayı'apətlərgə uqrımaslıqlıqlar üçün, uning iqidin qıkıqlar! **5** Qünki uning gunahlıri pələkkə yətküdək yakut wə mərwayitlər bilən pərdəzlanıqanı. Kolidə dəwilinip kətkən, Huda uning həkkaniyətsizliklirini yirginqlik nomussızlıklar wə ez buzuklukuning nijasətləri esigə aldi. **6** U baxlılarqa yandurqınidak uning kılıqinini bilən tolqan bir altun kədəh bar idi. **5** Pexanisiga eziqə yandurunglar; Uning kilmixliriqa muwəpiq ikki bir sir — «Katta Babil, pahixilarlung wə dunyadiki həssə koxlap kəyturunglar; U [baxkilarqa] abjax kılıp pütkü'l yirginqlik nomussızlıqlarlung anisi» degen nam bərgən kədəhə uningoja ikki həssə koyuk əbjəx kilinglar. pütüklük idi. **6** Mən ayalning mukəddəs bəndilərning 7 U əzini əqanlıq uluqlıqan bolsa, Əqanlıq əyx- kəni wə əysaçşa guwahlıq bərgüqilərning kəni bilən məst ixratə yaxıqan bolsa, Uningçoja xunqılıq kiynilix wə bolovanlığını kərdüm. Uni kərüp tolimu təəjjüp kılıp dərd əringlər; U kənglidə: «Mən tul əməs, bəlkı təhtə intayın həyran kəldim. **7** Parixta manga mundak dedi: olturoqan hanixman; Mən dərd-əlamni əsla kərməymən» — «Nemiga həyran kəlding? Ayalning wə uni kətürüp degeni tüpaylidin, **8** Bu wajidin bir kün iqidila uningoja turoqan yətta baxlıq, on münggüzlük diwining sirini qüxiciojan balayı'apətlər, Yəni əlüm, dərd-əlam wə sanga eytip beray. **8** San kərgən diwə bir zamanlarda aqarlıq kəlidü, U ot bilən keydürüllidü; Qünki uni bar idi, hazır yok; uzun etməy tegi yok hangdin qikip, sorak, kılıquçı Pərvərdigar Huda kədrətliktür!. **9** halakatka karap mangidu. Yər yüzidə turuwatqanlar — dunya apırıda bolqandan buyan isimliri hayatlıq — dəptirirə pütülmigən kixilər diwini kərüp intayın dəptirirə pütülmigən kixilər diwini kərüp intayın həyran kəlidü. Qünki u bir zamanlarda bar idi, hazır yok, lekin yənə pəyda bolidu. (**Abyssos g12**) **9** Mana buni qixinixkə lazım bolovan həkmət: — yətta bax bolsa u ayal olturoqan yətta taoğa, xundakla yətta padixahka wəkillik kılıdu. **10** Bularlung bəxi yikilojan, sodigərlərmə uning üstida yioqa-zar kılıxidu. Qünki birsi bar, yənə biri tehi kəlmidi. U kəlganda pakət azla əmdi ularning kemidiki yük-mallirini, **10** Yəni altun-wakıt turalaydu. **11** Burun bar bolovan, əmdi hazır yok kümüx, kimmətlək yakutlar, ünqə-marwayit, nəpis libas bolovan diwining ezi səkkizinci padixahdur, xundakla rəhət, səsün rəhət, yipək, toq kızıl rənglik gəzməl, hərhil u həm yəttisidin biri bolup halakatka karap mangidu. huxbyur turunj yaqəqlar, pil qixi buyumları, əng esil **12** San kərgən on münggüz on padixahdur. Ularning yaqəq, tuq, təmür wə mərmərlərin ixləngən hilmuhil padixahlıqları tehi yok, əmdi ularoja diwə bilən billər saftılık padixahlıq höküğü berilidu. **13** Bu padixahlar bir rəhət, səsün rəhət, yipək, toq kızıl rənglik gəzməl, hərhil u həm yəttisidin biri bolup halakatka karap mangidu. huxbyur, murməkki, mastiki, xarab, zəytun meyi, ək un, oy, bir niyətə bolup ez kudriti wə höküklerini diwigə buğday, kala, koy, at, harwa wə insanlarning tənləri wə berixidu. **14** Diwə wə padixahlar birləşip Kozioja karxi janlıri degen mallirini setiwalidiojan kixi yoktur. **14** jəng kılıdu. Kəza ularning üstidin ojalib kəlidü, qünki U [Babil], jeninq məstəna bolovan esil mewilər səndin rəblərning Rəbbi, padixahlarning Padixahidur. Uning bilən birgə turqanlar bolsa qakırılojan, tallanojan wə buğday, kala, koy, at, harwa wə insanlarning tənləri wə Uningoja sadık bolovanlardur. **15** Parixta manga yənə: — Pahixə ayal üstidə olturoqan, san kərgən sular bolsa millatlılar, eżara toploxqan nuroqun kixilər, əllər wə hər hil tillarda səzlixdiojan kixilərdür. **16** San kərgən on münggüz wə diwə bu pahixə ayaldın nəpratlinidu, uni talan-taraj kılıp yalingaqlaş koyidu, uning gexini yəp, eżini otta keydürüdu. **17** Qünki Huda Əz sezikalamları əmalgə axķuq, axu [on padixahning] kengliga Əz iradisini ijra kılıp, bir kararda tohtixip padixahlıq hökükini diwigə berix niyitini saldı. **18** San kərgən ayal kəmə hojayinliri, kemidiki barlıq yoluqları, kemiqilər wə dengizəgo tayinip jan bakidiojanlarning həmmisi yirakta turup, **18** Uni ərtigən otning is-tütəklərini kərüp: — Bu katta xəhərgə kəysi xəhər təng keləlisin? — dəp pəryad kətürüxti. **19** Ular baxlırloja topa qeqip, pəryad kətürüxp, yioqa-zar kılıxip: — Way isit, way isit, u katta xəhər! U arkılık, uning delitidin, dengizdə kemisi barlar beyiojanıdlı! Bir saat iqidila wəyrən boldi bu xəhər! — deyixidu. **20** — «Uning bexioja kəlgənlərdin xadlinqları, əy arx, əy mukəddəs bəndilər, rosullar wə payəmberlər! Qünki Huda silərnəng dəwayınglardıki həkümni uning üstidin qıkarıqları!». **21** Andin, kūqlıklärı kuxlarning solakhanisi, Hərbir məkrüh wə yirginqlik kuxlarning solak-qangzısi boldil! **3** Qünki barlıq əllər

18 U ixlardın keyin mən qong höküklik yəna bir pərixtining asmandın qüxüwatqanlığını kərdüm. Yər yəni uning julalilikidin yorup kətti. **2** Parixta yukarı awaz bilən mundak warkırıcı: — «Ojulidi! Katta xəhər Babil ojulidi! Əmdi u jinlarning makani, hərbir napak rohłarning solakhanisi, Hərbir məkrüh wə yirginqlik kuxlarning solak-qangzısi boldil!

pərixtə tügmən texioja ohxax yoqan bir taxni kətürüp, Həmmigə Kadir Hudanıng dəhxətlik qəzipining «xarab dengizə qəzəp taxlap mundak dedi: — «Mana xundak kəlqiki»ning qaylılıqçısıdır. **16** Uning tonı wə yotisi xiddət bilən, Katta xəhər Babil oqlitiliid, U kaytidin kerünməydi! **22** Qiltarqlarning, sazqıllarning, Nəqyılər wə sunayqıllarning awazı seningdə kaytidin hərgiz anglanmayıdu, Hərhil hünərnəi kılıdiqan hünərvən seningdə kaytidin hərgiz təpilməydi. Tügmənningim hərəkəti seningdə kaytidin hərgiz anglanmayıdu, **23** Hətta qiraqın yorukı seningdə kaytidin hərgiz yorumayıdu, Toy boluwtakın yigit-kızınlıq awazı seningdə kaytidin hərgiz anglanmayıdu; Qünki sening sodigərlirinq yər yəzidiki ərbablar bolup qıktı, Barlık, allər sening sehir-əpsunliringə qaldı; **24** Payəqəmberlərning, mukaddəs bəndilərning [tekiulgən ənənlilik], Xundakla yər yüzida barlıq kırqın bolovanlarning ənənlilikini uningda təpildi».

19 Bu ixlardın keyin, ərxət zor bir top adamların warkıraxlıridak bir awazni anglıdim. Ular: — Həmdusana! Nijat, xan-xərəp wə əzadıq Hudayimizə mənsuptur! **2** Qünki Uning həkümülleri hək wə adildür; U yər yəzini əz buzukluq bilən buzojan qong pahixining üstdən həküm qıkırıp, əz kul-hizmətkarlırinin qəninin intikamını uningdin aldı, — deyixətti. **3** Ular ikkinçi ketim: — «Həmdusana!» deyixti. Uningdin qıkkən is-tütəklər əbadıl əbadıqqa purkırayıd! (**aion g165**)

4 Yığırma tət aksakal wə tət hayat məhlük yergə yikilip: — «Amin! Həmdusana!» dəp, təhtə olturojan Hudaqən səjdə kılıxtı. **5** Andin təhttin kətürülən bir awaz mundak dedi: — «Əy uning barlık, kul-hizmətkarlı, Uningdin körkidiqan kattılar bolsun, təwənlər bolsun, Həmminglər Hudayimizi madhıyıləngərlər!» **6** Andin zor bir top adamların awazioja, nuroqun sularuning xarkırıxiqə, kattıq güldürməmilarning güldürlixigə ohxax bir awazning mundak degnənlərini anglıdim: — «Həmdusana! Həmmigə Kadir Pərvərdigar Hudayimiz səltənat kıldı! **7** Xadlinaylı, tantənə kələyli wə uni madhıyıləp uluqəpləy! Qünki Kozininq toy-mərika künü yetip kəldi, Kız eziini tayyar kıldı!» **8** Kızıqa kiyix üçün pakiz, parkırıp turidiojan nəpis libas berildi (nəpis libas bolsa mukaddəs bəndilərning həkənliyi əməlliridilər). **9** Andin, [pərixtə] manga: — Munu sezlərni hatırlıwal: — «Kozininq toy ziyanitigə qakırıloqanlar bəhltiklər!» — dedi. U manga yəna: — Bular Hudanıng həkənliyi səzləridur, — dedi. **10** Mən uningoja səjdə kılıqli ayioqıja yikıldım. Lekin u: — Hərgiz undak kılma! Mənmü Hudanıng sən wə əysaçə guwaqlik bərgüqi kərindəxliring bilən ohxax kul-hizmətkarmən. Hudaqıla ibadət kıl! Qünki wəhhiy-bəxarətninq roh-mahiyəti bolsa əysa həkkidə guwaqlik berixtur, — dedi. **11** Andin kərdümki, asman eqildi wə mana, bir ak at turatti; üstügə mingüqininq bolsa name «Sədik» wə «Həkənliy» bolup, U həkənliylik bilən həküm qıkırıdu wə jəng kıldı. **12** Uning kəzərləri ot yalkınıqə ohxayttı, bexida nuroqun təji bolup, tenidə Əzidin baxka həqkim bilmədiqan bir nam püttütlük idı. **13** U uqisioja kənoqə milengən bir ton kiyənidi, Uning name «Hudanıng Kalamı» dəp atılıdu. **14** Uning kəynidin əgixip keliwatkan ərxətki koxunlar bolsa, ak atlarqa mingən, ap'ak, pak nəpis kanap libas bilən kiydürülgənidi. **15** Uning aqzidin ətkür bir kiliq qıkıp turatti; U buning bilən barlıq, əllərni urudu; U ularını temür kaltək bilən padıqidək bəkidi; U

Həmmigə Kadir Hudanıng dəhxətlik qəzipining «xarab dengizə qəzəp taxlap mundak dedi: — «Mana xundak kəlqiki»ning qaylılıqçısıdır. **16** Uning tonı wə yotisi xiddət bilən, Katta xəhər Babil oqlitiliid, U kaytidin kerünməydi! **22** Qiltarqlarning, sazqıllarning, Nəqyılər wə sunayqıllarning awazı seningdə kaytidin hərgiz anglanmayıdu, Hərhil hünərnəi kılıdiqan hünərvən seningdə kaytidin hərgiz təpilməydi. Tügmənningim hərəkəti seningdə kaytidin hərgiz anglanmayıdu, **23** Hətta qiraqın yorukı seningdə kaytidin hərgiz yorumayıdu, Toy boluwtakın yigit-kızınlıq awazı seningdə kaytidin hərgiz anglanmayıdu; Qünki sening sodigərlirinq yər yəzidiki ərbablar bolup qıktı, Barlık, allər sening sehir-əpsunliringə qaldı; **24** Payəqəmberlərning, mukaddəs bəndilərning [tekiulgən ənənlilik], Xundakla yər yüzida barlıq kırqın bolovanlarning ənənlilikini uningda təpildi». —Kelinglar, Hudanıng katta ziyanitigə yiqilingilar! **18** Padixaḥlarning, sərdarlarning wə palwanlarning, atlarning wə ularqa mingənlərning, xundakla barlık at igilirining, kulların həm hərlərning, kattılarning həm təwənlərning gəxələrini yangılar! — dedi. **19** Xuning bilən mən diwə, yər yəzidiki padixaḥlər wə ularning koxunlınıning atka Mingüqi həm Uning koxunu bilən jəng kiliq üçün toplanojanlığını kərdüm. **20** Əmdi diwə wə uningoja wakalıtən mejizilik alamətlərni kərsətkən sahta pəyoqəmberning hər ikkisi tutuwelindi (sahta pəyoqəmber xu alamətlər bilən diwinin tamojsini köbül kilojan həmdə uning but-həykiləq qokunqanları azdurup yürgəndi). Ular ikkisi güngürt yeniyatkan ot kələğə tirik taxlandı. (**Limmə Pyr g3041 g4442**) **21** Kələjini bolsa atka Mingüqinən aqzidin qıkqan kiliq bilən kırıldı. Barlıq pütün uqar-kanatlar bularning gəxi bilən yəp toyundı.

20 Uningdin keyin, kolida tegi yok həngning aqkuçı wə yoqan zənjir tutkan bir pərixtinən asmandın qüxiüwatkanlığını kərdüm. (**Abyssos g12**) **2** Pərixtə ejidhani, yəni Iblis yaki Xəytan deyilidioqun kədəmiy yılannı tutup, ming yillik zənjirləp koydi. **3** Uning ming yil toxküqə əllərni azdurmaslıq üçün, uni tegi yok həngə qəzəp taxlap həngning aqzini etip peqətiwətti. Bu wakıtlardin keyin, u wəkinqə koyup berilixi mukərrər. (**Abyssos g12**) **4** Andin mən təhtlərni wə ularda olturojanları kərdüm. Ələrə həküm kiliq həkəkki berilgəndi. Mən yənə, əysaçə bərgən guwaqlik wəjədin wə Hudanıng sez-kalamı wəjədin kallisi elinoqanların janlırını kərdüm. Ular diwigə wə uning but-həykiləq qokummojan, uning tamojsi pəxanışığı wə koliqə urulmioqanları idı. Ular tirilip, Məsəl bilən birləktə ming yil həküm sürdü. **5** (əlgənlərning kələjənləri ming yil toxmüqəqə tirilməydi). Bu daşlaşkı tirilix idi. **6** Dəsləkpi kələjənət nesiwa bolqanlar bəhtlik wə mukaddəstür; ikkinçi elümməng bularni ilkigə elix həkəkki yoktur. Ular Hudanıng wə Masihning kahinləri bolidü wə Uning bilən birləktə ming yil həküm sürdü. **7** Ming yil toxkanda, Xəytan zindandin boxitilip, **8** yər yəzidinin tət bulungidiki əllərni, yəni Gog wə Magogni azdurux wə ularını jəng kiliqə bir yergə toplaxka qıkıldı. Toplanojanlarning sanı dengiz sahildikli kumdaq sanaksız bolidü. **9** Ular yər yəzidiki kəng tüzənglikə qıkıp, mukaddəs bəndilərning bargahını, yəni Huda seyidiojan xəhərnəi muhəsirigə alıdu. Lekin asmdan ot yeqip, ularını yutuwetidü. **10** Ularını azdurqan Iblis bolsa diwə bilən sahta pəyoqəmber kəyliwatkan ot wə güngürt kələğə taxlinip, u yarda keqə-kündüz əbadıl əbadıqqa kiyilidü. (**aion g165, Limmə Pyr g3041 g4442**) **11** Uningdin keyin, qong bir ak təht wə uningda Olturoqunqını kərdüm. Asman bilən zemin Uning yəzidin eziini qaqrup, ular turojan jay hərgiz təpilməydi. **12** Mən yənə katta bolsun, yəki təwənə bolsun, əlgənlərning həmmisining tahtning aldida turojanlığını kərdüm.

Kitablar eqildi; andin yənə bir kitab — «Hayatlıq dəptiri» dəp ataloğan kitab eqildi. Əlgənlərgə kitablarda hatirləngini boyıqə ez əməliyitiga karap həküm kılindi. **13** Dengiz əzidə əlgənlərni tapxurup bərdi, elüm wə təhtisaramu ezliridiki elgənlərni tapxurup berixti. Hərkimning üstügə ez əməliyitiga karap həküm kılindi. (**Hadəs g86**) **14** Andin elüm wə təhtisara ot kelığa taxlandı. Mana ikkinçi elüm — ot kəlidür. (**Hadəs g86**, **Limnə Pyr g3041 g4442**) **15** Kimning ismining «Hayatlıq dəptiri»də yezilmioqlanı baykalsa, ot kelığa taxlandı. (**Limnə Pyr g3041 g4442**)

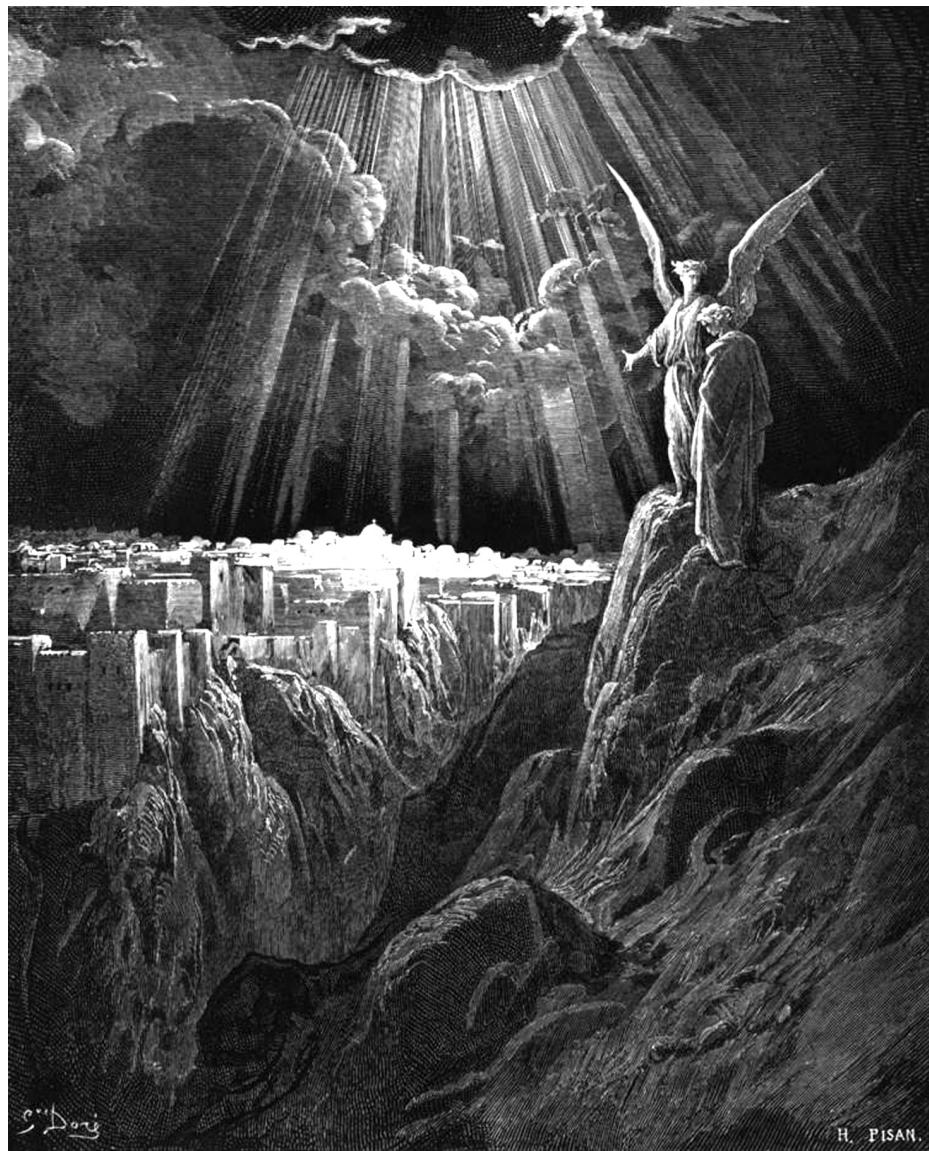
21 Andin, yengi asman wə yengi zeminni kerdüm; qünki burunki asman wə zemin etüp katkanidi, dengizmə məwjuṭ bolmadi. **2** Mükəddəs xəhərning, yəni Hudadin qıkkən, huddi əz yigitigə toy pardazlarını kılıp hazırlanoğan kıldak yengi Yerusalemning ərxtin qüxiwatqanlıknı kerdüm. **3** Ərxtin yukiri ketürlənən bir awazning mundak degənlilikini aglidim: «Manə, Hudanıng makani insanların arisididur; U ular bilən billə makanlıxip turidu, ular Nuning halkı bolidu. **4** U ularning kəzliyidiki hər tamqə yaxni sürtidu; əmdi elüm əsla bolmayıdu, nə matəm, nə yioja-zar, nə kayoju-ələm bolmayıdu, qünki burunki ixlar etüp kətti». **5** Təhtə Olturoquçı: — Mana, həmməni yengi kılıman! — dedi. U manga yəna: Bularni hatırılıwal! Qünki bu sezlər həkkiyət wə ixənqliktur, — dedi. **6** U yəna manga mundak dedi: — «Ix tamam boldi! Mən «Alfa» wə «Omega»durmən, Mükəddimə wə Hatima Əzümdurmən. Ussıqan hərkiməgə hayatlıq təqibindən bulkıdının həksiz beriman. **7** Ojalıba kılıquçı hərkim bularqa mirashorluq kılıdu; Mən uning Hudasi bolimən, umu Mening oqlum bolidu. **8** Lekin körkünqaklar, etikadsızlar, yirginqliklər, katillar, buzulkuk kılıquqlar, sehırgərlər, butpərəslər wə barlıq yaloqanılarla bolsa, ularning kismiti ot bilən güngürt yenip turuwatqan kəldur — bu bolsa ikkinçi eliündür». (**Limnə Pyr g3041 g4442**)

9 Ahirki yətətə balayı'apat bilən toloğan yətətə qinini tutkan yətətə pərixtidin biri kəlip, manga sezləp: — Kəll Sanga Kozining jorisi bolidiqan kızını kərsitip koyay, — dedi. **10** Andin u meni Rohning ilkidə bolovan haldə yooğan wə egiz bir təqəjə elip koydu. U yərdin manga Hudadin qıkkən mukəddəs xəhər Yerusalemning ərxtin qüxiwatqanlıknı kərsətti. **11** Uningu Hudanıng xan-xəripi bar idi, uning julası intayin kimmətlik gehərning, yexil yakutka yaltırıqan hrustalning julasıqə ohxayttı. **12** Uning qong həm egiz sepili bar idi; sepilning on ikki dərvazisi bolup, dərvazılarda on ikki pərixtə turattı. Hərbir dərvazining üstügə Israillarning on ikki əkbilisidin birinin ismi yeziloğanıdi. **13** Maxriķ taripidə üq dərvaza, ximal taripidə üq dərvaza, janub taripidə üq dərvaza wə məqrif təripidə üq dərvaza bar idi. **14** Xəhərning sepilining on ikki ul texi bolup, ularning üstügə on ikki isim, yəni Kozining rosulining isimləri püttükluktur. **15** Manga səz kılıqan pərixtining kolida xəhərni, uning dərvazızılır wə uning sepilini yekin kəldi. **16** Pərixtə xəhərni həsa bilən elqidi — on ikki ming stadiyon kəldi (uzunluk, kənglikli wə egizlikli təngdurdur).

17 U sepilnimə elqidi. Sepilning [kəlinlik] insanların əlgəmə birlikli boyıqə, yəni xu pərixtining elqimi boyıqə bir yüz kırık tət jəynək kəldi. **18** Sepilning kəruluxi bolsa yexil yakuttın, xəhər əynəktək süzük sap altundın bina kılınoğanıdi. **19** Xəhər sepilining ulları hərhil kimmətlik yakutları bilən bezəlgənidi. Birinqi ul tax yexil yakut, ikkinçisi kek yakut, üçüncüsi həkik, tetinçisi zumrat, **20** bəinxinqisi kızıl həkik, altinqisi kızıl qaxtax, yəttinqisi serik kwarts, səkkizinqisi sus yexil yakut, tokkuzinqisi topaz, oninqisi yexil kwarts, on birinqisi səsün yakut wə on ikkinçisi piroza idi. **21** On ikki dərvaza on ikki mərwayait idi, demək dərvazılarning hərbiri birdin mərwayittin yasaloğanıdi. Xəhərning əjol yolu əynəktək süzük sap altundın idi. **22** Xəhərdə həqkandaq ibadəthana kərmidim, qünki Həmmigə Kədir Pərvərdigar Huda wə Kəzo uning ibadəthanisidur. **23** Xəhərning yorutuluxi üqün kuyaxka yaki ayoja möhtəj əməs, qünki Hudanıng xan-xəripi uni yorutkanidi, uning qırıqı bolsa Kozidur. **24** Əllər xəhərdiki yoruklukta yürirdü; yər yüzidiki padixaşalar xanu-xəwkittini uning iqığa elip kəlidü. **25** Uning dərvaziları kündüzə hərgiz takalımaydu (əmaliyyətə u yərdə keqə zədi bolmayıdu). **26** Hərkəysü əllərlərinin xanu-xəwkiti wə hərmət-izzitü uning iqığa elip kəlinidü. **27** Hərkəndək həram narsa wə hərkəndək yirginqlik ixlərni kılıquçı yaki yalqanqlik kılıquçı uningoja kirəlməydi; pakət nami Kozining həyatlıq dəptiridə yeziloğanlarla kirəlyədi.

22 Andin [pərixtə] manga hrustaldək parkırak həyatlı süyə ekiwatqan dəryani kərsətti. Dərya Hudanıng wə Kozining təhtidin qıkkən bolup, **2** xəhərning əjol yolinin otturısında ekiwatqanıdi. Dəryanıng bu təripida wə u təripidimə on ikki hil mewə beridiqan, hər ayda mewiləydiqan həyatlıq dərihi bar idi; dərəhninq yopurmaklırlı əllərlərin xipasi üqün idi. **3** Lənət degen əmdi bolmayıdu; Hudanıng wə Kozining təhtə xəhərning iqidə bolup, Uning kul-hizmətkarlırları Uning hizmat-ibaditidə bolidü. **4** Ular Uning jamalını kəridü; Uning nami ularning pəxanılırigə püttüklük bolidü. **5** U yərdə əsla keqə bolmayıdu, nə qiraqə nuriqə, nə kuyax nuriqə möhtəj bolmayıdu. Qünki Pərvərdigar Huda ularning üstüdə yordu, ular əbədil-əbədgıqə həküm süridü. (**aİN g165**) **6** Pərixtə manga: — Bu sezlər həkkiyət wə ixənqliktur; payojəmberlərinin rohlininən Rəb Hudasi yekin kalğısında yüz berixi mukərrər bolovan ixlərni Əz kul-hizmətkarlıroja kərsitix üqün, pərixtisini əwətti, — dedi. **7** («Manə, pat yekində kelimən! Bu kitabtiki bəxarətninq sezlərini tutkuqı kixi bəthliklər!») **8** Bularnı angloquçı wə kərgüqi mən Yuhannamən. Bu ixlərni angloqınımda wə kərginimdə, bularnı manga kərsətkən pərixtığa səjda kılıqlı ayıqı aldiqə yikildim. **9** Lekin u manga: — Hərgiz undak kılma! Mənmə Hudanıng sən wə kərindaxlırlıq bolovan pəyojəmbərlər bilən ohxax kul-hizmətkarımlən. Hudaqıla ibadət kill! — dedi. **10** U manga yəna: — Bu kitabtiki bəxarətninq sezlərini peqətləme; qünki bularning wakti kiliwərsun; pəskəx kixi bolsa pəskəxlikə turiwərsun; həkənliy kixi bolsa həkənliylikini yürgütüwərsun; pakidi. Pərixtə xəhərni həsa bilən elqidi — on ikki ming mukəddəs kixi bolsa pak-mukəddəsləktə turiwərsun, — dedi. **12** «Manə, pat yekində kelimən! Hərkimning

əməliyitigə karap beridiojinimmi Əzüm bilən billə elip kelimən. **13** Mən «Alfa» wə «Omega», Birinci wə Ahirkı, Muqəddimə wə Hatimə Əzümdurmən». **14** Həyatlık dərihining mewisidin nesip bolux wə dərvaziliridin xəhərgə kirixkə müvəssər bolux üçün tonlirini yuqanlar bəhtliktur! **15** Xəhərning sirtidikilər — itlər, sehırgərlər, buzuqluk kılçılıqlar, katillar, butpərəslər, yalojanqılıqla huxtar bolovanlar wə əməl kılçılıqlardur. **16** «Mənki Əysə jamaətlərni dəp silərgə bu ixlarning guwahlığını yətküzüx üçün pərixtəmni əwəttim. Dawutning Yiltizi həm Naslı, Parlak Tang Yultuzidurman!» **17** Roh wə toyi bolidiojan kızı: «Kəll» dəydu. Angloquqi: «Kəll!» desun. Ussioquqi hərkim kəlsün, haliojan hərkim həyatlık süyidin həksiz iqsun. **18** Mənki bu kitabtiki bexarətning səzlərini angliojanlar oja guwahlığ berip agahlandırıbmənki: kimdikim bu səzlərgə bir nemini қoxsa, Huda uningoja bu kitabta yezilojan balayı'paştlərni қoxidu. **19** Kimdikim bu bexarətlik kitabning sezləridin birər səzni elip taxlısa, Hudamu uningdin bu kitabta yezilojan həyatlık dərihidin wə mukəddəs xəhərdin bolidiojan nesiwisini elip taxlaydu. **20** — Mana, bularqa agah-guwah Bərgüqi bolsa mundak dəydu: — «Xundak, pat yekində kelimən!» — «Amin! Kal, ya Rəb Əysal!» **21** Rəb Əysə Məsihning mehîr-xəpkıti barlıq mukəddəs bəndilər bilən billə bolqay, amin!

Muğaddəs xələrning, yəni Hudadin qıkkən, huddi əz yigitiqə toy pərdəzlirini ķılıp
həzirlanoğan ķızdak yengi Yerusalemning ərxtin qüxüwatqanlıknı kərdüm. Ərxtin yüksəri
kötürülgən bir awazning mundağ deşənlilikini anglidim: «Mana, Hudaning makanı
insanlarning arisididur; U ular bilən billə makanlixip turidu, ular Uning həlkə bolidu.
Huda Əzimu ular bilən billə turup, ularning Hudasi bolidu.»

Wəhbiy 21:2-3

Reader's Guide

Uyghur tili at AionianBible.org/Readers-Guide

The Aionian Bible republishes public domain and Creative Common Bible texts that are 100% free to copy and print. The original translation is unaltered and notes are added to help your study. The notes show the location of eleven special Greek and Hebrew Aionian Glossary words to help us better understand God's love for individuals and for all mankind, and the nature of afterlife destinies.

Who has the authority to interpret the Bible and examine the underlying Hebrew and Greek words? That is a good question! We read in 1 John 2:27, "*As for you, the anointing which you received from him remains in you, and you do not need for anyone to teach you. But as his anointing teaches you concerning all things, and is true, and is no lie, and even as it taught you, you remain in him.*" Every Christian is qualified to interpret the Bible! Now that does not mean we will all agree. Each of us is still growing in our understanding of the truth. However, it does mean that there is no infallible human or tradition to answer all our questions. Instead the Holy Spirit helps each of us to know the truth and grow closer to God and each other.

The Bible is a library with 66 books in the Protestant Canon. The best way to learn God's word is to read entire books. Read the book of Genesis. Read the book of John. Read the entire Bible library. Topical studies and cross-referencing can be good. However, the safest way to understand context and meaning is to read whole Bible books. Chapter and verse numbers were added for convenience in the 16th century, but unfortunately they can cause the Bible to seem like an encyclopedia. The Aionian Bible is formatted with simple verse numbering, minimal notes, and no cross-referencing in order to encourage the reading of Bible books.

Bible reading must also begin with prayer. Any Christian is qualified to interpret the Bible with God's help. However, this freedom is also a responsibility because without the Holy Spirit we cannot interpret accurately. We read in 1 Corinthians 2:13-14, "*And we speak of these things, not with words taught by human wisdom, but with those taught by the Spirit, comparing spiritual things with spiritual things. Now the natural person does not receive the things of the Spirit of God, for they are foolishness to him, and he cannot understand them, because they are spiritually discerned.*" So we cannot understand in our natural self, but we can with God's help through prayer.

The Holy Spirit is the best writer and he uses literary devices such as introductions, conclusions, paragraphs, and metaphors. He also writes various genres including historical narrative, prose, and poetry. So Bible study must spiritually discern and understand literature. Pray, read, observe, interpret, and apply. Finally, "*Do your best to present yourself approved by God, a worker who does not need to be ashamed, properly handling the word of truth.*" 2 Timothy 2:15. "*God has granted to us his precious and exceedingly great promises; that through these you may become partakers of the divine nature, having escaped from the corruption that is in the world by lust. Yes, and for this very cause adding on your part all diligence, in your faith supply moral excellence; and in moral excellence, knowledge; and in knowledge, self-control; and in self-control patience; and in patience godliness; and in godliness brotherly affection; and in brotherly affection, love. For if these things are yours and abound, they make you to be not idle nor unfruitful to the knowledge of our Lord Jesus Christ,*" 2 Peter 1:4-8.

Glossary

Uyghur tili at AionianBible.org/Glossary

The Aionian Bible un-translates and instead transliterates eleven special words to help us better understand the extent of God's love for individuals and all mankind, and the nature of afterlife destinies. The original translation is unaltered and a note is added to 64 Old Testament and 200 New Testament verses. Compare the meanings below to the Strong's Concordance and Glossary definitions.

Abyssos g12

Greek: proper noun, place

Usage: 9 times in 3 books, 6 chapters, and 9 verses

Meaning:

Temporary prison for special fallen angels such as Apollyon, the Beast, and Satan.

aīdios g126

Greek: adjective

Usage: 2 times in Romans 1:20 and Jude 6

Meaning:

Lasting, enduring forever, eternal.

aiōn g165

Greek: noun

Usage: 127 times in 22 books, 75 chapters, and 102 verses

Meaning:

A lifetime or time period with a beginning and end, an era, an age, the completion of which is beyond human perception, but known only to God the creator of the aiōns, Hebrews 1:2. Never meaning simple endless or infinite chronological time in Greek usage. Read Dr. Heleen Keizer and Ramelli and Konstan for proofs.

aiōnios g166

Greek: adjective

Usage: 71 times in 19 books, 44 chapters, and 69 verses

Meaning:

From start to finish, pertaining to the age, lifetime, entirety, complete, or even consummate. Never meaning simple endless or infinite chronological time in Koine Greek usage. Read Dr. Heleen Keizer and Ramelli and Konstan for proofs.

eleēsē g1653

Greek: verb, aorist tense, active voice, subjunctive mood, 3rd person singular

Usage: 1 time in this conjugation, Romans 11:32

Meaning:

To have pity on, to show mercy. Typically, the subjunctive mood indicates possibility, not certainty. However, a subjunctive in a purpose clause is a resulting action as certain as the causal action. The subjunctive in a purpose clause functions as an indicative, not an optative. Thus, the grand conclusion of grace theology in Romans 11:32 must be clarified. God's mercy on all is not a possibility, but a certainty. See ntgreek.org.

Geenna g1067

Greek: proper noun, place

Usage: 12 times in 4 books, 7 chapters, and 12 verses

Meaning:

Valley of Hinnom, Jerusalem's trash dump, a place of ruin, destruction, and judgment in this life, or the next, though not eternal to Jesus' audience.

Hades g86

Greek: proper noun, place

Usage: 11 times in 5 books, 9 chapters, and 11 verses

Meaning:

Synonomous with Sheol, though in New Testament usage Hades is the temporal place of punishment for deceased unbelieving mankind, distinct from Paradise for deceased believers.

Limnē Pyr g3041 g4442

Greek: proper noun, place

Usage: Phrase 5 times in the New Testament

Meaning:

Lake of Fire, final punishment for those not named in the Book of Life, prepared for the Devil and his angels, Matthew 25:41.

Sheol h7585

Hebrew: proper noun, place

Usage: 66 times in 17 books, 50 chapters, and 64 verses

Meaning:

The grave or temporal afterlife world of both the righteous and unrighteous, believing and unbelieving, until the general resurrection.

Tartaroō g5020

Greek: proper noun, place

Usage: 1 time in 2 Peter 2:4

Meaning:

Temporary prison for particular fallen angels awaiting final judgment.

Glossary +

AionianBible.org/Bibles/Uyghur---Uyghur-Bible-Pinyin/Noted

Glossary references are below. Strong's Hebrew and Greek number notes are added to 64 Old Testament and 200 New Testament verses. Questioned verse translations do not contain Aionian Glossary words and may wrongly imply *eternal* or *Hell*. * The note placement is skipped or adjusted for verses with non-standard numbering.

Abyssos

Lukा 8:31
Rimliklaroqa 10:7
Wəhiy 9:1
Wəhiy 9:2
Wəhiy 9:11
Wəhiy 11:7
Wəhiy 17:8
Wəhiy 20:1
Wəhiy 20:3

Rosullarning paaliyatlıri 3:21
Rosullarning paaliyatlıri 15:18
Rimliklaroqa 1:25
Rimliklaroqa 9:5
Rimliklaroqa 11:36
Rimliklaroqa 12:2
Rimliklaroqa 16:27
Korintliklaroqa 1 1:20
Korintliklaroqa 1 2:6
Korintliklaroqa 1 2:7
Korintliklaroqa 1 2:8
Korintliklaroqa 1 3:18
Korintliklaroqa 1 8:13
Korintliklaroqa 1 10:11
Korintliklaroqa 2 4:4
Korintliklaroqa 2 9:9
Korintliklaroqa 2 11:31
Galatiyaliklaroqa 1:4
Galatiyaliklaroqa 1:5
Əfəsusluklaroqa 1:21
Əfəsusluklaroqa 2:2
Əfəsusluklaroqa 2:7
Əfəsusluklaroqa 3:9
Əfəsusluklaroqa 3:11
Əfəsusluklaroqa 3:21
Əfəsusluklaroqa 6:12
Filippiliklaroqa 4:20
Kolossiliklərgə 1:26
Timotiyoqa 1 1:17
Timotiyoqa 1 6:17
Timotiyoqa 2 4:10
Timotiyoqa 2 4:18
Tituska 2:12
İbraniylarоqa 1:2
İbraniylarоqa 1:8
İbraniylarоqa 5:6
İbraniylarоqa 6:5
İbraniylarоqa 6:20
İbraniylarоqa 7:17
İbraniylarоqa 7:21
İbraniylarоqa 7:24
İbraniylarоqa 7:28
İbraniylarоqa 9:26
İbraniylarоqa 11:3
İbraniylarоqa 13:8
İbraniylarоqa 13:21
Petrus 1 1:23

Petrus 1 1:25

Petrus 1 4:11

Petrus 1 5:11

Petrus 2 3:18

Yuhanna 1 2:17

Yuhanna 2 1:2

Yəhuda 1:13

Yəhuda 1:25

Wəhiy 1:6

Wəhiy 1:18

Wəhiy 4:9

Wəhiy 4:10

Wəhiy 5:13

Wəhiy 7:12

Wəhiy 10:6

Wəhiy 11:15

Wəhiy 14:11

Wəhiy 15:7

Wəhiy 19:3

Wəhiy 20:10

Wəhiy 22:5

aīdios

Rimliklaroqa 1:20
Yəhuda 1:6

aiōn

Matta 12:32
Matta 13:22
Matta 13:39
Matta 13:40
Matta 13:49
Matta 21:19
Matta 24:3
Matta 28:20
Markus 3:29
Markus 4:19
Markus 10:30
Markus 11:14
Lukा 1:33
Lukা 1:55
Lukা 1:70
Lukা 16:8
Lukা 18:30
Lukা 20:34
Lukা 20:35
Yuhanna 4:14
Yuhanna 6:51
Yuhanna 6:58
Yuhanna 8:35
Yuhanna 8:51
Yuhanna 8:52
Yuhanna 9:32
Yuhanna 10:28
Yuhanna 11:26
Yuhanna 12:34
Yuhanna 13:8
Yuhanna 14:16

aiōnios

Matta 18:8
Matta 19:16
Matta 19:29
Matta 25:41
Matta 25:46
Markus 3:29
Markus 10:17
Markus 10:30
Luka 10:25
Luka 16:9
Luka 18:18
Luka 18:30
Yuhanna 3:15
Yuhanna 3:16
Yuhanna 3:36
Yuhanna 4:14
Yuhanna 4:36
Yuhanna 5:24
Yuhanna 5:39
Yuhanna 6:27
Yuhanna 6:40
Yuhanna 6:47
Yuhanna 6:54
Yuhanna 6:68

- Yuḥanna 10:28
 Yuḥanna 12:25
 Yuḥanna 12:50
 Yuḥanna 17:2
 Yuḥanna 17:3
 Rosullarning paaliyatliri 13:46
 Rosullarning paaliyatliri 13:48
 Rimliklaroqa 2:7
 Rimliklaroqa 5:21
 Rimliklaroqa 6:22
 Rimliklaroqa 6:23
 Rimliklaroqa 16:25
 Rimliklaroqa 16:26
 Korintliklaroqa 2 4:17
 Korintliklaroqa 2 4:18
 Korintliklaroqa 2 5:1
 Galatiyaliklaroqa 6:8
 Tesalonikaliklaroqa 2 1:9
 Tesalonikaliklaroqa 2 2:16
 Timotiyqa 1 1:16
 Timotiyqa 1 6:12
 Timotiyqa 1 6:16
 Timotiyqa 2 1:9
 Timotiyqa 2 2:10
 Tituska 1:2
 Tituska 3:7
 Filemonqa 1:15
 Ibraniylaroqa 5:9
 Ibraniylaroqa 6:2
 Ibraniylaroqa 9:12
 Ibraniylaroqa 9:14
 Ibraniylaroqa 9:15
 Ibraniylaroqa 13:20
 Petrus 1 5:10
 Petrus 2 1:11
 Yuḥanna 1 1:2
 Yuḥanna 1 2:25
 Yuḥanna 1 3:15
 Yuḥanna 1 5:11
 Yuḥanna 1 5:13
 Yuḥanna 1 5:20
 Yəħuda 1:7
 Yəħuda 1:21
 Wəhiy 14:6
- Markus 9:45
 Markus 9:47
 Lukā 12:5
 Yaküp 3:6
- Hadēs**
 Matta 11:23
 Matta 16:18
 Lukā 10:15
 Lukā 16:23
 Rosullarning paaliyatliri 2:27
 Rosullarning paaliyatliri 2:31
 Korintliklaroqa 1 15:55
 Wəhiy 1:18
 Wəhiy 6:8
 Wəhiy 20:13
 Wəhiy 20:14
- Limnē Pyr**
 Wəhiy 19:20
 Wəhiy 20:10
 Wəhiy 20:14
 Wəhiy 20:15
 Wəhiy 21:8
- Sheol**
 Yaritilix 37:35
 Yaritilix 42:38
 Yaritilix 44:29
 Yaritilix 44:31
 Qəl-bayawandiki səpər 16:30
 Qəl-bayawandiki səpər 16:33
 Kənun xərhı 32:22
 Samu'il 1 2:6
 Samu'il 2 22:6
 Padixahlar 1 2:6
 Padixahlar 1 2:9
 Ayup 7:9
 Ayup 11:8
 Ayup 14:13
 Ayup 17:13
 Ayup 17:16
 Ayup 21:13
 Ayup 24:19
 Ayup 26:6
 Zəbur 6:5
 Zəbur 9:17
 Zəbur 16:10
 Zəbur 18:5
 Zəbur 30:3
 Zəbur 31:17
 Zəbur 49:14
 Zəbur 49:15
 Zəbur 55:15
 Zəbur 86:13
 Zəbur 88:3
 Markus 9:43
- Zəbur 116:3
 Zəbur 139:8
 Zəbur 141:7
 Pənd-nəsihətlər 1:12
 Pənd-nəsihətlər 5:5
 Pənd-nəsihətlər 7:27
 Pənd-nəsihətlər 9:18
 Pənd-nəsihətlər 15:11
 Pənd-nəsihətlər 15:24
 Pənd-nəsihətlər 23:14
 Pənd-nəsihətlər 27:20
 Pənd-nəsihətlər 30:16
 Həkmət toploqıqi 9:10
 Küylərning küyi 8:6
 Yəxaya 5:14
 Yəxaya 7:11
 Yəxaya 14:9
 Yəxaya 14:11
 Yəxaya 14:15
 Yəxaya 28:15
 Yəxaya 28:18
 Yəxaya 38:10
 Yəxaya 38:18
 Yəxaya 57:9
 Əzakiyal 31:15
 Əzakiyal 31:16
 Əzakiyal 31:17
 Əzakiyal 32:21
 Əzakiyal 32:27
 Həxiya 13:14
 Amos 9:2
 Yunus 2:2
 Həbakuk 2:5
- Tartaroō**
 Petrus 2 2:4
- Questioned**
 Petrus 2 2:17
- eleēsē**
 Rimliklaroqa 11:32
- Geenna**
 Matta 5:22
 Matta 5:29
 Matta 5:30
 Matta 10:28
 Matta 18:9
 Matta 23:15
 Matta 23:33
 Markus 9:43

Mesopotamia

Haran

Mediterranean
Sea

Damascus

Babylon

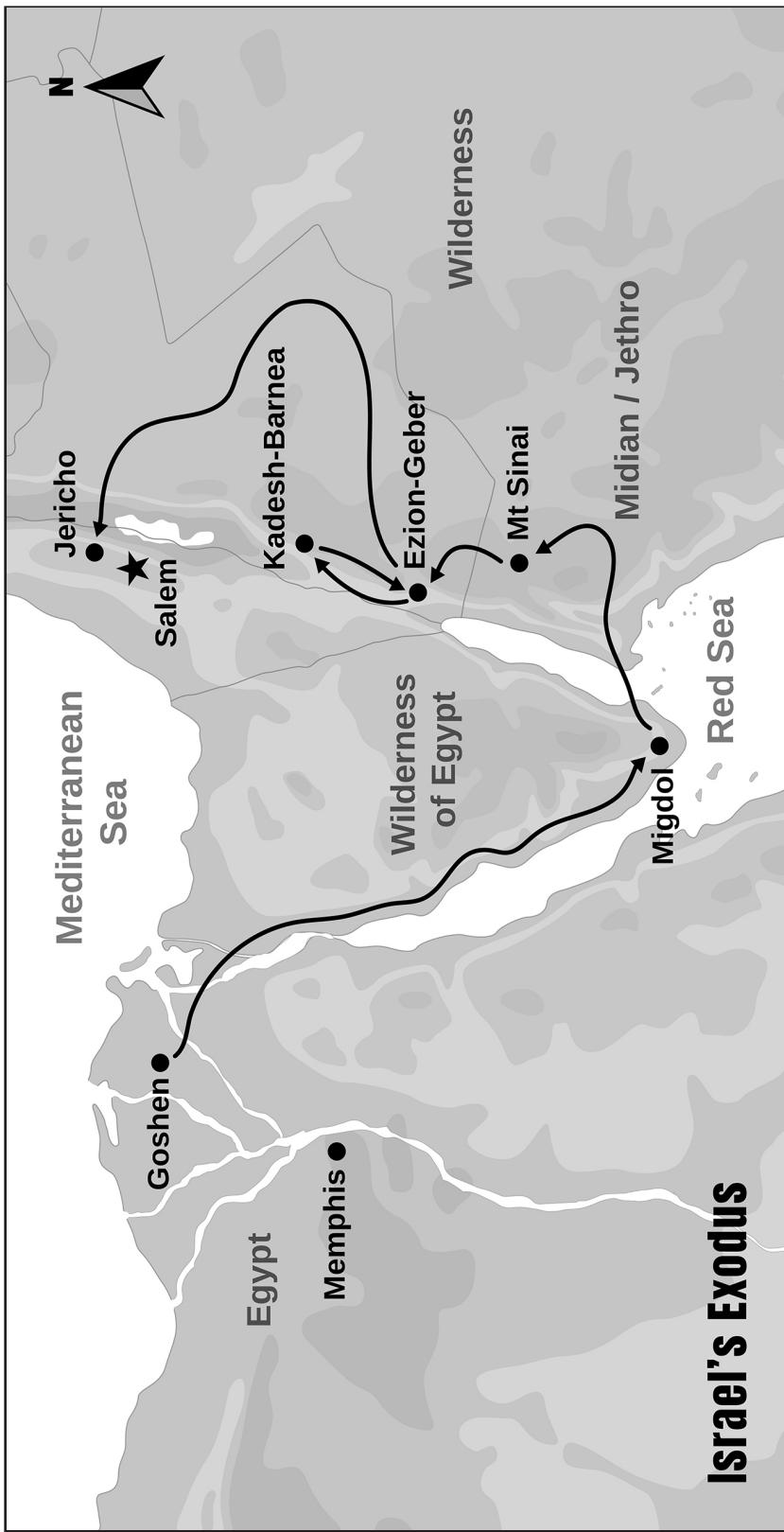
Salem

Egypt

Persian
Gulf

Abraham's Journey

Etkədi bolğaqka, Huda İbrahimini uningəzə miras şüpitidə bərməkçəi bolğan zəminəqə berixşəq qəkiroğanda, u itəət kıldı; u կəyərgə baridioqanlığını bilməy turup yoloğa qıktı. - İbraniylarqa 11:8

Əməm Pirəvn həlkəni ketixə koyqandan keyin, Filistylərning zəminindəki yol yekkin bolsunu, Huda ularnı xu yol bilən baxlımdı; qünki u: «həlkim jöngə uqrap kalsə, körkup puxayman kılıp, Misirətə yenip ketixi mumkin» dəp oylıqənidi. - Misirdən qırix 13:17

Mediterranean Sea

Sidon
Tyre
Caesarea-Philippi

Galilee
Capernaum
Bethsaida

Cana
Nazareth

Sychar

Samaria

Ephraim

Jerusalem ★
Bethany

Bethlehem

Judea

► Egypt

Decapolis

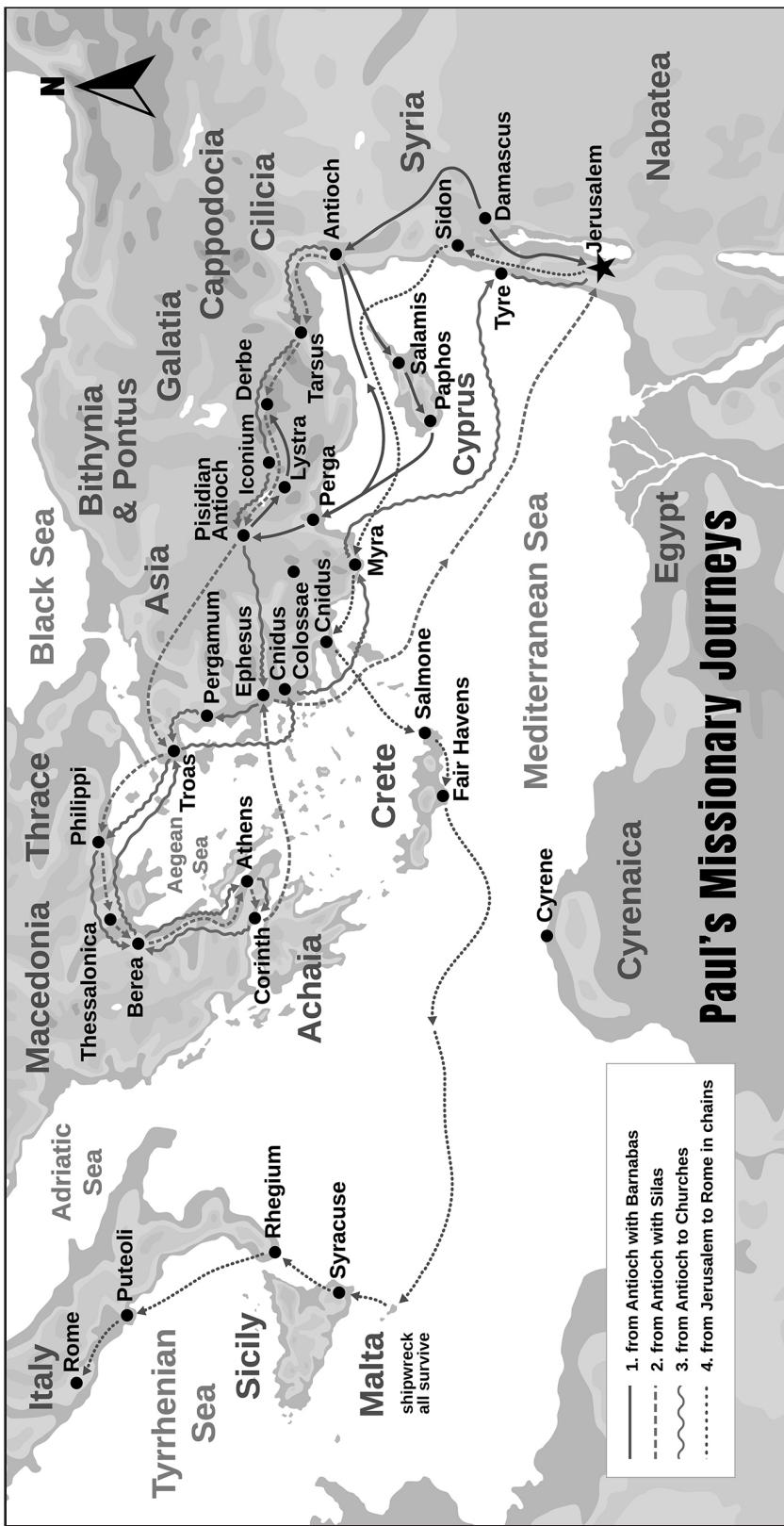
Peraea

Jericho

Jesus' Journeys

Qünki İnsan oqlumu dərvəkə xu yolda keçqılık menin hızmitində bolsun deməy, bəlkı keçqılıkning hizmitidə bolay wəjenimmi pida kılıx badılığı nuroqun adamlarıni hərlükə qıkrayı dəp kəldi. - Markus 10:45

Paul's Missionary Journeys

Rosullukça tallap qakırılışan, Hudanıng hux həwirini jəkarlaşka ayırıp təyinlərən, Məslət Əysanın qılı bolqan mənki Pawlastın salamı! - Rimliklərə 1:1

Creation 4004 B.C.

Adam and Eve created	4004
Tubal-cain forges metal	3300
Enoch walks with God	3017
Methuselah dies at age 969	2349
God floods the Earth	2349
Tower of Babel thwarted	2247
Abraham sojourns to Canaan	1922
Jacob moves to Egypt	1706
Moses leads Exodus from Egypt	1491
Gideon judges Israel	1245
Ruth embraces the God of Israel	1168
David installed as King	1055
King Solomon builds the Temple	1018
Elijah defeats Baal's prophets	896
Jonah preaches to Nineveh	800
Assyrians conquer Israelites	721
King Josiah reforms Judah	630
Babylonians capture Judah	605
Persians conquer Babylonians	539
Cyrus frees Jews, rebuilds Temple	537
Nehemiah rebuilds the wall	454
Malachi prophesies the Messiah	416
Greeks conquer Persians	331
Seleucids conquer Greeks	312
Hebrew Bible translated to Greek	250
Maccabees defeat Seleucids	165
Romans subject Judea	63
Herod the Great rules Judea	37

(The Annals of the World, James Usher)

Jesus Christ born 4 B.C.

New Heavens and Earth

- Christ returns for his people
- 1956 Jim Elliot martyred in Ecuador
- 1830 John Williams reaches Polynesia
- 1731 Zinzendorf leads Moravian mission
- 1614 Japanese kill 40,000 Christians
- 1572 Jesuits reach Mexico
- 1517 Martin Luther leads Reformation
- 1455 Gutenberg prints first Bible
- 1323 Franciscans reach Sumatra
- 1276 Ramon Llull trains missionaries
- 1100 Crusades tarnish the church
- 1054 The Great Schism
- 997 Adalbert martyred in Prussia
- 864 Bulgarian Prince Boris converts
- 716 Boniface reaches Germany
- 635 Alopen reaches China
- 569 Longinus reaches Alodia / Sudan
- 432 Saint Patrick reaches Ireland
- 397 Carthage ratifies Bible Canon
- 341 Ulfilas reaches Goth / Romania
- 325 Niceae proclaims God is Trinity
- 250 Denis reaches Paris, France
- 197 Tertullian writes Christian literature
- 70 Titus destroys the Jewish Temple
- 61 Paul imprisoned in Rome, Italy
- 52 Thomas reaches Malabar, India
- 39 Peter reaches Gentile Cornelius
- 33 Holy Spirit empowers the Church

(Wikipedia, Timeline of Christian missions)

Resurrected 33 A.D.

What are we? ►			Genesis 1:26 - 2:3	
How are we sinful? ►			Romans 5:12-19	
Where are we?			Innocence	
			Eternity Past	Creation 4004 B.C.
Who are we? ►	God	Father	John 10:30 God's perfect fellowship	Genesis 1:31 God's perfect fellowship with Adam in The Garden of Eden
		Son		
		Holy Spirit		
	Mankind	Living	Genesis 1:1 No Creation No people	Genesis 1:31 No Fall No unholy Angels
		Deceased believing		
		Deceased unbelieving		
	Angels	Holy		
		Imprisoned		
		Fugitive		
		First Beast		
		False Prophet		
		Satan		
Why are we? ►			Romans 11:25-36, Ephesian 2:7	

Mankind is created in God's image, male and female He created us

Sin entered the world through Adam and then death through sin

When are we?

Fallen				Glory				
Fall to sin No Law	Moses' Law 1500 B.C.	Christ 33 A.D.	Church Age Kingdom Age	New Heavens and Earth				
1 Timothy 6:16 Living in unapproachable light				Acts 3:21 Philippians 2:11 Revelation 20:3				
John 8:58 Pre-incarnate		John 1:14 Incarnate	Luke 23:43 Paradise	God's perfectly restored fellowship with all Mankind praising Christ as Lord in the Holy City				
Psalm 139:7 Everywhere		John 14:17 Living in believers						
Ephesians 2:1-5 Serving the Savior or Satan on Earth								
Luke 16:22 Blessed in Paradise								
Luke 16:23, Revelation 20:5,13 Punished in Hades until the final judgment				Matthew 25:41 Revelation 20:10				
Hebrews 1:14 Serving mankind at God's command								
2 Peter 2:4, Jude 6 Imprisoned in Tartarus								
1 Peter 5:8, Revelation 12:10 Rebelling against Christ Accusing mankind				Revelation 20:13 Thalaasa				
				Revelation 19:20 Lake of Fire				
				Revelation 20:2 Abyss				

For God has bound all over to disobedience in order to show mercy to all

Destiny

Uyghur tili at AionianBible.org/Destiny

The Aionian Bible shows the location of eleven special Greek and Hebrew Aionian Glossary words to help us better understand God's love for individuals and for all mankind, and the nature of after-life destinies. The underlying Hebrew and Greek words typically translated as *Hell* show us that there are not just two after-life destinies, Heaven or Hell. Instead, there are a number of different locations, each with different purposes, different durations, and different inhabitants. Locations include 1) Old Testament *Sheol* and New Testament *Hadēs*, 2) *Geenna*, 3) *Tartaroō*, 4) *Abyssos*, 5) *Limnē Pyr*, 6) *Paradise*, 7) *The New Heaven*, and 8) *The New Earth*. So there is reason to review our conclusions about the destinies of redeemed mankind and fallen angels.

The key observation is that fallen angels will be present at the final judgment, 2 Peter 2:4 and Jude 6. Traditionally, we understand the separation of the Sheep and the Goats at the final judgment to divide believing from unbelieving mankind, Matthew 25:31-46 and Revelation 20:11-15. However, the presence of fallen angels alternatively suggests that Jesus is separating redeemed mankind from the fallen angels. We do know that Jesus is the helper of mankind and not the helper of the Devil, Hebrews 2. We also know that Jesus has atoned for the sins of all mankind, both believer and unbeliever alike, 1 John 2:1-2. Deceased believers are rewarded in Paradise, Luke 23:43, while unbelievers are punished in Hades as the story of Lazarus makes plain, Luke 16:19-31. Yet less commonly known, the punishment of this selfish man and all unbelievers is before the final judgment, is temporal, and is punctuated when Hades is evacuated, Revelation 20:13. So is there hope beyond Hades for unbelieving mankind? Jesus promised, "*the gates of Hades will not prevail*," Matthew 16:18. Paul asks, "*Hades where is your victory?*" 1 Corinthians 15:55. John wrote, "*Hades gives up*," Revelation 20:13.

Jesus comforts us saying, "*Do not be afraid*," because he holds the keys to *unlock* death and Hades, Revelation 1:18. Yet too often our Good News sounds like a warning to "*be afraid*" because Jesus holds the keys to *lock* Hades! Wow, we have it backwards! Hades will be evacuated! And to guarantee hope, once emptied, Hades is thrown into the Lake of Fire, never needed again, Revelation 20:14.

Finally, we read that anyone whose name is not written in the Book of Life is thrown into the Lake of Fire, the second death, with no exit ever mentioned or promised, Revelation 21:1-8. So are those evacuated from Hades then, "*out of the frying pan, into the fire?*" Certainly, the Lake of Fire is the destiny of the Goats. But, do not be afraid. Instead, read the Bible's explicit mention of the purpose of the Lake of Fire and the identity of the Goats, "*Then he will say also to those on the left hand, 'Depart from me, you cursed, into the consummate fire which is prepared for... the devil and his angels,'*" Matthew 25:41. Bad news for the Devil. Good news for all mankind!

Faith is not a pen to write your own name in the Book of Life. Instead, faith is the glasses to see that the love of Christ for all mankind has already written our names in Heaven. "*If the first fruit is holy, so is the lump*," Romans 11:16. Though unbelievers will suffer regrettable punishment in Hades, redeemed mankind will never enter the Lake of Fire, prepared for the devil and his angels. And as God promised, all mankind will worship Christ together forever, Philippians 2:9-11.

Disciple All Nations

Xuning üqün, berip pütkül əllərni [ezümgə] mahlis kılıp yetixtirüngərlər, xundakla ularnı Ata, Oopul wə Mulkəddəs Röhning namiqə təwə kılıp qəmildürüp, - Matta 28:19

